

16
Feb 16
v. 76

qz magis solene: non ob. C. de testa. hac consilissima. §. nisi forte qz ibi loquitur qñ in pmo testamēto erant insti-
tuti extranei a successione. In fa autē. vñ ita dixerit Intra
nei seu venietes ab intestato licet nō iure potestatis seu sui
tatis: sed hic erat vñ qz de genere successibilium: vñde non
d3 privilegii vñt pcedi: z alteri denegari ar. C. qui po. in
pig. habean. affiduis. §. exceptis: Priu est verū: qd fm te-
stamentū pualet: qz pater pcedit filiū suū ab intestato: z ex-
cludit eū. remanet ergo casus ille in quo. v. testes sufficiūt
ad rūpendum primum testamentū: z legata in ipso: qz re-
uocata sunt: z dā codicillaris nō operatur nisi daret volū-
tas legantis. Sz hic nō durat. Et ita determinavit Iaco.
de are. legata vero in fo testō valent nō ex vi pprie codicil-
laris: sz ex speciali puidētia illius. §. si qd at vbi d3 qz scdm
testamentū rūpit institutionē z reducit legata ad eam intesta-
ti nec op3 illam clausulam esse adiūctam qz quātū ad hoc
supuacua est. Et iste est casus i quo causa intestatū rūpit ca-
sum testatū quo ad oia: z deuoluitur hereditas ad scōos in-
stitutos nō mera vi institutionis: sz ex puidētia legis. Et
ipfi tenentur soluere legata i scōo testō pcedit: sz legata primi
testi sunt sublata vna cū sua dā codicillari: qz reuocata z re-
uocatis legatis reuocatur z dā adiecta ptemplanone talū
legatorū. Ex his apparet qz venientes ab intestato dicūt
duplīter vno mō facta cōparatiōe ad se ipsos: z tunc ille q
est pxiōr: eorū d3 veniens ab intestato: vt in qñe. pposi-
ta: alio mō scā cōparatiōe ad pxiōs cōneos z tūc siue in-
stitutos in scōo testō pxiōr in gradu venietū ab intestato
siue remotior rūpit pxiū testamentū pfectius quo ad solem-
nitatē: qz sufficit potentia existētia alicuius casus: in quo si-
ue ex scōo testō siue pp ipm: sz non ex ipso possit adiri here-
ditas iūz cūli vi. ff. de iustis testō. l. ij. z. l. cū in fo z. ff. de
testib. l. si duobus. §. si prius: secus si hereditas nō pos-
set adiri de iūz cūli: sz de iure pxiō agnosca nā tunc: pxiū
testamentū nō rūpitur: fallū si in fo essent instituti liberi vbi
grā. si m3 vel p3 emancipauit filium iure veteri fecisset inua-
lidū testamentū: qz fauore liberorum pp ordinem nē: fal-
lit regula q ponitur in dicta. l. cum in fo vi. ff. de legat. pte
standis. l. is qui in potestate: est at natura existentior reruz
p se cā seu q ipis reb3 semp inest sz pxiū esse. Porro si
in primo testō aliqui venientes ab intestato z in fo alii ve-
nientes ab intestato z nō ipsi idem pari. l. gradu primum
testamentum nō rūpitur et quo ad extraneos ibi institutos
ar. optimū. ff. de liberatione legata. l. si is q duos. In con-
trarium m3 posset allegari lex vnica. c. cōia viriusqz iudiciū: z
l. iertia. C. de inofficiso testō z nō. ista qz sunt subtilia.

C Ego Baldus.

C Ex casu se ipsum sumat.

Consilium. c. c. l. ij.

In christi nomine

Premissis

duobus sta-
tutis: vno quorū cauetur q mortua vxore sine li-
beris vir lucretur totam dotē. Itē qz ecōuerso vir teneatur
facere vxori dona: ionē pp nuptias quā ante factum vocat:
cuius quantitas descendat ad dimidiā dotis: quam lucretur
vxor: p mortuo viro sine liberis: pponitur in facto qz Tici-
us accepit bertam in vxorem: z de dote apparent duo in-
strumenta dotalia facta eodē die loco z testibus: z in vno
apparet pda data in dote simpliciter. In alio apparet qz
fuerunt estimata: accidit in facto qz bertia p mortua est sup-
stite vna filia q repudiavit hēditatem maternā cū iuramen-
to vel sine: tādē p sanguinei beate repeterunt dotem tāqz
inestimata z p arbitriū z arbitratorem fuit lata sentētia qz deā
dos deberet restituere. Ex his surgūt duo dubia: primo an
vir debuerit lucrari dotē: z vñ qz sic qz filia q repudiavit pro
nulla habeatur: cū enīz nō admittatur ad totum: nec ad ptez
sz habeatur p mortua vi. ff. de pungen. cū emanc. libe. l. i.
§. si p. ff. de inoff. testa. Qui repudiang. §. vltimo. C. In
Priū vñ qz statutū de liberis loquūm nec regit qz sint here-

des: z iō p dicio lucrādi deficit qz nō debemus aliqd addē
vel supplere statuto: nā si statutū voluisset loq de hēditibus
hoc dixisset vi nō. ff. ad trebel. l. ex facto. §. si. z vñ casus. ff.
de lega. i. filius. §. cū qd erit hec ps est vera p dictū. §. cum
qs: qz nō est recedēdū a forma statuti: vi. ff. solu. ma. l. si vñ
§. de viro. Scōo sequitur an dicta sentētia valeat: z vñ qz non:
qz lata ex falsa cā z p obreptionē factā pxiō vi. l. i. §. bec vñ
ba. ff. ne vis fiat ei. ff. de iudi. si pxiō. §. marcellus. C. si ex
fals. instru. l. ii. appareat at falsitas p instru. dā estimate
date nā in dubio psumitur vera estimatiō: q facit emptio-
nē vi nō. ff. solu. ma. estimate z. l. si estimatus z. C. de iūz
do. l. si iter virū. C. In Priū vñ qz ista duo instia debēt ad
pcediā reduci quēadmodū testes quādā adhibita pside-
ratione: z distinctione: vt vñ l. i. pxiū qd nō facit mentio-
nē de estimatione intelligatur de rebus inestimatis: qz ita
sonat nā aliqd est res: aliqd estimatio rei vi. ff. de usufruc.
l. si alii. §. cerū. Aliud at instim qd loquitur de estimatione i
telligatur de ea q fit ad cōmensurationē antefacti nā quo-
tiens est alia pectura estimatio rei dotalis nō facit estima-
tiōnē: vi. d. l. si inter hūc pxiō: z qz nō fuit pxiō re-
stituio estimationis vñ ex pxiōne duarū scripturarum
appet sensus eorū: nec. n. semp alienatur qd estimat dā
vi. C. de iūz do. l. in rebus. Ideterea detur vñ qz hēdū mu-
lieris sit eligere quo instio vñtatur. Itā in ista incertitudine
fauēdū est donibus: vt dicit regula in iūz abiguis. Ideterea
nō est verū qz hic fuerit falsum allegatū: qz nō collat qz
Priū sit verū sz potius ex pxiō scripturarū resultaret incer-
tudo cuius declaratio motui iudicantis cōmittitur: vi nō.
C. de edic. diui. adri. l. si. Ideterea non est falsum qd ali-
quo pxiō dicio vñtatur iuuatur. z maxime si pxiō dicio pcur-
rat cū natura rei. ff. de le. ii. l. si filius. §. heres. Ideterea
bona fides agentis oē vñtū falsitatis excludit qz in falso reg-
ritur dolus vi. C. de fal. nec exēplū: z si qd remediū pte-
ret qd it nō cōpetit esset restō in integrū: qz allegatio z pba
uo fuit scā inter pxiōs z non captata absentia aduersariū vi
ff. de re iudi. diuus z. ff. de excep. l. Qui agnū. nec ē snia
incerta: qz refertur ad certū instim. qz vñtatur pxiō dicio
eo vñt vi. ff. de trasact. nō est ferendus. Itā n. in sententi-
is d3 vñt acti vi: pxiō indices actorū sciam habuisse vi ex.
de psumpt. afferre z nō. ff. de fal. l. si qd obreptū: hoc
iūstū z equū est remotus cauillationibus z ita teneo.

C Ego Baldus.

C Maleficiū qñ dicat psumatū qñ attētatū tātum z quā
pena sit puniendū: z statuta non recipiūt interpretationē si
sunt intelligēda fm opinionē z vulgariū z pxiō dicio.

Consilium. c. c. l. iij.

In christi nomine

Ad euidē-

dum est qd maleficiū dicatur psumatū: z qd di-
catur attētatū: z in hoc dicēdū est: qz d3 psumatū: qd quā-
tum ad delinquentem pfectū est: ita qd p eū vel eius muni-
strum nō sit aliqd psumatū. z nihil restet ad agendū: qd
sit de essentia delicti. illud nō d3 attētatū qd impfectum
est: z regit post se psumatiōe delicti vi. ff. de furt. Si qd
pferendū z. l. si is q. §. si in furt. ff. de iurisdic. om. iū. l. Si
qs id qd. §. si. C. de furt. l. si qs furtū: qz qd delictū est cō-
sumatū fm intentionē delinquentis z nō fm intentionem z
diffinitionē. l. exēplū. ff. de fals. Si qs legatū. ff. de penis
si qs aliqd. Testamentū: z tūc distinguitur vñtū vi pxiō
matū apparenter sz non existeret z iponitur integra pena.
Aut nec apparent nec existēt: z tunc pp aīum doli cōmit-
tendū iponitur pena arbitraria: ex eo capite: qz delictū ē at-
tētatū z pxiō psumatū: sz pxiō nō habuerit effectus hoc
nō. l. i. de sepul. vi. in. l. i. z moderniores z. l. i. Ric.
malum. z Bar. z eorū sequaces l. d. l. si quis legatū.
Itē ipsa attētatā ē dā sit pxiō pxiō ad actum multum re-
motum z in iūz pxiō: an ad actum multum pxiōm z

Ex persona vñ qđ Raphael agū vñ qđ ipse debeat pbare
nā Jo. hoc ipse pbat qđ erat in possessione et est vi. C. sic.
pe. l. non vñ originē: et qđ nō. in. l. penul. ff. de pñ. in fi.
m. illud ergo qđ Jo. possidebat tēpore societatis iniciate p
sumitur suū esse et fuisse. Itē vbi fū dñsio tēporū semper
per est durior cōdictio agentis in probando certo et deter
mīato tēporē vñ nō. ff. de nego. ge. cū actum et p. Bar. de
no. opē. nū. l. nō solum. §. s. vñ probari solutio mibi vñ sa
tis equum et iustum: qđ recurratur ad librum rationū vñ
usq; pñs. vñ pro quadam pñsūptiōe non pro plena p
batione que pñsūptiō valet ad delationē iuramētū in mo
dicto sumus vñ nō. ff. de iureiurando admonendi et p. bā.
ff. de dona. nuda rō. **C** Super scōdo pñcto de possessio
nibus emp. dico qđ nō sūt cōes s; sunt ipsius Jo. tñ qđ di
ctus Jo. sefellū tenetur ad dimidiā lucri et interesse qđ in
suā vñlitate cōuertū vñ ad cōicandū res emptas. vñ in alio
cōsilio plenissime declaravi et nō. p. Bar. in. l. tñctū et me
uim. §. altero. **C** Sup alio pñcto de expens aliis cōsu
lui qđ vnusquisq; d; reget et gubernare familiā suā o suo
et non de fraterno qđ nō erant socii ad hunc actum: s; so
lum ad artē speciarie. **C** Sup quarto puncto qđ inspecto
eo qđ pponitur et inspecta qualitate psonarū bonus vñ
d; arbitrari: qđ equalis fiat diuisio dictorū lucrorū nō ob
stantibus cautelis dicti Joannis nisi appareret qđ indu
stria dicti Raphaelis esset modica qđ tñc d; hie illam p
tem que conueniens vñ bono viro. **C** Sup quinto et vñ
timo pñcto dico qđ de pecunia Joānis. s. de capitali dic
tus Raphael nō d; hie aliq; pñs s; solū de lucris: vñ legi
tur et notatur in. l. i. C. p. socio: et qđ latius scripsi in aliis p
siliis ideo me amplius non extendo.

Ego Baldus.

C De interpretatiōe cuiusdā cōstitutionis pñcipis fac
te i ciuitate nā Brixiana: licet interpretatio pñneat ad cōsti
tutionem: et ē pulchram consilium.

Consilium. cclv.

In christi nomine **C** Verba
cū dicimus et declaramus p declaratiōe bānt
torū nōtū Brixie et. Qui aliqđ delictū cōmiserūt tā a ta
li die qđ a tali qđ sint et c. debeat liberi et absoluti a qbuscū
q; bāntis pñterit: et nō pñterit cōtumacijs et pñcessibus ac de
lictis tā occultis qđ manifestis p ipsos bāntos qđ nō bāntos et
q interfuerūt cobadunationibus et rumoribus factis sup
territorio nō Brixie cōmissis et ppetrat; vñlibz pñde ac
si nūq; ipsa delicta bāna: et pñcessus seu pñtumacia scā: facte
seu facti fuissent: et hoc ex certa scia et de plenitudine pñtā
q iubemus cancellari et cācellādas. **C** Ad tñctus interfecit
et derobauit. scilicet. j. dictū tēpus nō tamen in rumoribus:
nec in turbis Brixie et an dictū decretū erat in carcerē pro
dco homicidio et robaria. Querit vñ sit cācellādas et de
carcere exhibēdas nec ne: et qđ interpretatio pñtationis p
tinet ad pñtū et vñ. ff. de re. in. l. neratius. C. de legibus. l.
fi. et de pñtū. c. vñ vñ de hoc nō ē dubiū qđ si pñcept
interpretaretur stare: s; rebus sic se hñtibz. Querit qđ iu
ris. Et pñsiderādū ē qđ aut pñceps sensu solūmō de com
missis et ppetrat; in turba siue rumoribus hoibus cobadu
natis: et tñc casus de quo qñt nō pñteret: qđ dispositū in
turba nō pñtinet id qđ sit ex turbaz vñ. ff. vi bo. rapto. l. pñor
§. docere aut pñceps sensu de cōmissis tā in cobaduna
tiōe hominū qđ sine cobadunatiōe et tñc nō ē dubiū qđ ca
sus noster pñteret quo ad vba qđ general locutio nihil
dimittit intactū vñ nō. C. mādati. l. a. pñcuratore et l. in frau
dē. §. si. ff. de milita. testa. et C. de fideicōmissa. libera. l. si
qđ in suo. §. nos aut. Aut ē dubiū de mente pñcipis et tñ
recurrēdū ē ad qualitātē vñborū: nā nullū ē maius mēte
stimoniū qđ qualitatē spectat vñborū vñ. ff. de suppellect. lega.
l. labeo. §. idē tñbero et ff. de vñ. obli. l. quicquid asstringen

de et de pñtū legat. c. porro. Veniamus igitur ad verbo
rū interpretatiōe necessariā: vñba dicūt bāntos et nō bā
ntos qui aliqđ delictū cōmiserūt: et hoc i pñcipiōs ancia
nis postea subdit et qui interfuerunt cobadunationibus.
C Adodo duo videnda sunt vñrum pñcipiū generale
restringatur per sequentia: et dicendum est qđ non in hoc
casu qđ vñba enunciatiua posteriora nō limitāt generalitā
tem pñcedētis dispositiōis vñ. ff. de iur et fac. ignoran. l.
regula. §. si. Scōdo qđ illa copula et q interfuerūt ex virtute
copule et ex virtute relatiui cū copula ponitur ampliatur et
exponit et p et vñ. ff. de lega. i. l. hoc legatū et l. in adiectō
et ff. de postulan. l. et q suis. **C** Preterea quando copula
ponitur inter casus sicut delinquere in turba et non in tur
ba: nam isti sunt duo casus nūq; habet restringere vñ. l.
i. ff. de his qui notāt in fa. **C** Preterea in beneficiis pñci
pum verba sunt late interpretanda vñ. ff. de consti. pñci
pum. l. Beneficiū et extra de aucto. et vñu palli. c. ex tua
rum. **C** Preterea hoc nemini nocet: et crimen indulget mo
ti proprio: vñde ex duobus fit larga interpretatiō: primo
ex natura indulgentie vñ. C. de sen. pass. l. i. secūdo ex nā
ppriū motus vñ in. c. si motu pprio de pñbē. li. vi. dicit ali
qđ rescriptū sup lite pedēte nō tñ nisi sit cā. Non obstante
et. s; respondetur dupliciter. **C** Primo quia illud veniz
quando ad supplicationem sed hic proprio motu vñ. l. qui
autem. ff. si quis cauiz et l. iiii. §. si is pro quo. ff. q quisq;
iur. **C** Scōdo qđ illud verum qñ non sit mentio de pendē
tia litis sed hic sic. **C** Tertio quia hic sūt due clausule qua
rum quelibet remouet obstantia. **C** Prima clausula ē dñz
dicit ex certa scientia. Secunda est dum dicit de plenitudi
ne. c. pastoralis de re iudi. in clemen. Dicit aliquis indul
gentia pñcipis non trahitur ad carceratos vñ. ff. ad tur
pil. l. domitianus: sed istud non obstat: quia illud verum
quando pñceps indulget processu. secus quādo indul
get crimen sicut est hic: vñ patet dum dicit ac si nūq; ipsa o
licita: nam quando delictum aboletur gladius ponitur ad
radicem: et superuenit exceptio peremptoria: quā non est
dubium competere carceratis sicut non carcerat; qđ vela
tum et absorptum est mālū in et funditus extincta obligatio
siue noxa. vñde impossibile est qđ sequatur condēnatio vñ
ff. de iniurijs. l. s; si vnus. l. s; si ante iudicem facit. C. sen.
rescri. non posse. l. peremptorias. **C** Preterea istō rescrip
tum pñcipis tantum vñ: quantum sentētia diffinitiva ab
solutoria: quia cōstitutio pñcipis est sentētia regis: et pa
rit exceptionem rei iudicate: sicut sententia hominis: nam
propter quod vnūq; et illud magis: sed sententia iudicis
parit exceptionem rei iudicate propter legem: ergo multo
fortius lex. Ad istam comparationem facit quod nō. in
autentica de incestis nuptijs in pñcipio coll. iiii. et ff. de
capi. diminu. l. ammissiōe. §. qui deficiūt et ff. ad selliafi.
dignus. Conclusio ex pñdictis qđ nisi aliter apparēt de in
tentione pñcipis dictus carceratus est relaxandus.

Ego Baldus.

C Res in emphiteosim data an possit capi pignori: et an
tunc directus dominus sit vocandus: et pacta sint ei seruā
da que tenebatur seruare emphiteota volens dictā rem
seu melioramenta alienare.

Consi. cclvi.

In christi nomine **C** Verba in
ecclesia talē pñtēt et am. Itē hoc acto vñ: qđ si
supra scriptus Magister Angelus voluerit p se vñ eius
hīdes vñde alienat vñ in aliū aliquo mō transferre: dic
tam domuz: qđ teneatur et debeat: et hoc pñmittit dominus
magister angelus: pñmus; requirere denuntiare et notifi
care dicte capelle: et ei dare per minus dictam domuz cum
melioramentis pñus: et potius qđ alicui alii persone vel

loco per minus solō duos papi. pro. qualibet lib. p. c. seu valore ipsius domus q̄ ab alio bona fide h̄re pōnerit et hoc si dicta capella predictam domum emere vel habere voluerit. j. xv. dies pxi. post ipsam denuntiā. Si autē ipsa capella predicta emere vel habere noluerit neglexerit seu recusauerit. j. dictos. xv. dies tunc ipsis elapsis licet suprascripto magistro angello suprascriptam domum cum suo melioramento vel emponemate vendere vel alienare cui voluerit preter exceptatj locis vel personis vt. s. a iure prohibitis quibus nec alicui ipsoꝝ vendere vel alienare seu transferre non liceat dante illo qui emerit seu in quē peruenierit eidem capelle seu capellano vel eius successori tunc existenti pro inuestitura dicte domus o qua libet libra p̄cui seu valimenti vt. s. dicte domus et melioramen. impe. xii. seu solō duos papien. Et pro hac inuestitura fuit confessus et confitetur dictus capellanus dicto nomine habuisse et recepisse anguillam vnam bonaz et sufficiens renuntiando exceptioni non recepte suprascripte inuestiture: et renuntiauerunt renuntiant vicissim dicti debentes omnibus exceptj et defenſ testium et instrumento rum probaz et productj et. Quid queritur quid iuris erit: si propter debita dicti emphiteote dicta res emphiteotica veniat in solutj danda creditori vel vendenda ad instantiam creditoris nunquid dictum pactum quod pactus continebat q̄ si voluerit vendere vel alienare debet denuntiare capelle et ei dare pro duobus sol. minus pro qualibz libz vendicet sibi locum: et videtur q̄ non: q̄ dicta alienatio est necessaria vt. ff. de fideicomissari. liberta. l. cum fidei. nam iudicium redditur irritum vt. ff. de verborū obligat. l. inter stipulantem. s. primo ad hoc. ff. fami. her. l. alienationes: nec mirum q̄ qd voluntarie prohibetur ex necessitate permittitur vt. ff. de manumissis testa. l. qui nō potuerunt. Preterea ius emphiteoticum potest capi pignori et premissis substationibus per iudicem vendi et in solutum dari vt. ff. de dā. insec. l. si finita. s. si de vectigalibus et. s. si qua sunt iura et ibi notatur. Sed certe illud q̄ fit per iudicem v̄ fieri per ipsum debitorem vt. C. de cui. l. si ob causam et. ff. de pignora. actj. l. eleganter in prin. et C. de sen. l. libera quidem Theodoia: et nō. ff. de regu. iur. l. id quod n̄m. Item emptor casum h̄z a debitore: ergo pacta sunt seruanda hoc casu sicut si debitor vendicet vt. ff. de acti. empti. l. iulianus. s. idē celsus. ff. de usufruc. lega. l. is qui: d̄z ergo dictus capellanus requirit: et nullo modo potest sibi p̄iudicari in factj suis q̄ iudex non potest derogare iuri alterius: tercie persone: sed quicquid de creuit d̄z intelligi saluo iuri tertij vt. ff. qui. po. i. pigno. ha. l. claudius et nō per Inno. ex vi lite non conte. quoniam frequenter facit. ff. de re iudi. a diuo. pio. s. si sup rebus d̄z igitur dictus capellanus nominatim requirit: et si velit recipere pactum ei seruandum est cum p̄elatione. Si autem nolit recipere ad fam. et am contractus deueniendum est et soluendum sibi laudaneum fm formam pacti. ar. ff. de verbo. obli. l. qui rome. s. coheredes: et si alr iudex p̄cessit processus non tenet in p̄iudicium capellani. Porro non dicitur inuitus debitor cum possit et debeat pactus observare: nam hec res a voluntate originem sumit vt. ff. comoda. l. in comodato. s. sicut et ideo quicquid inde sequit̄ voluntarium reputatur vt nō. in. l. i. C. de natu. libe. ista q̄ stio multum ventilatur in materia feudoꝝum tamen finalis conclusio est vt dixi: et si potest vendi alii multo fortius potest et debet vendi dicto capellano nomine dicte capelle: vt de pecunia satisfaciatur creditori sic enim oia in vnum concurrunt iudicioꝝum vigor: et facti tenor.

Ego Baldus de Nerusio.

Snia duorum arbitrorum quorum vnus in. x. alter in quinqz tulit sniaz an valeat vel duo i quinqz alii duo i. x. Consiliuz. cclvii.

In christi nomine **Quam**

electi arbitri simpliciter duo condēnauerunt i decē duo in viginti. Queritur virum snia lata in decēz valeat et videtur q̄ non: et arguo a propositione nūi. Nam sicut se habet vnus ad vnum: ita duo ad duo: sed si se duo tantuz electi: et diuersas snias proferunt neutra valz vt. ff. de arbi. diem proferre. s. si plures primo responso: ergo ita in proposito: sed si essent in dispari numero valet snia minoris summe vt ibi dicitur: et ex de arbi. c. i. l. vi. si quādo maior pars non est concors: secus si esset concors: vt quia duo condēnant in decem tertius in quinqz: naz p̄e ualet snia duorum q̄ sunt maior pars: et magis concors pars: et concordia eorum est formaliter vera et non iuris fictione vt in dicto. c. i. et fuit antiqua opinio ottonis ibi canonizata: et rationabiliter: quia minor nūus non est formaliter pars maioris nūi cum p̄feruntur discretiue: vnde si promitto tibi quinqz et decem de formali predicatione non promitto quindecim vt nō. ff. de verbo. obli. Scire debemus et. ff. de solutj. l. vbi fideiussoꝝ: quia non copulantur ad vnum et eundem terminum: sed h̄nt sensum diuisum. In contrarium arguitur: quia immo quando sunt duo arbitri tantū: et vnus condēnat in decē alter i quinqz snia lata in quinqz: q̄ realit̄ loquēdo abo p̄cordarūt i quinqz nā maiori snie minor inest de necessitate: q̄ minor snia euellitur de corpore maioris summe: non econuerso vt nō. C. de lega. l. cum qd. Non obstat dictus. s. si plures p̄mo responso: quia ibi loquitur quando duo omnimodo inter se descrepant: q̄ potest esse ex rerum diuersitate. It̄ ex protestatione contraria. Item vbi sequeretur absurditas vt si esset compromissum de pretio rei et vnus declararet de quinqz: alter de decem absurdum enim esset q̄ res valens decem daretur pro quinqz: vt. ff. locati. l. si decem dicit. l. q̄ si apparēt due tabule eiusdem testamenti et in vna tabula appareret q̄ testator legauit mihi quinquaginta in alia centum simpliciter vel ob eandem cām q̄ minor snia mihi debet non q̄ scripture deducantur ad concordiam per plus et minus sed quia in maiori snia p̄sumitur erratum in scribendo vt. ff. de lega. ii. l. sempromius p̄culo. Solō si dicti arbitri sunt concordēs in causa: et non est protestatio contraria: et omnis cessat absurditas tenet snia lata in minori quantitate vt. ff. de re iudi. l. iter pares et sicut dicas quō valet snia lata pro parte. Respondeo immo arbit̄ intellexit iudicare de toto debito non de p̄te alias secus vt. l. apud celsum. s. Item queritur de doli exceptio.

Ego Baldus de Nerusio.

Se ipsum summat in principio sui: et subtiliter tangit materiam auctentice minoris debitor. C. q̄ da. tuto. pos. Consiliuz. cclviii.

In christi nomine **Utrū**

curator bonis vel tanq̄ hereditati iacenti vbi suus infans heres existit per existentia sui heredis. Respondeo non: q̄ ista non est hereditas iacens: nec bona iacentia: hoc enim casu debet dari tutor si non habet tutorem legitimum nec testamentarium: nam datio tutoris ē remedium ordinarium pupilloꝝum. Remedium autem curatoris bonorum et hereditatis iacentis ē remediū subsidarium et extraordinarium vt. ff. de here. insti. l. si quis instituatur et si detur datio est ipso iure nulla: q̄ persone: non rebus d̄z dari tutor: vt insti. de tutel. in prin. nec refert virum ille qui fecit istū curatōrē dari sciuerit et ignorauerit suum heredem existere et semper error in facti causa h̄z o cretum viciare vt. ff. de tuto. et curato. dan. ab his. l. tutor si petitus quicquid ergo factus est cum isto curatore bonorum est irritum et inane: quia non est factum cum persona

ABBATIS PANORMITANI

PRIMA INTERPRETA TIONVM IN SECVNDVM DECRETAL. LI-

brum Pars, virorum doctis, accurato sanè & vigili studio, fidèq; syncerrima nuperrimè recognita, ab excellentissimisq; Calchographicè peritiè artificib. & operis studiosissimè & fidelissimè excussa: in qua sic ab vtrisq; insudatū est: vt quæ hætenus Typis vulgò mandata fuerint, siue ad literam ipsam, siue ad eiusdè obseruationè suppletionèq; pertinerèt, eorū prorsus omissum quicq; videri non possit.

ACCESSERVNT QVOQVE SVMMO PERE VTILES
ac necessaria locorū. Mehercle citra numerū, miserè corruptorū, & in tam egregio opere indi-
gnè ac perperam etiā citatorū, hoc * Asterisco præcisa restitutiones. Quarū beneficio summa
securitate quivis in hoc altissimo Pontificiæ disciplinæ Pelago citra naufragiū enatare queat.

Sequatur, modo non anteuortat, coclea.

LVGDVN I ad candentis Salamandræ insigne in vico Merce-
nario apud Senetontos Fratres.

CVM PRIVILEGIO.

Rubricarum Tomi huius Sillabus.

¶ Causa possessionis & proprietatis. fo. 194.	Libelli oblatione. fo. 117.
Confessis. fo. 267.	Litis contestatione. fo. 130.
Dilationibus. fo. 167.	Mutuis petitionibus. fo. 124.
Dolo & contumacia. fo. 247.	Ordine cognitionum. fo. 180.
Eo, qui mittitur in pos. cau. rei ser. fo. 271.	Plus petitionibus. fo. 192.
Ferijs. fo. 174.	Restitu. spolia. fo. 210.
Foro competenti. fo. 60.	Sequestratione possessionū & fructuū. f. 282.
Iudicijs. fo. 2.	Vt lite non contestata. fo. 134.
Iuramento calumniæ. fo. 155.	Vt lite pendente, nil innouetur. fo. 276.

ABBATIS PANOR.

IN PRIMAM SECUNDI DECRETA.

Partem prelectiones multò luculentissimè,
doctissimorum virorum observa-
tionibus Annotationi-
busq; illustratè.

Proœmium.

Voniam

hic principiū vo-
luminis non exi-
stit: idè in proce-
mio & preludijs
aliter instare non
censui: tamè quia
super hoc secūdo
libro aliorū iuris
canonici difficil-
limo ac magis uti-
li. què de presen-

ti in hac amplissima & ornarissima Senarum vrbe ordi-
nariè lego: labente anno domini. M. ccccxxj. initium
scribendi sumpsi: fluxis decem annis, quibus iugiter in
hoc volumine Decretaliū publicè legendo elaboravi:
nefas existimaui illotis (vt ita dixerim) manibus inter-
pretationis materiam attingere: maximè, quia cuiusq;
rei potissima pars principiū est: iuxta sententiam Iuris-
consulti, in l. j. ff. de origi. iur. Et ne quodammodo vide-
rer iure meo scientiam vendicare, & non illi scientiæ &
totius bonitatis artifice tribuere. ipsius enim sapiētia &
fortitudo sunt: ipse mutat tēpora & etates: & regna trās-
fert atq; constituit: ipse reuelat profunda & abscondita:
& nouit in tenebris cōstituta: & lux cū eo est. Danielis
ij. c. Nullius enim assertiōis imbecillitas sacra valet enu-
merare mysteria: nisi superno fuerit erudita magisterio:
testante sapiētiae fonte Salomone. Dominus dat sapiē-
tiam, & ex ore eius sapiētia & prudentia. Nam qui sine
saluatore salutē vult habere: & sine vera sapiētia existi-
mat prudentem se fieri posse: nō sanus, sed eger est: non
sapiens, sed stultus in egritudine assidua elaborabit: & in
cœcitate noxia stultus & demens permanebit. xxvj. q. ij.
c. qui sine saluatore. hīc Ambro. super epistola ad Colos.

señ. & transumptiuè in. c. legimus. §. sed econtra. xxxvij.
distin. Omnis ratio superne sciētiae, vel terrene creature
in eo est, qui caput est earum & author: vt qui hunc no-
uerit, nihil vltra querat, qā hęc est perfecta virtus & sa-
pientia: quicquid alibi queritur hīc perfectè inuenitur.
Nam qui Christū nouit, thesaurum sapiētiae & scientiæ
inuenit: quia id nouit, quod vtile est. his annectitur con-
gruè, quod bellissimè Hiero. inquit. xvj. qstio. j. c. reuer-
timini. Si quis doctus & eruditus in lege domini potest
& alios erudire: nō debet suę assignare prudentiæ inge-
niū quod possidet: sed gratias agat primū Deo, qui
cuncta largitur: deinde doctorib; eius ac ministris, per
quos à Deo eruditus est. si enim gratias non egerit, &
scientiā sibi vendicauerit, in penuriā maledicetur. Quid
si eruditus & intelligēs largitorē Deum, & agēs his gra-
tiam, per quos à Deo eruditus est, humiliauerit se: & in
horreum Dei cibos intulerit. hoc est sapiētiae alimēta
populo ministrauerit, statim aperientur super eo cata-
ractę celi, & effundetur pluuia spiritualis super eum: &
mandabit nubibus celi, vt pluant super eū imbrem ro-
ris sui, & abundantia rerum omniū perfruetur. Quapro-
pter ego Nicolaus de Tudisco Cathanien. Siculus: in-
ter doctores minimus ipsius scientiæ capitis & autho-
ris prolixè & piè mentaliter: vocaliter verò cōpēdiosè
præsidium inuoco, vnā cū Boetio inquit. O qui per-
petua mundum ratione gubernas: Terrarum celiq; sa-
tor, qui tempus ab æuo Ire iubes: stabilisq; manens, das
cuncta moueri: Da pater augustam mēti cōscendere se-
dem: Da fontē lustrare boni, da luce reperta, In te con-
spicuos animi defigere nixus. Confusus itaq; de implora-
to auxilio ad ipsius honorē, cuius res agitur ac de pijsi-
mæ ac deuotissimæ virginis ipsius genitricis Marię glo-
riosisimę: & Agathę patrōnę ac compatriotæ meę, &
Luciæ preclarissimę Siculę, cuius hodie piè vigiliā coli-
mus, non minus Benedicti, cuius à pueritia habitū ge-
ro: ad destinati operis perfectionē, fidentiori & felicio-
ri animo cōdescendo, & in prosecutione hunc ordinem
seruabo. Primò nāq; prolixè & superfluè per alios scri-
ptis refecatis, prorsus tacendo, vel ad loca sua remitten-
do, obscurèq; tactis declaratis, colligam notabilia ma-
gis substantifica: & quę vt plurimū cum materia exami-
nanda nō existunt. Secūdo illicō condescendam ad glos.
Ber. quā cū exhibeant se cunctorum conspectui: & ad
tex. declarationē tendant: per prius vtile expedire decre-
ui. Et quicquid ex tactis per doc. ad gl. est applicabile, eis
annectere nitar: ne repetendi eadem in effectū materia
ministretur. Tertiō si quid per doc. ad gl. non applica-
bile apponitur, quod ad intellectū cap. necessariò tēdit,
vel notatu sit dignū, ad materiā imminentem pertinēs,
per oppositiones, vel quæstiones: prout magis erit ma-
teriæ consentaneū, applicabo. & tam huiusmodi operis
finem, q̄ super alijs libris, super quibus, si fata fināt, scri-
bere intendo, attingere mihi concedat præcibus Luciæ
instātibus altissimus, à quo cūcta bona procedūt. Amē.

De iudicijs

Rubrica.

S Y M M A R I U M

- 1 Iudicium quid sit, & quomodo diffinitur.
- 2 Iudicium non dicitur propriè ante litem contestatam.
Confessio dicitur facta in iudicio, etiā quod in eo non sit lis con-
testata.
- 3 Inquisitio, an sit iudicium extraordinarium, vel ordinarium.
Inquisitio, non venit in materia stricta, appellations officij or-
dinarij.
- 4 Ius patronatus participat de spiritualitate & temporalitate.
Patronatus potest vno præsentato, alium præsentare: & in-
telligi vt j. c. j. nu. 17.
- 5 Iudicium vtrum dicatur criminale, quando imponitur pœna pe-
cuniaria.

Panormi. super prima Secundi Decret.

- a** ¶ **S B A. S A P I.** ¶ Accidentia. No. est qd dicit hic Abb. diffinitionem fieri secundum communiter contingetia. hoc etiam voluit Are. in l. j. col. penul. ff. de testa. Alex. in rubri. ff. solu. ma. Sed in contrarium obstat multum tex. in l. j. ff. de regu. Cato. ubi regula Cato. diffinitio improbat: quia non convenit quibusdam calibus.
- b** ¶ **ZACHARIAS.** ¶ Appellatur causa. Bal. Saly. & Paul. de ca. contra. in l. causas. & ibi glos. in ver. causas. C. de transact. Sed contrarium est veritas: ut per Bar. & doc. communiter in allega. l. causas. Ange. consi. clxxviii. inci. domina peregrina. & Ro. consi. ccccxij. inci. pro habenda. pro quo facit. c. forus. & quod ibi not. j. de verbo. signi.
- c** ¶ **S E B A. S A P I.** ¶ Iudicium. Vide Bart. in l. si insula. in viij. opp. prime partis. & in l. iij. i. viij. oppo. §. Cato. ff. de ver. obli. ubi dicit, quod illa qd procedunt liti contestatione, dicuntur preparatoria iudicii: tradita per Moder. in l. ij. C. de in ius vocan. per Ias. in rubrica. C. de edendo.
- d** ¶ Sedeat in loco. Adde Io. de Ana. consi. lxxxv.
- e** ¶ Iudicium est locus. Adde Albe. in dictionario suo in verbo iudicii Alexan. in rubrica. C. eodem.
- f** ¶ **S E B A. S A P I.** ¶ Extraordinarium. Vide circa hunc articulum text. in l. iij. §. madatis. ff. ad legem Iulia. pecul. ubi pbatur: quod inquisitio est remedium extraordinarium. vide quod no. Barto. in l. querela. C. ad legem. cor. de fal.
- g** ¶ Ordinarium. An iudicium inquisitionis sit ordinarium: vide Bal. in l. ea qd. viij. col. C. de accu. & quare dixi in c. qualiter. l. ij. de accu. vide gl. c. multi. ij. q. iij. & c. nullus iij. q. xlv. & Domini. in d. c. multi. & c. dilecto. de sen. excom. li. vj. vide Io. an. in c. ij. de rescri. lib. vj. ubi dicit, qd appellatione iudicii non venit inquisitio. Sed contrarium ibi tenet Io. an. de fantasys. & videtur tex. contra eum. in d. c. qualiter. ad finem. in verbo forma iudicii. vide quare dixi ibi in recolletis. Andra. Barba. Anto. Francisc. ¶ Circa hanc materiam quod duplex sit iudicium: Vide Spec. in titu. de iur. in princ. ubi dicit, qd alia sunt iudicia generalia: alia vniuersalia alia communia. & alia specialia. & vide quare habetur in c. ij. de lib. obla. ubi trac. de formatione libelli in istis iudicijs: & habetur in c. cu ecclesia futrina. de cau. pos. & proprie. & in c. con querente. de offi. ord. in c. certificari. de sepul. & de iudicijs communibus. in quibus vterq; censetur actor & reus. vide in c. ex literis. de proba. Et in quot partes diuidatur iudicium habetur in l. j. in §. j. ff. si quis ius dicen. no obtemp. & quot modis sumatur hoc nomen iudicii. Dicitur, qd aliquando capitur pro discretionem. iij. q. viij. in c. infans. §. tria. aliquando pro tempore, quo iudicium redditur. c. precepta. v. di. aliqua do pro sententia: vt in c. neophitus. lxxj. dist. aliquando pro examinatione. vt in c. ij. lxx. dist. aliquando pro purgatione & poena. aliquando pro datione. vt in c. purgabit. l. dist. & in c. timore. de conse. dist. ij. & vide Archi. in c. statutum. §. in super. de rescri. li. vj. & vide bonam gl. in regula. in iudicijs. eo. li. vj. Et ex quibus personis substantietur iudicium: vide quare habetur in c. nullus. iij. q. xlv. & in c. forus. de ver. sig. Et quid sit iudicium, ultra hic dicta, vide beatum Thomam. ij. q. lx. artic. j. & ij. ubi dicit, qd iudicium est actus iusticie. & est licitus. & ibi etiam ponit quot requirantur ad ipsum iudicium. & vide eundem Tho. in iij. parte sum. q. xlv. artic. v. & in iij. dist. xlvij. artic. j. & in sum. contra gentiles. lib. iij. q. xcvj. ubi late ponit de iudicio futuro vniuersali, in quo iudicabuntur & viui & mortui. Et ibi etiam dicit in iij. dist. xlix. articulo. j. qd tempus iudicii vniuersalis est incognitum. & vide eundem in eo. iij. dist. xlvij. artic. j. & vide eum in q. de potentia diuina. q. v. artic. vj. tamē dicit in iij. dist. xlvij. artic. iij. qd iudicium vniuersale precedent signa, quare habetur in euangelio Luc. xxj. c. & in d. dist. xlvij. artic. iij. & in q. de quolibet. q. ix. artic. ij. ponit,

*Damnatus per inquisitionem evitat infamiam: & mitius pun-
tur, quam damnatus per accusationem.*

*Pœna pecuniaria, quæ imponitur pro delicto, an applicetur fi-
sco, vel parti.*

¶ Hæc rubrica potest continuari ad præcedentia duobus modis. Et primo sic supra in præcedentibus tit. visum est de præparatorijs iudiciorum: nunc ad ipsa iudicia veniendum est. Vel secundo sic. Supra visum est de instrumentis quibus iudices iudicant: videlicet de constitutionibus & consuetudinibus. Item de iudicij potestatibus & modis creandi iurisdictione & potestate iudicandi: nunc ad ipsa iudicia veniendum est. Potest continuari & tertio ad præcedentem tit. & sic magis ad proxima. In præcedenti titulo, visum est de arbitris: verum, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbi. ideo annectitur. & c. Ad materiam rubricæ facit. ij. q. j. & v. q. iij. xiiij. q. xlv. q. xv. q. vij. xvj. q. vj. xxx. q. iij. vlti. c. si qs diuinis. §. his ita. vsq; ad fi. Reperitur iste tit. in vj. & in cle. ¶ Et quæ tractaturi sumus de iudicijs videndum est primo qd sit iudicium. Secundo quod duplex sit iudicium. ¶ Quo ad primum dic, qd hoc nomen æquiuocum est. habet enim multa significata: de quibus per Host. & Gof. in summis eorum: & per Io. an. in rubrica huius tit. in vj. & no. in regula. in iudicijs. de reg. iur. li. vj. Quando enim sumit pro discretionem vnde dicit, qd infans & furiosus caret iudicio: vt in c. ex parte. de corpo. vetia. el. j. iij. q. vij. & j. §. tria. ff. de iudi. c. infamis. cu prætor. §. no autē. Quandoq; pro examinatione, seu deliberatione. lxx. di. c. ij. in fi. Quandoq; pro auctoritate. lxxij. di. c. j. Quicq; pro poena. l. di. c. & purgabit. Quandoq; pro instantia causæ discutiedæ & partibus eius: vt l. properandum. C. de iudi. & j. de ver. sig. c. forus. iij. q. iij. c. j. & in multis similibus: & ita sumitur hic. ¶ Et in hac significatione diffinit sic per aliquos summissas: qd est actus trium personarum. videlicet iudicis, actoris. & rei, i iudicio contendenti. Quare diffinitio datur hic per recolendam memoriæ patris & præceptoris meum dñm Franc. de

zaberellis postea Cardinalē dignissimū, cui plurimū debeo: & ratione doctrinæ & nimis mireq; affectionis, quam in me gerebat, qua ductus, nō dedignatus est in cardinalatus apice cōstitutus me minimū ad doctoratū promouere. Mouet, qd hæc diffinitio nō euacuat naturam diffinitio: nec est conuertibilis cū suo diffinito. Nā quandoq; est iudiciū sine actore, vt qñ iudex procedit per inquisitionem ex officio: vt j. de accusa. c. qualiter & quādo. el. ij. Quādoq; est sine reo: vt qñ maleficio existēte notorio, iudex inquit in genere, secundū formam, quam nota. tradit Inn. in c. bonæ. §. de elec. ¶ Sed posset saluari hæc diffinitio. Primò habendo respectū ad communiter accidētia. ¶ vt probat in præalle. c. j. iij. q. iij. Itē saltem fictē semp sunt tres personæ: qd fama habet pro accusatore: vt in præalle. c. qualiter & qñ. Ipse verò diffinit sic: qd est inuestigatio: quā facit iudex secundū iuris ordinem, per varios modos ad veritatē eliciendam, & elicitam custodiendam. Vel diffinit sic secundū Azo. in sum. de Cal. hic: qd est causa in iure reddēdo necessariò posita cū interpellatione personarū. & quolibet istarū diffinitionum ad bonū sensum sustentabilis est. Et dicitur iudiciū quasi iurisdicō: quia ibi qd iuris sit, discutitur. Vide text. in c. forus. de ver. sig. & hæc vltimam & primam sentit Inn. in c. quinquauallis. de iure iur. ubi diffinit, quid sit arbitriū. ¶ Sed contra has diffinitiones facit. c. forus. in prinj. de ver. signi. ubi dicitur, qd origo & materia negotij appellatur causa bā casu: quare dū proponitur, causa dicit: dū discutitur, iudiciū vocat: cū finitur iustitia nuncupatur. Ex quo euidenter colligitur, qd ipsa discussio causæ appellat iudiciū. Pono ergo hæc diffinitionem. Iudiciū est causæ discussio, qd corā iudice iuridicē fit. ¶ Ex quo etiā infero, qd propriē ante litē contest. non dicit iudiciū. qd tenet gl. no. in l. iudiciū. ff. de iudi. facit. l. amplius. ff. de re. ra. hab. & hoc intelligo respectu ipsius causæ. Sed quo ad hoc, vt cōfessio, vel aliquid aliud, dicatur facta in iudicio, seu in iure, satis est qd iudex sedeat in loco iuris dicendi, vel reddēdi gratia, quā tuncunq; lis non sit cōtestata. Ad hæc allego, quod legitur & no. in l. voluit. ff. de interro. act. & l. si cōfessus. ff. de custo. reo. & quod ibi no. Bar. & apertius tenet Bart. in l. j. C. de confes. & per Inn. in c. qualiter & quando. ij. de accusa. in verb. nō negamus. Ex quo ad hunc effectū diffinitio sic. Iudicium, est locus in quo iudex iuris reddendi gratia cōstitit. & hæc est prima diffinitio mei Nicolai. ¶ Secundo principaliter quero ad declarationem rubricæ quare dixit iudicijs in plurali. Sol. secundū docto. quia iudiciū est multiplex, aliud criminale, vt quando agitur de crimine criminaliter: vt in c. at si clerici. & c. cū non ab homine. j. eo. Aliud ciuile, vt cū non agitur ad crimē: vt j. eo. ceterū. & c. dilecti. & c. causam. Quod dam mistū, vt cū agitur de crimine ciuilitate. §. de procura. c. tuæ. & j. de accu. c. super his. Aliud ordinarium: vt j. eo. c. examinata. aliud extraordinarium. de quo j. eod. c. nouit. ¶ An autē processus: seu iudiciū per inquisitionem sit ordinariū, vel extraordinariū: reperio Inno. sibi contrariū. Nā Inno. in c. cū oporteat. de accu. dixit, qd est extraordinarium: sed in c. dilecto. de sen. excō. lib. vj. dicit, qd est ordinarium. primū tenuit gl. in c. quoniā. de probatio. sed potest dici. qd diuerso respectu potest appellari ordinariū & extraordinarium. Nā ex eo, qd à iure via hæc principaliter est introducta, & in ea seruatur ordo iuris licet nō vsquequaq; potest dici iudiciū ordinariū. Ad hoc. c. super his. & c. qualiter & quando. de accu. facit. c. j. j. eo. ti. lib. vj. Sed alio respectu: quia non procedit cōparente accusatore. de accu. c. accedens. & quod no. in l. ij. §. si publico. ff. de adulte. Et quia non vsquequaq; seruatur ordo iuris: vt in d. c. qualiter & quando. de accu. §. debet. Et quia tanta poena regulariter non imponitur de iure canonico: vt j. subijciam: potest dici iudicium ppe nō dē ante litē extraordinarium contest. & marant. in spec. 3 pte n. 67

c. De quouult deo.

De iudiciis.

3

vbi erit hoc iudicium vniuersale.

a ¶ Extraordinariū. Adde eundē cōsil. xxv. latius Calde. cōsil. j. de accu.

b ¶ B E B A. S A P I. Criminalis. Vi. de Alex. in cōsil. lxxvj. in. j. vol. & in cōsil. lxxxij. in. j. volum. vide etiam Matthesilla. in no. tab. lxx. inci. No. q si statutū. in. ij. char. vbi dicit, q si statutum dicit, q si quis turbauerit aliquem in possessione sua, condemnatur in cētū: quorū dimidia applicatur fisco, alia parti læsæ: potest agi civiliter. Secus si statutum dicat. Si qs fecerit sic, cōdēnetur in cētū quorum dimidia applicetur fisco, & dimidia accusatori. q tunc erit iudicium merē civile. de quo per Ang. in tract. malefactorū. in gl. in verbo dādis & soluendis camera. rio. per. d. Iaf. in. §. quādā aurē. in. tit. de actio. vide etiam Are. in cōsil. vlti.

c ¶ Fortiter. quicqd dicat hīc do. Abb. vera & cōis cōclusio est, q quando poena non applicatur parti, agi criminaliter: secundū Barto. in. l. prator ait. in. prim. ff. de sepul. vio. Nec ob. c. p tuas. de quo oppo. hic. d. Abba. q quādō agit solū, vt qs remoueat ab officio, vel ab administratione: tūc dicitur civiliter agi. Ita est doctrina Bart. in. l. nō solū. §. si. ij. no. ff. de procura. & in. l. j. ff. de suspec. tut. & ita agebatur in. d. ca. per tuas. si bene aduertis. Aenæ. fal.

Z A C H A R I. ¶ Tu solue obiectionem do. Abba. de alleg. c. per tuas: restringendo regulā positam in prima opin. quā vt cōem approbant cuncti doct. dum dicit, q si poena non venit applicanda parti: tunc dicat ea esse criminalis. & restringe, vt hoc di-

a extraordinarium. Sed in materia exorbitati & odiosa credere, q appellatione ordinarij iudicij non veniet iudiciū per inquisitionē: quia nō est ex toto ordinariū: vt patet ex p̄dictis. & in materia stricta verba sunt accipienda propriē, & in suo p̄fecto significato: vt. l. ait. prator. §. hēc verba. ff. de neg. gest. no. in. c. in nostra. de iniur. ¶ Itē redeūdo ad primum q̄sitū quoddā iudiciū est spirituale. j. eo. c. exhibita. aliud tpale: vt quia de re merē tpali. j. eo. venerabilis. ¶ An autē sit dare iudicium mistū: scilicet spirituali annexū: vt cū agit de iure patronatus. doct. cōiter hīc dicūt, q nō. Quia istud est ius spirituale: attēta sua origine: vt. j. de iure patro. q clerici. Hoc vltimū non puto verū. quia nihil pōt dici mistū respectu tēporalitatis & spiritualitatis: qā participat de vtroq; nec prācisē accedit ad alterum extremorū: sicut dicitur iudiciū mistū, qn agitur de crimine civiliter: vt. §. dixi. Licet em ius patronatus sit vnicū ius indiuisibile: tñ quo ad intellectū dicitur mistū. ad hoc habes bonā gl. in. c. piæ. mentis. xvj. q. vij. nec procedunt q dicūt doc. q dicūt: & maximē. d. Ant. de Butri. q secundū suā naturā originariam sit merē spirituale: qd non est verū, nā anteq ecclesia dispensaret cū laico patrono: vt posset cōsequi ius patronatus in ecclesiastico beneficio, hoc ius nōdū erat in esse deductū. Itē cōsiderato radicē ipso iure patronatū nō pōt dici, q sit spūale merū, vel qd aliqn fuerit: qā per p̄scriptionē patroni nullū ius spirituale acquirit p̄sentato. sed est quoddā initiū & inchoamentū ad ius spūale obtinendū: vt probat in. c. qd autē. & in. c. pastoralis. de iure patro. Hinc est qd vno p̄sentato pōt patronus laicus aliū p̄sentare. vt in. c. cū autē. eo. tit. Quod vī etiā sentire Inn. in. c. qd sicut. de elec. post prin. vbi dicit, q ideo electio nō cōcedit laico in ecclesia: vt i. c. nobis. de iure patrona. sed p̄sentatio sic: qā p electionē initiat matrimoniu inter clericū & ecclesiā: vt in. c. fin. de transla. praela. sed p̄sentare non est ius merē spirituale, sed annexū spūali: nec cōtrahitur aliqd vinculū inter p̄sentatū & ecclesiam: cū nullū ius sibi ex hoc acquirat. de iure patro. pastoralis qd no. Et sic apertē sentit q etiā habito respectu ad naturā suā, nō pōt dici ius merē spūale: vnde fuit cōcessum laico: qā nō erat merē spirituale. Si em esset ius merē spirituale, nō execraretur p cōcessionē factam laico, cū ipsum ius cōferēdi qnq; ex priuilegio cōcedit laico: nec per hoc execratur. lxxij. dis. c. Arianus. & hoc no. Io. an. in. c. ij. de prabē. li. vj. Et pro tanto hoc ius dicit annexum spirituali: qā parat viā ad obtinendā institutionē, q est ius merē spirituale: vt dicā. j. eo. c. quāto. Possent & hēc iudicialiter distinguī, sed nō curo: quia p̄dicta satis sufficiūt ad satisfactionem quāsi, quare dixit in plurali de iudicijs. ¶ An autē iudiciū attētatū super possessione, seu quasi rei spiritualis, dicat spirituale: vt sic tractetur corā iudice ecclesiastico: vt qn agitur petitorio, q̄stio est pulchra, & tangam eā in. c. si. j. de iudi. & in. c. literas. de iuramēto calum. ¶ Tertiō q̄ro de vtili quāstione, maximē canonistis, qui nō habēt alibi materiā ita declaratā: an qn venit imponēda poena pecuniaria dicatur iudiciū criminale,

an civile. d. Ant. hīc dicit, q gl. iuris civilis in hoc variauit: ipse verō breuiter dicit, q causa civilis dicitur, cuius finis est cōmodū partis & interesse priuatum. Causa criminalis cuius finis est interesse publicū: vt vindicta publica. Causa mista q participat de vtroq; ex quo concludit, qd qn poena pecuniaria fisco est applicāda sit criminalis. b. qd tenet Inn. in. c. qualiter & qn. ij. de accu. allega. l. iij. §. j. ff. de prauati. Quia ita intēditur vindicta publica per poenā pecuniariā, sicut per poenā corporis, seu famæ. ¶ Sed ego latius attingo istum articulum. Primō em reperio circa hoc triplicem opi. ¶ Prima vt si poena venit applicāda fisco iudiciū dicat criminale. si parti dicat civile, seu civiliter agi. Ita no. glo. in. l. iij. ff. de sepul. vio. ¶ Secunda opi. est vt si venit poena imponēda pecuniaria semp dicat agi civiliter: si corporalis criminaliter: vt no. gl. in. l. si qua per calūniā. C. de epis. & cleri. l. q sepulchra. C. de sepul. viola. & l. j. C. qn ciui. actio. ¶ Tertia opi. vt si agatur de crimine, semper dicatur agi criminaliter: siue poena veniat applicanda fisco siue parti. Hęc opi. sentit gl. in. l. lex Cornelia. ff. de iniur. & hęc vltima opi. videt apertē contra tex. c. p tuas. el. j. de simo. prope fi. & c. tuę. de procur. & c. super his. de accu. ¶ Bar. in. praealle. l. iij. de sepul. viola. tenet primā opi. & dicit eam veram, & cōiter teneri: & per Innoc. in. palle. c. qualiter & qn.

c ¶ Sed contra p̄dicta fortiter: videt obstare. c. per tuas. palle. vbi habet, q agebat de crimine simoniae ad priuationē beneficij: & tñ dicitur agi civiliter, nec poena ibi applicat parti. Et ideo puto satis posse dici, q tunc propriē agitur criminaliter, qn directā via crimē deducitur ad iudiciū: vt puniatur acius, q pōt: & sic vt imponatur poena ordinaria siue poena applicetur fisco siue parti: qā debemus cōsiderare, qd principaliter agit, & nō qd venit in cōsequentiā. ff. de autho. tut. l. j. & qd no. in. c. decatero. de homici. Aut crimen deducit non sic directā via: vt. §. dicitur. Et dicit agi civiliter, qd poena non veniat applicanda parti, vt optimē probat in. palle. ca. per tuas. & capit. sup. his. facit. d. c. qualiter & qn. ij. in ver. verū. de accus. Et dicitur tūc agi civiliter quasi curialiter & remota stricta seueritate: sicut & verba dicuntur civiliter intelligi, qn cessat amara interpretatio: vt. l. si cui. ff. de seruitu. Facit q cōiter dicunt glo. iuris civilis: q dānatus p inquisitionē de crimine, de quo dānatus per accusationē efficeret infamis, euittat infamiā: vt no. glo. in. l. iij. §. p̄tereā. ff. de suspec. tut. & l. fi. C. eo. vbi p Cy. & in. l. j. C. de mo. mul. licet Bar. aliter de hoc vltimo dicat in. l. infamē. ff. de publi. iudic. vbi vide. & per Spe. in. tit. de sen. §. j. ver. qd de istis. & Bal. qui sequitur Bar. in. l. etiā. C. de furtis. vbi etiam plenē vide p Bart. tñ pro hac differētia optimē facit dispositio iuris canonici, dum punnit mitius qn proceditur p viā inquisitionis q per accusationē: vt in. d. c. qualiter & qn. & c. inquisitionis. j. de accu. lus civile tñ hęc differētiā in modo puniēdi facere nō vī, sed vni formiter videt procedere ad vindictā. arg. in. l. iij. C. de sepul. vio. & l. ea quidē. C. de accu. sentit Bar. in. palle. §. p̄tereā. & in. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. ¶ An autē & qn poena

etum sit verū quādo poena est applicabilis parti, & sic non obierit. c. per tuas. cū beneficiū de cuius priuationē intētabatur nō veniebat applicādū parti: vel aliter sol. secundū Bat. in. l. j. §. sciendū est. ff. de suspec. tut. Are. & Moder. hīc: quod ideo nō dicit causa esse criminalis, quādo agitur sup priuationē beneficij: quia poena nō applicatur fisco. Anto. Francis.

¶ Circa hoc. quando causa dicat civilis, vel criminalis: vide Io. an. in. c. tā literis. de testib. & Inno. in. c. qualiter & qn. el. ij. de accu. & in. c. ij. de p̄e. vbi concludūt, q semper cā mota super crimine dicit civilis, quādo poena applicatur parti. & vide tex. in. §. sin autē. in. tit. de iniur. & Bar. etiam in. l. si qs. ff. de priua. delic. secus autem si poena veniet applicanda fisco: qā tūc dicit causa criminalis: de quo et no. in. c. j. de testib. libro. vj. & in. c. testimonium. j. de testib. & etiā causa dicitur criminaliter intētata, quādo in illa nō admittitur procurator iuxta materiam. c. tuę. de qua per gl. in. c. veniens. de accusa. & habetur in. l. pe. in. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. & in. l. seruū quoq; in. §. publice. ff. de procur. & q isto casu, quādo in cā nō interuenit procurator, quod dicat criminalis. vide gl. c. cupiētes. in. §. si verō. d. e elect. li. vj. & vide Fede. de Sen. in cōsil. suo. xxv. & habetur p Inn. in. c. graue. de prabē. & per gl. in. q. vj. i. c. hoc quippe. & habetur in. §. in summa. in. tit. de iniur. & vide do. de Rot. in suis decis. deci. ccxxij. & ccxxvj. i antiqui. vbi ponunt, si agat civiliter, an sententia dicatur esse ci-

Panormi. super prima Secundi Decret.

uilis, vel criminalis. & vide Inn. in c. crimina. de collu. dere. vbi dicit, qd tria sunt genera causarum, civilis, criminalis. & spiritualis. & vide gloss. summæ ad hoc, quot sunt genera causarum. xj. q. j. & per Spe. in tit. de con. tu. in §. h. circa princ. & in tit. de offi. vica. in §. fi. & vide Io. an. in c. fi. de crimi. fal. Et qñ vna præiudicet alteri plenè no. in l. vnica. C. quādo ciu- lis act. præiud. cri. & quot modis sum- tur hoc nomē cau- sa: habet per Holt. in c. cum dilecti. de accul. & vide quæ plenè no. in clem. dudū. de sepul. & per Legistas in l. causas, vel lites. C. de transf. Et an appellatione cause ciuilis, veniat cau- sa spiritualis: vide glo. in versu. ciuili. in clemen. j. de offi. delega.

SEBA. SAPI.

a ¶ De quouult deo. Hunc text. allegat Bal. in l. ij. colū. ij. C. de ordi. cog. ad hoc, qd processus ad vltiora pro- rogat iurisdic- tionem circa ea, quæ sunt de prorogan- da iurisdic- tione. ad- ducit etiam Fel. in c. subordinata. j. de re iudica.

ZACHARIAS.

b ¶ Potest excō- municari. quod est verum post perē ptorium. no. gl. in c. j. de do. & contu- ma. libr. vj. & in c. querelā. s. de pro- cura. & in c. de illi- cita. xxij. q. ij. & in c. cōstitutus. ibi: & ibi Philip. Frac. plenè de sen. excō. libr. vj. Et hoc est verū, etiā in ficto contumace: vt no. Bal. in l. ij. i. v. no. C. de proc. de quo scilicet, qd cōtuma- cem possit iudex excōmunicare, ha- bent Legistæ glof. singu. in l. in actio- nibus. ff. de in litē iur. cū quolibet cō- tumacia etiā mini- ma sit digna excō- municatione: secū- dum gl. sing. in c. duo. xcvj. di. secun- dum illum. in c. ex parte. co. j. de ver- bo. signi. quas glo. pro ling. alle. Ant. Corfe. lingu. suo. lxxij. in versu. con- tumax.

SEBA. SAPI.

c ¶ Inimicitiam. Vi- de Bart. in l. j. in fi. ff. de his, quibus vt indig. vbi dicit, qd ad cādam inimi- citiam non confy

pecuniaria, q̄ pro delicto imponit applicet fisco, vel parti. vide p. Bart. in l. agraria. ff. de ter. mo. Et breuiter distingue tria mēbra. aut ius introducit accusationē, & regulariter ap- plicatur fisco. l. mulctarū. C. de mo. mul. Aut itroduct actionē: & applicat parti. l. iij. ff. de sepul. viola. Aut loquit simpliciter: & vñ in- troducere accusationē. ar. l. iij. C. de sepul. vio.

SVMMARIUM.

- 1 Promittens non declinare iudicem nō potest ipsum amplius pœnitere. §. 16. 17.
- 2 Contumax potest excommunicari, non tamen priuari beneficio. nu. 10.
- 3 Inimicitia consideratur etiam quod habuerit ori- ginem ex iusta causa.
- 4 Aduersarius, an repellatur cōtra aduersariū. nu. 3.
- 5 Prælatus non est idoneus iudex in causa ecclesia- suæ: tamen si non recusatur, potest esse iudex.
- 6 Inimicitia capitalis solet oriri propter contentionē omnium bonorum, vel maioris partis.
- 7 Citatio debet fieri autoritate iudicis, & parte pe- tente: & si alterū istorū deficit, nō valet. nu. 33.
- 8 Iudex non debet interponere officiū suū ad pri- uatam vtilitatem.
- 9 Citatio descripta in actis, præsumitur facta cum omni solennitate.
- 10 Iudex potest circa tendentia ad decisionem causa- interrogare partem ante, & post lit. contesta.
- 11 Excōicatus nō liberat ex sola satisfactione: sed re- quiritur absolutio: secus est in suspensio. nu. 23.
- 12 Iudex potest mulctare contumacem, etiam parte non petente.
- 13 Excōicatus non priuat beneficijs, sed eorū rediti- bus: & an statim, vel per sententiā. nu. 24.
- 14 Contumacia est peccatum mortale: & an pro omni contumacia quis excommunicetur.
- 15 Priuatio beneficij non fit ex omni peccato mortali.
- 16 Sententia potest ferri per ista verba, mihi videtur. & quid in teste, & in alijs dispositionibus.
- 17 Latinitas falsa non vitiat, quando potest per figu- ram saluari.
- 18 Iudex potest recusari, si est suspectus, etiam ciuitas potest recusari, & quodcunque tribunal illius ciuitatis.
- 19 Ordinarius, an possit recusari, si assessor est sus- pectus.
- 20 Ecclesia vniuersalis non potest errare.
- 21 Inquisitus non tenetur respondere, nisi fuerit cita- tus, & crimina exposita: secus in ciuilibus.
- 22 Iurisdic- tio prorogatur per actum alium, citra litis contesta.
- 23 Deposito episcoporum est reseruata soli papæ, & non alteri etiam legato de latere.
- 24 Prorogans iurisdic- tionē, an & quando, & vsque ad quod tempus, potest ipsum pœnitere.
- 25 Princeps non præsumit aliquid cōcedere in præiudicium tertij: etiā si concederet motu proprio.
- 26 Iuramentū intelligitur, & regulatur secundū na- turam contractus super quo interponitur.
- 27 Promittēs soluere Senis: Florētiæ & vbiq̄que pe- titū fuerit, an possit in prædictis locis conueniri.
- 28 Confessio facta per contumaciam, non plus operatur quā vera confessio.

26 Hereticus quis non præsumitur ex præsumptione facili.

27 Contumacia non sufficit ad cōdemnationē, nisi fuerit in ea perseveratū. Contumacia non facit quem haberi pro confesso adeo: vt quis perdat ius suum in ciuilibus meris: secus in criminalibus.

28 Contumacia manifesta non requirit aliam citationem: secus si non est ma- nifesta.

29 Citatus dicens nolo comparere: habetur adeo pro manifesto contumace, vt non sit vltorius citandus.

Sententia diffinitiva potest ferri contra absentem, quando certum est sibi nullam competere exceptionem.

30 Contumax notorius, an debeat citari ad audiendā condemnationem.

31 Citatio vtrum, & quo casu requiratur in condemnatione expensarum.

32 Iudex quoties potest quem mulctare super eadem re.

33 Debitor fugitiuus potest capi, nulla præcedente solennitate, alias requisita.

34 Excommunicatio, an inducatur per ista verba: videlicet nullus commu- nicet cum tali.

Absolutio etiam in casu necessitatis, non potest fieri à non habente au- thoritatem.

35 Pœna in dubio intelligitur de mitiori in foro iudiciali: secus in foro pœni- tentiali.

36 Argumentum ab etymologia vocabuli: an & quando valeat.

37 Communis vsus loquendi semper præfertur cōmuni significatui verborū: vndeunque talis significatus descendat.

38 Argumentum à nominibus verbalibus, an & quando valeat.

Mercatorum appellatione, qui veniant.

39 Scholares etiam intrantes scholas: non tamen attendentes, non debent gan- dere priuilegijs scholarium.

40 Collegiati in aliqua arte: si illā non exercēt, non gaudent eius priuilegio.

CAP.

I.

a **E**quouult deo. ¶ Potest multipli- citer summari secun- dum varios intellectus. & primò sic. Qui promittit non declinare iudicē pœnitere non potest. Vel ad eundē intellectū & clarius. Pactū de non declinan- do iudice aliās suo: q exceptione legitima repelli poterat, est irre- uocabille. Vel aliter secundū aliū intellectū. Pactum de rñdendo corā iudice nō suū in pñsentia iudicis, & iudice acceptante pactū: pacifcentē iurisdic- tioni iudicis submittit: ideò postea non admit- titur pœnitētia. Iste intellectus secundū quē summauit. d. Anto. pot esse verus in se, non tñ cōuenit literē: vt j. subijciā. Aliter sum- mat do. Cardi. quo ad aliū effectū & sic. Conciliū prouinciale de causis contra epōs suæ prouinciæ cognoscere pot. Sed certē licet iste sit verus in se, tñ est indubitabilis: nec in tex. de hoc fiebat ali- qua disceptatio: ideò tene primū intellectū. Sed respectu alterius effectus ego summo sic. Contumax in nō cōparendo, vel in nō re- spondendo, excōicari pot: b beneficio autē priuari nō debet. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes. In prima ponit factū & contumaciæ punitio. In secūda repellit accusatoris iniusta petitio. Secūda ibi: nam adimi. vel secundū Pe. diuidit in tres partes. In prima ponit facti narratio. In secūda iuris dispositio. In tertia incidētis qñtio- nis decisio. Secūda ibi: placuit. Tertia ibi: nam. ¶ Casus literalis. Quidam impetebat Quouult deū ep̄m centurienlem & petijt illū introduci in concilio aphricano. Interrogatus fuit, an cū aduer- sario suo vellet in iudicio experiri: primò id promissit: altera die respōdit hoc sibi nō placere, atque discessit. petebat aduersarius, vt remoueretur ab ep̄opatu: conciliū excōicauit ipsum: & statu- tum fuit in concilio, q nullus eidē de quouult deo cōicaret do- nec satisfactione pñtita fuerit absolutus: ep̄atus tñ ante causa: exi- tum sibi adimi non debet. Ber. ¶ No. primò, q olim nedū causæ clericorum inferiorū, sed etiā episcoporū tractabant in concilio prouinciali: & ita citati tenebantur exceptione legitima cessante respondere. vj. q. iij. c. ij. Et de qbus causis poterat conciliū cogno- scere, seu nunc possit j. subijciā. ¶ Secūdo no. ibi: aduersarius. q qui mihi aduersat in lite, mecū contendēdo de iure, pot dici ad uersarius, & sic ex cōtentione iuridica. Et ex facto à iure non im- probato oritur qñq̄ inimicitia: non tñ ad cōsyderandā inimi- citiam, c̄ inspicitur solū an ex iusta, vel iniusta causa processerit: sed an habuerit commouere animū alterius ad odiū. ad hoc. c. memi- nimus. & c. repellantur. de accu. & xxij. q. v. non est crudelis. vbi etiam iudex

deratur, an ille qui habetur pro inimico ignoret, quod cōmendat domi-
Ias. in. l. apertiss. mi. C. de iudi. vide ad hoc etiā Alexā. in consil. xcix. in
cipien. in causa inquisitionis. ar. fi. in. j. volu. & Feli. in. c. quoties. l. q. no-
tabili. de testib. Et ibi latē, quādo aduersarius repellatur à testimonio: de
quo etiam per Alex. in consil. lxxviij. in. j. volu. per Are. in. c. cum oport-
teat. j. de accusa.

a ¶ Recusaretur. Ad
de, quod idē tenet
Cald. consil. iij. hoc
eo. titu.

b ¶ Aperit. de hoc
tex. in. c. cū in iuue-
tute. de purga. ca.
And. Barb.

c ¶ Vel maiori parti.
Adde Alexan.
consil. xcix. j. lib.

d ¶ Debet presumi.
Adde quā statim.
j. ponam.

SEBA. SAPI.

e ¶ Præcessisse. Vi-
de Areti. in consil.
xxxv. incipi. casus
talis est in fine. &
Feli. in. c. sicut. col.
pe. de re iudica.

ZACHARI.

¶ Adde Guid. de
Suza. in. l. ad perē-
ptorium. ff. e. tit. &
Lanfrā. de ori. ple.

a in. c. quoniam con-
tra. §. citationes. nu-
me. §. & ibi in apo.

3 fti. Celsi. ad ipsum.
in ver. ad instantiā
partis. j. de proba.

f ¶ Ad ordinandū.
Adde Roma. consil.
ccclxix.

g ¶ Partē interroga-
re. & dicit hic do.

Ant. q. potest in-
terrogare post cō-
clusionē causę. sed

contra, si pars non
potest: ergo nec iu-
dex per id, quod

no. Bar. in. l. non so-
lum. §. q. ff. de in

c iur. Itē, quia post
conclusionē in cau-
sa nō potest oppo-

ni exceptio: ergo
fortius non potest
produci aliud: vt

voluit do. Card. in
clem. j. de excep.

Andr. Barba.
ZACHARI.

¶ Adde plenissi-
mē Lanfrā. de ori-
in cle. sepe. nu. xix.

4 ver. venio nunc ad
gl. in ver. interroga-
bit. & ibi in apoit.

Cel. in ver. ex pro-
prio officio. in fin.
& ibi etiā in apo.

eiusdē Cel. in ver.
vbicunq; æquitas
mouet. de ver. fin.

Anto. Francil.
¶ An post conclu-

sionem in causa iu-
dex possit aliquid
facere ex officio,
vel ad partis instā-
tiā circa ipsam cau-

etiam iudex quādoq; incurrit odium ex ad-
ministratiōe iustitię. Cōcordat. c. qualiter
& quando. ij. de accu. Et facit hoc ad statutu
quo repellitur aduersarius contra aduersariū
ab aliquibus actibus. & vide ad hoc gl. mira-
bilem: iuncta decisiōe illius. c. s. de offic. de-
lega. cū super. quā dicit, q. aduersariū meum
in vna lite possum recusare, si cōtra me datur
in iudicem in alia causa: nedum si litigium est
super re propria, sed etiam super re ecclesię.

¶ Et nō bene hoc dictum, hoc enim induco
pro illa opinione, q. prælatus iudicās in causa
ecclesię, pōt recusari: vt not. Pau. ij. q. vij. c. si
quis ergo. & d. Anto. in. c. cū venissent. j. eo. &
sentit Cy. in. l. vnica. C. ne quis in sua causa. Si
enim recusio iudicem in facto proprio: q. ha-
bet aliam litē cū ecclesiā mea: & sic quodam-
modo lis mea iudicatur: fortius possum re-
cusari, si volo esse iudex i causa ecclesię meę.

Et pro hoc optimē facit. c. insinuante. de offi.
dele. vbi in causa ecclesię recusatur dominus
clericus: ergo fortius ipse clericus. Fateor ta-
men, q. si non recusaretur, pōt esse iudex:

a sic intelligo. c. si quis erga. ij. q. vij. & cōsimi-
lia iura. ¶ An autē ratione istius pendentię

litis, possit repelli à testimonio ferendo con-
tra me in alia causa: dicit Ioā. an. in addi. Spec.
in rubrica de testib. in. ver. est sciendū. & ver.

vj. q. nō repellitur ex hoc à testimonio: q. ali-
quam causam cū eo habuerim: sed loquit de

b præterito. non autē aperit, quid si causam de
præsentia. alle. insti. de excu. tuto. §. itē propter.

& in aut. de testi. §. si verō aliter odiosus. col-
la. vij. d. Ant. putat hic per iudicem arbitran-

dum quanta fides sit tali adhibenda. arg. l. iij.
ff. de testi. non tñ putat propter hoc ex toto

ipsum repellendū. hoc vltimum sic indistin-
ctē non placet. ¶ Quid em si contendunt de

c omnibus bonis, vel maiori parte: quo casu
inimicitia capitalis solet inter tales origi. ar.

de resti. spo. c. frequens. li. vj. Nam quādoq;
etiam ex spoliatiōe particularis rei conclu-

duntur inimicitie capitales. vt lit. non con-
test. accedens. ij. quo casu deberet ex toto re-

pellī. Ad hoc, q. not. in. c. cū oporteat. & in. c.
inquisitionis. de accu. & in præalle. aut. de te-

sti. & vide qd dicam in. c. prætereā. de testib.
cog. Itē quid si causa fuit criminalis: vide ibi.

4 ¶ Tertiō nō. quod ad hoc, vt valeat citatiō
oportet, q. fiat autoritate iudicis ad instan-

tiam partis. Si em fiat per iudicē, & non ad in-
stantiam partis, nō valet: vt no. Bar. in. l. ad pe-

remptorium. ff. de iudi. facit. l. iij. §. hoc autē
iudicium. ff. de dam. infec. non enim debet iu-

dex interponere officium suū ad vtilitatē pri-
uatam, nisi petatur: vt ibi. & no. Inno. in. c. ad

e nostram. ij. de iureiur. vide per Spec. in tit. de
cita. §. sequitur. verfi. illud autem. & ver. item
no. q. citatio in dubio. Tamen si apparet cita-

tionem descriptā & citationis commissiōne
& relationem debet presumi requisitionem
partis præcessisse: ex quo requiritur ad vali-
ditatem actus: nec pōt dici aliter citatio cum
effectū. Facit quod no. Inno. in. c. innotuit. de

sam: dicas q. conclusio in causa conclusitos parti: vt nihil possit oppo-
nere, vel probare: nisi ea, quę concernūt incidentia, vel emergentia in iu-
dicio: vt opponere exceptiones contra personas testiū. & illas probare:
vt est casus reputat? singularis in. c. j. de excep. li. vj. & habetur per Spe.
in tit. de renun. & conclu. in vfi. Et scias. & adde, q. post talem conclusio-

eo qui fur. or. rece. per Bart. in. l. sciendum. ff.
de ver. obli. & quod ibi nota. & insti. de fide-

iuf. §. si. & insti. de inuti. stipu. §. si ita scriptū. &
quod no. Barto. in aut. si quis in aliquo. C. de

eden. & tenet Guid. de suza. in præelle. l. ad pe-
remptorium. & d. Ant. hic facit tex. cū glo. in

l. ij. C. de dotis promiss. & quod scribit Bar. in
l. qui in aliena. ff. de acquirē. hēre. nec pōt pars

propria autoritate citare: vt. l. neminem. C.
de exhi. & intro. reis. & quod no. in. c. cū sit

f Romana. j. de appe. & Inn. in. c. dilecti. §. de ma-
iori. & obediē. & an hoc sit verum indistin-

ctē. subjiciam. ¶ No. iudicē posse interro-
gare non solū post lit. contest. circa tēdētia

ad decisiōne principalis negotij: vt in. c. cū Io-
annes. de fid. instru. xxx. q. v. c. iudicantem. sed

etiam ante lit. contest. ad ordinandū iudiciū:
& vt excludat materiā proponendi declina-

g natoria fori: vt hic: & quod no. in. c. pe. de iur.
calum. & in. l. j. & l. qui seruum. ff. de interro-

ga. ac. Et regulariter vbicunq; æquitas mouet
iudicem: pōt partē interrogare: vt in. l. vbi-

h cunq; ff. de interroga. act. q. in præalle. c. iudi-
cantem. & no. in præalle. c. penul. ¶ Et ex hoc

no. vnam bonā practicā excludendi dilato-
rias. Si enim pars interrogata, an velit ibi ex-

periri: respondet, quod sic: nō potest amplius
recusare iudicem: vt hic. Quod intellige, nisi

ex noua causa: vel si antiquitus orta erat oc-
cultā: ad primū. c. insinuante. de offi. deleg. ad

secundū no. vj. q. iij. c. scitote. vbi est bo. gl. &
qd ibi no. Cal. in. c. ij. de or. cog. & sic per actū

citra citationem, vel cōtestationē litis & ter-
mini statuitiōem ad propositionē dilatoria-

rum, excluduntur dilatorię. quod limitat. c.
inter monasterium. de re iudi. & de exce. c. pa-

storalis. ¶ Nota. conciliū provinciale habere
potestatem excōicandi, etiā episcopos illius

provincię: quia ex quo habet iurisdictionē:
vt in præalle. c. scitote. vj. quæstio. iij. ergo &

potestatem excōicandi. Ad hoc. c. cū ab eccle-
siarum. de offi. or. & de ma. & obe. cū in eccle-

sijs: solū enim interdicitur concilio potestas
deponendi episcopos. iij. q. vj. c. quis. & c. ac-

cusatus. fortius hoc videtur procedere in cō-
cilio generali, vacāte papatu, congregato: de

quo aliquid dicā in. c. licet. & c. significasti. de
electio. ¶ No. argu. q. excommunicatus do-

6 nec satisfecerit, non liberatur ex sola satisfā-
ctione: sed vltra eam requiritur absolutio, ex

quo enim semel eiectus est extra ecclesiam,
debet cum solēnitare debita reconciliari. Vi-

de quod not. Inn. in. c. cū bonę. de æta. & qua

li. allegat bo. glo. & sing. in cle. j. de deci. super

verbo donec. secus dic in suspēsiōe sic lata:

vt ibi no. per gl. & Inn. in præalle. c. cū bonę.

7- ¶ No. iudicem posse mulctare contumacē
etiam altera parte non petēte. Imō plus dico;

quod parti nullo respectu mulctę imponen-

de competit actio: sed totum expeditur iudi-

cis officio: cuius iurisdicō & autoritas cō-

temnitur: nisi pœna exigatur: vt elegāter no.

8 Bart. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. ¶ No. quod
excommunicatus non debet ex hoc solo pri-

nem ad partis in-
stantiam, iudex ni-

hil pōt facere: sed
bene pōt ex se sup-

plere circa ea, quę
suo officio incum-

bit: vt in. c. cū Ioan-
nes. de fi. instru. &

in. c. cum dilectus
eo. tit. & vide Bal.

in. l. edita. C. de edē
do.

¶ Et adde etiā, qd
in cā beneficiāli

pōt iudex ex offi-
cio suo recipe nō

uas probatiōes se-
cūdū Io. An. in. c.

ad petitionē. de ac-
cu. & eodē mō vi-

det, q. ipse iudex
possit testes inter-

rogare ad informa-
tionē motus animi

fui: vt no. in. c. per-
tuas. & in. c. cū cla-

mor. de testi. & in
cle. j. de test. & facit

tex. & ibi not. in. l.
vbicunq; ff. de inter-

roga. actio.

¶ Et adde, quod
post cōclusionē in

causa non possunt
fieri acta: vt i. c. au-

ditis. de procur. &
in. c. pastoralis. de

causa pos. & pro-
prie. & in cle. j. eo.

tit. & in. c. significa-
uerūt. de test. vltra

ea, quę trac. in. d. c.
cū ioānes. quod tñ

intellige verū. nisi
remedio restōis i

integrū succurrat
vt in. c. auditis. de

resti. in integ.

¶ Et adde quod
de iure superue-

nientij post conclu-
sionem in causa, nō

potest iudicari in
eadē sententiā. vi-

de Bart. in. l. si ma-
ter. in. §. eandē. ff.

de exceptio. rei iu-
dica. & Io. an. c. au-

ditis. de procura-
toribus. & an post

conclusionē in cau-
sa possint produci

instrumenta, habe-
tur per Bar. in. l. di-

vi fratres. ff. de pœ.
& in. l. admonēdi.

ff. de iureiuran. &
per Inn. in. d. e. pa-

itoralis.

SEBA. SAPI.

¶ Practicā. Hęc
practicā sequitur

dominus Bartho.
Veronen. in caute-

la. cxx. incipi. not.

Panormi. super prima Secundi Decret.

nouam cautelam. a
Feli.in.c.inter mo
nasterium. in. iij.
colū.j. de re iudica.
colū.j. post Abba.
ibidem.

SEBA. SAPI.

a ¶ Reditibus. Vñ
dicit Bal.in. §. fini
tur. insti. de usufru.
¶ si quis ex cōmu
nicatur, p̄dit vsum
fructum. Sed an se
cuta absolutione
debeat restitui fru
ctus: vide latē per
Feli.in.c. Aposto
licaz. y. colum. §. de
excep.

b ¶ Ex sequela. Ad
de quod hęc ratio
nō videtur bona,
per ea, quaz voluit
Ro. confi. ix. vbi te
nuit, ¶ si per statu
tū vltra decē dies
non datur facultas
reclamandi de lau
do, ¶ si aliquis iu
rauit non reclama
re, & finat quod la
bantur decē dies
anteq̄ appellet: ga
ante appellare nō
poterat propter la
bē periurij, quod
amplius sibi appel
lare nō cōceditur:
quia sua culpa hoc
euenit.

ZACHARIAS.

c ¶ Digna est excō
municatione. Adde
quod posui i apo.
prima. s. isto capi.

d ¶ Delictum. Adde
Ioā. de Ana. confi.
xxv.

SEBA. SAPI.

e ¶ Pro re leui. facit
dictū Paul. de cast.
& Fulg. in anthen.
sed nō iure. C.
de ser. fugi. ¶ plus
delinquit fur in re
bus minimis, q̄ in
magnis: tenet Iaso.
in. §. ex maleficijs.
col. ij. insti. de act.
dominus Abba. in
ca. ex parte. j. de
verbo. sig. vide ad
hęc per Feli. in. c. ij.
§. de maio. & obe.

uari beneficio: pōt tamē priuari redditibus. a
Et an excōicatus sit priuatus ipso facto redi
tibus beneficij: an veniat priuandus per sen
tentia: dicā in. c. pastoralis. §. ij. de ap. ¶ No.
¶ ex defectu non residēdi in ecclesia propter
impedimentū excōicationis, non debet sequi
priuatio beneficij: ne duplici pœna contera
tur. Et quia ista impotētia surgit ex sequela b
pœne impositæ: ideō nō imputat: vt optimē
probatur in. c. q̄a diuersitatē. de cōces. p̄bē.
& vide bo. gl. in regula imputari. de reg. iur.
lib. vj. Secus q̄n delictū nō residētiæ imme
diatē proueniret ex culpa p̄elati: q̄a tunc ci
tra cōtest. lit. pōt priuari: vt. j. de cleri. nō resi
den. per totū: & maximē in. c. ex tuaz. eo. titu.

10 ¶ No. contumaciā nō veniēdo: vel antetē
pus & sine licentia recedēdo excōicatione di
gnam. xj. q. iij. certū. & gl. sing. in. c. duo. xcvj.
di. dicit q̄ qualibet cōtumacia digna est ex
cōicatione. ¶ & tanto est maior, quāto ex mi
nori re surgit, q̄d nō. Ex hoc & ex text. not. q̄
contumacia est peccatū mortale: aliter non
posset excōicatio ferri. xj. q. iij. c. nullus. & c.
nemo. maximum est peccatum inobediētia.
vii. q. j. c. sciendū. Vnde cōtumax dicit infi
delis. lxxxj. dist. c. si qui sunt p̄byteri. ¶ Et ex
hoc infero ad id, de quo s̄ape dubitauī: quō
debent intelligi canones, qui dicūt q̄ pro le
uibus culpis, non debet infligi excōicatio: vt
in p̄alle. c. nemo. & c. nullus. Cū excōicatio
non ferat ab homine, nisi pro contumacia,
siue p̄cedat delictū, siue nō: vt dicit gl. nō.

d in. c. ep̄i. xj. q. iij. probat. in. c. sacro. de sen. ex
com. Dico em̄ verificari in cōtumacia in nō
parendo pro re leui: ¶ vel q̄n excōicatur per
statuta: vel ḡnalter hoc nō fiendū est pro re
leui. Sed si cōtumacia in non cōparendo etiā
ex re leui surgit: tunc fortius est excōicatione
digna: vt. s. dixi: q̄a videtur fortius contēne
re. Itē qui nō comparet, peccat dupliciter: q̄a
non paret, nec cōparet. Ille verō, qui cōparet,
sed non paret, peccat tm̄ in vno: ideō mitius
puniendus: vt in simili not. gl. in cle. vnica. de
do. & contu. vide text. cum gl. in. l. creditor. §.
iussus. ff. de app. & hoc nō. quia alibi hāc limi
tationem nō legi. ¶ No. ex text. & ex p̄dictis

17 q̄ non omne peccatū mortale est priuatione
beneficij dignum: etiā si propter peccatū se
quatur excōicatio: & detur in ea aliqualis per
seuerantia, quæ etiā habet aggravare primū
delictum. ar. in. c. fi. de pœnis. & xj. q. iij. c. rur
sus. & c. quicunq̄. Debet ergo esse graue de
lictum, vt beneficij priuationē exposcat, ad
hoc induco bo. text. xvj. q. vij. c. inuentum. &
plenē dicā in. c. at si clericij. eo. ¶ Not. vlti.
ibi, videri. argumentū, q̄ per hoc verbū re
spondetur de iure. & sic videt, q̄ per idē ver
bum pōt ferri sentētia. Habet em̄ iudex iudi
care iudicio intellectus, cui cōgruit hoc ver
bum videri. Simile. ff. de arbi. l. qd tñ. §. si arbi
ter. & idē dicendū est de medicis & alijs peri
tis in arte, qui adhibent ad vidēdū, an aliqua
mulier sit p̄gnās: vel an cicatrix sit remanfu
ra: vel an quis sit idoneus ad doctoratū, vel
quid simile: vt. l. j. §. j. ff. de ven. inspi. & quod
Bar. in p̄alle. l. quid tñ. §. si arbi. Vbi ple
nē disputat, quid in teste, q̄ respōdet per ver
bum mihi videt. & per eundē in proœmio
Digestorum. & sic intellige & limita. c. fra.

13 ternitatis. de frigidis. ¶ Venio ad gl. per or
dinem expediendas. Et primō opp. ad tex. de
falsa latinitate in eo, qd dicit quem, nā cū re
gatur à verbo promiserat, ex parte ante: debe
ret dicere, qui: & sic debet esse casus nomina
tium. Vnde obstat. c. ad audientiā. de rescri. &
l. plautius. ff. de auro & argen. lega. Solu. dicit
gl. j. q̄ hīc ponitur quem: pro qui, & sic casus
pro casu. f. & alleg. concordia. Vide etiam de
fac. vnc. c. j. ver. de secunda. & Io. Sermonen,
quem vos audistis, non est meus. & Vergi
lius: vrbem quā statuo vestra est. ¶ Et ex hoc

g nō. q̄ vbi falsa latinitas p̄tēst saluari per fi
guram, nō vitiat. Et idē potest dici in rescri
pto Apostolico. de quo dic, vt nō. in p̄alle.
c. ad audientiam. Et de istis figuris vide bo.
gl. in. c. forus. j. de ver. signi. Vltra gl. dicit Pet.
hīc, q̄ alia litera habet qui. & tunc cessat ob
iectio. ¶ Secundō op. cū gl. ij. q̄ iste episcopus
non debebat interrogari, an velit ibi re
spondere: quia iudiciū redditur in inuitū: vt
l. inter stipulantē. §. j. ff. de verbo. obli. & j. eo.
c. intelleximus. Sol. glos. dupliciter, primō, qd
ex superabundanti fuit interrogatus: & sic ad
maiorē cautelam: non autē de necessitate:
quia omnes causę tunc tractabantur in syno
do: vt. s. dixi. & xj. quæstio. j. relatum. sed se
cundum hoc superflua fuisset interrogatio.
Ideō gl. fortē soluit secundo modō, & aliter:
quod fuit interrogat⁹, ne haberet, postquā
semel consensit, materiam recusandi iudicē:
& sic ad excludendā declinatoriam fori, quæ
aliās potuisset postea opponi. quod intellige:
vt. s. dixi. Sed hęc solutio non placet gl. quia
non potuisset totam synodum recusari: ideō
residet in prima solutione. Sed hoc vltimum
communiter damnatur per docto. quia imō
tota vniuersitas posset recusari ex causa. alle
gant. c. licet. j. titu. prox. ¶ Ego adduco bo.
text. in clementi. pastoralis. §. p̄fana. de re iu
dica. vbi etiam tota ciuitas posset recusari ex
causa legitima. & pro hoc glos. in. c. in singu
lis. j. de sta. regu. quæ vult vniuersitatis iudi
cium posse ex causa recusari. Imō plus dicit
Vincen. synodū recusari posse, quando me
tropolitanus, vel maiores, qui p̄sunt sunt

h i suspecti. iij. quæstio. v. c. quod suspecti. s. de
procura. c. consulti. Dicit domi. Ant. q̄ si alij
episcopi assistentes metropolitano in concilio
essent simplices consultores: tunc ex eo,
quia maiores sunt suspecti: ex quo metropo
litanus non est suspectus, arbitrio superioris
esset ponderandum, an ex hoc posset recusa
ri tota synodus. Deberet enim consyderari
qualitas capitis, an de facili moueretur ad di
cta aliorum. Sed quia isti episcopi sunt coniu
dices: vt nō. xv. q. vij. c. episcopus. & in. c. irre
fragabili. de offic. ordi. & iij. quæstio. viij. in
summa. sine quorum consensu non iudicat
archiepiscopus: vt nota, Innocen. de p̄aben.
c. graue. poterit etiam ex hoc archiepiscopus
aliās non suspectus recusari, recusando to
tam synodum. Ego putō, quod si remotis su
spectis remanet synodus in perfecto nume
ro, qui requiritur secundum qualitatem cau
sę: quod propter suspicionem quorundam,
non poterit tota synodus recusari. argu. in
c. fin. de procura. & in capi. dilecto. de testi
bus. & in regula vtile. de reg. iu. li. vj. & quod
no. in. c.

f ¶ Casus pro casu,
Sed an est error iu
ris, an facti: vide
Bal. in. c. ad audien
tiam, de rescri. An.
Barba.

SEBA. SAPI.

g ¶ Falsa latinitas,
vide Bal. in. l. eam,
quam. in princ. C.
de fideicō. Feli. in
c. ad audientiā, de
rescri. & adde tex.
in. c. retulerunt. de
confe. distin. iij. &
in. c. indignū. xxx
viij. distin.

h ¶ Recusari. Facit
pro hoc dicto glo.
in. c. insinuante. de
offic. dele. & ibi di
xi. And. Barba.

i ¶ Tota synodus.
Adde quod voluit
Alex. cōsil. xl. §. li.

not. in. c. gratum. de postula. praela. & in. l. sicut. ff. quod cuiusque
vniuer. Cū ius aliorum recusatorū remaneat in nō recusatis: vt in
iuribus prael. & secū dū hoc dicitur quēstio scdm do. Ant. an pos
sit recusari ordinari? si assessor sit suspectus vel cōsultor. dicit em̄
quod si cōstitutio arctat eū ad sequendū cōcilium poterit recusa
ri: si verō nō arctat: arctat tamē ad habendū: debet cōsiderari qua
litas personæ vt dictū est. Hoc dictū mihi non placet: quia cū as
sessor cōiter recipiat propter imperitiā iudicis & habet cōsulare
in his quæ sunt iuris vt. ff. de offic. assessor. per totū. nihil vel parum
operabitur cōstantia iudicis maximē cū ipse iudex ex facili causa
possit recusari: vt no. in. c. cū. R. de offic. deleg. & in. c. accedens. j. vt
lit. nō conte. fortius poterit recusari assessor ex legitima causa &
si non admittitur exceptio satis reddit ipse iudex suspectus. Pro
hoc adduco text. apertū in. c. statutum. §. assessorum. de referi. lib.
vj. vbi expressē dicit qd assessor debet esse neutri parti suspectus
Inquātū tamē. s. dixi synodum recusari posse hoc limitatur per
a docto. in synodo inferiori. Concilium em̄^a generale totū recusa
b ri non posset: & maximē hoc puto qn papa tali cōcilio præest
iij. q. ix. c. cuncta. per mundū. & c. per principalē. nam tota eccle
sia errare nō posset. xxiij. q. j. c. a recta. iuncta gl. not. de bapt. ma
iores. in prin. & quod ibi not. Et hoc casu posset saluari ista gloss.
sed relata ad tex. qui loquitur de prouinciali cōcilio nō procedit
nisi fortē dicat qd gl. habuit respectū ad id qd cōiter cōtingit: nō
enim solet accidere facilius vt tota vniuersitas reddat suspecta:
ex p̄dictis cōcluditur qd ista secūda sol. satis sustineri potest quod
interrogatio fuit facta ad finem excludendi exceptionē declina
toriā. Alia solu. extra glo. datur per Vin. Phi. & sequaces qd fortē
fuit interrogatus: quia ius reuocandi domū fortē habuit. v. q. ij.
c. j. vbi de hoc. ff. de iudicijs. l. ij. & j. tit. proximi. c. vlt. sed nō placet
Ioan. de lig. quia si cōciliū esset cōgregatum vt corrigerent corri
gendi nō cōpetebat priuilegium: sed tūc cōpeteret si ob aliam
causam fuisset cōgregatum: & optimē loquitur: quia iste erat de
episcopis prouinciæ qui tantū venerat pro correctione morum:
& sic cessat dispositio. c. h. j. tit. proximi. & l. ij. ff. de iudic. ¶ Alia sol.
datur per Pet. & Abba. qd fuit interrogatus: quia causa criminalis
epi est de maioribus: & maiores etiā sine eā ad papā trāsferri pos
sunt. de appella. c. vt debitus. in fi. Hec solu. mihi nō placet. Quia
aut causa erat ita ardua vt ipso facto trāsferatur ad iudiciū apo
stolicum vt causa fidei vel depositionis episcopi vel consimilis,
& tūc eius voluntas nihil operaretur. de offic. lega. quod translatio
nem. de bap. maiores. & de iuramen. calum. c. j. Aut non erat talis
causa: & tunc licet immineret depositionis poena tamen respectu
cognoscendi concilium erat iudex: vt in. c. accusatus. & in. c. quis.
15 iij. q. vj. ¶ Vel saluando opin. Vincen. & Phil. dic quod in crimi
nibus non tenet quis in concilio respondere nisi fuerit citatus
& opposita sibi fuerint crimina vt sic paratus veniat ad respondē
dum: vt in. c. fi. v. q. ij. secus in ciuilibus: vt in. c. quoniam. xviij. di
stinct. Tenetur enim quisq; respondere ibi: nisi pro aliquibus spe
cialibus negotijs in vocatione nominatis fuerit synodus congre
gata: nam tunc si quis conuenitur super alio competeret ius reuo
candi domum. Ita notanter dixit Innoc. in. c. graue. de præbend.
Quid autem in concilio generali an competat cōuento ius reuo
candi domum: dic vt ibi per eum. tu vide etiam in hoc quod di
xi in. c. ij. de dilatio.

Additio Nico.

Tene ergo primā solutionem gloss. quod ex superabundanti fuit inter
rogatus vt nullam haberet occasionem saltem de facto declinan
di iudicium. Et ex hac solutione not. qd non solū ius lex potest in
terrogare instante necessitate iuris: sed etiā vt præcludat via exce
ptionibus facti. ar. c. peruenit. de arbi. vel tene secundā vt præclu
deretur via declinat orijs legitimē opponendis. argumen. cap. pa
storalis. de except. ¶ Tertiō posset dici diuinando tamen vt
quidā dixerūt: quod cōciliū nō erat suus iudex: qd fortē erat de
aliena prouincia & fuit interrogat⁹ vt sic prorogaret iurisdictio
nem cōcilij: sed tūc oportet præsupponere qd promissit suo iudice
præsentē: aliās nō valeret etiā expressa prorogatio: per no. in. c. signi
ficasti. ij. tit. proximi. & de offic. ordi. c. ad reprimendā. qd etiā est di
uinare. vt j. dicam. Item obstat litera dum dicit quod actor petijt

vt introduceretur ad cōcilium: nō enim fuis
set facta citatio per synodū de tāto viro nisi
fuisset de iurisdictione eorum: ideō nō pla
cet. ¶ Tertiō principaliter opponitur cū. iij.
glo. contra tex. in eo quod fuit interrogatus
an vellet cū aduersario experiri: reus em̄ non
experitur: sed dicit se defendere: actor verō
experitur propriē seu agit. iij. q. iij. c. j. & de
causa pos. & proprie. c. pastoralis. Glo. rndet
q hīc experiri: ponitur pro defendere: aliquā
do tamen ponitur pro agere: vt in cōtrarijs:
& dic quod istud videtur regulare: pro hoc
est text. in. c. dispendia. §. reus quoque. de re
scriptis. lib. vj. vbi actor dicit propriē experi
ri: experitur em̄ iura sua prouocando reū ad
iudiciā. ¶ Quartō op. cū gl. sequē. videt em̄
q fuit locus pñæ ex parte ep̄i: p. l. si cōuene
rit. ff. de iurisd. om. iudi. vbi dicit qd si pro
mitto respondere corā certo iudice, possum
pœnitere re integra. Sol. gl. q locus est pœni
tētiæ p. c. cū laici. de iure patro. sed p hoc nō
soluit cōtrariū: nec. c. cū laici. Facit. qd scdm
d. Ant. ibi nō dicit qd possit pœnitere: sed q
possit fieri accumulatio. Dic meli⁹ q illud. c.
bñ dicit, & est locus pœnitētiæ: sed loquit in
alio casu, videlicet qn patronus ppria autho
ritate cōcessit ipsam ecclesiam clerico q con
cessio nō valet. qd ad eū nō ptinet cōcedere
ecclesiā, sed p̄sentare ad ecclesiā: ideō potuit
pœnitere, qd actus fuit ipso iure nullus. Sec⁹
si primō pntasset vnū ipsi ep̄o: secūdo alium
quia tūc procedit dictū. d. Anto. q non pōt
pœnitere, nisi accumulando, vt in. c. cū autē.
de iure patro. & q ibi no. & plenē per Ioā. an.
in regula, quæ a iure cōi. de regu. iur. lib. vj. in
mercu. Et in veritate quicqd sit illud. c. non
facit ad propositū: nec soluit cōtrarium de. l.
si cōuenerit. ¶ Vltimō extra gl. Gof. & Phi.
dicūt q. l. illa loquit cū cōsensit in iudicē alie
nū. hoc. c. cū cōsensit in iudicem proprium.
Et hoc est secū dū Ioan. andr. q dicunt Mo
derni q ibi fuit pactum de iurisdictione dan
da: quo casu licet pœnitere ante lit. cōte. age
tur tñ ad interesse. alleg. no. j. tit. proximi. c. signi
ficasti: secū dū Vin. Hīc autē agebat de iuris
dictione non declināda: & eo casu pœnitere
nō licet, ex quo semel cōsensit: vt hīc. & remit
tit Io. andr. ad Spec. de cōpe. iudi. addi. §. j. ver.
sed nunquid pōt. sub ver. x. sub quo sunt. xv.
quēstiones de hac materia. Et quo ad propo
sitam qōnem refert Hosti. dicere q potuis
set iste episcopus pœnitere, nō tamē cōtuma
citer recedere: qd videt mihi sine oī rōne. Si
em̄ potuisset pœnitere. nō cōmisset cōtuma
ciam in recedēdo, cū sequēti die respōderit
sibi non placere. Non enim videtur latitare
qui si esset præsens, non cogeretur ad re
spondendum: vt dicit text. in. l. non videtur.
de iudic. Duo ergo sunt hīc videnda. ¶ Pri
mō quale pactum seu promissio hīc inter
cesserit: & quare non potuit pœnitere. ¶ Se
cundō de effectu pacti de proroganda iu
risdictione, non sui iudicis. ¶ Quo ad pri
mum communiter hīc tenetur: not. etiam
in. l. si conuenerit. præalleg. quod iste text. lo
quitur in pacto de non declinanda iurisdi
ctione sui iudicis: fortē aliqua exceptiōe legiti
ma puta recusatiōis vel priuilegij: potuisset
recusari. Tunc enim hoc pactum efficeretur

SEBASTIANI.

a ¶ Cōciliū em̄. Vi
de Iaso. in. l. aper
tissimi. C. de iudi.
Felin. in. c. j. C. de
sum. tri. & in. c. cau
sam. quæ circa pri
cip. de offic. deleg.

b ¶ Cōcilio præest.
Quid in papa so
lo vide Io. an. in. c.
querelā. & ibi di
xi de elect. Andr.
Barba.

ZACHARIAS.
Adde dū do. Bar
ba. qrit quid in pa
pa p istū in allega.
c. querelā. Felin. in
causis. col. iij. vers.
& dicit Abb. post
Hosti. de re iudi.
& Ro. cōsi. ccccc.
xxj.

c ¶ L. si cōuenerit.
& pōdera gl. dū di
cit & qd cōtumaci
ter recessit qd sen
tit q. d. l. si cōuene
rit. nō habet locū
ī cōtumace. qd te
net hic Io. andr. &
d. Pet. q est bñ no
tandū. pōdera tñ
illā gl. q dicit mu
tata volūtate: & q
dicit mutata volū
tas. & vide dictū
Inno. in. præterea
de dilatio. de illo q
habet priuilegiū
declinādi p cōtu
maciam illud per
dit. pōdera etiam
quia loquitur qn
mutauit volūtate:
hic loquitur quan
do fuit cōtumax:
& dixit nolo liti
gare q tñ muta
uit volūtate est tñ
cōtra Io. an. q dicit
qd cōtumaciter se
absentauit: & con
tra istā gl. qd imō
mutauit volūtate
& recessit & pro
pter hoc nō ob. d.
l. si cōuenerit. sed
vera solu. est quia
ibi erat iudex non
suus hic secus. An
dræ. Barba.

Panormi. super prima Secundi Decret.

- a** **SEBA. SAPI.** ¶ Supra dixi. Facit qd error impedit prorogari iurisdictionem in alienum iudicem. l. si per errorem. ff. de iurisdictione. om. iudi. tamen error in omittendo exceptionem, quæ poterat opponi contra iudicem proprium non impedit prorogari iurisdictionem: vt per Imol. & Abb. in. e. ad petitionem. j. de accu. p. Ro. in singu. incip. tu habes. l. si per errorem.
- b** ¶ Fel. in. c. p. & G. in si. s. de offi. dele. facit tex. in. c. cum oipotēs. cū ibi no. j. de accu. vbi pendētia accusationis nō impedit accusatum cōseruare beneficium: sed impedit de nouo acquiri.
- c** ¶ Prorogā iurisdictionis. Pōdera: qd tex. in. s. si verō, in auth. de exhi. reis. pbat hoc: qd ibi reus vocatus ad iudiciū iuit & iurauit ibi respondere postea aufugit. dicit ibi qd debet remitti ad illū iudicem. Andr. Barba. ZACHARI.
- ¶ Per aliū actū. tu dic quod per quē cūq; actū expref suum consensus: vt puta per oppositionē exceptionum dilatoriā nisi sit exceptio incōpetētis inducit prorogationem. no. Bar. in. l. si conuenerit. in. j. q. ad si. ff. de iurisd. om. iudi. & in. l. j. & ibi Ange. ff. de iudi. Idē Ang. in auth. de exhi. reis. §. illud. in. j. col. colla. v. & Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epis. audie. Et in c. tū dicit do. Barba. in appo. in ver. requirē lit. cōte. dic hoc esse verū, ad hoc vt reuocari nō possit: vt not. in. l. j. de iudic. & in. l. j. C. de iurisd. om. iu. no. plenē Salyc. & doct. in. l. j. C. qui p. sua iuris. qd facit in apost. j. post istum.
- c** ¶ Prorogari. Pōdera, qd hic affuit cōtumacia qualificata cū illusione iudicis: nō est mirū si ppter hoc peccatū est irreuocabile. arg. l. fulcini. §. si. ff. ex qui. cau. i. pos. ea. An. Barb.
- d** ¶ Adaptari ad hoc. c. Sed an ista lectu. sit in se vera, qd si fiat in iudicē p rogatio i iudicio, nō possit poenitere, si ille est iudex nō su. vide gl. i. l. j. ff. de iud. qd dicit si fiat in iudicē presentē pōt poenitere, si lis nō est cōte. sed gl. fina. l. j. ff. si quis in ius voc. tenet contrarium. vide Ange. in. d. l. si conuenerit. Andr. Barba.
- e** ¶ Requiritur lis cōte. an requirā lit. cōte. ad iurisdictionē prorogandā. vi-
- irreuocabile: nisi ex superuenienti causa vt dicitur in gl. & s. dixi. Lex aut cōtraria loq tur in iurisdictione de nouo danda: ideo est locus poenitentiae reintegra. Facilius em cōseruatur iurisdictione iam in esse deducta, quæ est fauorabilis: quā quæ creatur de nouo quod dicit quid odiosum: cū fiat recessus à iudice proprio. Itē & melius quando agitur de iurisdictione nō declināda solū, sed agitur de abdicāda quadā facultate recusandi, quæ est in parte: nō de tribuendo aliquid iudici: meritō in præsētia partis. arg. c. quā periculum. vij. q. j. & C. de pact. l. si quis in cōscribendo. Et ex quo semel approbavit iudicem non potest sine noua causa illū recusare vt in regula, quod semel. de regu. iur. lib. vj. xxxij. q. v. c. horrendus. & optimē facit. c. inter monasterium. de re iudica. sed quādo agitur de iurisdictione de nouo dāda: quia non potest tribui, nisi iudex cōsentiat: meritō anteq iudex adeatur est locus poenitentiae: vt in præl. l. si conuenerit. & qd de modico praiudicio tractatur vt statim subiiciam in secundo mēbro. Et ex istis iustificata remanet hęc cōis lectu. quæ est verissima. ¶ Aduertandū tamē est quod domi. Anton. & domi. Cardi. hīc senserūt aliā lectu. post Ioā. de lig. vt loquat text. iste, etiā in pacto de iurisdictione proroganda: & ideo nō fuit locus poenitentiae re integra: sicut præl. l. si conuenerit. quia hīc fuit facta cōuentio corā iudice: & sic nō fuit explicata cū sola parte, sicut in præl. l. si conuenerit. Nam ex tali cōuentione coram iudice facta videtur quæri ius iudici, vt quo ad iudicem nō possit paciscens aliās poenitere: videtur tamē sentire Io. de lig. qd soluendo interesse, vel poenā liberetur. Sed do. Anto. aliter dicit inculcando multa verba: in effectu vult, qd aut corā iudice est pactū initū de prorogando in futurū: & tūc videt qd posset poenitere saltē soluēdo interesse: nisi dicat eum pēcise cōpelli: quia pmissio est iudicialis & facta iudici. Vnde ne fallat fidē duobus & maxime iudici, pēcise ad hoc cōpelli. arg. ff. de procu. l. filius. §. si. & quod ibi no. in. l. sed & hā. §. defendere. ff. de procurato. Allegari possent no. in cle. j. de procura. & quod not. Bart. in. l. stipulationes nō diuiduntur. ff. de verbo. oblig. vbi vult, qd pēcise potest quis cōpelli ad factū, quando obligatio cōcernit iudicia: per not. in præl. iuribus. ¶ ¶ Quādo pactū sonat submissionē de pnti, vt qd in interrogatus corā cōcilio: an velit ibi rñdere. & dicit: qd sic: & promittit ibi respōdere, seu principaliter se submittit: & tunc statim prorogatur iurisdictione, tenendo opi. qd per alium actū citra lit. cōtest. possit iurisdictione prorogari. ¶ Ad qd facit qd not. in. c. inter mo-

de. d. Pet. cōf. clxxx. vbi loquit singulariter qd nō requir cōtestatio. Pondera tex. d. l. si conuenerit. vbi duo requirunt, qd conueniāt partes adinuicē: & qd iudex adeat: ergo nō sufficit sol⁹ cōsensus. Satis cōcor. l. j. ff. de iud. dū dicit cōsentiat, & subiiciat. qd illud subiicere, respicit aliquē aliū actum vltra conuentionem. & ita debet intelligi. d. lex, est receptum. Andr. Barba.

nafterium. de re iudic. & per Bar. in. l. quidā cōsulebāt. ff. de re iudi. ver. quēro, quādo debet opponi. facit. l. est receptum. ff. de iurisd. om. iud. & ij. q. vij. c. nos si incōpetenter. Sed si teneatur opi. qd nō prorogetur iurisdictione ceteriori actu à cōtest. lit. quod videt tenere glo. ij. in præl. l. si conuenerit. facit qd no. Bar. ff. de iud. l. j. & Io. and. in addi. Specu. de cōp. iudi. adi. §. j. ver. qd erit. tūc non erit per hoc proroga. licet fuerit facta cōuentio in præsētia iudicis: nō tamē poterit poenitere, sed cōpellitur prorogare & ibidem litigare vigore pacti facti cū iudice. Et ad hoc adducit istam decre. & sic daretur secūdū eū nouus intellectus ad hoc. c. Ego primo dico, qd hęc lect. non pōt adaptari ad hoc. ¶ quia aut iste episcopus erat de hac prouincia Aphricana, aut nō. Primo casu nō pōt aliquo modo procedere: quia aut agebatur ad depositionem: & cōciliū erat iudex respectu cognoscendi: sed respectu deponendi solus papa: vt s. dixi. Et sic nō potuisset iste etiā expresse prorogare iurisdictionē cōciliij, respectu depositionis fiende: quia hoc est reseruatū papæ: adeo qd etiā legato de latere potestas deponendi, & etiam transferendi voluntarium, est inter dicta. de offic. leg. c. quod translationem. de translat. episco. c. j. & in præl. alleg. cap. accusatus. & cap. quāuis. Si verō non agebatur ad depositionem, sed ad aliam poenam arbitriam, vel determinatam, citra tamen depositionem: & tunc concilium erat iudex: vt s. dixi. vj. q. iij. c. scitote. Quinimō etiam solus Metropolitanus: vt in. c. quia cognouimus x. q. iij. & j. de sen. excō. c. sacro. Not. Ioan. an. de offi. ordi. vt litigantes. lib. vj. Aut iste episcopus erat alterius prouinciæ: & tunc istud pactum nihil valuisset, etiā si expresse voluisset prorogare: quia non interuenit sui superioris licentia, quæ in prorogatione etiam fiēda per episcopum requiritur: vt not. Ioan. an. drē. post Hof. in. c. ad reprimendam. de offi. ordi. & not. in. c. significasti. tit. proxi. & maxime cum agitur de crimine, vt hīc agebat. Nec hīc apparet verē vel pēsumptiue quod superioris consensus, vel præsētia intercessisset: imō poti⁹ innuitur oppositū: quia iste fuit introductus ad concilium: vbi non inter sunt, nisi proprii iudices illius prouinciæ: & sic quocunque se vertat veritas: hęc lectura huic textui applicari non potest: tene ergo communem opinio. ¶ Sed an hęc dicta sint vera in se: breuiter puto, qd si pēcise requirē lit. cōte. ¶ ad iurisdictionē prorogandā: vt voluit gl. in. d. l. si conuenerit. videt qd qd tūc pactū intercesserit corā iud. tū licet poenitere saltem soluto interesse. Quare ex quo sua iurisdictione non est prorogata, nō pōt vti actu

Anto. Francisc.

¶ Circa istā materiā prorogationis, an in ea requirā lit. cōte. Dicā: qd p actū ceteriori à lit. cōte, nō prorogā iurisdictione vt i l. nō videt. & ibi p Bart. ff. de iudi. & habet per Archi. iij. q. iij. in. c. nullus. & iij. q. iij. in. c. offerat. & habet p Spe. in ti. de aduo. in. §. j. & i ti. de reo i. §. j. in ver. qd si is & p Cy. in. l. si. C. de spō. & p Bal. in. l. si. C. qn ap. sit. & vide gl. in. l. sed & si suscepit. ff. de iud. & ibi et p Bar. & vide et gl. i. j. ff. eo. qd dicit qd an lit. cōt. etiā iudice pē sente ptes subiiciēdo se iurisdictione iudicis: nō prorogā iurisd. vt dixit gl. ibi. addet tū qd si qs pmittit stare iurisdictioni alicui: licet ex tali proratione seu pmissione nō prorogetur iurisd. tū tenet ex pmissione qd fecit tāquā sortiēs forū: vt i l. cōtraxisse. ff. de ac. & obl. & no. Arch. i. c. j. de foro cōpe. li. vj. & tene mēti, qd vbi est deputatus cert⁹ iudex ad aliqd faciēdū, non habet locū proratione vt i l. testamēta oīa. & ibi p Bal. in. j. no. C. de test. vbi dixit i materia illi⁹ l. qd qn est deputatus cert⁹ iudex ad apturā testamēti, nō pōt adiri ali⁹ iudex et de ptiū cōsensu, cōsentiente et ipo iudice. Et adde et qd in oīb⁹ casibus i qb⁹ est faciēda proratione semp iudex debet eē capax iurisdictionis, qd prorogā in eo: vt in. l. si. C. de exce. & no. Inn. in. c. pāsto. de re iu. Et iō si iudex eēt excōica. v. i. pūbes vel furiosus vel laic⁹ & cā eēt spūalis, nō posset in eū fieri proratione. vt i. c. si iudex. la. de sen. exc. i. vj. & no. Bal. i. l. qdā cōsulebāt. ff. de re iu. Et de materia prorationis vide qd ple. tract. in. c. p. & G. de of. dele. & in. l. j. in. s. si iudex. ff. de iudi. & per Bar. i. l. inter cōueniētes. ff. de arb. & p gl. i. l. si qd ex cōsensu. C. de epi. au. & p Spe. in ti. de cōpe. iud. in. §. j. in ver. iij. & ibi p Io. an. in addi. cōpulsionis

sto. de re iu. Et iō si iudex eēt excōica. v. i. pūbes vel furiosus vel laic⁹ & cā eēt spūalis, nō posset in eū fieri proratione. vt i. c. si iudex. la. de sen. exc. i. vj. & no. Bal. i. l. qdā cōsulebāt. ff. de re iu. Et de materia prorationis vide qd ple. tract. in. c. p. & G. de of. dele. & in. l. j. in. s. si iudex. ff. de iudi. & per Bar. i. l. inter cōueniētes. ff. de arb. & p gl. i. l. si qd ex cōsensu. C. de epi. au. & p Spe. in ti. de cōpe. iud. in. §. j. in ver. iij. & ibi p Io. an. in addi.

compulsionis: quia nō valeret quicquid ageret
ut j. e. c. at si clerici. & C. si a nō cōp. iu. p. totū.
Nisi diceret, q. licet nō sit prorogata in prin-
cipali, est tñ prorogata quo ad actū cōpulsio-
nis: q. ex quo in illo tribunali promissit videt
respectu huius articuli teneri rōe cōtractus
seu quasi: ut j. dicā respectu cōuētiōis fiendæ
super interesse, scdm vnā opi. Et facit gl. no.
in. l. j. ff. si quis in ius vo. nō ie. & qd no. gl. in
c. romana. §. cōtrahētes. & in pcedenti. c. de
for. cōp. li. vj. Et licet hoc videat subtile, tñ cū
difficultate defenderetur. ¶ Sed puto q. hac
subtilitate cessante, posset dici, q. ex quo p-
mittit q. corā iudice alieno rñdere & ex p-
senti cōsentit in iudicē pntem & acceptantē
satis prorogata sit eius iurisdictio, etiā citra
lit. cōtest. b. pñd per. l. j. ff. de iudi. vbi tex. re-
quirat tñ ad iurisdictiōē prorogadā, q. sub
ijciant se iurisdictiōi, & cōsentiat: & sic suf-
ficiat actus submissionis cū cōsensu. Ad idem
l. est receptū. ff. de iurisd. om. iudi. vbi tantū
dicit de acc. submissionis. c. Ad idē adduco tex.
opti. in. c. significasti. tit. proxi. ibi tñ se sub-
iecit iurisdictiōi alteri, si nō solueret i ter-
mino: & fuisset ex hoc prorogata iurisdictio
si nō fuisset clericus. vel si clericus & habuisset
cōsensum sui iudicis, ut apertē innuit litera
illa bñ speculanti. Hoc satis tacitē sentit Bar.
in. d. l. si cōuenerit. ibi dicit iurisdictiōē pro-
gatā ex pacto facto iter partes, si postea etiā
aliquē actū citra lit. cōte. exercent in iudicio.
Requirat ergo actus, ut iudex adeat: q. solū adi-
ri requirit illa lex: & sic sufficit q. partes a prin-
cipio adeat se submittere: q. apparet de expi-
so cōsensu partiū & iudicis acceptantis. Nam
lit. cōte. requirit qñ nō interuenit consensus
expressus corā iudice, vel saltē tacitus per ali-
quē actum denotantem cōsensum purū. Et
sic intelligo gl. in pñal. l. si cōuenerit. non tñ
de necessitate requirit expressus cōsensu, ut
no. Inn. in. c. ad petitionē. j. de accu. & Bal. in
pñal. l. j. de iu. in fi. Et hoc bene no. pro intel-
lectu. l. si cōuenerit. & l. j. de iudic. q. ibi per
doct. expressē nō tāgit. Et hac sufficiat quo
ad clarū intellectū huius ca. ¶ Sed quia in
materia prorogatiōis respectu pacti de rñdē
do: ad quid valeat, & qñ sit locus pñitētiæ
& an data pñitētia in casu, in quo fieri pōt
debeat interesse semper: p. canonistas habet
recursus ad materiam huius ca. cū in veritate
hec materia sit satis utilis, & nimis sparsa p
doc. in diuersis locis: & prolixē & cōfusē hic
tracta per do. Ant. Ideo hic explicabo clarē se-
cundū articulū, de quo pñitētiæ: videlicet qd
operet hoc pactū de respondēdo corā alieno
iudice in pñsentia ipsius iudicis nō factum
& in hoc sunt tres opi. principales. ¶ Vna est
Vinc. hic recitata per Io. an. q. simpliciter di-
cit paciscētē posse pñitere vsq. ad lit. cōte.
sed teneri ad interesse. d. ¶ Secūda opi. prin-
cipalis est q. hoc pactum, nec valet, nec quo
ad agendū, nec quo ad excipiendū: & sic est
prorsus contraria primæ. licet em pñitere
impunē ante q. def. prorogatio iurisdictiōis.
Et hac opi. tenet Pet. & recitat Cy. in. l. si qui
ex cōsensu. C. de epis. audi. Et mouet, quia ex
quo lex hoc simpliciter permittit, nō debet
aliqua pñna puniri vtēdo permissione legis
vt. l. Gracchus. C. de adult. xij. q. iij. c. q. pec

cat. & causa permissionis legis potuit esse se-
cundū Pet. quia periculosum est corā iudice
suspecto litigare: vt. l. apertissimi. C. de iudi.
iij. q. v. c. quod suspecti. Hāc opi. sequit Ioan.
and. c. in addi. Spec. in tit. de cōpe. iudi. adi. §.
j. versi. sed quid si promissit. Et ad hāc aquita-
tem mouetur pluribus rōnibus. Priā est: q. a
iurisdictiōis istius origo est a solo partiū cō-
sensu. nō em hic agit de iurisdictiōe a lege, vt
superiore tributa. ¶ Secūda, quia iudex non
pōt ex hoc aliquē interesse pñtere. ¶ Ter-
tia, quia p hāc pñitētiā reddit ad ius cōe,
& ad iurisdictiōem ordinariā, q. fauorabilis
est. ¶ Quarta, q. lex de cōuētiōe loquēs hoc
permittit: vt in pñal. l. si cōuenerit. ¶ Quinta,
q. in multis casibus pñitētia admittitur
q. notant per gl. in regula, qd semel. de regu.
iur. lib. vj. In qbus nō est tāta ratio, vel saltē
maior, sicut hic. ¶ Tertia principalis opi. est
q. valeat pactū quo ad obligandā partē parti
scdm naturā ipsi pacti, vt si est nudū pactū,
producat solū exceptionē. Si vestitū: tūc po-
terit agi ex stipulatione ad interesse, vel ad
pñā si appositā est. Hanc opi. tenet Iac. de
are. & Bar. in pñal. l. si conuenerit. & sequit
Gul. de cu. in pñal. l. j. de iu. Recitat Cyn. in
pñal. l. si q. ex cōsensu imō etiā plus dicit isti
q. etiā si pactū nudū intercessit, poterit agi
ad interesse actione de dolo. ar. in. l. fin. & l. si
cū mihi. ff. de dolo. Et hac opi. sequit hic do.
Anto. & mihi placet. q. em lex permittit pñ-
nitere: tamē debet intelligi sine pñiudicio
partis. Nō em est pñsumendū q. princeps vo-
luerit indulgere seu pmittere pñitētiā cū
alterius pñiudicio partis. sed princeps non
fecit mentionē de interesse: quia vt plurimū
cōtingit, q. re integra nullū interesse pōt pars
prātendere: secus si in veritate interesse pñ-
tendat. ¶ Arg. op. induco ex. l. ij. §. si quis a
principe. ff. ne qd in loco pub. vbi dicit tex.
q. si quis impetrauit a principe, vt possit edi-
ficare in loco publico: nō videt concessum,
vt cū incōmodo alterius fiat. Ad idē. c. sup
eo. §. de offi. deleg. etiā si concessio & indul-
gentia fieret motu proprio. Ad hoc qd not.
Ioā. An. in. c. si motu pprio de pñb. lib. vj. &
Ioā. cal. in. c. mandatum. supra de rescript. &
Domi. de Ro. sua decisione. cxvij. Item nul-
la bona equitas suggerit in contrarium: sed
potius hanc opi. suadet. Cū enim hoc pactū
sit licitū: vt in. c. significasti. j. titu. proxi. in-
tellige in laico: vt ibi. & in. l. j. ff. de iudi. cum
simi. & in clerico vbi interuenisset cōsensu
sui iudicis. ¶ Nec aliquam contineat tur-
pitudinem: non apparet ratio, quare im-
punē & cum pñiudicio partis possit rece-
di ab illa equitate naturali, quæ suadet pa-
cta seruari debere: vt. l. j. ff. de pactis. & su-
pra de pact. per totum. ¶ Vnde cōcludo,
quod cū secundum ius canonicum aga-
tur ex nudo pacto, semper poterit agi ad in-
teresse, vel ad pñnam si appositā est: non
autem actione de dolo, quæ non compe-
tit, vbi datur aliud ius agendi: vt in. l. j. §. j. ff.
de dolo. Sed de iure ciuili distingue: vt su-
pra. ¶ Ad pñdicta optimē facit quod le.
& not. in capitu. per tuas. de arbitris. & capi-
dilecti. infra de foro compe. vbi de actione
ad interesse. Vide q. le. & no. in. c. consuluit.

SEBASTIANI.

a ¶ Eius iurisdictio.

Hæc opi. est cōis

scdm Alexā. in. d.

l. si cōuenerit tenet

Matthēsil. in no.

cy. inci. nota do-

ctrinā singularem.

Tenet etiā Ange.

in. l. j. ff. de iudi. &

ibi Bal. ponderat

ad hoc ibi gl. vide

ad hęc etiam Fel.

in. c. significasti. j.

de foro compe.

b ¶ Citra lit. cōtest.

Sed Bald. in. d. l. si

cōuenerit. dicit, q.

in. l. est receptum

interuenit cōtesta-

tio: sed pōdera be-

ne: quia est diuina

re ad illū tex. An-

dræ. Barba.

c ¶ Actus submissio

nis. Istā partē te-

net hic do. Anto.

& Io. de Imo. q. al-

le. in. l. j. ff. de iurisd.

om. iudi. & dicit q.

glo. ibi tenet con-

trariū. & idē tenet

Iac. but. in. l. j. C. de

iurisd. om. iudi. &

seruari in practica

eorū opiniones.

Andræ. Barba.

d ¶ Ad interesse. an

pñitēs teneat ad

interesse Bal. hic q.

sic, propter teme-

ritatē variationis.

Andræ. Barba.

ZACHARIAS,

¶ Adde Spec. in

tit. de offi. ordi. §.

si. ver. quid si con-

sensu. & in tit. de

cita. §. j. versi. quid

si partes. ad de alle-

ga. quas posui in

apostil. s. proxi.

¶ Ioan. and. Pōde-

ratu quomō aduer-

sarius fecit istū

epm citari ad con-

ciliū si iste eps erat

de aliena pñincia

& sic nullo mō po-

test incelligi text.

q. hic loquitur de

iurisd. dāda de no-

uo, seu prorogadā

vt voluit do. Ant.

& do. Card. Bar. i

l. si conuenerit. ff.

de iurisd. om. iud.

sequit opin. cōem

& alleg. istū text.

Andræ. Barba.

¶ L. si cōuenerit.

Et pondera, q. in

d. l. si conuenerit.

dicit nemo cōpel-

litur si teneretur

ad pñnam vel ad

interesse: sequitur

q. per indirectum

pars cōpelleretur

flare cōuētiōi de

prorogadō. & d.

Card. vt refert hic

Io. de Imo. quod

opinio Petri pla-

cuit Paduano col-

legio And. Barba.

Panormi. super prima Secundi Decret.

a **SEBA. SAPI.** ¶ Et primò. Vide Areti. cōfil. lxxxij. incipit. quia plura vbi tenet idem qd Abb. hic: ex quo reprobatur qd not. Spec. in ti. de expēsis. §. iuxta. ver. ix. vbi dicit. qd si aliquis iudex allegat incompetens. & recognoscat se esse incompetente: debet prius cōdemnare partem actricem in expensis. & ita reprobatur Feli. hic. & ante eum Card. Floren. & Abbas in. c. fin. de rescri. & And. sicu. in cōfil. l. inci. illud in mediū afferam. in. v. col. in j. vol. vide ad hanc etiā Dominici. in c. dispendia. i. no. de rescript. in. vj. **b** ¶ Primū tuti⁹. Tu tene. qd iuramentū eū obligat ad hoc vide do. Pet. in cōfil. clxxx. vbi loquitur sing. & alle. ibi cōfil. Salic. & vide Ange. in. d. l. si conuenerit. vbi idem tenet. & etiā. d. Flori. ibi idem sequit. Facit gl. in. l. si pecunia. ff. de condit. ob cau. & tex. in. §. si verò. etiā quidā iurāt. in auth. de exhi. reis. vide notabiles limitationes. quas dat Ange. in. d. l. si conuenerit. And. Barb. ¶ Adde. qd opin. d. Barba. scilicet. qd iuramentum obliget tenēda. Pro quo facit dicta gl. quā hic alle. Barba. scilicet in. l. pecuniam. in. ver. ne cesset. ff. de condit. ob cau. quē est singu. quē vult qd in obligationibus facti non succedit obligatio ad interesse. quando interuenit iuramentū alias secus: vt in. l. stipula. nō diui. §. Celsus. ff. de verb. obli. Et op. gloss. illius est vera & cōmunis secundū. d. Alex. in cōfil. clxxxix. in. ij. volu. secundū ordinē omniū cōfiliōrū: Vel cōfil. xxxvij. secundū ordinē secundū vol. inci. viso & oportet tunc discussio. i. vj. col. ver. vnde licet qui respondet ad dictū Inno. relatū hic per Abb. in. d. c. p. tuas. & in materia vide quē latē ponit do. Iason. in. d. l. si pecuniam. in. antepe. co. & sequē. Adde in materia. an ille qui emit vnam rem iurauerit reuēdere: an libere tur prastando interesse. vide omnino do. Pet. phi. corse. in cōfil. cclvj. per totum in quarto volu. Aenz. de falco. **ZACHARI.** ¶ Tu da rationem: quia iuramentū principaliter Deo videtur esse prastitū: vt not. in. c. magnā. j. de voto. Et sic videtur esse contracta obligatio inter Deū & iurantē: vt not. docto. & maxime Innocen. in. c. cum contingat. colū. xxvij. in princip. j. de iureiurand. cum concor. per eum ibi. Anto. Francif. ¶ Circa istam materiam. an in obligationibus facti succe-

de offi. dele. in gl. in verb. nisi gratiam. & in. c. vno. §. si quis. de pace iura. fir. col. x. & ibi per Bald. Vbi colligitur. quod quādo à lege aliquid indulget. qd tendere potest in alterius praiudicium intelligit saluo interesse partis aduersæ. ¶ Sed circa prædicta dubitat de duabus vtilibus questionibus. Et priò an quid ratioe interesse possit cōueniri corā illo iudice corā quo pmisit rēdere. Et videt priò. qd nō: quia ex quo adhuc nō est prorogata iurisdictio & licitū est pēnitere. nō potest in istū iurisdictionē exercere: quia snia proferretur à non suo iudice. cōtra. c. at si clerici. j. eo. Sol. cōtraria opi. est cōmunior: licet enim in principali nō sit iudex: secus tñ super interesse: quia executio huius obligationis destinata est nedum ad locū ipsius iudicis: sed ad istū tribunal. Vnde quo ad illud censet ibi cōtraxisse. ar. c. dilecti. j. tit. proxi. & in præalleg. c. Romana. §. cōtrahentes. & ff. de acti. & obli. l. cōtraxisse. & fuit no. dictū Gul. de cu. in. l. j. ff. de iud. Sentit Spec. in tit. de cōpe. iud. adi. §. j. in ver. quid si fit pactū. & do. Ant. hic tenet licet Io. de lig. velit hīc distinguere. an coram iudice fiat promissio. & tunc possit ibi cōueniri ad pēnā. vel interesse: aut in absentia. & tūc debet cōueniri corā iudice suo. Sed primū dictū plus placet. si ibi reperitur: per ea quæ superius dixi: & vltra eū adduco. l. exige re. ff. de iudi. vbi dos exigis in loco. ad quem fuit destinatus effectus matrimonij: optimē etiā facit. l. j. ff. si quis in ius vo. cū gl. vbi cauetur. qd si quis pmittit aliquā sistere in iudicio fortis forū. vbi promissit sistere: qd ibi videt cōtraxisse: vt in præalleg. l. cōtraxisse. & in. l. omnē. ff. de iu. Faciūt not. in. c. si de rescri. vbi no. qd iudex impetratus per falsum rescriptū potest etiā detecta inualiditate rescripti cōdenare impetrantē in expēsis: licet non sit iudex super principali. ad idē tex. in cle. j. de rescrip. ¶ T Scda qstio est ad idē: qd si iurauerit etiā ibi rēdere an saltē rōne iuramēti possit compelli: & videtur quod sic. vt iuramentum aliquid operetur. argumen. ad hoc in. c. cū contingat. & c. si verò. de iureiuran. & in l. cum pater. in. §. filius matrem. ff. de legat. ij. In contrarium facit quod iuramentum recipit intellectum secundum subiectam materiam super qua prastatur: vt. l. si. ff. qui satisf. cogan. Do. Anto. dicit hoc primum tutius esse animē iurantis: sed secundū verius. quod placet. Et adduco pro secundo notabile dictum Inno. in. c. per tuas. de arbit. vbi dicit. quod si iurauit stare arbitrio alterius. debet

dat obligatio ad interesse. & quomodo istud intelligatur vltra ea quæ plenē tractant. per omnes sribentes in. l. stipulationes nō diuiduntur. in versi. Celsus. ff. de ver. obli. vide omnino gl. & ibi Bar. in. l. j. ff. de acti. em. pti. quē videtur velle quod quis non tenetur ad interesse ex vi obligationis. sed officio iudicis. Est tamen aduertendū qd si debitor est in mora faciendi. post morā

intelligi secundum subiectam materiam. scilicet quod stabo: vel soluam pēnam. Et vide bonum tex. in. l. fin. C. de non nume. pecu. & quod not. Ioan. andr. in reg. scienti. de regu. iur. lib. vj. in nouella. ¶ Sed contra omnia prædicta oppo. de. c. dilecti. j. titu. proxi. vbi dicit text. quem posse conueniri. vbi promissit respondere. vel soluere. Solu. primò dico qd in quantum illud refert ad casum illius ca. videlicet. vt teneat respondere corā delegato: illud cap. nō obstat: quia agitur de iurisdictione nō declināda respectu priuilegiij: & sic nō sumus in terminis huius. c. & sic videt intelligi Io. andr. in addi. Spec. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. quid si fit pactū. In quantum verò intelligitur de ordinario exponitur ibi. vel pro & si enim promissit respondere & soluere: tunc ratione destinata solutionis: quia ibi contraxisse videt tenet respondere ibi. Et de intellectu huius ca. plenē ibi dicit. habet etiā locū supradicta. quando simpliciter promissit respondere: secus si est adiectum aliquid accumulans forum foro: vt quia promissit soluere. ¶ Et quia ista materia quotidiana est: semper enim vt plurimū solet apponi in contractu. qd promissit soluere Florentie: Senis: Bononia: & vbi cūq; petitum fuerit: & ibi respondere: nunquid possit vbiq; cōueniri. secundū quod verba generaliter sunt prolata: Et in hoc sunt multe varietates. & intricatē hīc procedit domi. Ant. vnde nō sequēdo ordinem suum. sed sumendo aliqua dicta alibi posita. & aliqua addendo: sic distingue. sumendo opi. magis cōmunes: qd aut promissit soluere in certo loco specificato. & non erit locus pēnitentiæ. Ibi enim videt cōtraxisse secundū omnes vt in præalle. l. contraxisse. & c. dilecti. & præal. c. romana. §. cōtrahentes. & hoc si ibi inueniatur als dic. vt habetur in præalleg. §. cōtrahentes. Hoc tamen commune dictum limito. per glo. quē reputatur singu. in. l. j. ff. si quis in ius vocat. non ie. quando simpliciter promissit soluere. Sec⁹ si vltra promissionē renuntiavit suo foro. d quia tunc etiam si non inueniatur. habet locum remissio: vt remittatur ad locum vbi destinavit solutionem. Hoc enim voluit renuntiando foro suo. Et hoc dictum not. tu Canonista perpetuò pro singulari limitatione illius §. contrahentes. quæ communiter à canonistis assignari non solet. ¶ Aut promissit soluere in pluribus locis specificè nominatis & copulatiuē cōiunctis: vt promitto soluere Bono. & Florē. & diuidit obligati-

ciendi. post morā vtrūq; & factū & interesse est i obligatione: alternatiuē tamē. Et qd in alternatiuis elect. est agere volentis idē si agens incipit agere. & petit vñ. vel factū principale. vel interesse obligatio quo ad aliud nō petitū neq; electū tollit. est tñ verū qd illud quod nō est electū cēset esse in facultate soluendi. Et quantum ad istud. qd hic dicit quādo est interpositū iuramentū in obligatione facti puto esse verū quod nō suadedat obligatio ad interesse. si factū pōt impleri quā quotiescūq; est interpositum iuramentū. tenetur iurans præcisē obseruare qd iurauit. si pōt obseruare: vt in. c. debitores. & in. capitu. quanto. & in ca. cum contingat. hic alleg. de iureiurādo. Et tene etiam mentis. qd vbi cūque aliquis est obligatus ad factum ex vltima voluntate. non succedit obligatio ad interesse: sed p cise cōpellit ad factū. tex. est no. in. l. fideicomissa. in. §. si. ff. de lega. iij. Et hoc ppter publicam vtilitatē. quæ consistit in obseruantia vltimæ voluntatis: vt in. l. j. C. de fac. san. ecc. Et eodē modo qñ in promissione facti cōtineretur publica vtilitas: prout est in scriptore qui pmisit scribere librū qm pōt p cise compelli ad scribendū: ita vt possit teneri in cō-

pedibus: vt est glo. cōmuniter approbata in. l. stipulatio. in. §. siue autem. ff. de noui operis nuntia.

c **SEBA. SAPI.** ¶ Inueniatur. vide Ias. post Alexan. in. l. penult. C. de pact. Abb. in. c. fina. j. titu. j. & ibi etiam per Feli. Et Ro. in singularibus suis. in. vj. chart. incipien. regula. est vbi ponit limitationem. quā ponit Abb. hic.

d ¶ Suo foro. Quid si renuntiat foro idē dic si iurauit: vt est glo. sing. in auth. de exhi. reis. §. si verò etiā quidam iurant. **ZACHARIA S.** ¶ Adde Ange. Ful. Alex. & Do. in. l. si conuenerit ff. de iurisd. om. iudi. & Io. andr. in. c. j. de pact.

tio &

tio & tenetur partem in quolibet istorum locorum soluere: vt not. Bar. in l. iij. §. si quis ita. ff. de eo quod cer. lo. Aut expressit alia qua loca, clausula secuta generali: vt cōter fit: tūc ne delusoria videatur obligatio, si fieret diuisio in tot loca. videat actum secundū Barto. ibi: vt in vno tantū loco soluatur. Sed an tūc vbiq; posset peti. Bart. in hoc sibi videtur contrarius. Nam in d. l. si cōuenerit distinguit: q; aut promisit soluere vbiq; voluerit creditor: & ista generalitas restringitur ad loca in quibus alis poterat cōueniri. Alias sequeret q; ad loca remotissima eum posset trahere: & vbiq; oporteret eū habere saccum paratū: cōtra. l. ratum. & l. qd dicimus. ff. de sol. Loquitur tamen Bar. quando generaliter promisit soluere & idē Gul. de cu. in l. si quis. ad declinandā. C. de epis. & cler. Aut promisit soluere vbiq; fuerit inuētus: & tūc poterit cōueniri ibi vbi fuerit inuētus personaliter: maxie secundū eū si dixerit, vbiq; inuētus fuero in Tuscia: quia tunc de facili potuit cogitare omnia loca Tusciae. Sed in alio loco idē Bart. sentit aliter. s. in l. Titium & Meuiū. §. tutores. ff. de admit. tuto. vbi per illum tex. tenet, q; potest cōueniri vbiq; locorū fuerit inuentus personaliter, etiam extra domiciliū. Et loquitur etiam quādo generaliter promisit: & sic fortius quādo expressa sunt certa loca, secuta clausula gñali. Et hanc opin. tenuit. Iaco. de aret. & Specu. in præl. §. j. ver. quid si fit pactū. & Ioan. de lig. hīc. Et mihi placet hāc opinio. quando nullus locus est expressus: sed in genere promisit vbiunque soluere: & tunc vbiunque inuentus fuerit personaliter, ibi poterit conueniri: & non debet pactum restringi ad loca: vbi alias poterat conueniri: quia ista verba fuerūt addita ad ampliandam facultatē conueniendi: ergo debent aliquid operari. argu. de priuileg. si papa. lib. vj. & in c. in his eodem titu. in antiquis. Si verò aliqua loca sunt expressa, secuta clausula generali: & tunc poterit conueniri ad loca similia. ^a arg. in clemen. non potest. de procurato. & de rescript. sedes. ff. de vino tritic. & oleo legat. l. si. §. cui dulcia. Et credo, q; etiam vbi promisit soluere generaliter debent considerari verba quod aut per verba sonantia liberā & nudā voluntatē: & poterit conueniri vbiq; fuerit inuentus: vt. §. dixi in præcedēti membro. Quod ad hunc casum restringo & limito: vt si dixit, promitto soluere vbiq; volueris. hoc enim verbū volueris: denotat liberā voluntatem: vt. l. cum quidam. ff. de legatis. ij. & l. fideicommiss. §. quāquam. ff. de legatis. iij. Et ad prædicta facit text. in præallegato. §. tutores. Aut promisit per verba sonantia arbitriū boni viri: vt si dixit: promitto soluere, & respondere vbiq; tibi placebit vel vbi tibi visum fuerit: vel equū estimaueris, vel per similia verba, quæ sonant arbitrium boni viri. Et de verbo placet probatur in l. Thais. §. sorore. ff. de fideicommiss. lib. facit text. in c. verū. tit. proximo. cū ibi not. per glo. in l. in personā §. generaliter. ff. de regu. iur. de alijs probatur in præallegato. §. q̄q̄. & nota. in c. ij. de cor. vi. & tunc recurritur ad arbitriū boni viri. argumen. in iuribus præallegato. & in c. veniens. & in c. quinquauallis. de iureiurando. facit. l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. ¶ Aut dixit ipse: promitto soluere vbiq; petieris: ^b & tunc vbiq; fuerit inuentus, poterit interpellari: vt satis innuit text. in præallegato. §. tutores. & ita tenet Barto. ibi. & vide Specula. in præallegato. §. primo. versu. quid si fit pactum. secus dic, si dixit promitto respondere vbiq; que vel in quocunq; loco inuentus fuero. tunc enim cū non sit destituta solutio ad alium locum: sed fit pactū de proroganda iurisdictione licitum est poenitere ante litem contestata. cū sit locus poenitentię. etiam quādo specificē promisit: vt in præallegato. l. si conuenerit. Fortius si generaliter: & sic modicum operantur illa verba. & not. Barto. in præallegato. l. si conuenerit. & Spec. in præallegato. §. j. versu. quid ergo, si dictum fuit. Et per hoc habetur clarē hāc ²³ utilis & quotidiana materia. ¶ Opponi. cū glo. in verbo donec satisfactione. videat enim quod non debeat differri absolutio, donec satisfecerit: sed statim debeat absolui præstita cautione de iudicio sisti: cum fuerit excommunicatus propter contumaciam. Respondet glo. quod secundum antiqua tempora causa excommunicati tractabatur antequam ipse absolueretur: hodie secus. & c. dic, vt in glossa. Et de materia remitto ad plenē nota. in cap. ex parte. el. j. de verbo: signi. vbi tangitur propriē materia. & vide hodie text. in cap. venerabilibus. §. secus. cum. §. præceden

ti. de sententia excommunicatio. libr. sexto. ²⁴ ¶ Oppon. cū glossa. fin. quæ sæpe allegatur. de cap. rursus. & c. quicunque. xj. quæstione iij. In quibus excommunicatus priuatur beneficio. Sol. dicit glo. q; ante lapsum anni nō debet priuari: sed postea sic. Et sic sentit gl. q; perseveras in excoicatione per annū debet perdere beneficiū: ante verò nō maxime hīc vbi lis nō erat cōtestata. Docto. vt refert Io. and. dicunt hoc verū: nisi crimē esse notoriū. de accusatio. c. euidentia. quasi sentiāt, quod tunc non expectetur lapsus anni, vel nisi ageretur de fœdere matrimonij: vt. j. vt liti. non cōtest. c. quoniā. propter suspicionem tamē dilapidationis, etiam quandoq; interdicitur administratio: vt de officio delega. c. venerabili. secundum Goff. ¶ Aduerte quod doct. nō propriē attingūt materiā huius glo. & c. Hīc enim non agitur de priuatione propter crimen. de hoc enim satis plenē tractatur in cap. veritatis. de dolo & contumacia. & ibi plenē dicitur. & iij. q. ix. in summa: nec de priuatione propter absentiam. de hoc enim plenē dicitur. j. vt lit. non conte. c. quoniā. §. si verò. & de cler. nō resi. c. ex tuē. Sed propriē agitur de priuatione fienda propter perseverantiam in excommunicatione: & sic solū oportet hīc discutere intellectum. c. rursus. & cap. quicunq;. ¶ Vnde omissis verbis domin. Anto. qui superflua aliqua narrat: nec plenē discutit intellectum horum duorum cap. & in hoc reperitur sibi contrarius: vt statim dicam: aduertendū est quod multē in intellectu horum cap. opiniones reperiunt Specu. in titu. de accusa. §. sequitur. versu. porro secundum canones. in princip. tenet, q; excoīunicatus non auditur amplius super illo crimine post lapsum anni: sed ex tanta cōtumacia habetur pro cōfesso. Et sentit quod non sit ipso facto priuatus beneficio. Dicit enim quod post annum excommunicationis poterit aggravari sententia procedendo ad suspensionē vel priuationē beneficij. gl. in præallegato. c. rursus. dicit, quod auditur super crimine, sed non super beneficio. & idem sentit hīc glossa. & Collect. in capitu. contingit. j. de dolo & contuma. in verbo constituatur. in princip. vbi sentit quod ex solo transcurso anni, non habetur pro cōfesso. Idem clare vult Innocen. in c. cum bonæ. de ætate & qualitate. quem sequitur Archi. in præallegato. capitulo rursus. Sed dominus Hugo. videtur ibi sentire id, quod Specul. supra scilicet vt solum habeatur pro conuicto. Dominus Antonius reperitur sibi contrarius. Nam hīc dicit quod super alijs à beneficio auditur sed in capitulo veritatis. de dolo & contumacia. tenet quod indistinctē non auditur: sed per omnia habetur pro cōfesso. ¶ Ego cōsydero quod capitulo rursus. & capitulo quicunque. nullam faciunt mentionem de beneficijs: sed tantū dicunt, quod nulla vox eorum in iudic. penitus audiatur. & sic apertē innuunt, quod super crimini. non sunt audiendi, quasi iuris interpretatione habeantur pro cōfessis: & ideò non videtur quod pro quolibet delicto debeat esse priuatus, vel priuari beneficio. ¶ Quare ²⁵ debet operari nunquam plus ficta, ^d quam

SEBA. SAPI.

¶ Ad loca similia. Vide q; ponit Fel. copiose in d. c. sedes. de rescr. lmo. in cle. j. i. plerisq; de ele. & ad hoc vide. d. Barthol. Veronē. in caute. lxxviii. i. c. scpiissime.

SEBA. SAPI.

¶ Vbiq; petieris. Vide Bal. in cō. ij. clxvij. in. iij. parte. vbi dicit de verbo cōueniri. idem qd de verbo peti- tum fuerit.

SEBA. SAPI.

¶ Hodie secus. vide Fel. i. c. cū cōtingat. col. j. §. de offi. delega. vbi ponit casus, quando q; possit absolui nō præstita satisfadatione. & vide vnū in. c. Odoardus. de solutio. Alium in. c. cū tu. de vsu. alium per glossa. in c. solet. in verbo emenda. de sentē. excom. alium. in. c. significauit. de offi. ordi.

¶ Ficta. no. q; cōtumacia inducit fictā cōfessionē: qd magis expresse dicit iste in. c. at si clerici. in. xi. col. versu. & prædicta. j. eo. vbi ponit mirabilem effectū istius fictę cōfessionis. Cogita an ista ficta cōfessio operet illū mirabile effectū, q; opat illa ficta cōfessio quæ inducitur ex eo: quia aliquis recusauit iurare: videlicet q; recusasiu rare licet habeat p cōfessio: tamē requiritur snia: alias si moriat ante sententiā eius hę res non posset codēnari. Ita eleganter Bart. in l. manifestē. i. si. ff. de iureiurā. & sequit do. Frac. cur. in cō. lxx. in. v. col. in si. versu. secunda etiā obiectio. Qd dictum not. q; est multū elegans & pōt occurrere. Cogita: dico an habeat locum in cō-

Panormi. super prima Secundi Decret.

fessione inducta p contumaciā: qā esset magni effectus, forte etiā dici posset q si ille fidei confessus, interlocutoriē esset pronūtiatus cōdēnandus, & moreret ante snām diffiniriū, q nō posset cōtra ei⁹ hāredē fieri executio. Interlocutoria enim nō videt dici cōdēnatio, secūdu do. Alexā. in l. ij. in. iij. col. vers. prāterea militat. C. q testa. fac. pos. circa istam, qō. reperi postea An ge. de are. distigūe tē in suo tracta. ma lesi. in gl. in ver. q iudex videns q di sti inquisiti nō cō pareāt, etiā in. vñ. a cōf. in si. ver. qd si habeat. s. vbi om nino vide. Itē scias q ille q habet pro cōfesso vigore cō tumaciē nō est in famis secūdu do minū Corneū i cō si. xij. incip. videt & in cōf. excvj. in ci. hac in. j. vol. Ac nā. de falco. **ZACHARI,** ¶ Tu cōclude pau cis post lōgam hāc verborū seriem, q cōtumacia in pro batorijs & in prā paratorijs iudicio rum bene habet vim fidei & tacitæ confessionis in alijs non: vt not. Alex. in l. eius qui ff. de iur. fil. & Bal. i. c. vassalli, si de feu. sue. cōtrouer. Anto. Fraucis. ¶ Circa hoc q hic dicit an post cōfessionē semp requi rat sententia: vide Bar. in l. ij. ff. de cōf. & in l. ij. ff. iud. solui. q dicit q cōfessio facta coram iudice statim pōt exeq sine alia snā qā ille iudex etiā iudex cōpetēs ipso cōfiteat. s. nō imō illa cōfessio opera ret tantūmodo: vt cōfiteat forsan pos set cōpelli ad per sistendū in illa co 26 rā competenti. de quo etiā p Bar. in l. ij. ff. de offi. pō. & habet p Cy. in l. j. C. de cōf. & vide etiā Bart. in l. cum quā dā puella. ff. 27 de iur. om. iudi. Et tene menti, q prādicta possent procedere in con fessione facta corā iudice principaliter: secus aut si esset facta incidēter quia ex illa nō pos set etiā cōdēnari: sed solū posset ex ea iudex inquisi tiōne formare: vt per Bar. in l. si cōfessus. ff. de culto.

vera cōfessio. Si em fuisset verē cōfessus par uum crimen, non priuaretur. xvj. qōne. vij. inuentum: ideō puto sic distinguēdū, q aut causa pro qua excomunicatur est digna priua tione beneficii ipso iure^a, & data perseverā tia in excōicatione per annū erit priuatus ip so iure. Aut est digna priuatione per senten tiā: & tūc per lapsum anni non erit priuatus ipso facto: sed opus est sententia. & sic redu co ad cōcor. opi. cōtrarias. Aut illud delictū pro quo fuit excōicatus non inducit priua tionem ipso facto, nec dat facultatem priuandi: quia paruum est respectu priuatio nis: & tunc non erit priuatus per lapsum an ni, nec priuari debet: sed imponetur poena ar bitraria, ac si fuisset verē confessus, ex quo poena pro illo delicto, non est in iure expref sa: aliās illa imponderetur. Nec obst. si dicatur quod pro illo nouo delicto: quia stetit tan to tempore in excōmunicatione debet priuari: quia sufficit, q propter hoc delictum ha beatur pro cōfesso. Non enim debet duplici poena conteri. i. eo. at si cleri. in fin. nec poena ex poena procedere debet. de concess. prābē. c. quia diuersitatem. not. glo. in regula, impu tari. de reg. iur. lib. vj. Fateor tamen q si post lapsum anni, adhuc sustineret excommuni cationem indurato corde: quod ex hoc no uo contracto postquā fuit habitus pro con fesso: quia nō caret scrupulo hāreticæ prauitatis poterit priuari beneficijs. Et sic potest intelligi. d. c. cum bonae: vbi ponderatur, q per triennium steterit in suspensione. Non enim sufficebat solus annus, sicut communi ter ibi dicunt docto. & non bene. Et hoc no ta. pro limitatione eorum, quā ibi nō. & ma ximē per Inn. Ad prādicta vide bonam glo. in. c. cum contumacia. de hāre. lib. vj. quā no tabiliter dicit quod in alijs criminibus ab hāresi, stans in excommunicatione per annum habetur pro conuicto de illo crimine. & op timē facit ille text. in ar. ibi enim habet sim pliciter pro conuicto: vnde debet, vt hāreti cus condemnari. non enim priuatur tantū beneficijs. ¶ Et si hoc procedit in crimi ne hāresis vbi non proceditur ex prāsum ptione de facili: vt j. de prāsump. c. literas. for tius procedet in alijs delictis. Et vnde surgit ista tacita confessio & couictio colligitur ex cap. nullus. de prāsumpt. iuncto. d. c. cum contumacia. ¶ Nam ex sola contumacia quis prāsumitur nocens, & confiteri: licet il la confessio non sufficiat ad cōdēnationē vt nō. in prāalleg. cap. nullus. sed secuta post eā excommunicatione, & data perseverentia per annum, augmentatur illa prāsumptio. & efficitur vehemens: vt prāallega. c. cum con tumacia. & illa nunc sufficit ad cōdēnatio nem. ar. de prāsump. c. afferte. Et ex his habes verū intellectum illorum. c. rursus. & c. qui cunque. & super qua ratione fundatur eorū dispositio. Tene tamen perpetuō menti gl. in c. contingit. de dolo & contuma. quē dicit il la cap. non habere locum, quando agitur me

reo. & per Bal. in l. mercalem. C. de cōdi. ob tur. cau. Et adde q cōfessio quā inducit ex contumacia illa, nō est vera cōfessio etiā si insurgeret ex cōtumacia nolētis venire ad iudiciū: vt est glo. in. c. nullus. de prāsumpt. Et ad prādicta facit: quia cōfessio habet executionē paratā, qā est facta in iudicio: alī secus: vt in l. post rem iudica. ff. de re iudi. & facit. l. ij. ff. de confes. Et tene mē ti, quod confes sio nō habet vim snā qā statim re cōfiteo soluit. Et ideō si qs cōfiteretur delictū ex quo si ferret snā infama ret, si statim sol uit ante snām, nō efficit infamis. Et i hoc differt cōfessio à snā: vt in l. si reus paratus. Scribi per Bart. & doct. ff. de proci. licet omnino in cōfessum nullē sint par tes iudicis, nisi in cōdēnando: tamē nō videt haberi p iudicato: vt in l. proinde. ff. ad leg. acq. Quod quali ter intelligat ple nē nō. in. c. cū olim de re. per mu. & in c. prāsentū. de te sti. & in. c. dudum. el. ij. de ele. & habe tur etiam in l. si de bitori. ff. de iudi.

rē ciuilitur, vt per lapsum anni perdatius suū sed procedūt quando agitur ciuilitur, vel cri minaliter de crimine: & ita in eis nō. tunc em in odium criminis, surgit maxima prāsum ptio contra contumacem. ¶ Explicitis gl. & his quē potuerūt commodē ad gl. applica ri opp. contra tex. q iste Episcopus nō potue rit pro simplici contumacia excommunicari requiritur enim trina citatio, de sent. excom. c. sacro. xxij. q. iij. c. de illicita. de sen. excō. sta tuimus. & c. constitutione. li. vj. Sol. dicit do. An. speciale in excommunicatione, ad cuius solennitatem non exigitur citatio & moni tio, quā solum exigitur ad purificandum de licitum contumaciē, quā aliter detecta. vt quā manifesta est contumacia, nō requiritur alia citatio. b dixit tamen, quod in alijs sententijs, vt multatē, requiratur noua citatio. nō enim potest iudex multare propter cōtumaciam nisi citet de nouo ad se excusandum: vt notat Bartol. in l. secunda. ff. si quis in ius vocand. dicit tamen satis congruē posse dici, quod quando agitur de poena contumaciē com missa in iudicis conspectu, vbi nulla cadit excusatio, & ista potest infligi absque alia citatione, maximē si pars est prāsens. Si au tem aliqua cadere potest excusatio vt in mul ta absenti citatio imponenda: & exigitur citatio: vt dicta. l. secunda. Et ideō infert, quod cōdēnatio expensarum potest ferri contra absentem absque alia citatione, si contumacia fuit manifesta: aliās secus. si cut dictum est in multa: licet aliter sentiat Cyn. post Petr. in l. sancimus. C. de iudi. vbi dicit contumacem indistinctē posse cōdēnari absque alia citatione. ¶ Aduer te, quia dominus Antonius nunc videtur sibi contrarius, quia supra dixerat, quod esset speciale in excommunicatione: da ta contumacia manifesta, possit iudex sine noua citatione excommunicare. Postea verō dicit, quod etiam multare & in ex pensis cōdēnare potest, si contumacia est manifesta. Vnde dico, quod in hoc nul la est specialitas in excommunicatione: sed trina monitio requiritur, vbi contumacia non est manifesta: quia vbi manifesta est, non est opus tribus citationibus, quā ad solam contumaciam conuincendam requi runtur. Frustra ergo fierent, vbi contumacia manifesta est vt sentit hīc Collect. facit glossa in capitulo de illicita. vigesima quarta quāstio. tertia. & apertē tenet Inno centius in capitulo ad petitionem. de accu sa. & allego textum apertum in capitul. quo niam. vt lite non contestata. in primo res pōso. vbi textus aequiparat, quod quis sit contumax: quia peremptoria citatione rece pta, ipse comparere non vult: vel seipsum occultat: vel impedit ne citatio ad eum peruenire valeat. ¶ Vnde dicit Inn. in pal le. c. ad petitionē. si citatus rñdet nuntio se nō velle comparere, nō est vltius citandus Cum ergo in iudicio iste dixerit se nō velle coram

SEBA. SAPI.
a ¶ Ipso iure. Quā sint cāz quē inducunt priuationem ipso iure ponit Pe. de anch. in cōf. cc xcij. incipit. vltra alia. Refert & seq. Fel. in. c. ij. col. iij. de rescri. & circa distinctionē Abb. hic vide Card. in c. perpēdimus. de sen. excom.
SEBA. SAPI.
b ¶ Citatio. vide Do. in. c. j. de offi. de-

leg. lib. vj. Lap. alleg. lxxiiij. inci. Prælati regularis. Alex. l. cōtumacię. ff. de re iudica.

a **SEBASTIANUS A PI.** ¶ Nova citatio vide do. Ias. l. sancimus. C. de iudi. vbi arguit contra communē vbi per eū. & vide q̄ dicit Gemi. in. c. j. p̄ illum tex. de resti. spol. lib. vj.

b ¶ Notabilibus. ad de Fran. are. cōsil. xxxvj. & an in citatione p̄sumant oīa solēnter acta p̄ eūdē cōsil. xxx. Ro. cō. cccciij. Abba. cōsil. xliij. adde q̄ istā materiā citationis multū latē attingit. Ias. in. §. quadr. in. iij. col. insti. de ac. vbi vide Aenā. de falc. 30

c ¶ Fugiente. adde q̄ voluit Alexā. cōsil. lxxiiij. lib. ¶ Adde q̄ istā materiā de debitore fugitivo examinat p̄ plura capitula latissimē do. Ias. insti. de ac. in prin. i. xv. co. & se. post Ang. aret. ibi & aliqd p̄ ipm Ias. in. l. vinū. ff. si cert. pe. vbi fuit in fin. opi. videlicet q̄ debitor fugitivus pōt capi in ecclesia vt ibi per eū q̄ tñdi stū mihi nūq̄ placuit in materia vide Cor. se. in cōsil. cxxxvj. inci. visis in. ij. col. in. iij. vo. & do. Alex. in cōsil. xix. incip. viso p̄ cessu. in. iij. vol. & in cōsil. lxxiiij. inci. & si celeberrimē. eo. vol. & istā glo. quā alleg. iste in. l. nullus. C. de iudi. ego nō reperio q̄ a nō reperit illa lex nec est in. l. nulli. C. eo. titu.

Aenē. de falcō. ¶ Nō intellexit iste Aenā. Panor. corruptū: & voluisse alleg. glo. in. l. nullus. C. de iudicis. & nō de iudic. vt vides me castigasse & est glo. in versu. ultionē Alex. lo. se. aulha.

ZACHARI.

¶ Adde Paul. de cast. cōsil. xxvj. in cip. pro pleniori examine Io. bapt. de cacione. in suo tract. de debi. fugi. in. vj. q. prin. col. v. & vj. Bald. in. c. cū non ab homine & ibi istā co. iij. & iij. j. eo. tit. Anto. cor. sing. cccviij. in ver. testis. vbi ampliat hoc dictū &

coram eis respondere, & recessit: satis manifesta est eius cōtumacia: vt in. c. venerabilibus. §. secus. de sen. excō. lib. vj. Et idem dico quod ad aliā multā indicendā. ar. hīc, & eorū quæ superius dixi. Item & q̄a sentētia diffinitiva pōt ferri ex quo certū est absenti defensionē non cōpetere: vt in. l. ij. §. quod de frumenta. ria. ff. de admi. re. ad ci. perti. & quod ibi no. Bar. & in. c. cū olim. de re iudi. & in. c. cū sit romana. in. fi. de appel. & sic intelligo. quod no. Bar. in. præal. l. ij. ff. si q̄s in ius voc. ¶ Si aut cōtumacia est notoria, an requiratur citatio ad multā imponēdam: videtur primō, q̄ sic per. l. ij. & q̄ ibi no. Bart. ff. si quis in ius vo. In cōtrarium facit quod not. idem Bar. in. l. si finita. §. Julianus. ff. de dam. infect. & in. l. cōsentaneum. C. quō & q̄n iudex. vbi dicit q̄ si iudex. citauit partē perēptoriē, vel trib⁹ editis, vel vnica citationē cū cōminatiōe procedēdi ad vltiora, nō requirit noua citatio, qn possit procedere ad misionē in possessionē. Sed reperio Bar. hāc dicta notabiliter ad cōcordiā reducentē in. l. desertorē. §. si ad diem. de re mili. vbi dicit, q̄ quēdā est pœna cōtumacię, quę respicit ipsum processum, in quo cōmissa est cōtumacia: vt ferre sententiā: vel dare possessionē ex primo vel scdo decreto: tūc nō requirit alia citatio. quēdā pœna venit extrinsecus. s. nō cōcernēs ipm processum vt condēnare in pœna pecuniaria, vel prohibere ab aliquo officio: & tūc etiā post perēptoriū requirit alia citatio ad finē cōdemnādi: vt prædicta. l. desertorē. q̄ est valde notā dū: & ad hoc. l. aut qui aliter. & q̄ ibi not. ff. q̄ vi aut clam. & quod no. Inn. in simili in. c. cōsuluit. de offi. dele. posset enim competere aliqua defensio. ¶ Quid aut dicendū in cōdemnatione expensarū an requiratur noua citatio? vide tex. cū glo. in. c. cōstitutis. de procu. Inno. in. c. querelā. eo. ti. & loā. and. in. c. fi. de do. & cōtu. vbi videtur cōcludi quod nō sed reperio Bar. in. l. nō ignorat. C. de fruc. & lit. expē. ita distinguētē. q̄ aut citatio fuit facta simpliciter vt veniat ad se defendēdū: & tūc in cōdemnatione requiritur noua citatio: quia ad aliud nūc argitur. ar. d. l. aut q̄ aliter. Aut facta fuit cōminatio de procedēdo ad vltiora: & tūc non requirit: vt in. l. cōsentaneū secundū vnā lēct. C. quō & q̄n iu. & ex hoc ex dicto præcedēti inferē q̄ in hoc sit differentia inter cōdemnationem expressarū & actum misionis: & ideo dico supplendū in hac cōdemnatione expensarum quod. §. dixi actum misionis: vt si citatio fuisset peremptoria vel monitio fuisset facta per iudicem quę habet vim perēptorię: vt. l. j. C. quōdo & q̄n iu. & no. per glo. in. c. cōsuluit. de offi. delega. non requireretur noua citatio: & sic potest intelligi. c. constitutis. & quod not. in. c. querelam. de procu. ¶ Quoties aut iudex possit in eadē causa multare non tangitur hīc per canonistas nec alibi quod meminerim: & est quæstio valde vtilis & quotidiana. text. in. l. fi. C. de modo multā. videtur innuere quod

plenis per Lanfran. c. quoniam contra. §. recusationes nu. 3. & ibi per Celsum diffusius q̄ per aliquem. j. de proba.

Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an debitor fugiens possit per creditorem capi in ecclesia propria autoritate: absq̄ dubio nūc tenerem opi. affirmatiuam: quia per talē capturam censere violari immunitatem ecclesię

non liceat vltra tres vices. In contrarium facit text. in. l. nunq̄. ff. de priua. delict. & in. c. j. de pœnis. vbi patet quod quoties quis deliquit toties puniendus est: sed tu distingue post Barto. in. præalleg. l. nunq̄. post princip. quod aut delictū committitur circa idem & non ad iniuriam alterius & habet locum præalleg. l. vlti. vt non possit vltra tertiā vicem. Exemplum quis citatur sub certa pœna vt respondeat positionibus & nō venit. citatur iterū sub alia pœna & non venit: potest iterū citari sub alia pœna & non amplius vt ibi. Si autem non concurrunt circa idem vel veniant ad iniuriam alterius, & tunc habent locum iura contraria: quod no. ¶ Sed quia 33 in notabilibus b dixi quem non posse citari sine iudicis autoritate an hoc sit verū. Bart. concludit in. l. neminem. C. de exhi. & intro. reis. q̄ nec personalis nec realis citatio fieri potest sine iudicis autoritate: vt ibi. C. de episco. & cle. l. omnes. & l. cū clericis. nec placet sibi quod sentit Innocē. in. c. quoniam. de proba. vt nuntius generalis ad citationes hoc possit, quia secundum eum commissio generalis ad hunc casum se non extendit. argumē. in. l. j. C. de iur. do. impe. fallit secundum eum in casibus in quibus à iure permittitur vt capere deprehensum in flagranti crimine: vt. l. j. C. de rap. vir. & l. si quis in seruitute. ff. de fur. Item dic quod fallit in debitore fugiēte: c vt. l. ait prætor. §. si debitorē. & quod ibi not. ff. de his quæ in frau. cre. vide quod not. insti. de act. in prin. in verbo in iudicio Itē vide gl. valde fin. in. l. nullus. C. de Iudicis. quæ apertē sentit quod si offensore meū non possum ad iudicium adducere & sic timetur de fuga, q̄ possum propria autoritate vlcisci. pro hoc facit illa. l. & quod no. gl. j. dist. ius gentiū. nā in defectum iustitię pōt quis propria autoritate d sibi ius facere: vt ibi no. & idem no. In no. in. c. olim. el. ij. de resti. spol. ¶ An autē in casu fugę possit creditor propria autoritate citare verbaliter debitorem quo ad effectū præueniendi iurisdictionē: iuxta no. in. c. proposuisti. tit. proximi. & l. si quis postea. ff. de iudi. do. Ant. putat quod nō: quia illa citatio debet esse legitima vt ibi: nec obstat q̄ permittatur realis, quia illa est puri facti: sed ista est iuris: ideo legitime debet esse facta. & pro hoc allego bonam gl. in. præal. c. cū sit romana. in ver. nec solēt: quæ dicit, q̄ licet tu propria autoritate appelles me vt veniam ad iudicem: ego non teneor venire. & idē Inn. in. c. dilecti. de maio. & obe. ¶ An autē e si appareat citationē factā per nuntiū sed nō cōstat de commissione iudicis, an illa præsumatur. f Guido de suza. q̄ sic. in. l. ad peremptoriū. ff. de iudicijs. Bar. contra in. l. sciendū. ff. de ver. obli. q̄a hęc est solennitas quæ præuenit actū iō nō præsumit: vt no. in. l. j. C. de fi. instr. & iure haste fi. li. x. Ego puto posse equē dici, q̄ si nūtiū sit aliās bonæ famę, & agit de modico p̄iudicio p̄sumat commissio ad hoc quod not. Inn. i. c. j. de cle. pereg. facit q̄ legi. & nota. i. c.

per ea quæ habentur in. c. inter cetera. de immu. eccle. & in. l. presentis. C. de his qui ad eccl. confu. fateor enim q̄ talis fuga forsā induceret præsumptionē debiti aut delicti. Sed in delicto illud esset verum quādo cōtra fugiētem nō esset instituta accusatio aliās secus vt per Bur. in. l. lex corne l. a. ff. ad sille. & per eundem in. l. j. ff. de bo. eorum q̄ mor. sibi consci. & an talis fugiens captus habeatur pro confesso habetur per Bar. in. l. raptores. C. de epi. & cle. & in. l. cōsiliarios. C. de assel. & materia quando liceat capere debitore fugiētem propria autoritate ple. trac. in. l. ait prætor. i. §. si debitorem. ff. de his quę in frau. cre. & insti. de act. in prin. hic alle. & q̄n possim facere capi debitorem meum non dico fugiēte: sed suspectū de fuga: & qualiter debeat cōstare de fuga: & an requiratur citatio ipsius debitoris trac. per doc. in locis præalle. & maximē per Bart. in. d. l. ait prætor. §. si debitorem.

d ¶ Propria autoritate & c. Adde Alexan. cōsil. iij. & xx. xv. primo lib.

SEBASTIANUS A PI. ¶ An autem. Vide Bald. in. l. his solis. C. de reuoc. dona. Salyc. in. l. tres denūciationes. C. quomodo & quando iud. Feli. in. c. sicut. colum. penul. de re iudic.

f ¶ Præsumatur. ad de quæ supra posui i proxima apostilla in verbo notabilibus.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

34 eanoscit. de his q̄ fuit à p̄la. & c. cū dilect. de
cōsue. i. gl. & i. c. ad audiētiā. de p̄scr. ¶ **¶** Que
ro an per illa verba nullus eidem cōmunicet:
feratur excommunicatio: hęc litera videtur
velle q̄ sic: vt indicāt verba sequentia ibi: do
nec fuerit absolutus. Ioā. an. tenet q̄ sic, maxi
mē si addantur illa verba donec fuerit abso
tus. hoc verum dicit duobus concurrētibus
scilicet quod iudex hoc intēdat & talis sit pro
ferens qui excommunicare possit. non enim re
fert quid ex equipollentibus fiat: aliās autem
cum talia verba cadant etiā in iudices qui ex
communicare nō possunt. de immu. eccl. c.
vlt. lib. vj. ex sua significatione nō inducāt ex
communicationē: ex quo sequitur secundū
eum q̄ talis cōmunicando alijs non peccaret
vel celebrando irregularis nō esset: & hoc te
net Guli. de monte lauduno. in cle. frequens.
de excof. p̄la. Io. de lig. contra scilicet quod
hęc verba non inducāt excoicationem etiā si
addatur verbum illud donec satisfactioem
& c. quia si excoicationē inducerēt equi
pollerent verbis istis excoimunico te donec
absoluaris: & sic vellet absolutionem impen
di iam vinculo soluto ex modo sententiandi,
vnde contineret quandā repugnātiā: & ad
hanc decre. respondet quod hīc interuenerūt
verba apta & disposita importantia excoimu
nicationem: hoc vltimū ego credo q̄ hic in
teruenerūt alia verba: nec hic referuntur ver
ba sententię, nec in effectu aliquis vt ita supi
nus vt per talia verba excoimunicationē pro
ferret, & maximē hodie per. c. j. de senten. ex
com. li. yj. tñ si faceret & constaret de mente
satis procederet opi. Io. an. quia excoimunica
tio qualitercūq̄ feratur tenet, licet non serue
tur forma ex quo cōstat de mente vt nota. in
p̄alle. c. j. & in. c. sacro. j. de sen. excōi. ij. quę
stio. j. in summa. & xj. q̄stio. iij. i. summa. vnde
quia raro accidit, ideo nō multū insisto: sed
breuiter concludo post. d. Ant. quod si sit cer
tum de mente q̄ velit, vel nō velit excoicare,
seruāda est mēs ratione supradicta. Si de mē
te dubitatur. & tūc si proferuntur hęc verba
à non habente potestate: certum est q̄ nō in
ducunt excoicationem: & idē vbi hoc inten
deret: quia ex quo deficeret potestas nō suffi
ceret voluntas. de offic. delega. cū super. & l.
multum interest. C. si qs sibi vel alteri. de pe
di. j. quem pœnitet, quia & absolvere nō pōt
etiam in casu necessitatis: vt in p̄alle. c. quę
pœnitet. & no. gl. i. c. pastoralis. § p̄terea. de
offi. ordi. Si proferuntur ab habēte potesta
tem: tunc si dicitur, nullus tali cōmunicet, do
nec absoluator satisfactioem p̄missa: induci
tur excoimunicatio. P̄supponunt enim hęc
verba vltima vinculum. argu. ff. de verb. obli
gatio. l. decem de despon. impu. ad dissoluen
dum: & pro hoc facit quia ecclesia videtur
in actu excoimunicationis quę declarare esse
extra ecclesiam: vt not. xxij. q. j. ca. quodcūq̄
quod satis inuūt verba p̄missa. Non ob
motuum Ioā. An. quia talia verba cadunt in
nō habēte ptatē: q̄ tūc ex defectu ptātis ver
ba restringūtur. Intelligi em̄ debēt ad limites
ptātis de sen. exc. à nobis. Nec ob. dictū Io. de
Lig. q̄ hęc verba inducerēt repugnātiā: quia
sola mēte excoicātis volentis tollere vinculū
non tollit, nisi actu intercedat absolutio: ad

hoc gloss. not. in clem. j. de decisio. sed si simpliciter proferrentur
hęc verba nullius communicet tali: & tunc si p̄missa causā co
gnitione foret i apparatu excoicandi proferretur excoicatio: facit
q̄d no. in simili in. c. tua. & in. c. tua. de spō. aliās secus: cū hęc ver
ba de sui natura excoicationē nō inferūt. ar. in. c. j. de immu. eccl. li.
vj. nec est obseruata debita forma ecclesię. ar. in. c. j. de sen. excom.
li. vj. vñ eēt p̄sumere delictū i p̄ferente cōtra. c. ad audiētiā. de p̄
scri. ¶ **¶** Et ad hoc allego notabile dictum Inno. in. c. cū tu. de te
sti. vbi dicit quod in foro iudiciali p̄sumendū est in mitiorē par
tem vt censeatur nō ligatus: sed in foro pœnitentiali secus est: &
sic limito hoc dictum: & pro hoc vide bonam glo. in capitulo pri
mo: de scrup. quam sic intelligo. ¶ **¶** Vltimo not. pro iuuenibus
quæro quid importet hoc nomen: de quouultdeo. Solutio. dic
quod est nomen proprium & secundum Hostiens. de est p̄posito
to: quouultdeo proprium nomen: & tunc construitur cum ver
bo placuit: vt sit sensus, placuit scilicet cōcilio de quouultdeo & c.
Potest etiam intelligi vt totum sit nomen proprium: & tunc re
gatur à verbo communicet: vt sit sensus, quod nullus communi
cet de quouultdeo & c. prima expositio plus placet propter verbū
eidē q̄d sequit: & solet ip̄oni hoc nomē: q̄a desiderat significatū in
nominato quasi velitq̄. De^o vult: & quasi cōsimile nomen habet. j.
de simoni. c. iij. in suprascriptioe vbi de hoc noīe Deo dat^o, & ali
bi Deus dedit. in suprascriptioe. de sim. tāta. & licet laudabile sit
hīc bonū nomē. ar. ex no. p. gl. in pœmio cle. i. princ. vbi Io. an. ex
tollit nomē p̄priū: & p. Accur. i. l. facta. §. si in dāda. ff. ad Trebel.
vbi interpretat nomē suū dicēs: q̄a occurrit & succurrit cōtra te
nebras iuris ciuilis: & turpē nomē oīno cauēdū & timendū est: vt
ibi no. per Io. An. in. c. cū secūdū apostolū. de p̄bē. tñ in veritate
nō valet argumen. ab etymologia nominis proprii: quia nomina
imponuntur ad beneplacitum. vt nota. Bartolus in pœmio In
fortiati super rubrica: secus dic de etymologia nominis appellati
ui: tunc enim argumen. negatiuē sumptum semper valet: vt proba
tur optimē in lege secunda. ff. si certum petatur: dum mutuum di
citur, quia de meo fit tuum. vbi ergo de meo non fit tuum, non est
mutuum: & dicitur testamentum quasi mentis testatio: & vbi non
est mentis testatio non est testamentum: vt l. j. ff. de testam. & dici
tur clericus à clerico, quod est idem quod fors: quia electus in for
tem domini: si enim non est electus in sortem domini non est cle
ricus. Sed contra hoc facit quia imperator dicitur augustus ab au
gendo: & tamen si non auget, sed diminuit, nihilominus dicitur
imperator vt no. gloss. in pœmio. ff. veteris. Et Papa dicitur pō
tifex, quia facit pontem. id est viam alijs exemplo vitę & doctri
nę: tamen si hoc non facit: sed est malus, nihilominus Papa est: vt
not. in capitu. primo de constitu. libro sexto. Ad idem. ix. quęstio
ne tertia aliorum. & capitulo nemo. & quod not. in capitu. si Papa
xl. distinctio. Solu. puto posse dici quod primum procedit quan
do nomen imponitur seu sumitur ex essentiali natura sua vt mu
tuum testamentum, & c. sed quandoque nomen assumitur non ex
essentiali natura rei: sed ex eo quod desideratur seu rationabiliter
debet esse in nominato: & tunc non procedit argu. dicitur enim
augustus: q̄a imperator debet esse propositi augendi imperiū: sic
& pōtifex, q̄a debet pontē facere: si tñ non facit, peccat: sed ex hoc
tñ nō definit esse papa: q̄d no. ¶ **¶** An at̄ valeat ar. ab etymologia seu
ab allusioe vocabuli affirmatiuē sup̄tū cōiter cōcludit q̄ sic: si nō
cōtradicit diffinitioi. diffinitio em̄ p̄ferit etymologię: q̄a euacuat
diffinitū scdm gen^o & substantiales differētiās: ad hoc. l. j. ff. de do. &
quod no. i. l. oīs diffinitio. ff. de reg. iu. Et iō dicit ibi tex. q̄ oīs diffi
nitio i iure periculosa est. Exēplū testm̄ dr̄ scdm etymologiā suam
qua mētis testatio: ergo oīs mētis testatio est testm̄ quod nō valet:
q̄a ex hoc sequerē q̄ codicillus eēt testm̄: vñ nō valet affirmatiuē
sumptū ex quo cōtradicit diffinitioi: de quo dic vt le. & no. i. p̄alle.
37 l. j. ff. de test. vbi no. p. Bar. & sup ru. ifortiati. ¶ **¶** Ad vnū tñ aduer
te q̄d cōis vsus loquēdi in quacūq̄ materia semper p̄ferit p̄prio
significato verborū siue illud p̄priū significatū eliciat ex diffinitio
ne siue ex etymologia siue iuris autoritate: vt. l. librorū. §. q̄ tñ cas
si. ff. de leg. iij. & l. cū delaniōis. §. asinā. ff. de fū. inst. & l. labeo. ff. de
sup. le. & i. c. ex lris. j. de spō. & no. Bar. i. l. oēs ppli. ff. de iusti. & iure
& Innocen. in capitu. olim de verbo. signifi. & gloss. in capitu. non
38 nulli. de rescri. ¶ **¶** Quid autem dicendum est de nominibus ver
balibus

SEBA. S A PIA.
a ¶ Laudabile sit. hoc
etiā dicit Bal. in ru.
ff. so. ma. & q̄ ipu
tādū sit illi q̄ cōtra
xit cū eo qui habet
malū nomē: tenet
Andr. sicu. in. c. j. p
illum tex. in verb.
Belial. j. depoli. las.
in. l. j. in. ij. lec. colū.
vj. de sum. trini. &
fide cathol. Maria.
fozi. in. c. cū dilecta
de excof. p̄la.

a ¶ Solo vno actu.
Adde Roma. con-
sil. ecclesijs.

b ¶ Maiorē partem.
Adde quod consu-
luit Alex. ppter
hoc consilio cviij.
quarto lib.

ZACHARI.

c ¶ Non attendētes.
Adde Car. in pœ-
cle. in prin. vbi di-
cit, q̄ scholaris in-
studio nō attentē
aduertēs ad suam
lecturā seu faciens
castra in mari: ha-
betur p̄ nō scho-
lari. Idem si inho-
nestē viuat: vt per
Bal. in pœ. florū.
in. j. colū. in fi. no.
Spe. in tit. de iteg.
rest. §. i. vers. si ve-
rō actor sit absens
& notauit in apo-
stol. post istū i. pœ-
mio Decreta. & ibi
latius Feli. col. xvj.
vers. secundō limi-
ta. j. de probatio.
Anto. Fran.

¶ Circa hoc, q̄ a
scholaris desinat
ēē scholaris, ita vt
nō gaudeat priui-
legio scholaris: vi-
de Bar. in. l. aut fa-
cta. i. §. tēpus. ff. de
pœn. Et adde, q̄ si
scholaris stetit per
quēquēniū absens
ā studio, non gau-
det priuilegio, etiā
si sit matriculatus:
vt p̄ Bar. vbi. §. &
habet in. l. ij. C. de
priuileg. scho. li. xij.
& i. l. si duas. in. §.
fi. ff. de excu. tu. Et
idē dicas, si transi-
uit ad aliud exerci-
tiū. vt in. l. legatus.
§. si ex officio. ff. de
lega. iij. & habet p̄
Bal. in. l. qui sub p̄-
textu. C. de san. ec-
cle. Et addē, q̄ scho-
laris nō gaudet pri-
uilegio scholasti-
co: licet resideat in
studio: vt si nō stu-
det: vt p̄ Archi. in
d. c. de quibūdā.
xxxvij. dif. & si
scholaris ēēt vaga-
būd & negligens
studere nō gaudet
priuilegio vniuer-
sitatis: vt ē bo. tex.
i. l. generaliter. §. ij.
C. de episco. & cle.
Imo si scholaris i-
uito socio duceret
scortū, siue mere-
tricē i domū pos-
set expellere socie-
tate: & si ipe daret
socios studere, si-
militer posset ex-

balibus: nunquid posito solius actus exerci-
tio, ponatur & nomē. Exemplū: doctor dici-
tur ā docendo: an eo ipso, q̄ docet, dicatur do-
ctor. & Imperator ab imperando: an ex eo,
q̄ imperat posset dici Imperator. Calūnia-
tor ā calūniādo, an statim cū calumniatur
dicatur calūniator. & idem in similibus. Sol.
Conclude post Bar. in procemio. ff. veteris.
q̄ interdū hęc nomina verbalia habēt signi-
ficare aliquam dignitatem, seu aliquod exer-
citium ad quā, vel ad quod non sufficit solus
actus exercētis, sed dependet ab alio: & tūc
exercitium illius nominis verbalis, nō habet
inducere illū effectū: vt dicitur in doctore,
qui dicitur ā docendo. Nā vt sit doctor, non
sufficit vt legat, sed q̄ sit approbat⁹ optimo-
rum cōspirante cōsensu: vt in. l. magistros. C.
de p̄f. & me. li. x. Et ideo, si non habet istud
præambulū nō dicitur doctor. & sic in Im-
peratore. habet enim dignitatem, quē nō de-
pendet ex solo nomine: sed ex quibūdā p̄am-
bulis, vt electione & coronatione. §. de elec.
venerabilē. vnde pater, vel Abbas, vel domi-
nus qui imperat: non pōt dici Imperator ex
solo exercitio imperādi: quia ex solo nomi-
ne dependet ex se ipso. Interdum ista nomina
verbalia sonant in delictum: vt calumnia-
tor, vel præuicator: & tūc ex solo vno a-
ctu^a verificantur: vt. l. athletas. §. præuica-
tor. ff. de his, qui no. infa. Fallit in tribus deli-
ctis, quæ quāuis sonent in delictū, non veri-
ficāt x solo vno actu: vt in abigeo, quod est
nomen verbale ab abigo. gis. vt. l. j. ff. de a-
bigeis. Item fallit in errone: quia ex solo vno
actu, nō dicitur erro: sed vbi frequenter sine
causa vagatur: vt. l. quis sit fugitiuus. §. errorē
ff. de edil. edi. Item in plagio: vt. l. si abducta.
cū gl. C. de furtis. vbi plagū cōmittitur: q̄n
ex consuetudine quis surripit seruos alienos
non vbi semel tantū. ¶ Item fallit in merca-
tore: vt. l. j. §. j. ff. de tributo. vbi mercator est
propriē ille, qui plures negotiationes facit,
nō vnam tantū: quod est notandū secundum
Bar. Sed ego allego optimum tex. in. l. semp.
§. negotiatores. ff. de iure imm. q̄ singulariter
probat, quod immunitas concessa mercato-
ribus seruatur in illo, qui maiorem partem^b
facultatum tenet in mercantijs. Hoc facit cō-
tra id, quod no. ipse Bar. in. l. legatis seruis. ff.
de lega. iij. vbi dicit, q̄ locator ronciorū po-
test dici mercator: per illū tex. ¶ Ex quo in-
ferebat ad statutū, quo cauetur. q̄ libris mer-
catorū credatur vsq̄ ad certam quantitātē:
quod mihi non placet. tū, quia hęc est quē-
dam immunitas ā statuto mercatori conces-
sa. tum, quia cū talis locator nō pōt dici mer-
cator: vt. l. mercis appellatione. iuncta glo. ff.
de ver. sig. tñ dicit Bar. hoc cōmitti & refer-
ri ad vulgi opi. quādo dicatur mercator. ar-
gu. in. l. sciendū. §. illud. ff. de edil. edi. ¶ Ad
prædicta applica notabile dictum Ioan. de li.
in procemio cle. vbi dicit, q̄ scholares etiam
scholas intrantes non attendentes, c nec stu-
dentes, nō gaudēt priuilegio scholiarium^d.
Adducit no. per. gl. in. l. vnica. C. de studiis li-
bera. vrbis Ro. li. xj. & videtur tex. in. l. si quis
C. de domesticis & p̄tectoribus. li. xij. & idē
si inhonestē viuat. C. de curi. & statio. l. agen-
tes. aliās incipit, per id tempus. li. xij. ¶ Ad-

de ad hoc notabile dictum Bar. in. l. semper
ff. de iure immu. vbi per illū tex. dicit: q̄ illi,
qui sunt in collegio alicuius artis, si artem
illam non exercent: non debet gaudere priui-
legio illius artis: facit. d. l. semper. §. negocia-
tores. xvj. q. j. generaliter. ¶ Vltimō no. dif-
ferentiā inter etymologiam, interpretationē
& deriuationem. vide per Paul. de leaza. in
procemio præalle. scilicet cle.

¶ S V M M A R I V M. ¶

- 1 Laici nullo mō possunt tractare negotia ecclesia-
stica. nu. 3. 4. 5. 7. 10. 19.
- 2 Abbates veniunt appellatione prælatorum.
- 3 Laicus non potest excommunicare, nisi ex permisso
folius papæ.
Delegari, quæ possint ā papa, & quæ ab episcopo.
Delegatus si non bene cognoscit, appellatur ad de-
legantem.
- 6 Statutum, quod ne quis præsumat: intelligitur no-
mine proprio: secus alieno.
- 7 Prælatus cogetur causas criminales delegare laicis.
- 8 Clerici possunt esse delegati causarū laicorum.
- 9 Laicus nō potest esse vicarius episcopi. 12.
- 11 Fructus decimarum possunt locari laico.
- 13 Laicus potest esse assessor iudicis ecclesiastici.
Assessores, quod officium habeant.
Sententia debet legi ab illo, qui eam dat: nisi sit ali-
qua excellens persona.
Assessor non potest torquere, nisi in præsentia sui
ordinarij.
- Causa ecclesiastica nō potest delegari clerico, cum
cōditione, vt ferat sententiam: prout talis lai-
cus iudicabit.
- 14 Laicus, an possit esse notarius in causis ecclesia-
sticis.
Laicus, an possit prædicare?
- 15 Clerici coniugati, licet possint tenere beneficia ex
dispensatione: tamen non possunt esse cōmissa-
rij in causa ariminali clericorum. 12.
- 16 Prælati qui dicantur?
- 17 Electus ab vniuersitate habet iurisdictionē ab ea.
- 18 Argumentum ab ordine litis validum est.
- 19 Laici possunt in necessitatibus baptizare, & con-
fessionem audire.
- 20 Verba decernimus, statuimus, & innouamus, quid
important?

¶ C A P.

II.

Decernimus. Non
sum-
matur per Io. An. quia breue
est. sed pōt sic summari. Laici
ecclesiastica negotia tractare
non debent: sed prælatorum iudicio dispo-
nuntur. h. d. Et sunt tres partes. Secunda ibi:
sed episcopi. Tertia ibi. nec propter. ¶ Casus li-
teralis. Dubitabatur, vtrum laici negotia
ecclesiastica tractare possint. Et statutū fuit
in synodo Eugenij papæ, quod laici negotia
ecclesiastica tractare non præsumant. Item
prælati ecclesiarum de negotiis ecclesiasticis
non disponant iudicio laicorū. & præcipuē
de spiritualibus. & ppter eorū phibitionem
non dimittant ecclesiasticam iustitiā exerce-
re. Bar. ¶ Not. primō q̄ laici, nec principa-
liter, nec ministralliter possunt tractare ne-
gotia ecclesiastica, seu spiritualia. Non enim

pellit. Et de primo
habet in. l. nō afr.
ff. d. vsu & habitu.
De secūdo habet
p̄ Spe. in tit. de iu-
di. i. §. ij. & vide ho-
sti. i. c. j. de off. pri-
mi. & Pau. de Lea.
& ceteros scriben-
tes post eū i. pœ-
mio clem. vbi po-
nūt, q̄ sunt necessa-
ria scholaribus, vt
p̄ficiāt in studio,
& gaudeāt priuile-
gio scholastico.

¶ S E B A. S A P I.

d ¶ Scholarij. adde
q̄ decidit singula-
riter. Alberi. d. Ro-
sa. in. l. in ambigua
ff. de leg. vbi dicit
se iudicasse, q̄ scho-
laris p̄bendat⁹ nō
possit p̄cipere fru-
ctus beneficij. q̄n
est i studio, & non
studet. Et nūquid
scholaris nō studēs
gaudeat priuile-
gio scholarij: vide
Moder. i. l. scrini-
carios. C. de testa-
mili.

Panormi. super Quinto.

a ¶ Dignitatē. Adde, an sit dignitas Lapum alleg. lxxxiiij. in penul. colū. ZACHARI. ¶ Adde istū in c. exposuisti. & ibi remis. in apo. meis i. ver. dicit officiū. s. de cor. vi. vbi credo me allegasse tex. in iure civili. in l. generali. C. de fa. san. ec. & tractavi de prelacione & præminencia Abbatis, & quibus præferatur: vbi cōcludebā Abbatē pferēdū esse cūctis dignitates habentibus inferiores ab ep̄atu. quod fa. ad apostil. seq.

b ¶ Præferēdi. not. 2 Abbates præferēdos alijs clericis priuatis: vide tex. in ca. præfenti. de offi. or. lib. vj. & in c. fi. de offi. deleg. eo. libr. ab ordine literar. vbi Abbas præferē habētibus personatū in ecclesia seculari, seu cathedrali. vide tex. in aut. habita. in verbo Abbatum. Ducū. vbi præferē Abbas duci. sed tu vide tex. in cōtrariū in c. q̄uis. el. ij. de pben. lib. vj. vide ibi Domi. qui vidit in facto. And. Barb.

ANTO. FRAN. ¶ Ad hoc quod hic dicit de Abbatē Dicis q̄ hoc nō mē abbas: est potius nomē solitudinis, q̄ dignitatis: vt in c. j. viij. q. ij. & not. Archi. in c. licet. de pben. lib. vj. & h̄r p glo. fi. in c. tuā. de æta. & quali. & p gl. et fi. in c. exposuisti. de corpo. viti. & vide, q̄ h̄r in c. in dēnitatibus. in c. s. verū. de ele. li. vj. & in c. q̄q̄. eo. tit. & li. imo dixit Io. mona. i. c. inquisitionis. de hære. li. vj. q̄ appellatione dignitatis nō venit abbatissa: q̄ etiā voluit Io. an. in c. ij. de pben. li. vj. & de multis priuilegijs, q̄ habent Abbates. vide in c. antiqua. de priuilegiis. Dicis tñ, q̄ abbatissa quandoq̄ sonat in nomē dignitatis secularis, put in plerisq̄ locis caput concilij ciuitatis nōiatur Abbas: vt in c. extranmissa. de renun. & in c. fin. de instit. vbi p Inno. Et qualis honor debeatur abbatib⁹, vide tex. & glo. in c. à subdiacono. xcij. di. Dicis tñ, q̄ abbas non pōt regulariter cognoscere de causa matrimoniali: vt in c. accedentibus. de exce. præla. & no. in c. j. de consan. & affi.

c ZACHARI. ¶ Sed papa sic. Adde istū in c. ecclesia sancte marie. nu. v. & ibi plenē posui in apostil. in ver. potestate excōfēcādi. s. de cōsli. & in

sunt ipsi tanq̄ habentes potestatem: nec eorū iudicio & auctoritate disponi debent: sed per prelatos. ¶ Tercio not. quod appellatione prelatorum, non solum veniūt episcopi & Archiepiscopi: sed etiam Abbates. concord. c. j. de ætate & quali. & in c. indēnitatibus. de elec. lib. vj. vbi probatur, q̄ Abbates habēt dignitatem. a & sic videtur, q̄ sint præferēdi b alijs clericis priuatis, vide glo. in c. à subdiacono. xcij. dist. & no. per Ioā. de lig. in cle. & si principalis. de rescript. & glo. in cle. j. eo. tit. vbi ponit, an verbum Abbas, sonet in nomen dignitatis, an officij. ¶ Not. ibi, maxime de illis c. quod caufarum, quædam sunt spirituales, & quædam nō. Et dic, quod caufarum ecclesiasticarū alia est merē ciuilibus alia spūalis alia criminalis: alia mista. & psequere, vt no. xj. q. j. in summa. & de oib⁹ istis laici se impedire non habent: vt h̄c. & s. de consti. ecclesia sancte marie: vbi statutum factum per laicos, non valet. xcvi. dist. c. bene quidem. ¶ Condescendo iuxta ordinem ad glo. Et prima est facilis: secundam diuido in duas partes: & secunda ibi. videtur etiam.

4 ¶ Opp. primò contra text. de c. exposita. s. de arbi. vbi patet, q̄ in laicos à clericis committi potest: & sic pōterunt tractare negotia ecclesiastica. Sol. secundū glof. propria auctoritate tanq̄ habentes potestatem, laici non possunt tractare negotia ecclesiastica. & hoc innuit verbū p̄sumant. Sed delegari per episcopum poterunt causæ pecuniariæ, seu merē ciuiles: nō autē criminales, seu spūales. Et sic etiam de merē ciuilibus, pōt in eos compromitti: vt in cōtrario. Papa verò pōt delegare criminales & spirituales & ciuiles laico. glo. allegat iura. ¶ Sed contra hoc secūdo oppo. & videt, q̄ nedum ep̄s possit, imo teneatur. xj. q. j. c. te quidem. glo. remittit ad no. in c. contingit. de arbi. sed ibi rectē non soluitur. Sed primò dic, q̄ illud. cap. loquitur de causis non spectantibus ad ecclesiam, quas debet ep̄s dimittere laicis. de iudic. c. nouit. & ita glo. ibi no. vel dic secūdū Ioan. An. h̄c post Tan. q̄ h̄c decre. loquitur secundū consuetudinem reprobatā. s. de consue. c. ad audiētiā. & latius materiā. atingam. ¶ Not. j. ex gl. q̄ causæ ciuiles possunt laicis per ep̄m delegari: sed non spūales, vel criminales. Idē no. xcvi. dist. c. bene quidē. & xcvi. dist. peruenit. xxxij. dist. c. præter. s. verū. quē dicit ep̄m non posse demandare laico potestatem excōmunicandi: sed papa sic. ¶ Quod etiam tenent hic doctores. Et q̄ papa possit delegare, vel episcopus: vide per glo. in præalleg. c. peruenit. & per Inno. & alios in c. quanto. de consue. vbi plenē Fran. limitat hoc dictū gl. q̄ episcopus possit delegare laicis d causas ci-

c. sacrosancta. nu. ij. ver. no. iij. s. de elect.

d ¶ Delegare laicis. Pondera, quia in p̄sona ecclesiastica semp̄ est dare q̄datem & essentiam spūalē. Sed laicus est incapax spūalium. ergo Bal. h̄c rephendit istā gl. vide h̄c p eū: quia loquit singulariter. And. Barb.

e ¶ Secundum sic. Adde Cepol. consi. xj.

uiles clericorum, quando clerici non inueniuntur idonei: aliās non alleg. c. relatum. j. ne clerici. vel mona. & de religio. domi. c. inter quatuor. quæ iura hoc non probant. Vnde Ioan. de Lig. & cōiter doc. moderni tenent oppositū, dicentes: q̄ licet hoc sit equum: nō tamen necessarium: maxime si committitur nudus articulus. arg. eius, quod no. gl. & Archi. in c. statutum. s. j. de rescript. libr. vj. in gl. in verbo & ideo. & Gul. in Spe. de leg. s. fi. ver. quid si certus articulus. non obst. c. significasti. tit. proxi. vbi patet, q̄ in iudicem laicum clericus consentire nō potest, etiā cum licentia episcopi: quia illud intelligitur quādo clericus vult iurisdictionem iudicis laici prorogare: h̄c loquitur quando episcopus vult delegare. Primum fieri non potest, vt ibi: sed secundū sic, vt hic. H̄c ratio diuersitatis est: q̄a in prorogatiōe iudex iudicaret iure pprio: & si cōtingeret appellari & appellaretur ad superiorem ipsius laici: & sic clericus iudicaretur à laico. sed in delegatione secus: quia delegatus vtitur iure & vice delegatis, & sic illa iurisdictione est ecclesiastica, cū delegatus nihil habeat iure pprio: vt in l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iurisd. & in c. P. & G. & c. sanē. de off. deleg. & ab isto appellatur ad ipsum episcopū delegatē. ¶ Not. ij. ex glof. significatum huius verbi p̄sumant. f refertur enim ad eum, qui explicat re propria auctoritate, cum non possit: licet ex demandatione & delegatione possit. Et sic facit ad statutum, quo cauetur, vt quis non p̄sumat aliquid attentare. Debet enim intelligi nomine proprio, non vice alterius: nisi si aliud impediatur. facit quod no. Ioan. An. in regula. potest quis per alium. de reg. iur. li. vj. in mercu. ¶ Tercio not. ex glo. & ex dictis doctorum, episcopum seu alium Prælatum non arctari posse ad committendum causam, etiam temporalem laico respectu ipsorum clericorum: imò vt. s. dixi de honestate non debet committere, nisi clericis. Sed generaliter concludere post do. Anto. q̄ si causa est spiritualis, seu criminalis, seu ciuilibus de persona clericorum, non arctatur etiam ex debito honestatis prælatus ad delegandum. Et pro hoc allego, quod habetur in authen. vt clerici. apud proprios episcopos. vbi dicitur, quod de negotijs ecclesiasticis iudices laici, nihil debent scire. facit etiam hoc cap. si causa est criminalis, & sanguinis, arctatur ad delegandum laicis: vt si Prælatus habet temporalem iurisdictionem in loco: de quo dic, vt in c. sententiam. ne clerici. vel mo. Vel melius, vt habetur hodie, in c. fi. eod. tit. lib. vj. si causa est criminalis, & nō sanguinis: nec concernit personam clericum: satis est hone-

mittit, videtur illum dispensare: vt consulti Are. consi. lvij.

¶ Adde, q̄ pro ista opi. facit tex. melior de iure. in l. item Vlpianus. in fi. ff. de exc. tu. de quo vide etiam pulchre per Bar. in rep. l. Barbarius. in viij. col. ver. sed quid si pa. & ibi moder. ff. de offi. prætor. vbi dicit etiam, q̄ non procederet, si inferior à papa hoc fecisset. vide istum in c. cum in istum, vt

SEBA. SAPI.

f ¶ Præsumat. Vide Bal. in l. nō eo minus. C. de accusa. vbi no. q̄ verbum p̄sumere, nō cadit in eo, qui facit auctoritate iudicis. & idē vult Cal. de in cōsli. iij. sub titu. de sentētia ex cō. Card. in cle. j. i. xxxviij. q. de priuilegiis. Et q̄ laicus nō possit p̄sumere de causis spūalibus: vide Pau. de ca. cōsli. lxxj. scip. visis q̄oni. corrupte allegatū p Iasonem in l. quoties C. de iudic. & de verbo p̄sumere vide etiā Feli. i. rubi. de p̄sump.

g ¶ Debent scire. pōderadiligenter, quia hic dicitur p̄sumant. glo. h̄c & doc. exponunt auctoritate propria: secus si delegata. Certum est q̄ in c. mulier. xxiij. dist. dicitur, q̄ mulier nō p̄sumat p̄dicare in cōspectu virorum: & tamē ex delegatiōe episcopi hoc sibi cōmitti non potest: vt not. in c. mulier. rem. xxxiij. q. v. & hoc per doc. Ab. Ergo licet hic dicatur p̄sumat, nō sequitur: ergo auctoritate episcopi. Nec ob. cum dicitur, q̄ episcopus potest delegare causā ecclesiasticā q̄a si est clericus nō pōt quia in clerico reperitur quædam q̄ditas spūalis: cuius laicus nō est cupax. Ioan. Gul. de cu. in autent. clericus. de epi. & cle. distinguit, quem ibi Bal. reprobatur: sed hoc idē Bal. approbat. vide h̄c Bal. & bene ponderabis. And. Barba.

h ¶ Arctatur. Adde tamen, q̄ si papa scieter causam sanguinis religiosocō

cunctis. §. interiora. ver. an etiā episcopi. & in. c. innotuit. in. ij. col. ver. si autē. & in. c. quisquis. in. ij. no. s. de elec. Aenzas fal.

a **SEBA. SAPI.** ¶ Quod peccat. Quod nō peccet tenuit Cal. in cō fil. vj. sub tit. de offi. dele. & qd teneat iudiciū, voluit Fed. de Se. in cōfil. ccxij. iei. factū tale est. & Ro. in cōfil. ccxciij. facit qd nō. idē Fede. i. consil. cclxx. i. cip. qd cle cleric⁹. vbi dicit, qd i casib⁹, i qbus cleric⁹ nō pōt ee pcurator: si tñ fiat pcurator, cōmissio nō erit nulla ipoiure.

b ¶ Delegatiōes picipū. vide qd dixi i rub. d. off. dele. Io. Cal. i. ti. de off. dle. cōfil. j. vbi cōsultuit cōtrariū. An. Bar.

c **SEBA. SAPI.** ¶ Procurator. An & qñ laic⁹ possit esse pcurator i cā spūali: vide Feli. i. c. Apostolicæ. cōlum. iij. ver. tene. menti. j. de excep.

d ¶ Syndic⁹. Sed an possit ee cōsanguineus Prælati: vide hic Bal. q. tenet, q nō. And. Barb. Anto. Francif.

b ¶ Ad hoc, qd dicitur de syndico: Dic cas, q regulariter laicus pōt esse syndicus ecclesiæ: vt i c. j. de syndi. & facit. c. j. de procur. li. vj. Cōsanguine⁹ aut prælatus ex doctrina Bal. de quo hic fit mētio, iō videt excludi a syndicatoru ecclesiæ, cuius cōsanguine⁹ est Prælatus, pp suspicionē, quæ iſurgit ex cōsanguinitate, quā habet cū prælato secundum Bal. hic: qui ad hoc est oīno vidēdus. Nec mirū: quia cōsanguinitas inducit suspicionem: vt not. in. c. j. in fi. v. ecclē. benefi. & in c. j. de coha. cle. & mulie. & habetur in. c. requisiti. de testa.

c ¶ Quæ dicit. Tu pondera subtiliter tex. c. indicatum. Ibi enim fuit cōmissa cura laicis rerum temporalium, qui malē gubernarunt depredando bona ecclesiæ. tex. dicit, quod debent puniri, & decetero est canendum, vt laicis sub regula clericali non degentibus, non cōmittatur: sed clericis probatis, qui

stum, vt deleget: ne propter has causas distrahantur a diuinis: vt in præalleg. c. te quidem. Quod sic potest intelligi secundū alium sensum, siue intellectum. Si tamen cognosceret non vitaretur dispositio: cū verē sit iudex facit. c. in archiepiscopatu. de rap. Idem dico, si est causa merē ciuilis & tēporalis: vt honestum sit, q cōmittat: ex quo non tangit clericū, vel ecclesiā: tamen per se cognoscere potest si vult. arg. in. c. Romana. §. debet. de ap. pel. li. vj. & in. c. si duobus. eo. tit. in antiquis.

¶ An autē Prælati possint, vel debeant suscipere delegationem a iudicibus secularibus de honestate: videtur, q non per palle. c. te quidem. Et si recipiant, putat do. An. q peccant: quia nō debent forensium causarū esse disceptatores. arg. C. de test. l. cōsulta. xcvj. dist. c. cū ad verum. nō tamē per hoc vitabitur iudiciū. quia habent habitū iurisdictionis talis. de iudic. c. nouit. & quod ibi nō. Hoc tamē limita per. c. in archiepiscopatu. de rap. vbi patet ex respōsione papæ, q licet etiam Prælati assumūt delegationes Principū. b & restringuo illud cap. quādo delegatur causa, cuius decisio concernit bonum totius christianitatis: quia tunc omnes clerici debent esse solliciti. arg. c. j. de homi. lib. vj. & quod no. Inn. de vo. c. quod super his. Aliās autē non debēt assumere delegationes Principum: vt in. c. sæpe. xxij. q. viij. & in præalleg. c. te quidem. quod sic potest intelligi. ¶ Et expedie do materiā tactā per glo. opp. aliter contra tex. de. c. vno. de syndi. vbi innuitur, q laicus potest esse syndicus ecclesiæ: quinimo etiam in causa spiritali potest esse procurator. c vt in. c. j. de procura. lib. vj. Sol. dicunt doc. q laici non possunt tractare negotia ecclesiastica suo nomine: vt quasi ius habentes in eis: sed nomine ecclesiæ tractare possunt vt in contrarijs. Simile de filioſa. dicitur in. c. qui generaliter. de procu. lib. vj. ¶ An autem possit esse administrator vniuersalis bonorum ecclesiæ, vt oconomus? Inno. sentit, q non: dicit enim, q laici generalem administrationē vel iurisdictionem habere non possunt super clericos, maximē de spiritalibus. Et idē Hosti. alleg. lxxxix. di. c. indicatum. xvj. q. vij. c. in nona. Idem ipsemet Hosti. & Io. an. post eū de syndi. c. vno. vbi dicit, q nō potest laic⁹ esse vicarius, vel oconomus, vel generalis administrator bonorū, vel personarum ecclesiasticarum. Pro hoc facit quod no. Arc. xvj. q. vij. laicis. vbi dicit, q triplex est dispositio rerum ecclesiasticarum. Quādā est auctorizabilis & hæc spectat ad solum Episcopum. Et quādā ministerialis: & hæc pertinet ad oconomū. Quādā sollicitudinis, & hæc cōpetere pōt laicis: quasi sētiat, q oconom⁹ dicitur habere in eccle. ministeriū. i. officium cūm generaliter oīa administrat. Sed qñ est procurator, seu syndicus ad vnā, vel plures causas: non propriē dicitur habere officiū in eccle. sed potius quādā sollicitudinem. Et sic intellige Archi. i. c. in noua. xvj. q. vij. vbi sen

vt subditi corrigi possint, si qd malē gubernāt. & si ponderet ille tex. nō improbatur cōstitutio in rebus tēporalibus propter incapacitatem laicorum: sed quia non sunt subditi, nō possunt ita habilitate corrigi. And. Bar.

¶ Obuentiones. Adde Ro. consil. cclxvj.

f **SEBA. SAPI.** ¶ Operarius ecclesiæ. Vide Calde. in consil. j. subti. de cōsuet. & in cōfil. xvij. in ti. de pben. Roma. i. sing. cclxij. incipi. fructus ecclesiæ.

g ¶ Obuentiones spūales. Tu pōdera, qado. Ant. hic dicit, qd pōt ministeriū præberi laicis: vt colligat obuentiones spūales: sed ipse nō pōt esse principalis collector. Tuvi de Ioā. de lig. in. c. j. de vit. & ho. cler. Et ibi do. An. dicit, q laic⁹, q emit obuentiones spūales, & nō pōt illas colligere in altari: sed debent clerici illas colligere exaltari, & dare laico. Ita videtur dicēdū in pposito nostro. Ant. Barb. An. Francif.

¶ Circa hoc de laico, an possit colligere obuentiones ecclesiæ: dicas, q licet laicus possit esse oconom⁹ ecclesiæ vacantis: qd intelligendū est respectu tēporaliū: vt i. c. i. nona. xvj. q. vj. tñ de oblationibus ecclesiæ ipsi non debent se impedire: nec illas colligere: nisi consentientibus ipsis clericis & nolentibus, & eorū nomine: vt in. c. quia sacerdotēs. & in. c. sanctorum. & in. c. hanc consuetudinem. x. q. j.

tit, q nō pōt esse syndicus. Debet enim intelligi de generali, qui cēsetur habere officiū in ecclesia, nō de speciali. Nā syndicus ad vnā, vel plures cās equiparat procuratori: vt no. Ioā. An. in. c. ij. de test. li. vj. & no. in. c. in ptracta. disj. de iura. calū. Sed Colle. hic dicit, q gñalis administrator nō pōt esse loco Prælati absentis, vel loco illius, qui reputat absens: vt est minor: vt in. c. ij. de æta. & quali. Sed si prælatus pſit spūalibus, bene potest cōmitti cura tēporaliū laicis: maximē vbi clericus nō repitur idone⁹. alleg. no. ibi p Inno. vbi notabiliter dicit, q laicis gñalis administratio cōmitti nō pōt: ita, vt super oēs dominetur: vt ibi. Sed specialis administratio: quarundā rerum cōmitti pōt: ita vt superiori administratori rñdeat. Quod mihi placet: & ad hoc iduco gl. no. in. c. iudicatū. lxxxix. di. q dicit, q ille eps ibi fuit rephesus: qa oconomū fecerat laicū: cū tñ deberet esse clericus. Aliās aut laicis bñ pōt cōmitti cura rusticorū & aliorū bonorū episcopatus. Et sic apertē sentit illa glo. cū dicit & aliorū bonorū: q cura oīm tēporalium bene pōt demandari laici: qa ex hoc nō præsunt ecclesijs, vel clericis: nec impediūt se de spiritalibus. Nā video, q omnes redditus ecclesiæ possunt laico locari: vt in. c. querelā. ne Prælati vices suas fortius tanq minister ecclesiæ poterit habere curam, ne clerici abstrahantur a diuinis ar. de syndico. c. vno. Et sic intelligo, q nō possit esse oconomus. i. habere generalem administrationē omnium bonorū ecclesiæ temporalium & spūalium: vt sic pſit omnib⁹. & ita loquitur. c. ij. de æta. & qua. Et hoc reperio hic sentire Gaspar. de Cald. Dicit enim, q laicus potest constitui oconomus ecclesiæ vacantis in temporalibus: & sic deberet intelligi no. in. d. c. in nona. Et sic sentit, q multo fortius poterit, si ecclesia nō vacat: cū tñ habeat rectorem immediatū supra se. ad hoc quod not. in dicto. c. in nona. quod no. Do. Ant. hic videtur trāsire simpliciter cum primo dicto: & nihil tagit de prædictis, & facit etiam quod statim dicam. Dicit etiam, q laicus nō potest esse pcurator, etiā ad vnum actum spūalem si habet ibi exercere iudicio suo actum spiritalitatis: ideo nō potest constitui procurator ad eligendū: vt no. Io. and. in regula, quod alicui suo nō licet de reg. iur. li. vj. facit. xcvj. disti. benē quidem. & regula præalleg. Et sic limita dictū. c. j. de procur. lib. vj. quod tamen tacitē satis hoc vult. ¶ Ex his infertur ad qñem, nunquid possit esse operarius ecclesiæ: f idest habere fabricæ officium faciendum & putat hic do. Anto. q nō: ex quo habet colligere obuentiones spūales: & quia haberet officiū in ecclesia. & distribueret redditus ad libitum in fabrica ecclesiæ: nec etiā secundum eū posset laicus constitui proprio nomine principalis collector & administrator spūalium obuentionum. alleg. no. p Arch. in præalle. c. in nona. Plus etiam putat, q non potest constitui syndicus ad alienandū bona, vel iura ecclesiæ

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ Re ecclesie. Tu pondera, quia res ecclesie est Christi. xij. q. j. c. q. Christi pecunias. quo modo ergo poterit res Christi vendere. Item nec habet laici illam charitatem pro ecclesia, quam haberent clerici ad vendendum. And. Barba.

b **¶** Esse assessor. Ad istud de assessore dixi in voce multum singulariter, & allegavi elegatissimi consilium Ang. cclxix. ubi mirabiliter loquitur de assessore: quia quilibet iudex debet se qui suum consilium. Allegat Bal. q. multa optima verba spargit. facit. l. si autem in ver. si cum peritioribus tractatum habuisset &c. C. de inge. ma. al. le. istud tex. Hosti. in. c. j. de priui. Et Bal. hic querit, an possit haberi consilium magistrum in theolo. de ordine fratrum minorum: & an debet loqui se assessor? & vide ultra glo. al. p. d. Abb. text. sing. in. l. metum. §. sed ex facto. in versi. me assidue prelorem inter locutum. ff. quod metus causa. And. Barba.

c **SEBASTIANI.**

¶ Iudicis ecclesiastici. Vide Decium in. c. si pro debilitate. colum. vj. de offi. dele. & no. quod laicus meretur legista non potest esse assessor in causa meretur Canonistam: nec contra. Ita no. Gemini. in. c. statutum. in princi. de rescript. lib. vj. que sequitur Decium in. c. sciscitatus. ante finem. §. de rescript. vide do. Iaso. in rubric. ff. de offi. assessor. & ibi declarat quid possit facere assessor.

d **¶** Officium consilii. Tu pondera istud tex. primo prohibet, ne laici tractent negotia ecclesiastica. Secundo, quod prelati non disponant iudicio laicorum. Iudicium capituli multipliciter: ut dixi in rubrica. videt hic, quod capiatur pro deliberatione laicorum. Sed nonne cum prelati disponit de consilio assessoris laici, disponit iudicio laicorum? ergo non tenet sententia. Pro certo istud mihi videtur

ffica, vel unam rem singularem: quia ibi veniret, ut principalis dispositor rerum ecclesiasticarum. Hec dicta mihi ex toto non placent. Sicut enim laicus potest constitui procurator ad lites etiam spirituales: ut in preal. c. j. de procu. li. vj. Ita & fortius videtur, quod possit constitui ad negotia meretur temporalia: ut ad videndum aliquam rem ecclesiasticam: cum ex hoc nulla preeminentiam habeat in ecclesia, vel super clericos: sed ut nudus minister. & maxime quia in hoc laici magis sunt instructi: & facit hec litera, quod prohibet eis hec negotia administrare quod presumunt hoc nomine proprio. Item hoc officium non reperitur eis interdictum, nec in genere: nec in specie: ergo &c. arg. in preal. c. j. de procu. lib. vj. nec etiam puto procedere, quod dicit, quod non possit deputari principaliter collector obventionum spiritualium. Nam licet ipsum ius percipiendi sit quid spirituale: nec cadat in laicum. Ita intelligitur. c. causam. de prescrip. & x. q. j. c. hanc consuetudinem: tamen ipsi fructus non sunt quid spirituale. **¶** Hinc est, quod fructus decimarum possunt laicis locari, in. c. vestra. de loca. facit quod no. in. c. vt super. de reb. eccl. non alie. unde non video, quare laicus ad hos fructus colligendos, qui sunt quid temporale, deputari tanquam procurator & administrator non possit: maxime iuxta consuetudinem aliquorum locorum, ubi clerici vadunt ad rusticos pro decimis percipiendis. Nam honestius & honorabilius videtur ipsis clericis & ecclesiis, ut alios laicos tanquam factores mittant, & deputent: quod ipsi vadant. Nec ex hoc laicus iurisdictionem videtur habere: nec preeminentiam super clericos, vel ecclesiam. & sic cessat ratio, quam ponit Inno. in. c. ij. de eta. & quali. **¶** De officio fabrice etiam putaretur, quod si sit deputatus ad illud officium, etiam quodammodo super laicos, & habere preeminentiam & potestatem distribuendi redditus inter clericos, & percipiendi: ut est hic Senis: ubi tale officium est valde honorabile in ecclesia, adeo, quod oportet, quod efficiatur miles: puto, quod tale officium non posset concedi laico citra auctoritatem apostolicam. arg. c. ij. de etate & qua. & quod ibi & hic not. Innocentius. & lxxxix. dist. c. indicatum. Sed si haberet purum & nudum officium convertendi aliquos redditus in fabricam ecclesie: & teneretur alij persone ecclesiastica reddere rationem administrationis: non video, quare debeant hec laicis interdici: cum sicut eis potest deputari cura rerum temporalium: ut dixi: ita & hac cura fabrica: maxime cum ipsi in hoc magis sint experti, quam clerici: & ut clerici non abstrahant a diuinis. & sic potest conservari quasi consuetudo totius orbis, ubi laici ad hac officia deputantur. **¶** Quaro, nunquid laicus potest esse vicarius episcopi? communiter doctores tenent, quod non: ut not. in. c. in nona. xvj. q. vij. & in. c. contingit. de arbitris. in. c. vno. de syndic. Et pro hoc facit gl. huius cap. quare dicit, quod causa spirituales: non possunt com-

verius: & quia nos videmus ignorantiam Prælatorum, qui cum iudicio laicorum disponunt spiritualia. And. Bard.

Anto. Franc. **¶** De hoc, an laicus possit esse assessor clerici in causa spirituali, an valeat sententia lata de eius consilio. Dicitur, quod laicus absque dubio non potest vicarius episcopi: ut est tex. in. c. in nona. xvj. q. vij. &

in. cap. iudicatum. lxxxvij. dist. & vide Io. an. in. c. Ioannes. de cle. coniugato. ubi idem tenet maxime in clerico coniugato. & vide Hostien. in. c. contingit. de arbi. quia non possunt laici pertractare spiritualia: nec consuevit papa causas spirituales delegare laicis, nisi cum adiunctione clericorum iuxta nota. in. c. de cernimus. §. de iudic. An autem possit esse assessor in causa spirituali: communiter tenetur, quod sic, ut p. Io. an. in. d. c. contingit. ut plenè tractat in. d. c. decernimus. & habetur in dicto cap. statutum. in. §. assessorum. de rescript. lib. sexto. Et hoc ideo est, quia in persona assessoris, non videtur fundari aliquis iurisdictionis: sed fuerunt inveniuntur assessores ad supplendum imperitiam iudicum: ut pulchre consilium & declarat Ange. in suo consilio. cclxxiij.

¶ Sed an possit esse assessor iudicis ecclesiastici? doc. & Host. hic, quod sic. alleg. no. in. c. contingit. de arb. **¶** Sed adverte tu Canonista circa quod versatur officium assessoris. Nam multi laici parum intelligentes, excedunt in hoc prætextu huius officij limites huius facultatis: unde vide de hoc officio Spec. de offi. assessoris. officium. & quod leg. & no. in. l. j. ff. eod. & inter cetera not. quod assessor iudicare non potest: ut dicit gloss. in in præalleg. l. j. & Spec. ubi §. Nullam enim habet iurisdictionem: ut in. l. ij. C. de assessor. poterit tamen sibi causa delegari, si eius qualitas patitur: ut not. in præalleg. gloss. leg. prima. sed tunc erit delegatus & non assessor: & inde iudex ipsa cessante delegatione habet sententiam ferre, & non assessor. & in hoc vidi multos laicos assessores excedere. Unde talis sententia non valebit. de senten. & re iud. c. fi. li. vj. nisi esset illustis persona: ut episcopos, qui vellet sibi committere nudum ministerium legendi. Et intellige in presentia Episcopi: ut ibi. Item non potest assessor torquere: sed hoc debet facere ipse iudex: ut est tex. iuncta gl. in verbo testibus. in authen. vt defunc. seu fu. §. illud. colla. v. & debet ipse ordinarius esse præsens in cognitione causæ. Non enim debet ipse assessor per se audire, sine iudice: ut in præalleg. §. illud. quia vt. §. dixi ipse habet officium consulendi: non autem habet iurisdictionem: & sic acta reperirentur facta sine iudice. Item adverte, quia licet possit esse assessor: non tamen potest sibi committi facultas dictandi in spiritualibus sententiam. unde non potest causa spiritualis delegari clerico, cum conditione, ut ferat sententiam prout talis laicus dictauerit: ut not. Ioan. And. in. c. si p. de debilitate. de offic. delega. Secus puto, si fuerit dictum: prout talis laicus consulerit: quia tunc valet. Nam assessor dat consilium. & hoc ultimum tenet Innocentius. hic. Dicit enim quod consilium a laicis bene requirere possunt. Tale enim consilium non tenetur iudex sequi: secus si fieret commissio: ut precise teneretur sequi consilium: quia tunc disponeret res ecclesiastica iudicio laicorum contra dispositionem huius capituli. quod etiam sequitur hic domi. Anto. **¶** An laicus possit esse notarius in negotiis ecclesiasticis & spirituali-

in. cap. iudicatum. lxxxvij. dist. & vide Io. an. in. c. Ioannes. de cle. coniugato. ubi idem tenet maxime in clerico coniugato. & vide Hostien. in. c. contingit. de arbi. quia non possunt laici pertractare spiritualia: nec consuevit papa causas spirituales delegare laicis, nisi cum adiunctione clericorum iuxta nota. in. c. de cernimus. §. de iudic. An autem possit esse assessor in causa spirituali: communiter tenetur, quod sic, ut p. Io. an. in. d. c. contingit. ut plenè tractat in. d. c. decernimus. & habetur in dicto cap. statutum. in. §. assessorum. de rescript. lib. sexto. Et hoc ideo est, quia in persona assessoris, non videtur fundari aliquis iurisdictionis: sed fuerunt inveniuntur assessores ad supplendum imperitiam iudicum: ut pulchre consilium & declarat Ange. in suo consilio. cclxxiij.

¶ Esse notarius. An laicus possit esse notarius in causis ecclesiasticis & spiritualibus, si eum crearet ab Imperatore? consului pridie in Delphinatu, quod sic, licet Hosti. aliter dicat in. d. c. quia propter. & d. Anto. in. c. sicut. ne cle. vel mo. Et facit, quia officium notariatus non debet assumi per clericum: ut in d. c. sicut. ergo laicus poterit esse. Secundo ista est iurisdictionis voluntaria, quare potest rogari: ut per Bar. in. l. j. c. ij. ff. de off. procon. & in. l. j. C. de summ. trini. & ibi Bald. dicit, quod partes possunt facere, quod notarius in alieno territorio faciat eis instrumentum publicum: quia possunt pro-

rogare. faciat etiam: quia officium notariatus est quædam facultas. c. ad audientiam. de præscrip. c. illud. de præsumpt. vbi est officium: ergo poterit exerceri per laicum in spiritualibus. Faciat etiam, quia notarius dicitur testis. l. Domitius. ff. de test. sed laicus posset esse testis in causa spirituali: ergo & notarius. Facit etiam. c. quanquā. de vsur. lib. vj. vbi in cā vsuraria, quæ di-

cif ecclesiastica & a spūalis, laicus notarius potest stipulari: ergo facit etiā qd habet in. c. cum dilectus. de fin. stru. vbi consuetudo data auctoritate scripturæ. Sexto facit etiam. qā notarius est seruus publicus: ergo ita est seruus clericorum, sicut laicorum, & ita seruatur de facto, tenet. d. Gaspar de cal. in. d. c. sicut. d. pœ. d. Car. & Ab. ibi. & respōdet. d. Gaspar ad rationē Hosti. vid. ibi. d. Ab. & Inno. in. d. c. quia ppter licet Spe. teneat dictum Hosti. in tit. de instr. edi. §. restat. ver. quid de consli. And. Barb.

SEBA. SAPI.

a ¶ Spiritualibus. q laicus possit rogatus esse de causis spiritualibus tradit Bal. & Anto. de But. in. c. massa. s. de elec. Feli. i. c. cum dilectus. in. iij. declaratione. col. si. de fin. stru.

SEBA. SAPI.

c ¶ Virile officium. Officium prædicandi, cui competat, ponit latē Feli. c. ex cōmunicam. §. qui a verō. col. iij. j. de hæret.

Anton. Francif.

¶ Ad istā decisionem, quā facit iste de notario: vt possit scribere in causa spirituali: dicas omnino vidēdū esse Spe. in tit. de instr. edi. in ver. qd ergo sit tabellio. vbi dicit, q licet laicus non admittatur ad electionē, & ad præstandum votum in electione dignitatis spiritualis, imo si interuenerit laicus simul cum clericis: nō valeret electio: vt in. c. Massana. & in. c. sacrosancta. de elec. tamen

& spiritualibus^a. dic, vt not. in. c. quia propter. de ele. & j. ne cle. vel mona. c. sicut. ¶ An possit laicus prædicare: & sic sibi committi prædicationis officium^b? vide gl. xcvj. dist. bene quidem. quæ dicit, q potest ex delegatione episcopi: non autem propria auctoritate. facit. c. cum ex iniūcto. de hære. Vide etiā gl. xxij. dist. mulier. & xxxij. q. v. c. mulierē. vbi no. de muliere. & dic, q officium prædicandi est curatum: vt no. in cle. j. de regula. & in cle. dudum. de sepul. Et pro primo dicto vide meliorem text. cum glo. xvj. q. j. c. adiciamus. quæ dicit mulieres & laicos viros posse prædicare de licentia sacerdotis. ¶ Sed in quā tum illa gl. dicit de muliere, non puto glos. verum dicere: quia illud est virile officium: vt in præalle. c. mulierem. & quod ibi no. Vnde quodammodo detraheretur fidei, & honori Christianitatis. & quia hoc est periculosum. Nam propter imbecilitatem sexus de facili posset errare. & pro hoc facit tex. in præalle. c. mulier. vbi simpliciter prohibet de mulieribus: non autem sic loquitur de masculis.

¶ Sed nunquid saltem clerico coniugato possit episcopus causam criminalem clerici committere? videretur quod sic: cum dispensatiue possit beneficium ecclesiasticum obtinere. vt no. in. Ioannes. de cle. coniu. Contrarium tenet Colle. hic, quia ipsi possunt dici seculares sub nostra regula non degentes. & non differunt a laicis: nisi in duobus, de quibus, in præalleg. cap. vno. de cleri. coniu. lib. sexto. Et ad illud, quod dicitur, quod potest obtinere beneficium ecclesiasticum: Dic, vt ibi. Et hoc verum etiā ipso clerico consentiente: quia hoc surgit ex incapacitate ipsius coniugati, & non in fauorem ipsius clerici. argu. in. c. significasti. j. ti. proximi. Consensus tamen clerici, cuius causa committitur: videtur requiri, quando committitur eā merē ciuili: vt sentit Archi. in. c. bene quidem. xcvj. dist. quod nō puto necessarium: quia ex quo laicus non est incapax, potest episcopus hoc committere ex sua iurisdictione. ar. in. c. sanē j. tit. proximi. & quod ibi not. glo. ad hoc. l. vna. C. qui pro sua iurisdictione. ¶ Venio ad glos. vlti. quæ colligit argu. q omnes Prælati ecclesiarum sunt iudices ordinarij. & no. semper hanc gl. iuncto tex. Ex qua habes materiā cognoscendi, quid dicuntur prælati. Nam propriē dicuntur, qui habent ordinariam iurisdictionem. & dic, q latē sumpto vocabulo, quilibet clericus habens curam animarū, dicitur esse Prælati: & probatur in. c. tua. de cleri. egrotan. & quod not. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. secundum vnum intellectum, non ita latē appellatione Prælatorū veniunt alij habentes prerogatiuam maiorem sine iurisdictione: vt Plebanus. appellatur eū pastor. lxij. dist. c. si in plebibus. Itē Decani, Archipresbyteri, & consimiles: vt inc. j. de æta. & quali. & de fo. competen. c. Romana. §. nec etiam. lib. vj. vide Archi. in. c. vt animarum. de consli. lib. vj. & quod no. Inno. in

notarius laicus potest scribere vota canonicorum eligentium, & eorum qui præstant vocem in electione spirituali: & potest de tali electione esse rogatus, & instrumentum conficere: quia non dicitur ex hoc pertrahere spiritualia.

d ¶ Ab ordine literæ. Hinc est, q primò nominatus præsumitur magis dilectus. l. Publi. §. Titia. & ibi Bar. & Compost. ff. de cōdi. & demon. vide Bar. in. pulchra. q. in. l. qui duos. ff. de lega. j. vide istū in. c. cum dilecti. in. iij. no. & in. c. sedes. in. iij. col. s. d. rescrip. & in. c. cum in iure. s. de elec. Facit tex. i. l. quoties. ff. de vsufru. facit et, q qñ duo actus reperiuntur scripti & facti eadē die: ille præsumitur primò factus: qui primò est scriptus. Ita d. Alexā. in consli. cxij. i. c. super eo dubio. i. v. vol. q limitat hoc nō pcedere, qñ nō psumere res pcessisse ad se cū dō scriptus tota cā rueret. & ponit exēplū: Reperit in vno li. p fecit donationē filio: paulo post reperit, q p emācipauit filiū. Nā ad hoc, vt valeat talis donatio, psumit, q pcesserit emancipatio: qd est multū quotidianū, tene mēti. Aenzas Falco.

c. firmiter. de sum. tri. & in. c. quoniam. vt lit. non contes. §. proro. vbi dicit, quod habens curam animarum, dicitur Prælati. & intellige secundum prædicta: strictè verò solum dicuntur prælati habētes iurisdictionem vt probatur hic iuncta gl. & in clemen. dudum. §. in ecclesiis. de sepult. vbi rector, curat, & prælati ponuntur separatim. & vide ibi per Paul. et ad hanc diffin. debet reduci gloss. in cle. j. de elec. in ver. Prælati. Et hoc sentiunt hic satis doc. dum dicunt, q olim hic in litera, vbi est verbum Archiepiscopi, erat Archidiaconi: & fuit remotū secundū Gof. & Ioan. An. adde notandum non omnem Archidiaconū esse prælatum. saltem illū, qui nō per electionem assumitur: sed per episcopū inuestitur. lxxij. dist. c. quorundam. ¶ Nā quandoq eligitur. xcij. dist. in. legimus. Quare autem ponderetur, an eligatur: doct. non declarant: sed dico, q ideo: quia vniuersitas eligendo tribuit iurisdictionem electo, saltē in ipsos de collegio: vt no. Inno. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. & in. l. si. c. de iurisd. om. iudi. Per quod dico, q si assumptus per episcopum ad aliquā dignitatem habet iurisdictionem: puta de consuetudine, licet non habeat collegium: satis etiā potest strictè appellari prælati, ex quo aliis præest in iurisdictione. Et q Archidiaconus dicatur prælati, vide tex. in. c. Romana. §. j. de appel. li. vj. & in. c. cum in cunctis. cum glo. sua. in. §. inferiora. de elec. & in. c. Romana. §. nec etiam. de fo. compe. lib. vj. & in. c. j. de æta. & quali. Sed hæc omnia iura & similia intellige secundū prædicta. Qui autem dicantur habere dignitatem videtur idem dicendum. Sed vide qd plenē dicam in. c. de multa. de præben. ¶ Et ex prædictis habes, quare Archiepiscopi postponuntur hic in ordine literæ Abbatibus. quia vt. s. dixi olim in litera erat verbum Archidiaconi. Ex quo collige, quod hodie Abbates sunt præferendi Archidiaconis, & sunt digniores Archidiaconis. Valet enim ar. ab ordine literæ^d. vide bo. glo. in. c. quorundam. de elec. lib. vj. in verbo, prædicatorum. & tex. in. c. episcopos. xvij. dist. in. & quod no. in. c. bene quidem. xcvj. di. in glo. in verbo. Mediolan. quæ dicit, quod ex prerogatiua sedendi & subscribendi & respondendi, cognoscitur maioritas dignitatis^e & etiā probatur in præal. c. episcopos. ¶ Explicitis gl. opp. cōtra tex. & videtur, q laicus possit tractare etiam spiritualia: vt probatur. j. q. j. qd quidā. de pœ. di. j. quæ poenitet. in quibus iuribus patet, q saltem laici in necessitate pnt baptizare & cōfessionem audire. Dic vt no. in. c. quanto. de consue. vbi plenē dixi. Et inter cetera dicit Inn. ibi: & fuit no. dictum gl. in. c. vlti. xxij. q. j. quod in his, quæ spectant ad clericos, illud solum licet laicis, qd cōcessum eis à iure specificè reperitur. qd no. Et p hoc pōt solui, qd leg. & no. xvij. dist. nec licuit. & xxij. q. v. Principes. & c. de Ligurib. vbi in casu scismatis & subuersiōis fidei, & data in-

SEBA. SAPI.

¶ Dignitatis. vide de hac materia per Petrū d. mōreī sua monarchia. colun. xxij. in. v. q. vbi ponit d. Archiepo Mediolanēsi & Ra uennati, qd debeat pcedere. quod ponit glo. in. d. c. bene quidem. Refert Feli. in rubr. de maiori. & obe. col. j. & infinita de ordine ponit idem Feli. c. cum dilecti. col. iij. ver. ordo scripturæ. d. rescri. & Moder. in. l. ij. §. prius. ff. de vulg. & pupil. Anto. Franc.

¶ An & quādo sit attendendus ordo scripturæ, & an & quando ex ordine iuris sit argumentandum: vide quæ habentur in cap. cum dilecti, & in. c. nunquam. de rescript. & i. c. sit Rector. xliij. di.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

Et vide Bart. in l. ij. in §. prius. de vulg. & pupil. & in l. nec enim. ff. de so lu. & in §. inordinatum. in aut. de hære. & fal. & vide Bal. in proœ. C. & vide glo. in c. mandato. in ver. ordinē. de præben. lib. vj. & vide Archid. in c. Metropolitana. lxij. dist. & eundem in c. statuimus. de offi. deleg. lib. vj. Dicat tamen, q̄ quandoq̄ non attenditur ordo scripturæ: sed po-
tius ordo intel-

ctus: vt in l. cū pa-
ter. i. §. fideicom.
ff. de leg. ij. Et ideo
si testator primò
instituit nepotē,
& deinde filium,
valet institutio,
iuxta no. in l. Gal
lus. in §. quidā re
ctē. ff. de li. & post
hu. & habetur etiā
per Bald. in c. j. in
§. quin etiā. in tit.
Episcopum, vel
Abb. in vñ. feud.
& videtext. in c.
raynutius. de test.
vbi substitutio,
vel institutio facta
de filia & ventre,
non videtur facta
ordine successiuo
imo vterq̄ admit
titur. & vide etiā
tex. in c. Raynal
dus. eo. tit. vbi in
stitutio facta de
patre & filiis, non
intelligit̄ ordine
successiuo. Et de
illa materia habet
etiam per Cyn. in
l. præposteri. C.
de testa. & in aut.
hoc ampli⁹. C. de
fideicom. & vide
ad materiam glo.
in l. si finita. in §.
si plures. in vers.
ordine. ff. de dam.
infec. & gl. etiam
in vers. ordine. in
præalleg. c. man
dato. de præben.

a ¶ Decernimus.
Adde, quod de
verbo statuimus,
eundē cōsil. xcvij.
b ¶ Secundo no. vide
d. Pet. hic sup isto
notabili vide Bar.
in l. præcipimus.
ad fin. C. de ap. &
in l. solēt. ff. de ali.
le. & in l. Aristot.
ff. de do. An. Bar.
¶ Adde, q̄ istud
notabile facit ad
decisionē q̄stionis
quā habui de fa
cto hic Perusij:
& adhuc pendet,
videlicet: verteba

tur lis sup vna hereditate inter clericum & laicum. laicus petebat com
promissum coram iudice seculari, secundū formam statutorum ciuitatis
Perusij. ille clericus volebat ducere causam ad vicarium episcopi: ego al
legauī Barto. in l. præcipimus. §. pe. C. de ap. quē allegat etiam do. And.
hic in fauorem dicti clerici. multa etiā licet vrgētia allegabantur pro alia
parte. Credo, q̄ d. potestas vt dixit mihi, pronūtiavit p̄ clerico. Nōnul
la pulchra similia ad ornamētum istius notabilis vide p. d. Iaso. in l. im
perium. i. §. not. ff. de iu. om. iud. & facit. l. querit. ff. de sta. ho. Bene facit p̄
parte illius clerici, quod dixit Anto. de bu. in c. ceterum. in. iij. colū. j. eo.
Quod si contenditur, cuius sit iurisdictio iudicis secularis, vel ecclesiasti
ci: quod præfertur in cognoscendo iudex ecclesiasticus, tanquam maior

corrigibilitate, potest laicus exercere iurisdic
tionem suam in clericos: sed sunt casus spiri
tuales. & dic vt no. in c. cū non ab homine.
j. ¶ Vltimò opp. contra tex. in eo quod vti
tur verbo decernimus. cū per hanc constitu
tionem nō inducatur ius nouum: cum idem
esset statutum: vt in ecclesia. de consti. Dicit
Ioan. and. post Franci. quod per hoc verbum
diffinitur casus dubius: vt hic. & tunc iura
vtuntur hoc verbo. sed verbo statuimus, q̄
ius nouum proditur: & verbo innouamus,
quando innouatur antiquum. & solet hoc di
ctum multum allegari. ¶ Sed do. Car. dicit,
quod verbum statuimus, & verbum decer
nimus, idē important. & quod per vtrunq̄
ius nouū inducitur: sed nihil allegat. Sed ego
dico, quo ad hæc verba & similia, q̄ debea
mus primò inspicere materiam subiectam:
& si materia est noua, inducitur nouum ius:
secus si materia est antiqua. Verba enim ap
propriantur secundū subiectā materiā. vide
bo. gl. in cle. vna. de conce. præben. in verbo
censemus. & xj. q. iij. c. rogo. & j. dist. c. huma
num genus. & de ver. signifi. exiui. in cle. Si ve
rò materia est dubitabilis: tunc recurre ad
proprium significatum verborum, quod eli
citur: vt in simili no. Bar. in l. omnes populi.
ff. de iusti. & iur. Vel quia in iure expressum
hoc habetur, vel ex diffinitione, vel etymo
logia: si diffinitio nō contradicat: vt in l. j. ff.
de testa. in ca. cum secundum j. de præben. &
mihi placet dictum domini Cardi. sicut de
verbo, censemus. & no. gl. in præalleg. cle. vna.

SVMMARIVM.

- 1 Iurispatronatus causa subijcitur cognitioni ec
clesiasticæ. 4.
- Laici non possunt cognoscere de causis connexis
spiritualibus.
- 2 Mixtum sequitur naturam simplicis dignioris.
- 3 Iuramentum de calumnia non præstatur in cau
sis merè spiritualibus: nec in eis annexis. 12.
- Ordo procedendi in causis spiritualibus, vendicat
sibi locum in causis ipsis connexis. 6.
- 5 Iurispatronatus non potest vendi, nisi cum vniuer
sitate: secus ius merè spirituale. 7. & 9.
- 8 Iurispatronatus trāsīt ad hæredes etiam extraneos.
- 9 Iurispatronatus, quod est in vniuersitate super qua
iudicauit laicus: an iudicio annullet respectu
ipsius iurispatronatus.
- Iurispatronatus, an confiscetur per crimen læsæ ma
iestatis. 11.

Sequitur Iaso. in l. ij. in v. colū. in fi. ff. si quis in ius vocari. non ierit. vide
istum in c. qualiter & quando. in pe. col. vers. sed aduerte. j. eod. Aenas
Falco.

c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Dignioris. De ista regula vide latè per Fely. in c.
primo colum. iij. de præscript. & Soci. in l. cum s̄ natusc. in fi. ff. de reb.

dubijs. Bartolus
verò in confi. xix.
circa fi. & Fely. in
tractatu, q̄n literæ
Apostolicæ. co
lum. iij. in vij. am
plia.

Anto. Franc.

¶ An quando sta
tutum disponit, q̄
causæ, puta verten
tes inter consan
guineos, compro
mittat̄: tale statu
tum cōprehendat
clericos, si causa
vertatur inter cle
ricum & laicum,
in stāte laico, quod
causa compromit
tatur ipso clerico
contradicente, &
volente causam de
ducere ad ecclesia
sticum: puto deci
sionem istius esse
iuridicam: quia sta
tuta laicorum non
habent ligare cle
ricos: vt in authē.
cassa & irrita. C.
de sac. sanc. eccle.
& in authent. sta
tuimus eodem tit.
& per ea, quæ ha
bentur in cap. ec
clesia sanctæ ma
riæ. vbi ple. de ma
teria. de constin.
Et eò magis: quia
clericus tanquam
magis dignus at
trahit ad se laicū,
tanquam minus di
gnus. iuxta text.
in cap. aqua. de cō
se. eccle. vel alta.
Et illa doctrina
Bartoli hic alleg.
in leg. præcipi
mus. C. de appel.
multum facit ad
propositum. Et
hanc opin. confir
mo ex his, quæ
voluit Angelus in
confi. suo. lxij.
quod inci. Comes
vbi cōcludit: quod
stante huiusmodi
statuto, quod non
ligantur pupilli,
si fiat compromis

CAP. III.

1 **Q**Vanto. ¶ Laici cau
sas cōnexas spi
ritualib⁹ tractare nō possunt.
Vel sic magis specificē & ad
literam: causa iurispatronat⁹
spectat ad iudicium ecclesiæ. h. d. & non diui
ditur. ¶ No. j. q̄ causa iurispatronatus nō est
merè spiritualis, nec tanquā merè spiritualis
subiicitur iurisdictioni iudicis ecclesiastici:
sed tanquam coniuncta & connexa spiritua
libus. quod facit ad illud quod dixi. §. super
rubri. ¶ Secundo no. b̄ q̄ mixtum sequitur
naturam simplicis dignioris: ius autem pa
tronatus quo ad intellectum est partim tem
porale, & partim spirituale: vt not. glo. in c.
piæ mentis. xvj. quæstio. vij. & sequitur na
turam spiritualitatis: vt hic. & in cap. de iu
re j. de iure pa. & de transact. ca. praterea. ad
hoc cap. quod in dubijs. de conse. eccle. vel
alta. ¶ Tercio no. quod connexa d̄ iudican
tur & ordinantur, sicut ea, quibus connectū
tur. Assumunt enim sibi eandem naturam
ex cōnexionē & cohæsiōne. l. quæ religiosis.
ff. de rei vendj. de paroch. super eod. ff. com
muni diui. l. arbor. & quod no. glo. in c. licet.
xvj. q. iij. & ex hoc infero gloss. bene dicere in
cap. literas. de iura. cal. quæ dicit, quod sicut
olim non iurabatur de calum. in causa spiri
tuali, ita nec in causa iurispatronatus. Ex qua
gloss. iuncto isto text. dico, quod si causis spi
ritualibus certus modus procedendi à iure
traditur: & videtur statutus etiam causis con
nexis & coniunctis spiritualibus: & sic de si
milibus. & hoc nisi materia sit odiosa, &
valde exorbitans: vt dico in præalleg. cap. li
terarum. licet ab aliquibus & minus bene il
la gloss. reprobetur. ¶ Not. vltimò casum,
in quo ius possessum ab aliquo, non sortitur
naturam possessoris. vnde laicus hic ratione
iurispatronatus, quod possidet, coram iudi
ce ecclesiastico conuenitur: licet persona sua
sit subiecta seculari. rationem j. videbitis.
¶ Venio ad gloss. & primò quæro, quare
causa iurispatronatus dicitur connexa spiri

sum à tutore super diuisione bonorū communium pupilli & maioris: q̄
pro parte pupilli & eius respectu, compromissum est nullum. Ita eodē
modo dato, quod laicus habens causam cum clerico, ligetur huiusmodi
statutorum: tamen eo statuto, non ligatur clericus. & ideo si virtute istius
statuti, clericus cōpromitteret, compromissum non valeret: sicut nec va
let compromissum factum nomine ipsius pupilli per tutorem, stante hu
iusmodi statuto.

d ¶ SEBA. SAPI. ¶ Connexa, vide quod no. Bal. in rub. huius titu.
col. fi. vbi dicit, q̄ clericus petens ecclesiā, censetur etiam petere cōmito
rium. Et multa similia vide per scribentes in c. translatō. s̄ constituti.

c ¶ Connectuntur. Adde Paul. de ca. confi. cclix. in j. impressis,

tualis

a ¶ Nō merē Et pō-
dera: qā iūspa. oriū
ā re pphana quā
quis dedicat Deo
& nihilomin⁹ talis
res post dedicatio-
nem sapit quandā
laicalitatē: quia iā
aliquāliter rema-
nēt reliquē dñi &
laicalitatis: qā hac
cōtēplatione laic⁹
dedicat illam rē ec-
clesiæ. facit. l. talē.
§. si. ff. de hēre. isti.
vñ causatiūe istud
iūspa. introducīt ā
retpali: & sic ā tē-
poralitate, licet er-
go res sit facta dei,
& ecclesia dei cōce-
dat illud iūspa. lai-
co, vt habeat origi-
nē ab ecclesia: cla-
rū est, q̄ res dicet
in parte spūalis &
ī parte tpalis: & sic
iūspa. dicitur qdā
participiū: qā
partē capit ā tpali-
tate, & partē capit
ā spiritualitate. &
istud videtur ve-
rius. Et pōdera qā
hic dicitur, q̄ cō
iuncta & annexa
cā iurisp. causē spi-
rituali: nō dicit q̄
iūspatrona. sit an-
nexum iuri spūali.
Pondera etiā quia
si est annexa: ergo
subiectū est cā spi-
ritualitatis & cau-
sa iurispatro. est ac-
cidens. ergo sequi-
tur qd per accidēs
est spūalis, & nō p
se. Pondera bene
tamē text. i. d. c. de
iure. dicit iūsp. est
annexū spūalitatis:
& sic nō refert de
cā. And. Barb.

SEB. A. S. A. P. I.

b ¶ Præsentatio. Vi-
de quod not. Fel.
post Abb. in. c. cū
in eccle. col. ij. ver.
inquārum. Abb.
assignat nouā. de
maio. & obe. vbi
dicit, q̄ præsen-
tatio est fructus iu-
rispatronatus. &
quāvim habeat p-
sentatio facta ā lai-
co: & qd ius acqui-
ratur p̄sentato: vi-
de eundem Fely.
post Abb. in. c. cū
Bertoldus. col. pe-
nat. vers. vltimō
habet ex gl. & col.
iij. ver. & aduerte.
de re iudi.

c ¶ Est falsum. adde
Ro. cōsil. ccclxviij.
Bal. cōsil. iij. v. li.

tuali? Respondet gl. quia ipsum iūspatrona-
tus nō est merē spirituale, sed annexum: ideo
ipsius causa dicitur annexa. Assumit enim si-
bi naturam: quia magis dignum ad se trahit
minus dignum: vt in glo. ¶ Sed contra hoc
& contra tex. pōt formari talis oppositio ex
sequenti particula gl. ibi: *laicus*: sicut laic⁹
nō pōt possidere ius merē spirituale: de p̄scri.
c. causam. & tamen possidet ius annexum spi-
ritualibus. vt hic. ita videtur, q̄ licet iudex se-
cularis non possit cognoscere de causa me-
rē spirituali. de ordi. co. tuam. potest tamen
cognoscere de causa connexa spirituali. Sol.
glo. non soluit, sed simpliciter dicit, quod lai-
cus possidere potest illud ius annexum, sed
non merē spirituale. Idem dicit in iure sepul-
chrorum. Host. dicit, quod merē spirituale
laicus non tractat, nec possidet: merē tēpo-
ralia tractat, & possidet. hoc verō ius conne-
xum non tractat: vt hic: sed possidet, vel qua-
si: & hoc de gratia j. de iurep. c. iij. ¶ Domi.
An. hic sequēdo Gof. in summa. de iurepa. §.
j. vltra medium dicit iūspatronatus realiter
esse quid spirituale. quod patet, quia vñ nō
pōt: sicut nec spirituale, nisi cū vniuersitate:
vt in præal. c. de iure, sed quia ex disp̄satio-
ne ecclesiæ cadit in laicum, pro tanto dicitur
annexum iuri spirituali. & sic non inspecta
natura sua: sed inspecto illo accidente surgen-
te ex dispensatione ecclesiæ. pro hoc quod
no. in. c. piā mentis. præalle. vbi dicit gloss. q̄
iūspatrona. est spirituale, sed non merē: quia
cadit in laicum. ¶ Quādam enim vt ipse di-
cit sunt merē & essentialiter spiritualia: vt a-
nima, gratia, virtutes, & similia. Quā dā sunt
spiritualia, sed non merē & essentialiter: qā
tunc nō propter se, sed propter aliud: vt sunt
beneficia, vasa ordinata ad sacrificium: & si-
milis iura spiritualia, quæ ordinantur ad finē
spiritualium: vt ad finē animæ: ad ministros
sustentandos: & ista tantō magis dicuntur
spiritualia, quantō magis appropinquantur
fini rei spiritualis. & de his vide bo. gl. in sum-
ma. j. q. j. Ad propositum ergo, quia per ele-
ctionem principiat matrimoniu inter ec-
clesiam & electum, magis dicitur ius spi-
rituale, quā iūspatronatus, quod non initiat
matrimonium cum præsentato: sed tantum
præparat personā cum qua debet contrahi.
Et hoc etiam principaliter non cadit in lai-
cum: nisi ex dispensatione ecclesiæ. Sed no-
luit ecclesia dispensare cum laico circa ele-
ctionem: quia est actus magis spiritualis. Et
ideo infert, quod cū essentialiter iūspat.
possit dici merē spirituale: debet quo ad om-
nia iudicari, vt ius spirituale: nisi reperiatur
aliud contrarium ā iure expressum. ¶ Et
ideo vbi spiritualis causa deberet tractari sim-
pliciter & de plano, idem dicendum esset de
iurepa. Et sic per hoc sentit apertē. d. Anto.
quod ideo ecclesiasticus cognoscit & non se-
cularis de causa iurisp. quia ipsum ius reali-
ter & essentialiter est merē spirituale. Sed
hoc dictum nunquam mihi placuit: quia vt
s. dixi super rubrica, ipsum ius ante, quā
fuerit concessum laico, non fuit deductum
in esse: & sic non potest dici, quod origina-
liter est merē spirituale. Nec etiam ex statu
antiquo sibi insito potest dici esse merē spi-

rituale: cū patronus nihil aliud facit, quā
præsentare personam instituendam per su-
periores. Vnde in hoc tantum satisfit desi-
derio suo: vt ordinetur & instituatur per-
sona secundum voluntatem suam. & colligi-
tur clarē ex. c. j. xvj. q. v. vbi vide bo. text. &
eadem causa. q. vij. cap. decernimus. Non au-
tem ex tali præsentatione acquiritur aliquod
ius spirituale. hinc est quod patronus laicus
potest variare alium præsentando. de iure-
pa. cum autem. Et ex pluribus præsentatis po-
test episcopus instituere secundum, vel ter-
tium: vt in. cap. pastoralis. eod. titu. quod nō
esset si aliquod ius acquireretur præsentato.
argu. de præben. cap. si tibi absenti. lib. sexto.
Vnde tex. in. c. quod autē. de iurepa. dicit, q̄
præsentatio^b est quoddā inchoamentū. Or-
dinatur em̄ ad spūalitātē obtinendā. & ideo
non potest dici ius spirituale merum: cū nul-
lam spiritualitātē exercent patronus in actu
præsentandi: sed pro tanto dicitur annexum
iuri spirituali, quia non debet perueniri ad in-
stitutionem sine præsentatione: vt in iuribus
præalleg. & in. c. illud. de iurepa. Cū ergo
per præsentationem perueniatur ad istam in-
stitutionem, quæ est merē spiritualis, pro tā-
to dicitur annexum iuri spirituali: quia an-
nexum huic iuri instituendi: & facit præpa-
ramentum ad ius spirituale obtinendum. Et
ista est vera ratio, quæ non solet assignari per
doct. Et hoc videtur sensisse Inn. in. ca. quod
sicut. de elec. post prin. Dicit enim, quod iō
electio non conceditur laico, sed præsen-
tatio sic: quia per electionem initiatur matri-
monium inter electum & ecclesiam. ad hoc
c. si. de trans. præal. sed præsentare non est ius
merē spirituale, sed annexum: nec contrahi-
tur aliquod vinculum inter præsentatum &
ecclesiam: cū nullum ius ex hoc sibi acqui-
ratur: vt in. d. c. pastoralis. & sic apertē vult
Inn. q̄ istud ius præsentandi fuit concessum:
quia nō erat quid merē spirituale. Non ergo
bene dicunt isti, quia fuit cōcessum laico, est
annexum. Nam ex cōcessione rei merē spi-
ritualis nō excreatur. Nā & ius conferendi cō-
ceditur quandoq̄ principibus: vt no. per Io.
an. in. c. ij. de p̄ben. li. vj. patet. lxij. di. Hadria-
nus. nō autē per hoc, q̄ conceditur laico, di-
citur annexū spirituali. Et hoc etiā voluit hic
gl. si. si bene pōderetur: dū dicit, q̄ laicus pos-
sit possidere iūspatro. quia non est merē spi-
rituale. & intellige de gratia. Sic ēt de gratia
potuisset ius eligendi possidere: vt in præal-
c. Adrianus. sed ecclesia noluit intantū disp̄-
fare. ¶ Itē ex alio cōfunditur illa ratio & di-
ctū do. Ant. Nam si esset ius merē spirituale
in se, & in aliis, dato q̄ cadit in laicū, deberet
vt ius spirituale. sequeretur quod sicut ius
merē spirituale nō transit cum vniuersitate
seculari: quia non potest venire accessorie
ad temporalitātē: cū sit profus alterius na-
turæ: vt no. Inno. in. c. ex literis. de iurepa. Idē
dicendum esset de iure patro. vt non transi-
ret cū vniuersitate: qd tamen est falsum^c: vt
patet in præalle. c. ex literis. & c. cū seculū. eo.
tit. Nec obstat alia ratio. quia ordinatur ad fi-
nem spirituale: quia hoc est quoddā præabu-
lū & inchoamentū ā remotis. Nō em̄ omne
ordinamentum ad finem rei spiritualis, &

b iij

ZACHARI.

¶ Adde Paul. de
ca. & doc. in. l. j. in
fi. princ. ff. de offi.
eius cui mā. est iu.
Bald. post Guil. de
cu. in. l. j. & remis.
in apost. Celsi. C.
de iurep. doc. in. c.
cum Bertoldus. j.
de re iudi. Istum in
c. cum seculum. j.
de iure pa. & Car-
di. in cler. ij. vj. q.
teuo. ti.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Etia extraneos. Adde Cald. cōsil. iij. de iurepa.
b ¶ Quæro. Vide qd pulchrè dixit Bald. in l. j. C. de ope. li. & q dixit in rub. ne plati vi. suas. & qd habet in l. quēdam. ff. de acq. re. do. & in l. in modicis. ff. de cōtrahen. emp. vide Paul. de leaza. quē refert & sequitur do. Pet. in cle. ij. de iurepat. vbi hoc limitauit, nisi deberet interuenire traditio specialis rerum & apprehensio: qā tūc non haberet locū dictum doctorū hīc, vide quæ ego dixi hīc. Andr. Barba.
c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Iuspatronatus. Quomodo et laicus possit cognoscere de causis iurif patronat⁹, ponit Felin. in c. significauit. in princi. de test. vbi ponit casum, qñ beneficia tus agit cōtra patronum ad liberationē ecclesiæ & excludat patronū à iurepatronatus.
d ¶ Nō priuaf. vide cle. pastoralis. de re iud. per do. Ant. Ioā. de Imo. d. Abb. in c. vergētis. de hære. & ibi dixi. Andr. Barba. ZACHARI. ¶ Adde p opīn. istius glōf. But. & doct. in cle. pastoralis. in §. rursus. in ver. subiecto. de re iudi. Et p euitādā cōtrarietate doctorū, qā sunt in hoc passu diuersarū opinio. omitto, qd Io. de Imo. in l. insulā. ff. solu. ma. tenet, q cōfiscatione bonorum per iudicē ecclesiasticū lata veniat cū alijs bonis patronat⁹. Sed tu in distictē tene cū Fol. in l. via. §. si fundus. ff. de ser. rust. p dī. q nō veniat. Idē tenet iste in c. cū laici. §. de iura. calum. & ibi Deo duce prosequar materiā hāc qā est speculatio nis illius. c. Sed sit tibi p nūc nō ve-

animā dicitur spirituale. Exemplū in libris ecclesiasticis, qui ordinatur ad finem animæ & rei spiritualis: non tamen sunt spirituales, nec sacri. ¶ Dic ergo directè soluendo cōtrarium, q licet laicus possideat: non tamen per hoc debet inferri, q iudex laicus de illo iure possit cognoscere: quia laicus ex gratia, & quadam tolerantia illud possidet. de iurepa. c. iij. vt laici inducerentur ad constructionē, fundationem & dotationem ecclesiā. Vnde hāc concessio exorbitans, non debet extendi: maximè in præiudiciū ecclesiæ. argu. de priui. c. sanè. vij. q. j. petisti. & in regula, quod ob gratiam. & in regula, in argu. iur. lib. vj. & C. de legi. l. quod fauore. & l. qd verò. ff. eo. tit. Dic etiam, quod licet concessio illa nō extendatur ad istum casum: extenditur tamen ad omnes actus cōsecutiuos ad ius possidēdi: vnde transit ad heredes etiam extraneos, sicut res pphana. xvj. q. vij. filijs. Item transit cum vniuersitate: vt in iuribus palle. Si diceret: cū de connexis debet esse idē iudiciū, vt hīc: & magis dignū trahit ad se minus dignum. de consecra. eccle. vel alta. c. vno. lib. vj. Quomodo iuspatro. quod est annexum spiritualitati, & est magis dignum, transit cū vniuersitate. Dic, vt dico in c. ex literis. & c. de iure. & iurepa. ¶ Sed circa prædicta quæro, b nūquid laicus iudicās de vniuersitate seculari, in qua est iuspatronatus, valeat iudiciū accessorium respectu iurispatronatus? do. Anto. q sic. per. c. ex literis. eo. tit. & sic dicit se cōsuluissē. Ego allego ad hoc glo. sing. in c. filijs. xvj. q. vij. quē dicit iudicē secularē posse priuare laicū iurepa. cū vniuersitate: sed per se non posset. arg. optimum in præalleg. c. ex literis. & c. cū seculū. Et intellige, q neq in libello, neq in sententia fiat mentio de iurepa. aliās nō valeret iudiciū: quia censetur venire principaliter. Arg. opti. ex his, quē not. Ioan. and. in c. vno. de iurepa. lib. vj. in nouella. vbi dicit non valere venditionē, si venditor dicit: vendo villā & iuspa. quod in ea est. Secus si simpliciter venderet villā: qā tūc transit iuspa. vt in præalleg. iur. Et secūdu hanc distinctionem intelligo glo. in c. satis peruersum. lvj. dist. & in cle. pastoralis. de re iud. quod no. do. in c. nobis. de iurepat. dicētes, q propter delictū læsæ maiestatis, laicus non priuatur iurepa. qā cū illud habeat à papa, nō potest priuari ab Imperatore. Debet enim intelligi. qñ non est in aliqua vniuersitate seculari: qā tunc trāsiret ratione delicti, ex quo surgit priuatio illi vniuersitatis sine vigore sententiæ priuatiue illius vniuersitatis tēporalis: & hoc singulariter nō. quia doc. nullibi aperiunt, q meminerim: sed loquunt indistictē: vt s. dixi. ¶ Vltimo nota glo. in eo, quod in fin. dicit, q ius funerandi pōt laicus possidere: sed dominium habere nō potest. Idem Inn. qui sentit, q ius sepulturæ non est merè spirituale: sicut nec ipsum iuspa. sed est annexum spiritualitati. Hinc est qd dicit Hostiē. in c. abolendā. de sepul. q in ipso iure funerandi toleratur laici: sicut in ipso iurepa. cū sit in cœmiterio, qd est sacrum: & sic est spirituali annexū. ¶ Aduerte, quia dictum gl. & doc. in eo, quod dicunt, q laicus possit ius funerandi, proced

in loco facto religioso ex sola illatione corporis humani: sicut olim fiebat de iure ciuili. Et ita loquitur. l. j. de mor. inferē. quam allegat gl. Non autem puto procedere in sepulchro existenti in cœmiterio sacro, seu in ecclesia: quia cum ipsum cœmiteriū, seu ecclesia sit sacra: & res merè spirituales nō potest laicus merè possidere: nec totam rē, nec partem. de prescri. c. causam. & l. quæ de tota ff. de rei vñd. Et ideo dico, q laicus tale sepulchrū propriè non possidet: nec quasi: sed tolerat in hac permissione & facultate ex quadam humanitate. arg. xij. q. ij. c. quæta est. facit quod no. in c. abolendā. de sepul. & per gl. xij. q. ij. c. clerici. §. itē queritur. Et ita intellige dictum Hosti, q etiam sentit hic colle. dicens, q nisi laico permitteretur sepulchrum maiorum suorum fieret ei præiudiciū. qd placet. allegat in argu. q de postulatione non admissa no. in c. pen. de postu. præla. & facit in simili. c. ad Apostolica. de simo. ¶ Sed circa hoc quæro ad quē spectat cognitio: cū agitur de iure funerandi? do. Anto. Sper prædicta dicit, quod si agitur reali pro ipso vsu funeris cognitio spectat ad ecclesiasticum. sed si agitur de impensa funeris repetenda, vel faciēda, cognoscet iudex laicus. Intellige inter laicos, vt ff. de reli. & sumpt. fu. l. at si quis. §. pleriq. Item si agitur de vsu funeris actione personali. Ex hoc infertur, q si ageretur actioe personali de iure patro. promisso donari: qd forte posset hāc cā tractari corā iudice seculari. Hoc dictum mihi nō placet: quia ipsa donatio seu promissio huius iuris, tanq annexa spirituali subiicitur iurisdictioni iudicis ecclesiastici. arg. in c. vno de iurepat. li. vj. Ad ecclesiam enim spectat decernere, an tenuerit promissio, vel non: & an sit obligatus ad tradendum, vel nō: ex quo agitur de re subiecta eccle. vt in præalle. c. vno. & j. de iurepa. cum laici. & c. illud. cum si. Pro hoc quod no. gl. in c. satis peruersum. lvj. dist. & in clemen. pastoralis. de re iudi. vbi dicitur, q iudex laic⁹ non potest indirectè priuare laicum, etiam propter delictum hoc iurepa. cum illud obtineat ab ecclesia, & non à Principe seculari: vt s. dixi. Ita in proposito non potest laicus decernere promissionem valere, vel compellere laicum ad tradendum. Et idē dico cū agitur de iure sepulchri actione personali. Nō enim pōt iudex laic⁹ aliquid decernere actione personali directè, vel indirectè circa cœmiteriū vel ipsam ecclesiam: maximè, quia vt s. dixi: laici tolerantur in hac facultate ex permissione & quadam humanitate.

SEMMARIVM.

- 1 Confessio clerici facta coram iudice seculari, non est sufficiens, vt sit ab episcopo condemnatus. 2. q. 13. 18.
- 2 Episcopus potest dispensare cum clericis super crimine adulterij ab ipsis commisso. Clerici depositi non sunt tradendi curiæ seculari. Delictum probatur per duos testes etiam contra Papam: sed an sit verum, quando venit imponenda pœna mortis.
- 3 Delictum, an probetur per scripturam.
- 4 Confessus non dicitur conuictus: Statuta facientia mentionem de conuictis, non habent locum in confessis. 3.

nire iuspatronat⁹ per cōfiscationem bonorū quāuis p snām expresse illo iure priuaretur: sed remaneret illa ecclesia libera: vt no. plenè Card. in cle. ij. q. viij. de iurepa.

¶ Facto religioso. Tu pondera: quia hodie loc⁹ nō efficitur religiosus: nisi ex dispositione Episcopi: vt i. c. i ecclesiastico. xij. q. ij. in gl. & voluit Inn. in c. abolendā. de sepult. ergo sequitur, q cū nō sit religiosus p appositionē cadaveris, q nō solū possidet, imo possessor est dñs And. Barb.

SEBA. SAPI.

¶ In sepulchro. Vnde sepultura electio cū pacto et in loco, vbi alis de iure qs sepelire debebat, inducit simoniam. vt no. Felin. in c. ad audientiam. ij. vers. fallit primò i electione sepulture colum. j.

¶ Do. An. istud tenet do. Car. vide p eū. Andr. Barb.

¶ Nō pōt. Ioa. de Imo. etiā nō tenet dictū. d. An. dicēs nō esse verū. fortè per istū tex. qui loquit indistictē. Andr. Bar.

¶ De iure sepulchri. Bal. hic dicit, q si qs per violentiā repellatur iure patr. pōt agere corā seculari: qā est i iuria psonalis. lita q fullo. ff. de f. cū ergo i casu do. Ant. sit actio personalis inherens personæ: ergo, Andr. Bar.

¶ Quatuor partes
Pro intellectu hu-
ius cap. vide Bal.
in l. magistratibus
ff. de iurisd. omn.
iudic. & in l. eos. §.
super his. C. de ap-
pella. & in l. j. i. pe.
co. C. de cōfess. & in
aut. cleric. qui. C.
de Epi. & clerici &
tex. in aut. defan-
tissimis Episco-
pis. §. si verò crimē
& gl. singularis in
l. nemo. j. ff. de re-
gulis iuris. Andr.
Barba.

b ¶ Condemnandi.
Adde do. Alexā.
in cōfili. xij. in. iij.
col. vers. fortificari
in. j. vol. ubi sequi-
tur hoc: videlicet,
quod confessio fa-
cta coram nō com-
petenti iudice, nō
valet ut ex ea pos-
sit sequi condem-
natio coram iudi-
ce competenti. &
per Cy. in l. j. in. ii.
ij. q. C. de cōfess. &
per Specu. in titu-
de cōfess. §. nūc vi-
dendum, ver. nunc
dicendū restat. &
idē tenet do. Ale.
in cōf. xcvj. in. vol.
fortificari. e. vol. &
in cōf. xix. in. iij.
col. vers. fortifica-
ri. in. iij. vo. Aenz
nās falco:
ZACHARI.
¶ Adde Lanfran.
de oria. in ca. qm̄
cōtra fallam. §. con-
fessiones vers. que
ritur ulterius, alijs
clericus. nu. 10. &
ibi plenē & remisi
in apost. Celsi. in
ver. noceat clerico
j. d. pbat. pro qua
vide Alex. cōfili.
xij. col. j. ver. forti-
ficare. vo. j. Bal. cō-
fili. cxxl. incip. qui-
dam in minorib⁹
volu. iij. & in deci.
Tholo. ques. cccc-
xv. et ibi et remif.
et ampli⁹ in addi.
præallegati. Celsi.
Anto. Francil.

Confessio & alia acta facta corā iudice in cōpeten-
ti sunt nulla & non sufficiunt ad aliquem con-
demnandum.

Confessio non reducitur nulla ex defectu lit. con-
testa. secus alia acta.

Confessio facta super processu inualido plenē præ-
iudicat, quando est facta coram iudice suo.

Confessio facta coram iudice sedente pro tribuna-
li inducit plenam probationem: secus si iudex
non stat pro tribunali.

Depositio & suspensio quomodo differant.

Confessio operatur, ut quis mitius puniatur, si est
facta sponte: secus si confitetur timore proba-
tionis, quæ potest contra ipsum fieri.

Matricidium in foro animæ est minus peccatū quā
interficere uxorem.

Infamia, quæ multū grauat opinionem infamati,
est omnino purganda: vnde cunque ipsa proces-
serit.

Confessus, vel conuictus fidele, non dicitur propriē
confessus, vel conuictus: adeo quod non cadit
in statuta facientia mentionem de cōfessis.

Acta facta coram iudice seculari, an & ad quid
faciant fidem coram ecclesiastico.

Iudex ecclesiasticus debet prestare auxilium iudi-
ci seculari: & e contra.

Delictum vnius hominis non debet pluries puniri.
quod intellige. ut. §. eo. c. j. nu. 32.

Confessus coram nō suo iudice, vtrum debeat pur-
gare illam confessionem coram suo iudice: &
quid operetur confessio facta coram non suo iu-
dice. 30.

Confessio facta coram non suo iudice: vel confessio
extra iudicialis, an sit indicium ad torturā. 16.

Testis vnus est sufficiens indicium ad torturam.

Confessio facta calore iracundie, nunquam est suf-
ficiens indicium ad torturam.

Confessus in vno iudicio: non cogitur repetere in
alio, si agitur ciuilitur: secus si criminaliter.

Confessus non habetur pro condemnato in crimi-
nalibus, sed requiritur sententia.

Confessio ad sui vtilitatem non requirit validitatē
iudicij.

Clericus vtrum possit in casu reconuentionis corā
iudice laico conueniri.

Episcopus electus & confirmatus, non potest proce-
dere super degradatione.

Laicus non potest excipere contra clericum, qui
vult testificari coram eo.

Delictum facit quod quis sortiatur forum in loco
vbi deliquit. Idem est in contractu.

Fructus rerum feudalium, quos habet pignori dire-
ctus dominus, non computantur in sortem: licet
secus sit in alijs rebus.

Specialia non comprehenduntur sub dispositione
generali: sed requiritur, quod specialiter expri-
mantur.

Maiores non debet se subicere iurisdictioni minoris:
quando per hoc derogatur honori ac privilegio
superioris.

Infamis dicitur ille, qui est damnatus ex crimine
publico: licet sit damnatus ciuilitur.

Infamis, an dicatur ille, qui est confessus crimen: non
tamen est condemnatus.

Confessio inducta per contumaciam, dicitur ficta
confessio.

Acta facta in vno iudicio ciuilitur, an faciant fidē
in alio iudicio criminaliter.

Confessio facta in vno iudicio parit præiudicium

in alio. 14.

31 infamis infamia iuris, est priuandus, vel priuatur
beneficijs: & debet deponi: in infame infamia
facti aliud est.

32 Testes omni exceptione maiores dicuntur illi con-
tra quos nulla potest obijci exceptio.
Probatio legitima, quæ dicatur.

33 Crimina per quæ quis potest suspendi, deponi, &
degradari, quæ sint?

34 Inquisitus mitius punitur, quā accusatus.

35 Fornicatio, an sit causa depositionis clerici.

Moniali vitata cōmittuntur tria crimina: adulte-
rium, sacrilegium, & incestus.

36 Iudex habet potestatem eligendi pœnā pro vno de
licto pro quo reperiuntur plures pœnæ & di-
uerse in iure.

37 Degradatus, quibus casibus est tradendus curia
seculari.

38 Capitalis pœna in dubio non intelligitur de morte
naturali.

39 Homicida qualificatus grauius punitur, quā sim-
plex homicida.

40 Extensio ex maiestate, vel identitate rationis,
non fit in pœnalibus.

41 Assassini scinduntur in frustra.

Clerici cōmittentes atrocissima delicta: vt parici-
dium & similia puniuntur per iudicem secula-
rem vt laici.

Pœna sanguinis, quomodo permittitur ab eccle.
Crimen falsi non requirit ad eius acerbam punitio-
nem incorrigibilitatem.

Clericus assassinus impune potest offendi.

¶ CAP.

IIII.

¶ Si clerici. ¶ Cleri-

cū cōui-
ctū, vel cōfessum de crimine
corā iudice seculari: ex eo nō
punitur: sed corā se conui-
ctum, vel confessum punit pœna debita: nisi
cū illo dispenset, quod potest in adulterio &
minorib⁹. depositū verò nō statim tradit curiæ
seculari. h. d. vsq; ad finē. Et diuiditur in qua-
tuor partes, secundū quod quatuor sunt di-
cta. Secūda ibi, si verò. Tertia ibi, de adulterijs.
Quarta ibi: sed non debet. Et quia §. de adulte-
rijs. habet materiā separatam & notabilē: iō
primò lego istud principium vsq; ad illum
§. ¶ Calus literalis. Quidā clerici fuerūt co-
rā iudice seculari cōuicti, vel cōfessi fuerunt
ibi de crimine: quærebatur, an propter talem
confessionem sint à suo episcopo condemnā-
di. Respondetur, quod propter confessionē
illam non sunt à suo episcopo condemnan-
di. b quia sicut sententia à non suo iudice lata
non tenet: ita & confessio facta coram eo-
dem. Si verò coram episcopo suo de crimini-
bus in iudicio conuicti fuerint, vel confessi:
dummodo sint talia crimina, propter quæ su-
spendi debeant, vel deponi: non immeritò su-
spendiendi sunt à suis ordinibus: vel ab alta-
ris ministerio perpetuò remouendi. Secun-
dò quærebatur, vtrum episcopi possint di-
spensare cum clericis, qui adulteria commise-
runt. Respondet papa quod episcopus dispē-
sare potest cum clericis post peractam pœni-
tentiam de adulterijs, & alijs criminibus, quæ
sunt maiora. Tertiò quæritur vtrum cleri-

¶ Circa hoc, an va-
leat condenari q̄s
per iudicē cōpetē-
tē ex processu fa-
cto siue ex confes-
sione, & actis corā
incompetēti: dicas
q̄ non indubitan-
ter, etiam si iudex
procedens habe-
ret iurisdictionem
in habitu: sed non
in actu. quia talis
processus non va-
let, etiā si nō fuerit
oppositū de incō-
petentia: vt dixit
Io. And. in. c. cum
plures, de offi. de-
le. lib. vj. & idē si
p̄cessus fuisset fa-
ctus per iudicē ex
cōicatum: cum ille
esset nullus, non
posset reus ex illo
processu per iudi-
cem subrogatum
loco excōicati, qui
fuisset remot⁹, fer-
ri sententia condē-
natoria: vt per gl.
in. l. j. & ibi p Bal.
C. de iur. & fac.
igno. Et eodē mo-
do si p̄cessus esset
habitus contra p̄-
hibitionem iuris:
vt per do. Ant. in
c. super literis. de
rescrip. & per glo.
in cle. j. de iurepa-
tro. & per aliā gl.
in. c. cupientes. in
§. ceterū. de elec.
lib. vj. quia talis
p̄cessus esset nul-
lus, & non suffice-
ret ad cōdemnatio-
nem, & eodē mo-
do dicas, quando
p̄cessus esset nul-
lus: quia in eo non
esset seruāt⁹ ordo
iuris: vt habetur
& no. in. c. exhibi-
ta de iudi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a **SEBASTIANI.** ¶ Per confessionem. An confessio sit probatio tradit Pau. de cast. in l. j. si de confe. & Bald. in c. j. §. vasallus. col. ii. si de feu. sue. controuer. inter. do. & agna. & latè Fely. in rub. de proba. col. penultima. versi. vltius secundo loco. & ibi querit, an in statutis facientibus mentionem de probatione, veniat confessio.

ZACHARI.

b ¶ Contra Papam Adde glo. sing. in c. præsul. ij. q. iii. quā pro sing. alle. iste post alios in c. ij. loco. j. de prob. in c. quoties. j. de testi. Refert. & sequitur Corse. fin. c. ii. in versi. Papa. & per dictā glo. vi de quare minorum merus requiratur ad condemnationem Pape, quā aliter præsulis. Ant. Franc.

¶ Circa hoc dictum est: quod regulariter in omni negotio etiam criminali contra quācūque personā, sufficiunt duo testes integri, & omni exceptione maiores in omni negotio: ut in c. licet vniuersis. j. de testi. & in c. cū esset de testa. & in regula, pluralis locutio j. de regu. iur. li. vj. Et in quantum hic fit mentio de tex. in c. præsul. ij. quæstio. iij. Dicitur, quod ille text. loquitur de rigore iuris, vel quā testes non sunt integri: de quo per glossam illius quæstio. iij. & vide text. in c. si ea. causa. & q. d. De intellectu illius. c. præsul. vid. d. Abb. post gloss. in d. c. licet vniuersis. de cuius intellectu etiam habetur per Host. & Io. An. in d. c. licet & per Io. de fant. & Do. de g. l. c. Gemi. in eo. c. præsul. & per Rom. in re pe. authenticæ. similiter. C. ad l. falsi. versic. xx. xiiij. Et plures casus in quibus requiruntur plures testes, quā duo, vide per Spec. in tit. de teste. in §. restat. in princip. vbi enumerat. xxv. casus & alios. viij. casus enumerat Archid. ij. quæstio. iij. in sum. Et an sufficiat duorum. vel trium testimonium: & quomodo intelligatur illa auctoritas, vide per beatum Thomam secunda secundæ. q. lxx. arti. ij.

c ¶ Per scripturam. Adde Oldra. confi. cxv.

d ¶ Conuictus. Adde Fulg. confi. cxxiiij.

e ¶ Incompetenti. Adde quæ. j. ponam, vbi melius cadet.

f ¶ Tenet confessio. vide quæ hic dico: quia Aug. reprobatur illud dictū & vide in d. c. qualiter. licet do. Abb. teneat hic istud dictū, Andr. Barba.

g **SEBASTIANI.** ¶ Super crimine. Vide Felin. in c. j. col. ij. versic. ij. conclusio. de exceptio.

h ¶ Limitatione Bart. not. pro dicto Bart. in l. si confessus. vide quæ ibi remisi. Andræ. Barba.

i ¶ Commensurandam delicto. Adde Inno. in c. j. de consli. vbi alteratur poena legis propter horrendum delictum. vide ibi dicta. Andr. Barb.

¶ Adde pro singulari limitatione istius dicti Innocen. i. quod propter enormitatem criminis licitum sit leges transgredi. quod habet locum in magistratibus maioribus. secus in minoribus, qui iurant statuta præcise obsequare. Ita egregie Baldus. in aut. hodie. C. de iudicijs & maiores magi-

stratus sunt præfules & pates, qui habent merum & mixtum imperium. secundum eum. Bald. in d. c. j. de consli. Sed pau. de cast. in d. aut. hodie. dicit, quod maiores magistratus sunt, qui sunt perpetui: ut episcopi & comites &c. & idem dicebat Bald. in aut. sed nouo iure. C. de ser. fugi. quod licet secundum statuta Italiae requirantur tria furta ad hoc, ut quis possit suspendi: tamen

at in iudicio & in pntia iudicis sui quo casu plenè præiudicat etiam nullo pcedente pcessu ar. hic & sing. not. Inn. in p. c. qualiter & qñ. Ad idem induco tex. in c. j. de accu. lib. vj. & Bar. in l. si confessus. ff. de cust. & exhi. re. vbi dicit hoc dictū Inn. pcedere, quā cōfessio sit principaliter, & ppter se. Tūc em̄ valet sine pcessu. ar. in illa. l. sec. si fiat incidēter p quādā cōsequentiā. l. si filiū. C. de lib. causa. & hoc dictū Bar. no. p limitatione illius dicti Inn. quia nō solet hic allegari. & adduco pro hac limitatione Bar. h. bo. gl. in c. expenitētibus. l. distin. in si. quæ no. dicit, quod si pmouēdus cōfiteretur suū crimē, nō debet ex hoc puniri: sed solū repellī ab ordinis susceptione: quā ad hoc nō agebatur. Et aduerte, quia dicitur facta in iure, nō solū quā sit in pntia iudicis, sed oportet quod iudex sedeat p tribunali. vt in l. pe. ff. iusti. & iur. vide tex. cū gl. no. ij. q. j. §. qñ aut. & hoc quā cā exigit plenā pbatōne. Si verò exigit semiplenā, tūc sufficit iudicē itinerare p locū iudicij. vide bonū tex. cū gl. i. l. voluit. ff. de interro. acti. ¶ No. qñ oē crimē est depositioe dignū: sed quādā sunt suspensioe digna, quādā depositioe. Et no. differētiā inter depositionē & suspensioem. ¶ Depositio em̄ est ab altaris ministerio ppetua remotio. Suspensio verò est ad tēp. & de multiplici specie suspensiois, vide bo. gl. in cle. cupientes. de poenis. in ver. nota noua. Et ibi etiā no. an suspensio ab officio, sit etiā suspensio à beneficio.

h ¶ No. paria ēē quo ad poenę ipositionē quæ esse cōuictū de crimine p legitimā pbatōne vel cōfessum. & sic nō agit hic miti. cū cōfessio. Quā intellige secundū no. gl. i. c. de hoc. de simo. quā timore pbatōis in iudicio cōfitef: quā talis cōfessio nō habet meritū secus si spōtē cōfitef. xij. q. j. c. nō dicatis. & l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. putat tñ Host. in palle. C. de hoc quod etiā in primò casu sit aliquid parcedū quod videf valde equū. ad hoc induco. l. eū q. ff. de iureiu. ¶ No. vltiō poenā cōmēsurandā delicto. xxiiij. q. j. nō afferam. de his, qñ fi. à pla. quæsiuit. l. respiciēdū. ff. de poenis. Quāqñ tñ aliquorū maleficiorū supplicia acriter puniuntur.

8 ¶ No. paria ēē quo ad poenę ipositionē quæ esse cōuictū de crimine p legitimā pbatōne vel cōfessum. & sic nō agit hic miti. cū cōfessio. Quā intellige secundū no. gl. i. c. de hoc. de simo. quā timore pbatōis in iudicio cōfitef: quā talis cōfessio nō habet meritū secus si spōtē cōfitef. xij. q. j. c. nō dicatis. & l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. putat tñ Host. in palle. C. de hoc quod etiā in primò casu sit aliquid parcedū quod videf valde equū. ad hoc induco. l. eū q. ff. de iureiu. ¶ No. vltiō poenā cōmēsurandā delicto. xxiiij. q. j. nō afferam. de his, qñ fi. à pla. quæsiuit. l. respiciēdū. ff. de poenis. Quāqñ tñ aliquorū maleficiorū supplicia acriter puniuntur.

& in §. ex prædicto. & in ti. de ac. in §. j. in ver. quid de minoribus. Et ad de, quod qui habent administrationem ciuitatis dicuntur esse magistratus, etiam si habeant iurisdictionem voluntariam tantum: ut in aut. de defen. ciui. in §. deinde. Et adde quod præfectus prætorio appellatur magistratus: ut in l. j. ff. de offi. præfe. pto. & generaliter omnes Romæ habentes iurisdictionem, possunt dici magistratus: ut in l. sed licet. ff. de offi. præfe. Et appellatione magistratus in lata significatione comprehenduntur quæque præfides & maiores. Quæque in stricta significatione comprehenduntur etiam magistratus municipales: ut in l. ea, quæ & in l. magistratibus. cū se. ff. de iur. om. iud. Et quilibet habens merum & mixtum imperium potest dici maior magistratus: ut in l. j. in §. qui magistratum. ff. quod quisque iur. & in l. j. ff. si quis ius dicere. nō obtē. & in l. aliud est fraus. ff. de ver. sig. Et an, & quā propter atrocitatem criminis licitū sit leges transgredi & alterare poenā: videas quæ ple. habentur in l. quid ergo. in §. poenā grauior. ff. de his, qñ no. inf. & in delictis atrocibus attentatum habetur pro consummato: ut in l. si quis non dicam rapere. C. de episc. Et quæ dicantur facta atrocita, vide gloss. & Barto. in l. Titia. in §. si. ff. de au. & argen. le. & in l. ad ea. ff. de reg. iur.

SEBASTIANI. ¶ Acri. quod liceat tantummodo iudicibus maioribus, & non minoribus leges transgredi: volunt Moderni Taurinenses. in l. nō possum. ff. de legibus. probatur per illud, quod singulariter dixit Bald. in l. tur quod

p vno furto enormi poterit quis suspendi: quia in enormibus delictis licitum est leges transgredi. & illud dictum Bald. dicit Ange. de Ar. practicasse hic per uñ dum hic assidebat in tracta. male fin. glo. & vestem celestem. in §. col. in fin. & ibi dom. Ang. de Ar. in addi. tenet contrariū. & idem tenet do. Ioan. Baptista Calciolupus in l. cum seruus. ff. de cōdi. ob causam. & est tutior opi. Et iste casus vertitur modo hic Perusij in vno, qui furat est quatuor milia & quindecim florenos: & habemus ipsum in carceribus. Multa ad illud dictum Inno. ponit laso. in l. j. in j. no. C. de præci. imper. offer. quem omnino vide. Aeneas de falconib. Antoni. Francif. ¶ Circa hoc, quod hic de magistratibus maioribus, Dicitur quod verbum magistratus, est verbum latum comprehendens omnem iurisdictionem: ut in l. i. §. ff. ff. de ar. Et qui dicantur magistratus, habentur in l. pars literarum. ff. de iudi. & per Spec. in tit. de iurif. om. iudi. in §. j. in ver. ergo prædicti omnes.

tutores. ff. de confir. tut. vbi dixi factum à maiorib⁹ iudicibus præsumi-
tur rite factū: non sic factum à minoribus. quod dictū dicit esse perpe-
tuo notandum. d. la. in. c. j. in. iij. col. qui feu. da. po. & rub. i. C. qui admit.
col. iij.

a ¶ Purgatio. Adde Roma. consil. ccclj.

b ¶ Infamia procel

ferit. Cōsydera, q̄
qñ agitur pro fur-
to ciuilitur, in esse
au agitur condi-
ctioe furtiua, quæ
nō ifamat. l. cessat.
de act. & obli. fuit
de facto in clerico
damnato ad resti-
tutionē rei furtiue
cōsydera, quia po-
test agi actione fur-
ti ad poenā appli-
cādam parti: & sic
ciuilitur. l. si pro
fure. §. fur. ff. de cō-
di. fur. l. ancilē. cū
ibi nō. C. de fur. vi
de glo. in. l. aut dā-
num. in prin. ff. de
poenis. quæ vult. q̄
nō sit infamis. Inn.
in. d. c. qualiter. el.
ij. dicit, quod aliqui
infamia irrogatur
ex actionibus ci-
uilibus. l. furti. §.
pe. & si. ff. de his, q̄
not. infam. Andreas.
Barba. Anto. Frac.

¶ An et qñ ciuili.

a agiter pro crimine
infamatorio, quis
efficiatur infamis.
Dic, quod ex mo-
do agendi & pro-
cedenti alleuiatur
infamia: vt in. l. qd
ergo. in. §. quātum
ff. de his qui not.
infam. & vide quæ
habentur per Bar.
& doc. in. l. infamē
ff. de pub. iud. Et
adde quod etiam
si ageretur contra
aliquem actioe fa-
mosa: & dubitet
cōdemnari: bonū
est qd liget per
procuratorem, quo-
niā procurator cō-
demnatus nō infa-
mabitur: quia ipse
non deliquit, vt in
l. furti. in. §. si quis
alieno. ff. de infam.
Nec infamabitur
dominus: quia nō
condēnabitur, sed
procurator prout
no. voluit Bar. præ-
bens hoc cōsiliū in
d. §. si quis alieno.
de quo satis dubi-

to, quia si crimen publici iudicij deducitur in iudicio, non admittitur
procurator. vt. in. c. veniens. & ibi glo. ord. de accu. & habetur in. c. tuē
de procu. & iu. l. pe. in. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. & in. l. seruū quo-
que. in. §. publicē. ff. de procu. si em in talibus delictis nō admittitur pro-
curator, quomodo poterit accusatus de crimine comparere per procu-
ratorem? Inō credo tutius esse, quod permittat reus se condemnare cō-
tumaciter: quia damnatus ex ficta cōfessione, que surgit ex contumacia
non infamatur. vt not. voluit Bald. in. d. furti. de infam. qui allegat. gloss.
quā dicit singularem & alibi nō reperi. l. j. C. de modo mul. & idem

tur, q̄ ipsa delicta exigāt: vt multis grassanti-
bus sit locus exemplo: vt dicit tex. in. l. aut fa-
cta. i. fine. ff. de poenis. Hinc est, quod in foro
anime plus punitur interficiens vxorē, q̄ ma-
trem: licet matricidium sit graui⁹ delictū: quia
homines sunt promptiores ad interficiendū
vxores, quem matres: vt in. c. admonere. iun-
cto. c. latorē. xxxij. q. ij. & vide gl. in præalle.
c. admonere. ¶ Venio ad gl. singulariter no-
tandam quam mādā memorię. & quero vnā
cū gl. j. an procedat tex. indistinctē in eo, qd
dicit ex hac cōfessione facta in iudicio se-
culari clericum non condemnandū. gl. respō.
quod non: dixit tamen, quod si ex tali cō-
fessione grauata est multū eius opi. indicetur
sibi purgatio: in qua si deficit punietur quasi
interpretatiuē conuictus. ¶ No. primò ex
hac gl. quod licet infamia facti trahat originē
ab actu gesto corā secularibus, seu in iudicio
vetito: nihilomin⁹ indicēda est purgatio. Ho-
sti. dicit, qd nō indistinctē. & de facili debet
ecclesiasticus procedere hoc casu ad purga-
tionē: quia laici clericis oppido sunt infesti.
ij. q. vij. laici. Ego dico gl. optimē dicere: dum
exigit, q̄ multū sit eius opi. grauata. nam pro-
pter scandalum euitandū indicēda est purga-
tio, vñcunq; infamia processerit. b. ad hoc al-
lego bo. gl. in c. qualiter & qñ. el. ij. de accu. in
ver. à maleuolis. & in. c. cū dilectus j. de purga-
ca. in ver. apud bonos. & vide quod ibi dico.
¶ No. secundò ex eadē gl. q̄ deficiens in pur-
gatione non videtur verē cōuictus, sed inter-
pretatiuē: quod no. propter statuta facientia
mētione de cōuictis. non enim extenduntur
ad hunc casum. in. l. iij. §. hæc autem. ff. de ne-
go. gest. & tales fictę cōfessiones nō extēdun-
tur ad alias personas, sicut si essent verę. qd
intellige, vt le. & no. in. l. eius, qui delatorem
ff. de iure fis. vbi est bonus tex. & ibi per Bar.
in. l. cū fili⁹. ff. de ver. obli. & in. l. ij. C. de iura.
calū. & dicā aliquid in. c. pe. de iura. calum. Et
vnde surgit hæc ficta cōfessio, cū quis defi-
cit in purgatione: vide bo. gl. in. c. insinuatū j.
de simo. & de materia vide. c. accedens j. de ac-
cu. ¶ Secundò opp. cū in ea gl. in fi. de. c. mul-
ti. ij. q. j. vbi dicitur quem non esse prohiben-
dum à communione: nisi fuerit cōuictus in
iudicio ecclesiastico, vel seculari. & sic cōui-
ctio vel cōfessio facta coram seculari præiu-
dicat. glo. remittit ad ibi nō. & ibi primò sol-
uitur, quod iudiciū seculare accipitur ibi pro
causā temporali. d. debet tamen esse conuict⁹
coram iudice suo. Secunda sol. quod pōt itel-
ligi de laico conuicto coram iudice seculari.

12 ¶ Et ex hac solutione not. quod acta facta

etiā voluit ipse Bald. in. l. tutor. C. de interd. mat. inter pupil. & tu. per
illū tex. & de alijs modis euitandi infamiā, vide p Bar. in. l. infamē. ff. de
pu. iu. & adde, q̄ infamia est multiplex. Ad qd vide bonā gl. in. c. omnis
vj. q. j. q̄ dicit, q̄ est triplex. l. iuris, facti. & canonica. et ad hoc quotu-
plex sit infamia & q̄ sit eius effectus, vide etiā p gl. in. l. j. ff. de infam. & q̄

corā iudice seculari fidem faciunt corā eccle-
siastico: vt ibidem conuictus prohibeatur à
cōmunione: nisi satisfecerit de dilecto. In hac
solutione cōsydera, quod aut acta producū-
tur coram ecclesiastico ad eundem effectum
& inter easdē personas vt de illis excipiat
& in dubio faciunt fidem: vt in. c. fi. de excels.
libro. vj. & in authentica de sanctita. Episco.
§. si verò prius. col. ix. facit quod not. Innoc.
in. c. j. de offic. ord. Aut producantur, vt iu-
dex ecclesiasticus compellat exercendo suam
censuram & adiuuando iudicem secularem.
& dico quod idem. Sicut enim secularis adiu-
uat ecclesiasticum. xxij. q. v. administratores
ita & ecclesiasticus debet iuuare iudicem se-
cularem: vt not. Inn. in. c. licet ex suscepto. de
foro compe. vbi dicit, quod si subditi Impe-
ratoris sunt rebelles, debet ecclesia iuuare Im-
peratorem & donare rebellionem subdito-
rum. xcvi. dist. cum ad verum quod not. Aut
acta principaliter deducuntur per partem, vt
ecclesiasticus puniat ex delicto in actis
comprehensio tacitē forte: & tunc non vide-
tur quod possit. quia tunc variatur modus
agendi. de testib. veniens. ff. de except. rei iud.
l. & an eandem. Et delicto vni⁹ hominis, sæ-
pius queri non debet. l. licet. ff. nau. cau. sta.
& c. de his j. de accusa. ¶ Sed potest saluari
ratione poenitentię imponendę: vbi nō req-
runtur probationes ita strictę: sed sufficit
tenuis probatio: cum iudicium hæreticorū
in hoc informat ecclesiam: vt dicit ibi gloss.
xxij. q. i. c. quisquis. & in hoc casu sal-
uo illam gloss. & in casibus prædictis. Tertia
solu. potest colligi, & q̄ illa glo. loquat de cle-
rico cōuicto i iudicio seculari: sed tūc cū agi-
tur ad poenitentia idicēda, quinimo si etiā de
crimine cōstaret per viā exceptiois, sufficeret
hec probatio ad istū effectū: imo vnus testis
sufficit secundū illā gl. quo ad sententiā medi-
cinale. alle. c. super. e. de cōsang. & affi. de cō-
se. dist. iij. cū itaq. Et licet doc. hic transeant
cū hoc dicto: tñ nō puto verum. Primò per
hūc tex. qui dicit, q̄ ex hac sententia, seu cōfes-
sione non sunt aliquatenus condemnādi. vñ
pondero illud verbum vniuersale, prohibens
omne genus poenę. Item ex impositioe
poenitentię grauaretur multum istius opi-
nio quia putaretur ex hoc facinorosus. Nec
puto etiam, quod vnus testis de veritate cri-
minis sufficiat ad poenitentiam imponen-
dam per illam authoritatem euāgelij. Si pec-
cauerit in te frater tuus. & cetera. infra
eodem capitulo nouit. vbi requiritur sal-
tem præsentia duorum, etiam ad poeni-

crimen. in aut. de san. epis. & nullus hoc ponderat. Vide dominum. Pe. i.
c. i. de homi. vbi intelligit illum. §. in crimine qualificato facto per cleri-
cum. vide hic do. Abb. & est quæstio de facto, in qua ipse respondit sub
domi. Per. And. Barba.

¶ Non videt. no. quod malè loquit p id, qd no. Bal. i. l. j. C. de fac. san. ecc.
Ego dixi, in. c. j. de off. or. remis. in. l. nullū. C. de test. ad Bal. An. Barb.

¶ Super. eo. pondera bene quia ca. sup. e. & c. præal. loquit in delicto cō-
mittendo & euitando: non autem loquitur in commisso puniendo: & sic
per illa duo ca. non probatur dictum glo. ibi. And. Barb.

no. in. l. i. cū fustū
in. §. sustinet. eo. ti.
& no. in. c. infames
§. porro. in. q. vij.
& q̄ infamis infa-
mia canonica. Di-
cas, quod omnis
cōuictus vel cōfes-
sus, vel cōdēnatus
de aliquo mortali
est infamis tali in-
famia: vt in. c. cū te
de re iud. & hæc in
famiā canonicam,
pōt tollere eps: vt
est gl. in. c. ois. & i.
c. infames. vj. q. j. &
an ex augmentatiōe
vel diminutiōe pe-
næ augeatur, vel
diminuat infamia
habetur p gl. in. l.
in seruorū. in gl. fi.
ff. de poe. & p Cy.
in. l. & si seuerior. i.
ij. q. C. de his, qui
notā. infam. & tene-
mētī, quod snā la-
ta sup crimie etiā
infamāte à iudice i
cōpetente nō infa-
mat. vt i. l. si pater
C. ne de ita. defun.
& no. in. c. i. literis.
de rest. spo. & not.
Archi. in. c. multi.
ij. q. j.

¶ Si essent veræ.
Adde Roma. consil.
liij. Fulg. cō. x. lvi.

d ¶ Causa teporali.
Vide quod i simi-
li. not. gl. in. c. men-
sam. xi. q. ij. q̄ dicit
qd laicus potest
excommunicare.
& exponit quō in-
telligat. vide ibi.
ista prima exposi-
tio restringere vi-
detur illum tex. se-
cunda videtur ve-
rior: sed pondera,
quia intelligi de-
bet referendo sin-
gula singulis: vt
quo ad seculare iu-
dicē itelligatur de
laico: & quo ad cle-
ricum, intelligatur
d iudice ecclesiasti-
co. & tollet illud
contrarium. & pō-
dera quia quasi cō-
tra istum text. est
casus. in. §. si verò

Panormi. super prima Secundi Decret.

- a** ¶ Quod no. gl. vide gl. in. d. c. multi. vbi idem dicit q. ista gl. And. Barb.
- b** ¶ Ad. c. multi. Tu pondera primò, quia tex. in. d. c. multi. dicit confessus spòre nec facit differètiā in quo iudicio sit confessus, & loquitur in poenitentia: & foris poenitentia non considerat istā subtilitatem & sic nō meret allegari quo ad cōfessionē, contra hunc text. qui loquitur in condemnatione. Secūdo pōdera, quia loquitur in cōuictio in iudicio seculari vel ecclesia. non restringit se potius ad clericū quā ad laicum cōfiteēm. Tercio pōdera si nō cōpellitur per seuerare: ergo delictum erit in puni tum: quia clericus nō cōfitebit. si non sint probationes, delictum erit im punibile, etiam de iure vidi hoc fieri probatur etiam in d. §. si verò crimen in aut. de sancti. Episcopo, ergo de bet intelligi iste text. quod potest vt nimis ledat illū tetum. Pondera, si dici possit, quod sit arbitriū, an cogat ad perseueran dum, an nō. And. Barba.
- c** ¶ In illa persiste re. Pondera, quod aut loquitur vtrū possit cōpelli per seuerare, videturq. non, ex eo: quia talis confessio dicitur meticulosa. ergo nō probat per id quod habetur in. l. nec si volens. C. de libera. causa quod autem sit meticulo sa hoc fēit Inn. in. d. c. per inquisi tionem. & facit qd habetur. per Bald. in. l. nouissimē. cū similibus. Item pō dera, quia iste tex. fundat se super nō suo iudice. sed ideo nō est suus iudex, ergo. Item iste dicit q. non punietur: sed appellatione poenae venit corporalis poena in capitulo non minus, de immunitate ecclesie. ergo non torquetur. Tene menti. & vide Ange. in lege magistratibus digestis de iurisdic. omniū. iudicum vbi loquitur de istius confessione facta corā iudice incompetenti. Andre. Barba.
- d** ¶ S E B A. S A P I. ¶ Erat incompeten. De confessione facta coram iudice incompetenti. an aliquid operetur: vide Bartol. & alios in lege magistratibus. in ver. sed quāto digestis de iurisdic. omni. iudicum & Alexand. in consilio. xv. incipit. ex his. in primò volumine. Felin. in capitulo qualiter & quando. §. licet in versicul. septimo limita. de accu. & omnino vide Felin. in capitulo olim. de rescrip. in tertia columna. ver siculo fallit tertio. vbi ponit, quod regulariter confessio facta coram iudice incompetenti non probat coram competenti. Fallit quando iurisdic. illius iudicis potuit prorogari: & quando est reuocata confessio. vt ibi per eum.
- e** ¶ Anto. Franc. ¶ Inuitum. Adde de hoc videndum per ipsum Abbat. consilio. xxv. per Cald. consilio penultimo de confessionibus per eundem consilio. vii. de iudicij. s. vnum verbum per Roma. consilio. ccxcix. Fede. consi. ccxxxv.
- f** ¶ Non compelletur. Pōdera primò quia etiam si voluntariē comparuit

coram iudice seculari. & confiteatur quod illa confessio sibi non praeiudicat. Primo hoc tenet Inn. in. d. c. per inquisitionem. in ult. co. opp. vbi reddit rationē: ne videat iura laicorū cōfirmare contra clericos & sic do. Abb. loquitur contra clericos, & etiā hoc tenet ibi Ioan. de Imo. licet cōmuniter doc. dicant cōtra. Secūdo dic. qd imo semper videtur metu prae

nō solū sup bñficijs obtinendis: sed etiā sup habitis pcedis: quia ex hac cōfessione iurrit in familiā, propter quā debet pdere beneficiū. l. ij. C. de dig. lib. xij. & cum primo dicto Innocen. vt cogatur persistere transsit hīc do. Car. & do. Anto. de but. videtur primò apertē vel le quod hac confessio facta coram iudice seculari, & sic vetito, non habeat vim nec iudicialis, nec extraiudicialis: quia contra ius. argu. in ti. proxi. si diligenti. & l. nō dubium. C. de le. Ad hoc tex. hic, qui dicit nullatenus cōdēnandi. ad idem de offi. deleg. c. cum super. & de renūt. quod in dubijs. Fatetur tamē se vidisse cōsultū & repetendo terminatum, q. hēc confessio debet saltē valere: vt extraiudicialis: quia extraiudicialis nō requirit prae sentiam iudicis: tñ ex quo iste erat incōpetēs, d perinde debet haberi, ac si nō esset iudex: vt sicut facta extraiudicialiter. Nam inutile vi detur hīc separabile ab vtili. non ergo vitia bitur vtile per inutile: vt in regula, vtile. de reg. iur. lib. vj. facit quod no. Bar. in. l. cū nō solum. §. j. vers. necessitate. C. de bon. quā. lib. Ad quod tamē respondet: quia ex eo, quod intendit confiteri tanq. coram iudice, confes sio non est separabilis: quia formaliter inten dit confiteri: & sublata forma tollitur actus. Nec valet tunc illud: si non valet quod ago, vt ago. & c. de off. deleg. c. cum super. Sed po steā in fi. idem do. Ant. videtur sentire, q. ex ea surgit indicium: vt possit poni ad torturā. arg. eorū, quā no. gl. in. l. capite quinto. ff. de adul. Sed ibi dicitur de confessione extraiudi ciali: & sic videtur recedere ab eo, quod. §. di xi. nisi excusetur qd hac secundam opi. posue rit secundum illam opi. quē habet, vt valeat talis cōfessio, vt extraiudicialis. ¶ Ego puto, quod si talis confessio sit per tractum & in uitum coram iudice incompetenti: quod tūc non compelletur f persistere in ea nec ex ea surgit aliqd indicium sufficiens ad torturam pro quo videtur text. hīc in prin. iuncto ver si. si verò. Nā in principio dicit, qd ex hac cō fessione non sunt aliquatenus cōdēnandi g & & satis in effectu condemnarentur, si compellentur persistere in tali confessione:

ex qui. cau. in pos. eatur. l. quāsitum. ff. de re iudic. cū simili. Sed idē Bal. in. l. clarum. C. de autho. prae sta. dicit, quod si talis confessio est verisimi lis praeiudicat, vt teneatur habere illam ratam corā ecclesiastico: alias se cus. alle. no. hic, & in. l. j. C. si quis Imperato. male. Sed etiam illud non videtur verum: quia posito, quod sit verisimilis, tamen est incompetēs ideo non est aliquatenus cōdēnandus. in. c. per inquisitionē. dicit Bal. quod non tenetur in eā perseuerare: nisi per eam esset infamatus graui ter inter bonos & graues viros. hoc sensit ista gloss. quā vult, quod de bet se purgare, si bene ponderetur. hic verò Bald. dicit, quod Innocen. male loquitur: sed si delictum est notorium, vel quasi: tunc bene proce deret dictum Innocen. arg. l. capite quinto. ff. de adul. Postea dicit, aut spontē confitetur: & tūc cogitur perseuerare & dicitur perseuerare etiā per tormenta arbitrio Episcopi. vide eum hic: quia pulchē loquitur. & dicit quod dictum illud Innocen. non procedit in causa civili. And. Barb.

g ¶ Condemnandi. & vide do. Abb. in. c. olim ex literis. de rescript. vbi li mitat, quando agitur de crimine criminaliter. sed quando agitur civiliter: tunc non tenetur persistere in illa, ita probatur in. d. c. olim. vide Bal. in. l. iij. C. de loca. & in. l. clarum. C. de auth. prae stan. & pondera singula ria verba sua ibi. And. Barb.

supposito, qd fue rit confessus: quia semper prae sumitur quod officialis inferat metū. Ita dicit Bal. in. l. nouis simē. ff. qp. fal. tu. autho. facit quod ipse voluit in. l. si quis in hoc genus. C. de episcopis & cleri. facit dictum Ioan. And. in. c. p. terea. de iure pa tro, vbi dicit. qd si ad petitionem lai ci, clericus soluat: semp prae sumitur inuitus. facit etiam qd laici sunt i felli. clericis. §. qd. vii. c. laici. facit etiam ra tio: quia si inuit us trahatur, nō valet confessio ista, si vo luntariē: quia illud venit ex defectu: quia est iudex ve titus. Sed Bal. in. l. j. C. de cōfess. in pe. columna. tenet, quod cogitur perseuerare etiam per tormenta. Cer tē non bene loquit alleg. tamen Inno. in. d. c. per inquisi tionem. sed i. l. eos. §. super his. tene. q. si anteq. sciuit illū esse clericum ex tor sit confessionē, valet: scus si post q. sciuit illum esse clericum. sed con tra hoc facit quia iudex debet scire fundamētū suę iurisdictionis. Vnde si tulit sententiā contra verum con tumacem, quem ignorat: tunc non valet sententia. d. l. hac autem. §. i. ff.

vel si

a ¶ Torturę. adde ad ista dicta Bartol. in l. capite quinto. ff. de adulte. vbi dicit, quod confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam: & ibi sequitur domi. Alexan. in apostil. & vide eundem Bartol. in l. fin. in versi. istę tamen pręsumptiones. & in versi. sed quęro, vtrū requiratur ff. de q̄stio. vbi idē dicit & voluit ibidē qđ vn⁹ testis bonę cōditionis est sufficiens indicium ad torturam. Et sequitur dominus Alexand. in consilio. xj. in prima columna. in. j. volu. & in consilio. lxxvj. versi. circa secundum in eodem volumine, & in consilio. xiiij. circa principi. in tertio volumi. Et ad illud, quod confessio extraiudicialis faciat indicium, tenuit dom. Pet. Philip. Cor. in consilio. cccxxij. inci. constat. versicul. & ideo. i. iij. volumi. & in consilio. clxxxvj. incipit. in causa. in litera. h. in quarto volumi. **a** Et quod confessio facta coram non competentē iudice faciat indicium ad torturam, tenet per expressum. d. b Alex. an. in addi. ad Bar. in. d. l. fi. in apostil. inci. confessio extra iudiciū & in. d. l. capite quāto tangit. Aenæs falco. Anto. Franc.

¶ Circa hoc, an cōfessio extra iudicialis, vel facta coram incompetēte producat aliquem effectum, vel faciat indicium, vel notorium iuducat. Dic cas quod si est facta corā honestis personis facit indicium: vt in l. quęro. in. §. fi. ff. de ed. & est glo. in l. quoniam. & in l. iētus fustium. ff. de his qñi not. in fa. & habet per Inn. in c. per inquisitionē de ele. Notorium autem nō inducit, vt plenē trac. in c. vestra. de cohabi. cle. & mulie. Et adde, quod vbi confessio partis extraiudiciū est pręiudicialis, operatur hunc effectum: quia postmodum confitens dicat contrarium in iudicio tanq̄ testis, nō valet eius testimonium: vt in. capitul. per tuas. vbi videtur text. de probatio.

b ¶ SEBA. SAPI. ¶ Spōtē confessus. Despōtē confesso, vide quod no. do. Abb. in. c. de hoc. j. de simo. & Fe. in. c. qualiter & quando. §. licet de accusatio.

c ¶ Allegare. Tamen dominus meus Ioan. de Imo. hic allega, istud di. In no. Tu pondera, quia Inno. non videtur persistere in hoc dum dicit ne iura laicorū videantur esse super clericos. Itē quia ratio istius. c. vendicat sibi locum in vtroq̄ casu. And. Barb.

d ¶ Calore iracundię. Adde, quę iracundię causa facta non valeant, Roma. singu. suis. folio. xv.

ZACHARI. Adde quod est singu. num. ccccxx, quod inci. dolo cō

mittere. de quo vide plenē per Fel. in. c. dilecti filij. colum. vij. & viij. j. de exce. Domi. & Archidi. in. c. si quē poen. §. notandum, in. fi. ij. q. iij. & in c. Mattheus. per Fel. in principio. j. de simo. Anto. Franc. ¶ Circa hoc, quod dicitur de confessione facta calore iracundię, Dic cas, quod calor iracundię facit actum non valere, l. iij. ff. de

si merē ciuilitē. Ad hoc bo. textus secundum vnam lect. communiter approbatam in c. olim. de rescrip. quod procedit, etiā si esset confessio facta corā duobus ex tribus iudicibus: vt ibi secundum alium intellectum. Multo ergo fortius procedit hoc quando esset facta coram iudice vetito. & sic limito dictum Inno. vltra omnes alios. ¶ Sed quia. §. facta est mentio de confessione facta extra iudiciū & quia opinio aliquorum habet, vt hæc confessio facta coram iudice incompetenti, non valeat, vt iudicialis: sed habeat vim extraiudicialis: vt. §. dixi. Quęro quem effectum habeat confessio facta extra iudiciū super crimine? glo. in. c. capite quinto. ff. de adulter. dicit, quod facit indicium, quod supponatur torturę. Idem ibi Bartol. & do. de Rot. decisio. clxxxij. ¶ Innocen. in præallega. c. per inquisitionem. sentit, quod ex ea poterit priuari beneficijs, etiam habitis ratiōe infamię inde surgentis. Iacob. de Aret. in l. quoniam. ff. de his, qui not. in fa. dicit, quod pręiudicat, si fiat cum causa: vt quia cōfiteatur se fecisse certū delictū: & de certa persona, si fuit pręsens cuius interest: ita quod habeat requisita ad confessionem in ciuili. Ethanc opinionem in effectu sequitur hic do. Ant. dicens, quod nisi hæc requisita interueniant, facit solum indicium: vt. §. dictum est: nisi sumatur, vt specificum delictum gloriationis: iuxta not. per Inn. in. c. quā sit. de exce. Pręla. & §. dixi: sed secundum prædicta Inno. remanet sibi contrarius. & ideo, vt ad cōcordiam dicta sua reducat, dico sic: qđ aut cōfessio sua fuit facta oīno extra iudiciū: aut in iudicio pcedēte processu. aut in iudicio nullo tñ pcedēte. ¶ Primo casu aut idiscretē cōfessio et nō p̄sente pte & sic nō interueniētib⁹ requisitis ad cōfessionē in ciuili. De quibus differetur in. c. fi. de confessioni. & non sufficit ad probationem delicti confessati: bene tamen sufficeret quatenus fuit sibi nomen specificum, vt dicatur maledictus, vel de delicto gloriosus: f & sic intelligo not. in l. capite quinto. ff. de adulter. & per Innocentiū in dicto. c. quā sit. poterit tamen super delicto confessato supponi torturę: vt in præal. l. capite quinto. & §. dixi quia si vnus testis sufficit: vt in p̄al. l. iij. no. multo fortius cōfessio, licet facta sit extra iudiciū. Si verō cōfessio habuit sua substantia, vt quā

mam opin. pro quo facit quod voluit Archid. ac. xxiij. q. v. in capitul. quicquid vbi dixit, quod iracundia facit blasphemiam minus puniri: non tamen in totum excusat. & tene menti dictum Specul. in titulo. de adu. in. §. iij. in versi. verum. vbi consuluit, vel dicit, quod cautus ad uocatus debet conari aduersarium prouocari ad iram, quia ira impedit animum, vt non possit cernere verum. de quo etiam vide in l. j. in. §. diuus. ff. de fidei.

e ¶ SEBA. SAPI. ¶ Extra iudiciū. quod confessio extraiudicialis faciat iudiciū ad torturam, vide Rotam deci. clxxv. incipiente. item nota. & quę latē tradit Felinus post Abbat. in capitulo de hoc. in principio. de simo. Alexand. in l. magistratibus. ff. de iurisdic. omnium iudicium. vbi Moder. & Felin. in capitulo. olim. columna. iij. de rescript.

f ¶ Delicto gloriosus. Adde Rom. consil. vij. & sequen. in principi. Fran. are. consilio. cl.

diuor. l. quicquid calore. ff. de regulis iur. nisi actus esset factus in piam causam: vt in. c. sunt q̄ opes. xvj. q. iij. Et ideo dicim⁹, quod iracundia facit etiā licitationem non valere: vt in l. licitatio. in principio ff. de publi. et tene menti gloss. in. c. dudum. de cōuer. coniug. quę dicit quod iracundia impedit votū: quod tamen videtur esse contra dictum textum in. c. sunt qui opes. Et adde, qđ iracundia impedit confessionem: vt est glo. in. c. ex literis. de diuor. Aduerte tamen, quia iracundia in delictis non excusat a toto: vt in l. si non conuict⁹. C. de iniur. sed bene facit mitius puniri: vt in l. j. C. si quis impera. male. & in l. famosi. ff. ad leg. iuliam maiesta. & l. l. C. de aboli. & habetur in casu quis irascitur. xij. q. iij. & in. c. si quem. §. nō dum. q. iij. & in. c. inter hæc. de poen. distin. ij. Spe. tamē in titu. de accus. in versiculo. quid si te vocauit. dicit qđ imō excusat a toto. quod etiam voluit ipse in titu. de pręsum. in versicu. sed pone. vbi dixit quod dictū vel factum ex iracundia non debet imputari. Sed tu vide Bartol. & ibi etiam per Alexā. in l. fin. C. ad leg. iuli. repetum. vbi videtur tenere pri

Panormi. super prima Secundi Decret.

a ¶ **Causa expressa.** Adde Ioan. de Ana. consilio. lxxxv.

b ¶ **Non pro condemnato.** Adde Cepo. consilio. lxxij.

Adde in quantum dicit do. Abb. qd licet aliquis sit confessus in causa criminali, nihilominus est ferenda sententia. secus esset in civili. quia confessus in causa civili non condennatur amplius. sed datur ei dilatio. tex. est notabilis in. l. si debitori.

ff. de iud. & que sit ista dilatio disputati Bar. post gl. & vide per istum tex. i. c. dudum. i. vij. co. ver. in gl. i. ver. inuere proposita s. de elec. Ad hoc vide istum. j. e. c. nu. xxvij. In vno tñ casu in confessum esset ferenda sententia: qñ. esset quædam confessio fidei imposita: quæ recusat quis iurare. quo casu habet p. confessio. Nā isto casu esset ferenda sententia: & resultat effectus: quia si taliter confessus moriatur ante sententiam, eius heres non possit condemnari. ita sing. Bart. in l. manifeste. in. fi. ff. de iure iur. sequit. Car. in consil. lix. in. v. q. col. in fin. vers. secunda etiam. q. licet videatur loqui in criminali, tñ id est in civilibus, in quibus communiter defertur iura metū Aenæas falco. Anto. Francisc.

¶ **An & quando in confessum sit ferenda sententia:** Dicitur, qd confessus habet p. condemnato. & est glossa in ver. obligatus. in. l. j. C. de confessionibus. & tenet Bar. in. l. de ætate. i. u. §. qui interrogatur. ff. de inter. act. Et do. de Ro. in deci. ccc. xv. inci. fuit dubitatum. Imo. & consil. Do. Paul. de cast. in suo consil. iij. q. est verum secundum Bar. in. d. l. de ætate. quando confessus est in iudicio circa id, qd pertinet ad decisionem causæ etiam si sine causa sit confessus. secundum

Bart. in. l. sicut in. j. col. in ver. ite not. qd confessus. C. de repu. hære. & hoc sine dubio procedit in civilibus, cum limitatione tamen & ampliatione de qua hic. in criminalibus autem contra confessum requiritur sententia: vt tenet Spe. in titu. de confes. in. §. j. in. vers. pe. & tenet Baldum in. l. j. in. iij. col. C. ne ex delict. defunct. & Alex. in. l. j. ff. de cust. reo. & in l. si. de confes. eo. ti. Et est ex mente Inn. c. quereti. de offi. dele. Dicit tamen Innoc. in. c. qualiter. & quando. el. ij. in pe. col. q. ex tali confessione nullo precedente processu, potest reus condemnari. tñ Inn. in. c. per inquisitionem. de cle. videtur contrarium tenere. quod imò requiratur processus & sententia. sed Angel. in lege. vulgaris questio. de fur. & in dicta lege si confessus. de cust. reo. dicit, quod ex tali confessione potest puniri non condemnari. tamen Bald. in. l. mercalem. C. de condi. ob. tur. cau. di-

presente. & c. & tunc valebit, vt probatoria & declaratoria, sicut dicim⁹ i civili. l. publica. ff. de pos. Nō enim apparet ratio quare nō debeat valere sicut in civili cum agatur tantum de præiudicio confitentis, & sic procedit dictum Iac. de Art. et hoc videtur voluisse Inno. in præalleg. c. per inquisitionem. Dicit enim ibi quod talis confessio facta extra iudiciū, etiam valeat ad priuationem dummodo nō coram inhibito iudice fecerit confessionem. & etiam est necesse quod confessio sit causa expressa licet extra iudiciū: vt in præalleg. l. generaliter. & alias solenitates: vt. iij. questio. ix. §. si debitor. per q. verba aperte sentit, & vult, qd debet intervenire debite solenitates: & sic etiam partis psetia que de solennitate requiritur ad validitatem confessionis. l. certum. §. si quis absente. ff. de confessionibus. hoc habes notabile dictum Inn. sic intellectum & concordatum cum dicto Ia. de Are. & reducit ad concor. cum dicto Inno. in præalleg. c. quam sit. vt intelligatur quando confessio nō habuit sua substantialia, & etiam ibi latiss. colligit. & hæc bene not. quia sepe & sepe de hoc dubitavi. ¶ **Secundo casu principali,** quando confessio fuit facta in iudicio, præcedente processu: conclude, quod si habuit sua substantialia, valet: & habetur pro conuicto: non autem pro condemnato b & sic ferenda est sententia ex quo sumus in criminali: vt probatur. in. l. si confessus. ff. de custodi. & exhib. re. & no. Bar. in. l. infamē. ff. de publi. iudi. & ibi plenē & limita vt no. in. c. ij. de confes. ¶ **Tertio casu** qñ fuit facta confessio nullo precedente processu: dicit, vt. s. dixi in notabilibus: qd aut aliquis confiteatur directē & principaliter in iudicio: & valet adeo, qd poterit imponi pena quātūq. maxima, proportionalis tñ delicto: quia confessio nō exigit ad sui validitatem telā iudicij d & ita est singulare dictum Inn. in præalleg. c. qualiter. & qñ. de accu. facit præal. l. si confessus. & bonus tex. i. c. j. de accu. lib. vj. Aut indirectē & per quandā consequentiā: & tunc nō sufficit ad condennationem: vt not. Bart. in præalleg. l. si confessus. vbi sic limitat dictum Inn. allegat per l. si filiū. C. de libe. causa. Ego allego glo. notabile in. c. ex poenitentibus. l. dist. in. & quod no. gl. j. de confessionibus. c. fi. que exigit ad validitatem confessionis, qd iudex ad hoc sedeat per leg. interrogatā. iunctā. l. iubem⁹. & qd in eis not. C. de lib. cau. & qd no. doc. & maximē Cal. in. c. tuā de coha. cle. & muli. vbi dicit iudicē nō posse punire ex offi. maleficiū commissum ipso sedēte pro tribunali: quia ad hoc nō sedebat. Dic

cit, qd confessus est diffinitivē condennatus nullo alio requisito processu. quod etiam videtur voluisse Inn. in. c. cum sup. de confes. & do. Ale. in. d. l. si confessus. vbi etiam dicit post Bal. in. l. j. C. qui test. fa. pos. qd confessus, si moriatur nō est amplius condennandus: quia habetur pro condennato. tēne tamen meti. Confessus debitor, si ex tali confessione condemnatur, non

tamen de hoc, vt. j. dicam. oportet ergo, qd delictū confiteatur principaliter & directē iudice ad hoc sedēte. & intellige iudicem ad hoc sedere si pro tribunali sedēs interrogavit aliquē de delicto: vel iudice sedēte aliquis coparuit coram eo, tanq. corā iudice & principaliter confessus est se commississe certum delictum ad hoc. l. hæredes palam. §. in testamētis. ff. de testa. ¶ **Venio ad gl. ij. quā diuido i quatuor partes.** In prima parte allegat cōcor. In secunda parte tacitē sentit vnā opi. & soluit ibi: ex eo. In tertia format vnā aliam quæstionē ibi: *sed si clericus.* In quarta format aliam ibi: *sed pone.* ¶ **¶ Catio ergo secundam partē & op.** & videtur, quod ex tali confessione deberet puniri: vt in capitulo inolita. & capitulo: placuit. xi. q. j. & j. titulo. proximo. c. si diligenti. Solu. dicit glo. hic fuerunt inuiti tractati: aliās punirentur, vt in contrariis. Francisc. verō vt hic refert Ioan. An. dicit se de hoc non curare, volentes an inuiti fuerant tracti. licet enim de illo sit curandum, vbi tractatur de pena illorum iurium, vt ibi tamen hic queritur solum, an confessio vel probatio præiudicet ita qd ecclesiasticus iudex ex illa condēnet. Sē

per est dicēdū qd non: siue fuerit spontaneus siue inuitus: & cum illa transeunt cōmuniter docto. Ego dico prout dixi super gl. præcedēti: quia refert an inuitus, an spontaneus quo ad hoc. vt primo casu nō sufficiat quo ad tor

turā. secundo sic, vt plenē dixi supra. ¶ **¶ Que** ro expediēdo tertiam partē glo. hic dicitur d quod confessio facta per clericū corā iudice seculari, vel sententia ab eo lata nō præiudicet nūquid hoc sit verum etiam in causa reconuentionis: glo. cōcludit, qd non: quia in causa per reconuentionem efficitur suus iudex. allegat iura cōmunia. Et in hoc dicit verū quādo agitur de crimine civiliter. secus si criminaliter: quia criminaliter non potest clericum conuenire nec reconuenire coram seculari: quia in criminali locum nō habet reconuentionio secundū glossā. quia non relatione criminis. & c. ¶ **¶ Ad** uerte istū passum, an clericus possit reconueniri coram iudice laico, f est valde tritus per doctores. Et quia hodiē iudicio meo parum habet vtilitatis, per ea quæ statim dicā, ideo breuiter & succinctē & clarius præceteris expediant, accipiendo omnes conclusiones, & ponendo casus minus dubitabiles, & reducendo totam materiā ad vnum articulū dūtaxat. Et primò dico qd in cā spirituali seu annexa, nō h3 locū reconuentionio corā seculari.

nem. de elect.

f ¶ **S E B A. S A P I.** ¶ **Iudice laico.** De hoc articulo vide Baldū in capitulo. j. in titu. de controuer. inue. in vfi. seu. & in aut. clericus. C. de episcopis & clericis. & in authentica. & consequenter. vbi Sa. C. de senten. & interlo. & Bald. in. c. j. de controuer. apud pa. termi. Lapum allega. cxviij. & quæ not. Felin. in capitulo. verum. colum. ij. versic. præter eam. j. de foro. cōpeten. ibi latē Maria Soci.

g ¶ **Spirituali seu annexa.** Adde quæ. j. ponam. **Z A C H A R I A.** ¶ **Tu adde latius tractam hanc materiā per.** Lanfran. de oria. in clemen. sæpe. versiculo. prima conclusio. & se. nu. xvij. & in apostil. in versiculo. reconuentionio. per Celsum de verborum significat. dixi aliquid in apof. ad istum in. c. j. colum. xvij. versiculo. tertio quæ. ar. in. c.

potest appellare a sententia. vt est gl. in. l. abstinentum. in ver. cōuincti. C. quorū appel. non recipiantur. & tenet Bal. in. l. vt de bitū. in. fi. C. de her. acti. Et tene meti, quod confessus delictum, non potest condennari ex sola confessione, nisi confessio sit vero similis: vt in. l. j. in §. si. ff. de quæstio. & tenetur Bal. in. l. si quis in genus. C. de epis. & cler. & e bon. tex. in. l. confessionibus. ff. de iter. ro. act. & hoc vol. Bald⁹. in. l. j. C. de confes. in. vj. colū. & vide per Lanfr. de ori. in. c. quoniam contra. in ver. confessores. de probatio.

¶ **Proportionalis.** Adde eundem cō. si. xxv. Ange. consil. xxij. & c. lxxxv ij. Alex. consil. xcij. ij. libr.

S E B A. S A P I.

¶ Telam iudicij. Hoc etiam tenet Abb. in. c. dilectus de capel. mona. & in. c. fi. in. ix. colū. de confessionibus. de quo latissimē per Fel. in. c. qualiter & qñ §. licet autem. col. ij. versic. quādo autē dicatur. j. de accusa.

¶ Ca. j. de accus. pō dera tamen quia d. c. j. non probat dictum Inno. vide quæ hic dico. & limita illud dictum Innocentij data habilitate persone secus si esset inhabilis: puta. quia esset minor. ita limita. uit Bald. illud dictum Inno. in capitulo. per inquisitio

argu. in. c. tuam. de ord. cog. & qui fil. sint legit. l. lator. vbi patet, qd de tali causa etiā incidenter non cognoscit: fortius nec per viā reconuentionis. & hoc tenet glo. iij. q. viij. c. cuius in agendo. & Inn. & cōmuniter doc. in. c. j. de mu. pe. Non em̄ esset hoc casu iurisdictionem prorogare, sed potius extēdere, seu trāsferre de specie ad speciem. Item reconuentionio ampliat iurisdictionē, si datur defectus in iurisdictione, respectu personę: non aut̄ respectu cause: quia tūc cessat ratio. l. cū Papinianus. C. de sen. Tunc enim non solum persona dedignatur: sed natura causę: vt in simili dicit Bart. in aut̄. & consequenter. C. eo. In cā verō criminali. s. patuit quicquid voluerit glof. Hostien. tñ in. c. j. de mu. pe. dicit, qd si agitur, ad degradationem nō procedit reconuentionio: quia iudex laicus illā

²⁰ excomu. nō potest. ¶ Imo nec electus cōfirmatus secundū eum de quo in. c. transmissa. de elect. & sic potest intelligi quod nō. hīc. Si verō de crimine agitur criminaliter ad pēnā corporalem vel temporale: & crimen est canonicū: & idē dicit: quia laici talia examinare, vel iudicare nō possunt: vt in aut̄. de mand. princ. §. si verō colla. iij. & in aut̄. vt clerici apud proprios Episcopos §. si verō ecclesiasticū. & sic etiā potest intelligi, qd hīc dicitur. Si verō ex reconuentione venit pēna ciuili & pecuniaria, locus est reconuentioni & diffinitioni & ad requisitionem ipsius iudicis secularis si opus erit episcopus exequatur: arg. j. tit. proximi. postulaſti. Io. An. hīc, & in. c. j. de mu. pe. & quasi cōiter Canoste concludunt cōtrariū facientes regulā, qd super crimine clerici, non habet locū reconuentionio^a coram iudice seculari, siue veniat imponenda pēna pecuniaria, siue pēna infamię: siue agatur criminaliter siue ciuilit̄. Quia iura respectu criminis indistinctē videntur prohibere: vt clericus a laico nullo mō iudicari possit: vt in. c. vno. de cleri. coniuga. lib. vj. vbi idem tenet Archidia. & in. c. secundo. j. titu. proximi.

²¹ facit. c. clericis. j. eod. ¶ Imo plus dicit hīc Ioan. And. quod etiam per modū exceptionis non potest laicus de crimine clerici cognoscere: puta vt repellatur a testimonio: de quo remittit ad not. in. c. verum. j. titu. proximi. vbi dicam. Et conclusio prædicta mihi placet quia habito respectu ad personam clerici, pōt causa dici spūalis: ita quod nō solū deficit iurisdictione respectu personę: sed etiam respectu causę. Et sic nō esset extendere iurisdictionē de persona ad personam: sed transſerre iurisdictionē ad aliā speciem & qualitatem causarū: qd nō facit reconuentionio: vt nō. in. c. de mu. pe. & in authentica. & cōsequenter. præalle. Restat ergo examinare vnū solū articulū, an in causa merē ciuili, procedat reconuentionio corā iudice seculari. Et in hoc multi summi docto. variauerūt, & diuiserūt se in duas sen. Et primā opin. vltra aliquos antiquos qd reconuentionio fieri possit, tenuerunt glo. communiter, vt hīc. & iij. q. j. multi. & in alijs locis. Idē Inno. in. c. j. j. titu. proximi. Hostie. hīc Ioan. Cal. & Bart. in d. aut̄. & consequenter. Fundamētum istorum est: quia iura indistinctē iurisdictionē in causa reconuentionis prorogant nec clericos excipiūt. Et hanc opin. secundum Ioan. an. approbat antiqua cōsuetudo, & minimē est mutanda. ff. de leg. l. minimē. Itē contraria opin. secundum eum saperet tyrannidē: qd laicus posset reconueniri coram ecclesiastico, & clericus non coram seculari.

²² ¶ Idem secūdū Cald. videmus, quod clericus non potest expresse prorogare iurisdictionem alterius iudicis, etiā ecclesiastici sine consensu proprii iudicis: vt in. c. significasti. de foro comp. & tamen voluntariē contrahendo, vel delinquendo in aliena diocesi, potest ibi conueniri. in. c. dilecti. & in. cap. postulaſti. de foro comp. Fortius ergo debet procedere reconuentionio, quæ vt plurimū fit inuito actore. Aliās secundum eum, sequeretur absurdum, qd clericus Bononiē: conueniens Mutinē. clericum Mutinē, non possit ibi reconueniri: quia non habet consensum sui iudicis. quod sonat in absurdum. argu. c. j. & iij. de mu. pet. & iij. questio. viij. cuius in agendo. Et per has rationes nititur respondere ad aliquam motiua alterius partis. Item secundum Bartol. in præalleg. authentica. & consequenter. hoc videtur probari per illum text. quia quoties deficit iurisdictione, priuilegio personę illa authentica supplet, & vult prorogationem habere locum non obstante priuilegio personę reconuentionē. Non obstat, quod clericus non potest prorogare iurisdictionem laici: & maximē sine consensu sui iudicis: quia illud procedit in prorogatione hominis: non autem in prorogatione quæ fit per legem sicut videmus, quod

ro. j. de mu. pe. & ibi. tracto, an & quando & in quibus casib⁹ habeat locū cum reconuentionio.

^a ¶ Reconuentionio. Adde quod voluit Fed. cons. xciij.

^b ¶ SEB A. S A P I. ¶ Contrariā sententiam. Hanc partem tenet Dominicus. in. c. multi. ij. q. j. & in. c. cuius in agendo. ij. q. viij. & Card. i. cle.

iurisdictione delegata est improrogabilis p hominem: & tamen per legem prorogatur in reconuentionis causa: vt in præalleg. ca. j. & iij. de mu. pe. Nec obsecundum eum, quod priuilegium clerici sit totius ordinis clericalis: quia eodem modo est fauor publicę utilitatis: nec litigati missi ad curiā cōueniantur iuxta not. in. c. fi. j. tit. proximi. & in. l. ij. ff. de iudi. & tamen prorogatur iurisdictione in causa reconuentionis. vt in. l. ij. §. sed & si agant. ff. de iud. Hæc sunt principalia & fortia motiua hanc sententiam tenentium, & inducentium ferē pro casu quo habetur inter authentic. de sanct. episcopis. §. reuerendissimis. colum. ix.

^b ¶ Contrariā sententiam ^b tenet Iaco. butri. & Petr. de belui. petri. & Martini. Silli. & Archi. in præalleg. ca. vno. de cle. coniu. libr. vj. Ioan. de lig. hīc do. Car. & d. Anto. Mouetur principaliter: quia regula traditur negatiue, clericum non posse trahi, vel litigare coram iudice seculari. xj. q. j. c. j. & iij. cum multis similibus. Item vniuersaliter iura loquuntur clericum non posse conueniri coram iudice seculari: & apponunt vltra hoc pēnam vt in cap. qualiter. j. eodē. & in. c. si diligenti. j. titu. proximo. & in authen. statui. mus. C. de episcopis. & cleri. Item quia certi casus a iure exprimuntur, in quibus clericus dāatur a seculari: vt nō. j. eodem. c. cum non ab homine. in quibus non reperitur casus reconuentionis: ergo remanet iste casus sub regula. & pro hoc videtur tex. secundum vnam lectur. in. c. fi. j. eo. ti. ¶ Inducunt Mar. similiter. Iaco. but. vnum forte motiuum, dicentes: quod reconuentionio prorogat accumulando, non mutando iurisdictionem ad diuersam speciem: quia nō esset prorogare, sed creare de nouo. & hoc non facit reconuentionē. Plus est em̄ creare de seculari ad ecclesiasticū, qd de seculari ad secularē iudicium. in habentibus enim symbolum, facilis est transitus: non sic in habentibus omnimodam dissimilitudinem. Itē secūdū Pe. de bel. perti. & prorogatio surgit a principio voluntario facultatis prorogandi: quia dicunt iura, qd non debet dedignari habere illum iudicem contra se, quem elegit pro se. l. cum papinianus. C. de sentē. & iterlo. om. iudi. & in præalleg. c. cuius in agendo. & dedignari, & non dedignari: & quid velle agere cadunt super eo propriē, qui agere potest, & non agit. vbi ergo deficit potestas prorogandi in conuentione, non potest habere locū prorogatio: quia hīc nulla surgit, seu notat dedignatio. & idē Pau. de leaza. ij. q. j. multi. & Io. de li. hīc. & ē optima & vrgēs rō. itē nec ex legū dispositione: debet iduci ista prorogatio quia illa nō habet potestatem i clericos: de cōf. ecc. sanctę Marię. xcvj. dist. bene qdem & c. cū ad verū. & c. si imperator. Et per hoc respondetur ad aut̄. & cōsequenter. & ad §. reuerendissimis. Nec etiam surgit hoc ex voluntate canonis, cum hoc nullibi. sit expressum^c imo loquūt vniuersaliter negatiue: vt. s. dixi.

men. statutū. in. v. co. de elect. Ang. i. l. ij. §. sed si agāt. ff. de iudic. limitat tñ procedere. qñ in fraudē clericus cōuenit laicum: vt reconueniretur coram iudice seculari aliās pōt re cōueniri: vt ibi per eū.

^c ¶ Nullibi sit expressum. Bal. in. d. aut̄. & cōsequenter. dicit qd in debito ex cōtractu, vel testamēto, vel ex iure cesso, a laico pōt clericus reconueniri p rationes p nostra parte allegatas. Idem putat Salyce. ibi. limita tamen, nisi causa fuisset commissa a papa iudici laico. vt ibi per eum. vide Angel. ibi, vbi dicit, qd si clericus in fraudē coram laico conueniat laicum, vt ibi reconueniatur non poterit: secus si cessat fraus. Baldus verō hic distinguit quatuor casus: vt ibi per eum pondera. §. reuerēdissimi verō Apochrisan. in aut̄. de sanct. episc. vbi licet tex. dicat conuentionem tamen loquitur in reconuentione. qui textus probat formaliter doctrinam glof. Cum ergo de iure cano. nō est expressum contrarium, ergo stamus iuri ciuili. capitulo. j. de de oper. no. nunti. cum simili. Et si dicatur, quod ille §. est hodie correct⁹ per authen. statui. mus. C. de episc. & cleri. non videtur esse verum: quia illa authentica loquitur in conuentione. pondera etiam quia videtur tex. t. in alio §. incipiente. reuerendissimis. in ea. authentica. Vide Baldū in capitu. primo. de contro. uersia. apud partem. termini vbi dicit, quod

Panormi. super Prima Secundi Decret.

de iure civili videtur etiam verum, quod potest reconueniri. alle. d. §. reveren-
dissimis. licet de iure cano. sit dubium & remitti ad dicta per se in sua le-
ctura in. d. autentica & consequenter. vide eundem Bald. in. l. imperialem
§. penulti. alias de prohib. alie. feu. per. fede. angel. in dicta. l. §. sed si a-
gant dicit quod potest reconueniri. sed dat distinctionem, quam dedit in. d.

authen. & consequenter. bal. in. d. §. sed si agant. tenet quod potest reconueniri et vide. c. j. de iur. calu. quod inducit domi. abb. ibi quod clericus non possit reconueniri. Et pro dera quod inquiritur Bar. dicit posse fieri reconuentionem, non obstante privilegio personae intelligitur a lege sed privilegium clerico non est inductum a Deo; ergo non obstat facit gl. in. c. si Imperator. xcvj. distinc. An. Barb. Anto. Frac. ¶ An clericus possit reconueniri coram laico. Iste passus semper fuit apud me dubius propter diversas opin. inter scriben. hic alleg. per istum, & allegat hic per And. sicu. viij. col. vbi firmat opi. quod possit reconueniri propter consuetudinem tamen quod ut ipse dicit consenser uatur. quod etiam sensit do. Abb. in. c. j. de mutu. peti. vide tamen Spe. in tit. de reconu. in. §. nunc dicam in ver. sed pone clericus. vbi ponit regulam affirmatiuam, quod possit reconueniri. a qua excipit tres casus, in quibus non habet locum reconuentionio.

¶ Ego autem credo tutiore esse opi. ut non habeat locum reconuentionio per text. in cap. qualiter & quoniam ibi, dum dicit text. ne clerici trahantur a laicis ad iudicium seculare. quod omnino fieri prohibemus. per quem text. alias illum legendum tenui istam opin. tamquam tutiorem, ponderando illum text. in verbo. omnino. quod verbum exponitur in nullo modo ut est text. & glo. in. l. in naue Sau. feli. ff. loc. & de sui natura comprehendit omnem casum. & sic non solum casum conuentionio-

Item secundum domi. Anto. fundamentum prorationis: licet non surgat a voluntate: quia, ut plurimum fit actore inuito: surgit tamen a potentia volendi & velle debendi: ut sic non dedignetur eum habere contra se. & c. quae ratio cessat in vno volente. Item cum clerici attentant ipsius persona, quodammodo est spiritualis. Item haec regula, quod quis possit reconueniri traditur in genere: non ergo debet referri ad speciem specialiter prouisum: ut. l. sanctio. ff. de poenis & in regula. generi. de reg. iur. li. vj. Specialiter enim de clericis cauetur: ut non iudicentur a laicis. Item non sequitur quod dicit Cal. quod delinquendo & contrahendo subijcitur quis iurisdictioni non sui iudicis, absque sui licentia: ergo per actum reconuentionis. Nam ut sentit hic Ioan. de lig. & alij, delinquendo & contrahendo subijciuntur iurisdictioni ecclesiasticae: licet ille non sit suus iudex. & sic non offenditur vniuersaliter iurisdictioni ecclesiasticae. sed tamen certa species. Sed si reconueniretur coram iudice seculari offenderetur iurisdictioni clericorum. Nec obstat. c. verum. tit. proxi. secundum commune lect. quae loquitur de clerico: quia cum ille casus sit exorbitans, non debet trahi ad consequentiam: ut in regula. odia. de reg. iur. lib. vj. & l. quod vero. ff. de leg. ¶ Item ibi laicus dominus feudum ratione directi domini, quod obtinet, potius dicitur iudicare in re sua, quam de clerico. arg. bo. c. j. de feu. vbi ratione huius directi domini, inducitur casus specialissimus contra omnes regulas iuris canonici: ut dominus feudi habens fundum pignoratium a vasallo, non teneatur fructus computare in sortem si abstineat a seruitio debito per vasallum: quia videtur quodammodo suam rem possidere. Et sic ego respondeo ad istum text. qui videtur prima fronte multum vrgere. & hanc ultimam sententiam ego sequar. ¶ Considero enim clericos exemptos a laicorum iurisdictione nedum ex legibus Imperatoris & c. ut in aut. ut clerici apud proprii. Episcopum. collatio. vj. cum multis similibus: sed etiam a sanctissimis pontificibus: & quod plus est principaliter a Deo. ut not. Innocen. in. c. ij. de ma. & obe. & est bo. gl. in. c. si Imperator. xcvj. distinc. & haec iura diuina & humana loquuntur generaliter & indistincte. ¶ Absonum videtur, quod per generaliter loquentes in materia reconuentionis, haec tanta & alia privilegia debeant recipere laesionem: cum generaliter traditur a legibus & canonibus, quod ea quae speciali nota sunt digna nisi specialiter exprimantur, videantur neglecta & non comprehensa sub dispositione generali. licet ex proprio significato verborum comprehendantur: ut optime dicit text. in cap. quoniam de preben. li. vj. & ff. de iniur. l. item apud Labeonem §. hoc editum: Nec illud sine magna praesumptione est, quod nunquam post legem reconuentionis proditam aliquod ius nouiter emanans hunc casum attigerit. Item considero, quod clerici non iudicantur a laicis: quia reputantur maiores & sanctiores. vnde

nis: sed etiam reconuentionis in. l. si cum exceptio is. in. l. si cum exceptio. §. quatenus. ff. quod me. ca. & solet dici. quod verbum omnino est verbum per. significatiois: ut dixit Bal. in. l. super rebus. C. de contrah. emp. & Sal. in. l. §. i. in. co. C. de iur. emphy. Et alibi dixit gl. & ibi. d. Car. i. cle. i. xij. q. de vit. & hone. cler. quod tamen est dicere omnino, quod dicere quo ad omnia. & sic videtur, quod omni casu prohibeat iudex cognoscere de causis clericorum, siue per viam conuentionis, siue per viam reconuentionis, per quam et facit gl. i. cle. ut hi, q. de acta. & quali. q. dicit, quod dictis omnino exponit omnibus modis, & excludit omnem dispensationem, & ad hoc facit quod voluit Arch. in. ca. §. de pac. li. vj. vbi dixit, quod vbiunque lex. vel statutum dicit iuramentum omnino seruandum, excludit omnem relaxationem & absolutionem: quia est verbum per se ipsum, & ad hoc facit gl. i. c. dudum. de conuer. c. i. q. dixit, quod tale verbum importat in nullo modo. Si nullo modo potest trahi ad iudicem secularem: ergo nec conueniri potest. quia si reconueniret compelleret coram illo respondere pro intentione aduersarii reconuenientis. cum iudicium reddat in inuitum, c. intelleximus hoc. e. ti. & l. inter stipulantes. §. sacra. ff. de ver. ob. & hanc ut dixi. credo esse tutiorem opinionem. quod si de consuetudine seruetur.

notanter dicit text. in. c. denique. xcvj. distinc. quomodo hi qui humanis rebus praesumi & non diuinis praesentem praesumsum est his, per quos diuina ministrant & quomodo de his iudicare praesumant penitus ignoramus. quod quidem ratio optime militat in reconuentionis causa. & prorsus cessat ratio posita in pal. l. cum Papinianus. cum ipse clericus velle non debeat in reuerentia diuinorum, quod ministrat, subijci & iudicari per laicum. nec est verosimile, quod papa contra hanc rationem vrgentem in causa reconuentionis voluerit iura illa ad clericos extendere. & hanc rationem reperi. scholaris, quae etiam nunc placet.

¶ Nec obstat. si dicatur, quod etiam maior se subijciendo minori, potest ab eo iudicari: ut. l. est receptum. ff. de iur. om. iudi. & ij. q. vii. c. nos si in competenter. quia dico illa. leg. procedere in eo, qui se alteri potest subijcere: nec derogat honori ac privilegio sui superioris. Sed clericus non potest hanc submissionem facere contra honorem ipsius Dei, & eius sacramenta, quae ministrat. arg. opti. in. c. cum tempore. in. fi. de arb. Pro hoc quod non dicit Ioan. in. c. ecclesia sanctae Mariae. de constit. quod papa non potest se submittere iurisdictioni laicorum: quia redundaret in dedecus ipsius Christi. Et ad. c. nos si incompetenter. respondet, quod illud procedit ex magna humilitate: quod not. quia ruditer solet multum allegari illud. c. nos si incompetenter. Ad vnum tamen ultimum aduerte quia Ioan. an. se multum fundat hic: etiam super consuetudine. & do. Anto. & Ioan. de lig. dicunt consuetudinem hoc non posse operari: nisi daretur expressus & tacitus consensus papae. vel eius tolerantia ex certa scientia: quia alias potius foret corruptela. Sed ego in hoc potius sensio cum Ioan. an. And. quia negari non potest, quin iste casus reddatur valde dubitabilis ex tantorum doctorum opinionibus. arg. eorum, quae not. glo. in. c. j. de postul. praela. lib. vj. & in. l. regula. ff. de iur. & fac. igno. ergo consuetudo attendenda est, quae est optima legum interpret. §. de consue. cum dilectus. ff. de leg. si de interpretatione. & haec sufficiant de isto notabili & subtilissimo passu. ¶ Assumendo nunc ultimam partem glo. quae praesupposita illa opin. quod clericus possit reconueniri de crimine civiliter coram seculari: nunquid si ibi condemnatur in causa reconuentionis de furto, vel alio crimine, quod infamet, posset episcopus ex tali sententia, ex qua infamis videtur: vel confessione illum deponere? glo. respondet in effectu, quod non: tamen, quia non efficitur infamis cum civiliter actum sit: tamen, quia cum ad hoc actum non sit, non debet imponi poena ordinaria. de ord. cog. in. c. ij. Dicit tamen, quod si ex hac confessione, seu sententia gravata sit eius opi. poterit tamen ab officio suspensio: arg. ij. q. v. c. presbiter. sed pro examinatione huius glossae plura sunt videnda. ¶ Primo enim sentit, quod damnatus civiliter de crimine. quod infamet, non efficiatur infamis. Cuius contrarium non. gl. in. c. cum. te. de re iud. &

prohibeat iudex cognoscere de causis clericorum, siue per viam conuentionis, siue per viam reconuentionis, per quam et facit gl. i. cle. ut hi, q. de acta. & quali. q. dicit, quod dictis omnino exponit omnibus modis, & excludit omnem dispensationem, & ad hoc facit quod voluit Arch. in. ca. §. de pac. li. vj. vbi dixit, quod vbiunque lex. vel statutum dicit iuramentum omnino seruandum, excludit omnem relaxationem & absolutionem: quia est verbum per se ipsum, & ad hoc facit gl. i. c. dudum. de conuer. c. i. q. dixit, quod tale verbum importat in nullo modo. Si nullo modo potest trahi ad iudicem secularem: ergo nec conueniri potest. quia si reconueniret compelleret coram illo respondere pro intentione aduersarii reconuenientis. cum iudicium reddat in inuitum, c. intelleximus hoc. e. ti. & l. inter stipulantes. §. sacra. ff. de ver. ob. & hanc ut dixi. credo esse tutiorem opinionem. quod si de consuetudine seruetur.

¶ Ego sequar. Ad de videndum Lapum alleg. cvij.

SEBA. SAPI.

¶ Non potest. Vide Dominicum in poen. sexto post glo. quae tamen reprobat, ut non. in. c. significasti. j. ti. j. & Fe. in d. c. ecclesia sanctae Mariae. co. ij. verum. sed contraria opin.

- a ¶ Publici iudicij. Vide do. Cardi. hic, qui melius loquitur. And. Bar.
- b ¶ S E B A. S A P I. ¶ Incurrit infamiam. An confessio vera facta in causa criminali, infamet vide per Feli. in. c. cum te. col. ij. de re iudi. vbi ponit regulam cum tribus limitationibus.
- c ¶ Efficitur infamis. Pondera. quia non videtur verum dicere Bar. per. l. ij. §. lege Iul. in versi. condemnatus, vel conuictus. ff. de testib. & iij. q. ij. c. si testes. §. leg. Iul. & per tex. in. l. accusa tori. ff. de prauari. & vide gl. in. c. fin. de except. & in. c. super eo. de testi. vbi dicit, q. de iure cano. sufficit, quod sit conuictus: sed de iure ciui. sufficit, q. sit condemnatus. Pondera etiam. d. l. diuus. in. ver. quia si damnatus. de custo. reo. vbi confessus habetur pro condemnato. Pondera etiam quia in. l. de etate. §. qui interrogatus. ff. de interrog. act. dicit, quod confessus in iudicio, dicitur quasi contrahere: sed pa ciscens super delicto habet pro condemnato. l. quoniam. ff. de his, qui not. infra. ergo vide hic Do. Car. qui melius loquitur Andr. Barb.
- d ¶ Lege, si reus. Pro illa. l. si reus. vide quae dixi late in. c. licet. hely. de simo. Andr. Barba.
- e ¶ Limite. Cogita, si illa doctrina Bartoli potest alio modo limitari, videlicet non habere locum in eo, qui est condemnatus: ideo quia noluit iurare delato sibi iuramento: & sic tanquam confessus: quia ista etiam species confessionis est ficta: in simili singulariter dicit Bart. in. l. manifeste. in fin. ff. de iureiur. vbi ponit mirabilem effectum istius fidei confessionis, inducitur per recusationem iuramenti: de quo dicitur in. c. j. in. xj. col. in ap. ost. incipi. ficta. §. eo. Et istam limitationem posui etiam ad Bart. in. d. l. infamem. Aenzas falco.
- Anto. Francis. ¶ Circa istud de hac ficta confessione resultante ex delatione iuramenti ultra ea, quae voluit Bar. in. l. manifeste. alleg. Adde eundem Bar. in. l. eius, qui delator. ff. de iur. fis. vbi dicit quod effectus istius confessionis, quae dicitur esse ficta, non transit ad heredem: imo in talem fictam confessionem ex huiusmodi delatione iuramenti non fit executio nisi praecedat sententia: vt est casus in. l. ij. §. quod si actor. & ibi per Bar. C. de iur. calum. Et tene meti gl. in. c. nullus. de praesum. quae dicit, quod quis dicitur tripliciter confiteri: ore, rei euidencia, & contumacia: vel in non veniendo, vel non parendo, vel etiam non iurando, vel iuramentum non

referendo, secundum materiam. d. l. manifeste.

- f ¶ S E B A. S A P I. ¶ Propter contumaciam. De confessione ficta, vide quae no. do. Alexan. in. l. cum filius. ff. de ver. obli. & Feli. in rubri. de probatio. colum. j. & Iaso. in. l. ij. colum. ij. C. qui testa. face. possunt.
- g ¶ Non infamat. Adde Roma. singularibus suis fol. xv.

leg. & no. in. l. eius, qui delator. ff. de iur. fis. & per Barto. in. l. cum filius. ff. de ver. obli. & in. l. ij. §. haec verba. ff. de neg. gest. Debent enim verba odiosa in hac materia verificari in casu vero, & non ficto: vt in praedictis iuribus. ¶ Tertiò glo. vult, quod infamatus de facto suspendatur ab officio, donec se purgauerit: & ita videtur sequi docto. & dicit Hostien. eum suspendendum propter hanc infamiam tantum: & non propter crimen: cum illud non sit probatum quo ad poenam ecclesiasticam imponendam, quia nec ad hoc agebatur: licet aliqui contra. Sed dictum Hostie. videtur verius & communius: & sic transeunt hic docto. ¶ ¶ Sed aduerte, quia reperio Innoc. h valde sing. limitare hoc dictum, in. c. qualiter & quando. el. ij. de accusa. prope fi. vbi dicit, q. licet iudex, qui tulit sententiam cum ageretur de crimine civiliter, non possit priuare virtute illius instantiae: neq. etiam alius respectu instantiae factae cum ageretur de crimine civiliter: tamen episcopus proprius, seu Praelatus poterit illum suis beneficiis priuare: quia per sententiam crimen est effectum notorium. Vnde procederet de nouo per viam accusationis, vel inquisitionis: & produceret sententiam ad probationem delicti. ar. in. c. tua. de coha. cle. & mul. Sic etiam dicit, quod per eandem sententiam de crimine latam, probaretur in famis in alio iudicio, & repelleretur a testimonio & ab ord. de testi. testimonium. Et sic mirabiliter vult Inno. quod acta facta cum ageretur civiliter praeducant. i cum agitur in alio iudicio criminaliter. Cuius contrarium aperte vult glof. in. l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi publi. Idem sequitur Bart. in. l. ij. ff. vi bon. rap. Na probationes in criminali debent esse luce clariores: vt. l. sciatis cuncti. §. de proba. canonizata. ij. q. viij. sub. c. accusatorum sciant cuncti. Vide tamen Barto. qui post Iaco. de Are. tenuit contrarium in. l. ij. §. si quis dolo. ff. de tab. exhi. vbi dixit, quod probationes in civilibus faciunt fidem, cum agitur criminaliter per illum tex. ibi: magis manifestetur. & c. Sed saluando posset dici quod tales probationes faciunt aliquam fidem in criminali: vnde coadiuuant alias probationes. & sic posset intelligi ille tex. quem no.

Additio Nicolai. Et hanc opin. sequor: quia aliter se defendisset, si fuisset actum criminaliter & facit quod not. Fed. de Senis consi. xxij. in. ij. q. Et idem in veritate reperio tenere Inno. in. c. per inquisi

bitr. & in. l. fin. vbi etiam per Barto. C. de testi. per Cy. & Bald. in. l. siue proponis. C. quomodo & quando iud. & vide glo. in. c. cum dilectus. de ord. cog. & in. c. fin. de probat. Et habetur per Spec. in tit. de proba. in. §. fin. in versicu. xij. & titu. de confes. in. §. nunc videndum. in ver. quid de confessione. & ibi per Ioan. And. in addi. & per eundem Spec. in titu. de sent. in. §. nunc de effectu. in versi. sed pone. & per Angel. late in repet. l. si vacancia. C. de bo. vacan. lib. x. & per Saly. in. l. gesta. C. de re iudi. An autem acta facta coram arbitro faciant fidem coram iudice, vide glo. no. in. c. praesentata. de testi. in glo. pen. & per Spec. in titu. de arbit. in. §. differt. in versi. quid si contra defunctum. & in titu. de lit. contest. in. §. nunc tangamus. in fine. Et quae dicantur acta iudicij, vide not. glo. in. l. acta. ff.

h ¶ Reperio. Inno. Tu pondera, quia loquitur Inno. de iudice, qui poterat condemnare de crimine civiliter: & priuare. And. Bar. ¶ praeducant. In materia vide Spe. in titu. de confes. §. nunc videndum. ad fi. & do. Anto. in ca. causam, quae de testi. & Bald. in anthen. nouo iure. in fin. C. de poe. in. qui ma. iud. & eundem Bald. in. l. quod euitandi. C. de condi. ob turp. caus. & in. l. ij. C. de eden. per Imo. in. l. inter dum. ff. de publi. iudi. per Cyn. in. l. j. in fin. C. quando ciui. act. praeduci. cri. Bal. in. l. neganda circa. vñ. colu. C. qui accusa. non pos. & est materia de qua per ordinarios in dicta. l. ij. C. de eden. Aenzas Falco.

Anto. Francis. ¶ Ad istam materiam generaliter. an acta facta in vno iudicio faciant fidem in alio, habetur per Bart. in. l. cum lite mortua. ff. iudi. sol. & per Cy. & doc. in. l. is apud quem. C. de eden. & per Bart. in. l. diuus. ff. de custo. reo. & vltra ea, quae hic dicuntur per domi. Abba. & do. Ant. vide eosdem in. c. per inquisitionem. s. de elec. vbi specialiter tagunt, an confessio facta in vno iudicio etiam civilis, praeducet in alio iudicio criminali. de quo etiam habetur in. l. proponendum. in. §. & si quidem. C. de iudi. & per glof. in. l. cum antea. C. de ar

Panormi. super Quinto.

de re iud. & alia in cle. & p. in ver. de fensiones. de verb. signifi.

a ¶ Non debet puniri. vide quæ dixi in. c. cum dilectus. de ordine cognit. Andr. Barba. ZACHARI.

b ¶ Licet in alio iudicio. Tu dic hoc esse verum in confessione vera: secus in ficta. Calum habes singu. in. l. ij. §. diuus. secundum Barto. ibi. ff. de iur. fisci. Refert & sequitur Ro. fin. c. c. quod incipi. si confessus sum in vno iudicio. & ita debet intelligi. l. penulti. cū seq. ff. de arbit.

c SEBASTIANI.

c ¶ Tunc enim. Idē dicit Bald. in. l. iij. C. loca. in. l. clarū. C. de autho. prest. ad hanc vide Fede. de Senis in consil. xxiiij. & in consil. cclv. & Card. in. c. cum oporteat. de accu. & latē Feli. i. c. qualiter & quādo. §. ad corrigendos. col. ix. versic. est verum. eo. titu. de accu. vbi etiam Ioan. de Ana. vide etiam Moder. in. l. ij. circa fin. C. de eden.

d ¶ Legitima probatio. Vide glo. in c. ad abolendā. de hære. quæ probat quod confessio dicitur legitima probatio. vide. c. ij. de proba. vbi probatur. quod iuramentum dicitur legitima probatio. vide glo. in. l. cum de in debito. ff. de probatio. quæ dicit contrarium. Andr. Barba.

tionē. de elec. vbi dicit. q. etiam si contra aliquem agentē præsente & se defendente probaretur crimē: nisi ageretur de crimine criminaliter: non debet puniri^a contra probationes. siue sint testium. siue instrumentorū: multa possent obijci: quæ & si aliquando taceat is. contra quē obijciuntur. non debet puniri: nisi in quantum modus agendi patitur.

30 ¶ Secus dicit in confessione. vbi quis non potest propriē confessioni contradicere: vt C. de non nu. pecul. l. generaliter. & in. c. per tuas. de proba. Et hoc verbū no. & sic primū dictum Inno. potest procedere in confessione. vt suus iudex fundando se super illa. possit procedere ad punitionē: licet in alio iudicio^b sit facta quod est valde notādū. ¶ Idē

31 dico. quando virtute sententię est effectus infamis. licet ageretur ciuilitur. Tūc enim^c cum infamia sequatur infamatū quocunq. se vertat. sicut lepra leprosum. j. q. j. c. cito turpem. de testi. c. testimonium. poterit iste puniri & priuari beneficijs suis. & etiā deponi: quia nō debet permitti. vt infamis infamia iuris administret. Nec curandū qualitercunq. sit actum: ex quo verē infamis est: quia nō punietur directē crimē probatum ciuilitur. sed infamia inde surgēs. Et ita intelligo illud aliud dictum Inno. in præalle. c. qualiter & quando. Etiam per illud dictum Inn. Fede. de Sen. cōsultuit consilio præalle. q. si conuētus vno iudicio. actione depositi. negauit depositū iuramento interposito: si probatur postea depositum. q. per hoc in alio iudicio probatur illum esse periurum & infamē. Sic præsupposito quod clericus hīc potuerit reconueniri: cum in veritate sit effectus infamis: licet ageretur de furto ciuilitur. vt. §. dixi. poterit virtute infamię deponi. seu saltem priuari beneficijs suis quod gl. & doc. hīc nō cōsiderant.

¶ Et quod propter infamiā iuris quis sit priuatus. vel saltem priuatus beneficijs. voluit Inno. in præalle. c. per inquisitionē. & no. etiā in. c. inter dilectos. de excels. præla. & Io. andr. in. c. j. de acc. lib. vj. in nouella. vbi vult. q. etiā episcopus ex hoc poterit deponi. alleg. l. iudices. C. de digni. li. xij. & l. infamia. C. de decur. lib. x. Ego alleg. bo. text. cum gl. in. l. ij. §. miles. ff. de his. qui no. infa. & in præalleg. c. inter dilectos. & quod leg. & no. in. c. querelā. de iure iuran. ¶ Et ex prædictis concludē. quod infamia iuris inducit depositionē. seu facultatē deponendi. seu priuandi. Infamia verō facti inducit facultatem suspendendi. Et aduerte. quia licet glo. hīc. & doc. cum ea transeant. vt posset suspendi propter infamiā facti: tamen hoc non est indistinctē verū: sed debet iudex procedere per inquisitionē. Et sic si crimina nō possunt probari. & infamia adhuc vrget. debet purgationē indicere: vt dictū fuit i prima gl. Sed si infamia inducit scandalū: vel crimen est magnū: tunc statim poterit suspendi pendente processu. ita no. per gl. no. in. c. presbyter. ij. q. v. & Io. andr. in præalle. c. j. de accu. lib. vj. & doct. in. c. ij. & in. c. inter sollicitudines. de pur. ca. & hæc benē notabis tanq. quod tidiana. ¶ Quæro vnā cum gl. in verbo legitima. quia tex. dicit. q. si potuerunt conuinci legitima probatione. & c. quæ est ista legitima probatio^d. dicit gl. q. per testes omni ex-

ceptione maiores. Et qui dicātur testes omni exceptione maiores. allego bonam gl. in. c. j. de consang. & affini. quæ dicit illos omni exceptione maiores. qui nulla exceptione legitima repellī possunt. quam bene no. propter statuta in his terminis loquentia. Et idē no. glo. in. l. de inuti. stipul. §. itē verborum. quæ etiam dicit illū esse idoneū. qui nulla except. repellī potest. quam etiam notabis propter statuta. Et vltimatē dicit hæc gl. pœnam imponendam^e secundum qualitatem & q̄tatem criminis: quia tex. dicit. q. si crimina exigunt depositionem. debet deponi: si suspensionem. debet suspendi. Ideo hic congruē annectitur quæstio. quæ sunt crimina suspensione digna. & quæ depositione. & quæ degradatione.

33 ¶ Ad primū dicit hīc do. Ant. q. digna suspensione sunt omnia. quibus q̄s de facto est infamatus. ij. q. v. c. presbyter si a plebe. & c. si mala fama. de purga. ca. c. ij. Debet tñ crimē esse tale secundū eum. q. populus inde scandalizetur & non leue. & de hoc dic. vt plenius. §. dixi. & attēde: quia do. Anto. non rectē respondet ad quæsitum: quia hic text. loquitur de crimine. de quo constabat per confessionem. vel probationē: & tamen dicit. q. debet suspendi. si crimen hoc meretur: & sic nō verificatur tex. in infamia facti tantū. Vnde Io.

f and. super tex. ponit exemplū in fornicarijs. & per. c. clericos. de coha. cle. & mulie. Qua propter respondēdo directē ad quæsitū. dico q. licet propter talē infamiā facti. clericus possit suspendi: iuxta ea. quæ. §. dixi. nihilominus quædam sunt crimina. quæ etiā probata. exposcunt suspensionē. & non depositionē: vt hīc. & ar. in. c. sicut. & c. clericos. de coha. cle. & mulie. xxxij. di. c. presbyter. & c. nullus. de iureiur. & de re iudica. c. j. lib. vj. de sen. excō. c. cū medicinalis. eo. li. Dico ergo. q. ea. quæ sunt in iure expressa. vt in prædictis casibus. & similibus. exposcunt suspensionē. Vnde nō potest dari certa regula: sed iudex informabit motū animi sui. ex his. quæ in iure exprimuntur. arg. l. non possunt. ff. de legi. & cōsti. Committitur ergo hoc arbitrio superioris. Nam quandoq. crimē nō est ita graue. q. exposcat depositionem: & tūc poterit suspēdi.

34 ¶ Nam si probatum est crimen per modū inquisitionis. tunc venit mitius puniendus. q. si ageretur per viā accusationis: vt in præalle. c. qualiter & quādo. & quod ibi no. & vide ad prædicta tex. cum glo. in. l. hodie. ff. de pœnis. ¶ Ad secūdū. quæ crimina sunt depositione digna: & multa super hoc reperiuntur gl. maximē in Decreto: sed allego tres principales & magistrales. Prima est. lxxj. dist. c. j. Secunda est. xv. q. viij. in summa. & ponunt duas opi. vna est. q. omne crimen exigat depositionē: nisi casus in iure sit exceptus. Aliā facit regulam in contrarium. vt nullū crimē exigat depositionē: nisi in iure reperiatur. Et ista gl. videtur magis æqua: nisi detur incorrigibilitas: nec sufficit prima contumacia. Sed glo. iij. videtur magis hoc restringere. dicens quem nō deponendum. nisi pro maximo crimine. ¶ Hoc probatur in. c. fi. j. q. v. & illā glo. coadiuuo per. c. tuā. de pœ. & per alium tex. no. xvj. q. vij. c. inuentum. qui singulariter dicit. q. quis etiam beneficio priuari nō debet. nisi pro

¶ Pœnam imponendam. Et vide. c. nō afferamus. xx. iij. quæstio. j. vbi ex impositione pœnæ delictum dicitur maius. in. c. ita quorundam. de Iudæ. vide Bal. in. l. j. C. qui accusa. non pos. in. xxiiij. colū. & seq. Andr. Barb. ¶ Fornicarijs. Ad de latē Alex. cōfil. lxxij. §. li.

ZACHARI.

¶ Depositione digna. Adde tu per Berta. de firmo in suo tractatu de episcopis. li. iij. in parte. viij. §. fi. Et dic q. si ppter enormia crimina: puta crimen hæresis: falsificatio literarum Apostolicarū: cōiurationis contra episcopum: fortile gñ. & forte homicidij: de quib. vide per glo. in. c. ad reprimendum. & ibi per istū. & in apo. meis ad ipsum. ibi §. de offic. or. Bald. in. l. cū fratrem. C. ad filla. & Angel. Areti. in tract. suo malefic. in gloss. in ver. caput a spatulis. & ibi in apost. ad ipsum.

¶ Maximo crimine. Adde Cepo. consil. xj. Petr. de Ancha. cōfil. xxvj.

nisi pro graui crimine. Et quæ dicantur crimina graua? quo ad hoc, dic vt dixi in precedenti quæstione: quod iudex informabit motum animi sui, ex his, quæ in iure videtur imponere poenâ de positionis: quia de similibus ad similia. &c. Et attēde, quia puto, quod non debet attendere multum ad canones antiquos: quia illi de facili imponebāt poenam de positionis. Nam vt valde singulariter inquit tex. in c. fraternitatis. xxxiiij. di. ætas nostri temporis. quia nō solum merita, sed etiam corpora defecerūt, censura antiquorum canonum nō patitur manere. Hinc dicit Gof. in summa. de coha. cle. & mu. quod licet omne delictum & crimen mortale de rigore exposcat de positionem. l. dist. si episcopus. lxxxj. dist. si Diaconus. nō autem de equitate & misericordia iuris, nisi habeat aliquam aliā qualitatem aggravantem, vt statim subiiciam. Et ponit hīc do. Ant. post Gof. aliquas qualitates, quibus cōcurrētibus iudici debet fieri de positionis. & primō omne delictū cum incorrigibilitate: vt in c. cum non ab homine. j. eo. sed vt dixi non sufficit indistincte prima cōtumacia: vt no. dicit glo. in præalle. c. j. lxxxj. dist. Item omne delictum cū irregularitate. de quo in c. nisi cum pridē. s. propter cōscientiam. de renun. aliquid per Inno. in c. cum nostris. de concess. præben. Itē si delictum est publicum & scandalosum. xxx. q. j. non debet. Item si delictum est diu continuatum. lxxxj. dist. in c. præbyter. in glo. j. & in c. j. de cle. percu. Item si habet qualitatem enormitatis. j. de poenis. c. tuæ. Itē si habet in se infamiam iuris: vt. s. plenē dixi. & idem dic in similibus. Et in veritate potest dari pro regula, quod. s. dixi: quod crimē debet esse maximum. Nam qualitates prædictæ faciunt & inducunt enormitatem criminis. Et ad cognoscendū, quæ crimina dicantur enormia, vltra id quod. s. dixi: vide text. cū glo. in l. j. C. de requir. reis. & gl. in l. ad ea. ff. de regu. iur. ¶ Et prædicta inducuntur ad quæstionem, an propter fornicationē quis debeat deponi. in quo glof. & tex. videntur multum variare: vt. lxxxj. dist. in c. præbyter. vbi videtur notari, quod sic. In contrarium facit. lxxxij. di. c. præbyter. & ij. q. vij. c. lator. Et vide gl. in c. maximianus. lxxxj. di. do. Anto. hīc concludit post Gof. in summa. in tit. de cohab. cleri. & mul. q. si fornicatio est notoria, scandalosa, vel diu continuata, est digna de positione. de excess. Præla. c. q. sit. de testi. c. ex parte Adē. & per supradicta & in præalle. c. præbyter. lxxxj. dist. Si autē non habet illas qualitates: & tūc si committitur cū moniali, idem. Sed dic melius, q. hoc casu non cōmittitur simplex fornicatio: imo concurrunt tria crimina: videlicet adulterium: quia sponsa Dei. sacri legum, quia lēdit sacrum. Incestus: quia cū consanguinea nostra: quia filij Dei sumus. & de quolibet istorum potest accusari. vide glo. no. in c. virginibus. xxvij. q. j. Et de poena istorum vide. xxvij. q. j. c. si quis episcopus. & c. si qua monacha. & c. si quis rapuerit. Item q. debet fieri de positionis, si cum virgine, vel cū nupta. lxxxj. dist. si quis clericus. ij. q. vij. c. lator. Idem si cum consanguinea: vt ibi no. Idē si cum filia spiritali, vel cum ea, quam ad poenitentiam recepit. xxx. q. j. c. nō debet. Idem si cum soluta, nō virgine, si eam duxerit in vxorē de facto. xxxiiij. dist. c. fraternitatis. & lxxxj. dist. c. si quis amodo. qui cle. vel vo. in c. ij. Si non duxit eam in vxorē: sed simpliciter eam cognouit, nec concurrunt aliqua de qualitatibus prædictis: & tunc si est in sacris, idem: quia ibi est annexum adulterium spirituale. ar. de frig. c. fraternitatis. & hoc tenet Pau. de leaza. in cle. j. de offi. ordi. & pro hoc habes bo. tex. in c. a multis. de æta. & quali. Si nō est in sacris, licet de rigore deponēdus sit: de æquitate tamē nō deponitur secundū eos. ¶ Sed aduerte, quia in veritate in conclusione penul. & vlti. nimis rigorosē isti procedunt. Nā primō videamus in c. clericos. & in c. sicut. de coha. cle. & mul. quod Pa. mandat istos nedum simplices fornicatores, sed etiam concubinos primō admoneri ad dimittēdas cōcubinas. Item vrgeri per sententiam interdicti & suspensionis: & vltimo loco, si non acquieuerint deponi. Item in c. si autē. eo. titu. dicit, quod si non dimiserint concubinas ad primam & secundā & tertiam monitionem episcopi: quod tūc liceat ipsi episcopo prædictos clericos contemptores a beneficijs suis remouere, & interdicere eis officium. ¶ Et sic duo no. colliguntur ex illo tex. Primō, dum dicit licet, quod non præcisē episcopus hoc tenetur facere: licet cōntēnat: sed potest ad aliam poenam mitiorem procedere. quod verbum etiā ponderauit ibi Hostiē. ¶ Secundō in eo quod

in fi. dicit, quod debet interdici eis officium: & sic non mandat deponi, etiā secuta inobedientia in dimittendo. Item ipsemet Papa in c. ex parte Adē. j. de testi. etiā sacerdotem non mandat deponi propter delictum concubinationis, sed tantū priuari beneficio suo. ¶ Et ideo concludo, quod memini dixisse in præalle. c. sicut. de coha. cle. & mul. quod cū iura circa delictum fornicationis & concubinationis, b vario modo disponant: quandoq. apponendo poenam acerbā: quandoq. mitē: & quandoq. mitius procedendo: quandoq. mediam viam amplectendo: vt patet ex iuribus. s. alleg. quod hoc relinquitur arbitrio superioris: vt consyderatis circumstantijs & scandalo inde surgēte, & cōsuetudine patrie, apponat poenā quandoq. de positionis, quandoq. suspensionis, & quandoq. priuationis a beneficijs: quandoq. prius moneat, quādoq. sine monitione priuet, ex quo constat de delicto. Sibi enim videtur data optio, ex quo varias poenas & modos procedendi a iure reperimus traditos. iuxta not. per glof. in c. fraternitatis. xxxiiij. dist. & in c. a crapula. de vi. & hone. cleri. & xxj. q. ij. in summa. & quod no. Hosti. in c. ij. de cler. nō resi. in simili quæstione: ita tamen quod semper in isto delicto iudex declinet ad mitiorem partem: quia pauci, vt dicit Grego. sine vitio incontinentie reperiuntur. l. dist. in c. quia sanctitas tua. & quia ætas nostri tēporis. &c. & melius est redargui de misericordia, q. de seueritate. xxvj. q. vlti. c. alligant. Et sic intellige Gof. in summa de coha. cler. & mul. vbi dicit, quod prius pro simplici fornicatione clericus debet suspendi: & postea data inobedientia, debet deponi. & idem Hostiē. eo. tit. in summa. s. qualiter imponatur. & hoc not. quia sæpe illa iura vario modo disponētia, fecerūt me dubitare: & malē per doc. solent declarari, vt patet per prædicta. ¶ Ad tertium, quæ sint crimina degradatione actuali c. digna. gl. in c. ad abolendam. j. de here. ad quam quotidie solent fieri remissio, dicit: q. in tribus casibus aliquis relinquitur curie seculari statim post de positionem. Primus in crimine heresis. & idē vult glof. in c. cum nō ab homine. j. eo. sed ille casus nō rectē excipitur a regula: quia si vult se corrigere, non traditur curie seculari: sed detruditur in carcerem ad agendam poenitentiam: vt in c. pe. de here. quinimō hodie ista poena carceris potest alterari & cōmutari in aliam: vt in c. vt commissi. eo. titu. li. vj. ¶ Et an hoc casu debeat deponi: & quid in Papa: vide bonum tex. cum glo. xxj. dist. in c. nunc autem. Et prædicta vera intellige: nisi sit relapsus. quia tunc sine vlla audientia traditur curie seculari: vt in c. super eo. & in c. accusatus. eo. tit. lib. vj. & in relapso potest indistincte verificari cōmunis glossatoris theoricæ. ¶ Secundus casus secundum illam glof. est in crimine falsi. de crimine fal. c. ad falsarios. Cōtra istum casum videtur tex. in c. nouimus. s. fj. de verbo. signifi. & quia vario modo illud cap. intelligitur: dic, vt ibi. Communis tamen opi. doc. habet, quod ibi sit speciale in illo casu. ¶ Tertius casus propter calumniam, vel contumeliā, quam quis intulit episcopo suo. Iste enim depositus statim tra-

¶ Fornicationem. Adde Alexā. cōfi. lxxxij. j. libro.

ZACHARI.

¶ Adde melius p Angel. in authen. quomodo oportet episc. s. qui de eo. colla. s. vbi dicit notorium fornicatorem de iure a sacerdotio suspensum. & Cardi. in cle. fin. q. vij. de here. & Spe. in tit. de inquisi. s. in. ver. q. si crimē.

SEBA. SAPI.

¶ Et concubinationis. Quæ poena hodie imponatur p concubinato: vide Abb. in c. tuæ. col. ij. s. de procura. Et nunq. debeat puniri per iudicē ecclesiasticum, ponit Felin. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. ver. decimosextimo. de constituto. Et an concubina clerici possit puniri per iudicem secularē: ponit Felin. in c. si concubina. de senten. excommu. in princ. Et an hodie sit reprobatus de iure civili. idē Felin. in c. cū sit. col. vij. ver. respectu concubinationis. de foro compe.

¶ Degradatione actuali. Adde Pet. de anch. cōfi. clvj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Poenā capitalis. Adde, q̄ statutū loquēs de poena capitali t̄ dubio nō intelligitur de morte. do. Alex. in consi. c. iij. in i. col. in j. vol. incip. statum loquens. & in consi. cxvj. incip. in causa inquisitionis. in. iij. volu. & est gl. nota. in. l. j. C. ne Christiana. manci. in. l. in criminali. in ver. capitalē. C. de iurisd. om. iud. vide etiā per Imo. qui idē firmat. in. l. j. circa. iij. col. ff. de public. iudi. vbi dicit, quod talis decisio, est tenē da menti: quia ex ea poteris lucrari vnam bonā vēstē. vide Ang. de Are. in tracta. male. in versic. amputetur, ita & taliter, q̄ moriatur. & c. i. vj. col. vers. quid si statutum. & c. vide etiā per gl. & doc. in. l. trāfigere. C. de trāfac. Limita, vt per Ang. i. d. gl. amputet. Aenēas Falco. Anto. Franci.

Quā dicat esse poena capitalis, & quot sint poenę capitales: vide Bart. & ibi Alex. plenē in. l. j. ff. de public. iudic. & habet per Inno. in. c. qualiter & quando. el. ij. de accusa. Et dicas, q̄ triplex est poena capitalis, videlicet relegatio, decapitatio, & bonorū publicatio: vt est glo. in. l. fi. in ver. præscriptiones. C. quæ res ven. pos. & est etiam nō. glo. in. l. trāfigere. C. de trāfac. & per Spec. in tit. de iurisd. om. iudi. in ver. notandum. & habet per do. Abba. & do. Ant. in. c. quanto. 38 de iureiur. Et quo modo intelligatur poena capitalis in a statuto, vide Bart. in. l. j. in. j. colū. in ver. secundo quæro. & ibi per Ioā. de Imo. ff. de pub. iud. & vide tex. in gl. in. l. eos. §. super his. C. de appel. & per Ioā. an. in. d. c. q̄to. vbi dixit Inno. q̄ euasit quendam scholarē adulterum a poena mortis: quia intelligitur tale statutū de minori poena capitali. quod etiā voluit Bal. in. l. fin. C. quæ res vendi nō pos. & Ange. Are. in loco hic alleg. p̄ istum dicit, q̄ intelligitur de poena exilij, vel publicationis bonorū: & nō de decapitatione. quod tñ intelli-

detur curiæ seculari. xj. q. j. si quis sacerdotū & idem q̄tum ad hunc casum tenet gl. in. c. fi. de testi. cog. sed glo. in. c. cū non ab homine. j. eo. dicit illud. c. si quis sacerdotum. procedere in incorrigibili. Et ita etiam sentit gl. licet dubitauerit in præallega. c. si quis sacerdotū. & clarius in. c. si qui sunt. ij. q. vij. & in. c. noui mus. j. de verb. signi. Et ista opinio tanq̄ minor cōmuniter approbatur per doc. in. c. fin. de testi. cog. & in præalle. c. cū non ab homine. Durum enim esset dicere, quādo propter homicidium nō traderetur curiæ seculari. vt in. c. cū nō ab homine. & quod propter simplex conuicium illatū episcopo, deberet tradi curiæ immediatē. ¶ Extra illos tres casus, dicit prædicta gl. q̄ nō traditur curiæ seculari depositus, si est corrigibilis. Sed do. Anto. hic excipit aliū casum in fortilego. alleg. c. ad moneant. xxvj. q. vij. & nihil vltra dicit. Sed credo, q̄ non bene dicat, Primò: quia illud. c. non dicit, q̄ fortilegus debet seculari curiæ tradi, sed quod debeat degradari, si clericus est: si laicus anathematizari. Vnde cū materia sit odiosa & valde exorbitans debet intelligi de degradatione verbali. Et hoc probō per tex. opt. in. c. tuę. de poenis. vbi traditur regula, quod pro magnis sceleribus debet clericus degradari & detrudi in monasterium: & sic vtitur verbo degradari & ita intelligitur de degradatione verbali, quod patet per sequētia, quia detruditur in monasterium. Si enim fieret actualis statim esset de foro seculari: vt in. c. secundo, de poenis. li. vj. Item non est verisimile, q̄ voluerit clericum tradi curiæ seculari ad mortē & laicum simpliciter excommunicari. Satis enim est, vt comprehendatur sub magnis sceleribus. & sic sub dispositione c. tuę. de poe. ¶ Pro hoc optimē facit theorica doc. in. c. q̄to. de iureiur. vbi dicunt, q̄ si pro aliquo delicto imponatur poena capitalis, debemus intelligere non de poena mortis: sed de alia minori: cū triplex sit poena capitalis: vt nō. Inn. de accusa. qualiter & quādo. el. ij. Ita ad propositum cū depositus dicitur degradatus, debemus intelligere de degradatione verbali. & pro hoc videtur bonus tex. in. c. si quis episcopus. xxvj. q. v. vbi de istis consulentibus aruspices & fortilegos, imponitur poena detractionis: qui tamen veniunt quasi pari poena puniendi. argu. xxij. q. iij. c. qui aliorū. ad idem. c. nō oportet. & c. aliquant. xxvj. q. v. vbi mādatur istos sacrilegos abijci ab ecclesia: non autē tradi curiæ seculari. Facit. c. extuarum. de fortile. ¶ Alium casum reperio exceptum per Bonaguidam: vt recitat Ioan. an. in. c. cū non ab homine. j. eo. videlicet in scismatico per. c. de ligu. xxij. q. v. sed glo. in præalle. c. cū non ab homine. j. eo. intelligit illud cap. de incorrigibili. quod etiā placet Ioā. and. & sic non ponit specialē casum, sed generalem. Dicit tamen ibi Ioā. an. quod si esset scisma contra Romanā ecclesiam: tūc posset procedere illud dictū Bonagui. quia tunc posset includi sub casu heresis, secus si

gendum est esse verū: nisi cōprehendatur aliā fuisse mentē statuētū. s. q̄ intelligatur fuisse de poena mortis puta, quia in statuto dicatur capitaliter decapitē: ita quod moriatur: vel qd simile. per ea, quæ habētur in. l. iij. C. de libe. pręte. Vel nisi statutū diceret, q̄ deberet puniri capitaliter, secundū ius cōmune: quia tūc intelligeretur de poena mortis: vt. l. j. C. de

contra episcopum: vt nō. super rubri. de scis. Istud dictum Ioā. and. mihi indistinctē non placet. ¶ Aut enim quis credit ecclesiam esse penes alterum tantū, quando aliqui se gerunt pro summis pontificibus: & tunc est scisma sine heresi: vt dicit glo. nō. & singularis in. c. j. xxij. q. j. Aut credit ecclesiam posse consistere penes duos infolidum: & tunc est scisma cū heresi: quia venit cōtra istū articulum: & vnam sanctā ecclesiam. vt dicit gl. nō. c. nō autē. vij. q. i. & in hoc casu posset saluari opi. Ioan. and. Item quādo multi erigerent capita contra Romanā ecclesiam, facientes nouā sectam: & noua statuta indecentia: vt audiui de quibusdam fratribus. & tunc etiā est scisma cum heresi: & sic potest intelligi. xxij. q. i. c. inter heresim. & c. se. Et sic residet cōmunis opin. q̄ regulariter depositus nunq̄ traditur curiæ seculari: nisi sequatur incorrigibilitas, etiā si cōmisisset crimen homicidij: per. c. cū non ab homine. quod etiam sequitur hic do. Ant. Nam ibi pro homicidio nō fit traditio. ¶ Et aduerte, quia per illud cap. dico æquiparationem poenarum, quam facit Innoc. in. c. qualiter & quādo. de accusa. nō esse bonam in casu isto. Ibi enim dicit: q̄ vbi de iure ciuili est poena mortis, & ciuilis, de iure canonico est degradatio & traditio curiæ seculari. Nam de iure ciuili pro homicidio & adulterio est poena mortis: vt. l. iij. de fidei. & l. quis. C. de adulte. & l. vna. C. de rap. virgi. & tamen de iure canonico non degradatur pro his delictis, nisi data incorrigibilitate: vt in. d.

39 c. cū non ab homine. ¶ Et circa istam materiam disputavi sub bonę memorię domi. Pet. de Ancha. doc. famosissimo Bononiē. dum essem scholaris: & cōclusimus in illa disputatione circa istam materiam, q̄. c. cū non ab homine. dum homicidē imponit tantū poenam depositionis, & non degradationis, seu traditionis curiæ seculari, debet intelligi & restringi in homicidio, nō qualificato: ita quod non transit in aliam speciē criminis grauiorem, puta paricidium: assassinamentum: homicidium sacerdotis: prodicionem cū spoliatioe bonorum. Itē debet intelligi in vno homicidio, nō in pluribus frequentatis diu. Vnde si homicidium, vel furtum sit qualificatum, nō simplex: vt quia sacerdotē interfecit proditoriē: & rebus & pecunia spoliauerit, & sic hac cupiditate ductus: vel interfecit dolosē patrē, vel matrem, vel ecclesiam incendit: vel ecclesiam rebus deputatis ad diuinum cultum spoliavit: vel ordinauit prodere patriam: certē in istis grauissimis delictis nō videtur sibi vindicare locum. c. cū non ab homine. nec cōmunis theorica doc. vt sufficiat sola depositio. Simile in illo, qui plura cōmisit homicidia, latrocinia, falsitates, vel crimina atrocia: vnde tales sunt per episcopum degradandi, & tradendi curiæ seculari. & ad hoc inducit ipse do. Pet. plures rationes & referam meliores. ¶ Et prima, certū est enim, quod poenę debēt cōmensurari & adæquari delictis: vt

nox. & per Ioā. de Imola in. d. l. ij. de pub. iudi. in ver. secundo quæro. Et prædicta etiā intellige: nisi in statuto cum poena capitali etiam imponere poena publicationis bonorū: quā tūc intelligeretur de morte: vt est tex. repu. sing. iuncta gl. in vers. q̄ in pecunijs. in authē. de armis. i. §. oportet. Et adde etiam q̄ poena capitis quandoq̄ dicitur deportatio: vt est glo. in. l. penult. in versic. capitis. ff. ad leg. Pompe. de pari. & est glo. & ibi Bart. in. l. sacrilegij ff. ad leg. Iul. pecu. & in. l. hos accusare. in. §. omnibus. in gl. mag. ff. de accusa. vbi glo. dixit, quod triplex est mors. s. mors, seruitus, & amissio ciuitatis & bonorū. tamen Ang. in. l. sacrularij. in. §. sunt quidam. de vari. & extraordi. cri. vide tur dicere contrarium: q̄ imō intelligitur de poena mortis. & pro eo videtur text. in. l. lex Iutha. in. §. fi. ff. ad. l. Iul. repet. quē tex. alle. Bald. tene re idē quod Ange. in. l. j. in. v. col. j. in vers. aduerte. C. ne ex delict. defun. Et pro ea opi. etiā videtur text. in. l. respiciendum. in. §. capitis. ff. de poen. quod videt esse cōtra doctrinā doct. in. c. q̄to. de iureiur. rā. & cōtra ea, quæ dicta sunt. s. sed nō recedere a prima sentētia, quæ videtur innitti maiori æquitati. & propter authoritatem Ioan. an. & Inn. in d. cap. quāto. quæ videtur esse magnificēda.

¶ Proditoriē. No. q̄ crimē prodicionis est aded exosum, q̄ licet statutum permittat, q̄ bannitus possit impune occidi: tamē

(ibi & circa istam. v. fel. in hoc. c. atsi clerici nō)

occidens bannitū proditoriē, nō gaudet tali priuilegio statuti. ita singulariter Ang. in addi. ad Bar. in l. fin. C. de dela. lib. x. licet & corrupte soleat alari Ang. in d. l. fi. in lectu. sua. sed ibi non posuit. & illud dictū Ang. sequitur do. Barto. Cep. in consil. xx. xiiij. inci. si vnquā. & c. in iij. col. vers. praterē. Et quis dicatur proditor, vide ibi vnum verbum per Cepo. & latius per d. Alex. in addi. ad Bartolū in l. respiciendum. §. delinquent. in prin. ff. de pce. vbi posuit prædicta. Aenzas falco. ZACHARI. ¶ Adde Iaco. Rebuffi. meli⁹, q̄ per aliquem in l. fina. nu. i. & ibi in apostil. Celsi. C. de dela. lib. x. & ibi per eum multas. q. in materia prodicionis & proditorū, & quæ ad rē faciāt.

a ¶ Poenales. Aduerte, quia istud dictū redditur dubium per text. in ca. j. §. porro. quæ sit prima causa bene. amitt. in vfi. feudo. quem text. not. ibi Bal. in ij. colum. in prin. q. in poenali bus proceditur de similibus ad similia. & sic fit extensio. & dicit q. ille text. est in hoc melior de iure. Idem sentit Bald. in l. si quis id, quod. in princ. ff. de iurisd. om. iudic. Facit gl. solennis & cōmuniter reputata singularis, in l. fina. in verb. voluerit. C. de reuo. dona. vbi extendit illū text. loquētem in materia odiosa & poenali, per dictionē taxatiuā ad casum similem. Facit etiā illa solennis quaestio. san. filius possit exheredari ex alia causa, quæ nō numeretur in §. aliud quoq. capitulum. in authen. vt cū de appella. cog. & concluditur, q. sic: & sic materia poenalis extendi-

delictis: vt maiora delicta maiori poena, & minora delicta minori poena puniatur: & in delictis paribus pares poenæ: vt in c. nō offeramus. xxiij. q. j. & in c. quæsiuit. de his, quæ sunt à ma. par. capit. facit quod no. Innoc. in præalle. c. qualiter & quādo. de accusa. vbi cōmensurat poenas iuris ciuiliis poenis iuris canonici. Itē præmittendū est, quod dicit text. in præalle. c. cū non ab homine. q. quādo ecclesia nō habet vltra quid faciat contra delinquentem, relinquit eum curiæ seculari. vnde cū pro simplici homicidio, & pro simplici furto, canon deponat clericū, & ipsum detruat: vt in præalle. c. cū non ab homine. iuncto ca. tuæ. de pce. videt q. in homicidio qualificato, vel iterato: vel pro delictis valde enormibus, non sit secundū canones reperire poenas condignas, propter quas, si secundum leges & ius diuinū veniret imponenda poena mortis. de homic. c. j. deberet etiā in tali mors exaggerari. i. vindicta acerbissimæ mortis affligi propter asiduitatem criminū tam atrocium. arg. l. nemo. C. de epi. au. Vide tur enim, q. ex quo ecclesia non habet poenā condignam contra talem hominem scelertum, debet talem tradere curiæ seculari. in præalle. c. cū nō ab homine. vbi dimittit iudici seculari simplicem homicidā propter contemptum canonice discipline & poenæ: ne possit esse perditio plurimorum se in sequis enormitatibus immiscendo. Maior enim debet sumi vindicta de illo, qui iam tot scelera commisit, q. de illo de quo timetur cōmitti. Quare contra illum, qui iam cōmisit, fortius præsumendū est: vt in regula, semel malus. de reg. iur. lib. vj. Et dicit lex, q. illis nullatenus indulgendū est, qui impunitatem veteris delicti, nō emendationi potius, q. consuetudini deputarunt: vt in prædicta. l. nemo. in fi. ex his patet, q. poena perpetui carceris, non est condigna. Nam imponitur hæretico redeunti ad vnitatē ecclesiæ: vt in c. pce. de hære. Item arguendo à maiortate rationis, videtur q. degradatio & traditio iudici seculari infligatur à canonibus pro criminibus valde minoribus, q. sit homicidiū: vt contra falsarium literarum Papæ & consimiles, de quibus dubitatur: vt. §. ¶ Nō ob. si dicatur, q. propter idētatē, vel maiortatē rationis, non debemus extendere constitutiones poenales. de pce. dist. j. c. poenæ. & quod no. Ioā. and. in regula, odia. de reg. iur. li. vj. in mercu. quia non propterea, quia est eadē ratio, vel maior sit extensio, sed tacitē cautū videtur. vide gl. no. in c. ij. de tēpor. ordi. li. vj. & maxime vbi de delicto, b. de quo agitur poena certa, non reperitur in canonibus diffinita. Sunt enim q. pura delicta grauissima, in quibus nō reperitur poena certa in canonibus diffinita: sed in legibus sic, vt contra illos, qui templā Dei effregerunt, combusserunt, spoliauerūt, & sacerdotes occiderunt, vel parentes, vel patriam prodiderunt. Contra tales enim sequissime poenæ de iure ciuili sunt. ¶ Nā quandoq. damnantur ad bestias: quandoq. igni cōburuntur: quandoq. per frustra scinduntur, assasini: vt. l. capitalium. de poenis. l. iij. §. legis Corneliæ. ad legem. Corne. de sic. & l. poena paricidij. ad leg. Pompeiam de parici. Dice-

mus nempe, q. in sacerdote perpetrante talia, sit poena condigna carceratio, seu detrusio in monasterium: vbi laicus fortē socius criminis cōburitur, damnatur ad bestias: vel insutus culeo iactatur in profundum maris: vel per frustra diuiditur. Certē tantam dissimilitudinem inter clericos & laicos taliter delinquentes inducere esset absurdum. Vnde tales sunt degradandi per episcopū, & tradendi curiæ seculari, per supradicta. Et posset circa hoc tradi noua doctrina, q. vbiq. per leges imponitur pro delicto atrocissimo altera de prædictis poenis leuissimis, vel similibus: quia in ecclesia non reperitur condigna poena similis prædictis exequenda: quod cum ecclesia nō habeat vltra quid faciat in talibus contra clericum talia committentem, potest iudex laicus contra talē clericum procedere super tali crimine atrocissimo & episcopum in sententia & processu præuenire: & eo degradato legali poena punire. & ita adhuc habet locum. §. si. verō prius. in authenti. de san. episcopi vbi tex. loquitur de ista præuentione & degradatione sequenti: q. potest celari secundum eum, etiam in clerico deferēte habitum, & tōsuram semper, si talia delicta sint ita notoria, q. non possunt aliqua tergiversatione celari. Hoc vltimum videtur mihi satis durum, vt iudex secularis possit procedere contra clericum maximē incedētem in habitu & tonsura ante degradationem factā per episcopū: vt sic ex tali delicto enormissimo maximē non cōtinuato perdat ipso facto priuilegium fori contra no. in c. si iudex laicus. de senten. excom. li. vj. & melius in c. perpendimus. eo. titu. in antiquis. Et ideo hoc vltimum mihi non placet: sed remittam ad ea, quæ plenē dicam in illo. c. perpendimus. vbi est propriē materia, & meritō: est enim text. apertus in contrarium, in c. cū non ab homine. maximē in principi. in verbo, quibusq. criminibus. j. eo. c. cleric. eo. ti. in ver. de omni crimine. nec valet consuetudo in contrariū: vt ibi.

Additio Nicolai. Sed quod per iudicem suum capiatur clericus, & tradatur curiæ seculari, satis placet. Et pro primis dictis, vt tradatur curiæ seculari pro homicidio qualificato: facit tex. c. j. de homici. vbi homicida voluntarius & studiosus debet ab altari euelli, ita vt moriatur. Nam per illud verbū euellas, debet intelligi de clerico homicida. Nā ipse propriē dicitur euelli ab altari, qui altari seruit, non laicus, qui nō seruit, imō remotus stare debet: vt in c. j. de vi. & honesta. cleri. Et priuatio, vt est euellere, præsupponit habitū. de despon. impub. c. ad dissoluendum. & l. decē. ff. de verbo. obli. est enim propriē euellere, quod impressum & infixum est, sicut est clericus respectu seruitij altaris. c. solitē. de maio. & obe. Nō obft. quod ecclesia non imponit poenam mortis. & ideo nō potest intelligi in clerico: quia dicta lex exodi canonizata est inter constitutiones canonicas, dum de morte loquitur. c. non se refert ad Prælatum ecclesiæ: sed dicit moriatur impersonaliter. Sed dum dicit, euellas, verba sua dirigit ad prælatum. q. d. amoueas, seu degrades, ita vt moriatur. f. per ministrū

tur. ita latissimē Iaso. in authē. non licet. C. de libe. prete. facit text. no. in l. j. §. si. ff. de calum. quem ad hoc alle. d. Cur. in cōf. xlix. col. lix. ad fin. facit etiā do. Barto. in l. quod ait prator. §. j. ff. de his, q. not. infā. vbi dicit, qd propter fauorem publicū odia ampliantur. Aenzas falco.

SEBASTIANI. ¶ De delicto. Vide cumulatā p. moder. in l. si. ff. de in ius vocand. Alex. in l. sororem. in ij. col. C. de his qbus, vt indig. in l. curatoris. circa mediū. C. de neg. gest. in l. si pecuniā. ff. si cer. peta. in l. peregrē. §. quibus. i. ij. col. ff. de acqui. pos. & in consil. l. incip. vi sis actis. causē. col. v. in ij. volu. & per Franciscum Curtium in consil. ix. inci. Ticinensi flauto. col. iij. vbi dicunt, quod quādo est eadem ratio, nō dicitur fieri extensio, sed intensio.

SEBASTIANI. ¶ Et ideo. Adde, q. licet degradatus p. dat priuilegiū fori, nō tamē ita perdit charactērem, quin possit cōficere corpus Christi celebrando: vt dicit Abb. c. ij. de cleri. excom. mi. & Car. in c. accedens. l. di. vbi dicit, q. ita se habet communis opin. Canonistarū & Theologorum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Item induco. Vi
de, quia in. ca. j. de
homic. ego tenui
conatarium: vide
quæ ibi dixi. & in
contrarium facit
lex data cōiūcto.
d. Baldo ibi. C. de
do. vide Do. in. c.
j. de homic. lib. vj.
qui hoc tenet, non
tamen ita apertè.
vide do. Petr. in. c.
cū nō ab homine.
j. eo. & in. d. c. j. de
homi. & in. c. ea q.
de regu. iur. in. vj.
Andr. Bar.

ZACHARI.

b ¶ Propter defe-
ctum poenæ. Vide
tur iste innuere, q
ecclesia nō possit
imponere poenā
mortis: quod non
est fatendū, vt ple-
nè nō. Felin. in. c. si
quādo. col. iij. ver.
vnde dicit Bald. s.
de rescrip. Sed tu
dic istum intelligi
debere, q ecclesia
remittat clericum
puniendum poena
mortis iudici seculari non defectu
poenæ: vt prædixi:
sed defectu execu-
tionis illius poenæ:
vt plenè nō. idem
Felin. vbi. s.

SEBASAPI.

c ¶ Retinet ergo. q
depositus retineat
priuilegium fori,
tenet Felin. in. c. ex
parte. col. ij. ver. in
gl. ij. de accusa. vbi
etiam in vers. item
not. vult q depoli-
tus à beneficio, de-
bet habere expen-
sas, ne egeat: debet
tamen viuere cle-
ricaliter.

ZACHARI.

d ¶ Retinet ergo pri-
uilegium. Tu dic
hoc esse verum,
priusquam tradat
iudici laico. & non
post: quia tunc est
de foro laicali. &
nō. Spec. in tit. de
compet. iudi. adi.
§. j. versu. in qui-
busdam. vbi etiam
ponit, an gaudeat
priuilegio seculari.

iustitiæ secularis: & sic ecclesia non infligit
directè poenā mortis, sed indirectè. s. degra-
dando & tradendo, seu relinquendo iudici se-
culari. Simile in. c. si. ne cle. vel mon. lib. vj. Et
ad hæc vltima prædicta: quia passus est nouus
periculosus & subtilis: adduco vltra alios tex.
valde nō. & singularem in hac materia, de ver.
signifi. c. nouimus. vbi text. loquens de crimi-
ne falsi, dicit, quod si qs propter hoc crimē,
vel aliud flagitium graue, non solum dāna-
bile, sed etiam damnosum fuerit degradatus,
tanq̃ exutus priuilegio clericali seculari foro
per consequentiam applicetur. & c. Et sic quod
ad degradationem infligēdam, non se restrin-
git ad crimē falsi, vel ad aliud certum crimē:
imò videtur dare regulam generalem, quod
fiat degradatio, quando crimē est damnabile
& damnosum: vt quia grauissimum in se, &
damnosum quod ad exemplum aliorum. Si
enim speciale esset in crimine falsi: vt patet
ex prædictis ille text. omnino superflueret.
nec potest intelligi de incorrigibili: cum cri-
men falsi, & aliud graue non solum dampnabi-
le. & c. iudicentur ibi à pari quo ad poenā de-
gradationis: & in crimine falsi, nō requiritur
incorrigibilitas: vt. s. videtur. ergo ibi text.
apertissimus pro prædicta sententia, & con-
tra communem theoricam glo. & doc. alleg.
etiam tex. nō. & singularem in hac materia. j.
de homi. c. j. li. vj. vbi Papatoto concilio ap-
probante disposuit, q mandantes interfici,
seu interfici facientes aliquem hominem per
assassinum. Item assassinos receptantes & de-
fendentes, vel occultantes, siue sint clerici, vel
laici, ipso facto excommunicatos esse & de-
positos ab omni ordine, officio, & dignitate
diffidatos esse cū omnibus bonis suis munda-
nis, à toto populo Christiano: vt ibi plenè cō-
tinetur. Quomodo ergo est præsumendū,
q grauissimè delinquentes vellet ecclesia in
suo foro retinere: cum vt patet ex prædictis
pro atrocissimo delicto, non solū relinquit
clericum iudici seculari: sed etiam permittit
ipsum impunè offendi cū bonis suis à quo-
cunq̃. & in poena impodenda, ex quo non est
expressa iure, debemus nos cōformare poe-
nis impositis propter alia delicta. xxiiij. q. j. c.
non afferamus. vnde dicit tex. nō. in. l. respiciē-
dum. ff. de poe. respiciendum est iudicanti, ne
quid aut durius, aut remissius cōstituatur, q̃
ipsa causa deposcit. Nec enim aut seueritatis,
aut clemētiæ gratia affectanda est: sed perpen-
so iudicio prout quæq̃ res exposulat statuē-
dum est. & c. facit. c. sunt quædam. xxiiij. q. v.
vbi dicitur, q ista grauissima delicta debent
punire Principes seculares: vt si quis interfe-
cit pontificem, episcopū, presbyterū. & c. Itē
induco istum text. in fi. dum dicit, q non de-
bet quemlibet depositū tradere curiæ secula-
ri. q. d. q indifferenter hoc facere non debet:
quasi quandoq̃ hoc facere debeat, etiā nō da-
ta incorrigibilitate: vt quādo delictum illud
exigit. Item facit in ratione sui, dum dicit, q
nō debet hoc facere: quia functus est officio
suo. quod intellige sufficiēter puniendo. Nec
ob. c. quoniam. §. fin. vt lit. nō contest. Itē facit
secunda ratio: quia non debet ipsum bis pu-
niri, seu duplici poena afficere eū. Quod in-
telligi debet, quādo sufficit altera poena. Nec

obst. c. ad falsarios. de cri. fal. c. statuimus. xvj. q. j. sed vbi deli-
ctum est atrocissimum, seu diu continuatū non videtur sufficere
sola poena depositionis, nec in veritate videtur functus officio
suo: cū delictum per hāc poenam non sit sufficiēter punitū: ergo
ex mente huius. c. potest procedi etiā ad traditionē curiæ secula-
ris. Sicut ergo, quādo nō potest cōgruè puniri de facto relinqui-
tur curiæ j. eo. c. cū non ab homine. ita & quādo hoc nō potest de
iure propter defectum poenæ. Et sic intelligo cōmunē theoricā
gl. vt habetur in. c. nec licuit. xvij. dist. & in. c. cū non ab homine. j.
eo. & in. c. ad abolēdam. de heret. vbi traditur, q q̃ diu quis potest
corrigi per ecclesiam, q̃ tuncunq̃ sit criminofus, nunq̃ tradendus
est curiæ seculari. Et intelligitur, quādo potest corrigi de iure &
de facto per supradicta: quæ singulariter not. quia nullibi ita co-
piose iste articulus examinatur, & quotidie venit in practica. Et
adde ad prædicta tex. nō. in. c. si quis laicus. xxij. questio. v. vbi pre-
sbyter, vel alius clericus, vel episcopus degradatur propter cōiu-
rationem factam cōtra Principem, vel dominum terræ: vt not.
doc. in. c. petitio. de iureiur. & posset intelligi de actuali degrada-
tione propter immanitatē criminis. ar. l. quisquis. ad. l. Iulian. maie.

SYMMARIUM.

- 1 Episcopus potest dispensare super crimine adulterij, & minoribus adulte-
rio commissis à clerico: & in quibus alijs possit dispensare: vide infra. 4.
& an inferioribus ab episcopo liceat. vide infra. 13.
- 2 Clericus depositus non statim est effectus de iudicio seculari, nisi aliud su-
perueniat.
- 3 Adulterium non dicitur maius delictum alijs, nisi propter eius frequentiam.
- 4 Crimina, quæ dicuntur grauiora. 7.
Sacerdos potest poenam in canone positam limitare in confessione.
- 5 Dispensatio respectu dispensationis dicitur fauorabilis. 11.
- 6 Dispensatio concessa in vno casu, an extendatur ad alium. 22.
- 7 Procurator generalis potest ex causa specialiter prouisa per dominum tol-
lere.
- 8 Episcopus nō potest dispensare contra suam constitutionem iurata: vel
quæ transiit in contractum.
Episcopus non potest seipsum absolvere à iuramento: & autorizare nō
potest quis seipsum.
- 9 Dispensatio facta sine causa cognitione ab inferiore à Principe est nulla.
- 10 Episcopus, an dispense cum clerico adultero ante depositionem, vel post.
- 11 Episcopus nō potest quem restituere famæ: nisi indirectè. exēplū vide hic.
Directè quæ non possunt fieri, conceduntur indirectè.
- 12 Episcopus an possit dispensare sine consensu capituli.
Dispensandi potestas, an transeat in capitulum episcopo mortuo. 17.
Capitulum non succedit episcopo in his, quæ episcopus habebat iure si-
ngulari.
Episcopus non potest facere sine capitulo illa, quæ eo mortuo tra-
nseunt in capitulum.
Episcopus non tenetur sequi, sed requirere consilium capituli.
- 13 Episcopus, an possit dispensare inuito aduersario illius, cum quo vult di-
spensare.
- 14 Sententia ex presumptionibus est multum temperanda.
- 15 Episcopus, vtrum teneatur dispensare.
- 16 Dispensatus ab episcopo eo quia commisit aliquod crimē: an videatur di-
spensatus ad beneficia acquirenda.

§. De adulteriis. ¶ Summatus est iste §. s. in princ. c.
vel sic. In adulterio & minoribus,
potest cū clericis peracta poenitentia episcopus dispensare. depo-
situs autem pro suis excessibus, nō traditur indifferenter curiæ se-
culari. hoc dicit. ¶ T No. primò vnā regulam in materia dispen-
sationis circa delicta: vt in adulterio, & criminibus adulterio mino-
ribus quod episcopus dispensare possit. & pondera: quia solū fit
mentio de episcopo. Inferioribus ergo Prælati hæc facultas non
videtur concessa de quo aliquid j. ¶ T Secundò not. quod depoli-
tus nō est statim de iudicio seculari: retinet ergo priuilegium, d
nisi aliud intercedat. ad hoc. c. cū non ab homine. j. eodem. lxxxj.
distin. dictum est in. c. ij. de poenis. lib. vj. ¶ Tertiò nota istum te-
xtum ad id, quod dixi. s. in præcedenti parte tex. quod quando de-
lictum nō est sufficienter punitum per solā depositionem, debet
tradi curiæ

tradi curiæ seculari. Nam hîc redditur duplex ratio quare depositus non statim traditur curiæ seculari. ¶ Prima, quia functus est officio suo. ¶ Secunda: quia non debet quæ duplici pœna affligere. Quæ rationes cessant, quâdo delictum non est sufficienter punitum per alteram pœnâ, propter atrocitatē delicti: vt in. c. ad falsariorum. j. de crimi. fal. & xvj. quæsti. j. c. statuimus. & in. c. quoniâ. in fi. vt lit. non contest. & hîc in gl. Aliâ non colligo: quia vel sunt examinata. s. in præcedentibus, vel veniunt examinanda. Ideo iuxta ordinem venio ad examinationē materiæ vnâ cū glo. istius s. Et diuido istam glo. principaliter in duas partes. Prima format vnâ oppositionem, & soluit. ¶ Secunda aliâ, ibi: *ex verbis istis.*

3 ¶ Oppo. ergo capiendâ primâ partē in eo, quod iste tex. innuit adulteria cōputanda inter minora crimina. & sic ob. xxxij. quæsti. vij. c. quid in omnibus. vbi dicitur, quid in omnibus criminibus adulterio grauius. Solue: dicit primò gl. q. ista litera non obstat implicatiuè, sed denotat raritatem. q. d. q. raro cōmittuntur delicta, quibus adulterium nō sit maius: seu rara sunt delicta, quæ excedant istud. Secundo soluit, q. dicitur grauius. i. communius. & fuit istud dictum in detestationem criminis. vt magis vitaretur: quia multa reperiuntur delicta adulterio maiora: vt incestus. & c. similiter no. j. q. iij. peruenit. ¶ Cōclude ergo post gl. & doct. hîc. & Archi. in præalle. c. quid in omnibus. q. q. tum ad criminis quantitatem, non est maius alijs. xxxij. q. vij. adulterij malū. Quantum vero ad criminis cōmunitatem & frequentationē, est maius alijs: quia cōmunius & frequentius cōmittitur illud, q. alia. q. tum verò ad pœnâ impositionem potest dici ita graue, sicut alia: quia pro isto sicut pro alijs magnis imponitur pœna mortis. Leui. xx. c. & l. quâuis. C. de adul. Deutero. xxij. c. Et fuit hoc dictū Lau. in præalle. c. quid in omnibus. & Io. an. hîc. Sed certè hæc solutio nō procedit: maxime de iure cano. quia pro adulterio non fit degradatio actualis: & tamen pro quibusdā alijs bene sit: sicut dixi super prima parte. Item de iure ciuili in quibusdā delictis modus acerbissimæ pœnæ inducitur: vt in paricidis & assassinis: tamen non sic in adulterio. Vnde alię solutiones videntur veriores. Item dicit Vin. hîc, q. q. tum ad delicti extensionem: hoc est, de grauioribus: quia non solū deliquit in se, sed in plures, qui tale delictū cōmittit: quia duorū animæ polluantur. Et licet doc. videatur sequi hoc dictum, non tamē videtur verū: quia in delicto incestus, & cū exceditur cōtra naturam, duorū animæ polluantur. & tamē illa sunt valde maiora: vt in præalleg. c. adulterij malū. Ideo tene præcedentes solutiones. ¶ T. Secundo principaliter op. cum sequenti parte glo. videtur enim, q. non solū episcopus dispensat in adulterio & in minoribus: imò & in maioribus. Dispensat enim in hæresi. l. di. c. presbyteros. facit quod hodie habetur in. c. vt commissi. de her. lib. vj. in ver. & illorū. Item cū sacrilego. l. dist. c. si quis presbyter. Et in capitalibus criminibus occultis. l. dist. c. de his. Sol. ex gl. possunt breuiter colligi tres solutiones. ¶ Prima secundū quosdam, q. episcopus nō dispensat, nisi vbi reperitur à iure permissum: & sic in adulterio, & in minoribus. quia permissum reperitur, poterit dispensare, & in alijs: vbi hoc reperiretur specificè permissum. aliâs secus. arg. de presum. c. nonne. & de tem. ordi. c. dilectus. ¶ Secunda opi. principalis est, vt in delictis possit semper episcopus dispensare, nisi specificè reperiatur prohibitū: patet, quia licet hîc dicat de minoribus adulterio, nihilominus & in maioribus dispensat, vt patet per prædicta: & sic vacat hîc argu. à contrario sensu: quia hoc reperitur expressè contrariū in iure. ¶ Tertia opi. colligitur prope fi. gl. in ver. imò episcopus & c. q. aut loquimur in canonibus pœnitentialibus: & in istis dispensat episcopus, nisi inueniatur prohibitus. Et idē dicit de sacerdote. Aut loquimur in canonibus pœnalibus inferentibus pœna in foro cōtentioso: & tūc si inferunt pœnâ dispositionis, vel suspensionis pro enormibus criminibus non dispensat episcopus: vt in. c. miror. l. dist. cū si. hoc vult tota glo. in effectu. Primâ opi. sequuntur hîc. d. Phi. & Franc. & probatur hoc dictū per canones secundū Io. an. xxiiij. q. iij. cū quibus. & c. seq. q. incipit canonum. vbi episcopi dicunt magistri & custodes canonū. Itē canones sunt ab omnibus seruandi. xxv. q. j. nulli fas. de cōstitu. c. j. ergo illos relaxare, nō licet, nisi cui permissum est. xxv. q. ij. c. amputato. Nec ob. secundū Frāci. c. nuper. alle. pro contrario: quia loquit de absolutione excoicationis, quæ ex

faciliori causa permittitur, q. dispensatio, quia nolunt iura q. quis in excoicatione decedat. de ap. qua fronte. Ad hoc de sen. excom. c. cū illorum. vbi patet, q. maior est dispensatio, q. absolutio. facit quod no. de elec. c. cupientes. s. ceterum. lib. vj. in glo. est ergo. ¶ Collec. hîc tenet secundâ opi. q. in omnibus delictis episcopus dispenset, nisi vbi reperitur expressè prohibitū. Nec ob. hîc litera: quia minora vocat omnia delicta, vbi episcopus nō prohibetur. Et hanc dicit tenuisse Inno. licet postea mutauerit eandē in additione, & minus bene, secundū eū. Alij aliter & vario modo dicunt. ¶ Sed attingendo ipsam a rem, & principales opi. sciās, q. Hosti. hîc, & Io. an. eum sequi videtur: & dicit, q. episcopus dispensare potest in adulterio, a & minoribus: vbi expressè in iure hoc nō prohibetur. In maioribus verò non: nisi vbi expressè conceditur. Et per hoc dicit materiam esse clarā & nullam recipere calumniā. Et dicit Io. and. q. hoc habuit ex eo, quod hîc no. Tan. & Gofre. & in. c. sanē. ij. de cleri. coniuga. per quam Decre. arguit, q. dispensat cū periuro. Et de materia huius glo. plenē no. in Spe. tit. ij. ver. nunc de episcoporum. & ver. in his ergo. & in ver. seq. Et hanc opi. Hosti. sequitur etiam Ioan. de Lig. & dicit, q. reducitur ad opi. quæ habet, q. episcopus nō dispensat: nisi in casibus in iure expressis. Pro hoc, quia episcopus est custos canonū: & quia dispensatio est odiosa. & hanc opi. etiā sequitur Archi. in. c. licet canon. de elec. li. vj. ¶ T. Do. Cardi. hîc tenet, q. potest dispensare in adulterio & minoribus. i. in criminibus, quæ sunt de minori numero criminum. Et quæ dicantur minora crimina remittit ad no. in. c. nisi cū pridē. de renunt. Et dicit, q. peccatum dicitur maius: seu grauius inquantū amplius recedit à Deo. Et quando dicatur amplius recedere à Deo: hoc commensurabitur ex cōtēptu. de iureiurā. c. cum quidā. & quod ibi no. Hæc opi. nō probatur iure. Itē difficile esset probare contēptum: cū cōsistat in animo. d. Ant. nihil boni hîc dicit de suo. ¶ Vnde causa breuitatis distinguo, ponendo dicta aliorū: & aliqua addendo: tribuēdo vnicuiq. quod suū est: q. aut queritur nūquid possit episcopus dispensare contra canonē superioris: aut contra canonem b propriū. Primo casu, aut est canon pœnitentialis: & potest c. quia pœnitentiæ hodie sunt arbitrarie: vt hîc in gl. & ita cōmuniter tenetur. ad hoc. c. Deus qui. de pœnitē. & remis. & de pœ. dist. j. mensurā. Nisi casus appareat reseruatus. Et de casibus reseruatis: vide quod no. in. c. ij. de pœnitē. & remis. li. vj. per gl. & doc. & per Hosti. in summa. de pœni. & remis. s. ij. Et hoc procedit d. etiā si canon imponat certā pœnā. Illā enim potest etiā sacerdos regulariter mitigare: vide bo. gl. in. c. mensuram. de pœ. di. j. & in. c. de his. l. di. vide tex. opti. in. c. quæ pœnitent. de pœ. dist. j. nescio alibi meliorē tex. expressè loquentē de dispensatione in foro animæ: dum dicit, Ipsi enim sacerdotes plus possunt proficere, vel cōfidenti bus parcere. & c. Aliā enim iura simpliciter dicunt, q. pœnitentiæ sunt arbitrarie: sed intelliguntur arbitrio boni viri. Vnde aliud est dispensare: aliud arbitrari cōdignam pœnitent-

a ¶ Adulterio. Adde quod voluit Pau. de cast. consi. cxix. in primo impressis.

b ¶ Contra canonē. Adde latē Roma. consi. cccxxv. vbi dicit latius ea, quæ scribuntur in sequenti addi.

c ¶ Et potest. Vide quod no. glo. in. c. & tempora. xxv. q. vj. & in. c. latorem. xxiiij. q. ij. Andra. Bar.

SEBASAP.

d ¶ Et hoc procedit. Hanc ampliationem, q. pœnitentiæ sint arbitrarie quando est imposita pœna à canonē, firmat Fel. in. c. sicut dignum. j. de homic. Car. in cle. ij. xij. quæstio. de pœn. & remis. Imò etiā procedit, quādo per Papā esset determinata pœnitentiā: vt tenet Feli. hic & in. c. accusasti. de accusa. & in. c. j. in. xvj. colum. de consi. & vide etiam Are. in. c. accusasti. Et nunqd possit imponere pœnitentiam quæ liberet à pœna purgatorij: vide pulchrè per Abba. in. c. ij. de rap. & in. d. c. Deus qui. de pœni. & remis.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Episcopus dispensare. Sed tu vide ca. j. de ata. & quali. libr. vj. vbi fit mentio de episcopo. & in. c. cum ex eo. de ele. libr. vj. vbi etiam fit. si ergo istud sit verum. ad quid ista iura exprimunt episcopum? And. Barba.

b ¶ Dictum Innoc. vide Ioan. de Imo. in. c. post translationē. de renun. vbi tenet contra. & do. Card. in. d. dilectus. vide quā dixi in. c. de simonia. c. de simo. & pro

isto dicto Inno. vi de gl. in. c. postula sti. de cler. ex. mi. And. Barb.

c ¶ Concedere episcopis. An episcopus possit dispensare cōtra cōciliū. glo. in ca. dilectus. el. j. de prāben. tenet q̄ nō. & in cle. j. de elec. & in. c. cū dilectus. c. tit. & fa

cit. c. post translationē. de renun. vbi Pap. reddit se difficilem ad dispē sandum cōtra cōciliū. facit. c. signifi casti. vbi excipitur auctoritas Pa. facit. quia auctoritas conciliaris est maioris efficaciz: vt fin. voluit Archi. in. c. j. de cōsti. lib. vj. & Bald. in. l. humanū. C. de leg. And. Barb.

d ¶ Crimina minora. Vide quod no. Bal. in. l. j. C. qui accus. non pos. in. x. iij. col. gl. in. l. j. C. de requi. re. & in. l. ea. quā. de reg. iur. Pondera si dici potest. aut loquimur in foro pœnitētię. & tunc delicta dicuntur grauius habito respectu ad qualitatem persone: vt i. c. homo Christianus. xl. di. per glo. Aut sumus in foro cōtētiōso: & tūc attendimus pœnā quā pro tali delicto consuevit apponi: quia si est magna. delictum censetur magnū: si parua. paruum: per id quod not. Hostiē. in. c. nō afferamus. xxiiij. quæstio. j. And. Barb.

SEBASTIANI

e ¶ Rationis. Vide in materia dispensationis. quādo sit licita extēsiō. latē per Fel. in. c. postulasti. col. x. versi. regula est. quod i dispensationibus. s. de rescrip.

f ¶ Maioritate rationis. Adde Old. cons. ccxv.

g ¶ Non odiosa. vide. quā dixi in. c. quia intantum. de

tiam. Pro hoc vide bonam gl. & singularem. quam semper tenui in prālegato capitulum. mensuram. quā prosequitur quando dispensat sacerdos minorem pœnam imponendo. & quando iniquē arbitratur. nunquid ille sit tutus quo ad Deum. Si verō est canon pœnalis. seu dispositiuus. si expressē indulget dispensationem inferioris. vel expressē negat. casus est planus. Si verō expressē nō indulget nec expressē & tunc aut dicit dispensationem posse fieri: licet aliter expressē non indulgeat. & potest episcopus dispensare. ^a argumen. c. nuper. de sentē. excommuni. Tenet hīc Ioā. de lig. & Ioan. cal. & fuit originaliter no. dictum Innocen. ^b in. c. dilectus. de temp. ord. & no. in. c. postulasti. de cler. excom. mi. in glo. iij. Sed domi. Antōni. circa hoc videtur facere differentiam. an constitutio sit concilij. an alia: vt primo casu non possit inferior: argumentum eorum. quā not. in capitu. cum dilectus. de electio. & clemen. j. de ele. secundo casu sic. Sed ista differentia mihi non placet. nec iure probatur. ex quo enim constitutio cuiuscunq; sit. indulget dispensationem. satis videtur concedere episcopis. ^c maximē. vt verba aliquid operentur. Nam respectu Papæ non potest intelligi. quia auctoritas Papæ semper intelligitur excepta. de elect. significasti. & sic dispensando episcopus hoc casu facere non dicitur contra concilium. sed potius exequitur concilium indulgens dispensationem. secus si concilium non indulgeret dispensationem. sed generaliter disponderet: quo casu loquuntur iura allegata per dominum Antonium. ¶ Et pro prædicta conclusione facit. quia dispensatio non est stricti iuris respectu dispensantis. imō quid fauorabile. vt infra dicam. cum sæpe dispensatio sit necessaria & debita: vt not. in. c. vt constitueretur. l. distinct. & c. domino sancto. & j. quæstione. vij. c. exiguit. & c. dispensationes. & facit quod statim dicam in sequenti membro. Et hoc intelligo verum. etiam si constitutio concilij esset canon latæ sententiæ: licet domi. Ant. etiam in hoc teneat contrarium. & dicit hoc tenere Archidia. in. c. ficut. xv. distinct. Sed in veritate Archidia. loquitur quando constitutio simpliciter prouidet. Aliud est quando constitutio indulget generaliter dispensationem. quia tunc satis habemus tacitam concilij mentem. Quandoq; constitutio loquitur generaliter. nec permittendo. nec vetando dispensationem. & tunc in delictis dispensare potest in adultério. & in minoribus. nisi reperiatur prohibitum. In maiori verō non potest. nisi expressē videatur indulta. vt in opinio. Hostiē. & Archi. In alijs verō delictis regulariter non dispensat: nisi reperiatur sibi indulta. hoc probatur hīc. & in. c. dilectus. de temp. ordin. & communiter tenetur: quia per dispensationem vulnerantur iura superioris. xxiiij. q. iij. Patet ex Diffinitione dispensationis. quā ponitur per gl. not. quam tene menti. j. quæstio.

prāben. Andr. Barba.

h ¶ Vrgens causa. vide do. Abba. in. c. cū dilectus. de elec. vbi allegat illud dictum Bal. vide Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ord. fac. Bal. in rub. C. qui admit. & ibi Ludo. Ro. Bart. in. l. si hominē. ff. mādā. & quā ibi remissi in text. Inn. in. c. j. de consti. facit. l. ex facto. ff. de vulg. & pup. & in. c. pe.

de cle. non resi. & c. suggestum. de de ci. Pondera: quia potestas iurat iudicare secundum leges: quomodo ergo poterit venire cōtra iuramentum? vide Bal. in. c. cum te. de reiu. vbi dicit. q̄ ex magna causa. sine necessitas exigat. potest episcopus restituere ad famam. Andr. Anto. Fran.

¶ De huiusmodi dispensatione faciēda ab episcopo. & quibus casib; fieri possit. dicas vt per Specu. in tit. de dispensatione. §. nunc de episcoporum & dicas. q̄ illis casibus. quib; est permessa dispensatio episcopo: potest fieri ab eo solo sine capitulo: vt est glo. in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. & de huiusmodi dispensa. faciēda per epif. vide per. d. Card. in cle. j. in. §. j. de reli. do. & vide gl. in. c. miror. l. dist. De dispensatione autem Papæ est faciēda regula. q̄ potest su per omnibus dispensare: nisi expressē reperiatur prohibitum: cum ipse sit supra ius positum. vt in. c. proposuit. de concess. præbē. & vide etiam per Specu. alleg. tit. de dispē. in. §. nunc breuiter. & in tit. de leg. §. nunc ostendendum. Dicas tamen quod dispensatio Papæ in voto sine causa. non reddit dispensatum tutū in conscientia: vt est glo. in. c. nō est. de vo. & maximē quādo est facta ad instantiam vouentis: vt per Card. ibi & per eundem in clemen. ij. in. §. j. in. xj. quæstio. de pœnitent. & remis.

vij. c. requirit. §. nisi rigor. quod non licet inferiori. vt in clementi. ne Romani. de electi. & in cap. cum inferior. de maiorit. & obedient. & s. dixi. ¶ Et quā dicantur crimina minora. dic hoc relinquendum arbitrio superioris secundum do. Anto. & benē: qui habebit considerare. an delictum causet irregularitatem: ar. in. c. nisi. de renun. & animum delinquentis & contemptum. vt s. dixi post do. Card. & omnes alias circumstantias ad executionem & comparisonem pœnarū & c. ¶ Et aduerte ad vnum dictum notabile in materia. quod non debemus arguere in hac facultate dispensandi ab identitate vel maioritate rationis. ^e vnde licet reperiatur dispensatio concessa in vno casu. non tamen debet extendi ad casum similem. vel habentem maioritatem rationis ^f quia materia deuiat à iure communi. Ita notabiliter dicit Fed. de senis consil. xiiij. & Ioan. andr. in regula. quā à iure. de regu. iur. libr. vj. in mercu. argu. in. l. quod verō contra. ff. de lega. & in regula. in argu. de regu. iuris libro sexto. Et hoc tene. li cet Cal. aliter senserit hic: sed nihil boni inducit. Posset tamen satis equē dici. quod si casus permissus habet rationem permissionis expressam. quod extendatur. vbi reperiatur eadem ratio: quia tunc non fit extensio. sed potius includitur ex tacitamente permittentis. argu. opp. ex no. per glo. in. c. j. de tempo. ordi. libro sexto & in. c. quamuis. de elect. eo. lib. & in cle. j. de elect. & per Dyn. in regula vlti. de regu. iur. libro sexto & per Cy. in. l. nō dubium. C. de legi. facit. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. ¶ Ad prædicta vide in contrarium text. singularem in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. post principium. vbi dispensatio extenditur ad minora concessa.

¶ Potest dici. quod quedam est dispensatio non odiosa. sed potius gratiosa. & sic fit extensio. vt ibi. sicut in privilegio concessio cōtra ius: vt in. c. ex parte. el. iij. de decimis. & vide tamen quod ibi no. Quædam est dispensatio multum odiosa: & illa non extenditur: vt. l. quod verō. ff. de lega. quod videtur de mente Ioan. andr. in addi. Specu. titu. de lega. §. vlti. versicu. iij. Vide quod no. per eum in c. postulasti. de rescrip. & pro hoc allego glo. no. in cle. vna. de offi. vica. in ver. sacerdotiū. quē sic potest intelligi.

9 Additio ¶ Prædicta limita. vt episcopus non possit dispensare. nisi vbi reperiatur permissum: nisi subsit maxima & vrgens causa. ^h Ita reperio sentire & tenere dominum de Rota decisione ducetesima quinquagesima quinta & etiā Bald. vt credo in. l. omnes populi. ff. de iust. & iure qui per textum notabilē in. l. si hominem. ff. mādā. dicit ex causa episcopum posse statuere contra iura: & sic fortius dispensare. Sicut enim ibi procurator generalis potest contra specialiter prouisa per dominum ex causa: ita & ep̄s cōtra canones. Sed hoc intelligo quando

SEBASTIANI

¶ Si hominē. Multa quā deciduntur per illum textum ponit Felin. in. c. j.

ligo quando superuenit causa noua, vel antiqua verisimiliter nō cognita per papā. sicut intelligit lex illa in procuratore: vt ibi no. Bar. & si hoc dictū est verum, qđ videtur satis rationabile: limitat notabiliter istā materiam & materiā statutorū: & cōiter nō solet induci per canonistas. Et pro eo facit quod in simili not. Inno. in. c. qđ super his. de voto. circa potestatem papā respectu in fideiū. ¶ **Secundo membro principali**, an possit episcopus dispensare contra propriā cōstitutionem Inno. in. c. dilectus. de tempo. ordi. dicit in addi. qđ nō quē sequitur Archi. in. c. licet canō. de elect. lib. vj. Contrariū sentit Inno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. re. vbi tenet qđ conditori canonum licet cōtra suam cōstitutionē dispensare etiam sine causa: quia sicut fuit motus ad condendum ita ad tollēdū, seu ad dispēsandū. Pro hoc dicto secūdo allego Ioan. in regula generi per speciē. de regu. iur. lib. vj. in mer. & exprefius quā alibi tenet in regula, cui licet. de regu. iur. li. vj. in solutio ne quāstionis: vbi dicit epm posse tollere & dispensare cōtra suā cōstitutionem. & hoc dicit seruare vniuersum. & minimē sunt mutanda & c. quicquid sentiat Archi. in praeall. c. licet. canon. Et hoc dictū bene nota: quia cōiter ignorat. & Inno. in praealle. c. cum ad monasterium. nō loquitur specificē in cōstitutione epī. do. Ant. limitat, nisi cōstitutio^a transierit in privilegiū, vel cōtractū^b. & sic pōt intelligi cōtraria op. & pro hoc allego qđ no. Bart. in. l. qđ semel. ff. de decre. ab or. fa. Vel nisi cōstitutio esset iurata: quā tūc stante cōstitutione nō pōt dispensare: cū seipsum^c à iuramento absolueri non pōt. facit qđ no. in. c. dilecto. de praebe. & qđ no. Ioā. and. super gl. in. c. j. de supplē. negli. praela. lib. vj. post Host. vbi ponit vnū no. dictum limitans omnia dicta pcedētia, & loquentia in hac materia: dicens qđ vbi canones imponunt leges ipsis episcopis: non dispensant^d, nisi hoc specificē reperiāt cōcessum. hoc dictum melius caderet sub pcedenti membro.

Additio. Allegatur praealle. c. dilectus. vide etiā Archid. xxvij. q. j. c. virgines. Pcedētia ergo restringunt ad canones se dirigentes ad subditos. Pro hoc dicto allego gloss. in. c. f. j. q. v. vbi no. qđ episcopus nō pōt dispensare cū simoniaco in beneficio, quādo fuit sibi data pecunia. Facit etiā cle. fi. de re. ec. cle. nō alie. vbi patet qđ nō autorizet in facto proprio. & qđ ibi not. in gl. in simili. ¶ Sed circa pcedētia dubitat primò an ep̄s dispēset cū incestuoso. & dicit hīc Io. an. qđ sic remittit ad no. xxvij. q. j. virginem. ego remitto ad melius no. in. c. si qua virgo. & c. si quis sacro. ea. causa & quāstione. Et sic habes epm posse dispensare cū adultero. Item cū incestuoso. ¶ Sed dubitat nunquid possit dispensare cū adultero & incestuoso simul: vt quia cognouit con sanguineā maritatē. Vinc. qđ nō, vt refert Io. an. per. l. vim passam. §. p̄scriptio. ff. de adul. Illa lex inducit: quia aliter alibi disponitur circa adulterum tantū. aliter qñ est cōiunctum adulteriū cū incestu. Et facit hoc cōtra Bar. in. l. ij. in princ. ff. de verb. obli. vbi dicit, qđ habēs potestatem dispēsandī cū adultero. Itē cū incestuoso, pōt dispensare cū adultero incestuoso simul per. l. fi. ff. de libe. & posthu. vbi appellatione simplicium veniunt mista. Et hac opinio. Vincen. contra opin. Bart. videtur hīc sequi do. Ant. quia hac facultas dispēsandī inquantū ius relaxat: & quia iure singulari conceditur, est stricti iuris. & pro hac parte etiā fuit Bononiā disputando determinatum. & vide per Cal. & alios in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ¶ **¶ Sed certē saluando Bar. & contra hoc dictum Vin. pōt dici qđ aut dispensatio consideratur quo ad ius cōcedentis: & est interpretanda latē. ar. in simili appo. in. c. cum dilectus. & quod ibi not. de consue. Inquantū enim conceditur potestas dispēsandī in aliquibus casibus, nemini fit p̄iudiciū, nisi concedenti: nec ex parte eius, cui conceditur reperitur aliquod odium: vnde debet latē interpretari tanquā beneficium principis. argu. in. c. si cui de praebe. lib. vj. & de verbo. signifi. c. olim. & quod not. per Innocen. in. c. cum dilecti. de don. & in. c. dudum. de priuileg. facit. l. rescripta. C. de preci. impera. offerend. & optimē in. c. cum tibi de benignitate. de verbo. significatio. Et pro hoc habes bonam gloss. iuncto text. in. c. fina. de simo. & sentit ibi Ioan. andr. hāc distinctionem in lect. Et hoc casu procedit opinio. Barto. licet ipsemet senserit contrariam opinionem. in. l. vim passam. §. p̄scriptio. ff. de adulter. Sed pro his, quā dixi & contra illam theoricam Ioan. andr. Vincen. & Federi. sup̄a re-**

ponit Feli. in. c. j. col. xxvj. ver. si. fallit. de consti. Andr. sicu. in. c. ij. in. ij. nota. de offic. delega. & in repeti. rubric. C. qui admit. colum. xxxij. Iaso. in. l. j. C. de precibus imper. offeran. in. l. non solū. §. morte. colum. xxj. ff. de operis noui nuntiatione. Marfil. latissimē in. l. prima. §. final. columna. ix. ff. de quāstionibus.

citatum allego text. notabi. quem nescio ali-
bi in cap. per venerabilem. ^f qui filij sint legi-
timi. in ver. si. primo. vbi est materia dispensa-
tionis. vbi dicitur id qđ in maioribus conce-
ditur in minori concessum esse videtur. &
not. illum text. perpetuē. Pro hoc facit: quia
est odiosum prorsus, vt in dispensando ali-
quis teneat locum principis: imo gratio-
sum. & hoc tenet Federic. de senis. consilio
clxij.

Additio. ¶ Nam is cui conceditur
iustis causis exigentibus,
maximē inferior, cui conceditur dispensatio
non debet hoc facere sine causa: vt. j. subijciā
& causa exigente quādoq; dispensatio est de-
bita: vt. s. dixi. Aut consideratur dispensatio
ex parte eius, cū quo dispensatur: & tūc pro-
cedit dictū contrariū, vt minus quo ad perso-
nam suam recedatur à iure communi, quam
fieri possit. In eo enim reperitur odium: & si
bi ius commune contradicit: & ideō satis est
quod ei dispensatio aliquid operetur. argu.
opti. in. c. j. & ij. de fil. presbyte. lib. vj. & c. qđ
dilectio. de consanguinita. & affinita. ¶ Sed
tamen si quis vellet tenere contra Barto. pos-
set dicere quod respectu materiā, super qua
conceptio principis fit, est quid odiosum:
quia datur materia vulnerandi iura: sed de
aquitate illud dictum videtur verum: sed de
rigore & vtilitate iuris fortē procedit opin.
contraria. ¶ Item dubitatur an cum scimati-
co episcopus possit dispensare. & gloss. hīc
qđ sic per. c. vt cōstituere. l. di. & dicit Io. an.
qđ hoc fuit dictū Io. qđ repetit. d. Ber. j. de scis
ma. c. ij. in fi. in vlt. gl. Sed dicit Io. an. qđ illud
c. vt cōstituere. hīc allegatū, hoc nō pbat: li-
cet finis dicat qđ ppter graues scissuras dis-
fionū, vbi multorū strages iacet detrahāt se-
ueritati. sed opi. gl. puto satis sustineri posse
per ea qđ dixi: quia satis est qđ gñaliter reperia-
tur dispēratio cōcessa. Itē quā dispēsat cū here-
tico: vt in p̄al. c. vt cōmissi & scisma est hāre-
sis capiēdo p̄prie scisma vt capiūt cōiter an-
tiqua iura p his qđ recedūt ab eccl. Ro. & for-
tius adhuc si nō est heresis, p hoc quā in illo. c.
vt cōstituere. exprimit rō dispēratiois. & sic
extēdit ad casum habētē identitatē rōnis per
superius dicta. ¶ **¶ Insuper circa hanc ma-**
teriam dispensationis annecto notabile di-
ctum Inno. in. c. cū ad monasterium. de stat.
re. circa validitatem dispensationis, quod si
isti inferiores quibus conceditur facultas
dispēsandī in certis casibus dispensant si-
ne causā cognitione talis dispensatio est
nulla: & vel retractabitur & dispensans pu-
nietur. ^h l. prima distinctio, qui in aliquo.

ta. C. si aduer. vendi. Andr. Barba.

^g ¶ Est nulla. Sed in pa. qđ potest sine causa. sed certē nō erit tutus in foro
cōsciētiae. facit gl. in. c. nō est. de voto. Et ideō dixit tex. in. c. per venera-
bilem. qui fil. sint legi. diuersis causis suspectis. & sic debet fieri cum cau-
sa dispensatio. Andr. Bar.

ZACHARI. ¶ Adde tu qđ no. in apo. ad istū in. c. cū inter. nu. 9. in
ver. dispensare. s. de renū. & ibi, quā sit iusta causa dispēsandī.

^h ¶ **SEBA. SAPI.** ¶ Punietur. Multa ad hoc cumulat Alex. in cōsil.

SEBA. SAPI.

¶ **Constitutio.** Vi
de not. per Feli. &
alios in. c. j. de p-
batio. vbi tradunt
quod etiam prin-
ceps nō pōt cōtra-
uenire his quā de
ducta sunt in con-
tractum. vide Ro.
in terminis in con-
silio. cccxxv. in ci.
quo ad primū. &
Oldra. in consil.
cccxxj. incipī en-
factū tale est. in ter-
tio dubio.

^b ¶ **Vel cōtractū.** Vi
de quē remisi in. l.
Titij. ff. de obseq.
Andr. Barba.

ZACHARI.

^c ¶ **Cū seipsum à iu-**
ramento absolue-
re non potest. Ad
de quid in papa,
Archi. in. c. autho-
ritatem. xv. q. iij.
& Fel. remis. in. c.
ij. col. vii. ver. extra
glo. trañant hic. j.
de spon.

^d ¶ **Non dispēsat.**
p isto dicto Ho.
facit. §. oportet. in
aut. de iu. quē alle.
hic Bald. Andr.
Barba.

^e ¶ **Opin. Bar.** Ad-
de ibi Alexan. &
alios nouis.

^f ¶ **Cap. per venera-**
bilem. Tu ponde-
ra: quia. d. c. perve-
nerabilem. loquitur
in iudice ordina-
rio: nos loquimur
in delegato. Et fa-
uorabilior est iu-
risdictio ordina-
ria, quā delegata:
vt in. c. j. de rescri.
lib. vj. ergo est ex-
tēdēda. & sic nō
pōt allegare. Cō-
tra dictū Io. an. pō-
dera etiā. c. fi. de si-
mo. quā loquitur i ca-
su quo emanauit i
fauorem animarū
cōtra vitium simo-
niā. ideō non est
mirum, si extēdi-
tur: vt est gloss. in
authenti. sacramē

Panormi. super Prima Secundi Decret.

scilicet inci. confide
ratis his. col. pen.
in. j. vol. & in cōfi.
lx. inci. visa legiti
matione. co. vñ. in
iij. vo. Et adde, q
dispensans sine cā
cognitione, debet
priuari beneficijs. a

SEBASTIANI.

a ¶ Dispensare. Ad
de q etia hoc pro
cedit vt liceat epo
dispensare in be
nificijs, quando p
papā fuisset depo
situs ille, qui vult
dispensationē ob
tinere. Ita singula
riter tradit Fed. de
senis. i. cōf. cclxiiij.

b ¶ Dispensant con
tra canones. Tu
adde Inn. i. c. fi. de
posthu. pla. & glo.
in. c. j. i verbo, epi.
de xtra. & qua. & i
c. cū ex eo. de elec.
lib. vj. And. Barb.

c ¶ Per text. Hoc
pondera bene: q
nō pōt stare vt
intelligat. i. cū ca
pitulo: quia appel
latione clericorū.
nō veniunt cano
nici. vnde speciale
est in casu. in. c. per
exemptionem. de
priui. lib. vj. Ideo
iura qn loquūtur
de canonicis ap
pellant seniores ec
clesiā vt in. c. qua.
liter. el. ij. de accu.
vnde si nō possūt
exercere iurisdic
tionē in crimina
libus sine capitu
lo, vt in. d. c. quali
ter. ergo multo mi
nus dispensare. q
primum est fauo
rabile reipu. vt de
linquentes puniā
tur. secundū est p
iudiciale reipu. vt
delinquentib⁹ fiat
remissio. An. bar.

Nam aliās nō videt dispensatio, sed dissipatio
quia proprie dispensatio est iuris cōis relaxa
tio facta cū causā cognitione ab eo qui ha
bet potestatem dispensandi. vide bo. gl. ad mate
riam in præalle. §. nisi rigor. c. requiritis. Idē
Inn. i. alio loco extraneo posuit aliud notabi.
dictū ad materiā dicēs. q ep̄s licet quasi sem
per in beneficijs dispensare: vt ipse not. in. c.
ij. de cle. nō or. min. Nā dispensat cū nō ordi
nato ministate: vt ibi. Itē cū homici. de cler.
pug. in. ducl. c. fi. & l. di. c. studeat. ¶ An au
tem inferioribus episcopis liceat cū eorum
subditis dispensare in casibus à iure cōcessis:
vt in adulterio, minoribus, & similibus. ¶ In
no. verò dicit in. c. ij. de eo qui fur. or. rece.
q inferiores nūq dispensant cōtra canones b,
etiam vbi dispensatio à iure concedit: nisi spe
cificē eis cōcedat. Hinc est q iura semper lo
quuntur de episcopis: & qn volūt hoc cōce
dere inferioribus semper exprimūt: vt in præ
alle. c. ij. & cū illorū. & c. ij. de sen. excō. cū fi.
& no. Archi. in. c. cū ex eo. de ele. lib. vj. sentit
etiam idē Inn. in. c. fi. in fi. de post. pla. & Spe.
in tit. de leg. §. sunt quoq. in fi. Talia em gra
uia episcopis tanq ip̄onīs & vniuersalibus
ordinarijs reseruant: sicut in simili dicimus
in excōicatione à canone lata: vt regulariter
nullus valeat præter episcopum ab illa absol
uere: vt est tex. cū gl. in cle. j. de prini. Et Fed.
cōf. xiiij. nisi iste inferior haberet iurisdic
tionem, quasi ep̄alem secundū Federi. & benē.
Quia tunc posset omnia, quę spectant ad iu
risdictionē ep̄alem. qd no. Pro hoc gl. in cle.
j. de re. eccl. nō alienad. & quod no. Innoc. in
c. ij. de transac. ¶ Quero ad declarationem
literę. hīc enim dicit, q ep̄s dispensat in adu
lterio, & minoribus criminibus &c. Nūqd pos
sit dispensare postq deposuit clericū: an ve
rò tantū ante depositionē? Vinc. hīc vt refert
Io. an. tenet q ante depositionē: quia cū depo
sito non dispensat. alleg. ij. q. vj. c. ideō. & re
mittit Io. an. ad no. in. c. clerici. de cle. excom.
mini. & ita cōiter cū hoc dicto transeunt hīc
doct. Sed quia hāc q̄stio est pulchra, & quasi
clauis huius materię, volui etiam indagare
lati⁹. ¶ Et vltra hīc tacta reperio plures opi
niones: licet hic valde succinctē trāseant do
cto. de quo mirandum est. Et primò est glo.
in præal. c. ideō. vbi distinguit, an sit verbali
ter depositus, an actualiter: vt priò casu pos
sit episcopus restituere: secundo nō. Alia gl.
est in. c. si quis presbyter. vij. q. j. quā distin
guit inter depositū ex crimine & depositum
ex contumacia: vt primo casu ep̄s non resti
tuat. secundo sic. Alia est in. c. episcopus. xj. q.
iij. quā dicit q si fuerit depositus iniuste: pu
ta per falsos testes episcopus restituit: al̄s nō.
Sed videtur loqui in degradato: referendo
eam ad text. Glo. in. c. cleri. excom. mi. videt
concludere, quòd depositum non possit re
stituere: nisi iniuste fuisset depositus. Glo. in
c. extuā. de cleri. non residē. tetigit sed nihil
firmavit. ¶ Reperi Specu. altius attingentem
hanc materiā in titu. de leg. §. nunc osten
dendum. ver. nono. vbi post multa videtur
sic concludere. Quòd aut quæritur de degra
dato actualiter: aut de deposito verbaliter.
¶ Primo casu aut petitur de iure restitutio:
vt quia allegatur falsitas testium: vel quid si

mile. & potest in præal. c. episcopus. Aut de
gratia: & non pōt: quia reseruat solī papæ.
& in hoc casu intelligit. c. ideō. super quo se
fundant hīc doct. ¶ Secundo casu in verbali
ter deposito: dicit indistinctē, q potest. Er
ad hoc allegat hoc cap. & sic aperē sentit cō
tra opi. hīc recitatam: vbi etiā post depositio
nem pōt episcopus dispensare q placet. Et sen
tit etiā hīc Colle. & satis potest defendi & te
neri tanq fauorabilis. & facit iste tex. indistin
ctē permittens dispensationē in adulterio, &
minoribus: & maximē in eo quod sequitur
post mentionem factam de depositioe. & vi
de glo. magistratam. in. c. quāuis. de rescrip. lib.
vj. quā satis sentit hoc. Et hoc expresse per
istum text. reperio tenere Archi. post Pet. in

15 c. j. xv. q. vlti. ¶ Sed circa hoc instat aliud
contrarium, de quo sæpe dubitavi: nec repe
ri expresse tactum per docto. Quomodo po
terit episcopus dispensare post condemnatio
nem: dum per sententiam latam super adul
terio, condemnatus efficiatur infamis. & sic
de alijs criminibus publicis. vj. q. j. c. infames
lj. & ij. ff. de his qui not. infam. Et episcopus se
cundum cōmunem opin. traditam in. c. cum
te. de re iudica. non restituat famā. argu. in. l.
j. §. de qua. ff. de postu. quia hoc reseruat
principi vt ibi. Sed dico tenendo primum q
licet infamia sit irrogata: nihilominus po
test episcopus in adulterio & in minoribus
dispensare: quia tunc restitutio famę venit
per quandam consequentiam in eo qd resti
tuit cōtra sententiam suā in casu sibi conces
so. Et pro hoc optimē facit tex. in præalleg. §.
de qua. vbi patet quòd inferior restituendo
in integrum aduersus sententiam suam in ca
su quo potest per consequentiam, restitui
ad famam: si talis erat sententia, quę infama
bat. licet directē & principaliter non potuif
set restituere famā. & est in hoc ille tex. val
de singu. Et sic dico ad propositum, q licet
directē episcopus non posset restituere quē
famā: tamen indirectē per quādam cōsequē
tiā potest. Et de hoc est casus no. hīc secundū
istum intellectum. & sic intellige & restrin
ge Archi. in. c. ep̄s. xj. q. iij. vbi no. per illū tex.
infamem posse restitui de iure canon. & hoc

16 not. ¶ Sed circa facultatem dispensandi
quero nunquid possit ep̄s dispensare in casib⁹
à iure permissis sine consensu capituli
c sui. Videtur primò quòd non: per text. c hīc
dum dicit, cum clericis: intelligendo quòd
hoc verbum denotat causam agentem seu ef
ficiētē: sed intelligēdo, q denotat clericos cū
quibus dispensatur non collitur hoc ex text.
Ioā. and. videtur hīc sentire q non requira
tur consensus capituli. & remittit ad no. per
gloss. in. c. cum ex eo. de elect. lib. vj. & ibi
videtur concludere quòd generaliter in fa
cultate dispensandi non requiratur consen
sus capituli. & sequitur hīc domi. Anton. &
do. Cardi. Et pro hoc secundum do. Ant. q
ius dispensandi cōpetit ep̄o d de iure speciali,
in quo nō habet cōitatem cū capitulo. iuxta
not. in. c. verum. de foro cōpe. & de ele. c. cū
in cunctis. in fi. & sequit Spec. in titu. de lega
to. §. antepe. in princ. Aduerte: quia per ratio
nem suam sentit do. Anto. q potestas dispen
sandi in casibus ep̄is concessis e nō deuoluif
ad capitu

d ¶ Competit epif
copo. Pondera ga
dictum. c. episco
pus. xv. q. vñ. loq̄
quādo ep̄s audit
causam. & sic loq̄
in decisione causę
sed non loquit in
dispensatione, quę
est fauorabilior,
pondera tex. in. c.
qualiter. el. ij. de ac
cu. vbi dicitur cū
senioribus ecclesię
pondera quia ho
die ep̄i præscripse
rūt: vt soli possint
vt i. c. ij. de cōfue.
lib. vi. p. Do. ibi. vi
de ergo ista q̄stio
est frustratoria. &
ga dispensatio ac
cedit ad gratiam.
And. Barb.

ZACHARIAS.

¶ Casibus ep̄is cō
cessis. Adde quod
no. in apo. ad istū
in. c. cū olim. i. ver.
succedit. nu. 2. &
ibi plenē examina
tur potestas capi
tuli sede vacante.
ibi etiam bona gl.
ver. capi. §. de ma.
& obe. & Spec. in
tit. de instr. edi. §.
nunc verò aliqua
verfi. itē circa le
gitimos.

ad capitulū sede vacante ex quo hęc potestas cōpetit epō iure singulari iuxta no. in præal. c. verū. Cuius cōtrariū apertē tenet Fede cōfi. xxix. vbi plenē hoc prosequit. & hoc plus placet: maxie attempta illa rōne q̄ dispensatio aliqn est debita: vt. s. dixi. vñ est iuris dictionis episcopalis & cōpetit suo iure: hinc est, q̄ inferioribus hoc nō cōcedit: vt. s. dixi. Nam & in casib⁹ maiorib⁹ hęc potestas deuoluitur ad capitulū: vt no. in cle. vna de re. permu. & in. c. vno. de maio. & obe. li. vj. & cognoscit de causis magnis: vt in. c. ad abolendā de hære. & in cle. j. eo. ti. Et ob hoc dico ep̄m debere require cōsiliū sui capituli. seu cōsensum in dispēsatione: si cā est ardua
 a vel casus est arduus: iuxta no. per Inn. in. c. nouit. de his que fi. à præla. Si enim episcopus nō debet audire causas subditorum sine cōsilio capi. xv. q. vij. c. episcopus nullius, & sic exercere nō potest quod est debitū, multo fortius nō debet posse dispensare cū per eam vulneretur iura. xxiiij. q. iij. c. displicet: vt. s. dixi. Et hanc opi. q̄ episcopus solus non possit: tenet Inn. in. c. quod Dei timore. de sta. re. & Archi. in præal. c. cū ex eo. de elect. lib. vj. & videtur tex. cū glo. j. q. v. c. fi. & sentit gl. in. c. ex pœnitētibus. l. dist. Licet. d. An to. hic dicat & minus benē: q̄ prima opi. cōiter teneat. Non obstat ratio glo. in præalle. c. cū ex eo. in eo, quod dicit, q̄ iura cōiter faciunt mentionē de solo episcopo: quia hoc ideo est quia ipse est author in dispensando: licet teneat require cōsensum siue cōsiliū capituli. Do instantiā. Iura cōiter dicūt, q̄ prouisio ecclesiarum spectat ad ep̄m. x. q. j. c. regēda. & c. nouerint. & quasi per totum. & xv. q. vij. oēs basilicę. Item q̄ institutio clerici & destitutio spectat ad ep̄m: vt in. c. cū ex iniuncta. de hære. in fi. Itē q̄ corā epō suo cōueniēdus est clericus. xj. q. j. de persona. & j. ti. proximi. c. si quis cōtra clericū. & tñ non potest hęc oīa solus ep̄s facere: imō debet habere cōsiliū, seu cōsensum capi. sui: vt in præal. c. nouit. & in. c. q̄to. de his, quæ fiūt à præla. & in præal. c. episcopus nulli⁹. c. cū simi. Sed ideo metio fit tantū de episcopo: q̄a vt. s. dixi ipse est author & dispēsator. Non em̄ tenetur sequi cōsiliū, sed require: vt
 17 in. c. cū veteri. de elect. & in. c. cū olim. de arbi. ¶ Sed circa hoc moueo vnum nota. dubium ad materiam an capitulum sede vacante possit dispensare cū clerico. ne deponatur. & sic in casibus huius. Nā Fede. de senis in loco præal. format tñ q̄stionē nūq̄d possit dispensare cap̄m in casu. c. cū ex eo. In decidēdo tñ generaliter videtur cōcludere in oī dispensatione, vt ptās deuoluat ad capitulum: nō tamen attingit specificē istum casum. Sed ratio dubitādi in isto casu est hęc: q̄a nō videt q̄d capitulū possit cognoscere de causa depositionis clericorū: cū hoc sit ordinis. vnde etiam solus ep̄s nō pōt, sed debet secū adiungere numerū ep̄orū à canonib⁹ determinatū: vt. xv. q. vij. c. si aut. & c. si quis. & plenē ibi in summa. & c. i. & ij. de pœ. lib. vj. Hinc dicit gl. in. c. trāsmisam. de elec. q̄ etiā electus & cōfirmatus in ep̄m nōdum cōsecratus non pōt cognoscere de tali causa: multo ergo fortius nec capitulum: si nō potest aliā pœnā imponere: ergo nec in illa dispēsare: sicut in sequenti quæstione dicit de electo. ¶ Sed hoc nō obstat puto cōtrarium. Nam etiam p̄supposito, q̄ nō possit cognoscere, nec deponere tamen poterit dispensare, ne deponat: quia dispensatio est merē iurisdictionis, ergo pōt illā exercere. Nec obstat q̄ non possit illā pœnam imponere: quia istud contingit ex eo quod est ordinis. vide bo. simile. in. c. suffraganeis. de elect. & quod not. in. c. j. de transla. episco. in glo. penul. quæ est notabilis. vnde potest committere decisionem & cognitionem alijs: sicut facit in literis quas tradit ordinandis. in. c. iij. de tempo. ordi. lib. vj. Et ita puto dicendum in electo confirmato nondum cōsecrato. vt dispensare possit cū sit iurisdictionis per supradicta. Et not. per Innoc. in præallega. capi. suffraganeis. licet hic docto. dicant eum posse dispensare in pœnis, quas imponere potest: sed non in alijs. Sed non video bonam rationem diuersitatis necessariō concludentem. Et pro hoc facit quod not. Ioan. andr. in. c. ij. de pœnis. libro vj. vbi dicit quod licet numerus episcoporum requiratur de iure in cognitione causæ: dum igitur de depositione per iura superius allegata. De consuetudine tamen solus episcopus cognoscit, & per se & per vicarium, quando non intendit procedere ad actua- lem degradationem. Et pro hac consuetudine optimē facit iste text. & c. cū non ab homine. j. eodem. & capi. postulasti. tit. pro. & c. ij. de offic. vicar. lib. vj. Et sit poterit hodie cognoscere, &

pœnam imponere solus electus, & capitulū sede vacante. Et de electo tenuit Inno. in. d. c. trāsmisam. de elect. De capitulo allego tex. apertum in. c. ad abolendam. de hære. vbi cognoscit contra clericum etiam de hære. & in cle. j. eod. titu. & videtur etiam probari quod possit eum tradere curiæ seculari. In contrarium tamen multum facit ca. primo de hære. libro. vj. vt hodie etiam requiratur numerus episcoporum, quando intenditur ad depositionem actualem. Et quicquid sit in hoc illud tamen puto verum, vt semper possit capitulum dispensare: & etiam electus, cū sit merē iurisdictionis. ¶ Quæro ad declarationem literæ, nunquid possit episcopus cum accusato dispensare inuito accusatore: doct. communiter hīc tenent, q̄ sic: quia potestas dispensandi liberē conceditur episcopo. & beneficium iuris nemini est auferendum: vt in regula, indultum. de reg. iur. lib. vj. duntamen accusatus egerit pœnitentiam, de quo in Specu. in titu. de aboli. §. j. vers. sed cum suprā. Et hoc intelligo verum quando dispensatio solum venit in præiudicium publicum: nec tangitur interesse priuatum: aliās non posset. facit ad hoc quod not. Ioan. andr. in. c. dudum. de elect. post Innoc. Et per hoc dicit Ioan. de lign. quod si sit dispensatum cum aliquo pendente impetratio- ne, quæ est obtentum, quod ille priuaretur beneficio suo, & certo conferetur quod non valet dispensatio in præiudicium impetran- tis: cui saltem fuerat ius quæsitum ad rem
 a de hoc. l. distinctio. cap. vt constitueretur. & quod not. in. cap. quauis. de rescript. libro vj. Item hęc dispensatio non conualidat electionem nullam: quæ præcessit
 b per regulam, non firmatur. de regu. iuris. libro. vj. de quo tamen dic. vt not. Innocen. in cap. nisi. §. propter. de renunt. ¶ An autem posset dispensare cum accusatore, qui non probauit. Specu. in titu. ij. §. nunc de episcoporum. vers. sed nunquid cum accusatore. q̄ nō. quem sequuntur hīc Io. an. & d. Ant. tñ, quia nō egit pœnitentiā: tum, quia punit ex præsumptione calumniæ. Do. meus do. Cardi. hīc tenet oppositum: quia eadē est ratio in accusatore & accusato: & hoc quatenus dispensatio nō tangit interesse priuātū. Sed per hoc omnino non tollit fundamentū tenentium cōtrarium. vnde dico, q̄ etiā dispensare pōt cū accusatore: quia dispensat in adulterio & minoribus: sed accusator deficiens est in minori delicto, quā sit accusatus: tñ quia accusatus, si uerē cōmissit adulterium, teneat ex vero delicto. sed ille tenetur ex quadam calumnia & perfidia: & maximē, quia p̄sumptiuē dicit reus. ¶ Quo casu multū tēperanda est sententia quādo. i. proceditur ex p̄sumptione: vt no. Inn. in. c. q̄a verisimile. de p̄sum. Item nō est saltem maius delictum. quod patet ex identitate pœnarum. Itē nō obstat q̄ nō egerit p̄niam: quare fateor quod prius aget pœnitentiā, & postea dispensabit. Hic em̄ requirit peractio pœnitentię: ne delictum omnino trāseat impunitū. Satis em̄ est, q̄ tpe dispensationis fiēde, iste egerit p̄niam. Nam & accusatus nō egit p̄niam ante conuictionem tñ cum eo dispenseretur. f. imposita pœniten-

SEBASTIANI.

a ¶ Arduus. Hanc opi. firmat dominus Maria soci. in c. ad audientiā. co. pe. de homic. Ro. in cōfi. cccxxv. inci. quo ad primū. Old. i. cō. cccxxvj. inci. q̄ articuli dati. col. ij.

SEBASTIANI.

b ¶ Præcessit. vide Cald. in cōfi. j. sub ti. de elect. & Are. in cōfi. vñ. inc. p. cedēdū est. col. ij. Butriū & Abb. in ca. innotuit. s. de electio.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Partē poenitētię. pōdera, qā sum⁹ i casu fauorabili: q casu habet pro cōpleto. l. vestimētū ff. de au. & arg. le. And. Barba.

b ¶ Pōt. i. debet. Ad de q verbum pōt iniunctum alicui qui ex necessitate officij aliqd tenet facere, iportat necessitatē, secundum Bal. in l. Gallus. in prin. in priā opp. ff. de lib. & posth. vbi dicit q si statum distat q pās possit iquirere de maleficijs. intelligitur. i. q debeat. & sequunt ibi Raph. & Imo. & sequit Ang. de. are. i tra. cta. malef. in glo. j. in pe. col. verfi. qd si statuto cauetur &c. De veritate istius dicti vide apōst. ad Ang. vbi s. & Alex. & alios in. d. l. Gallus. Aenaz. fāco.

ZACHARI.

¶ Adde, q tūc de mū hoc verbū pōt necessitatē importat, qn necessitatē negatiua pcedit gl. est not. & pperud mēti tenēda. i. c. j. de reg. iur. li. vj. quā ad hoc all. iste & post eū Barb. i. c. j. de cā pos. & p priē. refert & seqt Anto. corse. singu. ccxj. in ver. pōt de qua dictione vide p Moder. i. l. si mā dauero. §. si. ff. mā. & in authē. sed & periculū. C. sine cē iu vel reliq.

Anto. Francif. ¶ Quando verbū pōt importet pze cisam necessitatē vltra hic alle. vide Bar. in l. iij. i. j. col. C. de pig. & in l. fi. in. q. ff. de seruis & in l. i. de his. in j. col. i. ver. pteat ista lex. est prohibens. ff. de trāsa. & vide Bal. i. l. j. i. pe. colū. C. q admi. & habet p Bar. in suo cōfi. inci. sup peti tione cuiusdā. & p Lāfrā. de oria. i. c. qm cōtra. in ver. di lationes. de pbat. & vide ēt Bar. in l. si nō fortē. in. §. si cētū ff. de cōdi. in. de. vbi dicit: q negatiua pposita fa-

tia peracta. ita & in accusatore. Et puto q in casu huius. c. nō suffecisset peregrisse partem poenitentię: sicut hīc vult dominus Ant. per. c. ex tenore. de temp. ordi. quia illud cap. loquitur in alio casu. i. qn peccatum erat occultū. & est illud quoddā cōsiliū. hīc verō loquit in peccato manifesto: & vbi fienda est dispēsatio. vnde ne videatur sine poenitentia trāsire debet peractio poenitētię pcedere dispensationē: vt clarē innuit litera. a cuius ver bis nō est recedēdū: maximē in hac materia. ar. c. j. & ij. de fil. presby. lib. vj. ¶ Sed quā ro an ep̄s debeat dispēsare: doct. hīc dicūt, q sic, peracta poenitētia. vnde exponūt tex. pnt id est debet. b Sed glos. in. c. dño sancto. & c. & cōstitueret. l. dist. & j. qō. vij. c. exigūt. vident cōcludere, qvbi subest causa tenet ep̄i copus dispensare: aliās peccat. Non tamē per hoc dat reo actio ad petēdā dispēsationē: sed pōt implorare officium superioris. argu. c. nullus. de iurepa. Et cū hac opi. glo. trāseunt hīc moderni: sed cōsidero, q ista expositio, quā hīc faciūt doct. est impropria, & contra l. non quicquid. ff. de iudi. & de offi. deleg. c. cōsultuit. & qd ibi nō. Non em quicquid iudicis potestati subijcit, iuris necessitati submit tit: vt in iuribus p̄real. Item sequeret q aliqui posset dispensare sine causa quando. s. dispēsatio non est debita. qd apertē sentit hīc do. Ant. dicēs, q qn sine causa petitur non est debita. Et hoc secundū eū voluit dicere Arch. in. c. licet canō. de elec. lib. vj. & in. c. vt cōstitueret. vbi dicit q dispēsatio quādoq est est tantū permiffa. & hac est gratia: qnq est debita: & est tunc ius: cū sit executio iustitię Et hoc dictū, seu hoc sentire, est cōtra id qd s. dixi secundū Inn. in. c. cum ad monasteriū. de stat. re. vbi dicit q non valet dispēsatio si ne causa: vel est retractāda. Facit etiā qd not. glo. in palle. c. requiritis. j. qō. vij. & ideō dico q qnq in dispensatione vertitur vtilitas publica: vt quia scandalū euitat: vel ecclesia multum meliorat ex persona illius, qui aliās erat valde vtilis ecclesię: & ista est debita: & peccat episcopus nō dispēsando. & in hoc poterit implorare officiū superioris. Et in hoc casu intelligo iura superius allegata, quā sic in veritate loquuntur: & maximē. c. vt cōstitueret in fi. Quandoq tantū subiacet vtilitas personę: vt quia aliās est bonę conditio nis: licet inciderit in hoc delictum: & vide s. satis contritus. & tunc dico, q episcopus potest: nec peccat non dispensando. & ita propriē loquitur iste tex. dū vti verbo potest. Non em peccat faciēdo iustitiā, ex quo non vertit interesse publicū, quia saltem poena est vtilis in exemplū. iij. dist. c. factę sunt autem leges. Si autē nulla subest causa, nec in persona patiente, nec extrinsecus. respectu publici interesse: tunc dico, q dispensatio fieri nō pōt: vel si fieret nō valeret, vel irritaret & dispensans puniretur, vt in p̄alle. dicto Inno. & hoc benē no. ¶ Vltimō hīc quāro, vt integrē habeatur materia huius ca. an per simplicē dispensationem factā per episcopū, intelligat dispensatum in acquisitis & acquirendis ordinibus & beneficiis. Petr. & Abb. q sic. Cū enim secundū eos dispensatio sit beneficium, est latē interpretandum. de

dona. cū delicti. de ver. sig. c. olim. qd intelligit ipse quo ad iura quā ipse dispēsans cōferre pōt. Et sic nō ob. de consau. & affi. c. quod dilectio. & facit de priui. c. quia circa. & not. benē hoc dictū. Facit etiā ad hoc qd dixi. s. re ferendo Bar. Dicunt ēt q per dispensationē episcopi, nō erit habitatus ad epatū. ad hoc de elec. c. innotuit. Et sic notoriū fornicatores & alij similes. quantūcūq egerint pniām nō possunt sine licētia papę in ep̄os promoueri. qd est satis grauē secundū Abb. Do. Anto. in effectu dicit q si fuit dispēsatus quo ad solā depositionis poenā nō imponēdā, nō poterit promoueri. Si verō simpliciter quo ad ppositiones futuras, poterit ad epatū pmo ueri ex quo sublata est macula peracta pniā & hoc mihi placet & adduco. c. ferrū. l. dist. vbi patet q post pniām incipit esse nou⁹ homo. Nec debet cōsiderari in eo qd fuit: quia incipit esse qd nō fuit. Ex quo em illud delictū nō inducit irregularitatē, satis ep̄i dispēsatio videtur sufficere. ar. hīc. & in p̄al. l. j. §. de qua. ff. de post. Ad hoc glo. no. in. c. fidelior. l. dist. q colligit per illū tex. exēplo sancti Petri q potius eligē⁹ est q peccauit: & poenituit quā qui nūq peccauit: quia ille scit melius cōpati infirmitatibus aliorū q iste: & firmior nūc v̄r ad resistendū, q semel lapsus est & reuersus. ¶ Et ad materiam dispēsationis, an debeat extēdi: vide qd nō. gl. in. c. qā intantū. de p̄abē. & vij. q. j. c. si qs in clero. plenē per Archi. in palle. §. nisi rigor. & in. c. exigunt. j. q. vij. & rescri. c. statutū. §. sancimus. libr. vj. in gl. dignitate. & qd nō. Io. an. i. c. ex tua. de cle. nō resi. Extēditur enim ad necessaria consecutiua: vt ibi nō. Abb.

- SVMMARIVM.
- 1 Feudalis causa debet cognosci & ventilari corā domino feudi, qui super hoc habet ordinariam iurisdictionem. 13. Sed quid si alius sentētiavit super hoc? vide j. nu. 9.
 - 2 Iurisdicō ordinaria confertur per legem.
 - 3 Reconuentio non tribuit iurisdictionem.
 - 4 Subditus nō tenetur respondere domino super causa priuilegiata.
 - 5 Iurisdicō cōcessa alicui respectu certę rei durat quantū ille vult, & potest. Iurisdicō deuoluitur ad ordinariū quādo ille, qui primō habebat non potest, vel nō vult vti. Iurisdicō potest p̄scribi.
 - 6 Laicus habet iurisdictionē in clericos: quādo habet iurisdictionē respectu certę causę. quę vi get in clericis. & nu. 22.
 - 7 Rector alicuius collegij, licet habeat iurisdicō. inter personas ipsius collegij: nihilominus nō aufert iurisdicō. ab ordinario, etiam super eis dē causis.
 - 8 Monachus debet magis obedire abbati quā episcopo in cōcernentibus regulam.
 - 9 Iurisdicō domini super feudo, non pōt prorogari a vasallo sine licentia domini. Sententia a non suo iudice, est nulla.
 - 10 Tacens & nō cōtradicens, an videatur cōsentire?
 - 11 Iurisdicō. si fuerit alicui interdicta adhuc valent acta facta nisi talis iurisdicō. sit alter. tributa. Mandatum p̄sumitur quoties quis agit nomine alicuius ipso p̄sente, & non cōtradicante. Clerici non possunt prorogare iurisdicō. sine cōsensu superioris.
 - 12 Iurisdicō deuoluitur ad proximum superiorem. Qualitas

citatum de iure i possibillē. & vide ēt Bar. in l. fideicō missa. in. §. hęc ver ba. ff. de le. iij. & vi de Ale. in cōfi. pe. in. ij. parte cōsilio rum. & vide in. c. j. vt ec. bñfi. vbi dicit scribētes, qd ēt si iungat cū verbo debeat: vt puta: qā dicatur, possit & debeat: importat p̄cisam necessitatē. Et eodē mō importat necessitatē p̄cisam in vltimis volūtatibus: vt in l. peto. de leg. ij. & vide ēt Bar. in l. j. de iniur. testa. i. ver. op. qd dicitio pōt & p Bal. i. l. ij. i. §. creditum. ff. si cer. pe. ¶ Et adde q si po natur affirmatiuē i cōtractib⁹ scriptis vel legibus impo rat necessitatē cau fatiua: vt in l. sepe ff. de offi. p̄si. & in l. si tibi. in. §. fin. ff. mā. & generaliter quō ponat & sumatur hęc dicitio pōt: vide gloss. & Bar. in l. qd ferui. vbi etiam per do. Alex. in. j. co. ff. de condi. ob cau. & vi de Bal. in l. j. in. ix. opp. C. qui. res iu. nō no. & in authē. si qs. C. de na. lib. & vide etiā glo. in cle. ij. de cele. miss. & quā ponūt scri bē. i. c. cōsultuit. de offi. dele. & in cle. auditor. de rescri.

SEBA. SAPI.

¶ Nouus homo. Vide quēnot. do. Ias. in rubri. ff. de iust. & iure. colū. j. vbi p dicta Abb. hic videtur repro bare quandā opi.

- q̄ habet, q̄ iudeus 14 *Qualitas que tribuit iurisdictionem iudici, an sit effectus christianus* nō pōt doctorari. Si em̄ est emēdat⁹ & quodāmodo factus nouus: vt dicit Abba. hic: vide tur, q̄ possit doctorari. vide p̄ eū.
- a ¶ Ceterū quia. Vi de Bal. in. l. fi. s. cū aliquis. C. de iure delibe. vbi alle. In no. hic: & eundē i. imperialē. s. p̄ terea ducatus. de prohi. feu. alie. & in. s. p̄ terea. lulti. Andr. Barba.
- b ¶ Ordinariū. Ad. de Old. consi. xviij.
- b ¶ Iurisdictionem. ordinariā. Sed dic q̄ est specialis: licet sit ordinarius, vide gl. in. c. j. de in uelti. in mart. fac. Andr. Barba.
- c ¶ Non poterit. Vi de Bal. & vide que hic dixi in recoll. vide Bal. & alios i. l. j. s. & post ope ris. ff. de ope. noui nuntia. Aud. Bar.
- d ¶ P̄scriptione. Adde q̄ nō solum iurisdic̄tio p̄scribi tur, sed etiā merū imperiū. ita p̄ plu ra. d. l. as. in. l. impe rium. i. iij. q. ff. de iur. om. iudi. vide Cor. i. cōsi. cclxiij. inci. in hac. in. xv. col. in. iij. vol. Ae. næ. falco.
- e ¶ s. excessus. Not. qd. s. excessus. ha bet locū in ordina rio cōtra dñm feu di. Pondera benē illū tex. quia iudi cio meo nō videt bñ dictū ex eo: ga dñs feudi est ordi nari⁹. & est sua res & tractat de dāno euitādo. & ordina rius nō habet iuris dictionē: nisi data negligētia vt hic. ergo antea nō pōt se impedire. Andr. Barba.
- Anto. Francif. ¶ Circa hoc an iurisdic̄tio & impe riū possit p̄scribi, vide Bar. in. l. fi. ff. vti possi. & in. l. j. s. si q̄ in hoc. ff. de iur. acti. pri. & in. l. sequit. in. s. si viā. ff. de vsuca. & in. l. si aliena. & in. l. iu. stē. in. s. nō mutat. eo. ti. & vide Bart. in cōsi. j. quod in cip. queritur an iu
- 15 *Iurisdic̄tio data pluribus intelligitur data, non omnibus in solidum, sed omnibus simul.* Iudices deputati in certa causa possunt illam de legare.
- Appellationis causa, vtum possit alteri commit ti. t. de iure canonico, quā civil.
- 16 *Miserabiles personæ sunt sub protectione ecclē siastica, & conueniunt suis reos corā iudice ecclē siastico.* Vidua dicitur miserabilis persona.
- 17 *Sacrilegium committitur etiam per inuasionem rei patrimonialis ipsius clerici.*
- 18 *Libellus est latē interpretandus in fauorem actoris.* Dominium positum in libello intelligitur de dire cto, siue vtili: secus in alijs dispositionibus. 19. 20.
- 20 *Per p̄scriptionem, an requiratur vtile, vel dire ctum dominium.*
- 21 *Feudatarius negans feudum spectare ad domi num: quo casu cadat à feudo.*
- 23 *Appellatio est de minori ad maiorem iudicem promouatio.*
- 24 *Ordo iudiciarius seruatur in modo sentiendi: quando etiam inter certas personas quis habet iurisdictionem: licet in decicendo seruetur consuetudo rei, super qua litigatur.*
- ¶ CAP. V.

cæterū quia. ¶ Va-

allus paratus coram dño responde re, corā alio super feudo con ueniri nō debet. h. d. Vel sic. Cognitio feu. inter vasallos, spectat ad dñm feudi. Vel tertio. Vasallus corā domino feu di conueniendus est, etiam si dominus feudi sit persona ecclē siastica: dummodò ibi actor possit suam iustitiam cōsequi: aliās loci ordi narius poterit adiri. & secundū hoc est casus notabilis. Diuiditur quia primò ponitur ex cessus. Secundò prohibitio. ibi. nos. Et illa di uiditur in duas. Nam primò prohibet. Secū do limitat restringendo prohibitionem. ibi. *quandiu.* ¶ Casus literalis. Quidam habe bant possessiones in feudum ab ecclē sia Bo non. Isti vasalli ecclē siæ trahebantur in causa super possessionibus illis coram delegatis à quibusdam alijs qui dicedant se potiores in feudo illo. Isti excipiebāt, q̄ parati erant re spondere coram domino feudi: iudices hoc non obstante sentētiā ex cōmunicationis, seu etiam interdicti promulgabant in ipsos. Episcopus dñs feudi significauit hoc domi no papæ. vnde ipse districtius idē fieri prohi bet quādiu illi parati fuerint super possessio nibus illis in p̄sentia episcopi dñi feudi iu stitiam exhibere. Ber. ¶ Not. j. t. q̄ dñs feudi habet iurisdictionem ordinariā b̄ respectu causę concernentis feudū. Probatur ex eo, quia hæc iurisdic̄tio sibi cōceditur à lege: vt in lib. feu. in. l. imperialē. de prohi. feu. alie. & hic in. c. verum. j. ti. prox. & in. c. nouit. j. eo. cū simi. ¶ Lex em̄ confert iurisdictionē or dinariā: vt no. per Inno. in. c. cū ab ecclē sia rum. de off. ordi. & in. c. quanto. eo. titu. not.

glo. in. c. suspicionis, & in. c. P. & G. de offic. delega. & tex. iuncta glo. in. l. & quia. ff. de iurisd. omni. iudi. ¶ Ex quo infero, q̄ eius iurisdic̄tio poterit prorogari. Credo tamen q̄ prorogatio fieri nō poterit: nisi respectu cōsimilis causę feudalis. secus verò si esset cā alterius naturæ: quia tūc nō esset prorogare, sed quodāmodo nouā iurisdictionē creare.

3 ¶ Quod non pōt facere recouētio: vt no. in. c. at si clerici. s. eo. & plenius per Innoc. in c. j. de mu. peti. & per Bar. in auth. & cōsequē ter. C. de sen. Et de materia dic, vt dicā in p̄al. c. j. Et hoc apertē sentit Cy. in. l. testamēta. ar gu. illius. l. C. de testa. Et ex hoc etiam infero q̄ ex eo qd̄ habet ordinariā pōt alij cōmitte re. arg. in. l. vna. C. qui pro iurisd. & in. c. pa storalis. de offi. ordi. & in. c. vt litigantes. eo. tit. lib. vj. Secundò not. casum in quo priua tus, seu p̄latus circa episcopum habet iuris dictionem ordinariā respectu certarum per sonarum, seu certarum causarum, etiā priua tiuē ad iurisdictionem episcopi. ¶ Tertiò not. q̄ vniuersaliter subiectus episcopo, non tenetur respectu certæ rei priuilegiatę corā eo, de illa re respondere. ar. cū capella. j. de pri uileg. ¶ Nota quod iurisdic̄tio data per le gem inferiori respectu certę causę, videtur perdurare & effectum habere in quantum il le velit & possit iurisdictionem exercere. Da ta ergo impotentia propter rebellionē sub ditorū, vel voluntatē ipsius iudicis, deuolui tur iurisdic̄tio ad ordinariū ipsius cōuen ti: vt est hic tex. opti. in dño feudi, & limitat mirabiliter. l. illam imperialem. de prohi. feu. alie. in lib. feu. Idem videt etiā esse in iurisdic̄ tione acquisita ex p̄scriptione. d. alle. text. valde not. iudicio meo in. c. irrefragabili. s. excessus. de offi. ordi. Et not. quia per illum tex. puto supplendū istum: vt ordinarius pos sit ad istantiā actoris, si dñs videt negligens, statuere sibi certum terminū, intra quem iu stitiam administret: vel al̄s ipse faciet. Ad idē qd̄ no. in simili in. c. ex parte Astēsis. de cōces. p̄bē. ¶ Vltimò induco istū tex. vltra om nes alios, ad vnū no. dictū q̄ quādo respectu certę causę per legē civilem iurisdic̄tio attri buit vniuersaliter alicui: q̄ talis etiā cōpre hendit clericos f̄ actiue & passiue: s̄ in quib⁹ viget illa qualitas, super qua fundatur iuris dictionem etiam in p̄iudiciū ordinarię iuris dictionis episcopi: vt hic colligitur expressē. Nam hæc iurisdic̄tio respectu feudi tributa est domino feudi per legē civilem vt in p̄al le. l. imperialē. & nihilominus vendicat si bi locū in clericis f̄ actiue & passiue: in qui bus reperitur illa qualitas. Si enim laicus est dñs feudi habet iurisdictionē: vt hic, etiam si vasalli sunt clerici, in eos exerceat iurisdic̄tio per dñm feudi, remoto ep̄o loci. arg. hic & in c. verum. j. ti. prox. secundū cōmunem lect. Facit qd̄ habetur in auth. habita. C. ne si. pro pat. quæ simpliciter disponens pro scholari bus, dando eis certos iudices: habet locum etiam in scholaribus clericis: quod tamen plenius cæteris attingam in. c. si diligentij. tit. prox. Et potest defendi primū: quia hæc dis positio Imperatoris potest se habere ad com modū & incōmodum, respectu clericorū: quia si sunt domini, habet iurisdictionē: vt hic. &

risdic̄tio. & per. d. Card. in cle. fi. i. ij. q. de cens. & not. doct. in. c. dilectus de rapto. & est cō clusio, q̄ pōt p̄a scribi: tamē debet articulari & pro bari, q̄ q̄s est vsus iurisdictione scien te & patiēte eo, q̄ habet iurisdic̄tio nem: nō autē sciēte & patiēte populo vt per Alex. in. l. j. ff. de iurisd. om. iu di. De imperio au tem an possit p̄a scribi, habet per Bar. in. l. naturali ter. de vsuc. & in. l. j. i. fi. C. de serui. & ibi concludit, q̄ cō tra Imperatorem nō p̄scribere vā cātē imperio: nec eo absente in re motis. de quo ha betur in. c. licet ex suscepto. de foro cōpe. & habet per doct. moder. in. c. j. de p̄scri. & la tius dicitur i. d. c. ex suscepto.

¶ Cōprehendit cle ricos. Tu pōdera, quia hoc iō proce det, quia papa vi det approbare: vt in. c. nouit. j. eo. vi de hic Bald. & do. Card. Andr. Barb. SEBASAPI.

¶ Et passiuē. Quod dispositio iuris civilis p̄pter naturā & qualitātē rei cōprehendat cle ricos vide pulchrē p. d. l. as. in pludijis feudo. in. j. q. prin cipali. & aliqd per eundē in. l. de qbus. col. ix. versi. scdm exēplū. ff. de legi. per And. sicu. in re pe. rub. C. qui ad mit. col. vñ.

¶ In clericis. Adde Anch. cōsi. cclxxij.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

a ¶ Nō priuatiuē.
Adde Ro. confil.
ccxlii.

SEBA. SAPI.

b ¶ Dubitari pōt.
Quādo data iurif
dictio veniat accu
mulatiuē ad aliā,
& qñ priuatiuē ē
lōga materia, vide
de ea latē p Alex.
& Moder. in l. Ti
tia. §. j. de leg. j. p
Ang. areti. in l. j. §.
fi qñ in appellatio
ne. col. pe. ff. de ap
pel. latissimē p Fe
li. in c. palto. col. j.
cū seq. §. de off. or.
vbi ponit regulā
cū octo limitatio
nibus.

ZACHARI.

c ¶ Questio feudalī.

Adde gl. sing. i. c.
imperiale. §. pter
ea. vlti. in glo. j. &
ibi Bal. in ti. de p
hi. feu. ali. p Fede.
vbi diffusē tractat
an & qñ iurifdi
ctio possit per va
fallos ī feudo pro
rogari. Eūdē in l.
decernimus. col. j.
ver. & adde tamē
vnū. & in l. j. in. §.
co. ver. & vnū scias
C. si a nō cōpe. iu.
Pau. de ca. plenē ī
l. j. §. & post ope
ris. & ibi Bar. ad fi.
& Alex. ff. de ope
noui nunt.

d ¶ Domini feudi.
adde Bald. cōf. ccc
xvii. & seq.

e ¶ Do. Ant. hin. Te
ne dictū do Ant.
hic ex eo: qñ iudex
ordinarius nō ha
bet exercitium, ni
si data negligētia
iudicis feudi.
Andr. Barbat.

f ¶ Dubitabilis est.
Pondera, qñ vasal
lus iurat quo casu
dicit Bal. in auz. ha
bita. C. ne fi. p pa.
qñ vigore iuramen
ti, non pōt schola
ris declinare forū
reitoris. ita in p
posito. Andr. bar.

g ¶ Præiudiciū ta
cēdo. No. qñ si do
minus feudi scit &
nō contradicit: qñ
videt cōsentire or
dinario pcedenti
in cā feudi. Et sic
hic quo ad proro
gationē fiendā suf
ficit tacitus cōsen
sus: vt ordinarij p
pri. & hoc voluit
do. Abb. i. c. signi
casti. de for. cōpe.
Ego credo opin.

ar. eorū quē no. in. c. j. de noui ope. nun. & di
xi in. d. c. j. de cōf. Item pa. videt approbare
hic illam dispositionē legalē: vt in. c. nouit. j.
eo. tit. facit qñ not. in glo. in. c. reprehensibi
le. xxii. q. vii. ¶ Insuper inducit istū tex. d.
Anto. ad probandum, qñ vbi respectu certā
cā a lege tribuit iurisdictionē alicui eo ipso,
videt exempta a potestate iudicis ordinarij
qñ exprimit iurisd. respectu psonē & nō ter
ritorii: scē si respectu territorij. p no. i. c. pa
fio. & i. c. cū ab eccliarū. de of. or. & i. c. qñ d. e.
tit. & videt corruptē loqui. Nā iura per eum
allegata probāt cōtrariū huius dicti. Et iste
tex. pōt adduci etiā pro cōtrario in eo qñ nō
ex toto eripit hāc cām a iurisdictione ordi
narij: sed inquantū dñs feudi est vigil & soli
citus: & dat potentia faciendi: quia data potē
tia & voluntate, nō habet se ordinarius im
pedire. Et quicquid ipse senserit dico istud di
ctum nō esse verū indistinctē: qñ rectori cu
iuscūqñ liciti collegij in causis concernētib⁹
ipsius professionem, dat iurisdictionē a lege in
personas illorū de collegio: nec per hoc adē
pta est ptas ordinario loci, etiā respectu earū
dem causarum: & dat iurisdictionē etiā sine ter
ritorio. Vnde dat iurisdictionē inferiori accu
mulatiuē, & nō priuatiuē ad iurisdictionem
ordinariā: vt. l. fi. C. de iur. om. iud. & qñ not.
Inno. in pal. c. cū ab eccliarū. & in. c. dilecta.
de excē. pl. xj. q. j. c. de persona. & in pal. c. qñ
to. Fateor tñq dñs feudi tribuit iurisdictionē
priuatiuē ad iurisdictionē ordinariā, saltem
data potestate & volūtate ī iustitia ministrā
da: vt hic probat aperte. & in præalle. l. impe
rialem. & j. tit. prox. c. ex trāmissa. & c. ex te
nore. ¶ Sed dubitari pōt de rōne diuersita
tis inter hunc casum & prædictum. & hāc pu
to diuersitatis rōnem. Noluit em dare lex re
ctori collegij iurisdictionē priuatiuē ad or
dinariū: quia cā agitāda ita cōcernit ipm re
ctorē, sicut loci ordinariū. vñ noluit ipsum
priuilegiare cōtra ordinariū in totū. Sed
in casu nostro causa agitāda respectu feudi,
merē cōcernit ipm dñm, penes quē remansit
directū dñum. iō voluit lex qñ dñs feudi ha
beret primō iudicare: quia quodāmodō iudi
caret super re propria: & quia melius infor
matus iudicat. Sed in defectū, ne iustitia defi
ceret, data volūtate vel impotētia, voluit or
dinariū adiri. Itē vasallus est magis subiectus
domino qñ subditus inferioris prælati ipsi
prælato: quia vasallus subiacet non solū re
spectu nudi exercitij iurisdictionis, sed respe
ctu feudi: & sic respectu certā rei. subditus
verō tñ subiacet superiori respectu nudi exer
citij iurisdictionis. ad hoc quod not. Bart. in
l. j. ff. de iudi. & de no. ope. nūtia. l. j. ¶ Facit
etiā quod in simili no. Inn. in. c. qñ d. de offic.
ordi. vbi dicit qñ in his, quē sunt regulē, Ab
bas præcedit epm respectu monachorum: cū
etiam in his magis debent obedire monachi
abbati, quā episcopo. quod etiam no. gloss. in
c. qui resistit. xj. q. iij. In alijs verō quæ non
sunt regulæ, episcopus & abbas habent pari
ter iurisdictionem: nec est necesse secundum
eum, qñ primō conueniatur coram abbate.
& idem in plebanis & alijs præpositis eccle
fiarum. hoc tamen vltimum latius examino
in. c. si quis contra clericum. j. tit. prox. in

repetitione. & fortē dicam in præalle. c. quā
to. vbi materia melius cadit. ¶ Sed quia su
pra dixi quōd questio feudalī debet primō
tractari coram domino feudi: quid si ordina
rius loci ferat aliquam sententiam super hoc
non data negligentia domini feudi: nunquid
teneat in casu, in quo iurisdictionē spectabat
ad dominū feudi? Host. qñ non per tex. hic in
verbo prohibemus. & arg. in. c. super literis.
de rescript. & remittit ad not. plenē. j. ti. pro
xi. c. licet. ¶ Primō excludam casus minus du
bitabiles, si sententia puta excommunicationis
lata sit in inuitum & nolentē corā ordinario
litigare: tunc credo opi. Hostien. simpliciter
procedere: quia talis sententia reperitur lata
contra iuris prohibitionem: vt hic. ergo nul
la. C. de legi. non dubium. & c. at si clerici. §.
eod. facit qñ not. Inno. in. c. fin. de acc. & de
testa. c. Raynuius. & opti. facit text. in. c. j. §.
ex parte. de concess. præben. lib. vi. Et idem di
co de quolibet actū gesto in inuitum ante le
gitimam prorogationem. Iurisdictionē enim
est translata de ordinario in dominum feu
di: vt hic. ¶ Secundus casus est, quando va
fallus spontē litigauit coram ordinario, do
mino sciente & contradicente: & tunc etiam
non valet sententia: quia reperitur lata con
tra ius, & a iudice non suo. Non enim potest
vasallus prorogare iurisdictionem alterius
inuito domino feudi: vt hic not. Inno. & Bar
to. in l. j. ff. de iudi. & in l. j. §. & post. ff. de no.
oper. nuntia. & glo. in præalle. l. imperialem.
§. prætereā. ¶ Tertius casus est, quando do
mino ignorante vasalli litigauerunt coram
ordinario. & idem credo ratione prædicta:
quia non poterunt prorogare iurisdictionē
fine consensu domini feudi. & per conse
quens reperitur sententia lata a non suo iudi
ce: vt in iuribus alleg. superius. Facit qñ not.
in. c. significasti. de foro compe. & tenet An
drē. de ller. in præal. §. prætereā. & domi. An
to. hic. ¶ Quartus casus magis dubitabi
lis est quando dominus sciuit vasallos liti
gare coram ordinario, & non contradixit: &
hoc casu tenet prædictus Andr. acta coram
ordinario tenere: quia fecit sibi præiudiciū
tacendo. §. argu. ff. de re iudica. l. sape. & c. pe
nultimo. j. eodem. Simile in illo, qui sciuit
suum procuratorem agere de eo de quo sibi
non commisit: & non contradicit. Facit em
sibi præiudiciū. de offi. dele. c. cū olim. Se
cus dicit si non potuit prohibere. & sic sol
uantur multa contraria alleg. ix. q. ij. c. j. facit
c. ex trāmissa. & qñ ibi no. j. ti. prox. do. Ant.
dicit se purgare, qñ et si sciat & taceat, nō va
let iudiciū. quia cū hic nō agatur de cōmo
do tacētis, nō debet haberi pro cōsentiente.
Nec ob. qñ iste aliās est ordinarius iudex: qñ
exercitiū est deuolutum ad dominum feudi
arg. de rescrip. c. ab excommunicato. & quod
ibi no. Item non ob. secundum eum, qñ inhi
bita iurisdictione, nihilominus valet, qñ agi
tur. Ad hoc qñ not. de rescriptis. sup. literis.
quia illud procedit quādo alteri exercitiū
non est attributum, sed tantū prohibitio est
facta. Ego puto dictum Andr. verius, vt
valeat acta hoc casu tantum fauore iudicio
rum^h quia debemus in dubio interpretari,
vt actus maximē iudicialis magis valeat,
quā pe-

do. Anto. veriorē,
vt non videat co n
sentire. ar. eius qñ
dicit Inn. i. c. i Ge
nesi. de ele. & dicit
Io. and. in. c. Io. de
test. & qñ habetur
in l. filius fa. §. inui
tus. ff. de procura.
Nec est verū dice
re, qñ videt euitare
onus iudicādi: qñ
hoc casu ē honor
domino iudicare
in causa feudi. Et
facit qñ iurisdictionē
datur domino pri
uatiuē: quia non
priuatur domin⁹,
nisi data negligē
tia. vbi cūqñ ergo
non dat negligē
tia, non cōpetit iu
risdictionē ordina
ria. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

h ¶ Fauore iudicio
rum: Hāc opi. te
net Bal. in. c. j. col.
col. §. ver. quāro
an iurisdictionē. de
inuesti. in mar. fa.
& in. c. imperiale
§. si. col. pe. de p
hi. feu. ali. p Fede.
& latē Maria soci
in. c. ex trāmissa.
v. q. princip. de fo
ro compe.

q̄ pereat: vt litium sit finis. ar. c. fi. de dolo & cōtu. l. quidā æstimauerūt. ff. si cer. pet. & in c. Abbate. de ver. fig. & l. quoties. ff. de ver. ob. ¶ Et optimè facit dictū Innoc. in c. ex parte Decani. de rescrip. vbi dicit, q̄ si aliq̄s agit nomine meo in iudicio, & non cōtradi- co: videor tacitè sibi dare mandatum. ^a Facit op. quod in simili not. gl. i. regula, delictū de reg. iur. lib. vj. quia nō tractat hīc saltē de aliquo graui p̄iudicio dñi. Nam & si iudicare sit honor, est tñ onus. Vnde vt hoc onus iudicandi euitet, satis pōt p̄sumi tacitus cōsensus. Ad hoc qd̄ not. Inn. in c. vt debitus de app. vide bonā gl. in c. si cōtra vnū. de of. dele. lib. vj. in verbo probari. facit. l. qui patitur. ff. manda. Itē sicut ex parte prorogantis sufficit tacitus cōsensus: vt sentit Inn. in c. ad petitionē. de accu. & facit. l. j. ff. de iu. cū si di xi in c. j. s. eo. Ita & ex parte superioris habentis cōsentire. & facit qd̄ plenē nō. de hoc brocardo, an tacēs habeat pro cōsentiente & qd̄ dicā in c. nonne. de p̄sump. & hoc nō. quia possunt adduci ad personas clericorū litigātiū corā alieno iudice: qui simili modo non potest prorogare iurisdictionē alterius sine cōsensu dñi. i. superioris: vt in c. significasti. p̄gal. ¶ Venio ad glo. quā diuido in tres partes. Secūda ibi. *¶ si aliter.* Tertia ibi. *sed in iudicio.* ¶ Quēro igitur capiēdo primā partē, quid si dominus feudi est negligēs facere iustitiā. rñdeat gl. q̄ deuoluitur iurisdictione ad alium: sed glo. non dicit, quis sit iste alius. Glo. & doct. in p̄alleg. s. p̄terea. in l. imperialē. sentiunt q̄ ordinarius rei satis sentit hoc glo. in fin. Nam res de facili reuertitur ad naturā suā. xxxv. distin. c. ab exordio & l. si vnus. s. pactus ne peteret. in fin. ff. de pactis. Et quia vt dixi in notabilibus iurisdictione videt̄ istius data inquantū per eos explicat iurisdictione. Aliās ergo remanet sub suo iudice. & videtur expressum in simili in c. irrefragabili. s. excessus de offi. ordi. Et hoc credo procedere, vt ordinarius rei succedat: nisi sit dominus superior mediatus. tūc puto per illam negligentiam domini immediati supplendā. Et pro hoc allego casum secundum vnum intellectum, in c. ex transmissa. j. tit. l. proximi. sicut enim ille supplet & corrigit iniquitatem per viam appellationis: ita & negligentiam de quo ibi latius dicam. ¶ Secundò quēro cum secunda parte gloss. quid si alter de vasallis nolet respondere coram domino glo. dicit, quod potest illum punire. Quam autem iurisdictionem poterit ille exercere in puniendo: dic. vt generaliter dicam. in c. si quis contra clericum. j. tit. l. proximi. & melius quo ad casum nostrum: vt habetur in li. feu. de milite vasallo, qui contumax est. c. dominus. vbi est bo. text. cū gloss. & seruata illa solennitate, posset priuari feudo. ¶ Vltimò in tertia parte glo. op. de c. ex parte. B. j. tit. l. proximi. vbi dominus feudi fuit p̄teritus. Solu. ibi agebatur possessorio: idē potuit agi coram ordinario. Hoc autē cap. & similia, iure procedunt, quādo agitur petitorio. quo casu gl. distinguit tres casus, q̄ si quæstio vertitur inter dominum & vasallos, occasione feudi: & tunc per alios vasallos ista quæstio debet determinari. Si verò inter duos

vasallos: tunc dominus feudi debet cognoscere: vt hīc. Si verò inter vasallum & tertium: tunc dominus non cognoscit, ne sit iudex in causa sua. & hoc vult glo. in effectu. ¶ Doc. hīc multum insistent & per multa verba, quorum dictis in effectu aliqua addendo breuiter concludo: quod aut est quæstio inter dominū & tertium, qui fortē dicit dominum sibi obligatū ad infeudandum, vel vendendū: vel quid simile: & puto ordinariū rei adeundū: quia lex dat iurisdictionem paribus curiæ, seu vasallis, quādo qd̄ est inter dñm & vasallum: vt in p̄alleg. s. p̄terea. Extra illum casum remanet ergo iurisdictione apud ordinariū: quia casus omīssus relinquitur in dispositione iuris cōmunis. vt nō. in c. susceptū. de rescrip. lib. vj. & qd̄ ibi nō. maxime, quia cū ista iurisdictione sit superinducta & p̄iudicās iurisdictioni ordinariæ est restringenda: vt in simili dicit glo. sing. in cle. vlt. de offi. or. Aut qd̄ est inter vasallū & tertium: de quo cōstat, q̄ non est vasallus. Sed iste fortē dicit, q̄ ipse debet iustitui, vel alter litigat sup feudo cū vasallo: & tunc etiā ordinarius cognoscit: vt dicit hīc gl. & benē: quia iura dat iurisdictionē dño inter vasallos, nō inter extraneos etiā cōtendētes de feudo. ad hoc i. li. feu. de pace tenenda. s. si verò. & s. seq. Et pro hoc casu & p̄cedēti vide bo. gl. in p̄alleg. s. p̄terea. in verbo terminetur. & facit iste tex. ibi. in eos, quos cōstat ab ecclesia tua & c. Et sic pōt intelligi gl. quē prima fronte videtur valde durā: nec aliās audiui illā glo. allegari in p̄gal. s. p̄terea. in verbo, duos, quē requirit ad hoc vt dñs cognoscat, q̄ litigātes sint aī vasalli, respectu aliorum feudorum. & q̄ ista qd̄ sit etiā feudalis. Si enim gl. intelligeret, q̄ si nō sint vasalli nisi respectu vnus feudi de quo cōtendūt: tūc dñs nō posset cognoscere, ex quo aliās non sunt vasalli, respectu aliorum feudorū: vel qñ quilibet cōtēderet se vasallū. vnde nō putarem glo. procedere: quia iura nullibi videntur requirere: q̄ vltra illud feudū, de quo est cōtētio, sint aliās vasalli: vt hīc, & in c. verū. j. tit. l. proximi. & c. ex transmissa. eo. tit. & in c. nouit. j. eo. & p̄al. l. imperialem. & tangā in sequēti mēbro. Si verò est qd̄ inter vasallū & vasallū: tunc si quæstio non tangit feudum, nec naturam feudi: nec agitur ex legibus feudorum, sed ex iniurijs illatis in feudo: vel alibi: vel vertitur alia quæstio ciuilis vel criminalis: tunc dominus non iudicat secundum omnes: quia lex dat iurisdictionem inquantum tangitur natura feudi, seu agitur de feudo: vt hīc ibi: occasione illarum. & c. in p̄alleg. l. imperialem. s. p̄terea. nisi secundum Inno. esset sibi infeudata iurisdictione in loco: quia tunc siue quæstio sit feudalis, siue non: semper cognoscet. Pro hoc potest adduci. c. Romana. s. debet. de appellatio. libr. vj. iuncta gloss. Si verò est quæstio feudalis, seu tangens naturam feudi: & tunc aut vasalli p̄tendunt diuersos inuestitores: & sic non cognoscunt vnum dominum: & agitabitur quæstio corā ordinario. vt in p̄alleg. s. si verò. cum sequenti. Si verò p̄tendunt vnum & eundē inuestitorem, seu dominū: & quilibet vult ostendere de iure suo: & tūc ad dñm

summaria partiū cōsensu, & ecōtra vltra hic alleg. vide Card. in cle. s. p̄. q̄ hic alle. i. xij. oppo. & in. xij. q. & plenius p̄ eū in eadē cle. in. s. si tñ in. ij. nota. in. j. op. & in. j. q. & in vlt. q. & vide etiā per Alex. poit Barto. in l. societatem. in s. arbitratorum. ff. pro socio.

d ¶ Supplendā. Tu pondera glo. in. d. l. imperialē. s. p̄terea. q̄ vult pōt iudex feudi cōpelli per superiorem facere ius, alle. l. si quis magistratus. ff. de mune. & hono. vel adhibeat iudicē ordinā. & videt̄ q̄ ista sit melior in odiū negligentis. Andr. Bar.

c ¶ S E B A S A P I. ¶ Paribus curiæ. Vide Alex. in cō sil. lxxix. inci. circ. primum. col. ij. in j. vo. & Maria Soci. in. in consil. xij. incip. qm. col. viij. Old. i. cō sil. cclxxij. incip. reuerende pater. Et ad hęc vide et Abb. in cō sil. lxxxiij. inci. cō ditoris oim. col. pe. i. j. vol. Iacobinū de sancto Geor. in sua inuestitura feudali, in vers. & dicti vasalli. Alex. in cō sil. j. in prin. vol. v.

a ¶ Mandatum. Ad de Ro. cō sil. lxxij. ¶ Adde dominū Alex. i. cō sil. lxxx. in. v. col. in prin. i. iij. vol. Aen. falc.

b ¶ L. imperialē. Vi de gl. in. d. l. imperialē. s. p̄terea. i. quæ refert duas opi. priā est, q̄ cōpelle per superiorem. Secūda, q̄ adibetur ordinarius. Andr. Barb.

c ¶ Reuertitur. per istud notabile dixit gl. in cle. s. p̄. in glo. fi. de verb. signi. quā approbat ibi Inno. q̄ licet cā ordinaria nō possit fieri summaria ex cōsensu partium: vt est gl. in. c. i. causis. in gl. ij. s. de offi. delega.

b tñ cā summaria bene pōt fieri ordinaria: vt est tex. in d. cle. s. p̄. in fi. Itē p̄ nō. in. c. statutū. ver. numerādū. de p̄bē. li. licet alās in correctorijs nō fiat extēsiō. l. p̄cipimus. in fi. C. de apo. cū si. tñ secus est, qñ reeditur ad ius cōe. Multa alia vide per Moder. d in. s. pactus. & vide istū in pulchro casu in cō sil. xxxv. incip. canonicus regularis. in. j. volu. & vide apost. ad istū in. c. cū oēs. in ij. col. ver. sine consensu. s. de cō sil. vi de oīno istū in. c. qualiter & qñ. nu. 7. j. eo. & in. c. exhibita. in ver. quæro quare. in fi. j. eod. Limita oīa q̄ per istud nō. possent dici, non habere locum, quādo primus status esset in totū sublatu. exēplum vide p̄ Bar. in. s. pactus. in vltimis verbis. Aen. de falco.

d in. s. pactus. & vide istū in pulchro casu in cō sil. xxxv. incip. canonicus regularis. in. j. volu. & vide apost. ad istū in. c. cū oēs. in ij. col. ver. sine consensu. s. de cō sil. vi de oīno istū in. c. qualiter & qñ. nu. 7. j. eo. & in. c. exhibita. in ver. quæro quare. in fi. j. eod. Limita oīa q̄ per istud nō. possent dici, non habere locum, quādo primus status esset in totū sublatu. exēplum vide p̄ Bar. in. s. pactus. in vltimis verbis. Aen. de falco.

Anto. Francif. ¶ An causa ordinaria possit fieri

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Comitti. Nūq̄d cā appellatiōis de iure ciuili possit delegari vide Pau. de cas. in. l. j. C. de peda. iud. vbi attestat cōem opi. se habereq̄ possit delegari. Ex quo colligitur singularis cautela ad faciendū q̄ vna cā nūq̄ exeat de manibus vnus iudicis: quā colligit Bar. Vero nen. cau. xxvj. i. ci. cautela, q̄ cā. vide per eum.

b ¶ Ordinario loci. vide Bal. in. d. s. p̄ terea. & in capi. j. s. j. de leg. Conrad. And. barb.

c ¶ Domini reuerē tiam. vide gl. in. l. j. s. potuisse. ff. ad fill. q̄ æquiparat vassallū seruo. Sed pōdera, quia imō non debet ad im-
paria iudicari vassal-
lus & dñs. Vnde si
dominus pōt age
re interdictō vnde
vi, cōtra vassallum
quare nō ē econ-
trā, p̄ tex. in. c. j. de
no. for. fi. vbi si do-
minus nō est fide-
lis vassallo, nec va-
sallus debet esse fi-
delis domino. & c̄t
pondera: q̄ nō est
bona æquiparatio
liberti ad vassallū:
q̄a dominus fecit
libertū de nihilo
nō sic ē devassallo.
Andr. Barba.

spectat cognitio de quæstione, vt hīc. & ita tenet hīc doct. si verò vnus vult docere de ti-
tulo & alius nullū titulū oñdit: tunc ageť co-
ram ordinario. Ad hoc videtur text. secun-
dum vnū intellectū in præal. s. si verò. Et sen-
tiunt ibi scribētes. sed nō apparet ratio, qua-
re ista quæstio nō deberet agitari corā dño
feudi: ex quo vterq̄ fateť se vassallū. Nisi di-
cas saluādo illud dictū, q̄ eo casu, quo non
ostēdit titulū: videt̄ potius inuasor & occu-
pator, q̄ vassallus: licet verbo se alleget vassal-
lum: nec est in possessione feudi. Et pro hoc
facit ista litera, quæ indicat q̄ debeat cōstare
istos litigātes eē vassallos: vt ibi patet: cōstat
possessiones tenere in feudū. & c. Et sic opor-
tet, q̄ vterq̄ sit vassallus: & q̄ cōstet: ad hoc
vt fundet̄ dñi iurisdicō. ad hoc gl. in præal.
s. p̄ terea. Aut cōtentio est inter dñm & va-
sallū: & si est sup̄ re, vel iniurijs nō tangētib⁹
feudū ordinariū est rei cognitio. quia iste ca-
sus relinquit̄ dispositioni iuris cōis: vt in p̄al.
s. p̄ terea. Si verò qđ est feudalī, quoquo
modo tangēs naturā feudi. siue agat̄ ad pri-
uationē ex legib⁹ feudorū: siue ad tributū vť
aliud seruitiū à tributo debitū, seu alio mō
agendū est corā paribus curiæ. Possunt tñ
si volunt secūdum doc. hīc, etiā corā alio iu-
dice litigare: q̄a nulli hoc casu fit præiudiciū
ex quo dñs est cōtentus: sed alia parte inuita
non credo, q̄ possint partes dimitti. Nam ex
quo hoc bñficiū dat̄ à lege, nō est auferen-
dū. regula, indultū. de reg. iur. lib. vj. Facit qđ
no. in simili in. c. quia propter. de ele. in qōne
illa, an possit fieri cōpromissum inuita mino-
ri parte. & dicūt doc. hīc, q̄ quādo agit̄ corā
dño, vel paribus occasione feu. debet hoc ex
primi in libello. & hoc no. ¶ Ex quo infer-
tur, q̄ quando certa qualitas tribuit iurisdic-
tionē iudici, illa semp̄ exprimēda est in libel-
lo ad cōcludendā iurisdicō. iudicis: scđm
Inn. hīc. Tamē idē Inn. in alia parte sentit, q̄
etiā si in libello nihil exprimat̄, tñ q̄a videt̄
omne ius suum in iudiciū deducere. fa-
cit. c. cū ecclesia Sutrina. de cau. pos. & pro-
prie. l. solemus. ff. de iudi. pōt videri deducta
causa feudalī. Vnde dicit q̄ si agit̄ corā ordi-
nario simpliciter rei vendicatione pōt exci-
pi, q̄ illa qđ est feudalī: vt j. dicā. Sed de hac
quæstione, an necessariò sit exprimēda il-
la qualitas dicā plenissimē in. c. si clericus lai-
cum. de foro cōpe. ¶ Quid aut̄ si nō sunt pa-
res curiæ: dicit Inn. q̄ eligēt arbitri ad simi-
litudinē iudicis suspecti. de ap. cū speciali. qđ
putat Hostiē. verū quādo dñs est actor: sec⁹
si vassallus: quia tūc aget corā ordinario dñi
ar. xj. q. j. si clericus. Sed glo. in præal. s. p̄ terea.
dicit agēdum corā ordinario rei indi-
stinctē: & illa videt̄ verior: quia ex quo mo-
dus à lege inductus seruari nō pōt, debet res
& iurisdicō redire ad naturā suā. arg. hīc in
dño. Et q̄a hęc iurisdicō tanq̄ superindu-
cta & p̄iudicās iurisdicō. ordinarię est re-
stringenda: vt in præalleg. clemen. fina. de of-
fic. ordina. in glo. penul. vt. s. dixi. ¶ Qui au-
tem dicantur pares curiæ: dic q̄ vassalli eiuf-
dem domini, vt in præalleg. s. p̄ terea. dicūt
secūdum Inn. quia debent habere consi-
milia feuda: vt si est causa comitum: tunc co-
mites vassalli erunt iudices. si inter inferiores

& tunc inferiores habentes consimilia feuda. & sic de similibus.
Dicuntur ergo pares à paritate feudorum: vel secūdum Hosti. di-
cuntur pares: quia sunt à partibus pariter eligēdi. Primū dictū vi-
det̄ verius: quia ius istos deputat & non partiū electio: nisi scđm
quod infra dicā secūdum vnā opi. ¶ Ad idē quæro nunqđ oēs
pares erunt iudices, si sunt plurimi. In hoc Inno. & alij ponunt di-
uersas opi. Nam quidam dicunt, q̄ non: sed solū ex pluribus dñs
eligat vnum & vassallus eligat alium. arg. xj. q. j. c. si clericus. & vi-
detur ista placere Inno. Alij dicunt vt ipse refert, q̄ isti pares eli-
gunt tantū ex se duos, vel quot voluerint: quia ipsorū est iurisdic-
ō. Cū enim eis à lege data est hęc iurisdicō possunt cui vo-
lunt eam demandare. arg. lxiiij. dist. c. j. ij. & iij. & melius. ff. de iurif-
di. om. iudi. l. & quia. s. de rescrip. c. pastoralis. j. rñ. ¶ Et no. duo
ex hoc dictō. Primò q̄ vbi lex dat iurisdicō. etiā pluribus ex
pressis nominibus appellatiuis, nō videtur eā deferre in solidum
sed omnibus simul. Itē q̄ possunt oēs alicui causam delegare, licet
sint deputati in certis casibus tantū. Ex quo infero quod doctō.
collegij huius ciuitatis deputati per concilium generale in causa
appellationis, poterunt vnā causam, seu plures committere ali-
quibus ex eis: cū habeant hanc iurisdicō. ex statuto populi. &
sic à lege. iuxta not. in simili per Bar. in. l. si. de pœnis. & l. v. ff. de
verb. oblig. Imo etiam si essent delegati à principe, hoc possent
vt in. c. super quæstionū. s. si verò. de offi. dele. qđ sit causa appel-
lationis: vt ibidem leg. & no. in hoc indubitatum de iure canonico.
¶ Quid autem de iure ciuili, nunquid causa appellationis pos-
sit cōmitti? glo. in præal. c. super quæstionū. q̄ non: per auth. ad
hęc. C. de iudi. Sed tu dic melius, vt not. per Cyn. in præal. authē.
& per doct. in præal. c. super quæstionū. Et ista opi. mihi multum
placet. arg. op. in præal. c. pastoralis. In hoc tamen seruet̄ consuetu-
do, quæ est optima legū interpret. de consue. c. cū dilectus. & sic
potest intelligi gl. in præal. s. p̄ terea. In multis tamen locis se-
cūdum Host. de consuetudine solus dominus pares eligit, & ip-
sos curia constituit. Primum tamen magis congruit iuri & æqui-
tati, secūdum Hostiē. sed mihi cessante consuetudine plus placet
præcedans dictū. ¶ Sed circa prædicta quæro, quid si quæstio in-
ter vassallos, vel inter dominum & vassallū est possessoria: vt quia
agitur interdictō vnde vi: nunqđ habeat locum interdicta? Inno.
ponit hīc tres opi. ¶ Prima est, vt agatur semper coram ordina-
rio loci: quia non pōt dici ista quæstio feudalī. ad hoc. c. ex parte.
j. tit. proxi. ¶ Secunda opi. est, vt agat̄ inter laicum spoliātū & cle-
ricum coram domino feudi, ex quo agitur ad restitutionem feu-
di. ¶ Tertia opi. est vt distingamus inter laicum spoliātum & cle-
ricum: vt primo casu agatur coram domino feudi. Secundo casu
vt possit clericus vassallus spoliatus coram iudice ecclesiastico cō-
uenire suum spoliātorem dominum, siue vassallum: quia sacrile-
gium est, quod est crimen ecclesiasticum. xvj. q. j. c. in canonibus.
Quod procedit secūdū eum, etiam si dubium sit de spoliatione
arg. xxiiij. q. iij. si quis de potentibus. Et idē ibi videtur tenere Ar-
chi. Hīc verò Inn. videt̄ tenere primā opi. vt agat̄ corā ordinario
loci: sed in. c. ex parte. B. præalleg. precisē tenet cām tractandā co-
ram dño feudi dūtaxat. Dicit tñ hīc moderādo hoc dictū q̄ si aga-
tur de spoliatione facta per dñm: tunc non debet agi interdictō
vnde vi: sed actione in factum: & hoc propter domini reueren-
tiam. Nam interdictum infamat. Secus si dominus agat spoliatio-
ne facta à vassallo: quia tūc poterit agere interdictō vnde vi: corā
paribus curiæ. arg. in simili in. l. j. s. interdictū. ff. de vi arg. vbi libe-
rius nō agit super spoliatione interdictō vnde vi cōtra dñm: sed
ecōtrā sic. Et hęc vltima opinio videtur verior de iure. qđ enim
interdicta sint personalia: tamē sunt scripta in rem: vt l. j. ff. de in-
terdi. & no. in præalleg. c. ex parte. B. Ex quo ergo agitur de feudo
licet possessorio: debet tamen agi coram domino, si quæstio est
intervassallos: vel coram paribus, si quæstio est inter dominum &
vassallum: maximē cū possit excipi contra agentem respectu pro-
prietatis feudi. argu. eorum quæ not. in. c. si constiterit. de ac. &
in. c. ad decimas. de resti. spol. lib. vj. in. c. constitutus. de fil. presbi.
& in. c. literis. de resti. spol. Et hęc cognitio tantum spectat ad do-
minum feudi: sicut in simili dicam, si agitur possessorio de re spi-
rituali: vt agatur coram iudice ecclesiastico: vt no. in. c. si j. cod. &
in. c. literas. de iur. calum. Facit. c. causam. de præscript. vbi patet,
quod eiuf-

a SEBA. SAPI. ¶ Clericorum. vide Fel. & alios in. c. cū sit general. de foro compe. & nunquid bona patrimonialia clerici gaudeat ipsius privilegio, ponit Fel. in. c. ecclesia sanctæ marie col. iij. de constitutio.

b ¶ Sed vtile. vide pulchrè per Bar in. l. j. in pe. col. ver. quæro. si aliquis. ff. de act. & obl. qui dicit, quod intentando in libello simpliciter dominium, & probaverit de vtili obtinebit: & sequitur do. Alex. in cōsil. cxxj. inci. viso processu causæ vertentis. in. j. col. ver. & tamen clarū. & in. iij. col. ver. & eodē mō. Limita tamē nō procedere, quando intentavit dominium directū, & probavit de vtili vel ecōtra. Nam tunc nō obtinebit secūdū Barto. vbi. s. & d. Alex. in dicto cōs. in. ij. col. ver. & tñ si actor. in. j. vo. & rō primi dicti est fauor libellantis, q̄ militat, qñ abiguitas cōsistit in iure ppter significatū verborū. platorū secus qñ ambiguitas consistit in factō. Nā tūc requirit expressa declaratio libellantis. exemplū pone secūdū l. idē Pōpo. scribit si frumētū. §. si. ff. de rei vñe. eūdū. do. Alex. in cōs. lv. in pe. col. circa pñ. in. v. vo. Et q̄ fiat interpretio pro libellatē. vide Cor. in cōs. xxi. in. cā vertēte. in. iij. col. ver. quia ambigua. in. iij. vol. Aen. fal. Antonius. Franci.

¶ Circa hoc, qñ in libello deducit dñum simp̄r: & libellans probat de dñio vtili, vtrum debeat obtinere, dicas, q̄ licet dominium directum & vtile parum differant in substantia secūdū Bal. i. l. pñ. in. xij. co. C. de impub. & alijs substit. tamen pōt dici, q̄ debeat libellans oblinere: quia appellatione dñi, qñ in libello fit mentio de dñio venit et vtile: licet regulariter appellatione dñi veniat directum: vt. in. l. ff. si ager vñ. tñ i libello, i quo fit mentio de dominio venit etiā vtile secūdū Gul. de Cu. & Bart. in. l. j. C. de vñfru. & Alexan. plenē declarat i pñalleg. l. j. si ager vñ. & melius per eum in suo cōs. l. c. j. i. n. parte cōsiliōrum. Tamē credo cautū ē, q̄ i libello quādo deducitur dominium nō deducat simp̄r dñum.

quod eiusdem naturæ est possessio, cuius est proprietas. & quia pñalleg. §. pñterea dicit indistinctē quæstionē de feudo agitandā coram domino, vel paribus secūdū distinctio nem prædictam. Nō ob. prædictum. c. ex parte. B. vbi fuit actum corā ordinario: quia vt dicit hīc Inno. ibi spoliatio fuit facta tertio. vel agebat ibi de iure dotalitij: & sic nō erat quæstio feudalī. ¶ Vel melius vt nō. in pñal. c. ex parte. B. ibi agebatur per viduam spoliata: & sic per miserabilem personam oppressam. quo casu quia miserrabiles personæ oppressæ sunt sub protectiōe ecclesiæ: possunt suos spoliatores conuenire coram iudice ecclesiastico: vt clarē colligit ex isto tex. & idē in ecclesia spoliata. ¶ ¶ No. ergo ex omnibus prædictis: primō, q̄ sacrilegiū nedū committitur quando inuaduntur res ecclesiasticæ, sed etiam quando inuaduntur res & bona patrimonialia clericorum. ¶ Quod indistinctē dico procedere, quādo agitur interdicto vnde vi. cū illud sit personale, & agitur de violētia illata personæ. vt. l. j. ff. de interdictis. & sic lēditur ipsa persona: quæ est sacra & spiritalis. arg. de sen. excō. c. nuper. ¶ Secūdō ex hoc dicto Inno. nō. q̄ vbi debet agitari causa proprietatis, ibi est agitanda cā possessiōis. ¶ Ter tiō nō. q̄ crimen sacrilegij spectat ad iudicē ecclesiasticum, etiam respectu laicorum quā tūcunq̄ de delicto dubitetur. Ex meritis ergo causæ hoc deprehendatur, an sit reus condemnandus, vel absolvendus: vt nō. Inno. in. c. cōquestus. j. titu. proximi. & latius attingam materiam in. c. si clericus. de fo. cōpet. ¶ Sed quæ ro, quid si dominus vel vasallus conuent⁹ coram ordinario excipit, q̄ causa est feudalī: & vasallus conuentus coram domino, dicit causam non esse feudalem: dicit hīc Inno. si excipitur coram ordinario ipse primō cognoscit de hac quæstione præiudiciali. arg. l. si quis ex aliena. ff. de iud. Et in hoc dicit verū, quando agit ita generaliter, vt vtraq̄ causa possit includi: vt quia egit rei vendicatione nulla expressa causa: & sic tñ dominium vtile q̄ directum potest includi: argu. ff. de excep. rei iud. l. si mater. §. & an eandam. Sec⁹ si tale quid expressit, ex quo clarē pateat quæstionem non esse feudalem: quia tunc non admittitur exceptio. Exemplum secūdū eum, si in libello dixit: vendico talem rem quia quæsiui dominū per p̄scriptionē vtile, vel directū: vel per emptionem à domino: vel aliquam aliam causam. ¶ ¶ No. primō ex hoc dicto Inno. & tene menti, q̄ in libello concepto super rei vendicatione non solum venit directum dominium, sed vtile. ¶ Sic intelligo glo. & Bart. in. l. si minor. §. j. ff. de euic. Et hoc, quia libell⁹ est latē interpretandus in fauorem domini libellantis: vt. l. si quis intentione ambigua. ff. de

sed dicat, q̄ petitur res deducta in libello, quæ ad libellantē spectat iure domini, vel quasi: quia tūc si probetur de vtili, vel etiā probetur p̄scriptio ex qua resultat vtile dñum debet libellās obtinere secūdū Bar. post gl. in. l. minor. in. §. j. ff. de euic. & hoc dñm, vel quasi pōt intentari secūdum Spec. in tit. de act. peti. in. §. ij. in ver. quid autem. Aduerte tñ, quia

iudic. & in. c. literę. de dila. & quod not. Inno. in. c. cū ad sedem. j. de resti. spolia. Aliās autē strictē comprehenderetur tantum directum dominium: vt not. in. l. prima. ff. si ager vñ. vel ēphy. pet. quia verba debent sumi in potiori significato. ¶ ¶ Secūdō not. quod libellus generalis non restringitur omnino ad qualitatem iudicis: sed debet latē intelligi pro ut cōgruit iuri actoris. Licet em̄ agat coram ordinario, nihilominus non excluditur vtile dominium: & quæstio fit feudalī: aliās non admitteretur exceptio. Item ex eodem verbo potest notari, quia causa feudalī potest deduci: licet hoc non exprimat clarē in libello: vt clarē sentit hīc Inno. dum dicit, q̄ pōt excipi, q̄ quæstio est feudalī, quādo generaliter proponitur rei vendicatio. quod facit contra id, quod ipsemet hīc sensit vt supra dixi. ¶ ¶ Vltimō ex hoc dicto Innocen. nota bene, quod per p̄scriptionem acquiritur vtile & directum dominium. quod facit contra nota. in lege obligationum ferē. §. placet digestis de actionibus & obligationibus & melius in le. prima. §. deniq̄ & ibi Bar. ad finalē. in versiculo alterius & c. ff. de aqua pluuiali arcēda. vbi dicit gl. quod tantum acquiratur vtile dominium. Sed tu limita hoc & restringe respectu vtendi & disponendi de re p̄scripta. sed quō ad directum dominium: quod inhæret ossibus domini: & est de iure naturali: non procedit p̄scriptio. argumento eorum, quæ nota. glossam in lege tertia digestis pro socio. vide per Ioan. Andre. in regula, possessor. de regulis iuris. libro sexto in mercu. & eundem in capitulo ad aures. de p̄scrip. & plenius dixi super rubri. Et ex prædictis potest defendi libellus cōceptus super rei vendicatione expressa causa quia est dominus: certē si probat p̄scriptiōnē, debet obtinere in causa. Et ita obtinui in facto quia vt dixi licet strictē appellatione domini, intelligatur de directo: tamē in libello secus ratione prædicta. Debet enim intelligi secundum qualitatem probationum, & secundum quod congruit libellanti, seu eius intentioni. Ad hoc quod nota Innocentius in capitulo secundo de ordine cognitionū & dicam in capitulo dilecti infra eodem. Item quia per p̄scriptionem acquiritur directum dominium: saltem quō ad facultatem disponendi: vt supra dixi. quod bñ nota, & idem sentit apertē Bartolus post glossam in lege si minor. §. primo digestis de euictionibus. & lege ad probationem codice locati quod nota.

Adde. ¶ Secundo casu principali quādo excipitur coram domino de impotentia iudicij: & tunc aduerte ad modū

munem opinionem impugnatur dominus Igneus Aurdienensis in re p̄tione legis contractus columna antepenultima digestis de regulis iuris. & defendit Decius in lege finali columna prima cum sequenti codice de edic. & diu. Ad. tol.

dominiū vtile & directū in eadem persona nō cōcurrit. l. debitor. & l. ex asse. ff. ad Tre. l. ex legato. C. de leg. ga. & habetur per glo. in. l. si vt certo. in. §. si duobus. si. cōmo. & per Alex. in. l. j. ff. de publi. & per Spec. in titu. de loca. in. §. i. in ver. xlv. Et tene mēti, q̄ dominium est triplex. s. directū & vtile. vt in. d. l. j. si ager vñ. & p̄ Barto. in. d. si. quid in. §. differentia. ff. de acquir. pos. & per Bart. in. l. p̄prietatis. C. d̄ proba. & in. l. in rebus C. de iur. do. Item quasi dominium: vt per Bart. in. d. l. minor. in. §. j. de euic. per eundem in rub. ff. de publi. Et add q̄ dominium facit eū, qui illud habet esse quasi dominū vt per Spec. in tit. de locat. in. vj. in versicul. xlv.

SEBA. SAPI.

¶ Potiori significato. Ad illū text. respōdet Bart. in. l. mater. §. eandem. colū. si. ff. de excep. p̄tione rei iudi. q̄ ibi appellatione domini, venit directum, & nō vtile, ratione adiūcti. secundum quam solutionem text. ille parū probat illud ad qd cōmunit al legat. q̄ verba debet intelligi in potiori significato.

¶ Vtile & directū Adde Alex. cōs. l. lxxxvii. n. libr.

SEBA. SAPI.

¶ Directum dominium. An per p̄scriptionē acquiritur directū dominium in rebus imobilibus? cōis est opi. q̄ non: vt tradunt Moder. in. l. traditionibus. C. de pa. Felinus in rub. de p̄scriptio. colū. secunda tamen cō

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Non potest cognoscere. Vide Bal. & gl. in c. j. de inuesti. in mari. fac. q. lex, si quis ex aliena. non habet locum in domino feudi. And. Barba.

b ¶ Iurisdicatio vtrum iude possit cognoscere, an sua sit iurisdicatio: quando potest tractari de aliqua utilitate ipsius iudicis: sunt opi. Nā illa glo. quā allegat iste in l. pe. in glo. ij. ff. ad muni. tenet, q. non. & est singu. secū dū Bar. in d. l. si quis ex aliena, & in l. ij. in vtracq. lect. i. p. ci. ff. si qui in ius voca. nō. ie. contrariū tenuit Io. an. in ad di. Spe. in ti. de ci. ta. §. j. ver si itē generaliter. & rep. riuntur in hoc tres alię opin. Sed istā secundā tenet modernorum excellentissimus dominus Iason, qui multū per extensum attingit istum art. in l. ij. in iij. col. ver. ex prima parte. ff. si quis in ius voc. non. ie. Scias q. quando est dubium, an certę res comprehendatur in compromisso: quālibet habet cognoscere. gloss. est in c. cum dilectus. quā ibi sequitur iste. j. de arbi. Et iudex qui cognoverit, an sit sua iurisdicatio: dixerit se esse iudicem incompetentem, est priuatus, officio quo ad illam causam; nec poterit talem sententiam reuocare ita domi. Alex. in consil. lxxj. in c. i. in principio. videtur in cōsultatione in ij. colum. in princ. in v. volu. ad praedicta vide per dominum Alexā. in consil. j. eod. volu. in discursu illius consilij. vbi multa de materia vide istum in c. cum venissent. in penult. colum. j. eod. vide omnino istum in c. nouit. in numero. 19. j. eo. vbi ponit vnum dictum Hosti. quod videtur contrarium praemissis. & vide istum in c. si clericus. nume. 8. j. titu. proximi. Aeneas de falco.

ZACHARI.

¶ Tu qui vis scire, an iudex possit cognoscere, an sua sit iurisdicatio: remitto te, ne prolixior plus a quo sim, ad no. p. An. Corfe singula. suo. cxlix. in versic. iu

excipiendi. Ant non negatur feudum: nec negant se vassallos: sed pars cōuenta dicit, q. quęstio nō est feudal. & tunc poterit dominus cognoscere de ista pręiudiciali quęstione ad finem fundandi iurisdictionem suam. ar. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. & de rescrip. c. super literis. Nec dominus in hoc potest recusari, vt suspectus: cum tantummodo agatur de nudo exercitio iurisdictionis. Aut negatur rem esse feudalem, & tunc Innoc. primō dicit, q. potest tunc dominus cognoscere, sicut quis cognoscit, an sua sit iurisdicatio: & p. nuntiabit se esse iudicem: nō autē rē esse feudalem: & sic non erit iudex in facto proprio. Postea recitat opi. contrariam, in qua residet vt nō cognoscat. quia videretur iudex in causa sua. Semper enim pronūtiaret se iudicem: & sic res iudicaretur feudal. cōtra titu. C. ne quis in sua cā. Vnde cā agetur coram ordinario rei & si ibi iudicabitur causa feudal. fiet remissio ad dominū feudi. ¶ Nam tamen secundum eū. q. negans dñm esse dominū feudi, eo ipso, cadit. à iure feudi. viij. dis. c. quo iure. & ff. de rei vend. l. si. & est expressum secū dū Host. in lib. feu. si de feu. sue. cōtro. §. si vassallus. & de l. cōtra. §. si fuerit. Sed tu distingue vt ibi dicitur: q. aut prorsus negauit feudum spectare ad dominum: & tunc indistinctē priuatur. Aut dixit se nescire: & tunc si fraudulenter hoc asseruit cum sciret, seu scire debuit feudum spectare ad dominum: & idem. Si verō fraudulenter hoc non dixit: tunc nō priuabitur. & sic tempera dictum doct. hīc.

¶ Et not. ex precedenti dicto Innocen. quōd dominus feudi, non potest cognoscere an sua sit iurisdicatio. cum negetur dominus. & sic non debet habere locum in eo. l. si quis ex aliena. cum similibus. ff. de iudi. Et est ratio: quia non contenditur de nudo exercitio iurisdictionis: imō de proprietate & commodo ipsius iudicis: quo casu non potest cognoscere, an sua sit iurisdicatio. **b** Ad hoc not. bonum text. & gloss. ff. ad muni. l. penult. c. ad audientiam. de appella. & quod not. Innocen. in c. venerabili. de censu. Dicam plenē de ista materia in c. super literis. de rescript. Et praedicta procedunt, quando quęritur de potestate iudicandi in instantia principali. ¶ Sed nunc quęro, ad quem debeat appellari? Innocen. hīc variē loquitur, & doct. post eum intricatē. Mihi placet ista opin. brevis: quōd aut est proximus superior, videlicet dominus mediatu: & ad eum appellabitur tam à partibus, quā à dominis, etiam si dominus sit persona ecclesiastica: & proximus superior sit laicus. Hoc probatur in c. ex transmissa. j. titu. proximi. secundum vnam lect. & meli⁹ in c. Romana. §. debet. iuncta glo. de app. l. vj.

¶ Et hoc quia iudicatur psona ecclesiastica hoc casu, vt laicus: ex quo habuit feudum à laico & notatur in c. solite. de maio. & obe. Si verō non est ibi proximus superior: tunc appellabitur domin⁹ tribunalis: & sic ordinarius cui subiecta est res. Si ergo dominus est

risdicatio, vbi ponit regulam, cū aliquot fallen. quibus additę sunt & alię quatuor: vt ibi in apostoli. ad ipsum. Antonius Francif.

¶ An iudex possit cognoscere, an sua sit iurisdicatio, principalis loc⁹ huius difficultatis est in c. super literis, §. de rescrip. & in c. p. rater ad elicta & i. c. veniens. de accusa. & est regula, q. cognoscit, qñ est cōtentio inter

persona ecclesiastica: tūc appellabitur ad ecclesiasticum: si secularis ad secularem: quia ex quo iste est subiectus ordinario loci, ad eum spectat corrigere inferioris iudicis iniquitatē ad hoc. c. Romana. §. debet. de app. lib. vj. Et facit iste textus. vbi ordinarius potest supplere negligentiā. ergo debet iniquitatē corrigere

23 ¶ Nam appellatio est de minori ad maiorem iudicē prouocatio: vt not. in c. ij. de consue. lib. vj. facit. c. si duobus. in. fi. de app. facit quod not. in c. cū ab ecclesiarum. de offi. ord. vbi dicitur, q. isti inferiores iudices sunt subditi ordinarijs superioribus locorum. & idē Bart. in l. si. ff. de colle. illi. Si verō feudum est ecclesiasticū, sed pares sunt seculares adhuc puto, q. appellabitur ad iudicem ecclesiasticū ordinariū loci: quia agitur de re ecclesiastica. argumen. in c. si clericus laicum. j. titu. pri. Vlterius quęro quem ordinem seruabunt isti in procedendo: dicit hīc Innocen. & communiter doc. q. ordinem iudicarium seruare tenentur: quia sunt iudices ordinarij: quod bene not. ¶ Ex quo colligo, q. is cui datur iurisdicatio, etiam inter certas personas, debet in modo procedendi & sentiendi seruare iudicarium ordinē. In decidendo verō seruabunt consuetudines feudorū: & eis deficientibus recurrent ad legē cōmunē vt in c. vno de cog. feu. col. x. Et sic Abbates, prepositi, rectores & similes possunt & debent cōtra subditos seruare ordinē iudicariū. & sic audire cās cōtentiosas: nisi aliud habeat regula religiosorū: de quo dic, vt dico in repetitione. c. si quis cōtra clericū. j. ti. proximō hīc quęro, in quo loco debēt isti sedere pro tribunali: vide gloss. pręalleg. §. pręterea. in verbo cognitio. & in verbo p. pares. & dic, q. salua honestate, debet attendi locus, vbi prędecessores iudicare cōsueuerūt: vt. l. penultim. ff. de iusti. & iure. Et potest de istis dici, sicut alijs iudicibus sine territorio: de quibus dic, vt per do. in c. cum contingat. j. titu. proximi.

partes: secus inter partē & iudicē: vt est gl. in c. statutū in. §. j. in ver. copia. de rescrip. l. vj. & not. Inn. in c. ex pte. de ver. sig. ne videatur hoc casu esse iudex in causa propria, cōtra. ti. C. ne quis in sua causa & contra. leg. qui iurisdictioni. ff. de iurisd. omni. iu. Et propterea nō potetia cognoscere an sua sit iurisdicatio qñ ex tali pronūtiatione pręter iurisdictionē aliqd emolumentum pueniret sibi ex causa, in qua pronuntiaffet se cōpetentē: vt voluit Inno. in d. c. pręterea. de dilati. vbi dicit, q. iudex siue auditor qui cōsequit sporulas ex prolatione sententię, non posset cognoscere de sua cōpetentia. qđ etiā voluit Inn. in c. venerabili. de cēsi. & in c. verū. de foro cōpe. tñ glo. in c. cū personę. de priuile. in. vj. vide de hoc dubitare. sed tu vide Inn. in c. suspitiōis. de offi. si. dele. & in c. pastoralis. eo. tit. & vj de gl. in c. ad audiētiā. de app. & Inn. etiā in c. ceterum. de iud. & nouissimos Canonistas i alle. c. super literis.

¶ S V M M A R I V M. ¶

- 1 Actio non requiritur, quod ex exprimatur in libello: dum modo ex eo colligatur ius agendi. 12. 15. 17.
- 2 Actio etiam de iure canonico est proponenda.
- 3 Libellus si est ineptus, potest iudex ex officio supplere.
- 4 Libellus, cuius ineptitudo ex intrinseco venit, nō debet à iudice lacerari.
- 5 Iudex potest iudicare in notorijs absque alia probatione.
- 6 Iudex non potest iudicare de eo, quod constat sibi vt priuato: & non vt iudici.
- 7 Clausula, quod procedatur simpliciter & purē, quid significet: & non tollit ordinem iudicarium.
- 8 Legatus de latere, non potest committere causam cognoscendam simpliciter & de plano, ordine iudicario non seruato.
- 9 Solennitates iudicariae non possunt per partes remitti.

Clausula

SEBASTIANI.

c ¶ Legē cōm. Vidē tñ not. per Iaso. in l. de gbus. co. iij. & co. v. ff. de legi. vbi ponit, an similiter consuetudinis, debet seruari contra legē: & sic an difficultate cōsuetudine feudali poti⁹ recurrendum sit ad filie

q̄ ad ius cōe. Fulg. ibi tenuit, q̄ poti⁹ sit recurrendū simile. & idē tenuit in. l. nō sine. C. de bo. quē lib. per illū tex. sed cōtraria opi. est cōis: vt p. Ia so. vbi. s. & hanc opi. sentit Abb. hic.

a ¶ Manu regia. Adde Ang. cōsi. ccij. Roma. cōsi. ccxlv. ZACHARI. ¶ Adde Bat. & Alexand. in. l. j. §. necessariō. & ibi q̄ pcedi debeat manu Regia, & quē dicitur manus Regia ff. si vent. nomine mulie.

b SEBA. SAPI.

¶ Administrabatur. Vide eundem

do. Ant. j. c. quā in

ecclesiariū. de cōsi.

vbi Feli. colū. xxj.

reprobat. & reprobat etiā do. Alex.

§. sed cū nulla. col.

fi. ff. de pac. voluit

enim do. Anto. q̄

etiā sublata actiōe

posset agi officio

iudicis ad exequē

dā iudicis senten-

tiam, quia sublata

actiōe quē est de

iure ciuili, reduci-

mur ad ius gentiū,

quo omnia admi-

nistrabantur ma-

nuregia. l. ij. in p̄i,

ff. quod q̄sq; iuris.

c ¶ Ille tex. Vide q̄

hic dixi in recolle-

ctis vbi demonstrā-

ui esse casum pro-

domi. Anto. And.

Barba.

d ¶ A multis. nota

verbum à multis

quia, d. Card. hic.

exponit à multis.

f. aduocatis.

Andr. Barba.

e ¶ Et eius vitia. Ad

de Angel. consil.

cxv. vj. & quādo

libellus dicat ine-

ptus, vide Roma.

cōsi. cxliij.

Anton. Francif.

¶ Circa istam in-

eptitudinem libel-

li, vide quā ple.

tract. in proprijs

locis, vbi tract. ista

materia, & maxi-

mē in. c. j. & ij. de

lib. obla. vbi tract.

de libello genera-

li, vniuersali, & par-

ticulari. & in cle.

sape. de verb. fig.

& in aut. offeratur.

C. de lit. conte. & in. l. edita. C. de edē. & tenemēti q̄

libellus qui malē concludit, dicitur ineptus: vt dixit Bald. in. l. fin. C. de

integ. rest. mī. & ibi dicit, quōd potest peti à reo, vt actor illum declarat.

& vide eum in. l. edita. in. xij. co. vbi dixit, quōd libellus inept⁹ non per-

petuat actionem. vide tamen Inno. in. c. examinata. de iudi. & Bald. in. l. i.

ij. C. de formu. & in. l. p. diuersas. C. manda. q̄ libellus ineptus est toleran-

duis si aliquo modo potest sustineri aliās autem libellus ineptus non va-

let. l. j. in. §. Labeo. ff. de flum. cle. j. de appel. not. Ant. in. l. j. si men. fal. mo.

dixit. Imo diximus, quōd super inepto libello non potest procedi. l. j. ff.

de offi. asses. & habetur per Bar. in. l. si seruus. C. de his, qui ad ec. confu.

& in. l. si quis. C. ne quis vela regia. Imo iudex debet pronuntiare con-

6 Clausula non obstante iuris solennitate importat, quōd solēnitates iuris ciuili tantū sint sublata.

7 Infamis est idoneus testis in causa, in qua nō defer-

tur solennitati iuris ciuili, etiam die feriata.

8 Citatio est quādam species defensionis: ideo non potest tolli.

9 Liberum arbitriū, quando est concessum alicui in iudicando, quid videtur ibi concessum.

10 Clausula prout volueris, quid significet?

11 Statutū, quōd causa tractetur cōtra aequitatem canonicam, non valet. 10.

12 Pactum nudum est efficax ad agendum: nec valet statutum in contrarium.

13 Simplicitas, vel subtilitas, quibus casibus appro-

batur.

14 Actio est necessariō exprimenda, quando ex illo facto oriuntur plures actiones diuersi effectus.

15 Differētia inter causam obligationē & actionem.

16 Causa, an & quando sit exprimenda in libello.

17 Clausula, non se adstringens: quid importat.

18 Libellus sine causa expressione, non debet à iudice recipi.

19 Iudex debet ex officio suo providere parti, quando aduersarius lucratur cum sua iactura.

¶ CAP.

VI.

Dilecti filii. ¶ Sufficit

actori fa-

ctū pponere: nec cogitur no-

men actionis exprimere. h. d.

vel aliter & melius quo ad in-

tellectum. Nomē actionis in libello exprime-

re pars nō cogitur: debet tñ factū ita clarē p-

ponere, vt ex eo ius agendi colligatur. h. d. Et

duæ sunt partes. In prima querela. In secun-

da prouisio. ibi: prouideatis. ¶ Casus literalis.

Prior & clerici de Guiseburen. habebāt qō-

nē cōtra Eboracē. archiep̄m: cōquesti sunt

super hoc dño pa. Papa cām illam cōmisit q-

busdā mādās eisde, vt attentē prouideāt, ne

inquiratur cuiusmodi actio intētetur sicut à

multis fieri solet: sed simpliciter factū ipm

& cām facti inquirāt. & secūdū formā cano-

nū cām terminare pcurēt. Ber. ¶ Not. priō

q̄ actio nō est de necessitate ī libello exprime-

da. Et ex hoc tex. colligit do. Ant. q̄ de iure

cano. nō est necessari⁹ vsus actiōis: sed sufficit

subesse equitatē iuris agēdi, & sic reducitur

vt not. Ang. & ibi per alex. in. l. stipulationes non diuidūtur. ff. de verb. ob. & vide etiam Bar. & Alex. in. l. si seruum. §. si eo. ti. & ad materiā etiā possunt videri, quæ notantur in. c. dilecti. hoc eo. tit.

f ¶ Vt notoriū. Adde Francif. Arc. consil. cxliij. Adde an citatio requira-

tur in sententia ferenda in notorijs. d. Bart. Sizi. inter consilia do. Franc.

cur. consil. xx. in. vñ. col. & ibi tagie an in notorijs req-

ratur solēnitas. Ac n̄as Falconius.

Circa hoc an in no-

torijs requiratur sen-

tētia & citatio ad

sententiam? dicas

primō, qd̄ de ista

materia notoriū

principalis locus

est in. c. vestro. de

cohabi. cle. & mu.

& in. l. emptorem.

& ibi per gloss. & an in notorijs, in

quibus non exigi-

tur ordo iuris: vid

glo. in. c. super eo.

de testi. cog. & gl.

ij. in. c. ad nostrā

de iureiur. & Inn.

in. c. ex parte. el. j.

de verbo. signific.

vbi concludit ex

intentione etiam

Ioan. andr. in. d. c.

vestra q̄ requiritur

sententia. sed non

cum illis solenni-

tatibus, de quibus

in. c. fi. de iud. li-

bro vj. De citatio-

ne autem an requi-

ratur, quando est

ferenda sententia

super notorio vi-

de glossam. in pre-

alle. c. ad nostram

de purgationibus

canonicis. & vide

Innocentius in ca-

pitulo sacro. de

sen. excommunica-

tio. & glossa in. c.

quæ Lotharius. ij.

questio. j. & Ioan.

Andreas. in. c. cum

fit romana. de ap-

pellatione super

glossa finali & in.

c. cum olim. de re

iudic. & eun-

dem in dicto

capitul. vestra.

& est conclusio: q̄

exigitur citatio,

sed non solennis,

aut peremptoria. quod est notan.

g ¶ Sed vt priuato. Placeat mihi hic ponere breuiter illam arduam quæ-

stionem: quid si iudex videt Sempronium interficientem aliquem & cō-

stat sibi ex indubitata conscientia, q̄ fuit dictus Sempronius: tamen ple-

nissimē probatur, q̄ fuit Titius, qui interfecit illum: quid habet facere iu-

dex? questio est dubia & iudex reperit se in magno periculo. de quo per

Specu. in tit. de sen. §. generaliter. vers. item debet. & in tit. de notorio

cri. §. si. ver. quā. & in tit. alle. & dispu. §. satis. clarē. ver. vt autē, & vers.

item ad eius. & ver. Itē si. & ibi Ioan. an. in addi. Est questio examinata la-

tē per institutos. §. si minus. instit. de actio. vbi ponunt, quid habet fa-

cere iudex, dum casus eueniret. Vnum tñ scias in ista materia, q̄ pote-

stas vel alius officialis, qui videt ex sua fenestra duos rixantes, & non mā-

dat famaliā suā, q̄ potest priuari officio. Ita singulariter Bald. in. l. j. §.

quies. ff. de offi. p̄fec. urb. quod nō. quia est quodianum & pauci notū

& sequitur do. Alex. in addi. ad Barto. in. l. illicitas. §. veritas. de offi. p̄f.

si. Aenz. Falco.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Antonius Franciscus. ¶ Circa istā. q. quā iste apo. dicit arduam & periculo-
sam, & non multis. notā. Dicitur tunc iudex regulariter debet iudicare secū-
dū acta & probata, & secundū qd sibi constat, vt iudici: & nō vt priuato: vt
in. c. iudicet. iij. q. vi. & in. c. presby. xv. q. & in. c. nō phibeat. de cōse. dist.
ij. & i. l. illicitas. i. §. veritas. hic alleg. & ibi p. Bar. ff. de off. pñ. & videas. d.
Car. i. cle. j. i. §. fi. in

xv. qō. de iureiur.
vbi dixit q. adeo
debet iudex iudi-
care secundū acta
& allegata. vt si ha-
beat conscientiam
lēsam, debet illam
deponere, aut de-
bet abstinere a iu-
dicando. & vide
etiam do. Card. in
c. pastoralis in. §. b
quia verō. de offi.
delega. & Bald. in
l. ij. in fi. C. de sen-
ten. experi. reci. &
glo. instit. de actio.
in. §. pe. & Gemi.
in. c. j. de rei. lib.
vj. & Specu. in ti-
tu. de senten. in. §.
viij. in versicu. sed
eccl. & hoc intelli-
gas verum nisi qñ
iudicat de etate ex
aspectu: quia tunc
iudicat secundum
conscientiam & il-
la sententia nunq̃
transit in rem iudi-
catam imo semper
potest probari cō-
trarium. vt in. l. mi-
nor. viginti quinq̃
annis. ff. de mino.
& ibi per Bart. &

prædicta intellige vera quando iudex inquit pro interesse iurispub-
li. secundum dominum Car. in cle. sepe in. §. j. de verb. signi. & in præal-
leg. c. pastoralis. §. quia verō. Dicitur etiam q. in notorijs licet ex actis nō
constet. iudex debet sequi notoriū: vt dixit Bal. no. in præalle. l. illicitas. §.
veritas. & eodem modo in causis terminorum & finium regūdorū. vt
in. l. ad officium. in. §. fi. ff. finium regū. vbi dixit Bald. no. q. in tali cau-
sa quicquid sit probatum iudex debet ire ad locum personaliter & inspi-
cere & de tali accessu & inspectione facere mentionem in snā & cre-
ditur sibi quicquid sit probatum, & prædictam regulam etiam intellige
veram quando iudex est infra legem. secus autem si est supra legem. vt
est papa vt Imperator quia tunc iudicat secundum conscientiam: vt dixit
Bart. in. l. j. C. vt que def. aduo. & per Bald. in. l. eam quam. C. de fideicō.
& in. c. sacramentū. de consue. rec. seu. vbi dicit q. episcopus & inferiores
iudices non iudicant secundum conscientiam: sed secundū quod est pro-
batum & secundū leges & canones quod etiā voluit Io. an. & Inn. in. c. ve-
nerabili. de cens. qd adeo dixit Bal. esse verū. in. d. l. illicitas. §. veritas.
vt etiam si sint recepte pbatōes, que non debuissent recipi. nihilomin⁹
debent tales iudices qui sunt infra legē & sub lege secundū illas iudicare
quod fuit originale dictum Inn. in. c. cū Bertold⁹. de reiud. & dixit etiam
Bal. in. d. §. veritas. qd iudex vidēs portare arma pōt illū portantē pu-
nire etiam sine alijs pbatōib⁹. & idem dicas in quolibet delicto corā
iudice commissio: licet aliter pbatē secundū An. & Imo. quos etiā sequit Ale.
in. l. ij. ff. de ferijs. & in. d. §. veritas. ad qd vide glo. in. l. ij. C. qui & aduer.
quos & Bal. in. l. ij. in fi. C. de sen. ex peri. reci. cuius tñ contrarium tenuit
Pau. de ca. in cōf. cxcvj. p regulā generalē de qua. s. Et qd qñ iudex videt
cōmitti delictū & delinquens neget qd iste dicit esse periculosum. Dicitur
q. debet iudex testes examinare & non debet aliter talē delinquentē cōde-
nare. vt in. c. de. in. §. qñ aut. & in. c. si peccauerit. vbi etiā per glo. summe
ij. q. j. & vide. Anto. latē disputantē hanc materiam in. c. vestra. in repe. in
vlti. char. de coha. cle. & mu. & ad prædicta faciunt nō. per nouissimos ca-
nos. in. c. ne innitatis. de constit. & ad illud quod vltius dicit apostil-
lans: q. qñ iudex videt duos rixantes ad fenestrā q. debet mittere familiā
quod si non facit priuatur officio. Dicitur q. nec Bald. in. l. j. in. §. quies. de
offi. pñ. vrb. dicit q. debet priuari officio sed bene dicit quod potest
priuari qd etiā voluit Alex. de Imol. in. d. §. veritas. & est ex mēte. Cy. in
l. si seru⁹. C. de noxa. vbi dixit q. si potestas habet filiū rixosum si nō p-
uideat pōt ab officio remoueri. & tene mēti q. iudex iudicās secundum cō-
scientiam suā cōtra leges scriptas nō incidit in pēnā. c. cum eterni. de r

iudi. libro. vj. vt. not. voluit Bald. in. l. fi. C. de pce. iudi. qui male iudi. q.
etiā voluit Alexan. in. l. bonorū. in vlti. col. C. qui. adm. & in quantum
dictum est quod iudex potest iudicare secundū conscientiā. Dicitur illud
verū de his, quæ sibi constat vt iudici: scilicet quæ sunt forsam commissā iu-
dice sedente pro tribunali, secundū Bar. in. d. §. veritas. & Bald. in. l. j. C. de

tñ subtilitas pernifiosa. q. est bene notandū
quia sepe hæc verba ponuntur in cōmissioni-
bus Principium. Et pro hoc, quia ista verba
purē & simpliciter, important ex proprio si-
gnificato. i. quod. sine. plica & inuolutione &
sine malitia. ad hoc. gl. in cle. sepe. de ver. sign.
in verho simpliciter. Sed certū est, q. ordo iu-
diciarius adinuētus est nō ad decipiendū & in-
uoluendū: sed potius, vt omnis cesset malitia
& in fauorē publicū. hinc est, q. his solennita-
tibus etiā partes renūtiare nō possent: vt no.
in. c. fi. de re iudi. lib. vj. & in. c. de causis. de
offi. deleg. ¶ Circa hoc quero quid si dicat
in aliqua cōmissione procedas nō obstāte iu-
ris solēnitāte. dic post Bar. in. l. filius familias
ff. de dona. q. per hæc verba censetur solum
sublata solēnitās iu. ciui. nō aut solēni. iur. di-
uini, seu iuriscientiū. Et iō hoc casu sufficiēt
duo testes: q. hoc est de iure diui. & gētiū: li-
cet aliās cessantib⁹ illis verbis, ex natura causę
requirā plures. Itē poterūt recipi testes ifames
q. repellūt tñ a iure ciu. seu positiuo. ar. in. c.
ptuas. de simo. el. j. & hoc in die feriata nō aut
recipiūt nō citata parte: q. citatio est species
defensiois, quæ est de iure gētiū: nec pōt tolli
p ius positiuū: vt in cle. pasto. de re iu. & lati⁹
ad materiā ibi vid & q. no. i. l. meminere. C.
vñ vi. & de hoc aliqd dicā i. c. sepe. de resti-
spo. & hoc etiā notabiliter profeqt Bar. i. lo-
co pñal. ¶ Quid si ptās hēt liberū arbitriū

de Imol. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. obl. Fran. Aret. in. l. j. cū.
qui. §. j. ante mediū. j. col. ver. in glo. eo. tit. Feli. in. c. de causis. §. præterea
de offi. & pote. iudi. dele. Oldr. consi. cxv. & ibi quid operetur hæc clau-
sula. Alex. consi. v. co. ij. in prin. vel. ij. & Ro. consi. xx. incip. viso pñcto.
Hippo. de Marfi. sing. c. ij. inci. capitulū sanctę Marię & dic. q. tollit di-
lationes: sed non substantia iudici: vt plenē per Card. in cle. sepe. qō.
iij. & ibi plenissimē per Lanfranc. de ori. in ver. simpliciter. & ibi in apo-
stil. Celsi. in ver. simpliciter. de verbo. signi.

¶ Inductū, imō tacitē fit mentio de iure ciuili: vt dixi hic in recolletis.
Andræ. Barba.

¶ Ordine iudiciario seruando. Istud tenet hic do. Card. q. non tollitur
ordo iudiciorum dicit hic esse casum singularē. Andræ. Barb.

¶ SEBA. SAPI. ¶ Gl. Et hæc glo. dicit singularē Ioan. de Imo. in. l. j.
nemo potest. ff. de leg. j. sed est similis glof. in cle. sepe. in ver. mandam⁹.
de verb. sign. & not. d. Ias. in. l. omnes populi. in. ij. l. et. col. ij. versu. con
firmo per id quod volunt. ff. de iusti. & iure. vbi alleg. etiam. alias aut. lo-
ritates. & ad hoc vide etiam Perusi. in. c. pastoralis. de appel.

¶ Liberum arbitrium. Adde Alex. consi. lxxvj. libr. Petr. Anc. consi.
clxvj.

¶ Adde quid potest facere ille, qui habet liberum arbitrium in proce-
dendo, & de potentia ver. liberē. & de verbo arbitrio tuo. & de verbo
liberē & omnimodæ potestatis. & de verbo iudicio tuo. & de illis ver-
bis, quod possit facere velle suum: & quæ sint verba importantia arbi-
trium boni viri. & de verbo plenum & liberum arbitrium. & de verbo
tuā conscientiā oneramus: vide plura consilia domini Alexand. videas
in tabula consiliorum. in ver. arbitrium. vbi de hoc plenē. & de ista vlti-
ma clausula. scz conscientiam tuam oneramus. credo aliquid posuisse in
addi. ad istum, in capitulo cum in veteri. in primo no. vbi ipse tangit. s.
de electio. & de clausula prout videbitur. & placebit. vide Cor. in consi-
lio. cccxix. incipiente. visis. in principio. in tertia volumine. Vide
textū. in lege fideicommissa. §. quamquam. & ibi doctor. ff. delegatis. iij.
per Bartol. in lege prima in. xj. columna circa medium. C. de sacrosan-
cta ecclesia per istum in capitulo canonum statuta. in vj. columna. nu-
12. codice de constit. & verba pro libito voluntatis important libe-
ram voluntatē rationi non submissam. c. ex parte. & iste in. j. no. s. de cō-
fuetu. Aenæ. falco.

Antonius Franciscus. ¶ De omnibus istis verbis hic in discursu enume-
meratis per istum: an & quando important liberum arbitrium vel arbi-
es iure

pce. iudi. qui male
iudi. vbi dicit, q. iu-
dex pōt sequi cō-
scientiā i his, quæ ne-
mini nocēt. alias de-
bet iudicare ex ac-
tis & pbatīs. Et
tene mēti, q. iudex
fingens sed dubita-
re. vt enitet onus
iudicandi, est infa-
mis. & punitur in
triginta pōdo auri
vt i. l. ij. C. dle. q. est
verū d iu. ci. iudice
seculari aut in iudi-
ce eccle. & de iure
canonico: q. hoc
casu ecclesiasticus
punitur pēna. c.
cū æterni præalle.
secundū Ioan. and.
& Host. c. in. c. in-
timasti. de appell.
licet do. Abb. ibi
dicat, q. etiā in ec-
clesiastico habet.
locū pēna. d. l. ij.
de quo tamen vid
Specu. in ti. de re-
la. in. §. ij. in versi.
porro. & q. dicūt
in. d. c. intimalli.
¶ Simpliciter & pu-
rē. Adde q. j. ponā
ZACHARI.

¶ Adde Alexan.

triū boni viri: vel voluntatē liberā a non subiectā rōni. vide quē accumulatē pōit. d. Alex. in. l. si sic. ff. de leg. j. & in. l. j. q̄ inci. in arbitriū. ff. de leg. j. & q̄ dicūt nouis simi canonistę. & ibi plenē dixi dū legerē illū text. in c. ne innitaris de consti.

ex iure municipali seu cōmissio qd intelligit sibi cōcessum. ^a Et no. dicit ibi Bar. q̄ ex hoc nō pōt ledere ius alterius: licet habeat potestātē circa ea quę sunt iuris positiui: & dic vt no. optimē gl. in cle. sepe. de ver. sig. in verbo defensiones. ¶ Quærīt etiā ibi Bar. quid si fuerit dictū vt possit iudicare put voluerit b dicit q̄ dol⁹ intelligitur exclusus. arg. in. l. creditor. §. Lucius. ff. mā. Et potest dici, vt. §. q̄ p hoc non pōt tollere ius alterius. Nā sicut cōmittens nō pōt tollere ius alteri⁹ sine causa ita nec cōmissarius. quia nemo pl⁹ iuris i aliū trāsserre potest, q̄ ipse habet vt in. c. nuper. de do. post diuor. resti. & vide qd no. Bar. in extrauagan. ad reprimēdū. in verbo, videbitur in fi. & quod dicā in. c. j. de cōst. ¶ Quid autē si fuerit dictū, vt procedat sine figura iudicij vide bo. glo. in Clemē. sepe. de verbo. sign. in verbo. & figura. Nā tūc aliter est dicendū, q̄ per verba posita hīc in tex. ¶ Sed ante, q̄ veniam ad materiam examinandā, quāro de intellectu istius cap. dic secūdo do. q̄ pōt esse duplex. Prim⁹ est, q̄ causa istorū fratrū, vertebatur corā isto Archiepiscopo, tanq̄ corā iudice: qui cōpellebat istos ad exprimēdā actionē. & de eo fuerūt isti fratres cōquesti. vnde cōmittit causam: vt sequitur. Alias intellect⁹ est q̄ isti, qui compellebāt erant iudices delegati istius Archiepi: & hoc faciebāt, quia iste archiep⁹ sub hac forma cōmiserat: vel vigore statuti archiep⁹alis. ¶ Et ex hoc ultimo intellectu no. Archiep⁹m nō posse committere causam tractandā secūdo rigore & subtilitatē perniciosam iuris ciuiliis, reiecta equitate canonica. ¶ No. secūdo non valere statutū ep⁹i, vel archiep⁹i disponēs causam tractandā contra equitatem vel benignitatē canonicā. & sic nō valeret statutū disponens, vt ex pacto nudo nō possit agi. Et regulariter cōcludo, q̄ nō valet statutū contra ius canonicū et eius aequitatē. De quo per Io. an. in. c. fi. de off. archipreby. & in. c. fi. de appel. libr. vj. facit gl. in cle. ne Romani. de elec. videtur text. in. c. quōd super his. de maio. & obediē. & forte ibi tangam. & in. c. fi. de consuetu. ¶ Venio nūc ad gl. & primō expediendo gl. opp. videtur em, q̄ subtilitas sit amplectenda & non spernēda: vt j. de ferijs. c. capellan⁹. ad idē bo. tex. in. l. vna. C. de profes. qui in vrbe constanti. lib. xij. Vbi dicitur, q̄ doctor legens debet habere subtilitatem interpretandi. Gl. hīc cōtraria non attingit, neq̄ soluit: sed solūmodo attingit. quēdā generalia ad concordia text. quod i causis ecclesiasticis huiusmodi subtilitates sunt euitandę: quia tendunt ad perniciem. ¶ Sed tu conclude post Vin. Hostiē. & Io. andr. quōd multiplex est subtilitas: quādā tendit ad capiendos & ad decipiendos simplices in iudicio, seu extra: & ista reprobatur, vt hic: & xvj. qō. j. c. si cupis. quādā tendit ad interpretationem iurium: & si est rationabilis & iuri consentanea: non est improbanda, imō necessaria: vt in præalle. l. vna. & in. c. capellanus. de ferijs. & facit text. in. l. non possunt. ff. de lega. Et idem quādo adhibetur subtilitas extraiudicium ad veritatem eliciēdam etiam in foro animę: vt in. capit. j. de poenis. distinct. vj. ibi diligens inquisitor, subtilis in nescigator, sapienter & quasi astutē in

terroget peccatorem &c. quādā enim est irrationabilis, q̄n volūt tñ subtilizare, quod seipso nō intelligūt, & verba peruertunt: & hęc sunt reprobāda. xlix. disti. c. j. vbi de hoc. & xxiiij. q. iij. c. cū sancti. Vnde dicit Imperator Iustinia. Eorū vanā subtilitatē tā risimus quā corrigendā esse cēsuimus. C. de leg. l. vlt. Dicit etiam, qd duplex est simplicitas: quēdā est cōtraria discretioni. & hęc reprobatur. xxix. dist. c. Petrus. & in præalle. c. si cupis. Vñ dicit Hoc. in præalle. c. capellanus. q̄ sunt quidā nimis cērimoniales insistentes literę contra mētē. c. propterea. & c. intelligētia. de ver. sig. quādā simplicitas contraria dolositati: & ista ampectenda est. Et de ista intelligitur dictum euāgelij. Estote simplices sicut colūbę xvj. q. j. c. si cupis. & vide ibi bo. text. cum gl. & ista dicitur simplicitas amica veritatis: legum & iuris. ¶ Cāpio glo. ij. quā principia liter diuido in duas partes. Secunda ibi: actio. em. & op. cōtra tex. in eo, quod dicit actionē non esse proponēdā. de. c. de mu. pe. c. examinata. j. cod. cū si vbi. pater, q̄ etiā secūdo canones est exprimēda actio. pro hoc: quia sine actione nemo experitur: vt. l. C. pupuli. §. videamus. ff. de neg. ge. Sol. aut quēritur secūdo leges: & est actio cōprimenda. Aut secūdo canones: & tūc si q̄ vult exprimere potest & si ineptā proposuit, potest postea proponere aptam d vt in præalle. c. examinata. nō tñ compellitur exprimere, si non vult: nisi secūdo Lau. q̄n ex causa variata plures actiones oriri possent. ar. ff. arb. fur. Cēsa. l. j. & l. si col. Si enim ego ago cōtra Titium quia arbores meas incidit: dubitari potest, an velim agere ex dicto arborum furtiue casarum an ex lege Aquilia. Itē si peterem fueriue dubitari potest: an agatur actione adexhidum: an rei vendicatione: an condictione furtiua, an actione furti Et habent isti diuersos modos agēdi: & aliter fit cōdemnatio in vna, quā in alia: & ideō hoc casu dicebat Lau. vt recitat gl. exprimēdam actionē: aliās nō. Causa vero petendi, semper est exprimenda aliās nō audif. de li. ob. c. vlt. & hoc i personali. In reali verō nō tenetur hoc exprimere: nisi velit. In effectu hoc vult prima pars glo. per prædicta melius ordinata & declarata. ¶ quā loquatur. ¶ In secunda parte gl. quērit, quid sit actio. & respondet, vt habetur in gl. Hīc sunt aliqua examināda pro intellectu gl. & materię. & vt habeatur notitia terminorum: quia hīc fit mentio de actione & de cā. & alibi de obligatione, quę sit differentia inter hęc. Secūdo nūquid causa sit exprimēda: & quę Tertiō quid de actione. & sic habetur clarē materia gl. ¶ Quō ad primū, dic: vt no. plenē insti. de actio. in pri. ff. de edēdo. l. j. vbi ponūtur plures opin. Mihi placet illa opi. qd cā sit ipsum factum ex quo oritur illa obligatio: vt cōtrahe. vel quasi delinquere, vel quasi. &c. Obligatio oritur ex ipso facto iure approbato: & est ius. vnde diffinitur q̄ obligatio est iuris vinculū, quo necessitate adstringimur ad aliquid dādū, vel faciendū, secūdo iura nostrę ciuitatis. De quo dic, vt insti. de oblig. in princ. Actio verō procedit ex obligatione: vnde obligatio dicitur mater actionis. vt. ff. de procur. l. licet. §. ea. Et pone exem

d iij

b ¶ Prout voluerit Adde Romā confi. cxlvj. Lapū alleg. cxxij.
c ¶ Actio. Adde Romā confi. ccxlv. ZACHARI. ¶ Adde Lanfr. de Oria, in rub. de cā pos. & ppri. col. iij. in princ. & ibi qualiter in libello debeat actio exprimi.

SEBASTIANI.

a ¶ Sibi cōcessum. Vide. d. Iaso. in. l. j. C. de sac. san. ecc. vbi ponit qd importet verbū libere de quo etiā per Decian. c. q̄ in ecclesiariū. col. j. s. de cōstit. & faciūt ad hęc q̄ no. Abba. & alij in. c. j. in gl. fi. eo ti. de cōsti. vbi etiā ponūt qd pos sit facere iudex q̄ est data potestas q̄ faciat illud qd sibi placuerit. de quibus omnib⁹ vide latissimē per dñm Georgiū Natā in repe. cle. sepe. de verb. obl. vbi prolixē enumerat q̄ verba importāt liberā voluntatem. & quę regulatam arbitrio boni viri.

SEBASTIANI.

d ¶ Proponere aptā Tide Feli. in. c. cū ordinē. col. j. de re scri. & Moder. in. l. vinum. col. pe. ff. si cer. peta. & oēs in c. examinata. j. eo. & Iaso. in. l. cū ita. col. ij. C. de eden. ZACHARI. ¶ Est exprimenda. Adde, q̄ si continet duas causas quarū vna sit apta alia inepta, qd tñ sustineri potest, vt voluit Ro. cōfi. cv. ZACHARI. ¶ Adde Lanfr. de oria. in. c. qm contra falsam. nu. 7. & ibi in apostif. Celsi ad ipm. nu. 7. in ver. iure. in fi. j. de probatio.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

plum, vt tu Canonista. intelligas: mutuauit tibi decē: ex isto facto oritur obligatio: quia obligari ad reddendū vt. l. ij. & l. cū quid. ff. si cer. pet. & l. cū quid. ff. si cer. pet. & c. dilecti. tit. proxi. cū si. Pro executione huius obligationis oritur actio, quæ est quoddā ius agendi: vt in glo. vt certi cōdictio specialis, vel generalis: secundū no. in l. certi cōdictio. ff. si cer. pet. & sic de alijs actionibus: vnde si peto decē causa petendi est ipsum mutuū: quia mutuauit vt statim dicā. ¶ Ad secundū, an sit causa eximenda in libello: dic, vt plenē no. p. gl. & doc. in l. j. ff. de edendo. & in c. ij. de libel. obla. Et pro intellectu huius gl. breuiter, dic, q. duplex est cā tā in personali, q. in reali, vna remota, alia propinqua. Remota^a in personali, est ipm factū, ex quo oritur obligatio: vt ago, quia mutuauit. Causa propinqua est ipsa obligatio. Nā ideo ago, quia es mihi obligatus. In reali verō causa remota est ipm factū ex quo causatur dñium, seu ipm ius agēdi: vt peto rē, quia fuit mihi legata: vel, quia fuit mihi vedita & tradita. Causa verō propinqua est ipsum dñiū seu ipsum ius causatū ex illo facto. ¶ Cōcludo ergo cū queris, an cā sit exprimenda: q. in personali debet exprimi cā remota: vt quia mutuauit. nec sufficit exprimere cām propinquā: quia obligatus es. quia cū multæ possent esse obligationes, seu causæ: nō posset reus ex huiusmodi causæ propinquæ exp̄ssione deliberare maturē, an debeat cedere, vel cōcedere: vt j. de libel. obla. c. si. & no. in p̄galle. l. j. ff. de edēdo. Vnde debet exprimere causam remotā: nō tñ tenet exprimere causam propinquā quia p̄sumit propinqua ex exp̄ssione remota. Si em̄ peto. x. quia mutuauit: p̄sumitur obligatio de p̄senti. ar. in l. j. C. de prob. vñ dicimus, q. sufficit, q. libellus cōcludat p̄sumptiuē^b. vt. l. oēs. §. luci. ff. de his quæ in frau. credi. Quod tñ limita secundū quod no. Bart. in l. cū quid. ff. si cer. pet. tangā in c. ij. de libel. obla. In reali verō causa remota nō est necessariō exprimenda. sed si vult potest. Debet tamē exprimere causam propinquā: vt quia sum dñs. Tū, qā cū vna sit causa dñium acquirēdi nec potuit acquirere ex pluribus. vt in c. inter dilect. de si. instr. & l. & an eādē. §. actiōes. ff. de excep. rei iud. satis potest reus instrui ex causā huius exp̄ssione. Tum, quia vtile est ipsi reo: vt nō exprimatur causa remota: quia si generaliter egit, totū ius suū videt in iudiciū deduxisse: & si succubuerit, nō poterit amplius agere ex aliqua alia cā. vt in c. Abbate sanē. de re iud. lib. vj. & in p̄galle. §. actiōes. dicā plenē in p̄galle. c. ij. de lib. obla. & sic intellige & limita istā gl. ¶ Ad tertiū, an actio sit exprimēda^c in libello: aduerte, quia capiēdo actiōnē p. quadā antiqua solēnitare & formula verborū: in qua, q. cadebat à syllaba: cadebat à toto: nō est necesse hodiē talē formam seu solēnitates obseruare: nec de iure canonico, nec ciuili: vt. C. de formulis & impe. sublati. l. vnica. Aut sumim^d actiōnē propriē pro effectu & iure agendi: put est quoddā ius p. sequendi in iudicio, quod sibi debet. Et istud ius cū sit incorporale, non potest exprimi: vt not. in l. edita. C. de eden. sed necesse est exprimere ipsum factum, ex quo concludatur ipsum ius agendi: vt in capitu. fin. de

lib. obla. Aut capitur actio pro nomine ipsius iuris agēdi, vt est rei vendicatio: actio ad exhibendū, certi conditio, actio furti, & similes: & tūc due sunt opiniones tam de iure cano. quā de iure ciuili. Nā de iure cano. quidā tenent indistinctē actiōnē non esse necessariō exprimendā: vt hīc not. Inno. Alij vt Lauren. q. vbi possunt plures actiones oriri ex facto narrato, debet exprimi actio. qd. sentit hīc Hostien. q. regulariter secundū canones sufficit exprimere factū: nisi iudex ex causa rationabili videat reum decipi posse, si nō vltra exprimatur: quia tunc supplebit iudex ex officio suo: vt. ff. de offic. assel. l. j. ex eadem causa permetteret aduocatum positionibus respondere. j. eod. c. pastoralis. Item de iure ciuili sunt etiam opiniones. Nam quidam tenent, q. sit semper exprimenda: vt Innoc. hīc alle. ff. de adm. tuto. l. quoties. §. ij. & insti. de actio. in princ. sed melius allegaret. l. si. C. de interd. Et hanc opi. tenet glo. iuris ciuili in p̄galle. l. j. ff. de eden. & glo. hīc. & glo. ibi allegat rationem: quia vtile est reo, vt exprimatur: quia fortē propter eam ineptā, & succumbet. ¶ Sed certē ista non est bona ratio tanquā deceptiua: quia non debemus alicui parare laqueum: vt j. de resti. spo. c. literas & de materia vide. spec. in tit. de actiōe & peti. §. j. vbi ponit opin. sed cōis opin. legistarū habetur in l. edita. C. de eden. & in l. j. ff. eo. Et opin. Ioan. and. & sequentiū est, vt nō sit necesse exprimere: quia ex p̄positione facti semper pōt elici modus agendi, seu actio intentata. & hoc tam de iure canonico, quā ciuili: quod etiā tenet gl. viij. dist. c. quo iure. Et reperio Accur. gloss. iuris ciuili mutasse opinionem: vnde in aut. de exhi. & intro. reis in prin. v. col. in verbo libellū, dicit de cōsuetudinē seruari, vt nō exprimatur actio. & q. etiā lege potest probari. Nam cū reus esset certus per rem & cām: satis est. alle. p̄galle. l. j. ff. de edē. ij. rñ fo. & qd. subiicitur in p̄galle. aut. quod bene no. ¶ Et quia pōt cōtingere, qd. ex eodē facto possunt plures actiones cōpetere, quæ tunc videatur intentata dist. not. Cy. in p̄galle. l. edita. post alios doc. qd. aut sunt plures competentes ad diuersa: & p̄sumitur intentata illa, quæ competit ar. g. ff. de libe. & posth. l. gallus. §. j. facit q. not. in c. cōstitutus. de religi. domi. Aut sunt plures cōpetētes ad idē: & tūc aut vna est gñalis, & alia specialis: aut ambę generales, aut ambę spāles: si vna generalis & alia specialis p̄sumitur intentata specialis^d arg. ff. de lega. iij. hoc legatū & l. itē legat. §. proinde. & l. legatis. Tenet etiā Bay. in l. j. ff. de edē. si ambę sunt speciales, vel ambę generales: & tunc aut ex facto proposito aliqua colligi potest. Et subdistingue: aut secundū alterā aliqd. est superflue narratū: secundū aliā nihil. & videbitur intentata illa secundū quā nihil est superflue: quia verba debent aliquid operari. Exemplū: ex legato mihi facto cōpetunt mihi plures actiones: vt. l. j. C. cōmunia de le. & no. in c. Raynutius. & c. Raynald. de testa. Modo plenē, quod dixi in libello: q. testator rem suam mihi legauit & iō & c. certē videor intentare rei vendi. als si diceremus intentatē personalem actiōnē, esset superfluitas: quia nihil operaretur illud verbū, rē esse suā. Nam rē alienā pōt testator legare: & actio personalis cōpetit cōtra heredē: vt instit. de leg. §. nō solū. & q. no. in c. filius. de testa. & verba debēt aliquid operari. de priuile. c. si pa. li. vj. & l. si qñ. C. de inoffi. testa. Si verō secundū vtrāq. actiōnē esset superfluitas: tūc p̄sumeret intentata illa, per quā verba minus superfluit vt in exēplo proposita: cū dico mihi legatā rē testatoris. Nā si diceremus intentatā actiōnē ex testamēto: tunc superfluit: quia non oportet dicere rē esse testatoris: vt. §. dixi. si dicimus intentatā rei vendicationē: tunc superfluit: quia non oportet allegare cām remotā in rei vendicatione: vt. §. dixi. Sed sufficit dicere, q. sum dñs cū min⁹ superfluit: quia potuit exprimi ad maiore declarationē. Et iō ista p̄sumitur intentata arg. in p̄galle. l. si qñ. & c. si papa. vnde secundū alios doc. ibidē nō potest libellus formari: ita, q. cōcludat, quim statim possit sciri, quæ actio intentetur quia oēs actiōes de mūdo habēt media distincta & iura informantia distincta: quapropter nō est necesse, qd. actio in libello exprimatur. ¶ Sed replicādo p̄dicta sub epologo: aut vna tñ ex facto narrato colligitur actio: & illa p̄sumitur intentata. Si plures cōpetunt: aut plures actiones pnt colligi: & tūc aut vna est gñalis, alia specialis: aut vtrāq. est generalis vel vtrāq. specialis & tūc illa p̄sumitur intentata, per quā nihil superfluit. & si secundū vtrāq. esset superfluitas p̄sumeretur intatēta illa per quam verba

SEBASAPI.

a ¶ Remota. Vide Ang. Aret. & moder. in. §. oīm. isti. de acti. Practicū papiñ. in forma libelli in actione reali in gl. j. & moder. latē in. l. j. ff. de edē. Alex. i. cōf. j. col. pe. in. v. vol.

b ¶ Præsumptiuē. Adde Rom. conf. p̄ximē allega. cv.

c ¶ Exprimēda. Ad de quæ. §. posui.

SEBASAPI.

d ¶ Spālis. Vide Bar. & alios post eū in l. certi cōdictio. i. pri. ff. si cer. tū pet. & limita vt per Alex. in. l. galus. §. si eius. col. ij. ff. de li. & posthu. vbi limitat nō p. cedere qñ specialis esset p̄nalis.

6 verba minus superflua: vt s. dixi. ¶ Et hæc vera secūdu eos, nisi sit incerta illa clausula in libello: nō adstringens se ad probandū singula. &c. quia tūc nō p̄sumitur intētata illa, per quā nihil, vel minus superflueret: sed illa ex qua leuis sequitur condēnatio. Hoc vltimū limitat do. Ant. si cui à principio in libello opponeretur: aliās si disputaret ad merita, dicit, q̄ in dubio videtur deducta cōpetens actio: & in qua probat. & si vtrāq̄ cōpetere posset videtur intentata magis vtilis actori in obtinēdo. alle. no. in. c. conquerente de offi. ordi. & in. l. sed & si possessor. s. ff. de iureiuran. & Bar. in. l. inter stipulante. s. j. ff. de ver. obli. Sed hoc dictum mihi nō placet. Nam si à principio mihi fuit obiectum, non esse opus disputationis: sed staretur interpretationi actoris vt in. l. si quis intentione. ff. de iudi. & in. c. litera. de dila. Vnde teneo primum dictū, quod ex quo vtrāq̄ pōt cōpetere, & est consentanea probationi iam facta: debeat fieri condēnatio in illa, quæ est minoris p̄iudicij, quia in cōdēnatione rei sunt fauorabiles. ff. de reg. iur. l. fauorabiles. & iura sunt p̄ptoria ad absoluēdū, q̄ ad cōdēnādū: vt in. c. ex literis. de prob. & in. c. inter dilectos. de fi. instr. & de re iu. c. vlti. cū si. & hoc apertē reperio tenere Innoc. in. c. ij. de or. cog. de quo non faciunt hīc mentionem doc. ¶ Et ponit in hac materia quedā verba pulchra & clara, quæ no. tu maximē

b canonista dicens stultum esse iudicē, qui libellū generalē recepit ex quo varij modi agendi possunt competere cū aliter fiat condēnatio in vna, q̄ in aliis: sed debet libellantem compellere ad exprimendā actionē, seu causam agendi ex qua causa possit colligi modus agendi. Dic tamen, q̄ si ita generaliter est receptus libellus, valet: arg. in. l. si. C. de anna. excep. & fiet cōdēnatio secūdu illā quæ minore cōdēnationē requirit: vt. ff. de reg. iur. l. semp. & l. fauorabiles. & p̄alle. c. inter dilectos. de fi. instr. Nisi secūdu eū in medio litis ex p̄bationib⁹: vel quia hoc dicit expressē appareat qualiter agere velit: quia tunc secūdu hoc ferēda est sentētia. alleg. p̄alle. l. si q̄s intentione. quæ verba optimē no. ¶ Cōcludē ergo, q̄ si libellus est admissus sine omni expressiōe causæ, & nō fuit oppositū, valet. vt p̄alle. l. si. C. de anna. exce. & no. in. c. ij. & iij. de lib. ob. Sed oportet, q̄ postea clarē actor probet intentionē suā, aliās succūbit arg. l. si in re. ff. de rei vēd. & quod ibi no. per Bar. Iudex tamē non debet libellū talem recipere. Idem est si exoresit aliquā causam: sed ita generalē, q̄ varij modi agendi possunt elici. licet eū ex postfacto sit faciendā expressa interpretatio, secūdu quod Inn. & Cy. s. dixerūt: tñ sapiēs iudex nō debet hoc admittere, p̄pter dubitationes & cauillationes, quæ postea fiūt ar. in. s. curare. infra. de actio. & xxx. q. v. c. iudicatē. & in. l. si. C. de fidei. libe. se tūdu Inn. in p̄alle. loco. & sic limito dictū Cy. Iosum tñ nomē actiōis nō cōpellitur exprimere. Satis enī est q̄ sibi cōpetat ius agēdi seu actio. & ita intelligitur. l. si pupilli. s. ff. de neg. gest. q̄ dicit, q̄ sine actio ne nemo experit: scilicet sine actione cōpetenti: nō aut cōpellitur exprimere. Et idē dicit de iure canonico: q̄a oportet q̄ sibi cōpetat actio, seu aliquid aliud, q̄ teneat locū seu vicē actionis: vt officij iudicis imploratio: vt in. c. ij. de offi. iudi. & in. c. j. de pact. vbi tāgā, an ex nudo pacto cōpetat actio seu officij imploratio: q̄nq̄ tñ etiā de iure ciuili nulla cōpetente actiōe, vel officij iudicis imploratione, iudex debet ex officio suo p̄uidere parti, q̄n videt aduersariū locupletari cū iactura alterius: vt est casus fin. in. l. planē. ff. de petit. hære. facit. l. si & me. ff. si cer. pe. Et per hoc habetur clarē materia huius cap. reliqua verō his connexa. s. quid debeat cōtinere libellus, dicam in. c. j. ij. & iij. de libel. obla.

SUMMARIVM.

- 1 Excommunicatus non potest esse in iudicio, nisi vt reus. 2. 12. & etiam in casu reconventionis. 9. fallit in casu. vt j. 7.
- 3 Inducta in odium alicuius, non debent in eius fauorem redundare: & econtra.
- 4 Excommunicatus participat de omnibus illis quæ possunt esse sibi incommodo.
Excommunicatus maiori excommunicatione prohibetur à communione hominum regulariter: excommunicatio minor prohibetur à perceptio ne sacramentorum tantum.
- Excommunicatio in dubio intelligitur de maiori.
- 5 Debet istud verbū nō importat necessitatē, quando resuleret iniquitas. Excoicatus pōt constituere procuratorem si vult non tamen necessitatur.

a ¶ Non astringens. Adde Alex. cōfi. lxxij. lib. 1. vol. j. eundem in. l. is q̄ reus. ff. de publi. iud. Bal. plenē. l. nō ideo. C. de lib. cau. Ange. in. l. incausis. C. de accu. & Alex. in. l. libellorū. ff. e. Gemi. post glo. in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ¶ Generalem. adde Ange. consilio cclxx. & xxv.

SEBA. SAPI.

c ¶ Modus agendi.

Vide las. in. l. j. i. ij. nota. C. de succē. edict. & quæ notat Feli. in. c. pastora. colum. v. de excepti. vbi ponit, an admitat exceptio generalis. vid etiā Alex. incōfi. c. j. co. iij. in. v. volumine et limita vt p̄ Alex. in. cōfi. lxxij. incipi. i. p̄specto. co. pe. in. iij. volumi. & in cōfi. lxxi. incip. clarissime. eo. vol. & p̄ Ange. in cōfi. vj. incip. dictum statutum. & Alex. in cōfi. xxxij. colum. iij. in. i. ij. vol. Declara etiā vt per Feli. in. c. j. co. iij. de lit. cōtest. Andr. Sicul. in cōfi. lviij. incip. sapi enter. col. pe. in. ij. volumi.

d ¶ Competat acti. Adde, q̄ Alex. cōfi. cxxxvj. si dicit q̄ etiā si reus non opponat, q̄n agēs non habet actionē q̄ non valet iudicium.

¶ Sumatur. Istud nō videtur bonū summarū ex eo q̄a exceptio sit à regula. l. nam qd. ff. de pe. leg. sed exceptio est de reo. ergo regula erit in actore. And. Barb.

ZACHARI. ¶ Tanquā reū. In tellige hoc dictum de reo necessario, nō autē de voluntario. c. cū inter. & ibi per illū & doc. j. de excep. Quod est dicere pro tyronibus: q̄ excōicatus cōparens in iudicio, si vlt aliqd consequi, nō auditur tunc em̄ est votarius: sed si velit dānū evitare: aut

Procurator non debet constitui ab inuito.
Bannitus tenetur constituere procuratorem.
Excommunicatus potest appellare & appellatorem persequi.

Regula semper fallit, vbi equitas suadet.

6 Excommunicatus non prohibetur participare cum patre, filio, & alijs similibus personis.

8 Excommunicatus spoliatus non auditur petens restitutionem regulariter.

10 Excommunicatus, an possit petere absolutionem per procuratorem?

Procurator excommunicatus, non potest comparere, nec pro parte actoris, nec rei.

Excommunicatus potest constituere procuratorem in omnibus casibus, in quibus potest per se stare in iudicio.

11 Absolutio ab excommunicatione, an requirat speciale mandatum.

Clausula, quod possit agere omnia, quæ ipsemet presens facere possit, habet vim specialis mandati.

12 Excommunicatus, si fuit de facto admissus, an valeat iudicium.

Publica, vel occulte an aliquid fiat, non refert in his, quæ concernunt publicam utilitatem.

14 Suspensi & interdicti non prohibentur esse in iudicio.

Periuri non prohibentur stare in iudicio: & nō prohibentur aliās iurare: quando iuramentum vertitur in eorum p̄iudicium.

15 Deportati quando possunt esse in iudicio actiue & passiue.

16 Monachus, an possit esse in iudicio sine licentia Abbatis?

CAP.

VII.

Intelleximus.

1 ¶ Excōicatus pōt cōueniri sed nō cōuenire. h. d. Cōmuniter ita sumatur. ego vero

sumo magis gualiter & pinguius. Excōi. in iudicio, nisi tāq̄ re⁹ stare nō pōt. h. d. Primō ponit. q. ij. rñsio. ibi: nō dem⁹. Tertiō rñsiois rō ibi ne videat. ¶ Casus lralis. Querēbat vtrū exc. i iudicio stare possit? Resp. q̄ cōueniri. pōt: & debet p̄ aliū in iudicio rñdere, ne de malitia sua videatur cōmodū reportare. Ber. ¶ No.

j. ex verbo, stare. qd est verbū gnale: excōicatus nō posse stare in iudicio: nisi tāquā reū. Cū em̄ p̄mittat istū casum in materia prohibita, videt formare regulā i oppositū. xxxij. q. vij. dñs. Et ex hoc inferit, q̄ nō pōt stare, vt iudex neq̄ vt aduocatus, neq̄ vt testis: vt in. c. de-

providere, ne quid sibi fiat. tunc auditur secūdu istum in. c. cū ad sedē. j. de rest. spo. Dicitur aut tunc aliquis reus necessarius. q̄n actio dirigitur cōtra eū vel q̄n specialiter ad iudiciū vocatur. vt not. iste in alleg. c. cū inter. Sed citatus, si sua putauerit interesse cōparens, non debet audiri. Ita not Paul. de call. & alex. in. l. libertus. la. j. ff. de in ius vocā. vbi dicūt, qd nec pōt petere assignari terminū actori ad agendū. iuxta. l. distamari. C. de ingenu. manu.

g ¶ SEBA. SAPI. ¶ Vt testis. vide Feli. in. c. Rodolphus. col. xxvij. vers. limita. iij. s. de rescript. vbi ponit, q̄ excōicatus occultus, si ferat sententiam, valet tñ vide etiā Feli. in. c. veniens. ij. co. fi. ver. quāto not. de testibus. vbi ponit an excōicatus possit esse testis, de quo etiā per. do. Lanfran. de oriano in. c. qm̄ cōtra falsam, in vers. testū in. xliij. col. de proba.

d iij

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Assistens actori, vide Bald. in titu. de rescrip. lib. vj. vbi dicit qd excōicatus non pōt impetrare sup recu- perāda possessio- ne tēdiali: nec sup nullitate sentētiæ qd ille q mouet cō- trouersiā videtur agere & dubitat ibi an possit ipse impetrare vt de carcere liberet & cōcludit qd sic. vi de ibi. Andr. Barb.

b ¶ Participatio sa- cramentorū. Sed utrū possit excōi- catus intrare ec- clesiā & orare. vide gl. qd sic in. c. q. stu- det. j. q. j. dixi in. c. j. de fo. cōpet. vbi Abb. videtur senti- re cōtrariū. Andr. Barba.

c ¶ Transcunt ali- doct. pondera gl. in. c. pastoralis. j. eo. q. dicit qd excō- municat⁹ debet li- tigare p aliū & al- le. istū tex. & sic te- net cōtrariū ei⁹ qd hic tene menti : qd nemo ponderauit hoc.

d ¶ Nō cōpellatur. Et pondera. l. cum miles. ff. de alien. iud. mut. cā fac. qd ibi Bart. dicit illū tex. fin. vt in odiū alicuius sit vt liti- get per se ita hoc est in odiū ne liti- get per aliū ergo imputet sibi: quia nō petit absolui. Andr. Barb.

ZACHARI.

e ¶ Pōt appellare a sentētia qua decla- ratur excōicatus. c. si de sent. excō. & c. qua fronte. j. de appel. & tunc pen- dente appellatiōe est vitādus secūdū Inn. in. c. sepe. j. de appel.

SEBASTIANI.

f ¶ Allego gloss. illā gloss. ad hoc con- mēdat. d. Abba. in. c. pposuit. colū. ij. de ap. & de hoc ver- bo. debet vide per Bar. in rep. l. credi- tores. co. j. C. de pi- gno. & fel. in. c. nā concupiscentiam.

cernimus de sen. excom. lib. vj. Itē neq vt assi- stēs actori⁹ quia hoc verbum stare est genera- le & periculosum est sibi non vitare alios. de cleri. exc. mino. c. illud. Itē nec vt notari⁹ cāq quia talis stat in iudicio quod sibi non conce- ditur: quia sibi non creditur durāte excōica- tione. iij. q. iij. c. nullus. & quod no. in preal- le. c. decernimus & c. quoniam contra de pro- ba. Itē vt promouens inquisitionē. s. de accu- sa. c. cum dilect⁹. nec vt accusator seu promo- tor publicæ causę. de excep. c. a nobis. & j. e. c. exhibita. Et generaliter potest dici excommu- nicatum repellendum a iudicio: nisi casibus a iure expressis. vt in. c. pe. & vl. de excep. Et idē extra iudicium vt regulariter repellatur cum sibi omnis cōmunio phibeat. xj. q. iij. c. cum excōicato. nisi in casibus sibi permisis vnde non solum repellitur ab actibus iudicialibus & publicis sed etiā a communibus. s. extraiu- dicialibus & priuatis vt notanter dicit tex. in. c. pia. de exce. lib. vj. vbi vide maximē in no- uella multa pertinētia ad materiam. ¶ No. secūdō qd verba generalia dispositionis edi- tē in odium alicuius nō debent referri ad eū casum qui cederet in fauorē odiosi. cōcor. c. & si necesse. de do. post di. re. quia quod statu- tū est in odio nō debet cedere in fauorē & cō- modū: sicut ecōtra statutū in fauorē non de- bet cedere in odiū. vt in regula. qd ob gratiā. de reg. iur. lib. vj. & in. l. qd fauore. C. de lega. Mens em cōstitutionis & nō verba pōderan- da sunt. j. q. j. c. Marchion. & in reg. vltima. & quod ibi no. de regu. iur. li. vj. & in. l. scire le- ges. ff. de leg. ¶ Vltimō ex mente & ex ratio- ne literę colligo excōmunicato pmittendā cōmunionē qn cedit in sui odiū & qua phi- bita reportaret cōmodū. & intellige oīa præ- dicta prohibita in excōicato excōmunicatio- ne maiori. excōicato em minori nō phibe- cōmunio hoīm sed tantū participatio sacra- mētorū b: vt in. c. a nobis. de excep. & in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Itē nomine excōmuni- cationis intelligimus de maiori: vt in. c. pe. de sen. exc. ¶ Nūc venio ad glo. quam diuido in tres partes. In prima replicat & coadiuuat li- teram. In secunda opponit: tacitē & soluit. In tertia quærit. secunda ibi: sed quid si. Tertia ibi: sed nunquid: ¶ Op. igitur cū secunda parte videtur em istum excommunicatum reum non compellendum ad constituendum procuratorem cum nemo ad hoc sit compel- lendus. de procu. querelam. Item principalis persona habet iurare de calum. vt authenti. principales. C. de iura. calum. ergo oportet quod ipse interueniat in iudicio. Solut. gloss. concludit istum non compellendum si non vult. & dic vt in ea. & sic secundum istū intellectum gloss. istud verbum debet posi- tum in tex. non inducit necessitatem. Idem In no. Hostien. & Petr. cum hac opinio. gloss. communiter transcunt alijs docto. c. præter Ioan. Calde. qui dicit istum cogendum ad constituendum procuratorem: quia ver- ba debent accipi propriē, nisi resultet abso- nus intellectus: vt in leg. non aliter. ff. de le- gat. iij. sed hūc nullus absonus intellectus re- sultat si verbum debet importat necessita- tem cum etiam periculosum sit sibi seingere re cōmunioni hoīm nec ob. si dicatur qd

quis non compellatur procuratorem constituere: quia illud verū regulariter: sed qnq qd cōpellitur ratione delicti: vt patet in bā- nito. Nec ob. si dicatur, qd fortē neminē reperiret, qui velit offi- ciū acceptare: quia hoc est sibi imputandū, quare nō petit absolu- tionē. vnde hoc est sibi vtile: quia facilius resipisceret. ¶ Ego sem- per tenui opinionē, qd præcisē non cōpellatur d sed qd tātum ex de- bito honestatis. Fundamētū meū est in. c. cū inter. de except. vbi dicit, qd oīs legitima defensio excōicato reservatur, ne actore im- pugnante, reus cōdēnetur: qui tñ aliās veniret absoluedus. sed cer- te istud contingeret de facili, si non audiretur: nisi procuratorē constitueret. Quid em si nullū reperiret, vel minus idoneū. & cau- sa præsertim est ardua: certē absurdū est dicere cōtra eū procedē- dum: cū paria sint nullū habere, vel minus legitimū: vt in. c. ij. de transla. Episcop. & sic legitima defensio subtraheretur sibi cōtra d. c. & contra oēm equitatē. Nec ob. dictū Cal. dū dicit sibi impu- tandū, quare absolutionē nō petijt: quia nō debet in hoc puniri quia nō petijt ex quo trahitur, & nō trahit: & satis est qd puniatur alijs poenis iuris. Vñ. c. inter hanc cōsyderationē nō habuit, sed in distinctē voluit, qd ex quo impugnatur, qd sibi referuetur oīs legi- tima defensio. Hoc corroboro fortius: quia iste defectus vt non ingerat se cōmunioni hoīm, causatur nō immediatē ex culpa sua sed ex pcena excōicationis. & ideō nō debet ex hoc puniri: ne pce- na ex pcena proueniat. arg. bo. de cōces. præben. quia diuersitatē. & qd no. gl. in regula. imputari. de reg. iur. lib. vj. Ad idē facit. c. de- cernim⁹. de sen. excō. lib. vj. vbi pa. mandat cōpelli iudices secula- res: vt repellant exc. ab agendo & patrocinando. & nihil dicit de cōuento. Itē cōmunio intelligitur excōicato inhibita, quatenus tendit ad sui cōmodū: nō quatenus impugnatur. arg. hūc. & in. c. si verē. de sen. exc. ¶ Itē. qd si causa est criminalis, in qua nō interue- nit procurator: nōne iste admitteret sine procuratore: certē sic. & tñ tex. iste loquitur indistinctē, quod debet cōstituere procu- ratore. Debet ergo intelligi, qn pōt, & ex honestate: vbi fieri pōt. Pro hoc tex. in. c. si. de exce. vbi dicitur, quod excōicatus pōt ap- pellare c & appellatiōem prosequi, & literas ipetrare super appel- latiōe sua: & nulla ibi fit mētio de procuratore. sed semper verba diriguntur ad ipsum excōicatum: imō tex. innuit oppositū: dū di- cit, qd parū excōicato prodesset appellare, si nō posset appellatio- nem prosequi, & super eas literas impetrare. qd esset expresse cō- tra opi. Calde. Si em esset sibi imputandū: quia non inuenit pro- curato. quid prodesset sibi, qd admittatur ad defendēdū, si nō pōt defensionē prosequi: vel pōt, sed min⁹ legitimē: quia procurator est minus idoneus. Fateor tñ, qd hoc verbū debet, ex proprio si- gnificato importat necessitatē. Ad hoc allego. glo. f. no. in Clemē. attendentes. de sta. regu. & xxvj. q. j. c. j. vide plenius per Bar. in. l. iij. C. de pig. Sed vbi euidēter surgit iniquitas capis impropriē: vt non importet necessitatē: vt in. c. j. de despon. impub. & qd no. ibi & per gloss. in præalleg. c. j. xxv. q. j. Sed ex prædictis patet, qd surge- ret iniquitas, si importaret necessitatē: & maximē si est ita inops, vt nō valeat procuratorē constituere. Vnde dicit glo. in aut. vt si ne prohi. ma. in prin. colla. vij. q. ineptū est non fallere regulā, vbi æquitas suadet. ¶ Sed nunc præsupposita vera opinione qd con- pellatur procuratorem constituere: oppo. & videtur, qd hæc De- cre. ponat impossibile: cum nemo debeat ei cōmunicare, tanquā excommunicato, nullus vellet esse suus procurator. cum & con- fabulatio cum tali prohibita sit. xj. q. iij. c. excōmunicatos. & c. cū excommunicato. Solut. dicit Vin. quod parter, filius, tutor & si- milis personæ, quæ licitē communicare possunt. assument istud officium. xj. questio. ij. cap. quoniam multos. ¶ Vel aliter se- cundum eum, ex quo permittitur excommunicato procurato- rem constituere ad sui defensionem, quilibet hoc officium assu- mere potest: & in hoc sibi communicare infra de sententijs excō- municatiōis. cap. voluntate. Et plus dicit, qd si aliquis eum impedi- ret in dādo procuratorem, potest ipse conqueri & agere: licet sit excommunicatus a longo tempore & per multas instātiās: quod tamen christiano homini fādum est atq; vtinam excommunica- tionis sententiam seu postēt horrorē. Et similiter si aliquis vadat Romam pro iniectione manuum in clericum: vt absoluator & offendatur in via, potest conqueri, & audietur vt infra de excep. c. vlt. & ff. de iudi. l. si longius. secundum Vincē. c. hoc dictū limi- to verum

to, verum, vt possit conqueri & agere quando durat impedimen-
tum, & iniuria circa actum sibi permissum: vt qa impeditur con-
stituere procuratorem. Item impeditur ire Romā. secus si iniuria
illata cessauit, seu non præstat impedimentum: qa tūc cessat illa ra-
tio, vno permissio. & c. sup. qua fundat, vt possit agere. ¶ Vnde
etiā si excommunicatus fuit spoliatus, non auditur petens restitu-
tionē: qđ intellige cū limitatione prædicta, si non præstat impedi-
mentum circa executionem actus sibi permissi: vt no. glo. in. c. ex
insinuatiōe. de procu. in verbo canonicum. & in. c. in nomine do-
mini. xliij. distinctio. & in. c. dilectus. j. s. de rescri. & not. Inn. in. c.
cum nostris. de concess. præbē. qđ not. ¶ An aut excommunicatus
possit petere saltem restitutionē vxoris? vide bo. gl. in. c. quoniā.
xj. q. iij. & Ioan. and. in. c. cum inter. de sen. excom. & plenius in. c.
quoniā. s. in alijs. vt lite non contestata. & in. c. cum inter. de exce.
¶ Item, quod dixi, qđ non potest petere restitutionē: limita, vt sit
verum, quando venit vt actor: secus si venit, vt reus: vt puta, quia
contra ipsum conuentum & cōtumacē facta fuit missio. tūc enim
auditur petēdo restitutionem: vt concludit Spec. in ti. de contu. s.
fi. ver. sed pone. Quod tamē limita, qñ venit principaliter ad se de-
fendendum & in consequētiā petit restitutionem possessionis.
Secus autem, si principaliter peteret restitutionem: puta dicēdo,
qđ non legitimē facta fuit: tunc enim qui verus actor est, non au-
ditur ante absolutionē. ita reperio tenere Bar. & bene, in. l. de pu-
pillo b. s. fi. ff. de no. ope. nū. ¶ In tertia parte gl. quærit, nunquid
excommunicatus possit reconuenire suū actorem? & respondet,
qđ non: sed excipere, & potest appellare, & omnia facere, q̄ tendūt
ad sui defensionem. ¶ Sed nunc oppo. contra prædicta & contra
tex. de. c. post cessionem. de proba. vbi videtur, qđ non possit con-
stituere procuratorem. Sol. dicit Inno. qđ istud est speciale in reo
propter causam, q̄ hic ponitur. Idē tamen dicit in actore in causa
absolutionis & alijs causis, quas agere permittitur: vt possit con-
stituere procuratorem. Melius enim est, vt causam agat per alium,
q̄ per se. Nā secūdū Ioā. and. hoc est contrarium ei, quod no. in. c.
cum desyderes. de sen. excō. q̄a hic de procuratore ad litigādum:
ibi, de procuratore ad absolutionem petendā. ¶ Tu de hoc vl-
timō, an possit excommunicatus petere absolutionem per procu-
ratorem: dic, vt plenē no. in pallea. c. cum desyderes. & ibi bona
glo. & vide bonam gl. iuncto tex. in. c. quanto. ij. q. v. & ad. c. post
cessionem. allegatum pro contrario, respondeo aliter & melius:
quod ibi non loquimur de excommunicato volente constituere
procuratorem: sed de procuratore excommunicato, qui non po-
test esse: nec pro parte actoris, nec pro parte rei. Et ratio differen-
tiæ est: quia officium procuratoris est voluntarium. nec potest
dici, quod veniat ad se defendendum: cum veniat pro alio. Sed
hic nos loquimur in excommunicato, qui vult constituere pro-
curatorem non excommunicatum: quod potest in causa defen-
sionis, ex quo defensio sibi permittitur. & hæc est vera solutio
huius. c. Not. tamen dictum Inno. est, quod in omnibus casibus,
in quibus potest excommunicatus esse in iudicio, potest consti-
tuere procuratorem. & optimē facit iste tex. Item dicit Innocē.
in simili, videlicet in religioso, vt ibi potest esse per se in iudicio:
potest & procuratorem constituere. & optimē facit iste text.
¶ Hoc vltimum ponit Inno. in. c. cum. l. & A. de re iudica. & si-
mile no. Barto. in. l. seruos. ff. de alimen. & ciba. lega. Sed putat hic
do. Anto. qđ eo casu, quo excommunicatus litigat per procura-
torem super sua excommunicatione, vt in casu. c. per tuas. de sen-
ten. excommu. non teneatur ante ingressum causæ petere absolu-
tionem: sicut teneretur quando litigat per se, vt ibi: quasi tunc
non videatur contemnere. Contrarium puto verum. Nam dis-
positio. c. per tuas. fundatur super eo: ne iste videatur contemne-
re excommunicationem. Sed certum est istum contemnere non
petendo absolutionem, licet litiget per procuratorem: quod pa-
tet ex eo: quia dicendo excommunicationem fatetur se ligatum,
vt ibi: & in. c. cum contingat. de offic. delega. ergo debet petere
absolutionem ex quo commodē potest & ipse prouocat ad iu-
diciū & non prouocatur. Non enim debet expectare euen-
tum litis: quia nihil operatur, quo ad hoc, vt absolutionem
consequatur. frustratorie enim expectatur euentus, cuius nul-
lus est effectus: vt in præallegato. c. cum contingat. & videtur

ibi casus de hoc prope finem: dum dicit,
quod quando quis se asserit excommunica-
tum licet iniuste: nunquam eius probatio-
nes sunt admittendæ ante, quā fuerit ab-
solutus. non enim dicit, quod non est ipse
personaliter audiendus: sed quod eius pro-
bationes non sunt admittendæ: quod pro-
cedit etiam, si litigat per procuratorem: nec
aliqua æquitas suadet oppositum: imo istam
partem: cum perseuerando in excommuni-
catione citius mori præsumatur propter pec-
catum. xj. q. iij. c. episcopi. ¶ Sed circa idem
quæro: suprà dictum est excommunicatum
posse & debere ex honestate se defendere p
procuratorem: an hoc possit per procurato-
rem generalem? Archi. hoc tetigit in. c. j. de
rescript. libr. vj. & dicit, quod licet possit in
causa defensionis constituere procuratorem
specialem, & per eum se defendere: vt hic. nō
tamē audiretur procurator generalis, etiam
super articulo defensionis: nisi fuisset dictū,
quod posset agere omnia^d, quæ ipsemet præ-
sens facere possit: quasi velit, quod ista clau-
sula, vt possit omnia, quæ ipse præsens face-
re possit. habeat vim specialis mandati. D.
Antonius hic reprobatur vtrunque dictum.
dicit enim, quod ad defendendum excom-
municatum non requiritur speciale man-
datum: quia aut est ad negotia constitutus:
& valet, tenendo, quod excommunicatus
possit contrahere. de quo in. c. veritatis. de
dolo & contu. Aut ad iudicia: & etiam va-
let: nec exigitur speciale mandatum. Sed in
isto mandato generali excluduntur causæ, in
quibus non potest agere. & includuntur cau-
sæ, in quibus potest agere. argu. l. rescripo. s.
j. ff. de mune. & hono. Item non procedit se-
cundum dictum secundum eum: quia illa
clausula non habet vim specialis mandati.
& sic tenendo, quod exigeretur speciale mā-
datum, illa clausula non sufficeret: per not.
in præallegato. cap. exposuit. de dila. Sed cer-
tē quo ad vtrunque dictum Archidia. bene
loquitur, si subtiliter ponderetur dictum
suum, & malē reprobatur. Et quo ad pri-
mum dico, quod Archidia. non requirit præ-
cisē mandatum speciale in articulo defen-
sionis: sed vult, quod per mandatum gene-
rale ad impetrandum, non possit procura-
tor defendere excommunicatum, seu appel-
lationem prosequi: quasi illud mandatum ad
impetrandum, se non extendat ad articulum
defensionis. Secus autem si mandatum esset
generale ad agendum & defendendum: quia
tunc bene poterit. & ita debet intelligi Ar-
chidia. ad hoc. cap. qui ad agendum. & cap.
qui generaliter. de procura. lib. vj. Item in se-
cundō dicto non meretur reprobari: quia
licet Ioan. And. teneat in. c. exposuit. præal-
lega. quod talis clausula non habeat vim spe-
cialis mandati: contrarium tamen est verum
vt no. Bar. in. l. pcurator cui generaliter libe-
ra. ff. de procu. Et tenet idē do. Ant. in præall.
c. exposuit. & sic in hoc videtur sibi cōtrari⁹.
& probatur dictum Arch. & Bar. in. l. credi-
tor. s. Lucius. ff. mandati. vbi hoc idē no. Bar.
12 **Additio.** ¶ Sed nunc ego quæro,
quid si aliquis excoicatus
e incepit agere: nec à principio fuit repulsus^e,

ZACHARI.

¶ Restitutionem
vxoris. Dic qđ hoc
est verū officio iu-
dicis: alias secus. &
ita intelligi. c. qm̄
multos. alleg. per
istū. xj. q. iij. de quo
per Spec. in tit. de
pe. & postu. s. ij.
ver. sed etiam.

SEBASTIANI.

¶ L. de pupillo.
Vide ibi latissimē
per Mod. Rom. in
cōsil. ccxvii. incip.
res ista. & Fel. in. c.
cū iter. de exce. &
Nellū in trac. ban-
nitorū. in. j. parte
scđi tps. q. lxiiij.
& Fel. in. c. signifi-
cauerūt. colū. viij.
vers. itē doc. Abb.
de excep. vbi mul-
ta ad propositum
presentis materiæ.
¶ Constituere pro-
curatorem. Adde: vt
p. Ro. cōsil. ccxli.
¶ Agere oīa. Ad-
de Ro. cōsil. xciiij.

SEBASTIANI.

¶ Fuit expulsus
Vide tamen Abb.
& Fel. latē in. c. ex-
ceptionē. colū. pe.
vers. itē inquantū
Abb. de excepti.
vbi ponit, qđ reus
non pōt facere, qđ
actor excoicunica-
t⁹ nō repellatur p
iudicem à iudicio.
& ibi an teneat iu-
diciū, si non re-
pellatur.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** ¶ Sui præiudiciū. Adde, q̄ Federi. consil. cxlvij. dicit q̄ excōicatus pōt omnia, vbi vertit eius præiudiciū.
- b** ¶ De facto admifus. Adde doct. de Rot. deci. suis dec. xvij. i. antiquis de sen. excō. Roma. sing. suis fo. xxj.
- c** ¶ Monach. Adde Fede. cōf. cclxxvij.
- d** ¶ Infamis. Adde Io. de ana. cōf. cij.
- e** ¶ SEBASTAPI. ¶ Canon seruatur. Vide latissimē, qñ lex civilis seruāda sit p̄ Feli. i. c. ecclesia sanctæ Mariæ. colū. xv. versū. quæritur primō. de cōstitū. & Alexan. in consil. clxvj. incip. viso processu. i. ij. vol. & Aret. i. cōf. xlvij. incipi. reuocatur in dubium.
- f** ¶ Doctorem legū. Adde Rom. consil. ccxxxij. ZACHA. ¶ Adde per istū in. c. j. de cōf. & affini. per Feli. plene in rubri. de maiori. & obediē. col. ij. versū. præcedit etiam. nisi forte talis Canonista esse ignarus & literarum expers: vt not. idē Feli. in. c. ex literis. colū. iij. ver. & adde Bar. s. de consil. Doctor aut iurisvtriusque simplicem canonistam præcedit: nisi fortetalis in vtroq̄ iure habens titulum ignoret canones, secundū Feli. paulopost. ibi verbi. vbi et inuenies.

nunquid reus possit instare, vt compellatur agere, ex quo semel edidit actionem, iuxta formam authent. qui semel. C. quomodo & quando iudex. ¶ Inno. in. c. exceptionem. de except. q̄ sic. Et idē idē dicit, quādo non est conuentus, vt reus. cogitur tamē agere iuxta materiā. c. significauit. de resti. & c. lator. qui fil. sint legiti. Nā si contrarium diceretur, sequeretur absurditas: q̄ excōicatio prodesset excommunicato, & noceret aduersario non excōmunicato. quod esse nō debet. argu. hīc & hoc bene no. Et sic habes casum, in quo excōicatus agit: nec debet per iudicem repelli. & hoc, q̄ hoc nūc tendit in sui præiudiciū^a, ex quo reus instat. & sic ad id, quod. s. dixi: q̄ fortius potest stare, vt reus: ex quo trahitur in suum damnum. ¶ An autem excōicatus possit agere, vt reus cōditione. l. diffamari. C. de inge. manu. vel si actor desistit petere, vt cōpellatur prosequi iuxta formā prædictæ authent. Dic, q̄ non: quia hoc tendit ad eius cōmodum, ex quo hoc petit, & vult satisfacere voluntati suæ. argu. hīc, & in. l. penul. ff. de cōdi. ob causam. & in. l. si pignore. ff. de fur. Hoc tenet do. Anto. & no. in præalle. c. exceptio. nem. ¶ Sed quæro nunquid teneat iudiciū, si excōicatus fuit de facto admissus^b ad agendum: nec fuit expulsus: dic, q̄ si litigauit coram delegato per se impetrato, durante excōmunicatione, non tenet iudiciū, quia rescriptum fuit nullū: vt in. c. j. de rescriptis. lib. vj. secus si litigant coram ordinario, vel delegato impetrato ab alio, vel à se ante excōmunicationem: de quo tamen dic, vt plenius not. in. c. j. de rescrip. in. vj. præalleg. & in. c. pia. de excep. eo. li. Et ibidem vide rationē diuersitatis. Etiā prædicta procedunt siue sit occulte, siue publicē excommunicatus: licet Petr. cōtrā: & non bene: quia in his, quæ concernunt priuatam vtilitatem, nō est differentia inter publicū & occultum: vt singulariter no. Innocen. in. c. cum dilectus. de cōsue. Io. And. in præalleg. c. j. ¶ Sed quia hic dicitur, q̄ excōmunicatus nō pōt esse in iudicio agendo: qd de interdicto, vel suspensio? docto. cōmuniter hīc tenent, q̄ isti benē possunt agere: quia non sunt remoti à cōmunionē hominum. ad hoc. c. à nobis. de except. ¶ Sed quæro qd de periuro? videtur, quod non possit agere: quia cum in iudicio habeat iurare saltem de calumnia: & ipse à iurando repellendus sit: ex quo fuit semel periurus: vt in. c. paruuli. xxij. q. v. ergo agere non potest. Ioannes de lig. & Collec. hīc, contra. & bene: quia periurium non repugnat directē facultati agendi: imo quilibet criminofus, qui aliās repelleretur ab agendo pro publico interesse admittitur: cum ius proprium prosequitur. iij. quest. vj. c. omnibus. Nec ob. q̄ non debet admitti ad iurandum: quia illud verum est in sacramento honoris, non oneris: sicut est in iuramento calumniæ. & sic intelligitur. c. paruuli. vt ibi not. Archi. Ad hoc allego text. not. in ca. cum in ecclesiis. de maio. & obediē. vbi cōpelluntur illi canonici in eorum præiudiciū iterum iurare: licet à principio venissent contra iuramentum, etiam super eadem re præstitum. ¶ Vltimō quæro, an condemnatus in metallum, vel deportatus,

repellatur ab agendo, sicut excommunicatus: & an contra eos agi possit? tractat hīc Ioannes de ligna. sed breuiter dico, quod in his, quæ habere possunt, poterunt agere & contra eos agi. Et quæ possunt habere isti damnati in metallum, seu deportati: vide tex. cum ibi not. & in. l. si in metallum. ff. de his, quæ pro non scrip. habe. & l. quidam. ff. de poen. vbi est bonus text. & ibi per Barto.

16 ¶ An autē monachus possit agere, maximē sine licentia Abbat^cis tractat Collec. sed plenē no. in. c. cum dilecta. de rescri. ad quod me remitto. & aliquid dicam in. c. olim. & c. ex parte de accu.

SVMMARIVM.

- 1 Clerici debent conueniri coram iudice ecclesiastico: & consuetudo aliter disponens, non valeret. §. 6.
- 2 Ius canonicum in concernentibus materiam ecclesiasticam seruatur, vbi in alia materia secus, quia seruatur in terris ecclesiæ, & ius civile in terris imperij.
- 3 Doctores, qui præferuntur, an iuris can. an civilis, an medicina, vel Theologia, vel iuris vtriusque. Doctoratus à doctoribus corruptis, nō gaudet priuilegio doctorum. Et an doctoratus sit dignitas. Doctor, qui præferatur iunior, an senior? Doctor, qui legit per. xx. an. est Comes.
- 4 Argumentum de cōsuetudine ad legem, validum est.
- 7 Causa ecclesiastica est tractanda secundum regulas sacras.

CAP.

VIII.

Clerici. ¶ Clericus de omni crimine debet coram ecclesiastico iudice conueniri: nec valet consuetudo contraria. h. d. Duo facit. Primō legem probat. Secundō consuetudinem improbat: ibi, non debet. ¶ Et pone casum: q̄ consuetudo Regia erat, quod omnes fures puniret iudex laicus. & hanc consuetudinem papa hīc damnat: & in ratione decidendi arguit hīc papa per locum à maiori. & idē facit hīc mentionem de lege: aliās non faceret ad propositum: quasi dicat secundum Ioan. and. si canō hoc casu vincit legem scriptam & communem, fortius legem non scripam & particularem, vel localem. ¶ No. primō q̄ leges civiles sequuntur canonum dispositionem: & sic in effectu non pōt dari contrarietas inter canones & leges. Quod intellige in materia spectante ad ecclesiā: & sic potest dici, quod etiam de iure civili mulier nubens intra annum luctus, non efficitur infamis^d: quia canon permittit. vt in. c. pen. & vlti. de secun. nup. nec vsuræ permittuntur de iure civili: nec cōcubinatus: quia materia spectat ad ecclesiā: & canon prohibet: & sic de aliis. & quod tetigi in. c. cum sit generale. de for. compe. facit quod not. Ioan. Andr. in regula, sine culpa. lib. vj. in mercu. Secus in materia indifferenti: quia tunc data contrarietate inter canonem & legem, canon seruatur^e in foro suo: & lex in foro suo: vt no. gl. in regula, possessor. de reg. iur. & ibi Ioan. Andr. in mercu. lib. vj. tex. cum gloss. in. c. ij. de arbi. eod. lib. Et de materia dic, vt dicam plenius in. c. j. de no. oper. nuntia. & facit text. in authent. quomodo oport. episcopi. §. j. col. j. vbi Imperator dicit se velle prosequi, & seruare regulas sacras: vt in. l. cunctos populos. C. de summ. trin. & fide cathol. ¶ Et ex hoc & ex text. not. secundum Francisc. & Ioannem Andr. quod doctores Decretorum etiam si sint laici, debent præcedere doctorem legum^f. & hoc dictum probosic. Quælibet scientia dicitur nobilior, quantō subiectum ipsius scientiæ est nobilius. argument. hīc & præallegat. authent. quomodo oport. episcopum. Sicut in simili dicimus, quod tanto quis melior est, quantō melioribus præest: vt in authentica. de defen. ciuitat. in princi. Sed subiectum canonicæ scientiæ est nobilius, quàm subiectum civili scientiæ: quia subiectum in civili scientia, est homo dirigibilis simpliciter in bonum commune: sed subiectum in canonica scientia, est homo dirigibilis non solum simpliciter in bonum commune, sed etiam in Deum: secundū sacras regulas, vt plenē not. s. in procemio huius cōpilationis. & aliquid per Ioan. And. in regula, peccatum. de reg. iur. lib. vj. in mercu. Sed doct. legum debent præcedere doct. artium & medicine. q̄ eorū scientia

a ¶ Subiectū nobilius, considera verba Bald. in l. hac consultissima. C. q. testa. face. pos. cōiūctis his, quæ habentur in. c. quanto. demagistris.

Andræ. Barba.

ZACHARI.

¶ Adde tamen, q. quis ppter subiectum nobilius doctor Theolog. præferatur: ut late per scriben. hic illud est intelligendum in ordine sessionis: ut per Feli. vbi pxi. mea apostil. notauit. In promoto nōnunq. pferatur doctor canonū Theolog. doct. ut p Hostiē. in. c. j. de consan. & affi. & Feli. in. c. fi. in prin. de magi. pris.

ZACHARI.

b ¶ Licet sufficientior nō præferatur. Contrarium visus est tenuisse domi. Alexā. de Imo. in l. cū quid. ff. si certum pet. maxime, qñ habet dignitatē quā antiquior nō habet. alleg. Io. de plain. l. j. & ibi etiā Andr. de baru. & Iaco. rebuf. C. de cons. libr. xij. vel si iunior diu legit, & maiora stipendia habet. verū iuxta illum causa mouebat ppter acerrimam, quam de ista re cum Barthol. Cepo. dum Paduæ legeret, cōtentionem habuit de quo per Felin. in rub. de maio. & obediē. colū. j. & ver. in. j. mea apostil. huius cap. præ alleg.

c ¶ SEBASTAPI.

¶ In deferendis. Adde text. in. c. j. de controuer. feu. inter pa. termi. in vfi. feu. vbi probatur, q. seniores debent esse primi ad loquendum. quem text. dicit singularem Roma. in fin. lxxxij. inci. quis debet. vbi tamen dicit, q. Rota seruatur cōtrarium. & plura de seniorū præcellētia tradit Feli. i. c. j. de maio. & obediē. colū. j. p iuniorib. tñ vi

scientia est nobilior ratione subiecti. & maxime in medicina, cuius subiectum est hō egrotus. Theologia verò habet subiectum nobilius cāteris: quia principalis sermo est de Deo: quod patet ex etymologia vocabuli. Si vero vnus est doctor vtriusq. iuris: alter vero tantū Decretorum: tunc debet præcedere habens vtrunq. gradū: quia duo vincula vincunt vnū: ut in. c. j. de treu. & pa. in. l. fin. C. de adop. & in auten. post fratres. C. de legi. here. Secus dicit do. Petr. de Anch. hic, & in. c. j. de paro. in illo, qui satis mediocriter studuisset in vna: assumpsisset postea gradum causa honoris in alia prorsus sibi incognita: ut multi sunt legistæ, qui doctorantur in canonibus, qui prorsus ignorant, nedum iura canonica: sed etiam modum procedendi in decretis. & quod deterius est, etiam ipsas rubricas decretalium ignotas habent: tunc enim debet præcedere habens vnum gradum & altiori scientia præfulgens. arg. in. l. nemo. C. de offi. magist. officiorum.

Additio. ¶ Et pro hoc facit qd no. Archidiaconus in. c. de quibusdam. xxxvij. dist. vbi dicit, q. promotus a corruptis doctoribus, non debet gaudere priuilegiis doctoratus. alleg. bo. text. in simili in. l. vna. C. de athle. li. x. & facit text. iuncta gl. in l. j. C. de anno. ci. li. xj. vbi dicitur, q. stipendia sunt tractanda non pro ti. dignitatis, vel pro numero scholarium, sed secundum merita. Ideo colligit ibi glo. argu. contra insufficientes doctores, ut scholares eruditi eis præferantur. Hoc dictum illius gloss. intellige, ut præferantur in casu, quo non requiritur titulus doctoratus. Ad legendū verò sine doctoratu præferri non debent, quantuncq. sint idonei: quia nisi prius doctorentur, non admittuntur ad legendum: ut in. l. magistros C. de profes. & medi. lib. x. & Bar. in. l. vna. C. de athle. eod. lib. & Archi. in. d. c. de quibusdam. latissimè tractat. Item in honoribus iā delatis iunior, licet sufficientior non præferatur: secus in deferendis. quod declarat, ut no. Barto. in. l. ij. §. prius. ff. de vulga. & pupil. Et sic intellige text. in. l. honores. ff. de decuri. iuncta. l. j. ff. de albo scriben. quod no. & C. de offi. magist. l. nemo. Is enim gradus ceteros antecellat, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit anteire: ut ibi dicit text. in. d. l. nemo. Et facit iste text. in argu. quod doctor, qui diu legit, & meliora stipendia habet, quā alius: debet præcedere. quod satis puto procedere, quando legit ad minus per. xx. an. quia tunc adipiscitur dignitatem principatus, seu comitatus: ut in. l. vna. C. de profes. qui in vrbe constanti. libr. xij. licet postea, quā alius qui tanto tempore non legit, fuerit doctoratus: quia iste adeptus est dignitatem, quā ille primò non habet: & sic non est simpliciter seruandus ordo temporis. de maior. & obe. ca. statuimus. Et an doctoratus sit dignitas c. remitto te ad not. per Bartol. in leg. ex eo tempore. ff. de testat. milit. & ad not. text. de magistr. cap. quanto. vbi plenius dicam. ¶ Tertiò not. quod licitum est arguere de lege ad consuetudinem per locum a maiori: ut qd non possit facere lex, nō possit facere consuetudo: ut

hic optimè probatur. Et pro hoc, quia cōsuetudo inducit tacito cōsensu: ut. l. de quibus. ff. de leg. Lex verò per expressum, & regulariter validior est expressus cōsensus q. tacitus Quod de se patet: ut no. i. regula, sciēti. de re. iur. li. vj. in mercu. & facit gl. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. Nec ob. si dicatur, q. cōsuetudo derogat legi: q. illud est ex legis permissiōe, & nō aliter. Et idē potuisset facere lex, q. cōsuetudo. arg. in. c. fin. de consue. iuncto. c. j. de consti. lib. vj. Et sic etiā colligit, q. dicit glo. no. in sti. de iure natur. gen. & ciui. §. ex nō scripto q. cōsuetudo habet tres p. prietates. Imitatur enim legē: quia succedit loco legis, vbi deficit lex. j. dist. c. cōsuetudo. xj. dist. in his. Interpretatur legē, & in. c. cū dilectus. de cōsuetu. & l. si de interpretatione. ff. de leg. Et derogat legi: ut in præal. c. fi. de cōsuetu. oia enim hæc facit ex consensu legis. l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. Aliās non posset inferior tollere legē superioris. de elec. in cle. ne Romani. ¶ Not. vltimò, q. nec lex ciuili, nec cōsuetudo pōt facere, q. cleric. cōueniatur de aliquo crimine corā iudice seculari. & cū tex. simpliciter loquat de clerico, debet intelligi in quocūq. ordine cōstituto. & hoc not. tex. j. eo. c. cum non ab hoīe. ¶ Sed quia iste tex. loquit in crimine, quid dicendū in causa ciuili: doct. hic, & bene, dicunt idē: nō enim in criminali. nec ciuili, pōt clericus cōueniri corā seculari: ut j. e. c. qualiter. & c. si diligēti. j. eo. ti. Probat de iure ciuili in aut. statuim. C. de epi. & cle. vbi etiā iudex ciuilitè punit ex cōtrafactione. dicā in. c. si diligēti. j. ti. pxi. Nec etiā valet cōsuetudo in ciuili: licet papa sciat, & toleret: quia irrationabilis est: nec patientia iuuat: quia multa per patientiā tolerant. & c. de preben. cum iandudum. & hoc vltimū ponunt hic Ioan. de lig. & Gas. de cal. in. c. decernimus. §. eodem.

Additio. ¶ Et hoc dictū ego probosic. Cōsuetudo cōtra libertatē ecclesiasticā, nō valet: ut in aut. cassa. C. de sac. san. eccle. Sed q. clericus conueniatur coram iudice seculari, est cōtra libertatē ecclesiasticā: ut patet ex no. in. c. nouerit. & c. graue. de sen. excom. & d. aut. cassa. ergo & c. ¶ Vltimò Ioā. and. & Host. adducūt istam literam in arg. q. causa ecclesiastica est tractanda & fienda secundū canones & sacras regulas, nulla contradictione obstante in aut. de san. epi. §. si autem ecclesiastica. & seq. vsq. ad §. pro omnibus. colū. ix. & in aut. de manda. prin. §. si verò canonicum. colla. iij. & possunt episcopi quācūq. personā transgredientem sacram regulam punire, in aut. de san. epi. §. ut autē omnis ecclesiasticus. col. ix. secundū eos. & id qd prius dixi in. c. j. de cōsti. & dicā plenè in. c. clericis. de foro compe. ¶ Oppo. imò videt, qd qñq. laicus potest iudicare de clerico: ut j. eo. c. cum non ab homine. Solu. dicunt doc. quod illud loquitur in deposito. sed hoc intellige, ut ibi not. & melius in. c. ij. de pce. lib. vj. glo. nihil habent.

SYMMARIUM.

i Index debet providere, ut solennitates seruentur in iudicijs. 4.

de dñm Andræ. Sicu. in repe. rubr. C. q. admitti. co. xj. & q. no. i. l. gallus. i. principio. ff. de libe. & posthumis. Aliqua etiā circa hæc materiā videp do. Ias. i. l. cū qd. ff. si certum petatur.

ZACHARIAS.

d ¶ Principat. Ad de lac. rebuf. in. l. Alexadrinis. & ibi in apostil. Cel. re mis. C. de decu. li. x. & ibi, an p sup uenietē aliā dignitatē comitatus, p. dat alias quas habet.

e ¶ Sit dignitas. Ad de Alex. consi. xc. iij. lib.

ZACHARI.

Ad de Bar. in pce. C. in. iij. col. & ibi Saly. & Raph. & Ange. i. l. ex eo. ff. de mili. testa. eūdē loēs. & in. l. curiales. & ibi Ias. Reb. & in. apostil. Cel. ad ipsum. C. de decu. li. x. Eūdē Rebuf. in. l. j. & ibi etiā in apostil. p Cel. C. de mune. & hono. eo. li. i. In. c. c. to. & ibi Feli. in prin. de magi. & Cardi. i. repe. c. p. pendimus. de sen. excom. lib. vj.

f ¶ Nec cōsuetudo. An possit consuetudo disponere cōtra cōcubinas cleri corū: vide do. in regula. ea. §. lib. vj. in xxij. qō.

g ¶ Dicunt idē Scias tñ, q. si cleric. age get contra laicū in curia seculari, q. statuta laicorū i casu isto scilicet in cernētibus illā causam ligāt clericos. Corneus in cōfi. cxij. incip. quāuis. per totū. in. ij. vol. & p eundē consil. lxxij. incip. consu luit. in. ij. colum. & sequē. in. ij. volu. Enæ. Falso.

SEBASTAPI.

h ¶ Secundū canones

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Vide archi. in c. continua. xj. q. j. Abb. & alios in c. j. de constitu. & in c. ecclesia sancta Mariae. colum. vj. versic. hac omnia procedunt. vbi etiam late Feli. cod. titu. & eundem Abb. in c. clericis. j. de foro competenti.

- a **SEBASTIANI.** ¶ Fratres. De multiplicitate fraternitatis ponit Ioan. an. in c. Ioannes. j. de regula. Et nunquid appellatione fratrum veniant mendicantes ex communi vsu; ponit Feli. in rubri. procmij huius libri. col. iij. & nunquid fratres tertij ordinis sint de foro ecclesiastico: ponit do. Maria. soci. in c. ij. col. iij. in. ix. declaratione. j. de foro competenti.

- b ¶ Dicitur fratres. Vi detext. in ca. venientes. & ibi dixi de simo. vbi appellantur fratres. videtext. c. quoniam eod. tit. vbi moniales appellantur sorores. vide do. Abb. in c. j. de his, quæ fi. a ma. parte capitu. Andra. Barba.

ZACHA.

- c ¶ Proprie & strictè dicantur religiosi. Adde an novitij proprie & strictè dicantur religiosi: vide Card. in clemen. j. in principi. de elect. & in clemen. ij. xij. q. de præben. & in clemen. j. iij. q. de decimis.

- d ¶ Modum viuendi. Adde quod voluit Ant. de Butr. consil. xix.

¶ Adde, an appellatione religionis forum, veniant isti de tertio ordine Sancti Francisci. quod do. Pe. phil. cor. de perusio consuluit, quod non iure communi: in consilio. ccv. incipien. & si videatur. in. j. volumi. vbi concludit, quod tenentur solvere collectas: & possunt conveniri de eorum delictis coram iudice seculari. vide ibi late & per eundem in consilio. ccxx. incipien. videtur in hac consultatione. in. iij. col. versic. nec potest iuvari. in. iij. volun. vide omnino in materia Bartol. in. l. semper. §. fin. & ibi latissime do. Alexand. in addi. ff. de iure immu. vide do. Felin. in cap. ecclesia Sancta Mariae. in. ij. col. de constitu. vide dom. Alexand. in addi. ad Bartol. in. l. commodissime. ff. de liber. & posthu. vide istum in consil. iij. & Calde. in consil. xij. in rubri. de fol. compe. Quid autem de conuersis alicuius ordinis, puta sancti Per. de Perusio: vbi sunt venerabiles patres mei monachi nigri sancti Benedicti, vel aliter ecclesie regularis: an sint religiosi: vel habeant vocem in capi. ko. di singuit in singu. suis. fo. xcviij. incip. fuit à me quæsitum. quem omnino

2 Religiosi non dicuntur isti, qui sunt de tertio ordine S. Francisci.

Monachi non veniunt appellatione fratrum in statutis odiosis.

Statuta intelliguntur secundum eodem vsu loquendi.

Libellus defectiuus potest suppleri ex officio iudicis.

5 Episcopus sine capitulo, nec econtra: non possunt agere in negotijs arduis.

7 Vniuersitas, vel capitulum, potest accusari de maleficio.

8 Abbas & episcopus, an quid possit simul esse.

9 Monachi ecclesie cathedralis, quando possunt vocari canonici, possunt esse commissarii sedis apostolicæ.

10 Actus, quando venit explicandus à duobus, & vnus obtinet personam illorum duorum, potest illum actum expedire vno contextu.

11 Sententia lata contra monachos litigantes sine licentia Abbatis est nulla: secus lata in eorum fauorem.

Sententia lata in fauorem non citati, est nulla.

Sententia lata contra tutorem, qui adhuc non curauit, est nulla: secus si pro tutore.

Contractus factus ab ecclesia pastore vacante, est nullus: nisi sit factus in eius fauorem.

¶ CAP.

IX.

Aufam, quæ. ¶ Iudex p

uidere debet, ne collegiū litiget coram eo sine autoritate prælati. & sic cōiter summat. aliter summa & generali. ¶ Iudex ex officio

providere debet, vt debitæ solennitates seruentur in iudicijs, quibus omisissis iudicium redditur frustratorij. Primò causam committit. Secundò delegatum instruit. Tertio causam instructionis ponit. Secunda ibi: *provideas*. Tertia ibi: *ne si &c.* Et quia litera est nimis decisa: ideo figuro sic casum. Canonici Dulmen. monasterij tanquam actores, habebant causam in curia Romana contra fratres sancti Albani. Demum fuerunt literæ impetratæ super hac causa in partibus ad iudicem delegatum: & volens papa providere, vt ista quæstio semel sopita, non possit amplius suscitari ex defectu solennitatis: mandat delegato ipsum instruendo, vt habetur in litera. ¶ No. primò, q. isti de monasterio

sancti Albani, quandoq. appellantur fratres. a quandoque monachi vt patet in litera. & sic monachi appellantur fratres quandoq. Et idem dic de monialibus, quæ possunt appellari sorores. vt in c. causam. §. de elect. & dic, q. quilibet Christianus potest appellari fra-

vide multa in materia per istum in c. ij. in. iij. col. versic. ex his inferitur. j. titu. proximi. Aenæ falco.

Antonius Franciscus. ¶ Circa hoc de fratribus tertij ordinis sancti Francisci, & de conuersis alicuius religionis: an gaudeant privilegio clericali, & sint immunes à collectis: mihi placet opin. Bartol. in. d. l. semper. in. §. fina. de iure im-

mu. qui voluit, q. si non sunt effecti de tertio ordine, vel non sunt facti conuersi in frau-

dem: vt euitent onera & collectas & iudicia secularia: & sunt vere conuersi & vere & ex deuotione assumpserunt habitum tertij ordinis: quia quamuis non habeant aliquem ordinem clericalem, ex quo tamē habent modum viuendi ab ecclesia approbatu: quod debeant gaudere privilegio clericali & habere illas immunitates, quas habent clerici. & ad hanc materiam vide plenè Bald. in. l. officiales. C. de episcopi & clerici. & Angel. in authentic. sed quauis C. de episcopi, & clerici. & vide plenè siue ultra alios p. Ioan. Petrum de perusio. in. l. pen. & fina. C. qui test. face. pos. & per. d. Petr. de perusio. in suo tract. de quarta canon. in. iij. q. & vide consil. Ioā. Calde. cccxxij. quod incipit, quæ situm est à me Ioāne de Calde. & habetur per Paul. de leaza. & Ioann. de lig. in cle. xi. m. ex eod. de senten. excommu. & vide do. minum Anton. de but. in. c. ij. de foro compet. vbi tenet istam opinio. cum Barto. Et quid de eremitis, habetur etiam per Bart. in l. j. ff. de pœ. in singul. suis in litera. Et in ver. Eremita. & in ver. ecclesiastica persona. Tamen contra Bar. vi

Additio Nicolai. ¶ Vnde i primitiua ecclesia omnes fideles appellabantur discipuli, vel fratres: sed postquam Apostoli fecerunt conciliū Antiochen. appellati sunt Christiani. vide tex. cum gloss. in. c. sacrosancta. xxij. distin. Et dicuntur Christiani à Christo, in cap. vnico. de sacra vnc. & vide quod ibi no. per gloss. c. decet. de immu. ecclesie. libr. vj. quia lauachrum regenerationis facit nos vocare Deum patrem: vt dicit tex. in. c. ad mensam. xj. q. iij. Sed per excellentiam religiosi appellantur fratres: quia sunt vel debent esse magis coniuncti in Christo. sicut in simili dicimus de religiosis. & omnes boni Christiani possunt appellari religiosi: vt no. super rubr. de reg. & transeunt. ad reli. & in c. ecclesia sancta Mariae. de constitu. Et sicut appellatione vrbis intelligitur de Roma. instit. de iure nat. gen. & ciui. in. §. sed quoties. vnde dico, q. proprie & strictè omnes monachi & religiosi profitentes tria substantialia regulæ, siue sint mendicantes, siue habeant bona in communi, possunt dici fratres^b, ratione prædicta. Pro hoc bonus text. in cle. exiui de paradiso. de verb. fig. in cle. dudum. de sepul. & in c. nimis. de excessi. præla. vbi mendicantes appellantur fratres. ¶ Item isti de tertio ordine sancti Francisci, appellantur fratres: in cle. cum ex eo. de senten. excom. Sed dic, q. non simpliciter: sed fratres de pœnitentia. Vnde isti non sunt proprie & strictè religiosi^c: nec proprie dicuntur habere regulam, sed potius quendam modum viuendi^d. vt est glo. no. in cle. j. de relig. do. & in cle. cum ex eo præalleg. Monachi vero proprie & strictè possunt dici illi, qui virtute regulæ stant solitarij in monasterio: nec immiscet se pœdicationibus: nisi habeant administrationem. Dicuntur enim monachi à solitudine & vnitatem. & vide tex. in. c. placuit. el. ij. xvj. q. j. & c. adiicimus & c. doctos. & cap. sunt nonnulli. & c. de præsentium. cum multis simi. ea. cau. & q. vnde omnes monachi possunt dici fratres: sed non conuertitur. quare non omnes fratres monachi. Et secundum comunem vsu loquendi illos appellamus monachos de ordine sancti Benedicti, habentes bona in comuni. alios verò mendicantes appellamus fratres. Vnde puto, quod in statutis & disputationibus odiosis & restringibilib⁹, appellatione fratrum non veniēt monachi: quia debet attendi cōis vsus loquendi: vt. l. labeo. ff. de sup. legat. & l.

detur esse gloss. in cle. j. de religio. domi. Et contrarium etiam videtur tenere Feder. de Sen. in suo consil. cxxij. tamen mihi magis placet opin. Bar. cum sua distinctione. de qua. §. ex quo talis tertius ordo est ab ecclesia approbatus: vt omnes etiā fatentur. de quo plene dixi in rubri. de regula. legendo illū titu. vbi terigi istū passum. Et de conuersis alicuius religionis, an admittantur ad electionē, & habeant vocē in capitulo simul cum alijs in electione Prælatorū: videas quæ habent & notantur in ca. ex. eo. de elec. li. vj. & habetur per Hosti. in. c. ij. de institu. & vide gl. in. c. vt privilegia. de priuile. & tex. & gl. in. c. nō dubiū. de senten. exco. & vide alia bona gloss. in ca. duo sunt. xij. & aliam in. c. quisquis. xvj. q. ne. iij. & librorum

librorum. §. quod tamen Cassius. de leg. iij. & l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. & instru. leg. No. Bar. præsertim in materia statutorum in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. facit qd no. in c. ex literis. de spon. & dixi. §. eo. c. j. Et dico idem in monialibus: quia ex comuni usu loquendi istæ de ordine mendicantium, appellantur sorores: aliæ verò moniales. ¶ Et No. qd dixi in secundo summario: qd ubi iudex videt ex defectu alicuius solennitatis, iudiciū deficere, & esse frustratoriu: debet iudex supplere ex officio: a quia illud non venit solum ad commodum partiū, sed ad publicum ne lites sint immortales: ad qd euitandū iudex bonus debet elaborare. ad hoc. c. finē de do. & cotu. & in l. quidā æstimauerūt. ff. si cert. peta. b ad hoc solet allegari quotidie iste tex. vide gl. optimā. b. i. c. j. de cle. li. vj. Hinc est, qd ex officio supplet circa defectū libelli: vt no. Inn. in. c. j. de lib. ob. & vide quod no. in Spec. de iur. calum. §. superest. 4 ver. quid si tutor. ¶ Et Not. iudicem non debere pati, vt capitulū maximè religiosorum litiget in iudicio sine autoritate prælati, siue ille sit Abbas: siue episcopus: siue alio nomine nuncupetur, vt hic. Quod intellige, quando autoritas, siue consensus de iure est requirendus. & quo omisso iudiciū redditur frustratorium, quia super hac ratione fundatur ista litera. & qn debeat de iure requiri, plenè no. in. c. edoceri. de rescri. dic. vt ibi. ¶ No. quod quis potest esse Episcopus & Abbas diuerso respectu: qd intellige, vt j. subiiciam. ¶ Vltimò induco istum tex. ad probandū, qd etiam in causa, in qua non potest conuentus agere sine autoritate & consensu Prælati: valet tamen impetratio facta per solū conuentum absq; consensu Prælati. & satis est vt consensus habeatur in actu agendi. Nā vt patet hic, & maximè in antiqua, causa erat commissa audiēda & diffinienda ad instantiam solius conuentus: & tamen absq; noua impetratione potest agi corā iudice sic impetrato: dummodo in actu agendi habeatur cōsensus Prælati. Quod bene no. & tenet Io. Andre. in addi. Spe. in tit. de rescri. p̄senta. §. ratione quoq; eius. in fi. vbi idem dicit econtra, si causa esset solius conuentus: vt quia diuisa est administratio tantum: vt solus Prælati non possit agere: qd nihilominus poterit rescriptum impetrare. ¶ Glos. est facilis. & de materia iam remissa ad plenè no. in. c. edoceri. de rescript. Et vt omnis cesset obiectio posset intelligi hæc Decre. secundū Inn. qd istud negotium erat commune conuentui & Episcopo. & ideo nō poterat conuentus intrare iudiciū sine autoritate episcopi. ¶ Et Vel erat negotium grande, quo casu non agit vnus sine alio: vt no. de his, quæ fiunt à Præla. c. quanto. & in antiqua dicitur secundū Io. an. quod agebatur super quadā ecclesia. ¶ No. ex hac vltima solutione Inno. ¶ Et licet bona sint diuisa inter episcopum & capitulum: tamē negotia grauiora non expedit vnus sine alio. Ad idem. c. j. de procu. quod sic potest intelligi. ¶ Item not. secundū, ¶ quod negotium super ecclesia dicitur graue. facit. c. ij. de procu. Item dicit Vin. qd quādo cōuenitur capitulum super maleficio, non exigitur consensus superioris: quia tangitur factū proprium. Et qd vniuersitas, seu capitulum possit accusari de maleficio, no. c. dilectus. el. ij. de simo. & plenè per Bart. in l. aut facta. §. fi. ff. de pce. ¶ Et Sed opp. & videtur qd iste non possit esse episcopus & Abbas. de concessio. præben. c. cum nostris. vbi episcopus non potuit habere Præpositurā cū episcopatu. Docto. hic cōter dicūt, qd fortè monasterium erat vnitū episcopatu. ad hoc. c. j. ne se de vacante. vel erat cathedralis ecclesia regularis: sicut multæ sunt in Anglia. & in istam vltimā solutionem magis inclinant docto. Et dic, quod in Sicilia duæ sunt ecclesiæ cathedrales regulares. vna est archiepiscopalis, vt Panormi ecclesia montis regalis: alia est episcopalis, vt ecclesia Cathanien. vbi ego habitum à pueritia sumpsi Sancti Benedicti: nec sunt ibi alij canonici seculares: nec Abbas, sed episcopus est loco Abbatis: vt hic. & conuentus seu capitulum canonicorum seu monachorum, facit vnum corpus cum episcopo: vnde omnia expediuntur communiter per episcopum & conuentum. Et dic, quod tales monachi possunt appellari canonici: vt est text. iuncta gloss. lviij. di. cap. ij. Nec etymologia vocabuli contradicit. Nam canonicus dicitur à canone. & canon idem est quod regula, seu quædam norma viuendi: vt. iij. di. ca. canon. vnde canonicus quasi canonicè institutus. Vnde largo modo quilibet beneficiatus legitime posset dici canonicus. ad hoc qd no. Io. an. in. c. j. de elec. li. vj. vsus tamen communis

loquendi accipit pro canonicis canonicos cathedralis ecclesiæ: vt tangā. de vi. & hone. cle. super ru. ¶ Et hic incidēter soleo recitare semper hanc qd. d. nūquid talibus monachis ecclesiæ cathedralis, qui possunt, vt dixi appellari canonici: committi possit causa per sedem Apostolicā: sicut cōmitti potest canonici secularibus ecclesiæ cathedralis: vt in. c. statutu. de rescrip. lib. vj. Archi. hanc. q. format: vt in præalle. c. statutu. & cōcludit cōmissionem non valere: nisi religio exprimat. Ego vero aliās legēdo scholaris tanq; substitutus à doctore meo, allegauī cle. & si principalis. de rescrip. & tenui cōtrariū: & postea factus doctor hanc opi. semper secutus sum. Et mouebam principaliter per illam cle. vbi patet, qd religiosus obtinens prioratū conuentualem etiā manualē, potest esse delegatus papæ, tanq; propriè habens dignitatē vigore. c. statutu. vbi simpliciter fit mentio de habentibus dignitatē: nec distinguit inter seculares & religiosos. Vnde ex quo qualitas requisita ad delegationē suscipiendā reperitur in religiosis, efficiuntur habiles & capaces sicut seculares. Et pro hoc optimè no. xvj. q. j. c. sunt nonnulli. & c. doctos. & c. moderamine. Quātō enim quis est sanctior & excellentior, tātō potentior & habilior: vt in præalle. c. sunt nonnulli. Ad propositū ergo sicut in. c. statutu. appellatione habentiu dignitates, veniūt religiosi dignitates habētes: ita appellatione canonicorum ecclesiæ cathedralis, venire debēt monachi ecclesiæ cathedralis regularis, qui dicuntur canonici: vt. §. dixi. Nec religio facit in hoc eorū conditionē deteriore: imò meliore: vt in præalle. c. sunt nonnulli. & c. doctos. & maximè in hac materia, vbi nō tractat de odio: imò poti⁹ de fauore: vt mādātū papæ facili⁹ executioni mādatur. Itē in istis mādatis cessat ratio prohibitionis. c. statutu. Nā clerici & religiosi simplices nequeūt esse delegati papæ: quia vt plurimum sunt ignari literarum & pauperes. & indecēs est, vt tales gerant per sonam papæ. quæ quidem ratio cessat in istis religiosis ecclesiæ cathedralis: quia communiter in eis, vt plurimum instituuntur ciues optimi status & conditionis, qui dedicant se studio literarum: & multum præ alijs clericis honorantur in loco. ¶ Sed contra tex. & prædicta oppo. & videtur, qd talis episcopus nō debeat appellari Abbas. Nam ratione dignitatis episcopalis præesse potest ecclesiæ regulari: cum dicatur propter excellentiam dignitatis episcopalis religiosissimus & sanctissimus: vt in aut. de sanc. episco. in rubro & nigro. colla. ix. & in. c. ex multa. de voto. vnde. c. vilissimus. j. q. j. dicit vilissimus computandus est, qui præcellit alios in dignitate: nisi præcellat scientia & sanctitate. Videmus insuper, quod episcopus potest recipere aliquos ad professionem sine monasterio: & deputare eis aliquem honestum locum ad habitandum: vt not. Innoc. in. c. porrectum. de regulari. Item si assumptus est in Abbatem alterius monasterij, & renuntiat Abbatia, remanet sub iurisdictione & dispositione Episcopi: vt not. Federi. de senis in consil. suis. & Ioan. de ligna. post eum in clem. ne in agro. de statu reg. Item si assumitur reli-

glo. in. c. j. de iniur. lib. vj. & aliam gl. in. c. sciāt cūcti. in ver. ecclesiasticos de elec. li. vj. & cōclusio est, qd sunt laici, nec habet aliquē ordinē clericalem: qnō possunt interesse electioni platorū. & si inter essent tali electiō irritaretur electio eō qd eēt admissi inhabiles cū habilib⁹: iuxta ea, quæ habent i. c. sacrosancta. & in. c. masana. de elect. vbi plenè de materia.

SEBASAPI.

¶ Ex officio. Vide Alexā. in. l. iij. §. hoc autem iudiciū. ff. de dā. infec. Ro. in cōsi. lxvj. i. cip. viso themate. in fi. & Alexā. in l. j. c. vt qd defunt aduo. & in l. licet. C. de procur.

¶ Gloss. optimā. Idē tenet in. c. ecclesia. el. j. vt lite pend. & i. c. j. & c. nulli. de accus. vide quæ notauī in l. iter quos. §. alie no. ff. de dā. infec. & quæ dixi hic in recollectis. Andr. Barba.

SEBASAPI.

¶ Ecclesia. Vide Roma. in consil. ccclxix. co. v. ver. tertia rō. & Lapū allega. xlix. incip. licet materia. & multa contigerit Feli. in. c. edoceri. de rescrip.

SEBASAPI.

¶ Hanc qōnem quæ vide no. Abb. in. c. p̄ inquisitionem. in. ij. no. §. de elec. Spe. in in. tit. de legato. §. excipit. ver. qd si fiat. Roma. in. l. ij. col. viij. ff. de verb. ob. Gemi. & perusi. in c. statutu. in prin. de rescrip. in. vj.

¶ Honoratur in loco. Adde do. de ro. deci. suis, de rescrip. in antiquis. Cal. cōsi. & meli⁹ cōsilio. vj. de offic. deleg.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a SEBA. SAPI. ¶ Abbas. Dicitur enim Abbas pater: ut in. c. officio de elect. & glo. in epistola inter claras. in versu. manifestum. C. de summa trinita. & fide catho. appellat Abbatein Archimandritam. Vnde solus Abbas tantum potest, quantum totum capitulum: ut dicit Bald. in. l. si plures. in. n. lectu. in. n. nota. ff. de pac. refert Iason. & alia allegat in. l. si Pater. j. in. j. colum. versu. tertio adde. ff. de vulga. & pupil. Hinc est quod monachi dicunt subditi, capit. ad nram ubi Abb. & Deci. not. in. n. not. j. de appell. Imo dicuntur serui, ca. multos. liij. dist.

b SEBA. SAPI.

¶ Consensum praelati ad quonem faciunt no. per Bal. in. le. j. col. ante penul. C. qui admit. ubi ponit, an si consensus propinquo rui requisitus a statu in contractu mulierum deficiat, vitietur actus. de quo per Iaso. in. l. vniuersis. co. fi. C. de p. ci. impe. offe.

c ¶ L. no eo minus.

Pondera, quia. d. l. no eo minus. procedit eo casu, quo est illa solennitas introducta favore personae minoris. id sententia lata pro eo indefenso valebit: sed in casu non est introducta favore collegii: sed propter rigorem iuris seruandum. Pondera verba Bar. in. lea. quae. C. quo & quid iud. vide quae ex verbis eius poteris decidere istam quod. And. Barb.

Adde, quod illa. no eo minus. non habet locum in furioso. tex. est in. l. furioso. ff. de re iud. qua alle. iste ad hoc in. c. pastoralis. in. n. no. j. eo. Et est ratio diuersitatis, quia ibi ponit glossa & Bar. quos vide, ac neas fal.

d ¶ Tenet oppositum.

Do. Car. hic reprobatur dictum Ant. ex eo, quia imputendum est reo, quare non opposuit sed pro certo istud non facit, quia iudex debuit repellere, ut hic dicitur. Vnde posito, quod pars non repelleret, tamen iudex debuit repellere. Itē dicit. d. Pe. quod repellere est factum: quia constat iudici, quod agunt sine

giosus ad ecclesiam curatam secularem, est sub episcopo: & nullam communionem habet amplius cum monasterio. xvj. quest. j. ne pro cuiuslibet. & not. glo. in praalleg. ne in agro. Et haec omnia & multa similia facit in monasterio Episcopus, iuxta not. in. c. quanto. & in cap. cum ab ecclesia. de offic. ordin.

¶ Quaro ergo, quare in tali ecclesia, ubi habet maiorem iurisdictionem, non dicitur episcopus respectu monachorum: sed Abbas? Sol. credo responderi posse dupliciter. Primo, quia monasteria a principio fuerunt aedificata, ut sub Abbatis regimine gubernarentur: ut in. c. cum ad monasterium. de stat. reg. & in regula monachorum, ut seruatur antiqua institutio. episcopus in tali ecclesia dicitur Abbas respectu monachorum.

Est enim nomen sollicitudinis & oneris, & etiam honoris: iuxta not. per doc. in cle. Abbat. de rescript. Vel aliter, & hoc puto verius, quod episcopus ecclesiae regularis proprie non est Abbas: nec potest dici Abbas: sed loco Abbatis. & quicquid erat explicandum per Abbatem, explicabitur per istum: Sicut in simili dicimus, quod in quibusdam ecclesiis habetur episcopus loco canonici: non tamen est verus canonicus. de quo plene dic, ut no. in. c. postulasti. de concess. praeben. Et quod iste proprie non sit Abbas, patet: quia talis potest esse non religiosus propter excellentiam dignitatis episcopalis: ut probatur in. c. nullus. de elect. libro sexto. not. glo. in cap. quod Dei timorem. de statu reg. Ex quo ergo non est professus, non potest dici proprie Abbas. Nam Abb. & monachus est: ut in. c. fi. de simo. Pro ista sententia primo induco text. apertum in cap. j. ne sede vacante. ubi monasterium fuit erectum in ecclesiam cathedralē, & unitum cathedrali ecclesiae: ut episcopus esset vtriusque. & sic non dicitur ibi ut Abbas. Ad idem. c. nullus. praalleg. ubi tantum fit mentio de episcopo. & clemen. prima. in fi. de elect. cum simili. & faciunt omnia quae. s. dixi. ¶ Et dic, quod quia iste est episcopus, & est loco Abbatis respectu monachorum, quando venit actus exercendus per istum, ut Abbatem & episcopum simul, poterit illum actum exercere vno contextu. Nec est necesse quod dicat: hoc facio, ut Abbas: & hoc, ut episcopus, ex quo istae duae potestates sunt unitae simul ex dispositione superioris. ad hoc quod no. in. c. cum inter canonicos. de elec. & per gl. in. c. cum in ecclesia. de praeben. li. vj. & per do. de Ro. deci. cclv. Et etiam puto, quod cum vnius actus expediret, qui pertinet ad Abbatem non est necesse, quod dicat se explicare illum actum, ut Abbas: sed sufficit, quod faciat, ut episcopus: licet faciat loco Abbatis: ut in praalleg. c. j. ne sede vacante. Et probatur hic expresse dum dicit, quod debet iudex providere: ut isti monachi intrant iudicium cum autoritate & assensu episcopi sui. Non enim dicit & Abbatis sui: & tamen loquitur in actu explicando per epi-

authoritate Praelati: & pro certo mihi videtur quod veritatem dicat. d. Ant. Et moueor sic, quod interueniat episcopi autoritas est introductum ad rigorem iuris conseruandum. h. d. Bar. in. l. ea, quae. C. quomodo & quando iud. ubi dicit, quod ad hoc, ut contra absentem non citatum non feratur sententia: est introductum ad rigorem iuris conseruandum. ideo non

scopum loco Abbatis ut sequitur in tex. Et sic intellige tex. quod iste potest se ponere Abbatem. i. loco Abbatis: & sic omnia quae debet monachi explere cum autoritate & consensu Abbatis, expleant cum autoritate & consensu episcopi. haec omnia no. quia alibi ita plenè non examinatur. ¶ Ultimo quaro de utili & notabili questione dicitur hic, quod isti monachi actores debent negotium proponere cum autoritate superioris: ne si succumbent, valeat superior ex defectu eius consensus litem sopita suscitare. & sic colligit, quod non valeret talis sententia lata contra eos. Quid dicendum, si esset lata pro eis in fauore ipsorum: nunquid teneat ex quo non habuerunt consensum praelati? b Pe. ut hic refert Io. And. quod sic arg. in. l. non eo minus. C. de procura. ubi sententia lata in fauore minoris, tenet: ubi si est lata contra minorem non teneret: quia constituit procuratorem sine curatore. Et licet cum hac opinione transeant communiter hic doc. & maxime Collec. qui dicit, quod etiam si testibus receptis & publicatis, episcopus videns causam bene procedere, petat concludi & sententiam ferri: & aduersarius dicat iudicium siue processum nullum: quia non interuenit consensus Episcopi, a principio non est aduersarius ipse audiendus: sicut in minori dicimus sententiam valere. Tamen do. Ant. tenet oppositum: scilicet sententiam non valere, etiam pro conuentu: sicut in simili dicimus sniam non valere etiam pro non cotumace, ex quo non fuit seruata debita citationis forma, siue solennitas: ut no. gl. in. l. ea, quae. C. quomodo & quando iud. Nec etiam tenet lata pro furioso: ut no. in. l. furioso. ff. de re iud. Nec obstat, quod dicitur de minore in praalleg. l. non eo minus quia illud procedit secundum eum, quoniam haec nullitas surgit a principio ex mero fauore: sed nullitas hic non surgit ex mero fauore conuentus: sed ex defectu potestatis: quia non habet potestatem solus conuentus rem in iudicio deducere in praedictum ecclesiae. & ideo non valet sententia lata pro conuentu. ¶ Et quanquam alias hanc opinionem fuerim secutus, tandem adhibita diligenti inuestigatione, puto primum dictum non bene reprobari: & sic quod sententia lata in fauorem ecclesiae non habito in actu litigandi consensu Praelati teneat. Et primo moueor per text. iuncta glossa. notabili de qua ibi Barto. & alij faciunt magnum festum, in. l. si tutor. C. in quibus cau. in integr. restit. non est necesse. ubi patet, quod sententia lata contra tutorem, qui non cauit pro tutelari officio est nulla: quia non habebat legitimam administrationem. & tamen glo. ibi dicit, quod si fuisset lata sententia in fauorem pupilli, tenuisset iure singulari. i. fauore pupilli: ar. illius. l. non eo minus. Ecce ergo, quod ibi sententia erat nulla ex defectu potestatis: quia tutor non poterit ad ministrare, ex quo non cauerat: & tamen valet in fauorem pupilli iure singulari. ergo idē in ecclesia, quae utitur iure minoris. de

in integ.

valet lata pro absente, ita dicamus: id non valet lata pro capitulo. Nec ob. cum dicit do. Ab. hic est tex. qui dicit, quod non valet si est lata contra capitulum: ergo secus si pro capitulo. Pro certo istud est errorem, ex eo: quia ideo hic Papa expressit, si esset lata contra: quia cōsy derauit illud, quod ē verisimilius, quod si esset lata contra capitulum, episcopus contradiceret secus si pro capitulo. Bal. tamen hic facit no uam confy derationem: quia i. d. l. no eo minus. dicitur, quod minor agebat cum maiore: sed hic ista duocolligia. quiparantur duobus minoribus: id seruatur priuilegiū. l. sed & milites. ff. de excusa. tu. Tenemēti, quae est noua inuētiō. And. Barba.

¶ Non bene reprobari. Adde Feder. conf. xc.

in integ. resti. c. j. Item quasi interminis videtur pro hoc casu in c. si qua de rebus. xij. q. ij. vbi patet, qd licet contractus gestus de rebus ecclesie ea vacante, sit nullus^a: attamen si in fauorem ecclesie est receptum, vt si cedat in vtilitate ecclesie, possit episcopus postea creatus talem contractum in veritate nullu ex defectu potestatis, habere ratu. Et p hoc vide bona gl. in. c. j. ne sede vacante. in verbo, sede vacante, que est notabilis & sing. ad hoc. Ad idem facit glo. in. l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iud. que dicit, qd sententia lata cu falso procuratore, pot haberi rata p dominu: siue sit lata pro dno: siue sit lata contra dominu. l. iij. §. falsus. ff. re. ra. ha. & illa gl. sequitur ibi Bart. Sic ad propositu, cu conuentus agat nomine ecclesie, pot Prælatus illam sententia rata habere: licet a principio no consenserit: ex quo nunc vult cosentire. Et hac ro concludit, qd pot haberi rata etiam iure comuni: & hoc quando deficit ex solo consensu episcopi: sicut sententia lata cu falso procuratore. Itē in casu prealleg. l. no eo minus. sententia erat nulla, etia ex defectu potestatis: quia maritus ibi no erat constitutus procurator ab vxore legitime: cu vxor esset minor, & non interuenit authoritas curatoris. & sic non habebat potatem deducendi re ad iudiciu, & tñ si sententia est lata p minore, tenet vt ibi. Cōcludo ergo oia prædicta, qd aut solu deficiebat consensus episcopi: vt quia negotiu erat cōe: & cōuentus egit nomine ecclesie: & tunc sententia pot haberi rata etia iure coi: vt. §. dixi in procuratore falso. Aut deficiebat auctoritas epi: quia negotiu erat cōuentus, sed erat arduu. & tñ poterit haberi rata iure singulari: vt in iuribus. §. alle. Sed aduerte, qd tex. in. l. no eo minus. & l. si tutor. loquitur qñ alius litigabat p minore no legitime constitutus. ¶ Quid autē si ipse minor, vel tutor erat in iudicio no legitime constitutus: nunqd eo mō sententia lata pro eo valet: dico, qd sic, eadem ratione. & hoc no. glo. in. l. j. C. qui leg. perso. stant. in iudi. non ha. Et idem in ecclesia, consimili ratione. Et pro prædicta sententia, quam teneo induco vltra prædicta istum tex. vbi papa mandat prouideri, vt interueniat authoritas episcopi: ne istis authoribus succumbentibus sententia no valeat. & sic lis sopita restauretur. & sic aperte innuit, qd si pro eis ferretur sententia, non posset infringi. Ex quo ergo prouidet tantum in vno casu, videtur qd in alio non possit lis restaurari. argu. c. none. de præsumptibus. & xxv. distin. c. qualis

✻ SUMMARIUM. ✻

- 1 Cleric⁹ nō potest iudicari à laico, etiā quòd laicus sit Rex, vel Imperator.
- 2 Clericus etiam primæ tonsuræ gaudet priuilegio fori.
Priuilegio fori gaudent illi, qui sunt de familia episcopi.
- 3 Clericus etiam primæ tonsuræ potest deponi.
- 4 Crimina per quæ clericus est deponendus.
- 5 Clericus regularis non perdit priuilegium fori: nisi sit degradatus.
- 6 Clericus quo casu est tradendus curiæ seculari. 28.
- 7 Iudex ecclesiasticus nō debet scire in clericos pœna laicali: nisi prius fuerit vsus pœna ecclesiastica.
- 8 Episcopus de iure communi, non potest tenere officiales armatos.
- 9 Clericus traditus curiæ seculari potest puniri pœna, quæ placebit iudici seculari: ecclesia verò non habet aliud facere.
- 10 Clericus quando dicatur esse legitime deprehensus in delicto?
Laicus potest deprehendere clericum in facinoræ. 11. 12.
- 11 Casus, in quibus licet verberare clericum sine timore excommunicationis.
Clericus suspectus de fuga potest capi sine metu excommunicationis. 12. 17.
- 12 Defendere socium ab iniuria sibi inferenda licitum est. 16. aliter si nō defenderetur præsumeretur occultus socius in illo crimine. 14.
- 13 Clericus vadens de nocte, potest capi à familia potestatis. Item ex iniusta causa.
- 14 Captus ob suspicionem fugæ non potest allegare incompetentiā iudicis.
- 15 Offendere licitum est etiam clericum in rebus recuperandis.
- 16 Clericus deprehensus, an possit puniri absque eo quod si aliter conuictus.
Deprehensio in aliquo crimine, an inducat notorietatem, vel infamiam: & an sit sufficiens ad torturam. 20.
- 17 Notorium delictum dicitur esse illud, cuius populus est testis.
Laici possunt esse testes contra clericum infamatum: sed regulariter

21 *Populi appellatione non veniunt clerici.*

23 Excommunicatio & anathema, quomodo differant?

24 *Pœnæ quas irrogat ius canonicum.*

*Laicus dicitur minister ecclesiæ: & debet eam in-
uare in occurrentibus.*

25 Excommunicatio est pœna contumaciæ, non de-
licti.

26 Clericus homicida non punitur sanguine, sed de-
truditur in carcerem toto tempore vitæ suæ.

27 Clericus tertio monitus non desistens ab enormita-
tibus, perdit privilegium clericale.

29 *Iudex secularis non potest cognoscere, an clericus
qui dicitur depositus sit de foro suo: si talis cle-
ricus obicit de privilegio suo, & si aliter non
fuit declaratum per iudicem ecclesiasticum.*

30 Quando periculum est in fuga, possunt recipi testes ante litem contestatam, & parte non citata.

31 Irregularitatem incurrunt Prælati quando faciunt
mori suos clericos in carceribus: fortè, quia non
faciunt providere de victu.

TCAP.

X.

Vm non ab ho

C mine: ¶ Clericus depositus incorrigibilis, comprimitur per curiam secularem. Hæc summatio communis non placet: quoniam videtur contra tex. vt. j. subijciam: ideo summo sic. Clericus depositus incorrigibilis excommunicandus est, & successiuè anathematizandus: & si sic non resipuerit, per iudicem secularem comprimendus est. Communis diuisio. Secunda ibi, *consultationi*. ¶ Casus literalis. Clerici aliquando deprehenduntur in furto, homicidio, vel periurio, vel alijs quibuscunq; criminibus. Quæritur vtrum liceat Regi, vel cuicunq; iudici seculari, eos iudicare? respondetur, qd si clericus in quocunq; ordine constitutus in furto, vel in alio quocunq; crimine fuerit deprehensus legitime, & conuictus, ab ecclesiastico iudice deponi debet: & si depositus incorrigibilis fuerit, suspendi debet. Deinde contumacia crescete anathematis mucrone feriri: & si postmodum in profundum malorum veniens contempserit, cum ecclesia non habeat quid ultrafaciat, tradendus est curiæ seculari: ita qd ei deputetur exilium, vel alia legitima poena inferatur. Ber. ¶ † Not. j. quod laicis qualitercunq; & quantacunq; fulgeant dignitate, non est licitum iudicare de clericis. Vnde dicit glo. in. c. duo sunt. xcvj. dist. quod nulla dignitas secularis similis est sacerdotio. ad idē xj. q. j. c. sacerdotibus. vbi text. no. de Imperatore loquens. ¶ † Not. ibi, in quocunq; ordine & c. gaudere clericum priuilegio fori, vt non valeat conueniri coram iudice seculari, etiam si sit primæ tonsuræ tantum, secundum Hostien. s. de ætate. & quali. c. cum contingat. Imo. plus dicit, quod verbum clericis, hinc sumitur largè: vnde comprehendit personas ecclesiasticas, quæ gaudent eodem priuilegio. xij. q. o. j. c. duo sunt genera. xvij. q. iij. c. si quis suadente. j. de sententia excommu. c. porro. & idē videtur secundum eū de familia epi. ar. s. de offi. archi. c. si. vbi de hoc

¶ Sit nullus. Pon-
dera, ga aetus non
erat nullus. vide
que dico in. c. edo-
ceri. de rescrip. Itē
dic quod ibi erat
defectus consen-
sus: hīc erat defe-
ctus solūm verita-
tis necessariæ.

And. Barba.

¶ Primæ tōfuræ.
Adde Lap. alleg.
xviii. Cep. cōfi. xj.
¶ Adde, an cleri-
cus primæ tonfu-
ræ perdat priuile-
gium, si nō vadit
in habitu & tonfu-
ra: vide pulchrè p
Alex. in cōfil. viii.
inci. videt̃ quasi p
totū. i. j. vol. & qd
de clerico coniu-
gato: vide ibi in-
vl. col. & plenissi-
mè in cōfil. lxx. i. c.
qa sepiusmè. i. iiii.
volu. per totum.
Aenzas falco.

ZACHARI.

¶ Adde dicto p^ri
cipali istius .s. an
cleric⁹ primæton
suræ gaudeat pri
uilegio fori p Ar
chi. & Io. an. in. c.
nullus. de temp.
ordi. li. vj. & in. c.
fi iudex laicus. de
sent. excō. lib. vj.
quod est verū, ni
si cōsuetudo sit in
contrarium, vt p
Inn. in. c. j. in glo.
sua. j. in fi. de apo.
sua. c. nouit. j. eo.
& Bal. in sua mar.
in verb. clericus.
vers. ix.

Anto. Franc.

¶ Circa hoc de clerico nō incedēte in habitu & tōfura, an gaudeat priuilegio clericali fori, dicas, q̄ nisi aliud obſtāt nō perdit priuilegiū ipſo iure, de quo habetur in. c. ij. de ſo. compe. vbi dicitur. & p̄ Hoſti. in ſum. de reg. iu. §. j. in ver. quid de ruſticis. & per Spec. in tit. de ſta. mona. in verſicu. xxxvj. & vide do. Cardi. in cle. per literas, de præbē. in. xij. q. vbi ponit quid de hoſpitalarijs. & de lepro-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

fariis, & quid de fratribus tertij ordinis, de quibus dictum est in pxi. apo. Quid aut de clericis coniugatis, an veniant appellatione clericorum, & in quibus gaudeat privilegio clericali, videtur p. lo. And. i. c. Ioan. de cle. coniug. & in c. j. de cle. coniuga. in vj. Dicitur tñ, q si dubitetur, an gaudeat privilegio clericali. hæc cognitio non spectat ad iudicem secularem, sed ad iudicem ecclesiasticum: cuius declaratione debet expectare iudex secularis: vt in c. si iudex laicus. hic alle. Et an clericus qui dimisit habitum. & rōsum, si postea reassumit qñ etiā esset facta declaratio per iudicem cōpetentē, q nō gauderet privilegio: illud recuperet. vide gl. i. cle. j. de vi. & hone. cle. & aliā gl. in c. q. q. xvij. q. iij. & habetur per Io. An. & doc. in c. Ioan. de cle. coniug. p. alleg.

a ¶ Illos cōprehendere. Tu pōdera, q illi dīcti Abb. est cōtra text. i. c. si quis ep̄s. xvj. q. j. And. Barba.

b ¶ Periurio. adde do. d. Ro. deci. suis de iure iuran.

SEBA. SAPI.

c ¶ Desistere. quib⁹ modis cognoscat cōtēptus ponit Geminian⁹ in c. null⁹ ly. dist. & Fel. in c. cū quidā. de iure iur. Et qualiter cōtēptus aggravet factum, ponit Cald. in tit. de sentē. excō. cōsil. iij. incip. sacerdos. & alibi p. doc. relatos. Et p. Fel. in ca. j. col. vj. vers. alij casus est s. de cōst. & p. Fel. i. c. h. s. de maio. & obedi. vbi etiā declarat: qñ quis dicatur cōtēnere.

d ¶ Officiales armatos, videtur hoc Bal. tenentē, q imo potest habere in l. nā salutem. s. sciendū ff. de offic. p. ræfe. vigi. Andr. Barba.

Ego fateor, q isti gaudent hoc privilegio fori: vt plenē dicā. j. eo. in. c. cū venissent. sed non fuit de mente: istius cap. illos cōprehendere, sed tantū habentes ordinē. Quod patet per ea, quæ tex. subiicit de depositione, q non cadit in nō habentem ordinem. ¶ No. q ratione delicti non solum venit deponendus clericus in sacris cōstitutus, sed etiam si est inferioris gradus cuiuscunq sit ordinis. facit. c. ij. & quod ibi no. de cle. excom. mino.

¶ Not. secundū Host. quod pro furto, homicidio, & periurio, potest quis deponi. & sic pro periurio non solū pōt clericus privari beneficiis: vt in c. querelā. de iure iur. sed etiā deponi. Et ex his criminibus pōt in multis aliis informari, quando exigant depositio nem: vt plenē dixi in c. at si clerici. s. eodem.

¶ No. q etiam depositus pro crimine causante irregularitatem, vt est homicidium, nō perdit ipso facto privilegium fori: imō remanet sub iurisdictione ecclesiæ. lxxxj. distin. sed degradatio actualis ipso facto privat oī privilegio ecclesiastico: vt in c. ij. de pce. li. vj. vel secuta irregularitate post depositionem, secundum formam hīc traditam. ¶ Et no. bene, q pro simplici homicidio, vel furto, non traditur clericus statim curiæ seculari: sed omnino vide, quod dixi in præalleg. c. at si cleri. Loquitur enim istud, cap. quando ecclesia potest condignam pœnitentiam imponere. Si vero non potest, relinquitur de facto curiæ seculari: vt hīc in fi. Idem, si nō potest de iure: quia ita gravissimum est delictum, quod non habet condignam pœnam. arg. in c. j. de homi. lib. vj. & dixi plene in præalleg. c. at si clerici.

¶ No. quod dicitur cōtēnere, qui sæpe monitus non vult ab actu illicito desistere. ¶ No. ibi. cū ecclesia non habeat. & c. secundum Host. non esse vtendum tēporali gladio, nisi præmisso spirituali. Ad idem de hæc. c. excommunicamus. s. j. de homi. c. postulasti. de cle. excom. min. c. ij. Non enim debet vti gladio alterius ante, q vtatur suo. Et idem dicendum de iudice seculari. de quo per Host. in sum. de treu. & pace. s. quid sit iustū bellum. & per hoc in quæstione facti: dixit do. Ant. iudicem ecclesiasticum non posse arctare secularem iudicem ad carcerandum clericos: nisi habeat potestatem carcerandi clericos & carceres habiles ad custodiendū & detinendū. ad hoc. c. administratores & Principes. xxij. q. v. & c. si Imperator. & c. duo sunt. xcvj. disti. & facit cap. j. de offi. or.

¶ An autem episcopus possit habere de iure communi officiales armatos: d aliās interrogatus in q. facti, respondi, q nō: ar. in iuribus præall. & dicam plenē in c. significasti. de offi. de. ¶ No. vltimō, q post quā cleric⁹ suis demeritis exigentibus efficitur de foro seculari, pœna non est imponenda ad voluntatem ecclesiæ: sed prout videbitur iudici seculari. Sufficit enim, q legitimā pœnā imponat quantuncunq ecclesia aliter intercedat. ad hoc. c. novimus. de verb. signifi. & in c. ij. de pœn. li. vj. ¶ Venio ad gl. Et primo querō. vñā cū gl. j. quia tex. requirit deprehensionem legitimam in delicto, respectu clerici: quando dicatur legitima: respondet glo. q debent interesse aliqui clerici deprehensio-

ni, & detentioni spacio. xx. horarū. Item dicit, q etiam per laicum potest clericus deprehendi in facinore, vt sic per detentionem crimen fiat notorium: dumtamen hoc faciat de autoritate Prælati ipsius clerici. arg. de senten. excom. c. vt famæ. ¶ Pro examinatione gl. duo sunt principaliter videnda. Primum, an sit verum indistinctē quod glo. sentit, vt non liceat laicis capere clericū in delictis: vel aliter ex iusta causa. Secundō an ex deprehensione legitimē facta inducatur notorietas, ita q sine alia conuictione possit deprehensus puniri. ¶ Quo ad primum glo. hīc sentit, q non: imō, quod etiam in detentione. xx. horarum debent adesse clerici. Et aduerte tu Canonista vt intelligas glos. Ideō enim facit mentionē de detētionē. xx. horarū: quia cui libet licet capere criminofum in domo sua re-
pertum, & detinere spacio. xx. horarum, & non amplius: vt sic delictum suū patefiat iudici, & aliis: vt in l. capite quinto. ff. de adul. Et quo ad principale dictum glo. Ioan. Ant. post antiquos docto. videtur velle, q vbi potest clericus percuti sine pœna excommunicationis, fortius poterit detineri: vt in casib⁹ contentis in c. iij. de senten. excommu. & simili. Et pro hoc adduco bonum text. in simili in l. nec in ea le. ff. de adulte. vbi dicit tex. qui potest occidere adulterum, multo magis poterit iure contumelia afficere. & c. Imō plus dicit Ioan. And. post docto. quod si licentia Prælati haberi non potest: quia est in fuga, potest sine metu excommunicationis licetē detineri. & sic intelligatur Decre. vt famæ. argu. ff. de his, quæ in frau. cre. l. ait prætor. s. si debitorem. tamen haberi debet discretio, vt curialius detineatur, q laicus. ¶ No. ergo, quia allegando illam. l. ait prætor. sentiūt isti doct. q etiam clericum debitorem fugientē liceat capere etiā laicis: sicut laicis laicū: vt no. in præalleg. s. si debitore. per Bar. & sentit gl. in tit. de actionib⁹. in prin. Hostien. in summa. de senten. excō. s. q. debet sub. s. per prius ver. fallit. dicit, q an capiens delinquentem clericum fugientem, vt ducat ad iudicem euitet excommunicationem, nolle se diffinire: & quasi de hoc dubitauerit, an talis captura possit tutē fieri. & idem Archidi. recitat simpliciter in c. presbyter. lxxxj. di. Sed idem Hostien. in ca. nuper. de senten. excō. dicit se non fateri, q vbi leges capturā permittunt, possit clericus capi: nisi detur ius canonicum expressum. Do. Anto. transit multum lentē dicendo, q si vis esse cautus, & absque scrupulo facere tales capturas. facias, q officiales laici deputentur in hoc executores & captores à prælati suis. & sic dicit se cōsultisse episcopo Castellano. sed hoc nihil est dicere. Quid enim si isti officiales nō sunt presentes in iniuria acerrima, quæ mihi, vel filio meo illata est per clericum: quem si dimiserō, capiet fugam antē, quā exponā Prælato suo querelam. Item quid si fugit cum re mea, vel est debitor meus in magna quantitate. Certē sic restringere istam materiam, vt non possit capi, generaret scandalum in mentibus laicorum. & est quædam potius tyrannis, q iustitiæ executio. ¶ Vnde duo hīc sunt videnda. Primum nunquid liceat capere clericum, vt

¶ Debitore. Vide do. Ia. in l. vinū. in iij. col. ver. secūdō infero. ff. si certum petat. qui expref se vult, q clericus debitor suspectus de fuga pōt capi p laicū Aenæas fal.

SEBA. SAPI.

f ¶ Etiā laicis. Vide Bal. in l. si qua per calūniā. C. de episcopis & cleri. & in c. j. s. si quis verō. vers. sed qd si iste delinquēs. de pace iura. fir. & Bar. in l. si quis in seruitute. ff. de fur. & in l. neminē. C. d. exhl. reis. & in l. similes eo. ti. Inno. in l. qd ergo. s. si hæres. ff. de legatis primō.

eius deli-

a ¶ Suo iudice. Et quādo fit remissio p iudicē secularē ad ecclesiasticū, & ecōtrā, vide Bar. in anth. clericus. C. de episco. & cleri. Andr. Barba.

b ¶ Potest capi. Quo ad istud, an possit capi clericus per laicū, pondera. quia delictū non est commissum sed cōmittēdū: & tunc dico, q̄ indistin- & tē pōt capi a laico. & alleg. casum in ca. si verō. de senten. exc. & allega. simile quod habe-
tur in. c. ij. de here. **a** vbi inferior potest corrigere superio-
rem in delicto com-
mittendo. & q̄ ha-
beretur in capi. hoc
videtur. xxij. q̄. v.
& quod i simili di-
xit Ioā. de lig. in. c.
nouit. j. eo. Aut de
licū est cōmissum:
& tunc si periculū
est in mora, dico q̄
potest capi per lai-
cū. & ad hoc allegat
tex. in capi. Princi-
pes seculi. xxij. q̄.
vbi laicus pōt di-
stringere clericos,
quando non fit ius-
titia per iudicē ec-
clesiasticū: sed quā
do fugit, non fit ius-
titia per iudicē ec-
clesiasticū: ergo po-
test capi per laicū
faciat: quia neces-
tas nō habet legem
nec subijcitur legi.
l. ij. §. cū in eadem.
ff. ad leg. Rhod. de
Iac. & ideō Pet. de
Anch. con. clxxx.
consultuit, q̄ vbi est
timor fuge nō pōt
allegari incōpetē-
tia. Aut non est pe-
riculū fuge: & tunc
aut laic⁹ vult cape-
re clericum delin-
quētem ad hoc, vt
possit probare eū
deliquisse: & tunc
dico, quod potest.
Iste casus est simi-
lis prācedenti. aut
ista cessant: & tunc
dico, quod capi nō
possit. & alleg. rō-
nem. Ille potest ca-
pere clericum, qui
potest illum distri-
gere: text. est in. d.
c. vt famz. sed laic⁹
non potest distri-
gere: ergo nō po-
test capere. Andr.
Barba.
Anto. Franc.
¶ Circa hoc, an cle-
ricus debitor laici fugitiu⁹ possit capi per suum creditorem laicū, p̄pria
authoritate, dicas, q̄ regulariter debitor fugitiuus potest capi p̄pria au-
thoritate creditoris: non vt ipse eum detineat: sed ad iudicem ducat: ne
si dum iret ad iudicē pro impetrando capturam, interim debitor aufuge-
ret: vt in. l. ait prātor. & in. §. si debitorē. & ibi per Bar. ff. de his, quæ in
frau. cre. & per eūdem Barto. in. l. fi. C. de se. & per Bal. in aut. imō. C. de
actio. & obliga. & per Alex. ple. in. l. ij. in. ij. col. ff. de iur. om. iud. & in. l.
quæsitū. ff. de pig. & ple. per Ange. A. in. l. i. de act. in prin. quod adeō ve-
rum est, vt dixit Bal. in. l. j. C. qui bo. ce. poss. q̄ talis captura possit fieri,
imō etiā committi per iudicem qualibet die etiam feriata in honorē Dei
q̄ etiā est ex mente Bar. in. l. fi. de fer. & vide Spe. in tit. de renun. in ver-
fi. item est beneficium. & in ti. de accus. in. §. in ver. hoc tamen.
¶ Adde tamē, q̄ licet ille, qui latitat vt fugiat: licet sit suspēctus de fuga
propter talem latitationem, non dicitur fugiens, necq̄ comprehendere

in statuto loquente de fugiente secundum Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de ædil.
ac. & in. l. j. C. de feruis fugi.

c ¶ Verosimiliter de fuga. Adde, q̄ non fit excōicatus capiens clericū fu-
gientem cum re aliena: tenet Lap. alleg. cxxvj.

d ¶ Fundamentū. non videtur bona rō: quia sequerē, quod vbiq̄q̄ lai-
cus mouetur bono

& glos. in. l. nullus. C. de Iude. q̄ est notabilis.

13 ¶ Et maxime qñ vult defēdere sociū ab in-
iuria inferēda. Ad hoc facit optiē dictū. c. for-
titudo. cū trib⁹ capitulis se. i. c. dilecto. de sen.

14 exc. li. vj. ¶ Nō em caret scrupulo^c societa-

e tis occulte, q̄ māifesto definit obuiare facino-
ri: vt i p̄alleg. c. dilecto. & c. q̄ pōt. xxij. q̄. iij.
nec canō aliquo mō resistit, nec quo ad verba
nec quo ad mētē: cū canō tm̄ intēdat illaquea-
re inferētē clerico Diabolica persuasione: vt
s. dixi. & maxime cū videat, q̄ ius ciuile sit in
hoc fundatum sup optima rōne & naturali,
& vtilitate publica i tali captura: & sic oīs ces-
sat dolus, & per consequēs cessat oīs disposi-
tio. p̄alleg. c. si qs suadēte. ¶ Et hac rōne pu-
to, et q̄ familia ptātis pōt ipunē capere cleri-
cū de nocte illicitē incedētē, & p̄sentare suo
p̄elato, q̄a hoc faciunt ad impediēda delicta
quæ fortē per eū possent cōmitti: q̄a qui ma-
lē agit, odit lucē. in. c. cōsuluit. de offi. delega.

15 Quod et tenet Bal. i. l. si qua. C. de Epif. & cle.

& idē dico i iudice seculari, vt et de die pos-
sit capere clericū, & p̄sentare iudici: si vero

f similiter tenet de fuga ipso clericū, dū adiret
Prælatus suus. arg. in aut. de defen. ciuili. col.

16 iij. ¶ Vbi iudex capit, q̄a aliās nō habet iu-
risdictiōem in capiēdū. & in. l. desertorē. ff.

h de re mili. secus si nō timere de fuga. & sic in-
telligo Inno. in p̄alleg. c. vt famz. Ad præ-

dicta bene facit p̄alle. c. olim. de rest. spo. Si
em possum iniicere manus, vt socius recupe-

ret rē suā incontinenti. fortius pro vtilitate
publica: vt ipse efficiat timidior ad iniuriam

cōmittēdā, & vt ceteri metū habeāt. ar. de po-
stu. p̄la. c. bonē. j. ¶ Quo ad scdm, an possit ca-

17 pi per creditore, si est in fuga i cōstitutus, vel
recedit cū re mea? Breuiter cōcludo, q̄ sic, q̄c

quid senserit Host. in p̄alle. §. qs debet. q̄ te-
net Bar. in p̄all. cle. j. & Colle. & do. Card.

hic & fatis hoc sentit Inn. in p̄all. c. si vero.

18 ¶ Et optimē facit p̄all. c. olim. de resti. spo.
vbi licitū est pro rebus recuperādis inuadere

clericū cū moderamine inculpatæ tutelæ, &
non solū principalis creditor hoc impunē fa-

19 cere pōt, imō sibi auxiliātes. Nā Ep̄s non fuit
ibi solus ad expellēdū: vt etiā dicit Inn. in p̄-

alle. c. si verō. Item hic p̄cinitus cessat dolus,
q̄ requirit in p̄alleg. c. si qs suadēte. ¶ Ad

secūdū principale, an ex tali deprehensione le-
gitimē facta furgat notorietas: vt sine alia cō-

uictiōe possit deprehēsus puniri. Glo. hic sen-

ff. de iur. om. iu. & in cōfil. cxxlij. inci. vnū est qd̄ substantialiter obijcitur.

& c. & ibi dicit, q̄ ista fuit mirabilis & singularis decisio Pet. de Anch. in

confi. clxxxij. & illud consilium Pet. de Ancha. aliās habetur in num.

clxxxvj. & inci. in Christi nomine p̄mittendum. & c. De veritate isti⁹

quæstionis, vide plenē domi. Alexan. in. d. l. ff. de iurdict. om. iud. AE-

nazas de falco.

i ¶ Si est in fuga. Adde, q̄ voluit Alexand. consil. lxxij. per totū. in. libr.

3ACHA. ¶ Ego restringerem hoc dictum. s. q̄ clericus in fuga possit p̄-

debitorem capi. esse verum, quando periculum est in mora, aliās non se-

cūdum do. Bal. hic. co. iij. & in. c. dilectus. in. v. col. j. de app. quia tunc pos-

set etiam iudex laicus absq̄ mētū excōicationis illū capere. Et de hoc di-

cto. s. an & qñ clericus debitor fugitiuus, vel defuga suspēct⁹, possit per
iudicē laicum, vel suum creditore impunē capi & detineri, vide per Lan-
fran. de ora. in. c. qm̄ cōtra. §. recusationes. & ibi pleniss. & diffusē i apof.

cus mouetur bono
zelo, posset capere
clericum: contra il-
lud nolite tangere
Christos meos. An-
dre. Barba.

e ¶ Scrupulo. hic ca-
dit notabilis qd̄: qd̄
si ego possum vnū
defendere, & nō de-
fendo, an teneor:
vide Barro. in. l. vt
vum. in pen. col. in
fi. ff. de iusti. & iur.
& ibi. d. Ias. in pe-
col. in prin. ver: nū
quid aut, & c. vide
vnū pulchrū text.
quem allega. iste in
materia in cap. no-
uit. nu. xxxvj. j. eo.
videlicet text. in. c.
j. xxv. dist. & aliū in
simili. lxxxvj. dist.
c. pasce. Anas de
falco.

SEBA. SAPI.

f ¶ Illicitē incedētē.

Vide Fel. in. c. si ve-

rō. in. ij. col. vers. tñ

limita hoc. j. de sen.

excom. vbi etiā po-

nit, an liceat cape-

re laico clericū re-

pertum in flagran-

ti crimine: & an li-

ceat pertinere cleri-

cum inuadentē p̄-

ximum meum.

g ¶ Clericum. Vide

Bar. i. l. si qs i serui

tute. ff. de fur. & la-

tissimē ibi. do. Ale-

xā. in addi. vbi po-

nit, an & qñ pos-

sit clericus per lai-

cū capi, vide oīno

Ang. de Arc. i tra.

male. in glos. fama

publica est. xij. co.

ver. ix. An. de tal.

¶ In capiēdū. In-

nuir ex istis ver-

bis, qd̄ debitor su-

spectus nō potest

allegare incōpetē-

tiam iudicis & hoc

tenet pont. in. l. de

pupillo. §. meminis

se. ff. de oper. noui

nuntiatio. & in. l. ij.

c

Panormi. super Prima Secundi Decret.

magna Celsi. i. ver. quia foris. j. de p. ba. Et ibi quando dicitur qd suspectus de fuga: & q requirantur in hoc, vt ppter suspicionem fuge possit qd cap. a ¶ Seu nudū. Aduerte, q licet adulteriū nō possit directē probari: tamē probat per p̄sūptiones, de quibus hic, per istū, & per do. Ang. de Are. in tract. malefic. in gl. in vers. che hai ad ulterata la. & c. i. v. col. vers. visis cap. vide Bart. in l. ij. §. si in fi. ff. de adul. & ibi. d. Alexan. i. ad di. Et qd si mulier reperit de nocte, q vadit ad domū Amasij sui: an p hoc p̄sumat adulterium. vide per Ro. in cōsi. cccclj. An. de falco. Anto. Francif ¶ An adulteriū p̄betur ex p̄sūptionibus: & ex quibus vltra hic alleg. vide Bar. in l. capite quinto. §. j. ff. de adul. & vide, q habentur in c. literis. & in c. tertio loco. de p̄sūp. & videtex. i. c. dixit do minus. xxxij. q. j. & vide Io. An. in c. p̄terā. de test. & Bar. omnino in l. q̄rebat. ff. de test. m. li. Et an ex sola suspicione adulterij. possit maritus repellere vxorem de domo: vide gl. i. d. c. dixit dominus. & aliam gl. in c. maritis. de adulterijs. ¶ Et adde, q iudex ecclesiasticus pōt de adulterio cognoscere eo casu. q agit ad separationē totū. vt voluit Io. An. in c. si. j. de fo. cōp. Et eodē mō dicas, q poterit adiri iudex ecclesiasticus et qn ageret ad p̄cā nā detruis i monasteriū. iuxta aut. sed hoc he. C. de adul. Et de hoc videtur casus in c. gaudemus. de conuer. cōiu. Item etiam qn ageretur ad p̄cā vt scinderent adultere panni & capilli. vt in c. de Benedicto. xxxij. q. j. & eodem modo quā-

tit, q sic: sed text. facit in oppositū: cū videat requirere duo copulatiue ad facultatē puniendi. q fuerit legitimē deprehensus & cōuictus & sic sola deprehensio nō sufficit. ¶ Iste articulus pōt subdiuidi. & primō qd si capiatur laicus in delicto à laicis, vel clericus à clericis. Secūdo qd si capiatur clericus à laicis. Ad primū gl. variat. Nā qnq̄ sentiunt, q deprehensio tā tū inducit infamiā: vt not. gl. in c. ex literarū tuarū. de eo, q duxit in matri. & in c. sciscitan tibus. xv. q. vlt. gl. in l. cap. quinto. ff. de adul. sentit, q nisi capiatur in actu venereo, solū inducit indicium, vt supponat torturā. Sed gl. in c. si quis Diacon. l. distinct. & c. p̄sbyter. lxxxj. di. videtur distinguere, q si multitudo admittit in actu deprehensionis in delicto, ita q viderunt & deprehenderunt eū in delicto tūc inducit notoriū: secus si multitudo fuit admissa in actu deprehensionis & non in delicto: vt quia postq̄ coepit qd aliquē in domo sua vocauit viciniā: tunc em delictum nō efficit notoriū: sed orit infamia seu indicium secūdu quantitātē multitudinis admissæ. & idem in veritate sentit gl. in p̄al. l. capite quinto. Do. Ant. hic dicit, q deprehensio pōt inducere indicium tū itē infamiā tū itē & notoriū secūdu qualitātē deprehensionis, & multitudinē astantiū. Si em deprehensio fit paucis astantibus, maximē in delicto de facili nō publico: vt est adulteriū: non inducit, nisi indicium tū. Hoc tamē mihi nō placet, si deprehensio à paucis fuit facta in actu delicti: quia tunc inducit non solū indicium: imō manifestū: q̄a probari potest siue viderint ipsos adulterantes, seu furantes etiam per rimulam & successiue: vt est bona gl. in c. nihilominus. iii. q. ix. siue viderint & deprehenderint in actu propinquo: vt solū cū sola: seu nudum^a cū nuda in actu amplexus seu in actu osculi: vt est gl. notabi. & Bar. in p̄alleg. l. capite quinto. & optimē facit tex. in c. literis. & in c. tertio loco. de p̄sūp. Imo plus dicit Bart. in l. fur. ff. de furtis. quod crimē efficitur manifestū, siue capiatur in actu propinquo: siue in ipso facinore. Allegat illam. l. iuncta. l. si quis i seruitute. ff. e. Ideo dicit, q si aliquis capiatur in domo alicuius pulchrę mulieris adulterium dicitur manifestum: & sic dicit debere intelligi p̄alle. l. capite quinto. Vbi tamen post gl. requirit, q captura fiat saltem in actu propinquo: quod plus placet: vt quia viderunt eū in camera solum cum sola: vel osculantē mulierem: vel in similibus actibus. arg. in p̄al. c. literis. & in c. tertio loco. Et intelligo dictū Bar. q sit manifestum. i. probabile: & sic quatenus manifestū distinguitur à notorio: iuxta no. in c. v̄r. de coha. cler. & muli. Si pauci fuerint in actu deprehensionis in delicto. Si verō multitudo, quę sufficit ad notoriū: tunc inducit manifestum, id est notoriū: & sic propriē loquitur Bar. in p̄alleg. l. fur. ¶ Ex p̄dictis ergo concludo, q dictū do. Ant. dū dicit, q captura paucis astantibus facit indicium debet intelligi & restringi, quando pauci fuerunt addibiti post deprehensionem, seu cōsummationem delicti: nō autem si in ipso delicto, vel actu propinquo: quia tūc hoc sufficit quō ad probationē: vt. §. dixi. Si deprehensio fiat pluribus astantibus post delictū: ita q

nō viderunt delictū supple: nec viderūt actū propinquum ad delictum: tunc inducit infamia. & sic intellige gl. §. allega. Et sic intellige etiam istum tex. qui vltra deprehensionē exigit cōuictionem ad effectum puniendi. Si deprehensio fiat in actu delicti astante toto populo, vel maiore parte populi: supple vel tot qui habent inducere notoriū: tunc inducitur notoriū deprehensione. & ita procedit ista glo. Et hoc satis fuit de mente gl. & p̄alleg. c. si quis Diacon. l. distinct. & c. p̄sbyter. lxxxj. di. ¶ Sed aduerte, quia tunc notoriū nō causatur ex ipso facto deprehensionis: sed ex actu percipiendi sensu corporeo. & ideō dic meli⁹ vt deprehensio aliquid inducat, q si fiat in actu delicti, licet nō ipso delicto inducit notoriū: vt in p̄alleg. l. fur. iuncta. l. si quis i seruitute. ff. de furtis. & vult Bar. in p̄all. l. fur. Et sic rectē potest intelligi text. cū gl. non diuinando in p̄alleg. c. p̄sbyter. vbi ex sola deprehensione punitur deprehensus. ¶ Ad secundū mēbrū subdistinctionis, quando clericus capitur à laicis: an inducatur notoriū. breuiter dico, q in casibus, de quibus §. dixi, non inducitur notoriū, qn laic⁹ capitur à laicis: vel clericus à clericis: multo fortius non inducitur, qn clericus capitur à laicis. Puto tamen q facit indicium, vel infamiam iuxta ea, quę §. dixi per ea, quę notantur in c. at si clerici. §. e. & facit quod no. in c. quoniam. & c. tam literis. j. de test. Possunt enim laici testificari cōtra clericum, saltem ad indicium & infamiam inducendam: vt dicam in c. decetero. de testi. vbi no. ¶ ¶ Quando autem inducatur notoriū. gl. hic & in p̄alleg. c. p̄sbyter. volūt q si fuerint admissi clerici, vel quando laici deprehenderunt auctoritate P̄lati, inducat notoriū. idem sentit hic Hostiē. dicens, q sola deprehensio tū sufficit ad infamiā inducendam: vt in l. palam. §. quę in adulterio. ff. de ritu nupt. nisi crimen deprehendatur à clericis ab Episcopo missis, & coram vicina publice tur: tūc redditur notoriū: vt non sit locus inficiatōi. de coh. cle. & mu. c. tua. & c. fi. Et sic dicit debere intelligi p̄all. c. p̄sbyter. Sed si capiatur à laicis, non propter hoc reputat cōuictus^c. allegat. ij. q. vij. c. laici. & §. eo. c. at si clerici. Do. Ant. dicit, q si populus esset p̄ns non solum in actu deprehensionis, sed etiam in actu delicti: vt quia deprehenditur in flagranti crimine: tunc inducitur notoriū: nec requiritur, q omnes, vel maior pars sint clerici: sed sufficit, quod sint laici. aliās durū foret aliquid probare notoriū contra clericum. ad hoc. c. cum dilectis. de pur. cano. vbi dicit delictum notoriū, cuius populus testis est. Itē notoriū comprehendit in se famosum: sed contra clericum infamatum laici testificantur: vt no. de accus. c. cum. P. & quia non est possibile quōd inter tot non sint aliqui nō infesti. Et licet do. Anto. loquatur aliquantulum inter dentes, nec clarē exprimat intentionē suā: dū dicit, quōd non requiritur, q omnes sint clerici, vel maior pars: non tamē dicit expresse sufficere clericis omnino exclusis: licet in veritate hoc sentiat per verba sequētia: dum dicit, q sufficiant laici. & sic de necessitate nō reguntur clerici. ¶ Mihi tamen placet opin. vt in hoc non sit differentia inter clericum & laicum

do agere, vt mulier excōicare p̄ adulterio, seu etiam ipse vir: vt in c. intellexim⁹. de adul. & vide etiā Ioan. An. in c. tua. de p̄cura.

SEBA. SAPI. ¶ Manifestū. Re. probat tamen Abbas in. c. tertio loco. col. p̄. j. de p̄ba. de q̄ vide Aug. Ari. in addi. ad Angel. de malef. i. ver. che hai adulterata lamia dona. col. xj. vbi etiam plura p̄ Angel. Et qd dicat propriē manifestū ponit Abb. in c. cū olim. de ver. fig. in c. vestra. col. v. de coha. cler. & mul. Bal. in con. cccclix. inci visa dicta petitione. col. j. & in. in iij. parte. & Bar. vero. in consi. lxx. i. ci. Paul⁹ faber. col. v.

SEBA. SAPI. ¶ Cōuictus. quod non dicatur qd deprehensus, nisi sit cōuict⁹, ponit Bar. in l. j. C. de peti. bono. sublati. libr. x. & Paul. de cast. in l. ij. C. de ser. fugi. vbi etiā Ange. not.

a ¶ Veniūt laici vide istū, q̄ idē cōcludit ī ca. j. i. no. j. de vi. & hone. cle. vide Ol. cōf. xxxij. aliās. xxxij. Ro. cōf. clxxx. sed qd ī priuilegijs vide istū vbi. s. An. falco.

SEBA. SAPI.

b ¶ Li. vj. Nūqd appellatiōe populi veniāt clerici: vide Fel. i. c. ecclesia san-
ctæ Marię. col. xx-
vij. de cōf. ver. ter-
tio q̄ro.

c ¶ Clericū. An laici possint resuscitari cōtra clericū in criminibus. vide do. Alex. i. cōf. lxxiiij. incipiē. & viso themate. i. ij. colū. ver. ad idē. i. j. vol. & in cōf. clxxxvij. incip. & viso themate. in ij. colū. ver. ad idē qd cōfiliū secūdum ordinē oīm cōfiliū rū est nu. cccxxx. i. ij. vo. An aut laicus examiat? cōtra clericū, saltē faciat iudiciū. Iste i. c. de cetero. de testi. tenet qd sic an aut testis, qui nō debebat examinari, examinatus faciat iudiciū, vide Ange. in tract. malef. in gl. i. ver. fama publica. i. v. co. ver. qd si qs. & ibi Ange. i. addi. & pūchre p Bar. qd disti-
guit i. l. marit. ver. vltorius. & ibi latissimē do. Alex. i. ad di. ff. de qōnib. an aut laicus possit accusare clericū vide
Ang. de Are. i. trac. male. in gl. nec non ad querelā. i. xxij. col. ver. qd si. Aeneas fal. Ant. Frac. ¶ Circa hoc, an testis, qd nō debet examinari, si examinef probet.

¶ Ultra hūc dicta, dicas qd si testis examinaret sup capitulo īpertinēti, nō valeret examinatio: nec ad pbatōnē, nec ad iudiciū: vt no. voluit Inn. i. c. p tuas. de test. & eodē mō dicas, si examinef testis contra nō citatū. qd nō valeret talis examinatio. vt p do. Abb. i. c. noīe dñi. post gl. j. de test. & no. Bal. i. l. i. qd. C. de testi. tñ si testis, qd nō deberet examinari vel

& laicum: et an deprehensio fiat à clericis, an à laicis. f. vbi cūq; clericus capiat in flagranti crimine, vel in actu propinquo, semp inducit notorium. Iura enim in hoc non faciunt differentiam: vt patet in. c. vestra. & in. c. tua. & in. c. si. de cohabi. cle. & muli. Et videtur text. in præalleg. c. cū dilectis. de pur. cano. vbi dicitur, qd crimen illius presbyteri adeo fuerat publicum & notorium: qd nullus inficiationi locus poenitus existeret: vt puta cuius vniuerse viciniae populus testis erat. & c. Et sic ad inducendum crimen notorium etiam contra presbyterum sufficit populus viciniae. ¶ Et appellatiōe populi tñ veniunt laici: vt in c. si sententia. de sen. excom. li. vj. b Et pondera, quia tex. in præalleg. c. cū dilectis. tñ loquitur de vicinia, seu de populo viciniae: & in vicinia nō solent cōiter habitare presbyteri alij præter parochialem. Item satis est, qd text. ibi tñ se fundat super populo viciniae: nec requirit præsentia sacerdotū, seu clericorū. ¶ Li- cet ergo laici aliās regulariter non testificantur contra clericū, c quando agitur criminaliter. de quo tamen plenē dicam in. c. de cetero. de testi. tamen quando crimen est notorium, bene testificant. vt ibi optimē probat: quia in tota vicinia seu in maiori parte non præsumitur de facili corruptela. Et hoc vltimum sentit hic Io. an. post Lan. super gl. hac: dū dicit, qd crimen redditur notorium, si laici fuerunt præsentēs: licet aliās laici non possint testificari contra clericos. Quasi sentiat, qd in isto casu notorietatis poterunt: sed quatenus requirunt, qd fuerint adiuncti aliqui clerici: vel quod habuerint licentiam à prælato nō placet: qd hoc nullo iure pbat & captura satis est legitimā. s. dixi. vel etiam sine captura, quādo viderunt clericū ī ipso delicto, vel in actu propinquo. & hac no. quia quotidiana. ¶ Nunc venio ad gl. ij. & opp. cōtra tex. de cōculatione & superfluitate. Nā primō dicit, qd debet excōicari: & sic eo non redeunte debet anathematizari. & tamē anathema est excōicatio. xvj. q. ij. c. visis. & sic idē repetit. Sol. gl. metu contrarij exponit excōicari. i. suspendi: vt sic differat à sequenti verbo. Sed cōtra hanc sol. gl. facit, qd si iā depositus est, quō potest suspendi: cū depositio includit in se suspensionem. s. eo. c. at si clerici. Nisi intelligas secūdū Io. An. post Pet. & Abba. qd suspendatur ab ingressu ecclesiæ, vel similibus, tanq; laicus. Sed ista est nimia extorsio: & ideo alij, vt Goff. intelligunt primō de excōicatione minori: anathema verō de excōmunicatiōe maiori. & idē Inn. quod non placet per. c. pe. j. de sent. excōica. Ideo dic melius post Host. & Ioan. An. & sequentes. qd debet primō excommunicari sine solennitate, de qua xj. q. iij. c. debent. sed postea debet excommunicari cū solennitate, quę habetur in illo. c. debent. Et ista dicitur anathema. de qua ad Galathas. j. & primæ ad Cor. i. vlt. Et dicitur anathema secundum deriuatores, ab ana, qd est sursum. & theta qd est figura quædam ad formam literæ, qd olim imprimebat in frontibus damnatorum. Dicitur ergo anathema, quasi anatheta. i. superna maledictio. de quo etiam habetur. xxij. q. iij. Guilisarius. ¶ Et aduerte, quia illud anathema propriē dicitur mu-

cro episcopalis: vt in. c. visis. quia tantū Episcopi debent eam proferre: nec credas, qd sit maioris potentie, quā sit excōicatio sine solennitate: sed sit ad maiorem terrorem: & vt cum maiori difficultate obtineat absolutionē unde profertur per Episcopum assistantibus xij. sacerdotibus cum candelis accensis, quas debent post promulgationem sententię proijcere, & pedibus cōculcare: vt ibi. Et qualiter postea fiat absolutio, vide in. c. cum aliquis. xj. q. iij. ¶ Gl. vltima est facilis. ponit em ordinem procedendi quando processus principiat propter contumaciam: & quando principiat propter crimen: & nota eam. Et in eo quod ponit aliquos casus, in quibus post depositionem fit traditio curie seculari: dic, vt plenissimē dixi in. c. at si clerici. s. eodem. vbi
24: plenē examinaui istam gl. ¶ Explicata materia gl. opp. nunc contra tex. in eo, quod dicit: qd si post excommunicationem & anathema clericus depositus reperitur incorrigibilis: quia ecclesia non habet ultra quid faciat compromittēdus est per secularem. vt ei deputetur exilium, & c. Videtur enim, qd imo ultra anathema ecclesia possit imponere aliam poenam cum multe sint: vt not. gl. in. c. ad reprimendā. de offi. or. & le. And. in. c. pro humani. de homi. libr. vj. Nam potest exponere omnia bona temporalia: vt ibi. & in. c. excommunicamus. de here. habet poenam verberū citra sanguinis effusionem. in. c. in archiepiscopatu. de rap. imprimit characterem, etiam in facie. in cap. ad audientiam. de cri. fal. inducit seruitutem: vt in. c. ita quorundam. de iu. Habet poenam exilij, seu relegationis: vt in. c. j. de calum. & l. i. dis. accedens. & tamen tex. videtur velle hūc cōtrarium in fi. Et quod plus est potest diffidare quē cum omnibus bonis suis vt à quocunq; possit impunē offendi: vt in p alleg. c. pro humani. falsum est ergo quod ecclesia non habet ultra quid faciat. Solu. Ioan. Andr. & Abba. & communiter docto. intelligunt quod ecclesia non habet ultra quid faciat, nō ex defectu poenarum: sed propter potentiam istius criminosis: vt quia non poterat corrigi de facto. & hec communis lect. est ad istum tex. Contra quem fortiter op. de fi. tex. vbi innuitur, quod per iudicem seculare iste poterat comprimi: ergo per ecclesiasticum. qd poterat inuocare eius auxiliū. & ipse teneatur istud præstare tanquam ecclesię minister xxij. questio. v. c. administratores. de offi. or. c. j. xj. q. j. c. petimus. Et eius auxilio inuocato poterat imponere poenam exilij, vel aliam legitimam de prædictis. Et videtur text. expressus in. c. vt fame. de senten. excommu. vbi clericos incorrigibiles ecclesiasticus iudex detru-
dit in arcta custodia. f & hoc contrarium fecit me multum aliās dubitare. & licet videat vrgere tamen propter alia verba contenta in tex. & contraria. s. alleg. oportet istam lect. tenere, quod de facto non potuit comprimi
25: per ecclesiam. ¶ Nam si iste potuisset de facto corrigi iterando delicta maximē. non fuisset excommunicatus: cū illa non sit poena delicti, sed contumacię: vt in. c. sacro. de sen. exc. & no. xj. q. iij. c. Episcopi. sed fuisset relegatus vel in arcta custodia mancipatus: vt in præalleg. c. vt fumæ. & c. tuę. de poen. vel alia poena

rōne familiaritatis, vel alia rōne: puta cōsanguinitatis, vel alia iuxta ea, qd habet i. l. oibus. & i. l. et. C. de testi. si examinaret, quis non sufficiat ad pbatōnē, tñ facit iudiciū tex. est qd secūdū aliquos nō est alibi, i. si quādo. C. vñ vi. & no. i. l. j. ff. de testib. Et vide Bar. idē tenet i. l. i. ff. de excu. tu. qd est multū notandū, & mēti tenēdū.

SEBA. SAPI.

d ¶ Anathema. quid operef anathematizatio: vide Arch. in c. si qs clericus. xj. qōnē. j. & ibi et car. Alex. vbi dicit, qd verba ista: anathema sit requirūt sententiā: itaq; qs nō est excōicat? ipso iure cuius cōtrarium tenet Fel. i. c. Rodolphus. col. xxj. vers. fit anathema. & ibi et declarat illa verba, qd solēt apponi fit anathema, mana ratha: qd significēt.

ZACHARI. ¶ Est excōicatio. ad de qd nō requirūt sententiā declaratoria, qñ apponit istud verbū anathema: imō est canon latæ sententię. Ita no. c. rodolphus. col. xxj. vers. fit anathema. s. de rescri. Ex quo potes colligere, qd inter se differāt anathema & excōicatio.

f ¶ Arcta custodia. tu pōdera, qd tex. hic ponit duo, ne sit perditio plurimorū: & nō habet qd ultra faciat: qd iō vult cōprimi p seculare, ne sit perditio plurimorū: qd ceteri clerici cape-
rēt exemplū sui facinoris. Vnde grauior videt poena si bi, si pdat priuilegiū clericale: & iō ecclesia ita facit: qd nō vult eum apli habere in sua protectione. And. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ **Vt fama.** Tu pōdera, qā. d. c. vt fame. disponit obuiando delictis futuris: ideo si nō facit pēnitentiam est timor, vt labatur in similia: vel peiora. And. Barba.

ZACHARIAS.

b ¶ **Tātū deponat** nō ob. gl. i. c. ij. i. gl. fi. j. q. cle. vel mol. vbi dicit, qd clericus propter homicidium debet degradari: quia illa gl. debet intelligi loqui de degradatione verbali, non autē actuali: vt nō. But. & doctor, in. c. at si clerici. s. c. Hostiē. in. c. ij. de ho. & Bal. i. l. cū fratre C. ad fillania.

c ¶ **Fatendo cōtra-** rium. Pondera, qā prima opi. non est bona ex eo: quia hīc prāsupponit. d. c. quod ecclesia non habet, qd vltra faciat de facto: quia non pōt capere clericū: ergo nō potest eū degradare. Pōdera, qā dicit non habet, qd vltra faciat: qā videt habere eū pro degradato concurrētibz depositione, excoīcariōe, & anathemate. Andreas Barba.

d ¶ **Hostiē. dicētis.** Ista opi. Inno. probatur in. d. c. ij. in verbo ad requisitionē iudicis ecclesiastici damnetur exilio à rege: nec dicit verū Ioā. de ligna. quod debet credi, qd Episcop⁹ cum non habet: vt hic prāsupponūt doc. Andr. Barba.

e ¶ **Io. an. Sed certē** cōtra istā opi. est tex. in. c. ij. de cler. excō. minis. in ver. ad requisitionem. Andr. Barba.

afflictus. Item quoq; falsum esset, quod ecclesia non haberet vltra quid faceret, si posset illum capere: vt in prāalle. c. vt fame. & c. ope. de here. & quod nō. Inn. in. c. qualiter & quādo. de accu. el. ij. vbi ponit equiparatiōes pēnarum iuris canonici ad ius ciuile. Et ad contrarium potest responderi, quod fortē de facili capere nō poterat per familiā potestatis: fortassis ad hoc sepe & sepi⁹ adhibitam. Vnde ecclesia non vult amplius habere curā ipsi⁹, sed dimittit eum iudici seculari: qui poterit habere maiorem solertiam in capiēdo eū cūm perpēderit ipsum esse de foro suo. Vel finge, vt sepe accidit de facto: quod iste clericus captus sepe capturā illuſit, effringendo carceres, & deteriora cōmittendo: & sic non potuit eum commodē castigare. cūm nō habeat pēnam mortis: relinquit ergo iudici seculari, vt imponat legitimam pēnam. & hic est verus intellectus cap. supple. ergo & ad. c. vt fama. & ad alia iura de incarceratione loquētia. ¶ **Et per hoc tollitur obiectio,** quē solet fieri à plerisq; laicis detrahentibus iudicio ecclesię. & dicentibus valde indignū existere, vt laicus pro homicidio moriatur: clericus verò tantū deponatur: cū possit esse talis cleric⁹, maximē qui nihil de tali depositione curabit. Certē. vt. s. dixi: sola depositio nō est sufficiens pēna, si posset de facto puniri: sed debet detrudi in monasterium, vel in arcto carcere: adeo qd vita sit sibi tormentum mors vero solatiū: vt in. c. nouimus. de verb. signific. Et sic potest dici adempta spes euadēdi. durior est enim mors cūm longiori lāguore afficiatur. ¶ **Secundō opponitur de capi.** nouimus. de verb. fig. & de pēnis. c. ij. lib. vj. vbi secularis iudex nō cōprimit clericum ante depositionē, seu degradationem actualem, quā sit cum solennitate. de qua in prāalle. c. ij. & hāc incontinenti punit data incorrigibilitate. Sol. tres reperio opiniones principales. ¶ **Prima** Pet. qui dicit fatendo cōtrarium, quod iste debet pri⁹ degradari, & postea comprimī. & sic supplet ad istū text. per illa iura. ¶ **Secunda** est opin. Hostien. dicentis, quod illud comprimere faciet secularis ad requisitionem ecclesię: vt. j. de cle. excōmuni. c. ij. in fine. siue per ipsius traditionē, & nō aliter. Pro quo etiam intercedat ecclesia, ne mors infligatur in prāalle. c. nouim⁹. sed iudex secularis faciet quod sibi videt: & qd sit necessaria traditio videtur etiam tenere Ioā. de ligna. Mouetur argu. satis à remotis. dicit enim, quod sicut dominium non transit sine traditione. C. de pact. l. traditionibus. ita nec hīc comprimitur per secularem: nisi tradat. Et propterea iura vtuntur hoc verbo tradere. ¶ **Tertia** opi. principalis est Io. And. c. qui dicit, qd istud cap. non intelligitur in degradatione. in quo nō putat necessarium, quod sequatur incorrigibilitas, sed statim, dicit eum de foro seculari: vt in prāalle. c. ij. & c. nouim⁹. Intelligitur hoc cap. & bene, in verbaliter deposito: nec est necesse secundum eum, quod sequatur degradatio data incorrigibilitate: licet possit fieri, non tñ est necesse. ¶ **¶ Quia** si se citra depositionem tertio monitus ingerit enormitatibus, perdit priuilegiū clericale. de sen. excommu. c. contingit. ij. & c. in

audientia. & c. perpendimus. multo fortius perdit iam depositus: quia adhuc postea monitus est. Et hanc opinionem sequuntur cōmuniter moderni. Et dicit domi. Ant. quod procedit absq; dubio, quādo incorrigibilitas surgit ex trina monitione. sed si aliter esset incorrigibilis, vt quia iteratō se immisceret tunc est magis dubium: sed nihilomin⁹ tenet primum: quia Decretalis ista videt hoc probare, secundū eum. ¶ **¶ Sed aduerte,** quia per hoc sentit domi. Anton. quod incorrigibilitas absq; alia monitione exiit istum depositum priuilegio clericali: quod in veritate nō est verū. Vnde licet communiter soleat allegari hoc cap. q. data incorrigibilitate post depositionem depositus sit tradendus curiē seculari: vel statim, secundum aliā opi. efficiat de foro seculari: hāc tamen litera nō probat nisi eliciatur incorrigibilitas secundum modum hīc traditum. ¶ **Vnde pōdera** quod tex. ponit hic tres gradus pēnæ antē, q̄ deueniatur ad comprehensionē fiēdam per iudicem secularem. Primus gradus pēnæ est, quod deponitur. ¶ **¶ Secundus** gradus est, quod secuta incorrigibilitate excommunicatur. & sic nō efficitur statim secuta incorrigibilitate de foro seculari. Item ad excommunicationem in fligēdam debet prēcedere trina monitio, vt se corrigat: vt in. c. sacro. de sen. excō. & in. c. constitutionem. eodem ti. libro. vj. & sic non potest deueniri ad effectum deprehensionis fiēdæ per secularem, quā prēcedat monitio: licet aliter, & minus bene sentiat domin. Anton. ¶ **Tertius** gradus est, quia si adhuc post excommunicationem non resipiscat, debet anathematizari: & si vult redire & pēnitentiam agere, adhuc remanet sub protectione ecclesiæ: sed si cōtemnit omnes istos tres gradus pēnæ: & sic peruenit in profundum malorum, demum comprimitur per iudicem secularem. oportet ergo, quod incorrigibilitas eliciatur nō ex simplici iteratione delicti: sed prēcedente isto triplici pēnæ gradu per iudicē ecclesiasticum. Et sic requiritur istud quartū, quod ecclesia non habeat vltra quid faciat pro hoc text. optimē. in. c. vt fama. j. de senten. excom. vbi cōdemnatus iterans illud delictum, vel peius, non efficitur de foro seculari, si ecclesia potest illum punire: sed detrudet eum in arcto carcere. Et sic cum ecclesia non habeat quid vltra faciat: vel, quia de facto non potest ipsum habere: vel sepe habuit, & illuſit capturam deteriora, vel alia crimina committendo, vel agendo. Nec potest haberi spes de correctione, incontinenti potest comprimī per secularem: nō ergo requiritur de necessitate alia degradatio, seu ecclesię requisitio: cūm sola trina monitio sufficiat ad exuendum eum omni priuilegio clericali: vt. s. dixi. Fortius quando primō prēcessit depositio, & secuta est excoīcunicatio cum monitionibus debitis, & anathematis pmulgatio cum tanta solennitate, non requiritur alia traditio: cūm nec tex. de traditione, vel degradatione, seu requisitione faciat aliquā mentionem. ¶ **¶ Putat** tamen domin. Cardi. hic requiri ante omnia, quod per iudicem ecclesiasticum declaretur clericum esse incorrigibilem: aliās si coram seculari exciperet de suo pri-

¶ Profundū malorum. circa illa verba in profundum malorum. vide. d. Pet. cō. clj. & pondera, quia regula Inn. & Io. An. in. d. c. qualiter. reprobat p istum de homicidio, p quo de iure ciuili imponit pēna mortis: tamē tex. vult qd solū deponatur & si non constat: qd sit incorrigibilis non debet vltra pcedi. Et iste ē tex. aureus ad excusationē clerici criminosi: & destruit cōmunia multa dicta, Andr. Bar.

SEBA. SAPI. Nec etiā. Quod requiratur declatoria sententia sentit Are. in cōf. clxv. incip. sicut Ioan. dixit. ccl. vij. Ange. in cōf. cc. incip. in ciuitate lucana. Alex. in. l. si quis maior. C. de transac. Et probatur ex his, quę no. Bar. in. l. eius, qui delatorem. in princip. ff. de iure fisc. & quę latē ponit Felin. in. c. Rodolphus. col. xxij. vers. sed declaratoria. cū. x. col. seq. j. de rescript.

Declaratio. Salua pace imō requirit declaratio. hoc decidit iste text. in vers. post modū. si in profundum malorum veniens cōtempserit, compri mēdus est. vnde arguo sic: vbi cūq; iurisdicō competit alicui ratione certę qualitatis, oportet ante omnia constare de illa. c. ceterū. s. eo. c. verum. & c. cū sit. & ibi Inn. in fra. tit. j. Ang. in. vj. vel. vij. cōf. no. in l. p̄scriptio. C. si cōtra ius, vel vtil. pub. sed iudici laico non cōpetit cōprimere clericū depositū: nisi post excommunicationem & anathema, venerit i profundū malorum, vbi hic. Ergo ante oīa debet cōstare, & per consequens ista est veritas, q̄ requiritur, q̄ iudex pronuntiet illum fuisse incorrigibile, & licet dominus Abb. hic dicat, q̄ sufficit cōstare de excommunicatione & anathemate: ego dico qd̄ vltra illa requirit, q̄ venerit in profundum malorum. Et pondera subtiliter istū tex. in ver. post modū. q̄ debet ex intervallo constare quod venerit i profundum malorum. **tex. est in. l. ij. C. de custo. reo. & i. c. cū M. de constit. i. ver. postmodum. tene menti: quia inaudita. & faciunt not. p̄ Bal. in. l. stipulatio. §. habet. ff. de ope. no. nū. And. Barb.**

Anto. Frācis. Circa istū passum, an quando lex, vel constitutio dicit, q̄ aliquid sit p̄pter aliquod delictū, vel ex aliqua cā anathematizatus, vel excoīcat: vtrū tūc requiratur sn̄a non dico super facto, p̄ quo erat imposita poena excoīcationis, vel anathematis: q̄a tunc sum cū isto, q̄ requiratur sn̄a declinatoria, q̄ illud factū. seu delictū cōmiserit. pro quo lex imponit poenā: vel canon excoīcationē: sed nō credo necessariā esse sn̄am. s. q̄ iudex illū excoīcet, vel anathematizet: imō credo, q̄ declaratione facta p̄ iudicē, statim succedat poena iuris: sicut i alijs casib⁹, i q̄bus q̄ ipso iure incurrit poenā anathematis & excoīcationis absq; aliqua alia p̄nuntiatione iudicis: vt no. i. c. p̄ tuas. de sen. excō. & in. c. p̄fenti. & i. c. eos. & ibi p̄ gl. de sen. excō. i. vj. & in. cle. j. & ibi p̄ Scribē. de sen. excōi. & vide p̄ Host. in summa. de sen. excō. circa principū. Et q̄ sit differētia iter anathema & excoīcationē: vide q̄ habēt in. c. oēs. iij. q̄. iij. & vtrum anathema possit ferri per laicum, dicas, q̄ non: vt in. c. bene. quidē. xcvj. distin. quia anathema propriē dicitur solennis excommunicatio, quā non potest fieri

per laicum. vide gloss. in capitu. si inimicus. xj. quæstio. iij. & habetur in capitu. p̄fenti. v. quæstio. ij. & in. c. quisquis. xvj. quæstio. iij. Et in quantum hic fit mentio de dictione postmodum. Dicas, quod hæc dictio postmodum, refertur ad interuallum iudicis arbitrio, vt per Bar. & Alexand. in. l. j. in. §. diuus. ff. de quæstio. & per Ioannem. de Imo. in. l. qui in

aliena. in. §. fina. ff. de acquirē. hæredi. & vide quę habentur. ff. si q̄s cau. in. l. i. & si post tres. & in. l. si post mortem. ff. de lega. j. Et de huiusmodi dictione post modū, vide not. gloss. in. c. si post quā. de p̄ben. li. vj. & in. cle. j. de concess. p̄ben. in ver. intra mensem.

ZACHARI. Lite non contestata. Etiam per iudicem incompetētem. & probabunt nota. Bartoli in. l. admonēdi. colū. x. vers. quid si dictum testis. ff. de iur. iuran. melius in lege secunda. C. de naufrag. libro. v. n. decimo Roman. in lege. si verō. §. de viro. in leg. liij. fallē. ff. soluto matrimonio sequitur Anton. Corne. singu. suo. cccxviij. in vers. si testis. quod incipit in loco, & cetera. vt etiam ampliat Antonius de butr. in capitulo finali. columna sexta. infra de iur. iuran. & Lanfran. in capitulo quoniam contra. §. recusationes. & ibi Cel. in apost. magna. in vers. quia forensis. paulo ante finem infra de probationibus.

Separatum corrigere. Sed quid si dicat nolo corrigi an puniatur ita: vt hic dicitur: an debeat expectari, qd̄ perseueret: Vide Bald. qui pulchrē loquitur. Andreas Barba.

Alia delicta. Ego puto, quod si illa non sunt similia delicta: quia nō sunt ita enormia: vt est homicidium, furtum, vt hic dicitur, vel alia crimina ita seua. Et pondera, quia ista sunt verba ad Ephesios. qui dicit dominus Abbas ex eo: quia iura volunt, vt in dicto capitulo vt famę, quod si similia, vel peiora faciat, dicatur incorrigibilis. Nam cum sumus in materia poenali, non debemus excedere proprium casum. de poeniten. distin. j. cap. poenę. cum si. ergo sequitur, quod si leuiora facit nō videtur incorrigibilis. Andrę. Barba.

Neglectus poenitentię. Tu pondera primō, quia text. singu. in capitu. tua nos. de cohabi. cleri. & mulie. dixit, quod contumax in diffitendo crimen, & ad se purgandum dicitur quasi conuictus de delicto. Vnde faceret iste tex. contra do. Ant. sed quia tex. in. c. vt famę. dicit, si similia vel peiora. vnde noc faciendo poenitentiam, non videtur incorrigibilis. Nec iste tex. fundat se in p̄sumptione, vt dicit do. Abba. imo cōfyderat, quia perseuerat faciendo seua. Andr. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Agere pñiam tu pōdera, q̄a istetex. dicit cū venerit ī pfundū malorū & nō dī puenisse ī pfundū malorū, licet nō fecerit pñiam: q̄nīmō plus dico, q̄ deberet iniungere pñiam salutarē, quā ille verosimiliter faciet. ar. c. quem poenitet. de poe. dist. j. Andr. Barba.

b ¶ SEBA. S. A. P. Quod carcer. Itē dicit Abb. i. c. nouim⁹. de ver. fin. & rō est: q̄a carcer cōparat mortī q̄n carceratus patit famē & frigus: vt no. Bal. i. c. j. s. deneq; . q̄ fuit pri. cā bñfi. amit. fa ciūt nō p. Bar. i. l. s. diuus Seuer⁹. ff. de qōni. & nō ppetuo q̄ licet iudex eccle siastic⁹ possit cōdē nare clericū ad ppe tuos carceres: vt no. Abb. i. d. c. nouim⁹ & declarat Feli. i. c. qualiter & q̄n. ij. de accu. tñ nō poterit cōdēnare laicū, ita dicit Ro. fin. decvj. inci. tu scis, q̄ de iu re ciuili.

c ¶ Genitiu⁹. ī mate ria genitiui vide. d. Alex. i. pulchro ca su, i. cōfi. xxxv. i. ci. viso pcessu. in. iij. co. i. fi. & se. iij. vo. & p eūdē i. cōfi. iij. i. ci. viso pcessu. i. j. co. i. prin. i. v. col. & i. cōfi. xcviij. i. ci. vi. fis his. i. j. col. & se. eodē vo. & p. d. cor neū. in. cōfi. ccj. i. ci. pi. licet. i. ij. co. ver. tamē his nō obsta. cū ver. se. i. j. vol. & per eundē in cōfi. cxlvij. inci. viso p cessu. in. viij. co. cir ca mediū. in. ij. vol. & p eūdē in cōfi. cccij. incipi. rē ar duam. i. vj. col. ver. & insup. in. iij. vol. & p eūdē i. cōfi. xx iij. incipi. licet ī ana themate. in. iij. col. in prin. i. iij. vol. & in cōfi. cclxxxij. in cip. hac cōsultatiōe i. vj. col. ver. mō vi dedū. i. eo. vol. & p Cepo. i. cōfi. iij. inci. in cā q̄rela. ad fin. Engas de falco. ZACHARIAS. ¶ Adde Ang. arc. Io. Fa. christo. por cū, & alios scribētes ī poemi. isti. i. pri. licet ibi materia ge nitiui nō multū cō gruat.

d ¶ SEBA. S. A. P. I.

a ¶ Suū. videtex. i. l. ij. i. pri. cū gl. i. ver. Papyri⁹. ff. de orig. iur. quā gl. dicit sin gularē. d. las. i. ru. ff. de p. no. nū. col. iij. & illā multū extol lit Corset⁹ ī singu laribus suis: in ver bo, meus.

poenitentiā, vt ibi. Itē iste resistendo de facto & vitando debitā poenam cōtrahit nouū de lictum, & maximē rebellionis & contumaciē viij. q. j. sciēdum. lxxxi. dist. si qui sunt presby teri. propter q̄ certē secutis tot monitionib⁹ & censuræ sententijs, debet priuilegio priua ri. arg. in iuribus præalle. c. cōtingit. & in. c. in audientia. Item hoc probatur per proprium significatum verborū incorrigibilis est, si nō vult agere pñiam⁹, poenam delicti persolvere nec permittit se capi à iudice suo: & verū est dicere, q̄ ecclesia non habet vltra quid faciat præmissis istis censuræ sententijs. ¶ Cōcluderē ergo sic saluando aliquo casu dictū do. Anto. q̄ aut non peregit pñiam sibi iniūctam, tamē exhibet præsentia suā: ita quod iudex potest ipsum aliter punire: & tunc nō dicitur incor rigibilis quō ad hoc, vt per iudicē secularem possit puniri: q̄a ecclesia habet quid faciat. & sic cessat rō tex. nec debet excōicari, nec ana thematizari, quia feruntur illę sententiæ pro pter contumaciam. Exemplum, iudex deposti tum clericum detrusit ī monasterium, vt ibi agat pñiam in pane & aqua. & iste exit mo nasteriū & vagat in cōuiuijs & alijs solatijs, certē iudex nō excōicabit eū ex quo facit in sui præsentia: sed eum detrudet in arctum car cerem. & iste est tex. apertus in. c. vt fama. & isto casu seruari potest opi. do. Ant. licet ipse loquat nimis generaliter. & non bene. Quan doq; poenitentia nō peracta capit fugam, & occultat se, vel aliter de facto impedit: vt iu dex non possit eum actare: & tūc nulli dubiū q̄ iste est incorrigibilis quantuncūq; iste non reperiat in nouo delicto: quia nō vult se cor rigere à priori & videt perseuerare saltem in animo, & habere priorem animum in iterio ribus medulis reconditū: vt dixit tex. de poe. dist. ij. c. j. Tū quia præsumptio est, q̄ illa, seu similia: vel deteriora committat: vt in præall. c. vt fama. tū, q̄a cōtrahit maximum delictū inobedientiæ & rebellionis in resistendo, & non parēdo: vt. s. dixi. Ideo debet anathemati zari & excōicari: vt in tex. & demū cum eccle sia non habeat vltra quid faciat. comprimen dus est per potestatem secularē: vt imponat debitam poenitentiam pro delicto. Et hoc p priē videt velle litera, dū simpliciter dicit: vt deputet exilium, seu aliam poenam legitimā inferat. nec restringit se ad puniendum deli ctum nouum magis, quā antiquum. & hoc no. quia nullibi ita euacuatur hec materia, si cut hic. ¶ Aduerte tamē, quia vbi facit ali qua delicta ita, quod debita poenitētia sit im ponenda, non tamen per hoc tantum vita de bet attenuari, quōd verosimiliter citius mo riā: vnde no. Ioan. de lig. in cle. j. de poenit. & re. quod carcer b istis deputandus, non debet esse nimis arct⁹: vt certē intra paucos dies ve rosimiliter moriātur: vnde tales officiales sic eum præcludentes efficiunt irregulares, secū dum eum. q̄ bene not. in practica: quia multi decipiuntur. Et intellige, q̄ efficiuntur irregu lares secuta morte. Et pro hoc vide tex. sing.

in. c. nouimus. de ver. sing. vbi dicitur, quod est pane doloris, & a qua angustie sustentandus, & c. Et sic no. verbum sustentandus: nō ergo illico consumendus est. Item in eo, quod dicit ibi: q̄ mors de bet esse eis solatium, vita tormentum: & sic vult, q̄ viuant, vel vi tam ducant in iugi poenitentia. vnde caueant sibi Prælati nostri tē poris, qui aliquando ponūt in gabia, & necessaria subtrahūt adeo, quōd mors cito est verosimiliter consecutura siue subsequutura.

¶ S V M M A R I V M .

- 1 Succedens alicui potest conueniri vigore rescripti impetrati contra suum authorem.
- 2 Iudicium transeundo de vno in aliam personam, alteratur. nam alio modo proceditur contra vnum, & alio contra alium.
- 3 Rescriptum concessum contra vnam personam, an extendatur ad aliā. 5.
- 4 Genitiuus, an importet dominium.
- 5 Iudex datus alicui, non potest transire ad illum, qui non erat in rebus hu manis tempore dationis iudicis: puta ad eius heredem.
- 6 Sicut: ista dictio non semper denotat similitudinem.
- 7 Interdictum vnde vi, transit in successorem vniuersalem. 11.
- Successor conuenitur per actionem intentatā contra suum prædecessorē. Ecclesia dicitur quid vniuersale, tamen successor in ecclesia, non dicitur vniuersalis. 8.
- 8 Instantia accepta cum vno clerico super vna ecclesia, nō transit in succes so rem in illa ecclesia: secus si instantia eēt inchoata super ecclesia: quia dignitas non moritur. 10.
- Instantia non transit, nisi in successores vniuersales.
- 11 Instantia inchoata contra vnum, an & quando transeat in successorem.
- 12 Clericus succedens laico conuenitur coram iudice ecclesiastico, in alijs se cus, quia successor conuenitur, vbi poterat conueniri author suus.

¶ C A P .

XI.

Via. V. ¶ Hoc cap. legitur duob⁹ modis in glo. & tertio extra glo. Sed quia pri mus modus legendi positus in glo. videtur commu nis. & mihi placet: ideo summo sic. ¶ Per rescri ptum impetratum contra violentum conuenitur, qui scienter successit in vitium. h. d. Primò narrat factum. Secūdo prouidet ibi: precipimus. ¶ Casus literalis. Quidam nomine. V. per violentiam occupauit ecclesiam. P. clericus ipse clericus impetrauit literas contra dictum. V. super ecclesia illa: tandem ille. V. mortu⁹ est. R. clericus eandem ecclesiam postea est ingressus: dubitabatur vtrum ille. R. per literas impetratas cōtra dictum. V. super eadem ecclesia posset conueniri. Consultus Papa præcepit, vt secundum formam literarum inter dictos. R. & P. coram eisdem iudicibus procedatur, sicut in cer eundem. P. & V. si viueret, procederetur.

2 Ber. ¶ Nota primò secundum hunc intellectum, q̄ sicut iudiciū transit quandoq; de vna persona ad aliam personam, cum altera tione qualitatis: quia aliter fit condemnatio contra eum, ad quem transit: aliter contra eum, contra quem iudicium inchoatum est: vt in. l. tam ex contractibus. ff. de iud. & quod ibi no. Bart. vbi pa tet, quod instantia iudicij inchoata contra filium, qui tenetur in solidum ex pprio cōtractu, transit eo mortuo in patrē, q̄ tantum teneat de peculio, vt ibi. Sic rescriptū q̄nq; transit in aliū cū altera tione & mutatione modi pcedēdi: q̄a cū ipso spoliatore agebat interdicto vnde vi, vt in. c. cum ad sedē. de resti. spol. & cū isto se cundo, qui sciēter successit in vitium, ageat cōditione. c. sepe. de re sti. spo. vt j. dicā. ¶ No. ij. q̄ rescriptū nō solū aliqñ transit in per sonam non expressam in eo: sed ēt per translationē alterat⁹ modus procedendi. & intelligo, q̄n aliquo modo potest modus agēdi cō tra secūdum includi sub rescripto impetrato contra prædecesso rem: aliās secus, per no. in. c. super literis. de rescrip. & ibi tangam.

4 ¶ Tertiò no. quod ecclesia potest dici illius sacerdotis: cui fuit collata, licet non habeat dominium ecclesię sed titulum potius ad ministratuum: vt in. c. ij. de dona. ¶ Et ex hoc no. quōd genitiu⁹ non semper denotat dominium, sed quandam facultatem seu ius administrandi & possidendi. de quo vide bo. gl. in. c. j. de post. præ la. propriē tamen denotat dominiū: de quo plenē per Bar. in poe mio. ff. noui. vbi dicit, quod quandoq; ex communi vsu loquendi denotat nudam detentionem: vnde commendatarius quandoque dicit: ille equus est meus, vel Titij. sic etiam dicit de hoc pronomi ne suum. d. Potest etiam quis dicere beneficium esse suum: ex quo sibi est

sibi est collatum: vt in capitu. si tibi absenti. de preben. lib. vj. licet propriè denotet dominiũ vt. viij. distin. c. quo iure. & quod ibi no. & in leg. Quintus Mutius. ff. de auro & argento le ga. ¶ **T** Oppo. contra tex. & videtur, q̄ vigore vnus rescripti impetrati contra predecesforem, non possit conueniri successor: quia rescriptum non extenditur ad personas non expresas in eo: vt in capitu. P. & G. de off. de leg. Item rescriptum non extenditur etiam ad vniuersalem successorem: vt in. c. significauit. de rescriptis. Item iudicis datio non trãsit ad heredem illius, qui non erat in rebus humanis tempore impetrationis rescripti: vt. ff. quæ sen. sine appell. rescind. l. eum, qui aliàs. Paul. respond. Sol. In hac materia glos. allegat quatuor argumen. in princip. quod rescriptũ debet extendi: & tria ad partem negatiuam, quod non debet extendi: & tamen soluendo ponit duas lecturas, quarum vnã approbat. Vult ergo primò gloss. quod in veritate iste conueniatur vigore istius primi rescripti. quia si conueniretur vigore istius secundi, su perfluè ista decreta. esset posita hĩc. Nec obst. contraria: quia verum est, quod rescripta nõ extenduntur ad personas omnino alias. Sed iste, qui scienter succedit in vitium, non est omnino alius, imò quasi similis: & censetur quasi idem in odium sui, & quodammodo videtur habere ratum factum predecessoris: si cut in simili habetur in capitu. primo de alie. iudi. mu. Alia lectura est secundum alios: vt refert gloss. quod hĩc fuit processum ex vi secundarum literarum: nec potuisset per primas. quod tamen glos. non approbat. Sed hãc secundam lecturam tenet Greff. Hostien. Innocen. Egi. & Vincen. Et mouentur maxime per verbum, præcipimus, positum in litera. Non enim simpliciter respondet, sed præcipit sic procedi: & sic vigore huiusmodi mandati. ¶ Sed primam lecturam gloss. videtur tenere hĩc domi. Anto. quia notabilior est: & secundum eam text. decidit casum dubiabilem: sed nihil adducit ad iustificationem ipsius. Ego autem eam sequor: & primò ad duco auctoritatem Ioan. Andr. qui eam sentit apertè in regula, is qui in ius. de regul. iur. libro sexto in mercu. vbi distinguit generaliter, quãdo rescriptum transit in successorem. Et dicit, quod transit in eum, qui scienter succedit in vitium. Alle. hoc capitu. Idem simili modo distinguendo tenet Ioan. Cald. in cap. significauit. de rescri. Item adduco rationem vbiq̄ ex vno iure possunt elici duo intellectus, quorum vnum est dubitabilis, reliquò verò non debemus semper sequi dubitabile: vt sic nobis etiam de aliquo seruiat vt in le. q̄ labeo. ff. de carboniano edicto. & in. l. prima. ff. ad municipales. facit capitu. cum in iure. de offic. delega. & in. c. rursus. qui cleri. vel vouētes. Sed secundum communem intellectum docto. hic nihil operatur istud capi. quia nullo dubium est, quod vigore secundi rescripti poterat procedi. nec de aliquo nobis seruaret imò esset omnino superfluum, contra illud, quod Papa pollicitus est supra in procemio. & contra capitu. si Romanorum. xix. distinc. vt quid enim membranas occupat, &c. Item hĩc non apparet, quod ad supplicationē Papa

dederit hoc secundum mandatum: sed potius ad querelam partis conquerentis de ipsis iudicibus nolentibus, fortè procedere. Et iõ Papa dixit, præcepimus, & non respondemus quia vt satis colligitur ex mente & verbis literę, patet q̄ Papa nõ fuit hĩc cõsultus à iudicibus. Et ideò ex hoc tollitur fundamentum docto. quare debet extendi ad causam similē: sicut extenditur decretalis epistola: vt dicit gloss. ¶ Et vt intelligas, Decretalis epistola dicitur, quam Papa solus, vel cum concilio Cardinalium statuit ad consultationem alicuius. Et de hoc, & de diuersis nominibus cõstitutionum ecclesiarum, vide. iij. distinc. in summa. quasi sentiat gloss. quod rescriptum datum ad alterius consultationem censeatur Decretalis epistola. Sicut ergo reliqua iura trahuntur ad similia: sic & ista rescripta. Et licet Ioann. Andr. hĩc dicat, quod licet trahatur ad similia, quo ad iuris diffinitionem, non tamen quo ad iurisdictionem delegati. Dico illud verum, nisi quando dubitatur, vtrum debeat transire in successorem: quia tũc si papa respõdet, seu præcipit in casu dubij, vt trahatur: satis tunc deciditur casus dubius: ideo debet transire etiam quo ad iurisdictionem. Nã sicut Papa diffinit, & præcipit in casu dubij procedendum: ita & nos diffinire debemus, de re iudi. capitu. in causis. Secus autem quando facto non existente dubio Papa mandaret, seu causam committeret, seu extendere rescriptum: quia tunc non est in similibus extendendum. Et hoc casu procedit dictum Ioann. Andr. quia tunc ius non deciditur: sed quando in casu dubio mandatur extendi, satis tunc deciditur ius. Quod apertè intelligitur ex eo: quia aliàs ista Decreta. esset omnino superflua, & non fuisset posita hĩc. Nam Papa mandat. s. in procemio. quod debemus vt hac compilatione in iudicijs, & in scholis, & in casibus similibus, in cap. cum dilecta. de confirmatio. vti. vel inuti. & de constitutio. c. primo cum simili. ¶ Et hunc intellectum sua det equitas: ne iste spoliatus vexetur in multiplici processu, & in varia impetratione literarum: cum boni iudicis sit cito dirimere litem vt le. quidam estimauerunt. ff. si certum petatur & in capitu. finem. de dolo & contu. Et quia in hoc tractatur de modico, vel nullo p̄iudicio alterius, sicut i simili dicim⁹, q̄ rescriptum extenditur re integra ad vniuersalem successorem: vt not. in capitu. significauit. de rescriptis. & in præallega. regula, is qui in ius. Item hoc suadet odium scienter succedētis in vitium. argumen. in cap. primo. de alie. iudi. Vnde quod operatur illa ficta identitas personarum, quæ est inter defectum & heredem vniuersalem ratione successionis, oporatur hoc casu odium istius, qui scienter succedit in vitium: & successio particularis: vt sic fingatur eadem persona. Item sicut videmus, q̄ simili æquitate motus Papa introducit nouum remedium contra istos scienter succedētes in vitium: vt in. c. sepe. de rest. spo. fortius debemus dicere rescriptum extendi in istum vbi non tractatur de tanto p̄iudicio. & per hoc dico decretalem tantum procedere cum hae extensione, quando successor est vitiosus vt quia sciebat vel scire debebat rem inuasam:

Si ergo debet terminare, sicut si ipse viueret sequitur q̄ per interdictũ vnde vi. & sic intelligitur iste tex. quod p̄ suam violentiã debet conueniri interdicto vnde vi. Et iõ est hic casus singularis, q̄ per rescriptum impetratum contra violentum, cõuenitur ali⁹ violentus quando violentia versatur circa eadē rem: vt facili⁹ lites expediantur. c. finem litibus. de do. & cont. Pondera etiam. l. vim facit. ff. de vi & vi arma. nã mortuo spoliatore, iste fuit ingressus ecclesiam. quo casu videt⁹ nouus occupator: & videt⁹ spoliare clericum primum: q̄ potuisset recuperare. Ideo videtur q̄ possit conueniri, vt primus eodem interdicto. pondera dictam. l. vim. Andreg. Barba.

a ¶ Multiplici processu. Tu pondera istum text. in verbo, ingressus. & pondera textum in c. sepe. de restitut. spolia. qui loquit⁹, quando res fuit data à spoliatore: & sic loquitur i actu inter viuos: hic aut̄ interuenit mors. vnde videtur, quod iste per vim intrauit possessionem ecclesiæ: vnde non videtur, quod conueniatur nisi ex suo excess. & ideo rectè dixit. d. Car. quod conuenitur interdicto vnde vi hoc p̄bat istetex. in ver. secundum formam priorum literarũ. Sed forma priorũ literarum erat in interdico vnde vi. ergo. Item dicit, sicut si ipse viueret negotium terminet.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

& nihilominus eam qualitercunque occupet quod satis innuit hæc litera: & clarius gloss. Et do. Ant. qui dicit & bene: secus esse si sine vitio fuisset beneficium ingressus, licet contra eum competeret conditio. c. reintegranda. iij. q. prima. & hoc satis innuitur ex tex. & ex iuribus allegatis in contrarium. ¶ Sed contra hanc lectionem ob. litera, dum mandat procedi inter istum successorem & impetrantem sicut fuisset processum inter occupatorem, si viueret, & impetrantem: & tamen in veritate non potest sic procedi: quia contra primum competebat interdictum unde vi, ut in c. cum ad sedem. de resti. spo. & contra successorem competit conditio. c. sepe. eodem ti.

¶ Solu. dictio sicut, ut dicunt hic communiter doctores, non denotat hic omnimodam similitudinem: sicut in simili habetur in. c. ij. de sum. tri. ver. cū ergo. & hæc expositio oīno est fienda siue teneat prima lect. siue secunda quia siue procedit vigore primi rescripti, siue virtute secundi, non mutatur formalitas actionis. unde ex quo ius agendi contra secundum saltem in genere potest comprehendere sub forma rescripti: debet tamen extendi ad successorem: secus si nullo modo potest comprehendere. sicut in simili not. in. c. super literis. de rescrip. & per hoc est iustificata hæc lect. glo.

¶ Aliam lect. ponit hic do. meus do. Card. dicens ipsum conueniri posse ratione primi rescripti. & quod plus est conuenietur interdicto unde vi, tanquam successor vniuersalis. certum est enim, quod interdictum unde vi, datur contra successorem vniuersalem: vt. l. j. in fi. & l. iij. ff. de vi & vi ar. No. gl. in. c. cū ad sedem de resti. spo. & ecclesia est quedam vniuersalitas: vt not. gl. in. c. cum ad sedem. & quod ibi no. Inn. de rest. spo. Sicut enim per actionem intentatam contra prædecessorem, quando bene erat obligatus conuenitur successor: vt in. c. dilecti. titu. proxi. Ita & successor vitiosus possit conueniri, ne sit melioris conditionis occupator, quam non occupator. vt in. c. cum quod de præb. li. vj. unde iste intrudendo se in ecclesiam, videtur successor vniuersalis illius de functi. Et procedit hoc maxime intelligendo quod iste fuerit ingressus ecclesiam sine aliquo titulo: sed quasi continuando se ad possessionem defuncti. pro quo facit litera in ver. ingressus. Idem tum putat etiam si cum titulo vitioso ingrederetur: quia habetur pro non titulo, & censetur possessor vniuersalis. Et pro hoc intellectu adducit gl. Inn. in. c. eam te. de rescriptis. vbi hoc sentit per hoc capi. sed ego hanc lectionem non approbo, & dico: quod contra eam est tex. in capitu. cum ad sedem. præallega. vbi contra Episcopum, qui succedit in ecclesia, vel hospitali, & sic in vniuerso: non competit interdictum, ex quo ipse non probauit se spoliare, seu spoliari mandasse, vel eum ratum habuisse. ¶ Et pro hoc: quia licet contra successorem vniuersalem detur interdictum unde vi: & ecclesia dicatur quid vniuersum. tamen ille, qui se intrusit in illa ecclesia, non dicitur successor vniuersalis representans personam defuncti, ut contra eum competat interdictum unde vi: quia non succedit in vniuersum ius defuncti: ita quod actiones transeant in eum: & contra eum, et

si hoc ius causaretur a defuncto: sed habetur loco legatarij: vt. l. quoties. C. de hære. instit. unde dicit gloss. in capitu. significauerunt de testi. quod id, quod dicitur successorem posse conueniri interdicto unde vi. habet locum in successore & herede iuris: non autem in successore rei subtractæ: quod etiam aperte innuit text. in. l. j. §. hoc interdictum. ff. de vi & vi ar. Iste enim est ille, qui fingitur eadem persona cum defuncto: vt in authen. de iureiur. a mo. præsti. in princip. & in præalle. l. quoties. & hic non dicitur, quod iste fuit hæres istius spoliatoris. & quod istam ecclesiam teneret tanquam hæres: imò potius innuitur oppositum: dum dicitur, quod post mortem illius, iste postmodum est eam ingressus. & sic autoritate propria. Vel fortè alio titulo minus legitimo. Item nemo sanæ mentis crederet se posse iure hereditario in ecclesia succedere: cum sacre & religiosæ res in nullius bonis sint. xij. q. j. c. videntes. de præben. capitu. primo & capitu. ratio. ff. de re. di. leg. intantum. & institutu. eodem titulo. §. sacre. & ipsemet Innocen. in capitu. eam te. recedit postea ab illo dicto, quod hic non fuit generalis successor, sed in re illa tantum. ¶ Et apertius etiam contra hanc sentit hic Innocen. dicens, quod instantia inchoata cum clerico, cum quo agebatur petitorio, super ecclesia non transit in successorem in ecclesia: quia instantia non transit, nisi in successores vniuersales, qualis secundum eum, non est iste: quia non causat ius suum a defuncto: secus si fuisset actum nomine ecclesiæ. ¶ Et sic, apertissime vult quod successor in ecclesia non dicitur hæres vniuersalis, ita quod actiones & instantia transeant contra istum, sicut contra heredem vniuersalem: nisi fuisset actum nomine ecclesiæ, & non cum persona: quia tunc cum dignitas non moriatur: vt de rescriptis. capit. si gratiosè. libro sexto. xij. quæstio. ij. capitul. liberti. bene transit instantia & actiones in successorem, quæ in effectu dantur contra ecclesiam. Et iste est proprius casus capitu. dilecti de foro competente alleg. pro illa lectu. & no. bene. Tene ergo, quod hic transeat rescriptum in successorem vitiosum ratione prædicta. ¶ Sed quæro, quid si instantia fuisset inchoata cum defuncto: nunquid transeat contra successorem, vt sic probationes ibi factæ profint isti impetranti. Innocen. hic variè loquitur. Dicit enim, quod si causa esset ccepta contra spoliatorem etiam si lis esset contestata, & etiam in causa conclusum: ita quod sola sententia ferenda restet: non ferretur ex illis actis sententia contra successorem: cum hoc interdictum unde vi, sit personale. ff. de vi & vi ama. l. j. §. si. imò si ageretur reali oportet, quod contra nouum successorem intentaretur noua actio. argu. op. ff. de peti. here. l. penul. ff. de rei vendi. l. si is, qui. nisi fortè esset hæres, in quem bene daretur actio post litem contestat. ff. de rei vendi. l. si is. & l. si autem. §. j. & hanc decre. dicit se intelligere. ¶ oportet a capite de nouo incipere contra successorem. & non agitur contra successorem interdicto unde vi: nisi scienter recepisset a spoliatore infra de restitutione spoliatorum capitu. sepe. ¶ Nota bene hoc vltimum, quod not. retulit hic Ioan. Andr. in nouella. de quo miror, ex quo primò apertissime sentit Innocen. quod nedum rescriptum transit contra successorem inuitum: imò etiam inchoata instantia contra prædecessorem. & sic sentit illam lectionem, quam supra approbaui: licet in alia gloss. eam non teneat. Nam si vult, quod transeat instantia ratione vitij, fortius transibit rescriptum. Et hoc dictum est valde notabile: nec aperto iure probatur: sed equitas suggerit: vt sicut transeat rescriptum, quod alias non transit, nisi in successorem vniuersalem: ita eadem ratione transeat instantia, ex quo fingitur quasi eadem persona cum defuncto & hoc etiam videtur placere hic domi. Anto. Et generaliter, an & quando transeat instantia possunt colligi aliqui casus ex gloss. Innocen. ¶ Et primus est de patre in filium: licet non sit hæres, ex quo succedit in eius bona: quia fingitur eadem persona per representationem: vt leg. tam ex contractibus. ff. de iudica. facit. ff. de mino. leg. patri pro filio. Hodie verò videtur pater succedere filio, vt hæres: de quo tamen dic, vt habetur in authentic. de hæred. ab intesta. veni. colum. ix. ¶ Secundus casus est de defuncto in heredem vniuersalem: quia fingitur eadem persona cum defuncto: vt supra dixi. ¶ Tertius casus est, quando instantia fuit inchoata cum defuncto nomine dignitatis, vel administrationis: tunc enim transit in successorem in dignitate: quia dignitas nunquam moritur. Et in effectu magis videtur durare contra dignitatem

ZACHARIAS.

¶ Dictio sicut. Ad de Bal. i sua marg. in ver. verbum ver. v. & ibi, quid si dicatur sicut in tali instrumento. non sunt verba exemplaria, sed narratoria. eundem Bal. plenius i l. edita. C. de edē. & Bar. in suo cōf. incipi. testator legauit. Anto. Francif.

¶ Circa significationem huius dictiois sicut, vide gl. i ver. sicut. in. c. j. de sacr. vn. & aliam gl. i. c. clericos. in ver. sicut. xxj. disti. & per. d. An. in. c. damnatus. in. §. cū ergo. de sum. tri. Nam quoniam importat similitudinem quæ stat causatiue, quandoque importat conditionem. Ad quod etiam vide gl. i. c. ex ore. de priui. & aliam gl. in. c. inquisitionis. in. j. responso. i gl. ij. de accu. & habetur p. Bald. & doc. i. l. edita. C. de edē. & vide Bar. in cōf. suo, quoniam incipit testator legauit.

SEBA. SAPI.

¶ Successor. quod dicitur proprie successor tradit Dy. i regula, is qui de regulis in. vj. Alex. in. l. stipulatio ista. §. sunt autem. ff. de ver. ob. Abbas. in. c. cū oēs. in not. de cōstit. & Moder. in. l. quedā. §. nihil interest. ff. de eden.

SEBA. SAPI.

¶ Et primus. Vide ad hunc casum Ias. in. l. j. col. j. C. q. admitt. Pau. de ca. in. l. qui contra. in fi. ff. de fideiusslo.

b

tatem, seu pro dignitate, quam transire in successorem: ut in capitu. dilecti. de foro competenti & quod nota. Innocentius in capitu. significauit. de rescriptis. Secus dicit Innocentius. si instantia esset inchoata cum defuncto non ratione dignitatis, sed pro iure suo ut quia tunc non litigabatur super iure ecclesie: quia tunc non transit in successorem: quia ille successor non causat ius in illa dignitate seu beneficio defuncti, sed illud habet à collatore: & sic instantia illius: nec prodest, nec obest sibi. Tu de hoc ultimo dic, ut hodie habetur in capitu. secundo ut lit. penul. libro sexto. ¶ Quartus casus, quando quis egerit per procuratorem: tunc transit instantia in dominum. ff. de procurato. leg. in causę. An hoc sit verum simpliciter, vide gloss. & Bart. in leg. mutari. ff. eodem. ¶ Quintus casus est, quando mortuo accusatore constat de crimine accusati per eius confessionem: quia tunc ne delictum remaneat impunitum iudex prosequendo istam instantiam ratione publici interesse illum puniet: ut in leg. quamuis. C. de adulte. Nam & hoc faceret, etiam si accusator desistere vellet infra de collu. capitul. crimina. Et per hoc habes clarę gloss. Innocentius. quam domi. Anton. hic multipliciter inuoluit. ¶ Aduerte tamen quod in quantum dixit instantiam transire in successorem vniuersalem, facit secundum dominum. Antonium. in fisco succedente in bonis alicuius, in quem non transit instantia inchoata cum defuncto. Et est ratio secundum quosdam: quia non est proprię hæres, sed quasi. sed hæc ratio sibi non placet per præalleg. leg. tam ex contractibus. ff. de iudi. vbi instantia transit in patrem, qui tamen proprię non erat hæres. Sed ratio specialitatis est, quia fiscus habet separatos iudices. Et pro hoc quod aliud sit in fisco probatur in leg. si constante §. fina. ff. soluto matrimonio. ¶ Aduerte, quia hæc fuit opinio Barto. in præalleg. leg. si constante §. fina. licet de eo hic non faciat mentionem domi. Anton. sed simpliciter cum hoc dicto transeat. Vnde, ut latius videas dubium hoc, scias quod Iacob. de Aret. in præalleg. §. fina. respondet ad contraria, quæ possent formari, quod instantia debeat ibi transire in fiscum per leg. seru. ff. de his, qui no. infam. & in leg. prima. C. si penden. appellatio. mors inter. Dicebat quod contraria loquuntur in hæred. sed fiscus in præalleg. §. fina. non erat hæres: ut etiam probatur in leg. inter eos fideiussores. §. fina. ff. de fideiuss. & in leg. quoties. de noua. quasi velit, quod vbi fiscus proprię fuisse hæres defuncti: quia ab eo fuisse institutus: tunc bene transiisset instantia in fiscum. Sed in præalleg. §. finali. non fuit fiscus institutus, hæres: sed bona fuerunt publicata ratione delicti. Quæ ratio non placet Bartol. quia ad hoc, ut transeat instantia, non est necesse, quod ille sit hæres: sed sufficit quod in eum transeant bona vniuersaliter: sicut patet in patre in prædicta leg. tam ex contractibus. Et ideo dicit quod ibi speciale est in fisco: quia habet suos iudices. Sed Baldus in præalleg. §. fina. tenet contra Bartolum dicens, quod ex dicto suo sequeretur, quod si quis institueret hæredem fiscum: quod in eum non transiret instantia, quod est falsum secundum eum. Sed tamen ad hoc, quod debeat transire, quando fiscus est institutus hæres, nihil allegat Baldus. sed solum respondet ad illum §. finali. quod ideo ibi instantia non transit in fiscum: quia fiscus succedit in bonis, & non in persona imò annihilatur persona, in qua erat fundatum iudicium: unde ea annihilata expirat iudicium. Non autem est sic in hærede: quia repræsentat personam defuncti: unde non succedit per annihilationem personæ, sed per repræsentationem. Et ex hoc infert quod filij succedentes per authent. bona damnatorum. C. de bon. damnat. non succedunt in instantia: quia sunt successores bono. & non persone: ut ibi. Solutio. licet Bald. contra Bartolum ita concludat ibi: tamen super rubrica. de rerum diuisione. ff. in quarta columna videtur sentire contrarium: videlicet cum Bartol. & idem videtur etiam tenere dominus Antonius in lege si ut proponis. C. de bonorum damnatorum. Et satis mihi illa opinio Bartol. placet: ex quo non habemus proprię casum, quod quando fiscus est institutus hæres, in eum transeat instantia. & ut præallegata §. finali. simpliciter dicitur, quod in fiscum non transit illa instantia: intelligatur ergo generaliter, ex quo habet iudices omnino separatos. Nam video quod etiam quando succedit tantum in bonis, & non in persona, per omnia tenetur ac si esset hæres & successor: ut in præallegata lege. si ut proponis. C. de

bonis damnatorum & in lege. secunda. C. ad legem Iuliam de vi public. Item omnia iura. C. vbi causę fiscales. loquuntur indistincte de omnibus bonis pertinentibus ad fiscum: & de alijs causis fiscalibus non extranei iudices, sed ipsi procuratores fisci, seu rationales debent cognoscere. ¶ Et pro hoc vide bonum simile in clerico. Nam regulariter hæres conueniendus est, vbi defunctus conueniri debuit: a ut lege hæres absens. ff. de iudicijs. & tamen si clericus successit laico non conuenitur coram iudice defuncti, b sed coram iudice suo ecclesiastico: quia habet omnino iudices separatos & alterius qualitatis quam haberet defunctus: ut nota. in capitu. nullus clericus vndecima quæstione prima & in regula, is qui in ius. de regulis iuris libro sexto.

Additio. ¶ Vide tamen ad hoc notabilem limitationem,

quam ponit Bartolus. in dicta lege hæres absens. ff. de iudicijs. dicens hoc procedere, quando clericus allegat priuilegium in corpore iuris clausum: secus si allegat aliud priuilegium impetratum à Papa: puta ut non possit conueniri coram suo Episcopo: tunc enim hoc priuilegium non obstante conueniendus est, vbi defunctus debuit conueniri: quia lex hæres absens. tollit priuilegium in contrarium. Et hoc clarius voluit gloss. in dicta lege, hæres absens. allega. lege secunda §. legatis. ff. de iud. quod nota. Ego idem dicendum in fisco consimili ratione: cum habeat suos iudices separatos, sicut clericus. Nec obstat si dicatur, quod in prædictis iuribus nihil dicitur, quod instantia fuerit inchoata cum defuncto: quia consimili ratione instantia non transiret, sicut non villo modo transiret facultas conueniendi. ¶ Et per hoc inferitur ad vnum, propter quod institui in præcedenti quæstione plus quam oportebat quantum ad Canonistas, quod instantia inchoata c contra laicum defunctum, non transit in ecclesiam, seu clericum heredem, sicut non transit in fiscum consimili ratione. quod etiam tenet hic dominus Antonius. Et sic expende quod not. gloss. in regula. is qui in ius. præallegata. & in capitu. nullus clericus. & Bartol. in lege hæres absens. ff. de iudi. videlicet quod clericus non potest conueniri coram iudice laico vbi defunctus erat conueniendus: ut procedat etiam si instantia fuisse inchoata cum defuncto: ut in eo nullo modo transeat sicut nec facultas conueniendi coram eodem iudice: & sicut non transit in fiscum consimili ratione. & hæc sufficiant ad claram declarationem capituli. Et generaliter, an & quando rescriptum sit transmissibile in alium vide per Ioan. An iuris doctorem acutissimum à me sepe allegatum in omnibus meis operibus præsertim in dicta regula, is qui. & Ioan. Calderinum iuris lumē splendidissimum in c. significauit. de rescriptis. vbi dicam copiosissime quod sensio ad commodum & utilitatem illorum, qui aliquando nostra scripta lecturi sunt, quod valeam (quantum ingenij nostri vires ferant) posteritatem iuuare, & ad intelligentiam canonum alicere & pertrahere.

a contraria dixi comu. & probatam iura ad Paul. l. hæres absens in p. ff. eo. q. inter. claus. succedat laico cu q fuerat iam l. testata, si enim inchoata non fuisse cor. lefistio esset agendum. c. 2. 3. & c. exp. u. q.

SEBA. SAPI.

a ¶ Debit. Videtur tam deci. v. sub tit. de foro cõpe. in antiquis. Old. in cõf. iiii. Q. p. latius Pau. de cast. post Bar. in l. hæres absens. in principi. ff. de iud. & ibi late alijs scripsi.

d ¶ Defuncti. Adde do. de Ro. deci. dliij. incip. obligatus est laicus in Auinio. ne de iudi. in antiquis.

c ¶ Instantia inchoata. vide Io. de Imo. in l. si hominem. ff. de fideiuss. vbi tenet contrariū. And. Bar. ¶ Adde an instantia cepta cum laico transeat in ecclesiam, vel clericum laici successorem: vide Bal. in consil. c. vñ. in j. lib. Aneas fal. Anto. Francis. ¶ Ad hoc, an instantia cepta cum laico transeat ad hæredem clericum, vel ad ecclesiam hæredem laici, videas not. gl. in c. clericum. xj. q. j. tenet Ioan. And. in regula, is q. de reg. iur. li. vj. tamen Ange. l. hæres absens. ff. de iudi. & Ro. & Alex. post Bal. l. l. si constante. §. si. ff. fol. mat. & idem Alex. in l. si hominem. ff. de fideiuss. & Bal. etiam in l. j. C. si pend. appel. mors interue. videtur tenere contrarium. Credo quod ista instantia transeat i

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ecclesiā, vel clericū

qui nō vtent priuilegio: ex his, q̄ voluit Bar. i. l. si cōstāte. i. s. fi. palle. solu. matr. vbi dicit, qd̄ iustitia ichoata cū priuato, cui fiscus successit, bene tran-

sit i fiscū: sed fiscus nō vtet priuilegio suo. & sic forā pos- sent. cōcordari opi. Et iustitia trāseat: s; cleric⁹, vel ecclesia q̄ successerūt, nō vtent suo priuilegio pōt cogitari. & ad- de q̄ iustitia cōcepta cū defuncto trāsit ad hāredes et q̄ ad ac- cessoria: vt i. l. si in rē actū sit. C. de rei vēd. & tene et mēti q̄ iustitia inchoata cū defuncto nō scin- di ex psona pluriū hēdū. l. si familiē. C. fa. ercif. Et adde qd̄ iustitia nō trāsit ad hēredē, qn̄ qd̄ est su per qualitate psonę defuncti: vt i. l. i. ff. de statu defū. vtrū autē de iure canon. de iustitia, sicut de iure ciuili, dicit i. c. venerabili. j. eodē.

SEBA. SAPI.

a ¶ Iuris est. qd̄ vo- lūtas Principis p̄su- mat talis, qualis de iure esse debet, no. Bald. i. l. Lex factio. in iij. no. ff. de vulg. & pu. & i. plurijs seu dorū. i. xij. co. qd̄ et videt pcedere, qn̄ scribit cū clausu- la, motu p̄prio: vt tradit i. c. cām. ij. de testi. & sentit Ia. in l. iustitia. co. ij. ff. de iusti. & iure.

b ¶ Interpretetur. ad de Old. cō. ccxxx.

c ¶ Cōdere. Facit. l. ita fidei. ff. de iure fi- sci. vbi interpretatio legis est idē, q̄ tex. legis. ergo ille inter- pretat, q̄ facit. An- bre. Barba.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Poterit. Et hoc p̄batur optimē i. l. nō p̄tibiis: q̄ iuris dictioni p̄stet. ff. de leg. vbi Moder. Tauri. hoc expref- se no. & subiūciunt q̄ h̄mōi interpreta- tio, q̄ sit p̄ similia cōcessa et doctori- bus: vt not. Pet. de Ancha. i. cle. ij. j. de mag.

e ¶ Ad iudici. adde q̄ vigore iuri ad iud- ex ecclesiasticus

SVMMARIVM.

1 Priuilegia sedis apost. dubia. sol⁹ Pa. interpretat. 3.

2 Princeps p̄sumitur velle, quod iuris est.

4 Iuramentū, an sit seruādū, est cognitio ecclesiastica.

5 Sñia lata a nō habere ptāre, an aliquo casu teneat?

6 Papa, vel alius p̄latus, an possint esse iudices in cā propria, vel ecclesiæ: vel possint esse testes, et qui bus casibus Papa habeat iudicem.

7 Papa nō potest accusari, nisi de crimine h̄eresis: vel de delictis notoriē scandalosis.

Simonia est species h̄eresis.

8 Papa non est dominus rei ecclesiæ adeo quod nō est ei licitū alienare sine causa.

9 Papa i dubio quicquid facit, p̄sumitur facere ex causa rationabili.

Decima possunt remitti laicis per Papam.

Notoria nō requirūt sñiam, vel minus solennem.

10 Iudex, si arbitratur p̄nam arbitrio suo: pōt ab ei⁹ sententiā appellari, & pōt vt suspectus recusari.

Consanguineus P̄latus recusatur in testem pro ec- clesiā ipsius P̄latus.

11 Canonicus recusatur in testem in cā canonici sui.

12 Iudex cui impeditur iurisdicctio, an ipse possit pro- cedere: & quid si est iudex delegatus?

P̄latus, an possit iniuriam sibi factam punire?

22 Sententia lata a non competenti iudice, non valet etiam si partes consentiant.

13 Sententia lata a iudice, qui poterat per exceptionē recusari: & non fuerit opposita valet.

¶ CAP.

XII.

Vm venissent.

¶ De dubijs priuilegiōrū apo- stolicę sedis solus Papa cogno- scit & non inferior. ¶ No. j. quod iuris promulgatio quandoq̄ fit p̄ ver- bum volumus, & maximē in principe, qui il- lud p̄sumitur velle, q̄ iuris est. ¶ Glo. di- uidi pōt principaliter in tres partes. Primò quærit de ratione literæ. Secundò quærit, nū- quid saltem incidenter possit iſerior cogno- scere. Tertiò oppōit. Secūda ibi, sed nunquid. Tertia ibi, sed qualiter. Prima pars est clara.

¶ ¶ Quæro in secunda parte, an saltem inci- denter possit iudex inferior cognoscere. glo. concludit capiēdo finem eius, quod iste te- xtus primò possit intelligi de priuilegijs con- celsis a Deo Apostolicę sedis. & de his solus Papa cognoscit. de transla. Episco. c. j. & xxj. dist. c. in nouo. ¶ Potest secundò intelligi de priuilegijs concelsis per Papam: & tunc Pa- pa per se, vel per suos delegatos de illis iudi- cat. Inferior verò citra mandatū papę cogno- scere potest incidenter, si sunt verba clara & nō aliter. ¶ Colligendo dicta doct. & distin- guendo concludo, q̄ aut questio principaliter deducitur super intellectu priuilegiij Apo- stolici: & non debet adiri inferior, vt illud in- terpretetur, vt hīc sentit gl. & clarius Inno. quia eius est interpretari, cui⁹ est cōdere. Et puto hoc etiam si casus est clarus: quia nō spe- ctat ad inferiorem talis declaratio: vt faciat ius quod ad omnes. sic em̄ nec leges quo ad oēs interpretari possunt: vt. l. fi. C. de leg. & not. Inno. in c. cū speciali. de app. ¶ Aut querit̄ nunquid incidēt: vt quia causa vertitur co- ram inferiori, & allegat̄ priuilegiū: & tunc in p̄iudiciū Papę concedentis, non pōt vt hīc dicit domi. Ant. & bene: per. c. cū tem-

pore. de arbi. Pro hoc, quia res inter alios acta nō p̄iudicat alijs. C. res inter alios acta. per totum. & de fide instru. c. inter dilectos. Sicut dicimus, quod p̄scriptio inducta contra inferiorem exē- ptum, non p̄iudicat Papę: imo oportet. vt inducatur cū alijs qualitatibus requisitis ad p̄scriptionem contra ecclesiam roma- nam. vide bonam gloss. in capitu. ad audientiam. de p̄scriptione in verbo. principaliter. de capel. mona. capitu. dilectus. in gloss. in verbo, generetur. Idem putat do. Ant. si verteretur in dubium de potestate ipsius Papę concedentis, quod inferior non potest co- gnoscere: & licet nihil alleget, tamen satis facit p̄alleg. capitu. pri- mum. de translatione Episcopo. Idem tenet Innocen. in capitu. ex parte. el primo de verborum significatio. ix. quēstione tertia capi. ipsi sunt & capitu. nemo. & capitu. sequenti. Hoc etiam voluit gl. hīc in fine. Nam disputare si Papa potuerit, esset disputare seu dif- finire super priuilegijs concessis ipsi sedi apostolicę, & sic de facto & potestate Apostolica, quod non licet: vt in p̄allega. capitu. primo. xvj. quēstione sexta capitu. decimas. s. quod autem. & ix. quēstione tertia capitu. cuncta per mūdum. ¶ Aut queritur, nū- quid inferior possit cognoscere & diffinire incidenter inter par- tes, & ad ipsarum p̄iudiciū, non directē super mente priuile- giij: sed an priuilegiatus sit capax, seu priuilegium sit surreptitiū: & communiter doctores sentiunt, quod sic. quia nunc potius iu- dicatur de priuilegiato, quā de priuilegio. Pro hoc quod nota. in simili in capitulo primo & secundo. de confirma. vti. vel inuti. capitu. super literis. de rescriptione & in capitulo primo de lite cō- testa. libro sexto. in nouel. ¶ Aut dubitatio est solum circa verba priuilegiij: & tunc si casus est clarus, seu de facili decidibilis, potest inferior cognoscere ad p̄iudiciū partium secundum omnes. Et pro hoc adduco hanc rationem. Nam video, quod in decisio- nibus causarum iudex inferior interpretatur legem scriptam in p̄iudiciū: vt notat Innocentius in capitu. cū speciali. de ap- pellatio. facit lex. vnica. C. de professis qui in vrbe constantien. li- bro duodecimo. licet scriptum sit generaliter, quod solus Prin- cept interpretatur legem, in. l. fi. C. de legib. & in capitu. inter alia. de sentent. excommunicatio. fortius poterit interpretari legem non scriptam incidenter. ¶ Si verò casus est dubitabilis: & tunc puto, quod si potest de facili adiri Princeps, eius erit interpreta- tio: argumen. hīc, & de sentent. excommunicatio. capitu. inter alia. & in leg. ex facto. in princip. ff. de vulgari, & pupilla. aliās da- ta longa instantia, siue difficultate aduēdi, si poterit decidi ca- sus per rationem naturalem & verisimilem, qui potest probari per expressa verba priuilegiij, vel per aliud simile: tunc puto, quod inferior hoc etiam poterit. ¶ Et pro hoc allego casum optimum iudicio meo in p̄allega. leg. ex facto. vbi Imperator concesserat cuidam priuilegium, vt filio muto liceret substituere: sed mutus duxit uxorem, & natus est ei filius. querebatur a iuriconsulto, an rumperetur testamentum paternum: quia respondit quod bene- ficia Principum ipsi Principes solent interpretari. vnde volunta- tem Principum inspicientibus potest dici eatenus id eum tribue- re voluisse, quatenus filius eius in eadem valetudine perduraret: & sic rōne naturali motus Iuriconsultus interpretatus est priuile- gium Principis, in casu saltem dubitabili. Ad id quod nota. Cyn. in leg. non dubium. C. de leg. vbi dicit, quod si lex non exprimit rationem, possumus cogitare rationem naturalem, quæ potuit mouere principem, & per illam etiam venire contra verba seruādo mentem. facit leg. scire oportet. s. iufficit. ff. de excusatione tu- torum. facit quod nota. Innocentius in p̄allega. capitu. cū spe- ciali. Item ad multa p̄dicta facit text. in capitu. cū perionę. de priuileg. libro sexto. & capitu. accepimus. de fide instrumento. vbi ostenduntur priuilegia inferiori, vt sic videat, an falsitate, an alia impugnatione notari possint. Sed vbi dubium consistit in inten- tione Principis, & nullo modo potest decidi ex sui difficultate. vel non sine magno dubio, tunc solius Principis est interpretatio.

¶ ¶ Ad p̄dicta vide oppsi. simile in capitu. venerabilem. de ele- ctio. vbi textus dicit, quod an iuramentum sit obseruandum nec ne, spectat hoc decernere ad iudiciū apostolicum. & tamē di- xit Spe. in tit. de leg. s. nunc ostendendū. ver. xxiiij. q̄ etiam Episco- pus pōt interpretari iuramentum. alleg. de pigno. capi. significan- te. Et ad capitu. venerabilem rndet, q̄ p̄cedit i negotio arduo, & inter per-

quia iuramentum addit forū foro, ut p. Io. and. & alios. in. c. si. de fo. comp. li. vj. & forte etiā si lis esset inchoata corā iudice seculari: de quo plenius per las. in. l. nulli. in. iij. col. ver. v. C. eod. tit. facit quod dicit iste. j. eodem. c. nouit. nu. vñ. vide omnino do. Franc. cur. in. consil. lxxv. in antepenul. co. in prin. Aenas de falco.

a ¶ In Imperatore. Et pōdera, qā non videtur verū, q papā, aut Imperator possit iudicare i cā propria, ex eo, quia iudicare in causa p. propria grauat suspiciōe, & est res valde iniqua. C. ne q. in sua cā. sed exceptio suspiciōis est de iure naturali: ut in. c. q. suspiciōis. qōne. v. & in. c. cū speciali. de app. Et papa non pōt tollere ea, q sunt iuris naturalis: ut in. c. sed naturalia. inst. de iure natura. gēt. & ciuili. ergo. Item licet Papa & Imperator non subiciantur legibus, tamen subiciuntur rationi: ut voluit Bal. i. l. ij. C. de ferui. Sunt enim animalia rōnale politicum: sed nulla ratio patitur ut quis iudicet in causa propria: ergo. Itē Pap. nō pōt facere contra ea, q sunt de substantia actus, iuxta no. in. c. ij. de consue. lib. vj. vnde nō posset facere, q quis sit monarchus, & in eo nō haberent locū tria substantialia monachatus: ut not. in. c. cū ad monasteriū de sta. mon. sed de substantia iudici est, q interueniant tres persone: iudex reus, & actor: ut not. i. c. forus. de verbo. significati. Sed eo casu, quo esset iudex, esset actor & reus. ergo illud nō est iudicium. Et si dicatur quid ad iura ciuilia & canonica dicentia contrarium? Respondeo, quod ipsis non est credendum, licet ita statuerint, tamen sunt contra ius naturale, & substantiam iudici. Faciat in simili qd dixit Oldra. consil. lxxij. de Imperatore, quod non credendum iuribus dicentibus vnum dibere esse Imperatorem, quia ipsi Imperatores fecerūt illa iura. Pondera etiam, quia iudicare & testificari procedunt à pari ut not. in cap. insinuante. de off. deleg. sed Christus noluit testificari de se, sed voluit habere testimonium patris. c. in omni negotio, de testi. ideo non videtur iudicium posse à se fieri. & hoc non est nouum. vide Bal. in. l. est receptum. ff. de iurisdic. omni. iudi. & ibi Bar.

b ¶ Dare delegatum. Adde quod voluit Roma. consil. ccccxvj.

c **ZACHARIAS.** ¶ Nisi in causa hæresis. Adde Archi. Gem. & Io. an. And. in. c. pro humani. §. cum igitur. de homi. li. vj. Fel. in. c. i. col. j. ver. in quantum do. Abbas. j. de simo. & quod dixi supra in proemio Grego. in apo. Nam quod sacrum constat concilium vniuersale & approbatissimum. in. iij. & v. sessionibus declarauit Papam subijci concilio generali in tribus casibus: videlicet hæresis, scismaticis, & reformationis ecclesiæ in capite & in membris. Deposuit quoque dictum Constantiū. conciliū Ioan. xxiiij. & Benedictum. xiiij. à Papatu in cā schismatis & criminis notoriū scandalizātis & incorrigibilis: ut. xij. & xxxij. eiusdē concilij sessio

nibus in ipso. xxxij. constat Papā inueteratū scisma fouentē esse hæreticū. Basilien. vero cōcilium sessione. xxxij. declarauit esse fidei veritatē Papā subijci generali concilio in dictis tribus casibus. Sed dictū cōcilium Basili. nō acceptat, nisi in Gallia: iste tñ defēdit illud i qdā suo tractatu.

d ¶ **SEBASTIANA.** ¶ Incorrigibilis. Illam gl. approbatā esse per oēs attestatur. d. Abb. in. c. significasti. de electio. & i. d. spu. sua inci. Episcopus & quidā Rector. col. ix. & i. c. fraternitatis. & in. c. quoties. vbi Ioā. de Ana. j. de simo. sequit. Roma. in consil. ccccxv. in. c. qūo discutieda. col. v. Sed reprobatur Car. Ale. in. d. c. si Papa. & i. summa. xv. dist. co. xxxij. & multi alij reprobant relata p. Fel. in. c. nonnulli. in principio. col. iij. de rescri. & in. c. ij. colum. ij. verbi. xxij. si Papa. de præscriptio. **ZACHARIAS.** ¶ De delicto simonia. Adde an simonia cadat i Papam & tene cū isto in. c. ij. de simo. & i. c. extirpanda. §. quia verò col. xxxvj. de præb. q. si. Idē tenet sanctus Th. ij. q. c. art. primo. & magister sententiarū distinet. xxv. q. xv. & Car. sandi Sixti intra. de p. te Pape. q. lxxv. & Fel. in præleg. c. j. col. j. ver. in quantum do. Ab. j. de si mo. licet Car. obte nuerit op. & Arch. in. c. j. xij. dist. de quo vide plen. p. præleg. Fe. in. c. j. prin. s. de off. dele. Anto. Franc. ¶ Circa istum passum de Papa, an papa committat simoniam. Dicas, q Papa ita peccat aliqd faciendo cōtra præcepta diuina, sicut & ceteri homines secundum do. Card. in cle. j. in prin. de summa trinitate & fide catholi. & quod etiam committat simoniam, vide beatum Th. vltra locum hic alle. in. iij. sen. dist. xxvj. q. iij. in responsione ad secundum argu. & in eodem. iij. dist. xxvj. in ver. ad tertium sic proceditur. Et ideo crederem, quod in his, quæ sunt prohibita de iure diuino, posset Papa committere simoniam. Et an possit accusari de simonia, vide gloss. in cap. si quis pecuniam. lxxix. dist. & in capi. presby. lxxij. dist. vbi etiam per gloss. & per consequens solet dubitari, an in eo habeat locum poena leg. Iulie. de ambitu: de quo vide gloss. & Barto. in. l. j. ff. ad leg. Iul. de ambitu. & habetur per Io. an. in. c. cū pridem. de past. Et adde, q simonia non committitur cum Deo: vnde dans pecuniam pauperi pro redemptione ieiunij non committit simoniam. ut est glo. in. c. presbyter. in ver. denarium. lxxxij. dist. & est alia gloss. prima questione prima in sum. & in capitu. ordinationes. ea. causa & questione. Et quæ sint simoniaca: quia prohibita: & quæ prohibita, quia simoniaca, vide gloss. in capitu. & si Christus. de iure iuran. & aliam in capitu. cum pridem. præallega. & aliam in capitu. ex parte. el. prima & ibi doct. not. de officio delegati & de poena simoniae vltra ea, quæ habentur in titu. de simonia. vide per beatum Thomam. secunda. ij. questione capitu. argu. vj. & in quarta dist. xx. argumen. v.

ta p. tate p. t ipse cognoscere: sicut i simili not. Bar. i alio nō recognoscere superiorem, ut possit esse iudex in cā sua: ut in. l. j. C. ne q. in sua cā. alleg. l. & hoc Tyberius. ff. de here. insti. & gl. in. l. si alius. §. bellissimē. ff. q. vi. autem clam. & in. l. est receptū. ff. de iur. om. iud. Ego allego bo. gl. in. c. Guilisarius. xxij. q. iij. sup. verbo, anathematizauit. & gl. in. c. si quis pecunia. lxxix. di. vbi querit, qd si papa requirit ab aliqua muliere asserere se esse vxorē illius, & ipse negat: apud quē cognoscet. & ipse rēdet, qd non est cogēdus stare iudicio alicui: sed pōt excipere dicēs, dñs est, qui me iudicat. ix. q. iij. c. aliorū. Itē Imperator in cā sua ciuili: ut est tex. in. l. & hoc Tyberius. ff. de here. insti. Ergo fortius Papa, q nec in spiritualibus, nec in temporalib. superiorem recognoscit. Quod tñ. s. dixi in non recognoscere superiorem, ut possit esse iudex in causa sua: limita ut dicam in. c. nouit. j. eo in quodam notabili: & super gl. vbi tagam, an corā papa saltem aliquo modo possit conueniri directe, & non per viā de nūtiationis. in casu tñ in quo iudicat in cā propria puto, q nō p. p. possit dici iudex: maxime in quantum iudicat de seipso: quia nemo pōt sibi ipsi imperare. l. pe. ff. de arbi. Sed hoc contingit ex superioris defectu, & hoc i ciuili cā.

7 ¶ In cā verò proprii delicti papa etiā pōt esse iudex: quia à nemine pōt iudicari, nisi in cā hæresis, vel nisi delictū sit notoriū scādalo sum, & ipse sit incorrigibilis: ut est tex. cum gl. no. i. c. si Pap. xl. di. sec. aut si nō habet istas qualitates: quia tūc nō potest de isto delicto accusari, etiā si largo mō dicere hæresis: ut dicit gl. valde notabilis in præleg. c. si quis pecunia de delicto simoniae: q largo mō dicit hæresis. de simo. c. quoties. & tñ Papa de ea iudicari non potest: sed ipsemet pōt seipsum quodā modo condemnare. vide per Archid. xxj. dist. nunc autem. ¶ Excipe casum i ciuili, qui habetur in. c. si duo. lxxix. dist. quādo duo contendunt de Papatu: tunc ipsi non cognoscunt, sed concilium est iudex: ut not. Hug. in præal. c. si duo. Et idem dic in causa hæresis: ut no. idem Arch. in. c. in fidei fauorem. de he. li. vj. Si verò delictum committit contra Papam

cepta diuina, sicut & ceteri homines secundum do. Card. in cle. j. in prin. de summa trinitate & fide catholi. & quod etiam committat simoniam, vide beatum Th. vltra locum hic alle. in. iij. sen. dist. xxvj. q. iij. in responsione ad secundum argu. & in eodem. iij. dist. xxvj. in ver. ad tertium sic proceditur. Et ideo crederem, quod in his, quæ sunt prohibita de iure diuino, posset Papa committere simoniam. Et an possit accusari de simonia, vide gloss. in cap. si quis pecuniam. lxxix. dist. & in capi. presby. lxxij. dist. vbi etiam per gloss. & per consequens solet dubitari, an in eo habeat locum poena leg. Iulie. de ambitu: de quo vide gloss. & Barto. in. l. j. ff. ad leg. Iul. de ambitu. & habetur per Io. an. in. c. cū pridem. de past. Et adde, q simonia non committitur cum Deo: vnde dans pecuniam pauperi pro redemptione ieiunij non committit simoniam. ut est glo. in. c. presbyter. in ver. denarium. lxxxij. dist. & est alia gloss. prima questione prima in sum. & in capitu. ordinationes. ea. causa & questione. Et quæ sint simoniaca: quia prohibita: & quæ prohibita, quia simoniaca, vide gloss. in capitu. & si Christus. de iure iuran. & aliam in capitu. cum pridem. præallega. & aliam in capitu. ex parte. el. prima & ibi doct. not. de officio delegati & de poena simoniae vltra ea, quæ habentur in titu. de simonia. vide per beatum Thomam. secunda. ij. questione capitu. argu. vj. & in quarta dist. xx. argumen. v.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Rerum ecclesie. Adde Paul. de cast.
b ¶ SEBA. SAPI. ¶ Rotundis. Bñ facit q no. Bal. i. c. j. qualiter do. ppri.
 priuef. vbi dicit, q Papa est oia, & sup oia. Alibi dicit Bald. i. c. cū sup co.
 j. de cā pos. & pprie. q Pa. est cōtra ius. s. ius, & extra ius. & multa de ptā
 te Papæ ponit Feli. i. c. j. col. ij. & iij. s. de cōstit. & dū dicit Abb. q peccat
 Papa mortaliter, q
 facit cōsanguineos
 diuites. Adde q di
 xit Bal. i. l. tutor. s.
 q tutorib. ff. de ex
 ecu. tuto. vbi dicit
 q si papa pmouet
 nepotē suū ad car
 dinalatū, caro sibi
 reuelauit, nō spūs.
c ¶ Rōnabili. Quod
 Princeps psumat
 in dubio motus ex
 cā rōnabili, tenent
 Iac. de Are. & Cy.
 in l. rescripta. C. de
 de pci. Impera. off.
 sequit do. Alex. in
 cōf. cxliij. inci. cō
 fyderatis. i. pōe. col.
 ver. & licet aliās. cū
 ver. seq. i. l. volu. q
 limitat non proce
 dere i inferioribus
 a principe. & p eū
 dē i cōf. cxlvj.
 inci. viso & exami
 nato. in. ij. col. i. fin.
 eo. vo. & latē i cō
 filio. j. incipien. vi
 sis codicillis. i. pen.
 col. in fi. & seq. vbi
 ponit, q nō pōt ap
 pellari a snā prin
 cipis. eo. vol. & per
 eūdem i cōf. c. j. in
 cip. visis instris. in
 vj. col. ver. & idē. e.
 vol. Et quō hoc p
 cedat, vide pulchrē
 per do. Soci. inter
 consilia Curtij i cō
 fi. xxx. in. iij. co. ver.
 tertio. & c. qnimo ē
 psumptio iuris &
 de iure, q iusta cā
 fit i principe: vt re
 fert. d. Frā. de Cur
 te in consil. lxxj. in
 ix. col. circa princ.
 & multa in mate
 ria vide per eundē
 in multis consilijs.
 ad quā te remittet
 tabula suorum cō
 filiorū, in ver. prin
 ceps. Anas. falco.
d ¶ Iurisdicō. vide
 de hoc q posui in
 addi. i. c. cāterū q
 in pe. colū. in addi.
 inci. vtrum iudex:
 s. eo. Anas. falco.
 ¶ SEBA. SAPIA.
e ¶ Et not. Quod in
 facto notorio pos
 sit qd esse iudex in
 causa propria: vi
 de Alexand. in cō
 fi. cx. inci. viso the
 mate. colū. fi. in fin.
 in. iij. volo.
f ¶ Iurisdicō. Ad
 de Alexā. consilio.
 xxxvj. libr.

tunc siue sit notorium, siue occultū in se pōt
 esse iudex contra alium: vt no. Inn. in p̄alle.
 c. ex parte, & sic fortius poterit esse Papa iu
 dex in causa ecclesie, vt hic. & no. in p̄alle.
 c. cū dilecta. ¶ Cū in veritate, vt dicit Hosti.
 hic: nec ipse, nec alius p̄lat⁹ est dominus re
 rū ecclesie. xvj. q. j. c. vlti. de p̄ben. c. iij. Vñ
 Papē non licet alienare bona ecclesie sine cā
 xij. qō. ij. c. non liceat Papē. nec habet locum
 successio in ecclesia Dei. de fi. presbyte. c. ex
 transmissa. Et apud quē fit dominium rerum
 ecclesie, vide per Inno. in. c. cū super. de cā
 pos. & pprie. & per gl. in. c. causa. Cardi. de
 signi. fatetur tamen Hostien. hic, quod quan
 diu Papa viuit dominus dicitur, & potest ad
 æquare quadrata rotūdis, & oia disponere
 tanquam dominus: salua violētia fidei. dicit
 tamen Archid. post Hugo. in. c. non liceat Pa
 pæ. xij. qō. ij. quōd Papa alienans bona ecele
 sie sine causa rationabili & honesta: vt quia
 cōsumit in turpes vsus, vel dat cōsanguineis
 vt nos diuites faciat p̄e alijs: vel, vt cōstruat
 sibi palatia, peccat mortaliter. quod bene no.
 ad hoc allegat. c. qui abstulerit. xij. quæst. ij. &
 c. monemus. & lxxxvj. disti. c. non satis. ¶ Ex
 hoc infero, q si Papa in hoc excederet noto
 riē, & eēt incorrigibilis, cū posset ex hoc ec
 clesia scandalizari: quod poterit de hoc acusa
 ri in consilio: per illam glo. singularem i p̄e
 alleg. c. si Papa. xl. disti. In dubio tamen p̄e
 sumendum est, quod Papa ex causa rationabi
 li c faciat. ad hoc quod not. gloss. in. c. non est
 de voto. & per Legistas in. c. fina. C. si contra
 rius, vel vtili. publi. & l. p̄scriptio. eodem
 tit. p Cy. & in. c. quē in ecclesiarum. de const.
 Et hoc casu saluo dictū Hostien. ex quo sin
 gulariter not. quod valet alienatio, quam Pa
 pa facit qualitercūq; faciat. ¶ Adde ad p̄e
 dicta. c. a nobis. de deci. & quod ibi no. per do
 cto. vbi dicunt. quod etiam laicis decimas ad
 tēpus potest remittere: de quo ibi. caueat ta
 men sibi, vt sit diligens paterfamilias: aliās vē
 animę suę, & terribilius iudicabitur ipse, quā
 alius. ix. quæstio. iij. c. aliorum. & hoc in Papa.
 ¶ In inferiori verō p̄lato concludē, quod
 si factum, vel iniuria est notoria, potest p̄e
 dere etiam in facto proprio: quia tunc poti⁹
 est executor iuris, quam iudex. Quia in facto
 notorio non fertur sententia: vel ad minus, si
 fertur non cum solennitate, sed exequitur iu
 ris. ex dispositione. de accu. c. euidentia. & c.
 quoniam. de fi. presbyt. & hoc tenet Innocē.
 in p̄allega. c. ex parte. & Cyn. post Iacob. de
 Aret. in. l. vna. C. ne quis in sua causa. & Bart.
 in. l. si quis. ff. de pōeniten. Colle. & do. Anto.
 hic. Sed hoc intelligo & limito, quando pro
 illo delicto, seu iniuria, pōena certa est iure ex
 pressa: secus si venit imponenda arbitrio iudi
 cis: quia tunc in arbitrando possit excedere
 modum. ¶ Hic est quod a iudice arbitran
 te pōenam potest appellari: vt est gl. not. in. c.
 super his. de accu. facit. l. hodiē. in fin. ff. de pōe
 niten. vnde tunc non diceretur merus execu
 tor, sed iudex: ideō potest tunc vt suspectus

recusari. Ad hoc quod not. Archidia. post alios docto. in capitul.
 quod suspecti. iij. quæstione. v. & quod no. in capit. proposuit. de
 appel. & tenet Ioan. Andr. post Hostien. in. c. cū speciali. eodem
 titu. ¶ Si verō factum seu iniuria, siue delictum, non est notoriū
 & tunc si tangitur persona sua principaliter, non potest esse iu
 dex. iij. qō. iij. c. j. primo. & C. ne quis in sua causa. in rubro & ni
 gro. xxiiij. qō. inter querelas multiplices. & ea. causa. qō. v. c. de oc
 cidendis. xj. qō. j. c. si clericus. Item si causa spectat ratione ecclesie
 ad mensam ipsius P̄lati: quia satis est spectus ex quo commodū,
 vel incommodum ad eum spectat. ij. quæstio. vj. c. biduum. versi.
 palam. Sicut enim tunc non potest autorizare: quia videretur in
 facto proprio interponere auctoritatem, vt in cle. si vna. de re. ec
 clesi. non alienan. ita nec iudicare. & hoc tenet. hic Colle. & do.
 Anto. & facit quod not. in actu testificandi per Ioann. Andr. in. c.
 insuper. de testi. ¶ Aut causa principaliter spectat ad ecclesiam
 suam: seu iniuria tangit dignitatem suam principaliter: & potest
 esse iudex: vt in cap. Guilifarius. xxij. quæstione. iij. not. gloss. in
 c. si quis erga. ij. quæst. vij. & c. si quis ab Episcopo. & Cyn. in p̄e
 allega. l. vna. C. ne quis in sua causa. & Innocen. in p̄alleg. c. ex par
 te. & gloss. hic. Dicit tamen notabiliter Paulus in p̄allega. c. si
 quis erga. quod, quia in consequentiam tangit eum, satis eum po
 test recusare. argumen. de offic. delega. c. insinuante. vbi recusatur
 cōsanguine⁹ P̄lati in causa ecclesie suæ fortius potest recusari
 ipse P̄latus. & facit gloss. not. in. c. cum super Abbatia. de offic.
 delega. & idem sentit Cyn. post Pet. in. l. vna. C. ne quis in sua cau
 sa. vt saltem alius associetur. & loquitur ibi Cyn. quando iniuria
 principaliter tangit dignitatem: vnde idem est in causa ecclesie
 suę: quod est valde æquum, vt lites sine omni suspitione proce
 dant. iij. quæstione quinta capitul. quod suspecti. & C. de iul. aper
 tissimi. & l. cum specialis. Nam videmus quod iudex recusat
 ex facili causa: vt not. in capitul. cū. R. canonicus. de offic. deleg.
io ¶ Pro hoc quia, canonicus potest recusari in causa cōcanoni
 ci: vt in p̄allega. capitul. cū. R. canonicus. ergo multō fortius
 P̄latus in causa ecclesie suę: cū maior sit affectio inter P̄la
 tum & ecclesiam suam, quā inter canonicum & concanicū
 suum: vt not. in capitul. relatum. el. ij. de testamen. & xxij. quæsti.
 v. capitul. fina. de pōeniten. capitul. secundo. Item video, quod vbi
 aliquod commodum saltem in consequentiam venit appliādum
 iudici, non potest etiam iudicare incidenter in videndo, an sua
d sit iurisdicō, & no. in. l. de iure. ff. de muni. facit qd not. gl. in ca.
 ad audientiam. de app. & Inn. in. c. venerabili. de censi. & in p̄all.
 c. ex parte. Sed si est causa ecclesie idem dicendū est, & multō ma
 gis cū ex ea viuatur, vt habeat liberā facultatē disponendi: ergo
 & c. Et hec vera in quātū iudicat, seu p̄cedit iudicialiter cognoscē
 do. Si verō p̄cedat extraiudicialr ad defensionē iuriū pprie eccle
 sie, vel suorum: tunc potest fulminare sententiam cēsūrę: vt no. Inn
 cent. in p̄allega. capitul. venerabili. de censi. facit capitul. dilecto.
 de sentent. excommunicatio. libro sexto. & sic potest intelligi ca
 pitul. venerabilibus. & similiter. de sentent. excommunicatio. libro
 sexto. Vel quando iniuria erat notoria. Pro hoc consuluit Lopus
 allega. xxxvj. quod plebanus habens ecclesias subiectas potest ex
 communicare Rectores illarum ecclesiarum non soluentium can
 onem antiquitus debitū: quia istud erat debitum ecclesie: &
 sic consequenter capituli: & sic non erat iudex in causa propria.
 Et maximē quando ecclesia superior habet Episcopalem iurisdic
 tionem, vel quasi: quia tales redditus surrogantur in locum quar
 tæ debitæ de iure communi. Et fortē loquitur de quarta de qua
 decima quæstione tertia vñio. in textu. & gloss. quę hodiē, an
 sit debita: dico plenē in capitul. requisisti. de testamen. & sic super
 tali debito, vt notorio posset sententiare: quia potius est ibi exe
 cutor, quam iudex: vt supra dixi. & maximē quando facit ad de
e fensionem iuris sui. Et nota. c ex hoc, quia apertissimē sentit,
 quod quando delictum P̄lati est notorium, potest procedere
ii in facto proprio, etiam fulminando censuram. ¶ Idem per
 omnia dic, vt iudex possit procedere quando impeditur iurisdic
 tio. f vt in capitulo primo de pōenentijs libro sexto & in ca
 pitulo primo de offic. delegat. quod etiam procedit in iudice dele
 gato: vt in p̄allega. capitul. primo per Innocen. & nota. idem In
 nocen. in cap. dilectus infra de pōenit. Secus dic, si delegati iurisdic
 tio nō

SEBA. SAPI.

a ¶ Vbi iudex. vide Mod. in. l. q. iurisd. etioni. ff. de iurisd. om. iudi. vbi Alex. videt tenere contra Abb. hic, q. valeat processus & sua parte non opponere.

b ¶ Cōsentiret. Aduerte: q. licet excōsensu partium talis sententia, q. non valdaret, vt hic: & p. ea, q. dixi. s. e. c. dilecti filij tamen forte valeret in vim patet: vt dixi in. d. c. dilecti. i. addi. inci. aduerte q. est posita in nu. v. Anas de falco.

c ¶ Correctio. Vnū scias in ista materia q. si monachus deliquit, debet ipsum castigare abbas vel prior, & nō alteri demādere. Nā tūc & castigator & demādans eēt ipso iure excōicat: & nō poterit absolui, nisi a Romano pōtifice: vt latē cōsultuit. d. Fran. de curte in consil. lxxix. p. totū vbi pōit, an habēs facultatē aliquē offendendi possit alteri demādere: de quo etiā p. Aret. in tra. & malef. in glo. in ver. tu che hai ad ulterata la mia donna. in. viij. colū. ver. an maritus. & c. Anas de falco. Anto. Francif.

¶ Circa istū passū quanta & qualis sit ptas quā habet abbas in monachos: vide. d. Car. i. cle. j. in princ. i. q. de sta. mo. Et Adde q. Abbas non potest corrigere monachum ex vi iurisd. etionis, sed secūdū rōnē sic. vt Bal. in. l. si fili. c. de patria po. & quā iurisd. etionē, vel coercitio ne habeat Abbas i. suos monachos: vide per Inn. in. c. vt famā. de sen. excō. & in. c. q. to. de offi. ordi. & per Spec. i. tit. de arbi. i. s. fi. in ver. sed quāro. Et adde, q. Abbas nō solū pōt capere monachū p. se: sed pōt etiam dare licētiā alteri capiendi ēt si talē licētiā cōcedat laico: vt illū sibi re-

ctio non impeditur, sed iniuria sibi infertur: quia etiam si sit notoria ad punitionem procedere non potest: licet secus sit in ordinario vt not. Innocē. in prealleg. c. j. & in. d. c. dilecti. & Collec. hic. & dic plenius de delegato, vt no. in prealleg. c. j. & c. dilectus. ¶ Per predicta dicit gloss. in. c. si quis ab Episcopo. ij. q. vij. q. si quis dicit Episcopo: Tu es fili⁹ rustici. non poterit ep^s de hoc cognoscere: quia hæc est iniuria personalis: sed si dicant. Tu es simoniacus: quia hæc iniuria tātgit ecclesiam poterit de hoc cognoscere. Sed ego non video rationem concludentem, quare in secundo casu dicatur iniuria potius tangere ppriā dignitatē, quā in primo. ¶ Vnde in hoc dico animaduertendum, quod tanta est cōiunctio inter Prelatum & ecclesiam suam, quod oīs iniuria illata personę tangit in consequentiā ecclesiam: & econtrā. vt dicit gl. no. in. c. Salomitanā. lxxij. distin. vnde si volumus scire, an Prelatus possit esse iudex, debemus consyderare id, quod est principale. Si em̄ intēdit q. s. principaliter inferre iniuriā personę: tunc iniuria est personalis, licet tangat in consequentiā ecclesiā. Si verō itēdit inferre iniuriā dignitati: vt q. a principaliter non habet respectū ad personam: & tunc est realis. Nā iniuria cognoscitur & distinguitur ex voluntate inferētis. vt i. c. cū volūtate de se. exc. & ff. de iniur. l. iniuriarum. Et iō dico, quod si dicēdo. tu es Simoniacus. intendebat iniuriam inferre personę: nō poterit de hoc cognoscere. Facit ad predicta q. no. gl. in. c. de cetero. de homi. quę dicit regulariter inspiciendam causam propiā quā, & nō remotā. ¶ Sed quēro, an teneat sentētia lata cōtra predictā? dic vt sentit. hic Inn. & in preal. c. ex parte. vbi iudex^a esse non pōt quia esset iudex in causa sua nō valet snia. C. ne quis in causa sua iud. Quod itelligit ēt si aduersarius cōsentiret nō enim illū pōt facere iudicem in ppria causa: quinimo etiā nec tāq. in arbitriū cōsentire: vt l. penul. ff. de arb. secus si vellet sibi dare potestātē tāquam arbitratori: & sic vt pcederet extraiudicialiter qn tūc posset, vt i. c. veniēs. & i. c. q. ntaualis. de iure iu. & quod i. eis no. Et ideo credo, quod superior pōt punire iniuriā propriā etiā occultā, quādo procedit extraiudicialiter per viā correctionis & impositionis cuiusdā, vel pœnē, vel pœnitētię. & sic potest intelligi gl. Bar. Bri. in. c. & qui emēdat. xlv. dist. quę dicit prelātū posse iniuriā propriā punire, quādo hoc nō facit aio vlciscēdi, sed corrigēdi. & facit quod ibi no. Arc. & maximē hoc procedit i. religiosis, in quibus pcedit correctio sine strepitu iudicij: vt de appel. ad nostrā. & c. reprehēibilis. de sta. re. ea. que. ¶ In casibus verō in quib⁹ dixi, quē posse iudicē esse licet possit recusari, tenebit sentētia: nisi recusetur: quia verē iudex est, & iurisdictionem habet licet elidibilē per exceptionē. vnde ante q. elidatur iurisd. etio, tenent gesta: vt not. in. c. ceterū. de rescrip. & in. c. postremō: de ap. & in. c. inter monasteriū. de reiudi. & in. c. ad hęc. & c. pposuit. de app. facit quod dicā in. c. cū contingat. de fo. cōpe. vbi etiā tangā an iudex seu Prelatus possit saltem punire iniuriam illatam suis, seu familię: vel in eorum causa, saltem ciuili ius dicere.

SUMMARIUM.

- 1 Iudex ecclesiasticus potest procedere contra laicū peccatorem & periurum.
- 2 Papa & imperator debēt se adinuicem in necessitatibus iuuare.
- 3 Papa habet iurisdictionem in infideles peccantes contra legem naturā: vel contra eorū legem. Proximi appellantur Iudai, & alij infideles.
- 4 Forma vbiunque requiritur in aliquo actu, fundans se super illo, debet probare formam præcessisse.
- 5 Excommunicati in aliquibus sunt similes infidelibus, & in aliquibus sunt deterioris conditionis. Sicut, ista dictio aliquando non denotat omnimodam similitudinem.
- 6 Princeps non recognoscens superiorē, an possit cōueniri coram Papa. 15. Princeps non recognoscens superiorem, an possit esse iudex in causa propria. 14.
- 7 Vassallus potest præscribere contra dominum feudis, vt non teneatur ad seruitia.
- 8 Imperator est subiectus in spiritualibus, etiam suo p̄sbytero parochiano. Nullus clericus quantumcumque minimus, est subiectus imperatori.
- 9 Pax cuius culpa sit violata, pertinet ad Papam cognoscere, qui ratione peccati potest compellere ad pacem vel treugas faciendas, et idem in Episcopo. Iudex secularis potest compellere partes ad pacem.
- 10 Treuga largo modo potest dici pax.
- 11 Papa, an habeat potestātē in temporalibus & spiritualibus.
- 12 Hæreticum est habere in terris duos vicarios christi: & sic duos pontifices.
- 13 Relatiuum quis, vel qui, restringit.
- 16 Papa semper est aduendus in necessitatibus, siue facti, siue iuris. Præscriptio non currit contra potestatem Papæ. Papa succedit deficiente imperio.
- 17 Punire periurum pertinet ad Papam.
- 18 Summarie examinare non requirit plenam probationem hoc dicit cum apostill. quæ incipit summarie, & c. 30. iuncta apostill. in ver. auctoritate.
- 19 Iudex ecclesiasticus non potest cognoscere, an res super qua litigatur, sit de suo foro.
- 20 Denuntiatio Evangelica vtrum debeat fieri illi, qui habuit pro se sententiā iniustam: & ista denuntiatio fundat se tantum super peccato. 32. Præsumptio iuris & de iure admittit probationē in contrarium ex confessione partis. Sententia iniusta si fuit pro aliquo lata: an retineatur cum bona conscientia.
- 21 Sententia nutriendi peccatum, non transit in rem indicatam.
- 22 Laicus non potest vigore præscriptionis conferre beneficia: sed ex priuilegio potest. Priuilegium plus operatur, quā consuetudo: quādoque tamen vadunt a pari.
- 23 Lex abrogata quando possit allegari. 27. Priuilegium concessum non subdito: non potest per concedentem amplius reuocari.
- 24 Communitas, quæ promisit resarcire damna in bello amissa: an poterit tale statutum reuocare?

presentet puniēdū & castigandū vt p. Inno. in palle. c. vt famā. & an Abbas possit absolvere monachū portatē arma ab excōicatione, quā incurrit vide. d. Car. in cle. j. in. s. p̄tata. de sta. mo. Dicit tñ, q. abbas licet monachū corrigat & castiget tamē non deponit illū: vt i. c. visis. xvj. q. ij. & est glo. in. c. cū & plantare. s. in ecclesijs. in glossa i. ver. pleno iure. de priu. Et vtrū abbas monachū vagabundū possit repetere vt eū castiget, not. i. c. Ioā. & i. c. fi. de regula. vbi habet, q. d. pro delictis cōmissis per monachū, q. monachus semper est remittendus & reducendus ad claustrū ipi⁹ monasterij. Et adde, q. Abbas non potest absolvere monachum ab excōicatione iuris. Pro quo etiā vide Fede. de Se. i. cō filio. cxiiij. sed sol⁹ Ep^s habebit absolvere, nisi reperiat Abbates a iure concessum, vel ex priuilegio. vt p. gl. in cle. j. de re. eccle. non alie. & in prealleg. cle. j. in. s. quia verō. de statu mona.

ZACHARIAS.

¶ Nisi recuset. Ad de Bart. & Bal. in. l. j. ver. quāro super sententia. C. qui p. sua iurisd. Bar. in. l. si expressim. in. ij. co. ver. sed hęc opinio non est vera. ff. de app. & in. l. j. in iij. colū. ver. circa

Panormi. super prima Secundi Decret.

- tertiū. C. quādo p
uo. non est necess.
Idē i. l. ij. & ibi Bal.
C. co. vtri. iu. Idem
in. l. j. §. j. i. fi. & ibi
plenissimē p. d. Ale
xā. col. fi. cū cōcor.
per eū ibi signatis.
ff. de ser. & in alle. l.
fi expressim.
- a ¶ Evangelica. quō
probetur denuntia
tio, vide Bald. in. l.
iurifuradi. C. de te
sti. Et an correctio
fraterna, sit in prae
cepto, vide. d. Car.
post Io. Cal. i. c. cū
ex iniuncto. de here.
- b ¶ Denūtiat. Pōde
ra, qā nō est verum
dictū: qā ista denun
tiatio fit ad lucrā
dū aīam denuntia
ti vt hic dicī, lucra
tus es aīam fratris
tui. Sed illud nō ha
bet locū in Iudaeis:
qā aīa sua est oīno
deperdita. ergo vñ
nō cadūt in Iudaeis
verba istius autori
tatis: ergo non ca
dit dispositio. l. iij.
§. toties. ff. de dāno
infecto. Itē finis hu
ius monitionis est,
vt se emēdet, vel re
putet ethnicus &
publicanus. sed Iu
deus est ethnicus &
ponēdus pro mon
te ethna, vbi est os
iferni. And. Barb.
- c ¶ Compelli indire
ctē. Istud est nihil
quia non possunt
īdirectē cōpelli, vt
lucrifiāmus ani
mā eorū, vt dicat
authoritas Christi:
vnde cū hic dicat,
in dānationē tuam
est, si non moneas,
iuxta verbū Chri
sti: istud nō potest
cadere ī Iudaeo: qā
qd ad nōs de his q
foris sunt. ij. q. v. c.
multi. And. Barba.
- 25 Statutum, quando transiit in vim cōtractus, non
potest amplius reuocari.
- 26 Priuilegium concessum alicui, an possit per conce
dentem reuocari.
- 28 Ecclesia potest inducere legem inquantum facit pro
se: & inquantum facit cōtra se, non acceptare.
- 29 Peccator non semper punitur.
- 31 De plano: ista dictio non tollit omnem solennitatem
ordinis iudiciarij. 56.
- 33 Filius fa. qui accipit mutuum, tenetur naturaliter: et
tamē nō est obligatus in foro conscientiae.
Naturaliter tantū debitor non tenetur in foro ani
mae. 49.
- 34 Donūtiatio Euāgelica quid sit: & vnde procedat
& an sit de praecepto: vel de consilio: & quae sit
eius forma. 44. & vnde dicatur. 47.
Verba imperatiui modi inducūt praeceptū: sed nō
semper ligāt nō obseruantē ad pētm mortale. 36.
- 35 Correctio alicuius delinquentis est fienda sub pecca
to mortali: quādo ex tali correctiōe prae sumitur
delinquentem emendari.
- 37 Defendere & pascere aliquē, quis tenetur sub prae
cepto. 44. 60.
- 38 Subditus, an teneatur corrigere suum superiorem.
Papa criminosis debet denuntiari denuntiatione
Euāgelica.
- 3 Denuntiatio Euāgelica pōt fieri per oēs personas
etiā infames. 45. secus per criminosas. 75.
- 40 Iuramentum non ligat, quando quis iurauit nolle
aliquid facere, quod est bonum.
- 41 Denuntiatio Euāgelica, an habeat locum pro pec
catis manifestis & non manifestis.
- 43 Denuntiatio Euāgelica. an requirat praesentiam
vnius testis: adeo quod sufficiat. 44. 45.
- 48 Denuntiatio iudicialis, quae sit: & quid differat ab
Euāgelica. 55. & quare dicitur iudicialis. 58.
- 49 Index ecclesiasticus cognoscit de pace et iuramento.
- 50 Pactum nudum, & iuramentum non produciunt a
ctionem.
- 51 Quae dicantur miserales persona.
- 52 Iuramentum illicite extortum non impedit petitio
nem iusti debiti.
- 53 Denuntiatus, si negat, quae sunt partes iudicis.
- 54 In his, quae dependent ex secreto conscientiae alicu
ius, statuitur eius dicto.
- 59 Denuntiatio canonica quid sit: & vnde dicatur. &
quis teneatur ad eam obseruandam.
- 61 Denuntiatio regularis, quid sit: & vnde dicatur.
- 26 Debitor constituitur in mora per interpellationem
extra iudicalem: etiam quando vocatus in iudi
cio tunc confiteatur debitum, quia omnino debet
reficere expēsas: sed secus esset, si non esset pri
mo interpellatus: nisi dies interpellauerit.

C A. XIII.

Nouitille. ¶ Quili
bet laicus rō

ne peccati, & maxime periurij
vel pacis fractae coram iudice
ecclesiastico cōuenitur. Ita cōi
ter summat: ego verò summo sic: Iudex ec
clesiasticus potest per viam denuntiatiōis euā
gelice, seu iudicialis procedere contra quem
libet peccatorem, etiam laicum, maxime rō
ne periurij, vel pactis fractae. hoc dicit. Et di
uiditur in tres partes principales. In prima ex
cusat se Papa dicens, quod non intēdit iudica
re de feudo, sed de peccato. In secunda ibi: non
igitur, ostendit, quod Rex non debet proces
sum suum ad iniuriam reuocare. Et hoc pro

bat diuersis exemplis & testimonijs scripturarum. In tertia ibi: ne
ergo. Concludit, quod ipse Papa hoc dissimulare non debet: & cō
cludit sub triplici forma. ¶ Casus literalis. Rex Franciae & Rex
Angliae super quadam discordia, quam inter se habebant occasio
ne feudi super Comitatu Pictaviae, composuerunt ad inuicem: &
illa compositio iuramento interposito hinc & inde fuit confirma
ta: tandem Rex Franciae illo iuramento non obstante venit con
tra illam compositionem occupando comitatum praedictum: rex
Angliae sepius monuit eum, vt compositionem seruaret, & pa
cta inita inter eos, sed cum ille desistere nolle, rex Angliae denun
tiavit hoc ecclesiae. vnde do. Papa. intellecta denuntiatione illa, qā
ille veniebat contra pacem & pacis fcedera iuramento firmata: cū
ad ipsum pertineat corrigere quemlibet Christianum de peccato
scribit domi. Pap. praelatis Franciae, quid in huiusmodi causa fien
dum, prout clarē in text. videre poteris. Berna. ¶ Nota ex princi
pio Deum nihil ignorare. est enim secretorum cognitor. xxxij.
distin. cap. erubescant. & dicitur sciens omnia: de ele. capitu. fun
damenta. §. proinde. libr. sexto. quod homini est impossibile. Vnde
Marcus varro narrat: Omnia noscere est impossibile: pauca non
laudabile. Ex quibus dic, quod etiam Demones nesciunt occultas
cogitationes hominum: licet aliquando per aliqua signa extrinse
ca sciant praedicere. xxvj. quaestio. v. cap. quodam loco. & not. glo.
in cap. sciendum. eadem causa & quaestione. Nec etiam veraciter
sciunt praedicere futura. Quandoque tamen praedicunt quatuor
de causis, de quibus text. & gloss. not. in prealleg. ca. sciendum. So
lius enim dei est futura veraciter praescire. xxvj. quaestione. quin
ta. c. primo. & omnino secreta perscrutari: vt in praallega. c. eru
bescant. & vj. quaestione prima capi. si omnia. ¶ Not. quod iu
risdictio ecclesiastica & secularis debent se adinuicem adiuuare:
non autem contendere, & se adinuicem perturbare. xxvj. distin. c.
si imperator. & c. duo. xxij. quaestione quinta cap. Principes. & c.
administratores. & infra qui fin. sint legi. c. causam. & quod no. In
no. in. c. licet ex suscepto infra. tit. proxim. vbi notabiliter dicit, q
si subditi Imperatoris sunt rebelles & inobedientes ipsi Principi,
debet Papa eum iuuare & domare rebellionem subditorum. arg.
in. c. cū ad verum. xxvj. distinc. Et ex hoc & ex tex. no. quod licet
iurisdictio temporalis sit penes Papam in habitu: vt infra dicam:
non tamen potest inferiores suos priuare sua iurisdictione sine cā
quia exercitium huius iurisdictionis est prorsus sibi interdictum.
vt infra dicam. ¶ Not. quinque requisita in denuntiatione Euan
gelica. 1. Primum, vt frater tuus peccet ī te: & dicitur frater quili
bet christianus. xj. q. iij. c. ad mensam. Et de multiplici fraternitate
not. in capitu. Ioannes. de regula. per Ioan. Andr. & dicuntur Chri
stiani fratres, qui vnum recognoscūt patrem: scilicet per sacramē
tum baptismatis: vt not. in prealleg. capitu. ad mensam. & dixi ple
nē in. c. causam supra eodem. ¶ Et ex hac expositione, quam com
muniter faciunt docto. vt capiatur frater pro Christiano, inferē
q infidelis denuntiari non possit. Sed credo posse attentari. vt etiā
ipse denūtiatur, si peccat contra legem naturae: vel contra legem
eorum ī moralibus. Nam in istis casibus Papa habet iurisdictionē
in eos, vt no. Inn. in. c. q sup his. de voto. Et ipsi dicuntur proximi
nostri, quos debemus diligere & lucrifacere qtu possumus rōne
humanitatis: cū sint nostrae naturae participes. vñ appellatione p
ximi veniunt Iudei & Saraceni & alij infideles. vide tex. cū glo. de
pœnitentia dist. ij. c. charitas. ij. §. in proximos. & q q pœne hic cō
tentae nō cadāt directē in eos, possunt tamē cōpelli indirectē, vt
in. c. post miserabile. de vsu. & c. quanto. eo. ti. in fi. & sic non ob. c.
gaudemus. de diuor. Et dicī peccare ī te, secūdū do. i. te sciente. vñ
i. in dānationē tuā: si hoc celaueris. si nō monueris, si monitione
nō pficiente ecclesiae nō denūtiaueris: vel qā offendit, vel lēdit te:
vt lra innuit in seq. ¶ Secūdū requisitū est, q fiat quaedam secreta
monitio, in qua debet ostēdere pētm suū monēdo & obsecrando
q desistat & pœniteat. Et qā ī hac nō adhibet testis, poterit pbari
p iuramētū soli⁹ denūtiātis scdm do. qnq tñ pōt fieri denūtiatio
sine admonitiōe: vt j. subijciā. ¶ Tertiū requir, q si nō adimplet, &
desistit, adhibeat vn⁹, vel duo testes, corā qb⁹ fiet scda monitio. &
ista poterit pbari p vnū testē, & iurm denuntiantis: vt in. c. omni
infra de test. agitur enim de modico prauidicio. ¶ Quartū exigi
tur, quod postea fiat denūtiatio ecclesiae, id est Praelato suo. vt hic
in ver.

a **SEBA. SAPI.** ¶ In illo actu. Vide q̄ no. Moder. post Ber. in l. vni
uersis. C. de præci. impe. offe. & probatur ex his, q̄ no. gl. in l. cū actu. i. gl.
ff. de neg. gest. quam dicit sing. Andr. Sicut in repe. C. qui admitti. colū. ij.
vbi etiam las. col. iij. faciunt etiā no. per Bar. & alios post eum in l. nō so-
lū. §. sed vt probari. ff. de ope. no. nun. Vbi traditur, quod quando debet

probari factū quali-
ficatū: nō sufficit fa-
ctū probari, nisi et
qualitas probetur.
ZACHARIAS.

b ¶ Formam præcef-
sisse. hoc ē verū, si
tradita sit ab hoīe. a
secus si à iure: p ea, b
q̄ posui in apos. ad
istum in. c. sup. qd-
nū. §. verū. nu. iij. in
ver. præter, seu vl-
tra. §. de offi. deleg.
ZACHARIAS.

c ¶ Oīmodā simili-
tudinē. Adde istū
in. c. quia. v. & qd
ibi posui in apo. ad
ipsum i. ver. dictio
sicut. nu. 6. §. eodē.

d ¶ Cōueniri. pōde-
ra, q̄ istud nō col-
ligitur hic ex eo, q̄
non constat q̄ rex
Franciæ non reco-
gnoscat superiorem:
imō regula est, qd
Cæsar imperat in
vniuersa iurisdic-
tione, q̄ videt ascen-
dē-
tē & descendē-
tē: & in septen-
trione & oriēte: vt
in authē. vt omnes
obe. Bal. in j. const.
fforū. Et ideo Pap.
hic non iudicat de
iurisdic-
tione tpali:
q̄ spectabat ad su-
periorē i. tpalibus:
vt est Imperator.
iō nō pbat̄ hic,
q̄ papa nō habeat
iurisdic-
tionem, q̄
laicus nō recogno-
scit superiorē. & ad
dictū Bart. in illa. l.
rñde nō esse verū,
q̄ superior nō reco-
gnosces supiorem
possit iudicare in
cā ppria: quia illa
lex dicit, qd valde
iniquū est. vñ licet
Imperator nō p̄su-
matur hēre illā ini-
quitatē: q̄ sanctis-
sim⁹ optim⁹ & re-
ligosissimus: vt i. l.
q̄ solidū. i. §. j. ff. de
leg. ij. Bal. i. poemi.
fforū. & q̄ qd facit
p̄sumit, vt Deus fa-
cere, vt i. aut. de hē-
re. & fal. in prin. q̄
non est sic in alio.
vnde non videtur
bene dictū, quod
possit esse iudex i
cā ppria. Nec ob.
q̄ cessat superior,
q̄ possit iudicare:
q̄ poterit adiri pa-
pa defectu laici. Itē

in versicu. quod si. ¶ Quinto qd corā Præla-
to p̄bet iste denuntiās p̄t̄m illi⁹ & se obser-
uasse formā in denuntiando. ¶ Ex quo infer-
tur, quod vbi ad substantiam alicui⁹ actus
exigitur certa forma fundans se super illo a-
ctu. a debet probare formam præcessisse. bad
hoc. c. j. de re. eccle. non alie. li. vj. ¶ Not. qd
excōicatus debet haberi sicut gētilis & infi-
delis. Dictio tñ sicut, posita in tex. non deno-
tat oīmodā similitudinē, sicut dōct. & be-
ne. Quia cū gētili licet loq̄, sed nō cū excōica-
to: & in. c. cū excōicato. iuncto. c. ad mensam.
xj. q. iij. & ibi vide rōnis diuersitatē. Vñ i hoc
sunt deterioris cōditionis excōicati, q̄ genti-
les. sed in hoc sunt similes, quia vterq̄ est se-
paratus à sacramentis ecclesiæ: & quia vterq̄
videtur esse mēbrū Diaboli. xj. qd. iij. c. audi
deniq̄. ¶ No. ex tex. singulariter iūcto tex.
c. per venerabilē, q̄ si. sint legi. q̄ Princeps se-
cularis etiā superiorē, non recognoscens, nō
pōt directā via conueniri corā Pa. hic enim
papa se excusat id facere rōne peccati p viam
denuntiationis. & tñ Rex Franciæ non re-
cognoscit superiorem in temporalibus: vt
in præalle. c. per venerabilem. Limita hoc, vt
dicam infra super gloss. in ver. iudicare Licet
Innocē. hic dicat, qd de iure subest Papæ. sed
ille tex. facit in opp. inquantū dicit, q̄ potuit
se subijcere: q̄ & c. facit qd not. Bar. in l. vna.
C. ne quis in sua cā. & dixi. §. in. c. proxi. q̄ nō
recognoscens superiorē, pōt esse iudex in cā
sua propria. & sic nō subijcitur Papæ. Cessat
enim ratio literæ, si non arguitur eius pecca-
tū. Nec ob. c. licet ex suscepto. j. ti. px. vbi i de
fectū imperij succedit Papæ: quia debet intel-
li quo ad illos, in quibus Imperator habebat
iurisdic-
tionē: quia surrogatus non debet plus
habere, q̄ ille in cuius locum surrogatur. de
supplen. negli. præla. in cle. vna. & de do. post
diuor. resti. c. nuper. & in regula. is qui in ius.
de reg. iur. li. vj. facit qd no. glō. in. c. qm. x. di.
vbi no. q̄ de Imperatore nō appellat̄ ad Papā.
¶ No. q̄ per cōtrariā cōsuetudinē seu pri-
uilegiū, detrahīt iurisdic-
tioni dominorū seu
dorū, vt nō ipsi domini cognoscāt, sed illi ad
quos consuetudo, vel priuilegiū iurisdic-
tionē defert. & vide q̄ no. in simi. Bald. in. c. si qs
per triginta. si de feu. fuerit controuersia. col-
latione. x. vbi tangit, an vasallus possit præscri-
bere cōtra dominum: vt non teneatur ad ser-
uitia. Et cōclude, q̄ sic. & vide qd dicā in. c. ad
audiētā. de præscrip. ¶ Not. in ver. nō igit
q̄ Imperator est subiectus in spiritualib⁹ ne-
dum Papæ, sed et Episcopo loci. facit ad hoc
c. duo sunt. xcj. dist. & vide q̄ not. in. c. oīs. de
maio. & obe. & in. c. oīs de poeni. & remis. Ex
quibus dic q̄ etiā suo presbytero parochiali
subiectus est: & ex his deprehendit & cogno-
scitur excellentia dignitatis ecclesiasticæ. & sa-
cerdotalis ad regalem & secularem: cū nul-
lus cleric⁹ quantuncq̄ minimus, sit etiam
subiectus Imperatori: vt. §. eo. c. cū non ab ho-
mine. vnde dicit glo. in præalleg. c. duo sunt. q̄
nulla dignitas secularis similis est sacerdotio.

pōdera, quia non erant hic iudices pares, iuxta no. per gl. in. c. cæterū. §. e.
Dic tu, q̄ erāt suspecti. Bal. in. l. imperialem. §. præterea. de probi. feu. alie.
per fede. Andr. Barbar.

c **SEBA. SAPI.** Quod descendens. ex quo sequitur, q̄ descendentes
per lineam fœmininā, dicuntur de genere illius. & hoc tenet Pau. de Cas.

e ¶ No. etiā quod descendens de descendentibus
alicuius, dicitur descendisse de eius gene-
re. ¶ No. quod cū proceditur ad correctio-
nē peccati, non est facienda distinctio inter
magnum & paruum. In modo tamen coercē-
di & puniendi, & in generibus poenarum, be-
ne fit differentia: vt in. c. qui cōtra ecclesiæ pa-
cem. xxiij. q. j. vbi est bo. tex. cum gl. facit. c. fa-
nē. de off. deleg. & in. c. ij. eo. ti. li. vj. ¶ No. qd
est pax? est enim vinculum charitatis. Vt pax
habeatur debet geri bellum. xxiij. qd. j. c. noli
existimare. Charitas autem est dilectio dei &
proximi. & cum charitas sit spiritualis virtus
qua saluamur. de pce. di. ij. c. charitas. ideo cir-
ca pacem & iuramētum specialius cognoscit

f ecclesia secundum Hostien. ¶ No. quod cū
de pace fracta constat seu dubitatur, cui⁹ cul-
pa processerit violatio: potest cognoscere pa-
pa, & debet rōne peccati compellere ad pacē
reformādā, seu ad treugas inēdas. An hoc
fit licitum inferioribus potestatibus, dic qd

f sic f respectu subitorum. de quo per Bart. in
l. congruit. ff. de offi. præsid. & l. ambitiosa. ff.
de decr. ab or. fa. Dixi plenē super ru. de treu-
ga & pace. & vide tex. no. iuncta gl. quod Epi-
scopus etiam potest cōpellere ad concordia.

g xc. distin. c. placuit. ¶ Nota singulariter ex
versicu. postremō. quod treuga s̄ ad tempus
facta. potest appellari pax. Nam tex. iste dicit

h quod Rex Franciæ non seruauit pacis fœde-
ra vsq̄ ad præfixum terminum: & si cū fuerit
ita positum tempus, non potest intelligi, nisi
de treuga. Quod tenet Ioā. an. in addi. Spe. de
treu. & pace. post prin. vbi iudicat hoc ad. q. an
tiquitus disputatam. Quidam hñs guerrā cū
alio domino p̄misit cuidam nobili dare sti-
pendium pro centum equitibus ad adiuuan-
dum, donec guerra esse finita: demum ille p̄-
missor fecit treu. cū inimico suo ad annū, &
vltra, donec reuocabitur: queritur, an tenea-
tur interim promissor ad stipēdium? & vide-
tur concludere, q̄ nō, i etiam si fuisset dictū,
donec pax fieret & ibi vide latius. ¶ No. vlti.

i ordinem procedendi in denuntiatione iudi-
ciali: quia de plano. & c. & dicam j. latius. ¶ Pri-
ma gl. ponit casum. Et dic melius supplendo
prout colligitur ex fi. literæ: quod Papa post
denuntiationem sibi factam per Regem An-
gliæ: scripsit Regi Francorum. vt deberet ser-
uare compensationem. Ipse verō rescripsit
quandam excusationem assumendo: quam ta-
men nō probauit. Vnde Papa commisit Epi-
scopo Eboracē. & cuidam Abbati, vt tam
querimoniam Regis Angliæ quam excusatio-
nem Regis Franciæ audirent: coram quibus
Rex Francorum, nunquam voluit compa-
rere. Vnde nō fuit passus, quod illi cognosce-
rent. Quapropter Papa scripsit legato, qui
erat in partibus, vt habetur in ver. ne igitur.
vt si Rex Franciæ faceret, prout ibi dicitur:
deberet totam terrā Regis subijcere interdi-
cto. & q̄ papa timuit, ne prælati & ppli scāda-
lizarent, & puocarent ex mādato, quasi pa. ve-
lit fauere regi āgliæ, & violare iurisdic-
tionē

in. l. j. C. de cond. in
fer. loci. i. cōfi. xxv.
inci. domin⁹ Paul.
& Corne. in consi.
ccxxij. incipien. in
hac cōsultatiōe. in
iij. volu. Vide etiā
quod no. Abb. i. c.
Raynutius. in. j. no.
j. de test. & Barto.
in. l. si rem. §. licet.
ff. de rei ven. & do.
in. l. iij. in prin. ff.
de libe. & posthu.
in quibus locis de
nominatio fit à ma-
tre.

f ¶ Dic, q̄ sic. In ma-
teria vide plenē p
istum in. c. cū inter-
ris. §. de electi. Æn.
Falco.

SEBA. SAPI.

g ¶ Quod treug. vi-
de Bal. i. c. j. §. vafal-
li. de pace Constā.
vbi dicit, quod si-
cut non accedēs ad
soluendum ppter
guerrā excusatur:
ita propter treugā
de quo per Roma.
in singu. ccxvij. in-
cip. sicut non acce-
dens. & dixit etiā
Petr. de Ancha. in
consi. lxxxvij. aliās
lxxxvj. incipien.
præmissa facti. qd
sicut emptor gabel-
larum excusatur à
tributo consueto
propter guerram:
ita & propter treu-
gam. sequitur Feli.
in. c. significauit. co-
lum. j. versi. secun-
dō limita. j. de iudi.
& Andr. Sicut. in. c.
j. de ferijs.

ZACHARIAS.

h ¶ Potest appellari
pax. Adde gl. doc.
in. l. cōuentionē. &
ibi Alex. in. ij. colū.
ver. item facit iste
textus. cum multis
concor. ibi per cū
fig. ff. de pa. & Ioā.
Andre. in addit. ad
Spec. in ti. de treu.
& pa. in gl. in ver.
paleiscantur.

¶ Quod nō. pōde-
ra text. hic in ver.

Panormi. super prima Secundi Decret.

boſufficienter oſte
 dit . q̃a p̃haſ dētm̃
 Innoc. hic, q̃ refert
 Bal. i. c. ſi q̃s p. xxx
 ſi de feu. fue. cōtro.
 q̃ nō ſufficit vnus
 teſtis cū delatiōe iu
 ramēti: ex quo iſte
 tex. requirit ſufficiē
 tē probationē . & a
 p̃baſ hoc dictū Io
 an. And. in. c. Rom.
 §. cōtrahātes. de fo.
 cōpe. li. vj. q̃ refert
 Bal. in. l. p̃ſcripti.
 C. ſi cōtra ius. & ſic
 probaſ illud , q̃ ſi
 lex requirit ſuffici
 entē p̃bationē, nō
 ſufficit vnus teſtis
 cū delatione iura
 mēti. l. ſi. C. vbi de
 cri. agi oportet . in
 verſ. ſufficiēs iſtru
 ctio. Andr. Barba.
 Anto. Franciſ. b
 ¶ Tu adde circa
 hoc, q̃ vbi cūq̃ lex
 requirit ſufficiēte
 probatiōem fieri,
 vel ēt ſi eſſet facta
 mētio de probatio
 ne ſub cōditiōe: nō
 ſufficit vnus teſtis
 cū iuramēto ī ſup
 plemētū ſue defe
 ctū p̃bationis. qm̃
 iuramentū nō dicīt
 eſſe p̃batio: ſed q̃ ſi
 p̃batio, vel potius
 releuatio ab onere
 probādi vt in. l. eū
 q̃. in princ. ff. de iu
 rei. v. q̃ ſit quaſi p̃
 batio, vide not. gl. i
 c. ſi q̃s. i. ver. abſol
 uendus. ſi de inue.
 inter do. & vafa. lis
 oria. & no. Bal. i. c.
 ſacramēta. de con
 ſuet. re. feu. & i. c. j.
 §. cōuēticulā. de pa.
 iur. fir. & vide mul
 toſcaſus ī qb⁹, qñ
 lex requirit plenam,
 vel ſufficiētē p̃ba
 tionē fieri, nō ſuffi
 cit p̃bare p̃ iura
 mētum. quos enūe
 rat Alex. de Imo. i
 l. licet Imperator.
 ff. de legat. j.

ZACHARIAS.
¶ In spūalibus. Cō
clude breuiter &
paucis, qđ Papa tā
in tpalibus qđ spūa
libus habet ptātē:
vt hic plenē p doc.
sed non debet nec
potest se de illis tē
poralibus ī tromit
tere: nisi ex cā ma
xima no. in. c. cām.
j. q. fi. sint leg. & ibi
bo. tex. & iste ple
nē in. c. venerabilē.
col. j. s. de ele.

Regis Fraciæ:& q̄ etiā propter hoc non fer-
uaret interdīctū ferēdū p̄ legatū:Papa scripsit
prælatis p̄ Fraciā cōstitutis:vt in lra habetur.
Itē,vt patet in antiqua,mādauit Prælatis, vt
Inīam quā ferri cōtigerit seruēt.alīas cōmina-
tur,q̄ illos puniet de iobedientia & ex his ha-
bes clarē casum. ¶ † Gl.ij. q̄rit,nū qd penes pa-
pā sit vterq̄ gladi⁹: an verò habeat ptatē tm̄
in spūalibus. ^a Primò allegat,q̄ tm̄ in spūali-
bus:& ad hoc adducit plura.Secundò cōclu-
dit ī effectū,q̄ habet iurisdictionē ī spūalib⁹
habitu & actū:& in tpalib⁹ habet habitu sed
executionē cōmisit ecclesia Imperatorib⁹ &
Principibus seculi.& remittit ad not. in cap.
causam.ij. q̄ fi.sint legi. ¶ Ioā.an. inducit ali-
qua q̄ tēdūt solū ad probādū,q̄ executio gla-
dij tēporalis est interdicta Papæ, & cuilibet
ecclesiastico:q̄ infra adducā.sed primò subne-
ctam ad cōfirmationē gl. q̄ ponit hīc Io. de li-
gna.ad probādū,q̄ Papa habet iurisdictionē
tēporalē habitu:quia in habentibus ordinem
in vniuerso impossibile est esse duo equē pfe-
cta.sed imperator non est maior: ^b ergo non
erit equalis.Item multitudo principatū ma-
la est.Item quia Imperator est dominus tem-
poralium,Papa spiritualiū:tēporalia ordinā-
tur in finē spiritualiū.j.q̄.ij. si quis obiecerit
sicut ergo aīa dominat corpori:sic Papa Im-
peratori.Item principatus Papę est infusus à
Deo.xxj.di.c.in nono.Principatus tēporalis
ab homine.xcīj.di.c. legitim⁹.Ergo principa-
tus Dei debet pręesse principatui hominis.
Item Petrus,vt Dei vicarius habuit oīmodā
potestatem. sic & alij successores ī vicariatu.
Itē principatus optimus est vbi vnus princi-
patur.secundò politicorum. vnus ergo Prin-
ceps in orbe.Itē,qa sic est ī regimine cœlesti.
Et quod executio sit interdicta, inducit Ioā.
illud Io.xvīj.Conuerte gladiū tuū in vaginā
& illud Ber.ad eugeniū. Aggredere subditos
verbo, sed non ferro. qd vsurpare gladium
tentas, quem semel iussus es mittere in vagi-
nā?&.j.ad Thim.īij.c.Epm̄ oportet non esse
percussorem.Item minister noui testamenti
est minister mansuetudinis & sacramenti vni-
tatis.sacramētū verò altaris representat vni-
onem Christi & ecclesię, quā significat vni-
o aīæ ad corpus: qa sicut aīa viuificat corpus:
sic Christus per hmōi sacramētū viuificat ec-
clesiam.& iō executio gladij materialis.q̄ di-
uidit animā à corpore,p̄enes ministrū sacra-
mēti vnitatis esse nō debet. Vñ Ber.in loco p̄
alleg.Gladiū materialē habet Papa nutu:Im-
perator verò iussu:miles vsu,vñ manu.& hoc
ēt innuit extrauagās Bonifacij vnā sanctam.
Sed ego addo gl.valde no.in cle. ad nostrum.
de here.in ver.ecclesię.q̄ elegāter probat hāc
cōclusionē,q̄ Pa.sit summus, ^c & oēs sunt ei
subiecti.vide ēt gl.in præl.c.cām.& per Inn.
in.c.licet ex suscepto.j.ti.proxi.per Hostiē.in
pręalle.c.per venerabilē.& in sum. q̄ fi.sint le-
gi. s̄. qualiter & à quo. ¶ Et vt habeas aliqua
principia ī hac materia,scias q̄ duplex est po-
testas:vna spiritualis,q̄ est penes summū pō-
tificem:alia temporalis,quę est penes Regem
seculi:vt in.c.solitæ.de maio.& obe. Spiritua-
lis autem est prior temporali in tribus: vt di-
cit Host.in loco pręalle.ī dignitate, seu maio-
ritate.itē in institutione:item in authoritate

seu potestate. Est enim prior in maiori-
tate, sicut spiritus est maior corpore. & est prior in in-
stitutione. unde sacerdotium Melchisedech præ-
cessit legem scriptam. de quo in. c. translatum.
de constituto. Item per sacerdotem Deo iubente fuit or-
dinata regalis potestas. j. Regum. c. viij. in fin. Dicit
dominus ad Samuel. Constitue super eos re-
gem. est ergo sacerdos prior potestate & authori-
tate. quia spiritualis potestas instituit & iudi-
cat temporalia. de electo. venerabilem. xv. q. 6.
vj. c. alius. Item patet hæc maiori-
tas ratione sub-
iecta: quod quod melioribus præest, tanto maior
est: ut in aut. de defensionibus. c. iij. nos igitur. col. iij. sed
anima cui Papa præest præferenda est omnibus
rebus humanis, quibus Imperator præest. xij.
q. j. c. precipimus. ergo Papa præest Impera-
tori. ¶ Item hoc probatur ex vi fidei. sicut
enim ponere duo principia est hæreticum: ut de
sum. tri. & fi. ca. j. & ij. Sic & ponere duos vi-
carios æquales in terris est hæreticum. Facit
gl. no. in. c. non autem. vij. q. j. Est enim ecclesia mi-
litans diuinitus exemplata ab ecclesia triumphan-
te: dicente Iacob. in apocalypsa. in prin. Vidi Hieru-
salem sanctam nouam descendentem de celo
& c. Moyse dictum est Exo. xxv. quod omnia faceret
secundum exemplum sibi monstratum. Cum
igitur in ecclesia triumphante sit vnus Princeps
summus, cuius obedientiæ tota ipsa ecclesia
perfectissimè est subiecta. scilicet Deus: necessariò
sequitur, quod etiam ecclesie militanti vnus sum-
mus Princeps præsideat. Imperator ille non
potest: cum non valeat præesse in spiritualibus:
ergo est papa qui & temporalibus præesse
potest, & per alios ministros seculi vindictam
sanguinis exercere. Nam & sacerdotes exer-
cuerunt & habuerunt vtramque potestatem. xj.
q. j. c. relatum. & no. Inn. in præall. c. licet ex su-
scipto. Item christus vtramque potestatem in
hoc seculo exercuit, quando voluit. unde fla-
gello facto de funiculo eiecit vendentes &
ementes de templo, cathedras vendentium co-
lumbas euertit: & mensas numulariorum:
ut habetur Matth. xxj. & Marc. xj. c. & j. q. iij.
c. ex multis unde in Psal. Deus iudicium tuum
regi da. & c. Et hæc simpliciter potestatem trans-
tulit in Petrum dicendo: Pasce oues meas. non
distinguemus in modo pascendi: imò cum pe-
trus diceret: Ecce duo gladij hic. Christus re-
spondit. Satis est. non dixit nimis est. Item cum
vellet uti gladio, Christus prohibuit dicens.
Mitte gladium tuum in vaginam. non dicit
abijce gladium. unde tantum prohibuit exe-
cutionem ratione supradicta. Omnia enim il-
la ponderanda sunt: cum Christus ferè semp-
loqueretur figuratiuè. Nec ob. si dicatur, quod
imperium & sacerdotium profluxerunt ex eo-
dem principio: scilicet à Deo. in authen. quo
modo oportet Episcopi in princ. colum. j. &
in. c. solite. de maio. & obed. Fecit Deus duo
magna luminaria, & c. ut ibi. Et alibi cano-
nicus dicit. Cum ad verum ventum est, ultra sibi, nec
Imperator diuina pontificatus arripit: nec po-
tiffex iura Imperatoris usurpet: quoniam idem
mediator Dei & hominum homo Christus
Iesus actibus proprijs & dignitatibus distin-
ctis officia potestatis vtriusque discernit, & c.
xcvj. distictè. quia fatendum est quod imperium
sicut sacerdotium processit à Deo: & nedum
summum imperium, imò & quolibet inferior
potestas

¶ Est maior . Vide
Bal.in.l. rescripta.
C.de preçi . Impa
ra.offe.vbi dicit, q
Papa est maior Im
peratore secūdu
quid, sed non sim
pliciter. And. Bar.

¶ Sit summus. Ad-
de Old. cōf. clxxx.
De hac materia vi-
de latè. d. Præposi-
tū. xxj. di. in nono.

¶ Nec Imperator.
vide.d.Anto.in.c.
translato.de cōsti.
vbi dicit, q̄ Impe-
rator nūq̄ iuridicē
habuit potestatem
legis cōdendē ī lai-
cos:nisi quādo fuit
approbata p̄ pap.
Andr.Barb.

SEB. A. SAPI.
¶ Xcvj. dist. Vide
Albe. de Rosa. in. l.
bene à zenone. co.
ix. C. de quadrien.
prescript. & in. c. l.
cunctos populos.
col. v. C. sum. tri. &
fi. carchie piscopu
Flo. in. iij. par. sum
me. ti. xx. c. iij. §. vij
vbi late de hac ma
teria.

potestas dicitur à Deo. vñ in passione Christus ait ad pilatū. Nō haberes in me potestatem vllam nisi data esset tibi desuper. Sed hæc potestas non deriuatur in principem secularem immediate à Deo: sed per debitā & subalternatā emanationē à vicario Christi Iesu, apud quem sunt iura cælestis & terreni imperij. dicit tex. xxij. disti. c. omnes. ¶ Hinc est q̄ imperiū trāsferre potest de certo genere personarum ad aliud genus: vt in c. venerabilem. de electio. Imperatorem inungit, approbat, confirmat, reprobatur, deponit causis exigentibus: & ab eo iuramentum fidelitatis recipit: vt in præalle. c. venerabile. & in c. ad Apostolicā. de re iud. lib. vj. & in cle. Romani. de iureiuran. Et secundū hoc intelligi debet Apostolus ad Romanos. xij. Nō est potestas, nisi à Deo. & subdit, quæ autē sunt à Deo ordinata sunt. Vel rñderi potest ad præmissum contrarium, & aliter: q̄ quatenus cōsideratur potestas tēporalis respectu exercitij, est ex Dei voluntate penes secularem: sed isti exercentes istos duos gladios habent se adinuicem, vt minor & maior: & sic vnus sit supremus in ecclesia militante, sicut in triūphanti. Nec hoc ob. q̄ Christus tributū soluit: & quæ sunt Cæsaris Cæsari mandauit donari: qm̄ ipse soluit: vt vitaret scādalum. Mat. xvij. c. xxvij. q. j. c. iam nūc. Item soluit tributū in quantum homo, & vt daret alijs exemplū soluēdi. xj. q. j. c. si tributum. & c. magnum. sicut & legē spūaliter in oībus obseruauit: licet sibi non incuberet necessitas, nec simpliciter dixit, reddite oīa Cæsari. sed

13 quæ sunt Cæsaris. ¶ Nam dictio quæ restringit. vt not. in l. j. C. de sum. trini. & fid. cat. & in c. fin. de cle. non resi. Iussit ergo reddi nō oīa, sed quæ sunt sua. Ex quibus oībus & multis alijs, quæ possunt adduci, quæ breuitatis causa omitto, satis cōcluditur, q̄ papa sit maior Imperatore. & q̄ penes ipsum papā sit suprema potestas: licet non habeat exercitium gladij tēporalis. ¶ Sed diceret ad qd̄ valet ista maioritas & prærogatiua, cum non valeat papa perturbare illam iurisdictionē tēporalis principis: nec minuire, nec exercere per se: vt in c. si imperator. & in c. cū ad verum. xvj. disti. & hic in c. causam. qui fil. sint legi. & ipse Deus exercitiū interdixit: vt. s. disti. est. ¶ Respondetur q̄ valet ad multa: & primò, vt ipsum imperatorem tanq̄ inferiorem destituat exigentibus causis: sicut vt pluries legi factū: cū approbet & cōfirmet, vt in præalleg. c. venerabilem. Item in oībus arduis negotijs & maximis difficultatibus generantibus scandalum in Christianitate papa potest hmoi maioritatis ratione se intromittere etiā inter laicos, & exercere istam potestatem sibi à Deo tributā: vt optimè patet, in c. pro humani de homi. lib. vj. & in cle. pastoralis. de re iudic. xvj. q. v. c. ali. & præalle. c. venerabilem. de elect. Sicut enim ipse Christus q̄ nō erat solitus hanc potestatem exercere, ipsam tamen exercuit in arduo facto & cōcernante decorem cultus diuini: vt quando flagello facto de funiculis. & c. Ita & ipse papa licet regulariter exercere non debeat: attamen instantibus negotijs arduis hoc potest. arg. op. in simili in l. si hominē. ff. mā. & eorū quæ no. Inno. in c. quod super his de vo. & vbi ista negotiorum necessitas nō cōtingit habent locum iura generaliter loquentia q̄ papa debet præesse spiritualibus. Imperator temporalibus. & hæc sufficient quō ad hūc passum: & vide Bart. ff. de requi. re. in l. j. in §. j. vbi dicit Danthem fuisse post mortē, quasi propter hoc de hæresi damnatū: quia in quadā sua disputatione, quam posuit in quodā suo libro, quē fecit super monarchia, tenuit imperium non descendere ab ecclesia. Nam vt ipse Bar. dicit, ecclesia pulcherimis rōnibus tenet contrarium. & vide in extrauagan. Bo. vnam sanctā. & sic limita & intellige Bart. in l. hostes. ff. de cap. & postil. re. ¶ Glo. in ver. ethnicus. alleg. concor. sed nō declarat vocabulum. Ideo quæro, quid vult: seu quid importat hoc verbū. Dicit Io. and. q̄ ferē q̄ ethna sit mons in Arabia, secundum alios in Sicilia: vt dicit Seneca in epistola. v. in princip. de quo exit riuulus sulfuris, & continuo viget ignis: & sic isti erūt in igne continuo. Vel secundū Hug. dicit ethnicus ab ethno, qd̄ est gentilis: tales ergo meritō sunt vtandi. Et probatur hæc expositio. j. q. j. c. nonne. vbi tex. exponit ethnici. i. gēti les & dicunt gentiles: q̄ tales sunt quales sunt geniti: quia nō sunt regenerati baptisinate. & dic q̄ qualibet expositio est bona. Tamen puto, quod propriè dicatur ethnicus ab illo monte ethna, q̄ in veritate est in Sicilia: & distat à ciuitate mea ferē per. xiiij. miliaria: scilicet à ciuitate cathanię & ille mons est valde fructiferus

2 ¶ Restringit. Not. q̄ natura relatiui est restringere. Adde do. Alexandr. in consi. xlvj. incip. ponderatis verbis. in. ij. colum. vers. v. in. ij. volu. qd̄ est secundum ordinem omnium consi. clxxxvij. & vide per eundem in pulchro casu in consi. xxij. incip. viso processu in penul. colum. in fi. v. volu. Tu verò circa materiam relatiui, vide quæ eleganter ponit moder

& habet os latissimum & profundissimū: ita vt terminus & finis eius nullo modo videri possit. Et ex illius ore à tpe beatæ Agathæ vsq̄ ad hodiernū diem bis exiuit siue processit ingēs ignis: & multa mala ferē incredibilia fecit per loca, in qbus habuit trāsitu: & lōge deteriora fecisset si non forent merita beatæ Agathæ: cum eius reliquijs & velo deuotissimè populus abiit obuiā. Vnde ferē ab aliquibus maximè ex narratis in vita patrū, q̄ ibi sit os inferni. qd̄ satis pōt teneri tenendo. q̄ infernus sit sub terra. De quo vide tex. cū gl. xxij. q. iij. c. hæc autem vita. in prin. Vñ appellatur excōicatus ethnicus quasi dānatus: quia nisi resipiscat perpetuò erit in inferno. vnde & oēs gentiles & infideles possunt dici ethnici isto respectu. & sic pōt intelligi. c. nonne. j. q. j. Publicanus autē dicitur quasi publicè peccā tsecundū Io. an. Et dicit, q̄ olim oēs existentes cōtra legē Iudeorū appellabantur publicani quasi peccatores. vñ in euāgelio. Quare cū peccatoribus & publicanis manducat & bibit magister vester & c. vnde excōicati possunt dici publicani & c. quia publicè existunt in peccato. ¶ Gl. in ver. peccat. quærit, dicitur in tex. q̄ rex Angliæ etat paratus probare q̄ rex Frācię peccabat in ipsum, quomodo peccabat in eū: rñdet eū offendēdo se ule dendo. dicit tñ q̄ aliter accipit verbū peccare in c. si peccauerit. ij. q. j. quasi velit dicere gl. q̄ in c. si peccauerit. illud verbū si peccauerit in te & c. exponit. i. te sciente. sed hic iste peccabat in eū. i. in eius lēione. sed dic vt dixi in notabilibus: q̄ ista autoritas pōt intelligi utroq̄ modo, q̄ satis probat hīc. ¶ Glo. in ver. iudicare. opp. cōtra tex. Dicit em pap. q̄ non intendit iudicare de feudo: & tñ in effectu iudicat dū cōpellit ad satisfactionem. Glof. rñdet q̄ non iudicat directē de feudo, sed indirectē sic, ratione peccati inducēdo ad pœnitentiā, quia aliter pœnitere nō pōt, nisi

14 satisfaciatur. ¶ Dicit Hosti. q̄ processus papæ pōt excusari dupliciter. Primò cognoscēdo quo ad veram naturā feudi, & de ipso feudo: vt quia rex Franciæ non debet esse iudex in causa propria. & sic non poterat ipse cognoscere: nec pares curię debebāt cognoscere: quia meritō erant suspecti regi Anglię vnde licet rex Frācię hīc vellet, vt cognosceret per suā curiam ex quo tamē erat meritō suspecta regi Anglię nō debebat hoc fieri. Iō propter defectū iudicis, potuit addiri: pa. vt in aut. vt disse. iudi. §. si verò cōtingerit. col. ix. ¶ Not. ex hoc dicto q̄ habens cām cōtra non recognoscentem superiorē pōt directē illū cōuenire corā pa. qui ratione illi generalis & supremę potestatis quā habet. vt. s. dixi poterit de hoc cognoscere qd̄ videt satis rationabile. Et hoc apertē sentit gloss. in c. ex

b ¶ Ipse cognoscere. vide Bald. in c. j. in tit. de inuesti. i. maritum facta. vbi pulchre loquitur. And. Barb.

c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Habes cām. Vide Ang. i. l. de pœratio. ff. ad l. rho. de iac. d. Ant. i. rep. c. p. venerabi. co. x. j. q. si. sint le. & Old. i. cō. 83. i. cian ep̄s

norum princeps. d. Ias. in l. cunctos populos. in. ij. lec. in. j. col. & se. C. de sum. trini. vbi ponit regulam, & fallentias & quasdā pulchras quæstiones. A enā. de fal. ANTO. FRAN. ¶ Circa materiam relatiui nō prætermittas Bar. in l. cūctos populos. C. de sum. tri. vbi ponit de relatiuo substantiæ & accidentis. & eundē Bar. i. l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. & in l. legatis. de cōdi. & demon. & tene mātī glo. in l. ij. C. mōn. quæ dixit, q̄ relatiuū, quis, vel qui, quādoq̄ facit simplicem relationem quādoq̄ specificā. Et adde, q̄ relatiua referunt omnes qualitates præcedentes: vt in l. si quis seruū. in. §. si. ff. de leg. ij. Et ad de q̄ relatiuū iunctū verbo futuri temporis facit cōditionē: & idēo ponitur distributiue in l. Stichū, q̄ mererit. ff. de leg. j. q̄ exponitur iureus erit, & quatenus erit. Ad qd̄ vide etiā Bar. in l. si debitor. in. ij. not. ff. de cōtrahē. empt. & in l. q̄ liberis. in §. j. ff. de vul. & pupil. & in l. clemēs. in. §. si ita. ff. de hæred. in l. si quis fūdum. vbi etiā per Bar. ff. de cōtrahē. empt. & tene mētī glo. quæ est in l. j. C. de sent. quæ sine cer. quanti. profe. dux dixit, q̄ relatiuū qui, quæ, qd̄, est relatiuum substantiæ & non qualitatis, de quo vide per Bar. in l. vniū. in. j. colum. & in. j. opp. ff. si cert. pet. & quæ habetur p. doc. & maxie Are. i. §. alteri. insti. de inutil. stip.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.

- a ¶ Deficiente impe-
rio. tex. est bon. &
valde no. in alle. c.
licet. j. de fo. cōpe.
quē ad hoc p. fin
gu. all. Ro. fin. suo
cccxiij. inci. vacā-
te impio. licet Car-
di. ibi tenuerit op-
po. de quo p. Feli.
& mod. ibi: & an
ista successio papę
vacāte ipio faciat
q. possi. tpscribi cō-
tra imperiū vacās
vide Inn. in. c. olim
el. j. de resti. spol.
q. nō p. tex. illum
quē ad hoc ibi pō-
derat. Idem tenet
Car. i. c. cū cōtigat.
j. de iureiur. cuius
fuit pōderatio q.
iste. in. c. cū depu-
tati. j. e. vltra pōit
Et qd. in delegato
an succedat. vide
quō p. eundē Ro.
sing. palle. qd. ha-
bes decisam p. ex-
trauag. Io. an. xxj.
quę incip. & fra-
trū & coeporū mo-
re. Et qd. in casu cō-
trario. an succedat
impator vacāte se-
de papali vide pal-
le. Ro. sing. seq. q.
nō dicit eē casum
sing. in. c. qualiter.
j. eod. titu.
- b ¶ Sumariē. istud
nō videt bñ dictū
& cōfundit p. istū
tex. in ver. sufficiē-
ter ostēdere. unde
requirit q. probet
sufficiēter. ergo
nō erat probatio
summaria. Pōdera-
benē: q. per alios
non ponderatur
And. Barba.
- c ¶ Cognoscere. Vi-
de oīno q. scripsi
post illū in addi. s.
eo. in. c. ceterū. nu.
21. in apost. incip.
vtrum iudex. Ae-
ne. falco.
- SEBASTIANI.
- d ¶ Denūtiationis.
Vide Feli. in. c. q. i
ecclesiā. co. xxj.
ver. ij. declara. ij. de
de cōst. vbi ponit
q. sublata aēione
p. principē si rema-
net obligatio na-
turalis pōt fieri
executio illi. obli-
gationis p. viā de-
nūtiationis Enā
gelicā. & hoc etiā
voluit do. Alex. in
i. iur. gentiū. s. sed
cum nulla. colum.
finali. ff. de pactis.
- e ¶ In. l. Diui. vide

transmissa. tit. proxi. & facit q. nemo pōt esse
acephalus. i. sine capite. xij. di. c. nulla. ¶ Et
pro hoc vide singulare dictū Inn. in. c. licet ex-
suscepto. j. ti. proxi. vbi dicit q. qñ necesse est
semper est recurrēdū ad papā: siue sit neces-
sitas iuris q. ali. nō sit iudex supior siue facti
puta q. de facto minores iudices nō pnt suas
snias exequi: nec valet pscriptio in cōtrarium
de pscri. c. cū nō liceat. & cōtra summā ptatē
nō currit pscriptio: vt no. Inno. in. c. bone. el.
ij. de postu. pla. & sicut deficiente imperio^a de
facto succedit papa. in. c. licet. j. tit. pxi. ita &
cū deficit de iure: q. est talis psona q. nō reco-
gnoscat impatorē: vt dicit de rege Frā. in. c. p.
venerabilē. q. fil. sint legi. de rege Hyspaniē in
c. Adrianus. lxij. di. per gl. & hēc no. Et hanc
iurisdictionē exercere pōt p ea q. dicta sunt
in gl. ij. p ea quē le. & no. i. c. per venerabilē.
q. fil. sint legi. & qd. s. dixi in. c. cū venissent.
s. eo. Et in hoc. c. notabiliter intelligi qñ ipse
nō recognoscēs superiorē pcedit cōtra sub-
ditū suū: vt tūc possit esse iudex in facto pro-
prio. secus si nō subdit⁹ vel saltē nō oīno sub-
ditus: vt erat rex Angliā. & ille vellet agere
cōtra eū: quia tūc pōt illū cōuenire corā pa-
pā. qd. not. nō tñ pbat ex tex. vt statim dicā. sed
dictū est satis rōnabile: q. nemo pōt pscribe-
re cōtra summā ptatē papę: vt nō sit illi sub-
iectus vt no. Inn. in. c. hone. ij. de postu. prela.
q. esset acephalus. qd. esse nō debet. xcij. di.
c. nulla rōne. ¶ Secūdo principalit⁹ pōt sal-
uari pcessus papę rōne violationis iuramen-
ti & pacis. & huic rationi videtinniti papa in
isto tex. vt sic principaliter cognoscat rōne
peccati: & in cōsequentia de feudo: vt ēt sen-
tit gl. alioquin sequeret scdm Host. q. qñcūq.
vasallus cōmitteret feloniam contra dñm: &
qñtuncūq. iuste damnaret semper haberet re-
cursum ad eccliam. Dicit tñ: q. etiā in hoc ca-
su nō esset semp denegāda audiētia. ¶ Nā
esse pōt q. iniquē & iniuste pcessum esset: &
ratioe peccati possit hoc ecclesia examinare
summarie^b & secundū q. inuenerit admitte-
re, vel repellere talē & c. ar. C. de adulte. l. qm
Alexadrū. & C. de fal. vbi etiā patet in eo qd.
le. & no. in. c. pacto. in. s. q. a verō. de offi. dele.

¶ No. ex hoc dicto Host. q. vbi dubitat de
peccato ad fundādā iurisdictionē suā incidē-
ter cognoscere pōt an subsit peccatū qd. vi-
det esse cōtra id qd. ipsemet Hosti. no. in. c. si
clericus laicū. j. de fo. cōpe. vbi vult, q. si laic⁹
cōuētus corā iudice ecclesiastico p clericū ne-
gat illā rem esse ecclesię. nō possit ecclesiasti-
cus incidēter de illa re cognoscere, cuius cō-
trarium sentit hīc in simili. & hoc dictū cre-
do verius, vt ibi dicam. ¶ Scdō not. ex hoc
dicto q. pro iniusta snia pōt haberi recursus
ad ecclesiam per viā denūtiationis: qd. fa-
tis putat procedere. d. Ant. qñ acquieuit snie
timēs appellare ob tyrānidē superioris. Sec⁹
si nō snie acquieuit: q. tūc ille q. obtinuit sen-
tentiā satis pōt ex hoc suā cōsciētā excusare
qd. tñ limita. secundū Inn. in. c. q. pleriq. de
immu. ec. vbi tangā. ¶ Aduerte q. Bart. hac
q. tangit in extrauaganti ad reprimandum. in
verbo denūtiatione. vers. qd. de tuto. & c. &
ibi absolutē cōcludit q. super sentētiato p iu-
dicē propriū nō habet locū hēc denūtiatio:
quia nō pōt ampli⁹ cognosci de peccato ob

stante excep. rei iudi. vt. l. si quis cūm totum.
ff. de except. rei iudi. Nam speciale est in cau-
sa criali, vt qñcūq. possit cognosci. ad hoc
alleg. tex. no. in. l. Diui. ff. de pēnis. Idē vide
tur tenere Bal. in. c. j. s. si q. s. per triginta. si de
feu. fue. controuer. col. x. sed excipit, si causa
est ecclesiastica, seu allegat vsuraria prauitas
& no. hoc vltimū. isti tamen nullā mētionē
faciunt de dicto Host. hīc in cōtrariū. ¶ Ego
pro concordia dicere sic: q. aut victor in cau-
sa cōfiterē sniam iustā: & debet denūtiatio^f
admitti quia talis sententia est reuocāda: vt
singulariter ponit Inn. i. c. quia pleriq. de im-
mu. ec. Pro hoc, quia præsumptio iuris & de
iure admittit probationem in contrariū^g p
confessionē illius, ad cuius validitatē ius prae-
sumit: vt no. Cy. & alij doct. in aut. sed iā ne-
cesse. C. de do. ante nup. Idem dico, vbi noto-
riē constaret de iniustitia snia: per notabile
dictum Inn. in. c. fraternitatis. de frigi. & ma-
le. facit. c. inter ceteras. & quod ibi dicā. de re
iudi. Vbi verō cessat cōfessio victoris, seu no-
torietas: est magis dubiū: sed hoc casu dicere
q. aut ista denūtiatio potest per clara indi-
cia probari q. victor peccat: quia scit sniam
iniustā tunc deberet admitti denūtiatio. Nō
ob. q. denūtiatus dicat, q. cū conscientia te-
neat vel opponas rei iudica. exceptionē. Nā
prima exceptio non ob. quia assertio sua cō-
fundet per clara indicia probāda in cōtrariū
quā praualeat vnus assertioni. ar. c. ij. de re-
nun. lib. vj. & l. dolū. C. de dolo. & l. non oēs.
s. a barbaris. ff. de re mi. & quod ipse Bar. no.
in dicta extraua. in ver. denūtiationē. in pe-
q. & qd. j. dicā i materia denūtiatiōis. Nec ob.
secūda exceptio. f. rei iudi. quia ad aliud agit
nunc, q. primō. f. vt denūtiatus corrigatur a
peccato. Primō autē agebat principaliter de
ipsa re. & sic cessat. l. cū quæritur. ff. de excep.
rei iudi. facit quod in simili no. Inn. in. c. inter
dilectos. de exce. prel. ¶ Et ratioe peccati
sentētia non transit in rei iudi. facit optimē.
d. l. diui. in pri. Vbi princeps secularis cognos-
cit ad relaxādū pēnā corporis: fortius de-
bet hoc facere iudex ecclesiasticus ppter pee-
nā aīa: cōsideret tñ iudex ea quē no. Inn. in. c.
tenor. de re iu. ¶ Gl. super verbo. ipsum. opp.
& videt, q. rex Frāciē nō poterat cognosce-
re de feudo: quia qñ qñtio est inter dñm & va-
fallū, dñs nō cognoscit, sed pares curiā: vt in
l. imperialem. de prohi. feu. alie. & no. in. c. ce-
terū. s. eo. Gl. fatec cōtrariū: sed p hoc nō re-
pondet ad istū tex. quia videtur innuere op-
positū in ver. ad ipsum. sed pōt dici, q. hac cā
vertebatur inter vasallos: vel melius spectat
ad ipsum. i. ad suam curiam. & sic videt cōtra
id quod. s. dixi post Host. q. papa hīc directē
nō intēdit cognoscere de feudo solo. ¶ Gl.
super verbo. consuetudinem. colligit, q. cōsue-
tudo parificatur priuilegio. Hoc limto data
capacitate personā: aliās lōgē plus pōt priui-
legiū, q. cōsuetudo, vt in. c. quanto. cū ibi no.
de consue. & vide pulchrū dictū Ioā. an. in. c.
ij. de preben. lib. vj. vbi dicit, q. laicus^k non
pōt conferre bñficia etiā si contulit tanto tē-
pore de cuius contrario memoria hominū
non existit: & ex priuilegio papæ statim pos-
set. lxij. di. Adrian⁹. ¶ Gl. in. ver. quicunque.
oppo. contra text. in eo, q. allegat papa hīc
legem

ibi Bar. & itellige
vt pereūdē i. l. j. s.
fi. ver. itē no. ff. de
qñtio. Aene. falco.
¶ Denūtiatio ad
mitti. Adde viden-
dum eundem cōf.
lx. ij. lib.

SEBASTIANI.

¶ In contrarium.
Vide Bal. i. an. ad
hāc. col. ij. ver. itē
dubitat. C. de vsu.
& Feli. in. c. quali-
ter & qñ. j. col. xvj.
ver. in. fallit. j. de ac-
cus. Alex. in. l. ne-
motest. col. v. ff. de
lega. j.

¶ Nō ob. Tu pō-
dera quia sita eēt
sequeret q. ius ciui-
le & canon. euer-
teretur in totū q.
voluerunt psumi
p snia q. trāsuit
in rei iudi. c. cū in-
ter vos. de re iudi.
vbi per oīa prae-
sumitur pro iusti-
tia: illa est psumptio
iuris & de iure er-
go nō admittitur
pbatio i cōtrariū
per indicia. vide
Bal. in aut. cleri.
C. de epis. & cleri.
vbi dicit q. ius ci-
uile & cano. cōue-
niunt in hoc. & vi-
de qd. voluit Ang.
in. l. si certis annis.
C. de pa. sis. vide
Bal. in auth. cleri.
C. de epis. & cleri.
vbi tāgit. & idē fa-
cit in auth. ad hāc
C. de vsuris. And.
Barba.

¶ Ratione pecca-
ti. Adde Bal. cōfi.
alle. lx. Pau. de cas.
confi. cccxiij.

¶ Laicus. Adde
Oldra. confi. j.
ZACHARI.
¶ Adde Feli. in. c.
ij. col. j. ver. videt
etiā q. ex cā. j. de
ma. & obed. iste in
c. dilecto. primo
no. Io. an. & alij.
de testi. Pro quib⁹
est bo. glo. in. c. im-

perium. dist. x. Car. conf. l. vii. incip. proposita questione. & quod notaui in apostil. ad istum. & Feli. in c. dilecto. in prin. s. alle. & in c. cam. co. ij. ver. dum dicit abbas priuilegiū. s. de præscrip.

a **SEBA. SAPI.** ¶ Sustinere poenā. Vide Bar. in l. fi. ff. de fal. & quo modo lex correctā possit allegari in argumentū, vide Andr. sicu. in cōfi. lx. incip. aut hæsi-
tatio. colū. vj. in j. volu.

ZACHARI.

b ¶ Ratio non tollitur. Et istam rationem licitum est alleg. vt voluit glo. in j. in princ. de cōiun. cum eman. libe. & glo. in j. constitutio. C. & in l. ij. C. de vete. iur. enu. melius, q̄ alibi. l. j. & ibi Gul. de cug. C. de la. li. tol.

ANTO. FRAN.

¶ An liceat allegare legem abrogatam, dicas, q̄ licet sit abrogata, tamen remanet ratio legis & ppter illam rationem remanentem potest allegari ipsa. l. abrogata. & ita debet intelligi text. in glo. in l. j. hic al. C. de la. li. tol. pro quo vide Innoc. qui optimè declarat in capit. nouit. hoc. eodem titu. Et adde quod lex in dubio censetur esse perpetua licet hoc non dicatur in ea. vt est gloss. in vers. perpetuum. quæ alle. bona iura in cle. sæpe. de verbo. significat. Et adde, quod lex noua ad dens aliquid legi antiquæ recipit omnes limitationes antiquas: vt p Ioan. andr. in cap. procurator. de electio. lib. vj. in glo. ij. & in c. foelicis. de poenis. lib. vj.

& in c. dispendia. de rescript. eod. lib. & vide cle. ij. in glo. i. de offic. vica. & glo. in c. auaritia. in vers. clericos. de elect. lib. vj. Et quod lex abrogata possit alleg. respectu rationis quæ etiam remanet sublata ipsa lege vide gloss. in j. constitutio. C. quæ hoc idem voluit. Et adde quod lex correctā in vna persona censetur etiam esse correctā in omnibus correlatiuis: vt per Bar. no. i. l. fin. C. de indi. vidu. in prin. & vide Bald. in l. fi. in v. colum. C. de edict. diui. Adria. tollē. vbi dixit quod lex correctā dicitur falsa. & propter ea non potest allegari nisi respectu rationis. Imò si lex correctā est clausa in corpore iuris, illam allegans non punitur: sed si non est clausa in corpore iuris allegans punitur de falso, secundum Bart. in l. j. de coniun. cum emanc. libe. Pro quo videtur tex. in c. auctoritate. de præben. lib. vj. & de hoc vide etiam per Bald. in j. constituto. C. in s. summa. & per Bart. in l. fi. ff. de fal. & ibi per Alexā. plenè. & habetur per do. Anto. de bu. post Innoc. in c. j. de constituto. vbi dicunt quod ad decisionem causarum futurarum potest allegari lex correctā, si transierit in cōtractum non subiecti. & potest etiam allegari in argumentum per habentem potestatem legis condendæ. vt in c. volumus. & in c. quicunque. xj. q. j. & ad materiam omnino vide Alex. in d. l. fina. de falco.

c ¶ Non pōt reuocari. Adde Ro. conf. cclij. Abb. conf. ij.

d **SEBA. SAPI.** ¶ Non subdito. Vide Feli. in c. j. de proba. col. ij.

legē abrogatā: debet ergo sustinere poenā **a** C. de vite. iur. enu. l. vlt. Rñdet primò, q̄ pōt allegari, nō vt faciat ius, & vt cā decidatur secundū illam: sed vt habeatur ipsius notitia, vt ostēdatur quātam deuotionem habuit pmulgator ad ecclesiam. ¶ Secūdo soluit, quod lex potest allegari: licet sit abrogata ppter rationem sui: quia ratio nō tollitur **b** vt. l. eas. ff. de cap. di. Hic em̄ allegatur ppter sui rōnem: q̄ Imperator & alius princeps secularis dedignari nō debet. vt causa eius audiat per ecclesi. exēplo illorū principum: & vide pro hoc bo. glo. in c. fuerunt. vij. di. & istas solutiones etiā ponit Inno. hic. ¶ Tertiò pōt solui, vt sentit Io. An. quod princeps potest bñ arguere per legem abrogatam. l. ij. §. & neminē. C. de cōst. pecu. nō aut inferior à princepe. ¶ Quarta solutio notabilis pōt colligi ex dictis Inn. hic, qui dicit, quod illa cōcessit priuilegiū ecclesi. vnde adhuc hodie durat. q. d. q̄ nō potuit abrogari in p̄iudiciū eccle. cui fuit illud priuilegium concessum. ¶ Et not. singulariter, q̄ solet quotidie allegari hoc dictum ad pbandum, quod priuilegiū cōcessum non subdito non pōt reuocari **c** amplius per ipsum cōcedentem. Nam habet suam vim incōtinēti cū puenerit in notitiam priuilegiati. vt in c. j. §. ex parte de cōcess. p̄ben. li. vj. Et sic nō potest amplius reuocari: cū sit ius ei q̄situm & cōcedens non est dñs: seu superior. & idem tenet Archi. in c. quicūq. xj. q. j. argu. in l. perfecta. C. de dona. quæ sub modo. vt patet, q̄ donatio semel perfecta nō reuocat. & Ioā. an. in c. cōstitut. de religio. do. ¶ Sed in contrariū facit q̄ ipse Inno. no. in c. nostra. de iniur. vbi vult q̄ cōmune obligans se per statuta ad resarcienda dāna singulorū in bello amissa pōt illud statutū reuocare: & satis vñ innuere hēc li. tera. d. Ant. hic sentit q̄ illud statutū procedit qñ statutū emanauit in fauorē subiecti: & non habuit à principio concursus equitatis & rationis naturalis: quia nulla ratio suberat naturalis quæ ibi induceret cōmune ad istud statutū faciendū. Et idem si habuisset rationē ex quo reuocatur per habentē potestatem in priuilegiatos. hoc dictū Innoc. hic procedit

cū sequē. & Alex. in conf. c. j. inci. visis instrumentis. col. ij. & in conf. xij. inci. videndū. col. fi. in j. volu. Aand. sicu. in conf. ij. in. iij. volu. Ro. in cōfil. cclij. inci. pro decisione. col. j. & latē Alex. in conf. ccxv. inci. arguen di sumus. col. ij. cū seq. in. ij. vol. Pau. de cast. in cōfi. cclxxxvj. inci. primū dubiū. col. pe. secundū antiquā impressionem.

quādo priuilegium cōcessum est nō subdito.

d ¶ Ego puto q̄ qñ priuilegiū cōcessum ē nō subdito, nō possit amplius reuocari: vt in hoc dicto Inn. Et idem puto si fuisset cōcessum per viā statuti & trāsiuisset in cōtractū seu in conuentionē: vt quia dicit statutum. Quicūq. venerit ad habitandū in tali territorio, sit immunis ab omni collecta. Certē si aliqui extranei venerunt ad ibi habitandū non pōt amplius illud statutū quo ad illos reuocari: quia illud trāsiuit in quasi contractū **e**: quo etiā princeps obligatur: vt no. in c. j. de proba. & hoc expressē voluit Bar. in l. hi qui. ff. de iur. immu. & in l. quod semel. ff. de decr. ab or. & in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur.

Additio. ¶ Sed respectu eorum qui nondū venerūt tenet Bar. in di. l. oēs populi. q̄ pōt reuocari ex quo res est integra. arg. in l. si pecuniam. ff. de condic. ob caus. quod prima fronte videtur cōtra dictum Inn. hic. Sed cōcorda tu, q̄ dictū Bart. procedit qñ statutū fuit gñraliter editum: q̄ tūc videtur qdam cōtractus innominatus q̄ re integra potest reuocari vt. d. l. si pecuniam. Sed dictum Inn. procedit in priuilegio specialiter non subdito concessio, quod immediatē habuit vim suā, cū puenit in notitiam priuilegiati. de cōcess. p̄ben. c. j. lib. vj. ¶ Et ex his optimè annecto. q. disputatā p. d. Ang. de peru. subtilissimū legū docto. In electione ptātis fuit statutū q̄ de omni poena pecunia. q̄ exigeret deberet habere ipse ptās quartā ptē: & tpe electionis p homicidio seu alio crimine erat poenā pecu. postea cū fuit elect⁹ & offm̄ acceptauit. fuit illa poena pecu. p statutū mutata in poenā corporalem: quærit vtrū hmōi statuti mutatio noceat potestati quominus nus habeat dictā quartā poenæ pecuniariæ iuxta formā primi statuti. Et post multa cōcludit q̄ si huic mutationi ptās cōtradixit q̄ sibi debebatur. Non enim potuit hoc statutum

f mutari in eius p̄iudiciū **f** ar. opti. in l. in concedēdo. ff. de aqua plu. ar. & C. de ser. & aqua. l. aquā. Et allegat pro casu præalle. l. quod semel cū sua gl. ff. de decre. ab or. fac. & l. lucius in fi. ff. ad muni. & hoc singulariter no. E qui

cernit ne absq. facto suo auferatur sibi ius suum contra regulam. l. id qd nostrum. ff. de regu. iur. Et quia contractus ab initio sunt voluntatis: ex postfacto sunt necessitatis. l. sicut. C. de actio. & oblig. tamen Io. de imol. post Cyn. in l. non amplius. ino. §. j. de lega. j. dicit quod statutum quod omni anno debeat certa quantitas fratribus p̄dicatoribus pōt reuocari: quāuis ex eo videatur esse quæsitum ius ipsis fratribus. De quo etiam ibi vide plenè per Alexan. Adde tamen quod si statutum esset iuratum an posset tolli per secundum statutum quod voluit Bart. in l. omnes populi. in x. col. in ver. circa tertiā. vbi multum ponit circa materiam reuocationis statutorū. & etiā per Alex. & per eundem Bart. in l. sciendum. ff. qui satisda. cogan. & omnino per Alexan. in conf. c. ij. & seq. in. ij. parte conf. Et an & quando statutum nouum contrarium antiquo derogat ipsi statuto antiquo. habetur per Cyn. in l. ij. in fi. C. de testa. tut. & in l. sed & posteriores. ff. de legi. Adde tñ q̄ statuta cōtraria debēt cōcordari. nec in dubio dicit vñ statu. corrigere alterū licet vñ sit posteri⁹ altero. Sed si nō pñt cōcordari: tūc stat posteriori scdm Cy. Bar. & Bal. l. pal. l. sed & posteriores. & cōtra Bar. & Ale. l. gall. §. qdā rectē. ff. de lib. & posthu. & q̄ eūdē Alex. in cōfi. lxxix. in. iij. parte cōsiliorū. & p Bar. & Bal. in l. oēs populi. vbi etiā p. d. Alex. in. vj. col. ff. de iusti. & iur

f ¶ Præiudiciū. Adde videndum quod voluit Ancha. conf. cclxj.

e ¶ Quasi cōtractū. Statutum qd trāsiuit in quali contractum non potest amplius reuocari. Limita nisi ex causa publicæ utilitatis. Nam tunc potest reuocari. Et istud dictum Bart. in istis terminis limitat Modernorum excellentissimus do. Iaso in l. Barbarius. in. ix. colum. vers. xij. ff. de offi. prato. vbi enumerat tres casus in quibus princeps potest tollere ius quæsitum tertio. vide omnino do. Alexand. qui in proposito multa adducit in conf. c. i. incip. visis instrumentis. post princ. & in penul. colū. vers. non ob. in. j. volumi. scilicet quod statuta siue priuilegia quæ transierunt in contractum non possunt reuocari. & vide omnino eundem Alex. plenè in conf. j. in v. colum. vers. maxime cum sequen. in. ij. volumi. Aenā. falco.

Anto. Franci.

¶ Circa istum passum an statutum quod transiuit in contractum possit reuocari: dicas, quod pro parte negatiua facit quia si transiuit in contractum non videtur posse reuocari in p̄iudiciū eius cuius fauorem cō

Panormi. super Prima Secundi Decret.

bus infero q si sunt aliqua statuta conferen-
tia priuilegia doctoribus legētibz in ciuita-
te q illa statuta mutari nō pnt in praiudiciū
doc. forensiū cōductōrū tempore quo existe-
bant illa statuta. & satis habet æquitatē. For-
tē em̄ permiserūt se cōduci illo salario ppter
immunitates, quas statuta locorū deferebāt
26 eis. ¶ Si verō vt reuertar ad primū dictū
priuilegiū cōcessum est subdito maximē per
viā statuti: & tunc aut habet actū successi uū:
& tūc potest reuocari saltē quo ad futuros
actus. & ita loquit. c. in nostra. & dictū Inno.
ibi. quia oīs res per quascūq; cās nascit & c.
in regula. j. j. de re. iur. sed si habet actū momē-
taneū: ita q priuilegiū statim suū effectū for-
titū est non puto posse reuocari: quia transi-
uit in ius gentiū: nisi subsit cā, propter quā
etiā ea quę sunt & cōpetūt de iure gentiū pos-
sint reuocari per no. per Inno. in. c. quę in ec-
clesiarū. de cōsti. & per legistas in. l. fi. C. si cō-
27 tra ius vel vti. ¶ Ex p̄dictis habes vnū ca-
sum, in quo lex abrogari nō pōt. Adde alium
qn̄ est canonizata per papā, vt tūc saltē in fo-
ro ecclesię remaneat eius effectus: quia cen-
setur lex papę: vt est tex. in. c. in primis. ij. q. j.
iuncta gl. no. in ver. hęc est lex. Et de materia
an & quādo possit allegari lege abrogata, vi-
de qd no. in procemio huius cōpilationis, p
Arch. & c. frequēs. & de resti. spo. lib. vj. & de
cōces. p̄bē. c. autoritate. eo. lib. & qd no. in
sum. Host. de immu. eccle. § in quātū sub. § sed
nec illa immunitas. versi. nec credendū est. &
28 ver. seq. ¶ Vltimō glo. hīc colligit ar. q ec-
clesia pōt imponere legē cū pro ipā facit: sed
cōtra se eā recipere nō tenet. Et hoc expresse
asserendo tenet hīc Inn. & facit. xxxvij. di. c. si
quid veri. & quod no. in. c. fi. de so. vbi Host.
ponit aliquas regulas, an & qn̄ cōstitutio lai-
corū debet obseruari in foro ecclesiastico. no.
etiā in. c. ecclesia sanctę Marię. de cōsti. Nec
ob. si dicatur q ex quo ecclesia recipit aliqd
pro se tenet etiā recipere cōtra se. iij. q. iij. c.
si quis testibus. quia scdm Host. istud est spe-
ciale fauore eccle. & in eius lesionē retorque-
ri nō debet. C. de legi. l. qd fauore. Vel dic, vt
no. in. c. fraternitatis. j. de her. ¶ Gloss. in ver.
corripere. facit tria. Primō tacite oppo. & sol-
uit. Secūdō oppo. & nō soluit. Tertiō similiter
Secūda ibi. *argu. contra*. Tertia ibi. *quandoque*.
¶ Oppo. primō in eo q text. dicit ad officiū
papę pertinere corrigere de quolibet pecca-
to & c. Nam ex hoc euacuabit forus secularis
cū puniat delicta laicorū. & ad hoc deputati
sunt iudices seculares & principes. xxij. q. v.
c. sunt quādā. & c. lex debet. & c. administra-
tores. & c. principes. cū multis simi. ¶ Sol. gl.
metu cōtrarij supplet ad literā, q pōt eccle-
sia cognoscere saltē indirectē. i. inducēdo in
directē ad satisfactionē: cōpellēdo ad pñiam
qd an generaliter pcedat sic debeat intelligi
vt j. subijciā. ¶ Secūdō oppo. de. l. hæreditas.
ff. de pe. here. & aduerte, quia illa lex pōt ad-
ci pro & cōtra. Ibi em̄ dicit q ad iudicē eccle-
siasticū pertinet, licet nulla actio cōpetat cō-
pellere hæredē: vt faciat sepulchrū defuncto
vn̄ cōcordat cū tex. in q̄tū cōpellit laicū. facit
cōtra qā idirectē impedit se de laicis. Sed dic
q est casus notabilis & specialis: quia actus
est pius, sicut in alijs pijs actibus currit ad

ecclesiam: vt not. j. de test. c. cū esset. & c. relatum. de regu. domi. c.
de zendochijs. ¶ Tertiō oppo. cōtra tex. qn̄ semper peccās pu-
niendus est: vt. l. si vernus. § si oliuā. ff. ad leg. Aquil. vbi colligēs oli-
uam maturā alterius peccat: & tñ nō tenet pœna legis Aquil. Sol.
secūdū doct. nō est simpliciter verū q remaneat impunitus. Aut
em̄ colligit oliuas immaturas: & tenet ad dānū legis Aquil. vt ibi.
Aut colligit maturas: & tenet restituere oliuas & perdit expēsas
vel laborē, quē subijtin colligendo. Vel aliter lex Aquil. cōpetit p
dāno dato: vn̄ si colligit maturas nulli dānū dedit: ex quo eas resti-
tuit. Sed per hoc nō tollit quin pro malo aio alia pœna teneat, &
etiā furti: quia cōtractauit rē alienā. Nā & malū puniri debet quis
30 inde sequat bonū vide tex. cū gl. j. xxij. q. v. c. relegantes. ¶ Gl. in
ver. de plano. querit, quia text. dicit, q hīc erat procedendū de pla-
no, qualis erit iste processus: Rndetur dupliciter. Priō q non in
forma iudicij, sed in modū denuntiatiōis. Vel aliter de plano. i. si-
ne strepitu iudiciorū. Host. dicit stādū primę expositioni cōi: hęc
est em̄ denuntiatio iudicialis, in qua procedēdū est de plano. sed
nō est veritatis examinatio omittenda: vt j. dicā. quę dicit, q ex to-
to non excluditur forma iudicii. ¶ De mō procedēdi in qualibet
specie denuntiationis, & ipsarū effectū. Aduerte quia hīc Host. &
in pluribus alijs locis huius. c. & cōiter doc. sentiūt q hęc denūti-
tio fuit iudicialis. Cōtra qd ego op. ex isto tex. vbi in pluribus lo-
cis & maximē in principio fūdat se super autoritate euāgelica. b
Item postea subijcit q serenissimus rex Anglię erat paratus pro-
bare q circa hoc factū seruauerat seu processerat scdm formā euā-
gelicā. Itē fortius papa j. subijcit, q cū sit vocatus ad regimē eccle-
się nō pōt mandatū diuinū nō exaudire vt nō procedat scdm for-
mā ipsius. f. Dei: & sic apertē innuit q ista fuit denūtiatio euāgeli-
ca. cui⁹ cōtrariū cōiter dicūt hīc doct. Nec aliter ad tex. respōdēt.
31 ¶ Sed ego ad probandū q hęc denuntiatio fuit iudicialis, priō
induco tex. in eo, q hęc cām cōmittit delegatis: & sic iudicialiter,
licet non oīno tractādā. Licet em̄ dicat q de plano procedant nō
tñ dixit, q sine figura iudicij. Hōc em̄ verbum de plano nō tollit
omnē solēnitatē ordinis iudicarij: vt no. in cle. sape. de ver. fig. in
32 gl. super ver. & figura. ¶ Itē fortius induco tex. in eo q mandat
istis delegatis: vt audiāt grimoniam regis Angli. cōtra regē Frā. ex q
bus verbis patet q rex Anglię simp̄r se nō fundat sup p̄tō sed et
sup interesse pprio: & sic nō erat denuntiatio euāgelica, quę solū
tendit ad correctionē peccati & nō fundat se super interesse priua-
to, sicut facit iudicialis: vt j. dicā. Itē induco mādātū factū legato:
vt totā terrā serenissimi regis Francię subijciat interdicto: & sic
non stat in meris finibus denuntiatiōis euāgelicę: quę vult, q nō
parēs habeat pro ethnico & publicano. ¶ Non ob. motiua supe-
rius facta: quia hīc allegat autoritas euangelica: quia hęc iudicia-
lis inducā est ad instar euāgelicę. Sicut em̄ ibi procedit rōne pec-
cati, ita & in ista: licet sit finis iudicialis, vt vltra correctionē etiā
denuntians seruet illęsus: vn̄ sicut in illa requiritur monitio: & q
ostendat peccatū: ita & in ista. vn̄ dicit procedere papa hīc secun-
dum formā euangelicam: quia est inducā ad instar illius: & habet
quodāmodo oīmodā similitudinem. & hoc sentit multum tacitē
Io. an. in quadā apostill. super verbo scdm formā ipsius. vn̄ putat
Io. an. super gl. seq. q hęc denuntiatio iudicialis sit in scriptis por-
rigēda: & q sit lis cōtesta. ad hoc vide tex. in verb. ne ergo. & in ver-
bo. *utrum iusta sit &c.*

Additio. Et sequit Bart. in extrauagā. ad repri. in verbo
denuntiationē. vbi aliqua bona tangit ad mate-
riam huius legis. ¶ Glo. vlti. gr̄it qā papa mādāt hīc discuti ex-
ceptiones opponendas cōtra denuntiationē: quę exceptiones admit-
tant? Resp. q exceptio criminis: siue denuntiās prosequat iniuriā
propriā, siue alienam. ¶ Io. and. dicit hoc procedere in denuntia-
euangelica, & canonica: sed in euāgelica admitterent infames, dū
modo egerint pñiam de delicto: vt hīc not. Io. and. Vinc. Inno. &
Bar. Brixi. ij. q. j. c. si peccauerit. In iudiciali verō de qua intellexit
Io. and. hanc literam loqui putat secus. In hac enim & crimino-
sus audietur nisi fortē excommunicatio obstat: vt j. de excep. c.
exceptionem. Vel alia spoliatio, siue depredatio: vt j. de ordi. co-
gni. c. ij. & si. vel alia exceptio praiudicialis. Et hoc not. quod cō-
tra iudicalem denuntiationem admittitur exceptio spoliationis.
extendit enim multum ista iura.

Additio.

SEBASAPI.

a ¶ Eius effectus.
Quādo dicat lex
canonizata vide p
Feli. in. c. ij. colū.
xviij. ver. lex posi-
ta inter canones. s.
de rescript.

b ¶ Autoritate euā-
gelica. pōdera tu
subtiliter: qā hic
dicit de plano. & i
principio dicit suf-
ficienter ostendat
dat: quia hoc pro-
bat, q licet iudi-
ciū sit summariū:
tamen non respec-
tu probatiōis. vi-
de Bal. & ibi remi-
ssim. l. p̄scrip. C.
si contra ius. And.
Barba.

33 **Additio Nico.** ¶ **†** No. hoc dictū, qd sequit Bar. in extrauag. ad repri. in ver. denūtiatio nem. vbi per hoc decidit q. obstat exce. Mace. non pōt creditor contra filiūfam. istam denūtiationem facere: quia licet obligatio naturalis teneat filiūfam. vt. l. quia naturalis. ff. ad Mace. tamen huic obligationi praiudicat beneficiū Macedoniani, qd fuit introdu- ctū in odium ipsius creditoris & in fauorē parētum: & ad delicta coercēda: vt. l. j. ff. eo. Ad hoc allego Inn. in. c. quia plerūq. de imu. eccle. vbi per hoc expresse tenet filiūfam. non teneri ad restituendū etiā in foro aīa^a. Allego etiam aliā subtilē rōnem. s. quia nihil est apud hunc filiumfam. cuius dñum nō habeat. Nam rei sibi mutua- tē dñum in eum trāsit: vt. l. ij. ff. si cert. petā. Contra actionē aut q. cōtra eū intentari pōt legitimā exceptionē habet. Vñ cū excep- tio sit ei data cōtra hāc actionē ab eo q. actionē dedit sibi sufficit & tur^o est et quō ad Deū scdm eū. Ex quo dic malē sensisse Bar. i. l. si pōne cā. ff. de cōdi. inde. vbi dicit q. liberatus cā pōne tene^t restituere in foro anime: qd est cōtra p̄dicta & facit qd not. Bald. in. c. j. s. si quis per triginta. si de feu. fue. cōtro. collā. x. Vbi dicit q. in istis exceptionibus pōnarū nō habet locum hāc denūtiatio. ¶ Sed quia supra facta est mētio de multiplici denūtiatione: que- ro quotuplex est denūtiatio: doc. hic cōiter dicūt, q. quadruplex sit species denūtiationis. Alia est em euāgelica, alia iudicialis, alia canonica, & alia regularis. Discutiamus quālibet de per se: q. ma- **34** teria est quotidiana. ¶ **†** Et primō circa euāgelicā q. ro: vñ proce- dat hāc denūtiatio: an ab actu iustitię: an ab actu charitatis: de hoc vide per Arch. ij. q. j. c. si peccauerit. vbi cōcludit, q. quatenus **b** ordinat ad tollendum peccatū^b, procedit ab actu charitatis: sed quatenus ordinat ad instruēdum alios per exēplum, procedit ab actu iustitię. xj. q. iij. c. p̄cipuā. ¶ Scdō querit, an quilibet tenea- tur ad hāc denūtiationē faciendā ex p̄cepto: an ex cōsilio tantū. Ioā. an. & Inno. dicunt p̄latum teneri ex p̄cepto. pro hoc: q. ver- ba euāgelica sunt imperatiui modi: vt patet valde & c. ergo obli- gant sicut verba p̄ceptiua: q. qd p̄cipit imperat. xiiij. q. j. c. quis quis. s. qd p̄cipit. sed in non p̄lato dicūt q. est cōsiliū: & ad hāc **c** non tene^t, nisi sicut ad alia pia opera. ¶ Io. de lig. dicit q. aut q. ri- tur de denūtiatione fiēda circa delictū cōmissum: & nō est p̄- cepti aut de denūtiatione fiēda circa committēdum, & est p̄- cepti. Ratio q. circa cōmissum sit denūtiatio propter p̄niam, q. imponere nō pōt priuatus nec ad ipsā cōpellere. Sed circa cōmit- **d** tendū nō sit denūtiatio ad p̄niam^d: cū delictum adhuc nō sit cō- missum: sed tendit ne peccet: qd pōt quilibet priuatus prohibere. Si em tene^t quilibet prohibere iniuriā fiēdā socio: de sent. excō. q. te. c. delicto. eo. tit. lib. vj. multō magis tene^t propulsare pericu- lū aīa. do. Ant. dicit q. licet hāc distinctio sit aqua, tñ quo ad fo- rū pōnitentiale subest eadē ratio: vt peccator corrigat. idē se- cundū eū satis pōt teneri indistinctē primū dictū Archi. qui hanc q. latius p̄a^t ceteris plenē attingit in p̄gal. c. si peccauerit. & tādē simpliciter cōcludit, q. est p̄cepti: & maximē per illā authorita- tem Augu. de verbis dñi. Si neglexeris corrigere, peior eo, qui de- liquit factus es. Error em cui nō resistet, approbat. lxxxij. dist. c. er- **r**or. Dicit tñ q. licet sit p̄cepti, nō tñ est semp peccatū, si omit- tat. Nam quedā sunt p̄cepta negatiua^e: & ista obligāt semper & ad semp. i. in oī tpe: q. prohibent act^o peccatorū: qui omni tē- pore sunt mali. de iureiur. c. si Christus. Quedā sunt p̄cepta affir- matiuā: & hęc inducūt actus virtutū q. nō quolibet tēpore de ne- cessitate fieri debēt: sed debitis tēporib⁹ & seruatis circumstantijs debitis. Ad hoc quod nota. de consecra. distinctio. v. nūquam ita nec hoc p̄ceptum de monitione fiēda obligat omni tempo- re: sed seruatis circumstantijs debitis que debent semper interue- nire ad hoc vt actus sit virtuosus. Vnde post multa concludit, q. hāc admonitio pōt omitti quādoq. meritoric: quādoq. cū pec- cato mortali: quādoq. cū peccato veniali. Meritoric omittit: quā- do quis desistit à denūtiādo: quia timet ne denūtiatus fiat dete- **r**rior. f. alle. Augu. de ciuita. Dei. in princi. ego allego rationē quā in simili ponit Io. an. post. bea. Tho. in. c. j. de sent. excommunicat. **35** li. vj. ¶ **†** Cū peccato mortali omittitur, quādo probabiliter p̄a- sumit, q. ad eius monitionem corrigetur. & tamē propter timo- rem: vel tepiditatem omittat. alle. l. distinct. c. si quis diaconus. xl. dist. c. si paap. Cū peccato vero veniali omittit, qñ efficit tardior

a **SEBASTIANI.** ¶ Foro animæ. Vide Bar. in. l. si pōne. ff. de cōdi. in debi. & Bal. in. post. decisiōe. C. de fur. vide qñ pōna debeat in foro aīe multa per Fed. in. c. j. col. xj. de cōsti. ibi examinat dictum glo. in. c. frater nitatis. xij. q. o. ij. quæ vult quod lex imponens pōnam, non sit seruanda in foro conscientie.

ad corrigēdū ppter timorē vel tepiditatē: Nō tñ omitteret, si cōstaret ei q. oīo corrige- ref ex denūtiatione sua. Et hoc mō viri san- ti nōnūq. secundum eū omittūt corrigere delinquentes. ij. q. vij. c. plerūq. & hoc proce- dit in non p̄lato. In p̄lato autem dicit ef- se peccatum, si omittit corrigere, vbi pōt si- ne scandalo. d. Anto. simpliciter sequitur. Ar- chi. nil aliud inducendo. Collect. facit illam distin. circa peccatum cōmissum & peccatū cōmittendū, seu commissum reiterandum vt primō spectet correctio ad p̄latum: ad quē spectat correctio peccatorum. Secundō ad quēlibet Christianū: & ab illo videtur ha- buisse illam opi. Ioā. de lign. & vide de mate- ria per glo. in p̄alleg. c. si peccauerit. Et po- sitis opinionibus, videtur cōcludere, q. quo ad p̄latos sit p̄cepti: quō ad alios cōsi- lium: sicut hic voluit Innoc. ¶ Ego satis cre- derem hanc denūtiationem esse in p̄ce- pto indistinctē: nec excusare debet aliquem, q. credebatur eum effici deteriorē. Considero enim q. hāc denūtiatio sit propter duo: vt iste peccator corrigatur. & vt ceteri metum habeant. Probatur. xlv. dist. sed illud. ibi pec- cantem coram omnibus argue, vt ceteri me- tum habeant: facit. iij. dist. c. factē autē sunt. Item dñs in euāgelio vult vt si non audit nec obtemperat ecclesię habeatur pro ethnico: publicano: & sic non habuit respectū, vt effi- ceretur deterior & perseveraret quodammo- do in infidelitate. Item considero, quod ma- ius bonum sequitur ex punitione vnius pro- pter bonum exemplum aliorum: q. dānum, si iste efficeretur deterior. Vide pulchrum tex. xxij. q. iij. est iniusta maximē prope fin. ibi. Cū enim indulget indigno, ad prolatio- nis contagium prouocat vniuersos. Facilitas enim veniæ incentiuum tribuit delinquēdi. & alibi. Quæ misericordia erat vni parcere & omnes ad discrimen adducere. ¶ Conclu- do ergo q. cū verba euangelica clara & gene- ralia sint, nec etiā si cōstaret q. efficeret dete- rior denūtiatus, cessat effectus omnis denū- tiationis: quia saltem propter verecūdiā suā alij arcerentur à similibus. Et sic subest alius effectus denūtiationis: & sic semper rema- net sub p̄cepto. Et per hāc rationē conclu- do idem esse circa peccatum commissum, vt subijciatur pōnitentiā: quia non pōniten- do remanet in peccato. de testi. testimonium & alij efficiūtur audaciores ad peccatū com- mittēdum: quia falcitas veniæ & c. Nec ob- q. priuatus non potest imponere pōniten- tiam fateor: sed debet instare vt ille agat vel per superiorem compellat agere. de spō. c. j. Nā vt circa cōmittendū ipse nō pōt directē prohibere: sed indirectē denūtiādo ecclesię: ita & circa commissum, vt inducatur ad p̄-

b ¶ Tollendū pec- catum. Tu ponde- ra q. Christus di- xit principaliter illā doctrinā mo- tus charitate: licet in cōsequentiā or- dine ad arcēdum alios tñ principaliter ob actū chari- tatis emanauit: er- go potius dicitur charitatis, q. iusti- tię. Andr. Barba.

c ¶ Ioan. de lig. Tu pōdera primō q. glo. in. d. c. si pecca- uerit. ij. q. j. dicit q. si est delictū cōmis- sum, aut cōmitten- dum idē nō fuit opi. Io. de lig. nec collec. sed fuit gl. Itē si ista denūtia- tio emanauit euan- gelica emanauit, vt. alij terreni à delictis: sequit q. semp erit p̄ce- pti: quia licet i de- licto cōmisso de- nuntietur illi q. de- liquit: tamen pro- dest, ne alij delin- quant, ergo semp erit p̄cepti. Itē semper etiā tene^t de delicto cōmit- tēdo: idē videt q. sit quoddam parti- cipiū: quia partici- pat de delicto cō- misso & cōmitten- do. Andr. Barba.

d ¶ Ad pōnitentiā. Tu pondera rub. de accu. vbi dicit de denūtiationib⁹ licet do. Cadi. hic dicat quod iura lo- quunt de denūtia- tione euāgelica, vt hic per Io. de imo. Tu dic q. imō re- periunt plen⁹ vt in rubri. de accus. Andr. Barba.

e **SEBASTIANI.** ¶ Negatiua. Vide Bar. in repe. l. cre- ditores. col. j. cum seq. C. de pig. cum his quæ no. Fel. & alij. c. nā cōcupis- cētia. s. de cōstitu.

f ¶ Fiat deterior. Pro certo. illud non est dictum ex eo: quia Christus voluit quod si nō

corrigat, q. dicat ecclesię: posito ergo q. efficiatur peior: tñ ecclesiā eum- puniet, seu corrigit ergo oportet compere. Nō ob. dictū Tho. q. excōi- cari nō debet qui efficitur peior. Primō, quia illud non est sine dubita- tione. Secūdō, quia non est bonū simile: quia illud dicit ad medicinā: sed in casu nostro debet dici ecclesię, si nō prodest. Andr. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a **SEBASTIANI.** ¶ Ad eleemosynam. An peccet mortaliter qui nō facit eleemosynā si pōt. vide Abb. in c. j. de empti. & v. di. latē Card. Alex. in c. non satis. lxxxvj. dist. & Fel. in c. j. col. vlti. j. dist. aliquid per eundem. c. j. de offi. iudi.

b **ZACHARI.** ¶ Quis necessariō teneat. Not. plenē Car. in cle. j. §. idē dē de reli. & ve. sanct. Archid. & Gemi. lxxxvj. di. c. fratrē imō pōt diues cogi iuit⁹ facere eleemosynā. nō. iste in c. cū causam. nu. 8. & ibi posui in apo. ad istū inver. eleemosynā. §. de electio.

ANTOFRAN.

a ¶ An quis possit

b cōpelli ad eleemo

synā faciendā. Di-

cas. q. paup. aliquo

iure actiōis nō pōt

cōpelli diuitem

ad eleemosynam

faciendam: sed be-

nē pōt denunciare

ecclesiā: vt cōpel-

lat sibi dare elec-

mosynā: vt est gl.

in c. sicut hi. xlvij.

dist. & est glo. in c.

exigunt. j. q. vij. &

adde q. eleemosy-

na ē de pcepto: vt

voluit bea. Tho. ij.

q. q. vxxij. arti. v.

et in. iij. dist. xv. ar.

ti. vj. & in eadē.

q. xxxij. arti. x. di-

cit idē sanctus do-

ctor. q. eleemosy-

na est abundanter

facienda. & debet

quis illā facere ma-

gis sibi propiis

& benefactoribus

q. alijs. vt voluit

idem Tho. ij. q.

xxxj. articu. iij. &

xxxij. arti. ix. & in

ij. di. xv. & quod

fit de pcepto. vi

de etiam per do.

Car. in c. inter ope-

ra. de spon. vbi est

no. glo. quē ponit

quod sunt genera

eleemosynarū de

quo habetur in c.

tria sunt. & c. seq.

xliij. dist. & vide Hosti. in tit. de pce. & remis. in §. quis sit effectus. i. ver.

eleemosyna. Adde tamē q. in danda eleemosyna quis nō tenetur sibi sub-

trahere necessaria. sed de superfluis debet eleemosynam facere. tex. est et

ibi bo. glo. in c. non satis. lxxxvj. dist. vbi glo. etiam dicit. q. in dāda eleemosyna prāferendi sunt consanguinei pauperes extraneis. & ibi etiā di-

cit glo. q. pauper de sua eleemosyna debet & ipse facere eleemosynam.

de quo etiam vidē per glo. in c. habebat. xij. q. ij. & vide etiam bea. Tho.

in prālle. ij. q. xxxij. vbi dicit. q. is qui indiget. si aliquādo est depu-

tat⁹ ad distribuendū inter pauperes. potest recipere pro se sicut etiā alijs

dare sed caueat ne seipm decipiat. & tene mēti. qd voluit Inno. in rub. de

paro. vbi dixit. q. parochiani possunt cōpelli ad dāda eleemosynā per

sacerdotem eorū & vide illum pulchrum tex. Luca. xj. c. qui habet. xij. q.

j. quia. & xij. q. j. decimas. & de poeni. dist. j. c. medicamentū. vbi dicit. Da

te qd superest in eleemosynā: & oīa sunt vobis mūda. Et ppter eā dixit

tex. in c. miror. & in c. medicina. de poeni. di. j. q. fuit text. Thobij. iij. &

de poe. di. j. c. q. obrē. qui fuit text. Danie. iij. q. eleemosynaliberat a mor-

te & a peccato. & vide tex. in c. nō cogant. xl. di. q. diuites. q. non possūt

seruare ieiunia debēt eleemosynis cōpescare. Et qbus sit danda eleemosy-

na: vide gl. in c. quiescamus. xli. dist. & vide aliā gl. in c. nō satis. lxxxvj.

dist. & xxxij. di. in sum. & vide optimū text. in c. forsan. lxxxvj. di. vt in

nitentiam: & malum exemplum non inferatur ad posteros. xj. q. iij. c. pceptuē. Et quōd fit pceptū patet ex illa autoritate Aug.

36 Si neglexeris corrigere & c. ¶ Itē: quia verba imperatiua obligāt: sicut pceptiua. ex quo subiecta materiē nō suadet oppositū. ar. opti. in cle. exiui de paradiso. de ver. fig. ver. nos itaq. Et verba pceptiua necessitat. x-

37 iij. q. j. d. §. quod pcepti. ¶ Itē ad eleemosi-
a nā corporālē quis necessariō teneat^b: quādo
b mors corporalis imminet. nisi subueniatur.

lxxxvj. di. c. pascē. vbi nō dicit tex. Pasce fame

monentē. quisquis pascendo hominem ser-

uare potes: si non paueris occidisti. ergo for-

tius teneat ad eleemosynam spūalē. qn ea ces-

sante proxim⁹ iurrit p pām mortale mor-

tē perpetuā. xxv. di. c. vñ orarium. & hoc est

vñ genus eleemosynę. xlv. dist. c. tria sunt ge-

nera. Itē nō obuiādo corporali morti cū po-

test. peccat. & videt ipse occidere. Vnde di-

cit canon. mortem languentibus probat infli-

gere. qui hāc cū possit nō excludit. xxv. di. c. j.

ergo fortius teneat euitare perpetuā & spiri-

tualem. maximē quia error cui nō resistitur

approbat. & veritas cū minime defensat op-

primitur. negligere qppe cū possis pturbare

peruersos nihil aliud est quā fouere: nec ca-

ret scrupulo societatis occultē qui manifesto

facinori definit obuiare: vt in prāl. c. error.

lxxxij. dist. Item omittens hanc denuntiatio-

nem cōuincitur non amare proximum sicut

tenetur. ergo nō est in charitate: & sic peccat

de poeni. dist. in. ij. §. proximos. & hoc quō ad

i. itam quāstionem.

Additio Nico. ¶ Si vis tenere

opi. Archi. po-

tes dicere qd quatenus denūtiatio ordinatur

ad instruendum alios per exemplū procedit

ab actu iustitię vt. §. in. j. q. dixi. hoc aut perti-

net ad superiorē nō aut ad priuatū. is em mo-

ueri debet ad tollendū peccatū q nō cessat si

pbabiliter credat qd ille efficeret deterior.

Sed quāro visum est. §. an hāc denuntiatio

simpliciter fit ex pcepto? ¶ Quāro an

subditus tenetur ex hoc pcepto prālatum

corrigere: & videtur q non. Exo. xix. Bestia

38

c. hęc aut. §. ex his. xxij. q. iij. & vide Archi. in c. ij. v. q. v. & vide Bar. i. l. fi. C. de anno. ciui. lib. xj. Vtrū aut eleemosyna sit dāda ei q pōt laborare sue victū querere habet per gl. sum. lxxxij. di. & in c. non ois. v. q. v. & vide gl. in d. §. ex his oibus. xxij. q. iij. & in l. j. C. de mēdi. val. li. xj. vbi cōcludit q talibus non est faciēda eleemosyna. Et adde q magnā eleemosynā facit q errantē

quā mōtē tetigerit. lapidabitur. argu. xvij.

q. ij. c. nullā. & Pau. dicit. Seniorē ne increpa-

ueris. ij. q. vij. c. Pau. dicit. Item dicit Grego.

Sanctorū vitā nullus corrigere psumat: ni

si qui de se meliora sentit. sed quis non debet

meliora sentire de se: quā de suo prālato.

arg. j. q. j. c. vilissimus. ergo & c. Arch. in prāl.

c. si peccauerit. dicit: q inquitū est actus iu-

stitiā non pertinet ad subditos respectu pā-

ti. xxj. di. inferior. & c. submittitur. sed inquā-

tum est actus charitatis sic. non tñ cum prā-

sumptione. vel proteruia. vnde dicit aposto-

lus: Seniorē nō increpaueris. sed obsecra vt

patrem. vt in prāllega. c. Paul⁹. vnde afina re-

prehendit Balaā. ij. q. vij. c. secuti sunt. & §. itē

cū balaam. Nō ob. primū motiū: quia tūc p-

latus inordinatē tangitur. quādo irreuerēter

obiurgatur. & ei detrahit: sicut Cham patri

suo. xcvj. c. in scripturis. & ij. q. vij. c. snia chā.

fic etiā respōde ad secūdū. ¶ Ad tertiū not.

dic: q psumere se simpliciter meliorē: q prā-

latus suus signum est psumptionis & super-

biā: sed estimare se meliorē qtum ad aliquid

non est psumptionis secūdū Archidi. quia

nullus in hac vita est. qui nō habeat aliqū de

fectū & aliquod bonū. de poeni. dist. iij. c. qd

ergo & dist. ij. c. si em. xxv. dist. c. nūc autem.

Nec tamen qui prālatum suū monet: semper

propter hoc se estimat meliorē. vel maiorē.

sed ei auxiliū impartitur. arg. ij. q. vij. admo-

nēdi. & c. sancta quippe rusticitas. ¶ Ad prā-

dicta induco bo. glo. in c. nolite. xxj. di. quē q

rit. an liceat subditis reprehendere Prālatū?

& soluendo dicit: q triplex est reprehensio.

Imperiosa. quā fit imperio & ptāte. & hāc

tantū maioribus cōceditur. Alia socialis quē

minoribus cōceditur. Tertia temeraria: quā

infamandi causa fit. & hęc nulli conceditur.

c ¶ Sed circa hoc quēro. an crimen papæ^c pos-

sit denunciari secūdū regulam euangelicā si

peccauerit & c. videtur. q sic. vt. §. de crimine

generaliter dixi cuiuslibet prēlati. & quia ap-

pellatione fratris venit quilibet Christianus.

d xi. q. iij. c. ad mēsam. etiam si sit Rex. d. vt hīc.

Et reperio gl. hoc tangentem in c. si papa. xl.

di. & dicit. q non potest denunciari. nisi sit

recundiam. non habet meritū: imō taliter faciens eleemosynam dicitur il-

lam perdere. xxij. q. iij. §. ex his. Et idē dicit gl. j. q. in summa q facere

eleemosynā propter vanā gloriam est peccatum. & eodem modo facere

eleemosynam malis per quā nutriuntur in malo: est potius peccatū quā

miserecordia: vt in c. si res. xiiij. q. vj. Et tene mēti q in eleemosyna plus

respicit Deus ad animā q ad illud. quod datur: vt in c. scriptū est. xiiij.

q. v. & in c. odi. xxiiij. q. j. Adde tamē q eleemosyna est principalis pars

satisfactionis poenitentia. & spiritalē medicamentū: vt in c. medicamentū.

de poe. dist. j. & tene mēti quod eleemosyna est abundanter faciēda vt

per bea. Tho. ij. q. xxxij. arti. x.

c **SEBASTIANI.** ¶ Crimē papæ. Vide do. Card. Alex. in c. sciēdū.

in §. col. ad fi. xvij. dist. in vbi declarat gl. in d. c. si papa. inquantū vult

papam posse deponi pro quolibet notorio crimine vt procedat admo-

nendo non corrigendo. sed de eius veritate posui remissiū in c. cū ve-

nissent. §. hoc titu.

d ¶ Etiam si sit Rex. Tu pondera. quia secūdū doctrinā euāgelicā. omnes

sumus fratres. & neminem excipit Christus. & papa ligatur euangelio.

& ideo si est peccator poterit corrigi. & vide glossā. in c. j. xxij. quēlliōe. j

quā loquitur de papa. qui est minor quolibet Christiano. si est Antipa-

pa. vide ibi. And. Barba.

nā facit q errantē

corripit: vt in c. q

emēdat. & i. c. tria

sunt. xlv. di. & q-

uis tria sint genera

eleemosynarū: vt

dictū est: tamē ista

eleemosy. spūalis

errātē corripere. ē

maior corporali: vt i

c. duę. ea. di. & vide

gl. & ibi p. d. Car.

in c. inter opa. de

sponsa. Et adde q

nō facere eleemo

synā egenis. cū q

pōt: tñ est qtum

rapere aliena: vt

in c. sicut hi. pal. p

quo facit tex. in l.

necare. ff. de li. ag.

vbi q denegat ali-

mēta. dicit hoīem

occidere. & vide

pulchrū tex. in c.

ois. q. vij. q. j. di-

cit q dicit negare

Christū q eleemo

synā & mīam indi

gentibus nō impē

dit. & licet eleemo

synā debēt ab oī-

bus fieri: tēnē hoc

potissimū cōuenit

clericis. q eleemo

synis & alijs pijs

operib⁹ plus alijs

debent esse intēti

vt in c. hospitalē.

xli. dist. & alibi di

xir tex. no. in c. ga

tua. xij. q. j. q. cleri

ci debent facere

eleemosynā de oī

bus. quē habēt vl-

traneccellitātē: imō

p eleemosynā faci-

ciēda possunt bo-

na ecclesiarū & va

sa sacralicetē alie-

nari: vt i. c. aurū ha

bet ecclesia. xij. q.

ij. Et adde q elec-

mosyna facta coa-

ctē. vel propterve

tale crimen, q̄ de eo possit accusari: quia aliās esset inutilis talis denūtiatio, cum nō possit postmodū denuntiari superiori, qui non est. de elect. c. licet. Ego credo, q̄ hęc denūtiatio debeat fieri, etiā si sit tale crimen, de quo nō possit accusari saltē in secreto & i pręsentia aliquorū testiu: licet postea nō possit fieri denuntiatio superiori: quia saltē forte ipse corrigeretur per hęc monitionē: & lucratus erit denuntiās animam denūtiati. pōt enim & debet facere q̄tū in eo est: vt à peccato se corrigat. Pro hoc habes bo. tex. in cle. j. de here. s. notarij. vbi notarij & officiales admonent & corripiunt inquisitores hereticę prauitatis in secreto: qñ in eorum officio excedunt: licet illorū excessus per testes probari nō possint. Facit qđ no. glo. in c. plerūq. ij. q. vij. hinc est q̄ Paulus reprehendit Petrū. ij. q. vij. c. Paulus Petrū. Et maximē hoc procedit tenendo illā opi. q̄ pro peccato omnino occulto, habet locū hęc denūtiatio. j. dicam. ¶ Sed quæro. s. visum est, quis teneat denūtiare: nunc quæro, an quilibet possit denūtiare. glo. in c. si peccauerit. & doct. hīc dicūt cōiter q̄ oēs & etiā infames & irregulares admittuntur: dūmodo nō perseuerent in crimine: qā nō refert quis denuntiet, dūmodo animā fratris lucret. xxij. q. v. c. prodest. de iure iurā. quēadmodum ¶ etiam si prius iurasset nō denūtiare: quia tale iuramentū fuit illicitū^a, vt ibi: ex quo tēdit principaliter ad correctionē peccati, & nō ad propriū interesse: sed si existeret in peccato nō debet admitti. Non em̄ psumit venire bono zelo. ¶ Vñ notabiliter dicit Archi. in p̄alle. c. si peccauerit. q̄ quāq̄ existens iu peccato nō admittat ad denūtiādū: actus tñ correctiōis in eū cadere pōt: quia nō est in eo deletū ex toto iudiciū rationis. Sed propterea reddi indignus ad corrigēdū si peccatū maius cōmisit & corrigit de minori. alle. illud Mat. vij. Qui videt festucā in oculo & c. iij. q. vij. c. itē in euāgelio. Secundō ex supbia corrigētis, q̄ peccata sua paruipēdēs aliū increpat. & not. cōtra illud. xj. q. iij. c. in cūctis. Tertiō, quia quanto peccatū est maius ipsius corrigētis tantō maius pōt scādālū imminere. xl. di. c. multi. Vñ cōcludit Archi. in loco p̄al. & benē. q̄ licet p̄seuerās in p̄cto, nō admittit ad hęc denūtiatiōē propter tria p̄missa: tñ si de facto humiliter corripueret, nō peccaret: nec acquireret sibi nouā dānationē. ¶ Nunc quæro pro quibus peccatis locū habeat talis denūtiatio? Et priō dico, q̄ pro peccatis manifestis certū est locū habere: vt in c. illud xlv. dist. & hoc vbi peccatū erat manifestū. Si verō est occultū: & tūc vident op̄i. inter doc. & Pe. hīc tenet, q̄ idem in occulto. Ioā. an. tenet q̄ hęc denūtiatio habet locum in peccato nō oīno occulto, sed qđ probari pōt: quia oīno occulta sunt Dei iudicio relinquenda. vj. q. j. c. si oīa. Vñ dicit q̄ cauere debet denūtiās q̄ peccatorē cōvincere possit: quia ei etiā si esset ep̄s nō credet. vj. q. ij. c. si tñ. & c. placuit. & hoc videt voluisse gl. in p̄alle. c. si peccauerit. Archi. dicit ibi, q̄ q̄diu est spes de correctione per secretā monitionē debet illā pluries reiterare: nec debet vltra p̄cedere. Si verō admonitio nō proficit, debet procedere ad testiū pductiōnem quantuncūq̄ peccatū sit occultū. Nisi fortē timere: q̄ deterior fieret. Et aduerte, q̄ quaten⁹ dicit Arch. procedēdū ad testiū pductiōnē: patet, q̄ sentit de peccato nō oīno occulto: sed qđ probari pōt. qđ etiā sentit Io. an. hīc. & gl. in c. si peccauerit. p̄alle. Inn. hīc in prin. loquit multū generaliter dicens: q̄ si quis scit priuatū delictum alicuius priuati circa illū debet p̄sequi mādātum euāgelicū. & tandē in priuato debet eū habere pro ethnico & publicano: arg. in p̄al. c. si peccauerit. ¶ Cōcludo breuiter ca-
b p̄iedo mentē iuriū & doct. q̄ aut peccatū est occultū^b, sed nō omnino: quia probari potest. & tūc secūdū oēs habet locum denūtiatio. si verō sit omnino occultum: quia nemo scit p̄ter denuntiantē: & tunc directā denūtiatio habere locū nō pōt. Nō enim pōt cōvinci, & sic non pōt per ecclesiā haberi pro ethnico & publicano: vt hīc. & ita procedit opi. Io. an. sed debet facere secretā admonitionē ille q̄ scit q̄tū in se est. Debet em̄ denūtiare illi. fortē enim lucrabitur fratrem suum, quod est de mente euāgelica.
42 ¶ Sicut em̄ volentē se p̄cipitare, debes, si potes cohibere: li-
c cet solus sis. xxij. q. iij. c. ipsa pietas. & c. displicet. ita & forti⁹ debes obuiare peccato: licet solus scias. ar. opt. in c. si sacerdos. de of. ordi. Et si te nō audierit dic p̄lato, vt pro eo oret: & eum q̄tum in se est inducat secretē ad p̄niam. hęc em̄ possunt prodesse & nō
43 obesse optimē facit text. in c. hoc videtur. xxij. quæstio. v. ¶ Ex

his habes, quod vnus solus testis non sufficit etiā ad p̄nitentiā imponendā. Nā effectus hmoi denuntiationis est, vt q̄s arceatur à peccato: nō aut vt puniat. & tñ autoritas euāgelij dicit. Adhibe tecum vnū, vel duos & c. & sic nō solū crimē probari nō potest p̄ denuntiationē: imō oportet, q̄ ipsa denūtiatio probetur saltē per ipm denuntiantē & alium de testi. c. in omni. vbi bona gl. facit etiā tex. in cap. plerūq. ij. q. vij. vbi dicit q̄ bonus vir debet tacere, qñ solus scit peccatum alterius & sic probare nō pōt. facit p̄alle. c. si sacerdos. ¶ Nunc quærit de forma huius denuntiationis euāgelicę. Ille tex. videt velle, q̄ debeat p̄cedere duplex monitio. vna debet probari per momentē. secunda per momentē & alium testē adhibitu. Archi. multum largē p̄sequit in c. si peccauerit. & tandē cōcludit, si peccatum est publicum nulla exigat monitio: iuxta illud. Peccantē coram omnibus argue. in c. sed illud. xlv. dist. quia tunc nō solū peccat in se, sed in alios per malum exēplum xj. q. iij. c. p̄cipuē. Et nō hoc dictū Archid. qā apertē ex hoc sentit, q̄ in hac denuntiatione nō solum habet respectus ad peccatē sed etiā ad alios q̄ efficiunt deteriores per eius exēplū. qđ. s. lat⁹ dixi. Si verō peccatū est occultum, subdistinguit: qā si sunt talia peccata occulta, q̄ inferat proximis nocumētum tpale, vel spirituale: puta traditio ciuitatis hostib⁹ vel occulta hærēsis, q̄ multos habet inficere: cū hīc peccet in alios: statim denuntiabit monitiōe nō p̄missa: nisi fortē cōstaret q̄ ad eius monitionē statim vellet corrigi. Nā quilibet debet ita corrigere, si pōt vt illius fama non lēdāt, q̄ vt ille est ipsi peccanti: non solum in tēporalibus, in q̄bus hō q̄tū ad multa patit detrimētum amissa fama. de excess. p̄la. c. iter dilectos. & de testi. c. testimoniū. sed et q̄tūm ad spūalia: qā p̄ timore infamię multi retrahunt à p̄cto. Cū aut sciāt se infamatos libētius peccāt. arg. de p̄e. di. j. quis aliqu. Nā in pfundū malorū p̄ctor veniēs cōtemnit. s. eo. cū nō ab hoīe. xvij. dist. nec licuit. Vñ dicit Hier. Corrigēdus est frater seorsum, ne si semel verēcundia amiserit, in p̄cto permaneat. Si aut talia sunt peccata. q̄ nō inferūt nocumētū, nisi sibi p̄p̄si tūc adhibeant monitiones, de q̄bus hīc no. ¶ Scđō seruāda est fama peccatis: qā vno infamato alij infamant: qā dicit q̄lerici vel religiosi faciūt hęc. iō. voluit dñs vt p̄cederet monitio. & si nō p̄dest tunc plenē fiat denūtiatio, vt libere a p̄cto qā cōscientia p̄ferat famā. Ordo autē iuris in hac denuntiatione necessarius nō est: secundum Inn. ar. de do. & cōtu. c. j. & sic nō est p̄cedēdum in forma iudicij: vt sentit gl. pe. & ibi dixi scđm Host. ¶ Et admittunt oēs ad testimoniū, q̄ sint infames: dummodō nō perseuerēt in crimine. vñ q̄ admittunt ad denuntiandum, et ad testimoniū admittunt. qđ dicit Inn. procedere vbi sola p̄nā de crimine quærit, & nō aliquod tpale: nec indirectē nec incidētē: quia tunc tñ alij legitimi testes admittunt. qđ benē no. Vñ no. etiā, q̄ in hac correctione quatuor sunt necessaria. s. persona corrigēs: cā correctionis: modus corrigendi: finis correctionis. Persona corrigēs debet esse iusta per punitionem. xlv. dist. c. disciplina.

f iij

SEBA. SAPI.

¶ Fuit illicitum. Quod tale iuramentū de nō denūtiādo sit illicitū tenet Card. in cōf. cxx. in si. allegando glo. in verbo repeteret. in. c. ad nostrā. s. de iure iuran. & illā dicit esse singularem.

¶ Occultum. Tu pondera qā si loquimur quoad istum tex. delictū dicit p̄babile qā sufficēter ē parat⁹ offēdere q̄ peccat in ipm. sic loquimur q̄ ad autoritatē illā euāgelicā ex quo dicitur ecclesię se q̄ p̄tīm fratris debet dicere & qā nō est op⁹ dicere sed op⁹ ē p̄bare vt est gl. i. l. j. si. siqua. pau. se. di. seq̄ q̄ nō habet locū in p̄ctis occultis sed xp̄s dicit corripes videris ergo seq̄ q̄ debet corripere & si nō audit. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

¶ Cohibere. Angs teneatur p̄clitātē iuuare. vide Bart. in. l. metū. s. sed licet. ff. qđ met. cau. vbi not. per illum tex. q̄ q̄s nō tenet & idē tenet Ro. in cōf. cxvij. inci. ex p̄missa. qđ videt procedere in foro iudiciali. secus in foropoli. vt no. d. Ias. i. l. vt vim. col. pe. ff. de iust. & iu. Feli. i. c. quā te. de sen. excō. vide de ciu. in. c. j. in gloss. j. de offi. deleg.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Illo priuari. tu pondera q̄a p̄ena priuatiōis à beneficio nō imponit nisi in casu exp̄ssōt est gl. sing. in. c. si. de iure pa. ergo pondera etiā quia si propter nimiam cōtumaciā q̄s priuat fructib⁹. vt. l. fulcini⁹. §. si. ff. ex q. cau. in pos. ea. ergo fortius iste priuabitur: q̄a nō solū est cōtumax, sed et cōtēptor quianec Christū audit nec ecclesiam. Andr. Barba.

b ¶ Et publicanus.

Pōdera q̄a pro certo nō videt̄ verum dicere q̄a videt̄ q̄ ipso facto sit ethnicus: & sic ipso iure hoc probop̄ tex. l. j. C. de secū. nup. vbi illa verba sit infamis: sunt canō late sentētiē. Et ibi pillum text. dicit Bal. statuto cauet̄ q̄ si quis fecerit tale qd̄ sit bānitus q̄ intelligitur ipso facto. & adduco glo. in. c. quicūque. de hære. lib. vj. q̄ illa verba sit excōicatus: sunt canon late sniā. Et in hoc vt videt̄ errāt doctores. & si oppo nat̄ de gl. cū text. c. ij. de foro cōpe. vbi illa verba sit excōicatus: sunt ferendā sniā. Dic q̄ subiecta materia illud patitur. ibi secus regulariter. Et ideo dic q̄ requiritur declaratoria p̄ ca. eūsecū dum leges. de hære. li. vj. Andr. Bar. Anto. Francisc.

¶ An p̄ ista verba sit infamis, vel sit excōicatus importetur canō late sentētiē. dicas q̄ hęc verba nō min⁹ operantur quā si esset lata sniā p̄ ea q̄no. gl. in. l. amissione. in. §. qui deficiūt. ff. de capi. dimi. Et adde qd̄ mora cōtracta ex canone late sniā non est purgabilis, secū dū 46 Io. an. i. c. cupiētes. in ver. expectans. de elect. lib. vj. & p̄ q̄ verba inducatur canon late sniā. & qd̄ de illis verbis anathema sit, vide q̄e dicta sunt. §. i. alijs apostillis.

SEBASAPI.

c ¶ Notarij tantū.

Cōtarij tenet Sa lician. l. ea qd̄ in ix. q. C. de accu. & Aug. Ar. in tract. malef. in vers. nec non ad denuntiationē. col. ij. vers.

Sancta per cōpassionē: vt Petrus. l. dif. c. fidelior. & c. considerādum. ¶ Secundū est causa correctionis quā est triplex, secū dū not. ij. q. j. c. nomē. Itē vera. ij. q. j. c. i. primis. Itē sufficiens ea. cā & qd̄. c. nemo. ¶ Tertius est modus agēdi & corrigēdi. s. vt crimē occultū secretē corrigat: publicū publicē: vt in. c. si peccauerit. ea. cā & qd̄. ¶ Quartū est finis correctionis. s. vt peccās puniat̄: & sic corrigat̄, vt eius metu ceteri corrigant̄. Et ex hoc vltimo habes finē huius denuntiationis euāgelicę. Sed Io. an. hīc latius loquit̄: dicēs q̄ effectus hui⁹ denuntiationis est vt peccator p̄niteat: nō vt officio, vel bñficio priuet̄: nisi retento ordine, vñ beneficio p̄nitere nō possit. de tēpo. ordi. c. vlti. & tūc per cōsequētiā nō directē priuat̄. s. q̄a aliter p̄nitere nō pōt. Inn. hīc dicit in prin. q̄ si p̄t̄m est occultū debet priuatim prosequi mādātū euāgelicū: & tandē in priuato eum habere debet pro ethnico & publicano. Si verō est publicum tunc manifestē debet prosequi mādātū euāgelicū denuntiādo crimē eius iudici & probando per testes: & tandē per sniā debet ecclesia eum habere p̄ ethnico & publicano publicē etiā si non esset excōicatus. s. vt nō habeat familiaritatem cū eo. sed nō tenet eū vitare in ecclesia, nec in mēsa: nec in alijs hmōi. Do. Anto. dicit se putare, q̄ si peccatū est occultū, notū solū denuntianti, finis est denūtiare p̄la to q̄ posset p̄desse & nō nocere. q̄ praelatus per plura habet remedia ¶ Primū vt insistat orationibus orādo. ¶ Secundū, vt insistat monitionib⁹ oculis exhortādo, & eū à peccato retrahēdo. Tertiū, vt peccatorē occultē euitet sacramēta negando: & si sic proficere nō videat eū in genere excōicare pōt. arg. de of. sic. ordi. c. si sacerdos. Ego dico hoc nō p̄cedere. Si em̄ peccatū est solū denuntiātū notū, vt ipse p̄supponit, nō pōt nec p̄latus sacramētū subtrahere, nec eū in genere excōmunicare: imō plus dico: nec eum etiā in priuato vitare ex quo sibi non constat. Nā soli denuntiātū credēdū nō ad hoc, vt p̄latus ad aliquē actum p̄iudiciālē p̄cedat. ¶ Tercio ¶ Qui nimō nō creditur denuntianti soli super denuntiatione iā facta. vñ oportet, q̄ adhibeat secū vnū vel duos testes & c. multo ergo fortius nō creditur sibi super veritate criminis. aliā de facili posset aliquis aliquem facere priuari sacramentis & cōione p̄latis. ideo quādo peccatū est tantū notū denūtiātū, ipse solus eū priuatū vitabit. & ita sentit hīc etiā Inn. Si verō peccatū est publicum, tunc dicit do. Ant. q̄ pōt adhibere p̄dicta remedia & et publicē vitare: sed per hāc viā nō debet sententiare eū specificē: quia hęc nō est via oīno iudicialis: nec denegant̄ alia remedia iudicialia. Et fortē secū dū eū poterit denegare sacramēta: nisi appareat de p̄nitētia ex quo perseuerat in crimine. ¶ Aduerte, quia do. Ant. discrepat à dicto Io. an. in duobus. Priō, quia do. Anto. vult, q̄ non possit iudex per hanc viam denuntiationis euāgelicę aliquā

ferre sententiam in denuntiātum. Secundū, q̄a videtur omnino negare quōd possit priuari beneficio, vel officio licet non possit aliter p̄nitere: sed debet procedi alijs iuris remedijs. Ego vero teneo cū Io. an. quōd possit excōmunicare & aliam censuram ecclesię exercere in denuntiātum, si non vult corrigere: & si aliter non potest p̄nitere, nisi priuet̄ officio vel bñficio, poterit illo priuari. Et q̄ possit fieri priuatio: si aliter nō p̄niteat probo tali ratione, licet Io. an. nihil inducat. Iste denuntiatus si nō audit ecclesiam. i. si non desistit à peccato habendus est pro ethnico & publicano. & sic tanq̄ gētilis. ergo bñficiū dimittendum sibi nō est. viij. dist. c. quo iure. lxxxj. c. si qui sunt p̄hyteri. Et si vult à peccato desistere, sed nō pōt: nisi dimittat beneficium: vt quia tale est crimē, quod impedit retentionē bñficij, vel officij: ergo beneficio priuari debet, licet ad hoc expressē & directē actum nō sit arg. opti. in. c. inquisitionis. de accu. in prin. Nec dicif̄ p̄nitere, nisi beneficium, vel officiū dimittat scdm̄ qualitātē criminis: & si nō vult p̄nitere habendus est tanq̄ gentilis & publicē peccans: ergo beneficium sibi dimitti nō debet. de excē. p̄la. inter dilectos. & sic extēdo dictum Io. an. Quod autē possit excōicari, vel alia snia censurę percelli: apertē sentiunt Io. an. & Hostiē. in hoc. c. in ver. auderit. qui subaudiunt, q̄ propter hoc ipsum noluit rex optemperare ecclesię eum excōicauit: & sic excōicatus steterit quasi dicant, q̄ si denuntiatus nō vult desistere à peccato ad requisitionē ecclesię: debet tunc excōmunicari: & tūc habēdus est vt ethnicus & publicanus. b. licet ipsi nihil inducāt. Tamē hoc priō probo p̄ c. multi. ij. q. j. vbi patet, q̄ quādo cūq̄ q̄s sit peccator, non debet regulariter euitari: prius ab ecclesia amoueāt. s. per censurā ecclesiasticā. nō em̄ tenemur euitare aliquē ex sola cōtumacia in nō veniēdo vñ nō parēdo: nisi sequat̄ snia censurę. ar. c. j. §. e. & xj. q. iij. ex cōicatos. & c. cū excōicato. Vñ cū dicat q̄ sit habēdus sicut ethnicus & publicanus, si ecclesiam nō audierit: debet intelligi post sniam cēsūrę: q̄ debet ferri in nō volentē se corrigere. xj. q. iij. certum. Itē expressē facit lra in ver. cū em̄. vbi p̄missa forma euāgelica dicit q̄ ad ecclesiam spectat de quolibet peccato corripere quēlibet xp̄ianum. & si correctionē cōtēpserit p̄ distinctionē ecclesiasticā, debet coercere, & sic excōicare etiam spiritualiter. qd̄ clarius indicat verba sequētia, dum innuūt q̄ non est aliter procedendū cum magno q̄ cū paruo: vt in. c. maioribus. de p̄bē. & sic loquit̄ de processu specificē fiēdo in persona denuntiati. Itē iste nō est oīno forus p̄nitētiālis cū exigant̄ testes, vt hīc. & in. c. in omni. de testi. poterit ergo p̄cedere ad cēsūrā. Nec ob. si dicat, q̄ t̄pe quo xp̄s dixit illa verba, si peccauerit & c. nō erat forma excō. inuēta: q̄a licet nō eēt forma specifica, tñ debebat intelligi q̄ ecclesia declararet illos incōrrigibiles. & extra eccle. positos tāq̄ genti & publica. q̄ hodie in effectu facit excōic. vide bo. gl. in. c. qd̄ cūq̄ xxij. q. j. ¶ T Vlti. circa istā denuntiationem euāgelicam quærif̄, quare sic dicatur. Solu. sic dicitur à causa efficiēti, seu originali: quia ab euāgelio inuenta. & hęc sufficiant quō ad denuntiationem euāgelicam.

46 ¶ Nunc cōdescendo ad iudiciālē. & hęc duplex Quādā publica: quēdā priuata: vt dicunt hīc cōiter doct̄ Publica est illa quę competit ex officio puro & mero, in qua nō requiritur monitio: sed iudex ex officio suo & per denuntiationē suorum officialium in ea procedit & habet locum in notarijs tantū. C. de accu. ea quidem. & xxxv. q. vj. c. episcopus i synodo. ff. de custo. & exhib. reo. l. diuus. & de offi. p̄fect. vrb. l. j. & §. sanē. vide. iij. qd̄. iij. c. nullus. §. aliquando. in text. & glo. Hodie inductum est vnum nouum per extrauagan. ad reprimendum. vt in crimine lāsę maiestatis possit procedi per denuntiationem factā à quocunq̄. Et dicit ibi Bar. q̄ iste denuntiator habet vim cuiusdā mandatoris, seu accusatoris: & ideo desistēs incidit in Turpilianū. ff. ad turpi. l. j. §. incidit & de hoc dicendū, vt plenē notat ibi Bar. ¶ Iudicialis verō priuata cōpetit lāsfo propter suum interesse. & ista quandoq̄ in foro ciuili quandoq̄ de plano expeditur, etiā si non p̄cessit monitio vt quando ille, qui opprimitur non potest agere: vt quia seruus vel potestati alterius subditus. institu. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. penulti. & ff. de officio. p̄fect. vrb. l. j. §. quod autem. Et idem dicit in monachis & conuersis conuerentibus de iniustis grauaminibus suorum p̄latorum. Pro hoc quod not. Innoc. in capitu. insinuante. qui clerici vel vo. & per Io. an. in. c. cum singula. de p̄bē.

quæro: an maleficia notoria. & vterq; ponit multa ad hanc materiam.
 a SEBASTIANI. ¶ Ex cōsensu. vide, quod dicit Bal. in auth. ad hęc.
 in. vj. col. ver. sed ponamus statuto cauetur. C. de vsu. vbi dicit, q; statutū
 non potest verā iustitiā abolere, super sua fundatur euāgelica denuntiā-
 tio: & ideo etiam, q; actio sit sublata, pōt peti executio obligationis natu-

ralis: vt tenet Feli.
 post Inn. in. c. quē
 in ecclesiarum. col.
 xxj. de cōsti. & re-
 tuli paulō supra.
 ZACHARI.

b ¶ Quē dicatur mi-
 serabiles personæ,
 dic q; sunt pupilli,
 viduæ, infirmi, mu-
 lieres virū non ha-
 bentes, & quos ec-
 clesia commēdat.
 & quod dixi de
 pupillis & viduis
 intelligendū est de
 pauperib; secūdū
 Car. & Ioan. an. in
 capi. significatib;.
 & ibi istū nu. 2. &
 ibi posui in apost.
 ad ipsum in ver.
 pauper. s. de offic.
 delega. Et de alijs
 hic non expressis,
 reliquit arbitrio
 iudicis, secundum
 Pet. de Bella parti.
 & Bal. i. l. j. C. quā-
 do impe. inter pu-
 pil. & viduam co-
 gno. & Spe. in tit.
 de aduo. s. j. verfi.
 sed si iste. & in tit.
 de instrumen. edi.
 s. xij. ver. & scias.
 Inn. in. c. significa-
 sti. s. de offi. deleg.
 Io. an. & doct. in. c.
 ex tenore. j. de fo-
 50 ro cōpe. Alex. in. l.
 ne quicq; s. fin. ff.
 de offi. procon. &
 lega. Et potes præ-
 dict. addere dor-
 mientes, secundū
 Bald. in. l. pe. C. de
 te mil.

Anto. Francif.

¶ Quæ dicatur p-
 51 sonæ miserabiles,
 vide q; dicta sunt,
 in ca. significatib;.
 de offi. deleg. & vl-
 tra vide quæ habē
 b tur in. c. j. de postu.
 & in. c. super qui-
 busdā. in fi. de ver.
 signi. & vide omni-
 no Bar. in. l. j. quan-
 do Impe. inter pu-
 pil. & vidu. hic alle-
 ga. vbi dixit, quod
 hoc nō potest dari
 vera doctrina: q; a
 omnes qbus meri-
 to natura cōmoue-
 tur ad cōpatiendū
 & miserendū, pos-
 sunt dici miserabi-
 les. Et propterea
 dicit hoc esse relin-
 quendum arbitrio
 boni viri. Et an mi-
 serabiles personæ

la. de præbē. li. vj. & in. c. presenti. de offi. ordi.
 eodem lib. & idē in his, quē spectat ad forum
 venale, vt res vendatur iusto pretio. de quo
 in. c. j. de emp. & vendi. ff. de offi. præfe. vrb. l.
 j. s. cura carnis. & per Cy. in. l. j. C. de epis. au-
 dien. q; idē in rusticis oppressis. ff. de offic.
 procon. l. nec quicq; s. de plano. In foro autē
 canonico requiritur monitio, vt hic. expedi-
 tur tamen de plano, vt in fi. literę dicitur. &
 ita dicit Io. an. Et cōmuniter doc. dicūt, q; li-
 cet præcedentē denuntiatiōē scilicet euange-
 licam iudex ecclesiasticus indistinctē admit-
 tat: istam tamē iudiciālē indistinctē nō debet
 admittere: sed tantū in defectū iustitiæ, vel si
 crimen de sui natura est ecclesiasticū: vel ra-
 tione pacis, vel iuramēti, vel quādo crimē est
 notorium: vel quando non auditur in foro
 49 seculari. Vt quando obligatio est naturalis
 tantū.

Additio. ¶ An pro obligatione na-
 turali tantū possit indistin-
 ctē recurri ad iudicē ecclesiasticū. dic, vt ple-
 nē no. Bart. in extrauag. ad reprimendum. in
 ver. denuntiatiōē. & per Bal. in. c. j. s. si quis
 per triginta. si de seu. fue. contro. col. x. Et cō-
 cludo, q; vbi iuris ciuili obseruatione nutri-
 retur peccatū: vt in obligatione naturali, quē
 oritur ex consensu, a vel cū quis locupletatur
 cum alterius iactura, potest ad ecclesiā recur-
 ri: vt in. c. j. de pact. & c. cū haberet. de eo, qui
 dux. in ma. secus vbi ius ciuile propter iustā
 & rationabilē causam, nō curat de illa natu-
 rali, vt in Velleiano & Macedoniano. & vide
 quod dicā in. c. fi. de præscri. ¶ Itē secundū
 50 Inno. si denegatur ius agēdi in foro ciuili in-
 specto rigore: vt in pacto nudo: & in iuramē-
 to, quē etiā de iure canonico actionē nō pro-
 ducunt. & sic apertē sentit hic Inno. q; de iu-
 re canonico non datur actio ex nudo pacto,
 vel iuramēto, sed tantū cōpetit denuntiatio
 iudicialis: sed de pacto dic, vt dicā de pac. c. j.
 De iuramento dic, vt not. in. c. cū venissent.
 de institu. ¶ Itē est secundū doctores, vt ha-
 beat locum hęc denuntiatio iudicialis, si eam
 proponat miserabilis persona oppressa. arg.
 hic. & in. c. qualiter. de pac. & lxxxvij. dist. per
 totum. Quæ dicantur miserabiles personæ. b
 vide bo. tex. in. c. j. de postu. & in. c. significan-
 tibus. de offi. deleg. & ibi plenē Inn. prosequi-
 tur. Et idē in hoc dic de iure ciuili, vbi cūq;
 aliquis propter potentiā se inuare nō potest,
 vel non audet, faciet hanc querelā superiori,
 qui procedit ex officio: vt no. Bart. in extra-
 uag. ad reprimendū. & probatur in. l. denun-
 tiamus. C. de his, qui ad ecc. confu. & in. l. illi-
 citas. s. ne potentiores. de offic. præfi. Et vtro-
 biq; per Cy. & Bar. & vide in Spec. in titu. de
 denun. s. j. ver. vt autē: vbi dicit, q; si quis ti-
 met ratione superioritatis: quia eius est domi-
 nus: vel tyrānus: poterit denunciare. Et si pro-
 pter potentiā timet denūtiare poterit supe-
 rior ecclesiasticus ex officio procedere per
 poenę impositionē, & per sufficientē cautio-
 nem. de rest. spolia. c. literas. de præsump. lite-

rint sub protectione ecclesiæ: vide quæ habentur in. c. j. per totum. & di-
 fin. lxxxij. in. c. licet. de censu.

c ¶ Sine ea procedi. pro quo facit dictū Hosti. in ca. quoniam frequen-
 ter. vt lit. non cōte. vbi dicit, q; testes possunt recipi sine citatione quan-
 do timeo tyrannidem. Andræ. Barba.

ras. de sen. excō. grauē. Et putat hic do. Anto.
 q; vbi timor impediret monitionem poterit
 sine ea procedi. argu. in. c. si iustus metus. de
 c 52 appel. ¶ Quod cōpetit etiā ei. qui propter
 d iuramentum extortū illicitē dēcludit a peti-
 tione iusti debiti. Debet tamē principaliter
 se fundare super peccato & tendere ad finem
 correctionis: vt no. in. c. ad nostrā. ij. de iure-
 iuran. & in. c. quemadmodū. e. tit. Itē indistin-
 ctē facit hanc denuntiatiōē episcopo is, qui
 grauatur ab illo; qui subest immediatē Impe-
 ratori, & difficilis est aditus ad Imperatōrē.
 & hoc in quacūq; parte litis grauatur, vel
 extra iudiciū. in authen. vt disse. in. s. si verō
 contigerit. colle. ix. In his & similibus casibus
 reducibilibus ad istos locum habet denuntia-
 tio. Si enim indistinctē admitteretur hęc de-
 nuntiatio, iam periret temporalis gladij iu-
 risdictio, & omnis causa deuolueretur ad fo-
 rum ecclesiasticū: quod nō est dicēdū: vt hic.
 & in. e. causam. qui fi. sint legi. & in. c. venera-
 bilem. de elec. & xcvi. di. cū ad verū. & c. duo
 & c. si Imperator. cū fi. ¶ Quæro quō forma-
 bitur libellus, seu petitio, seu denuntiatio in
 illa specie. Sol. sentit hic Inno. q; debet sic for-
 mari. Pone in terminis literę: Dicit seren-
 53 simus Rex Angliæ: domine iudex serenissi-
 mus Rex Franciæ tenet Comitātū Picāuiē-
 sem in periculū animę suę: vel contra cōscien-
 tiam suam: cū ad me pertineat. vnde peto
 officium vestrū, vt cogatis eū ad poenitētiā.
 Et sic in simili credo etiam, q; possit conclu-
 dere, vt res restituat^e seu quod lēsus feruetur
 indemnus.

Additio. Bart. tamen in dicta extra-
 uagan. ad reprimendum. singulariter sequitur primū dictū, & subiicit
 q; forme sententię erit probata denuntiatio-
 ne, q; iudex mandabit sibi, vt agat poeniten-
 tiam, seu corrigat se: & ad hoc poterit per ex-
 communicationē cōpelli. ad hoc alleg. istum
 tex. Et not. hoc vltimum pro his, quē. s. dixi.
 Pro hoc iste tex. vbi mandat audiri querimo-
 niam Regis Angliæ. & vide quod no. s. in. q.
 j. in qua posuit differentiā inter denuntiatio-
 nem iudiciālē & euāgelicā: debet tamē hoc
 petere per quandā consequentiā, & per quā
 principaliter illum cogi ad poenitētiā. hoc
 verum, nisi iuramentū sibi obstat: vt. s. dictū.

35 ¶ Sed quæro, an iudex indistinctē cogno-
 d scet facta ista denuntiatiōe, licet denuncia-
 tus neget contēta in denuntiatiōe? Innocē.
 dicit multa: & in effectu concludit, quod aut
 constat notoriē de peccato: & tunc non ad-
 mittitur exceptio sua. Sicut enim de peccato
 constat: ita debet & de satisfactione consta-
 re quadragesimaquinta. distinct. c. sed illud.
 Si verō peccatum non est notorium: & tūc
 si illa probatio sit ex parte denuntiantis, q;
 res est sua, vel sibi debita, sufficit quod de-
 nuntiatus dicat se non tenere illam rem con-
 tra conscientiam, & quod non spectat ad
 officium iudicis hoc cognoscere. Si tamen
 denuntians vellet probare, quod contra con-

Anto. Francif.

¶ An gesta facta
 tēpore tyrānidis,
 vel tyrāni valeant,
 siue loquamur de
 statutis, siue de p-
 cessibus & senten-
 tijs: siue de contra-
 ctibus: siue de testa-
 mentis: siue de ele-
 ctionibus prælato-
 rum: vide Petr. de
 Ancha. in ca. fun-
 damenta. de ele. li.
 vj. & quæ habētur
 per Bal. & Alber.
 de Ro. in auth. de
 cernimus. C. de sa-
 crofanct. ecc. & in
 l. j. C. de cad. tollē.
 & vide quē ple. po-
 fuit Bar. in. l. j. in. s.
 si tibi. ff. de iti. actu
 q; priua. & eūdem
 Bart. in. l. prohibe-
 re. in. s. planē. ff. qd
 vi, aut clā. & quæ
 plenē ipse Barto.
 posuit in tracta. de
 tyrano. vbi ponit
 quis dicatur esse
 tyrān. & tenemē-
 ti, quod dixit Bea.
 Tho. in. ii. sen. arti.
 pe. vbi dixit, quod
 nedum licet inter-
 ficere tyrannū sed
 est meritoriū. tamē
 dicitur, q; hęc opi-
 fuit dānata in con-
 cilio Cōstan. vide
 tamen, quæ habē-
 tur in cle. j. de ba-
 pti. vbi per glo. &
 i. c. j. quod me. cau-
 fa. & in. c. venerabi-
 lem. de elect. Et an
 tyrānus possit præ-
 scribere dominū,
 posuit etiā Bal. in
 d. authen. decerni-
 mus. & habet etiā
 per Inn. in. c. cū ex
 iniuncto. de no.
 ope. nun. & vide
 etiā per Bart. in. l.
 eum qui. C. de de-
 cu. lib. x.

¶ Extortū illicitē,

vide quod pulchrē

dixit Bal. in. c. j. s.

sacramenta. de Pa.

iu. fir. vbi dicit, q;

per capturam per

sonæ, potest facere

relaxari inramen-

tum. Andr. Barba.

SEBASTIANI.

¶ Res restituatur.

Vide Cal. in confi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

vt. i. ti. de accu. vbi dicit, qd in iudiciali denuntiatione concluditur ad restitutionem rei, in euangelica ad poenitentiam.

a ¶ Sufficit denuntiatio: Tu pondera quia iste text. vult qd sufficiat ostendere, quod peccat in ipsum: ergo non sufficit per coniecturas. Secundo pondera, quia possessio transfert onus probandi in aduersarium. facit glo. xij. q. iij. c. quicquid. vide quare remisi ad Mod. in l. illa. ff. de ver. obli. ergo debet actor probare delicta conscientia: quia presumitur pro possessore. Et pondera, quia hic dicitur, qd sufficit ostendere, qd erat paratus, sed vbi qd grauatur onere probandi sufficere, non sufficit probare per presumptionem: vt probatur in l. j. in glo. C. de fi. instrum. & iure haste. & ibi Bar. ergo non sufficit probare lesam conscientiam per presumptionem. l. cum res. & in l. siue. C. de proba. Andez. Barba.

SEBA. SAPI.

b ¶ De secreto conscientia. Vide ad hoc gloss. in §. sed ista. in gl. mag. circa medium. in tit. de actio. qua commendat. d. lafo. in rep. l. admonendi. char. iij. ff. de iur. iur. & Io. And. in consil. xliij. qua declaratio non procedere, quado presumptio iuris est in contrarium. & not. d. Feli. in c. si diligenti. col. iij. de prescript. vide tex. in c. presentium & ibi omnino Are. ti. j. de testi.

c ¶ Dicto denuntiatione. Cardi. hic dicit, quod non facit ad propositum de foro poenitentiali: quia hic non loquitur de foro poenitentiali. And. Barb.

d ¶ C. qualiter & quado. Pondera, quia illa iura loquuntur de fraterna monitio

scientia, sed cum peccato: licet hoc sit difficile probare admittendus est. Et si probaret denuntians, qd res est sua, vel sibi debita: & non probaret, qd ille teneret contra conscientiam sufficit denuntiatio allegare aliquam iustam causam: puta, qd eum peruenit exemptione. vel aliqua iusta causa: neq. illa tenet probare: quia satis est ad excludendam iurisdictionem iudicis ecclesiastici, non constare, qd contra conscientiam iudicis teneat. ¶ Hec dicta non placent Hosti. Dicit enim, qd si probatur re fuisse denuntiantis, concluditur peccatum in tenentem: nisi aliud probetur: quia res presumitur eius, cuius ante fuit, si aliud non probatur. C. de proba. l. cum res. & l. siue possidetis. xlv. dist. Sed illud ex quo constat de intentione actoris, nisi probeat, exceptio sufficienter in contrarium, actor obtinebit. c. vno. vt eccle. bene. Sed Inno. & Io. an. vident velle hoc dictum Hosti. procedere, qm agit directe: sed quando agitur per modum denuntiationis, qd possessor debeat proponere excusationem probabilem: puta res est adiudicata mihi, vel pignori obligata: vel qd simile: non tamen necessitatur possessor probare, sed sufficit qd satisfaciatur conscientia sua: nisi ille vellet probare contrarium: quia contra conscientiam: vt. s. dixi. vel si peccatum esset notorium: vel scandalosum. Bar. in praedicta extrauag. ad reprimendum. dicit, qd si denuntiatus nullam causam excusandi conscientiam allegat, non sufficit. Si vero allegat aliquam iustam causam, tunc si dependet ex eius facto: quia dicit se soluisse, vel emisit, vel qd simile: si primo negauit & probatum est contra eum, non debet stari suae assertioni: quia est presumptio contra eum ex negatione praecedenti. arg. ff. de proba. l. cum de indebito. C. de non nu. pec. auth. qui propria. & in c. si. de solut. Si est confessus intentionem actoris, dicit tamen se soluisse, vel emisit, standum est assertioni suae: si aliter non probat actor intentum suum. ff. de iur. iur. l. eum qui. Si vero denuntiator probat aliter, qd ex confessione: tunc recurrendum est ad coniecturas: cuius vitae & famae sit denuntiatus. vtrum eius assertioni debeat credi: vt. l. non oēs. §. a Barbaris. ff. de remili. vtrum res parua sit, vel magna. ff. de iur. iur. l. sed & si. Si vero causa est talis, quae ab alio dependet: quia dicit se habere ab alijs, & qd eis credidit: tunc videndi sunt illi qui sunt: & cuius opinionis: & an haec habuerit ante lite motam. de testi. c. licet ex quadam. & sufficit si habuit a suo procuratore. ff. pro emptore. l. quod vulgo. Idem si defunctus aliquid sibi dixit: qd esset heres. tunc enim recte illi creditur. ff. de bo. libe. l. qui cum maior. alias si excusaret conscientiam suam sine causa, vel presumptionibus non legitimis, non sufficeret. Quia licet non teneat contra conscientiam: tamen cum conscientia tenet erronea. & sic peccat. de sen. excō. inquisitioni. Nec sufficit probare defunctum tenere contra conscientiam: nisi probeat & heredem contra conscientiam tenere. per quem dicit heredem ante certificandum, qd denuntiet. l. quod te. ff. si cer. pet. Prius enim debet peccatum praecedere, qd denuntiet: vt in d. c. si peccauerit. & hic. Sed si haeres non patitur certificari in hoc peccato: & perinde est ac si certificatus esset. l. j. ff. qd vi aut clā. Est enim affectata haec ignorantia. de qua dicitur ignoras ignorabis. facit. c. ij. de temp. ord. lib. vj. do. Anto. dicit,

quod si tenetur dictum Innocen. multum laeditur virtus huius denuntiationis. Facile enim est de nuntiato aliquam excusationem allegare. ¶ Pro eo tamen facit: quia in istis, in quibus agitur de secreto conscientiae, statum dicto ipsius. de sent. excō. c. si vero. de homi. c. significasti. Putat tamen, qd in foro conscientiae merè poenitentiali standum sit dicto denuntianti. Idem putat quod ad viam denuntiationis Euangelicae non iudicialis. Caveat tamen qd ratione illam conscientiam informet. Si agitur via iudiciali. Si nihil est probatum, vel probari potest de peccato, est standum dicto denuntianti: si notorie constat de delicto: planum est, qd debet tunc iustificare ex probatione suam conscientiam. Si constat ex confessione denuntiantis, ex quo aliter non probatur, poterit ipsam solam excusationem iustificare. Si vero probatione aliqua constat in foro iudiciali verè vel presumptiuè, ita qd concluditur peccatum: tunc est dubium ex eo, quia iste modus procedendi exigit certitudinem peccati non solum apparentiam. Et dato, qd appareant testes deponentes per hoc necessariò non concludit peccatum. Possunt enim dicere falsum: & licet dicant verum, multae causae extrinsecè potuerunt accidere, quas non potest facere innotescere denuntians, ita qd non contra conscientiam. Ideò cum agatur de pulsatione conscientiae suae putat, qd allegata aliqua iusta causa & praestito iuramento, qd de illa non potest facere fidem: vt quia non habet probationes in promptu, vel aliter perdidit: qd stabitur iuramento eius secundum qualitatem personae asserentis & iurantis. Sed in veritate hoc videtur velle Bar. si bene consideret dictum eius: cuius dicta sunt satis rationabilia. Nam ex presumptionibus satis concluditur peccatum. de cle. non resi. c. j. de presum. c. iij. & in c. literis. & in c. literas. facit. l. cum querebas. C. vnde vi. Sed quia ille modus procedendi est extraordinarius, sufficiunt probabiles coniecturae ad probandum conscientiam eius. Et per hoc possunt decidi multae quaestiones, quas ponit Bart. in dicta extrauag. ad reprimendum. quas causa breuitatis omitto: & ibi videre poteris late.

55 ¶ Sed quero, in quo differt haec denuntiatio iudicialis ab euangelica? Solut. ponas maiores & notabiliores differentias, quae colliguntur ex dictis doct. Et primo differunt, quia in euangelica admittitur quilibet, dummodo non perseueret in crimine: vt. s. dixi. hic non admittitur, nisi ille cuius specialiter interest. Item in sola solum agitur ad correctionem peccati: in ista non solum agitur, vt corrigatur peccatum, sed vt res restituatur, & lesus seruetur indemnus. Item in illa proceditur non in modo iudicij: vt. s. dixi. sed in ista proceditur iudicialiter: licet expediat de plano, vt in tex. ¶ Et quid importet verbum de plano, vide per Bart. in extrauag. ad reprimendum. in verb. de plano. & in text. vnde data positio est in scriptis & fienda lit. contesta. vt patet in tex. ibi: vtrum iusta sit. Et sententia ferenda est, etiam in scriptis. arg. in clem. saepe. de verbo. signi. licet non debeant dari ita prolixae dilationes, sicut quando agitur directe. Item hic non recipiuntur testes, nisi legitimi, ex quo agitur ad finem rei restituendae: sed in illa admittuntur omnes infames, ex quo

57 non perseuerat in crimine: vt. s. dixi secundum Inn. ¶ Item in Euangelica non admittuntur criminosi ad denuntiandum: sed in ista sic: quia praetextu criminis non debet quis repelli a prosecutione sui iuris: vt super glo. si. dixi. Ita in illa sufficiunt duae monitiones, quarum vna probatur per monentem: & alia per eum, vel saltem alium testem. In ista vero dicit Host. & communiter doc. post eum, qd requiritur tria monitio, & saltem duarum vltimarum plena probatio. alle. de accu. c. cum dilectus. & c. qualiter & quando. ij. §. si. ver. sic & denuntiatione. & de simo. licet Hely. §. cum igitur. ¶ Hoc dictum nunquam mihi placuit, neq. iure aliquo probatur, vt requiratur tria monitio. Nam iura. s. alle. hoc non probat. Et hoc expresse probatur, qd sufficit illa, quae requiritur in euangelica, in qua sufficit duplex monitio: vt. s. dixi. licet Hosti. vadat hic extorquendo literam, minus bene. Nec placuit illud dictum do. Anto. quia illud fallit in matrimonio contrahendo: vt tunc non requiratur aliqua monitio. alleg. glo. c. ad dissoluendum. de despon. impu. Et idem dicit in peccato committendo: vt quia dico. qd ibi non est propria denuntiatio iudicialis: cum denuntiantis specialiter non interfit: quod in hac denuntiatione requiritur: vt. s. dixi. vnde potius fit ibi quaedam intimatio iudici, vt procedat ad peccatum impediendum: & hac intimatione, non requiritur aliqua monitio: vt ibi. faciunt no. i. c. j. & in c. ad nostram. de iur. in. Vnde non video quare in iudiciali vera, non requiratur monitio per peccato committ-

to committendo: nisi periculum esset in mora. cum forte corrigere ex sola monitione: & non esset opus denuntiare. Et per hoc habes in quo differunt: & quod sit effectus utriusque denuntiationis: & quod modus procedendi. ¶ **¶** Ultimo potest queri quare dicit iudicialis: dicitur, quia in iudicio fit, & iudicialiter proceditur. licet non usque quaque, ut statim dicam. ¶ **¶** Et est tertia species denuntiationis, quae vocatur canonica. & dicitur canonica, quia a canonibus inuenta. habuit tamen ortum secundum Innocentium. a lege veteris testamenti. & ista canonica est secundum doctorem duplex. Nam quaedam est spiritualis competens illi soli, cuius interest habere Praelatum bonum, vel ecclesiasticum subditum. & fit ad hoc, ut quod de beneficio remoueat. xvj. q. vij. c. filijs. de offi. cu. c. j. & de simo. licet Helic. & requiritur trina monitio, sicut in iudiciali secundum Doctorem. & facit gl. ij. q. vij. c. quapropter. Sed tu dic melius: ut. s. dixi in iudiciali, quod sufficit bina, nec contrarium iure probatur. Alia est generalis & publica, & fit quando agitur de matrimonio dissolvendo, vel de eius impedimento. de sp. c. pterea. & de clan. despon. cum inhibito. Et hanc iudex ex officio prosequitur, si denuntiatio eam prosequi detrectat. de spon. c. cum in tua. secundum Io. an. Sed Innocentius. hic loquitur magis generaliter. Dicit enim quod est ista denuntiationis canonica de crimine committendo. s. ut ab eo desistat. Et de hac dicit loqui. c. ad dissolvendum. & idem dicit in criminibus perpetratis, si recipiunt augmentum per multiplicationem actuum: vel propter continuationem iniuriae: sicut est, quando quis persistit in iniuria rapinae. Et ad hanc dicit quolibet teneri, si credit proficere suam denuntiationem: & ipsi denuntiatori non est graue nimis denuntiare. & sic loquitur. xxij. q. v. c. hoc videtur. & nimis graue dicit esse denuntiatori, si propter hoc deberet desistere a suis negotijs: vel si propter hoc deberet incurrere inimicitias: vel alia pericula. ¶ Quamquam enim bonum sit denuntiare, ad hoc tamen quod non ardeat. ¶ Sicut nec ad alia pia opera: nisi quando sic se offert opportunitas, vel comoditas proficiendi. d. Anto. dicit se non credere, quod hoc locum habeat in canonica: quia ad poenam non ardeat aliquis ad denuntiandum. & credo ipsum bene dicere. nam subest remedium denuntiationis euangelice, ubi tantum agitur ad poenitentiam, & non ad poenam. ¶ **¶** Et ad hanc puto quolibet teneri: ut. s. dixi. ¶ **¶** Ultima denuntiationis dicitur regularis. Et dicitur regularis, quia secundum diuersas religionum institutiones expedit: & proceditur de plano simpliciter: nec appellatur. de app. ad nostram. & c. reprehensibilis. & c. cum spirituali. secundum Io. an. Et de materia denuntiationis vide Speculum in tit. de denuntiatione. §. ij. ver. ut autem. Et dicit hic Innocentius. quod etiam de alia denuntiatione faciunt mentionem canones & leges: quae non est modus agendi, sed praecedat accusationem. Et de hac denuntiatione loquitur. ij. q. vij. quapropter. & c. seq. & c. si. de accu. & de cal. c. si. & in multis alijs. Et facile est inuenire exemplum de tali denuntiatione tam in Decreto, quam in Decretalibus. & habet in aut. ut ius. sine quoquo suffrag. §. si quis. & §. necessitate. & §. seq. Et de hac specie modicum agimus secundum eum: quia non est modus agendi. Et dic, quod haec monitio, seu denuntiationis fit ex vrbantate quadam. ff. de ser. vr. pred. l. quidam lberus. ¶ **¶** Et habet vnum notabile effectum: quia si sit antequam reus vocetur ad iudicium: non sufficit, quod vocatus confiteatur debitum ad vitandam condemnationem expensarum factarum circa citationem & libelli conceptionem. secus si non fuit primo monitus, & statim confiteatur: ut no. Gul. de cu. in l. oes. C. de epi. & cle. sequitur. d. Ant. hic. Quod mihi satis placet: quoniam requiritur interpellatio ad constituendum eum in mora. ar. in l. mora. ff. de usu. & l. si ex legati causa. ff. de ver. obli. Secus puto, ubi mora committitur sine aliqua interpellatione: ut in obligatione ad diem contracta. est enim quid sibi imputandum adueniente die, si non soluit. ar. in c. si. de loc. & condu. & C. eo. l. ij. & de contrahen. & commit. stip. l. magnam. & ff. de verbo. obli. l. quoties.

¶ SUMMARIUM. ¶

- 1 Litis contestatio. & alia quae consistunt in facto, debet fieri ab ipsa parte principali, & non ab advocatione: nisi advocatus respondeat parte praesente & iacente. 4. & 5.
- 2 Sententia lata etiam in fauorem furiosi, stantis in iudicio sine curatore, non valet.
- 3 Simplicitas, quae caret ratione est reprobata: & impedit promotionem praelati.
- 5 Procurator potest respondere pro domino, si tamen est nimis cauillofus, potest iudex ex officio compellere dominum, ut ipse respondeat.
- 6 Iuramentum calumniae, an possit explicari per vniuersitatem.
- 7 Excommunicatus potest comparere per procuratorem.

ne. sed ista sufficit, ut sit ita: ut hic dicitur. ergo. And. Barba.

¶ SEBA. SAPI. ¶ Effectum. Vide gl. in §. sic itaq. in ver. denuntiare. instit. de act. Et de effectu huius denuntiationis, ponit do. Iaso. in l. certi conditio. in prin. col. ij. ff. si cer. peta. ubi multa in hac materia. & vide Ro. in singu. cccxcvj. incipien. alio sero.

8 Pars debet respondere positionibus, non autem eius advocatus, quem respondentem iudex debet repellere nisi pars sit simplex. 9.

Advocatus faciens perdere causam clientulo suo tenetur ad damnum.

9 Officium advocatorum est respondere de iure. 7. in fine. ¶ CAP. XIII.

Pastoralis. ¶ Principalis persona per se & non per advocatum debet proponere in iudicio: nisi sit indiscreta. Primo statuit. Secundo a statuto vnum casum excipit, ibi. nisi. Et profiguratione casus scias secundum Hosti. quod epus Helien. inter ceteras consulationes inseruit, quod cauilloso advocati Deum non timentes, nec homines reuerentes, auertebant clientulos a propalanda veritate facti, non sustinentes, quod clientuli sine ipsis de facto aliquid proponerent. & huic morbo Papa medetur.

¶ No. primo, quod ea, quae consistunt in facto, debet per partes & non per advocatos proponi. ¶ Et pro hoc vide quod no. in l. ij. in prin. C. de iura. calu. in gl. in ver. utriusque. Et infertur, quod cum litis cote. fiat per propositionem negotij: petitionem & responsionem ad illam. l. vna. C. de lit. cote. & j. e. titu. c. vno per ipsas principales partes, & non per advocatos fieri debet. Si tamen advocatus proponeret praesente clientulo, & non contradicente, & similiter advocatus aduersarij eo praesente responderet: satis videtur facta li. cote. tex. induco notabile in c. cum causam. de appel. & ibi per gl. in ver. lis cote. ¶ No. ij. quod indiscreta persona potest esse in iudicio sine curatore: sed eius defectus debet suppleri per advocatum. & intellige quando adeo non est indiscreta, quod careat sensu. ¶ **¶** Si enim est furiosus non potest stare in iudicio: nec valet sententia etiam pro eo lata. l. furioso. & quod ibi no. ff. de re iudi.

¶ No. iij. ex hoc & ex tex. quod dicatur indiscretus. Nam hic & secundum communem usum loquendi sumitur pro istis simplicibus personis, quae non omnino caret discretionem. Talis enim simplicitas contraria discretioni reprobat etiam in Prelatis, adeo quod impedit a promotione, & repellit: ut legitur & no. in c. Petrus. xxxix. di. vide quod no. gl. in c. si cupis. xvj. q. j. ¶ **¶** Glos. facit duo. Primo querit & soluit. Secundo tacite opponit & soluit. Secunda ibi: nisi. ¶ **¶** Que ro dicitur hic, quod principalis persona debet factum proponere per se: non quod similiter debet per se respondere: gl. respondet, quod sic. ¶ Puto tamen, quod si advocatus respondeat iudice & parte non contradicentibus, confessio iudicat, & valet etiam quod ad lit. conte. ut in pale. c. cum causam. & in l. j. & iij. C. de erro. aduo. & quod not. Io. an. in c. in praesentia. de pba. i. ver. proponi. ¶ **¶** Op. videtur imo per alium possit factum proponi: quod partes non

teneatur proponere factum: tunc dico, quod si petatur tenetur. & ad hoc adduco. c. istud. in ver. nisi indiscreta. per alios. Ex qua exceptione declaratur regula: quia regula est quod per se, non per advocatos debet proponere: sed si est indiscreta, per alios, & non dicit per advocatos. ergo si est discretus non proponet per alios: & sic comprehendatur procuratores & alij. Tenementi hanc considerationem, quia noua. And. Barba.

¶ Debet proponere. Sed quae dicitur principalis persona: dicitur illa, quae actionem intentat nomine suo. auth. principales. C. de iur. calu. vide Bal. in c. cum super. de re iud. & in auth. hodie. C. de appel. & quod not. in c. auditis. de praescrip. quod no. propter statuta. And. Bar.

¶ SEBA. SAPI. ¶ Per advocatos proponi. Vide Bal. in l. ij. in prin. C. de iura. calu. ubi per hunc text. dicit, quod iudex debet precipere advocato, quod stet remotus: ita, quod non possit instruere partem respondentem.

¶ Quod sic. Sed Io. an. de Imo. hic tenet, quod dominus debet proponere factum, si petat: licet litiget per procuratorem. per istum tex. & licet loquatur in advocato, tamen idem est in procuratore, quia eadem ratio. Et si dicatur, quod se quitur, quod est sublati usus procuratoris. non sequitur: quia ceteros actus expediet per procuratorem. & ita intelligitur istum text. Sed Pe. de Anc. dicit, quod si dominus est melius informatus, quod presumitur. ar. cab. excocato. de re. & petatur, quod ipse respondeat: quod tunc compellitur proponere factum & respondere dominus. alle. l. actor. ff. de procura. Tu pondera, quia aut loquimur utrum teneatur respondere: & concludo, quod sic, si petatur: per id, quod habetur in c. praesentium. de testi. li. vj. Vide ibi Dominicum, ubi dicit de expensis. sed si quaerimus utrum

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Luxurioso. De hac questione, an viro luxurioso de tur curator, & interdicitur bonis, sicut prodigo, vide Moder. late in l. is cui bonis. ff. de verbo. obli.

SEBA. SAPI.

b ¶ Quod aduocatus. An aduocatus teneatur, qui utitur fraudulētis captionibus: vide gl. in c. dominus no. ster. xxxiij. q. lio. ij. vbi vult, q. non teneatur quādo fouet iustam causam. 7 de quo vide per Card. Alex. in c. i mandatis. xliiij. distin. & vide glo. in capi. cupientes. in verb. malignatiū. de electio. lib. vj.

sint indiscretæ: vt in l. non solū. ff. de procur. & in l. j. ff. quod cuiusq. vniuer. no. Sol. dicit glo. q. istud fallit, quādo tenetur quis respondere ratione officij: vt in procuratore. Sed dic, q. iste non est propriè casus fallētię. vnde rectè non excipitur à regula. Hic enim Papa non intēdit excludere procuratores, qui dicuntur principales persone: cū efficiātur domini instātię: vt in c. ij. de procur. li. vj. adeo q. sententia ferēda est in personas eorū. C. de sen. l. j. Sed tantū intendit excludere aduocatos: si tamē dominus iustior esset, q. procurator: tūc iudex ex officio suo posset provide- re, vt ipse dominus veniat ad respondendū per se: vt est tex. no. in l. fi. C. de procu. & no. gl. pe. in c. j. de iudi. li. vj. & sic limita hāc glo. etiam in procuratore. ¶ Secūdo gl. excipit casum, etiā in vniuersitate, quæ per aliū rñdet. Iste etiā casus nō rectè excipitur: quia nō per aduocatum, sed per syndicū rñdet. ¶ Et an per se vniuersitas iuret de calūnia, an autem per alium: tāgit hīc Inno. Sed tu dic, vt plenē no. in c. in pertractandis. j. de iur. calū. & in c. præsentiū. de testi. li. vj. & hodiē clarē patet: quia quisq. pōt per aliū iurare, dūmodō det sibi speciale mandatū: vt in c. fin. de iur. calū. lib. vj. ¶ Tertiō gl. excipit casum in excomunicato, qui etiā nō bene excipit: quia non per aduocatū, sed per procuratorē rñdet. & sic intelligo: c. intelleximus. s. e. ¶ Quartō excipit casum in epō & in persona illustri. sed dic idē in istis, qd in præcedētibus: quia cōstituantur procuratorē. Itē excipit casum in indiscreta persona. Iste casus rectè excipitur: quia existens per se in iudicio rñdet, & factū proponere pōt per aduocatū: vt hīc. Item excipit casum in furioso: & non bene: quia furiosus non pōt stare in iudicio, sed litigat per curatorem. Vnde curator & nō aduocatus debet proponere factū. Excipit etiā casum in prodigo: iste casus posset tolerari anteq. sibi interdicitur bonis, quia satis dicit indiscreta persona: vt in l. ij. ff. de cura. fu. & in c. ex parte. de cōsue. Nō enim eo ipso administratio prodigo est interdicta: vt no. per Bart. in l. is cui. de verb. obli. sed postq. datus est sibi curator, qui deputari debet: vt in præalle. l. ij. nō procedit exceptio: quia curator per se poterit respondere, & supplere illius defectū. ¶ Vltimō excipit casum in muliere luxuriosa. & potest intelligi dupliciter. s. respectu libidinis luxuriosæ: & sic propriè. & impropriè respectu luxuriosæ prodigalitatis: vt nota in l. & mulieri. ff. de cu. fu. Et vtroq. modo satis potest dici indiscreta: cū sit prodiga famę & persone suæ, & bonorū suorū. ¶ Et in isto concludo, q. anteq. detur, sibi curator, satis potest procedere exceptio: vt litigātis per se suppleatur defectus per aduocatū: sed si datur sibi curator, qui dari debet: vt in præalle. l. & mulieri. tūc casus nō rectè excipitur: quia tūc defectus suppletur per curatorē, ar. in l. fi. curatorem habens. C. de in inte. resti. mino. Et circa hunc casum vide qd no. Spe. in titu. de act. s. j. ver. itē opponitur cōtra actorem. & ver. seq. ibi querit, an viro luxurioso detur curator, sicut mulieri. & cōcludit q. nō. Ideo enim datur magis mulieribus, q. masculis: quia in eis ardet magis stimulus carnis: & magis oppro-

briosum est amicis & generi, si mulier polluetur, q. masculus. Itē sexus muliebris magis fragilis & debilis est, q. masculinus. ¶ Extra hos casus exceptos in glo. doc. hīc excipiunt casus in pluribus fideiussoribus, & hæredibus vnius, in l. iam tamē. s. pe. ff. iudi. sol. Sed in veritate ille casus nō bene excipitur ab ista regula. ibi enim ponitur solum speciale, vt plures fideiussores rei, vel hæredes debeant constituere vnū defensorē, seu procuratorē: & nō quilibet debet constituere vnū pro parte sua: ne defensio per plures scissa aliquo incommodo afficiat actore: & sic nō dicitur ibi, q. per aduocatum factū proponatur. Itē excipiunt casum in pluribus exercitoribus eiusdē nauis: vt in l. j. s. si plures. ff. de exerci. & l. seq. sed dic simili modo, q. nō rectè excipitur: quia ibi tātū dicit, q. si sunt plures exercitores eiusdē nauis: tunc cū quolibet illorū agi potest in solidū: ne in plures aduersarios distringat, qui cū vno cōtradixit. Et sic nō dicitur ibi, q. per aduocatū rñdeant. Excipiunt casum insuper aliū. s. in muliere religiosa. per c. ij. eo. tit. lib. vj. sed ibi nō dicitur, q. per aduocatū: sed q. nō vocetur, vt ad iudiciū veniat personaliter: nec etiā admittat si venire vellet: sed debet constituere procuratorem. & sic sumus extra casum huius cap. Dico enim breuiter qcquid dicāt hīc doc. & maximē Hosti. q. regulariter q. debet proponere factū p se, quādo per se litigat: nisi sit talis persona, quæ se regere nescit propter indiscretionē. Et tūc etiam per aduocatū suppleat eius defectus in proponēdo & respōdēdo. & iste est proprius casus huius. c. non autē intendit excludere vsum procuratoris: cū cuilibet regulariter licitum sit cōstituere procuratorē, & per eū proponere, & rñdere, & litē contestari. vt in l. j. ff. de procu. & j. eo. tit. li. vj. per totū. & in finitibus iuribus civilibus, & canonicis. Et hoc etiā sentiunt doct. in alia parte. s. super verbo, per seipsas. dicentes, q. nō intendit hęc Decretalis excludere vsum procuratorū: per quos etiā pōt lis contestari. sed intendit, q. is qui causam prosequit, siue sit principalis dominus, siue eius procurator, habet factū narrare. Et in hoc dicūt bene. ¶ Sed mirandum est quare postea exceperūt illos casus non faciētes ad materiam. ¶ Itē aduerte, q. licet excludat aduocatos in propositione & respōsione facti, nō tamē propter hoc intēdit excludere officium aduocatorū. vnde vt dicūt hīc cōiter doc. quicquid ius tangit, expediat per aduocatos: vnde formabit libellum & aptē: aliās repellere. j. eo. c. examinata. & l. j. ff. si men. fal. mo. dix. Item versabitur officiū suū in exceptionibus & positionibus formandis & similibus. Itē poterit interesse in respōsionibus ad positiones: vt caueat ne cauillosa positione obscura, vel duplici clientulus capiatur. & sic intelligit Hosti. ff. de offi. procon. l. nec quicq. s. circa aduocatos. ¶ Ego remitto te ad gl. c. j. de confes. li. vj. quæ dicit, q. ad positiones debet respondere pars: nō autē aduocatus: & q. solent cauti iudices tunc respondentes aduocatos expellere. vnde dicit, q. aduocatus, b qui docet clientulū falsum respondere tenetur aduersario illius danum refarcire, qd ob hoc pertulit: puta ex onere probandi, vel admissione causę. l. dist. c. sape. de iniur. c. fi. ad legē aquil. l. qui occidit. s. vlti. quod no. ¶ Aduerte tamen hīc vnū nota. dictum Hosti. in c. dilecti. s. eo. vbi dicit, q. propter simplicitatem partis, si timeat ne in respōsionibus ad positiones capiatur, debet permitti aduocatū respondere. arg. hīc, quod bene not. Et plus dicit hīc Inno. q. nō est malum si indiscreta persona etiā cōpellat factū per aliū exponere, & rñdere. Expedi enim reipubli. ne quis re sua malē vtatur. institu. de his, qui sunt sui vel alie. i. ris. s. sed hoc tēpore. aliās s. sed & maior. Regulariter ergo officium aduocati versatur in his, quę sunt iuris. Ad ea verò, quę consistunt in facto, debent partes principales respōdere, & factū proponere. A Etatē enim habēt: de se loquātur. de cōsecra. di. iij. c. cū pro paruulis. Præsuntur enim de facto suo melius scire veritatem, q. aduocati, vel extranei. ar. de rescrip. ab excommunicato, cū suis concor. Veritas enim ab his, qui melius eā sciunt, inquirenda est: vt. s. de elec. c. scriptū. & j. qui ma. accu. pos. c. videt. & de testibus. c. præsentiū. lib. vj. Nicolaus. Abbas.

SVMMARIUM.

- 1 Actio si fuit ineptè proposita, facit vt reus absolatur ab instantia iudicij: & quod actor possit iterum agere. s.
- 2 Actiones non sunt sublata de iure canonico, licet non sit necessarium earum nomen proponere.

Positiones

- 3 Positiones producat, an videatur contenta in eis confiteri?
- 4 Libellans videtur confiteri contenta in libello.
Producens, vel presentans rescriptum, videtur in eo contenta confiteri.
- 6 Accusatus de vulnere cum sanguine, absolvitur si probatur tantum de vulnere sine sanguine.
- 7 Sequestri quomodo cadat in res incorporales: & in sequestro, an sit opus, quod res sit in iudicium deducta. 13.
- 8 Absoluens ab instantia iudicii, non debet ponere causam absolutionis. & idem in alijs absolutorijs. 22.
Causa utrum sit inferenda in sententia.
- 9 Tutor quando remouetur, an debeat inferi causa remotionis.
- 10 Absolutus simpliciter presumitur absolutus diffinitivè, & non ab instantia iudicii. 22.
- 11 Suscipiens libellum in rei vendicatione, an videatur se offerre liti, adeo quod victus tenetur, licet non possideret.
- 12 Ineptitudo libelli in quacunque parte iudicii appareat, absolvitur reus ab instantia iudicii.
- 14 Sequestrum, utrum transferat possessionem in tenentem res sequestratas.
Novatio tollit omnia privilegia actionis precedentis & fideiussores, & pignora, si est voluntaria: secus si est necessaria.
- 15 Qui habet in sequestro ius patronatus, an possit presentare.
Habens in pignus ius patronatus, non potest presentare.
- 16 Negatoria & confessoria actio, quare dicantur ita, quibus competant, & pro quibus rebus?
Fundans, siue dotans aliquam ecclesiam, non per hoc dicitur dominus.
- 17 Rei vendicatio competit etiam pro iuribus, quæ quis habet in re.
- 18 Libellus semper debet interpretari pro libellante.
- 19 Actio inepta, an habeat vitare libellum, si intentio est apta.
- 20 Error non debet præiudicare veritati.
Intentio agentis iudicatur ex qualitate probationum.
- 21 Index, an & quo casu, possit libellum ineptum ex suo officio rejicere.
- 22 Iurisdictio delegata, utrum duret post absolutionem ab instantia iudicii.
Sententia ab observatione iudicii, est interlocutoria, & non est ferenda in scriptis.

CAP.

XV.

Examinata.

¶ Si actor ineptam actionem proponit, reus absolvitur ab instantia iudicii: si post aptam proponit, reus respondere cogitur. Et diuido in quatuor partes. In prima pronuntiationis ratio. In secunda ipsius rationis declaratio. ibi: quia cum. In tertia pronuntiatio. ibi: unde. In quarta protestatio. ibi: ita tamen. Et licet communiter summetur, & procedat quo ad corticem: tamē quo ad intellectū nō pro cedit simpliciter: quia intentio erat hīc inepta, & non actio: vel saltem actio & intentio erant ineptæ. vt. j. patebit. Nec tenetur in distincte, q̄ ex sola ineptitudine actionis, debeat quis succumbere, si intentio est apta. quod. j. plenē subijciā. idē quo ad intellectum summo sic. ¶ Si actio & intentio sunt ineptæ, vel sola intentio: debet reus absolui ab instantia iudicii: iterum tamē actor audiatur, si apte egerit. Et pro hoc intellectu facit litera in eo, q̄ Papa pronuntiavit intentionē istius non tenere: non dicit actionē. Et q̄q̄ litera faciat mentionē etiam de actione, quod fuerit incongrua: dic, q̄ fuit incongrua respectu illius ad quē dirigebatur: & respectu conclusionis: quia petebat restitutionē possessionis. Sed potest ita intelligi, q̄ actio erat apta & intentio tantum inepta: vt. j. dicitur. Vel summa sic secundū do. Cardi. in rei vendi. si constat quādocunq̄ reum nō possidere: nec possedisse ab initio litis, & actorem hoc sciuisse, eius intentio pronuntiatur inepta. hoc dicit. ¶ Sed hæc summatio est nimis specialis: idē tene præcedentem. & figura sic casum comprehendendo vtrāq̄ lect. Dum esset quæstio inter quosdā nobiles, seu milites de Cāpania ex vna parte: & quēda nobilem. M. de riparia ex alia parte: super iurepa. cuiusdam ecclesiæ: dicto. M. possidēte dictum ius patro. fuit factum sequestrum de concordia partium in quendā vicedominum. i. vicarium episcopi. tandē, quia fortē huius causæ decisio protrahabatur in longū: iste nobilis vir. M. dedit petitionē contra milites, in qua narrabat se fore patronū: & petebat se pronuntiari patronum, & milites condemnari ad restitutionem possessionis dictæ

- 2 ¶ Videtur cōfiteri. Quod producat positiones censeatur omnia in eis contenta confiteri, tenet Spec. in tit. de positio. §. decimo. ver. j. & sequitur do. Alex. in consil. lxxj. incipi. clarissime domine iudex. in. ij. colum. ver. venio. in. ij. volu. & ibi ponit in versu. nec obstat. q̄ postq̄ positiones sunt in actis productæ, q̄ pars non potest reuocare: intelligo producat. s. parte presentat. Et ratio est: quia videtur ipsas accēptasse, si non contradixit: Pro quo facit, q̄ licet libellus possit antelit. contest. mutari: tamen post litē contest. non potest. q̄ videtur acceptat. à parte. Ita Ange. de Areti. in. §. cum enim. in. ix. col. in. flitu. de actio. per text. in. l. cum precum. C. de li. causa. Et q̄ producēs positiones videatur confiteri, tenet do. Alexā. in pulchro casu in consil. clj. in cip. repetitus. & c. in. j. colum. versic. vtrum, & c. in quinto volumi.

Phil. Fran. ZACHARI, ¶ Adde Lanfran. de oria. in repet. c. quoniam cōtra. in prin. nume. 18. ver. vnum est menti tendum. vbi dixit esse secus in articulo lante, secundū eū ibi. j. de proba. & in quantum iste in præceden. apostil. dicit, quod postq̄ positiones sunt in actis productæ reuocari nō possunt. Dic hoc esse verū: nisi doceas de errore: vt plenē p. Bar. Sozi. cōsi. clviij. in cipi. visis. vers. non postponēs. vol. ij. Anto. Francis.

¶ Adde quod ponens sine dubio videtur confiteri cōtenta in positionibus. secus autē est in capitulātē, quia non videtur fateri contenta in capitulis: vt pulchrē declarat do. Anto. in c. j. de cōfess. & Io. andr. in. c. cum in positionibus. de iur. iuran. libr. vj. & idē do. Anto. in. c. quoniam contra. hic alleg. & Bald. in. l. generaliter. in §. sed iuramento. in j. colū. C. de re. cre. & i. l. sicut. in fi. C. de repu. hē. & Bar. in. l. ij. in. §. quod obseruari. vbi proprie ponitur mate

ecclesiæ. & ex depositionibus testium productorum per eum, secundū vnum intellectū ad fundandam intentionē suam apparuit, q̄ possidente dicto nobili sequestrata fuit possessio penes illum vicedominū: ex quo Papa cognouit, quod istius nobilis intentio non erat apta: quia concludebat ad restituendam possessionē ecclesiæ. & de duobus erat vnū: aut quod possessio transferat in sequestri: & non competebat rei vendicatio contra nobiles: seu cōfessoria ad restituendum, ex quo ipsi nobiles nō possidebant. vel non transferat in sequestro: & sic remanserat penes istū nobilem petentem restitui: & sic intus habebat, quod petebat, meritō milites absoluuntur ab instantia iudicii. & iste est purus intellectus. ¶ ¶ Not. primò quod vsus actionū non est sublatus de iure canonico: licet contrariū notauerit do. Anto. in. c. dilecti. §. e. Hoc colligitur apertē hīc in prin. & in fin. vbi dicitur, quod isti milites non teneantur respondere, nisi proposuerit iste nobilis actionem aptam & congruentem. Et sic volens agere etiā de iure canonico, debet proponere actionem aptam & congruentem: nō dico, quod exprimat nomen actionis: quia ad hoc non tenetur aliquo iure: vt dixi in præallega. c. dilecti. & iste est proprius casus istius capi. Sed ita proponere factū, & ita concludere, vt appareat ipsum intentare actionem competētē.

1 ¶ ¶ Not. secundò, quod si constat de ineptitudine intentionis ante, q̄ liqueat de iure ipsius actoris, fertur absolutoria pro reo ab instantia iudicii, & pro actore nihil pronuntiatur: nisi fortē protestando ius suum esse saluum: vt hīc. Secus autem si de non possessione rei constat, postq̄ actor fundauit intentionem suam: vt quia constat ipsum esse dominum rei petite: quia tūc fertur sententia in fauorē vtriusq̄ rei, & actoris. Actoris, quia pronuntiatur ipsum dominum: & rei, quia absolvitur ab instantia iudicii: vt in. l. si à te. in. §. j. ff. de excep. rei iudi. vbi text. no. Et valebit ista sententia actori: quia postea reo possidente, mandabitur ista sententia executioni absq̄ nouo iudicio: vt ibi no. & in. l. iij. ff. de re iud. Potest etiam dici, quod hæc intentio non erat solū inepta, sed etiam actio secundum aliam lect. intelligendo, quod iste nobilis ageret rei vendicatione stricta, quæ competit pro rebus temporalibus tantum. tunc enim non debet pro eo aliquo modo pronūtiari. argu. in. c. qualiter & quando. ij. de accu. & in c. licet Heli. de fimo. ¶ ¶ Not. iij. intelligendo text. q̄ quod iste non produxit testes, sed quod fecit articulos: super quibus volebat producere testes: ex quibus constitit intentionem istius ineptam. Quod satis videtur innuere ista litera: quod quis videtur confiteri id, quod ponit in articulis, seu capitulis. Et hoc intellige quo ad hoc, vt si appareat ineptitudo libelli, vel aliqua repugnantia, debeat repellī, vt hīc. Non autem quo ad hoc, vt si reperiatur sibi

2 ¶ ¶ Not. secundo, quod si constat de ineptitudine intentionis ante, q̄ liqueat de iure ipsius actoris, fertur absolutoria pro reo ab instantia iudicii, & pro actore nihil pronuntiatur: nisi fortē protestando ius suum esse saluum: vt hīc. Secus autem si de non possessione rei constat, postq̄ actor fundauit intentionem suam: vt quia constat ipsum esse dominum rei petite: quia tūc fertur sententia in fauorē vtriusq̄ rei, & actoris. Actoris, quia pronuntiatur ipsum dominum: & rei, quia absolvitur ab instantia iudicii: vt in. l. si à te. in. §. j. ff. de excep. rei iudi. vbi text. no. Et valebit ista sententia actori: quia postea reo possidente, mandabitur ista sententia executioni absq̄ nouo iudicio: vt ibi no. & in. l. iij. ff. de re iud. Potest etiam dici, quod hæc intentio non erat solū inepta, sed etiam actio secundum aliam lect. intelligendo, quod iste nobilis ageret rei vendicatione stricta, quæ competit pro rebus temporalibus tantum. tunc enim non debet pro eo aliquo modo pronūtiari. argu. in. c. qualiter & quando. ij. de accu. & in c. licet Heli. de fimo. ¶ ¶ Not. iij. intelligendo text. q̄ quod iste non produxit testes, sed quod fecit articulos: super quibus volebat producere testes: ex quibus constitit intentionem istius ineptam. Quod satis videtur innuere ista litera: quod quis videtur confiteri id, quod ponit in articulis, seu capitulis. Et hoc intellige quo ad hoc, vt si appareat ineptitudo libelli, vel aliqua repugnantia, debeat repellī, vt hīc. Non autem quo ad hoc, vt si reperiatur sibi

3 ¶ ¶ Not. iij. intelligendo text. q̄ quod iste non produxit testes, sed quod fecit articulos: super quibus volebat producere testes: ex quibus constitit intentionem istius ineptam. Quod satis videtur innuere ista litera: quod quis videtur confiteri id, quod ponit in articulis, seu capitulis. Et hoc intellige quo ad hoc, vt si appareat ineptitudo libelli, vel aliqua repugnantia, debeat repellī, vt hīc. Non autem quo ad hoc, vt si reperiatur sibi

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ria positionum. C. de iura. calum. in. iij. col. & Spe. in tit. de post. in. §. x. ver. ij. Et adde glo. in. c. j. de confel. in. x. & per do. Paul. de cast. in confi. ccxvj. & adde q positiones dicuntur esse illæ: quæ fiunt, vt eis pars respondeat. Capitula verò dicuntur super quibus pars nō habet respondere: sed super eis sunt testes examinandi: & ideo positio negatiua pōt fieri sed capitulum nō: nisi sit coarctatū: vt plenè p Alexā. in. l. inter stipulante. in. princ. ff. de verb. obli. Et tene mēti, q positiones nō dicuntur factæ: nisi sint per iudicē admittæ: vt no. voluit Bald. in. d. l. generaliter. in. §. sed iuramento. in. iij. col. vbi dicit, q dicitur i actis, quod iudex admittit. & c. a & ibi dicit, q nisi fiat talis admissio per iudicem, positiones nō sunt de actis. Et tene etiam menti, q positiones & articuli differunt: vt per Spe. in tit. de teste. in. §. v. post princip. in ver. sciendum igitur. & i tit. de positi. i. §. positio est breuis. & vide domi. 6 Car. in cle. sepe. in §. & quia. de verb. b signifi. vbi dicit, q ponens vtens istis verbis, Dico pono & si opus fuerit probare intendo, intelligitur, quod si pars cōfiteatur, habetur pro positionibus. si negabit, erunt loco articulorum. & super illis testes examinantur. & ideo dixit ibi glo. & d. Car. i. vj. & in. vj. quæstio q iudex nō potest dare terminū simul ad ponendum, & articulandum: sed debet dare successiuē. & tene etiā menti, q positiones admittæ per iudicē cum illa clausula: saluo iure impertinentium. & c. si nō debuerunt admitti. habetur pro nō admittis: vt dixit Io. and. in. c. cū cōtingat. de offi. delega. & potest postea disputari, an sit eis respondendum, vel nō, prout dixit Bart. in. l. si duo. in. §. idē Iulianus. vbi etiam per Alex. ff. de iureiur. Et possent etiam reijci, vt ibi dicitur post factas probationes. Et an quādo positiones possint reuocari, vel non, vide per Specu. in titu. de positi. in. §. ij. & per glo. in. c. si post præstitum. de confel. lib. vi. & per Pau. de ca. in confi. ccxvj. & plenè per Scriben. in. d. l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum.

a S E B A. S A P I. ¶ Confiteri. Vide. d. Alex. in. l. edita. col. ij. C. de eden. vbi ponit an ea, quæ quis confitetur in libello possit quādocumq reuocare. Et facit pulchram distinctionē: de cuius veritate vide ibi per Modernio.

b S E B A. S A P I. ¶ Vel accusatione: Vide quæ no. Decius in. c. in præsentia. in. xij. col. j. de proba. Ias. in. l. nō hoc. colum. iij. C. vnde legitur.

contrarius, habeatur pro periuro: etiā si iura uerit. vt not. Io. an. in. c. cū in positionibus. de iureiur. li. vj. in nouella. quæ sic intelligo. licet do. Ant. in. c. fi. de confel. intelligat eū simpliciter, q nō habeatur pro confesso. sed nō est verum: vt satis probat secundū istū intellectum. Pro periuro autē haberi non debet: qā precisē nō asserit, sed probare intēdit. Sed vt repellatur satis haberi debet pro cōfesso: quia nō debet admitti ad probandū, quod probatum nō releuat, in. c. cū contingat. de offi. delega. ¶ Not. q cōtenta in libello quis videt confiteri: vt in. l. cum precum. C. de li. causa. adeo, q teneat actione iniuriarū, si aliquod delictum aduersarij interseruit: vt in. l. item apud labeonē. §. si quis libello. ff. de iniur. facit. v. q. j. c. j. cū seq. Sic etiā contenta in rescripto videtur cōfiteri, etiā si rescriptū reprobatur, tanq tacita veritate impetratū: vt no. Io. and. in præalle. c. cū in positionibus. & de hac materia vide j. de cōfesi. c. fi. ¶ No. quod ex positione ineptæ actionis, vel intētionis quis nō perdit causam: sed tantū frustratur instantia iudicij, a qua reus absoluit: Vnde postea auditur volēs aptē agere. ¶ Et vide vnum no. Cy. in. l. ij. C. de proba. vbi dicit, quod si in inquisitione, vel accusatione dictum est de percussione cū sanguinis effusione: postea probatur tantū de percussione: debet sequi absolutio. sed postea poterit inquisitio, vel accusatio institui, super sola percussione. quod not. ¶ Nota secundū intellectum: q hīc agebatur rei vendicatione, secundū Inn. q pōt res corporalis vendicari ratione iuris incorporalis, quod habeo in re. arg. in. l. qui tabernas. ff. de contrahen. emp. & dele. j. l. si domus. Et secundum hoc libellus fuit sic formatus. Vendico talem ecclesiam a talibus militibus: quia in ea habeo ius patronatus. qā bene no. in practica. Sed hoc intelligo, vt ratione iuris possit vendicare ipsam re, quādo illo possidete illā re, iste non pōt vti iure suo. arg. op. in. c. Pisantis. de resti. spo. secus autē credere, si clericus possideret ecclesiā: nec præstat impedimentū respectu iuris pa. imo alius possidet ius pa. Quia tunc nō vendicat ecclesiā ratione istius iuris: quia ista sunt prorsus diuersa. arg. in illo. c. Pisantis. & in. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. vnde poterat hīc nobilis vendicare ecclesiā, si milites possedissent, quo ad hoc, vt dimitteretur libera per ipsum postea ordinanda & defendēda. xvj. q. vij. c. filijs atq

c S E B A. S A P I. ¶ Cōpetēti. vide Mod. in. l. si fideiussor. §. si satisfactum. ff. qui satisfda. cogā. & d. Frā. Cur. in tracta. sequestrorū: vbi latē. d Z A C H A R I. ¶ Non puto verum. Adde Bar. in. l. properandum. §. illo. C. de iudi. qui expressē tenet hodie in sententia etiā absolutoria non requiri causæ expressionem per. c. sicut. j. dere iu. no. in. l. Iul. & ibi per

nepotibus. & in. c. cum venerabilis. de exce.

7 ¶ No. secundū Pet. q sequestrū cadit in re immobili & corporali pro iure incorporali in ea cōpetenti, vnde nō propriē colligitur hic, q res incorporalis sequestratur. ¶ Not.

c q in rei vēdicatione requirunt duo extrema. vnum ex parte agētis. s. dominiū: aliud ex parte rei. s. possessio, vel detētatio: vt. l. si in re. & l. officium. ff. de rei ven. vnde nō procedit iudicium, si reus nō possidet. Et idē dic in confessoria actione secundū aliū intellectū, quatenus in cōfessoria cōcluditur etiam re restituendā, vt hīc. ¶ No. bonā practicā pronuntiandi, quādo apparet intentionē ineptā. debet enim pronuntiare intentionē ineptam: &

8 aduersarium ab ea absolvere. ¶ Et sic videtur hæc litera probare, q absolvens ab instantia iudicij debet exprimere causam absolutio nis in sententia. & dicit do. Ant. tantū hoc verum, q aliter nō valeat absolutio. alle. authē. de iudi. §. oportet. colla. vj. & dicit hoc tenere Ioā. an. in. c. fi. de do. & contu. ¶ Sed aduerte,

d quia hoc dictū non puto verū. nec Io. andr. hoc ita dicit. Ibi enim solū dicit, q iudex volens ex causa absolvere a condēnatione expensarum debet causam exprimere in sententia. Vnde nil dicit quando vult absolvere ab instantia, nec tangit, an aliter sentētia sit nulla. Vnde dico, q hoc dictū Io. an. etiam non est verum. Primò, quia nullo iure cauetur, quod quis teneat exprimere causam in absolutoria ab instantia, vel ab expensis. Imo regula est in cōtrariū, vt nō teneatur quis exprimere causam in sententia: vt in. c. sicut. de re iudica.

e nec alibi probatur contrarium. Nec obstat. §. oportet. super quo fundat se isti doc. quia ibi tantū dicitur, q si iudex vult absolvere ab expensis, debet hoc exprimere. quod debet intelligi, q. s. vult absolvere, seu q absoluit: non autem q exprimat ipsam causam absolutio nis. quod apertē sentit ibi gl. & hoc, quia non absoluendo, vel condēnando, videt in culpa, vbi fuerit petitū, & tenetur de suo: vt. l. fancimus. C. de iudi. Et quod quādo absoluit ab instantia iudicij propter ineptitudinē actionis, non teneatur causam exprimere, adduco glo. apertam in. l. j. ff. si men. fal. mo. di. quæ apertē tenet sententiā tenere: licet nō exprimat causam: qā expressio fit ne respectu alteri? actionis fiat præiudiciū parti. Sed certē nō obstat. exceptio rei iudicatæ, si vult proponere aliā actionē, etiā si simpliciter fuerit absolutus: vt in. c.

etiam dicit id, ad quod iste alleg. eū in. l. ij. in. §. ignominia. ff. de infra. videlicet, q nō requiritur causa ad valorē sentētiæ per. c. sicut. de re iudic. sed quo ad grauandū, vel reuelandū grauātū sic. Requiritur etiā expressio causæ in sentētia banni, lata cōtra cōtumacē: vt per Bal. in. l. pe. C. de fidei cō. lib. & per Alex. in. d. §. ignominia. Itē etiā debet exprimi in sententia, quæ fertur sub actione inepta. vt per Barto. in. l. j. §. j. ff. si menfor fal. mo. dixit. debet etiā inferi in sentētia appellationis, quādo prima sententia emendat, vt per Bal. in. d. l. gñaliter. in. §. sed iuramento. in. ij. col. de rebus cre. Et istos & alios etiā casus, in quibus causa debet exprimi in sententia, vide per do. Card. in. d. cle. sepe. in. §. & q. in. vj. q. de verb. signi. c S E B A. S A P I. ¶ In sententia. Vide latē do. Iaso. in. l. edita. col. ij. C. de eden. vbi dicit, q licet in sententia non requiratur expressio causæ: si tamen exprimat causam ineptam vitatur.

Alexan. de condi. inde. docto. in. l. si præses. ff. de pe. & in. l. qui Romæ. §. duo fratres. de ver. obli. Bart. in. l. ij. §. ignominia. causa. verfi. pro cuius declarauione. ff. de infra. vbi dicit causam non requiri, quo ad valorē sententiæ per alle. ca. sicut sed quo ad grauandū, vel releuandū grauātū sic secundū eū ibi. de quo per Bal. in. l. si quis testamēto. in. fi. ff. de fidei cō. liber.

Anto. Francis. ¶ An in sententia requiratur causa: primò dicas: quod Bal. in. l. qui testamento. in. princ. in. ij. col. in. ver. vlti. not. & ibi etiam Ange. & Nicol. de Neap. in. lec. addi. ad Bart. in. j. col. ff. de excusa. tuto. dicunt, q fatuus est iudex, qui causam inserit in sentētia. Quod tamē intellige verum, nisi forsitan ex statuto deberet causa inferi: quia tunc fatuus esset, si non infereret: vt dixit Bal. in. authen. nō licet. in. ver. præterea maius. C. de lib. præter. Et intellige, q in sentētia cōdemnatoria absq dubio nō requiritur: in sententia vero absolutoria bene requiritur. argu. l. filiuffamilias. in. §. diui. & ibi p Dyn. ff. de lega. j. & vide Bal. in. l. si quis testamentum. in. fin. de fidei commis. libe. hic alleg. & Bar. in. l. hæc enim. i. prin. ff. de suspes. tu. vbi

SEBASAPI.

a) ¶ Expressus. Vide Ang. Aret. in §. omnium. col. ult. in §. de act. Matthe. notabi. clxxxviii. incip. no. q. si reus conuentus. Bal. & Ang. in l. cogi. C. de peti. heredi.

b) ¶ Si iudex. Quod iudex possit sequestrare etiam vsum possessionis, si partes veniant ad arma, vide omnino

10

latè per do. Fran. cur. in cōsil. lx. per totum. vbi etiā ponit, an sit opus q. res sit in iudiciū deducta: limita tamen prædictam rationem procedere quādo est certum aliquē possidere: & tamen mouetur sibi controuersia. Nā tunc nō debet fieri sequestratio, sed debet iudex præcipere parti, q. non possidet, ne molester. Bal. in l. j. G. de prohib. seque. latè per Prædicum Papiensem in forma libelli sequestri in §. col. in fi. versic. sed circa. Philip. Fran.

Antonius Franci. ¶ Circa istā sequestrationē. Dicit, q. regulariter est prohibita: vt in cle. j. de sequest. posses. & fruc. & in l. j. C. de prohi. sequestr. tamen quando est timor, ne fructus depopulentur & dissipent, est permessa, vt est glo. in a

versic. sequestrari. in l. si cum dotē. in §. sin autem. ff. sol. matri. & in l. Imperatores. ff. de app.

est etiam permessa quādo est questio de possessione vacante: & videatur iudici: q. metus sit rixæ futuræ inter partes: vt per Bal. in l. si. in. in §. col. C. de edicto diui Andria. tollē. Est etiā permessa in causa appellationis, si sit timor dilapidationis fructuū: vt per Bar. in d. l. Imperatores. & semp vbi timor est, ne partes veniant ad arma, pōt & debet fieri sequestratio possessionis: vt in

abbate sanē. de re iudi. lib. vj. & in l. & an eandem. ff. de excep. rei iudi. Vtile est tamē, vt iudex hoc casu exprimat causam, ne videat absoluisse diffinitiuē: & malè facit aliter faciendo. pro hoc tex. iuncta gl. in l. properādū. C. de iudi. §. illo. in prin. Si tñ nō exprimit, tenet sententia: vt dicit gl. & bene in d. l. j. ff. si men. fal. mo. dixit. ¶ Pro hoc bonū simile in l. he cause. ff. de susp. tu. vbi dicitur, qd iudex debet exprimere causam, cū remouet tutorē: vt appareat, an remaneat infamis, vel nō: tamē si nō exprimit, tenet sententia & presumit in dubio remotus ex faciliore causa. ar. in l. si p̄ses. ff. de pce.

¶ Plus dico in simili, q. si iudex absoluit reū, & non expressit, an diffinitiuē, an ppter ineptitudinē aliquā: si nō pōt certificari per acta, vel p testimoniū iudicis & assistentium in iudicio: ad q. primò est recurrēdū: vt voluit Spe. in loco j. statim allegādo: presumā eū absolutū diffinitiuē: q. in dubio pro reo presumendū est. arg. in l. fauorabiliore. ff. de reg. iur. & in c. fi. de re iudi. & in c. ex literis. de proba. Et hoc iudicio meo apertè sentit gl. in præalle. l. j. & in d. §. illo. Poterit tñ actor agere ex alia causa: qd est verū, si prius expressit certā causam: secus si egit nulla causa expressa. in c. Abbate. de re iud. li. vj. ¶ Quid autem si iudex simpliciter absoluit reū: nec dixit ab instātia, an presumat, q. ab instātia, an diffinitiuē absolutus sit: vide per Spe. in titu. de

offi. iudi. i. §. deferuit. ver. qd si reus. ¶ Vlti mō induco hūc text. singulariter vltra oēs, q. suscipiens libellū in rei vēdicatione & litem conte. nō videt se liti offerre, vt teneat, si nō reperitur possidere: imo debet absolui quando cūq. cōstat eū nō possidere: & illius actoris intentionē esse ineptā. Quod singulariter not. pro limitatione illius. l. q. se obtulit. ff. de rei ven. vbi dicit tex. q. is qui se obtulit defensionē sine cā, cū nō possideret: si actor ignorat, nō est absoluendus. & c. Debet enim intelligi qn interrogatus an possideret: rñdet q. sic: secus si simpliciter recipit libellū, & lis cōte. est: vt hūc. vbi fuit deuentū ad testiū, productionē: & cōcludebat rē restitui, & nihilominus absoluit reus: cū cōstat eū nō possidere. Et sic est hūc casus exp̄sus, a de quo videt Bar.

facere magnā festū in l. si a te. §. j. ff. de except. rei iudi. dicēs, q. ille text. est scribendus literis aureis. ¶ Et no. ex hoc & ex text. q. semper debet sequi absolutio qncunq. & in quacūq. parte iudicij cōstat de ineptitudine libelli. & hāc bene notabis: per q. in multis hoc cap. re

12 maneat declaratū: & multa alia iura. ¶ Gl. j. quærit q. dicat sequester. rñde vt in ea. & inquantū gl. exigit, q. res sit in iudiciū deducta, vt procedat sequestrū: dicit. d. Ant. hoc non esse necessariū. Sufficit em sup ei iure posse disceptari, licet adhuc res in iudicio deducta nō sit. ¶ Sed aduerte q. gl. nō requirit, q. res sit deducta adhuc in iudiciū, sed in litigiū: qn pōt intelligi de litigio extraiudiciali: vt quia fortē altercātes super aliqua re cōueniūt face

13 re sequestrū: & postea in iudicio litigare. Itē etiā in necessaria sequestratione, nō est opus, q. sit in iudiciū deducta. vnde si iudex b vide

rit partes cōcurrere ad aliquā rē, & timeat ne veniant ad arma, debet ante oīa sequestrū facere. arg. ff. de v̄sufu. l. equissimū. Et no. Ioā.

de lig. in cle. vna. de sequest. pos. & fru. ¶ Inquantum postea glo. exigit, q. fiat à pluribus: hoc procedit in sequestratione voluntaria. f. quæ sit volūtate partiū. secus in necessaria, q. fit autoritate iudicis: vt. §. dixi. qd etiā tenet hic Hostiē. ad hoc. c. olim. de rescrip. & de seque. pos. & fruc. c. j. & in clem. j. e. titu. cū si. ¶ Et quis dicat propriè sequester, allego tex. expressum in l. sequester. ff. de ver. sig. quē dicit, q. sequester dicit apud quē plures eadē rē, de qua cōtrouersia est, deposuerūt: dictus ab eo, qd occurrēt, aut quasi sequēti eos, qui contendūt, cōmittit. Et procedit hāc diffinitio in sequestratione voluntaria. ¶ Gl. ij. qrit de rōne literæ in decidēdo: quare isti milites fuerunt absoluti: ex eo quia cōstitit istū nobi lem possidere tēpore sequestri. Et rñdet ponēdo duplicē intellectu: aut enim iste dicebat se possidere anteq. deponeretur apud sequestrū: & tunc cū non desinat possidere: nisi ea

mente deposuisset, vt faceret sequestrū possessorē, nō poterat agere rei vēdicatione contra milites, qui nō possidebāt. Nā rei vēdicatione cōpetit contra possessorē, licet qnq. cōpetat cōtra detētorē rōne detētionis: vt. l. officium. ff. de rei ven. tñ isti milites nō possidebant, nec detinebant. Nec etiā poterat agere cōtra eos iudicio possessorio, ex quo nō possidebant. Si verò dicebat se possedisse postq. deposuerat rē: sed ipsum sequestrū fecit custodem. & sic cū adhuc etiā possidebat, nō poterat agere cōtra milites rei vēdicatione, vel

iudicio possessorio rōne p̄dicta. Dicit tamē gl. q. poterat iste nobilis duplex remediū intentare. Primò enim poterat agere contra sequestrū actione depositi sequestraria. ff. de positi. l. ei apud quē. §. j. Secundò poterat agere cōtra milites actione cōfessoria, seu negatoria. Nā confessoria datur possidēti, ne inquietetur. ff. si ser. ven. l. & si forte. Si qs enim est in possessione seruitutis, ne vicinus altius tollat: si ille vult altius ædificare: tunc per cōfessoria potest vicinū prohibere. quasi velit dicere gl. q. si milites inquietabāt istū nobilē su per iurepatro. poterat prohibere, ne impedi

rent se de iure patro. intentando confessoriam: dicēdo q. ad se pertinet. Poterat etiam agere negatoria ad eundē effectū. Negatoria enim datur domino, q. negat aliū habere seruitutem: & istā actionē intentando poterat agere contra milites: negādo ius milites habere in ecclesia: petendo ne inquietarēt eum super iurepatro. Et ex his habes recitatam & declaratam gl. pro cuius verificatione multa

14 sunt examinanda. ¶ Et primò in eo, quod dicit gl. q. in sequestris nō transit possessio: a

cuius contrariū no. glo. in cle. j. de seque. pos. & fru. & prout glo. reperiuntur cōtrariæ: ita circa hoc duæ sunt opiniones principales. Sed cōiter tenetur, q. aut est sequestratio voluntaria. f. cū partiū voluntate, & trāsit possessio in sequestrum, Aut necessaria, vt quia

e autoritate iudicis: & nō trāsit. Ita tenet Cy. & multi alij in l. j. C. de prohi. seque. & Ia. de Are. & Bart. in l. interesse. ff. de acqui. pos. sequuntur cōmuniter doc. hūc. & Ioā. de lig. in præalleg. clem. vna. Et pro hac diuersitate inter voluntariam & necessariam adducunt docto. inter cetera simile in nouatione vo-

l. equissimū. & ibi per Alex. ff. de v̄sufu. fruc. & in l. fin. de offi. procur. Cesa. & multos casus in quibus est permessa sequestratio enumerat Spec. in tit. de execu. sentē. §. nunc dicendū. in ver. quid si ab execute. & in tit. de appe. in §. ix. & in tit. de denuntia. in §. ij. in ver. quid si homines. & vide gl. in c. ij. de sequestra. posses. & fru. & in d. cle. j. eo. tit. & per do. Card. in iij. oppo.

SEBASAPI.

c) ¶ Sequestris. vide

Bal. in l. j. C. de prohi. sequestra. vbi latè Franci. Curt. senior. vide etiā Bal. in l. cōsentaneum. col. pe. C. quomodo & quando iudex. & Cardin. in cle. j. q. xxiij. de sequestr. pos. & fru. Andr. Sicu. in cōsil. ix. colū. xij. in. ij. volu.

d) ¶ Possessio. vide per do. Alexan. in cōsil. cxiiij. incip. visis. in. ij. col. vers. finito. in. v. vol. & plenissimè per Io. pe. practicum Papiensem in sua solenni practica, in forma libelli sequestri. in. ij. glo. vbi distinguit plura mēbra. Aenzas falso.

e) ¶ Possessio. Raph. Cu. cōsil. lxxxv.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Sequestro. vide Rotā in tit. de ele. deci. iiii. in antiq. Card. in clem. j. de seq. pos. & fructuum. Fel. in c. cū Bertoldus. col. fin. vers. quinto quia. idem tenet. j. de re iudic.

b ¶ Non presentat. Tu pondera, quia ibi superest debitor, qui potest presentare: hic nullus superest, qui posset presentare. Et pondera, quia per presentationem pro uidetur ecclesie, ut in c. ij. & iij. de iurepa. ergo debet attendi commodum ecclesie. Simile dicimus: quando existens in peccato notorio relinquit ecclesiam quod valet legatum: quia prodest ecclesie licet non profit animam relinquentis. Facit simile, quod habet iur. c. statutu. de preben. lib. vj. & in c. nos quidē. de test. ubi dicuntur doc. q. currit prescriptio executori ignoranti, quando agitur de favore pauperum. Ita dicamus in proposito nostro. facit etiā, quia presentatio sequitur possessorem, c. cōsultationib. de iurepat. ergo Andr. Barba.

c ¶ Gof. & Hostie. nō ponderauerūt. istam considerationem facit dom. Card. vide eū hic. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

d ¶ Confessoria. Vi de Ange. Aret. & Moder. in. §. sed æquē. iusti. de act. ubi latē tradit materia confessoria & negatoria.

luntaria, quę tollit priuilegia antiquę actionis & fideiussionis, & pignora. Necessaria vero non. ff. de noua. l. aliam. Item alia est causa fideiussionis necessarię & alia voluntarię: ut in l. si fideiussor. §. j. ff. qui satisda. cogā. & no. in c. ab arbitris. de offi. dele. lib. vj. & facit dispositio illius capi. ubi pinguius succurrit in necessitate cōstituto. Itē certi sunt modi perdendi possessionē. & iste nō reperitur de illis. s. per sequestrationē a iudice factā. Et qđ iudex possit facere perdere possessionē per no. in d. l. interesse. per Bar. ff. de acquir. pos. non tamen in dubio presumit velle tantum partibus preiudicare. Nō ob. si dicitur, quod quicquid iudex facit, videt facere pars: ut. C. de condi. ob causam. l. si fideiuc. quia licet illud sit verū: tamē latius interpretamur factū partium, qđ iudicis. Partes enim sequestrando potuerunt expresse excipere possessionē: ut in prealle. l. interesse. vnde imputandū est eis, si simpliciter deposuerūt. ar. in l. quicquid ad stringendē. de ver. obl. Et quod dixi qđ in necessaria sequestratione nō trāsit possessio: intelligi nisi iudex hoc expresse fecerit. quod potest secundum Bart. in prealle. l. interesse. & dic expresse in c. j. de seques. pos. & satis sentiunt doc. prædicti. Dicit tamē Ioā. an. qđ licet in casu prædicto perdat possessionē, nō tamē perduntur beneficia cōpetentia possidēti tēpore sequestri. puta, qđ sibi non incumbat onus petendi, vel probādi aduersario nō probāte: & his similia: quod bene no. Dicūt tamē Legistę secundū Io. an. qđ onus sequestri tollit a possessore, si satisfacit. in l. senatus. ff. de offic. præsi. dic tamē hoc nō procedere in casu cle. vnice. de sequestra. pos. ut ipse no. in Spe. super. j. rub. in fi. Et de hac materia remitto ad no. in c. ij. de seques. pos. Illa enim fit ex causa, ne vitiosē incubat possessioni beneficij. ar. in c. j. de eo, qui mit. in pos. li. vj. & ne succumbens in causa litē protelet malitiosē sumptus faciendo ex fructibus beneficij. ¶ Secūdo dicit gl. qđ iste poterat agere cōtra sequestrum actione depositi. Io. an. & Host. dicūt, qđ ante completā conditionē sequestri, quę est ut res assignetur vincētī: si aduersarius iudiciū suscipere nollet, poterit agi cū sequestro præscriptis verbis. ff. de dolo. l. si oleum. vel contra eosdē milites de dolo: ut ibidē dicit. Sed post completā conditionē agendū est cum sequestro actione depositi sequestraria: ut. ff. depositi. l. ei apud quē. §. j. hic ergo nulla actio cōpetebat cōtra sequestrū: quia nondum iste nobilis vicerat: vel per milites steterat quominus iste vinceret. ¶ Sed quia. s. visum est, an & qñ sequester possideat: & quādo possit contra eū agi. Nūc quæro, an iste penes quē factū fuit sequestrū potuisset presentare pendente sequestro. ¶ Inn. tenet qđ sic, quia debet fructus rei sequestrate percipere, etiā si non fuerit possessor. Et ex hoc sentit Inn. qđ potestas eligēdi, seu presentādi est penes eū, apud quē est potestas fructus colligēdi: licet nō sit possessor: quod si esset verū multū extenderet. c. cōsultationibus. de iurepatro. & c. querelam. de ele. Hosti. tacitē sentit contrariū in eo, qđ dicit, qđ iste non percipit fructus tanqđ patronus. Et sic videt velle, qđ ad hoc, ut quis possit presentare, oportet qđ sit in possessio-

ne: & fructus percipiat, ut patronus. quod sequit hic. d. Ant. Pro quo adducit. c. cū Bertoldus. de re iudi. ubi creditor habēs in pignus ius patronatus cū vniuersitate non presentat: b quia fructus colligit noīe alieno. Primū dictū tenet hic Io. de lig. ¶ Ego puto, qđ lite pendente nō possit sequestrari: nec is, qđ primō possidebat: nec qđ nō possidet validē possit presentare: quoniam ad hoc fit sequestrum, ne fructus dissipentur: ut possint restitui victoriā obtinēti in causa: ut in c. ij. de seques. posse. Sed si sequester presentaret & admitteretur ipsius presentatio, dissiparent fructus iuris patronatus. nec possent restitui vincenti. qđ est contra finē sequestri. Nec iste qđ primō possidebat: & tūc possidet, quādo sequestrū fuit necessarium, potest presentare. quia nō potest colligere fructus: ad hoc enim fuit factū sequestrū, ne possit ab aliquo hoc ius exerceri. Et sic habes casum, in quo aliquis est possessor, & tūc non potest presentare: qui nimo etiā si sequestrū factū nō sit, tūc pendente lite possessor non potest validē presentare quo ad hoc, ut admittat eius presentatio: quia si succuberet in causa, nō posset tēpore sententię restituere fructus perceptos post lit. cōte. cōtra. l. certū. C. de rei ven. & iste est proprius casus. c. ex literis. de iurepa. & ibi plenē dico. Puto tūc si lis nō esset sopita intra quatuor menses, si patroni sunt seculares, vel intra sex, si sunt clerici: qđ nō debet preiudicare iuri epī quominus possit postea providere: ut in c. quoniam. de iurepatro. ¶ Ad prædicta facit, quia & is qui possidet etiā noīe proprio, validē nō presentat: ex quo habet cōscientiā rei alienę: quia est malefidei possessor. & sic nō potest uti fructibus. s. quominus teneatur eos restituere: ut no. Inn. in c. ij. de in inte. resti. & in c. in literis. de resti. spo. ¶ Tertiō dicit gl. qđ cōtra detētorē, licet nō possideat: potest tamē agi rei vindicatione. de hoc remitto me ad not. in c. quoniam frequēter. §. quod si sup. rebus. ut lit. nō cōte. ubi dicā. ¶ ¶ Vltimō dicit gl. qđ iste nobilis debuisset agere cōtra milites negatoria, vel confessoria modo prædicto. Et ad euidentiā scias, qđ iste duę actiones danť pro iuribus vindicandis: & dicunt reales actiones. Vnde sicut rei vindictio dicitur realis, & dat pro re corporali, ita & iste actiones dicuntur reales, & cōpetūt pro iuribus incorporalibus: ut insti. de act. §. æquē. & ff. si ser. ven. l. ij. Et ibi no. quare appellant negatoria & confessoria. Sunt enim sic appellatę istę actiones inspecto sensu & effectu, seu intellectu: quia is qui agit confessoria, dicit in effectu seruitutē sibi cōpetere: agēs verō negatoria dicit seruitutē aduersario nō cōpetere. vnde i effectu agēs confessoria asserit: agēs verō negatoria negat. Quod intellige, ut. s. dixi. & ut plenē no. in iuribus. s. allegatis. ¶ Sed cōtra hoc dictū gl. facit, quia iste actiones cōpetunt dominis prædictorū: ut in l. ij. §. hęc autē actio. ff. si ser. vē. dicit enim ibi tex. qđ hęc actio in re confessoria nulli alij, qđ dñō fundi cōpetit. Seruitutē enim nemo alius vēdicare potest, qđ is qđ dñum in fundo vicino habet, cui seruitutē dicit deberi. Itē ibi dicitur in principio illius legis denegatoria, qđ cōpetit dñō negati seruitutē alij cōpetere. Sed patronus ecclesie rōne foundationis, seu dotis nō est dñs, ergo nō potest agere istis iuribus siue istis actionibus. Sol. secundū Gof. & Host. hoc procedit in directis actionibus. viles vero cōpetūt non dñis, ut cōductori vectigalis. ff. de serui. l. ei qui. Vel secundū Io. an. licet nō habeat patr. onus dñum ecclesie: habet tūc dñum illius iuris. Vel secundū d. Ant. iura illa loquunt in seruitutibus realib. qđ debent ā re rei, quo casu oportet qđ agēs sit dñs fundi dominātis. ¶ In psonalibus autē sufficit, quē esse dñm iuris: ut patet in usufructuario. ff. si usufruct. pe. p. totū. Ego dico, qđ Gof. & Hosti. nō ponderauerūt illā. l. ij. in prin. Ibi enī dicit qđ iste actiones in re, cōpetūt pro seruitutibus realibus ad exēplū earum qđ ad usufructū pertinet. & sic, ut ibi notabiliter dicit gl. j. primō fuerūt inuētę istę actiones circa usufructū: & sic tā circa ius personale, qđ circa seruitutes. Vñ nō viles imō directę cōpetunt. Ad idē tex. in l. vtifru. §. si iuncta gl. in verbo vēdicet. ff. si usufr. pe. & insti. de act. §. ij. Sicut ergo usufructuario agēti, ut libere vti sibi liceat iure suo, cōpetit directā confessoria: sic & patrono agenti pro iure suo. Nisi diceret, qđ quia verba legis nō proportionatur materię nostre: sed tūc mēs legis cū patronus nō sit usufructuarius, qđ potius cōpetit vtilis actio, qđ directā iuxta not. per Cy. in l. j. ex placito. C. de re. permu. Sed nō est vis in effectu qđ cōpetat: ut. ff. de neg. gest. l. actio. ¶ Cōcludo igit glo. bene dicere, qđ iste potuisset agere actione confessoria vel negatoria, nō tūc debuisset cōclu-

huiusmodi concludere possessionem restitui: ex quo aduersarij non possidebāt: sed modo supradicto ut in recitatione gl. Ex gl. ergo concludit quod actio & intentio hinc erant ineptae. Intentio vero erat inepta, quia concludebat ad restitutionem: cum aduersarij non possidebāt. Actio erat inepta: quia rei vendicatio datur per re corporali. unde debuisset agere negatoria vel confessoria: quae actiones competunt per iuribus incorporalibus. ¶ Et quoniam multum hic intricatè procedat doc. tñ non sequendo eorum ordinem scias, quod hoc cap. potest intelligi multipliciter. Prius & statim dixi, quod actio & intentio fuerunt ineptae. Sed contra hunc intellectum facit quod papa hinc in decidendo solum se fundat super ineptitudine intentionis, ut patet ibi: unde tuam intentionem &c. Item absoluit milites quia constat eos non possidere: si enim actio etiam fuisset inepta: ut quia rei vendicatio non competisset hinc, iam à principio papa libellum non admisisset: ut in c. j. de of. vic. & quod ibi no. Inno. facit. c. sacerdotibus. xj. q. j. c. causam. s. e. sed tunc demum pronuntiavit cum constitit istos milites non possidere. ¶ Unde dico quod rei vendicatio potuit hinc competere capiendò eam latè quae datur pro iuribus in re. ut. l. j. §. per hanc. ff. de rei vend. & expressius probatur in c. cum venerabilis. de excep. in fi. vbi dicit quod episcopus vendicabat ecclesiam sibi subiectam. Et hoc ratione iuris episcopalis quod habebat in ea licet dominum illius ecclesie non haberet. facit quod no. Inn. i. c. olim cam. de resti. spo. in ver. dominum. & l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. & quod no. hinc Inn. & s. dixi in notabilibus. & hoc expressè sentit Bar. in l. in re §. loca sacra. ff. de rei ven. vbi dicit quod loca sacra & religiosa non possumus vendicare vendicatione directa quasi nostra. & sic intelligimus tex. in d. §. loca. sed ius quod habemus in eis possumus vendicare adiecta causa de iure canonico ut dicimus in libero homine in d. l. j. in §. per hanc. ff. de rei vend. sic posset secundum eum laicus vendicare ius patronatus quod habet in ecclesia quod no. ¶ Potuisset secundò competere rei vendicatio strictè sumpta capiendò. rei vendicationem pro confessoria: quia illa potest dici rei vendicatio cum sit actio realis. & verba libelli debent latè intelligi ut includant intentum libellatis: ut no. in c. constitutus. de reli. domi. & no. Inn. in c. caterus. s. e. & in c. ij. de ordi. cog. & quod no. in l. edita. C. de ede. facit. l. si quis intentione. ff. de iud. & no. in c. cum ad sedem. de resti. spo. Et per hoc allego tex. apertum in l. ij. ff. si ser. ven. §. j. vbi quod dicitur seruitutem vendicare: & loquitur de actione confessoria. sic hinc potest intelligi sed intentio erat inepta quatenus concludebat ad rei restitutionem & agebat confessoria tantum contra possessores. ¶ Sed contra hunc intellectum facit litera in prin. quod dicit actionem istam fuisse ineptam & incongruentem. sed dic ut etiam sentiunt hinc doc. quod ideo dicitur actio inepta: quia intentio fuit inepta: & sic eiicitur ineptitudo actionis habito respectu ad modum concludendi ut satis colligitur in litera. Potuisset etiam iste nobilis agere contra milites interdicto uti possit de pb. c. licet quod intellige si ipse possidebat nunc vel tempore sequestrarii. nam per sequestrum non perdit commodum possessionis: ut s. dixi. ¶ Sed quia visum est quoniam intentio est inepta vel actio & intentio simul est inepta. ¶ Nunc quaero quod si intentio est apta seu causa agendi, actio vero est inepta. exemplum. peto fundum, quod ad me pertinet iure dominij: & propono actionem ex locato: nunquid probato domino debeam obtinere. Inn. hinc tenet quod sic. nihil tamen allegat. Hosti. hoc dictum reprobatur per hanc decre. sed ista decre. parum facit quia loquitur quoniam intentio erat inepta vel intentio & actio simul. vide Spe. & Io. an. in addi. Spe. i. ti. de actio. & peti. §. sequit. ver. hoc quoque. & Io. Calde. hinc sequuntur dictum Inn. quia expressio actionis, fit ex superuacuo ex quo constat de causa agendi. unde illa inutilis adiectio non habet vitare id quod utiliter est expressum: cum inutile sit separabile ab utili: ut in regula, utile. de regu. iur. lib. vj. & hoc tenet Bar. in l. j. ff. de ede. mouetur: quia si non expressisset nomen actionis processisset iudicium. ut not. in c. dilecti. s. eodem ergo idem est si expressisset sed ineptè. ¶ argu. l. j. in prin. C. de rei vxor. actio. Nec obstat secundum eum. l. j. ff. si men. falc. mo. dixi. vbi videtur probari contrarium: quia ibi non solum fuit actio inepta, sed etiam causa. Allegat gloss. ibi super verbo, ex locato. quae dicit actione locati & eius causa expressa quasi velit dicere quod non solum ibi expressit ineptam actionem scilicet actionem locati quae in illo casu non competebat: sed etiam eius causam: ut quia dixit quia locavi. cum in casu illius legis, non caderet locatio. dicit tamen Ioann. Calde. hinc quod si ab initio opponeretur de ineptitudine, & illam non vellet actor remouere repelleretur: quia ex hoc apparet, quod ipse in-

a ¶ Latè. Adde Ro. cōsil. cclxlv.

¶ Adde hic quae posui. s. co. c. coeterum. in nume. 18. in apostil. incipit. sed utile. vbi limitauit istam materiam. A ena. falco.

b ¶ S E B A S A P I. ¶ Intentum libellatis. vide cumulatam per Alex. & do Ias. in l. sed & si possessori. §. si iurauero. ff. de iure iuran. vbi ex multis ostendit qualiter in libello verba improprietur.

intentio esset inepta. non ergo debet audiri. & idem videtur tenere Cyn. in l. j. C. ut quae defuit aduoc. ¶ Io. de lig. nititur has opiniones ad concordiam reducere, an causa comprehendatur in sola narratione: ut quia dico, quod sum dominus et peto eum compelli ad relaxandum & hoc actione ex locato: & tunc non potest ferri sententia: quia non reperitur apta conclusio. An causa reperitur etiam in conclusione, ut quia dico: quare peto eum compelli ad relaxandum: quia sum dominus & hoc actione ex locato: & tunc potest pronuntiare: quia conclusio est apta, licet illa expressio & adiectio actionis sit inutilis. D. Ant. videtur cespitare, unde non videtur firmare pedem: sed magis videtur tendere ad opi. Hosti. tantum propter dictum Cyn. in l. ij. C. de loca. vbi dicit, quod si locator narrat: quia locauit: & petit ex conducto: non est pro eo sentiendum. Item ex actione agit: & non ex sola causa circumscripata actione, alias superflua fuisset intentio actoris. ad hoc. l. ij. §. deinde ex his. ff. de orig. iuris. Illa ergo est ex qua agitur, siue sit expressa siue tacite collecta. Si ergo actor eam exprimit aptam & actionem ineptam, restringit causam ad actionem expressam, & excludit tacitam: quae eliciebatur ex causa expressa. arg. in l. fi. C. de do. promiss. & in l. si cum dotem. ff. solu. mat. & in clem. constitutione. de elec. ¶ Ego puto, quod de rigore iuris procedat haec op. contraria: & maxime per tex. qui semper mihi fuit visus multum restringere in l. j. §. pe. ff. si men. fal. mo. di. non cauillando literam: quicquid dica Bar. in preallega. l. j. de eden. Nam tex. in preallega. l. j. si men. fal. mo. dicit, quod si ex locato & conducto fuit actum, non tenet etiam intentio: & nihil dicitur de expressione cause: imo potius innuit oppositum. & aperte videtur innuere, quod intentio inficitur ex ineptitudine actionis. & hoc etiam sentit ibi vna gloss. que dicit, quod ibi vitatur intentio propter actionem ineptam. & sic etiam simpliciter transit ibi Bar. secundum intellectum illum: licet aliud postea seferit in preallega. l. j. de ede. ¶ Fateor tamen, quod de equitate procederet opi. contraria: quia ex quodam errore videtur expressa illa innutilis actio & potius debet inspicere, quod in veritate agitur, quam quod per errorem exprimitur. Ad hoc optime facit tex. in l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. Presi. vbi dicit tex. quod veritas rerum erroribus gestorum non vitatur. & ideo praeses prouideat id sequatur, quod conuenit: cum ex fide eorum quae probatur &c. Ad idem. viij. dist. c. veritate manifesta. & in l. si per errorem. ff. de iuridicti omnium iudi. Cum ergo ex cause expressione probationibus secutis manifeste constet de iure actoris, & bona intentione eius non debet ille error iuris executionem impedire: ex quo non inducit equiuocationem & alterationem intentionis. & maxime probatione secuta. Et per hoc tollo fundamentum do. Ant. non enim videtur restringere causam ad expressam actionem: cum contrarium pateat ex probationibus secutis, quae tantum proportionantur cause, & non inutili actioni. Nam ex qualitate probationum iudicamus de intentione agentis:

ostendit qualiter in libello verba improprietur.

c ¶ Quod sic. Pro isto dicto Innoc. vide Bal. in l. edita C. de eden. & in l. j. ff. de iurif. om. iu. & in l. pe. ff. de iur. sti. & iur. & l. j. ff. de ede. & in l. per diuersas. C. mand. vbi sequitur Inn. sed in l. & si sine. C. ad Treb. tenet contra Inno. An. Barba.

d ¶ Sed ineptè. op. contra Inn. tenet modernorum excellentissimus dominus Iaso. in l. j. in vlt. col. principij. ff. de ede. per plura fortissima fundamenta: & maxime, quia dicitur, quod in sententia requiratur, quod causa exprimat. c. si cur. de re iudica. & dixi. s. eo nu. 8. tñ si exprimantur, & sit inepta, sententia vitatur, per doct. in l. si isad. quae. ff. de acq. here. & per multa alia, quae reassumit in l. edita. in. ij. colū. C. de eden. vbi dicit, quod opi. contra Inno. est sustentabilior & ad regulam. l. vnice. in pri. C. de rei vxor. acti. rñ det in d. l. j. in fi. pri. & ibi multum lae examinat istum passum. vide ibi per eum in pe. col. verfi. secū. conclusio. vsq. ad fi. Aeneas falc.

e ¶ S E B A S A P I. ¶ Ego puto. Vide distinctionem super hoc articulo quam facit Felin. in ca. cum ordinem. co. j. de rescriptis. vbi multa ad propositum. & multa etiam refert hic.

¶ Opi. contraria. Adde quod illam sequitur Ro. cōsil. cclxv.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASAPI.

a ¶ Istum libellum. Quomodo hoc pcedat, vide latè p Ia. in. l. i. co. j. in fi. ff. de offi. aslef.

ZACHARI.

b ¶ Vt cognoscere possit. Adde plen. p. Lāfr. de oria. in rep. admonen di. co. xj. post mediu. & ibi i aposti. Celsi. ff. de iureiur.

c ¶ Solū perimat inlātia. Tu pōde ra. q. a. Bal. i. l. i. re⁹ paratus. ff. de p. cu. dicit ibi eē casum, quē nescit alibi, q iudex delegat⁹ an lit. cōte. nō pōt ab soluere ab inlātia iudicij. sed. d. Car. hic tenet cōtrariū. Andr. Barba.

d ¶ Quia soluiſti. Vi deſeſſe in opiniōe q in ſnā requirā cā abſolutionis de quo vide p iſtū. s. eo. nu. 7. & ſeq. & q ſcripſi. Aene ſalc. ZACHARI. ¶ Adde dicendū, q hodiē nō requirā: vt no. doc. quos in apoſtil. mea in ver. nō puto verū. in ſi. verbis. s. iſto. met. c. alleg.

Antonius Franciſ.

¶ De hoc, an i ſen tentia abſolutoria requirā ex pſio cauſe, dictum eſt. s. a hoc eodem cap.

SEBASAPI.

c ¶ Habet tamē. Vi de Feli. in. c. excep tionē. co. xij. ver. & iſta exceptio; Tu nō potes. de ex ceptionib⁹. & i ru bri. de re iudi. col. j. cū pluribus ſeq. vbi latè ponit, an abſolutoria ab in ſlātia ſit interlpcu toria. vide etiam Card. in cōſi. lxxij. in princ. & v. du bio. Pe. de anch. in cōſi. xvj. inci. Vi ſo proceſſu. Et ad ppoſitū vide Pau. de ca. in. l. de vno. quocq. ff. de re iudi ca. vbi ponit de in terlocutoria ſuper inepto libello.

vt no. Inn. in. c. cāterū. de iud. s. c. ij. de ordi. cog. q fateor. & ex cauſa non agitur ſed ex a ctione. ¶ Sed dico, q agit ex illa actione, quā tacitè oritur ex cauſa narrata ſecūdū iuris di ſpoſitionē: & nō ex inutili expreſſa. Pro hoc, quia ex inutili prouiſione hominis, nō exclu ditur prouiſio competēs de iure communi, vt no. in. l. ij. C. de iure emphy. & per Cy. in. l. fi. C. de pac. cōuē. Et facit, quia materia libelli eſt valde latè interpretanda in fauorem acto ris: vt no. hic Inno. arg. in. l. fi. quis intentiōe. & l. ſolemus. ff. de iudi. vt ſemper feratur ſen tentia, ſi materia eſt pportionabilis licet im propriē. De quo per Spe. in ti. de act. & pe. s. hoc quoq. notandū. in prin. vbi ponit pul chrum dictum in loco. s. allegato. vide per eundem in tit. de offi. iudi. s. deſeruit. verſi. in ſententia quoq. cum ſeq. vbi dicit, q ſi peti tio poteſt adaptari ad intentionem licet im propriē, ſemper debet ſequi ſententia. argu. in. l. fi. quis intentione. ff. de iudi. facit. c. conſti tutus. de re do. cum ſua glo. & per Hoſt. in. c. conquerente. de offi. ordina. & per Bart. in. l. fi. mater. ff. de excep. rei iudi. Et hanc æquita tem amplecterer in iudicio arg. c. fi. de tranſ act. & in. l. placuit. C. de iud. Et ad dictam. l. j. ff. ſi men. ſalc. mo. di. reſponderem, quod ibi etiam intentio fuit inepta: quia dicebat ſe lo caſſe: & tamen ibi non cadebat locatio. & hoc ſatis poteſt colligi ex principio illi⁹ legis. Vnde principium ipſi⁹ legis eſt quaſi ratio deci ſionis ſinis illius legis & hāc ſufficiāt quō ad materiam. multa alia tractat hīc do. Ant. quā faciunt potius ad materiam tituli de libel. ob la. vbi dicitur. ¶ Nunc venio ad gloſſ. vltim. quā format duas oppoſitiones & ſoluit. & ſecunda ibi: *item ex hoc loco.* ¶ ¶ Oppo. igitur primō enim videtur quōd iudex debuit à principio reiſcere ex ſuo officio iſtum libel lum. ^a argu. c. cauſam de offi. dele. & in. c. j. de offic. vica. Solut. ſi vitium libelli eſt patens, procedit contrariū & idem vult Innocen. hīc, vt in caſu. l. j. ff. ſi men. ſalc. mo. dix. vbi ineptitudo erat expreſſa. & idem etiam vbi non erat expreſſa in libello: ſed aliās eſt no toria: vt not. Iunocen. in capitu. j. de officio. vica. & Ioan. Andr. hīc. & facit. c. ſacerdoti bus. xj. quaſtio. j. Si verō ineptitudo non eſt patens, iudex non debet incontinen ti libellum reiſcere: quia non debet ſupple re de facto: ſed debet expectare donec cōſtet ſibi de ineptitudine ex probationibus: vt hīc Hoſtien. & Abbas nituntur reprobare hoc dictum gloſſ. dicentes, quōd videre an apta ſit petitio, eſt ſupplere de iure & non de facto. Sed dic & melius poſt Ioan. Andrā. & ſaluando gloſſ. quōd procedit quando du bium conſiſtit in facto. Non enim debet iudex factum dubium habere pro certo: & propria authoritate examinare. Exemplum hīc. Poterat enim dubitari à principio, an iſti milites poſſiderent, vnde iudices non de bebant procedere ex officio producendo te ſtes ad probandam poſſeſſionem: ſed vbi dubium conſiſtit in iure tunc iudex ex offi cio ſuo debet ſupplere, ne iudicium redda tur deluſorium: vt not. in præalleg. capitu. cauſam. & per gloſſ. ij. in. c. j. de elect. libr. vj. ¶ Circa vltimam partē gloſſ. dic de mate

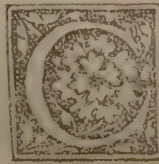
ria vt plenè dixi in. c. dilecti. s. eo. ¶ ¶ Vltimō queritur quia hīc di citur q iſti rei tenentur poſtmodum reſpondere propoſita actio ne apta, nūquid poſt abſolutionē factā ab inſtantia iudicij propter ineptā actionē daret iuriſdictio delegati vt cognoscere poſſie^b fi poſtea proponatur actio apta. Pet. & Abb. & Gul. in Spec. in ti. de offi. iudi. s. deſeruit. ver. quid ſi proponens. q ſic: quia vſq. ad diffi nituam ſententiā & executioni mandatā: vel ſaltem vſq. ad annū habet delegatā iuriſdictiōne. de offic. deleg. c. querenti. & idē tenet Inn. de offi. dele. cōſuluit. Dicit tñ Pet. q Gul. Na. tenet contrariū per Decre. in literis. & c. ſignificantibus. de offi. dele. ſed dicit Ioā. an. q pro prima parte facit. c. pe. j. e. quaſi velit dicere, ſicut ibi per emptā inſtantia non perit iuriſdictio delegata: vt ibi probatur, ſe cūdū vnū intellectū: ſic qñ fertur ſnā ſuper obſeruatiōe iudicij cū ſolū perimatur inſtantia^c non aut perit cauſa. Et ad. c. in literis. reſpōdetur, q iſta ſententia ſuper obſeruatiōe iudi. eſt interlocu toria, & nō diffinitiva: ſecūdum Ioan. an. qd not. Idem poſt glo. cō cludit Bar. in. l. Titia. ff. de accu. vbi plenè hoc proſequitur. Ex quo inferitur, qd nō eſt neceſſe, vt feratur ſnā in ſcriptis: quod tenet ibi Bart. Et intellige qñ iudex abſoluit ab obſeruatiōe iudicij, nō im ponendo finē cauſe: vt quia dicit: abſoluo te propter libellū malle cōceptū: vel propter abſentiā accuſatoris. Secus ſi dicat. Abſoluo te, quia ſoluiſti^d vel, quia actor nō probauit. Tunc em eſt diffiniti ua: nec auditur āplius actor obſtante exceptiōe rei iudicatē. Quōd intelligo ſeruata diſpoſitione. c. Abbate ſane. de re iud. li. vj. ¶ Dic ergo, q aut liquet iudici de meritis cauſe & pronuntiabit diffiniti uē: aut nō liquet, ſed apparet libellū eſſe ineptū: aut intentio ſeu a ctio & pronuntiabit interlocutoriē abſoluēdo ab inſlātia iudicij. vnde iterū poterit de nouo iudiciū inchoari: vt hīc per gl. & in. l. proberandū. s. & ſi quidē. C. de iud. habet tñ^e hēc interlo. vim diffi nituē. vt not. Bar. in. d. l. Titia. & bñ facit, qd not. glo. in auſ. habita C. ne filius pro patre. Et dic hoc veriſimū vbi cūq. actio intētan da nouiter pōt aliquo modo includi in reſcripto delegatorio: aliās ſecus, per not. in. c. ſuper literis. de reſcript. & in. c. p. & G. de offic. deleg. Et per hoc reſeco hīc aliqua ſuperflua per do. Ant. tracta. & hāc ſufficiant ad intellectum capituli.

SYMMARIUM.

- 1 Administrator alicuius rei: habet facultatem agendi ſuper iuri bus illius administrationis. 2.
- 3 Iudex eccleſiaſticus poteſt coercere iudicem ſecularem non adminiſtran tem iuſtitiam petentibus.
- 4 Infamis non poteſt eſſe iudex: nec procurator.
- 5 Religionis ingreſſus remouet omnem defeclum, quē haberet ingredies.
- 8 Prælatuſ poteſt agere & conueniri, ſine conſenſu capituli.
- 9 Abbas habet dominium & poſſeſſionem rerum quibus præeſt & etiam actiones.
- 10 Iudex non debet procedere ad miſſionem bonorum propter contumaciam vnus quando plures erunt vocandi. 18.
- Nuntiatio noui operis ſufficit ſi fiat vni ex pluribus dominis.
- Miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto an poſſit fieri per contumaciam procur.
- 11 Sententia lata contra legitimuſ adminiſtratoreſ eccleſiæ mādatur exe cutioni contra ipſam eccleſiam.
- Satisfactio de iudicatuſ ſoluendo datur ab illis qui volunt aliquem deſen dere & non habent mandatum.
- 12 Epicoſopus poteſt agere & reſpondere pro eccleſiis ſibi ſubieclis. 21. an de beat præferri alijs adminiſtratoribus eccleſiæ in agendo. 14. & 15.
- 13 Appellatio pōt fieri ab eo cuius intereſt, licet alius agat ſuper illa cauſa.
- 16 Epicoſco. nō alienat bona eccle. vacāte, niſi primō ei det ſpālem rectorē. 20.
- 20 Præſcriptio non currit cōtra eccl. nō habētē rectorē ſpeci. licet habeat prælatuſ qui poteſt ipſam deſendere. 14. 19. & 22. vbi ponitur ratio.
- 23 Eccleſia an & quando teneatur ex ſaclo prælati?

¶ CAP.

XVI.

Vm deputati. Præceptores tēpli pro do mib⁹ ſuis agere & deſende re poſſūt, nec obſtat eis religioſi: vel pignora ſit eorū origo. h. d. duo facit. Primō ponit iniuriā que infere batur

batur præceptoribus templi. Secundò eam deinceps inhihet fieri ibi: *ne quis*. ¶ Casus literalis. Magister & fratres militie templi in Italia constituti habent quosdam in domibus suis, quos appellant præceptores, iudices tam clerici, q̄ seculares non admittebant eos in causis pro sua iustitia consequenda: illud allegantes in repulsiōe istorum, q̄ eis eorum generatio non est nota. Significatum fuit hoc domino papæ: vnde prohibet autoritate apostolica, ne aliquis huiusmodi præceptores in prosecutione causarum hac occasione ab agendo & respondendo repellat. Bernard. ¶ Not. primò q̄ magister & fratres militie templi sunt personæ religiosæ. facit c. canonica & quod ibi no. j. de senten. excom. Et qui dicantur propriè religiosi, vide quod no. gl. in clemen. j. de reli. do. & in clemen. cum ex eo. de senten. excom. & per Ioan. And. j. de reg. in rubrica.

1. & in c. ecclesia sancte Mariæ. de constitu. ¶ Not. q̄ eo ipso quòd quis præficiatur alicui administrationi adipiscitur & obtinet facultatem agendi super iuribus illius administrationis, etiam si sit administrator manualis: vt quia possit remoueri ad nutum superioris: vt hic, & in cle. j. de rescrip. ¶ No. tertio, q̄ prorsus ignoti possunt per eorū superiorem præfici istis administrationibus: nec possunt episcopi resistere: vel eos hoc prætextu ad agendū nō admittere. Ex quo em̄ nō recipiūt institutionem ab episcopo nec præsumunt populo, nō est curadū de ignota eorū origine: & credendum est superiorem præfecisse idoneum. Sic tempera. c. fi. de cle. peregrini. qd̄ no. pro istis fratribus & præceptorib⁹ sancti Antonij, qui cōiter sunt vltromontani, & eorum origo nobis communiter est ignota

2. debet em̄ in istis attendi magis cōuersatio, q̄ origo. ¶ Not. q̄ religiosus habēs administrationem, pōt per se in iudicio esse, nec exceptio religionis ob. honestum tamen esset, vt constitueret procuratorem si posset & sic intellige. c. vnicum. de syndi. cum gloss. de quo ibi.

3. ¶ Not. iudicem ecclesiasticū posse & debere coercere iudicem secularem non administratē iustitiam clericis & personis ecclesiasticis. Ex defectu em̄ iustitiæ pōt haberi recursus ad ecclesiam. de quo plenè dicitur in c. licet ex suscepto. j. ti. proximi facit. c. administratores. xxij. q. v. ¶ No. vlt. q̄ religiosus maximè alicui administrationi prælatus potest dici: & præsumitur diuina gratia vocatus. Et de duplici gratia diuina operante & cooperante: seu gratis data, & gratum faciente. vide gloss. in clemen. j. de magistris.

¶ Quæro cum glo. de causa mouēte istos iudices, ad quærendum de origine istorū præceptorū. Rñdet q̄ poterat esse duplex. Prima, quia fortè isti poterant esse infames. Consueuerunt em̄ infames fugere loca nationis suæ: & si erant infames, nō poterant esse

4. præceptores. ¶ Cū neq̄ procuratores, neq̄ iudices esse possunt. iij. q. vij. c. & in c. infames. ¶ Secūda ratio esse potest quia dubitabāt, ne isti essent serui, qui regulariter in iudicio stare nō possunt sed his nō obstantibus tenētur istos admittere secūdū gl. ex triplici ratioe. Prima, quia q̄sq̄ p̄sumit idoneus & nō infamis. Secūda, quia p̄sumunt liberi, ex quo sunt in possessione libertatis. ¶ Tertia, quia si aliquē patiebātur defectū, prorsus talis defectus aboletur per ingressum religiōis.

5. ¶ In quantum gloss. dicit, q̄ infamis non potest esse procurator: contrarium est verum de iure civili: vt insti. de excep. §. fi. De iure verò canonico plenè dicam in c. Imperatorū. j. de iura. cal. vbi de hoc. In quantum dicit, q̄ seruus nō potest stare in iudicio: dic hoc verum, si cōstat eū esse seruū. Si verò putatur liber, valent oīa gestarōne publici officij: vt. l. Barbarius. ff. de offi. prætor. iij. q. iij. c. infamis §. tria. versi. verū. & in l. j. C. de testa. & per Inno. in c. nihil. de elect. ¶ In quantum vltimò dicit,

6. q̄ per ingressum religionis tollitur omnis infamia, seu macula: dic, vt not. gloss. nota. & super ea dixi. & nota in capit. ij. de apost. sta. Nunc quæro, quòd iste text. facit mentionem de istis præceptoribus à quibus isti debent institui. dicunt Hostien. Ioan. And. & do. Anto. sequitur eos quòd cōsiderādum est, vtrū per electionē creentur, vel curā habeāt: aut simplicē gerāt custodiam, sine cura. In primis casibus dicecesani authoritas interuenire debet: vt j. de statu. mō. c. monachi §. priores. & c. cum & plantare §. in ecclesijs. de priui. In secundo verò casu quando habent simplicem custodiam sine cura sufficit q̄ à suo superiore simpliciter deputentur. de statu mona. c. monachi §. prioratus. & c. cum ad monasterium §. tales. De consilio tamen, siue consensu collegiorū, nisi secūdum eos aliud superior obtineat ex priuilegijs, vel ex antiqua

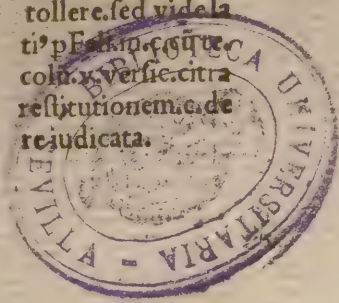
consuetudine, quæ derogat iuri. de his, quæ sūt à præla. c. nos. de elec. fa. sanct. Hec distinctio vsquequaq̄ mihi nō placuit. vñ distingo sic: qd̄ aut prioratus, vel administ. subest immediate Episcopo: & tūc eius cōfirmatio requiritur, si proceditur, per electionē. xvij. q. ij. capit. j. & quod ibi not. glo. Si verò non habet collegiū, nec patronum: tūc libera institutio spectat ad ep̄m. xvj. q. vij. c. oēs basilicæ. de here. cū ex iniuncto. in fi. & qd̄ not. gl. in c. quāq̄. de elec. lib. vj. & qd̄ no. Inn. in c. cū vn̄rabilis. de excep. in fi. Si verò subest præl. inferiori puta. Abb. vel magist. vt hic. & tunc recipiet institutionē ab eo, licet ibi collegiū. ar. in c. visis. xvj. q. ij. & qd̄ no. in cle. de resc. & in cle. j. de reb. eccle. nō alie. Et si habet curā anima. serua, q̄ habetur in c. j. de cape. mona. lib. vj. An aut teneatur requirere cōf. suū collegij tam in præficiendo, quā in amouēdo: dic, vt not. in c. ea nosc. & in c. cū ad mona. præalle.

¶ Quæro secūdo, quia de ptate & offi. horū præceptorū clarè nō habetur in iure, qualesit istorū officij. dicit hic Inn. qd̄ cōparat eos istis institutoribus, qui præponūtur negotio dñico de quibus satis per eū in c. qd̄ quibusdam. de fideiuss. & per totū titulum. ff. de insti. Et hoc habet locū secūdū eū, vbi domus, quæ habet superiorē Præceptore, qui instituit inferiorē, est domina: nō tñ domus inferioris, sed etiā rerum eius: aliās sec⁹. ff. de insti. acti. l. iij. & in l. cuicūq̄ §. j. & §. sed & cū fullo. Itē cōparat eos custodibus, vel commodatarijs, vel visitatoribus, vel vicarijs, quia curare & visitare debēt loca sibi per maiorē magistrū cōmēdata. Et horū visitatorum officij habetur. lxj. dist. c. obitū. & c. seq. lxij. distinc. si in plebibus. lxx. dist. c. sanct. cum fi. Et possunt huiusmodi Præceptores remoueri q̄ncunq̄ ad arbitriū superioris, vel superiorum: si plures sūt superiores, qui hanc potestatem habeāt & nō solū possunt isti præceptores inferiores agere & conueniri pro domib⁹ sibi deputatis, sed etiā superior seu supe. si plures sunt arg. j. de restit. spo. c. olim. causam & ff. de insti. l. cuicūq̄ & ff. de exer. l. j. §. magistrum. cū fi. Et elect. est agētis quē conueniat an superiorē, vel inferiorē, vt in iuribus præallegat. sicut dicimus in contrahent cū in stitore seu exercitore: vt in eius facultate sit quem conueniat an præficiētem, an institutorem, seu exercitorem, in istis iuribus supra benè præall. ¶ Sed aduerte quia ista optimè pcedunt vt ipsemet Innoc. vult quādo superior domus est domina domus inferioris & rerum ipsius. Quid autem si domus inferior habet sua iura separata à domo superiori, & fortè tantum respondet sibi decerta pensionē: sicut communiter contingit hic in Italia in præceptoribus sancti Antonij: quib⁹ tunc complarabuntur isti præceptores. Et puto q̄ comparantur istis prioribus manualibus si deputantur per superiorem vel alijs habentib⁹ dignitatem perpetuam si habent collegiū à quo eliguntur. de quibus in clemen. j. & seq. de rescrip. in capi. ij. & in capitulo cū ad monasteriū de ista. regul. ¶ Sed circa hoc quære cum superior possit semper agere pro iuribus inferioris domus vt in c. olim. de restit. spon. & in cle. j. de rescrip. ac etiam inferior

ZACHARI. ¶ De iure ciui. Ad de tu qd̄ imò offi. procuratoris infamat. hinc est q̄ doctor aut alius nō lis quisq̄ qui exercet procuratoris officium non gaudebit priuileg. nobilitatis: vt no. Ia. rebus. in le. si quis nu. j. & ibi in apo. cel. C. de decu. lib. x. Quòd fallit in procuratore principis cuius non est vile officij. imò est dignitas vt no. Lud. ro. sing. suo. de ccx. i. p. tu habes q̄ off. procuratoris. not. idē Rebus. in l. si quis. nu. i. & ibi etiā in addi. ei⁹ sdem cel. §. all. vbi ampliat in procuratore fisci & ep̄i. Et dū dixi procuratoris offi. infamare, dic hoc esse verum sn̄a secuta: vt ibi proximi. est alle. diffuse tractatur. Antonin. Franc. ¶ Vrrū officij procuratoris dicatur esse vile & ignobile, dicas q̄ est vile offi. vt in l. si q̄ p curationem. C. de decu.

SEBASAPI.

¶ Omnis infamia Quo possit infamia aboleri: vide gloss. in ca. extuarum. de purga. ca. quæ dicit q̄ solus deus potest illam tollere. sed vide l. ti. p. Esch. q. c. q̄ te col. x. vers. sic. citra restitutionem. de re iudicata.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

vt hic, & in præall. cle. j. quis eorum præferet si concurrant ad agendum. Innoc. in hoc articulo multum variè loquitur nec alicubi clare firmat pedes & tetigit hanc materiã principaliter, in quatuor locis: vt hic, & in. c. olim. cam. de resti. spo. & in. c. cū venerabilis. de reli. do. & aliquid posuit. in. c. cōquerete. in. pñci. de offi. ordi. Hic em̄ primò dicit, q̄ si inferior pōt remoueri ad libitū superioris, semp̄ præfertur superior: q̄a si potest illum ab administratione remouere, quod est magis fortius à prosecutione causæ specialis. ar. ff. de procu. l. in causā. Si verò præceptor est perpetuus: & sic non potest remoueri ad libitū superioris, nō pōt superior agere de rebus ad hūc locum pertinentibus nisi in defectū præceptoris. alle. no. de resti. spo. c. oli. Nec etiā est vis, q̄ superior nō pōt amouere inferiorē sine cōsilio, & etiā sine consensu aliquorū: quia nec etiā prælatus alia minora debet facere sine consilio capituli: vt. j. de his, quæ fi. à prælat. c. quanto. ¶ Et tamen agere & cōueniri potest sine consilio alicuius: vt no. in. c. edoceri. de rescript. Nec est vis in hoc, an bona huius loci inferioris sint distincta à bonis loci, ac domus superioris: dūmodo remotio sit ad velle superioris, & ei obedire teneatur de stando ibi, & recedendo. Et q̄ cōstet, q̄ qñ inde amouetur minister minor, superior administrat quia licet separata sint bona intantum etiam q̄ non possit illa portare ad maiorem domū: tamen administratio nō est diuisa. quæ benè pōt esse apud plures, vel tutores vel administratores, vt no. in præalleg. c. edoceri. Alij dicunt & fortè melius secundum eum, q̄ non est fortè vis, vtrū præceptor sit temporalis, an perpetuus. Item non est vis, an possit remoueri sine causa, vel non. Item, an vacante domo inferiori, veniat administratio ad superiorem, vel non. Sed in hoc tantum est vis, an ambo simul possint administrare liberè, & quis maior in administratione: & tunc ambo poterunt conueniri, & maior præfertur. & sic est in exercitoribus. ff. de exerc. l. j. §. est autem. & in parte & in filiofami. C. de bon. quæ libe. l. cum non solum. Et idem in institutoribus. ff. de institu. actio. l. cuicunque. Et idem ferè in præposito & Decano quando agitur de præbend. vt in. c. ex literis. de probat. & in vicarijs. xciiij. distinct. c. j. Item non est vis, si totum lucrum, vel damnum spectat ad aliquem: dummodo alterius sit administratio: vt no. in præallega. c. edoceri. Fatetur tamen, q̄ pro his locis religiosis multi agere possunt & respondere, etiam si nō habeant administrationē: sed non coguntur. de quibus no. j. de resti. spo. c. olim. Postea dicit Inno. q̄ plus sibi placet, q̄ ipse not. de relig. do. c. cū venerabilis. & ibi ponit duas opin. ¶ Primò enim dicit, q̄ ex quo Abbas superior habet ecclesiam in proprios vsus, vel aliorum, vt sibi placet: iuste defendit ecclesiã, quia causa est sua, ex quo cōmodum & incōmodum ad eū pertinet suo no. i. q. vj. c. biduū. §. palā. Nec est vis, q̄ hæc ecclesia habeat p̄priū & p̄petuū vicariū prælatū custodē, vel commendatariū, vel etiam quod bona eius non sunt distincta à bonis monasterij: quia Abbas^a magis propriè dicitur prælatus, vel cu-

9 stos illius ecclesiæ, q̄ ille prælatus vel custos, qui ibi morat. ¶ Et illic Abbas dicitur possidere ecclesiam & eiusdē possessionē tenere per inferiorē prælatum, vel custodem. de resti. spo. cū venisset. & de supplen. negli. præla. sicut. Itē apud abbatem sunt non solum dominia & possessiones rerū: sed etiam actiones. arg. de reli. do. c. constitutus. fatetur tamē, q̄ vterq̄ potest conueniri: quia tunc vna censetur administratio amborū, sicut dicit vnū confistorium officialis & ep̄i. Ponit & aliā opi. q̄ aliud sit tam ī perpe-
tuis prælatis & necessarijs, q̄ in temporalibus & volūtarijs: quia si cut primi non possunt remoueri à prælatura sine causa: sic nec ab agēdo. In tēporalibus autem secus: quia tantū custodibus cōparatur. & hoc accedit ad id q̄d not. hic. Dicit tamen, q̄ si prælatus superior nō h̄ret eccl. in p̄prios vsus, s; tātū eēt patro. tūc ī cā iuris. patrona. ageret, & responderet superior. In alijs verò tangētibus ecclesiã ageret, & responderet prælatus inferior. ad hoc de offi. ord. cū vos. de appel. c. bone. ¶ Et subiicit vnū notabile dictū, b q̄
b vbi sunt plures, qui cōueniri possunt super eadē quæstiōe nomine alicui⁹ ecclesiæ: q̄d nō debet iudex procedere ad missionē ī possessionē: etiā si vnus sit cōtumax, nisi omnes vocentur. ff. de min. l. Aemilius. & argu. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hæc autē. Et hoc notabile dictū sequitur gl. in cle. j. de resc. & optimè facit hæc lex. hæc autē quā allegat Innoc. vbi dicit, q̄d nō debet fieri missio contra pupillum, nisi prius citenter omnes, qui pupillum defendere possunt. Vnde si habet plures tutores, omnes debent citari: licet habeant potestatem insolidū. l. fi. de autho. præst. In contrariū facit. l. de pupillo. §. si pluriū. ff. de no. oper. nun. vbi probat, q̄d si multi sunt dñi eiusdem rei, satis est alteri eorū nuntiare nouum opus. Sol. dic. quod ibi loquitur in denuntiatione reali. Nā denuntiatio ex parte eius, cui fit, est realis: ideò sufficit vni in ipsa denuntiare: vt no. ibi Bar. facit. l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. vbi denuntiatio debet fieri omnib⁹: quorū interessē pōt. & eo modo solui potest cōtrarium, quod formari potest de. l. quanuis. ff. de dam. infec. vbi satis est denuntiare vsufructuario. ¶ Et per hoc dubito, an Bar. & alij bene dicant in eo, quod volunt, quod ex contumacia solius procuratoris possit perueniri ad missionē ex primodecreto: per. l. iij. C. de procur. vbi hoc not. Bar. Et idē dixit in. d. l. quāuis. multi tamen contra: vt ipse refert in. d. l. iij. & ipemet videtur ibi dubitare: per ea, quæ not. gl. in. c. causam. de do. & cōtu. primò enim debet citari dominus: & postea procurator, si dñs nō reperitur. & hoc est verius per dic. l. hæc autē. Et ad. d. l. iij. dic. vt ibi no. dicit, quod præcisè nō potest fieri missio: sed prætor deliberabit. & c. Et Inno. etiā sentit primū in. c. j. vt lit. nō contesta. & dicit sibi plus placere hoc, q̄ qd notauit de resti. spo. c. oli. cam. & hic. ¶ Subiicit etiam, q̄ vbi legitimus defensor ecclesiæ est conuentus, snia lata contra eum mandabitur executioni cōtra ecclesiam: nec cogitur satisfdare, dū defendit de iudicato soluendo. ff. de admini. tu. l. vulgo. Sec⁹ in alijs nō habentibus legitimā administrationē: Nā illi bene admittuntur ad defendēdū: etiā sine mādato cū satisfdatione. C. de satisfd. l. j. de procu. l. exigendi. hoc dicit Inno. in. d. c. cū venerabilis. Sed in capi. olim causam de resti. spo. dicit q̄ si agitur de iuribus ad aliquā domū pertinentib⁹, sufficit si agit magister illius domus. allegat istū textū. Si verò de subiectione: vel restitutione alicuius domus agitur debet agere magister superior vel prouinciæ, vel ciuitatis. allegat illud. c. olim. cam. Possit etiam dici secundum eum: quod maior pōt semper agere, si velit. & si magna est cā debet requirere fratres: imò plus sibi videt, quod p domibus istis, quæ sic sunt subiectæ alijs qd de rebus earū faciunt & disponunt ad libitū suū: & Præceptorē amouent, quādo volūt omnes, qui huiusmodi potestatem habent immediatē super domos illas, possunt agere & etiam conueniri. Et erit semper. in optione maioris vt ipse cæteris præferatur, si voluerit. argu. in præalleg. c. olim. Si em̄ pōt remouere ab administratione minores: multò fortius potest remouere eū à lite agenda: & etiam: quia sua magis interest qui maiore potestatem habet in domo. arg. ij. quæstio. vj. c. palam. Tamen si maior minorem remouerit: ipse magister tenetur per se, vel per aliū litem agere: alioquin contra dominum tanquā cōtra cōtumacem proceditur. Si verò nō sint sic omnino subiectæ tamen aliquo modo sunt subiectæ. Nam aliquando sunt de archidiaconatu alicuius: aliqn de archipræsbyteratu: aliquando reipondent

SEBASAPI.

a ¶ Quia Abb. Ad hoc facit, q̄ Abb. equiparat patri, tã q̄ legitimo administratori: vt not. glo. in. l. si p̄ses. C. quō & qñ iud. quā ad hoc allegat Alex. in. l. si condicā. in apoll. ad Bar. ff. de condi. furti.

SEBASAPI.

b ¶ Notabile dictū. Vide Pet. de anch. Card. & Imo. i. cle. j. de resc. Imol. Ro. & do. Alex. in. l. si finita. §. Julian⁹. ff. de dam. infec. & Moder. in. d. l. de pupillo. §. si pluriū. ff. de oper. no. nuntia.

a ¶ Appellare. antequam cuius interest, possit appellare: vide corneum in cōf. cxi. incip. p̄fens per totū, in. j. vol. & in cōf. ix. inci. attentis narratis. i. prin. in. iij. volu. & in cōf. xxv. incipi. attentis. in. principi. eo. vol. & ponitur utrobique, an talis appel. tertij suspēdat executionem contra condemnatum, contra quem sn̄a trāsivit in rem iudicatam. Aen̄as de fal.

ZACHARI.

¶ Adde inquantū iste petit an tertij comparēs pro suo interesse possit appellare. & tu dic cū Old. cōf. celi. inc. contra prouisionē. qd sic. Idēz iste in c. sup. eo. & ibi p o sui i apo. ad ipsum s. de of. dele. & car. in cle. j. in princ. de ca. poss. & proprie per. c. cū sup. & ibi Innoc. in glos. sua i ver. cōfiterit. j. de re iudi. Quod ego amplio etiam si sua appellatio sit tertia a sn̄a dum tamē ipse i alijs appellauerit: sed litiga per dolum desinit ita no. p̄alle. Inn. vbi. s. proximi. vers. & no. q. tertia per sona. & per Bart. oīno in. l. a sn̄a. ff. de app. quātū ampliationem ego limito, scilz si ignorauerit cām agi. a s. secus. Ita no. iste in aller. c. cum sup. & Lanfrā. de oria. in c. qm̄ contra. s. ap. pellationes. vers. q. ro quis cū. iij. vers. seq. & ibi in apo. bñd. va. & celsi. j. de fide instr.

Anto. Fran.

¶ Circa istum pas sum, quādo tertij vult venire ad causam p aliam coeptam, utrū & quādo possit venire habetur per Bart. in. l. si plūrio. ff. de app. & per Ange. ple. in. l. si suspēda. ff. de inoff. testa. & per. do. Auto. post. Io. an. in. c. cū super hic alleg. & q. possit appellare tertius & ei ap

spondēt. abbatibus de tēporalib⁹, vel alijs ecclesiasticis personis ratione iurispatronat⁹: & aliquādo etiam laicis. In oībus enim istis casibus, & similibus primo loco licet agere & respondere administratorib⁹ harum domorū: et si negligētia, vel aliqua iusta causa subsistit p̄missa aliqua summaria cognitione p iudicē, qui debet de cā cognoscere, etiā omnes p̄dicti & alij cōsimiles agere poterūt. xvj. q. j. cōstitutū. & q. vij. filijs. xij. q. ij. nō liceat. & j. de re. ecc. nō alie. c. si quis p̄byterorū. ¶ Et plus etiā sibi videt, qd ep̄s semper agere & respondere possit pro ecclesijs sibi subditis. de success. ab intesta. c. si. Et meli⁹. C. de sac. fan. eccl. l. sancimus. vbi dicitur, q. ep̄iscop⁹ & etiā oeconom⁹ & custos vasorū agere possunt. ipse em̄ est p̄ordinator in cunctis. xxv. dis. p̄ lectis. & ipsi⁹ est oīs cura. x. q. j. c. ij. & seq. xvj. q. vij. c. omnes basilicā. Et videt per p̄missa. c. qd ep̄iscop⁹ in agendo, debet alijs p̄ferri. Dicit tamē, qd iudex, qui debet de cā cognoscere, videre poterit quis p̄feratur: & maximē attēdet in causā cognitione, qd quo ad tēporalia prior est causā inferioris ministri, quā ep̄iscop⁹. x. q. ij. qui. & j. de rebus ecc. nō alie. c. j. & in spiritualibus saltem, quā ep̄iscop⁹ tangunt prior est ep̄iscop⁹, quam inferiores ministri.

Additio. ¶ Et hoc p̄cisē tenet Bart. in. d. l. sancim⁹. & ibi est tex.

cū gl. qd ep̄iscop⁹ agit pro ecclesijs sibi subiectis. & dicit ibi Bar. quod debet, tunc agere non nomine proprio, sed nomine capellē: sicut agit consanguineus pro coniuncto. Et nota ex hoc, q. ep̄iscop⁹ agit pro ecclesia sibi subiecta, licet nō vacet. Idem si vacat: vt in. c. fina. de suc. ab intesta. Et sic intelligit ibi Inno. & ita tenet Hostien. & vide ibi textum expressum pro dicto Bart. vt ep̄iscop⁹ agat nomine ipsius capellē. ¶ Ex his & alijs attentis circa personarum discretionem & fidem & circa interesse vniuscuiusq. iudex eligat idoneiorem. ar. ff. de pop. ac. l. ij. De canonicis autem quomodo agere possunt remittit ad no. in. c. cum olim. de testib. Item dicit quod in omnibus p̄dictis, si illi quorum interest, volunt assistere alijs, qui agunt non prohibentur. ¶ Et etiam possunt appellare. j. de re iudi. c. cum semper. ¶ Sed contra p̄dicta oppo. de. c. edoceri. de rescript. vbi dicitur, quod si administrationes sunt diuisae quod ille solus potest agere, qui administrat. Respondeo, quod procedit vbi nulla causa subest, quare alius agat: hīc secus. Item illa Decre. habet locū, vbi sunt administrationes penitus diuisae: sed inter ep̄iscopum & ministros, non sunt diuersae: imō sunt ambo administratores: sed vnus sub alio. Et idem quod. s. dictum est, dicit de alijs, qui remouent minores ministros quomodo volunt, vt sunt templarij & huiusmodi alij. Et subiicit vnum notabile dictum, quod licet superiores, ad quos non immediatē pertinent temporalia: nec sunt ecclesiā administratores, agere possunt: vt dictum est, & etiam aliquando p̄feruntur alijs: tamen dicit illas inferiores domos esse sine legitimo defensore. i. immediato b si p̄latus spe

cialis est mortuus. Et ideo nō currūt p̄scriptio cōtra eas: quia non cessat cā cōstitutiois si non est q. specialē curā eius agat. Hāc sunt dicta Inn. in p̄alle. c. olim. Sed in. c. conquerente. de offi. ord. n. o. per illū tex. Abbatē posse agere pro capellis suis: ne indebito onere grauentur. de offi. ord. c. j. Sed si p̄lati ipsarum ecclesiarū velint agere ipsi p̄ponūtur arg. eorū, quā not. in. c. edoceri. de rescript. Sed posset dici secundum eum: quod ideo Abbas in. c. conquerente. fuit admissus: quia illa iura Episcopalia dicebat ad se pertinere. Hāc sunt verba Innoc. quia originalia omnia, quae in multis locis sparsa generāt confusionem quādam, & curiosus volui hēc annexere: quia materia est notabilis & quotidiana. & tangit nedum istos P̄ceptores, sed ep̄os & alios p̄latos. ¶ Et cōiungēdo ista dicta Inno. sic distingo post. d. Ant. aliquib⁹ additis: aut agitur de facultate agendi: & de iure p̄ferendi inter ep̄m & c. qn̄ cōcurrūt ad agēdū: & an vn⁹ possit agere sine alio? Dic, vt not. plenius in c. edoceri. qn̄q. agitur de iure p̄ferendi inter ep̄iscopum & alium secularem p̄latum inferiorem: vel inter alium superiorem non Ep̄isco. & inferiorem P̄latum secularem & satis equē potest teneri. q. tenet Inn. in p̄alleg. c. olim. & vt. s. retuli. Qn̄q. agitur de iure p̄ferendi inter P̄latū regulārē & suū inferiōrē: & tūc aut agitur de iure tangente tantū superiōrē: vt de iure subiectiois: vel de p̄tate substituendi: & p̄latus p̄fertur. arg. de ma. & obe. inter quatuor. de p̄scri. c. auditis. & contra eū dirigendus est libellus: puto tñ, quod etiam inferior admittetur ad defensionem: quia sua interest nō mutare superiorē: vt not. Inn. in. c. auditis facit. c. exposuit de dila. Si agitur de bonis & de iuribus inferioris dom⁹ & cā est ardua defensio spectat ad superiorē: vel saltē inferior non aget sine consensu superioris p̄lati. ar. eorū, quae no. in. ca. edocere: de rescrip. & per Inno. in. c. requisisti. ad finē de testa. Si verō concurrūt, q. p̄feratur isto casu, vel qn̄ causa nō est ardua tūc si potest apparere ex consuetudine, priuilegio, vel statuto quis sit superior in administratione ille p̄fertur: vt vult Inn. hīc. arg. in patre & filio i bonis aduētitijs. l. j. C. de bo. ma. & l. cū op. C. de bo. quae lib. Si verō cōsuetudo nihil disponit: tunc attende ad qualitatem subiectiois, & distingue tria mēbra. qn̄ que ecclesia est subiecta superiori, quo ad p̄latum. & eius bona, qn̄q. quo ad p̄latū tantū qn̄q. quo ad ius patrona. pōt addi & quartū qn̄ est subiecta quo ad aliquod ius spirituale, aut tēporale. Primō casu, qn̄ est subiecta quo ad bona & p̄latū: quia de bonis iudicat ad libitū: & etiā de p̄lato ip̄m ad placitum remouendo: & tunc licet inferior possit agere vt hīc. & in cle. j. de rescri. tamē si superior cōcurrit ei p̄fertur tanquā habēs maiore administrationem. Et in hanc sententiā videtur Inno. cōmuniter inclinare & tenet zenze. in cle. j. p̄alleg. & est satis rationabile, vt p̄feratur is, de cuius maiori p̄iudicio tractatur. Ad hoc adduco opp. arg. in. l. si plures. ff. de accusa. vbi dicit text. quod si plures cōcurrunt ad accusandū in publicis iudicijs, iudex debet eligere causā cognita habendo respe-

g iij

pellatio suspēdat executionē sententiē late contra tertij, etiā nō appellante: habetur in. l. si creditor. in. p̄i. ff. manda. Et tene menti, quod quando talis tertij vult appellare. vel forsitan etiā ante sententiā assistere iudicio, qd agitur cū tertio pro suo interesse. debet añ omnia docere de suo interesse: vt p Bart. in. l. a Diuopio. in. s. sed illud. & in. s. si super rebus. ff. de re iud. & plen⁹ per eundē Bart. in. l. a sn̄a. ff. de appel. Et adde etiā quod tertius cōparens pro suo interesse, pōt opponere exceptionem ad impediendum iudiciū inter alios inchoatum. docto. tñ de suo interesse. vt. s. vt pulchrē declarat Bar. in. l. si q. libertatē ff. de peti. here. Et tene etiā menti. q. si iudex procederet per inquisitionē super iniuria, vel offensa illata, alicui possit offensus in tali inquisitione interuenire & insistere iudicio & adducere p̄bationes & curare, ne colludatur, quia sua interest q. offēdens eum condemnatur: vt pulchrē declarat Bal. in. l. fin. C. de liti. q. est no.

SEBA. SAPI.

b ¶ Immediato. Vide de Abb. in. c. j. col. ij. vbi Feli. j. de p̄scri. Card. in. cle. fi. in. vj. col. vers. sol. dicit landinus de procu. & Abb. in. cōf. xxij. in. j. volumi.

SEBA. SAPI.

c ¶ Est ardua. Vide Lapum alle. xli x. vbi ē declarat, q. sit cā ardua: & vide etiā Ro. cōf. ccc. lxxix. inci. circa primum. col. vij. vers. tertia est ratio.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Etum ad dignitatem personarum ad interesse cuiusq; ad etatem, ad mores, & similia. Ad idem optimè facit. l. si maritus. §. si. ff. de adul. te. & adde alias rationes Inn. s. recitatas. ¶ Secundo casu principali, quando est subiecta, quo ad prælatus tantum, & tunc aut est remouibilis ad nutum superioris: & tunc præfertur superior: vt communiter sentit Inno. quia si potest illum remouere ex toto, fortius ab illa lite. Si verò prælatus est perpetuus ita quod non potest amoueri sine causa: & tunc Inno. variat. videtur tamen magis inclinare, vt præferat cæteris paribus inferior: ex causa tamen potest eligere iudex superiorem vt si inferior est negligens vel alia causa subfit: aliàs puto illum inferiorem præferendum ex quo est perpetuus: quia ille est defensor ecclesiæ immediatus. optimè facit. c. si. de offic. archipresbyt. & in. c. j. de re. eccl. non alie. lib. vj. ¶ Vbi episcopus ecclesia vacante non alienat eius bona, nisi det sibi rectorem vel defensorem qui specialiter curam eius agat: præsumitur enim illum habere maiorem curam. ¶ Et facit illud not. dictum Innocent. in capitu. olim causam. s. allega. vbi prælato inferiori mortuo, non currit præscriptio ecclesiæ sed superior potest pro ipsa agere. Ad idem facit capitu. super eo. de præbend. libro. vj. Item istius specialiter interest, cum inde viuatur, & immediatè eius curam agat argu. in præalleg. l. si plures. & l. si maritus. ff. de adulte. Fateor tamen, quod superior potest assistere in lite: vt. s. dixi secundum Innocentium. argu. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. Et hoc idem dicit zenze. in præalle. clem. j. ¶ Tertio casu principali, quando subiecta est quod ad ius patronatus tantum: dic, vt supra dixi secundum Innocentium, & zenze. in. d. clemen. j. q. si agit de iure patronatus: tunc spectat ad superiorem: ideò ille solus admittitur. ij. q. vj. c. biduū. ver. palā. Si verò de iuribus ecclesiæ: tunc præferat prælatus cum ipse principaliter administrationem habeat & non patronatus. ad hoc. x. q. j. c. nouerint, Patronus tamen ecclesiasticus habet facultatem circa bona temporalia exigendi rationem: prout dicitur in. c. cum & plantare. j. de priuile. ¶ Vltimo membro, quando ecclesia est subiecta, quo ad aliquod ius temporale, vel spirituale: dic, vt. s. dixi secundum Inno. in. c. olim. de restit. spo. Cōpetit ergo ius agendi specialibus administratoribus domorum, sed in subsidium admittit superior

17 ad hoc quod not. in. c. cum olim. de test. ¶ Et nota ex prædictis illud dictum Inn. in. c. cum venerabilis. q. vbi plures possunt agere & defendere non debet fieri missio propter contumaciam vnus: nisi omnes alij citentur. & idem tenent doc. gloss. & Pau. in. d. clemen. j.

19 ¶ Itē no. singulariter illud dictum Inn. in. c. olim. q. contra ecclesiam inferiorem vacante non currit præscriptio, licet superior possit agere. Reddit causam: quia non cessat cā cōstitutionis: quia non habet legitimū & speciale defensorē. Host. ibi dicit, q. nescit de qua cōstitutione loquar. Dicit aut q. cōstitutiones, ne sede vac. vt testes non recipiant: & qd nihil in nouet, pcedūt in ecclesia cathedrali tñ. Est aut cōstitutio, q. de inferioribus loquit q. dicit iura ecclesiæ minui nō posse vacante ecclesia

quia non est spālis defensor, qui iura illius agat. de re. eccl. non alie. c. j. lib. vj. d. An. dicit se credere, qd loquatur de. c. de quarta. de præscri. Sed certè illud loquitur de ecclesia cathedrali. Sed pōt dici. q. Inno. fuit motus potius ex mente iuriū, quā ex verbis. Ideo em nō currit præscriptio cōtra eccl. vacātem: quia caret legitimo & immediato defensore: vñ idē dicendum est in ecclesijs inferioribus.

20 ¶ Sicut em ep̄s directè non alienat bona ecclesiæ vacantis non dato defensore: vt in. c. j. de re. eccl. nō alie. lib. vj. præall. ita nec indirectè patiendō præscriptionē currere. Et in hac materia sic cōcludo, qd respectu præscriptionis currentis in præiudiciū ecclesiæ inferioris habet locū ti. ne se. vac. Itē respectu alienationis rerū ipsi ecclesiæ vacātis: vt in præalle. c. j. in gl. in ver. ecclesia. Sed respectu actionis mouendę, vel defensionis suscipiendę, ille tit. locū non habet in inferioribus ecclesijs. ¶ Nā pōt tunc Episcopus. vel alius superior immediatus agere & defensorem suscipere: vt in. c. fin. de suc. ab intest. in cle. j. d. rescrip. facit. l. sancimus. C. de sacr. san. ec. Et idem putat Innocen. in præalleg. c. si. vt superior possit agere pro collegio sibi subiecto. ¶ Sed quēro de ratione diuersitatis, quare respectu præscrip. & respectu alienationis habet locū ti. ne se. vac. & sic nō respectu actionis mouendę, vel defensionis suscipiendę. Sol. puto, qd in duobus primis casibus agitur de grati præiudicio ipsius ecclesiæ inferioris: ideò non debet currere præscriptio: nec alienatio fieri debet si eccl. caret immediato defensore: quāq. ep̄s possit pro illa agere tñ cum multis sit implicitus nō præsumitur ita diligens in factis particularib⁹ inferiorū ecclesiarum, quēadmodū: ipsi speciales administratores ar. in. c. fin. de offi. Archipre. & in præal. cle. j. Vñ cū ecclesia vacat dicitur carere legitimo defensore, licet Episc. pro ea possit agere: vt dicit tex. in præalle. c. j. vide ibi. glo. in verbo defensore. Sed qñ ep̄s. vult agere: vel defendere nō agitur de præiudicio illi eccle. imo de fauore: quia ex quo ep̄s. assumit in se administrationē, præsumptio est quod studiosè & diligenter se gerat. arg. xj. qō. j. per totū. Vide in argu. ad prædicta qd no. in cle. si vna. de reb. ecc. nō alie. glo. in verbo defensor. quē est notabilis. ¶ Vltimò quēro, an domus, seu ecclesia teneatur ex facto istorum præceptorū, seu cōmendatorum. Solu. dicit Inno. qd ex dolo istorū, etiā in cōtractibus admissio nō tenetur dom⁹, seu eccl. nisi sit facta ex hoc locupletior. ff. qñ ex factu. l. dolus. & C. qñ ex factu. l. si in rem. & ff. de tri. l. sed & si. §. j. & no. de depo. c. grauis. & ff. de ac. emp. l. Iulianus. De culpa aut præceptorū: tenetur locus insolidū, si pōt seruari indēnis a præceptore: aliās nō. ff. de admit. tu. l. si in prin. & ff. qñ ex tu. l. ij. & iij. Si aut bona fide cōtraxit præceptor, tenet locus insolidū, etiā si sit inde pauperior: vt. j. de preca. c. ij. ff. de min. l. patri. §. si pecuniā. & ff. de euic. l. illud. §. j. sed pōt in integ. restitui. Dicitur aut secundum eū dolo tutoris, vel præceptoris factū esse, si accepit, vel retinuit scienter plusquā debetur. ff. de tri. l. sed & si seruus. Et idem si nō retinuit, qd debuit retineri. ff. de tri. l. qd in herede. §. si. si autē ignorāter, secus: dūmodo restituat, quā citō pōt: vt. ff. de tri. l. illud. §. si cuius. Executio autē rei iud. semper fit cōtra locum, sicut fit contra pupillū. ff. de re iud. l. si se. & de admit. tu. l. ij. §. j. Et hęc bñ not. tēquā quotidiana. Ex qb⁹ etiā collige, qd præiudicat. vt tutor seu vt curator: cū quæritur, an ex eius facto teneatur ecclesia. Idē dic, cū quæritur, an eius heres, & qualiter teneatur ex facto prælati defuncti: vt est gloss. not. in. c. ex præsentia. de pign. in gloss. si. & per Innoc. in. c. cum in officijs. de testa.

SVMMARIVM.

- 1 Iudex ecclesiasticus debet laicis cōquerentibus de clericis iustitiā facere.
- 2 Nemo potest sibi ipsi ius dicere: nisi quādo nō inueniet iustitiā ab aliquo. Ab interlocutoria de iure ciuili regulariter non appellatur.
- 3 Appellari potest de iure ca. ab omni grauamine.
- 4 In preparatorijs iudicijs, seruantur statuta fori, vbi iudiciū exercetur.
- 5 Clericus vtrū possit in causa reconuentiōis litigare coram iudice laico. Appellatio frustratoria ipso iure nō tenet. Quā dicatur appellatio frustratoria.
- 6 Clerici non possunt etiam volentes cōueniri corā iudice seculari, etiā cōsentiente episcopo, super nulla causa etiam reali. s.
- 7 Iudex ecclesiasticus supplet defectum iudicis secularis sed, non econtra. Clericus

SEBASTIANI, a ¶ Vt tutor. Quod non sit bona equi paratio de tutore ad prælatus tenet gl. vbi Gemi. in. c. si. v. q. iij. Abba. in dispu. sua inc. Sempronius col. xix. ver. nec obstat. in iij. dubio. vide tñ glo. quē facit hanc equiparationē, in c. ex literis. de pigno. & no. Abb. in c. ep̄s. de præbend. & gl. in. l. si præses. C. quō & qñ iudex & i. §. si qñ aut suspectus. instit. de suspectis tuto.

a ¶ Ipsius iudicis. Sed an per viā appellatiōis Pet. de Anc. hic dicit, qd sic. vi de eū & vide. l. fi. §. illud. C. de tēpo. ab. & q̄ ibi remisi ad Bal. And. Barb.

b ¶ Sibi dicere. No. ad limitationē gl. in. l. fi. q̄s in tātā. i. gl. magna. ver. vij. el. ij. C. vñ vi. q̄ dū dicit, qd creditor, qui propria autoritate exegit suos debitores incidit in illā leg. Et illā gl. sequunt̄ doc. & ibi in. l. fi. poenē. ff. de cōdi. inde. dico

non procedere, qñ 8
aliā creditor non
inueniret iustitiā:
vt hic. Cogita tñ
q̄ ista nō vidi p̄ ali
quē tractata. & ita
fortē potes limita
re oīa in materia.
d. l. fi. q̄s in tātā Ae
ne. de fal. Ant. Frā.
¶ Ad hoc, an. l. fi.
q̄s in tātā. habeat
locū, qñ q̄s nō pōt
cōsequi iustitiā, vel
p̄pter potētiā ad
uersarij, vel ex alia
cā: satis placet sn̄a
isti, q̄ licet q̄s nō
pōsit sibi ius dice
re, tñ rōne denega
tē iustitię, & si ali
ter nō pōt p̄uide
re indēnitati suę.
pōt p̄pria manu
ēt militari sibi ius
dicere & se indēnē
cōseruare vt habet
in. c. placuit. xvj. q.
vj. vt i. c. eū q. de p̄
bē. li. vj. & no. Mo
de. doc. in. l. q̄ iurif
dictiōni. de iurisd.
om. iud. & in. l. j. C.
ne q̄s in sua causa.

SEBASTIANI.

c ¶ Inn. in. c. olī. Cir
ca illud dictū Inn.
in. d. c. olim. vide a
Fel. in. c. n̄. co. fi. de
spōsa. & ibi plura b
accumulat, q̄ in ca
su necessario, licet
alicui facere, quod
alias nō liceret. vi
de ēt Bar. Veron. 3
in cōsi. xxvj. inci.
magnificē ac gene

d ¶ Interlocutoria.
Et pōdera, q̄ dicit
iustitiā exhibere.
vide Bal. i. l. pe. ff.
de iust. & iu. vbi di
cit i libello peto iu
stitiā mihi fieri iu
dex fert iniustam
sn̄am p̄ eo vid̄ ibi
vide. c. ij. de ordi.
cog. & q̄ dixi in. c.
j. de of. dele. Andr.
Barba.

ZACHARI.

¶ Addetū Lāfrā.
de ori. i. c. qm̄ con
tra. §. interlocuto
rię & appellatiōes
nu. 51. ver. primō
fallit in sn̄a inter
locutoria p̄dicto
casu debet expri
mi cā i sp̄e: vt no.
ple. phil. cor. cōfil.
lxv. i. c. licet i lre
ra. d. vo. ij. & Ale.

Clericus ratione tributi soluendi ex suis possessio
nibus non potest conueniri coram iudice secula
ri non de iure ca. sed secus de iure civili.

¶ CAP. XVII.

Valiter & quan

do. ¶ Iudices ecclesiastici de
bēt de clericis laicis iustitiā fa
cere. & sic cōiter summatur
& secundū hanc summationem ista, Decret.
non est de dubio, q̄ esse nō debet. de offi. de
le. cū in iure. & ff. ad Carbo. l. qd̄ Labeo. & ff.
ad municipales. l. j. Ideo, vt aliqd̄ afferat sum
mo sic. Prēlati debent laicis de clericis, appel
latione frustratoria non obstante, iustitiā
facere, ad seculare tamen forum clerici a lai
cis trahi non debent etiā data ipsorum prē
latorum negligentia. hoc dicit. Et tria facit.
Primō p̄cipit. Secundō impedimētū remo
uet: ibi, non obstantibus. Tertiō grauamen su
spicatur, & prohibetur ibi: pro defectu. ¶ Ca
sus literalis. Prācipit papa prēlatis ecclesiārū
& laicis cōquerētibus de clericis plenā iusti
tiā faciant non obstantibus appellationibus
frustratorijs, quas clerici frequenter contra
laicos opp. ne pro defectu clerici hmōi a lai
cis ad iudicium seculare. quod omnino prohi
betur. Bernar. ¶ Not. j. q̄ licet iudex negli
gat iustitiā facere non debet tamē per hoc
quis ius sibi dicere: sed debet habere recur
sum ad superiōrē ipsius iudicis. a argumen. hic
in. c. licet. j. ti. proximi. In defectum tamen supe
rioris, licitum est cuilibet ius sibi dicere b vt
notat Inno. in. c. olim causam. c. de restitu. spo
lia. & not. j. distin. c. ius gen. in gloss. & text.
cum bona gloss. C. de iudicis. l. nullus. tetigi
aliquid in. c. j. §. eo. ¶ Not. ij. a contrario sen
su huius literę. quod licet regulariter de iu
re civil. non appelletur ab interlocutoria d. l.
ante sententię tempus. C. quorum appella.
non rec. & l. ij. ff. de appellat. reci. & in. c. su
per eodem. infra de appellatio. attamen si
causa vertitur inter clericum & laicum in
foro ecclesiastico, potest ex iusto grauamine
appellari: quod procedit etiam respectu
laici: quia in prāceptorij debant seuari sta
tuta fori, vbi iudicium exercetur: vt. l. iij.
ff. de testib. & in capitu. quod clericis. vbi
plenē dicam de foro competenti. & hoc ex
pressē tenet Archidiacono. ij. quāstio. vj. non
ita. ¶ Notā ibi omnino. argumen. bo. ad
materiam capi. at si clerici. §. eodem. quod cle
ricus nullo modo possit reconueniri coram
iudice seculari: cū per hanc dictiōnē omni
no. videatur vniuersaliter excludere omnem
tractū. Tenentes tñ contrarium dicūt q̄ hęc
litera excludit trahentē: & sic cōuenientē. nō
autē reconuenientem. Et dicit Host. qd̄ verifi
catur hęc vniuersalitas omnino c etiā siue cle
ricus inuitus trahatur, siue volens inuito, vel
consentiente Episcopo. j. tit. proximo. c. si dili
gēti & c. significasti. siue agat ciuilit̄ siue cri

De Imo. consil. lxxxvij. & ix. col. volu. j. & Fran. Are. consil. cvij. Et veri
ficabitur talis appellatio ex eisde actis. vt no. p̄galle. Cor. consil. xxxvj.
in litera. A. & in litera. E. in. ij. par.

c ¶ Oīno: Tu pondera: quia. verbū omnino recipit declarationē a iure
congruā. l. fi. & ibi Bal. C. de cōtrahē. emp. c. & si Christus in verbo oīo.

minimaliter, siue Epif. facit iustitiā, siue nō. Sed
si tu vis tenere contrariū, potes dicere: quod
fatis dicitur trahi in causa reconuētionis: cū
saltem accesserit ad iudicium seculare in cau
sa conuentionis: & tunc compellitur respō
dere in cā reconuētiōis. Itē in causa conuētiō
nis pōt desistere: sed non sic in causa reconuē
tionis cum iudiciū reddatur in inuitū: vt in
c. intellexim⁹. §. eo. & i. l. inter stipulantē. §. j.
ff. de ver. obl. Et sic satis dicitur trahi, ex quo
inuitus, & accedens pro alia cā tenetur respō
dere. trahitur enim respectu intentionis. suę.

¶ Expediendo glo. j. opp. de. c. pastoralis. &
c. vt debitus. j. de appel. vbi patet, qd̄ appella
tiones frustratorię ipso iure non tenent. glo.
fatetur contrarium. Sed secūdū hoc videtur
hec Decre. de aliquo providere: vñ pōt dici,
qd̄ omnis appellatio olim, quę nō erat mani
festē friuola, deferebat causam ad Papā. ij. q.
vj. c. ad Romanā. & no. j. de appel. vt debitus.
Sed hęc decre. prohibet, q̄ laico litigāte con
tra clerici, non admitteretur appellatio si in
veritate esset frustratoria. Et pōt dici frustra
toria, secundū Gof. Host. & Pet. omnis illa, in
quā nō assignatur probabilis causa: hodiē ve
rō, dic vt plenē le. & no. c. pastoralis. & i. c. vt
debitus de app. ¶ Secunda gl. querit, an cle
rici volentes possint cōueniri corā iudice se
culari. Rñdet, q̄ non: vt in. c. si diligenti. in. c.
significasti. j. tit. proximi. & etiam si Epifco. con
sentiret f vt in p̄galle. c. significasti. q̄ intelli
ge, vt dixi in. c. ij. §. e. d. ¶ Oppo. contra text.
de. c. licet. & c. ex transmissa. j. titu. proximi. vbi
iudex ecclesiasticus supplet negligentia iudi
cis secularis. ergo idē econuerso. Glo. ista res
pondet, quod ecclesiasticus bene supplet ne
gligētiā iudicis secularis s̄ sed nō econuerso:
sed glo. non reddit rationē diuersitatis. Vnde
dic secundum Goffred. & Ioan. quod ratio
diuersitatis est: quia omnes causę clericorum
& laicorum deferebātur ad iudicem ecclesia
sticum. j. qui si. sint legi. c. per venerabilē. x. q.
j. c. relata. Et ideo si laicus redeat ad suū pri
mētū forum, non videtur conditio eius deter
ior: sicut nec dotis cōditio videtur deteri
or: cum reddit ad naturam suam. ff. de pac. l. si
vn⁹. §. pact⁹, ne peteret i fine. ad hoc. xxxv. di
stin. ab exordio. Item hoc est naturale, quod
maior minoris negligentia suppleat. ix. q. iij.
c. cum simus. Hęc rōnes mihi omnino non sa
tisfaciunt, sed repetūt ipsum quare. Vnde di
co, quod ratio fundamentalis est quia eccle
sia habet iurisdictionē in tēporalibus, saltem
in habitu: vt plenē dixi in. c. nouit. §. eo. quā
iurisdictionem exercere potest, & debet da
ta negligentia iudicis secularis: qui censetur
minister ecclesię: vt ibi dictū fuit. Sed iudex
secularis non habet iurisdictionem in cleri
cos, nec actu, nec habitu: imō est prorsus hu
ius iurisdictionis incapax. arg. in. causam. de
p̄scrip. & xj. quāstione. j. c. sacerdotibus.
& est inferior ecclesiastico. xcvj. distin. c. de
niq̄. & in clemen. Romani. de iure iur. Ideo
nullo modo potest negligentiam iudicis ec

de iure iur. vide q̄
dixi in. c. qualiter.
el. ij. de acc. vbitex.
loquitur per ver
bū oīno. vide ibi.
d. abb. vide. c. pisa
nis. in verbo, oīno
diuittat: de resti.
spol. Andre Barb.
Anto. Fran.

¶ Designificato hu
ius verbi oīo & oī
mō. dicas, qd̄ per
istas dictiōes exclu
ditur oīs dispen
satio: vt est no. gloss.
in cle. vt hi, qui. in
verf. oībus modis.
de eta. & quali. Et
iō si lex, vel statu
tū dicat iuramen
tū oīmō eē seruan
dū excludit facul
tas petēdi absolu
tionē. vt not. vol.
Arch. i. c. ij. de pac.
li. vj. & Io. Imo. in
c. cū cōtingat. in. ij.
charta. de iure iur.
vbi dicit hoc eē p
petuū no. Et pro
hoc facit: quia istę
dictiōes hñt signi
ficationē p̄cisā:
vt in. l. supra inter
ff. de aqua plu. ar.
& i portāt iste di
ctiōes. i. ipso iure:
vtē gl. Bal. dixit sin
gula. in. l. j. §. si pe
cuniā. ff. de po. sed
tu vide aliā s̄sem
in cle. j. de vi. & ho
cle. in ver. oīno. &
designificatiōe ha
rū dictiōnū vid̄ gl.
j. in. c. dudū. de cō
uer. cōiu. & q̄ not.
in. c. q̄sepe de ele.
li. vj. c. necaptādē.
de cōcel. p̄b. eo. li.
& not. doct. j. l.
grece. i. §. illd. ff. de
fideiuss.

ZACHARI.

¶ Si ep̄s cōfiteret
Adde qd̄ ēt si co
geret ep̄s nō posset
tñ cleric⁹ cōfiteri
iniudicē laicū: vt
no. gl. mag. ad fi. &
do. i. c. significasti.
de fo. cōpe. dixi. §.
pxi. sed nō memi
ni loci. p̄quoadde
Gul. de cu. & ibi
celfū i apo. ad ipm̄
in aut̄, statuimus.
C. de epif. & cle.
gl. & Bar. i. l. j. i. gl.
j. & Bar. i. j. op. &
ibi doc. ff. de iure
iuran.

SEBASTIANI.

¶ Secularis hoc tñ

Panormi. super Prima Secundi Decre.

fallit in criminibus
mixtis: q̃a in his iu
dex sc̃laris sup
plet negligētiā
iudicis ecclesiasti
ci cū sit loc⁹ p̃uē
tiōi. Ita hāc mate
riā limitat in spē
Pe. de Anc. in cōf.
xcvj. incip. magni
fice, & illustr. in
vlti. col.

clerici suppleri. Nunq̃ enim minor sup-
plet negligentiam maioris, nisi in casibus in
iure expressis: vt not. Innocen. in .c. quia di-
uersitatem. de conces. praben. Nec ob. prædi-
ctis. xj. q. j. c. si quis cum clerico. & in authen.
vt elemen. apud pro episco. in princip. colla.
vj. Nam illa iura in quantum dicunt, quod
episcopo negligente disceptatio debet per-
uenire ad ciuilem iudicem, sunt reuocata se-
cundum Ioan. Andr. & bene. Similiter non
obstat. xvj. q. vij. c. filijs. cum gloss. sua: quia
gloss. illa non bene dicit. Nec ob. ibi text.
quia ibi dicitur Regi episcopo negligente,
vel nolente: non vt Rex iudicet, sed vt admo-
neat, vel instet coram superiore, vel adiuuet.
& hoc tenet ibi Archidia. vel dicit, quod se-
cū dum tempora antiqua loquitur. ¶ T Que-
ro, quia text. hic indistinctè prohibet clericū
trahi ad iudiciumulare: an saltem in cau-
sa reali possit conueniri coram seculari? Col.
refert Hostie. in summa tenere: quod sic in-
tit. de fo. compe. §. ij. Et pro hoc facit. c. quod
clericis. & c. si diligenti. j. titu. proximi. vbi tan-
tū disponitur circa actiones criminales &
ciuiles, seu personales. Ad idem text. in aut.
statuimus. C. de episcopis & cleri. vbi tantum
prohibetur in criminali & personali. vnde fe-
cus videtur in reali, vbi persona non dicitur
obligata: nec trahitur persona, sed res. Ipse ve-
rò Colle. tenet contrarium. Primò per istum
text. vbi indistinctè prohibetur ad iudicium
seculare trahi. facit authen. statuimus. C. de
episco. & cleri. vbi prohibetur, ne trahatur
in criminali seu ciuili. Et idem disponitur in
c. si diligenti. certum est, quod causa realis est
ciuilis. Item certum est, quod si persona est
excepta: ergo & res. ff. de cens. l. f. facit quod
not. Archid. in. c. vno. de cle. coniu. libr. vj. &
sic dicit curiam tenere. vnde si iudex secula-
ris in causa reali condemnaret clericum, can-
cellaria daret literas super nullitate. ¶ Sed
aduerte, quia Hostien. ibi non sic loquitur,
prout allegat Colle. sed dicit quod iudex se-
cularis potest supplere negligentiam iudi-
cis ecclesiastici in realibus vt hīc, in princip.
non autem in personalibus: vt hīc in fine.
Et si hoc dictū esset verū, valde esset notabi-
le: sed hoc capitul. quod allegat Hostien. pro-
bare non videtur, imò potius contrarium.
Loquitur enim vniformiter & generaliter:
& quia tenuit grauamen facti, prohibuit
indistinctè, ne trahantur etiam in defe-
ctum iustitiæ, seu in causa negligentiae. Nam
secundum intellectum Hostien. esset sepa-
rare caudam à capite, contra capitul. maio-
res. de bapti. & quod not. gloss. ibi in ver. to-
ta authoritas. Item semper subest ratio,
quam suprā allegauī: ne inferior suppleat
negligentiam superioris. & posuit Hostien.
illud dictū in præallega. §. ij. versicu. sed
nulla. Item nullo iure probatur: igitur sta-
bimus regulis iuris: vt videatur superior iu-
dex negligens. de iure patrona. capitu. nul-
lus. quod not. in cap. pastoralis. de officio
ordina. & in capitul. j. de supp. negl. præ. &
ix. qō. iij. in summa. ¶ Pro quo dicto tamen
Collectarij, quod clericus non possit in reali-
bus conueniri coram seculari: vide tex. aper-
tissimum in. c. fin. j. eod. secundum comunem

SEBA BAPI.

¶ Posse trahi. Di.
tū Gul. et re pbar
Maria. Soci. in. c.
fanè. col. x. j. de fo.
compe. & demon-
stratur aperta rōe:
quia licet conue-
nire clericū rōe tri-
buti respiciat on?
reale: tñ stare in iu-
dicio respicit per

le.vbi etiam si datur aliqua connexitas causa-
rum, vt possessionis & proprietatis:&.q.pof-
fessoria fuerit tractata corā iudice seculari,
clerico actore ibi existente : non tñ debet ibi
tractari causa proprietatis,qñ clericus effici-
tur reus:sed cōueniri debet corā iudice suo.
Ergo multò fortius,quādo nulla datur cau-
sarum cōnexitas.Item optimè facit.c.si cleri-
cus laicum.j.tit.proxi.vbi super causa reali ip-
si clerici:pōt trahere cleric⁹ laicū corā eccle-
siastico,si rem cōstat esse suam . fortius ergo
quando clericus est reus,& conuenitur reali
debet conueniri coram suo iudice.Item sicut
in casu dubij laicus conuenitur reali coram
seculari:quia actor debet sequi forum rei:vt in
ibi:ita & quando clericus conuenitur: debet
coram suo iudice trahi.Non enim debet vio-
lari illa regula,actor sequitur forum rei:vt in
c.cum sit generale.cum si.j.titu.proxi. Ad idē
adduco tex.expressum in.c.sanē.j.de foro cō-
pet.vbi in quæstione reali, inter Episcopos
additur Primas loci:nō autē iudex secularis.

9 **Additio.** ¶ Et per prædicta puto
a Gul. non bene dixisse in. l.
b de his. C. de Epif. & cleri. qui dicit clericū pos
se trahi^a coram iudice seculari ratione tribu
ti^b soluendi, ex suis possessionibus: quia secū
dum eum magis conuenitur possessio, quam
persona. vnde Bald. ibi hoc dictum impro
bat dicens: quia licet posset mitti in posses
sionem pro tributo: persona tñ non potest
per iudicem secularem distringi, seu conueni
ri. Et profecto de iure ciuili procederet di
ctum Gul. per tex. illius. l. de his. sed de iure di
uino. secus. xj. qñ. j. c. j. & .ij. xcvj. distin. c. si Im
perator. iuncta glo. Quinimo dico etiā si pos
sessio caderet in cōmissum, non debet prin
ceps secularis extendere manū, nisi prius de
claretur per iudicem ecclesiasticum. per text.
not. in. c. cum secundum leges. de here. lib. vj.
facit. l. eius, qui delatorē. & quod ibi no. Bar.
de iur. fis. & quod dicam in simili in. c. verum
j. titu. proximi.

sonā:cū in iudicijs
quasi cōtrahat. l.
iij. §. idē scribit. ff.
de pecul. ergo etiā
respectu tributi
nō poterit conue-
niri clericus. quia
persona subñcere
iudici seculari. cō-
tra. c. si diligenti. j.
ti. j. Et ita p hāc rō-
nē cōcludit Bal. in
c. ij. ad fi. s. eo.

b ¶ Ratione tributi.
Tu vide ꝑ hac qđ
ne Bal. in. c. j. s. eo.
& in auct. clericus.
C. de epis. & cle. &
in. l. de his. vide Ra
pha. in. li. iubemus
nullā. C. de sac. san.
ecc. & ibi tenet cō
tta Gul. & alle. Ar
chi. xxxj. q. vlti. c.
ita nos, vide ibi oī
no. Andrā. Barba.

✻ SVMMARIVM. ✻

1. *Iudex potest recusari ex omni causa, per quam ve-
risimiliter praesumitur inclinare in fauorem al-
terius partis.*
2. *Iudex delegatus potest quodocunque reuocari, li-
cet honestum sit allegare causam reuocatio-
nis.*
*Arbiter semel recusatus non potest ulterius com-
pelli ad pronuntiandum.*
3. *Res inter alios acta non praedudicaret, etiam haben-
tibus consimilem causam.*

Т С А Р.

XVIII.

Aufam, quæ in-
ter. ¶ Iudex habens confi-
malem causam à iudicio
remouetur. Vel sic, & clarius.
vt priuatus pœng confimi-
am habet vt iudex à iudican-
hoc dicit. Primò recitat de-
aufæ. Secūdò causam remotiōis
& aliū furrogat ibi. *quia vero.*

Casus

¶ Casus literalis. Inter Abbatem & conuentu Vindocinens. & Arch. Carnotensem, super quibusdā procurationibus, q̄stio vertebatur causa super hoc cōmissa fuit archi. Parisiensi. quibusdā alijs: sed q̄ archi. Parisiensi. similem fere causam habebat, parti alteri nimis fauorabilis videbatur: loco ipsius archidiaconi subrogabat quendam Decanū mandans, vt non obstatibus priorib⁹ literis procedat in causa preuia ratioe. Ber. ¶ ¶ No. j. iudicē posse generaliter recusari^a ex causa, propter quā veri similiter cōcluditur nimis fauorabile existere alteri parti. cōcor. c. accedens. ij. vt lit. non conte. Et multas legitimas causas recusandi iudicem, vide per Ioan. and. in. c. legitima. de ap. lib. vj. ¶ ¶ No. ij. q̄ licet delegatus^b possit reuocari quodcumq̄. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. non tamē decet sine causa reuocare: vnde papa hic assignauit causam remotiōis. Quādā enim iniuria videtur irrogata, cū sine causa reuocatur: arg. in. c. vt debitus. j. de app. Hinc est, q̄ si cōpromittentes semel ab arbitro recesserūt, nō possunt facere illū cōpelli ad pronuntiandū: quia intulerunt sibi cōtumeliā. ff. de arbi. l. litigatores. ¶ Glo. j. repetit text. fortificando ipsum per duo similia. Secundū querit, an omnis similitudo sufficiat: & dicit qd̄ non. Debet enim esse similitudo in specie: vt quia iudex habet vt priuatus causam super exceptione: & cōmittitur sibi similis causa super exceptione. Non enim sufficit similitudo in genere respectu eiusdē qualitatis: vt quia quēlibet sit spiritualis. Si enim habet iudex, vt priuatus causam decimarū, non reuocabitur à iudicando in causa iurispatronatus, vel alia spūali. Idem sentit Innoc. dicit enim, q̄ requiritur similitudo, sed nō omnimoda: idē dicit tex. penē. Vix enim omnino similis inueniretur. & quā in hoc sit similis, dicit relinquendum arbitrio boni iudicis. & idē Host. & Io. an. & pone exemplū secundū eos: dico cōsuetudine in regno, vt stet dicto proxenetē super cōtractu. Et tu quē iudicem impetraui in alia causa, dicis idē: vel de verbis dubij priuilegiarū, eadē questio est inter iudicē & aduersariū suum. Idē sentit abbas addens vnū bonū verbū magis clarū, dicens: q̄ tūc iudex repellit propter similitudinē causę q̄n ex hac similitudine causa iudicis, quā habet cū alio, fortior redderetur: sicut hīc. Cū enim ptas archidiaconi ex sola cōsuetudine innitatur. s. de offi. archi. c. fi. q̄ cōsuetudo ex vicinis ecclesijs pendit. s. de cōsue. c. cum olim. maximē in procurationibus. j. de cēsi. c. super eo. de q̄bus hic agebatur: vt patet ex tex. de facili pronūtiaret archi. pro alio archidiacono cōtra monachos: vt p hoc haberet op. arg. seu p̄sumptionē in causa sua. Diceret em mihi debēt monachi in procurationib⁹ deservire: sicut recepit talis archi. in tali monasterio, qd̄ est in dio. Vien. Concludit ergo, q̄ cū ex similitudine causę causa iudicis fortior reddi pōt tūc causę similitudo repellit iudicē: aliās secus. Idē in effectū vult do. Anto. dī cēs, tunc similitudinē causę dari, q̄n ex decisione causę coram iudice concluditur ad decisionem causę. quam habet vt priuatus: quia qua ratione putat æquum, quod petit: & pars putabit æquum, quod iudicat, vt iudex:

cum conscientia non possit esse diuisa in eodem facto. ar. pe. de ele. lib. vj. ¶ ¶ Sed contra hoc op. q̄ de hac similitudine nō sic fit timēdum: quia iudex vbi iste litigat, tanq̄ priuatus non tenetur sequi sniam istius: maximē cum sciat eū aliquāliter suspectū. Legibus enim & nō exemplis iudicatur: vt in. l. nemo. C. de senten. & res inter alios acta, alijs etiā habētibus cōsimilē causam nō prodest, neq̄ nocet in l. j. C. de trans. facit ca. inter dilectos. de fi. instrumē. Sol. fateor, q̄ iudex nō mouebitur ex snia istius. sed nihilomin⁹ ille redditur suspectus in iudicando: quia affectionē habet ad aliā partem, quā putat æquā. & ideo remoueri debet. Concludo ergo, q̄ etiā si causa non sit omnino similis, ex quo tñ redditur aliquāliter suspectus ex affectione, quā habet ad causam suā pōt remoueri. Nam ex facili causa iudex remouetur maximē delegatus: vt not. in c. cum. R. de offi. dele. & in. c. dilecto. de testi. ¶ Vltimō gl. querit, an hęc causa sit sufficiens ad recusandū iudicem, sicut ad surrogandū. glo. ponit duas opi. vna est, q̄ non. Hic enim fuit facta surrogatio. Et pro hoc intellectu facit antiqua litera, q̄ sic erat: dicit verō Abbas & conuentus nolentes alteri parti respondere, nisi nos primō cōsulerent super priuilegijs à Ro. Pon. indultis monasterio eorūdem dilectū filiū. B. eiusdē monasterij monachū ad sedē apostolicā trāsmiserūt, nihilominus supplicantes, quatenus te fili Decane loco Parisiēsis archidiaconi supradicti surrogare ad decisionē istius negotij dignaremur. & c. Est enim alia differētia, vt dicit Pet. inter surrogationē & recusationē: quia recusatio pponitur corā iudice, q̄ recusatur: vt in. c. super questionū. de offi. deleg. & c. si contra vnū. e. tit. lib. vj. surrogationis petitio fit coram superiore. Alia op. est qd̄ sufficiat etiā ad recusandū. Et hanc tenet hīc glo. & communiter doct. & pro hoc facit, qd̄. s. dixi: quia ex facili causa iudex recusatur: maximē quādo arguitur nimis fauorabilis alteri parti. facit. c. personas. de testi. & l. prator. ff. de iurisdī. & qd̄ not. Inno. in. c. irrefragabili. de offic. ordi. vbi patet, q̄ is, qui fuit aduocatus, seu qui dedit consilium in causa, repellitur tanq̄ suspectus à iudicando. Fortius iste qui propalauit animum suum intentando cōsimilem causam: vt priuatus. argumen. in. l. ij. C. de fal.

SVMMARIUM.

- 1 Electus non notatur ambitione, si suam electionē querit confirmare & defendere.
Inquiras, istud verbum nō inducit nouum modum procedēdi, quādo causa cōmittitur inter partes
- 2 Appellari potest à sententia nulla.
- 3 Testes examinati lite non contestata, reddunt sententiam nullam. 11. 14.
- 4 Appellatio iustificatur, si appellans offert se exceptionem probaturum. 13.
- 5 Appellatio nō p̄sumitur ex nullitate processus: nisi probetur.
- 6 Clausula vocatis vocandis: quid importet?
- 7 Excommunicatus, an & quando admittatur ad defensionem suę ecclesię.
- 8 Expressio verborum in commissione, quę insunt ex natura rei, non inducit nouam formam.
- 9 Possessorium prius discutitur, quā petitorium.
- 10 Ordine iuris nō seruato processus reddit nullus. 12.

parētes. C. de test. & d. Alex. sibi cōtrari⁹ in cōsil. xliij. inci. i. causa & lite vertente. in vlti. col. ver. nec obstat. q̄ vn⁹. in. iij. vol. quos sequit⁹ p bonas rationes lumē nostri tēporis. do. Ias. in. d. l. gñaliter & i. l. apertissimi. C. de iud. in vers. sexta causa & ibi latē per eū de istis causis. cogita sup dicta diuersitate. Aenzas de Falco. ZACHARI. ¶ Adde Specu. in titu. de positio. §. vñ. ver. quid si ponens melius per Phi. Fran. in. c. pofremo. colū. pen. vbi ponit. xl. causas, quibus iudex pōt recusari etiā in delegato. de ap. pel. & Lanfrā. de ori. in. c. quoniam cōtra. §. recusatio nes. nu. i. ver. item pōt ordinarius recusari. & ibi i apo. Celsi ad ipsum in ver. p̄cedētis ad uocationis.

SEBASTIANI.

¶ Licet delegatus. Vide. d. Ioā. bap. de sancto Severi. no. in repe. l. diem functo. in. iij. que stione. ff. de offic. assessor. vbi pōit, an sicut licet quā documq̄ reuocare delegatum, liceat etiam quādocumq̄ reuocare assessorem.

SEBASTIANI.

¶ Facili causa. Vi de Areti. in consil. xxix. col. xij.

a ¶ Recusari. q̄ sint causę per quas iudex pōt recusari tanquā suspectus ponit Spec. in tit. de iudi. dele. §. superest videre p totū. canonistę p̄st Io. an. in. c. legitima. de ap. lib. vj. Placet mihi aliquas notabiliores hic referre, & p̄iō si iudex est inimicus pōt recusari, vt suspectus, & nō solū ipse, sed oēs de sua parentela. tex. est melior de iure in. l. vnica. §. illo. quē ibi ad hoc no. Bar. C. si quacum. p̄zdi. p̄tate. Itē amicus reconciliatus. iñ. q. v. c. accusatores. el. j. Itē amic⁹ inimici mei secundū do. Alex. in cōs. xcix. inci. in causa inquisitionis. in. ij. colū. ver. ita. in. j. vol. & per Bal. i. l. si quis testibus. in vlt. co. C. de test. & licet p̄zati doctores loquant⁹ i teste, tñ idē est in iudice. Imo maior ratio est ad repellendū iudicem, q̄ testem secundū Inno. in c. in sinuāte. de offic. deleg. Itē si iudex est compater vnus partis, secū dū Inno. in. c. cum spūali. in. viij. colū. de offi. or. facit q̄ compater non est idoneus testis in causa compatris. secundū Bal. in. l. generaliter. ff. de in ius voc. & sequi. d. Alexā. in consil. cxliij. Et secundū ordinē omniū cōsiliorū. cclxxxvj. inci. quoniā abunde. in. ij. col. vers. quidā & in. ij. vol. licet cōtrarium te neat idē Bal. in. l.

Panor. super Prima secundi Decret.

¶ CAP. IX.

Exhibita. ¶ Si iudices de principali

& exceptionibus præiudicialibus simul cognoscunt, vel super principali lite non cōtest.

testes recipiunt licite ab eis appellat. In prima ponitur appellantis petitio. In secunda appellationis commissio. Secunda ibi, quia verò.

¶ Casus literalis. Vacante ecclesia Virdu. electus est quidam R. nomine. Contra istum electum. H. Archidiaconus & quidam alij canonici

Viridunens. se opposcentes impetraverunt literas contra ipsum ad episcopum Parisiensem. & conuocantes suos, sub hac forma: vt vocatis, qui forent vocandi, veritatem inquirerent super

his, que proposita fuerant: & alijs negotium contingentibus. Partibus coram iudicibus constitutis, prædictus electus quibusdam ex illis qui contra ipsum agebant, in modum exceptionis obiecit conspirationem: & quibusdam excoicationem, se illud offerens probaturum.

Præfati iudices interlocuti fuerunt, quod de huiusmodi exceptionibus & negotio principali simul inquirerent nolentes admittere probationes super prædictis exceptionibus, quasi non essent iudices, sed inquisitores & iuris ordinem peruertendo, simul coeperunt inquirere de exceptionibus & negotio principali: & testes super eodem receperunt, lite non conte. vñ dictus electus ad sedem Apostolicam appellauit: & omnia ista domino papæ significauit. Vnde mandat papa quibusdam iudicibus, quod cum non in modum inquisitionis, sed commissiois negotium extitit delegatum, quatenus si ex dictis grauaminibus, vel aliquo ipsorum constiterit appellatum: reuocato in irritum quicquid post appellationem huiusmodi inuenerint esse factum: & in causa ista iuxta continentiā priorum literarum ratione præuia procedat. Ber.

¶ No. electum posse sine ambitionis nota, nedum electionis suæ confirmationem petere: vt in c. q. sit. & c. cupientes. de elec. lib. vj. sed etiam ipsam electionem defendere, si ab alijs impugnatur. s. de consue. c. cum dilectus. & de in inte. res. c. ij. cum si. ¶ Sed not. quod cum causa committitur inter partes, verbum inquiras, non inducit nouum modum procedendi: nec facit iudicem, cui committitur causa, inquisitorum: sed simpliciter iudicem: vnde in omnibus seruare debet ordinem iudiciarium. Intelligunt ergo verba secundum subiectam materiam. xj. q. iij. c. rogo. & de rescri. c. cam. Nam iudex largo modo potest dici inquisitor, & in causa sibi commissa inquirere. debet enim cuncta rimari & ad veritatem inquirendam potest partes in quacumque parte iudicij interrogare. xxx. q. v. c. iudicatus. & ff. de inter. act. l. vbi cumque. sicut & alias dicitur executor, inquantum procedit ad finem exequendi iustitiā & reddendi vnicuique, quod suum est. de rescri. sciscitatus. & j. ti. proximi. si quis contra clericum. ¶ Nota bene ex isto tex. quod exceptio excoicationis repellit excoicationem, nedum a prosecutione iuris proprii & priuati: sed etiam a prosecutione iuris publici, ex quo voluntarie se opponit & non necessitate. de quo in c. dilecti. & c. significauit. de excep. ¶ No. hic casum expressum quod a sententia nulla potest appellari. hic enim sententia erat nulla saltim eo respectu: quia licet non conte. testes

fuerunt recepti. Idem no. in c. dilecti. de ap. & j. vt lit. no. conte. per totum licet glo. de hoc dubitauerit in l. j. c. quoniam prouo. non est ne. Cautum tamen est seruare practica, quam ibi ponit glo. vt dicat appellans: dico sententiam nullam, & in quantum est aliqua dico eam iniquam, & ab ea appello. & tunc sufficit probare nullitatem, vel iniustitiam. Facit. c. constitutus. de in inte. resti. de materia vide plenè in pal. c. dilecto. & p. Bar.

in l. expressum. ff. de ap. ¶ No. appellationem iustificari, non solum si appellans se offert suam exceptionem incōtinenti probaturum: sed etiam si simpliciter offerat probaturum. Non enim tenetur offerre realiter probationes: vt sentit Io. an. in c. interposita. de ap. sed sufficit, quod non expectet dilationes longiores: vt est bo. tex. in c. literas. de resti. spo.

¶ No. quod prosequens nullitatem appellationis causam non obtinet super tali processu, nisi probet appellationem: & sic non sufficeret probare nullitatem super instantia inchoata super appellationis processu. & sic intellige tex. in fi. ¶ No. vl. tex. p. illa clausula vocatis vocandis. & c. vt iudex cum clausula datus teneatur obseruare formam iudicialē: imò plus dicitur domini de Ro. deci. lxxxij. quod etiam executor cum hac clausula datus non est merus, sed mixtus: vñ tenetur assumere partes iudicis. quod bene no. Facit quod no. glo. magna. ppe. fi. in cle. vna. de off. fi. dele. & quod no. Io. an. in addi. Spe. iti. de pe. pos. s. quoniam in prin. ver. vt hic articul. & ver. verum. & quod dicatur in c. conquerere. de rest. spo. & hæc sufficiat per notabilibus: cetera veniunt examinanda cum glo.

¶ Quæro, quod sunt vocandi virtute huius clausulæ vocatis vocandis & c. glo. j. dicit, quod illi, quos negotium tangit. quod no. facit regula, quod omnes tangit. de re. iur. li. vj. & in c. ad hæc. de offi. archi. Et dico, quod si certum est, quos negotium tangit debere specificè vocari. Si verò ignoratur, vocabuntur per edictum. ad hæc. c. fi. de elec. li. vj. & quod no. Inn. in c. vl. q. ma. ac. pos. vt compareat quicumque sua putauerit interesse. Potest etiam fieri citatio specificè respectu certæ personæ quoniam dubitatur, an ei interest, vt compareat si sua putauerit interesse. vide glo. opt. in l. ea quidē. c. si m. ita fu. ali. vt ma. ¶ Glo. ij. q. rit. quia tex. mandat inquiri etiam de contingētibus, quod dicantur contingētia in casu isto. Et respondet quod ea, quod concernunt ipsam electionem, vt puta de zelo. & c. Et no. glo. pro significatione huius verbi contingētia. Alibi habetur de depēdētibus & tangētibus. vt in c. si annu. eo. ti. li. vj. & in c. dispendiosam. c. ti. in cle. ¶ Quæro quare isti putabant se esse inquisitores: & quod possent procedere lit. no. cōte. Respō. glo. iij. quod propter verbum inquireret, positum in commissione. Procedit enim inquisitor lit. no. cōte. in cōtumaciā partis: vt j. vt lit. no. cōte. c. quoniam frequenter. Sed dicit glo. quod isti errauerunt, vt dicitur in litera. Et cōclude latius colligēdo dicta doc. & aliqua addēdo. ¶ Dic enim isti errauerunt multipliciter. Primò in quantum se reputabant inquisitores, vbi non erant: tū, quia commissio erat facta inter partes: & sic non in modum inquisitionis. Nec ob. verbum inquirerent: quia est largo modo probabile iudicibus: vt s. dixi. Tum, quia appositā erat clausula vocatis vocandis. & c. vigore eius secundum doc. debebat procedere iudicialiter: quod no. vt s. dixi. tū, quia non erat forma solita apponi in commissione inquisitionis: vt videlicet cum ad nos per clamorā infirmationem peruenerit. & c. vel accedentes personaliter ad locum. Itē quia si fuissent etiam inquisitores, non debebant procedere super principali & exceptionibus præiudicialibus: vt patet in c. cum oporteat. de accu. & in c. venies. eo. tit. & in c. j. & ij. eo. ti. lib. vj. Itē non poterat procedere ad mentionem testium lite non contestata. quia pars non erat cōtumax. quod requiritur vt in c. quoniam frequenter. s. sunt & alij. & quod ibi no. vt li. no. cōte. Tū, quia quoniam procedit per inquisitionem, cum parte principaliter prosequente inquisitionem, debet fieri litis cōtestatio: nec debet procedi etiam data cōtumacia licet no. cōtest. vt in c. cum dilectus. de pur. ca. & quod no. Inn. in c. venerabili. de te. Dicā plenè in pal. s. sunt & alij. & in c. cum. l. & A. de re iudi. Tex. cum glo. i. c. veritatis. de do. & cōtu. & glo. in c. cum. l. A. pal. sentiunt, quod contra cōtumacem potest procedi in causa inquisitionis lit. non contestata. Et tunc oportet dicere ad c. cum dilectus. quod ibi ponitur allegatio partis. & dic, vt dicam in c. veritatis. prædicto. In dubio autē quando non apparet, an superior voluerit inquisitorē an iudicem dare: dicit notabiliter Innocē. & doct. post eum, quod ex quo non apparet euidenter. quod fuerit deputatus in modum inquisitionis, præsumendum est. quod in modum iudicialis commissionis. Idem tenet Specu. in titu. de inquisitore. s. j. versic. quid si in litera. Quia res de facili reddit ad naturam suam. xxxv. distinctione capi. ab exordio. Nam rescripta sunt semper ad ius commune reducenda.

a ¶ Interrogare. Ad de Ro. consil. ccc. lxxix.

ZACHARIAS.

¶ Adde Ol. consil.

cuius. i. fi. istum i. c. cum

Ioannes. col. iij.

cir. fi. & quod ibi po

sui in apo. ad ipm

& ibi etiā Card. &

Feli. col. vij. ver. &

aduerte. j. de fid.

instr. Lanfran. de

Oria. i. cle. sape. in

fi. nu. 19. vers. pri

ma cōclusio i cau

sis. & ibi in apost.

Celsi ad ipsum in

ver. ex pprio of

ficio. & in apo. in

ver. vbi cumque. quæ

est fi. de ver. sig.

b ¶ Eā iniquā. Ad

de Alex. consil. ij.

ij. lib.

SEBASAPI.

c ¶ Vocatis vocan

dis. De hac clausu

la vide Car. in cō

fil. lxxij. inci. dñs

oster papa. & in

cōsi. xcij. inci. no

biles viri, vbi dicit

quod hæc clausula vo

catis vocandis, est

tantæ potētiae, quod

executorem merum

facit mixtum: ita quod

teneatur assumere

partē iudicis. Re

fert & sequitur do.

Feli. in c. de cæte

ro. co. iij. ver. quid

de clausula. j. de

reiu Et inquantum

tex. iste ponit esse

etiam huius clausu

læ reputatur sin

gularis per Card.

in cle. j. in. iij. col.

de offi. dele.

d ¶ Per edictum.

Adde Alex. consil.

cxxxvj.

e ¶ Litis contesta

tio. Adde Cepo.

consil. xliij.

ducēda. de resc. cām. & l. ex facto. ff. de vul. & pu. ¶ Quēro, qd si isti in veritate fuissent conspiratores: nūquid fuissent repellēdi. ^a gl. in ver. cōspirationē. dicit, q sic: qā psumunt inimici: nec debēt admitti ad testimoniū & c. Inn. & Gof. dicūt, q in casu cōspiratio videt̃ licita, qn̄. l. clerici iurāt & statuunt, q teneāt se simul, & nō permittāt p̄latū dilapidare: vel excōicatū nō admittant: vel heretico nō obediat: & his similia. Pro hoc habes bonū text. cum gl. in c. sanē Theſſalonicē. xvj. q. vij. Ca. uendū est tñ secūdū Host. ne sub hoc p̄textu conspiratio illicita nutriat̃. In dubio tñ dicit Inn. c. j. de scisma. & Vin. in c. fi. de test. cog. q semper p̄sumedū est cōtra cōspiratores. ^b xj. q. ij. c. fi. q clericorū. vbi de hoc. qd nota: maximē si fiat in perpetuū, vel generaliter. & vi de qd no. Io. an. c. ij. de verb. fig. Et dic, q cōspirator etiā ex causa licita nō admittit̃ in testem cōtra illū, cōtra quē cōspirauit: qā psumit ei⁹ inimic⁹: sed cōtra alios sic: vt no. Inn. in c. cū l. & A. de re iudi. in fi. Et idē putarē in facultate accusandi & se opponēdi cōtra illū, cōtra quē cōspirauit. Vnde intelligerē istum tex. indistinctē in quolibet cōspiratore. Nam ad causandū inimicitia nō inspicim⁹, an p̄cessit causa licita, vel illicita: sed an p̄cesserat tale quid, qd habet puocare ad inimicitiam animū alterius. dic vt inca. meminimus. & in c. repellant. & qd in eis dico. j. de accu. ¶ Op. po. & videt̃, q p̄textu excōicationis nō debēt isti repellī a defensione ecclesię eorū. j. de ex dilecti. Sol. dicit glo. in ver. excōicationē. q si ipsi veniūt agēdo, repellant vt hic: qā excōicati nō pnt̃ agere. Ex quo colligit Abbas hīc, q excōicatus nō pōt p̄sequi populares actiōes. qd no. facit. c. pia. de exce. li. vj. in prin. Si verō electus agit cōtra se opponētē illi, ex quo veniūt, vt rei bene admittunt̃ ad defensionē ecclesię & hoc dic vt no. in c. dilecti. & c. cū inter. de exce. & c. sup. his. de accu. ¶ Et cōcludē breuiter, q aut excōicatus venit principaliter agēdo, & nō admittit̃, vt hic. Aut spālīter vocat̃ ad iudiciū per electū: qā prius se oponebat, & nō repellit̃: qā venit stimulat⁹ stimuli actoris. Aut nō vocat⁹, sed venit spōtē se opponēdo: & tūc aut pro interesse p̄prio: qā incurreret p̄iudiciū: nisi se opponeret. pone exēplū, qn̄ executor vult puidere: & hoc venit in p̄iudiciū excōicati & admittit̃. vnde tūc extraiudicialiter bene pōt appellare: licet dicat̃ talis appellatio puocatio ad cām: vt no. Io. an. in c. pia. de excep. li. vj. aut venit p̄ interesse suę ecclesię ad opponēdū cōtra electū & admittit̃: qā pōt dici interesse priuatū: cū ei⁹ interfit habere bonū p̄latū. vij. q. j. c. auda. & ter. ab eo em̄ debet iudicari in foro cōtētio so & anime. vñ satis necessitat̃ ad se opponēdū. ad hoc qd no. Inn. in p̄allega. c. super his. Si aut̃ venit pro interesse publico: tūc admittitur. ad hāc iste tex. & c. cū inter. de exce. & qd ibi not. Inn. ¶ Sed contra hęc facit: qā isti opponēbāt se p̄ interesse ecclesię eorū. & tñ debēbāt repellī, si erāt excōicati. Sed intellige hoc, qn̄ veniunt principaliter agendo, electo nihil petēte. Tūc em̄ sunt veri actores & nullū vertitur p̄iudiciū ecclesię. Si autē electus petit puta cōfirmationē: tunc admittuntur ad opponendū: quia tūc sunt rei omnino

volūtarij propter p̄iudiciū ecclesię eorū, qd venit cōsequēter in p̄iudiciū priuatum. ⁸ ¶ Quēro, an valuit p̄cessus istorū iudiciū, glo. in ver. peruertēdo, dicit, q non: qā fines mandati & c. Sed certē hęc ratio gl. mihi non placet: qā nulla specifica forma fuit istis p̄fixa in modo procedēdi: sed tantū fuit eis iniūctū, q vocatis vocandis & c. q verba cū in sint ex natura rei, nō faciūt, sed inducūt no uam formā. Ad hoc qd no. Inn. in c. prudentiā. de offi. dele. Et probat̃ in simili in c. cū ad sedē. de resti. spo. vbi dicā. Itē p̄supposito, q induxissent nouā formā, tñ isti hoc seruauerūt cū vocauerūt istos. Itē iste tex. expressē reddit aliā rationē: qā peruerterunt iuris ordinem, & sic non formam eis traditam: sed formā iuris. vñ dicit hīc Vinc. quōd p̄cessus hic non valuit: quia factus contra intentionē delegantis. de p̄aben. c. fi. qd etiā tenet Hosti. Sed certē hoc nō colligit̃ ex tex. sed tñ notat̃ factū eorū: qā peruerterunt iuris ordinē: vt. s. dixi. ¶ No. tñ glo. & istorū dictū: qā sentiūt, qd etiā citra appellationē p̄cessus hīc fuisset nullus, ^d ex quo simul voluerūt procedere super principali, & exceptionibus p̄iudicialib⁹. Et idē sentit Host. super tex. & ad literā, q mandat inquiri de appellatione, supplet maximē: qā idē secūdū eū, si non fuisset appellatū: ex quo nō fuit seruatus ordo iuris nec in lit. cōte. nec in ordine cognoscēdi. Et licet. d. Ant. hīc simpliciter trāseat cū Host. tñ in c. tuā. de ordi. cogni. sentit, q p̄cessus non reddit̃ null⁹ ex illo capite: qā simul fuit p̄cessus sup principali & p̄iudicialib⁹ excep. sed opus est appellare. Distinguit tñ, q aut ^f sup principali p̄cedit per vnū iudicē: puta secularē & sup p̄iudicialib⁹ exceptionib⁹ procedit per aliū puta ecclesiasticū: vt in casu illius. c. tuā. & valet p̄cessus: nisi appellet̃ qā nō pōt notari cōtrarietas in iudice p̄cedente, ex quo solū sup principali procedit: sed secus dicit̃ in terminis hui⁹ cap. qn̄ idē iudex p̄cedit super emergētī & super principali: qm̄ tūc in eo notat̃ cōtrarietas. & sic p̄cessus est null⁹ ipso iure citra remediū appellationis. Hunc intellectū ad istū tex. videt̃ tacitē sentire Fed. de se. cōfi. cxxj. habet em̄ iste simultane⁹ p̄cessus repugnatiā quādā: qā dilatorie dicūt, nō est procedēdū. & iudex p̄cedēdo maximē videtur dilatorias reijcere. & tñ nihilominus procedit super ipsis dilatorijs: & sic videt̃ fibijpsi cōtrari⁹. ¶ Do. Car. tenet oppositū dicēs, q iste ordo, vt pri⁹ discutiant̃ p̄iudicia lia, nō est de substantia, vt vitiet̃ p̄cessus aliter gestus: nisi excipiat̃ & appellet̃. Dat simile in ^e alio ordine: vt p̄discutiat̃ possessoriū ante, q petitoriū. l. j. C. de ap. Facit qd no. in l. si māci ¹⁰ piū. ff. de euic. & in l. ij. C. cōi diui. ¶ Tu tñ cōsidera, q iste text. pōt induci pro & cōtra. Et prim⁹ facit, q p̄cessus sit nullus, ibi. s. peruertēdo iuris ordinē. & c. Peruersio aut̃ ordinis eiusdē causę reddit p̄cessum nullū: vt. l. prolatā. coniuncta gl. maximē in fi. C. de sen. Et sic non ob. simile dictū do. Car. quia procedit in peruersiōe ordinis causę ad causam quę regulariter nō vitiat: vt not. in p̄alle. l. prolatā. & per gl. & Bar. i. l. j. C. de ap. Et hoc casu pōt procedere quod no. gl. & Bart. in l. sed si ante. ff. de excep. vbi not. q si agitantur

¶ Possessorium. Vide tex. in l. ordinarij. C. de rei vēdi. & in l. iij. C. de interdi. An autem possessorij & petitoriū simul concurrant, vide optimē per Bart. in d. l. iij. & latius per ipsum in l. naturaliter. §. nihil commune. in pluribus locis. d. §. ff. de acquiren. pos. Aenzas de falcō. ZACHARI. ¶ In peruersiōe ordinis causę. Ad de tu, q peruersio ordinis p̄cessus vni⁹ causę ad aliā facit snām nullā, & non valere. Et idē est si iuris ordo non seruet̃, ita multū not. posuit Lanfran. de ori. in c. qm̄ contra. §. in terlocutorie. & appellationes. nu. 15. & ibi in apo. bene di. vadi. in ver. nō seruet̃. j. de proba. alle. gl. fin. in c. cū olim. j. de cā pos. & proprii. Idem tenet Car. i. cle. ij. in princ. eo. tit. de iudi. Anto. Francis. ¶ Vtrū peruersio ordinis p̄cessus vitiet sententiā: & quō dicat̃ peruer ti iste ordo: habet per Bar. & doc. in l. platā. C. de sen. & iterlocuto. om. iudi. & per Bal. in l. ambiguitates. C. de test. & in l. p̄pōsteri. eodē ti. & ap̄ peruersio ordinis vitiet interlocutoriā vide etiā glo. in p̄senti. §.

^a ¶ Repellendi. Ad de Oldr. consilio cclxxvij. ^b ¶ SEBA. SAPI. ¶ Contra conspiratores. vid Abb. in c. quanto. j. de p̄sumptio. Gemini. in c. cōstitutio nem. de ver. fig. in vj. Bal. in l. j. C. de monopo. & in c. j. §. conuenticulas de pace iura. fir. Archi. in c. si quis sacerdotum. xj. q. j. & Petr. de anch. & Io. de ana. in c. cū dilecti. j. de accusatio. ^c ¶ Natura rei. Ad de quod voluit Old. consi. xlj. ^d ¶ SEBA. SAPI. ¶ Fuiſſet null⁹. Vi de Ange. in l. si qramus. ff. de testa. vbi allegat tex. no strum ad hoc, q si iudex procedit super principali, omiſſis p̄iudicialibus exceptio nibus, p̄cessus est nullus.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

cū aut. C. de his q ad eccl. cōfu. Et adde qd ordo peruersus de vna causa ad aliam nō vitiat: sed vnius causæ ad seipsam bene vitiat: vt declarat Bar. in l. persequutione. in fi. C. de pigno. Et tene mēti, q ordo substantialis, si peruertat semper vitiat: vt est no. gl. in c. nihil. vñ. q. j. & tene mēti dictū Bal. in l. fi. in. in. op. C. de hære. in li. vbi dixit, qd ordo legis diuinæ nō pōt p̄posterari, neq; perueri. Et ibi etiā dicit, q ordo necessitatis nō debet perueri. p quo vide tex. in c. in christo patre. de consecra. dist. ij. & habetur etiam per Bal. in l. p̄posterari. Et adde etiā. qd ordo iuris nō dicit perueri: qñ iurat post sententiā, si in sua fuit reseruatū iuramentū, vt no. in l. si qs. & ibi per Bald. C. de re. cre. & iure. iuran. & vide per Spe. in ti. de req. fi. cōfi. in ver. tui gñt ibi dixit, q amor, odium, auaritia, timor, affectio dñi, familiaritas & affinitas, oīa hęc solēt peruertere iudiciū & sensus humanos.

a ¶ Ad alterā. Ad b de, vt per Ancha. c confil. lxj. Jum. d. Abb. alle. hic Bart. in l. sed si ante. dic q illā. l. legit Bart. cū. l. p̄cedēti inci. fundū Titianū, & ibi ponit Bart. in fi. Aeneas de falco.

b ¶ Ordo. Adde, an p̄posteratio ordinis vitiet actū. Ro. confil. cccclij. vide pulchrē per dñm Cor. distinguētē in cōfi. cxx. xvj. inci. viso puncto. i. ij. col. in pri. in. in. vol. Aenzas de falco. Anto. Fran.

¶ Circa hoc de p̄posteratiōe dicas, quod p̄posteratio est, quādo inchoatur a medio omisso principio vt dixit Bald. in aut. si qsaliquid. in. in. col. C. de testi. & dixit et Bal. in l. p̄posterari. C. de testi. q est abusus hominis, qñ p̄mittitur id qd debet sequi de iure & de facto. & est maximum vitium: vt dixit Spe. i. ti. de cita. in. in. §. iam de citatiōe. in ver. porro. el. in. Et adde, q ista p̄posteratio est grauamen. & ideo

duę causæ simul, quarum vna est p̄iudicialis ad alteram, a valet processus, etiam si non opponatur. Facit. c. j. de resti. spo. & qd no. in fi. de ord. cog. In cōtrarium quod processus valeat, facit ista litera in quantum papa mandat inquiri de appellatione. Ad hoc tamē potest responderi vltra responsionem Hostiē. quæ videtur diuinare supplendo maximē: q ideo mandat de hoc inquiri: qā deduxit nullitatem per viā appellationis, quod poterat: vt. s. dixi: ideo ex quo prosequabatur per viā appellationis, oportebat q eam iustificaret: non tamen sequitur, q renuntiato processu appellationis potuisset prosequi nullitatem: vel sine appellatione. arg. in clemē. j. de sentē. & re iudic. ¶ Et hoc euidenter colligitur hic. Nā ex alio capite processus indubiē erat nullus: qā lit. nō cōtestata testes recepti fuerunt: vt in c. j. vt lit. non contesta. & tamen papa nihilominus mandat inquiri de appellatione: quod non contingit, nisi ratione p̄dicta. Ideo ex hoc tex. non possumus nos fundare: licet aliud senserit do. Car. ¶ Sed ad sustinendum, quod processus valeat: possumus ex alio nos fundare, videlicet q quidam ordo b est de substantia: c quidam de iustitia. Peruersio ordinis iustitię, non habet vitare ipso facto: vt not. gl. ij. q. j. in summa. & xvij. q. iij. c. vxor. Nec alicubi expresse probatur, q iste ordo sit substantiē circa appellationē & exceptionē. Et hac litera licet expresse nō faciat, tñ potius potest adduci ad istā partē, quā ad aliam: cū papa mandat inquiri de ap. si constiterit eam interuenisse ex aliquo istorum grauaminum. Vnde nō posset prosequi exceptionem simultanei processus: nisi doceat de appellatione: sed aliā exceptionem defectus. s. contestationis posset, renuntiato processu appellationis. Et forte papa propter hoc mādāt inquiri de appellatione: quia sine appellatione nō obtinuisset ex alia exceptiōe rātūm: & ipse prosequabatur vtrūq; & ista posset esse alia solutio. Itē facit, quia hic tractatur de fauore partiū: vt exceptiones p̄discutiantur: & huic fauori pars videtur tacite renuntiare non appellando. Pro hoc. c. tuam. de or. co. ibi: si fueris requisitus &c. Facit etiam optimē. c. ad dissoluendum. de def. impu. vbi papa processit in principali, saluis exceptionibus dilatorijs, quod non fecisset, si ordo omninō fuisset de substantia. Ad idē c. ex conquestione. de resti. spol. iuncta gloss. magna. in fi. Item eadem ratio est hic, vt p̄discutiat ista p̄iudicialis, quæ est in duabus causis, quarum vna est p̄iudicialis ad alteram: ergo idem ius debet esse. Item in dubio debemus facere interpretationē, vt res potius valeat, quā pereat: vt j. de ver. obli. l. quoties. & per hoc habes hunc articulum longē melius discussum, quā alibi. ¶ Sed si diceret ex quo processus erat nullus, q in dubio ex defectu contesta. lit. quare iste appellauit: dic, vt fortē euicaret facti grauamē. nā iudices solēt p̄cedere ad vltiora, nisi ap

poterit appellari a tali p̄posteratiōe: vt per Bal. in l. j. in. in. & in. not. C. de ap. vtrū aut p̄posteratio vitiet legatū, habet in l. q duobus. ff. de condi. & demō. & in l. qdam. & ibi p Bar. ff. de pecu. le. Et adde, q p̄posteratio nō vitiat institutionē: & ideo si fiat i principio, siue in medio testamēti, siue in fine, valet institutio: vt i. l. si te. §. si. & ibi p Bar. & in l. cū in testō. in. §.

pelletur. Et dicunt hic Pet. & Abb. q in casu huius cap. sufficebat probare ob has causas appellatū: nec est necesse de ipsa veritate docere. & hoc ideo, quia obtulit se probaturū, & non fuit admissus. de app. c. interposita. Et hoc nota pro intellectu huius cap. vt videat se offerre: licet non obtulerit probationes in continenti. quod etiam tetigi. s. in notabilibus. ¶ Op. quod ex defectu cōtestationis, non debet hic processus irritari: quia agebat de electione vt in ca. quoniam. §. porro. vt li. non conte. Sol. dicit glo. pe. illud procedere data contumacia rei, quæ hic non erat. Et sic limita, quod. s. dixi: quod etiam data contumacia non potuisset procedi sine contestatione: ex quo erat specialis prosecutor inquisitionis. Procedit enim illud generaliter: sed istud procedit in casu speciali & fauorabili. Vnde hodie siue sit cōtumax, siue nō: pōt procedi hoc casu: vt in multis alijs sine contestatione litis: vt in cle. dispendiosam. de iudic. & cle. sape. de ver. fig. ¶ Vltimō not. gl. vltimā & tene eā menti. Et de materia dic plenē, vt no. in c. ij. de rescrip. per glo. & docto. & per Bart. in l. diuus. ff. de re iudi. & dicam. in d. c. ij. vbi cadit.

SYMMARIUM.

- 1 Instantia iudicij non perit lapsu triennij. 4. s.
- 2 Commissio facta super decisione causę, intelligitur etiam super cognitione eiusdem causę.
- 3 Instantia perempta, non expirat iurisdiclio delegata.
- 6 Statuimus, istud verbum relatum ab habente potestatem legis condenda, inducit ius nouum: secus verbum mandamus.
- 7 Appellatur ab omni grauamine de iure ca. secus de iure civili.
- 8 Episcopus non potest statuere contra ius: & sic nō potest inhibere ap. ab interlocutoria: nec prafigere terminum instantię. Simpliciter & de plano non seruato iuris ordine, non potest causa cōmitti a quoquam nisi a papa. Appellatione deserta perit iurisdiclio iudicis dati.
- 9 Instantia quādo est perempta per subterfugia partis, vel ex defectu iudicis: an detur restitutio: vel quomodo succurrat illi, qui nō est in culpa.
- 10 Statutum quod lis nō trahatur vltra certum tempus, trahitur vltius propter examinationem testium commorantium in longinquis partibus. Instantia certi temporis non currit, quando index est legitime impeditus.
- 11 Clericus non gaudet priuilegio ecclesiastico in bonis patrimonialibus: nisi in casibus expressis.
- 12 Instantia non perit lapsu triennij, quando in foro seculari agitur causa ecclesiastica. Fiscus & ecclesia equiparantur. In preparatorijs iudiciorum seruatur consuetudo fori, vbi causa agitur.
- 13 Instantia in criminalibus durat biennio. Casus, in quibus instantia durat minori tempore. Officiales quando syndicantur, datur instantia per. xx. dies tantum.

Instantia

hec verba. ff. de hęc. insti. Et adde q p̄posteratio in his, q sunt de substantia, vitiat. l. prolatā. C. de sen. & p Bal. in l. ambiguitas. C. de testi. & p Pau. de cas. i cōli. xxxix. alij habet in nu. 42. qd inci. visis actis & actitatibus. in. in. col. Vtrū aut p̄posteratio ordinis vitiet istū: vide Bal. i. c. j. titu. qd p̄ce. debeat in uesti. an fide. i ver. sed qd. i vii. feu. & tene menti: q p̄posteratio verborū non vitiat, nisi qñ verba sunt tradita p̄forma: sicut i stipulatione, i qua debet p̄cedere verba interrogatiua, & subsequē verba rñiua: vt in l. j. §. si stipulati. ff. de verb. ob. & no. Bal. i. d. l. ambiguitas i no. Et adde q p̄posteratio ordinis dati ab hoīe vitiat ipso iure sine appellatione: vt i. c. p̄lanis. de re. spol. & in c. cū dilecta. de resc. & no. Bal. i. l. j. in. in. no. C. de ap. & vid. d. Card. in cle. j. §. porro. de sum. tri. vbi dixit, q p̄posteratio vocabulo rñ est p̄missa i oratione, qñ vna dictio finit i vna vocali, & sequēs incipit ab eade vocali. qd dicit esse menti tenendum.

SEBA. SAPI.

¶ Ordo est de substantia. vide Bal. in rub. hui. tit. in fin. sed i cōmenti, vbi dicit, q quadruplex est ordo iudicij: naturalis: accidentalis: formalis: & materialis declarado, vt ibi p eū.

SEBA. SAPI.

d ¶ Erat nullus. Qd p̄cessus possit esse nullus licet pars appellet: vide Bal. i. l. j. i prin. C. de sen. ex peri. reci. cū allegatis p do. Perusi. i. c. dilecto. q. xx. xj. de ap. vide etiā Imo. in cle. j. in. in. col. de re iudi.

ZACHARI.

a ¶ Per lapsum triennij. Adde quod licet instantia cause ecclesiastica non finiat triennio: vt hic. causa tñ clerici sic. Itano. Ioan. and. in. c. nullus. j. de fo. cope. Card. tñ aliquantulum videt diuersari in cle. j. q. x. de resti. in integ.

b ¶ Cause cognitio. Adde Bal. cōf. cccxvii. incip. ego puto.

c ¶ Prima. Pro ista priā lectura facit c. cū olim. i. ver. iudices. de priui. c. tñ ex literis. de in inte. rest. c. fin. de proba. c. cū tēpore. de arbi. Rñde, qđ dicunt, q vna instantia durauerit tāto tempore. And. x. Barba. Anto. Franc.

¶ Circa hoc, an in causis ecclesiasticis, vel clericorū instantia duret ultra triennij: dicas, qđ ista opiñ. seu ista priā lectura glo. q. tenet hic. d. Abb. concludēs nullam esse differētiā quo ad terminū instantiæ inter ius can. & ciuile: semp mihi placuit: licet cōmunis snia videat esse in cōtrariū: vt in. c. anteriorū. i. s. ad hęc. & ibi per Archid. n. q. vj. & per Spec. in tit. de iur. cal. in. s. seqf. in ver. qđ si instantia. Et dū legerem hunc text. tenui istā sniam, ea potissimū rōe: q ius ca. lites abhorret, & semp studet finem litibus imponere, & illas remouere: vt i. c. finem litib. de do. & cōtu. & i. c. iurgētū. de re iudi. Et si diceremus, q nulla dareť instantia, & terminus ad lites expediendas de iure cano. ipse lites autoritate iuris cano. efficerent perpetuæ & immortales. qđ non est dicēdū, qđ etiā cōfirmat: qā quāuis ius cano. permittat etiā tertiā appellationē contra dispositionem

14 Instantia perempta, quæ acta pereunt.

Instantia vtrum prorogetur per compromissum, sicut per appellationem.

Instantia non potest consensu partium prorogari: etiam si iurauerunt. 15.

16 Instantia finita non debet iudex sententiam ferre etiam quod a parte non opponatur. 17.

17 Iudex, an & quando possit ferre sententiam post terminum elapsum.

18 In notorijs perempta instantia, potest ferri adhuc sententia.

19 Iudex, qui tenetur aliquid facere sub certa pœna, nō incidit in eā: nisi pars institerit, vt illud faciat.

20 Sententia lata, absoluo vel condemno, prout quis venit absoluendus vel condemnandus: vt ex actis patet: valet quando iudex non potuit acta videre, & tempus sibi currit.

Iudex quando videt instantiam perire, potest ex officio venire ad sententiam.

21 Instantia currit arbitro, sicut iudici: secus arbitratori.

22 Instantia etiam habet locum in causis summarijs. Litis contestatio non fit in causa summaria.

23 Instantia perit, quando iudex procedit per inquisitionem.

CAP.

XX.

Venerabilis.

¶ Instantia iudicij nō perit per lapsum triennij. h. d. Cōiter sic summat. Sed pōt summari aliter Lapsum triennij nō obstatē pōt delegatus in causa sibi cōmissa pcedere. Et sunt due partes. In prima partis qđ. In secūda papę prouisio. ibi. mandamus. ¶ Casus literalis. Inter archiep̄m ex vna parte, & cōitatē Ceruię ex altera sup iurisdictione ciuitatis ipsius, & quibusdā in alijs articulis, qstio vertebat, q commissā fuit magistro Tancre. Bon. canonico: sed p cauillationes ceruięsiū & subterfugia, decisio hui⁹ causæ per triennij fuit prorogata: & tandē post litis cōtestationē, dicti ceruięses asserēbāt instantiā iudicij per decursum tps perijisse. & ita nolebāt vltē sup examine iudicis rñdere. Archiep̄s significauit hoc dño pa. vñ ipse mādāt eidē iudici, q exceptione hmōi nō obstatē, in negotio ipso pcedat, iuxta traditam sibi formā. Ber. ¶ No. j. q cōmissa decisioe causæ, videt cōmissa ipsius causæ cognitio. b Qui em vult cōsequēs, vult antecedēs, & omne id qđ peruenit ad illud. in. c. p̄terea. & c. prudētiā. s. sexta. de offi. dele. & in. c. ex parte. despō. l. ad legatū. & l. ad rē mobilē. ff. de p̄c. & l. ij. ff. de iuris. om. iud. vide p doc. in. c. super qstionū. de offic. deleg. & cle. auditor de rescri. ¶ Sedō no. papā posse cōmittere cām, quę vertit inter clericū & laicū: licet laic⁹ sit reus, vt hic patet. Et fortē hoc contingit: qā hic allegabat sacrilegiū: vt j. ti. proxi. c. cōquestus. vel processit de cōsensu partis. Vel dic, vt dicit gl. no. in. c. si cleric⁹ laicū. & c. extrāmissa. j. tit. pxi. ¶ No. iij. q decisio causæ qñq prorogat per subterfugia & cauillationes partis aduersæ. Et cauillationis natura est, vt ab euidenter veris per breuissimas mutationes, disputatio ad ea, q euidenter falsa sunt, producat: vt dicit tex. in. l. natura. ff. de verb. fig. ¶ Opp. expediēdo gl. de. l. properandū. C. de iud. vbi patet, q lapsu triennij perit instantia

cuius contrariū videtur innuere hęc litera. Sol. hęc gl. procedit multum intricatē: & in effectu sentit quatuor lec. Prima, q contra-riū pcedit secūdū leges: hic secūdū canones: vt sic secūdū canones nō pereat instantia per lapsum triennij. ¶ Tertia lec. est, q nulla fit in hoc differentia inter leges & canones. sed hic ideo fuit repulsa exceptio: qā dicebāt iurisdictionem iudicis delegati expirasse perempta instantia. qđ non est verum. vnde poterant dicere: nō tenemur respōdere nisi def nouus libellus, & fiat noua cōtestatio, & oīa fiant de nouo: sed nō sic excipiebant: sed dicebant, q non tenebantur respōdere corā delegato. ¶ Tertia lec. est, q quando stat per reū & eius cauillationes, quominus causa sit decisa intra triennij, non perit instantia: vt in. l. properandū. praealle. in fi. Et per hęc habes expeditā & suppletā hanc tertiā lec. & habes generaliter, an & quādo currat instantia de iure ciuili: & quādo cōpetat restitutio. vñ hic ponderatur, q fuit causa dilata propter subterfugia & cauillationes istorū reorum. ¶ Quarta lec. est, q hic ideo nō perit instantia: qā lis non fuerat cōtestata: & tēpus triennij currit a tempore lit. contest. vt in pralle. l. properandū. Hoc enim non placet glo. qā imo fuit contestata: vt patet ex antiqua. & colligitur satis ex isto tex. ¶ Quinta lect. ponitur hic per Gof. q sicut pradi. l. properandū. excipit causas fiscales, vt in eis non pereat instantia: ita hęc Decre. causas ecclesiæ: nō aut proprias causas clericorū, secūdū eū. Alij, & Vinc. dicūt hic, q bene perit instantia: sed restituit ecclesia, sicut minor. Et dicit qđ cū instantia iudicij perit in re minoris, minor prius conuenit tutorē: vt in. l. properandū. s. vlti. de iudi. licet aliās habeat electionē. ff. de mino. l. etiā. s. j. Et idem si tutor contraxit sine minore in rebus ei⁹. C. si tut. vel cura. l. iij. & vlt. Sed hanc electionē non habet, vbi minor latus est cōtractu procuratoris: quia prius cōuenit procuratorē, q restituat. ff. de mino. l. cū mādato. ¶ Et ex his habes. vj. lect. ad istū tex. nūc examinemus quālibet de per se. ¶ Prima est, q aliud secūdū leges: & aliud secūdū canones. Idem tenet glo. in. c. si. de do. & cōtu. vbi meli⁹ declarauit opinionem suam, q alibi. Idē Hosti. hic, & Spec. in tit. de dele. s. restat. ver. item q instantia. & vers. sed nunquid oīa. & glo. in. c. anteriorū. s. ad hęc sancimus. ij. q. vj. & gl. iuris ciuilis in praealle. l. properandū. & Inno. in. c. consuluit. de offi. dele. licet hic vacillauerit. & ita tenet cōmuniter docto. Moderni. ¶ Sed cōtra hanc lect. ego oppono, q nullibi probatur apertē q de iure canonico non pereat instantia: & sic, q inducat ius nouū diuersum a iure ciuili. ergo stādū iuri ciuili per iura vulgaria. Non enim obstat. iste tex. qā hic excipiebāt, q per lapsum triennij nō tenebant rñdere corā delegato, ac si fuisset perempta iurisdictione delegati: qđ est falsum: vt j. dicā. Nec papa hic dicit, q instantia nō perijt: sed q teneat rñdere, nō obstatē illa exceptioe. ¶ Et p hoc: qā cū papa nō vtať hic verbo statui⁹: nec alio verbo inducēt ius nouū: sed verbo mādām⁹, apparet, q nō inducat ius nouū: & maximē cū rñdeat, & mādāt querelā partis. ar. corū, qno. per gl. in. c.

iuris ciui. vt in tñ tu. C. vt non lice-ter prouo. tamen hoc nō permittit, nisi prius snie exequantur: vt in cle. vt calūñs. de re iudic. Ex quo dā nobis intelligi mētem canonū fuisset, vt lites non efficerentur immortales. Vtrū autem lapsu tps pereat instantia ipso iure, an verō requiratur snia, habet p Bar. & doc. in. l. prope radū. in. s. illo. pculdubio. C. de iur. & no. per Cyn. & alios in. l. fin. C. vt intra cer. tēpus cri- mi. cā termi. Et q sit practica pronūtiandi, quando labitur instantia, & non liquet de causa: habetur in. l. iudices. C. de sen. & per Bal. in. l. si de me. in. s. fin. ff. de arbi. Et dicas vltē rñ, quod iudex si nō terminet cām intra tps instantiæ, punietur & teneatur parti ad dāna & itereffe, quādo stat per eū quo minus causam expediat: aliās non: vt in. l. petēdā. & ibi etiā per Bald. C. de tēpo. in integ. resti. & i. d. l. si de me. in. s. fi.

SEBASTIANI.

¶ Aliud secūdū canones. Ista differētia inter canones & leges cōiter tenet. vide Alex. in cōf. xxiij. in. iij. vol. & i. cōf. lxxij. in. ij. col. i. iij. vol. & And. ficu. i. c. de causis. col. ij. s. de of. dele. Et q sit ratio diuersitatis, q de iure canonico nō pereat instantia: sec⁹ de iure ciuili. vide Bald. afsi gnantem in. c. fin. j. de dolo & cōtu. & Mod. in. l. properandū. in prin.

Panormi super Prima Secundi Decret.

a ¶ Ultra triennium. Pōdera, q̄a in contrariū facit. c. iurgantiū. de re iudi. vbi dī celeri snia. ergo nō durat per petuo. & p̄ certo coniūcto illo cum isto destruit communis opinio. Andrā. Barba.

b ¶ Lapsu triennij. Adde q̄ cōtrariū tenet Ro. cōf. cōij. vbi dicit, q̄ stādū est iuri civili, ex q̄ de iure cān. nō reperitur decisum.

c ¶ Citra papam. Adde, q̄ id tenet lap. alle. cñ. q̄ ep̄s nō pōt cōmittere causam simpliciter & de plano terminandam.

ZACHAR I.

¶ Adde, q̄ nec legatus de latere, ita not. multum fin. Hip. de Mar. fin. cñ. incip. clausula summarie. & Ro. sing. dclxxxvij. inci. quid importat. Lāfrā. de Ori. in cle. sepe. nu. 1. & ibi in apost. Celsi. remis. in ver. facit. de ver. sig. & not. in apo. ad istū in c. sup̄ eo. nu. 4. in ver. clausula appellatione remota. s. de off. deleg. & in c. j. nu. 1. in ver. per totū principem. s. de rescriptis.

SEBA. SAPI.

d ¶ Et de plano. Nota tñ, q̄ istud non pcederet, qñ inferiori papatolleret solēnitatē iudicij ex cā euidenti & necessaria. & no. Imo, in. c. fi. de treuga. & Alexā. in cōli. cvj. col. v. i. ij. vol. & i. l. nemo pōt. col. j. ff. de leg. j. sequit. d. las. i. res. p. l. oēs populi. co. ij. ver. no. tamē diligēter. ff. de iu. & iur. vbi dicit, q̄ legat⁹ de latere nō posset cōmittere cām cognoscēdā simpliciter & de plano: pōt tamen ex causa necessaria & euidenti.

e ¶ Datur restitutio. Adde vidēdū Ro. cōf. cxix.

f ¶ Currat. Adde Ro. cōf. l. cxxij.

consultatio. de temp. ord. & in aut. in medio litis sacras iuss. nō fi. s. si verō. & de testi. c. causam. quē. Item si hic statueretur ius nouū nō extenderetur ad instātiā iam peremptam. Si enim ante hoc cap. non erat cautum: ergo instantia perierat, ex quo cōtrarium non reperiebatur de iure canonico. i. c. j. de no. op. nun. Et per consequens non extēderetur hoc cap. ad istum casum: quia etiam si cōstitutio concerneret prāparatoria, & modum procedendi: non tamen concerneret pendentia respectu actuum prāteriorum, sed fiendorū: vt dicit gl. no. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. & in cle. dispēdio sam. de iud. in gl. fi. & tamē papa mandat hic simpliciter procedi in hac causa, nō obstat exceptione: ergo nō inducitur hic ius nouum: q̄a comprehenderet tantum futura negotia, & non istud consummatum. & tamen solum papa facit mētionem de isto negotio. & tamen cōmunis opin. de iure canonico est, quod non perit instantia iudicij per lapsum triennij. Quid ergo dicemus? Nul libi enim videtur hoc ius deuians à iure civili: sed pro isto cōmuni intellectu, q̄ non pereat, induco tex. in. c. cum olim. de priui. s. iudices. vbi fuit facta condemnatio expēsarum factarum per quadriennium, quo durauit iudicium. & sic non perit ibi instantia per lapsum triennij. Ad idem. c. tū ex literis. de integ. resti. & quod ibi not. glo. vbi lis durauit lōgē ultra triennij. ^a Item facit hoc capi. Isti enim asserbant instantiam iudicij perijisse: & ideo recusabant respondere sub iudicis examine. Papa simpliciter mandat, quod hac exceptione non obstat, procedere debeant in negotio. vnde papa ex toto tenuit exceptionem. Non enim dixit, q̄ instantia perijt: sed iurisdictio. Itē mandat procedi super negotio: & sic super instantia inchoata. aliās dixisset, incipias de nouo pcedere in causa: maxime cum hoc non esset expresse alibi cautū. Item potest aliter intelligi tex. ita q̄ expresse probet instantiam nō perire: videlicet, quod isti nolēbant respondere sub examine istius iudicis. s. super actitatis corā eo: quia ad hoc citabantur. & hoc patet ex ratione. Nam dicebant se non teneri, quia instantia perierat. Nam ratio sequens restringit dictū generale pcedēs. l. cum pater s. dulcissimis. ff. de leg. ij. Non est verisimile q̄ induxissent illam rationē, q̄ instantia perierat si voluissent inferre iurisdictionem expirasse: quia ex separatis non recta fit illatio: vt in. c. ij. de transla. epis. & papa respōdet, q̄ hac exceptione non obstante & c. & sic expresse innuit secūdū istum intellectum instantiā non perire secūdū ius ius canonicū. ¶ Sed dubium est, vbi fuit hoc ius conditū à principio. Nam hic non: per rationem supradictam. quare ego puto, q̄ nul libi expresse fit cautū per modū constitutionis: sed illud ius ciuile de quo p̄dicta. l. properandū. non fuit in foro ecclesiastico receptum moribus: vt elare innuitur in iuribus superius alle. & ideo non vendicabat sibi locum hic: licet expresse non caueretur contrarium de iure canonico. ar. iij. di. c. in istis. leges. Et pro hoc q̄a per alias regulas iuris canonici obuiantes regulis iuris ciuilibus, non poterant rationabiliter habere locum in foro

7 canonico. ¶ ¶ Quia de iure canonico. appellabatur à quolibet grauamine: non aut sic de iure ciuili. l. ante snia tps. C. quorū appel. nō re. & i. c. super eo. j. de ap. vnde iudex ciuilis satis pōt cām intra triennij decidere: cū per appellationē nō impediatur ei⁹ iurisdictio. Sed iudex ecclesiasticus nō sic: cū per frequentes appellationes ab interlocutoria nō possit qñq̄ intra hoc tēpus causam terminare.

b ¶ Ex his cōclude, q̄ de iure canonico, nō perijt instātia lapsu triennij. ^b & hoc inter quoscūq̄ & in quacūq̄ causa sit litigiū: q̄a semper militat ratio differētiā pmissa: & quo ad p̄paratoria seruant iura loci iudicij: vt no. in. c. qd clerici. tit. proximi. per hoc remanet prima lect. verificata & declarata longē melius, quā alibi.

8 **Additio.** ¶ Et p̄ hoc infero nō valere statutū ep̄i à quo terminus p̄figitur instātiē: ita q̄ elapso termino finiat instātia. qd si pa. noluit admittere perēptionē instātiē lapsu triennij, fortius nō debet ep̄s coarctare terminū triennalē: q̄a nō pōt statuere cōtra ius superioris: vt in. c. qd super his. de maio. & obe. xxv. q. ij. c. institutionis. no. glo. in cle. ne Romani. de elec. & plenē per Io. an. in. c. fi. de ap. li. vj. Vbi dicit, q̄ nō valet statutū ep̄i, quod inhibet appellatio ab interlocutoria: q̄a nō debet statuere contra concessum à iure. vide in simili per Fed. cōf. xvij. facit gl. no. in. c. fi. de hāre. lib. vj. & in cle. sape. de ver. sig. in gl. inādamus. vbi concludit, q̄ null⁹ citra papā pōt tollere solēnitatē iuris cōmittendo

c cām simpliciter & de plano. ^d Ita nō debet ep̄s posse tollere cū partū dispēdio instantiā iudicij per lapsum certi termini, cū ius canonicū noluerit hoc inducere cū partiū dāno. & hoc no. saluo tñ qd legi in. c. lator. qui fi. sint legiti. ¶ Venio nūc ad secūdā lect. q̄ iurisdictio delegata nō per lapsum triennij & c. & hac lect. est vera in se. & in iure canonico nullum est dubiū in terminis huius cap. cū instātia non pereat: vt. s. dixi. Sed quid de iure canonico: vbi est perempta instantia: vt quia iudex ex aliqua causa absoluit ab instantia: glo. q̄ nō perit. & facit iste tex. Idem tenent doct. in. c. examinata. s. eo. vbi dixi: & per Inno. in. c. consuluit. de offi. dele. & de test. causam. tenet Pau. in cle. vt calūnijs. de re iu. & tenet Spec. in tit. de cōtu. s. nūc nobis. in fi. & do. de Ro. deci. lvj. Hoc verū secūdū. d. Anto. nisi perēpta instātia perimatur causa: vel quoniā iurisdictio est ad instātiā limitata: vt patet in iurisdictione data in causa appellationis. Nam perempta ibi instantia perit iurisdictio. iudicis: q̄a snia remanet valida: vt in. c. cū sit Romana. de ap. i. cle. sicut.

9 eo. tit. ¶ ¶ Tertia lec. est, q̄ non perit instantia, quādo per subterfugia & cauillationes rei causa protelatur. Hanc lec. tenet hic Phi. di. cēs. l. properandū. non correctā: & q̄ ideo hic nō perit instātia, ne isti rei per quorū subterfugia causa erat prorogata, de dolo suo commodū reportaret. qd esse nō debet. de rescri. c. sedes. de do. & cōtu. c. cōtingit. dic meli⁹, vt. s. dixi: q̄ indistinctē de iure canonico nō currit instātia. ¶ Sed nūquid hoc dictū gl. & Phi. procedat de iure ciuili: vel p̄supposita opinione, q̄ de iure canonico curreret instantia: do. Ant. tenet hic, q̄ hoc casu currat instantia: nec

e dat restitutio: sed dabit actio de dolo cōtra patrē. l. arbitrio. s. de dolo. ff. de dolo. qd dicit ibi tenere Bart. & glo. iij. auf. vt spon. lar. s. hoc quoq̄. Ibi tñ Bar. nihil dixit, qñ impedit per factum partis: sed per factū tertij. Dictū tñ videt equū & satis rationabile: vt sic nihil depereat parti & dispositio illi⁹. l. properandū. Nō violetur ex dolo & malitia partis: & videt ibi tex. de hoc in p̄al. s. dolo. non cauillando literā. & tenet ibi glo. & sequit Bar. Nā si fieret restitutio ex dolo aduersarij, qñ cōfiteretur dolum & malitiā: & sic restitueretur aduersarius ad litem, ne instantia periret cum graui iactura vtriusq̄ illuderetur illi constitutioni, properandum. quē emanauit fauore publicae vtilitatis: vt dicit ibi Bart. ¶ Aduerte tamen, quia Bar. in. l. si cū ipse. ff. de excu. tu. tenet cōtra illū tex. & sic concordat cum hac lect. glo. & Phi. & dicit se mirari, q̄ moderni nō alle. illum tex. in materia. l. properandum. Videtur enim probari in. d. l. si cum ipse. q̄ instantia nō pereat si facto rei actor fuit impeditus. Et adduco op. tex. contra eum, in. l. si in fi. C. de adul. Et si vis tenere hanc opi. dic, q̄ s. dolo. p̄alle. loquitur, quando interuenerit dolus tertij. Si autem stat per tertium: tunc agitur contra tertium ad interesse si est soluendo. Si verō non est soluendo, fit restitutio ad litē: vt not. in p̄alle. s. hoc quoq̄. & in p̄dicto. s. dolo. per Bar. Si verō impedimentū prouenit ex iudice: tūc cōmuniter tenetur, quod tēpus currat: licet detur restitutio: vt no. glo. in. l. properandum.

properādū. & sināt. in verbo, triū librarū. C. de iud. & Bar. i. d. § dolo. Si verò stat per eū, qui debet causam prosequi: sed est legitimè impeditus, currit tēpus: sed datur restitutio^a & l. & si sine. ff. de mino. § si. In causis verò fiscalibus non currit instantia: vt in præallega. l. properandum. in prin. Et per hoc habes expeditam & suppletam hanc tertiam lectū. & habes generaliter, an & quando currat instantia de iure ciuili, & quādo cōpetat restitutio.

¹⁰ **Additio.** ¶ Sed ego dubito, quid si lis protrahit ultra tertium

^a ¶ Restitutio. vide oīno Ro. qui ple. examinat i. l. ij. cir. ij. vel. ij. col. ff. de re iur. q. dicit se cōsultuisse Bononię, dū ibi legeret: qd si ex negligentia actoris lapsa sit instantia, qd dat restitutio: de quo vide per do. Alexā. in cōs. xliij. inci. in casu & lite. i. ij. col. ver. & istud videt cum se. iij. vol. Et vnum scias in ista materia, qd qn instantia est lapsa, non restituuntur, nec minores, nec pia loca, secundū do. Car. flo. in cle. j. in. x. q. de resti. i. inte. & sequitur do. Alex. in cōs. xxiij. inci. visis scripturis. in. ij. col. in versi. & posito. in iij. vo. Itē scias, qd qn est instantia ex repta, iudex ex officio, licet pars nō alleget, nō debet snām diffinitiuā ferre. ita cōsultuit. d. Ale. i. cōs. xxix. inci. vertitur lis. i. prin. i. v. col. Item qn instantia est repta facta actoris ipse debet in expensis condēnari, secundū eūdē Alex. in cōs. xvi. incip. visis dubitationibus. in princ. in. v. vol. Quō ad principalem materiā vide. d. Alex. i. cōs. lxxj. inci. videre in prin. & in. ij. col. ver. restat. eo. vol. & vide pulchrē p. Curtiū i. cōs. xxiiij. in pe. col. ver. sed istis. Aenēas de falco.

præfixū instātijs à iure cōi, vel statuto municipalis: nō ex impedimēto alicuius, sed ex magnitudine causæ ipsius: vel propter multas appellatiōes ab interlocutoria in casibus maioribus. Pōt poni exemplum: cū statutū præfigit duos menses, & actor dicit se habere testes ultra mare, ita qd requirit maior dilatio, quā sit terminus totius instantiæ. iij. q. iij. c. induciē. ij. § spatiū. & l. l. j. C. de dila. Credo, qd tunc ultra terminū pōt ferri sententia. Ex quo enim non potest imputari partibus, vel iudici: quia terminus debet recipere interpretationem à iure. l. si causa intra illum terminum expediri potest. Pro hoc est bo. text. in l. j. & l. vt gradatim. § j. ff. de mu. & ho. in l. ij. C. de noxa. & melius in l. si. in fi. C. de adulte. Facit qd le. & no. in. c. causam. de elec. & melius in l. ita autē. in princ. ff. de admi. tuto. & melius facit ad hoc. l. si cum ipse. cum. l. præcedenti. ff. de excu. tut. vbi per illum tex. hoc tenet Bal. & Ioā. and. in addi. Spec. in titu. de elec. § restat. ver. quid si statuta. in vlti. q. & vide per Cyn. in l. j. C. qui accus. non poss. in vltimis tribus quæstionibus. ¶ Et ex hoc arguo ad quæstionē quotidianam, qd si pēdente quæstione corā laico excipitur, qd instrumentum est vsurariū: vel de defectu nataliū: & sic articulus ille incidens remittitur ad iudicē ecclesiasticū, per quē fit inhibitiō seculari: vt interim nō procedat in negotio principali iuxta ea, quæ not. j. de ordi. cog. c. tuam. qd si labitur terminus instantiæ antē, qd finiat ille articulus incidens: vel ita remāsit modicū de termino qd nō pōt iudex intra illū terminū causam principalem terminare: qd poterit causam finire post terminum. optimè facit dictū Ioā. and. in præalleg. loco. & Bal. & Bar. in l. si cū ipse. ad idē alle. l. properandum. § sināt. in medio. C. eo. tit. ¶ Quarta lect. est, qd hīc lis non erat conte. ideo tēpus triennij nō habuit suū initium: sed hęc lect. nō est vera quō ad tex. qd hic fuit lis cōte, vt dicit in glo. sed est vera in se: quia sic loquit text. in præalle. l. properandū. ¶ Quinta lec. Gof. est, qd in causa ecclesiæ est speciale: sicut in causis fiscalibus. secus in proprijs causis clericorū. Hęc lec. est vera in se, sed est nimis restrictiua: qd ratio quā premisi in prima lec. est generalis cuiuscūq; sit causa, ex quo venit tractanda in foro ecclesiastico. Sed in eo qd Gof. dicit aliud esse in proprijs causis clericorum. ¶ Dicit do. Ant. qd in hoc nō debet esse differentia inter causam ecclesiarum, & causas clericorū: qd bona clericorum gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiarum: vt not. de pig. ex literis. & quod scribit Cal. in. q. quæ incipit: statuo cauetur. ¶ Aduerte, quia hoc est cōtra regulam, quā

idem. d. Ant. ponit in. c. si diligenti. de p̄scrip. vbi dicit, & bene, qd nunq̄ clericus gaudet priuilegio in reb⁹ pprijs, quo gaudet in rebus ecclesiæ, nisi in casib⁹ à iure expressis. & ibi dicā rationē. & facit qd nō. Spe. i. ti. de in inte. rest. § qualiter. ver. sed nunq̄ clericus. vbi dicit, qd in rebus suis non pōt clericus petere restitutionē in inte. & idē glo. in cle. vna. eo. tit. & sic in illo casu nō gaudet priuilegio ecclesiæ: fortius isto casu vbi nō tractatur de tanto p̄iudicio: cū hīc tm̄ pereat instantia: ibi verò ex denegatione restitutionis perit tota causa. ad idē gl. in. c. q̄q̄. de cēsi. li. vj. & xvj. q. iij.

¹² c. j. ¶ Et ex hac lec. Gof. no. qd si causa ecclesiæ tractat in foro seculari, nō euanescent instantia per lapsum trēnij, sicut nec causa fiscalis. ar. corū, qd nō. i. c. j. de in inte. rest. Itē no. qd ecclesia debet gaudere priuilegijs fisci: secus si causa propria clerici ibidem tractatur: qd in preparatorijs seruānt cōsuetudines fori vbi causa agitat: vt no. in. c. qd clericis. in ti. pxi. ¶ Vltima lec. est, qd bene perit instantia, si restituit ecclesia sicut minor. Hęc lec. nō pcedit: qd imō nō currit cōtra ecclesiam: per ea quæ. s. dixi in p̄cedēti. & in prima lec. Et per hoc habes clarē intellectū hui⁹ ca. & oēs lec.

¹³ examinatas. ¶ Sed nunc q̄ro, quā s. facta est mētio de instantia, & tex. facit tm̄ mētionē de triēnio: nunq̄ semper exigūt triēniū in foro ciuili, vel vbi instantia perit: dic qd nō. Nā dicūt hīc doc. qd si causa est criminalis, instantia perit intra biennij. C. vt intra cer. tēp. cri. qd ter. l. si. Si inter clericos, intra duos mēses: in aut. vt clerici apud ppri. episc. § si tñ. coll. vj. Sunt tñ alij casus, in quib⁹ criminales causæ restringunt: vt in officiali, qn syndicat: vt. C. vt oēs iud. tā ciui. q̄ mil. l. vnica. Restringunt etiā quedā ciuiles. C. de decu. l. gñali. lib. x. & C. de edi. priua. l. si. & in aut. de man. princ. § sit tibi. coll. iij. ff. de dā. infec. l. j. ¶ Et attēde, quia inquātū. s. dixi, qd in officiali finit instantia breuiori tpe: videlicet intra xx. dies. dicit gl. & Bar. i. l. ij. i. ff. ad legē Iul. repe. qd intra illud tēpus debēt causæ cōtra officiales terminari. & post nō p̄t ibi cōueniri: sed in ppria patria bene poterunt etiā post illud tēp⁹ cōueniri: vt in p̄al. l. vnica. Hoc intelligit verū hīc do. Card. si in hoc loco iudicij nō emanauerūt p̄clamata: qd qd vellet petere cōparet intra tot dies. tūc em̄ si post terminū p̄nūtiat neminē ampli⁹ audiēdū, d non audiet etiā in patria. C. de remis. pig. l. si eo tpe. qui ma. accu. pos. c. fi. & ita dicit se obtinuisse in facto. Hoc dictū mihi placet: ex quo enim statutus est terminus ad agēdū, & subest legitima causa statuēdi, cōpellit qd agere, si vult ius suū cōsequi: alit̄ si iudex declarat neminē ampli⁹ audiēdū, non debet aliquis audiri, ex quo notitia termini ad eū peruenit. Ad hoc alleg. gl. nota. in. l. vna. C. vt nemo inuitus. & l. Titia. & qd ibi no. Bar. ff. de accu. & qd no. Inn. in. c. cōquerēte. de offi. ordi. facit. l. diffamari. C. de inge. manu. vbi ex causa statuitur terminus ad agēdū post quē nō audiet: & idē nota. in p̄alle. iuribus. & vide qd no. in. c. si q̄ ma. accu. pos. Nā & fraus posset confingi: vt qd i loco habet officialis p̄batiōes paratas: & ille distulit, vt fortē periret sibi facultas. vel saltē cōmoditas p̄badi. Nec ob. l. ij. ff. ad. l. iul.

SEBASTIANI.

^b ¶ In rebus ecclesiæ. Hanc opin. sequitur Roma. in. l. vsucapionē. ff. de vsuca. & pbat latē Felin. in. c. ecclesia sanctæ Mariæ. col. v. ver. sed nihilominus p̄dicta recipiunt. s. de cōstituti.

^c ¶ Conueniri. Tu pondera Bar. in. l. j. ff. ad leg. Iul. in fi. vbi dicit, qd perpetuū potest conueniri: ergo non pōt auferre istud beneficiū ip̄s creatorib⁹. Tu vide Bald. in. l. obseruare. i. § p̄fici. in iij. q. ff. de offi. p̄con. vbi aliter loquitur. Tu vide text. i. c. aduersus. de immuni. eccle. vbi probatur contrarium. vide ibi. d. Pe. & d. Ab. And. Barba.

SEBASTIANI.

^d ¶ Aplus audientū. Vide qd not. Bar. i. l. ij. col. ij. in prin. C. de edē. Et quō iudex possit assignare terminū intra quē p̄betur, quo elapso non probans non audietur: vide qd copiose & vtiliter congerit. d. Georgius. natam in repet. cle. sepe. in prin. col. xliij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a ¶ Pereūt. Adde eundē confi. v. s. allega.
- b ¶ SEB A. S. A. P. I. ¶ Procedēdū, vide latē Bart. in. l. ij. vbi moder. la. tē. C. de edē. alex. in confi. lviij. incipien. vifa petitione. in. ij. volu.
- c ¶ Prorogēt. adde videndū Pet. de an. cōfi. cxxv. & ro. confi. cxxij. ZACHARI. ¶ Add Lāfrā. de oria. in suo tracta. de arbi. multū no. & integraliter loquē tē. col. vj. ver. quā ro. vbi ēt quid de causa appellatiōis & quid si cā sit de legat. fol. lxiij.
- d ¶ Instantiā adde Alex. cōfi. cxxxv. vj. ij. l. Abb. confi. 14 xvj. & lxiij. Rom. confi. ccccxvj. ZACHARI. ¶ Tu dic, qd si est lata snia post terminū instatiē non prorogāt tacitē. Inon apponendo valet: licet iudex puniat. qui tñ non puniretur, si esset expresse prorogata. Ita not. Petr. de Anch. & Card. in cle. j. per gl. in ver. finiri. de rest. in in. te. Bar. in. l. prope radū. in. prim. in. ij. col. verfic. quāro quid si snia. & ibi oīno Alex. co. pe. cū cōcor. per eum ibi sing. C. e. de iudi. & paul. decal. cō. cccxxvij. icip. videtur dicendū.
- e ¶ Statuitur iudici. Vide Bart. in. l. si in l. ff. loca. vbi vult hoc etiā procedere in iudice, q ex forma statuti habet liberū arbitriū vide Alex. in cōfi. l. in. ij. & vlti. col. in. ij. vol. & Rom. in confi. cccxxij.
- f ¶ Instat. Adde p hoc qd voluit ang. cōfi. cxi. vbi dicit, qd stātē statuto, qd iudex teneat cām cōmittere itra certū tps, qd debet intelligi, si cū importunitate fuit petitorium. ¶ Adde, qd qñ iudex teneat ex officio suo aliqd facere, & nō facit: quia ps nō petit. & nō ptestat qd preiudicat ipsi ti. vid plura ad hoc, q alleg. lumē nostri tps. d. l. in. l. pperādū. in. s. sināt vterq C. e. Aenz Falc.
- g ¶ Nō teneat iudex Vid rex. qñ Pau. de ca. dicit eē sing.
- rep. vbi datur annus & c. quia pōt intelligi. vt ibi no. Bar. in secūda sol. qñ officialis exercuit officiū suū in puincia sua. vel intellige, qñ nō steterit in syndicato: ita q nō fuit statutus terminus mō pēdicto. nec secuta est declaratio & sententia iudicis: vt null⁹ ali⁹ deinceps audiatur. ¶ ¶ Quēro, quē acta pereūt a perēpta instatiā: gl. videtur hīc sentire, q oīa acta pereūt: adeo, q ab initio sit de nouo procedēdū b Gof. hīc dicit, qd licet scām leges pereat instatiā per lapsum triēnij, nō tñ gesta per manū publicā iudicis autoritate in publicā formā redacta: vt. C. de re iud. l. gesta. Tu de hac materia vide latius per Inn. & alios in. c. cām quā. j. de test. vbi dicā: & per Bar. in. l. cū in l. te. ff. iu. so. & per Spe. in ti. de leg. s. restat. ver. sed nūqd acta. Et dic breuiter, qd pereūt acta iudicij nō aut acta causę, seu litis. Et quē sunt ista, vide gl. in cle. s. ppe. de ver. fig. in ver. defē siones. & iuribus supe. alle. & sic restringe istā gl. nūqd per compromissum prorogetur c instantiā, sicut prorogatur in cā appellatiōis vt in cle. quādiu. de ap. in aut. si tñ. C. de tēpo. ap. Ioan. an. in addi. Spe. in ti. de dele. s. restat. ver. quid si statutū. & d. Ant. hīc tenet, q cur rat: quia nō reperit iure cautū in instatiā principali & q nō pōt illud tps pexpressum cōsensum partiū progari: vt no. gl. in. l. properā s. sināt reus. C. de iudi. Nec est eadē ratio in instatiā causę principa. sicut in cursu instatiē appellatiōis. Quia i causa appellatiōis agitur de maiori praiudicio: quia perēpta instantia perimitur & cā: vt in cle. sicut appellationem de appel. cū similibus: sed in causa principali solū pereunt acta hoc etiā tenet Bart. in prae alleg. l. properandum.

Additio. ¶ Sed Bal. tenet contrariū

scilicet, qd idē sit in cā principali: vt nō currat tps durate cōpromisso: qd semper litigat. ar. in. l. cōtra maiores. C. de inoficio. testa. & not. hoc propter auctoritatem Bal. Sed primū dictū puto verius: quia cōpromissum est volūtariū. l. si dictū. s. si cōpromissero. ff. de euic. & ideo nō debet ius publicū ladi per factū volūtariū partiū: nec per hoc cessant causę illius. l. properandū. q fuerunt duę: vt colligitur ex principio. Prima nā lites sint immortales. Secūda, quia pendētia litis sape materiā criminibus creare noscitur.

¶ ¶ Dices, qd etiā pactū iuratū in hoc nō valet quia cōtra publicā vtilitatē de fo. cōp. c. si diligenti. Dicit tñ, qd vidit in hoc fraudem adhiberi: quia pars promissit parti non allegare peremptionem instantiē. ¶ ¶ Sed dicit Bart. & bene, quod hoc non prodest: quia iudex videns instantiam finitam, non debet sententiam ferre, cum esset nulla: vt ibi not. gloss. Dicit tamē posse dari vnum modum indirectē prorogandi: vt partes renouent omnia ista vno actū. secūndum ea, quā not. in. l. mutari. ff. de procur. vt quia diceret pars, litem contestor, libellum approbo, & responsiones & c. Et sic dicit Bart. in pēallegata. l. mu

tari. de quolibet processu inualido aliqua ratione, vt possit cōuali dari modo pēdicto. ¶ Sed do. An. videtur de hoc dubitare: cum exigatur in his certa formalitas. vnde non sufficit illa generaliter recenseri. arg. de iureiur. c. pe. & hoc mihi placet. arg. eorum, quē no. Inno. in. c. prudentiam. de offi. dele. Et qd de facili illuderetur illi constitutioni: & daretur materiā figmētis. Not. tamen dictum

17 Bar. in practica, & tene semper menti. ¶ ¶ Quāro generaliter, an valeat sententia lata post terminū praxfixum instantiā: d. gl. in prae alleg. l. properandum. dicit q nō: & no. Bar. ibi post Cy. & Oldr. in quadam sua disputatione, vbi notabiliter sic distinguit. Quāq tēpus statuitur parti, qñq iudici: qñq instantiē, quādoq actioni. Primo modo, quando tantum statuitur parti, non auditur pars post tempus. l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. & c. pastoralis. de excep. Quādoq tempus statuitur iudici: c & tunc aut statuitur iudici & iurisdictioni: & finito tempore iudex non potest aliquid facere: vt in. l. ij. s. sed si iudex. ff. eo. & in. l. si vt proponis. C. quomodo & quādo iud. Si verō tēpus statuitur iudici tantum: tunc qd iudex facit post tēpus, valet: sed ipse punietur: vt in. l. j. in fi. C. omnes iud. tam ciui. q milita. Et ideo pondera verba statuti: quia magna est differētia in verbis, vt. s. patet. Quādoq tēpus statuitur instantiā: & tunc id quod facit iudex finita instantia non valet: vt no. ibi in glo. Ratio: quia snia non valet, nisi pracedant ibi acta solennia ad sententiā, vt. l. prolatam. C. de senten. & in. c. vno. de litis contesta. sed perēpta instantia, pereūt omnia acta ad ordinem litis pertinentia: vt. l. cum lite. ff. iu. sol. ergo apparet, q sententia lata finito tempore feratur sine libello, & sine litis contestatione: ergo non valet.

Additio. ¶ Et per hoc decidit quæstio, si statutū dispo-

nit, vt intra duos mēses causa finiatur: nunquid post illū terminū possit iudex ferre sententiam, ex quo est intra terminū iuris. Intra trienniū statutum instantia expedita. & secū dū pēdicta videtur dicendū, q non: qd terminus praxfigitur instantiē. quidā tamen contra: vt not. Iac. but. & Bal. in. d. l. properā dum. in princip. Ex quo statutū expresse nō corrigit ius ciuile: qd non disponit expresse, vt instantia sit perēpta: sed primū dictum cōius est vt not. ibi Barto. qd succedit ille terminus loco termini iuris: ideo debet illo iure cēseri, vt not. in simili Inno. in. c. ex ratione. de appel. vbi vide. Et maximē hoc pcedit, si in statuto dicit: finiatur intra terminū oīno. secū dū Iac. but. Idē secū dū Bal. ibi si statutū dicit, vt causa finiat intra duos mēses à die citationis. Nā tunc cū recedat à dispositione iuris cōis: quia de iure cōi cōputat terminus à die litis cōtes. vide statūtū velle ius ciuile corrigere: & sic in dubio peribit instantia post illū terminū. & vide plenē de hoc per Ioan. and. in addi. Spe. in ti. de dele. s. restat. ver. quid si statuto. Vbi tandē concludere vide, q in dubio aut statutū apponit pēnam: & nō perit instantia per lapsum termini. vnde poterit intra terminū iuris ferre sniam. satis enim operat statūtū. Aut disponit simpliciter: & tunc ex quo statuit terminū instantiā: satis videtur velle, vt illo elapso pereat instantia. aliās parū, aut nihil operaret statūtū. & hoc placet arg. eorum, quā not. in. d. c. ex ratione.

18 ¶ ¶ Hoc limito, nisi pars fuisset confessa: nam tunc cū factum sit notoriū poterit iudex ferre sniam post peremptā instantiā: qd in notorio nō requirit iudiciū, vt in. c. qm. de fil. pbsby. Ita notabiliter dicit Bal. in. d. l. properādū. facit quod no. Inn. in. c. qualiter & qñ. el. ij. de accu. & in. c. fi. de resti. spo. Quāq statuit tēpus actioni: & tunc non est dubiū, q finito tpe, finit actio: vt. l. fi. C. de do. & l. superuacua. C. de tēp. in integ. rest. cū fi. Et hęc no. & vide ad prae dicta qd no. Spe. in ti. de dele. s. restat. verfi. quid si statuto. ¶ ¶ Et no. vnū pulchrū dictum, q vbi iudici imponeret pēna, si causam nō excediat intra instantiā. intelligitur, vt cōmittat pēna si pars instat f petendo intra tēpus instantiā: qd nō teneat iudex & impendere officiū suū nō postulātū ad vtilitatē priuatā. l. iij. s. hoc autē iudiciū. ff. de dā. infe. Facit qd ibi in simili no. Bar. & qd no. in palle. l. properandū. Et vide bo. glo. in simili in. c. fi. de rescript. vnde hic pōderat, qd causa fuerit dilata per subterfugia & cauillationes reorū. ¶ ¶ Itē no. q aliud singulare dictū, & vbi partes intantum se adstrinxerunt, q labit tps instantiē: nec iudex pōt informari de meritis causę ppter breuitatē tēporis: oīa tamē producta sunt in iudiciū: & iudex poterit sic pronuntiare absoluo, vel condemno. Not. semper doctrinam hanc dom. Abb. n. 19. & addit qd no prout idem tenet ipse in c. finē liti. n. 34. de dol. & conuincat. sequi t Jass. in l. uniuersa. C. de pēcis. Imge. offer. n. 4. dicit cornu. de pa. in s. hoc aut iudiciū. h. allegato. n. 6. & pro hac opi est glo. 26. pēbeat. in d. l. uniuersa. & fuit. l. fi. di. qd si litigat. vbi. C. ut intra cert. tps. & v. in d. gl. pēbeat a dāta. & in d. l. fi. v. l. i. & 17. lib. 4. nou. ord.

in. l. peto. §. si. ff. de a
lega. ij. cū pluribus
allegatis per la. in
l. admonedi. col. v.
ff. de iureiurā. & p
Felin. in. c. sui autē.
col. iij. s. de rescrip.
vbi referunt mul-
ta ad hoc, q̄ quan-
do lex aliquid di-
sponit, intelligitur
si petatur.

a ¶ Condemnāus
est. Adde quod vo-
luit Alexan. consi.
clxxv. ij. lib.

b ¶ Notabiliter. Ad
de eundem consi.
lxiiij. & ibi vide de
questione sequenti.

c ¶ Me legisse. Mi-
ror, q̄ non viderit
Barto. in. d. l. pro-
perandum. §. & si
quidem. vbi dicit,
quod idem in cau-
sis summarijs: &
dicitur lis in illis
causis eoipso, q̄
incipit tractari de
meritis causę alle-
ga. l. nihil. & l. nul-
la. ff. de procura.
Andr. Barba.

SEBASTIANI.

d ¶ Figura iudicij.
Vide Pau. de cast.
in consil. cclxxxix.
in fi. & Bald. in. l. j.
§. ad fin. ff. si quis
in ius voca. non
ierit. latē Georg. na-
tam in rep. cle. sa-
pe. de verb. signi.

e ¶ Primus actus.
Adde latē Ro. consi.
clxxiiij. & Alexā.
consil. l. ij. lib.

f ¶ Executioni. Vi-
do. Alexan. qui ita
consulendo cōclu-
dit in consi. cxxx.
inci. in causa. in. ij.
col. in princ. in. iij.
vol. Sed bene feriē
in honorem. Dei
obstant executioni
sententię, secun-
dum do. Alexā. in
consil. in. inci. quę
ritur. in. ij. col. ver.
quod autē. in. v. vo-
lu. Aenzas fal.

ZACHARI.

¶ Adde eundem
Alex. in. l. pe. & ibi
Paul. de cast. ff. de
fer. & in. l. miles. §.
sexaginta. ff. de a-
dulte. Spe. in. ti. de
lib. conce. §. nūc di-
cendum. ver. xxv.
Bald. in. l. in mino-
rū. C. in quib. cau-
rest. in. inte. nō est
ne. Arch. c. ficut. ij.
q. j. & Fede. de fe.
consi. cxxxix. Sed
hoc non est verū
indistinctē secun-

a no. prout quis absoluēd⁹, vel cōdēnāus est⁹:
vt ex actis patet. Ita dicit But. i. l. iudices. C. de
senten. & sequit hic. d. Ant. Et pro hoc addu-
co, q̄a satis est, q̄ snia pōt certificari ex actis
l. terminato C. de fru. & li. expē. & no. Inn. in.
e. ij. de libe. ob. Et certū est q̄ in iudicio reci-
pit certificationē: & q̄ in rerū natura certum
est de quo per gl. & Bar. in. l. certi cōdictio. ff.
si cer. pet. in illa qōne, an certi cōdictione pos-
sit agi pro interesse. facit. l. vbi. ff. de ver. obl.
cū quidam. §. qd si ipse. ff. de acquir. hered. Et
dit, q̄ quādo iudex videt instātiā perire pro-
pter lapsum termini, pōt ex officio suo pue-
nire ad sentētiā. Ita notabiliter b dicit Bar.
in. l. seius & Augeri⁹. in. fi. ff. ad leg. fal. & hoc
rōne publicę vtilitatis. & intelligo, q̄ ex offi-
cio suo poterit partes citare. ¶ Vlti. querit
an arbitro censeatur statuta istātiā, sicut iu-
dici: cōiter doc. tenet q̄ sic: quia arbitria sunt
redacta ad instar iudiciorū. l. j. C. de arb. & qd
no. In. in. c. qntauallis de iureiu. facit. l. oēs. C.
de fer. vbi tenet seruare ferias, sicut iudex. &
de hoc vide bo. gl. i. l. si de meis. §. si. ff. de arbi.
& in. l. sed si cōmissum. & in. l. itē si vnus. §.
j. & ibi bo. gl. & per Spe. in. ti. de arb. §. differt
ver. itē, vt intra triēniū. Secus dic in amicabi-
li cōpositore. q̄ alias dicit arbitrator: vt no.
ibi Spe. Nā corā isto nō est iudiciū: & sic nul-
la istātiā: & p cōsequēs perire nō pōt: vt no.
In. in. c. quitaualis. de iureiu. & c. Et quāto tē-
pore daret potestas istorū: dic, vt ibi not.

22 **Additio.** ¶ An aut in causis sum-
marijs habeat locum pem-
ptio istātię: vidi alias i facto dubitari: nec me
mini me legisse sed q̄ nō periret allegabatur
quia in istis non proceditur in figura iudicij
d. & sic omittuntur omnia substantiaia iudi-
cij: vt leg. & no. in. c. sape. de ver. sig. in cle. &
per Bar. in. ex extraua. ad repri. in verbo, figu-
ra. vbi autem non est iudiciū perire nō pōt
de despon. impu. c. ad dissoluendū. Cōtrariū
tunc dixi: & nunc audacius confirmo: quia li-
cet ibi non sit iudicium ordinariū, est tamē
extraordinarium: vt no. Bar. in loco prealle.
& probatur per no. in. c. forus. de verb. signi.
Causa enim dum de iure discutitur, appellat
iudiciū vt ibi. Preterea certū est, q̄ vbi est
lis, vt probatur in. d. cle. sepe. vbi ter repetit
verbū, lis: ergo habet locū perēptio: q̄a text.
in. d. l. properādū. dicit, q̄ lites non protrahā-
tur vltra triennium. Item dico: q̄ fortius ha-
bet locū in istis, q̄ in alijs: quia debent citius
terminari. vnde dicit tex. in. d. clemen. sepe.
q̄ iudex debet in istis summarijs facere quan-
tum potest litem breuiorem. ¶ Et si diceret,
qd in istis non fit litis cōtestatio vt ibi & ter-
minus instātię incipit ā tēpore lit. contesta-
vt in. d. l. properādū. respondeo q̄ prim⁹ act⁹
cui fit: qui solet fieri post litem contest. ha-
bet vim contestationis, vt est gl. no. in. c. j. de
elec. lib. vj. & not. In. in. c. j. de dila. & c. si duo-
bus. de ap. & Pau. in. d. cle. sepe. & Bal. in. d. l.
properandum. ¶ Et hec faciūt ad qōnē, an
& quando iudex procedit per inquisitionē,
pereat instantia: quam vide plenē per Bald.
in. d. l. properandum. vbi recitat duas opinio-
nes contrarias. ipse verō tenet q̄ sic: & satis
placet. Nam & in civilibus, quando procedi-
tur & imploratur officiū iudicis nobile, ha-

bet locum: vt no. in. d. l. properādum. & hec
notabis.

SUMMARIUM.

- 1 *Feria non obstat in executione sententię. 10. 20.*
Actor, qui obtinuit in possessione in vno foro, non
tenetur in eodem foro respondere super petito-
rio, quando est diuersus forus.
- 2 *Causa, an possit committi vltra duas dietas extra
provinciam.*
- 3 *Delegatus, licet sit alterius diocesis, potest cognō-
scere de causis loci, vbi moratur.*
- 4 *Dominus, vel alius eius loco, si per subditos nō fue-
rit admissus, censetur sua possessione spoliatus.*
- 5 *Incorporalia quasi possidentur: tamen procederet
libellus loquens de possessione, licet non dicat
quasi.*
Quasi ista dictio denotat improprietatem.
- 6 *Officialis electus antequam accipiat possessionem
officij, non administrat. idē extra territorium.*
- 7 *Sententia super incorporalibus, quō exequitur.*
- 8 *Officialis electus ad aliquod officium, si nō exer-
cet, ex aliqua causa, an currant sibi tempora.
Doctor impeditus legere, nō potest tempore sequē-
ti remittere.*
- 9 *Potestas, vel alius officialis in temporalibus nō po-
test eligi perpetuo.*
- 10 *Rector alicuius collegij non potest vltra biennium
confirmari.*
- 11 *Clericus litigans coram iudice seculari, si fuerit
grauatus, poterit Papam adire per viam quere-
lę, vel appellationis.*
- 12 *Sententia lata super possessione, vtrum sit diffini-
tiua. & ab ea appelletur.*
- 13 *Sententia lata in petitorio parit præiudicium in
possessione.*
- 14 *Possessorium, vbi tractatur, an debeat tractari
petito.*
Reconuentio dicitur fieri coram illo iudice, vbi est fa-
cta conuentio.
Iudicium, an sit indiuiduum. 15.
- 16 *Ferijs introductis in fauorem hominum, potest re-
nuntiar: secus in honorem Dei.*
- 17 *Libellus, vel citatio, quo casu possunt fieri, vel da-
ri tempore feriati.*
Iurisdictio non perpetuatur ex actu nullo, quę per-
petuatur ex citatione.
- 18 *Feria non obstat, quando partes non laderentur
litigando.*
- 19 *Feria, an currant in causis ecclesiasticis.*
- 20 *Executio sententię, an & quando fieri debeat cū
causa cognitione.*
- 21 *Testes possunt recipi die feriato, quādo non verti-
tur causa cognitio.*
- 22 *Executio facta die feriato in honorem Dei, tenet,
licet committatur peccatum.*
Debitor fugitiuus potest capi die feriato, etiam in
honorem Dei.
- 23 *Instantia quando est peritura, iudex ex officio po-
test venire ad diffinitiuam.*
- 24 *Feria nō habent locum, vbi cūque periculum est
in mora.*

CAP.

XXI.

Significauerunt.

¶ Non obstante exceptione
temporis feriati propter vin-
demias, mandanda est sententia executioni f.
h

dum. d. Bal. i. l. pro-
uinciarū p̄sides.
& ibi bo. tex. C de
fer. Vbi dicit, q̄ in
criminalibus pōt
fieri executio sen-
tentię die feriato,
etiam in honorem
Dei cōtra insignē
latronē. Quod est
verū, quando est
enormitas crimi-
nis: vt not. plenē
Lanfr. de ori. in. c.
quoniā. §. citatio-
nes. in fin. & ibi in
apost. Ben. vad. &
Celsi. j. de proba.
Anto. Fran.

¶ Circa istū pas-
sum, an executio
sententię possit
fieri die feriato. di-
cas prim⁹, q̄ oīa
ea, quę nō requi-
runt causę cogni-
tionē possunt fieri
die feriato: vt per
Bal. & Bar. in. l. j. in
§. nuntiatio. ff. de
no. oper. nun. vbi
dicunt, q̄ execu-
tio sententię & exa-
minatio testiu, po-
test fieri die feria-
to. & idem voluit
Bart. in. l. ait p̄tor.
in. §. si debitorem.
ff. de his, quę in
frau. cre. & l. l. dies
festos. post glo. C.
de fer. & habet per
Arch. ij. q. j. c. sicut
& idem voluit Fe-
de. de se. in consil.
suo. cxxxix. & spe-
cu. in. ti. de li. obla.
in. §. nūc dicendū.
in ver. xv. in fi. Di-
cas tamen, q̄ dū di-
ctū est. de teste,
vt possit examina-
ri die feriato, quōd
illud procedit quā-
do testis iurauit
die non feriato: q̄a
tunc dictum testis
trahitur ad tēpus
iuramenti. At quod
vide gl. in. cle. j. de
offi. deleg. Et pro
hoc facit, q̄ omnia
quę nō sunt actus
cōtentiosi, vel iudi-
ciarj, possunt fieri
die feriato, vt in. l.
j. ff. de fe. & in. l. j.
C. de fe. Et an se-
questratio, vel re-
laxatio sequestri,
possit fieri die fe-
riato in honorem
Dei: vide Bal. in. l.
fi. C. de fe. & in. l.
minor. per illum
tex. ff. de euis. An
autem tali die feria-
to in honore dei
possit dari tutor
pupillo: vide Bar.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

in. l. nec mādare. in a
§. i. ff. de tuto. & cu
ra. da. ab his. vbi di
cit, quod nō potest
dari: quia datio tu
toris requirit cau
sæ cognitionem. &
an diebus feriatis
in honorē dei pos
sit procedi contra
homicidas, dicas,
quod nō, nisi con
tra latrones publi
cos & proditores:
vt etiam iste tenet
per ea, quæ haben
tur in. l. prouincia
rū. C. de feriis. hic
all. e. & adde Host.
idem tenentem in
e. cum non ab ho
mine. hoc eodē ti
tulo. Tamē Bart. i
l. custodias. ff. de pu
blic. iudi. dicit qđ
in criminalib⁹ pōt
procedi die feria
to: vt purget pro
uincia malis homi
nibus, iuxta. l. con
gruit. ff. de of. pre.
& c. j. de offi. ord.
quod foriam non
transit sine dubita
tione in diebus fe
riatis in honorem
dei per ea, quæ ha
bentur in. c. j. de fe
riis. Addas tamen,
quod omnia ea, q̄
requirunt celerita
tem, & in quibus
periculum esset in
mora, possunt ex
pediri etiam die fe
riato in honorem
dei per ea, quæ ha
bentur in. c. fin. de
fer. vbi plenē de
materia.

a ¶ Hoc dicit. vide
Bal. in. l. liberti. in
vñ. colū. de ope. li
ber. Andr. Barba.
b ¶ Loco domini.
Intellige hoc si il
le, q̄ venit loco do
mini ostenderit le
gitimē se venire
tanq̄ dominus, a
liās simplici verbo
suo non creditur
l. vnica. C. de man.
princi. & in. §. eos.
el. j. in authē. de col
la. colla. ix. Aenz.
de Falco.

SEBA. SAPI.
c ¶ Istis incorporali
bus. Vide Felin. in
c. sicut. in princi. j.
de rei iudi. vbi con
cludit, q̄ possesso
rio agi possit pro
iuribus merē perso
nalibus.

d ¶ Et quasi impro
prietatem. Adde
Calderi. cōsil. vlti.
de iurepat.

hoc dicit. a secundū vnum intellectu vel secū
dum aliū. ¶ Cum actor & reus sunt diuersi
fori, causa proprietatis & possessionis, potest
coram diuersis iudicibus agitari: ita cōmuni
ter summatur, & allegatur hoc cap. Sed quia
hoc non videtur indistinctē verū, vt j. subij
ciam: ideo summo aliter, & sic: Actor obti
nens in possessorio corā iudice rei, non tene
tur corā eodem iudice super proprietate re
spondere, si est prorsus alterius fori & est ca
sus notabilis. Sunt duæ partes. In prima, par
tis conquestio. In secūda, Papæ prouisio. ibi,
mandamus. ¶ Casus literalis. Inter Abbatem
& conuentum sanctæ Mariæ de florentia ex
vna parte, & cōmunitatē castri de signa flo
rentin. dicecesis ex altera, super possessione,
vel quasi iuris eligēdi ibidē rectorem: coram
potestate florentino quæstio vertebatur. di
ctus potestas pro monasterio super possessio
ne, vel quasi iuris eligēdi rectorem in castro
prædicto, diffinitiuam sententiā promulga
uit. Lata prædicta sententiā, monachi illi recto
rem elegerūt, sed potestas florentinus cōpelle
bat Abbatem & cōuentū super proprietate,
vel quasi prædicti iuris in seculari iudicio cō
munitati prædictæ respōdere. Significatum
fuit hoc domino Papæ: vnde mandat Papa
episcopo Bononiensi & cōiudicibus suis, qua
tenus si est ita cōpellat cōmunitatē prædictā
electum ab eisde monachis admittere in Re
ctorem castri prædicti, audituri postmodum
super proprietate, vel quasi, iuris quicquid
partes duxerint proponēdū. Partibus in præ
sentia iudicis cōstitutis ex parte cōmunitatis
prædictæ fuit excipiēdo propositū q̄ tunc
coram eis respōdere nō tenebatur de iure, cū
tempus propter vindemias existeret feriātū.
Ex parte monasterij fuit responsum hoc ma
litosē proponi: vt videlicet causa protracta
tempus regiminis electi inutiliter liberetur.
Consultus Papa super hoc mandat eisde iudi
cibus, quatenus hoc non obst. procedāt in ne
gotio præuia ratione. Ber. ¶ No. primō ex
principio iūcta suprascriptione sufficere cau
sam non cōmitti vltra duas dietas: licet com
mittatur extra prouinciā. nam causa erat flo
rentiæ, & sic in prouincia Tusciæ: & fuit cō
missa Bononiæ, & sic extra prouinciā, & va
luit: quia licet extra prouinciā, non tamē vl
tra duas dietas. quod tenet gl. in. c. neminem.
iij. quæstio. vj. licet tex. ibi faciat in contrariū,
quasi hoc hodiē sufficiat, per. c. nonnulli. de
rescrip. & in. c. statutū. eo. tit. lib. vj. vbi nulla
fit mentio de prouincia. Sentit etiā hic Ioan.
and. recitat tamē Gof. dicere, q̄ fuit de certa
scientia Papæ, vel nō fuit exceptū: sed in qua
dam sua quæstione tenuit idē Gofr. rescriptū
simpliciter valere. facit cap. olim. j. de iniur.
Hosti. in summa. de rescri. §. qui possunt aliās
olim quomodo dici possunt. ver. centesimo.
tenet procedere exceptionē, nisi processerit
de certa scientia Papæ: quod scire nō præsu
mitur. de cōsti. c. j. lib. vj. Cal. hic dicit, q̄ licet
sic videatur de iure scripto: vt dicit Hosti. ta
men contrariū de cōsuetudine obseruatur. &
Archi. in. c. neminē. tenet cōtra opi. Hosti. &
dicit standū illi. c. nonnulli. c. statutū. do. Ant.
dicit, q̄ posset dici: q̄ illa iura loquuntur in
Papā. In inferioribus autē iudicibus standum

est. c. neminē. Et hæc distinctio mihi placet: vt
euitetur iuriū correctio. Et pro ea adduco:
quia respectu Papæ totus mundus potest di
ci vna & propria prouincia. ix. q. iij. c. cuncta
per mundū. & c. per principalē. vnde suffice
re debet ratio, q̄ non trahatur vltra duas die
tas: & hodie vltra vnam, per. c. statutum. Sed
inferior nō potest cōmittere vltra suā pro
uinciā: quia ibi habet iurisdictionē limita
tam. Pro hoc facit bo. text. in. c. vt litigantes.
de offi. ordi. lib. vj. Quod tamē dicit de dua
bus dietis: vt subditus nō trahatur vltra illas:
habet locū etiam in inferiori delegato: vt sen
tiunt doct. j. tit. proximi. c. sanē. ¶ No. secundō
ex eadem suprascriptione, nō referre an dele
gatus sit alterius dicecesis, q̄ vbi moratur: vt
possit cognoscere in loco habitationis: dum
modō in rescripto fiat mentio de mora: vt
hic. & concor. bo. tex. in. c. fin. de rerū permu.
& ibi per Ioan. an. quod no. ¶ No. q̄ potestas
appellari potest in foeminino: respectu digni
tatis. ad idem. xcvj. distin. si Imperatorē. tamē
quandoq̄ appellat in masculino. j. de homici.
c. tua. & vide quod no. in cap. precariē. x. quæ
stione. ij. & in. c. precariæ. j. de preca. ¶ No.
ta, q̄ subiecti nō admittendo dominū, vel ve
nientem loco domini, b̄ videtur spoliare do
minum quasi possessione subiectionis. Vnde
potest agi cōtra eos possessorio. Quod not.
pro his, quæ dico post Innoc. in cap. olim. iij.
de restitu. spoli. ¶ Et ex hoc & ex text. no. q̄
pro istis incorporalibus potest agi possesso
rio. de quo in. c. querelam. de ele. & in. l. si cer
tis annis. C. de pactis. ¶ No. q̄ in istis in
corporalibus est dare quasi possessionem, &
quasi improprietatē iuris, ad instar rerū cor
poralium: non autē cadit propria possessio:
per ea, quæ no. in. c. cōquestus. j. titu. proximi. Et
no. ista exprimenda cū dictione quasi. Nam
hæc dictio quasi, diminuit & denotat quan
dam improprietatem & imperfectionem: vt
no. in. l. in facto. ff. de cōdi. & demon. Dic, vt
in. c. prout. de do. & contu. Nō tamē vitiare
tur libellus, si narraretur sine hac dictione
quasi: quia largo modo potest dici possessio
etiam in istis incorporalibus: vt in. c. olim. el.
iij. de resti. spoli. ¶ No. monasterium posse ha
bere facultatem eligēdi potestatē secularē. &
q̄ ex sola electione monasterij competit ius
electo administrandi absq̄ alia cōfirmatione
superioris. vide quod not. in. l. priuatorū. C.
de iu. om. iudi. per gl. & doc. & per Bart. in. l.
Publius. ff. de cōdi. & demon. ¶ Itē no. q̄ le
gitimē electus ad aliquod officiū, non admi
nistrat anteq̄ adipiscatur possessionē officij.
Ex quo inferitur, q̄ expulsus à propria sede,
non potest iurisdictionē exercere extra terri
torium sibi deputatū, etiā circa ea, quæ sunt
voluntariæ iurisdictionis. Fallit in casu cle.
j. de foro cōpet. vide quod no. in cap. per vene
rabilem. qui si. sint legi. & quod dicam in ca.
transmissam. de elec. ¶ No. practicā exequē
di sententiā in istis incorporalibus. Nā primō
in sententia iudex debet verbo restituere, &
reducere ad pristinā possessionē: vt in. c. cum
ecclesia Sutrina. de causa posses. & proprie. &
per executorē debet cōpellere partē ad præ
standam patientiā exercitij iuris. & vide ad
materiā, qđ no. Inn. in. c. cū nostris. de cōces.
præben. &

¶ Quasi. Licet ista
dictio denotet im
proprietatem, vt
hic: tamē secus est,
quādo ponitur cir
ca ea, quæ possunt
esse vera secundū
veritatem & pro
prietatē. Ita in pul
chro casu cōsultuit
do. Alex. in consil.
ij. in. xj. col. ver. nō
ob. decimum. in. j.
vol. Faciunt dicta
per Bart. in sua so
lennissima repe.
si is, qui pro em
ptore. in. iij. quæ
stione. in fine. cum
concordātis, quæ
ibiscripsi. ff. de vsu
cap. & vide omni
no do. Alex. in cō
sil. xv. incipie. viso
processu. in. iij. co
lumna. ver. & non
sunt. eo. vol. Et de
virtute dictæ di
ctionis, vide omni
no Corneū in cōsi.
cxvii. incip. visa.
in. iij. col. ver. nam
dictio. in. ij. vol. &
in cōsi. cxxxiij. in
cipien. est cōfyde
rata. in. j. colū. ver.
vbi enim. in. iij. vo
lu. Aenz. de falco.
SEBA. SAPI.
f ¶ Ex sola elec. Vi
de Bart. in. l. pe. ff.
de testa. mili. vbi
idem tenet, quod
Abb. hic.
ZACHARI.
g ¶ Nō administrat.
Adde Iac. Rebuffi.
in. l. precipit. nu. 7.
& ibi plenissimē
in apostil. Celsi ad
ipsum. C. de cano.
largiti. l. j. lib. x. &
ibi multa circa ele
ctionem officialiū
peregrina & inau
dita. eūdem in. l. si
quis. nu. i. & ibi te
rum in apost. eūf
dem Celsi. C. de de
cur. eo. lib.

a SEBA. SAPI. ¶ Currit tēpus. Vide, quā not. in hac materia per moder. repetentes in l. diem functo. col. xxj. ff. de offic. essessor.
b ZACHARI. ¶ Temporalia & nō perpetua. Adde Bald. in l. si plures. C. de condit. infer. & in l. pluribus. & ibi Gul. de cu. ff. de procur. Idē in l. Pedius. §. in seruum. ff. de arbit.

c SEBA. SAPI.

¶ Alijs officialib⁹. Vide quā no. in l. 8 ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. vbi dicunt Moder. per illum text. q. licet populo libero sibi regē constituere, vel perpetuū magistratum: imo plus voluit ibi Paul. de ca. in repe. col. iij. ver. capio tertium. q. etiā ciuitas, quē recognoscat superiorem, eo negligē teregere, pōt sibi regem creare, qui ipsam defendat.

ZACHARI.

d ¶ Possit interim administrare. Adde Spec. in titu. de cens. §. ij. ver. quid si quis. & sequen. Berth. de firma. in tract. de epi. in j. li. parte prima. & q. pōt in apostol. ad istū. §. isto. c. nu. 6. in versicu. administrat.

Anto. Francif.

¶ Ad hoc, an electus cui aliqd est oppositum, vel cōtra personā, vel cōtra electionē antequam cōfirmetur, vel oppositiones decidantur, possit administrare: vel si est confirmatus, & non habuit adhuc possessionē: an possit administrare. Dicat, q. non imo taliter administrans priuaretur iure suo: vt in c. qualiter. de elec. Et idē etiā si administraret post confirmationē, à qua fuisset appellatum vt in c. quis. & in c. avaritiā. de elec. lib. vj. & circa materiam cōfirmationis electionis, vide quā plene habentur in c. si. de elec. lib. vj.

e ¶ Quod non. Sed pone, q. habeat plures causas inchoatas: an iterim possit illas finire: & fortē sic: quia in simili videmus de notario depolito, & tamē pōt instrumenta cōcepta finire secundū. d. Alex.

preben. & Bar. in l. si prius. ff. de no. ope. nun. facit qd no. gl. in l. j. ff. de actio. emp. ¶ Not. ibi inutiliter elabaf & c. q. electo ad aliquod officium tēporale, nō valēti officium exerce re, etiā sine culpa sua currit tēpus: nec potest petere officiū pro tēpore sequenti. Et est ratio: quia factū diuersificatur ex cursu tēporis. Nam cū hoc casu versentur operē personales, quē mutātur ex cursu tēporis, cū alię sint operē huius anni, alię sequētis: vt in l. si non sortem. §. libertus. ff. de cōdic. inde. Ad idē. l. si vsufructus mihi in bienniu. ff. de vsufr. leg. finito tēpore finitur ius. Et hoc punctualiter in istis terminis voluit Bar. in l. & idē hēsitatur. ff. de ver. obli. quā legit cū. l. pcedēti. f. cū. l. si ita stipulatus essem abs te domū. & c. Secus dic, vbi factū ad quod quis tenet, nō di uersificatur ex tēpore. Tūc enim elapso tēpore, ad qd tenetur reintegrat tēpus: vt est casus in illa leg. & idē. & hoc etiā voluit ibi Bart. quod no. ¶ Hęc faciūt ad quēstionē: doctor promissit legere duobus annis proximē futuris, qd ex aliqua causa minimē fecit: nunquid teneatur legere alijs duobus annis sequentibus postea? & dico per pcedēta, q. nō: q. alię sunt operē illorū duorū annorum, & alię sequentium. Sed si deficit pro eo tēpore tenet duntaxat ad interesse: vt in iuribus superius allegatis: & quod in eis no. ¶ Vltimō litera facit in ar. q. officia secularia debēt esse tēporalia, & nō perpetua. Et hinc sumpta occasione instat hīc multū prolixē Hosti. an ciuitas possit sibi eligere potestatem in perpetuū. i. donec vixerit. Et idē pōt etiā quāri de alijs officialibus: & hodiē est clarum per illud qd habet in aut. de defen. ciui. §. j. colū. iij. vbi patet, q. solū per bienniu q. in officio esse pōt: & interposito biēnio iterū pōt assumi, si placet ciuitati, aliter nō: vt ibi. Aliter secundū eū aspirans & desyderās promoueri incidit in legē iuliā ambit⁹. C. ad leg. iuliā de amb. l. vnā.

Additio. ¶ Vide generaliter in honoribus cōtinuandis, quod habetur in l. ij. C. de mu. & ho. nō conti. li. x. vbi dicitur, q. ad eosdē honores datur vocatio quinquennij: triennij verō ad alios: finita verō legatione biēnij. & vide qd no. per gl. in l. j. eo. tit. & in l. vna. C. ad leg. iul. de ambi. Ratio prohibitionis est: quia si promoti rempublicam tenerēt perpetuō occupatā, asperē dominarent. Itē, ne detur occasio delinquendi: vnde vult lex, q. deponat officiū, & rationē reddat. C. vt omnes iudi. tam ciui. q. mili. l. vna. & vbi aliās ciuitas, vel locus est sub dominio alicuius, hoc ei minus licet sine cōsensu eius, cui subest. argu. de exce. Præla. c. dilecta. de offi. Archi. c. ad hęc. ¶ Et ex his dic, q. Rector vniuersitatis scholariū nō pōt vltra biennium in officio cōfirmari: quod aliās fuit in facto allegatū. ¶ An si electo in potestatem aliquid opponitur cōtra personā, vel electionē: possit interim administrare? Ioā. and. hīc remittit ad Spe. in ti. de cens. §. ij. ver. pe. & ibi cōcluditur, q. nō, & vide etiā quod

in l. j. C. de test. Cogita tamen: quia si bene cōsiderabis, non est eadē ratio. Aenæas Falco.

Anto. Francif. ¶ Circa hoc, quod hic dicitur de notario, addas primō, q. notarius qui fecit multas chartas veras & solennes, si postea facit vnam falsam, nou propterea viciantur alię: illę tamē quas facit post condemnationem de falso, nullū habent vigorem. Ita no. voluit Inno. in c. fraternitatis. de hēre. Et an notarius infamis possit instrumenta conficere: habetur per Bart. in l. eadē in. §. j. ff. ad leg. iul. repe. & not. in l. ij. in. §. miles. ff. de in fa. & habetur per Bar. in l. j. C. de mādā. Princ. & p. Bal. in l. Calsius. ff. de Sena. & in c. j. de lege Contra. in vfi. feud. Et an si notarius delinquit in officio suo: possit amplius exercere officium, no. in l. si quis ex argentarijs. & ibi per glo. & Bart. ff. de eden. & per Bart. in l. ali quid. C. de suscepto. & arca. li. x. & in authē. de armis. in. §. pe. & p. Spec. in titu. de instru. edi. in. §. restat. ver. quid si tabellio. Et an si notarius est dānatus de falso, possit iudex in cōdemnatione ei reseruare famam, ita, vt iterū possit gerere officiū: not. in l. ex militari. ff. de test. mil. Adde tamen, q. si notarius nōdum est cōdemnatus de falso, sed pendet iudiciū cōtra eū: potest perficere instrumenta, q. prius incooperat. ita Bart. in l. Barbarius. & idē ibi Bal. ff. de offi. præto. & vide Barto. in l. ad testium. i. §. j. ff. de test. vbi ponit an ipse notarius possit perficere instrumenta prius cōcepta, postq. est cōdemnatus de falso: & dicitur q. sic, quia sentētia lata cōtra notariū non debet alijs nocere: vt in l. Lucius. & ibi Bar. & doct. ff. de in fa. & per Innocen. in præalle. c. fraternitatis. & vide omnino Barto. in dicta l. Barbarius.

no. per eundē Spe. in tit. de secūdo decre. §. videndum. ver. qd si quis electus. ¶ Opp. videtur, q. hęc causa non poterat tractari coram iudice seculari: cū ageretur de electione. ar. in c. Massana. & in c. sacrosanc. de elec. iuncto. c. quanto. §. eo. Solu. dicit gl. j. q. hęc causa non agebatur de electione ad officium spirituale, sed tēporale: idē causa non erat spiritualis: & quia abbas & cōuentus erāt actores debuerunt sequi forum rei. ¶ Et ex gl. relata ad tex. no. q. sicut causa petitoria super beneficio nō potest tractari corā seculari: ita nec possessoria, quasi etiā ista sit censenda spiritualis: ex quo est de re spirituali. Sed gl. videtur sentire cōtrarium in c. literas. de iura. calū. & ibi plenē tangā: quia hoc cap. est satis grauātū in materia sua. Vinc. tamen hīc sentit cōtra istā gl. Nam intellexit hoc cap. q. hīc ageretur de iurepatronatus, vel alio iure spirituali eligendi: dicens, q. de simplici spoliatioe illius iuris potuit agi corā laico: sed de proprietate nō, etiā incidēter. Sed dicit Io. an. q. Vinc. errauit: quia non querebatur hīc de electione rectoris ecclesię, sed castri: & erat Rector tēporalis: vt patet in fine: ibi, tēpus regiminis. & c. Et ideo agitur coram seculari secundū eum. Pondera bene hoc dictū Ioā. an. quia sentit per hęc verba, q. si fuisset actum de iure spirituali eligendi, licet possessorio, debuisset agi coram ecclesiastico: dicā in præalleg. c. literas.

¶ Sed contra hoc & cōtra tex. oppo. Si enim causa iuridicē vētilabaf corā iudice seculari, nō debuerūt isti Abbas & cōuentus habere recursum ad Papam cōtra potestatem, sed ad superiorem ipsius potestatis. argu. de appel. c. si duobus. & §. eod. c. nouit. Sol. Ioā. andr. super tex. & dicit, q. quia potestas compellebat Abbatem & cōuentū respondere super proprietate anteq. electus per eos esset per cōmunitatem castri receptus, in hoc grauabunt monachi, vnde ad sedē Apostolicam appellauerunt. & Papa commisit negotiū, vt habet in litera. & tunc litera est plana secundū Hosti. vel secundum Ioā. an. fuit delata hęc quæstio ad Papam ex pcedēto grauamine ex simplici querela monachorū, ¶ Et ex hoc no. do. Anto. q. vbi clericus litigando grauaf coram iudice seculari, potest immediatē Papā adire via appellationis, vel simplicis querelę. Si hoc foret verum, esset valde notandum, sed non puto verum: & contrariū sentit Inno. c. significantibus. de offi. deleg. Nā gradatim est appellandum: etiā per clericum: vt dicam in c. licet ex suscepto. j. tit. proxi. Ad hoc. c. respondeo, q. quia compellebantur respondere corā alieno iudice, adiuerunt Papā per viam querelę. Posset etiā dici, q. appellauerunt extra iudicialiter: quia illi violabant iurisdictionem ecclesiasticam, cōpellendo clericos litigare coram se. vnde ratione huius molestiæ potuerunt quēstionē ad papam deferre. Sed plus placet, q. per viā querelę: quia cōtra potestatem nihil mandatur hic: nec monachi erāt in iudicio: cum causa possessoria esset finita

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Super possessio-
rio. Vide Innocē.
in. c. cū venissent.
in. xliij. col. s. cod.
Oldra. in cōsi. cvj.
incip. q. litera ex-
cutoria. Anto. de
But. in cōsi. vj. in-
cipi. an sentētia da-
tionis in solutum.
Bal. Ang. & Saly.
in. l. j. C. si de mo-
men. poss. fue. ap-
pel. & Feli. in ru-
bri. de re iudic. co-
lūma. vj.

b ¶ Diffinitiva. Ad-
de vidēdum Ang.
cōsi. xlvj.

c ¶ De proprietate.
Adde quod vo-
luit Ro. cōsi. xxix.
versus finem.

SEBA. SAPI.

d ¶ Eius mens. Vi-
detur tamē obsta-
re his decisio solen-
nis Bal. in. l. ordina-
rii. C. de rei vendi.
vbi vult, q. iudex
causae praeparatoria-
rit, sit iudex i cau-
sa praeparatoria: po-
nens exemplum,
q. quis petat abso-
lutionem a iuramē-
to a iudice ecclesia-
sticus etiam co-
gnoscat de causa
principali. Facit
text. in. l. minor. x-
xv. an. ff. de euct.
ergo q. erat iudex
in causa possessionis:
debet etiā co-
gnoscere de causa
proprietatis: quia
causa possessorij
est pparatoria ad
causam proprietatis:
ut patet in. l.
nulli. C. de iudi. vi-
de Areti. pulchrē
in cōsi. xxix. inci-
pien. diligēter. col.
antepe.

e ¶ Saluetur opinio.
Adde Areti. cōsi.
xxij. versus finem.

per sententiā, & cōpellerent respōdere super
nova causa petitorij. & sic non colligit, quod
12 dicit. d. Ant. ¶ Ultimō colligit hic gl. j. in fi.
a q. sentētia lata super possessorio, est diffiniti-
b ua. Idē tenet gl. in. l. vna. C. si de momen. po.
& in. l. quod iussit. ff. de re iud. Et Bar. in prae-
alle. l. vna. mouet: quia in tali causa lis cōtesta-
tur. l. incerti. C. de inter. facit insti. de inter-
retinendē. & idē ibi Cy. & cōmuniter alij: &
videtur tex. secundū Ioā. an. in cle. vna. de se-
questra. posses. & fru. Facit quod not. in. c. cū
ad sedē. de resti. spo. In contrariū facit text. in
c. ij. de ordi. cog. vbi appellatur ab interlocu-
toria. & c. cū venissent. de insti. & gl. in. c. con-
sultationibus. de offi. dele. quē dicit, q. est qua-
si diffinitiva: & sic non simpliciter diffiniti-
ua. d. Ant. distinguit, q. si iudiciū deducit per
viā exceptionis, est interlocutoria: vt in prae-
alle. c. ij. de or. cog. ibi interloquēdo pronū-
tiamus. & c. Si per viā actionis & secum accu-
mulatur cōdictio ex. l. si quis in tantā. C. vnde
vi. illa est diffinitiva. pro hoc gl. in. c. cū ad se-
dem. Et ad hoc, quia tunc nō pronuntiat su-
per possessorio tantū, sed super proprietate,
vnde a tali sentētia appellatur, etiā de iure ci-
uili: licet aliter de iure non posset a sententia
simpliciter super possessorio lata appellari: vt
no. glo. in. d. l. vna. & in. c. cū ad sedem. in glo.
mag. ad fi. Nā imponit hęc sententia finē toti
causae. Si secum accumulatur petitorij: tunc
sententia prius lata super possessorio est in-
terlocutoria: vt in. c. cū venissent. de insti. se-
cundū vnā lec. & tenet ibi Inn. non enim dif-
finit negotium principale, cū speretur sentē-
tia super petitorio, quē trahit ad se vires pos-
sessorij: vt in. c. cū dilectus. de causa posses. &
proprie. Idē si quēstio possessionis deducitur
incidenter ad tuendā possessionē: vt in. d. c.
cum venissent. secundū aliū intellectū. Si verō
quēstio possessoria intentetur principaliter
per se: tunc inquantū habet respectus ad solā
quēstionē possessionis, dicit diffinitiva. vnde
in ipsa lis cōtestatur & ordo iudiciarius ser-
uari debet: vt in. c. cōsultationibus. de offi. de
lega. & in. c. accedens. vt li. nō cōtest. el. j. Nā
diffinit totū negotium possessionis in iudi-
cium deductū: maximē, quia ex eius fine fini-
tur quādoq. in effectu quēstio super proprie-
tate propter difficultatē probandi dominiū:
vt in. c. sepe. de resti. spo. & tamē habet respec-
tus ad petitorium: quod pōt intētari, in quo
plenius merita causae tractantur. ¶ Et sentē-
tia lata in eo, absorbet sententiā latā in pos-
sessorio: vt in. c. cū dilectus. de causa pos. &
proprie. & sic hęc sentētia depēdet ab euentu
sententię super petitorio. Idē non pōt dici
proprie diffinitiva: & idē glo. appellat eam
quasi diffinitiuam: vt in. d. c. cōsultationibus.
Dic tamē q. in omnibus regulabit, vt diffini-
tiua: quia verū est dicere, q. imponit finē de
prēsenti causae deductę in iudiciū. vnde de-
bet ab ea appellari, vt a diffinitiva. Itē debet
ferri in scriptis, sicut quēlibet diffinitiva: vt
in. d. c. cōsultationibus. vbi procedit sicut su-
per causa principali. & in. d. cle. vna. de se. pos.
& ibi vide bo. gl. quē dicat diffinitiva, & quē
interlocutoria. Bar. tangit in. l. iij. §. j. ff. de ac-
cu. in simili quēstione, an sententia lata super
obseruatione iudicij sit diffinitiva, vel inter-

locutoria. ¶ Cōclude ergo, q. hoc casu, qn intentat quēstio pos-
sessoria de per se, & per viā actionis, est diffinitiva quō ad solēni-
tatem obseruandā, & quō ad imponēdū finē causae. ¶ Venio ad
14 gl. ij. quae dupliciter opponit cōtra tex. ad probandū, q. ista causa
petitoria debeat tractari corā isto potestate. Primō, q. iudex qui
c cognoscit de possessione, debet cognoscere de proprietate de cau-
sa pos. & proprie. c. j. Et dicit tex. q. illi audientia neganda est, qui
continentiā causae nititur diuidere: vt corā vno agat de possessio-
ne: & corā alio de proprietate. C. de iudi. l. nulli. Itē causa recon-
ventionis & cōventionis corā eodē fieri debet. iij. q. viij. c. cuius.
sed agens nūc petitorio, videt reconuenire. & c. Et fortius debet
hoc casu locū habere, cū hoc videatur quasi idē negotiū. Sol. Gl.
d in solutione instat: & eius mens in breui est hęc: q. causa pos-
sionis & proprietatis debet tractari corā eodē iudice. f. vt in im-
petrando, quis nō debeat diuersos iudices obtinere super pos-
sione, & aliū super proprietate: vt in. c. j. de causa pos. & propri.
& q. sicut cōmittit simpliciter causa, videt cōmissa super vtroq. vt
in. c. j. de seq. pos. & fru. Idē corā ordinario, quādo actor & reus
sunt eiusdē fori: vt ille: q. cognouit de vna causa cognoscat & de
alia. Sed qn sunt diuersi fori, secus, vt hīc. Ex quo enim ille, q. ob-
nuit in possessorio est alterius fori, debet cōueniri super proprie-
tate corā iudice suo, & non corā iudice rei. Nō ob. qd. s. dictū est
de reconuentione: quia hīc nō cadit proprie reconuentione: cū recon-
uentio fiat eodē durate iudicio: & hīc causa possessoria erat iam
finita, nec poterat petitoriū inchoari per reū durate iudicio pos-
sessorio, propter privilegiū tributū spoliato: vt nō teneat spolia-
tus an restitutionē rēdere suo spoliatori: vt in. c. si. de or. cog. hoc
intendit tota ista gl. & bene loquitur: licet nō perfectē explicet hūc
articulum. d. Ant. hīc nihil boni dicit: licet in hoc videatur insta-
re. Hosti. hīc super text. videt velle, q. isti monachi tenebatur re-
spondere super proprietate in iudicio seculari: vbi fuit actū pos-
sessorio, si primō fuisset mandata sentētia lata super possessorio
executioni. sed quia cōpellebantur rēdere super proprietate an-
teq. electus per eos recipere per cōmunitatē castri: fuerūt grauati:
ideō appellauerunt ad Papā: vel adiuuerūt eū per viā querelę: &
Papa prouidit: vt haberetur in litera. Et iste intellectus est proprie
diuersus ab intellectu gl. Et secundū istū intellectū, non probaret
istud cap. id ad quod quotidie inducit, vt cū actor & reus sunt di-
uersi fori & c. vt in summario secundo. ¶ Sed pro intellectu glo.
contra hūc intellectū, quē sentit Hosti. induco literā in eo. q. pon-
derat in cōmissione, q. potestas cōpellebat conuentū ad rēdendū
in iudicio seculari. Nō enim se fundat, q. hęc faciebat ante senten-
tię executionē. Itē si causa fuisset ibi ordinariē tractāda. debuisset
appellari ad superiorē istius potestatis, & non ad papā: q. gra-
datim sunt faciendae appellationes: vt. s. dixi. & sic remanet intel-
lectus gl. quem sentit Io. an. in addi. Spe. in tit. de rescrip. presen-
s. vlti. ver. item quod facit. vbi dicit, q. id qd hīc dicit de diuersitate
fori: procedit quando diuisim cōpetit vtriq. f. vni possessorij, &
alteri petitorij: vt hīc. secus si vni cōpetit vtrūq. quia tūc coram
eodē iudice sunt tractādę causę istae. tamē dicit, q. tūc pōt impe-
trare super altero tantū: vt de resti. spo. per totū. Nec tūc dicit di-
uidere contiētiā causae: qd. no. Pro hoc etiā intellectu glo. facit
quod no. Cy. in praealle. l. nulli. vbi dicit, q. finita vna causa coram
vno iudice, pōt agi super alia corā alio, etiā per eundē, qd. est for-
tius. sed Bar. in hoc tenet ibi contrariū. ar. l. j. ff. de qbus re. ad eun-
15 dem iudi. eatur. ¶ Sed vt omniū saluet opinio, puto satis equē
e posse in hac materia distingui: q. aut quis simul & semel vult im-
petrare diuersos iudices in causa pos. & in causa proprietatis: &
non pōt secundū oēs. & probat in. c. j. de causa pos. & proprie. &
d. l. nulli. Aut finita vna causa, vult idē actor agere super alia corā
alio iudice: & non pōt: quia ex quo pōt sine violatione alicuius re-
gulę causam agitare corā eodē, debet hoc facere: quia ille est me-
lius informatus in causa: vnde q. est melius instructus, & ratione
idētittatis eiusdē subiecti: q. super eodē subiecto vtraq. causa ver-
satur, debet ille idē iudex adiri super proprietate. ar. l. j. ff. de qbus
re. ad eundē iudicē. Quod puto procedere, etiā si vellet actor age-
re corā alio ordinario eiusdē rei. nō enim audiendus est, ne cōtinen-
tia causae diuidatur. Si autē reus in vna causa, nūc vult agere con-
tra actorē super proprietate, & tūc si est eiusdem fori debet fieri
coram eodem

¶ Sanctorum. Ad de Alexan. consil. xxxvj. ij. lib. & ibi an tempus feriarū sit continuum, vel vtile.

ZACHARI.

¶ Adde Feli. in. c. si diligēti. in. v. co. ver. quantum corollarium. j. de fo. cōpe. Nec etiā ferijs repentinis: vt per Bald. in addit. ad Spec. in tit. de fer. §. fi. & in. l. j. C. eo. & ibi dat rationē, quare est, q̄ ferijs repentinis renuntari non pōt. No. Alexan. in. l. j. ff. de opē. no. nun. quod tamen vtrobiq̄ limita: vt per celsum in apofsi. ad Lāfr. de ori. in. cle. l. xpe. nu. xij. verfi. sumitur ex text. in apo. in ver. non pōt. de verbo. signifi.

Anto. Francif.

¶ An ferijs possit renuntari & quibus, habetur in. l. j. ff. de fer. & in. l. j. C. eod. & in. l. si feriatis. ibi per Cyn. & in. l. j. C. de fer. in. ij. q. & habetur per gl. in. l. omnes. in gl. fi. C. eo. tit. & Hostien. in sum. de fer. i. §. sed in ferijs. & per Spe. in tit. de fer. in. §. fi. & cōclusio est, quod ferijs repētinis, quas potest indicare ciuitas ex aliqua causa, vel propter aduentum Principis, vel propter aliquā publicam lētiā, non poterat renuntari: imō renuntiatio feriarū non se extenderet ad istas ferias repentinas, de quibus verosimiliter cogitati nō poterat. Adde tamen, q̄ si renūtiās ferijs diceret in instrumento: q̄ renūtiat ferijs, & an factis vel faciendis, vel tam inductis, q̄ inducēdis in tali renuntiatione cōprehenderent etiā feriae repētinae: vt no. voluit Bal. in. l. j. ff. de fer. Et adde, q̄ pro ferijs repentinis de iuris rigore non datur restitutio, sed de æquitate dare ex clausula generali, si qua mihi iusta causa

corā eodā iudice, etiā si reus, qui primò fuit actor, habeat priuilegiū sibi eligēdi iudicem: iuxta aut. habita. ne fil. pro patre. Aut sunt penitus diuersi fori: & tūc nō tenetur actor rñdere in prima causa corā iudice in alia causa. Et de hoc videt casus hic: q̄a nō debet violari regula cōis generalis & naturalis: q̄ actor sequatur forū rei, propter illā regulā accidentalem, & nō multū necessariā: ne causae cōtinentia diuidat. cū alius iudex. s. proprius & naturalis ipsius rei de facili poterit instrui: & maximē eo attēto, q̄ nihil cōe habet proprietatis cū possessione. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. pos. Et causa naturalis vincit accidentalem: vt. l. qui habet. ff. de tutel. Et p hoc habes intellectū huius capi. & c. j. de causa pos. & proprie. & l. nulli. & opiniones in hoc cōtrarij possunt reduci ad cōcordiā. ¶ Venio ad gl. fi. pro cuius expeditione opponitur, & videtur qd legitima erat exceptio cōitatis. de tēpore feriato propter vindemias: vt in. l. j. ff. de fer. vbi patet, q̄ sentētia lata tali tēpore, non tenet. in. c. fi. j. de fer. Sol. dicit gl. hoc regulare est, vt tali tēpore non procedat. Fallit si partes cōsenserūt, qd est restringendū ad ferias introductas in fauorem hominū. Nā in introductis ad reuerentiā sanctorū^a, cōsensus partiū nihil operat: vt in præalleg. c. fi. Itē fallit secundū gl. in actu porrectionis libelli. Item qñ res est peritura, vt erat hic: q̄a inutiliter labeatur tēpus huius elect. Itē qñ expirat iurisdictio huius delegati. ar. c. consuluit. & hoc voluit gl. in effectu. ¶ Examinemus nūc eā: & primò inquantū dicit, q̄ tēpore feriato pōt libellus offerri dicit do. Anto. hoc procedere in obligatione, q̄ fit iudici: secus in obligatione, q̄ fit parti: quia nō debet offerri in die feriato. Aduerte ad hunc articulū latius. Nā Spe. in tit. de lib. cōcep. §. nūc videamus. in prin. dicit, q̄ iudici potest offerri: sed pars ad hoc citari nō pōt. Idē videtur tenere Bar. in. l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. vbi dicit q̄ nedum in casu huius §. pōt libellos offerri: sed etiā in qualibet causa ciuili ideo dicit se obtinuisse in quadam causa, vbi fuit processum die feriatā: q̄ tantū fuit retractatus processus vsq̄ ad oblationē libelli: quasi oblatio libelli potuerit fieri die feriatā. & dicit, quod sicut potest tali die offerri libellus per actorem: ita exceptiones fieri pro parte rei, quod no. in practica. Sed Io. an. in addi. Spe. in loco præalle. tenet cōtrarium regulariter. sed fallit vbi res est tēpore peritura, seu actio vel priuilegium. & ita intelligit illū. §. sexaginta. Nā vbi loquitur de marito volēte accusare iure mariti, qui habet certū tps ad accusandū iure mariti. Et pro hac opi. Io. an. facit gl. in præalle. §. sexaginta. vbi dicit, q̄ illud est speciale. Sed Ioā. an. ibi dicit, q̄ illa specialitas est generalis modo p̄dicto. & per hoc dicit dictū Io. an. nō procedere in. c. placita. xv. q. iij. vbi dicit, q̄ licet die feriatā nō possit quis citari, vt rñdeat: pōt tamen citari vt ei detur libellus. Nā etiā ibi text. videtur cōtradicerē: vt. §. patet: nedum parti: sed nec etiā iudici regulariter dari pōt. Dicit tamē, q̄ p talē libelli oblationē factā iudici, non perpetuat iurisdictio. Tum, quia talis oblatio est nulla: & actus nullus nō perpetuat iurisditionē. De quo vide

bo. gl. in. c. cū plures. de offi. deleg. li. vj. Tum, quia talis oblatio non habet vim citationis, quē requirit ad perpetuandā iurisditionē. j. de fo. cōp. c. proposuisti. Et hac opi. Io. an. tenet. d. Anto. in. c. j. de libel. obl. licet hic aliud senserit: nihil tamē adducit. ¶ Sed ego adduco tex. in. c. quoniā contra. de proba. vbi patet, q̄ petitio dicitur esse de actis iudicij^b, & acta iudicialia nō debent fieri istis diebus. Itē ipsa petitio, seu oblatio est de actis. ad hoc qd no. Inn. in. c. cū in iure. in fi. de offi. deleg. ergo non pōt fieri tali die. Itē petitio debet fieri in iure: vt in. c. vno. de lit. contest. sed ius illo tēpore nō redditur: ergo si producit extraiudicialiter, nullū effectū talis productio habet: ergo debet iterum produci. facit quod no. d. Ant. in. c. ij. de dila. vbi dicit, q̄ super copia libelli missa parti in citatorio, non potest fieri contestatio: sed opus est, vt fiat iterū productio in iudicio. quod no. & hoc quō ad primam exceptionē gl. ¶ Secundò dicit gl. regulam fallere, quando res de qua agitur est tēpore peritura. & sic dicit debere intelligi istū text. nā hoc tps inutiliter currebat electo. Ex hoc habes vnum intellectum ad istud cap. & hoc puto procedere, nedū in ferijs introductis in fauore hominū: sed etiā in honore Dei: vt. j. de fer. c. licet. & in. c. fi. in fi. & quod dicā. & vi de Fed. c. de Senis cōfi. cxxxix. & hęc lec. est factis bona. Datur & alia lec. secundū Gul. q̄ dicit se fuisse aduocatū in hac causa. Et q̄ ideo isti fuerunt cōpuli: quia tota cōitas circa vindemias, nō poterat occupari: & quia p vnum syndicum litigabat. ff. quod cu. vni. l. j. Sed Io. and. non videtur placere. dicit enim, q̄ huius contrarium no. Inno. in capi. fi. j. de fer. & pro hoc, quia licet vniuersitas nō sit in istis occupata: tñ occupatur syndicus, vel procurator. Itē aduocati, testes, & similes persone, q̄ sunt necessarij in iudicio. & hoc videt etiā tenere Spec. in tit. de fer. §. j. sed pone. vbi dicit ferias indulgeri, nedum rusticis, sed etiā militibus, clericis & burgēsibus: q̄a & si per se nō occupantur: occupantur tñ per alios, puta per procuratorem aduocatū &c. q̄ ratio militat etiā in vniuersitate. ¶ Hoc tamē dictū limito per ea, quæ no. Inn. in. c. fi. de fer. vbi dicit Papam determinasse, q̄ si aliqui de remotis partibus essent in curia per se, vel p procuratorem. &c. & dum ageret causa ipsorū occurrerēt feriē, si nullatenus lēderent: debēt cogi litigare: q̄a malitijs hominū non est indulgendū. vt. ff. de rei ven. l. in fundo. Et hoc intellige, qñ nō impediuntur etiā in alijs: qd satis sentit Inn. dum dicit alios cōpelli, si nullatenus lēderent &c.

¶ Tertia lec. hīc datur p Inn. dicit enim, q̄ ideo isti tenebātur hoc tēpore rñdere: q̄a agebatur de regimine reipublice: & in istis ferijs causę publicę tractantur. C. de fe. l. publicas. vnde sicut causę fiscales & publicę tūc aguntur, sic & causę ecclesiarum. Et hoc limitat Hosti. j. de fe. c. fi. & Io. an. hīc, qñ ecclesia habēs cām cōtra laicū ad hoc instat, vt procedatur: secus si laicus contra ecclesiā. C. de legi. l. quod fauore. ne qd statutū esset in fauore, tēderet in lēsiōe. Fatetur tñ hoc nō seruari. s. q̄ causę ecclesiarū etiā cōtra laicū tractentur tali tēpore. Nec hoc dictū placet. d. Ant. hīc: q̄ in singulis causis ecclesiarū possit procedi

h iij

&c. secundū Gul. de cu. & Bal. in. l. a procedente. C. de dila. & tene mēti, q̄ in causis alimētorū, & in alijs in quibus agitur de eo, sine quo vita hominis nō sustentatur: potest agi quocūq̄ die feriato. l. publicas. C. de fer. & l. eadē. ff. eodem.

SEBASAPI.

¶ Actis iudicij. Videtur tamē in hoc posse dici, q̄ in citatione quatenus iudici offerret, pōt fieri die feriatā. voluit Bart. in extraua. ad reprimēdū. in verbo: de plano Sentit idē in rubr. C. de in ius voc. licet contrariū sentiat Bald. in. l. fi. C. de fer. Et ratio est: quia talis oblatio, quæ fit iudici, non est de processu: vt probat in. l. liberatus. j. ff. de i. ius vo. Quatenus autē citatio notificat parti, videtur etiam q̄ possit fieri die feriato: vt sentit Bal. in. l. ij. C. de epi. & cle. Quatenus verò sit relatio per nūtiū, nō potest fieri die feriatā: vt no. Ang. in. l. fi. C. de ferijs. Bart. in. c. j. j. eo. tit. de ferijs. vide do. Geor. Nam tam in repe. cle. sepe. §. quæ omnia. col. xxij. de verbo. signifi. & ibi plura circa hanc materiā, quæ possunt fieri die feriatā. & Moder. post Bart. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de oper. no. nūtiatio. ¶ Fede. de Se. Ad de quod illum sequitur Alex. cōfil. xliij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.

a ¶ Vindemiarum. Adde quod posui in apostil. ad istū. s. isto cap. in j. apostil. in ver. executioni. post Aenē. falco.

ZACHARI.

b ¶ Tali die feriato. Aut loquitur de die feriato in honorē Dei, vel sanctorū: & ego dicerē indistinctē cōtrarium per ea, quā no. Fel. in. c. si diligenti. col. vj. vers. quartū corollariū. j. de fo. comp. & Lanfran. de ori. in. c. quoniam cōtra falsam. §. testium depositiones. nu. viij. & ibi in apo. Celsi remissivē. j. de fin. instr. eundē in cle. sape. & ibi iterum in apostil. eiusdem Gelsi, in verbo. de plano. de verb. sig. In ferijs autem in hominū cōmodū introductis, fortē putarem hoc procedere. Limitabis tamen meū primū dictū per ea, quā ponā in proxima mea apostil. in vers. instantiam iudiciū, isto eodem capi.

ZACHARI.

c ¶ Instātia iudicij, ita no. Spe. in ti. de dila. §. j. ver. sed pone iudex. & seq. & §. si in fi. & in tit. de ferijs. §. sequit. ver. pe. & ibi Ioan. an. in apostil. ad ipm & Bart. in. l. more. ff. eodē. & Paul. de ca. in. l. eadē. ibidē. & ibi per eos, qd si instantia iudicij expiraret. posset iudex iurandum recipere à teste die feriato.

SEBASTIANI.

d ¶ Vltimum. Hoc exemplū ponit Spe. in tit. de iudic. §. sequit. ver. qd si magister cōduxit scholas. & in. §. generaliter. ponit exemplū de duobus scholaribus habētib⁹ cameras contiguas: & vnus impedit altū studere. qd etiā refert Ias. in. l. j. §. sed excipiunt. in prin. ff. de ferijs. & ibi co. pe. multa ponit in hac materia, quē possint fieri tempore feriato;

tēpore messium: aliās iura canonica induxissent frustra has ferias contra. c. fin. de fer. Sed hęc ratio mihi nō videt bona: qā possunt feriē seruari in foro ecclesiastico inter clericos in eorū proprijs causis. Itē inter clericū & laicum & inter laicū & laicum, qñ litigant spectantibus ad forū ecclesiasticū, itē inter ecclesiam & ecclesiā: qā priuilegiatus nō debet vti priuilegio cōtra priuilegiatū pariter: vt not. in. c. in presentia. de proba. & p. Bar. in authē. quas actiones. C. de sac. san. ecc. sed qñ ecclesia agit cōtra laicum, tam in foro ecclesiastico, q in ciuili: nō apparet ratio, quare nō debet seruari priuilegiū tributū ab Imperatore publicis causis. Nā causę ecclesiarū publicę sunt. j. dist. c. ius publicū. & multa in fauorē ecclesiarum cōtra iuris rigore statuta sunt. ar. in. c. j. de do. & cōtu. & in. c. cōtingit. eo. ti. ¶ Quarta lec. est secundū Gof. sicut tutores dātur tēpore feriato. ff. eo. l. ij. sic & rectores, vt hīc. Hęc lec. mihi nō placet. fateor enim, q tutores possunt dari die feriato sicut rectores: nō tñ sequit, q causę super potestate eligēdi rectorem, possint tractari tali die: qā primo eas tractatur de fauore publico, ne res publica stet sine administratione: sed secundo casu cessat: quia credēdū est, q hęc cōitas habebat administratorē deputatā p cōitatē. ¶ Quinta lec. est, q in hoc castro nō erāt vineę: idē hęc exceptio fuit expulsā, secundū Pe. & Egi. sed hoc nō iuuat secundū Io. an. si tūc aliundē parant sibi vina: vt no. in. c. fin. de ferijs. ¶ Sexta lectu. est, q tēpus erat feriarū Bononię: sed non Tuscię, vbi tardius colligūt vina. sed veritas huius solutionis & lecturę dependet ab alia qstione, quę ferię debēt attēdi, an litigantium: an loci vbi exercet iudiciū. de qua quæstione no. in palle. c. fi. ¶ Septima lec. secundū Vin. & Phi. q hic agebat de executione sentētię: vnde nō obstatibus ferijs vindemiarū, a mandāt sentētia executioni. Ad hoc de pe. di. j. c. Adā. ij. q. j. c. sicut. Et hanc lec. ad istū tex. reperio sentire Bar. in. l. ait pretor. §. si debitorē. ff. de his, quę in frau. cre. Archid. in palle. c. sicut. & expsīus Fed. de Senis. cōfi. cxxxix. alias. ciij. vbi videt hoc dictū Vin. limitare, qñ fit executio in bonis, super qbus est specificē iudicatū: quia tūc in executione nō exigitur cognitio: vt no. Inn. in. c. cū super. de re iud. in fi. & idē cessat prohibitio. l. j. & ij. ff. de fe. c. fi. e. tit. cū cessat ibi iudicialis strepitus. Secus sentit si peteret executio in alijs rebus, q adiudicatis: qā tūc exigit causę cognitio: vt in. l. à diuo Pio. ff. de re iudica. & no. in præalle. c. cū sup. quā istis diebus cessare debet. & sic limita istū tex. Hęc eandē lec. sentit Io. an. in addi. Spe. in tit. de libel. concep. §. nūc dicendū. ver. xxx. aliās. xxxv. vbi latē hūc articulum prof. quif recitando distinctionē, quā quasi per propria verba submitto: cū sit pulchra & quotidiana. ¶ Aut enim querit, nunquid possit fieri p iudicē mādātū de exequēdo: aut nunquid possit fieri ipsa nuda facti executio vigore talis mādati. Primū regulariter fieri nō pōt, per iura, q ferias seruari picipiūt. xv. q. iij. c. placita. & in palle. c. vl. & C. de fer. l. oēs. & l. fina. maximē, quia executio requirit causę cognitionē. C. si cōtra ius, vel vti. publi. & l. si non cognitio. canonizata. xxv. q. ij.

de re iudi. de cetero. Et regulariter dicit propter casus exceptos, de quibus in. c. fi. præalle. ¶ Secūdo casu distinctionis subdistinguitur inter nudā actualē executionē facti, q in ciuilibus fit per executorē, & illā q fit in criminalib⁹. Primā in ferijs in fauorē hominum inductis vel repētinis dicit fieri posse: cū sit nudus minister. Allegat de appel. c. nouit. secus in ferijs solēnib⁹ ad honorē Dei: nisi res esset subito peritura: vel immineret animarū periculū: vt præalle. c. fi. In criminalibus vero dicit executionē fieri posse in ferijs repentinis, vel fauore hominū introductis. per. c. sicut. ij. q. j. & in præalle. c. Adā. secus in diebus solēnibus ad honorē Dei & sanctorū inductis. per. c. placita. & per. d. c. fi. & p. l. fi. C. e. nisi esset publicus latro, vel nocturnus depopulator agrorū. Et idē quo ad hoc vltimū tenet Bar. in. l. oēs. C. de fer. vbi facit prædictā differentiationē inter ferias introductas in honorē Dei & in fauorē hominum: vt in primis nō fiat executio, quia in illis nihil fit, vt homines etiā capi nō possint: in secūdis sic. Et idē sentit in. d. §. si debitorem. Aduerte, qā hoc discrepat à dicto Fede. in duobus. Primō sentit Io. an. q indistinctē non pōt fieri mādātū de exequendo die feriato in fauorē hominū, etiā si nō requirat causę cognitionem. Et hoc sentit per hoc verbū maximē, suprā positū: qd nō puto verū. Imo videt hīc text. in oppositū, vbi fuerunt iudices dati super executione: & ipsam mādauit fieri, nō obstatē tēpore feriato. vnde dic, vt. s. dixi: qñ nō exigit causę cognitio: vt quia fit in rebus super qbus est sententiātū, pōt fieri tale pceptū de exequē. facit qd no. in. c. licet eps. & in. c. quis. de præbē. lib. vj. in nouel. Et vide Inno. in. c. ex rōne. de ap. vbi dicit, q hoc casu nō requiritur etiā citatio in executionis actu. Secūdo discrepat à dicto Fede. qā sentit Fed. in cōfi. palle. q nuda executio pōt fieri etiā in ferijs introductis in honorē Dei, cū nō exigatur causę cognitio. ¶ Et pro Fed. & cōtra Io. an. facit gl. in cle. j. de offi. dele. quę vult testes posse recipi tali die feriato, b qñ nō versat aliqua causę cognitio. quod etiā tenet Spe. in ti. de ferijs. §. ij. ver. sed qd si tūc. & Io. and. in. c. j. eo. tit. Ego puto posse dici, q executio tali die feriato fieri non debet. alle. bo. tex. in ar. in. c. j. eo. tit. vbi patet, q talibus ferijs nō debet quis adiudicari ad mortē: nec ad poenā: nec debēt recipi sacramenta: nec fieri mercatio &c. sic à multis licitē abstinetur, vt liberior possint homines vacare diuinis. & qā omnis vox præconis debet cessare tali tēpore: vt. l. dies festos. C. eod. ¶ Sed si executio fieret de facto teneret, licet cōmitteret peccatū: quia nō est actus iudicialis. & sic cōcordo hęc dicta: & sic etiā dico in receptione testiū, vt nō debeat fieri, facta tñ valet: vt dico in præalle. c. j. Et inquantū dixi peccatū cōmitti, si fieret executio tali tēpore, dic hoc verū, nisi immineret aliquod periculū, puta fugę. Nā poterit ex hac causa qs tūc capi & teneri & carcerari: vt no. Bart. in palle. §. si debitorē. & hoc no. quia nō discutit alibi ita clarē. & latē iste articulus sicut hic. ¶ Vltimo dicit gl. in fi. q fallit regula, vt non procedat tēpore feriato, qñ finitur iurisdicō iudicis, ne iudicialis instātia euanescat. & alle. c. cōsultuit. de offi. deleg. sed illud. c. potius facit contra in eo, quod debet ibi pronūtiari, quādo expirat iurisdicō: nec pōt parcere cōtumaci expectādo in diem sequentē. Et contra hęc gl. est gl. in. c. placita. xv. q. iij. quia licet expirent literę, nō tñ perit causa. & idē nō debet propter hoc procedi tēpore feriato. Et videt hīc idē sentire Inno. in. c. de causis. de offi. dele. & d. Ant. hīc. & hoc videt verius: quia cū hoc non sit iure cautū, nec immineat necessitas magna: non debemus violare regulā iuris, maximē tendentē in fauorē Dei & bonū publicum.

23 **Additio.** ¶ Puto tamē, q si expiraret instantia iudicij, posset sentētia in his ferijs proferri: tñ propter rem tēpore periturā: arg. hīc, & in. l. oēs. C. de ferijs. & j. de ferijs. c. licet. & c. fi. Tū, quia versat fauor publicus: vt instātia nō pereat. Hinc dicit Bar. no. in. l. Seius & Augerius. in fi. ff. ad leg. fal. q si iudex viderit instantiā perire ex defectu termini, debet ex officio suo sententiā ferre. qd intelligo partibus citatis. arg. de offi. deleg. cōsultuit. l. de vnoquoq. ff. de re iud. ¶ Extra gl. addunt doct. causum desyderantē facti celeritatē: vt vbi mora periculū inducit. ff. de dā. infe. l. j. Ponit Hosti. aliud exemplū: magister iuxta scholas alterius magistri scholas conduxit, & voces adinuicē confunduntur, primus depellit vltimum. C. de stu. li. vr. Ro. lib. xj. l. vna. & causa tractari poterit his diebus. Idē dico cōsimili ratione, quādo faber conduxit

faber conduxit hospitium iuxta scholas, vel iuxta domū doctōris, vel scholaris, & eum impedit malleando. Nunquid autē faber teneatur cedere doctōri, vel scholarī, vide bo. gl. in p̄alle. l. vna. & in. l. j. ff. sol. ma. & plenē per Bar. vbi cōcludit secundū quōdā, q̄ si primō faber conduxit, non tenetur cedere: aliās secus: nisi sit necessitas: vt quia alibi scholē non possunt cōmodē situari. Nam tūc vtilitas publica, quē versat in doctōribus & scholaribus, qui replent terrā sapientibus, debet p̄ferri priuatā vtilitati. arg. in p̄alle. l. j. Alij verō indistinctē tenēt, q̄ tenet faber cedere propter publicā vtilitatē. Bart. ibi concludit hoc dependere ex iudicis officio considerata aptitudine loci, & antiqua consuetudine. & vbi est dubium fiet interpretatio in fauorē doctōrū & scholarium propter publicā vtilitatē. Et no. ibi Bart. q̄ causa dotis & doc. & scholarium cōcurrunt in priuilegijs: vt ibi no. & hac potior videtur causa doc. & scholarium: quia in eis versatur publicus fauor in cōmuni, qui replent terrā sapientibus. & etiā in particulari: cū quilibet possit eos audire & addiscere quod nō est in dote.

De foro competentī

Rubrica.

S V M M A R I V M.

1 Forum quid sit, & quid veniat eius appellatione.

¶ Quia rei ad iudicia frequenter vocati excipiunt de foro: & solet plerūq; dubitari quod forū sic excipiēs sequi debeat: ideo post titulū p̄cedentem subiicitur iste secundū Gofr. Ego cōtinuo sic ad p̄cedentia. Tractaturus author de singulis actibus & partib; iudicij, quia ante aliū actum iudicialē debet discuti de cōpetentia fori, iuxta no. in. c. inter mō nasterium. de rei iudi. & in. c. pe. de excep. ideo p̄mittit istā rubricā, quia posito fundamēto: ponitur edificij. j. q. j. c. cū paulus. Materia habet in decretis. xcvi. di. iij. q. vj. & v. quāstio. iij. & iij. xj. q. j. xxj. q. v. per totū

2 reperitur in. vj. & cle. ¶ Quāro pro declaratione rubricā, quid sit forum, seu qd cōprehendat appellatione fori? Sol. di. Host. q̄ forū in neutro ponitur pro territorio cuiusq; iudicis: infra quod pōt in facinorosos animaduertere. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territorij. vnde tota dioece. dicitur territorij episcopi. xvj. q. vj. c. oēs basilicā. extra quod territorij impunē nō paretur. de cōst. c. ij. li. vj. Forus vero in masculino genere est locus, vbi ius redditur. j. de verb. sig. forus. & dic q̄ altero istorū modorum capitur hic. Potest enim intelligi de foro cōpe. i. de territorio cōpetēti, infra quod territorij sit causa cōpetens: vt q̄s ibi conueniri possit. Possit etiam intelligi de loco iudicij. s. in quo loco iudicij quis debeat cōueniri. Sed primus modus accipiēdi verior est, & magis consentaneus nigro, cū in sequentibus capi. nō tractetur cōpetentia fori respectu loci, vbi exercetur, sed de cōpetētia ius dicendi. Reperiunt tamē ista vocabula in alia significatione: nō tamē quantū ad propositū nostrum. Nam forū aliquādo capiē pro loco in quo fiunt nūdinā. vnde Ouidius: Ad fora conueniunt, q̄s nunq̄ credet amorī. Itē dicitur forus locus, vbi calcantur vīz. s. calcatoriū. Itē spatia plana in nauibus. vnde Vir. Laxabatq; foros. & dicitur tūc a ferendo pro eo, quod homines fert. Itē dicitur foramē in naui, per quod remus emittitur a perforādo: q̄ perforat. vnde & forulus dicitur burfa, seu scriptoriū eo, q̄ crebro sit perforatū ad pēnas & cornua mittēda. Appellatione tñ fori, cum subiecta materia patitur cōprehenduntur iurisdictionalia nō ea, quā sunt ordinis. de offi. ordi. c. cū ep̄s. li. vj. Ideo si cōmittuntur, seu cōceduntur inferiori, ea quā pertinent ad forū ecclesiasticū, de talibus tantū debet intelligi. arg. p̄dicti. c. cū episcopus. l. pupillus. §. territorij. ff. de verbo. signi.

S V M M A R I V M.

1 Clerici sunt conueniendi coram eorum episcopo, & non possunt in alium consentire. 2.

3 Clericus remouens causam a suo episcopo, & transferens in alium iudicē, quomodo puniatur?

4 Iudex: an possit dari altera parte absente, vel inuita?

Causa potest committi etiam per delegatum absque eo, quod requiratur consensus partium.

5 Archiepiscopus cogit suffraganeum ad administrandum iustitiā, si est negligens, non tamen ad ipsum per hoc causa deuoluitur.

6 Episcopus proprius quis dicatur.

Domiciliū quis sortitur ratione rei, cōtractus, & delicti. vide j. e. c. sanē.

7 Subditus quis propriē non dicitur ratione rei, cōtractus, vel delicti.

CAP.

I.

Si quis clericus. ¶ Clericus corā suo episcopo cōueniri debet. h. d. ¶ Casus literalis. Statuit concilium Calcedo. q̄ si vnus clericus causam habeat aduersus alium clericū, non deferat episcopū propriū: sed prius apud ep̄m actio ventiletur, vel

consilio eiusdē apud aliquos ecclesiasticos, quos vtrāq; pars voluerit iudiciū obtinebūt. Ber. ¶ Not. clericū cōueniēdū corā suo ep̄o. Ex quo infertur, q̄ solus ep̄s habet iurisdictionem in clericos in foro contentioso. Sed de hoc dic, vt no. in. c. quāto. & in. c. cū ab ecclesiarum. de offi. ordi. & xj. q. j. c. de persona. Dico plenissimē in repetitione. c. si q̄s cōtra clericū. eo. ¶ ¶ Not. ij. clericum nō posse consentire in alium iudicē, sine licētia sui ep̄i scopi: de quo hic cū glo. b. & in. c. significasti. j. eodem. ¶ Quēro cū gl. j. quid si actor deferat propriū ep̄m rei, & conueniat eū coram alio iudice? glo. r̄ndet, q̄ debet puniri, prout traditur in. c. inolita. & c. placuit. xj. q. j. & c. si diligenti. j. eo. Dic tu hoc verum, q̄n traheret eum ad iudiciū seculare: quo casu loquuntur iura in gl. alle. sed si traheret eū coram iudice ecclesiastico: licet tūc sit puniendus, quia cōtēpserit propriū ep̄m, non tñ ita grauiter, sicut

si coram seculari. & pro hoc vide bo. gl. in. c. significasti. j. e. & qd super ea dicā. ¶ Gl. ij. op. de. c. dilecti. s. tit. proximi. vbi secundū canones non proponit actio. Metu cōtrarij exponit glo. actio, id est petitio. ¶ Ego dico q̄ text. stat propriē. nō enim dicit tex. q̄ proponat actio, sed quod ventilet actio. i. ipsum ius cōpetēs. nam actio est ius cōpetens prosequēdi & c. in stit. de act. in prin. & no. in p̄alleg. c. dilecti. Sine enim actione nemo experit: nisi sibi cōpetat actio, vel aliqd, quod habeat loco actionis: vt iudicis officium. vt. ff. de nego. gest. l. si pupilli. §. fin. & s. de offic. iud. c. ij. & facit iste tex. ad illud qd dixi sup̄ra in. c. dilecti. ¶ Quāro nunq̄ sine licētia possit consentire in aliū iudicem? gl. iij. q̄ non: & est clara. No. ex gl. in quantum intelligit hic cap. consiliū pro licentia q̄ quādoq; consiliū capitur pro consensu.

& hoc est propter subiectā materiā: proprietatem differūt consiliū & cōsensus. no. in. c. cum olim. de arbi. & de elec. c. cum in veteri. ¶ ¶ Opp. cū gl. si de. c. cum. R. de offi. dele. vbi datur iudex ad voluntatē vnius partis: & hīc exigitur consensus vtriusq;. Solut. illud loquit q̄n altera pars est absens, vel reus nō vult concordare: aliās secus: vt hīc. De intellectu huius cap. dic melius, vt ibi nota. Et generaliter dic, q̄ secundū cōsuetudinem curiē, si vtrāq; pars est p̄sens & cōcordant, datur iudex de cōi cōsensu: si discōrdant quēlibet pars eligit vnum & curia dat tertiū. Si altera pars est absens obtinet p̄sens iudices ad voluntatē suā: saluo tamē iure recusandi. de offi. dele. per totum. & vide qd no. in. l. obseruādū. ff. de iudi. licet sit equum facere: nō tñ est necessarium: quia pōt superior etiā delegatus cām cōmittere absq; eo, qd requirat cōsensum partiū, secundū Ioā. an. & bene in. c. sup̄ questionū. §. si verō. & §. si. de offi. dele. Sed consiliū est, vt de tur de consensu partiū: ne postea possit recusari: vt ibi. Et quo ad casum huius cap. dic, vt sentit gl. in verbo alios. q̄ pōt hoc cap. intelligi, q̄ si ep̄s proprius cōmittat cām aliq, tūc necessariō nō requiritur cōsensus partiū. & pro cedit opinio Io. an. & potest secūdō intelligi, quod prorogēt illi iurisdictionē alterius de licentia ep̄i: & tunc necessariō intelligit, q̄ debeat interuenire consensus vtriusq; partis: vt in. d. c. significasti. & in. c. P. & G. & in. c. de

¶ Iurisdictionalia Adde Ant. de Butri. cōsil. xix. & ibi vide vnde dictus sit forus.

¶ Cū glo. Imo iste tex. probat, q̄ per prius debet adiri iudex maior, qui est episcopus, q̄ iudex inferior. qd est contra. c. sicut. de simo. & c. cū in eccle. de maio. & obediē. Andr. Bar. ¶ Deferat. Adde videndū Ro. cōsil. ccc. lxxix. vbi ponit quinque practicas i modo puniēdi trahentem reū in vetito examine.

¶ Petitio. aliter exponit Gofr. vt hic per. d. Card. And. Barba.

¶ Pro licentia no. q̄ consilium capitur pro licentia, & sic sequitur, q̄ non bene dicit. d. Pe. q̄ episcopus pōt ratificare sententiam, ex quo requiritur licentia, quē debet p̄cedere actum. Itē pondera, quia secundum hoc videtur hic casus q̄ non sufficit tacit' consensus episcopi quod est contra do. Abb. in. c. significasti. j. eo. Andr. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Metropolitanum. Tu pondera, quia si negligentia iudicis appellatur, ut patet in c. ex conuersione de res. spoli. sequitur, quod propter negligentiam potest adiri Metropolitanus. And. Barb.

b ¶ SEBA. SAP. I. ¶ Est generalis. Et nunc amittitur. vide Feli. in c. fi. col. xiiij. ver. circa forū. j. hoc tit. Et an quis fortiaur domicilium ex aliquid conuersione:

anverò regatur: quod quis habeat in loco conuersionis maiore parte bonorum suorum: vide Feli. in c. dilectus. ij. co. xj. ver. ad domiciliū fortiedū. de rescri. & nunquid hoc procedat in clericis, vide eundem Feli. in c. postulasti. in prin. j. e. ubi dicit, quod domiciliū beneficij semper est principale in clericis.

c ¶ Beneficij quod obtinet. Adde quod voluit Ro. cōf. c. clxxvj. Ang. cōf. l. xliij. & vide quod voluit Cald. cōf. xiiij. hoc eo. tit.

d ¶ Rei, vel delicti. Adde quod voluit Fede. cōf. l. xxxiiij.

e ¶ Excommunicari. Idem vult Barto. in l. de pupillo. §. si pluribus. ver. vltimū. ff. de no. ope. nū. & est communis opinio. secundū. do. Alexā. in l. qui bis idē. in ij. not. & ibi Ias. pulchre in. iij. no. quē etiam vide in d. §. si pluribus. in. ij. col. ver. quārit Bart. ff. de verb. obli. & an requiratur plures absolutiones, vide Barto. vbi. s. vbi ponit, an bannitus diuersis bānis, possit rebanniri vna absolutione, an pluribus. Aenā. fal. Anto. Francif.

¶ In hoc passu, an excommunicatus pluribus sententijs debeat habere plures absolutiones, vel sufficiat vna, per omnibus vltima hic alle. vide etiā Bart. idem ponēte in l. si separatim. ff. de appella. & vide gl. & doc. in c. cū pro causa. de sen. excō. & vide, quā habetur in c. engeltrudā. iij. quāstio. iij. & habet per gl. in c. inter quorundā. de Iudā. & p. Bal. in l. fi. C. de nup. q. alle. l. j. in. §. si pluribus. ff. ad Turpilian.

causis. de offic. deleg. & in l. ij. ff. de iudi. & l. fi. q. per errorē. ff. de iuris. om. iudi. Nō obstat predictū. c. iudices. xj. q. j. quia secundū gl. loquitur in criminali: & hodiē nō tenet. Hosti. dicit, quod imo tenet, sed loquitur in causa criminali epī, presbyteri, vel Diaconi. xv. q. vij. c. si autē. vt si tūc reus eligat iudices, quod de causa habeat cognoscere. dic vt ibi nota. ¶ Quero extra gl. quare tex. dicit prius. & c. per hoc enim verbū sentit, quod postea potest conueniri corā nō suo iudice. Sol. hoc dicit, quia postea in causa appellationis causa agitur corā Metropolitano secundū Hosti. & ad hoc. c. pastoralis. de offic. ord. Vel secundū Petr. hoc dicit propter epī proprij negligentia. Et ex hoc sentit, quod epō negligente deuoluūt cā ad Metropolitanū. de quo no. in preal. c. pastoralis. & in c. j. de sup. neg. prela. l. vj. Sed ego semper tenui contrariū: vt in casu negligentia semper regulariter non deuoluatur iurisdicatio ad Archiepiscopū, licet possit compellere epīm ad iustitiā ministrandā. Pro hoc quod dico in c. nullus. de iure pa. & dicam in d. c. pastoralis. & plenē tetigi in repetitione. c. si quis contra clericū. j. e. ¶ Ultra hoc quero, quod dicat epūs proprius, apud quem iste possit conueniri: respondeo, quod potest dici proprius epūs domiciliij. forus etiā domiciliij est generalis, & vniuersalior oibus alijs, vt no. in c. fi. j. eo. & est expressum in c. dilecti. j. eo. Itē dicitur proprius, vt ibi possit conueniri rōne beneficij, quod obtinet in loco: licet sit alterius diocē. quā intellige, quā agit de illo beneficio tantum, si nō requirit residentia. ar. in c. sanē. j. e. & in l. fi. C. vbi in re ac. & in c. dilectus filius. §. de rescript. Si verò exigit residentia: tūc cū ibi contrahat domiciliū. iuxta no. per Inn. c. ex ore. de priuile. idē dicendū quod. §. dixi de iudice domiciliij: vt possit ibi conueniri etiā de alibi gestis, iuxta no. in c. fi. j. eo. Itē dicit proprius, rōne originis proprię, licet alibi habeat domicilium. ar. optimū in c. iij. de tēp. ord. l. vj. & ff. ad muni. l. assumptio. & quod ibi no. C. de municip. & origi. l. j. & l. origine. lib. x. Quod intelligo, vt ibi possit conueniri, si tūc ibi reperitur, & nō aliter: iuxta no. p. Bart. in d. l. assumptio. Item potest dici proprius rōne ordinis ab eo recepti. Pro hoc est gl. sing. in l. heres absens. ff. de iudi. & illam gl. dico procedere, quā eum ordinauit noie proprio tanquā suū subditum: vt quia habebat domiciliū in sua diocēsi: secus si ex cōmissione alterius epī: quia ille tūc dicit facere. ar. in c. fi. epūs. de prebē. l. vj. Item quātum ad casus huius cap. vt ibi possit conueniri, potest dici proprius epūs rōne contractus, rei, vel delicti. j. eo. c. fi. Aduerte tamē, quia rōne rei contractus, vel delicti non dicit quis proprius subditus: licet fortiaur forum, vt ibi conueniri possit: vt dicit glo. in clemen. j. de foro cōpe. quā est notabilis in verbo. subditos. & de senten. excom. c. nuper. in gl. v.

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ SEBA. SAP. I. ¶ Est generalis. Et nunc amittitur. vide Feli. in c. fi. col. xiiij. ver. circa forū. j. hoc tit. Et an quis fortiaur domicilium ex aliquid conuersione:

causis. de offic. deleg. & in l. ij. ff. de iudi. & l. fi. q. per errorē. ff. de iuris. om. iudi. Nō obstat predictū. c. iudices. xj. q. j. quia secundū gl. loquitur in criminali: & hodiē nō tenet. Hosti. dicit, quod imo tenet, sed loquitur in causa criminali epī, presbyteri, vel Diaconi. xv. q. vij. c. si autē. vt si tūc reus eligat iudices, quod de causa habeat cognoscere. dic vt ibi nota. ¶ Quero extra gl. quare tex. dicit prius. & c. per hoc enim verbū sentit, quod postea potest conueniri corā nō suo iudice. Sol. hoc dicit, quia postea in causa appellationis causa agitur corā Metropolitano secundū Hosti. & ad hoc. c. pastoralis. de offic. ord. Vel secundū Petr. hoc dicit propter epī proprij negligentia. Et ex hoc sentit, quod epō negligente deuoluūt cā ad Metropolitanū. de quo no. in preal. c. pastoralis. & in c. j. de sup. neg. prela. l. vj. Sed ego semper tenui contrariū: vt in casu negligentia semper regulariter non deuoluatur iurisdicatio ad Archiepiscopū, licet possit compellere epīm ad iustitiā ministrandā. Pro hoc quod dico in c. nullus. de iure pa. & dicam in d. c. pastoralis. & plenē tetigi in repetitione. c. si quis contra clericū. j. e. ¶ Ultra hoc quero, quod dicat epūs proprius, apud quem iste possit conueniri: respondeo, quod potest dici proprius epūs domiciliij. forus etiā domiciliij est generalis, & vniuersalior oibus alijs, vt no. in c. fi. j. eo. & est expressum in c. dilecti. j. eo. Itē dicitur proprius, vt ibi possit conueniri rōne beneficij, quod obtinet in loco: licet sit alterius diocē. quā intellige, quā agit de illo beneficio tantum, si nō requirit residentia. ar. in c. sanē. j. e. & in l. fi. C. vbi in re ac. & in c. dilectus filius. §. de rescript. Si verò exigit residentia: tūc cū ibi contrahat domiciliū. iuxta no. per Inn. c. ex ore. de priuile. idē dicendū quod. §. dixi de iudice domiciliij: vt possit ibi conueniri etiā de alibi gestis, iuxta no. in c. fi. j. eo. Itē dicit proprius, rōne originis proprię, licet alibi habeat domicilium. ar. optimū in c. iij. de tēp. ord. l. vj. & ff. ad muni. l. assumptio. & quod ibi no. C. de municip. & origi. l. j. & l. origine. lib. x. Quod intelligo, vt ibi possit conueniri, si tūc ibi reperitur, & nō aliter: iuxta no. p. Bart. in d. l. assumptio. Item potest dici proprius rōne ordinis ab eo recepti. Pro hoc est gl. sing. in l. heres absens. ff. de iudi. & illam gl. dico procedere, quā eum ordinauit noie proprio tanquā suū subditum: vt quia habebat domiciliū in sua diocēsi: secus si ex cōmissione alterius epī: quia ille tūc dicit facere. ar. in c. fi. epūs. de prebē. l. vj. Item quātum ad casus huius cap. vt ibi possit conueniri, potest dici proprius epūs rōne contractus, rei, vel delicti. j. eo. c. fi. Aduerte tamē, quia rōne rei contractus, vel delicti non dicit quis proprius subditus: licet fortiaur forum, vt ibi conueniri possit: vt dicit glo. in clemen. j. de foro cōpe. quā est notabilis in verbo. subditos. & de senten. excom. c. nuper. in gl. v.

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis suadente. & nihilominus mandat excomunicari ab hoīe. de quo vide bo. gl. in c. ita quorundā. de Iudāis. vbi no. quod operat se cunda excomunicatio: sed quatenus tex. loquitur hīc de condē. nō puto, quod ex hoc sit excomunicatus ipso iure: ex quo nullā violētiā intulit ipsi personę: nisi in casu cap. qm. de immu. eccle. l. vj. ¶ Venio ad apparatū & opp. contra tex. in eo, quod dicit nullū iudicē debere condēnare. & c. Ex hoc eū crimina remanebūt impunita contra. c. vt famę. de sen. excō. Sol. prima gl. metu contrarij supplet ad text. i. seculariū ecclesiastici eū nō prohibent. ¶ Ex hoc no. quod verbū, iudicū, simpliciter prolātū refert ad seculares, & nō ad ecclesiasticos. & fortē ideo, quia iudices ecclesiastici cōter sunt Prælati, & denominant à platura & dignitate, quā habent, vt Archiepiscopi, epī, & Abbates & c. Contra hoc tūc facit tex. in c. cū speciali. de app. vbi tantū cōprehēdit iudex ecclesiasticus, & nō secularis appellatiōe iudicis. Quod probat ex illo. c. iuncta. l. cū spālis. & l. apertissimi. C. de iudi. ad idē. c. si iudex laicus. de sen. excō. l. vj. Nā si tantū cōprehendēre secularis, frustra fuisset additū verbum, laicus, dico hoc debere intelligi secundū subiectā materiā. Nā in dispositionibus ecclesiasticis cōprehenduntur clerici, nisi subiecta materia aliud suadeat vt hīc. In secularibus verò dispositionibus tantū cōprehendunt seculares. ar. c. ij. de consti. l. vj. & in c. a nobis. de sen. excom. Si materia pariter est proportionabilis istis & illis: & lex promulgat ab habēte potestātē super vtriusque, satis puto, quod comprehendat oēs iudices. ar. in c. Canonū. de cōsti. & hoc no. propter statuta facientia mentionē de iudicibus simpliciter. ¶ Secunda gl. querit qui cōprehēdant hīc appellatione minorū, qui nō possunt distingui à iudice seculari. Rndet, quod possunt comprehendere scholares siue ecclesię deferuientes deputati ad eius obsequium. & c. Inquātū dixit de scholaribus habuit fortē respectū ad quādam ecclesias, maximē in Alemania vbi sunt scholares seruientes ecclesię, & addiscētes, vt clerici: in c. j. de cō. mis. Vin. videtur intelligere de ianitoribus ecclesiarū, seu de illis minoribus, qui sunt deputati obsequio

¶ Iudex secularis, si clericū per se distringit, & condēnat, excomunicari debet. hoc dicit. Duo facit. Primō prohibet. Secundō adiungit pēnā. ibi, quod si. ¶ Not. primō ibi, clericū vllum & c. quod quisque clericus in quocūque ordine constitutus gaudet priuilegio fori, vt nō possit distringi, vel condēnari per iudicē secularē. Cōcor. c. cū nō ab hoīe. §. ti. proxi. Et cū hic prohibeat indistinctē facultas distringēdi, vel condēnādi, inferit quod etiā per viā recouentionis hoc fieri nō potest: de quo plenē dixi in c. at si clerici. tit. proxi. Itē cū indistinctē prohibeat de quocūque clerico, inferit idē esse in clericis cōiugatis: i. eis tūc dic, vt leg. i. c. vno. de cleri. cōiug. l. vj. ¶ No. secundō, quod iniuria facta clericis vtrā facta ecclesię Dei, fungunt eū clericis legatiōe Dei. ij. q. vij. c. accusatio. in fi. vbi dicit tex. quod iniuria eorū ad Christū ptinet, cuius legatiōe fungunt. de hoc tūc dic, vt dixi i. c. cū venissent. de iudicijs. ¶ No. excomunicatū dici ab ecclesia sequestratū: & hoc ideo: quia ab ecclesia separatus est. xxiij. q. iij. c. certū. Ex quo inferit excomunicatū ab ecclesia posse & debere repelli. ad hoc. xxj. di. c. clericos. in verbo, infideles. & xxv. di. c. perlectis. facit. c. nū. de sent. excō. per locū à speciali. ¶ Vltimō no. inquātū dicit de distringēte, quod excomunicatus potest iterum excomunicari. Nā ex districōe clerici inducit excomunicatio. xvij. q. iij. c. si quis su

a ¶ Perpetuo. Adde videndum quoddam consilium in consilio Abba. conf. xv. & vide Calde. consi. pe. de reg.

b ¶ Velit indistincte. Tu pōdera, quia illa gl. videt verior: & pbat. ex. l. & ij. C. de epi. & cle. Bal. tenet in. l. j. Scdō pbat. privilegiū datū clerico: idēo dat famulo: qā seruit clerico. sed ista rō habet locū, siue seruiat ad tēpus siue seruiat. ppetuo. vide Bal. in. l. si nō plures. C. de sacrosan. eccl. vbi dicit, qd privilegiū datū clerico videtur datū ecclēsie ita privilegiū datū filio respectu patris videtur datū patri: & ideo dicit si reuocantur oīa privilegia Titij videtur reuocatum privilegiū filiorū. vide ibi. Itē hoc pbat. i. c. fi. de of. archi. negat qd sit casus specialis fauore episcopi. Ioan. de Imol. sequit gl. Andrā. Barba.

SEBA. SAPI.

c ¶ Familia clericorū. Gnaliter hoc pcedit, quod privilegium concessum personæ extenditur ad familiares: vt not. in authenti. habita. C. ne si. pro patr. Abba. in. c. quanto. in. ij. not. de censu. Alexan. in. l. si finita. §. si de vestigialibus. colū. iij. vers. circa secundum. ff. de damno infecto. Circa vero familiam clericū vide Bald. in. l. j. C. de vxor. mili. vbi dicit, quod gaudent famuli necessarii: scilicet in non necessariis. & secus etiam in familiari licentiatō, vide etiam Maria. foci. in. c. j. colum. x. in. xvij. declar. supra eodem vbi ponit quid de famulis conductitiis, & non perpetuis.

d ¶ Vxorē cler. ad de Petr. de ancharan. consilio. exc. vij.

SEBA. SAPI.

e ¶ Contraria opi. Vide do. Maria. foci. in. c. j. col. x. n. xvij. declar. §. hoc ti. **f** ¶ Nullo gaudet privilegio. Quo ad vxorem clericū. Io. de imo. hic sequit gl. licet. d. Ant. hic urantur cū Io. an. Et pōdera qā ista distinctio. d. Abb. nō videt militare, quādo vir est assumptus ad sacros: quia tūc vxor nō cohabitāt secum: in quo releuatur vir propter vxorem: qā ex psona mariti gaudet illo privilegio, & iura qā hic alle. d. Abb. pcedūt in muliere cohabitātē cū marito qd nō procedit in casu isto. Andrā. Barba.

ZACHARI. ¶ Adde quid in concubina clericū, an gaudeat privilegio fori: Tu dic post Ro. singu. suo. del. xij. incip. licet vxor, qd sic alleg. duas glo. no. alteram. xxxij. dist. in. c. eos qui. & secundam. xj. q. j. in. c. clericum. dat rationem, de qua hic. §. quā cum sit de familia clericū, sequi-

tur forum eius. lxxxix. dist. in. c. indicatum. Legistā habent text. in. l. ij. C. de epi. & cler. & in proce. forum. qd facit ad apost. Andrā. Barba. in ver. velit indistincte. §. proxi. de quo per doc. & maxime Moder. in. l. cum quādam puella. ff. de iurisd. om. iudi.

Anto. Francisc. ¶ Ad ea, quā hic dicuntur de vxore & concubina cleri-

ci, an gaudeat privilegio clericū. Primo de vxore dicas qd si clericus est talis, qd ipse non obstat qd si clericus, gaudet privilegio clericali iuxta text. in. c. vnico. de cler. coniuga. lib. vj. ipse vxor etiam gaudebit tali privilegio: alias autē nō posset dici vxor, iuxta materiam tituli. de cler. coniugatis. & maxime in. c. diuersis fallacis. **f** ¶ De concubina autem dicas vt plenē tract. in. l. cum quādam puella. hic alleg. Concubina autem laici non sequitur forum concubinarij. vt in. l. de iure. in. ff. ad muni. & habetur per Spec. in titu. de compe. iu. adi. in. §. j. in vers. xliij. **g** ¶ Et adde, qd clericus concubinā retinere non pōt. l. eū qui. C. de epi. & cler. & in auth. de mona. & §. si quis autem. & habetur per Bart. in. l. & si contra. C. de nup. & vide text. in. c. nullus. xxxij. dist. & in. c. prater. ca. di. & i. c. vestra. de coha. cleri. & mu. Imōsi publicē retinet debet priuari bñficiis. & eodem mō si occultē, vt i. cā multis. de etat. qua. & p. d. Abb. i. c. ex parte. de ressi. qd dicit Bar. pcedere, et in clericis in minoribus constitutis vt dixit ipse in. l. in concubinato circa mediū. ff. de concu. Nunqd autē concubinator sit pmissus de iure ciuili, no. in. l. j. & ibi per gl. C. de concu. & in. l. an concubinato. p. alleg. vbi per Bar. in. j. q. Et cōcluditur, qd sic. & ideo dixit Bald. in. l. i. cū. C. de cōdi. infer. qd morari cū concubina nō est turpe: dū tamē interueniāt ea qd requirunt ad hoc vt concubinator dicatur esse pmissus, etiā de iure ciuili. vt qd Bal. i. l. j. ff. de concu. & p. eū dē in addi. Spe. in. ti. de suc. ab inte. i. ver. natura. filij. **g** ¶ SEBA. SAPI. ¶ Privilegio fori. De hoc tamē posset dubitari: qā privilegiū fori qd sequit vxor ex persona mariti est ratio vnionis matrimonialis. l. cū quidā. in prin. ff. de iurisd. om. iu. c. hāc imago. xxxij. q. v. nisi dixeris, qd licet separatur thorus, tamē consistit matrimoniu: vt not. Abb. in. c. pe. in. ij. not. j. de cōuer. coniu. & cōmunicant aģiones & possessiones. c. martinus. vbi Abb. de cōgna. spiri.

ci, an gaudeat privilegio clericū. Pri-
mo de vxore dicas
qd si clericus est ta-
lis, qd ipse non ob-
stat qd si clericus,
gaudet privilegio
clericali iuxta tex.
in. c. vnico. de cler.
coniuga. lib. vj. ip-
se vxor etiam gau-
debit tali privile-
gio: alias autē non
posset dici vxor,
iuxta materiam ti-
tu. de cler. coniu-
gatis. & maxime
in. c. diuersis falla-
cis.

¶ De concubina
autem dicas vt ple-
nē tract. in. l. cum
quādam puella.
hic alleg. Concu-
bina autem laici
non sequitur fo-
rum concubinarij.
vt in. l. de iure. in
ff. ad muni. & ha-
betur per Spec. in
titu. de compe. iu.
adi. in. §. j. in vers.
xliij.

¶ Et adde, qd cleri-
cus concubinā re-
tinere non pōt. l. eū
qui. C. de epi. &
cler. & in auth. de
mona. & §. si quis
autem. & habetur
per Bart. in. l. & si
contra. C. de nup.
& vide text. in. c.
nullus. xxxij. dist.
& in. c. prater. ca.
di. & i. c. vestra. de
coha. cleri. & mu.
Imōsi publicē reti-
net debet priuari
bñficiis. & eodem
mō si occultē, vt i.
cā multis. de etat.
qua. & p. d. Abb. i.
c. ex parte. de ressi.
qd dicit Bar. pce-
dere, et in clericis
in minoribus con-
stitutis vt dixit ipse
in. l. in concubinato
circa mediū. ff. de
concu. Nunqd autē
concubinator sit p-
missus de iure ciui-

li, no. in. l. j. & ibi per gl. C. de concu. & in. l. an concubinato. p. alleg. vbi per Bar. in. j. q. Et cōcluditur, qd sic. & ideo dixit Bald. in. l. i. cū. C. de cōdi. infer. qd morari cū concubina nō est turpe: dū tamē interueniāt ea qd requirunt ad hoc vt concubinator dicatur esse pmissus, etiā de iure ciuili. vt qd Bal. i. l. j. ff. de concu. & p. eū dē in addi. Spe. in. ti. de suc. ab inte. i. ver. natura. filij. ¶ SEBA. SAPI. ¶ Privilegio fori. De hoc tamē posset dubitari: qā privilegiū fori qd sequit vxor ex persona mariti est ratio vnionis matrimonialis. l. cū quidā. in prin. ff. de iurisd. om. iu. c. hāc imago. xxxij. q. v. nisi dixeris, qd licet separatur thorus, tamē consistit matrimoniu: vt not. Abb. in. c. pe. in. ij. not. j. de cōuer. coniu. & cōmunicant aģiones & possessiones. c. martinus. vbi Abb. de cōgna. spiri.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

^a ¶ Poenitentialibus. Ade Cal. confi. vij. de iudi.

^b ¶ Per. c. aliud. Tu pondera quia. c. aliud. dicit petat iudiciū ecclesiasticū modò si violatur regula vt actor sequatur forū rei: vt ibi: idè illud est qd poenitens est sub protectione ecclesie propter hoc cōueniet laicū coram ecclesiastico. ergo multò fortius conuenietur ipse coram ecclesiastico. ar. auth. multò magis

C. de fac. san. eccle. And. Barba.

^c ¶ In eremitis. Qd hic dicit de eremitis pondera qd habent certū habitū vt videm⁹. & adherent religioni licet nō sint religiosi & honestè viuūt. facit c. j. de post. prælatus. vbi veniūt adherentes. Adr. Barba.

^d ¶ Eremitam. Ad de videndū Ant. de bu. cōfi. xj. Andr. Barba.

ZACHARI.

^e ¶ De rectoribus hospitaliū. adde an dicantur persone ecclesiasticæ. Bald. in addi. ad spe. i. tit. de sta. mo. an rusticus. & in spe. in. §. ij. ver. xxxvj. Car. in cle. ij. q. xj. de pben. gl. in. c. quisq. xij. q. iij. & Alex. plenius qd p aliquē i. l. ff. de iure i. mu. Anto. Francif.

¶ De huiusmodi hospitalarijs an ffaudeāt priuilegid clericali. Dicas primò qd hospitalia subsunt epō vt i. c. inter dilectos. de do. & in. c. ad hæc. de reli. do. & cle. qd cōtingit. eo. titu. & adde qd prior hospitalis exēpti est exēptus & si sit laicus: vt per Bar. in. l. qd cōstitutū. de test. mil. qd dicit esse notādū de quo tñ an hospitalarij & templarij sint exēpti habet per glo. & doct. in. recepimus. de priui. & ibi Inn. tenet qd sic. in glo. ma. & vide que habent in. c. ad abolendā. de hæreti. & an tales hospitalarij gaudeāt priuilegio clericali. vide oīno d. d. Car. i. cle. p. literas. de pben. & tene mēti qd tales hospitalarij dicunt Deo deuoti vt i. c. si quis. vt ibi per gloss. xxij. distin.

^c ¶ S E B A. S A P I.

^f ¶ Vtunt cōiugio. An statuto laicorū ligent hospitalia. vide Abb. in cōfi. xxvj. inci. videt qd sit. in. j. vol. Ant. d

cebant secum vxores suas: vt ibi not. ¶ Quæ ro quid de poenitentialib⁹. an sint de foro ecclesiæ. do. Ant. qd sic per. c. aliud. b. xj. q. j. Ego dico qd illud. c. solū probat. qd poenitētes alios possint cōuenire in iudicio ecclesiastico. Non em̄ dicit qd necessariò sint cōueniēdi in foro eccle. Et hoc expressè videt velle Inn. in. c. significatibus. de offi. dele. vbi dicit qd poenitētes & aliæ miserabiles persone sunt sub protectione ecclesie: vt super iuribus suis possint adire ecclesiasticū: ne ab alijs inquietent. lxxxvij. distin. per totū. Sed si aliquis vellet tales cōuenire corā seculari iudice. nō pnt excipere. qd debet corā ecclesiastico cōueniri: sed si grauent corā seculari: tūc benè pnt habere refugiū ad ecclesiasticū: qd nō. Nō enim iteruenit aliquis actus. qui habuit istos eximere à iurisdictione Imperatoris: alias de facili euacuaretur iurisdictione Imperatoris. & facit dictū In. in præall. c. ij. de ma. & obe. ¶ Et ex hoc infertur. quid dicendū in eremitis. c. gl. in c. nulla. xcij. dist. & in. c. qui verè. xvj. q. j. tenet qd sunt sub epō. in cuius territorio sunt. Idè videt velle In. in. c. cū monasteriū. de ele. & dicit eremitā esse personā ecclesiasticā. et Archid. in. c. vno. de exce. præ. li. vj. vbi dicit quod est religiosa persona. cōtrarium tenet Laurè. & Io. de lig. in cle. per literas. de præb. sicut enim tales ex vtero matris processerūt laici: ita & in eodē statu cēsendi sunt. ex quo nō interuenit alius actus eos eripiens à iurisdictione Imperatoris: qui est duplex videlicet receptio ordinis. & cōuersio ad aliquā de religionibus approbatis: vt in. c. fi. de reli. do. & xvij. q. iij. c. si quis suadete. de sent. excōmu. c. nō dubiū. cū simi. Et hoc dictū verius videtur de iure. licet primū equius. isti enim eremite nō habent certā regulā: nec sunt obligati ad standū ibi: sed sola volūtate tenentur. & sunt sicut locustæ. que nō habet regē: vt dicit gl. in præalle. c. qui vere. vnde absurdū videt. vt sola voluntate possint se eximere à iurisdictione Imperatoris & redire quando volūt. et pro hoc optime. xij. q. j. c. duo sunt genera. & satis est. qd hoc iure nō probatur.

¶ Et ex his inferit etiā ad aliā quēstionē. qd de rectoribus hospitaliū. qui vtunt cōiugio & habet ppiū: licet aliqñ portet aliqd signū in veste: puta crucē. vel qd simile. Ioā. de li. Lau. in præal. cle. per literas tenet qd nō gaudet priuilegio ecclesiastico: nec in psonis eorū nec in proprijs bonis. rōnibus ante dictis quia nō sunt clerici: vel cōuersi. Hosti. in summa de re. §. j. vers. qd de rusticis. videt distinguere. qd aut isti edificauerūt hospitalia propria auctoritate. & nō gaudet aliquo priuilegio: aut cū auctoritate epī. tunc secus. quia tūc videt religiosę psonę. sed videt in fi. hoc dictū restringere. qd promiserūt in manibus episcopi castè viueret. & vxore mortua aliā nō ducere: ac proprijs renuntiauerunt. Tunc enim satis potest teneri hæc opi. Hosti. quasi videantur conuersi: aliās istis nō interuenientibus sequor primum dictū. hæc etiā faciunt

but. in confi. xl. inci. nulla est dubitatio. Alex. in cōfi. ccvij. incip. statutis accurate perspectis. in. ij. volu.

^g ¶ Tertij ordinis. vide in ista materia quæ late scripsi in. c. causam quæ. in nu. ij. s. titu. j. Aenæ. falco.

^h ¶ Milites sanctę Marię. adde Abb. cōfi. cv. s. alleg.

^g pro fratribus & sororibus tertij ordinis. & qd dicuntur fratres de poenitētia. Itē pro istis fratribus. qui dicuntur milites sanctę Marię. seu fratres gaudētes. Nā tenet Bar. in duob⁹ locis. qd gaudet priuilegio fori: & qd sup hoc vidit aliqua cōsilia: vt ipse not. in. l. j. ad fin. ff. de pœ. & meli⁹ in. l. semper. §. fi. de iure immu. & sequitur hic do. Ant. & et Pau. in cle. cū ex eo. de sen. excom. & dicit ibi Io. de lig. p hac parte extēse cōsuluisse. Cōtrariū tenet ibi tenet ibi Lau. & eius dictum sequēdo cōsuluit Fede. de se. cōfi. cxlv. Mouetur. quia licet isti habeāt quēdā modū viuēdi à papa approbatū. nō tamē sunt veri religiosi vt nō. i. d. cle. c. cum ex eo. & in cle. j. de reli. do. cū nō profiteant tria substantialia regulę. nec dimittant vxores: nec sint clerici: de quo aliquid in Spe. de statu mo. §. j. ver. xxxvj. Et hæc opin. videt mihi verior. licet præcedēs sit æquior & tutior. Nā si status eorū cōsideret. pl⁹ videt accedere ad vitā laicā qd ecclesiasticā. Cū em̄ sint tria substantialia cuiuslibet religiōis. s. paupertas. castitas. obedientia. de sta. reg. c. cū ad monasterium. isti non seruant primo omnino castitatē. seu continentiam cum habeāt vxores: nec paupertatē. cū habeant propriū: nec omnino seruare possunt obedientiā. qui cum habent vxores: nō habent oīno potestatem sui corporis. de cōsan. & affi. c. non debet. Vnde in eis cithara cū Psalterio. i. vita actiua cum contemplatiua malè cōcordat: vt dicit tex. in. c. diuersis fallacijs. de cleric. coniuga.

Ergo cum accedant potius ad statum laicalem quā ecclesiasticum debent censerī laici: cum mixtum attribuatur simplici vbi magis incalescit. ff. de sta. ho. l. g. ritur. & iij. q. iij. cap. si testes. §. Hermaphroditus. & optimè facit text. in ca. duo sunt genera. xij. quæstio. j. vbi dicitur duo esse genera Christianorū: vnum quod est mancipatum diuino officio & deditum contemplationi. & orationi & ab omni strepitu temporalium rerum cessare conuenit: vt sunt clerici & Deo deuoti scilicet conuersi & c. Sed isti non possunt dici clerici. ex quo non habent ordines: nec plenè conuersi sicut requirit illa litera: cum non sint dediti contemplationi & orationi: sed inuoluunt negotijs secularibus magis qd ecclesiasticis. ¶ Ex his cōcludo qd dicendū de istis fratribus. k. qui appellantur Iesuati. l. qui incedunt discalciati & portant caputium album. & conformant se in vestimentis. Non enim debent gaudere tali priuilegio fori: quia non sunt clerici: cum non recipiant ordines: nec sunt veri religiosi. cum non profiteantur illa tria substantialia: imò nullum substantiale promittunt. Et si hodiè inde aliquis exiret: posset contrahere matrimonium & habere proprium. Et quia cum sint nati laici: nec interuenit aliquis actus eos eximens à iurisdictione Imperatoris: vt ordo & plena conuersio: debent adhuc laici reputari: vt supra dixi. Aliās esset in optione cuiusq. se eximere à iurisdictione

ⁱ ¶ Veri religiosi. Vide Io. cal. in eius cōsilijs vbi cōsuluit nō esse sub foro ecclesiastico tenet. d. Pet. de anc. i. d. cle. co. vide qd hic dixit i. recollectis. sed pōdera. c. duo sunt genera. xij. q. j. vbi dicit qd dediti cōtēplationi & orationi & diuino offi. sunt sub foro ecclesiastico: sed substituti hui⁹ gaudet isto foro. ergo. Andr. Barba.

^k ¶ S E B A. S A P I.

¶ Fratrib⁹. De istis Iesuatis an eorū religio sit approbata. vide Abb. in cō. lv. inci. in qōne qd vertitur inter fratres sancti Franci. col. xij. vbi tenet esse approbatā eorum vitam non vt religiosorū sed vt viuētū laudabiliter. & ad hoc vide qd alleg. Fel. in. c. ecclesia san. Mariæ. col. j. s. de cōsili. vbi declarat nunqd huiusmodi personę dicantur religiosę.

^l ¶ Iesuati. Adde Ant. de but. cōfi. alleg. xix.

ANTO. FRAN.
Circa istos Iesuatos. dicas quod nō sunt religiosi neq. gaudent priuilegijs ecclesiasticis vt p do. Abb. in. c. nullus. de for. cōpe. quod tamen nō puto trāsire sine dubio propter multa priuilegia qd habet ex quibus videntur haberi pro personis ecclesiasticis. de quo plenius dicitur in. d. c. nullus.

etione sui iudicis, & redire qñ vellet: imo nescio si dicā ipsos pec-
care mortaliter, cū veniūt cōtra prohibitionē. c. fi. de reli. do. & c.
vñici eodem titul. libro. vj. vbi distinctē præcipitur, ne quis no-
uam religionem inueniat: sed quicunque ad religionem con-
uerſi voluerit, vnam de approbatis assumat. Vnde isti trans-
grediendo prohibitionem sic solenniter, & ex causa factam in-
currunt nō modicum peccatum. arg. in. c. ij. de maio. & obediē. &
xiiij. q. j. c. qd præcipit. & qd no. in. c. generali. de elect. lib. vj. Et sic
non video quō ex eodē facto mereantur poenā ratione transgres-
sionis, & priuilegiū fori: cū propter peccatū fortius perdat pri-
uilegium iam quæsitum. ne cle. vel mona. c. ij. & xj. q. iij. priuile-
gium. & de do. post diuor. resti. ca. & si necesse. Et hoc credo verū
licet do. Anto. teneat oppositum: quē quādoq; in transcur. lectio
num fui secutus. & mouetur, quia tales se constringunt multis di-
sciplinis. Item eo, quia ambulant discalciati possunt dici in sta-
tu poenitentium, qui sunt sub ecclesia. xj. q. j. c. aliud. Ad hoc enī
respondeo: primō q; poenitentes non gaudēt priuilegio fori: vt. s.
dixi. Item & forti⁹ isti nō stāt simpliciter in statu poenitētię: imō
sub vmbra quadā religionis. vnde appellant se fratres: & in habi-
tu & in dormitorio & in refectorio & in alijs procedūt tanq; reli-
gi osi. Et iste ordo cū non sit approbatus & expresse prohibitus
inducit cōfusionē quandam ex nimia varietate religionū. Et pro
hoc vide bo. tex. in. c. perniciosam. xvij. q. ij. & gl. in. c. fi. xij. q. vlt.
Et de hoc vide hodie extraua. lo. xxij. quæ incipit: Sancta roma-
na. quæ profert excōicationis sententiā cōtra assumētes nouæ re-
ligionis habitū, & cōstruentes sibi loca nouæ cōgregationis, seu
iam constructa recipientes. & eadē snia afficit prælatos, qui præ-
ter sedis Apostolicæ auctoritatem ad talē viuēdi ritū cōcedunt.
Et vide de istis Iesuatis qd plenē dixi in opere consiliorū cōfi. lv.
¶ Vidi nuperrime, q; papa Martinus quintus cōcessit eis, vt vsq;
ad beneplacitū sedis apostolicę possint licitē in suo statu perma-
nere: de quo satis latus fui: cum sint hoīes bonæ vitę. Et per præ-
dicta possunt decidi multæ aliæ qñes similes: vt de disciplina
tis^a & similibus. ¶ ¶ Glo. iij. opponit, q; etiam cū permissione
12 episcopi nō possit secularis distringere & cōdemnare clericū: vt
in. c. significasti. eo. Sol. hoc arg. vacat à contrario sensu: quia re-
peritur contrariū in iure. vel solue aliter scdm doct. & primō q;
potest intelligi de pontifice. s. papa. nam cū eius permissione pos-
set: vt in. c. Menam. ij. q. v. & ij. cum deuotissimam. & qd dixi in
c. ij. s. tit. prox. Vel in arg. hīc à cōtrario referē ad minores eccle-
siæ & nō ad clericos: vel quartō intellige q; pnt cōdēnare de con-
sensu epī. i. ad cōdēnandū adducere. de sen. exc. vt famę. Vel qntō
poterūt ex delegatione epī cōdēnare in cā merē ciuili, iuxta no. in
c. ij. s. tit. prox. ¶ Opp. q; imō clericus possit p secularē cōdēnari
ar. eorū, q; no. in. c. at si clerici. s. tit. prox. & iij. q. viij. c. cuius i agē
do. gl. iij. rndet q; illud procedat in cā recōuētionis. Tu dicvt ple-
nē dixi in præalle. c. at si clerici. Item fallit scdm doct. in cā feudali.
vt in. c. verū. eo. Sed intellige vt dixi in. c. ceterū. s. eo. & de mate-
ria dic, vt no. i. c. cū nō ab hoīe. s. de iudi. vt no. xxij. q. v. princeps.
13 & xj. q. j. in sum. & c. clericū nullus. ea. cā & q. ¶ ¶ Vlti. quæro,
b an isti sint excōicati ipso iure, an per sententiā. gl. vlt. dicit q; per
c sniam. & allegat cōcor. in qbus patet q; p hoc verbū sit, c nō iferē
snia ipso facto: sed canō ferēde sniæ. Et in hoc no. istū tex. iūta gl.
& licet doct. hīc trāseāt cū ista glo. tñ gl. est in cōtrariū in. c. qd q;
de hære. lib. vj. q; vult q; p ista verba sit excōicatus ferē excōicatio
ipso facto. & solet illa glo. cōiter teneri. & ad istā gl. dic q; pcedit
qn p alia iura patet, q; nō auferat ipso iure. Nā excōicatio inferē
ex directione personæ in. c. nuper. de sen. excō. nō aut ex actu iu-
dicādi: vnde intelligunt verba secūdū subiectam materiam. & di-
cam aliquid de materia. eo. c. si diligenti.

SVMMARIVM.

- 1 Forum quis sortitur ratione rei, vbi sita est. 4.
- 2 Delegatus principis potest subdelegare.
- 3 Cause quo casu possunt delegari ultra duas dietas à prouincia delegatis
- 4 Ratione delicti quis sortitur forum.
- 5 Archiepiscopus non habet iurisdictionem in personas, neque in res exi-
stentes in diœcesi sui suffraganei.
- 6 Iudices si litigant super limitibus prouinciarum, quid fiet.

a ¶ Disciplinatis. Adde eundem consil. xxxj.
b ¶ Vltimo quæro. Vide glo. in. c. si q; ex clericis. de vi. & ho. cle. q; dicit p
sniam. vide ibi doc. cōtra istā gl. in tex. in. l. j. C. de secū. nup. vide ibi Bar.
Andr. Barb.

c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Verbū sit. Vide Bal. in. l. j. C. de sec. nup. vbi di-
cit q; ista verba in-
famis sit, sunt latae
snie. & illud dictū
ad propositū alle.
Feli. i. c. Rodolph⁹
cō. xxj. vex. sit ex
cōicat⁹. s. de resc.
vbi dicit q; ista ver-
ba excōicatus sit,
importat ipso fa-
cto. limitat tñ, vt
hic per Abb. nisi
proferat in mate-
ria, quæ palia iura
inducat excōica-
tionē p sniam. &
ad hoc dicit gl. hic
singularem.

CAP.

III.

Anè. ¶ ¶ Ratione rei de
qua agit sortit quis
forū. Ita cōiter summat. Vel
sic magis specificē: ep̄s rōnerei
cōuenit corā archiepiscopo,
in cuius prouincia res sita est. ¶ Casus litera-
lis. Querebat à dño pa. Si duo ep̄i diuerfarū
prouinciarū super aliqua possessione, vel loco
adinuicē cōtendāt: quis sit eorū iudex. & re-
spondet, q; ille primas, vel patriarcha, vel ar-
chiep̄s in cuius iurisdictione est locus, de quo
cōtendūt, cognoscat vel det iudices, q; cām di-
rimant. B. ¶ No. primō q; appellatione pri-
mat̄is, venit aliqn archiepiscopus: vt hīc. tñ
propriē venit patriarcha, vt in. c. j. & ij. xcix.
dis. & de hoc aliquid infra. ¶ ¶ No. ij. habentem
potestātē cognoscēdi habere potestātē
delegādi. ad hoc. c. vt litigantes. de offi. or. lib.
vj. & in. l. vna. C. qui pro sua iuris. & hoc i or-
dinario & delegato à principe. Quid aut in
delegato inferioris à principe, vide glo. in. c.
3 is cui. de offi. dele. lib. vj. ¶ ¶ Opp. & videtur
primatem nō arctari ad delegandū: imō per
se cognoscere pōt, ex quo est i sua prouincia
vt in. c. dilecti. & in. c. si j. eo. & l. fi. C. vbi in rē
act. Sol. glo. j. intelligit, q; debet delegare qñ
non potest, vel non vult per se cognoscere.
Vel secundū Vin. intellige quādo primas est
remotus à partibus vltra duas dietas: tñ da-
bit iudices propinquiores: nisi impediāt ex
iuxta causa: puta, quia subditi suffraganeorū
nolunt recipere. s. de offi. ordina. c. pastoralis
& hoc dicit do. Anto. notandū. Extendit enī
iura loquentia de dietis ad inferiorem dele-
gantem à papa. Ego hoc dictū Vin. nō puto
verū: quia quādo iudex vult cognoscere ra-
tione rei sitæ in eius territorio non habetur
respectus ad numerū dietarū. Sicut enī rōne
cōtractus, potest cōueniri in loco cōtractus
quantuncūq; distet à domicilio partium: vt
in. c. dilecti. eo. & ar. in. l. cōtraxisse. ff. de act.
& obli. ita ratione rei sitæ: cū ista equiparen-
tur. eod. c. fi. Ad hoc tex. in præalle. l. fi. C. vbi
in rem act. q; loquitur indistinctē, & qd not. in
c. dilecti. eo. Et allego ad hoc tex. expressum
maximē iuncta glo. in verbo, eadē. & qd ibi
not. docto. in. c. ex parte. eodē. Et idē dico in
iudice domicilij, vt non possit causas delega-
re extra suā diœce. vt in capi. vt litigantes de
offi. ordina. lib. vj. nisi interueniant consen-
sus partiū: vt ibi. Et sic constitutio de dua-
bus dietis, non potest sibi locum vendica-
re in inferioribus: cum non potuisset in-
uitis partibus causam delegare extra eorum
diœces. Et si esset iudex ratione rei, & vult
cognoscere per se: tunc vt. s. dixi, non sit cō-
putatio dietarum. si verō vult committere:
tunc secus si præsupponimus litigātē mul-
tū distare à loco rei sitę: cū hoc tēperamēto
intellige, qd dixi in. c. si. tit. prox. ¶ ¶ Glof.
ij. colligit ex text. q; sub illo iudice agere de-
bet actor in cuius diœ. sita est res. Goff. intel-

cit q; ista verba in-
famis sit, sunt latae
snie. & illud dictū
ad propositū alle.
Feli. i. c. Rodolph⁹
cō. xxj. vex. sit ex
cōicat⁹. s. de resc.
vbi dicit q; ista ver-
ba excōicatus sit,
importat ipso fa-
cto. limitat tñ, vt
hic per Abb. nisi
proferat in mate-
ria, quæ palia iura
inducat excōica-
tionē p sniam. &
ad hoc dicit gl. hic
singularem.

ZACHARIAS.

d ¶ Et delegato à
principe. Ego am-
plio idē possede-
gatū p cōsulis, vel
ad vniuersitatem
causarū vt no. Bar.
in. l. legatus. ff. de
offi. procō. & lega.
& i. l. more. co. iij.
& in. l. solet. de iuri.
om. iud. Idē in. l. fi.
ff. de offic. eius, cui
man. est iuris. Bal.
in. l. a iudice. & ibi
Gul. de eug. & re-
mis. in apost. Celi
ad eū ibi. C. de iu.
doct. post gl. in. c.
cū cām. j. de ap. po-
fui aliqd in apost.
ad istū. in. c. q; rēti. i
fi. in apo. in versi.
credo q; habeat. s.
de offi. & po. iubi.
deleg.

e ¶ Puto verū. Vi-
de q; dixi in. c. dile-
ctus. el. ij. de rescri.
vbi sequor. d. Vin.
cōtra do. Abb. Et
dico quō loquunt
iura allegata hic p
do. Abb. & ad gl.
in. c. ex pte. B. rō.
q; non fuit oppo-
sitū. & dico, q; pro
dicto Vin. est cas⁹
l. cū post sniam. C.
de appel. vide do.
Petr. in. c. nōnulli.
de rescri. in princ.
& in. c. cū te. de re
iud. & in. c. finē li-
tib⁹. de dolo & cō-
tu. Andr. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ligit, q̄ sit in optione actoris, an velit reum cōuenire coram iudice rei sitae: an corā iudice domicilij. vnde supplet text. vel in cuius diēce. quis habet domicilium: vt not. in p̄al lega. l. fi. C. vbi in rem act. Host. tenet cōtrarium. Nam secundū eū facile erat hoc inferre, si hoc intellexisset. de deci. c. ad audientia vnde per hoc videtur semper agendū coram iudice, sub quo sita est res^a. Inn. in. c. dilectus filius. §. de rescrip. sequitur opi. Gofr. & idem Io. cal. hic. est cōmunis opi. vt no. in p̄alle. l. fi. & not. j. eod. c. vltimo.

Additio. ¶ Et in. c. dilecti. eo. & in his tribus iuribus proxime

allegatis est glo. ordinaria de hoc. Nam aliās forū domicilij superflueret, si ratione rei, q̄s esset cōueniendus necessariō, vbi res sita est. Nam idem esset ratione contractus & ratione delicti: cū ista parificentur j. eod. c. dilecti. & simi. Ad istū text. potest dici, q̄ habuit respectū ad id qd cōiter fieri solet. Solet enī reus cōueniri, vbi res sita est. Sed circa hoc q̄ro, quid si ista res sita esset in diēce. alterius ep̄i à litigantibus: nūquid cōueniatur coram ep̄o rei sitae: an verò tantū corā archiep̄o po, in cuius prouincia sita est res. Do. Anto. videtur hīc intelligere in quodā notabili qd tantū corā archiep̄o. ^b Colligit enim ex text. q̄ ratione rei sitae non subijciū quis iudici in ferioris gradus: & sic ep̄s nō subijciū ep̄o: sed archiep̄o tantū. Sed hoc dictum oīno puto falsum: quia ep̄s in diēce. alterius reputat priuatus: vt in. l. iii. ff. de offi. p̄si. ¶ Vnde si ibi deliquit pōt per ep̄m illius diēce. puniri: vt no. c. j. de rap. & in. c. ij. de cōsti. li. vj. & iij. q. vj. in summa. & c. j. & licet ibi dicat glo. q̄ fallit ratione possessionis: hoc tñ non est verū per supradicta: quia si pōt cōueniri per ep̄m delicti fortius poterit sup re in eius diēce. sita iudicare. Vel saluando gl. p̄dictā iij. q. v. in. sum. dic q̄ habuit respectū ad primū in eo qd supra dixerat: qd reus debet cōueniri corā iudice suo: aliās actor trahēs punitur. Fallit scilicet, vt nō puniat, si ratione possessionis, vel cōtractus, vel delicti trahit eū ad aliū iudicē. s. ad iudicē rei & c. quasi innuat q̄ iste nō est proprius iudex: nō tñ per hoc sentit, quin corā iudice domicilij possit cōueniri: vel q̄ non possit cōueniri corā archiep̄o po, in cuius diēce. sita est res, rōne rei sitae. ¶ Vñ intellige text. dupliciter. Priō q̄ res erat sita in diēce. archiep̄i, vel primatis. Secūdo q̄ appellatione primatis venit hīc largo modo sumpto vocabulo, quilibet ordinarius ecclesiasticus hñs territorium. dicitur enim primas, inquantū ibi primus p̄sident. Nam & archiep̄s nō pōt dici p̄prie primas. & tūc hāc decretalis est clara: sed verbū prouincia. positū in tex. facit vt melius referatur ad archiep̄m. Vel intellige tex. in tertio quando cōtendūt de re quā quisq̄ ep̄orum dicit esse in sua diēce. ar. in. c. j. de relig. domi. certumq̄ est, q̄ si sita sit in prouincia vnius archiep̄i: tūc ille archiep̄us esset iudex, licet contendētes sint diuersarū prouinciarū. Et quia fortē nemo possidebat rem illā: vel quilibet dicebat se possidere & sic non apparebat quis esset actor, vel reus: imo non fecit mentionē de iudice domicilij, sed de archie-

piscopo, in cuius prouincia erat res, vt ipse de cuius iurisdictione nō dubitabat. Rōne rei, deberet occurrere & lites p se vel p aliū diffinire. ar. in. l. equissimū. ff. de vsufr. & facit hoc ad supradicta. ¶ Sed dubiū est, qd si res est in diēce. alterius litigatiū. Doc. nō tā gūt. sed aduerte: q̄a aut est in diēce. rei: & tūc res est sine dubio: quia cōuenit corā archiep̄o prouinciae: quia est iudex ep̄i rei ad minus rōne Metropolitana. de offi. or. c. pastor. Si verò est in diēce. actoris: tūc magis est dubiū, nunqd possit trahere reū ad litigādū corā iudice & Metropolitano suo rōne rei positae in prouincia sua: & puto, q̄ non possit. ¶ Sicut enī archiep̄s nō habet regulariter iurisdictionē in personis existentibus in diēcesi suffraganei: vt in c. pastora. ita nec in rebus. Nisi dicamus, q̄ hoc speciale inducat hoc ca. quod non videt verū quia non video sufficientē specialitatis rōnē. Sed cū hoc casu deficiat iudex rei sitae: q̄a nō in p̄pria causa debet esse iudex, recurrat ad iudicē domicilij ipsius rei: qd pōt: vt. §. dixi. ¶ Quēro dicū primatē rei sitae debere iudicē dare. quid si dubitat de limitibus prouinciarū: videt scdm Hostiē. q̄ vterq̄ causam audire, aut committere debeat. arg. j. de senten. excommu. cum illorum. §. si verò claustrali: vel recurrit ad papam. de offi. delega. c. sanē. ne secundū Io. and. sint iudices in causa propria. Tūm dic melius q̄ imō non essent iudices in causa propria: sed incidenter quilibet cognosceret cū parte contradicēte, an locus, vel res sit in prouincia, vel territorio: seu q̄a hēc sentētia non p̄iudicaret respectu proprietatis alteri p̄lato, qui nō fuit in cā. De quo dic vt plenē no. Inn. in. c. super literis. de rescri. vbi dicā p Bar. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. ¶ Quēro an iudex rōne rei sitae pōt sit excommunicare contumacē. Vin. videtur velle q̄ non. Sed dictū melius, vt le. & no. in. c. romana §. contrahētes. eo. ti. li. vj. & in cle. pastora. j. de re iudi. plenē examinabo materiam in. c. fina. j. eod. ideo hīc omitto.

SYMMARIUM.

- 1 Episcopus si recusatur suspectus a reo, potest causam alteri non suspecto delegare. 18. & eius sententiam executioni mandare. 10. & 11.
- 2 Actor sequitur forum rei. limita, vt hic dicitur. Exceptiones possunt opponi a reo antequam conueniatur.
- 3 Testes examinandi ad perpetuam rei memoriam, coram iudice rei conueniendi examinantur.
- 4 Delegatus a sede Aposto. est ordinarius in loco.
- 5 Delegatus dicitur executor. & ecōtra, sed non in statutis.
- 6 Iudex ordinarius potest vt suspectus recusari de iure canonico. 10. & deputabitur alius iudex. 8.
- 7 Archiepiscopus non succedit suffraganeo recusato, vt suspectus: idem si suffraganeus est negligens.
- 9 Iudex electus ex consensu partium, non pōt recusari sine legitima causa.
- 11 Executor non potest, vt suspectus recusari. Iudex potest suam iniuriam vindicare. 17.
- 12 Iudex recusatus, vt suspectus, an indistinctē det in causa delegatum: & an in tali delegatione requiratur consensus partis & an remittat causam ad superiorem. 13. 14. & 18.
- 15 Negatiua p̄posita verbo potest, importat necessitatem.
- 16 Sententia lata a delegato suspecto retractatur, si postea apparet, & detegitur suspicio.
- 20 Appellatio a subrogato in locū recusati, coram quo ventilabitur.
- 21 Appellatio a delegato vadit ad appellantem.
- 22 Appellari quo casu licet tertio. Iudex committens causam alteri: an videatur suspectus.
- 23 Sententia non parit naturalem obligationem illi, pro quo est lata: licet condemnatus non appellet.
- 24 Delegans vnum articulum causae an cognoscat de appellatione facta ab illo articulo. Renuntians iuri suo super vno articulo causae, nō videtur alijs renuntiare.
- 25 Appellatio facta a delegato episcopi, vtrum possit coram eius vicario ventilari.
- 16 Appellari non potest a sententia vicarij ad eius episcopum. 31.
- 27 Executio sententiae latae a delegato, an fiat ab ipso vel ab ordinario. 29. & 32.
- 28 Delegatus etiam ab inferiore a principe potest mittere in possessionem ex primo & secundo decreto. 32.

Excommunic-

- ^a ¶ Sita est res. Ad de pro hoc qd vo luit Ro. cōfi. ccl.
- ^b ¶ Archiep̄o. Tu vide qd habet in c. cū te. de off. dele. c. ij. de calū. c. pe. de collu. detegen. vide quā remisi ad Bal. in auth. clericus quoque. C. de ep̄is. & cle. & sic videtur. verior doctrina. d. Anto. faciat in simili gl. in l. i. §. veteres. ff. de acquirend. possess. And. Barba.
- ^c SEBA. S API. ¶ Puniri. Vide ad hoc quā scribit Feli. in. c. a nobis. col. j. & ij. vers. ad tertiam questionē de senten. excom. vbi tangit, an delinquens extraterritoriū possit puniri a suo ep̄isco. po.

30 Excommunicatio est mixti imperij.

Vicarius episcopi an habeat iurisdictionem ordinariam.

33 Executio sententiae est meri & mixti imperij.

34 Causa meri & mixti imperij de iure canonico delegantur: & quid sit de iure civili.

¶ C. AP.

III.

Si quis contra.

¶ Hoc. cap. solenniter cōmentauimus primò expedien-

do materiam intrinsecam capi. quæ secundū quod infra apparebit, versatur circa tria: videlicet circa modum & effectum recusationis proponendæ: tam contra ordinariū, q̄ contra delegatū. Scdō erga appellationem à delegato recusato interponendā. Tertiō circa executionē sniæ latae à delegato inferioris à principe. Secūdō principaliter examinaui secundā materiam extrinsecam quæ tendit ad declarationē principij huius cap. cū text. c. generaliter dicat clericum debere conueniri corā episcopo suo: tamen in multis casibus clericus pōt cōueniri corā inferiori: vt not. in. c. quātō. & c. cū ab ecclesiis. de offi. ordi. vt coram prælato ecclesiæ collegiatæ: corā suo abbate monachus & c. Vnde interserui potestatem istorū prælatorum inferiorum: tā circa personas clericorū, quā circa beneficia: & maximè tangēdo materiam monachorū, corā quo sint conueniendi, siue agatur ciuilitè, siue criminaliter. Et de processu contra eos fiendo in inquisitionis via: & de loco, in quo ius reddere debent. Et hæc materia non tractat hīc per doct. nec alibi in vno & eodē loco: sed in diuersis locis sparsa difficultatem non modicā ingerit. iuxta illud qd. s. in procemio habet: sed hīc hanc materiā non explicabo, sed in. c. cū cōtingat. j. eodē. vbi melius cadit, & hic tantū dicā quæ faciunt ad intellectum tex. & gl. ¶ Et solet hoc capi. cōiter sic summari. Corā suo episcopo cōueniendus est clericus: qui si recusat, dabit delegatū partibus nō suspectum. h. d. Ego' verò summo aliter cōsiderata potius mēte legis, quā cortice. ¶ Episcopus si recusatiōe cōtra eū proposita ad arbitros venire nō vult: pōt etiam partium nō requisito cōsensu cām principālē alicui nō suspecto cōmittere: cuius sententiā executioni mādabit. Vel aliter & secūdō scām aliū intellectum. Episcop⁹ vt suspectus recusatus, de cuius suspiciōe notoriē cōstat: pōt dare delegatū partibus nō suspectū: cuius sniam poterit per se executioni mandare. & potest dupliciter diuidi secundū varios intellectus. Nam primò prouidet reo. Secūdō ibi. aut si. prouidet actori. & hoc dupliciter. Primò circa delegationē. Secūdō circa executionem. ibi à quibus. Vel secundum aliū intellectum meliorem. primò prouidet, vt suspectus recusetur à reo. Secūdō, quādo delegatus in locum recusati, recusetur ab actore. ibi. aut si. Tertiō prouidet circa executionē. ibi. à quibus. ¶ Casus literalis. Aliquis habēs cām cōtra clericū postulabat à dño papa, coram quo idē clericus cōueniri debet: respōdet qd. corā ep̄o suo eū conueniat. & si episcopus tā quā suspect⁹ fuerit recusatus cōmittat alij cām ipsam: sed si actor recusauerit illum, cui ep̄s cām cōmisit ep̄s det aliquē, qui partes compellat: vt concorditer iudices eligāt: ne possit postea recusari. & idē esset, si reus recusaret illū executorē: & quicquid per illos fuerit diffinitū per ep̄m executioni mandatur lege seruata. Bern. ¶ ¶ Not. primò illam regulam vulgatā: actorem debere sequi forum rei. j. eo. c. cū sit generale. & c. si clericus. cū suis concor. ibi allega. Hanc regulam limito quando de aliqua re principaliter cōtenditur: secus si agatur super aliqua exceptione: vt quia reus originarius anteq̄ conueniat, vult super exceptione agere. qd. aliquādo potest: vt leg. & no. in. l. si cōtēdat. ff. de fideiuss. facit. c. j. de iure iur. Hoc em̄ casu agendū est corā iudice corā quo ageretur si ipse reus conueniretur: quia attēdi debet causæ naturalis origo: nō qd. accidentaliter cōtingit. Causa naturalis enim vincit accidentalem: vt. l. qui habet. ff. de tu. vnde licet fideiussor habeat exceptionē, vt non conueniatur in totum sed vt fiat diuisio inter alios fideiussores: vt quilibet teneatur pro parte sua, si sunt omnes soluēdo. in. l. de fideiussor. §. si plures. tamen vnus ex fideiussoribus, si vult, potest anteq̄ conueniat implorare iudicis officiū: vt fiat illa diuisio, & pro reliqua parte imponatur silentium creditori. Ad idem allego aliā gl. d. vltra gl. istā. in. l. si cōtēdat. q̄ est magis clara: vide-

licet in. l. Arelius. §. centū. ff. de li. leg. q̄ aperte sentit qd. tut⁹ exceptione pōt agere ante q̄ cōueniatur implorando iudicis officium: vt si silentium imponatur actori: sicut in negotioria, quæ datur possessori: vt. l. & si fortē. ff. si ser. vendi. & not. in. c. examinata. §. tit. proximo. Et puto hoc procedere, quando molesta tur de facto, vel timet verisimiliter molestari. f. arg. in. l. diffamari. C. de inge. ma. & in. c. conquerente. de off. or. iuncto ti. C. vt nemo inuitus agere cogat. & vide de hac materia per Bart. in. l. si finita. §. eleganter. ff. de damn. infect. Et ad hoc reduci debent not. per glos. in. c. si autem. de rescrip. & per Innocen. in. c. cum dilectus. in. c. dudum. ij. de electio. vide Barto. in. l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro soc. ¶ ¶ Idem quod. s. voluit Fede. de finis cōsil. ccxxj. in examinatione testium super exceptione, quando recipiuntur ad perpetuam rei memoriam: vt in terminis. c. Albericus. & cap. significauit. de testibus & hæc examinatio fiat coram iudice ipsius rei, coram quo quæstio principalis ventilaretur. Hinc enim notanter dicit Lopus in allega. x. reum, qui iurauit soluere vsuras extraneo, posse petere à iudice suo absolutiōem à iuramento: tum quia nihil petit ab aduersario: tum quia originaliter est reus. Et hæc puto vera in exceptione propriè dicta, quæ tantum cōpetit stimulo seu stimulando stimulo actionis. Secus puto in exceptione improprie dicta quæ competit etiam non stimulo: & hoc ratione publici interesse: vt est videre in exceptione quæ opponitur contra electum confirmandum. vel contra electum cōfirmatū consecrandū. Hæc enim exceptio improprie dicta competit antequam in iudicio agatur, seu aliquid petatur. Et ei contra quem non dirigitur stimulus actionis: & satis est, quod actio sit in potentia vt deduci possit. & appellatur hæc exceptio intentionis: quia licet electus non petat confirmationem, vel consecrationē, habet tamen intentionem, vel habere debet, ipsam petendi: vt no. Innocen. in. c. cum dilectus. de elec. & infra de dolo & contumacia. capitu. cum dilecti. Et hæc exceptio habet in multis vim & naturam actionis: vt notat Innocen. in præallega. capitulo cum dilectus. & capitulo super eod. & capi. dudum eodem titul. Hæc enim exceptio improprie dicta, non discutitur coram iudice rei, id est excipientis: quia coram suo iudice non est discutienda: aliqua quæstio principalis, sed potius coram iudice ipsius electi: quia ista est quæstio principalis de per se: nec spectat ad aliud iudicium. Ad hoc capitu. finali. de electio. libro sexto. & hoc not. quia habes multipliciter limitatā hanc regulā vulgarem, actor debet sequi forum rei. ¶ No. ij. ar. solū ep̄m esse ordinariū generalē totius diocesis respectu clericorū: & ad eū solū recurrēdū est. de hoc tñ plenè dic, vt hīc dico in repeti. & vt dicam in. c. cū ab ecclesiariis. & c. quātō. de offi. ord. ¶ ¶ Aduerte tñ. qd. etiā delegati deputati p sedē aposto. habēt ordinariā in loco: vt in. c. ij. de of. dele. lib. vj. sed ipsorū potestas est extraordinaria & superinducta: & tanquā præiudicās iurisdictioni ep̄orū est: restringēda. Iu-

¶ Episcopo suo. Et pōdera verific. adeat. hic positum qd. pbat formaliter qd. nō dicit adiri, p lit. cōte. qd. p actū ceteriorē Andr. Barba.

¶ Sequi forū rei. Adde de hac reg. cū suis fal. Maria. soci. cōfi. xvij. inc. prosequēdo. ver. primū qd. vol. j. & Bar. soci. in suo tracta. fal. reg. x. vbi ponit. viij. singula rissimas fallētiās.

¶ Aliqua exceptio ne. Adde Ro. con. fil. ccccxiij.

¶ Aliā gl. Vide q̄ dixi in. c. sinaut. de rescri. p illis glos. Andr. Barb.

¶ Officiū iudicis. Adde Ro. cōfi. xc. & consi. ccccxiij. s. allega.

SEBASA PI.

¶ Molestari. ex hoc colligit singularis cautela quam ponit Bal. in aut. sed & si quis. colum. ij. vbi etiā Sal. C. de testi. qd. si quis timet, ne molestetur ab aliquo sup. qui bus bonis, facit qd. aliqua interposita persona vociferetur se velle mouere litē cōtra eum: quo casu poterit facere citari eū, à quo timet litē moueri, qd. cōpareat iuxta formā dictē. l. diffamari. quā cautelā refert & sequit dñs Geor. Natā. in repe. cle. sepe. i. prin. col. xliij. de verb. sig. vbi ponit multa ad declarationē d. l. diffamari.

¶ Iudice suo Ad de Cald. consil. vj. de iure iuran.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ **Executoris.** Ad de eundem cōfil. xxxiiij.
S E B A S A P I.
b ¶ **Delegatus.** An executor possit dici delegatus, vide Feli. in c. sup. q̄stio nū. in. iij. col. vers. capio gl. in verbo executorē. s. de of. sic. delega.
c ¶ **Executor.** adde videndū Ang. con. si. lxiiij.
d ¶ **Recusari.** adde Alex. cōfil. clxxx. iij. n. lib.
Z A C H A R I.
 ¶ Adde, q̄ in hoc articulo ius cano. discrepat à iure ciuili: quia ius ciuile permittit iudicem ordinariū sine cā posse recusari: vt no. Bat. in l. apertissimi. ver. putant C. de iudic. & ibi glo. in ver. recusa re. de iure aut canonico requiritur causa. de quo plenē Pau. de castr. cōfil. xlj. inc. pro pleniore. col. j.
S E B A S A P I.
e ¶ **Repelli.** Hoc etiā procedit i delegatis, vt si episcopo fuerit causa delegata, pōt recusari: vt per Feli. post Ab. in c. accedēs. j. col. s. vt lit. nō cōt. vbi dicit ep̄s pōt recusari q̄n causa subditi, fuit delegata cōtra nō subditi, q̄a p̄sumit habere affectionē ad cām subditi, etiā q̄ sit in dignitate constitutus.
f ¶ **Archiepiscopus.** Adde Fede. cōfil. cclvij.

rifdictio verò ep̄orum, vt naturalis & fauorabilis est ampliada. & de hoc est tex. cū glo. no. in cle. ij. de offi. or. Caue tñ, ne decipiaris. Nam inquantū illa gl. dicit, q̄ legatorū ptās est extraordinaria, debet exponi. i. extraordinario modo inducta. Nā ptās eorū in veritate est ordinaria: vt in p̄al. c. ij. ¶ **No. iij.** q̄ appellatione executoris cōprehēdit delegat⁹ b concor. c. sciscitatus. de rescri. Est enī principaliter cognitor: scdō executor, inquantū exequit ad finē ius agēdi, & tradendi vnicuiq̄ q̄ suū est. Vnde & executor datus ad bñficia est delegatus: vt no. i. c. tibi q̄ de rescri. lib. vj. & i. c. si super grā. de offi. deleg. eo. li. Sic dicimus q̄ ius est executio iustitię: vt no. gl. in l. iustitia. ff. de iust. & iur. & insti. c. s. iuris prudētia. Propriē tamē executor dicit ille q̄ habet exequi sniam iam ab alio latā: vt est tex. not. in l. executorē. C. de execu. rei iudi. & facit. c. pastoralis. s. p̄terea. de offi. dele. & de re iud. decētero. & xxv. q̄o. ij. & si nō cognitio. Ideo puto q̄ in statutis vbi verba strictē intelligunt: vt in c. in nostra. de iniur. appellatione executoris, nō venit delegat⁹: nec alius iudex: vel q̄ habet aliqd eligere v̄l delegare. Hinc notāter dicit Bar. i. l. cū qdā. ff. de le. ij. q̄ cōstitutio ep̄i, qua cauet vt executore testa. nō exequēte in tra annu deuoluat ip̄o facto ptās ad ip̄m ep̄i scopū: nō refert ad eū, qui habet eligere, seu delegare pauperes: q̄a iste nō est propriē executor: sicut nec iudex. l. sicut. s. sed si querat ff. si ser. v̄di. ¶ **No. quartō** q̄ de iure cano. iudex ordinarius quātuncūq̄ p̄fulgeat dignitate, potest vt suspectus recusari, d & in totū pōt ab exercitio iudiciādi i illa causa repelli^e ¶ **No. quintō** q̄ ep̄o recusato archiep̄s in iurisdictione sua nō succedit: sed ipse recusatus dat delegatū: vel seruabitur qd habet in c. cū speciali. de appell. An aut ep̄o negligēte iurisdictionē exercere, succedat archiep̄scopus, f no. in c. pastoralis. de offi. or. & ix. q. iij. in summa. & c. nullus. de iurepa. & in c. j. de supplen. negli. p̄la. lib. vj. & hoc in repetitiōe plenē examino & cōcludo, q̄ nō reperit hoc gñaliter iure. cautū: & sic stat. c. past. ¶ **No. sextō** iuxta glo. iij. duplicem practicā, quādo recusatur ordinarius. Prima est: quia si recusatur à reo, ipse dat delegatum: sed si ab actore datur iudex qui cōpellat partes mutuo cōsensu iudicē sibi eligere, cui episcopus delegabit vices suas. Sed hīc intellectus nō placet, ne inter actorem & reum notetur diuersitas, cōtra regulā: non licet actori. de regu. iur. lib. vj. & de mu. peti. ca. ij. ¶ **Secūda** practica que plus placet est illa, q̄ quando iudex ordinari⁹ recusatur à reo datur delegatus. & idē dico si recusatur ab actore: sed si iste delegatus surrogatus in locū recusati recusetur ab actore: tunc ne in infinitum contingat recusationē fieri, cōpelluntur partes mutuo consensu sibi iudicem eligere cui ordinarius ipse delegabit causam. vt. s. Et idē dico, si recuset à reo. vnde sensus literæ est q̄ iudice vt suspecto recusato, dabitur delegatus: sed si iste delegatus iterū recusetur ne in infinitum cōtingat recusationē fieri partes cōpelluntur iudicem sibi eligere. Posset à principio tamē si iudex vellet de partium cōsensu communi delegatum deputare: vt in c. super quēstionū. s. nos

autem. de offi. delega. Et ex hoc & ex text. not. iudicem posse recusari, nedum à reo: sed etiam ab actore legitima recusandi causa subsistente. Sed intelligo q̄ actor recusat iudicem ad eundē, nō aditum: nisi ex causa superueniente. de off. delega. c. insinuante. & l. apertissimi. C. de iud. vide bo. glo. in c. statutū. s. cum autem. de rescri. lib. vj. in verbo, recuset. ¶ **¶** **Not. bonam practicā & cautelam** ad excludendam facultatem recusandi: vt detur iudex de cōmuni partium consensu. Non enim possunt partes eū recusare, in quē conferunt: nisi legitima causa superueniente: vt in c. inter monasteriū. de re iudi. & in authē. offeratur. C. de lit. contesta. canonizata. iij. q. iij. & in p̄allega. c. super quēstionū. Vnde intelligo, q̄ hęc prouisio videlicet, vt cōpellantur partes sibi iudicem eligere sit ad cautelam: non autē de necessitate quia sicut primò delegat sine consensu partiū: ita & secundò, & vltērius reseruata tamen facultate recusandi. argu. eorum, quæ not. in p̄alle. c. super quēstionum. ¶ **¶** **No. ordinariū,** & vt suspectum à causæ cognitione remotū debere exequi sententiā. sui delega. Et ex hoc colligunt quidā. ar. q̄ delegatus inferioris à principe suā sententiā exequi non potest: sed pro eius executione aditur iudex ordinarius. de quo j. latius dicam. ¶ **¶** **Et ex hoc & ex text. not. q̄ quātuncūq̄ ordinarius sit suspectus,** nō valet p̄textu suspicionis repelli ab executionis actu. Hinc est q̄ executor non valet, vt suspectus recusari. de app. nouit. & c. proposuit. eo. ti. Et faciunt pro notabili opi. Inno. in c. ex parte. de ver. sig. vbi singulariter dicit iudicē posse vindicare propriā iniuriā, notoriē sibi illatā: cū hoc casu sit potius executor, q̄ iudex: quia exequit p̄nam à iure impositā, & idē nō valet, vt suspectus recusari. q̄ tamē limita scdm ea quē dixi in c. cū venissent. s. de iudic. ¶ **¶** **Venio ad apparatus & oppo. cōtra tex. de c. cū speciali. de appel. vbi** proposita recusatione coram iudice debent eligi arbitri: vt decernant de iustitia, vel iniustitia recusationis. hīc absolutē dicitur, q̄ episcopus recusatus dat delegatum. Sol. gl. j. hīc sentit cōtrariū: & tacitē respondet, q̄ illi decretali standū est, quæ istā interpretat. Aliter glo. nō declarat: & sic hoc videt sentire, q̄ hīc nihil noui inducat: vel q̄ sit sublata per illam. Gof. dicit & melius vtranq̄ habere locum in casu suo. Quandoq̄ enim refricatur in dubium: an sit suspectus: sed quālibet partium hoc fatetur: vt quia suspicionis causa notoria est. & tunc locum habet ista decretalis. vnde episcopus statim delegabit absq̄ arbitrorum electione. Quandoq̄ refricatur in dubium de suspicionē: & procedit decretalis cū speciali. Posset dici etiam hoc, c. procedere quādo ep̄s execrans litem, malit potius cōmittere quā ad electionē arbitrorum venire. ¶ **¶** **Vel** tertio potest intelligi scdm illā decre. cū speciali. vt episcopus committat post pronuntiationē arbitrorum: cū hīc dicat tex. si fuerit, vt suspectus recusatus. & c. verba enī debēt intelligi cū effectu. de cleri. non refi. c. relatū. de p̄ce. di. j. c. hāc autē verba. & ff. qd quisq̄ iur. l. j. s. hęc autē. & fortē hīc intellectum habuit glo. ista. Ex his colligo vnā differentiā inter ius ca. & ciui. Nā de iure ciui. nō est necesse ad electionem arbitrorum venire, nec aliter est necesse probare cām suspicionis: sed ex sola volūtate recuset tā ordinarius, q̄ delegatus: & sufficit q̄ iuret q̄ nō calūniosē recuset: vt in l. apertissimi. & qd ibi not. glo. & l. cum speciali. C. de iud. & in authentic. si verò contigerit. eod. titu. vnde etiam exprimere causam de iure ciuili non est necesse: vt not. gloss. in l. quia poterat. ff. ad Trebellianum. & l. item si suspectus. ff. de procurato. & not. Bartol. in p̄allega. l. apertissimi. sentit gloss. in cap. secundo requiris de appellatio. Releuatur tamē ordinarius de iure ciuili in alio quia non in totum remouetur ex suspicionis causa: sed datur sibi adiūctus: vt no. in iuribus p̄al. Sed de iure cano. secus: vt hīc. & in p̄al. c. cū sp̄ali. & hęc est cōis opi. de iure ciui. vt ordinarius nō remoueat in totū sed dat sibi adiūct⁹: vt no. in p̄alle. auth. si verò contigerit. & gloss. & Bart. in d. l. apertissimi. & gloss. in l. vna. C. si quacūq̄ p̄edi. po. licet quidam cōtra: vt no. in dicta. l. apertissimi. Et ex his habes. aliam differentiā inter ius canonicum & ciuile. ¶ **¶** **Sed** opponitur. & aliter de ca. cum speciali. p̄allega. cū dicitur quod iudex recusatus debet de recusatoris assensu personā idoneā committere negotium: vel ad superiorem causam transmittere: hīc verò dicitur simpliciter episcopum posse delegare. Solut. gloss. in d. capitu. secundo requiris. apertius in

tius in.c.cū speciali. simpliciter stat cōtrario. Dicunt em̄ recusatū posse cōmittere, accedēte tamē consensu partiū. sed si malit negotiū remittere ad superiorem, hoc poterit etiam partibus inuitis scilicet: & sic clausula illa de recusatoris assensu, posita in.d.c.cū speciali. determinat dūtaxat primā partē disjunctē: ne scilicet in cōmissione requiratur partiū consensus, non aut in remissione ad superiorem. Sentit tñ glo. in p̄dicto.c.cū speciali: q̄ cōsensu partiū nō requirit in persona, cui fiēda est cōmissio: sed refert adverbū cōmittat, qd̄ apertius declarat: & sentit ibi Ioā. andr. nihil aliud ibidem de hoc dicens: hoc etiam dubium tetigit gl.in.c.peruenit.xj.q.j.& nō apparet qd̄ velit. ¶ Inn. videt hīc sentire id, qd̄ s̄. dixi. dicit em̄ hoc ca. fore correctū per .c.cū speciali. & .c. licet. j. eod. titu. vbi dicit scdm̄ eum, q̄ si iudex de recusatoris assensu, nō poterit cām delegare: tūc ad supiorem remittet. Et hāc sententiā sequit̄ do. Vin. valētissimus canonista: & cōfirmat hoc per.c.iudex. de offi. delega. lib. vj. vbi patet scdm̄ eum delegatū equiparari ordinario quō ad cōmissione an pronuntiationē arbitrariū: & tñ nō pōt committere sine assensu partiū. Item delegare est pars iurisdictionis: vt. l. iij. ff. de iuris. om. iud. & no. gl. in.c. si à subdelegato. de offi. delega. lib. vj. Sed postq̄ est pronuntiatū iudicē ordinariū esse suspectum, perdit omne exercitiū causę: nisi partes consentiāt: ergo &c. Preterea ita pōt ledere recusantem dando aliū adhuc magis suspectū, licet causam suspicionis probare nō possit. Ad hanc decre. respōdent vt. s̄. q̄ est correctā, vel qd̄ loquitur quando partes benē cōsentiūt, q̄ deleget: secus si hoc nollent partes vel altera ipsarū. Hanc opi. cōmunē, vt necessariō in cōmissione exigat cōsensu partiū, sequitur Spec. in tit. de recu. s̄. fi. ver. ordinarius aut. loquit̄ tñ aliquantulū intricatē. & maximē in delegato: nec ex toto explicat veritatē. Do. Anto. in hoc pūcto videtur sibi contrarius: & loquitur in parte contra tex. d.c. iudex. vt apertē colligit̄ ex dictis suis in.c. ij. requiris. & .c. cū sp̄ali. & fortē videtur ex lapsu linguę: vel quia de recenti non viderat illa iura. Nam in p̄dicto.c. ij. requiris: distinguit, q̄ aut recusatione proposita & probata ante pronuntiationē super ea iudex vult cōmittere, & potest etiā partibus inuitis. Item etiā ea proposita, & non probata ante pronuntiationē. Sed huiusmodi contrarium tenet in.c.cū speciali. scilicet q̄ post recusationem nō probatam, non pōt cōmittere inuitis partibus etiā ante pronuntiationē: Dicit etiā ibi delegatum posse committere. etiā inuitis partibus ante recusationē probatam: quod est cōtra.c.iudex. ¶ Hosti. in.c.cū speciali. dicit, q̄ vna pars illius disjunctiue refert ad ordinariū: vt ille cōmittat alicui in quē partes consentiūt. alia verō pars de remissione ad superiorem procedat in delegato dicens non seruari in ordinario: vt causa remittatur ad superiorem. Sed ipse idem Hos. videt sentire cōtrariū in.c. licet ex suscepto j. eod. vbi dicit quod speciale est in ep̄o propter dignitatis excellētiā in fauorē episcopalis iurisdictionis, vt possit cōmittere causam recusatus. Alij verō inferiores remittūt cau-

sam ad superiorem: & sic intelligit vno modo illud.c. licet. vbi habetur propter suspicionem recursus ad superiorem: sed neutrum placet vt s̄. subijciā. hęc sunt, quę in materia in varijs locis scripta reperio: per quā nō enucleatur intellectus huius.c. imō etiā remanet inutile & incorrectū vel modici & quasi nullius effectus: nec explicat perfectē intellectū illius.c.cū speciali. vnde expediā primō materiam in delegato. secūdō in ordinario. ¶ In delegato videt hodie expeditū per.d.c. iudex quō ad facultatē cōmittēdi: aut enim vult cōmittere anteq̄ cōtra eum proponat recusatio, aut post. Primo casu si cōmisit in totum vltius recusari vel facta per eum commissio impugnari non potest: secus si aliquid iurisdictionis sibi reseruauit. tunc enim dicendum est vt in secūdo membro. Si verō vult cōmittere post recusationem propositā: aut fuit super eo pronuntiatum: & non pōt etiā de partium consensu: ex quo tūc oīno desijt esse iudex. Aut an pronuntiationē: & pōt de partiū cōsensu: siue recusatio sit tantū proposita: siue sit proposita & probata: sed sine partium cōsensu nō pōt. & hęc oīno probantur in.d.c. iudex. ¶ In ordinario magis est dubiū vt patet ex p̄dictis. Cōmunis tamē opi. videt, vt sit in optione sua, an cōmittat, an remittat causam ad superiorem. si tamē eligit cōmittere, exigitur partium cōsensus. nō in persona, cui fienda est cōmissio: sed in cōmissione fienda. ¶ Ego verō puto sic distinguēdū, q̄ aut proposita recusatione iudex tanq̄ litē execrans ad arbitrariū electionē deuenire nō vult: & pōt cām cōmittere et partibus inuitis b̄ dūmodō cōmittat p̄sonę neutri parti suspectę: & cōsultus tñ agit, si partiū cōsensum in cōmissione requirat: vt recusandi facultatē excludat. Et de hoc dico fore casū scdm̄ vnū intellectū, q̄ bñ cōgruit literę. & in.c. ad hęc j. de appel. Hīc em̄ in principi. absolutē dicit q̄ ab ipso recusato deputadusest delegatus: nec vlla agit̄ mentio de partiū cōsensu. qd̄ clariū liquet ex subsequentibus, vbi exigit̄ cōsensus quando delegatus surrogatus in locū ordinarij recusatur. Primo ergo casu nō exigitur: nec etiam secūdo casu de necessitate, sed ad cautelam, ne in infinitū cōtingat recusatio: vt. s̄. dixi. Et pro hoc p̄xalle.c. super questio nū. de offi. dele. nō apparet quare de necessitate magis exigitur secūdo casu, quā primo. ¶ Et ex hoc apertē patet differentia inter delegatū & ordinariū, et anteq̄ p̄nūtiat̄ super recusatione: quoniā delegatus recusatiōe proposita, non pōt cām principalē cōmittere: nisi partiū cōsensus accedat, vt in.c. iudex. Ordinarius verō potest etiam ipsis inuitis quod patet ex eo, quia solum vt euitetur infinitas recusandi, compellit partes ad eligendum iudices. Facit quia de iure ciuili non obstat. recusatione, cognoscit: licet detur coadiutor: vt in p̄xalle. authenti. si verō contigerit & c. multo ergo fortius de iure canonico poterit committere: vt statim vberius probabo. Si enim exercitium committēdi esset sibi interdictum sine partium consensu non posset deputare alium ad compellendum partes ad electionem iudicum. Et ex hoc tollitur dictum Vincentij. in eo-

a ¶ Supra dixi. Pōdera q̄ gl. hic sentit dū dicit̄ istud c. rep̄hendit scdm̄ d.c.cū speciali.

c. SEBA. SAPI. a

b ¶ Inuitis. cōsidera tamē q̄ si ordinarius pōt delegare cām partibus inuitis, videt illudere partes: quia si delegatus cognoscet ab eius sn̄a appellabitur ad ipm̄: & si iterū delegabit cām appellatiōis, prout fieri pōt. l. cū post sententiā. C. de appel. iterū appellabit ad ipm̄ & sic oīno ipse cognoscet. vide Bar. Veronē in caute. xxvj. incipit. cautela pro aliqua cā sed vide paulō. j. per Abba. hic, ad quē debeat appellari, quādo est suspectus episcopus.

c ¶ Non exigitur. Pōdera hoc q̄ ad cautelā mihi nō videt benē dictū ad glo. c. cū dilecta. et respōde, q̄ loquimur in papa, q̄ nō compellit cōmittere: & qui pōt per se iudicare. nō mirum si per se pōt cōmittere. & in cōtrariū est tex. in.d.c. cum speciali. in ver. statuimus. vbi tex. loquit̄ perverbum noui iuris introductorij. Ex quo infero, q̄ sunt diuinationes oēs lecturę ad istum tex. dum dicunt q̄ hic erat notoria recusatio, vel erat probata recusatio. & ita de alijs lecturis q̄ si. d. c. cum speciali. introduxit hoc de nouo: ergo ante illud nō erat talis dispositio. ergo nō pōt intelligi iste tex. de notoria suspiciōe, aut de probata suspiciōe. benē tamen in seuerā non ad istū tex. & pōdera: q̄ tex. in.d.c. cū speciali. in prolatiōe apponit causam, ne valeat recusare: idē illa causa facit q̄ importetur notorietas quia dictum ampliā a cā vt voluit gl. sing. in cle. j. de elec. Itē pōdera: quia tex. ibi loquitur imperatiuē. xiiij. q̄. j. c. quisq̄. s̄. qd̄ p̄cipitur. And. Bar.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a ¶ Notoria. Adde Lupum. alleg. j. ZACHARI.
- b ¶ Facti quā iuris. Adde Barto. in. l. i. de inf. & in. l. em. tor. ff. de a. ti. em. pti. & Spec. in tit. de pe. & pos. in. §. ij. ver. i.
- c ¶ Necessitatem. Adde Alex. cōfil. lxxvñ. ij. lib.
- d ¶ Cām cōmittere. Adde Aret. cōfil. xxxvñ.
- ZACHARI.
- ¶ Adde Ant. cor. singu. suo. ccxj. in ver. pōt. vbi alleg. hāc ipsam gl. hic p. istū alleg. & istum hic etiā ad hoc al. quā iterū ad hoc iste alle. in. c. j. de cā pos. & proprie & ibi post eum in apostil. do. Andr. Barba. in. co. j. de fide instru.
- e ¶ SEBA. SAPI.
- c ¶ C. qd suspecti. Vide Fel. in. c. in si nuāte. col. fi. ver. si. no. modo vnū ca. sum. de offi. deleg. vbi ponit qd iudex suspectus pōt recusari, qñ suspicio supuenit post cō. clusum i. cā, repro bādo Gemi. qui te net cōtrariū. i. c. iu. dex. de offi. deleg. in. vj.
- f ¶ Officiū aduoca tionis. Pondera, quia nō tanta ma lignitas causat, qñ fuit quis aduocat? qñ quādo recusat vt suspectus. Item per recusationem h. c. si qua prae. po. ergo & per co sequens, sicut est suspectus in cā pri cipali: ita & videt suspectus in dele gatione. And. Bar.
- g ¶ Causa cōmissio nis. Adde videndū Rom. cōfil. ccxxxix. vbi ponit. v. opi. an valeant proces sus iudicis recu sati.

qd dicebat partiū cōsensum hic intercessisse facit etiā palle. c. ad hęc. ¶ Aut fuit pronun tiatū super recusatione. & tūc dubiū est ma gis arduū propter illā clausulā de recusato ris cōsensu positā in. d. c. cū spāli. Sed nihilo minus cōi opi. nō obstatē puto idē dicendū: videlicet qd possit cōmittere etiā inuitis par tibus, salua tamē facultate recusandi. Et pro hoc fore casum hīc secūdū aliā lec. q. etiā op timē adaptat literā: vt intelligatur quando suspicionis causa erat notoria. Notorietas em facti operat id qd notorietas iuris, quae ex snia oritur: vt in. c. fi. de coha. cleri. & mul lie. facit qd not. Inno. in. c. ij. de dila. & in. c. ex parte. de verb. signi. facit clemē. pastoralis. §. pifana. & qd ibi no. per gl. de re iudi. Imo ali quādo plus operatur notorietas facti, q iu ris b: vt est gl. sing. in clemen. j. de sepul. Item videtur casus secundum tertium intellectu, q intelligatur quando prius pronuntiat su per recusatione: quia vt. s. dixi: verba debent intelligi cum effectu. Nam aliter non dicere hīc per verba imperatiua, q iste recusatus de bet delegare: vt patet ibi: executor ab ipso de putat & c. Non obstat. c. cū speciali. de quo do cto. faciunt fundamentum: quia dico quod illa clausula de recusatoris assensu, non ponit ibi necessitatē: sed potius instructiue & con sultiuē: vt euitetur iudicis recusandi facultas vt sit sensus, q iudex recusatus debet cōmit tere causam: siue contingat recusationem fie ri, cōgruum est vt requirat partium consen sum. Ad hoc allego tex. opti. in simili. in. c. su per quāstionum §. cum autem. de offi. dele ga. vbi dicit tex. ne auditor datus super me dijs causae valeat recusari, statuim⁹: vt de par tium voluntate des, vel recipiatur & c. Et di cit statuimus, vt dicit ibi glo. non statuendo sed potius consulendo. & quia sine partium assensu potest delegatus cōmissionem facere vt in praeallega. c. super quāstionum. §. quem verō. Si ergo verbum statuimus, ponitur ibi consultiue, & non necessitatiue: qā materia subiecta non necessitat: multo fortius in casu c. cū speciali. verba necessitare nō debent. Et pro hoc iste tex. vbi in prima cōmissione ni hil dicit de partium consensu, sed postmodū vt euitet infinitas recusandi consultiue req ritur. Item illa verba de recusatoris assensu non possunt intelligi proprie: vt iacent priō quia sequeretur absurditas, quod in optione esset accusatorijs trahere reū ad remotum iu dicem sine eius culpa. Item iudicium claudi caret: quia tantum expectaretur consensus partis recusantis, & non alterius: cōtra regu lam, non licet. de reg. iur. lib. vj. & de mutu. peti. c. j. & ij. & l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de ar bi. Vnde glo. & doct. tenentes contrariā sen tentiam impropriant illa verba: & addunt di centes q etiam requiritur consensus alteri⁹ partis. Sed si ibi loqueretur tex. necessitatiue fecisset absq dubio mentionem de consensu vtriusq partis: bene enim sciuisset dicere, si voluisset. de deci. ad audientiam. sed quia lo quitur consultiue & instructiue, egit de re cusatione duntaxat mētionem: quia erat prae sumptio contra eum, ne iterum recusaret. argu. hīc, & in regula semel malus & c. de re gu. iur. li. vj. licet secus sit in delegato: vt pro

batur in praealleg. c. iudex. Nam in commissione per eum fienda necessario exigitur partium consensus. ¶ Quia negatio prae po nitur ibi verbo potest: quo casu illud verbum importat necessita tem, vt dicit gloss. singu. in regula. j. de regu. iur. lib. vj. Et pote rat esse diuersitatis ratio inter delegatum & ordinariū: quia de legatus nihil habet iure proprio, sed iure delegantis: vt legit. & no. in. c. p. & g. & in. c. sanē. de offi. delega. & in. l. j. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. delegans verō non intēdit cōmittere cau sam personis suspectis vt in. c. cū inter. de excep. Ideo si delegatus est suspectus non potest cōmittere causam sine partium cōsen su: quia nō habet iurisdictionem efficacem, sed elidibilē. ¶ Imo plus dicit ibi glo. not. q si sententia est lata à iudice suspecto pos sit retractari, si post prolationē ipsius detegere suspitio, quia pa pa non intendebat sibi causam cōmittere. Et idem dicit gloss. in c. quod suspecti. §. iij. q. v. & facit ibi text. in. c. accedens. el. j. vt lit. non cōtest. facit quod not. in simili glo. in. c. si quis. §. exceptio. iij. q. vj. & Ioan. cal. in. c. ij. de or. cog. & quod not. in. c. insinuante. de offic. deleg. ordinarius verō habet iurisdictionem generalem. Et li cet propter suspicionem non habeat exercitium, vt in causa prin cipali: habet tamen iurisdictionem & poterit causam delegare respectu ordinariē & generalis iurisdictionis, quā habet: quia in cōmittendo personae neutri parti suspectae maximē de consensu partium, nulla potest contra eum oriri suspicio. ¶ Facit quod s. dixi secūdum Inno. in praealleg. c. ex parte. vbi potest iudex pro priam iniuriam vlcisci, quando cessat suspicionis causa. Facit. c. proposuit. de appel. vbi patet, q aliās suspectus potest suspicionis non obstante in facto notorio procedere: & tamē potest iudex in exequendo modum excedere: vt in. c. quod ad consultationem de re iudi. de quo iura non curant: quia proptum est remedium appellandi. Ita ad propositum licet aliās sit suspectus in cognoscē do, non tamen in delegando: & si committit personae suspectae promptum est remedium recusandi: vt hīc. & appellandi, si nō ad mittatur recusationis exceptio. vt in. c. super quāstionum. in fin. de of. dele. ¶ Et p hoc tollit alia obiectio quā faciebat do. Vinc. videlicet q nō habet posse cōmittere: qā in cōmittēdo vtref iu risdictionē qā licet vtaf nō tñ in principali sed in articulo in quo cessat suspicio. Simile in. c. cū teneamur. & qd ibi no. de app. & in c. ij. de mat. cōtra interdi. ec. vbi iudex à quō se intromittit de in nouatis post appellationem, quae tendunt ad faciliorem exitum causae appellationis: ex quō non tangunt articulum appellationis Item cessat illa obiectio. d. Vinc. de. c. iudex. quia procedit tantum in delegato ratione praedicta. Hinc est quod de iure ciuili delega tus recusatur sola voluntate, sine causae cognitione, vel probatio ne: dummodo cesset calumnia: vt. s. dixi: sed ordinarius non. Ad praedicta optimē facit. l. prator. ff. de iurisdictione omnium iud. vbi prator potest cōmittere causam sine partium consensu, in qua primò officium aduocationis exercuerat, seu consuluerat: vt not. Inno. in. c. irrefragabili. de offic. ordina. & Archidia. & Io. an. andr. in. c. si contra de officio delegati. lib. vj. facit. c. statuen dum. ii. quāstio. vj. Item papa causam propriam alijs committit: vt euitetur suspicio: vt not. gloss. in. c. cum dilecta. de confir. vtili. vel inutili. & in. c. cum venissent. de iudici. & Inno. in capi. ex par te de verborum significatio. Praterē, si iudex à quo efficitur iudex ad quem: licet non possit de causa cognoscere, ratione su spicionis potest tamen delegare: vt nō. gloss. in capitu. querelam. de elec. & tertia quāstione septima. cap. infames §. contra partem & c. de appellatio. l. eos. & Specul. in titul. de appellatio. §. nunc tractemus. ex quibus omnibus probatur, quod legitime & noto riē suspectus in causa principali: per hoc non redditur suspectus in causa commissionis. cum si in commitendo sit simplex execu tor, & cuilibet partium reseruatur facultas recusandi. ¶ Item in quantum ius canonicum in hoc deuiat à dispositione iuris ciui lis, debet strictē intelligi. Cum enim de iure ciuili ordinarius ex toto recusari non possit, & de iure canonico sic nō debet restrin gi facultas committendi. & per hoc tolluntur motiua doctorum & glos. ex hoc capit. remanet incorrectum. & partim interpre tatur illud capitu. cum speciali. Absurdum enim est dicere quod hoc capitu. sit correctum, vel superfluum contra id, quod ha betur supra in procemio. & ex his elitiuntur tres principales in tellectus

tellectus ad istum tex. ¶ Primus, vt intelligatur quando iudex litem execrans ad electionem arbitrorum venire nō vult: sed spontē eligit committere, vt euitet suspicionem. ¶ Secundus intellectus, quando suspicionis causa est notoria. ¶ Tertius, quando est pronuntiātū, vel aliter constat de suspicionē per probationes. Non enim arctaret iste tex. ad commissionem faciendam, nisi de suspicionē aliqua constaret. & quilibet horum sustentabilis est, & verus in se. Nec ob. c. licet. el. ij. eo. vbi habetur recursus ad superiorem existente suspicionis causa: quia vt ibi not. simpliciter intelligitur ille text. Primō, q̄ hoc habeat consuetudo: vt ibi not. glo. & satis innuit ille text. Secundō, quia ibi fuit appellatū propter recusationem non admissam. Ideō appellationis via deuoluta fuit causa ad superiorem. Vel intellige secundum dispositionem istius cap. & c. cum speciali. ¶ Ex prædictis euidenter confunditur opini. Hosti. in præalleg. c. licet. dum dicit, q̄ speciale est in episcopo, vt possit committere causam. Tum, quia ipsemet sentit contrarium in. c. cum speciali. Tum, quia eadem est ratio in omnibus ordinariis, prædictis rationibus. Nec etiam procedit quod ipse no. in. c. cum speciali. vt vna pars alternativē intelligatur in ordinario, alia in delegato: quia hoc est separare caudam à capite: & cuiuslibet autoritatis vnus debet esse sensus: vt in. c. maiores. de bap. & quod ibi no. in gl. Item aduertendum, q̄ sicut non est diuersitas inter ordinarium & delegatū in recusationis effectu, ita & in mō ipsam recusationē proponendi: quod plenē prosequor hīc in repetitione. ¶ Nunc descendo ad glo. ij. quæ tria facit. Primō opp. & soluit. secundō format vnā quæstionē & soluit. Tertiō oppo. & nō soluit. Secunda ibi: *sed si*. Tertia ibi: *argu. contra*. ¶ Opp. ergo contra tex. in eo, q̄ dicit executorem debere deputari episcopo recusato. Nam executor deputatur post sententiam: vt in. c. de cætero. de re iud. & in. l. executorem. C. de execu. rei iudi. ante non datur. Glo. metu cōtrarij exponit executor: id est, 20 delegatus. & dic. vt dixi. s. in notabilibus. ¶ Tercundō quærit: suprà dictum est recusatum debere causam committere: quid si contingit à tali delegato subrogato in locum recusati appellari, ad quem appellabitur? glo. ponit duas opi. Primō dicit appellandum ad papam: quia ad ordinarium recusatum obstante suspicionē appellandum non est: nec ad Metropolitanum: quia omisso medio non licet appellare. de appel. c. dilecti. ¶ Secundō dicit glo. satis dici posse ad episcopum recusatum appellandum, non vt ipse per se de causa cognoscat: sed vt alteri personæ non suspectæ committat. ¶ Tertiō op. de c. placuit. ij. q. vj. vbi non appellatur de iudicibus datis in locum episcopi ad episcopum, sed ad concilium. Et ad hoc contrarium glo. non respondet. Vinc. Host. & Guili. Specu. de appel. s. nunc tractemus. in fi. primæ colum. dicunt ad Archiepiscopum appellandum: quia cū episcopus sit recusatus, remotum est medium: & sic nō ob. c. dilecti. de appel. & ad hoc allegant de offi. delega. c. si is cui. li. vj. & c. si à delegato. eo. titu. & lib. Et idem Tan. & Phil. qui dicūt appellandum ad superiorem, nō ad episcopum, qui eū delegauit. & idem videtur sentire hīc Ioan. An. qui redarguit glo. dicens ad Episcopū non debere appellari, etiam vt committat: quia posset committere magis suspecto, quā primo: & non liceret tertiō appellare. Item si cōmitteret duobus, qui ferrent contrarias sententias, in optione episcopi esset alterā approbare. de re iudi. c. si. ex quo maximum præiudicium generaret ipsi recusanti. ¶ Alij vt vltamōn. secundū Ioan. de lig. distinguunt, q̄ aut recusato ordinario pronūciatur super recusatione: & quia ex hoc finita est iurisdictio, nō poterit ad eum amplius appellari, sed ad superiorem appellabitur: quia non facit gradū. arg.

de offi. deleg. c. iudex. lib. vj. si non est pronūciatum: sed si proposita recusatione statim delegauit: quia adhuc remanet iudex saltem, vt deleget, poterit appellari. Hęc opinio non placet Ioan. de lig. quia licet pronuntiatio super recusatione extinguat in delegato iurisdictionē ipso iure: non tamē in ipso ordinario: imo ipsa, vt firma remanet post pronuntiationē. Item satis pronuntia re videtur eo, q̄ delegat propter recusationem: quia tacitē videtur dicere se suspectum. Remanet ergo Ioan. de lig. cum gl. quia quamvis ordinarius recusetur, non tñ definit esse iudex. Opinio vltamōn. placet do. Ant. & dicit eā placuisse sibi: licet vltamōtanos nō vidisset. & ad motiua Ioan. de lig. respōdet, q̄ licet pronuntiatio iurisdictionē ordinarij non extinguat, illā tñ inutilem reddit quō ad illū articulum: vnde fit inutilis quō ad cognitionem, & quō ad factum delegandi: & illa inutilis non facit gradū. Sed quando nōdum pronunciauit, sed tantū proposita recusatione delegauit, nondum detecta est inutilitas iurisdictionis: & consequenter remanet adhuc iudex. ergo appellari debet ad eū. Fortē enim nunc vellet discutere hoc, an sit suspectus, q̄ antē discutere non curauit. sed incontinenti actum delegationis eligit, ideō propter hoc, quia dubium saltē est, an sit cōpetēs iudex, debet adiri. Nec ob. q̄ delegando tacitē videtur pronuntiare, se suspectum: quia hoc est falsum. Potuit enim hoc velle litem execrans super hoc, an sit suspectus. ¶ Do. Cardi. sequitur hīc glo. & Ioan. de lig. Et Ioā. Calde. hīc distinguit, q̄ aut proposita recusatione, & nō probata, iudex incontinētī delegauit: & fit vera opi. glo. & seq. Aut post probatā recusationē delegauit: & tunc fit vera opi. Host. & aliorū. Nec ob. si opponatur de. c. iudex. de offi. delega. li. vj. vbi patet, q̄ etiam post probatam recusationē iudex delegat de partiū cōsensu: ergo patet medium non esse sublatū: quia dicit ipse fatendum, q̄ per probationem non est sublatū medium: sed tamē per probationem notoriē constat eum esse suspectum. de verb. sig. c. cum olim. quia æquū est & iustum, vt ad eum appelletur. iij. q. v. q̄ suspecti. Ego absolutē teneo opm. glo. vt appelletur ad episcopū recusatū, vt alij causam deleget: per ea, quæ super prima gl. plenissimē dixi. Nā sicut respectu commissionis fiendæ in prima instantia, non euanesceat iurisdictio recusati: nec redditur inutilis: adeo q̄ eo prætermisso nequeant partes adire superiorem: vt hīc apertē pbatur, & in multis alijs supra deductis in prima glōf. Eodē modo non debet posse ipsum ommittere in causa appellationis. Nā sicut actor habēs ordinariū legitimē suspectum, ipsum a 21 adit: non, vt per se cognoscat: sed vt alteri causam deleget: ita & appellans debet ad eum appellare, non vt cognoscat: sed vt alteri appellationis causam committat. ¶ Et secundum hanc opinionē non violatur regula, q̄ habet à delegato appelladum ad ipsum delegantē: vt in præalleg. c. super quæstionū. de offi. delega. quæ apertē laderetur tenēdo sententiā contrariā. Et ad hoc optimē facit iste tex. in eo, quod si recusatus delegatus surrogatus in locum recusati aditur episcopus recusatus, & non superior, & si ille est legitimē suspectus deputet alium: multo fortius si appellatur à tali delegato debet appellari ad episcopum delegantē: cum hoc casu agatur de iniquitate iudicis deleg. vel quia fortē pars appellās deducere intēdit, q̄ in principali causa prætermisit: iuxta. c. cum Ioan. de fide instr. & l. per hanc. C. de tēp. appel. & in priori casu fortē episcopus malitiosē illū deputauit^a, & nihilominus aditur, vt aliū deputet. & sic appellabitur, vt alium deputet. Nam recusatō & appellatio in multis equiparantur: vt in. c. super eo. de appella. Item facit iste tex. in alio, ex eo videlicet, vt deputet delegatum ad compellēdum partes, vt in aliquem consentiant. Mandat insuper sententiā talis delegati executio-

ZACHARIAS

¶ Malitiosē illum deputauit. Adde quis hoc casu cognoscat de causa suspicionis, p Bal. in. l. si. & ibi Paul. de ca. C. vbi & apd. quē. & Saly. ibidē q. meli⁹ alijs locut⁹ est, quē secut⁹ est Alex. in. l. solet. ff. de iurif. om. iudi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ni. & sic vbiq; cessat suspicio debet ipse adiri, vt alium deputet. ¶ Ad. c. placuit. de quo gl. opposuit, potest responderi dupliciter. Primo, q; illi non erant delegati episcopi, sed à iure dabantur in locum episcopi. Vel secundo & melius, ibi adentur vicini episcopi per viam appellationis: quia forte non erat ibi Metropolitani: vt dicit ibi gloss. vnde de ipsis non appellatur ad episcopum: quia ipsius superiores sunt quò ad articulum appellationis. Et pro hoc facit principium illius cap. ibi: si de iudiciis suorum episcoporum questi fuerint. & c. & sic nō loquitur in causa recusationis. Non obstat ibi text. in eo, quod requirit consensum episcopi in electione illorum episcoporum: quia supplendum est maxime: vt supplet ibi gl. Vel forte requiritur consensus: quia illi non sunt proprie iudices appellationis: vnde voluit papa, quod in defectum Metropolitanum assummerentur vicini de partium consensu. ¶ Et ex prædictis potest de facili responderi ad motiua aliorum: & primo ad motiua Hosti. & aliorum, q; medium sit sublatum per recusationem: quia vt patet hic, & in. c. ad hanc. & in. c. cum speciali. non est sublatum, nisi quò ad cognoscendi facultatem: non quò ad facultatem committendi ex generali ordinaria iurisdictione, quam habet. Vnde sicut in instantia principali habet potestatem committendi, & facit medium: ita in instantia appellationis: & multò fortius cum ipse causam delegauerit. Et succedit alia regula disponens appellandum esse ad delegantem. & per hoc est responsum ad cap. si is cui. & c. si à subdelegato. Ibi enim medium dicebatur sublatum: & totum etiam respectu cognoscendi. Nam in. c. si is cui. delegatus erat mortuus, vel excommunicatus: ideo ex toto medium erat sublatum: vt in. c. pia. de excep. lib. vj. nam delegare est iurisdictione vt: vt. l. iij. ff. de iurisd. om. iudic. quod non potest facere excommunicatus. de re iudi. ad probandum. Cum & actus legitimus sit sibi interdictus: vt in præalleg. c. pia. Et in. c. si à subdelegato. dicebatur iurisdictionem subdelegari expressè per mortem primi delegantis. vnde non debet ad eum appellari: nec vt cognosceret: nec vt committeret. sed secus est in casu nostro: cum tantum sit exclusus respectu cognoscendi. ¶ Nec ob. motiua Io. Andr. & primo, cum dicit, q; potest committere magis suspecto, q; primo. & non licet tertio appellare: vt in. c. sua. de appella. & c. ne liceat tertio appe. in rubro. Aut enim intelligit, q; non possit appellari à commissione, si contingeret q; super propria appellatione committeret. & non procedit: quia si committeret suspecto, & non admitteretur exceptio, posset appellari: vt in. d. c. super quæstionum. in fi. Nec hoc casu procedit illud, q; licet tertio appellare. illud enim locum habet respectu eiusdem articuli, non respectu diuerforum: vt no. in. c. directè. de appella. & i. c. ex parte. & in. c. j. de sen. & re iudi. Est autem hic articulus recusationis diuersus à præcedentibus. Item hæc ratio, q; posset committere suspecto, militat in prima instantia: & tamen hoc non obstante committit. & si ille recusatur adhuc admittitur, vt ipse alium deputet. Præterea hæc ratio Io. An. funditus cessabit si committit de consensu partium. sicut ad cautelam seruatur hoc: cum recusatur delegatus surrogatus in locum recusati. Aut intelligit Io. Andr. q; non possit appellari à sententia lata super principali: & forte haberet sententiam iniquam à iudice suspecto: nec à principio posset suspicionem probare: quia forte occulta. Et sic puto intellexisse Io. Andr. & respondendo, q; hoc ius non præsumit: sicut nec istud præsumit in instantia principali: qd patet ex eo: quia non admittit suspicionem, nisi legitimè probetur: vt in. c. cū speciali. & in. c. secundo requiris. Et per hoc ad secundam rationem eius respondetur, q; non esset in potestate recusati appro-

bare, quā sententiā vellet: cum non habeat iurisdictionis exercitium super principali: sed hanc approbationem committit alteri sicut facit in causa appellationis.

Additio. ¶ An autē committendo alteri causam recusationis articulo aliter nō discussio, videatur delegans pronuntiare se suspectū, siue sit ordinarius, siue delegatus, vidistis supra quid senserūt doct. nā Io. de lig. sensit, q; sic sed do. Anto. tenet contrariū, & nil allegat. Ego pro hac vltima opi. allego casum iudicio meo quasi expressum. in. c. iudex. de offic. deleg. li. vj. Nam ibi dicitur, q; delegatus post propositā recusationem: & etiā probatā, potest committere de consensu partium: sed postq; fuerit sup. suspicionem pronūtiatū, non potest quātuncūq; partes consentiunt: quia definit esse iudex per pronuntiationē. Si ergo committendo post propositā recusationē, videretur se pronūtiare suspectum nō posset committere: quia sic tacite pronuntiando defineret esse iudex: & sic nō valet commissio: cum non sit futurus iudex: vt in. l. eū, qui. in. fi. ff. de iurisd. om. iud. Secundo principaliter probat per. l. itē si res. §. fi. ff. de ali. iu. mu. cau. fa. iunctis notatis per Barto. in. l. ab eo. C. quō & qñ iudex. post eū, in. d. l. item si. quia sape quis non repetit suū ius: sed patitur illud delabi: q; forte execratur lites, qd non dānat Iurisconsultus. ¶ Et per illā. l. dixit Bar. in. d. l. ab eo. q; ex snā non oritur obligatio naturalis: licet condēnatus non appellauerit: q; potuit non appellasse non eo animo, vt consentiret sententiæ: sed vt effugeret litē. facit qd le. & not. in. l. Iulianus. de condi. inde. & per glo. in. c. pastoralis. §. si verò. de offi. dele. & per Inno. in. c. sacro. de sen. excō. ¶ Tertio adduco aliā considerationem: nō probat hoc esse, qd ab eo cōtingit abesse. l. neq; natales. C. de proba. & j. c. ij. de trāsla. Episc. sed iudex ordinarius, vel delegatus à principe potest committere cessante omni recusatione: vt. l. vna. C. de man. princ. & c. vt litigantes. de offi. ord. lib. vj. & c. pastoralis. præalleg. ergo simpliciter committendo, nō videtur se pronuntiare suspectum. & hæc notabis. ¶ Sed circa prædicta oritur dubiū per doc. non tactum: certum est enim, q; sine consensu partium nequit delegatus causam committere recusatione contra eū proposita. b vt in. d. c. iudex. Pone, q; delegatus de partium consensu comisit non in totū: nunquid debeat appellari ad ipsum: an ad primū delegatē? Dubium facit qd no. in. c. sape. de verbo. signi. prope fi. in. gl. in verbo partibus, quæ est no. & quod no. in. c. nonnulli. de rescri. Ista enim est noua commissio, vnde licet consenserint respectu commissionis primæ, nō tamē sequitur, q; teneatur consentire respectu alterius. Renuntians enim iuri suo respectu vnius articuli iudicialis, nō videtur renuntiare respectu alterius: vt no. in. iuribus præalle. ¶ Sed hoc nō obstat. puto cōtrarium: quia non est adhuc directā inutilis iurisdictione per solā propositionē cum debeat causa legitima probari. vnde licet fatear, q; nō possit committere si partes volunt nunc prædiscutere articulum recusationis: tñ ante, q; prædiscutiat, nō licet appellare omisso medio quia medium non est prorsus sublatū: quare appellabit ad eū, saltē ad istū effectum, vt impediat executio snā. & transitus in rem iudicatam: & vt causa vertat ad superiorē si constiterit recusationis causam esse legitimam. ¶ Sed circa prædicta posset dubitari de alio dubio hæc non tacto per solennes ac famulos iuris vtriusq; docto. An à delegato episcopi recusati, vel non recusati, possit appellari ad eius vicarium: non tenendo opinionem, quod possit appellari ad episcopum. Et primo videtur, q; non per. c. studuisti. de offic. lega. vbi patet, q; de causa alicui specialiter commissā per papam legatus generalis se impedire non potest: imò quantū ad illā causam delegatus censetur maior legato: vt ibi. & hoc per. c. pastoralis. §. præterea. de offic. or. vbi patet, q; excōicatus per delegatū: eo etiam defuncto, per aliū q; per Romanum pontificem

a ¶ Tercio appellare. In materia vide omnino do. Ale. in. consil. lxxvj. per totū in. ij. vol. qd est secundū ordinē omniū consil. cccix. inci. i. causa & lite vertete & c. vbi latè ponit istā materiā. Aenzas de falco.

ZACHARI.

b ¶ Contra eū proposita. Specu. in. ti. deleg. §. vj. ver. itē, per recusationem. tenuit etiam cōtrariū & malè: vt no. in. c. iudex. de offi. dele. lib. vj. secus autē in ordinario recusato q; subdelegat, vt no. Alex. in. l. p̄tor. cū cōcordan. ibi per eum signatis. ff. de iurisd. om. iudi.

SEBA. SAPI. 22

c ¶ Ad eius vicariū An possit appellari ad vicariū episcopi, vide Abb. i. c. dilecti. col. ij. de app. & Ludo. Ro. in. lingu. cccc. lxx. incipi. tu habes titulum Legistarū. Et nanqd vicariū episcopi possit esse iudex cā sui episcopi, vide Fel. i. c. cū venissent. col. i. ff. de iudi. & si episcopus est suspectus et vicarius potest recusari: vide Fel. in. c. insinuant. in. prin. de offi. delega. vbi concludit posse recusari.

25

c

pontificē absolui non potest. Ad idem facit, quia vicarius potest in totū per episcopum etiā sine causa reuocari: vt no. per glo. in cle. & si principalis. de rescrip. facit quod no. in cle. si. de procu. vnde fortius potest quo ad vnā causam impediri. Hinc dicit Inno. in. c. Romana. eo. tit. lib. vj. Episcopum posse prohibere suo officiali, ne iudicet, per l. iudiciū. ff. de iu. Sed committēdo cām vni in specie, videtur derogari iurisdictioni vicarij, quo ad illā speciem. ar. c. cum M. & quod ibi not. de consti. & d. c. studuisti. & de accu. c. ad petitionem. In contrarium facit, quia episcopus, & vicarius faciūt idē consistorium: vt in. c. ij. de consue. li. vj. & in eū trāsferatur causarū cognitio: vt in. c. licet. de offic. vica. eod. lib. Vnde licet videatur sublata sibi potestas respectu instātiæ principalis, non tamē respectu instantiæ appellatio nis: quia talē potestatem non trāstulit in aliū, nec specifi cē sibi retinuit. Nec ob. c. studuisti. nec. c. pastoralis. qā legatus & papa non cōstituunt idem tribunal. vnde me ritō de appellatione interposita ad papam, nō potest se intromittere legatus. Et pro hac parte optimē facit. l. si hominē. ff. mand. vbi ex causa pcurator generalis pro hibet procuratori speciali, ne attentet specialiter nego tium sibi commissum. ¶ In hoc dubio puto satis posse probabiliter distinguere, q aut episcopus est præsens: & tunc debet ad eum appellari, & non ad vicarium. Et di citur præsens, quādo est in dicece. vel in loco ppinquo. & ad hoc adduco bo. tex. in. c. si contra vnum. de offi. delega. lib. vj. vbi dicitur, q si recusatur episcopi delega tus, debet recusatio probari corā episcopo ipso. Non enim potest negari, quin notetur quēdā superioritas in cognitione causæ appellationis: cū sit de minore iudice ad maiore prouocatio: vt no. in. c. ij. de consuetu. li. vj.

26 ¶ Hinc est, q de vicario episcopi non appellatur ad epi scopū. vnde cum vicarius quo ad illā causam nō sit ma ior delegato, non potest ad eū appellari. ¶ Aut episco pus est absens: & tunc poterit appellari ad vicariū. arg. l. præalle. si hominem. & eorū, quē no. lo. And. in. d. c. si contra vnū. vbi dicit, q hoc casu absente potest proba ri causa recusatōis delegati corā vicariō. Idē ergo in causa appellationis cū in multis equiparantur: vt not. in. c. sup. eo. de app. Non ob. primō mēbro, q episcopi & vicarij est idē tribunal: qā hoc procedit in his, in qui bus vicarius habet iurisdictionē: non autē in omnibus, vt patet ex his, quē leg. & no. in. c. licet præl. Et hęc cō clusio mihi videtur verissima, licet Archi. in. c. ij. de cō sul. lib. vj. teneat indistinctē appellari posse ad vicariū: & allegat iura, quē hoc nō probāt: & per hoc est expedi ta gl. ij. cū sua materia. Tertia glo. fuit expedita cum no

27 tabilibus & cū his, quē tetigit in prima gl. ¶ ¶ Opp. ex pediēdo gl. iij. contra tex. in, eo q dicit sententiā latā à delegato episcopi, mandandā executioni per ipsum epi scopū. Videtur enim, q non sit necessē vt, pro actu exe cutionis adeatur ipse episcopus: quia idem delegatus debet hoc posse: quia ex cōmissione causē absolutē fa cta, omnia ad causam cōsecutiua, videtur esse cōmissa. de offi. delegati. pręterea. & c. ex literis. cum simi. Glos. ponit opinio. Quidam enim dicunt per hanc De cre. & per. l. à diuo pio. ff. de re iudi. delegatū inferioris à Principe non posse suam sententiā mandare execu tioni. Secundō ponit opi. suam sententiā posse manda re executioni. Tertiō ponit opi. suam in harendo cōtra rio per iura ibidem allegata. Nec ob. hęc Decret. & l. à diuo pio. quin licet dicāt ordinariū exequi ex hoc nō negant, quia possit adhuc delegatus. & hoc dicit lo. te nere. ij. q. vj. c. quisquis. ¶ Tertiā opi. ponit glo. vt di stinguatur an sit præsens episcopus ordinarius: & exe quatur ipse, non delegatus. An sit ordinarius absens: & tunc exequitur delegatus. Idem dicit de officiali eius: aliās perniciosum esset hoc obseruare indistinctē, q de

legatus non exequatur. ¶ Primam opinio. quod dele gatus non exequatur tenet Innoc. in. c. innotuit. de ar bitris. & multi sequuntur hoc inter quos est Hosti. per l. à diuo pio. & idem sentit Bar. ibi. & Specu. in titu. j. in fi. & de senten. excom. §. ij. in fi.

Additio. ¶ Et clari⁹ post gl. in. l. ij. ff. de iu. omi. iudi. vbi etiam tenet, q delegatus in

a ferioris non potest citare realiter^a, neque torquere tes tes, vel partem^b. per authen. de testi. §. si verō ignoti. Et concludit, & iste delegatus habet coercionem verba lem duntaxat. sic intelligit. l. si. ff. eo. Non autē realē, vel personalē: sed debet pro his recurrere ad maiore iudi cem: per hęc iura, quæ infra allegabo. & videtur tenere Cy. in authen. qui semel. C. quomodo & qñ iudex. Sed Inn. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. habuit à Ioā. xj. q. j. c. peruenit. dicit, q delegat⁹ exequi suā snim per iurisdictionem quā habet. Ideo cū habeat ab ordinario potestātē excōmunicandi, & interdicens, & similia ex ercēdi. C. de iud. l. properandū. §. finautē reus. de offi. de le. c. ex literis. poterit sic procedendo exequi. Sed ad illa iura dici potest secundū Inn. ibidem, q illā potestatem & iurisdictionem habet ad tuendam iurisdictionē, non ad exequendam. Ipse verō Inn. tenet ibi, quod prädixi, vt possit exequi per iurisdictionē, quā habet. per iuris dictionē, quā non habet, non potest: qā nō potest actua liter mittere in possessionem: vt. ff. ad muni. l. ea, quē. & de iurisd. om. iud. l. iubere cauere. Et hanc opi. recitat.

28 Spe. in tit. de sen. ex. §. nunc dicendū. in prin. ¶ ¶ Inn. alibi videlicet in. c. dilecto. j. de verb. sig. sentit, q possit exeq etiam mittēdo in possessionē: cum non solū delegatus Principis, sed etiā inferioris à principe possit in posses sionē mittere ex primo & secūdo decreto. alleg. c. ij. de do. & cōtu. & c. cū venissent. de eo qui mit. in posses. Et hanc opi. recitat Spe. in. d. §. nūc dicendū. in prin. Io. An. & Gaspar de Cal. tenet glo. istā, q exequatur, maximē quando inferior delegatus est tēporalis, vel legatus, vel delegatus: aliās finita legatione, vel delegatione oportet papam adiri. ¶ Ioan. de li. tenet gl. cū temperamen to Inn. Do. Anto. distinguit, q aut queritur an inferior delegatus possit pronūtiare de exequēdo & mittēdo: & dicendū est, q sic. Est enim dictū Spec. in præl. §. nunc dicendū. & quod no. in. l. iul. in prin. ff. de dam. infec. Et de hoc dico casum esse hīc, secundū vnam lec. Idem te net glo. si. in. l. vlti. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd.

¶ Si queritur, an possit exequi actualiter? dicit, q pōt per iurisdictionē quā habet: ideo poterit exequi excō municando, vel interdicens: maximē in absentia iudi cis ordinarij: ad hoc alleg. quod no. Innoc. in. d. c. finali. de offi. deleg. & in hoc sequitur opi. Innoc. in. d. c. cū ab ecclesiarū. ¶ Aut queritur, nunquid possit exeq actua liter mittendo: & distinguit, q si expresse est delegata executio, poterit actualiter mittere. Et hoc sentit Spe cu. in loco prællega. vbi consuluit, q actualiter & expresse cōmittat sic: Cōmitto tibi causam & executionē eius. Si non est specificē commissa executio, non pote rit exequi: quia non habet hanc potestatem: quia in ge nerali commissione non veniunt ea, quæ sunt misti im perij: vt dicit Specu. in loco prælleg. Dominus Card. dicit q cum opi. glos. cōmuniter transeunt Canonistę: sed aliā opi. dicit meliorē: & melius videtur fulciri, per d. l. à diuo pio. & Hanc Decret. & hęc sunt, quæ in hac materia scripta reperio. ¶ ¶ Ego verō latius expediēdo

29 plenē materiam sic distinguo: quod aut queritur nun quid vicarius epī possit suam sententiā mandare exe cutioni: aut de inferioribus habentibus iurisdictionem ex lege, vel consuetudine: aut de delegato principis: aut de delegato inferioris. Primo casu dico, q pōt: quicqd glo. sentiat hīc dubitando: quoniā vicarius habet ordi nariam, & ea, quæ sunt misti imperij: vt cōmuniter no.

ZACHARI.

¶ Citare realiter. Adde, q Saly. in. l. ij. ff. de iuri. omniū iu. tenuit, q etiam nec delegatus prin cipis: & male secū dū do. Alex. ibi, p iura & rōnes p eū signatas. No. Car. i cle. j. q. ij. de iudi cīs. Et inquātum dicit iste talē dele gatum inferioris à priuice non pos se torqre, aut com pellere testes, vel partē: dic hoc esse verum, nisi habeat spālem commissi onē: vt not. Cardi. in cle. j. in. iij. q. de off. delega.

SEBASTIANI.

¶ Vel partē. Limi tatur tamē singula riter, qñ fieret per sonalis coercitio: suspecto de fuga, put declarat Feli. in. c. ij. j. de homi ci. Sed cōtrariū te net do. Frac. cūrti⁹ senior i trac. seque strorū. i. xvij. q. & Deci⁹ i cōfi. lxxv. col. iij.

SEBASTIANI.

¶ Ordinariā. Vi de Bar. & Ang. i. l. prācipim⁹. in pri. C. de app. cū alle gatis per. d. Ias. in rub. ff. de offi. eius, cui man. est iurisd. col. ij. versi. tu autē ultra oēs Canoni stas.

Panor. super Prima secundi Decret.

principaliter per Inno. in c. suam. de offi. vica. & in c. licet. eo. tit. lib. vj. & in c. perlectis. xxv. dist. & in c. Romana. de offic. ordi. li. vj. & facit ibi tex. vbi patet qd de iure vicarius, nedum alios subditos, sed etiam ipsos suffraganeos excommunicare potest: licet propter honestate sit sibi interdicta potestas respectu suffraganeorum: vt ibi no. in glo. ¶ Et excoicatio est misti imperij: vt not. Inno. in c. transmissam. de elec. Et hoc qd vicarius possit: tenet etiam Ioā. and. hic: & dicit de isto non negandum, quin possit. Et hoc intelligo in vicario epi principali, qui facit idem consistorium cum epo. Talis enim habet ordinariam: Foranei vero non habent ordinariam, sed delegatam: nec faciunt idem consistorium cum episcopo. ¶ Vnde ab ipsis appellatur ab episcopo: vt no. in cle. & si principalis. de rescrip. & per Inn. in c. Romana. De his est dicendum, vt in delegatis: licet posset dici, qd cum sint deputati ad vniuersitatem causarum, censeantur quasi ordinarij: vt. l. cum causam. de appellatio. ¶ Secundo casu principali. f. de inferioribus prelati siue iudicibus. Host. in c. cum contingat. eo. dicit, qd per fideiussores & pignora poterit coercere eum, contra quem lata est sententia. institui. de satisf. da. tut. §. ij. ff. de dam. infec. l. iij. ff. de ven. inspi. l. j. §. quid ergo. Vel ordinarius loci hoc exequitur. l. a diuo pio. ff. de re iudica. siue exequitur sententiam arbitri. ff. de arbitris. l. iij. §. j. & de re iudica. l. ait pretor. in prin. & no. §. de arbitris. ca. per tuas. ¶ Sed est aduertendum: latius enim debemus considerare iurisdictionem, quam habent tales. Quidam enim sunt vendicantes sibi nudam coercionem absq. iurisdictione: vt parentes & domini: & maritus erga familiam & uxorem: & de talibus non est tractandum: quoniam tales agunt de facto: nec oportet eos exequi sententias: cum eas ferre non possunt. Quidam sunt vendicantes sibi iurisdictionem fori poenitentialis: vt curati: & tales nihil exequuntur: sed interdicto compellunt ad satisfactionem, non reuocando sententias generales, quas tulerunt: nisi prius satisfaciant. de offi. ordina. c. si sacerdos. secundum vnam lectionem. Alij vendicant sibi iurisdictionem simplicem: & tales possunt proprias sententias exequi ea potestate & iurisdictione, quam habent. Potestate vero, quam non habent, non: unde poterunt indirecte exequi proprias sententias subtrahendo redditus, vel distributiones. Non enim possunt exequi actu mittendo in possessionem, vel manu militari auferendo: quia talia sunt misti imperij, quae inferioribus non competunt: vt. l. imperium. & l. iubere cauere. ff. de iurisd. omnium iudicum. Pignorare etiam possunt vel fideiussores compellere. ad hoc quod not. Inn. in prealleg. c. cum ab ecclesiis. de quo in Specul. de senten. excommuni. §. nunc dicendum. in prin. Item priuando ab vniuersitate, & similibus: vt in c. ex literis. de constitu. vbi tex. Vel inuocabunt auxilium potestatis, seu alterius iudicis. arg. in l. episcopale. C. de episc. audiendis. & quod ibi not. de offic. ordi. c. j. & not. Barto. in d. l. a diuo pio. possunt ergo isti inferiores leuem multam indicare, cogere cum pignoribus. & c. non autem actualiter mittere. Et hac faciunt ad questionem, nunquid rector scholarium possit suam sententiam mandare executioni. Specu. in titu. de senten. excommuni. §. nunc videndum. versic. quid de sen. Doc. tenent, qd ordinarius illam exequitur. alleg. aut. si quis litigantium. C. de episc. audien. Ioā. and. recitat ibi aliquos doc. legum tenere magistrum, vel doctorem sententiam posse exequi, si habet scholaris bona. Si vero non vel non sufficientia ad requisitionem magistris, exequitur is, in cuius territorio habet bona: vt in d. l. a diuo pio. Postea Bar. ibi dicit, qd rector potest exequi sententiam suam denegando suam iurisdictionem, vel priuando ab vniuersitate, vel similibus: vel inuocando auxilium alterius iudicis. Et idem dicit de doctore, & aliis non habentibus familiam. ¶ Ego puto, quod inspecto iure commu-

ni, secundum quod habent doc. seu rectores merum & mistum imperium, qd cognoscere possint de causis criminalibus: vt in auth. habita. C. ne filius pro patre. vbi etiam per glo. Rector potest actualiter mittere in possessionem, seu actualiter exeq. Sed quia in plerisq. locis iure consuetudinario hanc potestatem non obtinet: vt no. glo. in prealle. authen. habita. potest dici, qd exequuntur rectores per iurisdictionem, quam habet: pro ea vero quam non habet, debet recurrere ad superiorem. & sic possunt intelligi & reduci ad concordiam op. contrariae. Vnde cum hodie communiter rectores non habeant familiam armatam, nec iurisdictionem in criminalibus, satis saluabitur opi. Bar. quam. §. recitauit. ¶ Concludo ergo qd istis iudicibus inferioribus inspicienda est potestas, quam habet, vt ea ipsa vtantur in executione. Si vero volunt aliter exequi, recurrant ad superiorem: & ad alios iudices mittant illius loci. Quod etiam satis est de mente Bar. in preall. l. a diuo pio. vbi etiam tractat, quid si isti inferiores iudices nolunt recurrere ad maiorem iudicem, vel maior iudex non vult exequi. ¶ In tertio casu principali: scilicet in delegato principis, dico de iure canonico fore clarum, qd possit exequi per se: & etiam praecipere ordinario, vt exequatur: vt probatur in c. literis. & c. pastoralis. & c. quereti. de offi. dele. & in c. pastoralis. §. praeterea. & c. ex literalis. eo. tit. Sed de iure civili gl. videtur dubitare in l. a diuo pio. dicit tamen quod de iure canonico potest: sed qd idem sit de iure civili, tenet ibi Bar. & dicit expressum in l. fi. C. de iudi. & in auth. de exhib. reis. §. si vero. secundum vnum intellectum. ¶ Nunquid autem possit delegatus principis inuocare auxilium brachij secularis pro executione sententiae: vide Inno. in c. preall. & c. significasti. vbi concludit, qd sic. & satis sentit Bar. in preall. l. a diuo pio. vbi vult, quod potest mandare ordinario sub grauissimis poenis, vt exequatur. arg. in c. significasti. Et hoc plus placet, qd quod no. Archi. in c. vt officium. de hare. lib. vj. vbi dicit delegatum non posse inuocare auxilium brachij secularis: nisi specialiter sit sibi concessum. & dicit sic curiam tenere. & qd teneat curia nescio: sed primum videtur de iure procedere. ¶ Vltimo casu scilicet in delegato inferiori varias opi. retuli supra. Ego puto eum indistincte de iure canonico posse, si delegans vel mandans habebat hanc potestatem exequendi, etiam si non committatur principaliter & expresse. Et moueor multis rationibus & iuribus. Primo per c. literis de offic. deleg. qui videtur tex. no. in materia, vbi expresse dicitur delegatum posse iurisdictionem, quam habet, alteri demandare in executione sententiae. Et probat no. iste tex. vt etiam colligitur ex casus positione, quam facit ibi gl. quia accessorie videtur concedi merum, seu mistum imperium pro executione sententiae. Item optime facit. c. ij. de eo, qui mit. in pos. vbi delegatus inferioris dedit possessionem ex primo decreto. ¶ Item executio est meri, vel misti imperij: vt no. Innoc. in c. transmissam. de elect. & nihilominus transit in generali commissione: vt in prealleg. c. ex literis. Et per hoc dico opi. do. Ant. minime veritate fulciri: dum distinguit inter expresse commissum, & tacite: vt primo casu veniat executio: secundum non. Quia in generali commissione non veniunt ea, quae sunt meri, seu misti imperij. Nam haec ratio militat etiam in commissione facta per Principem: & tamen certum est qd commissi sibi causa simpliciter, videtur etiam commissi executio: vt probatur in iuribus superius allegatis. c. de prudentia. de do. inter vir. & vxor. & dote post diuor. resti. Vbi per viam accessorij venit nedum executio causae principaliter commissae: sed etiam executio causae, quae venit accessorie. Vnde cum sit eadem ratio in delegato inferioris, vt delegato principali veniat accessorium, debet esse eadem iuris observantia, de consti. c. traslado. cum similibus. & sic cum executio veniat accessorie ad casum

SEBA. SAPI.

a ¶ Iure canonico. Hanc etiam opin. de iure civili tenet coter scribentes in l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. vide Alex. in rubri. ff. de offic. eius cui man. est iuris.

b ¶ In l. fi. Tu pondera qd tex. d. l. fi. non probat dictum Bar. vide quae remisi ad Bar. in dicta. l. a diuo pio. Andræ. Barba.

c ¶ Retuli. §. vide qd dixi in cle. auditor de rescrip. ZACHARIAS. Adde Spec. in tit. de exec. sent. §. ij. i. prin. & §. vj. versic. v. Bar. in l. fi. C. de iud. & Alex. in l. ij. col. ij. ff. de iurisd. om. iudi. & in rubri. de offi. eius.

ad casum principalem: vt bñ probatur in iuribus preal-
 34 legatis. ¶ Certum est qd de iure canonico ea, quę sunt
 meri vel misti imperij possunt delegari: vt no. in. c. qd
 sedē. de offi. ordi. & bene probatur in cle. j. de here. & c.
 licet. de offi. vic. lib. vj. transibit executio facta delegatis
 principalis causę. Et idem fortē posset dici de iure ciui-
 li. & licet ea, quę sunt meri, vel misti imperij non sint
 principaliter delegabilia: tamen accessorie transeunt.
 arg. l. quoties. C. de iud. Et ad. l. à diuo pio. potest respō-
 deri, vt dicit hic glo. non enim negat ille text. quin etiā
 ipsi delegati hoc possint: sed solū dicit, qd ordinarij de-
 legantes debēt mandare sententiam suorum delegato-
 rum executioni. Fortē enim non possunt ipsi delegati
 de facto, vt sepe contingit, suas sentētiās propter impo-
 tentiam exequi. Sic potest responderi ad hoc cap. aliter
 etiam infra respondebo. Vide in simili in cap. cū signi-
 ficasti. de offic. dele. vbi ordinarius debet mandare sen-
 tētiā delegati principis executioni: & tamē ipse dele-
 gatus per se potest: vt vbi & aliis iuribus superius alle-
 gatis. Simile in. c. cū ab ecclesiarij. de offic. ordi. ¶ Sed
 ad tenēdum, qd aliud sit de iure ciuili: multum me cō-
 pellit primò authē. & qui iurat. C. de bo. autho. iud. pos-
 si. vbi apertē videtur innuere tex. delegatum inferioris
 non propter contumaciam dare possessionē ex primo
 decreto. quod apertius ibi tenet glo. ad idē glo. in auth.
 de exhib. & intro. reis. §. si verò. super verbo, omne cu-
 ius contrarium de iure canonico apertē innuit cap. cū
 venissent. de eo, qui mit. in posses. & facit præalleg. c. ex
 literis. ¶ Secundò multū vrget, qd aliud sit de iure ciui-
 li. l. properandū. C. de iudi. §. si autem reus. ibi: siue ipse
 iudex ex sua iurisdictione hoc facere pōt, siue per rela-
 tionem ad maiore iudicē & c. facit etiam authē. qui se-
 mel. C. quomodo & quādo iudex. vbi delegato à prin-
 cipe datur tantum potestas citandi per edicta: delegatis
 autē inferioribus denegatur, vt ibi à contrario: & in p-
 dicta authē. & qui iurat. multò ergo fortius eis interdi-
 citur executio. Et optimē facit tex. iuncta gl. l. fi. ff. de
 offi. eius cui man. est iuris. vbi patet, qd simpliciter mā-
 data iurisdictione non veniūt ea, quę sunt meri vel mi-
 sti imperij: quia talia etiā expresse delegabilia non sunt.
 ¶ Et ex prædictis patet, quod de isto delegato inferiori
 aliud sit de iure ciuili, q̄ canonico. Et pro diuersita-
 tis ratione sufficit illa ratio: quia de iure canonico ea,
 quę sunt meri imperij sunt delegabilia, non autem de
 iure ciuili secundū communē opinionē. & satis dicam
 in. d. c. quod sedem. Non obstat hoc cap. quod videtur
 instituere idē esse de iure canonico: vt iste delegatus in
 ferioris non possit: quia hoc cap. expresse non negat: vt
 s. dixi. Vel potest dici, & notabilius, qd loquitur in dele-
 gato dato ab ordinario propter suspicionis causam: vn-
 de cum in exequēdo nulla sit suspicio. De appel. c. no-
 uit. videtur delegatus duntaxat respectu cognitionis &
 diffinitionis, vbi cadere potest suspicio: vt sic limitet
 delegatio ad mēsuras causę delegationis. & hęc suffici-
 ant quo ad istam gl. & materiā suam. Et quanto tēpore
 durat potestas ad exequēdum, dic, vt in. c. querenti. de
 offi. deleg. ¶ Vltimò quæritur quid intēdit litera, dum
 dicit sentētiā mandandam executioni seruata leg. & c.
 Solu. dicit glo. vltima, quod intelligitur de lege loquē-
 te de materia, & tēpore executionis fiendę. & est clara:
 & dic, vt plenē nota. in. c. quod ad consultationē. de re
 iudi. & per gl. in. d. c. dudum. ij. de elect. in verbo in iure
 propositam. & ij. q. j. c. nos in quenquam. Abbas.

Subtilis & erudita repetitio per do. Nicolaum

Panor. edita in cap. Si quis contra.

SVMMARIUM.

1. Episcopus, si recusatur suspectus à reo, pōt causam alteri nō

suspecto delegare. 18. 25. & eius sententiam executioni
 mandare. 10. 11.

2. Actor sequitur forum rei limita, vt hic.
 Excep. possunt opponi à reo ante, quā cōueniatur, & quādo.
3. Testes examinandi ad perpetuam rei memoriam, coram iudi-
 ce rei conueniendi examinantur.
4. Legatus per sedē Apostolicā deputatus est ordinarius in loco
5. Delegatus dicitur executor, & ecōtrā: sed non in statutis.
6. Iudex ordinarius pōt, vt suspectus recusari de iure canonico.
 19. & deputatur alius iudex. 8.
7. Archiepiscopus non succedit suffraganeo recusato, vt suspe-
 ctus: idem si suffraganeus est negligens.
9. Iudex electus ex consensu partium non potest recusari sine
 legitima causa.
11. Executor non potest, vt suspectus recusari.
 Iudex potest suam iniuriam vindicare. 17.
12. Iudex recusatus, vt suspectus an indistinctē det in causa de-
 legatū: & an in tali delegatione requiratur consensus par-
 tis: & an remittat causam ad superiorem. 13. 14. 18.
14. Negatiua præposita verbo potest, importat necessitem.
16. Sententia lata à delegato suspecto, retractatur, si postea appa-
 ret & detegitur suspicio.
20. Cōcilium generale recusari nō pōt, qm̄ papa tali cōcilio præst.
 Et quid in prouinciali, vel alio inferiori.
 Papa, vel alius princeps superiorem nō recognoscens, prætex-
 tu suspicionis accusari non potest. & 21.
21. Papa potest cognoscere de causa propria, etiam si criminaliter
 agatur, & quando ab alio indicari possit.
 Arbitri quando sint eligendi in causa recusationis, & coram
 quo proponi & probari debeat recusatio.
22. Delegatus specialis papa in illa cā est maior legato generali.
23. Episcopus ex euidētē & necessaria cā pōt statuere cōtra ius cōe.
 Episcopus ex cā pōt diminuerē pœnitentiā iniunctam à papa.
24. Recusationis causa legitima, quem sint: vide remissiū.
- Iudex delegatus de iure ciuili sine causa recusatur, secus iure
 canonico.
25. Arbitri iuris regulariter non eliguntur ex necessitate, nisi in ca-
 sibus à iure expressis. Idem in casibus similibus expressis.
26. Appellatio à subrogato in locū recusati, corā quo ventilabitur.
27. Appellatio à delegato vadit ad delegantem.
28. Appellari quo casu licet tertio.
29. Delegans vnum articulum causę, an cognoscat de appellatio-
 ne facta ab illo articulo.
 Renuntians iuri suo super vno articulo causę, non videtur in
 alijs renuntiare.
30. Appellatio facta à delegato episcopi, an possit coram eius vi-
 cario ventilari.
31. Appellari non pōt à sententia vicarij, ad eius episcopum.
32. Executio sententię latę à delegato, an fiat ab ipso, vel ab orna-
 rio. 34. 36. 37. & 39.
33. Delegatus etiā ab inferior à principe potest mittere in posse-
 sionem ex primo & secundo decreto. 37.
37. Excommunicatio est misti imperij.
 Vicarius episcopi, an habeat iurisdictionem ordinariam.
 Rector scholarium mero iure inspecto, suam sententiam etiā
 actualiter exequi potest. & nu. 39.
 Vniuersitas scholarium est approbata & pōt habere rectorē.
38. Executio sententię est misti imperij.
39. Causę meri & misti imperij de iure canonico delegantur, &
 quid de iure ciuili?
40. Archiepiscopus, an succedat in omnibus, in quibus episcopus
 est negligens. & nu. 41.
41. Prælati, vel patriarchę nihil iuris præ ceteris debēt habere,
 nisi in quantum canones illis permittant, & cōsuetudo illis
 contulit ab antiquo.
 Episcopus est ordinarius totius diocesis.
42. Prælati inferiores, an præferantur episcopo eiusdem loci in co-
 gnoscēdo in causis subditorū: & quam iurisdictionem ha-
 beant. 49. & 50.

SEBASTIANI.

Iure ciuili. vide
 de hac materia la-
 tē per Modernos
 in. Liubere cauere.
 ff. de iurisd. om.
 iudicū. in. l. cogni-
 tio. §. vt possessio
 bonorū. ff. de offi.
 eius cui man. est iu-
 risdict.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ Per sedē Apostolicā. Et legatus in prouincia cōcurrit cū epō etiā in his, q̄ pertinet ad dignitatē epalem. Panor. in. c. fin. in primo nota. & ibi Prepo. Mediola. in. ij. not. de cōi. seruo. Adde q̄ legatus sedis apostolicę vacatē imperio, non succedit in iurisdictione, si cut papa: vt voluit Spec. in ti. de leg. §. nunc ostendēdū. ver. decimo nono. Et rō est, q̄ nemo debet ponere manū auctoritate gñalis cōmissionis in his, q̄ speciali prerogatiua papę cōpetūt: vt in. c. qd̄ translatio nē. de offi. leg. sed hoc est papę concessum singulariter in signū preeminentię singularis: ergo &c. Ita singulariter dicit Ludo. Ro. singu. cccxij. inci. vacatē imperio. & licet legat⁹ de latere dicatur princeps in prouincia sua, & veniat appellatione Principis: vt per Andrā. sicu. cō. l. xliij. inci. sapiēter &c. mihi videt⁹ &c. col. pe. versi. p̄terea faciā. in. ij. vol. p̄ tex. quē dicit valde singularē i. c. si Abbatē. de electio. li. vj. & nō tamen potest nedum simplex legat⁹ rescribere cōtra ius cōmune: vt not. glo. cōiter singularis in c. fi. de hēre. li. vj. & est glo. similis q̄ ad eā se remittit, i. cle. s̄pe. in pri. in ver. mādāmus. de verb. sig. & glo. in cle. ne Romani. in princ. de elec. & in cle. ij. in gl. fi. in fi. de rescri. & in. c. in dēnitatib⁹. i. verb. sine strepitu. de elect. lib. vj. pro limitatione tamen p̄dic. gl. vide Ant. & Inno. in. c. fi. de transa. vbi arg. illius tex. dicūt valde singulariter, q̄ vbi subest euident & necessaria causa, pōt legatus cōmittere causam co-

- Abbas p̄feratur episcopo in spectantibus ad regulam.
- 43 Homicidiū computatur inter grauiora & horribilia peccata. Et etiā furtum & rapina de maioribus & grauioribus sunt.
- 44 Monachus non potest iurare sine licentia Abbatis. Iuramentum operatur: vt quis conueniatur coram iudice ecclesiastico.
- 45 Monachus, qui est in studio, potest monasterium obligare vsque ad probabilem summam.
- 46 Abbas, si est negligens, facit vt cognoscat episcopus causas inter monachos.
- 47 Abbas, quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos. Simpliciter & de plano. &c. quando causa committitur isto modo, tollitur appellatio, & omnis ordo iudiciarius.
- 48 Defensiones non sunt auferendę etiam diabolo, si litigaret.
- 51 Excommunicatio non potest ferri per sacerdotem, nisi habeat aliquam iurisdictionem.
- 52 Excoicatio est maior poena, quę possit reperi in ecclesia Dei.
- 53 Prelati inferiores habētes iurisdictionē in personas collegatorum: an habeant potestātē destituēdi quem a beneficio suo.
- 54 Prelati inferiores, quo loco debeant locare sedes suas cum in figura iudicij cognoscunt.

¶ C A P.

IIII.

I quis cōtra clericū.

¶ Huic cap. de fo. cōpe. duplex pōt annecti materia: vna intrinseca, & alia extrinseca. & est vtraq̄ difficilis. ¶ Prima circa tria dubia principaliter versatur. Primò, quo ad modū & effectum reculationis, pro depōnēdo delegatū. Secūdò circa appellatōnē a delegato recusato interponendam. Tertiò circa executionē sniā latē a delegato inferiore a principe. Et vlti. duo dubia tanguntur per glo. & doc. sed super his transeunt multū lentē. ¶ Ego verò latē explicare conabor materiā intrinsecā, transeundo ad declarationē capituli nostri, & cōsequēter aliorū iuriū multorū. Cū hoc ca. etiā generaliter & absolutē dicat clericū cōueniendū esse solū corā suo epō, qui inde in multis casibus tam in civili, quā in criminali coram alio conueniri potest: vt ex infra dicendis patebit. Et hanc materiam doc. non prosequuntur hīc, nec alibi in iure, & eodē loco simul, sed in diuersis locis sparsa maximam difficultatem ingerit: vt in simili dicit tex. in procemio Greg. Sed Deo fauente in hoc cap. vbi bene cadit, maximē habito respectu ad titulū, plenē inferā tangendo etiā materiā monachorum, coram quo sint cōueniēdi, siue agatur civiliter, siue criminaliter: & processus cōtra eos fiendus inquisitionis via: aliquid etiā attingam de potestate inferiorū praelatorum, & de loco in quo ius debent reddere. ¶ Et breuitatis causa omīssa rubricę cōtinuatione, alijsq̄ p̄fationibus & additionibus ad tex. quę menti fastidiū generarent, & principaliter materiam discutiēdā impedire solent. descendo ad capituli examinationem. ¶ Et hoc cap. sic cōiter summat. Corā epō suo conueniendus est cleric⁹: si recusatur, dabit delegatū partibus nō suspectum. Ego vero aliter summo cōsiderata mente: & primo sic: Ep̄s si reculatione contra eum proposita ad arbitros venire nō vult, pōt etiā partiū non requisito cōsensu causam principālē alicui nō suspecto cōmittere: cuius sniā executioni mandabit. vel aliter secūdū aliū intellectum. Ep̄s vt su spectus de cuius suspiciōe notoriē constat, potest dare delegatū non suspectū: cuius sniā poterit per se executioni mandare. h. d. Abb. Sicul. ¶ Pōt dupliciter diuidi secūdū varios intellectus. Nā primò prouidet reo circa delegationem: secūdò circa executionem. ibi: a quibus. Vel secundum alium intellectū, & melius. Primo prouidet, quādo iudex, vt suspectus recusatur a reo. secūdò quā delegatus in locū recusati ab actore. ibi: aut si hoc actor.

- ¶ Nūc ad collectionē notabiliū cōdescēdo. ¶ Primo nō illā regulā vulgarē, p̄actor sequit forū rei: vt in. c. cū sit generale. & in. c. si clericus. cū concor. ibi alle. j. eo. Hanc regulā limito, qn̄ de aliqua re contenditur: secus si agit de exceptione: vt quia reus originarius ante, q̄ cōueniatur, vult super exceptione agere: quo casu pōt. l. si cōtēdat. ff. de fideius. facit. c. j. de iureiur. Hoc enim casu agē dum est corā iudice, corā quo ageretur, si ipse reus cōueniretur: quia attēdi debet causę naturalis origo: non quod accidētaliter confurgit. Causa enim naturalis vni ca absorbet materiam accidētalē. l. qui habet. ff. de tute. ¶ Nam gl. iuncto tex. in p̄call. l. si cōtēdat. sentit q̄ fideiusor habeat exceptionē, vt nō cōueniatur in totū: sed vt fiat diuisio inter alios fideiussores. ff. de fideius. fo. & instit. eo. §. si plures. no. in. c. ij. eo. tit. tamē vnus ex fideiusforibus, si vult potest implorare officiū iudicis: vt fiat illa diuisio, & p̄ reliqua parte imponatur silētū creditori. ¶ Ad idem alle. gl. in. l. aurelius. §. cētum. ff. de lib. quę apertē sentit, q̄ tutus exceptione potest agere ante, q̄ conueniatur implorando officium iudicis: vt silētium imponatur creditori actori, sicut in negatoria, quę datur possessori: vt. l. & si fortē. ff. si serui. vē. & no. in. c. examinata. §. tit. j. de iud. & in. c. cum ecclesia Sutrina. de causa possel. & proprie. ¶ Et hoc puto procedere, quando molestatur de factis: vel quando verisimiliter timet molestari. arg. l. diffamari. C. de ingenu. ma. & in capi. conquerēte. de offic. ord. iuncto tit. C. vt nemo inuitus agere, vel accu. coga. Et de hac materia per Bar. in. l. si finita. §. eleganter. ff. de dā. infect. & ad hoc reduci debet no. per gl. in. c. si autē. de rescri. & per Innoc. in. c. cum dilectus. & in. c. dudū. el. ij. de elect. & hoc etiā voluit Bar. in. l. societate. §. arbitratorum. ff. pro socio. ¶ Et idē videtur, si agatur cōditione. l. diffamari. C. de ingenu. ma. & in. c. conquerēte. de offi. ordi. ¶ Idem voluit Fe de. de Sen. consil. cccxj. in examinatione testium super exceptione, quando recipiuntur ad perpetuam rei memoriā: vt in terminis. c. significauit. & c. Albericus. de testi. & examinatio hęc fiat corā iudice ipsius rei corā quo quęstio ipsius ventilatur principalis. ¶ Dicit Lap. alleg. x. reum, qui iurauit vsuras soluere extraneo posse petere a iudice suo absolutionē a iuramento: tamen, quā nil petitur, quia originaliter est reus. Et hoc puto verum in exceptione propriē dicta, quę tantum cōuenit stimulando stimulo actionis: secus puto in exceptione improprie dicta, quę cōpetit etiā non stimulando. & hoc ratione duplicis interesse, vt est videre in exceptione, quę opponit contra electū confirmandum: vel cōtra confirmatum consecrandū. Hęc enim exceptio improprie dicta, cōpetit anteq̄ in iudicio agatur, & ei cōtra quē non dirigitur stimulatio actionis. Et satis est q̄ actio sit in potentia, & deduci possit. Et appellatur hęc exceptio intētionis: quia licet electus non petat confirmationē, vel cōsecrationem, habet tamē intentionem, vel habere debet ipsum petēdi: vt no. Inno. in. c. cum dilectus. de ele. Secūdò habet hęc exceptio in multis vim & naturam actionis: vt no. Inno. in p̄all. c. cū dilectus. & in. c. super eo. & c. super eo. & c. dudum. el. ij. eo. tit. Hęc enim exceptio improprie dicta non discutiet corā iudice rei: quia coram eo est quęstio principalis discutiēda: sed potius coram iudice ipsius electi, contra quē excipitur. ¶ ¶ Not. ij. episcopum solū ordinariū esse totius diocesis suę. concordat. c. j. de offi. ord. & c. cū episcopus. eo. tit. in. vj. de quo. j. latius. Aduertēdum tamē, q̄ legati deputati per sedem Apostolicā habent ordinariam in loco: vt in. c. ij. de offi. le. in. vj. Sed ipsorum potestas extraordinaria est, & superinducta, & tāquam praiudicialis iurisdictioni episcoporū restringēda. Iurisdictionio vero episcoporū naturalis fauorabilis est amplianda. Ad hoc est tex. cum gl. no. in cle. ij. de offi. ord. gl. tamen

gl. tamen ibidē dicit, q̄ potestas legatorū est extraordinaria, debet exponi. i. ad extraordinarium modū inducā: quia eorū potestas ordinaria est: vt in præal. c. ij. de off. le. li. vj. ¶ **¶** No. iij. q̄ appellatione executoris comprehenditur delegatus. cōcor. c. sciscitatus. de rescri. Est enim principaliter cognitor executor inquantū exequitur ad finē ius agēdi, & reddendi vnicuiq; quod suū est. vnde executor datus ad bñficia est delegatus: vt no. in. c. tibi, q. de rescri. in. vj. & in. c. si super gratia. de offi. deleg. eo. li. Sicut dicitur, q̄ ius est executor iustitiæ: vt no. gl. in. l. iustitia. ff. de iusti. & iure. & institut. eo. § iuris prudentia. Propriè tamen executor dicitur ille, qui habet exequi sententiā iam ab alio latā: vt est text. not. in l. executorem. C. de exec. rei iud. & facit ca. postoralis. §. præterea. de offi. deleg. & c. decatero. de re iudic. xxv. qō. ij. c. & si non cognitio. Ideo puto, q̄ in statutis, vbi verba strictè intelliguntur de iniuriis: capitulo in nostra. appellatione executoris, non veniet delegatus.

¶ Nota quartò iudicem ordinarium etiam si episcopali præfulgeat dignitate, posse vt suspectum recusari: & in totum ab exercitio illius causæ remoueri: de quo

7 aliquid infra. ¶ **¶** No. quintò, q̄ etiā episcopo recusato Archiepiscopus in iurisdictione non succedit: sed ipse recusatus dat delegatum: vel seruat, qd̄ habetur in. c. cū spāli. de app. ¶ An aut̄ episcopo negligēte exercere iurisdictionē, succedat immediatē Archiepiscopus in iurisdictione: no. in. c. pastoralis. in prin. de offi. ord. & in. c. nullus. de iurepa. ix. q. iij. in summa. & in. c. cum simus. ea. causa & q. in. c. Romana. §. notoria. de cens. lib. vj. Et plenius. in. c. j. de sup. negli. præla. cod. lib. & ita si ordinarius recusatur à reo, ipse delegat. vt j. subiiciam.

8 ¶ **¶** Not. vj. iuncta gl. iij. duplicē practicā recusandi, qn̄ recusatur ordinarius. Prima est, q̄ si recusatur ordinarius. prima est, q̄ si recusatur à reo, ipse dat delegatum. Si ab astore, datur iudex, qui cōpellat mutuo consensu aliquē sibi eligere, cui episcop⁹ delegabit vices suas. Sed hic intellectus nō placet, ne inter astore & reū notetur diuersitas: contra regulā, nō licet astore. de reg. iu. & de mu. pe. c. j. & ij. Secūda practica, quæ plus placet: est, qn̄ iudex ordinarius recusatur, datur delegatū. Et idem dico, si recusetur ab astore. Sed si iste delegat⁹ subrogat⁹ in locū recusati, recusetur ab astore: tunc ne in infinitū cōtinuat recusationem fieri, cōpelluntur partes mutuo cōsensu iudicē sibi eligere, cui episcopus ordinarius delegabit cā, vt supra. Et idē dico si recusetur à reo. vnde sensus est literē, q̄ iudice, vt suspecto recusato, dabit de legatus. Sed si iste delegatus iterū recusetur, ne in infinitum cōtingat recusatio, cōpelluntur partes iudicē eligere. Posset tamē à princ. si iudex volet, & de partiū consensu cōi delegatū deputare: vt in. c. sup. qōnū. §. nos autē. de offi. dele. ¶ Et ex hoc & ex tex. no. iudicē ordinariū & delegatū subrogatū posse recusari ab astore habēte cām recusandi subsistentē. ¶ Et intellige, q̄ actor recuset iudicē adeundū, nō aditū: nisi ex cā superueniente. de offi. deleg. c. insinuāte. & in. l. apertissimi. C. de iudi. Ad hoc gl. no. in. c. statutū. §. cū autē. de rescri. in. vj. su per verbo. recusat. ¶ **¶** No. viij. bonā cautelā ad excludēdā facultatē recusandi, vt detur iudex de cōi cōsensu partiū. Nō enim possunt partes illū recusare, in quē semel cōsenserūt: nisi legitima superueniente cā: vt no. Inn. in. c. j. de re. iud. & in aut. offerat. C. de lit. cōtest. canonizata. iij. q. iij. & in. l. apertissimi. de iudi. & in p̄all. c. sup. qōnū. Vnde dico, q̄ hęc p̄uisio, ne cōpellat iudicē eligere, fit ad cautelā, nō autē de necessitate: q̄ sicut primò delegat sine partiū cōsensu: ita & secūdò, & vlti⁹ etiā,

10 seruata tñ facultate recusandi. arg. eorū, q̄ legūt & no. in p̄all. c. sup. qōnū. de offi. deleg. ¶ **¶** No. etiā ordinariū etiā suspectū debere exequi sn̄iam sui delegati. ¶ Et ex hoc colligūt quidā arg. q̄ delegat⁹ ab inferiore à prin-

cipe suā sn̄iam exequi, non pōt sed p executione aditur ordinarius. de quo latius j. ex hoc & ex tex. ¶ **¶** No. x. q̄ quātuncūq; ordinari⁹ sit suspect⁹, nō valet p̄textu suspiciōis repelli ab actu excutionis. hoc est q̄ executor pōt, vt suspectus recusari. de appellation. c. nouit facit ca. p posuit. eo. tit. ¶ Et faciūt hęc pro notabili opi. Inn. in. c. ex parte. el. j. de verb. sig. vbi similiter dicit iudicē posse vindicare iniuriā propriā notoriē sibi illatā: cū hoc casu poti⁹ sit executor, q̄ iudex. quia exequit p̄cā à iure impositā: & ideo nō valet, vt suspectus recusari. ¶ Sed illud dictū poti⁹ dico restringendū, qn̄ certa p̄cā p illo delicto imposita est à iure: secus si p̄cā esset arbitraria: quia tūc inquātū arbitraretur esset verus iudex: & posset in arbitrando modū excedere. ¶ Hinc est q̄ à iudice p̄cā arbitrate, pōt appellari, vt dicit gl. no. in. c. super his. de accu. licet à p̄cā iuris appellari nō possit. de appel. quia nōs. & qd̄ no. gl. in. c. cupiētes. in ver. priuatos. de elec. li. vj. Et hanc limitationē aliquāliter sentit Archi. in. c. quod suspecti. iij. q. v. ¶ Idē puto, si ex tali delicto cōmissio in personā ordinarij, dicat illū incidisse in certā p̄cā: vt nisi hoc notoriē cōstet, non valeat ille declarare illum incidisse in p̄cā illā: quia posset falsò declarare: nec illa esset sn̄ia iuris, sed hominis. ad hoc vide bo. glo. in. c. cupiētes. ¶ His notabilibus sic collectis venio ad expeditionē intrinsecæ materiæ: in qua expediā gl. & tacta hic per doc. ¶ **¶** Opp. cōtra tex. de. c. cum spāli. de appel. ibi proposita recusatione cōrā iudice debet eligi arbiter, vt determinet de iustitia, vel iniustitia recusationis: hīc absolute dicif, q̄ episcopus recusatus dat delegatum. Sed gl. j. sentit hoc contrarium, q̄ illi Decretali standum est, quē istā interpretatur. aliter glos. nō declarat. & sic videtur sentire, q̄ hęc Decretalis nil noui hodie inducat: vel q̄ sit sublata per illā. Gof. dicit & melius vtrāq; habere locum in casu suo. Quandoq; enim refertur qō, an sit suspect⁹: sed q̄libet pars hoc fatetur: vt quia suspiciōis cā notoria est. & habet locū ista Decretalis. vnde episcopus statim delegabit cām absq; arbitrōrū electione. Quādoq; refricatur in dubiū de suspiciōe: & procedit Decretalis, cū speciali. ¶ Posset etiā dici hoc cap. procedere, q̄ episcopus execrās litē, malit cōmittere, q̄ ad arbitrōrū electionē deuenire. ¶ Vel, q̄ debeat intelligi secūdū illā, cū spāli. cum episcopus cōmittit post pronuntiationē arbitrōrū & hoc dicat tex. scilicet cū vt suspectus fuerit recusatus & c. Verba enim intelligenda sunt cū effectu. c. relatū. de cle. nō refi. de p̄cē. di. j. c. hęc autē. & forte hunc intellectū habuit glo. ¶ Et ex his colligo vnā differētiā inter ius canonicū & ciuile. Nā de iure canonico nō est necesse p̄bare cām suspiciōis, sed ex sola voluntate recusatur tā ordinarius, q̄ delegat⁹. & sufficit, q̄ iuret, q̄ nō calumniosē recuset: vt in. l. apertissimi. & qd̄ ibi no. per gl. & in. l. cū speciali. C. de iu. & in authē. si vero cōtingit. C. eo. vnde nō est necesse etiam exprimere cām de iure ciuili: vt no. gl. in. l. quia poterat. ff. ad Treb. & in. l. itē si suspectus. ff. de procura. & in. l. apertissimi. C. de iudi. & sentit gl. in. c. secūdò requiris. de app. in fi. & j. tangā. Releuatur tñ ordinarius de iure ciuili in alio: q̄ nō in totū remouetur suspiciōis p̄textu: sed datur sibi adiūctus. sed de iure canonico secus: vt hīc, & in. d. c. cū spāli. ¶ Et ex hoc colligit secūda differētiā inter iura. & hęc opin. cōis ē, q̄ de iure ciuili ordinari⁹ regulariter in totū nō reuocat, sed datur adiūct⁹ vt in. d. aut. si verò. & no. gl. & Bar. post eā in. d. l. aptissimi. & gl. in l. j. C. si quacūq; p̄di. pote. licet aliq cōtra: vt in. d. l. aptissimi. ¶ **¶** Scdò opp. cōtra tex. & cōtra p̄dicta de. c. cū spiritali. vbi dicif, q̄ iudex recusat⁹ de recusatoris assensu personē idoneē cōmittit negotiū, vel ad superiorē trāsmittit: hīc verò simpliciter dicif, q̄ ab eo est delegatus deputadus. Sed gl. in. d. c. secūdò requiris. & apertius in

gnoscedā summarie: & sic i hoc derogare iuri. & Idē sentit Alex. cōsil. cxxlvij. inci. perspectis his. col. iij. versi. qnto p̄bat in. ij. vol. & latius p̄ eūdē Alex. in. l. ex duob⁹. §. etiā. ff. de vulg. & pup. secūdò limita p̄dictas gl. vt p̄ eūdē Alex. cōsil. j. inci. pōderatis. c. viij. versi. infu per dico. i. ij. vo. & per. d. Ia. i. l. nemo pōt. in. ij. col. fi. de l. j. & nō pōt legat⁹ de latere se impedire de causis alijs spāliter cōmissis. tex. est in. c. studui fli. §. de offi. le. Et ibi Panorm. in primo no. dicit hoc eē verū: nisi ex euidentē & noua cā faciat, quā papaverisimiliter ignorauerit. Ita ē limitat Panorm. c. fi. col. viij. §. dicit tñ Bal. de cōfuetu. Et qd̄ si legatus, cui facta est cōmissio sub noīe dignitatis, si est mortu⁹: an eius successor possit cognoscere. vide Felin. in c. quoniā Abbas. i. v. colū. versi. vltērius q̄ro. de offi. delegat. Henri. Ferran.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

c. cum spali. simpliciter stat cōtrario. Dicunt enim recusatū posse cōmittere accedēte tñ partiū cōsensu: sed si maluit negotiū ad superiorē remittere, hoc poterit & partibus inuitis: & sic clausula illa recusantiū consensu, posita in c. cum spali. determinat dūtaxat primā partē distinctionis: vt scilicet in cōmissione requiratur cōsensus partiū: non aut in remissione ad superiorē. Sētit tamē in p̄alleg. c. q. cōsensus partiū non requiritur in persona, cui fienda est cōmissio: sed refertur ad verbū cōmittat. quod apertius declarat & sentit ibi Ioan. An. nil aliud ibidē dicēs. gl. in. c. peruenit. xj. q. j. transit, & nō apparet quid velit. ¶ Innoc. videtur sentire id, quod supra dictū est. Dicit enim hoc cap. fore correctū per. d. c. cum spali. & c. licet. j. eo. tit. vbi dicitur secundū eum, q. si iudex de recusatoris cōsensu non poterit remittere cām, seu delegare, ad superiorē remittat. ¶ Et hanc sententiā sequitur do. Vinc. confirmat hoc per. c. iudex. p̄alleg. vbi patet secundū eū delegatū equiparari ordinario quo ad cōmissionē ante p̄nūciationē arbitrōrū & tamē non pōt cōmittere sine partium consensu. Itē delegare est pars iurisdictionis. l. iij. in fi. ff. de iurisd. om. iudi. no. gl. in. c. si a subdelegato. de offi. delega. li. vj. sed postq̄ est pronunciatum iudicē ordinariū esse suspectum, perdit omne exercitiū causā: nisi partes consentiant. Præterea ita posset lædere recusatum dādo aliū magis suspectum, licet adhuc cām suspicionis probare non posset. Ad hanc Decreta. respondet vt. s. q. est correctā. vel loquitur, quādo partes cōsenserūt q. deleget: secus si hoc nollēt partes, vel altera partiū. ¶ Hanc opi. cōem, vt non exigatur partiū consensus, sequitur Specu. in titu. de recusa. §. fi. ver. ordinaria autē. loquitur tñ aliquātulū intricatē, maximē in delega. nec ex toto exprimit veritatē. ¶ Do. Ant. in hoc pūcto videtur contrarius, & loquitur apertē cōtra tex. in. c. iudex. de offi. dele. lib. vj. vt apertē colligitur ex dictis suis in. c. secundo requiris. & in. c. cū spirituali. de app. Et forte lapsu lingue, vel defectu scriptorū, vel de recēti non viderat iura. Nā super. d. c. secūdō requiris. dicit, q. aut recusatione proposita ante pronuntiationē iudex vult cōmittere: & pōt, etiā partibus inuitis. Itē ea proposita & p̄bata ante pronuntiationē. Sed huius contrariū tenet in c. cū spali. scilicet q. post recusationē p̄batā non cōmittitur inuitis partib⁹ ante recusationē p̄batā. qd est cōtra. c. iudex. p̄all. Aut vult cōmittere post p̄nūtiationē, & nō pōt inuitis partibus: q. defuit habere exercitiū iurisdictionis scdm eū, & Host. in. d. c. cū spali. quia prima pars disiunctiue illi⁹ refert ad ordinariū: vt illā cōmittat alicui, in quē partes cōsenserūt. Alia verō pars de remissione ad superiorē p̄cedit in delegato, dicēs nō seruari in ordinario: & cā remittitur ad superiorē. Sed ipse idē Host. videt sensisse cōtrariū in. c. licet. j. eo. vbi dicit spale est iēpo ppter dignitatis excellētiā in fauorē ep̄alis iurisdictionis, vt possit cōmittere cām recusat⁹. Alij verō inferiores cās remittūt ad superiorē suū. Neutrū mihi placet vt. j. subiiciā. ¶ Hec sunt q. in materia principaliter & effectualiter scripta reperio, per q. nō enucleat intellect⁹ huius cap. nec illi⁹. c. cū spali. Vñ primō expediam

14 materiā in dele. Scdō in ordinario. ¶ In delegato vñ hodiē expeditū quo ad facultatē cōmittendi, p. c. iudex. de off. deleg. li. vj. Aut em vult cōmittere anteq̄ cōtra eū p̄ponat recusatio, aut post. Primo casu si cōmisit in totū vlti⁹ recusari, vñ facta cōtra eū cōmissio ipugnari nō pōt. Sec⁹ si aliqd iurisdictionis sibi reseruauit: tūc em dicēdum est, vt in sequēti mēbro. Si verō vult cōmittere post recusationē p̄positā, aut fuit sup ea pronūtiat⁹: & nō pōt etiā de partiū consensu: ex quo tunc omni modo defuit esse iudex. Aut ante p̄nūtiationē: & pōt de cōsensu partiū, siue recusatio sit in totū proposita & p̄bata: siue consensu partium non potest, vt hic. omnia pro-

bantur in. d. c. iudex. ¶ In ordinario maius est dubium, vt patet ex prædictis. Communis tamen opin. videtur vt sit in optione sua, an committat, an remittat causam ad superiorē: si tamen eligit cōmittere, exigitur partium consensus, non in persona, cui fienda est cōmissio: sed in cōmissione fienda. ¶ Ego verō sic puto distinguēdum, quōd aut proposita recusatione iudex tanq̄ lites execrans, non vult deuenire ad arbitrōrum electionem: & potest causas cōmittere, etiam partibus inuitis: dū, modō cōmittat personā neutri parti suspecte. Consultius tamen agit, si partiū consensum in cōmissione requirat, vt recusandi facultatē excludat. De hoc puto fore casum hīc secūdū vñm intellectū, qui bene cōgruit literæ in. c. ad hęc. j. de app. Hic enim in prin. absolute dicitur, q. a recusato deputadus est delegatus: nec vlla mentio agitur de partium consensu, qd clarius liquet ex sequentibus. Nec exigitur consensus quādo delegatus subrogatus in locū ordinarij recusatur: q. videtur, q. iudex ordinarius possit iterū cōmittere. Primo ergo casu non exigat: nec etiā secundo casu de necessitate: sed cū cautela: ne in infinitum contingat recusatio: vt. s. dixi. Et pro hoc. c. super quæstionū. de offi. dele. Non enim apparet quare de necessitate magis exigat secūdō casu, q̄ primo. ¶ Et ex hoc apertē apparet differentia inter delegatum & ordinariū, etiam ante, q̄ pronuntietur super recusatione. quoniā delegatus recusatione proposita, non pōt cōmittere causam principalem, nisi partium consensus aecedat: vt in. d. c. iudex. Ordinarius verō potest ipsis inuitis. quod patet ex eo, quia solū vt euitetur infinitas recusandi, compellit partes ad eligendum iudices. Facit, q. de iure ciuili non obstatē recusatione, cognoscit: licet detur adiunctus: vt in. d. aut. si contigerit. C. de iudi. multo ergo fortius de iure canonico poterit cōmittere, vt statim inferius probabo. Si enim exercitium committendi esset sibi interdictum, sine partium consensu non posset deputare aliquē: nec cōpellere partes ad electionē iudicū. Et ex hoc tollitur dictū do. Vin. in eo, q. dicebat partium consensum hīc intercessisse. facit. c. ad hęc. & c. ¶ Aut pronūtiatū fuit super recusatione: & dubiū tunc est magis arduū, ppter illā clausulā de recusatoris assensu positā in. d. c. cū spali. Sed nihilominus illa opi. nō obstatē, puto idē dicēdū: videlicet q. possit cōmittere inuitis partib⁹, salua tñ facultate recusandi. Et pro hoc dico fore casum hīc, secūdū aliā lec. q. etiā optimē adaptatur literæ: vt intelligat, q. suspiciōis causa erat notoria. Notorietas enim facti operatur id, qd notorietas iuris, q. ex sentētia orit⁹: vt in. c. fi. de coh. cle. & mu. facit qd no. Inn. in. c. ex parte. el. j. de ver. fig. & in. c. præterea. de dila. facit etiā cle. pastoralis. i. §. pisana. & qd ibi no. per gl. de re iud. Imo aliqn plus operat⁹ notorietas facti, q̄ iuris: vt est gl. sing. in cle. j. de sepul. ¶ Itē videt casus hīc secūdū alium intellectū, q. hīc intelligat, q. prius p̄nūtiat⁹ super recusatione: q. verba, vt dixi debent intelligi cum effectu. & nec aliter p̄ verba imperatiui modi dicerēt, q. iste recusatus debet delegare, vt patet ibi: executor ab ipso deputet. Et nō ob. c. cū spali. de quo sumpserūt fundamentū: q. dico, q. illa clausula de recusatorū assensu, non ponit ibi necessitatiue: sed potius instructiue & cōsultiue: vt euitet iudicis recusandi facultas. vt sit sensus, q. iudex recusatus debet cōmittere cām: sed ne cōtingat recusationes fieri, cōgruū est, q. requirat partiū cōsensus. Ad hoc alle. tex. in simili optimū in. c. sup qōnū. ver. cū autē. de offi. dele. vbi dicit tex. ne auditor datus super medijs causis, valeat recusari statuimus. Et ibi dicit gl. nō statuēdo: q. & sine partiū cōsensu pōt delegatus cōmissionē facere: vt in. d. c. super qōnum. ver. quē verō. Si ergo verbū statuimus, cōsultiue ibi ponit, & nō necessitatiue: q. materia nō necessitat: multo fort⁹ in casu. d. c. cū spali. verba necessitatē non inducunt. Et pro hoc alleg. iste tex. vbi in prima

in prima cōmissione nihil dicitur de partium cōsensu, sed vt postmodū euitetur infinitas recusandi, cōsultuē requiritur. Item illa verba de recusationis assensu non possunt intelligi propriē: quia sequeretur absurditas. Primō, quia in recusatiōis optione esset reum & remotum iudicem sine eius culpa distrahere. Item iudex deputaretur ad voluntatē vnius tantū, contra. l. obseruandū. ff. de iudi. & nō. in. c. cum R. de offic. dele. & sic iudicium claudicaret: quia liceret vni, quod alteri non liceret, cōtra regulam. nō licet. de reg. iur. l. vj. & in. c. j. & ij. de mu. peti. & in. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbi. Vnde & ego & doct. tenentes contrariā sententiā impropriamus illa verba: & addimus dicentes, q̄ etiā requiritur consensus alterius partis. Sed si necessitatiū loqueretur ille tex. absq; dubio fecisset mentionē de consensu vtriusq; partis. facit. c. ad audientiam. de deci: Sed quia loquitur instructiū fecit mentionē de recusatore: quia erat p̄sumptio cōtra eum ne iterum recusat, vt hīc & in regula, semel. de reg. iur. lib. vj. licet secus in delegato: vt probatur in. d. c. iudex. In cōmissione em̄ fīda partiu exigitur omnino consensus: ¶ quia negotio p̄ponitur verbo potest: quo casu verbum importat necessitatem: vt dicit glo. sing. in regula, beneficium. de reg. iur. lib. vj. ¶ Et potest esse diuersitatis rō inter delegatū & ordinariū: quia delegatus nil habet iure proprio: sed iure delegantis, vt legitur & not. in p̄alleg. c. P. & G. de officio delegati. & in capitulo sanē. eodem titu. & in leg. j. in fine de eo cui mandata est iurisdictio. Delegatus aut̄ nō intendens cōmittere causam personis suspectis, non potest cōmittere cām sine cōsensu partium: quia non habet iurisditionem efficaciter, sed eligibilē.

16 ¶ Imo plus ibi dicit glo. not. q̄ sententia lata à iudice suspecto, posset retractari, si post prolationē ipsius detegitur suspicio: quia Papa nō intendebat cām sibi cōmittere. Et idē tenet gl. in. c. quod suspecti. iij. q. v. & bene ibi facit tex. & in. c. accedens. el. j. §. vt lit. non cōtest. Facit qd̄ in simili not. glo. in. c. exceptio. iij. q. vj. & Io. Calde. in. c. ij. de ord. cog. & qd̄ no. in. c. insinuante. de off. dele. Ordinarius verō habet iurisditionē ḡnalem: & licet propter suspensionē non habeat exercitū in causa principali tñ iuris. habet poterit tñ delegare respectu ordinarij, & generalis potestatis quā habet ī cōmittēdo neutri parti suspecto maximē de partiu cōsensu nulla poterit cōtra eū oriri suspicio. ¶ Facit q̄. s. dixi: secundum Inn. in. d. c. ex parte. de ver. sig. vt iudex propriā iniuriā possit vlcisci qñ cessat causa suspitiōis, & facit. e. proposuisti. j. de ap. vbi patet q̄ aliās suspectus pōt suspensionē nō obstatē in facto notorio. procedere & tñ pōt tunc p̄cedere ex quo dō imo. exced. vt hīc & in. c. q̄ ad cōsultatio. de re iur. de quo iura nō curāt: quia p̄optū est hoc casu remediū recusandi vt hīc appellādi si nō admittitur recusatiōis

18 exceptio. & c. super q̄onū de offi. dele. ¶ Et per hoc tollitur alia obiectio quā faciebat domi. Vin. q̄ non poterat cōmittere quia vteretur iurisdī. quia licet vtatur nō tñ in principali, sed in articulo in quo cessat suspicio similiter in. c. cū teneamur: & q̄ ibi no. de app. & s̄ in. c. ij. de ma. cōtra interdictum ecc. vbi iudex à quo se intromittit de reuocatiōe post appellatiōē de eisdē que tederet in faciliore exitu causę appellatiōis, ex quo nā tangit articulu appellatiōis. ¶ Itē cessat alia obiectio quā faciebat do. Vin. d. c. iudex. quia procedit tantum in delegatō ratione p̄dicta hinc est quod de iure civili delegatus recusatur ex sola volūtate sine causę probatione dū mō cesset calūnia vt in. l. aptissimi. & l. cū spāli. C. de iur. sed ordinari⁹ nō vt in aut. si verō cōtigerit. C. e. ti. & gl. no. in. d. l. apertissimi. ad p̄dicta facit. l. p̄tor. ff. de iur. om. iudi. vbi p̄tor cōmittit cām sine partiu cōsensu in qua primō aduocationis offm̄ exercuerat: & tñ princ. in cā cognoscenda redditur suspectus: vt ibi no. & no. Inn. in

c. irrefragabili. de of. or. & Archi. & Io. An. in. c. si cōtra vnū. de offi. dele. lib. vj. facit. c. statuendū. ij. q̄o. vj. & c. si. de test. lib. vj. ¶ Item papa cām p̄priā cōmittit, vt euitetur suspicio: vt no. gl. i. c. cū dilecta de cōfir. vti. vel inuti. & in. c. cū venissent de iudi. ¶ Præterea si iudex ad quē, licet non posset de causa cognoscere, rationē suspicionis potest tamen delegare: vt no. gl. in. c. querelā. de elect. & iij. q. vij. c. infames. §. si cōtra patrem & not. gl. in. c. eos. de appel. & Spe. in ti. de app. in. §. nunc tractemus. ¶ Ex quibus oibus probatur, q̄ legitime & notorie suspectus, in causa possit cōmittere & in cōmittendo fit simplex executor: & cuilibet partiū etiam facultas intrinsecē recusandi. ¶ ¶ Item inquātum ius canonicum deuiat à dispositione iuris ciuili, debet strictē intelligi. cū em̄ de iure ciuili ordinarius ex toto recusari non possit, de iure canonico sic: nō debet restringi facultas cōmittendi. ¶ Et per hoc tolluntur motiua doctorum & gloss. ij. in quo cap. remanet incorrectum, & etiam interpretatur illud. c. cū speciali. Absurdum enim est hoc dicere, q̄ hoc. c. cū speciali. sit correctum vel superfluum. esset em̄ contra text. in procemio, vbi dicit refecās superfluum. ¶ Et ex his eliciunt tres p̄cipales intellect⁹ ad istū tex. Primus, vt intelligatur quando iudex litem execrans nō vult deuenire ad electionē arbitrorū: tunc em̄ cōmittere pōt. Secundus est qñ suspicionis cā est notoria. Tertius quādo est pronuntiatum, vel aliter cōstat de suspicionē per probationes. Non em̄ actaret iste tex. ad commissiōnem faciendam: nisi de suspicionē constaret notorietate facti, vel iuris: vt in. c. cum speciali. de appel. & quilibet horū intellectum est sustentabilis, & verus in se. ¶ Nec p̄dictis obstat. c. licet. de foro cōpe. vbi recursus habetur ad superiorem existēte suspicionis cā: vt ibi no. sed multipliciter soluitur ille tex. quia hoc iō, quia talis erat consuetudo, vt ibi no. in gl. & satis innit ibi tex. Secūdō, quia ibi fuit appellatū p̄pter recusatiōē nō admissam. ideo appellatiōis cā fuit deuoluta ad superiorem, vel intelligitur secundū dispositionē huius. c. cū speciali. Ex p̄dictis euidenter cōfundit̄ opi. Host. in. c. licet. dum dicit speciale est in ep̄o, vt possit cōmittere: tū, quia ipsemet cōtrariū dicit in. c. cum speciali. tū, quia eadē rō in oib⁹ ordinarijs: ex quo cessat suspicio in articulo commissiōnis. nec procedit, qd̄ ipse not. in p̄allega. c. cū vna pars alternatiuē intelligit in ordinario: altera in delega. q̄ hoc est separare caudam à capite: & vnius authoritatis, siue oratiōis, vnus debet esse sensus: vt in. c. maiores. de bap. & ibi no. ¶ ¶ Item aduertēdū, q̄ sicut in recusationis effectu no. diuersitas ordinariū & delegatū: ita & in modo ipsam recusatiōē proponēdi: vt patebit ex distinctiōe. j. ponenda, quā ex varijs iuribus collegi. ¶ Aut em̄ conatur quis recusare concilium generale, cui p̄est papa: vbi est aliās legitime congregatum: & non potest. ix. q. iij. cū cta p̄ mundū. & c. per principalem. Tota enim ecclesia recusari non potest. xxiiij. q. j. c. loquitur: & c. pudenda. & quod ibi legitur & not. in. c. maiores. de bapti. & eius effectu. & sic debet intelligi gloss. in cap. j. de iudi. ¶ Aut vult recusare papam, & non potest. imo etiam in causa propria patrimoniali poterit absolute iudex esse. argumen. ff. de legi. l. Princeps. iudicat de causis fiscalibus, quæ equiparantur patrimonialibus: vt in. l. bene à zenone. C. de quadrien. p̄script. & not. gloss. in cap. cū venissent de iudi. & vide bon. gloss. in. c. si quis pecuniam. lxxix. distinct. Honestius tamen facit, si cōmittit: vt no. in p̄alleg. c. cū dilectus. & in. c. cū venissent. de iudi. & in. c. ex parte. el. j. de verbo. signifi. ¶ ¶ Item si agitur contra papam de crimine qm̄ in causa propria delicti potest esse iudex: quia in nullo iudicatur excepta causa hæresis: vel si crimen eius sit notorium, vel graue: ita quod scandalizetur ecclesia: & ideo incorrigibilis. Nā tūc p̄sumitur hereticus: vt le-

a Scandalizetur ecclesia. Adde Lud. ro. confi. dxxiij. inc. questio discutieda vbi plenissime an aduersus papā notorie criminofum ecclesiam scandalizantem & incorrigibile per sanctā synodum generalem ad depositionem procedi pōt Henric. Ferran.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

gi. & no. in. c. si Papa. xl. dis. & c. nemo. x. q. iij. & per Archidi. in. c. in fidei fauore. in fi. de heriti. lib. vj. Secus aut vbi ista tria non concurrant, videlicet enormitas, incorrigibilitas, & scandalum. Tunc enim Papa accusari non potest de simonia, licet largo modo dicatur heresis: vt i. c. quoties. de simo. & j. q. j. c. pfbiter. & ij. q. iij. c. altare. de hoc est glo. not. in. c. si quis. lxxix. distinc. Et idem dicit in non recognoscente superiorem, vt possit esse index in causa propria: vt ipse notat in. l. j. C. vt nemo in sua ca. allegat. l. & hic Tyberius. ff. de heredi. insti. vbi Imperator iuducat de institutione facta de seruo suo. allegat glo. in l. si alius. §. bellissime. ff. qd vi aut cla. & in. l. est receptum. ff. de iuris. om. iu. vt sentit glo. in ca. Guilisarius. xxij. q. ii. ij. in ver. anathematizauit. & formam sententie, qua Papa in causa delicti proprii facere debet, ponit Archidi. in. d. c. nunc aut. xxj. dist. Et sic in casibus predictis non est opus, qd eligatur arbiter in articulo suspicionis: non tamen necessitatur ad arbitrorum electionem. ¶ Aut recusatur synodus provincialis, vel inferior, quod fieri potest: vt no. in. d. c. j. de iudi. per doc. & bonus tex. in. d. c. licet. de foro compe. & in cle. pastoralis. §. Pisana. de re iud. & not. gl. in. c. in singulis. de sta. regu. Et not. dicunt doct. in. d. c. j. de iudi. qd in recusando concilio, non exigitur, qd omnes de concilio sint suspecti: sed tota synodus redditur suspecta, eo quod maiores de synodo sint suspecti, vel etiam caput: vt Metropolitanus. iij. q. v. qd suspecti. & in. c. dilectus filius. de procurato. Et hoc casu puto eligendos arbitros in recusationis causa. argu. praealle. c. cu speciali. & quod not. in. c. si contra vnum. de offi. dele. li. vj. qd dicit qd etiam cum recusantur Episcopi, eligantur arbitri. Item textum in dicto capitulo cum speciali. loquitur absolute in quolibet ordinario prout in multis alijs locis copiose loquitur est. ¶ Aut recusat. Archiepiscopus, vel Episcopus: & idem per superius dicta. Idem si recusatur inferior, etiam si iurisdictio competat sibi iure speciali, vt aperte sentit gloss. in. ca. cum contingat infra eodem tit. ¶ Aut recusatur delegatus: & tunc si plures sint dati: cuius virtute vno amoto iurisdictio deuoluatur ad alios & ca recusationis proponenda est coram collega. ad quem in casu iustae suspicionis deuoluitur iurisdictio, qui in hoc casu suus iudex est: sicut alias cognoscit, an sua sit iurisdictio. & sic hoc casu non eliguntur arbitri. hac probantur per textum & gl. in. d. c. si contra vnum. Aut sunt dati plures sine clausula & idem dicendum, quod in vno, vt statim subiiciat. Aut est vnus, & si princeps eligantur arbitri: difficile enim esset adire principem in recusationis articulo: vt in capitulo secundo requiris. & quod ibi not. de appel. Aut est delegatus inferioris, siue ordinarij: & non eliguntur arbitri. & recusatio proponenda est, & probanda coram delegante: vt probatur in dicto capitulo super questionum. in. §. verum. de offi. delegat. vide etiam alios doct. copiosissime hac materiam tractantes, ex quorum lectione & intelligentia huius. c. plurimum fructus reportabis. ¶ Item qd recusat vicarius Episcopi probatio causae suspicionis fieri debet coram Episcopo: vt in dicto capitulo si contra vnum. licet contrarium & male senserit gloss. in capitulo si clericus. xj. questio. prima. ¶ Et praedicta vera, quando Episcopus, seu inferior delegatus sunt praesentes. Si vero sunt absentes: tunc Innocen. & Hostien. in dicto capitulo cum speciali. dicunt, quod recusatio proponetur coram delegato: & petatur, quod supersedeat, donec adeatur Episcopus: alias poterit appellari. Idem ad litteram ponit Archidiac. in dicto capitulo cum speciali. sed Ioan. Andre. in capitulo si contra vnum dicit hoc dictum procedere posse, quando Episcopus esse intra diocesim secus si esset in loco remoto tunc esset valde iniquum quod reus prouocatus recusans officialem siue delegatum ipsius Episcopi teneatur

adire in loco notabiliter remoto. & idem dicendum in actore: non est enim equum vt teneatur ius suum differre in tantum tempus. & ideo hoc casu dicendum qd in recusatione officialis episcopi eligantur arbitri argum. c. cum speciali. cum ipse ordinarius habeat potestatem. vt not. Innocen. in. c. sententia. de offi. vica. & no. glo. in. c. licet. eodem titu. in. vj. & in. c. perlectis. & in recusatione delegati episcopi vicarij. argumen. optimum in. l. si hominem. ff. man. vbi singulariter probatur procuratorem generalem posse ex causa inhibere speciali ne agat sibi iniunctum per dominum qui mandauit. ¶ Et singulariter potest adduci illa bona lex qd delegatus generalis in partibus potest ex causa praecipere delegato papae speciali ne procedat licet causa non existente ille dicatur eo maior quo ad illam causam. vt in. c. studuisti. de offi. delega. & est notabile. facit quod no. glo. in. c. tempora aptitudinis. xxvj. q. vij. ¶ Et per illam dicit singulariter Bal. in. l. oes populi. ff. de iusti. & iure. episcopi posse ex euidenti causa statuere contra ius coe & gl. in. palle. c. tempora que dicit episcopi ex causa posse minuere poenitentiam per papam. ar. c. locator. xxxij. q. ij. & d. l. si hominem facit, qd no. dñi de Rota deci. cclx. vbi dicunt episcopi ex magna causa posse dispensare contra conciliu. & dicunt hoc tenere lo. de lig. in. cat si cleric. de iudi. ¶ Quae aut sint legitima causae recusationis vide plenè per Inn. in. c. cu spali. & c. postremo de appel. & c. cam. el. j. de iudi. & c. accedes. el. ij. vt lit. no cõtest. & c. cu super. de off. deleg. vbi bo. gloss. enumerat lo. an. in. c. legitima. de appel. libr. vj. vnu tñ aduertendum: quia glo. in. l. quia poterat. ff. ad trebel. & in. l. ite si suspectus. ff. de pecu. dicit qd delegatus recusatur etiam sine causa & dicunt aliqui illas non esse veras: qa ca legitima est probanda vt p iura praedicta. ¶ Ego dico vt. s. illas procedere de iure ciuili. & hac differentiam inter ius canonicu & ciuile, ponit gl. in. d. l. ite suspectus. & diuerso respectu vtraq; consideratio bona fuit cum ius ciuile forte considerauit periculum esse coram suspecto iudice litigare. l. apertissimi. C. de iudi. Exprimere causas qnq; non expedit ne incidat in maiores inimicitias vel propter eorum turpitudines vel aliud argu. l. quia poterat. & iudicium praedictum est qd legatus remoueat cum ex facili causa hoc contingat vt not. in. c. cu si. de offi. deleg. Sed ius canonicu cu saepe fraudulenter & ca dilatandi negotiu talis recusatio fiat & vt debet honor iudici deferatur ar. d. c. cu speciali & c. vt debet honor. e. ti. c. cu si. ¶ Similis diuersitas inter ius canonicu & ciuile diuersa consideratione phabita vt habetur in. c. j. de arbitris. in. vj. & tunc ibi est diuersa ratio & non est proprie contrarietas inter ista duo iura nec proprie reperiri potest propter diuersitatem rationu. de quo per lo. an. in regula peccatu. de reg. iur. in. vj. in mercu. ¶ Illud tamen est in hac materia qd ponit lo. an. in. c. pia. de exce. lib. vj. vbi dicit ad arbitros non habendi recursum nisi in casibus expressis in iure. ideo si non opponatur alia exceptio coram iudice quam recusationis non eligantur arbitri sed debet adiri iudex superior. & hoc dicendum vel tenendum quicquid dixerit Inno. in. c. cum super. de offi. deleg. nam cu isti dicantur arbitri iuris: vt in. c. ab arbitris. de offi. dele. lib. vj. non debent assumi nisi ipsum ius dans eis iurisdictio nem exprimat. Aliud tamen videtur sentire idem lo. an. in gloss. sua in. c. statutum. in prin. de referip. libr. vj. vbi dixit quod existente contentione inter iudicem & partem: an locus vbi facta est commissio sit insignis an non vt ibi possit peritorum copia haberi qui possunt esse arbitri & tamen ille casus non est in iure expressus & omnino in similibus assumuntur arbitri: vt. l. non possunt. ff. de lega. & l. falsis. de consti. pe. & c. cum dilecta de confirm. vti. vel inuti. & c. translatio. de constitu. Et ex praedictis possunt elici multae conclusiones. Prima est quam principis delegantis suspicionis post causam coram

- a ¶ Et est notabile. Adde eundem Panormi, in. c. si. in viij. col. versic. dicit tñ Bal. de consuetu. & vide que posui in prima apostil. huius repe. Et adde Ludo. Ro. consil. cccxxvij. inc. in terminis. col. si. circa finem. Henric. Ferran.
- b ¶ Causae recusationis. Recusatio iudicis, qñ & quo fiat & an impediat cursum fatalium, videtur late per Bald. consil. xxvj. inci. dum licet qd. in. j. volu. Et an statim proposita recusatione sit suspensa iurisdictio iudicis: vide Paul. de cast. cõfi. cxxj. inci. circa primu quaestiu. versic. hoc praesupposito. in ij. parte cõfi. Et ibi an ista tria ponantur & indicent ad paria. si appell. recusatio, & relatio. Et an Papa ex certa scia possit committere causam recusatione remota: videtur late per Feli. in. c. cu inter. in versic. vtru papa. in. iij. col. & seq. de exce. Et qd si qs procura. causam sibi comittit, an recusari possit: vt suspectus. dic. qd sic secundu Arc. in. c. si contra vnum. de offi. dele. in. vj. Fel. in. c. irrefragabili. in fi. de offi. or. & in. c. no debet de testibus. Henric. Ferran.

Delegans

nam coram eo legitimè proposita, nequeat citra partiū cōsensum cām sibi delegatā alteri demā dare, ordinarius potest: debet tñ cau sam cōmittere personē neutri parti suspecte. ¶ Ordinarius recu satus etiam partiū nō requisito consensu causam nō suspecto cō mittere pōt, licet super recusatiōe probata fuerit pronūtiatū: sec⁹ tñ in delegato: qui supra scripto casu iurisdictionē etiā partium intercedēte cōsensu demā dare non potest. ¶ Papa, vel alius Prin cept superiorē nō recognoscens prætēxtū suspiciōis recusari nō pōt. Idē in cōcilio generali, secus in prouinciali, vel alio inferiori. ¶ Ex quo ifero corollarium Pa. posse cognoscere de cā propria etiā si criminaliter agat: nec ab alio inuit⁹ iudicari valeat: nisi aga tur de heresi vera, nō prēsumpta. ¶ Licet in articulo recusatiōis propositē cōtra Episc. assumendi sint arbitri, secundum iuris for mā: secus tñ in ipsi⁹ officialis recusatione episc. in loco notabiliter remoto nō existente. Suspiciōis causa cōtra Episcopi delegatum opposita, corā ipso Episc. & nō corā eius vicario, est probanda: ni si Episc. in remotis existat. Et cū hoc infero corollarium. Cū in re cusatione delegati inferioris à Principe assumptio in arbitrorū, locus regulariter nō existit: in recusatione proposita corā vno in pluribus delegatis, arbitri nō assumuntur: sed corā colleg. est pro banda, si illo remoto ad eos deuoluitur iurisdictionē. & per hoc sit expedita prima gl. cū sua materia. ¶ Expediēdo cōsequēter secun dā gl. ¶ Quāro. s. est cōclusum Episc. recusatū alteri pib⁹ inuitis cām pīcipalē cōmittere: qd si cōtingat à tali dele. subrogato in locū recusati apella. ad quē app. gl. ponit duas opin. tertiō oppo. & non soluit. ¶ Primō dicit gloss. appellari ad Pa. quia ad ordina riū recusatū, obstāte suspiciōe appelladū nō est nec ad Metropo litanū: qā omisso medio appellare nō licet. de app. c. dilecti. ¶ Se cundo dicit glo. satis equē appellandū ad episcopū recusatū: non vt ipse de per se de causa cognoscat, sed alteri personē nō suspe ctē cōmittat. ¶ Tertiō opponit de. c. placuit. ij. q. vj. vbi nō appel latur de iudicibus datis in locū Episc. ad Episc. sed ad conciliū & ad hoc cōtrariū gl. nō respōdet. ¶ Vincē. Hostiē. & Spec. in ti. de appel. in §. nunc tractemus. in fi. j. collū. vidētur dicere ad Archi episc. appellandū: quia cum Episcop⁹ recusatus sit, remotū est me diū: & sic nō ob. c. dilecti. alleg. per doc. de offi. deleg. lib. vj. & idē Tan. & Phi. qui dicunt appellandū ad superiorē: nō ad Episc. qui eam delegauit. Et idē videtur sentire hīc Ioā. An. qui redarguit gl. quā dicit ad ep̄m appellari, vt committat: quia posset cōmitte re magis suspecto, quā primo: & nō liceret tertiō appellare. ¶ Itē si cōmitteret duobus, qui ferrent cōtrarias sentētias, in optione Episc. esset alteram probare. de re iudica. c. fi. ex quo magnū prē iudiciū generatur ipsi recusato. ¶ Alij, vt vltromontani, vt refert Ioan. de li. distinguunt, qd aut recusato ordinario pronuntiatur super recusatione: quia ex hoc finita est iurisdictionē, nō poterit am pli⁹ ad eum appellari, sed ad superiorē: quia non facit gradū vt in. c. iudex. de officio. delega. lib. vj. si non est pronūtiatū, sed proposita recusatione statim delegauit: quia adhuc remanet iu dex saltē, vt deleget, poterit appellari. ¶ Hāc opi. non placet Io. de lig. quia licet pronūtiatio super recusatione extinguat in dele gato ipso iure iurisdictionē, non tñ in ordinario: imo ipsa vt fir ma remanet post pronūtiationē. ¶ Itē satis pronūtiare vide tur, ex quo delegat propter recusationem: quia tacitē dicere se vi detur suspectum. Remanet ergo Io. de lig. cum glo. quia quauis ordinarius recusetur, non desinit esse iudex. ¶ Opi. vltromonta placet do. Ant. & dicit eam sibi placuisse, licet vltromontanos nō vidisset. Et ad motiua Io. de lig. sic respōdet, qd licet pronūtiatio iurisdictionem ordinarij, non extinguat illā, tamē inutile reddit quo ad illum articulum. Vnde sit multis quo ad cognitionem & quo ad factum delegandum: & illa inutilis non facit gra dum. Sed quando nondum pronūtiavit, sed proposita recusatione delegauit, nondum detecta est inutilitas iurisdictionis, adhuc re manet iudex iurisdictionis: appellare ergo ad eum debet. Fortē enim nunc vult dis. utere, an sit suspectus, quod ante non vo luit: sed incontinenti delegatiōis actum eligit: idē propter hoc, quia dubium saltem est, an sit competens iudex, & debeat adiri. Nec obft. secundum eum, quia delegando tacitē videtur pronun tiare se fortē suspectū: quia hoc est falsum, potuit em hoc velle cō mittere litē execrans super hoc, an sit suspect⁹. ¶ Do. Car. sequitur

conclusionē Io. de lig. quia post pronūtiatam recusationē potest cōmittere. ¶ Et hanc opinionem, qd ad delegantem sit appellandū arbitror. absolutē fore verā p ea, quē super gl. plenē dixi. Nā sicut respectu cōmissionis fiendae in prima instātia, nō euanesceat iuris dictio recusati: adeo, qd eo prætēmissio nequeant partes adire su periorē, vt hīc apertē probatur, & in multis alijs inductis super j. gl. eo mō non dicunt ipsum posse dimittere in cā appellationis. Nam sicut actor habens ordinarium legitimē suspectum ipsum adit, nō vt ipse de per se cognoscat, sed causam deleget: ita & ap pellās debet ad eum appellare, non vt cognoscat sed vt appellatio nis causam alteri deleget. Sicut enim non iudicatur suspectus in cōmittendo cām in prima instantia, ita nō debet iudicari suspect⁹ in cōmissione causae appellationis. Et per hoc non violatur lite ra, quā habet à delegato appellari ad ipsum delegantē. vt in. c. sup quēstionū. de offi. dele. quē apertē violatur tenēdo cōtrariā sentē tiam Et pro hac opi. facit iste tex. in eo, quod recusatur delegat⁹ subrogatus in locum recusati, aditur ipse episcopus recusatus & non superior. & si ille est legitimē suspectus deputet alium. Mul tō fortius si appellatur à tali delegato, debet appellari ad ipsum de legantem: cum hoc casu agatur de iniquitate iudicis delegati: vel quia fortē malitiosē ep̄s eum deputauit, & nihilleminus admitti tur. Vnde alium deputet. Et appellatio & recusatio in multis equi parantur: vt in. c. super eo. j. de app. Item facit iste tex. ex alio, in eo videlicet quod deputet delegatum ad compellēdum partes, vt eli gāt sibi iudicem, cuius sententiam executioni mandet: & sic vbi cūq; cessat suspicio, debet ipse adiri vt alium deputet. ¶ Ad. c. placuit. de quo glo. opposuit, potest responderi dupliciter. Primō qd illi nō erant delegati ep̄i: sed à iure dantur in locū ep̄i, quia vel secundo, & melius: ibi adeuntur vicini episcopi per viam appella tionis: quia fortē non erat ibi metropolitanus, vt ibi dicit gloss. vnde ab ipsis non appellatur ad ep̄m, quia ipsius superiores sunt quo ad articulum appellationis. Et pro hoc facit pars illius capit. ibi. de iudi. suorum Episcoporum quēsti sunt &c. Et sic non lo quitur in causa recusationis. ¶ Non obstat text. ibi ex eo, quod requirit consensum episcopi in electione aliorū episcoporum: quia supplendū est maximē: vt ibi supplet glo. vel fortē requiritur ibi consensus episcopi: quia ibi non sunt proprii iudices appella tionis: vnde voluit papa, qd in defectum Metropolitanī assumeren tur vicini de partium consensu. ¶ Ex prae dictis facili⁹ potest re spōderi ad motiua in cōtrarium formata. Et primō ad opi. Host. & sequatium, qd medium hīc sit sublatum per recusationem: quia vt hīc patet, & in. c. ad hāc. & in. c. cū speciali de appel. non est sublatum recusatus, nisi quo ad cognoscendum, non quo ad facul tatē committendi ex generali ordinaria potestate: aliās iurisdic tione, quā habet. vnde sicut in instantia principali habet potesta tem committendi: & facit medium, in iur. praealle. & in. l. pretor. ff. de iuris. om. iud. & alijs pluribus deductis. s. super glo. Et sic in instantia appellationis: & multō fortius cū ipse causam delegauit vt succedat. Allegat regulam disponentem: qd appellandum est ad delegantem. Et per hoc responsum est ad. c. si is cui qd subdelega tus erat mortuus, vel excoicatus: idē ex toto medium erat subla tum. in. c. pia. de excep. lib. vj. qā delegatio est in iurisdictionē: vt. l. iij. ff. de iuris. om. iud. quod non potest facere excommunicatus: vt in. c. ad probendum. de re iudi. cum tales actus legitimi sunt ipsis interdicti. d. c. pia. in. c. si à subdelegato. dicebat iurisdic tionem subdelegati expirasse per mortem primi delegantis. vnde non debebat ad eum appellare: nec vt cognosceret: nec vt com mitteret. Sed secus in nostro cum tantum sit exclusus respectu cognoscendi. ¶ ¶ Non ob. motiua Ioan. Andr. dum dicit, quod postmodum posset committere magis suspecto, quā primo: & non liceret tertiō appellare: vt in cap. tua. de appella. & . C. ne liceat tertiō appellare in rubro & nigro. Aut enim intelligit, quod non possit appellari à commissione, si contingeret, quod super secunda appellatione committeret: & non procedit quia si cō mitteret suspecto, & non admitteretur exceptio, posset appella ri capi. super quēstionum. §. verum. de officio. dele. Nec procedit illud qd nō licet tertiō appellare. Illud enim habet locum respectu eiusdē artic. nō respectu diuersorū: vt no. de ap. c. directe. & i. c. ex parte. & in cle. j. de sen. & re. iud. Est aut hīc articulus diuersus à pce

Panormi. super Prima Secundi Decre.

dentibus. Itē hęc rō, q̄ posset cōmittere magis suspecto, militat in cōmissione super prima instantia. Et tñ ea non obstante commit tit: & si ille recusatur, aditur ipse, vt alium deputet. Pręterea hęc rō Ioan. And. funditus cessabit, si cōmittat de consensu partium, sicut ad cautellā obseruat hoc, cū reseruatur. Aut intelligit Ioan. An. q̄ nō possit appellari a sentētia lata super princip. & fortē ha beret sniam iniquā a iudice suspecto: ne ab initio posset suspicio nem probare: quia fortē occulta, & sic puto voluisse Io. an. Et ad hoc respōdeo, q̄ ius hoc nō p̄sumit, sicut nec istud p̄sumit in stātia principali. qđ patet ex eo, q̄ nō admittit suspiciōē, nisi legi timē probetur: vt in. c. cū speciali. de app. & in. c. secūdō requiris. eo. ti. ¶ Ad secūdā rōnem eius respōdetur, q̄ nō erit in ptāte re cusati approbare, quā sniam volet: cū nō habeat iurisdicōis ex ercitū super principali: sed habeat probationē alteri cōmittere sicut facit in cā appellatiōis. ¶ Sed circa hoc oritur dubiū per doc. non tātū. Certū est em̄, qđ sine partiū cōsensu nequit delega tus cām cōmittere super recusatione proposita: vt in. d. c. iudex. Pone delegatus de partiū cōsensu cōmisit, nō in totum: nūqđ de beat appellari ad ipsum, seu primū delegantem, p̄supposita ve ritate illius opi. qđ a delegato ordinarij appelletur ad ipsum ord. & nō ad superiorē mediātū. Dubiū facit qđ not. in. d. cle. sepe. de verb. fig. prope fi. in gl. in ver. partibus. quæ est notabilis. & q̄ no. doc. in. c. nōnulli. de rescript. Ista em̄ est noua cōmissio, vnde licet cōsenserit respectu primæ cōmissionis: nō tñ sequitur, q̄ teneat cōsentire respectu alterius. renuntiās tñ iuri suo respectu vnus articuli iudicialis: nō videtur renuntiare respectu alterius: vt no. in iuribus p̄eal. Sed hoc non obstante contrariū puto verū: quia adhuc nō est detecta inutilitas iuridicōis, per solā propositionē cū debeat cā legitimē probari: vnde licet fateatur, quod nō pos set cōmittere, si partes volūt an p̄discutere articulū recusatiōis tamen antē, quā p̄discutiatur, nō licet appellare omisso medio: quia mediū non est adhuc prorsus sublatū: quare appellabitur ad ipsum, saltē ad istū effectū, vt impediatur executio sentētiæ: ne trā feat in rē iudicatā. & vt eā remittatur ad superiorē, si cōstiterit re cusatiōis cām esse legitimā. ¶ Sed circa prædicta posset dubita ri, an a delegato Episc. recusati possit appellari ad ipsum: & tunc etiam poterit appellare ad suū vicarium: quia ex persona ipsius Episcop. vicarius redditur suspectus: vt in. ca. insinuante. de offi. deleg. facit. c. accedens. el. ij. vt lit. nō cōtest. Sed tenendo opi. con trariā, q̄ indistinctē sit appellandū ad ep̄m delegantē, remanet dif ficultas q̄onis, quæ etiā viget, quando Episcop. delegauit omni re cusatiōe cessante: & q̄one in hanc nō tractāt doc. alibi, quā hīc. Et primō videtur, qđ non per. c. studiisti. de offi. leg. vbi patet, q̄ de causa specialiter delegato commissa per Papā, legatus generalis se impedire non potest: inquantū ad illam cām delegatus censetur maior ipso delegato vt ibi & per. c. pastoralis. §. p̄terea. de offic. ordi. vbi patet, q̄ excommunicatus per delegatū, etiā eo defuncto, per aliū quā per Romanū pontificē absolui non potest. Ad idē fa cit, qđ vicarius potest in totū per Episc. etiam sine causa reuocari vt no. glo. in cle. & si principalis. de rescrip. facit qđ not. in cle. fin. de procura. vnde fortius potest quo ad vnā causam reuocari. hinc dicit Inno. in. c. Romana. §. eo. tit. lib. vj. Episc. posse prohibere suo officiali: ne iudicet per l. iudiciū. ff. de iudic. sed cōmittendo cām vni in specie, videtur derogare iurisdicōi vicarij, quo ad illā specie. arg. c. eū M. & qđ ibi not. de cōsti. p̄ealle. c. studiisti. & de accu. c. ad petitionē. ¶ In contrariū facit qđ Episcopus, & vicari⁹ idē faciūt cōfistoriū: & in eū transfertur causarū cognitio: vt in d. c. Romana. eod. tit. lib. vj. & de offi. vi. c. licet. eo. tit. vñ licet vi deatur sibi sublata potestas respectu instātiæ principalis, non ta men respectu instantiæ appellationis: quia talem potestātā non transtulit in aliū: nec specificē sibi retinuit. ¶ Nec ob. c. studiisti. & d. c. pastoralis. quia delegatus Papę cū Pa. nō constituūt idē tri bunal. vnde meritō de appellatione interposita ad Papam non potest se intromittere legatus. Et pro hac parte optimē facit. l. si hominem. ff. mandati. inducendo illam prout suprā induxi. In hoc dubio puto probabiliter posse satis æquē distinguere: quia aut Episcopus est p̄sens: & tunc debet appellari. Et dicitur p̄sens, quando est in dicecesi, vel loco propinquo. Ad hoc vide bonum textum in capitu. si contra vnum. de offi. deleg. lib. vj. & quod ibi

dicitur, q̄ si recusatur ep̄i delegatus: debet recusatio probari co ram ipso ep̄o: non tamē pōt negari, quin vocet quēdā superiori tas in cognitiōe appellatiōis: cū sit a minori iudice ad maiore p uocādū. vt in. c. iij. de appel. li. vj. ¶ Hinc est q̄ a vica. ep̄i nō appel laū ad ipsum ep̄m. vñ cū vicarius quo ad illā cām nō sit maior de legato, nō pōt ab eo ad illū appel. ¶ Aut ep̄s est absens: & tūc po terit appellari ad ipsum vicariū. arg. d. l. si hominē. & eorū q̄ not. Io. an. in. d. c. si cōtra vnū. Nō ob. p̄rio mēbro, q̄ ep̄i & vicarij idē est cōfistoriū & tribunal: quia hoc p̄cedit in his, in quibus vicarius habet iurisdicōnē nō aut in oibus: vt patet ex his: q̄ legunt & no. in p̄eal. c. licet. Et hoc videt mihi verisimū: licet Arch. in. c. ij. de cōsuetudine. li. vj. teneat indistinctē appellari posse ad vicariū, p illa iura, q̄ hoc nō p̄bat. ¶ Et ex p̄dictis elicio duas cōclusiōes. Pri ma, q̄ est septima in ordine, talis est. A delegato iudicis ordinarij recusati, appellat ad ip̄m ordinariū recusatū, nō vt cām discutiāt, sed vt alteri discutiendā & finiendā cōmittat. Itē in legato recusato si nō in totū. i. de partiū cōsensu, cām delegat. A delegato ep̄i re cusati ad ipsi⁹ ep̄i vicariū appellari nō pōt, ip̄o p̄sente: secus si in remotis existat. Et p̄ hęc sunt expedite gl. cū materia sua. ¶ Pri mō pro expeditione gl. pe. qm̄ tertiā expediui in vltimo no. ¶ Op po. contra tex. primo in eo, q̄ dicit sententiā latā a delegato ep̄i mandādā executioni per ep̄m. videt em̄, q̄ nō sit necesse ad actum executionis adiri ordinariū: sed q̄ ipse delegatus valeat suā sniam exequi. qm̄ ex cōmissione causę absolutē facta oīa quæ ad cām cō sequuntur, videntur esse cōmissa. de offi. dele. c. p̄terea. c. suspicio nis. & c. prudētiā. & c. ex literis vbi bonus tex. ¶ Hinc ponit glo. opi. Quidā em̄ dicūt per hāc Decretalē, & per. l. a diuo Pio. ff. de re iudi. delegatū ab inferiore a principe, nō posse suam sniam exe cutiōi mādare. ¶ Secūdō ponit suā sententiā posse mādare execu tiōi. ¶ Tertiō ponit opi. suā inherēdo cōtrario p iura ibidē alle gata. Nec ob. d. Decre. nec p̄alle. l. a diuo pio. quia licet dicā ordi nariū exequi per hoc nō negāt quin & hoc possit delegat⁹. & hoc dicit Io. tenere. ij. q. vj. c. q̄quis. ¶ Secūdā opi. ponit gl. & distin guit, an sit p̄sens ep̄s ordinarij: & exequatur ipse, nō delegat⁹. An sit absens: & tunc exequat delegat⁹. Idē dicit de officiali. Aliās perniciosum eēt hoc obseruare indistinctē, q̄ delegat⁹ nō exequa tur, tenuit Inn. in. c. innotuit. de arbi. & multi sequuntur hoc inter quos est Host. p. d. l. a diuo pio. vbi dicit Bar. q̄ interlocutoriā ex equit, sed diffinitiuā nō. ¶ Primā opi. sequit Spec. in titu. j. in fi. de sen. excō. §. ij. ¶ Sed Inn. in. c. cū ab ecclesiarū. de offic. ordi. & hoc habuit a Io. xj. q. j. puenit dicit q̄ delegatus exequitur suā senten tiā per iurisdicōnē, quā habet: per eā, quā non habet, nō idē cū habeat delegatus ab ordinario potestātē excōicandi & interdicē di. C. de iudi. l. p̄perandū. §. sin aut reus. de off. dele. c. ex literis. & c. significante. poterit sic p̄cedendo exequi. ¶ Sed ad illa iura potest dici secūdū Inn. ibidē: q̄ illā iurisdicōnē & potestātē habuit ad tuēdā iurisdicōnē, nō ad exequēdā: ipse tñ Inn. tenet ibi, qđ p̄dixi vt possit exequi p iurisdicōnē quā habet p iurisdicōnem quā nō habet, nō: quia nō pōt actualiter mittere i possessionē. ff. ad mu. l. ea quæ. & de iuris. om. iudi. iubere. ¶ hanc recitat Spec. in titu. de senten. excommu. §. nunc dicendum. in princip. idem Innoc. in. c. dilecti. de verbo. signi. q̄ possit exequi etiam mittēdo in possessio nē, cū nō solū delegat⁹ principis: sed inferioris etiā a principe pos sit in possessionē mittere ex primo decreto, & etiā ex secundo de cre. allegat. c. ij. de dolo & cōtu. & c. cū venissent. de eo, qui mittit in posses. sed hanc opi. recitat Spe. in. d. §. nunc dicendum. in prin. ¶ Ioan. Calde. tenet gloss. hic, q̄ exequitur: maximē qm̄ inferior delegatus est tēporalis, vel legatus, vel delegatus: aliās finita lega tione, vel delegatione oportet Papam adiri. ¶ Ioā. de ligna. tenet gloss. cum temperamento Innocen. ¶ Barto. in dicta. l. a diuo Pio. vt suprā dixi. tenet, quod non possit exequi diffinitiuam, quia eius expirat potestas lata sententia. de offi. delega. c. in literis & c. quomodo & quando iudex. l. si vt proponis. Hinc est, q̄ non pōt cognoscere de nullitate suæ sniē: vt ibi. ¶ D. Ant. distinguit, q̄ aut querit, an inferior delegatus a principe possit pronuntiate exequēdo & mittendo: & dicendum est, q̄ sic. & hoc est dictum Spe. in. d. §. nūc dicendum. per hoc quod no. in. iij. in prin. ff. de dā. infect. Et de hoc dico casum esse secūdū vnā lect. gl. si. l. i. vlt. ff. de off. eius cui man. est iuris. ¶ Sed queritur, an possit exequi actua liter dicit

liter: dicit: qd pōt per iurisdictionē, quā habet: idē poterit exeq interdicendo, vel excomunicando: maximē in absentia iudicis ordinarij. Ad hoc allegat quod not. Innoc. in. c. fi. de offic. delegat. & in hoc sequitur opi. Inno. in. d. c. cū ab ecclesiarij. ¶ Aut queritur nūquid possit exequi actualiter mittēdo: & distinguit, vt si expresse est delegata executio: & poterit actualiter mittere: & hoc sentit Spe. in p̄galle. loco: vbi consuluit, qd actualiter expresse committat sic, videlicet. Cōmitto talē cām, & eius executionē. Si verō nō est specificē cōmissa executio, nō poterit exequi: qanō habet hanc potestātē: quia in generali cōmissione non veniunt ea, quæ sunt missi imperij: vt dicit Spec. in loco p̄dicto. Do. Card. dicit, qd cum opi. glo. cōmuniter transeunt canonistę: sed aliam opin. dicit veriorē, & melius iure fulciri, per dictam. l. a diuo pio & hanc Decre. hęc sunt quæ in materia principaliter scripta reperiō. ¶ Ego vero latius distinguēdo materiam sic distinguo: Aut queritur nunquid vicarius Episcopi possit suā sententiam mandare executioni: aut de inferioribus habētibus iurisdictionē a lege, vel consuetudine. Aut de delegato Principis: aut de delegato inferioris. Primo casu dico, qd potest quicquid hīc gloss. faciat dubitando: qm̄ vicarius habet ordinariā ad ea, quę sunt missi imperij: vt communiter no. & principaliter per Inn. in. c. sua. de off. vica. & in. c. licet. eo. tit. lib. vj. & in. c. perlectis. xxv. dist. & in. c. Ro. de offi. ordi. lib. vj. & facit etiam ibi tex. vbi patet, qd de iure vicarius, nedū alios subditos, sed ipsos suffraganeos excommunicare potest: licet propter honestatē sit sibi interdicta regulariter potestas, respectu suffraganeo. vt ibi not. gl. ¶ Et excoicatio est missi imperij: vt not. Innoc. in. c. transmissam. de electio. Et hęc in vicio principali, qui facit idem consistoriū^a cum Episcopo. Talis em̄ habet ordinariā: Foranei verō nō habent ordinariam, sed delegatā, nec faciūt idē cōsistoriū cū episcop. vñ ab ipsis appellatur ad Episcopum: vt no. in clemen. & si principalis. de rescrip. & per Inno. in. d. c. Romana. Et de his est dicēdū, vt in delegatis. Secūdo verō casu principali. s. de inferioribus P̄latis, seu iudicibus. Hosti. in. c. cum contingat. eo. dicit, qd per fideiussores & pignora talis, contra quē lata est sentētia poterit coerceri. institu. de satisfda. tu. s. ij. ff. de dāno infecto. l. iij. ff. de ventre inspic. l. j. s. quid ergo vel ordinarius loci exequetur. l. a diuo pio. ff. de re iudi. sicut exequetur sententiam arbitri. ff. de arbi. l. iij. s. j. latius tamē debemus cōsiderare iurisdictionem quam tales habēt. ¶ Quidam sunt sibi vendicantes coercionē nudā absq̄ iurisdictione, vt parentes & dñi erga familiam: & de talibus non est tractandum: quoniā tales agunt de facto: nec exequi debēt sententias. ¶ Quidam sunt sibi vendicantes iurisdictionē fori poenitētiā, vt curati, & tales nihil exequūtur: sed indirectē compellūt ad satisfactionem, nō reuocādo sententias generales quas protulerunt: nisi prius satisfaciant de offic. ordina. c. si sacerdos. secūdo vñ lectu. ¶ Alij vendicāt sibi iurisdictionem simplicē: & tales possunt sententias proprias exequi, & potestātē, & iurisdictionē quā habent: potestātē verō quā non habent nō vendicarent. vnde poterūt indirectē exequi proprias sententias, subtrahēdo redditus, vel distributiones: nō tñ possunt exequi actu in possessionē mittendo: aut manu militari auferēdo: quia talia sunt missi imperij, quę inferioribus non cōpetūt. vt. l. imperiū. & l. iubere cauere. ff. de iurisd. omium iudicū pignorarē possunt, vel fideiussores cōpellere ad hoc qd no. Inn. in. c. cū ab eccle. de offi. ord. de quo in Spe. de sen. exc. s. nūc videndū pñt tñ exequi priuando ab vniuersitate. & simul ad hoc tex. optim⁹ in. c. ex literis. de cōsti. vel inuocabūt ptātē, vel alterius iudicis brachiū ar. l. ep̄ale. C. de ep̄is. and. & qd ibi no. de off. arch. c. j. d quo etiā in. l. a diuo pio. s. snām Ro. dictā. de re iudi. Ideo isti iudices inferiores potuerūt legitimē multā indicere & cogere eū in pignoribus: nō aut poterūt in posses. mittere: vel alia, quæ sunt meri, vel missi imperij exercere: nisi aliud det cōsue. Et hęc faciūt ad qd. nunquid rector scholariū possit suā snām mādare executiōi & c. Spe. in. ti. de sent. excō. s. nūc vidēdū. ver. qd de snā rectoris. tenet: qd ordi. illā exequat. alleg. aut. si qs litigatiū. C. de ep̄is. au. Ioā. an. recitat doc. aliquos legū tenere magistrū, vel rectorē posse suā snām exequi, si ibi habēt scholares bona: si verō nō habēt vel nō sufficiēter, exequat ad requisitiōē magi. in cui⁹ territorio h̄ bona ff. de re iud. l. a diuo pio. Et hęc opi. puto veriorē īpe. to iur. cōmu

^a ¶ Facit idē cōsistoriū. Adde etiā limitādo, vt p feli. in rubr. de offi. dele. s. in co. fi. ver. vicarius etiā ep̄i. & p Soci. cōfi. xxxix. inci. capio primū col. vj. ver. ampli⁹ dico. in. iij. volu. vbi, qd si cā delegata est ep̄o. licet ep̄i & vicarij idē sit tribunal: tñ vicari⁹ nō pōt cognoscere, per no. per Inn. in. c. trāsmilla. de rescrip. faciūt no. in. c. quoniā Ab. de off. dele. Et vide. d. laf. in. l. aptissimi. col. iij. ver. aduerte tñ.

ni, secūdū qd habēt Rectores merū & missū imperium, qm̄ cognoscere possunt in causis criminalibus: vt in aut. habita. C. ne filius pro patre. vbi etiam in gloss. Sed quia iure consuetudinario in plerisq̄ locis hanc potestātē nō obtinent: vt no. gl. in. d. aut habita. quę dicit, qd Bononię renūtiatū est illi priuilegio, quo ad cās criminales pōt dici, qd exequētur rectores per iurisdictionē, quā habēt: pro ea verō, quā nō habēt, recurrere debent ad superiorem. & sic pōt itelligi opi. Spe. ¶ Et aduerte quia licet aut. habita. nō faciat mētionē de rectore, sed tñ de doctore, & dño loci, & ep̄o loci: vt in procemio fforū. iūcta gl. & sic not. qd sunt tres iudices, quos habēt. Dicentē scholares habere tres iudices ep̄m, ptātē, & doctore: & sic ibi nihil dicit de rectore. Illa tñ iura loquunt secūdū sua tpa, secūdū qd nō legi, qd scholares facerēt rectores. Imō in. l. fi. de iur. om. iudi. dicit, qd scholares nō pñt sibi eligere rectorē: qanō exercēt p̄fessionē, sed sunt discipuli exercetiū. Cōtrariū tñ videt verū: & videtur probari in. c. qd in causis. de p̄cu. iūcta sup̄ascripti. vbi patet, qd scholares faciūt vniuersitatem: qd etiā tenet Bart. in. d. l. fi. C. de iur. om. iudi. vnde cū hodiē faciant sibi rectorē, habebit rector iurisdictionē sicut alij: & cōnumerabit inter alios ex tacita mēte cōcedētis verosimiliter cuius interest: quia citius dedisset Imperator optionē scholaribus vt cōuenirēt corā suo Rectore, q̄ corā doctore, vel episcopo: vt in. d. l. fin. C. de iurisd. om. iud. Et sic se habet cōsuetudo, quę est optima legum interpret. l. fi. de interpretatione. ff. de legi. & s. de consuet. c. cum dilectus. & minimē sunt mutanda, quæ longa & c. ff. de legib. Et facit ad p̄dicta. c. ex parte. de deci. vbi cōcesso maiore, concessum videtur & minus. cōclude ergo, qd in istis iudicib⁹ inferiorib⁹ inspicienda est potestas, quā habent: vt ea ipsa vtantur in executione: si non volunt aliter exequi recurrant ad superiorem in locis, vt iuribus superius alleg. ¶ In tertiō principali casu, videlicet in delegato principis, dicendum simpliciter, quod potest. vt in. c. significasti. & quod ibi not. de offi. delegat. & c. ex literis. & c. quarenti. & c. pastoralis. s. p̄terea. eo. titu. & not. gloss. iur. ciuili in. l. a diuo pio. in prin. ff. de re. iud. Et hoc dicit procedere secundum merum ius canonicum, sed de iure ciuili videtur dubitare. Sed cum hoc sit clarum de iure canonico: vt in iuribus superius allegatis, & de iure ciuili non reperiretur expresse contrarium Standū est iuri canonico: vt in iuribus superius allegatis: cum in dubio iuris ciuili recurratur ad consuetudinem. l. fi. de interpretatione. & l. minimē. ff. de legib. multō fortius debet recurri ad ius canonicum, cum sit maioris auctoritatis. Facit ad hoc, quod not. in. c. per venera

in remotissimis partibus: vide singu. Ludo. Roma. singu. ccccxcxvj. inc. ex longeva & inueterata. Et ibi an consentire possit collationi beneficij quę non potest fieri sine consilio episcopi. Henri. Ferran.

in. l. aptissimi. col. iij. ver. aduerte tñ. C. de iud. vbi dicit qd si vicarius, vel delegatus ep̄i recusat vt suspect⁹, debet ei⁹ ep̄s adiri, qd cognoscat de cā suspicionis: nō aut tunc sunt eligendi a bi tri iuris: vt est tex. in. c. si cōtra vnum ad fi. de off. dele. in vj. Et adde Bal. cōfi. cccclxxvij. inc. p̄mittēdum est. in iij. volu. vbi in. ij. col. vers. notandū autē. dicit, qd licet vicari⁹ ep̄i nō possit p̄pter crimen quē a bñficijs suis priuare: tñ bñ potest declarare possidēre bñficiū non habere iustū titulum in bñficio. Et an vicarius. generalis ep̄i vicariū generalē constituere possit, vide plenissimē p̄ do. de Rota deci. fi. cccclxxvij. incip. fuit dubitatum. in nouis. de offi. vi. & p Guyd. Papę in qōnibus suis. qd. cccclxxij. incip. pmutatio. in ij. col. vers. sed an vicarius. vbi qd vicarius. ep̄i non potest aliū vicarium substituere: nisi ex cā necessaria: vt qd vicari⁹ est infirm⁹: vel vicarius de licētia ep̄i se absentat pro modico tēpo: tunc ad modicū tps pōt aliū substituere. alle. Ioan. de lig. i. c. clericos. de offi. vica. Et an laicus possit esse vicari⁹ ep̄i: dic. qd nō secūdū Panormi. in. c. decernimus. co. v. ver. quęro nū quid. s. de iudi. per text. in. c. innoua. xvj. q. vij. limita tñ vt ibi per eū & ibi plenius per Fel. in iij. c. cl. ver. laicus nō pōt. Et an vicari⁹ ep̄i, vel vicegerens dñi tēporalis, possit exercere ea, quæ sunt voluntarię iurisdictionis ipsis existentibus

Panormi. super Prima Secundi Decre.

bilem. qui filij sint legitimi. & in. c. Raynutius. & in. c. Raynaldus de testa. in. c. j. de no. ope. nun. & qd possit tenet Bar. in. d. l. a. diuo
 37 pio. & dicit expressum in. l. j. & fin. C. de iudi. ¶ Ultimo casu, si in delegato inferioris à principe multas & varias opiniones retuli. Ego tamen puto posse indistinctè de iure canonico, etiā si non committatur principaliter & expressè. Et moueor multis iurib⁹, & rationibus per capi. ex literis. de offi. dele. & videtur singulare in hac materia, vbi expressè dicitur delegatum posse iurisdictionem, quā habet alteri demandare in executione sententiæ. Et probat not. iste text. & etiā colligitur ex casus positione, quā facit ibi glo. quod accessoriè videtur concedi merū, seu mistum imperiū pro executione sententiæ. Itē facit. c. iij. de eo, qui mit. in posses. cau. rei ser. vbi delegatus inferioris dedit possessionē ex primo. decre
 38 to: & Papa approbat ibi certo casu illam missionē. ¶ Item facit quia executio est meri imperij: vt not. Inno. in. c. transmissam. de ele. & nihilominus transit sub generali cōmissione. probatur in. d. ca. ex literis. ¶ Et per hoc dico opi. do. Anto. veritate minimè fultā dum distinguit inter expressè cōmissum & tacitè: vt primo casu veniat executio. in secundo non: quia in generali cōmissione non veniunt ea, quę sunt meri imperij: nam hęc ratio militat in confessione facta per principem. & tamē certum est, quod cōmissa sibi cā simpliciter videtur etiā cōmissa executio: vt probat in iuribus prealleg. vt j. de dote post diuor. resti. c. de prudentia. vbi per viā accessoriij venit nedū executio causę principalis cōmissa: sed etiam executio causę quę venit accessoriè. vnde cum sit eadem ratio in delegato inferioris, quę in delegato principis: videlicet: vt veniat accessoriū debet esse eadē iuris obseruantia. facit. c. translatio. de consti. cū simi. Et sic cū executio veniat accessoriè ad causam principalē: vt probatur in prealleg. iuribus. ¶ certum sit de iure canonico ea, quę sunt misti & meri imperij posse delegare: vt in. c. qd sedē. de offic. ord. & bene probatur in cle. j. de hæret. & in. c. j. de offic. vica. libr. vj. transibit executio facta delegatione causę principalis. Et idem fortè pōt dici in iure civili. ¶ Et licet principaliter, nō sint delegabilia per inferiorē à principe ea, quę sunt meri & misti imperij tamen accessoriè transeunt. arg. l. quoties. C. de iu. Et ad. d. l. a. diuo Pio. responderi potest: vt gl. dicit. Non enī negat ille tex. quin etiam ipsi delegati possint: sed solum dicit, qd ordinarij delegantes dicunt mandare sententiā suorū delegatorū executioni. Fortè enim non possunt de facto: vt sepe cōtingit ipsos delegatos suas sententias exequi. ¶ Sed etiā pōt responderi ad hoc. c. aliter: vt j. respōdebo. vide ibi in simi c. significasti. de offic. delega. vbi ordinarius debet mandare executioni sententiā delegati Principis. & etiā ipse delegat⁹ potest: vt ibi no. & in. c. ex literis. & in. c. querenti. eo. tit. Simile in. c. cum ab ecclesiariū. de offic. ordi. ¶ Sed ad tenendum, qd aliud sit de iure civili multa nec cōpellūt. & primò aut. & qui iurat. C. de bo. autho. iud. poss. vbi aperte videtur inuere tex. delegatum inferioris nō posse propter contumaciā partis decernere missionē in possessionē ex primo decreto. qd apertius ibi tenet gl. Et pro hoc est glo. in aut. de exhi. & intro. re. §. si verò. super verbo omne. cuius contrariū de iure can. apertè inuitur in. c. cum venissent. de eo, qui mit. in pos. & facit prealleg. c. ex literis. ¶ Secūdo multū vrget, qd aliud sit de iure civili. l. properandū. §. si aut reus. C. de iudi. ibi: *sue*. iudex ipse ex sua iurisdictione hoc facere possit, siue per relationē ad maiore. & c. ¶ Facit etiā aut. qui semel. C. quō & qn iud. vbi de lega. à principe dat tñ potestas citādi p edicta: dele. aut ab infe. de negat. vt ibi à cōtrario. & in pre. ant. & qui iurat. multo ergo fort⁹ ei interdicitur exec. ¶ Et optimè facit tex. iūta gl. fi. i. l. fi. ff. de off. ei⁹ cui mā. est iuris. vbi p. 3. qd simpliciter mādata iuris. d. nō veniūt ea, quę sunt meri & misti imperij: quia talia etiā expressè nō sunt delegabilia. sec⁹ de iur. ca. & aliā de iure ciui. nā ea q sunt misti imperij nō sunt delegabilia: sec⁹ de iur. ca. vt. §. dixi. ¶ Et hęc opi. est cōis, de qua tñ dicendū vt plenè not. in preal. c. significa. de off. dele. Nō ob. hoc. c. qd videt inuere idē esse de iure can. vt nō possit: quia expressè nō negat: vt. §. dixi. Vel pōt dici & notabilius, qd loquit in dele. dato ab ordinario propter cām suspiciōis. vñ cū in exequēdo nulla sit suspiciō de appel. cap. nouit. videtur deleg. tñ ad cognitionē, in qua est suspiciō, & nō vltra. & sic limitetur delega. ad mēsurā causę dele. ¶ Ad rationē Bart. qd expirat iurisdictione

lata sententia: rñdē per gl. de offi. dele. c. querēti. qd expirat quo ad actū cognoscēdi: nō quo ad actū exequēdi. & hoc bene probat in d. c. grēti. & in. c. significasti. e. ti. & in. c. ex literis. vbi clarè probat. ¶ Ex predictis pōt elici cōclusio noua. Delegat⁹ inferioris à Principe, pōt p. priā sniam actualiter exequi: qd sniæ executio specifi. cē ei cōmissa minime fuerit: licet sec⁹ de iure civili videat. ¶ Re. ator scholariū mero iure inspecto suā sniam ēt actualiter executioni mandare pōt. & idē in vicario epī & alterius ptatis est censendū. Ex quo inferit, qd habēs simplicē iurisdictionē, valeat etiam exercēdo exequi: eis tñ actualis executio denegat. Et p predicta dico materiā intrinsecā huius. c. expeditā. Aggredior extrinsecā.
 40 ¶ Quero primò, quia tex. absolutè dicit episcopū adeundū in actione monēda cōtra clericū: qd si ep̄s aditus negligit iustitiam exercere, an in defe. tū succedat Metropolitan⁹, & possit adiri à subditis suffraganeorū per viā querele: sup quo dubio quotidiana, duas reperio sententiā principaliter. Prima fuit opi. gl. ix. qō. iij. in summa, quā habet, qd sic. allegat. c. cū simus. ea. cā & q. eandē sniam secuta est gl. in. c. pastoralis. & in ca. irrefragabili. de offi. ordin. & gl. in. c. j. de sup. neg. Preal. lib. vj. Hosti. ibi & in summa de off. ordi. §. quid ptinet. sub. §. sunt aut. versi. debes preful. & idē Io. an. mo. in. d. c. j. Nō ob. tex. in preal. c. j. de sup. ne. prel. vbi Archiepiscop⁹ nō succedit in iurisdictione ep̄o ob sua demerita excōicatio: quia secūdū eum aliud in negligētiā, qd in excōicatione: quia negligēs in iurisdictione. & sic nil mirū, si ad proximū deuoluūt. & in ducit Host. literā prealleg. c. quā dicit, qd ex culpa episcopi non deuoluūt iurisdictionē ad archiepiscopū: non dicit negligētiā. ¶ Vnde concludit Host. in. d. c. j. qd si ep̄s tertio monit⁹: nō pcedit: vel prima vice denegauit expressè, Metropolitan⁹ cognoscet. allegat de offi. ordi. c. duo simul. de sup. neg. pla. c. j. ¶ Cōsultuit tamē, qd Archiep̄s subditū remittat ad suffraganeū, statuēs sibi cōpetētē terminū, quo subdito iustitiā faciat: quo elapso, si id nō fecerit: diffamā. allegat de offi. ordi. quāto. in fi. & c. ad reprimēdā. & c. irrefragabili. §. excessus. Hanc eandē sententiā visus est sentire Io. Cal. in. c. nullus. de iure pat. alleg. c. cū simus. ¶ Cōtrariā sniam fouet Archi. in. d. c. j. de sup. neg. preal. lib. vj. quia q Archiep̄s in negligētis suppleat, nō est iure cautū. allegat no. per Inn. in. c. qd diuer sitatē. de cōces. prebē. vbi dicit, qd hęc pœna deuolutionis de vno ad alium: non debet imponi: nisi in casibus in iure expressis. alleg. ix. q. iij. c. nullus. & c. cōquestus. de offi. ordi. c. duo simul. & cap. pastoralis. ij. responso. xxv. q. ij. c. amputato. & c. sic decet. Idem Frac. Vercel. nisi in casibus secūdū eū. Primus in absolutione ab excōicatione. de off. ordi. ad reprimēdā. In correctione criminū. de censi. Romana. §. notoria. lib. vj. vtroq; enim casu mora affert periculū in illa, sicut specialitas rationis. ¶ Hāc sententiā, qd nō succedat videtur sentire Inn. in. d. c. Romana. & si dicat, qd per hoc etiā remanebunt impunita crimina, quod no. de sen. excō. vt famæ. respōdetur, qd Archiepiscopus coget eū vt pcedat: & pnunciet. quod pōt rōne peccati negligētiæ. lxxx. iij. di. cū de quorundā. xij. di. de his. in fi. & quod no. Inno. & Host. de cle. nō refi. c. ex tua. nō obf. Decret. vltima. de censi. lib. vj. quia non de correctione simplici, sed de visitatione loquitur secūdū eū. ¶ Et hanc opi recitādo videtur tenere idem Io. And. licet expressè non declarat intētiōē suā: sed clarius & expressius ipsam sentit in. c. nullus. de iure pat. & in. d. c. pastoralis de offi. ordi. & in. d. c. nullus. ¶ Sed cōtra hanc sententiā videt militare. d. c. duo simul. in fi. in vers. quādiu. Sed dico, qd non obstat: quia arg. à cōtrario ibi nō sumitur: quia succedat Archiep̄o negligēte: sed benè sumit: qd clerico volēte respōdere corā Archiep̄o, Patriarca succedit Archiep̄o in iurisdictione. quod tñ fasum est: quia iudiciū in inuitum reddit. ideō non sumit ibi ar. à contrario sensu: vt ibi in gl. & clarius Inn. ¶ Secūdò videt obf. c. quāto. in fi. de offi. ordi. vbi patet, qd Abbate negligente, ep̄s succedit in correctione monachorū. Sed cōtrariū videt aliquāliter vrgeri attamen idico, qd illud loquit in inferioribus episcopo. Nā prelati inferiores habēt iurisdictionē à iure cōi in quātū sint vigiles & solliciti in iurisdictione exercenda: aliās iurisdictionē ad ep̄m ptinet qui est ordinari⁹ totius diocesis, vt pbat in. d. c. quāto. & de iu. c. ceterum. ibi not. Idē in dñis feudorū erga vasallos, vel quatenus intelligit de Archiep̄o respectu ep̄i, procedit in crimine notorio. Nā illud delictū, de quo ibi non poterāt, non est notorium: vt ibi
 no. Ioā. and.

not. Io. And. quo casu pōt Archiepisc. procedere ad punitionē: vt in p̄alle. s. notoria. ¶ Nō ob. c. j. de supplē. neg. P̄la. lib. vj. quia ibi disponitur cōtra factū contingens. Ibi enim ep̄s excōicat suos suffraganeos, & postea facit edictū: q̄ oēs subditi suffraganeo. suorū haberēt recursū ad eū. Quod quidē edictū Pap. ibi reuocat: quia nō reuoluitur iurisdīctio in Metropolitanum, etiā si proprijs culpis excōicatione tenerentur suffraganei: q̄a hoc idē reperitur iure cautum. Per hoc tñ nō videtur tex. sentire ibi, vt pro negligētia fiat deuolutio, imo potius innuit oppositū ex idētitate rōnis: vt nūquā transferatur, nisi in casibus à iure expressis, & sic concordat cū d. c. pastoralis. ¶ Itē cū hāc deuolutio sit p̄ena nō est in fligēda: nisi in casibus in iure expressis. de p̄e. d. j. c. p̄e. & no. in. c. fi. de iur. pat. Et idē pōt nō absurdē in hac materia distingui: vt negligēte cap. vel superiore nō succedit regulariter alius: nisi Pa. Sed negligente inferiore succedit Episc. primū probatur in. c. pastoralis. de offi. ord. vbi dicit, q̄ licet Episc. sit subiect⁹ iure metropolitico Archiepi. attamen in subditos ipsius Episc. nullā habet iurisd. exceptis quibusdā casibus: vñ pondero verbū nullā. & c. ¶ Et sic regula traditur negatiuē. Nō est ergo ordinarius diocesis ep̄i, sed tñ ipsius episc. nec in subditis vēdicat sibi iurisdīctionē, exceptis quibusdā casibus, seu articulis iure expressis: vt ibi. cū ergo iste articulus negligētiæ nullibi sit expressus, siue à iure cōprehensus

41 vt ibi ipse succedat stabimus regulē ibi traditē. ¶ Et hęc regula cōfirmatur p̄alle. c. duo simul. vbi dicitur, quod primates & patriarche nil iuris p̄ ceteris habēt nisi inquatū, & sicut canones cōcedunt: & consuetu. cōtulit ab antiquo. ¶ Ad idē. c. vñrabilibus. de senten. exc. lib. vj. in prin. vbi cauetur, quod etiā in sententia excōmuni. nō deuoluitur cā subditorū Episcopi ad Archie. nisi per appellationē licet possit subditus Episc. cōqueri appellationē cessante. Nec obstat p̄dictis. c. Ro. & c. cū simus. q̄a ponūt casus speciales, vt in eis patet. Et idē in similibus est dicendū. Secus autē in inferioribus: respectu Episc. quia vt. s. dixi, Episc. est ordinarius totius diocesis in. c. j. de offi. ordi. & c. cū episc. eod. tit. lib. vj. Vñ pinguiorem iurisdīctionē habet archie. respectu subditorū sui suffraganei: vt no. in. d. c. pastoralis. p. gl. & doc. in. c. cū ab ecclesiariū. eo. ti. in glos. vlti. quē est notabilis in materia, & qd dicā in sequenti. ¶ Et ex p̄dictis elicitur. xj. cōclusionē. Episc. pro suis excessibus excōica. vel iurisd. exercere negligēte, eius iurisd. regulariter ad Metropolitanū nō deuoluitur: quāq̄ in casu negligētiæ ad iustitiā ministrandā eūdē cōpelli valeat. In p̄latis nō Episc. inferiorib⁹, quo ad ipsum sec⁹ est censendū. Et ex hoc infero correlariū: pinguius ius habēt Episc. in subditos suorū subditorū, q̄ archie. in subditos suorū Suffraganeorū. ¶ Scdō principaliter quæro, tex. hīc simpliciter dicit episc. ad eūdē in cā mouēdā cōtra clericū eccl. collegiatū, vel cōtra monach. alicui⁹ monast. nō exēpti an debeat adiri episc. seu p̄posit⁹, vel abb. gl. in. c. quāto: de offi. ordi. refert tenere Hugū. q̄ si agat in figura iudicij, sol⁹ ep̄s debet cognoscere de cā cler. sec⁹ si agat scdm regulā claustralē. & loquit de monac. all. xj. q. c. de p̄sona & c. de patri. po. l. iij. & de emēda. ppin. l. vna. Sed glo. ibi & in. c. cū ab eccl. vt in aut. de defensorib⁹ ciuita. s. ij. col. iij. & c. decernim⁹. de iudi. & c. de iurisd. om. iudi. l. fi. facit. c. cū in eccl. de maio. & obe. & c. sicut. de simo. in quib⁹ iuribus patet abb. seu superiorē posse monach. exc. ¶ Itē videt tenere Lau. Vin. Tan. & Gof. cum gl. i. c. de p̄sona. & c. experiētiā. xj. q. j. illā videt sentire glo. i. c. j. xvij. q. ij. q̄ dicit, q̄ si ordine iuris agit cōtra monachū, corā ep̄o agēdū est: sec⁹ si in forma iuris: vt appel. reprehēbilis. Inno. verò recitādo in p̄alle. c. quāto. dist. q̄ in hīs, q̄ spectāt ad regulā, abb. p̄cedit ep̄m cū i eis magis debeat mona. obedire abb. q̄ episc. Idē no. gl. in. c. q̄

refi. c. j. q. iij. & vij. di. c. q̄ cōtra. & xxvij. q. j. c. deuotam & de pact. cle. fi. in gl. vbi secūdū Inn. & Io. an. i. d. c. q̄to. dicit, quod si monachus peccauerit, Abbas ad reuocādū eū & puniendū intendat secūdū regulā à seperiore approbatam. & si secūdū eā fuerit eiiciendus eiiciet eū. q̄a ex quo superior cōfirmavit regulā, videtur Abbati dedisse potestatem faciendi ea quē in regula continet. Si verò accusaret in iudicio: tunc p̄cedēdū sub ep̄o: q̄a minor ep̄o cās criminales nō agit. xvij. q. ij. c. monasteria. Si verò agatur ciuilitē: tūc q̄o non procedit in monacho: cum nihil habeat. xij. quāstio. j. c. nolo. & c. non dicatis. Sed si Abbas haberet clericos seculares sub se, & in alijs monasterijs à suo monasterio diuisis: tūc poterit causas eorū ciuiles audire: cū sit ordinari⁹ eorū. Et hoc si actor vult querimoniā apud Abbate deponere. Nō em̄ cogit quis eos cōuenire sub Abbate: imo pōt ipsos conuenire sub ep̄o & alijs ordinarijs. Idē poterūt excipere de foro: scilicet q̄ primò sint conueniendi sub Abbate, sicut in alijs q̄ eligunt ab vniuersitatib⁹. No. Inn. in. c. cū ab eccl. clariū. & facit p̄alle. l. fi. C. de iurisd. om. iu. ¶ Et idē qd s. dictū est de abbatib⁹ tenet in plebanis & alijs p̄latis clericorū collegiatarū ecclesiariū. ¶ Collec. in. d. c. quāto refert quosdā tenere Abb. posse punire & corrigere monachū suū, etiā in figura iudicij: dūmō nō agat ad depositionē ordinis. & hoc casu fin. s. cū agit ad depositionē ab ordine intelligūt iura allegata p. Inn. Mouētur ipsi p. c. nullā. xvij. q. ij. vbi dicit tex. q̄ tota dispositio monasterij spectat ad Abba. ad idē. c. Abbates. ea. cā & q̄one. vbi patet, q̄ abbas habet plenariā ptatē in monachos. ¶ Itē de iure cōmuni p̄lat⁹, q̄ p̄fici p̄ electionē, habet iurisdīctionē in eos: q̄b⁹ p̄fici: vt in. d. c. cū ab ecclesiariū. ¶ Sed ipse collectari⁹ dicit tuti⁹, & meli⁹ etiā sentire cū opin. Inn. q̄a infimi iudices nō pōt cognoscere: nisi de paruis & in duob⁹ aureis punire. C. de edē. in. l. fi. ij. q. vj. c. anteriorū. & remittit ad plura no. i. Spe. de iuri. om. iu. ¶ Hāc q̄onē quō ad monachos respectu abbatis reperio plenē tactā p. Io. de lign. i. cle. ne in agro. de statu re. vbi format hāc talia: monach⁹ intra septa monasterij homicidiū cōmisit, & extra septa adulteriū: mō su⁹ abbas habita informatiōe, vult inqrere cōtra eū: deinde p̄cedere ad canonicā punitionē, vel absolutionē p̄ sniam iuxta nocētiā, vel innocētiā ipsi⁹ monachi. ab alia parte venit ep̄s in cuius diocesi sitū est monasteriū, volēs idē facere, & p̄cedere asserēs p̄dicta ad se pertinere, nō ad abbate, abb. cōtrariū asserēte & dicēte ad se, nō ad ep̄m pertinere. Querit qd iuris. & p̄sequit ibi hāc q̄onē, opinionēq̄ multū largē. Et cōcludit, q̄ ad abbate spectet. allegat de app. ad nostrā. de sta. mona. c. ea. q̄. vbi dicit, q̄ visitatores cap. gñalis suos delinquētes p̄ abbate corrigi faciūt eisq̄ iniūgi p̄enitētiā salutarē, iuxta sancti Bñdicti regulā, & apostolica instituta. de ap. c. reprehēbilis. i. fi. xxiij. q. iij. c. corripia. ad hoc qd no. arch. i. c. vt aiarū de cōsti. l. vj. & in. c. vno. de maio. & obe. vbi dicit, q̄ isti inferiores p̄lati habēt iurisdīctionē ordi. vñ excōicare pōt. ¶ Itē p̄bat hoc Io. de ligna p. casus sp̄ales, p̄ quos patet exp̄sē abbate posse punire monachos suos. Et pri⁹ adducit. c. sicut ex literarū. de homi. vbi inuit q̄ prior & fratres Cartusiēses cognoscūt de homi. p̄ eorū fratres cōmisso. ¶ Scdō adducit. c. moniales. de pur. ca. vbi moniales de libidine in suo cap. corrigunt. ¶ Terti⁹ iducit. c. significasti. el. ij. de homic. vbi abb. sanctę trini. cū Laurē. suo regulari cano. req̄sito de homi. per eū cōmisso q̄rit à pa. cōsiliū salutare. Non em̄ secūdū qd posset abb. significare ipsi⁹ vbi diligēter inquisisset de eo saltē cū eodē cano. q̄ pri⁹ est requirēd⁹ ij. q. j. i. primis. Quart⁹ inducit. c. suscepim⁹. de homi. vbi abb. s. Bñdicti de suis duob⁹ mona. inq̄rit, q̄ cōmiserunt homi. illorū: & erāt mona. i magna culpa quare vtterq̄ de dictis mona. debeat expiare peccatū suū ad arbitrium abbatis, mandatur ibi per papam, & abbas punit eos. Si

¶ Ep̄s debet cognoscere. Adde bal. in l. si filius. C. de patria pote. vide tñ Lud. Ro. in. confi. cclxxv. inci. i. p̄posita. q̄. vbi b̄ie. cōcludit, q̄ Abbas habet iurisdīctionē in monachos etiā in criminalib⁹ vbi cūq̄ deliquerint. casus est in. c. ea. quē. de sta. mona. & in. c. Abbatex. xvij. q. ij. c. re. hēstibilis. ad fin. de appe. nisi sit tale crimen pro quo veniat imponēda p̄ena depositionis quo casu non Abbas, sed ep̄s cognoscere debet. Et idē dicit si Abb. foret negligēs in corrigēdo: qm̄ ē tunc corrigit & punit ep̄s. c. quāto. dōffi. ordi. Et hęc est cōmunis opi. secūdū eū quē etiam tenet Io. de lig. in cle. in agro. de sta. regu. & etiā not. in. c. de persona. xj. q. j. Et an religiosus portās habitū sub mātello excuset à p̄ena excōicationis & apostasiē vide Ol. cōf. clxxxij. inc. factū tale est col. iij. ver. itē cōf. sio. & cōf. seq. inc. pater sancte col. pe. vers. terti⁹ obicitur. Et quid si Abbas nō sufficiēter punit monachū. an possit monachus per ep̄m vltērius puniri: vide Ludo. Ro. in p̄alle. cōf. De monacho deliquēte ad quem pertinet correctio, & punitio, vide plenissimē p. Guyd. papā in q̄onibus suis. q. elix. incip. ad quē pertineat. Henri. Ferran.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

enī punitio & impositio pœnitentię ad episcopū perti-
nerent, remitterentur per papā ad Episc. nō ad Abba-
tē. argu. de deci. c. ad audientiam. & de transla. prela. c. in
ter corporalia. verfi. sed neq. verfi. pręstitimus. & sic vi-
detur, q̄ Abb. pōt inquirere cōtra monachum, ex quo
43 punit & inquit de homicidio. ¶ T quod inter grauio-
ra & horribilia cōputatur de tēpo. ordi. c. quęstū. de ac-
cu. c. inquisitionis. in prin. & de pœn. di. c. miror. Itē mo-
nachi debēt puniri & corrigi per Abbatē, qui debet eos
corrigere iuxta beati Benedicti regulā & apostolica in-
stituta. Et hæc verba habētur in prealle. c. ea, quę. de sta-
tut. mona. sic punit scdm regulā. qđ probat per regulā.
cū in regula beati Bndic. caueatur, & tractetur de pœni-
tētia iniūgenda pro grauioribus culpis: vt in rubr. qua-
lis debet esse Abb. in secūda diuisione. c. videam⁹. cum
xx. ca. de causis monach. vbi admonet Decanos. & in xx
iij. de excō. culparū. xxv. grauioribus culpis, & xxvij. de
his, qui seui⁹ correcti emendare se noluerūt: vbi ponit
expulsionē ā monaste. Itē facit in rub. de Prępositis mo-
nasterij, quę punitio fit incorribili. de iudicijs. c. cū non
ab hoīe. de his & similibus capitulis, & regula beati bñ
die. facit mentionē Hosti. de regularib⁹. c. fi. Inducit etiā
Io. de ligna. c. religiosi. §. quibus. & §. si qui verō. de priui.
in cle. vbi prelatus regularis punit inferiorē de grauiori-
bus culpis: & punit ibi de criminalib⁹, quę sapiūt furtū,
vel rapinā: vt patet ibi & cōstat, q̄ furtū & rapi. de gra-
uioribus & maioribus sunt. de iudic. cū nō ab homine.
& xxv. distin. c. vnū ora. §. nunc aut. punit ergo abb. nō
solū minora crimina, sed etiā maiora secundum regulā.
Sed cum deficit regula, in qua pœ. non tenetur de homi-
cidio: & in multis alijs, de quibus nō facit mentionē: ex-
pressē habet eos punire secūdū Apostolica instituta: vt
in preal. c. ea, quę. & sic possunt abbates imponere mo-
nachis suis pro criminibus pœnas iuris. ¶ Et ā prædi-
ctis excipit vnum casum: in quo non punit. Abbas: vide
licet: cū criminaliter agitur cōtra monachū de crimine
degradationē requirēte: quia corā Abbate non agere, sed
corā episc. cū inferior Episc. degradare non possit.
siue sit verbalis, siue actualis ipsa degradatio. de quo de
pœnis. c. degradatio. lib. vj. quod probat: qui non potest
ordinare: nō potest iudicare de parochijs. c. null⁹. nec de-
bet cognoscere regulariter: ex quo iudicare non pōt: vt
in. c. cū sup. de cā possess. & p̄p̄rieta. & l. de qua re. ff. de
iudi. & dicit regulari. q̄ excipiunt casus nominati in pre-
alle. c. cum sup. Et quod de tali causa crimina. mota non
possit iudicare inferior Episcopo: inducit notata p̄ Ho-
sti. & Inno. in. c. transmissam. de ele. & per dictū. c. cum
super. de offi. ordi. c. quanto. in casu illo potest intelligi.
c. monasteria. xvij. q. ij. allegatum pro cōtrario. ¶ Vnde
ex prædictis concludit: quod Abba. debet cognoscere
de crimine sui monachi: cum procedit contra eū inqui-
rēdo: & denunciādo: q̄ intelligit verū: nisi esset talis ca-
sus, in quo fieret degradatio: etiam si ageret per viam in-
quisitionis: vt est hēresis. de qua habetur in. c. ad abolen-
dam. de hēreti. quo casu pertinebit ad episcopum: qua-
litercunq; agatur etiā si sit exēpt⁹: vt idem ibi credit in
falsario literarum Pape & in alijs casibus: in quibus de-
gradatur qualitercunq; agatur: vt ad solum episcopum
spectet cognitio. ¶ Si verō agat ciuilit̄, vel p̄ querimo-
niam non habet locum qđ secūdum eum corā quo agi,
debeat, cum monachus simplex claustralis non possit ci-
uilit̄ conueniri: cum proprium non habeat. xij. quæ-
stio. j. non dicatis. c. nolo. & x. quæstio. j. de persona. &
not. Innoc. & Hosti. in prealle. c. quanto. Imputet ergo
sibi, qui cum eo contraxit. Et putat hoc verum, etiam
44 si interuenerit iuramentum contractui prædicto: t̄ cū
monachus iurare non possit sine licentia Abbatis. de iu-
ra. calum. ca. j. in fin. Et in regula beati Benedicti, vbi sua-
detur ei, quod non iuret. in rubri. quę sunt instrumēta

honorū operum. Nec etiā habet executorē propriē vo-
luntatis. de ele. in. vj. c. quorundā. & c. religiosus. de testa-
men. libro sexto. Ex ita pro non iurato habeatur. x. dist.
vides. & c. de legi. nō dubium. & cap. quod autē. de iure
patr. ¶ Nec obstat. c. cum. c. laicus. de foro competenti.
lib. vj. vbi habetur quod ratione iuramenti conuenien-
dus est: quis corā iudice ecclesiastico: cum Abbas satis sit
ecclesiasticus iudex, qui excōicare potest. de offi. ord. cū
ab ecclesiariū. & c. quāto. & de simo. c. sicut tuis. & de ma-
io. & obe. c. cum in ecclesijs. Si autem cōueniatur de fa-
cto ratione dicti cōtractus conueniretur corā Abbate,
allegat no. de offi. ord. quāto. & de accusationi. ex parte,
45 ¶ Et hoc putat verū, q̄ nō possit agere contra mona-
chum claustralem: nisi sit in studio cum Abbatis licen-
tia: quia tunc pōt agere & defendere & omnia sine qui-
bus in studio bono modo esse non potest: vt no. de accu-
sa. ex parte. & in. c. vt periculosa. ne clerici vel mo. lib. vj.
& pōt vsq; ad probabilē summā monasterium obligare
super mutuo: vt no. xij. q. j. c. nō dicatis. & in preal. capi.
vt periculosa. per Archidia. Et tunc si agatur cōtra mo-
nachū: quia pōt agere & defendere: vt. s. dictū est conue-
nitur corā Abbate secūdū eū per iura superius allegata.
Si autem cōueniatur monasteriū in quo casu potuit, vt
s. dictū est, monasterium obligare, corā episcopo agi-
tur: cū Abbas habeat monasteriū defendere. de rescript.
c. edoceri. cum ibi not. quia non pōt esse Abbas pars &
iudex. iij. q. iij. c. nullus. Si aut monach⁹ Prior, vel admi-
nistrato cōuenitur nomine sui beneficij sup cōtractu
aliquo cū eo inito: q̄ agere & defendere pōt noīe sui
beneficij. de iudi. cū deputati. no. doct. in ca. edoceri de
rescript. & de resti. spo. c. cū olim. el. j. credit Ioan. de Li-
gna. q̄ cōueniri debeat corā Abbate per glo. in prealle.
c. quāto. cum generaliter de monacho cōtrahente loqua-
tur: & per alias rationes. s. positas: & nullus alius contra-
hit, quā dictus administrator. ¶ Et prædicta oīa de cor-
tione criminum facienda per Abbatē & conuentione
fienda coram Abbate in ciuilibus quæstionibus dicit ve-
ra esse etiam si monachus contrahit, vel resideat in alia
diocesi quā vbi est monasteriū: quia monachus vbicūq;
fuerit semper est in iurisdictione Abbatis, quem vice
Dei super caput suum posuit. xix. q. iij. c. statum⁹. de ele.
si religiosus. lib. vj. & monachus fictiōe iuris semper est
in claustro: vt no. Inn. & Abb. defen. excō. c. cū illorū. &
Arch. ne cleri. vel mon. vt periculosa. vt probatur in d.
Decre. cum illorum. vbi si duo monachi diuersorū mo-
nasteriorū se percusserint, pertinet ad vtrunq; Abbatē
absolutio. & ita datur iurisdicō extra claustrū: quia nō
pōt fieri, q̄ ambo monachi essent in proprijs monaste-
rijs. Probatur etiam eo. tit. c. canonica. vbi prior hospita-
lariorū absoluit fratres suos, qui multa habent claustra.
& ita extra claustrum vbicūq; iurisdictionem habet
Abbas in suos monachos. Dicit tamen quod si locus in
quo monachus residet, & contraxit, est remotus ab Ab-
bate: ita tamen quod non commodē per actorem adiri
possit, q̄ poterit conueniri coram episcopo: nec obsta-
bit exceptio, q̄ primō conueniendus sit coram abbate.
Et sic probat. Nam monialis propter absentiam Abba-
tissæ: quia mortua est, agit nomine proprio restitutorio
s. de rescri. c. cū dilecta. in fi. quod non facit Abbatissæ: vt
not. de sen. excom. parochianos. Facit quod no. glo. in. c.
non dicatis. xij. q. j. quæ dicit monachum posse agere de
iniuria sibi illata: b̄ si Abbas est absens: nec reliquit pec-
ratorem. ergo in casu nostro propter absentiam Abba-
tis conueniatur monachus coram diocesano. Item filius
fami. agit & defendit absente patre. ff. de iudi. l. si longius
§. si filiūssa. & no. in. d. Decretali cū dilecta. Ita incom-
moditas mutat alicuius sepulturam. de sepultu. c. is
qui. lib. vj. Etiam religioso dat electionem sepulture:
cū ad monasterium suum commodē portari non po-
test qui s

a ¶ Nisi sit in studio
Non tñ tenet mo-
nasterium ad mu-
tuū cōtractū pro-
pter excessiua ex-
pensam studiū: vt.
per Panor. in. c. q̄
to. co. fi. de officio
ordi. Et an mona-
steriū teneatur ra-
tione debitorū an-
te ingressum mona-
sterij p̄ monachū cō-
tractorū: vide Lu.
do. Ro. cōfi. c. xij.
inci. pro habenda.
Et an Abbas repe-
rat solutū p̄ mona-
chū, vide Bal. cōfil.
c. xxxj. inci. procu-
rator. in. iij. vol. Et
adde, q̄ monach⁹
contra suū abbatē
pōt agere palimē-
tis in futurū sibi p̄-
stādis s; nō p̄ sub-
tractis, vt p. d. de
ro. de eccv. inci.
mōachus in nouis
Henrici. Ferran.
b ¶ Sibi illata. aduer-
te tamē q̄ abbas
pōt remittere in-
iuriā monacho fa-
ctā q̄a monaste rio
q̄ sita est actio in-
iuriarū nō sibi: et
q̄a qđ sit p̄ abbatē
& capitulū videf
fieri p̄ dñm nec di-
citur hoc pactum
ambitiosum vbi
habetur respectus
magis ad Deū, q̄
ad liberādū: vt di-
cit Bald. in. l. præ-
ses. col. fi. in vlt. q.
C. de trasac. Et vi-
de Pet. de anchar.
in. c. parochianos
de sen. excō. & ibi
quid iuris, si facta
est iniuria clerico
seculari, an actio in
iuriarū detur eccle-
sia vel sibi, Henri.
Ferran.

test: quis velle vel nolle nō habeat. in. c. religiosi à cōtra-
rio, de sepul. li. vj. ad hoc q̄ no. in. c. cū ex literis. de in in-
teg. rest. i. gl. pe. vbi ponunt ver. Nō facit ergo parum di-
stantia lōga viarū. Prorogat inducias onas, aufert impe-
dimētū. Cogit adire forū cōseruat ius dominorū. Et sic
distātia cogit agit, adire forū: vbi aliās nō adiret. & sic al-
legat ibi. d. l. si longius. vnde dicit, q̄ si prādictus mona-
chus distat ab Abbate, vt. s. dictū est, habebit electionē
actor, vt ipsum cōueniat corā Abbate, vel corā Epō. &
sic secūdū eum debet intelligi & saluari opinio Inno. &
Host. & alle. nō. in prādicta Decr. q̄to. Aliās aut si sit p
pe debet recurrere ad Abbate. ar. de rescri. c. statutū. lib.
46 vj. & per rationes & iura superius alleg. Propter t̄verō
Abbatis negligētiā, nō est dubiū, cū in ea apparuerit, qd̄
pertineat ad Ep̄m: vt in Decr. quanto. de off. ordi. in fi.
& in. c. graue. cū ibi no. & per no. per Archi. in. c. vno. de
maio. & obed. li. vj. in ver. hominis. ¶ Item in notorijs,
idē est, cū statim Abbates nō corrigūt. de cēsi. c. romana
& notoria. quia pnt dici. meritō negligentes. q̄ intelligit
in notorio facti permanentis, vel interpellati. de coh. cle-
ri. c. super eo. de vsu. c. cū tu. non autem in notorio facti
trāseuntis. ¶ Itē vbi appellat ad eū. de appel. c. romana. s.
j. li. vj. & ad. c. j. de priui. li. vj. q̄ videt̄ obstare in eo, q̄ in
nuit q̄ et exempti deliquētes extra locū exemptum, vel
cōtrahētes, possunt cōueniri corā Epō loci: rñdet Ioā. de
Lign. q̄ loquit̄, qñ prēlati inferiores sunt negligētes, vel
in notorijs: vel vbi agitur accusando, vel in casu vbi de-
gradari non debent, & superessent omnia superiorū p
illud cap. correctā. vel secundum eum loquit̄, qñ ratione
exemptionis nō defenderent, quin punirentur per ordi-
nariū, si delinquāt, vel cōtrahant extra domicilium. Sed
nō negat quin possit defendi per anteriora iura corā eo,
quē Papa reuocare nō intendit. de elect. c. ecclesia. el. ij.
¶ Vel melius ad illud. c. dici potest, q̄ loquit̄ de his exē-
ptis, qui cessante exemptione sunt immediatē sub ordi-
nario loci: vt patet in principio illius tex. ibi: suā in ipsis
iurisdictionē prout ius exigit exercere: & sic loquitur de
principalibus Prælatis ecclesiarum exemptarum, qui ces-
sante exemptione, cōuenirent ratione delicti, contra &
vel alia rōne, corā ordinario loci. xvj. q. ij. c. Abbates. &
xj. q. j. c. de persona. cū si. Aut loquit̄ in monachis, q̄ oīno
suo priuilegio cessante discuti & puniri debent per suū
Abbatem. & s. dictū est: nec priuilegiū debet eis esse dā-
47 nosum. arg. de priui. c. in his. ¶ Sed quā formam seque-
tur Abbas, vel cōmissarius iuus inquirendo contra mo-
nachū suū de crimine? sequet̄. ne formā iuris: vt in. c. qua-
liter & quando. s. debet. de accusat. & vt vocef ad viden-
dum iurare testes. de test. c. in nomine dñi. Vel procedet
secundum statuta regularia, vbi proceditur simpliciter
& de plano, sine strepitu & figura iudicij, secundum quā
formā nō tradūt capitula, de quib⁹ in. d. s. debet. Nec vo-
cat̄ ad vidēdū iurare testes. q̄ ē de ordie iudiciario: nec
admittit̄ appellatio. de appel. c. ad nram. & c. reprehēsi-
lis. & c. cū speciali. s. fin. nec alia subtilitas iuris seruaf, sed
pcedit̄ scdm obseruātijs regulares & diuersas obseruā-
tijs religiosorū. & de ista forma h̄r pcar. & Io. de Imo. de
reli. domi. c. j. li. vj. i. si. magne glo. quā ergo formā de istis
sequet̄ Abbas: Io. de lig. in p̄all. loco dicit. q̄ potest sequi
suā formam per Decr. sepe. aliās de statu reg. ea, quē in
principio. ¶ Sed tutius est ei procedere secundum secū-
dam: quia si iuxta primam procederet, haberet dicto mo-
nacho providere in expensis aduocatorū & in alijs sum-
ptibus: cū proprium non habeat. de acc. ex parte & c. pe.
& si. quāuis in alio casu loquatur, quia se & sua dedicauit
C. de sac. fan. eccl. auf. ingressi. & auf. si qua canonizata.
48 xix. q. vlti. c. si qua. & de probat. in p̄sentia. t̄ & nisi fa-
ceret sibi expensas, priuaret eum defensione sua, quā ex-
cōicato & etiā Diabolo, si esset in iudicio, denegari non
debet. de excep. cum inter. & xj. q. iij. c. eorum. ¶ Quare

tutius est secundum eum, vt procedat secundum secundā
& si procedit secundum eam, nō ministrabit sibi expen-
sas: quia nec eas facturū est, nec admittitur ad eas. ar. prae-
dictorum. c. ad nostram. & c. reprehensibilis & c. cū spe-
ciali. ¶ Item dicit, q̄ persona ecclesiastica per Abbatem
pōt redire ad secundam procedendo, secundum regula-
ria instituta, & lis propriē inter Abbatem & monachos
esse non potest. ff. de iud. l. lis nulla. & de indic. c. vno. Et
qualitercūq; Abbas de sui monachi salute quaerit, ille
debet humiliter obedire: vt in praealleg. Decr. represen-
sibilis. Nam siue plectando, siue ignoscendo hoc solū be-
neagitur: vt vita hominis corrigat. xxij. q. v. c. prodest. q̄
vna actione suspensa transeat ad aliam. de causa pos. &
proprie. c. pastoralis. de testi. c. significauerūt. not. hoc in
Spe. in tit. de inqui. s. vltra. vers. Item pone. & in ver. sed
nunquid. Nec ob. de postu. Prēla. c. j. lib. vj. & de elect. vt
quis duas. & c. ab eo. e. ti. & libro. vbi vna via electa non
potest reuocari: nec redire ad aliam cum damno alterius
hic sine damno monachi: quia facilius procederetur p se-
cūdam, quā per primā: vt. s. probatum est. tenet hoc Ioā.
de lig. in p̄all. cle. ne in agro. ¶ Et hāc dicta primō exami-
nabo reducendo ipsa ad aliquos articulos. Non enim tan-
gitur de alijs prēlatis inferioribus: vt Prapposito, Pleba-
49 no, & similibus. t̄ Inn. in. c. ad hęc. de off. ordi. & Io. An.
& Host. post eum concludunt tales Prēlatos in subditos
suos tantū habere leuem iurisdictionem & non grauem.
¶ Et grauem vocant depositiones clericorū, etiam i mi-
noribus. Allegat no. de elect. c. transmissā. xv. q. vij. c. ep̄s.
¶ Idem de suspensione perpetua vel multū diuturna, al-
legant de excessi. prēla. c. j. ¶ Idem de minore beneficio
& diuisione eiusdem. c. sint nāq. & vide bonam gl. in cle.
ne in agro. de statu reg. Idem de dispensatione de eo, qui
fur. or. susce. c. ij. & quod ibi no. Inn. & de si. presby. c. fin.
¶ Idē de autoritate interponenda alienationi rei eccle-
się. xij. q. ij. c. sine exceptione. & c. Abbatibus. & c. placuit
& generaliter omnia quē expediunt prēlati soli sine ca-
pitulo. de his, quē si. à Prēlat. c. nouit. & c. quanto. Item
iurisdictione in monasterio. de offi. Arch. c. fi. ¶ Item ma-
rimonialis causa. de excessi. Prēlati. c. accedentibus. Item
datio dimissoriarum. de offi. Arch. c. significasti. Item cau-
se criminales graues. de proc. c. querelam. ¶ Item omnia
quā sunt Episcopalis ordinis. de quibus de elect. c. quod
ficut, & c. transmissā. lxvij. distin. c. quamuis. ¶ Item
dicūt, quod talis iurisdictione non extenditur ad notabiles
personas. vt in ipso nuntient. vnde Archidiacon. solum
habet iurisdictionem quo ad parochiales ecclesias & mi-
nores titulos. Item tales Prēlati inferiores non possunt
propter non residentiam priuare clericos titulis suis: nec
propter aliam causam: vt disputauit Iaco. Bononien. vt
refert Ioan. And. in. c. fina. de offi. Archipresbyte. Et hāc
confirmat domi. Ant. in. c. cum contingat. de foro com-
peten. vbi plus dicit, q̄ vbi cūq; agitur in figura iudicij,
nisi aliud det consuetudo, isti Prēlati inferiores non ha-
bent potestatem: allegat xj. q. j. c. de persona. & de hāre.
cap. ex iniuncto. & hęc fuit opi. Iaco. de bono. vt recitat
Ioan. And. in praealleg. c. fin. de offi. Archipresb. & cum
illa opi. transit ibi Ioan. Andr. ¶ Dicit tamen do. Anto.
in praealle. c. cum contingat. istos Prēlatos inferiores ha-
bere iurisdictionem in illos, qui eos elegerunt: & dirigif
tunc iurisdictione plus ad personas cērtas in loco: q̄ ad lo-
cum, intantum, q̄ recipiunt isti potestatem excommuni-
candi, & habet iurisdictionem modicam propriē cogni-
tionalem. Et sic debet intelligi secundum eum. de offi. or-
din. cum ab ecclesiarum. & quod ibi not. Putat etiam, q̄
subiectos inseruiētes in ecclesia in titulos, possent pro
eorum culpis & negligentijs non contentiosē, sed corre-
ctionaliter priuare ad tempus emolumentis ecclesię in
distributionibus & alijs: totaliter autem ab ecclesia re-
mouendo, putat q̄ non possent: vt. s. dictum est secun-
k

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ De territorio & diocesi. in quo conveniant & differant territorium & diocesis, & quid habeant amplecti, vide Bal. consil. cccxxvj. inc. Rex Romanorum. in ij. colū. ver. descendo ad secundū. in. j. vol. & consil. cccc. xix. incip. ad eundem. in princ. eo. vo. vbi, qd sit territorium, districtus, & comitatus, & qd differant: & p Soci. cō. clxxxj. incip. visis capi. in. ij. col. ver. confirmat hoc. vbi qd aliud est habere dñū terrarū, aliud est habere iurisdictionem & districtū & sic de vno ad reliquū nō infertur concludens probatio. Et qd si per alluvionē territorium est augmentū: an censetur augmenta iurisdictionis vide p Phil. corne. cōs. cclxxxvij. inci. dñs Ioachin. in. ij. vol. Et an termini, territorium, & fines sint idē, vide eundē Phil. Cor. consil. clviij. incip. viso puncto. in. ij. colū. ver. ex quibus. in. j. vol. Et qd si creditoris vel debitoris territoria sint separata: an creditor debeat ire ad domū debitoris, vel econtra pro solutione facienda: vide eundē Phil. Corne. consil. lxx. incip. in hac consultatione. in. ij. col. ver. itaque in. ij. vol. Hen. Ferran.

dum Inn. Hosti. & Ioan. And. Nisi forte secundum eum habeat potestatem instituendi de consuetudine: quia & consequenter habent potestatem destituendi pro culpis & negligentibus, si tamē nō sunt supra curā instituti. de capel. mo. c. j. lib. vj. Quinimō etiam si sunt supra curā instituti. Facit gl. secundū eum in prealle. c. j. super verbo ipsis, à contrario sensu: quod si isti superiores habent ecclesias pleno iure: & si habeant potestatem instituendi de consuetudine, quā possent tales destituere. Nec obstat. tex. in eo, quod dicit consuetudine, vel statuto: quia posset intelligi secundū eū, quā consuetudo vel statutū disponit, ut tales superiores possint destituere hos presbyteros institutos ad curā: cum tamen illi superiores, nec de consuetudine, nec aliter habeant potestatem instituendi. Et hoc secundum eum videtur sentire glo. ibi in verbo consuetudine. relinquit tamē hoc sub dubio, dicendo cogita. Hoc dictum mihi non placet: ut j. subijciam. ¶ Pau. de liaza. in cle. ne in agro. in. §. ceterum. de sta. reg. dicit Prælatus cōventualem habere iurisdictionem fori pñialis rōne collegij & personarū ipsius. alle. de off. or. c. quanto. de maio. & obe. cū in ecclesijs. ¶ Item dicit, quod talis Prælatus non habet iurisdictionem fori cōtentiosi in parochianos: sed pñialis tñ. & sic intelligit quod legit & no. de off. ordi. c. cū ab ecclesiarum. Do. meus do. Car. in prealle. c. cum ab ecclesiarum. dicit, quod in loco nullus citra Episcopum habet iurisdictionem ordinariam de iure communi. Ipse enim solus habet iurisdictionem ordinariam de iure cōmuni in civitate & Diocesi: de offi. or. c. j. Isti verō prælati inferiores, qui preficiunt collegio habent ordinariam illorū de collegio. C. de iurisd. om. iud. l. fi. ¶ Ex his inferit, quod si prælatus inferior Epō habet ordinariam in sua parochia, vel in certa parte diocesis, hoc est de iure speciali. Pro hoc adducit no. per Archi. ij. q. j. c. prohibent. §. his omnibus authoribus. Et Paul. in. d. cle. ne in agro. ex hoc dicit, quod Plebanus in parochianos sui plebanatus nullam habet iurisdictionem fori cōtentiosi. Debet illud intelligere de iure cōmuni. allegat. c. ij. cū ibi not. de excess. Præla. unde non dicit habere territorium, quod sapiat iurisdictionem. ff. de iurisd. om. iud. l. fin. de cōst. c. ij. l. vj. Sed parochia: ut in preall. c. cū ab ecclesiarum. ¶ Quod prima frōte videt obuiare predictis: quod si illud. cap. intelligitur de iurisdictione fori cōtentiosi. oportet illud intelligere quatenus de parochianis dicit de iure speciali & rōne consuetudinis. d. c. cū cōtingat. ¶ Et predicta pcedunt secundum eum de iurisdictione in loco: sed quo ad iurisdictionem in personas: dicit, quod prælatus collegij habet ordinariam fori cōtentiosi in illos de collegio: & sic potest inter eos cognoscere de causis civilibus. & licet nō videatur in usu, est tamen de iure secundum eum. argum. d. l. fi. C. de iur. om. iud. ¶ Item pōt. in singulos de collegio ferre sententias censuræ. alle. c. cū in ecclesijs. de ma. & obe. cū ibi no. ¶ Et hæc sunt quæ in hac materia scripta reperio ex quibus nō dilucidat hæc materia: & magna ex varietate opinionū vñ resultare cōtrarietas. ¶ Nā Inn. Hosti. & Io. an. in prealle. c. quanto. dicunt, quod isti inferiores Prælati nequeunt cognoscere de causis criminalibus. ¶ Itē, quod etiā in civilibus potius est in optiōe actoris. ¶ Ioan. de ligna. tenet, quod etiam de crimine cognoscere possunt: dumō de positione non exposcant. Et quod data cōmoditate debeat primō cōueniri corā suis Prælati, etiam si de literis & cōtractibus aliās ibi initis, vel commissis: loquitur tantū de Abbatibus nō autem de alijs Prælati secularibus. Alii Inn. Hosti. & Io. an. vt. §. dixi dicunt hos inferiores habere iurisdictionem tantum in leuibus. ¶ Et hanc opin. videtur amplecti do. Anto. vt. §. dixi, qui etiam addidit, quod iurisdictionem quam habent nequeunt cognitionaliter, & sic in figura iudicij exercere, sed correctionaliter tantum. ¶ Do. Car. sentit, quod in tribus habent iurisd. etiā cognitionaliter. ¶ Pau. sentit quod habent iurisd. fori pñialis tantum. ¶ Quid ergo dicendum in tanta varietate?

te? Et primō ponā de iurisd. istorū inferiorum, quod mihi videtur. Secundō annexam circa potestatem istorū aliquas quænes pulchras et quotidianas. ¶ Et primō distinguā assu. mēdo aliqua dicta doctorū in. c. cum cōtingat. de fo. cōp. quod aut queritur, an isti Prælati inferiores habeant de iure territorium strictē: ita quod habeant iurisd. in ibidem delinquentes, vel cōtrahētes & resistētes. Et dicendū est, quod nō sed solus Episcopus est ordinarius in tota diocesi, ita quod diocesis est sibi territorium in spūalibus: ut patet in. c. j. de off. ordi. & melius in. c. cū Ep̄s. eo. tit. li. vj. & in. c. cum cōtingat. j. e. ti. & c. si quis cū clerico. & c. de persona. xj. q. j. ¶ Et quid sit territorium, & unde dicat: dic. ut in. l. pupill. §. territorium. ff. de verb. sign. & vide gl. in. c. ij. de const. li. vj. De territorio & diocesi, vide tex. cū glo. in verbo diocesim de elect. in cle. ne romani. ¶ Aut querit, nūquid isti inferiores habeant territorium fori pñitēialis, ita quod habeant iurisdictionem pñitētiē in oēs ibidē habitantes & dico, quod habent iurisdictionem in personas illorum de collegio: ut. §. dixi secundum Pau. & facit. c. cū ab ecclesiarum. de off. ordi. & xvj. q. j. c. j. & c. pe. & vlti. de off. Archipresbyt. Habet etiā territorium, si habet parochiam distinctam, & vñam habet curam omnium de parochia ut in. d. c. cum ab ecclesiarum. xij. q. j. c. j. Tale em territorium non habet isti inferiores, ut separatim ab Epō quasi faciant caput imō cōcurrunt in exercitio cū Epō, & habetur isti sub Epō, & locus est preoccupationi: & si concurrunt ad curam prefertur Ep̄s: ut superior: ut in. c. iij. de off. Archipres. & qd ibi no. & de pñi. c. ois. & per gl. in. c. ij. e. tit. li. vj. ¶ Et advertendū, quod istud territorium fori pñitēialis nō per oia cōparat territorio fori cōtentiosi: quā forensis delinquens in loco seu territorio vñius iudicis sortitur forum illius quo ad cōtētiōsam iurisdictionem: ut in. c. j. de raptō. & iij. q. vj. c. j. & c. fi. j. e. In pñitēiali verō nō sortitur quis forū alterius sacerdotis: ut no. gl. sing. in. c. j. xvj. q. j. & notat de rapt. c. j. ¶ Et est rō secundum Io. de Lig. quare ratione cōtentiosi subijcitur: quia offendit iudicem & bonum publicū: ideo pœna contentiosa, quæ propter hunc finem imponitur, pñit. Sed pñitētia imponitur ppter offensam Dei & animæ propriæ: ergo illi soli subijcit, quæ habet. §. se. f. iudici loco Dei, & qui iudex est suæ animæ. ¶ Item quia iura parochialia non concernunt principaliter locū, sed personas propter locum: secus in iurisdictione cōtentiosa. Ad predicta facit. c. super eo. de parochijs. & l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. fig. ¶ Hanc rationē Ioā. de lig. Dānat. Lapus de Castel. in. c. j. de raptō. quia aliquando iniungitur peccatori pñitētia manifesta. de pœn. c. j. & sic ad exemplū aliorū delinquentium fuerat imponēda in loco delicti. ¶ Sed licet ipse dānet hanc rationē: rō tamē est bona: quia principalis causa est purgatio animæ. ¶ Item quidam assignat aliam ratiōem. ne contingat per partes confiteri. Nam de alibi commissis, non possis confiteri in loco delicti: per partes ergo confiteret: quod non est dicendum. ut not. gl. in. c. v. de pñi. distin. j. de quo per Hosti. de pœ. & remis. §. an peccata. Hæc ratio indifferenter non procedit: quia non in eo. qui alibi fuit ex toto confessus: & nūc in eadem delinquit. ¶ Hic Lapis assignat hanc rōnē, quia interest sui iudicis, ut peccata sui peccatoris cognoscat. prouerb. xxvij. c. & notatur de pœ. & re. c. ois. & c. ij. eo. ti. lib. vj. & hæc rationes sunt bonæ & notandæ. ¶ Et licet supra dixerim hic inferiores, nec maiores non habere iurisdictionem forensium in eorum parochia delinquentium, si sunt extranei: habent tamen iurisdictionem ibi dem commorantes, licet nō habeant ibi perpetuum domicilium: ut sunt scholares, mercenarij & similes, quorum parochialis est ille, in cuius parochia inhabitat: ut est gl. fin. in cle. j. de priuileg. in verbo parochialis. facit quod not. in. c. omnis. de pœ. & re. ad hoc in simili gl. sing. in. l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. qd dicit ibi quæ posse cōueniri vbi cōmoratur

vbi commoratur & versatur, licet ibi domicilium non habeat, facit. l. quisquis. C. si cer. pe. & l. ij. vbi senatores, vel cla. & q. no. Inn. in. c. ex parte. j. de fo. cōp. & c. qd. clericis. ¶ Et qdā sunt hñtes territorium pñiale, tm̄ & eorum dignitas sonat in nomē Prælationis: vt sunt isti inferiores Prælati habētes certam parochiam: & tales in tota parochia habent curam. ¶ De Abbatibus verò & alis religiosi Prælati dicēdū erit, vt legi. & no. in. c. j. de capel. mo. & c. pe. e. tit. & per gl. in cle. ne in agro. de sta. re. Vbi no. an per se possint religiosi exercere curā si habēt populū & ibi etiā per do. an valeat cōsuetudo cōtra præalleg. c. j. disponēs & tenui in. d. c. j. de capel. mo. q. sic. ¶ Item hñt iurisdictionem in illos, qui eos elegerunt: & dirigitur tunc iurisdictione plus ad personas certas in loco, quā ad locum. Vnde non vendicant sibi iurisdictionem in ibidem delinquentes: vel habitantes, vel contrahētes: sed tātum in personas illorum de collegio. ¶ Et in istis ego distinguo inter Abbates & alios prælatos seculares. vt præpositos Plebanos & similes: vt Abbas habeat iurisdictionem super suos monachos. vbi cūq. delinquant, contrahant, vel resideant, tam in ciuilibus, q. in criminalibus, tā correctionaliter, q. in figura iudicij: dummodò non agat ad depositionem: & q. primò cōueniendi sunt coram eorū Abbatibus, q. eorū Epō. Nec obstat fori exceptio: dūmō cōmodē possint adiri ipsorum Abbates. ¶ Et pro his faciunt. s. adducta per Ioā. de Lign. & maximē. c. Abbates. & c. nullam. xvij. q. ij. & c. religiosus. de test. i. vj. & c. sicut. de fimo. & c. cū in ecclesijs. de maio. & obe. & c. in singulis. & c. ea, quē. de sta. reg. & c. qto. de off. or. & c. j. & ij. viij. di. Nā si habēt iurisdictionem in monachos, vt. s. patet in præalle. iuribus, & latius in ipsorū regula ad superiora, q. approbata est: nō apparet rō, quare illam nequeat exercere in figura iudicij, seu ordo iudiciarius: sed nō vt ampliet iurisdictionem, sed potius fuit institutum in fauorē publicū: vt ne inaduertentia ex iudicis iniquitate lædatur & opprimatur. de proba. qm̄ cōtra. ¶ Et maximē probari videtur in præalleg. c. ea, q. vbi dicit, q. debent puniri secūdum statuta regularia & apostolica, & q. primò cōueniendi sint corā Abbatibus, facit præalle. c. qto. & c. si religiosus. vbi dicitur, q. vice Dei supra caput eorū posuerūt monachi Abbatem, & eius imperio subiiciuntur in præalleg. c. Abbates & c. cognouimus. & c. in singulis. de sta. re. vbi primò habetur recursus ad Abbatē pro correctione monachorū. vñ velle & nolle monachi dependēt ex volūtate Abbatis, vt in iuribus superius allegatis. Prælati verò seculares habēt iurisdictionē in personas illorū, q. eos elegerūt. s. in illos de collegio. ¶ Et hanc iurisdictionē hñt tam in ciuilibus, et in figura iudicij. ar. l. fi. C. de iur. om. iud. & eorū, q. no. Inn. i. c. cū ab ecclesiarum de of. or. & facit. c. j. xv. q. iij. & de iu. c. decernimus. Et in vsibus secularibus puto procedere dictū Inn. in præal. c. quātō. q. ipsorū subiti pñt cōueniri corā epō, vel ipsorū prælati immediatē: ita q. sit in optione actoris, coram quo ipsos cōuenire velit. ar. præalle. l. fi. & eorū quē no. Inno. in præalle. c. cū ab ecclesiarum. Nam sicut hi, qui sunt alius professionis licite & approbare faciunt collegiū, & pñt cōueniri in ciuilibus coram ipsorū rectore & coram ordinario loci: ita & hic clerici pñt cōueniri coram eorū Prælato, & corā Epō. ¶ In criminalibus tm̄ nō poterūt cōueniri corā eorū prælato. ar. d. l. fi. & xj. q. j. c. de persona. c. cū cōtingat. e. cum similibus. Et hoc verū, nisi aliud habeat cōsuetudo, q. dat iurisdictionē. ix. q. iij. c. cōquest. & præall. c. cū cōtingat. de præscri. auditis. & c. cū olim. & in illis intelligo dictum Inn. in præalleg. c. qto. ¶ Et de his prædictis colligit vna dñia inter iurisdictionē cōpetentem Abbatibus & alijs prælatis secularibus inferioribus. Et hāc arbitror diuersitatis rationem: q. magis sunt subiecti monachi Abbatibus, q. seculares clerici suis Prælati inferioribus. Monachi enim posuerūt vice Dei super

eorū caput principaliter Abbatē & non Ep̄m: vt in. c. si religiosus. de ele. li. vj. cū similibus. Et eorum velle & nolle descendit à volūtate Abbatis: vt in iuri. pall. vñ nō sunt subiecti Abbatibus respectu nudi exercitij iurisdictionis: sed clerici seculares sunt subiecti principaliter Ep̄o, & recognoscunt ordines & bñficia loco Dei soluenda. ne careant aīa & corpore. xij. q. j. c. cui portio. & q. not. Inn. & Io. de Lig. in. c. ceterū. s. de iud. & c. significasti. e. ti. ¶ In inferioribus verò prælatis sunt subiecti respectu nudi exercitij iurisdictionis. & iō dicunt cōiter iura clericos inquirendos per ipsorū Ep̄m: vt. xj. q. j. quasi per totū. & in. c. j. & ij. s. e. ti. c. postulasti. e. ti. c. cū cōtingat. & c. si diligenti. & de hære. cū ex iniuncto. in fi. xxxv. distin. c. perlectis. ¶ Et de monachis dicunt illos puniendos cōiter per Abbatē: vt in iuribus superius allegatis. q. no. xj. q. iij. c. q. resistit. ¶ Puto tm̄ vt. s. recitavi secundū doc. q. isti prælati inferiores seculares poterunt cōditionaliter pro negligētijs & culpis modicē punire: ex quo hñt iurisdictionē in personas illorū. ar. optimum in. c. ex literis. de cōsti. & q. no. in. c. cū accessissent. e. tit. ¶ Quidam prælati habentes sub se subiectos ratione seruitij tm̄, & cōstat eos nō habere territorium, & tales non habēt iurisdictionē et ī personas illorū, qui ipsi seruiūt: nisi aliter illā sibi vendicaret aliquo iure speciali: vt probat in. c. cū cōtingat. e. ti. ¶ Quidā sunt habentes territorium pñiale, nō contentiosum: nec in aliqua prælatione strictē sumpto vocabulo: vt sunt curati. & tales nō habent ptatē in foro cōtentioso: vt. s. dixi. vnde nō habent ptatem, seu iurisdictionem aliquam in ciuili, vel criminali. ¶ An autē possit excōicare, multē sunt opin. Nam Lan. vt refert Ioan. Andr. in c. sacerdos. de off. or. dixit indistinctē presbyteros excōicare non posse. Hostiē. ibi tenet contrarium intelligit tm̄ de curato. & remittit ad summā. de sen. s. qui possit excōicare. sub. s. nedū autem. in eod. s. vers. tu teneas. & videtur hoc limitare & restringere in notorijs. & sic intelligit. c. nemo. ij. q. j. & xj. q. i. experientie. & c. sacerdotibus. Ab. dicit eas opi. posse reduci ad cōcordiam. Et si hoc seruat consue. possunt etiam causa cognita. allegat. c. duo. de of. ord. & de arbi. delicti. aliās hoc non poterunt sine causæ cognitione, sed generaliter sic: vt in præalle. c. si sacerdos. ¶ Vnde dicit ibi Petr. q. non possunt excōicare personā certam. Arch. in. c. Romana. de sen. excō. lib. vj. & c. ij. de cōsti. eo. li. tenet sacerdotē curatū posse excōicare. Idem sentit gl. in præalle. c. Romana. & in præalle. c. nemo. opinionem obseruat. ¶ Do. Anto. in. c. cū cōtingat. e. ti. sic dicit, q. isti curati recipiūt quandam latam iurisdictionē in subiectos: quæ plus attrahitur in materiam fori pñialis, q. cōtentiosæ: quia pñt generalem promulgare excōicationē ad corrigendas animas subiectorum. alle. præalle. c. si sacerdos. Do. Cardi. sequit ibi primam opin. q. nemo potest excōicare, nisi sit iudex ecclesiasticus. allegat de senten. excō. c. j. lib. vj. vbi ter repetit verbum iudex. Impropiè tamen secundum eum potest curatus excōicare. s. à cōione remouēdo, nō per modū præcepti, sed cōsiliij. Et sic potest procedere, q. dictus Host. tenet ibi. & hāc opi. sequor: quia certum est, q. excōicatio est pars iurisdictionis. de verb. sign. e. querenti. de off. dele. c. ex literis. vbi bene probat. ideo nullus pōt excōicare, nisi iurisdictionem habeat. ¶ Et omnia illa contraria allega. si bene ponderentur, loquunt de habente iurisdictionē. q. probat litera in præal. c. si sacerdos. ibi nisi iudiciario ordine. & ibi petierit iustitiam, potest excōicare authorem. Et sic patet, qd loquitur ille tex. de curato aliās habente iurisdictionem de iure speciali. & etiam loquitur. c. cū ab ecclesiarum. e. tit. vt patet ex principi. ibi: ab ecclesiarum Prælati etiam. & sic non loquitur de simplici curato. ¶ Et hanc opi. sentit Spe. de off. or. circa princip. Et videtur casus pro hac opinione. de off. Arch. c. Archidiaconis. de consue. cum dilectus. & l. fi. de interpretatiōe. ff. de legi. & tenet Guil.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

de mōte lauduno in tractatu suo de sacris. & Io. And. in c. neq. j. q. j. Licet Archi. remaneat ibi in priori snia, sed aliā opi. s. defenfatā puto veriorē indistinctē, siue feratur in specie, siue in genere: qā excoicatio est fori cōtentiosi qualitercūq. ferat: cū poenā inferat: vt in præl. c. quare ti. de ver. sig. & c. pia. de excels. li. vj. Imo nulla poena videt in ecclesia maior reperiri. xxiiij. q. iij. corripianf. & facit. c. sacro. j. de sen. exc. Poena nō est imponēda, nisi p iudicē: vt in. c. siue de cōiug. s. in hoc. xxxij. q. ij. & not. in. c. porro. de diuor. ¶ Curati aut nō habēt iurisdictionē fori cōtentiosi, sed tm pñialis. Ad hoc. c. oīs vtriusq. de poe. & remis. de off. ord. c. ij. & c. si Eps eo. tit. li. vj. Sed alij habentes iurisdictionē ecclesiasticā siue ordinariā, siue delegatā, excoicare pñt. ¶ Pro hoc. c. si quē. de sen. excō. vbi dicit de excoicato a iudicē suo: nec distinguit qualis fuerit iudex. & ideo sufficit, q. nulli iudici ecclesiastico est hoc interdictū: cū sit iurisdictionis. Pro hoc. c. sicut. de simo. & c. cū in ecclesijs. de maio. & obe. & c. cū ab ecclesiarij. & c. si sacerdos. ij. q. j. c. nemo. Nec obstat prædictis. xvj. q. ij. c. visis. & xj. q. iij. debēt. vbi videt probari solū Ep̄m posse excoicare. & q. excoicatio est iurisdictionis tēporalis. ad idē. xxiiij. q. iij. c. corripianf. Nam quædam est excoicatio, quæ fert cū solēnitatē: quædam sine. De secūda procedit q. s. dicit. Prima autē vt Anathema: & fertur cū solēnitatē, quæ exprimit in. d. c. debēt. & hanc solus Eps cum numero. xij. sacerdotū cū ecclesiastico cantu profert: vt ibi dicitur. & de hac intelliguntur iura in contrarium allegata. ¶ Et hoc tenet gl. in præalle. c. cū ab ecclesiarij. & Host. in summa eod. titu. s. quot sunt species. in fine. & hodiē cōiter non seruāt illa solennitas. Et per hoc non oportet q. maioris roboris sit illa excoicatio lata cū prædicta solennitate, q. illa quæ fertur absq. tali solēnitatē: nisi q. magis videtur agrauari excoicatus seruata prædicta solennitate quo ad absolutionē obtinēdam: qā debet absolui cū eadem solennitate: vt in. c. cū aliquis. xj. q. iij. & quo ad opinionē hominum. ¶ Et ex prædictis inferf, qd Abbas & alij Prælati inferiores Episcopo, cum habeant iurisdictionē in illos de collegio: vt. s. dixi possunt bene illos excommunicare: vt probat in iuribus superius allegatis. & not. gl. in præalle. c. nemo. & in. c. cum ab ecclesiarij. & facit quod not. in. c. experientie. xj. q. j. c. significasti. eo. ¶ Quidā sunt, qui appellantur Archipresbyteri rurales: vt in. c. si. de offic. Archipresbyte. & isti in titulis suis qualem iurisdictionem habeant, prosequitur Io. an. post la. Bonoñ. in præall. c. si. vbi dicit, quod in figura iudicij nullus cognoscit, nec potest corrigēdo priuare quē titulis suis: nec propter non residentiam: sed oīa debent referre Episcopo. ¶ De Archidiacono verō ecclesiæ cathedralis, qualem iurisdictionem habeat^a dicit, q. eius iurisdictionis pl⁹ ex iure speciali, quā de iure cōmuni dicitur. De iure verō cōmuni solū habet ea, quæ habentur in. c. ad hæc. s. in quadam. de off. Archid. vide dicit ibi Io. an. quod ea, quæ dicuntur in illo. s. de iure cōmuni ad Archidiaconū pertinere, quod non habet circa illa auctoritatem aliquam probare: in alijs verō, nisi intentionē suā fundet de cōsuetudine, videtur aduersarius absoluendus arg. c. vt nostrum. & c. si. eo. tit. ¶ Et prædictis expeditis restat subijcere aliquas quæstiones ad maiorem dilucidationem prædictorum. ¶ Et primò quæro, an isti Prælati inferiores habentes iurisdictionē in personas collegiatorum, ipsi habeāt potestatem destituendi quem a beneficio suo? Domi. Anto. vt. s. recitauī, tenet quod si ad eos spectat institutio etiam de consuetudine: quod poterūt etiam destituere. Quod non puto verum, vt statim subiiciam. Ioann. Andræ. post Iacob. Bonoñiē. sentit contrarium in præall. c. fin. de off. Archipresby. vbi dicit nullum citra Episcopum posse priuare quem suo beneficio propter nō residentiam. ¶ Ego hunc articulū disputauī publice in quadam quæstione: duo clerici carentes insignijs

& c. vbi latē prosequor. Sed quantum ad propositum sic distinguo: quod aut ad istos non pñtinet institutio: & minime cōpetit destitutio. quia cui cōpetit institutio de iure cōmuni, regulariter cōpetit & destitutio. de here. c. cum ex iniuncto, in fi. & ibi etiam per doct. Aut ad ipsos pñtinet institutio: & tunc aduertendū quo iure, & quali modo eis cōpetat. Aut enim eis cōpetit de iure cōmuni: & secundum illam opinionem beneficiorū fundatorum in ecclesijs collegiatis spectaret ad Prælātū & suū collegium. de quo no. in capi. ecclesia. Vulterana. de ele. & in. c. postulasti. de concess. præben. Et tunc puto, q. destitutio pertinebit ad eosdem: quia cōpetit institutio de iure cōmuni, & destitutio faciēda propter malam administrationem: secus si propter aliud crimen: quia de crimine clerici non cognoscunt aliqui citra Episcopum vt. s. plenē dixi. & facit. c. visis. in fi. xvj. q. ij. & quod not. Inn. in. c. in Lateranensi. de præben. Aut cōpetit de iure speciali, & aut beneficium spectat ad eos pleno iure, & poterunt etiam destituere. Et sic intelligo argu. in contrariū de tex. in præalleg. c. vno. de capel. monacho. li. vj. Ad hoc præal. c. in Lateranensi. & ca. cum & plantare. de priuileg. Et intellige, quod poterunt remouere ex causa, & cum causę cognitione secundum Inno. in præalle. c. in Lateranen. vbi dicit, q. causam vel citationem criminalē huius sacerdotis, non audient isti inferiores: licet fortē propter malam administrationem liceat eis remouere. Allegat in argu. d. ca. in Lateranensi. & ibi dicitur, culpa sacerdotum per Episcopum punitur. quod est notandū. Aut enim spectat ad tales, quia concessa est eis in pñrios vfus: vt solet concedi religiosis propter ipsam paupertatem: vt in. c. consultationibus. de dona. & c. pastoralis. de priuileg. cū simi. & tunc plenē distinguendū est vt no. In no. in. d. c. in Lateranensi. & plenius per Io. Andr. & alios doct. in. c. de monachis. eo. tit. Aut spectat institutio, vel confirmatio ad illos alio iure: & tunc aut ex consuetudine, vel prescriptione: & nō cōpetit destitutio: nec possunt consentire cessionī. & hoc, quia pscriptio est odiosa. de præscript. c. vigilantij. vnde præscriptio in vno nō extenditur ad reliquum: vt in. c. cum contingat & qd ibi no. de dec. & hoc vltimum dictum ponit Pau. in cle. vna de renun. & ponunt doct. in præalle. c. cū ex iniuncto. Aut spectat ad eos ex priuilegio: & aut fuit concessa institutio, vel confirmatio cum dictione restrictiua, vel taxatiua: vt cum dictione tantū, vel consimilibus: & puto, q. non transeat destitutio: quia constat de mente concedentis. Et ad hoc quod no. gl. xvj. q. ij. in summa. & no. in. c. pastoralis. de dona. & nemo cogitur de suo beneficium facere. x. q. ij. precarie. Nec est recedendum a verbis, ex quo aliter non constat de mente. l. non aliter. ff. de lega. iij. & c. si. de verb. signi. & quod no. eo. ti. c. propter eā. Aut fuit concessa institutio, & simpliciter. & tunc intelligitur concessa etiam destitutio: & per consequens et potestas recipiendi reassignationem. & hoc vltimum ponit Paul. in cle. j. de regu. facit. c. Abbas. xvij. q. ij. & de here. cum ex iniuncto. in fi. quod est bene notandum. & bene facit. c. pastoralis. de dona. & gl. ibi, & in. c. visis. xvj. q. ij. Et videtur probari a contrario in. c. j. de capel. mona. li. vj. vbi tunc distinctio denegatur inferiori, quando institutio est facta per Episcopum. & pro hoc, quia institutio & destitutio quo ad damnum, sunt connexa: vt in. c. cum ex iniuncto. & ibi per gl. vlti. ideo concessa confirmatione, vel institutione simpliciter: videtur concessa et destitutio. arg. c. translato. de const. & de deci. ex parte. & xvj. q. ij. visis. Quod tamen limito: vt. s. dixi, post Inn. quādo intendit per priuationē propter non residentiam: secus si propter crimen. ¶ Vltius quæritur in quo loco tales inferiores Prælati debent cū in figura iudicij cognoscunt, locare sedes suas? & loquor in casibus, in quib⁹ iudicialiter pcedere valeant, siue habeant iurisdictionē iure

^a ¶ Iurisdictionē habeat. Qualē iurisdictionē habeat Archidiacon⁹, & quæ spectet ad ei⁹ offm vide Lud. Ro. cōsi. cclxxj. i. in proposito. ver. vltima rō. & per. d. de Rota. decif. cclxxvij. incip. si Eps. in nouis. & ibi, an Archidiaconus cū cōmissa est ab Ep̄o inductio in possessionē beneficij, possit eā alteri subdelegare. & per preposi. Medio. in. c. rursus. co. xxij. ver. nunqd autem Archidiacon⁹. qui cle. vel vol. vbi q. Archidiaconus, archipresbyter, vel alius inferior prælatus nō potest aliquem recipere ad professionē. vt talis sit sub eorū obedientia: vt voluit Inno. i. c. porrectū de reg. Et qd si Archidiaconus locat illud, q. cōsuevit si bi, dari in suo iocūdo aduētū: an illud veniat in locationē fructuū Archidiaconat⁹: & sic cedat a conductori: dic, qd non secundū Old. consil. cxxix. inci. in quæstione, qua queritur. Hen. Ferran.

iure communi, siue speciali. Inno. in. c. cū contingat. eo. duas refert opiniones. Quidam enim dicunt, q̄ vbiq̄ poterunt cognoscere, sicut arbiter: & diffinire causas eorum: qui suę iurisdictionis sunt: sed non possunt eas mādare executioni. ar. C. de iurisd. om. iu. l. fin. ¶ Alij verò dicunt, quòd non possunt exercere iurisdictionē, nisi in loco, vbi consuetudo, vel priuilegiū eis dat iurisdictionē vel in locis, vbi morantur. Do. Ant. in. c. cū contingat distinguit, q̄ quidam sunt non habentes iurisdictionem, sed solam coercionem, vt sunt qui ratioe potestatis domesticę vendicant sibi coercionem: de illis non est habenda cōsideratio loci. sed procedit illud, vbi te inueniēro, ibi te iudicabo. l. ij. §. dies. ff. quis or. in bo. pos. l. à procedente. C. de dila. bene facit. c. hoc ipsum. §. hoc autem. xxxij. q. ij. Quidam sunt habentes iurisdictionem in homine absq̄ territorio. & isti deberent sedendo in loco, vbi habitant ius dicere: ideò Archidiaconi & similes in loco Archidiaconatus. ¶ Quidam habent iurisdictionē cum territorio & sic illa potestas Episcopalis vbiq̄que poterit excommunicare. iuxta illud: vbi te inueniēro, ibi te iudicabo. Vnde putat fecerdotem curatum confessio nem parochiani vbi libet audire posse. si sapit naturā cōtentiosę: tunc illam exercet in loco principali, vbi datur iurisdicō. alleg. no. in. c. quanto. de offic. ordi. in nouel. vbi hoc videntur tenere doct. Et idem videtur sentire Host. in. c. ea quę. de statu regu. si tamen intra terminos territorij in quo habent iurisdictionem locarent sedem non peccarent secundum eum. æquius tamen est, quod in loco specifico & præminenti: vel vbi datur iurisdicō locent sedem. ¶ Vbi autem Prælati habent loca particularia in diuersis diocesisibus debent locare sedem in principali prælatura, nō in loco particulari: nisi hoc facerēt de consensu diocesani in loco, cuius locant sedem. allegat nota. per doct. in præalleg. c. quanto. Dicit vera: nisi aliud consuetudo, vel priuilegium disponat: q̄ tūc in loco vbi maiores consueuerūt, salua honestate. ff. de iusti. & iure. l. pen. hęc sunt verba do. Ant. in præalleg. c. cū contingat. quę ex toto non placent. ¶ Vnde respectu contentiosę iurisdictionis, sic breuiter puto distinguen dum: q̄ non habet territorium, sed tñmodò iurisdictionem in partes: vt Abbates, Præpositi, Archidiaconi, & similes: & puto, q̄ poterunt cognoscere vbi voluerint, salua tamen honestate: & vbi maiorū suorum fuit mos cognoscere. sicut dicimus in arbitris: vt in. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbi. & de dona. feud. respectu vassallorū: vt no. gl. in præallegato libro feud. in ti. de prohibi. feu. alie. vt no. in. c. ceterum. de iudi. Nā ex quo eis cōceditur iurisdicō in territorio alterius, per subsequentiā concedi tur illius exercitiū. arg. in iuribus præallegatis in. c. præte reā. & in. c. prudentiā. de offic. delega. & l. ad legatum. & l. ad rem mobilē. ff. de procu. & l. cui iurisdicō concessa est. de iurisd. om. iudi. Nec cognoscendo extra locū præ laturę dicuntur violare territorij episcopi: cū ipsorū loca, vt monasteriū, præpositura & similia, nō sint sibi territorij. Imo territorium est christi, ex quo nō sunt exēpti. ¶ Vnde ex quo possunt cognoscere in monasterio, vel ecclesijs suis, poterūt cognoscere etiā extra: cum cognos cendo & diffiniendo in illis locis cognoscūt & determi nāt in alterius territorio: cū vt. s. dixi iurisdicō istorū concernit personas nō loca. Nec apparet ratio vrgens, quare magis possunt cognoscere in illis locis, q̄ extra. op timē facit in. c. cū illorū. §. si verò claustralis. de senten. ex com. & quod ibi no. fateor tamē q̄ honestius esset, q̄ cog noscerent in proprijs locis, q̄ extra. ¶ Si verò habent iurisdictionem cum territorio aliquo iure speciali: & tunc debent cognoscere intra territorium: nec debent violare territorij alteri. Et hoc casu cessat ratio supe rius alleg. nisi locarent ibi sedem: cum consensu illius cuius est territorium. vt. c. nouit. de offic. lega. & c. vt litigā

tes. de offi. ord. libro. vj. & vj. q. iij. c. scriptum. & puto, quod hoc casu possēt locare sedem in qualibet parte pro prij territorij: salua tamen honestate ecclesiastica: vt præ alleg. l. pe. ff. de iusti. & iure. & videtur arg. in. c. cum epi scopus. de offic. ordin. li. vj. ¶ Respectu verò iurisdicō nis pœnitentialis: dico, q̄ aut loquimur de cōfessore per petuo, seu extraordinario, quales sunt mendicantes: de quibus in cle. dudum. de sepul. Et hoc casu omnia pecca ta vbiq̄ commissā audiūt, etiā si extra territorium cō missa fuerūt: quia illa, quę in foro animę exercētur volū tarię iurisdictionis sunt: sed cōmissa nō possunt absolue re exceptuata: vt præalleg. cle. dudū. §. statuimus. versi. ex tra ciuitates. ¶ Aut loquimur de cōfessore proprio & ordinario. & talis à quocūque peccato ad eū spectāte cō misso intra vel extra territorium absolvere potest, etiā extra territorium. Ratio est, quia quę sunt fori pœniten tialis exercentur sub silentio. Vnde nullius territorij læ ditur. ad hoc quod no. in. c. nouit. de offi. leg. Et optimē facit. l. ij. ff. de offi. procōsul. vbi patet, q̄ ea, quę sunt iurisdicōnis voluntarię possunt exerceri extra territorij licet nō sint fori pœnitētiālis. multò ergo forti⁹, si sunt fori pœnitētiālis: vbi cessat omnis strepitus. de pœ. & re. c. omnis. ¶ Hoc etiā voluit Ber. & Io. de lig. post eum in d. cle. dudū. hīc etiā annectitur, an exempti incidentēs in excōicationis sententiā à canone latā possent absolui ab episcopo loci, vel à suis prælatis inferioribus episcopo. quam quidem. q. expediui plenē in qōne prædicta, quam aliās disputaui: ideo vide ibi. ¶ Ex prædictis possent eli ci multę conclusiones & principaliter octo. In ordine p cendentium occurrit tertiadecima, quę talis est: Prælati in feriores episcopo etiam habentes collegiū, licet in perso nas illorū de collegio iurisdictionē de iure cōi sibi vendi cent, territorium tamen fori cōtentiosi nō habēt sed to ta diocesis est epi & territorij. Ex qua infertur corolla riū, q̄ delinquens vel cōtrahens in monasterio abbatis, vel in ecclesia alterius prælati, ipsius prælati forū nō sor titur: sed dimittitur episcopo loci, etiam si alicuius serui tij ratione eidem prælato subesse dicatur. ¶ Quartadeci ma con. delinquens in alterius parochia, seu territorio quo ad forū pœnitentię, illi nōn subiicitur etiā si deli ctum cadat in notoriū. ¶ xv. conclusio: Abbas in mona chos ciuilit̄ sibi subiectos, etiam in figura iudicij iurif dicōnē exercere pōt adeò q̄ loci incōmoditate non re pugnantē, eo prætermisso, corā loci episcopo, non sunt prius conueniendi: nisi sint talia crimina, quę depositio nē exposcāt. ¶ xvj. conclusio secularis prælatus citra epif copū de criminibus suorū clericorū, etiā si depositiones nō exposcant, cognoscere iudicialiter non valet, si ciuili ter etiā cognitionaliter in eos iurisdictionē exercere pos sunt eis prætermisiss, corā loci ordinario conueniri po terūt. ¶ Et ex duabus his proximis cōclusionibus infer tur corollariū, quòd latiorē iurisdictionē vendicant sibi Abbates in persona monachorū, q̄ seculares prælati in eorum subditos: q̄q̄ delicti vel contractus ratione, secu laris clericus non sui iudicis sortiatur forum: religiosus tamen corā suo abbate indifferenter conueniendus est: nisi nimis longa distantia aliud suadeat. Ergo concludo iurisdictionem fori pœnitentialis duntaxat obtinentes, excommunicationem in parochianos suos proferre ne queunt. in habentibus verò contentiosam iurisdictionē etiā si episcopo inferiores existant, aliud est seruandum. ¶ Ex qua infertur corollariū: excommunicationem esse fori cōtentiosi: & etiā actiue cōpetere alijs prælatis citra episcopū. ¶ xvij. conclusio: inferiores prælati institutio nem beneficiorum de iure communi, vel priuilegio spe ciali simpliciter indulto obtinātes, clericos in eisdē insti tutos propter sinistram administrationem, seu non resi dentiā, destituere queūt: ac eorū resignatiōem recipere. Secus si ex præscriptione, seu cōsuetudine eis instituendi

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ius competat: nisi beneficiū pleno iure eidē sit subiectū.
¶ xvij. cōclusio. iurisdictionē cōtentiosam dūtaxat in personas obtinētes, eam in tota dicecesi etiā extra loca propria exercere pnt: secus si habēt iurisdictionē territorio limitatā. Iurisdictionem verō pōnitētiāle etiam extra territorium dicere possunt.

¶ Finis repetitiōnis. c. si quis contra clericum.

¶ SUMMARIUM.

¶ SEBA. SAPI.

a ¶ Eodē privilegio.

Quod bona clericorū respectu fori gaudeant privilegio fori. vide Ol. in consi. lxxxij. incip. an ep̄s. & Fel. in c. ecclesia sancta Mariae. col. v. §. de cōstitu.

ZACHARI.

b ¶ Iudice ecclesiastico cōueniri. Ita

Bar. in auth. itēnula. C. de ep̄is. & cle. in c. cōquestus. & ibi Dom. j. eo. Bar. in l. cūctos. q. viij. C. de sum. tri.

¶ SEBA. SAPI.

c ¶ Efficitur dubia.

Hoc declara, vt p do. Ias. in l. post rē iudi. ff. de trāfacti. qā per negationē non efficitur res dubia, quando est euidenter calūnio sa. de quo latius p Fel. hic.

ZACHARI.

d ¶ Posse lacerare.

Adde Lanfrā. de oria. in c. quoniā cōtra. §. petitiones in prin. j. de prob. Io. Per. de ferra. in proprijs terminis in tit. formare spō. rei cōuenti in fact. reali. ver. dēribus lacerandum.

¶ SEBA. SAPI.

e ¶ Certa qualitas.

Vide Bar. & ibi latē moder. in l. ij. ff. si quis in ius vocā. nō te. Pau. de cast. in l. cū qdam puel. 2 la. ff. de iurisd. om. iudi.

1 Laicus conuenitur a clerico coram iudice laico: potest etiā conueniri coram ecclesiastico, nisi sit suspectus.

2 Possidens res ecclesie presumitur in mala fide.

3 Clerici in bonis patrimonialibus gaudent privilegio ecclesiastico.

4 Notorium non inficitur ex sola negatione. 16.

Iudex potest lacerare libellum, si ineptitudo sit notoria: licet non constet ex libello.

Notorium potest opponi a iudice: licet non opponatur a parte.

5 Laicus ex cōsuetudine pōt conueniri coram iudice ecclesiastico: licet non agatur de re gaudente privilegio fori. 7.

6 Iurisdiclio si datur alicui respectu certae qualitatē, euanesceit pro tunc, si negatur illa qualitas. §. 9.

7 Laicus regulariter non cōuenit laicū coram ecclesiastico: nec de hoc papa cōcedit literas.

Papa indistinctē cōcedit literas clericis: vt trahant laicos ad forum ecclesiasticum etiam a iudice seculari nō negligente nisi in causa feudi. vide j. c. proxi. in fi.

8 Iudex, an possit cognoscere, an sua sit iurisdiclio.

10 Libellus debet interpretari, vt conueniat personae iudicis & iuri actoris. 14.

11 Notorietas excusat quem ab onere probandi.

12 Iudex procedendo super certa qualitate: quae si est vera, licet sibi non cōstet, valet processus.

13 Procurator qui stipulatur ex re domini: acquirit dominio vtili si nō ex re domini, tenetur cedere domino.

15 Acta facta in iudicio sumario, nō faciūt fidē in iudicio plenario

17 Litis contestatio excludit omnes dilationes.

¶ CAP.

V.

Clericus

¶ Laicus a quo clericus, vel ecclesia rem uēdicat debet corā suo iudice laico cōueniri. sic cōiter summatur: sed ego summo sic. Super re ecclesie vel clerici, potest laicus coram ecclesiastico iudice cōueniri: sed si probabiliter negat rem esse clerici, vel ecclesie ad iurisdictionē ecclesiasticam declinandā, cōuenitur coram suo iudice. Primō ponit dictū. Secundō rationē dicti. ibi. cū actor. Tertiō localem cōtrariā cōsuetudinē ibi. licet. ¶ Casus literalis. Quidam clericus volēs cōuenire laicū cōsultuit papam, corā quo iudice esset cōueniendus. Et rñd. q si clericus cōueniat laicū de rebus suis, vel ecclesie: & laicus res illas nō ecclesie esse, aut clerici, sed suas proprias asseruit: debet de rigore iuris ad forensem iudicē trahi cū actor forū rei sequat: licet de cōsuetudine in plerisque partibus aliter seruet. Ber. ¶ ¶ Not. primō vnū casum nō. in quo laicus pōt cōueniri corā iudice ecclesiastico: scilicet quādo agitur de reb. eccle. vel cleric. Et hāc puto esse rationem: quia ex mala detentione, quē in dubio presumit, ex quo res est ecclesie. ar. c. nulli. & c. qui abstulerit. xij. q. ij. & in c. ep̄i. de reb. eccle. non alienā. & quod nō. ibi Inn. & c. iniustū. de rerū permu. cū si. causatur quoddam sacrilegium: ratione cuius ecclesia etiam iurisdictionē sibi uēdicat. j. c. cū sit. & in c. cōquestus. cum si. Item possunt tales dici malefactores ecclesiarum ex iniusta detentatione istarū rerū: ideo est in optione rectoris corā quo iudice velit illos cōuenire: vt in .c. cū

3 sit j. eo. ¶ ¶ Et ex hoc, & ex tex. nō. secūdo casum, in quo bona clerici gaudēt eodē privilegio^a cū bonis ecclesie: vt eorum detentores possint coram iudice ecclesiastico conueniri. b & hoc ideo, quia quasi sacrilegi sunt cēsendi. Ad hoc quod nō. Inn. in c. ceterū. de iudi. vbi dicit, q clericus spoliatus potest suū spoliatorē corā iudice ecclesiastico cōuenire: quia sacrilegium est quoddam crimen ecclesiasticum. xvj. q. j. c. in canonibus. Et etiā si dubium sit de spoliatione: tamen cognosceat ecclesia scām eum. xxij. q. ij. c. si quis de potentibus. In casu. tamē huius capi. quando nō agit de impressione & uolētia aliud seruāt in casu dubij: quia debet trahi corā iudice suo: vt hīc. Et ex hoc infero, q in casu huius. c. nō cōuenit corā iudice suo: vt hīc. Et ex hoc infero, q in casu huius. c. nō cōuenit corā iudice ecclesiastico p̄cisē rōne veri sacrilegij: sed quasi sacrilegij & lesionis q̄ inferit ecclesie ex iniusta detentatione rerū ecclesiasticarū. qd nō. pro infra dicendis. Nam si cōueniret p̄cisē rōne sacrilegij, nō sufficeret negatio ad excludendā iurisdictionē: vt patet ex p̄dictis. & j. subijciā. An aut in alijs gauderet cleric⁹ i bonis p̄prijs illis privilegijs qbus gaudet in rebus ecclesie: dicam in .c. si diligenti. de p̄scri. ¶ ¶ No. iij. q per negationē res efficit dubia^c. l. iij. C. qui. ad li. procla. nō licet & in c. Pisanis. & qd ibi nō. & de restit. spo. & in c. super eo. de test. cogē. Quod intellige qn probabilis est ignorantia. Si enim haberet notorietatē cōtra se nō p̄ficeret talis negatio, quin teneat respondere coram ecclesiastico: ex quo cōstat notoriē rē esse ecclesie, vel clerici. qd tenet hīc do. Ant. in examinatione materie. Vnde dicit qpetat possessio p̄bēdē: quia non pōt esse nō notorium in loco possessionis fore p̄bēdales, qn diutius possesse sunt: licet negent p̄bēdales: hoc nō sufficit. alle. nō. per Innoc. in simili in c. venerabili. de cens. Ego allego not. per eundē Inn. in c. r̄ua de cohabi. cleri. & mulie. & de iudi. c. nouit. in fi. & probat in p̄al. c. super eo. vbi patet, qd negatio sola inficit notoriū: vt in c. cū dilectus. de pur. ca. & in c. fin. de coha. cleri. & mulie. optimē facit quod nō. Inn. in c. j. de offi. vica. Vbi dicit iudicē libellū actoris posse lacerare, d ex quo notoriē aliudē q ex libello cōstat agēti ius nō competere. Facit etiā tex. iuncta glo. in l. j. C. qui & apud quos. vbi patet, quod iudex attēdit factum notoriū, etiā si per partes non probet. & vide etiā glo. iuncto tex. in l. post rem iudicatā. ff. de trāfactio. & l. qui sententiā. C. de p̄ce. ¶ Not. quarto ibi. de rigore. quod strictus ordo iuris dicitur rigor iuris. Nam hīc secundum Hosti. ponitur rigor pro stricto ordine iuris. simile. in c. in literis. j. de restit. spolia. & in c. j. de do. & cōtuma Quandoq tamen ponitur rigor pro ordine iuris: vt in c. super literis. de rescri. & appellatur ibi rigor respectu specialis formae, quae citra ius commune continebatur ibi in rescriptis. Et dic quod reperitur rigor ius, & dispensatio. Rigor propriē est quidam excessus iuris. & quēdam austeritas facta ad terrorem. & isto modo non capitur hīc. Quandoq sumitur pro subtilitate iuris, seu stricto ordine iuris. & isto modo capitur hīc: & in c. in literis. p̄alleg. Nam de subtilitate iuris debet quis corā suo iudice conueniri. & de hoc rigore & alijs supradictis. vide bonam gloss. in c. vt constitueretur. l. distinct. ¶ ¶ Not. quintō posse ex consuetudine induci, vt laicus conueniatur coram iudice ecclesiastico per clericum etiam si non agatur de re ecclesiastica, vel patrimonialibus ipsius clerici: vel non ob st. negatione ipsius laici. Et pro hoc est text. iuncta gloss. in c. si quis presbyter. ij. quāst. v. facit. c. nouit. de iudi. & c. cum contingat j. eodem. & x. quāstio. iij. c. conquestus. cum similibus. ¶ ¶ Ultimō tene menti ex isto tex. quod quando certa qualitas^c dat iurisdictionem iudici: non sufficit ad fundandum iurisdictionē iudicis eā allegare in libello p̄babiliter negetur: imō qd plus est nō sufficit sola allegatio secuta

seuta negatione: etiam si illa qualitas veniat postea probanda & examinanda ad merita cause: vt hic clare probatur. Nam ad merita cause, venit hoc examinandum: an res petita sit ecclesie, vel clerici: & tunc hoc non sufficit ad fundandam iurisdictionem ecclesiastici, si hoc negetur: quod est contra Barto. in l. secunda. ff. si quis in ius voca. sed statim de hoc infra latius dicam. ¶ Venio nunc iuxta ordinem ad expeditionem glo. Dicitur hic, quod actor debet sequi forum rei. Contra quod oppon. de c. cum sit generale. & c. licet. & c. ex tenore. j. eodem. Solutio. dicit gloss. quod hanc regula fallit. Et dic de ratione fallentie: vt ibi not. & limita hanc regula prout plenè dixi. s. ca. proxi. in prin. ¶ **¶** Secundò quèro dicitur hic in fin. quòd de cōsuetudine in plerisq; partib⁹ laicus indistinctè potest cōueniri per clericū in iudicio ecclesiastico. vnde habuit ortum hęc cōsuetudo. Respon. glo. quòd ex negligētia laicorum in exhibēdo iusticiā clericis: dicit tamen vnū notabile verbū, quòd Papa hodiè de consuetudine generali concedit literas indistinctè clerico agenti contra laicum, siue iudices laici sint negligētes, siue non. Et no. bñ hanc gl. quòd laico contra laicum Papa non concedit literas, nisi in casibus no. j. eodem. c. licet. & c. ex tenore. sed clerico contra laicum concedit indistinctè ex quacunq; cā, ex generali stylo curiæ. & idem no. gl. i. c. proxi. & idē Arch. in. c. iudicatum. lxxxix. distincti. vbi dicit se vidisse hoc de facto in quadam causa: & intantū dicit hoc verum quòd si propter hanc exceptionem, quòd causa pri⁹ tractanda in foro rei, appellare, non darent literæ in cā appellationis: vt dicit se expertum. Et pro hac consuetudine facit. c. fi. de iud. & idem tenet Specu. in tit. de competen. iud. adi. §. regulariter. in prin. & clarius in ver. xxx. & versi. sequi. Et dicit hoc intantū verū, quòd dato, qd iudex secularis & laicus conuentus se paratos offerret ad exhibēdam iusticiam: per hoc non impediret iurisdictioni delegati Papæ: nec potest iudex secularis tūc inhibere laico, ne respondeat coram ecclesiastico: vt ibi nota. Et idē notat Hostien. in summa huius tit. §. secundo. versicul. ex premissis. Hoc commune dictū limito, quando quæstio inter clericum & laicum, est non feudal. Si autē est feudal: tunc licet Papa det literas tamen delegatus non exequitur, nisi dominus feudi negligat facere iusticiam: vt probatur notabiliter in. c. proximo. iuncta gl. prima secundum vnā lecturam. Hanc enim quæstio feudal. habet specificam materiam, & iudicatur per leges speciales, & non per generales: vt. s. de iudi. c. ceterum. & probat clare in. c. j. de feudi cogni. decima collatiōe. & quòd ibi notatur. Facit quod notat Bart. in. l. j. §. & post operis. ff. de noui operis nun. & in. l. ij. de iudicijs. ¶ **¶** Sed quia gl. hīc multum leuiter transiit in lectura huius cap. nec tetigit difficultates: idē extra glossam opponitur contra textū in eo quòd innuit ex simplici negatione laici recurrendū fore ad iudicem secularem. Vbicunq; enim negatur causa, vel qualitas iurisdictionem tribuens, potest iudex ad fundandam suam iurisdictionem de causa illa, v^l qualitate cognoscere: vt videat an sua sit iurisdiction: vt probat in cap. super literis. de rescrip. & in. c. cum persone. de priuilegijs. libro sexto. & not. in. l. si quis ex aliena. ff. de iudicijs. & in. l. secunda. si quis in ius vocatus non ierit. ¶ Solu. Gofre. videtur hīc tenere contrarium. Dicit enim, qd primò videtur examinandum, an res sit ecclesiastica. j. de testibus. c. veniēs. Secundò, vt fiat hoc summarie, & sine præiudicio principalis quæstionis. arg. ff. de liberis agnoscendis l. si. quis à liberis §. si vel parens. Et si appareat ecclesiastica coram iudice ecclesiastico cognoscetur: aliās ad secularem recurretur. Sed hoc dictum Gofre. non placet omnino Hostien. pro quo facit hoc cap. vbi simpliciter dicitur recurrendum ad secularem: nisi ratione priuilegij, vel consuetudinis al. ud dicatur. & quod notat Ioānes Andræ. in. c. cum sit. j. eodem. Sed pro Gofre. facit qd

no. Vin. infra eodē. c. conquestus. vbi dicit: q̄ si laicus ne-
gat raptum, vel inuāsum: iudex ecclesiasticus cognoscet
quousque intelligat quod non est sua iurisdīctio: & tunc
condemnat clericum in expensis: & remittet ad iudicē
suum. de appel. c. vt debitus. & c. cōm speciali. do. Cardi.
hic sequitur Gofre. & idem audiui tenuisse domi. Pet. de
Anchara. Hanc sententiam sequitur etiam hīc Colle. per
id quod dixi. s. in contrario. & apertē eam approbat Ar-
chi. in. c. Romana. in versicu. inueniantur. eod. titul. libro
9 sexto. Domi. An. sequitur hīc dictum Host. ¶ Sed pro
subtili & clariori decisione huius dubij vidēdum & exa-
minandum est primò, an cum certa^b qualitas, vel causa
tribuit iurisdīctionem, sufficiat eā allegare in libello ad
concludendam iurisdīctionem: an etiam sit nēcesse, sum-
c mariē probare^c eā, si negetur, & an sola negatio qualita-
tis, vel causę tribuētis iurisdīctionē excludat prorsus iur-
isdīctionem tam in principali, quā in incidenti? Et in
hoc articulo procedit hīc dom. An. intricato & obscuro
stylo. sed ego deo duce apertē & leui stylo procedam: vt
patet ex p̄cedentibus. Gofre. voluit quod sola negatio
non excludit funditus iurisdīctionem, sed impedit pro-
cessum super principali, vt non teneatur respondere re⁹
ad libellum: nisi primò summariē cognoscat de illa qua-
litate tribuente illam iurisdīctionem: vt puta in terminis
cap. an res sit ecclesiastica. & pro Gofre. faciunt iura ge-
neraliter dicentia iudicem, cuius iurisdīctio negatur, cog-
noscere posse, an sua sit iurisdīctio: quę iura. s. allegauī
facit dictum Inn. in cap. ceterum. s. tit. proximi. vbi dicit, q̄
si negatur rem esse feudalem, de hoc prius cognosci de-
bet, an sit feudalī. Item facit quod no. Inno. in. d. c. super
literis. Et Io. An. & Archi. in. c. Romana. §. contrahentes.
eo. tit. li. vj. & Io. Calderi. in. c. j. de rapto. & Cy. in. l. p̄-
scriptione. C. si contra ius, vel vtili. publi. Dicunt enim,
quòd si quis aliene iurisdīctionis citatus comparet, & di-
cit se non contraxisse, vel non deliquisse in loco, vel ter-
ritorio, vbi citatur: debet ante oīa discuti summariē, an
ibi contraxerit, vel deliquerit sine p̄iudicio principa-
lis quęstionis. & si constiterit ipsum ibidem contraxisse,
vel deliquisse proceditur postea in principali. Ad idem
facit glo. in cap. primo. de officio delegati. libro. vj. quę
dicit, quòd si coram conseruatore Apostolicę sedis, qui
habet tantum cognoscere de iniurijs manifestis, negatur
iniuriā fore notoriam. de hoc primò cognoscet ad fun-
dandam iurisdīctionem suam: & euentus huius summa-
rię cognitionis dabit euentum, vel negabit processum
super principali. Idem voluit Archi. in. c. Romana. §. no-
toria: de censi. li. vj. Ibi enim tex. dicit archiepiscopū pos-
se visitando p̄uinciam suam punire notoria crimina
subditorum suorum suffraganeorum. Quid autem si cri-
mina negantur notoria: dicit ibidem Archi. Episcopum
posse de hoc cognoscere summariē ad fundandam iurisdī-
ctionem, per iura generalia. s. alleg. Sic ergo dicendum
est in p̄posito. ¶ Secunda opi. principalis est, vt suffi-
ciat sola allegatio^d illius qualitatis, seu causę deferen-
tis iurisdīctionem in libello: licet illa vera non sit: dum-
modò de hoc non constet: quia id, quod exprimitur in li-
bello, habetur pro verò ad fundandam iurisdīctionem.
Pro hoc facit. l. cum quędam puella. ff. de iurisdīcti. om.
iudi. vbi iurisdīctio mensuratur ab eo, quod petitur, non
ab eo quod in veritate debetur. & hæc est aperta opinio.
Barto. in. l. secunda. ff. si quis in ius vocan. non ie. vbi te-
net oppositum eius, quod sup̄a dixi. Dicit enim, quod
si quis citatus in alieno territorio negat ibi contraxisse,
vel deliquisse: non per hoc excluditur iurisdīctio iudicis
nec oportet, quod de hoc summariē cognoscatur. Suffi-
cit enim quantum ad iurisdīctionem iudicis, quod si id,
quod exprimitur, esset verum, cōcluderetur iurisdīctio
iudicis: vt in p̄allega. leg. cum quędam. Adducit simile
in seruo, qui dicit se liberum. Nam eo ipso, q̄ hoc dicit,

a ¶ Jurisdicō. in ista
materia vide q̄ late
scripsi post istum ī
c. cāterum. in nu-
me. xxj. s. de iur. æ-
nās falc.

SEBA. SAPIA.

b ¶ Cū certa. vide an
ge. in cōfi. vj. incip.
lata sententia, & in
confi. xxvij. incip.
qdā victor.

c ¶ Summarie pba
re. Adde videndū
Lap.all.lxix.vbi la
tè hāc materiam po
nit.

¶ Sola allegatio.
Pondera subtiliter
istū tex. q̄a hic con
currebant duo, vi
delicet possessio
laici, & assertio, qd̄
res eēt sua. iō statim
suę assertioij. Hoc
pbat formalis tex
in. l. ordinata. ff. de
lib. cā. iō statim as
sertioni ipsius rei
q̄a assertio recipie
bat fomentū à pos
sessione. Et ponde
ra q̄a Bar. in. d. l. p̄
scriptione. tenuit
contrarium eius q̄
tenuit in. d. l. ij. ff. li
qs in ius vo. nō ier.
& reuera p̄pria o
pinio est illa, q̄ po
nit in. d. l. p̄scriptio
ne. & no. in. d. l. ij. ex
eo, q̄a. d. l. p̄scrip
tione. posuit ma
teriā, & recitat an
tiquos tenētes, qd̄
maturius & cū ma
iori declaratiōe: nō
autem sic fecit. i. d.
l. ij. ideo stāndū est,
q̄ maturius dixit.
tex. est in. l. diui. ff.
de iure patro. An
Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

habetur pro libero quantum ad suam personam legitima-
mandam: vt. ff. de li. cau. l. ordinata. Ita dicit in proposito
quod eo ipso, qd aliquid dicitur in libello, qd sit de iurisdic-
tione iudicis, quantum ad iurisdictionem iudicis habet
pro vero. Facit pro ista opi. Bar. quod no. Inn. in. c. cu sit
j. e. vbi dicit, qd clericus agens contra laicum coram iudi-
ce ecclesiastico super oppressione, vel fraude, vel illicito
contractu: in quibus casibus fundatur iurisdictione iudicis
ecclesiastici: vt ibi not. debet in petitione mentionem fa-
cere de oppressione, vel fraude, vel minus legitimo con-
tractu: & super illa clausula fundare suam intentionem.
Et si pars aduersa neget, nihilominus proceditur in cau-
sa principali: & si non probauerit fraudem, vel illicitum
contractum, absolueretur reus ex illa causa: sed iterum po-
terit agere ex alia. ff. de except. rei iudi. l. & an eadem. Idem
sentit idem Inno. in. c. ceterum. s. titu. proximi. vt supra di-
xi. quando clericus dicit se spoliatum: & laicus negat: vt
si est dubium, cognoscat iudex etiam de principali. Facit
etiam quod supra dixi secundum Vinc. Et idem Gui. de
fuza. in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oport. vbi
dicit sufficere allegare commissum fuisse crimen in certo
loco, ad fundandam iurisdictionem iudicis loci, absque
eo, qd aliter probetur, vel cognoscatur. & si postea appa-
rebit delictum non ibi commissum in processu cause, non
valebit processus. C. si non a competen. iudi. per totum.

Tertia principalis opinio fuit Iac. de aret. quam ponit
Lap. sua alleg. lxj. alias. l. dicit enim sufficere, quod causa
allegetur, & postea probetur. Et si aduersarij negat qua-
litatem, seu causam, aggrauatur onere probandi: quia ex
productione libelli fundata est intentio: vt. d. l. cum que-
dam puella in fin. **Aduerte** quia secunda & tertia opi.
videntur contra istum tex. vbi ex sola allegatione ^a qua-
litas, scilicet qd res sit ecclesie, vel clerici: non fundatur
iurisdictione iudicis ecclesiastici: nec negans aggrauat one-
re probandi suam exceptionem qualitatibus negatiuam: vn-
de iste opi. non placent hic do. Ant. Nam sic esset in potesta-
te actoris allegando causam, vel qualitatem concluden-
tem iurisdictionem subijcere reum iurisdictioni alterius
iudicis: vel eum aggrauare onere probandi defectum qua-
litas, seu cause iurisdictionem concludentis: quod esse
non debet. Nec ob. l. cum quedam puella. in fi. superius
allegata: quia inspicitur ibi quod petitur, non quod debe-
tur. Nam ad fundandam iurisdictionem iudicis, quando
sit verum, vel falsum, quod petitur, concluditur iurisdic-
tio: tunc enim non habetur respectus ad veritatem de-
biti: sed hic in exemplis allegatis, si sit falsa causa, seu qua-
litas allegata, non concluditur iurisdictione: & si sit vera co-
cluditur. Et sic oportet prius de illa qualitate, seu causa
constare. Et hoc etiam reperio scripsisse Bart. in leg. pre-
scriptione. C. si contra ius, vel vtil. publ. videlicet, vt prius
de hac qualitate summarie cognoscatur: licet aliud sen-
tiant in. d. l. ij. si quis in ius vocan. Domi. Anto. multa ver-
ba inculcat. sed in effectu hoc vult: qd quandoq; allegatur
in libello qualitas expresse: quandoque tacite. Primo ca-
su principali quando allegatur & probatur: casus est pla-
nus. si non allegatur, sed probatur: & tunc si aliquo mo-
do potest includi & adaptari ad verba libelli, procedit
iudicium. Adducit no. per Innocen. in capit. ceterum. s.
titu. proximi. vbi dicit, qd si agens coram domino feudi, rea-
liter dicit se dominum. & probat feudum: debet obtine-
re: quia potest includi in libello ius feudi, vt intelligatur
se dixisse dominum respectu talis domini. Hoc dictum
intelligo verum quando a principio non fuit exceptum
de non existentia qualitatibus: alias vero non sufficeret sic
generaliter allegare: vt ibi nota. facit leg. fina. C. de anna.
exceptio. Si vero non potest illa qualitas probata aliquo
modo includi in libello: tunc dicit probatione non sufficere, ni-
si fuerit allegata in libello. Ad hoc quod not. in prealle.
capitu. ceterum. & infra eodem capit. conquestus. & in

a ¶ Sola allegatione.
adde Ro. cos. ccviij.
& vide qd ibi pul-
chre voluit.

b ¶ Ignoret. Tu po-
dera, qd constare de-
bet iudici qualitas,
quæ sibi tribuit iu-
risdictione. l. hæc at
in ver. constare lique-
re. ff. ex qui. cau. in
posse. ea. cu simi. An a
dra. Barba.

SEBA. SAPIA.

c ¶ Notorietas. Vi-
de Bar. in. l. j. in vlt.
col. ff. de ap. & infi-
nita congesta p Feli.
in. c. cu ordine. col.
viij. vers. ad glo. in
ele. appellanti. de
rescrip. vbi ex mul-
tis declarauit, qua-
do notoria egeant
allegatione.

c. cum sit generale. Et hoc dictum licet videatur commu-
ne: mihi tamen non placet indistincte. ¶ Vnde puto, qd
licet qualitas non fuerit allegata in libello, tamen ex quo
a principio non fuit exceptum: & nunc reperitur proba-
ta: vel est alias patens & notoria: quod valet iudicium,
& potest sequi sententia. Et pro hoc allego text. sing. iu-
dicio meo in lege secunda post princip. ff. de iudi. vbi di-
citur, quod si partes conueniunt de prorogatione iurisdic-
tionis alterius iudicis licet iudex hoc ignoret ^b, ex
quo tamen putat iurisdictionem esse suam, valet iudi-
cium coram eo agitatum. Et sic plus probat ille textus.
quod iudicium valet, licet iudex ignoret qualitatem tri-
buentem sibi iurisdictionem: ex quo alias putabat suam
iurisdictionem esse. Fortius debet tenere in casu nostro
quando qualitas, seu causa est patens, vel est probata: li-
cet non allegata. & sic nullus est error. Item adeundo iu-
dicem videtur in dubio presumendum illum adiuisse re-
¹⁰ spectu qualitatibus tribuentis iurisdictionem. ¶ Debet
enim in dubio libellus interpretari, vt conueniat perso-
ne iudicis & iuri actoris: vt no. Innocen. in dicto capitu.
ceterum. facit quod not. Cyn. in. l. edita. C. de eden. & qd
dixi in. d. capitu. dilecti. s. titu. proximi. & leg. si quis inten-
tione ambigua. ff. de iudi. Et debet fieri interpretatio, vt
res valeat leg. quoties. ff. de verbo. obliga. & in capit. Ab-
bate. de verborum significatio. Facto enim exprimit il-
lam qualitatem, seu causam iurisdictionem concludentem
eum adeundo, sicut facto quandoque quis appellat iter
arripiendo: licet non exprimat: vt in. c. cum olim. de do-
lo & contuma. & in cap. ad audientiam. de app. cum simi-
libus & xj. questione. iij. c. non solum. & capitu. sequen-
¹¹ ti. ¶ Item notorietas ^c excusabat ab onere probandi ex-
cusationem & onere comparitionis: vt clemen. pastora-
lis. s. Pisana. & quod ibi notat glo. de re iudi. & per Inno-
cen. in capit. pretereā. de dila. Et consideratio do. Anto.
procederet quando illud, quod petitur non posset inclu-
di aliquo modo sub libello. Nam tunc non potest ferri
sententia: quia fatuus est iudex qui pronuntiat super non
petitis: vt dicit text. in. l. fi. C. de fideicommiss. liber. secus
autem quando qualitas tribuens iurisdictionem non in-
cluditur sub libello: sed res sic. Nam tunc sufficit, quod
de qualitate alias constet, vel quod probetur in proces-
su: vel cum dubitatur. Exemplum: si conuenirem clericum
coram episcopo, & non allego, quod sit clericus: satis enim
est ad validitatem processus, quod sit clericus. arg. in. l. ij.
¹² ff. de iud. ¶ Pro hoc singulare dictum Innocen. in cap.
tua. in fin. de cohabi. cleri. & mul. vbi dicit, quod si iudex
processit tantum super notorio, si in veritate factum erat
notorium, non tamen iudici constabat: valet processus.
Satis enim est, quod iudex non ignoret fundamentum sue
iurisdictionis: licet ignoret qualitatem iurisdictionis: vt
dicit Barto. in leg. multum. ff. de conditione & demon-
stratione & in dicta lege secunda. ¶ Conclude ergo, qd si
ex coniecturis potest apparere quod partes litigant re-
spectu ipsius cause seu qualitatibus tribuentis iurisdic-
tionem, valet iudicium: licet non fuerit expressa causa: ex
quo de ea constat per probationem vel alias est patens. &
hoc nota, quia nemo tangit. ¶ Redeo ad dicta do. Ant.
si autem allegatur qualitas, & non probatur: & tunc si ne-
gatur, sufficit sola allegatio ad concludendam iurisdic-
tionem: vt hic est casus notabilis. Et hoc casu procedit opi.
dicentium sufficere solam allegationem. Si vero allega-
tur qualitas & denegatur: & tunc siue contingat negatio
absque principali petito: siue surgat a negatione princi-
palis petiti. Pone exemplum in primo: quando quis ne-
gat rem esse feudalem negat enim tantum qualitatem.
Exemplum in secundo: quando dicit & negat se deliquisse:
& sic non solum negat deliquisse in territorio citan-
tis: sed negat principaliter productum & fundamentum
intentionis partis. Vnde negando fundamentum inten-
tionis

tionis: negat & per consequens qualitatem tribuentem iurisdictionem, scilicet quod deliquerit in territorio. Et in istis duobus casibus, quos dicit procedere pari passu, facit tria membra. Aut enim fundatur iurisdic-
 a tionem: aut fundatur super notoria existētia qualitatis. Pri-
 mo casu, quando fundat super existētia qualitatis: & tūc
 ex quo qualitas allegata negatur, excluditur iurisdic-
 tionem: & iudex examinabit illam summa-
 riē, ut videat an sua sit iurisdic-
 tio. Et hoc verum: nisi ne-
 gatio haberet notorietatem contra se: & tunc sufficeret
 negatio, ut supra dixi in notabilibus. Et not. bene hoc di-
 ctum pro his, quę infra dicam. Nam ex hoc apertē sen-
 sit, quod si constat rem esse ecclesiā: licet non allegetur
 alia qualitas, ut fraudis, seu impressio-
 nis, vel similis: funda-
 tur iurisdic-
 tio ecclesiastici iudicis. & hoc etiā apertē vo-
 luit Innocen. hic. Sed Hostien. hīc sentit oppositum, di-
 cens: quod iste tex. contradicit: nisi aliud dicatur ratione
 privilegij, vel consuetudinis. Sed primum dictum plus
 mihi placet: ut satis hīc colligitur ex mente literę. & facit
 quod supra dixi in notabilibus. & quod j. dicam. ¶ Secū-
 do membro principali, quando non exigitur ad funda-
 dam iurisdictionem verę qualitatis existētia: sed sufficit
 sola dubietas. & tunc sufficit illam qualitatem allegare:
 licet negetur: ut si allegat sacrilegium. Nam tūc quia istud
 crimen est ecclesiasticum: cognitio spectat ad ecclesiam
 siue dubitetur: siue non. & ita procedit dictum Inno-
 cent. in præallega. capit. ceterum. & in capitu. cum sit ge-
 nerale j. eodem & dictum Vinc. in dicto capitu. conquē-
 stus. Et idem dic de consimili qualitate, quando funda-
 tur iurisdic-
 tio iudicis etiā in casu dubij. Exemplum, si
 negetur res spiritualis: ut in capitu. si iudex laicus, de sen-
 excommunicatio. libro sexto. vel contractum esse usura-
 rium. in cap. illo vos. de pigno. & cap. ad nostram. de em-
 ptio. & vendi. vel contractum matrimonij: ut in capitu.
 tuam. de ord. cog. qui fil. sint leg. capitu. causam. & capitu.
 lator. xvj. quæstione prima capitu. in canonibus. cum si.
 Non autem sic est, quando dicitur delictum commis-
 sum in territorio citantis: quia non datur iurisdic-
 tio si-
 ne præsupposita veritate. Et ideo de hoc summa-
 rio pri-
 mo præmittitur discussio, ut videat an sua sit iurisdic-
 tio ut dixi in præcedenti membro. ¶ Tertio membro prin-
 cipali, quando fundatur iurisdic-
 tio super notoria existē-
 tia qualitatis: tunc si qualitas nō allegetur notoria. & ne-
 gatur: excluditur iurisdic-
 tio. Ad hoc gloss. in capitu. ac-
 cusatus. de hære. libro sexto & in capitulo primo de off.
 delega. eod. libro. Ad hoc etiam istum text. adducit. nam
 super re ecclesiastica excluditur iurisdic-
 tio laici & spe-
 ctat ad ecclesiasticum: quando res est ecclesiastica. & hoc
 constat: vel non negatur: quia constare dicitur, si non ne-
 getur ex toto in principali: & in incidenti, an sit iudex:
 quia ex quo negatur, & sic notoriē non constat rem esse
 ecclesiasticā, non sufficeret summa-
 riā cognitio. ¶ At-
 tende, quia ex hoc sensit domi. Anto. quod iurisdic-
 tio iudicis tunc concluditur ratione rei ecclesiasticę, quod
 notoriē constat rem esse ecclesiasticā: saltem ex eo, quia
 non negatur. ¶ Sed certē hoc non intelligo ex litera,
 ubi nulla fit mētio de notorietate: sed potius videtur in-
 nuere oppositum: ut sufficiat sola existētia huius qua-
 litatis scilicet quod res sit ecclesiā, vel clerici. Patet quia
 reo laico non excipiente, procedat iudicium: & posset
 postea negare ad merita causę: & sic firmaretur iurisdic-
 tio. Et tamen qualitas, quod res sit ecclesiastica, non
 esset notoria. Item iurisdic-
 tio datur: quia ex detenta-
 tione rei ecclesiasticę præsumitur saltem præsumpti-
 uē quoddam sacrilegium: ut supra dixi in notabilibus. Et
 ideo non requiritur, quod notoriē constet, satis est quod
 de hoc potest fieri fides: ut statim plene subijciam in se-

quenti membro. ¶ Sed attende ad aliud in eo, quod do-
 minus Antonius allega. similem gloss. in capitulo primo
 de offic. delega. libro sexto. & gloss. in capitu. accusatus.
 de hære. eodem lib. quę tamen glossę prima fronte vi-
 dentur contrarię & inuoluere intellectus iuuenum.
 Nam gloss. in capitulo primo vult, quod si ad excluden-
 dam iurisdictionem conservatorum, negatur iniuriam
 notoriam esse, potest de hoc cognoscere conservator
 summarie, an sit notoria. Sed gloss. in dicto capitulo ac-
 cusatus. dicit, quod nisi divinationes sapiant hæresim ma-
 nifeste, inquisitor hæreticę pravitatis non potest se in-
 tromittere: unde in dubio cessat eius iurisdic-
 tio: licet
 aliās iudex cognoscat, an sua sit iurisdic-
 tio. ¶ Sed dic
 illas concordando, quod aut negatur qualitatis noto-
 rietas, siue ipsa iniuria: & aduersarius dicit ipsam esse
 notoriam: & tunc iudex potest cognoscere, an iniuria
 sit notoria pro fundamento suę iurisdictionis: nec pro-
 cedit postea in principali, nisi constet, quod sit notoria:
 quia notorietas est illa, quę dat iurisdictionem conser-
 uatori, & non sola existētia iniurię. & hoc casu loqui-
 tur gloss. in dicto capitulo primo. & sic etiam loquun-
 tur in simili Innocen. & Archidiac. in capitu. Romana.
 § notoria. de cens. libro sexto. Aut constat qualitatem
 notorietatis non subesse: vult tamen iudex inquirere,
 an factum subsit sine illa qualitate: & non potest, ex quo
 sola qualitas notorietatis concludit iurisdictionem. &
 iste est intellectus glossę dicto capitulo accusatus. Nam
 inquisitor non potest se intromittere de divinationibus
 nisi sapiat hæresim manifeste. Si ergo non sapiunt ma-
 nifeste, non potest inquirere, an sapiant hæresim: quia
 sine notorietate qualitatis, non habet iurisdictionem.
 Quod etiam voluit gloss. in dicto capitulo primo. sed si
 inquisitor vellet inquirere: an sapiant hæresim manifeste
 bene posset: ut in dicto capitulo primo. & in præallega.
 capit. § notoria. & in alijs iuribus, quę dicunt quem pos-
 se cognoscere, an sua sit iurisdic-
 tio. Hęc procedunt, quā-
 do expresse qualitas allegatur in libello: si autem non al-
 legatur qualitas expresse, sed tacite: potest comprehen-
 di, quod fuit secundū mēbrum principale. Exemplum
 in terminis capitu. secundum dominum Anton. ut quia
 agens rei vendica. contra laicum pro rebus ecclesię solū
 dicit rem esse ecclesiā. Nam quod res sit ecclesiā non
 concluditur iurisdic-
 tio: sed bene concluditur ex deten-
 tatione rei ecclesiasticę sacrilegium quoddam: ex quo
 concludit iurisdic-
 tio ad eccle. pertinere. & tunc quia potest
 deducere illā cām, ut privilegiam: & ut nō privilegia-
 tam ex quo simpliciter dicit rem esse ecclesię: nec aliter al-
 legat sacrilegiū: si res negatur ecclesię: quia per cōsequētiā
 negat sacrilegiū sola negatio excludit iurisdic-
 tio. quia specifi-
 cē nō tangit dubiū sacrilegij: ut hīc est tex. secundū eū. Vñ
 ipsam, ut privilegiatā videt deducere, quā hoc exprimit in
 libello: aliās aut nō cōcludit sacrilegiū. Nec dubiū sacrile-
 gij ex quo nō allegat mala detentatio: quia possibile est, quod
 reus habeat aliquod iustū initium possidēdi, & eō quod possi-
 det psumit iuste possidere: ex quo non allegat possessio-
 nis iniustitia. ¶ Ex prædictis videt cōcludere, quod tūc demū
 ecclesiasticus iudex cognoscit super rebus ecclesię, quā al-
 legat sacrilegium expresse: vel quando concludit tacite
 ex notoria detentatione rei ecclesiasticę. ¶ Sed cōtra hūc
 intellectum apertē facit, quia si agendo rei vēr. allegaret ta-
 citē sacrilegiū, iam ex negatione non excluderet iurisdic-
 tio: sed res efficere dubia: & sic haberet iudex ecclesiasti-
 cus iurisdictionem: ut s. conclusum est. Tacita enim ha-
 bentur pro expressis. ff. si cer. peta. l. cum quid. Itē inten-
 tio actoris non debet variari ex negatione, vel assertiōe
 rei. Aut enim actor intentando rei vend. deducit sacrile-
 gium tacite, allegando detentionē rei ecclesiasticę: & tūc
 ex negatione nō debet excludi iurisdic-
 tio: ut i. c. cū sit j. e.
 & s. dictum est. Aut nō deducit sacrilegiū: & iō negatiq

SEBA. SAPI,
 ¶ Rē esse ecclesię,
 Vide do. Anto. &
 Inn. i. c. ceterū. co.
 iij. s. de iud. ubi di-
 cit, quod quā dubitat
 an iurisdic-
 tio spectet ad
 iudicē ecclesiasticū
 vel ad secularē, præ-
 ferat iudex ecclesi-
 sticus. licet do. Ab.
 ibidē sentiat cōtra-
 riū. Vide et Ange.
 in l. qdā cōsulebat.
 ff. de re iudi. ubi di-
 cit, quod quā aliqd op-
 ponit, cuius cogni-
 tio respiciat aliqd
 spūale, nō potest iu-
 dex secularis co-
 gnoscere. qd et fir-
 mat do. An. de Bu.
 in c. si diligenti. in
 iij. co. de prescrip.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARIAS.

a ¶ In plenario. adde tu Spe. i. tit. de istr. edi. §. osteso. ver. & scias. & ver. in quibus. q. est verū iter easdem personas: & si specificē pducant. Ita not. Alex. Mod. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poss. & ibi sin. Bar. quē ad hoc alleg. Mat. math. sin. clxj. inci. no. singulare doctrinā Bart. But. in. c. cū dilectus col. ij. & seq. j. de cā pos. & p. pri. vbi p hoc dicit, qd' cautia aduocati & p. rati producant a. & vnius causae in alia, ad hoc, vt faciant fidem: per gl. multū no. in l. quor. §. final. in ver. hāredem. ff. de p. ba. & hanc doctri. multum magni facit dominus Alex. cōsilio mihi. lxxx. ij. incip. in cā vertēte inter Petrum Ioannem, & c. col. pe. in fi. vo. j. & in l. ij. ad fi. C. de edē. An. Francif.

¶ In isto passu. an probationes in iudicio sumario facite p bent in iudicio ordinario: dicas, qd' regulariter non p bant: vt i. l. j. & ibi glo. C. quorum bo. & habetur p Bart. in l. qui Romae. in §. duo fratres. i. ver. sic. quero vtrum p bationes. in. iij. co. & i. v. op. ff. de ver. obli. & in l. ij. in §. hoc edito. in. iij. colum. ad fin. ff. vi bo. rap. & p Bald. & Alexā. in l. iij. ff. iud. sol. & per Bal. in l. quod tempore in vlti. col. C. de re sti. mil. & not. in. c. veniens. de testi. q. intellige verum, nī si sit facta per confessionem partis: vel nī partes consentiant: vt est glo. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. & Roma. ple. examinat istam limitationem in l. naturaliter. in §. nihil commune. hic alle. in. ix. colū. de acquir. posses. & vide per Bart. in l. iij. in fi. princ. ff. de

vel assertio, q. est ecclesiastica, non habet mutare qualitatē cāe & intentionē actoris. & sic nō haberet iurisdictionē, etiam si cōstaret rē esse ecclesiā: ex quo nō deducit sacilegiū: rōne cuius tñ secūdū istum intellectum habet ecclesia iurisdictionē in casu huius cap. & tñ iste tex. aper tē innuit cōtrarium: vt si constat rē esse ecclesiā, vel isto non negante, iudex procedere possit. Item dico non esse verum, q. agendo simpliciter rei vendi. videatur deduce re sacrilegium tacitē. Ista em̄ est actio realis, nec prae supponit quem esse obligatū ad tradendū: vel criminofum: vt insti. de actio. §. j. Ideo puto, q. hoc cap. velit dare priuilegiū ecclesiā: vt cū agitur de rebus suis cōtra laicū, possit adiri ecclesiasticus qualitercūq. agat de rebus suis vel clerici: et si agat actioe psonali: vt ex locato, v. lega. Et hoc videtur hic voluisse Inn. dū dicit, q. si constat rē esse ecclesiā. Sed si laicus possideat, corā iudice ecclesiastico agi debet: puta, si agat ex locato, vel legato, & similibus. Et sic non solū habet locū hoc priuilegium, quando agatur rei ven. Sed etiam si agatur alia actione personalis occasione rei ecclesiastica: secus si ageretur actione personalis: & non de re ecclesiastica: quia tūc secularis cognoscit: & sic potest tunc intelligi Inn. in. c. cum sit generale. eo. vbi videtur contrariari dicto suo hic. ¶ Et p hac differentia potest adduci optimum simile i eo, quod dicimus procuratorem acquirere vtilem domino, quando stipulatur ex re domini: secus quando stipulatur ex re non domini: quia tunc nihil acquiritur domino: sed tene tur cedere actionem domino, per actionem mandati: vt dicit glos. in. c. ij. de vsur. li. vj. Facit etiam quod in simili no. de interdicto vnde vi, scripto in rem. in. c. ex parte. j. eo. Fundata est em̄ iurisdictione ecclesiastici: eo, quia res cuius occasione agitur, est ecclesiastica. vnde potest iudicare de omnibus inde accidentibus. & hoc videtur probare ista litera in eo, quod se non fundat super rei ven. Sed videtur hoc priuilegium concedere qualitercūq. agat de re ecclesiastica. Et hoc priuilegium potuit cōcedi: vel quia laici plurimum sunt negligentes in exhibendo clerici iustitiam: vt dicit textus. j. eodem. c. cū sit generale. vel quia ex detentatione rei ecclesiasticae presumit mala detentio. Et si non strictē tamen largē videtur quoddā sacrilegium, seu detentatores videntur malefactores ecclesiarum. Non enim dicuntur strictē sacrilegi: quia tunc negatio non proficeret: vt. §. dictum est. ¶ Ex his cōcludo, quod non solū qualitas sacrilegij: sed etiam, q. res est ecclesiastica: vt clerici tribuat iurisdictionem ecclesiastico eo ipso, quod allegatur rem esse clerici, vel ecclesiā exprimitur & allegat qualitas tribuens iurisdictionem. & sic deducit illam cām, vt priuilegiatam & verbo & facto. Verbo enim allegat eo ipso, quod dicit illam rem esse ecclesiā. facto allegat eo ipso: quia conuenit eum corā iudice ecclesiastico. ¶ Nam ex qualitate iudicis, coram quo agitur, declaratur ius libelli: & illa actio videtur intentata: quē proportionatur iurisdictioni iudicis, coram quo agitur: vt sentit Inno. in. d. cap. cāterum. facit. l. si q. intentione ambigua. ff. de iudi. Et licet hoc casu qualitas tribuens iurisdictionem non sit separata à rē principali ter petita: tamen ex ordine intellectus est separabilis, sicut contingit in eo, qui negat simul factum principale & qualitatem: vt quia accusatus de delicto commissio i territorio iudicis, negat simpliciter delictū commississe: & ideò dico, quod si laicus conuentus negat rem esse ecclesiā: quia videtur etiam negare qualitatem tribuentē iurisdictionem, poterit iudex de hoc summarie cognoscere in vim dilatoria: si actor clericus petierit hoc: & euen tus istius incidētis questionis declarabit, an possit esse iudex super principali: sicut fit regulariter, quando negatur qualitas tribuens iurisdictione: vt in iuribus superius allegatis. Nec obstat, si dicatur, quod bis examinabitur idē cum postea hoc veniat discutiendum ad merita causae:

quia hoc non est nouum: vt in cap. veniens. ij. de test. vbi dilatorie discutitur id, quod venit postea discutiendum ad merita causae. ¶ Nec probationes receptae in iudicio sumario, faciunt fidem in plenario, vt ibi. Et multa alia exempla de iure ciuili potes videre per docto. in. d. l. prescriptione. Iste ergo tex. q. v. innuere. quod ex sola negatione debet remitti ad iudicem rei. debet intelligi, q. actor instat, vt discutiatur questio ad merita causae: vt q. non vult assumere onus bis idem probandi dilatorie: & quo ad merita: & pleriq. hunc laborem & circuitum fugiūt: secus si offert sese probaturum hoc summarie & incidenter: quia tunc audiri debet. Nec iste tex. contradicit imo debet suppleri per alia iura: vt in leg. non possunt. ff. de legi. & in. c. cum expediat. de elect. lib. vj. aliās inutilis foret hęc prouisio: cum quilibet de facili negaret. Item quando non negat rem esse ecclesiā nō confessio, sed res priuilegiata tribuit iurisdictionem contra laicum: si ergo negat quare non debet admitti ad probandum rem esse ecclesiā. Nec obstat, si dicatur, quod quando non negat cōcluditur sacrilegium: quia hoc est falsum. cū posset tenere rem cum tit. puta in emphyteusim, vel titulo locationis, vel alio legitimo modo. Item opi. contraria aperte confunditur per istum tex. Si enim non posset conuenire laicum: eo, quia agitur de rebus ecclesiā, vel clerici, quare Papa permetteret hāc conuentionem à principio & excludit tantum secutam negationem non dixisset, q. à principio debet eum conuenire coram iudice suo: sed tantum dicit, q. secuta negatione debet trahi ad forēsem iudicē: quando tunc ex negatione res efficiatur dubia: an sit ecclesiastica, vel clerici: secus ergo, si constaret, vel cō stare potest. ¶ Facit ad predicta, q. in simili not. Inn. in. c. nouit. de iud. in fi. vbi dicit, q. si laicus denuntiatur ecclesiā etiā super re prophana, & negat peccatum: nō per hoc excluditur iurisdictione, si notorie constat de peccato vel aduersarius denūtiāns vult probare pētm. Et facit q. no. Cyn. in. l. ij. C. q. n. fil. vel pri. & maxime hoc procedit, quando vult probare incontinenti. arg. in. l. fi. C. de cōpē. & in. c. literas. de rest. spo. Et per hoc habes istum pūctū latius & clarius hic, q. alibi declaratū. ¶ An autē subsint alię qualitates, vel cāe tribuentes iurisdictionem ecclesiā cōtra laicum tractat hic. d. Ant. sed ego ponam in. c. cū sit. j. e. vbi rectē cadit, & tagit per alios. do. ¶ Sed q. supra dictum est, q. quādo negat qualitas, vel cā tribuens iurisdictionem debet, v. potest de hoc summarie cognoscere in vim dilatorie q. qualis erit ista summaria cognitio? Sol. Bar. in. l. prescriptione. C. si contra ius vel vti. publ. distinguit, q. aut illud, q. venit seu proponit per modum declinatorij iudicij, tangit negotium principale: ita q. venit examinandū an lit. contest. & post: & tunc si venit p bandū ab eadem parte, procedit dictū Inn. in. c. sup. lris. vt sufficiat summaria pbatio an lit. cōtest. Et p hoc ego adduco bo. tex. cum ibi no. in. c. veniens. ij. de test. vbi patet, q. nō exigūtur ita strictē probatiōes, sicut cū postea discutit ad merita cāe: sed post lit. cōte. pbabit plenē. Po ne exemplum in terminis. c. nostri. Si em̄ negat rem esse ecclesiasticam vel clerici: sufficit hoc probare summarie cū ipse postea teneat hoc idem probare plenarie ad merita cāe. Quandoq. an lit. cōtesta. incūbit probatio vni post lit. contesta. incumbit alteri probatio: & tunc perfectē & plenē examinatur & ante li. conte. & post. Exemplū in. l. pscriptioe. & c. sup. lris. f. q. n. opponit cōtra rescriptū de subreptioe. Nā, ille q. opponit exceptionē mendaciorū, debet illā pbare: q. ipse dicit hoc ad excludendum iudiciū: vñ cū mēdacia sint cā suę intētiōis, ei incūbit onus pbadī: vt i. l. ei. q. ff. de pb. Sed post li. cōte. actor debet pbare veritatē: q. illa assertio est cā suę intētiōis: ergo ei incūbit onus pbadī: vt i. l. q. accusare. C. de edē. vide Io. an. in. c. j. de lit. contest. lib. vj. Dicit tñ, q. an li. cōte. pbabit plenarie i casu pdicto, quo ad substantiā pbatī. sed quo ad modum

bo. pos. & habetur a per Spec. in tit. de proba. in. §. in. in versu. hoc quoque scias. & in tit. de confessione. & in tit. de instru. edi. in. §. ostenso. in versu. & scias. & in versu. in quibus. Et adde q. sententia corporalis, vel afflicti corpus: vt de infamia & peritio, & similibus: probat in alia instantia etiam inter alias personas: vt per d. Abb. in. c. j. de except. & in. c. ex parte Adg. de testi. & in. c. testimonium. eo. tit. vbi omnino vide & tene menti, q. responsio. facta in vno iudicio cum vno, nocet in alio iudicio cum alio, quando sunt talia iudicia, q. acta facta in vno probant in alio: vt p. Alex. sing. in. l. procurator. ff. de inter. act. & in. l. cum lite mortua. ff. iud. sol. & p. Bald. in. l. in. in. in. colu. versu. vltius queritur. & in. v. colu. ver. venio ad secundam partem. C. de eden. & p. eundem Alex. in. l. eos. ff. de falc. Et adde, q. licet acta facta in vna causa non probent in alia: tamen probationes & attestations sic: vt per Alex. post Bart. in. d. l. eos. qd est intelligendum, quando sunt publicae attestations. de quo plenè habetur in. l. fi. C. de testi. vbi etiam habet, an acta facta coram iudice probent coram arbitro, & e contra: de quo vide p. Spe. in tit. de proba. in. §. videndum. in versu. hoc quoque. & seq. & in tit. de instru. edi. §. ostenso. in versu. & scias. Et vide per d. Abba. in. c. bonæ. de proba. & vide etiam per d. Alex. in consil. lviij. in. in. parte consiliorum. & p. do. de Rot. in decisi. cccxiiij. que incipit post. in no. Et ad de quod probationes sup. exceptio-

modum procedendi iudicium erit summariū: q. non requirit lit. conte. sicut nec in alijs exceptionibus dilatorijs: vt no. in. c. prudentiam. §. sexta. de offi. dele. Et hoc tene licet. d. Ant. dicat Bar. tenere in. d. l. prescriptione. q. q. idem grauaf onere probandi quo ad merita, & quo ad dilatoriā sufficeret probare summariē p. iuramentum. hoc em. no. dicit ibi Bar. nec hoc dictū approbat hic. d. Ant. q. hoc est aliqua le preiudiciū, vt no. in. l. thesaurus. ff. ad exhib. Ego allego prealle. c. veniens. vbi idē grauatur onere probandi ante lit. cōte. & post litem. & non sufficit iuramentū. Graue enim esset dicere, q. solū iuramentū partis subijciat aduersariū iurisdictioni alterius iudicis, vbi poterit saltē de facto grauari. ¶ Vltimō op. cōtra tex. & contra predicta: videtis em. q. laico negante rem petita fore ecclesia, vel clerici, sit lis cōtestata: & per cōsequēs nō possit ampli⁹ proponere declinatoriam iudicij. ¶ Cum lit. cōte. sit terminus exclusiuus omniū dilatoriū: vt in. c. cū inter. de re iu. & in. l. exceptio. & q. ibi no. C. de probatio. Sol. dicebat Io. an. q. hec verba, que dicebat laicus, nō dicebat ad iudicij ordinationē: & sic nō animo litem cōtestandi: sed ad fori exclusionē. i. ad declinandū iudiciū. ¶ Et ex hac solutione not. q. q. negādo petītū negat simul cū iurisdictionē. nō videt q. negare animo litē cōtestandi: sed iudiciū declinandi. qd no. ¶ Vel secundū secundū Pe. & Abbatē, q. reus dicebat hec verba extra iudiciū: & sic non inducit lit. conte. ¶ Vel tertio scdm eodē: hoc dicebat in iudicio p. testādo, q. nō intēdebat lit. cōte. & qualiter valeat hec protestatio, dic vt diceb. in. c. vno. de lit. cōte. & qd not. in. c. cū. M. de cōsti.

SYMMARIUM.

- 1 Quæstio feudi debet terminari per dominū a quo habet feudū, etiā quod sit inter clericos: & domino negligēte cognoscit iudex ecclesiasticus.
- 2 Feudalis iurisdictione non potest prorogari per vasallum sine consensu domini feudi.
- 4 Feudum potest dari ab vno vasallo alteri, qui recognoscit primum vasallum immediatē, & eo negligente cognoscit primum dominum.
- 5 Vasallus potest alteri infeudare.
- 6 Papa potest committere causam iudici suspecto, & præcludere viam recusandi.
- 6 Feudū proueniens ab ecclesia in laicū, vel a laico in ecclesiā, an dicatur ecclesiasticū: vel seculare?
- 7 Negligentia vnius iudicis facit transire iurisdictionem in alium.

¶ CAP.

VI.

Xtransmissa. ¶ Quæstio feudi debet per dñm terminari: qui si negligit, ecclesiasticus iudex, aliās superior eius, hoc faciet, ita cōiter summatur: vel summa sic secundū lectu. gl. Si qstio feudalī est inter clericum & laicū, cognoscet dñs feudis: sed eo negligēte, cognoscet delegat⁹ papa: etiā ante negligentiā datus. h. d. Et procedit iste intellectus habito respectu ad gñalē consuetudinē: de qua per gl. hic, & in. c. pcedēti. Vel summa sic secundū aliū intellectū. ¶ Quæstio feudi debet terminari per dñm feudi immediatū. & hec lectura incidit cū prima, sed est magis

clara, & notabilis. Diuidit ista Decret. nam in prima ponit partis qd: in secūda partis prouiso. Secūda ibi: per dominū. ¶ Casus literalis. Quidā noīe. R. de Casauille coram Treceñ. epō traxit in cām B. & G. & V. milites cuiusdam epī super quadā possessione: quidā nobilis vir de Campis eorū dñs, sub debito fidelitatis eis inhiuit, ne de seculari feudo in iudicio ecclesiastico rñderent: cū paratus esset eidē R. iustitiā exhibere. ep̄s Treceñ. eos reputans cōtumaces tulit excoicationis sniam in eosdē: propter qd milites cōquesti sunt domino pape, vnde mādāt ep̄o istorū militū, q. ipse cām illā iubeat per dñm feudi terminari: & si ipse malitiosē distulerit: ep̄s idē cām ipsam terminare procuret. Bern. ¶ ¶ Not. q. etiā laicus subiectus rōne feudi, nō pot. prorogare iurisdictionē alterius iudicis sine consensu dñi feudi, in his, q. cōcernūt feudū: b. & hoc quia nō est subiect⁹ rōne nudi exercitij iurisdictionis tñ: sed etiā rōne fidelitatis. & a feudi. Secus in laico simpliciter subiecto ratione nudi exercitij iurisdictionis. de quo no. per Bar. in. l. j. §. & post operis. ff. de no. oper. nun. & l. ij. ff. de iud. & p. Cy. in. l. si q. ex consensu. C. de epis. au. plenē tetigi in. c. ceterū. §. ti. prox. ¶ ¶ No. ij. dñm feudi posse p̄cipere vasallo, ne in spectatibus & cōcernētibus feudum, rñdeat corā alio iudice. ¶ Not. iij. q. si cut ep̄s pot. p̄cipere clerico in virtute obediētiæ: sic dñs vasallo sub debito fidelitatis, quo ad ea, quæ spectant ad feudū. simile. j. c. ex tenore. Pro hoc, quia fidelitas iurat: vt patet in c. ego N. de iureiurā. xxij. q. v. c. de forma. vbi ponuntur ea, q. iurat vasallus obseruare: & sic ep̄s prohibet clericū litigare corā seculari: vt no. per Io. an. in. c. si iudex laicus. de sent. exco. l. vj. facit. c. si diligenti. j. eo. ¶ ¶ No. iij. q. vbi quis rōne feudi habet dñm mediātū & dñm immediātū, tenetur primō rñdere corā immediato: & illo negligente, corā mediato: & sic nō succedit ordinarius loci, qñ reperitur dñs mediatus: aliās secus: vt in. c. ceterū. & qd ibi dixi. §. tit. prox. Et sic vasallus alteri infeudando, acquirit sibi vasallū immediātū, & superiōri dño acquirit mediātū. Et an possit in distinctē vasallus alteri infeudare: dic, vt no. in. c. q. in ecclesiariū. de const. ¶ No. quinto ex tex. ibi, de seculari feudo &c. q. feudū originaliter ab ecclesia procedēs in laicū p. infeudationē alteri factā, censet seculare: vnde trahit naturā & qualitātē respectu inferiorū vasallorū, poti⁹ ab immediato, q. mediato dño. ¶ Oppo. cōtra text. in eo, q. papa impedit se inter laicos, cōtra. c. nouit. §. tit. prox. cum si. Sol. dicit gl. hic, q. forte iste actor erat clericus. Nam ex gñali cōsuetudine papa dat clerico literas in quacūq. causa cōtra laicos: sed laico contra laicū nō: vt no. §. c. prox. cum si. Et hoc sentit glo. q. iste ep̄s Treceñ. erat delegatus impetratus ab isto R. clerico. qd non placet Hosti. nec Io. an. cū hoc nō colligatur ex litera: nec ex antiqua. Vnde dicebat Hosti. q. Treceñ. cognouerat, vt ordinarius generalis militum, & secundū generalē cōsuetudinem gallicanam, secundū quā in qualibet causa potest laicus trahi corā iudice ecclesiastico. Sed isti milites exceperunt, q. qstio feudalī erat, vt litera dicit: tenebant enim illam posses-

ne non probant super actione: vt per gl. & Iano. in. c. super spoliacione. in. colu. de ordi. cogni. & per Bart. in. l. ij. in. §. ff. vi. bono. rapt. Quæ oīa sunt intelligenda: quādo probationes sunt factæ in iudicio valido: secus si in iudicio nullo. q. tunc nullæ sunt: vt per do. Car. in clemen. cōstitutionem. in. §. si. de elec. vbi dicit fecis esse in confessione: faciūt ea, quæ habentur in. c. at si clerici. §. eo. ¶ S E B A. S A P I. ¶ ¶ Erit summariū. Faciūt quæ not. glo. sing. in. l. ij. C. de edict. di. Adri. tollē. & ibi Mod. vbi voluit, quod in iudicijs summarijs personæ legitimatio debeat probari plenariē: licet iudiciū sit summariū. de quo etiā per Alex. & do. l. in. l. iudiciū. C. de iudi. ¶ S E B A. S A P I. ¶ ¶ Concernunt feudum. Vide Feli. in. c. ceterum. col. iij. ver. ex his sequitur q. domino inuito, §. de iudic. vbi ponit ad hoc notabile plures limitationes: & ibi etiā tangit, quid sit in feudo franco: an iurisdictione alteri infeudicis possit prorogari.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** SEBASTIANUS. ¶ Viā recusandi. Hāc opi. tenet gl. in d. c. de app. & in l. apertissimi in verbo recusaret. C. de iud. & Mod. notat. vide Pernu. in rub. j. de ap. col. x. & i. c. postremo. e. ti. de ap. Et hāc opi. q. possit Pap. cōmittere, dicit esse cōmunē Feli. i. c. cū inter, co. v. ver. limita scđo de exce.
- b** ZACHARIAS. ¶ Dic, vt dixi in d. c. cū inter. Nō sequaris indistinctē eū ibi: quia videt contrariari omnino cōmuni opi. sed distingue & cōclude vt ibi posui in apo, ad ipsum. in fin. & latius in apostil. ad eundē in. c. ad hāc, in fi. & in apostil. in versic. cum inter. s. de rescrip. Et quid in principe, qui nō recognoscit superiorem: dic vt dixi in apostil. i. c. j. nu. 50. in versu. per solum principem. s. alleg. Anto. Francif.
- c** ¶ Committēdo ex certa scientia, circa hoc quod hic dicitur de clausula ex certa scientia, addas quod talis clausula facit valere delegationem factam nō habēt dignitatem aliquā secundum dispositiōem. c. statutum. de rescript. in. vj. Et videt vol. Bald. in l. fi. C. sen. rescin. non pos. i. fi. col. & habetur per Lanfra. de ori. in. c. quoniam cōtra. in vers. sententias. in j. colum. de probat. per do. Pau. in suo cons. cv. Operatur enim talis clausula, vt rescriptum & cōtenta in eo non possint in dubium reuocari: vt per Bal. in l. cōficiunt. in princip. in. j. q. d. ff. de iure iur. codi. & per do. Pau. in pre alleg. consi. & facit presumi causam in Principe concedēte gratiam, etiā parte nō citata: vt per do. Abb. in. c. cum olim. in. viij. col. de rei iudi. Et per hoc quod hic dicitur q. ex tali clausula Papa non videtur tollere recusationem: facit quia talis clausula non facit, quin possit appellari a iudice dato ex certa scientia: vt est gl. in. c. si quis suadēte. xvij. q. quarta.

sitionē in feudū a dño de cāpis: licet aliās essent hoīes ecclesie. & q. exceptio nō admittet bar fuit appellatū ad Papā: & Papa ad instātiā militū cōmisit cām: & sic nō fuit cōmissa ad petitionē illi. R. put dicit gl. vj. pōt dici secū dū Host. q. nō fuit appellatū: tñ q. tūc forsan Ep̄s excōicauit milites rñdere nolētes, potuerūt cōqueri de iniusta excōicatione. de offic. deleg. c. cū cōtingat. & q. d. Papa scribit, vt habet i. lra. ¶ Sed cōtra hoc & cōtra tex. opp. q. d. Papa nō debebat hanc cām cōmittere dño istorū militū: vt cognosceret & decideret domino negligēte: q. legitimē est suspectus alteri pti: scilicet isti. R. Inn. rñdet ponēdo duos intellectus ad istū tex. Primō, q. licet Papa ex certa sciētia cōmiserit cām dño istorū militū nihilominus pōt iste recusari. Nō eīm apparet cā, quare Papa velit auferre parti legitimā recusandi facultatem: nisi dicat nō obstantē exceptione recusationis. de quo dicendum est, vt habetur & not. in capitu. ex parte. ij. de officio delega. Et quod illa sit legitima causa recusandi est expressum secundum Hostien. in capitu. cām quā. de offic. deleg. ¶ Et not. bñ ex dicto Inn. q. Pap. pōt ex certa sciā cōmittere cām suspecto, & pcludere viā recusandi. Idem tenuit Host. in. c. cū inter. de exce. licet gl. sentit cōtrariū in. c. ad hāc. de rescrip. dic, vt dixi in d. c. cū inter. ¶ No. hāc solu. q. Papa cōmittēdo etiā ex certa scientia cām probabiliter alteri parti suspecto: nō videt in dubio illi tollere facultatē recusandi. Facit. c. accedens. ij. vt lit. non contest. ¶ Et habes ex his vnū modū intelligendi istā literā: q. Ep̄o Treceñ. qui primō de cā cognoscebat erat ordinarius in loco. Iste verō cui nunc scribit erat delegatus Papā. & dic q. Papa potuit cōmittere. Vel q. iste. R. erat cleric⁹, vel q. isti erāt milites ecclesie: & sic subiecti ecclesie: & sic de foro ecclesiastico. Secūdo soluit Innio. dando aliū intellectū, q. ad hunc cui scribitur pertinebat ordinariē cognoscere de hac cā, tanq. ad superiorem a quo tenebat feudū: & ideo vel i defectū mediij domini, vel quia appellatum erat ad Papam: ad eū, & non ad ordinarium cōgnitio pertinebat. de quo in. d. c. ceterum. Et sic habes aliā lectū. q. iste nō erat delegatus. sed potius excitabāt iurisdicō suā, cū esset dñs mediāt⁹: vt quia ab ecclesia isti⁹ cui scribitur feudū fuerat concessum isti dño de cāpis: & ipse concesserat aliij. ¶ Iste intellectus est notabilis & verus in se: sed nō videt multū cōgruere literē: vt patet ex his, quē plenē dixi. s. ti. proximo. c. ceterū. Nā si milites isti dicerent homines istius ecclesie respectu huius feudi tantū: fortius iste dñs de Campis diceret homo ecclesie: cū ipse esset immedia tē vasallus ecclesie: nec de isto aliqua mentio fit in litera, q. esset vasallus ecclesie. Itē istud appellat feudū seculare: & tamen processerat originaliter ab ecclesia. Nā licet, vt supra dixi in vno notabili possit appellari seculare cōsy derādo scđam infeudationē: tñ verius videt, quod debeat appellari ecclesiasticū. Poti⁹ em

debet attēdi natura originaria rei, q. accidens superueniēs: quia naturalis causa vincit accidentalem: vt. l. qui habet. ff. de tute. & quod dixi in. c. si quis cōtra clericum. s. eo. Itē si feudū concedit ab episcopo seculari persona nō definit esse secularis. ad hoc. c. Romana. s. debet. de appel. li. vj. & q. d. ibi notat gl. ita debet dici econuerso, quādo feudum primō processit ab ecclesia: & secūdo deriuauit in aliū laicū. ¶ Tertio potest intelligi scđm aliam lecturā, quē in quibusdam libris habetur vt ibi dū dicitur, ecclesie tuę, scilicet Treceñ. & erit sensus, quod isti erant milites ecclesie Treceñ. alio respectu, quā occasione istius feudi: & quod iste cui scribitur est meus delegatus dominus istorū militū: & sic cessat omnis suspicio & obiectio superius facta. Et ista lectura est melior secūdo Host. qualibet tamē istarum lecturarū est vera in se. ¶ Vltimō gl. fin. colligit ex textu, quod propter negligētiā iudicis secularis, iurisdicō quā prius erat inefficax apud delegatum, mō efficitur efficax. concor. j. eo. c. ex tenore. Hoc dictum gl. procedit secūdo intellectum, qui habet, quod iste, cui nūc scribit, erat delegat⁹. Do. Anto. videtur reprobare illam gl. & minus bene: dicens, q. d. dependet ab opi. damnata in. c. licet. & c. ex tenore j. eo. nam vbi causa delegatur inter puros laicos, iurisdicō non est suspensa ad laici negligentia: sed est ipso iure nulla secūdo eum. Sed tu dic meli⁹: q. d. licet hoc dictum sit verū in se: tamē hāc glo. nō meretur reprobari. Primō enim saluatur intelligendo, vt tex. habet, quod isti erant milites ecclesie: id est subiecti ecclesie. ¶ Vnde cum essent de iurisdicōne ecclesiastica, non debet dici commissio nulla: sed remanet in suspensio: & sic nō habet locū. c. licet. imo potius notabiliter limitatur per hoc. c. ij. Potest gl. saluari secundum id, quod habetur in gl. j. videlicet quod iste R. erat clericus: & ex generali consuetudine cōcedit Papa literas inter clericū & laicū: licet laic⁹ originaliter sit reus: sed quia cā erat hīc feudalis, noluit papa praiudicare domino feudi. Vel melius illa generalis consuetudo se nō extendit ad hāc cām, vt dixi. s. c. primo. & est dictū notabile pro limitatione eorum, quā dixi in. c. precedenti. Et ex hoc habes aliam limitationem ad. c. licet. vt quādo questio feudalis est inter clericum & laicū, literę concessę ante negligentia domini, nō sunt ipso iure nullę: sed sunt in suspensio, vt effectum suum recipiāt, data negligentia domini, & non aliter.

SYMMARIUM.

- 1 Feudi questio debet terminari per dominū feudi, siue laicum, siue ecclesiasticum: & si sunt plures, vnus non pōt sine alio. 4.
- 2 Clericus recognoscit laicum in superiore ratione feudi. 13.
- 3 Ecclesia cathedralis quando vacat, non debet contra eam aliquid praiudiciale intentari. 7.
- 4 Nominatus in iudicio debet citari.
- 5 Dominus feudi habet iurisdictionem ordinariam in vasallos. 17.
- 6 Verbum ad bene placitum tuum: importat arbitrium boni viri.
- 8 Capitulum succedit sede vacante: sed non in iurisdictione feudali: nec in collatione beneficiorum: nec in his, quā habet episcopus iure accidentali. 9. 10. 11. 12.
- 13 Capitulum sede vacante, quo casu possit cognoscere, an sua sit iurisdicō.
- 14 Episcopus per confirmationem, licet non sit consecratus, acquirit ea, quā sunt iurisdictionis.
- 15 Arbitri iuris nō eligunt in ordinarijs iudicijs, sed tantum in casibus a iure expressis.
- 16 Negligentia iudicis ecclesiastici in non cognoscendo, an transferat iurisdictionem in iudicem laicum. Compromitti non potest res ecclesiastica in laicum.
- 17 Dominus feudi habet iurisdictionē ordinariā, etiā in clericos: nisi agat criminaliter: nā tunc absolvere & condemnare pertinet ad praelatum.
- 18 Clericus adductus in testem, si contra eū fuerit oppositum de crimine, poterit a laico cognosci. 20. 22.
- 19 Eccle. nō priuat feudo propter delictū, q. d. cōmisit cleric⁹ nisi i vita cleri.
- 22 Lex civilis non adstringit clericos. Generalis dispōsatio nō extenditur ad ea, quā speciali nota sunt digna.
- 23 Laicus an habeat iurisd. in clericos rōne feudi, etiā in eos manus iniiciēdo.
- 24 Sententia, an possit exequi per illum, qui tulit.
- 25 Primus infeudator recognoscitur in superiore in causa appellationis.
- 26 Donatio facta ecclesie sub cōditione: quā nō seruata, liceat donatori rem propria autoritate accipere, an vniatur conditio. 29.

Feudum concessum ecclesie potest à domino feudi propria auctoritate tolli, non seruata conditione, secus fructus feudi.

27 Res aliena donata ecclesie & consecrata, non potest amplius ad dominum reuerti: sed donans tenetur ad interesse.

28 Prælatus potest præiudicare ecclesie in acquirendis: secus in acquisitis.

29 Modus si non sit seruatus, an resoluat rem ipso iure.

30 Vasallus recognoscendo non dominum in dominum, an faciat aliquod præiudicium domino.

Subditi quo casu possunt priuare dominum suis iuribus.

¶ CAP.

VII.

Verum. ¶ Dñs feudi siue sit ecclesiasticus: siue laicus secularis cām feudalem cognoscit. & sic communiter summatur. Ego summo aliter secundum lectionem magis notabilem & magis euacuando substantiam capit. & sic. Per dominum feudi secularem, siue ecclesiasticum, quæstio feudalis terminari debet, etiā si vasalli sunt clerici: a & si plures prætendatur domini, non potest vnus cognoscere: maxime alio absente, an feudum ad eum pertineat. Primò ponit factū. Secundò statutum ibi: statuius. & pone sic casum. b ¶ Vacante quadam ecclesia cathedrali, quæ dicebatur habere quandam Præpositum in vasallum ratione feudi. fuit ab alijs vasallis Præposito mota quæstio: & isti mouentes quæstionem negabāt fortē hanc ecclesiam esse dominam huius feudi: vnde petebant quæstionem terminari per Imperatorem, quem fortē dicebant dominum feudi. Præpositus verò dicebat se esse vasallum ecclesie, & illos similiter, & sic spectare decisionem ad ecclesiam. Vnde fuit reuocatum in dubium, quis deberet esse iudex in hac causa: & super hoc Papa fuit aditus, vt discerneret qd iuris. Demū statuit, qd cū hic dubitaret, an dñā esset ecclesia: & sic ageretur quæstio ad præiudiciū ecclesie: nō poterat hæc cā tractari vacante ecclesia: sed debet expectari donec ecclesia reciperet Prælatum: quo habito debet terminari per iudicem competentem, quis esset dominus, an Imperator, an ecclesia: & si apparebit ipsam ecclesiam esse dominam, determinabitur hæc quæstio per ipsam: si verò apparebit Imperatorem esse dominum cognoscet Imperator. ¶ ¶ No. j. secundū vnum intellectum, qd clericus potest esse vasallus nedū ecclesie: sed etiā laici rōne feudi. Facit. c. solite. de maio. & obe. de quo. j. dicā. ¶ ¶ Not. ij. qd vacante ecclesia cathedrali nō debet tractari cā ei? tãgēs præiudiciū, etiam si non cōcernat plenum præiudicium sed tale quale, vt hic.

¶ qd est notandū. facit. j. ne sede vac. c. fi. & qd ibi not. ¶ ¶ Not. iij. qd in absentia eius, qui prætendit dominus, non debet discuti de dñio feudi. Nā subditus quodāmodò nominauit dñm in iudicio, allegādo debere se conueniri coram illo, & nō coram alio prætēso domino per aduersarium: ideò debet ille sic notatus citari. ar. optimum hic. & facit. c. qm. s. qd si super. vt lit. non contest. & l. ij. C. vbi in re act. ¶ ¶ No. dñm feudi hñe iurisdictionē ordinariā i vasallos, siue dñs sit ecclesiasticus, siue secularis. Itē siue vasalli sint clerici, siue laici. ¶ ¶ No. vltimò quod hæc verba relinquo beneplacito tuo. & c. non important liberam voluntatem: sed potius referuntur ad arbitrium boni viri. d Nam relinquitur hæc causa beneplacito Imperatoris, si constiterit eum esse dominum feudi: & tamen certū est, qd sine causa non potest vasallum priuare pro libito voluntatis contra. l. feudorum. vt in lib. feu. de feu. sine culp. non amit. c. j. sed debet iudicare, vt bonus vir. Ad hoc vide quod no. Bart. in extrauag. ad repri. Pro hoc, quia verbum placet: importat arbitriū boni viri: vt est bo. tex. in. l. Thais. s. sorore. ff. de fideicom. lib. fortius hic vbi additur aduerbium bene, cōponitur em, ex hoc verbo bene & placeo. Et hoc no. qd hæc verba solent poni in arbitramentis & consilijs, & cōsimilibus dispositionibus. ¶ ¶ Quero cū gl. j. quare hic differtur ista quæstio in tempus futuri episcopi? gl. reddit duplicem rationem. prima est, quia vacante sede non est qd de illa quæstione feudali possit cognoscere. Secunda, ne aliquid possit fieri in præiudicium ecclesie vacantis: & ideò Præpositus iste non tenebatur interim respondere super illo feudo coram iudice alieno. & c.

¶ ¶ Not. ex prima ratione, qd capitulū nō succedit cognoscēdo de cā feudali, sede va. Cōtra hoc facit. c. olim. & c. his qd. de ma. & obe. vbi patet capitulū succedere gñaliter in iurisdictione. Sol. dicit Io.

a ¶ Sunt clerici. Vide Bal. in. l. accepta. in. ij. col. col. C. de vsur. vbi dicit, qd clericus cogit restituere depositum per iudicē secularē. And. Barba.

b ¶ Casum. Vide gl. in. c. transmissam. de ele. qd vult, qd ex originali natura epali cōpetūt iura feudalia, qd cōpetūt rōne iurisdictionis. vide in. d. gl. iun. cto. d. c. cū olim. vbi expresse probatur per cōmunē opi. Andr. Barba.

SEBA. SAPIA.

Andr. qd licet gñaliter succedat in iurisdictione: nō tñ in feudali: ne Ep̄s vasallum habeat, quē habere non vellet: sicut nec in bñficiorū collatione. j. ne sede va. c. ij. & idem Hosti. Nā secūdū Io. an. cognoscere de feudis, & beneficia cōferre, nō propriē est ep̄ale. vñ multi nō Ep̄i faciūt ista: & aliqui Ep̄i neutrū horū habēt. Et hoc itelligit verū, qd feudū est de mēsa solius Prælati. si em feudum esset cōe Ep̄o & capitu. putat ipse qd capitulū cognosceret

9 sede vacan. j. ne sede vaca. c. vno. li. vj. ¶ ¶ No. hoc dictū, qd cōiter allegat: & singulariter limitat iura generaliter dicentia capitulum succedere in iurisdictionibus. c Procedūt em in his oībus, quæ cōpetunt Ep̄o de iure cōi: non autē in cōpetentibus de iure speciali. Facit qd no. Inno. in. c. cū in cūctis. de elect. vbi dicit, qd in bñficijs competentibus Episcopo ex quodam iure accidentali, vt in deuolutis ad eum ex alterius negligentia, vel delicto nō supplet negligentiam Episcopi capitulum: quia non est tanta communio inter Episcopum & capitulum in his, quæ spectant de iure accidentali, & gratioso: sicut in his, quæ spectant de iure cōi. Facit qd no. Io. and. in. c. qd. de ele. lib. vj. vbi sequitur dictum Inn. & qd no. gl. in cle. j. de here. in gl. super verbo capituli. Idem videtur velle Archidia. in. c. j. ne sede vacan. lib. vj. vbi dicit, qd capitulū succedit i his, qd sunt iuris: nō i his, qd sunt gratie. ¶ Et no. ex dictis Io. An. qd etiā in his, qd competunt de iure speciali succedit capitulum quando illa spectat pariter. & ad capitulum & ad Episcopum. Et ex hoc not. extenditur capi. primū ne sede vacante. vt non ponat speciale in collatione beneficiorum: sed idem fit etiam in alijs spectantibus pariter ad vtrumque: quod semper not. ¶ Et hæc faciunt ad quæstionem: nunqd capitulum dispense sede vacante. in casu, in quo poterat Episcopus dispensare: de quo plenē dic, vt dixi in capitu. at si clerici. s. de adulterijs supra de iureiur. Et demum in quo succedat capitulum: dic, vt plenē dicam in capitu. cū olim. de maiore & obedien. ¶ ¶ Et hæc faciunt ad quæstionem an sede vacan. capitulum succedat in potestate doctorandi, f quam habet Episcopus. Et per prædicta concludit domi. Cardi. quod non: nisi in priuilegio Principis concessio Episcopo aliud continetur. Ego dico hoc dictum verum præsupponendo, quod ex priuilegio, vel alio iure speciali hæc potestas competat Episcopo. Sed tenendo opin. Hostien. in sum. de magi. in principio. quam recitat gl. in cle. ij. de magi. qui dicit, quod vbi aliud nō apparet, quod hoc spectat ad capitulum & ad Episcopum: tunc dicerem, quod mortuo Episcopo: potestas deuolueretur ad capitulum solum. per capitul. j. ne sede vacan. lib. sexto. Et ita fortē esset dicendum quando solus Episcopus faceret, si prætenderet potestatem à iure communi. ar. in. c. ij. de insti. lib. vj. Illa tamen opi. Hostien. iure non probat: & vt sentit gl. in p̄alleg. cle.

c ¶ Beneplacito. De verbo placuerit, & similibus an important liberam voluntatem, an verò arbitrium boni viri, vide de Feli. in. c. j. colū. xxij. cum se. s. de cōf. vbi etiam Deci. in. ij. lectu. colū. pe. versi. & ex ista gl. & latius per do. Geor. Natam in repe. cle. s̄pe. in princi. de verbo. signi.

ZACHARIAS.

d ¶ Ad arbitriū boni viri. Ita not. Bal. in. l. fi. s. sed & si qs in. j. colū. versi. item no. qd illud. C. commu. de lega. Anto. Francis. ¶ De hoc, an ista verba beneplacito tuo important arbitriū boni viri, vel liberam facultatem vide qd plenē tract. Alex. de Imo. in. l. j. ff. de lega. ij. & in l. si sic. ff. de legat. j. vbi ponit, quæ sint verba importantia arbitrium boni viri, vel liberā facultatē: de quibus verbis etiam habetur i cap. ne innitaris. de consti. vbi alias legendo illum text. plenē dixi.

SEBA. SAPIA.

e ¶ In iurisdictionibus. Vide Feli. firmentē hoc dictum in. c. ea te. co. xviij. ver in mandato facto. s. de rescrip. & firmat idē copiose hic. vide eūde in. c. cū olim. co. iij. ver. ad vndecim. de maio. & obe. & i. c. cū oēs. col. v. ver. ad uertendū est tñ. de consti. vbi dicit, qd capitulum sede vacante nō potest facere statutū in materia feudi: qd non succedit in iurisdictione speciali Episcopi.

SEBA. SAPIA.

f ¶ Doctorandi. Vide de Abb. in. c. tuz. de cleri. non ref. & Car. in cle. ij. de magi. vbi etiam Imo. Gemin. in. c. vnico. de maio. & obe. li bro sexto.

¶ ¶ Doctorandi. Vi de Abb. in. c. tuz. de cleri. non ref. & Car. in cle. ij. de magi. vbi etiam Imo. Gemin. in. c. vnico. de maio. & obe. li bro sexto.

¶ ¶ Item in quantum supra dixi Episcopū nō

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARIAS.

a ¶ Vt Ep̄m. ita not. Car. cle. j. §. ij. q. x. de h̄eret. & notauit plenē in apostil. ad istū in. c. cū vos. nu. 12 me. ij. in ver. confere. rēdi. s. de offic. ord.

SEBA. SAPI.

b ¶ Examinatione. vide, q̄ scribit Feli. in. c. j. in. vj. co. ver. secūdō q̄ro. de iure iu. vbi ponit, in quibus succedit capitulum: & nūquid possit absoluerē iuramentum a iuramento se de vacante.

c ¶ Cōiter tenet. Tu pondera, q̄a fortē non videt vera decisio. Inn. & doc. q̄ iste p̄positus esset clericus: & videtur, q̄ clericus non possit cōueniri corā laico ratione rei quam tenet à laico. & pōdera: q̄a licet Bald. in. c. j. in. ti. de contro. apud par. ter, assignet rōnem quare: vide ibi. Sed videt q̄ non possit primo per. c. qualiter. de iu. vbi dicit oīno fieri prohibemus. Secūdō per. c. fi. de iu. secundum vnam lēstū. Tertio per. c. sanē. s. e. Quarto per. c. si clericus laicū. s. eo. Quinto per. c. si diligēt. de fo. cōpe. vide p̄ gl. in. c. si Imperator. xcvj. dist. per id q̄d voluit Bal. in. c. ij. s. de iu. & in. auz. clerici. C. de epi. & cle. & in. l. de his. C. eo. & in. l. iubemus. C. de sac. san. eccle. & Collect. & do. Ab. in. c. qualiter. de iu. & Archidi. in. c. ita nos. xxv. q. j. & ibi damnauit opi. Gu. de cu. de quo vide ibi.

a cōferre bñficia vt Ep̄m: quia hoc non est p̄priē Ep̄ale, secūdū Io. An. Multū facit in contrariū. c. oēs. & c. nullus. & c. si quis deinceps. xvj. q. vij. & q̄ no. gl. in. c. q̄q̄. de elec. li. vj. quē dicit, q̄d de iure antiquo & ex dispōne ecclesię, pt̄as cōferēdi Ep̄atus pertinet ad Papā: cōferēdi aut̄ inferiores ecclesias ad Ep̄m. Vñ melior pōt reddi rō, quare capitulū non succedat in collatione bñficiarū sede vacāte: q̄a collatio cū sit quēdā donatio, cōputat̄ inter fructus & bona Ep̄alia: q̄ non alienant̄ per capitulū sede vacante. Ita dicit gl. not. in. d. c. cū olim. de ma. & obe. quā vide: & ad materiam vide, q̄d dicam in. c. cū dilectus de consuetud. ¶ Ex secūda ratione gl. no. q̄ licet capitulū succedat in iurisdictionalibus: tñ si versat̄ aliqua q̄o super certo iure: non succedit capitulū in examinatione bñficiarū q̄onis: ne fortē succubāt in cā: & p̄iudiciū generet̄ ecclesię, seu Ep̄o futuro: q̄d no. Et intelligo, quando non cōtendit̄ de nudo exercitio iurisdictionis: vt puta, an talis deliquerit in dioec. vel ibi contraxerit, vel non: de hoc enim pōt capitulum cognoscere summariē, vt videat, an sua sit iurisdictionis: q̄a p̄ hoc nullū p̄iudiciū fit ecclesię: vt no. Inn. in. c. super literis. de rescr. secus aut̄ si cōtenderet̄ super p̄prietatē, an talis sit subiectus, vel exemptus: vel an locus sit de dioec. an nō. Hęc enim q̄o non debet agitari ecclesia vacante: argu. hic, & in. c. si. ne sede vacan. ¶ Sed contra tex. & gl. op. & aliter: videt̄ em̄ q̄ nullo casu Imperator poterat hīc cognoscere cōtra & aduersus P̄positū: cū esset clericus. s. e. c. ij. xj. q. j. c. j. cū si. Sol. dicit Gof. q̄d iste p̄positus erat laicus, & nō clericus. Et dicebat̄ p̄positus, quia erat officialis: quasi vellet dicere, q̄ erat nomen officij secularis: sicut Florentię: vbi p̄sidentes ciuitatis vocantur Priores: & tamen sunt laici. Host. verō intelligit, q̄ erat p̄positus ecclesię cathedralis, & sic clericus. Primum tenet Archid. in. c. vno. de cle. coniu. lib. vj. & xj. q. j. c. j. Sed secūdū dictum Host. q̄ erat clericus, tenet Inn. & cōiter tenet in. c. ceterū. s. ti. prox. gl. xj. q. j. i. sum. ¶ Et est speciale in causa feudi, in qua potest clericus cōueniri corā domino feudi, licet laico. Et pro hoc adduco. c. solitē. de maiori. & obe. vbi dicit tex. q̄ Imperator p̄cellit illos q̄ ab eo recipiunt tp̄alia: & per illū text. dicit ibi Inn. q̄ ab Ep̄o appellandū est ad Imperatorem in istis feudalibus: quia in istis cognoscit, vt iudex ciuili. Quod intellige, quando recognoscit feudū ab Imperatore. & p̄ hoc optimē facit in. c. si ep̄s Metropolitanus. aliās incipit: si qs Ep̄s. xij. di. & q̄ ibi nota. in gl. & in. c. Romana. s. debet. de ap. li. vj. iuncta gl. Et pōt esse sp̄alitatis rō, quare ī istis feudalib⁹ laicus etiā iudicet contra clericū: quia licet per infeudationē transeat vtile dominium tm̄, de quo disputat gl. in li. feu. de capitulis. Con. c. j. in gl. mag. Dñum tamen directum remanet penes dominum: hinc est, quod appellatur dominus feudi. vnde si cognoscit in causa feudali potius iudicat super re sua, quā de clerico: cū tantū sit iudex respectu causarum, quæ oriuntur occasione feudi: vt in p̄al. c. ceterum. ex quo clericus recipit beneficium à laico debet illum ratione illi⁹ beneficij recognoscere in dñm vt in p̄al. c. solitē. & c. cū in of-

14 ficijs. de test. ¶ Opp. ij. cū gl. ij. Videt̄ em̄, q̄ non sit necesse expectare, q̄ Ep̄s cōsecrēt: q̄a per cōfirmationem obtinet ea, quæ sunt iurisdictionis: quale est cognoscere de cā feudali. de ele. c. transmissam. gl. fatet̄ cōtrarium. Et dicit, q̄ verbum cōsecratur, potest hīc poni largē. dicitur em̄ cōsecratus ecclesię: cū est deputatus ad eius obsequiū: sicut res inaiata dicit̄ cōsecrata Deo, q̄n dat̄ ecclesię. xij. q. ij. nulli liceat. & lra tūc stat p̄priē. nec oportet supplere maxime, vt sentit gl. & doct. & idē dic secūdū Gof. Inn. & Host. quantumq̄ habeat administrationē ante cōfirmationem. Pone exemplum in. c. nihil est. de elect. ¶ Gl. iij. loquit̄ multū succinctē & obsecrē: vnde expedias per tale contrarium. Dicit q̄ cognitio spectat ad Ep̄m: contrā, ex quo dubitatur hīc ad quē spectaret feudū, non debet Ep̄s cognoscere: quia non debet esse iudex in causa propria. C. ne quis in sua causa. in rub. & nig. & dictū fuit in. c. ceterū. s. tit. prox. Sol. gl. dicit, q̄ cognitio de feudo ecclesię spectabit ad ep̄m. q. d. cum constiterit feudū spectare ad ecclesiam: tunc cognoscet Ep̄s: nō aut̄ cognoscet, ad quē ptineat. Et idē vult Io. And. sup. tex. qui dicit, q̄ illa q̄one, an feudū sit ecclesię, vel Imperatoris actor sequitur forū rei, vñ eligent̄ arbitri & itelligit de arbitris cōpromissarijs, si partes conueniunt. ¶ Nō autē de arbitris iuris: q̄a in ordinarijs iudicijs nō eligunt̄ arbitri iuris: vt no. Inn. in. c. pastoralis. de rescri. & vide q̄ ibi no. Si verō partes nō cōueniunt de arbitris, debet adiri iudex rei. & intelligo iudicem rei. s. ordinarium in alijs causis, vel iudicē rōne rei sitē: vt. s. e. c. sanē. Et si coram eo constabit feudū spectare ad ecclesiam remittent̄ partes ad ep̄m. vel ad Imperatorem, si de iure eius constabit: vt in simili voluit Inn. in p̄al. c. ceterū. Nā arbitri iuris nō eligunt̄, nisi in casibus à iure expressis: vt notat̄ dicit Io. An. in. c. pia. de exce. li. vj. ¶ Quāro cū gl. pe. q̄d si ep̄s est negligēs procedere, q̄n cōpetit ad eū feudū? Rñdet gl. ponēdo duas opi. Prima est, q̄ secularis iudex poterit p̄cedere, sicut ecōuerso. s. pxi. c. dixi. Nā cognitio feudi ecclesiastici, nō semper spectat ad iudiciū ecclesię: vt no. in. c. ceterū. s. ti. pxi. Cōtrariā opi. tenet gl. q̄ hęc negligētia sit supplēda p̄ ecclesiasticū superiorem, et si isti vasalli sint laici. Primā opi. tenet Tan. & Vinc. & Hosti. Nec ob. secūdū eos. c. qualiter & q̄n. s. ti. prox. quia intelligit̄ in actionibus personalibus nō feudalib⁹: assignat̄ simile sicut de re speciali cōpromitti nō pōt in laicū: de re tp̄ali sic: vt in. c. contingit. & c. exposita. de arb. Io. an. dicit, q̄ prima opi. gl. s. recitata est vera de iure sp̄ali: vt no. de ap. c. Roma. s. debet. li. vj. Secūda opi. gl. est vera de iure cōi: & aliter nō declarat dictū suū. D. Ant. intelligit Io. An. q̄ secularis pōt supplere de iure speciali. i. de cōsuetudine. Licet em̄ cōsuetudo nō det iurisdictionē in clericū: dat tñ ī laicū supplēdo negligētiā clericī. Hīc distinguit, q̄ si feudū est ecclesiasticū: nec habuit illud à laico: tūc secularis nō supplet negligētiā ecclesiastici: sed alius ecclesiasticus superior supplebit: nisi aliud habeat cōsuetudo. si verō feudū est ecclesiasticū, & habuit illud à dño laico. tūc laicus superior bñ pōt supplere. Et sic pōt intelligi hīc, q̄ ecclesia fuerit infeudata ab Imperatore: & postea ecclesia infeudauit p̄positū secūdū eū. Sed aduerte: quia hāc puto fuisse intētionē. Ioā. an. vt apertē colligit̄ ex illo. s. debet. quē allegat iuncta gl. nō aut̄ intellexit de cōsuetudine dūtaxat. prout intellexit. d. An. Sed ego p̄p̄to, q̄ nō solū possit supplere, q̄n laicus est superior dñs: vt p̄bat̄ s. c. px. & in p̄al. s. debet. sed etiā q̄n feudū tm̄ processit ab ecclesia dummodō vasalli sint laici. Moueor, quia iurisdictionis intelligitur tributa ecclesię, vel vniciq̄ dño feudi in quantum est vigil in administrando iustitiam & nō aliter: vt est text. in p̄al. c. ceterum s. titu. prox. Si ergo ecclesia est negligens remanent vasalli sub iudice proprio & naturali: & per hoc nō dicitur iudex secularis supplere negligētiā iudicis ecclesiastici: sed potius vt iure suo ī laicos sibi subiectos deficiente iurisdictione apud dominum. facit. l. fin. C. de iurisdictione. om. iudi. Res enim de facili reuertitur ad naturā suam. xxxv. dist. ab exordio. & in. l. si vnus. s. pactus ne peteret. in fin. ff. de pact. & hoc est notabile dictum Innocen. in. c. solitē. de maio. & obediē. vbi dicit, quod in rebus feudalibus Episcopus cognoscet, vt ciuili iudex, quasi in illis non censeatur Episcopus. Pro hoc, quia illam habet non principaliter à canonibus, sed à legibus feudorū generaliter iurisdictionē tribuentib⁹ dño feudi: vt ī li. feu. de phi. feu. alie. l. ip̄erialē. ad fi. & q̄ dixi ī. c. ceterū. facit hoc. c. vbi nō succedit capitulū sede vacāte. ¶ Sed contra hāc determinationem

tionē facit, quia ex quo agitur de re ecclesiæ, ecclesiasticus debet esse iudex, et in supplendo. ar. s. eo. c. si clericus laicus. Sed rñ de multi-
 17 ceter. Primò q̄ hic non agit de re ecclesiæ principaliter: cū tantum
 cōtentio sit inter vassallos de vtili dominio, qđ spectat ad eos. Item
 cōtrarium procedit, qñ contentio est inter ecclesiam & laicū, seu
 clericum & laicū: hñc verò loquit, quando contentio est inter lai-
 18 cos: & plus est, quando ecclesiasticus est negligēs. ¶ Sed quēro,
 19 quam iurisdictionē habet dominus feudi. Solu. de hoc plenē dictū
 fuit in. c. ceterū: sed hic ne desint aliqua bona dicta Inno. per eum
 cōfusē recitata, cōcludo sic ordinando dicta eius, qđ dñs feudi ha-
 bet ordinariā iurisdictionē in vassallos in concernentibus ipsū feu-
 dum, qualiscunq; sit dñs vilis, siue rusticus per. l. Fede. imperialem
 superi⁹ allegatā: & hoc siue principatus, siue comitatus, vel alia ca-
 stellania, quæ hmōi cōcedat in feudū. & hoc procedit siue vassalli
 sint laici, siue clerici, siue ecclesiæ. Vnde in casibus, in quibus vassal-
 li laici litigarent coram dño feudi: idē facient clerici, vel ecclesiæ:
 quia favore dñorū hęc iurisdictionē est eis seruata. vñ possunt domi-
 ni hmōi causas ad se reuocare, etiā inuitis litigantib⁹. s. c. pxi. & idē
 no. in p̄allega. l. imperialem. & plenē dixi in. d. c. ceterū. Et pro-
 cedunt hñc respectu clericorum, qñ agitur causa feudalī merē ci-
 uilis: sed si agitur contra clericum vassallum ad amissionē feudi cri-
 20 minaliter, vel civiliter de crimine: tunc secundum Inno. non pote-
 rit de hoc cognoscere dñs feudi: sed remittenda est cognitio ad p̄-
 latum suum etiam si feudum sit paternum. Et si per P̄latum suū
 fuerit cōdemnatus de proditiōe, vel alio crimine propter quod
 debeat perdere feudum: tunc dominus suus poterit pro velle suo
 ei auferre feudū. & si à p̄lato suo fuerit absolutus, tñc vltērius non
 poterit auferre feudū dominus p̄pter crimen. Et ratio p̄dicto-
 rum secūdm Inno. est, qđ de crimine clericorum, nec directē, nec
 indirectē potest laicus cognoscere, sicut de legitimatione. arg. de
 21 or. cog. c. tua. & q̄ si sint leg. c. lator. & de iu. c. at si clerici. ¶ Nec
 ob. si dicatur, q̄ imò incidenter potest cognoscere, qđ si cōtra cle-
 ricum productum in testem coram laico, obijcitur crimen, laicus
 de hoc cognoscit: qđ secundum Inno. tunc non propriē obijcitur
 crimen clerico, vel cōtra clericū: sed cōtra laicū, qui eum produxit
 quoniam ipse ex eius repulsionē patitur p̄nam, & non clericus:
 22 quia eius testimonio non credit. ¶ Et hęc procedant, vt clericus
 priuē fundo propter crimē, qñ feudū est paternum, b Si verò est
 ecclesiæ: secus est secūdm eum. quia propter delictum personē nō
 est ecclesia priuanda feudo. xvj. q. vj. si Ep̄m. Hoc vltimū, non pri-
 uē ecclesia propter delictū personē, vel P̄lati: limitant Host. &
 alij doct. vt non priuē ecclesia perpetuò: sed in vita P̄lati aufe-
 23 ret feudū ab ecclesia, & eo mortuo reuertet ad ecclesiam: vt in li.
 feu. de cap. Cor. c. si clericus, vel Episcopus. Et hoc dictū Host. pu-
 tat verum. d. An. si feudū spectat ad mensam P̄lati: secus si ad ca-
 pitulū: nisi totū capitulum delinqueret. Ad hoc q̄ no. de or. co. c.
 ij. & in. l. iubemus. C. de fac. san. ecc. Idem credo, quādo pariter spe-
 ctaret ad mensam Ep̄scopi & capituli: vel quādo feudū esset sim-
 pliciter ecclesię cōcessum, & non mensę p̄lati tantum: qđ tunc
 cū p̄iudiciū Ep̄i, nō sit separabile à p̄iudicio ecclesię, eius deli-
 ctum non nocebit ecclesię. ad hoc q̄ no. in. c. cū venissent. de insti.
 Et in his casibus procedit indistinctē dictum Inno. Procedit er-
 go solū limitatio Host. & iura per eū alleg. qñ mensę p̄lati con-
 cessum est feudū, quia tunc cū in vita eius agat de ipsius solius p̄-
 iudicio auferet sibi feudū vt in vita sua: & post mortem suam redi-
 bit ad ecclesiam. argu. optimum in simili in p̄alleg. c. venissent.
 24 ¶ Et in quantum. s. dixi. secūdm Inno. q̄ si crimē obijcit clerico
 c productum in testē coram laico, poterit laicus cognoscere. & c. di-
 cit Host. q̄ imò hęc cognitio sit Diocesano remittenda. arg. s. c.
 nullus. de or. co. c. tuā. Nō ob. l. nullū. C. de test. vbi dicit, q̄ si testis
 in ferēdo testimonio aures iudicis offenderit, potest per eum pu-
 niri: non obstante quocūq; priuilegio: qđ secūdm Host. illa lex nō
 adstringit clericos testificātes corā laico. Gl. tñ in p̄alle. l. nullū. &
 Cy. tenet cōtrariū: vt habeat locū etiā in clericis. Et facit dictū Fe-
 de. cōsi. lxxxvij. q̄ licet clericus coram seculari nō possit accusari:
 agentē tñ corā eo, vel calūniosē accusantē, vel variē testificātem,
 pot ex officio extraordinariē punire: ita tñ, q̄ si executio talis p̄-
 nę sit fiēda in personā, reseruāt Ep̄o: in bonis autē poterit facere
 secularis: vel distringēdo fideiussōres clerici. Allegāt p̄dictā. l.

nullū. & Arch. v. q. vj. c. quia iuxta. s. presbyte-
 21 ri. ¶ Do. Ant. sequit dictū Host. ad qđ not.
 in p̄alleg. c. vno. de cle. cōiu. & in. d. c. j. de mu-
 peti. & vide qđ plenē dixi in. c. at si clerici. de
 iu. Nam ibi & in. d. c. j. de mu. petiti. tenet ibi
 Io. And. q̄ de nullo crimine clerici laicus po-
 test cognoscere, nec directē nec indirectē: si-
 ue agat criminalit, siue civiliter. Optimē pro
 ista opi. facit tex. cū gl. xliij. q. ij. c. q̄q. vbi vide-
 tur p̄bati, q̄ et in cā civili non debet clericus
 testificari corā laico, sed corā Ep̄o, vel corā
 quo Ep̄s cōmittet. Sed satis puto dicendū, q̄
 si Ep̄s cōseferit, q̄ deponat corā laico, pōt lai-
 cus de crimine obiecto cognoscere: qđ nō co-
 gnoscit. vt puniat clericū: nec ad hoc agit, sed
 cā dicit tñ agitari inter litigātes. Pro hoc ha-
 22 bes bo. tex. in. l. furti. in fi. ff. de his, qui no. in-
 fa. sed nullo mō poterit laicus clericum puni-
 re, etiam si vacillat corā eo. per iura. s. alle. &
 maximē facit q̄ no. gl. in p̄alle. c. q̄q. Et hoc
 puto voluisse Inno. hic. nec ob. l. nullū. ¶ Tū
 quia lex civilis non distringit clericos: tum,
 qđ cū generaliter loquat, nō videt extenden-
 da ad clericos, qui habent specificum priuile-
 gium: & sunt prorsus alterius iurisdictionis:
 vt in regula, generi. de reg. iur. li. vj. Hęc pro-
 23 cedūt respectu facultatis cognoscēdi. ¶ Nūc
 quāro de potestate exequendi: dicit Inno. qđ
 cū dominus feudi sit iudex ordinarius, pote-
 rit suam sniam mandare executiōi. & hoc po-
 terit etiā dominus laicus contra vassallos etiā
 clericos, adeò qđ nō incidit in excōicationē,
 si eos resistentes repellit. ar. de re. spo. c. olim.
 Ioan. And. dicit, q̄ hoc dictū Inno. cōiter non
 approbatur, qđ in personā iurisdictionē ha-
 beat priuatus, fortē rusticus, q̄ in causis feuda-
 libus iurisdictionē habet: vt sine p̄na excōi-
 cationis possit manus mittere cōtra canonē,
 si quis suadente. Do. Ant. dicit dictū Inno. pos-
 se saluari intelligendo, q̄ possit repellere, non
 tangendo personā, sed cōpellendo ex terrore
 armorum: d vel colonos tenentes pro eis re-
 pellendo ratione feudi, quia per hoc non ve-
 nit cōtra canonem, si quis suadente. quia ve-
 lit, quod possit facere executionem realē, nō
 cogendo, vel tangendo personā. ¶ Sed licet
 iste intellectus sit verus in se: tamē non puto
 fuisse de mente Inno. cū videatur velle ponere
 hoc speciale in domino feudi: maximē inquā-
 tum alle. c. olim. Hinc dicit do. Car. q̄ potest
 mittere manus: non vt iudex: sed vt pars defē-
 dendo iurisdictionē suam. & sic intelligit In-
 no. Hoc nō puto verū: qđ ex quo cleric⁹ post
 priuationē incumbit possessioni de facto, nō
 dicere laicus illum repellendo defendere iurisdictionē suā:
 24 sed potius acquirere posses-
 sionē, quam prius non habebat: secus si prius
 habuisset possessionē: & clericus illum de no-
 uo turbaret: quia tunc propriē dicere defen-
 dere iurisdictionē & possessionē suā. ¶ Fa-
 cit quod no. Inno. in. c. cum nostris. de concess.
 p̄ab. in qōne, an qs possit propria authorita-
 te exequi sententiam per se latam. & Bart. in
 l. si finita. s. Iulianus. ff. de damnis infect. & per
 Inno. in simili in cap. super hoc: de renun. vn.
 de teneo opi. Ioan. Andr. tanquam tutiorem
 & veriore: vt nō possit laicus exequi violē-
 tādō personam: sed sicut cognitio de crimine
 fit per iudicem ecclesiasticū, ita & cōpulsio.

Andr. Barba.

¶ Sed quāro. Tu pondera: vide tñ Bal. in. c. j. de cōtro. apud parū. ter. vbi ponit rationē, quare clericus conueniatur coram laico domino feudi. Andr. Barba. ZACHARIAS. ¶ Adde melius p Spe. in tit. de comp. iud. aditi. ver. viij.

ZACHARIAS.

¶ Quando feudū est paternum. Adde Alex. con. xxx. vol. j. eundū confi. cxxxvj. post prin. eo. vo. & pau. de ca stro. confi. cl. incip. circa p̄sentem ca sum.

SEBA. SAPI.

¶ Laicus cognosce re. Vide Ang. l. l. si vacantia. in. xxvj. co. ver. sed tunc du bitat. C. de bo. va- can. h. x. Salic. in. l. nullum. C. de test. Io. de Ana. in. c. j. in j. col. de criminali.

SEBA. SAPI.

¶ Terrore armorū. Hoc et tenet Card. in cle. j. in princ. in vj. qō. de p̄enis. & sequit Fel. in. c. nup. co. fi. ver. & limita. j. de sen. exc. vbi di- cit, q̄ clerico nō po- test vis inferri sine excōicatione, secus si metus inferatur, etiam si eēt metus armorum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ C. solite. vide Fece. de sen. consi. cl. xxxviii. d. Car. i. c. cū dilecti. de dona. vide quæ ibi dixi. Andr. Barb.

SEBA. SAPIA.

b ¶ Sanctorum dño. Ad hanc qñe vide Bar. in rep. l. creditores. C. de pign. vbi tñgit, an valeat pactū de ingredien do res ecclesiæ pro pria auctoritate: de qua et per Bart. Bal. & Sal. in l. si qs curialis. C. de Epif. & cle. Pet. de Anc. in cō. ccxvii. incip. dubiū. Vide et ad hanc materiam Bar. in l. si. ff. vt in pos sione legatorū. vbi ponit de laico, qui donat ecclesiæ cum pacto, q si aliqd fa ctū nō fuerit, liceat capere rē donatam propria auctorita te. & vide et Alex. in consi. cxviii. inci piē. in casu, de quo querit. col. penul. in. v. volumi.

c ¶ Querendis. Hic cadit qd super quo aliās vidi dubitari: an prælatus possit sine consensu capi tuli prēiudicare ec clesiæ in hoc. San possit emphyteutā priuatū per cano nē non solutū, sol⁹ reintegrare. Imol. in. c. potuit. per gl. magnā. de loca. te net q sic. & seqtur do. Alex. in consi. lxxix. incipi. circa primū. in fi. in. j. vo lu. Tamē cōtrariū vult do. Alex. i. cō. v. inci. si vera sunt in. v. col. ver. viij. in v. vo. Enas de fal. Anto. Francif.

¶ Circa istū passū, an prælatus possit reintegrare emphy teutā, q ppter ca nonem nō solum cecidit à iure suo. dicas q si ipsa res ē incorporata eccle siæ absq dubio so lus prælatus nō po test reintegrare em phyteutam sine cō sēsu capituli, & alijs et solēnitatibus iu ris non obseruatis. intelligit autem in corporata ecclesiæ quando post cessa tione in solutione canonis, & postq dominus declaraue

25 ¶ Quero nunc de facultate appellandi: di cit Inn. q si Principatus, vel Baronia, vel Co mitatus: vel alia res hñi concedat in feudū: & inter subditos Comitatus vel Principatus agit qd et coram isto domino feudi: tūc à va fallo appelladū est ad superiorem dominum, qui concessit feudū: et si ille sit laicus: si domi nus vasalli sit clericus & nō ad Papam. & hoc no. & optimē loquitur: quia tunc cognoscit non tanquam Episcopus, vel clericus: sed tan quam dñs feudi. Ideo si habet alium superio rē à quo feudum emanauit, ipse appellandus est. & videtur tex. iuncta gl. in. c. romana. §. de bet. de ap. li. vj. & dixi plenē i. d. c. ceterū. Hec omnia procedunt, quando ista conceduntur ecclesijs in feudum. Sed nunc quero, quid si Baronia, vel aliq res non conceduntur in feu dum: sed simpliciter conceduntur ecclesijs: di cit Innocen. quod tunc in nullo tenentur do natori, etiam in alijs muneribus, q prius subi bat Baronia. de dona. cum delicti. si autem re tinuerit sibi aliqua munera, illa prestabuntur dummodo sint honesta: vt not. j. de immu. ec. c. non minus. Idem no. in. c. solite. a de maio. & obe. & facit quod no. in. c. j. de censu. & limito hoc, vt ibi no. ¶ Quandoq aliqua conferunt pro dote ecclesiæ: an possit apponi aliquod onus: & dic, q quando concessio est facta sim pliciter: tunc appellabitur id ecclesiasticū: & per omnia erit cēsenda iurisdicō ecclesiasti ca. ad hoc optimē facit ar. c. dilectus. el. iij. de praben. & c. j. quod ibi not. de iurepa. lib. vj.

26 ¶ Sed circa hoc quero, quid si dentur Ba roniam, vel quēcunq alia bona sub conditio ne, vel eo tenore, q si ecclesia non subierit o nera imposita, quod licet laico donatori sua auctoritate illa bona capere, an valeat? & In nocen. refert quosdā tenere, q tunc liceat p pria auctoritate capere. & c. argu. de cond. ap posi. c. verū. & c. de pigno. act. l. pignoris cā. sed ipse Inn. tenet contrarium, maximē ea rō ne. quia cum istarum rerum dominium sit ec clesiæ quæsitum, est sanctum sanctorum do mino: b & ideo per nullum potest capi: nisi auctoritate iudicis ecclesiastici: quia sacrile gium in eis committitur. xij. qd. ij. nulli liceat & c. sequ. & j. c. proximo. non sic est in rebus feudalibus: quia earum dominium nō est san ctum sanctorum dño: cum illud remaneat pe nes dominum: licet fructus & alia utilitas sint vasalli. ad hoc faciunt. x. qd. ij. c. ij. & seq. ¶ Et vide ex premissecundū Inn. q fructus rei feudalis postq rescripti sunt, quod dominus nihil in eis possit: cum iam sint sanctum sanctorum domino. Host. dicit, q in hac quæsti one primū melius sentiunt: & pro ipsis dicit casum expressum j. de dona. c. cum dilecti. D. Anto. distinguit, quod si in traditione rei ali quod ius reseruat sibi laicus purē: quia trans fert rem, aliquo iure retento & licito circa rem. & tunc potest pro illo iure vtendo ma num iniicere ad rem illo iure vtendo ad limi tes suos. & sic loquitur. c. cū dilecti. Aut i tra ditione rei apponit aliquam conditionem ex trinsicus, transferendo sub conditione, si tale ius seruetur. Et tunc si talis conditio est tur pis: vt quia pro dote tradita imponit aliqua impositio muneris nō licita doti: de quo de cēsi. c. j. & nō licet pro tali manum apponere:

quia reiecta cōditione, vt turpi, res est purē facta sanctū sanctorū domino. Ad hoc de cē si. c. j. & qd ibi no. Aut cōditio est honesta: si res est cōsecrata, vt est ecclesiā: vt cōemiteriū: & tūc ex quo tradens patit eā consecrari, cō ditio de manuū impositione ad illā est impos sibilis & reijcienda: quia facta est sancta sanctorū dño: nec potest ad vsus humanos reuer ti: & hoc casu procedit dictū Inno. ad hoc de relig. domi. c. ad hēc cū iam mutata sit rei cō ditio. Et hoc tenet hīc Io. de lig. facit. xij. q. ij. c. nulli liceat. de consecr. distinctio. j. c. ligna.

27 ¶ Sed melius facit. c. comperimus. xiiij. qd. vj. vbi patet, qd si res aliena consecratur: non tamen debet execrari, vt restituat domino: li cet ille, qui fecit eam consecrari teneat ad in teresse. Quod tamen intellige, vt not. in. d. c. frequens. & c. ex antiquis. liij. distin. Ad idem vide bo. tex. in. c. quēti. xvij. q. iij. Si verō res non est consecrata: tunc si ante purificationē conditionis res non est tradita: & non imple tur conditio: & licitum est manuū apponere: quia remanet in dño proprio. Si verō res est tradita sub conditione, vel sub modo, qui ve nit adimplendus post traditionem, vel acqui sitionem: quo casu res est effecta ecclesiæ: & tunc satis putat, quod si modus non imple tur negligentia Prælati, sit prēiudiciū ecclesiæ vt quia conditio, seu modus erat in faciendo, & prælatus deliquit in omittendo. & hoc qa delictum prælati in omittendo prēiudicat ec clesiæ: vt not. in regula, delictum personæ. de reg. iur. li. vj. Et circa hoc vide quod no. Do. in capi. verum. de condi. appo. & per ibi not.

28 ¶ Dic melius, quod in querendis potest p cedere hęc opi. d. Anto. tūc em factum solius Prælati d prēiudicat ecclesiæ: vt si aliquid do natur ecclesiæ si fecerit tale quid. an em imple tam conditionem, res non est effecta ecclesiæ & deo si solus prælatus negligit, sit prēiudiciū ecclesiæ: secus si agit de acquisitis perdēdis. & quia res est donata ecclesiæ sub mō, quo non seruato, debeat reuocari: tunc em factum so li⁹ prælatus nō prēiudicat: qa agē de quēsto per dendo. Ad hoc vide gl. xvj. q. vj. c. fi. & Inn. in c. ij. de do. & doc. in. c. breui. de iureiu. & in. d. c. verū. de conditio. appo. Hoc ipsum. d. Ant. videtur sentire: sed an tunc valeat pactum de apponendo manum propria auctoritate ad rem: ex quo translatus dñum est, non depē det ab eo, an defectus modi resoluat ipso iu re, an non. ¶ Et veritas est secundum eū qd non resoluit ipso iure, licet possit agi ad resol uendum: alle. no. i. c. verum. de conditio. app. & facit qd no. Bar. i. l. j. §. fin. ff. de do. vbi dicit speciale i pacto. l. cōmissorie & adiectionis in diē: vt ipso iure trāsferat dñum. ergo in alijs sec⁹ qcqd senserit Cy. i. l. j. C. de pa. & reserua tio, manuū iniectionis seu apphensionis p pria au horitate, nō videt possibilis: ex quo dñum re manet penes ecclesiam: agatur ergo prius ad resoluendū, & postea consequat rem. Et hoc sentiunt Do. de ro. deci. ccxvj. sed Bar. tenet cōtrariū. in. l. iij. C. de pig. & i repe. i. ij. co. ver. quero qd in reb⁹. & c. nisi sit effecta sacra: tūc em nō licet manuū apponere: ad hoc habes bo. tex. i. l. fi. ff. vt in pos. leg. vbi idē tenet Bar. ad prædicta etiā facit. l. si qs. C. de epif. & cle. Nā cōuentio legitima excusat à sacrilegio. ar. in. l. quāq. ff.

rit emphyteutam cecidisse à iure suo, fuit tenta per annū quia tūc dicit esse effecta de mēsa & ecclesiæ acquisita & incorporata: vt no. Bar. in. l. si vacā tia. C. de bon. vac. lib. x. & d. Car. idē tenet in. c. ij. de feu. & i. c. vt sup. de re. eccl. non ali. Sed si nō est incorporata ecclesiæ: tunc credo q Prælatus possit reintegrare, dūmō nō alteretur natura prioris concessio nis. iuxta materia, c. ex parte. de fer. Et hoc modo puto posse cōcordari cō si. Alex. hic allegat quæ videntur esse contraria. Et an in ista renouatione, si ue reintegratione emphyteusis, req rantur solennitates à iure requisite: ma ximē quando res est incorporata: ha betur per do. Pau. de ca. in cōf. cxxx. iij. & in. consi. cxl. & per nouissi. in. l. ii. C. de iure ephy. teu.

SEBA. SAPIA.

d Factū solius Præla ti. Vide Iaso. in. l. si constante. colū. iij. in princ. ff. solu. ma trimo. & in. l. seru⁹ C. de pacti.

quantum. ff. de aqua plu. arc. Et hac opi. Bar. sequit hinc. d. Anto. & pro hac opi. bene facit præal. l. iij. C. de pig. vbi valet pactum, vt qs propria auctoritate possit apprehendere pignus. facit regula sciendi. de reg. iur. lib. vj. & hac opi. et tenet Io. de lig. hic. ¶ Hæc tñ opi. credo dupliciter limitandā. Primò vt apprehensio præcedat iudicis declaratio: aliter aut posset inferri præiudiciū eccl. p̄textu mo di nō obseruati: q̄a fortè fuit obseruat⁹. Ad hoc optimè facit tex. in. c. cū scdm leges. de hære. libr. vj. ¶ Scdò limita, vt liceat ppria autho. apprehendere qñ nō inuenit resistētes de facto. Nā tūc et pactū non valet, vt no. Bar. in p̄al. l. iij. in lect. in ver. mō pro declaratione. facit. l. cōuenire. ff. de pac. dot. & l. nō est singulis. ff. de re. iur. Præstat em̄ partibus materiā deueniēdi ad arma, q̄a nō est lici tum: vt in dictis iuribus. ¶ ¶ Ultimò q̄rit, an vasallus recognoscē do nō dñm, in dñm, faciat aliqd̄ præiudiciū dñi? Host. instat, & breuiter cōcludit distinguēdo, q̄ aut hoc facit mala fide: & nō facit præiudiciū dñi, etiā respectu possessionis: aliās esset in facultate vasalli subtrahere dñm qñ vellet. cū qñq̄ ex subtractione possessionis perdat dñm in effectu. c. s̄ape. de resti. spo. & in. l. fin. C. de rei ven. & in. l. is. q̄ ff. eo. Dicit tñ q̄ in aliquibus regionib⁹ statur soli cōfessionī vasalli: quo ad possessionē: q̄d est iniquū scdm eum. Si verò hoc facit bona fide: tūc parat præiudiciū dñi quo ad possessionē: nō aut quo ad pprietatē. arg. ff. de libe. agn. l. j. §. Julia. & de proba. l. et. ff. de Carb. edi. l. q̄d Labeo. ¶ Et si dubitat an hoc fecerit malitiosè: tūc dixit hoc prius cōsiderandū & in grandū corā ordinario loci, & multū considerat fama loci: ad hoc facit. l. si qs a liberis. ff. de lib. agn. & q̄ no. de seruis nō ordi. c. eo libetius. Et hoc placet. d. An. q̄ dicit, q̄d hoc vltio casu fieret præiudiciū dñi respectu possessionis, qñ dñs sciuit & tacuit. Nec ob. not. in. c. ij. de in inte. re. & in. c. olim. iij. de rest. spo. ¶ Ego breuiter remitto ad ea q̄ dicā i. c. olim. p̄alle. vbi plenè dico, an & qñ dñs pdat ista iura incorpalia, seu quasi pos. ex facto subditorū. Dic, vt i. c. olim. e. ti.

SVMMARIVM.

- 1 Sacilegium est crimen mixtum, & pōt cognosci in vtroque foro. 16
- Punitus per iudicem secularē vel eccl̄a, an possit per iudicem ecclesiasticum: vel eccl̄a iterum puniri.
- 2 Actor pōt eligere vñ ex iudicibus quos habet reus.
- 3 Hospitalia habet illa priuilegia quæ habet ecclesi.
- 4 Bona clericorum gaudent priuilegiis quibus in ecclesia.
- 5 Index negligens facit litē suam: dñmodo fuerit interpellatus a parte & sic index in omittendo nō incidit in pœnam nisi interpelletur.
- 6 Pauperes sunt sub protectione ecclesiastica. 3. 7.
- 8 Clericus emēs rem de pecunia ecclesiæ & facit scribi instrumentū in persona amici: an sit in fraude.
- 9 Excommunicatio est iurisdictionis ecclesiastica: & nō reperitur maior pœna in ecclesia Dei.
- Excommunicatio debet ferri a iudice.
- 10 Ecclesia testitur in integrū corā iudice ecclesiastico sed quid si petire ductionem ad bonum virum. 11.
- 11 Reductio ad bonum virū coram quo iudice petitur.
- 12 Clericus, vel ecclesia cōuenit reum in foro rei, quando agit actione qua nullo iure speciali iuuatur.
- 13 Clericus vel ecclesia pro violentia eis illata: semper agunt coram ecclesiastico.
- 14 Index cognoscit, an sit sua iurisdictione: & cōstito, quod nō sit sua, condemnabit actorem in expensis, & mittet ad suum iudicem.
- 15 Per non vsum nō introducitur consuetudo.
- 17 Contractus, an sit vsurarius, cuius iudicis est cognitio: secularis: an ecclesiastici.
- 18 Iuramentum, vt seruetur pōt esse cognitio secularis.
- 19 Hæresis crimen est merè ecclesiasticum: nec index laicus posset nouas pœnas introducere. 31.
- 20 Simonia est res, quæ cognoscitur in foro ecclesiastico tantum.
- 21 Periurij cognitio, an sit secularis vel ecclesiastica.
- 22 Vigore iuramenti positi in cōtractu pōt principalis cōueniri in foro ecclesiastico: sed non eius hæres.
- Hæres tenetur exonerare conscientiam defuncti.
- 23 Adulterij cognitio: vtrū & quo casu pōt pertinere ad vtrunque forum.
- 24 Crimen falsi potest, & per iudicem ecclesiasticum & secularē puniri.

a ZACHARIAS. ¶ Aliquod præiudiciū domino. vide Flo. in. l. eq̄ssimū. §. fructuari⁹. de usufru. Bal. plenè in. c. j. in. §. ex cōtrario. in ti. de inue. de re. alie. facta. Io. an. & Phil. fr̄a. in. c. ij. de iudi. lib. vj.

b ¶ Tam secularis q̄ ecclesiastic⁹. Adde q̄d licet Bal. in auz. clericus. in. ij. col. C. de epi. & cle. dicat q̄d principaliter p̄tinet ad iudiciū eccl. Tamē

- 25 Concubinitus est crimen merè ecclesiasticum.
- 26 Incantatores possunt puniri in vtroque foro.
- Incantatores, an possint puniri per inquisitores heretica prauitatis.
- 27 Ecclesia non pōt punire illū qui cōmisit delictum in ea: secus si aliquis rapuit bona ecclesiæ.
- 28 Pax si fuerit facta pertinet talis cognitio ad iudicem ecclesiasticum.
- 29 Ecclesia potest se impedire vbiunque non reperitur alius index.
- 30 Crimina quæ sint ecclesiastica: & quæ sint secularia.

¶ C. A. VIII.

Vm sit genera-

le. ¶ Malefactores ecclesiarū in vtroq̄ foro cōueniri pnt h. d. Et primò ponit regulam Secundò casum exceptum: & triplicē ipsius cām. Prima est negligentia iudicū seculariū. Secūda fauor ecclesiæ. Tertia qualitas criminis: quia sacrilegiū. ¶ Casus literalis. Dubitat de ecclesiarū malefactorib⁹, corā quo iudice scilicet seculari vel ecclesiastico sint conueniendi: & respondet papa præmittendo regulam generalem, scilicet quod actor forum rei sequatur: quia iudices seculares remissi sunt, & negligentes in reddenda iustitia personis ecclesiasticis: statutum fuit in fauorem ecclesiæ: vt rectores ecclesiarum malefactores suos qui sacrilegi sunt cēsendi possint cōuenire sub quo iudice voluerint ecclesiastico, vel seculari. Ber. ¶ Not. j. regulam generalem, quod actor debet conuenire reum coram iudice ipsius rei. Limita hanc regulam prout dixi in. c. si quis contra. supra eodem.

1 ¶ ¶ Not. ij. quod crimen sacrilegij non est merè ecclesiasticum. Si enim esset merè ecclesiasticum, non posset de hoc cognoscere laicus: vt in. c. vt inquisitioni. §. prohibemus. de hære. lib. vj. Est ergo crimen mixtum: q̄a de eo tam secularis quàm ecclesiastic⁹ cognoscere potest. Et pro hoc. xxij. q̄. v. sunt quædam. & C. de episcōp. & cleri. l. placet. & l. si quis in hoc genus. & in. c. fina. de pœnis. lib. vj. vbi patet quod punitus de sacrilegio per iudicem ecclesiasticum potest puniri etiam per secularem: saltem in eo, quod ex cedit. Facit. d. l. placet. & quod no. Ioan. andr. in. c. j. de vsur. lib. vj. & generaliter: an punitus vel absolutus per iudicem ecclesiasticum possit iterum puniri & discuti per iudicem secularem: & quid econtra. Dic vt in præal. lega. c. fina. de pœnis. libr. vj. in. §. per hoc in gloss. in. versi. adimimus. ¶ ¶ Not. quod multiplicato foro, vel reo habente plures iudices, optio datur actori coram quo velit eum conuenire. Item no. gloss. in. c. dilectij. eodē. & in. l. fi. C. vbi in rem actio. & in. c. statutū. §. cum verò. de rescrip. lib. vj. in verbo recuset. cum gloss. ¶ ¶ Not. q̄ non solū habet locum dispositio huius capituli. cum delinqui

Io. an. in addi. ad spec. rub. de maio, & obe. dicit q̄ ecclesiasticus iudex laicum purū de tali crimine nō punit. Ideò debet capi per iudicē secularem ad ep̄i instātiā qui cognoscat & vlticē sententiā proferet imponādo pœnā arbitriam citra tamen mortē. sed p̄ qualitate & personæ & rei imponet secundū glo. in. c. si canonici. in. §. si in ver. vltix. de offi. ord. lib. vj. vbi loquitur de eo q̄ truce proiecit in terram p̄ contēptū, & vituperationē. Ita dicit ad literā. Ang. de cast. filius dom. Pau. de cast. i. quo dam suo cons. inc. in Christi nomine amen. venerabiles imagines Christi. Et Aut. rosel. i. suo cōsiliū. Iude⁹ ad fidem cōuersus de quo no. in. c. nulli. & c. q̄ abstulerit. hñ. q̄. ij. & xi. q̄. in canonibus. Anto. Franci.

¶ In hac difficultate an iudex secularis possit principaliter punire laicum sacrilegū. Dic casq̄ in sacrilegio tā iudex ecclesiasticus quàm secularis pōt esse iudex vt in. c. cū sit gñale. de fo. cōpe. & i. l. si quis in hoc genus. C. de ep̄is. & cler. & puto esse locum præuentioni iuxta materiam c. proposuisti. de foro compe. licet Bal. in auz. cleric⁹. in. ij. col. C. de epi. & cler. dicat q̄ principaliter pertinet ad iudicē ecclesiasticū: tamen Ioan. in adi. Spec. in. ru. de maio. & obe. vt iste refert dicit q̄ iudex secularis capiet laicū sacrilegū ad instantiā iudicis ecclesiastici: nihilominus credo verius esse q̄d dixi: quia sacrilegium est crimē mi

Panormi. super Prima Secundi Decret.

stum & non merè ecclesiasticū: cum etiā per laicū puniatur: ut dixit do. Abb.in.d.c.cū sit generale.nisi forsā dicamus q̄ sacrilegiū sit principaliter crimē ecclesiasticum: licet q̄nq̄ puniatur p̄ secularē q̄nq̄ imponitur poena corporalis: putat dicit Host.in.d.c.cū sit gñale. & habet in.c. in primis. ij. q. j. Et de poena sacrilegiū tā de iure ciuili. q̄ de iure ca. habet i. l. sacrilegiū in prin. ff. ad. l. iul. pecula. & p̄ gl. i. c. si canonici. hic all. & habet i. l. j. C. ne lice. signū salua. & i. c. nōnullis. de Iud. Et adde q̄ sacrilegus est ipso iure excoicatus quādo deliquit in psonā ecclesiasticā. vel i. ipfam ecclesiā fragēdo illā: ut p. d. Abba. in. c. cōquestue de fo. cō. & ple. p. d. Car. in cle. j. de poe. Et quot modis cōmittatur sacrilegiū. vide p̄ Inn. in. c. cū pro cā. de sen. excom. & vide tex. & gloss. in. c. de viro in capitu. indignē. xij. q. ij. & per Bal. in. l. si non dū. C. de for. & p̄ Io. an. & Pe. de an. in. c. felici. de poe. lib. vj.

SEBA. SAPI.

Loca pia vide Abb. in cōf. xxvj. inci. videt qd̄ sic. i. j. vol. & d. Ant. de bu. in cōf. xl. inci. nulla est dubitatio & Alex. in cōf. ec. viij. inc. statuti ac curate p̄spectis vbi concludit q̄ statuta laicorū nō ligāt hospitalia. Et nūquid hospitalia appellatiōe ecclesiasticā: & qua immunitate gaudeat: & q̄bus prinilegijs: ponit latē. d. Fel. in. c. de quarta. colū. ij. ver. bona hospitaliū. cū pluribus se quē. de p̄scrip.

Neget rapina. Not. q̄ prius oportet. q̄ cognoscatur de rapina & sic qualitas ex qua cōpetit iurisdicō. Ita hic tenet Inn. Ita allegat istud di

tur in ecclesiā particularē: sed etiam cū delinquitur cōtra locum venerabilē. ut contra hospitale. Sunt enim ista loca pia sub protectione & iurisdictione ecclesiā. j. de relig. domi. ad hāc. & i. c. de xenodochijs. & in cle. men. quia contingit. de relig. domi. & sic delinquitur cōtra ecclesiā vniuersalem: & facit tex. ibi venerabilium locorū & c. Quod tenet Host. in. c. conquestus. j. eo. & sic ecclesiā & hospitale gaudent in hoc eodē priuilegio Idem in restit. in integ. ut no. Io. and. in. c. ij. de in integ. resti. lib. vj. quod not. Et nimirum pro oppressione pauperum se impedit ecclesiā: ut in. c. si quis de potentibus. xxiiij. q. iij. fortius quando opprimitur locus pius. Et vide text. notabilē. in. l. omnia priuilegia. C. de episco. & cler. vbi generaliter probatur. quod res hospitalium gaudent eisdem priuilegijs cū bonis ecclesiā. ¶ Not. vltimō quod rectores ecclesiā habent potestatem prosequendi iura & actiones competentes ecclesiā concor. c. cum deputati. s. tit. proxi. & j. de dil. c. litera. cum simi. Et pondero. quia nihil dicitur in text. quando rapiunt bona clerici: sed tantū quando rapiuntur bona ecclesiā.

¶ Et hoc facit ad quæstionē. an habeat locum dispositio huius capituli. quando inuaduntur bona clerici. Pe. arguit per istam literam q̄ non: quia fauore ecclesiē est hoc introductum: vnde non debet extēdi. vij. q. j. c. petisti. fatetur tamē. quod de cōsuetudine seruatur contrarium. & huius consuetudinis potest esse ratio secundū Abbate: quia vidua pōt corā ecclesiastico iudice agere possessorio. non obf. exceptione fori. ergo clericus hoc poterit. Hoc etiam tenet Egid. illa ratio ne: quia bona clericorum gaudent & c. de vita & honesta. cle. c. fi. Idem tenet Inn. sed mouetur alia ratione: quia committitur sacrilegium. Ideo cognoscit ecclesiasticus etiam in casu dubij: & hoc ponit in. c. ceterū. s. de iudi. Ego in dubio dico hāc dispositionem sibi vindicare locū in bonis clericorum: non tantū ex consuetudine q̄tū ex iure scripto. Et dico de hoc fore casum rotundum cum glo. in. c. similiter. xvj. q. j. & in p̄real. c. si quis de potentibus. xxiiij. q. iij. Nec obf. iste tex. qui ponderat iniuriam ecclesiē: quia spoliāns clericum delinquit in ecclesiā: cū bona clericorū dicant ecclesiā quo ad tuitionē & protectionē: & quia sunt obligata ecclesiā pro mala administratione. Not. glo. in p̄real. c. similiter. & in. c. ex literis. de pig. Itē iniuria facta clerico. dicitur facta Deo. vel Christo cuius legatione fungit. ij. q. vij. c. accusatio. Item dicit facta ecclesiā. c. ij. s. eo. Ad p̄dicta optimē facit. c. si clericus. s. eo. vbi etiā nulla allegata oppressione. ex quo cōstat rem esse clericis pōt cōuenire laicū corā ecclesiastico. multo ergo fortius vbi allegatur rapina. vel violentia. seu inuasio. Nam tūc lēdit persona ipsius clerici. quæ est cōsecrata. Item non videt. q̄ hoc. c. sit noui iuris promulgatoriū cū & ante satis erat prouisum. ad hoc. xvij. q. iij. quasi per totum. & xij. q. ij. nulli. & c. qui cūq̄ militum. xvj. q. j. c. in canonibus. & c. si milititer. vnde iste tex. non dicit introducim⁹: sed dicit est introductū: & sic in p̄teritum. Posset tamē dici. q̄ si inuadunt bona clericis:

violentia tamē non infertur personæ: quia licet ex hoc concludatur iurisdicō iudicis ecclesiastici. non tā concludit sacrilegiū. & hoc casu potest procedere. quod not. Archi. post Hugo. in. c. similiter. ¶ Quæro cū gl. ij. qd̄ si ecclesiā conuenit malefactorē coram iudice seculari. & ille est negligēs in faciendo iustitiam: Rndet gloss. ponendo duplex remedium. Primō q̄ potest excommunicari. & sic per excoimicationē pōt compelli. Secūdō quod negligēdo facit litē suam. xxiiij. q. ij. c. dominus. Et sic tenet ad æstimationē litis. & intellige glo. prout loquitur quādo negligit

interpellatus. Si enim nō petitur a parte non patit aliquam poenā: quia nō tenetur exhibere officiū: nisi interpellatus. vide bonā gloss. in. c. si. de rescrip. & latius per Bart. in. l. iij. s. hoc autē iudicium. de dam. infe. Scdō quærit gl. quid si iudex non negligit. sed iudicat p̄dolū gratiā vel inimicitia. Rndet q̄ debet cōdēnari i verā litis æstimationē. ff. de iu. l. si filius. Sed tu de hoc vide plenius. C. de poena iudi. qui malē iudi. per totū. cū auth. sua. & qd̄ not. ij. q. vj. c. hoc etiā placuit. & c. cū æterni. de re iu. lib. vj. ¶ Quæro cū gloss. iij. quia hic accumulatur forū cōtra malefactores ecclesiā: qui dicant hic malefactores: glo. videt intelligere q̄ dicant hic malefactores. id est raptores & inuasores rerum ecclesiasticarū. Nam isti. qui sic capiunt bona tanq̄ sacrilegi iudicant. & idem videt sentire Inn. hic in p̄cip. Dicit em̄ q̄ idcirco hoc casu pertinet iurisdicō ad iudicē ecclesiasticū: quia isti raptores rerum ecclesiā sunt sacrilegi. xvij. q. iij. c. iij. & c. sicut. & in multis alijs capitulis eiusdē q̄onis. Et concluditur iurisdicō hoc casu secundū eū ēt si dubiū sit: vel neget rapina.

¶ Nam etiā in hoc dubio cognoscit ecclesiā. xvj. q. j. c. in canonibus. & idē voluit Inno. in. c. ceterū. s. de iud. & dixi in. c. si clericus. s. eo. Sed postea videt hic Inno. intelligere hoc magis latē. Dicit em̄ valde notanter. q̄ nō solū de rapina cognoscit. sed etiā de quacūq̄ oppressione. non solū clericorū. ¶ sed etiam oīm pauperū. Idem dicit si de fraude: habita in cōtractu ecclesiā agat. d. vel etiam sine fraude cōtractus initus dicatur nullus. xij. q. ij. Apostolicos. & c. quicūq̄ militū. Oportet tñ qd̄ semper in petitione mētionē faciat de oppressione. vel fraude: vel minus legitimo cōtractu: & super cā illa fundat petitionē suā. Et si pars aduersa neget nihilomin⁹ procedetur in causa principali: & si tamen probauerit fraudē. vel illicitū cōtractum absoluetur reus ex illa causa: sed iterū poterit agere ex alia secundū eū. ff. de except. rei in. l. & an eandem. Secus dicit si velit proponere aliquid in libello. qd̄ nō pertineat ad fraudē vel oppressionē. vel qd̄ sit minus licitus cōtractus: putat qd̄ nō interuenit p̄sentia aliquorum canonicorū. Tūc em̄ nō audiet. nisi in p̄sentia iudicis ordinarij ipsius rei. s. eo. c. si clericus. ¶ Et intellige hoc quando ex nō p̄sentia aliquorū canonicorū cōtract⁹ venit irritandus: nō autē est irritus ipso facto. Alias em̄ Inn. esset sibi cōtrarius per supradicta & per id quod postea ipsemet subiicit hic. Dicunt tñ quidā & non malē secundū eū: quod etiam si dicatur cōtractum tenere. sed petitur

atum p̄ fin. Ang in cōf. lñ. vide qd̄ dixi in. c. si clericus. laicum. s. eo. And. Barba.

SEBA. SAPI.

De fraude. vide tex. cū no. ibi per Abb. i. c. j. de ep. & ven. & Lapū al. leg. lxx. vbi ponit q̄ ecclesiā cognoscit de mēte in fraudem noīe p̄lati. nō exp̄ssionē ipsius.

¶ Agat. Tu pōde ra ista dicta Inno. q̄ iste tex. ea confundit. Dicit enim tex. si malefactores suos si ecclesiā est fraudata in cōtractu. nō propter hoc dicitur malefactor ecclesiē: vel si cōtractus est nullus. Andr. Barba.

¶ Causa principalis. Pondera quia videtur sibi cōtrari⁹ Innoc. quia primō dicit si negetur rapina cognoscet ecclesiasticus: si non negetur procedat in causa principali.

a ¶ Personā amici. pōdera q̄ licet nō mē alteri⁹ ponat ī instrumēto, tñ res emptā acgratur ecclēsiā. ita pbat in c. j. de testi. vide q̄ ibi dixi, & in c. j. de pecu. cler. & in c. ingrendū. eo. tit. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

b ¶ Hęc fraus. Hoc faciūt sepe prela ti, vt non acgrant ecclēsijs scdm Bal. in l. mancipia. C. si qs alte. vel lib. Sed subiicit q̄ lex pui dit quod acgrant ecclēsijs. qd̄ no. Ab ba. in c. j. in. iij. no ta. j. de testa. & Bal. l. cum proponas. col. iij. de rei ven.

c ¶ Aperte. Tu dic q̄ istud est cōius, q̄ quis excōicet vt iudex: nō vt priua tūs. Illud est acci piendū. & adduco q̄ voluit Bal. in ru bri. C. de fi. instru. vbi dicit qd̄ in du bio notarius videt scripsisse chartam vt notarius, & non vt amicus. Andr. Barba.

ANTO. FRAN.

¶ Circa hoc. an notari⁹ faciēs scri pturā videat illam facere vt notarius vel vt amicus: di cas q̄ licet notari⁹ possit facere scri pturam priuatam vt in c. scriptu ras. C. qui pot. in pig. ha. & in l. si ex pto. C. si cer. peta. tamē qñ nō appa ret notarium fuis se rogatū: censetur scripsisse, vt roga tus. & idē dice bat Inn. i. c. j. de fi. instr. q̄ scriptura notari⁹ nō valet vt īstrumētū: nisi no tari⁹ asserat se fuis se rogatū. qd̄ etiā voluit Bar. in l. he redes palam. §. in testamētis. de test. & habet per do. Car. in cle. j. in. §. j. de iureiurā. & per. Bar. in l. Domitius Labeo. ff. de te. & per eundē in l. sciē dū. ff. de ver. obli. vbi dixit, q̄ nō p sumat rogatus, ni si appareat per p tocollum: aut pro betur per testes & iō dixit Bal. in l. fi. in vlti. col. C. de

titur restitutio in integrū: pōt conueniri lai cus corā iudice ecclēsiastico: quia in hoc ec clēsia iuuat speciali iure: secus si in agēdo nul lo speciali iure iuuaret. & si agi rei ven. vel depositi, vel similibus. de talibus em cogno scit iudex secularis cōtra laicū. & sic loquit c. si clericus laicū. §. eo. scdm eum. ¶ Et ex his dictis Inn. habes plura notare. Et priō inferē ad notabilē intellectum huius capi. vt nō re stringatur ad rapinā tñ: vt sentit hīc glo. sed generaliter vbiq̄ cōcurrit aliqua de quali tatibus prādictis: vt si allegat fraus, vel dicit cōtractus nullus &c. Nam concurrēte aliqua de prādictis qualitatibus, pōt dici largo mō sacrilegium: quasi sacrilegium: idē ecclēsia vendicat sibi iurisdictionē. cōcurrit tñ fauor ecclēsijs: vt in tex. quia propriē & strictē non est sacrilegiū. ad hoc. xvij. q. iij. c. quis qs. §. sa crilegiū. Et pro hoc q̄ nō debet intelligi tñ in casu violētiā, vel rapinā. facit quia in hoc casu non videtur tantū adesse priuilegium ecclēsijs. ¶ Tmō hoc facit ex generali iu re, quo etiam defendit omnes oppressos xxiiij. q. iij. si quis de potentibus. facit qd̄ no. Io. de lig. in palle. c. si cleri. & Lap. alle. lxvj. & tex. hīc fundat se super fauore ecclēsiarū: er go prouidet vltra casum violētiē & rapinā. & hęc benē no. ¶ Secūdo ex dictis Inn. not. q̄ vbi allegat fraus, tñ ecclēsia vendicat sibi iurisdictionē cōtra laicū. ¶ Ex hoc inferē ad decisiōē eius quod quotidie accidit. Qui dā clericus de pecunia ecclēsijs emit p̄diū. & facit scribi instrumētū in personā amici^a vel cōsanguinei: certē si allegat hęc fraus^b pote rit ecclēsia cognoscere, quia isti sic fraudētes ecclēsiā, possunt dici malefactores ecclēsijs. quod etiam tenet Lap. alle. p̄dicta. lxvj. Et p hoc allego. text. in c. inquirendum. de pecu. cle. Item tales fraudētes sic ecclēsiā anathe matizant. xij. q. ij. apostolicos. & c. quicunq̄ ergo spectat iurisdictionē ad ecclēsiā: quia excō municatio infligit propter cām ecclēsijs sub iectā. xxx. dist. c. si qua. & c. quicunq̄. & q̄ no. Io. an. in regula ea, q̄ fiunt a iudice. de reg. iu. lib. vj. in mercu. & ita tenet Lap. vbi. §. ¶ Et no. hoc perpetuō quod vbi reperit iudicem ecclēsiasticū posse excōicare, concluditur ex hoc iurisdictionē sua in illo casu. & hoc corro boro sic. ¶ Excōicatio est poena in c. sacro. de sen. excō. qua nulla poena maior reperitur in ecclēsia dei. xxiiij. q. iij. c. corripiant. & poe na nō est alicui affligenda nisi per iudicē xxx iij. q. ij. c. siue de cōiugij. §. in hoc capi. Itē fer ri nō debet sine causē cognitione. ij. q. j. c. ne mo. de sen. excō. c. j. lib. vj. Et per solū iudicē vt in c. j. p̄gal. vbi ter repetitur verbū iudex facit. c. nouit. §. titu. pxi. vnde papa proce de bat cōtra regē Fran. ad interdictū & excōica tionem. & subiecit q̄ per hoc nō turbabat iu risdictionem alterius: nec mittebat falcem in messē alienā: qm̄ spectat ad eū iudicare de peccato. Si ergo nō spectasset ad eū tanq̄ iu dicem, turbasset iurisdictionē alterius illum excōicādo: ex quibus verificat cōclusio p̄mis sa. ¶ Sed cōtra hoc multū facit: quia excōica tio qñq̄ ferē a iudice, nō, vt a iudice: sed vt a parte: vt in causa propria pro defensiōe iu ris sui: vt est expressum in c. dilecto. de sentē. excō. lib. vj. & no. Inn. in c. venerabili. de cen

sibus. Quo casu excōicatio talis est poti⁹ ex tra iudicialis, q̄ iudicialis: cū nō possit esse iudex in facto proprio: vt idē Lap. dicit cōsi. xxxix. & no. d. Ant. in c. cū venissent. §. tit. pxi. ergo nō cōcludit iurisdictionē in excōicatu: vt possit exercere iudicialiter & cognitiona liter: sed fateor q̄ talis excōicatio extra iudi cialis nō possit exercere, nisi in subditū: quia aliās nō ligaret: vt not. Io. an. in p̄al. c. dilecto. non tñ cognitiona liter & in iudicio: quia nō pōt esse iudex in facto proprio. iij. q. iij. c. j. & ff. de arbi. l. pe. Sic cōtingit in armis mate rialibus, qbus quis pōt vt ad defensionē in facto p̄prio: ex quibus dico q̄ p̄missum dictū Lapi nō est indistinctē verū: sed debet intelli gi & restringi, qñ excōicare competit alicui vt iudici: & nō vt parti. Itē quod dixi ex qua litate fraudis cōcludi iurisdictionē ecclēsijs limitat Lap. qñ fraus aliqd̄ circūfert ad sub stantiā eius de quo agi: secus si nō circūfert. Nā dato q̄ libellus diceret in rei vendicatio ne aduersarium dolo, vel fraude nō restituere: non sufficeret: nisi allegaret iniusta occu patio, vel detentio. & hoc no. Lap. alle. lxj. & lxvj. & lxvij. vbi diffusē tractat hanc mate riam. Sequit. d. Ant. in c. si clericus. §. e. ¶ Sed de hoc ego dubito. d. nā videt q̄ qualitercūq̄ alleget fraus, dummodo postea probe, hoc sufficiat: quia vt dixi ecclēsia vendicat sibi iu risdictionē allegata fraude: qm̄ cōcludit mala detentio, & largo modo sacrilegiū: & sic de tentor dicit malefactor ecc. Nam nō multū interest in effectu, quō ad periculū aīe, in iu stē detinere, vel inuadere alienū: vt dicit tex. in c. sape. de resti. spo. Sicut em̄ cōcludit iu risdictionē ex inuasiōe rei ecclēsiasticā: ita ex mala & fraudulosa detentione. Et ista etiam posset esse ratio: quia qñ allegat nullitas con tractus cōuenit laicus corā ecclēsiastico. Nā ex hac detentiōe sine titulo, vel titulo existē te nullo, cōcludit latio ecclēsijs. xij. q. ij. c. nul li liceat. & c. quicunq̄ militū. de deci. c. dudū. & c. Apostolicos. xj. q. ij. Et hoc firmo licet Fede. videat dubitare de dicto Inn. & potius sentit oppositū cōf. cclxxiiij. per. l. ij. C. vbi & apud quē. allegat etiā Spe. in tit. de rest. in integ. ij. parte. §. vidēdum. ver. & tractabitur Sed Spe. loquit gñaliter nec habuit respectū ad fauorē ecclēsijs. ¶ Tertiō not. ex dictis Inn. ecclēsiā posse petere restitutionē in in tegrum coram iudice ecclēsiastico, etiā cō tra laicum. Et pro hoc allego. c. ad nostram f de reb. ecclē. non alienan. & reddit Inn. ratio nem: quia ecclēsia in hoc iuuatur speciali iu re seu priuilegio. Ex qua ratione ego infero q̄ agēs pro rebus eccl. contra laicum condi ctione. c. reintegranda. potest laicum conue nire coram ecclēsiastico iudice. Nam ille ca non inducit speciale priuilegium ecclēsijs. vt not. Cal. in c. cum ad sedē. de resti. spo. Ad prādicta allego gl. no. c. dilectus. quod met. cau. & est glo. penu. in fi. Ego adducere aliam rationē. q̄ idē pōt peti restitutio in integr. coram iudice ecclēsiastico: & quia in petitiōe restitutionis allegatur dolus, seu deceptio, vel ex proposito, vel re ipsa. & ista equiparē tur. vt in l. si quis cum aliter. ff. de verbo. ob. Sicut ergo fundatur iurisdictionē ecclēsijs, qñ allegatur dolus, & deceptio ex proposito: vt

edē. quod si nota rius recordatur an fl. sit rogatus de tali cōtractu vel de tali instrumēto de bet p̄gere sua p tocolla: & si nō re perit nō p̄sumitur rogatus: nisi pro betur per testes & eo p̄bato, pōt cō ficere instrumētū, scdm dicta testiū & facere mentio nem quod fuit ro gatus secūdu quod testes deposuerūt.

d ¶ Ego dubito. Sed videtur quod Lap. rectius loqua tur: quia illa fraus concludit iurisdic tionē per quā qs dicit malefactor ecclēsijs. per hunc text. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

e ¶ Iudice ecclēsiasti co. vide Ro. in sin. ex iij. inci. qd̄ si ec clēsia lēta. vide et in singu. cccxliij. inci. Florētini. ex cuius verbis appa ret q̄ rationē cāe quē p̄tinet ad iudi cē ecclēsiasticum limitat non proce dere. l. ij. C. vbi & apud quem.

f ¶ C. ad nostram. Tu pondera quia istud dictū licet sit in se verū per. d. c. ad nostrā. & fa cit. c. j. de inte. rest. nō tamen per hūc tex. Andr. Barba.

g ¶ Iudice ecclēsia stico. Ad de Lap. alleg. lxv

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Rei, vel actoris. Adde Ro. cōfi. cclxv.

b ¶ Quilibet. Adde Pet. de anch. cōfi. xiiij. Cal. cōfi. xj. co. tit.

c ¶ Non vsum. hic dicunt canonistæ in. d. c. Ioā. q. per nō vsum legis, vel statutū etiā per mille annos nō tollitur lex vel statutū quādo hoīes non vñ sunt: qā casus nō accidit. secus si fuit casus in factō: & aliter determinatum est. Nā tūc tollit per cōtrariā cōsuetudinē. l. de

quibus. cū ibi traditis. ff. de le. Facit illud in simi. q. habēs priuilegiū & illo nō vtēdo p. x. annos tollit quādo habuit facultatē vtēdi: alias secus. Ita per plura determinat aure⁹ doctōr & lumē nostri tēporis. d. Ias. in. l. falso. C. de diuer. rescrip. Aen. falc. a Anto. Francisc.

¶ In hoc. An lex vel statutū tollat per defuetudinē siue nō vsum. Diccas verā esse cōclusionē q. nō tollit: sed bene tollit per cōtrariā cōsuetudinē. vt per Cyn. & doct. in. l. fi. C. de iure do. imper. & habet p. gl. & Bri. in proce. insti. i. §. pe. & ple. trac. per glo. & Alex. post Bar. in. l. de quibus hic alle. & p. Bar. i. proce. ff. in. §. errātes. & per Bal. in. l. receptitia. C. decōstituta pecu. & ad illud qd̄ iste dicit de priuilegio, an tollatur per non vsum p. decenniū vide gl. & doct. in. l. j. ff. denundi. Et adde. q. vñs lōgenus est seruādus: vt in. c. mos antiquus. l. xv. di. & in. l. j. §. sed si q. C. de vete. in enucle. & in cle. sepe. iud. §. & quia. & ibi p. d. Car. de ver. singu. qd̄ tamē intellige scdm̄ ea q. habent in. l. minimē. ff. de leg.

¶ SEBASAPI.

d ¶ Mere facultatis. Vide Ang. Arc. in

in. §. igitur. in proce. insti. & in. l. si expressum. in. v. col. ff. de app. Alex. in cōfi. cxxxij. incip. vñ facti nā ratione. col. pe. i. j. vo. & in cōfi. cxxxvj. incip. vñ testamentō. col. iij. in. §. vol.

e ¶ Vsurarū. Adde Lap. all. lv. Pe. de anch. cōfi. xcvij. & cxxxv. Cal. cōfi. iij. Pau. de ca. cōfi. cccxxxj. in primo expressis. Alex. cōfi. ix. iij. libro.

f ¶ SEBASAPI. ¶ De substantia. Hanc opi. esse cōem attestat Ale. in. d. l. titia. ff. sol. ma. & in cōfi. ix. vol. iij. & in cōfi. xcj. col. ij. vol. ij. est verum qd̄ Io. de imo. in. c. tuā. de ord. cog. dicit cōtrariū. & subdit ita esse cōsulēdū. & idē dicit. d. Lāfr. de ori. in cle. dispēdiosam. col. v. ver. pūct⁹ qōnis. Sed nō est recedēdū a cōi: quā ēt firmat Abb. in. c. post miserabile in. j. no. de vñ. & l. c. ad nostrā. ij. de iureiur. & Ias. i. l. quoties. co. ij. C. de iu.

g ZACHARI. ¶ Cōtractus an sit vsurarius an nō. Sequere hāc distinctionē. nec ab ea te distrahās, quā Feli. hic co. ij. vers. respectu vsurarū. secut⁹ est & Alex. in. l. si non fortē. in prin. ff. de cōdi. ind. Car. zaba. in cle. sepe.

ad dicto Inn. qā Inn. vult q. pcedat in principali: & si nō cōstat de qualitate, debet diffinitiuē pnūtiare cōtra actorē. Vin. verō non vult q. pcedat in principali: sed si nō cōstat de qualitate, nō debet pronūtiare diffinitiuē, sed remittere cām ad iudicem suū. Et sic habes tres opi. in hac mate. Concludo latius post. d. Ant. in. d. c. si cleri. addēdo aliqua, q. aut iurisdicō fundat super vera existētia qualitatis: aut sup dubietate qualitatis, iuxta ea q. dixi in. d. c. si cle. Primo casu, si neget qualitas a principiō, debet pcedi scdm̄ theoricā Gof. & satis plenē dixi in. d. c. si cleri. ad hoc qd̄ no. gl. in. c. j. de off. dele. li. vj. Si verō iudex procedit ad vltiora saluis exceptionibus contra iurisdictionem: vel non opposita exceptione procedit in causa, non tñ habet partes animū progandi iurisdictionē: & tūc qñcūq. cōstitit qualitatē tribuētē iurisdicō. non adesse, cū cōstat eū non esse iudicē debet absoluerē ab instātia iudicij, & cōdēnare actorē in expēsis: quia respectu cōdēnationis expēsarū est iudex ad hoc tex. cū gl. in cle. j. de rescrip. & glo. in. c. fi. eo. titu. Si verō partes litigauerint scienter aīo prorogādi iurisdictionem tūc snīa erit diffinitiuā, ex quo erat iudex. Si verō iurisdicō fundat etiā sup dubio qualitatis, vt qñ allegat sacrilegiū, vel fraus vel aliqua de qualitatibus p̄dictis, vel cōsimilibus: ex quo in casu dubij est iudex pōt cognoscere exceptione nō obstāte. & cū cōstitit qualitatē nō adesse, pronūtiabit diffinitiuē: vt hīc dixit Inn. facit. c. cū ad sedē. de resti. spo. ¶ Secūdo prosequēdo glo. principr̄ gro quō cōpescunt isti sacrilegi: rñ. q. pnt excōicari vsq. ad cōdignā satisfactionē: subiiciens q. sacrilegiū qñq. per iudicē secularē puniū. C. de epi. & cle. l. fi. q. i hoc genus: aliter se nō declarat. Hof. vñ velle, q. cū agit ad pēnā corporālē, secularis est iudex. Si verō ad spūalē, vt ad pēnā excōicationis: tūc ecclesiasticus. Sed omittit tertiū mēbrū, qñ agit ciuilit̄ ad restitutionē rei subtrahē. Itē & quartū mēbrū, qñ agit crialiter, nō ad pēnā corporālē, sed ad pecuniariā. iuxta. c. q. quis. xvij. q. iij. vñ dico q. in istis duobus vltimis mēbris quilibet b̄tā ecclesiasticus q. secularis pōt esse iudex: & est in optione ecclesiæ corā quo velit agere: vt probat hīc. & in c. foelicis. in prin. iūcto. §. p hoc. de pce. lib. vj. vbi plenē probat. & in. c. cōquest⁹. j. eo. ¶ Et aduerte, quia licet olim pro crimine sacri legij esset certa pēna pecuniaria statuta, vt p̄al. ca. quisq. s. ¶ Hodie tñ cū ecclesiā nō sit illo iure iandudū vsa: p̄didit illud ius exigendi talē pēnā. Ita dicit gl. no. in. c. cū multē. xv. q. vlti. de hoc ta

c men dicto pōt dubitari qā per nō vsum cō nō introducūt cōsuetudo in his, q. sunt merē facultatis: vt no. in. c. Ioānes. de cleri. cōiur. & facit. l. altius. C. de ser. & quod no. Cy. in. l. ij. C. q. sit lōga cōsuetu. vel saltē poterit puniri pēna arbitraria. ar. in. c. statuimus. xvi. q. j. & in p̄eal. c. foelicis. ¶ Et ex his cōcludo q. crimē sacrilegij est mistū respectu fori ecclesiastici, seu secularis. ¶ Tertiō prosequēdo eādē gl. gro an circa alia crimina se impediāt ecclesiā contra laicos: rñ. q. sic, & enumerat illa. ¶ Et primō se impedit de crimine vsurarū, herēsis, simoniē, piurij, adulterij, & vbi de quocūq. peccato agit. §. de iu. c. nouit. ¶ Nūc discutiamus quēlibet casū de per se. Et primō circa crimē vsurarū c. querit an de hoc possit etiā cognoscere iudex laicus: circa hoc sunt due principales opin. Vna, q. tantū cognoscat ecclesiasticus qualitercūq. agit de vsuris siue dubitetur, an contractus sit vsurari⁹, siue sit certū: vt quia reperiunt vsurē solutē. Hanc opi. tenet gl. in cle. dispēdiosam. de iudi. & vide ibi motiua. plenius eā tenet & proseq. Lap. sua all. lvij. & lxx. & sic dicit de facto obtinuisse, & curiam roma. sic seruare quia quomodocūque disputetur de vsura: vel quia reperitur ex quo quæstio est vsurē: & vsurē non pnt tractari corā seculari sed tñ corā ecclesiastico. alle. gl. in p̄al. cle. dispēdiosam. & gl. in ca. ex literis. de iureiur. q. dicit, q. cā vsurarū est spiritualis. & gl. hic q. dicit qd̄ est crimē ecclesiasticū: vt in. c. j. de offi. or. & xj. q. j. in summa. & tex. in cle. dispēdiosam. quē enumerat hāc cām vsurariam iter causas spūales & ecclesiasticas. & cle. j. de vsu. §. ceterū. vbi cū cēsura ecclesiastica cōpellit vsurari⁹, seu herēs ad edēdū libros: vt sic fiat restitutio vsurarū. ¶ Secunda principalis opi. distinguit in modo agēdi, videlicet q. aut dubitat de substantia f cōtractus an sit vsurarius, an nō. & solus ecclesiasticus cognoscit: quia hāc est determinatio peccati, & prohibitio habuit ortū a iure diuino & canonico. de vsuris. c. super. eo. & c. cū tu. Aut nō dubitatur q. contractus sit vsurarius: sed tñ imminet qō facti: vt quia repetitur vsura

§. ceterū. de vsur. q. xviij. & Lāfr. in cle. sepe. de ver. fig. & in cle. dispēdio- sam. per istū alleg. De quo tu dic late vt per Cel. in apo. ad Lanfr. in. c. qm cōtra. §. cōfessiones nu. viij. ver. querit aliquis accusat coram iudice seculari. & in apost. ma. in ver. quia ista cā spectat ad ecclesiā j. de proba.

a ¶ Possit repeti. Tu pondera istū tex. quia hic dicit, qd fauore ecclesie est in dūctū quod possit cōueniri corā iudice ecclesiastico vel laico: quia sequit qd si repeteret vsuras, qd possent peti corā laico p istū tex. & ita pōt concordaricōtrarietas doctorū. Secundo pōdera quia in. c. vt inquisitionis. §. p hibemus. de hāre. lib. vj. dicit qd quādo crimē est merē ecclesiasticū nō potest quoquo mō cognoscere laicus licet crimē vsurā nō est merē ecclesiasticū. hoc decidit gl. in. c. ex literis. de iureiur. vbi dicit qd est quasi spirituale. ergo laicus poterit cognoscere. Itē pondera istū tex. quia sicut fauore ecclesie est inducū, vt possit conueniri corā ecclesiastico, vel laico: ita dicamus qd odio extorquetis vsuras possit peti vt restituat, tā coram laico, quā coram ecclesiastico: licet laicus sit, qui repetat. & hoc odio vsurarij. Nā vsura est rapina. vnde quā dixi in ca. post miserabile. de vsuris. And. Barb.

b ¶ Neque poenas. Tu pondera, quia imō dictū do. Ant. videt verius ex eo quia quis pōt augere poenā & adiuvare ius cōequo ad nō subditū. ar. eius qd voluit gloss. in cle. ne romanj. de elect. And. Barb.

c ¶ In crimine simonia. Sed de vno admiror vehementer: gain. d. l. si quē

tur vsurā solutā. & sic solū agitur de soluto vñ nō soluto: vel an iteruenerit cōtractus: vel qd agitur de simulatione cōtractus: qd allegat quod simulatē fuit facta venditio: cū esset cōtractus pignoratiti. & clarē hoc vult pbare per testes: ita qd nō dubitat de vsura. & tunc vterq; iudex pōt cognoscere. ¶ Hāc opinio nē tenet Pau. de leaza. in cle. j. de vsuris. Bart. in. l. Titia. ff. so. matr. & i. l. ij. ff. de iurisd. om. iu. & But. i. l. cū allegas. C. de vsu. fēt Arch. post alios i. c. qd dicā. xiiij. q. iij. d. Ant. & d. Car. hic & multi alij, ita qd hāc opi. vñ cōis. ad hoc qd nō. Io. an. post Garfi. & Io. mo. in. c. j. j. de vsur. lib. vj. Mouet. d. Ant. qd nō altero respectu pōt dici hēc cā spūalis: nisi qd pētū habet annexū. Res enī subiecta. f. vsura soluta cōtractus, & tota materia est tēporalis. Vñ videmus qd curia secularis adit pro turpiter qstis, etiā vbi nutrit, seu de cōcursus peccati: dūmodo nō disputaret de pētō principaliter: vt patet. ff. de cōdi. inde. per totū. & de cōdi. ob tur. cau. & qd met. cau. & de fur. & vi bo. rap. cū si. Aliās enī si in quolibet tpali qstio, in quo verteret pētū adiretur ecclesiasticus: ita poenē ex toto euacuaret forus secularis, cōtra. c. nouit. de iud. & hoc ē fuit de mēte Bar. & aliorū hāc opi. sequentiū, & asserentiū. Nā hāc opi. cōis mihi placet: & pro ea adduco. ¶ Quia video in simili iudicē secularē posse cōpellere ad obseruatiā iuramēti & corā eo pōt obijci de iuramēto. si nō vertit in dubiū de validitate iuramēti: vt in. c. licet. de iureiur. li. vj. no. Io. an. in. c. fi. de fo. cōpe. e. li. Item punit periuros ē de cōsensu ecclie: vt in. c. rex debet. xxiij. q. v. punit ē sacri legos: vt patet hīc, & expressius in. c. sunt qdā. xxiij. q. v. & in. c. felicitis. Ad hoc enī principes mūdi receperūt gladiū, vt scelera vindicet: vt in palle. c. sunt qdā. Sed si dubitatur de peccato tūc recurrādū est ad ecclesiā: vt in. c. per venerabile. qd filij sint legi. & in cle. vna. de vsu. Non enī video rōnē vrgentē quare ex quo cōstat de vsura, nō possit secularis ad restitutionē cōpellere: maxie tenēdo opi. qd repetat tanq; indebitē solutū de quo per glo. in. c. Michael. de vsu. & xvj. q. vj. si epm. & ius ciuile multū versat circa repe. huius: vt ff. C. de cōdi. inde. Nec est verū, qd ista cā sit spūalis strictē: vñ licet gl. cōnumeret hāc cām inter spirituales: vt in. c. si annū. de iudi. lib. vj. gl. tñ in. c. ex lris. j. de iureiur. dicit, qd est quasi spūalis. vñ Io. an. ibi in nouella dicit, qd est spiritualis largē. i. ecclesiastici fori: & sic patet qd etiā vbi agit de peccato & substantia cōtractus, nō pōt dici talis cā spūalis strictē: sicut est cā bñficialis. Nam ecclesiasticus cognoscit, vel qd adest peccatū, vel quia est crimē cōtra naturā. quia vsurarius abutit natura rerū. Vñ Dei vicari⁹ cognoscit, vt no. Io. an. in pā. c. j. de vsu. li. vj. & sic nullo modo pōt dici spiritualis pprie fortius nullo mō est spūalis, qm solū agit ad restitutionē: nec dubitat de peccato. Nec ob. si dicit qd cū lex ciuilis indulgeat vsuras vt patet per totū ti. de vsu. C. & saltē nō imponit poenā exercenti vsurā nec mādāt vsurā restitui: nō videtur qd possit repeti corā iudice seculari. ¶ Ad hoc enī respōdeo dupliciter. Primō tenēdo cōm opi. gl. qd vsurā etiā hodie de iure ciuili sunt prohibite: vt not. glo.

xxiiij. q. iij. c. quid dicā. & in. c. quia in oibus. de vsu. & aut. ad hāc. C. eo. & in aut. de ecc. ti. in prin. Mouet principaliter, quia imperator mādāt obseruari quatuor cōcilia, sicut leges vt in pā. al. aut. de ec. ti. & inter illa est cōsiliū Nicenū qd disposuit de vsura: vt in. c. qm. xl. viij. dist. ergo. etiā hodie à iure ciuili vsurā sunt prohibite. Sed hāc rō mihi non placet: qd c. qm. tātū loquit de clericis, & nō laicis. Item ipsemet Imperator in aut. de ec. tit. in. §. si aut distulerint. mādāt vsuras certo casu solui. Itē permittit vsuras in alia aut. qd sequitur illā: videlicet in aut. de vsu. nau. vñ nō est veri simile, qd per illa verba generalia dum mādāt quatuor concilia obseruari: & per ea, qd habetur in. l. j. C. de sum. tri. voluerit vsuras prohibere. Nec ob. si dicatur qd in illis authenticis ponūtur casus spūales, vt in eis no. quia si Imperator habuisset respectum ad peccatum vsurarum, non permisisset etiam in illis casibus: quia non apparet in eis aliqua specialitatis rō ppter quā euitet peccatum. ¶ Concludo ergo qd de intētionē Imperatoris nūq; fuerit expisse prohibere vsuras: & sic prēmisa non concludit vsuras posse repeti corā iudice seculari. Quare allego aliā rationē qd imō pnt repeti corā seculari: quia leges ciuiles super vsuris promulgate nullius sunt momēti: tū quia sunt expisse cōtra ius diuinū: vt in. c. sup eo. de vsu. & in psal. Dñe quis habitabit & c. vñ legislator potius cōuincit errare quā legē statuere. xxv. q. j. c. sunt quidē. Tum quia sunt cōtra substantia legis. Lex enī debet ēē iusta & sancta. iij. di. c. erit autē. lex. & talis dicit diuinitus promulgata. viij. di. c. quo iure. Itē statuit in materia peccati, qd ad eū nō pertinet sed ad ecclesiā: vt in. c. nouit. de iud. & i. c. per venerabile. qui fil. sint leg. ergo talis lex est nulla: vt in. c. ij. de cōsti. li. vj. & in. l. fi. ff. de iurisd. om. iu. & c. à nobis. de sen. exc. Talis enī lex habet pro nō scripta. Facit qd habet in gl. in regula possessor. de reg. iur. li. vj. Cū ergo lex dicat qd iura ciuilia non dedignant sacros canones imitari. In authē. vt cleri. apud pro. epi. in prin. auth. de ecc. ti. & s. ti. proxi. cleri. & iura canonica strictē prohibent vsuras: & eas restitui mādant: ergo & ius ciuile idē debet velle. & maxime quia vbi concludit peccatum notorium iudex secularis cōpellitur obseruare ius cano. vt in. c. licet. de iureiur. li. vj. Et quare ecclesia impedit se de hoc crīe de laicis. s. tetigi. & vide qd no. Io. an. in pā. c. j. de vsu. li. vj. & ex his habes istū tex. declaratum. ¶ ¶ Alius est casus in crīe. hārefis. & de hoc nō est dubitādū. Est enī crimē merē ecc. ita qd iudex secu. nullo modo respectu cognitionis pōt se intromittere: sed tñ respectu executionis: ad petitionē eccle. vt est casus in. c. vt inquisitionis. §. prohibem⁹. de her. li. vj. Puta tñ hīc. d. Ant. secularē posse nouas poenas addere laico & illas imponere: sed declaratio herē. cōpetit soli ecclesie. & de hoc dicto dubito. Ex quo enī nō pōt se intromittere, & est merē ecclesiasticū punitio nō spectat ad eū: & p cōsequēs non valebit statutū. ar. c. ij. de cōsti. lib. vj. & in. l. fi. ff. de iurisd. om. iu. ¶ ¶ Ali⁹ casus est in crīe simoniē, ad hoc alle. Io. an. j. de simo. per totū. An autē hoc sit merē ecclesiasticum: putat do. Ant. idē dicēdum, qd

quā. C. de epis. & cle. ponit casus de simonia, & in toto tit. C. de here. vi de hic qd lex ciuilis disponit de herē. And. Barb.

¶ Adde & tolle illud, de quo ita miratur. d. Ant. qd iō in legibus codicis tractat de criminibus merē ecclesiasticis: quia tēpo re legū. C. ecclesie & psonā ecclesiasticā erat subiecte Imperatoribus: & per cōsequēs ipsi cognoscebant de rebus pertinentib⁹ ecclesijs. Ita dicunt Bal. Ful. & Pau. de cast. in. l. iubemus nullam. C. de sacr. fact. eccle. Aenā. falco.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** ¶ Intromittere. & pōdera. l. potioris. C. de offi. reft. puin. vbi minor iudex punit fauore rei public. Pondera etiā quia lex civilis loquēs in fauore ecclefie videt approbata à papa. vt voluit Hofl. in. c. fi. de fimo. Pondera: quia. d. Ant. recte loquit ex eo: quia de iure civili poterat laicus punire hæreticū: vt in toto tit. C. de hære. fed per. d. c. vt inq̃litionis. §. phibemus. est prohibitus quoquo mōcognoſcere & executore īpedire: ergo in poena nō eſt derogatū aliquid iuri civili. Poterit ergo punire ſua poena. In ſimili dici-
21 mus vt laicus poterit ſua poenā imponere. And. bar.
b An papa. Adde Ro. confi. xj. tenet q̃ poſſint.
- EBASAPI.**
c ¶ Vel ep̃s poſſit. No. circa hoc mirabilis dictum Paul. de ca. cōſi. cxc. in cip: viſa ſupra ſcripta facti narratiōe in. ij. parte. vbi dicit q̃ quotieſcunq̃ ius civile arctat ad iurandū & iuratū fuit: ab illo iuramento papa nō pōt habilitare: quia diſtincta eſt poteſtas eccleſiaſtica à poteſtate ſeculari: vnde papa nō pōt ſe intromittere in iuramento firmato per ius civile.
- ZACHARIAS.**
d ¶ Ad forū eccleſiaſticū. Adde Bar. i. l. fi. liberti. col. fi. C. de ope. lib. & in l. j. co. vlt. C. de re. cred. & in addi. ad Spec. in ti. de cōp. iudi. adi. ver. iuramentū. & Io. and. in. c. fi. i. ſua nouel. in titu. de fo. comp. lib. vj.
- e** ¶ Quæſtione. v. Rex. Adde qd̃ voluit Calde. confi. ij. hoc eo. tit.
- f** ¶ Hæredem. Adde quod voluit Feder. confi. lxxxj.
- g** ¶ **EBASAPI.** ¶ Eſt personale. Vide Pau. de caſt. in confi. xii. in cip. viſis & conſideratis omnibus. in. ij. pte. ſecūdū nouiſ. impreſſionē. & Ange. in cōſi. cxxxij. in cip. in themate & actis. & Corſetū in repe. rub. j. de iure iur. in. xxj. privilegio. Moder. Taurinē. in repe. l. fi. q̃s maior. in q. v. C. de tranſact.
- h** ¶ Non puto. Pondera benè hoc dictū. d. Abb. ſed mihi non videt verū per. d. c. fi. in ver. iuramentū à ſe p̃ſtitū: ergo excludit q̃n eſt p̃ſtitū ab alio. Scd̃ cōtrariū tenet Bald. in. l. ij. C. de iure iur. in auct. ſacramēta. C. ſi aduerſus ved. & in. l. ij. C. plus vale. qd̃ agi. & in. p̃oe. feu. Bar. in. l. gñali ter. C. de ep̃iſ. & cler. vide q̃ dixi in. c. veritatis. de iure iur. ſed certē ille tex. nō probat illud qd̃ allegat per docto. ibi. And. Barba.
- ANTO. FRAN.** ¶ Circa hoc. an iuramentum defuncti extendatur ad hæredē: dicas. q̃ iuramentum eſt personale ex parte iurātis: ſed reale ex parte eius cui iurāt: vt per Inn. & Car. in. c. veritatis. hic alleg. & ſic trāſit ad hæredem recipientis nō aut ad hæredē iurātis. ita Io. an. in. c. fi. de foro cōp. lib. vj. in nouel. & vide p. d. Card. in cle. j. in. §. nos aut. in. ij. q. de iure iur. & in. §. fi. in. vj. & vj. q. in eadē clemen.
- ¶ Et adde q̃ iuramentū afficit hæredē quo ad robur cōtracti: nō quo ad reatum periurij: vt p̃ Ang. in auct. de iure iur. a moriē. p̃ſti. in. §. j. & p̃ Bart

in. l. generaliter. C. de reb. cre. vbi dicit q̃ iuramentū eſt personale: nec heres eſt periurus ſi illud nō ſeruat. & idē tenet Bal. in auct. ſacramēta. pube. C. ſi aduer. vendi. vbi dicit qd̃ non afficit hæredē: afficit quo ad ſpiritualia: nec quo ad forum ep̃i ſortiendū: ſed quo ad tēporalia ſic: qd̃ etiā voluit Bal. in. l. ij. C. plus vale. qd̃ agi. & vide. d. Pau. de caſt. in cōſi. lxxxv. & in confi. cccvj.

- crimine vſurar ū. q̃ius civile in cōcernētib⁹ animā. ſequit diſpoſitionē canonicā. Et q̃ in hac materia nō attēdit lex. ſed canon: vt. j. de præſcrip. c. fi. ſatis pōt dici iudicem ſecularē ad hoc teneri & poſſe per iudicem eccleſiaſticum ad hoc compelli. arg. c. licet. de iure iur. lib. vj. & quod not. in præalleg. c. cum. C. laicus. Fateor q̃ hoc dictū de facto. non recipere: deberet tamē recipi. Prædicta procedūt inquantū agi contra iurantem. ¶ **Quid** autem ſi agitur contra eius hæredem. nunquid ratione iuramenti. ſi appoſitū eſt ſuper cōtractu poſſit conueniri coram iudice eccleſiaſtico: ſicut poſſet cōueniri ipſe defunctus. Ioan. an. in. c. fi. de fur. quē ſequit hic do. Ant. tenet q̃ nō. licet enim obligatio trāſeat in eum: nō tamen conueniri pōt ratione iuramenti coram eccleſiaſtico: quia iuramentum defuncti: vt merē personale non adſtringit hæredē ad peccatū: q̃a eſt personale. S̃ idē nō tranſit ad hæredē iurantis. in. c. veritatis. j. de iure iur. ¶ **Hoc dictum** nō puto indiftinctē verū: ſicut enim eccleſia compellit hæredem ſatisfacere animę defuncti. vt in. c. ſina. de ſepul. & in. c. à nobis. de ſen. excom. eadem ratione. quod poſſit hæres cōueniri rōne iuramenti coram iudice eccleſiaſtico: vt ſatisfaciat animę defuncti. Puto tamen pro concordentia ſatis æquē poſſe diſtingui. q̃ aut quis vult agere directē cōtra hæredem actione personali corā eccleſiaſtico & non poteſt: quia ceſſat ratio principalis tribuens iuriſdictionem. Aut vult agere indirectē cōtra hæredē implorando iudicis eccleſiaſtici officium: vt compellat hæredes ad ſatisfaciendum & exonerandum animā defuncti. & poteſt. Hoc enim ſpectat ad eius officium vt in iuribus ſuperius allegatis & maximē interuenientibus his quæ dico in c. fi. de ſepul. Et pro hoc faciunt no. in. c. cum contingat. de iure iur. & j. eod. quod clericis.
- 23** ¶ **Item** gl. enumerat crimen adulter. Io. an. dreg. hic & in. d. c. cum. C. laicus. dicit hoc verum cū propter adulterium agitur ad ſeparationem tori matrimonialis. de procur. c. tuę. dic latius q̃ aut agitur ad poenam ſanguinis: & ſecularis tantū eſt iudex. arg. in. c. ſniam. ne cleri. vel mona. & l. quīs. C. de adu. de procu.

que penē præterierā. in. c. gaudemus. & ibi Deo Duce materiā lati⁹ pro ſequar. j. de conuer. coniu. vbi expreſſe dicit. q̃ eccleſia pōt punire hoc crimē in alijs caſibus. q̃ ad tori ſeparationē. contra Io. An. vbi. §. & Ang. in authen. ſed hodie. C. de adulter.

ANTO. FRAN. ¶ An & quādo iudex eccleſiaſticus. vel ſecularis poſſit cognoscere de adulterio. dicas q̃ licet Io. An. i. c. fi. de fo. cō. dicat q̃ eccleſiaſticus eo tñ caſu poſſit cognoscere de adulterio. quo agitur ad ſeparationem tori: tñ cōiter reprobatureius opin. q̃a multiplex poena pōt imponi pro adulterio. Primo ſeparatio tori: & p̃ hac pōt adiri eccleſiaſticus: vt eſt caſus. in. c. tuę. de p̃cu. Eſt etiā poena detruſionis ī monaſterium: vt in auct. ſed hodie. C. de adult. & p̃ iſta poena etiā pōt adiri eccleſiaſticus: vt in. c. gaudemus. de cōuer. cōiu. Eſt etiam tertia poena. vt abſcindantur panni. & veſtes. & capilli ante & retro: & pro hac etiam poena poteſt adiri eccleſiaſticus. tex. i. c. de benedicto. xxxij. q. j. Alia etiā eſt poena vxoris adulterę. ſcilicet excommunicatio. & pro iſta etiā pōt adiri eccleſiaſticus: vt in. c. ij. & c. intelleximus. de adul. eſt etiā aliena poena. de qua in. l. j. ff. de adul. & quia illa eſt poena ſanguinis pro ea non adi- tur iudex eccleſiaſticus. & de iſtis poenis non impedit regulariter eccleſia: niſi ſecundum ea. quæ habentur in. c. j. de rapro.

tue. &

SEBA. SAPI.

a ¶ Foro ecclesiastico. De concubina clerici, an sit de foro ecclesiastico: videro. Iam in l. cum qdā puella in pri. col. pe. ff. de iurif. om. iu. Ro. in sing. dclxj. incip. licet vxor. Abb. in c. si concubine. de sent. excō. vbi assignat rationē vide et Fe li. i. c. ecclesia. fan. Marię. in. xvj. q. s. de consti.

SEBA. SAPI.

b ¶ Nō pōt. Vide tñ Bal. i. c. j. §. ad hęc de pace iura. fir. in invsi. feu. vbi dicit qnquisitores pñt cognoscere de cāis vsurarij: qd ē ipis valde grātū: vt ipē dicit. Sed vide quō hoc pcedat p Fed. de se. in cōf. clvj. inci. Alexan. episcopus.

c ¶ In ecclesia. Adde Ol. cōf. lxxxvj.

d ¶ Pacis fractē. volo ponere vñ pulchrū casū, per quē pax dicit rupta: videlicet si tu habes pacē mecū, & ostēdis illū, qd associat me, intelligit rupta pax, qd est iter nos fuit singulare & elegādictū Io. an. in addi. Spe. in tit. de treu. & pac. §. j. & sequit. d. Alex. & Are. i. l. si stipulatus. ff. de ver. ob. Et rō pōt esse vltra ipas illas videlicet qd qd aggredit illū qd sociat me videt me aggredi: adeo qd possum ipm offendere. Ita signāter voluit Gād. i. suo trac. sub rub. de defensionibus a reo faciē. in. j. col. vers. sed qd si inferatur & c. qd nō. qd non oēs hoc sciūt. Ac. nā. falco.

Anto. Francif.

¶ Ad istud dictū, vtrū teneat de pacerupta, qd offendit associantē mecū, cui fuit facta pax: puto dictū istū eē verū, qd offensa dicitur qd aliū ad iustā turbationē inducit scdm Bal. i. l. qdā cū fil. ff. de hære insti. & in l. cū te. C. de inof. testa Preterea offensa dicitur oē factū. qd

tuā. & sic intellige. c. rex debet. xxij. q. v. Si vero agat ad aliam poenam: puta detractioni. in monasterium, tunc certum est quod secularis est iudex cōpetens vt in authen. sed hodie. C. de adul. sed executio spectat ad ecclesiasticū cum secularis nō habeat monasterium. ar. in simili. ij. q. vj. c. biduū. ver. si quidē. & ff. de interdi. & releg. l. inter poenas. De ecclesiastico est dubium: & dependet ab intellectu. c. gaudemus. de conuer. coniu. & dic. vt ibi dico: & puto, qd quatenus agat ad aliā poenā citra sanguinem, ipse etiam sit cōpetens contra laicum. ad hoc allego. c. j. de offic. or. xxxij. q. j. de benedicto. cum gl. Item rō facit, qd per adulterium peccatur cōtra matrimonium quod est vñ de septē sacramētis ecclesię: & sic peccat contra ecclesiam. Sicut in simili dicimus in sacrilegio, simonia, periurio, & similibus. facit etiam pralle. l. quis. de adul. in fi. Vbi adulter appellatur sacrilegus: & pōt ecclesia imponere poenā ignominiosā: vt incidere capillos & pannos ante & retro: vt moris est in quibusdā locis. & vide bo. glos. iuncto tex. in pralle. c. de benedicto. facit xxvj. q. v. c. epī. in prin. ¶ Vltius dicit glo. qd similia delicta spectant ad ecclesiā, sed non explicat, quē dicantur similia: nec doct. alr. de clarat. Sed fortē habuit respectū ad crimē falsi, quod cōmittitur in literis apostolicis j. de cri. fal. l. ad falsariorū. Sentiunt tñ hīc doct. & benē, qd etiā secularis pōt se impedire quo ad poenā ciuilem. ar. ff. & C. de fal. & quod not. xix. di. c. in memoriā. ¶ Itē pōt cōprehendi crimen concubinitus. Est em̄ secundū Gof. hoc crimē ecclesiasticum: quia secundū leges non est crimē ff. de cōcub. l. in cōcubitu. & sentit Gof. quod tantū de hoc cognoscit ecclesia. & idē Fed. de sen. cōf. clxij. quia habuit originem & probationē ab ecclesia. xxxij. q. iij. c. nemo. Et maximē dicit hoc procedere, quando mulier hoc delictū fornicationis cōmisit cū clerico. Nā ratione huius delicti efficitur de foro ecclesiasti. & a solo ecclesiastico puniri pōt secundū eū qd nō. facit. xxxij. di. eos. Io. an. in reg. sine culpa. de reg. iur. lib. vj. in mercu. in fi. Refert Host. dicere cōcubinitū, prohibitum & damnatū etiā a lege ciuili. Adducit auth. de lenoni. col. iij. & in auth. vt nō lux. cōtra natu. col. vj. Et quia leges castitatis sunt amatrices in authen. qui. mo. natu. effic. leg. §. illud colum. vj. Et quia in peccatis corrigēdis lex sequit canonē vt in aut. vt cle. apud pro. epī. & in auth. de ec. tit. & de hoc p Host. qui si sint legi. c. lator. hoc sequit. d. Anto. quia hoc arguit manifestū peccatū & idē lex cedit canonē. de p̄scrip. c. fi. Ego. puto legē prohibere cōcubinitū indirectē: sicut in simili. s. dixi de vsu. non autē directē. Non em̄ apparet qd per illa verba generalia voluerit lex corrigere multas alias leges loquētes de cōcubinitu: vt. ff. de cōcubi. per totum. ff. de lega. iij. l. qui concubinā. cum simil. & iura sunt iuribus cōcordanda. c. cū expedit. de ele. li. vj.

¶ Item & addo vltra doct. vñ alium casum: videlicet sortilegos & diuinatores: vt est bo. text. cū glo. in c. cōtra idolorum. xxvj. q. v. credā tamen, qd etiā secularis posset tales punire. C. de male. & ma. l. iij. facit. xxij. q. v. rex debet. Inquisitor tamen hareticę prauitatis se de his intromittere non potest: nisi sapiant haresim manifestam: vt in c. accusatus. §. sanē de hære. lib. vj. sed suis iudicibus hoc relinquitur: vt episcopi & legati: vt notat ibi In. and. Addo & alium casum quando scilicet delictum cōcernit statum totius Christianitatis, & cōprehendit iste casus multos alios casus sub se. Ad hoc habes bo. text. in c. j. de ho. lib. vj. vbi papa statuit tā contra laicos quā contra clericos contrafaciētes interfici per assassinos. & ratio est, quā dixi in c. nouit. s. titu. prox. ¶ Addo etiam alium casum secundū vñ aliam opi. cōprehendētem in se multos alios casus, videlicet cū crimen laici est cōmissum in ecclesia. & hanc opi. tenet Cy. in l. prēfenti. C. de his, qui ad eccle. cōfu. Sed Bart. contra in l. si cui. §. si. ff. de accu. & hoc puto verius ar. in c. si. de immu. eccle. & l. si quis in hoc genus. C. de episc. & cle. Ecclesia enim nō habet territorium, nisi respectu clericorū: idē nō impedit se de delictis laicorū etiā in ecclesia commissis. Nec obst. glo. in auth. itē nulla communitas. C. de epi. & cle. quē dicit qd ratione delicti laici est de foro ecclesię, quia intelligo, quādo delinquit in ecclesia, puta ipsam collectādo, vt ibi dicitur. vel aliter bona ipsius rapiēdo, tūc enim punit ratione priuilegij, vt ibi dicitur.

28

d

eo. tit. lib. vj. facit. c. nouit. s. tit. prox. xc. dist.

29

c. placuit. vbi est bo. tex. cum glo. ¶ Item in defectum superioris. no. Io. and. in c. cū. C. laicus. alleg. c. per venerabilem. qui fil. sint legi. sed ego remitto ad ea quā dixi in c. cum venissent. & c. nouit. supra titu. proximo. ¶ Re deo nunc ad glo. quā addit vñ casum valde generalem dicens quod de quolibet peccato potest ecclesia se impedire: vt in d. ca. no. uit. Restringo glo. quādo ratione peccati agitur indirectē ad poenitentiam, vel per viam denuntiationis. iuxta not. in d. c. nouit. Aliās gloss. esset sibi contraria excipiendo casus & subiiciendo in fi. secus esset in malefactorib⁹ aliorum. & qd hoc fuerit de mente glo. patet in c. ex tenore j. eo. in glo. ij. in fin. vbi melius explicat intentionem suam, quā hīc. Et hoc probat iste text. vbi ponit speciale priuilegium ecclesię contra malefactores eius & c. ergo secus in alijs. de prāsump. c. nonne. xxv. dist. c. qualis. Vnde glo. hīc. in fine dicit qd de malefactoribus aliorum ecclesia se non impedit: vt in c. prox. s. & ibi no. & vide bonam glo. cū ibi not. in c. cum inter. de purgatio. ca. no. Et intellexit Hosti. glo. in ipsius cauda nimis generaliter dicēs glo. voluisse de prädonibus, raptoribus, & inuasoribus aliorū locorum, ecclesiam se impedire: sed dicit quod de facto seruatur contrarium: quia a papa & a suis legatis cōtra oēs raptores indistinctē litterē impetrant: qd secundū eū consonat iuri s. titu. prox. c. nouit. de treu. & pace. c. j. de rpto. per totū. quod etiā placet hīc. d. Anton. quia isti sunt pacis turbatores. Et idē cōtra eos & piratas, pa. in certis solēnitatibus promulgat snias cēsuras. Quod dicit notandum cōtra istos raptores qui per modū societatis se congregant ad capiendū rusticos, & redimēdas ciuitates. Possunt em̄ tales per ecclesiā

l iij

meretur poenā. l. in testamēto. ff. de manu test. no. Bar. in l. licitatio. §. qd illicite. ff. de pub. & idē Bal. l. j. ff. de his q. vt indig. & ple. p. do. Paul. de ca. in suo cō. excij. nō est autē dubiū qd ille qui offendit al sociatē me ratione huius offensa illatē in personā associantē nō solū pro tali offensa debet puniri: secundū et puocat aim meū quis ipē nō offendat psonā meā. & idē rōne istius puocationis videt me, cū quo pacem fecerat offendere: merito videt rum pere pacē mecū factā. & sic tenebit de pace rupta. Et ad illud qd iste dicit qd ille qd aggreditur associantē me, dicitur me aggredi. Dicas, qd talis aggressus nō dicitur eē offensus, nisi cū verisimilis & possibilis fuit offensus, secundū Bal. in c. j. in §. similiter. q. mo. feu. amit. & vide Bart. in l. j. in §. cū arietes. ff. si cadr. pau. fecit. di. vbi dicit, qd insult⁹ insultus & aggressus sunt idē. & talis insultatio nō dicitur eē iniuria personalis: nec i personā, nisi vltra pcessum sit: vt pulchrē declarat Bar. i. cō. suo i. cip. in Chri. noīe insultus & adunatio. vnde si quis aggreditur associantē me, nō pōt dici me offendere in psonā. & iō si ille, qd fecit pacē mecū promissit nō offendere me in personam: puto qd offendendo associantē me, vel aggrediendo associantē: nō possit dici ruptā esse pacem mecū illo casu sup quo cogitādum puto.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

cōpesci: & maximè, quia eorū delicta nota sunt de quibus agit corā ecclesia: vt no. de iudi. c. nouit. & quia per eos pax turbatur & quies christianorū: pauperes multi opprimuntur & aliæ miserabiles psonæ quarū causæ spectant ad ecclesiā. Sed dic saluando gl. vt intelligatur in inuasorib⁹ & malefactorib⁹ certarū personarū, de quib⁹ ecclesia se nō impedit, nisi sint personæ priuilegiatæ. xxiiij. qō. iij. si quis de potētibus. lxxxvij. dist. per totū. & hoc per locū à speciali, sed de alijs raptoribus & inuasoribus generaliter & indistinctè procedit dictū Host. cōcernit enī hoc statutū quietē totius christianitatis. Ideo papa ex gñali iurisdictione: quā habet pōt se impedire vt est casus no. in simili in præalle. c. j. de homi. li. j. & qd dixi i. d. c. nouit. Et hæc pcedūt dum quærit de quib⁹ criminib⁹ se impediatur ecclesia cōtra laicos. Nā de alijs casib⁹ à criminib⁹ dic, vt. s. dixi. post In. & vt no. j. e. c. licet. & c. ex tenore. & vide bonā gl. xj. q. j. in summa. ¶ Sed, vt habeat circa pdicta gñalis doctrina, quæro q̄ crimina sint gñaliter ecclesiastica: & quæ secularia. Gof. hic dicit illud esse crimē ecclesiasticū, qd secūdū leges non est crimē: vt in criē cōcubinatus & vsurarū. sed vbi crimē punit p vtrūq̄ ius, laici corā seculari: & clerici corā ecclesiastico iudice cōueniuntur. Sed hæc regula Gof. non est vera. & primò patet in crimine hæresis: q̄ punit scdm vtrūq̄ ius: vt patet. C. de hære. & ma. p totū. & j. de hære. per totū. ¶ Et tñ etiā laicos no pōt iudex secularis punire: vt in in. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de hære. lib. vj. Itē de vsuris potest secularis se intromittere per modū superius recitatū: & sic in multis alijs pōt calūniari doctrina Gof. do. Card. hic dicit q̄ crimē pōt dici ecclesiasticū latè & strictè. Latè qñ prohibet per vtrūq̄ ius. Strictè qñ tātū phibet ab ecclesia: vt dicit Goff. sed hæc doctrina nō satisfacit q̄sito. ¶ Vnde dico plenius & sic: q̄ quædā sunt crimina merè ecclesiastica: & hæc possunt dici merè ecclesiastica: vel q̄ tñ ab ecclesia prohibent: vl q̄ laicis de illis propter maximū periculū se impedire nō possunt. Exēplum in crimine vsurarū, qñ dubitat de substantia vsurę & in crimine hæresis: vt in præalleg. §. prohibemus. ¶ Quædam sunt crimina ecclesiastica: sed non merè: vt quia etiam iudices laici possunt de illis se intromittere: sed ecclesia ratione alicuius qualitatis, potest etiam laicos punire: vt in sacrilegio & diuinationibus & similibus. ¶ Quædam sunt crimina mista: quia prohibita per vtrūq̄ ius: sed non subest aliqua qualitas tribuens iurisdictionem ecclesiastico: & tunc laici puniuntur per iudicem suum: & clerici per ecclesiasticū. facit quod not. glo. in regula secunda de regul. iuris libro. vj. & in cap. causam. qui filij sint legitimi. ¶ Quædam sunt crimina merè secularia: vt quia à iure ciuili tantū inuenta illa delicta quæ in se non sunt delicta: de illis se impedit tantū secularis directè. Et circa prædicta do regulas, quo ad facultatē puniendi. Iudex secularis potest omne delictum laicorum punire, nisi ibi crimen reperitur esse merè ecclesiasticum: vt probatur per locū à speciali in præalleg. §. prohibemus. Et hoc ideo, quia

largo modo delictum secundum canones est delictum: seu esse debet secundum leges: quia in istis spiritualibus & animam concernantibus ius ciuile sequitur canones: vt supra dixi. Ad hoc enim Imperator recepit gladium, vt puniret delicta & adiuuaret ecclesiam respectu executionis: fiendæ. xxiiij. quæstio. v. ca. principes. & cap. administratores. & cap. rex debet. & capitu. sunt quædam. ¶ Alia regula est quod ecclesia potest se intromittere de criminibus laicorum, quando crimina sunt adinuenta de iure canonico, seu habent originariam prohibitionem à canonibus, & non à legibus: vel vbi reperitur à canonibus imposita pœna, etiam secularibus: vt in præalleg. cap. contra idolorum. xxvj. quæstio. x. etiam si sit tantū excommunicatio: vt supra dixi: vel vbi certa qualitas est tribuens iurisdictionem ecclesiæ, vt supra dixi. Item indirectè ratione peccati potest se impedire contra laicum de omni crimine. de quo dicendum est, vt not. in. c. nouit. de iudicijs. & hæc not.

SVMMARIVM

- 1 Causæ clericorū non tractantur secundum consuetudines laicales. 6. 8. 10. 11. 17. 19. & 24. & quia de ipsorū dispositionibus. 20. 21.
- 2 Consuetudo laicorū non ligat clericos.
- 3 Clerici seculares in alieno territorio stantes subijciuntur iurisdictioni episcopis, & non laicorum.
- 4 Domicilium vtrū contrahatur ratione moræ, vel habitationis, quam quis facit in alieno territorio adeo: quod possit conueniri de contractibus alibi gestis. 5. Viatores & trāsseunt nō cōueniuntur in loco, vnde trāsseunt. Scholares, an contrahant domicilium in loco studij.
- 6 Clericus agēs cōtra laicū, an seruet cōsuetudines fori secularis. 8. 10. 11. Ordo iudicarius quo ad forū laicorū, non potest tolli à papa.
- 7 Feudū ecclesiasticū regulatur secūdū consuetudinem feudi laicalis, non autem secundum iura canonica. 15.
- 9 Testamenti qd, si vertitur in foro ecclesiastico, sufficiūt solēnitates iuris canonici: secus in foro seculari.
- 10 In præparatorijs iudiciorū attendit forū vbi litigatur.
- 12 Debitū si vigore statuti non potest probari, nisi per testes nō habebit locū in clericis etiam litigantibus in foro seculari. 31. 32.
- 14 In reconuentionib⁹, an seruetur cōsuetudo, & iura fori: vbi fit reconuentio an prioris fori.
- 16 Statuta requirentia solēnitates in cōtractu, nō habēt locū in cōtractu ad pias causas celebrato: sed an in gestis per clericos. vidē. 23. 26. 29.
- 18 Statuta loquentia de instrumētis guarentigiat is executioni mādandis, habent locum in vtroque foro, & in personis ecclesiasticis.
- 22 Clericus delinquendo nō sortitur forum seculare.
- 25 Præscriptio. x. & xx. annorū est cōmunis laicis & clericis.
- 27 Iudex debet attendere statuta & cōsuetudines litigantium. 21. & 37.
- 28 Statutū prohibens quosdam cōtractus, ligat etiam clericos cū laico contrahentes. 30.
- 29 Solēnitates testamentaria, vel aliæ inductæ à lege ciuili ligāt etiā si personæ ecclesiasticæ instituantur.
- 33 Primo genitus, si ex forma statuti debet succedere, quo casu succedet in bonis extra territorium statuti stantibus. Statutū loquēs de rebus nō extēditur ad res clericorū, nec forēs. 34.
- 35 Statutū laicorū in modo procedendi in causis non ligat iudicē ecclesiasticū: etiam quando laicus litigat corā eo. 32.
- 36 Cleric⁹: qui aliqd pro se allegat, debet illud idē cōtra se adductū recipere.
- 38 Statutū, quod non ligat ecclesiā, minimè in eius fauorem ligabit.
- 39 Statutū quod emanauit ante clericatum ligat clericos, quando ius agendi causatur ex facto clerici: vide hic exempla. 13. Primò genitus, qui ex forma statuti excludit secūdō genitum habet locum tantū, quando fuit factum antequam secūdō genitus efficeretur clericus.
- 40 Statutū, quid stantibus masculis fœmina non succedat, an habeat locum in fœmina ingressa monasterium. Statutū, quod ingrediens religionem non succedat: non valet.
- 41 Collectæ non possunt imponi rebus ecclesiæ quæ sitis: seu acquirendis.
- 42 Statutū, quod stantibus masculis vsque ad talē gradum fœmina nō succedat habet locū etiā si ultra illū gradū reperitur masculus cleric⁹.

Statutum

SEBASAPI.

¶ Et quæ secularia. Vide Sal. in auth. clericus. C. de episco. & cle. vbi etiā declarat quæ dicantur crimina ecclesiastica.

ZACHARIAS.

¶ Merè ecclesiastica. Adde Spec. in tit. de cōpe. iudi. adi. §. j. ver. ij. & ibi Bal. in aposti. ver. ij. eundē i sua marg. in versi. papa. ver. xxj. vbi dicit, q̄ illud dicit ēē crimen merè ecclesiasticum. qd est crimen apud ecclesiā nō apud gētiles vt cōcubinatus de quo per gl. & Host. in c. cū iter. j. de purga. cano.

ANTO. FRAN.

¶ Quod dicat esse crimē ecclesiasticū videas etiā Arch. in. c. presbiteri. v. q. fi. Et adde q̄ crimen ecclesiasticū potest etiā puniri in vtroq̄ foro: vt i. c. foelicis. de pœ. in. vj.

Statutum laicorum in fauorem ecclesiarum, an valeat?

- 43 Statutum, quod non petens debitum per tantum tempus, non possit amplius petere: quomodo intelligatur? & an liget clericos: & quid de statuto presumente simulationem contractus. 44.
- 45 In locis temporalis iurisdictionis ecclesie an seruetur canones, an leges, vel statuta civilia in decisionibus causarum. Civitas quo casu possit statuere.

CAP.

IX.

- 1 **Q**uod clericis. ¶ Causa clericorum secundum iura, & non secundum consuetudines laicorum terminatur: vel secundum glo. In loco temporalis iurisdictionis ecclesie causas clericorum, sunt secundum ius canonicum terminande. h. d. non curo aliter summare. Nam & utrumque summarium recipit determinationem: ut j. patebit. ¶ Diuiditur: quia in prima ponitur decisio questione. in secunda mandatum ibi: *mandamus*. Et pone sic casum secundum Io. an. C. questio sunt scholares Parisiensis. quod quando conueniebant vel conueniebant non recipiebant canones allegati: sed consuetudo terre tamen super hoc prouidet eis: ut i. litera patet. ¶ No. primo ex text. iuncta supradicta casus positione, quod laicorum consuetudo quatenusque indeterminata, & generaliter loquens non comprehendit clericos in foro ecclesiastico litigantes. c. cor. c. ecclesia sancte Mariæ. de costi. quod est contra Bar. in l. j. C. de sum. tri. de quo in d. c. ecclesia. vbi plenè dicam & aliquid j. ¶ No. ij. quod clericus trahens moram extra locum sui domicilij, non subijcitur iurisdictioni laicorum, etiam in causis pecuniariis: sed iurisdictioni episcopi etiam si sit ibi causa studij: ut hic & dicam in c. si diligenter j. eo. An in eis habeat locum aut. habita. C. ne si. pro pa. ¶ No. vl. argu. quod ex solo comorari in loco quis contrahit saltim quasi domicilium, ut possit ibi conueniri etiam si sit clericus. Contra hoc facit. c. Romana. §. nec etiam. eo. tit. li. vj. vbi innuitur contrarium. facit. c. fin. j. eo. vbi patet, quod certis modis quis sortitur forum: inter quos non computatur iste. Facit. l. hæres absens. ff. de iu. Sol. Hosti. instat & in effectu intelligit istam literam, quod comorantes in loco possunt conueniri super contractibus, vel quasi delictis, vel quasi in loco moræ initis. Et ponderat litera moram, seu dicit de comorantibus: quia de viatoribus & transuentibus secus esset. Nam si ibi contraheretur non cogeretur respondere ibi: ut in l. hæres absens. & in præalle. c. Romana. sed super contractibus in partibus suis initis non compelluntur respondere. Et est ratio secundum eum: quia in partibus suis se defendere cogunt, & si procuratores non dimiserunt, imputat eis. ff. ex qui. cau. mai. l. ergo. & l. prece. & ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hæc autem. & no. §. de offic. deleg. consultationibus. & j. de do. & contu. c. cam. que. Vnde iniquum esset, quod se in duobus locis defendere cogeretur. ar. §. de rescript. c. si. de seque. c. j. C. de iud. l. nulli. Itē licet causa studij me transferam non tamen intelligor ibi habere domicilium: ut ff. de iniur. in l. Cornelia. §. domum. nisi post moram. x. annorum. b. C. de inco. l. ij. li. x. Ideo si quis ibi taliter conueniat: non cogitur respondere secundum eum: nisi promississet se ibi soluturum: quia tunc quatenusque sit extraneus, potest ibi conueniri: quia ibi videtur contraxisse: ut in c. delicti j. eo. & in l. contraxisse. ff. de act. & obl. Duo principaliter collige ex dictis Hosti. primo quod ex mora in loco studij per decennium sortitur scholaris domicilium. quidam contra: sed dic, ut no. §. in procemio. vbi latius prosequor. ¶ Secundo collige, quod ex solo comorari in certo loco quis non potest conueniri de alibi gestis: sed dumtaxat si ibi contraxerit, vel deliquit. Idem tenet Bar. in l. hæres absens. ff. de iudi. vbi dicit, quod scholaris non potest conueniri in loco studij de contractibus alibi gestis: sed idē Bart. tenet contrarium in l. ij. C. vbi se. vel cla. vbi per illam legem dicit, quod mercatores Florentini, qui conuersant in perusio possunt ibi conueniri de antea

gestis alibi. Et hoc satis probatur in illa. l. ij. secundum unum intellectum, quod sequitur Inn. in c. ex parte. B. j. eo. vbi tenet sufficere assidue conuersari, seu comorari in loco, ut ibi possit conueniri. & facit ibi tex. qui ponderat assidue conuersari. Tenet etiam Io. an. in addi. Spe. in ti. de com. pe. iud. adi. §. j. ver. quod vero ratione contractus. alias est dictum Spec. in ver. quod si aliquis Senen. & d. Ant. hic, & in c. si. j. eo. facit quod no. Archi. in c. Primatus. lxxj. di. & hac opi. sequor: quia & si non contrahat domicilium: ut in §. præalle. domum. contrahit saltim quasi domicilium, ut ibi possit conueniri. Nam absurdum videtur, quod in loco moret: & ibi nolit respondere. Et pro hoc optimè facit text. in d. l. ij. d. C. vbi se. vel cla. & opt. in simili in l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. vbi de crimine alibi commissio potest conueniri, vbi degit. i. vbi conuersatur, ut scholaris in loco studij, secundum glo. ibi. Itē adduco text. optimum in l. quisquis. C. si cer. peta. & in præalleg. c. ex parte. B. Hec procedunt in contrahente. An autem & quando delinques sortiat forum tam contentiosum, quam poenitentiale, plenè dicam j. eo. in c. si. vbi proprie cadit materia: & ibi etiam latius attingam de contrahentibus verè vel fictè. ¶ Nunc venio ad gl. & oppo. contra text. in eo, quod dicit, quod siue clerici habeant causas contra aliquos: siue aliqui contra eos, debet obseruari ius canonicum. Nam si clerici agunt contra laicos debent forum sequi laicorum: & sic agere coram iudice seculari: quia actor sequitur forum rei in c. cum sit generale. & c. si clericus. §. e. Et per consequens seruabitur ius civile & statutum, seu consuetudo laicorum. Non enim potest papa tollere ordinem iudiciarium quo ad forum laicorum: ut no. gl. in cle. dispendiosam. de iudic. & vbi cunctis est diuersitas inter ius canonicum & civile cessante peccato, lex seruatur in foro suo, & canon in suo: ut no. in c. ij. de arbi. lib. vj. & in c. filius. & in c. cum esses. de testa. per glo. in regula. ij. de reg. iur. lib. vj. ¶ Glo. hic respondet, quod est speciale Parisijs, vbi episcopus habet temporalem iurisdictionem. Nam gerit ibi vices comitis: & bannum ibi nuntiatur per preconem nomine episcopi, & Regis. quasi velit dicere gl. quod etiam laici conueniuntur ibi coram episcopo. Ideo siue clerici conueniunt, siue conueniuntur seruabitur ius canonicum cum omni casu questio ventiletur, coram iudice ecclesiastico. Alias autem si forus esset diuersus, laici conuenirentur coram iudice suo: nec tractaretur ibi causa iure canonico, sed civili, vel iure municipali. Si verò causa ageretur coram iudice ecclesiastico: tunc tractaretur iure canonico, non obstante consuetudine contraria laicorum. Et dicit Ioan. andr. quod aduocati civilis fori multum allegant hanc glo. ad probandas causas, quas mouent clerici contra laicos in foro civili: non solum secundum leges, sed etiam secundum statuta & consuetudines ipsius fori tractandas: & remittit ad no. per eum in Spe. de constitu. §. j. super verbo, & no. in fi. ¶ Sed tu pondera gl. que dicit, quod in foro civili tractabitur causa mota per clericum iure civili seu municipali: non tamen dicit, quod debet decidi iure municipali, seu civili: sed tractari: & seruabitur ius civile, non respectu ordinationis litis: sed respectu decisionis. Gl. hic nihil dicit: sed text. loquitur hic de decisione: ut seruetur tunc ius canonicum: & sic certo casu debet seruare ius canonicum. Tex. indistinctè loquitur etiam si causa ventiletur in foro secula. & forte hoc voluit Hosti. qui dicit, quod non facit vim in hac specialitate, de qua in principio gl. & quod idē esset alibi. ¶ Idē tamen Hosti. super text. dicit quod causas reales feudales clericorum, non dicuntur secundum ius canonicum: sed secundum consuetudinem terre & curie Regis: quia ipsius est cognitio & cuiuslibet domini feudi. §. eo. c. ex transmissa. in fin. & c. verum. ar. j. de eo, quod mit. in pos. c. iij. & facit tex. in c. unico de cogni. feu. col. x. & in c. j. in fi. de capi. cor. alias incipit, si clericus. & idē secundum eum, si de temporalis hereditate agatur

SEBA. SAPI. ¶ Quasi domicilium. Vide. d. Feli. in c. dilectus. ij. col. xj. ver. ad domicilium sortiedum. §. de rescript. vbi tangit, an sola comoratio sufficiat, an vero requiratur, quod habeat maiorem partem bonorum suorum: & an scholaris sortiat forum in loco studij: ponit Gemi. in c. eos. in j. col. de temp. or. lib. vj. & Bar. in l. lex cornelia. §. domum. vbi Alex. in apost. ff. de iniur. ¶ Moram. x. annorum. Adde Ang. conf. xxvj. ¶ Domicilium. Pro hoc vide quæ remissi ad Bart. in l. ij. C. de incolis. An dræ. Barba. ZACHARI. ¶ Adde Iaco. Rebus. plenius in l. ij. in princ. & ibi remissi in apostil. Cel. ad ipsum. C. de incol. & in quo loco libro. x. Nec omitto videre quæ posui in apost. ad istum post alios loco hic allega. in proce. Decre. ¶ In d. l. ij. Tu vide gl. in c. dilectus. el. ij. de rescript. de intellectu. l. ij. copulatiue. & sic non probat dictum Inn. & Bart. vide quæ dixi in c. dilectus. pondera. c. ex parte. vbi ponuntur duo, quia habet partem bonorum & conuersatur aliquando. per quem tex. videtur posse dari concordiam: ut si habet partem bonorum, & aliquando conuersatur procedat dictum gl. in d. c. dilectus. ergo si non habet partem, & conuersatur assidue potest conueniri per illum tex. a contrario sensu: & sic videtur verior expositio Inn. tene mentem. Andr. Barb. ¶ Feudales. Adde Anch. conf. clxxij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

cōpesci: & maximè, quia eorū delicta nota sunt de quibus agit corā ecclesia: vt no. de iudi. c. nouit. & quia per eos pax turbatur & quies christianoꝝ: pauperes multi opprimuntur & aliæ miserabiles psonæ quarū causæ spectant ad ecclesiā. Sed dic saluando gl. vt intelligatur in inuasorib⁹ & malefactorib⁹ certarū personarū, de quib⁹ ecclesia se nō impedit, nisi sint personæ priuilegiatæ. xxiiij. qō. iij. si quis de potētibus. lxxvij. dist. per totū. & hoc per locū à speciali, sed de alijs raptoribus & inuasoribus generaliter & indistinctè procedit dictū Host. cōcernit em̄ hoc statutū quietē totius christianitatis. Ideo papa ex gñali iurisdictione: quā habet pōt se impedire vt est casus no. in simili in præalle. c. j. de homi. li. j. & qd dixi i. d. c. nouit. Et hæc pcedūt dum quærit de quib⁹ criminib⁹ se impediatur ecclesia cōtra laicos. Nā de alijs casib⁹ à criminib⁹ dic, vt. s. dixi. post In. & vt no. j. e. c. licet. & c. ex tenore. & vide bonā gl. xj. q. j. in summa. ¶ Sed, vt habeat circa p̄dicta gñalis doctrina, quæro q̄ crimina sint gñaliter ecclesiastica: & quæ secularia. ¶ Gof. hic dicit illud esse crimē ecclesiasticū, qd secūdū leges non est crimē: vt in criē cōcubinatus & vsurarū. sed vbi crimē punit p vtrūq̄ ius, laici corā seculari: & clerici corā ecclesiastico iudice cōueniuntur. Sed hæc regula Gof. non est vera. & primò patet in crimine hæresis: q̄ punit scdm vtrūq̄ ius: vt patet. C. de hære. & ma. p. totū. & j. de hære. per totū. ¶ Et tñ etiā laicos no pōt iudex secularis punire: vt in in. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de hære. lib. vj. Itē de vsuris potest secularis se intromittere per modū superius recitatū: & sic in multis alijs pōt calūniari doctrina Gof. do. Cardi. hic dicit q̄ crimē pōt dici ecclesiasticū latè & strictè. Latè qñ prohibet per vtrūq̄ ius. Strictè qñ tātū phibet ab ecclesia: vt dicit Goff. sed hæc doctrina nō satisfacit q̄sito. ¶ Vnde dico plenius & sic: q̄ quædā sunt crimina merè ecclesiastica: & hæc possunt dici merè ecclesiastica: vel q̄ tñ ab ecclesia prohibent: vl q̄ laicis de illis propter maximū periculū se impedire nō possunt. Exēplum in crimine vsurarū, qñ dubitat de substantia vsurę & in crimine hæresis: vt in præalleg. §. prohibemus. ¶ Quædam sunt crimina ecclesiastica: sed non merè: vt quia etiam iudices laici possunt de illis se intromittere: sed ecclesia ratione alicuius qualitatis, potest etiam laicos punire: vt in sacrilegio & diuinationibus & similibus. ¶ Quædam sunt crimina mista: quia prohibita per vtrūq̄ ius: sed non subest aliqua qualitas tribuens iurisdictionem ecclesiastico: & tunc laici puniuntur per iudicem suum: & clerici per ecclesiasticū. facit quod not. glo. in regula secunda de regul. iuris libro. vj. & in cap. causam. qui filij sint legitimi. ¶ Quædam sunt crimina merè secularia: vt quia à iure ciuili tantū inuenta illa delicta quæ in se non sunt delicta: de illis se impedit tantū secularis directè. Et circa prædicta do regulas, quo ad facultatē puniendi. Iudex secularis potest omne delictum laicorum punire, nisi ibi crimen reperitur esse merè ecclesiasticum: vt probatur per locū à speciali in præalleg. §. prohibemus. Et hoc ideo, quia

largo modo delictum secundum canones est delictum: seu esse debet secundum leges: quia in istis spiritualibus & animam concernantibus ius ciuile sequitur canones: vt supra dixi. Ad hoc enim Imperator recepit gladium, vt puniret delicta & adiuuaret ecclesiam respectu executionis faciendæ. xxiiij. quæstio. v. ca. principes. & cap. administratores. & cap. rex debet. & capitu. sunt quædam. ¶ Alia regula est quod ecclesia potest se intromittere de criminibus laicorum, quando crimina sunt adinuenta de iure canonico, seu habent originariam prohibitionem à canonibus, & non à legibus: vel vbi reperitur à canonibus imposita pœna, etiam secularibus: vt in præalleg. cap. contra idolorum. xxvj. quæstio. x. etiam si sit tantū excommunicatio: vt supra dixi: vel vbi certa qualitas est tribuens iurisdictionem ecclesiæ, vt supra dixi. Item indirectè ratione peccati potest se impedire contra laicum de omni crimine. de quo dicendum est, vt not. in. c. nouit. de iudicijs. & hæc not.

SVMMARIVM.

- 1 Causæ clericorū non tractantur secundum consuetudines laicales. 6. 8. 10. 11. 17. 19. & 24. & quia de ipsorū dispositionibus. 20. 21.
- 2 Consuetudo laicorū non ligat clericos.
- 3 Clerici seculares in alieno territorio stantes subijciuntur iurisdictioni episcopi, & non laicorum.
- 4 Domicilium vtrū contrahatur ratione moræ, vel habitationis, quam quis facit in alieno territorio adeo: quod possit conueniri de contractibus alibi gestis. 5.
- 5 Viatores & trāsseunt nō cōueniuntur in loco, vnde trāsseunt. Scholares, an contrahant domicilium in loco studij.
- 6 Clericus agēs cōtra laicū, an seruet cōsuetudines fori secularis. 8. 10. 11. Ordo iudicarius quo ad forū laicorū, non potest tolli à papa.
- 7 Feudū ecclesiasticum regulatur secūdū consuetudinem feudi laicalis, non autem secundum iura canonica. 15.
- 9 Testamenti qd, si vertitur in foro ecclesiastico, sufficiūt solēnitates iuris canonici: secus in foro seculari.
- 10 In præparatorijs iudiciorū attendit forū vbi litigatur.
- 12 Debitū si vigore statuti non potest probari, nisi per testes nō habebit locū in clericis etiam litigantibus in foro seculari. 31. 32.
- 14 In recōuentionib⁹, an seruetur cōsuetudo, & iura fori: vbi fit reconuentio an prioris fori.
- 16 Statuta requirentia solēnitates in cōtractu, nō habēt locū in cōtractu ad pias causas celebrato: sed an in gestis per clericos. vidē. 23. 26. 29.
- 18 Statuta loquentia de instrumētis guarentigiat is executioni mādandis, habent locum in vtroque foro, & in personis ecclesiasticis.
- 22 Clericus delinquendo nō sortitur forum secularem.
- 25 Præscriptio. x. & xx. annorū est cōmunis laicis & clericis.
- 27 Iudex debet attendere statuta & cōsuetudines litigantium. 21. & 37.
- 28 Statutū prohibens quosdam cōtractus, ligat etiam clericos cū laico contrahentes. 30.
- 29 Solēnitates testamentaria, vel aliæ inductæ à lege ciuili ligāt etiā si persona ecclesiastica instituantur.
- 33 Primo genitus, si ex forma statuti debet succedere, quo casu succedet in bonis extra territorium statuti stantibus.
- 35 Statutū loquēs de rebus nō extēditur ad res clericorū, nec forēs. 34.
- 35 Statutū laicorū in modo procedendi in causis non ligat iudicē ecclesiasticū: etiam quando laicus litigat corā eo. 32.
- 36 Cleric⁹: qui aliqd pro se allegat, debet illud idē cōtra se adductū recipere.
- 38 Statutū, quod non ligat ecclesiā, minimè in eius fauorem ligabit.
- 39 Statutū quod emanauit ante clericatum ligat clericos, quando ius agendi causatur ex facto clerici: vide hic exempla. 13.
- 40 Statutū, quid stantibus masculis foemina non succedat, an habeat locum in foemina ingressa monasterium.
- 41 Collectæ non possunt imponi rebus ecclesiæ quæ sitis: seu acquirendis.
- 42 Statutū, quod stantibus masculis vsque ad talē gradum foemina nō succedat habet locū etiā si ultra illū gradū reperiatur masculus cleric⁹.

Statutum

SEBASAPI.

¶ Et quæ secularia. Vide Sal. in auth. clericus. C. de episco. & cle. vbi etiā declarat quæ dicantur crimina ecclesiastica.

ZACHARIAS.

¶ Merè ecclesiastica. Adde Spec. in tit. de cōpe. iudi. adi. §. j. ver. ij. & ibi Bal. in aposti. ver. ij. eundē i sua margā. in versi. papa. ver. xxj. vbi dicit, q̄ illud dicit eē crimen merè ecclesiasticum. qd est crimen apud ecclesiā nō apud gētiles vt cōcubinatus de quo per gl. & Host. in c. cū iter. j. de purga. cano.

ANTO. FRAN.

¶ Quod dicat esse crimē ecclesiasticū videas etiā Arch. in. c. presbiteri. v. q. 6. Et adde q̄ crimen ecclesiasticū potest etiā puniri in vtroq̄ foro: vt i. c. foelicis. de pœ. in. vj.

Statutum laicorum in fauorem ecclesiarum, an valeat?

- 43 Statutum, quod non petens debitum per tantum tempus, non possit amplius petere: quomodo intelligatur? & an liget clericos: & quid de statuto presumente simulationem contractus. 44.
- 45 In locis temporalis iurisdictionis ecclesia an seruetur canones, an leges, vel statuta civilia in decisionibus causarum. Civitas quo casu possit statuere.

CAP.

IX.

- 1 **Q**uod clericis. ¶ Causa clericorum secundum iura, & non secundum consuetudines laicorum terminatur: vel secundum glo. In loco temporalis iurisdictionis ecclesie causas clericorum, sunt secundum ius canonicum terminande. h. d. non curo aliter summare. Nam & vtrumque summari recipit determinationem: vt j. patebit. ¶ Diuiditur: quia in prima ponitur decisio questione. in secunda mandatum ibi: *mandamus*. Et pone sic casum secundum Io. an. C. questi sunt scholares Parisien. q. q. conueniebant vel conueniebant non recipiebant canones allegati: sed consuetudo terre tamen super hoc prouidet eis: vt i. litera patet. ¶ No. primo ex text. iuncta supradicta casus positione, q. laicorum consuetudo quatenusq. indeterminata, & generaliter loquens non comprehendit clericos in foro ecclesiastico litigantes. c. cor. c. ecclesia sancte Mariæ. de costi. qd. est contra Bar. in l. j. C. de sum. tri. de quo in d. c. ecclesia. vbi plenè dicā &
- 3 aliquid j. ¶ No. ij. q. clericus trahens moram extra locum sui domicilij, non subijcitur iurisdictioni laicorum, etiam in causis pecuniariis: sed iurisdictioni episcopi etiam si sit ibi causa studij: vt hic & dicā in c. si diligētij. eo. An in eis habeat locum aut. habita. C. ne si. pro pa. ¶ Not. vl. argu. q. ex solo comorari in loco quis contrahit saltē quasi domicilium, vt possit ibi conueniri etiam si sit clericus. Contra hoc facit. c. Romana. §. nec etiam. eo. tit. li. vj. vbi innuitur contrarium. facit. c. fin. j. eo. vbi patet, qd. certis modis quis sortitur forum: inter quos non computatur iste. Facit. l. hæres absens. ff. de iu. Sol. Hosti. instat & in effectu intelligit istā literā, q. comorantes in loco possunt conueniri super contractibus, vel quasi delictis, vel quasi in loco moræ initis. Et ponderat litera morā, seu dicit de comorantibus: quia de viatoribus & transuentibus secus esset. Nam si ibi contraheretur non cogeretur respondere ibi: vt in l. heres absens. & in præalle. c. Romana. sed sup. contractibus in partibus suis initis non compelluntur respondere. Et est ratio secundum eū: quia in partibus suis se defendere cogunt, & si procuratores non dimiserunt, imputat eis. ff. ex qui. cau. mai. l. ergo. & l. prece. & ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hæc autem. & no. §. de offic. deleg. consultationibus. & j. de do. & contu. c. cam. que. Vnde iniquum esset, q. se in duobus locis defendere cogeretur. ar. §. de rescrip. c. si. de seque. c. j. C. de iud. l. nulli. Itē licet causa studij me transferā non tamen intelligor ibi habere domicilium: vt ff. de iniur. in l. Cornelia. §. domum. nisi post morā. x. annorum. b. C. de inco. l. ij. li. x. Ideo si quis ibi taliter conueniat: non cogitur respondere secundum eū: nisi promississet se ibi soluturum: quia tunc quatenusq. sit extraneus, potest ibi conueniri: quia ibi videt contraxisse: vt in c. delicti. j. eo. & in l. contraxisse. ff. de act. & obl. Duo principaliter collige ex dictis Hosti. primo q. ex mora in loco studij per decēniū sortitur scholaris domicilium. quidam contra: sed dic, vt no. §. in procemio. vbi latius prosequor. ¶ Secundo collige, q. ex solo comorari in certo loco quis non potest conueniri de alibi gestis: sed dumtaxat si ibi contraxerit, vel deliquit. Idem tenet Bar. in l. heres absens. ff. de iudi. vbi dicit, q. scholaris non potest conueniri in loco studij de contractibus alibi gestis: sed idē Bart. tenet contrarium in l. ij. C. vbi se. vel cla. vbi per illā legē dicit, q. mercatores Florentini, qui conuersant in perusio possunt ibi conueniri de antea

gestis alibi. Et hoc satis probatur in illa. l. ij. secundum vnum intellectum, quē sequitur Inn. in c. ex parte. B. j. eo. vbi tenet sufficere assidue conuersari, seu comorari in loco, vt ibi possit conueniri. & facit ibi tex. qui ponderat assidue conuersari. Tenet etiam Io. an. in addi. Spe. in ti. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. qd. vero ratione contractus. aliās est dictum Spec. in ver. qd. si aliquis Senen. & d. Ant. hic, & in c. si. j. eo. facit quod no. Archi. in c. Primatus. lxxj. di. & hac opi. sequor: quia & si non contrahat domicilium: vt in §. præalle. domum. contrahit saltē quasi domicilium, vt ibi possit conueniri. Nam absurdum videtur, q. in loco moret: & ibi nolit respondere. Et pro hoc optimè facit text. in d. l. ij. d. C. vbi se. vel cla. & opt. in simili in l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. vbi de crimine alibi commissio potest conueniri, vbi degit. i. vbi conuersatur, vt scholaris in loco studij, secundum gl. ibi. Itē adduco text. optimū in l. quisquis. C. si cer. peta. & in præalleg. c. ex parte. B. Hec procedunt in contrahente. An autē & quando delinques sortiat forum tam contentiosum, q. penitētiā, plenè dicā j. eo. in c. si. vbi propriè cadit materia: & ibi etiam latius attingam de contrahentibus verè vel fictē. ¶ Nunc venio ad gl. & oppo. contra text. in eo, quod dicit, quod siue clerici habeant causas contra aliquos: siue aliqui contra eos, debet obseruari ius canonicum. Nam si clerici agunt contra laicos debent forum sequi laicorum: & sic agere coram iudice seculari: quia actor sequitur forum rei in c. cū sit generale. & c. si clericus. §. e. Et per consequens seruabitur ius civile & statutum, seu consuetudo laicorum. Non enim potest papa tollere ordinem iudiciarium quo ad forum laicorum: vt no. gl. in cle. dispendiosam. de iudic. & vbi cūq. est diuersitas inter ius canonicum & civile cessante peccato, lex seruatur in foro suo, & canon in suo: vt no. in c. ij. de arbi. lib. vj. & in c. filius. & in c. cū esses. de testa. per glo. in regula. ij. de reg. iur. lib. vj. ¶ Glo. hic respondet, quod est speciale Parisijs, vbi episcopus habet temporale iurisdictionem. Nam gerit ibi vices comitis: & bannū ibi nuntiatur per preconem nomine episcopi, & Regis. quasi velit dicere gl. quod etiam laici conueniuntur ibi coram episcopo. Ideo siue clerici conueniunt, siue conueniuntur seruabitur ius canonicum cum omni casu questio ventiletur, coram iudice ecclesiastico. Aliās autē si forus esset diuersus, laici conuenirentur coram iudice suo: nec tractaretur ibi causa iure canonico, sed civili, vel iure municipali. Si verò causa ageretur coram iudice ecclesiastico: tunc tractaretur iure canonico, non obstante consuetudine contraria laicorum. Et dicit Ioan. andr. q. aduocati civilis fori multū allegant hanc glo. ad probandas causas, quas mouent clerici contra laicos in foro civili: non solū secundum leges, sed etiam secundum statuta & consuetudines ipsius fori tractandas: & remittit ad no. per eum in Spe. de constitu. §. j. super verbo, & no. in fi. ¶ Sed tu pondera gl. quē dicit, q. in foro civili tractabitur causa mota per clericum iure civili seu municipali: non tamē dicit, q. debet decidi iure municipali, seu civili: sed tractari: & seruabitur ius civile, non respectu ordinationis litis: sed respectu decisionis. Gl. hic nihil dicit: sed text. loquitur hic de decisione; vt seruēt tunc ius canonicum: & sic certo casu debet seruare ius canonicum. Tex. indistinctē loquitur etiam si causa ventiletur in foro secula. & fortē hoc voluit Hosti. qui dicit, q. non facit vim in hac specialitate, de qua in principio gl. & quod idē esset alibi. ¶ Idē tamē Hosti. super text. dicit quod causæ reales feudales clericorum, non dicuntur secundum ius canonicum: sed secundum consuetudinem terræ & curiæ Regis: quia ipsius est cognitio & cuiuslibet domini feudi. §. eo. c. ex transmissa. in fin. & c. verū. ar. j. de eo, q. mit. in pos. c. iij. & facit tex. in c. vnico de cogni. feu. col. x. & in c. j. in fi. de capi. cor. aliās incipit, si clericus. & idē secundum eū, si de temporalī hereditate agat

SEBASTIANI. ¶ Quasi domicilium. Vide d. Feli. in c. dilectus. ij. col. xj. ver. ad domicilium sortiedū. §. de rescrip. vbi tangit, an sola comoratio sufficiat, an vero requiratur, q. habeat maiorem partē bonorum suorum: & an scholaris sortiat forum in loco studij: ponit Gemi. in c. q. in j. colū. de temp. or. lib. vj. & Bar. in l. lex cornelia. §. domum. vbi Alexā. in apost. ff. de iniur.

b ¶ Moram. x. annorum. Adde Ang. conf. xxvj.

c ¶ Domiciliū. Pro hoc vide quæ remisi ad Bart. in l. ij. C. de incolis. An dræ. Barba.

ZACHARI. ¶ Adde Iaco. Rebus. plenissimè in l. ij. in princ. & ibi remissiuè in apostil. Cel. ad ipsum. C. de incol. & in quo loco libro. x. Nec omitto videre quæ posui in apost. ad istum post alios loco hic allega. in proce. Decre.

d ¶ In d. l. ij. Tu vide gl. in c. dilectus. el. ij. de rescrip. de intellectu. l. ij. copulatiuè. & sic non probat dictū Inn. & Bart. vide quæ dixi in c. dilectus. pondera. c. ex parte. vbi ponuntur duo, quia habet partem bonorum & conuersatur aliquando. per quem tex. videtur posse dari concordia: vt si habet partē bonorum, & aliquando conuersatur procedat dictū. gl. in d. c. dilectus. ergo si non habet partē, & conuersatur assidue potest conueniri p. illum tex. a contrario sensu: & sic videtur verior expositio Inn. tene menti. Andr. Barb.

e ¶ Feudales. Adde Anch. cōf. clxxij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a SEBA. SAPI. ¶ Seruentur cōsuetudines. vide Pet. de Anch. in consi. xv. & in repeti. ca. j. in. xxviii. char. in ver. accedat. de cōstit. & latissi. per Cald. in disputa-
tione sua incip. statuto ciuitatis cauetur. & per. d. Anto. in dispu. incip. stante statu-
to municipali. colū. xxiiij. & Pet. de Anc. in regu. ea. q. in vl. char. & in regu. posses-
sor. in vltima co. de reg. iu. Gemi. in. c. pia. §. ij. de excep. lib. vj. colū. ij.

b ¶ Duos laicos.

Adde Petr. de an-
cha. cōsilio. xv. iij.

c ¶ Vigore proro-
gationis. Tu pōde-
ra, qā si progatiu-
risdictio ecclesiasti-
ca: tūc nō pcedit
dictū. d. Ant. qā cē-
set eiusdē qualita-
tis cū progata. l.
episcopale. C. de
epi. aud. gl. in. c. hi
q de pben. li. vj. aut
prorogat tpalis: &
tūc procedit dictū
d. Ant. sed q pro-
getur dictipalis: li-
cet tpalis quā ha-
bet iudex ecclesia-
sticus i habitu. fa-
cit. c. se. contra do.
Ant. tu vide. l. epa-
le. C. de epi. aud. cō-
tra. d. Ant. vbi lai-
ci appellāt in foro
suo: sed si progāt
in delegatū epī nō
appellāt. ergo at-
tēdit forus accide-
ntalis. ad hoc vide q
ibi nō. in. tex. vide
q dixi in. c. cām q.
de re iud. vide quē
dixit Ange. i. l. j. ff.
de iu. loā. de imol.
in. c. p. & g. & ibi
dixi de offi. deleg.
And. Barb.

SEBA. SAPI.

d ¶ Querit de iuri-
bus. Vide latē per
Felin. in. c. ecclesia
sanctę marię. colū.
xxxiiij. ver. quar-
tus casus est vbi re-
fert & seqt Abba.
hic: & pulchre de-
clarat quō intelli-
gi debeat q dicit
Abba. hic de so-
lennitate infinu-
ationis.

e ¶ Peteret legatū.
tu pondera qā nō
videt bñ dicere ex
eo: qā pro re lega-
ta nō cōpetit actio
in rem. vt in. l. ij. C.
cōia de leg. & pōt
peti in iudicio ec-
clesiastico. ar. c. cū
sit generale. de fo-
cōpe. & facit q vo-
luit. d. Car. i. c. exa-
minata. de iud. er-
go videtur quod
decidetur secundū
ius canonicū. pon-
dera bene hoc. An-
dr. Barb.

f ¶ Ius canonicum.

allegat qui fil. sint le. c. lator. & c. causam quē. ij. vbi de
hoc. ¶ Ipse tamen Hosti. in summa in tit. de cōsue. §. fi.
ver. sed ponē. dicit, q si cōsuetudo est in curia seculari,
vt in pecuniarijs causis offerat libellus: si clericus ibi li-
tigat, non tenetur libellum offerre: quia consuetudo est
in contrarium. Sed si laicus conuenit clericum coram
iudice ecclesiastico, tenetur libellum offerre: quia ibi
nō est talis cōsuetudo. ¶ Sed in alio loco. s. in summa de
testamen. §. qualiter conficiantur. ver. verum. dicit, q si
causa super testamento est coram ecclesiastico iudice,
seruabitur ius canonicum. Si verō clericus conuenit lai-
cum in foro seculari super testamento, seruabitur lex
humana: & sic requiruntur in testamento omnes solen-
nitates iuris ciuiliis: Als iudicabitur contra clericū acto-
rem. Secus dicit in relictis ecclesię. & tunc in vtroq fo-
ro seruabitur ius canonicum ratione pię causę. de test.
c. relatū. de hac materia, quę satis difficilis est, vide per
Calde. in. q. sua, q incipit: statuto cauetur. & gloss. in. ca.
illud. & c. illa. xij. dist. & quod not. in. c. ecclesia. de con-
stit. vbi tangam etiam. ¶ Sed q̄tum ad propositum
nostrum tollendo primō casus minus dubitabiles: scias,
q aut queritur de ordinanda lite, aut decidenda. ¶ Pri-
mo casu communis est omnium sententia, vt seruen-
tur consuetudines^a & leges fori, vbi agitur causa, siue
fit quęstio inter duos laicos^b eiusdem fori, siue diuersi:
siue inter clericum & laicum: quia hęc statuta nō con-
cernunt personam, sed causam quę subijcitur illi foro.
Hoc satis voluit Cald. in præalleg. disputatione, vbi di-
cit, q si in foro ciuili perimitur instantia certo tempo-
re: vel tenetur dare actor fideiussorem: cum hęc cōcer-
nant ordinationem litis: etiam clerici causa recipiet pe-
rēptionē instatię: & tenetur ad cautionem. Idem dicit
de libelli oblatione & similibus concernentibus ordi-
nationem litis. Hoc etiam voluit Inn. in. c. fin. de fer. in
illa. q. an in ferijs obseruandis debeat attendi consuetu-
do litigantium, vel fori, vbi agitur cā. Idem voluit hęc
glo. & Bartol. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. &
est commune dictum, & facit illud notabile dictum
Archid. in. c. non ita. ij. q. vj. & fuit dictum Laur. & seq-
tur Car. in loco palle. q si clericus litigat in foro ciuili,
nō pōt appellare ante sniam: nisi in casibus in qbus pōt
appellare laicus: sed laic⁹ litigās in foro ecclesiastico, pōt
appellare a quolibet grauamine, sicut pōt appellare cle-
ricus: & sic seruaf in foro ecclesiastico. & facit. c. ex par-
te. de app. & l. iij. in fi. ff. de testi. & l. cū clericis. in fi. C.
de Epif. & cle. & l. ij. C. quēadmo. test. aper. & l. j. C. de
emāci. libe. ¶ Secūdo casu, cū agif de lite decidēda: di-
cit Cal. in loco palle. q aut agif rōne cōtractus: & cō-
syderat ius loci cōtractus: vt. l. si fundus. ff. de euic. & ff.
de vsur. l. j. facit. c. cōstitutus. de in integ. resti. & sic pōt
intelligi. c. cū venissent. de eo, qui mit. in pos. Si verō a-
gif ratione delicti cōsyderatur ius loci, vbi delictū cō-
missum est. C. vbi de crimi. agi opor. aut. qua in puin-
cia. facit. ff. de extraordi. cri. l. sacculares. §. sunt qdā. de
sent. exc. a nobis. Si aut ius respicit rē, de qua litigat: tūc
seruāda sunt loci iura: vbi res sita est. de test. c. Raynu-
tius. C. de ædi. priua. l. an in totū. ff. de tut. & cura. da. ab
his. l. pupillo. Et iō si tractat de onere rei, respiciēd⁹ est
locus, vbi sita est res. C. de p̄dijs nauicular. l. vlti. li. xj. vñ
si esset qō Rauennę, vsq ad quē locū posset ædificari
Bononię: seruari debēt statuta Bonon. de hoc loquen-
tia, de quo per loā. And. super rub. de cōsue. & per Cy-
in. l. j. C. de sum. trini. Si verō statutū respicit psonā: &
tūc nō seruabitur quo ad psonā clerici, secundū Cald.

ibi. sicut enim cōsideratur ius loci, cōtractus, delicti, vel
rei super qua est quęstio: ita & personā qualitātē inspi-
ci oportet: cū de iure personę principaliter tangēte quę-
ritur: & secundum illud ius iudicari oportet corā quo-
cunq iudice agat. facit. c. j. de iure patrona li. vj. de pri-
uile. c. porro. secundum vnā lec. ¶ Et per hoc decidit
quod si statuto laicorū cauet solutionē debiti probari
nō posse per testes: clericus illo statuto nō afficit: licet li-
tiget corā iudice seculari contra laicū: sed remanet sibi
saluum ius probādi per testes: nā probatio propriē per
sonā respicit quę probatiōis onus habet subire. d. Ant.
aliter hīc distinguit cū quęstio est inter laicū & clericū
multa verba effundens & in effectu hoc intēdit dicere:
si agitur causa cōtra clericū corā iudice ecclesiastico vbi
causa spectat ad forū ecclesiasticum: & tunc debet iure
canonico terminari. vt est casus hic. & ad hoc quod nō
de cōsti. c. j. de appel. c. si duobus. fatef tamen q multi in
hoc sentiunt contrariū. hoc primū mēbrum est nimis
generale. ¶ Quid autē si statutum iniecit vinculū ante
clericatum certe etiā in foro ecclesiastico iudicabit se-
cundū legē humanā. de in inte. rest. c. cōstitut⁹. & j. subij-
ciam. Itē si statutum dat solennitatē actui: ideo dic vt j.
subijciā. ¶ Hoc dicit verum. d. Ant. vt seruetur ius ca-
nonicum corā iudice ecclesiastico quādo causa ibi verti-
tur vel quia habet tēporalē iurisdictionē in loco vel ex
natura causę. secus dicit si accidētaliter tractatur ibi cau-
sa vt vigore prorogationis^c vel reconuētionis: tūc ser-
uabitur lex fori naturalis conuēti & reconuēti: quia de-
bet attendi causa naturalis, & non accidētalē. & hoc in
his quę concernūt decisiōnē litis. argu. l. qui habet. ff. de
tute. & alle. Spe. in tit. de consti. §. j. ver. si vero certe Spe.
sentit ibi potius oppositū. allego. iij. q. viij. c. cui⁹ in agē-
do. & reperio Hosti. in summa apertissimē tenere con-
trarium. de testa. in loco præalle. vbi dicit q si laici liti-
gant corā ecclesiastico & prorogata iurisdictione iudi-
cabitur secundū ius canonicū: quia perinde est ac si ha-
beret iurisdictionē ordinariā super eos argu. ff. de iud. l.
j. & ij. nisi fuerit dictum vt iudicet secundū legē huma-
nam. vt in. l. si conuenerit. ff. de re iud. ad idem adduco
gl. in. c. deniq. xcvi. di. quę dicit q in causa reconuētionis
clericus subijci diffinitionibus laicorū: & sic nō atten-
ditur forus naturalis rei: sed de hoc non multū curo: qā
iudex haberet iudicare secundū consuetudinē litigantiū
non secundū suā. vt j. dicā. Quādoq causa agitur coram
seculari: & si agatur de ordināda lite seruabitur ius fori:
vt. s. plenē dixi. ¶ Sed si queritur de iuribus cōcernēti-
bus decisoria: d si causa est feudalē determinabitur secu-
dum consuetudinē feudi. vt. s. dixi. si vero de alia re: & si
est ecclesiastica tractanda est secundū ius canonicū etiā
in foro seculari, vt nō. doc. in. c. j. de cōsti. & in. c. ecclesia
sanctę marię. eo. ti. & est casus in aut. clericus. C. de epif.
& cler. & ita voluit Host. in summa in loco præalle. hoc
limita verum. d. Anto. quādo disputat de re iam incor-
porata ecclesię: si autē peteret rem nondū incorporatā
& agitur actione personali, vt qā peteret legatū^e vel hæ-
reditatem & tūc est magis dubiū sed nihilominus idem
putat. s. quod obseruari debet ius canonicū & credo q
bene inquantū statutū discrepat a lege cōi & naturali q
in casibus ad pias causas dispositis iudicanda esset ec-
clesia secundū ius canonicum, f vt est casus in. c. relatū.
& in. c. cū esses de testa. ¶ Per quę puto, q statuta lo-
quentia de infirmationibus aliās relictā annullat, vel sta-
tuta requirentia in testamentis certas solennitates: vel in
contractibus non debeant obseruari etiā in foro ciuili
in cā ecclesię: sed tūc fit iudicādū, secundū canonicā deter-
minationē. Ad hoc nō iura superi⁹ alle. & c. bñ qdē. xc-
vj. di. & de reb⁹ ecc. nō alie. c. fi. & qd nō. Inn. i. c. j. de no-
ope. nū. & hoc vbi disponit i piā cām. In cōtractib⁹ verō
in qbus nulla est liberalitas ex parte laici: ita qā nō pōt
dici dispositum

17 dici dispositū fuisse in piā causam: tūc idē dicendū qd in sequenti
 18 mēbro. ¶ Quādoq; agit de re patrimoniali ipsius clerici, & ei⁹
 obligatione, & tūc si obligatio, vel ius agēdi surgit ex facto cleri-
 ci, vel quasi facto cū eo, vel ex contractu, vel quasi: & tunc dicit
 qd si lex, vel statutū specificē loquat de clericis, nō ligat eos, quia
 disponit in personā nō subiectā: & sic nō valet. & hoc voluit Bar.
 in l. cūctos populos. C. de sum. tri. & Ioan. in addi. p̄dī. si lex spe-
 cialiter nō loquit de clerico: sed generaliter disponit sup cōtracti-
 bus, vel quasi delictis vel quasi super alijs actibus hominū, vel su-
 per litibus ordinādis, vel decidēdis: tūc Bar. in p̄alle. l. cūctos po-
 pulos. ^a dicit, qd siue agat cōtra clericū in foro ecclesiastico, siue in
 foro ciuili: talis lex ligat clericos: & secundū illas est iudicandū in
 vtroq; foro: dūmodo non nutriat peccatū: nec sit irrationabilis:
 nec sit cōtra libertatē ecclesię. allegat de re iudi. cū causa. de in in-
 te. resti. cōstitutus. & in c. iij. de eo, qui mit. in pos. ¶ Et per hoc
 infert Bart. qd statuta disponētia, qd instrumēta garantigiata ha-
 beant executionē paratā, debent obseruari pro clerico cōtra lai-
 cum, & ecōtrā in vtroq; foro. Contrariū tenet Bar. in l. cūctos
 popu. C. de sum. trini. & illud verius vt j. dicā. & plenē t̄ago in re-
 pe. c. ecclesia sanctę Marię. de cōstitu. vbi vide tex. prout ibi indu-
 co contra opi. Bar. & vide de instrumēto garantigiato, qd non ha-
 bet locum cōtra clericū bonā rationē Bal. in d. l. cūctos popu. &
 19 quod nō idē Bar. in l. j. C. de cōfess. ¶ Dic etiā qd statutū, qd vult
 testamentū insinuari, debet extendi ad clericos testātes inquantū
 non relinquāt ad piā cām: quia hūc actū habēt ex priuilegio: sed
 cōpetit eis de iure cōi, tanq; cuilibet alteri hominū. & dicit serua-
 ri in vtroq; foro. relicta opi. Hosti. in summa de testa. in loco p̄e-
 alle. Et dicit hoc debere seruari, qn agit tantū in foro seculari, se-
 cundū opi. Hosti. vt distinguat in quo foro agatur, tenet Io. an. in
 addi. p̄dicta. Et placet hoc. d. Ant. quia cōtrahēs, vel cōtrahentes,
 seu actū gerētes cū clericis: & clerici cū alijs cōtrahētes: tacitē vi-
 dentur cōsentire legibus fori, in quo causa agitāda est. Ibi tñ Ioā.
 an. nō bene firmat: sed refert opi. Hosti. Ideo instrumentū guaren-
 tigię habebit executionē contra clericū & cōtra laicū in foro se-
 culari, sed nō in foro ecclesiastico, quia sic videt cōsensisse laicus
 20 cū clerico cōtrahēdo. ¶ Idē puto in testamēto clericis, qd inquā-
 tum cā discutit in foro ecclesiastico, iudicabit secundū ius cano-
 nicū: inquantū discutit in foro seculari, iudicabit secundū iura ciui-
 lia: idē si ecclesia agat pro legatis cōtra ecclesiā institutā a clerico
 iudicabitur scdm ius canonicū. Si verō agat laicus cōtra laicū in-
 stitūtū a laico in fore seculari iudicabit scdm leges. Sic em videt
 cōsensisse in clericū testādo, vt eius testamentū subijciat legibus
 fori: vbi cā agitanda est. ¶ Et si dicat, qūo statuta laicorū ligant
 actus clericorū: rūdet nō ligant actus clericorū, quos faciūt vt cle-
 rici: sed vt alij hoīes. prout dicit Bart. in d. l. cūctos populos. vel
 nō ligat actus clericorū immediatē, sed ex legis dispositione. f. ca-
 nonica: quæ actū in executione subijciēdo foro seculari, subijcit
 etiā legibus fori ex tacito etiā consensu actū agentis. Idē putat in
 testamento laici, vt inquantū habet executionē, & agitur in foro
 ecclesiastico, qd subijciat legibus ecclesiasticis. Idē, si laicus insti-
 tuta ecclesia decedat, legatarius ex testamēto cū duobus testibus
 & sine insinuatione, poterit petere legata: maximē, qd testamentū
 non poterit quo ad aliqd valere, & quo ad aliqd nō. Neq; audiet
 ecclesia hāc allegās instantiā, qd testamentū valeat, inquātū est in-
 stituta, & nō inquantū legata relicta sunt: qd tale legatū venit pe-
 tendū in foro ecclesiastico. Nec putat vera inquantū testamentū
 ex toto submittit legi ecclesiasticę: vt quia principalis institutio
 est in piā cām. Si autē totū testamentū subijceret legi seculari quo
 ad laicū testantē & instituentē clericū, nō rōne pię causę, tūc qd
 legatarij habeant petere legata in foro ecclesiastico, tñ testamētū
 illud nō iudicabitur scdm ius canonicū quo ad legata, ne diuerso
 iure censeantur. Hāc dicta. d. Ant. ex toto nō placet: maximē quo
 ad ea, quę s. dixi in cōtrahētibus. vt iudicet secundū leges fori, vbi
 agitur & cā ventilat licet Ioā. an. & Cald. videātur hoc sentire, &
 21 etiā Host. ¶ Primō enim ex hoc dicto sequit maximū absurdū:
 quia idē contractus in vno loco, seu foro, valebit, & in alio non.
 Finge qd statuto caueatur, qd nisi emptor apprehēderit possessio-
 nem rei emptę intra annū sit cōtractus nullus, seu simulat⁹ p̄esu-
 matur. Nā secundū theoricā p̄dictā si agit laicus lapso anno cōtra

clericū ad pretiū in foro ecclesiastico, nō po-
 terit allegare istud statutum: & sic cōtractus
 ibi erit validus. Si verō clericus prius agit cō-
 tra laicū in foro seculari ad traditionē rei, po-
 terit illud statutū allegare, & ibi non tenebit
 cōtractus. & sic iudicabit contra. l. si cū dies. §.
 pe. & qd ibi nō. ff. de arb. & C. de rescin. ven.
 l. j. Itē iudex habet iudicare secundū consuetu-
 dinē litigantiū & eorū statuta: & nō secundū
 suā, vt no. xij. di. c. illud & p. Inn. super rub. de
 consue. & Cy. in l. ij. C. de cōsti. pecu. & facit.
 c. iij. de eo, qui mit. in pos. Et non apparet ra-
 tio, quare si cōtentio est inter clericū & lai-
 cum, debet iudex iudicare potius secundū cō-
 suetudinē & iura laici, qd secundū statuta cle-
 rici. Nec est verū, qd in cōueniēdo eū in foro
 seculari subiecerit actum statutis illius fori:
 quia hāc nō procedunt in decisorijs, licet sic
 in ordinarijs: vt no. super rub. de cōsue. Adit
 enim secularē, vt faciat sibi ius secundum ius
 cōmune, & nō secundū ius municipale: quod
 22 nō habet eū ligare. ¶ Sicut enim delinquen-
 do non sortit forū secularē, sed epī loci: ita &
 in cōtrahendo. j. eo. c. dilecti. Itē non procedit
 ex alio. Quid enim si statutū cōcernit solēni-
 tatem actus: dicemus ne, qd ecclesiasticus de-
 23 bet iudicare spreto isto statuto. ¶ Cum laicus
 p̄termittēdo solēnitatē requisitā a lege sui
 superioris, nihil egerit: licet contraxerit cum
 ecclesia. arg. in l. cū lex. ff. de fideiuss. qd not.
 Fede. de sen. confi. lxxvij. & j. dicā. Itē, quid si
 statutū cōcernit personā, dicemus nō cōpre-
 hendere clericū: licet agatur in foro seculari:
 certē non: vt. s. dixi post Cald. & j. dicam.
 24 ¶ Do. Card. variē locutus est in diuersis
 locis sup hac materia: sed nouissimē in c. iij.
 de eo, qui mittitur in possessio. p̄missa prius
 diligenti & matura deliberatione, sic distin-
 xit breuiter, quo ad hunc articulum: qd semper
 in decisorijs tā in foro seculari, qd ecclesiasti-
 co, seruabitur statutū, seu cōsuetudo illius, cō-
 tra quē inducitur. Exemplū ponit: si laicus re-
 petit a clerico in iudicio ecclesiastico. & ipse
 excipit, qd p̄scripsit: sufficit p̄scriptio. x. vel
 xx. an. Si autē clericus agit cōtra laicū, & laicus
 excipit de p̄scriptione: nō sufficit probare
 p̄scriptionē. x. vel. xx. annorū, sed. xl. qd tan-
 tum. xl. currit cōtra ecclesiā. de p̄scrip. c. de
 quarta. Et pro hoc quia clerici nō ligant sta-
 tutis laicorum, nec ecōtra: sed hęc regula nō
 est sufficiens. ¶ Quid enim si statutū cōcernit
 rem subiectā laico? Dicemus ne, qd nō possit
 allegari cōtra clericū, ad effectū concludēdi
 contractū nullū. Itē quid si cōcernit solēnita-
 25 tem actus, & c. dic, vt statim subijciā. ¶ Item
 istud exemplū pōt etiā calumniari, qd p̄scri-
 ptio. x. vel. xx. annorū est cōmunis tam cleri-
 cis, quā laicis: vt no. Io. and. in regula, quid ad
 agendum. de reg. iur. li. vj. in mercu. Sed in fa-
 uorem ecclesię est introductū ab vtroq; iu-
 re, vt non currat nisi p̄scriptio. xl. annorū,
 contra eū: & sic nō reperitur in hoc dispari-
 26 tas iurium. ¶ Ego vero in hoc articulo sic
 puto distinguendū, qd si statutum, seu cōsue-
 tudo concernit solēnitatē actus adhibendā
 tēpore contractus: & tunc siue statutum sit
 b clericis, siue laici, b non valebit cōtractus: nisi
 c illa solēnitas fuerit obseruata. Et hoc ideo:
 quia non potuit subditus contrahere etiam

Ad de eundē cōfil.
 xix. ij. lib.

¶ Cūctos popu-
 los. pro certo Bar.
 non bene dicit: qd
 cōfunditur sua do-
 ctina pro. c. eccle-
 sia. de cōsti. & vide
 quā ibi dixi ple.
 & respondi ad iu-
 ra allega. per Bart.
 Andr. Barba.

b ¶ Clerici siue laici.
 Adde quod Bald.
 cōfil. cccxxxv. iij.
 lib. cōsultuit. qd stā-
 te statuto Alsij,
 quo cauetur qd cō-
 tractus mulierum
 nō valeat, nisi cer-
 ta solēnitate serua-
 ta, qd soror tertij
 ordinis poterat cō-
 trahere illa solē-
 nitate nō seruata.
 & ibi refert Io. an.
 delig. cōsultuisse ta-
 les esse personas ec-
 clesiasticas.

SEBA. SAPI.

c ¶ Obseruata. Idē
 firmat Fely. in c. j.
 col. xj. j. de spōsa.
 & in d. c. ecclesia.
 col. viij. vers. quar-
 tus casus. & Paul.
 de ca. in cōfil. clxx.
 incipi. in p̄senti
 causa visis. in fi. se-
 cundū antiquā im-
 pressionem. Alex.
 in cōfil. xcij. incip.
 visis & pōderatis.
 in. ij. vol. Card. cō-
 fil. cxliij. incipiente
 statuit ciuitas Vi-
 terbiensis. Alexā.
 confi. ccix. incipie.
 statutis. in. ij. volu.
 Andr. Sicu. in con-
 fil. lxxv. incipi. refe-
 ram in mediū. col.
 viij. in. iij. volu. &
 in cōfil. xlvj. inci.
 difficile. in fi. in. ij.
 volumi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Consensum suū. Tu pondera circalioc: quia videtur esse cōtra libertatem ecclesiæ: quia corpso, q̄ clerico tollitur illud, quod sibi cōpetit à iure cōmuni, dicitur contra libertatē ecclesiæ: vt dixi latē in rub. de re. ec. non ali. vt ergo clericus non acquirat est contra ius cōmune. facit. c. fi. de immu. ec. li. vj. Sed pro isto dicto facit, q̄ voluit Richa. in repeti. l. j. C. de sacrosanc. eccl. vbi vide omnino. vide do. Car. in repe. c. perpendimus. de sen. excō. Pondera quia est beneficiū proueniēs à statu. **a** to. l. si quis curialis C. de epis. & cle. vi de do. Cardi. vbi singu. loquitur in d. c. perpendimus. in. v. chart. Refero in rubr. de re. eccl. non alie. vide Saly. in. d. authē. cas. fa. And. Barba.

b ¶ Non valet. Circa hoc potest adduci, quod voluit Richa. de Saly. in l. j. C. de sacrosanc. eccl. in repeti. An dræ. Barba.

c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Alienatio. Vide Saly. in authē. cas. fa. C. de sacrosanc. eccl. & Paul. de ca. in consi. clxv. incipient. in causa præsentia in vlti. col. secundum antiquam impressionem.

d ¶ Debeat facere. Adde Ang. consi. clxj. & vide quod idem voluit consi. lxxij.

e ¶ SEBA. SAPI. ¶ Adstringit laicus. Vide quod in simili cōsuluit Are ti. in consi. xlv. inci. piē. visis articulis. vbi dicit, q̄ quādo vertitur inter clericum & laicū, sicut statutum nō obseruatur pro laico cōtra clericum: nec etiam debet obseruari pro clerico cōtra laicum.

f ¶ Illo statuto. Ad de quid ecōtrā, & dic, vt plenē per Hippo. de Marfi. sing. xxix. inci. statuta laicorum.

g ¶ Forenses. Adde Ro. consi. cccxcj.

h ¶ Litigent. Adde quod voluit Pau. de ca. consi. lxxvij. in primō ipressis.

i ¶ Exemplum. Tu pondera bene: quia illud statutum nō videtur valere. vide Bal. in. l. j. C. de confe. & in. l. j. C. de sum. tri. d. Abb. in. c. bonæ. de post. præla. And. Barba.

k ¶ SEBA. SAPI. ¶ Libros mercatorum. Vide de hoc articulo ple-

cum subdito spreta lege sui superioris: imo peccauit. de ma. & obe. c. ij. ff. deleg. j. l. nemo potest. & de testa. c. requisisti. & nulla contra cta fuit obligatio: cum lex sibi resistat, & inhabilitet cōsensum suū: vt. l. cū lex. ff. de fide ius. & quod no. in. c. si diligenti. eo. & in. c. cū contingat. de iureiur. & sic cōtractus nō potuit ex vna parte consistere: cum debeat esse vltro citroq̄ obligatorius: vt. l. Labeo. ff. de verb. signi. facit. c. admonet. & c. quod in dubijs. de renū. sicut in simili videmus, q̄ in datione exigitur insinuatio, si excedit certā quantitātē à lege præfixam: certē licet fiat dō natio nō subdito si non est facta insinuatio, non valet: vt. l. sancimus. C. de dona. Inficit enim potestātē donandi, ex causa: & secundū hoc statutum iudicabitur inter clericū & laicum in vtroq̄ foro: quia si cōtractus nō valet, non debet ex eo ius reddi. ¶ Ad hoc quod not. Cy. in. l. ij. C. de consi. pec. Debet enim iudex attendere ad statuta & consuetudinem litigantiū: vt ibi. facit. c. iij. de eo, qui mit. in pos. & quod no. Inn. super rub. de cōsue. Nec per hoc statutum laicorum ligat clericos: cū disponat circa subditos suos ad bonum finē: & clericus si vult illum obligare debet obseruare omnia sine quibus ille obligari nō potest. ¶ Facit quod in simili not. Fe. de consi. lxxvij. vbi dicit, q̄ si statuto cauetur nobilem nō posse recipere cessionē actionū contra popularē, non valebit celsio facta nobili, etiā per ecclesiā: quia statutū disponit in casu licito, & inter subditos, & nō in fraudem, nec alio modo restringēdo libertatem ecclesiasticam. ¶ Et per hoc infero, q̄ laicus testando debet adhibere omnes solēnitates legis suæ: aliās testamentū nō valebit quātuncq̄ instituerit clericū, nisi hoc fecerit pro anima sua. Nā in dispositionibus ad pias causas sufficit seruare solēnitatē iurisdictionum: vt in. c. relatū. de testa. & quod no. in. l. j. C. de sacrosanc. eccl. Et ius canonicum præualet tanq̄ in cōcernētibus animā: vt in authen. vt cle. apud propri. epi. in princ. ¶ Quandoq̄ statutum concernit rem. Exemplū, q̄ res dotalis nō possit alienari. & tunc puto, q̄ si clericus emit non valet alienatio: quia mulier inhabilitatur ad alienandū: vnde etiam naturalis obligatio non oritur: vt. d. l. cū lex. & C. de legi. l. nō dubiū. & c. ij. de ma. & obe. Nec hoc statutum ligat clericos, sed tantū subditum: & impedit obligationem oriri ex contractu, & super resua potest quis statuere. l. in re madata. C. mand. c. verū. de condi. appo. & quod no. Bart. in. l. rescripto. de mu. & ho. & secundū hanc legē iudicabitur in vtroq̄ iure: quia si nō valet cōtractus, nō debet ex eo iudicari: vt. s. dixi in præceden. arti. & istis duobus casibus potest praticari opi. Bar. in d. l. cunctos populos. nec procedit opin. Ho-

fien. Ioan. andr. domi. Cardi. & domi. Anto. & forte non considerauerunt istos casus: quia credo, q̄ aliter dixissent. ¶ Quandoq̄ statutum concernit personā, vt quod aliquid debeat facere post contractum perfectū: vt apprehendere possessionem rei emptę intra certum tēpus: vel probare per tot testes: & tunc non ligabitur clericus, etiā in foro seculari. Et idem dico in laico respectu statuti episcopalis. Non enim potest extraneus arctari ad aliquid explicandū: sed subditum statuentis bene comprehendit vbiuncq̄ litiget. Et hoc puto verum in primo exemplo, quando aliquid venit explicandum per partē extrē iudiciū: quia debet iudex etiā ecclesiasticus iudicare litigantem, secundū legem suā. Facit ad hoc, quod not. in. l. ij. C. de cōsti. pec. & statim dicam. Secus puto in secundo exemplo & simili, quādo est aliquid explicandū per partem in iudicio, quia tunc non arctatur iudex ecclesiasticus iudicare secundū illam legem: quia non potuit statutum dare modum probandi & procedendi in iudicio ecclesiastico.

32 ¶ Et ideo, si statuto laicorū cauetur, quod probatio mutui, nō possit fieri per testes: si laicus litigat cōtra clericum in foro ecclesiastico non adstringitur laicus illo statuto. Ad hoc quod legi. & no. in. c. ij. de arbi. lib. vj. & per gl. in regula possessor. de regulis iuris libro sexto. Et cum hoc temperamento potest procedere opi. do. Cardi. Ad prædicta faciunt nota. per Barto. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. vbi dicit, quod statutum cōcernens personam, non extenditur ad forenses, Etiam si habeant bona in loco statuti, & etiā si statutum indirectē tangat illa bona. ¶ Exemplum: dicit statutum, quod primogenitus succedat: certē secundum eum non extenditur ad forenses: licet habeant ibi bona: secus si principaliter concerneret bona: vt quia diceret statutum, quod bona deferantur ad primogenitum. ¶ Ad hoc facit. l. i. ff. de tuto. & cura. da. ab his. & optimē facit quæstio disputata per do. Lau. in istis terminis. Statuto cauef Mutinē. quod si aliqua res mobilis vel immobilis possessa ab aliquo euincatur ab eo, quod non teneatur possessor illā rem restituere: nisi restituto sibi pretio, quo ostenderet se emisse. Nunc Bonon. litigat Mutinā cōtra Mutinē. & obtinuit sententiam pro se. Quæritur, nunquid Bononen. vigore statuti Mutinē. teneatur restituere pretium. Prædictus doc. determinauit, quod non. & hoc ideo: quia istud statutum non porrigit vires suas ad extraneos: licet ibi litigēt. Ita dico in clerico, cum sit & intelligatur extraneus respectu statuentis. Et prædictam decisionem do. Lau. sequitur do. Petr. de Ancha. in. c. canonum. de consi. & Ioan. andr. in addi. Specu. in titu. de empt. & ven. s. vlt. dicendum. in. j. co. vbi refert Mar. de fa. & do. Lau. ita disputando tenuisse. ¶ Et ex hoc infero ad notabilem & quotidianam quæstionem, cōmuniter vbi sunt Iudei vsurarij: viget statutum, vt non teneatur vsurarius restituere pignus rei, quise probauit dominum rei pignorate: nisi prius restituto debito pro quo res fuit impignorata. accidit, quod res clerici, vel laici extranei fuit impignorata domino in scio: nunquid teneatur restituere debitum ante restitutionem rei. Et per prædicta videtur dicendum, quod non: quia illud statutum non potuit fieri in præiudicium non subditorum: maximē clericorum nec potest dici, quod statutum concerneret rem. quod si res erit clerici, non subijcitur iurisdictioni laicorum: vt in. c. fin. de vi. & ho. cle. Si laici extranei, adhuc idem: cū res fuerit delata ad locum furtiue & contra voluntatem domini: & sic nō potest dici de iurisdictione statuentis. Sicut dicimus de re mobili, quæ non est permansura in loco: vt no. in. c. fina. j. eod. facit. l. hæres absens. ff. de iu. & hæc no. quia faciunt ad multa. ¶ Quandoq̄ statutum dat modum decidendi causam: & tunc si præfigit legem iudici. Exemplum, iudex in iudicando teneatur sequi libros mercatorum: & tunc in iudicio seculari facit fidem in præiudicium subditi: sed in præiudicium clerici, non: quia cum non præiudicet non subdito, non potest porrigere virtutem suam ad non suppositum iurisdictioni. ad hoc quod dixi in præcedenti articulo. Etiam pro hoc & pro præcedenti casu facit notabiliter iste textus. intelligendo generaliter, & non localiter Parisijs: vt voluit gloss. Dicit enim textus causas clericorum decidendas secundum ius canonicum, etiam si clerici agant contra litigantes laicos: & sic etiam si in foro ciuili ventiletur quæstio, quia non debet allegari lex contra

a ri lex cōtra nō subditū. ^a fateor tamē, q̄ si clericus vult recipere lib-
brū p se vigore statuti, tenere etia recipere cōtra se. & c. ar. c. cū
olim. de cens. & regu. ex eo. de regu. iur. li. vj. Sed in foro ecclesia-
stico iudex ecclesiasticus nō tenet sequi illud statutū, etiam cōtra
laicū ibidē litigantē: quia nō potuit p̄figere legē iudici nō subie-
36 cto. & hoc casu opi. d. Car. nō procederet. ¶ Si verō statutū nō
p̄figit legē iudici, sed loquit̄ generaliter, vt q̄ fides adhibeat̄ li-
bris mercatorū: tūc puto, q̄ in vtroq̄ foro habebitur ratio statu-
b ti cōtra laicū ^b subiectū: quia lex ipsius pōt vbiq̄ allegari cōtra
eū: sed cōtra clericū nō. ex quo non est subditus. Sed si recipit pro-
c se: debet recipere cōtra se. ¶ Et per hoc dico gl. nō bene dice-
37 re in l. ij. i. vlti. gl. C. de cōsti. pec. q̄ dicit, q̄ si homines alicuius pro-
fessionis habēt aliquod statutū deuās à iure cōi, secundū illud iu-
dicabitur, si agāt corā ipsorū iudice, quē habere possint secundū
dispositionē. l. fi. C. de iur. om. iu. & no. Inn. in. c. cū ab ecclesiariū.
de offi. or. Secus si agāt corā alio: puta corā potestate ciuitatis: q̄
ille habet iudicare secundū ius cōe, & nō scdm ius priuatū ipsorū.
Nam certē illa gl. malē dixit: q̄ iudex habet iudicare secundū leges
& statuta litigantiū, & nō scdm propria. Pro hoc habes ca. ex lite-
ris. de cōsti. in. c. cū. M. Ferr. eo. ti. & c. cōstitutus. de resc. & c. di-
lecto. de p̄ben. & optimē facit tex. in. c. cū oēs. de cōsti. vbi videt̄ ca-
sus contra illā gl. facit. l. die Sabbati. C. de Iudā. vbi princeps iudi-
cando habet respectū ad cōsuetudinem & statuta litigantiū: vt in
d. c. iij. de eo, qui mit. in pos. aliās posset de facili fraus inferri con-
tra. c. quāto. de diuor. Et sic reperi postmodū illam gl. reprobātā
per Cy. in p̄alle. l. ij. dicentē, q̄ inter hoīes eiusdē professionis va-
let etiā corā cōi iudice totius ciuitatis: quia cōcernit decisoria. ar.
ff. de euic. l. si fundus. sed inter alias personas nō valeret: q̄ est ius
38 priuatū ipsorū de vniuersitate. ¶ Et forte per hāc vltimā rōnē
possent satis equē limitari oīa per me recitata superius: vt q̄n quē
stio est inter clericū & laicū eo casu, quo statutū nō valeret cōtra
clericū, non valebit etiā in eius fauorē. Cū statutū fuerit editū vt
esset lex cōis ipsius subditis litigantibus: nō autē, vt non suppositus
iurisdictioni possit vti eo in fauorē suum cōtra subditū: & nō in
eius p̄iudiciū: quia hoc nunq̄ fuit de mēte statuētis: cū lex debeat
esse cōis. iij. dis. c. erit autē lex. Nisi lex esset merē priuilegiata per
ea, quē subijciā. & hoc multū mihi placet. facit. l. cunctos popu-
los. & quod ibi no. C. de sum. trini. & qd no. in. c. q̄ in ecclesiariū. de
cōsti. & per Inn. in. c. fi. vt li. pē. in addi. & hēc no. & hoc casu pos-
39 set saluari gl. in p̄lle. l. ij. ¶ Hēc oīa procedūt, q̄n cōsuetudo, vel
statutum iniecit vinculū post clericatū, & ius agēdi causatur ex fa-
cto clerici, vel quasi: vt quia cōtraxit, vel quasi. Si verō iniecit vin-
culum ante clericatū, neq̄ ius agēdi causat̄ ex facto clerici, vel
d quasi: quia nō agit clericus ^d: q̄ ante clericatū cū eo fuit contra-
ctum, vel quasi: & tūc statutū, vel cōsuetudo laicorū afficit cleri-
cum: vt scdm illud ius iudicet̄ etiā in foro ecclesiastico: vt no. Ioā.
an. in regula sine culpa. de reg. iur. li. vj. in mer. & Io. Cal. in dispu-
tatione p̄alle. Et sic possunt intelligi. c. cōstitutus. de in. inte. resti.
& c. cū venissent. de eo, qui mit. in pos. Exēplū: iā statutū cōditum
est ante clericatū secundū geniti, q̄ primogenit⁹ succedat in here-
ditate. certē licet secundū genitus postea fiat clericus, ligat̄ ista con-
suetudine: q̄ ante clericatū secundū geniti ius primogeniturę erat
affectū pro primogenito, ideo nō debet tolli p clericatū superue-
nientē: vt no. Ioā. an. in p̄al. loco. Et idē dic, si ius agēdi causaret̄ ex
facto clerici, vel quasi: vt quia cū eo fuerit cōtractū, vlt̄ quasi ante
clericatū iudicet̄ in vtroq̄ foro, secundū illud ius. ad hoc habes bo-
tex. in p̄alle. c. cōstitutus. Si verō cōsuetudo, vel statutū traxit ori-
ginem post clericatū: tūc nō extēdit ad clericū. Ideo statutū, q̄ pri-
mogenitus succedat non p̄iudicat secundogenito, q̄ erat clericus
ante statutū: q̄ nō potuerūt laici statuere in ipsius p̄iudiciū. ad
hoc. c. ecclesia sanctę Marię. & c. q̄ in ecclesiariū. de cōsti. xvj. di.
c. bene qdē. & c. fi. de re. ec. nō alie. cū fi. & qd not. Cal. in loco p̄al.
40 & Ioā. an. in. d. regula sine culpa. ¶ Et faciūt hęc ad. q̄ quotidiana-
nam: statuto cauet̄, q̄ superstatibus masculis, foeminae non succe-
e dant: nūqd hoc statutū p̄iudicat foeminis effectis religiosis. ¶ Et se-
cundū p̄dicta cōclude, q̄ si assumpserūt monachātū ante statu-
tum, nō p̄iudicat eis: secus si post. Et ad hāc. q̄ vide quod no. Bar.
post Bu. in. l. Deo nobis. C. de epi. & cl. Vbi querit̄, qd si statuto
cauetur, q̄ extatibus masculis filia dotata, vel religionem ingressa

nissimē per Arc. in p̄zalle, cons. xlv. per totum.

a ¶ Non subditum. Adde Ancha. consil. xvij. s. allega.

b ¶ Contra laicū. Considera bene, quare istud statutum de quo hic, ligat
laicū litigantē in foro ecclesiastico: & tamē statutū, q̄ nō potest proba-
ri mutuum per testes, non ligat laicū in foro ecclesiastico litigantē, vt pa-
tet. s. p̄oxi. in nu.

nō succedat. Et respectu secundū casus dicebat
Butr. si tpe statuti filia erat religionē ingres-
sa, ad illā nō extendit̄ statutū, q̄ nō est iurisdic-
tioni statuentiū supposita. Si autē nō fuerit
religionē ingressa: sed postmodū ingredit̄: no-
luit Butr. soluere: q̄ qd pēdebat de facto sed
dicit se timere, q̄ nō sint cōtra libertatē eccle-
siasticā. ¶ Bal. ibi cōfirmat primū casum: sed
in secūdo, q̄n nōdū est ingressa, subdistinguit
q̄ aut statutū disponit in tps, in quo est reli-
gionē ingressa, vt puta, q̄ ingressa religionē
nō succedat: & nō valet: ar. ad hoc alle. l. ij. &
in. l. qd spōse. C. de do. ante nup. Aut disponit
in tps an̄ ingressum: vt puta ingrediēs religionē
nō succedat extatibus masculis: quare ex quo
licitū est disponere ad cōseruationē familię
& agnationis: vt. l. ij. ff. de vcn. in spi. & qd no.
Cy. in. l. publico. C. de adul. potuit statutū p̄-
iudicare filię foeminae, etiā religionē intrati,
q̄ hoc nō fit cōtra libertatē ecclie. & vide de
hoc satis plenē p Bar. in. l. fi. C. de pac. vbi idē
tenuit, & etiā ibi p Bal. ¶ Mihi nō placet hoc
dictū vltimū: q̄ cū tale statutū sit vitę cōte-
platiuę retractiū siue impeditiū, nō valet:
vt in aut. de san. epi. s. sed & hoc p̄senti. & q̄ i
simili no. Bart. in aut. nisi rogati. C. ad tre. &
plenē dico in. c. p̄sentia. de p̄ba. vbi vide. Sed
si in oēm euētū filia foemina veniret excludē-
da, extatib⁹ masculis, valeret statutū ante in-
gressum factū: vt si diceret extatib⁹ masculis,
filia foemina nō succedat, etiā si ingrediat reli-
gionē: tūc em̄ nō impedit religionis ingressum:
cū in oēm euētū sit excludēda. Et idē dic ḡna-
liter de statutis inhabilitatib⁹, quē ad succe-
sionē ex certa cā: vt no. Lap. alle. c. & ita cōsu-
luerūt de facto. d. An. de Bu. & do. Pe. de An-
cha. ¶ Et pro hac distinctiōe adduco theo-
ricā Bar. i aut. itē nulla cōitas. C. de epi. & cl.
& melius in. l. rescripto. ff. de mu. & ho. Arch.
in. c. j. de immu. ecc. li. vj. Dicūt em̄, q̄ reb⁹ iā
trāsatis in ecclia, nō possunt iponi collectę.
sed an̄ trāsia. possunt res cōstitui tributarię:
ita q̄ postea trāsferent̄ cū illo onere tributo-
rū. Hęc sunt vera scdm Lap. q̄n statuta impri-
mūt dānū: secus si cōferūt cōmodū simplr: q̄
extendunt ad clericos, ex quo disponūt ḡnali-
liter: & nō p̄cedūt p̄cipiēdo, vetādo, vel pro-
hibēdo: vel in agēdis per eos formā tradēdo.
Pro hoc. c. delictij. c. vbi priuilegiū Anglicis
cōcessum, extēdit ad clericos: possunt tñ cle-
rici vti illo statuto, vt quodam priuilegio. Et
certū est posse laicos priuilegiare clericos. ar.
de iu. c. nouit. Et hāc opi. Lap. sequit̄. d. An. &
reperio idē tenere Bal. in. l. cunctos populos.
C. de sum. tri. & sic latissimē consuluit Ioā. de
lig. vt ibi refert Lap. in quadā qōne tangente
Lapum Abbatem de sancto Miniato. ¶ Et
42 per supradicta cōclufit, q̄ quod statutū exclu-
dēs foeminas à successione, superstitē aliquo
agnato, vsque ad certum gradum: si extat

et. s. p̄oxi. in nu.

23. in vtroq̄ enim
casu militat illa ra-
tio, q̄ statutū non
debet dare iudici
ecclesiastico modū
procedēdi in iudi-
cio. Fortē pōt esse
ratio, quia. s. nu. 23.

statutū loquit̄ p̄e-
cipiendo, iue pro-
hibēdo: in casu no-
stro secus: vt colli-
gitur ex his, quę
ponit iste. j. in nu.

40. maximē dum
alle. Lap. in allega.

cviij. Cogita sup
hoc: quia non pos-
sum insistere occu-
patus circa quę-
dā. Aenzas de fal.

¶ Contra se. Istud
facit contra illud,
quod singulariter
posui in addit. ad
istum in. c. nouit. in
nu. 22. in addi. inci-
pien. non tenet. i. s.
de iudi. vide omni-
no ibi. & cogita
bene: quia turba-
bit te ista contrarie-
tas. Aenzas de falco.

SEBA. SAPI.

d ¶ Clericus. vide
Paul. de ca. in cōsi.
cccxxxix. inci. ad
primū. in. iij. du-
bio. secundū anti-
quam unp̄sio-
nem. Pe. de Anch.
in cōsi. cvij. inci. in
paucis verbis. Ale.
in cōsi. ccxj. inci.
visa. colū. pe. in. ij.
vol. vbi ponit quē
stionē de primoge-
nito & de exclusio-
ne foeminarum. &
circa huiusmodi
statuta excludetia
foeminas in cōsil.
iij. co. ante pe. in. j.
volu. Severian. re-
pe. l. j. C. de summa
tri. col. vlti.

¶ Religiosis. Ad-
de Paul. de ca. latē
cōsi. cccxvii. i pri-
mō unp̄sio. Pet.
de Anch. cōsi. cvij.

f ¶ Conclufit. Vide
Lud. Rom. in suis
no. vbi ponit. q. de
Car. Nouarien. se-
quitur illam par-
te & sequit̄ Ange.
cōsil. lxxvij. quod
fuit cōsi. Bal. vide

ibi. Sed pro certo mihi videtur, q̄ nō sit vera doctrina: quod sic osten-
do. Statutum potest tollere clerico beneficiū proueniens ex statuto: vt
habetur in. l. i. quis curialis. C. de epi. & cl. ergo si cōfert suum benefi-
cium agnatis, videtur quod debent esse tales, quales requirit statu-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

tum. Sed statutum ideo sic disponit, ut propulsetur in iuria, quæ non potest per clericum. c. j. §. notandum. qui seu. da. po. Secundo ut cõseruetur agnatio. quæ non habent locum in clerico. ergo. And. Barb.

ZACHARI.
¶ Adde quod iste do. Barba. voluit allegare Ro. sing. ccc. xliij. incipien. habeo casum in facto. pro quo vide Feli. plene in. c. ecclesia sanctæ Mariæ colū. xxvij. in fin. ver. septimo quæro. & ibi istum numerum. 25. & ibi notaui ple. in apo. post alios in vers. quod masculus. s. de constitutu.

a ¶ Foro seculari. Adde quod voluit Pe. de Ancha. cõf. cclix. & vide Ro. cõf. ij.

b ¶ Nõ valerët. Ad de Bal. in. c. cõ. oes. de consti. ad fi. vbi refert Hostiæ. dicere, quod populus ecclesiæ nõ potest facere cõsuetudinem, vel statutum. vide ibi per eum. Et pro certo videtur tex. in. d. l. omnes populi. in verbo quif quod populus. An illa lex emanauit anteqm ecclesia haberet tẽporalẽ iurisdictionem, ergo in iecit vinculum & transiuit cum suo onere, iuxta id quod voluit gl. in. l. incola. ff. ad muni. Bar. in. l. placet. C. de sacro. san. eccle. Ioã. and. in. c. sine culpa. de regu. iur. in vj. Andr. Barb.

c ¶ Cõtra canones. Adde quod voluit Cald. cõf. l. xvij. de consti.

ZACHARI.

¶ Tu dichoc esse verum, quãdo tale statutum non cõcernit praiudiciũ certæ personæ: vt per Inno. in. c. venientes. in gl. sua ver. exceptionem. j. de re iudi. nisi tamen talis certa persona suis demeritis dederit causam statuto. per. l. amissione §. q. deficient. ff. de cap. dimi. de quo

clericus, vel monachus intra illũ gradũ, scemine excluduntur. Et hæc opi. tene: licet do. Pet. de Ancha. nixus sit reprobare illam opi. Bald. & nõ recte, in repetitione. c. canonũ. de cõsti. Motus per. c. ecclesia sanctæ Mariæ. eo. tit. vbi dicitur, quod statutum laicorũ etiã fauens ecclesijs, non valet, nisi sit approbatum per ecclesiã. Sed ego ad. c. illud, ecclesia sanctæ Mariæ. rñdeo, quod in quantum dicit nõ valere istud statutum, intelligitur quado specificẽ disponit de clericis, seu ecclesijs. tũc enim nõ valet, ne notetur superioritas respectu statuentis. Et hoc apertẽ voluit ibi tex. in secunda ratione sui ibi: *à quibus si quid motu proprio.* &c. Fateor tamẽ, quod prima ratio ibi posita in principio procedit, quãdo statutum loquitur generaliter, prout disponebat in casu illius capi. sed procedit primũ, quã statutum non infert cõmodũ simpliciter: vt ibi patet. vel quãdo loquitur præcipiẽdo, vetãdo, vel prohibendo: quibus casibus nõ extẽdit ad clericos: videretur statuentes habere potestatem in clericos, vel ecclesias. & hoc voluit tex. ibi in principio tributa facultas: id est potestas. & c. Secus ergo si simpliciter inferunt cõmodũ. quod etiã dico in. d. c. ecclesia sanctæ Mariæ. Prædicta procedunt: vt statutum extẽdat ad clericum, quod in iecit vinculum ante clericatũ, quãdo est rationabile. Si verò est irrationabile, nõ extẽditur etiam in fauorẽ ipsius clerici. ¶ Ideò dicit Io. an. in. c. fi. de excep. li. vj. quod si statuto cauetur creditorẽ non debere audiri certo tẽpore elapso post debitũ contractũ, laicus factus clericus non potest se ex illo statuto iuuare: quia talis p̄scriptio cũ mala fide, nõ debet iuuare clericum in foro ecclesiastico. ar. in. c. fi. de p̄scrip. quinimò nõ valet, etiã in foro seculari. & inter puros laicos per. d. c. fin. secundum eum, quẽ etiã sequitur. d. Ant. cõtra Bar. in. l. sequitur. §. si viã. ff. de vsuca. qui tenuit. c. fi. nõ habere locum in p̄scribendis actionibus: quia ibi non est dare possessionem. Sed pro dicto Bar. facit quod nõ. Inn. in. c. quia pleriq. de immuni. eccl. & Ioã. an. in. c. cura. de iur. pa. ¶ Et pro cõcordia harũ opi. ego putarem sic posse distinguere: quod aut debitor tenebat offerre debitũ creditori: & tũc, quia fuit in culpa, p̄scriptio ipsum non iuuabit. Fuit enim causa hæc p̄scriptio quasi ex facto, & ex negligentia sua. ar. in. c. fi. de p̄scri. Aut debitor nõ tenebatur ire ad domũ creditoris: sed potius creditor ire ad domũ suã: vt quia erant diuersi fori: & tũc procedit opi. Bar. Quoniã in hoc casu debitor in nulla culpa reperitur: sed p̄scriptio prorsus & totaliter fuit inducta ex sola negligentia nõ petẽtis. ¶ Et an & quãdo teneatur debitor ire ad domũ creditoris, vel econtrã, vide tex. iuncta gl. in. l. itẽ illa. ff. de cõsti. pe. & dicam in. c. significante. de pigno.

44 ¶ Quid autẽ si statutum non inducit simpliciter p̄scriptionẽ, sed p̄sumit simulationem post certũ tẽpus, nunquid valeat, cũ indirecte ex hoc detur via inducẽdi p̄scriptionẽ cum mala fide? Distinguerẽ hoc casu, an statutum habuerit iustã causam p̄sumẽdi simulationem, seu fraudẽ, vel nõ, vt primo casu valeat: secundo non. Sicut dixi in simili in quadã disputatione, quẽ inci. Statuto. in cõsimilibus statutis p̄sumẽtibus simulationẽ,

& fraudẽ in p̄iudiciũ iuramẽti: vt etiã nõ. in. c. cũ cõtingat. de iureiu. Et sic limitat Bar. in. l. omnes populi. iij. q. prin. ff. de iusti. & iu. qui similiter dixit statutum valere quẽdo p̄sumit fictionem, seu fraudẽ. Bar. est sibi contrarius, quia in alle. §. si viã. simpliciter tenuit statutum valere: vt creditor excludat a petitione debiti, post tẽpus in statuto cõprehensum. similiter in p̄alleg. l. omnes populi. in ea. q. tenuit non valere propter peccatũ: nisi p̄sumeret fraudem, vel dolũ. Sed dic, vt. s. dixi plenius circa hunc articulum p̄scriptionis cũ mala fide in actionibus personalibus: in. c. fin. de p̄scri. vbi dixi. ¶ ¶ Vltimò nõ. ex hac gl. secundũ. d. Anto. quod in loco tẽporalis iurisdictionis ecclesiæ seruantur canones in decisionibus causarũ, & nõ leges ciuiles canonibus contrariantes, vel consuetudines & statuta particularia ciuitatis. Et de legibus cõmunibus vide p̄bari. j. de ap. c. si duobus. §. deniq. De cõsuetudinibus & statutis particularibus est magis dubium, sed nihilominus tenet, quod non valerët: nisi sint a superiore confirmata, licet prima facie hoc videatur durũ. Vnde secundum eum. l. oes populi. ff. de iur. & iur. non habet locum in terris ecclesiæ, vt possit ibi populus absq. superioris licẽtia sibi facere legẽ. ¶ Ego dico istã. q. pendere ex intellectu illius l. omnes populi. Nã si tenemus opi. & intellectum Bar. quod illa non habet locum in quolibet populo, sed tantum in eo, qui habet iurisdictionem a Principe concessam, vel p̄scriptione quãsitam: tunc certum est, quod populus ecclesiæ subiectus, poterit si habet ex p̄scriptione, vel beneficio principis: aliã autẽ nõ valebunt statuta. & sic casus erit clarissimus. Et pro isto intellectu multum facit, quia si populus nõ habet iurisdictionẽ, imò tota est iurisdictione penes superiorem: non apparet ratio quare possit facere statuta ad causarũ decisionem: cũ hoc sit iurisdictionis. facit. l. j. & ij. ff. de iuris. om. iur. & c. vt animarum. de cõsti. li. vj. & de sent. excõ. c. a nobis. ¶ Sed iste intellectus mihi nõ placet, neq. videtur placuisse. d. Anto. hĩc, & in. c. fi. de cõsue. licet de eo nõ faciat mentionem expressam. Nã illa lex loquitur indistincte & melius probat. tex. in. l. i. eo. §. omnes. vbi dicitur, quod quelibet ciuitas potest sibi facere statuta. & hæc partẽ tenet Io. an. in addi. Spe. de cõsti. in. iij. col. optimẽ facit text. j. di. c. ius ciuile. Et hæc videtur habuisse ciuitates ex beneficio principis saltem ex tacito cõsensu: vt in p̄alleg. l. oes populi. & hoc verum: quia ipsemet Bar. vult in p̄dicta. l. oes populi. quod ipsa ciuitas potest tantum statuere, vbi ius ciuile expresse non resistit, & in non reseruatis principi, vbi nõ agitur cõtra bonos mores. & si statuit in alijs cõcernẽtibz ipsos subditos: tũc potest: cum princeps, nihil aliud intendat: nisi partes reducere ad concordia. Facit. l. j. §. & post. ff. de no. oper. nun. & l. iuriscientiũ. §. si paciscar. ff. de pac. ¶ Et secundum istum intellectum satis æquẽ potest dici valere statuta: licet cõtra canones exceptis tamẽ casibus p̄dictis. Quia ex quo de iure ciuili hoc cõpetit ex antiquissima consuetudine: nec de iure canonico reperitur contrariũ, satis possunt leges obseruari. Nec ob. canones dicentes non valere statuta contra canones: de ma. & obe. quod super his.

xxv. q. ij.

ple. per Pe. de Ancha. in. c. canonum statuta. xj. q. prin. ver. ego quæro. s. de consti. vbi concludit, quod ciuitas non potest facere statuta, etiã sub verbis generalibus, quod in effectu tenderet in p̄iudiciũ tertij. Et hanc decis. refert & sequitur do. Iaso. extollẽdo illã in. l. j. in. ij. col. ff. de legi. cũ cõfirmationibz ibi per eum signatis.

Anto. Francisc. ¶ Circa istam materiam, an ciuitas possit condere statuta, per quæ ledatur ius tertij: vide quæ ple. habentur per Bar. & alios in l. omnes populi. ff. de iur. & iur. Et adde quod ciuitas nõ potest p̄stare immunitatẽ, nec facere quem exemptum a publicis muneribus in p̄iudiciũ aliorum ciuium: vt Bal. in. l. si tribus. ff. de excu. tuto.

¶ Et adde, quod si propter demerita certæ personæ fieret statutum per ciuitatem ad illius p̄iudiciũ, si demerita non præcedunt, statutum est nullum, ope tamen exceptionis: vt in l. j. in. ff. de do. excep. & vide Bar. in l. toties. in. §. j. in prin. ff. de polli. & in. l. dotalem. circa prin. ff. de testam. li. & in. l. antiochẽsum. ff. de priuile. cre. & vide Bal. in authenti. habitam. ver. sed pone statuto. C. ne si. pro pa. vbi dicit, quod propter insigne delictum, potest fieri statutum etiã in p̄iudiciũ tertie personæ, & post delictum commissum pro eo puniendo. & alle. d. §. qui deficiunt. Imò etiam ex cã vel publice vtilitatis, vel alia, potest fieri statutum, & in p̄iudiciũ certæ personæ: vt. l. venditor. in. §. si constet. & ibi per Angel. ff. commu. p̄radio. & habet per Bal. in addi. Specu. in titu. de app. in ver.

xxv. q. ij. c. institutionis. cū simi. Loquuntur de statutis edendis à clericis, & in cōcernentibus statutū clericalē: secus verò in cōcernentibus ipsos laicos, & nō tangētibus reseruata Principi, vel contra bonos mores: vel vbi canon exp̄sse nō resistit. His enim casibus nō valerēt statuta: vt. s. dixi secundū Bart. Et pro hoc adduco opti. tex. in. c. veniētes. de iureiu. vbi ciuitas Tudertina, q̄ est supposita ecclesię fecit statuta, & habebat cōsuetudines speciales, nec Papa reprobāt, nisi inquantū tangūt ius & honorē ipsius Principis: vt ibi satis colligit. ¶ Et hęc no. per q̄ habes expeditā vtilē & difficilē materiā huius cap. & aduerte, q̄a vt habui à fide dignis personis Parisiē. gl. hęc non explicat veritatē: dū dicit, q̄ ep̄s Parisiē. habet iurisdictionē in tēporalibus: q̄a nō habet nisi in certa parte ciuitatis: & in maiori parte est sub iurisdictione Regis solius. Et sic nō probat ad id, qd̄ inducit. d. Ant. quia ibi nō seruant statuta seculariū: vnde satis pōt intelligi litera indistinctē: vt. s. dixi, q̄ etiā si clerici conueniant laicos in foro seculari, debet causa decidi, nō dico tractari, secundū ius canonicū, & nō secundū statuta laicorū. Quod intellige in casib⁹, in qbus. s. dixi statuta laicorum nō extēdēda ad clericos: hoc est, q̄ ista litera loquit̄ indistinctē: nec restringit se, qn̄ causa ventilat̄ tñ in foro ecclesiastico. & hoc no. quia nemo aperit: & facit ad prædicta. Abbas.

SVMMARIIVM.

- 1 Laicus non potest laicum conuenire in foro ecclesiastico: nisi in defectum iustitię, vel ex consuetudine.
- 2 Papa nō habet iurisdictionem temporalem in laicos ad libitum suum: & non posset tollere iurisdictionem Imperatori. Vicarius potest ad libitum reuocari.
- 3 Papa in quibus casibus vtatur iurisdictione temporali in laicos. 6.
- 4 Vniuersitas iudicum, an possit recusari.
- 5 Rescriptum Papę, vt causa inter laicos cognoscatur ab ecclesiastico, an sit ipso iure nullum.
- 7 Miserales personę, quę sint, quę possunt adire iudicem ecclesiasticum immediatē.
- 8 Papa, an succedat vacantibus regnis & principatibus.
- 9 Negligentia iudicis secularis, an & quando transmutet cognitionē in iudicem ecclesiasticum. Appellari, an debeat immediatē ad proximū superiorem, & sic gradatim.
- 10 Opiniones, quādo sunt dubię in aliquo casu: an stetur determinationi ecclesiasticę.
- 11 Præsertim, ista dictio quomodo sumatur.
- 12 Causa si remittitur ad vñ tribunal intelligitur remissa secundum consuetudines illius tribunalis, ad quod fit remissio.
- 13 Appellari potest ad Papam omisso medio in spiritualibus: secus in temporalibus. 15.
- 14 In preparatorijs iudiciorum attenditur consuetudo loci, vbi litigatur.
- 16 Feudum pignorum domini non computat fructus in sortem.
- 17 Index secularis in terris ecclesię recusabitur secundum canones: non secundum leges.

CAP.

XVI.

Licet ex suscepto.

¶ Laicus laicum super re civili corā iudice ecclesiastico cōuenire nō potest: nisi in defectum iustitię secularis: vel nisi cōsuetudo id exposcat. Diuidit̄, q̄a primò ponit dictū cū sua modificatione. Secūdò ibi, licet. prouidet cōtra grauamina consulum. Tertiò ibi: si verò. prouidet circa recusationes ipsorū. ¶ Casus literalis. Quidā laici Vercellēses sup̄ q̄stionibus, q̄ forū ecclesiasticum nō cōtingūt, literas impetrabāt sup̄ alios laicos, fatigantes eos laboribus & expēsis, & iurisdictionē cōsulū vercellensium per hoc eneruātes: cū ipsi parati essent iustitiā exhibere cōquerētibus. Vnde consules vercellēses significauerūt hoc dño Papę: & ipse sup̄ hoc mādāt ep̄o Vercellēsi, quatenus si aliqñ à laicis Vercellē. sup̄ rebus, q̄ forūulare cōtingūt à sede apostolica literę impetrarēt illas decernat irritas & inanes: dūmodò consules & cōmune vercellē. de cōquerētibus iustitiā exhibeat: & si aliq co ram cōsulibus fuerūt aggrauati ad ipsum ep̄m, sicut hactenus seruatum est, vel ad sedē Apostolicā, poterūt appellare. hoc p̄sertim tēpore, quo imperio vacante ad superiorem seculare nō possunt habere recursū. Si verò cōsules iustitię tanq̄ suspecti fuerint recu

sati, coram arbitris à partibus electis de causa suspicionis agat: quę si probata fuerit ad ipsum ep̄m, vel Papā pro iustitiā recurratur.

- 2 Ber. ¶ No. primò q̄ licet secundū cōem canonistarum sententiā iurisdictione in tēporalibus sit penes Papā i habitu: vt no. s. ti. proxi. c. nouit. & q̄ filij sint legi. c. cām q̄. tñ ipsam iurisdictionē regulariter in laicos exercere non pōt pro libito voluntatis: nec iurisdictionē Imperatori cōcessam reuocare: nec ipsa etiā remanente apud Principē seculare exercere. ¶ Et ex hoc infer̄, q̄ Imperator non pōt dici simpliciter vicarius Papę: cū vicarius possit ad libitū reuocari: vt no. in cle. & si principalis. de rescrip. & per Inno. in. c. Romana. de appell. li. vj. Itē no. q̄ nec simpliciter habet Imperator hanc iurisdictionē à Papa: cū nō possit indistinctē reuocari: & sic nō habet locū. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. & de offi. deleg. c. super q̄stionū. ¶ No. secūdò, q̄ rōne habitus iurisdictionis quę Papa habet in tēporalibus pōt se impedire & exercere iurisdictionem, qn̄ omnino deficit iustitiā: vel q̄a subest Princeps, & nō vult eā exercere: vel quia vacat imperiū. Et sic omnino nō est inutilis habitus iurisdictionis penes papam. Et vide ea, quę sup̄ dixi in. d. c. nouit. & vniuersaliter impedit se rōne consuetudinis. cōcor. j. de appella. si duobus. & s. eo. c. si clericus. & qd̄ ibi no. & p̄dicta intellige. vt. j. subijciā. ¶ Not. tertiò, q̄ vniuersitas iudicū ex causa pōt recusari. & pro hoc habes gl. in. c. in singulis. de statu regu. quod est cōtra regulā glo. c. j. s. de iud. quę tenet synodū recusari non posse: sed potest illa gl. intelligi in synodo generali, cui p̄est papa arg. ix. qd̄. iij. c. cūcta per mundū. Secus in alijs: vt hīc. & facit text. in cle. pastoralis. §. Pisana. de re iud. & vide q̄ dixi in. d. c. j. ¶ No. q̄ suspicionis exceptione probata coram arbitris, nō defer̄ iurisdictione ipsi arbitris sed ad superiorem prout habet in. c. cū speciali. de ap. & hoc de iure canonico. De iure civili dic vt dixi in. c. si quis contra clericū. s. eo. & prout no. in. l. apertissimi. & l. cū specialia. C. de iudi. Alia colligo, q̄a indigēt examinatione: vt. j. patebit. ¶ Venio ad materiā expediendā vnā cū gl. & q̄ro, nunq̄d literę impetratę à papa inter puros laicos sint ipso iure nullę absq̄ alio euentu: gl. j. ex tex. colligit, q̄ sunt in pendēti, an valeāt absq̄ ad finem. Mouetur p̄ verbū, dūmodo. & c. q̄a videt̄ literas emanare cōditionaliter, videlicet data solitudine in administranda iustitiā. Si ergo cōsules sunt negligentes in processu vsq̄ ad sententiam, possunt isti delegati iurisdictionē assumere. Et iste videt̄ intellectus gl. vt intelligat̄ de sententiā proferēda à iudice seculari: & sic etiā videtur eā intelligere Io. an. & eā sequi videtur, licet referat Vin. tenuisse: licet sub dubio fortē literas expirare inchoato iudicio corā seculari. Tūc enim pōt dici cōplemētū. ¶ Sed primū tenet Io. an. Et per hoc videtur velle, q̄ literę nō sunt ipso iure nullę. & hunc intellectū videt̄ sequi Hosti. & ad tex. q̄ dicit irritas & inanes & c. dicit debere intelligi cū snp̄pletionē hoc modo, videlicet, q̄ per tales literas nō potest procedi, sicut procedi non posset, si constaret ipsas irritas. & c. aliās non bene exciperet ver. seq. dūmodo & c. quasi

inferiori tempore. Et adde q̄ per inferiorem à principe in præiudiciū alicuius nō citati, nō potest fieri statutū per ea, quę habentur i. c. si. de maio. & obe. quod tamē intellige verū, nisi ille contra quem fieret, esset p̄sens, & non contradiceret: vt per Inno. in. c. vestra. de coha. cleri. & mu. & per Archi. in. c. pronūtiandum. de cōsec. di. j. & per Io. and. in. c. si. de app. lib. vj. in nouel. quod tamē vltimum nō placet Ro. in cōsil. suis in si. in ver. statutum. & in ver. inferior. per ea, quę habentur in. l. quę dotis. ff. sol. matri. quoniam ille, qui est p̄sens actui, cui cōtradecere nō potest, seu cōtradecendo non posset obuiare nunq̄ tacēdo videtur actui consentire, secūdū doctrinam Bart. & sequa. in. d. l. quę dotis & in. l. s. p̄. ff. de re iudi. Tamē puto verius esse, quod dixerunt Inno. Archi. & Ioan. an. vbi. s. quia quādo ille tertius, i. c. uis præiudiciū sit statutum, est p̄sens, pōt allegare de iuribus suis: ita q̄ statuentes possent retrahā cōdēdo tale statutū: nō q̄a ipse posset contradecere, seu obuiare contradecendo: sed quia forsan statuentes nō facerent. Sed quando statutum fieret à principe: tūc absq̄ dubio statutū etiā præiudiciale certę personę valeret, & teneret: quia p̄r Princeps tollere ius tertij, si vult p̄ ea, quę habentur in. l. si. C. si contra ius vel vtili. pub. l. quoties. C. de p̄cibus Impe. offerē,

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Dummodo. Tu pondera, quia illa verba dummodo, debet intelligi q̄ semper præsumuntur parati reddere ius: quia ex quo præsumitur pro iudice: vt. l. ij. C. de offi. ci. iu. & probatur, q̄ sunt parati eo ipso, q̄ nō probatur contrariū: vt in simili dixit glo. in. l. j. C. de testa. mili. Itē iudex nō dicitur negligēs, nisi requiratur & interpellē. vt est gl. in. c. fi. de rescrip. & per do. Car. s. e. ca. quod clericis. ergo si non apparet de interpellatione, præsumitur iudex paratus red dere iustitiā: ergo literę sunt ipso iure nullę. And. Bar. Anto. Francif.

¶ Circa istū passum, quādo iudex dicatur negligens: Dicas, q̄ nuncq̄ iudex dicatur negligens: neq̄ in mora expediēdi causam nisi apud plures sit facta instantia pro expeditione etiā post cōclusionem in causa: vt in authent. si appellatione. & ibi p̄ Bal. C. de tēpo. appel. & per eundē in ad di. Spec. in titu. de app. in. s. j. in ver. mora. & per Ioan. de Imo. & Phil. in c. ex ratione. de ap pel. & vide omnino per Alex. in. l. de pupillo. in. s. si quis ipse prætori. ff. de noui ope. nū. & ideo dicit Bald. in. l. j. s. magistrati bus. de magist. con ue. q̄ iudex nō dicitur negligens: nisi si requisitus a parte, causam intra tēpus non expediret. & vide eundē Bald. in ca. iudices. de pa. iur. firm. & Bart. in. l. damni. in. s. Sabin. ff. de dā. in fect. & eundem Bald. in. l. mācipia. C. de seruis fugitiuis. vbi dicit, q̄ iudex, qui non facit id, quod ab eo petitur per partes, non allegata ratio ne, quare nō facit: dicitur esse negligens. De quo vide etiam per, d. Abb. in. c. finem litibus. de dolo & contuma. Et adde vnū quod dixit Bal. in. c. j. de mili. val. qui contu. est q̄ si iudex requisitus de iustitia causę, vel de expeditione, si nihil respondet, dicitur esse in mora & denegare iustitiā. quod etiā voluit Phil. in. d. c. ex ratione. in. s. q̄ circa quintum impedimentū. Et ideo dicebat domi. Abb. in. c. dilecto. de appel. & Phil. in. c. ex parte. eo. tit. q̄ isto casu poterit ab eo appellari ex capite denegatę iustitię. Tamen Spe. in titu. de iudi. deleg. in. s. sequitur. circa si. Alex. in. l. de qua re. ff. de iudi. & in. d. s. si quis ipse Prætori. & in. s. Celsus. in ca. l. tenent contrariū, q̄ imo nō poterit appellari ex hac causa: sed bene si causa est civilis tenetur parti ad interesse: non tamen facit litem suam. sicut quando malē iudicat in. l. j. & ibi per Bart. plenē. C. quomodo & quādo iud. Iudex autem negligēs in puniendis criminibus est puniendus: vt per Bar. & Bal. in. d. l. mancipia.

velit dicere, q̄ non secuta negligentia, perinde est in effectu, ac si essent irritę. ¶ Vel potest intelligi secundū eū, q̄ sunt irritę quādo expressit falsitatē: vt quia impetrās suggessit in rescripto, q̄ consules negligentes erant: cū tamen super hoc nō fuerant requisiti. s. de rescrip. c. super literis. Et secundū hoc subaudit ad literam: nec aliter debere impetrari: vel ad iudicem ecclesiasticum recursum haberi, ibi, dummodo & c. ¶ Inno. tenet literas ipso iure esse nullas: cū Papa ante negligentia non habeat iurisdictionem in eos. Et ad literam, ibi, dummodo. **a** & c. dicit, q̄ sensus est, q̄ data negligentia, literę possunt impetrari: quasi velit dicere, q̄ literę nō sunt semper nullę: quia data negligentia tēpore impetrationis literę valent. & quo ad istud. c. idē tenet. d. Ant. hīc. & Ioā. Cal. & d. Car. j. c. proxi. ¶ Et quia cap. proxi. videt̄ huic contrariū: ego in hac materia distinguo plenē assumēdo dicta Calde. j. c. proxi. & Inn. in. c. significatibus. s. de offi. delega. & doct. hīc, pleraq̄ addendo: cū querit, an & quando Papa possit adiri a puris laicis: & procedā per enumerationē casuum: cū iste modus procedendi sit facilior & utilior.

b ¶ Primus casus est, quādo hoc habet consuetudo **b**: vt in. c. si duobus. de appel. & in. c. si clericus. s. eod. cū similibus. ¶ Secundus casus, quādo sumus in terris subiectis ecclesię quo ad temporale iurisdictionē: vt in præalleg. c. si duobus. & s. eo. c. quod clericis. ¶ Tertius casus, si causa super qua agit spectat de iure ad iurisdictionē ecclesiasticam, vt in. c. tuam. de ordi. cog. & in. c. cū sit generale. s. eo. & quod ibi dixi. ¶ Quartus, quādo vacat imperiū, & agitur in causa spectate ad Imperatorem: vt hīc. ¶ Quintus, quādo datur negligentia iudicis in iustitia administranda: vt hīc quod intellige, vt infra dicā. ¶ Sextus, quādo impetratur a persona miserabili. **c** & hoc casu distingue: quia aut est miserabilis & oppressa: vt quia est vidua & spoliata: & tunc immediate pot adire ecclesiasticum: aliter non nisi expectata negligentia sui iudicis: vt in. c. ex parte. B. j. eo. & xxiiij. q. iij. si qs de potētibus. Habet enim ecclesia istas personas miserales sub sua protectione. lxxxiiij. & lxxxvij. dis. per totū. & in c. super quibusdā. de ver. sig. in fi. ¶ Idē si sint pauperes: licet aliter non appareat de oppressione eorū: vt pro iustitia possint adire immediate ecclesiasticū: quia satis opprimuntur paupertate, vt sentit Inno. in. c. significatibus.

C. de seruis fugi. & in. l. j. C. de monopo. & in. l. j. C. de deserto: lib. xij. & no. etiam Bar. in. l. j. C. de offic. præfe. vrb. Imo. dixit Bal. in. l. non solum. C. de commer. & merca. q̄ tali casu puniuntur iudex, tanq̄ conscius criminis. & secundū Bar. & Bal. in. l. j. C. de offi. præfe. vr. poterit iudex ex tali negligentia priuari officio. & vide etiā Barto. & Bald. in. l. j. de his, qui

sunt sui vel alie. iur. vbi dicunt, q̄ iudicesita possunt syndicari ex negligentia, sicut ex nimia seueritate. ¶ Habet consuetudo. Pondera diligenter: quia videtur, q̄ consuetudo non possit induci: vt papa habeat tēporalē iurisdictionem super laicum: quia Christus prohibuit exercitium: ergo nō potest introduci consuetudo. iuxta not. in. l. fi. C. de test. mi. & in cle. hi, qui. de æta. & qua. & iuxta no. in. c. fin. de consue. & in cle. si vna. de re. ecc. non alie. & in. l. dudū. C. de contrahend. empt. Et ex hoc tollitur omnes casus speciales, in quibus recurritur ad Papam. And. Bar. **c** ¶ S E B A S A P I. ¶ Persona miserabili. Quę dicatur miserales persone, tradit Bart. in. l. j. C. quando Impera. inter pupil. & vid. & Lud. Ro. ma. in. l. si constan. te. in princ. ff. solu. matri. & Feli. in. c. significatibus. ver. quę dicantur miserales persone. col. pe. s. de offi. delega. & ibi etiā tradit, q̄ talium personarū causę sunt iudicandę secundū canones, etiā in foro seculari. Et quādo possunt recurrere ad iudicē ecclesiasticum in defectū iustitię, ibidem tradit in col. ij. ver. in glo. in verbo paupere. Nunquid autem huiusmodi persone possint renuntiare priuilegio ecclesiastici fori, ponit idem Feli. in. c. si diligenti. col. v. vers. tertium correlarium. j. eo.

d ¶ Adire ecclesiam. Sed quare hoc. Dic istud esse verum, quādo totū ius transiit in ecclesiam, ita q̄ nihil remansit apud Imperatorem, vt est ecclesia domini Marchionis. ita q̄ nihil remansit apud Imperatorem isto casu procedit, quod dicitur hic. Vide quę dixi in. c. verū. s. eo. Bart. in. l. j. s. si quis. ff. de app. do. Pet. in. d. c. verum. idē cogita. And. Barba.

e ¶ Iurisdictionē. Tu pondera, quia si regulariter est prohibitū exercitiū Papę quodāmodo potuit illud vsurpare, nec pro miserabilibus personis, nec pro similibus alijs hoc pot exercere: quia videtur facere contra euangelium: pone gladium tuū in vaginā. Nā prohibet exercitiū iurisdictionis tēporalis. probat tex. in. c. nouit. tit. j. pondera bene Andr. Barb. c. j. lib. vj.

sunt sui vel alie. iur. vbi dicunt, q̄ iudicesita possunt syndicari ex negligentia, sicut ex nimia seueritate.

¶ Habet consuetudo. Pondera diligenter: quia videtur, q̄ consuetudo non possit induci: vt papa habeat tēporalē iurisdictionem super laicum: quia Christus prohibuit exercitium: ergo nō potest introduci consuetudo. iuxta not. in. l. fi. C. de test. mi. & in cle. hi, qui. de æta. & qua. & iuxta no. in. c. fin. de consue. & in cle. si vna. de re. ecc. non alie. & in. l. dudū. C. de contrahend. empt. Et ex hoc tollitur omnes casus speciales, in quibus recurritur ad Papam. And. Bar.

c ¶ S E B A S A P I. ¶ Persona miserabili. Quę dicatur miserales persone, tradit Bart. in. l. j. C. quando Impera. inter pupil. & vid. & Lud. Ro. ma. in. l. si constan. te. in princ. ff. solu. matri. & Feli. in. c. significatibus. ver. quę dicantur miserales persone. col. pe. s. de offi. delega. & ibi etiā tradit, q̄ talium personarū causę sunt iudicandę secundū canones, etiā in foro seculari. Et quādo possunt recurrere ad iudicē ecclesiasticum in defectū iustitię, ibidem tradit in col. ij. ver. in glo. in verbo paupere. Nunquid autem huiusmodi persone possint renuntiare priuilegio ecclesiastici fori, ponit idem Feli. in. c. si diligenti. col. v. vers. tertium correlarium. j. eo.

d ¶ Adire ecclesiam. Sed quare hoc. Dic istud esse verum, quādo totū ius transiit in ecclesiam, ita q̄ nihil remansit apud Imperatorem, vt est ecclesia domini Marchionis. ita q̄ nihil remansit apud Imperatorem isto casu procedit, quod dicitur hic. Vide quę dixi in. c. verū. s. eo. Bart. in. l. j. s. si quis. ff. de app. do. Pet. in. d. c. verum. idē cogita. And. Barba.

e ¶ Iurisdictionē. Tu pondera, quia si regulariter est prohibitū exercitiū Papę quodāmodo potuit illud vsurpare, nec pro miserabilibus personis, nec pro similibus alijs hoc pot exercere: quia videtur facere contra euangelium: pone gladium tuū in vaginā. Nā prohibet exercitiū iurisdictionis tēporalis. probat tex. in. c. nouit. tit. j. pondera bene Andr. Barb. c. j. lib. vj.

c. j. lib. vj. Item sicut facit iudex in cōminatione, quā facit in citatione vel peremptoriū: vt in. c. ad peremptoriū. ff. de iu. & c. tū ex literis. de in inte. resti. sed alios laicos nō habet sic sub protectiōe. Ideo nullo mō cōmittit ante negligentia tēpus: vt in p̄all. §. nec pro eo. l. obseruare. ff. de offi. procon. & le. & §. c. proximi. ¶ Septimus casus est, cū iudex secularis accusatur suspectus. & hūc casum ponūt doc. hūc per hāc Decre. & per aut. vt disse. iudi. §. j. & ij. tūc etiā casum ponit gl. xj. q. j. in summa. §. Sed hūc casum intellige, qñ recusatur iudex, qui est prouincię caput, & immediatē subest Imperatori: tunc enī aditur ecclesiasticus: & ita loquitur tex. in p̄al. aut. vt disse. iudi. §. si verō cōtigerit. secus si in eadē prouincia est superior: quia tunc ille adiri debet. Ita not. Host. & bene in. c. nouit. de iud. & hoc sequitur do. Anto. hūc. Nec ob. iste tex. quia hūc suberat consuetudo: vt in litera iacet: vel non erat alius superior: vt j. subijciā super gl. fin. ¶ Octauus casus est in cā recōuentionis. iij. q. viij. c. cuius in agendo. & l. cum Papinianus. & aut. & consequenter. C. de senten. ¶ Nonus casus est secundū Host. vt in causis mortuoriorū & defunctis relictōrū: in aut. de ec. ti. §. si quis aut pro redēptione. col. ix. ¶ Decimus casus est secundū Inn. qñ Imperator, vel iudex secularis inuocat auxiliū ecclesie. xxij. q. v. c. ad ministratores. xcvj. dist. c. cū ad verū. Vnde singulariter dicit hūc Inn. q. si Imperator nō est negligens, sed subditi sunt sibi inobedientes: q. nō potest facere iusticiā: tunc debet Papa eum Imperatōrē iuuare, & donare rebellionem subditorū. arg. in p̄alle. c. cum ad vtrū. ¶ Vndecimus rōne administrationis assumptę a laicis. Quod intellige, vt leg. & not. in. c. indicatum. lxxxix. di. & vt §. dixi in. c. ij. de iud. ¶ Duodecimus, si ecclesiarū serui, vel homines fatigantur indebitē per laicos, seu ecclesie indebitē collectantur, per seculares: vt in. c. ecclesiarū seruos. xij. q. ij. & i. aut. itē nulla cōmunitas. C. de Episc. & cle. ¶ Tertiusdecimus, si locus caret iudice: vt quia in prouincia non est aliquis superior laicus: tūc pōt Episcopus adiri: vt est casus in. d. aut. vt disse. iudi. §. si verō contigerit. & vide qd not. Spe. in ti. de cōpe. iud. ad §. regulariter. in princ. 8 Et ad hūc casum pōt reduci prim⁹ casus except⁹ per gl. ij. ¶ T Sed tu consydera tres casus circa hoc. Qñq. enī vacat imperiū: & tunc b succedit ecclesia b vt hūc. Qñq. in prouincia deest p̄fēs: vt quia mortuus, vel quid simile: tunc pōt adiri Episcopus. vt §. dixi. qñq. vacat totus principatus, vel regnū. & hoc casu Inn. ponit tres opin. prim⁹ dicit, q. deuoluitur iurisdictio ad proximū superiōrē, nō ad Papā. Nam licet ad eū deuoluatur iurisdictio vacante imperio: nō tñ vacante alio loco. Ratio diuersitatis est, quia maior est cōiūctio inter Papā & Imperatōrē, quā inter eū & aliū Principē. sicut in simili dicit de test. requisiti. Quia Papa Imperatōrē cōsecrat & examinat & Imp. est reus aduocatus & iurat ei, & ab eo tenet imperiū. §. de elec. c. venerabi. & lxxij. dist. tibi dñō. vnde in iure, q. ab eccl. Rom. tenet, succedit Papa. ¶ Secūdo dicit q. si est princeps nō recognoscēs superiōrē succedit Papa. ar. xv. q. vj. alius. & §. de ele. c. cum in ter vniuersas. in fi. sed hoc non facit: quia ab eo tenet regimē: sed de plenitudine potestatis, quā habet: quia vicari⁹ Christi est. vt. §. ti. prox. nouit. ver. nō enī. & ver. seq. Terti⁹ dicit, q. vacante regno & principatu Papa nō pōt se intrōmittere, nisi prout habet in. d. c. nouit. Hosti. dicit, q. vacantibus regnis & principatibus qbus cūq. & vbicūq. Pa. succedit: nō solū de plenitudine p̄tatis, sed etiā de iure & consuetudine. Et dicit q. hoc etiā sentit Inn. in alia glo. do. Ant. sequitur hūc secundā opi. Inn. §. positā, ne contingat perturbatio iurisdictiōis. Ego verō teneo vltimā opi. Inn. §. positā indistinctē siue talis superior cognoscat superiōrē, siue nō, Papa non succedit: nec potest se impedire, nisi per viam denūtiatio nis, vel nisi occurreret aliquis arduus casus, quo potest se impedire etiā regnis non vacantibus. arg. in. c. j. de homi. lib. vj. vt dixi in c. nouit. Moueor principaliter, quia Papæ interdictum est exercitium iurisdictio. secularis. dicente domino: Petre mitte gladiū tuū in vaginam & dixi plenē in dicto. cap. nouit. Aut Imperator nō recognoscit imperium a papa: aut sic. primo casu debet succedere Imperator, quia a Deo potestātē obtinet in tēporalibus in toto orbe. vt in. c. si Imperator. xcvj. dist. & in. l. bñ a zenone. C. de quadri. p̄scrip. vñ, si vacat locus debet ad eius iurisdictiōnē redire: quia res de facili reuertitur ad naturam suam. vt. l. si vnus §. pactus ne peteret. in fine. ff. de pact. & xxxv. disting. c. exordio

a SEBASAPI. ¶ Dicit hic Inn. De hoc Inn. dicto vide Io. ad An. post Abb. in. c. excommunicamus. §. catholici. j. de heret. Abb. in. c. quod super his. j. de voto. & in. c. j. col. vlti. de offi. ordina. b ZACHARI. ¶ Succedit ecclesia. Adde Ro. singu. suo. cccxliij. in. cip. vacante imperio. & istum in ca. nouit ille. nu. 16. & in aposti. mea. in ver. deficiente imperio. §. de iudi. ¶ Indistinctē Adde videndum Per. de Anc. cōf. cxcviij. d ¶ Adiri ecclesia. Adde ad declarationē ei⁹, quod dicit Abb. hic, q. negligente superiōre regere ciuitatem. q. eum recognoscebat: potest ciuitas sibi Regē eligere: vel se subijcere alteri ciuitati. Ita singulariter dicit Pau de Cast. in repeti. l. ex hoc iure. col. iij. versicul. capio tertium verbum. ff. de iusti. & iure. quod tamen videtur dubitale p̄no. in. c. grādi. de sup. plen. negli. P̄ala. in. vj. vbi Regi ne scienti regere datur cōadiutor, nō aut priuatur iurisdictione. e ¶ Potest Papa. Tu pōdera, quia oēs mouētur, per istū tex. vt recurratur ad papam: sed iste tex. loquitur vacante imperio: quia non iudex secularis, q. succurrat oppressis a suis superioribus: ergo sequitur: q. negligente Imperatore nō loquitur iste text. nisi dicas: vt voluit glo. singu. in cle. ne Romani. de elect. vbi text. loquitur de morte Papę: & tñ glof. dicit idem in papa deposito vide ibi dicta. An drę. Barba. f facit quod not. Inno. in. ca. Cumane de elect. Aut Imperator recognoscit imperium a papa. & idē dicendū cōsimili rōne. Et quia eadem ratio debet esse in parte, quę est in toto. l. quę de tota. ff. de rei vend. & de offi. deleg. c. pastoralis. Sicut enim in tota iurisdictione temporali. s. spectante ad ecclesiam & plenitudinē potestatis p̄est Imperator: ita & in hac parte, quę eodē iure deuoluitur ad ecclesiam & non iure singulari. & per hoc habes declaratū primū casum exceptū in gl. ij. ¶ T Excipit & secūdū casum, qñ iudex secularis est negligens in iustitia administranda: & hunc casum. §. excepti. Sed pro eius declaratione gro nunquid iste casus p̄cedat indistinctē: vt data negligentia iudicis secularis recognoscētis alium superiōrē secularē possit adiri ecclesia d̄ p̄termisso suo superiōre. Inn. & Host. per omnia vident sentire prout. §. dixi in causa vacatiōis. Do. Ant. distinguit: qñq. negligens est iudex superiōrē alium nō recognoscēs: & pōt adiri papa in casu negligentia, vel appellationis ad hoc q. filij sint leg. p. venerabilem. Exēplū in ciuitatibus. liberis sicut multę sunt in Italia: q. non recognoscūt superiorem saltē de facto, vt florentini & similes. Si iudicibus suis dant iudices appellationū adiri pōt papa demū negligentibus suis superioribus arg. eorū q. no. hic Inno. Idē in iudice, qui caput est prouincię, vbi difficilis est adit⁹ ad imperatōrē: vt in aut. vt disse. iu. §. si verō cōtigerit & no. Host. §. de iud. nouit. Si verō recognoscat talis negligens superiōrē, si persona est miserabilis pro iniustitia, vel negligentia statim adiri pōt papa: vt dicit Inn. & Hostien. eo. c. ex tenore. & quod ibi not. de iud. cū deputati. quia satis dicitur oppressa eo: quia negligit iustitia: vel opprimis in iustitia snia. ad hoc j. eo. c. ex parte. B. Idē putat si grauatur persona ecclesiastica. de iudi. c. fi. & §. eo. c. cū fit. Hoc limitat verū in casu negligentia: sed in cā appellatiōis putat hoc verū: vt possit immediatē appellari ad papam, si cā est ecclesia: secus si causa est clerici tūc enim appellandū est ad proximū superiorem ipsi⁹ iudicis f: vt sentit Archid. in. c. nō ita. ij. qō. vj. ¶ Hęc dicta mihi non placēt i duob⁹ p̄sib⁹: pri⁹ vbi dicit, qd si nō recognoscit superiōrē, pōt adiri papa immediatē in casu negligentia. Dico enī Imperatorem adeūdū: quia isti inferiores p̄scribentes etiā iurisdictionē cōtra ordinariū loci dicunt habere eā inquantū sunt solliciti & vigilantes in administranda iustitia: aliās superior se impedit. tex. alleg. not. in. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. facit quod dixit. in. c. ceterum. §. ti. proximi. Fortius debet hoc procedere, qñ iurisdictione non est p̄scripta per inferiōrē cōtra Imp. sed de facto nō recognoscit. Sicut enī, vt §. dixi post Inn. hoc casu, qñ subditinolūt de facto obedire Imp. pa. nō succedit, sed debet adiuuare Imp. ita qñ negligit ille, & forti⁹: quia hoc casu nō vult de facto obedire Imperatori: nec iustitiam debito mō ministrare. ¶ Secūdo non placet

ZACHARI.

¶ Ipsi⁹ iudicis. Adde Felin. post gloss. istum, Inno. & Ant. de Butr. in c. cū Bertol. col. v. dere iu. & i. c. sup. qōnū. §. porro. ver.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

appellari nō potest. vbi plenius. s. de offi. deleg. Bart. Soci. in tracta. suo fallen. regula. xiiij. & Lanfranc. de oria. in. c. quoniam. contra. §. appellationes. nu. 70. ver. secundū fallit. in fi. & ibi in apo. Celsi. j. de proba.

a ¶ Fieri gradatim. Tu pōdera. quia in contrariū est casus hīc. vbi appellatur ad Episcō. vel ad Papā: ergo appellatur immediate ad Papā: quia attenditur forus vbi causa deducitur. l. epale. C. de episc. au. & cōtra domi. An. tenet Ioan. de Imol. in. c. seq. An. Barba.

SEBA. SAPI.

b ¶ Procedit iudicialiter. Vide Feli. in c. significatib. col. ij. in glos. in verbo. pauperē. s. de offi. deleg.

c ¶ Gradatim. Adde pro hac opin. q. voluit Ro. consili. cecxxxij. vbi aliquib. medijs concludit. q. nulla est cōfirmatio electi. qui iuit ad sacrum conciliū pro cōfirmanda cōfirmatione. quā impetrare debebat à pximo superiore Anto. Franci.

¶ Circa hoc. an cōfirmatio debeat peti à superiore immediate an verò misso medio possit adiri superior. non credo quod si addeatur papa omisso inferiore superiore quod cōfirmatio nō teneat quia cōfirmatio papę appōita aliquo actu operatur multos effectus vt est optima gl. in. c. frater & coep̄s noster xvij. q. iij. q. dicit quod qui validat actū inualidū facit rem esse maioris authoritatis & reddit actum cōfirmatum irrevocabilem. q. tū vltimum puto intelligendū quādo cōfirmatio fieret ex certa scientia. alias forte fecisset de quo habet per Inno. & doct. in. c. j. & ij. de cōfir. vtili. vel inutili. & vide que habetur in. c. ex parte. de offi. & habet per glo. in. c. cū accessissent. eo. tit. & in. c. quia diuersitate. de cōces. prebē. & vide glo. in. c. quia igit. lxij. di.

¶ Et adde q. solus princeps potest confirmare sniam inualidā: vt in. c. ad petitionē. de acc. & vide Inno. in. c. q. sicut. & in. c. cū dilectus. de elec. vbi dicit q. cōfirmatio electiōis quę nulla est facta per pa. tribuit potestatem administrandi & qualiter procedere debeat iudex quando quis

cet dictum do. Ant. inquātū indistinctē vult. q. in cā miserabilis personę. vel ecclesiārū. potest appellari immediate ad Papā: nō autē ad proximū superiorē ipsius iudicis. Nam dico. q. etiam hoc casu appellatio debet fieri gradatim^a cū nō reperiatur in iure cōtrariū: ergo cōibus stabim⁹ regulis. ij. q. vj. c. anteriorū j. de appel. dilecti. & optimē in. c. si duobus. e. tit. vbi Papa reseruat. seu dicit ad se appellā. q. locutus est de tēporali iurisdicōe ecclesię. nihil autē dicit. si persona est miserabilis. Nō ergo p. interpretationē debem⁹ recedere à regulis cōibus. arg. c. ad audientia. de deci. & in. l. precipim⁹. in fi. C. de app. maximē hoc p. cedit attēto. q. iudex nō dicit inferre violētiā seu opprimere. q. procedit iudicialiter^b. Et sic cessat ratio do. Ant. Ad hoc tex. cū glo. in. c. præsentiū. vij. q. j. & q. not. in. c. cōquerēte. de resti. sol. facit qd not. Archi. in preall. c. nō ita. & hoc expresse tenet Inno. in. c. significantibus. de offi. dele. vbi dicit. q. licet iudice ordinario negligente possit miserabilis persona immediate adire ordinariū ecclesiasticū p. c. ex tenore. j. e. Nō tñ pōt appellari de iudice seculari ad ecclesiasticū: sed ad pximū superiorē: q. gradatim^c est appellandū. ij. q. vj. c. anteriorum. qd no. ¶ Quintusdecim⁹ cas⁹ principalis est cū aliqd ambigū fuerit & difficile: & inter iudices variat: vt in. c. per venerabile. qui fil sint leg. Et iste casus ponit in gl. ij. & dicit hīc Pe. q. facit ad qōnē de duab⁹ quartis: nō j. de testa. c. Raynutius. vt sic in ambiguitate opinionū legistarū stetur interpretatiōi canonice. Cōtra hoc dictū gl. facit. l. j. C. de legi. vbi patet. q. interpretatio dubiorū legalium spectat ad principē secularē: eius enī est interpretari. cui⁹ est cōdere. l. cū de nouo. & l. fi. C. e. & j. de sen. excō. inter. Qua propter quidā restringūt hoc dictū gl. q. agit de fide: vel materia. quę spectat ad ecclesiā. ar. in. l. j. C. de sum. tri. & in palle. c. p. venerabile. ideo dom. Ant. hīc dicit et bñ. q. ppter interpretationē dubiorū iuris ciuile rectius & ordinatius recurrit ad principē secularē: si tñ illud ab ecclesia reperitur determinatū: tūc illud est sequēdū i foro seculari: quia vnū ius supplet aliud sicut vna ptas iuuat aliā. xcvi. dist. cū ad verū. Et p. hoc ego induco: q. si stāte dubio recurrit ad cōsuetudinē. quę est optima legū interpret. vt in. c. cū dilectus. de consue. & ff. de legi. l. si de interpretatione. Multo forti⁹ debet recurri ad ius canonicū: quod est maioris authoritatis. in. c. si. de cōsue. & vide circa hoc. quod no. in. c. certificari. de sepul. & in. c. j. de cōsti. Et hoc pcedit q. nō reperit determinatiō tñ per ecclesiā: si etiā reperiret per ius ciuile tūc quelibet dispositio seruabitur i foro suo ex quo materia non tangit peccatum: vt notatur in regula. possessor. de regul. iur. libro vj. & in. c. ij. de arbi. eo. lib. secus si materia tā-

petit electionē confirmari. vt canonicam. & nō probat illam esse canonicam. vide Inno. in. c. cū contingat. vbi etiā per alios. de offi. dele. & in. c. ex conquestione. de resti. spo. & in. c. ex insinuatione. de procu. Et tene me ti. q. cōfirmationis petitiō nō dirigitur specialiter contra aliquē. sed iudicis officium imploratur. Et ideo si electio non probetur canonica: iudex

geret peccatū. vel spectaret ad determinatiōnē ecclesię: vt in crimine sacrilegij & cōsimili. Et p. hoc declaraf sequēs casus. q. excipitur in gl. vt. s. dixi. ¶ Quintusdecimus casus est q. agit per viā denūtiatiōis euāgelicę. vt i. c. nouit. s. titu. pxi. & vide qd no. in gl. in. c. nos inter. de pur. ca. ¶ Sextusdecimus casus est rōne cōnexitatis. Pōt enī ecclesia cognoscere de cā pfana. q. est cōnexa: sed & coniuncta cū causa spectate principaliter ad ecclesiā. Exēplū ponit gl. in dote. q. venit accessorie ad matrimoniu: d. vt. j. de dote post diuor. resti. c. de prudētia. Et sic sentit gl. q. si principaliter cōtēdat de dote. cognitio spectat ad secularem. Tu dic. vt not. in palle. c. de prudētia. & dico in. c. nō est. de spō. & p. hoc habes primā & secundā gl. expeditas & suppletas. ¶ Sed cōtra p̄dicta oppo. videf enī q. Papa nō possit in casibus p̄dictis se impedire de iurisdicōe tpali inter laicos: nec videf ei credēdū: cū hoc statuerit in fauorē suū. ar. ff. de interro. act. l. de etate. §. j. & xiiij. q. ij. §. j. Sol. dicit Inno. q. si hi. qui hoc dicūt diligenter attendāt nō euadūt culpā sacrilegij. Et quod posset se Papa de his casibus impedire: pbat hoc modo. A principio creauit Deus cōlū & terrā. & oīa. quę in eis sunt: Angelicā & humanā naturā: spiritua lia & tēporalia. q. p seipm rexit. sicut factor suā rē gubernare solet: & homini quē fecit pcepta dedit & trāsgrediēti poenā imposuit: vt Gen. ij. Ex omni ligno & c. Ipsi etia peccatibus poenā imposuit p seipsum. Primō Adā & Eua. Gen. iij. mulieri verò dixit & c. & ibi. Adā verò dixit & c. qualiter etiā p seipsum Cam puniuit & Lamech. & quosdā alios in eo. lib. Gen. iij. & v. c. legif. & sic Deus rexit mūdū p seipsum vsq. ad tps Noe: & tpe Noe cōepit Deus creaturas suas regere per ministros. quorū primus fuit Noe. q. fuit Rector populi. Ex eo apparet. q. dñs dedit sibi gubernationē arcę. p quā ecclesia significat. Gen. v. & vj. c. Itē & dñs Noe & filiis rectoriā & legē dedit. Genesis. ix. vbi ēt licet nō legat sacerdos fuisse: officiū tñ exercuit sacerdotis statim post egressum arcę. anq. populo leges daret. Genesis. viij. Edificauit autē Noe & c. Quod officiū sacerdotis simul Abel & Cam primō fecerāt. In hac aut vicaria successerūt Patriarchę. Iudices. Reges. Sacerdotes. & alij qui pro tēpore pfuerūt in regimine populi Iudeorum: & sic durauit vsq. ad Christū. q. fuit naturalis dominus. & Rex noster: de quo dixit Psalmista: Deus iudiciū tuum regi da: & c. & Esaię. xxxij. Dominus iudex noster. & c. Dominus legifer noster. & ipe Iesus christus cōstituit vicariū suū Petrū & successores. q. ei dedit clauēs regni coelorum: & quādo dixit. Pasce oues meas. & c. Et licet in multis distincta sint officia & regimina mūdi. tñ quando cūq. necesse est ad Papā recurrendū^c siue

sed Christū non legimus exercuisse temporalem iurisdicōnem. Licet enim eiecisset laicos de templo: tamen illud fuit delictum ecclesiasticum quia templum Dei faciebāt spelūcam latronum: licet enim recurrissent ad eum contra illam deprehensam in adulterio. tamen illud fecerunt tē

ex officio inquireret de viribus electiōis: vt per Inno. in. c. cum dilectus. de or. cog. & in. c. cum ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprie.

SEBA. SAPI.

d ¶ Ad matrimoniu. Vide Petr. de Anch. in cōf. xvij. inci. pro solutione Paul. de Ca. in. l. j. ff. sol. mat. Rom. & Alexā. in. l. Titia. ff. eo. tit. Bald. in. l. ex contractib⁹. C. de nō nume. pecu. Et ad istū casum. q. ratioe cōnexitatis cognoscit ecclesia: vide famosum exemplum. quod ponit Bald. in. l. ordinarij. C. de rei vendi. vbi vult. q. ratione iuramenti iudex ecclesiasticus possit cognoscere de cā principali. qd dictū cōter tenetur. & no. Feli. in. c. cū sit gñale. s. eod. Decius in rubri. s. de iudi. eo. vj. in prima lectu. ¶ Est recurrendū. Tu pondera bene q. papa successit in locum Moyfi. vt dicit gl. i. c. trāslato. de cōsti. & in. c. cām. q. q. si. sint legi. Itē Papa successit in locum nōstri saluatoris. eate nus quatenus ipse voluit: quia dixit. Tu es Petrus. & super hāc petram edificabo ecclesiā meam. & sic Christus fuit. qui cōstituit Petrum suum vicarium: cū dixit. Pasce oues meas. Sed Christus limitauit: q. phibuit sibi exercitium iurisdicōis tpalis: ergo nō successit. Ergo quomō Papa assumit exercitium iurisdicōis tpalis supra laicos subiectos iperio. Itē omnis Christi actio nostra debet esse instructio. c. si gnificasti. de elect.

tantes eū & ob id etiā Christus noluit illā cōdēnare. Itē Chriſt⁹ dixit in Euāgelio, quē sunt Cēſaris reddite Cēſari. & quē sunt Dei reddite Deo & noluit impedire ſe circa iuriſdictionē tēporalē. Itē dixit in Euāgelio Regnū meū nō eſt de hoc mūdo. Itē expreſſe prohibuit Petro exercitiū iuriſdictionis tēporalis. Nā & iudiciū Dei eſt iudiciū animæ, & iudiciū ſpirituale iuxta il-

lud: Non intres in iudiciū cum ſeruo tuo. Ideo cū dixit Pſalmiſta. Iudiciū tuū Regida. intellexit de iudicio aīæ & facit illud Pſalmiſte. Iudicabit in natiōibus, implebit ruinas. Nā ruine Angelorū implebuntur animabus iuſtorum. Fuit em̄ ſacerdos iuxta illud: Tu es ſacerdos in eternum, & adduci poteſt iſtū q̄ dixit Old. cōſil. lxi. de Imperatore. vbi dixit, q̄ de ſeipſo loquit̄ per iura ſua. vide ibi iuxta illud, qd̄ dicit̄ in Euāgelio: Tu de tēpo loqueris. Et ita dico gratia collatiōis & diſputationis: tū teneo illud, qd̄ tenet Sa croſancta Roma, eccleſia. Nā Chriſtus dedit imperiū tpale Imperatori ut illud regat. vt in aut̄. quomō oportet. epiſc. in princi. Itē fecit duo lumina. ca. ſolite. de ma. & obe. nec reperitur lex expreſſa, q̄ vacante imperio ſuccedat papa: nec reperiuntur tex. Vete. aut Noui teſta. ergo. Andre. Barbar.

ZACHARI.

a ¶ Litera in verbo p̄fertim. Quia iſta dictio hic accipit̄ pro maxime: & ſic includit vtrūq; caſum. gl. not. in. c. illud in ver. non ita & ibi gloſſ. ff. ad legem aquil. gl. in. l. q̄ ſi minor. §. reſtitutio. ff. de minori. Et quod capiatur pro maxime, habes gl. in. c. j. in ver. continebatur. j. de deſpō. impub. & in clemen. j. & ibi Car. de priuile. & in clem. ij. in prin. 12 & ibi Card. de ſen. a excom. Anto. Franc. ¶ De iſta dictiōe p̄fertim: q̄ exponatur p̄ maxime vide glo. in. c. di-

ſit neceſſitas iuris: quia alius nō ſit iudex ſuperior, ſiue facti: puta quia de facto minores iudices nō poſſunt ſuas exequi ſentētiās, vel nō lūt: vt debent exercere iuſtitiam. j. qui filij ſint legitimi. c. per venerabilē. Et pro his optimē facit de hom. c. pro humani. li. vj. & hec dicta placent Hoſtiē. & iunge ea cū his, quē dixi in c. nouit. §. titu. proxi. & in. c. cum ſit generale. & c. ſi clericus laicum. §. eo. ¶ De Iudæis aut̄ ſaracenis, grecis, & ſchiſmaticis quomodo ad iuriſdictionē papę pertineāt not. Innoc. in. c. quod ſuper his. de voto. vide Inno. in. c. cū te j. de re iudi. prope finem. vbi ſentit quod iſti principes nō recognoſcentes ſuperiorē ſubſunt papę in dubijs & grauibus articulis. alle. c. per venerabilem. qui filij ſint legitimi. quaſi ſentiat q̄ de leuibus ſeu mediocribus nō recognoſcant etiā papā in tēporalibus. qd̄ not. Sed an hoc ſit verū vide qd̄ dixi in. d. c. per venerabilem. ¶ Venio ad glo. fi. & oppo. cōtra tex. de. c. cū ſpeciali. de appel. & c. ſi quis cōtra clericū. §. e. vbi ordinarius reſuſatus cōmittit & hoc caſu debet haberi reſuſus ad ſuperiorem. Sol. cōtraria ponūt ius cōmune. iſtud vero eſt locale ſecūdū gl. vel aliter ſecūdū Gof. hoc caſu poteſt intelligi qn̄ ſuperior aditur per appellatiōē: puta quia conſules reſuſati nihilominus procedebant & hoc probat̄: litera quē dicit ſicut ſuperius & c. quaſi per appellatiōē: nā de ea erat ſuperius dictum: vel aliter ſecūdū eum poteſt intelligi quod dicit̄ recurratur niſi cōmittatur. Vel ſecūdū Vin. ſufficit q̄ iudex ſecularis nō poſſit cām cognoscere ad hoc q̄ fiat tranſitus ad eccleſiā. vix em̄ contingeret quin per aliū cognoscere poſſet. §. de off. dele. c. corā. ¶ Hec ſolu. mihi nō placet, per. c. cū ſpeciali. & per ea quē plenē dixi in. c. ſi quis contra clericū. §. eod. titu. Hoſtiē. dicit hoc procedere de cōſuetud. vel ſecūdum eum poſſet dici cōtraria locum habere cū epiſcop⁹ reſaſuſ: hic tñ reſuſatur minor epiſcō. & hoc fauore ep̄alis iuriſdictionis & excellētię dignitatis. Hæc vltima ſolu. mihi nō placet quia multū reſtringit. c. cū ſp̄ali. quod loquitur indiftinctē. & faciunt ea quæ dixi in. d. c. ſi quis contra clericū. & dic generaliter vt ibi dixi. Tene ergo vltim. ſolutionē gloſſ. q̄ hic erat ſpecialis conſu. vel opi. Gof. q̄ hic procedebatur appellatiōis via. ¶ Extra glo. aliter oppo. & videtur quod non poterat hic appellari nec ad epiſcopum nec ad papam à iudicibus ſecularibus: vt in. c. ſi duob⁹ j. de appel. Inno. ſoluit q̄ ad Epiſcopum poterat appellari de iure ſpeciali. habebat em̄ hoc ius in illa terra q̄ ad eum poſſet appellari: ſed ad papam iure imperij poterat appellari. quaſi velit dicere q̄ papa ſuccedit vacante imperio. ¶ Sed contra iſtam ſolutionem ob. litera in verbo p̄fertim^a quæ p̄ſupponit quod poterit appellari ad Papam etiā imperio non vacante: ſed tenendo hunc intellectū expone p̄fertim. i. tñ. xij. di. c. illud cum ſuis conſor. ſecūdū Vin. & Gof. & ſatis ſentit In. ¶ Sed tunc op. & aliud. ſi em̄ pa. po-

ſcretionem. in ver. p̄fertim. de eo, qui cog. conſan. vxor. ſuę. & in. c. ſignificasti. de diuor. & vide Car. in clemen. j. in. iij. opp. de iudi. vbi dicit q̄ ponitur quandoq; p̄ tantum. & vide eundem Card. in clemen. j. de re. permu. & in cle. j. de excep. & vide per Spe. in titu. de diſpu. & alleg. in §. poſt hoc. in ver. item maxime quandoq;.

terat hic cognoscere tantum loco & iure imperatoris non deberet ad eū poſſe appellari omiſſo medio, ſicut nec ad ipſum Imperatorem. ij. q. vj. c. anteriorū. ff. de appel. l. Imperatores. qui enim ſuccedit loco alterius, eodem iure vti debet: vt in regula, is in ius. de re. iur. li. vj. in mercu. & optimē in cle. quia regulares. de ſup. neg. p̄la. ergo debebat hic prius appellari ad epiſcopum Vercel. Sol. Vincen. & Io. iſtam literam intelligunt: quando epiſcopus non exhibet iuſtitiam timore conſulū. Vel ſecūdū Vinc. nō omnes cauſæ deferri poterunt ad ep̄m per appellatiōem, vt in cauſis grauioribus: vt j. de appel. vt debitus. Io. dicit eas deferēdas ad ſe, vel ad ep̄m qui cognoscet quaſi delegatus Pa. de illis, de quibus cognoscere nō poterat. do. Anto. dicit & aliter: quia eo q̄ iuriſdictione deferretur ad tribunal eccleſiaſticum deferri cenſet ſecūdū conſuetudinē fori, ad quem deferretur, & ſecūdū illius conditiones vt ſic poſſit appellari omiſſo medio. Vnde tunc nō auditur papa, vt ſurrogat⁹ loco imperij: ſed hoc operatur cōſuetudo deferens iuriſdictionē ad tribunal epiſcopi, quæ extenditur authoritate iuris, quo cauetur ad papā appellari poſſe omiſſo medio. Et tunc dic, q̄ dictio p̄fertim, poteſt ſtare propriē: maxime, quia hæc ratio militat imperio non vacante. Hæc ratio mihi non placet: quia ſi ſola conſuetudo deferrebat iuriſdictionē ad epiſcopum, non debet poſſe ad papam appellari omiſſo ipſo ep̄o: quia ſecūdū hoc non ſeruaretur conſuetudo: quia extenderetur p̄ſcriptio^b contra naturam ſuam^c. de deci. c. cū cōtingat. vbi tex. optimē facit quod no. Inno. in c. fin. de offic. Archid. ¶ Nec ob. iura, quæ dicunt q̄ ad Papam poteſt appellari omiſſo medio: quia loquuntur in iuriſdictione eccleſiaſtica non autem in ſeculari, quæ iure ſpeciali deferretur ad epiſcopum per pri⁹. Et per hæc ratioem tollo aliud dictum do. Ant. qui dicit, q̄ poterat appellari ante diffinitiuam à iudice ſeculari: quia debet attendi conſuetudo tribunalis ad quod iuriſdictione tranſfertur: quia dico quod iuriſdictione, vel conſuetudo debet ſeruari in terminis ſuis. ¶ Item quo ad p̄paratoria & ordinaria iudicij ſeruamus ſemper conſuetudines & ſtatuta loci, vbi exercetur iuriſdictione: vt plenē no. §. titu. proxi. vnde cum facultas appellandi ante ſententiam concernat ordinaria iudicij ſentit Archi. in. c. nō illa. ij. q. vj. & dixi in. c. p̄æce. non debet poſſe appellari ante ſententiam à iudice ſeculari: niſi in caſibus à iure expreſſis de quibus in. c. ſuper. ej. de appella. Et ad iſtū tex. reſpondeo, vel quod habebat hoc conſuetudo, vt innuit litera: vel debet intelligi, qn̄ ſentiunt ſe grauari in diffinitiuā, vel interlocutoria in caſib⁹ in q̄b⁹ pōt de iure appellari. ¶ Et circa p̄dicta cōprehēdēdo etiā aliqua, quæ conſuſe ponit hic Hoſt. ſentiendo aliam lectū. ad iſtum tex. videlicet q̄ etiam de iure poterat appellari hic ad epiſcopum dicendo quod epiſcopus Vercellen. eſt dominus ciui-

¶ Et adde etiā de hac dictiōe. quod ponatur p̄ maxime: vt implicet, q̄ habent in. c. ex lre ris: de homi. el. ij. & in. c. illud. de p̄ſum. & habetur per gl. in ver. p̄fertim. in. l. & lex. ff. de li. ho. ex hi. & per Io. au. Andr. in addi. Spe. in tit. de reſle. in. §. j. in ver. itē excipit̄, q̄ eſt impubes. vbi plenē tradit de ſignificatu huius dictiōis p̄fertim, de qua etiā dictiōe habetur in. c. ij. de cōfeſ. & in. c. per tuas. el. j. de ſimonia. & in. l. fi. ff. de his, quæ in teſta. delen. & in. l. in ambiguo. ff. de legi.

b ¶ Extenderetur p̄ſcriptio. Tu pondera illa, quæ remiſi ad Barto. in aut̄. q̄ rem. C. de ſa. ſan. ecc. & videtur q̄ rectē dicat do. Ant. ex eo, q̄ iſta non eſt extēſio ſed eſt iuris diſpoſitio vt probat̄ in. l. ep̄ale. C. de epi. audi. Andræ. Barba.

c SEBA. SAPI.

¶ Naturam ſuam. Licet p̄ſcriptio nō extēatut regulariter, tamen extēditur ad acceſſoria & emergentia: vt no. d. Iaſ. in. l. de quibus. col. vñ. ver ſi. nota tu diligenter. ff. de legi.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

SEBASAPI. ¶ Surrogatus. Ex his secundū Feli. hic colligitur singularis limitatio ad regulā q̄ surrogatū debet sapere naturā eius cui surrogatur: vt nō procedat q̄n surrogatū habebat in habitu ius illius cui surrogat. de qua regula traditur latē per Moder. in. l. si eū. §. q̄ iniuriatū ff. si qs cantio. in. §. fuerat. instit. de actio. per Bal. in. l. parabolani. C. de Episc. & clericis.

b ¶ Ne litigent. Tu pōdera, quia hoc nō mandauit ambolus subditis, ne litigarent corā iudice: sed mādauit dūtaxat actori: & sic non probatur hic istud notabile: quia nō loquitur in prorogatione. Ideo si partes voluissent litigare coram iudice ecclesi. potuissent: nec videtur posse prohiberi ex isto text. nec videt, qd fuerit opus. quod dñs præciperet: quia sufficiebat, qd reus nō cōsentiret: quia actor sequitur forū rei. Item istud præceptū idē emanauit, vt videretur qd dñs erat patus exhibere iustitiā. Pondera bene: q̄a iste cōsiderationes sunt meliores, quā illæ quas fecit Abbas.

c ¶ Data negligētia. Pondera bene: q̄a miserabilis persona est in foro laici nisi sit oppressa ergo literę non data negligētia, sunt nullę: vt probatur in c. præce. Et ad istū text. dū dicit dummodo: dico q̄ non procedūt iudices vigore primarum literarū: sed procedit vigore huius secundū mādati, alle, simile in. c. causam quæ. §. de rescript.

tatis, quam tenet ab Imperatore in feudum. Sic plenē distingue: q̄ aut ad episcopum appellat ratione feudi secularis: & puto q̄ non poterat appellari ad papā: nec omisso medio nec gradatim: sed debet appellari ad dominū feudi mediātū. §. e. c. ex transmissa & quod ibi not. in. c. ceterū. §. ti. proxi. Aut ratione superioritatis: q̄a sibi purē fuit collata ciuitas in temporalibus. & poterit appellari ad papam etiam omisso medio: q̄a idem in illa iurisdictione, qd in alia ecclesiastica. ar. i. c. Romana. §. debet. de appel. libro. vj. & in. c. dilectus. de præben. & in. c. vno. de iurepa. lib. vj. facit qd no. Inn. in. c. solutæ. de maio. & obe. & tenuit hic Ioan. de lig. Aut ratione cōsuetudinis tñ & tunc puto, q̄ de epō bene poterit appellari ad papam: quia regulariter est appellandū ad superiorē iudicis tribunalis. de appella. c. si duobus. Sed episcopo omisso: puto, q̄ non possit appellari ad papā, ratioe suprascripta. Aut vacat imperiū ita, q̄ de iure imperij deuoluitur iurisdictione ad papā secundū lectu. Inno. & tunc sentiunt doct. vt supra dixi. & maximē Ioan. de lig. q̄ est appellandū, sicut appellaretur ad Imperatorem per iura superi⁹ allegata. Ego putarē posse attēdari, q̄ in hoc poterit appellari secundū cōstitutiones papæ: quia vacante imperio papa non cognoscit loco Imperatoris: sed iure proprio. Nā habet iurisdictionē habitū: vt no. in. d. c. nouit. §. ti. proxi. & tantū deest sibi exercitium. vacante verō imperio assumit sibi iurisdictionē, nō tanq̄ surrogatus, sed iure proprio ex habitu antiquę iurisdictionis. pro hoc optimē facit in. c. j. de pig. secundū vnam lect. ¶ Vnde si feudū impignoraretur dño per vasallum, nō tenetur cōputare fructus in sortem: dū tamē absteineat a debitis seruitijs. & hoc propter directū dominiū, qd est penes dominū. res enī de facili reuertitur ad naturam suam. xxxv. dist. ab exordio. ¶ Vltimō p hoc soluo aliud contrariū qd pōt formari per literam. Iudex enim secularis ordinarius non pōt prætextu suspitionis in totum remoueri a iudicando: sed dat sibi adiunctus: vt no. in. l. apertissimi. & in aut. si verō contigerit. C. de iud. dixi plenē in. c. si quis contra. §. eod. do. Anto. hīc in notabilibus dicit, q̄ consuetudo tribuēs iurisdictionē in causa appellationis extenditur ad cām recusationis. ad hoc. j. de ap. sup. eo. q̄a recusatio & appellatio regulariter parificantur. Hoc mihi nō placet: q̄a vt supra dixi præscriptio tanq̄ odiosa, nō debet extendi. Nec ob. parificatio p̄dicta: q̄a hoc verū in quibusdam casibus nō in oībus: vt in text. cū gl. in. c. si cōtra vñ. in fi. de offi. deleg. lib. vj. Itē etiā in paribus nō debet fieri extēsiō circa præscriptionē: vt in præalle. c. cū cōtingat. Vñ soluo & aliter, q̄ hīc erat cōsuetudo: vt etiā sentit glo. q̄ operabatur nedū, q̄ possent illi cōsules recusari: sed etiā q̄ nō possent cōmittere: vt. §. dixi. Vel loquif, q̄n nolebant admittere recusationē aliquo modo: & sic fuit appellatū: vt in fine literę. vel in loco subiecto ecclie

17 quo ad temporalē iurisdictionē, secundū lect. Host. ¶ Et secundū hoc collige, q̄ in terris ecclesiæ pcedit ad recusationem ordinarij secularis secundū canones, & non secundū leges. facit. c. si duobus. j. de appel. Et per hoc habes clarē expeditā materiā huius cap. & c. se. illa tñ lectura q̄ terra erat de tēporali iurisdictione ecclesiæ, ex toto non placet: quia hīc negligentia ponderatur. & c.

SVMMARIVM.

- 1 Vidua non recognoscit ecclesiasticum iudicem, nisi in defectum iudicis secularis. Quod intellige, vt habetur, in nu. 2.
 - 3 Actori potest præcipi a domino, ne trahat reum ad iudicem incompetentem.
 - 4 Iniustitia non debet alteri fieri pretextu miserabilis persone.
 - 5 Rescriptum Papæ, vt causa laicorum pauperum cognoscatur apud ecclesiasticum: an sit ipso iure nullum?
 - 6 Dotis repetitio potest pertinere ad iudicem ecclesiasticum.
 - 7 Executio testamenti, quo casu potest pertinere ad ecclesiasticum.
 - 8 Princeps non debet rescribere cum præiudicio alterius.
 - 9 Vidua, quibus modis sumatur.
- Communis vsus loquendi habet locum etiam in poenalibus.

CAP.

XI.

Xtenore. ¶ Vidua laicū corā iudice ecclesiastico cōuenire non potest: nisi super causa ecclesiastica, vel in defectū iudicis secularis. Diuidit. nā in prima ponit comitis cōquectio. In secūda papę prouisio. Secūda ibi: nos igitur. quę tria facit: reddit causam super sederi mādat: duos casus excipit. Hoc expediui. §. c. proxi. vnde dic, vt ibi. ¶ Casus literalis. Inter nobilē mulierē F. viduā, & I. de Mediolano, super. hāreditate ipsius quęctio vertebatur. Causa super hoc fuit commissa Archiepiscopo & thesaurario Turo. Comes Brita. sub cuius iurisdictione pars vtraq̄ cōsistit: mulieri p̄dictę mandauit, vt causam deferret ad ipsum p̄mittens eidem quod faceret ei iustitię plenitudinē exhiberi. & quia iudices nihilominus procedebāt in causa comes hoc significauit dño papę: ipse verō cōsiderans, quia viduarum taliter debet iustitiā defensare, q̄ alijs non debet iniustitiā facere. Mādat eisdem iudicibus, q̄ nisi sit talis causa, quę ad forū ecclesiasticū spectet, debeant supersedere: dummodo per iudicem secularē suum possit iustitiā obtinere alioquin non obstante contraditiōe ipsi⁹ comitis cām ipsam p̄uia rōne, terminare p̄curēt. Bern. ¶ Pro cursu tñ lectiōis no. primō, q̄ licet vidua sit sub p̄tectione ecclesię. lxxxvij. dist. per totū. de verb. sign. c. super quibusdā. nō pōt tamē aliū cōuenire petitorio corā iudice ecclesiastico: aliter non data negligētia iudicis secularis. Et hoc intellige, q̄n est tātū vidua secus si esset vidua & pauper: vel vidua & oppressa. Sic intellige præallega. c. super quibusdā. & de officio delega. c. significantibus. ¶ No. secūdo q̄ superior laicus pōt suis subditis præcipere, ne litigent corā alio iudice: & sic pōt impedire prorogationē iurisdictionis per suos subditos fiendā. Quod limitat verū do. Ant. quando aliter subiectus est, quā ratione nudę iurisdictionis. ad hoc quod no. Inn. in. c. ceterū. de iudicijs. & Bar. in. l. ij. ff. de iudicijs. & l. j. §. & post operis. ff. de no. oper. nun. Sed certē iste tex. nō patif istā restrictionē: cum hīc non apparet istum comitē habuif se aliā prerogatiuā nisi ius feudi vltra nudū exercitiū iurisdictionis: nec hīc dicitur, q̄ impediēbat prorogationē: quia tantū vidua instabat: vt iudicium agitare corā ecclesiastico iudice: vnde mandatū fuit dumtaxat viduę. vt patet in text. Et hoc videtur factum potius in fauorem cōueti, qui fortē cōquerebat, q̄ traheret corā iudice ecclesiastico. Ex tex. ergo tantum colligitur, quod dominus ad iustitiā rei potest præcipere actori, ne trahat aduersarium coram iudice incompetenti. ¶ No. tertiō quod pretextu miserabilis persone, non debet alijs iniustitia ministrari: prout text. optimē dicit in. c. deniq. xiiij. q. v. ¶ No. quartō, quod delegatio facta per Papam ad petitionem miserabilis persone non oppressę, nec pauperis, contra laicum, non habet incontinenti effectum sed demum data negligentia iudicis secularis: nec requiritur necessariō

cessario negligentia procedere: sed sufficit quod sequatur. nec est
necesse quod recurratur ad superiorem ipsius iudicis sed immediate po-
test delegatus procedere. quod non. secus in delegatione facta ad peti-
tionem non miserabilis personae. illa enim incontinenter est nulla si non
precessit negligentia. ut in c. s. proxi. quod sic loquitur. & dicitur ut ibi ple-
ne dixi nec aliter insisto circa glo. quia declarata sunt sicut dixi in
6 prece. cap. ¶ Sed oppo. contra tex. in eo. quod hic allegabatur super
hereditate & Pa. madat supersederi nisi causa sit talis quae ad eccl. iudi-
cem pertineat. nam causa hereditaria nullo modo potest spectare ad iu-
dicem ecclesie. qui fil. sint leg. c. cam. de or. cog. c. tua. sol. potest intelligi
secundum Host. quod agebatur super hereditate. i. super re here. in do-
te sibi concessa vel legata. Et secundum Host. potest agi coram eccle. iudi-
ce. dos enim potest intelligi hereditas mulieris quia suum patrimon-
appellat. ff. de mi. l. iij. §. sed utrum. in fi. Et de dote potest eccl. cognosce-
re. j. de do. inter vir. & vxor. de prudentia. de quo dicitur ut dicam in c. non
est de spolio. & maxime hoc procedit quando vidua repetit dotem. de do.
inter vir. & vxor. c. nuper. Item poterat spectare haec causa ad eccl.
7 ratione testamenti. de test. c. tua nobis ¶ Et not. etiam ex hoc dicto
a quod executio testamenti inter pauperes laicos spectat ad eccl. de
quo tamen dicitur ut plenius in c. Ioan. de testa. regulariter ergo causa
super hereditate spectat ad secularem. de quo in preall. c. causam.
8 ¶ Secundum oppo. & videtur quod princeps non potest concedere vni
b privilegium cum prauiudicio alterius. b. ut l. quoties. C. de preci. impe-
offe. & quod not. in c. suggestum. de decimis. Doctores intelligunt
quod cum graui prauiudicio hoc fieri non posset: sed cum leui sic: ut
in contrario. vide bonum tex. & gl. xxv. q. ij. c. rescri. & intellige quod
in dependentibus a principe ut in spiritualibus posset concedi pri-
uilegium etiam cum grauisimo prauiudicio alterius si princeps omni-
no praesumitur hoc velle concedere: ut notatur in prealle. c. sug-
gestum. & de officio delegati. super eo. & l. ij. §. si quis a principe. ff.
9 ne quid in loco publico. ¶ Quero, quae dicatur vidua. dicitur Phi-
lippus, quod illa cuius maritus est mortuus. xxxiiij. distinctio. c.
vidua. Dicitur quod ex propria significatione vocabuli, vel secundum
c etymologiam, potest dici vidua, quolibet mulier sine viro, etiam
si virum nunquam habuisset: quasi sine duitate. Et dicitur a ve quod
est sine, sicut dicitur vecors, id est sine corde: & vesanus id est si-
ne sanitate. Ita dicitur tex. in l. malum. §. vidua. ff. de verbo. signifi-
catio. Sed ex communi usu loquendi potest procedere dictum Gra.
in preallegato capitulo, vidua. ut dicatur illa vidua, cuius maritus
mortuus est. & intelligit si ab eo fuit cognita: alias secus: ut ibi.
Nam & usus loquendi etiam in poenalibus attendendus est: ut nota-
tur in capitulo. ex literis. de sponsa. & dixi in capitulo primo. §. titu.
proximo.

S V M M A R I V M.

- 1 Clericus etiam cum iuramento non potest declinare forum ecclesiasticum: sed an possit tacite. 25.
- 2 Clericus in temporalibus & spiritualibus est conueniendus coram ecclesiastico.
- 3 Argumentum de pacto ad statutum an valeat.
- 4 Renuntiare an quis possit favori publico principaliter secundario.
- 5 Excommunicatio non profertur per ista verba a communione habeantur alieni: & quid importent ista verba. 21. & 22.
- 6 Poena trahentis clericum ad iudicem secularem quae sit: & an inferatur ipso iure an per sententiam. 18. & quando committatur & practica committendi. 19. & 20.
Iudex denegans iustitiam clericis qua poena venit puniendus.
Clericus coniugatus an gaudeat privilegio fori.
- 7 Renuntiare an & quando quis possit favori suo.
Renuntiare potest velleiano: secus macedoniano. 5. & 11.
- 8 Pactum de diuidenda societate non valet.
Debitor non potest se obligare quod solutio non possit probari nisi per instrumentum.
- 9 Renuntiatio velleiani an valeat etiam quod mulier sit certiorata de tali favore.
- 10 Iuramentum habet vim clausulae si non valet quod ago &c.
- 12 Restitutioni in integrum non potest renuntiare nisi a maiori facto & quid ab ecclesia. 13.

- 14 Laicus, an & quo casu potest prorogare iurisdictionem sui iudicis.
- 15 Iudex cuius iurisdictione est prorogata, poterit inquirere contra illum, qui prorogauit etiam super illo casu, super quo est iurisdictione prorogata.
- 16 Clericus, an possit in laicum compromittere sine licentia episcopi.
- 17 Clericus, quomodo cogatur inuitus litigare coram iudice non suo. 23.
- 20 Iudex qui non potest cognoscere super principali, aliquando cognoscit super accessorio, quod procedit in casu hic posito: vide in fine. 31.
- 22 Excommunicatio minor potest etiam ferri ab homine, sed non est in usu.
- 24 Prelatus cum capitulo potest prauiudicare ecclesiae.
- 25 Clerici seculares stantes in ciuitate propria, an gaudeant privilegio: ut habeant tres iudices, an episcopum tantum & quid de scholaribus clericis alienis.
- 26 Imperator potest statuere in fauorem ecclesiarum.
- 27 Forum quis sortitur ratione delicti, vel contractus.
- 28 Exceptio: Tu non es clericus. a quo debet probari.
- 29 Causa criminalis clerici a solo Episcopo cognoscitur.
- 30 Iurisdictione non potest prorogari ad aliam iurisdictionis speciem omnino separatam.
- 31 Processus factus a non competenti iudice, an valeat.
- 32 Contumacia est delictum.
- 33 Iudex licet aliquis non sit dummodo possit esse, potest punire contumacem in suo tribunali: secus si non potest esse iudex.
- 34 Statutum, quod declinans iurisdictionem potestatis puniatur non comprehendit clericos.

CAP.

XII.

Si diligenti. ¶ Clericus non potest sibi constituere iudicem laicum etiam si proprium iuramentum, & aduersarij consensus accedat. h. d. Pars huius cap. est j. de psci. c. si diligenti. secundum Host. diuiditur in tres partes. In prima ponitur falsa opinio archiepiscopi pisani. In secunda ipsius impugnatio, ibi: *immemor*. In tertia conclusio, ibi: *manifeste*. ¶ Casus literalis. Qui-
dam clericus pisanus contraxit cum alio promittens eidem ad certum terminum soluere certam pecunie quantitatem: alioquin posset eum conuenire coram iudice seculari. & sub eodem promissit ei reddere iuramento interposito. Dubitatum fuit, an possit sic renuntiare iuri suo saltim in temporalibus, & iudicem laicum sibi constituere: & an iuramentum teneat. Super hoc consultus fuit archiepiscopus pisanus, qui fuit doctor legum: & ipse respondit, quod usque ad tempora illa tenuerat, quod licitum sit clerico renuntiare iuri suo, saltim in temporalibus: & sibi iudicem laicum constituere: & iuramentum super hoc praestitum seruandum erat. Rursus. & opinio archiepiscopi peruenit ad dominum papam. unde scribit eidem archiepiscopo referendo sibi opinionem suam: qualiter asseruit, quod licitum erat clerico renuntiare, saltim in temporalibus iuri suo, & iudicem laicum sibi constituere: & quod iuramentum super hoc praestitum erat seruandum, oblitus constitutionis illius, qui dicit, quod pacto priuato-
rum iuri publico non derogatur: quod non potuerit renuntiare, & laicum iudicem sibi constituere ostendit per concilium Mileuitanum. & Carthaginensem. In

ZACHARI.

¶ Spectat ad ecclesiam. Adde Spec. in tit. de instru. edi. §. xiiij. vers. in. & ibi Bal. in additio. ad eum in vers. si episcopus. & Io. And. in c. quaplerique. j. de immu. eccle.

SEBASTIANI.

¶ Prauiudicio alterius. Aduerte tamen, quod illa regula, quae dicitur quod princeps non intelligit prauiudicare iuri tertii, procedit etiam quod tractetur de modico prauiudicio: ut not. do. Felin. in c. cam. q. in. ixi. co. de rescri. Et nota etiam quod si apparet, quod princeps velit prauiudicare, intelligit in modico: ut not. d. Ias. in l. j. col. ij. & in l. si. col. iij. vers. item perpetuo attende. ff. de constitu. tu. princi.

SEBASTIANI.

¶ Vidua. Quae dicatur vidua: vide Felin. in c. signifi-
cantibus. col. pe. vers. illa vero dicitur vidua. §. de off. delega.

¶ Si diligenti. Vide Bald. in l. ab administratione. C. deleg. And. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Per statutum. Adde Ro. consi. cccxcviii.

ACHARI. ¶ Ex quibus habes vnā limitationē ad alle. gl. in rub. de decre. decu. C. li. x. dū dicit, quod arg. de pacto ad statutum valet, de quo per Feli. ibi & oīno per Alex. in l. omnes populi. iij. q. post. Bart. ff. de institutio. & iure.

¶ Adde Barto. & doct. in l. fin. C. de pac. & istū in c. sacrosanct. in. iij. no. s. de electio. Aenā as de falco. Anto. Francif.

¶ An & quādo valeat argu. de pacto ad statutū, & econtra: habetur per Flo. in l. si heredes in princi. ff. de ser. vrb. pre. & vide p. Alexā. plenē post Bar. in. l. oēs populi. in. iij. q. ff. de iusti. & iu. vbi vltra alios, multa dicit ad propositum. & vide Bal. in l. conuenticulam. C. de Episcop. & cleri. & in l. non imposibile. ff. de pactis. Et an valeat argu. de pacto ad cōsuetudinem, & ecōtrā & de pacto ad legē, & de pacto ad stipulationē: habetur in l. itē quia. ff. de pact.

SEBASAPI.

Nā per pactum. Quō procedat hoc argu. Vide Card. Alex. in c. quēcōtra. v. disti. & in c. consuetu. x. disti. Alex. in l. pactū q. dotali. col. ij. C. de colla. & in consili. lix. col. ij. in iij. vo. & in consi. l. in. v. vol. & Iaso. in aut. preterea. co. vij. C. vnde vir & vxor. & in l. non imposibile. ff. de pactis. Feli. in rubr. de re. script. col. vij. ver. fallit. & in c. ecclesia sancte Mariæ. col. xxxij. de consitu. & Fran. curt. Senior in tracta. sequestro. q. xxij. in fin.

Seculari. Adde vt per Ro. cōsi. cclxix. Fede consil. x.

Quis possit renūtiare. Add Bar. ple. in l. si quis in cōscribendo. post Gulie. de cu. in. ij. col. in pricipi. ver. vt ista materia perfecta declaretur. et ibi per oēs scribētes. C. de pact. vbi etiam habes, an & quando renuntiatio sui iuris valet. & Spect. in titu. de recu. §. fin. ver. item nunquid. & in tit. de actor. ver. si item quod causā.

Mileuitanensi continet, q. clerici nō pertrahant clericos ad iudicia publica, relicto pontifice suo quod si fecerint, causam perdāt: & à communione habeantur extranei: & in cōsilio Carthagin. dicitur, quod tam Episcop. quā Diaconi, & qlibet clericus in criminali, seu ciuili negotio, si derelicto ecclesiastico iudicio, voluerint se purgare publicis iudicijs, etiā si pro eis lata fuerit sententia, locū suū amittant: & hoc in criminali actione. In ciuili verō perdāt quod euicerint: si locū suū obtinere voluerint. Ex quibus concilijs manifestē apparet, q. clerici, nec inuiti, nec volentes possint pacisci, vt secularia iudicia subeant: quia hoc non est beneficiū personale. cui renuntiare possit: sed potius toti collegio ecclesiastico publicē est concessum: cui pactum priuatorum derogare non potest. & iuramentū licitē seruari nō potuit, q. cōtra statuta canonica illicitis pactionibus informat. Bernar. ¶ Not. ibi: tenuisse &c. pro comuni vsu loquēdi: dum quotidie dicimus talis doctor tenet hāc opinionem. Sed rector modus loquendi esset, vt hīc sentit Petrus: talis est in tali opinione. ¶ Nota secundo, qd nedum in spiritualibus & ecclesiasticis, sed etiam in temporalibus clericus conueniend⁹ est coram iudice ecclesiastico: & non coram seculari. Et dic in temporalibus. i. in causis, in quibus de temporalibus litigatur, secundum Pet. & Goff. Ex hoc infero tex. procedere, siue agatur actione personali, siue reali. quod notabiliter facit pro his, quē dixi in c. qualiter. s. tit. proximi. ¶ Not. tertio, q. pactum priuatorū non valet in prēiudiciū eorum, quā in publicum fauorem statuta sunt. secus si sit pactum circa ea quē statuta sunt in fauorem priuati: vt in l. pacisci. & l. iuris gentium. §. si paciscar. ff. de pac. & §. de regu. c. & ad apostolicā. ¶ Et ex hoc & ex tex. infero cōtra glo. in rubr. C. de decre. decu. lib. x. & glof. in c. ij. de constit. lib. vj. quē dicit, quod illud quod potest fieri per pactū, potest fieri per statutū.

Nā per pactum non derogatur iuri publico, vt hīc: sed per statutum sic: nisi sit de reseruatō Principi, vel contra bonos mores: vt not. Bart. in l. omnes populi. in tertia qō. tertiā quæstio. principi. ff. de iustitia & iure. ¶ Nota. iij. quod priuati dicuntur singulares personæ. sic enim capitur hic: aliās enim dicitur priuatus, qui non est in dignitate. xx. iij. quæstio. prima qui contra ecclesiæ pacē secundum doct. Nam etiam in dignitate constituti, non possunt pacisci, vt litigent coram seculari: vt hīc. ¶ Nota quod iuri principaliter introducto in fauorem publicum, non pōt priuata psona renuntiare: licet cōsequenter concernat vtilitatem & honorem priuati: nec talis renuntiatio iuuatur iuramento. Nam renuntiatio causatur ad abdicandum

ius, quod est in ipso renuntiāte, & non penes aliū. ar. in l. id quod nostrū. ff. de re. iur. & in c. ab eo. de elect. lib. vj. secus qn cōmodū concernit singulos singulariter: vt in c. dilecti. eo. ¶ Quid autem si primariō concernit cōmodū priuatum, & secundariō publicū: dic vt no. in c. cū contingat. de iureiur. & in l. j. sol. mat. ¶ Nota, q. iuramentū præstitū contra legem editam in fauorem publicum, non obligat iurantem. & hoc ideō, quia iuramentū nō ligat ad illicita. in c. quanto. de iureiuran. & veniens contra legem peccat. in c. ij. de maio. & obe. ¶ Nota, q. iudicia secularia dicuntur publica. & dicuntur publica: quia sunt cōmunia, vt sentit hic Host.

¶ Nota, q. per hęc verba, à cōmunionē habeatur alieni. nō promulgatur ex cōmunicationis sententia: sed mādatur ferri. ¶ Nota vltimō pēnā clericī trahentis clericū corā iudice seculari. Nā in criminali debet deponi: in ciuili verō debet perdere causam. Et hoc vltimum intelligo, quando traxit alium conclericum: secus si ep̄m propriū: quia tūc debet perdere beneficia quātuncūq. sit causa ciuilis. ad hoc. c. grauē. de excels. præla. Vel dic melius, q. actor debet perdere causam, & à cōmunionē repelli: vt in c. inolita. xj. q. j. quod allega. hīc in princip. Fallit in casu. c. grauē. Reus verō voluntarius deponi in criminali: in ciuili verō debet perdere, qd euicit, si nō vult deponi: debet ergo haberi pro cōdēnato. argu. l. in criminali. C. de iurisdic. omniū iudi. & sentit glof. in c. inolita. & in c. placuit. Et quod dixi de reo, pbatur in d. c. placuit. & hīc vbi allegatur illud consiliū: & incipit ibi: *causa episcopi &c.*

¶ Quid autem si laicus trahat clericū ad forū seculare? dicunt doct. q. etiā debet perdere causam. & probat per aut. statuimus. C. de episc. & cleri. cuius verba ponit hīc Ioan. And. & sunt vtilia p simplici canonista: & sunt hęc. *Statuimus, vt nullus ecclesiasticam personam in criminali causa, vel ciuili trahere ad iudicium seculare presumat contra constitutiones imperiales & canonicas sanctiones: si fecerit hoc actor quippe de iure suo cadat, iudicatu non teneat, & iudex sit extunc potestate iudicandi priuatus. Sancimus etiam, vt si quis clericis, vel ecclesiasticis personis iustitiam denegare presumpserit tertio requisiti, iurisdictionem amittat.* Et putat Gul. hanc pēnā locū habere in eo, qui trahit clericū coniugatum gaudētē priuilegio: vt no. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. ver. sed nunquid. & ver. sequen. Et qn hoc priuilegio fori gaudeat coniugatus, est hodiē declaratū in c. vno. de cle. coniug. lib. vj.

¶ Venio ad glo. j. quē in principio sui tex. coadiuuat. Secūdo oppo. & videtur, q. iuri publico quis possit renuntiare: vt l. pacisci. ff. de pact. vbi patet, q. licet liura dent facultatem agendi pro animali morbofo: tamen partes possunt pacisci, ne agant. Ad idem. l. pactum inter hæredes. eod. tit. ff. de fer. l. j. & l. si index. ff. de mino. cum si. Et glof. soluit faciendo tria mēbra, q. quandoq. ius est introductum in merum fauorem alicuius & tunc ille, in cuius fauorem agitur pōt illi iuri renuntiare: vt in præalleg. l. pacisci. Ponit simile in velleiano. Nā mulieribus concessum est, vt non obligentur ex fideiusione. huic tamen iuri possunt renuntiare. ff. ad velle. l. vlti. §. penul. Quandoq. priuilegium est concessum in fauorem quorundā pro publica vtilitate ipsorū & in odium aliorum: & tali priuilegio nemo potest renuntiare. & tale est istud de quo hīc agitur: quia est introductū non tam in fauorem clericorum, q. in odium laicorum: qui clericis sunt valde infesti. Adducit simile in Macedoniano: nā concessum est filijs fami. priuilegium. vt non obligentur creditoribus suis ratione mutui: & hoc in fauorem parentum: & in odium creditorum: quia sepe filij conuenti per creditores inducebantur ad necem parētum. huic priuilegio filius renuntiare non potest. ff. ad Macedo. l. sed & si pater. in fine. Ponit etiam gl. aliud simile in beneficio resti. in integ. quod est introductum tam in fauorem, q. in odium. alle. in cōtrarium. l. si iudex. ff. de mi. ¶ Tertium membrum potest colligi ex principio gl. quod iuri introducto in fauorem publicum priuata persona renuntiare non potest: licet consequenter tendat in eius fauorem. Et iste est proprius casus cap. nostri, vt satis elicitur ex tex. Hoc enim priuilegium non est introductum in odium laicorum, sed fauorem ordinis clericalis: licet aliud posset dici in priuilegio canonis, si quis suadente. xvij. q. iij. hoc casu posset procedere secundum membrum suprā positum, per glof. Assignat tamen glof. alias rationes, quare clericus non potest consentire in alienum iudicem. & est clara. ¶ Sed ad verificationem dictorū præcedentium

precedentium multa sunt videnda primo an & quando liceat iuri publico seu iuri superioris renuntiare. de quo hic per docto. no. stros satis confusè: per Bar. in l. ius publicum. ff. de pact. & plenius in l. si quis in conscribendo. C. e. & per gl. no. & satis plenam quæ est melior qualibet alia in hac materia in aut. vt sine prohibitiõe. §. quia verò. Et sequendo magis Bar. qui videtur loqui clarius re-

a liquis: dic quod aut est ius naturale aut positium^a primò casu non pot renuntiare: vt. l. iura sanguinis. ff. de reg. iuris. & ff. de pactis. l. ius agnationis. & hoc quia iura naturalia sunt immutabilia b. v. distinct. in princi. Idem dic de iure diuino de quo tñ distingue & prosequere vt legitur & not. distinct. xj. c. in his. & in c. fin. de cõ sue. Potest tñ quis renuntiare iuri quæsito per iusgentiũ qd largo modo dicitur ius naturale quasi naturali rōne inductũ. Nam pot quis renuntiare dominio rei sue: vt. l. si quis. §. differentia. ff. de acquir. posses. & in c. super hoc de renun. cū ibi nota. sic & hæreditati paternæ. C. de repu. here. per totũ. quæ debetur filiis ex quodam nature instinctu: vt not. in regula. inductũ. de reg. iur. libr. vj. Quod limita. & nota. in c. ij. de pac. lib. vj. & in l. si. C. eod. ¶ Secundo casu principali, qñ est ius positium: aut est ius: qd statuit certã formã in actibus hominum introducendo: aut alio modo disponit. Primò casu pone exemplũ. lex disponit, quod testamentũ fiat cum certo numero testiũ: vel qd pactũ & stipulationes certo modo fiant: & huic iuri non potest renuntiare^c vt. ff. de leg. j. c. nemo potest. ff. de pac. l. cõtra iuris. facit. c. cū esles. & q̄ ibi no. de test. & in c. quia propter. de elec. ¶ Secundo casu, qñ non concernit solennitatē: sed alio modo disponit: aut est ius publicũ: id est cõcernens vtilitatē publicam, d^d & ei non potest quis renuntiare. l. ius publicũ. ff. de pac. & hic in tex. Nam vt clerici sint attenti omnes ad diuina: & vt liberiores possit pro peccatis populorũ intercedere, e^e nō dñt vocari coram iudice seculari. ¶ Aut est ius priuatũ id est, concernens vtilitatem priuatã: & tunc qñq̄ illud ius continet vtilitatem priuatã renuntiantis & publicã simul: quãdoq̄ cõtinet vtilitatem renuntiantis & cuiusdam alterius priuati tertij. Quandoq̄ continet vtilitatem renuntiantis tantũ. Primo casu, si vtilitas priuata potest separari à publica, valet renuntiatio quantum ad priuatã vtilitatē. quantũ ad publicã nō: vt no. in l. iuris gē. §. si paciscar. ff. de pac. optimè facit tex. cū ibi no. in c. cū venissent de iust. si non pōt separari renuntiatio nō valet: vt. l. de die. ff. de pac. dot. iuncta. l. j. ff. sol. matri. & quod not. in c. cum venissent. & in c. sicut. de iure iur. ¶ Secundo casu quãdo continet vtilitatem renuntiantis & tertij priuati: & tunc idem: vt in precedenti membro: quia si quidem possunt separari valet quantum ad præiudicium tertij: vt. C. res inter alios acta. per totũ. & in c. ad apostolicam de reg. & l. j. C. de cõ. re. ali. sed si non potest valet renuntiatio ff. de libe. cau. l. j. ij. & iij. facit quod not. in c. ij. de iure iur. & in c. cum venissent de isti. ¶ Tertio casu quãdo continet vtilitatem priuatam tãtum: tunc quãdoq̄ illud ius est inductum principaliter in fauorem renuntiantis. quandoq̄ est inductum principaliter in odiũ alteris & secundario redundat in fauorem renuntiantis. ¶ Primo casu si quidem ille fauor est inductus propter renuntiantis imbecilitatem & tunc renuntiatio non valet^f vt no. ff. de mino. l. si iudex circumuento. facit. l. si mulier. C. ad velleianũ & ff. de noua. l. doli. §. diuersum. Si verò est inductum aliter quã propter eius imbecilitatem tunc si quidem talis renuntiatio esset contras bonos mores vel inducit aliquem ad delinquendum: non valet: vt alia. §. eleganter. ff. solutio. matrimo. & ff. de pactis. dot. l. cõuenire. Sed si non esset contra bonos mores vel non induceret quem ad delinquendum & tunc renuntiatio valet: vt in capitu. ad apostolicam. de regul. & l. si quis in conscribendo. C. de pact. ¶ Secundo casu quando illud ius principaliter est inductum in odiũ alterius tunc si quidem renuntiatio est causa quare illud odiũ cessat: valebit renuntiatio: vt lege finali. C. ad macedo aliã non valeret: vt. l. tamen si ad maced. Et ex prædictis possunt decidi quatuor casus quos hic excipit Calde. in quib⁹ dicit quẽ non posse renuntiare iuri pro se inducto. ¶ Primus. C. de pact. pignoris lege vltima. Et est ratio ibi propter auaritiã creditorum. ¶ Secundus. digestis de translatione lege cum hi. propter fauorem alimentorum in vltima voluntate. ¶ Tertius. ff. de præcar. lege cum præcario. & j. de præcarijs. c. vltimò. quia non

valet pactum contra naturam contractus.

¶ Quartus. ff. communi diuidendo. l. in hoc iudicium. §. si conueniat. ¶ Ratio: quia cõmunio solet generare discordiam. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de legatis secundo. & de senten. excommu. c. ex tenore. Ideo non valet pactũ, ne separetur societas. Per hoc etiã decidit notabile dictum gloss. præalle. aut. vt sine prohibita. quod dictum sequuntur etiam doct. hic: quod non valet pactum, quod faciunt debitores creditoribus de solutione non probanda, nisi per instrumentum: Scum actus testificandi sit cõmunis, in aut. de testi. in principio. Nec debet angustari: sed potius dilatari. C. de iure iur. l. generaliter. nec ad vnam speciem arctari. ff. de testi. l. iij. ¶ ¶ Secundo tangit glo. an mulier possit renuntiare Velleiano. & concludit q̄ sic: quia illud priuilegium est inductum in merũ fauorẽ mulierũ. & idem tenet glo. in l. j. ff. eo. & vide ibi bo. glo. & in l. generaliter. C. eo. vbi ponit casus speciales, in quibus mulier potest se pro alienis debitis obligare. Sed Iac. de rau. Pet. & Cy. tenent contrarium, in l. si quis in cõscribendo. C. de episcopis & cleri. dicentes nō valere hanc renuntiationem: etiam si mulier fuerit de suo priuilegio certiorata: quia hoc priuilegium fuit concessum mulieri ob sui facilitatem. Vnde eadem facilitate induceretur ad renuntiandũ, qua inducitur ad se obligandum. Et idem sentit Bar. vt patet ex dictis in precedenti dif. ¶ Sed in l. generaliter. C. ad Velleia. latius & specialius attingens hunc articulum distinguit: quod aut mulier se obligat p maritoⁱ & tunc ipso iure non tenetur: vt in aut. si qua mulier. C. ad velleia. vnde renuntiatio velleia. hoc casu nihil operatur. Aut intercedit pro alio: & tunc aut sine scriptis, & sine subscriptione trium testium: & ipso iure nō tenetur, & renuntiatio velleia. nihil operatur vt in l. antiqua. §. fina. C. eodem. Si verò intercedit in rescriptis, & cū solennitate, de qua in d. l. antiqua. tunc aut renuntiavit velleiano in casu, in quo ipso iure necessariò obligatur: & valet renuntiatio: vt in authen. matri. & auia. C. quando mulier tu offi. Aut aliã renuntiat. & sic in causa non privilegiata: & tunc si hæc renuntiatio fit in iudicio, valet: vt in l. finali. §. penul. ff. ad velle. Aut fit extra iudicium: & tunc si quidem post biennium: & valet: vt. l. si mulier. C. eodem. Aut intra biennium: & non valet: quia eadem fragilitate, qua obligat eadẽ fragilitate renuntiat vellei. vt in præalleg. l. si mulier. Sicut in simili dicimus in renuntiatione beneficij restitutionis in integrum: vt not. C. de in integrum restit. l. si intra. & l. si iudex circumuento. ff. de minoribus. ¶ Hoc intellige, quando mulier fuit certiorata de priuilegio sibi competentis: aliã renuntiatio non valet quia non intelligitur renuntiare ei, quod ignorat: vt not. in l. vlti. ad velle. & per gl. & in l. sciendum. ff. de verbo. obliga. facit. l. tres fratres. ff. de pact. & l. si soror. C. de collatio. & capitul. placuit. xxxviij. distinctio. & capitulo gratia. de rescriptis. libro sexto nec præsumitur certiorata: quia ista solennitas extrinseca non præsumitur: vt nota. in iuribus præallegat. & per Innocen. in cap. innotuit. de eo, qui for. or. recep. facit

SEBA. SAPI.
¶ Positiũ. Vide Lud. Ro. in consil. lxxxij. incip. quo ad id, de quo quæritur. vbi vult, qd hoc etiã p statutu nō possit tolli.
¶ Immutabilia Adde qd voluit. Ro. consil. lxxxij.
¶ Renuntiare. Adde, quod voluit Ro. consil. cccij.
¶ Vtilitatem publicã. Adde quod pulchre voluit Ancha. cõ. cccxxxvj.
SEBA. SAPI.
¶ Intercedere. Aduerte tñ, qd cõtra hoc videt casus expressus in l. si quis in cõscribendo. in verbo sacerdotij. C. de pac. vbi sacerdos poterat renuntiare priuilegio qd sibi cõpetebat rōne sacerdotij: & tñ etiã de iure illo pcedebat rō, quã ponit Abb. hic, qd tale priuilegiũ concerneret publicam vtilitatem. l. j. §. ius publicũ. ff. de iust. & iu. cogita.
¶ Nō valet Adde qd voluit Ro. consil. clxxxvij.
¶ Per instrumentum. Adde videndum Bald. consil. xxxij. iij. lib. & Io. an. in addi. ad Spe. in tit. de proba. §. nũc. videndũ. ver. sed pone. vbi dicit pactũ posse valere & non valere ex qualitate personarum.
SEBA. SARI.
¶ Mulierum. Vide Bal. in l. j. C. ad velleia. Bar. in l. general. C. eo. Ang. are. in. §. item si in iudicio. in. vj. colũ. in ff. de excep. vbi latissimè de materia velleiani. Alex. in l. pen. C. de pac. in l. pen. C. de pac.
¶ Pro marito. Adde videndũ Pau. de ca cõsi. cccix. vbi late in primò impressis.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Renūtiatio Adde q̄ bal. aliter loq̄ cōfi. xl. & ibi mirat̄ de Ioā. an. li. v.
b ¶ S E B A. S A P I. ¶ L. sciēdū vide ibi Ro. col. x. vbi de hoc dicit esse
casum rotundū. in. c. ex rescri. j. de iureiur. & miratur illum tex. nō fuisse
à doct̄oribus notatum. vide ibi per Feli. co. iij. ver. in gl. pe. Et q̄ per iu-
ramētū pr̄sumatur deliberata voluntas; & vide allegata per Alex. in
confi. cxxxiij. inc.

super quāstis. co.
penul. & vlti. in. v.
volu. Et q̄ habeat
vim clausulę speci-
ficatiue ponit An.
fici. in confi. xxv.
incip. scripsit sapiē-
tiz. col. ix. in. j. vol.
& confi. xvj. inci.
Præclare scripsit.
col. iij. in. ij. vol. &
do. Fran. curt. seni-
or in confi. lxxvj.
incipien. dominus
Ludouicus. col. vj.
Corsetus in repe-
rubri. de iureiur. in
xiiij. priuilegio.

c ¶ Valeat. Idē vult
Barto. in. l. j. §. si q̄s
ira ver. sed quid li
super tali & c. ff. de
verb. ob. Et post q̄
sumus in tali mate-
ria volo ponere
hic vnū pulchrū
effectum iuramen-
ti. videlicet promi-
si solvere tibi cen-
tū aureos inera de
cem annos scilicet
omniāno dādo de
cē: & ita iurauit. si
per duos annos sol-
uero & postea ces-
sauero solve. vno
vel duobus annis
cādo ab oī dilatio-
ne: quia periurus.
ita singulariter do-
minus. Ioan. bap.
de calalupis. de
sancto seuerino in
xxv. q. q̄ no. quia
paucis est notum
& occurrit sape
& ita non sunt o-
ctodies q̄ practica
in hoc periurij. b
ne facit quod vo-
luit do. Alex. in cō-
fi. cccvi. inc. pi. non
puto in. j. volu.
Aeneas de falco.
Anto. Franc.

¶ Vtrum si debi-
tor obligauit solu-
tere certā quantitatem in certis terminis pro rata si soluerit aliquas ra-
tas & postmodum cessat soluere perdat omne cōmodum dilationis di-
cas quod iurans ex tali iuramento illud non obseruādo semper est in ma-
la si de licet non interpelletur a creditore imo secundum do. Abb. in. c.
fi. in. vj. col. de præscrip. semper dicitur esse in dolo ita vt nunquā præ-
scribat & allega. not. dictum Hosti. in sum de præscrip. in. §. quæ res li-
cet enim iuramentum non sit modus inducendę obligationis: vt in. l. si
quis pro eo. in princip. ff. de fideiuss. in. l. iusiuran. quod ex conuentione.
in princip. ff. de iureiur. tamen inducit obligationem ad obseruandū vt
in capitulo debitores. & in capitulo cum contingat. de iureiuran. &
ideo si debitor iurans. non obseruat soluere in termino. vt promisit.
non tenetur creditor ei obseruare dilationes concessas: per ea quæ ha-
bentur. in. l. cum proponas. C. de pactis & in lege qui fidem. digestis de
transact.

c ¶ In integrum. Adde q̄ prælatus ecclesię. vt voluit Angel. consilio.
cxxxvij.

ZACHARI. ¶ Adde pro istius gl. & Alex. post. Bar. in. l. doli. ff. de no

l. quęcunq̄. ff. de pub. & quod not. Arc. in. c.
secundo. de pact. libr. vj. & quod tenet dom.
Anto. hic. & sentit Ioan. Andr. hic. qui dicit
consulendo ad has opiniones vitandas. quæ
sunt super validitate renūtiatiōis: vt mulie-
res inducātur ad iurandum. j. de iureiuran. c.
cum contingat. cum suis concordantijs. & sic
vigore iura iuramenti valebit hic renūtia-
tio^a seu fideiussio. Imo plus dicit Bar. in præ-
alleg. l. sciendum^b. ff. de verbo. oblig. quōd iu-
ramentum facit præsumptionem. quōd mu-
lier venerit deliberata & certiorata ad renū-
tiationis actum: vnde quando interuenit iu-
ramentum non exigitur alia certioratio. qd
etiam tenet domin. Anto. hic & Archidi. in
in præallegat. c. ij. de pac. lib. vj. ¶ Pro hoc
quia iuramentum habet vim clausulę. si non
valet q̄ago. vt ago. valeat^c vt valere potest. vt
l. cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. & j. de
iureiur. c. venientes. & ca. ad nostram. vide q̄
not. Cy. in. l. ij. C. de rescin. vendi. & Ioan. An-
dræ. in. c. pe. de emp. & vendi. ¶ Tertiō tan-
git glo. q̄ beneficio Macedoniani non potest
renūtiari: quia exceptio hæc est fundata su-
per odio tertij: dic. vt colligitur ex præcedē-
ti distinctione. Et an possit hæc renūtiatio
iuramento firmari. vide per Bart. in. l. si quis
pro eo. in quarto membro. ff. de fideiussori.
tangam in. c. cum contigat. j. de iureiuran. &
vide bonam glossam. in. l. fina. C. ad Macedo-
nianū. quæ dicit filium non posse huic bene-
ficio renūtiare: quia non est introductum
principaliter in fauorem filiorum & paren-
tum: sed in odium creditoris: vt. l. j. ff. eodē.
Sed dicit illa gl. singulariter. q̄ potest ex post
facto etiam cū præiudicio filij. illud mutuū
pater ratificare: quia principalius illud fuit
introductum in fauorem parentum. & il-
lam gl. sequitur ibi Cy. Si autem à principio
pater consensit. res non habet dubium: quia
totum attribuitur patri: vt in. l. sed & si pater
§. non solum. ff. ad Macedonianū. ¶ Quar-
tō dicit gloss. quōd beneficio restitutionis
in integrum^e renūtiari non potest: quia
tam in fauorem minoris. quā in odium
contrahentium secum est introductum.
Puto meliorem rationem esse quia hoc est
introductum propter imbecilitatem ipsius

ua. & Alex. cōfi. xxvj. vo. j. Et rō est: quia renūtiādo benefi. rest. in inte.
plumit eadē facilitate lēdi. qua in cōtrahēdo grauā. Ita no. Bar. i. l. inter
dū. in verbi. hoc em ipso. de resti. in inte. gl. in. l. si intra. C. co. ti. nisi tñ in-
teruenisset iusiurandū. p. l. iij. §. cū ergo. de cōtra. iud. tu. Quod tñ limito.
in minori doctore & aduocato in cā ppria. vt no. Bal. in. l. j. C. qui & ad
uersus quos.

minoris: idē ei non potest renūtiari: quia
eadem imbecillitate induceretur ad renūtiā-
dum. qua ad contrahendum: vt suprà dixi in
muliere. Et facit quod not. Cyn. in. l. si quis in
conscribendo. C. de episco. & cler. Et de ma-
teria dic. vt no. in. l. si intra. C. de in integr. re-
sti. & in. l. si iudex. circumuento. ff. de mino. &
per Specu. in titu. de resti. in integr. §. quali-
ter verbi. sed nunquid. & tangit aliquid Ioan.
And. hic: & communiter tenetur. quōd exi-
stens minor non potest renūtiare huic be-
neficio ratione prædicta: sed factus maior
potest: vt in. d. l. si intra non obft. l. si iudex.
quia vt dicit hic Ioan. andr. ibi renūtiatio iuso
facto nolendo vti beneficio sibi concessio:
non autem potest tollere sibi potestatem pe-
tendi hanc restitutionem. ¶ Nunquid au-
tem ecclesia possit renūtiare huic beneficio.
Specul. in dicto §. qualiter. verbi. sed nunquid
ecclesia. refert Vincen. tenere in. c. tum ex lite-
ris. de in integr. resti. quōd sic. & hoc etiam
videtur sequi Spe. Sed hoc non puto verum:
maximē quando prælatus solus renūtiavit
etiam si iurauit. ad hoc gloss. not. in. c. j. de in
integr. resti. libr. vj. in ver. contractum. &
in. c. intellecto. & c. sicut nostris. de iureiur.

14 ¶ Gloss. ij. principaliter in ver. laicus. quæ-
rit. an laici possint consentire in alienum iu-
dicem? & respondet. quod sic in ciuili. non in
criminali. C. de iurisd. omn. iudic. l. in crimina-
li. ¶ In quantum gloss. dicit in ciuili: limita. ni-
si sit subiectus laicus ratione feudi. vel sit tri-
butarius: ita quōd sit subiectus alia ratio-
ne. quā ratione nudæ iurisdictionis. Nam
tunc non potest. sicut nec clericus: vt not.
Bartol. in. l. j. §. & post operis. ff. de noui oper.
nuntio. & in. l. j. ff. de iudi. facit capitu. ex
transmissa suprà eodem. & dixi in cap. cate-
rum. suprà titu. proximi. ¶ In quantum gloss. di-
cit secus in criminali. idem tenet in. c. inolita.
xj. q. j. Sed Accurs. sub dubio fortē. tenet con-
trarium: dummodo iudex cuius iurisdictionis
prorogatur habeat merum imperium: vt no.
in. l. j. C. de iurisd. om. iud. in gl. fi. & hoc per. l.
j. C. vbi de cri. agi. oportet. & idem tenet Frā.
vt refert hic Io. an. in. c. significasti j. eo. de hoc
etiā no. in. l. j. ff. de iudi. & in Specu. de compe.
iudi. adi. §. j. ver. sed nunquid. & per doct̄o. in

ratio iudicis de qua certioratione facta per iudicem bene credere dicto
notarij: quia notario nō creditur de facto proprio. secundū fedē. ibidē &
vide do. Ant. in. c. qm̄ contra. in. xij. col. de pba. & per do. Abb. in. c. cū
cām. in. vj. col. de test. & vide Ro. & Alex. post eū in. l. sciēdū. in. xij. col.
in ver. sed quid sit in instrumento. vbi dicunt cōem practica esse in cō-
trariū alle. multos doct̄. tenētes cōtra Fedē. & vide etiā d. Abb. in. c. si dili-
gēti. de fo. cōpe. in. v. co. & habet etiā per Bar. Ang. & Pau. de cast. in. d.
aut. sacramēta puberū. Adde tñ qd si instrumētū renūtiationis continet
clausulā cōtioratiōis factę à notario vel in muliere de beneficio velleia
ni vel in minore de beneficio restitutionis in integrū: interrogarus à iu-
dice quid sit talē beneficium & rñderit se nescire non obstante tali clau-
sula renūtiationis poterit mulier vel minor nō obftate tali renūtiatiōe
vbi bñficio sibi cōpet. vt pulchrē determinat. Alb. de Ros. p. plura ibi al-
leg. per eū. vbi etiā per A. ex. in. l. pe. in. §. si. ff. ad velleia. Et qui sint casus
in quibus regulariter quis possit renūtiare beneficijs sibi de iure com-
petentibus habetur per glo. & doct̄. in pactum quod dotali. C. de pact.
d ¶ Nudæ iurisdictionis. eundem confi. ij. q. lib.

Anton. Franc.

¶ De hoc an quis
possit renūtiare
beneficio resti. in
integ. dicas q̄ talis
renūtiatio simpli-
citer facta ex rōne
hic alleg. nō vale-
ret quia qua rōne
& facilitate indu-
citur minor. ad cō-
trahēdū eadē faci-
litate induceretur
ad renūtiandū for-
san etiā cū iuramē-
to iuxta ea q̄ ple-
nē trac. i. aut. sacra-
mēta puberū. C. si
aduer. ven. tñ si mi-
nor esset certiora-
tus p̄ notoriū de
bñficio restitutio-
nis qd sibi cōpete-
ret posset dici qd
valeret talis renū-
tiatio: sicut dicim⁹
de muliere q̄ renū-
tiat bñficio velleia-
ni sibi cōpetēti p̄
gloss. in. l. quamuis
C. ad velle. & in. l.
fi. §. pe. ff. eod. per
Bar. in. l. i. repudiā-
da. ff. de acqui. hæ-
re. quia omnis re-
nūtiatio secundum
eum ibi requirit
certiorationem de
quo etiam per Io.
and. in. c. ij. de pac.
in. vj. in nouel. &
habet per Alexā.
post Bart. l. si duo
patroni. in. §. idem
iulianus. in. iij. co.
ff. de iureiur. & ibi
proprie loquitur
de minore & alle.
ibi Alexā. multas
cōcor. & aduerte
quia secundū Fedē.
de sen. i. cōf. cxcix.
incipien. queritur
an. d. margarita rō
sufficeret certiora-
tio notarij: sed re-
quireretur certio-

a ¶ Propriis. Adde eūde cōf. xxxiiij. **b** ¶ Ipso iure. Adde q̄ Ro. cōf. cccxxv. dicit, q̄ poena ipso iure nō incurritur nisi in casib⁹ a iure expressis.

c ¶ Nō infligit. Cōtra istā cōmunem sniam vide tex. in l. improbū foenus. C. ex q. cā. infra. irrogāda. vbi intelligitur ipso iure. Et dic, q̄ est spāle ibi.

vel dic, q̄ ideo ita intelligit: q̄ ita est expressum p alia iura. vñ simile, q̄ dicitur in. c. si quis ex clericis. de vita & ho. cle. ¶ Scdō pōdera inquantū allegant no. in. c. n. s. eo. & gl. in. d. c. si quis ex clericis. q̄ cōtra cōem doctri

nā all. gl. in. c. n. de here. lib. vj. & tex. in. l. j. C. de secun. nup. & Bal. ibi dicit, q̄ verbum sit, est futuri tēporis.

a & intelligitur ipso iure, licet gl. in. d. c. si qs ex clericis, aliter allegetur, p do. dic, q̄ nō bñ: q̄ gl. ibi sentit, q̄ ipso iure, q̄ apparet: q̄ exponit sit. i. fiat per sententiā. ergo sit importat sentē

tiam, sed non fiat. pōdera bene: quia ad hoc non ponderatur illa gloss.

Tertio pondera, quia dicta gloss. & doct. sunt somnia ex eo, quia tex. in d. c. placuit dicit, honore proprio priuatur. quo casu est canon latē sen

tentiā: vt per tex. Bart. & Bal. in. l. si quis maior. C. de trāfac. quia est verbum de sui natura priuatiuum. & vi

de, quā remisi in text. c. suā. de cler. non resi. & quā dixi in. c. j. de iudi. ēt importat canonē latē sententiā: er

go quo ad idem. c. placuit. non bene papa hoc intellexit, quia contra cōmunes doctrinas. Nisi saluando dic

cas, quod verbum amittatur. est verbum executiuum: vt in simili habet in verbo spoliare: vt in. c. ex tuz. de

b c. P. & G. de offi. deleg. & per Inn. in. c. de cau. fis. eo. tit. vbi idē videtur tenere. & idē gl. in l. iter cōueniētes. ff. ad munici. & idē ibi Bar.

Nō enim pōt fieri prorogatio ad spēm oīno diuersam: vnde vt ipse ibi dixit de misto ad merū, non sit prorogatio: sed de mero ad me

rū: & de misto ad mistū. Nā si iudex nō habet ex se similitudine iurisdictionē, non diceret prorogatio: sed potius nouē iurisdictionis collatio.

Nā prorogare est extendere. & qd nō est, nō pōt extēdi. vt i. c. P. & G. de offi. deleg. & in. l. priuatorū. C. de iuri. om. iudi. Et hoc cōiter tenetur: vt no. Cy. in prāall. l. j. & Ioan. an. in additio. Spe. in pāll. loco. facit quod no. in si

mili in. c. j. de mu. petitio. ¶ Et aduerte ad no. dictū Ioan. an. in loco prāall. post Guy. de suza. in. l. si cōueniētes. ff. de iuri. om. iudi. q̄ li

cet pars proroget iurisdictionē in criminali in casu p̄dicto: nō tamē impedit suus iudex, quin possit ex officio inquirere in casib⁹, in quibus permittit inquisitio: q̄a per factū par

tis, non debet impediri officiū iudicis. ar. de priui. c. ex parte. ij. & melius in. c. j. & in. c. crimina. de collu. Et pro hoc dicto optiē facit, qd no. Bar. i. l. inter. s. recte. ff. de fur. vbi vide.

16 ¶ Tertio gl. principaliter q̄rit, nūquid cleric⁹ saltē possit i laicū cōpromittere? licet i eū tanq̄ in iudicē cōsentire nō possit: & respōdet, q̄ sic, etiā prāter cōsensum sui episcopi.

hoc intellige in rebus propriis: & hoc, quia arbiter nō habet iurisdictionē: sed dicto suo statatur metu poenā. s. de arbi. c. dilecti. & c. p tuas. & C. eo. ti. l. j. An autē super rebus eccle

sia possit clericus cōpromittere, vel trāfigere sine licētia episcopi: dic, vt no. i. c. cōtingit. de trāfac. & in. c. ij. & c. cū tempore. de arbi.

17 ¶ Quarto cū gl. in verbo, pertrahant. q̄n dicitur clericus pertrahi ad iudiciū seculare? rñ det. quādo trahitur inuitus: & iō dicit Spec.

in tit. de cōpe. iud. adi. s. j. ver. sed & quoq̄. qd vt appareat, q̄ inuitus sit tractus, debet protestati se clericū: & non debet corā illo respōdere. Et si iudex p̄cipit, q̄ respondeat: tūc p

testetur se hoc facere viribus p̄fecturē. i. metu ipsius iudicis. Hoc etiā vult hic Ioā. an. Et puto hoc cōsiliū vtile ad hoc, vt ipse reus nō puniatur: & vt possit habere cōmodū poenē.

Nā quo ad hoc, vt per iudicē infligatur poena litigatori, nō est vis an inuitus, an spontē clericus ibi litiget: cū etiā spontē hoc nō possit: vt patet in litera. Et p hoc, qd infra subi

iciā in gl. perdāt. ¶ Gl. in verbo, perdāt. format duas q̄stiones: Primō querit, an isti debeāt perdere cām ipso iure: an per sniam & remanet q̄ per sniam: & hoc cōmuniter te

netur. alleg. Io. and. in ar. in. l. j. C. de asser. tol. & C. de here. l. quicunq̄. ante fi. & faciūt no. per gl. in regula in poenis. de reg. iur. li. vij. & in auth. habita. C. ne fil. pro pa. & in. l. criminali. C. de iuri. om. iudi. Et pro hoc, q̄a vbi poena imponit per verba in futurū sonantia, nō infligitur ipso iure: vt no. gl. in. c. quicunq̄ de elec. & in dicta regula in poenis. ¶ Et quia circa hāc materiā reperiūtur variē glo. ideo breuiter distingue post. d. Ant. q̄ quandoq̄

18 lex promulgat per participiū p̄teriti temporis: & regulariter est latē sententiā. de elec. c. pientes. s. ceterū. & ibi glo. in ver. suspēfos. in vj. facit. c. ij. de testi. cog. Vide gl. no. in. c. qui

cunq̄. de here. li. vj. q̄ dicit, q̄ per ista verba: sit nodatus: fertur excoicatio incontinenti. Idē sentit glo. iuris ciuili in. l. in criminali. C. de iuri. om. iud. circa ista verba: sit mulctatus. & hoc verum, nisi alio iure appareat, q̄ sunt ferendē sentētiē. & sic intellige, qd no. in. c. ij. s. eo. vbi dixi. quādoq̄ verba nō proferūt in prāteritū: & tunc si sunt verba declaratoria est canō latē sentētiā: vt si dicat decernimus viribus carere. pro hoc tex. & glo. c. nouit. de his, q̄ fiunt a prelato. Si verō sunt verba dispositiua: tūc si sonāt in futurū, & respiciunt actū iudicis: vt priuatur: excoicetur: puniatur: cām perdat: & similia: & in dubio est ferendā sniā. Nisi addatur aliquod verbū, p qd appareat, q̄ sit latē sniā: vt ipso facto: vel eo ipso. & c. Vide bo. gl. i. d. regula, i poenis. ad hoc tex. cū gl. in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. & in. d. c. quicunq̄ de here. li. vj. & de hoc verbo subiacet excoicationi: qd nō requiratur alia sentētiā: vide bo. gl. in. c. vno. de iniuriis. li. vj. in gl. fi. Non enim videtur de sui natura requirere aliū actū iudicis, licet sonet in futurum. Ad idē in. c. si quis suadente. xvij. q. iij. Et sic limita no. in. d. regula, in poenis. Et idē dic, vbi cunq̄ verba imponētia poenā nō respiciūt actū iudicialē, vt cadat a suo iure: tūc enim nō requiritur aliqua sentētiā: vt not. Bal. in. l. ij. C. de iure emph. ¶ Secundō gl. principaliter querit, p̄supposito, q̄ hāc poena veniat per sniam imponenda, q̄n cōmittitur gl. per diuersa iura: primō arguit, q̄ cōmittitur eo ipso, q̄ vocatur reus ad iudiciū. ¶ Secundō q̄ sit locus poenitētiā ante litis cōte. ¶ Tertio, q̄ licitū sit poenitere vsq̄ ad sniam. Tādē ponit opi. Hug. qd nō sit locus poenitētiē. sed hoc dicit gl. pcedere de rigore: sed de æq̄tate pōt poenitere vsq̄ ad lit. cōte. saluo casu. c. grauē. de excēf. Prāla. vbi puniū ex solo tractu: & hoc q̄a delictū erat ibi graui⁹: q̄a contra ep̄m p̄prium cōmissum. Host. tenet cum Hug. Io. an. dicit posse distinguere inter eū qui assumpsit per p̄tinaciā cām: licet nōdū lis sit cōtest. & eū, qui per p̄tinaciā non assumpsit, quasi velit, q̄ i primō casu nō expectat lit. cōtest. secundo sic. Et q̄n dicitur per p̄tinaciā assumere, relinquit arbitrio boni viri. Simile no. in. c. de multa de p̄bē. & qd no. per gl. in auth. habita. C. ne fi. p pa. Et pro hac opi. Io. and. facit dictio per, posita in text. q̄ auget. ad hoc. l. vrbana. s. pernoctare. ff. de ver. sig. & qd no. in. c. si cōstitit. de accu. Idē qd ista gl. tenet gl. & Arch. in. c. inolita. xj. q. j. Gl. in. l. i. criminali. C. de iuri. om. iud. tenet qd licitum est desistere vsq̄ ad sniam. & idē videt dispone re ille tex. q̄ iste. loquitur em̄ i terminis hui⁹. c. & idē tenet Bar. ibi dicēs, qd in istis poenis legalib⁹ licitū est desistere vsq̄ ad sniam: s̄per. l. q̄ cū maior. s. accusasse. ff. de bo. li. & per. l. in seruitutē s̄petiisse. eo. tit. & idē tenet But. in. d. l. in criminali. & hoc mihi placet. ¶ Et optiē videt p̄bari in dictis legib⁹, vbi poena imposita ex accusatiōe, vel petitiōe nō cōmittit: nisi detur perseverantia vsq̄ ad sniam. Secus dic, q̄n hāc verba proferunt ab homine, & nō a lege: vt si qs obligauit se sub certa poena, si accusaret: vel si peteret, vel si cōtrouersiā, vel qōnē moueret: de quib⁹ taceo: q̄a nō faciūt ad ppositum: & materia est longa. Vide eleganter

cle. non resident. Ista non sunt vera ad. c. placuit. Pondera bene p̄pter verbum, priuatur. futuri temporis. Andrā. Barb.

SEBASTIANI. ¶ Quod quādoq̄. Circa hoc vide la. in. l. cum postea q̄ in. iij. notab. C. de pac. & Lud. Ro. in l. n. h. Francisc. Cremen. in fin. vñ. & Ang. in authen. de litigio. in fi. & pulchre per la. in. l. n. in. v. not. C. de iure emphy. vbi ponit singularem limitationem post Saly. ad illud, q̄ verba futuri temporis de notant per sententiā. Et quē sint verba latē sniē ponit & enumerat late Feli. in. c. Rodolph⁹. colū. xvj. verba latē sententiā. s. de rescrip.

e ¶ Priuatur. Adde cal. cōf. x. de ver. sign. ¶ Ante lit. contes. pondera, q̄a p certo doct. omnes sonant. & etiam gl. ex eo: q̄a. d. c. placuit. loquitur p verbū prāteriti tēporis, vt priuatur honore suo, requiritur, q̄ petierit: sed petere est per lit. cotesta. vt. d. l. amplius. ff. rē ratam haberi. ergo qd petiū est priuatur: ergo non pōt priuari. Andrā. Barb.

f ¶ Vsque ad sniam Adde Ro. cōf. lix. & lxx. & cū poena imponitur ipso iure habeat locū poenitētiā. vide Ro. cōf. ccccvij.

h ¶ Mihi placet. Pōdera ēt q̄a. d. c. inolita. dicit aditū fecit, vt p̄trahant ad iudicia seculari. licet non sit pertractus, tamen puniatur, ergo non p̄bat ille textus doctrinam gloss. nec doc. Tene menti quod ista ignorantur. Andrā. Barba.

i ¶ Ab homine. pōdera bene, quia ista non sunt bene dicta ex eo, q̄a d. l. si quis ma

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Renuntiatio Adde q̄ balaliter loq̄ cōfi. xl. & ibi mirat̄ de Ioā. an. li. v.
b ¶ **S E B A. S A P I.** ¶ L. sciēdū vide ibi Ro. col. x. vbi de hoc dicit esse
casum rotundū. in. c. ex rescri. j. de iureiur. & miratur illum tex. nō fuisse
à doct̄oribus notatum. vide ibi per Feli. co. iij. ver. in gl. pe. Et q̄ per iu-
ramētū p̄sumatur deliberata voluntas; & vide allegata per Alex. in
confi. cxxxij. inc.

super quāsitis. co.
penul. & vlti. in. v.
volu. Et q̄ habeat
vim clausulę speci-
ficat̄ne ponit An.
feli. in confi. xxv.
incip. scripsit sapiē-
tia. col. ix. in. j. vol.
& confi. xvj. inci.
Præclare scripsit.
col. iij. in. ij. vol. &
do. Fran. curt. seni-
or in consil. lxxvj.
incipien. dominus
Ludouicus. col. vj.
Corsetus in repe-
rubri. de iureiur. in
xiiij. priuilegio.

c ¶ Valeat. Idē vult
Barto. in. l. j. §. si q̄
ira ver. sed quid si
super tali & c. ff. de
verb. ob. Et postq̄
sumus in tali mate-
ria volo ponere
hic vnū pulchrū
effectum iuramen-
ti. videlicet promi-
si solvere tibi cen-
tū aureos intra de-
cem annos. scilicet
omni āno dādo de
cē. & ita iuravi. si
per duos annos sol-
uero & postea ces-
sauero solve. vno
vel duobus annis
cādo ab oī dilatio-
ne: quia periurus.
ita singulariter do-
minus. Ioan. bap.
de calalupis. de
sancto feuerino in
xxv. q. q̄ no. quia
paucis est notum
& occurrit sape
& ita non sunt o-
ctodies q̄ practica
ui hoc periurij. **b**
ne facit quod vo-
luit do. Alex. in cō-
fi. cccv. inc. pi. non
puto in. j. volu.
Aeneas de falco.
Anto. Franc.

¶ Vtrum si debi-
tor obligauit sol-
uere certā quantitatem in certis terminis pro rata si soluerit aliquas ra-
tas & postmodum cessat soluere perdat omne cōmodum dilationis di-
cas quod iurans ex tali iuramento illud non obseruādo semper est in ma-
la fide licet non interpelletur a creditore imo secundum do. Abb. in. c.
fi. in. vj. col. de p̄scrip. semper dicitur esse in dolo ita vt nunquā p̄-
scribat & allega. not. dictum Hosti. in sum de p̄script. in. §. quā res li-
cet enim iuramentum non sit modus inducendę obligationis: vt in. l. si
quis pro eo. in princip. ff. de fideiuss. in. l. ius iuran. quod ex conuentione.
in princip. ff. de iureiur. tamen inducit obligationem ad obseruandū vt
in capitulo debitores. & in capitulo cum contingat. d. e iureiuran. &
ideo si debitor iurans. non obseruat soluere in termino. vt promisit.
non tenetur creditor ei obseruare dilationes concessas: per ea quā ha-
bentur. in. l. cum proponas. C. de pactis & in lege quī fidem. digestis de
transact.

e ¶ In integrum. Adde q̄ p̄latus ecclesię. vt voluit Angel. consilio.
cxxxvij.

ZACHARI. ¶ Adde pro istius gl. & Alex. post. Bar. in. l. doli. ff. de no-

l. quęcunq̄. ff. de pub. & quod not. Arc. in. c.
secundo. de pact. libr. vj. & quod tenet dom.
Anto. hīc. & sentit Ioan. Andr. hīc. qui dicit
consulendo ad has opiniones vitandas. quā
sunt super validitate renuntiationis: vt mulie-
res inducātur ad iurandum. j. de iureiuran. c.
cum contingat. cum suis concordantijs. & sic
vigore iura iuramenti valebit hīc renuntia-
tio^a seu fideiussio. Imo plus dicit Bar. in p̄-
alleg. l. sciendum^b. ff. de verbo. oblig. quōd iu-
ramentum facit p̄sumptionem. quōd mu-
lier venerit deliberata & certiorata ad renun-
tiationis actum: vnde quando interuenit iu-
ramentum non exigitur alia certioratio. qd
etiam tenet domin. Anto. hīc & Archidi. in
in p̄allegat. c. ij. de pac. libr. vj. ¶ Pro hoc
quia iuramentum habet vim clausulę. si non
valet p̄ago. vt ago. valeat^c vt valere potest. vt
l. cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. & j. de
iureiur. c. venientes. & ca. ad nostram. vide q̄
not. Cy. in. l. ij. C. de rescin. vendi. & Ioan. An-
dra. in. c. pe. de emp. & vendi. ¶ Tertiō tan-
git glo. q̄ beneficio Macedoniani non potest
renuntiari: quia exceptio hāc est fundata su-
per odio tertij. dic. vt colligitur ex p̄cedē-
ti distinctione. Et an possit hāc renuntiatio
iuramento firmari. vide per Bart. in. l. si quis
pro eo. in quarto membro. ff. de fideiussori.
tangam in. c. cum contigat. j. de iureiuran. &
vide bonam glossam. in. l. fina. C. ad Macedo-
nianū. quā dicit filium non posse huic bene-
ficio renuntiari: quia non est introductum
principaliter in fauorem filiorum & paren-
tum. sed in odium creditoris: vt. l. j. ff. eodē.
Sed dicit illa gl. singulariter. q̄ potest ex post
facto etiam eū p̄iudicio filij. illud mutuū
pater ratificare: quia principaliter illud fuit
introductum in fauorem parentum. & il-
lam gl. sequitur ibi Cy. Si autem à principio
pater consensit. res non habet dubium: quia
totum attribuitur patri. vt in. l. sed & si pater
§. non solum. ff. ad Macedonianū. ¶ Quarto
dicit gloss. quōd beneficio restitutionis
in integrum^e renuntiari non potest: quia
tam in fauorem minoris. quā in odium
contrahentium secum est introductum.
Puto meliorem rationem esse quia hoc est
introductum propter imbecilitatem ipsius

ua. & Alex. cōfi. xxvij. vo. j. Et rō est: quia renūtiādo benefi. rest. in inte.
p̄sumit eadē facilitate ledi. qua in cōtrahēdo grauā. Ita no. Bar. i. l. inter
dū. in vers. hoc em ipso. de resti. in inte. gl. in. l. si intra. C. eo. ti. nisi tñ in-
teruenisset ius iurandū. p. l. ij. §. cū ergo. de cōtra. iud. tu. Quod tñ limito
in minori doctore & aduocato in cā p̄pria. vt no. Bal. in. l. j. C. qui & ad
uersus quos.

minoris: ideo ei non potest renuntiari: quia
eadem imbecillitate induceretur ad renuntiā-
dum. qua ad contrahendum: vt sup̄a dixi in
muliere. Et facit quod not. Cyn. in. l. si quis in
conscribendo. C. de episco. & cler. Et de ma-
teria dic. vt no. in. l. si intra. C. de in integr. re-
sti. & in. l. si iudex. circumuento. ff. de mino. &
per Specu. in titu. de restitu. in integr. §. quali-
ter vers. sed nunquid. & tangit aliquid Ioan.
And. hīc. & communiter tenetur. quōd exi-
stens minor non potest renuntiari huic be-
neficio ratione p̄dicta: sed factus maior
potest: vt in. d. l. si intra. non obit. l. si iudex.
quia vt dicit hīc Ioan. and. ibi renuntiat iuso
facto nolendo vti beneficio sibi concessio:
non autem potest tollere sibi potestatem pe-
tendi hanc restitutionem. ¶ Nunquid au-
tem ecclesia possit renuntiari huic beneficio.
Specu. in dicto §. qualiter. vers. sed nunquid
ecclesia. refert Vincen. tenere in. c. tum ex lite-
ris. de in integr. resti. quōd sic. & hoc etiam
videtur sequi Spe. Sed hoc non puto verum:
maximē quando p̄latus solus renuntiavit
etiam si iuravit. ad hoc gloss. not. in. c. j. de in
integr. restitu. libr. vj. in ver. contractum. &
in. c. intellecto. & c. sicut nostris. de iureiur.

14 ¶ Gloss. ij. principaliter in ver. laicum. quā
rit. an laici possint consentire in alienum iu-
dicem? & respondet. quod sic in civili. non in
criminali. C. de iuris. omn. iudic. l. in crimina-
li. ¶ In quantum gloss. dicit in civili. limita. ni-
si sit subiectus laicus ratione feudi. vel sit tri-
butarius: ita quōd sit subiectus alia ratio-
ne. quā ratione nudæ iurisdictionis. Nam
tunc non potest. sicut nec clericus: vt not.
Bartol. in. l. j. §. & post operis. ff. de noui oper.
nuntio. & in. l. j. ff. de iudi. facit capitu. ex
transmissa sup̄a eodem. & dixi in cap. cate-
rum. sup̄a titu. prox. ¶ In quantum gloss. di-
cit secus in criminali. idem tenet in. c. inolita.
xj. q. j. Sed Accurs. sub dubio fortē. tenet con-
trarium: dummodo iudex cuius iurisdictionis
prorogatur habeat merum imperium: vt no.
in. l. j. C. de iuris. om. iud. in gl. fi. & hoc per. l.
j. C. vbi de cri. agi. oportet. & idem tenet Frā.
vt refert hīc Io. an. in. c. significasti. j. eo. de hoc
etiā no. in. l. j. ff. de iudi. & in Specu. de compe.
iudi. adi. §. j. ver. sed nunquid. & per doct̄o. in

ratio iudicis de qua certificatione facta per iudicem bene crederet dicto
notarij: quia notario nō creditur de facto proprio. secūdū fede. ibidē &
vide do. Ant. in. c. qm̄ contra. in. xij. col. de p̄ba. & per do. Abb. in. c. cū
cām. in. vj. col. de test. & vide Ro. & Alex. post eū in. l. sciēdū. in. xij. col.
in ver. sed quid sit in instrumento. vbi dicunt cōem p̄dictā esse in cō-
trariū alle. multos doct̄. tenētes cōtra Fede. & vide etiā d. Abb. in. c. si dili-
gēti. de fo. cōpe. in. v. co. & habet etiā per Bar. Ang. & Pau. de cast. in. d.
aut. sacramēta puberū. Adde tñ qd si in instrumentū renuntiationis continet
clausulā cōtioratiōis factę à notario vel in muliere de beneficio velleia
ni vel in minore de beneficio restitutionis in integrū. interrogatus à iu-
dice quid sit talē beneficium & rñderit se nescire non obstante tali clau-
sula renuntiationis poterit mulier vel minor nō obstatē tali renuntiatione
vbi bñficio sibi cōpet. vt pulchrē determinat. Alb. de Ros. p. plura ibi al
leg. per eū. vbi etiā per A. ex. in. l. pe. in. §. si. ff. ad velleia. Et qui sint casus
in quibus regulariter quis possit renuntiari beneficijs sibi de iure com-
petentibus habetur per glo. & doct̄. in pactum quod dotali. C. de pact.

d ¶ Nudæ iurisdictionis. eundem consil. ij. lib.

Anton. Franc.

¶ De hoc an quis
possit renuntiari
beneficio resti. in
integ. dicas q̄ talis
renuntiatio simpli-
citer facta ex rōne
hic alleg. nō vale-
ret quia qua rōne
& facilitate indu-
citur minor. ad cō-
trahēdū eadē faci-
litate induceretur
ad renūtiandū for-
san etiā cū iuramē-
to iuxta ea q̄ ple-
nē trac. i. aut. sacra-
mēta puberū. C. si
aduer. ven. tñ si mi-
nor esset certiora-
tus p̄ notoriū de
bñficio restitutio-
nis qd sibi cōpetere
posset dici qd
valeret talis renū-
tiationis: sicut dicim⁹
de muliere q̄ renū-
tiat bñficio velleia-
ni sibi cōpetētū p̄
gloss. in. l. quamuis
C. ad velle. & in. l.
fi. §. pe. ff. eod. per
Bar. in. l. i. repudiā-
da. ff. de acqui. ha-
re. quia omnis re-
nuntiatio secundum
eum ibi requirit
certiorationem. de
quo etiam per Io.
and. in. c. ij. de pac.
in. vj. in nouel. &
habet per Alexā.
post Bart. l. si duo
patroni. in. §. idem
iulianus. in. iij. co.
ff. de iureiur. & ibi
proprie loquitur
de minore & alle.
ibi Alexā. multas
cōcor. & aduerte
quia secūdū Fede.
de sen. i. cōf. cxcix.
incipien. queritur
an. d. margaritarō
sufficeret certiora-
tio notarij: sed re-
quireretur certio-

a ¶ Propriis. Adde eūde cōf. xxxiiij. b ¶ Ipso iure. Adde Ro. cōf. cccxxv. dicit, q̄ poena ipso iure nō incurritur nisi in casib⁹ a iure expressis.

c ¶ Nō infligit. Cōtra istā cōmunem sniam vide tex. in l. improbū foenus. C. ex q. cā. infra. irrogāda. vbi intelligitur ipso iure. Et dic, q̄ est spāle ibi.

vel dic, q̄ ideo ita intelligit: q̄ ita est expressum p alia iura. vbi simile, q̄ dicitur in. c. si quis ex clericis. de vita & ho. cle. ¶ Scdō pōdera inquantū allegant no. in. c. ij. s. eo. & gl. in. d. c. si quis ex clericis. q̄ cōtra cōem doctri-

nā all. gl. in. c. ij. de hēre. lib. vj. & tex. in. l. j. C. de secun. nup. & Bal. ibi dicit, q̄ verbum sit, est futuri tēporis.

a & intelligitur ipso iure, licet gl. in. d. c. si q̄s ex clericis, aliter allegetur, p do. dic, q̄ nō bñ: q̄ gl. ibi sentit, q̄ ipso iure, q̄ apparet: q̄ exponit sit. i. fiat per sententiā. ergo sit importat sentē-

tiam, sed non fiat. pōdera bene: quia ad hoc non ponderatur illa gloss. Tertio pondera,

quia dicta gloss. & doct. sunt somnia ex eo, quia tex. in d. c. placuit dicit, honore proprio priuatur. quo casu est canon latē sententiā: vt per tex. Bart. & Bal. in. l. si quis maior. C. de trāfac. quia est ver-

b bum de sui natura priuatiuum. & vide, quā remisi in text. c. suā. de cler. non resi. & quā dixi in. c. j. de iudi. ēt importat canonē latē sententiā: er-

go quo ad idem. c. placuit. non bene papa hoc intellexit, quia contra cōmunes doctrinas. Nisi saluando dic-

c as, quod verbum amittatur. est verbum executiuum: vt in simili habet in verbo spoliare: vt in. c. ex tuā. de

c. P. & G. de offi. deleg. & per Inn. in. c. de causis. eo. tit. vbi idē videtur tenere. & idē gl. in l. iter cōueniētes. ff. ad munici. & idē ibi Bar.

Nō enim pōt fieri prorogatio ad spēm oīno diuersam: vnde vt ipse ibi dixit de misto ad merū, non sit prorogatio: sed de mero ad merū: & de misto ad mistū. Nā si iudex nō habet ex se similitudinem iurisdictionē, non dicere prorogatio: sed potius nouē iurisdictionis collatio.

Nā prorogare est extendere. & q̄ nō est, nō pōt extēdi. vt i. c. P. & G. de offi. deleg. & in. l. priuatorū. C. de iuri. om. iudi. Et hoc cōiter tenetur: vt no. Cy. in praeall. l. j. & Ioan. an. in additio. Spe. in pall. loco. facit quod no. in simili in. c. j. de mu. petitio. ¶ Et aduerte ad no. dictū Ioan. an. in loco praeall. post Guy. de suza. in. l. si cōuenit. ff. de iuris. om. iudi. q̄ licet pars proroget iurisdictionē in criminali in casu p̄dicto: nō tamē impedit suus iudex, quin possit ex officio inquirere in casib⁹, in quibus permittit inquisitio: q̄a per factū partis, non debet impediri officiū iudicis. ar. de priu. c. ex parte. ij. & melius in. c. j. & in. c. criminali. de collu. Et pro hoc dicto optiē facit, q̄ no. Bar. i. l. inter. s. rectē. ff. de fur. vbi vide.

¶ Tertiō gl. principaliter ḡrit, nūquid cleric⁹ saltē possit i laicū cōpromittere? licet i eū tanq̄ in iudicē cōsentire nō possit: & respōdet, q̄ sic, etiā prāter cōsensum sui episcopi. hoc intellige in rebus propriis: & hoc, quia arbiter nō habet iurisdictionē: sed dicto suo statatur metu poenā. s. de arbi. c. dilecti. & c. p tuas. & C. eo. tit. l. j. An autē super rebus ecclesiā possit clericus cōpromittere, vel trāfigere sine licētia episcopi: dic, vt no. i. c. cōtingit. de trāfac. & in. c. ij. & c. cū tempore. de arbi.

¶ Quāro cū gl. in verbo, pertrahant. q̄n dicitur clericus pertrahi ad iudiciū seculare: rñ det. quādo trahitur inuitus: & iō dicit Spec. in tit. de cōpe. iud. adi. s. j. ver. sed & quoq̄. q̄ vt appareat, q̄ inuitus sit tractus, debet protestati se clericū: & non debet corā illo respōdere. Et si iudex p̄cipit, q̄ respondeat: tūc p̄testetur se hoc facere viribus p̄fecturē. i. metu ipsius iudicis. Hoc etiā vult hic Ioā. an. Et puto hoc cōsiliū vtile ad hoc, vt ipse reus nō puniatur: & vt possit habere cōmodū poenē. Nā quo ad hoc, vt per iudicē infligatur poena litigatori, nō est vis an inuitus, an spontē clericus ibi litiget: cū etiā spontē hoc nō possit: vt patet in litera. Et p hoc, q̄ infra subiiciā in gl. perdāt. ¶ Gl. in verbo, perdāt. format duas q̄stiones: Primō querit, an isti debeāt perdere cām ipso iure: an per sniam & remanet q̄ per sniam: & hoc cōmuniter tenetur. alleg. Io. and. in ar. in. l. j. C. de asser. tol. & C. de hēre. l. quicunq̄. ante fi. & faciūt no. per gl. in regula in poenis. de reg. iur. li. vij. & in auth. habita. C. ne fil. pro pa. & in. l. criminali. C. de iuris. om. iudi. Et pro hoc, q̄a vbi poena imponit per verba in futurū sonantia, nō infligitur ipso iure: vt no. gl. in. c. quifquis de elec. & in dicta regula in poenis. ¶ Et quia circa hāc materiā reperiūtur variē glo. ideo breuiter distingue post. d. Ant. q̄ quandoq̄ lex promulgat per participiū p̄teriti temporis: & regulariter est latē sententiā. de ele. cupientes. s. ceterū. & ibi glo. in ver. suspēsos. in vj. facit. c. ij. de testi. cog. Vide gl. no. in. c. qui-

cunq̄. de hēre. li. vj. q̄ dicit, q̄ per ista verba: sit nodatus: fertur excōicatio incontinenti. Idē sentit glo. iuris ciuili in. l. in criminali. C. de iuris. om. iu. circa ista verba: sit mulctatus. & hoc verum, nisi alio iure appareat, q̄ sunt ferendē sententiē. & sic intellige, q̄ no. in. c. ij. s. eo. vbi dixi. quādoq̄ verba nō proferūtur in prāteritū: & tunc si sunt verba declaratoria est canō latē sententiā: vt si dicat decernimus viribus carere. pro hoc tex. & glo. c. no. uit. de his, q̄ fiunt a p̄lat. Si verō sunt verba dispositiua: tūc si sonāt in futurū, & respiciunt actū iudicis: vt priuatur: excōicetur: puniatur: cām perdat: & similia: & in dubio est ferendā sniā. Nisi addatur aliquod verbū, p q̄ appareat, q̄ sit latē sniā: vt ipso facto: vel eo ipso. & c. Vide bo. gl. i. d. regula, i poenis. ad hoc tex. cū gl. in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. & in. d. c. quicunq̄ de hēre. li. vj. & de hoc verbo subiacet excōicationi: q̄ nō requiratur alia sententiā: vide bo. gl. in. c. vno. de iniuriis. li. vj. in gl. fi. Non enim videtur de sui natura requirere aliū actū iudicis, licet sonet in futurum. Ad idē in. c. si quis suadente. xvij. q. iij. Et sic limita no. in. d. regula, in poenis. Et idē dic, vbi cūq̄ verba imponētia poenā nō respiciūt actū iudicialē, vt cadat a suo iure: tūc enim nō requiritur aliqua sententiā: vt not. Bal. in. l. ij. C. de iure emph. ¶ Tertiō gl. principaliter querit, p̄supposito, q̄ hāc poena veniat per sniam imponenda, q̄n cōmittitur. gl. per diuersa iura: primō arguit, q̄ cōmittitur eo ipso, q̄ vocatur reus ad iudiciū. ¶ Secundō q̄ sit locus poenitētiā ante litis cōte. ¶ Tertiō, q̄ licitū sit poenitere vsq̄ ad sniam. Tādē ponit opi. Hug. q̄ nō sit locus poenitētiē: sed hoc dicit gl. pcedere de rigore: sed de aq̄tate pōt poenitere vsq̄ ad lit. cōte. saluo casu. c. grauē. de exce. Præla. vbi punit ex solo tractu: & hoc q̄a delictū erat ibi grauē: q̄a contra ep̄m p̄prium cōmissum. Host. tenet cum Hug. Io. an. dicit posse distinguere inter eū qui assumpsit per p̄tinaciā cām: licet nōdū lis sit cōtest. & eū, qui per p̄tinaciā non assumpsit, quasi velit, q̄ i primō casu nō expectat lit. cōtest. secundo sic. Et q̄n dicitur per p̄tinaciā assumere, relinquit arbitrio boni viri. Simile no. in. c. de multa de p̄bē. & q̄ nō. per gl. in auth. habita. C. ne fi. p pa. Et pro hac opi. Io. and. facit dictio per, posita in text. q̄ auget. ad hoc. l. vrbana. s. p̄noctare. ff. de ver. sig. & q̄ no. in. c. si cōstitit. de accu. Idē q̄ ista gl. tenet gl. & Arch. in. c. inolita. xj. q. j. Gl. in. l. i. criminali. C. de iuri. om. iud. tenet q̄ licitum est desistere vsq̄ ad sniam. & idē videt dispōnere ille tex. q̄ iste. loquitur em̄ i terminis hui⁹. c. & idē tenet Bar. ibi dicēs, q̄ in istis poenis legalib⁹ licitū est desistere vsq̄ ad sniam. s. per. l. q̄ cū maior. s. accusasse. ff. de bo. li. & per. l. in seruitutē s. petiisse. eo. tit. & idē tenet But. in. d. l. in criminali. & hoc mihi placet. ¶ Et optiē videt p̄bari in dictis legib⁹, vbi poena imposita ex accusatiōe, vel petitiōe nō cōmittit: nisi de tur perseueratiā vsq̄ ad sniam. Secus dic, q̄n hāc verba proferunt ab homine, & nō a lege: vt si q̄s obligauit se sub certa poena, si accusaret: vel si peteret, vel si cōtrouersiā, vel qōnē moueret: de quib⁹ taceo: q̄a nō faciūt ad p̄positum: & materia est longa. Vide eleganter

cle. non resident. Ista non sunt vera ad. c. placuit. Pondera bene p̄pter verbum, priuatur. futuri temporis. Andræ. Barb.

SEBASTAPI.

d ¶ Quod quādoq̄. Circa hoc vide la. in. l. cum postea q̄ in. iij. notab. C. de pac. & Lud. Ro. in fin. ij. Francisc. Cremen. in fin. vj. & Ang. in auth. de litigio. in fi. & pulchrē per la. in. l. ij. in. v. not. C. de iure emph. vbi ponit singularem limitationem post Saly. ad illud, q̄ verba futuri temporis de notant per sententiā. Et quē sint verba latē sniē ponit & enumerat latē Feli. in. c. Rodolph⁹. colū. xvj. ver. verba latē sententiā. s. de rescrip.

e ¶ Priuatur. Adde cal. cōf. x. de ver. sign.

f ¶ Ante lit. contest. pondera, q̄a p certo doct. omnes sōniant. & etiā gl. ex eo: q̄a. d. c. placuit. loquitur p verbū prāteriti tēporis, vt priuatur honore suo, requiritur, q̄ petierit: sed petere est per lit. contesta. vt. d. l. amplius. ff. re ratam haberi. ergo q̄d petiūt est priuatur: ergo non pōt priuari. And. Bar.

g ¶ Vsq̄ ad sniam Adde Ro. cōf. lix. & lxx. & cū poena imponitur ipso iure habeat locū poenitētiā. vide Ro. cōf. ccccvij.

h ¶ Mihi placet. Pōdera ēt q̄a. d. c. inolita. dicit aditū fecit, vt p̄trahant ad iudicia seculari. licet non sit pertractus, tamen punitur. ergo non p̄bat ille textus doctrinam gloss. nec doc. Tene menti quod ista ignoratur. Andræ. Barba.

i ¶ Ab homine. pōdera bene, quia ista non sunt bene dicta ex eo, q̄a d. l. si quis ma-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ior. C. de transac. ut verbo pteriti tēporis: videlicet priuatus: sed. d. c. placuit. dicit priuatur. & sic ista nō sunt paria: ergo requiritur sentētia. Andræ. Barba.

Anto. Francif. ¶ Tu dicas, quod pōna priuationis etiā ipso iure imposita, requirit sententia. ita Bal. not. in aut. qui semel. C. quomodo & qñ iudex. in. j. col. & in. l. Imperator. & ibi per Alexan. ff. de iur. fi.

¶ Et adde, q pōna in dubio nunquā intelligit imposita ipso iure: vt est gl. in. c. non solum. de reg. lib. vj. & habet per Bal. in. l. si quis. C. de secū. nup. vbi etiā per Alex. & adde etiā, q licet condēnatio pōnæ non fiat per sniam, sufficit si iudex declarat delictū. esse commissum, secundum Barto. in. l. si. C. de infra. & habet per Bal. in. l. si q non dicā rapere. C. de episco. & cle.

¶ Et adde, q pōna priuationis nunq̃ habet locū, nisi exprimat a iure: vt in. §. i. in aut. de non elig. secun. nuben. & est gl. xvj. q. viij. in sum. & no. Bald. in aut. ex testō. de secun. nup. & habet etiā per Alex. in. l. etiā in. §. licet. ff. soluto matrimonio.

a ¶ Duplex practica. Adde, qd. v. ponit Ro. cōf. s. alle. ccc. lxxix.

b ¶ Petat. Tu dicas, q optima practica est, q incōtinenti, q vocat corā iudice vetito, petat illud declarari incidisse in pōnam. iste est tex. in. l. j. C. vt lit. pen. vid. Bal. vbi singulariter loquit. Et pondera si pōt pōnitere vsq̃ ad sentētiā: ergo non pōt pōnitere in eadem in stātia, nisi cum fuerit lata sententia. Andræ. Barba.

per Bar. in. l. hoc amplius. ff. rē ra. ha. Et intellige qd. s. dixi, qd licet desistere vsq̃ ad sniam siue illa sit diffinitiuā, siue habeat in hoc articulo vim diffinitiuā: vt puta opposita exceptione de incōpetentia fori: iudex se pronuntiauit iudicē cōpetētem. Hæc enim snia sufficit ad hanc pōnā cōmittendā: aliās esset absurdū: qā fecisset quantū in eo fuisset: vt pōnam euaderet: nec est ampli⁹ locus pōnitentię. facit qd no. glo. in aut. habita. C. ne si. pro pa. & hoc etiā vult Bart. in præalle. l. in criminali. qd nota. ¶ Sed qā. s. conclusum est, q per sniam debet perdere cām: qro de modo practicandi. Solu. ex dictis gl. & Bar. in. d. l. in criminali. pōt colligi duplex practica. Prima, vt in eadē instantia petat, vt mulctetur amissione causæ: Nam licet iudex nō habeat iurisdictionē super pīcipali, habet tñ super ista pōna imponēda. ar. op. in cle. j. de resc. & qd no. gl. i. c. fi. de resc. ¶ Secūda practica est q inchoetur postea nouū iudiciū: & agat cōditione ex istis iurib⁹. ar. in. l. vna. & qd ibi no. ff. de condi. ex le. Et poterit agi ad pōnā etiā corā iudice ecclesiastico: vt no. Spe. in ti. de cōpet. iudi. adi. §. j. ver. sed qñ. ¶ Tertia practica pōt colligi ex dictis Spec. in loco palle. vt possit reus se defendere per viā exceptionis: vt si actor agat postmodū corā iudice cōpetenti, possit reus excipere. Tu me olim corā iudice seculari traxisti: ideo causam amittere debes: ideo peto te condēnari, & me absolui super hoc, qd a me petis. & tunc feretur snia. ¶ Quarta practica pōt colligi ex dictis Fede. de Senis cōf. lxxvj. vt stet in meris terminis exceptionis dicēdo: non teneor tibi respondere super hac causa: qā olim traxisti me ad examen vetitū: propter qd debes perdere causam. Et hoc etiā in simili sentit gl. pe. in. c. pastoralis. de causa pos. & propri. & pōt sustētari per regulā: cui damus actionē. i. l. inuit⁹. ff. de reg. iur. & eo. tit. c. q ad agēdū. lib. vj. Et vide pulchrē per Inn. in simili in. c. inter dilectos de exce. pī. Nā exceptio & actio hoc casu ad eūdē effectū tēdūt. Et ideo si cōpetit actio ad faciēdū priuari: ergo & exceptio ad cōseruationē rei: vt not. ibi Inno. Tutius tñ puto etiā petere priuationē. ¶ ¶ Quæro cū glo. in verbo, a communione. quid importent illa verba a cōmunionē habeantur extraneis respondeo dupliciter. Primò, qā in pōnā remouebūtur a sacris ad tēpus. Secūdo pōt intelligi, q priuabunt officio & beneficio: sed hæc vltima solu. non placet gl. nec doc. qā est nimis rigida. Et videt contra literā, q in ciuili saluat beneficia, si vult perdere, qd euicit: ideo tene primā. ¶ ¶ Ex qua not. q etiam ab homine pōt ferri excōmunicatio minor: licet non sit in vsu. Nā priuare quē a sacramētis non est aliud, q ferre excōmunicationē minore. vt in. c. a nobis. de excep. & in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Vel intellige & tertio secundū Io. an. & Host. q debet separari a cōmunionē, scilicet hominū per excōmunicationis sniam quousq̃ satisfecerit, nō solū tracto: sed etiā ecclesiæ cui iniuriā irrogauit. s. eo. c. ij. ¶ ¶ Opp. cū glo. in ver. purgare voluerit. Videtur em̃ hæc litera velle, q etiā reus conuentus coram seculari, debeat puniri. vnde obc. at si clerici. s. de iudi. Soluit & bene, q

hoc. c. pcedit: tamē reus spōtē hoc eligit. ibi, quando inuitus fuit tractus. & ideo sis cautus, vt reus in principio protestetur, q nō intendit litigare corā nō suo iudice. ¶ Quæro cū glo. in ver. si pro eis. dicit tex. q etiā si pro clerici sit lata sententia. & c. quid si sententia lata sit cōtra eos: respōdet, q snia non valet, tanq̃ lata a nō suo iudice. sed i odiū eorū seruabit illa snia. Hostiē. dicit, q siue pro eis, siue cōtra lata sit snia nō valet: sed vtroq̃ casu patietur pōnā in tex. contentā. Et hoc voluit tex. dū dicit, etiā si pro eis. q. d. multo fortius, si cōtra eos. Dicit tñ, q eo casu, quo ferē cōtra eos, coguntur tantum de suo dare, ac si valeret snia: si pōnā depositionis euitare voluerint. Nā si euincūt illud perdūt, si volūt euitare pōnā: sequit q vbi succubunt, tantundē perdere debēt, si locū suū. & c. ¶ Vult Host. dicere, q in criminali debēt isti deponi etiā si p eis sit lata snia. In ciuili verò si volūt euitare hāc pōnā, debent perdere, qd euincūt. sed si succubuerūt, si aliquid perdāt, debēt dare tantundē de suo: vt euitet pōnā depositionis. Hoc vltimum mihi non placet: quia siue snia sit lata p eis, siue cōtra eos, nō tenet: quia a nō suo iudice. & ideo sufficit q in pōnā perdāt illā cām. & satis perdunt: licet habuerint sententiā cōtra se: cū illa non valuerit. Et puto breuiter, q intellect⁹ huius cap. sit iste, q aut reus traxit actorē in criminali cā: & tunc indistinctē debet deponi, siue snia sit lata p eo siue cōtra eū: vt probatur in tex. ex illa implicatiua: etiā. Et puto, q hoc casu remanebit cā in priori esse: qā illa snia p eo, vel cōtra, nihil valuit: nec debet puniri amissione causæ: qā nō debet duplici pōna cōteri. ar. c. at si clerici. de iudi. qd etiā sensit hic Cal. Et satis hoc voluit litera, dū hāc pōnā amissionis causæ tantū infligit i cā ciuili. Aut traxit actorē in ciuili & tūc debet perdere cām, siue euicerit, siue succubuerit. Nā vtroq̃ casu punit: licet snia pri⁹ lata nō tenuerit. Et p hoc. l. in criminali. q dicit, q reus debet p condēnato haberi: sed dic, q idē i effectu videt voluisse Host. Soluit em̃ de suo illā condēnationē, licet condēnatio nō valuerit. ¶ Quæro cū glo. i verbo, perdāt. qd fiet de eo, qd perdit in hoc iudicio in pōnā: respōdet, q si re⁹ fuit in culpa. tunc debet perdere rē, quā euicit. i. super qua fuit absolut⁹. & dabit actori, cui facta est iniuria: si nō fuit in cul. Et si diceret, cū actor puouerit ad iudiciū vetitū: quō pōt esse extra culpā: rñdet ponēdo exemplū, q re⁹ erat ita potēs, q nō patiebat se cōueniri corā alio iudice: & actor eū metuebat. vñ timore cōpulsus cōuenit eū corā seculari inuit⁹ & coact⁹. Vel pone alia exempla q ponit Bart. & Cy. in. l. in criminali. q reus intentabat cōditionē. l. diffamari. C. de inge. ma. & actor cogitur agere contra eum. Vel petiit, vt sibi statueretur terminus ad agēdū. ff. de accu. l. Titia. cum simili. Et sic tantum reus fuit in culpa: ideo actori adiudicatur illa res, qui fuit iniuriat⁹. Si verò actor fuit in culpa, & non reus: tunc actor debet perdere, quod euicit & datur reo. Si vterq̃ fuit in culpa, debet res dari ecclesiæ, cui fuit facta iniuria. & hoc verū secundū glo. si res erat ipsi⁹ clerici. Si verò erat ecclesiæ non punietur hac pōna: quia delictū personæ. & c.

¶ Est aliud. Tu pondera, qā pa. hic videtur loqui secundum communem modū loquēdi: qā cōmunio appellat de recepto sacramento: vt cōmuniter videmus: ergo de ista intelligatur Andræ. Barba.

d ¶ Seruabit. Vide simile, quod dicit gl. in. c. j. xxij. q. j. q dicit, q interim snia seruatur: vide ibi omnino. And. Barba.

e ¶ Duplici pōna. Tu pondera, qā si succubuit in cā, in qua punitur: cūbi elegit se cōueniri. certe est malē. iō, vt in aliquo puniatur, debet de suo tantundem dare, vt euitet pōnā depositionis. And. Barb.

SEBASTIANI.

f ¶ Duplici pōna conteri. An & qñ q possit duplici pōna puniri traditur, in. l. senatus. ff. de accusat. late p Bal. & Sal. in. l. cū stos populos. C. de sum. trin. & fide catholi. vbi remissum per moder.

^a ¶ Nocet ecclesie. Adde Ro. sapius alleg. confil. ccclxix.

ZACH. ¶ Adde, qd delictum praelati nocet ecclesie in omittendo, nō autem in committendo: & quatenus ad ecclesiam peruenit: vt per Card. in cle. j. s. ceterū. post glo. de priuile. Anton. Fran.

¶ An & quando delictū praelati, vel conuentus noceat ecclesie: vide gl. in. c. ij. de dona. &

Inno. in. c. cum dilectus. de ord. cog. & do. Ant. in. c. j. de do. & contu. & est bona glo. in. c. si episcopum. xvj. q. vj. & i. c. placuit. el. j. xvj. quæst. iij. & habetur in. l. in bemus. in. s. ceco nom. C. de sacro fan. eccle. & cōclusio est, vt distigatur prout iste dicit: an delictum sit in committendo, vel omittendo. De quo vide quæ ple. habetur per Ioā. an. in regula, delictū. 24 de reg. iur. li. vj. & vide Bald. in. l. me minerint. C. vnde vi. & in prelu. feu. in vlti. col. & vide do. Card. in cle. j. in. v. oppo. de rest. in integ. & in cle. ij. in. s. j. post glof. de hære. vbi dicit, qd nocet si sit commissum in omittendo: & etiam nocet quatenus ad ecclesiam peruenit: vt per eundē d. Car. in cle. j. in. s. ceterum. de priuile.

^b ¶ In optione. quādo lex vel statutū imponit poenam alternativē, cuius sit electio: vide Bar. in. l. quicunq. C. de seru. fug. latē per ang. in malef. in gloss. in versu. quas si non sol. in tra. x. dies āni sibi ma. lex. in. ij. colū. versu. quid si. & c. Azn. de Fal. Anto. Fran.

¶ Circa hoc, an & quando lex imponit poenā alternativē, cuius sit electio, vide et Bar. i. l. j. s. expilatores ff. de effra. & Bal. i. l. cunctos populos C. de sum. tri. i. ver. vj. opponitur. & no. Bar. i. l. ij. ff. de pu. iud. & in. l. Lucius. ff. de leg. ii. & vide quæ habentur in. c. fraternitatis. xxxiij. dist. & lxxiij. dist. in glo.

¶ Et adde gl. i. si minor. in. s. qd si seruus. ff. de mino. quæ dixit: qd reus eligit. Tu vide Inno. in. c. de causis. de off. deleg. vbi dixit, qd vbi plures sunt poenæ impositæ pro delicto, iudex pōt. eligere minorem. & vide Bar. in. l. sed si proponas. ff. de tigno in iun. vbi ponit, quando plures poenæ

imponuntur, an vnus electione alia tollantur: & adde, quod duplex poena pro eodem delicto potest imponi, si vtraque imponatur per vnā legem, vel statutum: sed si per diuersas vel diuersa debet vna tantum. Et si per vnā legem imponitur duplex poena, vtraque debet imponi: si alternativē, vna tantum imponitur. Si simpliciter lex loquitur: tunc de

bet imponi mitior: vt per Barto. in. l. quid ergo. i. s. poena grauior. in. j. colū. ff. de infra. Et si poena maior imponatur per legē sequentem, quam per precedentem: tunc habet locum vtraque: vt p Bar. in. l. fin. C. de aque ductu. lib. xj. & vnde Alex. in. l. senatus. ff. de accu. vbi ple. ponit de pluribus poenis impositis cōtra eundē. Et qd plures poenæ per eodē delicto possint imponi, vide glof. in. c. attendendū. xvj. quæst. iij. & habetur in. c. quisquis. i. fi. ea. causa. & quæst. & vide ad hoc oīno Alex. post Barto. in. l. sepulchri. in. ff. de sepul. vio. & Bal. in. l. j. in. fi. C. vbi de cri. agi oportet. & in. l. si pluribus. ff. de leg. j. & in. l. is qui reus. ff. de pub. iudi.

¶ Ioan. Cal. dicit. Tu pondera, quia Io. an. recte loquitur. Nam expositio huius cap. emanauit in odiū istius volentis cōueniri coram laico, si statetur suæ optioni, sequitur quod lucraretur: qd satis dicitur lucrari, cum quis satisfactis suæ voluntati: vt. l. pe. ff. de condi. ob. cā. cum si. Item ista sententia est nulla: ergo vigore illius sententiæ, nihil potest retinere: ideo videtur quod papa puniat propter viam eius: vt si velit. potius perdere suum locum: qd nō obtinere: qd perdet locum. & tamē non obtinebit: qd videtur committe te nouum delictū faciendo istā pter uia. Andræ. Barb.

¶ SEBA. SAPI.

¶ Datur reo. vide Abb. in. c. inter cæ

audientiam. Si igitur non vult perdere, quod euicit, sequitur qd eligat priuari, vel deponi & sic fieri debet. Nec tamen secundum eum sequitur, qd teneat sententia, licet eligat deponi: vnde nihilominus actor, qui non fuit in culpa poterit ab isto reo petere id, quod petebat: nec obstat sibi prædicta sententia absolutoria: quia non tenet: ex eo, quia lata à non suo iudice: vt in. c. at si clerici. s. de iudi. Nec poterit petere, quod reus sibi condemnatur ex hac causa: quia voluit litigare in foro seculari. Sufficit enim, qd punitur poena depositionis: vt in. d. Decret. at si clerici. Nec ob. l. in criminali. quia loquimur in laico, cui non datur dicta oppositio: nec pōt dari: cum poena depositionis nō cadat in ipsum. ¶ Hec dicta mihi placet. Et qd detur electio ipsi reo: tenet etiam hic do. An. licet non alleget hæc dicta Cal. Et limita hanc glo. secundum hæc dicta: vt licet actor non fuerit in culpa: nihilominus hæc electio cōpetit reo: quia de commoditate actoris nulla fit hic mentio: sed tantum de poena rei, qd satis punitur poena depositionis. Et p hoc facit: quia poena quandoq. imponitur alternativē: & optio datur reo: d

vt. l. quicunq. & quod ibi no. Cyn. C. de seru. fugi. ¶ ¶ Quæro cum gl. pe. an saltem tacite possit clericus prorogare iurisdictionē iudicis secularis: & concludit, qd non. sed Io. and. in. c. inolita. xj. q. j. tenet, qd tacite potest. Nā si non potest tacite, tunc sublatum & nullū esset priuilegiū scholarium de pluribus iudiciis adeundis: per consti. habita. C. ne si. pro pat. Bar. Brixi. in præal. c. inolita. tenet, qd quicquid dicat Ioan. clericū nō posse prorogare et tacite iurisdictionē laici: per hoc. c. nec et clericis sine cōsensu epī: vt in. c. significasti. eo. & idē tenet Host. Et hoc verius: qd si nō pōt expressē, fortius nec tacite: quia regulariter pl⁹ operatur expressus cōsensu, qd tacitus: vt no. Io. an. i. regula, sciēt. de reg. iur. li. vj. i. mercu. Sed respectu auth. habita superius alle. dicit Gof. hic & in summa hui⁹ tit. s. dubitari. illā auth. locū nō habere in scholarib⁹ clericis: vel si locū habet in clericis: nō tñ in civilibus, qd habet ibi p priū epī licet sint scholares: sed in alienigenis, qd ibi propriū episcopū nō habent. Idē Gul. in Spec. de reo. circa princ. Restrigit tamē hoc ad magistros clericos: non tamē ad laicos. Host. verò no. in. c. significantibus. de off. dele. & in sum. eo. tit. s. quibus ex causis. ver. sed cum illa. vbi latius hunc articulū prosequitur. Tenet et in alienis clericis cōstitutionē locū nō habere. Pro opin. Io. facit secundū Io. an. certū est Impatorē de clericis, v⁹ ecclesiis statuere nō posse sine cōsensu papæ, ¶ Tñ si p sua statuta priuilegia dat clericis, v⁹ ecclesiis dicimus illa statuta tenere: vt not. x. q. ij. c. i. pri. ergo illa cōstitutio habita. cū sit

26 ¶ Tñ si p sua statuta priuilegia dat clericis, v⁹ ecclesiis dicimus illa statuta tenere: vt not. x. q. ij. c. i. pri. ergo illa cōstitutio habita. cū sit

tera. in. j. colū. ver. sed qro. & ibi Feli. colū. ij. ver. fallit qnto. s. de rescrip. vbi infinita cōgeruntur in materia alternativē, cui⁹ sit electio. & ad hæc vide etia Abb. in. c. cum tu. super glo. in vbo, per poenam. j. de v⁹uris.

¶ Tacite. Adde Cal. confil. xij. hoc eo. tit.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** ¶ C. significasti. Sed pōdera, quia ibi loquit in pro gatione permiffa, quē fit à clerico iu dici ecclefiaftico de cōfenfu fui epi fed do. Inno. loq- tur de pro gatione, quā non facit cle- ricus, fed impera- tor. Item illa non est prorogatio: qā nō habet fimilem iurifdictionē lai- cus iudex. Andr. Barba.
- b** ¶ Causa feudali. Tu pōdera, quia alibi tenui contra rium, q in cā feu- di nō pōssit cleri- cus cōueniri corā laico. Andr. Barb.
- c** ¶ SEBA. SAPI. ¶ Si ergo. Hoc ēt voluit Bar. ibi do. Bart. Soci. in. l. cū Senat. ff. de rebus dub. Imol. in. c. ex literis. de cōstitū. Iaso. in. l. imperiū. col. iij. ver. quinto facit. ff. de iurifdi. om. iudi.
- d** ¶ SEBA. SAPI. ¶ In criminali. Vi de Ias. in. l. fi. in. x. colū. in fine. ff. de cōstit. principū. Feli. i. c. cū ordinē in. v. col. ver. p istū text. s. de rescript.

priuilegiū studentū, debet clericis cōpetere. Sed alio respectu quo per illā lādīf dicecē- nī iurifdictione, qā imperator facere non pōt: videt secundū eū, q verior sit opi. Gof. quam tenet Hostiē. vt simpliciter nō habebat locū in clericis alienigenis. Nā ista fuit prima opi. Gof. quā tenet Hosti. Ioā. cal. dicit posse de- fendi illā aut. locū habere, quo ad alienigenas respectu doctorū, vel magistrorū clericorū, si sunt in studio de licentia suorū epōrū. arg. eorū, q no. in. c. cū pastoralis. ij. q. vij. & in. c. ex parte. de accus. Et sic cessat, qā dicit de prē iudicio dicecēfani. opi. Gof. & Host. sequitur Arch. in. d. c. inolita. qā Imperator nō potuit etiā magistris clericis dare iurifdictionem in clericos, quā ipse nō habebat. d. Card. videt tenere, q habebat locū i alienigenis respectu rectoris scholarū: licet de rectore nulla fiat mentio in. d. aut. habita. Sed hoc fuit, qā tūc tēporis scholares nō faciebant rectorē: vnde verifimile est, q etiam respectu rectoris hoc priuilegium dedisset. & sic accumulā rector alijs iudicibus, de quib⁹ in. d. aut. Et circa re- ctore vide, qā dixi in. d. c. si quis cōtra clericū s. eo. do. Anto. hīc videt multū variare, & in effectū cōcludit aut. habere locū in alienige- nis respectu iudicū ecclefiafticorum. dicit tñ postea, q etia in alienigenis nō habet locum inquātū submittit eos inferiori epō: qā saltē detrahīt honori ordinis clericalis, inquantū submittit inferiori: qā non potuit facere Im- perator. & sic in effectū nihil videt inducere respectu clericorū. ¶ Cū de iure cōi fortiaf forū epi loci, respectu delicti, vel cōtract⁹. in c. postulasti. j. e. ¶ Sed hęc ratio do. Ant. mi- hi nō placet. ar. in. c. significasti. j. e. vbi nō re- quirīt, q iudex cui⁹ iurifdictione prorogat per clericos, sit æqualis epō: sed sufficit, q sit ec- clefiaftic⁹. vñ si habuit licetiā à suo epō acce- dēdi ad suū studiū: videt q oīa sint sibi cōmis- sa, sine quib⁹ in studio esse nō pōt. ar. i. c. pru- detiā. s. sexta. & c. pterea. de offic. dele. Et pri- mō videt disputatiuē posse sustineri. q in cle- ricis alienigenis illa aut. habeat locū quo ad causas ciuiles: vt apertē probatur in simili in causa feudali. b in. c. verū. s. eo. Nā lex induxit illā spēm iurifdictionis cōtra iurifdictionem gñaliter tributam ordinarijs: vt in lib. feu. in tit. de phi. feu. alie. in. c. imperialē. in fi. & tñ vēdicat sibi locū in clericis, nō obstante iurif- dictione ordinaria epōrū. Quod patet ex eo, qm. c. verū. non venit dispositiuē, sed declara- tiuē & ad cōsultationē: ergo nō fuit inductū ius nouū: vt not. gl. in. c. cōsultationi de tēp. ordi. Et sic propter legē ciuile tātū à papa nō reprobata cōuenit cleric⁹ feudatari⁹ corā iu- dice seculari. f. domino feudi. facit. c. solitē de maio. & obe. Si ergo lex tribuens certā spēm iurifdictionis pīudicat epō in ciuilib⁹, etiā si iurifdictione illa non sit introducta in fauorē clericorū: ergo multo fortius debet pīudica- re in casu illius aut. vbi iurifdictione tribuit in fauorē clericorū, & respectu professionis li- citā. Itē in alienigenis nullū pīudiciū fit epō proprio, & in eis cessat ratio huius glo. quia sic omnes subditi dereliquerent iudiciū epi scopi. Sed postea per diligentem indaginem visum est mihi in hac materia, sic fore distin- guendū: q aut vniuersitas scholarium est ec-

clefiaftica, aut secularis. Et dicitur ecclefiaftica si maior pars scho- lariū sit clericorū. & idem si tot sunt clerici, quot sunt laici: quia maius dignū trahit ad se minus dignū. de conse. ecc. vel alta. c. qd in dubiis. & l. qd maior. ff. ad muni. Ita no. Bar. in. l. fi. ff. de col. illic.

c ¶ Si ergo est ecclefiaftica mō prādicto: tunc aut qritur, nūquid rector habeat iurifdictionē in clericos scholares vigore. l. fi. C. de iuri. om. iud. dico, q sic, vt habet vnusquisq rector in illos de col- legio: vt ibi not. per Inn. in. c. cū ab ecclefiaf. de offi. or. & dico q sic: iuxta tñ formam illius legis fi. vt habeat in ciuilibus: nō tñ per hoc excluditur iurifdictione ordinarij, vt ibi. Aut est vniuersitas se- cularis: & dico, q nō idē, si est ecclefiaftica, sed rector est secularis. Ad hoc adduco notabile dictū Inn. in. d. c. cū ab ecclefiaf. vbi di- cit, q oportet, q vniuersitas, q elegit sit clericorū, aut religiosorū: & elect⁹ sit clericus, vel religiosus: qā aliter nec vniuersitas dare: nec electus iurifdictionē spūalē recipere possent. ar. c. ij. de iudi.

28 qd est notandū. ¶ Cui autē incūbat onus pbandi, si cōtra electū in rectorē exciperet: q nō esset clericus: vide qd nō. Inn. in. c. super his. de accu. in fi. & per gl. ij. q. v. in sum. p Fede. cōfi. ciij. facit text. in. c. si iudex laicus. de sen. excom. li. vj. Aut qritur nūquid rector habeat iurifdictionē, vel habere possit in scholares clericos ex dif- positione authē. habita. cū videat rector hodie subrogatus loco pīdis. Et idē pōt queri de doctore: & tūc dico, q aut est secularis: & non pōt: quia Imperator nō potuit, nec intēdebat dare iurifdi- ctionē seculari in clericos. ar. in authē. vt cler. apud pī. episcop. & i auth. statum⁹. C. de epi. & cle. & de cōst. ecclesia sancte Marię. & xcvi. di. bene quidā. Nec ob. qd s. dixi de dño feudi, qā papa illā iurifdictionē tacitē approbavit. Itē, quia dominus feudi videt iu- dicare super re quodā mō sua rōne directi dominij: qd in se reti- net: & vide qd dixi in. c. ceterū. s. tit. pxi. Secus autē in hoc casu: cū tales nō iudicaret sup re sua: nec papa videt aliquō mō approba- se: mō cōtrariū videt probari in. c. vno. de cle. cōiug. li. vj. & in. c. ij. s. eo. vbi patet, q de nullo crimine pōt iudex secularis qualiter cūq in pīona clerici cognoscere: & auth. habita. dat iurifdictionē etiā in criminali: vt ibi no. Et p hoc optimē facit iste tex. vbi pa- tet, q etia volūtariē nō possunt clerici pacisci: vt litigēt in foro se- culari. ¶ Aut iste rector & magister sunt aliās clerici: & tunc etiā dico, q iurifdictionē ordinariā nō habēt in clericos scholares: qā nō potuit, nec intēdebat Impator dare iurifdictionē ordinariā ali- cui respectu clericorū in pīudiciū episcopalis iurifdictionis. ¶ Et maximē cū agit criminaliter: cū de crimine clerici sol⁹ ep⁹ cogno- scat. xj. q. j. de persona. & qd no. in. c. quāto. & c. cū ab ecclefiaf. de off. or. & p lo. de lig. in cle. ne in agro. de sta. re. Sed bñ poterūt cle- rici progare iurifdictionē rectoris: & sic consentire in eū virtute prorogationis: si aliter in studio esse nō possunt: vt qā statutū di- cit, q quilibet scholaris teneat respōdere sub suo rectore, vel do- ctore. Nā habita licentia veniēdi ad studiū: videntur omnia con- cessa sine quibus in studiis esse nō possunt: vt s. dixi. & hoc in ciui- libus. ¶ Hoc etiam limito intelligendo, q rector sit clericus: quia aliās non potest fieri prorogatio etiā de expresso cōfenfu sui epi- scopi: vt in. c. significasti. eo. & idem videtur dicendum, quod nō possit, si est clericus, sed vniuersitas est secularis. ¶ Quia cum tunc non habent iurifdictionē spirituales, seu ecclefiafticas: vt s. dixi post Inno. non potest fieri prorogatio: cū non possit fieri de cer- ta specie iurifdictionis ad aliam speciem omnino separatam: quia hęc est noua iurifdictionis collatio, & non prorogatio. Facit qd s. dixi in. c. at si clerici. de iudic. Secus dico, si statutū ad hoc prācisē non arctat: vt hīc. Secus vbi optio datur scholari: tunc enim debet clericus ciuis, vel forensis respondere sub episcopo: cuius forum sortitur ratione delicti, contractus, vel rei: nec licentia se extēdit ad hūc casum: ex quo nō necessitat. arg. in. l. sed Iulianus. s. quod di- citur. ff. ad Mace. Sed vbi collegiū scholarū est ecclefiafticū, & re- ctor est clericus: tunc, vt s. dixi, videtur ex quadā æquitatē q ha- beat iurifdictionem in ciuilibus tantū ex dispositione & æquita- te. l. fi. C. de iurif. om. iudi. Ex quo enim faciunt collegiū licitū & approbatū, vt sentit apertē Bar. in prāall. l. fi. ff. de colle. illi. & in. l. fi. C. de iurif. om. iudi. æquum est, vt rector clericus habeat iurif- dictionē in ciuilibus: maximē cum per hoc nō prāiudicetur epō. Quia dico, si cōueniret corā epō, nō poterit declinare ei⁹ forū. Si- cut in simili dicit in prāall. l. fi. in istis alijs collegijs inferioribus: & sicut non

sicut non præiudicatur ep̄o, respectu aliorū collegiorū ecclesiasti-
corū, quorū clerici possunt in ciuilibus cōueniri corā eorū præ-
posito: sic nec possunt declinare iurisdictionē ep̄isopi, si corā eo
cōuenirentur: vt no. Inn. in præall. c. cū ab ecclesiariū. Et ad prædi-
cta optimè faciunt no. per Inn. in c. dilecta. de excess. prælat. vbi in
distinctè loquitur de istis collegiis: nec distinguit inter clericos &
laicos: imò potius videt idē sentire in clericis, applicādo suā gl. ad
illū tex. & clarius hoc sentit in præalle. c. cū ab ecclesiariū. Ad idem
adduco tex. optimū & iudicio meo singularē in materia: in ca. ex
literis. de cōsti. intelligēdo, q̄ vniuersitas magistrorū erat ecclesia-
stica: quia aliās papa nō se impediuit, vbi vniuersitas exercet iu-
risdictionē in ciuilibus in illos de collegio. Idē ergo in rectore eo-
rū. arg. illius. l. fi. Ad idē. c. quia in causis. de pcur. vbi Papā apertē
approbat collegiū scholariū Parisien. qd̄ est ecclesiasticū. & hæc
omnia pcedūt etiā in ciuilibus eadē rōne. ¶ Vide qd̄ circa hāc ma-
teriā plenius dixi in quadā disputatiōe, quā nuper feci, q̄ incipit.
Gandolphus. Vbi inter cætera dico, q̄ de æquitate posset defendi
clericum rectore habere iurisdictionē in scholares clericos, in cō-
cernētibus scholasticā professionē: seu in negotiis ortis occasione
professionis scholasticæ: licet in vniuersitate plures sint laici, q̄ cle-
rici: & hoc ideo, quia iura indistinctē approbāt hāc misturam: in
istis collegiis personalibus: vt p̄batur in c. quia in causis. de pcur.
in proce. li. vj. & in cle. vbi papa appellat vniuersitatē scribēdo vni-
uersis scholaribus. Bonon. & Parisiis cōmorātibus. ergo talia col-
legia cōsequuntur iura vniuersitatis, ex quo subiectū est habile. &
optimè facit. l. fi. C. de iuris. om. iudi. vbi miles existēs in collegio
nō pōt declinare iurisdictionē rectoris p̄textu militiæ. Dico etiā
in illa disputatione, q̄ Rector scholariū nō habet iurisdictionem
p̄textu authē. habita præall. qd̄ cū sit merè priuilegiatiū nō de-
bet extēdi ad nō cōprehensa. argu. in c. sanē. & c. porro. de priui.
Sentit Bal. in dicta authē. habita. licet. d. Car. aliud senserit hīc: cu-
ius dictū fuit hic simpliciter secutus. sed vide latius in dicta dispu-
tatione: & hæc oīa nō. qd̄ alibi nō sunt ita funditus discussa. ¶ Gl.
vlti. psequitur quēdā gñalia. Et de materia dic, vt no. in c. debito-
res. & in c. cū cōtingat. de iureiu. & in regula accessoriū. de reg. iu.
li. vj. ¶ Extra gl. op. primò de. l. fi. qd̄ in cōscribendo. C. de pac. vbi
videt sacerdos renūtiare posse priuilegio fori. Sol. multiplex est,
vt ibi etiā no. per Bar. & primò: & ibi loquitur de quodam sacer-
dotio tēporali. & erat quædam dignitas in loco, sicut dicimus de
prioribus florētinis, q̄ sunt domini ciuitatis. Vel secūdò, q̄ illa lex
est correctā per iura hīc in tex. alle. Nec hoc dicere est absurdū: vt
no. ibi. Bar. Vel tertio si clericis esset priuilegiū cōcessum, vt pos-
sint eligere vnū ex suis plurib⁹ iudicib⁹: tūc possent renūtiare huic
electioni. sicut in simili dicitur in c. dilecti. j. eo. tit. ¶ ¶ Quæro, an
valeat p̄cessus habitus per secularē iudicē cōtra clericū citatū, qui
nō cōparuit b̄ ad allegandū priuilegiū suū. De hoc vide per Io. an.
qui dicit, q̄ nō: sed de hac qōne vide qd̄ no. in. Spe. de cita. §. j. & per
gl. xxij. q. viij. c. cōuenior. & iij. q. c. si ep̄iscop⁹. & j. de accu. veniēs.
& per Arch. xv. q. iij. placita. & plenè per Io. an. in regula, scienti.
de reg. iur. li. vj. in mercuria: ad fi. qōnis, vbi cōcludit clericum nō
teneri ad cōparendū: & q̄ cōtra eū nō cōparentē nō valet pro-
cessus, nec in principali: nec in p̄nā cōtumaciæ. Et assignat cām
notabilē: quia citās nullo mō pōt esse iudex, hoc est, nec in princi-
pali, nec in incidēt: ergo nō arctat citatus cōparere. ad hoc de sen.
excō. si iudex laicus. li. vj. Host. autē in sum. huius titu. §. j. ver. item
rōne priuilegij. cōcludit, q̄ si causa feudalī allegat, vel similis, per
quā submittit iurisdictioni citātis: clericus tenetur cōparere alle-
gaturus priuilegiū suum: secus si nulla cā talis allegetur. D. Ant. se-
quitur dictum Ioan. an. indistinctē: licet enim propter dubiū alle-
gatē causā possit cognoscere, an sua sit iurisdicō: per hoc tamen
nō submittitur iudici seculari quo ad principalē causam: nec etiā
quo ad actum mulctandi. ¶ ¶ Et hoc, quia contumacia est deli-
ctū, & p̄na eius est p̄na delicti: vt no. in. l. omne delictū. §. con-
tumacia. ff. de re mili. ergo nō pōt secularis illā infligere: vt not.
in. c. vno. de cleri. cōiug. li. vj. vt. §. dixi. ¶ ¶ Et per hoc not. bonam
limitationem ad. l. fi. quis ex aliena. ff. de iudi. & ad. l. ij. ff. si quis in
ius voc. vt in dubio iudex possit cognoscere, & etiam mulctare
contumacē, quando pōt esse iudex licet in veritate non sit. Secus
autē vbi non est iudex nec esse pōt. Nā tunc etiam si pronūtiaret

a ZACHARIAS. ¶ In scholares clericos. Adde predicto istius Bald. in
addi. ad Spe. in titu. de reo. §. scholaris. & ibi specu. ver. quid si scholaris.
quod est verum in eo, qui studet in aliena diocesi. secundum eos ibi. Idē
si studet in studiis approbatis: vt not. idem Bal. & doc. in alleg. authen.
habita per istum. C. ne si. pro pa. Item si sit in loco studij: vt plenè per

se iudicē talis sententia non faceret eū iudi-
cē: quia nihil potest cōtra impossibile: vt. l. fi.
ff. quæ sen. sine ap. rescin. & qd̄ le. & not. in. c.
34 si sententia. de sen. excom. lib. vj. ¶ ¶ Vltimò
scias, q̄ Io. de lig. formauit hīc vnā quæstio-
nē satis quotidianam ac vtilē. & maximè in
tuscia vbi sunt talia statuta. Cauetur statuto,
q̄ declinata iurisdictione potestatis incidat
in certā p̄nam: quō consulatur clerico cita-
to corā potestate: vt declinādo iurisdictionē
non incidat in p̄nā statuti: vt refert Butri.
tenere in authē. statuimus. C. de ep̄isc. & cle.
qd̄ nō debet declinare, sed debet dicere. Non
possum corā vobis respōdere: qd̄ habeo De-
cre. si diligēti. de fo. cōpe. inhibentē & puniē-
tē clericum litigantē in iudicio seculari: aliās
libenter respondentem. Ipse verò Ioann. de
f lig. dicit, quod tale statutum non valet f̄ re-
spectu clerici. & est planū quia exprimit cle-
ricum. Si verò non exprimit, sed loquitur ge-
neraliter, non refertur ad clericos. arg. in. c. j.
de iureiur. lib. vj. & quod legi. & no. in. c. fi.
de immu. eccle. lib. vj. Nec fortē illa cautela
Butri. prodesset cum effectualiter declinet.
& non refert, vt fiat aliquid verbo, vel facto.
de appellat. c. ex parte. ij. & l. de quibus. ff. de
leg. Item etiam dicit, quod nemo dubitat ta-
le statutum non valere respectu clericorum
nec etiam clericos cōcludi: vt not. Bart. in
g l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. Sed
quia de facto mandat tales p̄nas executio-
ni: ideò, vt euitetur grauamen facti, vtile est
seruare consilium, quod ponit Bar. in. l. pe. §.
ad crimen. ff. de pu. iudi. videlicet vt ipse cle-
ricus citatus non declinet: sed pro suo inter-
esse compareat superior eum reuocans ra-
tione sui interesse. argu. in. c. si iudex laicus.
de senten. excom. lib. vj. Sicut dicimus in ser-
uo. l. seruus. ff. de pub. iudi. & in domino feu-
di respectu vassalli. §. eod. ca. ex transmissa. &
hoc not. Abbas.

SVMMARIVM.

- 1 Clerici sunt conueniendi coram suo ordinario: nō
coram illis, quibus ipsi seruiunt: nisi aliud priu-
ilegium sit in contrarium.
- 2 Ciuitas non venit appellatione diocesis in materia
odiosa: aliās secus.
- 3 Dominus non habet iurisdictionem in illos, qui sibi
seruiunt. 20.
- 4 Capitulum nullam habet iurisdictionē in clericos,
etiam sibi seruientes: nisi præscripserit. 12.
- 5 Consuetudo dat iurisdictionem etiam priuato. 9.
- 6 Maximè est: ista dictio denotat idem in casu con-
trario.
Delinquēs extra diocesim a quo iudice debet puni-
ri: & quæ statuta seruētur in puniēdo ipsum. 8.
- 7 Conueniri quis potest in foro domicilij de contra-
ctu, & de delicto alibi gesto.
- 8 Decisiones causarum sunt secundum statuta loci,
vbi fuit contractum.
- 9 Merū & mistū imperiū, an possit præscribi, maxi-
mè per inferiore ep̄iscopo cum territorio. 18.

Ia. Rebus. post Bar.
in. l. fina. in fin. C.
de agen. in re. libr.
xij.

b ¶ Cōparuit. adde
Cal. consil. proxi-
mè alle. xij.

c SEBA. SAPI.

¶ Ad comparē-
dum. Vide Bal. in
l. generaliter. col. j.
in. fi. C. de ep̄isc.
& cle. & Abbas in
c. cum ordinem. §.
de rescrip. vbi Fe-
li. latē tangit quan-
do quis teneatur
comparere ad alle-
gandum priuile-
gium. & vide Bar.
in. l. iij. in princ. ff.
de iudi. vbi dicit,
q̄ quando citatur
clericus & in cita-
tionē nulla fit mē-
tio de clericatu, te-
netur comparere.
vide etiam Alex.
in leg. de ætate in
iij. col. ff. ad Tre-
bel.

d ¶ Delictū. Idem
firmat dom. Cor-
neus in consil. xc-
vij. incipi. licet. in
ij. colum. ver. quia
contumacia in iij.
volu. Aenzas de
Falco.

e ¶ Leg. si. quis ex
aliena. Tu vide. gl.
in. ca. accusatus. de
har. lib. vj. vbi di-
cit, qd̄ d. l. si quis ex
aliena. habet locū
in ordinario: sed
laicus non est or-
dinarius clerici: er-
go vide, quæ ple-
nè dixi in c. cæte-
rum. §. de iudi. &
vide glo. in. c. j. de
inuesti. in mar. fac.
Andræ. Barba.

f ¶ Non valet. adde
videndum. Ang.
consil. xlvij.

g ¶ Clericos. Vide
dom. Alexand. in
consil. liij. incip.
quæritur. i. iij. col.
vers. accedat. i. v.
volu. Aenzas. de
Falco.

ZACHARI.
¶ Adde Oldra.
cōsil. lxxxij. incip.
an ep̄iscopus. istū
in cap. soluta. j. de
maior. & obed. &
rotā deci. deccl. i.
cip. vt ū valeat cō-
suetudo Anglica.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

in anti. & Tho. ferratum in suo tra. cautela. u. cau. xxviii. incip. prouisum reperitur. in prin.

a ¶ Aliud inducat. Pondera istum tex. quia pbat, quod si interiori attribuitur species iurisdictionis, non videtur abstracta ab ordinario vniuersali: unde isti clerici habebat iurisdictionem in seruitores ex consuetudine. & dicit hic, quod non impedit se episcopus: quod est contra. c. per hoc. de here. li. vj. Pondera si dici possit, quod consuetudo dabit eis iurisdictionem: ut ad eos recurreret p iustitia, & non ad episcopum. & est optima inductio. Vel dic, quod hoc non dicitur iste tex. sed dicitur duntaxat quod debet recurrere ad capitulum si consuetudo daret eis iurisdictionem. & concordat cum hoc. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. Andra. Barba.

b ¶ No. j. & pondera text. quia probat quod appellatio consuetudinis venit consuetudo prescripta. Et ad hoc adduco istum tex. cuius dictio est Bal. in. l. j. C. de em. libe. vbi dicit quod consuetudo dat iurisdictionem contra tiosam quam est prescripta: ergo sequitur, quod est prescripta talis consuetudo. Andr. Barb.

Anto. Francif. ¶ Vtrum appellatio consuetudinis intelligatur de prescripta videtur. & docto. in. c. Cuna. de ele. & quare ple. habentur in. c. fin. de consuet. §. in. c. fi. de consue. li. vj. vbi per glo. & per Fed. de senis consilio suo. lxxxvj. Et quod si post prescriptam consuetudinem semel aut bis contrauenitur dicatur illa consuetudo interrupta. vide Cyn. in. l. j. C. q. sit long. consuet. tenentem quod sic arg. l. si vnus. in. §. pactus. ff. de pactis & habetur in. c. fin. de consu. idem voluit Arch. in. c. frustra. in. fi. viij. distinc. & p. Inn. in. c. accedentibus. de priui. & adde quod ad hoc ut inducatur consuetudo requiritur quod actus fiat animo consuetudinem inducendi ut p. Arch. in. d. c. frustra. & in. c. consuetudo.

- 11 *Incorporalia non prescribuntur non data patientia illius, de cuius preiudicio agitur.*
- Papa, an prescribat imperium eo vacante.*
- Prescriptio non currit contra ecclesiam.*
- 13 *Prescriptio currit contra ecclesiam in iuribus sibi competentibus in aliquo castro, vel loco.*
- 14 *Prescriptio, in quibus currat contra principem.*
- 15 *Potestas legitimandi, vel tabelliones creandi, an possit prescribi?*
- 16 *Excommunicare, an & a quibus potest prescribi.*
- Potestas audiendi confessiones, & ea quae sunt curae, non potest prescribi.*
- 17 *Excommunicatio est meri imperij.*
- 19 *Iurisdicatio, quam quis habet solo habitu: operatur effectus de quibus hic.*
- 20 *Pater, dominus, & maritus, quam iurisdictionem habent in filium, seruum, & uxorem.*
- 21 *Praelati inferiores, an praesententur episcopo eiusdem loci in cognoscendo in causis subditorum: & quam iurisdictionem habeant.* 28. & 29.
- Abbas praesentatur episcopo in spectantibus ad regulam.*
- 22 *Homicidium computatur inter grauiora & horribilia peccata: & idem est furtum, & rapina.*
- 23 *Monachus non potest iurare sine licentia Abbatis.*
- Iuramentum operatur, ut quis conueniatur coram iudice ecclesiastico.*
- 24 *Monachus, qui est in studio, potest monasterium obligare usque ad probabilem summam.*
- 25 *Abbas, si est negligens, facit ut cognoscat episcopus causas inter monachos.*
- 26 *Abbas, quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos.*
- Simpliciter & de plano & c. quoniam causa committitur isto modo, tollitur appellatio & omnis ordo iudiciarius.*
- 29 *Defensiones non sunt auferendae etiam Diabolo, si litigaret.*
- 30 *Excommunicatio non potest fieri per simplicem sacerdotem: nisi habeat aliquam iurisdictionem.*
- 31 *Excommunicatio est maior poena: quae possit repetiri in ecclesia Dei.*
- 32 *Praelati inferiores habentes iurisdictionem in personas collegiatorum, an habeant potestatem destituendi quem a beneficio suo?*
- 33 *Praelati inferiores, quo loco debeant locare sedes suas: cum in figura iudicij cognoscunt.*

¶ C A P. XIII.

Vtrum contingat.

¶ Clerici super excessibus coram episcopo suo conueniri debent: non coram his, quibus seruiunt: nisi consuetudo, vel priuilegium aliud inducat: & sunt duae partes consultatio & responsio. Secunda ibi, super quo. ¶ Casus literalis. Aliqui clerici deputati sunt seruitio capituli Beluacen. aut seruitio aliorum clericorum Beluacensis diocesis: clerici isti sic ad seruitium deputati committunt excessus aliquos: quesiuit episcopus Beluacensis, vtrum clerici isti cum impetuntur super excessibus suis, conueniendi sint coram ipso: vel

j. distinc. & in. l. de quibus. ff. de leg. & in. c. fin. de consuetu. praealle.

¶ Quomodo autem probetur, an constare possit de tali animo: dicat quod ex frequentatione actuum cum cursu temporis. x. annorum, presumitur animus: ut in. l. si mulier. C. ad Velle. & in. l. iij. ff. de repu. & vide quae habentur in rubricis. de consue. & in. c. bone, de postu. praealle. & in. c. conque-

rente. de offi. ordi. & in. c. ij. de capel. mona. Ad hoc autem, ut dicatur consuetudo authentica siue antiquata, dicat, quod si agitur de consuetudine inducenda praeterius, sufficit cursus x. annorum. Ita intelligitur glossa. in d. l. de quibus. Si verò agatur de consuetudine iuricontraria: tantum tempus cuius initium in contrarium memoria non existat. Dicitur est notabile

b ¶ Not. j. b clericos posse deputari seruitijs & obsequijs maiorum prelatorum. quod notatur pro limitatione. c. ij. ne cleri. vel mo. Sic etiam possunt respectu diuinorum officiorum. vide tex. cum bo. glo. xxj. q. ij. c. precipimus. & quod no. Inno. in. c. pe. ne prelati vices suas. ¶ Not. ij. quod c. appellatio diocesis. venit ciuitas. Et hoc in materia non odiosa. ad hoc capitulum primum. de offi. ordi. & leg. & not. in. c. vno, de rerum permuta. lib. vj. ¶ No. iij. quod sola ratione seruitijs, non competit iurisdicatio domino in seruiente, etiam si dominus habeat aliquam prerogatiuam: ut hic. ¶ Quarto not. capitulum ecclesiae cathedralis non habere iurisdictionem supra clericos, etiam subditos ratione seruitijs: nec etiam in singulares canonicos: nisi aliud habet consuetudo. de offi. ordi. c. irrefragabili. §. excessus. ¶ No. quod episcopus solus est ordinarius in tota diocesi respectu delictorum ibidem commissorum, alijs prelati inferioribus exclusis. Ad hoc. c. j. de offic. ordi. & c. cum eps. eo. ti. lib. xj. q. j. c. de persona. Quod limita iuxta notata in. c. cum ab ecclesiis. & c. quanto. de offi. ordi. ut not. Paul. in cle. ne in agro. §. ceterum. de statu regularium. ¶ Nota etiam duo tribuentia iurisdictionem etiam priuato: videlicet priuilegium, & consuetudo. d. Et quod dixi de priuato, respectu consuetudinis, alibi non ita bene hoc probatur secundum Ioan. and. ¶ Venio ad glo. & op. cum glo. in eo quod iste tex. presupponit clericum delinquentem extra diocesis. posse puniri per suum episcopum ut denotat dictio maxime, posita in tex. Nam illa dictio maxime, ex suo proprio significato denotat idem in casu contrario: ut not. in. c. cum olim. de testi. & in. c. auditis. de elec. Et sic obstant iura dicentia quem debere puniri, vbi deliquit. vj. q. iij. c. placuit. de appel. c. j. ¶ Solu. dupliciter. Primo, quod dictio maxime, stat pro tantum: & sic improprie. & ista solutio non est bona: quia destruit literam. & a proprio sensu verborum non est recedendum, si aliter non constat de mente. de ver. sig. c. fi. & l. non aliter. ff. de lega. iij. ¶ Secundo soluit, quod si agitur de poena excommunicationis: vel de maleficio ciuilitate, iurisdicatio competit iudici delicti. Sed si agatur ad poenam depositionis, cognoscet tamen proprius diocesanus, & procedat hoc causa. quia ab alio episcopo potest deponi: licet in sua diocesi delinquat: & hanc sol. tenet Ioan. Phi. Vin. & Gof. Sed contrarium tenet Host. p. Decret. proxi. Et hanc opi. Hosti. sequuntur hic doc. Moderni & satis vbi pbari p. c. j. pxi. ut ibi dicat. Et concludo hanc materiam latius ultra alios

rente. de offi. ordi. & in. c. ij. de capel. mona. Ad hoc autem, ut dicatur consuetudo authentica siue antiquata, dicat, quod si agitur de consuetudine inducenda praeterius, sufficit cursus x. annorum. Ita intelligitur glossa. in d. l. de quibus. Si verò agatur de consuetudine iuricontraria: tantum tempus cuius initium in contrarium memoria non existat. Dicitur est notabile Arch. in. c. genera. li. de elec. li. vj. Et illud quod est dictum, quod in consuetudine praeter legem sufficit tempus. x. annorum. Dicitur hoc etiam voluit glo. in. c. fi. de consue. li. vj. quod intelligitur verum: nisi esset praeter legem, quae derogaret iuri particularis ecclesiae: quia tunc non validatur, nisi per lapsum. x. annorum. secundum quod not. voluit Inno. in. c. cum dilectus. ad fi. de consue. Et multa circa materiam consuetudinis, vide plenè in praealle. c. fi. vbi p. Moder. & noui. & i. d. l. de quibus. & in. l. ij. C. quae sit long. consuetu.

¶ S E B A. SAPI.

c ¶ Venit ciuitas. De hoc vide latissimè per Felin. in c. Rodolphus. colum. v. verficu. tercia conclusio. §. de rescrip. & ibi concludit, quod largè appellatio diocesis venit ciuitas: sed non strictè. & ideo in odiosis non venit, ut ibi.

ZACHARI.

d ¶ Priuilegium & consuetudo. Ad detertium. §. praescriptionem, quae tamen sit tanti temporis, quod in contrarium non sit me-

moria. not. Barto. cōfi. j. inci. quærit vtrū iurisdicō. & col. pe. Paul. de ca. cōf. cxxxiiij. vbi dicit, q̄ per lōgū tps cū titulo etiā putatiuo, quærit iurisdicō. & Bal. in. l. fi. ad fin. C. de long. temp. p̄scri. Flo. in. l. si sit cōfili tuta. ff. quemad. fer. ami. & Innoc. in. c. cū dilectus. j. de capel. mona.

SEBA. SAPI.

a ¶ Punire subditum. De hoc articulo vide latè per Ange. in disputatione sua inci. Bononiensis. & Card. in cle. pastoralis. §. deniq. in. ij. q̄. de re iudi. & Feli. in. c. a nobis. co. ij. ver. circa tertiā j. de sen. excō. vbi dicit communiter teneri, q̄ eps non possit punire subditum delinquentē extra territorium.

b ¶ Iudice suo. adde vt per Cald. cōfi. xiiij. de priuilegijs.

c ¶ Extra territorium. Adde quod voluit Bal. consil. cccxiiij. lib.

SEBA. SAPI.

d ¶ Sed de mero. Quod etiā consuetudo tribuat iurisdicōne in causis meri & misti imperij: tenet Bal. in. l. cū pr̄or. §. itē hi. ff. de iudi. dicit tñ Abb. post Hosti. in. c. lras. in. ij. col. de resti. spol. q̄ cōsuetudo non tribuat iurisdicōne in causis maiorib⁹ & arduis. Vide tñ congesta per Feli. in. c. nō liceat. col. iij. de p̄scrip. vbi concludit merum & mistū imperiū posse p̄scribi.

ZACHARI.

e ¶ Probabiliter dubitat. Adde videre hāc. q. p Bal. i. addi. ad Spe. i. ti. d. iu. om. in. ver. fi. & pleni⁹ eūdē in. l. j. col. iij. C. d. emā. li.

tra alios: q̄ aut querit, nunquid iudex delicti possit deponere delinquentē in sua dicecesi: & dico, q̄ sic, si ibi reperit, per. c. j. proxi. Et iura dant iurisdicōne in personā ratione delicti indistinctē. iij. q. vj. in. c. j. & j. e. c. fi. Si aut ibi nō inuenit nō habet iurisdicōne in personā vt in cle. pastoralis. de re iud. & dicā in. c. fi. j. e. An aut habeat locū tunc remissio? gl. hīc remittit. sed tu vide glo. no. in. d. cle. pastoralis. ¶ Aut q̄rit, nūquid p̄prius eps possit punire subditū p̄ delicto cōmisso extra suā dicece. hīc videt tex. q̄ sic, non impropriado literā. Et licet Io. an. hīc simpliciter transeat tñ aperte dicit in. c. vt animarū de cōsti. lib. vj. q̄ siue subditus delinquat extra dicece. siue in loco exempto dicece. pōt ratione fori cōueniri coram iudice suo. b Et idē tenuit Ioan. de lig. in p̄alle. cle. pastoralis. vbi q̄rit, nūquid puniet eum secundū statuta loci delicti: an secundū statuta sua. & vide de hoc ibi latius. Nec ob. p̄dictum. c. vt animarum. vbi dicitur, q̄ delinquens extra dicece. non ligatur statuto sui episcopi: quia loquitur, quando p̄ena imponitur ipso iure, non tñ ligat: q̄ sic ligaret extra suā dicece. Secus si vult eū puniri in dice. sua secundū ius cōe, vel secundū statuta sua, nō imponētia p̄enā ipso facto: tūc enim pōt. & pro hoc est tex. in. l. j. ij. & iij. & in aul. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oport. Itē dicendo cōtrariū, iste forus ratione domicilij quodāmodo superflueret: cū fortia quis forū rōne contractus rei, vel delicti: vt j. eo. c. dilecti. sic ergo iste forus domicilij est gñalior alijs. ¶ Quia in eo pōt subdit⁹ cōueniri de cōtractu alibi gesto: vt j. e. c. dilecti. & de re alibi sita: vt no. in. l. fi. C. vbi in rem act. & de delicto alibi cōmisso, vt hic. & dicā in. d. c. fi. ¶ Sed Io. an. in addi. Spe. post Odo. in ti. de cōpe. iu. adi. §. j. ver. iij. rōne criminis. & ver. quid si cōuenit. videt hoc dictū multū restringere, vt p̄cedat q̄n procedit via accusationis. Secus dicit, vbi procedit per viā inquisitionis: q̄a tūc iudex agit ad vindictā, & sua nō interest, ex quo deliquit extra suū territorium. Nā in loco domicilij pōt cōueniri nō ex eo, q̄a ibi deliquit: sed quia ibi fortis forū: & sic debet audire accusantē. & ex hoc capite pōt eū punire si delictū probe. Sed inq̄sitio delicti principaliter cōcernit delictū: q̄d nō cōtingit iudicē, si est extra suū territorium cōmissum. & iura canonica, q̄ latē permittunt inq̄sitionē: dicūt, q̄ procedūt in suo foro. Et sic vī sentire p̄ hoc hāc limitationē procedere tñ secundū iura ciuilia: sed secundū iura canonica pōt iudex p̄cedere tā p̄ viā accusatiōis, q̄ inq̄sitiōis. Quinimo placet do. Ant. j. i. c. fi. q̄ etiā de iure ciuili pōt procedi p̄ viā inquisitionis i casib⁹, in quib⁹ pōt de iure ciuili p̄ viā accusatiōis p̄cedi. Nā causa quare in loco domicilij pōt accusari: licet alibi deliquerit, est: q̄a vbi cūq̄ delinquat subdit⁹ est iudici domicilij. & hēc cā locū habet, siue p̄cedat per viā accusationis, siue inq̄sitiōis. Itē sicut interest iudicis delicti purgare puinciā malis hoībus. l. cōgruit. ff. de off. fci. p̄fi. ita interest iudicis domicilij castigare subditos: & puinciā suā purgare talib⁹ hoīb⁹ licet alibi deliquerint. vt i. d. c. cōgruit. facit. l. p̄ses. ff. e. Et hoc dictū satis placet: & reperio expresse tenere Bar. post Cy. i. l. cūctos popu

los. C. de sum. tri. vbi dicit, q̄et ex statuto municipalis pōt p̄cedi per viā inq̄sitionis cōtra subditū delinquentē extra territorium & idem no. in. l. relegatorū. §. interdicere. ff. de interd. & rele. & ibi est tex. in ver. si quis eā. & in. l. ij. iūcta gl. C. vbi de crimi. agi oport. ¶ Sed du diū est nunq̄d punit eū secundū statuta sua: an secundū statuta loci delicti. Cy. tenuit, q̄ pōt scdm legē suā, q̄n adiciit qualitātē ad delictū iam inductū per legē. Bar. ibi cōtra, q̄tātū secundū ius cōe, vel statutū loci delicti: q̄a in decidēdo debet inspicere loc⁹ cōtract⁹, seu delicti: vt. c. vt animarū. de cōstit. li. vj. vide Ioā. de lig. in p̄alle. cle. pastoralis. ¶ Secūdo gl. facit duo: primò colligit, q̄ cōsuetudo dat iurisdicōne: scdō opp. cōtra hoc: & cōtra tex. in eo, q̄ innuit dñm posse h̄re iurisdicōne in cā subditorū. Nā qui p̄est iurisdicōne, nō pōt sibi, vel suis ius dicere: vt. l. q̄ iurisdicōne. ff. de iurisd. om. iud. nō ergo pōt acquirere ex cōsuetudine talē iurisdicōne. Sol. q̄ dñs bñ pōt habere ordinariā sup familiā suā: sicut magister sup discipulos suos. & c. sed si suspect⁹ fuerit, poterit sibi dari adiūctus, vel p̄nt eligi arbitri. ¶ Tria sunt ibi examinanda principaliter. Primò quā iurisdicōne p̄nt isti ex cōsuetudine acquirere. Secūdo, an domin⁹, vel pater, vel cōsimiles personē possint habere iurisdicōne i illos de sua familia. Tertiò quā iurisdicōne, seu potestātē habeant isti inferiores P̄lati, & cōsequēter, vbi possūt eam exercere. ¶ Venio ad primū, videlicet quā iurisdicōne tribuat cōsuetudo. Et primò scias, q̄ simplicē iurisdicōne idubitatē tribuit secundū omnes. & tex. apertissim⁹ est hīc: vbi probat, q̄ etiā priuātē personē acquiri pōt iurisdicōne simplex ex cōsuetudine: quia alibi nō est ita expressum secundū Io. an. Nā alia iura loquuntur, vel in p̄latis, vel in capitulis tenētib⁹ aliquā administrationē: vt in. c. ad hāc. & in. c. accedētibus. de exce. p̄la. & in. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ord. & de p̄scrip. c. auditis. & in. c. cū olim. ¶ Sed de mero d̄ & misto imperio p̄babiliter dubitat. e & sentit hic Host. q̄ cōsuetudine nō pōt cōpetere. Pōdera em̄ verbū iurisdicōne positū i tex. nō em̄ dixit imperiū. & sic intelligit istū tex. & §. excessus. superius alle. De modica iurisdicō. Frā. Accur. vt recitat hīc Ioā. and. hanc q̄onē disputauit, & nō determinat. Ia. de Are. vt recitat Cy. in. l. j. C. de man. li. tenuit merū imperiū nō posse p̄scribi, etiā p̄ tēpus, cui⁹ nō extat memoria: cū illud habeat à lege ff. de offi. eius cui mā. est iurisdicō. l. j. Si ergo à leg. cōcedit, p̄scriptione nō acquirit, secundū eū C. de fun. patrimo. l. ius. emphy. lib. xj. ¶ Pe. & Cy. in. d. l. j. tenet cōtrariū: quia si ex priuilegio pōt cōpetere: ergo & cōsuetudine. arg. hīc, vbi ista duo parificant. Itē, quia princeps tacēdo, videt cōsentire. & hoc idē tenet Bar. in. l. j. ff. de aqua plu. ar. ¶ Dicit tamē, q̄ ista incorporalia non possunt p̄scribi: nisi def̄ patientia eius, de cuius p̄iudicio agitur: vt l. ij. C. de fer. & aqua. no. Inno. in. c. bonae el. j. de po. p̄la. & in. c. conquerente. de offi. or. Et in multis alijs locis, non procedit p̄scriptio, nisi def̄ scientia principis, cuius iura p̄scribuntur. Vnde refert, q̄ ciuitates Italię nō poterūt hēc iura p̄scribere, cum magno tpe

f ¶ P̄scribi. Istā. q̄ multū p̄ extēsum examinat doc. magnē sciētē. d. Iasō in. l. imperiū. ff. de iu. om. iudi. & concludit, q̄d possit p̄scribi: quinimo cōsuetudo dat ordinariā iurisdicōne, sicut lex secundū Bar. in. l. viros. i. fi. C. de diuer. of. li. xij. & sequit idē Ia. in. l. more. in. ix. colū. ff. eod. tit. Aeneas de falco. An. Franc.

¶ An. & q̄n merū imperiū possit p̄scribi hī p̄ Bar. i. l. i. p̄riū. hic all. & p̄ eundē in. l. hostes. fi. de cap. & p̄ Bal. ple. i. q̄ p̄ eū disputata, q̄ inci. Apul. l. quidā. & p̄ Io. An. i. c. cū venerabilis. de cēsi. & per Inn. i. c. i. causis. de electi. & p̄ Archi. xvj. q. ij. in. c. j. & q̄d sit merū imperiū, vī mistū. & q̄d iurisdicō: habet p̄ gl. & doc. in. d. l. imperiū. & in. c. q̄ sedē. de offi. or. & per spe. i. ti. de iur. om. iu. in. §. j. i. ver. & notādū. & seq. & vide gl. in. c. l. fi. q̄s eps. ij. q̄. vij. q̄ dicit, q̄ merū imperiū est cognoscere de criminibus. & istud merū imperiū habet solus eps in sua dicece. & habet i. c. cū cōtingat hoc. eod. tit. Et an excōicare sit meri imperij, no. Io. an. in cap. pastora. de offi. ordi.

g ¶ Contrariū. adde Pet. de Anch. cōfi. cccxij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.
a ¶ Currit p̄scriptio. Istud tñ nō requiritur in p̄scriptiōe tātī tēporis, cuius initij memoria nō existit secūdu Bal. in. c. j. q̄ sunt re. in vfi. feu. Saly. i. l. ij. C. noua. vec. Alex. in cōsi. vj. i. ci. viso themat. in. j. volu. **ZACHARIAS.**
b ¶ Reperi decidisse. Adde, q̄ ista fuit ponderatio Card. hic quātum Inno. in alle. c. olim. lo. j. vsurpauit. de quo no. in apo. ad istū in. c. nouit ille. nu. xvj. i. verb. deficiēte imperio. s. de iudi. di.
c ¶ Ius audiēdi. Ad de. d. Ant. de Bur. consi. xix.
d ¶ Capitulo. Adde Old. consi. clxxij.
SEBA. SAPI.
e ¶ Iurisdictionis. vi de Feli. in. c. pasto ralis. co. j. s. de offi. ordi.
f ¶ Vel villa. Adde Ro. consi. cxlj.
SEBA. SAPI.
g ¶ Possunt p̄scribi. Vide Bal. i. authē. quas actiōes. col. fi. C. de sac. san. ecc. Bart. in. l. licitatio. s. ea. ff. de public. Inn. in cap. bonaz. ij. de postu. Prēla. vbi dicit, q̄ collegiū Cardinaliū nō pōt p̄scribere sum mā potestātē papæ. de quo vide Feli. in. c. cū te. col. vij. de rei iudi. in. c. cū nobis. col. j. de p̄script. in rub. de cōsti. co. in. & in c. qd̄ trāslationem de offi. or.
h ¶ Si quis suadēte, adde Ro. sing. suis fol. xx.
SEBA. SAPI.
i ¶ Et intelligo. Hoc ētenet Lud. Ro. i. l. j. s. deniq. ff. de aqua plu. ar. vide Alex. in cōsi. xvj. colū. vij. in. v. volu.
k ¶ Omnino priuata. Adde quod voluit Fede. consil. cxxxv. in fine.
l ¶ Cum territorio. Adde Cald. consi. j. de p̄script.

Imperator non fuit in Italia. ¶ An autē ciuitates Italiae, quę hodiē eligunt sibi duces, vel dominos tēporales, possint licitē hoc facere. & an regimē tyrānicū possit p̄scribi: vide per Bal. in. l. decernimus. C. de sa. san. ecc. Sed pōt dubitari secūdu eū: nunqd vacante imperio, currat hęc p̄scriptio: cū papa succedat in iurisdictione: vt in. c. licet. s. eo. & nō decedit. Sed satis pōt teneri, q̄ aut quis p̄scribit imperiū cōtra Imperatōrē: & tunc cū eius requiratur scientia, nō currit p̄scriptio^a imperio vacante: quia licet papa succedat, tamen caret imperiū immediato defensore: vt not. in simili. Dicit Inno. in. c. olim. de rest. spo. q̄ cōtra ecclesiā inferiorē vacantē, nō currit p̄scriptio: licet episcopus possit pro ea agere. Et ita postmodū reperi decidisse^b Bart. in. l. naturaliter. ff. de vsu. & sic succedat in administratione. Aut quis p̄scribit merū imperiū cōtra inferiorē, cui hoc cōpetit: & tunc sufficit eius scientia: vt in simili no. Bar. in. l. si publican⁹. s. in vectigalibus. ff. de pub. & Inn. in c. cōquerēte. de offi. or. Hāc cōclusionē, q̄ merum imperiū possit queri ex consuetudine, apertē sentit Io. An. & Arch. in. c. cū episcopus. de offi. or. li. vj. vbi dicunt, q̄ ex cōsuetudine seu p̄scriptione pōt cōpetere Archidia. seu prælato inferiori ius audiēdi^c quascunq. cās in certa parte dioec. ita q̄ episcop⁹ nō possit sibi cōstituere officialē: & sic potest p̄scribi etiā cū territorio. Hoc idē videtur velle. d. de Rota. deci. cccix. allegāt de p̄scri. auditis. & c. cū olim. xvj. q. iij. quicūq. de off. ordi. c. dilectus. de excels. prēla. accedentibus.
¶ Et hoc dicūt p̄cedere etiā in capitulo, d vt possit p̄scribere cōtra canonicos singulares & alios beneficiatos: vt possit eos incarcerare, excōicare, & alia agere, quę sunt meri imperij. Ad hoc. c. dilectis. & c. significauit, de ap. & de sen. excō. dilecto. li. vj. Vnde concludunt, q̄ inferiores prælati possunt p̄scribere, quę sunt episcopalis dignitatis, seu potestatis, tā respectu legis dioecese, q̄ respectu iurisdictionis: hanc etiā cōclusionē sequitur Lopus de Cas. sua alleg. xcij. vbi cōcludit ciuitatē Tuderdi posse p̄scribere merū & mistum imperiū, qd̄ habet ecclesia in ea, vt possit hāc iurisdictionē exercere in singulos. all. gl. in. l. viros. C. de diuer. offi. li. xij. in authen. defen. ciui. s. nulla. in fi. gl. magnæ. facit dictū Bar. in. l. hostes. ff. de cap. & postlimi. reuer.
¶ Et vide Inn. in. c. bonę. el. ij. de postu. prēla. vbi tenet, q̄ etiā cōtra ecclesiā Romanam currit p̄scriptio in iuribus sibi cōpetentibus in aliqua ciuitate, castro, vel villa. f allegat. c. ad audiētiā. de p̄scr. & quod no. Cal. in. c. cū non liceat. de p̄scr. Et hāc cōclusionē tenēt Moder. cōiter hic: & satis lucidē p̄batur in iuribus prēal. ¶ Vnde cōcludo, q̄ quādā cōpetunt principi in signū supremę potestatis: & hęc nō possunt p̄scribi. svt. l. cōperit. C. de p̄scr. xxx. an. vbi patet, q̄ aduersus tributū debitū in signū subiectionis, non p̄scribitur: sic nec cōtra supremā potestātē ipsius principis: vt sit acephalus. i. sine capite. & hoc indubitatū aduersus papam: vt no. Inn. in. c. bonę. ij. de post. prēla. patet in. c. cū nō liceat. de p̄scr. facit tex. cū gl. in. c. nulla. xcij. dist. no. gl. in. c. vno, de cle. egro. li. vj. in

vers. nō ob. in fi. ¶ An autē cōtra potestātē Imperatoris possit p̄scribi: vt ei quis nō substat: vide quod no. Bar. in. d. l. hostes. & hic, vt plenē no. in. c. p̄ venerabilē. q̄ fi. sint le. ¶ Quēdā sunt reseruatā principi in signū cuiusdā p̄rogatiue, de quib⁹ in. c. qd̄ trāslationē de offi. le. & in. c. sicut vnire. de excels. pla. & ista sunt imp̄scriptibilia, secūdu d. An. hic. & pro eo alle. gl. in p̄all. c. vno, de cle. egr. Sed ego puto, q̄ talia possunt p̄scribi interueniēte sciētia papę: sicut ex quadā cōsuetudine p̄cessit, q̄ legati absoluāt ab excōicatione inflicta à canone, si quis suadēte. ^h & sicut innuit tex. p̄alle. c. qd̄ trāslationē. pro hoc est tex. op. in. c. super qbusdā. de ver. fi. Vbi patet, q̄ reseruata principi pnt p̄scribi per tps, cuius initij memoria nō existit. ¶ Vnde per illū tex. tenuit do. Ant. in. c. per venerabilem. qui fi. sint legi. inferiores à principe posse quærere ex p̄scriptione potestātē legitimandi, & tabelliones creādi: licet soli principi hoc cōpetat. in. l. j. s. de qua re. ff. de postu. & qd̄ no. in. c. cū P. de fi. instr. facit. c. cū dilect⁹. eo. tit. Voluit Inn. i. d. c. cū P. & Bar. in. l. hostes. ff. de cap. & l. infamē. in fi. ff. de pub. iu. & in. l. j. de aqua plu. ar. & in. l. si publician⁹. s. in vectigalib⁹. de pub. ¶ Quēdā sunt, quę cōpetunt rōne ordinis: & ista nō pnt quærī ex cōsuetudine, per nō habentē ordinē: vt in. c. qto. & qd̄ ibi no. de cōsue. Vnde dicit hic Host. & bñ, qd̄ inferiori non pōt cōpetere potestas deponēdi: qd̄ intellige: vt no. in. c. trāsmisam. de ele. ¶ Quēdā sunt meri, vel misti imperij: vt cognitio cārum criminaliū ex offō publico ad finē vtilitatis publicę, seu priuatę. & ista possunt p̄scribi: vt. s. dixi. ¶ Et quę dicant meri, vel misti imperij. no. Bar. in. l. imperiū ff. de iur. om. iu. dicā in. c. qd̄ sedē. de off. ordi. Ad istū tex. pōt dici, q̄ isti nō audebāt coercere: q̄ cōsuetudo hoc eis nō tribuebat. Et tūc ex hoc colligit, q̄ iurisdictione pōt cōpetere sine coercionē. Et ad. l. fi. ff. de offi. eius, cui mada. est iuris. q̄ dicit q̄ nulla est iurisdictione, q̄ coercionē aliquā nō heat. dic, q̄ est nulla. i. modici effect⁹: valet tñ, quia pro executiōe pōt hñe recursum ad ordinariū: sicut facit arbiter: vt. l. à diuo pio. ff. de re iu. Et itelligoⁱ, q̄ merū imperiū pōt p̄scribi per habētē alios subiectos, seu aliquā p̄rogatiuā seu p̄eminētiā: vt est capitulū secūdu d. An. Et hoc placet: ar. l. nō est singulis. de reg. iu. Et hoc dico verū, nisi simul acquirat subditos & exercitiū eorū, q̄ sunt iperij. ar. eorū, q̄ no. Inn. in. c. dilect⁹ de cap. mo. & facit. c. dilecto. de sen. exc. li. vj. ¶ Et ex his decidif dubiū, an potestas excōicandi possit p̄scribi. & dicit hic Io. and. post Host. q̄ priuatę personę nō pōt cōsuetudo hāc potestātē cōcedere. ar. eorū, q̄ no. de offic. arc. c. cū satis. & c. seq. In p̄latis verō secus. s. de elect. c. dudū & de of. or. c. cū ab ecclesiariū. & qd̄ no. Io. An. in. c. cōquerēte. eo. tit. vbi dicit priuatū nō posse ex cōsuetudine q̄rere potestātē audiēdi cōfessiones, vel exercēdi illa, q̄ sunt curę. ¶ Inn. in. c. olim. iij. de re. spo. dicit simplicē clericū, q̄ aliās non habet potestātē excōicādi, posse quærere hic ex cōsuetudine: quia sicut eps posset hoc expresse sibi cōcedere: ita & tacitē permittendo. Et hāc opi. sequit do. Car. & ad istū tex. rñ. q̄ consuetudo hoc nō habebat: sed bñ potuisset induci. D. An. tenet, q̄ si p̄scribēs, habeat aliquā p̄relationē, seu iurisdictionē, seu aliq̄ p̄eminētiā: vt capitulū hoc poterit: secus si omnino est priuata^k persona. & p hoc qd̄ no. do. de Ro. deci. prēal. ¶ Et credo, q̄ hoc etiā fuerit de mēte Inn. dū alle. c. cū ab ecclesiariū. de offi. or. & c. ij. de his, q̄ sūt à ma. par. c. Satis puto sic dicendū: q̄ aut quis vult quærere potestātē nomine suę prælaturę, seu administrationis, & pōt: licet aliās de iure nō posset. ar. in. c. dilectis de ap. & in. c. dilecto. de sen. ex. li. vj. & in. c. ij. de his, q̄ fi. à ma. par. ca. & qd̄ ibi no. i. c. dudū. ij. s. de el. Aut quis vult quærere noīe proprio: & nō pōt quātuncūq. aliās habeat subiectiones: quia cū depēdeat à potestate clauīū, non pōt hoc cōpetere nomine proprio. ar. c. in nona. de pce. & re. c. omnis eo. tit. & in. c. ij. eo. tit. li. vj. Et & hoc est, qd̄ hic voluerunt Io. an. & Hosti. & clarius voluit hoc Io. and. in. c. auaritię. de elec. lib. vj.
¶ Et no. qd̄ excōicatio est meri imperij: vt no. Inn. in. c. trāsmisam. de elec. pōt etiā dici, q̄ aliqui sit misti imperij: cū p̄ferat quādoq. ad instantiā partis. in. c. venerabilibus. de sent. excom. lib. vj.
¶ Sed quæro, quia. s. dixi, q̄ eā, quę sunt meri imperij possunt p̄scribi: nūquid prælatus inferior episcopo possit p̄scribere hanc potestātē cum territorio. ^l Io. and. & Arch. in. c. cū episcopus. de offi. or. lib. vj. sentiunt, q̄ sic vt. s. dixi. Sed hic Host. quem recitat Ioan. and. & simpliciter transit: dicit, q̄ de iure communi

¶ Seuire. Adde Alex. consi. lvi. iij. lib.

Anto. Franc. Addas. quod verbum castigare refert ad leuē castigationem & domesticā: vt in l. iij. C. de pa. po. & quis veniat appellatione castigationis habet. in l. nec quicq. §. de plano. ff. de offi. procō. & leg. ¶ Et adde qd castigatio modica est permissa etiā aliquib⁹ magistratibus tantummodo: puta magistratibus inferioribus

p tuitione suę iurisdictionis: vt in l. magistratibus. ff. de iur. om. iudi. in aut. de nupt. in §. si verō. & no. in c. sicut. viij. q. j. & vi de gl. in l. sed & si. in §. si. ad l. aqli. q loquitur de castigatione permissa p̄ptori in discipulos. Et de castigatione permissa magistratibus. vide p Spec. in tit. de iur. om. iu. i. ver. quid de dilatione & castigatione permissa magistro in discipulos. dicas. quod magister pōt impune corrigere & verberare discipulos suos: dummodo id faciat moderate & leuiter. vt in c. nullus. xvij. qōe. iij. & in l. j. C. de emēda. seruo. & in l. aut facta. in §. j. ff. de pōe. & i. l. iij. in §. si magister. & ibi per Bart. ff. ad leg. aqli. & p eūdē Bar. i. cōsi. suo i. ci. visis testibus examinatis. & c. & vi de no. tex. in l. i. l. i. quzerit. in §. iulia n. ff. loca. vbi magister percutiens discipulū etiā causa castigationis cū a formacalcei. seruēs ei oculū tenet. & ex quo immoderate percutit. p̄sumitur in eo dolus. & vide bonū tex. in c. p̄sbyterū de homici. vbi dicitur. quod magister percutiens discipulū. si inde moriā dicit esse irregularis. ¶ Et adde. qd magister non debet percutere discipulū ex odio. sed b solum castigationis gratia: al̄s si discipulus esset clericus. incidere t̄ canonē. si qd suadēte sed percutiēs non ex odio. sed gratia castigationis discipulū clericum. non incurrit ex cōmunicationē: vt i c. null⁹ clericorū.

Archidiaconus. vel alius p̄latus excepto epō nō pōt dici habere territoriū. Nec cōsuetudo posset hoc operari. q in eadē ciuitate. vel dicecesi. essent insolidū duo capita. quasi mōstrū. Remittit ad no. de offi. or. c. quāto. & c. qm̄. Sūt tñ aliqui Abbates hoc habētes secūdū eū. ex priuilegio papę. q solus pōt hoc cōcedere. d. An. dicit hīc. q si inferior vult q̄re territoriū. vt separatū ab epō: ita. vt faciat caput in eadē ciuitate. seu dicece. nō est possibile. Si autē vult q̄rere quasi sub epō vt ep̄s habeat vniuersalē iurisdictionē saltē habitu: & iste p̄lat⁹ inferior habeat quasi sub eo: licet exercitio excludat ep̄s. & hoc est possibile: sicut cōtigit i exēptis. & hoc mihi placet. ¶ Et si diceret. quē effectū operabit iste habit⁹ iurisdictionis. q referuat epō: dico. q multū. Prim⁹. qd vnū caput recognoscat principaliter in eadē dicecesi. Secūd⁹ puto. q ratione hmoi iurisdictionis vniuersalis poterit ep̄s iurisdictionē exercere. data negligentia inferioris p̄lati. Ad hoc adduco tex. opti. i. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. facit in ar. c. ceterū. §. de iu. & qd ibi dixi. ¶ Itē vacante. vel mortuo illo p̄lato inferiori. ep̄s exercebit ar. in c. licet. §. eo. & in p̄alle. §. excessus. Itē poterit ab ipō inferiori appellari ad ipsum ep̄m arg. in c. romana. §. j. de appel. li. vj. Faciūt ad p̄dicta no. p Inn. in c. cū satis. de offi. archi. & hac no. & sufficit quo ad primū. ¶ ¶ Venio ad scdm. & cōcludo sic: qd aut q̄rit. nunqd dñs rōne seruitij duntaxat habeat iurisdictionē ordinariā in mercenarios seruiētes. & dīcēdū. q nō: vt hīc. tñ ex cā eos pōt leuiter castigare: vt l. respiciēdū. ff. de pōe. Not. gl. in c. sicut alterius. vij. q. j. facit. c. duo ista noia. xx. iij. q. iij. Idē in dño dic respectu serui: licet enim possit eū castigare. & etiā mittere i vincula. nō tñ pōt in eū seuire: a nec iudicialiter cognoscere: vt. C. de emē. seruo. l. vna. & in fli. de his. q sunt sui. vel alie. iur. §. j. ¶ Idē de marito respectu vxoris. vt nō habeat ordinariā in eā: nec habet eā in ptate. sicut habet filiū: vt nota. i. l. si vxor. C. de cōdi. infer. pōt tñ eā castigare. Nūqd eā ex cā possit verberare: dic vt no. gl. in p̄al. c. sicut. q videt velle. q nō. Sed Archi. contra & doc. in c. quēadmodū. de iure iu. moderatē tñ: nec ob l. cōsensu. C. de repudi. qd debet intelligi. qn verberat sine causa. vel enormiter. An autē possit eam ex causa inuinculare seu recludere in aliquo loco: vide tex. cū glo. in c. placuit. xxxij. q. ij. ¶ Idē dic de patre respectu filij. Nō em̄ habet iurisdictionē ordinariā. b eo qd pater. licet possit eius delicta leuiter corrigere: & ipsum etiā tradere iudici. vt eū puniat secūdū ei⁹ volūtātē: iustē tñ. vt est tex. no. i. l. iij. C. de pa. po. facit. l. vna. C. de emē. p̄pin. vbi etiā dicit. q delicta atrociora ipsi⁹ filij debēt puniri p ipsum iudicē. ¶ Aut q̄rit. nūqd habēs aliās iurisdictionē possit eā exercere in causa filiorū. & eorū q sunt de sua familia: Et ista est q̄stio nostra. in qua sunt principaliter quatuor opiniones. Prima est Gof. q dicit. qd ipsis de familia agē-

xvij. q. iij. & ibi est glo. quę dixit. qd discipulus confugiens ad ecclesiam. vt euadat manus magistri pōt. in ecclesia a magistro castigari & verberari: dūmodo non ex odio. de quo etiā vide in c. super eo. de sen. excō. & vide bo. glo. in c. circūcelliones. xxij. q. v. quę etiā dixit. qd magister habet plus iuris in correctione scholaris. quā habeat pater in correctione filij. Tenetū mēti doctrinā Bar. i. d. l. iij. §. si magister. ad legē Aquil. & in p̄al. suo cōsil. inci. visis testibus. & in l. j. ad fi. ff. de his. q sunt sui. vel alie. iur. vbi dixit. qd magister qui p̄cussit discipulū si accusat de p̄cussione. debet ad sui defensionē capitulare & probare. q tpe quo p̄cussit. ipse erat magister & p̄cussus erat discipul⁹. & qd ipse tunc erat in actu monēdi & docēdi eum: qd tunc p̄sumit ex causa correctionis fecisse. de quo vide etiā gl. & in l. nullus. ff. de reg. iur.

filij. Tenetū mēti doctrinā Bar. i. d. l. iij. §. si magister. ad legē Aquil. & in p̄al. suo cōsil. inci. visis testibus. & in l. j. ad fi. ff. de his. q sunt sui. vel alie. iur. vbi dixit. qd magister qui p̄cussit discipulū si accusat de p̄cussione. debet ad sui defensionē capitulare & probare. q tpe quo p̄cussit. ipse erat magister & p̄cussus erat discipul⁹. & qd ipse tunc erat in actu monēdi & docēdi eum: qd tunc p̄sumit ex causa correctionis fecisse. de quo vide etiā gl. & in l. nullus. ff. de reg. iur.

SEBASAPI.

¶ Ordinariā. Ad de qd in patre vsq ad septimū gradū si verberat filium nō p̄sumit animus iniuriandi: vt not. Barto. in l. vt vim col. ij. in p̄i. ff. de iusti. & iure. & ibi dicit qd patri verberanti nō pōt filius licitē resistere & hoc nō solū licet p̄i. qd castiget filiū sed etiam fratri seniori: vt not. Bal. in l. j. C. de emen. propin. Ad qd facit qd not. Franc. are. in cōsil. xxij. in. ij. dubio. & quę castigatio sit licita vide Ioā. de lig. in tracta. de bello. c. xc. cū quatuor sequen.

¶ Faceret delegas. Adde. qd hoc non est simpliciter verū: vt voluit Ro. consi. cccxxxij.

tibus contra alios. vel si ab alijs recusat. non pōt. Hāc opi. dānat hīc Host. & Cald. Nō em̄ pōt cōdēnare qn alij agant contra ipsos: ergo potest quando ipsi agunt contra alios: credo tñ qd Gof. habuit bonū intellectū quia qn alij agūt non pōt a familia sua recusari: quia ipse non est suspectus suę familie: facit qd not. in c. insinuante. de offic. dele. sed qn familia agit contra alium tūc meritō dominus vel pater est alij suspectus: vt in p̄al. c. insinuante. & in c. accedens. vt lit. nō contesta. cum fi. ¶ Secunda opi. est qd in criminali non potest: in ciuili pōt: vel vt delegatus pōt: non autē vt ordinarius: quia delegatus fungitur vice delegantis. Vnde p̄sumendū est qd faciat illud qd faceret delegans hanc opi. ponit glo. in l. qui iurisdictioni. ff. de iur. om. iudi. & in l. quinetiā. ff. de arbi. vbi plus dicit qd in ciuilibus potest esse ordinarius vsq ad contestat. litis: ne pereat actio. l. senatus. ff. de offi. p̄f. hanc etiam reprobant Car. quia. l. qui iurisdictioni. non distinguit inter causam ciuilem & criminalem. Itē sequeretur qd vbi delegas nō potest recusari: tūc nec etiam ipse delegatus de offic. deleg. in c. insinuante. cum multis fi. ¶ Tertia opi. est Ioan. glossatoris. in §. tria. iij. q. vij. vt in causa ciuili possit esse ordinarius vsq ad fi. vt l. quinetiā. p̄al. In criminali verō tantū vsq ad actū contest. lit. vt in d. l. senatus. delegatus verō nō pōt nec in ciuili nec in criminali: vt in c. postremo. de appel. contra hanc opi. facit. d. l. qui iurisdictioni: quę indistinctē dicit qd nō pōt dicere ius nec sibi nec suis. ¶ Quarta opi. est Cal. qui nullam in hoc facit differentiam inter delegatum vel ordinarium vel inter causam ciuilem & criminalem sed generaliter dicit qd potest esse ordinarius. Itē delegat⁹ nisi recusetur: & satis sentit ista gl. hīc & hoc recitat gl. tenuisse. Hug. iij. q. v. c. j. & hac opi. videtur verissima: quia ex quo habet iurisdictionem potest eam exercere nisi recusetur. arg. hīc. & in d. c. postremo. Do. Ant. hanc opin. ampliat dicens qd in criminali non potest esse iudex si opponatur nec exigit recusatōne: quia lex p̄cludit exercitium vt in p̄al. l. qui iurisdictioni. & l. lex cornelia. ff. de iniur. In ciuili potest esse & delegatus & ordinarius altero agente contra familiā vel filiū. Si verō familia vel filius agit pōt in actione tēporali indistinctē esse iudex vsq ad actū contest. litis: vt sic actio perpetua. vt in p̄alle. l. senatus. Si verō nō recuset pōt esse vsq ad finē litis. Idē & forti⁹ in actione perpetua: tūc non solū pōt recusari dñs & pater: imo & cōsanguineus vsq ad gradum in quo succedere pōt: vt notat Bar. in d. l. qui iurisdictioni. Sed de hoc vltimo dic melius: vt no. in c. postremo. de appellatio. debet ergo considerari qualitas religionis: nā in vno loco magis extendit affectio inter consanguineos q in alio loco. Iudex tñ volēs euitare suspicionē debet hoc cōmittere: vt l. p̄tor. de iurisd. omniū iudi. & qd plene dixi in c. si qs cōtra clericū. §. e. & hoc de secūdo. ¶ ¶ Quo

Panormi. super Prima Secundi Decre.

SEBASTIANI.

a ¶ Ab. posse. vide Car. in cl. j. in iij. q. de sta. mo. vbi et q. Abbas non pot. ali qd. facere cōtra rā. nac. nisi in regula sua pmitat. vide eū dem in cl. j. §. si q. de priu. vbi dicit. q. Abb. p. corrige re mōach. in carce re. & expellere. & q. possit flagellare & verberare tra dit loā. de Ana. in c. j. colū. xj. de cle. per. Nunq. aut. possit alteri com mittere q. verberet monachū. tradit i c. vniuersitatis. de sen. exc. Et nunq. ille cui cōmissum fuit. q. verberare monachum sit ex cōicat. tradit Frā. cur. in cōfil. c. xxxix. inci. sup. articulo. an Abbas. vel pri or. et de iurisdicio ne Abbatis in mo nachos. vide Feli. in c. pastoralis. col. iij. ver. limita septiō. §. de offi. ordi.

b ¶ Ad Abbatem spectat. Adde de hac materia vidēdū Ro. consi. ccc. lxxv. Cal. consi. iij. de acc. & consi. xx. & xxj. de statu monac.

ad tertiū de potestate prel. inferiorū tractat hīc aliquid docto. & minus plenē: nec in vno eodēq. loco habet hēc materia collecta: sed ea latē collegi in repetiōe. c. si qs cōtra cle ricū. §. eodē. & omisi ibi in lect. inferre: q. me lius cadit hīc. vñ inferā hīc seriatim: q. mate ria est multū vtilis & quotidiana. ¶ Et. j. que ro. q. tex. hīc simpliciter dicit: recurrentibus ad Ep̄m super excessibus clericorū. Nūquid idē dicendū si actio ciui. vel criminalis sit mo uēda cōtra clericū ecclē. collegiatē: vel cōtra monac. alicui? monast. nō exēpti: an verō de beat adiri ppositus. vel plebanus. vel Abbas? Sol. gl. in. c. quāto. de offic. ordi. refert tenere Hug. q. si agat in figura iudicij. solus Ep̄s. de bet cognoscere de cā clericis: secus si agat secū dū regulā claustralē. & loquitur de monac. al lega. xj. q. j. c. de p̄sona & c. de pa. po. l. iij. de emen. propin. l. vna. Sed glo. ibi & in. c. cū ab ecclēsiarū. eo. ti. tene p̄latū ecclēsie. collegiatē habere iurisdictionē cognoscendi: q. est or. iudex licet sub sit Ep̄s. vt in p̄el. c. cū ab eccl. & in ant. defen. ciuil. §. ij. col. iij. & c. decerni mus. de iudi. & l. fi. C. de iur. om. iudi. facit cū in ecclēsijs. de maiorig. & obediē. & in. c. si cut. de simo. In quibus iuribus patet Abbate. seu Priorē posse monachū excōicare. Idē vi detur tenere Lau. Vin. Tau. Gofre. & gl. in. c. de p̄sona. & c. experiētē. xj. q. j. Tñ aliud vi detur sentire glo. in. c. hoc tñ. xvij. q. ij. quā dicit. qd. si ordine iur. agitur cōtra monachū. corā Ep̄sc. agendū est: secus si nō in forma iu ris: vt j. de app. c. reprehensibilis. ¶ Inn. in. d. o. quāto. distinguit. q. in his. quā spectat ad re gulā. Abbas procedit Ep̄s. cū in eis magis de beat monachus obedire abbati. q. Ep̄s. Idem no. glo. in. c. qui resistit. xj. q. iij. & viij. dist. c. tra. & xxvij. qō. j. c. deuotā. & de p̄ce. cle. fi. in glo. Vnde secundū Inn. & Io. And. in. d. c. quā to. dicit. q. si monach. peccauerit. Abb. ad re uocandū eū puniendū intendat. secundū re gulā à superiore approbatā: & si secundū eam fuerit eiiciēd. eiiciet eū: q. ex quo sup. cōfir mauit regulā. videtur Abbati dedisse p̄tatem faciendi ea. quē in regula cōtinētur. Si verō accusare in iudicio: tūc procedendū erit sub Ep̄o quia minor ep̄. cās criminales nō agit. xvij. q. ij. c. monasteria. Si verō agitur ciui. tūc quēstio nō p̄cedit in monachos. secundū eos: cū nihil habeat. xxij. c. nolo. & c. non dicatis. Sed si Abbas haberet clericos seculares sub se. vel etiā monachos sub se in alijs monaste. à suo mōasterio diuisos: bene poterit causas eorū ciuiles audire. cū sit ordinarius eorū: & hoc si actor vult apud Abbate querimoniā deponere. Non em cogitur qs eos sub Abba. cōuenire: imo pōt eos sub Ep̄o conuenire & alijs ordinarijs. Nec poterūt excipere de fo rō. f. q. primō sunt cōueniēdi sub Abbate. fi cut in alijs. q. eligunt ab vniuersitatib. Item Inn. in. c. cum ab eccl. de offi. or. & facit. d. l. fi. ff. de iu. om. iu. Et idē. qd. dictū est de Abba. tenet in plebanis & alijs prelatis eccl. collegia rū. Colle. in p̄gal. c. quāto. refert quosdā te nere Abbate posse corrigere & punire mo nachū suū. etiā in figura iudicij: dum mō non agat ad depositionē ordinis. & hoc casu. f. cū agitur ad depositionē ab ord. intelligunt iu ra p̄e. alle. per Innocentium. Mouentur isti

per capi. nu. nullam. xvij. quēstio. vbi text. dicit tex. q. tota dispo. sitio monasterij spectat ad Abbatem. Ad idem. c. Abbates. eadē cā. & q. vbi peccatū. q. Abb. habet plenariā p̄tatem in monachos. Itē. quia de iure cōi Prælatus p̄ficitur per electionē: vt in. c. cū ab ecclēsiarū. Sed ibi Colle. dicit verius & tutius esse sentire cū opi. Inno. q. in simili iudices nō possunt cognoscere. nisi de par uis: & in duobus aureis punire. C. de p̄ce. iudi. l. fi. ij. qō. vj. c. ante riorum. & remittit plenē ad no. in spe. de iurif. om. iu. ¶ Quā quē stionē quo ad monachos reperio tactam per Ioā. an. de lig. in cle. ne in agro. de statu regu. vbi format hoc thema: Monachus intra septa monasterij homicidium cōmisit. & extra septa adulterium mō Abbas suus habita informatione vult inquirere cōtra eū de dictis criminibus. & processum suum facere contra eum: deinde procedere ad canonicam punitionē. vel absolutionem per sniam iuxta nocentiā. vel innocētiā ipsius monachi. Ab alia parte venit Ep̄scopus. in cuius dioce. situm est monasteriū. volens idē face re & procedere. asserens p̄dicta ad se pertinere. nō ad Abbate. Abbate contrarium asserente & dicente ad se. non ad ep̄m perti nere: quāritur quid iuris? Et prosequitur ibi hanc quēstionē mul tū latē: sed concludit. q. ad Abbate spectat ballegat de appel. c. ad nostrā. de stat. mo. c. ea q. vbi dicitur. qd. visitatores generalis capi tuli suos monachos delinquentes per Abbatem corrigi faciant: & eis dē iniungi p̄nitentiā salutarē. iuxta beati Benedicti regulā & apostolica statuta. de appel. c. reprehensibilis. in fi. xxij. q. iij. c. cor ripiantur. de offi. ordi. cum ab ecclēsiarū. c. quāto. & c. pe. cū ibi not. Ad hoc qd. no. Archi. in. c. vt animarum. de constitu. li. vj. & in. c. vno. de maio. & ob. eo. lib. vj. vbi dicit. qd. isti inferiores Pra lati habēt iurisdictionē ordinariam vnde excōicare possunt. Idē probat hīc loā. de lig. per casus speciales. per quos patet expressē Abbatem posse punire monachos suos. Et primō inducit. c. sicut ex literarum. de ho. vbi patet. q. Piror & fratres Chartusien. co gnoscunt de homicidio per eorū fratrem cōmisso. Secūdo indu cit. c. moniales. de pur. ca. vbi moniales de libidine in suo capitulo puniuntur. Tertiō inducit. c. significasti. ij. de homicid. vbi Abb. sancte Trinitatis cū Laurentio suo regulari canonico inquisito de homicidio per eum cōmisso. quārit à Papa consiliū salutare. Non em secundū eum posset Abbas significare Papā. nisi dilige ter inquisisset de eo. saltem cum eodē cano. qui prius est requiren dus. ij. qō. j. in primis. Quartō inducit. c. suscepimus. de homi. vbi Abbas sancti Benedicti de suis duob. monachis inquit: qui cō miserant homicidia illorū duorum latronū. & erāt monachi in magna culpa: quare vt vterq. de dictis monachis debeat expiare peccatum suum ad arbitrium Abbatis. mandatur ibi per Papam: & sic Abbas punit eos. Si em punitio & p̄nitētiā impositio ad Ep̄scopum pertineret remitteretur per Papam ad Ep̄m. & non ad Abbate. argu. de deci. c. ad audientia. de transla. Ep̄s. inter cor poralia ver. sed neq. & ver. p̄stitim. & sic videt. q. Abbas pos sit inquirere cōtra monachum. ex quo punit & inquit de homi cidio. ¶ Quod inter grauiora & horribiliora computat de temp. or. c. quēstio. de acc. c. inquisitionis. in prin. & l. dis. c. miror. Itē monachi debent corrigi & puniri per Abbate. qui debet eos cor rigere. iuxta sancti Benedicti regulā & Apostolica statuta. & hēc verba habentur in p̄galle. c. ea. quā. de statu mo. Et sic punit secū dum regulam. quod etiam probat per regulam. cum in regula san cti Benedicti caueatur & tractetur de p̄nitentia iniungēda pro grauioribus culpis: vt in rubric. qualis debeat esse Abbas in secū da diuisione. c. in doctrina. & xxj. quēstione. de causis monacho rum. versicu. admonent decanos. xxij. de excōmunicatione culpa rum. xxv. de grauioribus culpis & xxvij. de his. qui sapius corre cti emendari noluerunt: vbi ponit expulsionē à monasterio: quā punitio fit de incorrigibili. de iudicis. c. cū nō ab homine. De his & similibus capitulis & de regula beati Benedicti facit mentio nem Hostiensis. de regula. capitul. fina. ¶ Inducit etiam Ioan. de li gna. clementi. religiosi. §. quibus. & §. si qui verō. de priu. vbi Pra latus regulariter punit inferiorem de grauioribus culpis: & pu nit ibi de criminibus. quā sapiunt furtum. vel rapinam: vt ibi pa tet. Et constat. quod furtum & rapina de maioribus & grauiori bus sunt. de iudicis. c. cum non ab homine. & xxv. dist. c. §. nunc autem. Punit ergo Abbas non solum minora crimina. sed etiam

maiora

maiora scdm regu. sed cū deficit regu. i qua pce. multatetur de homicidio & de multis alijs de qbus facit mētionē expressē habet eos punire secūdu canonica & Apostolica instituta: vt in palle. c. ea, que. & sic pōt abbas imponere suis monachis pro criminibus pce nas iuris. Et à p̄dictis excipit vnū casum, in quo nō puniet abbas, videlicet cū criminaliter agitur cōtra monachū de crimine degradationē requirente: qā tunc corā abbate non ageret, sed corā episcopo: cū inferior episcopo degradare nō possit: siue sit verbalis: siue actualis ipsa degradatio. de quo de p̄enis. c. degradatio. li. vj. & in. c. trāsmittam. de elec. dixi in. c. at si clerici. s. ti. pximo. Quod si probat, qui non pōt ordinare, nō pōt iudicare: de parochijs. nullus. Nec pōt regulariter cognoscere, ex quo iudicare nō pōt: vt in. c. cū super. de causa posses. & proprie. & l. de qua re. ff. de iudi. Et regulariter dicit, q̄ excipiunt casus not. in p̄alleg. c. cū super. Et q̄ de tali causa criminaliter mota nō possit iudicare inferior episcopo: inducit no. per Hosti. & Inn. in. d. c. trāsmittam. de elec. & per eosdē in p̄alle. c. quanto. Et in hoc casu intelligi pōt. c. monasteria. xviij. q. ij. allegatū pro cōtrario. Vnde ex p̄dictis concludit, q̄ Abbas debet cognoscere de crimine sui monachi: cū procedit contra eū inquirendo, vel denunciādo. Quod intelligit verū: nisi esset talis casus, in quo fieret degradatio: etiā si ageretur per viam inquisitionis: vt est heresis. de h̄ere. c. ad abolendā. quo casu pertinebit ad episcopū qualitercūq̄ agatur, etiā si sit exemptus: vt in. d. c. ad abolendā. Idē credit in falsario literarū papæ & in alijs casibus, in quibus degradat qualitercūq̄ agat: vt ad solū episcopū spectet cognitio. Si verō agatur cōtra monachū claustralē de pecunia, vel alio cōtractu ciuili, vel querimonia, non habet locum questio secūdu eū, corā quo agi debeat: cū monachus simplex nō possit ciuilit̄ conueniri: cū proprium non habeat: vt in palle. c. nolo. & c. non dicatis. imputet ergo sibi qui cū eo cōtraxit, & putat hoc verū, etiā si interuenerit iuramētū in cōtractu p̄dicto

23 cū monacho. ¶ Cū monachus iurare nō possit sine licentia abbatis. de iuramento calū. c. j. in fi. & in regula beati Benedicti, vbi suadet, q̄ nō iuret in rubrica, que sunt instrumenta operū: nec etiā habet executionē propriā voluntatis. de elec. c. quorundam. & c. si religiosus. lib. vj. de testa. c. ij. eo. lib. & ita pro nō iurato habetur. x. dist. vides. C. de legi. l. non dubiū. & c. qd̄ autē. de iurepa. Nec obstat. c. cū. C. laicus. de foro cōpe. lib. vj. vbi habetur, q̄ ratione iuramēti cōueniendus est quis corā iudice ecclesiastico: cum abbas sit satis ecclesiasticus iudex, qui excōicare pōt. de maiorita. & obediē. cū in ecclesijs. cum si. Si autē conueniat de facto ratione dicti cōtractus, conueniretur corā Abbate. alleg. not. in p̄alle.

24 c. quanto. & de accusa. ex parte. ¶ Et hoc putat verū, q̄ non posset agere contra monachū claustralē, nisi sit in studio cum abbatibus licentia: b̄ qā tunc pōt agere & defendere: & oīa sine quibus in studio esse nō pōt: vt no. de accu. ex parte. & in. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. vj. Et pōt vsq̄ ad probabile summā monasteriū obligare super mutuo: vt no. xij. q. j. c. nō dicatis. & in p̄al. c. vt periculosa. per Archi. & tūc si agat cōtra monachū: vt qā pōt agere & defendere: vt. s. dictū est: tūc conueniretur corā abbate secūdu eū per iura superius alle. Si autē cōtraueniat monasteriū in casu quo monasteriū pōt obligare tunc agat coram ep̄o, cū Abbas habeat monasteriū defendere. de resc. c. edoceri. & qd̄ ibi not. qā nō pōt esse abbas pars & iudex. iij. q. iij. c. nullus. Si autē monachus prior, vel administrator cōueniatur nomine sui beneficii super cōtractu aliquo cū eo inito. agere & defendere pōt nomine sui beneficii. de iu. c. cum deputati. & no. in. c. olim. de resti. spo. cū si. Credit Io. de li. q̄ conueniri debeat corā abbate: per glo. in palle. c. quāto. cū generaliter de monacho cōtrahente loquatur: & per alias rationes. s. positas. & nullus alius melius contrahit, q̄ dictus administrator. Et p̄dicta oīa de correctione criminū faciēda per abbatē: & de conuētionē corā eodē faciēda in ciuilibus questionibus dicit vera, etiā si monach⁹ cōtraxerit, vel resideat i alia diocesi, q̄ vbi est monasteriū: qā monachus vbicūq̄ fuerit semper est in iurisdictione abbatis, quē vice Dei supra caput suū posuit. xix. q. iij. c. statuimus. de elec. c. si religiosus. li. vj. Et monach⁹ fictione iuris, semper est in monasterio siue claustro: vt no. Inn. & Abb. de sen. exc. cū illorū. & Archi. in. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. lib. vj. Et probat in. d. decre. cū illorū. vbi si duo monachi diuerforū mona

steriorū se percusserint, pertinet ad vtrūq̄ abbatē absolutio: & ita dā iurisdictione extra claustrū: qā nō pōt fieri, q̄ ambo monachi essent in proprijs monasterijs. Probat etiā. e. tit. c. canonica. vbi prior hospitaliorū absoluit fratres suos, q̄ nullū habēt claustrū. & ita extra claustrū vbicūq̄ iurisdictionē habet abbas in suos monachos: dicit tñ, q̄ si locus, in quo monach⁹ residet, & cōtraxerit, est remotus ab abbate intantū, q̄ nō pōt cōmodē per actore adiri, q̄ poterit cōueniri corā ep̄o. Nec obstat exceptio, q̄ primò sit conueniendus corā abbate. Et probō sic. Nā monialis ppter absentia abbatis q̄ mortua est, agit noīe proprio restitutorio iudicio. de resc. c. cū dilecta. in fi. qd̄ nō faceret, si viueret, sed ageret abbatissa: vt no. de sen. exc. c. parochianos. Facit qd̄ no. gl. xij. q. j. c. nō dicatis. q̄ dicit monachū posse agere de iniuria sibi illata, si abbas est absens: nec reliquit procuratore: ergo nec in casu nostro ppter absentia abbatis cōueniret monach⁹ corā diocesano. Itē filiussa. agit & defendit absente patre. ff. de iu. l. si longius. & no. in. d. decre. cū dilecta. Itē cōmoditas mutat alicui⁹ sepulturā de sepul. is qui. li. vj. & etiā religioso dat electionē sepulture: cū ad monasteriū cōmodē portari nō pōt: quis velle, vel nolle non habeat: vt in. c. religiosi. de sepul. li. vj. facit qd̄ not. in. c. tum ex literis. de in integ. rest. in glo. fi. vbi ponūtur versus. Non facit ergo parū & c. vñ distantia cogit adire forū: vt ibi not. & in. d. l. si longius. Vnde dicit, q̄ si p̄dictus monachus distat ab abbate: vt. s. dictū est: habebit actor electionē, vt ipsum conueniat corā abbate, vel corā ep̄o. Et sic secūdu eū debet intelligi & saluari opi. Inno. Host. & Abb. i p̄dicta decre. q̄to. aliās autē si sit prope, debet recurrere ad abbatē. arg. de resc. c. statutu. lib. vj. & per rationes & iura superius allega.

25 ¶ Propter negligentia verō abbatis nō est dubium: cū de ea apparuerit quin pertineat ad ep̄m: vt in decre. q̄to. in fi. de offi. or. & in. d. c. graue. cū ibi no. & qd̄ no. per Archi. in. c. vno. de maio. & obe. li. vj. in verbo hominis. Idē in notorijs. s. statim cum abbates, non corrigunt de censu. c. romana. s. notoria. lib. vj. qā possunt dici merito negligentes: qd̄ intelligit in notorio facti permanentis, vel interpolati. de coha. cleri. & mu. c. super eo. de vsu. c. cum tu. Non autē in notorio facti transeuntis. Itē vbi appellat ad eū. de appel. c. Romana. s. j. li. vj. & ad. c. j. de priui. li. vj. qd̄ videt̄ obstare in eo, qd̄ innuit, q̄ etiā exempti delinquentes extra locum exemptū, vel contrahētes possunt conueniri coram ep̄o loci. Respondet Ioā. de lig. q̄ loquit̄, quādo p̄lati inferiores sunt negligētes, vel in notorijs. vel alibi agit de accusando, vel de casu, vbi degradari debent: vt dictum est. s. aliās essent omnia iura superiora per illud. c. correctā. Vel secūdu eum loquitur, q̄ ratione exēptionis nō defenderent quin punient per ordinariū, si delinquāt, vel cōtrahāt extra domiciliū: sed nō negat quin possint defendere p̄ anteriora iura, q̄ papa reuocare nō intēdit. ar. de ele. c. ecclesia. ij. Puto q̄ meli⁹ posset dici ad illud. c. q̄ loquat̄ de his exēptis q̄ cessante exēptiōe, sunt immediate sub ordinario loci: vt patet in prin. illius tex.

SEBA. SAPI.

a ¶ Si verō agatur. vide Bar. in. l. ij. ff. de in ius vocā. vbi dixit, q̄ Abbas est citandus, qñ monachus nō potest claustrū exire. & qñ possit Abbas ex cōtractu monachi, vel ex delicto conueniri, tradit Cardi. in cle. iij. q. vj. de procu. & in cle. j. i vers. ceterū. de priuile. & Bal. i. l. non seruam. C. de rei vendi. Alexā. in. l. qd̄ seruus. ff. de positi.

ZACHARI.

b ¶ Cū Abbatis licentia. Ego limitarem, si talis habeat administrationē: aliās non, secūdu do. Cardi. in cle. j. de vita & hone. cleri. Gemi. in ca. nō dicatis. xij. q. j. & i. c. si cupis. xj. q. j.

SEBA. SAPI.

c ¶ Ad ep̄m. Facit tex. in. c. irrefragabili. s. de offi. ordi. vbi Abb. facit festum, q̄ qñ ille, q̄ acquisiuit iurisdictionē priuatiuē ad superiorem, est negligens, cognoscit superior. Et idem not. Abb. in. c. ceterū. in. iij. no. ta. s. de iud. Roma. in ling. cccclxxiij. inci. inferior p̄scribit.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Quam formam. Adde videndum Lap. alle. lxxiiij.

b ¶ Denegari. Hinc est, qd processus factus contra absentē non citatū, non valet. quia tolli videt sibi defensio; vt consuluit collegiū Florentinū, qd cōsiliū est inter cōsilia. d. Frā. Cur. in cōs. xxj. in pe. col. in prin. quoniam princeps non pōt tollere defensionē: qā est de iure naturali. cle. pallora lis. de re iur. & pri ceptis procedendo sine citatione red dit actū ipso iure nullū: qd p statu tū nō pōt tolli: vt ista & multa alia ī materia adducit p̄fat. d. Frā. cur. in cōs. xlix. in ante pe. charta. versi. sed defect. citatio nis. vbi latissimē per eum. Aenāas de falco.

¶ Adde inquit hęc dicit defensio nō posse, nec deberet tolli cuiusā vt nō. plenissimē. Lāfran. de ori. in cle. sepe. nu. xv. ver. sequitur. glo. super versi. defen siois. & ibi in apo. Celsi. in versicu. non possit tolli etiā per clausulā sine figura iudicij: vt ibi. Hoc est ve rū, qd defensio ne gotiū principale respicit. Secus aut si apices iuris: vt nō. Bal. in l. ij. §. of filius. ff. de requir. reis. & Alex. in l. custodias. ff. de pub. iudi. Anto. Francif.

¶ Ad istā materiā de citatione, an il la sit necessaria ad actū faciendū ad hoc, vt act. valeat dicas primō, qd ci tatio regulariter requirit in oī actu in quo vertit inter esse partis. l. nā ita diuus. ff. de adop. l. de vnoquoq. ff. de rei iudi. l. nec qd quā. §. vbi decre tū. de of. procō. & le. & ibi p Alex. ī prin. & habet per Io. an. in cle. sepe. hic alleg. & ppte reā dicebat Bal. in l. cū fratrem. ad fi. C. de his. q. vt i di. qd citatio est de iure naturali induc ta ad duos esse. §. l. vt re. cōpareat ad se defendendū, vt instruat se de iuribus & defen sionibus suis. & ideo dicebat Spe. in ti. de li. conte. in. §. nūc ostēdimus. in ver. porro. qd cita tio nō pōt renun

ibi, suā in ipsis iurisdictionē prout ius exigit exerce re. & sic loquit de principalibus perso nis praelatis ecclesiarū exemptarū, q cessante exemptione conueniunt ratione delicti, vel cōtract. vel alia ratiōe corā ordinario loci. xvj. q. j. c. Abbates. & xj. q. j. c. de persona. cū simili. Non aut loquit de monachis, q etiam omni priuile. cessante discuti & puniri debet per suū abbatē. vt. §. dictū est. nec priuilegiū debet eis esse dānosum. ar. de priui. ca. in his.

26. ¶ Sed quā formā sequet abbas, vel cōmis sarius suus inquiredo cōtra monachū suū de crimine, sequet ne formā iuris, de qua de ac cu. c. qualiter & qn. §. debet. vel pcedet ne se cū dū statuta regularia, vbi procedit simplici ter, de plano, sine strepitu & figura iudicij: se cū dū quā formā nō tradunt capitula, de quibus in p̄al. §. debet. nec vocant ad vidēdū iura re testes: qā est de ordine iudiciario: nec ad mittit appellatio. de ap. ad nostrā. & c. repre hensibilis. & c. cū sp̄ali. §. fi. nec alia iuris solē nitas obseruat, sed procedit secū dū obseruā tias religiosorum. Et de ista forma habet per Bar. & Io. Mo. de reli. do. c. j. li. vj. in fi. gl. ma. ¶ Quā ergo formā de istis sequit Abb. Io. de lig. in p̄al. loco, dicit qd pōt seq primā formā per decre. sape allegatā. de sta. re. c. ea quā. in prin. Sed tutius est ei pcedere secū dū secū dam formā: qā si iuxta primā pcederet, habe ret monasteriū dicto monacho puidere in expensis aduocatorū, & in alijs sumptib. cū propriū non habeat. de accu. c. ex parte. & c. pe. §. fi. quis alio casu loquat. & qā in ingressu se & sua dedicauit. C. de sa. san. ec. aut. ingressi. & aut. si qua. canonizata. xix. q. iij. & de pba. in p̄sentia. ¶ Et nisi faceret sibi expensas priuaret eū defensione sua, q exceptio etiam Diabolo, si esset in iudicio nō debet denega ri. b. de exce. cū inter. & xj. q. iij. c. eorū. Quare tuti. est secū dū eū, vt procedat secū dū secun dam: & si procedat secū dū eā, nō ministrabit sibi expensas: qā nec eas facturū est, nec ad mitteret ad eas. ar. p̄dictorū. c. ad nostrā. & c. reprehensibilis. & c. cū speciali. Item dicit, q prima via electa per abbatē pōt rediri ad se cū dū procedēdo secū dū regularia instituta: quia propriē inter abbatē & monachos lis esse non pōt. ff. de iur. l. lis nulla. de syndico. c. vno. Et qualitercūq. abbas de salute sui mo nachi qrit, ille debet humiliter obedire: vt in p̄gal. Decre. reprehensibilis. Nā siue plectēdo siue cognoscēdo, hoc solū bene agit, vt vita hominū corrigat. xxiiij. q. v. c. prodest. & vna actione suspēsa transitur ad aliā. de causa pos. & proprie. c. pastoralis. & de test. significau erunt. & nō. hoc in Spec. in tit. de inqui. §. vlti. ver. itē pone. & ver. sed nūquid. Nec obst. de post. p̄ala. c. j. li. vj. & de elec. vt quis duas. & c. ab eo. vbi vna via electa, nō pōt reuocari & rediri ad aliā: qā ibi reuocatur & redditur ad aliā cū damno alterius: hęc sine damno mo nachi: quia facilius procederetur per secū dū, quā per primā. vt. §. probatū est. Et hoc in ef fectu voluit Io. de li. hęc dicam. j. examinabo

tiari. Vtrū autē citatio, aut alia cōfessio possit tolli per principē, vel sta tu. Dicās primō, qd defensio a natura, vel aequitate concessa nunquā tolli pōt: vt nō. dicebat Bal. in. q. per eū disputata, q incip. statuto cauet qd For nerator. Et ideo de multiplici defensione, quē pōt cōpetere, vel respectu rerū personarū: vide per gl. & Bar. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. & qd defen

28. reducēdo ipsa ad aliquos articulos. Non em tangit de alijs praelatis inferioribus, vt ppo sito, plebano, & similibus. ¶ Innoc. in. c. ad hęc. de offi. Archi. Host. & Ioā. an. post eum concludūt tales praelatos in subditos tantū habere leuē iurisdictionē, & nō grauē: & vo cant grauē depositionē clericorū, etiā in mi norib. al. nō. de ele. trāsmis. xv. q. vij. c. ep̄s. Idē de suspensione perpetua, vel multū diu turna. alle. de exce. p̄la. c. j. Et idem de vnione beneficiorū & diuisione. eo. tit. c. sicut vnire. & vide bo. glo. ne in agro. de sta. re. Idē de di spensatione. de eo, qui fur. or. rece. c. ij. & qd ibi nō. Inno. & de fi. p̄sby. c. fi. Idē de auctori tate interponēda alienationi rei ecclesiasticę. xij. q. ij. c. sine exceptione. & c. abbatib. & c. placuit. Et generaliter omnia, q nō expediūt praelati sine capitulo. de his, q fiunt a praela. nouit. & c. quāto. Itē iurisdictione in monaste rio. de of. arch. in. c. fi. Itē matrimoniale causa de exc. P̄ala. c. accedētib. Itē datio dimisso riarū. de offi. Archi. c. significasti. Item causę criminales graues. de procu. c. querelā. Item omnia quę sunt ep̄alis, de quibus de elec. c. qd sicut. & c. trāsmis. lxxviij. distin. c. quāuis. Itē dicunt, q talis iurisdictione non extenditur ad notabiles personas: nisi vt ep̄o nuntiet: vñ archidiaconus solus habet iurisdictionē quo ad parochiales ecclesias, & minores titulos. Itē tales praelati inferiores non possunt pro pter nō residētā priuare clericos titulis suis: nec propter aliā causam: vt disputauit Iaco. canonicus Bon. vt refert Ioā. an. in. c. fi. de of. Archipresby. Hoc etiā sequit hic. d. Anto. & plus dicit, q vbi eū agit in figura iudicij, nisi aliud det cōsuetudo, isti p̄lati inferiores nō habent potestātē alle. xj. q. j. de persona. de hāre. cū ex iuncto. & fuit hęc opi. Iaco. Bon. vt recitat. Io. an. in. c. fi. de offi. Archipresby. & cū illa opi. trāsit Io. an. dicit tamē. d. Anto. hęc istos p̄latos inferiores habere iurisdictionē in illos, qui eos elegerūt: & dirigitur tūc plus iurisdictione ad personas certas in loco q ad locū: intantū, q isti recipiūt potestātē quā dam ex cōmunicandi, & habent iurisdictionē modicā nō propriē cognitionalē, sed corre ctionalē. Sic debet intelligi secū dū eū de off. ordi. c. cum ab ecclesiarū. & qd ibi not. Putat etiā, q subditos seruiētes in ecclesia possunt pro eorū culpis & negligētis nō cōtētiosē, sed correctionaliter priuare ad tēpus emolu mentis ecclesię, vt distributionibus & alijs. Totaliter aut ab ecclesia remouendo, vel ad modicū tēpus suspendendo putat, q nō pos sent: vt. §. dictū est secū dū Inno. Host. & Ioā. and. nisi fortē secū dū eū habeant potestatem instituēdi de cōsuetudine: qā etiā cōsequēter habent potestātē destituēdi pro culpis & negligētis: si tñ non sunt supra curā instituti. de capel. mo. c. j. li. vj. Quinimo etiā si sunt su pra curā instituti. facit secū dū glo. in p̄gal. c. j. super verbo, ip̄is. a cōtrario sensu: qā si isti superiores habent ecclesias pleno iure. & sic habent potestātē instituēdi de cōsuetudine,

possent

sio nō debeat ali cui tolli, est text. i. l. ij. in. §. si ad diē. ff. de remili. & ha betur i. l. pe. C. de temp. in inte. rest. pe. & i. c. cū inter. j. de excep. qd est verū, etiā si i casu pōt procedi sine iuris solennitate secū dū Bart. in l. j. ff. de test. mi. & in l. filius. ff. de do. Et an defensionibus possit renuntiare, vltra Bar. in l. cu stodias. depub. iur. al. vide eū dē Bar. in l. qdā sunt. ff. de p̄oe. & in l. nō tñ. ff. de ap. & habet per Bal. in au. iur. bemus. C. de iud. Quod est verū, et cū iuramento in cā stat. vel persone: vt est gl. reputata. sing. & ibi p Bart. & per Bal. i. l. j. in xxiiij. colū. C. de conse. tamē in cō trariū est gl. in l. j. ff. de fur. quā Bal. dicit seruari de cō suetudine: & dicit illam esse verā, si in renūtiatiōe de fensionis dicatur, q inquisitus sciēs se non habere ali quas defensiones. imo carere omni defensione. Et iō spōtē & ex certa scientia renuntiat, & c. Pro quo om nino vidēdus est Bal. in l. raptores. C. de ep̄is. & cle. nūquid aut defen siones possint tol li per papam, vel Imperatorē: vide plenē. per. d. Car. in cle. ij. in. §. cō terū. de re iud. vbi dicit, q non pōt tollere defensiones quę sunt de iure naturali: quia illa sunt immutabilia secū dū ea, q habet ur in. §. sed natu ralia. & ibi p Mo der. scrib. in l. de iur. na. gē. & ciuili.

possent & tales destituere. Nec ob. tex. ibi, in eo, qd dicit consuetudine, vel statuto: qd posset intelligi secundū eū, qn statūtum, vel cōsuetudo disponit, qd tales superiores possunt destituere hos presbyteros institutos ad curā: cū tñ illi superiores, nec de consuetudine, nec aliter haberēt potestātē instituēdi. Et hoc secundū eū videt sentire glo. in. d. c. j. in verb. cōsuetudine. Reliquit tñ hoc sub dubio dicēdo cogita. Hoc dictū mihi nō placet: vt j. subij ciā. Pau. de leaza. in cle. ne in agro. s. ceterum. de sta. reg. dicit prelātū cōuentualē habere iurisdictionē fori pœnitentialis ratione collegij & personarū ipsius. alle. de off. or. c. qto. de ma. & obe. cū in ecclesijs. Itē dicit, qd talis p̄latus non habet iurisdictionē fori cōtentiosi in parochia nos, sed tñ p̄nialis. Et sic intellige qd le. & no. de off. or. c. cū ab ecclesiarū. Do. me. d. Car. i. d. c. cū ab ecclesiarū. dicit, qd in loco nullus habet iurisdictionē ordinariā citra ep̄m de iure cōi. Ipse enim solus habet iurisdictionē ordinariā in ciuita. & dice. de of. or. c. j. Isti verō praelati inferiores, qd p̄ficiunt collegio habēt ordinariā iurisdictionē in illos de collegio. C. de iu. om. iu. l. fi. ¶ Ex his inferf, qd si p̄lat⁹ inferior ep̄o habet iurisdictionē ordinariā in sua dice. vel in certa parte dice. hoc est de iure speciali. pro hoc adduco no. per Archi. ij. q. j. c. prohibetur. s. his omnib⁹ authoritatibus. & Pau. in. d. cle. ne in agro. Et ex hoc dicit, qd pleban⁹ in parochianos sui plebanat⁹, nullā habet iurisdictionē respectu fori cōtentiosi de iure cōmuni. alle. c. ij. cū ibi no. de excess. P̄la. vñ nō dicitur habere territorium, qd sapit iurisdictionē. ff. de iu. om. iu. l. fi. de cōsti. c. ij. lib. vj. sed parochiani: vt in p̄al. c. cū ab ecclesiarū. ¶ Ex his inferitur ad intellectu p̄al. c. cū ab ecclesiarū. qd videt obuiare p̄dictis: qd si illud. c. intelligitur de iurisd. fori cōten. oportet illud intelligere quatenus dicit de parochianis de iure sp̄ali, vel ratione cōsuetudinis, vt hīc. Et hāc procedūt secundū eū de iurisdictionē in loco: sed quo ad iurisdictionē in personas dicit, qd p̄lat⁹ collegij habet ordinariā fori cōtentiosi in illos de collegio: & sic pōt cognoscere inter eos de causis ciuilib⁹. Et licet hoc nō videat in vsu: est tñ de iure secundū eū. ar. in eo. l. fi. C. de iu. om. iu. Itē pōt in singulos de collegio ferre snias cēsūre. de maio. & obe. c. cū in ecclesijs. cū ibi no. Et hāc sunt qd in hac materia scripta reperio: ex quibus nō dilucidat hāc materia: & magna ex varietate opinionum resultat cōtrarietas. Nā Inn. Host. & Io. and. in p̄al. c. qto. dicūt, qd isti p̄lati inferiores nequeunt de causis cognoscere criminalib⁹. Itē, qd etiā in ciuilib⁹ nō sunt primō cōueniēdi corā suis p̄latis: sed potius est in optione actoris. ¶ Io. de lig. tenet, qd etiā de crimine cognoscere possunt, dūmodo depositionē nō exposcāt: & qd data cōmoditate debēt primō conueniri corā suis p̄latis etiā de delictis & contractibus alibi initis & cōmissis: loquit tñ de abbatibus, nō aut de alijs p̄latis inferioribus. Alibi Inn. & Hosti. & Io. vt. s. dixi, dicūt hos inferiores habere iurisdictionē tñ in leuib⁹. Et hāc opi. videt hic sequi. d. Ant. qd etiā addidit, qd iurisdictionē quā habēt, nequeūt cognitionaliter: & sic in figura iudicij exercere: sed correctionaliter tñ. d. Car. sentit, qd in ciuilib⁹ habēt iurisdictionē etiā cognitionaliter. Pau. sentit, qd hnt iurisdictionem fori p̄nialis tñ. ¶ Quid ergo in tāta doctorū varietate? Et primō ponā de iurisdictionē istorū inferiorū, qd mihi videt. ¶ Secundō annectā circa ptatē ipsorū aliquas pulchras quæstiones quotidianas. Et primō distinguo assumēdo aliqua dicta doc. hīc, qd aut quærit an isti p̄lati inferiores habeāt de iure territorium stricte, ita qd habeāt iurisdictionē in ibidē delinquētes, vel cōtrahētes & residētes. & cōiter tenet, qd nō. Licet Inno. hīc referat vñā opi. in oppositū: qd tñ cōiter non tenet: sed solus ep̄s est ordinarius in tota dicece. ita qd tota dicece. est sibi territorium in sp̄ualib⁹: vt probat in. c. j. de offi. ord. & meli⁹ in. c. cū ep̄s. eo. ti. lib. vj. & xj. q. j. c. si quis cū clerico. & c.

de persona. & hīc. ¶ Et quid sit territorium, & vñ dicat: dic, vt in. l. pupillus. s. territorium. ff. de ver. sig. & vide gl. in. c. ij. de cōsti. li. vj. Et de districtu territorio & dicecesi vide tex. cū glo. in cle. ne Romani. de ele. Aut quæritur, nunquid isti inferiores habēt territorium fori pœnitentialis: ita qd habeant iurisdictionē in foro pœnitentiæ in oēs ibi habitantes. & dico, qd habēt iurisdictionē in oēs illos de collegio: vt. s. dixi secundū Pau. & facit. c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi. & xij. q. j. c. j. & c. pe. & vlti. de offi. Archipresby. Habēt etiā territorium si habēt parochiam distinctā. vnde habēt curā animarū parochianorū: vt in p̄alle. c. cū ab ecclesiarū. & xij. q. j. c. j. Tale tamē territorium non habēt isti inferiores: vt separatū ab ep̄o quasi faciāt caput, imō concurrunt in exercitio cū ep̄o, & habentur isti sub ep̄o, & locus est p̄æoccupationi. Et sic cōcurrūt ad curā p̄æfertur ep̄s, vt superior: vt in. c. ij. de offi. archipresbyte. & quod ibi not. & de pœ. & remis. c. ois. & per glo. in. c. ij. eo. tit. li. vj. ¶ Et aduertendū est, qd istud territorium fori pœnitentialis non per oīa æquiparat territorio fori cōtentiosi: qm̄ forensis delinquēs in loco seu territorio vnius iudicis sortit forū illius, quō ad cōtentiosam iurisdictionē: vt in. c. j. de rap. & iij. q. vj. c. j. & j. c. fi. In pœnitentia verō nō sortit forū quis alteri⁹ sacerdotis: vt no. per gl. sing. in. c. j. xvj. q. j. & no. de rap. c. j. Et est ratio secundū Io. de lig. quare ratione cōtentiosi subijciat, & nō in p̄niali: qd pœna cōtentiosa imponit ex eo, qd offendit iudicē & bonū publicū. & ideo debet puniri in loco vbi deliquit: sed p̄nā imponit propter offensam Dei & animę. p̄prie ergo illi soli subijciat, quē habet supra se in iudicē loco Dei, & qui iudex est suę animę. Itē, quia iura parochialia nō cōcernūt p̄cipaliter locū, sed personas p̄pter locū. secus in iurisdictione contentiosa. Ad p̄dicta facit. c. super eo, de parochijs. & l. pupill⁹. s. territorium. ff. de ver. sig. Hāc rōnē Ioā. de lig. dānat Lapus de castel. in. c. j. de rap. quia aliqn̄ iniungit peccatori p̄nā manifesta. de pœni. & remis. c. j. & sic ad exemplum eorū delinquentiū foret imponēda in loco delicti. sed ipse licet dānet hāc rōnē, tñ ratio in se est bona: qd p̄ncipalis causa est purgatio aīę. Itē quidā assignāt aliā rōnē, ne cōtingat cōfiteri per partes. Nā de alibi cōmissis non posset cōfiteri in loco delicti: per partes ergo cōfiteret, qd nō est dicendū: vt not. in. c. nō tibi dico. de pœ. dist. j. aliās in. c. j. de pœ. di. v. de quo per Hostiē. in sum. de pœ. & remis. s. an peccata. Hīc Lap⁹ assignat aliā rationē: qd interest sui iudicis, vt vultū sui pecoris cognoscat. puer. xxvij. & no. de pœ. & re. c. ois. & no. eo. ti. c. ij. lib. vj. & he rationes sunt bonæ, & notādæ. ¶ Et licet suprā dixerim hos inferiores p̄ canones iurisdictionē nō habere in ibidem delinquētes, & in foro p̄nā si sunt extranei: habent tñ iurisdictionē in ibidē. s. in eorū parochia cōmorātes: licet ibi nō cōtraxerit perpetuū domiciliū: vt sunt scholares, mercenarij, & similes: quorū parochialis est ille in cui⁹ parochia inhabitat: vt est gl. sing. in cle. j. de priuile. in verbo parochialis. facit qd no. in. c. ois. de pœni. & re. Ad idē in simili gl. in. l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. qd dicit ibi quē posse cōueniri, vbi cōmorat & cōuersat, licet ibi domiciliū nō habeat. facit. l. qsq. C. si cer. pet. & qd dixi in. c. qd clericis. s. eo. ¶ Quidā sunt habētes territorium provinciale tñ: & eorū dignitas sonat in noīe p̄lationis: vt sunt isti inferiores praelati, habentes certā parochiā. & tales in tota parochia habent animarū curā. De abbatibus verō & alijs religiosi p̄latis, dicendū est vt le. & not. in. c. j. de ca. mo. & c. pe. eo. ti. & per glo. in cle. ne in agro. de sta. re. vbi no. an per se possint religiosi exercere curā, si habent populum. & ibi etiā per doc. an valeat cōsuetudo cōtra. d. c. j. & tenui in p̄æal. c. j. qd sic: vbi vide. Item habent iurisdictionem in illos, qui eos elegerūt: & dirigitur tunc iurisdictionio plus ad personas in loco, quā ad locū: vnde nō vendicat sibi iurisdictionem in ibidem

SEBASTIANI.
¶ Territorium.
Vide Feli. in. c. Rodolphus. colū. x.
verū territorium.
s. de rescrip.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASTIANI.

a ¶ Et primò. vide Feli. in. c. pastoralis. col. ii. ver. limitat. septimò. s. de officio. or. vbi dicit. q. praelati regulares habent iurisdictionem priuatim ad episcopum.

ZACHARIAS.

b ¶ Maior reperit. Non est tñ poena capitalis. vt p Bal. in. l. ii. ff. de pu. iu. & Feli. in. c. quasi & qñ. el. ii. s. ad corrigendos. ver. vlt. terius tangit. col. xj. j. de accu. Anto. Francif.

¶ An excomunicatio sit poena capitalis: dicas. q. nō sed est medicinalis: vt in. c. cū medicinalis. de sententia. excō. i. vj. & vltra Bar. hic alle. in. l. ii. ff. de pu. iud. vide etiā Bar. in. l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. & Bal. in. l. j. in. x. col. C. de here. isti. & per Spe. in tit. de pet. & pos. i. s. vñ. in ver. qd si. Et adde. q. excomunicatio quo ad deū & ecclesiā triūphantē nihil addit: q. statim. q. q. deliquit. est excōicatio quo ad Deū: vt est glo. reputata sing. xx. iij. q. j. c. quod dictū. & vide Phi. Frā. q. illā alle. pro fin. i. c. dilectus. in pe. colū. de ap. Et adde etiā qd poena excomunicationis quo ad ecclesiam militatē in pcepto facto ab hoīe afficit contumacē ipso iure. nō autē i pcepto facto à lege vt est glo. in. c. Salonitane. lxij. dist. & habetur in ca. j. de sagi. Adde tamen. quod excomunicatio ipso iure imposita requirit declarationem: vt in. c. secundū. de hæ. re. li. vj. & habetur per Alex. in. l. Imperator. de iu. fil. vbi dicit etiā. q. requirit partis citationē per glo. in cle. præsenti. de censu.

delinquentes habitantes. vel cōtrahentes. sed tantum in personas illorū de collegio. ¶ Et in istis ego distinguo inter abbates & alios praelatos seculares. vt prappositos & plebanos. & similes: vt abbates habeant iurisdictionē super suos monachos vbicunq. delinquāt. cōtrahāt. vel resideant. tam in ciuilibus. q. in criminalibus. tam correctionaliter. q. iudicialiter: dūmodò nō agat ad depositio nem. Et q. primò cōueniendi sint corā eorū abbatibus q. epō: aliās obstat fori exceptio. dūmodò possint cōmodē adiri eorū abbates. Et pro his faciunt. s. inducta per Io. de lig. & maximē. c. abbates. & c. nullus. xvij. q. ij. & c. si religiosus in testamēto. lib. vj. & c. sicut. de fimo. & c. cū in ecclesijs. de maio. & obed. & in. c. in singulis. & c. ea. q. de sta. re. & c. qto. de offi. ordi. & c. j. & ij. lviij. di. Nam si habent iurisdictionē in monachos: vt. s. patet in iuribus prael. & latius in ipsa regula per superiorem approbata. non apparet ratio quare illā nequeant exercere in figura iudicij: cū ordo iudiciarius non ampliet iurisdictionē: sed potius fuit institutus in fauorē publicum: & ne innocentia ex iudicis iniquitate ledatur & opprimat. de proba. qm cōtra. Et maximē videt probari in praelle. c. ea. q. vbi dicit. q. debent puniri secundū statuta regularia & apostolica. Et q. primò cōueniendi sint corā abbatibus. facit praelleg. c. qto. & c. si religiosus. vbi dicit. q. vice Dei posuerunt monachi abbatē supra caput eorū. & eius imperio se subiecerūt: vt in praelleg. c. abbates. & c. ea. q. & c. in singulis. de sta. reg. vbi primò habet recursus ad abbatē pro correctionē monachorū. vnde vel le monachi dependet à voluntate abbatis: vt in iuribus superius alle. Praelati verò seculares habent iurisdictionē in personas illorū. q. ipsos eligūt. f. in illos de collegio. & hanc iurisdictionē habet tñ in ciuilibus etiā in figura iudicij. ar. in. l. fi. C. de iu. om. iu. & eorū. q. no. Inno. in. c. cū ab ecclesiā. de offi. ordi. & facit. c. j. xv. q. iij. de iud. c. de cernimus. Et in istis secularibus puto procedere dictū Inno. in praelle. c. qto. q. ipsorū subditi possunt cōueniri coram epō. vel ipsorū praelato immediato ita. q. sit in optione actoris. vel corā quo ipsos cōuenire velit. ar. in prael. l. fi. & eorū. q. no. Inn. in palle. c. cū ab ecclesiā. Na sicut hi. q. sunt alicuius professionis licite & approbata. faciūt aliquod collegiū: & possunt in ciuilibus cōueniri corā ipsorū rectore. & corā ordinario loci: ita & clerici possunt cōueniri corā eorū praelato. & corā eorū epō. ¶ In criminalib. tñ nō poterūt cōueniri corā eorū praelato. arg. in prael. l. fi. & xj. q. j. c. de persona. in fi. & s. eo. c. ij. & arg. hic vbi indistinctē dicit. q. corā epō tanq. ordinario loci sunt cōueniendi. & hoc nisi aliter habeat cōsuetudo: vt hic. & de pscript. c. auditis. & c. cū olim. & in istis intelligo dictū Inn. in palle. c. qto. ¶ Et ex pdictis collige vnam differentia inter iurisdictionem competentē abbatibus & alijs praelatis secularibus & inferioribus. Et hanc arbitror diuersitatis rationē: q. magis sunt subiecti monachi abbatibus. q. clerici seculares suis p̄latis inferioribus. Monachi enim posuerūt vice Dei supra caput eorū principaliter abbatē. & nō ep̄m. vt in. c. si religiosus. de ele. li. vj. cum fi. & eorū velle & nolle depēdet ab abbatis voluntate: vt in iuribus praelle. vnde nō sunt subiecti abbati respectu nudi exercitij iurisdictionis. sed clerici seculares sunt principaliter subiecti epō: & ab eo recognoscunt ordines & beneficia loco Dei: & se dedicauerūt in aīa & corpore. xij. q. j. c. cui portio. & qd not. Io. de lig. in. c. ceterū. s. ti. proxi. & j. c. significasti. Inferiorib. verò p̄latis sunt subiecti respectu nudi exercitij iurisdictionis. & ideò dicunt cōiter iura clericos inquirentis cōueniendos & puniēdos per eorū ep̄m. vt. xj. q. j. quasi per totū. & in. c. j. & ij. s. eo. & c. postulasti. eo. & hic. & de here. c. cū ex iniuncto. in fin. & xxv. di. c. perlectis. De monachis verò dicunt illos puniēdos communiter per abbatē: vt in iuribus superius alleg. facit qd not. glo. xj. q.

ij. qui resistit. Puto tamē. vt. s. recitauit secundū doc. q. isti praelati seculares inferiores nō poterūt cognitionaliter sed correctionaliter pro negligentijs & culpis modicē punire: ex quo habet iurisdictionē in personas illorū. ar. op. in. c. ex literis. de consti. & qd no. in. c. cū accessissent. eo. ti. Quidam sunt praelati habentes sub se subditos ratione seruitij tantū. & cōstat eos non habere territoria. & tales non habent iurisdictionē etiā in personas illorū. qui ipsis seruiūt: nisi illā sibi vēdicet aliquo iure speciali: vt probat hic. Quidā sunt habētes poenitētiā territorij. & non contentiosum: nec sunt in aliqua praelatione strictē sumpto vocabulo: vt sunt curati. & tales non habent potestatem in foro cōtentioso: vt. s. dixi. nec in ciuili. nec in criminali. ¶ An autē possint excōicare multā sunt opi. Nam Lau. vt refert Io. an. in. c. si sacerdos. de officio. ordi. dixit indistinctē tales presbyteros excōicare non posse. Host. tenet ibi cōtrariū: intelligit tñ de curato. & remittit ad summā. de sen. exc. s. quis possit excōicare. & sub. s. nedū aut. & in eo. s. ver. tu teneas. videt hoc limitare & restringere in notorijs. & sic intelligit. c. nemo. ij. q. j. & xj. q. j. c. experientia. & c. sacerdotibus. Abbas dicit has opi. sic reduci posse ad cōcordiā: vt si hoc habet cōsuetudo possit etiā causa cognita. alle. c. duo. de offi. or. & de ar. dilecti. aliās hoc nō poterunt cū causę cognitione. sed generaliter sic vt in praelle. c. si sacerdos. vnde dicit ibi Pet. q. nō possunt excōicare personā certā. Arch. in. c. Romana. de sen. excō. li. vj. de cōsti. c. ij. eo. li. tenet sacerdotē curatū posse excommunicare. & idem sentit gl. in praelle. c. Romana. per. d. c. nemo. opi. Abb. sentit hūc do. Ant. dicit enim. q. isti curati recipiūt quādā latā iurisdictionē in subiectos. quę plus attrahit in naturā fori poenitentialis. q. cōtētiōsi: q. poterunt generaliter promulgare excōicationē ad corrigēdū animas subiectorū. alleg. prael. c. si sacerdos. ¶ Do. meus do. Car. sentit ibi primā opi. q. nemo pōt excōicare. nisi sit iudex ecclesiasticus. alle. c. j. de sen. excō. lib. vj. vbi ter repetitur verbū iudex: improprie tñ secundū eū. pōt curatus excommunicare. f. à cōmunionē remouēdo. nō per modū pcepti. sed cōsiliij: & sic potest procedere qd dicit Host. & idē tenet ibi col. Et hanc opi. sequor: q. certū est. q. excōicatio est pars iurisdictionis. de verb. sig. c. querēti. de officio. dele. c. ex literis. vbi benē probat. Et ideò nullus pōt excōicare. nisi iurisdictionē habeat. & oīa iura in cōtrariū allegata si benē pōderētur. loquūtur de habēte iurisdictionē. qd probat litera in p̄al. c. si sacerdos. ibi. nisi iudiciario ordine. & c. Et sic patet. q. loquitur iste tex. de curato aliās habente iurisdictionē de iure speciali. Et sic etiā loquit. c. cū ab ecclesiā. eo. ti. vt patet ex principio: ibi. ab ecclesiā p̄latis. & c. & sic nō loquit de simplici curato. Et hūc opi. sentit Spe. de offi. deleg. circa prin. Et videt casus de hac opi. in. c. Archidiaconus. de offi. archi. & sic interpretatur cōsuetudo. q. est optima legū interpret. de consue. cum dilectus. & l. fi. de interpretatione. ff. de leg. & tenet Gul. de monte Lau. in tractatu suo de sacra. & Ioan. in. c. nemo. ij. q. j. licet archi. ibi remaneat in prima sn̄a. Sed aliā opi. s. defensatā credo veriorē indistinctē. siue ferat in specie. siue in genere: q. excōicatio est fori cōtētiōsi. qualitercūq. feratur. cū poenā inferat: vt in p̄al. c. qrenti. de verb. sig. & c. pia. de exce. lib. vj. ¶ Imo nulla poena in Dei ecclesia maior reperit. xxiiij. q. iij. c. corripiant. & facit. c. sacro. de sen. exc. Et poena nō est imponēda. nisi p iudicē: vt in. c. Siue. s. in hoc. xxxij. q. ij. & no. in. c. porro. de diuor. Curati autē nō habent iurisdictionē fori cōtētiōsi. sed tantū poenitētiā. ad hoc. c. oīs vtriusq. de poe. & re. & de off. ordi. c. j. & c. cū ep̄s. eo. ti. li. vj. sed alij habentes iurisdictionē ecclesiasticā. siue ordinariā. siue delegatā excōicare possunt. pro hoc. c. si quē. de sen. excō. vbi dicit de excōicato à iudice suo: nec distinguit qualis fuerit iudex. Et sufficit quod nulli iudici ecclesiastico est hoc interdictū:

hoc interdictum: cū sit iurisdictionis. & vide pro hoc c. sicut. de simo. & c. cū in ecclesijs. de maio. & obe. cū ab ecclesiariū. & c. si sacerdos. de offi. or. ij. q. j. c. nemo. Nec ob. p̄dictis. xvj. q. ij. c. visis. & xj. q. iij. debet. vbi videtur probare solum ep̄m posse excōicare: & q̄ excōicatio est mucro ep̄alis. ad idē. xxiiij. q. iij. c. corripitur. Nam quædam est excōicatio q̄ fertur cū solēnitate, q̄dā sine. & de secūda procedit q̄d. s. dixi. Sed prima dicit anathema, & fertur cū solēnitate, q̄ exprimit in. d. c. debet. & hāc solus ep̄s cū numero. xij. sacerdotū circumstantiū profert, vt ibi dicit. & de hac intelligunt iura. s. allegata in cōtrariū. Et hoc tenet gl. in præal. c. cū ab ecclesiariū. Et Hostien. in summa. eo. ti. s. quot sunt sp̄s. in fi. & hodie cōiter nō seruatur illa solēnitas. Et pro hoc, q̄ nō apparet, q̄ maioris roboris sit illa excōicatio lata cū p̄dicta solēnitate, quā illa quæ fert ab q̄ tali solēnitate: nisi, q̄a magis videt aggruari excōicatus seruata p̄dicta solēnitate quo ad absolutionē obtinēdam: q̄a debet absolui cū eadē solēnitate. vt in. c. cū aliquis. xj. q. iij. & quo ad opi. hominū.

¶ Et ex p̄dictis infertur, q̄ Abbas & alij p̄lati inferiores ep̄o, cū habeāt iurisdictionē in illos de collegio: a vt. s. dixi, possunt illos excōicare: vt probat in iuribus super alleg. & no. gl. in p̄al. c. nemo. & c. cū ab ecclesiariū. & facit quod no. do. Ant. in. c. experientia. xj. q. j. & c. significasti. e.

¶ Quidā sunt, & appellant Archipresbyteri rurales: vt in. c. si. de offi. Archipresby. & isti in titulis suis qualē iurisdictionē habeant, prosequit Io. and. post Iac. de Bon. in. d. c. si. vbi dicit, q̄ in figura iudicij nullus cognoscit, nec potest corrigēdo priuare quē titulis suis, nec p̄pter nō residētia: sed oīa dnt deferri ep̄o. De archidiacono uero ecclesiæ cathedralis qualē iurisdictionē habeat, dico, q̄ ei iurisdicō plus ex iure sp̄ali, q̄ cōmuni elicif. De iure uero cōi saltē habet solū ea, q̄ habent in. c. ad hoc. s. in quadā. de offi. Archi. vñ dicit ibi Io. an. q̄ ea quæ ponunt in illo. s. tātū vident de iure cōi ad archidiaconū pertinere: q̄ nō habet necesse circa illa aliqd p̄bare. In alijs uero, nisi intentionē suā fundet de cōsuetudine, videt aduersarius absoluendus. ad hoc. c. vt nostrū. & c. si. eo. ti.

¶ Expeditis p̄dictis restat subijcere aliquas quæstiones ad maiore dilucidationē p̄dictorū. ¶ Et primò quæro, an isti p̄lati inferiores habētes iurisdictionē in personas collegiatorū, vt. s. dixi, habeant potestatem destituendi quā a beneficio suo. d. Ant. hic vt. s. recitauit, tenet q̄ si ad eos spectat institutio, etiā de cōsuetudine, q̄ poterūt etiam destituere: q̄d non puto verū, vt statim subijciā. Io. and. post Io. an. sentit cōtrariū in præal. c. si. de offi. archid. vbi dicit nullum citra ep̄m posse priuare quē suo beneficio propter non residētiam. Ego hunc articulū cū quibusdā alijs publicē disputauit in quadam quæstione, q̄ incipit, duo clericali charactere insigniti & c. vbi latē prosequor.

¶ Sed quātū ad propositū sic distinguo: q̄ aut ad istos non pertinet institutio, & minime cōpetit destitutio: q̄a de iure cōi, cui cōpetit institutio regulariter cōpetit destitutio. de hære. cū ex iniūcto. in fi. & ibi per docto. Aut ad ipsos pertinet institutio: & tūc aduertēdū quo iure, & quali modo eis cōpetat. Aut em̄ cōpetit de iure cōi secūdū illā opi. q̄ habet collationē beneficiorū fundatorū in ecclesijs collegiatis spectare ad p̄latū & suū collegiū. de quo no. i. c. cū ecclia Vulerana. de ele. & c. postulasti. de concess. p̄bē. & tunc puto, q̄ etiā destitutio pertinebit ad eos: q̄a cui cōpetit institutio de iure cōi, & destitutio: vt in p̄al. c. cū ex iniūcto. Et puto hoc verū: cū imminet destitutio fēda propter non residētia: vel p̄pter malā administrationē: secus si propter aliud crimē: q̄a de crimine clerici nō cognoscit aliquis citra ep̄m: vt. s. plenē dixi. & facit. c. visis. i. fi. xvj. q. ij. & q̄d no. in. c. in Lateran. de p̄bē. Aut cōpetit de iure speciali: & tūc aut beneficiū spectat ad eos pleno iure: & poterūt etiā destituere. Et sic intellige ar. a cōtrario sensu in p̄al.

c. vñ. de cap. mo. lib. vj. & ad idē. c. in lateranē. præal. & de priui. c. cū & plātare. Et intelligo, q̄ poterūt remouere ex causa, & cū causæ cognitiōe secūdū Inn. in præal. c. in lateran. vbi dicit, q̄ cām, vel actionē criminalē hmōi sacerdotis nō audiāt isti inferiores: licet fortē p̄pter malā administrationē liceat amouere. alle. d. c. visis. Nam vt ibi dicit in fi. *mucrone episcopi sacerdotū piacula rescentur.* q̄d est no. Aut ecclesia spectat ad tales: q̄a cōcessa est eis in proprios vsus: vt solet cōcedi religiosi p̄pter ipsorū paupertatē: vt in. c. cōsultationib⁹. de do. & c. pastoralis. de priui. cū fi. Et tūc plenē distinguēdū est vt not. Inn. d. c. in lateran. de p̄bē. & plen⁹ per alios doc. in. c. de monachis. eo. tit. Aut spectat confirmatio, vel institutio ad eos alio iure: & tunc ex cōsuetudine, vel p̄scriptione, & nō competit destitutio, nec possunt consentire celsioni: & hoc, q̄a p̄scriptio est odiosa. de p̄scrip. c. vigilati. vñ de p̄scriptio in vno non extenditur ad reliquum: vt in. c. cum cōtingat. de deci. & quod ibi no. Et hoc vlti. dictum ponit Pau. in cle. vñ. de renū. & sentiūt doct. in præal. c. cum ex iniūcto. Aut spectat institutio ad eos eos ex priuilegio: & tūc, aut fuit cōcessa institutio, vel cōfirmatio cū dictiōe restrictiua, vel taxatiua: vt cū dictiōe tūc: vel simili: & puto, q̄ nō transeat destitutio: q̄a cōstat de mēte cōcedētis. ar. ad hoc, q̄ no. gl. xvj. q. ij. in summa. & e. q. j. c. j. & q̄d no. i. c. pastoralis. de do. Et nemo de suo cogit facere bñficiū. x. q. ij. c. p̄cariē. Nec est recedendū a verbis: ex quo aliter nō cōstat de mēte. l. nō aliter. ff. de le. iij. & j. de ver. sig. p̄pterea. & c. si. Aut priuilegiū cōcessit

a ¶ De collegio. Vi de Hostiē. in ti. de sen. exc. s. q̄s pōt & gl. i. c. de p̄sona. xj. q. j. & quæ tradunt in. c. volētes. j. de priui. nūi. q̄d aut Abbas possit absolvere. mona. cum arma portantē ab excōicationē. vide Car. i. cle. j. s. p̄fata. i. pe. q. de sta. mo. concludētem quod non.

¶ Et tūc intelligit cōcessa etiā destitutio: & per consequens etiā ptas recipiendi resignationē. & hoc vltimū ponit Pau. in cle. vñ. de renū. Facit. c. Abbas. xvij. q. ij. & de hære. c. cū ex iniūcto. in fi. & bene facit c. pastoralis. cū gl. de do. & in p̄al. c. visis. & videt probari a cōtrario in. c. ij. de cap. mo. li. vj. vbi tūc destitutio deneget inferiori, q̄n institutio est facta p̄ ep̄m. Et p̄ hoc, q̄ institutio & destitutio quodāmodo sunt cōnexa: vt in. c. cū ex iniūcto. vbi p̄ gl. Ideo cōcessa principaliter cōfirmatione, vel institutione, videt etiā cōcessa destitutio. ar. in. c. translato. de const. & de deci. ex parte. & p̄al. c. visis. Quod tñ limito esse verū: vt. s. dixi post Inno. q̄n tendit ad priuationē propter nō residētia, vel malā administrationē: secus si propter crimē.

¶ ¶ Vltari⁹ q̄rit, quo loco tales inferiores p̄lati dnt, cū figurā iudicij cognoscūt, locare sedes suas: & loquor in casibus, in quib⁹ iudicialiter procedere valēt, siue habeāt iurisdictionē iure sp̄ali, siue gñali, siue cōi: Inn. hic duas refert opi. Quidā em̄ dicūt, q̄ vbiq̄ poterūt cognoscere, sicut arbitri, & diffinire cas eorū, q̄ sunt suæ iurisdictionis: sed nō pnt eas mādare executioni. ar. C. de iu. om. iu. l. si. Alij uero dicūt, q̄ nō pnt exercere iurisdictionē vel tribunal, nisi in loco, vbi cōsuetudo vel priuilegiū hanc iurisdictionē tribuit, vel in locis, vbi morant. ¶ Do. Anto. distinguit, q̄ quidā sunt nō habētes iurisdictionē, sed solā coercionē: vt sunt qui rōne ptatis domesticę vēdicant sibi coercionē: & in illis nō est habenda cōsideratio loci, sed procedit illud. Vbi te inuenero ibi te castigabo: vt. l. ij. s. dies. ff. q̄s ordo in bono. pos. ser. & l. a procedēte. C. de dila. bñ facit. c. placuit. xxxij. q. ij. Quidā sunt habētes iurisdictionē in homines absq̄ territorio: & isti debent sedere in loco, vbi habitāt: iō archidiaconi, & similes in loco archidiaconatus. Quidā sunt hñtes territoriū cū iurisdictionē. & si illa sit ptas sp̄ualis, vbiq̄ poterit exerceri: iuxta illud. Vbi te inuenero, ibi te iudicabo. vñ puto sacerdotē curatū confessionē parochiani sui vbiq̄ audire posse. Et pro hoc adduco. c. nouit. cū ibi no. de offi. leg. & si sapit naturā contentiosæ iurisdictionis: tūc illā exercet in loco principali, vbi dat iurisdicō. alle. no. in. c. quāto. de offi. Archi. in nouella. vbi vident hoc tenere doc. Et idem videt sentire Hosti. in. c. ea, q̄ de sta. reg. si tamē intra terminos ter-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ritorij in quo habet iurisdictionē locaret sedē, nō peccaret secūdu eū: aequitas tñ est vt in loco specifico & præminenti, vel vbi datur iurisdictione locet sedē suā. vbi aut prælati habēt loca particularia in diuersis diocece. debent locare sedē in principali platura, nō in loco particulari: nisi hoc faciat de cōsensu diocefani, in loco cuius locat sedē. alle. no. per doc. in. d. c. quanto. Hæc dicit vera, nisi aliud consuetudo, vel priuilegiū disponat: qā tunc in loco, vbi maiores consueuerunt salua honestate & c. ff. de iusti. & iu. l. pe. Hæc dicta mihi ex toto non placēt: vnde respectu contentiosæ iurisdictionis sic puto breuiter distinguendū, q aut nō habent territorij, sed tantūmodo iurisdictionē in personas, vt abbates, archidiaconi, præpositi, & similes. Et puto, q poterūt cognoscere sicut dicimus in arbitro: vt. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbi. & de domino feudi respectu vasallorū: vt no. in gl. in. l. imperialē. in li. feu. de prohi. feu. alie. & not. in. c. ceterū. de iud. Nam ex quo conceditur eis iurisdictione in territorio alterius, & per cōsequēs conceditur illis exercitiū. arg. in iuribus pal. & c. p̄terea. & c. prudentiā. de offi. dele. & l. ad legatū & l. ad rē mobilē. ff. de pecu. & l. cui iurisdictione. ff. de iu. om. iud. Nec cognoscēdo extra locū platuræ dicunt violare territorij epī: cū eorū loca, vt monasteriū, præpositura, & similia nō sibi est territorij, imo territorij est epī, ex quo nō sunt exempti. Vnde ex quo possunt cognoscere in monasterio, vel ecclesijs suis, poterūt etiā extra: cū cognoscēdo & diffiniēdo i illis locis. cognoscāt & diffiniēt in territorio alterius: cū vt. s. dixi: iurisdictione istorū concernit personas, & non locū, neq̄ appareat ratio vrgēs, quare magis possunt cognoscere in illis locis, quā extra. arg. opti. in. c. cū illorū. §. si verō claustralis. de sen. excō. & qd̄ ibi no. Fateor tñ, q honestius esset, q cognoscerēt in proprijs locis, q̄ extra. Si verō habent iurisdictionē in territorio aliquo iure speciali: tūc debent cognoscere intra territorij, nec debēt violare territorium alterius. Et hoc casu cessat ratio superius alle. nisi locaret ibi sedē de cōsensu illius, cuius est territorij: vt in. c. no. uit. de offi. leg. & c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. & vj. q. iij. c. scriptū. ¶ Et puto, q hoc casu pnt locare sedē in qualibet parte territorij proprii, salua honestate. & c. vt d. c. pe. arg. in. c. cū ep̄s. de offi. ordi. lib. vj. Respectu verō iurisdictionis pœnitēialis dico, q aut loquimur de cōfessore perpetuo, sed extraordinario, quales sunt mendicantes: de quibus in cle. dudū. de sepul. & hoc casu oīa procedunt vbicūq̄ commissā sint: adeo etiā si extra territorij commissā fuerūt: qā illa q̄ in foro aīæ exercent voluntarie iurisdictionis sunt: de commissis verō intra, nō possunt absoluerē extra: vt in præalle. cle. dudum. §. statum⁹. ver. extra ciuitates. Aut loquimur de cōfessore proprio & ordinario: & talis a quocūq̄ peccato ad eū spectante commissio intra, vel extra territorij, absoluerē pōt, etiā extra territorij. Ratio est, qā ea, q̄ sunt fori pœnitēialis, exercent sub silētio: vñ nulli⁹ territorij lædīt: vt in. c. no. uit. de offi. leg. & optimē facit. l. ij. de offi. p̄cō. vbi patet q ea q̄ sunt iurisdictionis volūtariæ possunt exerceri extra territorij, licet nō sint fori pœnitēialis. Multo ergo fortius, si sint fori pœnitēialis: vbi cessat oīs strepit⁹: vt in. c. oīs. de p̄c. & remis. Et hoc etiā voluit Lau. & Io. de lig. post eū in pal. cle. dudū. ¶ Hic etiā pōt annecti, an exempti⁹ incidētēs in excōicationis sniam a canone latam possint absolui ab ep̄o loci, vel a suis platis inferioribus ep̄o: quā quidē qōnē plenē expediui in p̄dicta qōnē, quā disputaui: idē ibi plenē vide: dicā forte aliquid in. c. significasti. e. Et ex omnib⁹ p̄dictis elicio cōclusiones: vt facili⁹ pateat materia. ¶ Prima conclusio. Prælati inferiores ep̄o etiā habentes collegium, licet iurisdictionem in illorū personas de collegio iure cōi sibi vendicent: territorij tñ fori cōtentiosi nō habēt: sed tota dioceces est territorij epī. Ex qua inferi, q delinquētes vel cōtrahē-

tes in monasterio. Abbatis, vel in ecclesia alterius Prælati, ipsius prælati forū non sortiuntur: sed duntaxat episcopi loci, etiam si ratione alicuius seruitij eidem prælati subesse dicantur. Secunda conclusio. Delinquens in alterius parochia, seu territorio, quo ad forū pœnitentiæ illi non subiicitur, etiā si delictum cadit in notoriū. ¶ Tertia cōclusio. Abbas ciuilit̄ & criminaliter in monachos sibi subiectos, etiam in figura iudicij iurisdictionem exercere pōt: adeo, q laici in commoditate non repugnante, eo prætermisso, coram episcopo loci prius cōueniendi non sunt, nisi talia sint crimina, quę depositionem exposcant. ¶ Quarta conclusio. Seculares prælati citra episcopū de criminibus suorū clericorum, etiam si depositionem non exposcant, cognoscere iudicialiter non valent, sed ciuilit̄ & cognitionaliter in eos iurisdictionem exercere possunt: eis tamen prætermisiss coram ordinario loci conueniri poterunt. Et ex his duab⁹ conclusionibus inferitur, q latiore iurisdictionē vendicant sibi Abbates in personas monachorum, q̄ seculares prælati in eorū subditos. ¶ Quinta conclusio. Quāquam delicti, vel contractus ratione, secularis clericus non sui iudicis fortiatur forum: religiosus tamē coram suo Abbate indifferenter conueniendus est: nisi viarum longa distantia aliud suadeat. ¶ Sexta conclusio. Iurisdictionem fori pœnitentialis duntaxat obtinentes excommunicationē in parochianos etiam indeterminatē proferre nequeunt. In habentibus verō iurisdictionem etiā si episcopo inferiores existant, aliud est sentiendum. Ex quo inferitur excommunicationē esse fori contentiosi & actiue ēt cōpetere alijs prælati citra episcopū. ¶ Septima cōclu. Inferiores prælati institutionē beneficiorū de iure cōi, vel priuilegio spūali simpliciter indulto obtinentes, clericos in eisdem institutos propter simplicē administrationē, seu non residētiam destituere queunt ac eorū resignationē recipere: secus si ex p̄scriptione, vel cōsuetudine eis instituendi ius competat: nisi beneficium pleno iure eisdē sit subiectū. ¶ Octaua cōclusio iurisdictionē cōtentiosam in p̄sonas dūtaxat obtinētes eā in tota diocece. et extra loca ppria exercere pnt: secus si hnt iurisdictionē territorij limitatā. Iurisdictionē verō pœnitētiāle ēt extra territorij dicere possunt: & hæc sufficiat.

SVMMARIUM.

- 1 Sententia lata a iudice loci, vbi delinquitur, mandabitur executioni a iudice, vbi sunt sita bona.
- 2 Episcopus loci delicti potest sententiarē contra clericum delinquentē, & sententiā mandabitur executioni ab episcopo loci.
- 3 Forum quis sortitur ratione delicti.
- 4 Index vnius territorij non potest mandare executioni sententiam suam in alieno territorio.
- 5 Clericus, an habeat plura domicilia propter plura beneficia, quę sunt in diuersis locis: vel propter originem: vel propter ordinationem, vel propter alia.
- 6 Clericus habens plura beneficia residentiam requirentia potest per alium seruire & residere.
- 7 Monachus remanet ciuis suę ciuitatis, quo ad commoda.
- 8 Monachus potest ordinari ab episcopo originis, licet monasterium sit in alia diocesi.
- 9 Index potest priuare delinquentem etiam de bonis sitis in alieno territorio.
- 10 Decretum iudicis super alienatione rerum minoris, extenditur ad rem sitam extra territorium.
- 11 Sententiā vel statutum an porrigat effectum suum extra territorium.
- 12 Confinitia non possunt dari alicui rebeli in ciuitate non subditi confiniti.
- 13 Statutum, quod filia femina non succedat: non habet vires in bonis extra territorium statuentis.
- 14 Delinquens in territorio, vbi habet bona: licet non domiciliū an possit puniri per dominum illius territorij?

Actio hypo

SEBASTIANI.
¶ An exempti,
Vide Abba. in. c.
graue. in. j. col. de
offi. ordi. & in. c.
cum tempore. de
arbi. Feli. post Ab
bat. in. c. ij. in fi. j. de
sent. excommuni
cationis.

a ¶ Intitulatus est 13 Adde quod voluit
Fede. consil. xcix.
SEBA. SAPI.
a ¶ Quod si clericus 14 vide Ro. in. consil.
ccclxj. in. ij. colū.
vbi dicit q̄ clericus
Romanus pōt ha-
bere domicilium
in Alemania rōne
beneficij: & vide
Bal. in. l. ab eo. cir-
ca fi. C. q̄uo & q̄n
iu. Card. in. cle. j. in
ij. q. de iu.
c ¶ De origine pa-
terna. Adde Ant.
de But. consil. xxj.
ZACHARI.
d ¶ In diuersis locis
Adde la rebu. in. l.
ciues. num. i. & in
apost. Cel. ad ipm
vbi multa de hac
q̄ōne & triplici do-
micilio: vt vtrū oīa
illa quis possit for-
riri. & in. l. est ve-
rū. nu. i. & ibi iterū
in apo. eiusdē cel.
C. de ieo. & in quo
loco. lib. x.
SEBA. SAPI.
c ¶ Nisi in clauſtro
Vide Fel. in. c. dile-
ctus. ij. col. iij. ver.
oſtaua conclusio.
s. de rescript.
ZACHARI.
f Illius ciuitatis. Ad
de quod Bart. per
istū allegat. videt
tenere oppositū. s.
q̄ fiat ciuis ciuita-
tis in qua est mo-
nasterium. in quo
moratur. Idem in
l. ciues. C. de inco.
& in quo locobal.
in. l. adoptionē. co.
ij. C. de appella. &
Ang. in. l. heres. s.
j. ff. de iu. plus ad-
dit Bar. in. l. j. ff. ad
mu. q̄ quis per in-
gressum religiōis
definit eē cuius ciui-
tatis suę qd̄ est de
directo contra istū
¶ Circa hoc. an in-
grediens monaste-
riū perdat domici-
liū proprię origi-
nis. si monasteriū
q̄ est ingressus sit
i alia ciuitate. quā
in propriā oriū
dus est. Dicit. qd̄
domicilium pro-
prię dicitur esse
vbi quis habet pro-
priā habitationē &
moratur: vt in ca.
omnes. de mai. &
obe. & habetur in
cle. j. in. s. terra. de
poe. vbi per dom.
Car. Et ideo appel-
latione domicilij

Actio hypothe. est realis: sed pignoratitia psonalis.
14 *Iudex nemo potest esse in causa propria: nec con-*
suetudo aliter dicens valeret.
15 *Statutum, quod delinquēs in subditum extra terri-*
torij ita puniatur in territorio statuti, nō valet.
16 *Statutum vel consuetudo, quod delinquēs perdat*
bona, an liget bona patrimonialia clericorum?
17 *Clerici rōne delicti nō subijciuntur iudici seculari.*
18 *Sententia lata a iudice vnius territorij, an possit*
mandari executioni a iudice alterius territorij
vbi sunt bona condemnati.

CAP.

XIII.

Postulasti.

Hoc. c. legi-

paliter duobus modis. Primò
p̄ Episc. delicti fert sententiā
tm̄ super crimine: sed Episc. be-
neficij fert sententiā priuatoriā
beneficij. Secūdo legitur. q̄
ep̄s delicti fert sententiā etiā
super benefi. sed realis executio.
vt possessio-
nis subtractio. debet fieri per
iudicē beneficij:
& secundum primum intellectu.
h. d. in sum-
ma. Epi. dilecti cōdemnat clericū
de delicto: sed
non priuat beneficio alibi
existente. sed ep̄s
beneficij priuabit. quasi exequendo
condemna-
tionē iudicis delicti: secundum
aliū intel-
lectū. h. d. Episc. delicti cōdemnat
clericū ex
delicto eū priuando beneficio
alibi sito: sed
executio realis fit ab Episc.
beneficij. Diui-
ditur in duas partes. Primò
ponitur q̄o. Secūdo
solutio. ibi. ad quod. ¶
Casus literalis. Ecce
aliquis sacerdos habet
ecclesiā in diocesi Bo-
non. in qua reside. domici-
liū verò rōne patri-
monij sui habet in dice. Mutinensi.
& ibi deli-
quit. Queritur mō a quo ep̄o
pro delicto ibi
cōmissio debeat iudicari
præcipuē in causis.
quæ officij. vel beneficij
priuationem indu-
cunt. Rñdetur per ep̄m
in cuius dice. deliquit
debet sententia in eundē
clericū promulgari
sed per illū Epi. in cuius
dioc. habet ecclesiā.
debet sn̄ia executioni
mandari. Ber. ¶
¶ No. primò. q̄ clericus
delinquēs in aliena dice.
sortitur forū illius episc.
vbi deliquit: etiā si de-
lictū sit tale. q̄ exposcat
priuationē bñ. & off.
Ex quo infer. q̄ nullus
Prælati inferior citra
Episc. habet terri. i dice.
ep̄. sed tota dioc. est
Episc. territorij. Ad idē.
c. j. de off. or. & ca. cū
epi. e. ti. li. vj. q̄ lati⁹
dixi. s. c. pxi. & dic. vt
ibi. ¶
¶ Scdo no. iudicē
vni⁹ terr. nō posse mā-
dare suā sn̄iam execu-
tionē in alio ter. etiā
respectu bonorū
illius. q̄ habet intra
suū territo. Alia ve-
rò no. colligi nō pnt
ex tex. quia subijciuntur
examine. vt j. patebit
pōt tñ colligi arg. ex
tex. q̄ cleric⁹ pōt habere
domici. nedū. vbi habet
bñ. sed etiā vbi habet
patri. & sicut laic⁹ pōt
habere domicilij in
plurib⁹ locis: vt. l. as-
sumptio. ff. ad muni.
ita & cleric⁹. ¶
¶ Sed quæro. an
hoc sit verū de iure.
Vin. tenet q̄ nō: dicēs
clericū nō posse habere
domici. nisi in vno lo-
co. s. vbi intitulatus
est. lxx. di. c. sancto-
rū. sec⁹ dicit in laico: vt
in præa. l. assumptio.
Io. an. tenet. j. aducit.
c. cū nullus. de tēp. ord.
lib. vj. D. Ant. distiguit.
q̄ si cleric⁹ habet plura
bñ. reſidētiā requirentia.
plura p̄t habere domicilia
q̄ i quolibet loco bñ-
ficio. habet domici.
& hoc tenet glo. in. c.
primatus. lxxj. di. & ca.
q̄a intantū. de præbē.
& Archi. iij. q. vj. in
sum. & sentit gl. i. c.
vbi cūq̄. s. q̄a ergo. xij.
q. ij. & in. c. qm̄. xxj.
q. ij. ¶ Hoc dictū
ego limito. qn̄ vult

utriq̄ beneficio deseruire p se. nūc vni. nūc al-
teri: ita qd̄ equaliter quasi se collocet i vtroq̄
quod pōt vt no. glo. in. c. nō pōt. de præbē. lib.
vj. Tunc em̄ fateor istū habere domicilij in
vtroq̄ loco ar. in. l. assumptio. s. iuris pruden-
tibus. ff. ad muni. & in. c. ij. de sepul. li. vj. secus
si seruiat alteri tm̄ p se. & alteri per vicariū.
qd̄ pōt: vt no. d. gl. in. c. nō pōt. qd̄ tñ limito vt
in. d. c. extirpandē. s. q̄a verò. de præbē. Tūc pu-
to q̄ tm̄ habeat domicilij vbi residet. & nō in
alio loco: q̄a reſidētia est illa quę facit sortiri
domicilij seu necessitas reſidēdi: vt sentit In-
no. in. c. ex ore. de priui. facit. c. dilect⁹ fili⁹ de
rescri. sed cū isto videt dispensatū super resi-
dētia in altero: vt no. in. d. c. nō pōt. Dico tñ
q̄ rōne beneficij tenet respondere & obedi-
re illi ep̄o vbi habet bñficio: vt no. Inno. in. c.
cū iandudū. de præbē. si verò habet vnicū be-
neficiū exposcēs etiam reſidētiā. tūc secūdu
oēs habet ibi domicilij. vt hīc: & not. in. c. ex
ore. de priui. & Ioan. an. in. c. statutū. s. cū aut.
de rescri. lib. vj. Sed p hoc nō excludit qn̄ &
alibi poterit habere domicilij rōne aliarum
qualitatū hoc inducētū: vñ pōt domicilij ha-
bere vbi natus fuit. q̄a rōne originis quis pro-
priē sortitur domicilij: vt in præa. l. cū nul-
lus. & ibi gl. de temp. ord. lib. vj. ¶
¶ Tertiò po-
test habere vbi habet patrimoniū suū. vel
maiorē partē. vt hīc & in. l. ij. C. vbi sent. vel
cla. & no. in. d. cū nullus. Item in loco vbi fuit
ordinatus: vt no. gl. in. l. hares absens. ff. de iu.
& in. l. ciues. C. de inco. s. i. x. Et sentit Inno. in. c.
ex ore. de priui. quod intellige vt dixi in. c. j. s.
eodē. Itē vbi habet larem seu habitationem.
¶ Sed circa hoc dubitatur quid si in vno lo-
co habens beneficium requirēs reſidētiā in
alio habet habitationē nunquid dicatur. ha-
bere domicilij in loco habitationis. do. Anto.
credit q̄ nō: q̄a cū alibi q̄ in beneficio habita-
re non possit de iure. nō videtur ibi esse cau-
sa habitationis perpetuæ. sed momētaneę. ar.
in. l. ex facto. s. rerū aut Italicarū. ff. de hæred.
insti. Ego puto. q̄ si post adeptū beneficiū cō-
stituat larem alibi vltra decennium quod vi-
deatur ibi constituisse perpetuū domicilij
arg. l. ij. C. de incol. lib. x. Nec ob. q̄ tenet ibi
reſidēre: quia nō debet esse melioris conditio-
nis stultus. q̄ sapiens: vnde saltē in sui præiu-
diciū videtur ibi habere domicilij. ar. i. c. eū
qui. de præbē. li. vj. & sic attēderetur potius
qd̄ sit. q̄ qd̄ fieri debet. ¶ Quid aut de origie
parterna. vel auita. dic. vt no. Bar. in. l. as-
sumptio. ff. ad muni. & vt not. in. l. libertus s. i. ado-
ptiu. e. ti. ¶ Ex his concluditur clericū secu-
larē posse habere domicilij in diuersis lo-
cis. dicit principale domicilij sit vbi habet
beneficium. requirēs reſidētiā. & sic videtur
Io. an. intelligere Inno. in. d. c. ex ore. ¶
¶ Ab. vero seu alius religiosus. nō potest habere do-
micilij. nisi in clauſtro. vbi habet reſidēre
vt no. Inno. in. d. c. ex ore. ¶ Hoc limito & re-
stringo. quo ad onera. vnde non potest con-
ueniri alibi. vel subire munera. sed quo ad re-
ipfam seu ad commodā. dico quod mona-
chus seu Abbas retinet domicilij. vbi
natus est. argum. in. l. pen. ff. de Sena. Nam vt
not. dicit Bartol. in. l. ij. ff. ad muni. mona-
chus non definit esse ciuis illius ciuita-
tis. vbi natus fuit: quia retinet quo ad com-

proprie venit loc⁹
habitationis. & nō
loc⁹ originis: vt est
gl. in. in. c. statutū.
in. s. cū aut. de re-
scrip. in. vj. quā al-
leg. d. Alexan. in. l.
pe. ff. de iu. om. iu.
& in. l. assumptio.
in. s. si filius. ff. ad
muni. adde tamen
q̄ per dignitatem
adeptam non mu-
tatur domicilij
sed nouum acquiri
tur quia domicilij
originis non mu-
tatur nec perditur
ex mutatione habi-
tationis. l. senato-
res. & ibi per Bar.
ff. de sena. nisi in
muliere quæ nu-
plit extra locum
originis secūdu
Bar. in. l. cū quēdā
puella & ibi plene
per Alex. & doct.
ff. de iur. om. iud.
& in. d. l. senatores.
& adde q̄ quando
quis recedit de lo-
co cum rebus &
bonis suis præſu-
mitur mutare do-
micilij. ita Bar. in
l. assumptio. in. s. j.
præa. & in. l. domi-
ciliū. eodē tit. &
habetur per Inno. in
ij. de renun. & per
Bal. i rub. C. si a nō
competē. iu. & ex
hoc potest elici q̄
ex quo monachus
ingrediens mona-
sterium transfert
bona sua semel cū
persona in mona-
sterio quod ingre-
ditur. vt in authē-
ingressi. C. de sacr.
sanct. ecc. cēsendus
est mutasse domici-
lij & per conse-
quēs sortitur forū
in loco monasterij
non credo tamen
quod ex tali ingre-
su perdat privile-
gium proprię ciui-
tatis. tamen Barto.
in. l. j. ff. ad muni.
dicit quod per in-
gressum definit eē
ciuis suę ciuitatis
& efficitur ciuis ci-
uitatis in qua est
monasterium. de
quo etiam vide
Bald. in. l. in ado-
ptionem. in. ij. co-
lum. C. de adopt.
& Ange. in. l. hæ-
res habentes. s.
j. in. ff. de iud. vbi
idem tenet sub-
dens quod recedes
de ciuitate pro-
pria cum bonis de

Panormi. super Prima Secundi Decret.

finis esse civilis a
modum iura civilia

SEBA. SAPI.

a ¶ Iura civilia Vi-
de Bal. Paul. de ca.
& Mod. in l. si fili-
us patri. ff. de vul.
& pub. & not. in
§. filius. inst. qui.
mod. ius pat. pot.
sol.

b ¶ Beneficio suo Ad
de qd late voluit.
Oldra. consil. xvij.

c ¶ Statuentium ad
de qd voluit Ro.
consil. xxxix.

ZACHARI.

d ¶ Cum si prohibi-
torium. Adde quid si
sit permissum. vid.
plenè Hippot. de
Marf. fin. suo. ex-
xiiij. inci. vidisti an
no pterito. & istu
in. c. que in ecclesia
ru. & quod ibi po-
fui in apo. ad ipm.
s. de constit.

SEBA. SAPIA.

e ¶ Et odiosum. Vi-
de latissime per
Alexan. in consil.
xliij. inci. Alpho-
sus. in. v. vol. Paul.
de cas. in cōsi. xx
xij. incip. circa pri-
mū quæsitū. in. j.
vol. consil. nouorū
& Bal. in consil. cc-
clx. incip. Ioan.
do Albigana. in. j.
parte.

f ¶ Non porrigitur.
Adde Cald. consil.
xvij. de consil. &
xxxij. de test.

g ¶ Supra leprosu.
adde Fe. consil. xc
vij.

h ¶ Seruus poenæ.
Adde Fulg. consil.
cxxxvj.

modum iura civilia^a. l. Deo nobis. C. de epis.
& cle. Itē ille qui monachatur ascendit ad ma-
iorē dignitatē: vt in aut. de mona. in princi. &
xvj. q. j. c. qui verē. sed per superuenientiā di-
gnitatis non perditur primū domicilium. seu
ciuitas. l. penul. pralle. Simile adduco in mu-
liere, quē per cōtractū matrimonij mutat fo-
rū & originē quo ad ea, quē possent ipsam ex-
trahere a seruitijs mariti. Sed debet intelligi,
qd not. glo. in. l. origine. C. de muni. & ori. li.
x. & l. cū quēdā. ff. de iur. om. iud. & in. l. fi. §.
idē rescripserunt. ad muni. & d. l. origine. &
hoc vltimū tenuit Bart. in. d. §. rescripserunt.
Et idē dico in ingrediente monasteriū. quod
not. Facit. c. cū nullus. de tēp. or. lib. vj. qd lo-
quitur i materia proportionabili clericis &
monachis. ¶ Et per hūc intellectū potest in-
ferri, quod monachus pōt ordinari per ep̄m
in cuius diocēse natus est: licet monasteriū sit
in alia diocēsi sitū: quod est dictum vt credo
Ioan. and. An autē abbas, vel monachus effi-
ciatur ciuis, vbi constituitur Abbas, vel mo-
nachus: & quid in collegio & similibus? vide
per Bart. in. l. j. ff. ad municipa. ¶ Venio ad
glo. & op. contra tex. videtur em̄ Ep̄m deli-
cti non posse priuare clericū delinquētem be-
neficio suo^b quod habet alibi: quia sic pone-
ret falcē in messēm alienā. contra. c. venerabi-
lem. de elect. & de iudi. nouit. Item extra ter-
ritoriū ius dicenti non paretur impunē. c. vt
animarū. de const. lib. vj. & l. fi. de iurisd. om.
iud. Sol. glo. metu contrarij intelligit tex. qd
iste Episc. delicti non fert sententiā super ec-
clesia, sed tm̄ super crimine. & hęc sententia
facit fidē in alio iudicio. vnde vigore huius
sentētię ep̄s beneficij priuabit eū postea bene-
ficio: quasi exequēdo de iure sn̄iam alteri^g gn̄
raliter latā super crimine. Et hoc voluit. glo.
ij. quā sic intelligo, ne videatur cōtraria pri-
mę. Host. tenet, qd etiā super ecclesia pronū-
tiare pōt: & idē tenēt cōmuniter doc. hīc. Et
pro hac opi. facit secundū Ioan. An. quia hīc
fuit quæsitū etiā bñf. Itē hīc reseruatur Episc.
bñficij executio, nō priuatio, vel determina-
tio. & remittit ad no. per se. de ap. pastoralis.
in fin. & idē apertē tenet gl. j. §. c. prox. Idē Fe-
de. de se. cōsi. xvj. propefi. Primā lec. sentit hīc
Inno. dicens sententiā ferendā super crimine
de quo accusatur, quē erit talis: cōdemno te
de tali crimine: & postmodū poenę executio
fit secundū canones, qui præcipiūt crimino-
sos cōdēnatos deponēdos. xxv. distin. primū
nisi ex dispensatione tolleretur. s. de iu. c. at si
clerici & interdū erit poena depositionis: vt
in eo. c. at si clerici. & interdū excoicationis
j. de rap. c. j. Item credit Inno. qd poterit eum
perpetuō suspendere ab ecclesia, quæ in alia
diocēse. sita est: sed mandabitur executioni de
facto per eū in cuius territorio res sita est. ff.
de re iudi. l. a diuo pio. ¶ Sed circa hoc con-
clude, qd vtracq. lect. potest practicari. Nam
potest iudex delicti pronuntiare tantum su-
per delicto: & immediatē sequitur poen. iuris
vt in leg. j. ff. ad Turpil. ij. q. iij. cap. si quem-
notandū not. Arch. & Ioan. in. c. j. de honi. li.
vj. & iudex beneficij exequendo ius illum
priuabit, si delictū est tale, quod meretur pri-
uationē. Et puto qd non requiratur noua sn̄ia
priuationis: sed de facto priuabit imponēdo

poenam iuris. Nam incōtinenti sequitur post primā sententiā iu-
ris effectus priuatiuus: vt in iurib⁹ præalle. & fortē propter hoc
dixit tex. qd executio spactat ad iudicē beneficij. Et not. sentit hoc
Spec. in tit. de sen. exc. §. nunc videndū. ver. sed pone iudex Perusi-
nus. & sentit ibi Spe. vtrūq. intellectū. licet dicat plus sibi place-
re secundū intellectum. Et vide Inn. in. c. inter. dilectos. de excels.
Prælato. in prin. vbi sentit, qd hæc exceptio: Tu fuisti cōdemnatus
de crimine, inducit priuationem tituli ipso facto. sed ista via non
est multū tuta: quia pōt dubitari de poena cōdigna, & de citatione
& alio pcessu postea fiēdo: vnde vtile est seruare secundā lectū. vt
episcopus delicti specificē pnūtiat super priuatione bñficij: nec
dicit ex hoc ponere falcē in messēm alienā: cū titulus resideat
poenę personā ipsius clerici, & inheret ossibus suis: sicut dicim⁹
de alijs iuribus incorporalibus: vt no. gl. in. l. iij. ff. pro socio. Vñ ex
quo rōne delicti persona est sibi subiecta, pōt ius inherens perso-
næ abdicare ab illa persona: & sic non dicit ius in re sibi nō subie-
ctā: cum res postea remaneat p derelicta in loco, vbi executio fa-
cta fuit per iudicē bñficij. & de hoc videf tex. apertissimē hic non
cauillādo literā. & idē in simili qōne. f. in publicatione bonorum
quē fit de iure cōi rōne delicti, sentit Bar. in. l. cūctos populos. C.
de sum. tri. & Io. an. in. c. cū secundū leges. de here. li. vj. post Io. Cal.
¶ Et p hoc. l. magis puto. §. illud. ff. de rebus eorū. vbi patet, qd de
cretū interpositū sup alienatione, extenditur ad rem extra iurisdī-
ctionē sitam. ad idē. c. Romana. §. cōtrahentes. e. tit. li. vj. vbi iudex
rōne cōtra⁹ decernit missionē fiēdā in bona alibi sita. ¶ Et ge-
neraliter, an sn̄ia porrigat effectū suū extra territoriū: vide plenē
per Bart. in. d. l. cūctos populos. & conclude aliqua vtilia. Dic, qd
aut poena appositā respicit personā aut bona. Primo casu, aut poe-
na appositā respicit interdīctū certi loci: & nō porrigit extra ter-
ritoriū interdīctis: nisi per quādā cōsequētiā: quia interdīcto lo-
co habitationis videf interdīctus locus originis: de quo dicendū
vt in. l. relegatorū. §. j. & §. interdīcere. & §. seq. ff. de interdī. & rele.
¶ Vnde dicit Bart. in præal. l. relegatorū. §. est quoddā genus. qd
ciuitas non potest ciui suo præcipere, vt debeat morari in loco nō
subdito: & quod talia confinia non valent. & quod vidit talem
sententiam reuocari per iudicem appellationis: nec pōt interdīce-
re, ne vadat ad locū non subditū sententiantis. Et hoc intelligit,
quando fit in poenam illius contra quem fertur sententia. secus si
fit statutū, vt subditi non vadant ad aliquem locū non subditum
propter commoditatem ciuitatis, vel in odium eorum hominū,
ad quos non vult subditos ire: quia tunc valet dispositio secun-
dum eum quod est nō. Facit. l. fi. de decre. ab or. fa. & l. mercato-
res. C. de commercijs. Si verō non concernit interdīctum certi lo-
ci: sed alicuius artis: vt quod non exerceat certam artem: tunc nō
porrigitur extra territorium: vt est text. nota. in. l. ex ea. ff. de po-
stu. & per illam legem dicit Barto. in dicta. l. cūctos populos. in
alio loco, quod statutum continens prohibitionem odiosam non
porrigitur in dubio extra territorium statuentium. ¶ Et ideō
dicit quod statutum disponens quod filia foemina non succedat:
cū sit prohibitorium, & odiosum^c. l. maximum vitium. C. de
libe. præte. ad bona alibi sita non porrigitur^e. Et credo posse in-
ferri, quod sententia, seu statutum priuans quem beneficijs suis
intelligitur de beneficijs sitis in loco disponentis. & non alibi. fa-
cit optimē in argumē. c. si compromissarius. §. penul. & fi. de elect.
lib. vj. ¶ Si verō statutum non respicit interdīctum loci nec ar-
tis, sed diminutionem status: vt quando quis efficitur infamis, vel
excommunicatus: vel interdīctus: & tunc cum hęc poenę infligan-
tur in personam: & sunt personæ affectiue porrigunt effectum,
etiā extra territoriū: quia sequūtur personā, vt supra leprosum: &
vt in præalleg. l. ex ea. Et idem sentit Inno. in. c. qualiter & qñ. ij.
de accu. prope fin. & Fede. cōsi. xxij. facit. c. testimonium. de test.
& c. curiæ. xj. qō. iij. de treug. & pa. c. j. Et idem dicit Bar. de seruo
poenæ: vt si quis fuit cōdemnatus ad mortem: licet postea eri-
piatur violenter de manibus familiæ: nihilominus est effectus
seruus poenæ: etiam secundum iura hodierna: vt not. in. l. qui vl-
timō. ff. de poenis. & in authen. sed hodiē. de do. inter vi. & vxor.
quia post sententiā nō debuit superuiuere. ideō vbiq. sit est ser-
uus poenæ, nec potest facere testm̄, nec contrahere, nec similia fa-
cere. ¶ Tertio casu principali quando respicit bona: si publi-
catio sit

ratio sit de iure comuni: tunc porrigitur ad bona sita extra territorium & remanent ibi tanquam vacantia, sed occupantur per iudicem illius territorij. ar. in. l. à diuo. §. j. ff. de iudi. & in. l. cū vnus. de bo. aut. iud. pos. Si autem sit de iure speciali & municipalitunc dic, vt not. Bart. in. d. l. cunctos populos^a & vide qd not. Ioan. An.
 12 in. d. c. cum secundū leges. de here. lib. vj. ¶ Circa prædicta quæro de tali questione, quam ponit hic Inn. Aliquis habet possessiones in iurisdictione alicuius dñi: sed non habet ibi domicilium: & offendit dominū, vel aliquem subditū eius: nunquid possit per illum dominum puniri in cuius iurisdictione habet possessiones, & cuius subditum offendit. Sol. Inno. tenet, quod ipse dominus non habet inde facere iudiciū, etiā in suo districtu. argu. §. eo. c. cū sit. sed debet adire dñm, vbi habet domiciliū. & si ille dominus non faceret iustitiam, prosequeretur ius suum secundū tenorē. c. dominus. xxij. qd. sed si possessiones deberent aliqua munera realia, siue ordinaria, siue alia: bene posset eū p possessionū occupationē quas habet i iurisdictione sua, distringere. C. de sac. san. eccle. l. placet. & l. iubemus nullam. sed ad respondendū corā se in iudicio non coget eum: nec hoc potest induci consuetudine, vel statuto: quæ non valent nisi super rebus suæ iurisdictionis, quale non est hoc qd ille, qui non habet sub eo domiciliū corā eo respondeat. Sed hoc forte posset statui secundū eum, quod bona cuiusq; qui committeret talem offensam confiscarentur, vel applicarentur offenso: quia valet cōsuetudo, vel statutum in rebus, quæ sunt de eius iurisdictione. C. de sa. san. ecc. iubemus nullam. nec debet talis cōsuetudo rūpi per extraneos. viij. dist. quæ contra tamen in hoc casu videtur secundum eum, quod ante occupationem bonorū, debet per suum iudicem cōdenari. sed hoc casu cū agitur in rem coram iudice rei de qua agitur conuenietur. C. vbi de cri. agi oportet. l. j. C. vbi in rem act. l. vltima. ¶ Et idem est si creditor agit hypothecaria: quia in rem est: secus si debitor agit pignoratitia: quia personalis est: vt not. j. de pigno. c. cum contra. in glo. Hec dicta Inno. non placent in toto Host. Et primò, in eo, quod dicitur dominum sub quo possessiones sitæ sunt, non posse facere vindictā delinquenti, aliunde veniente: hoc em cōtradicit huic Decre. secundum eum. Ex quo enim dñs aliàs habet iurisdictionem in loco, vbi deliquit, potest punire delinquentem: vt in. c. j. de rap. & hic cum concor. Posset autem illud intelligi secundum eū & Io. an. in domino, qui non habet iurisdictionē in loco, vbi deliquit: licet ab eo teneatur loc⁹. Interdum enim sunt nedum milites, sed etiam plebei, à quibus tenentur certi agri, vel domus vel areæ in quibus tñ iurisdictionem nō habent: & de istis etiam fateatur, qd de consuetudine posunt iurisdictionem habere. §. c. proxi. ita. f. quod ius dicant alijs & iter alios. ¶ Quod enim priuatus ius sibi diceret hoc nulla cōsuetudo inducere posset: quia talis cōsuetudo esset irrationabilis: vt. C. ne quis in sua cā. l. vna. & j. de verb. sig. c. forus. Sed aduerte, qd licet iste intellectus quē dat ad Inno. sit verus in se, tñ non fuit in veritate de mente Innoc. si bene ponderetur: nam loquitur de habente possessiones cum iurisdictione: & sic propriè intelligitur non in priuato, sed in habente iurisdictionem. Item patet ex eo, quod dixit talem posse facere statuta super bonis. ergo habet iurisdictionē in loco: alis nō posset de cōsti. c. vt animarum. li. vj. & l. fi. ff. de iur. om. iudi. Ideò verus intellect⁹ est Inn. in eo, qui deliquit in alieno territorio cōtra subditum, vel dominum in cuius dñio habet possessiones. vt ex quo deliquit extra limites territorij non possit virtute statuti, cū agatur reali, distringi per dominū possessionū: etiā si deliquerit contra dominum, vel eius subditum. Non enim est præsumendum Innocen. intellexisse delinquentem intra territorium: cum omnia iura clamāt ratione delicti solius in loco commissi quem habere iurisdictionem: fortius quando concurrat habitus possessionum in loco. Et hunc etiam intellectum apertè videtur sentire Barto. in. l. cunctos populos. vbi hoc dictum sequitur. ¶ Vbi plus dicit, quod etiam non valet statutum, vt delinquens extra territorium in personam subditi possit hāc puniri in territorio: qd nō potuit dicere ius extra territorij: vt in iuribus præalleg. Nec ob. si dicatur, qd laic⁹ offendēs clericū: & sic subditū alteri⁹ efficiat de foro ecc. vt. C. de epi. & cle. aut. itē nulla cōitas. & §. e. c. cū sit. qd illud nō est: qd offendit subditū, sed qd cōmissū sacrilegiū

qd est de foro eccl. xvij. q. iij. per totū. & pā. c. cū sit & c. cōquestus. Nec ob. si dicatur, qd rōne loci in loco, in quo qd delictū cōmisit, qd efficitur de illa iurisdictione etiam si sit forensis: vt in. c. j. de rap. & in aut. quia in puincia. C. vbi de cri. agi oportet. sed si deliquit in persona cuius sui deliquit satis in loco ciuitati subiecto: ergo & c. hoc cōtrariū procedit qñ delinquitur in re immobili: vt in territorio: quia violat eius territorij: secus si rōne rei mobilis vt bene dicit Bar. in loco palle. Fallit hoc dictū qñ iudex loci vbi cuius meus offendit offensam nō vindicat: quia tūc potest procedi: vt. §. dixit Inn. & vide p Io. an. qd nō disputatā in regula siue culpa. Itē vt nō dicit Bart. in. d. l. cunctos populos. poterit tunc fieri statutum contra offendentē ciuē etiā extra territorij. arg. C. de iudicis. l. nullus. cū sua glo. & in præalle. c. dominus. Item fallit in capientibus ex naufragio q pnt puniri à iudice persona offendē. ff. de incen. ru. nauis. l. ne quid. §. de his. & ibi nō p gl. licet Cy. non teneat in. d. aut. quia in puincia. sed Bar. eam sequitur.
 16 ¶ Secundò principaliter dictū Inn. s. recitatum nō placet Host. in qtu dicit cōsuetudinē vel statutū valere per dñm possessionū quo ad occupationē ipsarū possessionū rōne delicti vbi cūq; commissi & c. nā per hoc secundum eum aperitur via principibus ciuitatib⁹ & laicis contra ecclesiā & personas ecclesiasticas.
 b ¶ Quid enim^b si faciant statuta, vel habeant cōsuetudinē cōtra cōmittētē adulterium, vel aliud quoduis crimē, vel qd possessiones delinquentiū debeāt confiscari: clericus habens possessiones illud crimē cōmittit: nunquid possessiones illius confiscabuntur a laicis: vt in qd secundū dictū Inn. qd sibi nō placet: cū sit certum, qd laici persona clerici delinquentis punire non possunt. §. ti. prio. c. at si clerici. multò minus res: quæ nō puniēdæ sunt p delictis, etiā ab his iudicibus, qui persona punire possunt, cū delinquant. in aut. de mā. prim. §. oportet. col. iij. Sed nec statuta, nec consuetudines laicorū ligāt psonas ecclesiasticas, vel res ipsarū: vt patet in eo qd le. & nō in. c. quæ in ecclesiā. & c. ecclesia. de cōsti. & de re ec. nō alie. c. fi. Nec debet figmētis dari via: de diuor. c. qto. §. fi. nec p vnā viā phibitū, p aliā cōcedi debet. de procu. c. tuæ. Et dicit Host. qd si Inn. hīc pōderasset hoc nō notasset. Et faciūt hec ad vltimū membrū qōnis, quā disputauit Io. and. in regula sine culpa. in mer. D. Ant. dicit dictum Inno. procedere, qñ statuta fiunt cōtra personas delinquentes cōtra se, vel cōtra subditos in similibus territorij proprii, quæ ex delicto possunt subijci statuēti. ¶ Per qd patet secundū eū, qd nō loquit de clericis, qui ex delicto non subijciuntur iudici seculari: vt in dictis iurib⁹. In qtu autē cōtra dñm vel subiectū deliquerūt extra limites territorij proprii statuētis dñi, non possent ex statuto ligari vt in. c. aiarū de cōsti. lib. vj. sed certè mihi nullo modo videtur, qd hoc fuit de intellectu Inn. Nā si loqueret de delinquēte intra limites territorij: qd nō haberet dubiū: cū rōne delicti posset eum priuare, etiā oib⁹ bonis q sunt extra territorij: vt hīc i tex. & §. dixi. & tñ Inno. loquitur sub dubio fortè. vnde propriè intelligit, quando delinquitur vbi cūq;

¶ D. l. cūctos populos. Adde quæ ibi posui in apost. impressis à de tortis. & Ro. sing. suis fo. xvj.

SEBASTIANI.

¶ Quid em. vide Bal. in. l. iubemus. C. de sac. sanct. ecc. Oldra. in consilio lxxxij. incip. An eps. Bar. in. l. rescripto. §. j. ff. de mune. & hono. & faciūt nō per Feli. in. c. ecclesia sanctæ Mariæ. in. v. qd. principali. §. de cōstititu.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ In extraneis. Ad de Cald. comil. s. proximalle.

¶ SEBASTIANI.

b ¶ Pronuntiantis. Vide Bal. & Moderan. l. cum quæ d. p. uella. in prin. ff. de iurisd. om. iu. late. l. as. in l. prope randum. §. finautē reus. in ver. per relationē. C. de iudi. & Ale. in l. a diuo pio. §. sententiam. ff. de re iudica. & Paul. de ca. in cōsi. ccxxvii. incipit. si dicta sententia secundum impressionē antiquam. Rapha. Comē. in cōsi. cxl. incipit. dñi iudices. vbi late qñ iudex in cuius loco sunt bona cōdēnari pos sit exequi sententiā alterius sine ip sius commissione, vel requisitione.

c ¶ Mandari. Sed quid si iudex cui scribitur nō mandat executioni sententiā, an puniatur? Vide Cy. in l. pro perandum. in §. si autem reus. in vij. q. C. de iudi. & ibi l. as. in §. no. Aret. in cōsi. l. yij. incipit. diligenter confideratis &c. Aengas de Falco.

d ¶ Dicatur feudal. Pondera bene hoc, quia hic est casus, q̄ delictum factū a familia presumitur factū de mādato domini, licet aliter hic dicat gl. vide quē remisi ad l. i. §. si. qd vi. aut clam. And. Barba. Anto. Fran.

¶ Circa hoc de delicto commissio a famulo, andñs teneatur & presumatur factū de cōsensu dñi videas text. in l. si seruus. in §. proculus. ff. ad leg. aq. vbi si seruus habitās i domo dñi im mittit ignē in domū conductā per dñm, tenetur dñs q̄ presumitur ei culpa & defectu factū fuisse. Et adde an & quando dominus teneatur de facto, & de delicto commissio

sed statutū potest tollerari: quia nō disponit principaliter in personam, sed in bona, quę sunt in suo territorio. Pōt em̄ statuere super bonis certo modo transferendis, licet possideatur ab extraneis: quia principaliter nō dicit ius in extraneos: sed in bona sibi subiecta. qd pōt. arg. opti. in l. rescripto. in fi. & qd ibi not. ff. de nu. & ho. Ad idē adduco simile dictū Bar. in d. l. cū xos populos. in illa qōne si statutū, vel cōsuetu. loci habet, vt primogenitus succedat in totū: an vēdicet sibi locū in extraneis, qui habent bona in loco statuti. & dicit attendēda verba statuti. Aut em̄ disponūt circa rē per hęc verba: bona descendētū veniant in primogenitū: & tūc habebit locū etiā in extraneis respectu illorū bonorū quę sunt in loco statuti. ar. in d. l. rescrip. & C. de adif. priua. l. an in totū. Aut verba statuti, seu cōsuetudinis disponunt circa personam, vt per hęc verba primogenitus succedat. & tūc non habet locū in extraneis, licet ibi habeant bona: q̄ dispositio circa personas nō porrigitur ad forēses, vt in inribus vulgaribus. Ita dico quo ad proximam qōnem queritur cū statutū disponat principaliter. s. circa bona valeat respectu etiā extraneorū, vbicunq̄ fuerint: secus si disponderet circa personā, vt si diceret cōmittens tale delictū perdat omnia bona: & in hoc casu militant rōnes Hosti. & do. An. & sic sustine dictum Inno. quod videtur valde notandū: nec ob absurdū, quod dixi sequi in clericis: quia statutū valet circa bona, quādo sunt subiecta statuentis: sed bona clericorū vbicunq̄ sunt non subijciuntur iurisd. laicorū: vt in d. c. ecclesia sanctę Marię. & c. quę in ecclesiarū. de constit. c. si de vita & ho. cle. de rebus ecc. nō alie. c. si. & optimē. de immu. eccl. c. j. lib. vj. Et an sit verū indistinctē, q̄ laici nō possunt statuere super bonis clericorū & ecclesiarū, vide not. per Bar. in prealle. l. rescripto & p hoc habes clarē hanc materiā huius ca. ¶ Sed circa predicta quęro, an iudex bñficij possit mandare istā sniam ex. sine requisitione iudicis pronuntiantis? Hosti. hic in quadā apostila sentit, quod debet hoc facere ad requisitionē illi. ad hoc. c. Ro. §. sed tunc. c. ti. lib. vj. Spe. in ti. de execu. sen. §. nō dicēdum ver. sed pone. iudex. prosequit quęstionē generaliter, an vnus iudex possit sequi sententiā alterius sine remissione, vel requisitione: & quā actio sit agēdū. & allegat ibi diffusē. multū elegāter eius dicta reassumpsit. Bar. i. l. diuo Pio. §. sententiā Romę. & aliquib⁹ additis sic copiose distinguit. Quādoq̄ sententiā lata per vnū iudicē petitur executioni mādari per aliū iudicē eiusdem tribunalis: quia successit ali⁹ iudex: vel primus est remotus: & tunc potest quia tunc videtur idē iudex. vt. l. proponebatur. ff. de iud. Si verō non successit ei, sed sunt duo iudices eiusdē tribunalis: tunc alius non potest se intromittere sine voluntate primi iudicantis: vt. l. j. ff. de offi. cōsul. Aut petitur per iudicē alterius tribunalis: & tūc si quidē est talis iudex ad quem executio pertineat de iure cōi, vel municipali: & potest exequi: vt in prealle. l. a diuo Pio in prin. Aut est ali⁹ iudex: & tunc aut petitur executio ad literas primi iudicis sententiantis: & potest. Aut sine literis & non potest: vt lege prima digestis

de offi. cōsu. & C. de iud. pperandū §. finautē reus. & d. e. romana. & hoc est quod voluit tex. in d. §. sententiam. & tenet Cyn. in l. j. C. de confes. in x. qd. Quod intellige, qñ petitur executio officio iudicis. Si verō vult agere actione in factū, vel iudicati, tunc pōt: quia actionem, quā habet, vbicunq̄ pōt exercere: vt. l. si. in fine. C. de prescrip. lō. tēpo. Et est ratio, quare nō pōt implorare officium iudicis coram alio iudice: quia illud officium competit ex quadā equitate, vt sit finis lititū: vt. l. terminato. C. de fru. & lit. expē. vnde oportet omnino in hac executione p̄bare, vbi iudicatū est: vt. l. nā postea §. j. ff. de iureiuran. & de iudi. l. si p̄tor. in prin. & vide quod dixi in c. si. de iudi. & hęc æquitas cessat in alio iudice, qui non iudicauit. vnde cum aget actione iudicati, seu in factū seruabitur ordo iudiciarius, secūdū Spe. in loco preallegato. ¶ Sed ad propositū nostrum dico, quod ad requisitionē iudicis sententiantis potest sine dubio snia executioni mādari. Item puto sine quālibet alia requisitione: quia in causis criminalibus & bñficialibus potest iudex, & debet ex officio suo supplere. arg. in c. cōstitut⁹. de appella. & de elect. cū dilectus. & facit quod nō. Bar. in prealle. §. sententiam. in sequēti qōne. vbi dicit, q̄ si in ciuitate sunt duo magistratus habentes equalē iurisdictionē, vt potestas & capitaneus: vnus nō pōt exequi sniam alterius in causis pecuniarijs p̄ su pradiat⁹: sed si esset cōtumax & bannitus in persona, vt quicunq̄ eum primō caperet faceret executionē. Nā in hostes seu bannitos alterius ciuitatis aīaduertim⁹. iuxta nō. in l. nō dubito. ff. de captiuis & postliminio reuerfis. ergo multo fortius in nostros. & hoc facit fauor publicę vindictę. arg. C. qñ li. sine iudi. se vin. l. j. & ij. & l. licitatio. de publ. & optimē facit quod nō. Inn. in c. qualiter & qñ. ij. de accusa prope finem. vbi dicit, q̄ clericum cōdēnatum de crimine per iudicē delicti potest suus iudex beneficijs spoliare: quia per sententiam crimen est factum notorium. quod not. hęc quęstio debuisset p̄cedere p̄dictas. &c.

SVMMARIVM.

- 1 Miserabilis persona potest conuenire laicum interdicto vnde vi, coram ecclesiastico etiam in causa feudali.
- 2 Regina, an aliqua dicatur mortuo marito Rege. 14. Olim, quando nūdum, iste dictiones significant tria tempora.
- 3 Libellus super possessorio, si in eo est narratio proprietatis, non aggrauat libellantem in probatione proprietatis. 12.
- 4 Libellus alternatiuus, an & quando valeat. & idem de rescripto.
- 5 Libellus non vitatur, licet non concludat in iure communi, vel municipalis: sed in iure speciali, quod postea probatur.
- 6 Interdictum vnde vi, datur contra mandantem, vel ratum habentem.
- 8 Domicilium vtrum quis sortiatur ex assidua conuersatione in aliquo loco, vel si habet maiorem partem bonorum, vel ex alijs de aliquibus hic.
- 9 Domicilium quis sortitur ratione rei sitę in alio loco respectu rei idem ratione contractus.
- Dieta computatio a quo loco fit in commissione cause extra provinciam.
- 10 Cognitio cause hodie non potest trahi extra provinciam, nisi per vnam dietam.
- 11 Feudalis causa super possessorio: & quando agunt miserabiles persone cognoscit ecclesia: alias secus.
- 12 Rescriptum non vitatur ex falsitate narrata: ex qua surgit exceptio peremptoria non reservatur talis cognitio in meritis causa, quod tamē limitatur.
- 13 Exceptio peremptoria potest opponi ante lit. contest. quando est notoria.
- 15 Vxor militis, vel Comitiss, non debet ab eis vocari domina.

¶ CAP.

XV.

X parte. b. ¶ Miserabilis persona potest laicum interdicto vnde vi, coram iudice ecclesiastico conuenire: etiam si res subtracta dicatur feudal. Et sunt duę partes. In priā partis cōq̄stio. In secūda iudiciū instructi: ibi mādā. Prima subdiuidit. Primō ponit causę cōmissionē & rei vocationē. Scda ibi: dictus rei excep. & actoris replicationē ad illam. ¶ Calas

per familiā, quę habetur in. l. j. & toto ti. ff. si fa. fur. feci. di. & i. l. si familia ff. de iu. om. au. & per spec. in ti. de fur. in ver. alia quoq. & in ti. de iui. in ver. antepe. Et adde, q. dñs pro delicto famuli tenetur quatenus ad eū peruenit immediatē, & nō aliter: vt p. gl. & Car. in. cle. j. §. porro. de sta. mo. & in. c. in literis. de test. & vide. d. Abb. in. c. j. de rest. spo. & per Bar. in. l. j. §. familie. ff. de vi

& vi arg. qd intel. a ligē verū, nisi dñs sciat famulū delinquentē, & nō prouideat: quia tūc videt ratificare, vel nisi famulus faciat de mādato dñi: vt in. l. is: qui in fin. & ibi p. Flo. ff. si ferui. vend. in. l. si colonus de aqua plu. ar. Et adde, q. dñs teneat p. fctō familie tanquā pro vno fctō tñ si fecit cōicato cōcilio cū familia: vt in. l. si familia & ibi p. Ale. ff. de iu. om. iudi. Et adde, q. dñs pro fctō sui feruitoris hoisliberi, nūq. teneat: nec sic p. sumi, q. fecerit defūo mandato vt in. l. apud antiquos. de fur. & in c. cū ad sedē. j. de rest. spol. & vide oīno Bart. in. l. Titius. ff. de testa. mili. vbi dicit, q. si statuto cauetur, q. dominus teneatur p. famulo: q. tunc teneat etiā pro cōmissante famulatum dicit tñ hoc esse verū, si statutū simpliciter dicit dñm teneri pro delicto famuli secus si dicat eū teneri p. delicto cōmissō a famulo quia tūc debet intelligi scdm eū ibi de cōmissō p. eū tpe, quo erat in famulatu, & nō de cōmissō ante.

ZACHARI. b ¶ B. quodā regina Istud videt directo cōtra Io. An. Imo. & istū in. c. significatibus. nu. 2. & q. ibi posuim. in ver. pauper. s. de offic. deleg. vbi dicitur tunc viduā haberi

pro miserabili persona, qñ est pauper: & illo casu gaudet beneficio fori ecclesiastici tā actiue, quā passiue. Hoc autē permittit viduā Regis Anglię vt tali priuilegio. Aduerte ad si. alleg. apost. meq. & illa te absoluet ab hoc cōtrario. Non omitto tñ, quod Paul. de cast. cōsi. vij. & Alexa. cōsi. lxxj. volu. j. tenent expresse, q. vidua etiam diues dicatur miserabilis persona, gaudet atq. priuilegio miserabilium personarum.

Anto. Franc. ¶ An vidua dicat miserabilis persona, etiam si sit diues, & gaudeat priuilegio miserabilium personarū vltra hīc alle. i. c. significatibus. de off. dele. dicas, q. viduarū negotiis tāquā negotiis misere. personarū de rici possunt intendere. c. peruenit. lxxxvj. di. & lxxxvij. di. c. decreuit. & vide bo. tex. in. c. viduis. & in. c. licet. lxxxvij. di. vbi habetur. q. Episcopi debent subuenire viduis indigentibus. Et adde, q. cause viduarū pertinent ad ecclesiam tex. est. Et alleg. c. licet. & ibi glo. & not. in. c. nuper. de do. inter vi. & vxō. & vide bon. tex. iuncta gl. in. c. viduas. q. q. ij.

vbi dicitur qd viduę debet ali de bonis ecclesię, qñ indiget, & adde bo. glo. in. c. j. xij. q. j. Et tene menti q. viduę & alię personę miserabiles nō possunt trahi extra suam ciuitatem & domum: virtute rescripti imperatoris contra eam: nisi in rescripto fiat mentio de statu eius vidualis: vt in cap. ij. lxxxvij. di. Et quę dicatur esse vidua, vide gl. in. l. j. C. qñ impera.

dictio dudū: vt not. in. c. cū olim. de offic. delegati. & hīc cū gl. fi. & vide Bart. in. l. j. §. hoc autē edictū. de no. ope. nū. vbi dicit se sustinuit se instrumētū, in quo dicebat Titius oli Martini: licet Martinus viueret: quia licet dictio olim: ponat de pterito, nihilominus cōplectit tēp. pñs: vt no. in. l. nec emptio. ff. cōtrahē. emp. & in. d. c. cū oli. & vide qd no. Spe. in ti. de instr.

3 edi. §. restat. ad fi. ¶ No. secūdo q. narratio p. prietatis i libello sup. possessorio nō ampliat vires libelli: d. nec aggrauat libellatē ad pbādū p. prietatis: etiā si exp. sit hoc in rescripto delegatorio. Nec admittit partē aduersam ad p. p. nōdū aliqd cōcernēs p. prietatis. cōcordat. c. cōquest. j. e. & c. licet. j. de pb. Debet ergo libellus attēdi circa modū cōcludēdi, & nō circa modū narrādi. & idē in rescripto, vt hīc. & vide

4 Fed. cō. xxij. ¶ No. ibi p. eū, vel ei? cōplices & c. q. admittit libellus alternatiu? qñ i vtraq. parte alternatiue cōcludit itētiolibellatis nec p. hoc reddit incert? ipse re? Nā possessoriū cōpetit, siue q. spoliatus p. reū, siue p. ei? cōplices: vt j. de rest. spo. c. cū ad sedē. & c. sape. & p. prio dicto facit. c. ex parte. s. de rescr. & de

ele. dudū. ij. cū fi. Et adde qd no. Inn. in. c. cōstitut? de in. inte. rest. ¶ No. in ver. idē quoq. q. data negligētia iudicis secularis pōt miserabilis p. sona adire eccle. etiā si agit petitorio: nec est necesse, q. ada iudex superior negligētis: qd bñ no. de quo dic, vt plenē dixi. i. c. licet ex suspecto. s. eo. ¶ No. ecclesiam teneri ad defensionem viduarum, si opprimantur etiā si patiantur oppressionem circa rem feudalem. Et ex hoc & ex tex. not. singulariter casum in

quo potest adiri alius iudex super re feudali pratermisso dño feudi: scilicet qñ agit inter dicto seu iudicio possessorio p. miserabilem personā: & vide circa hoc, qd dixi in. c. ceterū. de iudi. ¶ Venio ad apparatū. & prio obstat mulieri i eo, qd petebat castrū rōne dotalitij. Mulier em dat dotē & nō dotaliū. Solu. gl. j. exponit dotalitij. i. donatiōis p. p. nuptias. ¶ Sed tūc obstat aliud, q. donatio propter nuptias fiat a viro: & debet redire ad eū, seu ad ei? hīdes dissoluto matri. sicut dos reuertit. ad mulierē, vt in. c. nup. alle. in gl. so. intellige secūdū

Io. an. q. pactov? cōsuetudine fuit illud castrū seu donatio. p. p. nuptias lucrata: qd fieri potest, vt i. l. fi. C. de do. inter virū & vxō. ¶ Ex hoc & ex tex. notabiliter potest inferri libellū nō vitari, licet nō cōcludat iure cōi, vel mu

Antonius Franc. ¶ Circa istam materiā, an procedat libellus alternatiuus: vide Spe. in ti. de acto. repe. in. §. sequitur. in vers. quid sit libellus. vbi dicit, q. procedit libellus, si dico peto rem, vel estimationem. qd etiā voluit Bar. in. l. fancimus. C. de sac. san. et. eccle. & quod admittatur, vel non libellus alternatiuus, vide Spe. in tit. de libel. concep. in. c. nunc vidē dum occurrit. & in. §. qualiter. in vers. item. & in vers. sed nūquid. & vide quē no. Host. in sum. de emp. & vendi. in. §. ad quid. in vers. & not. vbi dicit, q. valet talis libellus alternatiuus. & vide Bar. in. l. cōtinuus. in §. illud. & in. l. vbi autem non apparet. in. §. qui illud. ff. de ver. oblig. vbi ponit, q. admittitur libellus incertus, vel alternatiuus. & in. l. stipulationes. in vlti. q. eo. ti. & vide Bar. in. l. iij. in. §. sed quia. ff. de lib. agno. vbi dicit, q. admittitur libellus incertus ratione iuris dubij. & vbi agitur de modico. p. iudicio.

f ¶ Non cōcludat. Tu dic melius, q. in libello debet apponi aliqd p. qd

inter pu. & vidu. & adde, q. hīr in. e. vidua. xxxij. di. & in. l. malū. in. §. viduā. ff. de ver. signi. & in. c. j. & ibi. no. de cōsan. & aff. & vide etiā Bal. in. l. fi. C. de bo. mater. vbi dixit, q. vidua permanens in viduitate debet ali de bonis mariti mortui, si pōt, alibi debet ali de bonis ecclesię. Et adde, q. vidua nō pōt laicū cōuenire coram ecclesiastico: nisi cā esset ecclesiastica, vel p. p. defectū iudicis secularis. de quo etiā habetur in. d. c. significatibus. Aene. Falco.

SEBASTIANI. b ¶ Corruſcatione. Quod vidua retineat dignitates & priuilegia quęstia ratione mariti defuncti: tenet Bart. in. l. quoties. C. de priuilegiis. schola. libr. xij. & Fel. alia allegans in. c. super eo. in prin. j. de testi. ¶ Olim. Adde Rapha. Ful. cōsi. xxij. ¶ Vires libelli. ad de Alexan. cōsi. cxvj. ij. lib. ¶ Alternatiuus. Adde Pau. de cas. cōsi. cccxij. in primō impressis. ¶ Adde Bald. & Moder. idem volentes. in. l. Gall. §. si eius. ff. de lib. & posth. d. Frā. de are. in. l. j. §. j. iij. no. ff. de verbo. ob. & idē Are. in. l. edita. in. ij. col. ad fi. C. de eden. & do. Franc. Curin cōsi. xlix. in. vj. char. ver. & plus dicūt. Aene. falco.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

reddatur verisimile illud, quod petitur: ut per scribentes in c. quia verisimile. de presum. And. Barb.

ZACHARIA. ¶ Ad Bart. sozi. cōsi. cx. inc. in pñti vers. cōfirmat ista opin. si. vo. ij. & Maria. Sozi cōsi. xxxix. inci. vilis. ver. vtrū. qa. vo. j. & Alex. de Imo. cōsi. cxx. in. ij. col. & co. viij. ver. qd de cōclusionē. vo. j.

SEBASTIANI.

¶ Meritis causę.
Ad hoc bene facit qñ not. gl. in. l. j. §. si quis argentū. ff. depo. Ex qua colligitur, qñ libellus est incertus attenduntur ea quę deducunt in probationib⁹, quā gl. dicit singularē. d. Iaso. in. §. sed ista. col. xvij. vers. not. tñ, qñ ex tali libello. isti. de actio. de quo vide. Andre. Sicu. i. cōsi. xxxvij. incip. clementissimi. in. j. volu.

¶ Rati habitio.
Adde Old. consil. cxcix.

SEBASTIANI.

¶ Sortitur domiciliū. Et hanc opin. tenent aliqui relati per Fe. in. c. dilectus. ij. co. xi. ver. ad domiciliū sortiedū. §. de rescri. ibi vide, quę opin. sit tenenda.

¶ Cum assidue. Ad de Bal. consil. lvij. ij. lib.

¶ A loco domicilij. Vide quę dixi in. d. c. dilect⁹. vbi aliter dixi. & pondera, quia ista glo. sentit cōtrariū in delegato, si recte pōderet. Secundo pōdera, quia fauorabilior est iurisdicō ordinarij, quā dele. idē nō ē mīrū si nō habuit locū corā delegato. Idē pōdera, quia in cōtrariū est tex. in. l. si post finiam. C. de app. vide quę dixi in dict. c. dilectus. Andra. Barba.

SEBASTIANI.

¶ Ordinatio loci. Vide Pet. de Anc. in. c. statutu. in. §. cum verō. vbi glo. in verbo eiusdem. de rescript. lib. vj. vbi dicit, qñ computatio dietarum fit à loco domicilij. principalis. cuius tamen contrarium sentit gloss. ibi: qñ si fiat cōputatio à loco ibi habet domicilium: licet non sit principalis.

nicipali: sed tñ aliquo iure speciali, etiā nō al legato: dñ tñ de eo fiat fides in processu causę qd est valde notandum, Videtur tñ multū facere in cōtrariū theoricā Inno. in. c. j. de offi. vi. & in. c. cū sit gñale. §. e. Pōt dici, qd à pñci. pōt obijci contra talem libellū, & rejici vt in cōtrarijs. sed si nō obijceretur satis est, qd pōt a iustificare in meritis causę arg. in. l. fi. C. de anna. exceptio. & eorū quę nō. Inn. in. c. ceterū. §. tit. proxi. & in. c. ij. de ordine cognitio nū. & qd dixi in. c. dilecti. §. de iudi. ¶ Sed opponitur, qd ex spoliatiōe cōpliciū nō cōpetit interdictū cōtra hūc nobile: cū nō cōpetat cōtra dñm, etiā ex spoliatiōe familię j. de restitutione spolia. c. cū ad sedē. Solutio se cūdū gl. ij. si cōplices spoliauerūt & mādato ipsius, vel eius nomine ipso postea ratū habet: certē cōpetit interdictū vñvi. vt in contrario. Si autē non interuenit mandatū, nec rati habitio: b tūc quia recepit rē scienter à deictoribus, tenetur etiā possessorio iudicio: vt in. d. c. sape. ¶ Et ex hoc not. qd rescriptū alternatiuū, seu libellus alternatiuus nō vitiat: qñ talis est alternatiua, quę non inducit obscuritatem: & in qualibet parte ipsius includitur intentus libellentis seu impetrantis: licet nō oriatur eadem species agendi, sed diuersa. Nā ex spoliatiōe pñcia cōpetit interdictū vñvi: ex spoliatiōe cōpliciū, qñ recipit rem postea scienter ab eis, competit condicō. c. sepe. quod est notandū. ¶ Et ex hoc etiā nota miserabilem personam habitum tantū posse agere cōtra laicum corā iudice ecclesia. non solum cum ipse laicus spoliavit: sed etiā si scienter successit in vitiū: vt hīc, secūdū istum intellectum gloss. & facit ratioe. c. sepe. de rescri. ¶ Opp. tertiō quod licet iste nobilis haberet castra & redditus in diocece. Andegauen. non tñ potest dici ex hoc habere ibi domicilium, & sic non debet haberi respectus ad illā diocece. quia sola possessio, seu domus quę habetur in vna ciuitate, non facit domiciliū: vt libertus §. sola domus. ff. ad muni. Sol. gl. iij. quod iste non solum habebat castra ibi & redditus: sed etiā ibi inhabitabat. vñ dicitur in litera, quod interdum ibi consueuerat inhabitare: & sic habebat ibi domiciliū: quia in diuersis locis quis potest habere domicilium: vt. l. assumptio. §. iuris prudentibus. ff. ad mu. Et ex hac glo. nō diligenter, quod ex assiduo cōuersari in loco, quis dicitur ibi habere domicilium. Idem & clarius sentit hic Innoc. dicit enī quem habere domiciliū, vbi habet magnam partem bonorum suorū, vt vbi habet larem: id est, familiam. vel si ibi nihil haberet: assidue tamen ibi conuersabatur. vt. l. ij. C. vbi. Se. vel cla. Cy. ibi sentit, quod ex solo conuersari in loco, non sortitur domiciliū: quia communiter in illa. l. ij. est copula, non alternatiua, aut. Habet enī communis litera hoc modo: vbi larem fouent, maiorem partem bonorum possidet, & assidue cōuersantur, ibi respondebunt. & sic videtur iste tex. requirere ista duo copulatiue, quod conuer-

santur ibi assidue, & habeant ibi maiorem partem bonorū. Bart. in. l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. dicit qñ licet ex assiduo conuersari in loco non sortiatur domicilium: potest tamen ibi conueniri: cuius contrarium, vt etiā ibi personaliter conueniri nō possit: tenuit Hostien. in. c. quod clericos. §. eo. vbi plenē dixi. Et pro opi. Bar. facit. l. quisquis. C. si. certum pe. do. Car. hīc tenet, quod ex solo commorari quis sortietur domicilium: vt. l. eius. §. si quis negotia. ff. ad mu. dummodo ex alijs coniecturis non appareat eum de loco recessurum: & sic non ob. c. is, qui. de sepult. lib. vj. Ego credo, quod ex habitu totius patrimonij, seu maioris partis, quis habeat domicilium in loco: vt in. c. postulasti. §. eo. Host. tñ ibi intelligit, quod habeat ibi larem, & maiorem partem patrimonij sui. quod est diuinare cum ibi nihil dicatur de habitatione: sed tantū de patrimonio. hīc verō licet iste haberet multa castra, non tamē dicit quod haberet maiorem partem patrimonij, imō potius innuit oppositum. Et quod sufficiat solum patrimonium, seu maior pars, probat text. in illa. l. ij. secundum aliā lect. quę satis probatur iure. arg. illius. c. postulasti. Ex assiduo verō conuersari puto, qñ non contrahat domicilium: licet ibi posset conueniri: quia contrahit ibi quasi domicilium: vt dixi in præal. c. quod clericis. nisi æqualiter se collocet in diuersis locis: vt nō. in. c. ij. de sepult. lib. vj. Nam non æqualiter se collocando: sed quandoqñ cōuersando videtur habere animum redeundi & abeundi. ar. op. in. c. is, qui. de sepul. lib. vj. quod etiā sentit hic Abb. vbi tamen ista duo cōcurrunt, vt quia ibi habet patrimonium, & assidue conuersatur: tunc fortius sortitur ibi domicilium: quia concurrunt ibi duo vincula. de treug. & pa. capitu. j. Et fortē idem dicendum vbi cum assidue conuersari in loco concurrat habitus alicuius certę partis patrimonij: & sic saluetur dictum Inno. & est nō dictum & satis videtur hīc probari: & tenebimus mediū inter tenentes cōtrarias sententias de quibus. §. dixi. ¶ Sed nūc fortiter opp. cōtra tex. Aut enim computatio dietarum fit à loco domicilij, prout vult gloss. in. c. statutu. de rescrip. lib. vj. in vers. olim dicebamus. & tūc frustra Papa mandat inquiri, seu etiā exigi, qñ ibi sit res litigiola. Aut computatio fit à loco rei sitę prout olim cōmuniter dicebat antiqui & tenuit hic Inno. & Hosti. & tunc frustra exigat, qñ in loco habeat castra, vbi interdū consueuerat cōmorari. Sol. doc. cōmuniter ad tex. supplem maxime: vnde tenentes computatiōem fieri debere à loco rei sitę dicunt quod nō est necesse: quod ibi haberet castra sed hic appositū fuit, quia hoc fuit allegatum per partem. Tenentes verō fieri cōputationem à loco domicilij: & qñ ex solo cōmorari iste sortiebatur hoc domicilium, supplem ad literam maxime, in quantum requirit rem litigiosam ibi esse: & hoc tenuit hic domi. Car. & sic secūdū omnes doct. hęc litera nō pōt intelligi propriē, vt nihil superfluat. Sed neuter istorū intellectū mihi placet: quia nō est verisimile: qñ papa voluerit aggrauare istā viduā superfluis probationibus. vnde licet vidua replicasset copulatiue: ex quo alterū tamen sufficiebat, debebat papa mandare inquiri alternatiue, vt fecit in. c. exhibita. §. de iud. & in. c. cum iandum j. de præben. cum si. & maxime in isto articulo, in quo sunt probabiles dubitationes vnde non sine ministerio Pa. hīc cōmissione exigat vtrūq. ¶ Vnde inherendo opinioni: quam tenui in capitu. dilectus. de rescriptis. quod olim & hodie fit computatio dietarum à loco domicilij, etiam vbi agitur reali. De quo dic plenē, vt dixi in dicto cap. dilectus. Conclude, quod aut quis conuenitur in loco, vbi est res coram ordinario loci & non habet locum exceptio de duabus dietis: quia iura indistinctē dicunt quem posse conueniri, vbi res est: vt in. l. fina. C. vbi in rem actio. & j. eodem. c. fina. sicut & ratione contractus: vt in cap. dilecti j. eodem. & hoc voluit sequens gloss. quam nō. secundum hūc intellectū: & vide quod dixi in. c. sanē. §. eod. Aut conuenitur ibi coram delegato: & puto idem: vt sentit hīc Innoc. & in cap. dilecti j. eodem. Nec habet locum exceptio de duabus dietis: quia ex quo sortitur forum, & potest conueniri coram ordinario ibi: eodem modo & coram delegato. quia per hoc non deterioretur conditio sua: nec propriē dicitur trahi argumen. in ca. dilecti. vbi contrahendo in certo loco videtur nedum consentire: vt ibi posset cōueniri corā ordinario: sed corā delegato, vt ibi. & licet hoc videatur magis dubitabile, qñ primū dictum: videtur tamen verū prædictis.

prædictis rationibus. Aut commissio fit extra locum, seu dioces. vbi res sita est, vt erat hic: & tunc dico computationem fieri debere qualitercūq; agat à loco domicilij: & si habet plura domicilia debet fieri à principali. Facit, ad hoc, quod not. in dicta glos. in versicu. olim dicebamus. & facit. §. sed quod. institu. de iure natu. gē. & ciui. & tenet Io. And. post Host. in. c. nonnulli. supra de rescriptis. Nam inde propriè trahitur, vbi p. maiori parte se collocat: & habet domicilium principale: & iura consyderauerunt in hoc tractionem & fatigationem respectu eius, qui trahitur: vt in. d. c. dilectus. & c. statutū. Et ideo si res litigiosa non fuisset in diocesi. Andegauē. non debuisset fieri inde computatio dietarum. Quia & si secūdum opinionem supra recitatam, iste haberet ibi domicilium: non tamen erat suum domicilium principale: quia interdum tantum ibi consueuerat habitare: vt patet in litera. sed vbi ista duo contingunt, quod ibi sit res litigiosa: & q. ibi habeat domicilium, licet non principalius: tamē potest fieri inde computatio dietarum: quia illis duobus coniunctis videtur suum domicilium principale, quo ad causam subiectam. Nam duæ causæ vincunt vnam. de treu. & pa. c. j. & in aut. itaq. C. cōmunia de suc. & iste videtur proprius & verus intellectus huius cap. secūdū quem nihil supfluit in litera: & inducitur notabilis limitatio ad multa iura supra allegata. & per hoc est etiam expedita gl. quē in fi. dicit, q. etiam ratione rei immobilis quis fortitur forum. dic vt dicam.

10 **¶** Io. c. fi. **¶** Et in quantum text. hic facit mentionem de duabus dietis: dic hoc processisse de iure antiquo. hodiè verò non pōt trahi vltra vnam: vt in. d. c. statutum. nec potest delegatus vltra vnā dietam deputatus se appropinquare ad locum rei: quia nō potest hodie extra ciuitatem, seu diocesi. in quibus fuerit deputatus cognoscere: vt in. d. c. statutum. §. in nullo. **¶** Sed circa hoc q̄ro, quia text. facit mentionem de leuca, quid sit leuca? Philip. dicit, qd est pars continens duo miliaria. Secundum Hosti. ista. xij. leucę continent. xx. miliaria. ^a & sic erit vna dieta: vt. ff. si quis cau. l. j. & de verb. sig. l. iij. & sic tres leucę faciunt. v. miliaria. Et dicit Fran. q. leucę sunt magnę in Francia: & maiores in Burgundia: maximè in Anglia. **¶** Venio ad gl. vltimā, q̄ in principio est expositiua & clara. postea format quatuor oppositiones. Primò em opponit de. c. ex trāsmis. s. eo. vbi patet, q. de cā feudali nō cognoscit ordinariū, nisi negligente dñō feudi. Solu. illud procedit in petitorio: aliud in possessorio. secūdum gl. in prima parte. **¶** Aduerte, q. gl. pōt intelligi dupliciter. Primò, q. in possessorio à quocūq; sit cōuentio: nō est necesse adiri dñm feudi: quasi hoc nō tēgat naturam feudi, sed quandā iniuriā. & hoc tenuerūt quidā: vt refert Inn. in. c. cāterū. s. titu. pxi. & hic. Sed mihi plus placet, q. inter alios agēdū sit tñ corā dñō feudi: et ad restōnē ipsius. & illud qd hīc dicit, pcedit specialr: q. defensio viduarū de speciali grā, viduarū fauore est reseruata ecclesię cōtra spoliatores suos, et si sint viduę diuites: vt

b hic. Nec reuocat hoc privilegiū^b per leges feudorū generaliter loquētes. & idē dicit Inn. in ecclesijs clericis, & alijs miserabilib⁹ personis: vt possint cōuenire suos spoliatores, et si agūt de re feudali, etiā corā nō dñō feudi. Nā in eccl. & clericis cōmittit sacrilegium, cuius cognitio pertinet ad ecclesiā. xvj. q. j. in canonibus. Et in clericis clarius hoc tenet Inno. in. c. cāterū. De materia plenē dic, vt ibi dixi: vbi in effectu, itē qd supra cōclufi. Et isto modo potest intelligi gloss. hic, & erit vera: vt sit speciale in possessorio respectu miserabilium personarum. **¶** Secūdo gloss. op. contra text. in eo quod innuit in petitorio non valere impetrationem nisi detur prius negligentia iudicis secularis: & sic obstat. ca. ex tenore. supra eo. Gloss. in effectu concludit, quod literę sunt in suspenso. & sic quo ad effectum de præsenti debet intelligi text. iste à contrario sensu. Tu dic super hoc, vt dixi in ca. licet. s. eod. **¶** Tertiò gloss. c. oppo. & videtur, quod falsitas^c narrata in rescripto habeat ipsum rescriptum vitare: vt in. c. super literis. de rescriptis. Et sic debeat ob. illa exceptio, quod non spectabat ad eum castrum ratione dotalitij: sicut in rescripto expressit. Solu. dupliciter. Primò quod ista exceptio tanquā concernens proprietatis defectum, non debet admitti in iudicio possessorio: vt in. c. fina. de ordin. cog. Secūdo & melius, quod falsitas narrata circa merita causę vnde surgit exceptio peremptoria non habet vitare rescriptum, sed debet reseruari ad ipsa merita causę, sicut reseruatur ipsa exceptio perem-

a **¶** Xx. miliaria. & pondera, quia docto. sentiunt in quantum dicunt de. xx. miliaribus de dietis legalibus. Sed istud non est bene dictum ex eo, quia dieta quę exprimitur a lege intelligitur de vulgari non de legali: vt est gloss. in. c. nonnulli. de rescript. vide quē dixi in text. in. c. præsenti. §. loca. de prabend. in. vj. Andr. Barba.

ptoria: secus si committitur subreptio circa dilatoria. Nisi enim tūc opponeretur in principio, non posset opponi post litem contestatam: vt in. c. inter monasterium. de re iudi. Et licet doct. antiqui circa hęc instarent: tñ hodiè videtur declaratum: in. c. j. de lit. contesta. libr. vj. in fin. vbi patet, q. non admittitur: exceptio taciturnitatis peremptoria: quia nihi lominus Pa. dedisset rescriptum saltem, vt reus diffinitiuē absolueret: cū nihil pereat ex hoc ipsi reo: cum salua maneat sua exceptio peremptoria circa merita causę. vnde nō debet audiri excipiēdo dilatoriē. Et vide de hac materia, q. no. in. c. cum ordinem. & c. constitutus. de rescript. & c. super literis. eod. titu. Vincen. tamē dictū videtur egregiè limitare. Primò si actor exprimeret talem causam etiā proprietatis: qua non expressa non darentur literę etiam ad possessorium: nam tunc vitabitur rescriptū: vt si possidens de facto duas dignitates eiiciatur ab altera: & quia non auditur volēs impetrare rescriptum ex eo, quia non habebat dispensationem, vel commendationem, exprimit se super hoc privilegium habuisse, & altera spoliatum: non credit, qd valeat rescriptum: licet quæstio privilegij respiciat petitorium. j. de prabend. c. de multa. nisi saltem summam iustificet sibi titulum, ita quod saltem deducatur in dubium. Hoc dictum Vin. potest primò coadiuuari ratione publici interesse: & ne fiat intrusio: & detur vitiosus ingressus. contra ca. vnicum. de eo, qui mit. in poss. causa rei ser. libr. vj. Iudex enim in istis debet ex officio suo supplere: vt in. c. cum dilectus. de elec. & in. c. constitutus. de ap. & sic etiam parte non excipiente Papa non dedisset rescriptum. **¶** Item potest coadiuuari alia ratione. Si enim tenet duas dignitates notoriē, obstat sibi prima fronte defectus proprietatis maximè in alia. & sic ei potest etiam obijci in vim dilatorię: vt statim dicam: vt not. in. c. j. de lit. contesta. libr. vj. & optimè facit in. c. j. de offic. vica. & quod no. ibi Innocen. Item si agenti obstat exceptio defectus proprietatis notoriē. in capit. ad decimas. de restitu. spol. libr. vj. & sic tacuit, quod obstat processui: & per consequens inducitur surreptio. in. d. c. super literis. **¶** Secunda limitatio Vincentij est, vbi exprimit notoriam falsitatem, vt si falsò dicat se clericum, vel Cisterciē. vt facilius habeat literas. hoc vltimum est notandum. & pro eo facit, quod not. Ioan. Andr. in capitulo, primo. de lit. contesta. libro. vj. vbi dicit exceptionem peremptoriam posse obijci ante litem contestatam quando est notoria: quia si notoriē^d constat de defectu iuris agentis, nō debet iudex pati causam venire in iudicium, in. c. quoniam. de fin. presby. & euitandi sunt circuitus: vt in. c. de men. auditor. de rescript. & iudex debet ex officio suo supplere, quando iudicium futurū est frustratoriū: vt no. gl. in. c. j. de ele. li. vj. facit. l. qdā estimauerūt. ff. si cer. pet. & c. Abbatē. in fi. de re iudi. li. vj. & in. d. c. j. de off. vica.

b **¶** Privilegiū. Facit glo. in. l. de curationibus. C. de filen. li. xij. Andr. Barba.

ZACHARIAS.

c **¶** Vide qd falsitas. Adde quid in simulatione, q. aliquādo appellatio ne falsitatis venit: vt p. Bal. in. l. si nō. C. de dona. inter vj. & vxor. Et cōclu de quod sit ita no. Bart. & post eum Alexan. in. l. quid sit, falsum. ff. de fal. vbi plenissimè. & remis. per eūdem Alexand. ibi.

ANTO. FRAN.

¶ Circa hoc, an actus simulatus dicatur falsus, habetur in. l. ij. in. §. cū vēditi. ff. de in diē adiect. Et an simulatio vitiet rescriptum, dicas q. duplex est simulatio. aliqua est pia: & ista non vitiat. aliqua est pniciosa: & ista æquiparatur falsitati, & vitiat. de quo habet per gloss. in. c. officij. q. ponit multas remissiones. xxiiij. q. j. & an simulatio sit peccatū, & an aliquis peccet simulando sanctitatem: vide beatum Thom. secūda secundā. q. ij. & in q. de quolibet. in ij. q. & an occultare peccatū propriè sit simulare etiam ponit bea. Thom. in. d. qōn. ij. secūda secundā. & adde: quod simulata æquitas est duplex: iniquitas: q. facit malū, & abutitur bono. secundum Io. mona. in. c. auaritia. de elec. lib. vj. & p. Io. an. in. c. de homine. de cele. mis. & habet p. gl. i. cle. j. de relig. domi. e

d **¶** Notoriē. Add. Ro. cōf. cccclxxvj. & cccxxiij. vbi dicit. q. oīs exceptio per quam ostenditur agentis non cōpetere ius, potest opponi ante litem contesta.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

SEBASTIANI, 14

a ¶ Mariti premortui. Vide. d. l. as. in l. cum quēdā puel. la. in princ. col. ij. vers. tertio amplia. ff. de iurisd. om. iu. & facit q. vidua, dum stat in viduitate, dicit stare in primo matrimo. l. fin. ff. de bo. mater ex quo dixit Pau. de ca. in l. sororem C. de his qui, vt in dig. q. sicut vxor, quā cōmittit adulteriū priuatur do. te: ita etiā vidua q. etiam tradit Ias. in l. ij. in princ. col. ij. ff. solu. mat.

b ¶ Quod nō. Idem vult Bart. in d. l. si iudex. & l. amicis. fimos. i. ff. de excusa. tutorū. Aeneas de Falco.

¶ Vltimò glo. opp. contra tex. q. ista nō debebat appellari Regina: ex quo Rex decesserat: quia hoc nomē habebat rōne Regis, & extincto principali tollitur accessoriū: vt in regula accessoriū. de regu. iur. lib. vj. Sol. vt in glo. quā nō. & qd. s. dixi in notatis. & facit text. in s. vidua. allegat. quā dicit viduā sequi domicilium mariti premortui. Sic etiā alibi dicit tex. quōd retinet honorem primi mariti, donec viro inferioris gradus nupserit. in l. fœminæ. de sena. & in c. is qui. s. fi. de sepul. li. vj. ¶ An miles, vel doctor teneatur vxorem vocare dominā: vide per Bart. in l. pen. C. de do. iter virum & vxor. & ibi determinat quōd nō. quia illo priuilegio vtitur iure mariti: ideo nō potest illo vti contra eum argumen. in l. si iudex. de minori.

SVMMARIVM.

- 1 Laici vsurpantes bona ecclesiæ puniuntur per iudicem ecclesiasticum.
- 2 Sacrilegium committitur non solum si bona ecclesiæ occupantur, sed etiam si ecclesia in eis turbatur.
- 3 Interdictum vti possidetis, concludit, vt aduersarius cesset à turbatione: & vt satisfaciatur de damnis.
- 4 Pleno iure ista verba, quid importent. Omnimoda, ista dictio quid importet.
- 5 Libellus super incorporalibus concludens in possessione, an vitietur.
- 6 Qualitas intentata in libello, vel accusatiōe debet specificè probari, aliter reus absoluitur.
- 7 Sacrilegus, an sit ipso iure excommunicatus.

¶ CAP.

XVI.

Conquestus. ¶ Lai ci vsurpantes iura ecclesiastica velut sacrilegi per ecclesiasticū compelluntur. Primò ponit querela Episc. Secundo iudiciū datio: quā primò iustificat. ibi: cum aut. ¶ Casus litera. Potestas & cōe Bonon. per violentiā vsurpabant iurisdictionē in quibusdā castris & villis tpalem q. pertinebat pleno iure ad Bonon. eccl. & in cuius possessione eccl. ipsa erat. Propter qd Bonon. Episc. cōquestus fuit dño Papæ. Vnde causam cōmisit cuidā iudici, mandās eidē, qd cū iniquū sit ea, quę pro remedio peccatorū vñabilibus eccl. sunt relicta, vel aliter iustē acquisita, humanis vsibus applicari: inuasores ipsarum rerū tanquā sacrilegi sunt excōicandi, vsq. ad debitā satisfactionē. Vñ si constiterit ei de præmissis, monitione præmissa per censurā ecclesiasticā ap. re. compellat inuasores p̄dictos ab hñmōi cessare: & de præteritis dānis & iniurijs satisfacere competēter. Ber. ¶ Not. arg. ibi, potestas & cōmune. & c. q. iurisdictione cōpetens ciuitati in aliquib. castris, exercetur per ipsam cōitatē & eius Rēctore. Vnde potestas ciuitatis habet iurisd. in castris ciuitati subiectis, quā habet in ciuitate:

& talis populus subiectus ciuitati dicitur populus nō liber. & dicunt tales ciues illius ciuitatis cui subijciunt. vt. l. q. ex vico. ff. ad muni. l. qui in continentibus. ff. de verb. sig. vide Bar. in l. nō dubito. ff. de cap. & postil. reuer. vbi prosequitur de locis cōfederatis. & qd de his q. ob honore dant certū pallium annuatim alteri ciuitati an dicantur populi liberi. & an castra habeant iurisdictionem aliquā: qñ nō subijciunt ciuitati & q. iurisd. habeat ciuitates seu earū rectores. & qd de puincijs. vide pulchre per Bar. in l. j. ff. de damno infec. ¶ No. secundò q. ecclesiæ possunt titulo sp̄ali competere aliqua castra pleno iure. ¶ No. qd sacrilegiū cōmittitur in rebus ecclesiæ nō solū qñ occupantur & vsurpantur, sed etiā quādo eccle. in eis bonis seu possessione illorū bonorum molestatur & turbatur: & sic cōpetit iurisdictione ecclesiæ cōtra laicos rōne sacrilegij: non solū in vi expulsiua & ablatiua: sed etiā in vi turbatiua. Potest ergo agi contra laicū in foro ecclesiastico interdicto vti possidetis: qñ molestādo committunt laici sacrilegiū: & ad idem. c. cū sit generale. s. eo. Itē generaliter dicit de malefactoribus. cōcor. etiam. c. licet. de proba. & vide qd nō. in d. c. cū si generale & c. si clericus laicū. e. ti. Sic ergo intellige & amplia tex. xvij. q. iij. c. quisquis. s. sacrilegiū. qñimo & detinētes ipsa bona ecclesiæ sine violentia cōtra volūtatem tamē ecclesiæ dicuntur sacrilegi. vt in c. si qs principiū. xvj. q. vij. parū em̄ interest quo ad Deū iuste detinere vel inuadere alienū. vt in c. sepe. de resti. spo. ¶ No. qd relicta seu collata ecclesiæ in dubio videntur collata p remedio anime: & sic debēt iudicari tāq. ad pias causas relicta qd probat clarius in c. pontifices. xij. q. iij. & in c. requisiti. de test. ¶ No. vltimo practicā cōcludēdi in interdicto vti possidetis. agi em̄ vt aduersarius cesset à turbatione: & vt satisfaciatur de dānis præteritis & iniurijs. de quo vide qd plenius not. in c. licet. de pba. Et ex hoc & ex tex. nō. clericū etiam noīe ecclesiæ posse petere satisfactionem iniurię. concor. c. grauis. de resti. spo. & c. olim. de iniurijs. & dic vt ibi nō. per doct. licet em̄ clericus teneatur dimittere rancorē animi: nō tamen satisfactionē iniurię. vt not. in c. si qs cōtristatus. xc. dist. & xxiiij. qd. iij. c. si is. ¶ Venio ad apparatū & gro cū gl. j. quid intēdit litera dū dicit qd iurisdictione cōpetebat pleno iure ecclesiæ. rñ. qd cōpetebat in sp̄alibus & temporalibus. Hāc expositionē dānat Io. an. qā text. facit expressē mentionē de tēporali iurisdictione. dicit enim qd iurisdictione tēporalis cōpetebat ecclesiæ pleno iure & sic nō cōprehēditur iurisdictione spiritalis: & ideo dicit super tex. q. virtute horū verborū habebat iste merū & mixtum imperiū & iurisdictionē: quę oīa cōprehenduntur sub iurisdictione in quātum est genus. Et quid ista cōtineat tractauit hic Vin. q. ponit Guil. in spec. de iurisd. om. iu. ver. & nō. & ver. seq. & vide plene per Bar. in l. imperium. ff. de iurisd. om. iud. & dicā in c. qd sedē. de offi. or. poterat ergo iste secundum eum quasi magistratus habere priuatū carcerē: qd alias non liceret, vt j. de apo. c. à nobis. & c. de priua. carce. l. j. & Franc. exponit pleno iure: videlicet, quia habebat cognoscere, iudicare, & exequi.

¶ Et nō.

matri. et meli. q. alibi in l. vsurpatio. ff. de vsu cap. Et adde q. oīs vsurpatio illicita rei alienæ censetur furtiua: vt in s. itē obij. cit. & c. seq. xiiij. q. v. & in c. meretrices. xxxij. q. iij. & alibi dicit text. in c. quę ad perpetuam. xxv. qd. ij. q. nemo debet vsurpare, qd est alienū imò vsurpās bona ecclesię cēset sacrilegus. xij. q. iij. c. p̄dicto & alibi dixit text. in c. Ep̄s. iij. qd. ij. q. Ep̄s dicit vsurpare bona ecclesiæ illis male vtendo: qā debet illabū distribuere. Adde tñ, q. aliqui vsurpatio sonat in bonā partē. vnde dicimus vsurpatū, id est in vsu, vel cōsuetudinē deducit. l. si constāte. ff. solu. mat. vñ dicimus, q. vsurpatio est frequens vsuatio. l. ij. ff. de vsu cap. l. iniuriarum. in s. fin. ff. de iniu. & in d. l. constante. in s. quoties. & not. in c. nimis. de iureiurā. & in c. fi. de reb. eccl. non alienan. & in c. nō minus. de immu. eccl. & in c. aduersus. eod. ritu. & in s. ecce. xxv. c. primū distinc. & vide tex. i. c. huic. xvij. distin. qui dicit, q. nullus debet vsurpare iura sedis apostolicę.

d ¶ Vsurpatur. No. hic verbū vsurpare. vide tex. in c. generali. de elect. lib. vj. & in c. Augustino. xij. q. ij. Andre. Barba. Anto. Fracis. ¶ Quid sit vsurpare. Vide glos. in c. multi. q. j. q. dicit quille dicitur vsurpare q. sibi vēdicat id quod ad eū nō p̄tinet & vide glo. in cle. j. de dici. q. dixit q. id est vsurpare, qd retinere vel non soluere. & de hñmōi verbo vide i. l. placet. C. de fa. san. ec. & in l. de cernim. c. ti. & in l. si cōstituerit. C. fini. regū. et in l. licitatio. ff. de publi. & in l. si. C. de interdi.

a ¶ Pleno iure. Adde Ro. consil. lxxv.

¶ Adde in materia istius dictionis pleno iure: qd si testator legat alicui pleno iure, videtur qd prohibuerit falcidia. Ita Bald. in l. precibus. ver. quæro ulterius, qd si testator. G. de impu. Sed tu vide tex. in authen. sed cū testator. C. ad le. fal. vbi dicitur: qd expresse debet prohiberi falcidia.

Quod. d. Ange. de perigilis de perusio doctor suo tempore insignis, negat contrariū dicit se cōsultasse: vt refert in l. serui electione. §. fin. in. iij. colū. in princip. ff. de leg. j. Et de materia vide aliqd p. d. Ang. i. aut. de her. & fal. §. si verō exp̄sim. i. j. co. ver. sed iuxta. & d. Ale. in l. cū filio. in fi. ff. de leg. j. Acn. Fal. Anto. Francif.

¶ Circa istā dictionem pleno iure. Dicis primò, qd qd dicitur pleno iure subiectus, quando est subiectus quo ad temporalia & spiritualia: vt in c. cū inter. & ibi per gl. in ver. pleno iure. vbi etiā per. Inno. & doc. de rei iu. Et adde etiā qd res dicitur pleno iure mea, q̄uis sit prohibita alienari: vt no. vol. Bald. in l. volūtas. in ver. sed nunquid res. in. i. colū. C. de fidei. Et tene mēti, qd si ista verba, pleno iure: ponunt in substitutione, faciunt intelligi illā substitutione esse directā. Ita bal. no. in auth. hoc ius. C. de sacro sanc. ecc. & d. Pau. de cast. idē volū. in consil. cxlvij. inci. in causa quæ vertitur. vbi etiā dicit, qd per talia verba intelligitur exclusa falcidia. Sed mihi magis placet hoc alia opi. quia non potest dici ex istis verbis esse prohibitam falcidia: nisi tacite quæ tamen nō intelligitur prohibita, nisi expresse prohibeatur: vt §. si verō expresse. in auth. debe. & fal. hic alleg. Pro quo etiā facit, qd dicit de collatione faciēdt inter filios: qm̄ illa nisi exp̄sse prohibeat, nūq̄ intelligit esse prohibita, etiā si dicat in donatiōe factā per patrē: vt illa sit pleno iure ipsius filij: vt in authen. de triē. & seq. in. §. illud quoq̄. vnde sumpta est authen. ex testamento. C. de colla. Et ad illud, quod dictum est, qd ille dicitur pleno iure subiectus, qui est subiectus quo ad temporalia & spiritualia, vide domi. Car. in cle. j. in princip. in. xvj. no. de excess. Præla. Et adde, qd quis dicitur habere plenū ius. aliqua re, quādo habet dominium & possessionē. Ita no. Bald. in l. venditor. in. §. venisse. ff.

¶ Et no. has expositiones, qd cōprehendat in literis, qm̄ dicitur. Cōcedo tibi iurisdictionē temporālē pleno iure. a venit enim plenaria iurisdictionē b. Si autē diceretur. Cōcedo plenā iurisdictionem: & fieret concessio ab eo, qui potest cōcedere spiritualē & temporalē: tūc satis puto procedere gl. istā, vt temporalis & spiritualis iurisdictionē cōcedatur. ar. in l. beneficium. ff. de constitutio. Prin. & in c. olim. de ver. signi. & de priuile. c. quia circa. & gl. sing. in cle. vna. de foro cōpe. ver. omnimodā. quæ vult, quod cōcessa iurisdictione omnimoda venit iurisdictionē temporalis, ecclesiastica, spiritualis, ciuilis, & criminalis: etiam si depositio nem ordinis, vel beneficij exigat. Nā per verbum omnimodam c: satis patet, qd iurisdictionē assumitur, vt genus cōprehendens etiā merū & mistum imperiū: vt l. tertia & quarta. ff. de iurisd. om. iud. Quādo autē ecclesia dicatur spectare ad inferiorem pleno iure: vide bonū tex. in c. quoniā. de priuileg. & qd ibi no. Hosti. & quod not. in c. cū ad sedē. de restitutio. spoliatorum. Et an habēs ecclesiam pleno iure subiectā possit fructus conuētere in vsus suos: vide glo. not. in clemē. prima. de excessi. Prelatorū. super verbo. ad mēsam. ¶ Querit glo. secunda, quare ecclesia dicebat se esse in quasi possessione: rñdet, quia incorporalia & c. & no. gl. quæ quotidie allegat. Ex qua habes practicā libellādi super istis incorporalibus. Dicit tñ, qd etiam si nō apponatur dictio, quasi: non tñ per hoc vitiaf libellus: vt in c. olim. iij. de restitutione spoliatorū. & in præ allegato. c. licet. de probationibus. & expresse in c. accedens. vt lit. nō cōtesta. vbi colligitur, qd nec sentētia sic lata ex hoc capite vitaretur, vide gl. in c. quisquis. lxxxiiij. di. Dicit tamen hic Collec. qd si libellans diceret se esse in vera possessione succumberet: qd ego non credo d. quia libellus debet intelligi largissimē, etiam si oporteret impropriare verba: vt concludat intentionem libellantis vide bo. tex. cū gl. in c. cōstitutus. de relig. domi. & facit. l. si quis intētiōe. ff. de iudic. & qd not. Inn. in c. ceterum. de iudi. vbi propter subiectam materiā appellatione dominij, intelligimus de vtili: licet ex propria significatione intelligatur de directo: vt l. j. ff. si ager vec. vel emphy. pe. vnde debet intelligi de vera, id est non ficta, seu precaria. & per hāc gl. dicit Ioā. and. post Gof. qd pro istis incorporalibus nō competit interdictū vnde vi, vel vti possidetis: sed quasi vnde vi, vel quasi vti possidetis. ff. de serui. l. quoties. & ff. si ser. ven. l. ij. §. pomponius. vel cōpetit condictio ex canone. iij. q. j. c. reintegranda. Et ideo hīc dicunt, qd illa

de hære. vel ac. ven. & no. in l. si hominem. de rei ven. & vide glo. in cle. j. de re iudi. quæ dixit, qd res non dicitur plenariē alicui spectare, etiam si minima pars deficiat. & tene menti, quod dixit Bal. in c. j. in tit. u. quæ sit inuesti. & in c. fin. de no. for. fide. in prælu. seu. in. xij. col. vbi dicit, qd si res concedatur à principe pleno iure, qd intelligitur translatū dominium &

interdicta nō cōpetunt pro rebus incorporalibus: vt patet in eis. & no. hęc verba. ¶ Opp. extra glo. quia videt istū episcopū sibi fuisse contrariū: quia primò dicit ecclesiam fuisse suam, & se esse in quasi possessione. & postea dicit violentiā sibi fuisse illatam. Nā per violentiā perdit possessio. j. de resti. spo. per totum. Sol. secundū Io. an. & isti inferebāt violentiam nō spoliādo ecclesiam: sed inquietando & damnificādo, forsan enim capiebāt clericos & laicos: quia corā cōmuni nō respondebant, & aliās multipliciter iniuriabātur: vt ex fine literę colligitur. & secundū hoc intendebatur hoc interdictū, vti possidetis: ex quo in libello fit mentio de violentia: & per consequens de sacrilegio. Et ideo debet causa coram ecclesia agitari. sed sentētia nō dabitur pro episcopo, nisi violentiā probet. Debet enim probare causam, ex qua petit, aliās succumberet. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandem. secundū eos. Et ex his infert. d. Ant. qd ad hoc, vt ex perturbatione agatur coram ecclesiastico oportet, qd habeat violentiā in se. hoc tamen nō placet mihi per. c. cū sit generale. §. e. vbi generaliter dicitur ecclesię malefactores posse cōueniri, etiam corā ecclesiastico. Nā sacrilegiū cōmittitur qualitercūq̄ ledendo & damnificādo ecclesiam. argumen. hīc in fi. vbi non solū cognoscit de violentia: sed etiam de iniuria illata. ¶ Secundò colligitur ex dicto Inno. & Io. an. qd fundans e se in libello super certa qualitate, si eam non probat, succumbit. f. quod satis patet: quia si illa non probatur, nō videtur illud factū in iudicio deductū: vt no. in ca. cum sit. §. e. & per Cy. in l. ij. C. de proba. vbi no. dicit, qd si fit inquisitio, vel accusatio de insultu cum armis: vel de percussione cū sanguinis effusione, si postea probatur insultus, sed non cū armis: vel percussione sine sanguinis effusione, venit reus absolendus: quia nō videtur hoc factum probatum fuisse in iudicio deductum deficiente qualitate. Facit. c. fi. de resti. spo. & no. bene hęc duo dicta. ¶ Gl. fi. est facilis in principi. postea querit, an isti sint excōmunicati ipso iure. & dicit, qd non: sed excōmunicandi sunt per sententiā donec satisfecerint. Et no. ex hac gl. iuncto tex. qui hoc satis innuit: sacrilegum nō esse ipso iure excōmunicatum sed excōmunicandū. qd an hoc sit simpliciter verum, doc. vario modo dicunt. Nā videtur obstrare, quod habet in c. nō minus. de immu. eccle. & xj. q. iij. c. canonica. de sentē. excom. c. cum pro causa. cū si. Phil. dicit, qd violatores ecclesiarum sunt ipso iure excōmunicati: vt in contrarijs. alij non: vt hīc. & xvij. q. iij. c.

cto alicuius, qd intelligitur, qd nō possit probari cōtrariū. Ita no. voluit Ro. in l. si duo de acqui. hære. & per. d. Alex. in l. ij. in. §. sed si absens. fi. si ex noxa. ca. fa. aga.

d ¶ Non credo. Vide istum idem concludētem in c. significauerunt. in. v. nota. & præcedenti. §. de iudi. Aenzas falco.

e ¶ SEBA. § API. ¶ Quod fundas se. Vide ad hoc infinita congesta per Feli. c. ij. col. xij. ver. restringitur quinque modis. §. de rescri.

f ¶ Succumbit. adde Ro. consil. cxlvij.

possessio sine alia apprehensione. qd etiā vol. idē Bal. in c. ad audientiā. de præscrip. & in l. si. fide consti. princi. & per Angel. in l. officiū. de rei ven. Et de significato huius ver. pleno iure. vide etiam, quæ habentur & no. in l. Titia. ff. de annu. leg. & in c. quærelam. de elec.

SEBA. § API.

¶ Plenaria iurisdictionē. Quid importent hęc verba pleno iure: ponit Felin. in c. auditis. de præscri. no. in l. Iulia. §. idem Iulia. in fi. ff. de rei vēdi. Alex. in consil. cc. vij. inci. viso summarie. in. ij. volu. Paul. de ca. in l. raptos. in fin. C. de epif. & cle. Aret. in consil. clvj. inci. diligenter visis. colū. vij. Cum. in cōsi. clxxxv. incip. dominus consignor. & Sozi. in consil. liij. inci. i. p̄sentico sultatione. col. vij. ZACHARI.

¶ Nā per verbum omnimodā. Adde quid importet hęc dictio, omnimoda iurisdictionē. Et dic, qd comprehendit merum & mistum imperiū: gl. est no. in cle. j. & ibi Card. §. j. eo. titu. in cle. Anto. Francif.

¶ Addas ad hoc, qd istud verbum omnimodo, siue omnimoda: importat etiā ipso iure: vt est gl. in authen. vt defuncti. seu fune. e. in. §. sancim. & vide per Ange. & Alex. in l. si infulam. in. vj. colū. de verbo. obli. & in l. Imperator. ff. de iure fil. Et adde, qd si ex forma statuti esset dāda oimoda fides libris, vel di-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

quisquis. Gof. dicit incēdiarios & violatores
excōmunicatos: aliās non. Pe. & Abba. latius
& melius sic distinguunt: aut sacrilegiū com-
mittitur in psonā ecclesiasticā: & tūc sacrile-
gus est excōicatus ipso iure, p. c. si qs suaden-
te. xvij. q. iij. Aut in rē ecclesiā: & tūc excōi-
candus est, vt hīc. Aut in ipsam ecclesiā: &
tūc subdistinguitur: aut cū incēdio & effra-
ctione & excōicatus est. Pet. ponit exēplū in
eo, qui fregit fores ecclesię: vel in ipsa eccle-
sia aliquē oppressit de sentētia excōicationis
cū pro causa. & c. cōquesti. Aut sine his: vt qa
librum, vel calicē incautē dimissum ab eccle-
sia abstulit, tunc nō est excōicatus ipso facto
argumē. in. c. si. de fur. vbi de absolutione ni-
hil mādatur: & cū hac distinctione simplici-
ter transit Io. an. Et certē bene distinxerūt in
eo, qd dixerunt, licet nō perfectē: vt statim su-
bijciam prēter q in eo, qd Pe. sentit ponendo
exemplū, q opprimēs, vel percutiēs aliquem
in ecclesia sit excōicatus: licet. d. Ant. hoc di-
ctum simpliciter fuerit secutus. Sentit idē in
violāte immunitatē ecclesię: capiēdo aliquē
de ecclesia q nullo iure probat. Ad. c. cū pro
causa. dic vt ibi nō. vbi gl. expressē sentit con-
trarium: & vide qd ibi dixi. Et q nō sit excōi-
catus, tenet hic Collec. & facit. c. nullus. & c.
sequens. xvij. q. iij. Itē excipe casum. c. gene-
rali. de elec. li. vj. vbi patet, q occupātes custo-
diam, siue guardiā ecclesiā vacantiū & bo-
na ipsarum vacantiū vsurpātes: sunt ipso facto
excōicati. Itē excipit casus Archi. in. c. quia fā-
pe. de elec. li. vj. & sequitur hic Collec. in lai-
cis occupātibz & vsurpātibz sibi bona ec-
clesiarum vacantiū. per. c. de laicis. xij. q. ij. Illa
litera in principio facit cōtra. & pro hoc prē-
alle. c. gnali vbi cōstitutio nouiter edita duo
requirit, vt incurrat excōicationē ipso facto:
& occupet custodiam, seu guardiā, & ipsa bo-
na. Itē in q̄tum excōicatio est fori cōtentiosi,
debet strictē intelligi: vt nō. Inn. in. c. cū tu. de
testi. & facit qd not. Inn. de homi. c. ad audien-
tiam. Ad materiā istā me vltērius non exten-
dā: qa propriē nō est proportionabilis ad istū
titulū: sed remitto plenē ad nō. in cap. cū pro
causa. & c. cōquesti. & c. tua. de sentē. excōi.

SVMMARIUM.

C. nullus. ponde-
ra. c. nullus. quia lo-
quitur in eo, q ex-
trahit feruum, aut
eius discipulū. c. fe-
quens loquitur in
extrahente feruū,
vel quem alium. &
pondera. quia lo-
quitur in eo, qui
aliū insequit. Sed
certē debet attēdi
locus, vbi fugit. ff.
de adul. l. quod ait
lex. §. si. And. Bar.
Dilecti filij. pon-
dera ad istum tex.
quia accides adue-
niēs entis: illud qua-
lificat: vt vol. gl. in
c. statutum coniun-
cto. c. licet canō. de
ele. lib. vj. sed quali-
tas clericatus addi-
ta Anglicis, qualifi-
cat verbum Angli-
cis. ergo appella-
tione Anglicorum
non cōtinetur cle-
ricus Anglicus, &
maximē i materia
restringibili: vt est
priuilegiū. iij. di. c.
priuilegia. Solue,
q istud est ppter
euitandū absurdū
etiā: q cōprehen-
derentur laici An-
glici & nō clerici.
Adduco text. in. c.
per exemptionē.
de priui. in. vj. vbi
appellatione cleri-
corum veniunt ca-
nonici in materia
restringibili pro-
pter euitandū ab-
surdū. Ita dicamus
in proposito, pon-
dera etiam quia. d.
Abb. in rub. de vi.
& cho. cle. ri. allegat
istum tex. vbi non
probatur illud, qd
ipse dicit: vide q
dixit hic, & in re-
collectis. An. Bar.
Anto. Francif.

- 1 Priuilegiatus ne possit conueniri, nisi in certo lo-
co: potest ex suo contractu in alio conueniri: &
quomodo intelligatur tale priuilegium.
- 2 Successor tenetur ex contractu facto cum præde-
cessore, etiam respectu certarum qualitatum
in eo contentarum, licet etiam fuerit contra-
ctum cum prædecessore suo nomine proprio.
- 3 Priuilegium concessum hominibus alicuius loci,
transit etiam in clericos.
- 4 Clericus non potest prorogare iurisdictionem sine
consensu superioris, nisi contrahendo.
- Expressus consensus, an operetur plus, quam taci-
tus vele contra.
- 5 Solutio ibi est destinata vbi videt esse contractū.
- 6 Debitor quantitatis vtrum teneatur ad rationem
dānorum de iure canonico, & quomodo proba-
buntur dānānu. ii. c. 12.
- 7 Successor aliquādo nō tenet de contractu prædeces-
soris: licet contraxerit sub nomine appellatiuo.
- 8 Dieta, an computetur à loco commissi delicti, vel
contractus.
- 10 Quando aliquis potest cōueniri in duobus locis, ele-

ctio est actoris.

Actor, qui eligit vnum iudicem, & possea vadit
ad alium nō perdit causam regulariter.

- 11 Expensæ factæ in lite, vel extra: q̄no probantur
Promittens & iurans stare taxationi actoris, an
possit poenitere: & si ante poenitentiam taxa-
uerit, poterit petere reductionem.
- 12 Intereße quomodo probetur,

CAP.

XVII.

- Dilecti filii.** **Priui-**
legatus vt
nō teneatur rñdere, vel solue-
re, nisi in certo loco, si in alio
loco rñdere, vel soluere pro-
mittit. ibi poterit cōueniri, secūdū Io. an. vel
summo sic. **Priuilegiū** alicui concessum, vt
non teneat nisi in certo loco rñdere, nō extē-
ditur ad locū, vbi ex aliqua causa de iure cōi-
conueniri pōt. & est casus notabilis. Diuidit.
Primò ponit querelā actoris: q̄ obtinet causę
commissionē, & rei exceptionē. **Secundò**
ponit mandatū factū reo: cū cōminatione &
prouisione, si nō pareat, ibi, *verum.* **Casus**
literalis. Quidam ciues Romani. I. & A. mu-
tuauerunt quandā q̄titatē pecunię epō Dul-
meñ. q̄ promisit dictā pecuniā soluere certo
loco videlicet citra mare: sed quia do. ep̄s, qui
dictā pecuniā, vt promisit, nō persoluit: im-
petrauerunt literas contra dictū ep̄m ad Ab-
batem sanctę Genouesę parisiensī Abbas ci-
tauit successorem dicti ep̄i Dulmeñ. qui mu-
tuum contraxit. corā quo ex parte ipsius ep̄i
fuit excipiēdo propositū, q̄ omnibus Angli-
cis à sede apostolica est indultū, vt sup̄ causis
pecuniarijs citra mare conueniri nō possint:
propter qd Abbas nō processit: vnde illi mer-
catores significauerunt hoc. d. papæ. & ipse
scripsit epō Dulmeñ. dicens, q̄ si fuisset tale
priuilegium cōcessum, nō tñ prodesset illis,
qui aduersarijs certo loco soluere promise-
runt: quia ibi domiciliū habet vbi conueniri
possunt. Et ideò mandat eidē quatenus dictis
mercatoribus satisfaciāt de ista pecunia cum
iustis & moderatis expensis, & cōgrua satisfā-
ctione dānorum, cessantibus vsuris: alioquin
mandat dicto Abbati: vt in negotio sibi cōm-
misso procedat, nō obstātē dicta indulgētia,
iuxta traditā sibi formā. Ber. **No. q̄ con-**
tractus factus p̄ prædecessorē trāsīt in succes-
sorē cū suis qualitatibus. vnde nō solū transit
cōtractus, quo ad eius substātiā: sed etiā res-
pectu tacitę renūtiationis priuilegiij: ex quo
infero prēlatū posse renūtiare priuilegio cō-
petenti ecclesię in cōtractu quē facit noīe ec-
clesię, & prēiudicat etiā respectu successoris.
vide tñ gl. in. c. j. de in inte. resti. lib. vj. & per
Inno. in. c. accedētibus. de priuile. q̄ faciūt con-
trarium. Sed salua istū tex. quia priuilegiū est
super modica re, seu modici effectus, præfer-
tim, qñ redditur ex hoc ad ius cōe. **Vide ad**
hoc bonū tex. in. c. veniens. de p̄scri. & ibi per
3 Inn. prope fi. facit. c. j. & fi. de pa. li. vj. **No.**
secundò, q̄ priuilegiū cōcessum omnibus ali-
cuius patrię sub noīe appellatiuo, transit in
clericos. quod maximē procedit qñ materia
subiecta & persona concedēs pariter propor-
tionantur vtriq̄. **No. tertio,** q̄ licet cleri-
cus nequeat expressē prorogare iurisdic-
tionem nō sui iudicis, seu alterius, citra consen-
sum sui

Circa hoc de
qualitate accidēte
enti, Dicas, quod
illa semper debet
inspici: vt in. l. j. §.
remouet. & ibi per
Barto. ff. de postu.
Quod adeò verum
est, vt deficiente ac-
cidente dicatur de-
ficere substātia. l. j.
& ibi per Bald. cir-
ca prim. C. de cōdi.
ob cau. Et propte-
reā dicimus, q̄ qua-
litas adiecta in li-
bello, si nō proba-
tur debet fieri ab-
solutio, & ideo si
intentetur percus-
sio cū sanguine, &
probet percussio
simpliciter reus de-
bet absolui: vt per
Bart. in. l. denūtiā-
se. in. §. quid tamē.
& ibi per Ange. &
doct. ff. de adul. &
in. l. Diuus. in. j. co.
ff. de re iudi. & idē
plenē per Alex. in
consil. cvj. in. iij.
parte.

SEBA. SAPI.

Ius commune.
An prēlat⁹ possit
prēiudicare iuri q̄
sito ecclesię, quan-
do redditur ad ius
cōmune, vide Ab-
ba. in. c. veniens. col.
vj. de p̄scriptio.
& Iaso. in. l. si con-
stante. col. viij. nu-
me. 174. ff. sol. mat.
Et nunqd possit
prēiudicare in mo-
dico, vide Ias. in. c.
j. col. vj. qui feu-
da. pos.

Clericos. Adde
Roma. cōsi. clxxx.

sum sui superioris: vt in capi. significasti. eod. tacite tamē scilicet contrahēdo pōt, vt hic. Ex quo inferat casus, in quo plus operatur tacitus, q̄ expressus cōsensu. sed hoc cōtingit propter iuris fomē tum, qd̄ concurrat cū hoc tacito cōsensu, & nō in expresso. Et ratio pōt esse: q̄a in cōtractu, vel delicto potius deferat iuri, q̄ clericis: vt ex quo ibi contraxit, vel deliquit ibi teneatur rēdere. Sed in prorogatione expressa ius nō asistit per rōnē, q̄ nō in. c. significasti. eo. Regulariter tñ operat̄ plus expressus consensus, q̄ tacitus: vt no. in. c. scienti. de regu. iur. li. vj. in mercu. ¶ Not. q̄ vbi quis promisit soluere: ibi videt̄ cōtraxisse: vt in. c. Romana. §. cōtrahentes. eo. tit. lib. vj. & l. cōtraxisse. ff. de acti. & ob. Quod intellige vt no. Bar. in. l. j. C. de sum. tri. videlicet, quo ad facultatē cōueniēdi: sed quo ad subiiciendū ipsum contractum statutis, attendit locus vbi ipsum negotiū gestū est: vt. l. si fundus. ff. de euctio. & qd̄ dicam. j. eo. c. fin. ¶ No. q̄ rōne cōtractus, quis sortit̄ forū, nō solū quo ad id, qd̄ principaliter venit in ipso cōtractu: sed etiā quo ad accessoria. Itē no. q̄ cōtra debitorem q̄ritatis, pōt haberi ratio dā a norum etiā de iure canonico. & hoc est indubitātū capiēdo dānum pro diminutione patrimonij. vt capit in. l. iij. ff. de dā. infec. b sed si capitur dānum magis largē, scilicet pro lucro cessante: b tūc est magis dubiū. Et q̄ tale dānum possit peti, facit tex. cū glo. in. l. curabit. C. de actio. emp. & ven. & qd̄ no. in. c. cōquestus. j. de vsur. & dic. vt ibi no. & per Bar. in. l. vna. C. de sentē. q̄ pro eo, qd̄ inter 7 est. ¶ Venio ad apparatū & oppo. cū glo. j. videt̄ enim q̄ ex alio capite hoc rescriptū nō debeat extendi ad istū successorē: q̄a fuit impetratū expresso noīe proprio antecessoris. in. c. quoniā Abbas. de offic. dele. Solutio, q̄ expressio nominis proprii nō habet obesse: quia fuit initus cōtractus noīe ecclesie, & pro ipsius vtilitate: idē rescriptū videt̄ impetratū cōtra prēlatū cōtēplatione ecclesie: idē transit in successorē. No. bene & tene hanc solutionem, q̄ cōiter tenet̄ a doctoribus: q̄ in materia proportionabili tantū dignitati, nō curamus, an sit expressum nomen propriū, an appellatiuū: vnde vtroq̄ casu dispositio est realis. Contra dic in materia spēctate & concernēte tantū psonā: vt nō ob. expressione noīis appellatiui, dispositio censet̄ psonalis. Vide tex. cū gl. notabili in. c. aduersus, de immu. ecc. & pro vtroq̄ facit. c. requisiti. de testa. De hac materia dic, vt plenē no. in prēalle. c. quoniā Abbas. & per Io. an. in regula, priuilegiū. in Mer. per Barto. in. l. post mortem. ff. qn̄ ex fac. tut. vel. cu. ad. c. significauit. dic. vt not. ibi. & in. c. quia. V. §. de iudi. & hanc solutionē tene licet Phi. dicat q̄ iurisdicctio hic fuit perpetuata cū pdecessore per citationē. ¶ Gl. ij. est clara: oppo. tñ cōtra eā, & cōtra tex. Nam promittēdo soluere, vel rēdere in certo loco nō videt̄ se quis obligare, vt rēdeat corā delegato: sed tantū corā ordinario: quia cōtrahēdo in certo loco sortitur q̄s forū illius iudicis: vbi cōtraxit. j. eo. c. fi. & in. c. Romana. §. contrahētes. eo. tit. li. vj. ergo nō renūtiat iste prēlatus indulgentiā Apostolicā sic cōtrahēdo. Sol. dicit Inn. q̄ ex quo quis contrahit in certo loco, seu in alterius territorio. non solū videt̄ ibi consentire, q̄ corā iudice ordinario cōueniat: sed etiā corā iudice delegato, vt hic. qd̄ est notandū secundū eū. d ¶ Et ex hoc 8 quidā sumunt arg. q̄ a loco cōtractus, vel delicti cōmissi sunt cōputandē dietē: de q̄bus in. c. nonnulli. de rescri. Quod nō putat verum Inno. sed tantū hoc facit promissio p̄dicta. f. de soluendo in certo loco: per quā intelligit renūtiare priuilegio, in omnibus iudicijs, siue corā ordinario, siue iudice delegato cōueniatur. Nam tali priuilegio facit̄ tacitē & expressē renūtiat. Itē sicut p̄ cōtractum renūtiatur foro ordinario, ita etiā priuilegio, qd̄ habet super foro, secundū eū. ¶ Ego puto, q̄ licet qn̄ cōueniat extra locū contractus, vel delicti, nō sit fienda cōputatio dietarū a loco delicti, vel cōtractus: vt dixi in. c. ex parte. §. eo. & in. c. dilectus filius. ij. §. de rescrip. & tenet hic Inno. tñ si cōueniat corā delegato in loco cōtractus, vel delicti, nō habet locū exceptio: q̄ distat vltra duas dietas. pōt enim cōueniri corā ordinario loci hac exceptione, non ob. ita etiā coram delegato pape cū papa sit ordinarius in quolibet loco. ix. qd̄. iij. c. cūcta per mundū. Et sic nulla iniuria fit conuento: cū cōtrahēdo tacitē ad hoc se obligauerit. & satis videtur hoc probari in hoc cap. Nā si cōtrahēdo renūtiat tacitē huic priuilegio respectu delegati: sic videt̄ etiā renūtiare priuilegio omnibus indulto, vt non trahatur vltra duas dietas. hodie vltra

vnam: vt in. c. statutū. de rescrip. lib. vj. ¶ Sed contra hoc, & cōtra tex. oppo. quia secundū p̄dicta, hoc priuilegiū de quo in tex. erit inutile, cū nō possit quis cōueniri extra domiciliū suum: nisi ibi cōtraxerit, vel deliquerit ratione rei: vt j. eo. c. fi. cōcurrente aliqua p̄dictarum causarū pōt ibi cōueniri, nō ob. priuilegio: ergo parum, vel nihil operat̄ hoc priuilegium. Solu. dicit Inn. q̄ hoc priuilegiū operatur tantū respectu cōuentionis fiendē per literas Apostolicas. vnde dicit, q̄ hoc priuilegium nō extēditur, nisi ad causas vbi per literas Apostolicas poterit conueniri: nō autem ad loca, vbi de iure cōi contrahit forū: quia vbi de iure cōi contrahit forū nō ob. priuilegium tale. Concor. ergo tale priuilegiū cū iure cōi. quod faciendū est. §. de rescrip. c. cām. & §. eo. c. licet. Quid enim, si in Anglia habet domiciliū, & in Frācia: quod pōt esse: vt. ff. ad municipia. l. assumptio. §. si. nunqd̄ ille, qui est in Anglia poterit cōueniri per literas apostolicas in Frācia: absit secundū Inn. ¶ Et breuiter tradit hic Hostiē. pro regula corā quocūq̄ ordinario quocūq̄ modo de iure cōi possit quis in loco aliquo conueniri, & eodē modo, & eodē casu poterit corā delegato pape conueniri. In nullo enim talis grauaf. cum papa ordinarius cunctorum sit. & si papa ibi esset cognoscere posset: ergo & delegatus ipsius, saluis tñ alijs exceptionibus, si quē reo cōpeterent. Et hęc bene no. ex q̄bus habes, q̄ priuilegiū concessum, vt q̄s in certo loco nō possit conueniri, debet strictē intelligi, & verificari dūtaxat, qn̄ cōcurrat alia causa, & speciale ius conueniēdi: nō autem vbi concurrat multiplicitas causae seu vnica de iure cōi: vt ratione cōtractus. Et pōt esse ratio: q̄a cū hoc priuilegiū tendat ad p̄iudiciū alterius, debet strictē intelligi quantum fieri pōt: vt no. Inn. in. c. cū dilecti. de dona. & glos. in. c. ordinarij. de offi. or. li. vj. in ver. dispensationes. & vide tex. opti. in simili in. c. j. §. in eos. de priuile. li. vj. & in. l. ij. §. oēs. ff. de iudi. vbi indulgetur priuilegium euntibus Romā ex cā necessaria, vt habeant ius reuocandi domū. Et limita, nisi ibi cōtraxerint. & dic latius vt ibi. ¶ Et nota bene hūc tex. & p̄dicta pro istis familiaribus & officialibus pape, q̄bus p̄ priuilegiū concessum est, vt nō possint cōueniri, etiā corā ordinarijs locorū, sine speciali licētia papae. Videt̄ enim tale priuilegiū intelligi qn̄ respectu domicilij tantū poterat cōueniri corā ordinario: secus si essent alio iure cōueniēdi: vt q̄a detinet ibi beneficiū, maximē si in eo residet. Nā tūc videt̄, q̄ nō ob. tali priuilegio possint ibi cōueniri. ar. hic & in. c. cū capella. de priuile. Et hoc videtur procedere etiā si diceres in priuilegio, q̄ ex quacūq̄ causa nō possent ibi cōueniri. Debet ergo itelligi de causa surgēte rōne domicilij tñ. & de hoc videt̄ casus in d. c. j. §. in eos. ¶ Venio ad gl. iij. q̄ in principio colligit quē posse in duplici loco conueniri: scilicet vbi promisit: & vbi habet domiciliū. Secūdo q̄rit, an optio detur actori, vel reo: & dicit q̄ actori. & hęc sequuntur cōiter doct. licet alij aliter. Et pro hac glos. dico hic esse casum. Nā iste volebat cōueniri in domicilio proprio, sed actor trahebat eū ad locum cōtractus: & p̄ualuit. q̄a vt dicit in li-

a ¶ De iure canonico. Adde Ro. cōsil. xciiij. & c.

b ¶ S E B A. S A P I.

b ¶ Lucro cessante. Quando habet ratio lucri cessantis ponit Bar. in. l. vnica. C. de sentē. quae pro eo, quod iter, Pau. de ca. & Moder. latē in. l. iij. §. si. ff. de eo quod cer. lo. Feli. in. c. eū venerabilis, de exce. Decius i cōsil. cxj. colum. iij. vers. tertio generaliter. aliquid in consi. clxxviii. circa finē.

c ¶ Quoniam Abbas. Adde q̄ etiam ibi posui.

d ¶ Secundū eum, Adde vidēda, quae scripsit Bal. cōsil. x. hoc eo. ritu.

e ¶ Operat̄ tantū. Not. q̄ priuilegiū debet restringi: vt in. l. si quando. C. de inoffi. testa. Idē dic in rescripto. c. causam quā. de rescri. vel in statuto, c. cum dilectus. de cle. non resi. c. ex parte. de verb. sig. Idem in indulgentia. c. dilecto. de verbo. signi. Idē in cōsuetudine. c. dilectus. de consue. idē in iuramento. c. ad nostram. de iureiur. cum simili. Andr. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ZACHARI. ¶ Quales erunt istæ expensæ. vide Lanfrā. in. §. quoniam cōtra. in. ver. expensæ. nu. 34. in. ver. cōdēnationē expensarū. j. de. pba.

b ¶ Reuocarem. Adde de hoc videndum Alex. consi. cxxx.

¶ Adde in materia, qd si promisi stare taxationi actoris in expensis: & ipse in taxando exceſſerit modū: nihilominus potest iterū taxare. dictū fuit elegans Ray. in. l. si quis in conscribendo. C. de epis. & cle. quod se quitur. d. Alex. in consi. xxxvii. inci. viso & oportune & c. in pe. col. vers. tamen attento. in n. vol. Aene falco. Anto. Francif.

¶ Circa hoc quia dicitur de taxatione expensarū, dicas qd taxatio expensarū erronea potest reuocari p iudicem, etiā si super tali taxatione sit iurātū. de quo vide per Inn. in. c. super eo. & in. c. si quod metus causa. & in. c. sine litibus. de do. & contu. Et adde, qd expensarū declaratio siue taxatio facta p alterā partē etiā de cōsensu alterius partis potest per iudicem, sic exceſſiue factā moderari & regulari, vt p Bal. in addi. Spe. in tit. de sentētia. in ver. si promitto. & qualiter fiat taxatio expensarū, & an sit habēda ratio tēporis & dignitatis personę & facultatum vide per Spe. in ti. de execu. sen. in. §. viso. in ver. qd si reus. & in tit. de expen. in. §. postremo. in prin.

c SEBA. SAPI. ¶ Probari per iuramentū. Quod p iuramentū probari possit interesse, quādo admittit in odium delinquentis. tradūt Moder. per illū text. in. l. si quādo. C. vnde vi. & declarat Saly. in l. vnica. C. de sen. quæ pro eo quod inter. Nunquid autem possit probari per instrumenta vide Alexā. in. l. in lege fal. seruandū. §. fin. ff. ad leg. fal.

d ZACHARI. ¶ Ex cōtractu bonæ fidei vel stricti iuris. Sed cōtra nō restituentē ex culpa probari debet per testes in cōtractibus stricti iuris

tera, & vbi contraxit, & vbi habebat domicilium pōt quis cōueniri. & sic aperte colligit optionē relinqui actori. & idē tenuit gl. in. c. statutū. §. cū verō. de rescrip. li. vj. in ver. recus. & in. l. fin. C. vbi in rē ac. & facit per locū à speciali, qd leg. & no. in aut. habita. C. ne fil. pro pa. vbi in casu spāli optio relinquit reo. Et de hac materia vide satis in Spec. de cōpe. iudic. adi. §. j. ver. xxij. Dicit tamē hīc Io. and. post Hosti. actorem sibi debere cauere, vt ex eo, qd vnū iudicē eligit, non currat ad aliū, si non vult cadere à causa. C. de asser. tol. l. vna. ad finē. ¶ Tu dic melius, vt no. gl. in. c. ex tēnore. de rescriptis. qd illa lex ponit casum specialem fauore libertatis: sed regulariter non perdit cām. Sed dic, vt plenē no. in. d. c. ex tēnore. Itē data negligentia iudicis, vel cōtuma cia rei, pōt impune adire aliū iudicē: non obſtan. cōditione. l. vbi cōceptum. ff. de iudi. de quo vide per Bar. in. l. quis. ff. de dam. infe. & in. l. sepulchri. ff. de sepul. vio. facit text. cū gl. & Inno. in. c. ex conuestione. de resti. spolia.

¶ Sed extra gl. opp. contra tex. & hāc gl. licet enim rōne destinātę solutionis, qs possit cōueniri in loco, vbi fingit contraxisse: nec sit locus poenitentia: tñ secus videt, qn nō promisit ibi soluere: sed tantū rñdere ibi, duplici rōne. Prima, qd clericus non pōt expresse prorogare iurisdictionē alterius iudicis sine consensu sui ordinarij. Secūda, qd quisq; promittens rñdere corā iudice non suo, pōt poenitere vsq; ad litē cōtestatā. l. si cōuenierit. ff. de iurisd. om. iudi. & no. in. c. j. §. titu. proximi. Cuius contrariū inquit ista litera, dū parificat ista duo. Solu. Io. an. primò exponit textū vel, pro idē: quasi velit dicere, qd sola promissio de respōdēdo nō sufficiat: sed oportet, qd concurrat cōtractus & solutionis destinatio. Hęc expositio extorquet literam, & ideò secundo dicit, qd hęc dictio vel: pōt stare proprie, quia ex solo qd rñdere promisit, priuilegio renuntiauit. Itē cū agatur corā delegato, patet, qd istud pactū est de iurisdictione non declināda, secundū ea, qd no. in. c. j. §. tit. proximi. secundū eū. & optimē loquit. & dic latius & clarius, qd inquantū qs promittit rñdere coram ordinario, nō suo, hoc solū non sufficit: tamē, qd pōt poenitere ante lit. cōtesta. vt in p̄galle. l. si cōuenierit. Tum, qd si est clericus hoc non pōt promittere sine licētia sui iudicis: vt in. c. significasti. j. e. & no. §. tit. proximi. c. j. nec ista litera dicit cōtrariū. Nō enim dicit qd virtute huius promissionis, potuisset ibi cōueniri coram ordinario. Aut promittit quis simpliciter rñdere in certo loco: & tūc corā ordinario illius loci inuitus cōueniri nō pōt rationibus p̄dictis: sed corā delegato sic. Et est ratio diuersitatis: quia respectu ordinarij agitur de iurisdictione dāda: quo casu locus est poenitentia: vsq; ad litē cōtestatā. & in clerico nihil valet sine licētia iudicis sui: respectu verò delegati agitur de iurisdictione nō declināda. quia papa est ordinarius omnium clericorū: vnde promittendo ibi rñdere, so-

lum agit non declinare iurisdictionē respectu priuilegij sibi competentis. Et puto, qd virtute huius promissionis nēdū renuntiat priuilegio speciali: sed etiā cōi, vt nō possit excipere, ne trahatur vltra duas dietas; seu vnā: qui huic priuilegio tacitē renuntiauit per illā promissionē. ar. opti. hīc & vide qd no. Io. an. in addi. Spe. in tit. de cōpe. iudici. ad. §. j. ver. quid si fiat pactū. ¶ ¶ Ultima gl. facit duo. primò querit quales erūt istę expensę. soluit & remittit & est clara. Secūdo querit qualiter probabunt expensę & dāna. & respōdet, qd expensę probabunt p iuramentū taxatione p̄missa: vt in iuri. allega. in gl. Dāna verò si petātur rōne cōtractus, probent per testes: si vero cōtingat ex dolo, & violētia alterius partis, probentur p iuramentū, constituto prius de violētia per testes: vt in. c. si. qd met. causa & dic. vt ibi no. Inquantū gl. primò dicit, qd expensę probant per iuramentū: dicūt Gof. & Io. an. & cōiter doc. hoc procedere respectu earū, quę sunt factę in lite. factę verò ante litē petunt vt interesse: vt in. c. peruenit. j. de fideiuf. & c. constitutus. & probant aliter qd per iuramentū. per iura. qd gl. allegat. & in. l. in lege aequi. ff. ad legē aequi. & hoc idē tenet Spe. in ti. de fructi. & interesse. §. si. ver. penul. & vide tñ text. cū gl. in. l. non ignorat. C. de fru. & lit. expen. & quod no. in. l. vna. C. de sentē. qd pro eo qd interest. Imo plus dic, qd etiā si à principio promisi se stare iuramento tuo, super expensis: nihilominus posset reuocare anteq; iures ar. quis ius iuran. C. de iureiuran. & si iurauerit anteq; peterem, seu reuocare, b possum petere reductionem ad arbitriū boni viri vt. l. si libertus. ff. de ope. liber. & tenuit Bar. in. l. si ff. de p̄cto. sti. pu. & vide quod no. in. c. fin. de dolo & cōtur. ¶ ¶ Inquantū gl. dicit, qd dāna illata circa violentiā probant per testes, optimē loquitur. & idē tenet Spe. in loco p̄galle. & gl. in. l. de ver. oblig. §. non solū. Itē lex dicit, qd de difficili probat interesse, in. d. l. si. ff. de p̄cto. stipulatio. quod nō effet. si posset probari per iuramentū. Et hoc dictū restringo ad interesse surgēs ex contractu. d si autē surgeret in iudicio ratione tuę cōtumacię, vel propter tuū temerē, vel calumniosum litigare: tūc puto procedēdū: vt in expensis, quę fiunt in iudicio. Ad hoc allego tex. in. l. sancimus. C. de iudi. & qd no. j. de do. c. fin. Et generaliter qualiter probeat interesse: vide per Bart. in. l. j. C. de sen. quæ pro eo in vlti. col. ¶ ¶ Sed diceret, ex quo quis promisit certo loco se soluturū, & non soluit: succedit actio arbitraria. ff. de eo. quod cer. lo. l. j. ij. & iij. & sic poterit deferri iuramentū in litē ratione affectionis. ar. in. l. in actionibus. ff. de in li tem iur. Io. an. remittit ad no. per Hostiē. in sum. de sen. §. quis sit effectus. sub. §. sed & quia aliquoties. & de iureiur. sub. rub. de iura. in litē. §. propter quę. & §. in qbus. & in Spe. de fruc. & interesse. §. vlti. ver. & vt hīc articulus. ¶ ¶ Et cōclude, qd vbi agitur de probando vero interesse, procedit quod supra dixi. vbi autē agitur de interesse affectionis, vt circa rē: vbi affectio eadit: tunc prestare potest iuramentū in litē. de quo tamē dic: vt plenē no. in. c. sacro. de senten. excom. & per Inno. & Dy. in regula mōra. de reg. iur. li. vj. & per Legistas in. l. vna. C. de sen. quę pro eo, quod interest.

SYMMARIUM.

- 1 Clericus nō potest prorogare iurisdictionem sine licētia sui superioris, & quis sit iste superior. vide. 9. & quæ requirantur in tali prorogatione. vide. 17.
- 2 Abbas, habet iurisdictionem etiam contentiosam iurisdictione illorum, qui p̄sumt alicui collegio, potest prorogari.
- 3 Submittens se iurisdictioni alicuius p̄sentis acceptatis, nō potest ipsum amplius poenitere.
- 4 Interesse nō venit in obligationibus facti promissi in iudicio, siue in factis in iudicio explicandis, vt melius loquar.
- 5 Laici possunt prorogare iurisdictionem sui iudicis, sine eius cōsensu & aliorum superiorum. 7. 13. & loquitur tam in temporalibus, quam in spiritualibus.
- 6 Iurisdictione non prorogatur in nō habentem alias iurisdictionem.
- 7 Iuramentum nō potest p̄stari à clericis sine licētia, sui superioris.
- 8 Episcopus non potest prorogare iurisdictionem sine licētia papæ.
- 9 Exēptus ab episcopo suo, an possit ab eo absolui, & suæ iurisdictioni submitti sine licētia papæ.
- 10 Difficultas permittit id, quod alias est prohibitum.
- 11 Episcopus nullam iurisdictionem habet in exemptis à se.
- 12 Archiepiscopus potest eligi in iudicem à subditis suffraganei, licet suffraganeus ignoret

gl. & doct. in l. ij. & in l. in actionibus. ff. de in lit. iur. omnino Pe. de sum. & doct. in l. j. C. de sen. quæ pro eo quod interest profe.

Anto. Francif. ¶ Circa istā materiam de probatione interesse, dicas q in teresse singulare potest probari per testes cū ratione deponentes secundum Bar. in l. j. in. vñ. q. de sen. quæ pro eo quod interest. & per Alex. in l. j. in fi. princ. ff. de no. ope. nun. Et ad

de. q. interesse contra heredem post morā, probatur p iuramentum in litē.

Ita Bar. in l. qui cō cubinam. in. §. fi. in fin. ff. de lega. iij. Et

probatur etiā iuramento actoris contra dolo non resti

tuentem pecuniā, vel speciem debi

tam. de quo habetur per gl. & doct. in l. ij. & in l. in actionibus. ff. de in

lit. iura. Probat etiam iuramento

emptoris cōtra vēditorem nō traden

tem rem venditā: vt est glo. in l. & fi

traditio. & ibi per Bald. in. ij. q. C. de

act. emp. & eodem modo probatur iu

ramento contra vio

lentum, vt in l. si quādo. C. vnde vi

& per Card. in l. j. quod metus causa.

& per Inn. in. c. fi. quod me. causa. Et

eodem modo probatur iuramento

contra eximentem aliquem de mani

bus familie. ita Bar. in l. si per aliū.

in. §. docere. ff. ne quis eū qui. Et si

militer probat iuramento cōtra no

tarium nō exhibētem instrumentū.

de quo est rogat⁹, recepta cōpetenti

mercede. l. pe. in fi. a C. quemad. testa.

aperi. & ple. tract. per Bar. in l. j. in. §. fi. ff. de tabu. exhiben.

Adde etiā: q interesse lucri cessantis probatur so

lo iuramento mercatoris, vt singula

riter voluit Bar. in d. l. vnica. C. de sen

ten. quæ pro eo qd interest. in. xñ. co

lum. vbi ple. tract. etiā de multiplici

interesse. videlicet cōmuni conuento & particulari. Et

de modo vnum quodq ex illis probandi, vbi omnino videndum est.

¶ Episcopi licentia. Tu pondera, quia verbū volūtas, intelligitur taci

te: vt. l. ij. §. voluntatē. ff. soluto matr. licentia intelligatur ex p. e. s. ver

bis. Ioā. an. in. c. si Abbate. de ele. lib. vj. remittit ad tex. l. j. §. mutus. de tu

tel. vide omnino. Sed iste tex. vtitur verbo voluntas, ergo sequitur, q nō

potest sumari per verbū licentia. & in hoc nullus aduertit. And. Barb.

ganeus ignoret.

13 Papa ligatur cōstitutione, omnis vtriusque sexus. de pœni. & remis. quia de iure diuini. 14.

14 Papa, an ex necessitate submittat se iurisdictioni alterius.

16 Causa ecclesiastica non potest committi clerico & laico simul: quia laicus est incapax.

Iurisdictione est insolidum penes vnumquemque ex iudicibus datis.

Iudex vnius artis, nō potest esse iudex alterius artis penitus separata, etiā cū cōsensu partium.

18 Iurisdictione potest prorogari etiā ex tacito cōsensu.

19 Clericus, qui corā alio iudice ecclesiastico litigat si ne licentia episcopi, nō per hoc debet perdere causam.

Sententia lata a non suo iudice: an possit per suum iudicem haberi rata. 21.

20 Acceptilatio inutilis, an & quando habeat vim taciti pacti.

22 Prorogantes iurisdictionem, an teneantur stare sententia lata a tali iudice.

Sententia nulla confirmata a partibus, valet in vim pacti tantū.

23 Appellans a sententia nulla, non videtur illam confirmare.

24 Argumentum a contrario sensu non valet, quando contrarium est expressum iure.

25 Clericus non potest consentire in laicum iudicem, etiam cum cōsensu episcopi.

Episcopus non potest prorogare iurisdictionem in laicos respectu clericorū: nec in ecclesiasticū inuito clerico: sed inuito eo potest tam laico, quā ecclesiastico causas clericorū delegare, quia:

Delegatus non iudicat iure proprio: sed iure delegantis.

Episcopus non potest clericum inuitum cogere, vt accipiat ab alio sacros ordines: licet possit aliū episcopum in hoc delegare.

¶ CAP.

XVIII.

Significasti. ¶ Clericus sine

Dicecesani episcopi licentia^a iurisdictioni nō sui iudicis se

submittere nō potest. Vel sic, & latius. Quāq laici possint iurisdictionem

non sui iudicis prorogare: clerici tñ nō possunt, nisi epi Dicecesani consensus accedat: &

iudex cuius iurisdictionē prorogare voluit sit ecclesiasticus. Cōmunis diuisio: secūda ibi:

inquisitioni. ¶ Casus literalis. Quidā clericus tenebat. C. mercatori in quadā pecunię quan

titate: clericus iste subiecit se iurisdictioni Treceñ. Abbatis, si in termino nō satisfecisset mercatori eidem.

Terminus ille elapsus fuit, nec satisfecit: querebat vtrū Abbas posset exercere iurisdictionem in illū clericū: &

vtrum ille poterit se subijcere iurisdictioni

b ¶ Compelli pōt. Tu pōdera. j. quia iste tex. nō probat hic, q iurisdictione prorogata in præsente, an sit irrevocabilis. Ant. & d. Abb. Sed vt dicit hic Do. si fit in iudicio est verum dictū eorū præsente iudice calore iudicij, vide quæ ple. dixi in. c. j. s. de iu. vbi ple. dixi. Itē nō est verū dictū eorum ex eo: quia licet sit iudex præsens: tamen si nō sit in iudicio pactum

non vellet calore iudicij. Itē licet iste text. dicat iurisdictione tua nō tamē

dicit in text. vnde ista stant simpliciter, q iurisdictionem Abbatis pro

roget ipso Abbate absente. Itē. d. l. si conuenerit. dicit q quando proro

gāt & aduerint iudicē prorogari. & sic requirunt duo, prorogatio & adi

tus ad iudicem: qd nō est in dicto isto rum doc. ergo. And. Barba.

¶ Acquisitum sit ius. Adde q adeo est acquisitū ius, q

prorogas iurisdictionem iudicis, a quo non licet ap

pellare, q ille, qui prorogauit nō poterit etiā appella

re. Ita Bald. exclamans in text. in l. episcopale, de epi.

& cle. & sequitur Ro. singu. suis fo. j. Anto. Francif.

¶ Tu Adde circa istam materiā pro

rogationis ea, quæ ple. habentur in. c. p. & G. de offi. de leg. & c. l. ij. ff. de iu.

tamen specialiter, qdum ad propostum dicas, q pro

rogatio iurisdictionis etiā cū iuramento nō tollit appella

tionē. gl. est sing. in c. qd bene. vj. q. ij. per tex. in. c. ad hoc. & ibi per hoc.

maximē per Phil. de app. in ver. appellatio tollitur. &

vide p Alexā. i. l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iu. & vi

de p Bar. & Alex. in l. dies. ff. de dā. infec. & per Bal. in l. si a te. C. de pact.

inter empto. & vñ. vbi etiā ponit, an prorogatio of

fici intelligat esse facta cū potestate & ballia & arbitrio cōcesso in pri

mo officio.

Abbatis. Rñdet papa, licet priuatorum consensus eū, qui præsens iurisdictioni, posset suū iudicem cōstituere: tamē clerici in nō suū iudicem cōsentire nō possunt: nisi fortē sit per

sona ecclesiastica: & voluntas dicecesani episcopi accessit. Ber. ¶ ¶ No. j. Abbatē habere iurisdictionem etiā prorogabile per clericos

seculares: dūmodō requisita accedāt ad prorogationem: sed sentit hic Hostiē. & clarius do. Ant. hunc Abbatē habuisse iurisdictionē

ordinariam ex cōsuetudine, cū de iure cōi nō habeat iurisdictionē cōtentiosam: vt not. per aliquos in. c. qto. de offi. ordi. Ideō eius iurisdictione de iure cōmuni cōpetens nō est proro

gabilis. ¶ Ego credo contrariū, scilicet Abbatem habere iurisdictionem cōtentiosam: vt plenē dixi in. c. cū contingat. s. eo. & Hosti. di

uinat ad istū tex. vnde facit iste text. pro his, quæ dixi in. d. c. cū contingat. & facit qd not.

Bart. in l. j. ff. de iudi. vbi dicit, q iurisdictione eorū, qui præsunt alicui collegio pōt prorogari, p illā. l. secundū vnā lec. quā not. Collec.

tamē secundū lectu. Hostiē. hic dicit ordinariam iurisdictionē nō posse prorogari nō so

lum, si cōpetit iure cōi: sed etiā ex consuetudine. & sic iure speciali. Et pro hoc, quia iura non curāt de hoc qualiter competat: dūmo

dō sit ordinaria: vt hic & in palle. l. j. ¶ ¶ No. ij. ar. 3. opti. ex tex. q submittes se iurisdictioni alicuius iudicis præsentis & acceptatis: nō

potest amplius pœnitere, sed ad respondendū cōpelli pōt^b pœcise: cū ex p̄sentia & accepta

tionē iudicis acquisitū sit ius^c ipsi iudici. qd videtur^d in dubio procedere, qn fit in iudicio. Et idē videtur etiā, qn fit extra: vt hic: ex

quo actus cōfertur in iudiciū. In his enim in iudicio explicādis quis cōpelli^t pœcise ad factum: nec sufficit soluere interesse. vide glōf.

no. ^e in ver. cogan. ff. de procu. l. filiū fami. §. procuratorē. & qd dixi. s. tit. proxi. c. j. Itē nō compelli^t hic: quia non interuenit sui iudicis

consensus. quod sing. no. pro limitatione. l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iu. ¶ No. tertio quē posse non solū purē, & de præsenti iurisdictionē alterius iudicis prorogare: vt. l. j. C.

de iurisd. om. iud. & l. j. ff. e. sed etiā respectu futuri tēporis, & sub cōditione. vt si non satis fecero submitto me. & c. ¶ ¶ Not. hic text. expressum, q laici possunt iurisdictionē nō sui

iudicis prorogare, etiam non requisito suorum superiorū consensu. Nā verbū clericis. & c. venit aduersatiuē ad præcedentia, quasi innuat apertē, q licet laici possint: clerici tamen nō. Et an hoc sit verū indistinctē, & quē

fit diuersitatis ratio. j. subijciā. ¶ ¶ No. quem non posse etiā cū sui superioris licetia cōstituere sibi iudicem, aliās non habentē iurisdictionem

d ¶ S E B A, S A P I, ¶ Quod videtur. vide Bar. in l. stipulationes non diuidunt. in. vñ. q. ff. de ver. obli. Moder. in l. si cōpenerit. ff. de iurisd. om. iud. d. Ant. & Moder. in. c. j. s. de iudi. circa cōtrarium. d. l. si conuenerit.

e ¶ Vide glō. no. Tu adde, q licet ita dicat. d. Abb. tamen est dictū. d. Car. qui alle. glōf. in. d. cle. j. de reb. ec. nō alie. & dicta per se. in. c. ij. de transla.

Tu pondera, quia Inn. in. d. c. ij. loquitur in prælato habentē plenā sub

Panormi. super Prima Secundi Decret.

iectionem videt q
possit interponere
authorita. ita vt
quādo habet iuris
dictionē quasi epi
scopalē tu ponde
ra quia regula est
q nō potest nisi cū
volūtate epi dice
cesani licet praela
tus inferior habeat
plenam iurisdic
tiōē nō tamē est epi
dicecesanus: ergo.
Andr. Barb.
a ¶ Habitū & actū.
Adde, q voluit fe
deri. consi. xcv.
b ¶ Iurisdic
tionis ex
ercitium. Tu pon
dera, quia illa glo.
malē dicit: quod
sic probo. episco
pus habet habitu
iurisdic
tionē tēpo
ralē & sic papa vt
ia. c. nouit. s. de iu
di. & tamē laici p
rogant iurisdic
tiōē epi, vt habet in
d. c. nouit. & in. c.
verū. & in. c. licet.
& in. c. ex trāsmis
sa. de foro cōpetē.
ergo pōt proroga
ri iurisdic
tiō in ha
bitu, licet nō sit in
actu. Secundō de
hoc est text. cum
gl. in. l. j. ff. de iudi.
vbi probatur for
maliter, q iudex
chartularius, q nō
habet administra
tionem pōt eius iu
risdic
tiōē prorogari:
ergo. Tertiō hoc
voluit Hostien. in
sum. de pōe. & re.
s. cui cōstendum.
Quarto ille, q ha
bet iurisdic
tiōē in ha
bitu, sed nō in actu
pōt eam cōmitte
re: vt in. c. pascua
lis. de rescrip. ergo
fortius poterit de
duci ad actum pro
rogatiōis. tene mē
ti. Andr. Barba.
c ¶ Beneficium &
pondera, quia ita
etiā subiectus epō
habitu & potētia.
ergo pōt proroga
re. Vel dic, q de fa
cili res reuertit ad
suam naturā: vt. c.
ab exordio. xxxv.
di. Andr. Barba.
d ¶ SEBASTIANI.
¶ Propriū iudicis.
vide. d. Anto. in. c.
P. & G. s. de offic.
delega. Gemi. in. c.
Romana. in princ.
de fo. cōpet. in. vj.
Bald. in. l. etiam. in
iii. q. col. C. de exe
cu. rei iud. Moder.

tionem. Et est ratio: quia priuatus nō potest
dare iurisdic
tionē, quā non habet: vt. l. priua
torum. C. de iurisd. om. iudi. Itē prorogare
idem est q extēdere. Si verō nō habet aliās iu
risdic
tionem nō potest illā extēdere. q enim
nō est, nō potest extēdi. arg. c. ad dissoluen
dum. de despo. impu. & l. decē. ff. de ver. obli.
& xxxij. q. ij. c. quod verō. Et hoc procedit
etiā quo ad forū pēnitētiā. Licet enim qs
habeat ā prelato suo licentiā confitēdi alteri
sacerdoti: tamē eligere debet habentē curam
habitu & actū. vide gl. singu. in clemē. j. de
priuile. in ver. speciali. in fi. Et ex illa gl. colli
ge non sufficere iudicē habere iurisdic
tionē,
nisi etiam habeat iurisdic
tionis exercitiū. b.
quod facit ad materiā. l. obseruare. ff. de offi.
procō. in fi. ¶ Vltimō nō ibi: *Episcopi dice
cesani* & c. vnum casum reseruātū epō dum
taxat, vt ipse habeat in hac prorogatione cō
sentire, & nō alius inferior. Vnde putat Egi.
q non sufficit consensus superioris, etiā qui
posset de causa cognoscere. Et ex hoc & ex
tex. arguit. d. Ant. epm posse dare hanc licen
tiam etiā in praiudiciū immediatē superio
ris ipsius clerici prorogare volētis, quasi pos
sit eū praeuenire in datione huiusmodi licen
tiā. arg. eo. quā nō in. c. quāto & c. cū ab ec
clesiarum. de offic. ord. & c. pastoralis. Quod
ego puto verissimū, quādo vterq; habet iu
risdic
tionē: licet vnus immediatē & alter me
diatē. arg. opti. ex eo, quod legif & nō in. c. ij.
de pōe. & remis. lib. vj. secus puto, si inferior
epō haberet iurisdic
tionē quasi episcopalem
de iure speciali. Tūc enim puto, q ad eum, &
non ad epm spectat huiusmodi consensum
prēstare. arg. opti. ex no. per gl. in cle. j. de re.
ecclē. non alie. & per Inn in. c. ij. de trāfact. &
in. c. relatum. de cle. nō refi. & per ea, quā di
xi in. c. at si clerici. s. de adulte. s. tit. proximo.
¶ Et aduerte ad vnū dictū Io. delig. hic. Di
cit enim, q clericus subiectus Abbati, etiam
vbi epō nō potest praeuenire eū, potest proro
gare iurisdic
tionē episcopi sui, & forte sine
consensu Abbatis. & hoc idē videt sequi do.
Ant. hic. hoc dictū non puto verū, vt possit
sine consensu Abbatis, si vltra subiectionem
retinet ab eo beneficiū: quia tunc est subie
ctus vltra nudum iurisdic
tionis exercitiū: vt
statim dicam. Itē si Abbas habet in istū quasi
episcopalem iurisdic
tionē: quā tūc habet istū
super caput suū loco epi, per id quod. s. dixi.
& j. subijciā. ¶ Sed quā hictantū dicit de sub
iectis episcoporum, vt sine cōsensu ipsorum ne
queant prorogare iurisdic
tionē alterius iudi
cis: quid dicendū est in Archiepiscopis respe
ctu ipsorum suffraganeorum? Hosti. in. c. ad re
primendā. de offi. ordi. tenet, q idē. arg. huius
cap. quod placet. Sicut enim epō est suorum sub
ditorum ordinarius: ita & archiepiscopus re
spectu suorum suffraganeorum. de offi. ord. c. pa
storalis. Itē eadē ratio est in vtriusq; vt j. subij
ciam. ¶ Sed quia. s. dixi laicos posse proro
gare iurisdic
tionem non sui iudicis, etiā sine
consensu sui proprii iudicis: quāro an hoc
sit verum indistinctē & quare aliud in laicis,
& clericis? Et primō videtur, q iudex primus
possit etiā in laicos impedire prorogationē:
quia nemini suū ius debet subtrahi, vt. ff. de
his, qui sunt sui vel alie. iur. l. ij. & l. id quod

nostrū. ff. de reg. iu. & in. c. cū ecclesia vulnera
na. de ele. Itē non debet alij per aliū iniqua cō
ditio afferri: vt. ff. de regu. iur. l. non debet. Et
q ex hoc fieret sua conditio deterior, patet:
q sportulas habet, vt in aut. de iudi. c. s. oportet.
prēterā fortē lucrat ex sigillo, sicut faciūt
epi. Itē honor prēferendus est vtilitati: posito,
q nullā vtilitatē haberet. Nā si non haberet
vtilitatē non pōt esse eius cōditio deterior:
fortius ergo vbi detrahif honor. Cū honor
prēferat vtilitati. ff. si qs omiffa causa testa. l.
Iulianus. ad idē. c. ex tenore. s. e. vbi hoc videt
probari. & c. ex transmissa. Pet. vt refert Cy.
in. l. si quis ex consensu. C. de epi. audiē. tenuit
assertiue, q iudex laicus non pōt impedire
prorogationē alterius iurisdic
tionis: quā istud
est beneficiū concessum alijs iudicibus: ergo
non pōt auferri. Nā q lex dedit, homo nō au
fert. ff. de adopt. l. si arrogator. prēterā vbi
est eadē ratio, ita & idē ius. sed subditi alicu
ius iudicis possunt compromittere in aliū: &
sic euitare iurisdic
tionē iudicis. Ergo pote
runt cōsentiēdo in aliū: vt in iudicē. nec dicit
grauari: imō releuari ab onere. Et qā dicitur
de sportulis nō procedit scdm Petrū, quia or
dinarij nō recipiūt sportulas. Itē quā cōpensa
re debet onus, qā euitat cū lucro. argu. l. ij. de
epif. & cleri. Nec etiā est eis vituperiū, q di
mittatur ā suis: quā hoc cōtingit in appellatio
nis causa, nec p interpositionē appellationis
notatur aliqua suspitio in iudice: vt in. l. j. ff.
apud eū, ā quo app. Cy. in. d. l. si qui. nō rñdet
ad iura canonica: quia de eis nō fecit mentio
nem: sed infra rñdebo. Bart. tēgit materiā in
duobus locis. Nā in. l. j. ff. de iudi. dicit, q idē
de iure canonico, qā de iure ciuili: quā clericus
non pōt prorogare iurisdic
tionē alterius. iu
dicis sine licētia sui prelati: quā ab eo possidet
beneficia, & rōne beneficij tenetur sibi ad ali
qua opera. Et idē est in laico: qñ tenet aliqua
ā suo dño tēporali: vt in. c. ex trāsmiffa. s. eo.
& nō in. c. cāterū. s. de iud. Sed in. l. j. s. & post
operis. de no. ope. nun. dicit, cū multi sint cle
rici non habētes beneficia: & tñ non possunt
prorogare iurisdic
tionē alterius iudicis sine
licentia sui epi. & hoc necessariō oportet di
cere secundū eū, qā aliud est de iure canoni
co, q de iure ciuili: quā de iure canonico cleri
cus iudistinctē nō prorogat sine licētia supe
rioris. laicus verō sic si nō est vasallus dñi sui:
secus, si est vasallus, vt in prēdictis iuribus: &
legi. & not. in. c. imperialē. s. pterea. de prohi.
feud. alie. in vfi. feu. ¶ Sed tu tene primū di
ctum: q in veritate attēta qualitate subiectionis,
nulla est differētia inter ista duo iura. Nā
clericus ideō indistinctē non prorogat: quia
etiā si non habet beneficiū, est tñ subiect⁹ vltra
nudū exercitiū iurisdic
tionis. Et primō
ratione ordinis. Idē si ab eo non habuit ordi
nes: tñ est magis subiectus: quia trāstulit cor
pus & animam in seruitiū Dei. xij. q. j. c. cui
portio. Et habet epm loco Dei supra caput
suū. de prēbē. c. cū secundū. xxj. di. c. clericos. vi
de etiā bo. gl. in. c. inolita. xj. q. j. q reddit tri
plicem rōne diuersitatis inter clericū & lai
cum. ¶ Prima, quia laicus pōt iurare sine li
centia sui iudicis: sed clericus non: vt. s. de iu
ra. calū. c. j. sed nō posset coram alio litigare,
nisi sibi iuraret. ¶ Secunda ratio est, quia nō
poteft ab

larē in. l. j. s. & post
operis. ff. de ope.
no. nuntia.
¶ Iure ciuili. Tu
pōdera ad rationē
Bar. quia licet cleri
cus non habeat be
neficiū ab episco
po actu, tamen ha
bet potentia, quā
epō, qui eū ordina
uit, tenetur sibi mi
nistrare expensas:
vt nō in. c. cū secū
dum apostolū. de
prāben. Andr. Bar.
¶ Sibi iuraret. pon
dera, quia ista non
videt tuta ratio: quā
poteft litigare sine
iuramento calum
niā. Andr. Barba.
ZACHARI.
¶ Tu tene opin.
Abba. nō enim ra
tio. do. Barba. mili
tat licet fuerit. als
valentissimus do.
ctor: dū dicit laicū
posse litigare sine
iuramento calūniā.
quod est oīno fal
sum: vt not. singu.
Mat. matte. singu.
lxiii. incip. no. aliā
cautelā. & seq. vbi
ampliat dicēs non
valere statutū: aut
consuetudinē dis
ponentē super nō
prāstātia iuramen
ti calūniā. Idē not.
Roma. sing. cccc
xxv. incipit. tu ha
bes. in. l. re non no
uam. quam opi. te
net Bart. & clarius
Alexan. in. l. de pu
pillo. s. qui opus.
ff. de oper. no. nun.
& Imo. in. l. qui bo
na. s. si alieno. &
ibi etiā Alex. in. v.
colū. versū. & circa
istud iuramentum
calūniā. ff. de dā.
infec. Moder. in. l.
iurandum & ad
pecunias. s. q iur
iurandum. ff. de iu
re iurando.
Anto. Francif.
¶ Circa istud de
iuramento calum
niā, dicas, q illud
non pōt remitti p
partes. & si remitte
tatur nō valet pro
cessus. l. ij. s. sed quā
veremur. C. de iur.
calum. & vltra hic
alle. vide gl. in au
then. de his, qui in
gredi. ad app. in. s.
fin. col. v. Et aduer
te, quia Barto. in. l.
prolatā. C. de sen
videtur tenere, q
possit remitti. Sed
dicas, q poteft re

mitti tacite: & tunc dicit potius omitti, quā remitti. Et ideo si petatur de bet prastari tam in ordinarijs: q̄ in summarijs als processus esset nullus: vt. d. s. sed quia veremur. & ibi per Bart. & in c. j. de iura. calū. in. vj. & vide gl. & Car. i. cle. sape. in. s. j. in. v. no. & in. j. opp. de a verb. signi. & vide latē per Spe. in. ti. de iur. calū. in. s. ij. in. ver. & no. & in. s. fi. ver. quid si partes. & in. titu. de li. bel. cōce. i. s. iij. & vide gl. in. c. tuis. j. de test. & an possit remitti per rescriptum principis, vt de Bart. in. d. l. ij. in. d. s. sed quia veremur. vbi dicit, q̄ sic cū clausula non obstante. d. l. ij. & vide gl. & Alex. in. l. si quis & in. l. qui autē. ff. si quis cau. vbi idē tenet. ¶ Et adde, q̄ etiā clerici debent iurare de calūnia: nec eis potest remitti. sicut & laicis: vt p Bart. in. d. s. sed quia veremur. & habet in. l. cum clerici. C. de epis. & cleri. & vide glo. in. c. ij. de iura. calū. & tex. in. c. ij. eo. tit. li. vj. & per Spe. in. titu. de iura. calū. in. s. restat. in. ver. sed nunquid clericus. Nunquid autem possit tolli per cōsuetudinem, vel statutu habetur per Io. an. in. c. Roma. hoc. et. tit. de fo. cōpe. & c. ceterū. de iura. calū. & per Cy. in. l. ij. C. que sit lon. consue. vbi dicunt, q̄ non potest tolli. De quo etiā vide Bald. & doc. in. l. ij. s. quod obferuari. C. de iura. calū. & no. in. c. veniens. de testi. & vide ad hoc bo. gl. in. c. j. in. s. item iuramenta. de pace iura. fir. in. vfi. feu. a ¶ Non posse. Ad delimitandum, vt idem Abb. voluit consi. xxv. & facit ad. q. sequen. b ¶ Aliās prohibitū. Hinc est, q̄ si sumus in his, que cū

potest ab alio ep̄o ordinē recipere: ergo nec iudicium qd̄ magis est. ix. q. ij. c. null⁹ primas. ¶ Tertia ratio est, quia nō potest ab alio, q̄ a suo prelato petere iudiciū anime: qd̄ est occultum: ergo multo fortius nec manifestū. de pce. di. v. placuit. Itē incōueniēs esset, q̄ vnus ep̄s clericos alterius iurisdictionis iudicaret, quod esse nō debet. ix. q. ij. per totū. & sic oēs de vno episcopatu possunt sibi aliū ep̄m eligere in iudicem. Conclude ergo clericū inferioris gradus siue maioris, siue sui superioris licentia iurisdictionē alterius prorogare nō posse: qd̄ procedit etiā in exēptis. Nam papa est eius Dicecesanus: vt no. in. c. autoritate. de priuile. lib. vj. & c. nulla. xcij. di. ¶ Vnde etiam & ep̄i loci iurisdictionē sine papæ licentia prorogare non possunt: vt no. Io. an. in. regula sciēti. de re iudi. lib. vj. in. mercu. ¶ Sed dubium est, quid de potestate absoluendi: an exemptus ab ep̄o possit absolui ab eo, ab excommunicatione à canone inflicta: cum sit iurisdictionis volūtarię. & Fede. de Sen. consil. xiiij. tenet q̄ sic. per. c. luminoso. xvij. q. ij. q̄ talia priuilegia sunt in fauorē exemptorū concessa. Vnde non debēt retorqueri in lētionē: vt semper pro absolutione teneant ire ad curiam. C. de leg. l. quod fauore. & in. regula, qd̄ ob gratiā. lib. vj. Nec ob. qd̄. s. dixi: papā esse Dicecesanū exemptorū: & sine sui Dicecesani & superioris cōsensu non pōt q̄s in alium consentire: vt hīc. & in. c. omnis. de pce. & remis. nam rñdetur multipliciter. Et primò, q̄ aliud est subditum mero iure cōi in aliū penitus extraneū consentire sine sui superioris licentia. aliud exemptū cōsentire in eū, q̄ als est suus iudex: licet speciali priuilegio fuerit ab eius iurisdictione exēptus. Ratio diuersa est, quia de facili res redit ad naturā suam xxxv. dis. c. ab exordio. ff. de pac. l. si vnus. s. qd̄ & in. specie. Sic in simili facilius tollit actio, vel exceptio contra ius cōe cōpetens, q̄ iuri consona ad hāc, qd̄ not. gl. xvj. q. vlti. c. fi. luri. dictio autē ordinaria est iuri cōi consona exemptio verò dissona. Itē nō habetur sic de facili copia papę per exēptos, sicut copia ordinarij per non exēptos. ¶ Et sic difficultas permittit aliās prohibitū. lxij. di. cū longē. xx. & iij. q. j. c. pudenda. Idē, si subditus ep̄i posset ipsius iurisdictionē effugere sine eius licentia: posset & secundus: & sic vltior. & sic euacueretur eorū iurdictio: q̄ ratio cessat in papa. ix. q. iij. c. cūcta per mundū. cōcedatur ergo exēpto, & nō cōcedat nō. exēpto. & facit predictū. c. luminoso. vbi ep̄s in loco exempto nihil iurisdictionis exercet, nisi fuerit inuitatus: & sic inuitatus pōt ibi iurisdictionem exercere. ¶ Et aduerte, q̄ ex his & ex alijs que prosequit Federi. in. loco palle. videtur sentire, q̄ nedū respectu absolutionis fiendę: sed etiā in foro cōtentioso pōt exemptus iurisdictionē ep̄i loci prorogare sine licentia papæ. Et idē per oīa, quæ Fede. dicit, ponit Io. de lig. in. clemē. ne in agro. de statu reg. vbi de verbo ad verbum ponit dicta Fede. & eum nō allegat Io. an. in. d. regula sciēti. sentit totū oppositū & sequitur hīc. d. Anto. multum succinctē, dicens determinationem Fede. esse falsam: & contra clemē. pe. de sen. excom. cū gl. Nec ob. c. luminoso. secūdū eū:

quia loquit in his, in qbus sufficit sola inuitatio: & non exigitur prorogatio. Vel loquitur de alijs non exēptis sed priuilegiatis: & nihil aliud dicit. Ego hunc articulu plenē prosecutus sum in quadā disputatione mea: que incipit duo clericali ordine insigniti. & c. & ibi dico facile posse responderi ad cle. pe. quā. do. Ant. alle. tenēdo. opi. Fede. scilicet, q̄ ideō ibi ep̄i absoluunt illos exēptos autoritate apostolica, & nō propria: quia in casu illius cle. papa sibi reseruauit absolutionē, quo casu ne queunt ep̄i etiam absolvere subditos: vt in. c. nuper. de sen. excōi. & sic nō ratione exēptionis illud contingit: vt dicit ibi gl. sed rōne reservationis oportebat episcopos fungi autoritate apostolica. Simile in. c. irrefragabili. de offic. ordi. & in. c. j. de sta. regu. lib. vj. & in. c. vno. de cleri. egro. eo. lib. Itē facit contra do. Ant. quod ipse tenet post Io. de lig. vt. s. recitauit: videlicet, q̄ clericus subiectus Abbati etiā, vbi non pōt pręueniri ep̄s pōt prorogare iurisdictionē sui ep̄i sine licentia Abbatis: hoc tñ non fuit simpliciter secutus: his tamē non obstantibus secutus fuit opin. Io. an. cōtra Fede. & Io. de lig. vt exēptus nō possit regulariter se submittere iurisdictioni, etiā ep̄i loci sine licentia papę: etiā respectu absolutionis fiendę. Nā per exēptionē exēptus efficit nō subditus, & immediatē subest papę: vt in. c. si papa. de priuile. li. vj. & in. c. pe. de offi. ordi. Nam dicif subditus quasi sub alterius iurisdictione. i. potestate positus: sed per exemptionem ep̄s definit habere potestatem en exēptum: nisi in casibus sibi expresse cōcessis: vt patet in iuribus. s. allegatis. & maximē in. c. frater noster. xvj. q. j. nō pōt ergo absolui per ep̄m: quia ex quo papa eximit illū à iurisdictione ep̄i: non debet ep̄s trāsgredi proprios terminos, & sibi non subditū absolvere, vel ligare. nec pōt subditus exemptus ep̄i iurisdictionem prorogare: nec quō ad forū contentiosum, vt hīc: nec quō ad pœnitentialē: vt in. c. omnis. de pce. & remis. & sic non pōt ab eo absolui, siue dicatur absolutio pœnitētiālis, siue absolutio fori cōtētiōsi: nec valet, si dicatur p̄dicta procedere, qñ clericus cōsentire vult in penitus alienū: secus si in ep̄m loci, vt dixit Fede. quia hoc veritate inspecta videtur contra tex. istū: vbi dicif clericū cōsentire non posse in iudicē nō suū, sine licētia superioris. cū ergo ep̄s loci non sit iudex exempti: vt. s. dixi: ergo nō poterit in eū cōsentire sine licētia papæ, q̄ est eius Dicecesanus. Itē si posset exēptus prorogare iurisdictionē, quō ad absolutionem, vel ad aliū articulu cōtētiōsum: ita posset in alio & in alio, & sic in infinitum. & sic ex toto renūtiaret indirectē priuilegio exēptionis: qd̄ facere non pōt: vt in. c. cum tpe. de arbi. Ad hoc qd̄ in simili not. per Inn. in. c. cū venerabilis. de cēsi. & per hoc cōfunditur alia ratio Federi. q̄ exēptio fuit indulta in merū fauorē exēpti: quia nō simpliciter concernit eius fauorē, imō fauorem superioris: cū non possit ipse subditus huic renūtiare, qd̄ aliās posset: vt in. c. ad apostolicā, de regula. & in. l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. Interest em̄ sui iudicis cōsiderare vultus & gesta sui subditi: vt in. c. oīs. de pœn. & re. & quod ibi no. Itē si spāle est in casu. c. fi. de pce.

o iij

difficultate probari possunt admittit probatio: aliās prohibita & insufficientis. Et dicitur plena probatio, siue manifesta: secundū Bar. in. l. si quis ex argētarijs. s. an vero hāredi. ver. quidā sunt casus. ff. de eden. & p Bar. in. l. si quando verificatē opp. C. vnde vi. Et ita reperio cōsultū per do. Alex. in. consil. cxv. inci. viso themate. in. iij. colū. in iij. volumi. Aenaz. Falco.

¶ Inuitatus. Adde Lap. alleg. xix.

SEBA. SAPI.

¶ Vt exemptus. Vide. d. Abb. in. c. cum dilectus. de relig. do. & in. c. ad audientiam. de p̄scrip. Fel. in. c. cum accessissent. colū. xij. ver. hanc regulā limita. de constitutu. & in. ca. cum olim. in. ij. col. ver. dum Abb. post gl. de p̄scri. vbi tenet, quod non potest exemptus se subicere episcopo vt eū absoluat sine licentia papæ.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Episcopis referuatis. Adde, qd contrarium tenet Federi. conf. xcv.

b ¶ Facit in oppositū. Pro certo opinio Federi. de Sen. sapit equitatem, vt parcat laborib⁹ & expēsis eūdi ad curiam Roma. ad quod tendunt oīa iura: vt habetur in c. nonnulli. de re. scri. do. Abb. in. d. c. pe. de sen. excōi. sequitur opi. Ioā. an. contra Federi. Andr. Barba.

c **S E B A. S A P I.**

c ¶ Submittat se. An papa possit se submittere iurisdicōni imperatoris. vide Feli. in. c. ecclesia sancta marie. col. ij. ver. sed cōtrariā opi. de cōstitu. & qualiter possit subijcere se confessor: ponit Feli. ibi dem. col. iij. versic. an aut & qualiter. **ZACHARI.**

d ¶ Sed de iure non pōt. Ita nota. sing. Roma. singu. suo cxliij. incip. l. receptum. Feli. in alle. c. ecclesia sancta marie. cl. ij. versic. sed contrariā opinionem. & ibi per istum nu. 6. vt plenē in apostil. mea ad ipsum in ver. iurisdicōni. **ZACHARI.**

e ¶ Iure diuino. Infero ex hoc dicto iunctis his, quæ habetur hic. s. prox. & in addi. qd papa nō potest circa cōfessionē sacramentalem dispensare. s. vt quis saluet sine cōfessione. ita not. multum sing. Feli. in. c. j. nu. 16. col. x. ver. septima declaratio. s. de cōstitu. & in. c. quæ in ecclesiarum. col. vj. vers. secunda cōclusio. ibi idem in irregularitate eodē tit. Anto. Francif.

¶ Circa istū passum, an papa possit dispensare, vt aliquis saluetur sine cōfessione: puto hoc dependere ab ea difficultate, an confessio sacramentalis habuerit ortum à lege diuina, vel euangelica: an ex sola constituto

& remis. vt exēpti prelati possint sibi eligere confessorē: ergo regulariter nequeūt consentire in aliū iudicem. Et puto, qd vigore illius c. si. electi per exēptos nō possunt absoluerē ab excōicatione: nec in alijs casibus ep̄is referuatis. ar. in. c. ij. de poeni. & remis. li. vj. vnde caueant sibi exēpti, vt à papa, vel à suis superioribus obtineāt speciale indulgentiā super hoc. Itē video, qd maiore habet iurisdicōnē Archiepiscopus in subditos sui Suffraganei: q̄ ep̄s in exēptos: cū ille sit iudex totius prouinciæ: & in certis casibus habeat ordinariā in subditos sui Suffraganei: vt no. in. c. pastoralis. de offi. ordina. ¶ Et tñ nō possunt subditi suffraganei consentire in archiepiscopū sine licētia proprii ep̄i, vt patet in. c. Romana. de fo. cōpe. li. vj. & in. d. c. pastoralis. multo ergo fortius nō poterit exēptus cōsentire in ep̄m loci sine licētia papæ. & optimē facit. d. c. autoritate. de priuile. lib. vj. vbi satis apertē colligit, qd ep̄s loci nō pōt autorizare in facto exempti etiā volētis. Videmus etiā in simili feudatorios nō posse in casibus, in qbus dñs feudi est iudex dñm dimittere & alterius iurisdicōnē prorogare, etiā ordinarij loci: vt no. Inn. in. c. ceterū. de iudi. & no. in. l. imperialē. §. praterē. de prohibita feudi aliena. & s. dixi. multo fortius nō poterit clericus exēptus, qui magis est subiectus papæ, q̄ vasallus dño feudi. facit. c. p. venerabilē. §. in super. qui fil. sint legitimi. & qd no. Host. in summa de fo. cōpe. §. j. ver. sed nec videt. & in. c. nimis. de excel. pla. vbi dicit, qd exēpti etiā voluntarij nō possunt cōfiteri ordinario loci: item oēs rōnes prohibitiuas huiusmodi prorationis in alijs clericis, de qbus. s. video procedere etiā in exēptis respectu papæ: & sic concludo cōtra Federi. & Io. de lig. ¶ Aduertē dum tñ est ad vnū dictū Ioā. an. qd ponit in. c. religioso. de sen. excō. li. vj. vbi dicit per rōnē ibi expressam, ne detur religiosis materia vagādi: ep̄m posse absoluerē religiosos exēptos & excōicatos pro violenta manuū iniectione in clericos eo casu, quo secularis clericus potest absolui ab ep̄o: & tñ cōtrariū sentit in d. cle. pe. in. glo. fi. puto æquum esse dicere, qd in casu illius. c. religioso. ep̄s possit absoluerē etiā religiosos exēptos cū generaliter loquat. & ratio cōcessionis pariter procedit in vtriusq. alios verò exēptos non religiosos, vel etiā religiosos extra casum illius. c. non possit. & sic procedat cōtraria opi. & nō erat Ioā. and. sibi contrarius. Rigor tñ facit in oppositū, b vt etiā in casu illius. c. religioso. nequeat ep̄s absoluerē exēptos: cū ibi non dicat, qd respectu exēptorū hoc faciat autoritate apostolica, sicut semp solet fieri, qñ datur potestas circa exēptos: vt in palle. cle. pe. & cle. attēdetes. de sta. reg. cū fi. & procedant in clericis. Nec ob. p̄edi. c. ij. q. iij. mādastis. & c. auditum. & ead. cā. q. vij. c. nos si incōpetenter. qd vt dicit Io. an. hic illa loquuntur in papa, vbi papa se subiecit iurisdicōni alterius ex nimia humilitate. & necessitas eum excusat, vt submittat se per seipsum cū superiore nō habeat ad quē recurrat. de elec. licet. §. fi. sicut ex necessitate se submittit poenitentiario: qd homo est & peccare potest. ix. q. iij. c. aliorū. & s. de iud. nouit. ver. cū valētinianus. vide bo-

13 nam gl. in. c. sanē. el. ij. de offi. dele. ¶ Vbi dicit Io. an. qd secundū legis diuine necessitatē, cui subiaceret: necesse habet poenitere & ipsum forsam adstringit quo ad eū mens cōstitutio nis. j. de poe. & remis. c. oīs. Et ex his dictis Io. an. no. primò, qd papa ex nimia necessitate potest se subijcere iurisdicōni laicorū. sed dic melius, qd in veritate ibi factum narratur: sed de iure non pōt: qd redūdat in opprobriū Dei cuius est vicarius: vt ipsemet Ioā. an. no. in. c. ecclesia. de consti. & Archi. in. d. c. nos si incōpetenter. ¶ Secūdo no. qd papa tenet ex necessitate confiteri peccata sua. & idē sentit gl. in palle. c. sanē. ¶ Tertiò collige, qd cōfessio est de iure diuino. Contrariū tñ videtur velle gl. no. de poe. di. v. in summa. & dico i. c. **14** omnis vtriusq. ¶ Quartò colligo, qd cōstitutio papæ fundata super iure diuino adstringit papā quo ad mentē: licet nō quo ad verba: & ad penas, quæ addunt vltra ius diuinū. Quod bñ no. & faciūt not. in simili in. c. si. de constitu. qñ cōstitutio est iuris antiqui declaratoria: sed de nouo addit poenā: nunqd extē datur ad p̄terita respectu poenæ. de quo etiā **15** in. c. cū tu. de vsur. ¶ Nunc venio ad laicos, in qbus cōcludo, qd aut querit, nūqd possunt prorogare quo ad tēporalia: aut quo ad spiritalia. Primo casu, si sint suppositi dumtaxat respectu nudi exercitiij iurisdicōis possunt prorogare iurisdicōnē alterius sine cōsensu proprii iudicis: vt hic. & dixi. s. qd procedit, qñ prorogat respectu eiusdem speciei iurisdicōnis sub eodē genere, scdm. d. Ant. hic: vt qd subditus iurisdicōni gñali imperij de iudice imperio subiecto prorogat ad aliū eodē modo subiectum: secus quo ad diuersam speciem: vt de iudice laico ad ecclesiasticū: vt in. c. per venerabilē. §. in sup. qd filij sint legitimi. hodiē tñ habet qlibet laicus potestātē prorogandi iurisdicōnē ecclesiasticā: vt in. l. ep̄ale. C. de ep̄is. & cle. ¶ Et an possit fieri prorogatio ad diuersam speciem iurisdicōnis: & qd in criminalibus tetigi in. c. si diligenti. s. eo. tit. & vide qd plenē no. in. c. p. & G. de offi. deleg. & in. l. inter conueniētes. ff. ad municip. Si verò sunt subiecti vltra nudū exercitiū iurisdicōnis: vt quia tenet feuda à suis dñis: vel aliter sunt vasalli: & tñ nō possunt sine cōsensu dominorū: vt in. c. extrāmiffa. s. eo. sic etiā pōt intelligi. c. ex tenore. s. eodem. vel dic melius ad illud. c. vt ibi dixi. ¶ Secūdo casu principali: nunqd possit prorogare quo ad spūalia: dic, qd in spūalibus sacramentalib⁹, nō pōt sine cōsensu proprii iudicis ecclesiastici: vt in. d. c. oīs vtriusq. & de paro. c. nullus. & in. c. si. de tēpo. ordi. li. vj. Si verò sunt spūalia nō sacramentalia: vt qd vult prorogare iurisdicōnē sup decimis, vel sup iure patronatus: tñ sentit hic Io. an. super gl. qd iurisdicō iudicis secularis prorogari nō pōt super istis sine autoritate sedis Apostolicæ: & hoc sine mistura clericorū, de quo remittit ad not. in. c. per tuas. & c. contingit. s. de arbi. & ex his verbis sentit primò Ioā. an. quod sup spūalibus pro interesse proprio, pōt laicus sine autoritate superioris sui prorogare iurisdicōnē iudicis ecclesiastici. qd satis placet: cum nullo iure reperiatur contrariū. ¶ Secūdo sentit, qd licet solius laici iurisdicō non possit super spiritualibus,

tionē ecclesiæ: qd si ex constitutione ecclesiæ, non esset dubium qd papa posset dispensare: quia est supra ius posituum: vt in. c. proposuit. de concess. p̄bē. Si verò est de iure diuino & euangelico, existimo qd non possit. Et ideo vidēda est glo. sum. de pe. dist. v. quæ dicit, qd est ex constitutione ecclesiæ, qd trahit originem à nouo & veteri testamento. & vidēdus est Archi. in. c. non potest. de poen. di. l. & per beatum Tho. in. iij. sentē. dist. xvij. & in locis p̄dictis multa ponuntur circa hanc cōfessionem sacramentalem. Et addē, qd hæc confessio non pōt fieri per nuntium, vel per scripturā: vt in. c. quem poenitet. de poeni. dist. j. nisi in necessitatibus: vel in nō valētibus loqui: vt per gl. in. c. qualis. xxx. q. v. & p. Inn. in. c. omnis. de poeni. & remis. vbi ponit de surdo & muto. & per do. Cardi. in. c. cū apud. i. x. & in. xj. quæstio. de sp̄o. & habetur per Host. in sum. de poen. & re. in. §. pe. in vers. penul. & in. §. quæ poenitētia in ver. quid si aliqis sacerdos. vbi ponit qd de coeco, muto & furioso. de quo etiam per beatum Tho. in p̄alleg. distin. s. xvij. q. iij. articulo. iij.

¶ Adstringit papam. vide quæ dixi in. c. j. de consti. Et faciat qd papa est, vt animal rationale mortale. & subijcitur dictamini rationis: vt dixit Bal. in. l. j. C. de serui. vide ibi dicta. Andr. Barba.

a ¶ Non placet. Tu pōdera quia p di-
cto Io. an. facit. l. si
cōmunē. si seruitus
amit. vbi in re indi-
uisibili habilis at-
trahit inhabilē. fa-
cit qd habet in. l.
si is qui duos. de li-
be. leg. & c. cū dile-
ct. de iu. pa. & qd
voluit. d. Abb. i. c.
j. ne se. vacā. Andr.
Barba.

b ¶ Indivisibiliter.
Adde Ro. cō. cccc
vj. in fi. vbi habes
limitationem ad
hoc.

c SEBA. SAPI.

¶ Iudicis mercan-
tie. Adde q si sta-
tutum dicat qd de
causis mercatorū
cognoscūt cōsules
mercatorū intelli-
gitur de cāis quæ
spectāt ad mercan-
tiam. ita dicit Bal.
in. l. si in. iij. no. C.
de iurisd. om. iud.
Ias. in. l. iij. in. ij. no.
C. de trāsac. Fel. in
c. ceterū. in. iij. col.
in. vj. fallē. s. de iu.
laso. in. l. prator. d
ait. s. rationes. in fi.
ll. de edē.

d ¶ Mercantia. adde
qd voluit Ro. cōf.
ccc. & cccc. xij.

e ¶ Iudicē ecclesia-
sticū. adde tñ qd
secularis pōt resi-
nere clericū captū
donec sit cognitū
vt dicit Fulg. con-
fi. c. xxiij.

f ¶ Tacitus. Adde
eūdē cō. vj. & l. xij.

g ¶ Sufficere tacitū.
cōtra istud dictū
est tex. in. l. j. ff. de
iud. & in. c. j. s. titu-
j. vide quē ibi di-
xi. Andr. Barb.

h ¶ Quod si istud
nō est verū dictū
& pōdera quia si
sufficit tacitū i par-
tibus ergo nō suffi-
tit tacitū in supio-
re: quia primo ca-
su nō agit de prae
iudicio partiū: sed
secundo casu agit
de praeiudicio su-
perioris. Itē nō prae-
sumit cōsentire in
praeiudicialib⁹ vt
per Inn. in. c. cū in
gene. de elect. item
cōtrariū tenet glo.
hic q dicit q requi-
ritur cōsentus ex-
pressus itē sequen-
do cōmunē sum-
mariū hic capitū
voluntas pro licē

spiritualibus vel annexis prorogari: secus tñ
si datur mixtura clericorū & laicorū. ar. d. c.
per tuas. & hoc dictū mihi nō placet^a quia. c.
per tuas. habet locū tantū in arbitris: quia nō
habēt iurisdictionē, sed quandā notionem. l.
ait prator. ff. de re iudi. & not. in. c. dilecti. &
c. per tuas. s. de arbitris. & in. l. j. C. eod. ideo
non mirū si mixtura ibi tollerā: sed secus est
in iudicibus. vnde causa nō potest committi
clerico & laico. quia laicus omnino est in-
capax huiusmodi iurisdictionis. vt in ca. de-
cernimus. s. de iudi. & iurisdictionē cōpetit cui
libet in solidū & indivisibiliter^b. vt no. gl. in
c. prudentiā. de offi. delega. & sic mixtura in-
habilis potius inficeret habilē quā inhabilis
tolleret propter habilem. vt. l. pedius. ff. de ar-
bit. et qd nō in regula vtile. de regu. iur. lib.
vj. & optimē in. c. cum super. de offi. delega.
Itē & fortius respectu laicorū nullo modo
potest dici prorogatio: quia de vna specie iu-
risdictionis ad aliam profus separata nō ha-
bet locū prorogatio. nō em̄ eēt extētio sed
potius noua collatio. sicut in simili dicimus
iurisdictionē in civilib⁹ nō posse prorogari ad
ea quæ sunt meri vel misti imperij. vt dixi.
in. c. si diligenti. s. ep. & no. in. l. inter cōueniē-
tes. ff. ad municipa. ita iurisdictionē in tēporali-
bus nō pōt prorogari quo ad spiritualia: ad
hoc quod no. Cy. in. l. testamenta. C. de testa-
mentis. vbi dicit q iurisdictionē iudicis mercā-
tie^c nō potest prorogari super ea quæ sunt
separata a mercātia^d. quia fieret prorogatio
vel potius extētio de vna specie iurisdictionis
ad aliā specie: quod esse nō pōt per prae-
dicta. dictū tamen Ioā. and. fuit originaliter
Vinc. in capitul. ecclesia. de constitutio. vbi
Ioannes andræ. simpliciter refert & transit:
sed idem Ioann. andræ. sentit oppositum in
capitulo per tuas. de arbitris. & capitulo no-
bis. de iure patronatus. vbi dicit quod illud
nō habet locū in actibus spiritualibus. arg.
c. ex eo. de elect. lib. vj. vñ nō posset ep̄s cō-
cedere. vt patronus laicus eligat cū clericis
prælatus in ecclesia collegiata. cōpromissum
verō pōt fieri in laicū & clericū super re spe-
rituali. quia ipm arbitrari nō est quid spūale.
licet cōpromissum fiat super re spūali. vñ il-
la spūalia. sup quib⁹ fuit cōpromissum nō ex-
ercebuntur per arbitros. sed p partes. qd no.
Sed cognoscere de re spūali: vel ānexa est qd
spūale: ideo p laicū ē cū clerico diffiniri nō
pōt. Ad hoc iduco tex. quasi exp̄ssum. in. c. si
iudex laic⁹. i. princi. de sen. excō. li. vj. vbi dici-
tur: qd si dubitā. an cap⁹ p iudicē secularē
sit cleric⁹: tūc cognitio ptinet ad solū iudicē
ecclesiast. ^e qd de re spūali: vocato tñ iudice se-
culari. vñ eo. cui⁹ interest. Ecce ergo. q iudex
secularis nō pōt cognoscere simul. cū ecclesiast.
etiā si sua iter sit: vt qd detinet malefactorem
captū. licet cā icideret corā eo. ad idē facit. c.
tuā. j. de or. cog. & c. qto. s. de iu. Cetera spe-
ctātia ad prorogationis materiā proseguere. vt
no. in. c. P. & G. de off. dele. ¶ Venio nūc ad
apparatum. quē vltra solutū vltimo loco di-
misi: quia materia. s. expedita erat connexa.
¶ Op. & videt: qd vltra cōtēta in tex. requi-
rat & aliud iprorogationē. scilicet qd nō p er-
rorem partes cōsenferint. l. si quis p errorem
ff. de iurisd. om. iudi. Gl. j. fatet cōtrariū: Ioā.

an. enumerat hīc nouē requisita: vt clericus de
nō suo iudice iudicē facere possit. Priō: qd
consentiat. secundo. qd nō p errorē. Tertiō
qd nō per metū. ff. de iudi. l. ij. Quarto: qd sit
ecclesiastica persona. Quinto. quod si ali⁹ iu-
dex. Sexto. qd ordinarius. Septi. qd de consen-
su episcopi Octauo: quod re integra nō pē-
niteat. Nonō. qd si talis cā q talis iudicis pro-
rogationē recipiat. & hoc etiā ad laicos extē-
ditur. si enim spūalis esset. vel annexa spūali-
bus q tūcunq laicus cōsentiret. vel quēcūq
vis excepta auctoritate Papæ. nunq posset
ad talia sine clericorū. mixtura iurisdictionē se-
cularis iudicis prorogari: sed de hoc vltimo
dic. vt dixi. s. & declara prae dicta vt. s. dixi.
¶ Sed vltra doc. hic quærit: nūquid cōsen-
sus partiū prorogationē requirat expressus:
an sufficiat tacitus^f. Bar. in. l. j. ff. de iudi. te-
net sufficere tacitū^g. Allegat Inn. in. c. cum
venissent. de in. inte. rest. Ego allego Inn. qui
hoc apertissimē tenet in. c. ad petitionē. de ac-
cu. in. prin. vbi dicit quod tacitē videt in nō
suū iudicē consentire. si eū adiuit & corā eo
litigauit. nō errans in factō: nec iure. vt. l. ij.
ff. de iudi. & l. si per errorē. ff. de iurisd. om.
iudi. & videt in. d. l. si per errorem. Casus de
hoc satis expressus. & in. l. j. C. de iurisd. om. iu-
di. & apertē sentit glo. in. l. vna. C. qui pro sua
iurisd. & apertius in. l. j. C. vbi de cri. agi oport.
in ver. inchoata q probat cōiūcto illo tex. q
eo ipso. q citatus corā iudice incōpetēti nō
declinat eius forū: cū sciat eū non esse suū
iudicē. videt in eū cōsentire. Et idē sentiūt do-
cto. in. c. si clericus laicū. s. eo. & in delegato
respectu prorogationis fide de re ad rē: q suf-
ficiat tacitus cōsensus. Induco tex. no. in. c. cū
olim. j. de off. deleg. ibi em̄ tacitē fuisset indu-
cta prorogatio: nisi obstitisset defectus man-
dati vel cōtradictio dñi: & vide quod ibi di-
xi. Rñdeo ad. c. statutum. s. in nullo. de rescri-
lib. vj. ibi em̄ ponit casus spūalis. vel dic q ibi
phibet. ne iudex citet extra locū: vel cogno-
scat. nisi iteruenerit exp̄ssus cōsensus ptiū. vñ
nō debet extēdi ad prorogationem fiendam
de re ad rē contra regulas iur. arg. in. l. quod
verō. ff. de legi. ¶ Nunquid aut sufficiat taci-
tus consensus ep̄i: fortē dicendum quod sic^h.
qa potuit phibere & nō phibuit: vt no. i. c.
nōne. de psum. Et qa hīc sufficit volūtas. seu
nudus cōsensus. Itē fauore iurisd. hoc est ad-
mittēdū. Faciūt no. per gl. in reg. delictū. de
reg. iur. lib. vj. & per Inn. in. c. ex parte decani
de rescrip. Itē si cōsensus partiū non exigitur
expressus minie hoc est requēdum in supe-
riore. ¶ Gl. ij. in prin. est facilis: postea qrit
an clericus consentiēdo in iudicē ecclesiasti-
cum nō suū sine licētia sui superioris de-
beat pdere cām: sicut qn litigat in foro secu-
lari. Rñdet. q non. & bñ: quia nō intantū de-
linquit. quantū qn in iudicē secularem cōsen-
tit. Quod declarat Io. an. Nāquādo litigat co-
rā iudi. seculari. offendit vniuersum coetū iu-
risd. ecclesiastice. sed in casu nō offēdit tñ
speciē. Pro primo facit. xj. q. j. c. placuit. Pro
secūdo de his q sūt a pla. c. cū apostoli. dicit
tñ gl. q licet ex tali delicto nō debeat perde-
re cām: nec snia teneat lata a tali iudice pro-
rogato^k. Potest tamen episcopus siuult illā
sniam habere ratā. & hoc in odium ipsius cle-

ria: ergo debet esse
expressa. Itē quia
requiritur volun-
tas eius qui habet
officiū de publico
quo casu praeat
per modū auctori-
tatis ita dixit Bar.
in. l. si. s. necessita-
te. C. de bo. quē li.
ergo nō recte loq-
tut do. Abb. And.
Barba.

¶ Dicit tñ glo. Tu
alle. rationē qa pri-
uare quē sua actio-
ne est poena. l. si q
maior. C. de tran-
sac. Sed vbi poena
priuationis nō est
inflicta a lege nos
eē iponere nō de-
bem⁹ vt voluit gl.
in. c. si. de iurepat.
ergo.

Andr. Barba.
¶ Prorogatio. Sed
vtrum possit facer-
dos acceptare pro-
rogationē a laicis
puta laici proro-
gant iurisdictionē
ep̄i. d. An. in ca. ij.
de iud. tenet q sic
sed non facit hone-
ste. & cōtrarium te-
nui in iubrica. de
si. deleg. Andr. bar.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

rici: qui ipm dimisit sine eius licetia. Nā ipse clericus nō pōt eā dicere nullā: quia vñ in se habere tacitū pactū: ne vltius petat, sicut acceptilatio inutilis. ff. de pac. l. si vnus. §. pe.

20 ¶ Inquantū gl. innuit acceptilationē inutile habere vim pacti taciti: intelligit Host. qñ est inutilis rōne materię: puta, quia obligatus nō verbis, sed re intēdit liberari p acceptilationē, qd fieri nō pōt: qā cū acceptilatio sit de iure ciuili, nō pōt tollere obligationem iurisperitiū. sed tantū obligationem verbale quę etiā est de iure ciui. Nō em pōt verbis tolli qd nō verbis cōtractū est: vt. l. an inutilis. §. acceptū. ff. de accept. insti. qui. mo. tol. obli. §. itē per acceptilationē. Sed quia habet in se cōsensum, valebit vt pactū. Sed vbi acceptilatio est inutilis rōne cōceptionis &

formę: puta quia facta inter absentes: illa, nec etiā tacitum pactum valet vt in iuribus alle. in glo. & vide gl. in. l. an inutilis. & in. d. §. item per acceptilationem. quā hoc tenet: & est acceptilatio quādam imaginaria solutio seu liberatio per mutuā interrogationem contingēs. De quo dic, vt in. l. j. ff. de accep. & in. d. §. item per acceptilationē. Sed quo ad principale articulū gl. q clericus nō possit cōtrauenire idē tenet Host. & mouet: quia aut clericus fecit bona fide & hoc nō debet aliū de ciperē. aut mala: & ipsum releuare nō debet. arg. ff. de dol. l. j. ¶ Hic sunt duo vidēda. Pri-

mo, an snia nulla tāq lata a nō suo iudice possit haberi rata per propriū iudicē. de quo per gl. ix. q. ij. c. j. sed cōis opi. verissima habet, q non vt no. Inp. in. c. prudentiā. de offi. deleg. per Io. an. in reg. ratū. de re. iur. lib. vj. in mercu. tenet Io. de lig. hic gl. & Bart. in. l. licet. ff. de iudi. Est em hęc sentētia nulla, nō solū ex defectu cōsensu: sed et propter defectū solēnitatis: quę nō potuerūt corā alieno iudice interuenire: nec potestas supplēdi depēdet a cōsensu iudicis proprii: tā & si corā eo nō interuenisset, nō valeret snia. de elect. dudū. de lit. contest. vno cum & sic primū dictū huius gl. nō videt verū. Licet em possit ep̄s hūc clericū aliter punire, nō tamē poterit hāc sniam habere ratā: nec punire in priuatione causę

ratione supradicta. ¶ Secūdo principaliter est vidēdū, ad partes litigātes corā iudice in cōpetēti possint venire postea cōtra sniam illius: an tenent stare saltēvi pacti taciti. Et breuiter cōcludo b q aut sciebāt eū esse iudicē incōpetētē: & poterāt eius iurisdictionē prorogare: & tunc nō pnt cōtrauenire: quia tacite vident iurisdictionē prorogasse: vt. §. plenē dixi. Aut poterant prorogare, sed ignorabant eū esse incōpetentē. & pnt cōtrauenire: quia error impedit prorationē. l. si per errorē. ff. de iurisdictione oīm iudicū. & §. dixi aut non poterā progare: vt in casu nostro & glo. hic dicit, q valet: non vt snia: sed vt tacitum pactū. Vident em partes tacite pacisci, de stado dicto illius iudicis. & hāc glo. benē not. Sed limita eā, qñ post plationē sniā ipsam approbāt: tūc tacite vident cōtrahere & pacisci d vt est casus notabilis in. l. ij. C. coi. vtri. iu. & valet tūc: nō vt snia, sed habet vim cuiusdā cōtractus: quasi partes tūc videantur cōtrahere sup eo qd venit in snia: vt no. Cy. in. d. l. ij. & Bart. cum. l. vna. C. qui pro iurif-

dictione. & sic intellige. ibi gloss. & Barto. in. l. licet. ff. de iudicis. cet. ff. de iud. secus si ex postfacto nō approbauerūt. Tūc em eo solo q ad iudicē accesserunt incōpetentem non vident cōtrahere seu tacitum pactū facere sed potius vadūt ad eum tanq ad iudicē cōpetentē. vnde si nō est iudex nō prorogata eius iurisdictione: & nihil valet qd actum est vt tenet hic dñs Ant. & benē. & videt de mente literā & doct. in. d. l. ij. & ad idē induco. l. primā. C. de iurisdictione oīm iudicū. vbi requirunt duo, q sciant eū incōpetē. & q sit talis: cui iurisdictione poterat prorogari. ad idē adduco bonum text. iuncta gloss. in. d. l. vna. C. qui pro sua iurisdictione.

23 ¶ Ex his dico malē dicere gloss. in. c. statutis. ij. q. j. quę vult appellātem a snia nulla illā confirmare. per. l. ij. ff. rē ra. hab. Nam qñ est omnino nulla etiā expressē nō pōt ratificari: vt valeat, vt sententia: licet sic, vt valeat, vt pactū: vt. d. l. ij. Et ad. l. ij. dic q ibi nō erat oīno nulla: vt ibi plenē no. vt in. c. j. de re iudi. vt ibi tan-

24 gitur intellectus illius. l. ij. & dic vt ibi. ¶ Glo. ij. principaliter oppo. cōtra tex. de. c. pulsatus. ij. q. vj. vbi videt dari optio clerico conuento corā nō suo iudice: an ibi rñdeat vel taceat. Rñ. gl. q ibi vacat a cōtrario sensu arg. cū reperiatur contrariū in iure: vt hic & in fi. No. ergo gl. q licet arg. a contrario sensu sit fortissimū in iure, vt in. c. cū apostolica. de his q hūt a prelā. nō tñ procedit, qñ reperit expressum cōtrariū: qd probat in. c. nobis. de sen. excom. & de hoc arg. a contrario plenissimē dico in. d. c. cū apostolica. & aliquid per Io. an. & Io. cal. in. c. publicato. de elect. & rñdet etiam glo. hic aliter ad cōtrariū: vt patet in ea. Vel dic secundu Io. andr. taceat: id est non respodeat: quasi velit dicere, q clericus ibi cōuē-

25 tus nō tenet ibi aliquatenus respondere, si non vult. ¶ Vltimō glo. querit nunquid clericus possit cōsentire in laicum iudicē cū consensu ep̄i. & finaliter concludit, q nō. Nec ad hoc pōt ep̄s eū compellere: qā nō pōt ep̄iscopus minuerere priuilegiū clericorū.

¶ Sed contra hāc diffinitionē gl. facit, quod not. gl. & doct. in. c. ij. §. de iudi. vbi no. ep̄m posse cām ciuile clericorū delegare laico Sol. dicit Io. an. & benē q aliud est delegare: & aliud iurisdictionē prorogare. Vñ in delegata appellat ad delegantē: in ordinaria prorogata ad superiōrē: vñ dicit hic Host. q ep̄s meus, me inuito nō pōt me submittēre iurisdictioni ordinarię alicuius etiā iudicis ecclesiastici: licet cām meam me inuito possit alteri delegare. Eodē mō arguit q ep̄s nō possit cogere subditū suum capere ordines ab alio, q ab ep̄o suo. ix. q. ii. c. j. & ij. de paro. c. nullus. Et tamē pōt aliū inuito inuitare: vt ordinē. §. de offi. ordi. q sedē: quia licet illud non possit iure ordinarię iurisdictionis: pōt tñ illud iure delegare. Et dic latius q idē laicus pōt esse delegatus ep̄i, non eius iurisd. prorogari etiā de cōsensu ep̄i: qā delegatus nō iudicat iure proprio, sed iure delegantis: quia nihil proprii habet: vt. l. j. ff. de offi. eius, cui man. est iurisdictione. & in. c. sanē. offi. deleg. Non ergo cognoscit: vt laicus: sed vt delegatus ep̄i & iurisdictione sua est ecclesiastica: sed in prorogatiōe cognosceret iure suo proprio tanq laicus: quia progare idē est q extēdere. Et hoc nō pōt: tum quia laicus non pōt habere iurisdictionē in clericū, quia prorogatio non pōt fieri ad speciē iurisdictionis oīno alterius naturę. esset enim potius collatio, q prorogatio: vt. §. dixi. Abbas.

SYMMARIUM.

- 1 Citatus coram vno iudice tenetur causam coram eo prosequi: licet mutauerit forum.
- 2 Subditus nō dicitur aliquis esse alicui iudici ratione delicti vel cōtractus sed ratione domicilij & originis sic.
- 3 Citatio facta ad petitionē partis perpetuat iurisdictionē iudicis: dñmodo citatio sit legitima aliās secus. 6. Sufficit vna citatio. 9. Citatio debet cōmitti ad vtilitatem partis quando proceditur ad vtilitatem priuatam: aliās secus.
- 4 Citatio verbalis nō potest fieri sine auctoritate iudicis: realis verō sic, quando periculum est in mora: vt capere debitorem fugitiuum.
- 5 Aduersarij dicuntur etiam litigantes ciuilitur.
- 7 Subditus vtrū possit ad sui voluntatem eximere se a iurisdictione sui superioris, vt euitet onera.
- 8 Contrahens cum aliquo in loco domicilij & postea illud mutat: coram quo iudice potest conueniri?

Contrahens

a ¶ Quod nō Adde q contrariū tenet Fede. confi. xc. in odiū ipsius trahentis.

b ¶ Cōcludo. Pondera istū tex. i verbo accedatur quia pro certo probat siue postfacto, siue ipso instati valeat iudiciū, vñ nō nō requir q i ipso actu. And. Barb.

c ¶ Prorogationē. Adde Alex. in cōf. l. cxxxij. secundo libr.

SEBA. SAPI.

d ¶ Pacisci quō hoc cedat vide. d. Soc. in cōf. cxxx. inci. visis. col. ij. Cal. in confi. viij. sub titu. de re iudi. Ro. cōf. clxxij. inci. de de cōf. & in fi. conf. cxxxv. incip. dictū laudū. col. ij. Car. i cōf. lxxj. inci. feriatum. in. ij. dubio Abb. in cōf. xxi. inci. cōtra sniam. in. j. vol. & in cōf. lxxij. incip. in cōtrouersia. in. ij. vo. Alex. in cōf. cxxx. incip. omittis superfluis. in. j. vo. & Are. in cōf. lvi. incip. post absolutum. col. j. in fi. in dictis locis latētra b diē quō per partes possit snia nulla ratificari, vel obseruari. de quo etiā p Feli. in. c. cū offi. col. xvij. vers. anon obstat dictū c Inno.

*Cōtrahens cum aliquo cōstituto in dignitate: ea ces-
sante, corā quō iudice cōuenit: an corā illo, qui
erat tempore dignitatis, an coram alio.*

10 *Excommunicatus sub cōditione, qua pendente mu-
tat domicilium: adhuc est ligatus:*

11 *Præceptum iudicis debet fieri cū causa: ita vide-
tur colligi hic.*

12 *Citatus in vno loco, si spreuerit: si postea citatur
in alio nō poterit opponere de .l. vbi cœptum
ff. de iudicijs.*

13 *Præuilegium fori superueniens, an trahatur ad li-
tem pendentem. i.*

*Clericus coniugatus portans habitum & tonsu-
ram in criminalibus indistincte gaudet priuile-
gio: in civilibus verò tūc fuerit præueniens.*

¶ CAP. XIX.

Proposuiſti. ¶ Si

ad causam postea mutat forū
in cā illa corā primò iudice
respondere cogē. vel sic & me-
lius. Legitimè citatus tenet corā iudice citan-
te cām prosequi: non ob. q. post citationem
mutauerit forum. Cōis diuifio: secunda ibi.

porro. ¶ Casus literalis. Quidā subditus bo-
norū epi citatus fuit ad causam ad petitionē
aduersarij sui: postmodū factus fuit alterius
iurisdictionis: propter qd intēdebat eius iudi-
cium declinare. Querit, an possit. Rōdē, q.

ille in causa p̄dicta ius reuocandi forū nō ha-
bet, quasi ab alio iam p̄uentus. Ber. ¶ No.
primò q. ratione domicilij suppositus iuris-
dictioni alterius pōt dici eius subditus. Non
enim loquit iste tex. de subiecto ratione ori-
ginis: per ea quæ infra dicā: sed de supposito
rōne domicilij tantū: & vide glo. sing. in cle.

j. eo. tit. ver. subditos. quæ dicit q. ratione cō-
tractus, vel delicti, non dicitur quis propriè
subditus: licet sortiatur forū: sed ratione do-
micilij sic. Et vide gl. magnam in. c. nuper. de
sent. excom. quæ dicit ratione delicti, quē lar-
gē appellari subditū. Ad idem tex. cū gl. in. c.

à nobis j. eo. tit. & hoc no. propter statuta fa-
cientia mentionē de subditis, in quibus cum
sint stricti iuris: debet fieri stricta interpreta-
tio. Pōt etiam dici subditus ratione originis
arg. c. iij. de tēpo. ordi. lib. vj. & in. l. j. & .l. ori-
gine. C. de mu. & ori. lib. x. facit. l. assumptio.

& quod ibi no. ff. ad municip. & .l. rescripto.
§. si. ff. de mune. & hono. ¶ No. secūdò ibi.
ad petitionem aduersarij & c. q. ad hoc, vt per
citationē præueniat iurisdictionē, & perpetue-
tur: oportet q. fiat ad petitionē partium &
hoc intellige, qn iudex procedit ad vtilitatē
quo casu nō valet cita. nisi fiat ad petitionē
partis: vt no. in. c. j. de iudi. & per Bar. in. l. ad
peremptoriū. ff. eo. & per eundē in. l. ij. ff. de
dam. infe. & facit qd no. Inno. in. c. ad nostrā.

el. ij. de iureiu. secus si procedit ex officio. qd
tunc tenet iudex locū partis: vt not. in. c. qua-
liter & quando. de accus. & in. d. c. ad nostrā.

¶ No. iij. ibi. a te & c. arg. opti. q. licet qnq.
vbi timetur de fuga, possit pars capere pro-
pria autoritate: & sic citare realiter: vt. l. ait
prætor. §. si debitorē. ff. quæ in frau. cre. non
tamē potest citare verbaliter sine authorita-
te iudicis. b. ad effectum præueniēdi citatum:
sed debet fieri citatio per iudicē ad petitionē
partis. & vide qd dixi. in. c. j. §. de iud. ¶ No.

ta. iij. ibi aduersarij tui. & c. contententē in
iudicio mecū, etiā civiliter appellari aduersa-
rium inq̄tum mihi aduersat: in lite. qd proce-
dit etiā vbi agit reali: vt pbat in. c. aduersa-
rio j. de exce. vide q. no. in. c. j. de iudi. & .c. ac-
cedens. vt lit. nō conte. qd no. propter statu-
ta. ¶ No. ibi. legitime & c. q. citatio d. debet
esse legitima ad hoc, vt pueniat citatū: & hoc
ideo, quia p̄ citationē nullā, c. nō perpetuat
iurisdictionē. vide bo. glo. in. c. cū plures. de of-
fic. delega. libr. vj. ita nec etiam præuenitur,
vt hic quod etiam tenet Ioan. andrē. hic.

¶ No. q. subditus rōne domicilij dūtaxat
definit esse subditus: & efficitur de iurisdic. al-
teri⁹ ex trāslatione domicilij. Et sic vide in
facultate subditi extinguere in se iurisdictionē.
sui superioris. Pro hoc. xij. q. ij. itē si quis de
prouincia. vbi est tex. apertus. & sic intelli-
go istū tex. vt tacitè etiā sentit Io. and. super
gl. si. secus em si esset subditus rōne originis
ppriè vel paternē. Tūc em licet mutet domi-
ciliū: nō tñ per hoc definit esse subditus: vt. l.
origine. C. de muni. ori. lib. x. & .l. assumptio:
lincola. ff. ad mu. facit. c. iij. de tēp. or. lib. vj.

vnde tenet subire onera personalia. & vbi ha-
bet domicilium: & vbi est ciuis rōne originis
ppriè vel paternē: licet inde recesserit: & hoc
si ibi reperiat. De quo vide plenè per Bar. in
d. l. assumptio. Fallit in vxore, f. q. nō pōt cō-
ueniri in loco originis, si alibi maritus cōtra-
hit domiciliū. de quo in. l. si. idē rescripserūt
ff. ad mu. vbi vide p. Bar. an definit esse in to-
tum ciuis illius ciuitatis vbi traxit originem.
Ex his conclude hanc decre. nō habere locū,
qn quis transtulit domiciliū à loco originis
propriè vel paternē. ¶ Sed quero circa præ-
dicta, quid si erat subditus rōne domicilij tā-
tū: sed in loco domicilij cōtraxit: postea ante
citationē domiciliū trāstulit: nunquid pōt
ibi cōueniri? Specu. in tit. de cōpe. iud. adi. §. j.
ver. sed quid si debitor. tenet q. sic. Nā muta-
tione domicilij mutat & forus rōne domici-
lij: non autē rōne contractus. Ille em for⁹ est
imutabilis. Facta enim nō pnt haberi pro nō
factis vel infectis. l. in bello. §. facte. ff. de ca. et
postlimi. reuer. & idē tenet Bar. in. l. cū quæ-
dam puella. ff. de iuris. om. iud. Et dico casum
esse apertissimū in. l. iuris ordinē. C. de iuris.
om. iud. & p hoc est rō natura. nā si cōtraxisset
alibi q. in loco domici. pōt ibi, & vbi cōtraxit
inuitus cōueniri vt in. c. dilecti. §. eo. Ergo for-
tius, qn cōtraxit in loco domicilij, cū tpe cō-
tract⁹ currebāt duo vīcula. & licet vnū defi-
nat: nō tamē definit aliud. & sic saltē virtute
alteri⁹ pōt ibi cōueniri. ar. isti. de nup. §. affi-
nitatis. Quinimo pl⁹ dicit Bar. in. d. l. iuris or-
dinē, qd rōne cōtract⁹ possit qs cōueniri i lo-
co vbi habebat domici. tpe cōtract⁹ licet in
de recesserit. & hoc p illā. l. & dicit hoc eē sin-
gulare. d. Ant. dicit hoc eē cōtra istū text. sed
certē p Bart. multū facit illa lra, q. hoc aptē
vr̄ inuere. Ibi em dicit q. ē mutato domici.
qs possit cōueniri: vbi nūc habet domici. &
vbi habuit tpe cōtra. Itē facit qd cōtrahēdo
vr̄ tacitè se oblig. vbi habet domici. & vbi cō-
traxit: vt in. c. dilecti. §. e. Nec ob. hæc lra pōt
em̄ intelligi, qn nō cōuenit rōne cōtract⁹: sed
fortē rōne rei alibi sitę. sed qd iste tex. nimis
restringeret cū loquat indistincte. & tex. in. l.

vnum tamē tene-
mū, q. si talis cita-
tio fieret cōtra fo-
rensem existetem
in territorio citan-
tis licet valeat vt p
Bal. in. l. testamen-
ta. in vlt. col. C. de
testa. tñ non valet
vt cōtra eū posset
pcedi tanq̄ con-
tra verū cōtuma-
cē: sed solū ad pri-
mū decretū vt per
Inn. in. c. licet. hoc
eodem titulo. Et
q. materia huiusci-
tationis verbalis ha-
bet p Spe. in ti. de
cōpe. iud. adi. §. j.
in ver. sed quōd
ibi per Bal. i. addi.
& p eundē Bal. in
q. sua inci. accusa-
tus de vi turbati.

SEBA. SAPI.

¶ Aduersarij tui.
Quis dicat aduer-
sarius tradit Abb.
in. c. j. col. j. vbi do-
cto. latē in. ij. no. §.
de iudi.

SEBA. SAPI.

¶ Quod citatio. vi-
de Feli. in. c. ex te-
nore. col. iij. verfi.
regula nō pstat de
rescript. vbi dicit
q. illud qd dicit p
citationē ppetuat
iurisdictionē: intelli-
git de valida. nūqd
autē citatio sit ne-
cessaria ad perpe-
tuandā iurisdictionē
nem tradit Feli. in
c. pastoralis. §. qm̄
col. v. ver. ij. aduer-
te. de rescrip.

¶ Nullā. vide Ro.
idem tenentē i cō-
filio. cclxij. Azne,
falco.

¶ In vxore. Adde
Pau. de cast. confi.
cxv. in primò im-
pressis.

¶ Transtulit. Ad
de videndū latē
Franc. aret. consil.
cxxxvj.

a ¶ Petitionē par-
tis. Adde Are. cōf.
xxxvij. & ibi, an
psumat q. ad peti-
tionē partis.

ZACHARI.

¶ Adde Fed. de se-
nis. i. c. j. in. ij. nota
bi. de iud. & ibi istū
in. ij. col. ver. in. no-
ta. vbi et notauit. in
apostil. ad ipsūm.

ZACHARI.

b ¶ Sine authorita-
te iudicis. Adde p
primò mēbrohui⁹
no. Lanfrā. de ori.
in. c. qm̄ cōtra. §. re-
cusationes. nu. 3. et
ibi plenif. & remi.
in apo. Cel. in ver.
q. forensis. in fi. j.
de fi. instru. Et p
secundo dicto sci

licet q. citatio ver-
balis debet fieri cū
authoritate iudi-
cis. vide plenè eun-
dē Lanfr. in palle.
c. qm̄ cōtra. §. cita-
tiones. in fi. ver. cō-
missio autem. §. al-
leg. titu.

ANTO. FRAN.

¶ Citatio verbalis
absq. dubio de-
bet fieri authorita-
te iudicis. & iudex
q. citat debet esse
cōpetēs: quia si fie-
ret authoritate iu-
di. incōpetētis, illa
nō valeret. l. ea qdē
& ibi p Bal. in. ij.
not. C. si mācipiū
fuerit alie. & in. l.
fi. de iuris. om. iud.

& in. l. si qs ex alie
na. vbi etiā aliqua
not. ff. de iudi. &
talis citatio verba-
lis sufficit ad puen-
tionē iurisdictionē.
secūdū Bar. in. l. se-
pulchri. in. j. col. ff.
de sepul. vio. & in
l. si qs postea. & in
l. vbi cœptū. ff. de
iudi. & pōt fieri cō-
tra existentē in do-
mo patientē se in-
spici. iuxta no. i. l.
pleriq. ff. de in ius
vocā. vbi etiā per
Alex. q. dixit q. tā

lis verbalis citatio
pōt fieri etiā p iu-
dicem delegatum

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.
a ¶ Per citationē.
 An p citationē sep
 sit pūta iuris vide
 Are. i. l. si pluribus
 i prin. col. iij. ff. de
 le. j. vbi videt velle
 p regulariter cēse
 pūta tñ fallit i cā
 matrimonij. aliā li
 mitationē collige
 ex no. p Bar. i. l. se
 pulchri. co. j. ff. de
 sepul. vio. videli
 cet. vt nō sit pūta
 quo ad cōmodū
 cōtumacis. aliā li
 mitatio. tradit las.
 in. d. l. si pluribus
 co. vj. videlicet qñ
 sunt duo iudices,
 quorū loc⁹ vacat
 ppter ifirmitatē. qñ
 tamē reprobat. &
 ibi p eū aliā limit.
 tradit Ro. in cōfi.
 ccccxij. inci. p ha
 bēda. videlicet qñ
 eia. fuit illegitima. **a**
b ¶ Quia volo. No.
 hic ex istis verbis:
 qā sumit ex eis. q
 pceptū iud. debet
 in se cōtinere cām.
 Et ē adeo verū qā
 sine cā eēt ipo iure
 nullū. ita la. de ar.
 i suo tra. de pcept.
 iudi. cir. pri. alle. l.
 filiuffa. §. diui. ff. de
 le. j. Idē tenet do.
 Frā. de cur. Papiē.
 in cōf. lx. in fi. vbi
 plures cōcor. alle.
 vide oīno. Et ista
 cōclusio. post mul
 ta remāsit. vnā cū
 clarif. V. l. doc. do.
 Bernar. de fur. v. a
 nimi & vnice di
 sodali meo: dñ iste
 casus hic euenisset
 Mod. fortē ponūt
 in. d. §. diui. vbi ca
 dit materia nō pñt
 videre quia nunc
 audiui rē mihimul
 tū nociuā. nisi De
 us me defendat.
 Azne. de falco.
 Anto. Francif.
 ¶ An pceptū iu. si
 ne cā valeat. Dica
 q pceptū iud. sine
 causā cognitione
 & sine medio &
 sine aliqua causa
 absq. dubio non
 valet: sicut nec p
 ceptum testatoris
 vt p Bar. i. §. diui.
 hic alle. i vit. col. et
 in ver. vl. hęc lex.
 ¶ Et adde q debet
 fieri cū causā co
 gnitione parte p
 sente. vel citata. l.
 fi. C. si p vim. vel
 aliomō. & vide pul
 chrū cōfi. Paul. de

si quis postea. ff. de iud. & l. cū qdā puella. ff.
 de iuris. om. iu. quē iura loquunt indistinctē
 & ponderat pūtionē satis pōt dici dictū
 Bar. nō procedere. Et ad illā. l. iuris ordinem
 pōt respōderi. q pōt intelligi de domicilio
 vbi cōtraxit. vñ habuit respectū ad id qd cōi
 ter accidit. als cū sequeret absurdū qd re⁹ nō
 posset cōueniri vbi cōtraxit: cū litera ibi tñ
 faciat mentionē de domicilio pñti. & de eo.
 quod habebat tpe cōtractus: cum tñ forus
 cōtractus sit principalior respectu conuētio
 nis. Itē multum deteriorat cōdictio rei: quia
 posset conueniri. vbi habet domiciliū & vbi
 habuit tēpore cōtractus: qd esse nō debet. ar.
 c. trās lato. de cōsti. facit. c. dilecti. §. eo. vbi di
 q ratione contract⁹. qui pōt cōueniri. vbi
 domiciliū habet: & vbi cōtraxit. vnde cum
 istud domiciliū succedat loco illius: ergo
 & c. vt in pāl. c. trās lato. hoc fuit de mēte Bar.
 licet loquat nimis gñaliter. ¶ Et ex his. & ex
 tex. l. ij. C. vbi de cri. agi opor. Conclude q si
 qs gessit negotiū vt scholaris: vel tanq merca
 tor: vel tanq miles: licet desinat esse talis. tñ
 debet rñdere coram priori iudice. ¶ Glos. est
 clara. colligēs per citationē perpetuari iuris
 dictio. tā ordinarij. q delegati: vt hīc in iuri
 bus allegatis in gl. ¶ Sed qro qualis debet
 esse hęc citatio. an per tria edicta seu p vnū
 perēptorium xxiiij. q. iij. de illicita. Ioan. and.
 post Gul. concludit sufficere primā citatio
 nem: & facit qd no. in. c. licet. de offi. del. Pet.
 tenet cōtrariū: sed primū sequunt cōiter Mo
 derniores. & vide gl. ordina. quā hoc tenet
 in cle. j. de iudi. in ver. citationes. facit etiam
 quod no. gl. in cle. ij. vt lit. pen. Nā per citatio
 nem negotium nō est integrū: cum citatio sit
 fundamētum iudicij. insti. de pe. teme. lib. §.
 omniū facit tex. in pñdi. l. si qs postea. ff. de
 iudi. vbi tantū exigit q fuerit in ius vocatus.
 Et idē tenet Fede. in quadā sua dispu. in qua
 tamen nihil boni dicit: & ponitur in ordine
 consiliorū consi. xcij. ¶ Ad pñdiā pōt
 applicari quēstio no. quā ponit Io. an. in regu
 la. cum sint partium. de reg. iur. lib. vj. in mer
 cu. Quidam fuit excōicatus per iudicē domi
 cilij sub conditione. si non satisfecerit intra
 mensem & c. ante diem citationis transtulit
 alibi domiciliū: nunquid adueniēte die. &
 eo non satisfaciente. sit excōmunicatus. & tā
 dem concludit quod sic: quia iam prauētus
 erat. & vide ibi latius. ¶ Item facit alia quē
 stio quā ponit Fede. de sen. consi. cxl. vers. sed
 pone. Visitator mandauit priori certi mona
 sterij: vt prepararet se ad visitationē: qā in
 cōtinēti volebat eū visitare: & mādauit ei. q
 de loco nō discederet. Postea ille recipit lite
 ras a suo gñali. q incōtinēti deberet se sibi p
 sentare: dubitat nunquid per illum actum sit
 puentus. vt nō possit an visitationē cōpletā
 discedere. Concludit q aut pcurauit literas
 in fraude: & talis fraus nō debet nocere visi
 tatori. de renū. c. ii. lib. vj & de off. dele. c. pa
 storalis §. vlt. Cessante verō fraude. aut fuit
 reuocatus. non tamē absolutus in totū ab il
 lo monasterio: & adhuc nō impedit potestā
 tem visitatoris: quia res nō est integra. argu.
 hīc. & de appel. c. vt debitus. Aut fuit absolu
 tus in totum ab illo monasterio: & tunc eua
 nescit effectus pcepti. Do. Ant. dicit se nō

capere hoc dictum. Nā si res nō est integra:
 cū sit puentus nō prodest reuocatio. ¶ Vñ
 de totum pendet ex hoc an habeat illud prae
 ceptum vim citationis: & generaliter cōclu
 dit quod sic: quia dicendo prohibeo. & prae
 cipio ne discedas: quia volo te visitare: cum
 visitatio sit fienda in loco monasterij. videt
 ibi arctare q præsens sit: vbi visitatio est fiē
 da: vt quod operaret requisitio ad locū iudi
 cis per actum visitadi opere praeceptum ne
 discedas: quia volo te visitare in loco. ¶ Ego
 puto q aut volebat eum visitare tanq priorē
 illius loci. & tunc cum sit absolutus ab illo
 loco expirat mandatum: quia cessat effectus
 citationis. facit quod not. Ioan. and. in dicta
 regula cū sint obscura. lib. vj. in fi. & in. c. j. de
 priuile. lib. vj. Aut volebat eū visitare ppter
 crimina cōmissa per eū: & sic ratione perso
 nā: & tunc procedit dictū do. Anto. & cre
 do q hoc fuerit de mēte Feder. Predicta oīa
 procedunt. vt reus citatus velit nolit teneat
 responderē corā iudice citante. ¶ Sed du
 bium est quid si citatus coram iudice delicti
 vel domicilij nō comparuit: sed inde disces
 sit trāsferendo inde domiciliū: vel accedēs
 ad propriū domiciliū. & ibi dum conueni
 tur excipit q de hoc fuit alibi cōuētus. & sic
 ibi debet causa finē accipere. per legē vbi cō
 ptum. ff. de iudicijs. Et hīc nunquid potest de
 hac quēstione. vide Bar. in. l. quis. ff. de dam.
 infē. & in. l. sepulchri. ff. de sepul. viola. & per
 Io. and. post Iac. de bel. in adi. Spe. de com. iu.
 adi. §. j. ver. sed pone. ¶ Et cōis cōclu. est q nō
 pōt quia cū priō contēpserit citationem. nō
 pōt se ex illa fundare. ar. regulā ex eo. de reg.
 iur. lib. vj. & c. cū olim. de censu. quod proce
 dit etiā si fuit bannitus per priorē iudicē: qā
 bannum nō est snā cōdemnatoria: nec abso
 lutoria. Vnde ex quo non fuit punitus p pri
 mū iudicē pōt puniri per secūdū etiā si secū
 dū procedat ex officio per inquisitionem.
 argu. in. l. vna. ff. de offic. consue. quod bene
 not. & maximē ad limitationem. l. vbi ceptū
 & idem dicit Barto. in. d. l. quāuis. si fecit ad
 uersarium meum citari coram vno iudice.
 a quo nō potui habere ius: possum habere re
 cursum ad alium. Nō ob. l. vbi cceptū. quod
 etiā no. facit qd not. Inn. in. c. ex cōquēstione
 de resti. spol. ¶ Vltimō quēro quō debeat
 exemplificari hęc litera Sol. secundū Io. and.
 primō in laico facto clerico tenet q nō pro
 cedit secundū Phi. Sed tu dic melius. vt not.
 Bart. in. l. si quis postea. de iudi. & plenissimē
 per Ioā. and. & alios. in. c. vno. de obliga. ad ra
 tio. vbi plenē dicam: an de gestis ante clerica
 tum possit conueniri coram iudice laico:
 maximē vbi praecepsit citatio d per iudicem
 secularem vide etiam Barto. in. l. j. ff. de pce
 nis. ¶ Secundō potest exemplificari in cleri
 co. qui se transtulit ad aliam ecclesiam. Sed
 intellige vt pñdixi. qñ erat subiectus rōne do
 micilij tantū. ¶ Tertiō potest exemplificari
 in clerico. in minoribus qui postea duxit
 vxorem: vt sic si fuerit citatus per iudicem
 ecclesiasticum anteq duceret vxorem. te nea
 tur ibi respondere. Sed hoc intellige in ciui
 libus & criminalibus. si postea non por
 tat habitum & tonsuram. quo casu in nul
 lo gaudet priuilegio ecclesiastico: vt in cap.
 vno. de

ca. qd. inci. cā. quē
 vertif. n. 5. & aliud
 cō. 39. qd incip. vi
 sis actis & actitatis
 Imō dixit Inn. in
 c. tua. in vlt. col. de
 coh. cleri. & mu. q
 praeceptū iudi. fa
 ctū sine cāe cogni
 tione: nō habetur
 etiam pro nuda
 citatione. quod
 etiā voluit Bar. i. l.
 iij. §. j. in pe. q. ff.
 vbi pupi. edu. de
 bet. & tene menti
 dictū Inn. in. c. cū
 venissent. i. iij. co.
 de rest. in inte. vbi
 volui: q pceptū
 iudic. ex abrupto.
 & causa nō cogni
 ta factū nūquā tñ
 sit in rē iudica. &
 idē dicebat Phi
 lip. fran. in. c. cum
 cessante. de appel.
 qā tali pcepto
 pōt appellari etiā
 vltra. lx. dies. & te
 ne mēti dictū do.
 Card. in cle. j. §. pe
 nul. in. j. q. de for.
 cōpe. q pcepta
 iudicis etiā cū cau
 sē cognitione no
 toriē iniusto non.
 est parendū: sed si
 nō est notoriē iniu
 stum. & sit factum
 cū cāe cogitiōe.
 nedū est illi paren
 dū sed habet vim
 snā scdm Spe. in
 ti. de acti. & pe. in
 §. v. in ver. sed qua
 liter. & in ver. ca
 terū. ad fi. & in tit.
 de cōfe. in. §. j. in fi.
 & tene mēti. etiā
 dictū Inn. in. c. cū
 in iure peritus. de
 off. dele. g. dixit q
 pceptū iudicis
 nō ligat qñ est du
 biū de iurisdictiōe
 quē oīa sunt men
 ti tenenda.

¶ Ante clericatū.
 Adde Oldr. con
 sil. ij.

ZACHARI.
 ¶ Adde tu quod
 notauit in apostil.
 ad istum in. c. ma
 gnus. numer. 4. in
 apostil. in vericu.
 factus est clericus.
 vbi remisi. & am
 ple habeshanc ma
 teriam tractatam.
 §. de obli. ad ra
 tioci.

SEBA. SAPI.
d ¶ Praecessit citatio.

vno. de cleri. coniug. lib. vi. vnde corā ecclesiastico pōt postea cōueniri ratione prauentionis tñ: secus si portaret habitū & tōsurā: quia tunc in crialibus indistinctē etiā cessante prauentione cōuenitur corā ecclesiastico vt in. d. c. vno. sed in ciuilibus rōne prauentionis tantū vt hīc & ibi. ¶ Quarto pōt exēplificari i muliere, q̄ nuplit viro alterius fori. nam sequit illius forū nisi in casibus, in quibus est facta prauentio. vt. d. l. cū quedam puella. Vltimō pōt exēplificari, in quolibet laico subdito, quo ad temporalia ratiōe domicilij tantū. vt in. d. l. si quis postea. Abbas.

SYMMARIUM.

- 1 Clerici cōuenti in curia romana, non possunt excipere, quod ibi non sunt sortiti forum nulla ratione. 4.
- 2 Forum quot modis quis sortitur.
- 3 Delinquēs nō pōt nisi in loco: vbi sortitur forum.
- 5 Exceptio dilatoria praeponi debet ante litem cōtestatam.
- 6 Forum quis sortitur ratione delicti: & vide plenē quomodo proceditur.
Delinquens, an possit citari a loco delicti existens in alio territorio. 7.
Contumax excommunicatur.
- 8 Iudex cui est cōmissum, vt citet aliquē in suo territorio, debet hoc facere aliās punitur maxime si non remittit. 6. 16.
- 10 Processus factus cōtra citatū & cōtumacem, quem ignorat iudex an sit in territorio, vbi deliquit, nō valet.
- 11 Clericus delinquens in alieno territorio, an perdat priuilegiū fori, & quid de alijs priuilegiatis?
- 12 Delegatus delinquens in causa sibi commissa an possit puniri per ordinariū?
- 13 Delinquens, an possit puniri, vbi reperitur.
Vagabundus quis sit?
- 14 Bannitus, an dicatur vagabundus?
- 15 Delinquens, an sit remittendus ad locū, vbi deliquit. & an debeat precedere causae cognitio. 18. 20.
Et quis est vagabundus. vide in. 21.
- 17 Iudex qui non potest cognoscere de aliquo delicto potest tamen delinquentem remittere ligatum ad iudicem qui potest cognoscere. 11. in fi.
- 19 Fuga inducit semiplenam probationem.
- 20 Executio sententiā nō impeditur per illū, qui dicit sua interesse nisi de suo interesse summarie doceat.
- 22 Clericus habens beneficia in diuersis territorijs. cōcurrentibus contrarijs mandatis, eodem tempore, debet obedire cui primō se obligauit.
- 23 Consuetudo, quod delinquens nō remittatur ad locū vbi delinquit, quo casu valeat?
- 24 Iudex puniens delinquentem in foro delicti poterit punire secundū statuta loci vbi delictum est cōmissum. 36.
- 25 In delictis, an attendatur locus vbi fuit factū vulnus: an locus ex quo fuit emissum telum ad vulnerandum.
- 26 Delinquens in cōfinibus sortitur forum vtrouique.
- 27 Mandans maleficium in aliquo loco cōmittendū. an puniatur in loco cōmissi delicti: an in loco mādati.
- 28 Testis examinatus ad instantiā vnius iudicis extra territorij examinatus, & dicat falsum: a quo iudice punitur.
- 29 Forum quis sortitur ratione contractus largissimē etiam sumpti.
- 30 Contractus quo ad solennitates regulatur secundū statuta loci vbi celebratur: licet alibi sit destinata solutio nam tunc ibi videtur contraxisse quo ad exactionem. Sed quid si in alio loco est cōfectum instrumentum. 31.
Statutum quod de cōtractu solvatur gabella: habet locum licet alibi sit destinata solutio.
Maritus in lucranda dote, attendit statuta domicilij sui non vxoris suae.
Salarium quod praestari debet propter aliquod opus: an pra-

stetur in fine, vel in princip. operis.

- 33 Viatores quo casu sortiuntur forum rōne cōtractus etiam si sunt exempti. 34.
- 35 Exemptus litigans nō opponat: nō valet processus: nam nec expressē pōt renuntiare exemptionis priuilegio.
- 36 Iudex habet omnimodam iurisdictionem in rem & personam illius qui cōtrahit in loco suae iurisdictionis: licet nō possit ipsum extra territorium citare, nisi quo ad missionē bonorum in loco cōtractus.
- 37 Iudex nō tenetur regulariter remittere cōtrahentem ad iudicem loci vbi cōtrahit.
- 38 Forum quis sortitur ratione domicilij, tā de cōtractibus alibi gestis, quā de delictis, & de re alibi sita.
- 40 Statutum, quod subditus vbicunque deliquerit ligetur tali poena, an valeat.
- 41 Absens a domicilio pōt citari per iudicem domicilij, etiā extra territorium: & nō cōparens punitur, vt cōtumax: & pōt excommunicari. 42.
- 43 Forum quis sortitur in loco, vbi est sita res, quā litigatur siue stabilis siue mobilis in loco permanens.
- 44 Legatum factum de omnibus rebus, quae sunt in domo: nō extenditur ad illas quae sunt causa vendendi.
Sequestrium, an possit fieri de rebus trāsitorijs de loco.
- 45 Papa est iudex ordinarius omnium: & nullus pōt eius forum declinare in spiritualibus. Idē in Imperatore.
Cōuentus coram papa, quia inuenitur, vbi est papa, habet ius reuocandi domum ex causa: sed an teneatur satisfacere. 49.
- 46 Causa, quae dicatur necessaria, vel quasi, vel probabilis.
- 47 Peregrinantes nō possunt capi pro represalijs.
Scholares nō capiuntur pro represalijs: nec illi, qui veniunt ad videndum eos.
- 48 Restitutio in integrum, an dicatur causa necessaria ad effectū de quo hic.

¶ CAP.

XX.

Licet. ¶ Clerico in curia romana cōueniēdo, nō cōpetit declinatoria fori: posset tamē sibi ex causa competere ius reuocandi domū. Vel summa sic magis ad literam. ¶ Quisq; clericus pōt in curia romana cōueniri: licet abs specificē forū ibi non sortiat: habet tñ ex causa ius reuocadi domū. Et primō ponit quatuor modos fortiendi forum. Scdō addit quintū cū modificatione: ibi, quia tamen. Casus litera. Quidā eps apud sedē apostolicā constitutus cōuentus fuit ibidem ab aduersario suo. Ipse dicebat, q̄ nō tenebat rñdere, cū propter hoc vocatus non fuerit: nec ibi deliquerit: vel contraxerit: vel domicilium habuerit: nec possessio, de qua conueniebat erat ibi: ex quibus causis sortitur quis forū super hoc scribit papa capitulo ipsius, dicens: q̄ licet cā aliqua de p̄dictis, ex quibus sortit forū eps illorū apud sedem apostolicā cōuentus non fuerit: quia tamen romana ecclesia omnium ecclesiarum mater est & magistra: episcopus p̄dictus rectē potuit conueniri: vt ibi aduersario responderet: nisi pro alia iusta & necessaria causa venisset, quā si tñc allegasset, ius reuocadi domū saluum fuisset eidē. Ber. ¶ No. primō quinque modos fortiendi forum: quorū quatuor sunt speciales: quintus verō est generalis. Primus ratione delicti: vt quia deliquit in loco, & hunc modum plenē expēdiam super gl. prima. Secundō ratione contractus: vt quia contraxit in loco, vel fingitur contraxisse ratione destinatae solutionis: & hunc modum expēdiam super gloss. secunda. Tertius modus est ratione domicilij: vt quia habet larem: id est familiam in loco: seu maiorem partem bonorū. de quo in. c. ex parte. B. & c. postulasti. s. eo. & hūc expēdiam cū gl. iij. Quartus, rōne rei sitae in loco de qua

Vide de hoc articulo per Balin. l. officiales. ver. post rationem prauentae iurisdictionis. C. de epis. & cleri. Salin. auth. statui mus. C. de epis. & cleri. Ias. late in. l. cū quādā puella. in prin. ff. de iuris. om. iudi. Alex. & Ias. in. l. qui aut. in prin. ff. si quis cautio. vbi ponunt de eo qui est promotus ad clericatum motu superioris.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

contēdit: & hunc expediā cum gl. iij. Quintus ratione comitatus patriæ & supreme potestatis, vt in loco, vbi est papa. & tūc expediā cum gl. fi. Host. addit hic multos alios modos sortiendi forū: vt rōne originis, manumissionis, dignitatis & c. & vide quinquaginta duos modos quos prosequit Gul. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. & bonus text. cum gl. in l. hāres absens. ff. de iudi. vide etiam Bar. in l. j. ff. ad municip. vbi gñaliter prosequit: an forē

a fiseffectus abbas vel rector ecclesiæ, vel monachus efficiat ciuis illius loci: vbi efficit p̄latus, vel monach⁹ vt ibi debeat cōueniri: & cōcludit, q̄ sic. Idē dic in milite, b vbi meref stipendiū. Idē in doctore: quia miles est legalis militiæ: vt in l. municip. §. miles. & qd̄ ibi not.

3 Bar. ff. eo. vide gl. in l. ciues. C. de incolli. li. x. ¶ T No. ij. ex tacita mēte literę q̄ etiā de iure cano. nō pōt quis cōueniri etiā de delicto: nisi vbi sortit forū aliqua ex p̄dictis modis: nisi esset vagabundus: vt no. in l. hēres absens ff. de iudi. & j. dicam. ¶ T No. iij. q̄ cōuentus in curia romana. non habet facultatē declinādi forū d: licet possit ex causa reuocare domū. Est em̄ differētia inter ius reuocādi domū, & ius declinādi forū: declinat em̄ quis forū qñ nō est suppositus iurisdictioni alterius: vt. s. c. proxi. Reuocat verō domū qñ suppositus est: sed ex aliqua cā legitima non tenet tūc respondere: vt quia nō venit ad hoc deliberatus. Quādo ergo reuocat domū, dicit dñe non veni ad hoc paratus, remittatis me ad domū, & de liberabo. Sed nunqd̄ iste teneat p̄stare cautionem de re deundo ad locū j. subijciā. ¶ T No. ibi: quā si tunc & c. q̄ sicut exceptio declinatoria fori est dilatoria: & debet p̄poni ante lit. cont. vt in c. inter monasterium. de re iudi. De quo dic, vt not. in c. pasto. j. de exce. & c. exceptio nem. eo. tit. ita & exceptio facultatis reuocādi domū qd̄ apertē innuit hęc lra. & ita sentit Inn. facit. l. fi. C. de exce. ¶ T Venio ad apparatū: & prima gl. priō colligit rōne delicti, quē efficit de iurisdictioni. delicti alterius. & colligit quatuor effectus qui sequunt ex hmoi forū sorti rōne delicti. ¶ Primus, quia delictū dat iurisdictionem ei q̄ aliās non habebat in delinquentē. ¶ Scds, quia tollit privilegiū, qm̄ non ob. privilegio. qd̄ habebat delinquēs debet puniri in loco delicti: vt in auth. qua in prouine. C. vbi de cri. agi opor. remittit tamē glo. ad not. in c. ex tuarum. de priuile. ¶ Tertius, quia pro delicto conuenitur quis vbi domicilium habet vel vbi inuenit. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ¶ Quartus effect⁹: quia si crimē est graue remittit puniendus ad iudicē, vbi deliquit. in auth. vt nulli. iud. §. si quis verō cōprehēsorū. & nil aliud glo. dicit circa istā speciē forū sorti rōne delicti. Nūc examinemus melius & plenius: & priō ea q̄ tagunt per gl. Primō em̄ gl. dicit q̄ delictum dat iurisdictionē. ¶ Circa hoc primō quero quā iurisdictionē dat in delinquentem. dico q̄ aut reperit in loco deli. & tūc habet iudex loci iurisdictionē in delinquentē quo ad oēs effectus: & quo ad personā: & quo ad bona & bñficia alibi existētia vt in c. postulasti. & qd̄ ibi dixi. s. e. in l. j. & aut. qua i prouin. C. vbi de cri. agi opor. Quod p̄cedit ēt si delinquēs sit in dignitate positus. Nā extra territorij suū cēset priuatus: vt. l. iij. ff. de off. p̄si. vide bo. gl. in c. j. iij. q. vj. q̄ ponit qōnē de ep̄o vel metropolitano delinquentē in dicecesi alterius ep̄i: & p̄ Arch. in c. ij. de cōsti. lib. vj. & per Io. an. in regula cui licet. de re. iur. lib. vj. in mercu. & per Io. cal. in c. j. de rap. Aut nō reperit in loco delicti: & tūc aut citatio cōprehēdit eum, dū esset in territo, & tūc secundū oēs pōt etiā cōtra eum absente p̄cedi etiā ad excōicationē, quia cōtumacia est cōtracta in loco: iō pōt procedi ēt contra personā inq̄tū fieri pōt salua violatio ne alterius territorij. ar. c. s. pxi. & vt lit. non cōte. c. tuē. tenet Io. de li. in cle. pastoralis. de re iur. & Io. cal. in c. j. de rap. & Inn. in c. p̄tereā. de dila. & facit. c. cum sit j. de app. & quod j. dicā. de iudice domicilij. Aut citatio non ap

prehēdit eū & tunc sunt variæ opi: quidā em̄ vt refert Inno. dicunt, q̄ licet possit citari ad effectū procedēdi contra bona existētia in territorio delicti: nō tñ contra personā. Vñ non pōt citari, vel alter excōicari, vt cōpellat cōparere, qā ex quo est extra locū nō habet iudex delicti iurisdictionē in personā: & sic nō pōt eū contumacē cōstituire. & p̄ cōsequēs nec excōicare: nec alr̄ procedere contra personā. Pro hac snia facit opti. cle. pastor. de re iur. & c. romana. §. contrahētes. eo. ti. li. vj. vbi dicit q̄ iudex rōne cōtractus, nō pōt absente inuitū ad se trahere licet possit citare rōne missionis fiendæ quo ad bona. Alij dicūt vt refert idē Inn. q̄ ex quo habet iurisdic. potest citare extra territorij q̄ si citatus non venit est cōtumax. & per cōsequēs pōt excōicari: vt lit. nō cōte. c. tuæ. & c. qm̄. ¶ Sed primi rñdēt: q̄ non pōt citari extra territo. sed si etiā posset, non tñ pōt excōicare eū qā nō est contumax: quia ire nō tenet sed sufficit si res suas posidere patiat. ar. ff. de procu. l. sed & hē. §. vlt. & l. seq. nec est mirādum qd̄. s. dictū est eū non cōtumacē & fieri missionē contra eū. Hoc em̄ fit in absente cā reipublice: & in pupillis qui nō sunt contumaces. ff. ex qb. cau. ma. l. itē ait p̄tor. §. hęc autē. ff. de priu. cre. l. si pupill⁹. vel ēt si sit contumax: hoc est verū quo ad missionē fiendā: nō autē q̄ possit ad aliud procedi. ar. c. romana. §. cōtrahētes. p̄al. Et hoc magis videt hīc placere Inno. & in c. ij. de dila. & Io. an. in d. §. cōtrahētes. & Io. de lig. in d. cle. pastoralis. vbi dicit q̄ quādo est absens debet facere illū citari per iudicē, vbi degit: ex quo agit de afficiēdo personā. Idem do. Ant. hīc: quia inq̄tū est extra territorij, nō est in aliquo subditus iudici delicti: quia accidentaliter ei subijcit, & nō naturaliter: sicut ex domicilio. nisi sit prius p̄uētus per citationē: vt. s. dixi. Pōt tñ eum facere citari, & requiri per iudicē, vbi degit: & si tunc ad illius citationē non comparebit in loco delicti, poterit per eum condēnari: quia tunc videtur cōtumaciam committere in loco, vbi fuit iussus adesse p̄ suum iudicē. arg. in l. si vt p̄ponitur. ff. de fideius. & l. contraxisse. ff. de acti. & ob. Et hoc ēt voluit Io. de li. & Io. an. vbi. s. Hof. in c. j. de rap. videt tenere opin. cōtrariā: vt talis excōicare possit extra territorij existētē per illā decre. j. quē hoc nō probat. ¶ Io. cal. ibi ponit duas opin. Primo em̄ dixit satis æquē posse distingui q̄ si tempore quo fuit citatus, vel monitus erat in territorio: licet tempore excōicationis non sit. benē tñ pōt excōicari: & sic sit vera opi. Hosti. ita intelligit. c. tuē. & c. vlt. vt lit. non cōte. inq̄tū de p̄na excom. loquit. & c. cum sit romana. de ap. vbi Apostolus excōicauit Corinthiū absente. & ij. q. j. c. de manifesta. & qd̄ ibi not. Sed si tēpore citationis nō erat in territorio. tunc nō pōt excōicari rōne p̄dicta: quia citatio eū non arctat: vt. s. dictū est. & in cle. pasto. de re iur. postea dixit q̄ licet hoc dictū æquū videat: tñ veri⁹ credit q̄ si nescit vbi est & citatio est legitimē facta in loco cōmisi delicti per iudicē delicti, vel in loco habitationis per iudicē domicilij, excōmunicari poterit per superi⁹ alle. & sic intelligatur decret. in c. tua. secunda respon. de cle. ri. non resi. Nam tunc pro p̄sente reputat. de dolo & contu. causam. & c. fi. sed si facit copiam sui alibi: tunc prius iudex debet requirere iudicem, sub quo degit, vt moneat: vel citet delinquentem: & si postea non compareat latitare videt: ita q̄ poterit excōmunicari: aliter non: vt in d. §. contrahētes. vbi ideō non exprimitur de excōmunicatione: quia de illa non quærebatur: sed solum de missione fienda in bonis. Ad idem in authentic. vt omnes obe. iud. prouin. §. ij. colū. v. Sic enim disponit ius citare absentes non latitantes: vt in d. authentic. vt nulli iudi. §. si quis verō cōprehensorum. optimē facit p̄alleg. cle. pastoralis. ver. nos quoq̄. Dicit tamē Cal. q̄ si quis vellet sequi aliā opi. quē indistinctē videt velle talē absente p̄ iudicē delicti excōicari posse: tūc oportet q̄ dicat

a ¶ Rector ecclesię. Adde Ange. cōfi. clxiij.

b ¶ In milite. Adde Ro. cōf. ccclxiij.

ZACHARI.

c ¶ Nisi esset vagabundus. Adde Anto. corse. in fi. sing. suo. ccclxxxij. in ver. vagabundus.

d ¶ Declinādi forū. Adde Roma. cōfi. clxix.

SEBA. SAPI.

c ¶ Aut citatio. Iste passus eget decisione Cæsarea: secundum Ang. in l. fin. ff. de iurisd. om. iudi. vide ibi Ias. dicentē q̄ cōiter tenetur distn. quā ponit Bar. in l. j. §. j. ff. de requir. reis. & in extrauagan. ad repr. in versu. per edicta.

q̄ dicat, sicut tenent quidā Moderni, quōd ideō potest citari & excōicari absens per iudicē domicilij, vel delicti: quia effectus talis citationis refert ad locū sui territorij. Et hoc dicūt expressē probari. C. de episc. & cle. l. oēs. §. verū si apparitor. benē facit. §. cōtrahētes. vbi hoc videt tenere Io. mona. Ad idē facit, quia absente monet p̄latus: vt veniat ad residēdum q̄ si non venerit punif. de cle. nō refi. c. vlti. Dicit tñ Cald. q̄ licet p̄dicta opi. p̄alle. iura fortiter cōprobeat: plus tñ sibi placet q̄. §. dixi distinguēdo inter absente qui nō facit, vel faciat alibi sui copia: aliās superflue dicerēt iura iudicē sub quo degit, debere requiri: vt citet, vel moneat. & sic pōt intelligi. §. verū si apparitor. & §. cōtrahētes. ¶ Et aduerte quia illa opi. quā dicit Cal. tenere quosdā Modernos est opin. multorū doct. legū: vt Pet. Ia. de are. in. d. l. oēs. §. verum si apparitor. Vbi dicūt esse casum in. l. ij. C. de offi. p̄fe. vrb. & ad. l. vlti. ff. de iuris. om. iu. vbi dicit q̄ extra territorium ius dicēti non pareat impunē: rñdē q̄ est verum in actu iurisdictionis: sed in actu cuius effectus refert ad locū in quo habet iurisdictionē: vt in proposito: tūc bene est parēdū. vñ si nō venerit iudex poterit eum excōicare, si talis est iudex vel aliter poterit legitime procedere cōtra eū. ¶ Adducūt vnū simile. p̄fectus nō habet iurisdictioni. nisi in vrbe, & p̄ cētum miliaria vltra. Pone p̄fect⁹ vrb. est extra: nunq̄ ibi pōt exercere iuris. & certē non pōt: sed tamē pōt ibi delegare, vt effectus ad locum sue iurisdictioni. conferat. vt. ff. de offi. p̄fe. vr. l. vl. sic in p̄posito secūdum eos. Et hāc opi. secutus est Cy. postea disputādo, vt refert Bar. in. l. j. ff. de req. re. vbi cōcludit q̄ ista citatio q̄ fit per verba, vel p̄ edicta pōt fieri de eo, q̄ est in alieno territorio: vt in p̄gal. §. verū si apparitor. & in d. l. ij. C. de off. p̄fe. vr. Citatio verō realis capiēdo p̄sonam, fieri non pōt in alieno territo. ar. in aut. vt nulli iudi §. si qs verō cōprehensorū. posita. C. de adul. in aut. si verō criminis. ¶ Sed cōtra hoc facit cle. pasto. vbi papa reprobat iūiam Imperato. Pisis latā, vbi per edictum citauerat regē Robertū existentē in terris eccle. & sic in alieno territo. & dicit ibi papa, q̄ debuit requiri ab Imperatore: vt citaret regē in suo territo. non autem ipse Imperator potuit citare. Cy. in. d. dispu. dixit qd nō pōt ad illā cle. dari rñsio in pace: sed trāseat cū alijs errorib⁹ canonistarū. Que rñsio videt satis temeraria cōtra tñ principē: cui difficultatē legū data est ptās declarandi: vt in. c. per venerabilem. qui si. sint legi. Vñ Bart. in. d. l. j. ff. de requi. re. saluādo illā cle. vt p̄cedat de iure: dicit qd qñq̄ sunt plures iudices hñtes iurisdictiones separatas, tñ illē iurisdictiones habēt dependētiā ab vno principe vt diuersi p̄sides diuersarū prouinciarū constituti à principe, vel ab vno rege: tunc poterit alter verbo citare in territorio alterius. Ita loquit. l. oēs. §. verū si apparitor. cum si. quasi hoc videat permissum à principe, qui eos cōstituit. facit ad hoc i. ar. l. gro. ff. de sol. & de admittut. l. Titii. §. tutores. Quidā sūt hñtes iurisdictiones separatas, & distinctas ita q̄ vna ab alia nō depēdet: nec sunt sub eo. dño: vt pa. & Impera. & tūc vn⁹ nō pōt citare in territorio alterius. ita loquit scdm eū. cle. pastor. sed debet requirere iudicē, in cuius territorio est vt illū citet. Et p̄cedit hāc solutio tenēdoq̄ imperiū nō depēdet ab ecclesia sed tenēdo, q̄ depēdeat, vt cōiter tenet: & p̄ ecclesiam declaratū est: respōdet & alio modo, q̄ vnus iudex pōt citare in territorio alterius cui non subest: vt in §. verum si apparitor. cum si. Sed in territorio alteri⁹ maioris iudicis à quo habet iurisdictionē p̄pter eius reuerētiā citare nō potest. arg. ff. de dam. infect. l. iij. §. si tam vicinum. Et sic videtur Bar. persistere in hac opin. vlti. vt in territo. equalis iudicis fieri possit citatio verbalis etiā ad effectū p̄cedēdi cōtra p̄sonam: sed in territorio maioris iudicis à quo habet iurisdictioni. non. Sed certe licet hęc distinctio videat demulcere aures, non tamen

satisfacit ad cle. pasto. Nam ibi papa non fundat se quia erat rex in territo. maioris iudicis: imō gñaliter dicit in ver. q̄ si punitio & c. Impatorem potuisse punire delinquentē, si fuisset inuētus in districtu suo: vel ad eum de more remissus. Et sic apertē innuit ibi, & in p̄cedētibus iudicē delicti non habere iurisdictionem in personam, nisi reperiat in suo territorio: nec habere potestatem citandi: sed debet requirere iudicē, vbi degit: vt eū citet. Vnde gñaliter dixit in verbo, nec citatio. q̄ citatio non arctat⁹ extra imperiū cōstitutum: nec fundat se q̄a erat in terris ecclesie: sed gñaliter hñc dispōit: licet postea dicat ad verificationē eius qd gñaliter dixerat eū non fuisse requisitum: vt regē citaret. Itē ex opi. Bar. sequetur vnum ep̄m posse citare in dicece. alterius etiā respectu personę: & eū excōicare: cū vnus ep̄s nō habeat iurisdictioni. ab alio. cuius cōtrariū apertē innuit. §. cōtrahētes. vbi aptē dicit q̄ nō pōt iudex cōtract⁹ cōtrahentē alibi existentē trahere inuitū: q̄ tñ faceret, si posset eū excōicare, vel aliter procedere cōtra p̄sonā: q̄ indirectē hoc faceret: vt dicit ibi Ioā. an. vnde tantū permittit ibi ratione bonorum: & per hoc tollo, qd dicit Cald. q̄ ibi nō querebat de excommunicatione: sed tantū de fieda missione. Nam ex quo dicit q̄ non potest illum trahere inuitum, satis negat processum cōtra personā, per quā indirectē traheret: nec etiā procedit rñsio Cal. ad cle. pastoralis. dum dicit, q̄ loquit, quādo citat quis ad locum notoriē periculosum: vel qñ is q̄ citat nō erat subditus citantis rōne delicti, vel domicilij, vel alio modo. Nā si benē pōderet ille tex. Papa allegat multas rōnes nullitatis: & nō solū exprimit illas: sed etiā, q̄ citatio de delincente in territorio citantis, nō pōt fieri extra districtū citantis. & sic illa rñsio nō est bona: nec etiā Cal. videt in ea p̄sistere. Quid ergo dicēdū in tāta doctorum varietate, & maxie quia apertē videt tex. in. d. l. ij. C. de off. p̄fe. vr. & i. d. §. verū si apparitor. cōtra tex. d. cle. pasto. ¶ Breuiter puto cōcludēdo totā materiā, q̄ si reperit in loco delicti: tūc quo ad oēs effectus & respectu personę & respectu bonorū est de iurisdictione iudicis delicti: vt. §. dixi. Et hoc quo ad forū cōtētiosum: secus quo ad forū p̄cēntiale: vt no. xvj. q. j. c. placuit. & plenē tetigi in. c. qd clericis. §. eo. vbi posui rōnem differētię. Aut nō reperitur in loco delicti: & tunc si fuerit citatio p̄uētus tunc pōt excōicari: & oīs p̄cessus supra p̄sonā fieri in q̄tum patif status, & qualitas causę & citari extra territorium verbalit⁹: quia iam est cōtumax & p̄uētus. §. c. pxi. cum si. Aut non fuit p̄uētus: & tunc pōt citari verbalit⁹ quo ad effectū distringendi bona. & in §. contrahētes. ¶ Itē pōt requiri iudex, vbi degit, vt eū citet, vt remittat: & ille debet hoc facere: vt j. dicit, & p̄bat in cle. pasto. & in. d. aut. vt nulli iudi. §. si quis verō comprehensorum. & sic citatus p̄ iudicē, vbi degit non vult compare potest excommunicari per iudicē delicti: & alius p̄cessus fieri contra personam in q̄tum patif stat⁹ cāa: quia iam cōstitut⁹ est in contumacia p̄ citationē iudicis: vbi degit & videt contumax in loco ad quē citationis effectus dirigif. ar. in. d. §. contrahētes. & in. d. cle. pastor. vbi innuit, q̄ si ille fuisset citatus p̄ iudicē, vbi degebat potuisset cōdēnari postea secuta cōtumacia. Facit. l. j. ff. de requi. re. & in auth. vt omnes obe. iud. prouin. §. ij. col. v. Si verō ille iudex vbi degit, non facit remissionem, nec citationem: tunc puto q̄ non potest processum facere contra personam. Nec ad istum effectum citare extra territorium constitutum. Primō per text. d. clemē. pastoralis. & §. contrahentes. & videtur probari. in. d. §. si quis verō comprehensorum. vbi dicitur quōd si recessit de loco, & nescitur vbi sit: tunc debet citari edictis. ¶ Si verō scitur, quōd degit in alia prouincia, tunc debet requirere illum iudicem, vt remittat: & si nō vult remittere punitur: vt ibi. Host. enim cōcedit ci-

¶ Nō arctat. Adde de hac varietate videndum Are. cōfi. ccxxvj. maxie circa fin. & vide eundem cōfi. viij. Old. cōfi. xxxviij. do. de Ro. decisio. suis. in nouis. hoc eo. titu.

SEBA. SAPI.

¶ Quod citatio. Vide de hoc artic. Ang. disputantē i disputatione sua. inc. Bononiensis. in iij. col. cer. descendo igitur vbi dicit q̄ regulariter non pōt citari existēs extra territorium vide etiā latē p̄ Ol dra. in cō. lxxviij. inci. tertio quārit vide etiam Card. in cle. j. in. ij. q. de iudi. vbi ponit q̄ potest fieri quādo iudex alterius territorij patitur.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

tationem, sicut in primo casu, & sic in parte saluat opinionem Cald. ut quando nescit ubi est possit citari per edicta. ¶ Verumtamen dico quod si non compareret, non potest distringi persona: sed tantum procedit respectu bonorum: ut l. j. ff. de requi. re. Nam si est in veritate extra districtum iudicis delicti, non habet iste iurisdictionem in persona ut in palle. cle. pastoralis. & sic processus reperit factus ab eo qui non est iudex: vel qui non est certus de sua iurisdictione, unde posset attetari quod etiam si esset delinques in territorio delinquentis, ex quo tamen hoc est incertum iudici non valet processus ab eo factus contra personam: quia ignorat de sua iurisdictione. ar. l. si is ad quem. & l. qui in aliena. ff. de acq. her. & in c. ex parte. de cocef. preb. & quod no. Bar. in l. ij. ff. de iud. Et sic restringo dictum Cal. ad l. ij. C. de off. pfe. vr. & ad s. verum si apparitor, quod multum urget, rñ. quod procedit in prefecto urbis in fauore ipsius urbis: ut sic prefectus urbis possit citare delinquentes in vrbe: licet inde receperint. Nam sunt spalia in fauore urbis & prefecti ipsius urbis. Preterea s. verum si apparitor, non loquitur in criminali: nec ad effectum distringendi personam. & l. ij. loquitur in his qui sunt obnoxij seditionis urbis & in odium seditionis. Item possunt illa iura intelligi: ut fiat citatio ad effectum distringendi bona: non autem quo ad personam: cum habeamus tex. expressum in contrarium in cle. pastoralis. vel intelligantur in iudice domicilij, qui potest citare ad omnes effectus subditos suos: licet sint extra territorium, ut plenè dicam super tertia specie.

Additio. ¶ Nico. Sed iudex vnius provincie non potest citare delinquentem constitutum in alia provincia. per iura prealle. licet aliud senserit Bart. & alij multi, quibus obstant iura & rationes superius allegata. Iste enim forus accidentalis nec debet extendi ad constitutum alibi: nisi inquatur reperit a iure permixtum: per viam recursus ad alium iudicem & per remissionem fiedam & hac quo ad primum effectum glossa. ¶ Secundo dicit glossa quod propter delictum perdit privilegium: vñ non obstante privilegio debet conveniri, ubi delinquit. Contra hoc facit aut. clericus. & aut. causa. C. de epis. & cle. vbi patet, quod clericus delinquens debet conveniri coram iudice suo, non coram iudice seculari: & videtur quod etiam de iure civili per delictum non perdat privilegium de iure canonico videtur expressum. in c. j. de priui. lib. vj. vbi patet, quod exemptus delinquens in loco exempto, non perdit privilegium. Sol. glo. in auth. qua in provincia. alle. in glo. ponit duas solu. prima est quod per delictum perditur privilegium fori: non autem privilegium sui iudicis: hoc est quod delinquens hic senis potest declinare forum huius civitatis. Debet tamen conveniri coram suo iudice: ut si est clericus coram episcopo: si est laicus coram potestate. ¶ Alia solu. est quod privilegia in corpore iuris clausa non tolluntur: & sic procedunt contraria. Sed alia quae non sunt in corpore iuris clausa censentur sublata. cum hac ultima solutio. transit ibi Bar. sed Cy. & Pe. aliter ibi dicunt videlicet quod si delictum non est atrox, privilegium non tollitur: si delictum vero est atrox: tunc inspicienda est qualitas privilegij. Si enim eximit a particulari iurisdictione sub eodem genere iurisdictionis illud privilegium tollitur ut est videre in milite. licet enim miles habeat speciale iudicem ex privilegio & eximat a iurisdictione presidis: est tamen sub eodem genere iurisdictionis vñ ex delicto atroci perdit tale privilegium: ut in auth. ut iud. sine quoquo supra s. nolumus. facit l. j. vbi senato. vel clarissi. Si autem privilegium eximit a certo genere iudicij transferes ad diversum genus fori: tunc tale privilegium non tollitur per delictum. Et hoc, quia non remanet sub priore principe, seu sub eodem genere iurisdictionis: ideo clericus delinquens non convenitur coram laico: & sic loquat aut. ca. & aut. cleri. ¶ Ex quo infert Cy. quod clericus exemptus perdit privilegium ratione delicti: quia remanet sub iurisdictione apostolica: licet fuerit exemptus a iurisdictione episcopi: sed

certè hoc videtur contra ca. i. de priui. lib. vj. unde puto quod de iure civili tollantur privilegia concessa: quae non sunt in corpore iuris clausa: nisi habeant clausulam derogatoriā. ar. eorū quae no. in c. nonnulli. s. de rescri. Et hoc limito verum quando est privilegium tale, quod advocat causam extra locum delicti: secus enim si potest servari in loco delicti. Nam in aut. qua in provincia. & in corpore unde sumitur, ut omnes obe. iud. provin. s. ij. tantum tollit privilegium ad finem, ut cognoscatur in loco delicti. Si vero sunt privilegia in corpore iuris clausa: & tunc puto, quod non violantur in aliquo: nisi in casibus iure expressis. & sic tollo quod potest obijci de militibus & clarissimis viris: ut in l. ij. C. vbi sena. vel clarif. Non enim est praesumendum principem voluisse vnicoverbo tanta iura tollere multa maturitate condita: ut l. si quā. C. de inof. test. & in c. ecclesia. de elect. ¶ De iure vero canonico concludere post do. Ant. quod quoddam est privilegium eximēs a certo genere iudicij & transferens in aliud genus: & istud non tollitur per delictum superueniens. & hoc procedit etiam de iure civili: ut s. dixi. vñ si clericus delinquit, non perdit privilegium: ut in c. si iudex laicus. de sen. excō. lib. vj. & in c. cōtingit. & in c. in audientia. de sent. excommu. in antiquis cum similibus. Et hoc procedit, maximè habendo respectum quod hoc privilegium fori quo ad clericos, est etiam de iure diuino: ut dicit Innocentius in c. ij. de maio. & obe. vide bo. gl. in c. si Imperator xcvj. dist. & hoc verum nisi in casibus in iure expressis in quibus per delictum perdit privilegium clericale: ut in c. perpendimus. secundum vñ intellectum. de sent. excomm. & in c. vno. de vita & hone. cleri. lib. vj. cum si. Quoddam est privilegium eximens a iurisdictione certae speciei iudicij: ut quando eximitur quis a iurisdictione episcopi: remanet tamen sub eodem genere iurisdictionis: scilicet sub apostolico: & tunc eximitur a iurisdictione respectu certi loci & tunc delinquendo extra locum perdit privilegium: secus si in loco: ut in c. j. de priui. lib. vj. Si vero eximitur persona non respectu certi loci: & tunc per delictum non perdit privilegium: ut in c. j. in eos. eo. tit. lib. vj. de priui. Et hoc nisi concurrat alia causa accumulans ius conveniendi: ut in praal. s. in eos. & quod dixi in c. dilecti. s. eo. Et hoc etiam est notandum per istas capellanis & scriptoribus sedis apostolicae. & alijs familiaribus qui eximunt non habito respectu ad certum locum sed ad personam. Tales enim non poterunt puniri in loco delicti per ordinarium, sed debent remitti ad iudicem contentum in privilegio. Puto tamen quod in maioribus criminibus: vbi tenet de fuga possit ordinarius loci tales delinquentes carceri mancipare, & ad superiorem remittere. arg. opti. in auth. de defen. civi. s. audiet. vbi defensor civitatis. qui non iudicat de maioribus criminibus potest pro talibus criminibus capere, & ad superiorem remittere. Facit quod not. Inno. in c. vt fama. de sen. excō. Nam & hoc videtur licitum personae laesae si timet de fuga: ut innuit glossa. no. in l. nullus. C. de Iuda. facit l. ait p̄tor. s. si debitorem. ff. de his quae in frau. credi. & quod dixi in c. cum non ab hoīe. s. de iud. ¶ Adverte tamen diligenter quia licet prima fronte hoc dictum do. Anto. videatur verum: tamen posset instari, quia s. in eos. p. eum allegatus non probat id ad quod inducit. Loquitur enim in privilegiatis: ut non possint excommunicari vel suspēdi. Et sic specificè quo ad illa videtur privilegium concessum ratione delicti: cum excommunicatio & suspēdio non ferantur: nisi ratione delicti, seu inimicitiae: ut not. in c. j. de excē. p̄lat. non mirum ergo si privilegium id non perdit ratione delicti: sed nos loquimur quando privilegium dat alicui certos iudices: quo casu potest teneri illa opinio, seu distinctio Cyn. & Pet. coniuncta opin. Bart. cum limitatione quā. s. posui. & facit illud. c. j. in prin. de priui. lib. vj. vbi simpliciter dicit quod exemptus ratione delicti perdit privilegium: nisi delinquat in loco exempto: & nullibi reperimus

ZACHARI.

a ¶ Non potest distringi persona. Adde an potest cogi per poenam censuræ excoicationis comparere in loco dilecti. Tuvi de Inn. hic & Car. in cle. j. s. deniq. in j. q. de iure. quod no. ZACHARIAS.

b ¶ Perdit privilegium. Adde Bald. in sua mar. in ver. cōtio. s. si. q. videtur tenere contrarium dicit, quod delinques extra locum originis gaudet beneficio statutorum loci originis. alle. l. pe. ver. sunt quidam. ff. de var. & extraordi. cogni.

SEBA. SAPI.

c ¶ Quod privilegia. Et hoc tenet Pau. de ca. in aut. qua i provincia. C. vbi de cri. agi op. no. Bar. in l. ij. s. legatis. vbi Ang. ff. de iud. vide Feli. in c. j. colū. viij. s. de rescript. vbi movet diffinitionem contra hoc, quod privilegia clausa in corpore iuris non censentur sublata. & ad hac vide cautelam quam tradit do. Bar. Veron. cau. lxxvj. c.

SEBA. SAPI.

d ¶ Privilegium clericale. Circa hac materiam vide do. Ias. l. l. si. ver. scdo principaliter. ff. de constitutu. prin. vbi ponit regulam, quod propter delictum perdit privilegium ex emptis: sed limitat quod modis. ut ibi per eum.

a **SEBA. SAPI.** ¶ Pōt cōueniri. Quōd vagabundus pōt puniri vbi inuenitur: dato etiam, q̄ ibi non deliquerit: tenet Io. de Ana. in. c. j. de rāpto. Sali. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. vbi Bar. & Bald. in. l. cū longi. col. j. C. de long. tempo. præscrip. Alex. in. l. alio. ff. de eo, quod cer. loc.

b ¶ Vbi reperit. Adde vidēdū. Cepo. cōf. lix. & ibi ēt vide, an bānitus dicatur vagabūndus.

Anto. Francif.

¶ Ad hoc, vt qs di

caſ vagabūndus vi-

de gl. i. l. iij. §. præ-

tor ait. ff. de dā. iſe.

q̄ naturaliter dixit

q̄ vagabūndus pro-

prie dī ille, q̄ nō ha-

bet domū p̄p̄iam

vel cōductā. & illā

gl. ſeqtur Bar. i. l. j.

i. ſi. vbi ēt p̄ Bal. in

ij. co. C. vbi de cri.

agi opor. & vide ēt

Bar. i. l. j. C. de cōlo.

Tracē. li. xj. vbi di-

xit, q̄ q̄ vagā p̄ or-

bē, dī vagabūndus:

& q̄ nō ſtat firmus

in certo loco. De q̄

ē p̄ Bart. i. l. j. C. de

turo. e. li. & q̄ defe-

rit terras: vt p̄ eūde

Bart. i. l. j. q̄ ſq̄. C. de

agri. & cēſi. & q̄ ſūt

de ciuitate ſubmer-

ſa & inhabitata: vel

qui ſunt de ciuita-

te ab hoſtib⁹ capta

& diruta, de q̄ ē p̄

Bar. i. l. j. §. i. §. Cel-

ſus. ad ſi. ff. ad mu-

ni. & p̄ Spe. i. tit. de

cōpe. iud. adi. i. p̄i.

& i. vlt. char. i. verſ.

ſed qd ſi debitor.

& i. tit. de reſcript.

p̄nta. i. §. rōne autē

cāe, i. verſ. qd ſi va-

gaſ. & vide Bar. i. l.

nemo. C. de re mil.

lib. xij. vbi dixit q̄

miles vagabundus

potēſt puniri p̄ p̄i

cipem.

¶ Et adde, q̄ debi-

tor vagabūndus pōt

vbiq̄ cōueniri: vt

ē gl. quā ibi Bart.

not. i. l. heres abſēs.

i. §. p̄inde. ff. de iu.

& p̄ An. Bal. & do.

C. de p̄ſer. lō. tē. i. l.

cū lōg. q̄ itellige ve-

rū, niſi velit ſatīſda-

re de ſtādo iuri i p̄

p̄rio domiciliō: vt

per Bal. i. adi. Spe.

cū. i. ti. de cōpe. iud.

adi. i. ver. de vaga-

būdo. & p̄ Alex. in

l. alio. ff. de eo, q̄ cer

to loc. Pro delicto

aut pōt vbiq̄ cōue-

niri. & p̄ Bar. & do.

in. l. j. C. vbi de cri.

agi opor. & p̄ eūde

Bar. i. d. l. heres abſēs.

i. vlt. co. i. ver. qd ſi

debitor, vbi dixit, q̄

multi ribal

di ſuſpēdunt in ciuitatib⁹

eo: q̄ nō hnt alibi forū.

Vbi aut ſepeliēdi ſint,

ſi moriant. vide car. i. cle.

dudū. i. §. verū. i. xx. q̄

& vide tex. i. c. eccl. xij. q̄. j.

c ¶ Remiſſio. adde, an ſit ſiēda remiſ. Ol. cōf. cxxij. cepo. cō. lix. p̄xiē alle.

ZACHA. ¶ Adde, an debeat remitti ad iudicē loci, i quo deliquit. an ve

rō ad rectorē puincia: ēt p̄ dñm Bal. i. l. fi. C. ſi a nō cōp. iu. & lo. an. i. c. cū

æterni, de re iud. li. vj. De quo breuiter tu dic, vt plenīſimē no. i. apoſt. ad

iſtud. i. c. paſtoraliſ. §. p̄terā. nu. vij. i. apoſt. i. ver. remiſſio. ſ. de of. deleg. vbi dicit, q̄ hoc dicit p̄cedere de iure cōi: q̄a de cōſuetudine hodiē nō ſit re-

miſſio. ēt i criminalib⁹. & ibi q̄ niſi petita ſit remiſſio, & expēſis petētium.

Ant. Frāciſ. ¶ Vtrū remiſſio habeat locū i criminalib⁹, vel i ciuilib⁹. Pri

mō dicāſ, q̄ remiſſio i criminalib⁹ habet locū: vt i aut. vt nulli iud. §. ſi q̄

verō cōprehēſorū.

& not. i. aut. quā in

puincia. C. vbi de

cri. agi opor. & per

Bal. i. l. cū Archime

dorā. i. pe. col. C. vt

iu poſ. leg. Tñ Bal.

in addit. Spe. in tit.

de accuſ. i. verſ. ſed

qd ſi offenſus. dicit

ſe neſcire legem di-

cētē, q̄ debeat fieri

remiſſio, & dicit q̄

de cōſuetudine ho-

diē nō ſit remiſſio;

niſi inter ſubditos

eidē i perio. De q̄ ēt

vide Bal. i. l. j. i. j. co.

in ver. ſed nūg d. C.

de ſer. fug. & habet

per do. Card. i. cle.

paſtoraliſ. i. §. deni

que. de re iud. & vi

de cūde Bald. i. l. j.

in. x. col. C. de hæ-

re. inſti. & i. l. pe. in

xj. co. de executio.

rei iudi. & habetur

p̄ Bar. & Alex. i. le.

ſepulchri. de ſepul.

violat. & i. l. ſi cui. i

§. ſi. de accu. & no.

doct. i. c. j. de rap. &

habet p̄ Bal. in. c. j.

de controuer. feu.

apud pares. cur. ter

mi.

¶ Et adde, q̄ talis

remiſſio debet fieri

ſiue i ciuili, ſiue

in criminali, cā co-

gnita: & nō aliē: vt

p̄ Alex. poſt Ang. i

l. hæres abſens. i. §.

ſi q̄. de iu. p̄ le. j. C.

vni cā ſtat. & tenet

do. Car. i. d. §. deni

que. & vide Bar. i. l.

nō dubito. de capi.

& i. l. j. C. de ſum. tri

ni. vbi ponit q̄ co-

gnoſcat de cā remiſ-

ſionis: an iudex re-

mittēs: & an iudex

cui ſit remiſſio. de q̄

plenē p̄ Io. de Imo.

i. l. pe. ff. de cuſt. reo

& p̄ Alex. i. l. ſi cui

in. §. ſi. de accu. &

tene mēti, q̄ remiſ-

ſio pro delicto mi-

nimo nō debet fieri

ſecūdū Gemi. i. c.

Romana. i. §. cōtra

hētes. de fo. cōp. li.

vj. & illud dictū re

fert & ſeq̄ Laude

fano olim Præce-

ptor me⁹ i extraordinaria iuris cano. i. repe. l. i. quorū. ff. de pig. q̄ ſua ætate

fuit vir excellēs. Et ade, q̄ remiſſio debet fieri ſumptib⁹ loci, ad quē ſit re

miſſio, ſi fiat ad petiti. iudicis: ſec⁹ ſi fiat ad peti. ptis: q̄a debet fieri ſumpti-

bus petētis, ſcđm Bal. no. i. c. fi. iudex. i. ver. ſed q̄ro. de pace te. i. ver. p̄ teu.

¶ Et adde, q̄ remiſſio ad locū delicti debet fieri ex toto orbe: cū de iure

cōi vn⁹ ſit dñs toti⁹ orbis: vt no. voluit Bal. i. l. executorē. i. ver. pone q̄

ēſt p̄ſens. i. fi. col. C. de exec. rei iu. vbi ēt dicit i. ver. ſed q̄ro de tali q̄o. q̄

Panormi. super Prima Secundi Decret.

remissio fit ad locum delicti, quando quis non est alibi condēnatus: alias debet puniri, ubi est condēnatus. quod dicit ibi esse valde non. An autem habeat locum remissio in civilibus & quoniam, siue in contractibus, siue in alia causa civilis: vide quod ple. habetur i. c. Romana. in §. contrahentes palle, & i. d. l. hares absens. in §. si quis, ff. de iud. & per Bar. in l. j. in fi. de eo quod cer. lo. & conclusio est, quod non: nisi contrahentes renūtiēt privilegio foris, secundum gloss. in l. j. ff. si quis in ius voca. non i. c. de quo me remitto ad dicta in locis prealleg. & per Io. de Im. hoc, qui dicit illam gloss. esse veram de iure sed non servari de facto.

SEBASAPI.

a ¶ Ad locum delicti. Quando fieri debeat remissio in delictis: vide Oldra. in consil. cccxxiij. ubi tangit, an delinquens in Angliā sit remittendus in Angliā: & late ponit Bartholom. veronen. in consil. lix. & remissio vide per Augu. arminem. in addit. ad Ange. de male. in vers. & ibi caput a spatulis. colum. viij. versic. tu adde, quod Bal. in l. observare.

b ¶ Fuga, an autem fuga faciat indicium in delictis, vide late Iaso. in commento. l. admonendi. in xvij. chart. ff. de iureiur. Bar. in l. j. in fi. ff. de bo. eorum. & in l. lege Cornelia. in fi. princip. ff. ad filla. ubi reperies. quando facit plenam probationem vnum scias, quod i ista materia quod officialis, qui fugit syndicatum, illa fuga facit plenam probationem: & habetur pro convicto de omnibus, in quibus erit inculpat. Et contra officialē qui aufugit. probatur furta & robatur per solum iuramentum. ita ad hoc plura alleg. moderorum Princeps domi. Iason. in l. j. C. ut omnes iud. tā civil. quā mili. ubi vide omnino. Aenazas falco.

ZACHARI.

¶ Adde tu plenē Lanfran. de oria. in l. admonen. in viij. col. ver. primus casus. cum duobus sequen. ff. de iureiur. & ibi, an & quando faciat fuga plenā

a cum delicti. ¶ Conclude hanc materiam breviter, quod aut iudex delicti non postulat hanc remissionem: & necessariō non est fienda. Vñ licet poterit in loco domicilij puniri: vt in l. j. C. ubi de cri. agi oportet secundum vnum intellectum, qui placet ibi Bart. Aut petitur remissio: & communiter tenetur, quod in leuioribus criminibus, seu delictis, non fiat remissio: nec etiam in atrocibus, si agitur de crimine civiliter: vt not. Cald. in dicto capitulo primo. de rapto. Fit enim ista remissio ad locum delicti in exemplum: vt ceteri timeant. & sic vt inde tollatur scandalū. quę ratio cessat in delicto civiliter intentato. Si verō agitur criminaliter & delictum est atrox: & tunc petitur remissio: vide bo. gloss. in cle. pastoralis. de re iud. quę in effectu concludit remissionem fiendam ex necessitate, & non ex vrbānitate: vt quidam senserunt. & idem voluit Cyn. in authenti. qua in prouincia. & Bartol. in lege si cui. ff. de accusa. ¶ Secundō concludit illa gloss. iudicem delicti requirentem iudicem, ubi degit delinquens, non posse illum punire. cum par in parem non habeat imperium: sed debet agere coram superiore ipsi. contrarium tenuit Cyn. in dicta authenti. qua in prouincia. sed Bartol. in dicta lege. si cui. tenet cum gloss. per tex. illius §. si quis verō comprehensorum. Ioann. Cald. in capitu. primo. de rapto dicit satis æquē posse distinguere, an criminosus degat sub iudice domicilij, qui intendit eum punire: & tunc sit verum, quod ex sola vrbānitate procedat remissio: & per consequens non poterit punire iudicem non remittentem. Et hoc verum vt fiat remissio ex vrbānitate, ubi iudex delicti etiā vult procedere: secus autem si ipse non curat procedere. Facit capit. per tuas. de senten. excommunicatio. Sic ex vrbānitate possit iudex delicti remittere ad iudicem domicilij: sicut Pilatus remisit Christum ad Herodem. Aut criminosus degit sub alio, quam iudice domicilij. vel et si ibi degit, tamen in loco delicti iā accusatus est ita, quod iam prauenta est iurisdicctio iudicis domicilij: & tunc accusatore instante iudex delicti mandabit remissionem fieri, & tunc erit necessariō fienda: alias poterit eum punire. Dicit tamen Calde. quod opinio. Ioan. Andr. melius iure probatur: & absque dubio illam tenendam credo per text. in dicto §. si quis verō comprehensorum. qui in distincte mandat remissionem fieri: nec tamen dat potestatem iudici delicti puniendi iudicem non remittentem, imō potius innuit oppositum. ¶ Nota tamen ex hac opinio. Cal. quod non solum iudex domicilij potest remittere delinquentem, sed alius qui non est iudex ipsius delinquentis. Et idem sentit Cald. in alijs quæstionibus ibi, quod non videtur placere domi. Anton. hñc. Sed dictum Cald. plus mihi placet: quia tex. in dicto §. si quis verō comprehensorum. loquitur indistincte, quod debet remitti ad iudicem, ubi degit: non dicit per iudicem domicilij. ¶ Item facit tex.

probationem, & quando semiplenam.

Anto. Francif. ¶ Ad ea, quę hic dicuntur de fuga, quod hic licet fuga faciat quem suspectum: vt in l. impuberibus. §. præterea. & ibi per Bart. de suspes. tut. tamen fuga est leue indicium ad torturam, vt no. dixit Bal. in l. non hoc. C. vnde. cog. ¶ Et adde, quod quo ad probationem fugę re-

in authen. de defen. ciui. §. audient. ubi defensor, qui causam grauem audire non potest, remittit criminosum ligatum ad iudicem proprium. Nam hoc publice vtilitatis est: de sen. excom. vt famę. Item quia priuatus potest quandoque istam deprehensionem facere: iuxta nota. in l. nullus. C. de iud. & quod dixi in capitu. j. de iudic. & ca. cum non ab homine. eodem titu. ¶ Tertiō concludit ista gloss. quod antē, quam iudex remittat, debet præmittere aliqualem causę cognitionem: alias sine causa infamaretur: si sic ligatus remitteretur. Idem sentit Bart. in l. j. C. ubi de crimine agi oportet. Dicit tamen ibi quod ista summaria cognitio fit in loco delicti, an fuerit contumax. alle. di. §. si quis verō. & certē ille §. non probat hoc: sed puto, quod aut allegatur contumacia in loco delicti. & tunc sufficit, quod fiat de hoc aliqualis summaria cognitio. satis enim per hoc præsumptiuē probatur delictum illius arg. c. null. de præsum. & eorum, quę nota. gloss. in l. in bonafidei. C. de iureiur. ¶ Vbi not. quod fuga facit semiplenam probationem: & per Bart. in l. ad monendi. ff. de iureiur. & in l. lege Cornelia. ff. ad Silla. Aut nulla fuit commissā contumacia: nec potest doceri de fuga. Et tunc satis puto gloss. nostram procedere: vt fiat aliqualis summaria cognitio super crimine. Tū enim iste iudex, ubi degit, non sit sub iudice delicti imō æqualis, nō tenetur sibi credere: sicut in simili not. Inno. in c. j. de off. or. & in ca. cum in iure. de offic. deleg. ¶ Nam video, quod quis nō admittitur ad impediendam executionem sententię, licet dicat sua interesse: nisi primō summarie doceat de suo interesse: vt in c. veniens. ij. de test. fortius in isto casu. nō est credendum simplici verbo iudicis: cum sic de facili posset alius infamari: & soli episcopo non creditur, si dicit aliquem criminosum: vt in c. episcopus. & c. placuit. vj. q. ij. & sic concordo dictum Barto. cum gloss. in d. cle. pastoralis. & ca. cum hac distinctione. Puto intelligendum dictum Calder. in d. c. j. de rapto. qui dicit, quod iudici requireti, iudex sub quo degit criminosus, non tenetur continēti credere, si alias sibi omnino occultum est. Sed si est notorium, vel famosum sine aliqua causę cognitione remittat. & c. ¶ Sed circa hoc quęro, quid si delinquens est vagabundus, nunquid debet remitti ad locum delicti? Inno. in c. j. de rap. quod sic. Cald. ibi contra: ubi concludit vagabundum, & qui nullū habet domicilium, non esse remittendum necessariō: sed esse de foro cuiuslibet iudicis, alias competentis. & sic posse per quemlibet puniri, ubi reperitur. Ad hoc. l. j. C. ubi de crimi. agi oportet. & illa authoritas ubi te in uenero & c. Et si diceretur contrarium, posset & sequi perplexitas. Pone enim quem commississe plura delicta equalia, sed in diuersis dioecibus: & eodem tempore accusetur de omnibus & oēs iudices petunt remissionem. Certē non apparet ratio, quare debeat magis remitti

quirunt testes de visu: vt not. Inno. i. c. statutum. de offic. deleg. & no. do. in l. fi. C. de prob. Et tene mēti, quod fugo etiam dicitur quādo quis latitat vt fugiat: licet ad huc non fugerit, tamen nō comprehenditur a statuto talis latitās, quod facit mentionem de fugiente secundum Bal. in l. j. in iij. col. l. m. C. de adul. act. & i. l. j. C. de set. fu. & vide Alexā. in l. pe. ff. de custo. reo. Et tene mēti, quā fuga non solum facit haberi pro confesso iudicem eum, quā aufugit ante syndicatum: vt iste dicit, sed etiam facit haberi pro confesso fugietem de carceribus, nisi forsan mulier causa euitandę libidinis faceret de carcere: vt per Bart. in l. j. C. de al. fef. & per Bal. in dicta. l. j. C. de adul. act. vide Bar. in l. si quis in graui. in §. verū. ff. ad Silla. ubi dixit: quā sola fuga nō probat delictū. Et tene mēti, quod quado aliquis est bannitus: puta Titius & plures sint, qui eo nomine appellentur, si aliquis nominatus Titius aufugerit, facit presumi, quod ille, qui aufugit sit ille, qui est condemnatus. Ita nota. voluit Baldus in l. voluntatis C. de fideicom. ubi etiam dixit, quod fuga est coniuncta opinioni populi: & propterea dixit etiam Bal. in l. trāsfugę. & in l. male fide. C. de pscript. long. tempor. quę pro liber. quod fuga constituit quē in mala fide: & vide etiam Specu. in titu. de proba. in §. final. in versic. vlti mo. not. ubi dixit, quod fuga facit semiplenam probationem. Adde tamen: quod fugiens de carcere quā inuenit

apertum no. facit indicium cōtra se secūdu Bal. i. l. i. fuc curritur. C. ex qbus causis maio. & de multiplici fuga, quæ triplex ē; scilicet voluntaria causaria & ignominiosa: vide plenē per Bal. in. d. l. j. C. de ædila. & tene deniq; menti quod quando in fuga est periculū, nemo tenetur fugere etiam ab hoste & inimico; vt dixit Bal. in. l. j. in fi. C. de cōd. ob turpem. cau. & Bart. in. c. fi ob turpem, ff. eod. titu.

a ¶ Cōsuetudo. Ad de eundem cōsili. l. xxxiij.

SEBA. SAPI.

b ¶ Distinguit. hāc distinctionem in hoc articulo, voluit Bato. vero. in consil. l. x. inci. Paulus faber. co. iij. & Egidius bellam. in consil. xj. inc. primō quidem videtur. col. iij. in fi. vide etiam de hoc articulo per Fulg. in consil. cxlix. incipi. super inquisitione.

c ¶ Sua. Adde Alexan. consil. xj.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Et primō. Vide quod no. Bar. in. l. libellorum. ff. de accusa. vbi ponit de proſciente telum de vno loco ad alium: vide Bal. in. l. si quis non dicam rapere. col. v. C. de episc. & cle. vbi ponit de eo, q fuit in vno territorio ligat⁹: & i alio spoliatus: & circa hoc plura tradit remissuē Felin. in c. j. col. iij. in tertio not. j. de præsum. ibi etiam questione de eo, qui mandauit in vno territorio cōmitti homicidium in alio.

e ¶ In alio territorio Adde Bal. consil. ccxcv. ij. libr.

f ¶ Concluditur. Vide materia cōsimili Bart. in. l. q ait lex. §. fin. ff. de adul. & vnam pulchram apo. ad istū in. c. literis, in ver. principio. §. de re

gis remitti ad vnum, quā ad alium; vnde ipse iudex, vbi reperitur, poterit eum punire si ne aliqua remissione. d. Anto. putat, quod in atrocioribus debeat fieri remissio ad locum delicti: sicut in alijs non vagabundis: quia eadem est ratio. Ego puto ibi remissionem fieri dam, vbi petitur: potius in vagabundo, quā in alio: cum possit fieri sine iniuria alicui⁹ iudicis. Nam si fit remissio vbi habet propriū & determinatum iudicem, fortius vbi est vagabundus. Item subest ratio remissionis in eo sicut in alijs, vt scandalum tollatur de loco delicti: & vt satis fiat illi reipublicæ, quam læsit: vt ceteri metum habeant. Item text. in d. §. si quis verō comprehensorum. & ca. j. de rap. loquuntur indistinctē: nec ob. text. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. fateor enim, quod potest conueniri, vbi inuenitur: non tamen per hoc sequitur, quin habeat locum remissio, si petatur. Tolle instantiam, delinquens potest puniri in loco domicilij: vt in. c. cum contingat. §. eod. & j. subijciam, & nihilominus habet locum remissio, vbi petitur. Nec ob. quod dicitur de perplexitate: quia tunc vel ipse poterit punire ratione perplexitatis. Vel melius poterit dici, quod debet prius fieri remissio ad iudicem, i cui⁹ territorio pri⁹ deliquit: cum ibi prius se obligauerit ex delicto: vt. l. obligamur. ff. de ac. & obl. ¶ Facit quod no. Inno. in. c. cum iandudum. de præben. de clerico habente plura beneficia in diuersis territorijs, vt concurrentibus contrarijs mandatis eodem tempore: primō obediāt ei, cui primō se obligauit. facit. l. si cui: & quod ibi no. ff. de accu. ¶ Vltimō circa hāc remissionem queritur, de questione quotidiana: nunquid valeat consuetudo, vt a non fiat remissio: cum hodie communiter fiat. Ioan. Cal. in. d. c. j. de rap. sic notabiliter distinguit, b quod si delinquens non est in loco domicilij, vel delicti non valeret cōsuetudo, per quā non deberet fieri remissio: quia per hoc publica vtilitas læderetur, quæ requirit, quod crimina non remaneant impunita: de sentent. excom. vt famæ. quasi irrationabilis esset talis consuetudo & grauiosa: & ideō non valet. §. de consue. c. j. & vlt. Sed consuetudo, quod iudex domicilij non remitteret ad iudicem delicti, vel econuerso: bene valeret. dummodo alter prædictorum, in cuius territorio deliquit, vellet delinquentem punire: quia tūc cessaret ratio prædicta. ¶ Sed diceret quomodo ex hoc non vsu introducitur consuetudo cōtra not. in. c. Ioannes. de cleri. coniug. Sol. itel lige, quando sepe fuit petita remissio delinquentium, & fuit denegata: nec aliquid inde sequutum est. Tunc enim iste non vsus habet contrarium actum dispositioni iuris. Ideō inroducitur consuetudo: vt no. in. d. c. Ioannes secus tamen si nunquā fuisse petita remissio: nec concessa. Tunc enim non potest dici introducta cōsuetudo: quia nihil actum fuit cōtra ius commune. requiritur enim petitio, vt fiat remissio: vt. d. §. si quis verō comprehendere forum. & not. Bar. in. l. j. C. vbi de crim. agi oportet. §. dixi. ¶ Circa hoc querit⁹: supra visum est plenē iudicem delicti posse punire delinquentem: licet aliās nō sit de iurisdictione sua: nunc queritur, an poterit eum punire

c secundum statuta sua: an verō secundum iura cōmunia. communiter tenetur, quod etiā potest secundum statuta sua: vt not. Cal. in. d. c. j. de rap. & plenius per Barto. in. l. cunctos populos. C. de sum. trinit. nisi excusetur probabili ignorantia. Et pro hoc allego tex. apertum in. c. quæ contra. viij. di. xij. di. c. illa. Nec ob. tex. in. l. j. C. vbi Sena, vel cla. vbi dicitur delinquentem subijciendum publicis legib⁹: quia statuta locorum bene possunt quo ad illa loca publicæ leges appellari: vt ibi no, fecit xj. quæstio. iij. cap. nemo. de sentent. excom. c. a nobis. vide per Ioan. de lig. in cle. pastoralis. de re iud. ¶ Nunc quæro de quibusdam quonibus, in quibus dubitatur, vbi dicatur qd delinquere: & per cōsequens vbi debeat sortiri forum. Et primō d de existente in vno territorio, seu in loco exempto: & percutiente hominem existentem in alieno territorio, vbi sortitur iste forum ratione delicti: an in loco, vbi emisit sagittam: an vbi percussit. & hæc quæstio tractatur in regula in obscuris. de reg. iur. li. vj. in mercu. & in. c. j. de priui. lib. vj. & per Cyn. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. Communiter concluditur, f quod in vtroq; loco potest conueniri: & si concurrunt iudices vtriusque territorij, loc⁹ est præuentioni. Nam in vtroq; loco deliquit: vt in. c. j. de præsum. & quod ibi not. & dic. vt plenē no. in iuri. præall. ¶ Idē dic de delincente in confinibus. Nam locus erit præuentioni: quia verum est dicere hunc in cuiuslibet territorio deliquisse: & possent simul conuenire, si eodem tempore concurrerent. Facit. l. arb. ff. communi di. vbi arbor nata in confinibus est communis. Idem si ecclesia edificatur in confinibus: vt not. xvj. qd. iij. licet. facit insti. de rerum diuisi. §. insula. & hoc tenet Dy. in. l. pupillus. §. fin. ff. de ver. sig. & Ray. & alij in. l. iuris peritos. §. cum oriūsus ff. de excu. tut. & vide quod not. in. l. j. & i aut, qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. ¶ Item dubitatur de mandante in vno loco cōmitti delictū in alio territorio. & ibi commissum est, vbi iste sortitur forū ratione delicti. De hac questione vide p Bar. post alios in. l. si vt proponitur. ff. de fideius. Et conclusio communis est, quod debet puniri, nō vbi mandauit, sed vbi delictum subsecutum ē est quia ibi destinatus est effectus delicti. Et quia regulariter ex mandato solo, quis non punif & inter mādantem & madatarium nulla fuit contracta obligatio: quia rei turpis nulla est obligatio: vt. l. si remunerandi. §. rei turpis. ff. manda. Et pro hoc allego tex. in rex. in cle. pastoralis. ver. necnon. iuncta gl. de re iud. ¶ Itē dubitatur quid si ciuitas misit exercitum ad aliquem locum: & in illo loco, vbi erat exercitus aliquis deliquit. nunquid sortitur ibi forum, vt possit puniri per potestatem ciuitatis illius a qua exercitus destinatus fuit. Et vide Bar. in. l. pupillus. §. territorij. ff. de ver. sig. vbi concludit, q sic: quia territorij dicit⁹ a terrendo: vt ibi. Sed ex quo habet ibi exercitum, satis terret in illo loco: & sic dicit⁹ ibi habere territorium. quod no. ¶ Itē dubitari posset de teste, qui examinatus per iudicem propriū ad instantiā alteri⁹ iudicis, corā quo vertebatur qd, dixit falsum: an posset de hoc falso dicto puniri per iudicem causę, ad quem

scrip. vbi plenē: & vnum verbum p istum in. c. cum in ter. in ver. no. tamē §. de consuetu. vide Bar. in pulchra. q. in. l. j. §. ex incēdio ff. de incē. rui. nau. vide omnino do. Alex. in consil. lxxv. inci. viso thema te. in vlt. col. in. iij. vo. & per Corneū in pulchro casu: i consil. l. x. inci. licet in rure degā. per totū. in. ij. volu. & in istis locis inuenies, an in delictis attendatur initiū vel finis. Anreas de falco.

Anto. Frac.

¶ De ista via brocardica. an & quādo spectādum sit initiū, vel finis sit cōsiderandus. vide Barto. in. l. ait. ff. de adult. & per Bart. i. l. si tutor. ff. de tuto. & ra. di. & vide per. d. Car. in cle. fi. de rescri. & in cle. dudū de ele. et vide p Spe. in tit. de rescri. in integ. in. §. ij. in verſi. sed cum ēt & per Alexā. in. l. deniq; in. §. si quis post Bar. ff. de mino. & Bar. in. l. j. ff. qui pot. in pig. ha. Et qd de principio loci & temporis, an illud sit spectādum, vide omnino Alex. in. d. l. q ait in. §. q ait. §. allega.

¶ Subsecutum. ad de qd voluit Alexan. consil. xxxij. ij. libr.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

transmissa fuit eius attestatio: & vbi eius dictū fuit publicatū. Spe. in ti. de teste. §. j. ver. qd si aliquis arguendo tenet, qd p hūc iudicē causę posset puniri, quasi effectus huius delicti sit collatus ad illū locū. Ad hoc. l. cōtraxisse. ff. de ac. & obli. & ff. de his, qb. vt indig. l. post legatū. & sequit̃ ibi Io. and. in addi. & recitat idē tenuisse Guido. de suza. i. l. j. ff. de off. eius cui man. est iuris. §. qui mādātā. & quia examinationis actus fuit nudū ministeriū: cōtrariū tenet Guid. de Su. in aut. apud eloquentissimum. C. de fid. in stru. recitat tñ alios tenuisse cōtrarium: & sic aperte nō firmat. D. Ant. distinguit, qd si sciebat ei dictū debere trāsmitti alibi, possit ibi puniri: qd habuit aīm ibi delinquēdi, sicut. §. dictū est de sagittate. Si verō ignorabat: tunc puniat in loco, vbi fuit examinatus. & hoc verum, vbi agit de poena falsi: si verō ageret de poena vacillationis, seu variationis: tunc attendit locus examinationis: & puniet per iudicē examinātē. C. de test. l. nullū. Quod satis mihi placet: vt in d. cle. pastoralis. & in l. exigere dotē. ff. de iud. vbi attendit locus, ad quē destināt effectus matrimonij. ¶ Et per hoc pōt decidi qd de notorio falsante instrumētū pducēdū ad aliū locū: & dā vīa ad solutionē multarum qōnū. Et quis locus debet poni in libello accusatorio, cū in vno principiāt, & in alio perficit: vide elegantissimē p Bart. in l. libellorū. ff. de accu. vbi ponit multas qōnes notabiles. & per hoc sit expedita glos. j. cū sua materia.

29 ¶ Venio nūc ad glo. ij. cū qua expediam secundā specię sortiendi forū. s. ratione cōtractus & quæro, quomodo capiāt hic cōtractus, rōne cuius quis sortit̃ forū. Respondet gl. qd largissimē accipit: siue sit verus cōtractus, vel quasi cōtractus: vel aliud vñ obligatio oritur ff. de iud. l. heres absens. §. j. & l. oēm obligatio nē. ¶ Aduerte tu, qui es purus Canonista: iō em dicit, qd accipit largissimē: qd propriē cōtractus^a est, qñ ex vtraq; parte nascit obligatio: vt in emptione, venditione, locatione, cōductione, & similibus: vt dicit tex. in l. labeo. ff. de ver. sig. vñ quo ad sortiendū forū nō sumit ita strictē, sed sufficit, qd aliqua nascat obligatio ex parte vnius tñ: vt l. oēm obligatio nē. & in p̃alle. l. hares absens. §. j. vbi dicit, qd in loco, vbi qs gessit tutelā potest cōueniri. & c. ¶ Secūdo gl. quærit, nunqd rōne cōtractus possit qs cōueniri in loco, siue inueniat̃ ibi, siue nō. Et rñdet, vt patet in ea. in fi. & est clara. ¶ Sed pro declaratione materiæ huius duo principaliter subijciam examini. Primō qñ dicat̃ qs sortiri forū rōne cōtractus. Secūdo, quē effectū, & quam iurisdictionē producat hmoi forū sortiri rōne cōtractus. ¶ Quo ad primū clarē & breuiter cōcludo materiā: aduertēdū tñ, qd in eodē facto pnt plura loca cōcurrere: vt locus factę pmissiōis. i. vbi verba cōtractus sunt prolata. Itē locus destinatę solutionis, seu implemētī cōtractus. Itē locus vbi instrumentū scriptū est. Itē locus vbi cōditio cōpleta est. Itē locus implemētī cōtractus, ex parte vnius: & simplex promissio facta per aliū in alio loco, vbi verba cōtractus

30 sunt prolata. ¶ Si verba cōtractus proferantur in vno loco, sed effectus cōtractus destināt in aliū locū: vt qd hic Senis pmissit soluere cētū Bononię: tūc locus pmissionis nō cō

syderat quo ad facultatē ibidē cōueniēdi: vñ nō pōt ibi cōueniri, vbi pmissit: qd non videt̃ ibi cōtraxisse. hoc sentit gl. in c. Rom. §. nec ē in verbo rñdere. de foro cōpe. lib. vj. Clarius hoc tenet gl. iurisciui. i. l. j. C. vbi cōue. qd cer. lo. da. pmi. & in l. iij. ff. de bo. auth. iu. pos. facit tex. in c. dilecti. §. eo. vbi dicit, qd rōne cōtractus qs cōpellit̃ rñdere, vbi habet domiciliū & vbi promissit soluere: ergo vbi verba obligationis sunt prolata, nō pōt cōueniri. Sortit̃ ergo forū, vbi destinatus est effectus cōtractus: vt in p̃alle. c. dilecti, & d. c. Roma. & l. cōtraxisse. ff. de act. & oblig. & Bar. in l. que ro. de sol. vbi dicit casum p primo dicto. hoc restringo quo ad facultatē cōueniēdi: vt dixi. Nā quo ad subijciendū cōtractū legibus loci attendit cōtractus, vbi verba obligatoria proferuntur: & nō vbi destināt effectus. arg. in l. si fundus. ff. de euin. & nō tenet Bar. in l. cūctos populos. in j. q. prin. C. de sum. tri. Nā in loco destinatę solutionis cōtractus est potius fictus q̃ verus. Fingit̃ em ibi cōtraxisse: verē autem cōtraxit vbi proferūt verba: vt pbat in l. cōtraxisse. in verbo intelligit̃. ff. de act. & obl. tenet Bal. in l. j. §. eū, q. ff. de cōst. pec. Verbū em intelligit̃ est fictū: vt i. c. ex studijs. iūcta gl. de p̃sum. Et hoc valet multū notare p statutis loquētib; de solutione gabellarū p cōtractib;.

Itē, qñ dāt certū intellectū & formā cōtractibus: vt attendat̃ quātū ad hoc locus, vbi verba prolata sunt: & nō vbi effectus est destinatus qd fallit in dote exigēda, vt attendat̃ secundum Bar. locus mariti, & non vbi matrimoniū cōtractū est: qd vxor sortit̃ domiciliū ex persona mariti: & ibi oīno videt̃ cōtractus gestus. Et iō si in loco mariti est statutū, vel cōsuetudo de lucranda certa pte dotis. In loco autem vbi cōtractū est matrimoniū sit aliud statutū vel cōsuetudo debet attendi locus mariti. Ita dicit Bar. i. l. exigere dotē. ff. de iud. dicā latius de hoc vltimo post do. Anto. in c. j. de spon.

31 ¶ Si verō effectus destinatus est in vno loco, verba vero sunt prolata in alio loco & instrumentū est cōfectū in alio loco: dic, qd i loco, vbi scriptura cōfecta est, non sortitur qs forum: nec debet attendi quo ad aliquem effectū: vt nō. i. l. exigere. ff. de iu. qd itellige verū, nisi actū fuisset: vt de illo cōtractu fieret scriptura. Nā tūc nō dicit̃ cōtractus, nisi cōfecta scriptura: vt in l. cōtractus. C. de fid. in stru. & tunc ibi dicit̃ cōtractus initus, quo ad verba obligatoria: sed attendet̃ locus quo ad facultatē cōueniēdi. vbi destinatus est effectus cōtractus: vt dixi. §. Qñq; cōtractus gerit̃ i vno loco: sed cōditio est impleta in alio loco: debet attendi locus, vbi cōtractus est gestus verē, vel fictę: qd implemētū cōditionis trahit̃ ad diē cōtractus. ff. de ver. obl. l. si filius fa. & hoc firmat gl. in l. exigere. p̃alle. ff. de iudicis. ¶ Tūc que & vlt. effectus & implemētū cōtractus destināt ad vñ locū ex parte vni;: sed ex parte alteri; simplr est facta promissio. Exēplū. Cōduxi pcuratorē, seu aduocatū de hac ciuitate vt me defenderet Florētiæ, & pmissi ei certū salariū: vel cōduxi hīc magistros, vt edificaret̃ mihi domū Florētiæ: qb; simplr promissit certā q̃titatē pecunię: & tūc quo ad eū. qd destinauit effectū & implemētū cōtractus ad aliū locū: certū est, qd pōt cōueniri i illo loco: vt in illa. l.

¶ Locus mariti. Ad de ad hoc videndū latē Andre. sicu. cō filio. lvi.

SEBA. SAPI.

¶ Quia propriē cōtractus. Quid veniat propriē appellatione contractus latē ponit Ias. post Ang. in §. omnium col. vij. cum sequē. institu. de actio.

SEBA. SAPI.

¶ Contractus. quo modo hoc procedat, vide Abb. i. c. j. col. viij. §. eodem. vbi ponit ampliatiōem ad regulam dictę leg. contraxisse. Et limita, vt nō. glo. in l. eum qui. §. Iul. in ver. denegat. ff. de const. pe. & p Ant. in l. si quis legatione. ff. de iudicis.

illa. l. exigere. cū ibi no. Sed in eo, qui in hoc loco simpliciter promissit pecuniā pro opere fiendo, vel aduocatione exercenda in alio loco, est maius dubiū. Et gl. in. d. c. Rom. §. nec etiā. in verbo rñdere. expressē sentit, q non potest cōueniri in loco, vbi alius contrahens debet adimplere cōtractum: sed in loco, vbi promissit. Et sic vno mō intelligit ille tex. & sequit do. An. & dicit notādum, quasi simpliciter promittendo videat se obligasse solutioni in loco promissionis factæ: sed hoc dictum mihi indistincte non placet. ¶ Quid enim si ex coniecturis verosimiliter videat actum tacite, vt soluat salarium: vbi opus exercē dū est: vt quia aduocatus, seu procurator, vel magister erat pauper: nec verosimiliter venisset expensis suis, seu opus perfecisset. certē, cū tunc videatur tacite actum, q solutio fiat in loco, vbi debet impleri contractus ex parte alterius poterit ibi cōueniri. Pro hoc q no. in. c. statutum. §. in super. de rescri. li. vj. & in. l. traiectione. ff. de ac. & ob. & quod no. Bar. in. l. j. §. diuus. el. ij. in ver. vltius que ro, & c. ff. de varijs & extraord. cog. in illa qōne, an salariū debeat in principio: an in fine operis, vbi plenē. Sed si illi essent potentes & diuites: & iste fortē pauper: vel ex alijs coniecturis potest comprehendi contrarium: & tunc p cedit illa opi. glo. primō ergo debent inspicere coniecturę vt in regula inspicimus in obscuris. de reg. iur. li. vj. & in l. semper in stipulationibus. de re. iu. Illis verō cessantib⁹ solutio debet fieri in fine. q est regulare, qn obligatio descendit ex contractu: vt no. Bar. in loco p̄alleg. de quo etiam per Inn. in. c. propter sterilitatem. de loca. & tūc p cedit illa gl. Nam nō potest videri actū, vt soluat i loco alieno, ex quo in fine fienda est solutio: sed si in principio operis: tunc secus est dicendum. & quando in principio, & quando in fine debeatur solutio, dicam in. d. c. propter sterilitatem. ex quibus concludit quē contrahere nedum in loco, ad quem expressē destinata est solutio: sed etiam si tacite: vt in iuribus p̄alleg. Non enim in hoc differt tacitum ab expresso: vt l. cum quid. ff. si cert. petā. & not. 33 Bal. in. l. hāres absens. ff. de iu. & statim subiiciā. ¶ Hęc omnia sunt vera, vt in loco sortiatur forū, qn de proximo nō erat inde recessurus: vt quia habebat ibi stationē seu officinas: vel pergulam. Si verō contraxisset tanquam viator: tunc secus est dicendū: vt in. d. c. Roma. §. nec etiā iuncta gl. expressius in p̄allega. l. hāres absens. ¶ Adde ad hoc duas notabiles limitationes, quas ponit Bar. in. d. l. hāres absens. Prima, q viator sortiatur forum ratione contractus, quando contrahens secum ignorabat eū esse viatorem. Nam ignorantia eius probabilis, nō debet sibi obesse: & in dubio p̄sumitur ignorasse quando habebat ibi tabernam, vel stationem, seu officinas: vel nō ostēdebat aliqua signa peregrinationis & itinerationis: sed in cedebat tāquam vnus ciuis, vel mercator. Nam fuit i culpa 34 a pa^a non pandendo conditionem persone sue. ar. in. c. i audientia. de sen. excō. & c. si verō. e. tit. & satis hoc videtur innuere tex. in. d. l. hāres absens. ¶ Secunda limitatio est quando verosimiliter contractus debebat impleri icōtinenti: vt quia emi æquum à viatore & solui pretium: verosimiliter videtur tacite actum, vt incontinenti debeat tradere æquum: vnde si non tradit possum eum conuenire in loco contractus & ratione delicti: quia me decipit. Habet enim iste contractus delictum admittum: ad hoc. l. ij. ff. de pig. act. Et quia ex quo tacite videtur actū, vt hic impleat: potest etiam cōueniri ratione contract⁹: sicut quando expressē effectus & implementū destinant ad alium locū, potest ibi conueniri: ita quando effectus tacite destināt, ad hoc potest hic cōueniri: q est no. Et p hoc dico gl. non vsquequaq bene dixisse. in. §. nec etiā. dū dicit ponendo primam lecturam ad illum text. q forensis conducens aduocatum hic, non potest hic conueniri pro salario: quia videtur contraxisse tanquā viator: quasi stando in loco iudicij, videtur stare tanquam fugiens

& viator: qd etiam sequitur. d. Ant. Sed hoc non puto in distincte verū per p̄dicta. nam verosimilis est prima fronte, nisi aliud appareat, vt solutio fiat hic. Non em̄ est verosimile, q procurator seu aduocat⁹ voluerit pro suo salario inseq clientulū ad domiciliū suum: cū quandoq posset esse maior expensa itineris, q sit debitum: & ideo pōt ibi conueniri etiam si p̄supponā illum dici viatorem. ¶ Tertia limitationem ponit hic. d. Ant. vt viator cōtrahēdo nō sortiatur forū rōne cōtractus, quando alius non p̄supponit habitus iurisdictionis in loco: sed si daretur habitus iurisdictionis: sed ex viribus priuilegij. non posset ibi cōueniri: tūc ex cōtractu à transeūte facto tolleretur ius priuilegij: & ibi posset cōueniri ex habitu p̄iurisdictionis. alle. l. ij. §. sed & si agant. ff. de iud. sed meli⁹ allegare. §. oēs autem. Et est ratio huius dicti secundū eū: quia facilius tollitur priuilegium, q creetur habitus iurisdictionis. q dicit notādū. ¶ Ex quo infert, q si exemptus etiam transitoriē contraheret in loco non exempto, posset conueniri: & sic dicit se ampliare. c. j. de priuilegiis. lib. vj. Hoc dictum mihi non placet in exempto. Ex quo em̄ tāquā viator cōtrahit, nō subiicit iurisdictioni ordinarię, per rationem generalem. l. hāres absens. ff. de iud. & c. romana. §. nec ēt p̄eall. Nam maiore ptatē habet Archieps in subditos suorū Suffraganeorū, q habet Eps in exemptos: vt patet ex no. in. c. pastoralis. de off. ord. & ex his q dixi in. c. significasti. §. eo. & maxime in causis, quæ deuoluuntur per appellationem ad eum, in quibus habet iurisdictionem saltem in habitu. de off. ord. c. Roma. §. j. li. vj. & tamen si subditus suffraganei tanq viator contrahit in dicecesi Metropolitanā: non per hoc sortitur forum Metropolitanum ratione illius contract⁹: vt est tex. in. c. Romana. §. nec etiam. eo. ti. lib. vj. ergo multo fortius exemptus contrahens tanquam viator in loco, non exempto, non sortitur ibi forū. Nam ratio. l. hāres absens. pariter vendicat sibi locum in exempto, sicut in non exempto. Nec obstat. in. l. ij. quam pro se allegat do. Anto. quia loquitur in eo, qui est omnino subiectus: & qui poterat conueniri in loco ratione communitatis patrię: licet haberet ius reuocandi domū: quia venerat ex necessaria causa, quod ius reuocandi domum cessat: ex quo ibi voluntariē contraxit. Est enim quid sibi imputetur exercendo actum oīno voluntarium. Sed secus est in exempto. Ipse enim habet ius declinandi iurisdictionem: cū non sit subiectus non autem reuocandi domum tantum. ¶ Et pro hoc vide aperte differentiam inter vnum casum & reliquum: nam habens ius reuocandi domum, si conuenitur & non opponit, valet iudicium tanquam agatum à suo verō iudice: vt hic innuitur: secus est in exempto^b coram ordinario loci conuento. Nam quantuncūq non opponat non valet iudicium: quia corā non suo iudice agatum cum non posset etiam expressē renuntiare priuilegio exemptionis. in. c. cum tempore. de arbi. tenet Ioan. Andr. in regula scienti. de regu. iur. libro. sexto. in mercu. tetigi in. c. significasti. §. eo. ¶ Quartam limitationē ponit Pet. in. l. j. ff. de in ius voc. & sequitur do. Anto. hic, videlicet quod si quis accesserit ad locum dumtaxat, vt ibi sortiatur forum, vel vt ibi contraheret, sortitur ibi forum: licet sit inde statim recessurus: & sic sit ibi vt viator quod placet. nam ex quo studiosē accessit ad illum locum. videtur ibi destinasse implementū cōtractus. Et sic cessat absurditas super qua se fundat. l. hāres absens. Et hoc est notandum pro istis, qui vt euitāt gabellas, quæ in loco sunt exeunt districtum illius loci: & vadunt ad contrahendū alibi: sortiuntur enim forum in loco contractus: vt euitent gabellas loci vnde recesserunt. Facit. l. si fundus. ff. de euiet. & melius facit. l. ij. C. quemadmodum testa. aperiā. ¶ Venio ad secundum principale. s. quem effectum, & quā iurisdictionē producat hmoi forum sortiri rōne cōtractus: cōcludo secundū cōem opi. hic. & i. l. hāres absens,

¶ In culpa. Facit i simili, q quādo debitor scit se esse nō soluendo tempore quo cōtrahit, non potest gaudere beneficio cessiois bonorū. ita Bart. in. l. aliā. §. eleganter. in fi. ff. sol. matr. p. tex. no. in. l. pen. in fi. ff. de iure do. quē p̄o fin. allegat Paul. de ca. in. l. etiam. §. j. ff. sol. matr. vbi ponit pulchrum dictum. Anzas Falco.

ZACHARIAS.

¶ Secus est in exempto. Adde ad istū And. Bar. & Fel. in cat si clerici. §. de iudi. Bar. cōsi. cccxlvj. vo. ij. & cōsi. clxxv. vo. iij. Ale. cōsi. xij. col. iij. ver. fortificare. vo. j. & amplē in deci. capel. Tho. qō. ccccxv. & ibi remissiuē in apost. Celsi, & Lanfr. i. c. quoniā contra. i. §. confessiones. nu. x. in ver. talis confessio. j. de probat.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

& in .c. Romana .s. contrahentes. quod si reperitur in loco contractus habeat iudex omnimodam iurisdictionem & in res & in personam prout patitur qualitas contractus ut in .c. dilecti .s. eo. & in iuribus superius allegatis. Idem si fuit ibi constitutus in contumacia. licet postea inde recesserit. posset enim tunc excommunicari: & etiam directè condemnari super principali si status causae patitur: ut no. Inn. in .c. ij. de dila. Idem si aliquando ibi comparuit in iudicio: tunc enim firmata est iurisdictione circa personam quo ad omnes effectus: ar. in .c. proposuisti .s. e. optime facit tex. cū glos. in .l. si is, qui roma. ff. de iud. Si verò non reperitur in loco contractus: nec vnquam sup hoc in iudicio ibi comparuit: nec fuit contumax: tunc potest citari etiam existens extra territorium quo ad missionem fiendam in bonis, quae sunt ibi in loco contractus, vel alibi secundum distinctionem. d. s. contrahentes. & ut no. in d. l. heres absens. Non tamen potest inuitus cogi ad comparandum coram iudice contractus: ut ibi sicut dixi. s. de iudice delicti: vnde non posset eum excoicare, si non vellet comparere coram eo: ut dicit Io. An. in d. s. contrahentes. quia sic indirectè egeret: ut compareret personaliter: quod vetat ille tex. putat tamen hic do. Anto. qd iudex contractus possit requirere iudicem contrahentis, ut ipsum citaret ad finem: ut contra eum discuteret obligationem personalem: ut eum directè condemnaret de contractu, si aliud non obstat. Quod mihi non placet. vñ em contra s. contrahentes. vbi idistinctè dicit, q non potest eum trahere inuitum. Nam sic indirectè traheret eum. Itē si hac via permetteretur, bene tex. ille expressisset, sicut expressit in fine de executione fienda circa bona sita in aliena diocesi. Ex quo enim non reperitur in loco, non habet iurisdictionem in personam: sed tantum potest procedere contra bona. Nam & si impedit, ne citatio ad eum perueniat: non tamen per hoc potest procedi contra personam: ut ibi. & tamen habetur pro cita to autoritate iuris: ut in .c. quoniam frequenter. ut lit. non contes. & no. Inn. in .c. ad petitionem. de accusa. Nisi saluando hanc opi. do. Ant. dicas, q sicut in iudice delicti hoc permittitur, vbi agitur de maiori preiudicio: ut in cle. pastoralis. de re iudi. & dixi in prima specie: ita & fortius dicendum est in iudice, ratione contractus. Tunc enim constituitur in contumacia propter citationem factam a iudice iuo. ¶ Et ex his inferitur, quod in contractibus non habet locum regulariter remissio, sicut fit in delictis: cum sit alius modus procedendi: ut patet ex predictis. Fallit secundum gl. fin. in .l. j. ff. si q in ius voc. nō ierit. quādo in ipso contractu renūtiavit foro suo. tūc enim videtur voluisse, ut ibi tantum causa decideretur. Et illam glos. sequitur Bart. in .l. haeres absens. & in d. l. j. quam perpetuò tene menti pro limitatione s. contrahentes. Hoc tamen non procederet in clerico: quia non potest consentire in alienum iudicem expressè sine licentia sui iudicis: ut in .c. significasti. s. eod. ideo talis renūtiatio non operaretur hunc effectū in eo. Item videtur fallere regula in reddenda ratione de administratione: ut debeat remitti ad locum, vbi gessit. & est tex. secundum intellectum. in .l. j. C. vbi de crimi. agi oportet. & ita tenet ibi gl. Item fallit in causa status: quando existens in possessione seruitutis confugit ad alium locum: & ibi vendicat se in libertate. Debet enim remitti ad locum, vnde confugit, ut ibi de hac questione cognoscatur & de consimilibus casibus. vide ibi per Cyn. & haec sufficiant quo ad secundam glo. & eius materiam. ¶ Nunc condescendo ad tertiam gl. & eius materiam: & quero quid operatur huiusmodi forum sortiri ratione domicilij? Gl. breuiter se expedit, quod ratione domicilij potest quis ibi conueniri. & quomodo quis potest habere domicilium in pluribus locis aliud circa istam speciem fori gl. non prosequitur. sunt ergo videnda duo. Primo, quam potestatem ha

beat iudex domicilij. ¶ Secundo an in pluribus locis quis maximè clericus possit domicilium sortiri: & hoc vltimū non prosequor hic: quia plenè tetigi in .c. postulasti. eo. & in .c. ex parte. B. & not. in .c. dilectus filius. de rescrip. & in .c. ex ore. de priuileg. Et an contrahatur quasi domicilium ex mora contracta in loco, seu ex conuersatione in loco: ut ibi possit conueniri de alibi gestis, sicut coram iudice veri domicilij: dixi plenè in .c. quod clericis. s. eo. ¶ Sed circa primum concludendo materiam, dic: quod aut iste subiectus ratione domicilij reperitur in loco domicilij, aut non. Primo casu potest in eū exercere omnimodam iurisdictionem: ut in cle. pastoralis. de re iud. & in .c. cum contingat. s. de off. ord. c. j. & .c. cum Episcopus eo. tit. lib. vj. & l. congruit. de off. praesid. cum similibus. adeo, quod potest ibi conueniri de omnibus tam contractibus alibi gestis, quā de re alibi sita: q etiam de criminibus alibi commissis. ut in .c. dilecti. & quod ibi not. s. eodē & in d. c. cum contingat, & q ibi plenè dixi. Vbi etiam tetigi, an de delictis alibi commissis possit iudex procedere per viam inquisitionis. Dic, ut ibi. Nam si in loco domicilij non possit conueniri de alibi gestis, iste forus domicilij superflueret: quod non est dicendū. Est ergo iste forus ordinarius & generalis ad omnia: ut dicit Calde. & bene. in .c. j. de rapt. ¶ Quid autem si mutauit domicilium: et quid de subiecto rōne originis proprię seu paternae, vel auitę. vide quod dixi in cap. proposuisti. s. eo. & quod no. Bar. in .l. assumptio. ff. ad muni. Et an optio competat actori, vbi velit reū conuenire: an coram iudice domicilij, an coram iudice delicti, contractus, vel rei: dixi in .c. dilecti. s. eo. quod datur actori: & idem not. in .l. fin. C. vbi in re act. ¶ Sed circa hoc quero, nunquid possit eū punire secundum sua statuta: an secundum leges loci delicti. Vide quod no. xij. dist. c. illa. & in .c. illud. plenius per Ioan. de lig. in cle. pastoralis. de re iud. vbi tandem cōcludit, quod aut in vtroq loco domicilij & delicti imponitur poena ipso facto: & tunc puniet eum secundum poenam loci delicti. Statim enim cum deliquit, incidit in illā poenam: ideo nō debet iterū de nouo puniri pro eodē delicto. Item ista lex domicilij non potuit eum afficere, ex quo ei poenam imponit ipso facto: & tempore delicti reperitur alibi nō ligatur illa poena: quia sic diceret legē in territorio alterius. quo casu propriē loquitur. c. vt animarum. de constitu. li. vj. Si vero nulla poena imponitur ipso facto: sed venit imponenda per iudicem: & tunc si per legem loci delicti magis aggrauat poena: vel inducitur delictum, quod non erat, & puniet secundum legem illius loci delicti: quia delictum aggrauatur secundum qualitatem loci. Et pōt induci delictum per legē loci: quod alias non erat delictum. viij. dist. q cōtra. & ideo debet imponi illa poena, quae debet esse cōmensurabilis delicto. xxij. ij. q. j. c. non afferamus. & de his, quae fi. a ma. par. ca. quesiuit. Non enim potest iudex domicilij inducere delictum de nouo extra territorium suum: licet posset delictū aī a iure cōi originatū aggrauare maiori poena. Si verō poena loci delicti non est grauior, nec delictū de nouo originatur: & tunc poterit eum punire secundum legem suā. Tunc enim non ligat delictum alibi commissum: nec inducit delictum de nouo extra suum territorium: nec exequitur extra suam iurisdictionem: sed dicit ius in subditū suum secundum legem suam, quam exequitur tempore sententiae. ¶ Ex predictis videt sentire Io. de lig. quod statutum loci domicilij non potest apprehendere delinquentem extra, quando imponit poenam ipso facto, ne videatur exiqui extra suum territorium. Sed contra hoc facit: quia quocunq se receperit subditus est: & est sicut sententia alibi existentem: ut statim subiiciam in secundo membro principali: ita videtur, quod statutum possit quandoq eum ligare: si hoc iudex intenderet in statuto suo. Ideo Bar. in .l. cunctos populos. C. de sum. tri. dicit q ideo in

SEB A. S A P I.

In contractibus. vbi de Bal. i. l. cū archimedorā. C. vt i pos. leg. vbi etiā meminit gl. i. d. l. j. ff. si q in ius voc. non ier. & eam summē cōmēdat, quā ēt dicit singulare: & cōiter approbat Rom. in sing. cclxxix. inci. regula est, q in contractibus. vbi ponit aliā limitationē, qd in contractibus non habet locū remissio ut nō procedat, q iurauerūt cōtrahētes in loco contractus se litigaturos. Itē nō procedit rōne nimiz contumacie. ut ibi per eū: alī limitationes, vide per do. Iaf. in .l. si cōuenerit. col. x. ff. de iurisd. omni. iudi.

iō in illo. c. vt animarum. nō ligatur subditus delinquens
a extra territorium: q̄a statutū erat generale. Secus dicit, si
b in statuto fuisset cautum. q̄ subditus vbicunq̄ delique-
rit, ligaret: q̄ valde limitat illud. c. sed hoc dictum Barto.
nō placet Ang. de Perusio. in. l. ff. de iuris. om. iud. nec
etiam mihi placet: vnde confidero. q̄. c. vt animarum. nō
dicit illū ligari ex defectu voluntatis statuētis. sed potius
ex defectu potestatis: vt clarē patet ex illis verbis: q̄a ex-
tra territorium ius dicenti nō paref in punē. & idē caue-
tur. in. l. ff. de iuris. om. iudi. Item vbi statutū imponit
p̄enam ipso facto: cū incōtinenti liget. l. j. ff. ad turpil. vi
def & fingit esse in illo loco, vbi delictū est commissum
sed in illo loco esse nō pōt ex defectu iurisdictionis: ergo
& c. ¶ Itē statutū videt lex territorij: vt innuit in præall.
c. vt aīarū. ergo non potest punire extra territorium cō-
missa. & videt tacitē sentire Ioan. And. in regula cū sint.
41 de reg. iu. lib. vj. in mercu. & Fede. confi. xvj. ¶ Secun-
dō casu principali, cū subditus ratiōe domicilij est absēs:
conclude secundū cōem opi. q̄ potest citari per iudicem
domicilij quo ad oēs effectus. s. vt procedat contra eum:
vel ad misionem in possessionem: vel ad condemnatio-
nem, si status causę patitur: quia vbicunq̄ sit, eius subie-
ctus remanet: & citatio decernit in proprio territorio
ipsius iudicis: licet nuntius exequatur extra territorium.
c sed illa executio nūtij, nō est act⁹ iudicialis: & ideo pōt
exerceri extra territorium: vt not. in. c. nouit de offic. lega.
& no. in. c. Romana. §. cōtrahentes. de foro cōpe. li. vj. te-
nēt hic Io. de lig. & moderniores sequentes. sentiunt etiā
Host. & Io. And. in. c. j. de rap. facit. l. oēs. §. verū si appari-
tor. C. de epis. & cle. & quod no. ibi Cy. & l. ij. de off. pre-
fe. vr. & faciunt iura, quę dicunt absentem posse dānari,
si est contumax de do. & contu. c. veritatis. de cle. non re-
42 si. c. ex tuā. §. eo. c. proposuisti. ¶ Et hæc faciunt ad q̄o
nē: nūquid iudex domicilij posset excommunicare absen-
tem. Paul. de lea. in cle. pastoralis. Et de re iudi. tenuit qd
non. mouetur: q̄a excommunicatio trahit secum executio-
nem. de appel. c. pastoralis. sed iudex nō potest exequi sen-
tentiam extra territorium: vt in. c. postulasti. §. j. §. eo. er-
go. & c. Allegat etiam pro casu. c. vt animarum. §. j. de cō-
sti. li. vj. vbi statutum Episcopi, non ligat subditū existi-
tem extra territorium & causa potissima fuit secundum
eum: quia in existente extra territorium, non potest ali-
quid exqui: nec sententia, q̄ habeat in se inclusum exe-
qui: dicit tamen, q̄ vinculum non inijcitur imediatē ex
viribus sententię hominis: sed vi sententię iuris ppter
sententiam hominis: vt sunt sententię latę super crimi-
ne, quę infamant. quia tunc fit & inducitur hoc vinculū
a iure & vbilibet habet potestatem. & sic vbicūq̄ existat
infamabitur. facit pro hoc. d. c. veritatis. Io. Cal. in. c. j. de
rap. licet dubitando videtur hęc sententiā tenere: nisi præ-
cesserit citatio in proprio territorio: & postea fuerit se-
cuta contumacia: vel nisi fuerit facta citatio per iudicem
vbi degit ad requisitionem iudicis volentis excōicare. la.
de lig. hęc indistinctē tenet contrarium: & idem commu-
niter moderniores sequentes. Et idem tenuit disputādo.
Fed. de Senis. confi. xvi. vt sic possit citare subditum exi-
stentem extra territorium: & etiam excommunicare, si
non cōparuerit. & videtur expressum in. c. ex tuę. de cle.
non resi. & in. c. cum sit Romana. in fi. de appel. & facit. c.
tuā. vt lit. contest. & vij. q. j. c. si quis presbyter. & in. c. si
quis in clero. tenet gl. ix. qō. ij. c. Ep̄m. & hoc verius. nam
hoc casu non deficit potestas in excōicante: cū sit vbili-
bet subiectus. imō si primō in initio causę fuisset subie-
ctus & postea defijisset esse subiectus: nihilominus potest
excommunicari, licet sit absens: vt not. in. c. proposuisti.
§. e. & per Io. And. in reg. cū sit. de reg. iur. li. vj. in mercu.
Multo fortius quādo remanet semper subditus. Itē hoc
casu non fūrgit turbatio & violatio alieni territorij. Nā
vt dicit Io. de lig. & bene: ratio Pau. procedit in executio

ne, quę sit verosimiliter, & circa res corporales. Ista enim
non potest fieri in alieno territorio: quia violaret illud
territorium: vt in cap. postulasti. & in. d. §. contrahentes.
secus autem in excōicatione, quę afficit animam, & ligat
inuisibiliter. non enim violatur per hoc territorium alte-
rius. Et si dicatur, q̄ imō etiam afficit corpus: vt in cap. a
nobis. ij. de sent. excom. Potest dici secundum Gaspar. de
Cal. in repe. c. sanē. §. eo. quod illud fit per quandam cōse-
quentiam. Multa enim permittuntur per consequētiam,
quę principaliter non permetterentur. Facit. l. j. ff. de au-
tho. tuto. vel melius potest dici, quod illud vinculum in-
ijcitur inuisibiliter sine violatione territorij, & fit poti⁹
a iure & ex quadam consequentia potestatis clauū, quā
ab homine. ¶ Nec ob. cle. pastoralis. quia loquitur in iu-
dice delicti. & dic latius: vt. §. dixi super. j. gl. Item non ob-
stat. c. vt animarum. quia loquitur de statuto, q̄ nō ligat
extra territorium: per id quod. §. dixi: secus in sentētia cū
feratur ab homine in suo territorio: & intēdat ligare sub-
ditum suū sine præiudicio alicuius, q̄ pōt: vt in. d. c. tuę.
vt lite non contest. & c. veritatis. & c. ex tuę. §. alle. ¶ Ve-
nio nunc ad quartam gl. quę attingit quartam speciē fori
& querit, quando dicatur quis sortiri forum ratione rei.
Et respondet, quando quis conuenitur coram iudice, in
cuius iurisdictione habet illam rem, super qua conuenit.
Et postea submittit quēstionem quid de re mobili: nun-
quid ratione illius sortiat forum. & concludit, q̄ sic: li-
cet quidam contra. ¶ Hic duo sunt examinanda. Primō,
ratione rei sortitur quis forū. Secundō quā potestātē ha-
43 bet iudex rōne rei tñ. ¶ Quo ad primū cōclu. q̄ si res
est immobilis sortitur q̄sibi forū, vt possit ibi conueniri
si hoc elegerit actor. Est enim in optione actoris, vt dixi
in. c. dilecti. §. eo. & not. in. l. fi. C. vbi in rem actio. & hoc
verum si conueniatur actione reali: vt. d. l. fi. Idem si con-
ueniatur actione mista. i. actiōe scripta in rē: vt quia pe-
titur restitutio rei subtrahę per violentiam. Potest enī
peti restitutio, & vbi violētia fuit illata: & vbi est res p-
batur in. l. j. C. vbi de cri. agi oport. Licet enim interdictū
sit personale: tamen est in rem scriptū, vnde iudicat quo
ad hoc, vt actio realis. l. j. ff. de interdi. & in. c. ex parte. B.
& quod ibi no. Inno. §. eo. Secus autem si agitur iure per-
sonali pro re alibi sita. Nam tunc non potest conueniri.
vbi est res, ex quo est actio merē personalis: vt no. in. l. for-
ma. ff. de cens. & idem tenet Bar. in. l. fin. C. vbi in rē act.
Et idem per omnia dic de re mobili, si est permansura in
loco. & sic intellige istam gl. & aliam quę est in. c. ex parte
B. §. eo. Si verō nō est permansura in loco: sed stat causa cu-
stodia, vel transitoria: vt quia transit mulio per hanc ci-
uitatem: ego dico, q̄ mulus est meus. Certē secundum cō-
munem opinionem non possum hęc conueniri: quia nō
videor in loco: ex quo sum in transitu. arg. opti. in cle. ne
Romani. §. sanē. de elect. & quod leg. & no. in. c. nā & ego.
de ver. sig. & hoc sentit hic Ioan. And. & Spe. de compe.
iud. adi. §. j. ver. quid si quis per locum. sub ver. xx. & Bar.
in. d. l. fi. & facit. l. debitor. ff. de pign. & melius in. l. gene-
44 rali. §. vxori. ff. de vfufr. le. ¶ Vbi si testator legat vsum-
fructum domus & eorum, quę sunt in domo, non ve-
d niunt ea, quę erant in domo mercis causa: quia non vi-
dentur esse in domo, ex quo non sunt ibi mansura. Dicit
tñ Bal. in. d. l. fi. C. vbi in rem actio. q̄ si res est trāsitoria;
potest ad minus sequestrari. euitatur tamen si præstatur
cautio: arg. l. si fideiussor. ff. qui satisda. cogā. & l. senatus.
ff. de offi. præsi. vel si aliās non est suspectus: vt. l. sciendū.
ff. qui satisda. cog. Et vide q̄ de hoc sentit Spec. in. d. ver.
quid si quis per locum. & clarius in tit. de satisda. §. dicto,
in princip. vbi dicit, q̄ licet non possit conueniri in loco
per quem transit, tenetur tamen satisfacere de re non bara-
tanda: vel alio non transportanda: sed de ea exhibenda,
quando opus erit. ¶ Concludo ergo, q̄ si non est sus-
pectus: vel quia in suo domicilio, seu alibi possidet imobilia

SEBA. SAPI.
¶ Extra territorium.
Vide multa circa
hęc materiā, qñ sta-
tutū puniēs delin-
quentē comprehe-
dat delinquentē ex-
tra territorium p A-
lexā. in cōsil. xcj.
incipiē. ponderatis
verbis. per totū. in
j. volumi.
¶ Vbiq̄q; Sed an
statutū prohibito-
riū, & p̄nale sim-
pliciter loqns por-
rigat vires suas ex-
tra territorium inter
subditos: vide oīno
do. p̄. Phil. Cor.
in cōsil. lxxxix. in
cip. viso. per totū. i
iñ. volu. vbi ponit
multa circa mate-
riā istius capit. A-
nās de falco.
SEBA. SAPIA.
¶ Actus iudicialis.
Vide Are. in cōsil.
cxliij. & Ol. in con-
fi. lxxxviii. vbi po-
nunt quando pos-
sit mitti nuntius ex-
tra territorium.
¶ Mercis cā. p illū
tex. dicit Bal. i. l. cer-
ti iuris. i. vj. q. C. lo-
ca. q̄ licet iuecta &
illata i domū cōdu-
ctā sint tacitē obli-
ga. litē q̄. ff. de pa-
tñ qñ inferūtur res
venales & c. nō sūt
tacitē hypothecatę
& sequūtur Ange.
de Are. & Ias. in. §.
itē Seruiana. in. vij.
col. de act. Limita-
bā p̄dicta post Ias.
i. d. §. itē seruiana. l. j.
Ias. ibi nō t̄gat nō
pcedere, qñ n̄ erāt
in domo conducta
alia nisi venalia: &
ita limitabā ē tex.
i. d. §. vxori. p ea q̄
ponit ro. i fin. cccc
xxxiiij. inci. i lega-
to. & est i. xij. char.
in col. ij. alter limi-
ta. d. §. vxori. i fin.
dcclxx. incip. regu-
la. & est in. xvij.
char. in col. ij. An
falco.
ZACHARIAS.
¶ Adde q̄ voluit
allegare sing. cccc
xxxiiij. scdm verū
numerū. Sed tu ad
de aliā singularissi-
mā limitationē. si
si tale legatū fieret
filio p p̄m aplo
existēte p̄monio
testatoris adeo q̄ si
merces i tali legato
includeret nō mu-
tū grauatē alij hæ-
redes. tex. est in. l. j.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

q̄stū. §. sed & ipse
papinian⁹. ff. de fū.
iſtr. quē ad hoc p
fin. alle. Lu. Ro. fin.
dclv. incip. regu-
la est q̄ si testator.

SEBA. SAPI.

a ¶ Generale nomē.
vide do. Iaf. i. l. qui
romē. in prin. colū.
iij. ver. tertio prin-
cipaliter not. ff. de
verbo. obli. Dec. in
ca. meminimus. de
appel.

SEBA. SAPI.

b ¶ In pegrinātib⁹.
q̄d peregrini possit
vbiq; conueniri, t3
bal. i. l. cū lōgi. C. de
lōg. tēp. p̄scri. & ro-
ma. i. l. dāni. §. de il-
lo. ff. de dā. if. & Bal.
i rub. j. de p̄sc. vide
Dec. i. c. meminim⁹
& i ca. suggestū. in
iij. no. de app.

tunc non fit sequestratio: nec exigitur satisfactio: ar. in. d.
l. sciendum. Sed si aliās est suspectus: tunc fieret sequestra-
tio: nisi praestetur cautio: arg. in iuribus praalleg. q̄ no.

¶ Quo ad secundum. scilicet quam potestatem habet iu-
dex ratione rei: idic. vt. §. dixi in iudice ratione contract⁹:
vt no. in. d. §. contrahentes. Et vide quod dixi post Inn. in
c. postulasti. §. eo. ¶ Restat nunc condescendere ad gl.
vltimam: cum qua expediam quintam & vltimam spe-
ciem fori. Et quēro: dicitur hic Episcopū istum potuisse
conueniri Romā: licet ibi non habebat domicilium, nec
contraxerit, & c. vnde surgit hāc facultas conueniendi.
Respondet glos. q̄ quod Papa est iudex ordinarius sin-
gulorum: vnde nullus potest declinare eius iudicium. ix.
q. iij. c. cuncta per mūdum. & Roma est communis pa-
tria: nisi habeat iure reuocandi domum: vt in glo. & tex.

¶ Aduerte, quia vbi est Papa: ibi est Roma. vt not. in. c.
ego. N. de iureiu. & ita etiam capitur hīc. Nam conuen-
tio ista surgit ex eo: quia Papa est iudex ordinarius & to-
tus mundus est sibi territorium, quo ad causas spiritua-
les: quod patet in illa autoritate. Quodcūq; ligaueris
super terram & c. xxiiij. q. j. quodcūq;. Sicut em Episco-
pus est iudex ordinarius suę diocesis: & tota diocesis est
sibi territorium: vt in. c. j. de offi. or. & c. cum Episcopus
eot. tit. li. vj. xvj. q. vij. c. omnes basilicā. Et ita Papa est
ordinarius totius orbis: & totus orbis est sibi territoriū
ix. q. iij. c. cuncta per mundum. & c. per principalē. xvj.
distin. c. si Imperator. & c. duo sunt. Ipse enim solus fuit
electus à Christo ad summum pontificatum: vt p̄cesset
omnibus. Alij sunt electi ab eo i parte solitudinis. xxij.
dis. c. j. & ij. de authorita. & vsupallij. c. ad honorem. vbi
cūq; ergo sit. nemo potest ex defectu iurisdictionis, vel
territorii suum declinare iudicium, siue sit clericus, siue
laicus in spectantibus ad iurisdictionem suam. de iudi. c.
nouit. Surgit ergo hāc facultas cōueniendi non à laico.
i. à ciuitate Romana sed ex potestate ipsius Papae. Idem
dicendum in Imperatore: vt vbi cūq; sit dummodò lo-
cus sit sibi subiectus censeatur Roma: vt possit quilibet
coram eo cōueniri: quia habet potestatem super totum
orbem: vt in p̄allega. c. duo sunt. & c. si Imperator. &
l. bene à zenone. C. de quadriē. p̄scrip. Et sic intellige
l. Roma. ff. ad munici. quā dicit Romam esse communē

a patriam. Est enim generale nomen, & inde habuit ortū
quia olim Roma dominabatur toti orbi. & sic tenebat
locum principis: sed hodie secus: cum nullam iurisdictionem
habeat, sed subiecta est Papae: vt in capi. fundamen-
ta. de electio. lib. vj. facit quod no. gl. ij. distin. c. lex. Hinc
est quod omnes Christiani hodiē dicuntur de populo
Romano, siue sint clerici: siue laici. De quo plenē p̄ Bar-
to. in lege. hostes. ff. de capti. & postlim. reuer. verunta-
men ex beneficio Principis, ibidem conuentus habet ex
causa ius reuocandi domum: non autem declinandi iurisdictionem.
Vnde reuocat domum dicendo. Domine
non veni ad hoc. paratus: remittatis me ad domum, &
deliberabo. Vnde est opinio, quā habet, vt teneatur sa-
tisfare de redeundo Romam ad suscipiendam litem. de
quo tamen infra subiiciā. ¶ His pro introductione p̄-
missis, quēro qñ competat hoc ius reuocandi domū. In
no. hīc multū instat, & cōcludit. Ex ei⁹ dictis pono vnā
cōclusionē, & subiiciā exēpla demū subiiciā aliquas qō-
nes dubias. Conclusio fit hęc. ¶ Veniens Romam ex
causa necessaria, vel quasi: vel ex causa probabili, habet
ius reuocandi domum: secus si venit ex causa omnino vo-
luntaria. Exemplum primę partis, quando venit ex cau-
sa necessaria: si venit vt legatus: vt probatur in. l. ij. §. lega-
tis. ff. de iudi. Quod procedit secundum Innocen. non so-
lum quando est legatus pro publica vtilitate, sed etiā p̄
particulari vtilitate: puta, vt si p̄latus venit propter ne-
gotia ecclesię suę, vel ciuitatis: vt in authen. de sanc. Epi-
scop. §. si verò Episcopi. Idem secundum eum in procura-

tore ad causam constituto ab eo, qui habet potestatem
imperandi ei: & tunc de suis causis non conueniatur ibi
in authen. de sanc. Episcop. §. reuerendissimi. Procurato-
res autem & alij nuntij voluntarij non gaudent hoc pri-
uilegio reuocandi domum: argu. ff. ex quibus cau. in inte-
gr. resti. l. penulti. Item pone exemplum in eunte & voca-
to causa testimonij: vel causa iudicandi: vel simili. Tamē
differentia est: secundum Innocen. inter legatos & alios,
qui vadunt ex alia causa necessaria, vel probabili: q̄ alij
tenentur respondere de omnibus contractibus initis ex-
tra locum, seu prouinciam contrahentis, etiam antequā
irent ad curiam: sed legati gaudēt priuilegio super omni-
bus: dummodo non contraxerint tempore legationis. de
quo tamen dicendum vt leg. & nota. in p̄alleg. l. ij. §. lega-
tis. cum sequentibus. ¶ Exemplum secundę partis con-
clusionis, quando accessit pro causa, quasi necessaria: pu-
ta quando accessit pro appellatione prosequenda, quan-
do de necessitate non tenetur prosequi: quod tamen eo
non prosequente remanet rata sententia: ideo reputatur
causa quasi necessaria. Sicut dicimus in excommunicato
vt possit appellare & appellationem prosequi: quia vide-
tur potius se defendere & necessitatus venire aduersus
stimulū sententię ē si fuerit actor originarius: vt inc. di-
lecte. & c. significauit de exce. ¶ Exēplū tertię partis, qñ
venit ex causa probabili in eo: qui venit vt videret fi-
lium in studio: vel venit causa voti, vel deuotiōis: vel pe-
grinationis. sic ponit gl. exemplum in p̄al. l. ij. in ver-
bo ob aliam: quē apertē videtur sentire causam probabi-
lem sufficere: licet hic Inno. videatur dubitare. Nam pri-
mò dicit causam probabilem sufficere. ff. ex qui. cau. ma.
l. nec non. j. responso. cum lex generaliter ponit casum in
d. §. legatis. nec adijcit necessariam. postea mutauit: & di-
xit probabilem causam non sufficere, nisi sit quasi neces-
saria: vt in eo qui venit ad prosequendum suam appella-
tionem. eo enim non prosequente rata manet sententia
ideo quasi necessaria reputatur: vt. §. dixi. Sed in alia glo.
dixit, q̄ tam appellans, quā appellatus gaudeat hoc priui-
legio. Itē tam rei quā actores. Idem dicit in peregrinanti-
bus, vt gaudeant de priuilegio legatorum. per. c. j. de pe-
regri. & sic dum dicit de peregrinantibus, & de actore, sa-
tis videtur velle causam notabilem sufficere: cum isti nō
proficiscantur causa necessaria: vel quasi. & hoc sequitur
vt sufficiat causa probabilis cū subsit eadem ratio. nō em
venit parat⁹. Nec ob. iste tex. cū dicit de cā necessaria: q̄
hoc dixit ad excludendam causam omnino voluntariam
cum iura ciuilia loquantur indistinctē. Puto tñ qd Inno.
intelligat de actore appellatē, nō autē de actore simplici:
quia cum ille veniat voluntariē ad impugnandum, tenet
se aduersus alios defendere: vt in p̄all. l. ij. Et quod dixi
de peregrinantibus: quod etiam sequitur Bartol. in lege.

47 ij. p̄alleg. ¶ Dicens eos non posse etiam capi pro repre-
c salijs in locis, per quā transeunt. arg. in authen. omnes pe-
regri. C. communia de success. dum dicit liberē hospi-
tentur. Idem dicit de patre, qui venit ad videndum filiū
in studio: vt sicut filius nō potest capi pro represalijs, ita
nec pater, q̄ venit ad videndū filiū in studio gaudet enī
in his eodem priuilegio: vt in authent. habita. C. ne filius
pro patre. ¶ Exemplum vltimę partis, quando venit cā
omninō voluntaria, quando vagatur: vel quando venit
causa solatij: vel secundum Innocen. quando venit, vt nū-
tius, seu procurator alicuius, qui non tenebatur compa-
rere. Idem secundum eum, si venit pro suo speciali nego-
tio. hoc intelligo quando negotium erat omnino volun-
tarium: secus si probabile: vt supra dixi. ¶ Nunc verifi-
cata conclusione, quā suprā dixi, quēro, nunquid accedēs
ad curiam causa petendi restitutionem in integrum con-
tra sententiam aduersus se latam, gaudeat hoc priuilegio
reuocandi domum? Inn. q̄ nō: quia ista causa est omnino
voluntaria, non necessaria, vel quasi: cum talis de nouo
agat. Item

c ¶ Represalijs. vide
Bar. i tra. de repre-
salijs. i. ix. q. vñ. qō.
prin. q̄ dicit, q̄ Ro-
mipetē, n̄ pnt capi
p̄ represalijs cōces-
sis hāc tñ fallit, qñ
Papa, q̄ est. s. oēs le-
ges aliter vellet, vt
cōsultuit. d. Bar. So-
zin. inter cōsilia. d.
Fran. Curtij. in cōf.
xx. inci. Dñe labia
mea, & c. in consil.
xiiij. circa med. A-
nzas de Falco.
Anto. Francif.
¶ Adde q̄ represa-
lię nō habēt locum
contra peregrinos:
vt in aut. oēs. & ibi
p̄ Bar. C. cōia de suc

agat. Item, vt dicit Hosti. causa non est sic. s. per petitionem restitutionis in integrum in curia: sicut per appellationem. quia non per eam: sed per appellationem pronuntiatum suspenditur: vt. l. j. §. fi. ff. ad Turpil. de iureiur. cap. veniens. Est & alia ratio secundum Ioan. Andre. quia appellatio continet querelam inique sententia: que appellanti imputari non potest: Vnde & ipsam prosequitur excōi catus: ne praualeat iniquitas equitati. de exceptio. capitu. cum in ter. cum ibi not. Petitio verò restitutionis in integrum, continet petitionem venia: proprii erroris: merito potest imputari erranti. & ideo in restitutione, qua impugnatur alium, non habet hoc privilegium, quod habet quando se defendit. colligitur hæc ratio in l. præfecti. ff. de mino. ¶ Alij tamen dicunt, vt refert ipse, quod quamuis quo ad subtilitatem iuris prædictæ rationes locum habeant: tamen quo ad veritatem & utilitatem locum non habent. Sicut enim appellante non prosequente rata manet sententia, & irreuocabiliter ius suum petit, quod prosequendo recuperat: ita in petente & non petente restitutionem in integrum est reperire. Et ideo hac veritate & æquitate inspecta, quibus fauent canones supra eodem capitu. dilecti. & de do. & contuma. capitu. primo de transac. capitu. fina. distinguendum est secundum Hostien. & Ioan. Andre. an sententia lata sit à tali iudice, qui possit in integrum restituere: & tunc cum voluntarie, non necessario, vel quasi: veniat ad curiam per restitutionem petenda, non habet ius reuocandi domum. vel an sit lata per iudicem, qui non possit restituere in integrum: vel non potest habere remedium vel non commode circa sedem Apostolicam. Hec enim duo non habere, vel non commodè in iure equiparantur. argumentum. ff. de verborum significatio. lege nepos. de dilatio. capitu. primo de elect. capitu. qa propter. quo casu vera sit secunda sententia, quod talis habeat ius reuocandi domum: cum veniat necessario, vel quasi. Et qui sint iudices, qui possint restituere in integrum. legi. & not. in capitu. cum de restitu. in integrum. Hec opinio satis equa est: sed contraria videtur iustior & magis iuri consentanea. Nam & si legatus agit tenetur se defendere aduersus omnes, vt in præallega. lege secunda §. si. quia si ex quo pulsatur & impeditur, debet se defendere aduersus alios. Idem & fortius dicendum est in isto, qui venit vt impugnet, non solum secundum ius, sed ex privilegio speciali. Nam de rigore iuris sententia remanet valida: & à nemine stimulat. vnde opinio Innoc. videtur verior, licet alia æquior. ¶ Vltius quæro, an reuocans domum ex causis prædictis teneatur satisfacere de redeundo ad curiam certo die ad se defendendum. Innocen. Primò dicit, quod sic argu. de dila. c. exposuit. & in præallega. l. ij. §. sed & si dubitet. postea dicit plus sibi placere, quod nunquam debeat dare cautionem de reuertendo ad curiam: sed coram iudice suo ordinario respondebit. arg. in d. §. legatis. Tota difficultas stat in intellectu illius §. sed & si dubitet. Hostien. vult velle, quod debeat cauere de redeundo ad curiam. Do. Anto. concor. quod quando causa potest coram inferiori tractari: quia non est ardua: & iudicium non erat ante legationem coeptum, quod tunc procedit dictum Inno. dictum autem Hosti. procedit, quando causa est ardua, vel quando iudicium ante legationem erat coeptum. Sed ego non credo, quod Hosti. sic intellexerit: quia tunc dictum suum nullum haberet dubium, seu effectum. Barto. in dicto §. sed & si dubitet. tenet opi. Innocen. & videtur etiam sentire ibi gloss. & hæc verior cum in dicto §. sed & si dubitet. nihil dicatur de redeundo, sed tantum debeat prestare cautionem de sistendo in iudicio certo die. & in §. legatis. simpliciter dicitur, quod non compellitur ibi iudicium subire. Qualis debeat esse illa cautio: dicit tex. in dicto §. sed & si, quid erit sola promissio: alioquin sequeretur absurdum, quod cogeretur iudicium indirectè suscipere: cum fortè non reperiret ibi cautionem: quod procedit in persona, que non sit sic suspecta: vt dicitur ibi in gloss. & dic, vt ibi. ¶ Vltimò hic quæro, nunquid indistinctè ex causis prædictis, potest quis reuocare domum? Innocen. refert hic notabiliter quosdam dicere, quod non. vnde in causis electionum & in alijs, quæ celeritatem desiderant. & quæ tempore sunt periture: non habet locum ius rauocandi domum argumen. opt. in lege sed si §. edium. ff. de iur. vbi legatus cauet de damn. infect. Ad idem præallega. lege secunda §. penul. facit. de ap. oblata. & capitu. fina. & cap. licet. de fer. & lege secunda. ff. eodem titu. quod potest intelligi secundum eum in electionibus prælatorum. sed secus in electione canonicorum, vbi non est tan-

cel. vbi et per Bal. in pe. col. & per Bar. i. l. ij. in §. legatis. ff. de iur. vbi habetur quod representati non afficiunt legatos, neque eorum socios. nisi super numerarios: secundum Bal. in l. administratores. i. §. eorum. ff. de excu. tu. quod intellige verum, non solum in loco ad quem destinatur: sed et in loco per quem transeunt: de quo etiam per Bar. i. d. §. legatis. & per eundem Bart. in l. si quis legatum. ff. de lega. in princip.

tum periculum in mora: & hoc dictum placet. Et est vade notandum. ¶ Ad prædicta ergo habes vnum casum in quo non competit privilegium reuocandi domum. ¶ Secundus casus, quando ibi in curia contraxerunt: si autem contraxerunt ante legationem: & tunc legati non possunt ibi conueniri, sed alij sic. si contraxerunt extra prouinciam propriam: vt in dicta lege secunda §. omnes. ¶ Tertius casus est, quando ipsi agunt: tunc tenentur respondere: vt in dicto §. sed & si agant. ¶ Quartus casus est, si stant in curia voluntarie perfecta legatione: vt in dicto §. omnes. & hæc sufficient.

De libelli oblatione Rubri.

SUMMARIVM.

- 1 Libellus quid sit, & vnde dicatur. 3.
- 2 Libellus debet dari in scriptis.

¶ Continuat hanc rubricam ad præcedentem hoc modo. Suprà visum est de foro competenti. & an, & quando forus possit declinari. verum quia rei, qui ad iudicia vocati sunt, si non declinant forum petunt sibi dari libellum: vt sciant quid & qualiter petatur: & super quo debeant respondere: ideo competenti ordine subiicit istam rubricam. Ad materiam istam facit, quod habetur secunda quaestione octaua per totum. & lxxxj. distinctio, cap. maximianus. ¶ T Quæro, quid est libellus: Gloss. primò dicit, quod est quedam scriptura, in qua continetur res, quæ petitur, & causa petendi, & nomen actoris & rei. Hostien. dicit, quod quamuis libellus multa debeat continere de consuetudine approbata: tamen sufficit, quod appareat quod petit: à quo, quid, & quare, & coram quo vt infra eodem per totum. & de election. capitu. querelam. & argumen. ff. de procurato. lege si procurator. & ponit Hostien. versus. Quis, quid, coram quo, quo iure petatur, & à quo. Rectè compositus quisque libellus habet. Specul. de libel. concepti. §. primo in princip. dixit, quod libellus est brevis membrana, actoris petitionem & eius causam, & actionem complectens. ¶ Sed certè minus cautè locutus est: quia sufficit, vt dicit Ioannes Andre. quod scribatur in bombicinis: & ita vtimur. ¶ Nam membrana sumitur ex membris animalium. & ideo fortè Specul. posuit ibi aliam definitionem: quod est scriptura agentis. quaestio nem continens, & futuram actionem depromens. Vel dic melius & breuiter: vt diffinit Cyn. in authent. offeratur. C. de lite contest. quod est brevis scriptura claram continens intentionem actoris, siue accusatoris. Declara. Ideo dicit brevis: quia lex dicit libellorum dictatores debere cauere, ne sint verbosi: vt leg. ampliore. §. in refutatorijs. C. de appel. ¶ T Dicit scriptura: quia libellus debet esse in scriptis. Et probatur in authent. offeratur. canonizata. tertia quaestione tertia. c. inducia. §. offeratur. & probatur in ca. proximo. Dicit clarum: quia non debet esse obscurus: vt in dicto §. in refutatorijs. Dicit actoris: vt infra capitulo secundo siue accusatoris: vt infra capitulo primo, ff. de accusatio. lege libellorum. canonizata. secunda quaestione octaua in capitulo per scripta. §. libello rum. ¶ Vnde autem dicatur libellus: dic, quod à libro. Est enim diminutiue dictum, propter sui breuitatem: vt dicit Spe. & bene, in d. §. j. & Gloss. hic,

BEBA. SAPIA.

¶ Reuocare domum. Quoniam non habeat locum cuius reuocandi domum, ponit Rota, in tit. de foro competenti deci. j. in antiquis. & in decis. xxvj. in ti. de dolo & contuma. vbi tenet, quod curia Rom. seruat, quod prius in curia causa rei publici coguntur ibi suis aduersarijs respondere: nec habet ius reuocandi domum.

SEBA. SAPIA.

¶ In scriptis. no. ad hoc perpetuo dictum Bart. in l. i. fa. cris. iij. C. de prox. sacro scri. li. xij. vbi vult, quod quando libellus requiritur non sufficit ire ad branchum iuris & facere, quod notarius scribat illud, quod petere intendit. Pro quo facit dictum Ang. in l. i. à sententia. §. si. ff. de app. vbi vult, quod ex quo appellatio debet poni in scriptis, non sufficit ire ad branchum iuris, & dicere, quod scribat qualiter appellat.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ Vel postulatiois. Pondera illa disti-
ctiua, vel reclama-
tionis vel postula-
tionis, ubi non ad-
mittitur libellus al-
ternatiu⁹. Pondera.
quia istud ideo sic
dixit iudex: quia
ignorabat, an vellet
reclamare, an postu-
lare: quo casu valet
libell⁹ alternatiuus
per id, q^o habetur
in l. j. §. ff. quorum
leg. vide que ibi re-
missi ad Bart. And.
Bar. Anto. Francif.
¶ Circa hoc de li-
bello alternatiuo,
dicas: q^o regulariter
tanq^{uam} incertus non
pcedit. l. ubi autē.
in §. q^{uod} illud. & ibi
ple. per Alexā. de
verbo. ob. q^{uod} intelli-
git verū, si electio
fit creditoris: secus
si sit debitoris: q^{uod}
tunc non est in pte
actoris certū pe-
tere. Et iō tūc pce-
dit libellus alterna-
tiuus: vt est gl. in c.
Abbate. de re iudi.
in. vj. & no. Inn. i. c.
cōstitutus. de i. in te-
gre. resti. & habet p^{er}
Barto. in l. j. in §. q^{uod}
aut. ff. quorū le. & i
l. ij. C. de sen. q^{uod} sine
cer. q^{uod} ti. pfe. & h^{ab}
p Ang. in l. si i. re. ff.
de rei ven. & istud
intelligitur, quādo
alternatiua est i cō-
clusionē: secus autē
si in narratione, &
vtraq^{ue} ps alternati-
uē tendit ad eūdem
effectū: vt in libello
domini cōcepto cō-
tra emphyteotam
in quo dicit eū non
soluisse canonem,
vel irrequisito dño
alienasse: & peti^t
primari emphyteo-
si. Nā isto casu vtra-
que pars alternati-
uē tendit ad eūdem
effectū, secūdu Cy.
& Bal. in l. gallus. i
§. si eius. ff. de libe-
possi. Cuius tamē
contrarium tenuit
ibi Io. de Imo. quē
Alex. reprehendit,
sequens opi. Cyn.
& Bald. in d. l. vbi
autē non apparet.
in §. qui illud.
¶ Et adde, q^{uod} libel-
lus incertus proce-
dit, nisi opponat-
ur: vt est gloss. in
l. fin. C. de auna. ex-
ceptio. & est not.
tex. in c. fi. de libe-
obla. & habet p^{er} In

Alij dicunt quod dicitur à libra. i. iusticia. Nam
ille, qui iudicat: stateram gestat in manibus. xlv. di-
stin. c. omnis, & alibi dicitur. Non afferamus state-
ras dolosas. xxiii. q. 6. j. c. non afferamus. sed primū
verius. Et vide ad prædicta gloss. optimam in aut.
de exhi. & introdu. reis. in verbo, libellum. quē po-
nit practicam conficiendi in civilibus. In crimina-
libus verò vide gloss. satis notabilem in. i. in causis,
C. de accu. & per Barto. in l. libellorum. & Specu.
in loco præallega.

¶ S V M M A R I V M . ¶

- 1 Actor non debet audiri, nisi offerat libellum in scri-
ptis.
- 2 Libellus, quando non porrigitur, iudex potest ex of-
ficio suo supplere, licet non petatur à parte.
- 3 Oportet: istud verbum aliquando importat neces-
sitatem, & aliquando honestatem.
- 4 Libellus est offerendus in scriptis. 8.
- 5 Libellus debet esse clarus, nec alternatiuus, nec
conditionalis. &c.
- 6 Libellus, quo casu debet præscribi ab offerente.
- 7 Citatio non requiritur, quando pars est præsens in
iudicio.
Libellus, an offeratur iudici, vel parti.
- 9 Libelli oblatio interrumpit præscriptionem.
- 10 Libellus, vtrum sit de substantia iudicij.
- 11 Solennitates, quæ sunt quæ nō possūt consensu par-
tium remitti?
Arbitri possūt cognoscere nulla iuris solēnitate ser-
uata.
- 12 Instantia non potest consensu partium prorogari.
- 13 Libellus, an requiratur in denuntiationibus, vel in
quisitionibus.
- 14 Interdictū vnde vi, & similia, requirunt libellū.
Libellus requiritur in cautione damni infecti.
- 15 Iudex potest cōsensu partium causas summarie dif-
finire.
- 16 Consuetudo potest facere, ne detur libellus: sed nō,
quod non detur aliqualis petitio, super qua iu-
dex formet sententiam.
- 17 Causæ viles, vel vitium personarum, expediuntur
sine libello & scriptura: & in eis creditur
simplici verbo iudicis.
Causa vilis, quæ dicatur, relinquatur arbitrio iudi-
cis.
- 18 Executio sententiæ petitur sine libello.
Libellus non requiritur in notorijs.
- 19 Sententia, quo casu requiritur causa cognitionem.
- 20 Libellus cuius expensis debet dari reo, vide j. pro-
ximo. c. numero. 3.

¶ C A P . I .

Ignarus. ¶ Tot⁹ iste
titulus. h. d.
in summa. ¶ Actor tene^t
in scriptis libellum porrige-
re. hoc dicit primum ca. Et
si agit reali debet i eo expri-
mere rem, quam petit. h. d. secundum capi. Si
agit personali debet exprimere causam. h. d.
tertium cap. Et hæc prima Decre. non diuidi-
tur, quia ponit vnicam facti narrationem. &
dicit Ioan. Andr. q^{uod} iste ignarus Episcopus de
quo in tex. erat ignarus: vt patet satis ex dictis
suis: & iudex erat, qui p^{er}erat synodo. Vel sum-
ma sic hoc primum capitulum. Iudex non de-
bet admittere actorem ad litigandū: nisi pri⁹
libellum in scriptis offerat. h. d. ¶ Casus lite-

ralis. ¶ Quidam fratres in concilio conquere-
batur de quibusdam aduersarijs suis. Ignarus
Episcopus dixit: habetis vos libellum reclama-
tionis, vel postulationis^a vestre: Fratres illi re-
sponderunt se p^{er} manibus nullum habere li-
bellum. Ignarus Episcopus dixit: oportet vos
habere reclamationem vestram in serie libel-
li, & synodo porrigere: vt vobis possit cano-
nicè responderi. & tunc fratres illi conscripse-
runt, & synodo porrexerunt. Bern. ¶ Not. ex
principio, quod in synodo prouinciali, b ne-
dum Archiepiscopus: sed etiam alij Episcopi
sunt coniudices. ad hoc. xj. q. iij. ca. si quis pres-
byter. cap. si quis Episcopus. melius facit. cap.
scitote. vj. q. iij. vbi exprimitur, quot sunt iu-
dices: vide glo. quē arguit pro & contra. iij. q.
viij. in summa. & per Innocen. in ca. graue. de
preben. vbi generaliter tractat de istis concilij,
seu synodis, & qui debeant interesse.

2 ¶ Not. ij. iudicem posse supplere ex officio
circa porrectionem libelli: licet expresse &
apertè non petatur. & generaliter potest sup-
plere quādo aliter non valeret iudicium. in-
terest enim sua & reipublicæ, ne iudicium sit
frustratorium: c & partes frustra vexentur
laboribus & expensis: vt in c. causam, quē s.
de iudi. & vide bon. gloss. in c. j. de elect. vj. &
idem vbi lederetur honor iudicis. vt. l. quos
prohibet. ff. de postu. & generaliter in quibus
supplet, dic. vt no. in c. bonæ. de postu. præla.

3 ¶ No. quod verbum oportet: importat ne-
cessitatē d & non solum honestatem. Et hoc
sentit Io. and. dum exponit tex. oportet. i. ne-
cesse est. Et absq^{ue} dubio hīc importat neces-
sitatem: vt satis probatur in tex. ex his quæ in-
fra subiiciam. Quid autem regulariter puto
quod importat necessitatem quod videtur
velle gloss. in capitul. j. de præscript. libro se-
xto. Aliquādo tamen importat honestatem.
& hoc secundum subiectam materiam. vide
bonam glo. xxv. q. j. in c. j. facit pro primo di-
cto illud euangelicum. Oportet nos nasci de
nuo. ¶ No. libellum necessariò offerendū
in scriptis, etiam per personam non ecclesia-
sticam iudice illum petente. de quo j. dicam.

5 ¶ No. ibi. declarare &c. quod libellus de-
bet esse clarus: quod dixi super rubric. Non
enim debet cōtinere aliquam obscuritatem.
vnde cauendum est à nimia generalitate: e
vt j. c. proxi. Item q^{uod} non sit alternatiuus. f ar.
ff. de iniurijs. l. prætor edixit. §. quod autem
prætor. Item q^{uod} nō sit cōditionalis. inffit. de
verb. obliga. §. ex cōditionali. Item quod non
habent aliquod verbum duplex, vel prægnās
de rescrip. c. si. de reb. dub. l. si is qui ducenta.
Et generaliter q^{uod} non ponatur aliquid vnde
obscuritas oriatur. & vide quod not. in c. cō-
stitutus. de in integrum restit. per Innocē.

6 ¶ Vltimò nota ibi. vestris manibus robora-
tam, &c. quod libellus debet esse subscrip-
tus à parte: Hoc dicit. tamen Hostiensis
procedere de honestate, non de necessitate.
Notarius enim scribit porrectionem & di-
lationem datam reo. Et ita seruatur secun-
dum Ioannem andrē. & sic intelligitur quod
habetur in authentica de exhiben. & intro-
ducen. reis. §. sancimus. colum. v. & huic di-
cto concord. Pet. licet Inn. sentiat contrariū.
Sed puto pro cōcordia posse dici, q^{uod} in civili
procedit

no, i. c. significatib⁹
e. tit. & per Bart. &
Ang. in l. j. ff. de edē,
& in d. l. ij. C. de se.
q^{uod} sine cer. quāti. p
fe. vbi plenè de ma-
teria.

¶ Et adde, q^{uod} si li-
bello peto factum,
vel interesse: valet
libellus & pōt fer-
ri snia p actore p
bāte factū: licet nō
pbet interesse. Et
rō est: q^{uod} interesse
est i obligatiōe suc-
cessiua ad factum
vt pulchrè decla-
rat Alex. post Bar.
ibi in. viij. q. in l. sti-
pulationes non di-
uidunt. in. xij. col.
ff. de ver. obl. & est
ex mēte Raph. Cu.
in l. inter stipulatē.
in §. ij. eo. ti.

b ¶ Synodo prouin-
ciali. Tu pondera
istū tex. in verbo sy-
nodo, q^{uod} Hosti. hic
dicit, q^{uod} Archid. est
vt caput: & Epī sūt
hic, vt mēbra. Tu
vide. d. Card. tu ad-
de gl. i. l. j. C. de mo-
vin. q^{uod} exponit cōci-
liū in prædictis cō-
cilio. Ita debet ex-
poni hic synodo. i.
præfidentibus sy-
nodo. Et adde Bal.
in c. j. de iu. & quæ
ibi dixi.

Andræ. Barba.

c ¶ Frustratoriū. Ad
de Ro. consil. cccc-
lxvij.

d ¶ S E B A. S A P I A .
¶ Necessitatē. vide
Fe. i. c. si q^{uod} testiū. gl.
j. col. ij. de testi. &
Moder. in l. j. ff. de
iusti. & iu. post gl.
ibi vide Bar. in l. cū
miles. ff. de alie. iu.
mu. cā. fact. Old. in
cōsi. xv. & Bal. in l.
nulli. C. de Epif. &
cleri.

e ¶ Generalitate. Ad
de Ang. cōsi. xxv.

f ¶ Alternatiuus. Vi-
de istum i. c. ex pte
B. in. iij. volu. & ibi
dixi. §. ij. vbi limi-
tatur istud dictum.
Æneas de Falco.

a ¶ **C**ausa venisse. te ne cōtrariū: & vide q̄ latē dixi in. c. j. s. de iu. An. Barb.

¶ Adde, q̄ ista. q. pēdebat ab illa: an q̄ pars est p̄sens in iudicio requiratur alia citatio: de qua per Bar. in rub. C. de in ius voc. in. l. j. ff. eo. & vtroque per Moder. & in effectu cōclusio est, q̄ data p̄sentia partis non requiritur alia citatio per tex. in lege de vnoquoque. in princip. & ibi docto. maxime Alex. ff. de re iu. vide ibi de materia. & latē ponit lumē nostri temporis do. Ias. in d. rub. C. de eden. & in. l. j. ff. eo. ritu. vbi omnino vide. & limita. vt ibi. Aengas de Falco.

¶ **S**E B A. S A P I.

b ¶ **N**ā in libello. Vi de p̄acti. Papien. in forma libelli: in a actione reali. in. ij. char. Deciū. in con. fil. lxxxij. col. ij.

c ¶ **I**n scriptis offerē dus. Adde Alexā. cōfil. l. & lxxj. & ibi vide qualiter p̄cedatur coram vicariis castrorum.

¶ **Z**A C H A R I A S.

¶ **O**mitto, q̄ i cau sis sumarijs & breuibus. Item vbi p̄ceditur summarie & sine figura iudicij: q̄ tunc non sit necessarius in scriptis: per ea. q̄e no. Lanfr. de oria. in. c. qm̄ cōtra falsam. n. ix. ver. q̄ro vltorius & ibi in apo. Bene. di. va. & ver. summarijs. & cels. i. ver. in casibus autē breuibus. j. de probat. & in cle. s̄ape. latif. in vers. libellus. de ver. sig. Sed restrin go ad vnū no. & pe regrinū dictū. nisi talis officialis esset oīno legū expers. ita no. multū no. p̄no. Lāf. in alle. s̄. pe titiōes. nu. ii. & ibi in apof. Celsi. i. ver. ignorant leges. vbi alle. Iaco. Rebus. & q̄ in l. expertes. & q̄ ipse ibi not. in apof. ad ipsum. C.

procedit opi. Hosti. & ad hoc gl. in d. authen. in verbo libellum. q̄e non videtur require re hanc subscriptionem in ciuili. In criminali verò procedat opi. Inn. debet enim se subscri bere promittendo se duraturum vsq̄ ad finē vel obligando se ad poenam talionis. quod vi detur velle gl. in. l. in causis. C. de accu. facit. l. iij. C. qui accu. non pos. & c. super his. j. de acc.

¶ **V**enio ad glo. quā diuiditur in. vij. partes. Nam. vij. format quæstiones. Primò tacitè querit. & respondet. quod sunt species libel lorum. Secundò ibi. *est ergo.* querit. quid sit libellus. Tertiò ibi: *et sic patet.* querit cui libellus sit offerendus. Quartò ibi: *et in scriptis.* querit qualiter sit offerendus. Quin tò ibi: *et in principio.* querit. quando sit offe rendus: & interserit vnā opi. & soluit. Sextò ibi: *et per talem.* querit quid sit eius effectus Septimò ibi: *sed nunquid.* querit. an libellus sit de substantia iudicij? Prima pars est clara. dicit enim. q̄ duæ sunt species libelli. Nam q̄ dam dantur in ciuili: quidam in criminali: iō dicit in tex. libellus conuentionis seu reclama tionis. & quid debet contineri in ciuili habui stis. s̄. in rub. & not. j. eo. c. sequen. quid in cri minali. vide in. l. libellorum. ff. de accus. & ibi plenissimè per Bar. vbi format multas & vti les quæstiones & dubias. & est canonizata illa lex. ij. q. viij. c. libellorum. Secunda pars gloss. quid si libellus fuit expeditus: super rubric.

¶ **T**ertiò. querit cui sit offerē dus. & dicit quod iudici: & per ipsum reo. Et dicit Ioann. And. sufficere reum casu venisse ad iudicem licet citatus non fuerit. remittit ad Spe. de li bel. concep. s̄. sequitur. in fine. quasi sentiat. qd̄ ex quo quis p̄sens est. cogit recipere libellū & idē Spe. in loco p̄eal. iuxta illud: vbi te iue nero. facit. l. j. C. vbi de cri. agi oport. & idem sentit in simili Io. an. in. c. fi. de elect. li. vj. Dic tamen. quod nō cōpellitur incontinenti r̄nde re. si tale est factū. q̄ indiget deliberatione. fa cit q̄ no. lxxxij. dis. proposuisti. Et idem q̄ ista glo. vt libellus prius offerat iudici: secūdò reo per ipsum iudicē tenet gl. iij. q. iij. c. induciē. s̄. offerat. & Cyn. in illa aut. offerat. gl. ponit ibi succinctè tres practicas. quarū qlibet pōt pra cticari. secūdum Bar. ibi. ¶ Primò. q̄ de iudi ci. & per iudicē parti. Secūdò. vt ab actore of feraf reo. Tertiò. vt offerat iudici: & per eū transmittat cum citatione ad reum. Quid di cēdū? puto. q̄ practica magis consentanea sit vt primò offerat iudici. Nam in libello b̄ iplo rat iudicis officium mercenarium deferuiens actioni. Hinc est. quod in princ. dicitur: com paruit coram vobis domine iudex. & c. Item in fine. Petit sibi iustitiam fieri. de ordi. cogn. cap. secundo. ergo iudici est offerendus. & nō parti. Ad hoc. c. exhibita. de iudi. cū si. & hoc voluit Specu. in tit. de libel. concep. s̄. sequitur in princ. ¶ **A**lia practica. quod offeratur reo ab actore: potest saluari. quando copia rema net in iudicio: quia non refert. quid ex æqui polentibus fiat. Satis enim petit a iudice. si co piā dimittit in iudicio. ar. in. c. appellatio. de apel. li. vj. cum ibi no. & sic posset saluari Bar. secus enim si simpliciter daretur reo: q̄a tunc non apparet. qualiter esset formanda senten tia: & p̄cauedū esset ne re⁹ aliqua mutaret. Item si dubitaretur. an possit fieri fides de pe

ditione contra capi. quoniam contra. de pro batio. ¶ **T**ertia practica. vt mittatur cum ci tatione. posset obseruari. & est utilis ad exclu dendas dilationes deliberatorias. Nam si ha buit competentem terminum in citatione. j. quem potuit deliberare: non habebit postea alium terminum in comparatione ad respon dendum: vt nota. Barto. in p̄ealleg. authent. offeratur. & est tex. sing. in capitu. secundo de dilat. Missio tamen huius copiae non sufficit quo ad lit. contesta. vnde reo postea compa renti debet offerri libellus. seu debet tradi iu dici in eius p̄sentia in iudicio. Et per iudicē reo: vt nota. Ioan. Andr. in addi. Specu. in tit. de libel. concep. s̄. nunc videamus in fi. Nā lit. contesta. fit per petitionem in iudicio propo sitam. & responsionem secutam: vt in capitu. vno. de lit. contesta. & sic non sufficeret trans missio copiae ad reum. quo ad lit. contest. vel pōt dici satis esse. q̄ a princip. fuit iudici ante citationem libellus oblatus & reo postea cō parente per iudicem offeratur. Nam actor p̄sumit perdurare in sua petitione ex quo eam non reuocauit. de bapti. maiores. & l. san cim⁹. C. de test. maxime si in p̄sentia rei ver baliter postea incepit petere: vt sentit Bart. in authenti. offeratur. C. de lit. contest. Et per hoc remanet soluta quarta pars gl. quādo de beat offerri libellus. Nam vt supra dixi potest offerri & ante citationem. & post intelligen do: vt supra dixi. ¶ **I**n tertia particula gloss. querit. an sit in scriptis offerendus? & con cludit. quod sic. quod est verum hodiē tam in ciuilibus. quā in criminalibus. olim autem procedebat in criminalibus: non autem in ci uilibus: vt not. in authentic. offeratur. & vide gloss. p̄ealleg. authent. de exhi. & introduc. re. in verbo libellum. Fallit secundum gloss. in modicis & vilib⁹ causis: vbi scriptura non re quiritur. & sic intelligitur cap. si quis cum cle rico. xj. quæstione prima. ¶ **N**ot. bene pro in tellectu illius capi. & pro hoc authen. nisi bre uiores. C. de senten. ex peri. reci. vbi dicitur. q̄ in istis vilibus causis. nulla scriptura requirit. Quod etiam not. Vel dic ad illud capi. si quis cum clerico. secundum Alanū. quod quo ad hoc est correctum. Vel intelligitur de consen su partium. Et pro intellectu allega. Goffre. l. quoties. in fi. de priuileg. schola. lib. xij. quod an sit verum. vt sufficiat solus consensus par tium. dicā. in fi. vel secūdum eū loquitur. cū Ep̄s cognoscit inter clericos suos familiares: & tūc sine scriptura possit procedere: tene ali quem horū intellectuū. Nam generaliter de omnibus clericis: etiam in quibuscunq̄ causis nō posset intelligi per cle. dispēdiosa. de iu. vbi stat sp̄aliter in causis beneficialibus vt pos sit p̄cedi de plano. & c. Nec ēt tūc indistinctè proceditur sine scriptura: vt probatur in cle. s̄ape. de verbor. significatio. regulariter ergo debet obseruari ordo iudiciarius. de p̄ba. qm̄ cōtra. & hic. & in. c. vno. de li. cōt. & quasi per totum istū librum. ¶ **I**n prima parte pen. gl. querit de effectu libelli: & ponit tres effectus.

¶ **I**n quantum dicit. quod interruptit p̄a scriptionem: intellige. vt plenè not. in. c. illud de p̄scriptio. vbi dicam generaliter quali ter interruptatur p̄scrip. ¶ **V**lti. gl. ḡrit. an libelli oblatio sit de substantia. d̄ argu. q̄ sic.

de decu. lib. x.

d ¶ **D**e substantia. An libelli oblatio sit de substantia. Bald. in authenti. offeratur. tenet. quod sic. An dre. Barba.

¶ **Z**A C H A R I A S.

¶ **Q**uod ego am plio tam in ordina rijs iudicijs. quā in causis appellatiōis ita idem Bald. in. l. fin. C. de tempo. ap pel. Specu. in de libel. conce. s̄. vtrū. Alex. de Imo. in l. ius publicum. ff. de p̄act. & Lanfrā. de oria. in. c. quoniam contra. s̄. petitiō nes. numc. ii. & ver. queritur vltorius nunquid libell⁹. & ibi in apof. Cel. in vers. vel expresse. vbi tenet quod ta citè. nec expresse potest renuntari libelli oblationi.

¶ **A**nto. Francis.

¶ **L**ibellus. an sit necessarius. vel nō: habetur per Spec. in tit. de lib. ob. i. s̄. x. per totum. & iō requiritur sup cau tione. etiam damni infecti: secundum Bar. in. l. nec quicq̄ in. s̄. vbi decretum ff. de off. p̄con. & in. l. iij. i. s̄. hoc aut iudiciū. de dam. in fect. Et an requiraf in appellatiōe. vel nullitate. habetur per Bald. in addi. Specu. in ti. de sen ten. i. ver. causa nul litatis. & ver. an pos sit. & habetur per Innocen. in cap. j. de libel. obla. & an requiratur in cau sis summarijs. habe tur in cle. s̄ape. de verbo. significa. Et adde. quod libellus non est dādus con tra debitorem cōfi tentē debitum: sed debet ei fieri p̄ce p̄tum de soluendo sine ordine iudicij: vt no. Bal. in. l. si de bitori cōfitei. ff. de ¶ **A**dde et. q̄ nō re quirat libellus corā papa: sed sufficit fa ctū verbo. p̄pone re: & ferri pōt sen tentia: vt per Inn. i. c. j. de li. cōte. & p do. Car. in. d. cle. s̄ape. & plenè per Io. de Imo. in. c. cū ve nissent. de insti. An aut requiraf libel lus in actione infā

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Et, q̄ orit̄ ex snia. habetur p̄ Spe. i. ti. de li. obla. i. §. x. in. ver. xxvii. in ti. de sen. & re iud. & vtrobiq; p̄ Io. And. i. add. & an requirā in causis miserabilium personarū stāte statuto, q̄ in eis p̄cedatur p̄ simplicē q̄relā. habet p̄ Bal. i. l. j. C. vt in pos. leg. & p̄ Lanfr. in. d. cle. sape. de ver. sig. imo sufficit tūc verbalis petitio: sicuti ē in causis summarijs: vt p̄ Bart. in. l. ij. C. de sen. ex peric. reci.

¶ Et adde ē q̄ in a notorijs nō requiritur libellus: vt per Inn. in. d. c. significatibus. de li. cōce. vt p̄ Spec. in tit. de noto. cri. i. §. j. Et an requirā, q̄n requiritur de habilitate personæ promouē de: vide Car. i. cle. j. in. iij. q̄o. de cōcec. p̄b. & deniq; de materia vide i. d. titu. de li. cōcep. p̄ Spe. & Io. And. in addi.

SEB A. S A P I.

a ¶ Postea. Opiniones in hoc articulo latē refert & explicat Geor. Natā i re pe. cle. sepe. in principi. i. gl. in verbo, necessariū. de ver. sig.

b ¶ Varietates. Tu pōdera vnū, qd̄ de iure canon. est necesse offerri libellū q̄ p̄bat p̄ istū tex. in verbo, secundum auctoritatem ecclesiasticā. vbi formaliter probatur hęc doctrina. Et pondera, q̄a de iure ciuili est dubiū inter glossatores: vt in. d. aut. offeratur. & in §. sancimus. in aut. de exhi. reis. sed ista Decreta. emanauit post illas dubitationes: ergo videt̄ declarasse, qd̄ debeat porrigi in scriptis. & sic cessat tot opinionones And. Barb.

c ¶ Sequitur Bar. ad de Francif. Are. cōf. cix. d. de Roma. deci. lxxxvii. in nouis de lit. contesta.

d ¶ SEBA. SAPI. ¶ Renūtiari. an possint partes renūtiare solēnitatibus iudiciorū: vide Alex. i. l. si cōuenerit. col. vñ. ff. de iur. omni. iud. & latē De cius post gl. ibi. in ver. partium. in. c. de causis. col. viij. §. de offi. deleg.

e ¶ Solēnitatibus. Adde Alex. cōf. xiij. ij. lib.

f ¶ Mihi placet. Adde quā. s. posui ante proximam apostillam.

g ZACHA. ¶ Cāe p̄cipalis. adde Lāfr. de oria. i. suo tract. de arb. co. lxj. ver. q̄ro. fo. xlvj. vbi ē qd̄ i ordinario. s. & delegato: & qd̄ i cā appel.

h ¶ Inquisitionis. Adde Ang. ar. i tract. suo malefi. in. j. gl. Cepo. cōf. lxj. Et an i criminalibus. & qualiter debeat libellus cōcludere: vide p̄ eūdē cōf. xiij. Ant. Francif. ¶ An in criminalibus requirā libellus, & de eius forma, vide ea, q̄ habent in. l. libellorū. ff. de accu. vbi ple. de materia: & tandē concludē, q̄ libellus semp̄ requirit̄, vbi cūq; agitur inter partes: nisi lex dicat nō esse dādū libellū: vt per Spe. in tit. de li. conce. in ver. xxj. & xxvij. & ferē per totum ti. & habetur in. c. j. de lib. obla. vbi ple. tra. per scriben. & vide per Spe. in tit. de accu. in. §. j. & in. §. qualiter.

¶ Et adde q̄ libellus nō requiritur in crimine abigeatus: vt in. l. j. C. de abi ge. nec in leuibus & paruis criminibus: vt in. l. leuia. de accu. nec ē in crimine apostasie. l. apostatarū. C. de apost. nec etiā cū maritus accusat vxorē iure mariti de adulterio: vt in. c. tuē. de pecu. & per Spe. in ti. de li. cōce. in. §. x. i. ver. xxxix. Et an libell⁹ i crimine falsi debeat cōtinere mēsem & locū, h̄r per gl. in sti. de pub. iud. in princ. & per Bal. in. c. j. i. vñ. col. q. mo. feu. amit. in vñ. feu. & vide ple. Ale. in. l. ij. in. §. si publico. ff. de adulte.

i ¶ SEBA. SAPI. ¶ Et denūtiationis. Vide Spe. in ti. de inq̄i. §. nūc tractemus. & in tit. de libel. concep. §. j. & Barth. Vero. in cōf. xl. in fin.

re sine libello sine lit. cōte. & pronūtiare in scriptis & sine scriptura: & sic renūtiāt istis solēnitatibus iuris. Ad hoc em̄ rñdēf. sicut em̄ Papa, vel Imperator, q̄n dāt iudicē possunt remouere istas solēnitates: vt in. c. pastoralis. & c. scdō requiris. de app. & l. j. ff. a qui. ap. nō licet. Ita arbiter: q̄a ad illā notionē, quā habet a partib⁹, tñ pōt assumi cū remotiōe istarū solēnitatū. Secus in alio iudice, qui iurisdictionē habet a seipso, nō a partibus. Et nō hoc vltimū: vt in

e arbitros possit cōpromitti: vt p̄cedāt sine istis solēnitatib⁹. ¶ Et pro hoc allego tex. sing. in. l. diē proferre. §. si qs litigatorū. ff. de ar bi. vbi p̄bat posse cōueniri inter partes, cū cōpromittit: vt iudex pnūtiat altera, vel vtraq; parte absente. ¶ Quarta & vltima principalis opi. fuit Io. an. h̄c & in dicta cle. sape. qui tenuit, q̄ si petat libellus: tūc necesse sit in modū libelli petitionē offerri, & sic intel ligātur iura, quā necessariū vident̄ exigere libellū. sed si expressē nō petat: tunc petitio nō est de substantia. sed si fiat in modū, postea apud acta non in modū libelli: & sup̄ ealis cōtest. credit tenere p̄ cessum. satis em̄ pro hoc est prouisum menti iuris. Et sic iudex habet, super quo referat sniam: secus si nulla petitio apparet in actis: quia tūc nō valeret processus. Nā in summarijs ē talis petitio necessaria est in actis describēda: vt in. d. cle. sepe. & hęc opi. Io. And. in effectu fuit Pet. vt recitat Cy. in. d. aut. offerat. Dicebat em̄ Pe. q̄ partes poterāt renūtiare scripturæ libelli: sed q̄ nulla petitio fieret nō. Cy. tñ tenet contrariū sequendo opi. huius gl. q̄ ē scripturę non possit per partes renūtiari. D. Anto. h̄c sequit̄ opi. Io. An. Et plus dicit, q̄ si pars remittit, & iudex petat adhuc nō est de substantia. Satis enim est iudici, q̄ habeat petitionem i actis descriptā secus dicit, si pars expressē nō remittit. Tunc enim iudice petente necessariū debet offerri. arg. h̄c. vnde concludit, q̄ si libellus petitur a parte & a iudice, est de substantia i plenarijs iudicijs. In summarijs verō requirit̄ quādā postea: id est petitio descripta apud acta: sicut scribuntur alia dicta. Si verō nō petat a parte, nec a iudice nō est de substantia: sed requirit̄ aliquis petitio, si petitur a iudice parte nō cōtradicēte. Idē q̄ dictū est. §. quādo petat a parte: vt si sit de substantia. Si petitur a iudice & remittit a parte, si voluit plenariē p̄cedere, non valet remissio: si non voluit summariē p̄cedere, valet remissio quo ad libellum: exigitur tamen talis postea ex qua iudex se informet in sententia: & hoc non potest remitti a parte: quia interest iudicis, vt dixi. Hoc voluit in effectu h̄c Ioan.

f And. & in. d. cle. sape. ¶ Tertia opin. mihi placet, f vt necessariū exigatur libellus in plenarijs, quē etiā videt̄ placere Paul. de elea. za. in. d. cle. sepe. & d. Car. hic. Moueor primō, per iura quā generaliter requirunt libellum necessariū: neq; vllā mētionē faciūt de parte. Nec etiā fienda erat mentio: cū directo hoc cōcernat vtilitatem publicā. Si em̄ offerat libellus dat materia reo cōsulendi aduocatos & alios peritos. & fortē deliberabit cedere: vbi aliās ex ipro uiso rñdebit, q̄ vult litigare: & sic dat materia differendi lites contra. c. finem. de do. & contu. & l. properandū. C. de iudic. ¶ Hinc est, q̄ partes nō pnt cōmuni cōsensu prorogare instantiam causæ principalis: vt in. d. l. properandū. q̄a hoc est introductū in fauorē publicæ vtilitatis, cui partes renūtiare nō valēt. §. de fo. cōpe. c. si diligēti. & hoc voluit tex. si bñ pōderet̄ in aut. offerat. Itē, vt deliberatē rñdeat, & ne incidat in promptū periculū. Interest em̄ reipublice, ne re sua qs male vtaf: vi. l. j. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Itē in summarijs est spāle, vt sufficiat dare petitionē apud acta ergo in alijs necessariū requirit̄ libellus. Et pro hoc facit ibi tex. in verbo necessariū. Nec ob. q̄ dicit ibi Io. An. q̄ est spāle, vt in summarijs nō exigat libell⁹, ēt si petat pars: q̄a illud est diuinare: nec ali bi expressē aliqd̄ dicit de parte. Et p̄ hoc apertē facit litera in isto tex. vbi pars nihil dicebat: & tñ iudex dicebat, q̄ oportebat dare libellū secundum canonū auctoritatē: ergo auctoritas, q̄ disponit de traditione libelli procedit etiam sine petitione partis: vt h̄c apertē p̄bat. Pro hoc facit verbū oportet: q̄ est necessitatiū: vt. §. dixi. vñ iudex nō simpliciter petit: sed retulit se ad auctoritatē ecclesiasticā. & hoc procedit regulariter. Fallit in quibusdam casibus, in quibus certum est libellū non offerri: & in aliquibus dubitat, quorū multos ponūt doct. sed longē plures ponit Spe. in ti. de libel. cōce. §. nūc vidēdū. vbi ponit quinquaginta cas⁹ spāles: h̄c subijciā aliquos, de quibus dubitat magis: & q̄ sunt notabiliores i practica. ¶ Et priō dubitat, qd̄ i cā iquisitionis & denūtiatiōis. Inn. h̄c forman

a ¶ Celeritate desiderat. Adde Alex. cōsi. xxxij. & xlj. iij. lib. & qualiter debeat cōcipi libellus ī īterdicto vti possidetis, vide Alex. cōsi. cxxxv.
b ¶ SEB. SAP. ¶ Cōsuetudo, Talē cōsuetudinē dicit eē ī Alema. Bar. Veron. ī cōsi. ī fi. Et q̄ talis cōsuetudo valeat tradit Bal. ī rub. s. de cōsue. col. iij. do. meus Rochus curti⁹ in. c. fi. col. xv. eo. tit.

ZACHARI.

c ¶ Credat nūtio, dic q̄ ei credit in his q̄ cōcernunt suū offi. no. plenē Lāf. ī sepe alle. c. qm̄ cōtra. nu. 16. ver. ī eo tñ dī & ibi ī apo. Bñ Vadi. ī ver. offm̄ suū. j. de pba. Et aduerte, q̄ iste dicit, q̄ non est mirū, si iudici credat: cū nūtio adhibeat fides: q̄a regulariter iudici nō credit vt p̄ eūdē Lāfr. vbi. s. & ibi de rōne diuersitatis.

Anto. Francis.

¶ An & qm̄ credat iudici de gestis corā se vide gl. i. l. quoties. i. s. fi. ff. pb. & gl. Cy. Bal. & doc. ī l. ne ī arbitris. C. de arb. vbi hī, q̄ nō credit. Et hoc mō. pōt ītelligi gl. i. c. fi. de test. li. vj. & ei non credit durante lite ne sit iudex & testis sed ea finita credit q̄ ad processū, & vide oīno. d. Ab. ī ca. cū a nobis. de testi. & gl. i. l. ob carnē. ī s. j. ff. de test. & vide Spe. ī ti. de testi. s. j. ī ver. qd̄ si aduocatus. & ī ver. itē in iudice. & vide Ioā. And. ī addi. Spe. in tit. de dila. i. s. fi. in ver. pe. & vide bar. aut. nisi breuiore. ī fi. C. de sent. ex p̄ri. reci. vbi dicit, qd̄ credit ī causis breuior. Inn. verō ī c. cū dilect⁹. de elect. dicit nō credit iudici de p̄cessu, sed iudici & notario siml̄ credit, et q̄tenus ex actis nō cōstet, & vide do. de ro. ī deci. xcij. ī ci. iudex ī no. vbi dicūt, q̄ pōt ef̄f̄etis de gestis corā eo & de facto p̄prio: licet nō sit facta scriptura. pro q̄ vide gl. i. c. statuen dū. q. vj. nūqd̄ at̄ credat iudici, si est notari⁹, qm̄ scribit acta, vt notarius vi de Bar. ī l. seruus cōmunis. la. j. ff. de stipu. ser. vbi dicit, q̄ iudex nō pōt scribere acta corā se: nisi sit cōsuetudo loci: vt ī vicarijs castro- rū, q̄ et vol. Bart. in

hic formando regulam: dicit, quod in causa ciuili & criminali inquisitionis & denuntiationis, vtilis & necessarius est libellus: vt scias vtrum reus cedat, aut contendat tertia questione. iij. capitul. induciā. s. offeratur. refert alios tenere, quod in denuntiatione & inquisitione non requiritur libellus: videtur tamē Innocent. inclinare in primam partem: quia non apparet causa diuersitatis. Ideo idem dicendum in vtroque. de constit. translato. Hostiens. dicit in inquisitione, quā procedit ex puro officio libellum dari non posse: quia non est qui offerat: sed loco libelli dantur capitula, de quibus est inquirendum: vt infra de accusa. c. qualiter. & quando. ij. s. debet. quasi sentit Hostien. quod aliquo prosequente inquisitionem dandus est libellus. Quod mihi placet: nam tunc exigit litis contestatio. & sic seruatur ordo iudiciarius: vt est text. no. in capitu. cū dilectus. de purga. canon. Facit capitu. cū. l. & A. & quod ibi not. de re iudic. quod intellige, quando ille impetrauit inquisitionē: secus si fuit per iudicem deputatus, vt eum adiunaret: quia tunc non est pars: vt in simili not. in capitu. cū clamor. de testi. & vide Specu. in loco p̄allega. ver. secun. ibi quādo. & c. In denuntiatione, verō debet & potest secundum Host. a denuntiatione offerri: sicut in accusatione. de ac. licet. & c. venies. & c. cū dilecti. & c. qualiter. & c. p̄latorum. ego de forma procedēdi in denuntiatione tā Euangelica, q̄ iudiciali, canonica, & regulari, remitto ad ea, q̄ plenē. s. dixi in. c. nouit. s. de iu. ¶ T Se cūdo dubitat, quid ī interdictis vnde vi, vel vti possidetis: & similibus: nūqd̄ debeat dari libellus? Inn. cōcludit, q̄ sic dādo aliā regulā. dicit enim q̄ quandoq̄ agit inter partes libellus requirit, nisi ius dicat ipsum nō esse dandū: vt in aut. de exhi. & introduc. reis. s. sancimus. co. v. ergo & in interdictis offerri debet q̄ ideo sic appellantur: q̄a inter duo dant: inst. de interd. s. sunt tamē. Pro hoc allego q̄ le. & no. in. c. cōsultationibus. de off. dele. & c. licet de prob. Idē dicit Inn. in cautioe dāni infe. vt exigat libell⁹. ff. de dā. infe. l. iij. refert alios tenere cōtrarium. quia hēc res celeritatē desyderat. ff. eo. l. j. Hosti. dicit hoc esse arbitrium prout p̄tor ex cā id viderit accelerandū: vel protelandū. ff. de dā. infe. l. iij. j. rñso. ff. de fer. l. j. s. fi. ¶ Fallit regulariter secundū Host. In no. & lo. An. qm̄ partes conueniunt, q̄ iudex non in figura iudicij, sed de plano ex officio veritatē audiat & inquirat, & secundū reperta iudicet. Et sic intelligunt casum, quem aliqui faciunt specialē. C. de priuilegio. scho. l. quoties. in fi. lib. xij. in aut. vt diffē. iudi. s. si verō cōtingerit. col. ix. & q̄ no. de arbi. cū tpe. j. rñso. Nam posset fieri ex cōuetione partiū, q̄ eo omisso snām daret. & optimē loq̄tur. Sicut em̄ partes pnt̄ ex toto cedere liti: vt ī c. dudū. de ele. & l. postq̄ liti. C. de pac. Sic & fortius possunt totā qōnē ponere in manibus iudicis. sed dictū suū nō erit snā diffinitiuā: sed dabit quod dā mandatū, secundū quod sibi videbitur. Et

l. cōperimus. C. de proxi. fa. scri. li. xj. & in l. iubemus. in. s. sanē, in fi. C. de sacrosan. eccle. & ple. per Ro. in. l. sciendum. ff. de ver. oblig. ¶ Et adde, q̄ nō creditur iudici, q̄ federit q̄tidie ad bāchū iuris nisi fecerit scribi actus scdm̄ Bar. ī l. j. C. de statuis & ima. Nec ēt credit iudici dicēti se monuisse partē, vt p̄ Spe. ī tit. de cita. & ibi p̄ Bal. in addi. ī ver. sed nūqd̄ credit & in

pro hoc vide bo. gloss. de re iud. in. c. fi. lib. vj. & quod no. in. c. in causis. de re iudi. Hoc modo potest procedere opi. quā habet libellum posse remitti a partibus. & idē Specu. in p̄allega. s. versi. nono. requirit tamen expressus cōsensus partium: vt ibi no. Ioan. And. aliās non valeret processus. arg. in. c. dudum. de elect. & in. c. vno. de litis contesta. & hunc casum no.

16 ¶ T Item secundum Inno. & alios fallit, quando consuetudo habet, vt non detur libellus, dico, quod consuetudo valet in his, quā sunt circa iudicia: vt. C. de priuilegio. scho. l. fina. libr. xij. facit de eo, qui mit. in posses. c. iij. & hunc casum no. quod puto procedere, vt non deſ petitio per modum libelli: sed quod petitio non fiat saltem apud acta, non credo cōsuetudinem valere tanquam minus rationabile.

17 per ea, quē no. in. d. cle. sepe. ¶ T Item fallit in casu, quem dixi super gloss. quando causę sūt viles: & maximē vilium personarum. Tūc em̄ nedum libellus, sed nulla scriptura requiritur: vt in p̄alleg. authenti. nisi breuiore. & in dicto capi. si quis cum clerico. secundum vnum intellectum. Et in istis causis breuioribus dixit Barto. in authenti. nisi breuiore. quod nō requiritur aliqua scriptura in toto processu. & per consequēs debet credi simplici relationi iudicis. Nec mirum secundum eum. Nā si alis

c creditur nuntio, vbi non habetur alia scriptura: fortius debet credi iudici. h. d. notandū pro arbitro & arbitratore, cui datur s̄ape potestas procedendi sine scriptura: vt tunc credatur suo verbo. Et vide quod not. idem Barto. in. l. iubemus. C. de sacrosan. ecclesi. vbi dicit, quod in istis breuioribus potest idem iudex scribere acta, & credetur suę scripturę.

d ¶ Nam si credatur illis simplici relationi fortius scripturę in libro suo. Et ita seruatur in castris: in quibus deputantur vicarij habentes cognitionem in modicis tantum. & sic limita capit. quoniam contra. de probatio. Idē si est vilium personarum, agricultorū, & si milium: licet causę non sint viles: vt sentiunt hic docto. & facit text. in authentic. de man. princip. s. fit tibi. colum. tertia. Et licet ibi tex. per dictionem maximē, videatur duo requirere scilicet quod sit causa vilis, & vilium personarum: tamen gloss. ibi tenet, quod dictio maximē, ibi abundat. & sic quęlibet causa sufficiat de per se quod tacitē sentiunt hīc docto. ponendo istos duos casus distinctim. & Specu. in p̄allega. s. versi. tertio. ¶ Et quā dicatur vilis causa, relinquatur arbitrio iudicantis

f cōsideratis qualitatibus personarum: vt notat. ibi Specu. & gloss. in capitu. fina. de re iudi. libro sexto. quod mihi placet & Bar. in authenti. nisi breuiore. p̄allega. sed in lege mediterraneę. C. de anno. & tribu. libro. x. dicit causam esse vilem, si plus expenderetur in litigando, quā esset id, quod petitur: & vtrunque dictum potest sustineri: quod mihi placet. quia aliās nulla specialitas esset in vilib⁹ personis: cū inter quoscūq̄ in cā vili non requat scriptura: vt in. d. aut. nisi breuiore. &

veran̄ stetur & tene mēti, q̄ si iudex delegauit cām alteri: tunc poterit eē testis. & eodem mō si remoueat. vt ī c. causam. & in. c. dilecto. de testib. vbi p̄ Inn. & docto. Adde tamen gl. in. c. cū dilecti. de acc. & ī c. post cessionē. de pbat. & in. c. cū a nobis. de testi. vbi etiā per do. Ab. vbi dicitur, q̄ credendū est literis iudicis de actis corā se factis. quo etiā voluit Cynus in auth. si quis in aliquo. C. de edē. Et vide Pau. de ca. in suo consil. xxx. iij. & adde, q̄ iudex non potest esse testis in causā: nec si ibi creditur, quādo ex dicto suo resultat p̄pria laus, vel dedec⁹: vt puta, q̄ receperit probationes. de quo per. D. Ant. de but. ple. in consil. suo incip. videtur primo nō ad mittendum & c.

¶ Scribere acta. ad de Ale. cōsi. xxiiij. v. lib.

¶ Sūc scripturę. vide quā dixi hic in recolletis. Andre. Barba.

SEB. SAP.

¶ Arbitrio iudicantis. Causa vilis, aliter causa cētum aureorum. vt sentit Bar. in. l. imperium in qnto gradu simplicis iurisdictionis ff. de iuris. oim. iudi. quod dictū exclamat las. in. l. admo monēdi. col. xciiij. ff. de iureiur. Et q̄s effectus resultet ex eo, q̄ causa sit vilis, vide Matthē. ī nota. j. & q̄. & Deci. ī c. de appellationibus. j. de appel.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

18 hunc casum etiam not. ¶ Item fallit secundū Inno. si petitur sententia mandari executioni manu militari. aliās enim non esset litium finis: & finis vnius litis esset principium alteri. C. de fru. & li. expē. l. terminato. & C. de reb. cre. l. si qs. de hoc dic. vt plenē dixi i. c. si. de iu. Itē i notorijs nō est necessari⁹ libellus, secundū Inn. alle. ij. q. j. c. manifesta. de iure iu. ad nram el. iij. melius facit. c. qm̄ de fil. presbi. Itē quādo duo cōtendunt eandem rem possidere: & quilibet vadit ad possessionem, & ex indignatione nemo vult libellum offerre, dicens iudici, det altera pars. Tunc enim cū debeat iudex occurrere, ne veniant ad arma. ff. de vsu fru. l. equissimum. procedat ad receptionem testiū sine libello, & adiudicabit possessionē clari⁹ probanti: & vetabit aliū sibi vim facere quominus vtatur. ff. de liber. caus. l. liberis. ibi em̄ nemo libellum offerebat. Hunc casum ponit Spe. in preall. §. versi. xxij. & ibi videas ad saturitatem de hac materia. ¶ Adde hīc duas regulas, quas ponit Io. de lig. de cle. saepe, de ver. signi. vbi dicit primō qd vbiq; sententia lata tribuit ius finale: nec pōt reparari per aliud iudicium: nisi per appellationem. vel aliud remedium: tunc requiritur plena causae cognitio: vt. l. iudices. C. de iurisd. Fallit i casib⁹ cle. dispendiosam. de iudi. cū si. ¶ Secunda regula est qd vbi agitur de cā super qua sententia lata non parat magnum preiudicium: vel parat tale, per quod aliud iudicium potest reparari absq; restitutione, vel appellatione, vel simili remedio: tunc procedit summarie. Hāc regula probatur in casib⁹ enumeratis. in. l. iij. §. sciendum. ff. ad exhib. & has regulas nō. & ad de hīc gloss. nō. in cle. saepe. de ver. signi. qd est finalis, quā notan. dicit, quod licet de consensu partium possit in causis summarijs procedi plenarie: vt in. d. cle. saepe. in fi. tamen i plenarijs non potest procedi summarie: a quod intellige: vt. §. dixi. quando volunt, vt valeat dictum sicut sententia. ¶ Vltimō quero, cuius expensis b debeat dari libellus. tex. in. l. j. ff. de edē. videtur velle, quod expensis ipsius rei. Satis est enim quod fiat sibi copia scribendi: vt ibi innuit text. In contrarium facit text. in authenti. offeratur. C. de lit. contesta. canonizata. iij. questione. iij. i. c. induciē §. offeratur. quē dicit libellum offerendum reo. & sic expensis actoris. Ad idem tex. j. capit. proxi. vbi libellus oblatus fuit parti. glo. in cle. saepe. de verbo. signi. videtur velle, quod expensis actoris: & est super versi. pronuntiatio. Bartol. in. l. j. & in authen. offeratur. prealle. dicit obseruandam consuetudinem loci. Nam in aliquibus locis datur expensis rei: in aliquibus locis expensis actoris. ¶ Quid autem si non appareat de consuetudine: vt quandoque fuit obseruatum vnum: quandoque aliud? credo sufficere, quod fiat copia ad scribendum per palle. l. j. Nam vt supra dixi, de mente iuris est: vt exhibeatur libellus iudici, cuius officium imploratur. nec iura dicūt actorē grauari ad duplicem libellum: nec debet esse scriptor rei. & satis sibi offeretur, si dat sibi facultas describendi. Nam originale debet remanere penes iudicem, vel notorium: vt in capitul. quoniā contra. de proba. facit capit. accepimus. & c. contingit. de fidē instrumen.

¶ Summarie. Adde Rom. cōsi. clxxiij. Et rō qre causae summariae possunt ex partiū consensu fieri ordinariae, vt plenariae, est, quia res de facili reuertitur ad suam naturā. Ita recordor quod dicit magnus iurista, d. Iaso. in. l. si vnus §. pact⁹ ne peteret. per illū tex. de pa. Anzas de falco. ZACHARIA S. a ¶ Cui⁹ expensis. vi de plenē de hoc p Lanfr. quia hic passus est dubius in. c. quoniam cōtra. §. petitiones. in fi. & ibi remissuē p Celsum in apost. ad eū in apostil. in versi. rei. j. de probatio.

S V M M A R I V M .

- 1 Libellus debet continere rem certam, quae petitur non autem sub genere.
- 2 Per solam citationem quis dicitur trahi ad alienum iudicium.
- 3 Libellus, an offeratur iudici, vel parti, & cuius expensis?
- 4 Libellus non debet continere obscuritatem: & reus tunc nō tenetur respondere.
Generalis libellus non vitatur, quando genus est restrictum ad vnā specie. §. 8. 10. 19.
- 6 Libellus in actione reali, quid debet continere.
- 7 Libellans potest iurare se ignorasse circumstantias rei petita in libello: & statur suo iuramento.
- 9 Res aliqua, si fuit petita, intelligitur de tota non de parte.
- 11 Libellus incertus quo casu non vitatur.
Libellus in quo petuntur fructus non expressa quantitate valet: secus in sententia.
Sententia generalis aliquādo valet, & quid de sententia lata super expensis.
- 12 Libellus, an debeat continere causam. 13.
- 14 Exceptio rei iudicatae, an obstat illi, qui succubuit in rei ven. volenti agere ex noua causa: & quid in personalibus?
- 15 Appellans, si in appellatione expressit vnā cām, potest & alias prosequi & si succubuit ex illa videtur ex omnibus succubuisse.
- 16 Libellus in quo quis petit rem iure dominiij vel quasi quomodo procedit.
- 17 Actor intentans vnā actionem an possit aliam prosequi.
- 18 Libellus in vniuersalibus & generalibus iudicijs, an valeat absque eo qd in eo exprimantur res singulares.
Actiones vniuersales, generales, & particulares, quae sunt.
- 19 Libellus in quo petitur villa cum pertinentijs, valet.
Sed quid si petantur omnia bona, quae sunt in tali loco, vide hīc.
- 20 Libellus in generali iudicio debet in processu causae declarari: licet nō ita in vniuersali. & ratio differentiae ponitur. 22.
- 21 In iudicijs vniuersalibus venit illud, quod reperitur reus possidere tempore sententiae: secus in generalibus. 25.
- 23 Forma libelli in petitione hereditatis.
- 24 Libellus, an & quādo possit emendari, tā in civilibus, quā in criminalibus.
- 26 Exceptio, quae non tollit sententiam: sed modificat executionē potest opponi post sententiam.
- 27 Libellus, an & quando possit mutari?
- 28 Clausula, salvo iure addendi, vel diminuendi: quid importet?
Protestatio non releuat potestatem in his, quae veniunt ex dispositione legis.
- 29 Libellus appellatiōis, an possit minui super quantitate in eo posita?
Iudex appella. potest condemnare in plus, quam cōdēnauerit iudex a quo.
Actor, an possit minuere quantitatem in libello expressam absque condemnatione in expensis.
- 30 Cumulatio, an & quando potest fieri in vno, vel diuersis libellis.
- 31 Cumulatio quando permittitur, an erit idem libellus, eadem conclusio, & eadem instantia.
- 32 Actor an debeat i expensis cōdēnari, qm̄ alterat libellū: puta ei addēdo &c.
- 33 Reus, an debeat habere nouas inducias mutato, vel emendato libello.
- 34 Petitio iuris Episcopalis est vniuersalis, & non generalis.

C A P .

II.

Significantibus.

¶ Hoc capitulū summaturum est. §. ca. proxi. vel pōt summari sic, & melius. Cum agitur nō sufficit rē generaliter peti: sed debet ita specificari, vt euitet obscuritas & æquiuocatio. hoc dicit. ¶ Distinguitur. Nam in prima appellantis narratio ponitur. in secunda appellationis commissio. Secunda ibi: quo circa. ¶ Casus lralis. Duo fratres. T. & R. coram iudicibus delegatis a quodā. V. nomine tracti fuerūt in cām: oblatus fuit libellus: in quo petebat ab eis qdam terrā. Ipsi cū plures terras haberēt petierunt a iudicibus, vt terrā illā super qua conueniebant, facerēt designari: q ipsi facere denegauerunt: ppter q ipsi ad sedem Apostolicā appellauerunt. Mandat Papa quatenus si est ita qcqd factū est post app. debeat in irritū reuocari. Ber. ¶ No. j. plures posse cōueniri sup eadē re in eodē libello: sic in criminali possunt plures ex eodem libello conueniri, quando vnicum est factum: vt lege prima. C. si reus, vel act. mort. fue. & ibi gloss. Vide ad materiam bonū text. cum glo. in cap. prohibentur. secunda questione prima. post prin. & p Spe. in ti. de acc. §. j. ver. ij. & sequen. & in ti. de inciden. q §. primo. plenius per Bar. in. l. hos

a ¶ Trahenti. q. s. dicitur trahi, vide q. remissi ad Bal. in au-
thent. habita. C. ne
fili. p. pa. ad fi. vbi
tangit. And. Barb.
b ¶ In genere. Tu pō-
dera, q. hoc videt
falsū. & ad hoc ad-
duco text. formale
in. l. si in rē. ad fi. in
verbo debet. ff. 4
de rei vendi. quia
est nullus libellus
ipso iure: licet non
opponatur, vt ibi
probatur. Nec ob-
stat. l. vt perfectus.
C. de anna. excep.
q. loquit in libello
citorio ad inter-
rumpendā prescri-
ptionem: vt hic vo-
luit Iac. But. vt re-
fert Ang. in. d. l. si
rē. & ad hunc text.
responde, q. proce-
dit de facto, vt re-
uocetur i. irritū. de
facto tene mēti: q. a
destruit multas do-
ctrinas. d. An. Bar.
ZACHARIAS.
c ¶ Si nō declaratur
libellus. Ad de sepe
alle. Lanfran. in. d.
c. quoniam. §. peti-
tiones. nu. 4. verū.
cautela est pro reis.
j. de proba.
d ¶ Non placet. Ad
de Alexan. consil.
clxxxij. ij. li.
d ¶ Nō placet. Nec
et placet. d. Car. hic
Tu alle. Bart. in. l. j.
§. fin. ff. de do. pre-
le. & i. l. demonstra-
tio. ff. de condit. &
demō. Adduci po-
test p. hoc qd not.
Bar. i. l. j. C. de rela.
& in. l. ille aut ille.
§. cū i. verbis. & in
l. nō aliter. ff. de le.
j. & dixi in. c. cū cō-
tingat. de rescri. &
habet in. l. ancillā.
C. de furt. q. si req-
ri debet consiliū sa-
piētis: & cā clara
in iure: non requiri-
tur consiliū sapiē-
tis. Sed vnū obstat
q. ex quo lex req-
rit ita pro forma, li-
cet constet de re: nō
requiri debet for-
ma: vt in. l. j. ff. de li.
& posthu. & q. ibi
voluit Bal. Adduci
tamē pōt in contra-
rium, q. habetur in
l. hac consultissima
C. q. testamē. face-
po. & q. ibi voluit
Ange. And. Barba.
Anto. Francisc.
¶ Aut i. re clara pos-

i. l. hos accusare. ff. de accu. ¶ No. ij. ibi: tracti
fuisse. q. quis dicit trahi per solā citationem
ante libelli oblationē, & lit. cōte. Qd facit ad
statuta imponētia pēnā trahēti a aliquem ad
certum iudiciū. Et ad materiā. c. si diligenti. §.
ti. proxi. vide per Bar. in. l. hoc amplius. rē ra.
ha. ¶ No. iij. ibi oblato eis libello. & c. arg. li-
bellū esse offerendum parti. Item q. expensis:
actoris: sed pōt cōcernere cōsuetudinem quo-
rundam locorum, & dic, vt dixi. §. cap. proxi.
¶ Not. q. res petita ita debet specificari, vt
euitet obscuritas, & equiuocatio: nec tenetur
reus aliter rēdere libello. Et facit hęc litera
ibi: cū plures: & c. q. sufficit petere in genere
vbi sic genus est restrictum. q. vitatur equi-
uocatio. & hoc iō, q. satisfactum est mēti iu-
ris. ar. in. c. certū. ff. si cer. pē. q. no. in. c. in Late-
ra. de prebē. & q. no. Inn. in. c. cerificari. de se-
pult. ¶ No. legitimam cām appellādi. si nō de-
claratur libellus. ¶ Oppo. q. hęc Decre. sit
omnino superflua. Nam habetur ad literam j.
de app. c. significantibus. contra id, q. §. Greg.
pollicitus est in pro. cēmi. rescatis superfluis.
& c. Sol. dicit Hostiē. q. seriosē hoc factū fuit
ad vitandas opi. eorū, qui dicūt interdum fa-
cere ad titulum. Sufficit enim, q. propter ali-
quid faciat. Nam propter finem ponitur ibi
ad ostendendū. f. quod hęc est legitima cau-
sa appellandi. & in hoc facit ad ti. de appel. &
quia tractat de libello: iō ponit hęc. Item, qd
hic habet defensio contra illos: q. reprehēdūt
materias pluries tractatas. Non enim sunt re-
prehēdēdi, si hoc faciunt ad diuersum finē.
Ideō dicit Boa. & bene. §. in pro. cēmi. q. si plu-
ries similes Decr. ponuntur in eo. tit. si altera
aliquid addat non reprehenditur: si nihil tūc
reprehenditur. si verō ponūtur in diuersis ti.
dato, q. nihil addat, non reprehendit propter
diuersum finem, quem respiciūt. hic Boa. di-
cit aliter. scilicet: q. hoc forsām factum fuit, vt
sciatur, q. nihil in humanis rebus sit perfectū
q. amplius perfici nō possit: vñ dicit nullā in-
sulam sic incisam, qd melius incidi non pos-
sit. vtrūq. dictū est verū: sed primū verius ad
excusandū superfluitatē. ¶ Quāro de vna
questione, q. melius cadit super text. dicit hęc
istos reos petijisse declarationem terre, eo qd
plures terras habebant. Quid si non habuis-
sent: nisi vnam terram: an sufficeret petere in
genere. vide q. sic. ar. hic a cōtrario. Nam tūc
satis sunt certi. ar. l. certum. ff. si cer. pē. Host.
tenet contrariū. Et ad literam supplet maxi-
mē: q. secūdū eum petia posset esse magna &
parua. Debēt ergo designari per cōfinia: vt di-
cit gl. & si necesse sit subijcie res oculis iudi-
cis vel aduersarij. ff. si. reg. l. si irruptio. & c.
pe. de pbat. Hoc dictum mihi nō placet d. nō
em refert, an sit magna, vñ parua. Ex quo em
petit terram quā possidet, vide q. petere totā
illā, quā possidet: vt. l. si defensor. §. qui interro-
gatus. ff. de interrog. act. not. gl. in. l. si in rē. ff.
de rei vē. Declaratio em sit, vt reus sit certus.
sed satis nūc cert⁹ est: ex quo nō possidet aliā.
Nō enim refert qualitercūq. reus certificet:
vt in prealleg. l. si in rem. & l. duo sunt. Titij.
ff. de testa. tu. & q. no. in. c. quinquauallis. de iu-
re iur. & in. l. Gallus. ff. de li. & posthu. & ad hoc
qd no. Inn. i. c. cerificari. de sepul. vbi dicit p-
cedere hūc libellū, peto partē bonorū tibi in

testō. reliq. torū a tali. & ibi plenē vide. & j. ali-
quid subijciā. Itē valet libellus, si peto seruū
ex tali ancilla natū. licet aliter nō exprimā no-
mē serui: nec illa habet plures filios: vt in pal.
l. si i. rē. tenet et hęc. d. Car. licet nō moueatur
oibus rōnibus predictis. ¶ Venio nunc ad gl.
quā diuido principaliter i quinq. partes. Nā
in prima parte ponit practica libellandi in a-
ctionib⁹ singularibus. Et primō qn agit reali.
Secūdō qn agit personali: & aliquas qōnes in-
terferit. In secunda parte ponit practica li-
bellādi in actionibus vniuersalibus: ibi: in vni-
uersalibus. In tertia ponit practica in actioni-
bus generalibus ibi: in generalibus. In quarta
querit, an libellus possit mutari, corrigi, seu
emēdari, vel aliquid de nouo accumulari, ibi:
itē not. In quinta querit, an eo casu, quo muta-
tur, vel accumulā sint dandē nouā induciā.
ibi: & si mutauerit in ver. illud pretereā, & c.
reuerit ad precedētē. q. ¶ Venio ad primā
& q. o. qd debeat exprimi in libello, qn agitur
reali in iudicijs singularibus. Rōdet gl. q. pri-
mō debet exprimere rē, quā petit: & an petat
totā, vel pars: in quantum dicit exprimendam
rē dicit Hosti. q. etiam debet exprimi ipsius
qualitas: & bñ dicit, vt probat in. l. si in rē. ff.
de rei vē. vnde si petit terrā, debet exprime-
re, an sit aratoria, vel pratiua, vel vineata. arg.
C. de bo. prefer. l. si q. intra. & si fundus habet
certū nomē, debet exprimi: vt sempronianus
vt no. Io. And. in add. Spec. de li. cōcep. §. iuxta
propositū. verū. item non valet. Si verō petat
materia ifecta: puta massa, debet exprimi qua-
litas materiē: vtrū si aurū, argentū, vel lauri-
calcū. Dicat ergo talē massam argētī: & expri-
mat pondus: si signata sit exprimat numerū: si
est materia facta, exprimat nomen vasis: vt cy-
phus, vel scutela: & pōdus: sed nō debet expri-
mere, an sit rotūdū, vel latū. Si petat vestē, ex-
primat nomē, & colorē: nō tamē, an sit noua,
vel trita. Si hominē, dicat nomen: & an sit se-
nex, vel iuuenis. & si nomē ignorat, vtaf circū
locutione: vt ex tali ancilla natus. Et hęc oia
probātur in. d. l. si in rē. & in. l. j. §. si quis argen-
tū. ff. de pos. ¶ Et per illā legē dicebāt Io. an.
& antiqui super ignorātia standū iuramento
libellantis. ff. de contrahen. emp. in. l. in vendi-
tionibus. & duabus legib. seq. C. de Episco. &
cle. authē. generaliter. q. sequitur hic Host. &
Io. an. mihi videtur, q. licet ista sint vera & ex-
tracta ex visceribus ipsarū legum: tamen satis
est exprimere cōsimiles, vel alias circūstan-
tias ex quibus certum sit, quid intendat pe-
tere actor. ¶ Pone enim reum non habere:
nisi vnum fundum, qui appellat Sempronianus
situm in certa vlla: nonne sufficit dicere
in libello: peto fundum Sempronianum, quē
possidet in tali villa? Certē satis puto suffice-
re: cum ille expressiones fiant, vt reus certifi-
cetur. Non enim refert quid ex æquipolenti-
bus fiat: vt in capitul. licet ex quadam. de te-
sti. & leg. certum. ff. si certum petatur & quod
§. dixi in prima quæstione super text. Nec est
necesse exprimere, an sit terra aratoria, vel
pratiua, & c. quia hęc qualitates non hnt alte-
rare petitionem, ex quo constat de corpore,
insti. deleg. §. si quis in nomine. & quod no. in
c. significante. de rescri. Nec ob. l. si quis intra.
superius allegata. quē videt hoc requirere. loq.

fit peti cōsiliū sapiē-
tis. ex forma statu-
ti disponētis illud
debere requiri. dic,
q. pro ista opin. de
qua hic, facit quod
voluit Bal. in. l. j. in
ij. col. in ver. quarta
est relatio. C. dele-
gi. & tenet Lanfrā.
de oria. in tract. de
Arban vij. parte in
j. q. vbi dicit, q. i. cā
dubia debet peti:
sed in clara nō. & vi-
de Alex. post Ioā.
de Imo in. l. si sit il-
lulatus. ff. de verb.
ob. & vide Ang. cō-
si. xxxij. & p. Ale.
ple. in consil. lxij. in
ij. parte cōsiliorum.
SEBA. SAPIA.
¶ Ex quo em. Qd
q. petit rē. simpliciter
videatur petere to-
tā rem probat tex.
vbi ad hoc Moder-
ni plura allegāt. in
l. de pupil. §. q. nun-
tiat. ff. de ope. noui
nup. tenet Bar. in. l.
Pomp. §. sed & his
ff. de pro. q. vñ di-
xit Arc. in cōsil. cñ.
incip. in cā. col. ij. q.
si testis dicat Ti-
tium possedisse ta-
lem rem: intelligit
de tota. cuius con-
trarium tenuit ipse
Arc. in. l. quidā est
mauerunt. ff. si cer.
pe. & in. l. serui ele-
ctio. §. j. ff. de le. j.
vide Soci. in. l. si cū
totū. ff. de exce. rei
indi. Alex. in con. c.
viñ. i. cā & lite.
ver. pōt esse. i. ij. vo.
¶ Circūstantias.
Tu pondera p. di-
cto Host. i. rex. i. d.
l. si in rem, vbi dicit
q. debet exprimi.
SEBA. SAPIA.
¶ Nōne vide Ale.
& Aret. in. l. ij. ff. de
libe. & posthu. vbi
not. q. expressio di-
citur fieri nomina-
tim & in spē: licet
fiat in genere. quā-
do expressum solū
potest verificari in
alia specie.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Firmare Bar. Tu alleg. Bar. in. d. l. si in rem. vbi idem tenet Andr. Barb.
b ¶ SEBA. SAP. ¶ Ego puto. Hoc videtur sentire Alex. in consi. cxviii.
 incip. in causa. & lite. circa si. in. ij. vo. facit doctri. Bart. in. l. demonstratio.
 in prin. in. vj. q. ff. de condi. & demon.

c ¶ SEBA. SAPI. ¶ Vbi procedit. Quando procedat libellus incertus
 & obscurus: vide
 Ias. in. §. sed iste. co.
 xvij. in. l. de act. De
 ciu. in. c. dilecti. i. fi.
 §. de iud. & Pau. de
 ca. in. cōsil. lxv. in. j.
 parte secūdū nouis
 simā impressionē.

ZACHARIA. S.

d ¶ Libellus incertus.
 adde plenif. Lanfr.
 de ori. in. c. qm con
 tra. §. petitiones. ver
 no. q. libellus incer
 tus. & ibi celsus in
 apo. distinguētem
 in ver. nō procedit.
 Pau. de ca. cō. cxlv.
 & alex. cō. clxxxj.
 vol. ij. & cō. clxxx-
 iij.

¶ SEBA. SAPIA.

e ¶ Certa quantitas.
 Circa petitionē fru
 ctuum vide Iaso. in
 l. j. col. v. ver. limita
 istam cōclusionē. ff.
 de edē. & Alex. in
 consi. xc. incip. i. eā
 & lite. in. ij. vo. Ab.
 in. c. grauis. in fi. de
 resti. spol. Ioan. de
 Anan. in. c. j. j. de v-
 fur.

f ¶ Domini. sed qd
 si non dixerit vel
 quasi sed simplici-
 ter dixerit iure do-
 minij: & probaue-
 rit de quasi domi-
 nio dic q. pcedit li-
 bellus. ita Bar. in. l.
 j. in. iij. col. ver. que
 ro si aliquis. ff. de ac-
 cu. & oblig. secus si
 dixerit iure directi
 domini: vt ibi per
 eū. An. de falco.

g ¶ Expressere cau-
 sam. Adde Cal. con
 si. ij. hoc eod. titu. la-
 re Alex. cōsi. cxxj.
 j. lib.

¶ SEBA. SAPIA.

h ¶ In reali. An cau-
 sa sit exprimenda i
 libello vide Bald.
 in. l. j. in fi. C. si plu-
 vna sen. & in. l. cum
 act. C. de nego. ges.
 & quæ not. in. l. nō
 solum. §. sed vt pro
 bari. ff. de operis no
 ni nuntiatione.

em in alio casu, videlicet qn bona publicant.
 Tūc em, vt euitet defraudatio, debet fieri de
 scriptio bonorū exprimendo qualitatem: vt
 sic non possit surripi & defraudari: secus i ca-
 su nostro cū ad certificationē tm requiratur
 istę expressions. Et idem dico in alijs quali-
 tatibus: & satis hoc videt de mente Inn. in. c.
 certificari. de sepul. Et ex eo, qd. s. dixi, qdqn
 petit homo, & ignorat nomē propriū suffi-
 cit dicere ex tali ancilla natū: vt dixit tex. i. d.
 l. si in rē. No. ibi Bar. sufficere, q. qd denomi-
 netur à matre: sed vt. s. dixi nō est vis, que cir-
 cūstantiæ exprimant: dummodo per eos cer-
 tificetur reus super re petita. & dicit ideō ibi
 Bar. & bene, q. non sufficit exprimere nomē
 proprium, quando plures sunt homines, seu
 serui eiusdem nominis. hęc oīa prædicta limi-
 to, vt debeant exprimi qualitates rei, quādo
 res debita est certa: secus si incerta: vt quia de-
 betur in genere, vel i subalternatione: qā tūc
 sufficit generaliter petere, vel alternative:
 vt. l. vbi autem. ff. de ver. obli. & nota. Bar. in
 d. l. si in rem. ¶ Sed circa hoc dubitatur, quid
 si res certa debetur: & non exprimuntur qua-
 litates rei: nec fuit à principio obiectum con-
 tra generalitatem libelli. Sol. si ex probationi-
 bus pōt certificari res, hoc sufficit: aliās autē
 feretur sententia contra actorem: quia nō ap-
 paret, in quo sit fienda condēnatio. Nam sen-
 tentia debet esse certa. in. l. de actio. §. curare.
 ij. qd. vj. c. ei qui. §. diffinitiva. ita nō dicit Bar.
 in. d. l. si in rem. & in alle. l. si. C. de anna. exce.
 ¶ Tūc dicit gl. quod debet exprimi, an
 res petatur tota, an pars. Ego puto hoc proce-
 dere, qn libellans intendit petere ptē. Debet
 enim tunc exprimere sed si simpliciter petit
 rem, non potest ex incertitudine impugnari
 libellus: quia petendo simpliciter rem, videt
 petere totam: vt in. l. si defensor. §. qui interro-
 gatus. ff. de interrog. act. & nō gl. in. d. l. si in rē
 probatur in isto text. vbi simpliciter petebat
 terra, & tantum postulabatur, vt declararet
 ista terra: non autem vt exprimeretur, an pe-
 teretur tota res, an pars. Et reperi postmo-
 dum hoc idem apertē firmare Barto. in. l. de
 pupillo. §. qui nūtiat. ff. de no. op. nun. & dicit
 text. ibi expressum ad hoc. ¶ Sed dicit gl. q. de-
 bet exprimere ad minus duos proximos vici
 nos illius fundi: vt in. l. forma. ff. de censu. quia
 generalitas parit obscuritatem. ¶ Ego puto
 vt supra dixi, hoc procedere: nisi ex alijs de-
 monstrationibus fundus certus sit: puta ha-
 bet nomen certissimum, siue notissimum &
 speciale. Frustra enim additur alia demonstra-
 tio: vt leg. prima in fi. ff. de dote præle. sentit
 Bart. in. l. libellorum. ff. de accu. superfluis em
 remedijs non est vtendum. l. hæc stipulatio. §.
 Diuus. ff. de le. no. ca. & in. c. sicut de prob. ces-
 sat enim hoc casu ratio gl. cum nulla sit ob-
 scuritas. ¶ Tūc contra prædicta gl. op. de. l.
 que de tota. §. incertę. ff. de rei vendi. & l. & si
 non omnes. ff. cōi. diui. procedit libellus in-
 certus: d. respondet quod est speciale circa de-
 falcationē legatorum. Loquitur enim contra

rium, quando legatarius agit ad legatum: & est locus falcidie: quo-
 casu propter incertitudinem non cogit petere certam partē. Igno-
 rat enim, an quarta, vel quinta pars sit detrahenda ratione falcidie
 nam si hæreditas valet, ecce. & legantur quadringenta: tunc debet
 detrahi quarta pars de quolibet legato ratione falcidie: si verō es-
 sent legata trecenta & quinquaginta: tunc nō fit tota detractio sed
 tantum detrahentur quinquaginta: & sic cum incertitudo causat
 ex facto aduersarij, vel aliunde excusatur petendo incertam partē:
 vt in. d. §. incertę. Et not. Innocen. in capitu. constitutus. de in in-
 teg. resti. Vnde dicit hic. Hostiens. dando regulam, idem esse quo-
 tiescunque est actor incertus: nec potest sibi imputari, sed reo, qui
 eum certificare non vult. ff. si pars hære. pe. l. j. §. fin. ff. quorum leg.
 l. j. §. quia autem. Et vt. s. dixi: idē est, si aliunde, quando ex facto ad-
 uersarij causatur incertitudo. & de quo dic, vt not. Ioan. Andr. &
 alij in dicto capitu. constitutus. Nec mirum secundum Innocent.
 hīc, si ex causa recipitur libellus generalis: cum & sententia quan-
 doque generaliter lata teneat: vt patet. j. de sepul. capit. in nostra. in
 fin. que tamen sententia debet esse clarior, quam libellus. in. l. de
 actio. §. curare. quod colligitur ex eo. Nam sufficit petere fructus,
 de tali fundo, sine alia expressione: & si non extat, potest peti esti-
 matio: sed in sententia debet exprimi quantitas: aliās non valet se-
 cundum eum: vt si dicat condemnno te ad expēsas factas in lite, vel
 ad res, que tibi obuenerūt à tali: nisi in actis constaret de certa quā-
 titate. ff. de re iud. l. ait pretor. §. j. & sic intelligit. C. de sentent. quæ
 sine cer. quā. l. ij. & iij. Tu dic melius qualiter debeant peti fructus
 vt nō. Bal. in. l. & ex diuerso. ff. de rei vendica. Nam respectu perce-
 ptorum debet exprimi certa quantitas: nisi veniant ex natura ac-
 tionis, vel interdicto vnde vi: vt not. Innocen. in capitu. tanta. de
 excessib. Prælato. vbi vide quando sententia, vel libellus posset es-
 se generalis. Dictum tamen Innocent. hīc posset procedere, quan-
 do actor verisimiliter ignorat quantitatem fructuum percepto-
 rum. Tunc enim per supradicta sufficit sic generaliter petere sed
 postea in processu debet probare certam quantitatem: aliās non
 posset sequi certa sententia. Ad quod not. in capitu. ex literis. de
 iureiurand. quod est notandum. Vide tamen ad materiam, quod
 not. Cyn. in. l. cum te. C. si quis alteri. vel sibi. & quod not. in capit.
 grauis de resti. spolia. & in capitu. secundo. de ordi. cog. & in capi.
 certificari. de sepultu. & per Barto. & Ange. in. l. si filius. §. fin. ff. de
 verbo. obliga. vide etiam Barto. in lege prima. ff. de eden. vbi vide
 tur hoc limitare: nisi fructus veniant accessorie ad rem: nam tunc
 sufficit petere rem cum fructibus. Ita sentit Innocent. in capi. tanta.
 Quod ad secundum dictum de sententia ferenda super expen-
 sis, dic vt nō. in capitu. primo de sequestr. poss. & fruct. & in. l. ter-
 minato. C. de fruct. & lit. expen. ¶ Sed circa istam primam par-
 tem quærit gloss. nunquid sicut tenetur exprimere rem, quam pe-
 tit: ita teneatur exprimere causam petendi: respondet, qd nō. Satis
 enim videtur expressa causa eo ipso, quod proponitur rei vendica-
 tio. Causa enim non est in rei vendicatione, nisi ipsum dominium
 vnde satis est, quod dicat ad eum spectare iure domini, vel quasi.
 ¶ Nota primò, quod gloss. dicit incidenter procedere istum libel-
 lum sic alternatiuum: dico rem spectare ad me iure domini, vel
 quasi. Et quid intendat illud quasi: & an libellus talis procedat de
 iure an consuetudine tantum: cum multum inualuerit in iudicijs.
 vide gloss. plenam. in capitu. Abbate sanē. de re iudic. libro sexto.
 & in. l. de act. in principi. & quod not. Spe. in titu. de accu. seu pe-
 ti. §. sequitur. versic. item nō. Hoc tamen verum est, quod de con-
 suetudine admittitur talis libellus, cui standum est secundum oēs
 quod etiam tenet Barto. in. l. & an eadem. §. actiones. ff. de except.
 rei iudi. ¶ Tūc ad principale quæsitum glo. nunquid teneat
 tur exprimere causam & ad euidentiam: scias, quod tam in reali,
 quam in personali duplex est causa: vna propinqua: alia remo-
 ta. In reali causa propinqua est: quia sum dominus. causa remota,
 quia fuit mihi legata, donata, vendita, & tradita: & sic de similibus.
 In personali verò causa propinqua est: quia tu es mihi obligatus.
 Causa remota, quia mutui, vel promisi: vel quia vendidi rem
 & tradidi: & sic de alijs. ¶ Sed quæritur, que causa sit exprimen-
 da: communiter tenetur, quod in reali non est necesse exprime-
 re causam remotam: sed sufficit exprimere causam propinquam:
 quia sum dominus: nec est necesse dicere ex qua cā: nō em possum
 esse dñs

esse dominus, nisi ex vna causa: vt in. c. inter dilectos. de fide instru. & in. d. l. & an eandem. §. actiones. ff. de exceptio. rei iud. Et hoc etiā voluit Inn. in. c. conquerente. de off. ordi. & satis patet in hoc cap. Et vtile est ipsi reo, ne alia exprimatur: quia si succumbit actor, ob. sibi postea exceptio rei iud. cum totum ius suum videatur in iudicium deduxisse: vt in. d. l. & an eadem. & expressius. in. c. Abbate sanē. de re iud. li. vj. alio tamē respectu est sibi vtile, vt exprimatur: quia facilius poterit deliberare. Sed certē satis debet scire, an res sit sua, vel nō. Ang. in. l. cū quærebatur. C. vnde vi. & de rescri. c. ab excommunicato. Et hoc verū, vt nō teneatur causam remotā exprimerenisi ius cōmune resistat agenti: vt quia vendicat liberum hominem. Tunc enim debet exprimere cām: puta, quia est mihi filius: vel est mihi vxor: & sic de similibus: vt in. l. j. ff. de rei vend. & tenet Inn. in. d. c. conquerente. In personali debet quis exprimere causam remotam, non autem sufficit exprimere propinquam. Et hoc ideo: quia ex cā propinqua non posset reus deliberare. j. c. prox. Nā si dico peto à te decem: quia es mihi obligatus: cū multæ sint & esse possint obligationis causæ, nō posset deliberare: vt in. d. §. actiones. Ideo oportet exprimere cām remotā: quia mutuaui, vel promisi & si. vt. j. c. prox. vbi per Inn. & idem tenet in. d. c. cōquerente. aliās nō tenetur reus respondere: sed si respondet valet iudicium: vt in. l. fi. C. de anna. excep. & no. Inn. in. c. prox. ¶ Consequenter gl. circa istā primā partem quærit de eo, quod. §. dixi. incideret, an succumbens in rei vindicatione possit iterum agere ex noua causa^a, non obstante^b exceptione rei iud. Et respōdet distinguendo, q̄ aut agit nulla cā expressa, sed generaliter: & tunc obstat exceptio, si iterum vult agere: quia totum ius suū videtur in iudicium deduxisse. Aut expressit certam cām: & tunc non obstat exceptio in alia. Et hoc verū, nisi quando plures actiones oriūtur ex eadē causa: quia tunc si intētatur vna actio, & succumbit: non pōt agere ex alia: vt in. l. duobus. §. colonus. ff. de iure iud. vbi dicitur, q̄ si fuit actū cōtra colonum cā dāni dati actione locati, & colonus iurauit dānum nō dedisse: non pōt agi alia actione: puta aquilia, vel alia cōpetenti: quia omnes illæ actiones cōpetunt propter dānum datū. Ex quo ergo facta fuit absolutio respectu causæ: vt quia non dedit dānum: cessant omnes aliæ actiones ex illa cā competentes. ¶ Circa hoc dic latius post Bar. in. l. & an eadē. §. actiones. & l. si mater. ff. de excep. rei iud. q̄ aut fuit actū actione reali, aut personali Primo casu, aut libellus fuit purus, aut alternatiuus: vt rōne dominij, vel quasi. Primo casu, quando fuit actum reali & pure: aut libellus fuit generalis & prosecutio generalis, etiā vt quia in prosecutione, non restinxit se ad certam causam: & tunc secundum omnes non potest agere ex alia causa obstante exceptione rei iudicate: quia videtur omne ius suum in iudicium deduxisse: vt in. d. §. actiones. Et est apertē decisum in. c. Abbate sanē. de re iud. lib. vj. Aut libellus fuit specialis, & prosecutio specialis: vt quia restinxit se ad certam cām: puta quia fuit mihi legata: & tunc si succubui, possum agere ex alia causa. text. est apertus in. d. c. Abbate sanē. Tenet Bar. in. l. si mater. §. deniq̄. & idem ibi gl. & hīc Cal. & est commune dictum, maximē hodiē per. d. cap. Abbate sanē. ¶ Licet aliud dixerit Pet. & Cy. in. l. edita. C. de eden. qui mouebantur per. l. scio. ff. de appel. vbi si expressi in appellatione vnam causam, videor omnes causas i iudicio deduxisse, adeo, q̄ possum c̄prosequi nō expressas. & siue prosequar, siue non, obstat mihi exceptio postea indistinctē si succumbā. Sed vt ibi dicit Bar. aliud in appellatione, aliud in principali. Nam in appellatione videor deduxisse omnes causas etiam exprimendo vnum: quia aliās periret ius meum, cū sententia remaneret valida ex vna causa. Secus in principali cum non inferatur mihi præiudicium: & ideo non videor alias causas non expressas deduxisse. Et pro hoc optimē facit text. in. l. si mater. §. si quis autem fundum. præallegato. Item secundum Ioannem Cald. hīc aliud in appellatione: quia siue exprimat causas, siue non, videtur deduxisse in causa appellationis totum id, quod fuit deductum in causa principali. ideo & c. Si vero petitio fuit generalis: sed prosecutio specialis: vt quia restinxit se in prosecutione ad certam causam: tunc sunt opin. in. d. l. si mater. Nam quidam intelligunt illam leg. vt ponat casum specialem in matre petente bona filij: vt obstat exceptio rei iud. sed cōpetat restitutio propter iustū errorē. Alij verō intelligunt indi-

finctē in quocūq̄: vt ex quo prosecutio fuit spālīs, obstat exceptio: sed cōpetit restitutio propter iustū errorē. Et hīc opi. sequit Bart. ibi, & videt amplectanda: quia mitior. vt regula odia. de reg. iur. li. vj. secus, si dolosē omisit prosequi generaliter: quia tunc indistinctē obstat exceptio in alijs. Ad hoc text. not. in. l. de reb. ff. de arbi. vbi tex. est si. Et facit pro istis compromissis, q̄ sunt generaliter: & postea prosecutio fit respectu certę causę: nō obstat exceptio nisi in prosecutione: nisi pars malitiosē distulerit. qd̄ est bene notandū. ¶ In secūdo membro subdistinctionis, qn̄ libellus fuit alternatiuus: quia peto rem, q̄ ad me spectat iure dñij, vel quasi: tunc dicit gl. in. d. c. abbate sanē. q̄ quācūq̄ partē alternatiuē probauerit, actor obtinebit secūdū formam petitionis: sed si deficit in vna, & absoluitur reus: postea poterit intētare aliā partē disiunctiuā. Nec obstat exceptio rei iudic. quia hīc est modo alia causa, quā prima. de causa pos. & proprie. c. fi. in. l. de act. §. alia Bar. in. d. §. actiones. restringit illā glo. qn̄ prosecutio fuit specialis: vt quia distinguebat dominij à publiciana: secus si prosecutio fuit generalis: vt quia dicebat rem ad se pertinere. Nā verbū, pertinere, est latū: vt. l. verbū pertinere. ff. de verb. fig. ¶ Ego dubito de hoc dicto Bar. per glo. sing. in. l. de ac. §. alia. vbi dicit, q̄ licet ex cōsuetudine admittat talis libellus: tñ nō admittit volēs prosequi, nisi vnā partē tātū: quia aliās esset sibi cōtrariū: quia diceret se dominū, & nō dñm. Cū ergo p̄secutio ex iuris necessitate: & ex ipsa ratiōe, vt euitet cōtrarietas, debeat esse specialis: debem⁹ restringere verba generalia ad alterā partē tantū: & sic debemus intelligere in potiori significato: vt in. l. de iure natu. §. sed quoties. Restringuntur em̄ verba generalia secūdū subiectā materiā: vt no. in. c. dilecti. §. de iudi. & in. l. edita. C. de edē. Et sic intelligat in dubio eū fuisse prosecutedū, ratione dominij. ar. in. l. j. ff. si ager vec. vel emphit. pe. & tūc poterit prosequi in publiciana. Et licet hoc dubiū sit: tñ mitius est: & ideo est sequendū: vt in regula, odia. & in regula, in p̄enis. de reg. iur. li. vj. & in. l. pe. ff. de p̄enis. ¶ In secūdo membro principali, qn̄ agitur personali. gl. hīc idē dicit, qd̄. §. dixi in reali. Sed tu distingue latius post Bart. in. d. §. actionis. Aut quis proponit actionē simpliciter, & generaliter: aut quis proponit expressa causa. Si generaliter proposuit: & tunc ex actionis expressione colligitur expressio causæ: & ad illam tantū restringitur actio: vt in. d. §. actiones. secūdū vnā lect. Et idē puto hīc, q̄ in realibus. Si enim ex primo actionē: puta ex testamento. Nam certē potero postea agere ratione donatiōis, vel alia causa: quia totū ius meū videor restinxisse respectu actiōis. Aut ex actionis expressione, non colligitur expressio causæ: vt ago certi cōditione, quæ est actio valde generalis: vt no. in. l. certi cōditio. ff. si cer. pe. Et tūc aut vnā causam sum tantum prosecutus: & subdistingue: aut sn̄a fuit specialis. & non obstat exceptio rei iudic. in alijs causis: vt in. l. age. C. de transact. l. licet. C. de iud. ¶ Aut sententia fuit generalis, sicut petitio: & tunc aut quis omisit alias causas prosequi ignoranter: aut scienter malitiosē.

¶ Ex noua causa adde Alex. consi. lxxxij. in. lib. SEBA. SAPI. ¶ Non obstante. Vide Bar. & Pau. de cast. in. l. si rem alienā. §. fin. ff. de pig. act. Alexā. in consi. j. col. xj. ver. nō obstat, q̄ dñs dux. in. v. volumi. ¶ Nō expressas. Aduerte, quia istud nō procederet in prima causa. Nā si actor ageret ex vna causa in petitione, & postea probaret de alia nō expressa in petitione nō obtineret. Fuit dictū Innoc. in. c. ex parte Abbatis. extra de privile. & in. c. j. vi. li. nō cōte. Facit solēnis decisio Pau. de ca. in. l. si is ad quē. ff. de acq. hære. vbi dicit se egisse cōtra te ex causa commodati tñ probaui depositū: non possum obtinere. Sequit ibi do. Franci. de are. in. in. not. vbi refert vnum dictū Ioā. andræ. in addi. ad Spe. in ti. de act. & peti. §. seqt. ver. in. quæro qd̄ si reus. & c. vbi q̄rit, an cōfessio rei ex alia causa, quā expressent actor in libello noceat ipsi reo. vide ibi. & prædicta sequit d. Alexan. in consi. cxxj. incipiē. viso processu. in. col. versi. in super. i. j. volu. Contra prædicta facit qd̄ ponit iste. j. num. 17. Cogita: & ad prædicta vide p̄ Ale. in consi. lxxj. inci. vi so. p̄cessu. in pri. in. in. vol. vide istū in. c. fi. in. fi. i. eod. Aengas de Falco.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI. ¶ De practica libellandi. De istis multa traduntur. in. l. ff. de eden. & per Alex. in consi. cxxj. colum. vij. in. j. vol. aliqua per eundem in. l. edita. colū. vij. C. de eden. & qualiter differat iudicium vniuersale à generali tradit Ro. in consi. ccxj. & Alexā. in consi. clxxxvj. colū. j. in. q. volū.

b ¶ Vniuersali. Ad de Alexan. consi. clxxxij. & ibi vi de qd de generali. ZACHARI.

c ¶ Vniuersalib⁹ & generalibus. Vide in succinēte & belle persēpe alle. Lanfran. de Orio. in. c. quoniā cōtra §. pet. tiones. nu. 9. in fin. versū. in iudicio autem generali, seu vniuersali. Et ibi, quod dicat iudiciū generale, & quod vniuersale. j. de probatio.

d ¶ Omne id. repetio in mea lec. Bar. i. l. edita. C. de edē. in. ij. colū. dū Bart. oppo. de. d. l. in. q. ego dum erā scholaris anno p̄ximē elapso, dum illam audiui à summā subtilitatis doctore do. Camillo de Ballionibus de perūo, intelligebā illā legem quartā, q̄ ibi agebatur petitione hereditatis ad hāreditatē, respectū vnius rei: meritō veniūt oīa. quæ reperiuntur tempore latæ snē apud reū: quia fuit actū ad hāreditatem: vt ibi dicitur. Sed si ad vnā rem tamen fuisset actū pet. hāre. tūc ego tenui, q̄ non veniebant alia, quæ reperiēbatur. Et est de mente Bart. ibi: si bene aduertas. Cogita: tamen reperi postea istum. j. eo. nu. 25. latius tenere, quod. s. dixi. Anā. de Falco.

SEBA. SAPI.

e ¶ Possidere quomodo id procedat, vide Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. in vltē. vbi Alexā. co. xvij. ff. de acq. pos. Ang. de Arc. in. §. sed iste. colle. in. mlti. de acti. l. af. j. l. si pri⁹. col. xvij. ver. tertiā cōclusio nē. ff. de oper. no. nun. Et illis locis traditur, an cōdē natio rerū in petitione hereditatis veniat iure actionis.

Si ignoranter licet obstat exceptio rei iudici in aliis eliditur tamen replicatione: vt in. d. l. licet. & no. glo. in. d. §. actiones. Si omisit sciēter & malitiosē. obstat exceptio rei iū. i. aliis: vt. l. de rebus. ff. de arbi. si verò iudicio certā cām expressit: & tūc aut vult agere iterū actiōne descēdēte ex alia cā: & pōt. vt in. d. §. actiones. Aut vult agere eadē actiōne cū adiectiōne diuersæ qualitatē: & nō potest. vt. l. in delictis. §. si detracta. ff. de nox. vbi patet, q̄ si fuit actum contra dominū actiōne noxali de dāno dato à seruo: & succubuit actor: non pōt iterum agere, vt etiā si vult addere, q̄ dominus fuit conscius: q̄ eadē est actiō, & ex eadē cā prouenit: licet addatur qualitas. Et an rōne qualitatē veniat addenda, vel minuenda pōna: vt ibi. qd est no. Dicit tñ Bar. qd per restitutionē in integrū ex cā iustæ ignoratiē posset iterum agere: vt. l. habebat. in prin. ff. de insti. & l. j. in fi. qn actiō de pecu. est anna. Et per hoc etiā est expedita secunda pars gl. de materia libelli in personali. ¶ Venio nūc ad tertiā partē principalē de practica libellandi in actiōne vniuersali. b & expeditam simul istam particulā & sequentē cum ista. Dicit gl. q̄ in iudiciis vniuersalibus nō est necesse exprimere res singulares: sed dicere sufficit peto hereditatē: quia sum hāres. Itē peto ecclesiā cū pertinentiis suis. In generalibus ēt iudiciis nō est necesse exprimere res. Sed sufficit proponere cām, vel factū: vt peto rationē de administratione, quā gessi. ¶ Aduerte ad hāc materiā latius. Debes enim scire, q̄ quādā sunt actiones particulares, q̄ ideo dicuntur particulares: q̄ dantur ad res particulares seu singulares: nō aut ad aliquod vniuersum, vel generale: vt si peto vēstē: & ago rei vendicationē, vel alia actiōne particulari: seu peto decē, quæ tibi mutuauī. Et harū actiōnū, aliquæ dicuntur reales: vt quia cōpetunt ad rē: & non dicuntur personā obligatā. Aliquæ verò dicuntur personales: quia nō ad rē, sed in personam dirigunt: vt si ago ex empto: vel actiōne ex mutuo. Dico enim personā obligatā, & nō cōpe. ad rē, vel pecuniā. Et prosequere latius vt habetur insti. de act. in princ. Et quid debeat exprimi in istis. §. dictum est. ¶ Et quot sint actiōes vniuersales dicit Inn. in. c. cōquerente. de offi. q̄ sunt quatuor, quæ omnes cōpetunt pro hāreditate tantū: cuius nominē cōprehēditur vniuersum ius defuncti. ff. de verb. signi. l. nihil aliud. Ideo dicuntur vniuersales: & sunt istæ. scilicet petitiō hereditatis. fami. er. actiō ex testamento, quæ datur pro hāreditate ex Trebelliano restituenda: & actiō ex empto, q̄ dā quoties tota hāreditas emitur. Et licet ibi dicat Inno. q̄ sunt quatuor: intelligo de istis, de quibus iura tantum faciunt mentionem apertē. Sed multæ alię possunt dici vniuersales ad similitudinē harum quatuor: vt quando petitur villa, seu castrum: vt sentit idem Inno. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. & clarius Barto. in. l. j. ff. de edē. Item quando petitur ecclesia cum perti-

nentiis suis: vt voluit hic gl. & Inno. in. d. c. cū ad sedem. & in. c. eā te. de rescrip. facit. c. quia. V. de iudi. secundū vnam lec. & idem dicit de fi. ¶ Et idē melius dic. post Bar. in. d. l. j. ff. de eden. q̄ actiō vniuersalis, pōt intelligi, qn datur ad aliquid, quod de sua significatione multa in se vniuersaliter contineat, siue sit vniuersitas iuris: vt hāreditas, vel bonorū possessiō, & similia: siue sit vniuersitas facti: vt peculū. De quo tamen dicendū est: vt. l. iij. in prin. ff. de pecu. Actiō verò generalis ex eo dicitur: vt dicit Inn. in. d. c. cōquerente. de offi. ordi. quia cōpetit ad id, quod sub se cōtinet plura capitula: non tamē vniuersum ius: vt est actiō negotiorū gestorū, tutelę &c. Nō multa potuit habere defunctus, quę non perueniūt ad filiū: sed cōtinet sub se multa capitula: vt administratiōnem salis, frumētī, vini, & similiū: secus autē si ex se: & ex proprio significato nō cōtinet plura, seu vniuersitatē. Tunc enim licet petant plura bona, nō tamē dicitur petitiō vniuersalis, vel generalis. ¶ Vnde dicit Inn. in. c. cū ad sedē. de resti. spo. q̄ si quis petat oīa bona alicuius, nō est audiendus: nisi ea exprimat. Et est ratio secundū eū: quia cū ad hoc singularibus actiōibus agatur, nō posset ferri snia certa, q̄ ferri debet in generalib⁹ & singularibus actiōib⁹: sed secus fit in vniuersalibus, secundū eū ibi. Et hoc videt sentire Bar. in. l. Titia. §. j. de leg. ij. vbi inducit illū tex. q̄ scilicet pcedat iste libellus: Peto à te villā illam. sine alia expressiōne iuriū & bonorū villæ. nō tñ procedit iste. Peto omnia, quæ possides in tali loco. Cōtrariū tñ tenet Spec. in tit. de actiō. & peti. §. sequitur. ver. qd si peto. & sentit Inn. in. c. certificari. de sepul. vbi videtur velle pcedere hūc libellū. Peto partē omniū rerum tibi ex bonis talis obuenientū. Ibi tñ Inn. loquitur multū intricatē: & ita inuoluit se in opi. vt vix appareat, qd velit. Sed ego credo, q̄ vbi, vel ex ppria significatione ei⁹, qd petis, vel ex aliquo signovniuersali: seu aliqua alia demonstratiōne, plures cōprehēduntur in petitione, & per demonstratiōnē, seu restrictiōnē petitiō nō est incerta: vt in exemplis superis recitatis: libellus est admittendus. & petitiō pōt dici generalis: q̄ plura cōprehendit: & si nō ex ppria significatione: tamē saltē ex adiectiōne & restrictiōne seu demonstratiōne: argumē. in. c. inter dilectos. in prin. de fide instru. & in. l. certum. ff. si certū pet. in. c. licet ex quadam. de test. Exigitur enim declaratiō principaliter ppter duo. Primò, vt reus possit deliberare, an velit cedere, vel contendere. & huic satis est satisfactū p dictiōnem vniuersalem, seu per restrictiōnē & demonstratiōnē. Secundò exigitur, vt iudex certā posset ferre sniam. & huic prouidebitur in processu: quia vt. j. subiiciam in petitione generali debet fieri specificatiō in processu. & erit ista petitiō generalis, non naturaliter: sed accidētaliter propter adiecta, & signa generalia. ¶ Sed tunc quēro de practica libellandi & pñtiadi in istis actiōib⁹ vniuersalibus & generalib⁹. ¶ Gl. hic vt. §. dixi multū breuiter se expedit. Spec. in tit. de actiō. & peti. §. sequitur. versū. sed quę est differētia. dicit, per hoc est differētia inter vniuersales actiōes generales & speciales. In vniuersalibus enim vniuersaliter concipitur libellus: & vniuersaliter fertur sententia: nec cogitur quis res exprimere. ff. de petitiō. hereditatis. l. si quo tempore in generalibus generaliter concipitur libellus, sed lit. contest. res exprimuntur: vt. l. licet. C. de iudic. & in. d. c. Abbate sanē. de re iudica. lib. vj. In specialibus res exprimuntur in libello. ff. de rei vendicat. l. si rem. Sed de hoc vltimo dic, vt. §. dixi. ¶ Vide etiam Spec. in ver. præce. vbi ponit aliam differēntiam. Nam in actiōne vniuersali, licet sit actum ad certam speciem: nihilominus venit omne id, quod tempore sententię reus inuenitur possidere. ff. de petitione hereditatis. l. iij. & l. si quo tempore. & l. item videndum. §. si quis. quod not. pro intellectu illarum legum. Et idem Innoc. in. d. c. conquerente. In generali verò si actum est ad vnam speciem tantum: non venit, quod in alia specie continetur: vt si actum sit super administratione salis, non venit nisi quod in ea continetur: vt in præallega. l. licet. & ff. communi diuidundo. in. l. in iudicium. Item secundum Innoc. in. d. c. conquerente. causa in istis iudiciis est exprimenda: vt, Peto hāreditatē totam, vel partē illius, qui me instituit hāredē in toto, vel in parte: vt, quia ei successi ab intestato. allego. l. j. ij. & iij. ff. de petitiō. hereditatis. vel. peto rōnē administrationis negotiorū meorū, quæ gessi sine mādato. & similib⁹. ¶ Et si diceres, qd pdest snia generalis in actiōnib⁹ vniuersalibus: rēdet ibi Inn. q̄ multū. Nā si iudex declarauit me hāredē

me hæredē cōtra te: sufficit nūc p̄bare res à te possessas fuisse in bonis patris mei, vel defuncti: & in eis mādabif snīa executioni, etiā si id nō p̄bau pendēte lite: sed post sententiā probo quodā extraordinario modo. Nā peto snīam executioni mandari in his rebus. & si ille negauerit illas res fuisse in hæreditate: ego probabo. argu. ff. de re iudica. l. à diuo pio. §. si sup. & in. d. l. iij. qd̄ nota. & idē Barto. in. l. j. ff. de edendo. Quod dicit notandū pro istis instrumentis guarentigiatis: quæ habet paratā executio

22 nem. ¶ Sed nūc quæro quare in actionibus vniuersalibus nō est necesse declarare res, etiā in prosecutione: sed in generalibus sic: Respondeo secūdū Bar. in. d. l. j. qd̄ iudiciū vniuersale secūdū propriā naturā actionis datur ad declarandū ius actoris: sed restitutio rerū fit per officiū iudicis: vt. §. dixi. ad hoc. d. l. licet. & l. iij. ff. de petitione hæreditatis. Et ideō in hoc iudicio nō est necesse: nisi qd̄ declaratur actorē esse hæredē: & postea fit executio iudicis officio. Iudiciū verō generale datur ad reū condēmandū: ideō debet probare id super quo debet fieri condēnatio. Ideō snīa, quæ in hoc iudicio fertur, nō parat præiudiciū in effectū: nisi in causis quas actor prosecutus est: vt in præalle. l. licet. & hoc no. ¶ Et per hoc est dicendū, qd̄ non est bonus modus libellandi: *peto talē hæreditatē. licet glo. hic, & in. d. l. j. aliter sentiat: qd̄ vt dicit Bar. in. d. l. j. si est hæres: tunc habet hæreditatē: prout est ius. Nam adita hæreditate oīa iura in nos transeunt: licet non transeat corporalis possessio, nisi apprehendat: vt in l. cū hæredes. ff. de acqui. here. Nō ergo est necesse petere hæreditatē. Debet ergo libellus sic concludere. *Peto me pronuntiarī hæredem, & aduersarium cogi ad restituendū quicquid tenet, & possidet de dicta hæreditate.* & ita formauit iurisconsultus. in. l. licet. de petitione hæreditatis. Glo. tñ pōt sic sustineri: vt cū dico. *Peto hæreditatē: quia sum hæres:* id est peto res hæreditarias, vt possideā eas proprio nomine. Facit. l. j. ff. de rei vendi. sed primus modus est verior & notabilior. Vide Bar. in. l. & ex diuerso. §. vbi aut. ff. de rei vendi. vbi dicit libellum posse sustineri, si quis*

a agens petitione hærediratis^a, vel rei vendi. dicat: *peto talem cōdemnari ad restitutionem talium bonorum: quia sum hæres: vel dominus.* qd̄ ex hoc tacitē petit se pronuntiarī hæredem, vel dominū: iudex tacitē videretur pronuntiare, si condēnat possessorem ad restitutionem. ar. l. j. C. de ordi. iudi. & l. j. de act. emp. In iudicijs verō generalibus debet concludi reū condēnari: vt. §. dixi. vide tamē vt. §. dixi. & quod no. Bar. in. l. & ex diuerso. ff. de rei vendi. Et per hoc habes clarē & latē expeditam istā materiam.

24 ¶ Nunc venio ad aliā particulā glo. quærit, an libellus possit mutari, vel emendari, vel corrigi: & respondet aliquantulū obscurē & confusē: & eam ordinando hoc intendit. qd̄ aut libellus, nō est adhuc reo exhibitus: & tunc potest actor corrigere & emendare: & etiā in totum ab agendo desistere: qd̄ nemo inuitus agere compellitur. C. vt nemo inuit⁹. l. vna. iuncta aut. qui semel. C. quomodo & quando iudex. Si verō libellus est reo exhibitus: & tūc non potest mutari, si tales sunt actiones, quæ electione tollantur. l. quod in hærede §. eligere. ff. de tribu. Si verō actiones non sunt tales: de quibus vide per Inno. in. c. au diuimus. de collu. & tunc ante lit. conte. potest fieri emendatio: accumulando tamen, non desistendo à prima: vt d. aut. qui semel. post lit. verō conte. non potest: sed opus est noua interpellatione: vt in. l. nō potest. ff. de iudicijs. Hoc in effectū intendit ista clausula, siue particula glo. Io. and. refert aliqua dicta Inn. in. c. præce. & ea, qd̄ posuerunt doctores antiqui in. c. inter. de fi. instr. per quæ non habet clarē hæc materia. d. Ant. multū conculcat & confusē, & quasi omnia extracta sunt à dictis Bar. i. d. l. edita C. de edē. ideo sequendo Bar. in. d. l. edita. Sic clarē expeditas hāc materiā periculosa prolixā & subtilē psequē

do quatuor membra. Primò, an actor possit libellū emē dare. Secundò an libellum possit mutare. Tertiò an possit aliā actionē accumulare. Quartò, an ex tali variatione, vbi fieri pōt sit actor condēnandus in expensis. ¶ Et aduerte, quia differentia est inter illa tria. Nam emendare^b est corrigere, superflua refecare, mutare verba snīa permanente, addere vel detrahere, & declarare obīcura vt satis colligitur. C. de emen. iust. co. per totum. & in. j. const. C. in. §. quibus. Mutare enim est vnā actionē omittere: & nouam proponere: vt p̄batur. C. de muta. nomi. per totum. & in. l. mutari. ff. de procur. Accumulatio est vnus actionis cū alia coadunatio: vt quia primò intentauit vnā actionem, nunc intentat aliā: & vult simul p̄sequi: quod bene fieri pōt: vt infra dicitur. Et p̄ hoc habes declaratos terminos positos in gl. ista secūdū Bar. in. d. l. edito. ¶ Nunc venio ad primum, quando & qualiter liceat emendare libellū. Et distingue, qd̄ aut vult emē dare circa substantiā ipsius libelli. Exemplū: Libellus debet continere in criminali annum, mensem, & locum: vt l. libellorū. ff. de accu. cononizata. ij. q. viij. in. c. per scripta. §. libellorū. & plenē per gl. in. l. in causis. C. de accu. In ciuili debet cōtinere: vt no. §. c. proxi. & in. l. j. ff. de eden. per gl. in auth. de exhibē. & intro. reis. Pone, qd̄ fuit omīsum aliquid de substantiālibus: puta locus, vel tēpus, vel aliquid simile: an poterit suppleri? Cōcludo post Barto. Aut est talis defectus, qd̄ parte tacēte, nō habet vitare iudiciū: vt in ciuilibus nō descenditibus ex crimine. Admittitur enim libellus quātuncūq; obscurus, nisi opposatur: vt. l. vlt. C. de anna. except. vt. §. dixi: tūc emendatio & declaratio pōt fieri vsq; ad snīam: nisi fuerit oppositū: vt in. d. l. j. Aut est talis defectus, qui etiā parte tacēte impedit iudiciū: vt si in criminali omittitur aliquid de substantiālibus: vt in. d. l. libellorum. ver. qd̄ si libelli. Vel si libellus deficeret in cōclusionē: quia cōclusio nō resultaret ex præmissis. verbi gratia. Peto decē, quia Imperator est in Italia. vt. l. ij. §. circa. & quod ibi no. ff. de doli mali excep. Isto casu si lis nō est cōtest. pōt fieri emendatio, si tēpora largiuntur: aliās secus: vt probatur in. l. accusaturus. ff. de adulte. Et declara, si tēpora largiuntur. i. si tempus p̄fixū à lege, vel à iudice hoc patitur. ¶ Pone enim qd̄ ex cā iudex p̄fixit certum terminū ad agendum: egit ēt intra terminū: sed post terminū vult emē dare libellū, qd̄ nō tenuit. certē nō pōt: quia videtur nūc agere: & ideō non pōt. Et idem dic in tempore statuto à lege: vt no. & probatur in. d. l. accusaturus. qd̄ nota: quia facit ad multa. Simile in. l. bonorū. ff. rem ratam habe. vbi quis debet habere ratū gestū nomine suo intra tēpus, intra qd̄ ipse debebat actum gerere & nō postea. Facit qd̄ no. in. c. qd̄ fit de elec. lib. vj. sed post lit. cōtest. fieri non pōt: vt in. d. l. libellorū. ¶ Sed dices tu, ad quid fit ista phibitio: cum de nouo possit actor accusare, si libellus non fuit bene conceptus: vt in. d. l. libellorū: & loquor, qd̄ non fuit p̄fixū certū tēpus. Respōdet Bar. qd̄ fortē interest actoris, vel accusatoris magis, qd̄ p̄cedatur sup primo libello, qd̄ quod det libellum de nouo propter nouas sportulas, vel gabellas: qd̄ debent solui, cum offertur libellus secundum diuersas cōsuetudines Italiae. Item pōt dici, qd̄ fit in odiū ipsius actoris, qui nō debuit sic vagari: nec variari cum præiudicio ipsius rei. Et fortē iterū nō aget: cum ex hoc debeat aboleri non accusari: vt in. d. l. libellorū. Aut volo emendare libellū addendo, vel minuendo circa rem petitam: & si hoc facio ante lit. cōtest. debeat admitti. vt in. d. l. edita. iuncta gl. & tenuit etiā hoc glo. & Inno. in. c. pximo. Quod intellige secundum Bart. in loco præal. quādo volo addere, vel minuere circa eandem rem, vel summā petitam. Nā si vellem addere aliā rem: tunc non possem, si illa res non clauditur sub prima actione p̄posita. Nam tunc nō esset emendare: sed nouam actionem

a ¶ Petitione hæreditatis. Adde Ange. conf. lxj. & cxx-xvj.

b SEBASTAPI.

¶ Emendare. qd̄ sit emē dare p̄ nit etiā. d. Abb. in. c. sup q̄stionū. i. p̄ri. in. ij. nota. de offi. dele. nec videt verum, qd̄ declarare obscura sit emē dare: quia prohibita emendatione non cēsetur prohibita declaratio. ca. cum dilecti. j. de ac. l. iā Pompo. §. si. cum glo. ff. de rei ven.

Panormi. super Prima secundi Decret.

proponere. ¶ Vtrū autē sub prima claudatur, vel non: colligit ex doctrina, q̄ datur in l. scire debemus. ff. de ver. oblig. quā dicit, q̄ tot sunt stipulationes: quot sunt res: & per cōsequēs tot actiones, quot obligationes. Si verō vna est summa, vel vna est res: tunc vna est stipulatio: & sic si petij quinq; & fuerā stipulatus decē: vel si peti ar tē fundi, & fuerā stipulatus totū fundū: tunc possum ante lit. cōtest. addere residuū: quia nō est opus noua actio ne, sed p̄priē emēdatur libellus. Facit instit. de actio. §. si minus. Aut post li. cōtest. volo emēdare: & tūc aut volo detrahēre & possum. arg. ff. si cer. petā. l. quidā aestimaue rūt. Et intellige detrahēre nō differēdo: sed renūtiando illi parti, quā detraho: etiā infra subiiciā in alio mēbro. Sicut enim possum toti liti renūtiare, sic & parti. ar. in. l. postq̄ liti. C. de pac. iuncta. l. quā de tota. de rei vēdic. & c. pastoralis. §. itē cum totū. de offi. delega. Fallit in casu. l. j. C. de plus peti. Et rō est ibi secundū Bar. quia delinquit in duobus, scilicet in plus petēdo, & in cautionē per do lū exigendo: dicā in. c. vno. j. de plus peti. Et sic nō obstat auth. qui semel. C. quō & quādo iud. q̄ quis cogitur per sistere in prima actione: q̄ illud verū, nisi velit in totū desistere in parte nō: quia pōt tunc reus interesse prætē dere. Si verō volo addere: & tūc aut circa principalia, & nō possum. vt. l. nō pōt. ff. de iudi. Aut circa accessoria: vt circa fructus: & tūc si quidē volo addere de his, q̄ oc currūt post lit. cōtest. Et possum secutus in his, q̄ occur runt ante lit. cōtest. vt. l. ædiles. §. itē sciendū. ff. de ædic. l. actus. §. fin. cū. l. seq. ff. de aqua plu. arcē. & hæc procedūt in iudiciis singularibus. ¶ In vniuersalibus verō & ge neralibus tenet Inn. s. in. c. proxi. quod pōt addi & detra hi vsq; ad sniam, per. l. quartā. ff. de petitio. hæred. & l. si quo tēpore. eo. tit. & C. de iudiciis. l. licet. & idē tenet gl. in. d. l. edita. sed hoc nō placet Cy. & Pet. & Bar. in. d. l. e dita. in. ij. col. ver. cōtra hoc oppo. quia in petitione here ditatis principaliter petit actor se p̄nuntiare hæredē: in executiōe aut veniūt omnia bona hæreditaria: vt etiam s. dixi: vnde si ad reū aliquid perueniret pēdēte iudicio, illud venit in hoc iudicio magis ex virtute actionis ab solutæ p̄positæ & ex sui natura, quā ex virtute emēda tionis. Et ideo dicit Bar. q̄ si esset actū petitione hæredi tatis ad vnā rem singulariter, nō posset fieri emendatio, vel additio alicuius rei post lit. cōte. vt in. d. l. non pōt. Et ex hoc nota intellectu ad illā. l. iij. q̄ ibi non declarā per Bar. Intelligit enim Bar. illā. l. in. d. l. edita. quādo cōclu sio fuit generalis: nō autē restrinxit se actor ad certam rē: vt, quia petiit hæreditatē, seu se declarauit hæredē. Tūc enim si declaratur hæres, mādatur postea snia executio ni iudicis officio, non solū in rebus possessis per eū tēpo re oblatis libellis: sed etiā in aliis, quæ incipit possidere tē pore iudicij vsq; ad sniam. vt ibi. Et si actor i p̄cessu vult declarare, pōt. Sed nō est necesse: quia ex quo generaliter intētauit petitionē hæreditatis: oīa veniūt virtute actio nis simpliciter p̄positæ: secus aut vbi egit actor petitiō ne hæreditatis restringēdo se simpliciter ad vnā rē. Tūc enim tantū venit illa res, & nō alia: nec pōt etiā in proces su declarare sicut in singularibus iudiciis: sed noua inter pellatione opus est. ar. in. l. nō pōt. ff. de iudiciis. Hunc in tellectū apertē sentit Spe. in tit. de libel. cōcep. §. nūc ostē dem⁹. post principiū: vbi dicit post Vin. q̄ in vniuersali actione, vbi res nō fuit specificata pōt libellus emendari & mutari addendo, vel diminuendo. alle. l. iij. ff. de peti tione hæreditatis. Et idē dicit in generali actione: per le gem licet. C. de iudiciis. & sic apertē sentit, q̄ quādo res fuit specificata: & sic restringit se ad certā rem: tunc non potest fieri additio, vel detractio: quia alia non veniunt ex natura actionis. Si enim veniret, nihil obfaret, q̄ non possit fieri additio & detractio: sicut fit, quādo genera liter actum fuit. Idē reperio sensisse Inn. in. c. cōqueren te de offi. ord. vbi dicit, q̄ si petitio est generalis, debet

fieri condēnatio ad omnia, q̄ reus reperitur possidere tē pore snia: licet ea non possidere tēporet lit. conte. per. d. l. iij. & l. si quo tempore. eo. tit. secus dicit, si petitio non fuit generalis, seu vniuersalis: quia tunc non pōt fieri cō dēnatio in pluribus rebus, q̄ petiit sunt. Et hanc eādē lec. iudicio meo sentit gl. in. d. l. iij. dum exponit ibi glo. text. de qua sola. i. propter quā solā: quasi velit dicere, q̄ ibi nō contendebatur de vna sola re: sed p̄pter illam rem solam fuit intentata petitio hæreditatis. Et pro hoc facit tex. illius legis in principio. ibi: si hæreditatē petā ab eo. & sic nō restrinxit petitionē ad vnā rem solā: quia tūc non fieret condēnatio, nisi in illa tantū. hoc mihi placet, & vidi aliās in quodā examine fieri magnā disceptatio nē super intellectu illius leg. Restrīgēdo em se ad vnā speciem, videtur restrinxisse actionis virtute vniuersa lis. argu. in clemen. exiui de paradiso. de verbo. fig. & c. fedes. de rescrip. & l. si. §. cui dulcia. de vi. tri. & ole. le. Et hoc teneas: licet Spec. videatur aliud sensisse in tit. de ac. & peti. §. sequit. ver. differunt. vbi dicit, q̄ in hoc differt iudiciū vniuersale à generali: quia in vniuersali, licet sit actū ad certā speciem: venit tamē totum id, quod inceperit possidere reus durāte iudicio. alleg. d. l. iij. l. si quo tēpo re. secus dicit in generali. Sed dic melius: vt. s. dixi ad. d. l. iij. in tēpore tamē generali, nō fit condēnatio: nisi super p̄secutione. vt. s. dixi in alia particula gl. Et probatur in l. licet. C. de iudi. & in ea, si egit generaliter potest in pro cessu prosequi & exprimere, quod intendit: vt dicit In noc. in. c. proxi. Sed si restrinxit se ad certam speciem: vt quia intentādo actionē tutelę, petiit rōnem administra tionis salis, vel grani: & tūc tenet hīc do. Ant. q̄ non pōt fieri mutatio: nisi vt. s. dixi in singularibus iudiciis licet enim possit actor restringere libellū vnā speciem pro se quendo, vbi petitio fuit generalis: vt in. d. l. licet. non ta men pōt ampliare libellum vltra speciem, ad quam est re stricta conclusio. Et hoc etiā sentit Bar. & Cy. in. d. l. edi ta. quod no. & vt sis cautus in practica, vt in vniuersali bus & gñralibus iudiciis nō restringas te in libello ad cer tam speciem: sed facias conclusionē vniuersalem, seu gene rālē: & hæc procedunt, quādo vult addere ad rem petiitā, seu mutare. ¶ Quandoque vult addere, seu mutare, seu detrahēre libellū circa aliquā qualitatē: & tunc si quidē per mutationē illius qualitatis cōtingeret mutatio actio nis p̄positæ: non liceret: vt not. in. l. ij. §. docere. aliās. §. hoc edicto. ff. vi bono. rapt. Si quis enim egit de vi priua ta: & postea vult mutare, & dicere vim publicā, & agere iudicio publico nō pōt: nisi finito primo iudicio. Con tingit enim mutatio actionis: vt ibi. Si aut ex mutatione qualitatis cōtingit mutatio substētiæ factis & idē, q̄ non licet mutare. ff. de adult. l. denuntiāsse. §. quid tamē. vbi si denūtiatur mulier de adulterio cōmissio cū Caio: nō po terit deduci adulterium cōmissum cū Sempronio. Non enim obiicit crimen, quod denuntiāuit. Mutatur enim substantia facti: & qualiter cognoscatur, quando mutat actio, vel factū ex mutatione qualitatis: dic, vt no. Bart. in. d. §. quid tamen. Si verō non contingit substētiæ mu tatio, vel facti, vel mutatio actionis: sed ex mutatione qualitatis augetur, vel minuitur condēnatio ex virtute actionis p̄positæ: & tūc ista mutatio est licita vsq; ad sententiam b, secundum Bar. in. d. l. edi. in. iij. col. vers. si vero, nec actionis nec facti & c. per. l. in delictis. §. si detra cta. ff. de noxa. vbi patet, q̄ si agitur cōtra dominū actio ne noxali p̄ dāno dato à seruo: pōt durante iudicio ad iici, seu obiici, qđ dñō sciente hoc fecit: & tunc sequitur maior cōdēnatio. Itē pōt detrahēre, vt ibi: q̄a semper du rat eadē actio. scilicet noxalis: licet cōdēnatio augeat, vel minuatur ex mutatione qualitatis. Inno. s. c. pxi. restrin git magis illam legem. Intellexit enim eam, quando in li bello non expressit scientiam, vel ignorantiam domini: sed generaliter egit actione noxali. Tunc enim si in pro secutione

SEBA. SAPI.
a ¶ Per sistere. vide Abbatē cap. j. j. de plus peti. vbi vult, q̄ sit licita p̄cōni tentiam: de quo vi de per Ang. ar. in §. si quis agens. ist. de actio. & faciunt nota. per Alexan. in. l. quauis. ff. de in ius voca. & per Pau. de cast. in. l. ij. §. q̄ si actor, de iur. ra. calum.

SEBA. SAPI.
b ¶ Ad sententiam. Hoc tamen non vi detur verum indi sti cte, quia quādo in libello deducit factū, cum qualita te, nō sufficit p̄bare factū: nisi etiā qualitas p̄betur: vt tradit Bar. i. l. j. §. j. ff. ne quid i flu. pub. Bal. in. l. si qs nō dicā rape. coll. ij. C. de epi. & cle. vide igitur ad de clarationē not. per Fel. in. c. ij. vers. re stringitur quinq; modis. s. de rescri. Decius in. c. licet col. vj. j. de proba.

- a ZACHARIAS. ¶ Pōt opponi post snām. Addē de hoc plenē p Lanfran. i sepe alleg. c. qm cōtra. §. exceptiones. nu. 10. ver. itē post sententiā potest opponi exceptio. j. de proba.
- b SEBASTIANI. ¶ Qm volo. Facit regula, q qui declarat, nihil de nouo dat. l. hāredes palā. §. sed & si notā. de testamē. de qua per Feli. in. c. olim. col. j. de re iudi. & in. c. licet causam. col. xij. de proba. Et qm non possit declarari libellus obscurus, ponit Cor. in cōsi. xxvj. i. i. hac. col. v. i. vñ. volu. Ale. in cōsil. lv. inci. qm causa agitur. col. iij. v. volu.
- ZACHARIAS. ¶ Nihil importat. Ista est cōis opi. & veritas, vt late p Feli. & scrib. hic, & in. c. inter dilectos. in gl. iij. i. ver. addē. j. de fi. i. str. a in. c. iter monaste riū. col. ij. de re iudica. las. §. si min. col. iij. vers. & ista clausula. instit. de act. eundem post b Alex. & Mod. in l. edita. C. de eden. Sed si apponatur loco huius clausula: saluo arbitrio addē. decisio est q ista clausula operabit, q etiā post lit. contest. posset libellus emēdari, secū. lū. Lāfrā. i. sē. pe. alle. c. qm cōtra §. petitiōes. nu. 18. vbi inferatur saluo libero arbitrio. 27 Adde. j. de proba. alleg. fin. dictum. Bald. in. l. edita. §. alleg. C. de eden. De quo & an sit verum, remitto te ad ea, q no. Cel. in apost. ad Lanfrā. vbi. s. Anto. Francisc. ¶ Circa istā clausulam, saluo iure addē. mutandi, corrigēdi. & c. Dicās, q ista clausula nihil videt operari: q a lege taxatū est rps. i. litis cōtestatē vsq; ad qd licet addere, vel mutare, vt i. l. edita. C. de eden. de qua clausula vide per Bart. in. l. Nefennius. in. j. no. ff. de neg. gest. & vide glo. & d. Abb. in. c. inter dilectos. de fi. instru. Dicās tamen q operatur, q actor nō videtur connexē agere secū. dū Hosti. in. d. c. inter dilectos. & vide late per Bald. in. d. l. edita. in. xxij. col. in repe. peru. & habetur per Bart. in. l. non solū. in. §. morte. in. v. col. de ope. no. nun. & per Ange. in aut. de non alie. in princ. colla. ij. & per eundē in aut. de litigio. in. c. omne verō. in. v. col. in prin. Quod autem dicit iste, q si apponatur clausula. Saluo arbitrio: q tunc possit lit. contest. possit corrigi, vel mutari libellus, etiā dicatur libero arbitrio: non credo esse verum: quia ex quo tempus mutationis & correctionis libelli est a lege præfixum, tale arbitrium reservatum videtur esse, vt arbitriū boni

- virī: & sic à iure regulari iuxta ea, quæ habentur in. l. i. ff. de leg. ij. & in. l. si sic. ff. de lega. j. eo magis, quia nemo priuatus pōt facere, quin legis habeant locum in suis dispositionibus: vt in. l. nemo potest. ff. de lega. j.
- d ¶ Protestatio. Per istud dictum ego aliās fui in opinione, q intantū bona mariti sunt hypothecata pro dote, q licet maritus protestetur nulla conceptionē libelli, vel ppter aliud: tunc deberet actor admitti renūtiāns illi instantiæ. Quādoq; actor vult renūtiare actioni intē: a tē remanente sibi cā, & remanētibus sibi actionibus aliis pdictis ex eadē cā: & tunc opi. Bar. sequitur opi. Odo. vt possit. per tex. in auth. qui semel. vbi dicitur. q cogit quis exercere litem super illa actione vsq; ad finē: sed renuntiando illi actioni ego impono finem omni liti super illa actione: ergo ulterius non cogor. Prædicta vera, vt possit mutare, nisi æquitas iudicantis aliud decreuerit. Quid enim si primò proposuit certi conditionem generalē, quæ non infamat: quā vult mutare: & proponere aliā, quæ infamat? fortē ius dicentis æquitas hoc non admitteret secū. dū Bar. vbi. s. & hoc vult tex. illius. l. edita. in. fi. ¶ Prædicta procedunt, siue in libello sit apposita clausula, saluo iure addendi, & minuēdi, siue nō: hęc enim clausula nihil importat: vt not. gl. in. c. inter dilectos. de fi. instru. & no. Bar. in. d. l. edita. cū ista non dependeat à voluntate producentis libellum: sed de dispositione legis, protestatio dñhil operatur: vt no. in. l. alimenta. C. de nego. gest. & in. c. cum. M. de cōsti. vide Spe. in tit. de libel. cōcep. §. nunc ostēdamus. in. fi. vbi dicit, q illa clausula pōt operari, quādo plus petitur, vt possit fieri detractio absq; cōdēnationē expēsā rū. Quod mihi nō placet, si nō haberet iustā causam petēdi: per notata in. c. finē litibus. de do. & cōtum. hęc pcedunt in negotio principali. ¶ In cā verò appellationis: refert hīc Vincē. quosdā dicere, q addi & detrahi pōt quantitati in libello cōprehensā. argu. in. l. fi. C. de tēpo. ap. Ipse verò Vincē. tenet nihil extraneum posse peti: cū nec super tali possint testes pducī. C. de tempo. ap. l. per hanc. quia nouus libellus & iuramētū esset necessarius: fatetur tamē, q si iudex principalis causæ in minus condēnauit, q debuit: illud peti pōt in cā appellationis. de test. c. Raynutius. Hęc dicit vera, quādo addere vult actor aliquid extraneum. sed si reus vult addere reconueniēdo, an possit: & quādo habeat locum reconueniētiō in causa appellationis. dicā. tit. prox. c. j. ¶ Venio nunc ad tertiū membrū principale, an permittatur accumulatio actionū. gl. hīc, & in. d. l. edita. q sic. q idem Inn. s. p. xi. c. Dy. super hac materia fecit subtilem disputationem, & posuit in regula, nullus pluri bus. de reg. iur. in. vj. & tandē conclusit accumulationē esse permittēdā: ponit ibi tres regulas, in quibus accumulatio est prohibita: sed duę ponuntur per glo. in. d. l. edita. & per præstat. Et eodem modo pater, qui tenetur filium alere: vt in. l. si quis à liberis. de libel. agno. Ita proposito maritus ex legis dispositione tenetur se obligare pro dote, quam accipit ab vxore restituenda: imō si nulla esset facta promissio de reddenda dote, maritus intelligitur esse obligatus ad illam reddendam in casu soluti matrimonij: & vxor habet tacitam hypothecam & obligationem in bonis mariti inductam à lege: vt in. l. vnica in. §. & vt plenius. C. de rei vxor. acti. Ideo protestatio mariti, quod non intendit bona esse obligata pro dote, non habet eum inuare sicut obligatio alimentorū. Et ideo non displicet illius apostol. opi. super quo etiam cogitandum relinquo.

bona sua esse hypotheca. p dote talis protestatio nō releuabit, per glo. in. d. l. alimenta. & not. per Bart. in. l. Nefennius in. j. not. ff. de nego. gest. & per Bar. in. l. nō solum. §. morte. in. viij. collect. vers. circa quintum. ff. de oper. not. nūntia. Et libet vel lem habere consocium in hoc, qui teneret opi. quam teneo. An. de Falco.

Anton. Francisc. ¶ Circa hoc, q ille dicit se cupere habere consocium in hac opinioe, quod maritus protestas se nolle bona fore obligata pro dote, non inuatur ex tali protestatione: ea opinio etiā mihi placet, quia protestatio inuatur protestantem: & declarat eius animū in his, quæ dependant à propria voluntate protestantis. & non in his, quæ sunt certo modo disposita per legem secundum Bartolus in. l. Nefennius. in. primo nota. de nega. gest. in. l. qui in aliene. in. §. si ff. de acquiren. hāred. & per Bal. in. l. pāta nouissima. in. j. colum. in. fin. C. de pac. Et ideo protestatio matris alētis filium, quando alere tenet, quod illud faciat animo repetendi, non habet prodesse matri, secundum glo. & Bartol. in. d. l. Nefennius. in. ij. col. in. prin. & no. Bart. in. l. alimenta C. de neg. gest. Et hoc, quia ex legis dispositione illa

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI. a

¶ Prima est. vide Abb. in consil. in cip. circa primum. in j. volu. Barto. in questione incipi. iudex per imperitiam.

b ¶ Accumulatio. adde videndū ro. consil. cccclxxvj.

¶ Adde vnum casum, in quo cumulatio est prohibita: videlicet quando mandatur procedi simpliciter ita Bal. in l. nec quicquā. §. de plano. ff. de offic. procon. qd dictum est nouum in materia, secundum Are. in l. j. §. si quis simpliciter in j. col. in fi. ff. de ver. obli. Et istum casum tene menti: quia communiter ignoratur: & non ponuntur in materia ista multa in tractatu. cumulatōuū: maximē circa tertiā regulā Dy. vide quā scripsi ad Bart. in d. l. edita. vbi posui multa quā non tanguntur per scribentes. Anz. de falco. Anto. Francif.

¶ Circa istam materiam accumulatio nūmactionum.

¶ Adde q. quotiescunque fit, debet dari noua dilatio, & de nouo praestari iuramentum calumniar: de quo vide in practica Papie. in forma libell. in actio. rea. in ver. salvo iure addēdi. Et adde, q. cumulatio actionis personalis & hypothecariae admittit contra debitore nō autē contra diuersas psonas scil. debitoris & tertij possessoris: vt p Bal. in l. est in arbitrio. C. de actio. & obli. Et an fieri debeat per actorem instante reo. etiam si actor non velit: vide per Bar. in l. quod tēpo. re. in fi. C. de resti. mili. & per Bal. in l. scire debemus. ff. de ver. ob. & per Alex. ple. in l. non est nouū. ff. de act. emp. & de materia accumulationis a. & bonū ple. tracta. in l. edita. hic alle.

Inno. §. c. proxi. ¶ Prima est^a, quando prima actio sic se habet ad secundam, quod absolutoria lata in prima, possibile est parere exceptionem rei iudicatae in secunda: tunc non admittitur accumulatio^b. ff. de excep. rei iudica. l. si mater. §. eandem. & l. cum quæritur. de iureiur. l. duobus. & melius probat. ff. de excep. l. fundi. & l. fundum. ¶ Secunda regula est, q. quando plures actiones sic se habent, q. electione vnus alia tollitur: & tunc non admittitur accumulatio. ff. de tribu. l. quod in hærede. §. eligere. de elec. c. vt quis duas lib. vj. & vide per Inno. in c. audiuius. de collusio. ¶ Addit Dy. tertiā regulam, quando sunt plures actiones contrariae non admittitur accumulatio. & intellige, quando sunt contrariae in origine non in exercitio tantum: quia tunc electione tolleretur: vt. §. dictum fuit. Ad hoc. l. j. C. de furtis. vbi est bo. tex. Bart. addit tres alias regulas impediētes. ¶ Prima est quando duæ actiones sic se habent, quod vna proposita & condemnatione secuta^c & executione facta contingit liberatio ab alia, non admittitur accumulatio. de hoc dic esse casum. l. j. in fi. ff. si fa. fur. se. dica. qui est valde notabilis: & destruit dicta Dyn. in hac materia. ¶ Secunda regula est ratio maioritatis: quando plures actiones sic se habent: quod vna ratione maioritatis non admittit secum alias actiones: nō admittitur accumulatio: vt. l. vlti. C. de ord. iud. & l. per minorem. ff. de iudic. ¶ Tertia regula est ratio ordinis: quando plures actiones sic se habent, quod vna ex ordine debet aliam præcedere: non admittitur accumulatio. C. de rei vendi. l. ordinarij. & l. incerti. C. de interdi. & de inoffi. testa. l. qui de inofficio. & quod ibi not. Et hæc sufficiant hīc pro intellectu glo. & terminorum. de materia videre poteris per Dyn. in dicta regula, nullus. & Barto. in d. l. edita. ¶ ¶ Quæro tamen circa hoc de quæstione vtili & quotidiana in hac cumulatione, an erunt duo libelli & duæ conclusiones vel erit tantum vnus libellus & vna conclusio & vna instantia? dic secundū Bar. in d. l. edita. in primo genere cumulationis. verū. sed iuxta. quod quandoque accumulatur actiones diuersæ numero & specie, vt actio depositi: & actio commodati, locati, & similes. Quādoq. sunt plures actiones differētes numero, sed nō specie. vt puta habeo tecū plures hæreditates cōes: & per consequens habeo plures actiones, idē si plures actiones, vel plures societates plura deposita & similia. ¶ Primō casu accumulatio debet fieri in diuersis libellis: Secundo casu poterit etiam fieri in eodem libello. & sic erit vna conclusio & vnum iudicium: vt probatur. in l. hæredes. §. j. ff. fami. erciscun. & in l. cum duobus aliis si fratres. §. si plures. ff. si. ff. pro so. & ff. de actio. emp. l. non est nouum. & quod ibi not. in glo. ¶ ¶ Venio nunc ad quartum articulū principalem, an quando alteratur libellus, vbi alteratio permittitur, debeat actor condemnari in expensis? d. glo. sentit hīc q. sic: Dicit enim eum teneri ad interesse toties variando. ar. ff. de interro. act. l. de etate §. vlt. Et pondera, quia hic dicit ad interesse: nulla ergo fiet condemnatio, si nullū interesse præ-

tendere potest actor. Idem & apertius voluit Bart. in d. l. edita. tunc condemnationem expensarum fiendam, vbi reus dānificatus est: aliās secus. ¶ Quid enim si petij rem in libello: & posui duos confines: postea addo alios duos confines? certē ex hoc in nullo dānificatur reus: quoniam causa deliberationis per hanc adiectionem, non mutatur: & idem in similibus. Sed si per adiectionem causa deliberationis mutetur: quia secundum primum libellum reus debebat contendere: & sic expendit quærendo aduocatos & similia. sed si propter factam adiectionem & emendationem reus deliberat non contendere: certē reficietur ei expensæ: quia in his dānificatus est. Sed si vtroque modo tam secundum primum libellum, q. secundum emendationem postea factam, reus idem deliberasset. scilicet contēdere: quia fortē negaret ipsum, de quo agitur principaliter factū: non putat verum Bart. q. æquitas iudicantis diceret expensas reficiendas: quia reus dānificatus nō est: nisi propter hoc lis efficeretur longior. Tunc enim condēnatur in tantas expensas, in quantas reus dānificatus est propter litem amplius elongatam. Et hoc voluit tex. in d. l. edita. in fi. ¶ Ego puto, quod etiam si reus pariter facta emendatione deliberat contendere: nihilominus si tale quid est additum seu mutatum: quod in deliberando potuit facere expensas in aduocatis & similibus: tunc condēnabitur in istis: & in expensis longioris litis. æquitas ergo boni iudicis habebit hoc æstimare. ¶ ¶ Vltimō glo. quærit, an mutato seu emendato libello, debeat reus habere nouas inducias. concludit, q. sic: si talis est mutatio, quod non potuit deliberare in primis inducijs: aliās secus. argu. opti. in c. literæ. de dila. vbi est decisio huius quæstionis. Et idem cōmuniter tenetur in d. l. edita. ¶ ¶ Extra glo. quæro: quia vt ex prædictis patet: differentia est inter actionem vniuersalem, & generalē. An petitio iuris episcopalis sit vniuersalis, an generalis. Inno. videtur in hoc sibi fuisse contrarius. Nam in c. conquerente. de offi. ordi. dicit eam esse generalem, non vniuersalem: quia non petit eam intentans iura vniuersa ecclesiæ: sed tantum aliqua iura, quæ continētur in d. c. conquerēte. sed in c. certificari. de sepul. apertē sentit oppositū, vbi dicit, q. hæc petitio continet vniuersitatem iuris: sicut petitio hæreditatis. & habet nomen à iure impositum: vnde ex se, & sine aliqua alia expresse est apta plura vniuersaliter comprehendere: sicut grex. Et hoc vltimū sequitur hīc. d. Ant. Et pro hoc ego allego. c. cum venerabilis. de excep. vbi ius episcopale fuit petitū vniuersaliter, nec in prosecutione fuit facta aliqua specificatio: nec etiam in sentētia: imo generaliter fuit adiudicatum ius episcopale. & idem habetur de reli. do. c. cū venerabilis.

& quid sit ipsa accumulatio. vide et Bald. in l. j. in vlti. co. C. de fideicom.

¶ Et adde, q. accumulatio plurium delictorū eodem tēpo. cōmissorū potest fieri in eodem libello, quando sunt commissa in eodem loco: vt per Bald. in addi. Spec. in titu. de accu. in. §. j. & in l. si quis homicidij. C. de accu. & in l. pretor. in. §. si mihi. de iniur. & vide omnino per Alex. in l. si idem cum eodē. in prin. ff. de iurisd. om. iud. & in l. hos accusare. ff. de accu.

SEBA. SAPI.

c ¶ Cōdemnatione secuta. vide Roma. in consil. cccxl. incipi. viso. in fine. & in consil. cclv. incip. ad primū. Alex. i. l. j. col. penul. ff. de leg. j. & in cōfil. lxxix. incip. vi so punēto. col. iij. in. ij. volu.

SEBA. SAPI.

d ¶ In expensis. Vide, quē no. Decius circa exceptionē reficiendarum expensarum in c. cū causam. col. iij. de appel. & quē no. Iaf. in l. sancimus. in. iij. q. C. de iudi. Feli. in c. significauerunt. col. iij. de testit. vbi dicit, q. refici debent expensæ etiam quod emendatio fiat parte opponente. vide etiam Bartolū in l. rura. C. de omni agro deser. lib. xj. vbi vult, quod debeant refici expensæ etiam quod emendatio fiat ex clusiu iusti erroris.

SVMMARIVM.

1 Libellus in actione personali debet continere causam: aliās reus non tenetur respondere: sed si reus non opponit, iudicium procedit. nu. 2.

3 Libellus si est ineptus, debet reus dicere: nolo respondere, quia causa non exprimitur. & ita debet iudex.

iudex pronuntiare.

Libellus si continet causam ineptam, non poterit post lit. contest. declarari: secus si nullam causam continet.

- 4 Exceptio legitima, si non admittatur per iudicem, potest appellari.
 - 5 Libellus in personali quam causam continere debeat.
 - 6 Libellus sufficit, quod concludat inspecto iure communi.
 - 7 Actor non tenetur in libello facere mentionem de exceptionibus rei, quas tamen sibi opposuerit, & non enervauerit, sibi imputetur.
 - 8 Exceptio, quae incontinenti potest probari per reum, non impedit, quin a libello libellus admittitur.
- Exceptio peremptoria non admittitur ante litem contestatam, et si incontinenti offeratur probatio: nisi sit notoria, & constet per instrumentum. nu. 10.
- 10 Notoria non debent venire in iudicium.
 - Libellus notorie iniustus est lacerandus per iudicem.
 - 11 Actor, qui expressit unam causam in libello: non potest obtinere, si probaverit ex alia.

CAP.

III.

Dilecti. Summatum est. s. c. j. sed potest aliter summati. & sic. Non tenetur respondere libello in actione personali, si non exprimitur causa petendi. Et dividitur, ut. s. c. proxi. Secunda ibi: ideoque. Casus literalis. Prior & conventus sancte

- Mariae coram priore sanctae Trinitatis Verone. autoritate Apostolica impetebat fratres ecclesie sancte Mariae de Hisprunda ad carceres, super quadam pecunie quantitate. Ex parte ipsorum fratrum fuit excipiendo propositum, quod cum dicti prior & conventus nollent exprimere in porrecto libello conventionali: quare sibi dicta pecunia deberet, super hoc minime respondere tenebatur. Et quia iudex admittere dictam exceptionem denegat: ad sedem Apostolicam appellabat. Unde mandatum Papa iudici quatenus, si est ita, revoce in statum pristinum, quicquid post huiusmodi appellationem fuerit attentatum. Bernar. ¶ Not. j. argum. opti. ex text. quod licet in actione personali sit exprimenda causa petendi: tamen si non exprimitur, operatur exceptio, & appellatione, si non admittitur exceptio: alias autem procedit iudicium. Hinc enim poterat exceptio & appellatio: & de his Papa in fine mandat inquiri: ita tenet hic Inn. per. l. fi. C. de anna. excep. & Bar. in. l. j. ff. de ede. & est text. expressus melius quod alibi in. c. Abbate sane. de re iudica. li. vj. in. §. secus. qui esset scribendus literis aureis. ¶ Nota. ij. optimam praedictam rationem ad libellum, seu excipiendo contra eum, quam causa non exprimitur. Non enim est necesse petere causam exprimi: sed sufficit dicere non teneor respondere: quia causa non exprimitur. Et ideo est ubicumque libellus est obscure compositus: ut sentit hic Pe. & Abb. nec secundum eos debet iudex dicere libellum debere declarari: ex quo reus hoc non dicit. Sed secundum quod excipitur, debet iudex dicere eum non teneri respondere. Et vide circa hoc quod no. Spe. in tit. de libel. coe. §. si. ver. cautus est sis. Dicunt tamen quidam, quod quando in libello in actione personali non est causa expressa: statim debet reus contestari litem: quia postea non poterit mutari: ut no. s. c. pxi. Sed eishoc non placet quia in processu poterit causam declarare & probare. C. de anna. excep. l. fi. Sed dic primam theoricam procedere, quam causa est expressa, sed inepta. Secundum dictum procedit, quando nulla causa exprimitur. & haec distinctio probatur in. d. c. Abbate. & sentit Io. Calde. hic. ¶ Nota. ij. quod iudex non admittendo exceptionem legitimam gravat: & ab eo appellari potest: licet expressum super ea admittenda non interloquat. De quo tamen dic, ut legitur & no. in. c. ex parte. ij. de appel. & in. d. c. dilecto. & no. p. Bar. in. l. a. procedite. C. de dila. Venio ad gl. ij. quia prima nihil habet: quod ex text. colligit causam exprimendam in petitione personali, aliter non declarat. Sed tu dic, ut dixi. s. c. pxi. ubi plene tetigi, quod causa sit exprimenda, an remota an propinqua? ¶ Sed hic quod post Inn. qualis debet esse causa: respondet, quod debet esse talis, quam inferat iustum esse quod petis: ut si creditor contra praetatum agens, dicat: peto mille marcas: quia ipsas tibi mutuavi: & sic dicet reus: exprimas, quod converse sunt in utilitate ecclesie: vel quod contractus sit legitime factus consentientibus illis, quorum consensus requiritur: vel exprimas quod non sit tibi satisfactum, vel confamilia: quam si non essent, tolleretur intentio actionis: non cogit actor hoc exprimere in libello: quia non est de natura actionis: & ideo reservant post litem contestationem: & tunc qui melius probabit obtinebit. C. de probatio. l. exceptionem. & j. de proba. c. ex literis. & c. licet. in fi. sufficit ergo, quod creditor petat: quia mutuavi. Et ideo per omnia hic Ioan. an. ¶ Et ex praedictis singulis nota plura. Primum, quod libellus

non est admittendus, si causa expressa non concludit de iure: licet ex aliquo incidenti possit iustificari. nisi illud accides exprimat. Ideo dicit Inn. hic & Hostien. post eum, quod si episcopus petat aliquod episcopale ius ab ecclesia, quam constituitur exempta: talis libellus admittendus non est: nisi tale causam exprimat, quod ad hoc sufficiat: puta, quod illud prescriptum. de prescrip. c. auditis. vel illud in emptioe fuit exceptum. de religi. domi. c. cum venerabilis. vel aliud simile quod sufficiat. Idem in citatione no. ide Inn. in. c. ij. de dila. facit quod no. in. c. ex parte Abbatisse. de privile. ubi dicit libellum non admittendum, si causa expressa non est sufficiens. & idem Bar. in. l. j. ff. de ede. ¶ Nota. ij. libellum sufficere concludere inspecto iure communi: generaliter autem non est necesse exprimere, & iustificare ex causis specialibus, seu ex iure speciali & singulari, quod potius concernit solennitatem actus: sed hoc reservatur in processu: & actus in libello potius presumitur solenniter specificatus. & idem voluit Bar. in. l. j. Et ideo si peto a praetato, satis est exprimere causam mutui: nec est necesse exprimere, quod pecunia est versa in utilitatem ecclesie: vel quod canonicis consentientibus. haec enim probabunt in processu. Idem si peto ratione testamenti, non est necesse dicere, quod fuit solenniter factum: quia presumitur: & sic de similibus. ¶ Tertiò no. quod libellati sufficit casus agendi exprimere: nec teneat exceptiones excludere, quod possent reo competere: puta, quod non fuit sibi satisfactum, vel prescriptum, vel quid simile. Si tamen actor poneret exceptionem legitimam rei: & ipsam non tolleret allegando aliquid, non est actor audiendus. Puta si diceret, Peto decem: quia mutuavi, & mihi es obligatus: non obstante pacto de non petendo, quod feci. Nam ex hoc appareret libellum iniustum. Statur enim narratis in libello contra libellatorem: ut. l. cum precum. C. de libe. cau. & in. c. examinata. de iudi. facit quod no. Inn. in. c. j. de offic. iud. & c. ad decimas. de rest. spolia. li. vj. Causa enim apparet iniusta, ex quo dicit se fecisse pactum de non petendo: nec aliter illud enervat. Et ideo debet adicere aliud tollendo: vel, quia tunc erat minor, vel dolo inductus: vel quid simile. & tunc admitteretur libellus. Facit quod no. per glo. in. c. j. de offic. deleg. lib. vj. & quod notant doctores in. c. capitulum. & in. c. olim. de rescrip. ¶ Ulterius queritur, quid si episcopus petat ius episcopale: quia ecclesia est sita in sua diocesi, & reus dicat libellum non admittendum: quia statim est paratus ecclesiam probare exemptam. Dicunt Inn. & Hostien. libellum admittendum non obstante tali exceptione: ut fiat lit. contest. & probatio exceptionis differatur in principali: ut probatur. s. titu. proxi. ex parte. de lit. contestata. c. j. li. vj. nisi malitia actoris esset notoria. cui non esset indulgendum secundum eos: ut j. qui ma. acc. poss. c. significante. ¶ Nota. ex hoc duo. Primum, quod exceptio peremptoria non debet admitti ante litem contestatam. etiam si probatio offeratur incontinenti: & sic ampliari debet cap. j. de lit. contestat. lib. vj. Quod intellige, ut statim subiciam. ¶ Nota. ij. quod quando exceptio peremptoria est notoria, non spectatur necessario lit. contestata. sed potest opponi ante. Et sic limita. c. j. de lit. contestata. lib. vj. & idem tenet Arch. in. c. ut circa de elec. li. vj. Ioan. an. post Ioan. mona. & Archi.

q. iij

ZACHARIAS.

¶ Si non exprimitur causa petendi. Adde Lanfr. in. §. sepe alle. c. quoniam contra. §. petitiones. post pri. nu. 2. ver. in act. autem personali. §. de pba. Et quid si iteratur causa remota, an procedat: vide ibidem num. 3. ver. verumtamen si quis porrexerit libellum.

SEBASAPI.

¶ Obscure compositus. Vbi libellus est obscure compositus, quibus cautelis sit utendum: vide Pau. de cast. in. l. is apud quem. col. v. C. de eden. Barto. Veron. in caute. clviij. & caute. clxix. Ang. in consil. cxxxvj. inci. in quod ne. col. iij.

ZACHARIAS.

¶ Concludere inspecto iure communi. Adde praetale. La fru. vbi. s. nu. 3. ver. & per hoc reprehenditur gl. j. de probatio.

Panormi. super Prima secundi Decret.

¶ Postea alia. vide omnino, quæ scripsi in. c. s. proxi. in nu. 17. in apostil. inci. aduerte. Aenæ. de falco.

b ¶ SEIB A. S. A. P. I. ¶ Ex causa deducta. vide ad hæc quæ not. Bald. in aut. sed si quis. in. ij. col. C. de secun. nup. vbi dicit si in libello est expressa vna causa & probata alia, iudex debet referuare ius agendi ex illa causa.

Et hoc dictum refert & sequitur. d. Iaso. in. l. j. col. pe. versi. tertio aduerte. ff. de eden.

c ¶ Scda cōuentio. Vtrū appellatiōe cōuentionis veniat recōuētio, puta si statutū requirit certā solennitatē: qñ quis cōuenit aliū, an habeat locū in recōuētiōe. Istud pōt decidi per id qdno. gl. & Ang. a in rub. ff. sol. mat. b vbi dicit dos petatur: & gl. ibi dicit repetatur. vide ibi Ioan. de Imol. And. Batba. Anto. Franc.

¶ Circa hoc, qd hic dicit. an in statuto in materia cōuentionis loquente cōprehēdat recōuētiōe puto cōtrariū qd iste dicit esse veri. qd statuta debēt pprīe intelligi & i casu vero l. ij. i. s. hæc verba. ff. de neg. geli. j. s. si is q nauē. ff. de ex. statutūem loquēs de conuen

tione non pōt habere locū in recōuētiōe nisi pprīe qd recōuētiō nō est pprīe cōuētiō imō qd pmissit defendere. i cā cōuētiōis nō cōpel lī inuit? defende re in cā reconuentionis: vt no. doc. i in aut. & cōsequēter. C. de sen. & in terlo. om. iu. vt i. l. i. inuit. C. de pcur. & habet p Spe. in ti. de acto. in vers. sed nūquid taliter nec ob. gl. in rub. ff. sol. ma. quia illa expositio admittit eo: qd ille tit. loquitur de dote petēda soluto matrimonio qd pprīe non pōt dici peti: sed potius repeti cū semel fuerit data iō cogita super veritate huius dicti.

d ¶ Recōuentionis. Cōsului qd perempta instātia causæ cōuentionis censetur perēpta causa peremptionis. Andræ. Barba.

in. d. c. j. Nam ex quo ius cōpetens reo est notorium, non debet iudex pati causam venire in iudicium: vt. c. quoniā. de fil. presbyte. imō debet iudex lacerare libellū: quia apparet de iniusta causa petendi vt not. Innoc. in. c. j. de offi. vica. facit. l. j. ff. si mēl. fal. mo. dixit. Et idē videtur velle Specu. si de exceptione constet per instrumentū: de quo vide in Specu. in ti. de excep. s. edicto. ver. sed an reus. & versi. vt aut. & qd not. in. c. super literis. de rescriptis.

¶ ¶ Vltimō vltra doct. hīc, quæro quid si in libello exprimitur vna causa: & probat post ea alia? dic qd succūbet actor. debet em libellum iustificare ex causa deducta, b & non ex alia. & hoc tenet Inno. in. c. ex parte. de priui. & Bar. in. l. j. ff. de eden. facit. l. j. ff. si mēl. fal. mo. dixit. & l. habebat. ff. de insti. optimē facit. c. abbate sanē. de re iudi. lib. vj. Exprimendo enim vnā causam. videtur illam dūtaxat, & non aliā in iudiciū deduxisse: vnde respectu alterius. opus est noua interpellatione: vt in c. abbate sanē. secus in demonstratione rei petite. Licet enim illa sit falsa: nō per hoc corruit libellus: ex quo per aliā potest apparere de re petita: aliās secus. Facit ad hoc. l. cū tale legatum. s. falsam. ff. de condi. & demon.

De mutuis petitionibus Rubrica.

SVMMARIUM.

1 Petitiō mutua quomodo dicitur.

Reconuentio est secunda conuentio.

¶ Continuat hęc rubrica ad præcedentem hac forma. Suprà in præcedenti rubrica visum est de libelli oblatione: sed quia plerūq; libelli porriguntur ab vtrāq; parte: & fiunt hinc inde mutue petitiones & dubitat de modo & practica procedēdi idē cōpetēti ordine annectit cōpilator hūc titulū: de materia habetur in Decreti. iij. q. viij. cuius in agendo. ¶ ¶ Quæro, pro declaratione rubricę quid dicat mutua petitiō? Rñdeo qd cōuentio ex parte actoris & recōuētiō ex parte rei. Nam reconuentio est secūda cōuentio: sunt ergo duę petitiones. Cū ergo petitiō fiat ex vtrāq; parte rectē appellatur mutua petitiō. Et aduerte qd mutue petitiones possunt dici non solū qñ petitiō rei deducitur per viam reconuentionis sicut capitur hīc: sed etiam quando deducitur per viam conuentionis: vt qd inchoat secūda quādo, prima est quasi in fine. Tunc enim non possunt simul tractari & vna sententia terminari: & ideo non est proprie reconuentio: & tunc habet locū regula qui prior appellat prior agat: vt. l. qui prior. ff. de iudic. hoc probatur in. c. ij. in ver. nos autē. de or. cognitio.

SVMMARIUM.

1 Reconuentio potest fieri a reo coram eodem iudice delegato. & causa illa terminabitur vna sententia. 4. quæ an sit vna, vel plures: vide nu. 9.

sed quid si iudex hoc non facit: vide nume. 11.

2 Reconuentio quare debet fieri coram illo iudice, coram quo fit conuentio.

3 Reconuentio non potest fieri coram iudice ex consensu partium electo. nu. 33.

Reconuentio non potest fieri coram arbitrio electo a partibus: sed an coram arbitro iuris: vide j. nu. 33. & 39.

4 Reconuentio, an tribuat iurisdictionē: aliās non habenti. nume. 21. 13. & 37.

5 Citatio trina causatur ex vnica monitione iudicis facta in præsentem.

6 Viciissim, ista dictio. quid importet?

7 Practica quomodo tractantur causæ in conuentione & reconuentione.

8 Induciæ deliberatoriæ quomodo dantur reo conuenito, & actori reconuenito coram eodem iudice.

10 Iudex potest recusari, vt suspectus, etiam postquam est conclusum in cā.

12 Reconuentio, an debeat fieri statim: an quodocunque durante causa conuentionis.

13 Iudicium non dicitur postquam est conclusum in causa.

14 Compensatio non opponitur a depositario contra deponentem.

15 Incontinenti, ista dictio quid importet.

16 Agens possessorio non potest reconueniri petitorio in illo iudicio: secus, vel econtrā: vel si fuerit reconuentus etiam possessorio: si tamen reconuenitur petitorio, & non apponatur, procedit iudicium. num. 25.

17 Reconuentio, an habeat locum in causis summarijs: & celeritatem exposcantibus. nu. 35. 39.

18 Causa damni infecti est summaria.

19 Causa reconuentionis efficitur illius naturæ, quæ est causa conuentionis.

20 Clericus in causa reconuentionis, an poterit cōueniri coram laico. nu. 4. 1. 2. 23. 28. & 38.

22 Reconuentio, an habeat locum in causa criminali.

24 Reconuentio, si non potest fieri coram iudice cōuentionis: potest fieri coram iudice, qui sit competens etiam durante primo iudicio.

26 Iudex vtrum possit partes ad concordiam constringere.

27 Reconuentio de quo iure est: & quomodo coram eodem iudice debet fieri.

29 Partes non possunt facere, quod iudex cognoscat super aliqua re, de qua iudex non potest cognoscere.

30 Reconuentio non operatur, quod iudex inferior coram quo fit ipsa reconuentio, possit cognoscere de causis arduis & præiudicialibus.

31 Reconuentio an habeat locum in causa appellationis: id est, an appellas possit conueniri coram iudice ad quem.

32 Reconuentio quo casu habet locum, quando imploratur officium iudicis.

33 Reconuentio potest fieri tam coram ordinario, quam coram delegato: non tamen ad vnum & determinatum articulum. nu. 36.

34 Appellari potest a sententia arbitri iuris: secus a sententia arbitri compromissarij, id est electi a partibus.

Reconuentio non fit coram iudice certi & determinati articuli. nu. 39.

36 Scholaris conuentus coram vno ex suis iudicibus, an possit coram eo suū aduersarium reconuenire.

37 Reconuentio, an habeat locum coram iudicibus alicuius artis?

CAP.

III.

1 **L**iteris. ¶ Reus reconuenire potest actorem, etiam coram iudice delegato: qui simul audiet, & finiet causam vtranque. Vel sic. Iudex etiam delegatus compellit actorem ad respondendum reo causa reconuentionis: & vtrāque causam ordine successiuo simul audiet: & vna sententia terminabit. hoc dicit. Ponit mā datum quod primō iustificat, ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Plebanus & clerici Maturen. coram episcopo vulerano & Abbate de spongia a sede Apostolica delegatis, Abbatem & conuentum Maturen. monasterij traxerunt in causam super quibusdam quæstionibus: Abbas & conuentus prædicti coram iisdem iudicibus reconuenire volebant Plebanum & clericos prædictos super suis quæstionibus, quas contra eos habebant: dubitarunt iudices vtrū super his haberent cognoscere: cum de negotiis monachorum nihil eis commissum fuit expressē. Papa consultus respondet, quod ordo iuris exigit, quod Plebanus & clerici Abbati & cōuentum prædictis respondere debeant de iustitia coram eis: cum ipsi petāt de suis quæstionibus sibi iustitiam exhiberi. Mandans quatenus actione, hoc est petitione Plebani & clericorum proposita: & responsione facta compellāt eosdē Abbati & fratribus incontinenti de suis quæstionibus rñdere, & viciissim rōnes partium audientes cōcordia, vel iudicio vtriusq; negotium debeant terminare. Ber.

¶ Nota ex

2 ¶ Not. ex principio ibi. *rationis ordo exigit &c.* q. reconuentio^a
 a est fundata super rōne naturali. Et hæc ratio naturalis colligitur
 ex l. cum Papinianus. in fin. C. de sen. & interlocut. om. iud. cano-
 nizata. iij. q. viij. in. c. cuius in agendo. Et concludendo dic. q. du-
 plex est reconuentionis rō: vna pro reo & contra actore: alia pro
 actore & cōtra reū. ¶ Prima pro reo contra actore est: quod ex
 quo vult actor ius sibi reddi coram vno iudice: dedignari non
 debet eum habere cōtra se in cā conuenti: & sic surgit reconuen-
 tio ex hoc capite, ex eo, quod debeat actor velle. hæc ratio corri-
 git hīc, & in d. l. cū Papinianus. Alia rō cōtra reū & pro actore est
 vt reus apud eundem iudicē, & nō apud aliū durante eodē iudi-
 cio valeat cōuenire actore: & hoc ne actor perturbetur in diuersis
 iſtātijs & corā diuersis iudicib⁹ hæc rō colligit ex c. disp. §. re⁹ quoq;
 de rescript. lib. vj. & in aut. & consequenter. C. de senten. & inter-
 3 lo. om. iudi. & ibi per Bar. ¶ Not. qd in libello pōt fieri conclu-
 b sio generalis: vt peto de prædictis mihi iustitiam exhiberi: b & sic
 habet communis practica hodierna, & est valde utilis: vt dicā in
 c. ij. de ord. cognitio. ¶ Not. vnā differentiā inter arbitrū & iudi-
 cē delegatū: nā coram arbitro non procedit reconuentio vt pro-
 batur in c. cū dilectus. de arbi. sed coram delegato sic vt hīc: & est
 diuersitatis rō: quia iurisdictio delegata procedit de iure: & ideo
 succedit dispositio iuris fundata super rōnibus prædictis: sed ar-
 bitraria potestas procedit ex partium cōsensu: ideo tñ venit quā-
 tū fuit ex partiū cōsensu expressum. Itē cessat in arbitro rō. l.
 cū papinianus. cum actor eū nō elegit: sed vtrāq; pars corā iudice
 delegato cōmuni cōsensu. Et per hanc rationē dixit Bar. in aut.
 & cōsequēter. in fi. q. corā iudice delegato electo ex cōi partium
 cōsensu non habet locū reconuentio. Est em̄ quid imputandū reo
 quare tūc nō expressit illā cām in rescripto, de hoc tamē aliqūid
 j. subijciā. Et ex prædictis & ex tex. noto seu infero reconuentione
 nē seu reconuentionis materiā fore fauorabile: nā eius virtute ex-
 tenditur iurisdī. delegata ad res nō expressas in rescripto: cōtra re-
 gulas iuris in c. cū olim. de offi. deleg. & in c. sedes. de rescript. cū
 4 fi. ¶ Not. duo priuilegia reconuentionis. Primū est iurisdīctiōis
 d prorogatiuū: extendit em̄ iurisdī. iudicis in cā reconuentionis con-
 tra actore: in quē aliā s non haberet iurisdīctionē. d Secundū est
 priuilegiū simultanei processus id est q. cā cōuentionis simul &
 vicissim tractetur cū causa reconuentionis & vna sententia ter-
 minetur: & an ista priuilegia sint separabilia j. subijciā. Et ex hoc
 sequitur tertiū priuilegiū: scilicet causarū adequatiuū debēt em̄
 eadē forma tractari: licet cāe istę sint dispares j. c. pxi. vbi de hoc
 5 dicā j. super glo. ¶ Not. ibi: *monitione præmissa &c.* sufficere vnā
 monitionē vt actor teneatur rñdere libello rei in cā reconuen-
 tionis: & dic q. regulariter monitio iudicis facta in præsentē ha-
 bet vim trine citatiōis: & sufficit etiam vbi aliās requiritur perē-
 ptoriū: vt est gl. no. in c. consuluit. de offi. deleg. probatur. ex tex.
 not. iuncta gl. in l. ij. C. quō & quādo iudex. ¶ Not. ex eo: q. in sin-
 gulari dicitur in tex. *actione proposita &c.* & subijcit postea in plu-
 rali super suis qōnibus: q. actor conueniens reum super vna re seu
 vna actione potest per ipm reū cōueniri super pluribus: qd tenēt
 glo. & doc. j. c. proxi. ¶ Not. ibi: *vicissim iuncta.* gloss. j. quod illud
 dicitur vicissim fieri q. fit eodē tempore ordine tamen successi-
 uo: ita tamē quod non concurrat in temporis momento. ¶ Not.
 in fi. q. iudex etiā delegatus debet laborare ad concordia: quin
 imo propter authoritatem iudicum delegatorum tollit suspicio
 fraudis quę aliās ex qualitate & forma compositionis resultaret
 7 vt optimē probatur in c. nisi essent. de præben. ¶ Venio nunc
 ad gloss. j. quę primō quærit de ordine procedendi in causa con-
 uentionis & reconuentionis & in effectu ponit tria. ¶ Primō vt
 simul vicissim tractentur cum prerogatiua actoris. Secundō vt
 induciē deliberatorię dētur vtriq; parti. Tertiō vt vtrāq; causa
 vna sentētia terminetur. ¶ Quo ad primū aduertendū est quod
 tres traduntur practica. Prima traditur in glo. vt primō expedia-
 tur vnus actus actoris in conuentione: & statim expediatur cōfi-
 milis actus rei in reconuentione: & sic de singulis actibus vsque ad
 sententiā. Et datur hæc prerogatiua actori vt primō expediatur a-
 ctus in causa cōuentionis: quia primō prouocauit ad iudiciū.
 Vnde succedit illa equissima regula qui prior appellat prior agat.
 vt in c. ij. de or. cog. & in l. q. prior. ff. de iudi. & hoc pcedit qn act⁹

vriusq; cāe nō pōt concurrere in tēpore: aliās
 autem vbi nullū præiudiciū fit actori. satis pu-
 to actū vtriusq; posse simul expediri: & pro
 hoc allego bo. tex. in clemen. sape. de verbo.
 signi. in ver. nos. vbi statuitur idem terminus
 vtriq; parti ad positiones producendas & ad
 alia acta & causæ munimenta exhibenda. Eui-
 tandus est enim circuitus & litium dispendio
 sa prolixitas, si fieri potest: vt in clemen. audi-
 tor. de rescrip. de do. & contuma. c. finem. ff. si
 cer. peta. l. quidam æstimauerunt. & in c. Ab-
 bate sanē. de re iudi. lib. vj. & hunc ordinem
 gloss. ponit & approbat Spec. in tit. de recon-
 uen. §. videndum. ¶ Secundam practicam
 ponit ibi Specu. secundum quosdam vt pos-
 sit iudex procedere diuissim, si vult: scilicet vt
 vna die procedat pro actore, quātum potest
 & alia pro reo: & sic de singulis: & hoc putat
 verum do. Anto. si pars patitur: secus autem
 si vult, vt procedatur sigillatim & vicissim
 quo ad singulos actus: & hoc mihi placet per
 istum tex. vbi hoc videtur mandari ipsi iudi-
 ci: & facit. l. j. §. si. ff. quæ senten. sine appella. re-
 scind. vbi patet iudicē necessitari ad expediē-
 dum vtrāq; causam vna sententia. & j. etiam
 dicam. ¶ Tertia practica est, vt hæc vicissitu-
 do obseruetur magis certē: vt primō respon-
 deat reus ad primam positionem actoris: se-
 cundō actor ad primam positionem rei: & sic
 de singulis positionibus. Item primō exami-
 natur vnus testis actoris, secundō vnus testis
 rei: & sic de alijs, quod non placet Paul. & cō-
 muniter docto. de quo etiam per Ioā. and. in
 addi. Specu. in loco præalleg. Et hoc verum
 secundum eum: nisi fortē pariter periculum
 mortis immineret: quo casu posset saluari tā-
 8 ta vicissitudo. ¶ Quo ad secundum de in-
 ducijs deliberatorijs, colligendo mentem
 docto. sic distinguo: quod aut oblato libello
 per actorem reus incontinenti offert libel-
 lum suum: & tunc induciæ simul dabuntur
 vtriq; prius tamen in ordine ipsi reo: secun-
 dō ipsi actori. & prius respondebit reus: vt
 satis colligitur ex tex. & probatur ex ordine
 titularum. Nam primō tractatur de libelli
 oblatione, quæ fit ab actore. Secundō de mu-
 tua petitione, quę accumulatur à reo. Tertiō
 de lit. conte. & sic fit lit. contesta. post produ-
 ctionem libellorū. Aut actor producit libel-
 lum: & datus fuit terminus ad deliberandum
 & respondendum: & postea in termino quo
 debeat respondere, produxit reus libellū suū
 & tunc non actatur reus ad rñdendum donec
 actor se offerat paratum respondere. vnde si
 capit terminum ad deliberandum quē debet
 habere, si vult, secundū doct. & bene. iij. q. iij.
 c. induciē §. spatiū. differē interim cā sua donec
 actor offerat se paratū rñdere libello rei. ar.
 hīc in ver. incontinenti. Vnde cauilloso aduo-
 cati reorū. vt refert Io. an. sēpe ad ptelādū cās
 adueniēte termino, quo debēt rñdere libello:
 si deficiūt exceptiōes ad protelādū contra te
 porrigunt libellū reconuentionis vt sic nō rñ-
 deāt libello actoris: donec actor eorū libello
 se paratū offerat rñd. Tñ hæc militia nō iuuat,
 si actor vellet statim fine deliberatiōe rñd.
 Quq; re⁹ pri⁹ rñdet libello actoris: & postea
 incōtinēti obtulit libellū suū: & idē puto, vt
 deliberatorię dēf actori: & iterū donec rñdet.

SEBASTIANI.
 a ¶ Reconuentio
 Quo iure fuerit in-
 troducta reconuen-
 tio: tradit Bar. i au-
 thē. & cōsequēter.
 C. de sen. & inter-
 lo. om. iud. & tra-
 dit Abb. j.
 SEBASTIANI.
 b ¶ Iustitiā exhiberi.
 De hac clausula pe-
 to mihi ius & iusti-
 riā ministrari vide
 Ale. l. i. §. si pri⁹.
 ff. de vulg. & pup.
 & i cōf. ccxx. co. j.
 & pen. in. j. vol. &
 cōf. xcv. e. vo. & in
 cō. ij. co. ij. i. ij. vo.
 & in cōf. xxxv. iij. i.
 pri⁹o dubio in. iij.
 vol. & in cōf. lxj.
 co. fi. i. ij. vol. Ang.
 aret. i trac. malefi.
 in ver. sup. q. b⁹ oī-
 b⁹. Are. i cōf. xvij.
 i. iij. co. i. pri⁹o du.
 ZACHARI.
 c ¶ Corā arbitro nō
 pcedit reconuen-
 tio. Adde Alex. cō-
 fi. cxix. vol. ij. Ro.
 fin. ccxlix. & istū
 in c. cū dilect⁹. nu.
 i. & qd ibi posui i
 apos. ad ipm. i ver.
 reconuentio. s. de ar-
 bitr.
 Anton. Franc.
 ¶ An coram arbi-
 tro heat locū reco-
 uentio. vide Bart. in
 l. est receptū. i. fi.
 de iuris. om. iud. &
 plenius p Vinc. in
 alle. aut. & cōsequē-
 ter vbi tenuit q.
 nō tñ glo. i. l. qd tñ
 in prin. ver. cōib⁹
 ff. de arb. tenet cō-
 trarium. & illa
 gloss. potest esse
 vera qn est factū
 cōpromissum i iu-
 dicē ordinariū: p
 ea q hñr in l. nō di-
 stinguemus. n. §. si
 quis romē. co. ij. de
 arbi. & pdicta itel-
 lige vera ēt in arbi-
 tro iuris siue ex ne-
 cessitate statuti: vt
 p Spe. i. ti. de recu.
 iudi. i. §. effe⁹ in
 ver. sed nungd co-
 rā istis. & idē vo-
 luit Bal. in l. neq;
 ad fi. de cōpensā.
 d ¶ Iurisdīctionē. Fa-
 cit vtrū cleric⁹ a-
 ctor litigās corā iu-
 dice seculari pos-
 sit ibi reconueniri
 Bar. tenet qd sic
 in aut. & cōsequē-
 ter i. fi. i. q. vtrū
 C. de sen. & ex cō-

Panormi. super Prima Secundi Decre.

munis opi. secundū
do. Alex. ibi. in. ad
di. vbi vide plenē.
Aenz. de fal.

differtur causa sua: aliās autem tñ posset si-
mul tractari: nec tenetur reus ad vltiora
procedere, nisi prius rñdeat libello suo. Po-
tuit em̄ incontinenti post respōsiōē ad libel-
lū suū exhibere petitiōē suam ar. in. cle. sepe
de verb. sign. in verbo exordio & j. subijciā.

¶ Quo ad tertiū, quo ad vnitatē sentētiā,
aduerte: quia in veritate plures sunt sentētię.
Tot em̄ sunt sentētię, quot sunt articuli. I.
etiā. ff. de mino. & in proposito est bona glo.
in. c. ij. de ordi. cogni. in ver. eadē sententia. et
sicut dixi. s. in alijs actibus successiue explicā-
dis cū prorogatiua actoris: ita dicendum est
in sententia: vt licet sic dicatur vna respectu
materię scripture: tñ quia i veritate sunt plu-
res, debet pri⁹ ferri sentētia in cā actoris: &
mox in cā rei. Ad hoc. c. cū dilectus. de causa
pos. & proprię. tenet Specu. in tit. de recon-
uen. in. d. s. videndū. Sed limita glo. hīc & tex.
in. d. c. ij. in quātū dicunt de vnitatē snię nisi
aliud intercedat. Nā si longē prius liqueret
de possessione, quam de proprietate: licet si-
mul sit actum, pronuntiabitur primō super
possessione, dilata qōne proprietatis: vt not.
doc. in. c. ij. prealleg. & Specu. in. s. videntur
Itē fallit secundū Hosti. in. d. c. ij. qñ lata sen-
tentia super cōuentiōe mox appellatur, & re-

SEBA. SAPI.

a ¶ Et quæro. De
hac quēstiōe vide
Geor. Natā in re-
peti. clemen. sepe.
in prin. de verb. fi-
gn. & Maria. Sozi.
latē in tractat. de
mutuis petitiōib⁹.
in vñ. qōne princ.
vbi examinat om-
nia, quę dicuntur
per Abb. hic. & q
reconuētiō nō pos-
sit fieri post cōclu-
sionem in cā tenet
Folio. in. c. cum di-
lectus. col. j. vers. &
non fit reconuen-
tiō. de fide instru.
b ¶ Et nō post. Ad-
de videndū. Lap.
alleg. in.

¶ Sed, quia dixi. s. iudicē debere vna senten-
tia vtrūq; negotiū termi. Sed si hoc nō facit:
sed tñ pcedit super conuētiōe. gl. alternati-
uē dicit, q sentētia est nulla: vel potius est ap-
pellandū: per. l. j. in fi. ff. quæ senten. sine app.
rescin. & iō glo. loquitur sic alternatiuē: quia
sic loquitur tex. in. d. l. j. cōiter tenetur hīc &
ibi: & tenetur. in. d. auf. & consequēter. quōd
opus est appel. Et em̄ peruersio causę ad cām
q nō habet ipso facto vitare: vt. l. j. C. de ap.
not. glo. ij. q. j. in summa. & in. l. prolatā. C. de
senten. ¶ Capiō nunc aliā partem gloss. in
a qua pendent leges & prophetę: & quērō. a nū
quid licet quādoq; reo durāte cā conuē-
tionis, reconuenire actorem. In hoc ponit va-
rias opin. quidam em̄ dicunt, quod reconuē-
tiō debet fieri statim ante litis contest. & nō
post: b per authentica. & cōsequēter. per tex.
in corpore vnde sumitur. in authentica. de ex-
cu. s. sancimus. vbi dicitur, quōd statim: vel
mox debet reconueniri. Alij dicunt, quod
vsq; ad sniam alij q ad aperturā testiū: & sic
itelligūt istā dictiōē statim. ¶ Gl. nostra di-
cit, quōd hāc diuersitas terminatur hodiē
per. capitu. dispendia s. reus quoq; de rescri-

ptis libro sexto vbi dicitur reconuentionem posse fieri durante
iudicio. quod intelligit gl. donec fuerit renuntiatum seu conclu-
sum in causa: quia postea non dicitur iudiciū: quia tunc tantum
dicif iudiciū: qñ negotiū discutiit: vt in. c. for⁹ de verb. signi. extra
gl. sunt & alię opiniones: vt refert hīc Inn. Quidam em̄ dicunt, q
post litis contesta. pōt fieri reconuētiō: dūmodō protestetur
de reconuētiōe ante lit. cōtest. & sic intelligunt auf. de execu. s.
sancimus. Alij dicūt idē, si nō fuerit protestatus, dūmō incōtinē-
ti post lit. contesta. idest ante, q terminus ad alia assignetur con-
ueniatur. ar. ff. si cer. pet. l. lēcta. de elect. officij. & hāc fuit opin.
Azo. & Accur. in. d. auf. & consequenter. pro qua facit. ff. de lib.
cau. l. fi. & C. de procu. l. nihil. ¶ Alij autē dicunt & in hanc partē
videtur inclinare etiā Inn. q vsq; ad sniam sine protestatione re⁹
pōt reconuenire: sed tunc non simul procedit in vtraq; lite. Nā si
negaretur reconuētiō post lit. contest. sequeretur absurditas se-
cundū Inn. q actor litem, quā mouit contest. & pendente lite de
alia re sub nullo iudice poterit cōueniri: quod est valde absurdū.
Quid em̄ si de iniuria, quę lite pedēte contingit, vel alia actione
eum reconueniat: certē, quæ de nouo emergunt nouo cōsilio indi-
gēt. de offi. dele. c. insinuāte de iura. calū. c. cāterū. Itē q cā imō ve-
rius, insania esset abstulisse huic reo iudices ordinarios actoris,
corā quib⁹ reus actorem cōuenire pōt & nō aliū. s. illū. corā quo
conuenitur, subrogasse. Item in antiquo iure. f. C. de sen. & inter-
lo. om. iu. l. cū papinianus. dicif indistinctē: cuius in agendo quis
sequitur arbitriū, eum cōtra se iudicem habere nō dedignetur: ita
q nō facit mentionē de lit. cōte. ergo simpliciter illa lex est intel-
ligenda. ij. q. v. c. consuluit. Si autē protestet, nihil facit protesta-
tiō: nisi quia tunc indubitanter est verū, q post lit. cōtes. incōtinē-
ti possit reconueniri. Host. tenet cōtrarium: dicit em̄ q lit. cōtes.
non est locus reconuentionis: nisi protestatione premissa: nec mo-
uent eum rōnes superius alleg. p Inn. fatetur em̄ Host. q lit. conte.
corā vno iudice, nō pōt actor corā illo, vel corā alio cōueniri: nec
putat absurdū hoc imputari reo, qui ante lit. cōtes. reconuenire,
vel protestari debuit arg. de ser. nō or. c. j. nec reputat absurdum,
q differat actio noua ex certa cā: scilicet vt maior absurditas eui-
tetur: videlicet ne corā diuersis iudicibus eodē tp e agatur. de re-
scriptis. c. fi. Nec insaniā reputat huic reo subtrahere ordinarios
actoris ad tēpus: cū imputandū sit illi reo, qui non cōuenit anteq
conueniretur. & subueniendum sit illi, qui vigilauit. de app. vt de
bitus. ff. de his, quæ in frau. cre. l. pupillus. ad fi. Cum ergo natura
iudicij non patiatur q taliter reconuētiō fiat, si ex causa suspen-
datur petitiō, non reputat hoc absurdum: cum ex causa nedum
suspendatur: sed priuetur quis iure suo sine culpa. titu. ij. c. quo-
niam. s. si verō aliter. Nec ob. secundum eum, q in auf. non dicitur
de lit. cōte. satis em̄ est, q ibi dicif in vtroq; negotio. i. iudicio, qd
vocatur mista conuētiōis & reconuētiōis examinatio: quod
bene elucidatur in auf. de executio. s. sancimus. Ideo si quis obno-
xium habere arbitratur eum, qui cōtra se conuētiōes opposuit
non apud aliū iudicē: sed apud eū qui mox cōuenire pōt, & eun-
dem esse iudicem in vtroq; negotio. q. d. caueat sibi reus, qui ab
initio vocatur, & intra se deliberet: an in aliquo actor teneatur si-
bi, q si putauerit à principio seu ante principium teneri. i. ante li.
contest. s. de offi. dele. super quēstionum. s. intentionis. & C. de iu-
di. l. rem non nouam. primo resposio. vel etiam statim post litē
conte. ptestatione premissa, libellū reconuētiōis reus offerat: &
sic vicissim cōtestatur litē. & idē sit iudex vtriusq; iudicij: quasi
idē negotium cēseat. Et est valde notādum secundū eum q pre-
dicta auf. altero nō contēta, dixit mox à principio: innuens, q re-
conuētiō non fit vltra litē contestatā cōtrahēda. dicit em̄ q lit. cō-
testa. nulla protestatione premissa, non est loc⁹ reconuētiōis: sed
si iudex corā quo lis est contestata vtriusq; partis sit ordinarius
coram eo locus non reconuētiōis: sed conuētiōis existit. Nā re-
conuētiōis locus non est: ne fiat prejudicium principali quēstio-
ni, & ipsam differri contingat propter naturā reconuētiōis: quę
habet q simul tractetur & diffiniant. vt hic & ff. de iudi. l. q prior
sed in modū nouę conuētiōis: sic: cū perpetua sit iurisdicō or-
dinarij: & hoc nisi obstat alia excep. vñ pcurator lit. conte. mutua
vice cōuenit nō aut reconuenit. ff. de cōpē. l. in rē. Et hoc verū secu-
dū eū, qñ actor & re⁹ sunt eiusedē fori: al. post li. cōt. nec cōuētiōi
nec reconuen-

nec reconuentioni sit locus. s. de iudic. c. fi. & remittit Hosti. ad ea quæ not. in summa. e. ti. §. & qñ. verfi. sed nūquid corā ordinario. Hanc opi. Hosti. quam posuit gloss. nostra in princ. tenent Ala. Goff. & Tan. Ioan. mona. videtur aliter dicere in dicre. dispendia de rescri. lib. vj. Ioā. An. hñc & clari⁹ in cle. s.ape de ver. fig. in gl. in de ver. exordio. dicit em, qd ad hoc, q si vera reconuentione, oportet q fiat ante. lit. contesta. vel statim post: vt not. Accur. in. d. auf. & consequenter & in. d. §. sancimus. Vnde dicit in. d. glo. hoc tenendo, qd licet quandoq; reus possit conuenire actorem durante iudicio: nō tamen illa conuentio habebit vim reconuentionis: vt. s. simul tractentur & finiatur: nisi fiat in litis exordio: vt dicitur in d. auf. & in. d. clemen. s.ape. ¶ Sed aduerte, quia Ioan. and. non. clare explicat mentem suam: nunquid habebit vim reconuentionis saltem quo ad effectum iurisdictionis prorogatiuum: vt. s. durante iudicio post litem contest. possit fieri reconuentio corā iudice aliās non actoris: vt puta delegato, hoc allegando dicit posse dici quod actor conueniri non potest coram delegato post litē contestatam sine nouis literis. per dic. c. dispensat. §. reus quoq; . quod etiam tenuit hñc Ioan. Cal. & dicit sic se obtinuisse in facto: quod est valde notandum. Vnde eadem rōne idem videtur sentire in ordinario: & sic, q ista priuilegia reconuentionis sint inseparabilia. Et hoc clarius, quam alibi sentit Ioan. And. in addi. Spe. in titu. de recon. §. ij. ver. sed nunquid coram. vbi concludit, quod ad hoc, vt procedat conuentio quo ad effectum prorogatiuum oportet quod fiat coram iudice statim, allegat. iura superius allegat. per Hostien. Nec ob. si dicatur, quod. c. dispendia. probet contrarium in eo, quod dicit, q poterit conuenire durante eodem iudicio, si literas maluerit impetrare: quasi hoc ponatur in sua optione, an velit conuenire durāte iudicio sine literis: an literas impetrare: quia verbum si maluerit: respicit totam orationem: vt sic sit sensus, quod poterit reconuenire sine literis. & si magis voluerit impetrare literas, subaudi, quam sic: poterit hoc eodem durante iudicio. Hosti. hñc intelligebat illud reconuenire capit. cum ante. lit. contesta. fuerat protestatus. Ioan. Andræ. hñc aliter respōdet, quod non obstat per literam reconuentionis. q. d. eodem durante iudicio ante lit. contesta. potest reconuenire: & postea conuenire & ista sunt valde diuersa. Nam in conuentione non est necesse, quod vna sententia terminetur cum principali: secus in reconuentione. item sublata appellatione in rescripto in reconuentione, non poterit appellari infra capitulo proximo secus credit in conuentione. Item, quia illud verbum conuentionis: positum in dicto capitulo dispendia. potest respicere secundum eum verbum literas: contra eum & c. vt sic post. litē contestatē. non possit actor conueniri coram delegato sine nouis literis. & vt supra dixi opinio. gloss. nostræ. & Inno. tenet Vin. Franc. Archi. in dicto c. dispendia. & Gul. in Spec. in titu. de reconuentione. §. sequitur. & Barto. in authentica. & consequenter. & domi. Anto. hñc mouetur Bar. quia rō reconuentionis inducta pro reo contra actorem: vt scilicet habeat eum in iudicem in defendendo quem elegit in agendo: procedet etiam post lit. contesta. nec obstat si dicatur hoc repugnare nature reconuentionis, cum non potuerūt simul tractari si sit post litem contesta. maximè prope conclusionem: quia dicit ipse hoc simul tractentur, respicit fauorem reconuentionis: aut ergo vult vti reus vtroq; priuileg. s. prorogatiuo & q simul tractentur & debet reconuenire à principio. Aut hoc facit post litē contesta. & tñ habebit priuileg. prorogatiuū & erit ista nō vera reconuentione secundū eū, quia simul nō tractabūtur sed appellatur reconuentione: q aliās iudex non esset cōpetens respectu actoris: & sic aperte sentit contra opi. Ioan. An. q ista priuilegia sint separabilia. Itē secundum dom. Anto. per iura antiqua erat inuentum priuilegiū simultanei processus & poterat fieri reconuentio quo ad finem prorogatiuum ne actor dedignetur & c. quæ ratio punit quandoq; reconueniat auf. & consequenter corrigit quia arctat reum ad reconueniendū incontinenti coram eodem iudice vbi antiquitus non arctabatur. Et si vult reus quod simul procedatur arctat ad reconueniendū incontinenti. lex autē cum Papinianus quæ dabat primum priuilegiū non corrigitur in hoc. vñ auf. solum arctat ad conueniendū incontinenti: quādo vult vti priuilegio simultanei processus: non autē quo ad prorogationē iuris.

Sed stat lex antiqua, quæ non debet in hoc corrigi secundum eum cum euitanda sit iurium correctio: & non cauillando literam casus est secundum eum in. d. c. dispendia. quod non actat reconuenientem: nisi eodem durante iudicio: quia verbum, cū possit determinare duo sequentia, sic est intelligendum: vt. ff. de vulg. liam hoc iure. & l. si legatarius. §. si. ff. de leg. iij. ¶ Opinione contrariam, quod debeat fieri in ipso litis exordio tenet hñc do. Car. & eum sequor: & coadiuuo. Primò per. d. clemen. s.ape. vbi text. nullam faciens mentionem de simultanei processus priuilegio, simpliciter dicit q si reus aliquid dicere voluerit, est in ipso litis exordio petitio fienda. Ad idem authent. & consequenter. de sen. ten. & interlo. omni. iudi. quæ dicit quod si reus vult propulsare actore, statim quidem hoc facere debet. Nam & si infimul conuentio & reconuentio non tractentur: nihilominus reus reconueniens diceretur propulsare actorem: quod facere non potest, nisi statim vt ibi dicitur. Ad idem tex. in authen. de execu. §. sancimus. vbi dicitur, quod si quis obnoxium arbitratur habere eum, qui contra se conuentionem exposuit, non apud alium iudicem: sed apud eū mox à principio & c. Ad hoc iste text. in verfi. inconti. vnde cum communiter hæc iura exposcant reconuentionem debere fieri in litis initio: secundū ea debent alia iura interpretationem habere. Vnde dico, q. l. cum papinianus. non corrigitur per auf. & alia iura: sed cum simpliciter loquatur de reconuentione debet intelligi secundum prædicta, quando incontinenti: per rationes quas. subijciam. ¶ Et primò, quia licet elegerit iudicem ad aliquod tempus, non tamen ad longum. Quid enim si impetrauit delegatum propter diocesim rei valde distantem à sua dioece. putans de facili expediri propter vnicam causam tantū. Nam durum esset, q prope conclusionem sui negotij aliud attentaretur iudicium: & sic haberet ibi trahere moram solummodo propter causam rei. Et idem in ordinario rei, quem ad remota loca adiuit, corā quo non posset procedere reconuentio post lit. contesta. sine suo maximo præiudicio. Item iurisdicō prorogata in reconuentionis actu est accessoria ad iurisdicōem habitam in causa conuentionis, quæ obtinet locum principalis, durante causa reconuentionis, quæ est accessoria. Vnde dicitur contra iuris regulam: & finita causa conuentionis, quæ obtinet locum principalis, durat causa reconuentionis: quæ est accessoria. cum sublato principali & c. vt in regula accessorium. de reg. iur. lib. vj. & quod not. in. c. debitores de iure iur. ¶ Ad. c. dispendia. respondeo. quod non est absurdum: nec nouum, vt idem verbum ad diuersa relatum, diuersos habeat intellectus. Simile in. c. ab excommunicato. de rescript. vt cum refertur ad verbum reconuentionis: intelligatur, quod fiat à principio: cum verò refertur ad verbum conuentionis: & ad impetrationem literarum, intelligatur prout sonat. Nam promptū est iura iuribus concordare: vt in. c. cum expediat. de elect. lib. vj. Et maximè hoc est tenendum cum ille. §. non veniat in fauorem rei, sed potius contra, restringendo eius facultatem: vt durante eodem iudicio: nec per viam reconuentionis nec per viam conuentionis sibi liceat actore corā alio iudice propulsare. Non ergo debet operari cōtrariū effectū, vt laxet habenas reconueniendi indistinctè durāte eodem iudicio cōtra alia iura, q exigūt hoc statim fieri debere. ar. regulæ. quod ob gratiā. de reg. iur. lib. vj. & l. quod fauore. C. de legi. Et hæc consideratio iudicio meo multū fringit. & vsus fuit Papa ibidem illo verbo generali, durante iudicio & c. ad ostēdendum, q qdiu durat iudicium, non licet reo actore cōuenire per nouas literas, vel reconuenire coram eodem iudice: quasi postea liceat impetrare ad alios iudices. Vnde dumtaxat voluit ibi providere Papa actori in reconuentionis actu: sicut providebat reo in conuentione contra actorem: vt in prin. illius. ca. Non ergo voluit inducere, vt indistinctè liceret reconuenire actorem eodem durante iudicio: quia sic provideret contra actorem. Cuius contrarium intendit & maximè hoc patet per præalleg. cle. s.ape. vbi ponitur ius nouissimum. & cōcor. cū auf. & cum hoc ca. & loquuntur per verba necessitativa, vt ibi patet. Et hæc sufficiant quo ad istū articulū. & vide de hoc aliqua per Ioan. an. 14 in. d. c. ij. de ordi. cog. ¶ ¶ Vltimò hñc gloss. primò colligit argum. ex tex. q frustra quis petit debitum, qui quod debet, nō impedit & alleg. Vin. concor. demum allegat quinque contraria: & soluit

Panormi. super Prima Secundi Decre.

¶ Depositi. Concordat tex. in l. pe. in princi. C. de po. & in c. fi. j. de po. Et id est quare in deposito non admittitur compensatio: quia denegatur depositum videtur spoliare: sed contra spoliatum non admittitur compensatio: et sic. Ita fuit subtilis ratio Bart. in l. cu. is. §. j. ff. de cod. inde. Aenz. de Falc. ZACHARI. ¶ Adde tu pro dicto principali huius, dum dicit compensatio non ad-

mitti contra depositum p iura utrobique alleg. illud dictum procedere. etiam in depositum ut no. Bal. in l. si quis & ibi tex. C. de po. illo tamen casu ad mittit reconventio in quo non retardatur liquidum propter non liquidum: sed quod probari debet, reservatur: ut ibi plenè Ant. Franc.

¶ An in deposito admittatur compensatio. Dicitur esse verum, quod iste dicit: quia depositum semper debet esse solutioni paratum ne alias depositarius videatur deliquisse non conservando depositum ut pulchre declarat Paul. de cast. & alleg. in l. singularia. si cer. pet. quod adeo verum est ut dixerit Bal. in rub. C. de po. quod etiam furti est restituendum positum quod tamen intellige verum: nisi bona furis sint confiscata: vel nisi dominus rei furtive repetat rem suam sibi furatam: quia tunc non debet restituere depositum furi: ut in l. bona fides. in §. j. ff. de deposi. & de prin. q. an in deposito admittatur compensatio: vide per Spec. in tit. de convent. in §. j. in ver. quid si depositarius non potest conveniri.

b ¶ Incontinenti Ad de Alex. cōsi. cū. Adde de dictione mox: Bart. in l. fructus. in si. ff. solat. matri. Vñ scias in ista materia: lex vel statutum loquens per dictionem mox, &c. importat actum fieri ipso iure, & non per sententiam gl. est si in aut. de incest. nup. in prin. & illam sequitur ibi Barto. & Ang. qui limitat naturam istius dictionis. in l. j. in vlt. col. ver. puto tū. si licet. peti.

tantum ultimum contrarium. de l. pe. C. de compen. vbi contra repetentem depositum, non admittitur compensatio debiti: dicens, quod illud est speciale in deposito. Ad alia contraria responde secundum Ioan. Andr. q. etiam sunt specialia in scismaticis intrusis & excommunicatis, qui non conveniunt, & conveniri possunt. §. de iudi. c. intelleximus. Glo. ij. exponit text. & remittit ad not. in c. dilecti. de iudi. & dicit, ut ibi plenè dixi, & in c. examinata. eodem. tit. ¶ Glo. in ver. incontinenti. multipliciter exponit hoc verbum, incontinenti: & quo ad hoc capit. dicit, ut plenissimè dixi super glo. j. ¶ Et not. hanc glo. iuncto text.

b de significato huius dictionis, incontinenti Non enim exigit actum fieri in eodem temporis momento. Et de hac dictione mox, statim, & sic de simili. vide gloss. in c. quia propter. de elect. & xx. qua. ij. c. si in qualibet. & Bar. i. l. j. ff. iu. sol. & in l. j. §. ff. de ver. ob. Et conclude, quod vbi aliud non exprimeretur, relinquatur arbitrio iudicis, quoniam quod dicatur fieri incōtinēci arg. in l. ratum. & in l. quod dicimus. ff. de sol. & in l. si peculiū. ff. de sta. li. facit de confesse. distinet. v. c. quod nunquam. & ibi nota.

16 ¶ Venio ad gloss. pe. quæ opponit contra text. de c. super spoliatione. de ordi. cog. vbi non admittitur reconventio. Sol. contrarium loquitur quando quis agit possessorio: & reconvenitur petitorio: quod fieri non potest in favorem spoliatum & odium spoliantis: sed si actor ageret possessorio, & reus vellet eum etiam reconvenire possessorio, bene admitteretur reconventio: ut ibi. Idem si actor ageret petitorio: nam posset reconveniri possessorio: ut in capi. ij. de ordi. cog. ¶ Not. gloss.

c quæ vult in summarijs habere locum reconventionem quando ambæ causæ sunt summarie. Idem quando una est summaria, & alia plenaria, nisi aliud obstat: ut odium spoliatis, favor spoliati. Ioan. Andree. hanc super tex. post Innocen. sentit oppositum: dicit enim notandum, quod ubicumque habet locum summaria cognitio, non habet locum reconventionis: nisi cōsimilis summarie cognitionis: quia cum conventio & reconventio sint simul tractandæ, vbi una requirit plenam discussionem, alia summaria: restat, quod sine alterius præiudicio simul tractari non possunt: cum una accelerationem exigat: alia longiores dilationes exposcat. ¶ Et idem Hosti. sed Ioan. Andree. remittit ad no. per se in clem. sape. de verbor. significa in gloss. quæ incipit, quod requiratur. Et ibi distinguit: quod aut ordinarius, vel delegatus cognoscit de causa, in qua de sui natura summarie proceditur: & tunc fit loc' opinio. Inn. & sequacium: ut qualitas causæ reconventionem impediatur. Aut delegatus virtute commissiois in causa, in qua alias plena cognitio requirit summarie cognoscit & tunc subdistinguit: quod aut Pap. proprio motu tollit substantia: & tunc idem quod no. §. Aut ad petitionem impetrantis: & tunc argu. seq. c. & l. vlt. C. de fruct. & lit. expē. videa

17 18 19

Multa de materia ponit fons iuris civilis. do. Iaso. in l. si arrogator. in l. iij. col. de adop. Aenz. de Falc.

Anto. Francif. ¶ Circa istam dictionem mox, Dicitur, q. si apponitur in sua importat ipso iure: ut p. Bar. in l. Meuias. in §. duobus. in vlt. co. de leg. ij. & per Ang. in aut. de incest. nup. in §. j. & in aut. de nup. §. si verò, & in l. j. C.

tur esse remissa plenaria cognitio, etiam in causa reconventionis. Et pro hac distinctione adducit. c. si motu proprio. cum sequent. de præben. libr. vj. Barto. in aut. & consequenter. ver. iuxta hoc quæro. tenet q. etiam in summarijs habet locum reconventio, per l. sed & h. §. nō solū. ff. de pecu. vbi in cā dāni infecti habet

18 locū reconventio. ¶ Et tñ illa est summaria ut in l. j. de damno infecto & concludit duo membra: quia aut utraque est summaria: & tunc non est dubium: cum possint simul tractari. Aut prima est summaria, & secunda plenaria: & adhuc habet locum reconventio sed non tractantur simul. Hoc enim ut simul tractentur fuit inductum in favorem reconventionis: & huic favori potuit renuntiare ipse. Et hoc dicit Bart. prosequendo opinionem suam, quam supra recitavi in gloss. j. Paul. de elea. in clem. sape. & in c. cuius in agendo. iij. quaestio. viij. dicit ponderandā qualitatem iudicij summarij, an sit summarium tantum quo ad dilationes breviores & iudicij ordinaria: & tunc reconventio à conventionem suscipit privilegium: & sic summarie procedatur, etiam in causa reconventionis. Facit. c. proxi. & rationes ibi positæ in text. Aut causa est summaria quo ad decisoriam: ut quia admittuntur leviores probationes, ut iuramenti, vel similes, Nam quædam sunt causæ summarie quo ad probationes in quibus quandoq. sufficit iuramentum quandoq. unus testis, de quibus in Specu. de offici. iudi. §. j. C. de his, qui ad ecclesi. confu. l. præsentis. & l. thesaurus. ff. ad exhibend. & per Bartol. in l. j. de præto. stipu. & plenius in extrauag. ad reprimen. & aliquid in c. nuper. de testi. & tunc istæ causæ non adæquantur virtute reconventionis: quia fieret magnum præiudicium in altera causa: quod non est dicendum. & hæc verba nota. & multum mihi placent.

¶ D. Anton. inuoluit multum hanc materiam multa prosequendo: breuiter ego concludo comprehendendo mentem Paul. & do. Anto. quod aut ambæ causæ sunt pares, seu æquales ex earum natura, vel accidenti: puta ex modo impetrandi: tunc in dubio procedit reconventio, & simul tractantur: ut j. c. proxi. vbi etiam dicam. Quid si motu proprio Papa scripsit: Et quod in causis pariter summarijs habeat locum reconventio, aperte probatur in clem. sape. de verbo. signifi. & in præallega. §. non solum. Aut causæ sunt diuersæ naturæ: ut quia una summaria, alia plenaria: nec sunt adæquatæ ex modo impetrandi: & tunc si esset vera opin. Barto. & aliorum, quod ista privilegia essent separabilia: videlicet, quod haberet locum reconventio quo ad prorogationem iurisdictionis: sed non quo ad hoc, ut causæ simul tractentur: sed qualibet tractabitur secundum materiam suam: & sic posset vno modo intelligi gloss. in d. cle. sape. in ver. exordio. nihil enim tunc obstat quominus fiat recon-

c d 19

An. & Cal.

de poe. iudi. q. ma. iud. & in l. si quis post hac. C. de bo. p. scri. & per eundem Ang. in aut. ut sine phi. ma. de. & cre di. Et quot modis capiat dictionem mox. no. i. l. j. ff. si cer. pe. & vide gl. i. l. si puilli. §. si de aliud, ff. de neg. ge. & habet p. Dy. & Bart. in l. fructus. ff. solu. ma. & p. Bart. in l. mometaneg. C. vñ vi. & est gl. in c. si i qualibet. ij. q. ij. & in c. ga. p. p. de ele. & habet p. Bar. in l. Gall. in §. ille casus. ff. de libe. & posth. & in l. si qs heres istitu. de acq. here. & i. l. j. in §. q. pñs. ff. de ver. obl. Et de dictione incōtinēci. quō intel ligat, vide gloss. & Bar. in l. duos. i. §. duo. ff. de duo. re. & in l. qd ait in §. ait. ff. de adult. & in l. cū antiqitas. & ibi Bal. C. de testa. vbi dicit q. intelligat anq. partes diuer tāt ad actum extra neos & habet per Bar. i. l. j. C. de edi. diui Adri. tol. & p. Alex. i. l. j. i. §. eu igit. ff. de vi & vi ar.

SEBA. SAPI.

c ¶ In summarijs. Qd i causis summarijs nō habeat locū reconventio, tenet Bal. in l. j. C. vbi cā stat. & quib' causis habeat locum: ponit Sozi in cōsi. lxxx viij. col. viij. vers. sexto principaliter i prima parte.

d ¶ Plenaria. Adde Lap. alle. ij. §. alle.

SEBA. SAPI.

c ¶ Alia plenaria. Vide Barto. in l. j. §. si. ff. de var. & ex

An. & Cal. quæ mihi pl⁹ placet vt dixi: q^d hæc priuilegia non sunt separabilia: tunc concludo, q^d cā recōuentiōis trahitur ad naturā causę cōuentionis: vt si prima erat plenaria: secunda etiā efficitur plenaria. Si prima summaria, secunda erit summaria. Et pro hac opi. facit clem. sepe. vbi tex. loquit^r de causis summarijs: & simpliciter permittit recōuentiōē: & videtur permittere generaliter dū dicit: si quid petere voluerit &c. Non em̄ cōtingit de facili, q^d intentata summaria accumulē etiā plenaria. & tñ tex. ibi indistinctē p^rmittit recōuentiōem quo ad priuilegiū, etiā simultanei processus: & sic cum indistinctē loquatur, nec alibi cauetur oppositū, indistinctē debet intelligi. lxi. di. c. si romanorū. & l. de p^rtiō. ff. de pu. Et optimē pro hac equatiōe faciūt rationes tex. c. seq. & quod ibi dicam. Iura em̄ indistinctē permittendo reconuentionē, in disponendo. q^d simul debeat tractari, & vna sententia terminari: videntur adæquare & parificare istas causas, respectu modi procedendi: cū in hoc non irrogetur magnum præiudiciū. & cū videatur adæquate iustius est vt causa reconuentionis trahatur ad naturā conuentionis, quā ecōtrā. Tum, quia illa fuit primò in iudicio deducta: & sic tāquā principalis debet ad se trahere naturā alterius. arg. l. qui prior. ff. de iudi. & regula qui prior tēpore &c. de reg. iu. li. vj. tum quia prima tanquā dignior, cuius occasione prorogatur iurisdicōio debet ad se aliam trahere. arg. c. q^d in dubijs. de cōsecr. eccl. vel al. & c. j. co. tit. lib. vj. & l. generaliter. ff. de fideiuss. & hoc verū: vt dixit Pau. quādo altera summaria est respectu procedendi tamē secus respectu decidendi: tūc enim nō communicat suum priuilegium alteri cū tanto præiudicio partis. arg. in. l. ij. §. si quis à principe. ff. ne quid in loco pub. & in ca. super eo, de offi. dele. tunc em̄ & quo potest facilius constare de vna pronuntiabitur super illa prius & hoc casu potest procedere quod no. Inno. in. c. ij. de or. co. vt. s. dixi. hæc procedunt qñ conuentio & reconuentio respiciunt diuersas causas. Si verò accumulatur respectu eiusdē cāę q^d petitiones dantur directē cōtrarię super eodē iure: quę tñ separatę non essent æquales in modo procedendi: puta petit debitor contractum pronūtiari vsurarium: aduersarius verò directē petit cōtrariū pronūtiari: videlicet cōtractum legitimū & executioni mādari: & actor dicit reconuentionē nō debere admitti quasi sit plenaria: & tunc dicit Lap. alle. iij. q^d indistinctē procedit recōuentio: quia hæc non est separata reconuentio: sed illi annexa quasi defensio: & ex quo permittitur impugnatio ex parte vnius debet admitti defensio ex parte alterius arg. in. c. cum inter. de except. facit quod not. Inn. in. c. ex cōquestione. de resti. spo. & hoc not. Et intelligo prædicta vera in reconuentione quādo per eam prorogatur iurisdicōio iudicis qui aliās non habebat iurisdicōiōē in recōuentionis cā: si em̄ fieret reconuentio coram cōi iudice nō per viam recōuentiōis sed cōuentiōis: nec curat re⁹ hñre priuilegiū simultanei p^rcessus: tūc poterit pcedere vt sua causa contractetur secundū naturā suam potest enim si vult non vti aliquo priuilegio reconuentionis: nec aliquid obstat quominus hoc dicere possit.

20 ¶ T^o Secundo principaliter glo. not. ex tex. quod per reconuentionis actum efficitur iudex qui aliās non erat iudex: & hoc dicit pcedere tā in delegato^a in ordinario vt sic clericus conueniat laicum coram iudice non laico tenebitur ibi respondere in causa recōuentionis. ¶ No. ex hac gloss. duo. Primò quod per reconuentionem nedum ampliatur iurisdicōio delegati: sed etiam ordinarij & idem Ioann. cald. quia l. cum Papini. & aut. & consequenter. loquūt^r indistinctē & optimē facit capit. ij. de ordin. cogni. & ca. fina. eodem titulo. & hoc teneas: licet quidam contrarium teneant seu disputent, vt recitat Ioannes Calderic. dicentes hæc iura loqui in delegato

ergo secus in ordinario. argumento capitulo nonne. de præsumptio. Item impetrans delegatum vtitur iure speciali merito debet eo vti in causa aduersarij. arg. j. c. proxi. sed audiens ordinarium vtitur iure cōi: sed contrarium est verū per iura prædicta. & tenet Bar. in aut. & consequenter. ¶ T^o Secundo no. q^d cleric⁹ pōt recōuenire coram laico. Circa hoc vltimum instat Hostien. hic. sed dic vt plenē dixi in. c. at si clerici. de iud. ¶ T^o Vltimò gl. quærit an in causa criminali habeat locū recōuentio. dicit q^d nō remittit ad no. in. c. at si clerici. de iudi. & idē ibi gloss. & in capit. cuius in agendo. ij. q. viij. Inno. hic. & Io. an. post eum quasi nihil boni dicūt nec firmāt pedes. D. Ant. prosecutus est. Sed tu ad hoc latius & clari⁹ post Bar. in. l. is, qui reus. ff. de publi. iud. & in aut. & consequenter. C. de sen. prosequendo quatuor mēbra principaliter. Primū mēbrū, quādo criminaliter conuētus vult reaccusare etiam criminaliter. Secūdū, quādo cōuentus criminaliter vult reaccusare ciuilit^r. Tertium, quādo conuentus ciuilit^r, vult reconuenire criminaliter. Quartū, quādo conuētus de crimine ciuilit^r vult reconuenire ciuilit^r: & quid ecōtrā. ¶ Ad primum redeundo, quādo criminalis accumulatur ad criminalē & id aut corā iudice vtriusq^e causæ: & est materia. l. is, qui reus. ff. de publi. iud. & l. neganda. C. qui accu. non pos. canonizata. ij. q. xj. c. neganda. Et quia in iure canonico perfectē nō habetur iste articulus: idē sic distingue post Bart. in. d. l. is, qui reus. q^d aut accusatus vult reaccusare ante nomen receptum inter reos, aut post: & si post, aut ante sententiam aut post. ¶ Primo casu potest: vt. d. l. is, qui reus. Illa enim lex prohibet quādo nomen accusati est inter reos receptū. Et licet sint multæ varietates quādo nomē rei dicatur receptū inter reos tamē tenet Bar. q^d dicitur receptū, quādo pronuntiatum est procedendum esse in accusatione, non obstantibus exceptionibus accusati, vt in. l. quę adulterium. ff. de adult. ¶ Secūdo casu: b quādo nomē est receptū inter eos: vt vult reaccusare ante sententiam: aut vult reaccusare implorando iudicis officium: aut excipiendo, aut principaliter reaccusando. Primo casu potest: vt. l. j. C. de calum. Secūdo casu, aut est exceptio perēptoria: & potest proponi. Aut dilatoria: & tunc secus: vt. l. si maritus. §. præscriptiones. ff. de adul. ¶ Tertio, quādo p^rincipialiter reaccusando: dicunt quidam quod indistinctē non potest: ita sentit glo. in. l. is qui reus. & per Cy. & gl. in. d. l. neganda. C. qui accu. non pos. Sed tu distingue post Bar. q^d aut crimen, q^d secundò refertur: est præiudiciale ad primum: & potest vt. l. j. C. qui accusa. nō pos. Et est ratio: quia ex hoc resultat quędā exceptio peremptoria. Aut nō est præiudiciale. & tunc aut crimen, quod secundò proponitur, est primo crimini connexum. & potest: vt. l. ij. §. si publico. de adulte. & not. in. §. extraneus eiusdem. l. Aut non est connexum primo: & tunc si vult reaccusare: vt procedatur & indistinctē non pōt: vt dicta. l. is, qui reus. nisi suam, vel suorum iniuriam prosequatur: vt in dicta. l. neganda. Aut vult solum se inscribere: vt differat post sententiam: & potest. vt dicta. l. neganda. Et effectus huius accusationis est, vt possit hanc actionem persequi, etiam si damnetur de suo crimine: vt statim dicam infra. Si verò accusatus vult accusare extraneum: tunc statim distinctiōi. l. neganda. Aut vult accusare de pari, vel minori: & non potest: nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur: tamen potest accusationem proponere, vt differatur post exitum suę accusationis: vt in. d. l. neganda. vt statim dicam j. ¶ T^o Tertio mēbro principali, quādo vult acusare post sententiam in sua causa latam: distingue. Aut fuit ipse reus absolutus, & sine dubio potest reaccusare: nisi propter aliud impediatur: vt d. l. is qui reus in princip. & l. qui accusare. ff. de accusationibus Aut fuit condemnatus, & tūc aut illa condem

traord. cog. Bald in. l. & line. v. f. & ideo dicit lex. C. ad Treb. Bar. in. l. sed & hæ. §. nō solum. ver. vlti. extra. gl. ff. de procura. Reperens latē in cle. sepe. §. non sic. de verb. sig. u. vbi etiā Card. q. xix.

SEBA. SAPI.

a ¶ In delegato Qd corā delegato pos sit fieri reconuētio tenet Bal. in. l. neq^d ad fi. C. de cōpens. & Barto. in. l. fi. ff. quod quisq^e iur. sentiens, qd non possit fieri. i. in semel. Nō em̄ potest fieri reconuentio reconuentionis: vt not. ibi etiam Mo. der. post Barto. v. de Barto. in. d. aut. & cōsequenter. col. penul. vbi Bal. col. j. versu. q^o primò:

SEBA. SAPI.

b ¶ Secūdo casu. Vi de etiā Bal. de claratē. in. l. j. co. xvij. & in. l. denegāda. col. pe. C. qui accusa. non pos.

SEBA. SAPI.

c ¶ Dicā. j. De hac plenissimē videas per Ang. Aret. in trac. maleficiorū in verb. & ad querelā colū. xxvj. vide Ro. in cōsi. cccxlv. & Fed. de Senis. in cōsi. xcij. inci. factū qd pponit. Gadi. in trac. malef. sub rubr. qui possunt accusare, & q non versu. sed ego formabo talem quæstionem.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

natio infamiam non irrogat & idem vt. l. qui accusare. Aut irrogat infamiam: & tunc aut vult accusare extraneum: & non potest: nisi suam, vel suorum prosequatur iniuriam: vt in prealleg. l. qui accusare. sed inchoatas potest prosequi vt in. d. l. is q. reus. & l. neganda. Aut vult reaccusare suum accusatorem: & potest: vt in. d. l. is, qui reus, & non ob. q. sit infamis. Aut poena adimit ei vitam, ciuitatem, vel libertatem: & tunc de nouo accusare non potest, etiam in accusationibus ante inchoatis. Et tunc distingue: aut accusatio ex qua fuit condemnatus, erat preiudicialis ad aliam: & non poterit illam prosequi: vt. d. l. j. C. qui accu. non poss. Aut non erat preiudicialis: & tunc si est poena, per quam perdit ciuitatem, vel libertatem: & poterit prosequi per se & per procuratorem: vt no. glo. in. d. l. is, qui reus. Aut imponitur poena mortis: & non poterit prosequi secundum glo. in. d. l. is, qui reus. per. l. cum reis. & l. si vindicari. C. de poenis. vbi patet non esse differendam executionem poene corporalis. Sed omnes doctores cõter tenent ibi cõtra. sicut enim hoc casu, differt deportatio, q. est mors ciuili: eadem debet differri mors naturalis non obstantibus legibus. superius alleg. quod enim ibi dicitur q. mors non debet differri, fatendum est, nisi ex causa: vt probatur in. l. j. C. de bo. d. & l. si. de pub. iudi. in prin. & xj. q. iij. c. cum apud iuncta gl. hec omnia procedunt q. reus vult accusare coram iudice vtriusq. cause: si autem per modum reconuentionis vellet accusatorem suum reaccusare coram iudice non suo: & est propria materia nostra: tenet Bart. in aut. & consequenter hoc fieri non posse: ratio quia accusator illum iudicem non eligit nec sponte iuit ad eum: imo quadam necessitate: scilicet propter maleficiũ vel iniuriam sibi factam. arg. in. l. ij. §. sed & si agatur. ff. de iudicijs. unde non est conueniens vt malignitas aduersarij mei propter quam cogor eum accusare faciat vt ego possim reaccusari coram iudicem non meo: vt. d. §. sed & si agat. q. rō cessat in eo qui agit cõtra aliquem ex aliquo contractu vel quasi cõtra, celebrato ab ipso agente vel ipsius facto: & sic eo casu quo accusat cessat ratio. l. cum papi. quia ipse actor iudicem non eligit sponte, & hoc dicit procedere q. accusator cõueniret reum coram iudice ordinario: si enim cõtra eum iudicem delegatum impetraret: tunc credit Bart. q. posset fieri reconuentionio per aut. & consequenter & in corpore unde sumitur: quia subest ratio: quia cum ipse eligit tunc cessat ratio impediendi: de quo loquitur §. sed & si agant. d. Ant. discrepat à dictis Bart. in duobus: primo inquantum indistincte dicit q. coram ordinario non potest accusator tecusari: non enim procedit ratio Bart. in prosequente publicum interesse quasi tunc non necessitatur ad accusandum. In hoc tamen distinguit q. ubi venit pro publico interesse procedit reconuentionio: & hoc ubi vterq. venit pro publico interesse. secus dicit si vnus veniat ratione priuati, alter ratione publici: tunc non procedit reconuentionio: quia non eodem respectu conuenitur quo agit: agit enim ratione publici interesse & conuenitur ratione priuati. arg. c. frequens. de resti. spo. lib. vj. & q. no. de or. cogni. c. cum dilectus. Secundo discrepat à dictis Bart. quia dicit se putare hoc procedere etiam si reconuentionio fiat coram iudice delegato impetrato à reconuentionio: quia stat ratio prealleg. sed Bart. sentit contrarium: posset tamen dici quod Bart. contrarium sentit: sed potius limitatur per hoc dictum domi. Anto. sed quicquid sit, ego puto in hoc ultimo distinguendum sic, quod aut accusator prosequendo publicum interesse venit quasi necessitatus vt quia aliquis de collegio accusat prelatum de aliquo crimine: & non poterit coram ordinario reconueneri, iste enim venit quasi necessitatus, licet prosequatur interesse publicum. Interest enim sua habere bonum prelatum, sub cuius iurisdictione habet viuere. & ne bona ecclesie dissipentur. argumento. viij. questio. j. c. audacter. & sic cessat ratio leg. cum papi. cum non elegerit sed potius necessitatus venit & sic adhuc procedit

SEBA. SAPI.
a ¶ Ex hoc ultimo. Vide Gadi, in preallegato trac. maleficiorum. sub rub. de filiofami, & vtrū possit accusare. col. ij.

ZACHARI.
b ¶ Coram seculari. Adde plenè per Bart. & Bal. in. c. j. col. ij. i. fi. de cõtro. apud pa. termi. in vii. feu. Spe. in tit. de reconu. §. nunc dicamus. ver. sed pone clericus, vbi ponit regulam affirmatiuam, cum. ij. fal. oino. p. illud in. c. iat si cleric. co. vij. ver. si. q. ro expediendo tertiã partem, & ibi posui in apost. ad ipsum, §. de iudi.

opin. Bart. Aut non venit sic necessitatus, sed venit merè pro interesse publico, tanq. vnus de populo: & tunc poterit conueniri pro interesse etiam publico: quia satis tunc videtur elegisse iudicem: & sic cessat dispositio §. sed & si agat. Et pro hac distinctione optimè facit quod in simili dicimus de excõicato: an possit esse in iudicio, vt reus voluntarius: dic, vt no. in. c. cum inter. & ca. dilecti. de excep. vbi dicat. & per Inn. in. c. super his. de accus. & videtur rō demonstratiua ad oculum. Itē adhuc puto, q. pro interesse priuato poterit reconueneri: quicquid senserit do. Ant. Ad hoc est tex. apertus. in. d. l. neganda. & iij. q. ix. c. neganda. vbi etiã de hoc. Alias enim de facili inferes iniuriam posset deludere iniuriatum, praueniendo eum de accusatione super publico crimine qd non est dicendum. arg. de diuo. c. quāto. non ob. c. frequens. q. loquitur quādo de spoliatio ne excipitur. vt actor repellatur ab agendo. Non enim debet repelli, si prosequitur causam publicam. Sed hic nos loquimur in reconuentione, quæ simul tractatur cum conuentione: & sic non impeditur fauor publicus. Et predicta intellige, q. possit fieri reconuentionio, q. aliud non ob. iuxta ea, quæ dixi. §. plenè in prio. mēbro. Et puto cum Bart. vt coram delegato possit fieri reconuentionio: nisi aliud extrinsecum obstat: quia eum eligit impetrando. arg. in. c. pxi. ¶ Et ad predicta adde vtilem & quotidianam quæst. in qua consuluit Fede. de Sen. consil. xcij. Clericus accusauit laicum coram iudice laico de iniuria sibi illata: lit. contesta. coram laico & publicatis attestationibus: ille laicus reus reaccusauit clericum coram iudice ecclesiastico de calumniosa accusatione, quam dicit intulisse contra eum coram laico: & petit vt inhibeatur iudici seculari quatenus pendente ista accusatione superfedeat in causa principali. Et querebatur de duobus. Primo, an esset admittenda illa accusatio de calumnia pendente prima. Secundo an esset fienda inhibitiō presupposito qd esset accusatio admittenda. & consuluit q. non deberet admitti: quia eius decisio pendet ex decisione principalis. q. Ideo illa primo est expedienda tanq. preiudicialis. & presupposito, q. deberet admitti, consuluit non esse superfedendum in priori cum vterq. prosequatur iniuriam propriam: sed esse super vtraq. q. procedendum, per no. in. d. l. neganda. ¶ Et ex hoc ultimo. etiam no. q. prosequens iniuriam propriam potest reconueneri super iniuria propria ipsius rei: & procedit in vtraq. & hæc omnia intellige, quādo facta sunt cõpansibilia: ita q. vnū factū non est preiudiciale ad alterū: per. l. j. C. qui accu. non pos. & dic vt plenè dixi. §. in primo mēbro. Et hoc quo ad primū mēbrū princ. cum querebatur, an accusat criminaliter possit reaccusare etiam criminaliter. ¶ Secundo mēbrū principale, cum querebatur an cõuentus criminaliter, possit reconueneri ciuilititer. & breuiter cõcludo, q. no. Tū, q. coactus ex maleficio aduersarij adiuit iudicem suum: & sic cessat ratio. l. cum Papinia. vt. §. dixi in alio mēbro. Tū q. ex dispositione. l. si. C. de ord. iu. patet, q. prima causa tanq. maior facit filere minorem. & hoc fuit de mente Inn. hic. & Bar. in. d. aut. & consequenter. ¶ Tertiū mēbrū principale fuit q. cõuentus ciuilititer vult reconueneri criminaliter: & tunc cõclude, q. si iudex coram quo fit reconuentionio de reconuentione iudicare non potest: puta, q. non potest cognoscere, nisi de ciuili. ¶ ¶ Vel reconuenerit clericus de crimine coram seculari: tunc non procedit reconuentionio secundum Inn. hic. & Bart. in. d. aut. & consequenter. Et est ratio: quia hoc est priuilegiū causæ & non persone. & hoc non posset fieri etiam vtraq. parte volente: vt. l. non distinguem. §. Iulia. ff. de arb. & no. gl. in. l. inter cõuenientes. ff. ad muni. & Innocen. in. c. de causis. & c. P. & G. de offi. delega. Non enim esset prorogatio, sed in nouā speciem translatio. arg. in. l. sed & si manente. ff. de p. ca. Si verò iudex potest alias cognoscere: tunc tenet hic Inn. qd admittit reconuentionio. Nam & idem potest ciuilititer conueniri, & criminaliter potest contra alium

aliū agere: cū non inueniatur hoc prohibitū super diuerfis rebus secundū eundē Bar. in. d. aut. & cōsequenter. Subtilius hūc passum examinat prēmittēdo. q̄ causa criminalis habet istud priuilegiū: vt ea pēdente superse deatur in causa ciuili: vt. l. fi. C. de ordine cogn. Ad propositū ergo si ille, qui recusat per modū reconuentionis, vult vt hoc priuilegio, quod interim super ciuili primò proposita supersedeatur: nō posset recouenire: quia hoc non patitur natura cōuentionis & reconuentionis, quē est vt simul procedatur, & simul terminent: & quia per hoc prēiudicaret aītori eius priuilegiū: vt qui prior appellauit, prior agat. Putat tñ Bar. q̄ hīc reus conuētus ciuilitē poterit cōuenire seu accusare criminaliter aītorē coram alio iudice cōpetenti: nec debet impediri virtute aut. & cōsequenter. quē vult recōuentionē non posse fieri corā alio iudice: quia illa aut. aufert illos iudices reo: quia dat sibi aliū in causa reconuentionis: scilicet istū principalis causę: eo ergo casu, quo non potest recōueniri, vel nō potest sine priuilegio, & prēiudicio iuris sui, vel suę causę: tūc non aufert illa aut. iudices suos: vt manifestē colligitur ibi: & in corpore vnde sumitur. d. Anto. dicit hoc procedere, qñ ciuili & criminalis accumulantur super eodē facto: & sic loquitur. l. fi. C. de or. iudi. Sed si ex diuerso facto, tūc procederet recōuentio secundū eū. Ad hoc alle. gl. in. l. oīum. ff. de proc. Et hoc etiā voluerūt quidā: vt refert. Inn. hīc ego puto idē dicēdū, vt nō admittatur recōuētio, etiā super diuersis. licet em. l. fi. C. de or. loquitur qñ super eo. agitur criminaliter tñ ego alle. l. fi. C. de ord. iud. quē loquitur indist. & solū ibi ponderatur maioritas causę, vt citius terminet cā criminalis tanquā ardua. Ad idē. l. per minorē. ff. de iudi. & per illas. ll. puto, qd indistinctē corā eod. iudice nō admittetur cumulatio criminalis & ciuili, etiā sup diuerso facto: quanquā reconuentionis nō dicat senō vel le vt priuilegio suspensiuo, quia hoc videtur inductū in fauorē publicū. Nā publicę vtilitatis est, vt crimina nō remaneāt impunita: & vt citius puniantur & terminentur. ar. in. l. cum eis. C. de poenis & de sen. excō. c. vt fame & qd p̄tor prohibet, indistin. prohibet: licet pars admittat vt in simili dicit tex. in. l. quos prohibet. ff. de po. & hoc puto verū: licet aliud videantur innuere Bar. & d. Anto. sentientes, q̄ qñ reus nō vult vt priuilegio suspensiuo, admittitur recōuentio. Si ergo vult eū accusare criminaliter, vadat ad iudicem suū, q̄ supersedeatur huic causę, vel saltem procedat in hoc iudicio & criminaliter agatur in alio: quod fieri potest. Sed hoc hīc non potest admitti, secundū Bar. quod est valde notandum.

24 ¶ Ex quo collige regulā notabilē: q̄ qñcūq̄ iudex reconuentionis non potest cognoscere ex natura causę de ipsa reconuentione admittitur reconuentio coram alio iudice: licet pendeat cōuentio in alio iudicio. Et per hoc eleganter potest limitari. c. dispendia. de rescri. li. vj. sed contrarium videtur velle text. ibi in. §. reus quoq̄ secundum lectu. glos. in ver. literas. quē sentit, q̄ si causa non pōt agitari coram illo delegato: debet tunc impetrare literas ad eundem delegatum: aliās debet supersedere durā te primo iudicio. Et licet hoc videatur equiustñ primū dictum videtur verius. Non enim debet ipse re⁹ destrin gi propter fauorem, subire onus impetrationis. Satis em est hunc reum grauari ad agendū coram eodem iudice. qñ potest agere. & pro hoc facit verbum, maluerit ibi positum, quod est cōparatiuum, non necessitatiuum q. d. illa litera, potest vt reconuentionis beneficio sed si magis voluerit conuenire, potest impetrare literas. Et sic loquitur, quādo poterat causam illam deducere corā illo iudice, per viam recōuentionis. Et hoc not. quia illa gl. solet cōmuniter recipi, quē tñ non procedit indistin ctē: vt patet ex prādictis. Et q̄ dixi causam criminalē facere filere ciuile pri⁹ intentatā: dicit Inn. hīc notabiliter

hoc procedere, quando intēta criminalis ante lit. con testata. in ciuili. Nā lit. cōte. non videtur, q̄ iudex impedi ri debeat, quominus procedat & diffiniat super re, de qua cognouit. Hoc mihi placet: quādo fit super diuerso facto: quia cum tunc habeat vim dilatorię debuit pro poni ante lit. cōtest. ¶ Sicut in simili sentit hic Inn. vi delicet, q̄ si agens possessorio reconueniatur petitorio admittatur reconuentio, nisi excipiat. Et sic intellige c. fi. de or. cog. Si verò fit super eodē facto: & sic est prae iudiciale ad cām ciuile: puto, q̄ potest admitti etiā post lit. cōte. sicut admittitur exceptio perēptoria. Ad hoc. l. j. C. q̄ acc. nō pos. & quod ibi nō. & qd nō. in. l. is, q̄ re⁹. ff. de pub. iudi. ¶ Quartū mēbrū principale fuit, quando conuent⁹ ciuilitē de crimine, vult recōuenire merē ci uiliter: & quid econtra. Conclude, q̄ si fuit cōuentus ci uiliter ex maleficio suo seu ex facto ipsius cōuenti absq̄ scientia aītoris: & tūc nō admittitur reconuentio corā iudice non suo: quia non eligit istū iudicē, sed necessita tus venit ad eū, secundū Bar. in. d. aut. & consequenter. ad hoc. d. §. sed & si agant. Secus si cōuenisset ex aliquo con tractu, vel ex quasi cōtractu celebrato iam ab ipso agen te, vel ipsius facto: tunc em militat ratio. l. cum Papinia nus. eligit enim tūc saltē tacitē illū iudicē: secus in priori casu. Si verò merē ciuilitē procedit: tunc admittitur re conuentio ciuilitē de crimine: quia nihil impedit cū il le elegerit iudicē pro se. Et per hoc habes hunc articulū

26 difficilimū expeditū latius & clari⁹ q̄ alibi. ¶ Vltimò glo. colligit ar. ex tex. iudicē debere primò partes ad cō cordiā reducere^a si potest. An hoc sit verū indistinctē: & an possit ad hoc compellere partes, materia nō est no stra hīc. sed est in. c. fi. de trāfac. vbi est tex. optimus. & ibi dicā. & aliquid nō. in. c. cū inter. R. de elect. & in. l. j. ff. de no. ope. nū. & in Spe. de prepa. iud. §. j. ver. ceterū. & ver.

27 sed quid. ¶ Nūc gl. expeditis venio ad aliquas q̄stiones: vt plenē habeat materia cōuentionis & recōuentionis. Et primò tanq̄ pro fundamēto quero, quo iure fuerit adin uēta recōuētio: & qualiter se habeant iura in hac mate ria loquentia. Cōclude post Bar. in. d. aut. & cōsequēter. q̄ quādoq̄ recōuentio & cōuentio fiunt super eadē re vel super eodē negotio: & tūc omni iure idem est. Nam

b & iure ciuili, & etiam naturali hoc poterit fieri: cū sit q̄ dam defensio. & debet hoc fieri coram eodem iudice, etiam de iure antiquo: ne causę continentia diuidatur: vt. l. j. ff. de qui re. ad eun. iu. ea. & C. de iu. l. nulli. & de causa pos. & propriē. c. j. ¶ Quādoq̄ & conuentio & re conuētio fiunt super diuersis reb⁹, aut causis: & tūc aut aītor conuenit reū coram iudice ipsius aītoris in certa quātitate: & tunc idem omni iure, quia reus poterit re conuenire aītorē de illa quantitate, vel maiori: non aut poterit corā alio: vt. l. si idem cū eodē §. q̄ si mutua. ff. de iu. om. iu. ¶ Qñq̄ aītor cōuenit reū corā iudice ipsi⁹ aītoris, quē tamē reus potest aliquo priuilegio declina re: & tunc idem omni iure: quia apud eundem iudicem potest & debet fieri recōuentio: vt. l. ij. §. sed & si agant ff. de iu. ¶ Quādoq̄ aītor conuenit reū coram iudice penitus non suo qui tamen est iudex ipsius rei: tunc de iure antiquo non permittēbatur reconuentio. sed per. l. C. & per illam. l. cum Papinianus. C. de senten. & inter. om. iu. permittēbatur reo etiam reconuenire volenti. Non aut imponebat ei necessitas: hodiē autē de iure au thenticorū imponit ei necessitas: vt corā eodē iudice re cōueniat, si velit agere lite pēdēte: vt in aut & consequē ter. Et hoc ius ciuile fuit postea approbatum per ius ca nonicum: vt hīc. & hodiē clarius. in. d. c. dispendia. §. reus quoq̄. de rescript. lib. vj. vbi additur vt etiam alium de legatum durante iudicio impetrare non possit: vt ibi:

28 & in clemen. sape. de verbo. significatio. ¶ Quāro secūdo, an iudex cōuentionis^b possit cognoscere virtu te reconuentionis de causa, de qua aliās cognoscere non

SEBASTIANI. ¶ Ad cōcordiā re ducere. Latē tradi tur de hac materia per Felin. in rub. de treu. & pa. col. j. cum pluribus se quentibus.

SEBASTIANI. ¶ Iudex conuen tiōis. vide Lapum alleg. cxviij. incip. quāritur non leui uiter. co. ij. latē Pe. de Ancha. in reg. ea. quā. qd. xij. de reg. iur. in. vj. faci unt congesta per scribentes in. c. at si clerici. in princ. in gl. ij. s. de iudic. vbi examinat, an clericus possit re conueniri coram iudice laico.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

poterat: Inno. Hosti. Ioan. And. & cōmunitar doct. tenent hīc, qđ nō: & ideo dicit hīc Inn. qđ corā laico nō potest fieri recōuentio de spiritualibus: nec sub inferiori iudice deliberare. s. de iu. c. quanto. j. de ord. cog. c. tuam & c. de or. iu. l. j. Accur. in aut. & cōsequēter tenet opo sitū. Ibi em tenet, qđ reconuentio procedit etiā in causa, de qua iudex reconuētiōis iudicare nō posset: per. l. quoties. C. de iud. & optimē facit. l. si idē cū eodem post princip. ff. de iurisd. om. iud. vbi patet, qđ si tu cōuenis me coram defensore ciuitatis: reconuenire te possum de maiori summa, quā ad eius iurisdictionē pertineat. Spe. in ti. de recō. §. j. & ij. tenet primū. & ad. l. quoties. quā allega. & inducit. Accur. rñdet, quōd procedit quādo incidenter cognoscit. Licet em aliās iudex nō posset de certa cā, tanquā grauiori cognoscere: incidenter tñ potest: quia nō pronuntiat super illa: sed tñ cognoscit ad effectum pronuntiādi super principali: vt in. c. j. & qđ ibi no. de or. cog. Sed in recōuentiōis causa oportet pronuntiare: iō nō cognoscit. Ad. l. si idē cum eodē. respōdet qđ diuersa est litera, vt ibi not. secundū literā, quē obstat: procedit vt possit cognoscere de maiori quātitate: sed hīc tractatur de qualitate, nō de quātitate summe. Vel dic, & clarius secundum Bart. in aut. & consequenter. qui sequitur opi. Inno. & aliorū: qđ qñq; reus reconuenit actorē super eo, de quo iudex non poterat aliās cognoscere: nisi partibus volentibus aliās prorogare iurisdictionē. Et tunc reconuentio pōt fieri: in. d. l. si idem cum eodē. §. quōd si mutue: & l. ij. §. sed & si agant. ff. de iud. Rō: quia per electionem actor sibi praiudicat. vnde debet pati eū esse iudicem contra se: vt dicit tex. in. d. l. cum Papinianus. & iij. q. viij. c. cuius in agendo. Sed hoc casu pati potest ergo & c. ¶ Si verō reconuenitur actor super re, vel cā, de qua iudex nō posset cognoscere, etiā vtrāq; parte volente tñ nō est locus recōuentiōi, & procedit hēc opi. canonista. tunc em cessat rō conuentiōis & reconuentiōis vult em lex, qđ actor patitur ipsum esse iudicem cōtra se: sed hoc in casu questionis nostrē: licet actor patitur non tñ patitur natura causē: & sic cessat rō. l. cū Papinia. pro hoc adduco. l. non distinguemus. §. de liberali. ff. de ar. vbi patet in causa liberali, qđ inferior iudex nō valet de ea cognoscere priuilegio causē, nō personā. Nam & partes volentes nō possunt cōpromittere de ea in iudicem inferiorē. Et idem tenet ibi glo. de cōsimilibus causis. Non ob. tex. in aut. de execu. vñ sumitur aut. & cōsequēter. vbi facit eum iudicē vtriusq; causē: quia facit eū iudicē remouendo exceptionē, qđ nō sit iudex actoris: se cus si natura causē nō patitur: quasi tollat priuilegium personā, nō causē. Et hoc videtur velle. l. cum Papinia. ¶ Nō em est verisimile, quōd ex illo Princeps voluisset, qđ propter naturam recōuentiōis minimi iudices cognoscāt de causis maximis. Hoc em esset res magni preiudicij. possent em partes inuicem cōponere, & habere super causa status, vel monachatus, vel matri. vñ iudicē minimū, qui sentētiaret secundū earū voluntatē. qđ esset absurdū: vt. d. §. de liberali. Preterea natura cōuentiōis & reconuentiōis est, vt simul tractentur: & eod. tempore terminētur. Vñ si intelligeretur de cā preiudiciali, vt iudex inferior posset cognoscere virtute reconuentiōis: hoc nō posset procedere: quia nō possent simul tractari: quia per actionē preiudicialē impediri interim exercitium aliarū actionū: vt in. c. tuā. de ordine cogni. & qđ ibi not. iij. q. xj. c. nō est credendū. §. aliqui. cū seq. c. Et hēc sunt valde notanda per quē aperitur materia reconuentiōis, & omniū iuriū de hac materia loquentiū. Hęc dicta habuit Bar. à Butri. qui idē tenuit potissimē motus: quia reconuētiō prorogat & extendit: nō autem transfert ad speciem diuersā causē. Non em esset hoc prorogare: sed transferre. ar. l. sed & si manēte. ff. de preca. & ff. de arbi. l. labeo. §. j. Et ex pradiētis cōclude, qđ reconuen-

tio tollit priuilegium personā, & aufert sibi facultatē contradicēdi, qđ in persona est: quia debet velle cōtra se, quod eligit pro se: sed nō tollit priuilegium causā, de qua iudex aliās etiā partibus cōsentientib⁹ cognoscere non potuisset: prorogat ergo iurisdictionē: sed trāmittat ad aliā spēm. ¶ Tertiō quāro, an in causa appellationis sit locus recōuentiōi? Bart. in. d. aut. & cōsequenter breuiter dicit, qđ qñ ille qui appellauit, appellauit de necessitate ppter iniuriā quā arbitratur sibi factam à iudicē: & sic ipse sua spontē iudicem nō elegit: nō pōt coram iudice appellatiōis reconueniri: sed debet se defendere in prouincia sua apud suū iudicē: vt. ff. eum, qui app. in prouin. l. j. & l. ij. ff. de iu. §. eo. Ex quo dicit patere qđ reus tunc impeditur agere coram alio iudice, qñ lex sibi dat iudicem in causa reconuentiōis: aliās cessat exceptio. quod etiam. s. dixi. Et hoc voluit Inn. hīc, qui simpliciter dixit reconuentiōē non habere locum coram iudice appellationis: per iura praeallegata. Idē Spe. in ti. de reconuen. §. secundo. ver. sed nunquid. Ioan. and. hīc subtilius attingit hanc materiam. Dicit enim, qđ secundū opinionē, quē habet eam fieri non posse, post litem cōtestatam: planum est, qđ si est appellatū à diffinitiuā, vel interlocutoria post litē cōtestatā non procedit reconuentio: vbi verō appellatū esset ante litem cōtestatam: qđ diu pēdet articulus appellationis: id est cognitio, an fuerit bene, vel malē appellatū, nō potest fieri reconuentio: quia nec tunc super principali proceditur. Si autē pronūtiāuit iudex illius appellationis bene appellatum & coepit de principali cognoscere: tunc cū successerit iudici causā principalis bene procedit corā illo reconuētiō. Si verō pronūtiāuit malē appellatum: causa remittitur ad iudicem à quo. de app. c. vt debitus. & sic cū ibi nō fiat conuentio, nec reconuentio. Si tamē ex viribus delationis cognoscit iudex appellationis de principali: vt in. c. cum appellationibus de appel. lib. vj. cognoscit etiam de reconuentiōe. & idem videtur voluisse Cyn. in. l. per hanc. C. de temp. app. ¶ Do. Anto. dicit, qđ si originarius reus appellauit: nō potest fieri reconuentio: quia remanet reus: vt in principali. de excep. significauit. & no. de renū. c. in praesentia. Sed hoc non puto bene dictū quia licet ipse appellauerit, & remanet reus: tñ sicut ipse idem potuisset reconuenire actorē coram iudice à quo ita debet posse coram iudice ad quem: qui succedit loco iudicis à quo. Fateor em, qđ ipse non possit reconueniri: quia ipse est reus: sed reconuenire sic: & hoc in casu quo fieri potest: vt. s. dictum est. Redeo ad dicta sua: si appellat actor: vbi dicit Io. an. & Cyn. reconuentiōem locum non habere: stat cum eis. Sed vbi dixit locum habere: dicit, qđ si sumus in tali casu, propter quem habeat appellans ius reuocandi domum: quod qñq; fit pretextu appellationis. no. in. c. si. de fo. cōpe. vbi procedit reconuentio: si nō habet ius reuocandi domū, tunc habet locū reconuentio in casu, in quo dixit Io. an. quia cum per mittit reconuentiōē, qñ est delata, vel iustificata appellatio: non est releuata iniuria & necessitas & simul propter quā necessitatis agere. Itē quia iurisdicō talis iudicis esset prorogabilis: ergo & c. Et hēc opi. Io. and. & Cy. mihi placet: quia ex quo succedit loco iudicis à quo: debet succedere cū omnibus appenditijs & qualitib⁹ suis: vt sic surrogatū sapiat naturam surrogati vt lite pēdente. c. ecclesia. Et debuit actor cogitare hoc euenire posse. ar. ff. locat. l. si quis domum. & sic satis videt eligi se. Nō ob. iura alle. per Bar. & Inn. quia debent intelligi, qđ debēt appellantes se defendere in prouincia, si cōueniatur ab alijs, qđ ab appellato: & licet procedat hēc difficultas in appellatione iudiciali: tamen in extraiudiciali certū est reconuētiōē fieri posse. Illa enim est prouocatio ad causam: vt no. Spe. u. in. d. §. secundo. ver. sed nunquid. ¶ Quarto grō, an vbi intentatur officium iudicis habeat locum

a ¶ Causa appellationis. Adde. d. de Ro. hic. eod. tit. in antiquis.

b ¶ SEBASTI.

b ¶ Locus reconuentiōis. Vide Ang. in. l. ij. §. legatis. ff. de iudi. & Inn. in. c. cū nobis. de ele. cum allegatis per Alex. in. d. aut. & consequenter. in apost. ad Barto. vnde etiam do. Iaso. in. l. ita demū. C. de procurato.

30

32

33

39

impetratum rescriptum: CAP. II. + A. 8. 1. im

¶ Appellat. Vt tñ
à snia arbitri à lege
vel statuto electi,
possit appellari: vñ
de Bart. in l. cū spe
cialis. C. de iur. qui
tenet q. sic. Idē ibi
cōcludit Moder.
princeps do. las. in
v. no. vbilatē attri
git istū passum: &
in. l. admonedi. in
lect. in. x. col. ff. de
iur. A snia verò ar
bitri electi ex vo
luntate partiū non
appellat: vt in di
ctis locis. A. znc.
falco.

Rudentiam. ¶ Ad q^{uod} impetrat rescriptū appellatione remota: in causa reconuentionis appellatione remota, respondere tenetur. Vel summa sic generalius, & vtili^{us}.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Anto. Francif.

¶ An à snia arbi-
appelle dicas q
regulariter nō ap-
pellat. l. diē profer
re. in. §. stati. ff. de
ar. l. societate. in. §.
arbitrorum. ff. pro
soc. & hoc ideo q
ex tali snia nō orit
actio iuxta ea que
hñr in. l. cū antea.
C. de arbi. tñ si ex
forma statuti oriat
actio posset appel
lari: vt per Bald. in
l. nemo pōt. ff. de
leg. j. & per Alex.
plenē in. l. arbitro.
ff. q. satis. co. & ha-
bet in. c. ab arbitr.
de off. dele. lib. vj.
& per Spec. in tit.
de ap. in. §. in qui-
busver. xvj. & se.
in. §. videndum.
in ver. itē à snia. &
in tit. de arbi. in. §.
j. & plenē tract. in
l. cū spali. hic alle.

SEBA. SAPI.

a ¶ Quod extētio.
qn fieri possit ex
tētio in rescriptis.
& priuilegijs. prin-
cipū, latē tradit Fe-
li. in. c. cām. col. ix.
s. de rescri. & Mo-
der. in. l. fi. ff. de cō
sti. princi.

SEBA. SAPI.

b ¶ Motu proprio.
Videnoo. p Bart.
in. l. p. §. donec. C.
de iure delibe. vbi
dicit: q licet heres
intra tps cōficiēdi
inuentariū, nō pos-
sit à creditoribus
hæreditarijs cōue-
niri: pōt tamē ipse
creditor cōueni-
renec pōt recōue-
niri: quia illud bñ
ficiū nō fuit cōces-
sum ad postulatio-
nem patris: sed à l.
Cōtrariū tñ tenet
Imo. & Ang. in. l. j.
§. hæc stipulatio.
si cui plusq p legē
fal. & rapha. cu. in
dicta. l. fi. §. si verò
postq. p tex. in. l.
ij. §. sed & si agant.
ff. de iudi.

Modus procedendi datus per rescriptū in cāsōuentio-
nis: intelligitur repetitus in cā recōuentiōis. h. d. cōis di-
uisio. Secūda ibi. nos. Datus literalis. Quidā impetrauit
litteras contra aduersariū suū app. re. Reus reconuenit
actorē suū corā eodē iudice: actor appellat super re-
conuētiōe. Querit an tali appellationi sit deferēdū. Cō-
sultus papa respōdet, q cū actoris & rei sit eadē condi-
tio, & vno eodemq iure circa appellationem cēseri de-
beat vterq: sicut actor vult. qd iustitia sibi fiat ap. re. eo
dem mō debet requisitus respondere de sua iustitia. B.

¶ Nota j. vnum priuilegiū reconuentionis. Est enim
causarum adequatiū: vt pariter & eodē modo, seu for-
ma procedatur in cā recōuentiōis: sicut in cā cōuentio-
nis. Et hui⁹ priuilegij. duplex cā in litera ista assignatur.
Primò: quia actoris & rei eadem debet esse conditio.
concordat regula, non licet actori. de regu. iur. lib. vj.
& de iud. nouit. Secūda causa, quia actor debet velle cō-
tra se in defensione, quod impetrauit pro se i impugna-
tione. arg. regulē q quisq iuris. ff. qd quisq iur. per to-
tum. & de constit. c. cū oēs. ¶ No. ij. ibi: *sentimus* qd
per hoc verbū rñ. de iu. sicut alibi, per hæc verba: nō oc-
currit ratio, quare. & c. vt i. c. itē cū qs. de resti. spo. Satis
enim est, q constet de principis volūtate. Omnis enim
eius voluntas animo cōstituendi legem, habetur pro le-
ge, in sti. de iu. na. gen. & ci. §. sed & quod principi. & l. j.
ff. de cōstit. princip. Quod intelligo: nisi sit cōtra ius di-
uinum: quia tūc potius cōuincitur errare, q legem con-
dere. xxv. q. j. c. sunt quidam. & debet habere qualitates
requisitas: de quibus vide. iij. dist. c. erit autem. ¶ No-
ta reum posse vti priuilegio actoris ad eius instantiam
concesso, nedū in causa defensionis. sed etiam i causa re-
conuentionis. Nam propter equalitatē, que debet esse
inter actorem & reum: intelligitur priuilegiū repetitū
in causa recōuentiōis. & c. ¶ Opp. expediendo glos.
primā, q dispositio huius. c. nō possit procedere: tum,
quia rescripta sunt stricti iuris: nec debēt extēdi. de offi.
dele. c. p. & G. Tum, quia etiā priuilegiū nō debet extē-
di ad aliā personā etiā per similitudinē rationis: vt in. c.
sanē. de priui. & in regula, priuilegiū. de regul. iur. libr.
vj. Et sic esto q clausula appellatione remota cōcedat i
priuilegiū: nō debet extēdi supradicta rōne. Sol. hñc po-
tuerūt esse rōnes dubitandi in text. rationes verò decidē
di colliguntur ex tex. & etiā per glo. istam primā. ¶ Pri-
ma est quia in iudicijs nō debet esse personarū acceptio
¶ Secunda, quia nō debet licere actori, qd reo licitū nō
existit. ¶ Tertia qd quisq iuris in alterū statuit & c.
vt in iuribus allega. in gl. ¶ Et nō. ex hac gl. & ex tex. q
extētio a rescripti ad cām recōuentiōis nō fit hñc ex vi
gore illius tituli tantū, quod quisq iuris & c. sed etiam
alijs rationibus. s. assignatis. Et faciunt hæ rationes pro
his, q dixi in. c. pcedēti: vt in causis summarijs admit-
tatur recōuentio. & procedat in ea sicut in conuētiōe:
& ali qd j. subijciā. Et ex his rōnib⁹ inferi ad id quod di-
cunt hñc Tanc. & Vinc. q sicut appellans pōt vti nouis
probationibus in causa appellationis. l. per hanc. C. de
tēp. appellatio. & in. c. cū Ioannes. de fide instru. ita & ap-
pellatus vti potest nouis defensionibus. ¶ Glo. ij. pri-
mò exponit literā. Secūdo colligit iudicē eandem habe-
re iurisdictionē in prorogata iurisdictione, qualē habet
in delegata: sicut in simili, si quid relinquī ab hærede,
intelligit repetitum à substituto. C. ad Treb. l. nō iustā.
¶ No. primò ex gl. qd recōuētiō procedit ex tacita pro-
rogatiōe, & intellige de prorogatione legis nō hominis:
quia clericus nō potest prorogare sine licētia sui episco-
pi: vt in. c. significasti. de fo. cōpe. & tamē reconuenit si-
ne eius licētia. Simile in cōtractu in. c. dilecti. s. de fo. cō-
pe. Surgit ergo recōuentio ex eo quod debet actor vel-
le: & nō admittit: nisi in causis, in quibus partes possent
iurisdictionē progare: quia in alijs grauioribus nō pos-

sunt velle. Et dic plenē, vt dixi. s. c. px. ¶ Subsequēter
glo. quærit: nunquid reus possit recōuenire actorē su-
per pluribus cū ipse tantū impetrauerit super vna cau-
sa. gl. cōcludit q sic. & idē tenet Host. & cōmnniter alij
& facit tex. s. c. proxi. vt ibi dixi. ¶ Vltērius gl. quærit
an actor reconuētus possit iterū recōuenire reum sup
causa in rescripto nō expressa: cū efficiat reus in causa
reconuentionis: & concludit quod nō: quia recōuētiō
non intelligit nisi quo ad illum qui primò conuenit: &
hoc not. & idē Accur. & Bar. in aut. & consequēter. C.
de sen. & interlo. om. iud. Idē Hof. hñc adducēs rōnē: vt
euitet infinitas. de rescrip. c. ij. lib. vj. Et quia fuit in po-
testate actoris à principio super pluribus impetrare. de
rescrip. c. iij. eo. lib. imputet ergo sibi. Et idē sequit Gul.
in Spe. in ti. de reconuen. §. j. ver. itē pone. per legē. ff. de
iureiu. l. iusiurandum, & ad pecuniam. §. sed nec. & facit
quod ipse idem not. in. §. ij. eo. titu. Dicit tamen Specu.
in ti. de reconuē. §. j. ver. pe. q si tu me cōuenis corā vno
iudice: & ego te conuenio corā alio: intellige vbi potest
vel nō excipit: q poteris me recōuenire corā illo: quia
corā illo ego sum conueniens & non reconueniens. Et
simile pōt dici in delegato secūdū do. Ant. quē impetra-
sti cōtra me: vt vigore noui rescripti quod impetraui
contra te: & vbi te conuenio poteris me ibi conuenire.
Et licet do. An. videat de hoc dubitare: tñ ego nō video
dubitationis causam: cū sit nuda cōuentio & nō recō-
uentio. Et hoc voluit in ppijs terminis Spec. in palle.
loco: hodie tamē non licet impetrare ad aliū iudicē du-
rante primo iudicio: vt in. c. dispendia. §. reus quoq. de
rescript. lib. vi. ad eūdem tñ licet. Et adhuc credo, q co-
ram eo procederet reconuētiō rōne pdicta. Et qd. s. di-
xi, qn nō excipit: scias q si re⁹ cōuenit actio corā alio iu-
dice & nō excipitur: tamē pcessus valet si est ordinari⁹:
secus si est delegatus. No. Bar. in dicta auth. & consequē-
ter. & de delegato probat in. d. §. reus quoq. & idē sen-
tiunt ibi doct. ¶ Vltimò glo. oppo. & videt, q in cā
reconuētiōis non sit pcedēdum, appellatione remota
quia quod fauore alicuius introductū est: non debet re-
torqueri in læsionē ipsius. l. quod fauore. C. de leg. Sol.
Glo. notabiliter dicit cōtrariū procedere in priuilegio
cōcesso motu pprio b. secus si ad instātiā. ¶ No. gl. sin-
gulariter & facit qd in simili not. gl. in auth. quas actio-
nes. C. de sac. san. eccle. & per Io. an. in regula: qui ad agē-
dum. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vt ecclesia non teneat
contra se admittere pscriptiōnē. x. vel. xx. ann. licet cō-
tra alium vtaf hac pscriptiōne: quia ecclesia nō impetra-
uit hoc priuilegium: sed fuit sibi cōcessum à principi-
bus motu proprio. ¶ Et vide aliā bonā glo. in clemē.
sape. de ver. signi. in ver. voluerit. quæ extēdit text. istū
p rationem cōsimilē huius glo. vt si motu pprio de-
alius modus procedēdi plura tollendo substantialia iu-
dicij: non debet idem modus seruari in causa reconuē-
tionis. Secus si ad instantiam ptis hoc fuit concessum.
argnmē. huius. c. iuncta hac glo. Et not. illam gl. singula-
rem, & ppetuò. Extēdit enim dispositionem huius ca.
vt procedat nedum respectu clausulæ appellatione re-
mota, sed et respectu alteri⁹ formę: vt seruet etiā in cā
recōuētiōis, si ad instātiā cōcessio emanauit: & sic ego
in secundo sumuario summaui. ¶ Idem etiam sentit
hñc abbas dicens quod per hoc capit. soluit quæstio de
priuilegiato ne trahat extra diocē. vt si priuilegiatus ip-
se alium trahit extra diocē. possit ibi reconueniri si il-
lud priuilegium ad sui instantiam fuit sibi concessum.
Et idem secundum Ioan. an. in priuilegio iuris. de quo
in. c. nonnulli. de rescriptis. in principio. Vult dicere. q
si quis impetrat vltra duas dietas: hodie vltra vnā, pōt
ibi reconueniri: vt etiam notatur in. d. c. nonnulli. Dicit
etiam q si quis impetrat vltra vnā dietam computan-
dam à diocesi ipsius rei: vt fieri debet: potest ipse actor
ibi reconueniri:

ibi recoueniri: licet ille locus distet ultra vna dietā à diocesi ipsius recoueti: quia dietę debent computari à loco rei originalis etiā respectu recouetionis: quia propter reconuentionē ampliā etiā in hoc iurisdictione. & accessoriū sequit principale. Ad hoc qđ no. in. c. nōnulli. & ponit Spe. in ti. de reconu. §. j. ver. qđ si aliquis. ¶ Sed circa principale dictū gl. qđro, nūquid sit vtrū simpliciter, vt si motu proprio cōcesso sit facta: nō extēdat dispositio ad reconuentionis cām. Doc. simplr vident vel le qđ sic. Vñ sequunt simpliciter glo. sed ego a puto posse sustētari oppositū. qm dispositio huius ca. nō fundat super impetratiōe tm̄ sed etiā super alijs causis superius assignatis: vt actio. & rei eadem sit conditio, & ex quo vult pro se, debet velle etiā cōtra se. & p hoc quia ex quo à iure ista duo reperiuntur parificata: vt hīc. & s. c. proxi. & in. d. cle. sape. & in. aut. & consequēter priuilegiū inductum cā conuentionis, etiā motu proprio, videt in ductū causa reconuentionis. ar. hīc, & in concor datijs alle. in gl. j. & ij. Et nimirū: nā video qđ qñ duo parificat: dispositio ēt pēnalis motu proprio cōcepta super vno, videt etiā concepta super reliquo: vt no. in. c. si postq. de electione. libr. vj. in glo. penul. qđ est singula. & quod not. in. c. j. de postulatione praelatorū in glo. pe. quę singulariter dicit, quod dispositio pēnalis cōcepta super electione, cōmuniter etiam procedit in postulatione: quia per postulationē peruenit ad electionē. arg. ff. de spon. l. oratio. & sic in proposito per conuentionē peruenit ad reconuentionē: & à iure hęc duo equiparantur: vnde dispositū in vno modo procedēdi debet extēdi ad alterū: & facit ad idem quod. s. in. c. pcedēti. dixi post Pau. qđ si causa cōuentionis de sua natura sit summaria: causa verò reconuentionis sit plenaria. Ista plenaria: tractabitur summarie propter priuilegiū reconuentionis causarum adēquantū. Ad idem facit aut. si quis liberos. C. de natura. li. vbi habetur qđ si pater habet exeadē muliere, cum qua potest consistere matrimonio plures filios naturales, & vnum tantū ex eis in aliquo documēto appellauit simpliciter filium: videtur omnes legitimaſse: ex quo omnes eandē cōditionem habēt. ¶ Et ex p̄dictis potest respōderi ad. l. quod fauore. alleg. in gl. procedit enī nisi in duob⁹ seu pluribus oīno similibus, seu correlatiuis. Tunc enim dispositū in vno videt dispositū in alio ar. op. xxxij. q. j. c. si quis vxorem. in fi. & ea causa. q. vij. c. ap̄s. & quod no. gl. C. ne fidei. do. den. super rubri. seu in. l. j. vel procedit illa lex. Nisi odium veniat in necessariā consequentiā fauoris ex vi aliorū iuriū: vt notat in d. l. quod fauore. Nam vt dixi iura volunt qđ vniformiter procedat in cā cōuentionis & reconuentionis. Licet ergo in fauore actoris ponat aliqua clausula in cā cōuentionis: debet tñ extēdi ad cām reconuentionis, propter alia iura: & tñ fauor retorquet ī odiū, nō simplr: sed in cōsequentiā fauoris. quia ex quo vult p se oportet qđ recipiat cōtra se, ī actu necessario cōsequēti. arg. eorū, qđ no. p Inn. in. c. cū olim. de censu. ¶ Sed quēro quidā ipetrauit cām cōmitti cū clausula, appellatione remota. & certū est qđ etiam in causa reconuentionis debet

procedi appellatione remota vt hīc. Nunqd iste sic ipetrās possit in alia causa quā habet cū tertio appellare: & videt, qđ nunq possit appellare. ar. ff. quod quisq iur. l. iij. §. pe. vbi dicit pēnā impetrātis ius iniquū, habere locum etiā in actionib⁹ qñtis postq incidit in edictū. vñ tenet seruare illud ius iniquū, etiā respectu aliorū: vt. §. hęc pēna. e. l. Sol. dicit doct. qđ remotio appel. nō extēdit ad alias personas: nisi in casu hui⁹ ca. Nā remotio appel. non est ius iniquū: iūmōvrit equitate, vt lites citius dirimant: & sic respicit actorē & reum. cessat ergo pēna illius edicti. Præterea ī certis cāis de stylo curiæ etiā parte nō petēte ap b ponit hęc clausula: & hoc teneas. Nā intētus apponētis hęc clausulā est: vt iustitia suū cōsequat effectū: b vt dicit tex. in. c. secūdo reqris. j. de appel. ergo nō est ius iniquū. Præterea videmus qđ quātuncūq remoueat appellat. pōt tñ appellari ex cā legitima. & vt iudex saltē ex officio suo appellationē recipiat: vt notat in. c. pastoralis. j. de app. Et licet glo. ista in fi. & gl. j. dicat, qđ hodie nihil opat clausula appellatione remota. Tu dic melius: vt no. in d. decre. pastoralis. & c. vt debitus. eo. tit. Nā si superflueret, ad qđ ponere hic: vt qđ em membranas occuparet. xix. distin. c. si romanorū. ¶ Vltimo qđro: nūqd corā delegato possit fieri reconuētiō de actione orta post impetrationē rescripti: Damasus in qñib⁹ suis vt refert Io. an. in. c. dispēdia. de rescriptis. li. vj. tandem tenuit qđ nō. ar. in. l. nā & seruus. §. si viuo. ff. de neg. gest. vbi dicit, qđ si quis gestit negotia alicuius: eo mortuo nō tenet noua inchoare: sed antiqua perficere. Ad idē. c. si. de rescrip. vbi patet qđ rescriptū nō extēdit ad futuras lites ī cā cōuentionis. Idē ergo ī cā cōuentionis: fateſ tñ qđ si nulla competeat actio ex quo non fuit repulsus: sed postea incipiat cōpetere ferē pro reo snia: p. l. si re alie nā. ff. de pig. acti. facit. c. abbate sanē. de re iu. lib. vj. & qđ no. Io. and. in. c. si. Io. an. in. c. dispēdia. dicit hoc dictū Damasi habere æquitatē: vt vniformis sit virtus rescripti in actore & reo: & vt tāto min⁹ p rescriptū p iudicē ordinariē ptati. Fateſ tamē qđ decre. vlt. de rescri. solū loq̄t in ipetratē. & de hoc p̄ eū in addi. Spec. in ti. de resc. p̄nta. ad fi. vbi idē dicit: & idē vñ voluisse ibi Spe. scdm eum Hęc eadē sniam seq̄t Io. de lig. §. c. pxi. dicēs, qđ reconuētiō fit autoritate rescri. qđ nō extēdit ad futuras lites. Host. §. c. prox. & latius in summa. e. tit. §. qualr. ver. qđ si vis. tenet oppositū: mouet, qđ reconuētiōi locus est qñcūq an li. cōte. vt dixi. §. c. proxi. Nec ī hoc iura distinguūt, an actio sit orta an vlt postea, nec vi res rescripti inspicit quātū ad reconuentionē sed tm̄ æqtas, vt. §. c. proxi. & in. d. l. cū Papi nianus. & iij. q. vij. c. cui⁹ in agēdo. Itē in reconuentione delegat⁹ vñ ordinari⁹: cū hoc habeat à lege: vt. ff. de iur. om. iud. l. & qđ vñ rescriptū hoc casu pl⁹ prodest reo: qđ si ipemet ipetrasset & eū sequit. d. Ant. in. c. p̄ce. quia iurisdictione in hoc esset p hoīem prorogabilis: ergo & per legē: sicut sentit Bar. in. sifi in præalle. aut. cōsequēter. Itē iurisdictione in cā cōuentionis imprimis ab actu reconuentionis nō à die rescripti impetrati. sufficit ergo quod qđ actio habuit ortū scdm tps reconuentionis:

ZACHARI.

¶ Vt iustitia suū. Adde, qđ posui in apost. ad istū. in. c. j. nū. j. in apo. i. ver. p solū principem. & ibi p quē possit cōmitti cū ista clausula appellatione remota. s. de rescri. eūdē in. c. sup eo. nu. 4. in ver. clausula appellatione remota, s. de offi. deleg. Anto. Francif. ¶ Adde qđ ab inferi ore à principe et si sit legatus de latere nō pōt cōmitti cā cum ista clausula appellatione remota: vt p Spe. in tit. de le. i. §. nūc ostēdendū. in ver. xiiij. & est gl. in. c. sup quæstionū. de offi. dele. & in. c. qđ ad cōsultationē. e. ti. Et vide p Alex. plenē cōli. cvij. i. iij. par. cōsiliorū. nisi fortē in appel. ab iterlocutoria: vt p gl. & Bar. l. si. in. j. col. in fi. C. de sen. & vide p Spe. in ti. de ap. & ibi p Bal. in addi. i. ver. clausula appellatione remota. Et ad de qđ si apponit ī statuto itelligitur de oī appel. etiam à diffinitua secundū Bal. in. l. j. in p̄ci. ff. de inoff. testa. & p Alex. in cōli. lxxvj. in. iij. parte consiliorum.

a ¶ Oppositum. Tu pōdera: qđ glo. videt verior ex eo: quia hic petīt sibi iustitiā fieri: ergo debet pati, vt alter fiat iustitia. & itē dicit tex. c. pcedente. & ista videt esse ratio finalis. si ergo nō petit ipse hoc: sed princeps motu proprio sibi cōcessit: ergo sequit qđ nō habet locum dispositio huius. c. Nec ob. iste text. inquātū dicit. qđ eadem debet esse cōditio: quia ista est ratio impulsua, nō finalis. And. baba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

licet nō habuerit secūdū tēpus dati rescripti seu impetrati: quicquid senserit gl. in l. omni um. ff. de procurat. ¶ Hāc opin. sequitur. do. Ant. s. c. proxi. & eā puto veriorē. In reo em̄ nō pōt dubitari de fraude, cū ipse nō impe- trauerit rescriptū: & sic nō fuit sibi imputan- dū. Itē ex quo lex tollit facultatē^a reo ad eūdi- alios iudices, durāte primo iudicio: videtur indistinctē dedisse sibi iudicē, apud quē con- ueniatur. Vnde. c. dispēdia. §. re⁹ quoq. loqui- tur indistinctē. Satis em̄ est, qd tēpore, quo vultū recōuenire dicit eum sibi obnoxiiū. Et si dicerem⁹ cōtrarium oportet dicere, qd posset recōueniri actor corā alio iudice: qā lex tūc aufert alios, cū dat sibi istū, apud quē cōueniūt: vt dixi in. c. pcedē. sed melius est dicere qd corā eodem possit, q̄ apud alium trahat actorem.

^a ¶ Tollit faculta- tē. Ista fuit rō do. Car. i. c. pced. licet iste sibi attribuat sed do. Card. sic ar- guit ex quo par de- bet esse cōditionei & actoris: vt hic si non potest actor illud ius deducere ergo nec reus. Ita residet. d. Car. ibi Tu pōdera quia ista videt ratio im- pulsiua & nō fina- lis: sed tene opin. Host. p glo. c. pcedētis. q̄ dicit q̄ recōuentio nō est ex vi cōmissionis: & sic delegatiōis vide qd dico hic. Andrā. Barba.

^b ¶ Inspectionem actorū. Adde q̄ & tūc ex antiquitate nō p̄sumit solē- nitas: vt voluit Pau. de ca. cōf. l. j. in p̄rio impressis. SEBA. SAPI. Nō enim. vide Ro- ma. & moder. in. l. sciendū. ff. de ver. obliga.

^c SEBA. SAPI. ¶ Ad certū locū. vident. per Ang. i. l. iustū. C. de edē do vbi dicit per illū text. quod p̄ inspectionē libro- rum cōis probat negatiua q̄ q̄s nō soluerit collectā. & ibi Moder. all. concor. & ad hoc vide do. Ant. in. c. cū ad sedē. j. de re- sti. spol.

De litis contestatione Rubri.

¶ Quia post libelli oblationē & mutuā petitionē sequi debet litis cōtesta. idēd post rub. pcedentes subiicit istā de materia habet. iij. q. iij. c. induciā. §. offerat & reperit in sexto. & qd sit litis cōtestatio. dicā. j. c. proximo. post glo. ij. vbi diffinitur.

- SVMMARIUM.
- 1 Litis cōtestatio inducitur per petitionē & respō- sionē factā in iudicio. n. s. quā si omittitur: pro- cessus est nullus.
 - 2 Ecclesia. psona potest agere pro iniuria sibi illata. Vniuersitas, vel capitulum non excōicantur, sed singuli de ipsis.
 - 3 Solennitas iudicialis nō p̄sumitur, nisi appareat in actis scripta. Negatiua probatur, quādo est coarcta ad certam qualitatem.
 - 4 Index debet ex officio declarare processum esse nullū quando est etiam parte nō petente. Partes nō possunt renūtiare solēnitati iudiciariae.
 - 5 Solēnitatis iudicialis, si nō potest probari, quia acta sunt deperdita: statim cōfessionem partis.
 - 6 Litis cōtestatio. an inducatur per respōsionem ad positiones.
 - 7 Litis cōtestatio, vtrum possit fieri vna parte ab- sente: & sic sine verbis.
 - 8 Litis cōtestatio, an inducatur per respōsionē fa- ctam ex intervallo.
 - 9 Cōfessio facta in libello valet, & prodest aduersa- rio: licet tēpore dati libelli, nō fuerit p̄sēns.
 - 10 Litis cōtestatio quid sit. nu. 10.
 - 11 Litis cōtesta. ppetuat actionē vsq. ad. xxx. ānos.
 - 12 Partes possunt dare potestātē iudici, vt procedat iudiciario ordine non seruato.
 - 13 Litis cōtestatio vtrum inducat ur per cōfessio- nem factam a reo.
 - 14 Litis cōtestatio inducitur per cōfessionem aduoca- ti animo litigadi, si nō renocetur cōfessio.
 - 15 Litis cōtestatio inducitur: licet in respōsione nō dicatur animo litē cōtestandi.
 - 16 Litis cōtestatio, an inducatur: licet reus dixerit respōdeo, nō tamē animo litē cōtestandi.
 - 17 Procestatio quo modo tollitur per cōtrariū actum.
 - 18 Litis cōtestatio, an inducatur per obiectionē excep- tionum.
 - 19 Lis, an cōtestetur per respōsionē factā libello, in quo simpliciter ponit narratio nō petitio. nu. 21.
 - 20 Papa cū suā p̄sēntia supplet omnem defectum. In causis electionū, vel prouisionū ecclesiariū pro- ceditur sine cōtestatiōe litis: itē in posse sorijs.

- 22 Narrata superflue in libello ultra eius conclusionem nō subiiciuntur ne- cessitati probandi. Cōclusio libelli semper attenditur: & sine cōclusionē libellus ruit. Libellus cōtinens cōclusionem iuris sine alia narratione, valet.
- 23 Libellus in quo petitur executio & nō cōdemnatio, valet.
- 24 Libellus in quo petitur cōdemnatio, & nō executio cōdemnationis va- let, & cōcludit.
- 25 Lis cōtestatur etiam si reus respōdeat, negando ius tantū vel causam.
- 26 Lis nō cōtestatur per ista verba: volo litigare, vel nō cōfiteor: nec nego,
- 27 Lis ad hoc vt sit contestata, an sufficiat respondere per verbum credo: vel dubito. Positionibus respondetur per verbum credit vel non credit. Cōfessio de credulitate p̄iudicat cōfessionis: sicut de veritate.
- 28 Lis an contestetur, si reus respondeat per verba iniuriosa, videlicet tu mentiris.
- 29 Litis contestatio probatur: si in actis dicitur.

¶ CAP. I.

Lim inter. ¶ Non per positiones & rñsiones: sed per peti- tionē in iure propositā & rñsionē secutam fit lit. cōte. qua omīssa null⁹ est processus. h. d. Et p̄rio ponit processum iudiciū & ipsorū relatio- nem. Scdō ipm processum decernit irritū: & di- cit quare. Secūda ibi. procuratoribus. ¶ Casus literalis. Inter episco- pum Nouiē. ex parte vna: & capitulum sancti Quintini, ex alte- ra vertebatur qd super quibusdam iniurijs & sentētijs excōica- tionū, & quibusdā alijs articulis: super quib⁹ cā cōmissa fuit iudi- cibus. Iudices factis solūmodo quibusdā positiōib⁹ & respōsionib⁹ ad easdem & auditis, quē partes proponere voluerūt: cām remi- serunt ad apostolicam se. Procuratoribus vtriusq. partis in p̄ntia papē cōstitutis, & examinato processu iudiciū: dñs pa. qā nō inue- nit lit. cōte. factā fuisse, processum ipsorū iudiciū irritū nūtiavit. quia licet positiones & rñsiones hincinde factē fuissent super ar- ticulis p̄dictis: sup hoc tñ nō fuit contestatio litis facta: sed per petitionē in iure propositā, & respōsionē secutā fit cōtestatio li- tis. B. ¶ Not. j. q̄ persona ecclesiasti. pōt agere pro iniuria sibi illata de quo dic vt in. c. grauis. de resti. spo. & melius in. c. olim. j. de iniur. & q̄ capitulū pōt excōicari. Nā vt patet in antiqua, & re- citat hic Ioan. andrā. q̄ capitulum irrogauerat iniurias episco- po: & episcopus propter has iniurias excōmunicauit capitulum. hodie verō excōicāt singuli, & nō vniuersitas. De qua dic, vt le- gi. & no. in. c. roma. §. in vniuersitatē. de sentē. excō. lib. vj. ¶ Not. ij. ex hoc & ex tex. q̄ cū agit de iniur. illata, vel de sentētijs cēsūre, debet fieri lit. conte. aliās nullus est processus. ¶ No. iij. & tene menti q̄ per inspectionē actorū^b probat solēnitātē iudicialem non interuenisse. Ex quo ergo debet confici scriptura & si non apparēt scripta p̄sumit nō interuenisse. Non em̄ c̄ p̄sumit pro processu iudicis nisi quatenus cōstet legitimis documētis: vt in. c. qm̄ contraj. de proba. Et dic vt ibi plenē dicā. & in. c. cū ad sedem de re. spol. Facit qd no. in. c. nostra. de renū. vñ in simili dicit Inn. in. c. sup. his. de accu. q̄ si excipit cōtra promouēdū q̄ nō est sub- diaconus habet ipse probare se fuisse ordinatū: qā iura dicūt lite- ras in hoc necessarias. ij. q. j. c. legū. de clerico pere. p totū. Idē no. glo. ij. v. q. in summa. Et ex hoc no. vñ modū probādi negatiuā: qñ ē restricta ad certū locū^d seu ad certā scrip. Et ex hoc ifert ēt q̄ probat nō matriculatus ex eo, qā nō apparet descriptus in ma- tricola. ¶ No. iudicē ex officio etiā partib⁹ nō apponētibus, si comperit processum nullū debere declarare ipsius nullitatē. Et ex hoc & ex tex. infero partes non posse etiā tacitē renūtiare solēni- tatibus substantiālibus. De quo dixi aliqd in. c. j. de libel. obla. Si tñ dubitat probabiliter an interuenerit, quia perdita sunt acta: tunc stat super hoc cōfessionem partium tex. est no. in. c. fi. de probatio. ¶ Vlti. no. q̄ ad hoc vt inducāt lit. conte. per respōsionē factā ad petitionē oportet q̄ petitio fiat in iudicio. non ergo sufficit, q̄ libellus mittat ad domum rei etiā nisi postea reiteret^e petitio in iudicio. & sic videt hic casus de eo qd no. Io. an. in addi. Specu. de libel. cōcor. §. nunc videamus. ad fi. facit quod not. in. l. vna. C. eo. tit. ¶ Venio nunc ad glo. quā primō opp. contra text. videtur enim q̄ per positiones & respōsiones ad eas fiat litis contesta- tio. Nam po

Nam positiones fiunt super intentione actoris: & rñsiones continent confessionem vel negationem: ergo est iuducta cōte. cū cōtestatio fit simul attestatio. ¶ Gl. dat duas solutiones. vnā in principio: aliā prope finē. in versic. & pōt ratio assignari &c. Et satis benē respondet Host. reddens aliās rōnes multū in hoc instat. Dicit em̄ q̄ per positiones & respōsiones nō inducitur litis cōtestatio: quia litis cōtestatio est fundamētū iudicij: positioēs & rñsiones, sicut & alię probationes, sunt edificij. Differunt ergo sicut edificij & fundamētū. Vnū ergo nō operat effectū alterius. Itē sicut vna est lis: ita vnica debet esse cōtestatio. sed si per positioēs & respōsiones fieret litis cōtesta. tūc sequerē tot fore cōtestationes, quot sunt positiones & respōsiones. Item litis cōtesta. firmat hoc titulo: materia verō positionū in titulo de cōfess. & sic apparent ista diuersa. Fatetur temē Hostiē. q̄ si positio fiat generalis de omnibus quę cōueniunt in libello: & ad illam fiat responsio affirmando vel negando: q̄ facta est litis cōtesta. Talis em̄ positio firmat per hūc titulū: non per titulum de cōfessis. Inducit optimū argumē. ff. de de rebus dubijs. l. si is qui ducenta. §. vtrū in fi. vbi dicit hoc exprimat eorū quę obijciunt: quid non feci. i. nihil horū feci: quasi dicat, sufficit quod oīa negentur. Nec ob. hoc ca. quia intelligit de singularibus positionibus: quod patet in princ. ibi quibuscūq̄ positionibus &c. quasi dicat, quod de pluribus & singularibus positionibus loquitur non de vna vniuersali, & de hoc in Spe. eo. ti. §. ij. ad fi. Imo plus dicit Host. qd̄ sine tali generali positione de leui lis nō contestatur. Nam adueniēte die, sicut consue tum est, dato etiā ad deliberādum, debet iudex primò interrogare reum, vtrū preposita in libello credat esse vera, & petita fieri debere. Et reo cōfidente, vel negante, fit cōtestatio. Et hoc est qd̄ dicit tex. sed per petitionē in iure propositam, & respōsionem secutā. q. d. secūdū eū non sufficit, quod actor libellū in scriptis offerat quia libellus nō loquitur imò necesse est, q̄ cōtenta in libello proponat: hīc ergo opus est verbis. institu. de verbo. ob. in pri. C. de vsu. l. j. & locū habet illud. c. atate habet, de se loquatur. de cōsecra. dist. i. iij. c. cum pro paruulis. Detrahe ergo petitionem propositā, & respōsionem secutam: & nō fiet litis cōtesta. sicut aliās dicitur de baptismo. j. q. j. c. detrahe. Et probatur secundum eū. C. eod. l. vna. vbi dicit, inter litis cōtesta. & editā actionē, multū interest. lis em̄ videtur cōte. cum per narrationē negotij, supple factā a partibus, vt. §. dictū est: iudex cām audire coeperit. q. d. nō eo ipso, quod libellus oblat⁹ est, per quē solum dicitur edita actio: sed ipso narrate & loquēte, & reo respōdendo fit cōtes. Ad idē. C. de iura. cal. l. ij. post prin. §. de elec. c. dudū. & de testib. c. pre sentiū. §. praterēa. lib. ij. nec interest, an iudice interrogante hoc fiat, & an partes inter se hoc faciāt iudice pro tribunali sedēte, & autorizate. vt. ff. de iter. act. l. si sine. j. repō. Hāc sunt verba Ho.

a sic etiā recitata hīc per Io. An. cum quibus plura sunt examināda. Primò enim facit cōclusionē: quod licet p positiones particulares & respōsiones ad eos: non fiat litis cōtesta. Secus tñ in positio

b ne generali^b: quā fit de cōtēntis in libello^c. Eadē opi. tenet Bar. in. l. vna. C. eo. sicut enim in istis prelijs corporalibus praliū inter famulum & famulū, nō appellatur praliū, sed badalutū: sed qñ tota massa & totus exercitus vtriusq̄ partis inuicem cōfluūt. tunc dicitur praliū. Ita hīc per istas positiones particulares, & respōsiones, non inducitur litis cōte. sed per narrationem negotij

d vniuersalis, & respōsionē secutam, bene fit litis cōt. & sic loquitur tex. in prael. l. vna. ¶ Spe. eo. tit. §. nunc dicamus. ver. & no. circa hoc vltimū instat: sed tandem firmat sententiā, q̄ aut in positione ponitur nudū factū: & ad id respōdetur. Puta sic ponit. C. se mutuo dedisse centū. H. respōdet & hoc: quod positū est, nō esse verum: & tūc non fiat litis cōtesta. Aut ponitur factū & ius, verbi gratia: ponit. C. se dedisse mutuo cētū. H. quę sibi debet: rñdet H. qd̄ positum est, nō est verū, & tunc fiat litis cōtest. ar. ff. de hære. insti. l. si pater. & l. seq. eo. tit. Cy. in. l. j. C. eo. ti. dicit, qd̄ ex quo præcessit petitio: tūc responsio ad positiones explicitē factū in petitione cōtēntū cōtinēs, inducit cōtest. aliās secūdum eum lex esset imposita verbis, & nō rebus: vt. l. ij. C. cō. dele. Contrarium sentit hīc gl. nostra. in fi. quā dicit, qd̄ licet petitio fuerit oblata, non tamen inducitur cōtesta. per positiones & respōsiones. hoc

a ¶ Verba Host. Pondera etiā quia glo. in. ij. rōne sentit opi. Cy. & pro ea facit rō quę colligit ex. §. hinc nobis in glo. & Ange. in authen. de hære. & fal. Adr. Barba.

b ¶ Generali. Tu pōdera q̄ si proponit factū in positione & sequit rñsio & positio est generalis videt qd̄ resultat lit. cōtest. vt in simili dixit Bar. in. l. j. ff. de excep.

qd̄ si proponit factū ex quo resultat exceptio habetur perinde ac si excep. pisset: ita dicamus in casu nostro.

Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

c ¶ In libello. vide Lanfrā. de oria. in c. qm̄ cōtra falsam in verbo respōsiones. col. j. vers. prima est de proba.

d ¶ Negotij vniuersalis pōdera ēt q̄ hic non apparet q̄ fuerit datus libellus: ergo si fuisset datus libellus & facta positio generalis & respōsio ad positionē generalem qd̄ voluisset. Andr. Barb.

e ¶ Positione generali. Tu pōdera q̄ Bar. in. d. l. j. non loquitur de positione generali. sed loq̄t de positionibus particularibus & sic non dicit illud ad qd̄ allegant isti docto. dictū illud quo ad particulares positiones: probat iste tex. de positione generali nihil dicit: nisi dicas qd̄ a cōtrario sensu pbat: sed nō videtur verū q̄ in verbis narratiuis nō orit dispositio iuris: vt voluit Io. an. i. c. di lecto. de pbe. pōdera ēt quia inquātū tex. dicit nō p positiones & respōsiones & eas referēdo ad principiū loq̄t de positionibus particularibus. ergo nō ī specialib⁹. Idē in quantū dicit p respōsiones ad eas sequitur q̄ si in positione fiat mētio de libello: qd̄ probat hęc opi. Gui. pōdera etiā q̄ per rñsionē sequat: q̄ vide tur referri ad petitionē & sic probatur hic dictū do. Abb. idē tenet hic Io. de imo. Andre, Barba.

f ¶ Inferitur. pondera quia dictū Hof.

magis videtur placere. d. Ant. q̄ dictū Cy. nisi dictum Cyn. restringatur, qñ positio fieret incontinenti post libellum: & illi respondetur, nō dato termino ad probandum vel positiones faciendū: Tunc enim, quādo fit nō dato termino ad probādum: vel positiones faciendū fieri, hoc censetur solum propter libellū & animū conte. litem. & quia quā in cōtinenti fiunt inesse vident &c. vt. l. lecta. ff. si cer. pet. & c. officij. de ele. vel intelligatur prout dixit Guil. de cug. in. d. l. vna. qñ post libelli porrectionē ritē formati, fuit positio facta, q̄ referat ad libellū: vt q̄ dicit in vna positione. Ego pono illud qd̄ narraui in libello. tūc em̄ inducit cōtesta. q̄ se retulit ad libellū: vñ videt negare cōtēnta in libello. arg. C. de eden. auth. si quis in aliquo documēto. & j. de fide instru. c. inter dilectos. Nec etiam placet. d. Ant. dictū Spec. pcedens in iudicijs plenarijs: nisi præcesserit libellus: sed potest pcedere in sumarijs, in quib⁹ sufficit qualisqualis petitio. Et in hoc vltiō videt. d. Anto. sibi cōtrariari in his quę dixit in. c. j. de li. ob. vbi tenuit post Io. an. q̄ si reus nō exigit libellum: sed rñdet ad qualē qualē petitionē q̄ lis habet pro cōte. de quo tñ dic, vt ibi dixi. ¶ Ego verò puto simpliciter sequēdo gl. nostrā in fi. sui: vt nunq̄ inducat litis cōte. p positiones & respōsiones. Et intelligo siue fiat generales, siue particulares: intelligēdo tamē de varijs positionibus. Et rō q̄ me mouet est: q̄ positiones vsu introductę fuerūt ad faciōrē exitū litiū, ppter cōfessiones habendas: & vt releuaretur actor ab onere pbadū: vt dicit tex. in cle. sape. de ver. sig. nō ergo fiūt ad ostēdendū petitionē: vnde verba sunt assertiua & enūtiatiua: nō ergo debent operari effectū petitionis. ar. in. c. significauit de ap. Sed si in libello oblato actor narrat factum in libello cōtēntum: & reus rñdet: tūc fateor q̄ inducit sic litis cōtest. & sic intelligat tex. & Bar. in. d. l. vna. & hoc casu procedat opi. Hosti. dū loquit de positione generali.

c ¶ Secus em̄ si eā faceret per modū positionis petendo interrogari partē de veritate iuramēto premisso: tūc enim intēdit probare seu releuare se ab onere probandi, non autē petere. Vnde text. hīc in decisione non refert se ad positiones particulares: sed generaliter dicit, q̄ nō p positiones & rñsiones ad eas factas fit litis cōtestatio: sed per petitionē in iure proposiam, & respōsionem secutam. & idem repetit textus in capitulo dudum secundo. de electio. responsio ergo debet fieri ad petitionem: quia ille qui petit dicit se velle litigare & respondendo ad eam habemus contestationem: id est simul attestatōnem: & sic non placet dictum Cyn. nec Specul. nec Guliel. de cugn. nisi intelligatur, vt statim dixi: & hoc quo ad primum. ¶ ¶ Secundo ex dictis Hostien

f sis infertur, q̄ quod ad litis contestationem requiruntur verba: nec sufficit oblata

Panormi. super Prima Secundi Decret.

videat verū ex eo: quia iura allegata per eū probat: vt. d. l. ij. §. j. & d. §. p. a. troni. & allegat. l. Paulus. ff. de legatio. vbi phibitus aduocare nō est p. hibitus mittere allegationes in scriptis gratis & ibi Bar. ergo nō sunt pa. ria narrare in voce & scriptura. faciat illud Hyeronimi in proce. biblię ibi: habet nescio qd & c. & ad istū tex. & similia: dic qd debet intelligi se. cūdum. d. l. ij. in. §.

j. ar. l. sed & postea a. riores. ff. de legi. vi. de. c. j. j. tit. j. Bald. hic dānat dictum. Host. per tex. in. l. §. edere. in vers. vel libello. ff. edē. Pen. dera qd nō probat cōtra Host. d. Pet. hic nō tenet dictū Hos. vide eū. tu pō dera qd in aut. qui semel. est casus pro dicto Hostien. ibi actor produxit ribellum & recessit postea reus cōparet & dicit qd pcedit lite nō cōtest. & illū tex. alleg. ad hoc Saly. in. d. l. j. C. eo. pōdera. l. j. C. eo. in ver. narrationē audire coeperit. vnde aliud est audire aliud legere. & ibi dicit audire. ergo debet exprimi vo. ce respōsio & nar. ratio. tene mēti. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

¶ Oblatio libelli. Vide Imol. in. l. si domus. §. qd cōfitef. ff. deleg. j. Rotā de ci. vj. in tit. de li. cō. test. in nouis.

SEBA. SAPI.

¶ Si cōfessio. An cōfitefdo inducat li. tis cōtestatio vide Bal. in. l. si reus. ff. de pcut. Card. in. cle. sepe. qd. xxvj. de verbo. sig. & in. c. dudū. ij. de elect. & quomodo p cōfessio. nē aduocati inducat litis cōte. de clarat Bal. & Paul. de castr. in. l. j. C. de erro. aduo. Ab. in. c. pastoral. in. j. not. vbi And. sicu. b. de iudi.

¶ Destruitur. Pō. dera tex. in. l. j. C. de li. cōt. i vers. ne gotij narratio vbi

tio libelli, & rñsio subsecuta: sed oportet qd post oblationē libelli, interroget reus p iudicē: vel p partē iudice sedēte p tribunali: an credat pposita in libello esse vera. Et ad hūc in. tellectū nititur Host. adducere. l. vnā p alleg. Pe. in. l. edita. C. de eden. dicit, qd absente acto re pōt hodie fieri litis cōtesta. p aut. qd semel quia statim dato libello: & sic pposita facti narratio: actor est obligat⁹ liti: & sic ex par. te eius lis est cōtest. Et aduerte tu canonista: quia aut. qui semel. loquit in casu. c. causam. de do. & cōtu. cū materia sua. Bar. in. d. l. vna. C. eo. dicit omnes doe. tenere cōtrariū: quia hoc videf cōtra textū. l. vnice. quę videf re. quirere prēsentiā actoris & rei. Et dicit spe. ciale esse i. d. aut. qd semel. qd perueniat ad sen. tentiā lite nō conte. sicut qnq in bello cor. porali, quis pōt aduersariū suū vincere sine bello. Ita in casu illius aut. sine libello & sine lit. conte. pōt vinci actor. Ibi est tamen casus specialis: tamē scdm eū regulariter cōtra. Nā sicut si vna pars esset in campo, & alia nō: nō posset dici preliū: ita ex vna parte tantū alte. ra absente, nō potest dici lit. cōtest. Imo plus dicit ibi Bar. qd per narrationē & respōsio. nem factā ex intervallo, non inducit litis cō. test. quia in cōtesta. quasi contrahit: vt. l. iij. §. idē scribit. ff. de pecu. Sed cōtractus, vel quasi impediuntur propter intervallo tēporis in. ter interrogationē & respōsionē: vt. l. j. §. j. ff. de verb. obli. & l. continuus. in prin. eo. ti. Itē sicut videmus in corporali prelio: si vnus veniret in campum hodiē, & postea reuerte retur: & alius cras: non diceretur prelium in. ter eos: ita ex intervallo non potest dici litis cōtesta. Item hęc duo. i. de parte absentis, & de intervallo, probantur ex significatione nominis. litis enim cōte. dicitur a non: quod est simul, quasi simul attestatio in lite. Sed ex intervallo, vel inter absentes non potest dici ista simul attestatio interuenire secundū eū. ¶ Sed contra vtrūq dicitū reperio dominos de Rota tenere decisione. cccxlij. vbi sic for. maliter dicūt: qd si dato libello per actorē, pe. tatur reū cōpelli ad respōdendum libello: & reus respōdeat cōfitefdo partē, & partē ne. gādo: licet huius respōsionis rei actor nihil dixerit: vel etiā prēsens nō fuerit, facta est li. tis cōte. per vtrāq partē: quia litis cōtesta. fit per narrata & petita in iure proposita. ex parte actoris, & respōsionem secutā ex parte rei: vt patet in hoc ca. & in. c. dudum. de elec. prout accidit in casu proposito datus enim erat libellus pro parte actoris, in quo cōtine. batur narratio facti & petitio: in quibus ipse semper persistebat, ad quē fiebat directa res. pōsio per reū cōfitefdo & negādo: qd suffi. cit per iura antedicta: ergo & c. Dubiū enim fecit secundū eos: quia litis cōtestatio nihil aliud est, qd simul attestatio, vel mentis decla. ratio. volētū litigare. Videbat ergo qd simul & eodē tempore deberet cōcurrere petitio actoris & rei respōsio: vt. l. cōsensu. ff. de act. & oblig. Ad quod respōdebat, qd dato libel.

lo per actorē, semper cōstabat de animo suo litigādi: maxime in. stando, vt reus cōpelleret ad respōdendū: & sic persistēdo in sua petitione semper habuit animū litigandi. qd sufficit. Respōdēdo ergo huic petitioni statim fuit facta litis cōtesta. & fuit simulta. nea ppter cōcurrentiā animorū. & ppter hoc dicunt fuisse salua. tū vnū magnū processum habitū in quadā causa ardua. ¶ Hinc ergo volūt tria pariter cōtra dicta Hostiē. & Bart. licet de eis nō faciant mentionē, videlicet: qd cōtesta. pōt fieri absente parte: ex quo obtulit libellū, & persistit in sua petitione. Secundū qd tēpo. ris intervallo inter oblationē libelli & respōsionē nō vitiat. Ter. tiū, qd nō requirunt verba in cōtesta. fiēda, sed est satis porrigere libellū cōtinentē narrationē & petitionē, & qd respōsio sequat. Et secundū hunc vltimū modū sapissimē et quasi semper practi. catur Parmē: vbi sunt boni procuratores & aduocati: & hoc sa. pe fieri vidi, vbi legi sex annis cōtinuis. Hanc eandē opinionē se. quuntur hīc do. Anto. & do. Car. approbātes deci. Rotē. Opinio Bar. pōt pcedere si porrecto libello, & petitionē, pars reuocat li. bellū antequā respōdeat: sed si dimittit penes iudicē, & instat vt respōdeatur, nō apparet ratio, quare ex respōsione secuta in. ter. mino, sine alia negatiōe, nō debeat fieri litis cōtesta. Imo dico suf. ficere cōsensum partis, qualitercūq appareat. Et p hoc adduco tex. optimū in. c. cū causam. de appella. vbi respōsio aduocati ad li. bellū, sufficit ad lit. cōte. si cōfessio b talis nō reuocat per partē: vt ibi. Et sic apertē probat ibi, qd nō regulat per omnia scdm stipula. tionē: quia aduocatus nō pōt stipulari pro cliētulo: cū nō habeat mādātū ad hoc. qd no. in. l. si procuratori prēsenti. & l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verb. obli. Debet ergo regulari secundū contra. ctus iuriscientiū, qui possunt perfici per epistolā: vt. l. j. ff. de cōtra. hen. emptio. & in. d. l. cōsensu. & per epistolā quis cōfitefatur, & va. let: vt publica. ff. de depo. ¶ Itē quia cōfessio facta in libello prodest aduersario, & pōt se ex ea fundare: licet tēpore oblati libelli non fuerit prēsens. & hoc, quia scriptura semper loquit: vt in. l. cū pre. cum. C. de lib. cau. & qd no. per Bar. in. l. certū. ff. de confes. & di. cam in. c. si j. de cōfes. ad idē. c. appella. de ap. lib. vj. cū ibi no. in gl. fi. & videtur pbari iudicio meo. in. c. j. de libel. obla. Vbi exigitur libellus, vt libellanti respondeat: nec requirit qd denuō viua voce fiat petitio, seu interrogatio. Ad idem tex. in cle. sape. de ver. sig. in. §. verū. & in. c. j. j. ti. pxi. vbi satis probat, qd ad inducendā cōte. stationē, sufficit respōdere libello actoris: nec sunt alia verba ne. cessaria. Idē videf velle apertissimē hoc cap. & c. dudum. de elect. vbi dicit, qd per petitionē in iure propositā & respōsionē secutā, fit lit. cōte. nō ergo requirit alia interrogatio: nec est curandū de intervallo. Satis enim est exhibuisse petitionē, tradēdo libellū be. ne cōpositū. & qd fuerit secuta respōsio: vt satis declarat text. in. c. proxi. & alia superius alle. ¶ Ex hoc infero aliud, qd non requirit iudicis interrogatio: licet aliud senferit hęc gl. quia hoc nullibi re. peritur: & apertissimē senferunt do. de Rota in loco prealle. Sa. tis enim est, qd respōdit ad petitionē actoris & facit. l. si sine inter. rogatione. ff. de inter. actio. vbi dicit, quod si quis in iure respon. dit sine interrogatione habet pro interrogato. Nec obstat pradi. ctus tex. in. l. vna. C. eo. in fi. qui videf exigere narrationē: quia de. bet intelligi de narratione, quę fit in libello: vt dicit do. Anto. hic & bene. Cū enim ille text. valde generaliter loquat, debet reduci ad iura canonica, quę magis specificē attingunt istam materiā. & hoc quo ad primā partē glo. ¶ Tercidō gl. principaliter querit, quid fit litis cōte. Et respōdet, qd est negotij principalis hincinde apud iudicē facta vera narratio, & subsecuta rñsio siue negādo si uē cōfitefdo. Exigif tamē secundū gl. animus in cōtestādovnde si cōtestatur, qd nō intendit lit. cōte. nō erit cōtestatio facta & c. ¶ Hīc sunt quatuor examinanda. Primū circa diffinitionem. Se. cundū an reus cōfitefdo videat litem cōte. Tertiū an prāsuma. tur animus cōtestandi ex simplici respōsione. Quartū, an pro. testatio impediāt lit. cōtest. & sic examinata erit tota gl. ¶ Cir. ca primum videlicet diffinitionē: dicit Hostiē. & post eum lo. qd hęc diffinitio destruitur hīc per istum tex. Nam per positio. nes & respōsiones narratur hincinde negotium coram iudice: & ta. men non fit lit. conte. ideō diffinit sic: qd litis cōtestatio est fun. damentum iudicij per petitionē in iure propositā & congruam respōsionem secutā animo cōtestandi litem factū, quo omisso si in figura

est text. pro diffinitione gloss. imò videtur quòd diffinitio gloss. sit optima & moueor etiam ex. l. j. C. eodem. vbi dicitur per narrationē & responsionē: ergo & c. itē moueor ex eo qd voluit Bar. in. l. j. ff. de excep. vbi dicit qd si re⁹ narrat factū erit exceptio: ita dicam⁹ qd oris actio & petitio ex narratiōe facti facit. c. sin aut derescr. & qd ibi voluit. d. Anto. facit. c. dilectus. de iud. vbi

dicatur qd sufficit narrare factū nec ob. iste tex. dū dicit p petitionē qd importat officiū narrationis: & iō intelligit ille tex. de narratiōe i qua colligit petitio: & ad istum tex. dicas qd est glo. & declaratio illarū legūvt intelligat p narrationē i qua colligitur petitio. Andr. Barba.

SEBA. SAPI.

a ¶ Dicitur fundamētum. hoc pcedit capiēdo iudiciū strictē. large enim capiēdo iudiciū incipit à citatione vide Pau. de cast. ita declarantē i ru. C. de in ius vocā.

ZACHARI.

b ¶ Siue negādo. est indubiū qd litis cōtestat. possit fieri negatiuē: vt p Bar. i. l. ij. C. de iur. cal. cū vulg. Sed vide optimū modū ex torquēdi lit. cōte. sta. à tergiuerfante quem ponit Bald. in. c. cū ad sedē. j. de resti. spo. p bo. gl. ibi. f. pactor dū obñcit libellū parti qd faciat, vt le. legat ei iussu iudicis: & interrogat. rñdeat an credat cōtēta in eo esse vera: qd si respōdeat siue affirmatiuē siue negatiuē, est lis cōt. vt plenē ibi p eum. & per Spec. in ti. de lit. cōte. §. ij. ver. si. & not. forma. ij.

ANT. FRAN.

¶ Circa istā materiā de litis cōte. qd illa sit vide in. c. dudū. el. ij. de elec. & in. c. cū cām. de iur. cal. & in. c. p. ut. de dol. & cōtu. & in. l. rē nō nouā C. de iudi. & vide latē p Spec. in tit. de li. cōte. in. §. j. & ibi oīno Io. and. in addi. & p host. in sum. eo. tit. de lit. cōte. Et adde qd li. cōte. est de substantia iudicij vt est gl. in. d. c. dudū. & p Spec. in tit. de cō

si in figura iudicij procedat vexat in anibus laboribus & sumptib⁹ litigates. Et oīa hęc verba diffinitiois p ordinē reassumēs Host. dicit hīc meritō est dictū fundamētū^a quia dicit litis initiū. de of. dele. c. sup. qd nū. §. intētionis aut. Et nō dicit lis mota ppriē. de ver. fig. c. ex pte. ij. nec dicit qd petere sed petere velle. ff. rē ra. ha. l. ampli⁹ per ipam aut firmat iudiciū & pficit petitiōis iniuria. ff. de in ius voc. l. quāuis. ¶ Perpetuatur actio vsq⁹ ad xl. an. C. de anna. exce. l. j. & C. de pscr. xxx. an. l. fi. Et bñ dicit p petitionē. f. in scriptis portectā: als ecōtra: de quo in. c. j. de libe. obl. Et bñ dicit in iure, qd extra iudiciū nō cōtestat lis: vt patet. iij. q. iij. c. induciā. §. offerat. §. tit. j. c. j. ff. de inter. ac. l. voluit. Alioqn qñcūq⁹ aliquis rusticus peteret aliqd ab alio extra iudiciū, eo negāte fieret litis cōte. ¶ Sequit cōgruā rñsionē. f. vt ipam petitionē cōfiteat vñ neget: vt sequit. vide de hoc. §. de ele. c. dudū. ¶ Sequit, aīo cōtestādi: de hoc. j. in tertio & vlti. mēbro. Quo omisso, si in figura iudicij & ordine iudiciario & c. qd iō sic dicit: qd hoc omisso dari pōt iudici ptās, qd iquirat & arbitret vt sibi videat. De hoc. §. de libe. obl. c. j. Et bñ sequit vexant in anibus & c. qd vt patet hīc processus est null⁹: & hęc diffinitio ē bona & nō. ¶ Ex hoc vlti. nō. qd pōt iudici dari ptās per partes in qredi & arbitrādi nō seruato ordine iudiciario. de quo dic vt plenē not. in. c. j. de lib. obl. & in. c. de cāis. de off. deleg. & in. c. fi. de reg. iur. li. vj. ¶ Quero quo ad scdm, an si reus rñdeat cōfiteōdo videat litē cōtestari: gl. hīc sentit qd sic i eo qd dicit siue cōfiteōdo siue negādo: bñ sed als & melius distinguit in. c. dudū. el. ij. de elec. qd aut nondū obla. libel. re⁹ cōfiteat: & tūc nō fit cōtest. qd nō pcessit petitio: & hoc casu nō fert snia diffinitiuā: sed fit pceptū reovt soluat intra certum tps. Aut cōfiteat libel. obla. & induciat cōtestatio, si cōfiteat aīo lit. cōtestādi: & fert tūc diffinitiuā. & hoc quia iura simpliciter dicūt qd per narrationē fit li. cōte. Nec etiā distingūt cōfiteōdo vel negādo. Et hoc ēt probat ipsa significatio verbi cōtestari. i. simul testari & ita reus qd cōfiteat simul attestat sup. re petita. Idē dicit glo. in. l. vna. C. e. & sentit gl. ij. q. j. c. nos i quēq⁹. Et Cy. & vltamō. vt refert Bal. in. d. l. vna. tenēt simp⁹ non fieri lit. cōt. p cōfessionē quia cōfessio ordinat ad fugiēdū iudiciū: iō nō induciat cōte. Imò debet ferri absolutio ab instātia iudicij. ar. l. fi. re⁹. ff. de procu. p hoc ēt vñ tex. i. l. fi. dom⁹. §. qd cōfiteat. ff. de le. j. Itē facit tex. i. l. rē nō nouā. §. patro. C. de iu. ibi p narrat. pposi. & cōdi. obiectā. & sic requit cōtradictio. Bar. in. d. l. vna. dicit qd per cōtradictionē in dubio fit li. conte. vt in. d. §. patroni. cū si. sed alibi dicit text. qd per narrationē & rñsionē. nec distinguit vtrū sit rñsio cōtradictēs aut cōsonāsvt. l. j. & ij. C. de iura. cal. Nec ob. leges all. in cōtrariū, imò cōcordāt cū gl. fi. rectē inspiciant. Nā pōt esse qd qd cōfiteat eo proposito qd nō cogat subire iudiciū. ita loquunt cōtraria: volebāt em ibi

tu. in. §. ij. in ver. si verò. Imò litis cōte. dicit esse principiū iudicij, vt per Spec. in ti. de cita. in. §. fi. in ver. & nō. & in ti. de lit. cōte. in prin. Et qualiter fiat lit. cōtest. vide p Spec. hoc eo. tit. in. §. ij. & per Cy. in. l. ij. C. de iura. cal. & vide oīno. d. Car. in cle. saxe. in. xxij. q. de ver. sign. Et adde qd lis nō cōtestat p ppositionē exceptionum dilatoriā: nec etiam p exceptionē iuramēti:

statim soluere. Item potest quis confiteri eo aīo, vt iudiciū subeat: & ferat diffinitiuā. Ita loquuntur glo. sicut videmus in bello corporali: nā pōt esse qd quis nollēs pñari reddat se victū: sed vult esse in pñio, & vult qd per vim belli capiat. Ita in proposito, licet quis confiteatur: tñ vult qd per diffinitiuā cōdēneat. qd est qñq⁹ vtile: imò necessariū: vt puta propter cōseruandā stipulationē de euictione vt l. vtiq⁹. ff. de rei vend. & de neg. gest. l. fi. autē. ¶ Idē vñ velle Gul. de cug. in pñal. l. fi. reus. dices, qd si cōfiteat, & dicit nolo litigare: non induciat lit. cōte. Sed si simpliciter cōfiteat dato libello, bñ induciat cōtestatio lit. alle. l. i. tribus. ff. de iudi. nā iudiciū fa. erc. datur inter volētes: & tñ fit cōte. ad idē. l. cū notissimi. §. illud. C. de pñscr. xxx. an. ad idē. ff. de iure iu. l. nā postea. §. si is q. & l. fi. tutor. ff. de iu. cum fi. Hāc eandē opi. tenuit Io. an. in addi. Spec. in tit. de lit. cōte. §. ij. ver. sed si reus. lat⁹ attin gēs materiā, & dices qd si confessio fit cū aliquali resistētia pcedēti planū est qd inducitur litis cōte. vt si cōfiteor narrata, & nego petita fieri debere: vel si confiteor mutuū, & dico lapsū terminū ad soluēdum, vel dico inde prorogātū: vel si oīa cōfiteor allego inopiā his em casibus & similib⁹ planū est qd fit lit. conte. & idē voluit Cy. in. l. ij. C. de iura. cal. in. iij. q. Si aut confessio fit simpliciter. dicit adhuc litē fore cōte. qd iura sunt cōtēta sola responsione: neq⁹ exigūt contradictionē. C. eo. tit. l. vna. de iura. cal. l. ij. de ele. dudū. el. ij. Nec ob. l. rem non nouam. C. de iudi. quia ibi exigit cōtradictionē propter iuramētum aduocatorū: de quo ibi tract. Nec ob. si dicatur, qd si ex confessione induciat lit. conte. Debet sequi diffinitiuā qd imponit finem cōtro uersia: qd erat impossibile: quia ex quo nulla est cōtro uersia: qd cōfiteat non pōt finis imponi: quia rñdeat qd imò fuit aliqua cōtro uersia, saltē in qtum permisit se trahi, & petijt & recepit libellū. Et fortius hoc procedit si in aliquibus dilatorijs est cōtradictū, vel instatū. Non ob. l. fi. reus. qd illa nō loquitur de confessione qd est actus iudiciari⁹: sed loquit de oblatione solutionis, qd est actus extraiudicialis. Confessio em est actus ordinatus ad litē: sed oblatio solutionis nō imò ordinat ad excludēdā illam. ¶ Adeo, ista sunt vera, vt etiā p cōfessionē aduocati aīo litigandi inducitur cōte. si non reuocet confessio: vt in. d. c. cū causam. de app. & hęc est ipsa veritas. conclude ergo tenēdam gl. in. d. c. dudū. cum si. quā ponit veritatē. ¶ Venio ad tertiū quia glo. requirit animū litem cōtestandi: an ex simplici cōfessione psumat animus litē cōte. cū rñdeat non dixerit aīo litē cōte. sed simpliciter fuit disputatum his Senis nec in aliquibus locis doct. hoc ponūt sed reperio hanc quāstionem expressē tractam per do. de Ro. deci. xij. als. lxij. vbi concludunt qd si reus respondendo libello actōris negat narrata prout narrantur & dicat petita fieri non debere: licet non addat &

ptionē iuramēti: vt p Bar. in. l. j. C. de lit. cōte. Nec ēt fit contestatio per propositionē exceptionis pñudicialis impediētis litis pcessum: vt p Bal. i. c. j. de cōtro. inter vasa. & epī. Et qd si iudex mādat partib⁹ litē cōtestari & parte nō respōdente libello pronūtiat litem haberi p cōtestatā an istud sufficiat vide p Pau. de cast. in cōfi. ccxij. Et an sit reus respōdēdo libello vñ verbis iniuriōsis: puta qd dicit tu mētris: an induciat lit. cōte. vide Bal. in. l. turpia. ff. de leg. j. q. dicit, qd sic. de quo ēt vñ dēdū est in aut. offerat. C. de lit. cōt. & in. l. j. eo. tit. vbi plenē tractat p qd verba fiat li. cōtes. ¶ Et an probeat litis cōtest. p verba iudicis qui dicit in snia vñ lit. cōtes. & c. vide quā plenē not. per Inn. & doct. in. c. quoniā cōtra. de proba. & vide qd plenē habetur in. l. sciendū. ff. de ver. ob. vbi plenē per Io. de imo. & Alex. post eum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

dicat animo litē. cōtest. q. nihil hominus inducitur litis cōte. per præall. l. rem non novam. § patroni. C. de iud. & per l. ij. C. de iur. cal. de elect. dudum. & hic. Ista enim iura & similia tantū exposcunt respōsiōē ad petitionē. Et ita etiam decidit Specula. in tit. de lit. cōt. § j. ver. qd ergo si pponit. Pro hoc facit: qā nō psumit qd qd verbo exprimat, qd mēte nō cogitavit. ff. de supel. leg. l. Labeo. & de reb. du. l. in ambiguo. de reg. iur. in obscuris. l. vj. Alio qn simili rōne in cōtractibus vlti. volūtātibus priuilegijs & rescriptis nō valeret, qd fieret: nisi adderetur huiusmodi animi expressio: quod esset absurdum. Faciunt not. in cap. intelligentia. & c. penulti. de verbo. significatio. Ad idem. c. ex literis. quod ibi not. de spon. Verba enim intelligūt se cundum communem intelligentiam: nec fitur interpretationi proferentis in iudicio sicut etiam in simili dicimus de iuramento: vt not. Innocen. capitu. veniens. de iure iu. Puto tamen, quod vbi est consuetudo, vt talia verba proferantur, quādo respondetur animo contestandi litem: quod nisi talia verba exprimantur, quod non fiet litis contestatio. argu. in l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. & in l. librorum. ij. quod tamen Celsus ff. de leg. iij. & in d. c. ex literis. & in c. cum dilectus. de consue. & optimē in l. si de interpretatione. ff. de legi. Sed cessante consuetudine tene primū. qd etiam hic videtur sentire Ioannes Andre. dicens, quod ex quo verba sunt apta psumitur animus contestandi, ex quo aliud non apparet. & hoc videtur etiam voluisse Innocen. in dicto capitu. cum. M. de cōf. Nam ideo protestatio defendit contest. litis. vt statim dicam: quia in dubio psumitur quod animo litis contestatio fiat: aliās enim non esset necessaria protestatio, quod respōdet animo litis contesta. si non psumeretur animus: nisi hoc exprimat. & hoc est quod ad tertium. ¶ Ad vltimum veniendo, an protestatio, quod respondet animo non contesta. litis impediatur cōtesta. glo. hic, quod sic & idem gloss. in lege vna. eodem titu. & Innocen. in præallega. capitu. cam. M. de constitu. quia responsio potest fieri animo contestandi litem, & instruendi iudicem. ideo ex quo protestatur, videtur hoc facere animo instruendi iudices: & sic protestatio non est contraria facto secundum Innocentium in dicto capitulo cum. M. & de hac quæstione vide plenissimē in Specu. eodem titulo. § secundum versi. ex præmissis patet. & per Ioann. Andræ. in regula exceptionem. de regulis iuris. libro sexto in mercu. vbi narrat hanc quæstionem fuisse disputatam per diuersos. & ponit varias solutiones diuersorum, & videtur ipse Ioann. Andræ. sequi opinio. Marc. Silli. & Azzo. coniungendo eas in hunc modum: quod aut iudex & aduersarius non contradicunt protestationi: & impeditur litis contestatio. qā ad litis conte. requiritur animus cū sit quasi cōtra: vt i aut. de exh. & itro. re. § illud. l. iij. § idē scribit. ff. de pecu. sed ex ptestatōe apparet aim deesse: & hoc qn post ptestatōē icōtinenti sequit responsio. Si autē respondet ex intervallo videtur recessisse à protestatione argu. ff. lo. l. cum in plures. § locator horrei.

& placuit Hosten. in c. cum. M. de consti. Aut iudex contradixit protestationi: & idem secundum eum quod non sit inducitur lit. contest. quia cum dependet à voluntate partis & non iudicis nō potest contradictio iudicis inducere consensum & animum partis. maxime cum iudex non possit præcisē cogere reum ad respōdendum seu lit. conte. vt not. in auth. qui semel. C. quomodo & quando iudex. & idem putat si actor contradicat & protestetur in cōtrariū: quia sua protestatio non tollit protestationē aduersarij cū fiat super dependētibus tantū à suo cōsensu & voluntate iuxta not. per Io. and. in regula in generali. de regu. iur. lib. vj. in penul. colū. ver. sed pone. & plenē not. in d. c. cum. M. in materia protestationis. & hanc sententiam tenet Bart. in præal. l. vna. specificē tamen attingit quando respondet ex intervallo post protestationē videtur etiam sequi do. Ant. licet per alia verba præter quā in vno membro in quo videtur sequi opin. Butri. & Gul. de cug. videlicet quando iudex nō admisit protestationem: vt quia dixit protestationem hanc non admitto: sed volo quod respondeas animo litē contest. quo casu dixerunt q protestatio non iuat: quia ex quo acquiescit iudici & respōdet: videtur velle q superior vult & acquiescere censet suę interlocutorię, ex quo saltem post verba iudicis non repetit protestationem. ad hoc alleg. Butri. l. debet. § j. ff. nau. cau. stat. Ego in hoc vltimō puto quod aut reus respondit ad libellum præmissa protestatione & iudex post responsionem dicat, ego non admitto talem protestationem. Et tunc procedat prima opin. cū enim dependeat ab animo suo an respondeat animo lit. cōte. contradictio iudicis sequens non potest ponere intentionē vbi nō adest maxime in omnibus contrariis seu quasi, & si vnum senserit vna pars, & aliud alia nihil agitur: quia non est ibi consensus. l. in omnibus. ff. de acti. & obli. aut reus primō præmisit protestationem quod per ea quæ dicit nō intendit lit. cōtest. & anteq respōdeat iudex cōtradicat & reus postea respōdet, & tunc si repetit eandē protestationē, tūc idem quod. §. Si verō post cōtradictionem iudicis simpliciter respondeat, tunc videtur animo lit. cōtesta. Et videtur voluisse acquiescere interlocutorię iudicis. argumētū optimū ex his q not. in gl. in clemē. vna. de dol. & cōtuma. in ver. manifestē. in princi. & facit. d. l. cū in plures. § locator. ff. loca. & d. l. debet. & qd not. in d. c. cū. M. ¶ Et ad id qd dicitur cōmuniter protestationē tolli per cōtrariū factum. de cōf. cū. M. & l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. & qd no. in c. sollicitudinē. de ap. rñde vt no. Inno. in d. c. cū. M. & §. dixi. quod procedit nisi factum sit multipliciter intelligibile & secundum vnum intellectum factum non est contrarium protestationi secundum alium sic, tunc si protestatur intelligitur facere secundum intellectum non contrarium, vnde in proposito videtur respondere animo instruendi iudicem & non lit. cont. & sic nulla contrarietas. Vel dic vt no. Barto. in d. l. vna. quod ad idem tendit. Dicit enim protestationem operari quādo protestatio respicit vnum, & factum aliud. Nam ex lit. contestat. oritur quasi contractus. protestatio ordinatur ad tollendum istum quasi contractum, non autem responsionem, & sic sunt diuersa. Secus si concernerent vnum: vt quia respondet & cōfiteatur, quod animo non respondendi. Tunc enim tollitur per contrarium factum: quia concernunt idem factum. & hoc teneas: quia est mera veritas. Et per hoc habes totam gloss. examinatam & suppletam.

18 ¶ Nunc descendo ad materiam examinandam. Et primō quæro, an per exceptionis obiectum inducatur litis contesta. gloss. in l. vna. C. eod. titu. dicit q si opponitur exceptio peremptoria pacti vel iurisiurandi, inducitur lit. conte. Secus si opponitur exceptio declinatoria iudicij ex persona iudicis actoris, vel libelli. & ita tenet Cyn. & alij. Sed contra hoc est tex. in c. ij. eo. ti. lib. vj. vbi dicitur, q per obiectum exceptionis perēptoriæ, nō inducitur litis contesta. Bart. in d. l. vnica. eod. titu. dicit quod aut proponitur exceptio dilatoria: & tunc secundum omnes non inducitur contesta. Proponitur enim ad declinandum iudiciū nō ad litigandum. facit. c. exhibita. de iudicijs. vbi iudex dicitur contrarius, si simul procedit super exceptionibus dilatorijs & principali negotio: quia exceptio dilatoria dicit cōn procedendum: sicut videmus in istis prælijs corporalibus quoniam multa pcedunt ante, q perueniatur ad prælium: vt deplanare locum, vbi prælietur.

a ¶ Impediat. Adde Alex. cōf. lxxxv. iij. lib.

ZACHARI.

b ¶ Quod aut iudex. Non obstant tali protestatione & de qua feci mentionē. §. in prin. huius cap. pot iudex precipere tali protestati: vt litē purē cōtestet, q si recuset quamuis non possit illā habere q pro contestata poterit tñ pcedere ad primū & secundū decretū: vt p glo. multū not. in l. consentaneū. C. quō & qn iud. quam extollēdo Bar. ibi dicit multum verēdū ē inferre doctoribus potissimū iuuenibus. de quovidep Matth. Matte. singul. lxiij. inci. nota cautelam q semper reus. & ibi i apost. tam Ant. q Celsi.

SEBASTIANI.

¶ Et priō quæro. Quæ requirant ad hoc, vt fiat litis cōtestat. ponit Paul. de ca. in cōf. ccccj. col. ij. an. j. vol. secundum nouissimam impressionē vbi ponit multa requisita.

prelietnr, destruere munitiones eorū, qui praliū contēnunt, & declināt. Ita in isto prelio civili & intellectuāli, oēs istę exceptiones declinatoriæ debent ante omnia examinari. Et idē dicendū de exceptionibus litis finitæ, quando opponunt ad processum: vt in. c. j. eo. tit. lib. vj.

¶ Si verō est exceptio merē peremptoria, dicit Bar. q̄ aut statim post narrationē factam ab actore, sequitur responsio rei opponētis exceptionē peremptoriā: & tūc inducitur litis conte. & ita intelligitur gl. in. d. l. j. & videtur velle tex. in. d. l. rem nō nouam. §. patroni. ibi: post narrationem propositā & contradictionē adiectā. Sed si post libellum datū, vel rationē propositā, reus ex interuallo veniret, ^a & produceret suas exceptiones: tunc non induceret litis cōte. quia videt̄ producere sup̄ meritis causę. Ita intelligatur. d. c. ij. & placet hęc opinio do mini Anto. Sed mihi nō placet: quia. d. c. loquit̄ indistin ctē & videtur loqui etiā qñ incōtinenti respōdit: vt col ligitur ex principio. dū dicit libello oblato & c. Nā hoc supplere ex interuallo est diuinatio & extorsio. & de fa cili dixisset ex interuallo, si voluisset. arg. c. audientiam. de deci. Et si intellexisset de opponente ad merita cau sę, bene hoc expressisset: nec fecisset mentionē illam in prin. etiam de libelli oblatione. Itē ratio, quare nō indu citur litis cōtest. per obiectū exceptionis peremptorię, ita procedit si incōtinenti opponatur: sicut si ex inter uallo in principali, vt patet ex notatis per glōf. in. d. c. ij. Item ille, qui excipit neq̄ fatef, neq̄ negat: vt in. c. cum venerabilis. de exceptio. & in regula exceptionē. de reg. iur. lib. vj. Sed ponit factū separatū à libello: nō ergo inducitur cōte. quæ inducit̄ per responsionē ad petiti o nem: si tamē respōderet ad libellū, & submitteret exce ptionem perēptoriā: tūc bene esset induc̄ta litis cōte. vt

19 in. c. prout. de do. & contuma. no. gl. in. d. c. ij. ¶ Secun dō quæro qd si in libello ponatur sola narratio, & non petitio. & reus respondeat fatēdo, vel negando? dicit In no. q̄ toleranda est cōtesta. vt res magis valeat, quā pe reat. j. de ver. signi. Abbate. de institutio. cū venissent. & hoc maximē videtur, qñ de iuribus agit: vt si negatoria, vel confessoria intentetur: tutius tñ est scdm eū aliquid petere. Sed qd valeat sine petitione, facit. ij. q. j. notum. j. q. iij. quia pręsulatus. & j. tit. proxi. accedēs. ij. Hosti. ve rō dicit libellum nō recipiendū, in quo nihil petitur cū sine petitione sentētia dari non possit. ff. cōmuni di. l. vt fundus. Nec in alio, quā petitū sit possit q̄s cōdēnari. Vnde reprehēditur iudex, qui non in seruū petitum, sed in eius estimationē cōdēnauit. C. de fideicōmis. lib. l. fi. nisi forsan de spiritualib⁹, & inter religiosos agatur: de

20 quo dicendum, vt notat̄ de iudicijs. dilecti. ¶ Et quan do factū corā papa proponitur: & hoc etiā voluit Inn. dicens, q̄ coram papa narratio actōris, & responsio rei inducunt litis cōtesta. sine alia petitione. pręsentia enim eius supplet omnē defectū. C. de testa. l. omniū. & s. de transactio. c. j. & hoc tenet curia: maximē quādo agitur de electionibus, vel prouisionibus ecclesiārū, secundū Hosti. & in istis procedi pōt hodiē etiā sine contest. per cle. dispēdiōsam. de iudicijs. iuncta cle. sape. de verb. fig. Fallit etiam in possessorijs secundū gl. in. c. quia pręsu latus. pręalle. Et hanc opinionē Hosti. sequitur hīc do. Ant. puto, quod in his, in quibus exuberat officiū iudi cis procedat & sufficiat sola narratio, sine petitione: & sic procedat tex. cū gl. in. d. c. quia pręsulatus. & quod di xit Hosti. de causis spiritualibus. si verō nō supplet, seu exuberat officiū iudicis: & tunc nō sufficit. & hoc vult apertissimē iste tex. dum exigit petitionē in iure propo sitam & responsionē secutā. & tex. in. d. c. dudū. facit cle. sape. de verb. fig. & c. qualiter & quādo. de acc. & c. licet Hely. de fimo. & quod no. Inn. in. c. in nostra. in princ. de sepultu. & Io. de lign. in. c. j. & in. c. in literis. de resti. spo

21 liato. ¶ Bar. tamē in. l. vna. C. eo. dicit, q̄ si actor narra

uit factū tantum: & petijt pronuntiari narrata prout narrantur vera esse. Et reus tantū ad factū respondit: q̄ facta est litis cōtest. per tex. illius legis. qui dicit per nar rationem negotij: nec requirit de necessitate narratio nem iuris. Præterea ex facto ius oritur: vt. l. si ex plagis. §. in cliuō. ff. ad leg. Aquiliā. vnde supposita narratione facti, sequitur narratio iuris, seu conclusio. Sed credo, q̄ Bart. intellexit secundū opinionē suā, quādo post obla tionem libelli rectē cōpositi, narratur factū viua voce: vt fiat litis contestatio: quo casu satis puto induci con test. ex sola narratione ex quo apparet per libellū de mō do petēdi: sed si in libello nō fecit petitionē, sed solum narrauit factū tunc procedit, quod dixi. vt nō fiat cōte. per responsionē, & hoc apertissimē etiā voluit iste tex. nam per positionē narratur factū: & tamē non sufficiūt ad litē cōtest. vt dixi. Hoc etiā sentit Inn. in. c. in nostra. de sepultu. in prin. hoc etiā alibi videtur voluisse Bart. arguēdo per locum à speciali, dum dixit: q̄ in causa cri minali procedit libellus sine conclusione. Satis est enim narrare factū, quia iudex in criminalibus, vbi procedi tur ad vindictā publicam: nō arctatur sequi cōclusionē partis. Vnde si cōcluditur ad vnā pcenā nō tenetur illā imponere: sed secundum legis dispositionē. Hoc posuit Bar. in. l. libellorū. ff. de accusatio. vbi etiā dicit, q̄ mor tuo accusatore, ita in istis exuberat officiū iudicis, quod potest ex officio procedere. l. qd ergo. §. pcena grauior. ff. de his, qui no. infā. facit glo. in. l. in causis. C. de accusa. & in. l. libellorū. Idē ergo vt dixi eadē ratione in omni bus, in quibus exuberat officiū iudicis: vt sufficiat sola narratio absq̄ cōclusionē: ^b secus in alijs. facit quod no. Inno. in. c. ad nostram. ij. de iure iur. & l. iij. §. hoc autē in terdictum. ff. de dam. infect. Si verō narratio sit latior, quam cōclusio: tūc attēditur cōclusio, & narrata restrin guntur ad conclusionē: vt in. c. ex parte. B. & quod ibi di xi. de fo. cōpe. & no. Dy. in regula, nullus pluribus. de re gu. iur. lib. vj. ¶ Hinc dicit notabiliter Dy. in. l. cū te. C. de probatio. q̄ narrata superflue vltra conclusionem li belli, non subiiciūtur necessitati probādi quod satis vi detur probare tex. in. d. c. ex parte. B. de fo. cōpe. facit. ff. de appellatio. l. scio. & l. ita stipulatus. ff. de verb. obli. Et idē, si narratio esset strictior quā cōclusio. debet enim semper attēdi libellus circa modum cōcludēdi. arg. in l. j. §. si stipulanti. ff. de verbo. obli. & quod notāt Inno. & Ioā. Cal. in. c. ij. de ordi. cog. ¶ Nunquid autem sufficiat generaliter concludere, videlicet, *Peto mihi de prædictis iustitiam fieri.* dic, quod sic. Limita tamen, vt no. Inno. in dicto. c. ij. de ordi. cog. Et consiliū est: q̄ etiā post cōclu sionem specialē ponatur illa conclusio generalis. Et, *Peto*

22 *mihi de prædictis iustitiam fieri.* vt notatur in. d. c. ij. iu uat enim multū ^d libellū: vt ibi notatur. Item q̄ adijcia tur alia clausula, quæ est in vsu, vt, *Peto prædicta omni for ma, modo & iure, quibus melius possum, & debeo.* Et aduer te, quia licet libellus regulariter non procedat sine con clusione, vt statim dixi, tamē si habet conclusionē iuris sine narratione videtur sufficere: vt, *Peto te cōdēnari in centum occasione mutui, vel quæ mihi debes.* quia ad positio nem consequentis, sequitur positio antecedentis, vt. l. pro hærede. §. papinianus. & l. illud. ff. de acquiren. here di. & optimē in. c. ex parte. de sponsal. vnde cum narro ius, videor narrare illud factum, ex quo ius oritur. & idem in reo negante. Facit quod no. Bart. in dicta. l. vna. vbi hoc videtur sentire. & doctores hīc. & j. subijciam.

23 ¶ Et faciunt hæc ad quæstionem quotidianam & no tabilem. Quidam petijt aduersarium cogi, & compelli ad soluendum. x. quæ sibi debebat. Nec petijt eum pri mō cōdēnari, & sic conclusit tantum super execu tione. Barto. in. l. prima. C. de executio. rei iudic. Dicit talem libellum non procedere, quia anteq̄ cogatur de bet cōdēnari. Nō enim debet incipi ab executione: vt

¶ Interuallo veni ret. Tu pondera. d. l. rem non nouā. §. patroni. in ver bo post contradi ctionem, quia vide tur inferri, q̄ quan do ex interuallo contradicit, per. l. ij. C. de custo. reo. sed per exceptio nem peremptoriā ex interuallo, non inducitur lit. cōte. ergo non inducere tur, etiā si incōtinenti. Andr. Barb. ZACHARI.

¶ Adde Lafran. de oria. in. c. quo niā cōtra. §. respon siones. nu. i. ver. pri ma est. in fine. j. de proba.

SEBA. SAPI. ¶ Absq̄ cōclusio ne. An in libello re quiratur cōclusio ponit latē las. in. §. omnium. col. xij. in. l. de act. ver. cir ca conclusionē li belli. vbi ponit re gulam cū limitatio nibus. quod etiam ponit Felin. hic. & nunqd sufficiat cō clusio generalis, tradit Alexand. in consi. cxcj. col. viij. in. j. volu.

SEBA. SAPI. ¶ Et peto. De hac clausula vide, quæ posui. s. de mutu. pe. c. j. co. ij. de clau sula verō: omni me liori modo, via, & forma. & c. vide Calde. in tit. de ac cus. consi. j. Pet. de Anch. cōsi. cclvj. Ro. consi. xxij. in cipien. hæc confes sio. ad fi. Alex. con sil. vij. col. fi. in. iij. col. j. & consi. cxij. eo. volu.

¶ Iuuat enim mul tum. Adde Angel. cōsi. cclxxvj. Ale xan. consi. ccxxvj. Fran. Areti. consil. xvij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Impropiatur. Adde Ro. consil. cclxv. Ant. de Bu. consil. lxiij.

¶ Adde Ber. in. l. si olei. in fi. per illū tex. C. loca. Itē ad validitatem sententiarum verba impropriantur gl. in. l. & puto, in versi. non communicari. ff. fa. ercis. quā alleg. do. Alex. in. l. j. §. quis ita. in. pe. colum. in prin. ff. de ver. obl. Itē ad salvandos testes, remissiones vide per Ias. in. l. j. in iij. colū. ver. ff. de oper. no. nun. Faciunt dicta p. Moder. in. l. j. ff. si cert. peti. in. q. illa. si testis repetitus dicat nescio, interpretat. si nescio aliud, q̄ illud, quod aliās dixi. Ad prædicta vide Are. in rubri. ff. solu. matti. in. iij. colum. circa me. Aeneas de Fal.

b ¶ De credulitate. Adde Alex. consil. cxxxvj. iij. lib.

ZACHARI.

¶ Tu adde eundē consil. lxxxij. volu. j. per totū. & consil. xliij. col. j. parte. j. & consil. lxxxij. col. iij. eo. vo. & Fel. in. c. suborta. col. j. statim post medium. ver. & dicit, j. dere. iudi. Et dic, q̄ talis responsio, scilicet per verbū credit, æquē præiudicat ac assertiva. vel p. verbū assertivum facta. Ita fin. gu. Archi. in. c. pōderet. l. distin. quē refert & sequitur Ro. sing. suo. cccc. cxxlj. incip. si quis à iudice monitus.

SEBA. SAPI.

c ¶ Verbum credit. Vide quē no. Bar. in. l. fin. debitor. ff. de pet. hære. vbi dicit, quod etiā per verbū dubitō inducitur litis contestatio. sed Alexan. ibi dicit communē esse in contrariū. Quod autem per verbū credo, inducatur, tenet Bal. in. l. j. in prin. in iij. no. C. de iura. calum. Ad qd facit, q̄ quādoq̄ cōfess-

in. d. l. j. & ideo debet concludere: Peto eum cōdēnari ad dandū, & soluendū, cogi & cōpelli. Sed idē Bar. in. l. si cum nulla. ff. de re iudi. videtur sustinere talē libellum, quasi petita executione, videatur petita per prius cōdēnatio. arg. in. l. talē. ff. de heredi. instituē. & in. l. j. §. sed & si ita. ff. de vulga. & pupil. & hoc verius puto. Et idē videtur sentire. d. Anto. in. c. examinata. §. de iudi. Nam vt suprà dixi, posito consequēti, videtur poni antecedēs. & libellus debet largissimē interpretari: vt concludat intentū libellantis, maximē ex quo narratio hoc incidat. ad hoc l. si quis intētiōne. ff. de iud. & c. cōstitutus. de religi. do. & ibi bo. glo. vbi etiā verba impropriatur^a, vt libellus saluetur, & cōcludat. facit. d. c. ex parte. despos. al. & optimē quod no. Bart. ff. de rei vēdictio. l. & ex diuerso. vbi dicit, q̄ si peto rē restitui, quia dominus: videor prius petijisse me dominū declarari, cū hoc sit præambulum necessarium ad illud. Tamē certū est secundū Bar. in. d. l. prima. C. de executio. rei iudic. q̄ præposteratio nō vitiat: puta si petit eum cogi, & cōpelli: & ad prædicta cōdemnari arg. de hæredibus instituē. l. talē. facit. l. præposterari. C. de testa. & c. causam, quæ de rescrip. vbi clausula transportata debet intelligi in casu, & loco vbi cōsuevit, & debuit poni. Item si primò cōclusit, & postea narravit nō vitatur libellus, vt probat in. c. cū venerabilis. de except. ¶ Ad vnum tñ aduerte, q̄ sufficit libellum cōcludere in principio, licet nihil cōcludat in executione: & post cōdēnationē poterit peti executio. & ideo sufficit si petat reum cōdemnari: licet nō petat eū cogi & cōpelli ad soluendū. vide bo. gl. in cle. auditor, de rescri. & est prima. & hæc no. tanq̄ quotidiana. ¶ Tertiò principaliter quero: dicif hīc, q̄ per petitionē & respon- sionem fit litis cōtestatio. qd si respondeat ius tantū negando: vel respondeat negādo narrata, seu cām tantum. Exemplū primi, peti à prælato centū occasione mutui: prælatus respōdet, nego pecuniā in vtilitatē ecclesię versam, vel qd petis non debetur tibi iure. & sic non negat narrata, sed tantū respōdet de iure. Exemplū secūdi, qn negat tantū cām, seu narrata: puta, nego te mutuassee. Inn. hīc, & Hosti. post eū, & cōiter doctores tenēt litis cōte. fieri. & sic sufficit negare alterū tantū: quia cū ex causa proposita, & non ex alio ius cōpetat petēti, negās eam, puta mutuū: dicit se per cōsequēs ex mutuo non teneri. & sic etiā negat ius per cōsequētiā, & sic petitioni respondet. Nec ob. si dicat, q̄ alia est causa, alia actio, q̄a & si sit alia, non tñ aliud quo ad effectualē substantiā. vbi enim bona cā, ibi bona petitio, & econtrā. & remittit Hosti. ad summā de libel. obla. §. qd debeat. versi. alij dicunt. De his etiā in Spe. eo. ti. §. ij. ver. sed nunqd per respōsionem. & ver. seq. & ver. qd si reus. & sic sufficit, q̄ narrationi libelli tantū respōdeat & idē, vt dixi, dic, qn solū respōdetur de iure. Nā negando cōsequēs, videtur etiā negare antecedens. Et idē sentire videt Bart. in. d. l. vna. C. eo. vbi concludit sufficere negare narrata prout narratur: vel negare petita fieri debere rationibus p̄di- ctis. ¶ Dicit etiā hīc Hosti. q̄ si libellus est ineptē formatus, possit interdū reus dicere: confiteor narrata, sed dico petita fieri non debere. Et ita dicit Hosti. se de facto in quadā causa fecisse & obtinuisse, non tñ cōtestat lis, si dicat reus, volo litigare. quia per hoc nescit, an cōfiteatur, vel neget. Vnde dicebat Hosti. §. de elect. dudū. j. q̄ si dicat reus: contendendū puto. nō est lis cōte. quia posset velle contēdere, licet libellus contineat veritatē. Cogendus est igitur rñdere certū. ff. de eden. l. j. in prin. Idem scdm eū, si dicat cedo liti. nō enim est lis contest. sufficit tñ hīc, q̄ re careat, q̄ sibi manu militari auferet, nisi restituat. ff. de rei vendi. l. qui restituere. ff. de ali. iur. mut. causa fac. l. item si res. §. pe. C. vt ne. inui. l. vna. Non tamen sufficit, q̄ differat, nisi restituat in totū, vel renū- tiet. C. de pact. l. post q̄. Idem dic, q̄ non inducif conte. si

reus dicat, nec confiteor, nec nego. Vel dicit, volo litigare. de quo vide in Spe. eo. ti. §. ij. ver. quid si peto. & versi. seq. & ibi sequitur de illo, qui rñdet: nō credo debere, & si debeo sum paratus soluere. hæc sunt verba Hosti. & Ioā. and. post eū, quē no. q̄a satis vera. Quid autē si reus non vult rñdere, & sic nō vult litem cōtestari: remittit Hosti. ad no. in. c. fi. j. de iur. cal. ego dicā in. c. pe. eo. titu. vbi omnino videbis. ¶ Quarto quero, an reus debeat respōdere libello de veritate, an de credulitate^b gl. in. d. l. vna. C. e. dicit, q̄ de veritate. & ita seruat consuetudo, secundū Bar. ibi. & intellige scdm Bar. de veritate. i. de eo, quod vehemēter opinat & credit: vt no. in. l. j. §. idē Labeo. ff. de aqua plu. arc. aliās ille, qui cōueniret ex facto alieno, nunq̄ posset cōtestari litē, quod esset absurdum secundū Gul. q̄ hæc plenē examinat in aut. offerat. C. delit. conte. & ibi cōcludit, q̄ per verbū credit, inducitur litis cōte. Nam si dicis in libello me tibi teneri in centū, & ego rñdeo, non credo. satis sufficiēter est respōsum ad hoc, quia in positionibus hodiē est sufficiens talis modus. ergo & in petitione, vt in aut. de his, q̄ ingre. ad ap. §. si. v. col. Itē, quia q̄tuncq̄ respōdeat de veritate, subintelligitur. i. credif. qd patet ex iura. calū. qd subse- quitur, vt. l. ij. §. qd obseruari. C. de iura. cal. Itē sensus verborum, per nō credit. habet in se negationē: ergo inducitur cōtestatio sine adminiculo aliorū verborū. & hoc placet. d. Ant. & mihi. & allego ad corroboratiōē bo. gl. in. c. ex literis. ne iureiu. quæ notabiliter dicit, q̄ equē præiudicat confessio de credulitate: sicut de veritate. qd no. Alle. etiā text. op. in. c. cū ad sedem. j. de resti. spo. vbi reus respondit se nescire, nec credere bona petita fuisse possessa per aduersariū, vel ad eū aliquatenus pertinere. & sic fuit facta ibi cōtest. lit. licet respōdeat, p. verbū nō credit. & no. bene illū tex. in hac materia. Facit etiā tex. fin. iuncto dicto Bar. in. l. si debitor. ff. de peti. hære. vbi patet, q̄ per verbū dubito, an hæc res pertineat ad te, inducitur cōtestatio. ¶ Itē. v. quero, qd si reus respōdeat per verba opprobriosa, puta tu mētiris. an videat facta lit. conte. videt, q̄ nō: q̄a legibus nō cōuitijs est certādū: vt. l. quisquis. C. de postu. & quod calore iracundię dicif pro nō dicto habet. l. quicquid calore. ff. de re. iur. & in. c. ex literis. de diuor. Gul. de cu. tenuit cōtrariū videlicet q̄ lis sit cōte. quia hæc verba opprobriosa cōgruunt nature negotij, de quo agitur. Sicut in simili valet exhare datio cū turpibus verbis facta, vt. l. iij. ff. de libe. & posthu. D. Anto. distinguit & melius iudicio meo aduertendum, an calore iracundię dicat, an animo respōdēdi ad libellū: & an persistat, vel nō in tali rñsione p. text. & ea, quæ no. in. c. ex literis. vt dicamus, q̄ si animo respōdēdi dixit illa verba opprobriosa, tunc fit inducta cōtestatio. & sic procedat dictū Gul. si verò animo nō respōdēdi, sed potius calore iracundię, q̄a vocatus ad iudiciū super illa re. & tūc si perseverat, fit facta cōtestatio: aliās secus. In dubio, an præsumat dixisse animo respōdēdi, an calore iracundię, arbitror inspiciendū tēpus, gesta, & alia, quæ solēt cōsiderari ad iudicādū de animo: vt. l. do lum. C. de dolo. & c. ij. de renun. lib. vj. cū simi. ¶ Sexto quero, qd si simpliciter petis mille, & simpliciter reus negauit, & actor probauit postea quinquaginta: & qd si est respōsum tantū ad vnū de cōtētis in libello: dicam^c in. c. vno. j. de plus peti. ¶ Septimò & vltimò quero, qd si in actis reperitur simpliciter scriptū lis est cōte. Hosti. dicit, q̄ debet præsumi oīa solēniter acta in sti. de fide iusso. §. si. nisi fortē pmitterent verba inepta: sicut dicit Hosti. se quandoq̄ vidisse: vt si dicat, respondit reus, q̄ contendere velit: & sic fuit facta lit. cōte. secus si dicere, & lis est cōte. Quidā tamē cōtra, de quo vide in Spe. eo. tit. §. ij. ver. quid autē. Bar. tamē in. l. sciendū. ff. de verbo. obli. videtur concordare cū Hosti. sed ego plenissimē attingam materiam in. c. quoniam. j. de proba.

Vt lite

Vt lite non contestata

Rubrica.

SYMMARIUM.

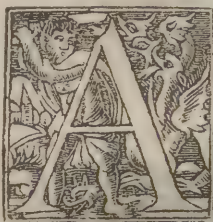
- 1 Testes non recipiuntur ante litis contestationem: nec sententia fertur.
- 2 Allegans specialia habet ipsa probare.
- 3 Testes super exceptionibus dilatorijs recipiuntur ante lit. contesta.
- 4 Sententia interlocutoria, quæ est.
- 5 Omne præceptum iudicis est interlocutoria.
- ¶ Suprà visum est de lit. conte. qualiter fiat: verum quia plerunq; lit. non cōtest. petuntur testes recipi: vel de facto recipiuntur: & dubitatur quid iuris: & idē cōpetenti ordine post rub. præcedentē subiūcit istam.
- ¶ Et no. ex rub. negatiuē, posito q; regulariter lit. non conte. nō debēt testes recipi, vel ad diffinitiuam sententiam procedi: quicūq; ergo allegat specialitatem habet hoc probare. potior est enim causa, pro qua facit regula, vt dicit gl. super rub. de reg. iur. li. vj. in fi. Item intellige quod non debent testes recipi super principali. Nam ¶ super exceptionibus dilatorijs bene recipiuntur testes: imo de necessitate recipi debent ante litis contesta. & non post: vt in c. exhibita. de iudi. & in c. cū causam. de appel. & in c. frequens. de restitu. spol. li. vj. & in c. pia. de excep. eo. lib. cum simi. Itē bene dicitur in rubro ad diffinitiuam. Nā ad interlocutoriam bene proceditur. Interlocutoria tēnim dicitur, quæ inter principium & finē causæ fertur super his, quæ incidunt, vel emergunt: vt dicit gl. no. in cle. vna. de sequest. posse. & fruc. in ver. diffinitiuā. ad idē quod no. in authen. de hæredi. & falci. §. illud. in ver. decreto. col. j. ¶ quæ vult quod etiam præceptum quodlibet factū per iudicē, seu eius nunciū, dicitur interlocutoria. Ad prædicta facit. c. exhibita. præallega. ver. interlocuti. &c.

SYMMARIUM.

- 1 Testes non examinantur contra contumacem, sed bene ipse contumax excommunicatur.
- 2 Dos constante matrimonio repetitur, quando agitur ad separationem thori propter adulterium commissum per maritum: & tunc vxor lucratur dona. propter nup. 6.
- 3 Mulier committens adulterium, perdit dotem suam.
- ¶ Maritus accusat vxorē criminaliter de adulterio: & non ecōtrā: sed quo ad thori separationem: vnus accusat alterum.
- 4 Lis contestatur per solam respōsionē factam libello, nec opus est alia expressione verbali.
- 5 Lis non contestatur per contumaciam rei: quia in hoc requiritur verus cōsensus.
- ¶ Contumax habetur pro confitente, vel negante prout est, & cadit in præiudicium suum.
- 6 Matrimonium an teneat, vel non, non seruatur vsquequaque iuris ordo.
- 7 Vxor si timet seuitiam viri, etiam causatam ex facto vxoris, potest petere a viro cautionem de non offendendo.
- 8 Cautio de non offendendo, an possit peti ab offendente prius.
- 9 Diffinitiuā, an feratur contra contumaces.
- 10 Per contumaciam procuratoris, non excommunicatur dominus: nisi sciēs ipsam purgauerit. 19. 21.
- 11 Induciæ quo casu dantur dantur propter absentiam aduocati.
- 12 Sententia lata contra fiscum in absentia aduocati sui, non valet: secus si pro fisco, & est speciale in fisco.
- 13 Spoliatus quibus casibus ante omnia non est restituendus.
- ¶ Sententia lata super separatione matrimonij, non transit in rem iudic.
- 14 Sententia si est lata super petitorio, non potest postea agi super possessorio de spoliatione facta.
- ¶ Petitorium attrahit ad se possessorium.
- 15 Procurator in quibus casibus præiudicat domino.
- 16 Procurator tenetur domino, si per suam culpam, & dolum, malē procurauit negotia domini. 20. 22.
- 17 Procurator nunquid noceat domino in omittendo.
- 18 Contumacia procuratoris in his, quæ sunt parui præiudicij præiudicat domino: secus in his, quæ sunt magni præiudicij. 24.
- 21 Contumacia procuratoris non impedit, quin dominus possit appellare: nisi dominus sciuerit, & non purgauerit. 25.
- 23 Condemnatio expensarum non est pœna: sed potius interesse partis.
- 26 Contumax verus est, qui studio se non appellat.
- 27 Procurator, nunquid noceat domino in aliquid faciendo.
- 28 Procurator factus ad fideiubendū, an possit renūtiare beneficio ordinis.
- ¶ Renūtiare, an sit donare.
- ¶ Procurator non potest facere ea, quæ tendunt in speciem donationis.

- ¶ In generali mandato veniunt ea, quæ sunt de natura actus.
- 29 Confessio procuratoris siue administratoris, an noceat domino.
- 30 Procurator præiudicat domino in respōsione, quā ipse fecit positionibus, siue verē, siue fictē: puta per contumaciam.
- 31 Confessio procuratoris pōt per dominum reuocari.
- 32 Confessio principalis in vna causa, facit sibi præiudicium in alia: secus in cōfessione procuratoris.
- 33 Appellatio non tollitur per confessionem factam a procuratore, sed per confessionem principalis se remittit.
- 34 Dominus, an excommunicetur propter cōtumaciā procuratoris.
- ¶ Excōicans aliquē iniuste, an teneatur ad interesse.
- 35 Procurator ecclesiæ, si est cōdemnatus in expensis propter eius negligentiam, vel delictum, an fiet executio in bonis ecclesiæ.
- ¶ Ecclesia quando restituatur in integrum ex malē gestis per procuratorē. & an in tali restitutione requiratur libellus. 35. 36. 37.
- 37 Procurator ex cuius facto dominus damnificatur, potest conueniri ab eo actione mandati.
- 38 Restitutio non datur aduersus dolum.
- ¶ Ecclesia contra ecclesiam: an restituatur.
- 39 Prælatus, an noceat ecclesiæ in delictis commissis in iudicio.
- ¶ Tutor vel curator, an & quando possunt præiudicare pupillo, vel adulto.

¶ CAP. I.

Adhæc Deus.

¶ Si agitur de adulterio ad separationem thori, & ante litem cōtestatam: reus est cōtumax, pōt excōicari: sed testes recipi non possunt, nec causa diffiniri. h. d. In primo ponitur delegatorū consultatio. In secūdo diffinitio seu respōsio: ibi consultationi. ¶ Casus literalis. Quēdā causa matrimonialis vertebatur inter R. & B. vxorem eius, causa commissa fuit Abbati sancti Proculi, & eius coniudici corā quibus dicta B. accusabat virum suū de adulterio ad thori separationē: & vt dotem suā reciperet ab eodem oblato libello: procurator viri noluit respondere prætextu aduocati, quē nō habebat inducias postulando, tantū dixit se paratum rñdere libello: sed die statuta dum credebatur, q; respōderet libello, petijt restitutionem vxoris primò faciendā marito: & ne secus fieret appellauit: mulier dicebat se virū habere suspectum: nec procurator voluit ca uere de impunitate personæ: nec vir postea voluit cōparere. Iudices nō obstante appellatione illius testes mulieris receperunt attestationibus publicatis: de ferenda sentētia dubitatur. Quidā dicebant deferendū esse appellationi: alij dicebant deferendū nō esse. Consultus papa qd iuris, respondet, q; licet ordo iudiciarius in alijs controuerisijs sit seruandus: in matrimonialibus tñ causis non vsquequaq; seruatur. sed qā præsentī negotio non est actū de federe matrimonij: sed de crimine adulterij ad thori separationē, testes lit. non cōte. recipi nō debuērūt: vnde siue deferendū siue nō deferendū appellationi fuisset, nō est ad

lio, de credulitate ita p̄iudicat, sicut de veritate: v no. Barto. in l. de t̄gare. §. si cum essent, ff. de interro. act. cum multis alleg. per Alexā. in l. de tutela. C. de in in te. resti. mino.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a SEBA. SAPI. ¶ De adulterio. vide Ang. Arc. in trac. maleficio-
rum in ver. che me hai adulterato lamia dona. col. v. ver. quaro, quia vi-
deo. vbi aliqua addit Augu. Ariminen.

b ZACHARI. ¶ Ad lucranda dotē. Adde an mulier, quæ est adulte-
ra, possit per hæredes sui mariti de adulterio accusari. no. Bart. q. non in
l. j. §. illud. C. de rei

vxo. act. contragl.
ibi per l. rei iudica
tæ. & ibi latè per
eum. ff. solu. ma. in
§. moru. in fi. & ibi
omnino. d. Alexā.
in. j. col. cū concor.
ibi signatis. Dy. in
l. j. in apost. & ibi
iterū in apo. Celsi
ad ipsum. ff. ad syl-
la. & Pau. de ca. cō
fil. cxxvj. & cxix.
Anto. Francif.

¶ An vxor adulte
ra possit accusari
per hæredes mari-
ti, qui sciuit eam
adulteram: nec cu-
rauit eā accusare?
dicas, quod non,
probata sciētia vi-
ri: quia ad hæredē
non pertinet mo-
rum coerctio. l. rei
iudicatæ. in. §. mo-
rum. ff. solu. ma. Et
adde, q. inuētus cū
vxore, eam adulte-
rans post tres mo-
nitiōes, pōt occidi
impunē: sed inuē-
tus alloqui tantū
potest capi, & du-
ci ad iudicem. de
quo ple. in. l. Grac-
chus. C. de adul. &
per Spec. in tit. de
act. in ver. itē quod
vult. & in titu. de
presum. in. §. ij.

¶ Et adde, q. mu-
lier adultera accu-
sata a marito ciuili-
ter, perdit dotem:
nō autē si crimina-
liter: vt est gl. in au-
then. sed hodiē. &
ibi per Salyc. post
Bald. C. de adul. &
habet per glo. in. l.
cū mulier. in glo. j.
ff. sol. mat. & in. l. fi
dotē. C. de iu. do.
& in. l. libertatē. C.
de adul. Quod in-
tellige verum, nisi
vir tolerasset vxo-
rem. & vide etiā p
Spec. in tit. de dot.
post diuor. resti. in
§. formatu. in ver.
quid si maritus. &
ibi per Bal. addi.
in ver. an hæredes.
vbi cōcludit, q. hæ-
res viri vxore repe-
tenti dotē, nō pōt
obſistere exceptio-
nem adulteri. & p
eundem etiā Spec.
in tit. de excep. &
repli. in. §. dicto de
dilatatoris. in ver. fi.

diffinitiuam sententiā procedendū. Tamen
præfatus. R. si contumax fuit, propter hoc ex
cōmunicari debuit, vel propter contumaciā
procuratoris, si sciens non purgauit eādem.
Ber. ¶ No. j. casum, in quo cōstante vincu-
lo matrimoniali, potest licitè dos repeti per
vxorem: scilicet quando agitur ad separatio-
nem thori propter adulteriū cōmissum per
maritum: vt leg. & not. in. c. per vestras. j. de
do. post diuor. resti. & in. l. vbi. C. de iure do-
ti. ¶ Not. secundò: q. sicut maritus accusat
vxorem de adulterio^a ciuilitèr quo ad separa-
tionem thori & ad lucranda dotē^b: vt in. c.
pleruncq. j. de do. post diuor. resti. vt in authē.
vt lic. ma. & auig. §. si vir de adulterio. Ita mu-
lier accusat virū, etiā ad easdem pœnas, infli-
gendas: vt hīc & in. c. præallegato. §. si vir. de
adulterio. & hoc in gl. prima. & vide gl. cum
text. in. c. Christiana religio. xxxij. quēstio. v.
quo igitur ad facultatem accusandi ciuilitèr
non iudicatur ad imparia^c: sed respectu accu-
sationis criminalis iudicant ad imparia: quia
vir accusat vxorem, sed non ecōtrā: vt. l. j. C.
ad adulter. & dic vt plenè no. xxxij. q. j. publi-
co. & in. c. tue. de procura. & in. c. gaudemus.
de conuers. cōiu. ¶ No. hīc bonum tex. pro
his, quæ dixi suprā. c. proxi. q. ex sola respon-
sione ad libellum absq. alia narratione verba-
li, & actoris præsentia inducitur lit. contesta-
hoc enim tantū ponderatur, quod noluit re-
spondere libello: & idēo lis non fuit cōtesta-
¶ No. q. contumax in respondēdo ad libel-
lum die assignato per iudicem, licet præces-
serit præceptū de respondendo, non tamē ha-
betur pro respondente^d. Et sic ad litem cōte-
standam, opus est facto. facit quod no. glo. in
authē. qui semel. C. quomodo & quādo iudi-
& dicam plenè in. c. pe. de iura. cal. secus autē
videtur in alijs actibus: quia cōtumax in re-
spondendo habetur pro negāte, & vel cōfite-
te prout cedit in præiudiciū suū: vt in. l. de eta-
te. §. qui tacuit. ff. de interro. ac. facit. c. j. de po-
stula. præla. in ver. non negauit. & in. c. ij. de
confes. lib. vj. Et est ratio: quia ad lit. contest.
exigitur cōsensus verus: cū sit quidā contra-
ctus: vt. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecu. secus in
alijs confessionibus. ¶ Nota matrimoniū
impeti dupliciter. Primò cū agitur de sub-
stantia vinculi, an matrimonium teneat, vel
non: quo casu nō seruatur vsquequaq. iuris
ordo: & hoc propter peccatū imminens, seu
fauore matrimonij. Secundò largo modo di-
citur impeti matrimoniū, quando agitur ad
separationem thori & lucranda donationem
propter nuptias & ad repetendā dotē. & tūc
seruandus est ordo iuris. hoc enim casu ces-
sat fauor matrimonij: cum agatur de re odio-
sa: & ad separationem ipsorū coniugum quo-
ad thorum. ¶ Nota coniugē repellendū, &
non audiendū petentē restitutionē cōiugis,
si mulieri legitimè ipsius seuitiam trepidati,
non cauetur. Et aduerte, quia hec cautio est
præstanda, etiā si mulier timet viri seuitiā
culpa ipsius mulieris: vt quia cōmisit adulte-

item quæritur. quod etiā voluit Bart. in. l. vnica. in. §. illud. C. de rei vxo.
act. licet gl. ibi videatur tenere contrariū, quā Bar. ibi reprobatur per elleg.
l. rei iudicatæ. vbi etiam omnino vide per Alex. in. j. col. & vide Pau. de
ca. idem tenentē in confi. cxix. & cxxvj.

¶ Et adde, q. talis adultera non solū perdit dotē: sed etiā perdit bona pa-
raferalia: vt est

riū. Ad hoc est bonus textus cū gl. in. c. de
benedicto. xxxij. q. j. facit. l. nec timorem. ff.
quod metus causa. ¶ Et facit hoc ad quæ-
stionem: nunquid offendēs aliquem, si timet
ab illo offendi, possit implorare officium iu-
dicis^f: vt compellat offensum, cuius potētia
timet ad præstandam cautionē de non offen-
dendo eū. Et videtur primò q. sic: quia iura
in hoc generaliter loquuntur, vt in. l. illicitas.
§. ne potentiores. ff. de offic. præsi. & l. de-
nuntiamus. C. de his, qui ad eccle. confu. &
quod vtrobiq. notatur. In contrarium facit,
quia hīc sua improbitate non debet hoc ius
consequi. argu. in. l. itaq. fullo. ff. de furt. vide
Bart. in. l. qui bona fide. §. si qs iuxta. ff. de dā.
infec. vbi tādē tenet, q. possit hoc petere:
vide latius per Ioan. and. in addi. Specu. in tit.
de pign. §. sequitur. ver. sed quid si timeo. vbi
refert opin. antiquorum. Et tandem videtur
concludere, q. si offendens fuit iudicialiter
punitus potest petere cautionem, sin autē po-
terit iudex facere præceptum sub pœna de
non offendendo, vel alio modo providere.

¶ Not. q. propter contumaciam nō proce-
ditur ad diffinitiuā: licet sit casus in quo non
sit prouisum de remedio missionis. hic enim
poterat fieri missio cū ageretur ad separatio-
nem thori, & mulier iam a viro recesserat. &
tamen non potuit procedi ad diffinitiuam:
sed procedi potuit ad multam inducendam,
seu excommunicationem proferendam. Ad
idem. c. tuā. j. eo. quod est contra Legistas in
authen. qui semel. C. quomodo & quando iu-
dex. dica in. d. c. tuā. ¶ No. vltimò quē nō
debere excommunicari propter cōtumaciā
alterius, etiam per procuratorem: nisi sciens
non purgasset eandem. Tūc enim est propria
contumacia. & de hoc cum gl. fin. expediam.

¶ Venio nunc ad glos. & prima & secunda
sunt faciles. Tertia quærit, nunquid induciæ
indulgendæ sunt propter absentia aduocati.
& concludit, q. sic: quoniam sicut debēt dari
pro aduocato habendo: sita fortius & pro
habito expectando, cū aliās oporteret alium
quærere: & sic induciæ indulgerentur. ¶ Cō-
clude sic capiēdo gl. Hosti. & Inn. q. aut ma-
litiosè petit inducias causa differendi nego-
tium: & tūc non sunt dādæ: vt in. c. prout. de
dol. & contu. Aut cessante dolo: & tūc iudex
animaduertat, an pars afficiatur graui præiu-
dicio & dāno propter absentiam aduocati.

Item an pars potuerit præuidere impedimen-
tum: & an impedimentū sit graue, vel breue,
vel longum. Et secundū ista cōcedit, vel non:
vel dabit inducias ad quærendū aliū. Ista enim
arbitrio iudicis committuntur. arg. c. ij. de di-
lati. & c. de causis. de offic. delega. ff. de reb.
dub. l. j. & l. ædiles. §. item sciendum. ff. de edi-
edi. & no. hanc glos. ¶ Secūdo gl. quærit, an
sententia, seu actus sit retractandus pro-
pter absentiam aduocati. Respondeo, quod
non: sed fallit in fisco^h in quantum glo. vult,
quod sententia lata contra fiscum non valet
absente eius aduocato: benè dicit. Quidam
tamen dicunt,

¶ Pro aduocato
habēdo. Vide Bar-
to. in. l. ait prætor.
§. fina. ff. ex quib.
cau. ma. & in. l. fin.
in fi. ff. de vac. mu.
Angel. in. l. si quis
longius. in princi.
ff. de iud. Angel. in
l. non idcirco. in
princi. ff. eo. titu.
tit. de iud.
ZACHARI.
¶ Sed fallit i fisco.
Adde Iaco. Rebuf.
in. l. vnica. num. 2.

raferalia: vt est
gl. repu. sing. in. c.
plerūq. in ver. do-
talium. de do. in-
ter virum & vxor.
quod etiam volu.
Bar. & Ro. post eū
in. l. lucius. ff. solu.
mat. & Bald. in. l. si
mulier. eo. ti. & gl.
& Archidia. in. c.
Agathosa. & in. c.
providendū. xxij.
q. vij.

¶ Ad imparia. Ad
de qd voluit Ro.
cōf. clxvij. in prin-
cipio. ¶ Pro responden-
te. Adde quod vo-
luit Alexan. confi.
clxxxv. §. lib.

¶ Pro negāte. No.
quia. d. Anto. in. c.
pe. de iur. cal. tenet
contrarium, q. imō
habetur pro cōfesi-
so. sed in contrariū
est hic casus. & fa-
cit. c. j. §. tit. proxi.
vbi dicit, quod p
petitionē & non p
positionem lis cō-
testatur. & sic po-
nuntur vt diuersa:
sed. c. ij. de confes.
lib. vj. vbi est pœ-
nale. & loquitur in
positione: ergo nō
habet locū in cōte-
statione. And. Bar.
ZACHARI.
¶ Adde Lanfran.
de oria. in. c. quo-
niam contra fal-
sam. in. §. respōsi-
ones. nu. 12. ver. fina-
liter est concludē-
dum. & ibi in apo.
Celsi ad ipsum. ver
ficu. pro negante.
vbi de hoc remissi
uē. j. de probatio-
nibus.

¶ Officium iudi-
cis. Adde Roma.
confi. ccxij.

SEBA. SAPI.
¶ Pro aduocato
habēdo. Vide Bar-
to. in. l. ait prætor.
§. fina. ff. ex quib.
cau. ma. & in. l. fin.
in fi. ff. de vac. mu.
Angel. in. l. si quis
longius. in princi.
ff. de iud. Angel. in
l. non idcirco. in
princi. ff. eo. titu.
tit. de iud.
ZACHARI.
¶ Sed fallit i fisco.
Adde Iaco. Rebuf.
in. l. vnica. num. 2.

& ibi in apo. Celsi ad ipsum. C. de senten. aduer. fiscum la. retract. & ibi qd in priuato. & an sit expectandus aduocatus fisci: vt procedat in causa. Itē quid in priuato aduocato.

Anto. Franci.

¶ Circa hoc, an aduocatus de necessitate debeat esse p̄sens in iudicio, vel vtrum debeat expectari. Dicas primo, q̄ aduocatus non diu affuturus est expectandus: vt per Bar. & Alexā. in l. si lōgius. ff. de iudic. & in l. j. vbi etiā per Bart. ff. de vaca. mu. & p̄ eundem Bart. in l. sed si vnus. in. §. fin. ff. de iniur. & not. per Ioā. and. in c. quod super his. de vo. Imo si aduocatus esset affuturus de longinquo, potest peti dilatio quam iudex competentem debet assignare. vt per Barto. in locis p̄alleg.

¶ Et adde, q̄ aduocatus in causa ante litis contestationē non est expectandus: sed post lit. cōtest. debet expectari, si nō recessit ante cōte. litis: vt notabiliter voluit Baldus in l. causas, vel lites. C. de transactio. & quādo esset impeditus: tūc nō deberet expectari, si impedimentum esset longū sed debet de alio aduocato provideri: vt in l. ait p̄tor. §. j. in fin. & ibi. no. ff. ex quibus cau. ma. & not. docto. moder. in d. l. si longius. ff. de iudi.

¶ Et adde, q̄ aduocatus debet interesse sententiæ, qua pronuntiat clientulum suum esse ponendū ad torturā: vt est glo. reputata singu. in l. legis virtus. ff. de leg. & no. in l. mini me. e. titu. & in l. si quādo. C. de testi. non tamē debet interesse torturæ: vt per Bart. in d. l. legis virtus. & p̄ eundem Bar. in l. j. in fi. C. de sacrosanc.

tamen dicunt, vt Vinc. q̄ hoc est verū cōcurrentibus duobus. l. q̄ sit lata cōtra fiscū & in causa status. ita loquit̄ tex. hīc alle. in fi. gl. sed hoc non placet Ioā. an. quasi sufficiat, q̄ contra fiscū etiā in qualibet causa. & hoc etiā voluit glo. in l. non intelligit̄. §. diuus. de iure fis. & gl. in l. fi. C. de aduo. fis. & facit ille text. vbi dicitur indistinctē aduocatū fisci debere esse p̄sentē. Ad quid enim dicit̄ p̄sentia, si eius absentia nō vitaret. & hoc teneas. Itē dicunt quidā esse speciale in causa criminali. iij. q. iij. c. de inducijs. quod nō placet Tan. & Io. an. & vide quod no. in summa de dila. §. & quare. per Hosti. inquantū. §. dixi non valere sententiam latā cōtra fiscū absente ipsius aduocato. Secus dic, si est lata pro fisco secundū Ioā. an. & no. in p̄alle. §. diuus. ar. l. nō eō minus. C. de procu. & facit quod dixi in c. causam, quē. §. de iudi. ¶ † Oppo. & videt̄, q̄ iste procurator viri debuit audiri petēdo, vt ante omnia fieret restitutio: vt in c. cōquestione. & in c. ex transmissa. de resti. spo. Solu. gl. iij. dicit, q̄ istud est regulare: vt ante omnia fiat restitutio: sed excipit ab hac regula. v. casus, in quibus denegatur restitutio: & iste est vnus de exceptis: videlicet cū timetur de seuitia viri. tūc enim nō auditur, nisi cautionē p̄stet sufficientem: quā iste procurator, vel dominus non p̄stabat: & vide hos casus & alios. xxxij. q. vj. in sum. & xxxiij. q. j. in summa. ¶ Adducit doc. alios casus, in qbus differtur restitutio coniugis, nō ob. excep. rei iudica. q̄ diu fides facta fuerit de errore. de frigi. & male. c. fraternitatis. qui fil. sint legi. c. per venerabilē. vide quod not. in c. tenor. de re iudi. Ex cuius dictis colligitur, q̄ non solū post rem iudicatā non audit̄ petēs restitutio nem: imō non audit̄ indifferēter volēdo probare errorē sententię: quia licet non trāseat in rem iudicatā sentētia in hac causa lata: nō tamen audit̄ pars indifferēter^a contra eā. Nisi summam appareat, q̄ ex aliqua causa iusta moueatur. Et intelligo hunc casum, etiā si spoliatio fuit facta ante q̄ sentētia ferretur in petitorio. ¶ † Nā lata sententia in petitorio, non pōt postea agi in possessorio pro spoliatio ante facta: quia proprietates attrahit ad se possessorium: vt in c. cū dilectus. de causa pos. & proprie. Itē, quia notoriē cōstat de defectu proprietatis ad hoc, quod no. Inn. in c. cōstitutus. de fil. p̄sby. & in c. ij. & fi. de or. cogni. facit. c. ad decimas. de restitu. spo. li. vj. Item fallit in proponēte intrādī religionem ante copulā. de conuer. cōiug. c. ex publico. Item impedit restitutionē vehemēs suspicio de hēresi. argumen. de purga. canonica. c. inter. de diuor. capi. quanto. Itē votum cōiter emissum. xxxij. q̄stio. v. c. qd Deo patri. Quod intellige vt no. in c. cū sis. & c. dudum. de cōuer. coniuga. Itē si per vim habuit possessionē, despon. c. cū locum. Itē si nullam possessionē habuit. de resti. spolia. ex parte. si non probe legitimus cōtractus: vt ibi. Itē quando probat̄ spoliatio in modū exceptionis: quia ad id non agit̄. de ordi. cog. c. ij. Itē cum petens restitutionē repellit per except. excōicationis: vt not. vj. q. iij. c. quoniā. & j. de senten. excōi. in c. inter. vide gl. in c. ij. de procu. per Inno. in c. cū nostris. de concess. p̄bē.

¶ glof. xxxij. q. ij. in sum. Addit casum quando sua spontē recessit. Tūc enim nō potest petere restitutionē, sed cōtrarium est verum, vt no. in c. literas. de resti. spoli. & ibi per glo. & in c. significasti. de diuor. & per Inno. in c. veniens. de regu. & vide per Spec. in titu. de pe. & posses. §. fina. ver. ante pe. vbi ponit versus, quos ponit hīc Abbas. ¶ Gloss. v. ponit octo specialia, in causa matrimonij. Doct. hīc addunt multa alia, quæ enumerare potius laboriosum, quā subtile est, & hoc est summis relinquendū. ¶ Gl. in ver. ad separationē. est facilis, & gl. penult. opponit. ponit tamen opi. antiquorū, quæ errat in materia. & in fi. dicit, quod papa neq̄ vnā opinio. approbat, nec aliam: sed distinguit ad opinio. saluādas, vt in c. literas. de resti. spo. & de simo. p̄ tuas. 16. ¶ † Oppo. expediendo gl. fi. & videtur q̄ factum procuratoris noceat domino, siue sit contumacia: vt in c. sape. de appel. in prin. & ij. q. vj. c. biduum. versi. si aduersus. siue negligentia: vt in c. cū venissent. de in integrum restit. siue sit confessio, vt in c. subortaj. de re iudi. siue sit dolus. ff. de tribu. l. procuratoris. Item facit. c. cū olim. de causa pos. & proprie. vbi impetratio suspecti iudicis facta per procuratorem p̄iudicat domino. Nā sibi imputari debet, qui malū procuratorem elegit. ff. de minori. l. cum mandato. Sicut enim prodest domino, etiā si iustē aliquid obtinuit: vt in l. qui proprio. §. procurator, vt in ceteris. ff. de procura. ita debet nocere glo. ista facit quatuor. primō arguit pro. secundō contra, tertio soluit. quartō ponit vnā quēstionem. Et mens glo. in solutione est ista, q̄ dolus, delictū seu cōtumacia procuratoris, non p̄iudicat domino ignorantis: sed scienti & contumaciam nō purgati, sicut hīc, quia tūc est propria culpa. In his verō, quæ agit non sonantia in delictum, vt in confessione, vel omissione, & in pluribus alijs, si facit contra formam mandati non p̄iudicat domino: si facit p̄ter, p̄iudicat: nisi contradicat statim, cum scit, vt in c. cū olim. de officio delega. Si facit secundū formam mandati absolute, p̄iudicat. & ad hoc reducūt iura allega. in glo. ¶ Hostien. soluebat sic omnia contraria: procurator meus cōtrahēdo, vel quasi confitendo, iudicium subeundo, negligēdo in his, quæ sunt sibi commissæ, potestatē habet mihi p̄iudicare, vt in primis concord. delinquendo verō, vel quasi dolum, vel cōtumaciam committēdo, mihi non parit p̄iudicium ignorantis, vt in cōtrarijs. scienti verō & ratificanti tacitē, vel expresse, & cū non purgo, quod purgare possum, mihi p̄iudicat: vt in primis concord. & hæc ante lit. contestata. locum habent, post lit. verō contestata. mihi p̄iudicat. vnde aduersarius. de dolo procuratoris contra me excipit. ¶ † Procurator tamen mihi tenetur. & si soluendo non fuerit, actio restituatur. ff. de do. l. & eleganter §. pe. & ff. de eo, per quem fac. est. l. fi. j. re. spo. Et hæc de proc. speciali intelligēda sunt. dolus enim procuratoris generalis omnium rerum nocet. ff. de do. excep. l. apud celsum. §. quæsitū. & sic intellige. ff. de tribu. l. procura. ff. de insti. l. quicunq̄. hæc sunt verba Hosti. cū qbus simpliciter pertrāsit Ioā. an. recitan.

ecclē. & in l. si postulauerit. in. §. quēstio. ff. de adul. vbi etiam ponit, an debeat interesse quādo clientulus respōdet positionib⁹, & dicit sibi placere, quod sic: tamē dicit seruandā esse loci consuetudinē. Dicit tamē q̄ non debet esse p̄sens, quando testes examinantur: quia debent secretō examinari. & an aduocatus debeat citari ad indicia, vel ad torturā testiū: vide Bar. in l. diu. in. §. iudex. ff. de qd. & vide Alexā. in l. cū dīas. ff. de pub. iudi. & tene mēti, q̄ aduocatus non habet necesse interesse sententiæ diffinitivæ, vt in l. velamēto. C. de postul. nisi sit aduocatus fisci. l. j. & ibi per Bar. in j. quæstio. C. de sent. aduer. fis. la. libr. x. & habetur per Spec. in titu. de requisi. cōfil. in fin. & tene menti quod dixit Bald. in l. j. in fi. C. manda. q̄ aduocatus qui p̄stet patrociniū in causa status: vel dignitatis: debet habere maximū salarium. ¶ Indifferēter. Ad de Pau. de ca. cōfi. cclvj. in primō impressis.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Illud nocet domino. Adde Alex. consil. xcv. §. lib.

SEBA. SAPI.

b ¶ Contumacia procuratoris noceat domino, ut contra eum possit fieri missio in possessionem ex primo decre. vide Abba. in c. cum deputati. §. de iudi. Alex. post Barto. in l. iij. C. de procura. Bart. Veron. Cau. lxxxvj.

SEBA. SAPI.

c ¶ Verus contumax. Vide Bar. de hoc articulo in l. j. in §. fin. ff. quando appel. fit. Bald. in auth. hodie. in §. col. C. de app. Rotam in tit. de app. deci. xxvj. in antiquis.

ZACHARI.

d ¶ Inno. hic quod sic. Adde eundem Innoc. in c. constitutus. in gl. sua magna. in ver. sufficere. ver. & potest dici. j. de procura. Bar. in l. contumacia. in prin. ff. de re iu. & in l. j. §. si procurator. col. ij. ver. & ex predictis possunt solui. ff. si quis ius di. non obtem. ¶ Et addo idem esse in ecclesia, in cuius bonis sit executio ratione contumacie procuratoris sui: ut no. plenissime Spe. in tit. de execu. sen. §. sequitur. ver. quis si procurator.

do. Inn. verò multa prosequitur super tex. & intricatè more suo. & j. attinguà in questionibus dicta sua & specialiter quo ad articulum nostrum videt velle, q. contumacia procuratoris noceat domino in his, quæ respiciunt processum iudicij: ut ex contumacia procuratoris procedatur ad sententiã, vel ad missionem in possessionem & similia quæ concernunt processum iudicij. In his verò, quæ sunt extrinseca, non cõcernentia processum iudicij, ut circa impositionem multæ, vel excommunicationis, non nocet: ut hic, & in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non ob. ¶ D. Anto. multum obscurè & prolixè prosequit hanc materiam. vnde prosequar post Bart. qui loquitur clarius ceteris & à quo. d. Ant. habuit materiam dicendi per tria mēbra principalia: postea inferam ad decisiones aliquorū dubiorum. Primum membrū est: nunquid factum procu. noceat domino in omittendo. Secundū quid in faciēdo. Tertiū specialiter prosequar de confessione ipsius procu. nūquid indistinctè noceat domino: ¶ Quò ad primū Bar. in d. §. si procurator. premitit pro declaratione, quando dicat contumacia procuratoris: dicens, q. contumacia in nō faciēdo, de qua loquitur: nihil ponit, sed meram priuationem significat. vnde contumacia dicitur radicari in illo, cui incumbēbat aliquid facere: & ipse mittit procuratorem, qui nō facit: non dicitur procuratoris contumacia, sed domini respectu cuius erat faciendū: ut est tex. in l. si procuratorem. §. si tutores. ff. man. pro hoc etiā quod no. in l. cū filius. §. in hac. ff. de verb. obli. vbi si pater promisit ad diem: licet dies venerit in persona pupilli, non dicitur contumacia pupilli, sed defuncti. & de hoc vide in d. §. in hac.

¶ Hoc premissis, in proposita questione, seu primo mēbro: ita distingue post Bar. q. si aliquid iniunctū est domino, vel est preceptū: & ipse mittit procuratorem, qui nō facit: istud nocet domino. quia est in contumacia dominus, non procurator: ut dictis legib. & ita loquitur. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. pe. & quod ibi no. Tamē si procurator hoc non fecit propter casum: tunc excusat dominus, sicut si in personam ipsius ille casus venisset. C. qui pe. tu. l. cū à matribus. & j. de pign. c. significante. ¶ Quandoq. aliquid iniungit procuratori, & nō domino: & procurator non est obediens: tūc quoniam constat, q. ista inobediētia cadit in delictum: & tunc in his, quæ sunt parui præiudicij: ut circa missionem in possessionem ex primo decreto. Contumacia procuratoris nocet domino: ut in l. eū, qui res. C. de proc. & C. de dig. l. quoties. li. xij. ¶ Circa ea, quæ sunt magni præiudicij: ut circa multæ impositionem nō præiudicat domino: ut in d. l. j. §. si procurator. nec circa missionem ex secundo decreto: ut ff. si ex nox. causa. aga. l. si cum usufruc. & de dā. infect. l. hoc amplius. §. si cum. l. seq. vbi ex contumacia fructuarij, qui est procurator domini proprietarij, non potest perueniri ad secundū decretū contra dominū.

19 ¶ Prædicta vera: nisi dominus fuerit sciēs & negligēs in purgādo contumaciã illam: ut hic. & C. de fal. mo. l. prima. & sic intelligi debet lex non solū in principi. ff. de procuratori, ut si procurator fuit contumax in respōden-

do, teneatur ipse, nō dominus: nisi fuerit sciēs & negligēs. Si verò nō est certum cōtumaciã procuratoris cadere in delictū: tunc nocet domino: ut si omiserit appellare intra decem dies. potuit enim esse, quod expediebat domino sic fieri: ut l. prima in fin. ff. quando app. fit. ¶ Itē si procurator fuit negligēs in producendo testes, & alias probationes intra terminum poterat enim scire, q. tunc dominus nō habebat probationes. ¶ Tamē si hoc dolose fecit, succurrat domino secundū formā. l. & elegāter. §. pe. & quod ibi no. ff. de dolo. ¶ Ex prædictis soluit questio: procurator fuit verus contumax, an propter hoc dominus repellat ab appellando: certè nō, quia constabat ab initio cōtumaciã esse delictum: & est res magni præiudicij: nisi dominus fuerit sciēs, & negligēs: ut hic, cū cōcor. & hoc etiā voluit Inn. licet non inducat isto modo.

¶ Item circa prædicta dubitat, quid si dominus fuerit citatus: ut veniret ad iudiciū: & ad litigandū misit vnum procuratorem, qui contestatus est litē: postea in articulo aliquo ipsi procuratori iniunctio fit: fuit ipse procurator inobediens: an propter hoc condemnabitur ipse dominus in expensis? Inno. hic, q. sic dicitur, licet non possit multari secundū eum. Sed dicit Bar. hoc dictū esse contra illum. §. si procurator. quia pariter procedit iudiciū in expēsis, & interesse partis sue siue ad multam: ut ibi. Præterea sicut in generali mandato omnium bonorū, non venit aliquod delictū: ut l. si procuratorem. ff. de cōdi. inde. & in l. si pater. ff. de his, quæ in frau. cre. ita in mandato vnius causæ, non venit cōtumacia in alio articulo. putat tamē Bar. q. bene posset iudex propter contumaciã procuratoris, nō audire partē: nisi reficiat expēsas: sicut mittere in possessionem ex primo decre. nō autē partē condemnare, vel exigere ab ea. ¶ Hæc sunt dicta Bar. in primo membro, qui Bartolus discepat ab Inno. in aliquibus. Et primò incipiēdo ab hoc ultimo. Innoc. vult, q. propter cōtumaciã procuratoris, siue recusavit comparere in prima vice, siue in medio litis, vel quodcumq. dum durat eius procuratio: potest nō solū procurator, sed etiā dominus cōdemnari in expensis. arg. ff. cōmo. l. eum, qui §. vlti. & l. se. vbi expresse dicitur, quod dominus tenetur ex culpa procuratoris, si minus idoneum eligit. Itē videtur expresse secundū eum. ff. de procu. l. nō cogendum. & l. seq. vbi dicitur, q. procurator nō cogitur prosequi lit. conte. sed dominus tenet ob rem nō defensam. Dicit tamen quod post lit. cōte. potest magis dubitari, sed nihilominus tenet, q. dominus tenet de culpa eius. ar. prædictarum leg. nec mirandū, si alius teneatur de culpa, vel pœna alterius, quia hic nō est pœna tantū, sed interesse respectu partis: scilicet quæ fecit expēsas. Bertoldus cōtra. vt. §. dixi. Spe. in titu. de senten. excom. §. sequitur ver. sed quid si procurator. videt in effectu tenere opi. quam tenet Bar. Dicit enim, q. aut dominus fuit citatus, & procurator fuit contumax: & tunc nocet domino quo ad executionem cōtra eum faciendā, respectu expensarū. ar. de app. c. sape. Aut verò procurator est contumax postq. ipsemet fuit litem contestatus: ita q. contumacia propriè est ipsius procuratoris: & tunc sententia mandabit executioni cōtra ipsum procuratorem, & soluet procurator de bursa sua. allegat dictū. §. si procurator: quia dominus nō videt mandasse, ut culpā suam adhibeat. Idem dicit in expēsis factis quando procurator malè appellavit ante sententiã. Et sic dicit papā Clementē in iure excellentissimū pronuntiari mandasse. ¶ Do. Ant. dicit se credere, q. in iniunctis domino, quādo procurator nō fuit in iudicio, dominus sit condemnandus: quia ex quo nihil est gestū per procuratorem, iudex non habet potestatem condemnandi procuratorem. sed si procurator fuit aliquādo in iudicio, & sic fuit sibi mandatū: putat, quod sit in optione iudicis quem velit condemnare: quia hæc non est vera pœna cōtumacię: ut dicit Innocentius. & hoc casu non exigitur vera contumacia, sed ficta vel culpa. Et per hoc secundū eum respondetur ad l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non ob. Nam qui petit expēsas, petit quod sibi abest: & nulli dubium, q. hic est præsumpta culpa domini cōstituētis, & sola culpa sufficit ad hanc cōdemnationē. Et dicit q. de stylo curiæ obseruatur opi. Inno. vt cōdemnetur ipse dominus. ¶ Ego nō video bene respondum ad illum. §. si procurator. Nā tex. nō dicit ibi simpliciter procuratorem condemnandū, sed dicit, q. ipse procurator & nō dominus. ergo nō est in optione iudicis. Itē dum dicit dominum tenere ex

neri ex culpa sua: non video culpam, si constituit eum, qui reputatur cōmuniter diligens, & quādoq; fuit in iudicio, & suscepit litem. arg. c. significāte. & quod ibi no. de pig. & ideò simplici ter concludo cū Bar. t. & Spec. q. si procurator nunq; fuit in iudicio, tūc condēnatur in expēsis dominus, & nō procurator, qā ex quo nunq; fuit in iudicio, nō videtur habere iudex potestātē con-

22 demnandi eū, quia procuratori nihil iniunxit. ¶ Puto tamē, q dominus agat actione mandati ad interesse contra procuratorē, & ab eo illas expensas recuperabit, vt in l. si procuratorē. §. si tuto res. ff. mand. vbi probat. An autē tūc dominus poterit multari? Bar. sentit, q sic, quādo mandatū factū fuit domino, quia eius est contumacia. Inn. sentit contra indistinctē. Dicit enim dominum non multandū propter contumaciā procuratoris, puta si dominus citat miserit procuratorē, qui verosimiliter putabat bonus & diligens, quod licet prima facie possit multari, vt sentit Bart. quia cōtumacia est dñi. tamē cōstito, q misit diligentē & fecit illud, qd sibi à lege fuit permīssum. f. procuratorē cōstituerē quod reuocabitur sententia multæ, qā multa est pœna directæ cōtumaciæ, in qua dominus non videt esse, ex quo in nulla culpa fuit

a in constituēdo procuratorē. ar. opti. in. c. cū Bertoldus. a de re iud. & eorū, quæ no. in. c. querelā. de procura. Nō enim meref pœnā ex quo facit lege permittentē, vt l. Gracchus. C. de adulte. xxij. q. iij. c. qui peccat. Et ad l. si procuratorē. §. si tutores. ff. mand. respō deo, q loquitur in eo casu, quādo quis tenebatur facere per se: vt in tutore. Sibi enim imputatur, si cōmisit alteri, & ille non fecit. Secus in eo, qui nō tenetur per se: vt ad comparandū in iudicio, vbi à iure permittit, q possit constituere procuratorē: vt in d. l. j.

23 ff. de procur. & d. c. querelā. aliud est in casu pœce. ¶ Quia condemnatio expensarū nō est mera pœna sed interesse ex parte aduersarij, cui non debet imputari factū procuratoris: secus in multa, vbi est mera pœna. & sic restringe Bar. & Inn. Si verò cōtumacia est verē ipsius procuratoris, vt quia aliquando fuit in iudicio, & sibi fuit iniunctū, vt compareat, & non cōparuit, tūc puto ipsum solū multandū & condēmandū in expensis, nō autē dominum. per. d. §. si procurator. dummodo cōstituerit diligentē. quo casu est extra omnē culpā ipse dominus. vt. §. dixi. ¶ Secūdo discrepat Bar. ab Inn. quia Bar. vult, q propter contumaciā procuratoris non possit procedi ad secundū decretum, quia nec ad ea, quæ sunt grauis pœiudicij. Inn. verò vult oppositum: vt possit procedi ad missionē causa custodiæ: & quādoq; in vera alleg. ff. de procu. l. sed & hē. §. vlti. & l. seq. & C. de dig. l. quoties. lib. xij. & idem qd Inn. tenet Spe. in tit. de primo & secūdo decre. §. restat. ver. quid si reus agit per procuratorem. Idē Fran. Vercel. & dicit fuisse sic disputatum & terminatū Vercel. per. l. iij. C. de procur. Diuersitas ergo inter Inn. & Bar. est, quādo cōtumacia est propria ipsius procuratoris: vt, qā fuit iniunctū ipsi procuratori. d. Anto. dicit posse dici, q si dominus fuit requisitus, & postea fuit contumax procurator, quē misit: cū hac sit propria cōtumacia, & apparēs, ex quo est inuentus & requisitus, q teneat missio: sed constituto, q miserit procuratorē ex quo non pōt aliqd imputari, si misit diligentē cōmuni opinione, q de facili reuocabit. Si verò requisitus est procurator, non nocet dño, qā hoc casu exigif vera contumacia, vel apparēs vera, & missio partim cōcernit interesse partiū, & partim contumaciā. Et sic tēperat Inn. & sic in hoc vltimo concordat cū Bar. & mihi placet. Nā secundū decretum non interponit regulariter, nisi cōtra latitantē: vt in l. Fulcinius. ff. ex quib. cau. in pos. ea. & no. Inn. in. c. dilecto. j. de ver. sig. Latitare propriē est quādo habet animū fraudandi, & occultat se: vnde consyderatur animus: vt dicitur tex. in d. l. Fulcinius. §. qd sit autē latitare. Si ergo procurator fuit contumax nō est verum dicere, q dominus latitet: cū nō habeat animū fraudandi & se occultandi: imò potius debet psumi contrariū ex quo cōstituit procuratorē. Ad pœdicta bene facit gl. in cle. j. de resc. in ver. liceret. ¶ Tertiò dicit Bar. simpliciter, q propter contumaciā procuratoris dominus nō repellitur à facultate appellandi: sed si procurator non appellauit intra. x. dies: dñs appellare non pōt. Et idē in istis duobus articulis vult Inn. hīc. & pōt esse diuersitatis ratio. Nā quādo repellitur propter cōtumaciā: tūc est pœna contumacię vnde cū dominus nō fuit contumax, sed procurator: non debet ipse dñs

repelli & puniri in facultate nō appellandi, sed post lapsum. x. dierū quis deludit ex sua mera negligētia. vnde nō exigif ibi contumacia: sed sufficit negligētia vera, vel apparens vera. Bart. tñ posuit alias rationes: vt. §. dixi. ¶ Item ad hoc ar. addit Inno. q qñ fuit iudicium agitatū contra dominū: & tūc tēpus ad appellandū currit à tēpore sciētiæ ipsius domini: sed qñ iudiciū fuit agitatū cōtra procuratorem. tūc non requirit sciētia domini: sed sufficit sciētia procuratoris. Et in hoc pœiudicat ipsi domino: quia vt. §. dixi hīc nō agitur de pœna imponēda propter contumaciam: sed tēpus currit propter negligētiā non appellātis intra terminū, in qua negligētia pœsumit dominus esse pro tanto tēpore filendo. Vel redde rationē Bart. superius tātā: quia forte ex causa legitima procurator non appellauit: & sic factū procuratoris propter mādātū debet pœiudicare domino: cum nō sit delictū. ¶ Sed Cōpo. in. c. j. de ele. lib. vj. in gl. sua vlti. ver. sed quid si cōtra procuratorem. videt recedere ab opin. Innoc. & Bar. Distinguit enim, q aut procurator est lit. contest. & tūc, quia est effectus dominus litis: dolus procuratoris representat personā domini. ff. de proba. l. sed & hē. §. defendere. & quia post li. conte. dolus procuratoris nocet domino. ff. de doli. excep. l. si procurator. Aut procurator non est lit. conte. & tūc non potest dominus appellare intra. x. dies à tēpore sciētiæ cōputandos: quia tūc dolus procuratoris non debet nocere domino per. d. l. si procurator. do. Ant. putat, q si citatus est procurator ita, q contumacia est ipsius procuratoris: procedat dictū Innoc. vt dominus admittatur ad appellandū, non obstāte contumacia procuratoris: sed si dominus fuit citatus, & ipse misit procuratorē tunc propter apparentem contumaciā iudex à quo nō potest admittere appellationē: appellatio tñ tenet, vt deuoluat per no. in. cle. si ante. de do. & contu. & in. c. Romana. §. j. de appel. lib. vj. ¶ Aduerte, quia Bar. in princ. suę distinctionis sensit, q quādo dñs fuit citatus, & ipse misit procuratorē, qui fuit cōtumax: vt indistinctē repellat dñs ab appellando, quia cōtumacia radicat in persona dñi. Sed ego puto, q licet tunc repellat prima fronte appellatio: qā constat de cōtumacia in nō veniēdo, & non de contrario: tñ si dñs vult se docere constituisse procuratorē, qui cōi opi. reputat diligens, q debeat admitti eius appellatio: quia fuit sibi permīssum à lege. Et ideò si pœter suam opi. aliter acciderit, nō debet sibi imputari ad pœnā. ar. c. de occidendis. xxij. q. v. & eorū, quę. §. dixi in alio mēbro. ¶ Nā iura excludentia à facultate appellandi, loquunt in contumace studiose, vt satis colligif de ap. pel. l. ex consensu. §. si. & melius in l. j. C. quo. ap. non. non reci. in verfi. negotio prius summatim perscrutato. & ij. q. vj. c. sunt quorū. ac ipse dominus est extra omnē noxam, saltem punibilem tanta pœna: cum cōstituerit idoneum, saltem apparentem procuratorem licet ille infideliter egerit. argu. c. significante. de pigno. & c. cum Bertoldus. de re iudica. Item cum hac iura sint odiosa & pœnalia debent restringi, quando verē ipse

a ¶ Cum Bertoldus. Adde videndum Alex. cōf. lxxx. iij. §. li. Ioan. de Ana. cōf. xxv.

b ¶ S E B A. S A P I.

¶ Tūc tempus. A quo tēpore incipiat currere decē dies ad appellandū. vide Gemi. i. c. ij. in princ. col. ij. de conf. in. vj. Ang. in cōf. l. ccl. viij. inci. tutor. col. vlti. Rotam deci. xvj. inci. itē quod appellatus in causa. & in deci. cccxliij. inc. ex hoc infurrexi. Ang. Arc. in l. j. §. si. ff. quādo appel. sit.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** ¶ Aliquid facit. Adde Ro. cōfil. xl. Io. de ana. cōfil. xij.
- b** ¶ SEBA. SAPI. ¶ Si procurator vide Bart. & post alios Alex. & moder. in. l. iij. i. prin. a ff. de re iudic. vide Bart. in. l. ab eo. C. quomodo & quando iud. col. ij. & in l. ij. in. ij. & in. ij. col. C. qui accus. non pos.
- c** ¶ Peremptoria. Adde Alex. cōfil. xxij. lib.
- d** ¶ De consuetudine. Adde quod cōsuluit Ro. cōfil. cx. iij. q. si quis facit mandatū alicui ad accipiendum pecunias mutuo, q. si mos loci, vbi pecuniae accipiunt est, vt accipientes se obligent ad cābia, non in tēpore, nō soluuntur: q. procurator etiam ad idē censetur habere mandatū. f. ad obligandum se ad cambia & vsuras. ar. d. s. q. a sūdū. Aenzas falco.
- e** ¶ SEBA. SAPI. ¶ Generali mandato. vide multa per Feli. in. c. cum. M. Ferrariensis. col. ij. cū seq. s. de consti. vbi cumulat quando subintelligitur fieri, quod est consuet. de quo etiam multa cumulat Ia. in. l. vt liberis. C. de collatio. in. l. certi cōdictio. s. si nūmos. col. iij. ff. si certum petatur.
- f** ¶ ZACHARI. ¶ Confessio procuratoris. Adde de quāstio. ista, si, an, & quando noceat domino cōfessio procuratoris, p. Old. consi. cxvj. & Spec. in titu. de procut. s. vt autē. ver. ceterū. & seq. & in tit. de confes. s. nunc dicendum. ver. sed nunquid confessio procuratoris. s. postremo. ver. si verō sit per procuratorem. Anto. Franci.
- f** ¶ An cōfessio procuratoris noceat domino, dicas, q. si est cōstitutus procurator ad recipiendum mutuū, nō nocet domino. l. pro

dominus fuit cōtumax. arg. reg. odia. & regulā, in pēnis. de reg. iu. lib. vj. Hec procedunt quo ad primū membrū: cū queritur, an cōtumacia procuratoris in nō faciēdo noceat domino. ¶ Venio nūc ad secundū membrum principale: an factū procuratoris noceat domino, quādo nō omittit, sed aliquid facit? & ista quēstio est duplex secundū Bart. in. d. s. si procurator. Primo, an domino noceat: vt cōtra eū ex facto procuratoris detur exceptio. Secūdo, an domino noceat, vt contra ipsum possit agi ex facto procuratoris. ¶ Ad primum dic post Bart. aut procurator deliquit antequā esset procurator, vel in negotio, in quo procurator non erat, & domino nō praeiudicat, vt. l. si procurator. ff. de doli except. Aut deliquit postq. fuit procurator, & in negotio, in quo procurabat: & tūc aut erat procurator ad iudicia, aut negotia. Si ad iudicia, & tūc aut deliquit ante lit. cōtest. & contra dominū nō potest excipi: vt. d. l. si procurator. Aut post lit. cōtest. & tūc contra dominum pōt excipi. Si verō erat procurator ad negotia, & tūc indistinctē poterit contra dominū agentē excipi de dolo commissio per procuratorem eius in illo negotio: vt. l. apud Celsum. s. quāsitū. & s. sequen. & de doli exceptio. vbi hec distinctio probatur in textu. ¶ Ad secundū vtrum ex dolo procuratoris possit dominus cōueniri: dic, quādoq. procurator facit aliquid, qd certum est esse delictum: & tūc domino nō praeiudicat, nisi habeat speciale mandatū, vel ratihabitione secuta, vt in. d. s. si procurator. & l. j. s. quoties. & s. deiecit. ff. de vi & viar. Aut est certum, q. non est delictum, sed est aliās punibile. & idē, vt. l. iij. s. si procurator. ff. quod quisq. iur. Aut est tale factū, quod potest esse delictū, & non delictū: vt responsio facta vni positioni, vel interrogationi, in qua potest esse delictum, si est verū: & tūc praeiudicat, donec probetur contrarium: vt. l. non solū. in prin. ff. de procura. & de cōfess. l. certū. s. sed & an ipsos. & quod ibi not. Aut est aliud factū, quod in delictū non cadit: vel dolo non cōmittitur, sed causat contractū ex quo domino quārit, & tūc domino praeiudicat, si habet speciale mandatū, vel gnale cū libera, vt. l. procuratoris. ff. de tribu. Sed in hoc vlt. dicit. d. Anto. & bene: q. idem est si habet generale mandatū. & sic loquitur illa. l. procuratoris. ¶ Ex predictis cōcludit secundū Bar. q. si procurator nomine domini egit calūniosam litē, & succubuit, & sic constat, q. est delictū, ipse procurator debet cōdēnari in expēsis, nō dominus nisi habeat speciale mandatū: quia hoc dñs mandasse non videt: vt. l. si procurator. in prin. ff. de condic. indebi. & videt casus in l. non ignotū. C. de admi. tu. & tenet Spec. in tit. de exec. sen. s. iij. ver. praealle. ¶ Sed in quantum Bar. s. tetigit ar. quādo est tale factū, qd in delictum non cadit: tūc distingue plenē. & voluit ista gl. q. aut iuxta mandatū aliqd cōmisit & praeiudicat: vt in. c. cum olim. de causa posses. & proprie. Aut contra, & tūc non praeiudicat, nisi ratū habeat: vt. l. diligēter. ff. mand. & j. de pig. c. significāte. Aut praeiudicat, si dominus scit & non cōtradicit: vt in. c. cū olim. & quod ibi no. de offi. deleg.

Et per predicta habes plenē ista duo mēbra discussa, licet aliter min⁹ perfectē distinguat hīc Cal. qui videt intelligere. l. procuratoris. ff. de tribu. vbi dicitur, q. dolus procuratoris nocet domino: q. procedit quādo habuit à domino generale mādātū cū libera, vel speciale ad vnum negotiū tantū, & dolosē cōtra xit sciente domino, vel postea ratum habēte.

28 ¶ Et predicta faciūt ad quēstionē quotidiana, quidā fecit procuratōrē ad fideiubēdū pro Titio. & procurator renuntiavit beneficio ordinis, vt possit conueniri fideiussor an tequā principalis. Dominus postea dicebat q. non poterat renuntiare, quia non erat constitutus ad hoc specialiter & id nō veniebat in generali mādātō, quia renūtiare est donare: quod nō pōt facere procurator ex generali mandato: vt. l. filiussa. ff. de dona. & l. contra iuris civilis regulas. ff. de pact. ¶ Circa hanc. q. quā fuit sic de facto distinguit Bart. in. l. si. in prin. ff. de his, quē in fraud. cred. quādoq. quis renuntiat exceptioni perēptoriē: & tūc est donatio: vt. l. si quis delegauerit. ff. de nouatio. quādoq. remittitur exceptio dilatoria tēporis, & idē, vt. l. omnes. s. si. ff. quā in fraud. cred. & melius alle. l. in adibus. in. j. respō. ff. de do. quādoq. remittitur exceptio declinatoria fori: & tūc est donatio, vt. l. si fideiussor. s. quēdā. ff. mād. ¶ Quid autē in casu nostro, vbi fuit remissa exceptio ordinis? Tenet Bar. q. nō est donatio, quia ex hoc nihil acquirit creditor, sed potius effugit magis detrimentum q. lucrum: imo nullū lucrū acquiritur, & donatio nō est, nisi aliquid alicui acquiritur: vt in. d. l. in adibus. in. fi. & sic magis remissio est detrimentū: q. donatio. ar. op. in. d. l. si. & videtur tex. quod nō sit donatio in. l. j. s. si fideiussit. ff. si quid in frau. pa. cū ergo istud non sit donatio, venit in generali mandato. ¶ Præterea in generali venit id, qd est de consuetudine: vt. l. si prius. s. j. ff. de aqua pluuiā. arcend. & l. quod si nolit s. quia assidua. ff. de edili. edic. sed de consuetudine omnis fideiussor renūtiat, ergo & c. Et predicta singulariter not. ex quibus habes primō notare, quē veniūt in generali mandato. Itē, an & quādo generalis procurator possit renuntiare excep. cōpetētibus domino, seu probationibus. Item q. id, quod est solitū fieri in aliquo actu, videtur venire sub generali mādātō ad illū actum. facit quod not. Bart. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duob. re. & vide text. op. in. l. si. C. de fideiussor. prope si. facit. c.

29 ex literis. de constit. ¶ Venio nunc ad tertium membrū principale, videlicet an confessio procuratoris, seu administratoris praeiudicet domino. Et de hac vide per Bar. in. l. certum. s. sed an & ipsos. ff. de confes. & per Cy. in. l. vna. C. eo. per Cōpo. in. c. per inquisitionem. de elect. vide plenissimē per Spec. in titu. de confes. s. postremo. ver. si verō sit per procuratōrē. & per Hosti. in sum. de procut. s. j. ver. sed nunquid cōfessio. D. Ant. hīc cōiungendo opi. sic distinguit, cuius distinctio placet: quod aut est procurator latē, id est procurans: vt quia est defensor sine mādātō, seu negotiorum gestor, & confessio nō praeiudicat, ex quo non habebat mandatū: nisi sequatur ratihabitiō: vt. l. si defensor. s. j. ff. de interro. act.

curator ad vnā. ff. de procut. & p. Bar. in. l. ij. in. fi. & ibi p. Alex. ff. si cer. pet. & per Bal. in auth. hoc ius porrectū, in. v. col. C. de sac. fan. ecc. & habetur per Lanfr. ple. in repe. c. quoniam contra. in ver. cōfessio nes. de pba. quod intellige verū, nisi haberet spāle mandatū, quia tūc noceret: vt per Bart. in. l. certū. in. s. sed an & ipsos. in. ij. col. ff. de cōfess. & vide per Alex. in cōfil. cix. in. iij. parte consiliorū. Et ad de quod confessio procuratoris ecclesie sit constituta a prelato & capitulo. noceret ecclesie, secus si sit cōstitutus a solo prelato: vt est gl. & ibi per. d. Abba. & doc. in. c. suborta. de re iudi. Et adde etiā: quod confessio procuratoris nō nocet domino quo ad appellandū, quia ea nō obstat potest dominus appellare a sententia lata virtute talis confessionis: vt per Bald. in. l. obseruare. in vlti. col. C. quorū appel. non reci. & habetur per Ro. in l. j. in. s. si procurator. ff. si quis ius dic. non ob. & no. do. Anto. in. c. tua. de coha. cleri. & multamē ipse. d. Ant. videtur tenere cōtrarium. in. c. cum speciali. de app. de quo ibi plenē per Phil. in pe. col. & habetur per Alex. post Bart. in. l. j. in. s. si aduersus. ff. de fideicō. lib. de quo etiā per Alex. in. l. certum. in. s. sed an & ipsos. ff. de confes. & per eundem post Bar. in. l. neq. i. ff. quādo appel. sit & in. l. creditor. in s. iussus. ff. de app.

interro. acti. sed si habet mandatū, & speciale ad confitendū: tunc præiudicat dño. ff. de inter. act. l. qui seruū. & l. proinde. ff. ad leg. aquil. & ibi glo. ff. de condi. inde. l. si procurator. sed si est procura- tor generalis & confitetur dño præfente & non cōtradiciente, & adhuc ei præiudicat. & sic intelligit vnā opi. quā recitat Cy. in palle. l. j. de confes. in. xiiij. q. q. si dñs non est præfens, sed absens: tunc si voluntariè confitetur: q̄a vadit ad iudiciū volūtarius: nulla facta discussione statim cū porrigit libellus confitetur: & non præiudi- cat confessio: ^a vt. l. certū. §. sed an & ipsos. præalleg. & hoc q̄a talis actus habet instar donationis, q̄ prohibet procuratori: vt. s. dixi.

30 ¶ Si confitet per viā contentiosæ iurisdictionis: vt q̄a respōdet ad positiones: tunc confessio præiudicat, sicut & præiudicat snā. ff. de proc. l. Plautius. & l. iij. de re iud. & d. l. qui seruū. §. j. & l. non solū. §. j. ff. de procu. & c. suborta. de re iudi. Et dic idē in confessio- ne ficta procuratoris, q̄ surgit ex contumacia in non respōdendo positionib⁹: vt est tex. no. in. c. ij. de confes. li. vj. Et valet hæc con- fessio vera, vel ficta procu. q̄a nō habet instar donationis: q̄a fit in inuitū: & iuxta mādātū suū. Et idē quo ad ista duo vltima mēbra, dicūt Bar. & alij. dicendū esse in tutoribus & curatoribus. s. vt di- stinguat, an fiat volūtariè, an cōtentiosè. & hoc intellige, q̄n iudi- ciū est agitatū per tutorē, seu curatorē. Si aut agitatum fuerit per pupillum cū tutoris autoritate, nō præiudicaret confessio soli⁹ tutoris. arg. d. §. sed an & ipsos. & c. de iu. deli. l. potuit. & l. ij. §. qd̄ obseruari. & c. de iura. calū. & ita voluit Bart. & alij in. d. §. sed an

31 & ipsos. & no. in. d. l. j. c. de cōfess. ¶ Hæc vera, vt confessio pro- curatoris noceat dño: nisi dñs illā reuocet: quā reuocare pōt pro- bando errorē, sicut propriā posset: vt in. c. fi. de confes. l. error. c. de iur. & fac. igno. Posset etiā reuocare ex errore iuris, licet non propriam: vt dicit Cyn. in. l. j. c. de confes. & not. in. d. c. fi. facit qd̄ no. Spec. in titu. de confes. §. sequitur. ad finem. §. Et de confessione aduocati, an & qualiter noceat domino, dicam in. c. cum causam.

32 de appel. ¶ Vnū tñ no. q̄ confessio procuratoris ^b non est tante efficaciz, quātæ est propria: q̄a per confessionē propriā mihi ali- quādo præiudicat in alio iudicio: q̄a non possum venire cōtra il- lud, qd̄ dilucida voce ptestatus sum: etiā si agatur ad aliū effectū. ad hoc qd̄ no. Inno. in. c. ij. de ordi. cog. & in. c. per inquisitionē. de elec. & l. gñaliter. c. de nō nu. pec. & c. per tuas. de pba. qd̄ tñ non procedit in cōfessione pcuratoris: vt not. Cōpo. in. d. c. per inqui- sitionē. Ille em̄ nō habebat ptatē cōfitedi, nisi quo ad illā causam: idē non debet extendi ad aliā cām: q̄a fortē falsum cōfessus fuit, & hīc etiā no. tenuit Spe. in ti. de cōfess. §. nūc vidēdū. ver. sed nūq̄d

33 cōfessio. in. j. col. ¶ Item cōfessio procuratoris nō tollit faculta- tem appellandi: sed tantū cōfessio propria: vt patet. ij. q. vj. c. sunt quorū. & l. ij. quorū ap. nō reci. Et an ex sola confessione propria quis repellat a facultate appellandi, dicā plenē in. c. cū speciali. de ap. & hæc de tertio & vltimo membro. ¶ Nūc expediā vltimā particulā gl. q̄ quærit. dicit in tex. q̄ ppter contumaciā procura- toris dñs excōicari nō debet. Quid si iudex excōicat: an teneat ex- cōicatio? glo. alleg. pro & cōtra. Et tandē cōcludit, q̄ tutius sit di- cere, q̄ sit excōicatus, debet tñ absolui absq̄ alia difficultate: & ex cōicator tenetur ei ad interesse per. c. sacro. de sent. excō. do. Ant. tenet, q̄ si citauit procuratorē, nō iustē excōicauit dñm: & habet locū pœnæ prædictæ, nisi ad aliquid requirat principalē, sed si re- quisiuit dñm, & scit eū procuratorē misisse, dicit idē. Si ignora- uit: tunc iudex non patit illas pœnas: q̄a scit cōtumaciā apparētē, nec cogit diuinare, an ille cōstituerit procuratorem. ¶ Ego aliter dico, & sic: aut contumacia fuit propria ipsius procuratoris. quo casu p̄priè loquit iste tex. vt, q̄a procurator citat⁹ fuit cōtumax, & tunc aut excōicauit dñm hoc expresso: q̄a suus procurator fuit contumax: & tunc excōmunicatio est ipso iure nulla: tunc proce- dit glo. q̄a iuris error est expressus: vt hic patet. Facit. c. per tuas. de sen. excō. de excels. præla. c. cū ad quorundam. secūdū vnum in- tellectū. Aut hoc non expressit, & tunc excōicatio tenet quo ad ecclesiā militantem, sed constituto de iniustitia, procedet distinctio gl. quæ in hoc casu debet restringi. Aut contumacia fuit propriè ipsius domini: vt q̄a procurator nunq̄ fuit in iudicio: sed ipse do- minus cicatus misit procuratorē, qui fuit contumax: & tunc vi- detur q̄ excōicatio indistinctē sit iusta: q̄a licet sciat iudex illū mi- sisse procuratorem, tamen prima fronte dominus præsumitur in

culpa talem constituēdo. Pro hoc quod dixi post Bar. in prin. huius materiæ. Sed cōstito, q̄ cōstituit eū, qui cōmuni opinione præsu- mebatur diligens: tunc puto, q̄ sine difficul- tate excōicatio relaxabitur, iudex tamē non patietur pœnas. c. sacros. q̄a nō cōstabat sibi de idoneitate personæ procuratoris. Et iste tex. loquit propriè de contumacia ipsi⁹ pro- curatoris, & nō domini: sicut est ista. Et idē & fortius puto dicendū, quādo iudex igno- rauit illū constituisse procuratorē, vt euitet pœnas: & ille absoluitur sine difficultate, & per hoc est expedita tota glo. & suppleta.

35 ¶ Et possunt ex prædictis multæ quæstio- nes particulares solui, & vnā non potero file- re, q̄a tangit ecclesiā, quam ponit hic Inn. vi- delicet. Quid si procurator ecclesiæ propter contumaciā suā condemnatur in expensis, dicit Inno. q̄ mandabitur sententia executio- ni in bonis ecclesiæ ^d, quia ipsa fuit in culpa, & contumax fuit: per alium eius nomine cō- parere debuit. Et idem videtur secūdū eum, si alia mandata iudicis non impleat: puta, q̄a non exhibet acta, vel alia instrumenta: & idē in similibus. Secus aut dicit si falsa instrumen- ta produceret procurator, vel aliā fraudem faceret. Et est ratio diuersitatis secūdū eum, quia ad hæc dominus non tenebat: vnde nec sibi imputatur, si hoc fiat a procuratore: cū sibi hoc cōmissum non fuit: sed ad compa- rendum, vel exhibēda instrumenta, vel simi- lia tenebatur per se, vel per aliū: tamen Inno. dicit, q̄ licet teneatur ecclesia in casu præmis- so: tamen aliquādo sibi subuenitur per in in- te. rest. ff. de mino. l. minor. Nec etiā contra- dicit prædictis. xvj. q. vj. c. si episcopum. vbi dicit tex. q̄ delictum personæ non debet no- cere ecclesiæ: q̄a in prædictis non punitur ec- clesia pro delicto procuratoris, sed pro cul- pa sua, in qua fuit: quia non eligit fide & fa- cultatibus bonum procuratorem. ¶ Host. la- tius prosequitur istā cōdēnationē expensarum attingendo tam expensas contumaciæ, quā eas, quæ debentur ratione finalis victo- riæ. Et de primis dicit, q̄ aut procurator nō est soluendo: aut sic. Primo casu si expensæ sunt moderatē condemnari debet ecclesia: & executio est contra eam facienda: nec datur restitutio. ff. de resti. in inte. l. scio. Sed si oēs immoderatæ sunt & graues, tunc ad officiū iudicis spectat actioni deseruiens, hoc exami- nare sine libello. Ad hoc offi. ord. c. ij. ne lites ex litibus oriantur. c. de fruct. & lit. expen. l. terminato. in fi. c. de fi. instru. l. fi. Et si videt ecclesiam ex cōdēnatione expensarum gra- uiter lēdi, poterit ecclesiam restituere. alleg. de reb. eccle. non alie. ad nostrā. Consultuit ta- men Hostiē. q̄ differat vsq̄ ad diffinitiuam: & tunc secūdū quod videbit ecclesiā causam bonam fouere vel non bonam, poterit arbi- trari, an condemnanda sit pars in expensis to- tius litis. j. de pœnis. c. calumniā. a qua cōdē- natione excipiendę sunt expensę legitimē a condemnato factę. c. de iudi. l. properandū. §. sin aut ex gestis. ¶ Secūdo casu, quādo pro- curator est soluendo, dicit: q̄ si procurator est in dolo, ecclesia verò in culpa, dānari de- bet procurator. & hoc equius: q̄a dolus præ- ponderat culpę. ff. ad leg. Aquil. l. item si ob-

^a ¶ Cōfessio. Adde Ro. cōfi. cccxxix. Alexā. cōfil. xxij. proximē alle. Frā. are. cōfil. xñ. vbi qd̄ in alio iudicio.

^b ¶ S E B A S A P I. ¶ Cōfessio pcur- ra. Vide Alex. in l. ij. circa fin. c. de eden. Are. in cōfil. xñ. incip. viso di- ligenter. in vlti. du- bio.

^c ¶ ZACHARIAS. ¶ Facultatem ap- pelladi. Adde Bal. in. l. fi. §. si. ver. sed nūquid pcurator & ibi doc. c. de tē. ap. eūdem in. c. ex parte. G. s. de resc. Ange. & Imol. in l. ab executore. ff. de app. & Philip. in. c. interposita. §. ille. q. vj. j. eo.

^d ¶ ZACHARIAS. ¶ In bonis eccle- siæ. Adde Spe. in ti. de exec. sen. §. se- quitur. ver. sed & si. & sequē. & qd̄ dixi i apof. s. isto. c. nu. 21. in apof. in ver. Imo. hic q̄ sic.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ Dolū. Intellige de dolo vero. non aut de dolo praepto: quia aduersus dolū prae sumptū, minor restituitur: ut sentit Bar. in. l. j. §. nūtiatio. in pe. colū. verfi. querit glo. ff. de ope. no. nū. vbi videtur limitare. & sequitur do. Alexā. in cōfi. cū. inci. videtur prima & c. in. §. colū. ver. & dicit Bal. Et dicitur dolus verus, quā apparet ex indicis manifestis. Presumptus verō, quā indicia nō sunt ita manifesta: ut declarat do. Ale. 36 in. d. cōfi. in. vj. co. ver. & licet. i. j. vo. Et quā minor restituitur aduersus dolū prae sumptū cōcludit do. Ale. in cōfi. xxxv. inci. in causa & lite verente. ad fin. in. v. vol. videdoc. post Bar. in. l. vbi. ff. de edē. vbi legitimat istud dictum. Aenzas Falco. Anto. Francif. **¶** An & quando aduersus dolū cōcedatur restitutio: vide de ple. p. Specu. in. ti. de in. inte. resti. in. §. iij. ad fin. Et adde, quā in delictis quā non cōmittunt sine dolo, nō cōceditur restitutio: ut in. l. auxiliū. ff. de mino. & quō differant & cognoscantur verus dolo à dolo prae sumpto: vide plenē per Alex. post Bar. in. l. qd̄ Nerua. ff. de pos. i. iij. q. & p. Bald. in. l. si cōstante. i. §. si maritus. ff. sol. mat. & per Pau. de cas. in. l. ybi. ff. de edē. & tene mēti: quā dolo expressus dicitur, quā ex actis deprehenditur, secundū Bal. i. l. j. in vlti. col. C. de his quā pōt. no. & vide Alex. in. l. ij. in. p. r. ff. q. q. iur. vbi dixit, quā dolo prae sumptus nō dicitur lata culpa: sed latior, & i. l. qd̄ Nerua. palle. dixit, quā est latissima, quā et voluit Bald. in. l. pignus. C. de pign. ac. & tene mēti, quā dolus prae sumptus pōt remitti taci-

tulisse: ideo facienda est executio cōtra eum. ff. de re iudi. l. iij. primo rñ. & de doli excep. l. si procurator. Si ecclesia, vel praelatus est particeps cōtumaciae, cōdēnatur ipse p̄lat⁹, & fit executio cōtra eum. Ad hoc quā not. de procur. c. auditis. & c. cōstitutus. Si nec ecclesia, nec praelatus sentit, sed solus procurator: tunc est damnū procuratoris, & cōdēnabitur, ex quo est soluendo. Et hoc de primis expensis. s. ratione cōtumaciae: de secundis autem scilicet ratione finalis victoriae, dicitur, quā si est appellatū: non est necessaria restitutio, quā iudex ad quē est appellatū cognoscet de principali, & de hac causa accessoria expensarū. vide j. de app. c. vt debitus. & c. de appell. l. eos. de offi. dele. c. prudentia. & melius in. l. oēm honore. C. quādo prouo. non est neces. & in. c. significauit. j. de excep. quā cum cōpetit ordinarium remediū cessat extraordinariū: ut. l. in causa. ff. de mino. **¶** Si non fuit appellatum & ecclesia petit se restitui cōtra cōdēnationē, dicens se laesam: potest & debet libellus tunc offerri: quā principaliter petitur. de offi. iudi. c. ij. & de resti. in. integ. c. ij. Aduertatamen, quā si q̄stio est inter duas ecclesias: & vna dicit se male expendisse, & alia dicat se male cōdēnatam esse: potius audiat illā quā dicit se male expendisse: quā alteri imputanda est culpa in mala electione procuratoris. ff. de mi. l. verū. §. itē quāritur. & in. l. in causa. §. j. **¶** Cōclude tñ, quā quicquid supra senserit ad doctrinā, quā hāc sunt arbitraria: in quibus iudex procedet aequitate seruata in humaniorē partem declinando. iuxta no. in. c. fi. de trā fac. do. Ant. super hoc articulo dicit quā in iniunctis ecclesiā, quā ipsa sit damnanda in expensis: quia ex quo nunquā procurator fuit in iudicio, non apparet, quā ex hoc possit damnari procurator. Ecclesia tamen posset restitui, si procurator fuit in iudicio, & fuit contumax in iniunctis sibi. Satis aequa est distinctio Hof. secundū eū, an sit soluendo, vel non: & an sit in dolo, vel in culpa: vel an vterque participet: hāc sunt dicta doct. **¶** Sed ego puto hanc quēstionē satis decisam ex p̄cedētib⁹. Vñ breuiter cōcludo, sequēdo communē cōclusionē, quā s. tetigit: quā in propria contumacia ipsius procuratoris: ut quia sibi fuit factū mandatum, indistinctē cōdēnandus est ipse procurator. per. d. l. vnā. §. si procurator. ff. si quis ius dic. non obten. Si verō contumacia fuit ecclesiā principaliter: ut quia ecclesia citata misit procura. qui fuit contumax: & tūc cōdēnāda est ecclesia: quia nō cōparuit, nec per se, nec per aliū idoneū. de procu. c. constitutus. & c. auditis. & alijs trib⁹ supra alle. Sed ecclesia habet regressum cōtra procuratōrē actione mandati. ff. mand. l. si procuratōrē. §. si tutores. Et si nō est soluendo, ecclesia debet restitui, si grauiter ledatur ex cōdēnatione expensarum, ad hoc quā no. in. l. cū mandato. ff. de mino. & hoc si ecclesia non fuit in dolo in contumacia procuratoris. **¶** Nam aduersus dolum, a non datur restitutio: ut in. l. j. C. si aduer. delic. & l. auxiliū. ff. de mino. Hoc tamen casu p̄missio, quādo ecclesia nō fuit in dolo, licet restituitur cōtra priuatū: nō tñ contra aliam ecclesiā, quā tractat de damno vitando: cū & ecclesia fecit illas expensas, quas

repetit, & etiam videtur in aliquali culpa non comparendo per se. arg. in. l. verū. in. fi. ff. de mino. Puto tamen quā si in nulla culpa sit ecclesia: ut quia constituit talem, quē diligentissimus constituisset, quā tunc ecclesia restitueretur aduersus aliam ecclesiā: quia vtraque capta est. ar. opti. in. d. l. verum. in. fi. Si verō non ecclesia, sed praelatus fuit in contumacia: tunc idem puto dicendum, quā s. dixi in procuratore: cū sit p̄latus procurator, & nō dominus: ut in. c. ij. de dona. & idē in simili dicit Bart. in tutore in. l. vna. §. si pcurato. ff. si quis ius di. non ob. Teneat ergo p̄latus de suo. arg. opt. c. de multa. §. is quoque. iuncta gl. de pben. & in. c. finem. de dolo & contuma. **¶** Ex hoc dico gl. nō vsquequaque verū dicere in regula, delictū. de re. iur. li. vj. quē dicit, quōd in iudicijs delictum praelati nocet ecclesiā. Et mouetur per. c. cū olim. de cēfi. Et ad illud cap. potest responderi, quā illa negotiatio, de qua ibi poterat cadere in delictum, & in nō delictum: & ideo vt. s. dixi in appellationibus & responsionibus ad positiones factū procuratoris nocet domino: ita & factum praelati ecclesiā. Itē illud. c. cū olim. non loquitur in non faciendo: sed in faciendo. **¶** Vnde si queris: nunquid delictum praelati in faciendo noceat ecclesiā, vide ea quē plenē dicā in. c. j. de do. & cōtu. Sed quā ad propositū satis aequē pōt distinguere in simili. Bar. distinguit in tutore, seu curatore: in. d. §. si procurator. Dicit enim, quā aut deliquit extra negotia pupilli: & nocet pupillo: ut. l. neque interdicto. & quā ibi not. ff. de reg. iur. facit. c. si ep̄m. xvj. qō. vj. & in regula, delictū personae aut gerendo negotia pupilli: & tunc, aut tutor colludebat cū aduersario, & nō p̄iudicat pupillo: ut. l. meminerint. C. vnde vi. licet gl. ibi posita videatur destruerē illū tex. Aut nō colludebat: & tūc si poena nō pōt aequē cadere in tutore, sicut in pupillū: p̄iudicat pupillo: ut. l. polla. C. de his, q. vt indi. C. de fa. san. ec. l. iubemus nullā nauē. Et in hoc articulo puto alio modo intelligi posse praealle. c. cū olim. Nam poena de qua ibi, ut nō possit se iuuare ex instrumēto impugnato non poterat cadere in praelatū: sed tantum in ecclesia eius, seu cōtra quē producebatur instrumētū. quā no. Ecclesia tñ habet regressum cōtra p̄latū, sicut pupillus cōtra tutore: ut. l. polla. palle. Aut poena pōt aequē cadere in pupillū & in tutore: & tunc teneat tutor & pupillus: sed edēdo actionem cōtra tutore liberat: ut. ff. de eui. l. illud. & in. l. j. §. hoc iudicium. ff. si quis ius dicē. nō obtē. & ff. si quis omis. causa test. l. si dolo. & de admittu. l. si q̄ leges determināt omnes alias leges. **¶** Et ex his apparet secundū eū, quā si tutor gerit litē calumniosam, quā ipse pōt cōdēnari in expensis suo nomine: casus est in. l. non ignotum. C. de admittu. praealleg. poterit etiam cōdēnari pupillus. ut in. l. qui solidū. §. etiam. ff. de leg. ij. Tamen videtur, quā pupillus cedendo actionem liberetur, ut in. d. l. si. ff. de admittu. tuto. Et idē in tutore respectu pupilli, quē dicta, vt. s. dixi, satis possunt applicari ad praelatū. arg. in. d. c. ij. de donatio. vbi praelatus aequiparatur tali administratori. & vide bo. glo. in. c. quicunque. xij. q. iij. fecit.

tē. secundū Bal. in. l. j. C. de usufruct. Et hoc intellige, quā dolus est prae teritus: quā dolus futurus non pōt remitti. l. si. C. ar. bi. tut. & late per Bart. in. l. si vnus. in. §. illud. ff. de pac. & in. l. aurelius. §. catus. ff. de li. le. & in. l. si quis cū aliter. ff. de verb. ob. & ibi per Bart. & docto.

SEBASAPI.

¶ Delictū praelati. Quā delictū praelati in iudicialib⁹ noceat ecclesiā, ponit Fel. in. c. ad audiētiā. ij. co. xj. ver. secundo limitauit ista gl. s. de rescri. Aliquid etiā pōt idē Fel. post Abba. in. c. cū venerabilis. colū. vj. §. de excep.

SEBASAPI.

¶ Et ex his. Vide de hoc Barto. & alios, i. l. iij. in. p. r. ff. de re iudic. in. l. quāuis. col. vlti. ff. de dā. infec. mod. in. l. edita. circa fi. C. de eden.

facit. c. j. de in integ. restit. Et hæc sufficiant quo ad materiã huius ca. Quædam tractant Inn. & Hosti. de modo procedendi contra absentem de solennitate citationum, quæ omitto: quia non plenè dicunt, & materia plenè tractatur in. c. causam. de do. & contu. & in. c. ad petitionem. de accu. & c. consuluit. de offi. deleg.

SVMMARIVM.

- 1 Sententia non fertur lite non contestata contra contumacem in causa restitutionis: secus si lis est contestata. 3. 16.
- 2 Reiectus à iudice propter friuolam appellationem, ad cautelã est iterum citandus.
- 4 Omnis contumacia est digna excommunicatione.
- 5 Petitorium potest prodesse etiam respectu possessionis.
- 6 Papa licet deleget causam scienter iudici spectro, non tamen per hoc tollit parti facultatem recusandi.
- 7 Subreptio quo casu committatur, seu tacetur, quod alteri parti compete-
bat exceptio dilatoria contra iudicem.
Subreptio non vitiat literas ad lites ipso iure.
- 8 Iudex recusatur, vt suspectus in causa sui superioris, vel sa niliaris.
- 9 Imo, ista dictio venit correctiue ad præcedentia.
Processus factus à iudice recusato, tenet: nisi fuerit appellatum. 13.
- 11 Debitor postquã soluit debitum, potest compellere creditorem: vt reddat
instrumentum: quia est inutile penes eum, & posset esse sibi nocuum.
Priuilegium reuocatum potest peti corrumpi per rationem superscriptam.
- 12 Appellatio debet continere causam grauaminis, nec prodit si appellans
refert se ad acta, in quibus constat de grauamine.
- 14 Litera subreptitiæ ad lites, tribuit iurisdictionem licet elidibile n. unde
opus est appellatione.
- 15 Processus factus lite non contestata est ipso iure nullus.
- 17 Libellus super rei vendicatione, sufficit quod dñtaxat concludat quem
pronuntiar dominum.
- 18 Restitutio in integrum potest peti etiam pendente iudicio super principali.
- 19 Spoliatus à possessione per suam negligentiam, non gaudet priuilegio cano-
nis reintegranda, nisi sit ecclesia, minor, vel absens.
- 20 Possessorium recuperandæ dñ intentatur, obseruari debet ordo iudicialis.
- 21 Iudex non reputatur suspectus, si cognoscit inter duos, inter quos cadit
par causa affectionis.
- 22 Testis non recusatur subditus in causa domini.
- 23 Forte, ista dictio non semper stat dubitatiue.

CAP.

II.

Accedens.

¶ Dicit Io. and. qui adiuersimodè intelligitur Decret. vt dicitur infra, diuersimodè summati pōt, quo ad factum, sed vt omnis modus comprehendatur summatum sic. ¶ In causa restitutionis contra cōtumacem, lit. non contesta. sententia proferri non potest. h. d. Et duo facit. Primò ponit ordinem processus. In secunda ipsius retracta-
tio. ibi, cum igitur. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopū Cyrenē sem ex vna parte, & plebanū sancti Marci de venetijs ex altera, su-
per iure parochiali ipsius ecclesię quęstio vertebatur, causa super hoc ad petitionem Cyrenensis archiepiscopi cōmissa fuit tribus
episcopis, in quorū præsentia archiepiscopus Cyrenē. petijt res-
tutionē iuris parochialis in ecclesia sancti Marci, quo dicebat se spoliatū. Plebanus allegans, qd cū notoriū esset duos de prædi-
ctis episcopis suffraganeos esse istius archiepiscopi Cyrenē. &
propter hoc sibi essent suspecti, nihil ad obiecta respondens: ad se-
dem apostoli. appellauit: ipsi verò iudices cū plebanus sape moni-
tus, vt iuri pareret, in sua cōtumacia perduraret, receperūt testes
ex parte archiepiscopi productos, mādantes postmodū plebano,
vt ad eos accederet in personas, vel cōtra dicta testiū obiecturus.
Quem cū ad eorū præsentiam non accederet, excōmunicauerūt,
adiudicantes possessionem iuris parochialis archiepiscopo, & eū
restituentes in integrū, districtius prohibuerūt ne aliquis dictam
possessionem perturbaret. Negotiū istud delatū fuit ad sedē apo-
stoli. Super hoc scribit Papa Patriarchę Hierosolymitano & epi-
scopo Cassē. dicens, qd cū lis coram pfatis iudicibus cōtestata nō
fuit manifestē patebat illas literas impetratas fuisse per veri sup-

pressionem: quia notorium erat duos iudicū
prædictorū suffraganeos esse archiepiscopi
Cyrenē. & ideo pleban⁹ legitimè appellauit:
& si etiā appellatio illi⁹ legitima non fuisset
iudices fortè propter contumaciã potuerūt
plebanū excōmunicare: sed non debuerunt
lite non contesta. super negotio principali
diffinitiuam proferre sententiã. Vnde domi-
nus papa sententias prædictorū iudicū cassa-
uit: imo cassas & irritas nūtiavit, dans in mā-
datis archiepiscopo Cyrenē. vt ecclesię san-
cti Marci restituat instrumenta: & alia vni-
uersa, quæ occasione prædictæ sententię per
se, vel per alios occupauit. Bern. ¶ No. pri-
mò qd recedēs à iudice per appellationē fru-
stratoriã, est iterū citandus: vt hīc, concor. c.
prout. de dolo & contu. Sed tu intellige ad
cautelã & ad conuincēdam eius malitiam: de
necessitate autē nō est citandus: vt probatur
in. c. ij. de dolo & contu. libr. vj. & dic, vt ibi
no. ¶ No. secundò arg. opti. ex hac litera, qd
licet partis cōtumacia nō sit impeditiua pro-
cessus, potest tñ contumax mulctari, & etiā
ad vltiora in causa procedi. Isti enim iudi-
ces excōmunicauerunt partē contumacē, &
processerunt ad vltiora in causa: & proces-
sus inualidatur ex eo solo: quia lis non erat cō-
test. Secus ergo si fuisset cōtest. vel fuisset ta-
lis causa, in qua potuisset procedi lite nō cō-
testata. Et vide aliū bonū & meliorē text. in
c. veritatis. j. de dolo & cōtu. vbi hoc pbat.
Nam multa imponit inobedienti, quia contē-
psit iudicem: vt. l. j. si quis ius di. nō ob. & ff.
si quis in ius voc. l. ij. & qd ibi not. Bart. Ad
vltiora verò proceditur pro iustitia par-
tis, & sic non est pœna. Non ergo potest dici
istum ex hoc duplici pœna conteri. & sic nō
obst. c. at si clerici. s. de iudi. & vide bonā gl.
in simili in. c. j. de elec. libr. vj. in ver. defecerit.
in fi. quæ etiā disputat: nūquid quis cōtumax
possit condēnari in expēsis, si procedi pōt ad
vltiora eius contumacia non obstante. &
no. eam. ¶ No. qd nuda cōtumacia in nō
comparēdo, est excōicatione digna. cōcor. c.
j. de iudi. & vide gl. optimam in. c. duo sunt.
xcvj. dist. quæ dicit omnē cōtumaciã dignā
excōmunicatione: & qd tantò est maior, qd
ex minori resurgit. & hoc, quia magis videt
contemnere. dixi in. c. j. de iudi. ¶ No. secundū
vnū intellectū, qd etiā cum agitur possessio-
rio, pōt sentētia esse adiudicatoria respectu
possessionis: & sic potest dicere iudex, adiudi-
co tibi possessionē. Idē dic quando posses-
sio datur causa rei seruandæ. Nā & tunc lar-
go modo pōt dici adiudicatio possessionis:
vide tex. in cap. contingit. de do. & contuma.
¶ No. qd licet papa hic ex certa scientia cō-
mittat causam ei, qui ex certa causa recusari
potest ab altera parte: nō tamen per hoc tol-
lit legitimā causam recusandi: vt hīc probat
apertē. Nā manifestū erat istos duos Episco-
pos esse suffraganeos istius archiepiscopi: vt
ipse papa dicit. & tamen delegando scienter,
nō abstulit potestatem recusandi. Et ad hoc
vide Innocē. in. c. ex transmissa. de fo. compe.
vbi hoc probatur apertius, secundum vnam
lectū. In dubio ergo delegando intelligitur,
nisi ab altera parte iudex fuerit recusat⁹. In
dubio enim nō præsūmitur velle tollere ex-

¶ Adiudico. Ad-
de de hoc verbo
Ro. confi. ccxlv.

SEBASTIANI.
¶ Licet papa. Vi-
de Andr. Sicut in
c. ex transmissa. s.
de foro compet.
latē Feli. in. c. cum
inter. j. de except.
vbi tenet, qd valet
commissio facta
per Papā cū clau-
sula, recusatione
remota.

¶ Recusatus. Ad-
de Areti. cōfi. liiij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARIAS.

¶ Quod nō posset recusari. Dic tu, vt no. in apost. ad istū. i. c. ad hēc. in apost. in ver. cū inter. s. de rescrip. no. ple. Lāfran. de ori. in. c. quoniam contra falsam. s. recusatiōes, nu. v. & ibi in apo. Cel. remis. in ver. non inuenio. j. de probatio.

¶ Imo. vide text. in. l. si ita scriptū. in prin. ff. de here. insti. & i. l. Stich. ff. de manu. testa. & vtrobiq. vide Bart. q. ponit, qd testis dicens: fuit de mēse maij, imo Iunij: q. stat vltimo dicto. ponit et Iaso. in. l. j. in fin. C. de fur. vbi ponit, qd si iudex dicit: absoluo, imō cōdemno. q. vide cōdemnat. de quo per do. Alexā. in cōsil. ex. ix. in c. oē ius. in pe. col. ver. & quis. in. iij. vol. Et de naturā dictē dictionis, vide plenē per Bar. in. d. l. si ita scriptum, & in prima cōsti. C. in. iij. vol. ver. op. hic dicitur. & c. Aenzas Falco.

SEBASAPI.

¶ Cassata snia. vide Bald. in. l. huiusmodi. s. si ita. in fi. ff. de lej. vbi dicit, q. non solū potest cogi creditor ad reddendū instrumentum, sed etiam faciendum quietationē. vide Abb. & Innoc. in. c. cū pridem. s. de pac. Abb. in. c. cū dilecta. in vlt. not. de confir. vti. vel inuti. Bald. in. l. fi. C. ad exhiben. De cū in. d. c. cum dilecta.

ceptiones competētes parti: vt in. c. ex parte. ij. de offic. deleg. l. ij. s. si quis à principe. ff. ne quid in loco public. **¶** Quid autem si papa expressē diceret, quod non posset recusari^a dic, vt in. c. cum speciali. de appel. vbi vide, **¶** Not. hīc tex. apertum, literas dici subreptitias, si in earum impetratione pars subticuit exceptiones dilatorias contra iudicem alteri parti cōpetentes: talis tamen subreptio dependet à facultate alterius partis. Nam si de ea opponit, vitiantur, aliās non. Et ex hoc & ex litera arguit, q. subreptio non vitiat literas ad lites ipso iure: sed annullatur ope exceptionis. de quo no. in. c. ceterū. & in. c. super literis. & in. c. dilect. s. de rescri. & dic plenē, vt ibi. **¶** No. q. si subiectus etiam respectu nudiexercitij iurisdictionis pōt recusari si deputetur iudex, contra superiorē. Presumitur enim sibi fauere. Sic & respectu seruitij dominus potest recusari in causa familiaris: vt in. c. insinuante. de offi. dele. **¶** Not. tex. iuncta gl. q. verbum cessare, propriē sumptum refertur ad id, qd tenet. **¶** Item dictio imo, venit correctiue ad præcedentia. & hoc habes de transla. prela. c. inter corporalia. vide bonū text. cum glo. in. c. prædicator. xvj. q. j. **¶** Not. q. omnia attentata vigore sententiæ nullæ sunt in statu pristinū reducenda: sicut attentata appellatione pendente. **¶** Not. q. sentētia, seu pcessus factus per iudicē recusatū, tenet: nisi fuerit appellatum. Hic enim ponderatur appellatio, & non simplex recusatio: de quo tamen dic vt plenissimē dicam in. c. cum speciali. de appella. vbi Inn. tangit. **¶** Not. vlt. tex. not. prope fi. **¶** q. cassata snia^c compellitur pars, quæ sententiā obtinuerit restituere instrumentum sententiæ. & omnia alia, quæ habuerit vigore sententiæ. Nā tam instrumentum snia, q. alia incipiunt esse inutiliter penes partem. Et possunt in futurum esse damnosa aduersario. facit. l. dissolutę. C. de conditio. ex leg. vbi debitor agit soluto debito: vt instrumentum debiti sibi reddat: quia incipit inutiliter esse apud creditorem: licet dominium ipsius instrumenti, sit ipsius creditoris. Ad idem ca. ecclesia. ij. vt lit. pend. & l. fi. C. ad exhi. Et hoc colligitur ex isto tex. in fin. exponendo verbum instrumenta, scilicet sententiæ. Potest etiam intelligi de alijs instrumentis ecclesiæ, quæ habuit vigore sententiæ. Et vtrāq. expositio est bona: vt sentiunt Pet. & Ioan. and. hīc, licet non moueantur per prædicta facit ad prædicta. c. cū dilecta. de confirma. vti. vel inuti. vbi priuilegium reuocatum mādatur corrumpi postq. redditur inutile penes habentem: ne alteri parti possit esse nociuum. **¶** Venio ad glo. & oppo. contra text. in eo, q. præsupponit hīc appellationem fuisse legitimā. Nam in appellatione à grauamine, seu interlocutoria, requiruntur duo: q. grauamē præcesserit: vt in. c. dilecto j. de appel. & ipsum grauamen, propter quod appellatur, exprimatur in appellatione. vt in. c. vt debitus. de appel. quorum neutrum interuenit, quare malē. Gloss. prima soluit tripliciter, q. hēc Decre. procedit secundū antiqua tempora, secundū quæ non erat necesse exprimere causam, sed quilibet appellatio à parte non frustratoria de-

ferebat causam ad papam. ij. q. vj. c. ad romanā. Secunda solutio: q. hīc fuit expressa causa & præcessit grauamen, quia proposita suspensionis causa non fuit admīssa, ideō fuit appellatū. Tertia sol. q. causa appellationis hīc erat notoria, ideō non fuit necesse eam exprimere. Cap. vt debitus. loquitur, quando causa non est notoria. Et si hēc vltima solutio esset vera, multū limitaret illud. c. vt debitus. eam tamen hic sequitur Hosti. Et dicit bene no. quod valet talis appellatio. *Appello, ne procedas: cū sis mihi suspectus ex tali causa, propter quam te recuso.* arg. ff. de arbi. l. non distinguemus. s. cum quidam. & not. s. de offi. deleg. c. super questionū. s. fin. Et per hoc etiā sentit Hosti. q. quando causa est notoria, nō est necesse explicare grauamē, sed interponi potest appellatio modo prædicto. quod non placet Ioā. and. Putat enim necessarium, vt grauamen præcedat prius, q. liceat appellare. Nec etiam secundū eum excusat notorietas ab onere proponendi exceptionem, sed excusat tantū ab onere probandi. nec est necesse, q. eatur ad arbitros. & idem tenet glo. in clemen. appellanti. de appella. & ibi Ioan. de lig. & cōmuniter tenetur per omnes docto. Quinimo secundū plerosq. non sufficeret: etiam si referret se ad acta: vt quia diceret: *Appello quia me grauasti*^d, vt patet ex actis. Et hoc, q. nominatim^e causæ sunt exprimendæ, vt dicit tex. in cle. appellanti. de quo ibi & in c. dilecto. & c. vt debitus. præalle. Tene ergo primā solutionē glo. vel secundā, quæ magis videt amica literæ: per text. ibi: *ac ex his. & c.* quæ apertē videtur præsupponere causas fuisse expressas in appellatione: licet nihil dicat in princ. c. sed ideō, q. non ponuntur verba formalia appellationis. **¶** Et aduerte q. hīc Hosti. assignat plures causas nullitatis huiusmodi processus. Prima, quia iudices fuerunt recusati. An sola ista causa sufficiat sine appellatione: vide qd no. ij. q. vj. c. quoties. iij. q. v. c. qd suspecti. dicam plenissimē in. c. cum speciali. de appel. vbi tangit per Inno. **¶** Secunda causa, quia literæ erant surreptitiæ. Ista enim nō videt simpliciter vera: q. literę surreptitiæ ad lites tribuūt iurisdictionem, licet elidibile: vnde est opus excipere, & appellare: vt no. in. c. ad audientiā. & c. ceterū. de rescri. **¶** Tertia causa, q. fuit processum lit. non cōtest. hęc sola licet sufficiat ad concludendā nullitatem processus super principali, nō tamen est sufficiens ad impediendā excommunicationē. illa enim non requirit lit. cōtest. vt in. c. j. de iud. **¶** Quarta causa fuit: q. hīc appellatū, & bene sufficit tam ad cōcludendā nullitatē pcessus, q. sniē excoicationis: vt j. de sen. excōi. c. p. tuas. & in. c. dilecto. de appel. **¶** Oppo. ij. & videt etiā, q. citra lit. cōte. potuit dari possessio ob cōtumaciā partis: vt in. c. pximo. & c. qm. s. in alijs. Solu. gl. iij. ponit duos intellectus ad Decre. Primus, qd hīc nō petebat possessio causa rei seruandę propter contumaciā: quo casu procedit cōtrarium. sed erat quæstio spoliationis, & agebatur possessorio: & sic petebatur restitutio possessionis: quo casu nō pōt procedi ad sententiam lit. non cōte. vt no. in. c. consultatiōibus. de offi. dele. sed debet seruari ordo iudiciarius.

¶ Grauaſti. Adde Ro. consil. ccccj. Bar. consil. clxvij. ij. lib.

Anto. Fran. ¶ Circa istā dictionem imo. Dicas, q. est dictio correctoria quæ operat, vt vltima dispositio valeat: vt si dicat in snia: cōdemno, imō absoluo. vt est gl. repu. sing. in. c. p. dicator. xvj. q. j. & habet per Ro. i. l. j. ff. de re iudi. & p. Bart. in. j. cōsti. C. in. s. quibus. & in l. Stich. ff. de ma. test. vbi ponit illā q. de teste, de qua hic. & habet per Bal. i. l. j. C. de fur. & vide Bald. in. l. quidam elogio. in n. col. C. de iur. de li. & i. trac. scisma. in pe. co. vbi dicit q. finis corrigit principiu. Secus aut dicas, si iudex dicit: cōdemno, vel absoluo. quia tunc snia tanq. in certa, est nulla, secundū Bald. in. d. s. quibus. & habet p. Bar. in. l. si pupillorū. in. s. qd ergo ff. de rebus eo. & vide glo. quā etiā alle. Do. i. d. l. j. de re iudic. in. c. is q. xj. q. iij. & in rub. de arbi. i. xvij. col. Et idē si iudex, dicit: cōdemno & absoluo. q. snia tanq. quā contraria est nulla, vt dixit Bal. in. d. l. j. in. viij. col. C. de fur. Et de hmoi dictione habetur etiā in l. iur. rissent. in. s. qui nimo. ff. de pac.

SEBASAPI.

¶ Quia nominatim. Vide Angel. Aret. in. l. ei, qui in. ij. col. ff. de app. Bald. in. l. minoribus. in. j. col. C. de his, q. vt indig. Perul. in. c. vt debitus. colū. xvj. de ap. & Deci. in. c. consuluit. ij. de appel. & in. c. cū parati. circa fi. co. ti. vbi ponit, an in interlocutoria debeat exprimi nominatim causam grauaminis.

ZACHARIAS.

a ¶ Pendēte iudicio. Imo post conclusum in causa. ita not. Pau. de ca. cōsil. cccxvij. inci. vt bene attingat. Quod amplio etiā ad probandū no. Car. in cle. ij. q. iij. detest. per text. in c. auditis. s. de resti. in integrum.

Anto. Franc.

¶ An & qñ restitutio in integrum petat: vide Spec. in tit. de in integ. rest. qd tēpus. & in ti. de loca. & in §. vj. in ver. xvj. & seq. Et adde q talis restitutio debet peti intra tempus quadriennij, vt in l. petēda. C. de tempo. in inte. rest. pe. qd tēpus incipit a die lā sionis: vt per Barto. latē. i. l. ab hostib⁹. in §. sed qd simpliciter. in pe. col. ff. ex qui. cau. ma. & per gl. i. l. diuus & in l. fin. ff. de in teg. resti. Et tene menti, q non solū debet peti intra quadriennium, sed etiam debet finiri intra idē tēpus. & ideo talis causa restitutionis non perpetuatur per lit. contest. Debet enim imponi & finiri intra tempus quadriennij: quod tēpus nō pōt per iudicem neq per partes prorogari: vt plenē per do. Car. in cle. j. de in inte. rest. i. vlt. col. & in vlt. op. & in xxij. q. & adde qd restitutio aduersus sniam pōt peti etiā pēdēte ap. vt per gl. in l. j. C. si aduer. rē iud. & per Spe. in tit. de ap. in §. qualiter. el. j. circa fi. quod adeo verū est, vt causa appellatiōis suspendat pēdēte causa restitutionis: vt per Bal. in l. iij. in fi. C. de app. Et pōt peti etiam aduersus tres snias conformes: dūmō petatur intra quadriennium a die vltimæ sniæ: vt p. d. de Ro. in suis decis. clxviij. vbi latissimē po-

diciarius. Et hunc intellectum videtur hic tenere glo. & clarius eum sentit j. glof. antepe. ¶ Secundus intellectus est, q hic petebatur restitu. in inte. iure minoris. ¶ Alij extra glo. vt refert Ioā. and. Tertiū ponunt intellectum, q hic agebatur petitorio, cui⁹ natura est, vt petatur restitutio. de iu. c. examinata. Sed dicit Ioā. an. q licet vsus hoc approbet: fortē nō est de iure: de quo remittit ad Spe. de lib. cōcep. §. si. ver. hoc aut. Vide etiam qd not. gl. in fi. de act. in prin. in gl. super verbo nullo iure. quā no. dicit, q possidēs rem meā compellitur illam mihi restituere per officium iudicis, nō autem per actionem rei vendicationis. Nam rei vendicatio datur ad rē: non autē dirigitur ad personam: vt in fi. de act. in prin. vnde libellus in rei vendicatione debet concludere: vt iudex pronuntiet illum dominū & per officiū suū cōpellat eum ad possessionem restituendā: vt ibi colligitur. Dic tamen, q valet libellus, si quis petat dūtaxat se pronuntiari dñm, vt in l. ex diuerso. §. vbi autē. & ibi hoc not. Bar. ff. de rei vend. Dicit tamē ibi Bar. q tollerari potest libell⁹ si quis petat reum compelli ad rem restituendam, qā tacitē videtur petere, vt iudex pronuntiet prius illum dominum: quia qui vult consequens, videtur velle antecedens: facit. l. illud. ff. de acqui. hāre. Et si iudex non pronuntiet expresse, videtur pronuntiare tacitē condemnando ad restitutionem rei. arg. in l. j. C. de ordi. iudic. quod est bene notandum. Faciunt hæc ad ea, quæ dixi. in c. vno. §. iit. prox. Et sic limitat Bart. in l. j. C. de exec. rei iud. ¶ Et hoc posset tollerari lect. p̄dicta. non tamen multū conuenit literæ. Inno. ponit quartum intellectum replicando etiā p̄cedentes dicēs, q hic petebat restitutio iuris parochialis, & quorundā aliorū iuriū: vel restitutio in integrū: vel vtriusq principaliter. ¶ Et ex hoc vltimo no. q simul & semel posunt intentari rescindēs & rescissoriū. Vnde possum petere restitutionem aduersus contractū, & restitutionē rei subtractæ rescisso contractu. Dic vt plenē no. in c. tamen ex literis. de resti. in inte. Vel secundū eum & iste erit quintus intellectus. Archieps petebat restitutionē possessionis iuris parochialis: cū iudices viderēt, q archieps de iure parochiali fidē faceret nolebant restituere: sed contra ipsum fecerunt pronūtiare. Quod archiepiscopus p̄sentiēs, petijt restitutionē in integrū, quā ipsi dederunt. ¶ Et ex hoc intellectu no. q pēdēte iudicio a super principali, pōt intētari restitutio in integ. iure minoris ad tollendā exceptionē, quæ pōt fieri aduersus actionē propositā. Quinimo pl⁹ dico, q etiā proposita exceptione, pōt peti in integ. resti. vt est tex. no. i. l. nā postea §. si minor. ff. de iure iur. & ibi Bart. Et licet iste intellectus sit no. & verus in se: nō tñ est cōformis literæ maximē in prin. vbi simpliciter innuit a principio fuisse petitam in integ. resti. Imo & fortē Inno. non confusus de hac lec. dixit p̄sumendum esse pro iudicibus: ex quo discreti sunt. arg. de procu. c. in nostra. Nec tenetur doctor quo ad istos processus sibi assumere onus excusandi: qd no. ¶ Sextum notabilem intellectu & singulārē ponit Hosti. dicens, q

Archieps cōquereretur de plebano ecclesiæ sancti Marci: ideo, quia sibi nolebat obedire nec de iure parochiali sibi respondere, sicut consueuerat: & hoc fecerat diu. nec dicebat se spoliatū: qā nec fuerat, sed tam ipse, q p̄decessores ipsius in exigendo fuerant negligentes: implorabat ergo iudicis officium, vt eum reduceret in eum statum, in quo esse cōsueuerat. & sic ei restitueret quasi possessionem p̄dictorū iuriū: nec hoc petebat per beneficiū restitutionis in integrū, sed per generale iudicis officiū. de quo. §. de rest. in integ. c. ex literis. ¶ Et hoc dicit. d. Anto. notandū, qā remediū canonis, reintegrāda. & c. s̄ape. nō videt habere locū, quādo quis est exclusus a possessione per negligentia suā. Vñ tutius tūc est, vt accumuletur restitutio, vel q agat generali iudicis officio: qd dicit bene notandū. Et idē ipse tenet in c. s̄ape. de resti. spo. & sequitur Lap. alleg. lij. & dicit, q obtinet quis in isto remedio: etiā si narrat sua culpa, vel negligentia non exegisse debitum. Sed hoc remediū procederet tātū in ecclesia, vel minori, vel absente, si competeret restitutio. aliās pro rebus priuatis nō competeret hoc remediū, supposita negligentia. ar. l. ab hostibus. ff. ex quib. cau. ma. Item dicit ibi Lap. q intentās hoc remediū, non debet narrare se fuisse spoliatū: aliās succūberet intētando su p̄dictū remediū: qā tunc cōpeteret remediū ordinariū. arg. in l. in causā. ff. de mino. ¶ Et hoc vltimū singulariter no. Ex quo habes, q hoc remediū est extraordinarium: nec concurret cum alijs remedijs possessorijs. & vide Inno. in c. post electionē. de concess. p̄bē. in fi. vbi dicit, q per officiū iudicis potest quis petere possessionem sibi restitui, de qua appareat, q eam bona fide habuerat, etiā nō probata spoliatione alleg. de agri. & censu. l. si coloni. li. xj. & no. de resti. spo. c. s̄ape. Et sic intellige dictū Inno. qñ amisit possessionem per negligentia: tūc cōcurrit cū opi. aliorū, qd etiā not. Vide etiā glo. magnā in c. cū ad sedē. de rest. spo. quæ singulariter vult spoliatum posse agere iudicis officio cōtra quēlibet possessorē ad restitutionē. ar. in c. bonæ. de ap. Et optimē pōt adduci in arg. l. si & me & Titii. ff. si cer. pe. & qd no. Bar. in d. l. & ex diuerso. ff. de rei vēdi. & in l. celsus. ff. de vsu. ¶ Et q̄q sup̄scripti intellectus sint notabiles & veri in se, attamen mihi placet primus tanq magis literæ amicus: vt intelligat, q hic petebat dūtaxat restitutio, quasi possessionis parochialis iuris: & sic agebat possessorio recuperādē. & hoc colligit ex principi. & medio cap. Nam in principi. solū dicit, q petebat beneficiū restitutionis: postea iudices in sententia adiudicauerunt possessionē b iuris parochialis archiepiscopo, & eū restituētes in integrū, vetuerūt, ne quis possessionē restitutā p̄sumeret molestare, seu perturbare. & c. Ex verbis enim sequētibus. l. dū vetuerūt, ne quis possessionē restitutā perturbaret: euidēter colligitur q agebatur possessorio. & etiā declarant illa verba: restituentes in integrū. & c. vt intelligant respectu possessionis adiudicatæ: vt sit sensus, qd verbo adiudicauerūt sibi possessionē: & postea exequendo, restituerūt eum in integrum ponendo. l. in pos-

nunt in no. Quod tamē intellige nisi constaret de earū iustitia: vt per eos dem do. de Ro. in deci. ij. in no. quæ oīa no. pro intellectu & limitatione cle. vt calumnijs. de re iudi.

b ¶ Adiudicauerūt possessionē. Hoc puto verum, & faciat ad hoc: qā talis p̄sumitur libellus, qualis apparet ex verbis sniæ: vt est glo. in c. dudum. de decimis. And. Barba. Anto. Fran.

¶ Circa hoc, qd hic dicit de libello Dicat, q cognoscitur ex cōclusione qualis sit, secū dū Cy. in l. edita. C. de edē. & Bal. in l. fin. C. de rest. in integ. & in l. ij. C. de infra. & per Bart. in l. aurelius. in §. idē quesit. de lib. leg. & habet p. d. Ant. in c. ex literis. s. de rescrip. Et adde, q libell⁹ ineptus non iuuat ex probationib⁹ aptis, vel expositionib⁹. secundū Bal. i. d. l. edita. in xij. col. & p. Spe. in tit. de offi. iudi. in ver. si iudex. & ibi p. Bal. in addi. Et ad istud, q per sententiam libellus suppleatur vltra ea, quæ habent in c. dudū. de deci. vide etiā Bal. in l. generaliter. in ij. col. C. de episc. & cle. & Bal. & Ale. in l. si patronus. de iure iur. & vide per do. Anto. & do. Abb. in c. causam. el. j. de testi.

Panormi. super Prima secundi Decret.

sessionem corporale, sicut prius erat. & tunc bene sequitur qd vetuerunt ne quis possessio nem restituta perturbaret. ¶ Et ex hoc habem⁹ hic casum claru & notabile pro dictis glo. in. c. consultationib⁹. de offi. dele. qd quando agitur possessorio recuperanda, debeat feruari ordo iudiciari⁹: alias processus corrumpit. qd etiam sentit Bar. l. vna. C. si de mom⁹. pos.

¶ qd not. ¶ Glo. in verbo, suo *Metropolitano subesse*. colligit multas causas legitimas recusandi iudicem. Et inter cetera dicit, qd potest recusari, si est Suffragane⁹ aduersarij: vt hic.

Quod intelligit Io. an. in delegato: ordinari⁹ aut cognoscere pot. Nam posset Metropolitani coram suo Suffraganeo ipsius subditu conuenire. alleg. Spec. in ti. j. §. subest. ver. sed si conqueror. & hoc dictum no. Et puto diuersitatis ratione fore: qd quando cognoscit vt ordinarius, cognoscit inter subditum & superiorem. Vnde non est presumpcio, vt moueatur contra subditum proprium ratione sui superioris, cui tantum subest ratione nudi exercitij iurisdictionis. Par ergo affectionis causa tollit omnem suspicionem: vt. l. non solu. ff. de ritu nup. cum simi. & no. in. c. postremo. de appel. Sed quando impetratur a Metropolitano contra no subditu, tunc tantu subest affectio ex parte impetrantis: merito pot per alia parte recusari. ¶ Secundo not. ex hac gl. qd Suffragane⁹ pot esse testis in causa Metropolitani, & subditus in causa domini, licet non possit esse iudex. & not. diuersitatis ratione^a. & idem no. iij. q. v. c. j. & c. accusatores. vbi ponitur hac ratio diuersitatis inter iudice & teste. & i. c. cu. R. de offi. dele. Et p hoc notabili, qd dicit gl. vt possit esse testis, vide qd no. Spec. de teste. §. j. ver. sed nunquid vasallus. vbi dicit, qd vasallus testificat^b pro domino. Io. an. no. dicit ibi cōsiderandas qualitates dñi & subditi. Nam posset esse talis dñs, qui non presumitur velle, vt falsum deponat: & contra posset esse talis, qui male cōsuevit tractare subditos dicentes sibi non grata. vide in simili glo. not. in. c. in literis. de test. ¶ Vltimo de causis legitimis recusandi iudice, vide plenissime per Ioā. and. in. c. legitima. de ap. li. vj. & qd no. i. c. cu spali. de app.

¶ Opp. cōtra tex. in eo, qd dicit plures fuisse causas appellandi: cu tñ fuit vna: qd. f. iudices erāt Suffraganei impetrātis. ¶ Glo. in ver. ac ex his, soluit dupliciter. Primo, qd a principio fuit vna, sed superuenit alia, qd lit. no cōtest. testes postea recepti fuerunt. & hoc placet Io. Vinc. & Hosti. & Ioan. and. Contra & melius. Nam vt dicit Ioā. and. & bene. si grauamē etiā precedens no facit validam appellationem, nisi & illud sit in appellatione expressum: vt in. c. dilectio. de ap. & patet hodie clarius in cle. appellanti. eo. tit. multominus grauamē subsequens non sufficit: cu non fuerit nedu non expressum, imo non existēs tempore appellationis. Et probatur hodie satis clare in. d. cle. appellanti. & ideo forte ista glo. transit ad secundā solutionē. & dicit, qd licet fuerit causa in genere, tñ dicit in plurali propter pluralitatē iudicu, qui fuerunt recusati. quia enim quilibet iudicum noluit admittere recusationem, videtur in persona cuiusq cōsistere legitima causa appellandi. Sed

certē ista solutio etiā non placet, qd vnicu fuit factu, licet plures essent iudices, qui dicebāt hanc no esse sufficientē cam recusandi. Ideo dic⁹ & melius, vt hic exponit Host. & sequit Ioā. an. qd plures erāt causae, qd literae erant surreptitiae & iudices suspecti. ¶ Opp. in eo, qd dicit tex. sub dubio forte^d: qd si appellatio fuit min⁹ legitima, potuisset forte excōicari. Nam de hoc no est dubitandu: cu propter contumaciā potest quis excōicari, & missio fieri: vt in. c. quonia. §. in alijs. & §. fi. eo. ¶ Glo. antepe. soluit, qd dictio forte, stat hic affirmatiue, & non dubitatiue. Et no. in hoc glo. qd quando dictio forte, ponitur in materia non dubitatiua: qd facit assertionem. & est philosophicu tēperamētū. Vel secundu Io. an. ideo dixit forte: qd iudex debet infligere illam poenā, quae magis timetur. j. eo. c. vlti. in fi. q. d. non semper propter contumaciam infligenda est excommunicatio: sed de hoc dic, vt not. in. c. proxi. & c. fina. Aliae glo. sunt clarae.

SVMMARIUM.

- 1 Citatus si est contumax ante lit. contest. tunc actor mittitur in possessionem causa custodia: si causa est huiusmodi: alias reus excommunicatur. 2.
- 3 Contumax non excommunicatur quando contra eum fuit actum realis: quia tunc actor mittitur in possessionem rei petita: secus quando fuit actus personalis.
- 4 Contumax conuentus personali an excommunicetur, vel diffinitiuē condemnabitur.
- 5 Sententia diffinitiuā licet non feratur lit. non contest. tamē fallit in causa status &c.
- 6 Remedia prodita contra illum qui non mittit aliquem in possessionem secundū mandatum iudicis.
- Excommunicari non potest vniuersitas.
- Excommunicatus propter contumaciam si steterit in excommunicatione ultra annum an perdat causam.
- Iudex qui misit plura praecepta poenalia & non fuit eis obeditum, an possit exequi omnes poenas, & quid si vltimo praecepto fuit obeditum an petet poenam aliorum bonorum.
- Missio bonorum non fit in causa criminali, nisi pro ea agatur ciuilitur, & quibus casibus non fiat.

CAP.

III.

Vae fraternitatis. ¶ Si lite no contest. reus est contumax, si fieri pot, mittitur actor in possessionē causa custodia: alias reus excōicabitur. h. d. In prima ponitur decisā consultatio. In secunda distinguens responsio: & secundu mēbrū ibi: quod si. ¶ Casus literalis. Aliquis citatus est ad causam legitime lit. no contest. contumaciter se absentauit. Querit qualiter cōtra eū sit procedendū. Respondet, si reus lit. non contest. contumax inuenit: & talis est causa, qd actor possit in possessionē rei petita induci causa rei seruadā, induendus est in eadē. Quod si no sit talis causa, qd possit mitti in possessionem: vt iuri pareat, debet excōicari. Benar. ¶ Not. j. modum procedendi cōtra reū cōtumacē ante lit. cōtest. Nā ex natura rei, vel causae pot fieri missio in rem petita causa custodie: alias debet contumax excōicari. Et ex his inferunt duo dicta prima fronte satis notanda. Primo qd excōicatio non fulminanda, qd diu pot fieri missio. Secundo principaliter inferitur, qd etiā in causa, in qua non est prouisum de remedio missionis, non debet lit. no contest. ad diffinitiuā sniam procedi. ¶ Cōtra primum ob. ca. qm. §. fi. eo. vbi optio dat iudici, an procedat ad missionē, vel excōicationē. Gof. no tangebatur contrariū: sed ex tex. notabat, qd cōtra contumacem non est procedendum ad excōicationē, quādiu erant alia remedia, quia excommunicatio est odiosa^c. Sicut in simili dicitur de actione de dolo. l. j. ij. & iij. ff. de dolo. Non enim cōpetit quādiu subest alia actio: vt ibi. & in. l. de dolo. C. eod. Dicebat etiam Hostien. per text. hunc probari habentem bona excommunicari non posse. quod tñ dicit falsum, licet sit honestu, qd iudex hoc at tenderet, pot tñ a qua vult incipere quā. f. credat plus timeri, ad alterā processurus. & c. vt in contrario. Et cum hac opin. transeunt Ioan. an. d. Ant. Spec. in ti. de contu. §. sequit. ver. ceterū. & melius in ver. debent autē. tenet primū, qd a leuioribus remedijs inchoandum est. Quidam alij distinguebant, an agatur reali: & procedit distinctio huius cap. an personali. & procedat cōtrarium: vt si in optione iudicis. Do. meus do. Car. dicebat hanc distinctionē habere aequitate:

¶ Rationem. qd est qd difficili⁹ est inuenire alios testes qd aliū iudicem. refert maximus Iurista do. Iaso. in. l. apertissimi. in. ij. col. ver. tu autē. C. de iud. vbi ponit, qd causae, qd reddūt testes suspectos: multo magis & iudices. Ae. Fal.

SEBASTIANI.

¶ Vasallus testificatur. An vasallus possit esse testis pro dño pot Aluaro. i. c. j. in pri. col. ij. si de inuef. inter do. & vasa. ori. & in. c. j. in fi. quid sit inuef. & Ant. de bu. in. c. in sup. co. pe. de test. ¶ Impetrantis. Adde qd voluit Calde. consil. iij. de appel.

SEBASTIANI.

¶ Fortē. De diffinitione forte, vltra alle. per Feli. vide d. Iaso. in. §. xque. col. iij. in fi. de actio. Andr. Sicut. in. c. Raynaldus. col. ij. de testa. in repet.

¶ Est odiosa. Tu pōdera, qd excōicatio est medicinalis & no capitalis, vt per Bar. in. l. ij. ff. de pub. iud. Andræ. Barba.

bere equitatem: sed q̄a. c. f. j. e. dat in hoc libertatē iudici: videtur, q̄ de rigore etiam in reali pōt iudex procedere ad excōmunicationē. ¶ Sed hoc dictū mihi non placet: quia illud. c. fi. in fi. loquit̄ in personali, & non in reali: & hoc. c. si bene ponderetur procedit tantū in reali: vt patet ibi, rerum petitarum. & c. vnde dico, q̄n agitur reali debet iudex procedere ad mīssionem, & nō ad excōmunicationē, q̄a per mīssionē prouidet̄ nedū cōtra delictū contumaciā, sed etiā ātori, qui mittitur in possessionē cū elapso anno efficiatur verus possessor: vt in .c. fi. §. in alijs. j. e. Et ex quo potest prouideri ātori circa rē petitā & simul puniri cōtumaciā, nō debet iudex ire vagando per excōmunicationē^a & alia remedia extrinseca. & hūc puto verum intellectu huius. c. Vnde credo, q̄ si iudex denegaret mīssionē, & procederet ad excōmunicationē poterit ātor appellare, licet credā excōicationem tenere, & ipsum reū nihil dicere posse: cū de se tantū possit conqueri. Ad prædicta facit aut. qui semel. & q̄d ibi no. Bar. C. quomodo & q̄n iud. Si verò agitur personali: & tunc seruet̄ dispositio. c. f. j. e. Et hoc ideo, q̄a quādo agit personali nullum ius in re dicit ātor se habere. Ideo nō facit ita iniuriam sibi, si non procedit ad mīssionem, sed alijs iuris remedijs coerces contumaciā rei. & sic puto limitandum dictū Gof. & Spec. & hoc quo ad primum.

^a ¶ [†] Opp. contra secundū & videtur, q̄ ex quo causa talis est, q̄ non habet locum mīssio, nō ad excōmunicationem, sed ad diffinitiuā procedi pōt, vt in aut. si oēs. C. si, vt se ab hære. absti. Sol. Legistæ, & maxime Barto. in. d. aut. si oēs. & in. l. si finita. §. Iulia. in. vij. colū. versi. quærit etiam glo. & c. ff. de dam. infec. dant istam theoricā: vt vbi non est prouisum de remedio mīssionis, possit procedi causa cognita ad diffinitiuā^b. Et mouentur per illā aut. & per. l. j. C. de asser. tol. & l. cū verò. §. subuentū. & l. neq̄ infantes. ff. de fideicom. lib. Et hoc etiam quidam sentiebāt hūc, vt refert Ioā. and. dicens, q̄ si ātor agit de retinēda possessione: & reus est cōtumax, q̄ nō habet locum mīssio. q̄a lit. non cōtest. procedi potest alle. C. de inge. manu. l. diffamari. & j. de fi. instr. c. accepim⁹. Sed Io. de Deo cōtradicit illū esse excōicandū per hāc Decre. & sic sentit apertissimē, q̄ etiā vbi nō est prouisum de remedio mīssionis, nō pōt pcedi ad diffinitiuā lit. nō cōte. q̄d etiā apertissimē sentit Spe. in ti. de cōtu. §. sequit̄. ver. sed pone Titio⁹. Et adhuc clarius sentit hūc idē esse de iure ciuili, in ti. de primo & secūdo decre. §. restat. ver. sed pone ago. Sed alijs remedijs cōpulsus est vtendū secūdū eū contra cōtumacē. Et verē pro hac snia q̄ mihi placet, multū eleganter facit hāc litera: & contra theoricā Legistarū. Et ad idē induco etiā tex. magis apertū in. c. j. §. eo. tit. vbi agebat̄ ad separationē matrimonij propter adulteriū: & sic nō erat locus mīssioni. nec potuit procedi ad sniam, vel ad receptionē testiū lit. non cōte. contra cōtumacē. Et sic longē clarius probat̄ ibi, q̄ hūc. licet doc. non allegēt illū tex. Et per illū reduco etiā vnā solutionē. d. Anto. hūc pro concordia: dū dicit vtrūq̄ remediū simul pcedere. Vult dicere, q̄ possit cōtumax excōicari: vt hūc: & etiā procedi pōt ad sententiā: vt in cōtrario. Et vt dixi ille tex. apertē huic solutioni repugnat: nec ipse videt̄ perseuerare in hac solutione: sed tandē dicit, q̄ hūc Decre. destruit illā theoricā: vel restringit hoc. c. q̄n deficit remediū mittendi ppter rē, vel cām. Agit tñ cōtra aliquā certā personā a qua aliqd petitur dari, vel fieri cū qua pōt lis contestari: vt cū nō pcedat ad diffinitiuā lit. non cōte. sed ad excōicationē, vel aliā multām, vel grauamē. Et hoc excepto casu. c. j. de eo, qui mit. in pos. lib. vj. q̄a vbi non pōt pcedi ad mīssionē in beneficiālibus, procedit ad sniam diffinitiuā li. nō cōtest. Sed illud nō est secūdū eū: q̄a nō pōt pcedi ad mīssionē: sed, quia causa est talis nature, q̄ olim in cōtumace poterat procedi ad sniam lit. nō cōtest. vt in. c. q̄n. §. si verò. &

§. si aut̄. j. eo. Et hodie patet, q̄ summaria est: vt in cle. dispendiosam. de iud. Ego puto posse dari aliā respōsionē ad illud cap. vt cōcordet huic, & obstat illi theoricæ arguēdo per locū a spāli. Nā illud cap. disponit tantū in causa beneficiāli: vt patet ibi in hoc casu. ergo innuit q̄ regulariter nō licet pcedere ad sniam lit. non cōtest. licet nō habeat locū mīssio. Et videt̄ inducere ius nouū in causa beneficiāli: vt patet in. §. sed liceat. ergo nō licebat per prius virtute illius theoricæ. Illa ergo theorica procedere pōt, q̄n deficit remediū mīssionis ex capite: q̄a natura causę nō patit̄ ex res. sed ex causa. Quia ius agēdi nō dirigit̄ cōtra certā personā: nec ab ea petit̄ aliquid dari, vel fieri: sed cōcludit̄ tñ iudici, & nō parti: q̄a tñc est necessarius libellus: vt not. in. c. j. de lib. ob. & in aut. offerat. C. de lit. cōtest. Et q̄a non est persona, cū qua lis cōtestet̄, pcedit ad sniam lit. nō cōtest. ex eo, q̄a nō pōt fieri mīssio: sed q̄a nō est persona, cū qua lis cōtestet̄: nec est prouisum de aliquo remedio aggrauatē. Vbi ergo nō est persona, ad quā aggrauatio possit dirigi, procedit ad diffinitiuā: q̄a nō est prouisum de aliquo remedio: secus vbi apparet aliqua persona, ad quā possit dirigi aggrauatio. Tunc enim licet ex natura causę, nō possit fieri mīssio: pōt tñ aliud remediū aggrauatiū exerceri: vt excōicatio, multa, vel aliqua alia. ff. si quis ius dicē. nō obtē. l. vna. & hic: & in. c. de causis. de offic. dele. Et facit rubrū generaliter negatiuē disponēs: vt lit. non cōtest. nō procedat ad sniam, vel receptionē testiū. cui stādum est, ex quo non reperit̄ contrariū expressē. de pœni. dist. j. hāc aut̄. & no. in. l. vna. C. etiā ob chiro. pec. Ad iura alle. per Bart. & alios rñdeo: & primò ad aut. si oēs. C. si vt se ab hære. absti. q̄ loquit̄ q̄n nihil petebat̄ a certa persona: sed citant̄ creditores, si minor vult abstinere ab hereditate. & si sua putauerit interesse: & si non cōpareret pōt procedi ad vltiora. Si em̄ non putauerit sua interesse, non debet ex hoc puniri. Ad alia iura dico, q̄ loquuntur q̄n agit p libertate obtinēda. & sic procedūt fauore libertatis, respectu cuius multa specialia statuta sunt: vt satis ibi innuit̄. & probat̄ in simili. c. cū. olim. secūdū vnā lect. j. de testi. vbi patet, q̄ in causa status procedit ad sniam lit. non conte. cōtra contumacē. Et hoc etiā apertissimē sentit gl. in. l. iij. C. finitū regū. q̄ exigit lit. contest. ad hoc, vt possit procedi ad diffinitiuā: licet esset casus, in quo nō esset prouisum de remedio mīssionis: q̄q̄ Bar. videat̄ velle impugnare illā gl. in. d. §. Iulianus. & min⁹ bene per prædicta. Et hoc tene menti: q̄a melius discutit̄ iste passus hūc, q̄ alibi, q̄d meminerim. ¶ [†] Gl. j. ij. & iij. in prin. sunt faciles: & plenē tractatur materia in iuribus allegatis in eis, sed in ver. nota tamē. ponit. v. auxilia seu remedia dicta cōtra illos, q̄ non admittūt ātorē in possessionē secūdū mandatū iudicis. Et inquātū dicit, q̄ pōt excōicari: dic secūdū Io. and. q̄ excōicatio debet deferri dignitati & personæ: vt in. c. scdo. de offi. dele. lib. vj. Itē, q̄ non excōicef vniuersitas^a. de sent. excō. c. Romana. §. fi. eo. li. Et dicebat Io. q̄ si per annū steterit in excōicatione perdit causam. xj. q. iij. c. rursus. & c. quicūq̄. Sed Tācre. hoc nō credit: q̄a post annū audit̄ super prioritātē. j. eo. c. q̄m. de intellectu huius. c. rursus. & c. quicūq̄. xj. q. iij. vide tu glo. optimā. de dolo & contuma. in. c. contingit. & q̄d plenissimē scripsi vltra alios in. c. j. de iud. & inquātū gl. in vltimo remedio dicit, q̄d pōt manu militari eijci: vide q̄d legif. & notat̄ in. c. petimus. xj. q. Et vltra glo. Hosti. addit alia remedia: & sextū secūdū ordinē est, vt indicatur multa. ff. si quis ius dicen. nō obtempe. l. vna. ¶ Septimū est, vt extra ordinē puniat̄, inquantū bonū & æquū videbitur iudici. ff. ne vis fiat ei, qui in possessione. mi. l. si quis missus. ff. de publicanis & vectigalibus. l. licitatio. §. q̄d illicitē. ff. de varijs & extraordinarijs cognitionibus. l. f. j. de pœnis. capi. dilectus. ¶ Octauū, vt pignus capiatur, vel corpus eius retineatur. ff. de iniurijs

^a ¶ Excōicationē. Tu pōdera, q̄a hic imponit̄ excōicationē: vt iuri pareat. ergo debet attēdi. Aut magis parebit p excōicationē: & tñc fit excōicatio. Aut magis mittēdo, i possessionē. & tñc secus. sed iste tex. videt̄ probare cōtrariū: quia primò dicit mittendū in possessionem. Andrē. Barba.

SEBASTIANI.

^b ¶ Ad diffinitiuā. De hoc arti. vide per Bal. i. l. si quis sup. C. finitū regū. in aut. is. q. col. ix. C. de bo. aut. iud. Pos. i. l. ij. col. vj. ff. si ex nox. causa ag. in. l. j. ad fi. C. de testi. in. l. ait p̄tor. §. deinde. ff. ex qbus cau. ma. Bar. in. l. si prius. col. pe. ver. nono quæro. ff. de ope. noui nū. & in. l. ab hostib⁹. §. sed q̄d si simpliciter. ff. ex quibus cau. ma. & in. l. pe. §. cū aut̄. ff. ad Trebel. cum alleg. per Alex. i. d. l. si finitū. §. Iulian⁹. colū. j. ff. de dam. infec.

SEBASTIANI.

^c ¶ Itē q̄d non. An vniuersitas possit excōmunicari, vide Gemit. c. sicut vir. colū. ij. vj. q. j. & Fel. in. c. ea. col. xj. ver. secūda declaratio. §. de resc. vbi tangit, quādo vniuersitas confyderetur tanq̄ persona: & q̄n veniat appellatione personæ.

ZACHARIAS.

^d ¶ Quod nō excōicef vniuersitas, nō sub noīe vniuersitatis, tñ singuli de vniuersitate poterūt hoc modo excōicari. Excōico priores oēs de tali vniuersitate, vt p̄stū in. c. dilecti. in. j. not. j. de exce. Host. i. sum. de cōtu. §. si. ver. ergo si constet. & Fel. alle. c. dilecte. in pri. Et si excōicef, an transeat excōicatio ad successores. vide Panor. in capit. bonæ. l. j. & q̄d ibi posui

Panormi. super Prima Secundi Decret.

apo. i ver. nō pōt. nu. xx. s. de elect. Anto. Franci. ¶ Ad hoc, an vniuersitas possit excoicari & interdici: dicas, q non, si excoicat vniuersitas: qā non habet animā. Sed si excoīcantur singuli, vt iste dicit: bene tenet excoīcatio. de quo vide in. c. Romana. i. s. in vniuersitatē. de sent. excō. in. vj. & in. c. nō est. de spō. & vide Spe. in tit. de sen. exc. in ver. itē not. & vide gl. vñ. q. j. i. c. sicut. & an, q postea sunt nati post excoīcationē latā, vel qui sunt subrogati in loco mortuorum sint excoīcati: vide Inno. in. c. grauē. in gl. in ver. cōsiliarios. de senten. excō. Et vide per Car. in cle. j. in. c. pe. de here. & per Bar. in. l. q in rerū. in. s. fi. in vlt. q. ff. de leg. j. & in. l. inter stipulan. in. s. sacram. in fi. ff. de verb. obli. Et per Ang. in. l. si grege. ff. de lega. j. Tene tamen mēti, quōd licet vniuersitas, vel collegiū non possit excoīcari ex ratione, de qua s. si tñ excoīcetur, timēda est excoīcatio: vt voluit Floria: de sancto Petro. no. in. l. vsufu. quarium venari. ff. de vsufu.

SEBASTIANI.

¶ Cōsanguineus. Vide Felin. in. c. postremo. colū. ij. j. de ap. vbi Peru. in. xliij. causarecu. sati. Et quomodo amic⁹ & familiaris inimici mei p̄sumat esse inimicus me⁹: ponit Bal. i. l. sciēdū. ff. de lega. no. Bald. in. l. data opera. colū. xv. C. qui accu. non pos. in aut. si quis testi. bus. C. de testi. in. l. iij. in princ. ff. de testi. Adde, q dicit inimicus meus inimicus affinis mei. Bal. cōsil. ccc. xvj. inci. p̄supposito. in pri. in. iij. vide Alex. cōsil. 5

liniuriarum. s. primo & secundo. ff. ad legem iuliam pe culatus. l. cum eo autem. Et de hac materia vide in Spec. in titu. de primo & secundo decre. s. iam de effectu ver. & not. quōd si missus. & versicu. sequen. vbi ad saturitatem ponit hanc materiam interferendo multas quæstiones. Et vide per eundē in titu. de contu. s. nunc dicamus. & maximē in versic. sed pone iudex. vbi queritur, quid si iudex præcepit aliquid fieri sub pœna decem. & quia non fuit ei paritum: postea præcepit sub pœna viginti: & quia nec paritum præcepit sub pœna. l. an non parens possit compelli ad solutionem omnium pœnarum? & quid si paruit in vltimo præcepto. & ibi vide. Et an iudex possit sic præcipere sub pœna. vide per eundem in titu. de sentē. s. ij. versic. sed nunquid iudex. & tractat hīc Innocen. quis iudex possit missionem corporealem facere. vide tu, quod plenissimē dixi in. c. si quis contra clericum. de foro competen. ¶ Vltimo gloss. quærit de exemplis causarum, quibus non adaptatur missio. & ponit exemplum de criminali causa, siue criminaliter siue ciuilitur agatur. Vnde si agatur criminaliter, bene dicit gl. licet tunc indirectē fiat quædam missio: quia annotantur bona contumacis. Et an habeat hæc annotatio locum indistinctē, & vtrum hodie fiat: quia bona regulariter ob debita non publicantur: dicā plenē in. c. veritatis. j. de dolo & contuma. & per Barto. in. l. absentem. ff. de pœnis. Si verō agitur de crimine ciuilitur, tunc dicit domi. Anto. gloss. non bene dicere: quia in tali proceditur ad instar ciuiliū: vt. l. fina. ff. de priua. delic. Ideo debet fieri missio. quod satis placet: ex quo agitur pro interesse priuato estimabili. Idem exemplificat gloss. quando agitur ad separationem matrimonij, propter adulterium: vt. s. eo. c. j. Item dicit do. Ant. eadem ratione, si agitur causa matrimonialis respectu coniugij dissoluendi, vel coniungendi. Dic quōd istud non est bonum exemplum ad text. nostrum. licet enim quando agitur de coniugio dissoluendo, vel coniungendo, non possit fieri missio: tamen tunc procedatur ad diffinitiuam in fauorem matrimonij, seu contra propter periculum imminens: vt in. c. quoniam. s. porro. j. eo. & s. e. c. j. Item exemplificat Host. si sit ciuilis persona lis: sed reus non potest pati missionem: quia non habet mobilia, neq; immobilia. Item secundum Vincen. si reus abscondit rem, vel perdit dolo suo. Item quando agitur interdicto retinendæ. non enim habet locum tunc missio: vt. s. dixi. & debet seruari ordo iudiciarius: sicut in interdicto vnde vi vt. s. c. proxi. & vide in Spec. in titu. de primo & ij. decre. s. restat. versicu. sed pone ago. & in titu. de contu. s. sequitur. versic. sed pone. & idem dic in similibus.

SVMMARIUM.

1 Testes non debent examinari contra contumacē lite non contestata.
2 Iudex quot modis recusatur vt suspectus.
Inimicus meus, si non fauet aduersario meo in lite: nunquid possim recusare eius consanguineum.
3 Salus conductus est remedium fragile: & qui non confidit in eo, habet iustam causam.
Inimicitia capitalis tātum est causa recusandi iudicem vt nunquam coram illo respondere tenearis.
Inimicitia quot modis dicatur capitalis.
Inimicitia capitalis quomodo probetur.
Inimicitia capitales & graues, quomodo differant inter se: vide de copiose infra.
Spoliatus si fuerit criminaliter accusatus a spoliante, an poterit excipere, quōd accusans ipsum spoliavit.
4 Vxor quomodo dicatur spoliare maritum.
5 Spoliatus nō tenetur respondere super petitorio: nisi prius con

sequeretur rem principalem & accessoriam: puta fructus & expensas.

Posse solum etiam petitorij suspensum, etiam in causa appellationis accumulari potest.

6 Domicilium originis retinetur etiam, quōd ibi nō habitetur, & pro tali reputatur.

7 Recusari, an iuste possit iudex: si est de terra aduersarij.

8 Amicitia, quō casu est causa recusandi iudicem tanquam suspectum.

Iudex potest fauere vni parti, dummodō non excedat modum nec reputabitur suspectus.

Iudex loquens secreta cum vna partium, dicitur suspectus: licet diuersa habeat quis domicilia.

Socius in domo non potest esse iudex consocij durante societate, sine metu recusationis.

9 Ordinarius potest, quando vult commissam iurisdictionem reuocare.

Reconuentio non admittitur in causa appellationis.

CAP.

IIII.

Ccedens. ii. ¶ Receptio te

stium facta contra non contumacem lite non contestata, in causa matrimoniali est nulla. hoc dicit. Et sunt duæ partes. Primò ponit appellatis querelam. Secundò commissionis causam. ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Nobilis vir Gul. vicecomes cū vxore sua causam matrimonialem habebat: quæ ad petitionem vxoris commissa fuit Episcopo Corisopitē. & cuidam Archidiacono & magistro Petro: prædicti iudices citauerunt dictum nobilem. Ipse coram eis fecit proponi, quōd erant sibi certa ratione suspecti: quia episcopus erat proxima linea consanguinitatis coniunctus Comiti britannia, qui erat eius aduersarius manifestus qui vxorem suam publicē detinebat. & Archidiaconus erat commensalis eiusdem Comitis britannie: magister Petrus erat oriundus de terra vxoris nimis fauens eidem. & omnes existunt sub districtu ipsius Comitis nec poterat ire ad eos, nisi per terram ipsius Comitis nec iudices prædicti volebāt eidem nobili terminum assignare: nisi in terra inimicorum suorum. Et quia non admittebant huiusmodi excusationes, ad sedem Apostolicam appellauit. Iudices nihilominus lit. non contestata. receperunt testes super consanguinitate inter dictum nobilem & vxorem ipsius: dictus nobilis de his domino Papæ est conquestus, petens etiam vxorē suam & terram eius sibi restitui. Vnde Papa mandat quibusdam iudicibus, quatenus super prædictis veritatem inquirant. & si constiterit, quōd ante lit. contesta. vel etiā post appellationem ex causis præmissis interpositam testes super consanguinitate contra matrimonij absq; culpa contumaciæ recepti fuissent attestaciones illas decernant irritas & inanes, & mulierem illam compellant ad virum suum redire, facta restitutione plenaria tam terræ, quōd vxoris, causam audiant sine canonico terminantes eandem. Bern. ¶ Not. primò ex text. iuncta glo. pen. quinq; causas habiles & sufficientes etiam singulariter consideratas ad recusandū iudicem. ¶ Prima, quia est consanguineus a inimici capitalis ipsius partis recusantis. Et circa hanc primam partem not. duo. Primò, quia non solum recuso inimicum, si deputatur mihi iudex: vt not. in. c. cum. R. de offic. delega. sed etiam ipsius consanguineum: & quōd non solum recuso consanguineum partis aduersæ: vt in. c. postremo. de appell. sed etiam consanguineum inimici mei, qui mecum non litigat: vt hīc quod est valde notandum. ¶ Aduerte tamen, quia iste tex. loquitur quando inimicus, cui iudex erat consanguineus, fauebat aduersario meo in lite. Nā iste Comes

iste Comes tenebat uxorem, & terram ipsius vicecomitis. & litigium erat cum uxore, cui fauebat Comes. Vnde merito erat suspectus aduersario ^a ille iudex consanguineus Comitis. ¶ Quid autem si inimicus meus non fauet aduersario meo in illa lite: nunquid possum recusare eius consanguineum? credo, quod sic ita quod iste tex. procedat indistincte. arg. in c. repellatur. de ac. & c. cum super. de offi. dele. & c. insinuante. e. tit. hoc etiam videtur probare iste tex. qui fundat se super inimicitia: non autem super fauore, quam preestabat uxori: sed illud adducitur ad probandum inimicitiam. hoc sentit Ioan. And. super tex. dum generaliter colligit ex text. quod non solum recusio inimicum: sed etiam ipsius consanguineum. ¶ Secunda causa principalis est, quod iudex est clericus commensalis inimici mei & sic not. in precedenti, quod non solum recusio iudicis commensalem aduersarij mei mecum contenditis in iudicio. ar. in c. insinuante. & c. cum R. de offic. dele. sed etiam si est commensalis inimici mei, qui mecum non contendit in hac causa: ubi deputatur iudex. ¶ Tertia causa est quod iudex est oriundus de terra aduersarij mei. & sic videtur, quod ratione communis patrie possit iudex recusari. Sed limita hoc prout dicitur. cum glo. ¶ Quarta causa est, quod iudex est de districtu aduersarij mei. & sic non solum recusio subditum aduersarij mei contenditis in iudicio: ut in c. accedens. s. eo. sed etiam subditum inimici mei mecum non contenditis in hoc iudicio. Nam suspicio erit, quod ex timore inimici mei non ad ipsius instigationem, deuiauit a tramite veritatis. Nam potest talis iudex sic subditus inimicum timere propter se & bona, & parentes. ar. in c. visis. xvj. q. ij. humane mentis est timere eum, cuius iudicio. & c. ut ibi. ¶ Quinta & vltima causa est quod non potest haberi accessus ad iudicem: nisi per terram inimicorum. ¶ Et aduerte quia si iudex hoc facit sciens: satis puto eum directe posse recusari. Si autem ignorauerit, non proprie recusatur persona iudicis, sed potius declinatur eius iudicium propter locum suspectum. Et de hac vltima causa plenè. not. in c. ex parte. de ap. & in cle. pastoralis. §. Pisana. de re iudi. ¶ Not. vltra predictas causas particulares vna valde generalem habilem ad iudicem recusandum quando concluditur ex circumstantijs: quod videatur nimis fauere alteri parti. quod quoniam fit, relinquatur arbitrio iudicantis. arg. eorum quæ no. Inno. in c. cum speciali. de app. Et idem est, si de facto nimis fauet. & hoc secundum vnam lectionem. ¶ ¶ Not. tex. quotidie allegabile, quod non tenetur quis ire in terram inimicorum, etiam cum literis de soluo conductu. ^b Talis enim cautio nimis fragilis est. arg. c. literas. de resti. spo. in fi. Et not. quod non quilibet inimicitia est sufficiens, sed debet esse capitalis. i. quod capitale odium sit inter eos secundum Innoc. simile in c. bonæ. j. s. de elec. ¶ Et not. bene, quod inimicitia capitalis oritur quando ex spoliacione, seu retentione particularis rei. vide bo. glo. in c. cum oportet. de accusa. Et alibi dicit glo. quod ad probandum inimicitiam capitalem, sufficit probare, quod talis inimicus ^b minatus fuit sibi mortem: seu accusauit eum de crimine capitali. Ita dicit glo. in l. licet. ff. de arbit. Item si odit eum ad mortem ut dicit glo. in auth. de testibus. §. si verò dicatur. Et vide bonum text. in l. iij. ff. de adi. leg. §. finali ubi inimicitie capitales & graues ponuntur, ut diuersa: et dicit ibi Bart. quod capitales sunt: cum quis minatus fuit mortem, vel accusauit de crimine capitali: vel occidit aliquem consanguineum meum. graues verò cum est inter aliquos questio de bonis ciuilibus. Et vide in hoc vltimo gl. in c. cum oportet. de ac. sed satis iudi. meo reliquendum videbit arbitrio iud. qui ex circumstantia arbitratur, an sit orta inimicitia capitalis. i. ad mortem an grauis seu grauissima non tamen capitalis. Et ex predictis inferat ad intellectum. cap. frequens. de resti. spol. lib. vj. ubi requiritur spoliatio totius substantie vel maioris partis ad hoc ut criminaliter agens repellatur ab accusatione. procedit enim quando excipitur contra tertium non spoliantem: secus autem quando excipitur contra spoliantem vel eius contanguineum vel amicum: quia tunc sufficit spoliatio particularis rei ex quo verisimiliter orta est inimicitia capitalis. ut hic & est diuersitatis ratio. Nam in casu capitali frequens requiritur spoliatio totius substantie vel maioris partis ut concludatur inopia accusati, sed hic sufficit spoliatio vel retentio particularis rei ad concludendam inimicitiam capitalem. Et idem videtur probari in c. cum quis. de resti. spo. fateor tamen quod respondet esse ita modica & utilis quod cessantibus alijs circumstantijs non oriatur tamen inimicitia capita-

lis. Et sic fortè posset intelligi glo. in c. oportet. iij. q. ij. videtur velle, quod spoliatus modica re, non potest excipere contra spoliatorum agere criminaliter & aliquid tangere in d. c. ite cum quis. ¶ ¶ No. coniugere spoliare maritum eo ipso, quod inconsulte. i. temere & sine iudicio ecclesie ab eo recedit. vnde ex hoc potest agi possessio ad resti. concor. c. porro. de diuor. Quinimo plus est quod si etiam rite admonita, ut redeat non vult redire, videtur spoliare: ut not. glo. in c. literas. de resti. spo. & ca. significasti. de diuor. & not. Inno. in c. veniens. de resti. spo. ¶ ¶ Not. spoliatum debere plenariam consequi restitutionem tam rei principalis quam accessoriae antequam teneatur respondere super petitorio. Vnde dicunt domin. de Rota de cis. cccxij. quod fienda est prius restitutio, etiam fructuum & expensarum. Et not. quod etiam in causa appellationis potest accumulari, seu intentari possessorium etiam petitorij suspensiuum. de quo dic, ut legi. & no. in clemen. vna. de causa posses. & proprie. & in c. excoquestione. de resti. spo. ¶ ¶ Venio ad gl. Prima & secunda sunt clare. Tertia quaerit, an quis retineat domicilium in loco, vnde oriundus fuit & intellige, ut habeatur dubium, quando non moratur ibidem de presenti. & respondet, quod sic. & idem videtur velle. tex. cum gloss. in c. cum nullus de tempo. or. lib. vj. hæc non est materia nostra: dic, ut no. Bar. in l. assumptio. ff. ad muni. ci. tetigi in c. j. & in c. ex parte. B. & c. fi. de fo. compe. & dic ut ibi. ¶ ¶ Secundo hæc gl. quaerit, an sit legitima causa recusandi iudicem: quia est oriundus de terra aduersarij. Respondet quod si est de terra aduersarij. i. de terra quæ pertinet ad iurisdictionem aduersarij hæc sola sufficit: ut s. c. accedens. ubi sufficit quod sit suffraganeus aduersarij fortius si est ei subiectus. Et sic exponendo casus est clarus. Secundo potest exponi & intelligi, quod erat de terra uxoris oriundus. i. compatriota uxoris. & hunc casum non putat gloss. per se sufficere, sed coadiuuat. Idem dicit gl. penulti. Hostien. dicit hanc causam sufficere in duobus concubibus, qui essent in remotis partibus, qui consueuerunt se, ut fratres diligere. Et remittit ad no. in c. legitima. de app. lib. vj. Do. Anto. putat idem, si non sint in longinquis partibus, sed sunt compatriotæ: & agitur causa forensis longinqua: quia verisimilius fouebit causam concubis, cum quo habet communicare: quam extranei funditus ut hic. quod tamen relinquit arbitrio iudicantis. Ego puto hoc dictum do. Ant. procedere in delegato, ut probat hodie in c. statutum. §. cum autem. de rescrip. lib. vj. ubi patet, quod si actor & reus sunt diuersarum ciuitatum & diocese. non potest actor impetrare in sua diocesi. vel ciuitate: sed in ordinario hoc non puto procedere: alias quilibet forensis volens conuenire ciuem de facili recusaret omnes ordinarios rei. quod videtur contra mentem iurium: quæ voluit, quod actor sequatur forum rei & facit quod de Metropolitano dixi. in c. accedens. s. eo. ¶ ¶ Opp. contra tex. in eo, quod opponitur iudicem fauere alteri parti. Nam propter hoc non debet reputari suspectus cum quilibet teneatur diligere alium. Glof. in ver. nimis fauens format contrarium. & soluit, quod

xcix. inci. in casu inquisitionis. in. j. vol. & in l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori col. v. ff. de oper. no. nun.

¶ Suspectus aduersario. vide hic in re collectis. Andr. Barba.

SEBA. SAPI. ¶ Saluo conductu Saluo conductus an tollat plenè causam timoris & vide Feli. in c. cum. R. col. j. ver. primo: limita. s. de offi. delega.

¶ Capitalè. Adde Bal. consi. xxxvj. Alex. consi. xcvj.

SEBA. SAPI. ¶ Inimicus. Vide Bar. in l. iij. ff. de test. & Bal. in c. veniens in fi. de iure iur. ubi dicit quod inimicitia capitalis oritur etiam ex verbis iniurijs. vide eundem Bal. in l. in his. §. j. ff. sol. matr. & Alex. in consil. xcix. inci. in causa inquisitionis. in. j. col. j. vol. ubi dicit quod est inimicus capitalis qui vulnerauit me in facie.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

¶ Sed maxima sic. Non est mirū, q̄ maxima amicitia inducat suspicio-
nem. Nā alias videtur q̄ amicitia maxima est tanti valoris, q̄ inducit esse
etū q̄ si persona dilecta sit instituta in testamento, q̄ presumatur ap-
posita clausula codicillaris, q̄ non sunt nisi. v. testes. ita ling. Bald. in. l. si
iure. C. de testa. manu. & ro. in. confi. clxxix. incip. amplissimi doc. apud
fi. vbi plus dicit, q̄
etiā habet vim clau-
sulę derogatorię a
positę in primo te-
stamento: & sequi-
tur lumen nostri
temporis do. Ias.
in. l. exigēdi. in. ij.
col. C. de procur.
vbi multa addu-
cit, & in. le. cum rē
alienam. in. ij. col.
C. de leg. & j. d. le.
exigendi ponit la-
tē an amic⁹ in cau-
sa amici agat sine
mandato, de quo
Rom. tenuit, q̄ nō
in singu. suo. xvij.
inci. Cyn. in. l. exi-
gendi, & c. ad illud
de clausula codici-
lari; vide Mattei.
in no. xl. qui vide-
tur contrariari. Ac
nzas falco.

Anto. Franc.
¶ Ad hoc quod
iste dicit, quod
institutio amici ha-
bet vim clausulę
codicillaris: dicas
hęc procedere
quando institutus
est valde amicus
de quo per gloss.
in. l. si pupilli. i. §.
si ego. de negochs
gestis & in. l. is qui
amicitia, eodem
titulo & in. l. late.
in. §. amicos. ff. de
verborum signifi.
Nam tales amici
quorū est idem vel
le & idem nolle
admittitur pro a-
micis sine mandato
sicut cōiunēt⁹ pro
coniuncto secūdū
Guilermun de cu-
gneo quē ceteri se-
quuntur. in. le. sed
& hęc. ff. de procu-
ratoribus & p Ro-
manū in singula
suis. in ver. siculo a-
micus. et habet p
Bartol. in. l. nō so-
lum. in. §. qui alie-
no. & ibi per Ale.
ff. de proc. vbi etiā
dicit, quod amic⁹
agit interdicto recuperandę pro amico etiā sine mandato p. l. j. C. si per
vim vel alio mō & per eundē Alex. in. l. nō solū. §. cū alienā. C. de leg. &
in. l. exigendi. C. de proc. Et ideō dicebat Bal. in. l. j. C. qui accu. nō poss.
q̄ amicus intim⁹ potest accusare de iniuria illata amico q̄ dicit esse sua
quod etiam voluit Alex. in. d. l. non solū. in. §. qui alieno. Et ideō dice-
bat Abb. in. c. requisisti. de testa. q̄ amicus & propinquus parificatur.
& dicebat Bald. in. l. j. in. xxij. col. C. qui accu. non pos. q̄ amicus intimus
& singularis venit appellatione suorū. vnde amicus potest appellare p
amico: vt in. c. statumimus. vbi Archi. not. de elec. lib. vj. & per Alex. in. l. j.
de ap. reci. Et adde, q̄ tales amici possunt impunē resistere officiali in iu-
stie exequenti contra amicū vt dixit Bald. in. l. prohibitū. in versic. tertio
no. C. de iure. ff. li. x. Et dixit Bar. in. l. deuotū in fi. C. de metalib. xij. q̄

modica amicitia & dilectio nō inducit suspi-
cionem: sed maxima sic. vñ in litera ponde-
ratur, qd nimis fauebat. Et ex hoc dicunt Ho-
stien. & Ioan. And. nō sufficere, si dicatur fa-
uens nisi dicatur nimis fauens. quod no. Imō
plus dicit Host. q̄ nō sufficit, si dicatur nimis
fauens: nisi fauoris cā exprimat. aliās quilibet
iudex posset sine cā recusari. hoc putat verū
d. An. vt dicat nimis fauens seu dicat nimis faue-
re: vt quia ostendit eū in aliquo grauassej. de
ap. c. ad hęc. & c. proposuit. ¶ Cōclude ergo
sic, qd aut recusans dicit iudicem fauere alte-
ri parti, nec aliter exprimit cām fauoris vlex
primit causam nō concludentē nimirū fauere
& nō sufficit. quia iudex pōt fauere vni parti
dūmodō nō excedat modū. ar. opt. in. c. con-
sultuit. de offi. dele. Aut exprimit cām conclu-
dentē nimirū fauore: vt, quia dicit iudicem fa-
uere alteri parti: quia grauauit eū in tali & ta-
li articulo. & tunc sufficit: licet nō dixerit ap-
tē eū nimis fauere. Nam dicta præcedentia
& generalia intelligūtur secūdū specilia. ff.
de vi. tri. & oleo leg. l. si. §. cui dulcia. & de re-
scrip. c. sedes. Et aduerte ad vnū bonū dictū.
Spec. in tit. depositio. §. vij. ver. vñ ponēs. qd
etiam approbat hīc. d. An. q̄ si pars sibillat in
aure iudicis: quia loquitur secum secretē, aut iu-
dex clara voce dicat, audi alteri parti: legiti-
mē suspectus est. b Alle. de hēre. c. cū ex iniun-
cto. post prin. & xj. q. iij. c. nolite. Itē vide per
eun. Spe. in ti. de leg. §. superest. ver. qd si sit so-
cius. vbi dicit, q̄ soci⁹ in domo, non pōt esse
iudex cōsocij durāte societate sine metu recu-
sationis. arg. c. cū. R. de offi. deleg. qd cap. bene
facit. Idem dic, si allegetur alia cā quę conclu-
dit alterā partē nimirū diligere, vt not. Spe. in
d. §. superest. ver. item si sit inimicus. & mul-
tas cās recusandi iudicē. vide per Ioan. And.
in. c. legitima. de app. li. vj. & q̄ no. in. c. cū spā-
li. de ap. ¶ Opp. & videtur: q̄ Papa nō debet
se impedire de restitutione tertię, & sic rei
temporalis: vt in. c. cām. qui filij sint leg. Glo.
fi. hoc cōtrarium senties dicit q̄ erat dotalis
& sic ratione accessorij poterat se impedire.
Itē dicit, q̄ p̄supposito q̄ nō fuisset dotalis
attamen potuit Pap. se impedire quo ad hoc
vt non audiat vxor super proprietate ma-
trimonij inquātum accusabat matrim. forte
de consanguinitate: vel de alio impedimen-
to: nisi prius maritus, qui erat reus, esset inte-
grē restitutus: quia hoc iuris est, vt in. c. fi. de
ordi. cogn. cum fi. ¶ Expeditis & suppletis
gloss. extra eas sic oppono. Ex quo causa com-

amicus potest impunē resistere cuiusq̄ inferēti vim amico etiā in rebus.
a SEBASTIANI. ¶ Sed maxima sic. De effectu maximę amicitię,
vide pulchra relata p do. And. sic. in repe. l. cū acutissimi. C. de fideicō.
& p do. Bar. foci. in repe. l. cū auus. co. iij. cū seq. ff. de cōdi. & demon-
b ZACHARIAS. ¶ Parti legitimē suspectus est. Adde, q̄ Phil. Frā. in. ti.

missa est certis iudicibus, sub illis terminari de-
bet: nisi legitimē recusentur, vel per appella-
tionē legitimā iurisdicō ab eis abdicef: vt i
c. vt debet⁹. & in. c. cū spāli. de appel. & hic nō
fuit plenē cognitū de causa recusationis, nec
de legitimitate appellatiōis cū simpliciter mā-
detur secundis iudicib⁹: vt procedāt in cau-
sa: quare malē. Sol. dicit Host. q̄ licet iste or-
do sit seruāndus q̄tū ad liti gantes, vt sine præ-
dictis causis nō valeant recedere a delegatis,
potestas tamē remanet penes delegatē siue
commiserit totā causam siue partē dummo-
do sit ordinarius: vel si sit delegatus cōmisit
tantum partem, possit tamen quodcumq̄
vult commissam iurisdicōnem reuocare. de
offic. deleg. c. super quæstior. t. §. porro. ff. de
iudi. l. iudicium. maximē vbi honestas, vel ve-
rosimiles causas p̄tendit: & modicū sit p̄e-
iudicium: vt hic refert etiā Inno. quosdam te-
nere. ¶ Et nō bene secūdū eū, q̄ hęc cōmissio
facta fuit per appellationē. sed hoc videt nō
posse stare: quia si procederet per viam appel-
lationis fuisset commissum: vt si vera esset cā
procederetur: aliās remitteret causam ad pri-
mos iudices a quibus fuit appellatum, condē-
nata altera parte in expēsis: vt in præallega. c.
vt debitus. Quod hīc nō fuit factum: sed sine
causę cognitiōe reuocauit iurisdicōnē prio-
rum iudicum, transferendo in secūdos. Vel
secundum Inn. hīc de appellat. constitit pape
ideō nō mandat inquiri de eius legitimitate.
sed dicit Host. hoc esse contra tex. cū mandat
inquiri de veritate causę appellationis: vt pa-
tet ibi in litera: si vobis confiterit, q̄ anteli.
contest. & c. Dicit Hosti. pro certo tenendū
quia papa hīc ex certa scientia reuocauit iu-
risdicōnē priorum iudicum: & ex causa cō-
mittit alijs secundis causam istam. Quod pa-
tet, dum dicit & causa ipsa per vos commo-
dius, & c. Ibi enim causam reuocationis expri-
mit. & dat certā formā secundis. & circa hoc
nō multū insto: quia in iure non est vis, qua
via procedant isti secūdi. Nā si tenet, q̄ ex cer-
ta scientia papa reuocauit: quod videtur ma-
gis amicum literę indistinctē cognoscent de
causa. Si virtute appellationis, aut prius de le-
gitimitate constitit papæ, & non habebunt
de ea cognoscere. Aut non constitit, & de-
bebant cognoscere secūdum formam. capi-
tu. vt debitus. ¶ Opponitur. secūdō &
videtur quod nec primi iudices: nec se-
cundi poterant cognoscere de quæstione
appellationis: quia primis tantū fuit cōmissa

legitima. de appella. lib. vj. & vide quæ habentur in capitu. suspicionis.
de offic. delegat. & in capitu. cū speciali. & in capitu. postremo. & ibi
plenē per Philip. Franc. de appellat. & vide pulchrum consilium Paul.
de castro. xxij. in nume. i. & vide Lanfran. in repetitione clementi. sa-
pe. de adpellationibus. in versiculo de plano, vbi dixit, quod iudex red-
dit se suspectum, si nolit audire aduocatos, etiam quando causa est cla-
ra. & vide etiam per Specul. in titu. de recus. iudi. per totum. Et tene-
menti glossam in capitul. cū olim. de causa possessio. & proprie. quod
licet procurator consenserit in iudicem, potest recusari per dominum:
vt suspectus, quod etiam voluit Specu. in titu. de probatio. in. §. iij. in
versic. ceterum in audientia. Et adde, quod in notorijs iudex non po-
test recusari, vt suspectus: vt in capitu. proposuit. de appellationibus &
quæstio

de app. c. postre-
mō. col. pe. ponit
istam causam. f. q̄
pars secretō loqui-
tur ad aurem iudi-
cis, inter. xl. causas
propter quas iu-
dex potest pro
suspecto reculari.
Roma. singu. suo.
clix. incipi. nun-
quid aduersarius.
& Celsus in apō-
stol. ad Lanfran.
in capitu. quo-
niam contra. §. re-
cusationes. nu. j. in
apostol. in versicu.
præcedentis ad-
uocationis: vbi il-
los refert, & sequi-
tur. j. de probatio.
Aduerre tamen
quod Specul. hu-
ius dicti author,
paulo post limi-
tat illud dictum
scilicet: nisi iudex
reuelasset alteri p-
ti, quod fuisset sibi
per alteram par-
tem in secreto di-
ctum.

Antonius Franci.
¶ An & quando,
& ex quibus cau-
sis iudex possit al-
legari suspectus:
dicas in hoc non
posse dari veram
doctrinam: sed
hoc potissimum
est in pectore bo-
ni iudicis consy-
derata qualitate
personę iudicis,
qui allegatur su-
spectus etiam con-
syderata eius in-
tegritate de quo
plenē per Spe-
cu. in titu. de ap-
pellati. in. §. nunc
dicamus. & in ti-
tulo de deleg. in
§. vij. in versicul.
itē quia pretium.
Et vide multas
causas, ex quibus
iudex redditur
suspectus, quas
ponit Ioan. An-
dræ. in capitu. le-

quæstio super petitorio. Secundi verò nō possunt: quia subrogantur in loco priorū, & penes secundos est illa iurisdicō, quæ erat penes primos. arg. in. c. vt debitus. de appel. & c. non solum de appella. libr. vj. Item reconuentio non admittitur in causa appellationis: vt not. in c. j. de mu. pet. Sol. do. Ant. tripliciter. Primò quod hoc fecit Papa ex officio, & commisit causam vltra limites appellationis reuocando primos. vel ibi hoc fit vi recōuentionis. vel tertio operatur causarum connexitas: ne continentia causæ diuidatur, vt causa simpliciter commissa censeatur, etiam commissa quo ad possessorium, vel ea deuoluta quo ad petitorium, possit disceptari etiā de possessorio. vel fuit satis quæstio possessoria deducta in principali, quia dixerat in exceptionibus se spoliatum ab illo Comite, qui tenebat terram & vxorem secundum eum. Sed hæc solu. nō valet: quia spoliatiōe non deducitur in primo iudicio: nec excipiendo nec agendo: sed vt iustificaret legitimam cām suspiciōis allegauit, q̄ ille Comes detinebat terram & vxorem: vnde cōtra vxorem agentem non apparet exceptum: nec etiam sequitur: excipit, ergo potest agere, si iudices non habēt circa hoc mandatum. ¶ Ego soluo clarius attingendo omnia cōtraria, q̄ aut queritur nunquid primi potuissent cognoscere, si causa petitorij fuit eis simpliciter cōmissa: & remitto ad plenē not. in. c. j. de sequest. poss. & fruct. & videtur ibi concludi quod sic propter continētiā & connexitatem causarum. Aut queritur de istis secundis iudiciis: & tunc si tenetur opin. quæ videtur communis, q̄ isti cognoscant nō per viā appellationis: sed per viam reconuentiōis & nouę commissiōis factæ à Papa: tunc nō est dubiū quin possint cognoscere, maxime: quia fuit eis expressē cōmissa quæst. possessoria. Aut tenetur opi. q̄ per viā appellationis & idem. Nam cum lis non cesset contestata & iustificata esset appellatio, optimē procedit recōuentio, sicut procederet corā primis, in quorū loco subrogantur iuxta not. in. c. j. de mu. pe. Vel melius dicas, q̄ non per viam reconuentiōis isti cognoscant: cum supersedeatur quæstioni principali. & sic non est reconuentio: sed cōuentio: iuxta not. per Bar. in aut. & consequenter. C. de sent. & interloc. om. iud. & dixi in. c. j. de mu. pe. Sed cognoscant ex vi commissiōis expressæ. vel tacitę: quia vna commissiō, videtur commissiō altera. & spoliatio deducta super eadem re: etiam per viam actiōis, facit filere petitorium: vt in. c. ex conuestione. de rest. spo. & ij. q. ij. in summa. & cap. fina. de ordi. cog. Et an possit deduci post lit. contestata. per viam actiōis: dic. vt not. in dicto. c. ex conuestione. Et hæc sunt vtilia, quæ possunt circa intellectū huius capit. dici. licet Hostien. tangat hic aliqua nō multum vtilia.

❧ S V M M A R I V M. ❧

- 1 Testes regulariter nō examinantur lite nō contesta. & procedit tam in causa laicorum, quā clericorum.
Et quo casu recipiuntur lite nō contesta. 3.
- 2 Casus in quibus testes examinantur lite non cōtesta. 6. 7. 20.
- 3 Quidam casus, quibus lis nō cōtesta.
- 4 Testes in criminalibus, nunquam admittuntur lite non cōtestata.
- 5 Similitudo facit, quod idem iuris sit in casu simili, quod est in expreso.
- 6 Periculum, si cessauit nō annullantur actus gesti, propter timorem dicti periculi.
- 7 Prescriptio causatur ex tempore continuo, non vtili.
- 8 Solennitas, quæ requiritur in aliquo actu, si nō seruatur, actus ruit aliquando ipso iure: aliquando per sententiā.
- 9 Dictum testis, an possit pro parte recipi & pro parte non.
- 10 Statutum, quod pro contractu soluatur gabella, si ab vna partem soluitur, & ab alia non, contractus valet pro parte,

quæ soluit.

Gabella: quæ venit soluenda pro contractibus, debet solui ab vtraque parte.

- 13 Periculum absentia testium, vnde consideratur, an à domicilio testium, an à loco vbi iudicium exercetur. 15.
- 14 Periculum mortis, an dicatur quis subire per peregrinationem longam: vel per nauigationem per mare. 17.
- 16 Testis aduena, quo casu compellitur reddere testimonium.
- 18 Senes vel valetudinarij, qui dicantur. 19.
- 21 Absens quis dicatur, & quomodo capiatur.
Citatio, an debeat fieri personaliter, vel domi, quando reus non inuenitur.
- 22 Testes, an possint examinari & iurare tempore feriato etiā solenni, quando periculum est in mora.

¶ CAP.

V.

Quoniam frequenter.

¶ Io. an. diuidit, & summat simul totam Decretalem hoc modo. Nā secundum eū diuiditur in duas partes. Nā in prima parte ponit regulā de testibus nō recipiendis super principali lit. nō contesta. Et vide sex casus exceptos à regula. Secūda ibi: in alijs. ponit quomodo procedi debeat cū lit. non contest. reus est cōtumax. Prima subdiuiditur, quia primò ponit regulam. Secundò casus exceptos. ibi: nisi forte. Quæ secunda subdiuidit in tres. Prima ponit duos casus exceptos. Secūda alios duos. Tertia alios duos. Secūda ibi: porro. Tertia ibi: sunt & alij. Itē secūda pars ibi: porro. subdiuiditur. Prima dicit quid iuris, si reus est cōtumax, contra quem agitur de spirituali, vel carnali matrimonio. Secunda ibi: si verò. dicit quid iuris, si non est contumax. Et primò de spirituali. Secūdo de carnali. ibi: si autem. ¶ Secunda principalis subdiuiditur in duas. In prima dicit quid iuris, si reus est contumax lit. non cōtestata contra quē agitur reali. Secunda ibi: si autem. Quid cū agitur personali. Prima subdiuiditur: primò enim tractat quid iuris cū conuenitur reus possidēs nomine proprio. Secundò cum cōuenitur possidens nomine alieno. Secunda ibi: quod si forsan. & hoc intendit secundum ipsum. ¶ Lite non contesta. non recipiuntur testes super principali: sed si reus est contumax, & agitur reali mittitur in possessionem actor rei petitiæ causa custodiæ. quā recuperat reus veniens intra annum: si offert cautionem de stando iuri, & restituit expensas: postea non auditur: nisi super proprietate. Sed si conuenitur reali, qui alieno nomine possidet, nominabit dominum in iudicio, & statuetur sibi terminus, intra quem faciat dominum comparere. qui si intra terminum missum non venerit, iudex illum citabit: quo adhuc non veniente iudex mittet in possessionē verum actorem. Si verò actio est personalis, mittetur in possessionem actor. Primò mobilium: secundò immobilium, vel excommunicabitur reus. Hoc regulare fallit in sex casibus: scilicet cum timetur mors vel absentia testium: cum agitur de matrimonio carnali, vel spirituali in causa inquisitionis, vel publicationis. Sed in primis duobus casibus recipiuntur testes, etiam contra non contumacem: ita tñ quod conueniatur, vel id sibi nuntietur intra annum: aliās attestaciones non valent. Item in secundis duobus casibus contra contumacem recipi possunt testes & causa diffiniri contra non contumacem. In spirituali coniugio contracto seruentur antiqui canones: in contrahendo expectabitur absens per sex menses: nisi iudex aliter arbitretur. In carnali verò absens expectabitur. hoc intendit secundum Io. an. Andræā. Et per hoc declaratur ius totius Decretal. Sed quia ista Decre. est valde prolixa. & habet materiam satis separabile: eam legā per partes & primò vsq; ad q̄

tenet Spec. in ti. de noto. cri. in. §. j. in vers. pe. Et adde etiam q̄ iudex pōt recusari, vt sus. pectus etian si habeat plures collegas nō suspectos: vt p. d. Abb. in. c. cām. el. ij. & in. c. cū super de of. dele. & per Phi. Frā. in. c. cum spāli. in. viij. q. & in. c. postremo de appel. Ethęc recusatio impedit cognitionē aliorū, nisi sint dati cū clausula quod vnus sine alio procedat. i. c. vno delegatorum de off. dele. & in. c. cū iter. de excep. & ibi per do. Ant. & Imol. q̄ dicit, q̄ iudex recusatus si spectus pōt cogi ad iurandū, an cā suspiciōis proposita sit vera. q̄ etiā voluit Phil. sing. in. c. cū speciali. de ap. in. viij. q. & per Arch. in. c. ab arbitro. de off. dele. li. vj. & p. Spe. intit. de recu. iudi. in fi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

porro. & hoc intendit istud principium. ¶ Lite non cōtest. regulariter testes recipiendi nō sunt. Fallit vbi timetur de morte, vel diuturna absentia testiū. Tunc enī seruata solennitate hīc posita possunt etiā lit. non cōtest. testes examinari. Et diuiditur hoc principium in quatuor partes. Nam primò ponit regulā. Secundò duos casus excipit: ibi. *nisi &c.* Tertiò solennitatem requisitā ibi. *sed si actor.* Quartò, quid iuris si illa non seruetur. ibi. *attestationes.* ¶ Casus literalis. Quia dubitabatur frequenter vtrum lit. non cōtesta. testes recipi potuerint vt patet per p̄cedentia iura: statuit pa. regulariter verum esse. q̄ lit. non cōtest. ad testium receptionē non est procedendum. & ab ista generalitate excipiuntur quidā casus, in quibus lit. nō cōtest. testes recipi possunt, quos omnes clarē in tex. videre poteris Berna. ¶ No. primò, q̄ ad verificationē regulæ non requiritur q̄ nullā patiat exceptionem. Quinimo dicit glo. super rubri. de re. iu. li. vj. q̄ regula dicitur quasi regulariter sit vera, quasi patiat exceptionem: iuxta illud vulgare non est regula, quæ non patiat exceptionē. & hoc videtur probare iste tex. vbi in principio dicitur regulariter verū esse vt testes non recipiantur lit. non cōtesta. & tñ postea excipit sex casus. & vide quod leg. & not. ff. de reg. iur. lib. j. secus dic, de hoc verbo generaliter verū. Vñ hæc differētia potest esse inter genus & regulam. Nā genus comprehendit omnia supposita sine exceptione aliqua. Vnde generaliter quasi vniuersali. sine exceptiōe. Pro hoc est tex. in. c. venerabilem. de elec. in versic. est enī regulariter ac generaliter obseruatum & c. vbi ponūt ista duo, quasi distincta & separata & aperta. Innuit ibi tex. plus importare nomē generaliter, quā regulariter, q̄ etiā sentit ibi Io. an. in nouella. & dic vt. s. dixi. & hoc not. ¶ Not. ij. regulā q̄ lit. nō cōt. nō debent recipi testes. & cū generaliter & indifferēter disponat, & est hoc obseruandū, nedū inter lai. sed etiā iter cle. Et sic strict. ordo iuris, etiam in causis cler. est obseruandus. Et probatur per locū à speciali. in cle. dispendiosam. de iudic. iuncta clem. sepe. de ver. signi. hoc dico pro intellectu capitul. si quis cum clerico. xj. q. j. pro his quæ dixi in. c. j. de obla. ¶ Not. tertiò, quæ & quot requiruntur, vt testes lit. non cōtestat. possint recipi. a Primò requiritur, q̄ subsit cā ratiōalis: vt quia timetur de morte, vel absentia b diuturna. Secundò, q̄ pars aduersa citetur, si citari potest. ¶ Tertiò, quod si nō potest citari debeat conueniri intra annum à tempore, quo poterit conueniri: vel saltē denūtiatur sibi huiusmodi receptio: aliās autem talis receptio est nulla. Quartò, quod agatur ciuilitur. Venio ad expeditionem glo. huius partis, & quæ ro cum glo. j. nunquid hæc regula vt lit. non cōtesta. Testes non recipiantur, fallat in alijs casibus, quā hīc positis. Gloss. respondet, quod sic. & enumerat multos casus. vel expedias & melius per viam oppositionis. videtur enim quod lit. non cōtestat. possunt recipi testes in multis alijs casibus, quā hīc enumeratis: vt patet in aut. si omnes. C. si vt se ad here. abs. & in aut. qui se mel. C. quomodo & quando iudex. & in. c. cū olimj. de testi. & similibus. Respondet gloss. fatendo contrarium quod etiam in multis alijs casibus, quā hīc enumeratis falit hæc regula: & enumerat. xx. casus cōputatis textualibus. Et in quantum excipit casum, cū agitur de electione vel matrimonio: vel vsuris. vel de beneficio ecclesiastico: dic vt hodiē prouisum est in clemen. dispendiosam. de iud. vbi istos & multos alios casus reperies exceptos. ¶ In quantum gloss. excipit casum. c. interposita. de appellat. vbi ponit casus, quando appellatur ab interlocutoria. Sed idem dic, quando appellatur à diffinitua altera parte contumace. C. de tempora. appellat. lege finali. s. illud. & capit. per tuas. de appella. & dic, vt ibi not. & in capi. Raynaldus. de testa. ¶ Extra glo. adde

alios casus secundum docto. vt casum. c. quāuis. de offic. ordi. lib. vj. & de homi. c. pro humani. eo. lib. Itē quando recipiuntur testes in notorijs ad cautelā. s. de elect. c. bo. ne. el. primò, in. s. licet. Item in his, quæ li. pen. sunt innotuata. de consti. c. cum. M. ad fi. vt li. pen. per totum vide bonam gloss. in clemen. fi. vt li. pendens. Item in vniuersalibus actionibus post diffinitiuam. C. de pe. hæ. l. hereditas. & l. hereditate. & l. de hereditate. & l. fin. Item quādo queritur de re iudicata, transacta, vel finita. de quo dicendum, vt in. c. j. de li. cōtest. lib. vj. Item in alienatis à suspensio, vel excommunicato de bonis ecclesiæ post inhibitionem factam sibi. de dolo & contum. c. veritatis. in fi. Item cōtra clericum de maleficijs suis publicē gloriātē. de exces. p̄la. c. q̄ sit. Item quando recipiuntur testes ad iudicem instruendum. de appel. constitutus. Item in casibus, in quibus libellus non offertur. de quibus. s. de libe. ob. c. j. Et nō bene istum casum: quia comprehendit multos. Item in incidentibus: vt in sequē. glo. & remittit Hostien. de his ad summam. eo. titu. & vide per Specu. in titu. de teste. s. iij. vbi ponit. xxxvj. casus. Legistæ etiā ponunt casum, quando non est prouisum de remedio missionis: vt nota. in aut. si omnes. C. si vt se ab hæred. abs. & in authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. & in. l. si finita. s. Julia. ff. de damn. infect. Sed iste casus indistinctē non procedit: sed dic, vt dixi in. c. tuæ. s. eodem.

4 ¶ Et multi ex prædictis casibus possunt reduci ad aliquas regulas, secundum domi. Anton. & bene. Et prima sit hæc. vbi non dirigitur ius agendi contra certam personam, sed solum iudici concluditur: licet in hoc tangatur utilitas & præiudicium tertij, lis non est contestanda: quia non est certa persona, cum qua agatur, & cum qua lis contestetur. Et sub hac regula concluditur casus aut. qui semel. C. quomodo & quando iudex. & c. causam. de do. & contuma. de iureiurand. c. ad nostram. & j. eo. s. sunt & alij. Item casus. l. iij. fi. reg. & l. penul. s. cum autem ad Trebel. & casus in. c. sanē. xxiiij. q. ij. vbi etiam post mortem inquiritur de hæresi. & per illū tex. videtur Innoc. ponere regulam, q̄ vbi causa est merē spiritualis, & sine alicuius incommodo tractatur, non est necessaria contestatio. ¶ Secunda regula est q̄ in sententijs interlocutorijs, & quæ diffinitiuas sequuntur & sententijs censuræ pro earum examinatione & probatione non exigitur lit. cōtest. & procedi potest vsq̄ ad sententiam lit. non cōtest. Et idem est in emergentibus quæstionibus: vt in gloss. seq. dicitur. de quo dicendum est: vt in. c. prudentiam. s. sexta. de offi. delega. sub hac possunt comprehendere multi casus superius excepti. ¶ Tertia regula est, q̄ in omnibus causis summarijs & notorijs, in quibus non est necessaria libelli oblatio, non est necessaria lit. cōtesta. vt in casibus cle. dispendiosam. cum fi. ¶ Quartam regulam ponit Innocen. quando ius agendi distinguitur ad commodum publicum: quia ibi potest iudex ex officio supplere. de ele. c. cum nobis. & iij. q. ij. c. quia ea. & faciunt not. per Innoc. in. c. ad nostram. de iureiur. ¶ Sed dices tu: cū papa hīc non faciat nisi vnam regulam: quomodo ergo ponimus tot regulas? Aut ergo sunt falsæ: aut papa fuit diminutus. Respōdeo, q̄ papa habuit respectum ad cōmuniter accidentia: sic & legum latores. l. nam ad ea. ff. de lega. Habuit ergo respectum: cum ius agendi dirigitur ad certam personam, & proceditur ad ea, quæ sunt grauis præiudicij: nec factum est notorium, seu summarium: sed ordinarium & dubium: & proceditur in fauorem priuatum: Tunc enim procedit regula hīc posita vnica, & vera: vt non procedatur lite non cōtesta. & si qui casus reperiantur in contrarium, sunt propriē casus excepti à regula. ¶ Et ex hoc text. iuncta gloss. nota, quod casus excepti a firmant regulam. xxxij. quæst. vij. c. dominus. nisi reperiantur excepti in alia parte iuris, seu sint similes exceptis, & ad hoc

ZACHARI.

- a ¶ Lite non conte. possint recipi. ad de vidēdū de hoc p Lanfr. de Oria. in. c. qm cōtra falsam. s. testiū depositiones. nu. xxx. & ibi in apost. Bene. vadi. in ver. añ lit. contestatam. j. de pbat. p quo vide Alex. de Imo. cōsi. cc. col. fi. vol. iij. & Bar. Sozi. cōsi. ccxliij. i. c. cōsiderata. vers. quarto contra eum. te. 2 stem. volu. ij.
- b ¶ SEBASTIANI. ¶ Vel absentia. In quantum tex. hic. æquiparat absentia longā & mortem. vide iura alle. per Card. in. conf. 3 liij. inci. in examinatione. & Card. in. c. præsenta. de testi. in vj.
- c ¶ SEBASTIANI. Casus excepti. Circa materiā excepti. multa cumulat Felin. hic vide cum. per. d. las. in. l. fi. ff. q̄ quisq̄ iu. Aret. in consi. cxliij. inc. visa consultatiōe & pulchrē in con. xxx. inci. viso themate. Bal. & Paul. de cast. in. l. in his. ff. de leg.

Et ad hoc habes bon. glo. in l. j. C. de conditio. indebi. Non enim possunt omnes iuris articuli eadem lege comprehendendi: vt. l. non possunt. ff. de leg. Et per hoc sunt expedita prima & secunda gl. vt ego mihi persuadeo, ad vtilitatem illorum qui scripta nostra legunt. ¶ **¶** Quæro quare text. dicit cum ciui. est agendum. & c. & respondet gloss. iij. q. ratio est, quia in crimina. nunquam recipiunt testes lite non contest. quia strictè in eis debet procedi. & idem Gof. Inn. & Hostien. Nā secundū Abb. est in eis burfale interesse, sicut in ciuilibus. Inno. reddit aliā rōnem: quia in criminalibus testes recipi non debent nisi procedat accusatio quæ debet fieri per præsentē, & de præsentē. ij. q. viij. c. ij. & c. per scripta. Hec ratio Innoc. mihi non placet: nā in ciui. non debent testes recipi, nisi edita actione & lite contest. in rubro & nigro. & tñ, ne pereat probatio nis copia, recipiuntur testes ante fundamentū contestationis: ergo & idem dicendum est in criminalibus eo maxime: quia in eis tractatur de foro publico & priuato: vt in c. fame. de senten. excom. & l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publica. Vin. hic dicit alternatiuē tñ, qd in crim. possunt recipi test. de quorū morte timef: quia iam tenetur actor ad talionē Ioan. And. dicit hoc verū post inscriptionē. de accusa. c. licet. quasi velit, quod antē inscriptionē tales testes recipi nō possunt: nec debent: cū cesset timor talionis: secus post inscriptionē. ¶ Ego puto glo. istam posuisse veram rōnem, quare in crimina. non procedat ista prouisio. cū enī agatur de grauissimo præiudicio, non debet aliquid fieri inordinatē: & maxime parte absente. Sanctius enī est, vt dicit Iurisconsultus scelus nocentis impunitum relinqui, quam innocentem condemnari: vt. l. absentem. ff. de pœnis. & argum. eod. quæ not. Innocen. in c. per inquisitionem. de elect. Et per hanc rationem: & per istum textū à contrario, puto istud dictum Vincenti. etiam cum moderatione Ioan. And. non procedere. & sic siue facta sit inscriptio siue non cessat hæc prouisio in criminalibus: cum lex tantum permittat cum ciuilibus agitur. & regula est in oppositum. Nec ob. timor talionis, quia poterit protestari quod per eum nō stetit, quominus producat tales testes: sicut in simili factum fuit: vt in c. constitutus j. de test. Nam ex coniecturis colligitur præsumptio calumniæ: vt ca. j. de electio. libr. vj. in fin. Sed si agatur de crimine ciuilibus, tunc secus: quia ista litera loquitur indistinctē. Satis ergo est, quod agatur ciuilibus, & eo maxime quia à pari communiter iudicatur, quod agatur ciuilibus merè: vel de crimine ciuilibus. l. finali. ff. de priuat. de lecti. Nec agitur ita de grauissimo præiudicio, sicut quādo agitur de crimine criminaliter. Et hoc vlti. tenet Innocen. hic. ¶ **¶** Quæro quid sit si non timetur de morte vel absentia diuturna: sed ne propter moram varient fidem: quia de facili possunt obliuisci. Glos. in versicu. *subtrahatur*. tenet, quod etiam ob istam causam possit fieri receptio lite non contesta. allegat bonum textum in l. iij. §. duæ. ff. de Carb. edi. vbi textus iuncta glossa dicit præcauendum, ne dilata quæstione, testes varient fidem suam. hoc etiam sentit Host. dicens locum esse huic receptioni: si periculum obliuionis imminet. argument. C. qui testat. fa. poss. l. hac consultissima. §. at cum humana. Et cum hoc dicto transit Ioan. And. sequitur etiam domi. Anto. & dicit notandum: habebit tamen secundum eum hoc æstimare iudex ex qualitate personæ & negotij. ¶ Quid enim si negotium esset valde notabile, & non intricatum: certè non præsumeretur quod ex longo tempore exeat à memoria: vt de sententia excommunicata. capitu. cum illorum. in fin. Gloss. & Calder. tenent contrarium, tum quia iste casus non est exceptuatus: tum, quia semper allegatur talis timor: & sic vacuarentur effectus huius regulæ. ¶ Ego sequor glo. & Hosti. Moueor quia eadem rō est, cum timetur

de obliuione, sicut cum timetur de morte. Satis enim quo ad partem habetur pro mortuo testis: cum negotij oblitus est. arg. vij. q. j. c. in apibus. §. ecclesi. vbi dicit text. quod translatus de beneficio habetur pro mortuo quo ad illud beneficium, & quo ad successorem. & maxime hoc dicendum est in casu nostro: vbi consideratur mors duntaxat propter testimonium. Si ergo eadem ratio est: ergo eadem debet esse iuris dispositio: & maxime cum hoc habeat equitas. ar. op. in c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. vbi papa hunc casum exceptum, cum timetur de periculo testium extendit seu declarat habere locum etiam cum timetur de consumptione instrumentorum: motus simili æquitate. Ad idem bo. gl. in l. j. C. de condi. indebi. vbi notabiliter dicit glo. quod excepto vno casu à regula, videntur excepti omnes con similes. Satis enim est vnum esse exceptum: exempli gratia. arg. in leg. non possunt. ff. de lega. & c. translatio. de constituto. Et per hoc respondetur ad motiūm Cald. dum dicit hunc casum non esse exceptum hic. Nec ob. aliud motiū, quod semper allegaretur iste timor: quia iudex non habet credere parti: sed æstimabitur hoc arbitrio suo considerata negotij & personarum qualitate. Quid enim si debitum est in diem longum, vel conditionalem: & non separatur purificatio de præsentis: & negotium est valde intricatum, vel reus est absens: & non potest de facili conueniri. Nam certè satis potest timeri de obliuione: cum etiam proprium factum homines ex longinquitate tradant obliuioni: iuxta not. per Abba. in capit. ab excommunicato. de rescript. & in præallega. §. duæ. ff. ad card. ¶ **¶** Oppon. de cap. significauit j. de testib. vbi recipiuntur testes indifferenter, siue sit timor mortis, siue non. Gloss. in versicu. timetur. respondet, quod illud loquitur in causa publicationis. vult dicere, quod ibi testes recipiuntur vt eorum dicta publicentur ad perpetuam rei memoriam: & propriè loquitur in reo, qui non intendit: nec potest agere, sed ad perpetuam defensionem petit testes recipi, vel examinari, & publicari. Ideo recipiuntur omnes indifferenter. & hoc capitulum propriè loquitur in actore in cuius facultate est agere. & qui intendit agere de præsentis, vel de proximo: ideo non debent testes recipi lite non contesta. quia fortè aduersarius deliberabit tempore oblatis libelli, non contendere: sed ne rerum pereat probatio recipiuntur testes, de quorum absentia diuturna, vel morte timetur: vt hic. Et de intellectu illius capituli. significauit. dic. vt ibi & in c. Albericus. eodem. tit. & ex hoc collige duas differentias inter hoc capitulum. & c. significauit. quia istud loquitur in actore: illud in reo. & in isto non recipiuntur omnes testes indifferenter: ibi sic. Collige & tertiam differentiam ex his quæ statim sequuntur in gloss. quia hic non replicantur dicta testium nisi secuta contestatione. vnde in effectu non videntur recipi ante lit. contesta. ibi verò incontinenti publicantur ad perpetuam rei memoriam. Et hoc dico respectu huius principij, quando recipiuntur propter timorem mortis, vel absentis. Nam in casu se. §. aliud est, vt ibi videbitur. ¶ **¶** Et dicit do. Anto. hic sub dubio fortè, quod si tempore quo iudicium inchoatur, viuant isti testes, ita quod possunt examinari: & sic euentus docuerit cessationem periculi, quod non teneat receptio: vt ex illis possit procedi ad sententiam, ex quo cessauit periculum. Item cessat causa: quia non perit facultas probandi. Ad hoc. l. fina. C. de test. & cap. præsentata j. de testa. Et quia euentus declarauit periculum, non videtur subfuisse. ad hoc. l. cum quidam. ff. de acquiren. hæredi. ¶ Ego puto contrarium per istum tex. qui annullat attestationes tantum eo casu, quo est negligens in non conueniendo, vel non denunciando intra annū. Si ergo alter

SEBASTIANI.

¶ Excepto vno casu. Nunquid in exceptionibus fiat extensio de similibus ad similia. vide And. Sicu. m. c. iuravit. de probatio. Deciu. latē. c. cū dilecta. in. v. no. j. de confir. vti. vel inuti.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

fecerit: remanent indistincte attestatioes valide. nec est verisimile: q testes incōtinenti decesserint. & cū litera loquat indist. nullā faciēs mētionē de morte: sic ēt debem⁹ intellige. xix. dist. c. si romanorū. xxxj. q. j. c. qd si dormierit. Et quia circuitus sunt vitandi in cle. auditor. de resc. & exceptio firmat regulā. xxxij. qō. vij. c. dñs. Ad p̄dicta optimē facit. c. cū dilecta. de cōfir. vti. vel inuti. vbi priuilegiū renouatū sine debito iuris ordine, propter periculū cōsumptionis, remanet in sua validitate. decisa lite: licet fortē cessauerit periculū consumptiones. Facit regula factum legitimē. de reg. iur. lib. vj. ¶ Quero, text. iste loquitur, cū pars aduersa est cōuenta: quid si est conuenienda. gloss. seq. dicit, q idem: dic hoc satis cauere in tex. dum dicit, qd conueniri nō possit. & c. ergo sensus literę est, qd pars citanda est, si citari possunt: & siue venerit, siue non: siue citari non possit, procedendum est ad receptionē testiū: vt hīc dicitur. ¶ ¶ Quero, quia hīc datur annus ad conueniendū, vel ad denuntiandū, an iste annus erit continu⁹. i. currat diebus feriatis, & non feriatis: & data potentia agendi, vel non. ¶ Gloss. in verb. *annus*. dicit, quod à principio erit utilis: quasi dicat qd in processu erit cōtinuus. & hoc satis videt pro bari per istū tex. facit secūdū Io. an. qd no. in. c. si. de fer. in glo. ij. Tu vide melius glo. not. super rub. ff. de diuer. & tēpo. p̄scrip. vbi glo. ponit regulam satis notabilem qd ī istis p̄scri. semper tēpora sunt cōtinua: nisi aliud specialiter lege caueatur. & satis videtur hīc cauere, qd à principio sit vtile: dū tex. dicit ex quo poterit cōueniri ad materiā vide bo. gl. i. cle. vna. de rest. in inte. ¶ ¶ Quero, tex. iste annullat attestatioes, nō facta denūtiatiōe, vel cōuentione prout hīc dicitur: an annullentur etiam quatenus tangunt fauorem aduersarij. gl. seq. q nō: quia non fuit in culpa. & idem Inn. & Hostiē. Adducit. do. Ant. ad hoc: quia vbi actus cōmunis per alterum exerce tur, licet omittantur requisita per exercentē, nō vitiaf pro cōmoditate alterius: maximē qñ solennitas exigif post actum. Mihi nō placet q dixi maximē: quia si solē nitas requisita in actu non obseruatur, corrui actus. & sic non potest valere in fauorem alicuius: quia forma dat esse rei. ^a facit quod leg. & not. in. c. quia propter. de elec. & xij. q. ij. c. sine exceptione. sed quādo solennitas requiritur post actum, tūc act⁹ tenet. Sed ex post facto annullatur: & tunc fortē posset procedere hoc dictū do. Ant. quinimo, hoc vltimo casu, qñ ius dicit aliquid non valere propter aliquod omiffum, quod debet fieri post expletionem actus: non corrui actus ipso iure: sed annullari potest per sententiā: vel opus est exceptione: vt not. probatur in. l. vniuersa. iuncta. glo. C. de preci. im pe. offe. & not. Bar. in. l. j. ff. de test. Vnde in casu nostro dico, quod ex nō facta denūtiatiōe, vel cōuentione intra annū attestatioes non annullantur ipso iure, sed per sententiā: vel opus est exceptione. Vn valeret snia postea lata earū p̄textu si nō exciperetur per illud: quod supra dixi: quia ius dicit eas nō valere propter omiffum quod debebat fieri post factum: q bene not. quia nemo hoc cōsiderauit. & sic etiā in fauorem nō seruantis istā solēnitatē non annullantur ipso iure. ¶ ¶ Nunquid aut debeāt annullari, etiam in fauorem alterius partis, quæ non fuit in culpa. Doct. cōmuniter tenent q non vt dixi. s. d. Card. sentit contrarium dicit enim, quod si iste aduersarius vult eas pro se, oportet quod etiā recipiat cōtra se. Aut enim ex toto spernat, aut dimittat. argumentum capitulo olim. de censi. ¶ Ego puto: quod hīc sit dicendum: quod aut depositio testis continet vnum articulum inseparabilem facientem pro vtraq; parte: & non potest aduersarius recipere pro se: quin recipiat cōtra se: quia cum sit vnicum factum: diuidi non potest. Sicut dicimus de confessione emanata super vno facto vt not. in cap. j. de confessioni. libr. vj. in leg. j. C. eod. fa

cit. l. petendē. C. de tēp. in integ. resti. & qd in simili sentie Inno. in. d. c. cū olim. ¶ Aut cōtinet diuersos articulos: & pcedat ista glo. quia attestatioes annullant in odiū alterius partis: & peccata debēt suos authores tenere: vt in c. quæsiuit. de his, quę fi. à ma. par. ca. Quare satis æquē posset distinguī: q aut illi testes viuunt, & possunt de facili haberi: & tunc indistinctē nō valeant: cum hoc cap. eas annulet indistinctē nō facta mētionē: seu differētia inter actore & reū. & maximē quādo principaliter fuerunt recepti ad petitionē alterius, & accessoriē dixerunt in fauorem aduersarij. Sublato ergo principali, corruiat & accessorium. de regu. iur. lib. vj. accessoriū. Sed si illi testes nō pnt haberi saltem commodē: tūc valebunt in fauorem alterius seruata distinctiōe supraposita. Durum esset: q ius alterius periret odio alterius partis pro hac distinctiōe facit. c. p̄sentata. j. de testa. & l. fi. C. eo. & hac no. quia si videantur tibi noua: sunt tamē satis equitati & iuri cōsentanea. ¶ ¶ Et faciunt p̄dicta ad. q. b̄sta tuto cauetur, quod gabella nō soluta, nō valeat cōtract⁹ deniq; contractu inito quidā ex contrahentibus soluit gabellam pro parte sua, reliquo nihil soluente. Facit ista gl. iij. ar. quod debet valere cōtractus in fauorem soluentis. Nā ī dubio videtur quilibet cōtrahētū arctari ad soluendū partē suā. arg. opti. in. l. cui fundum. ff. de condi. & demō. vide qd not. Bal. in. l. vna. in. fi. C. si aduer. rē iud. Sed in contrarium facit, quia contractus non pōt valere pro vna parte. & sic claudicare. ar. in. l. si cum dies. s. si arbiter. ff. de arb. sicut in sententia dicit Bal. in. d. l. vna. q sufficiat soluere partem gabellæ ad validitatem sententiæ pro parte. Sed pōt dici, quod cōtractus valebit in totum, nō autē pro parte in fauorem illius, qui soluit gabellam pro sua parte. ar. in. c. de illis. de despon. imp. & in l. etiā. ff. de mino. ¶ Quero, quid si non facta denūtiatiōe, vel cōuentione intra annum, secūdū quod hic dicitur vult pars probare, quod nō fecit in fraudē: an debeat ad mitti. Gl. seq. q nō: quia ista est p̄sumptio iuris, & de iure Host. dicit eam esse iuris tantū. D. Ant. dicit & melius iudicio meo, q etiam si excluderef fraud: nō releuaret: quia litera super fraude se nō fundat: vt patet in versi. nisi forte. Imputandū est ergo sibi, si non fuit diligens obseruādo postea qd hic dicit. ¶ Aduerte tamē, q inquātū gl. dicit nō admitti p̄bationē in contrariū. intellige, qñ vellet excludere fraudē. Sec⁹ aut si vellet probare se nō habuif se facultatem cōueniēdi: tūc enim admitteretur, quia iste annus ab initio est utilis: vt voluit gloss. & bene supra in versi. annū. & ibi dixi. Oportet ergo q nō solū excludat fraudē, sed etiā negligentia, q magna est culpa. ff. de ver. signi. l. magna negligentia. Et per hoc sunt expedite. glo. huius principij. Nam pen. & vlt. quę sequuntur, sunt clarē & bene dicunt. ¶ ¶ Nunc venio ad aliqua textualia, & p declaratione literæ & materiæ, primò quero de absentia quō intelligatur ista litera, nunqđ sufficit absentia à quocunq; loco: Pet. & Abb. intelligūt de absentia à loco domicilij ipforū testiū. Vin. verò intelligit de loco, vbi exercetur iudiciū. Tñ secūdū eū si cā est Romę: & Hispan⁹ pducēd⁹ est in testē: si se de Hispania trāffert ad Anglā, nō est loc⁹ hmōi receptioni: post lit. em cōte. vel citabuntur Romæ: vel mittef ad illos. Et hoc verum secundum eū: nisi de domo domicilij absentarēt se testes ad partes oriētales, vel tā remotissimas, q post lit. cōte. nō inueniātur. ¶ Duo sentit hīc Vin. Primò, q testes debēt recipi p iudicē cā: licet sint alienigenę. Circa hoc dic q siue testes recipiant ad futuram rei memoriam, siue in casu huius cap. ppter timorē mortis, vel absentia: semper dnt recipi testes p illū, corā quo cā examināda est: vt plenē dixi. in. c. si quis contra clericum. de fo. compe. Sed si testes erant alibi, quām vbi iudiciū exercetur: & ibi est imminens periculum mortis, vel absentie ad remotas partes: nec interim potest haberi recursus ad iudicem

SEBASAPI.

a ¶ Effere. Ad hāc doctrinā vide Pau. de ca. i. cōf. lxxxij. inc. visis cōpromis so laudo & puncto: secūdum antiquā impressionē. & Ang. cō. xxxvj. inci. p defensione & Ro. in cōf. cciij. cū alle. p Fel. hic.

SEBASAPI.

b ¶ Ad. q. faciūt ad hāc. qōnē q ponit Iaso. in. l. ij. in. xvij. q. C. de iure emph. vbi examinat, an si sint plures emphy. in vnare quorū vnus soluit p parte sua, alij non, an per nō solutionē factam ab vno, priuentur illi qui soluerunt.

ZACHARI.

c ¶ Contractus va bit in totū. Adde q ista est veritas & cōmunis opm. quā Ioan. de pra. post Bal. Imol. & raph. in. l. quamuis. ff. de condi. & demō. & Ange. Arer. in suo tracta. male. in ver. amputetur ei manus. co. fi. & Ang. in. l. si seruus. & ibi omnino per Alex. s. j. in fin. ff. si quis caut.

SEBASTIANI. ¶ Vnde puto, vide quod singulariter no. Bal. in. l. si quis nauicularius. C. de naufra. lib. x. vbi dicit, qd in loco vbi quis pal-
sus est aliquē casum: pōt facere examinari testes de illo loco: & faciēt fidē
corā competentī iudice. Et hāc practicā dicit esse mirabilem. sequitur
Aret. in. c. ij. de testi. & hoc est verū, & in si. casu. vbi æquitas suadet, te-
stis deberet exami-
nari, secundū Ro.
in. l. si verō. §. de vi
ro. in. l. iij. fallentia
ff. solu. mat.

ZACHARI.

**Qui dicuntur se-
nes quo ad casum
huius capitul. Dic
esse in arbitrio iu-
dicis. Ita multum
notab. voluit Ioā.
And. in. c. nouit. §.
de iudiciis. & hoc
Bal. in sua maga. in
verfic. senex. Flor.
in. l. in lege Aquil.
si delictū. ff. ad le-
gem Aquil. vbi etiā
dicit de hoc esse
summātim cogno-
scendum.**

Anto. Franc.

¶ Dicitur circa hoc
qui dicuntur senes,
videndū esse. Spe.
in tit. de teste. in. §.
ij. in ver. sed quos.
& in. §. de testiū cō-
pulsione. in princ.
vbi dicit, qd hi, qui
sunt annorū. lxx.
dicuntur senes, & ex-
cusantur à tutela. l.
ij. ff. de exc. tuto. l.
j. C. qui ætatis, vel

**mor. se excu. & l.
inuiti. ff. de testi-
bus. Ideo tales non cō-
pelluntur inuiti te-
stificari. de quo et
vide glo. in. l. ij. in
ver. seniu. C. de his
qui nō imple. li. x.
& habetur etiam p
Spe. in tit. de testi.
in princ. & hāc pro-
cedūt de iure cui
uili: sed de iure ca-
nossecus est. quia ta-
les cōpelluntur te-
stificari, vt in. c. qd
quis. xj. q. ij. & in
c. j. de cri. fal. & no.
do. inc. si qui testiū
de testi. verū si pro-
pter senectū nō pos-
sunt venire ad iu-
dicē, debet mitti
tabellio ad eos pro
recipiendū dictū
suū: vt est glo. in. d.
c. si q. testiū. Et ad-
de, qd senex. lxxx.
annorū nō tenet p
sonaliter cōparere
nisi sit robustus, vt
volūt. d. de Ro. in
decisio. cexxvj. q.
inci. senex. i. not. &
adde qd senex. lx.
annorū nō tenetur
ire ad bellum in. l.
fin. & ibi Bart. C.
qui professio, vel**

iudicem causā sine periculo: satis tunc po-
terūt recipi per illū iudicem, vbi degūt: ne pe-
reat probatio. arg. in. l. tutor, qui repertoriū
ff. de admi. tu. & i. aut. de defen. ciui. & qd no.
in. c. vt famæ. de sent. excom. Sentiūt domi.
de Rota decisio. lxxvij. vbi dicūt, iudicem ap-
pellationis ab interlocutoria, pendente ipsa
appellatione, posse propter periculū emer-
gens, recipere testes, etiā super principali, &
valebit receptio, etiā si fuerit pronuntiātū
malē appellatū. Idē sentit hīc do. Ant. & facit
l. j. C. vbi de cri. agi op. & qd leg. & not. in. ca.
quāq. xiiij. q. ij. Et sic sentit Vin. solā absen-
tiā à loco domicilij, non sufficere ad hanc ex-

**ceptionē faciendam. ¶ Do. An. tenet cōtra-
riū, qd qn absens peregrinat, in periculo mor-
tis dicitur. l. mortiscā. cū. l. se. ff. de do. cau. mor.
maximē qn absentia est per mare: vel per lo-
ca insidiosa: vel quādo non brevis. Ad hoc qd
no. in. c. pastoralis. §. j. de offic. ordi. ¶ Et cer-
tē hoc sentit Hostien. in sequē. q. vbi dicit,
qd quia in peregrinatione plura pericula im-
minent, quā in domo: equum est testes reci-
pi propter periculū mortis. Sed hoc dictum
do. Ant. & Host. mihi nō placet indistinctē.
Si em̄ in qualibet peregrinatione esset pericu-
lū mortis, seu verisimiliter timeretur: Papa
in tex. non posuisset, vt distincta ista duo: cū
per se mētionē de morte faciāt, & per se etiā
de diuturna absentia. Vñ puto^a sic dicendū,
qd aut est talis peregrinatio, qd verisimiliter
timetur de morte: qd est relinquēdū arbitrio
boni viri: & tūc procedat hoc dictū vltimū
vt etiam si recedat à loco domicilij recipiāt
testes. Et tunc nō recipiuntur propter absen-
tiā, sed propter periculū mortis. & tunc salua-
tur dictū Vin. Aut non est talis peregrinatio
& tunc procedat dictū Host. vt siue recedat
à loco domicilij, siue ad remota loca se con-
ferat habito respectu ad locū domicilij, non
recipiūtur. Quid em̄ si recedat à domicilio,
& appropinquat magis ad locū iudicij? Cer-
tē nō fiet receptio vigore absentie. Et idē si
nō appropinquat, dūmodō ad remota loca
se nō cōferat: quia pariter poterit vocari de
vtrōq. loco, vel ad eum mitti. facit qd not. in
d. c. pastoralis. & hoc idē videtur sensisse Ioā.
Cal. hīc in pri. suarū additionū. ¶ Et ex pre-
dictis ifero, qd testis aduena recedēs de loco
vbi iudiciū exerceri debet, quāq. velit profici-
scisci ad domiciliū propriū pōt recipi in testē
prout hīc dicitur. Et licet do. Ant. videatur
dubitare: tamē allego glo. not. quē hoc sentit
iuncto tex. ff. ad legem Aquil. in. l. in lege. &**

**satis probat iste tex. attenta mēte. c. ¶ Nun-
quid aut possit aduena cōpelli ad perhibendū
testimoniū veritatis. Domi. Ant. dicit se pu-
tare, qd si interfuit actui testificādi, maximē
rogatus: cū videatur ibi consensisse actui te-
stificandi, satis poterit compelli: ex quo ibi re-
peritur quasi ex dispositione iuris sint testes
submissi iurisdictioni cuiuscunq. iudicis, co-
rā quo causa venit tractanda. Ego aut remit-
to ad ea, quæ plenē dicam in. c. cum causam**

**æta. lib. x. & tenet gl. in. d. l. inuiti. & in. l. cū ob puectē in verfi. seniu. C.
de his qui non imple. li. x. Et excusat etiā à collecta imposta per capita
pro eūdo in exercitiū: sicut etiam excusat infirmus, & foemina. l. j. C. qui
æta. lib. x. & no. Bal. in. l. iij. in. §. si actor. ff. de re iudi. quis aut dicat senex
vt possit examinari ad perpetuā rei memoriā: dicas qd hoc est in arbitrio**

j. de testib. vbi dico de compulsionē testiū

**17 ¶ Tercio quæro, qd tex. iste nō solū requi-
rit absentia: sed etiam qualitatem diuturnita-
tis: quādo dicitur diuturna? Cōmuniter con-
cluditur hoc arbitrio iudicis relinquendum
ar. de offic. deleg. c. de causis. vnde dicebat In-
no. qd hāc absentia estimabit iudex variare se-
cundū varietates negotiorū. Nam si debitū,
de quo agi speratur sit in longū diem debi-
tum: vel sub conditione, quē potest multum
differri, nō reputabit absentiam, etiam, si diu
abfuturus sit. Cū credibile sit, qd possit re-
dire antē, qd dies vel conditio existat. & ideō
nō recipietur testis: sed expectabitur hoc ca-
su, & ecotrā si iam citatus esset aduersarius,
& differt lit. contesta. quia posset esse qd in p-
ximo fiet litis contesta. sic præsūmitur etiā
si breuius, vel tempore sit abfuturus testis,
recipitur testimoniū ei⁹. & hoc arbitrio iudi-
cis cōmittit secundū eū. Host. dicit in primo
casu equū esse testē recipi propter mortis pe-
riculū: qd plura in peregrinatione imminēt
q. in domo. & æquū est semper probationib⁹
subuenire: vt dicitur in litera. Dic melius, vt
dixi. §. iudicem debere cōsiderare, an sit tale
iter seu peregrinatio: vt verisimiliter timeat
casus mortis. & tunc recipietur & fiet rece-
ptio non propter absentia principaliter, sed
quia verisimiliter timeat de morte: & sum⁹ in
altero casu in litera excepto. aut nō timetur
verisimiliter mors: & procedit dictū Inn. &**

**18 hoc sentit Cal. hīc. ¶ Tercio principaliter
quæro, qui dicuntur senes quo ad casum hu-
ius ca. b. variæ sunt opiniones. Quidā dicūt se-
cundū Vin. qd senes^c dicuntur septuagenarij, q
à tutela & cura excusantur: vt. C. q. mor. aut
æta. l. vna. & facit qd no. iij. q. iij. item inuiti.
Alij appellant senes cētenarios: quia lex vo-
cat illud vltimū spaciū vitæ hominis. C. de sa-
crofan. ecc. l. fi. Inn. ponit hīc duas opi. Primò
dicit illos senes esse, qui sunt infra. lxx. annū.
de illis em̄, qui iam compleuissent septuagesi-
mum annum, non potest intelligi: cum ipsi
& si volentes possint testificari, non tamen
inuiti coguntur ferre testimonium. ff. de te-
sti. l. inuiti. Nec cogatur ad munera publica
authoritate tantum. C. qui æta. se excu. l. j. &
institu. de excu. tuto. §. item maior. A mune-
ribus autem personalibus, publicis, authori-
tate & vtilitate excusantur post. lx. annos. C.
qui æta. l. fina. lib. x. Postea dicit ponendo
aliā opin. quam firmat posse dici, quòd
quantum ad testimonium ferendum hoc ca-
su, qui dicantur senes, relinquendum est ar-
bitrio iudicis. Nam quandoq. aliquis est se-
nior in quinquaginta annis, quā alius in. lx.
& secundum eum satis probabiliter potest ti-
meri de morte cuiusque, secundum naturam
inferiorum causarum, postq. peruenitur ad
l. annum. quia minor pars hominum hanc
ætatem attingit. Et leges, quē dicūt, qd septua-
genarij excusantur tantum à muneribus: nil
faciunt ad rem: quia ibi nihil sit timore mor-
tis. Hic autem aliquid speciale occurrit.**

iudicis. Et hoc mo-
do debet intelligi
qd iste dicit, vt no.
Inn. in. j. col. & Io.
an. in. c. qm frequē-
ter: vt lit. nō cōte.
& tenet Fl. de san-
cto Pe. in. l. in. l. ag-
lia, si deletū. hic al-
le. Et adde etiā qd
senex nō pōt ius
vocari sine venia:
vt notabiliter vo-
luit Spe. in tit. de
actio. in ver. sed nō
quid edictū. Quo
aut pbeť senectus
dicas, qd probat ex
aspectu corporis,
secundū Bar. l. j. in
ver. no. et qd sicut
minor. C. de men-
di. vali. lib. xj. & vi-
de Ang. in aut. de
quæstore. circa fi.
colū. vj. Vbi dicit
probari ex eo, qd
quis sit canus pi-
lis & barba. Et
adde, qd senior de-
bet prius loqui. qd
iunior: casus est re-
pu. sing. in. c. j. de
cōtrouer. seu. inter
pa. in vfi. seu. quæ
alle. Ro. in suis fin.
in ver. senex. & vi-
de ple. p. Alexā. in
l. certū. ff. si cer. pe.
Et facit p hoc qd
dici solet. qd semp
senectus est vene-
randa. vt est text.
in. l. semper. ff. de
iu. immu. & adde
quòd senex semp
per habere se-
nium, præsūmitur
& pseuerare in se-
nectute. l. senium.
& ibi Bald. circa
princ. Et Adde qd
verba senis, pl⁹ va-
lent qd entis iuue-
nis: vt est tex. in. c.
j. de renunti. & no.
Bal. in. d. l. senium.
post princ. Et ad-
de qd senior in re-
gno est cōmodior
populo: vt dixit
Bald. in. l. cū anti-
quioribus. in pen.
colum. in verfi. x.
hoc probatur. C.
de iure delib.

SEBASTIANI

**¶ Quod senes
Qui dicantur se**

Panormi. super Prima Secundi Decret.

nes ultra adducta per Felinum. hic vide eundem in c. si qui testium. colū, penul. versic. in ea. ibi dic. quod compellitur. j. de testi. vbi etiā tangit, qñ senes possint cogi ad testificandū.

SEBA. SAPIA.

a ¶ Præsentē. Vide quis dicatur pñs, vel absens, p Ale. in cōsil. c. inci. discussis. in. v. vol. ali quid per Felin. in rub. procem. Gregoria. col. pen. vidē etiā q not. Bald. in Lex persona. C. de proba. quē refert. Ale. in cō. lxxxix. inci. eximij iuriscō sulti. in. v. vol.

ZACHARI.

b ¶ Sufficiat ad domū, si reus nō repēriatur. Tu dic, qđ sufficiat ad domū: vtp Bar. Bal. Pau. de ca. post Gul. de cu. in. l. consentaneū. C. quō & qñ iud. Istū in cōsil. xliij. col. j. versic. facit ad hūc. & cōf. seq. col. j. vol. ij. Felin. in. c. in nomine dñi. colla. vij. versic. vno casu soluat. j. de testi. Lanfranc. in. c. qm̄ contra. §. citationes. nu. 2. versic. tertio quēro. & ibi per Celsum in ado. remi. ad saturitatem. in. §. prætor. j. de proba. Et ibi paulo post per Lanfrā. an ad apothecā in qua quotidie laborat, debeat citari: an ad domū in qua habet familiā. concludit q vbi habet fami. Anto. Franc.

¶ Adde, qđ citatio ad domū suffi. si semel fuit in iudicio: vt per Bald. in. l. iij. i. §. prætor. in. j. col. ff. de dā. in fect. & per eundē in. l. j. in. §. j. ff. de libe. agno. in versic. secundo not. & habetur per Bald. in. l. vt perfectus. C. de anna. excom. & in. l. finaj. colū. in versic. not. in materia citationis. C. de iur. dom. impe. & habetur per gl. & docto. in. l. iij. C.

hic em̄ testes recipiuntur timore mortis tantū ne cū eis pariter pereat probatio. Hostiē. dicit, quod de septuagenarijs & supra potest intelligi: quia his casibus recipiuntur saltem voluntarij nō inuiti nec debent cōpulsionē expectare maximē cum appropinquāt morti timere dñt peccatū veritatē tacendo. de crimine fal. c. j. & secundū hoc nullum est cōtrariū secundū eū: vide ad hoc qđ not. per glo. in. c. si qui de te. Io. an. videtur super tex. senti re cū opi. secunda. Inn. dicit em̄ qđ hoc relinquitur iudicis arbitrio. ar. in versic. qđ si forsā.

¶ Ego puto qđ in septuagenarijs vt supra indistinctē debet seruari dispositio huius. c. nā à. lx. anno incipit senitū & est aliarū etarum terminus: vt nota. glo. in procemio sexti. lib. ver. est perfectus. & sic cū validitate propriē tali etate dicantur senes, seruari debet dispositio. cap. nec in illa etate & supra relinquam arbitrio iudicis: quia satis hoc est expressum. & quantūcūq; quis sit bonæ complexio nat⁹ timere debet abinde mortē. Et intelligo qđ spōte dicant testimoniū vel etiam coacti vbi cogi deberēt. quod qñ sit no. in. c. j. de test. co gen. vbi dicam & sic potest saluari præcedēs opi. à. lxx. verò anno & infra mihi satis placet opi. Inn. & Ioan. An. vt relinquatur arbitrio iudicantis cōsiderata cōplexione ipsorū testiu, illud ē cōsiderandū est qđ à. quinquage. āno incipit senect. Iuuēt⁹ em̄ inc. à. xxv. & durat vsq; ad quinquā. ānū vt no. gl. in loco præ alleg. verūtamen quia hīc attenditur senect⁹ non propter numerū annorū nec propter distinctionem etatis sed timore mortis: & iste verisimilis timor vario modo contigit secū dū diuersitatem complexionū relinquitur ergo arbitrio iudicis vt. §. dixit & illū iudicabit senem vsq; ad. lxx. annū. vbi istū verisimilem timorem cōspiciet: sicut in simili dicimus in pubertate quē licet soleat accidere in. xliij. an no. tñ respectu matrimonij respicimus quando potest generare & satisfactum est menti iuris: vt leg. & not. in. c. puberes. de desp. impub. & qđ no. gl. xx. q. j. in summa. ¶ Quarto quēro, qā hīc dicit nō solū senes, sed etiā valetudinarios recipiēdos. qui dicūtur valetudinarij? Sol. secundū Ioā. an. dicuntur infirmi sic dicti: quia in eis valet infirmitas cōtra naturā. Vel secundū Gof. dicūtur à valeo per cōtrariū. Inn. intelligit de infirmis propter debilitatē corporis: nō propter febres acutas: quia de illis dictū erat. §. ibi: nisi fortē de morte. & c. & hoc vult dicere secundū eū, q cū de morte, vel absentia timetur: nō sunt testes recipiēdi: nisi verisimiliter timeat. Puta, qđ sunt senes. & c. vel aliter secundum eū, vbi de morte vel absentia timetur, recipiūtur oēs: sed senes & hmōi recipiūtur etiā si de morte, vel absentia diuturna nō timeat: nisi hoc intelligat: vt §. dixi. Certe hoc dictū nō procederet. Nā de senibus, & valetudinarijs permittit propter timorē mortis: & si litera bñ ponderetur hēc videtur eius mēs. Nā primò ponit regulā de test. recipiēdis: vbi de morte timeat, vel absentia diuturna. Postea declarat, qui sunt isti de quorū morte timetur: & dicit qđ senes & valetudinarij: & alij de quibus ex aliqua cā rōnabili timetur eo ipso, q est senex, vel valetudinarius timetur de eius morte. Sed quis di-

catur senex, vel valetudinarius relinquitur arbitrio iudicis: vt egosuprà dixi. ¶ Et ex hoc infero: quod valetudinarius appellat quilibet infirm⁹, siue ppter febres acutas, siue propter debilitatem corporis: dūmodò timeat de morte: sed in senē nō requirit aliqua infirmitas: quia vt dicit Terentius. Nā & ipsa senectus morbus est. Et hūc puto intellectum huius. §. sed dices tu qui sunt isti alij, de quib⁹ ex rationabili cā pōt timeri. Inn. & Host. ponūt exemplū in illis, qui debent ingredi bellū cāpestre, vel trāsfretare debēt. & idē in similibus de quib⁹ habet. ff. de do. cā mor. l. ij. iij. iij. & v. ¶ Quintò qro tex. permittit hāc exceptionē, qñ pars cōuēta est cōtumax, vel absens ita q cōmodē cōueniri nō pōt: quid si est pñs, & parata est subire iudiciū? dic secundū In. q etiā tūc est dare casum, vbi testes nō possunt recipi li. nō cōte. Puta, si debitū sit cōditionale, vel in diē: vel si ex alterius arbitrio dependeat intētio actoris j. de testi. c. significauit. ff. ad. l. aquil. l. in lege aquilia vbi est bo. tex. Itē si impediatur lit. cōtest. per suas exceptiones. Itē si dignitas vacet j. ne sede vacante. c. vlt. licet illud cap. faciat in cōtrariū. sed ibi soluitur. Et dic q illud cap. potest intelligi de testibus, de quorū morte nō dubitabat. ideo non tenuit receptio sede vacante: ne aliquid attētur in præiudiciū ecclesiæ vacantis. secus dic si timeat. Tūc em̄ cū ecclesiā nō possit agere ppter carentiā prælati ne pereat facultas probādi, poterūt recipi testes, prout hīc dicitur.

20 ¶ Et hoc est, qđ voluit hīc In. vnde dicit Host. qđ si re⁹ esset malitiosus Tyrān⁹, quem actor nō audet cōuenire, nec receptionē denuntiare, subueniat iudex actori sic iustē timenti. de app. c. si iust⁹. Cōsideratis personarū & negotij qualitate & alijs circūstantis, recipiat testes quāto citius & cautius poterit: & diligēter sustineat vices rei in ipsorū examinatione, reseruando sibi exceptiones in personas, & in dicta secundū eū. & hēc bñ no. quia quotidiana & optima. & ad pdicta adduco. c. fi. de hare. li. vj. Ad istū tex. qui tñ facit mētionem, quādo reus est cōtumax vel absens, dico qđ habuit respectū ad id, qđ cōiter accidit: non tñ negat quin reo pñte, possit fieri receptio imminēte aliquo periculo: vt. §. dictū est. & satis probat i. d. l. in lege. ¶ Sextò qro qñ reus dicat pñs, vel absens. Inn. intelligit, eum præsentē, qui in eadē ciuitate est: vt in aut. de test. §. hīc verò. co. vij. Quinimo scdm Ho. & de Anglia mouet, vt vadat, vel mittat Bon. propter istā cām j. de fideius. c. cōstitut⁹. quasi velit Ho. q est si sit extra ciuitatē debet citari ob istā cām, si non distat magis à loco iudicij, q facit Anglia à ciuitate Bon. cū legatur citationē fuisse factā ad tā lōgū spaciū. d. Ant. dicit, quod absens dicit, qui est in loco ita q de facili cōueniri nō pōt: vt ista litera dicit. & c. cōstitut⁹ loquit de receptiōe per viā ordinariā, vbi nō timeat periculū. & est casus, in quo cōtra nō verū cōtumacē, vel si appareat verū, procedit ad receptionē testium. de quo p Bar. in. l. iij. §. prætor. ff. de dā. in fe. not. in. c. fi. de eo, q mit. in poss. dico sic, qđ regulariter, an & qñ requiratur citatio personalis: vel sufficiat ad domū, si reus nō reperiat b not. in. c. causam. de do. & contu. & in. d. c. fi. de eo,

quō & quādo iud. Et Adde, q si citandus potest inueniri, requiritur citatio personalis: sed pri⁹ debet perquiri & eo non inuenito, fiat citatio ad domum: aliās fiet per proclama. vt p Cardi. in clement. j. in. §. qñ in fi. de iudi. & in cle. j. in. x. no. de foro. cōpet. & idē dicebat Bar. & Nico. de neap. in. l. scire oportet. in. §. oportet. ff. de excu. tut. q citatio ad domum facta in subsidium valet. & idē dicebat ipse Barto. in. l. si tamē in fi. ff. de lega. ij. q nuncius referens te citasse, debet dicere q diligēter perquisiuit Titū. & quia eū nō inuenit citauit eum ad domum. & vide etiā Bar. in. d. §. prætor. ait. & ibi etiā per Alexā. in. iij. colū. vbi ple. examināt istum passum, & dicunt, q non requiritur discussio personæ: sed sufficiat citationem fieri ad domū: quando statutum dicit aliquē citari debere personaliter vel ad domum. alias autem requiritur discussio personæ. & vide de do. de Ro. in suis deci. l. j. in no. Et ad de q qñ q citat ad domum decet citari altavocē, vt quilibet altans possit audire: vt dixit Baldus in. l. diffamari in. j. col. per illum tex. in ver. vocat se. C. de inge. manu. & vide do. Car. in clem. j. in. ij. q. & omnino. eū in. vj. q. post gloss. de iudi. vbi dicit, q ad talem citationem requirit, q fiat alta voce: & q persona liter apprehendi non potuerit: & q etiam requirantur amici absentis citati alias non constituetur citatus in cōtumacia, quod etiā voluit Barto. in. l. vt perfectus. in. j. col. C. de anna. exc. & vide Inno. post gl. in versic. absentia. in c. ex parte. de testi. de citatiōe autem

de eo, qui mittitur in possessionem vbi dicam. & per Bartol. in d. §. preter. & Ioan. An. in regula pro possessore. de re. iu. lib. vj. in mercu. Sed quātū ad hoc. Et attinet, dico qd nō potest certa doctina tradi: sed hoc relinquendū est iudicis arbitrio: debet enim considerare qualitātē & quātitatē absentie ex parte cōueniendi. Item periculū imminens, ex parte testis. qd enim si testis est in periculo mortis: nec capit dilationē vnius horę. Nam certē satis videtur absens, si incōtinenti reperiri nō potest. Nā verū est dicere cōmodē hunc citari non posse, & ita econtra. ¶ Quid si est senex nō tñ in tāto periculo, qn possit verisimiliter expectari per duos vel tres dies. debet em̄ tūc ad eū mitti: vt citetur personaliter, si non habet domiciliū in loco iudicis. arg. in c. Romana. §. contra. hentes. de foro comp. lib. vj. Et ad materiā, qd diuersimodē citat quis absens secundum diuersitatē materie subiectę vide bo. glo. in aut. de fideiul. in versic. presentes. facit. xj. q. iij. c. eorū. Et quod ibi not. & ff. de ar. l. diē. §. coram. ¶ Septimō quēro, an & quando exigatur hęc denuntiatio, de qua in tex. dic. secundū Inno. quādo fuit absens reus. ita quod cōmodē citari non poterat: vt dicitur in litera. Nā si fuisset p̄sens requireretur ista denuntiatio: cum ipse debuisset interesse receptioni testiū, & iuramento ab eis p̄fīto: vt in c. ij. de test. & ij. qō. j. c. in primis. & optimē dicit. Aut em̄ non fuit p̄sens, nec citatus: & non valet receptio: vt in d. c. ij. Aut fuit p̄sens: & tunc frustra fieret denūtiatio: vt in regula eum qui. de reg. iur. lib. vj. ¶ Octauo & vltimo quēro, an tales possent in hoc casu examinari diebus etiam feriatis. Spec. in titu. de se. §. ij. ver. qd si dicit qd sic etiā inferijs solēni: qā iste actus fit extra iudiciū: & hoc dictū videtur cōmuniter doct. hīc tenere. & dicit Vin. quod interrogatoria faciet iudex, secundum qd sibi videbitur, secundū quod aduersarius est absens: nec credit per hęc receptionem p̄scriptionē interrumpi. & pro hoc vltimo dicto facit, quod nihil per hoc petitur: sed fit huiusmodi receptio, vt probatio conseruetur. Sed contra primū dictū, vt possit fieri receptio diebus solēni. facit qd not. in cle. vna de offi. dele. cū debeāt fieri interrogatoria & iuramentum recipi. Item aduersarius est citandus, & citatio tali tempore nō debet fieri: vt in c. fi. de fer. l. vlti. C. eo. & sic non videtur actus omnino extraiudicialis: vt dixit Spec. vnde puto, quod nisi maximū periculū immineat, nō debet talis actus tunc fieri, & tunc fiet receptio non ea ratiōe: quia actus est extraiudicialis oīno: sed quia necessitas suadet & agitur de re tēpore peritura: vt in dictis iuribus. Et in c. licet eo. titu. de ferijs. Secus si iuramentum fuisset receptū die nō feriata: tunc in interrogatoria porrecta, & citatio facta parti: tunc enim receptio facta est quid merē extraiudiciale, & non potest indistinctē fieri in die feriato: vt not. glo. in cle. j. de offic. deleg.

✠ S V M M A R I V M. ✠

- 1 Testes quo casu in causa matrimo. tam carnali, quā spirituali, examinentur lit. non contejt. & etiā veniatur ad sentētiā.
- 2 Prælatus & maritus nō possunt se absentare ab eccl. & vxore sine cā & absentando p̄sumitur facere malitiose. 13.
- 3 Quādo aliquis est perēptoriē citatus, & est contumax: proceditur in cā sed quo ad condēnationē expensarū sufficit vna citatio cū contuma. Contumax quomodo probatur.
- 4 Egritudo & captiuitas an excuset quē a contumacia vera.
- 5 P̄scriptio non currit eontra eccl. carentē administratore immediato, licet habeat Prælatum.
- 6 Occultās se, vt impediāt citatio. quo casu habetur pro perēptoriē citat. 11. Forma citandi occultatē se. Clericus citatur, vel domi, vel in sua ecclesia.
- 7 Maximē, ista distio exponitur aliquando pro tantum.
- 8 Clericus absens citatus propter aliquam causam, intra quantum tempus debet comparere.
- 9 Clericus vagabundus priuatur beneficio, licet illud beneficium non requirat residentiam.
- 10 Clericus, qui est absens ex aliqua iusta causa a beneficio requirente residentiam, debet in eo relinquere vicarium. Clericus, qui habuit certū terminū ad redeundū, vtrū finito termino sit vltērius monendus: vt reuertatur ad effectum de quo hīc.

ad apothecam, vide Bar. in d. §. p̄tor ait. in. §. col. ad fi. vbi tenet, qd nō valet. & idē ipse in l. j. in. §. j. in. §. col. de libe. agno. & habetur per Flo. in l. j. in. §. habitare. ff. de his, qui de iecē, vel effude. & per Alex. in l. lex Cornelia. in. §. si tamen. ff. de iniur. & per Barto. in l. item apud Labeonem, in §. conuictum. eo. titu. de iniur.

- 11 Probatio certa nascit per violentas p̄sumptiōes.
- 12 Euidenter dicitur fieri quod fit per verisimiles cōiecturas.

Mors quomodo probetur.

§. Porro. ¶ Hinc in isto. §. vsq. ad. §. sunt & alij. excipiūtur alij duo casus a regula supra posita. Et pinguius excipiūtur isti, q̄ p̄cedentes, cū in istis pos sit etiā ad snīam p̄cedi. & hunc. §. sic summo.

- 1 ¶ Cum agitur de matrimonio carnali, vel spūali, p̄nt cōtra cōtumacem etiam li. nō contest. testes recipi, & snīa diffinitiuā ferri. Si verō reus est absens, sed non cōtumaciter: tunc in carnali nō procedit sed expectatur absens. in spirituali verō si agat de cōtracto stabitur iuribus antiquis: si de cōtrahēdo expectatur absens per sex menses. h. d. ¶ Sed de hoc vltimo, qn agitur de cōtrahendo, dic ho diē: vt in c. q̄ fit. & c. cupiētes. de ele. li. vj. vbi aliter est prouisum. Et diuido in duas partes principales. Nā primō decedit quid iuris, qn re⁹ est absens per cōtumaciā. Secūda ibi: si verō. ponit quid qn est absens sine cōtumacia. Et ista secūda diuiditur in tres. nā primō tractat de matrimonio spirituali iam cōtracto. Secūdo de contrahendo: ibi, quod si. Tertiō de carnali ibi: si aut. ¶ No. j. absentia p̄lati & mariti valde periculosam ecclesię, vel vxori. Et ideō p̄latus non pōt se absentare sine causa: sicut nec maritus: vt j. de cle. non resi. per totum. & vij. q. j. c. si quis in clero. Et pro primo. §. de elect. ne pro defectu. De marito verō vide casum specialissimum: in quo potest se maritus absentare sine licentia vxoris. f. cum emittit votū in subsidiū terrę sanctę. j. de voto. c. ex multa. §. in tanta. Regulariter em̄ non potest se ab ea absentare. de quo vide quod no. xxxij. q. v. c. manifestū. xxvij. q. ij. c. si tu abstines. Hinc dicitur maritū non habere potestatem sui corporis, sed vxor: vt in c. non debet. de consan. & affi. ¶ No. ij. tres modos p̄badi cōtumaciā. Prim⁹, si perēptorio p̄cedente nō cōparuit. & concor. l. contumacia. ff. de re iudi. & xxij. qō. iij. c. de illicita. Et requiritur peremptoriū quoad facultatem procedendi in cā: sed quo ad condēnationem expensarum sufficit vna citatio sine peremptorio. de quo tñ dic, vt no. in c. q̄ relā. de procu. ¶ Secundus modus si malitio se seipsum occultat. ¶ Tertius si impedit, ne citatio possit ad ipm peruenire. Et not. istos duos modos vltimos singulariter: vt his p̄batis, non sit necesse aliter probare. Fiūt enim iste trinā & solēnes citationes ad contumaciā conuincendā. Si ergo constat de ea, nō est necesse aliter citare vt etiā dicit Inn. in. c. ad petitionē. de accu. ¶ No. iij. differentiā inter hunc. §. & p̄cedentem. hīc em̄ recipiuntur oēs testes, & publicanī, & fertur diffinitiuā: l. omnes. C. de fer. & in addi. Specul. in dicto ti. de fer. in. §. j. Et adde, qd examinatio testium debet fieri parte citata ad iuramenta saltem: alias est nulla, vt plenē not. in leg. is apud quem. C. de eden. & in l. penulti. de cri. expi. hā, & plenē tract. per Bad. & doctōr. in l. si quando. C. de testib.

ZACHARI.

¶ Diebus etiam feriatis. De examinatione, de qua hic petitur, non dubium est, qn alijs etiam casibus pos sit fieri die feriata, etiam in honorem Dei, vel sanctorū: vt per Lanfran. remissiuē in capi. quoniam contra in. §. testium depositiones. nume. 8. ibi. respondeo, qd non sed bene deponere possent die feriato: & ibi Celsus in apost. in versicu. die feriato, vbi dat rationē diuersitatis inter examinationem, quā die festo fieri potest: receptio autem testium nō. Quod intelligo regulariter: quia hoc casu, de quo hic posset etiam recipi, vt not. Paul. de castr. in l. eadem. ff. de ferijs. & Bart. in l. more. illo titu. & Specul. in titu. per istū alleg. de fer. §. sequitur. versic. penulti. & ibi Ioan. Andr. in additio. ad ipsum.

Anton. Franc. ¶ An examinatio testium possit fieri die feriata in honorem Dei: dicas quod sic: sed non deferri iuramentum: vt per gloss. & Cardi. in clem. iudices de offi. deleg. & habetur per Bar. in l. si quando C. de testi. & vide etiam Lanfran. in clement. s̄pe. in vers. de plano. de verbo. significa. Quod sine dubio est verū, quando iuramentum fuit p̄stitum die nō feriata, secundum Bald. in dicta. l. si quando. in. vj. quę stione & per Specul. titu. de fer. in §. j. in versic. quid si. & per Paul. in

Panormi. super Prima Secundi Decre.

SEBASTIANI.
¶ No. ex eod. Vid
Car. in. consil. xli.
incip. punctus qō
nis. Nunquid autē
ante consecratio-
nem quis dicatur
promotus in Ep̄m
videmulta cumu-
lata per Feli. in. c.
eā te. colū. j. cum
seq. s. de rescript.

ZACHARI.
b ¶ Egritudo & ca-
ptiuitas quia inen-
tabili necessitate vi-
dētur impediri ta-
les. tex. est fin. in. l.
nam & feruius. in
j. respō. ff. de neg.
ge. quē Bal. in. c. ci-
scitatus. s. de rescr.
dicit esse singu. ad
effectum, de quo
s. & Anto. Corfe.
sing. ex cō. in. vers.
necessitas inenita-
bilis. Addo alium
casum, qui excusat
etiā, puta si caret
vestibus. per text.
in. l. Et in eodē. ff.
ex qui. cau. ma. &
in. c. si qui testium
iūcta gl. j. de test.
Anto. franc.

¶ Circa hoc, an &
qñ testis dicatur
impeditus, ita: vt
non possit venire
ad iudicē, sit mittē-
dum iuramentum
ad domum: vltra
hic alleg. videnda
sunt quē habentur
i. l. ad egregias vbi
per Bar. & Alex.
post alios. ff. de iu-
re iur. & ibi ponit
de paupere, q non
habet vestes cōue-
nientes dignitati
& conditioni suā
quibus possit exi-
re domū salua ho-
neqate: quia tunc
mittitur iuramē-
tum ad domū. &
eodem modo si sit
mulier honesta. et
adde, q iuramen-
tum testis scriptū
in actis præsumi-
tur præsūtū sol. &
parte præsente &
a iudice secundū
Ioan. An. in addi.
Spe. in tit. de te in
s. sequitur. in. ver.
& nota. & idem
vult dominus
Anto. de butri. in

ibi verò, neq oēs recipiūtur: nec recepti pu-
blicantur: nec fertur snia diffinitiuā: nisi pri-
lis contestetur. Et rō huius spālitās redditur
hic in litera. ¶ Not. iij. in. vers. si verò, q in
ter ecclesiā & etiam quēcūq Prelatū infe-
riorē, dicitur esse matrimo. spirituale. Dic-
tū hoc procedere largo mō. Nam strictē su-
mendo solū est inter ipsum & ecclesiā suā.
ipse enī est sponsus: & in signū solus defert
annullū: vt not. Io. And. in. c. cler. de vi. & ho.
cle. vide tñ q not. in. capi. ne pro defectu. de
elect. ¶ Not. ex eodē^a ver. capiēdo verbum
maximē propriē: q per solā electionē subse-
cuto cōsensu electi, dicitur contractum hic
matrimoniu: secus si adhuc non interuenit
consensus electi: vt in. vers. sequenti. Dic tñ
melius, q ante consensum, nihil est contra-
ctum post consensum electi, & ante cōfirma-
tionē, matrimo. dicitur initiatū: vt in. c. fi. de
trāsla. Episc. & hoc innuit tex. in. c. cū inter ca-
nonic. de elect. in. vers. quasi. Et per confir-
mationē est ratū: quia nō potest dissolui sola
voluntate electi & per consecrationem con-
sumatur: vt dicit tex. in. c. fi. vide glo. in. c.
si electio. de elect. lib. vj. & qd not. in. ca. ij. de
trāsla. Episc. ¶ No. in. vers. quod si forsan. ele-
ctum absente nō cōtumaciter, expectandū
per sex menses. Sed hodiē dic, vt habetur in
c. quā sit. de elect. lib. vj. & c. cupientes. eo. ti.
& li. vbi aliter statuūtur ista tēpora. ¶ Not.
in. ver. si autem. quod in cā matri. carnalis non
proceditur cōtra absente cōtumaciter. & rō
redditur in litera: alia sunt clara. ¶ Potest
tñ colligi, q egritudo & captiuitas^b excusant
a cōtumacia vera. dic tñ, qd iste tex. loquitur
qñ citatio nō peruenit ad absente. Item quā
do ignoratur. an impedimentū sit tēporale
vel perpetuū: & an culpa sua inciderit in im-
pedimentū. his enī cōsyderatis compellitur
qñq absens & impeditus constituere procu-
ratorem. De quo dic, vt not. in. c. querelā. de
procu. & per glo. & doct. in. c. dilecti. de do.
& cōtu. & dic, vt ibi. ¶ Venio ad glo. huius. s.
Et prima glo. intelligit principiū huius. s. de
electo nō confirmato. Et qui nōdū consensit
& nō apparet, quare glo. voluit sic istud prin-
cipiū restringere: forte enī voluit imponere
differentiā inter principiū & ver. si verò. &
ver. quod si. Sed certe nō est bona differentia
cū ver. si. quod si. loquatur de electione nuda
ante consensum electi, vt etiam ibi sensit. Itē
ver. si verò. loquitur, qñ est absens nō per cō-
tumaciā: vt etiā ibi vult gl. Vel forte ideō gl.
restringit: quia text. in hoc principio tñ lo-
quitur de electo: quicquid, senserit. Hostiē.
intelligit hoc princ. procedere etiā in electo
cōfirmato & cōsec. si agat cōtra eū de fœdere
cōiugij spūalis: & si dicatur eū qui lōgo tpe
possedit Episc. a princ. fuisse intrusum per
potentiam: vel simoniacē. Siverò nō agatur
fœd. sed petitur deponi propter crimē quā
tuncq iste sit cōtumax, non debent test. re-
cipi super crimine: nec ferri snia lit, nō cōte.
ij. q. ix. c. decernimus. Simile in matri. carnali
s. eo. ca. j. & idē Inn. ¶ De modo procedendi
contra absente, qñ agitur de crimine, dic vt
plenē dicam in. c. veritatis. j. de do. & contu.
Et dicebat Inn. hos. s. s. sic distinguendos: vt
principium locatur in confirmato & conse-

crato, sed cōtumace. ver. si verò. loquatur in
confirmato absente sed nō cōtumace. ver. si
quid si forsan. de non cōfirmato. tene simpli-
citer q ex quo agitur de fœdere spirituali: &
reus est cōtumax semper pōt procedi vt dici-
tur in principio siue electio sit cōfirmata si-
ue nō: siue cōfēserit siue nō: qā stat semper rō
literē quē fundatur sup cōtumacia ne ex mo-
ra ecclesia patiatur detrimētū in tēporalibus
& spiritualibus. hoc etiā probat ver. si verò.
qui ēt venit aduersatiuē ad precedentia & tñ
loquitur cum ver. sequenti tā de electione nu-
da, q confirmata: ergo & principiū sic intel-
ligendū est data contumacia: vnde verbū ele-
ctio: capitur hic multū generaliter, & qcqd
fuerit isto tpe hodiē tñ hoc certissimum est
per cle. dispendiosam. de iu. iuncta cle. sepe.
de verbo sig. ver. si verò. venit aduersatiuē:
vt dixi ad pracedētē. & loquit cū versic. seq.
qñ reus est absens & nō per cōtumaciā & p-
cedit tex. cū aliquid opponit contra electio-
nem vel cōfirmationē vel ratione formē nō
seruatē vel rōne criminis electi: vt dicitur in
hac gl. ita q principaliter impugnatur ipsum
vinculū: secus si vinculo præsupposito impu-
gnatur vel petitur deponi propter crimen se-
quens. Tunc enī procedēdū est, prout not. in
c. veritatis. j. de do. & cōtu. & idē in matrimo-
nio carnali: vt in. c. j. s. e. ¶ Sed quēro nūquid
iste. s. habeat locū, cū agitur etiā de inferiori-
bus beneficijs. Gl. ista prima, aliās super vers.
puta. dicit q sic: quia ibi ex longa mora lēdit
ecclesia. Item tenet Inn. Host. & cōiter doct.
Et pro hoc. s. de elect. cū ecclesiā. j. de cle. non
refi. c. pe. & de eo qui mit. in. pos. c. eū, qui. lib.
vj. qd placet. Nā ista litera loquit idē. Et
ratio in ea posita habet locū etiā in inferiori-
bus ecclesijs. Nam & qñ vacant, carent, admi-
nistratore immediato. ¶ Adeo, q tñc non
currit præscriptio cōtra eas: vt no. Inno. in. c.
olim. el. j. j. de resti. spo. occurrendum ergo est
vt cito habeant administratōrē immediatē.
¶ Opp. q isti ablatiui in hmōi casib⁹ super-
fluant: cū sufficiat verbū. tunc gl. in. vers. hu-
iusmodi fatetur cōtrariū. Simile. lxx. dist. c.
vlt. & xj. q. j. c. volumus. Vel dic secūdū Ho-
sti. & Io. an. q ille ver. tūc respicit fi. s. & isti
ablatiui denotant cōtumaciā, de qua sequi-
tur: quasi velit litera, q tūc procedēdū est ad
receptionē testiū, & ad diffinitiuā: cū agi-
tur de matrimonio spirituali, vel carnali, nō
tñ semper: sed in huiusmodi casib⁹, quādo da-
ta est cōtumacia & c. ¶ Quēro, an ille qui
se occultat, ne possit citari: vel impedit ne ci-
tatio ad ipsum perueniat, habeat pro citato?
Glo. in. ver. seu quia impedit. dicit q sic: requi-
rit tamē, q denuntiatio fiat publicē ad domū
suā, vel ad ecclesiā. Io. an. dicit q hoc casu,
vel cū domiciliū, vel locus citadi liberē & tu-
tē nō pōt adiri sufficit, q citatio siēda autho-
ritate apostolica fiat in palatio papali, vel in
audiētia causarū: ipso tamē papa ex certa sciē-
tia specialiter hoc mandante. & postea figat
ianuis maioris ecclesiā ipsius loci: vbi degit
papa cum curia. & tūc sic arctat citatum, ac si
id ad ipsum personaliter peruenisset, etiam si
fiat extra dies solennes quibus papa cōsuevit
generales facere pcessus. Hoc dicit patere in
extrauaganti Bonifacij quā incipit, rem nō
nouam.

c. fraternitatis, &
do. Ab. i. c. tuis. ad
fi. j. de testi. & Bal.
in. l. ius iurandi. C.
de testi. & in. c. j. in
s. j. quid sit inuest.
& adde qd ille q
alle. impedimentū
vel testes vel aliud
debet illud pbare
vt p Bal. & Alex.
in. l. de pupillo. in
s. si q ipsi. de ope.
no. nūtia. dicas tñ
quod impedimē-
tū regulariter pro-
batur per iuramē-
tū: vt no. doc. in. l.
sed & si quis. in. s.
questitū & in. l. j. i.
s. quod dixim⁹. ff.
si qs cau. & vide
oīno. Alexā. in. d.
s. qd diximus. vbi
dixit cōiter teneri
qd sit in arbitrio
iudicis an sit sup
impedimēto iura-
mento partis vel
aliter debeat pba-
ri. de quo etiā ha-
bet in ca. qā pro-
pter. de elec. & ha-
betur p gl. in. c. q
quis. iij. q. v. & per
Spe. in. tit. de app.
i. s. breuiter. i. ver.
in summa. dicas ēt
q probat per indi-
cia & cōiecturas ve-
per Inn. in. cū cau-
sis. de testi. & per
Bal. i. l. scire opor-
tet. in. s. sufficit. ff.
de exc. tu. vtrū autē
de tali impedimē-
to sit protestatū.
no. in. c. ex rōne
de app. & an pbe-
tur p testes singula-
res vide p Ale. cō-
fi. suo. ix. i. iij. p
re consiliorum.

SEBASTIANI.
¶ Quēro. Vide
Bal. in. l. ea q in vl.
co. ver. dic ergo q
aut ad? C. quō &
qñ in. vbi dicit q
q latitat ita q nō
pōt apprehendi
est ver? cōtumax
sequitur Alexā. in
l. pperādū. s. fin-
aut re? in. v. cōclu-
sione. C. de iudi-

Anton. Franc.
a ¶ De hac dictioe
maximè. Dicitur q
includit vtrunq
casum, sed ponit
maioritatem in
altero & statuit
idem ius: vt est gl.
in l. illud & ibi p
flor. de scō pe. ff.
ad le. aq. & habet
i. c. illud, xij. di. &
per spe. in titu. de
dispu. allega. in §.
post hoc. in ver. &
not. & vide per. d.
Car. in cle. j. de re-
nū. vbi dicit, q po-
nit idē ius in casu
cōtrario. Et quod
aliquē etiā ponitur
pro multum. qñq;
etiam superabun-
dat: vt in l. si dolo.
de rescin. videnti.
& dixi ple. alias le-
gendo illū text. in.
c. gratum. de offic.

SEBA. SAPI.
b ¶ Subdistinguit.
Quo procedat cō-
tra clericū non re-
sidentem latissimè
tangit Maria. So-
ci. in ca. ex tuē. de
cle. non resi.
ZACHARI.

d ¶ Delictum vaga-
tionis. Istud mihi
videtur esse nimis
durū, q propter
solam vagationē
quis priuatur bñ-
fi. ec. nisi fortē tā-
diu absit, vt dubi-
tetur, an viuatur: per
ea quę no. glo. fin.
quā multū extol-
lunt scribes di-
cētes alibi nō esse
similem in. c. non
oportet. el. j. de cō-
seq. dist. vlt. & illā
singularizat Ant.
Corf. sing. cccxx-
xij. in vers. vaga-
bundus. vbi multa
memoratu digna
de vagabundo po-
nit.

Anto. Fran.
d ¶ Circa istud, an
ex sola vagatione
quis priuatur bñ-
ficio putare dicen-
dum, quod si bene-
ficio requirit re-
sidentiam, quod ta-

nouā. & mode. cle. q̄ inc. dudū bonifa. de iud.
in cle. ¶ Aduerte, q hoc dictum procedit in
Papa & tunc dico specialiter procedere, qñ
nō cōstat, & q malitiosē impedit, vel se oc-
cultat: sed si constaret, dico istā citationē ge-
neralē nō necessariā, etiā in inferioribus iudi-
cijs. s. dixi in notabilibus. Habetur em̄ incō-
tinēti pro citato: tex. est hic valde notabilis,
vbi parificat perēptoriū & tale impedimen-
tū. Ita tenuit Inn. in prealleg. c. ad petitionē.
facit optimē tex. in l. j. §. sed Aristo. & qd̄ ibi
not. Bar. ff. qd̄ vi aut clā. & satis videtur pro-
bari, q impedit, si aliquis amic⁹, vel cōsan-
guine⁹ impedit: vt probatur in simili in. c. cō-
stitutus. de test. & sentit Bar. in preall. l. j. §. fi.
Sed quia hęc impedimenta nō possunt de fa-
cili probari: satis puto vtile & cautū, vt ser-
uet q no. gl. in cle. cām. de ele. Et no. ex hac gl.
qd̄ qñ cleric⁹ est citandus, sufficit q talis cita-
tio fiat ad domū: vel ad eccl. sed hoc declara-
prout dicā in. c. cām. de do. & cōtu. ¶ Sed cir-
ca hoc q̄ro, nūquid hodie requiratur perēpto-
ria citatio in casib⁹ hic expressis. d. An. hic di-
cit. j. q nō per cle. sape. de verb. sig. in glo. in
verbo citationē: iūcta cle. dispendiosam. de iu.
Postea dicit, q fortē illud seruabitur, quādo
procedit in presentē: ne hęc Decr. corrigat.
Sed certē hoc dictū nō procedit: cū hoc pri-
loquat de presente citato perēptoriē, qui ve-
nire cōtēnit. vñ dic, q hodie sufficit vna cita-
tio in istis casibus, etiā in casu huius Decr. q
etiā clarē sentit gl. preal. dū alleg. hoc. c. pro
iure antiquo quātū ad hoc. vñ tā in prin. cāē
quā ad sententiā, sufficit hodie vnica citatio:
vt in. d. cle. sepe. iūcta cle. dispendiosam. de
iu. Nā hęc causa olim nō erat summaria: ho-
diē sic. vt in. d. cle. dispendiosam. Aduertandū
tñ est, q ibi nō imponit necessitas: sed datur
iudici facultas procedēdi summarie: vt patet
in fi. iūcta gl. quapropter dicas, q aut iudex
eligit procedere summarie: & habet locū, qd̄
s. dixi. Aut vult pcedere plenarie, & pcedit
q hīc dicit. & hęc indubitātē teneas. ¶ Venio
nunc ad glo. in ver. si verō. & glo. in vers.
maximè. exponit istā doctrinā, primò pro-
priē. & refert alios exponere dictionē istā p
tātū. Et sensus gl. est, q si dictio maximè, stat
propriē: tunc sensus literę est hūc ver. proce-
dere etiam si electio nō sit cōfirmata. Itē tūc
colligitur ex litera matri. spirituale esse con-
tractū per solā electionē: citra cōfirmationē.
Si exponitur pro tantū, resultat cōtrari⁹ in-
tellectus. ¶ Prima expositio est cōmunior:
vt dicit do. Ant. Alia expositio non est bona
quia licet cōfirmatio plus firmet vinculū: nō
tñ perficit iā perfectū: sicut dicim⁹ in copula
post matr. de quo de trāsla. Episc. c. ij. vñ de
co tex. procedere etiā electione non confir-
mata, prout sentit gloss. & bene. Et not. gloss.
de hac dictione maximè: quia stat propriē qñ
ponitur idem in casu contrario. Et idem no.
in. c. auditis. de ele. sed in quātū infertur, quod
matrimo. dicitur ante confirmationem: tūc
dic, vt s. dixi. ¶ Venio ad glo. magnā in ver.
sacris. quā diuido in tres partes principales.
Nā i prima parte alleg. sex iura variē loquen-
tia super absentia clericorū. Secunda ponit
modū procedēdi contra Prela. absentem, qñ
agitur ex sola culpa absentie super hoc. Ter-

tia ponit modū procedendi, qñ agitur rōne
delicti extrinseci. Tertia ibi, si verō cōtra pre-
latum. Secūda pars subdiuiditur. Nā primò
ponit modū procedendi cōtra absentē cōfir-
matū: & qui habuit possessionē. Secundo cō-
tra eū, qui nō est confirmatus. Secūda ibi, de
his verō. & interserit tertiū mēbrum, qñ ille
qui accusat electionē: vel excipit contra ele-
ctum, nō cōparet. ibi: si verō ille. ¶ T Quero
ergo primò, quia tex. in ver. si verō. dicit, q
si reus nō est absens per cōtumaciā debet ex-
pectari: cū agitur de matrimonio spirituali
p tēp⁹ in sacris canonib⁹ diffinitū: qd̄ est istud
tēpus? glo. ista in prin. ponit sex iura variē lo-
quentia: postea pro concordia distinguit, & in
effectū hoc vult aut agitur cōtra absentem
ex sola absentia aut rōne criminis, qd̄ contra
eum proponitur. Primo casu subdistinguit
q aut habuit cōfirmationē & possessionem,
aut nō. Si habuit: & tunc si scitur vbi est de-
bet citari p prelātū: vt ad ecclesiā suā reuerta-
tur intra tempus cōueniēs secūdū locorū di-
stātiā & tēporis qualitātē. Quod si nō fece-
rit, poterit bñficio priuari: nisi ostendat cām
rationabilem, quare nō venit. Et idē dicit fa-
ciendum de eo, q habuit à prelato licentiam
se absentandi vsq; ad certū tps: vt. s. etiā ela-
pso tempore moueat ad redeūdū: aliās nō te-
net snia lata cōtra eū. Si verō nescitur vbi est
ita q citari nō potest personaliter: & tunc ci-
tari debet trino citationis edicto apud eccle-
siā suam: vt reuertatur. & si intra sex menses
nō venerit, priuabitur beneficio suo. j. de cle.
nō resi. c. ex tuē. Si verō iste absens adhuc nō
habuit cōfirmationē & possessionē: sed solū
electus fuit: tunc expectari debet per sex mē-
ses, vel plus vel minus secūdū qd̄ visum fue-
rit superiori. Si verō cōparet electus, sed ille,
qui accusauit electionē, vel qui incipit de cri-
mine cōtra electū, nō cōparet: cōcludit gl. ar-
bitrio superioris sibi terminum prefigendū.
Si verō agitur cōtra prelātū absentē, non ra-
tione absentie sed criminis: qd̄ cōtra eum p-
ponitur. & tūc debet citari. & si nō venit, ex
communicabitur & expectabitur per annū:
post annū pcedetur cōtra eū prout tradit.
xj. q. iij. c. rursus. & c. quicunq; de dolo & cō-
tu. c. veritatis. Et hoc vltimum vult notabili-
ter ista glo. & vide quasi similem glo. & latio-
rē in. c. quia frater. vij. q. j. ¶ Inn. intricat hāc
materiā & latius do. Ant. Ego capiēdo verio-
ra dicta, sic distingo. Aut agitur de modo
procedendi contra absentē ratione criminis
quod contra eū proponitur: & non est mate-
ria nostra, sed dicam in. c. veritatis. de dol. &
contu. Aut ratione absentie: vel quia opponi-
tur contra electionem, seu confirmationem
de defectu formę seu personę electę, seu cō-
firmatę. Primo casu aut beneficiū nō regrit
residentia: & non pōt in absentia priuari: li-
cet beneficiū non requirat residentia: quia
cessat delictum, ¶ Nisi vageť. Tunc em̄ potest
priuari licet beneficiū non requirat residen-
tia: quia sufficit ad priuandum delictū vaga-
tionis: vt no. Inno. in. c. ex tuē. de cle. non re-
si. Non em̄ debet cleric⁹ vagari. vij. q. j. c. non
oportet ¶ Si aut requirit residentia, & tunc
si est absens probabili causa & necessaria, pu-
ta infirmitatis, vel vtilitatis ecclesię. & idem

lis vagās & non re-
sides in bñficio de
beat moueri: vt ad
beneficiū redeat
aut saltē p edictū
& pclama citari:
q si nō venerit cō-
gruo tēpore expe-
ctatus: tūc priuari
possit iuxta mate-
riā. c. tuē. & c. fi. de
cle. nō resi. Nā tūc
nō veniēs vel ve-
niēs & malā cām
iustā allegās, qua-
re nō resideat: tūc
priuari poterit.
Et de modo citā-
di hunc vagabūdū
ponit Inno. in. c. si
aduersari⁹. de do.
& cōt. Hoc em̄ ver-
bū vagabūd⁹: so-
nat in absurdū
& in malā ptē, se-
cūdū Io. an. i. c. ex
tuē. de cle. nō resi.
& qualiter & vbi
possit cōueniri va-
gabūdus, habet p
gloss. in l. heres ab-
sens. ff. de iudi. &
in l. j. C. vbi de cri-
agi oportet & vi-
de per Spe. in tit.
de cōpe. iud. addi. in
§. j. ver. sed quid si
debitor. & ibi ple.
per Io. an. in addi.
& in ti. de rescrip.
psenta. in. §. rōne
autē. in vers. qd̄ si
vagandi. Et qd̄ di-
cat vagabūdus &
vagare: dicas, q q
nō habet certam
habitationē: vt est
tex. iūcta gl. vbi
per Bar. circa fi. in
l. iij. in. §. prator
ait. ff. de dā. infec.
& est hō. text. etiā
iūcta gl. in l. si qs
instruēs. ff. ad mu-
ni. & habet in l. j.
C. de Tyro. & in
l. j. de colo. Tracē.
lib. xj. vbi fit men-
tio de stipendijs,
& armigeris.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

videlicet, q non debet priuari: sed debet expectari donec cā cessabit. vij. q. j. c. presentiu. & in. c. j. de cle. eg. tñ & similibus casibus debet poni vicarius in ecclesia, qui deseruiat & recipiat congruā portio. vt in. c. de rectoribus. & in. c. tua. de cle. egro. & in ca. cū ex eo. de elec. lib. vj. facit. c. peruenit. de appellat. & de cle. non resi. c. pe. Aut est absens non necessaria causa, sed voluntaria, seu probabili: & tūc aut habuit licentiam à principio absentia di ad certū tempus tacitū, vel expressum: aut nō primo casu. gl. hīc concludit, q finito tempore necessaria est monitio ad priuationem. Inn. & Hostien. in. c. ex tuē. de cle. non resi. dicunt, q qñ tēpus non exprimitur, sed tacite intellegitur: vt si mittitur ad consil. vel ad tractandū cām: tunc finis consilij, vel causae est terminus ad redeūdū: post qd si computatis dietis congruis ad redeundum, non redierit vagari intelligitur. ff. ex quibus causis maio. l. si cui. §. j. quare videtur sine citatione, vel expectatione sex mēsiū, ipsi beneficio priuari posse. vij. q. j. c. pñsentia tñ si postea probat se legitime impeditū fuisse, recuperat benefic. ex generali clausula: vt habeatur humanitatis ratio. Ad idē. iij. q. v. c. quisquis. ff. qui fati. cog. l. ij. & per totū. ¶ Alij tñ dicūt, vt ibi refert Inn. q postquā propria voluntate incipit morari, debet expectari per sex menses, cita. ad domū fieri debet: sicut dicit in illa de cre. ex tuē. neq debet ei obesse, q bonū initiū habuit absentie. Et pñdic. c. presentiu loquitur secundum antiqua tempora, quādo minus tempus assignabatur. hodie datur maius & hoc etiā videtur velle glo. & placet Host. in. d. c. ex tuē. Io. an. concordādo dicit primū dictū procedere qñ in primo termino tacite vel expresse fuit monitus sub pēna priuationis ad reuersionē. Secundū dictū procedit, qñ scilicet talē terminū habuit: non tñsic monitus fuit per eum, ad quem priuatio spectabat. Io. de lig. impugnat hoc dictū Io. Andre, quia termini pñfixio: cū ordinetur ad finē, ne propter absentia priuatur, iam si haberet effectum monitionis, operaretur contrarios effectus: quia idem terminus esset causa priuationis, & nō priuationis: cōtra. l. Titio cū morietur. ff. de vsufr. & l. in numerationib. ff. de soli. Sed hęc ratio modicū valet secundum do. Ant. quia terminus inquantū consideratur respectu pendentie, bene ordinatur ad non priuandum: sed inquantū consideratur in lapsu, ordinari potest ad priuandum. Simile not. in. c. ab excomunicato. de rescri. Vnde putat circa hunc articulum do. Anto. quod ad conuincendum delictum negligentie in non residendo, sufficit statuitio termini, & ipsius lapsus, absq alia monitione: & multo fortius si est cōminatio. Sed quo ad actū priuationis, sola monitio seu statuitio termini cū lapsu nō operat hīc vt possit ad absentia procedi: vt quia quāq non residere sit notoriū tñ quo ad actū sentētie exigitur cita. vel monitio. & debet esse iudicialis, qualis non fuit illa monitio facta tempore, quo habuit licentia: imō nō putat sufficere, si fuisset tunc iudicialiter facta: quia non potest fieri citatio ad causam: causa adhuc non principia ta & antequā causa procedendi subsit de pñ

senti. ff. de iudiciis. l. non quemadmodum. & de sen. excom. cap. romana. §. caueant. lib. vj. Et hoc sentit do. Ant. q in priuatione fieda propter absentia requiritur citatio iudicialis. Item snia in iudicio ferenda. Sed vtrūq est falsum & bene prosequitur Old. cōfi. cxxx. & sequitur do. pe. de Anch. in. c. nouit. de his que fiunt à pñela. Et inter cetera mouetur Old. quia iura super hoc loquentia tantum requirūt monitionē, nō citationē: vt in. c. ex parte. de cleri. nō resi. Item requirunt admonitionē ante spoliationē: vt in. c. ex tuē. co. ti. nō autem sententiā. Dictū tamē principale do. Ant. puto verū: vt non sufficiat monitio facta tempore datę licentia: qā tūc nō erat in mora. & sic non competeat exercitiū respectu priuationis: vt d. §. caueāt. & de offi. ord. c. romana. §. nec pro eo. lib. vj. Facit. ff. de offi. procon. l. obseruare. in fi. Iura em cōmuniter exigūt monitionem ante priuationē ad verē cōuincendū delictū nō residentia: sed per primam monitionē non verē conuincitur, cum possit detineri ex aliqua legitima causa. argu. eorū, que no. in. c. extirpandę §. qui verō. de pñebē. Conclude ergo, q etiā tunc requiritur monitio respectu priuationis: & tunc procedit ista gl. & tēpus redeūdi erit arbitrariū: vt dicā in sequēti mēbro. ¶ Si verō nō habuerit licentiam absentandi se, vel habuit sine pñfixione termini, vel etiā cū pñfixione: quia non est vis: vt. §. dixi. & tunc si scitur, vbi est, debet citari: & tempus erit arbitrariū: vt dicitur in gl. & sequitur Hosti. idēō secūdū eū diuersa tempora sunt in hoc statuta à canonib: vt denotetur illud arbitriū. Et nō. hęc dicta: quia faciūt ad multa. & puto, quod hoc casu nō requiritur trina monitio, sed sufficit vna etiā extraiudicialis. & facit in argu. c. inter quatuor. & c. ex parte. & c. ex tuē. pñall. & fiat trina monitio: vt ibi dixi. Neq sufficit vna peremptoria, ex quo ius requirit trinā: & act⁹ est odiosus, seu agitur de pēna imponenda. Ad hoc gl. no. in cle. j. de vi. & hone. cler. in versi. tertio. & quod no. Io. an. in. d. c. ex tuē. Et idē si scitur, vbi est, sed inde citari nō pōt: vt no. in. d. c. ex tuē. maximē, cum pñsumatur abesse malitiosē. ex quo tenetur residere, & non residet, iuxta no. per Inno. in. c. fi. de eo, qui mit. in possessio. Vnde bene debet hoc casu sufficere citatio ad domū facta per ibi not. p Ino. sed humanius est, vt citetur personaliter, si cōmodē citari potest. Et hoc videtur velle. d. c. ex tuē. & cōmuniter alia iura illius titu. de cle. nō residē. Et quando citatio fit ad ecclesiam, quia nescit vbi est vel cōmodē personaliter citari non potest: debet expectari per sex menses: vt dicitur in. d. c. ex tuē. Hęc sunt vera, vt requiratur monitio ad priuationē modo pñdicto: nisi emanauerit cōstitutio synodalis, seu episcopi: vbi mādetur omnibus, vt resideāt & priuet non residentes: tunc enim ad actū priuationis non requiritur alia monitio, sed bene requiritur: cū vult declarare illos priuatos. de hare. c. cū secundum leges. lib. vj. & hoc voluit Fede. cōfili. c. iij. vbi vide quod placet. Nam constitutio episcopi pōt adiuuare ius cōmune: vt imponat pēnā ipso iure, vbi à iure imposita nō est. de cōstitu. c. ij. lib. vj. & quod no. Io. An. in. c. fi. de offi. archiepiscopi. & procedunt quādo matrimoniū spirituale est iam contractum per confirmationē. Si verō adhuc non est obtenta: tunc enim expectatur secundum quod dicitur in. c. q sit. & in. c. cupientes. de electi. lib. vj. aliās priuatur ipso iure: vt ibi dicitur. ¶ Et pñdicta vera sunt quando agitur ratione solius absentia. Si verō opponitur contra formam electionis, vel confirmationis: & obijciatur de indignitate electi seu cōfirmati, distingue: q aut potest citari, quia scitur vbi est. & serua quod habetur in principio huius. §. q hodie. in. c. j. de electi. lib. vj. Aut abest sine cōtumacia: & de mēte Inn. videtur p istū tex. q si opponitur contra electū, q expectetur tantū tempus intra qd debet petere confirmationē: & si contra cōfirmatū. Tūc per illud tempus intra quod debet petere cōsecrationē. Et rō est: quia aut intra istud tēpus venit, & quilibet pōt obijcere. Aut nō venit: & erit priuatus, vel priuabitur secundū iura disponunt. Ad hoc. c. cum in cunctis. de electione. & in. c. ij. de translatione Episc. & hodiē vide quod habet in. c. j. de electione. lib. vj. & c. fi. co. ti. & libro. Et p hoc habes collectā & declaratā totā istā materiam. ¶ Sed si quāris, quis possit facere istā monitionē & priuationē: dic vt no. in. c. relatū. & c. ex tuē. de cleri. nō residentib. dixi plenē in repe. c. si quis contra clericū. de foro compe. ¶ Vltimō inquantū glo. dicit, q accusatori absenti est pñfigēdus terminus arbitrio iudicis. Adde hodie quod habet in. c. j. & c. fin. de elect.

SEBASAPI.

¶ Vagari intelligitur. Ad hęc faciūt quā not. do. And. Sicut in consil. xj. in. ij. col. in. j. volu, vbi dicit, q qñ nescitur, an clericus viuatur, vel nō: quia est vagabūdus potest eius beneficiū alteri conferri. allega. text. in. l. libera peculij. ff. de pecul. quē tex. etiā ad hoc inducit Felin. hic col. penulij.

a SEBA. SAPI. ¶ Cōiecturas. Vide Bart. in l. si quis ex argentarijs §. an verò nec hæredi. ff. de ed. & Bar. in l. cum proponebatur. ff. de lega. j. vbi per illum tex. in verbo: manifestā voluntatem. dicit, q̄ manifestus vsurarius est, qui probatur ex coniecturis. facit ergo not. Bart. in l. patronus. ff. de probatio.

b SEBA. SAPI.

¶ Mors. Quo p-
betur mors: vltra
alle. per Felin. hic
vide Alexand. in
consi. xl. incipien.
omnipotentis in-
uocato suffragio.
in. ij. vol.
Anto. Francif.

c ¶ De probatione
moris, quo & qua
liter probetur. vid
per Bart. in l. quo
ties. C. de naufra.
lib. xj. & in l. gene
ro. ff. de infra. vbi di
cit, q̄ pōt probari
ex eo, q̄ cōsanguini
nei fecerunt lucū
& assumpserunt ve
stes lugubres. & p
eundē Bal. in l. in.
C. de murilegu. li.
xj. & habetur per
Bald. in §. quo tpe
mil. in vfi. feu. & p
Ang. in le. ij. in fi.
§. dubitef. ff. quē
ad. test. aperiē. et
per Bart. in l. is po
test. ff. de acqui. hē.
vbi dicūt, q̄ mors
probat per testes
dicentes se vidisse
aliquē mori: licet
non dicant se vi
disse eū mortuū. &
adde etiā q̄ mors
probat per lap
sum centum anno
rū ætatis illius. qui
dicitur mortuus.
Et hęc pbatio est
presumptiua: quia
presumitur q̄ vi
uere vsq̄ ad illam
ætatem. l. fin. C. de
fac. san. ecc. Et istū
modū probandi
mortē, ponit Bart.
in d. §. si dubitetur
Et in l. si quidē. C.
solut. matri. Adde
tñ, q̄ mors debet
plenē probari per
testes, si agitur de
maximo præiudi
cio & irrecupera
bili: & est tex. in l.
inde Neratius. in
§. fi. cū. l. seq. ff. ad
legē aquī. qñq̄ etiā
mors de antiquo
probat per fa
mā: vt no. Sal. in l.
ea quidē. in pe. co.
de accusationibus
C. & not. Bal. in l.
ij. in. ij. colū. vbi
plenē ponit. C. de
prob. Et eo modo
si agitur de probā
do mortem de lō
gino. quia tunc

de cle. lib. vj. ¶ Venio ad gl. in versi. si autem
& qd dicitur hic, non procedit cū agitur de
matri. cōtra absente non cōtumacem, donec
presumitur verisimili. de eius morte. ¶ Que
ro quando verisimiliter presumitur? glo. rñ
det, q̄ per famā. & c. Postea opponit de ca. in
presentia. j. de sponalibus. vbi requiritur cer
titudō de morte. gl. rñdet, qd per huiusmodi
violentas presumptiones, satis habetur certi
tudo de morte. ¶ Et hīc not. qd pbatio per
violentas presumptiones dicitur certa. Facit
l. licet. ff. de leg. j. vbi dicitur euidēs, quod cō
stat per coniecturas. ^a Ego tñ quo ad casum
nostrum puto aliter dicendum. Et distingo
sic: qd aut queritur de morte quo ad disposi
tionē huius capi. & tūc satis probatur mors
per huiusmodi presumptiones: cū non agi
tūc de maximo præiudicio: quia probandum
est impedimentū in iudicio: sed facit præiudiciū
eo solo, quia proceditur in absentia par
tis. Et pro hoc, quia iste tex. nō requirit veris
simā probationē de morte: sed tantū, quia ve
risimiliter presumitur de morte. Aut queri
tur de morte quo ad dispositionē. c. in præ
sentia. vt alter possit cōtrahere post mortem
alterius: & tunc quicqd dicūt aut. alleg. in gl.
requiritur certa & vera probatio de morte:
quia agi de maximo præiudicio. & sic proce
dat. c. in presentia. Et pro hac distict. facit
theorica Bar. in l. ij. ff. quēadmo. test. ape. vbi
inter cetera dicit, qd vbi agitur de maximo
præiudicio, mors ^b est verē & certitudinaliter
probāda: ^c nec sufficit probatio illius aut. sed
vbi agitur de magno, sed non de tāto, sufficit
probatio illius aut. Sed vt dixi, cū de iure ca
nonico non fiat diuortium, & ne violetur tā
tū sacramentum, non debet alter coniugum
procedere ad alia vota: nisi prius habeat ve
ras probatiōes de morte. ¶ Glo. in ver. *ritari
nō potest*. ponit in fi. veritatem. & dic. vt dicā
post gl. an & quando generaliter est necesse,
q̄ quis citetur personaliter: vel sufficiat cita
tio ad domū: dicā in c. causam. de do. & con
tu. & in c. fi. qui ma. accu. pos. ¶ Oppo. & vi
detur, q̄ imō possit procedi in absentia con
iugis, etiam non verē contumacis: vt in c. per
latum. qui fil. sint legiti. & in c. j. qui ma. accu
sa. pos. ¶ ¶ Glo. in ver. *præiudicari*. dat duas so
lutiones: & secunda melior. quod si coniunx
est absens culpa sua: vt in caso. c. j. tunc proce
ditur in absentia: secus si sine culpa vt hīc vel
secundum Hostiens. aliter incontinenti da
ta absentia, non potest procedi: vt hīc: sed
elapso anno poterit procedi contra talem ex
causa adhibita diligentia: de qua in præalleg.
c. perlatum. quod innuit ista litera secundum
eum: vt ibi de facili, vel in breui & c. Innocē.
in c. fi. de eo, qui mit. in possess. dicit quod in
c. perlatum. & c. j. allegat. maritus erat mali
tiosē absens: quod presumebatur, quia tene
batur adesse cū vxore: & non erat: iō sufficit
citatio ad domum etiam ad ea, quę sunt gra
uis præiudicij. D. Abb. sequitur vltimam so
lutionē huius glo. quia sufficit culpabilis ab

probat per famā publicā: vt per Bar. & Ang. in d. l. si quidē. C. sol. ma. &
per Spe. in ti. de acto. in ver. sed quid si iste & in ti. de noto cri. in. §. iij. in
ver. fama. Et vide plenē per Alex. in cōsi. xxij. & in cōsi. xcviij. in. iij. par
te cōsi. Et adde etiā, q̄ si agitur de leui præiudicio, mors pōt probari per
iuramentū. vt per Bar. & doct. in d. §. si dubitef. & vide etiā glo. & Bar. in

sentia maximē quādo trahit originem à dolo
vel delicto, ne delictū præstet immunitatē. &
in dubio si aliquid non apparet, præsumitur
absentia malitiosa si mulier nescit vbi sit. si
cut dicit Inn. in d. c. fi. & in c. ex tuæ. de cle. nō
refi. ¶ Et aduerte, quia primò iste tex. apertē
reprobat sol. Host. quia tex. apertissimē dicit
coniugē expectādū donec de ipsi obitu veri
similiter presumatur. & Host. nō videt hoc
considerasse qui dixit post annū procedēdū.
Sed cōtra dictū Inn. & do. Ant. vt ex sola ab
sentia presumat malitia quę sufficit ad proce
dendū cōtra absente: facit multū iste tex. hīc
enim non constabat q̄ ex legitima causa ab
sentasset: imō papa vtitur vel forsan. & sic
presumitur quo ad præcludendū facultatē p
cedēdi p absente vt detineat necessariō vel
iusto impedimento & nō malitia. ¶ Ego pu
to sic dicēdū quod aut alter coniugū est ab
sens malitiosē: & hoc cōstat: & tunc in dubio
pōt pcedi cōtra eū vt hīc. & hoc volūt oēs.
Aut nō malitiosē, sed culpa sua, vt in casu. c. j.
qui ma. acc. pos. in simili. & hoc cōstat & idē
vt possit procedi cōtra eū. Primò tū diligen
ter debet inquiri si reperiri pōt. vt ibi. vnde
sufficit sola absentia culposa: licet nō malitio
sa. & hoc voluit glo. ista. & bene. & facit iste
tex. à contrario ibi: *cū sine culpa*. & tenet etiā
Host. per tex. in hoc ver. Nec ob. sequens lite
ra dum dicit malitiosē & c. quia debet supple
ri nec culposē vt patet per præcedētia & per
dictū. c. j. Aut est absens sed nescitur an tenea
tur sua culpa an malitia an legitimo impedi
mento: & tūc aut se absentauit nec de aliqua
iusta causa absentionis apparet & debet p
sumi quod malitiosē vt dixit Inn. sed quia nō
sumus de hoc certi debet fieri diligēs inquisi
tio anteq̄ pcedatur. & sic pcedat. c. perlatū.
Aut absentauit se à principio ex causa legiti
ma vel voluntaria non tamen malitiosa ^d, vel
culposa vt quia iuit ad visitandum amicum
suum, vel quia iuit ad nundinas, & nō reuer
titur, nec scitur vbi est. Et tunc, quia habuit
principium sine culpa debet presumi, quod
detineat aliquo impedimento iusto. & nō de
bet procedi cōtra eum nisi verisimiliter præ
sumatur de eius morte. Et hunc puto verum
esse intellectum huius §. j. Hoc colligitur ex
princi. ver. si verò alter absens fuerit: & quasi
dicat nō culposē sed malitiosē: hoc etiā clarē
innuit litera in hoc ver. dū assertiuē dicit qd
cum sine culpa sit absens. & c. Si enim non ap
paret de legitimo impedimento in principio
non posset dici eum absentem sine culpa: cū
teneatur adesse & residere cum vxore: vt di
cit Inno. Nec ob. si tex. vtatur verb. forsan.
quia illud refertur ad impedimentum, quo
poterat nunc detineri: quia de presenti non
sumus certi: sed de principio satis erat cer
tum, quod sine culpa se absentauerat. Et per
hoc tollitur omnis contrarietas. & videtur
ipsa veritas. & nō bene: quia aperitur intelle
ctus omnium istorum cap. Hęc procedunt
vbi agitur cōtra absentem matrimonio iam

d. l. si quidem. vbi
hoc idem tenet: ta
mē Bald. ibi dicit
hoc esse verū, si cū
iuramentocōcurrat
vn⁹ testis: aliās nō.
Et adde, q̄ mors
pbat eo ipso, q̄ p
batur, q̄ quis intra
uit mare, vel ciui
tatē polliferā. vel
magnum exercitum.
vel per lapsum qñ
quennij, postq̄ ve
nit nouū de mor
te: & illo toto tē
pore nō fuit apli⁹
visus: vt no. voluit
Bar. i. trac. de testi.
in ver. mortuū ho
minē. & in l. fi. ff.
de infra. & p Alex.
in d. cōsi. xxij. &
per Bar. in l. fi. C.
de edic. di. & vide
Bal. in l. cōuenti
culā. i. fi. C. de epi.
& cle. qui dixit, q̄
probat mortu⁹
eo, q̄ quis fuit por
tatus, seu visus por
tari ad sepulturā.
Et deniq̄ adde, q̄
eo ipso, q̄ pbat te
stamentū alicuius
fuisse publicatum
post mortē testan
tis, & illud eē apud
hæredē scriptū, nō
est amplius ab hæ
rede pbat mors
vt singula. voluit
Bar. quē sequitur
Sal. & Alex. in d.
l. fi. C. de edi. edi.

d SEBA. SAPI.

¶ Malitiosa. Ex
hoc habes pulchrā
declarationē ad il
lud, qd dicit, q̄ ille
psumit i dolo, qñ
facit qd tenet face
re: vt si abest, qñ te
net facere residen
tiā. l. dol⁹. ff. mād.
cū simili, vt nō p
cedat, qñ à princi
pio fuit iusta cau
sa. vide Alexā. ad
hęc in l. in actioni
bus. col. vj. ff. de in
litem iur.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

- SEBA. SAPI.** ¶ Dux sunt causę. Vide. d. Deciu. in. c. cū cessante col. j. ver. quarta conclusio. j. de appel. vbi Abba. meminit de hoc tex.
ZACHARI. ¶ Sine lite contestata recipi. Adde de hoc plenissi. per Lanfranc. in. c. quoniam contra. §. testiu depositiones. nu. 31. verfic. quæro itaq. j. de proba.

Anto. Fran.

¶ Circa hoc, an testes possint recipi lite nō contest. dicas regulariter, q nō, per Spec. la te in tit. de test. in §. nunc tractemus. & in ti. de recu. iu. in. §. v. & in tit. de li. contest. in. §. qñ autē. in ver. & nō. vbi plenē ponit quō intelligat ista regula: quam intelligit vera. nisi in casibus, in quibus de plano cognoscit: ut per Inn. sing. in c. olim. in. j. col. de accus. & per Lanfranc. in repe. elem. sape. in ver. de plano. de ver. fig. item nisi examinarētur ad perpetuam rei memoriam quod qñ sit plen. tri. in aut. si quis. C. de test. in. c. e. significauit. et. & in. c. qñ frequenter. vt lit. non contest. Et eo dē mō dicas in cāis decimalibus, vñsura rñs, & matrimonia libus, in quib⁹ possunt examinari te. etiam lit. non contest. vt per Inn. in d. c. quoniam frequenter. in glo. in ver. procedendū. vbi ponit etiam alias fallen. vt lit. nō contest. vbi etiam per Ioan. And. & doc. b. cōmuniter, & per Alb. de rosa. in. d. aut si quis. & per Angel. in. aut. de testi. in. §. fi. & in. l. fi. in. §. illud. de tē. po. app.

- SEBA. SAPI.** ¶ Memoriam. Qñ testes recipiuntur ad æternā rei memoriā, quid fieri debeat: vide Feli. post Abb. in. c. Alberic⁹. de testi. vbi ponunt, an debeat aliquis citari: & nū quid dicta eorum sint publicāda, ponit Feli. post glof. in c. significauit. co. ij. in verfic. in gl. fi. eod. titu. de testi. & ibi etiam tēgitur, an contra illos possit opponi.

cōtracto: si est matrimonium contrahendū, & præsens conqueritur ratione absentie alterius: dic. vt le. & not. in. ca. de illis. de sponsa. ¶ Oppo. post glo. vlt. & videtur, q sicut proceditur contra cōtu. lit. nō cōtest. ita contra non contumacem debeat procedi. Nam causa procedendi est periculum fornicatiōis: vt patet in tex. quæ causa subest etiam cessante contumacia: ergo idem ius seruandum: vt in c. cū dilecta. de confir. vti. vel inuti. & in. c. trā flato. de constitu. Solu. secundū Host. non solū timor est causa illius dispositionis, sed etiā culpa rei contumacis. ista duo cōiuncta operantur hanc specialitatē. ¶ No. ergo bene ex hac glo. & tex. quod qñ dux sunt causę alicuius dispositionis, oportet vt habeat locū dispositionis: q concurrat vtrāq. causa secus si tantum altera adest. ad hoc instituit. de nupt. §. affinitatis. Potest tamen ille text. adduci in contrariā sniam: quia cessante vna causa, nō cessat effectus dispositionis, sed manet vigor alterius causę. & dicit qd procedit ille tex. qñ quælibet causa erat per se sufficiens & finalis text. verō iste procedit quādo quælibet per se non sufficit: sed oportet, q vtrāq. simul cōcurrat, quod not.

SVMMARIUM.

- 1 Testes possunt examinari & publicari lite non contestata. ad perpetuam rei memoriam vel per viā inquisitionis de qua hic. 3.
- 2 Index ex officio potest procedere super re ecclesie ab alio detenta vel mala alienata.
- 4 Litis contestatio quo casu fit in inquisitionibus.
- 1 Sunt & alii. ¶ Hic excipiuntur alij duo casus a regula: & potest sic summiari. Ad perpetuā rei memoriā, vel cum agitur per viam inquisitionis, possunt testes sine lit. contestata recipi. b. & etiā publicari. & non diuiditur. ¶ Not. primò, q generaliter excipitur casus, quādo imminet excessuum inquisitionis: qualitercunq. ego inquirat de excessibus, habet locum dispositio hui⁹. §. lō dicit hic Inn. not. q sub hoc noie excessuū cōprehendit inquisitionē, quę fit super iuribus alicuius ecclesie, quę male occupata, vel detenta dicuntur. j. de test. c. cū olim. ij. qō. vij. c. quapropter. & c. seq. & j. de simon. licet heli. & c. qualiter & qñ. ¶ Not. ergo iudicē inferiorem posse procedere ex officio super iuribus ecclesie, quę dicuntur male detenta, vel alienata, & sic limita & restringe dictum Inno. in. c. ad nostram. ij. de iureiuran. ¶ Not. secundò, q quādo testes recipiuntur ex parte rei ad perpetuam rei memoriā, possunt etiam incontinēti publicari: & recipiuntur indifferenter omnes: de quo hic dicitur in glo. ¶ Opp. & videtur, q in cā inquisitionis lis sit cōtestata: vt in. c. cū dilectus de pur. ca. & in. c. cū. I. & A. de re iudi. Sol. vt dicit glof. puto metu contrarij, intelligendum istum textum cum eis contra quę fit inquisitio, est absens per contumaciam quasi velit,

q si esset præsens, fieret cōtestatio. Host. dicit, q si nemine impetrante, inquiratur de excessibus alicuius absentis per contumaciā planum est, quod hic dicitur. f. q nō est fienda lit. cōte. secus si per modū querelę impetret inquisitio: & remittit ad not. j. de purg. ca. c. cū dilectus. §. dictus verò. ¶ No. & pondera hęc verba. Hostiē. em sentit, q cū aliquis est principalis in inquisitione, nō pōt procedi etiam contra absente lit. non contest. cuius cōtrariū sentit glo. hic. Inn. in. c. cū olim. simpliciter dicit, q si est promotor inquisitionis fit lit. cōtest. secus si ex officio, vel cū generaliter proceditur super crimine: maximē quando agitur aliquo iure alicui dādo, vel accrescendo. ¶ Spe. latē prosequitur in ti. de inquisitione. §. nunc tractemus. ver. si igitur & recitatis opinionibus, cōcordat distinguendo q in generali inquisitione siue ad sit procurator siue nō, fit. li. cōt. Sic loquitur. de re iu. c. cū. I. & A. In speciali si nō est procurator inquisitionis, nulla fit contest. vt hic. Fit tamen quædam contest. quæ est inter famā & responsionē factā traditis capitulis secundū formam. c. qualiter. §. debet. j. de acc. si sit instigator seu persecutor si sit tantum assisites, vel positus per iudicē, vt eū iuuet: nō est cum eo lis contest. Si verò sit prosequutor specialis impetrans & assumens telam inquisitionis, cū isto est lis contest. Et hoc etiā voluit Gof. in. c. cū clamor. de testi. ¶ Sed aduerte, quia Spe. specificē non attingit dubium, quid vbi est specialis prosequutor & promotor inquisitionis, & reus est absens. Ego puto istam glo. tunc bene dicere: vt sine contestatione possit procedi. Et idem tenet glof. in. c. cum. I. & A. & sentiunt. Pet. & Abb. ibi. Moueor: quia etiam vbi est specialis promotor, nihil petitur a parte, sed tantum committitur iudici, vt illum puniat. vnde licet sit fienda quædam contest. quando est præsens, secus quando est absens per contumaciā. simile in. c. per tuas. de appel. Item facit dict⁹. §. debet. qui indistinctē permittit inquisitionem procedere, quando reus per contumaciā se absentat. & maximē hoc est tenendum de iure canonico, secundum quod mitius punitur reus per modum inquisitionis: nec in pœna imponenda fit distinctio, an sit prosequutor vel non. Allego ad prædicta tex. expressum secundum lect. quā ibi declaro in. c. veritatis. j. de dolo & contu. ¶ Gloss. ij. ponit quando habet locum receptio testium ad perpetuam rei memoriā. c. & ponit qualdam differentias inter hanc receptionem, & illam, de qua. §. eo. c. j. in prin. & vltra gl. dicit Host. q hic loquitur in actore: ibi in reo. Ratio diuersitatis est duplex. Prima, quia reus est fauorabilior. de proba. c. ex literis. Item quia est in potestate actoris agere, non eō uerso. C. de temp. in inte. resti. l. petendæ. & ponit alias differentias tetigi. §. in princip. & dicam plenissimē de solennitate adhibenda in hac receptione: & quando habeat locum. c. Albericus. & c. significauit. j. de testi. dic ergo, vt ibi dicam.

SVMMARIUM.

- 1 Reus conuentus reali siue mista, siue in rem scripta. 10. §. 2. si est contumax: mittitur actor in possessionem rei petite: quæ tamen recuperatur a reo: vt hic dicitur. Et ad quid auditur reus. 3. sed si missio est facta ex alia causa: non auditur reus, nisi satisfecerit. 4.
- Reus conuentus personali: si est contumax: subuenitur actori secundum diuersionem positam hic.
- 2 Clericus cōuentus nō tenetur regulariter prestare cautionem de iudicio sisti, nisi propter eius contumaciam sit deuentum ad possessionem rerū suarum etiam si possidet mobilia.
- Posidens immobilia, quo casu tenetur satisfacere de iudicio sisti.
- 3 Missus in possessionem propter contumaciam rei reali conuenti, non facit fructus suos intra annum: nisi ex magna contumacia. 17.
- 4 Rei uendicatio datur etiam contra simplicem detentorē, qui liberatur nominando dominum in iudicio.
- 5 Absens contumax conuentus personali. quomodo punitur.
- 6 Index an possit mittere actorem in possessionem, & reū cōtumacem: alia pœna mulctare?
- 7 Litis cōtestata. pōt fieri iubente iudice, ne partes discedant ante, quā lis cōtestetur. & si vna pars discedit, mulctat: & alia mittit in possessionē.
- 8 Reus conuentus hypothecaria & contumax, an sit idem, vt est quando cōuenitur reali vel personali. ad effectus de quibus hic.
- 9 Missus in possessionem in reali post annum est incommutabilis possessor sed in per-

sed in personali, tunc si interueniat post decretum. 14. 16. ubi ponitur ratio diuersitatis. 20. 21. 42.

- 12 Creditor non agit hypothecaria aduersus tertium possessorem, nisi excusso principali debitore.
- 13 Missus in possessionem rei hypothecariae excludit reum volentem comparere intra annum: si missus vult probare incontinenti de iure suo.
- 14 Missus in possessionem causa rei seruandae: quod tedium afficit reum.
- 15 Sequestratio, quia regulariter est prohibita: non solet fieri, nisi ubi est cui dēs timor.
- 16 Secundum decretum non requiritur, quando quis est missus in possessionem ex reali.
- 17 Consuetudo, quod fructus non computentur in sortem, vel quod missus ex primo decreto lucretur fructus, non valet.
- 18 Cautio, quae datur a reo reuertente intra annum, vt hic dicitur, debet esse sufficiens: nec sufficit iuratoria: nisi in subsidium.
- 19 Expensae quae restituuntur propter contumaciam: an statim debeant restitui, vel expectato aliquo tempore.
- 22 Nominatio facta in iudicio de domino, habet locum etiam si sit petita res mobilis.
Forum quis sortitur ratione rei mobilis, vel immobilis alibi sita.
- 23 Nominatio, an possit fieri in iudicio de domino: si nominans habet aliquod ius in re.
- 24 Nominatio debet fieri ante litem contestatam.
Exceptio declinatoria opponitur ante litem contestatam.
- 25 Nominatio si non est facta in iudicio, valet processus contra illum, qui non nominauit: non contra dominum.
- 26 Iuramentum in litem procedit, quando dolose non restituitur res vel quando dolo non possidetur: & potest excedere valorem rei.
- 27 Nominatio per quem debet notificari nominato.
- 28 Clericus nominatus in iudicio seculari a laico, an possit declinare forum.
- 29 Quasi, tanquam: iste dictio de notant improprietatem: sunt tamen aliquando expressiue veritatis.
- 30 Quasi contestatio litis, quos effectus operetur?
- 31 Reo existente contumace, an actor sine alia cognitione sit mittendus in possessionem.
- 32 Nominans aliquem in iudicio, non iurat de calumnia.
- 33 Reus si propter eius contumaciam amisit possessionem, post annum, auditur super proprietate intra tempus, de quo hic.
- 34 Iudex ordinarius potest commutare poenas: delegatus verò non.
- 35 Mittendus in possessionem ex personali non debet capere omnia bona, sed pro quantitate debiti.
- 36 Missus ex personali ex primo decreto, an admittat reum venientem non restituta prius re, in quam fuit missus.
- 37 Secundum decretum interponitur post annum, nec auditur reus ulterius transacto anno. dic. plenè in num. 40.
- 38 Missus ex primo decreto: nec post annum facit fructus suos: nec releuat ab onere probandi: sed requiritur secundum decretum. 40.
- 39 Secundum decretum non debet interponi, nisi iudici constet de debito.
- 41 Secundum decretum quando interponitur: & quomodo. 46.
- 43 Iudex potest ex causa abbreviare tempus a iure statutum.
- 44 Creditor non praescribit ius offerendi contra debitorem.
Pignus possidetur per creditorem ad omnes effectus, praeterquam ad praescribendum.
- 45 Missio in possessionem, an fiat sine trina peremptoria citatione.
Cominatio iudicis de procedendo ad ulteriora, habet vim peremptorij.
- 47 Annus qui datur reo comparenti: an incipit currere a tempore missionis an a tempore decreti interpositi.
- 48 Reus contra quem est facta missio potest compelli vt intra annum recuperet possessionem.
Missio si est facta contra plures non auditur vnus volens recuperare pro rata sua.
- 49 Nominans aliquem in iudicio an debeat probare se possidere nomine nominati.
Dispositio. l. ff. de rei vñ. habet locum etiam in eo qui negat se suo nomine possidere & conuincatur de mendacio.
- 50 Nominatio an habeat locum in iuribus incorporalibus.
- 51 Nominatio habet locum, etiam quando agitur possessorio.
- 53 Similitudo sufficit quod sit in ratione licet in facto sit diuersitas ad hoc vt comprehendatur sub expresso casu.

¶ Cōprehendere debet. Tu pōdera: quia in cōtrariū est gl. in ar. ad. l. decurionib⁹. C. de silen. l. xij. Ex qua gl. dat doctrina, ubi priuilegiū emanauit in specie pro aliquib⁹ in fauorē eorū, nō tollit p clausulā gñalē derogatoriā, cū ergo clerici sint priuilegiati in specie in hoc: ergo non tollitur per generalitatem huius literae. vide quae remissi ad Bar. in. d. l. decurionibus.

- 55 Procurator ad negotiandū, siue ad causas, an possit dominum nominare.
- 56 Statutum quod in damno dato stet iuramento domini possessionis, de quo domino intelligitur an possessionis, vel proprietatis.
Statuta intelliguntur improprie, quando non possunt intelligi proprie.

§. In aliis. ¶ Iste §. vsq; ad fin. diuiditur principaliter in tres partes. Nam in prima parte ponit modum procedendi contra reum absentem contumacer, cum agitur reali, & possidet rem petitam nomine proprio. In secunda ibi: quod si, cum conuentus possidet nomine alieno. In tertia ibi: si autem. cum agitur personali. Vel diuide melius & principalius in duas partes. In prima ponit modum procedendi: cum agitur reali. In secunda cum agitur personali ibi: si autem. Prima diuiditur in duas. Nam primò ponit cum reus possidet nomine proprio. Secundò cum nomine alieno, & nominat dominum in iudicio. Secūda ibi: quod si. Tertia ibi: si autem agitur personali. Et loquitur totus iste tex. vsq; ad fin. iuxta regulam, secundū quā lit. non contesta. non debet procedi ad sententiam vel ad receptionē testium ideò dicit. in alijs verò casibus &c. quod supra prosecutus est Compilator: quid faciendum, quando potest procedi lit. non contesta. & hoc dicit in sum. ¶ Si reus lit. non contesta est contumax. & agitur reali mittitur actor in possessionem rei petite causa custodia: quam tamen recuperat reus veniens intra annū, si offerat cautionem de stando iuri. & restituat expensas. post annum verò his non seruatis non auditur super proprietate: sed si conuenitur reali, qui nomine alieno possidet nominabit dominum in iudicio & statuetur sibi terminus intra quem faciat dominū cōparere: qui si intra terminum non veniet iudex illum citabit quo adhuc non veniente, iudex mittit actore in possessionem verā. Si verò reus contumax conuenitur actione personali mittetur actor in possessionem bonorum ipsius rei pro modo debiti declarati. & primò mobiliū: secundò immobiliū, si mobilia non existant: vel excōmunicabitur reus. hoc dicit vsq; ad fin. & legam simul totū tex. vsq; ad fin. cum enim se per se continet non videtur capere congruam diuisionem.

¶ Not. j. quod etiam clericus recuperans possessionem conditionalem, tenetur praestare cautionem de iudicio sisti. Hic enim text. loquitur generaliter, & principaliter clericos comprehendere debet. arg. s. c. j. de constit. & expressius probatur. in. c. j. & ij. de eo qui mit. in pos. Et ex hoc dico. text. limitandum in aut. de sanctis. Episc. s. si quis autem pro pecuniaria. qui simpliciter dicit clericum con-

in consi. xxvj. in. j. parte cōsi. Et adde, q ista clausula non obstantibus concessioibus cōtrarijs generaliter prolata, non tollit beneficium alicui concessum ex gratia, causa miserationis. secundum Ina. singu. in. c. significan-
tibus, de offi. dele. nisi de tali priuilegio esset facta mentio specialis & ex-

Andr. Barba.
Antonius Franc.
¶ Circa istam materiam de clausula gñali, non obstantibus. &c. dicas, q gñaliter non operatur, quando plura obstant: nisi dicat spāliter, non obstante tali & tali. vt voluit Bald. in. l. j. in pe. co. C. de fur. & in. l. j. C. de fer. habet p Bald. in aut. nauigia. C. de fur. & per Pau. de ca. i. l. humanū. in. j. nota. C. de leg. & latè per eum in. l. fi. C. si cōtra ius, vel vti. publ. Et adde q clausula generalis non obstantibus, sufficit qñ rescriptū cōtrariū, vel priuilegium respicit solum ius principis: sed si laedere tur ius tertij: non sufficeret: quia requireretur spālīs clausula, secundū Bald. in aut. hoc inter liberos. in. j. col. ad fin. C. de testam. Et an hec clausula gñalis tollat ius cōe, vt legē cōtrariam rescripto impetrito: vide Paul. de ca. in cōs. liij. Et an tollat priuilegia habentia clausulā derogatoriā vide eundē in. d. cōsi. & in cōsi. ccxxxij. Et an talis clausula intelligatur de priuilegio clauso in corpore iuris, vel nō vide Bart. in. l. ij. in §. legatis. in fin. de iudi. ubi dicit, qd tollit priuilegium spāle: nō autē priuilegiū iuris cōis. & vide Pau. de ca. in. l. j. ff. de legi. & Bar. in extrauagā. ad reprimē. in ver. non obstantibus. & in aut. qua in p uicia. C. qñ de cri. agi oportet. Et de huiusmodi clausula, non obstante, quid operetur vide etiam p. d. Car. in cle. j. in fi. de iurepatro. & p Alex.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

pressa. vt per Ro. in. l. si verò in. §. de viro. ff. sol. matr. & per Paul. de cast. in. d. cōf. l. iij. & per Fed. de Sen. in. cōf. fil. ccxxvij. & per Alex. in cōf. cū. in. iij. parte cōf.

a ¶ Immutatū. Tu pondera. quia iura immutatur in reo ergo & in actore per id qd voluit glo. in. ca. ij. de cōf. fess. lib. vj. And. Barba.

SEBA. SAPI.

b ¶ Nimia cōtumacia. Vide Bal. in. l. cōsentaneum. col. viij. C. qūo. & qñ iud. Inn. i. c. dilecto de ver. signi. Spec. & Ioan. An. in ad di. in tit. de primo decre. §. restat. ver sic. hoc autem not. & ibi declaratur. quæ sit nimia contumacia.

uentu non teneri ad prestandum cautionem de iudicio fisti. Et idem not. gl. in. l. cum clerici. C. de Episcop. & cle. & Specul. in tit. de satisfd. §. j. vt procedat nisi per eius contumacia sit deuentum ad missionem in possessionem. tunc em. quia iam orta est presumptio cōtra eū. arg. in regula semel malus. de reg. iur. lib. vj. ipsam prestare tenetur: vt hic & .s. in iuribus alle. & nilmirū. Nam hoc casu etiā laicus possidens immobilia, tenetur ipsam prestare propter presumptionem, quæ est contra eū: vt est text. not. in aut. & qui iura. C. de bo. autho. iudi. pos. & glo. in aut. de exhi. & in trodu. re. §. si verò. qui aliās cessante contumacia nō tenetur: vt. l. sciendū. ff. qui satisf. cogā. secundū vnū intellectum. Et vide quod not. gl. iij. q. iij. c. Inducit. §. offeratur. Ex hoc etiā dico & ex iuribus. s. alleg. q. siue clericus possideat immobilia, siue nō tenetur ad hanc cautionem: qd etiā tenet hic Abb. allegans. c. j. de sequest. pos. & fru. ¶ Si verò clericus est actor nunquid tenetur prestare cautionem de prosecutione lite & satisfactione expensarū, in casu quo succubuerit: iuxta formā aut. generaliter C. de Epif. & cle. glo. ibi tenet, qd sic: quia ius antiquū nō reperit immutatū^a, qñ est actor quod not. Et hanc cautionem prestat actor etiam si possideat immobilia quia iura hoc casu loquuntur indistincte: vt not. Cy. in. d. aut. generaliter. Iste tñ cautioes ex parte actoris & rei præter istam, de qua in tex. not. non præstantur hodie de consuetudine: vt not. in glo. institu. de satisfd. §. hodie. & per illā glo. dicit Bar. in. d. aut. generaliter. q. cum in facto verteretur, nō potuit obtinere. ¶ No. ij. audiendū volentem recuperare possessionem intra annum eo prestante cautionem ad expensarum satisfactionem. hoc restringe ad hunc casum tñ, qñ facta fuit missio: quia nō venit ad defendendum. Satis em. satisfacit causæ missionis hanc cautionem de stando iuri prestādo. arg. in. c. ex parte. el. j. de verb. significa. ¶ Si verò missio fuisset facta ob aliam causam: puta, quia nō soluebat vel nolebat sniam mādare execu. vel ob aliā cām manifestā. tunc non audietur volens recuperare, nisi prius satisfaceret & adimpleret id, propter quod facta fuit missio: vt videtur text. in simili in. d. c. ex parte. & in. l. si pecunie. vt in pos. lega. & in. l. si finit. §. si quis damni. cū. l. seq. ff. de dam. infect. tenet Bart. in. d. l. si finita. §. Iulianus. & in. l. consentaneū. C. quomō & qñ iudex. & Ioan. And. in addi. Specu. §. restat. versicu. generaliter autem. ad fi. quod nō Et cui sit præstanda iste cautio, de qua in textū. an iudici, an parti. vide per Innocen. in. ca. j. de eo, qui mit. in poss. vbi dicit q. parti: secundū iudici parte absente. vt dic vt ibi. ¶ Not. iij. q. hic dicitur tantum actorem mittendum in possessionem. & reū nō audiendū volentē recuperare, nisi cōgrua expensarū satisfactioe prestita & c. Non em. dicit, q. iudex tēpore missionis cōdenet etiā in expensis. An aut. possit iudex simul mittere in possessionem. & cōdemnare in expensis. dic, qd sic. quia tendunt ad diuersa. ad hoc c. iij. de eo qui mit. in poss. c. accedens. j. & qd dixi. e. eod. tit. Ioan. de ligna. tenet in. c. de do. & contu. ¶ Not. iij. effectum huius missionis in possessionem. Nam intra annum constituit

missum custodem tantū. post annū verò constituit eum verū possessorē & incōmutabilē. & reo tantū absenti reseruatur ius super proprietate, si quod habebat: & sic efficitur de reo petitor: & perdit possessionem, & ipsius cōmodū: quod maximū est: vt in. c. ex literis. de probatio. insti. de interdic. §. cōmodū. & in. c. sape. de restit. spolia. ¶ Et ex hoc infero, q. ante lapsum anni, cū missus sit tantū custos, non facit fructus suos: sed tenetur eos restituere reo intra annum comparenti: post annum verò cum sit verus possessor facit eos suos. Nec tenetur restituere. Et quod dixi intra annum non facit fructus suos: intellige nisi ex nimia contumacia^b rei iudex hoc decreuerit in ipsa missione: quod potest vt est tex. singularis in l. Fulcinius. §. si. ff. ex qui. cau. in pos. eat. & ibi Bar. & j. aliqua tangā. ¶ No. in vers. q. si q. licet cōtra simplicē detētorē detur rei vendicatio: vt in. l. officium. de rei vendica. & not. in. c. examinata. de iud. tamen. detētor potest vitare iudiciū dñm nominando: vt hic & sic intellige Innocē. in dicto. c. examinata. ¶ No. quatuor requisita ad hoc, vt detur actori vera possessio: cum reus conuenit⁹ nominat dñm in iudicio. Primò, em. requiritur dicta nominatio. Secundo q. statuatur terminus nominatim intra quē facit venire absentem. Tertiò, q. eo sic nō veniente citetur absens legitimis edictis. Quartò quod causa prius summarie examine. ¶ Nota in vers. si aut. duo remedia prodita cōtra absentem contumaciter conuentum actioe personali. Vnū quod fiat missio in possessionem pro mō debiti declarati: non aut. debet fieri in oīa bona, prout olim fiebat: sed iuxta qualitatem debiti: vt in aut. & qui iurat. C. de bo. autho. iu. pos. Et in hac missione seruandus est ordo, vt fiat primò missio in bona mobilia: & eis non extantibus in immobilia. & si ista non extant, vel non sufficiant, dic, q. fiat in iura, seu nomina debitorū. ar. in. l. à Diuo Pio. in princ. ff. de re iud. & no. Innoc. in. c. j. de eo, qui mit. in pos. vbi ponit practicā seruādā, quando fit missio in istis nominibus debitorum. dic, vt ibi dicitur. Et est iste text. apertus contra gloss. iuris ciuilis: in authen. de exhiben. re. in vers. rerum quæ dicit, quod iste ordo non seruatur in istis missionibus. & vide per Barto. in. l. j. alias. ij. C. quando fi. vel priua. ¶ Secundum remedium principale est: vt reus excommunicetur: & sic vt indicatur multa. & hoc est generale ad omnem cōtumaciā: vt. l. vna. ff. si quis ius di. & l. ij. ff. si quis in ius vocan. & in. c. de caus. de offic. delega. ¶ Tertium remedium colligitur ex dicta. l. cōsentaneum. iuncta ibi gloss. not. vt iudex faciat ibi contumacem realiter capi & ad iudicium deduci: & hoc no. quia hic de hoc remedio nullū sit mentio. ¶ Quartum remedium, vt si lis est contesta. & liquet de causa, procedatur ad diffinitiuam: vt in. l. consentaneum. & in cap. prout. de do. & contuma. ¶ Not. iudicem non posse facere missionem, & simul multare partem contumacem: quia missio etiam est pœna: vt hic. & duplici pœna non est quis arcandus: vt in. c. at si clerici. de iudi. Secus si vult procedere in causa. vbi potest multare contumacem: vt in. c. accedens. s. eo. el. j. & quod ibi dixi: quia processus super principali nō est pœna: ideo potest multare: & sic vnica pœnam imponere. Ita intelligo istum text. vt non possit simul facere missionem & multare: nisi magna sit contumacia rei: vt puta verbis opprobriosis dicit se non venturum. Si cut enim ex postfacto data ipsius proteruitate, potest ad aliā pœnam procedere, vt hic: ita pari ratione à principio, vbi hoc meretur proteruitas ipsius. arg. opti. xvj. q. j. c. statuimus. vbi à principio imponitur duplex pœna si hoc meretur delictum. Nam & pœna debet esse cōmensurabilis delicto: vt in. c. non afferamus. xxij. q. j. Item sicut propter nimiam contumaciā potest iudex facere missionem & decernere, vt missus lucretur fructus: vt. d. l. Fulcinius. in fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & ita potest facere missionem & aliā multam indicare. & hoc not. ¶ Et in hoc potest colligi & saluari gl. not. in aut. qui semel. C. quomodo & quando iud. quæ dicit, q. si iudex precepit partib⁹ presentib⁹ & ante. q. recedat litē contestentur: & altera pars recedit contumaciter, poterit iudex illā multare & actorem in possessionem mittere. ¶ Venio ad glo. Et prima querit, quare tantum tex. distinguit, an agatur reali, vel personali. Et respondet quia sunt duo genera actionum. Aut em. dantur in rem. aut in personam. & remittit ad ea, quæ habentur insti. de ac. in prin. Aduerte, quia hæc est vna diuisio & præcipua actionū: sed sunt aliæ diuisiones: vt ibi plenè habetur. Nam quædam sunt mi. sta: quia

stæ: quia competunt in rem, & in personam: vt actio fami. er. quæ datur inter coheredes pro diuidenda hæreditate. Itæ actio cõ diuidendo, q̄ datur pro diuisione rei cõmunis. Item actio finium regundorum, q̄ datur inter cõtendentes de finibus. ¶ Et p̄ aliquali declaratione, tu qui es purus Canonista scias, q̄ actio in rem^a intentatur, q̄n actor non dicit personã obligatã: sed agit aliquam rem esse suã, vel sibi obligatã. In personã verò datur actio, quando nō agit ad certam rē: sed dicit ex contractu, vel maleficio personam obligatã. Et multis de causis cõtigit obligatio personæ: vt plenè legitur & no. in. l. obligamur. ff. de actio. & obli. Mistra ergo cõpetit quando agit in rem & in personã: vt quãdo voluit plures hæredes diuidere hereditatē. Nam in qualibet re habet quis partē suam. & iudex pōt ex officio suo adiudicare vni vnā partem rei, & alij aliam partem, vel condēnare eum in pecunia & adiudicare sibi rē. Quatenus ergo habet partem, datur in partē: quatenus agit cōtra socium, seu coheredē ad diuisionē, datur in personam. Item inquantū agitur ad personales p̄stationes, vt ad expensas factas in rebus cõmunibus, vel pro fructibus perceptis. &c. vide de hoc gl. in l. i. de act. §. quædam actiones. ergo habes modum pcedendi in tex. quando agitur reali, vel personali in effectu missionis. ¶ Sed q̄ro, quid si agatur mixta actione & reus est cõtumax. Sol. dicit hīc Gofr. q̄ inquantum istæ dantur ad res sequuntur naturam realium: inquantum dantur ad personales p̄stationes, sequuntur naturam personalium circa missiones. ff. fami. er. l. item Labeo. ¶ Sed quid de interdictis, q̄ sunt personalia in rē scripta: vt quando agitur interdicto, vnde vi, pro spoliatione facta, vel alio interdicto: putat Gofr. q̄ imitantur naturã realiū. Hec enim interdicta, licet sint personalia, sunt tamē in rē scripta: cõpetunt em̄ pro re, licet agat aduersus p̄sonã. ff. de interdi. l. j. §. vl. & pro hoc est bo. tex. i. c. ex parte. B. de fo. cõpe. & qd̄ ibi no. Inn. Ibi enim cõputantur sicut in realia in cõputatione dietarū. Ad idem alle. tex. in. c. consultationibus. de off. dele. vbi fit missio, sicut in realibus. Et de p̄dictis vide Spe. in. ti. de secundo decreto. §. videndum. ver. sed quid in duplicibus. & ver. seq. Et idē putat Gofr. in actione qd̄ me. cau. q̄ & si sit personalis, tñ est scripta in rē: puta si dicit se vendidisse: vel aliter alienasse rē per metū, & reus fuit cõtumax. Fiat ergo missio sicut in reali: quia vt dixi est in rē scripta: vt. l. metū. §. volēti. & §. licet. & l. si cū exceptione. §. aliqñ. alias Pedius. & l. penul. ff. qd̄ met. cau. & idē per omnia Io. an. & do. Anto. ¶ Sed de hypothecaria actione magis puto esse dubium: cū nō dico rem meã: sed mihi obligatã: vt si reus est cõtumax, an fiat missio, vt in reali: an vt in personali aduersus cõtumacē. Et aduerte, q̄ magna est differētia inter ista: an pcedatur altero istorū modorū. Nā in reali intra annū statim facta missione efficit missus secundū vnā opin. verus possessor: licet commutabilis secundum Legistas: & post annum efficitur incommutabilis. Secundum nos intra annum est custos: & statim post annum est verus possessor, & incommutabilis: vt hīc. sed in personali non efficitur verus possessor, sed tantum custos, donec interuenerit secundum decretum: vt j. §. fin. vbi not. & in. l. Fulcinius. §. fin. ff. ex qui. causis. Et ideo hæc distinctio est magnæ utilitatis: & gloss. iuris ciuiliis reperiuntur contrariæ. Nam in. l. iij. §. vlti. ff. de acquirend. posses. tenuit, quòd proceditur sicut in reali: sed in. l. si quis emptioni. §. sed & si quis. C. de præscrip. xxx. anno. dixit, quòd proceditur sicut in personali. Dy. vt refert Bar. in. d. l. iij. cõcordando distinguit: quod aut fuit actū contra debitore. & procedit gl. in. d. §. sed & si quis. Aut cōtra tertium possessorem, & pcedit gl. in. d. l. iij. Cy. refert opi. in. l. cū proponas. C. de bo. aut. iud. & inter ceteros refert Ia. de Are: quē videntur sequi tenētes q̄ semper proceditur, vt in reali: quia text. d. §. sed & si

quis. loquitur indistincte. ¶ Et si diceres, quomodo pōt adaptari ille tex. i. creditore cōtra debitore: cū dicat post annū audiri de p̄prietate: cū debitor in dubio recognoscatur creditore in dominū. Iaco. rñ. q̄ intra annū veniens debitor auditur super possessione: post annū verò habet probare indebitū: & super hoc disputabitur. Et hoc placet Bar. in. d. l. iij. §. si. quia in confessoria & negatoria hoc obseruatur: vt post annū habeat probare cõtumax de iure suo super proprietate: vt ipse no. in. l. si prius. ff. de ope. no. nū. Et de hoc vltimo, vide per Inno. in. c. j. de eo, qui mit. in posses. vbi dicā. & quantum ad principale quæstio. §. positã: vide per Ioā. and. in addi. Spec. in tit. de contu. §. sequitur. ver. sed nunquid hodiē in hypothecaria vbi videt sequi illā opi. dicens clarius, q̄ in hypothecaria procedit ad missionē in possessionē ad instar realium: & q̄ habeat illū effectum quē habet in realibus. Sed differentia est in effectu missionis, qui imprimatur, seu oritur ex trāscursu anni: q̄ si sit missio cōtra debitore, post lapsum anni debitor grauabit onere probandi indebitū, si vult recuperare possessionē dominij. Si cōtra extraneū: tunc extraneus arctabit probare dominium. ¶ Et si dicis ad quid prodest hæc missio aduersus extraneū: cū sufficiat creditori probare rē fuisse in bonis debitoris: Dic, q̄ proficit hodiē propter aut. hoc si debitor. C. de pig. vbi patet, quod creditor non agit hypothecaria aduersus tertium possessorem, nisi prius excusso debitore: vnde post annum releuabit ab isto circuitu: & ipsi extraneo incūbit onus probandi dñum. Hoc idem videtur placere do. Anto. & satis videtur ratione fulcitur: q̄a tex. in. p̄gal. §. sed & si quis. loquitur indistincte, vt quãdo agit reali efficiat missus verus possessor: & patiens missionē non auditur, nisi super proprietate. & in extraneo passio missionē hoc est clarissimū. In debitore autē ex quo nō comparet intra annū, ille missus efficitur verus possessor: scilicet acsi constaret rem sibi obligatã fuisse: & debitor superueniens auditur de proprietate. l. debiti: q̄a habebit probare indebitū. Non autē est necesse probare proprietatem: cum creditor missus hoc fateatur. vnde debet probare id, de quo erat cõtētio: sicut in extraneo debet probari proprietas: quia de ea est cõtētio. ¶ Et aduerte ad vnū dictum Bart. in. d. l. iij. §. si. quod dicit esse Spec. in tit. de contu. §. sequitur. ver. sed pone. q̄ si missio est facta aduersus debitore propter cõtumaciam: & ille comparet intra annum, non auditur si creditor vult probare statim hypothecã: seu de ea constet. & bene dicit: q̄a ex quo est sibi obligata, potest sibi detinere, donec sibi satisfiat: vt. l. si cum venditor. ff. de euic. simile in. c. ex parte. el. j. j. de ver. sig. ¶ Quæro, text. dicit, vt tediū affectus &c. in quo erit istud tediū: gl. in versu. tediū. respondet distinguendo, an fiat missio in reali, an in personali: vt patet in ea. ¶ Not. plura ex hac glo. Primò q̄ missus in reali expellat reum de possessione: & erit possessor. & in hoc pondera glo. q̄a est contraria sibi: cum j. in gl. in versu. possessionem. & in versu. ver. tenet, q̄ secundū canones nō efficit possessor ante annū, sed custos: & idē tenet vbi cūq̄ attingit istā materiã. Sed ista gl. pcedit secundū aliã opi. q̄ habet vt statim efficiat verus possessor. Vel pōt intelligi ista p̄ possessione improprie sumpta: scilicet pro detentione. & hoc puto verius de iure canonico, vt dicamus: q̄ licet in reali missus nō fiat incōtinētī verus possessor, cū fiat gratia rei seruandæ: vt in. c. j. de sequest. pos. & fru. & in. c. j. & ij. de eo qui mit. in pos. tamen habet solius rei detentionem, quæ est quædã propria & imaginaria possessio. Et ita sonant iura. §. alle. & sic expellitur cõtumax de possessione: nō vt eam perdat: sed tantū amittit detentionem. Et secundū hūc meū intellectū nulla aut parua erit differētia in effectu: an ante annū possideat, vel nō. vt j. cū alijs gl. dicā. Sed in personali actioe missus nō expellit reū de pos-

SEBASAPI.

¶ Actio in rem. Quæ sint actiones reales, & quæ personales, q̄ missæ, & quæ in rem scriptæ tradit pulchrè Iason in. §. omnium col. j. in l. i. de acti.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASAPI.

a ¶ Quod si timetur
Vide Deci. in l. fi.
co. ij. fi. C. de edi.
diui Adria. tol. &
dom. Frā. cur. in l.
vnica. in. ij. nota.
col. ij. versi. quar-
to fallit. C. de phi-
bi. seq. tra. pecu. &
ibi ponit pluresca-
sus in quib⁹ seque-
stratio est permis-
sa. vide etiam Mo-
der. in l. fi. fideiuf-
sor. §. fi. ff. qui satis-
di. cogan.

ZACHARIAS.

b ¶ Sed sequestratio.
Adde qd requiratur
ad hoc vt seq. tra-
tio habeat locum:
per Ant. corse. fin.
suo. cccxxij. i. vers.
seq. ter. de quoper
istū in. c. ij. j. de se-
que. pos. & fru.

SEBASAPI.

c ¶ Nimia contuma-
cia. Adde qd ex
nimia contumacia
pōt iudex missum
ex primo decreto
facere possessorē:
vt est glo. in l. iij.
§. si forte. in versi.
discedat. ff. de dā.
infe. quam dicunt
sing. Mode. i. l. ij.
§. fi. ff. de acquirē.
pos. vide. Spec. &
Io. an. in ti. de pre-
decre. §. restat. versi.
hoc aut. vbi decla-
rāt quē dicatur ni-
mia cōtumacia. &
vtrū missus in pos-
sessionē ex primo
decreto lucrē fru-
ctus. vide Alexan.
latē in d. l. si finita.
§. Iul. col. xxv. ver-
si. in quantum. gl.
& Bart. ff. de dam.
infecto.

ZACHARIAS.

d ¶ Satisfacere de ex-
pensis. Adde de
hoc per Laufrā. de
Oria. in. c. quoniā
contra. §. expen-
se. nu. 20. versi. his
sic pmissis. j. de
proba. & ibi pau-
lo post. quid si in
prima citatiōe fuit
contumax: an de-
beat tertia expe-
ctari: & an talis cō-
demnatio sine ali-
qua citatiōe fieri
possit. & vtrum p
appellatiōe que-
at retractari cum
similibus multis
quæstionibus.

sessione: & sic nō habebit solus detentionē: sed custodia
reo tantum possidente. Et in hoc nulla est diuersitas in-
ter ius canonicū: & ciuile. Et hoc vltimū clarē pbatur in
l. is cui. in prin. ff. vt in pos. lega. & in l. iij. §. fi. de acq. pos.
cum simi. Tedium ergo erit in reali: quia missus habebit
solū detentionē, & reus expelletur. In personali verō si
missio est facta in bona immobilia, puta in domū mis-
sus: qui est ibi cā custodia, erit onerosus reo: quia si ille
velit ire in camerā, & missus similiter intrabit: & ita in
cōsimilibus actibus. Si in bona mobilia: puta in equo: si
dominus vellet ducere ad vnā aquā, poterit missus pro-
hibere, & ducere ad aliā aquam saniorē, cum ipse habeat
custodiā. Si missio est facta in libro: & dñs vellet legere
in vno titulo, poterit missus voluere chartā: & ita in si-
milibus. & de his vide plenē per spe. in ti. de pri. & secū-
do decre. §. iam de effectu. ver. sed vtrū missus. cū tribus
versi. seq. & versi. porro. Et dicit Spe. in versi. sed vtrum
q si timetur^a ex hac cōmuniōe scādalum euenire inter
actore & reum, poterit iudex ex officio suo iubere illū
passum missionē recedere: & tunc cōstituere vnum, qui
fructus colligat. ar. ff. de vsu fruct. l. si cuius §. sed si inter
duos. aliās inci. æquissimū. quod bñ no. ¶ Dicit etiam
in præal. loco, q Bononiā, quando est qō inter ciues &
scholares: siue agatur reali, siue personali: nō fit ista mis-
sio, sed sequestratio^b. Sed vt dicit ipse, & bñ illud fit: q
timetur de recessu scholaris, in quo casu permittitur se-
questratio: vt. l. si fideiufsor. §. fi. ff. qui satisda. cog. & not.
in. c. ij. de seque. pos. Alias autē vbi cessat timor, nō de-
bet fieri sequestratio: quia est cōtra iura: vt dicā in. c. j. de
seq. sed debet fieri missio mō prædicto. An autē hoc fit
simpliciter verū, vt nō possit fieri sequestratio ppter cō-
tumaciam: dic, vt dicam in. c. j. de seq. & in. c. ex literis. de
dol. & cōtu. ¶ Sed circa hoc quero, ¶ cur tā variē inter
missionem in reali & personali: vt in reali statim habeat
missus possessionē, secundū vnā opi. vel secundū aliam
habeat solū custodiā, & detentionē. In personali verō se-
cundum omnes habet tantū custodiam vnā cū reo. Gof.
dicit, q iō: qa in reali dico me ius habere ī re, in qua sum
missus: qd nō est in personali. Vide de hoc latius in Spec.
in ti. de secundo decre. §. iam de effectu. versi. sed q est ra-
tio. vbi dicit inter cetera, q in personali missio fit in bo-
nis extraordinario mō: quia dico mihi personā obliga-
tam ex cōtractu, vel delicto, vel quasi: vnde missio debet
fieri in personā. sed quia persona libera sic possideri nō
pōt: vt in. c. ij. de pig. & l. cū hæredes. in fi. ff. de acq. pos.
fit in bonis. Ideo nō habet ita pingue ius ex illa missione:
cū bona nō sint sibi obligata: nec dicit sua. Sed reali dicit
bona sua vel obligata: & ideō rectē ordinatē fit missio
in eis: & cōsequitur quis pinguius ius seu pinguiorē effe-
ctum. Et ista est etiā ratio quare in reali nō interuenerit
secundū decretū: sed post lapsum anni efficitur quis ve-
rus possessor, & incōmutabilis: sed in personali requiri-
tur secundū decretum: vt no. j. eo. in fi. super gl. fi. & per
gl. in l. si finita §. Iulianus. ff. de dam. infec. Et hoc vltimū
dicit Spe. in tit. de secundo decre. §. videndū. ver. sed quæ
est ratio. ¶ ¶ Secundō no. ex hac gl. q reo venienti intra
annū restituitur res cū fructibus. Et sic apertē vult ista
gl. q missus nō lucratur intra annū fructus etiā in reali.
sed gl. in auth. de exhi. re. §. si verō. dicit, q de cōsuetudine
missus, lucratur fructus. & loquitur in personali, qd est
plus. Sed nō placet illa gl. Bar. in l. si finita §. Iul. ff. de dā.
insec. qa haberet speciē vsurarum. Cōclude ergo hunc
articulū, q aut missus est in personali: & ante secundum
decretū non lucratur fructus, cū nō habeat possessionē.
Sed si cōstat de debito, cōputabit fructus in sortē. & in-
tellige si sint cōsumpti. Aliās enim de specie ad quantita-
tem nō fit cōpensatiō: vt dicā in. c. ad nostrā j. de iure iu.
Et cōsuetudo cōtraria esset irrationabilis, & peccati nu-
tritua. Aut qritur in reali: & tūc ante annū elapsū nō

lucrat ex simplici missione fructus: quia nō possidet se-
cundū nos: vel secundū legistas nō incōmutabiliter: vn-
de veniens intra annū recuperaret rem cū fructibus.
Hoc verū, nisi iudex decreuerit in vtroq; casu propter
nimia cōtumaciam^c rei: vt lucratur fructus: vt. d. l. Fulci-
nius §. fi. ff. ex qui. cau. & in. d. §. Iulianus. Si verō intra an-
nū nō venerit: cum missus efficiatur in reali verus posses-
sor: obtinebit eā cum fructibus perceptis: quia nō audi-
tur post annū, nisi super proprietate rei: vt hīc. & facit
qd no. in. c. cōsultationib⁹. de offi. dele. ¶ ¶ Quæro, qua-
lis erat ista cautio: Gl. in ver. præstita cautione. cōcludit, q
debet esse sufficiens: id est, pignoratitia, vel fideiussoria:
quia licet tex. hic nō exprimat: sufficientem: tamē expri-
mit tex. in. c. j. de seque. vnde dicit Io. an. quod hīc omit-
titur, ibi suppletur. & sic cessat contrarium. Hostiē. di-
cit sufficere iuratoriā. & remittit ad no. in. c. ex parte. de
verb. fig. & in. c. j. de iudi. & alle. Petr. pro hoc de solu. c.
Odoardus. vide in Spe. de pri. decre. §. iam de effectu. in
ver. vlti. in fi. vbi ponit vtrancq; opi. & residere videtur,
quod sufficiat iuratoria. Mihi placet opti. gl. vt requira-
tur sufficiens: quam etiā sequitur Io. an. & pro hoc alle.
tex. apertum in auth. & qui iurat. C. de bo. aut. iud. possi.
vbi expressē fit mētio de fideiussore. Item cautio de iu-
dicio fisti est pratoria. & omnis cautio pratoria debet
esse sufficiens. ff. de preto. stipula. l. j. §. cōes. Item text. in
d. c. j. de seque. requirit etiam sufficientē. & idem tenet
ibi gl. Fateor tñ, q si non pōt præstare sufficientē, præ-
stabit iuratoriā. per. c. per vestras. de do. post diuor. re-
sti. & per ea q no. glo. in præalle. c. j. de do. & cōtu. lib. vj.
& in auth. generaliter. C. de epis. & cle. ¶ Glo. in ver. ex-
pensarum. colligit ¶ primō reum debere satisfacere de ex-
pensis^d antē, q audiatur, vel absoluitur. vnde dicit Vin.
q satisfacit ante ingressum iudicij. C. de iudi. l. sancimus
j. de app. c. reprehēibilis. Nec credit locū habere quadri-
mestre tēpus, quod datur ad executionē rei iudicatæ. de
quo offi. dele. c. quærēti. Et intelligit Host. de expēsis fa-
ctis tam ante missionē, seu excōicationē: q post: ex quo
sunt factę occasione cōtumaciæ. alle. de procu. c. auditis.
Ego alle. tex. apertū in l. sancimus. C. de iudi. vbi dicit cō-
tumacem non audiendū, nisi restituat antē omnia dāna
aduersario, ex eius cōtumacia inflicta. Et per illū tex. cla-
rē probatur dictum Vinc. præall. vt in istis expensis, siue
dānis, non habeat locū illud quadrimestre tēpus. ¶ Ad-
uerte: qa puto prædicta pcedere, vt ante omnia soluat
expēsas, qn fatetur reus suā contumaciā, vel est manife-
sta. Si verō est dubia, & allegat aliquā cām probabile cō-
tumaciæ exclusiuā: puta, quia fuit captus in itinere: vel
quid simile: debet primō iuxta formam ecclesiæ absolui
excōicatus: & postea inquiritur de veritate: vt in. c. vene-
rabilibus §. idem est. de sen. excōm. lib. vj. & in. c. ex parte
el. j. de verb. sign. Et idem puto, si vult recuperare posses-
sionem, & negat cōtumaciam: vt audiatur præstita cau-
tione. & postea disputabitur de veritate causæ allegatæ:
p tex. §. idē est. pall. & in. c. ex parte j. de ver. fig. vbi dicit
idē in similib⁹ obseruādū. Et est hoc equitati cōsonū, ne
litiget quodāmodo spoliatus. & cū hoc tēperamēto in-
telligo istū text. ¶ Op. cōtra text. de cōtrarietate. ¶ Nā
primō dicit reum venientē intra annū recuperare suam
possessionē. & per hoc innuit, q eam perdidit &c. & sic
missus in reali fit possessor ex primo decreto. & tamen
postmodum ii. fin. huius §. sentit oppositum. dum dicit,
q post annū efficitur, seu constituitur missus verus pos-
sessor. & sic innuit, q ante non erat possessor. Sol. gloss.
hīc in ver. possessionem recuperet. & in versi. verus. la-
borant circa solutionem. Et vera solutio, vt intelligas
dependet à solutione illius quæstionis: an statim efficia-
tur verus possessor: an demum post lapsum annum. &
de hoc etiā inter Legistas sunt duæ opin. vt no. glo. in l.
si quis emptionis §. sed & si quis. C. de prescrip. xxx. ann.
Nam Ioā.

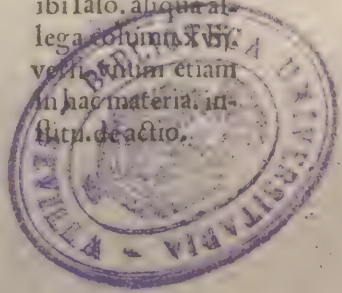
Nam Ioā. Marti. & Azo. tenuerunt: q̄a missus in possessionē in reali, statim incipit possidere naturaliter & civiliter. C. q̄uo & q̄n iudex. l. cōsentaneū. Sed Bal. contra, dicens eum possidere demū post annū: vt sic annus sit loco secundi decreti in realibus. Si ergo teneas opi. primā, vt statim efficiat verus possessor: dic ad istū tex. q̄ verē recuperat intra annū: q̄a eā perdidit. & ad fin. §. vbi dicit missum effici verū possessorē demū post annū: dicit irreuocabile & incommutabile. Nā & prius erat, sed reuocabilis per oblationē cautionis intra annū. Si verò tenetur scda opi. & tūc dic, q̄ recuperat possessionē: id est detentionē. & verū in fi. positus stat. pprie: vel secūdū gl. recuperet. i. retineat. & dicit hęc glo. hic: & cōmuniter vbi attingit istā materiā, q̄ secūdū nos. i. Canonistas, sit tantū custos intra annū. & idē no. in. c. cōtingit. j. de dolo & cōtuma. ¶ Spec. in ti. de scdo decre. §. iā de effectu. ver. si verò. dicit, q̄ Canonistę cōmuniter tenent istā opi. glo. sed sibi alia magis placet, per istū tex. qui dicit recuperet. & eodē verbo vtitur tex. de offi. ordi. c. pastoralis. ergo eā perdit. Et q̄d dicit hic, q̄ efficiat post annū verus possessor: rñdet: vt. s. dicitū fuit, q̄ exponit id est incommutabilis quia nō tenet restituere venienti, nisi probet dñiū. Bar. in. l. iij. §. si. sentit etiā istā opi. q̄ sic debet intelligi, q̄ ipse ponit in palle. l. si finita. §. Julian. dicens, q̄ nō facit fructus suos intra annū: sed post sic. & tunc sit verus possessor. do. Antō. simpliciter sine aliqua allegatione dicit tenēdā hāc cōmunē opi. Canon. ¶ Ego dico, q̄ ista cōis opi. Canon. aperte probat. in. c. j. & ij. de eo qui mit. in pos. & in c. pastoralis §. p̄terea. de offi. ordi. vbi tex. dicit missionē fieri causa rei seruadā. & idē dicit aperte in rub. de eo, q̄ mit. in pos. & valet argu. à rubro. de poeni. dist. j. c. hęc aut verba. iuncta glo. Itē in. c. iij. de eo, qui mit. in pos. dicit fieri missio causa custodię. & idē dicit in. c. fi. eo. ti. & loquuntur in realibus: vt in eis patet. Sed certū est q̄n dat possessio causa rei seruadā, vel causa custodię, nō transfertur possessio: vt aperte dicit tex. in. l. iij. §. si. ff. de acgr. pos. Aliud est enim possidere, aliud est in possessione esse vt in. l. si quis ante. ff. e. Quare, vt. s. dixi cōcludo: q̄ in reali missus consequi solū detentionē rei, quā habet causa custodię excluso reo cōtumace: vt satis innuūt omnia iura p̄alle. & ideo vtūtur verbo restituere possessionē quia detētio est q̄dā impropria & imaginaria possessio. & ipse solus habet custodiā. In personali verò vterq̄ est in possessione: sed reus possidet, & missus habet custodiam: q̄d tñ limita: vt. s. dixi. & per hoc remanet satis declaratus iste articulus. ¶ Quero, tex. hic dicit, q̄ missus in reali efficiat lapso anno verus possessor: nūquid in hoc exigat secūdū decretū? glo. in ver. cōstituetur. concludit finaliter, q̄ nō: q̄ solus trāscursus anni cōstituit missum verū possessorē & incommutabile. Et ista est cōis opi. Canonistarū & Legistarū. & satis probatur hīc, & in. c. fi. de offi. ordi. No. gl. in. l. si finita. in gl. mag. ff. de dam. infec. & ibi reddit rationē, quare secus in personalibus. Nā in reali petit, q̄d suum est: vel dicit rē sibi obligatam. Ideo nō est necesse, q̄ interueniat secūdū decretū, per quod transfertur dominū, vel datur vera possessio. Nā dñō tantū deest habere ipsam rē: quod secus est in personali: vt. s. tetigi post Spe. & vide q̄d nō. plenē in. c. contingit. j. de dolo. & contu. Et per hoc sunt expeditę glo. huius. §.

22 ¶ §. Quòd si. Venio nūc ad glo. §. q̄d si. j. & primò q̄ro, q̄a tex. hic loquitur de rebus immobilibus, quas quis possidet nomine alieno, & nominat dñm in iudicio: nūquid hoc habet locū etiā in re mobili, vt per notationem euictet iudiciū? Glo. in ver. in rebus immobilibus. ar. primò q̄ nō: finaliter tenet contrariū. Et multi tenent primam finiam: vt Ioā. Gof. Phi. Azo. Inno. & Odo. reddunt rationem: quia si prodesset nominatio, posset eū effugere, & communiter tenetur opin. glo. & eam sequitur Vin. Hosti. Pe. Abbas. & Accur. in. l. j. C. vbi in rem act. & id

ibi Barto. & Cy. Spec. in tit. de pri. decret. §. restat. verū hoc etiam not. cum ver. seq. vbi prosequitur materiam huius. §. & multi alij sequuntur. & cōmuniter Moder. hīc. Et ad id, quod dicitur de fuga: respōdetur, q̄ poterit p̄uidere cautionis remedio: vel res poterit sequestrari. ff. qui satisdi. cogan. l. si fideiusor. Ad hoc, vt habeat locū in re mobili, facit secūdū Ioan. and. quia quo ad sortiendum forum æquiparamus rem mobilē ad immobilem: vt not. in. c. ex parte. & in. c. fin. de fo. cōpet. Item secūdum Bart. quia ex quo non inducitur legum correctio, debet ex idēitate rationis extēdi beneficium huius leg. ad rem mobilem: licet de ea nihil dicatur. nec hīc nec in d. l. ij. nec etiam ante iura. C. habebat locum hoc beneficium: & hāc partē tanquam æquiorē & humaniorē sequor: ne fiat aliquod præiudiciū domino absenti. argum. in. c. j. de cau. pos. & pprie. & c. inter. de maior. & obediē. c. cum super. de re iudi. & l. vlti. C. si per vim vel alio modo. arguēdo à ratione legis: & optimē facit. d. athen. qua in prouincia. ¶ Secūdò quæro, iste text. loquitur de possidēte nomine alterius, vt possit cōuentus nominare dominum in iudicio: nūquid hoc habeat locū indistinctē? hāc eadem glo. respōdet, q̄ non: sed restringit text. q̄n cōuentus nullum ius habet in re. Pone exemplū in colono cōmodatario & depositario: sec⁹ dicit de habēte ius in re. Pone exemplū in marito, in reb⁹ vxoris, in emphyteota, feudatario, superficiario, & vsufu. in creditore, & fimi. In his enim secūdum gl. non prodest nominare dominū in iudicio: q̄a sicut isti possunt agere p̄ eodē iure, ita & defendere, per alleg. iura. ¶ Circa hunc articulum^a quatuor sunt opi. principales. Prima est huius glo. & Accur. in. l. ij. C. vbi in rem act. vt indistinctē nō habeat locum nominatio, ex quo cōuentus habebat ius in re. ¶ Secunda est opin. Ioan. and. modificans hanc opi. glo. Dicit enim hāc opin. glo. procedere quādo simpliciter res vendicaretur: secus si vēdicaretur directum dominium tantum: vel q̄ ex illo debetur. tunc autē sufficeret dominum nominare: cum ius ipsorum non tangatur. & remittit de hoc ad not. Specu. in titu. de primo decret. §. restat. verū. sed nunquid. Idem in effectu tenet Cyn. in. d. l. ij. licet per alia verba. Dicit enim, q̄ si conuenitur super re, quam aliquo respectu sibi possidet, nō poterit dominum nominare in iudicio: sed si super fructibus, aut seruitutibus, vel pensionibus domino debitis, poterit tūc dominum in iudicio nominare. Idem in effectu vult Barto. in. d. l. ij. per verba clariora dicens: q̄ aut iste, qui habet ius in re conuenitur solum respectu possessionis suę: vt quia emphyteota cōuenitur ab alio dicēte se potiorem emphyteotam esse: tunc sit vera ista opin. q̄ non possit dominū in iudicio nominare: quia ei non præiudicatur. Si verò cōuenitur respectu dominij directi: & sic respectu iuris, quod est apud alium, potest & debet nominare dominum in iudicio: & liberabitur à iudicio respectu illius dominij. Et hoc quatenus illud iudicium non repugnet iuri ipsius emphyteotę. Potest enim dicere emphyteota, non curo quis sit dominus directus: nec volo hoc defendere. sed dico me esse emphyteotam. Sed quatenus petitio actoris repugnet iuri ipsius emphyteotę, haberet emphyteota necesse se defendere: nec posset dominum nominare quātum ad declinandū iudicium: sed bene posset eū nominare, vt possit ab eo de suis defensionibus informari: vt in authen. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. Hęc sunt verba Bart. quę in effectu volunt opin. Ioan. and. ¶ Tertia est opin. Gul. de cu. quam sequitur hīc domin. Antō. q̄ si ius agendi se compatiatur cum iure dominij: quia illi non derogat: sed dirigitur tantum ad ius emphyteotę: & non habet locum nominatio. Si autem contradicit iuri dominij: vt quia non intendit recognoscere dominum: & sic pōt ei præiudicare saltem respectu civilis possessionis: tunc

SEBASAPI.

Hunc articulum. Circa hanc materiam nō. q̄ si conuenitur nōiat Titium in iudicio & dicat se possidere nōie Titij, si conueniat de mendacio priuā possessione ratione mendacij, ita tenet Bal. i. l. vnica. C. de his his, qui poten. no. Innoc. & Ant. hīc Ange. Areti. in. §. omnium. col. xj. & ibi Iaso. aliqua allega. cōmunit. vbi verū. nūc etiam in hac materia. i. l. i. de actio.

Panormi. super Prima secundi Decret.

habeat locum nominatio: & sic ratio erit, q non habeat locum nominatio. ¶ Quarta est opi. Bal. & magis larga in. d. l. ij. vbi dicit: q indistincte isti habentes ius in re, nominant dominum, etiam si conueniantur super iure suo. Interest enim domini esse in iudicio: quia si forte obtineret, aduersarius negaret se habere ius ab isto domino. & hoc placet do. Card. quo ad hoc, vt teneat iudicium, etiam in praiudicium domini: sed quo ad hoc, vt teneat iudicium in praiudicium emphyteotae, vel vasalli, videtur sequi opi. Io. an. quae magis videtur comunis. ¶ Mihi ex toto non placet. Ratio patebit ex j. dicendis. Et concordando quantum fieri potest has opin. sic distinguo, q aut conuentus nullum habet ius in re: & tunc clarum est, q potest, & debet dominum nominare: vt hic, & in. d. l. ij. C. vbi in re. act. Aut habet aliquod ius, vt emphyteota: & tunc si conuenitur super iure suo tantum: & non habet locum nominatio: quia ipse est dominus illius iuris petiti. & ita procedit opi. gl. & sequacium. Et plus dicit Spe. in tit. de pri. decre. §. restat. vers. sed quid si actor. q etiam si dominus sponte vellet in se suscipere iudicium, non admitteretur: quia licet eius interfit: vt quidam dicunt: tamen possessio naturalis, de qua nunc agitur, non est sua. Dico tamen quod hec sententia & acta non praiudicabunt domino proprietario absente: quia sua interest potius habere obligatum vnum, q alium. iuxta no. in. c. potuit. de loc. Sed ad hoc, vt fiat sibi praiudicium, debet vocari, vel vt ab eo habeat informationem. & ita procedit opin. Bal. Idem & fortius si interdit recognoscere istum in dominum, sed alium. debet enim tunc vocari quo ad hoc, vt fiat praiudicium: sed non est necesse quo ad hoc, vt iudicium procedat: quia hic tantum discutitur de iure presentis & non absentis: nec acta facient sibi praiudicium: ergo non est necesse eum vocare. Et quod acta non faciant praiudicium absenti, tenet Cy. in. d. l. ij. & Io. and. hic. Aut conuenitur super tota re in solidum: vt quia vendicatur. & sic non tangitur solum ius presentis: sed etiam directum dominium absentis. Et tunc licet Io. an. Bar. & Cy. sentiant, q non habet locum nominatio: tamen credo contrarium: quia non tenetur defendere ius alterius, si non vult: & ideo pro parte tangente absentem poterit eum nominare: cum nihil comune habeat proprietas cum possessione: vt. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. pos. Et idem videtur vbicunque in vendicatione totius includitur pars iuris alterius. Nam ratio, quae est de toto ad totum, est de parte quo ad partem: in. c. pastoralis. §. item cum totum, de offi. deleg. videtur tamen, quod vbi petitur a possessore onus reale: licet illud soluat alteri absenti, q non habebit locum nominatio: quia tale onus p tempore etiam praeterito sequitur possessorem: vt. l. Imperatores. ff. de pub. & in. c. pastoralis. de deci. & per possessorem stat quominus solvatur isti. Facit qd not. in. c. auditis. de praescri. per Inn. ¶ Et ad hanc distinctionem sunt reducenda iura pro contrariis alleg. in gl. in fi. & specificiter respondendo, dic primo ad. c. de rebus. q ibi nulla fuit facta nominatio: quinimo neque conuentio: sed ex urbanitate quadam ecclesia consuluit Principem: an ipse alienauerit eius bona illicite in alios. Et dic, vt ibi dicitur. quia nihil facit. Ad. l. in hoc. ff. de ser. corru. dic, q ibi tantum dicitur, q si ex corruptione serui bona sua sunt subrepta: potest agi contra corruptentem, etiam si bona peruenerunt ad alium: quia corruptens tenetur ex delicto suo: nec aliquid ibi possidet nomine alterius. & faciunt multum a remotis. Ad. l. vlti. §. lucius. etiam dicit, q nihil facit. Tantum enim dicitur, q pactum personale non transit ad successorem rei. Similiter non ob. l. qui a debitore: quia ibi conuincitur dolosus a dolo suo. ideo ipse puniendus est. Similiter responde ad. c. auditis, & c. inter memoratos. Non enim aliquid dicunt de nominatione: sed tantum dicunt, qd superior potest conueniri super iure

subuentionis alicuius ecclesie: quia ipse possidet: & non ecclesia possessa. vnde parum, aut nihil hec contraria faciunt. Et ex praedictis deciditur questio de creditore conueto super re in qua habet hypothecariam: an nominet debitorem dominum in iudicio? Et videtur Io. an. hic sentire idem, q in feudatario & in emphyteota: cum eos coniungat in positione exempli. & idem Spec. in titu. de pri. decre. §. restat. vers. sed nunquid idem. Sed Io. an. ibi in addi. Spe. dicit, qd in creditore aliud est dicendum: scilicet, vt possit dominum nominare. per. l. si pignore. ff. de pig. act. & per. l. si. C. de fur. & idem Cy. in. d. l. ij. & do. Ant. hic. ¶ Ego satis aequè distinguere, q aut conuenitur super iure hypothecae: vt quia dicit alius creditor illam rem prius sibi obligatam. & ideo ipse debet habere possessionem tanquam antiquior creditor, & non nominet dominum: quia tangitur priuatiue ius istius creditoris & proprio nomine rem possidet: & sic cessat mens: & verba huius tex. & idem in consimilibus terminis. Ad hoc adduco bonum tex. in. l. j. C. si anti qui credi. Aut conuenitur super dominio ipsius rei: vt quare rei vendicatione: & tunc poterit nominare per supradicta: licet aliud videatur in hoc sentire Io. an. & Bar. vt ex praedictis patet: quia tangit ius vtriusque: sed mihi placet quod praedixi. & vide qd ipsemet Io. an. aliud voluit in creditore in additione praedicta: & mihi placet etiam in aliis

24 habentibus ius in re secundum distinctionem quam feci. ¶ ¶ Gl.

a sequens quaerit quoniam debet fieri nominatio ista: cum text. dicat statim? Respondet, q ante libelli oblationem, vel etiam post ante, q respondeat libello. Hanc opi. sequitur hic do. An. quia hec nominatio ad vitandum iudicium. habet vim cuiusdam declinatoriae: ideo debet proponi ante lit. cote. de re iudic. c. inter monasterium. Et ideo post lit. cote. non poterit variare, nisi aliter probaretur error. per no. in. c. si. de cofes. Et dic, q etiam voluit Bar. in pre alle. l. ij. vbi dicit hac exceptionem declinatoriam: & ideo proponenda ante lit. conte. vt. l. si. C. de excep. & certe satis probatur hic. & in pre all. l. ij. vers. statim. facit. l. is, qui se obtulit. ff. de rei vendi. & l. qui se litig. ff. de peti. har.

25 ¶ Sed circa hoc quero, ¶ quid si nominauit dominum: sed processit in iudicio ac si proprio nomine possideret? Dic, q valet processus contra eum: vt. l. officium. ff. de rei ven. in fi. & istud est, quod voluit dicere gl. in. l. ij. vbi exponit, quod debet nominare. & c. id est, potest. q. d. ne mo dominum cogitur nominare, si non vult. Quod tenet Barto. ibi: vel intelligi debet proprie: scilicet, vt sit necessarium conditionaliter, si vult euitare iudicium & damnum proprium debet dominum nominare. argu. in praesalleg. l. is qui se obtulit. & l. qui se liti. Dicit hic Innocen. & Ioan. And. post eum: quod si iste se liti obtulit, & postea contumax appareat. & propter hoc decernatur possessio actori, non nocet hoc domino: quia vere possidet quo ad possessionem & proprietatem. C. si per vim vel alio modo. l. fin. Sed ille, qui litem susceperit, tenebitur ad interesse ante lit. contestata: condemnabitur ad ipsam rem. cum habeatur pro possessore. & hoc si ille, qui agebat reum possidere ignorabat. ff. de rei ver. l. is qui. & l. sequi. & ff. si usufru. peti. l. fin. Si vero sciebat eum non possidere, decipitur a se: vt dictis iuribus. Vel melius secundum Innocen. condemnabitur iste, qui se obtulit actore ignorante ad litis aestimationem. vel secundum quosdam, quantum in litem iuratum fuerit, vel ad interesse. ff. de peti. hared. l. qui se liti. & ff. de dolo. l. penul. dominus Anto. non putat, q hic habeat locum iuramentum in litem ex quo dolo non restituerit licet dolo litigauerit: sed alterum ex praedictis remediis. ¶ Et vt intelligas, tu Canonista scias ¶ quod iuramentum in litem est de affectione rei: ita quod plurimum excedit verum pretium rei: & praestatur quando quis potest restituere rem: & dolose & contumaciter refistit: vel dolo facit, quod restituere non potest: vt. l. qui restituere

ZACHARIAS

a ¶ Quid debet fieri nominatio, Adde Bart. & Bal. in. l. ij. C. vbi in re actio, non de Spe. in tit. de libel. conce. §. xvj. ver. item cautus. & Pau. de cas. consi. cxvj.

restituere. ff. de rei ven. & l. in actionibus. ff. de in li. iuran. ¶ Ad propositum igitur mihi placet, ut non habeat hic locum iuramentum in lite. quia nec iste potest, neque unquam potuit restituere rem: sed tantum temere litigauit: unde non tantum deliquit. ideo merito non venit ita atrociter puniendus. xxiii. q. j. c. non afferam. reg. odia. & reg. in poenis. li. vj. & quòd. s. dixi. acta cum isto possidente nomine alterius non prauidicare domino absenti: tenet etiam Bar. in d. l. ij. C. res inter alios acta & c. Plus dicit, quod facta etiam executione rei ad actorem translata, non priuabitur dominus absens possessione sua, si quam habuit. arg. d. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Non obstat si dicatur, quòd sicut absens possidet per colonum: & ita eo eiecto perdit possessionem ciuilem. ff. de acquir. posses. l. iij. §. quod si seruus. Ita & in isto casu debet dominus perdere possessionem, si per iudicem est ablata illi, qui alieno nomine possidebat, & alteri est delata, qui missus est in possessionem. Ad hoc respondetur secundum Inno. hic. & Barto. & in d. l. ij. Ideo enim colonus eiecto dominus perdit: quia violenter intendit sibi possessionem querere: & eam cuiusque auferre: secus autem in iudice, qui non intendit iurisdictionem, vel ius alterius alteri dare: & si intenderet, non posset: ut in preal. l. vlt. C. si per vim, vel alio modo. facit. c. j. de cau. pos. & proprie. & in c. inter. de maio. & obed. ¶ Alij dicunt tunc etiam possessionem admitti: sed iudicis officio recuperari, vel conditione ex l. preal. l. C. si per vim, vel alio modo. l. vlti. Primum dictum placet Hostie. & videtur verius: cum possessio iudicialis habeat plus iuris, quam facti. violenta verò nihil iuris. & in quolibet processu iudiciali iudex intendit reseruare alteri ius suum. de off. delega. c. super eo. de donatio. c. inter dilectos. in fi. facit. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. & c. ex tuarum. de autho. & vsupal. Hanc intellige vera, quando dominus absens ignorabat detentorem litigare: tunc enim non fit prauidicium: nec in proprietate: nec in possessione: ut not. in capi. cum super. & c. penul. de re iudi. sed si dominus sciebat: tunc distingue capiendo Innoc. in c. cum super. de re iudicata. quod si litigans est tantum detentor: ita quod dominus potest eum remouere a lite & suscipere in se defensionem, & non facit: tunc fit sibi prauidicium saltem in possessione. argumen. l. iij. §. si. ff. de acquir. posses. & in prealleg. c. cum super. & sentit Cyn. in dicta. l. ij. dum dicit distinguendum inter ignorantiam & scientiam domini: tunc enim licet iudex non intendat prauidicare alteri: tamen iste saltem ex sua negligentia videtur perdere possessionem. argu. eorum, qui no. in c. olim. de restitutione spolia. & l. qd meo & l. clā possidere. ff. de acquir. pos. Aut litigans erat possessor: ita quod aliquo modo possidebat. & sic litigabat de iure suo: & tunc cum non possit eum a lite remouere nullum facit sibi prauidicium Cessat enim ratio. l. sape. ff. de re iudi. & c. pe. eod. tit. & hac not. ¶ Quæro, tex. dicit, quod nominato domino debet statui terminus per iudicem: ut deducatur ad notitiam domini. & c. per quem fiat ista intimatio domino: an per iudicem: an per istum colonum? Glo. in ver. perducendo. dicit, quod per istum, qui in iudicio dominum nominauit. vel secundum Inno. & Host. quod fiet per iudicem, si forte nominans est minus idoneus. Ita dicit hic Ioā. an. sed certè. Inn. simpliciter facit mentionem de detentore, ut per eum fiat. Et dicit Ioā. an. quod periculosum esset domino, quod interpellatio facta colono constitueret ipsum dominum in mora: contra id. ff. de peti. hære. l. ite veniunt. §. petita. Ideo est tutum consilium, quod actor denuntiet. Nam si colonus non denuntiaret domino, sibi non prauidicaret: ut in preal. §. Et idem communiter tenent Legistæ in d. l. ij. Quomodo enim posset lis pro contestata haberi, si non nuntiatur domino: & sic effemus extra terminos huius literæ. & Barto. in d. l. ij. ex-

pressè tenet hanc denuntiationem debere fieri per iudicem. & ita intellexit illa litera. expressius dicit hoc patere in isto tex. & tenere hic Inn. Sed certè nec Inn. dicit hoc: imo dicit oppositum: ut. s. dixi. Nec ista litera hoc dicit. imo iudicio meo potius probat oppositum in eo, quod vult, quod isto non veniente ad hanc statuitionem termini debet eum iudex citare legitimis edictis. Si enim intellexisset de citatione fienda per iudicem a principio, simpliciter dixisset, quod iudex vocet eum legitimis edictis: sed quia prima fit per detentorem, debet postea fieri soleniter per iudicem. Fateor tutum esse, ut et fiat ista per iudicem. & puto si iste detentor non faceret, teneret ad interesset. & non prius absenti: ut dicunt doc. & facit. l. j. ff. de eo per quem fa. erit. tñ si denuntiaret. veraciter absenti, hoc sufficeret: quia in hoc est quasi nuntius iud. ar. eorum, qui no. in c. cum dilecti. de dol. & cotu. ¶ Quæro, quid intēdit litera: cum dicit: quod absens debet venire, ut actoris intētionem excipiat? gl. se. exponit. i. suscipiat. quasi velit dicere, quod absens debet in se suscipere iudiciū. Nā quod excipere capis pro suscipe. gl. all. iura. & simile habere in c. licet Heli. de fimo. & c. si qs. de re. eccl. no. alie. Vel expone: excipiat. i. per exceptio-
28 nē perimat, seu excludat. ¶ Et faciūt hęc ad quonem, tan clericus nominatus in iudicio seculari per laicum colonum possit declinare forū. Et videt quod non secundum Io. an. ut rogatus defendere, vbi nominatus tenebat. ar. C. vbi in re ac. l. j. ff. de iudi. l. heres absens. in pri. Refert tñ Frā. dicere, quod hęc quod fuit Mediolani, in qua Vber. de Bobio consuluit contrarium: quod placebat Frā. ut iuxta regulā actor sequatur forū rei: & cum hoc transit Io. an. Nec ob. quod no. Spe. in tit. de pri. decre. §. restat. verfi. qd si dñs. verfi. seq. lbi em loquitur cum cōuentus habet ius in re: puta, quod feudatarius est cōuētus super vtili dñio. Certè scdm Spe. non pot dñs: et clericus aduocare causam ad forū suū suscipiēdo defensionē. sed hoc loquitur de colono non habēte ius in re, vel in simili. Et hoc est in effectu sequit do. Ant. hic. Cōclude ergo, quod aut clericus venit tanquam nominatus, & ius habēs: & sic est necessarius defensor & principalis: & tunc aduocat causam ad forū suū. Sibi em dādus est libellus de nouo: ut satis innuit litera hic: ergo debet cōueniri corā iudice suo. Aut venit voluntariē ad defendēdū, non nominatus p̄dicto modo: vel ad defendēdū emptorē suū: tunc tenet ibi defendere & iudiciū subire: quia non est reus principalis cum iudicio. dirigat contra possessorē noie p̄prio, qualis est emptor, b vel feudatarius: ut in l. j. & qd ibi no. C. vbi in re act. vide bonā gl. qd sic debet intelligi in c. clericū nullus. xj. q. j. & qd dixi in c. q. v. de iudi. ¶ Et an possit uti isto priuilegio sibi cōpetētī non mutādo forū: vide per Bar. in pall. l. j. & hoc videt et de mēte Bar. in pall. l. j. C. vbi in re act. iūctis no. per eū in l. d. l. ij. eo. tit. vbi apertē sentit, quod nominato veniente in casu huius: absoluet colonus ab instātia iudicij: & libellus de nouo fit dādus contra superueniente dñm: & contra eundē decetero est totus processus faciendus. Et per hoc habes practicā pcedēdi dño cōparēte. ¶ Quæro, nūquid quo ad oēs effectus habeat lis per istū modum, de quo in tex. pro cōtestata: dic, quod non: sed habetur per cōte. quo ad impediendū seu ad interrūpendum p̄scriptionē. gl. respōdet, quod interrūpitur ad hanc denuntiationē: non autē habet per cōtestata quo ad aliū effectū: ut puta, ut possit procedi ad receptionē testiū & ad diffinitiuā. ¶ No. j. ex gl. iūcto tex. ¶ Quod dictio quasi b, & dictio tanquā: diminuunt & denotāt improprietatē. Nō enim est lis verē contesta. quo ad omnes: ideo dicit text. tanquam. & gl. hic dicit, quasi. Quandoque tamen sunt istæ dictiones expressiue veritatis: ut in Euāgelio: quasi vnigeniti a patre. & c. vide text. quod ibi no. in c. prout. de do. & contum. ¶ Secundò not. ex glo. quod p̄scriptio interrumpitur per denuntiationem. Sed unde insurgit ista quasi contestatio? & videtur gloss. intelligere de renuntiatione facta domino per detentorem. cum alia gl. dixit per eum hanc denuntiationem fiendam. Aduerte,

SEBASAPI.

¶ Sibi enim, Qd contra nominatū debeat dari de nouo libellus: tenet Ang. in l. nō solū. §. quod vulgo. ff. de vñc. ad qd vnde de Deci. in consil. lxxj. inci. in causa, quæ agitur. colū. fi. vbi signanter voluit: quod si statuto caueatur, quod contra nominatum non debeat porrigi nouus libellus, debet intelligi: quod saltē primo libello addi debet qualiter agit contra nominatum.

ZACHARIAS.

¶ Dictio quasi. Dictu de ista dictione, ut no. iste in c. gratū. nu. 9. & ibi plenius dixi in apost. ad ipsum. §. de off. deleg.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Facta interruptio
An per denuntia-
tionem factā dñō
per colonū. inter-
rumpatur præscri-
ptio; vide Abb. in
c. illud, de præscrip.
& Iaso. in l. fin. in
prin. col. j. versi. se-
primò extende. ff.
de eo per quē fac.
erit. vbi dicit hoc
procedere in denū-
tiatione iudiciali;
secus in denuntia-
tione extraiudiciali
& ibi latè tēgit qñ
per citationem in-
terrumpatur præ-
scriptio: & ponit
regulā cum exten-
sionibus, & limita-
tionibus.

ZACHARIAS.

b ¶ Quasi contesta.
Addē de hoc per
Spe. plenissimē in
tit. de contu. §. iij.
versi. si verò agit. in
pri. & ibi quid sit
quasi litis contest.

Anto. Franc.

¶ Circa hoc, quiste
dicit de litis conte.
dicas, q in omnib⁹
casibus, in quibus
requiritur litis cōte.
si fiat, nō est pprie
cōtestatio: sed qua-
si. Et q sint illi cas⁹
in quibus nō requir-
at, vide p Spec. in tit.
de li. cōte. i. §. pōe.
in ver. in quib⁹. & i
tit. de teste. i. §. nūc
tractemus: & i tit.
de lib. cōcep. in. §.
nūc dicendū, & ha-
betur per Bar. i. l.
iij. in. §. hoc aut. in
vi. q. de dā. infec.
& per Bal. in l. in-
certi. C. de interdi.
& per gl. in aut. q
semel. C. quō & qñ
in. & per Canon. i.
cle. dispendiosam.
de iudi. & in cle. se-
pe. de verb. fig. Et
adde, q litis cōte.
in causis, in quib⁹
ex debito iuris de-
bet fieri, inducit
quasi contractum
in iudicio: sed qñ
non requiritur in
causa litis contest.
tunc per illum ac-
tum, per quē fit.
non quasi contra-
hitur: vt per Bart.
sing. i. l. licet. in. §.
idē scribit. in lect.
noua. ff. de pecu.
Et reliqua circa
istā materiā vide p
Spec. in loco per
istum hic alleg.

quia iste passus videtur satis dubius. Nam text. hīc sim-
pliciter dixit, quod lis est quasi contest. ab eo die, quo
possessor ad iudicium vocatus est. Si enim exponimus,
vt exponit Abbas possessor. id est, dominus possessio-
nis: tunc satis probatur intellectus gl. Nam dominus vi-
detur possessor ex quo possidet eius nomine: vt in. c. si
diligenti. de præscrip. Sed Io. an. intellexit istud verbum
proprie. id est, de eo, qui possidebat nomine alterius. &
sic intelligit. l. ij. C. vbi in rem ac. vnde sumpta est hęc de-
cr. Mouetur, quia quādo vult facere mentionem de do-
mino, satis id exprimit: & huic dicto concordat etiam
Gofre. dicens interruptā præscriptionem à die qua cō-
uentus est colonus. sed huic dicto ob. quia sicut per cita-
tionem domini, nō inducitur contestatio: nec quasi ita
& fortius, nec per citationē coloni. Item durū videtur,
vt sit sine requisitione veri domini inducat ista quasi cō-
testatio. Et quod requiratur requisitio domini, videtur
sentire Cy. in. d. l. ij. in eo, q dicat q ista quasi contesta-
tio surgit ex hoc: quia primò vocatur iste detētor: & ille
veniens nominat dominū in iudicio: & per consequens
negat tacitē istum authorē domini: vt. l. Pomponius. §.
sed & is. ff. de pecu. & facta denuntiatione domino, si nō
venit, videtur affirmare negationem coloni. Et ex hoc
surgit ista quasi cōtestatio. Idem etiā sentit Bar. ponen-
do aliud exēplum. Dicit enim, q ideo hęc denuntiatio
domino facta, habet vim contestationis: quia in ista ciui-
li cōtestatione proceditur quasi ad exemplū prælij cor-
poralis. Sicut enim in prælio corporali quando q con-
tingit, q ille qui tenet arcē, vel fortilicium vnū dicit illi,
qui habet cōtra se exercitum: volo denuntiare domino
pro quo hic sum. & nisi mihi succurrerit intra tantum
tēpus ego cedā tibi: istud est quasi quoddā præliū. Ita hic
iste tenens rem alieno nomine nominat dominum in iu-
dicio. & expectat ab eo subsidium: quo veniente litiga-
tur: eo non veniente ceditur. Et sic apertē sentit, q re-
quitur denuntiatio. hoc sufficit tanq̄ fiat citatio per edi-
ctum: sed illa fuit ad effectum missionis fiendæ. Sed for-
tē Gofre. & Io. an. voluerūt, q referatur denūtiatio: sed
ea facta & illo non veniente trahatur retro effectus hu-
ius cōtestationis ad diē, quo vocatus fuit colonus, qā vi-
detur placere do. Anto. Et videt hęc lec. satis consenta-
nea literæ: quia primò requirit citationem coloni. Secū-
dò denuntiationē fiendam domino, & eo non veniente
dixit, q lis est quasi contest. à die, qua possessor vocatus
fuit ad iudicium. Et ego puto hanc esse de mente literę:
quare antequā fiat denuntiatio domino saltē per deten-
torem, non pōt dici quasi conte. quia expectatur verus
dominus, qui habet litigare & in se suscipere iudicium:
sed postquā dominus requisitus non venit, nec aliquis
pro eo: & sic nō constat illū in iudicio esse dominū, vel
alium: & habemus respōsionem detentoris, seu possesso-
ris volentis defendere tacitē negantis istū actorem esse
dominum: satis potest dici, q illo die, quo fuit citatus
colon⁹ fuit facta interruptio: & ista quasi cōtestatio: qā
respondit negatiuē, & voluit defendere: nec apparuit,
q aliquis sit dominus, & sic potest litera reduci ad con-
cordiam: quia primò videtur exigere requisitionem: &
postea tantū facit mētionem de citatione coloni. Et per
hoc habes declaratū istum articulum: & habes vnde in-
surgit ista quasi cōtestatio. Aduerte, q quādo q præscri-
ptio interrumpitur per solam citationem absq̄ ista qua-
si contestatione. vnde dic, vt plenē dicam in. c. illud. de
præscrip. ¶ No. iij. principaliter ex ista glo. ¶ q ista qua-
si contesta. non operatur omnes effectus veræ conte-
stationis: sed tantum quo ad interrumpendam præscri-
ptionem. Attende quo ad istum effectum omnes con-
cordant. Et ratio potest esse superius alle. & quia quo ad
interrumpendam præscriptionē ex quo non deficit pro
parte, satis est offerre libellum, & deducere rem in que-

rimoniam: iuxta ea, quæ habentur in. l. ij. C. de anna. ex-
cep. & xvj. q. iij. prima actione. vbi etiam exigitur conte-
statio. vnde illa cōtrouersia est quasi contestatio, & suc-
cedit loco illius solennitatis, seu operatur illū effectum.
¶ Alius effectus huius quasi cōtestationis colligitur ex
litera: quia procedit postea factis edictis ad dandā verā
possessionem & reseruatur tantū quæstio absenti super
proprietate. Et ratio huius est secundū Host. dominorū
contumacia, & quasi aperta malitia: & quasi fundamen-
tum: & summaria examinatio. vbi enim nō interuenit
vera contumacia: vel quasi, non datur incontinenti pos-
sessio vera: sed fit missio incontinenti causa custodia: vt
s. in præceden. §. ¶ Tertius effectus est secundum quos-
dam, vt sicut actio temporalis perpetuatur per lit. con-
testa. verā: vt. l. fi. C. de præscri. xxx. anno. ita & per istam
quasi contesta. ne sit melioris conditionis contumax, q
præsens. de quo per Cy. in. l. ij. C. vbi in rem acti. vbi re-
fert opi. & videntur ibi Legistæ magis inclinare in hanc
fñiam. do. An. tenet oppositum: quia hęc quasi cōte. tanq̄
exorbitans deberet restringi & non operari: nisi effect⁹
sibi à iure attributos. Dicit hoc tenere Gul. in Specu. &
satis placet mihi hęc opi. quia improprietates debēt re-
stringi: & non operari effectum: nec ad consequentiam
extendi iuxta no. in. c. propterea. & in. c. intelligentia. de
verb. signi. Mihi tamen videtur, q ista quæstio sit modi-
ci & nullius effectus: quia cum iste debeat poni in verā
possessionem: & sic efficiatur de possessore petitor: fru-
stra quærimus, an actio perpetuetur, cum non sibi, sed
aduersario incumbat onus agendi: vt hīc. & in. l. fi. C. de
rei v. ¶ Quæro tex. hīc dicit, q domino non cōparea-
te, debet fieri missio, prius negotio summatim examina-
to. qualiter fiet hęc examinatio: gl. in ver. summatim. rñ
det, q exigitur semiplena probatio. Non enim debet iu-
dex incontinenti post contumaciā dare verā possessio-
nē: nec etiā mittere cā rei seruadē: nisi mittendus habeat
præsumptionē pro se: & vltra hoc debet prius recipi iu-
ramētum calumniæ, ne calumniatur. & c. ¶ Aduerte, qā
gl. videtur hīc exigere istam summariā cognitionē tam
in missione fienda ex primo decreto, qñ nō transfertur
vera possessio: qñ datur vera possessio: vt in casibus
huius. §. Odo. per istum. §. respondit magistro Ioan. and.
quærenti, vt ipse hic refert: q quādo fit missio in actio-
ne reali, non est summaria cognitio præmittenda: quia
hoc in isto. §. fit ideò, quia statim perdit istam possessio-
nem veram. & idem voluit Hostien. hīc, qui inter cate-
ras differentias inter. §. in aliis. & istum, ponit hanc: vide
licet, q hīc fit summaria cognitio: sed in. §. præcedenti,
nulla fit examinatio. Accur. respōdit eidem cōtrarium.
Mouetur: quia in personali, in qua nō fit tantum præi-
diciū cōtumaci: quia nō expellitur de possessione: pce-
cedit summaria cognitio: vt. C. de bo. autho. iud. poss. in
auth. & qui iurat. fortiori ratioe idem dicendū in reali.
Et hoc est tutius secundū Abb. & placet Spe. in tit. de pri-
mo decreto. §. ij. versi. sed nunq̄ pcedat. Placet et Io. an.
hoc, maxime attēto eo, qd communiter dicimus, nō esse
necessarium in reali secundū decretum. Sequit enim per
illud, qd sine examinatione per primum decretum & per
lapsum termini efficere possessor incōmutabilis. Bart.
hanc materiam tractauit in. l. ij. C. vbi in rem acti. & in. l.
fi finita. §. Iulia. ff. de damn. infec. & in. l. consentaneum. C.
quomodo & quando iudex. & vide glo. in auth. de exhi.
& introdu. reis. §. optimum. ¶ Et distingue sic capiendū
mentē Bar. & aliorū: q aut ex missione fit modicū iudi-
ciū: vt qā fit ex primo decreto, & sufficiat scdm Bar. sum-
maria cognitio respectu ordinis pcedēdi. & respectu p-
bationis. Vnde sufficit hoc casu iuramentū scdm eum.
arg. in. l. thesaurus. ff. ad exhi. & seq̄ do. Car. do. An. trā-
sit recitando opi. & autē. & qui iurat palle. videtur Bar.
intelligere de hac summaria cognitione, quæ fit per iu-
ramentum

ramentū. Alij cōtra: vt. s. dixi. & Ioā. an. & multi alij. sed certē illa authē. & qui iurat. nō videtur pati illum intellectionem. Si enim intellexisset de solo iuramento satis hoc expressisset: nec videt propriē examinatio negotij, quē fit per solū iuramentū actoris nō pcedēte alia p̄sumptione: cum de facili actor iurabit cū eo ipso, q̄ venit ad iudiciū, sciebat iuramentū calūniā & veritatis se p̄staturū. ¶ Vnde puto sic equissimē distinguendū vltra alios doc. in isto ar. q̄ aut missio fit in personali: & tūc exigif summaria cognitio: puta per p̄sumptiones aliquas: nō tamē per solū iuramentū. Ita loquitur illa aut. & qui iurat. Aut fit in reali: & tunc sufficit solū iuramentū: imō & forte sine iuramento aliquo fiet ista missio q̄a nec hic, nec alibi in toto corpore iuris: vbi facta fuit missio in reali ex primo decreto, nunq̄ interuenit summaria cognitio, vel iuramentū de veritate: nec exigif in aliqua parte iuris. Fit enim ista missio potius, vt ille tādio affectus veniat responsurus: & p̄sumendū est, q̄ absens veniat intra annū, ne possessionē amittat. vñ cum nō agatur de graui p̄iudicio: sed potius hoc statuitur in p̄nam & tādū non exigitur aliqua discussio super principali: & ideō neque hīc in §. in alijs. nec alibi de hoc fit mentio: & non sine mysterio. Nec obst. motiū Ioā. and. qd̄ per lapsum anni efficitur verus possessor: & sic ille perdit possessionē verā sine aliqua examinatione negotij contra mētem hui⁹. §. quia dico, q̄ hoc principaliter nō p̄cedit ex primo decreto, sed ex sua cōtumacia. Itē q̄a p̄sumptio, quē erat cōtra eū ex prima contumacia. arg. in c. nullus. de p̄sum. nūc transiit in vehemētē p̄sumptionem data cōtumacia annali. Videf enim de iure suo tāto tēpore absens diffidere: vñ æquiparāf hāc p̄sumptio semiplenā probationi, q̄ fit à principio: cū dat vera possessio. arg. opti. induco ex. c. cū contumacia. de hāre. lib. vj. & ex his q̄ not. glo. in. c. insinuatū. de simo. ¶ Sed si tu diceres, quare in personali exigif, cū in ea non detur vera possessio: nec ex trāscursu anni efficitur verus possessor & incommutabilis: respondeo: q̄a in personali quis nō dicit se habere ius in re, seu rem esse suam: vnde hāc missio est extraordinaria: vt. s. dixi. meritō nō debet fieri missio i aliena bona: nisi prius aliquāliter examinetur negotiū. arg. in. d. l. à Diuo Pio. ff. de re iudi. sed in reali quis dicit rem suā, vel sibi obligatā: vnde est p̄sumptio aliqua, q̄ res fit sua, vel sibi obligata aduersario nō cōparente: ideō facilius p̄cedit ad missionē fiendam in realibus, q̄ in personalibus. sicut in simili eadem ratione videmus, qd̄ in personali nō fit verus possessor post lapsum anni: nisi interueniat secūdū decretū. & cōtrariū dicim⁹ in reali: vt. s. in §. in alijs. & in §. fi. Et per hoc fit expeditū primū mēbrū distinctū, qn̄ fit ex primo decreto: vt i reali nulla requiratur summaria cognitio, vel saltē sufficiat iuramentū: sed in personali sic. Et pro primo q̄ sufficiat solū iuramentū in reali: vide qd̄ no. Ioā. and. in addi. Spe. in titu. de contu. §. sequitur. ver. porro. vbi recitat Gul. de cu. tenere sufficere solū iuramentū. dicit tamen, q̄ requiritur iuramentū de veritate debiti: & quod sibi non fuit satisfactum: & hoc vltra iuramentū calūniā. & ita dicit seruari. Hoc satis potest sustineri: sed etiam de hoc iuramento veritatis expressē nō cauet: vt. s. dixi. ¶ Aut agitur de maiori p̄iudicio: nō tamē graui vel totali: vt quia fit missio in verā possessionem: & tūc sufficit summaria cognitio respectu ordinis p̄cedēdi: non tamen sufficit iuramentū: sed requiritur secūdū oēs semiplena probatio, seu p̄sumptiones, seu indicia. arg. in. l. iij. §. duæ autē sunt causæ. ff. de carbo. edi. vnde dicit Gof. qd̄ iudex pōt recipere vnū de testibus, quos intendit actor producere, vel legare instrumentum per quod intendit probare. de quo in Spe. de pri. decre. §. ij. in prin. Aut fit penum p̄iudiciū: quia interponitur secundum decretum: vt res vendatur, vel detur insolutum: & tunc fit

summaria cognitio respectu ordinis p̄cedēdi: sed exigitur plena probatio debiti: vt p̄batur in. l. cum proponas. C. de bo. auth. iudi. possi. & no. Bar. i. locis p̄alleg. ¶ Sed circa hoc q̄ro, supradictū est mittendū in possessionē debere iurare de calūniā: nunquid istud iuramentum sufficiat quo ad totā cām litis? gl. p̄al. respōdet, q̄ in casu. §. in alijs. non iurat actor iterum, si reus cōparet intra annū. Ratio, quia adhuc remanet actor. sed in terminis huius §. cum fiat missio in verā possessionem, postea fiat reus: vbi erat actor debet iterum iurare, vt reus: siue velit agere intra annum, siue post. Et dic idem dicēdū in casu. §. in alijs. qn̄ non recuperatur possessio intra annū. Nam cū fiat tunc verus possessor: & sic efficiatur reus possessor: debet, si iterum cōuenitur, iurare vt re⁹. Et quod tenet hīc glo. videtur etiam velle Io. an. in addi. Spe. in tit. de pri. decre. §. sequit. verfi. interpositio. ¶ Et aduerte, quia hęc procedunt quando missio venit fienda ante p̄stitū iuramentum calūniā. ¶ Quid autem si post p̄stitū reus est contumax: nunquid in missione iterū p̄stabitur? dic, qd̄ sic: vt no. Cy. in. l. cum pponas. C. de bo. auth. iudi. possi. & Io. an. in loco statim p̄all. rō, quia posset in actu missionis calūniari. arg. in. l. qui bona §. si quis stipulatus. ff. de dam. infec. Nec ob. l. ij. & auth. hoc sacramentū. C. de iura. cal. vbi dicitur, q̄ hoc sacramentum tantū semel est p̄standū: quia procedit hoc in eadē instātia, quē ex officio iudicis nobili expeditur: de quo per Io. an. in titu. de pri. decre. §. penul. ad fi. ¶ Sed 32 queritur circa hoc, ¶ an nominans alium, teneatur iurare de calūniā? Spe. in titu. de iura. cal. §. restat. ver. sed id queritur. videtur sentire, q̄ sic. Sed Io. an. in eodē in addi. cōcludit, q̄ non p̄stabit iuramentū calūniā: quia illud respicit totā causam: sed iuramentum malitiā: vt in. c. ij. de iura. cal. li. vj. ¶ Et vide per Cy. & alios. in. d. l. ij. C. de iura. cal. ¶ Gl. in ver. reseruata. format vnam opposi. & vnā qō. & non est bene ordinata: quia secunda pars cōpetentius poneretur in prin. vnde capio secundā partē. ¶ Op. & videf, q̄ hīc nō debet tantū reseruari qō super p̄prietate: sed etiā super possessione intra annū: vt in §. in alijs. in fine. Sol. ista gl. refert quosdam tenere contrarium: & fuit Tancre. sed gl. cōcludit bene, q̄ aliud est in §. in alijs. vbi auditur vsq̄ ad annum super possessione: aliud est in isto §. quod si sup. vbi statim datur vera possessio: & amplius non auditur absens, nisi super p̄prietate. Et reddit rationem diuersitatis: vt in ea apparet. Et ita tenent hīc communiter doctores, & Legistæ in d. l. ij. & no. idem in. l. properandum. C. de iudi. & in. l. consentaneum. C. quomodo & quando iud. & ponit hīc Host. aliquas rationes diuersitatis inter istum §. & illū. Prima, quia hīc conuentus possidet nomine alieno: ibi nomine proprio. Secunda quia hīc nominat alium: ibi non. Tertia, quia hīc dantur induciæ ad alium p̄sentandum: ibi nō. Quarta, quia ibi non cōparet possidens: hīc cōparet: sed non vult defendere. Quinta ibi vnus contumacia: hīc duorum. Sexta quia hīc interuenit quasi lit. contest. ibi non. Septima, quia ibi nulla fit examinatio: hīc summaria. Ex quo sequitur octaua: quia ibi intra annū auditur super possessione: hīc non. Et certē satis puto hīc sufficere illam solam causam: quia hīc interuenit quasi litis conte. per ea, quē. s. dicta sunt: vnde sicut reo existente cōtumace post lit. cōte. p̄ceditur ad missionē in verā & incommutabilem possessionē, si non liquet de cā: vt in. d. l. consentaneum. & not. in. c. prout. de dol. & contu. ita & qn̄ interueniat ista quasi contest. Et hīc ponit Host. super tex. quatuor casus differentes, per quos aperitur intellectus aliquorū iurium. ¶ Primus, vbi cōuenitur realiter, qui nomine p̄prio possidet, vbi passus missionē veniēs intra annū audit super possessione: vt. s. in §. in alijs. & sic hęc est rō scdm̄ eū: q̄a vbi vn⁹ tū cōtumacia dephēdit, & nulla examinatio scdm̄ eū. Secūd⁹, qn̄

Panormi. super Prima Secundi Decret.

quia nomine alieno possidet, ubi seruata forma huius. & etiam statim facta missione veniens non auditur: nisi super proprietate: vt hic. Et sit ratio duorum: scilicet contumacia: & quasi aperta malitia: & sic quasi fundamentum & summaria examinatio. ¶ Tertius ubi fit missio post litem verè contest. sed non liquet de causa, nec liquere potest: ubi similiter non auditur super proprietate. de do. & cōtu. c. prout. Et sit hec ratio fundamentū scilicet vera litis conte. Item iudicij incepti desertio, iudicis & iuriū contēpt⁹, & plenaria examinatio. ¶ Quartus ubi lite verè cōte. cum liquet de causa, fertur snia p-actore & in possessionē mittitur quo casu veniens contumax etiā super proprietate non auditur. C. de iudi. l. p-perandū §. finantē reus. & prædicta Decre. prout. Et sit ratio iuris diffidentia, & plenaria examinatio, & veritatis declaratio: quia res iudicata & c. de reg. iu. l. res iudicata. & de his remittit ad sum. eo. tit. §. in aliis. & §. seq. &

33 per hoc est expedita secunda pars glo. ¶ Sed capiendo primā partē quæro. §. cōclusum est, qd non auditur iste, nisi si super pprietate in casu huius. §. & idē in casu. §. in aliis. quādo reus non cōparet intra annū, qro vsq; ad quantū tempus auditur super pprietate. Gl. hic tandem concludit, qd donec sit pscriptum: & qd etiā de iure canonico pōt procedere pscriptio. & idē Io. an. hic. & cōiter doc. sequūtur: sed q̄tum tēpus requiritur ad p̄scribendū isto casu. gl. in. l. ij. C. ubi in rē act. dicit, qd tempus decē annorum inter p̄sentes & viginti inter absentes. Sed Pet. & Cy. ibi cōtra: qd per primū decretū, iudex nec intendit trāsferre dominiū: & per cōsequēs, neq; vsucapiendi cōditionē: vt. l. clauib⁹. ff. de cōtrahē. emp. & sine titulo nō currit p̄scriptio loquendo de p̄scriptio. decē, vel viginti annorū. ff. de vsuca. l. nunq. Bar. ibi sustinēdo gl. dicit, qd vsucapiet ex possessione quodāmodo iuncta cū p̄cedē. tit. quem prius habebat: vt. l. si is, qui pro emptore §. penul. & l. eū qui gdes. ff. de vsuca. Et hoc sequitur do. Ant. & mihi placet: nisi p̄scribatur contra ecclesiā: quia tunc expectatur tēpus. xl. annorū. vt in. c. de quarta. cum simi. de p̄scrip. hec vera: nisi in principio fuisset statutus terminus per iudicē, intra quā audiatur dñs super pprietate. Tūc enim post lapsum illius termini nō audiat amplius: secundū Cy. per. l. ij. p̄all. & per. l. à quo fundus ff. de dā. infec. & in. l. mancipiorū. ff. de optio. lega. & qd iste terminus nō est à iure determinatus statuatur arbitrio iudicis secundū eū. l. j. ff. de iu. del. Et hoc dictū sequitur do. Ant. hic. Ego puto, qd à principio tēpore missionis, qd non possit statui iste terminus ad agendū: cū satis sit punita nūc illius cōtumacia, ppter dationē verē possessionis: & nemo cōpellit agere. C. vt ne. inui. facit text. j. §. pxi. ubi dicitur, qd à principio iudex debet esse cōtētus alterutra pœna: sed poterit in futurū loco secundi decreti, seu p secundo decreto peti, vt statuaf sibi terminus ad agendū super pprietate, post quē ampli⁹ nō auditur. Et ita debet intelligi. l. à quo fundus. a. p̄al. vt ibi sentit Bar. & idē videtur velle in. l. consentaneū. C. quomodo & quando iud. Et hoc bene no. quia est valde singulare in practica, ne diu missus cogatur expectare.

34 ¶ Venio nunc ad gl. §. finautem. & primò colligit ordinē seruandū in executione & missione in actione personalis: vt primò capiantur mobilia: secūdō immobilia. tertio recurratur ad iura. Sed quærit Ioan. and. quid si nō fuit seruatus iste ordo: quia cum extarent mobilia, primò de immobilibus decreuit: & dicit, qd nō valet qd factum est cōtra solitum ordinē iudiciorū. ij. q. vj. ei qui §. diffinitiva. C. de sen. & interlo. omnium iudi. l. prolata. Ioan. an. dicit, qd bene tenet cum ex litera satis videatur dari optio. Item quia text. alternatiuē loquitur & regulariter. Alternatiuæ sunt p̄stationis, & nō ordinis. de quo de reg. iur. c. in alternatiuis. lib. vj. Et hoc maxime verum in ordinario secundum eum, qui pœnas cō-

mutare potest: vt no. j. de pœ. c. licet. sed in delegato esset questio, qui pœnā statutā à iure imponere debet. de off. dele. c. de causis. secundū Io. an. ¶ Ego dubitarē etiam in ordinario, cum iste tex. non simpliciter loquatur alternatiuē: sed qualificat alteram partem alternatiuē, dicēs, qd in bona immobilia potest fieri missio, si bona mobilia non habet. Nec obst. quod sequitur, iudicē posse eligere à principio pœnam, quæ magis timetur: quia illud refertur ad pœnam missionis & ad sententiam censurę: vt declarat verbum alternatiuum. Et ideo cōsulo, qd iudex seruet hunc ordinem, & mandet nūtio, vt mittat in possessionem mobilia, si extant. & si non extant in bona immobilia: & tunc nuntius quæret: & secundum mādātū sibi factū, si nō reperiat bona mobilia, faciat missionē in bona immobilia: & referet iudici se perquisiuisse mobilia, & nō reperisse saltē sufficientia: & creditur ei: iuxta no. per Bar. in. l. à Diuo Pio. ff. de re iudi. §. in vēditione. putat tamen ibi Bar. qd ordo iste ubi positus est in executione sententię, non sit de substantia. licet de iustitia: vnde per viam appellationis poterit reuocari grauamen. Idem puto in casu nostro. ¶ Quæro hic dicitur, qd in personali fiat missio pro modo debiti declarati. qualiter fiat ista declaratio? gl. sequens respondet, qd per libellum actoris. & sic sentit gl. qd respectu missionis fienda statur libello super quantitate petita. Io. an. post Tācre. exigit etiam sacramentum ipsius actoris. Tu dic circa hoc, vt. §. in p̄cedenti. §. plenē dixi. & per authent. & qui iurat. C. de bo. autho. iudi. possi. Et hoc cap. corrigit legem antiquā, quæ dicebat missionē faciendā in omnia bona. ff. ex qui. cau. j. pos. ea. l. j. hodiē verò fit missio pro modo debiti declarati. Dicit tamen gl. no. in. d. auth. & qui iurat. qd non exigitur, qd res p̄cisē valet tantū, quātum petitur: sed etiam debeat plus valere. Non enim dicitur hic, qd tātum. sed pro modo debiti declarati: quod est cautē nota. Et sic se habet cōsuetudo secundum illam gl. Dicit enim inspici, an res exigit expēsas: vt si est bos, vel equus: vel etiam si nullas exigit expēsas, vt argentū: & cōsimiles res: vt primo casu longē plus debeat valere. & idem ibi Bar. quod no. gl. in fi. ver. magis. in fi. opp. Sol. Secundum Io. and. qd speciale est ibi propter reuerentiā personarum: & vide quod habetur in. c. ij. de off. dele. lib. vj. ¶ Gl. in verb. ad alteram. in fi. opp. Sed sol. vt no. in. c. at si clerici. & c. statuimus. alle. in gl. ¶ Venio ad gl. vlti. quæ opp. contratex. in eo, qd dicit facta missio ne in personali reum audiendū intra annum, vel post annum: iuxta distīn. §. in aliis. Non enim videtur, quod ista distinctio sit proportionabilis ad istum §. quia creditor debet semp restituere pignus antē, qd sit distractū: vt. l. si prius. C. de distra. pigno. Sol. dic, vt in gl. quæ soluendo primò ponit opi. Io. qui tenuit, qd post annum non efficiatur possessor quo ad vsucapionem: sed consequitur cōmodum possessionis quo ad hoc: quia ubi ante annū tenetur probare debitum, post annū releuatur ab onere probandi, & transfertur onus probandi indebitum in reum. Hæc opin. tanquam rigida non placet Io. an. Non enim probari posset, qd nunquam fuit pecunia debita, nisi per confessionem. facit de confes. c. j. lib. vj. nec etiam placet gloss. ¶ Secunda fuit opin. Lau. qui dicit, qd etiam post annum seruatur reo quæstio possessionis & proprietatis, donec p̄scribatur iuri offerendi debitum. Quod an possit p̄scribi. dicam. Et hæc opi. placet gl. concludenti, qd semper auditur debitor volens rem suā recuperare b. restitutis expēsis, & p̄stata cautione de iudicio fisci: nisi pignora sint distracta, vel insolutum data autoritate iudicis: vel secundum leg. quæ in vsum communes sint distracta. vt in p̄allega. l. si prius. Et ad hunc tex. responde, vt in eo habetur. & hanc opin. gloss tenet Hosti. in sum. eo. titu. §. si autem personali. ubi se remittit hic. ¶ Tertia opin. fuit Tancre. Dama. & Gofre. qd post.

SEBA. SAPI.

a ¶ L. à quo fundus. De intellectu huius legis vide latē per Alexan. in. l. si pri⁹. ff. de ope. no. nū. & Imo. ibi. i. d. l. à quo fundus. & quō iudex possit assignare terminū parti intra quā p̄bare debet, aliter nō audiat: ponit latē Geor. Natā in cle. s̄pe. in. prin. col. xliij. de ver. fig.

SEBA. SAPI.

b ¶ Recuperare. Vi de Bar. in. l. eum. ff. de priui. cred. Bal. in. l. ij. verfi. quito q̄ritur. ff. si ex noxali cā aga. & latif simē pe Alex. d. l. si finita. §. Iulia. columna. xxxij. ff. de dam. infecto.

q post annum habeat creditor retentionem pignoris, donec questio principalis debiti sit decisa: vt sicut missus in reali post annum possidet, donec constet de proprietate: sic in personali missus post annum possideat pignus pratoriū donec de debito liqueat. & si appareat debitū, satisfaciatur. Tenetur ergo res illa loco pignoris, sicut res cōmodata propter expēsas: vt. ff. cōmoda. l. in rebus. §. vlti. & ff. si ser. vendi. l. is cuius. & sic intelliguntur tex. Sed certè hæc opi. non videt vera: quia anteq̃ interponatur secundū decretū, missus semper habet de tentationem tantū: & reo volēti satisfacere de expēsis, & prestare cautionē, debet rē dimittere: vt in. d. authē. & qui iurat. vbi indistinctè sine temporis p̃finitione hoc cauetur: nec alibi cauetur, q̃ lapsus anni operetur istum effectū. ¶ Quarta fuit opi. lo. de Deo, qui dixit, q̃ si reus venit intra annum recuperat rem & fructus prestita cautione de stando iuri, & solutis expēsis post annum recuperet tantū. & hoc si res distracta nō fuerit. Hęc opi. non est vera, quia cū missus habeat tantū custodiam in personali, & non possessionē: nō pōt facere fructus suos: imò tenetur cōpensare cū debito, si de eo constiterit: vt no. Bar. in. l. si finita. §. Iulia. ff. de dā. infec. ¶ Quinta est opi. Ioā. an. qui sic distinguit: q̃ aut secundum decretū interuenit: aut non. Primo casu, aut fuit adiudicata vera possessio, aut adiudicata res insolutum si fuit adiudicata vera possessio, eo casu putat esse verā opi. Tācrē. Dama. & Gof. vt habeat actor iuxta formā decreti possessionis cōmodū, donec principale negotiū sit finitum: ita q̃ actor si nō probat debitum restituat rem: si probat, illā teneat donec solutum sit debitū. Si verò adiudicata sit res insolutum: tūc p̃clusa est reo via: vt hīc in gl. Si verò nullū decretum secundū interuenit: tunc verū putat quod dicit glo. q̃ quandoq̃ veniet cū satisfactione, recuperat possessionis commodum: per authē. & qui iurat. ¶ Hęc sunt verba Io. an. licet Inno. hīc variet, dādo extraneū intellectū ad istū. §. tamen in. c. dilecto de ver. signi. prope si. videtur ponere veritatē: & dicit illud plus sibi placere, q̃ quod hīc scripsit. Ibi enim videt cōcludere, q̃ in reali non exigitur necessariò secundum Decre. sed solus transcursus anni constituit missum verū & incōmutabilē possessorem. In personali verò potest iudex post annū interponere secundū decretū pro vēditione fīda: vel si nō vult grauari ita absente, potest decernere: q̃ tantū possideat, vt fructus faciat suos quousq̃ aduersarius probauerit indebitum illud, cuius causa facta fuit missio: vel si vult adhuc minus grauari absente: quia forte nimis liquet ei de debito: tunc reseruet onus probādi debitum illi, qui missus est in possessionē. Nam si id licet quod plus est, scilicet facere finalem venditionē: multo magis licet ei, quod est minus: scilicet p̃dictas prouisiones facere. & sic intelligit, quod hīc de anno dicit. Et hęc sunt verba singulariter no. quia non solent hīc recitari per doc. & sunt valde necessaria ad intellectū huius capi. & 37 materię. ¶ Ex quibus verbis primò no. intellectū huius. §. vsq̃ ad si. q̃ ante annum audiatur indistinctè reus comparens missione facta in personali: post annum nō. quia solet post annū interponi secundū decretū, in quo vario modo potest procedi: vt patet ex p̃dictis: & volunt illa verba iuxta distinctionem superius annotatā. & c. vt sicut in reali non auditur post annum super possessione ipso iure: ita nec in personali: non quidem ipso iure, vt in reali: sed interposito secundo decreto, quod interponitur cōiter post annum vario modo: vnde debet post annum seruari forma secundi decreti. ¶ Itē habes secundò notare ex verbis Inn. q̃ secundū decretum potest interponi vario modo, secundū quod videbitur iudici: quod etiā sentit Bar. in p̃alleg. §. Iulia. ¶ Tertiò not. ex dictis Inno. q̃ ante interpositionē secūdi de-

creti missus in personali, etiā post annum non efficitur verus possessor: nec lucratur fructus: nec releuatur ab onere probandi debitū: sed necessarium est ad ista, vel ad aliquod istorū secundū decretū qd̃ etiā sentit Bart. 39 in. §. Iulia. ¶ Vltimò nota ex dictis Inno. quod vbi minus clarè liquet de debito debet iudex minus aggrauare in interpositione secundi decreti. Nam vt. s. dixi: vbi non plenè constat de debitis, nō debet facere venditionem, vel dare in solutū: cū hęc sunt magni p̃iudicij. vnde aggrauabit absente plus, vel minus in interpositione secundi decreti secundū modum probationis & qualitatem cōtumacię. quod semper tene mēti. & hæc satis fuerunt de mente Bar. in locis p̃ealle. ¶ Ex omnibus p̃dictis potest colligi vna distinctio quam posuit hic do. Anto. & licet nihil alleget tamē in veritate elicitur ex dictis Ioan. hīc. & Inno. in loco p̃ealle. & Barto. in. §. Iulia. & in. l. consentaneū. p̃ealle. quam distinctionem subiiciā: vt collecta habeatur materia distinguendum. ¶ Est ergo circa missionē factam in personali vidēdum, q̃ aut nō interuenit secundū decretū: & missus semper habet nudā detentionē, & nihil plus acquirit: nec per lapsum anni, nec aliter, etiā si laberetur tempus. xxx. an. tenēdo, quod nō p̃scribatur iuri offerendi. de quo dicitur. j. dum tamē veniēs offerat cautionē & satisfactionem expensarū, & se paratum stare iuri: vt d. authē. & qui iurat. C. de bo. au. iud. pos. Nec per hoc perdit fructus: nec grauatur onere probādi, sed sufficit se offerre stare iuri paratū: vt in aut. & qui iurat. Quandoq̃ processum est ad secundū decretū. Et tunc aduerte ad formam secundi decreti, quā diuersimodè potest iudex interponere. vt. s. dixi. Quandoq̃ enim est processum ad alienationē in tertium seruatis seruādis, & non auditur: vt. l. si. C. de iure do. impe. & quę tunc seruantur, habetur ibi. & vide per Spe. in ti. de secundo decre. §. j. ver. videtur. ad fin. §. Et hoc nisi aliqua allegaret, per quā infringeretur decretū: vt quia cōtra non latitatē, vel continet iniquitatē secundū ea, quę no. Inno. in. c. p̃etereā. de dila. & in. c. dilecto. de ver. sig. & vide quod nota. in. d. l. consentaneū. Quandoq̃ alienatio est facta non in tertium, sed in ipsum creditore. & tunc quandoq̃ est processum ad adiudicationē in solutū, seu venditio facta est ipsi creditori. & gl. tenet hīc, q̃ amplius nō audiatur. Item bu. in. l. ij. C. vbi in rem ac. & in. l. consentaneum. p̃ealle. Sed Spec. in tit. de secundo decreto. §. nūc dicamus. ver. sed quę est differētia. dicit, q̃ si est datū in solutum, vel vendita creditori, auditur debitor volens de iure suo probare: per. l. si. §. finautem. C. de iu. do. impe. Bart. in. l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. infec. dicit, quod hoc casu auditur vsq̃ ad bienniū secundū formam. l. si. C. de iur. do. impe. sed tunc non auditur, nisi offerat se probaturū soluere debitū. Quandoq̃ tamē interponitur secundū decretū, secundū quod res adiudicatur in solutum & statuitur terminus intra quē audiri debeat volens recuperare, aliās nō auditur, nec de proprietate: nec de possessione: & tunc terminus excluditur à toto. ff. de accu. l. Titia. C. qui accu. nō pos. l. si ea. & l. diffamari. C. de inge. manu. tenet Bart. in. d. §. Iulianus. & etiā in l. a quo fundus. p̃ealle. & in. l. consentaneū. Quandoq̃ interponitur, vt missus tantū possideat, & fructus suos faciat, donec reuersus probet debitum: & tunc procedit opi. Ioā. and. de qua in gl. vt aduersarius oneretur onere probandi indebitum: & missus interim lucretur fructus. Quandoq̃ fit missio ex secundo decre. vt habeat possessionē reseruato iure absents, & auditur: nisi hoc probetur debitum. & tūc non grauabitur contumax onere probandi indebitū. & vide de hoc in Spe. de secundo decreto. §. iuxta propositionis. in princ. Quandoq̃ interponitur simpliciter secundū decretū, & trāsfertur vera possessio: & tunc habebit actor possessio-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.

a ¶ Nō recedat à termino anni. Adde q̄ iure nō inueniū cautum, q̄to tempore post primū debeat interponi: sed est in arbitrio iudicis. Spe. istum alleg. cui adde Bar. in. l. prator. §. fi. ff. de bo. au. iu. pos. eū dem post glo. in. l. cū proponas. per istum alle. C. eo. & in. l. si finita. §. Iulianus. colū. vj. de dam. infec. & Pau. de Ca. in. l. debitoribus. ff. de re iudi.

SEBA. SAPI.

b ¶ Quæro. De hac q̄stione vide Pau. de Ca. in. l. pignori. ff. de vfuca. Corn. in. cōsi. clx. xvij. inci. in hac cōsultatione. in. ij. volu. Signo. de Homo. cōsi. cxlvj. incipien. casus. col. j. Ang. cōsi. liij. incipien. Iulianus. & Frāci. Pract. pap. in forma respōsionis rei conuenti. in verbo p̄scriptio nis. circa fin. & varias opi. super hoc articulo refert Ange. Are. in. §. actio. num. col. xxvj. in.stitu. de actio.

ZACHARI.

¶ Quod procedet ad vteriora. Adde q̄ Lanfranc. in. c. quoniam cōtra. §. citationes. num. 8. ver. vnum est singulariter aduertē. dū. j. de proba. videtur facere differentia quando iudex sibi comminatur processurum: & quod procedet, vt primo casu habeat vim peremptorij: secūdo nō. alle. Inno. in. c. causam. §. de rescri. de quo vide per Celsum in suis apost. ad Lanfran. vbi. s. in vers. cōminatur se processurum. Feli. in. c. consuluit. col. vj. vers. ij. no. s. de rescri. Aduerte tamen, q̄ si addatur in citatione, in qua iudex se cōminatur in illius absentia processurum, q̄tum de iure poterimus, nō habet vim peremptorij: not. Anto. de But. & Inn. i. c. causam.

nis commodū: donec principale negotiū sit finitū. Et sic procedit opi. Tan. Dam. & Gof. Nec ob. p̄dictis, q̄ in missione probauerit debitum, quia illa probatio summaria non sufficit ad releuandū eum à probādo in plenaria. Facit. c. veniens. de testi. Hec vera quando nō est processum ad diffinitiuā sententiam: quia lis nō est contest. vel non liquet de causa: sed si est processum ad diffinitiuam sententiā super quantitate & pro executione facta est missio: ex primo decreto super re aliqua: & auditur absens & volens recuperare re ante interpositionem secundi decreti: sicut superius dictū est: vt no. Bar. in. l. consentaneum. ¶ Vnū tamē est no. secundum Bar. vt dixi. §. q̄ licet quando facta est missio ante sententiam audiat volēs recuperare rem: oblata cautione & restitutis expensis, vt in. d. aut. & qui iurat. & hic. Hoc tamē limita, quādo facta est missio post diffinitiuam: quia si non soluebat, nō audit p̄stādo cautionē: sed oportet, quod soluat: quia debet directē purgare contumaciā & satisfacere ei, pro quo facta fuit missio: vt. l. si pecuniā. ff. vt in pos. leg. & facit. c. ex parte. j. de ver. signi. Nec etiā auditur volens tūc probare indebitum: quia ob. sentētia. si autē esset lata sentētia super aliqua specie: & quia nō p̄stābatur, facta fuit missio in alia specie, tunc idē, quod sup̄ dictū est. Si verō missio facta fuit in illa specie, super qua lata fuit sententia: tunc nō posset recuperare possessionem, vel proprietatem: nisi faceret rescindi sententiā intentādo aliud remedium cōtra illā, vt restitutionis, vel aliud secundum

41 Bart. in. d. l. consentaneum. ¶ Sed quia facta est supra mentio de secūdo decre. queritur quādo debeat interponi. Circa hoc multæ sunt opi. de quibus in Spe. de secundo decre. §. iuxta propositionis. in princ. & per gl. in l. cū proponas. C. de bo. au. in pos. Et duæ sunt opi. principales: vna Inn. in p̄alle. c. dilecto. de ver. signi. qui per hoc cap. in fi. dicit expectandū annum post interpositionem primi: exponendo, vt. s. declarauit. Et hec opi. placet Spec. in. d. §. iuxta propositionis. quia in reali iura expectant per annū: vt. l. si quis emptionis. C. de p̄scri. xxx. vel. xl. an. & s. §. in alijs. Idē ergo videtur dicendū in personali quo ad interponendū secundū decretum.

¶ Alia est opi. magis cōmunis, & quæ obseruat in iudicijs: vt tēpus sit arbitrariū cōsiderata qualitate contumacię & personarū. Hāc tenet gl. in. c. cōsultationibus. de offic. deleg. & in. l. cū proponas. p̄alle. sentit Io. an. hic. & Bar. in. d. §. Iulianus. & in. l. cū proponas. p̄alleg. & videtur verior: licet alia sit mitior. Cū enim iura circa hoc nō determinant tēpus. ergo relinquendū est arbitrio iudicis: vt in venditione. §. de tempore. ff. de bo. au. iu. pos. & in. c. de causis. de offi. deleg. & in. l. j. ff. de iure deli. Et ad istū tex. dic. q̄ habuit respectū ad id, quod cōmuniter solet fieri: quia multi expectant annum, vt euitentur opi. non tamē videtur necessariū: cū expresse nō disponatur hoc. Do. Ant. putat, quod de iure canonico maximē ordinarius, potest ex causa moderari tempus. argu. eorū quæ no. in. l. ij. ff. de re iudi. Et sic videtur sentire, q̄ regulariter sit annus expectandus: sed tene aliam opi. quā etiā tenet hic do. Car. & in. d. c. cōsultationibus. Consulo tamē, q̄ iudex sine magna causa nō recedat à termino anni. **a** argu. hic. & similiter in reali: sed post annum sola contumacia est sufficiens causa vt hic. Sed propter nimiam contumaciā, vel aliā iustā causam, poterit p̄uenire annū. Si enim potest ob nimiam contumaciam factū aggrauare in primo decreto: vt. d. l. Fulcinius. in fin. & s. dixi: ita debet posse accelerare secundum decretū. & pro hoc iste tex. qui ob nimiam contumaciam dat iudici facultatē duplici p̄na puniendi.

42 ¶ Sed vltra doc. quæro nunquid in realibus potest interponi secundū decretū. glof. magna. in. d. §. Iulia. quod non, quia prouisum est de iure, vt lapsus anni faciat eū

verum & incommutabilē possessorē, & reus perpetuō super proprietate audiat. Quod nō esset, si posset interponi secundū decre. Itē agens reali nō petit sibi rem dari: cū sit dominus: sed rem restitui: & sic possessionē tantū sed per missionē cōsequitur suū desyderiū. ergo & c. Secus in personali, quia ibi petit rem dari. & sic requiritur, q̄ res adiudicetur per secundū decretū: cū nō dicat rem esse suā, sed personā obligatam. Bart. ibi expresse non tollit hāc motiua: sed videtur velle, quod in omnibus actionibus, siue personalibus, siue realib⁹, siue missis habeat locū secundū decretū, si per primum sufficienter non est prouisum. Sicut est quando fit missio, vt caueatur nomine litigatoris. Vnde credo, quod etiā in reali poterit interponi secundū decre. non dico tantum post lapsum anni: quia ad cautelā istud solet interponi pro sola pos. vt in. d. c. j. de eo qui mit. in pos. sed etiam ante lapsum anni & post: quia potest operari maximum effectū: vt efficiatur verus possessor. Item vt nō audiat absens super proprietate, maximē statuendo sibi certū terminum, intra quē agat de proprietate: & amplius nō audiat, vt expresse tenet Bar. hoc vltimū in. d. l. cōsentaneū. facit. l. a quo fundus. ff. de dam. infec. & quod no. ibi Bar. & pro hoc quia ob nimiam contumaciam potest aggrauari primū decretum: vt statim lucretur fructus. vt sup̄ dixi. Itē potest procedere ad excommunicationem vltra decretū, vt hic. Et sic debet posse interponi secundū decre. propter effectus sup̄dictos. Et idem si subest alia iusta causa. si enim hoc potest face re in personali, vbi missio est extraordinaria, ita & in reali. Item sicut fortius & pinguius operat̄ primum decretum in reali: ita & fortius debet posse operari secundum. Non ob. §. in alijs. & iura similia, quæ vidētur statuere annū: quia emanauerunt in odium contumacis, vt ex solo cursu anni, sine alio iudicis ministerio perdat veram possessionē: non tamē per hoc tollitur quin ex iudicis officio per interpositionē secūdi decreti possit contumax magis aggruari: sicut dicimus in personali. argu. op. in. d. l. a quo fundus. ff. de dam. infect. & l. quoties. ff. de ac. & obli. Sicut in simili dicimus episcopū nō posse tollere ius cōmune: potest tamē adiuuare opponendo p̄nā, vbi apposita nō est: vel grauiorē vbi apposita p̄nā est, vt not. Ioā. an. in. c. fi. de offi. Archi. vide glo. in cle. ne Romani. de ele. facit tex. in. c. vt animarum. de cōsti. lib. vj. ¶ Faciūt no. per Bar. in. l. ij. ff. de re iudi. vbi ex causa potest iudex abbreviare tēpus à iure statutum, etiā sine hominis ministerio. Et vide quod no. Dy. in regula indultū. de reg. iur. li. vj. non ob. aliud motiuum illius gl. quod in realibus nō petit sibi re dari: sed restitui cū dicat se dominū. Ergo esset cōtrarius petendo secundū decretū: quia hoc fateor, si peteret secundum quo ad hoc, vt res sibi detur. sed cū bene possit petere illud, vt interponatur secundū decretū: vt. s. dixi. poterit illud petere ad aliū effectū, scilicet vt nō audiat amplius absens super proprietate: si non vult comparere. & sic, vt terminus sibi statuatur ad agendū, aliā imponatur sibi silentiū. arg. in. l. diffamari. C. de in ge. ma. & l. Titia. ff. de accu. & in. d. l. a quo fundus. ff. de dāno infec. vbi videtur expresse: & no. Bar. in. d. l. consentaneum. vel vt ante lapsum anni efficiatur verus possessor & incommutabilis. & sic nulla resultat cōtra

44 rietas. & cessant omnia motiua illius gl. ¶ Sed, quia in hac gl. fit mentio de p̄scribēdo ius offerendi: quæro, **b** nunquid creditor possit p̄scribere ius offerendi contra debitorem? gl. videtur hic velle q̄ sic: & videf text. cum gl. in. l. cum notissimi. C. de p̄scriptio. xxx. vel. xl. an. Io. an. videtur hic velle sentire cōtrariū in eo, quod dicit, quod si secundū decretum nō interuenit, quando cunq̄ veniat debitor cum satisfactione, recuperat possessionis cōmodum. ¶ Et idē Bar. & alij Legistę in. d. l. cum notissimi.

cum notissimi. Quoddam est offerendi ius, quod cōpetit per modum cuiusdā facultatis. Exemplū debitor potest quādoquē offerre debitum creditori & pignus relaxare. Ista facultas nunq̄ potest p̄scribi: sicut nec alia facultas eundi per viā publicā: quia licet per mille annos nō iueris, semper tamen poteris ire: vt. l. viā publicam. ff. de via. pub. Et maximē hoc procedit de iure canonico, secundū quod non procedit p̄scriptio cū mala fide: vt in. c. fin. de p̄scriptio. ¶ Et scias, q̄ creditor possidet pignus quo ad omnia, p̄terq̄ quo ad p̄scriptionem: vt. l. serui nomine. ff. de vsu. Et intellige de pignore conuentionali: non autē de p̄torio: vt. s. dixi. & vide gl. & Bar. in. d. l. cum notissimi. vnde non potest creditor p̄scribere: cum nō possideat quo ad vsucapionem, sed tantū debitor: aliās contingeret, q̄ duo simul eandē rem p̄scriberent in solidum. quod nō est dicendū: vt no. in regula, sine possessione. de regu. iur. lib. vj. ¶ Nunc autē declaratis & suppletis glo. venio ad aliqua textualia. Et primò quero, an ad actum missionis tam in reali, q̄ in personali, exigat trina citatio, vel sufficiat vna? Inn. in. c. ad petitionē. de accu. videtur sentire, q̄ trina requiratur ad actum grauis p̄iudicij: scilicet, quando traditur vera possessio. & sic sentit q̄ quando fit causa custodiē, nō requiratur trina. Sed gl. in. c. quoniam cōtra. de proba. in ver. dilationes. sentit q̄ nec ad missionem, nec ad excōmunicationem debet procedi, nisi post trinam monitionē, vel vnam peremptoriam. xxiii. q. iij. c. de illicita. & in. c. sacro. de senten. excōmu. Idem tenet gl. in. l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. & Bar. ibi. & l. consentaneū. C. quomodo & quando iu. & bene facit tex. & ibi in. c. fi. de eo, qui mit. in pos. & sentit ibi Inno. & si iudex in citatione cōminatur, q̄ procedet ad vltiora, talis cōminatio habet vim perēptorij: vt no. Bar. in. d. §. Iulianus. & vide domi. de Ro. deci. cxxxvij. & si p̄cessit talis citatio: vt. s. dixi. nō requiritur alia ad actum missionis: licet requiratur ad actum multæ: quia actus missionis cōcer nit processum, in quo facta est cōtumacia: non sic in alia multa. De quo per Bart. in. l. ij. ff. si quis in ius vo. & melius in. l. deserto. rem. ff. de re mili. & vide quod plenē dixi in. c. j. de re iu. ¶ Quo ro, quo iure interponatur secundū decretum gl. in. d. §. Iulianus. dicit, q̄ iudicis officio. & intelligit ibi Bar. de officio nobili. argu. in l. iubere cauere. ff. de iurisd. om. iudi. & in. l. ea, quæ. ff. ad munici. Et aduerte, quia duplex datur p̄ctica interponendi decretū: vt no. glo. & Bar. in. l. cum proponas. C. de bō. author. iudi. pos. Vna, quod detur libellus super actione principali, & reus citef, vt veniat responsurus: & eo existente cōtumace, sine alio libello, detur possessio ex primo decre. & videntur conuenire huic literæ. Alia est, q̄ reus citef, vt veniat respōsurus de iure tali. & eo existente contumace, tūc detur libellus: in quo narretur, q̄ cum reus sepius fuerit citatus, extiterit contumax: petitur interponi decretum. & hanc p̄cticam ponit Spe. & Bar. dicit seruandā consuetudinem fori. Et circa hoc & secundū decretum: & quid sit primū decretum, & secundū plenē examinabitur in. c. j. de eo, qui mit. in pos. vbi per Inno. ¶ Quero, hīc dicitur in. §. in alijs. q̄ reo nō cōparente intra annum efficitur actor verus possessor. quādo incipit currere iste annus: an à die decreti, an à die actualis missionis. Nā quandoq̄ inter decretū & actuale missionē interponitur tempus non modicum. Ioā. an. refert Egi. tenere, q̄ computetur à die missionis factæ: ipse verò remittit ad no. in Specu. de secundo decreto. §. videndū. ver. hoc quoq̄. & ibi allegat plenē pro & cōtra. quod à tēpore missionis. Allegat §. in alijs. vbi non fit mentio de decreto: sed de missione. Ad idem de officio or. c. pastoralis. in fi. de eo, qui mit. in pos. c. j. & ij. de verb. signi. c. dilecto. & C. de p̄scrip. xxx. anno. l. si quis. in fi. Item quia in odiosis fit stricta interpretatio, vt in regula, odia. & regu. in p̄enis. de regu. iur. lib. vj. Postea videtur facere differentiā, licet perfectē nō firmet: an interponat ita decretū. Decerno mittendū: & quia nō efficitur statim possessor tempus currit à tēpore missionis. An dicat constituo te possessorē: vel iubeo: & tunc dicit q̄ licet adhuc nō efficiatur possessor ante missionē: vt ipse no. de secundo decre. §. ij. super secunda forma. per. l. cum postulasset. ff. de damno. infec. hoc tamen facit iudicis autoritas & volūtas: vt sicut currit decēdium appellationis interponēda à tempore pronuntiationis: sic currit annus à tēpore pronuntiationis: licet nō statim actor possessionē

nanciscatur. Do. Ant. distinguit. q̄ aut est da remedium inter decretum & missionē culpa actoris, aut culpa rei: aut neuter est in culpa. Primo casu quando culpa est actoris currit annus à tempore missionis. Secundo casu quando culpa est rei currit à tēpore decreti. per. c. contingit. de do. & contu. Tertio casu quando neuter est in culpa: tūc procedat distinctio Io. and. Spe. in loco p̄allega. tenuit quod à tēpore decreti simpliciter currat annus per dictū. c. cōtingit. ¶ Ego puto, quod per quēcunq̄ verba interponatur decretum: annus tantū currit à tempore missionis: nisi reus fuerit causa impedimēti per. d. c. contingit. vbi fuit adiudicata possessio per verba p̄sentis tēporis: non tamē currit tempus à tempore decreti: sed à tēpore missionis: nisi impediatur actor possessionem nancisci per dolum & potentiā rei. Itē cum dispositio illius. c. summē nitatur equitati: vt patet ibi in fine. nō videtur ergo, q̄ cessante dolo & potentia rei, debeat tēpus currere à tempore decreti, per quēcunq̄ verba interponatur. arg. eorum, quæ no. Ioan. and. in. c. ij. vt lit. pe. lib. vj. Itē tex. videt̄ satis expressus in. d. c. contingit. vbi si tantū restringit ad illū casum impedimenti: ergo cessante dolo & potentia rei, currit tēpus tantū à tempore missionis. Pro hoc, quia illa est quādā p̄scriptio annalis respectu possessionis si ergo nō apprehendit possessionem cessante culpa rei, non debet talis p̄scriptio currere. arg. regula, sine possessione. lib. vj. Item missio fit, vt tedio affectus veniat reus responsurus: sed anteq̄ fiat missio actualis, nō potest dici tedium illatū. Item cessat negligentia in recuperanda possessione: cum fundetur dispositio super negligentia in recuperando nō potest dici negligentia anteq̄ missio fiat. per quæ simpliciter concludo, q̄ excepto casu. c. cōtingit. semper currit annus à tēpore missionis. ¶ Vltimò circa §. in alijs. queritur nunquid is cōtra quē facta est missio, possit intra annum compelli ad recuperandam possessionē. vide Ioan. an. & Archid. super rubri. de eo, qui mit. in pos. & concludit ibi, q̄ compelli potest: & remittit ibi ad Spe. de primo decre. §. ij. ver. porro. in. vj. col. Et idem determinat in addi. licet ali qui contra. Ioan. de lig. in. c. ij. de do. & cōtu. sequitur hoc dictum: sed domi. Ant. ibi contra. quia satis est, quod patiatur p̄enas iuris. Sed fortē fuit deceptus: quia semper putauit Ioan. and. tenere istā partem. & ita eum recitat hīc, & ibi: & minus bene. Vnde teneo cū Archi. & Ioan. an. b. licet enim iura statuerint annum: non tamē tollunt per hoc quin & antē possint compelli ad possessionem recuperandam: sicut suprà in simili dixi in interpositione secundi decreti in reali. Facit quod in simili no. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. Itē facit iste tex. in fi. dum dicit, q̄ iudex facta missione potest procedere ad aliam p̄enā, si hoc meruerit proteruitas contumacis. Item ista missio fit, vt reus tedio affectus veniat responsurus. si ergo hoc remedium videt iudex nō proficere, potest expediri aliud remediū. arg. c. ceterum. de iura. calū. & quod in simili not. Ioan. and. in. c. j. de sentē. excommu. li. vj. vbi dicit, q̄ excōmunicatio potest tolli etiā

§. alle. de rescrip. & Fely. ea. col. & ver. §. alle. & Mat. Matthe. sing. viij. inci. nota quod est differentia.

¶ Ioan. and. Vide Bar. in. l. consentaneū. C. quomodo & quando iu. vbi idem sequitur. vide Bald. in rub. de eo, qui mit. vide Ioan. de lig. in. c. ij. de do. & cōtu. vbi sequit̄ opi. Archi. vide ibi per. d. Pe. de Ancha. & idem voluit in rub. p̄afata. vide quæ remissi alibi. in. d. c. ij. Andr. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ An autem. Vide ad hæc que no. do. Bart. Cep. in l. j. §. sed & quoties. ff. ad Trebel. & do. Iaso. in l. stipulationes non diuiduntur. col. xvij. vers. sed pulchrū & vtile dubiū. ff. de verbo. oblig. vbi ponunt, an quis possit reemere pro rata prædium, quod à pluribus fuit venditum cū pacto de retrouendendo: & ibi plura ad hoc propositum.

b ¶ Pro rata sua. Bene facit pro ista opi. pulchrum dictum Barto. in l. si quis aliā. in fi. ff. de sol. vbi dicit, qd si duo vendūt vnum fundum cū pacto de reuendēdo: & vnus postea vult reemere partem suā: alter verò nō: qd ille emptor non tenetur reuendere illi soli. & ratio est: quia emptor ab initio non emisit, nisi solidū habiturus fuisset: & etiā propter incōmodum cōmunionis. l. cū pater. §. dulcis finis. ff. de leg. ij. cū si. quæ ratio militat in q̄stione ista. & illam opi. Bar. sequitur Bal. & doc. quibus ibi per. d. Alex. in addi. not. quia vidi aliās sup dicto casu dubitari: dū eueniret in facto hæc Perusij. Aene. de falco.

ab initio, si iudex videt non proficere, sed in deterius tendere. Facit l. j. §. quid ergo. ff. de vent. in spi. ¶ An autē si contra plures facta est missio audiatur vnus volens recuperare pro rata sua? vide per Ioan. an. in add. Spe. vbi concludit, qd non facit quod leg. & not. in simili in l. ij. & iij. de ver. obli. & in c. suā. de poenis. ¶ Quæro nūc circa §. qd si super. An conuentus nominans alium in iudicio teneatur probare se possidere nomine alieno. Ioan. and. refert hīc Iac. de Are. tenere, quod sic: quia declinatoriē excipit exonerando se à iudicio: cū teneatur respondere, per l. officiū. ff. de rei vendi. Ergo habet probare, cū in exceptione probanda, sit actor. l. j. ff. de except. & idem Cy. in d. l. ij. C. vbi in re ac. Bart. dicit ibi sufficere, vt eum nominet in iudicio: vt per hoc absoluitur ab instantia iudicij: nisi actor velit i se onus probandi assumere & probare eum suo nomine possidere: vt sic in eū transferatur possessio: auctoritate l. fin. ff. de rei ven. & ad hoc etiam allegat Inno. hīc. & sequitur do. Ant. ¶ Et nō bene ex dictis Bart. qd illa l. si. & eius poena habet locū, nō solū in eo, qui negat se ex toto possidere: vt si conueniatur, priuetur possessione: sed etiam habet locum in eo, qui dixit se alieno nomine possidere: cū tamē possideret nomine proprio. Cōclude ergo, vt stet dicto suo. Quod aut dicit verum: & habemus intentum. Aut falsum, & tunc idem dicendū: cum possit nuda voluntate se constituere possidere nomine alieno, & definire possidere. l. si quis vi. §. differentia. & l. quod meo. ff. de ap. pos. si tamen hoc dicit in fraudē, potest conuinci modo prædicto. ¶ Quæro vtrū ista nominatio habeat locum in iuribus incorporalibus: vt si agatur pro obedientia, possit subditus nominare dominū. Innoc. hīc, qd sic: de quo in c. inter quatuor. de ma. & obe. Et idem Bart. in l. ij. quia ista iura incorporalia habentur pro rebus immobilibus. & maximē, quādo immobilibus adherēt. Dic breuiter & melius. qd aut quis possidet ista incorporalia nomine alterius: vt vicarius, seu coadiutor: & tūc rectē nominat dominum in iudicio. & habet locum quod hic dicitur eadem ratione. Aut quis nō possidet ista nomine alterius, vt subditus, qui possidetur & non possidet: & non habet locū propriē nominatio: cum nō possideat, nec detineat: nec facultatē habeat rei restituendæ: sed si nominat aliud, debet ille vocari: quia nihil debet attentari in alterius præiudicium: vt in d. c. inter quatuor. & si nō nominaret valeret iudiciū contra subditum, quatenus agitur de suo interesse: ne mutet dominum sed non præiudicat domino: de quo dicendum: vt no. Inno. in d. c. inter quatuor. & in c. auditis. de præscriptionibus. ¶ Vltērius quæro, an in possessorio iudicio habeat locum nominatio. glo. in c. quicunq. xij. quæstio. ij. qd non. Et ita simpliciter recitauit hīc illam gl. Ioan. and. sed gloss iuris ciuiliis sentit oppositum, in l. locū. §. j. ff. de tab. exhi. & idē tenuit Guli. de cu. per authen. quā in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet. Sed illa nihil facit secundū gl. & Bar. in d. l. ij. quia illa loquitur de nominatione, quæ fit vt possit instrui in defensione causæ. sed Barto. tenet oppo. qd

habeat locum nominatio propter identitatem rationis: si ex hoc non inducatur legum correctio. Et ad c. quicunq., respondet, qd debet intelligi cū determinatione huius text. & l. ij. vt scilicet restituat, vel nominet dominum in iudicio. Spe. in tit. de secūdo de cre. §. restat. ver. vbi etiam tenet oppositū, & opi. contrariā: vt nō habeat locum nominatio. alle. xvj. q. j. c. in canonibus. de fo. cōpe. c. cum sit. & c. si clericus. & c. conquestus. Do. Anto. valde cōfusē loquitur, fortē vitio scriptoris, & non apparet firmiter quid velit. ¶ Ego vero indistinctē credo illam opi. verā: vt habeat locū nominatio: quia licet ista interdicta sint personalia, sunt tamē scripta in rem: vt l. j. ff. de interdic. Et idē est in eis iudicandum, sicut in realibus: vt not. in c. ex parte. B. de fo. compe. & quod no. gl. in c. ij. de re. ecc. non alie. libr. vj. in ver. mouentium. & in authen. de non ali. in princ. Non enim apparet quare in iudicijs possessorijs debeat cessare equitas istius §. & l. ij. cum de similibus idē sit iudicium. ¶ Et sufficit, qd sint similia in ratione: licet qualitas facti sit diuersa: vt in c. cū dilecta. de confr. vti. vel inuti. & ratio huius iuris est, ne fiat præiudicium absenti circa possessionē. & iste qui nō suo nomine possidet, nō cogatur subire iudicium. Quæ rationes sibi pariter vendicant locum in iudicijs possessorijs, ex quo non conuenitur quis ex facto, sed ratione rei: & maximē hoc procedit in interdicto vnde vi. Illud enim nullo modo cōpetere potest aduersus detinentē, ex quo non spoliavit: nec spoliari mandauit: nec spoliationem ratam habuit. vnde etiā frustra quærimus hoc casu de nominatione, cū & si possideret nomine proprio, non posset conueniri, per c. cum ad sedem. de restit. spoli. Fateor tamen, qd si ipse spoliasset, vel mandasset, vel spoliationē ratam habuisset: & nunc possidet nomine alterius, qd non haberet locū nominatio: quia cōuenitur de delicto & facto proprio. & idē nō potest iudicium declinare, etiam si non possideret: vt l. cum fundum. & l. si vi. ff. de vi & vi ar. Sed gesta cum eo non præiudicabunt absenti: per ea, quæ §. dixi in gl. Idem dico de cōditione. c. sepe. Illa enim datur aduersus possidentem nomine proprio, qui succedit in vitium scienter: vt ibi patet. Sed iste qui possidet nomine alterius, etiam si vitiose, non dicitur possessor: cum is possideat cuius nomine possidetur: vt in c. cū venissent de restit. spoli. & cum possit conueniri reus possessor, cessat ratio. c. sepe. vt ibi patet, si bene ponderetur. De possessorio adipiscendā, idem dicendum: quia nō debet præiudiciū generari absenti, cuius nomine possidetur: vt l. si. C. si per vim vel alio modo. & in c. inter quatuor. de maiori. & obe. & in c. j. de causa pos. & proprie. & idem in cōditione. c. reintegranda. Licet enim illa cōdictio competat contra quēcunq. possessorē, etiam bonæ fidei: non tamē contra detentorem & possidentē nomine alterius: ne fiat præiudicium domino absenti. Non ergo debet ita latissimē intelligi cū præiudicio tertij. argu. in l. ij. §. si quis à principe. ff. ne quid in loc. pub. & quod ibi no. in c. cū dilecti. de dona. ¶ Et idē dico in alijs possessorijs cōsimili ratione: ex quo non agitur de facto cōuenti, sed respectu rei, quā detinet. Ad c. quicunq. xij. q. ij. respondeo aliter, qd dixit Bar. ibi enim possidebat res ecclesiæ nomine proprio: sed allegat concessionem factam ab alijs. Certē per hæc non euitat iudicium: quia rei vendicatio datur contra possidentē: vt l. venditor. ff. de iudi. & in d. l. j. C. vbi in rem ac. & iste potest esse vnus intellectus ad illud cap. qd ageretur ibi petitorio. Secūdo potest intelligi, qd possessorio: & tunc dic, qd ipse inuaserat & sic conuenitur ex facto proprio, & nomine proprio possidebat. & hæc voluit illa litera ibi: vel inuaserat. & c. ille ergo tex. non probat dictum illius gl. sed debet distinguī: vt §. dixi. ¶ Quæro nūqd procurator datus ad administrandū, vel negotiandū possit nominare dominum in iudicio: vt dicitur in isto §. qd si super. Innoc. qd sic: & procedetur contra eum secundū tenorem huius §. quia videtur eum defendere, si patiatur actorem in possessionem mitti. ff. de procu. l. sed & hę personæ. §. fin. & l. seq. Itē quia procurator interrogari debet, an reus. f. dominus suus possideat: vt ff. de procura. l. non solū. vnde à simili dicere potest, si alieno nomine possideret: procurator autē ad causas hoc beneficiū nō habet secundum eum: nisi forsā secundū Hosti. vt si plene nō est instructus, ad consulendū dominum possit eum nominare. ar. prædictarum legū quæ loquuntur in procuratore ad causas. De procuratore autem ad

SEBA. SAPI.

¶ Cautetur statuto. Vide Alexā. in consil. v. inci. pu to de iure confy de randū. in. iij. volu. vbi dicit, q in casu p̄dicti statuti sta bifiuramento vsu fructuarij. & idem sentit Pau. de cast. in rubri. ff. de ope. no. nū. vide ibi las. col. ij.

Anto. Francif.

¶ Circa hoc statu tū, q stari debeat iuramento damnū passū: dicas, q eo statuto non obs̄ta te iudex parte re quirente, si dicat se nullum damnum dedisse: potest & debet ire ad viden dum, si quod dam num datum est. Ita not. voluit Bald. in l. contra negantē. in fi. C. ad leg. Aq. & in l. j. ver. querit hic Iacob. C. si ad uer. lib. tamen ipse Bal. in l. ait p̄tor. in prin. ff. de iureiu ran. videtur tenere contrariū. de quo vide p Ange. Imo. & Alexā. plenē in l. qui bonā. i. §. qui dāni. ff. de dā. infe. vbi alleg. infinitas concor. ad hoc. Et de statuto dispo nente de dante dā num in rebus alte ri, an intelligatur respectu dominij, vel respectu posses sionis: vide per Bar. & Paul. de cast. in rubri. de oper. no. nun. in. ij. colū. & p Alex. etiā ibidē in viij. col. vbi dicit, q debet intelligi rati one dominij: & nō ratione posses sionis, nisi in cōtra rium sit cōmunis vsus loquendi: vt ibi latē per eū. Et tene mēti dictum Flo. in l. qui occi dit. in. §. si quis. ad leg. Aq. vbi di xit, q statutum lo quēs de damno da to in re aliena, non habet locum in co medente vnas alie nas. Et adde etiā q tale statutum lo quens, q credat iu ramento domini possessionis: habet locū etiā in vsu fructuario: vt per Spe. in tit. de pro ba. j. ver. si per sta

autem ad negotia est expressum. in. d. c. dile ctus. de procura. Hoc vltimū nō pertinet ad materiam nostrā: ideo non insisto: sed dicen dum, vt not. plenē in. d. c. dilectus, & in. c. j. §. eo. vbi etiam examinatur, an & quādo factū procuratoris noceat domino. ¶ Vltimō in ducitur iste tex. ad quēstionē. Cautetur statu to^a, vt super damno dato credatur domino possessionis, seu eius sacramēto: b quis intelli gatur dominus possessionis? Gof. dicit intel ligendum etiam de illo, cuius est possessio: li cet non proprietas. Vide de hoc in Specu. de proba. §. fi. ver. si. sed pone statutum. vbi plenē hoc examinat. Et tandē tenet q is, qui habet possessionē tantū, & non proprietatē, potest dici dominus, sed improprie. Sed vt dicit hic do. Ant. illa ratio facit cōtra hanc decisio nē: quia si improprie dominus dicitur: ergo nō comprehenditur in statuto: vbi verba debēt capi in proprio significato: vt. l. iij. §. hāc autē verba. ff. de nego. gest. & no. in. c. in nostra. de iniurijs. Sed ipse sequitur hoc dictū: sed per aliam rationem, dicens: q licet nō sit proprie dominus rei, tamē est dominus possessionis. & ex quo verbum profertur cū adiectione possessionis: patet, q intellexit de improprio domino: quia statutum recipit improprium intellectum, quādo ex verbis nō potest habere reproprie. Sed certē ista ratio nō satisficit: quia possessio sumitur aliquādo pro proprie tate. l. interdum. ff. de ver. signi. & l. in initio. C. de pact. inter emp. & vendi. & si iungitur cum verbo dominus: intelligatur tūc magis proprie de proprietate: cū proprie in posses sione non sit dominium, sed in proprietate. Et hoc videtur velle Bar. in l. locorum. C. de omni agro defer. lib. xj. vbi dicit notandū, q si statutum dicit q domini possessionū, pos sint certum quid facere: debet intelligi nō so lum de domino possidente, sed de domino rei: quia ipse est dominus possessionis. Et sic plus sentit Bart. q etiam si nō sit dominus in possessione, debet de eo intelligi. Quod puto verius: quia verba debent intelligi in potiori significato, vt. l. j. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. facit. l. cum satis. de agri. & censu. lib. x. & hoc no.

De iuramento calumnia Rubrica.

SVMMARIUM.

1 Iuramentum Calumniae praestatur post lit. contesta. immediate.

Argu. ab ordine rubricarum validum est in iure.

¶ Continuatur hāc rubri. hoc ordine: quia actio ne in iudicio edita, & lit. contest. facta, succedit ex ordine iuramentum calumniae: ideo post rubricas praecedentes, subiicit merito istam, secundū Gof. Et ex hac continuatione nō. quando sit praestan dum hoc iuramentum calumniae: quia immediate post lit. conte. Valet enim arg. ab ordine rubrica rum: vt no. §. in procemio Grego. & l. i. si quis sub conditione. ff. de test. tu. & in. l. ij. ff. de sta. ho. & in. c. ex parte. el. ij. de ap. Et q tali tēpore sit praestā dum videtur probari. in. c. pe. j. e. Et de hoc dice tur latius in. c. j. §. eo. Et hoc iuramentum est de ca lumnia scilicet vitanda in causis: sicut exponitur illud vnusquisq habeat suam propter fornicatio nem: scilicet euitandam. xij. di. c. nerui. in fi. vide

in. c. j. §. eo. titu. lib. vj. & in Spec. eo. ti. post prin. vbi vide. & idem ibi dicitur.

SVMMARIUM.

- 1 Iuramentum calumniae non debet, nec potest praestari a clerico, sine licentia superioris. nu. 16. & potest per clericum alteri committi.
- 2 Papa & imperator sunt consulendi super ardua interpretatione & intelligentia aliquorum iurum: & super quēstionibus grauioribus. Interpretatio est concessa iudici, quo ad vnā causam.
- 3 Laicus potest statuere circa clericos in eorum fauorem citra Papae voluntatem.
- 4 Iuramentum calumniae praestatur post litis contestationem, & aliquando ante. Iuramentum calumniae si non est praestitum: nō vitatur processus. Litis dicitur mota post eam contestatam. Litis exordium est post lit. contestationem.
- 5 Advocatus de iure tenetur subire iuramentū calumniae: nec valeret cōsuetudo in contrarium. Advocatus, an possit in foro animā falsa allegare: licet habeat iustam causam.
- 6 Procurator, an animam suam, vel domini iuret de calumnia.
- 7 Constitutio specialiter loquens, derogat generali. Clericus, an possit corā iudice seculari reconueniri.
- 8 Ratio legis restringit & ampliat dispositionē, etiā in odiosis.
- 9 Monachi in fauorabilibus veniūt appellatione clericorum, & econtrā. Monasteria aliquando veniunt appellatione eccle siarum, & non econtrā.
- 10 Iuramentum calumniae quid debet continere. Iuramentum nunquam debet ab aliquo peti: quan do verisimiliter dubitatur de transgressionē.
- 11 Iudex quomodo iurabit de calumnia.
- 12 Iuramentum calumniae, an praestetur in causis criminalibus? Iuramentum calumniae praestatur, quando redarguitur instrumentum de falso. Transactio potest fieri in causa criminali. Transigens videtur confiteri.
- 13 Iuramentum calumniae in quibus casibus subeatur?
- 14 Iuramentum calumniae praestatur etiam in causis modicis.
- 15 Procurator laici iurans de calumnia, oportet quod habeat speciale mandatū: nisi sit syndicus vni uersitatis, tutor, vel curator: secus in procura tore clerici.
- 16 Episcopus iurat de calum. sine licentia papae: sed quid de alijs clericis. 19.
- 17 Clericus, si in aliquo actu non habuit licentiam su perioris, quam requirere debebat: tamen ille nō vitatur. Clericus, vel religiosus si fuerunt testes in causa sine superioris licentia: an illud dictum valeat. Quibus casibus clericus potest iurare sine licentia superioris. 18. & 12. Clericus, an potest esse procurator sine licētia sui praleti.
- 20 Clericus, quando iurat de calumnia debet habere specialem licentiam.
- 21 Clericus iurando, an debeat iurare tactis euāgelij.
- 22 Rectores hospitaliū, & alij laici deferentes specia lem habitū: non gaudent priuilegio istius decre, nec alio priuilegio clericali. Restitutio in integrum concessa ecclesijs, videtur concessa omnibus locis pijs.

v iij

tum. & per Alexā. in. d. rub. de oper. no. nun. & adde q tale iuramentū, quā do illud sufficit ad probandum dādū ex forma talis sta tuti, debet praesta ri in termino pro batorio: vt p Bal. in addi. Spe. in tit. de primo & secun do decre. in ver. q iuramentum. & vi de Bald. in. c. fi. de iureiur. & Ang. in l. certum. in. §. si qs absente. ff. de con fess. & per domini. de sancto Gemi. in c. j. in. §. ij. de exce. in. vj. vbi dixit, q iuramentū in sup plementū proba tionis, non potest praestari post ter minū probatoriū datum ad proban. & probatum habē dum. quod etiam voluit Rom. in. l. si quis mihi bona. in §. iustum. ff. de acq ren. here. & in. l. ad monendi. ff. de iu reiuran.

¶ Ab ordine. Idē vult Bart. in. l. j. in ij. no. ff. si cer. peta. Pone exemplū in illa. q. vtrū sit pra ferendus tutor cō firmatus, an legiti mus in qua. q. con cludit Barto. post Mart. Sil. in. l. j. in vlti. q. ff. de confir. tu. q praefertur cō firmatus. & hoc p ordinem titulorū. Nā in. ff. & C. pra feret rub. de confir. tuto. Aenazas de Falco. Anto. Francif. ¶ De hoc articulo ab ordine titu lorum, q valeat: vi de etiā per Barto. in. l. j. in. j. not. ff. de sta. ho. & in rubri. ff. de eo per quem fac. erit. & eundem Bart. in. l. idem La beo. in fin. ff. rerum amo. & probat ex prin. tit. insti. de tu te. & insti. qui test. da. tu. pos. & ibi p Ange. Aret. & icri bentes.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

CAP.

I.

Naharentes.

¶ Clericus in causa eccle-
siae suae iuramentum calum-
niae potest alteri committere.
& per se iurare non cogit:
nec debet sine superioris licentia. h. d. Diuidi-
tur. Nam primò ponit q̄ dubia determinare
spectat ad ipsum. Secundò ponit dubiū pro-
cedens ex contrarietate duarū legum. ibi: *le-
gibus*. Tertiò illud diffinit. ibi: *ut ergo*. quar-
tò moderatur. ibi: *verum*. Quintò commit-
natur. ibi: *omnibus*. ¶ Casus literalis. In legi-
bus inuenitur, vt nullus clericus iurare præ-
sumat: alibi reperitur in lege, q̄ oēs principa-
les persone in primo litis exordio subeāt ca-
lumniæ iuramentū. propter hanc diuersitatē
pleriq̄ dubitabant, vtum clerici hoc iura-
mentum prestare debeant. aut alij officium
hoc committere: quia illa cōstitutio, vt clerici
iurare prohibeantur à Marco Augusto pro-
mulgata de clericis Constantinopolitanis lo-
qui videtur. & ideò ad alios nō credit perti-
nere. quēsitum fuit ab Imperatore Henrico,
qualiter ista contrarietas esset intelligenda.
Ipse Henricus, vt ista dubietas auferat, cōsti-
tutionem diui Marci ita interpretatur, vt ad
omnes clericos ecclesiarū generaliter pertine-
re iudicetur: & Honorius eius interpretatio-
nem cōfirmat: & illam cōstitutionē diui Mar-
ci ita interpretari decernit: vt ad omnes cleri-
cos generaliter pertinere dicat. & Imperator
Iustinianus decernit, vt canones vim legum
obtineant: & in canonibus patrū reperit: vt
clerici iurare non audeant. Et ideo clericalis
ordo à prestādo iuramentū calūniæ fit immu-
nis. vnde statuit Imperator, vt nō episcopus,
non presbyter, nō cuiuscunq̄ ordinis cleri-
cus: non Abbas, nō aliquis monachus, vel mo-
nialis in quacunq̄ causa criminali, vel civili
iusiurandi calumniae subire cogatur: sed alijs
defensoribus hoc officiū committatur. In fine
dicit papa, q̄ nullus episcopus incōsulto Ro-
mano pontifice, vel aliquis clericus incōsulto
suo ep̄o iurare audeat: & quicunq̄ cōtra hoc
edictum cōmiserit, veniā sibi nouerit dene-
gandam. B. ¶ Not. primò vnum casum re-
seruatum papæ. s. determinare grauiore quæ-
stiones. concordat. c. multis. xxvij. di. xiiij. q. j.
c. quoties. & c. vt debitus. de ap. & inter gra-
uiore quæstiones computat: cū dubitat de
intellectu alicuius iuris. Intellego tamē, vt est
dubium legis diuine, vel canonice, vt recur-
ratur ad eū, per. c. per venerabile. qui filij sint
legi. & in. c. inter. de senten. excō. Si verò dubi-
tatur de intellectu legis civilis, tūc inquantū
cōcernit clericos, idē dicendū, quod. s. vt hīc.
Sed si concernit laicos: tūc ad Imperatorem:
vt. l. fi. C. de leg. eius enim est interpretari, cu-
ius est condere: vt in præalle. c. inter alia. Fa-
cit quod no. glo. in regula qui prior. de regy.
iur. li. vj. & hoc intellige reseruatū princi-
pi, vt interpretatio obseruetur, sed quātum
ad vnam causam iudex pōt etiā interpretari,
vt no. Inno. in. c. cū speciali. de ap. vide bo. gl.
de hac interpretatione in. c. j. de postu. præla.
facit. l. vna. C. de profes. qui in vr. cō. libr. xij.
nisi dubium esset ita arduū, q̄ firmus intelle-

SEBA. SAPI.

¶ Iuramentum calum-
niae. Quod iu-
rumentum calūniæ
possit prestari quā
docūq̄, tenet Ale-
x. in. l. qui bona.
s. si alieno. ff. de dā.
insec. Paul. de cast.
in. l. j. C. de iura. ca-
lum. Illud etiam se-
quitur do. Francif.
Curtius senior in
tract. de iura. calū.
co. v. Et an post cō-
clusionem in causa
iurari possit de ca-
lumniā: vide Fely.
in. c. cum dilectus.
col. j. versū. & post
cōclusionē. de fide
instru.

¶ Vitiatur. Adde
quod post senten-
tiam præstari pōt:
vt volūt do. de Ro.
hoc. ep̄. tit. in anti-
quis.

ZACHARI.

¶ Dic hoc esse ve-
rum, si non fuit pe-
titum: quia tacitē
potest remitti ex
pressē verò secus,
vt per Ia. Bu. Pau.
de Ca. & Franc. de
Areti. in. l. ij. §. sed
quia veremur. C.
eod. de quo plenē
vide per istū. in. c.
significasti. nu. 8.
& ibi in apostil.
meis. in versū. iura-
ret. s. de fo. cōpe.
vbi remis. tracto
hanc materiam.
Anto. Francif.

¶ Aus dari nō possit: tunc etiā ad principē re-
currendum est: vt. d. l. fin. & l. penul. eo. tit. &
quod ibi no. ¶ No. secūdo ar. op. q̄ lex prin-
cipis emanans expressē circa clericos in eorū
fauorem seruanda est, etiā citra papæ autho-
ritatem. de quo in. c. ecclesia sanctæ Marię. de
consti. vbi plenē dicam, & in. c. de no. oper.
nuntia. & qd no. in. c. fi. de solu. ¶ No. tertiò
quādo est prestandū hoc iuramentū calum-
niæ. debet enim p̄stari in litis exordio. i. in-
continenti post lit. cōtesta. Nā in ipsa cōtesta-
tione incipit exordiū litis: vt in. c. super quæ-
stionum. §. q̄ fi. de offic. deleg. Tūc enim dici-
lis mota: in. c. ex parte. el. ij. de ver. signi. Ante
non dicitur q̄s agere: sed agere velle: vt. l. am-
plius. ff. rem. ra. ha. Vnde exponit hīc Hosti.
exordio. i. post principium litis. exordium. i.
immediatē post litem cōtestatā. quod proba-
tur infra eo. c. cū causam. si tamē prestat lon-
gē post, non tñ per hoc vitiat iudicium: nec
etiā si in totū omittet. de quo dic, vt in
c. j. eo. tit. lib. vj. Idē si prestat ante lit. cōtest.
nec est opus denuò prestare: dūmodò sit pre-
stitum super tota causa: pōt tñ præstari ante:
sed nō cōpellitur: vt dicit Cy. post Pet. in. l. ij.
C. eo. vbi expressius, q̄ hīc probat: q̄ post lit.
cōtesta. est prestandū. Sed intellige, vt dixi,
q̄ non ante nō cogitur q̄s iurare, sed tantū iu-
rare debet. Itē intellige, q̄ ante non cogitur
iurare. s. supra tota causa. Nā super emergēti-
bus quæstionibus, etiā ante iuratur cū aliqua
partium vult aliqd producere: vt in aut. hoc
sacramentum. C. eo. ti. quē dicit semel hodiē
iurandum de cal. corrigit tantū legē antiquā
in his, quę fiunt post lit. cōtest. & post presti-
tum tale iuramentū vniuersale. Sed in his, quę
fiunt ante lit. conte. & antequām sit prestitū
tale iuramentū vniuersale: ita iuraretur ho-
diē super qualibet exceptione, sicut olim: vt
no. Bar. & Cy. in. d. l. ij. & in. d. aut. hoc sacra-
mentum. eo. tit. Facit. l. j. eo. titu. & quod ibi
no. & sic limita istū tex. facit. c. literas. de rest.
spol. ¶ No. quartò per quē est prestandū: q̄
regulariter per principales personas: vt hīc,
& in auth. principales. C. eo. & aduerte, quia
in iudicio multę personę cōcurrunt. Primò
enim est iudex: qui licet sit principalis, non ta-
men iurat de calūnia in qualibet causa. sed iu-
rat in principio officij: vt in auth. iusiuran.
quod presta. ab his, per totā cōstitutionē. de-
bet tñ iurare prepositis sacrosanctis euange-
lij: vt in præalle. l. ij. qd tamē non seruatur de
consuetudine secūdo Bar. ibi. Itē sunt in iu-
dicio actor & reus: & isti iurant indubiē, si li-
tigant per se, etiā si sint clerici. j. eo. c. ceterū.
& cap. fi. Quid autem si litigāt per alios. j. di-
cam. ¶ Itē si est aduocatus: & iste de iure te-
netur iurare de calumnia: vt in. d. l. ij. & l. re-
non nouā. C. de iud. Sed hodiē de cōsuetudi-
ne nō seruatur: & fortē talis consuetudo non
valet, tanq̄ peccati nutritiua & præbēs ma-
teriam peccadi: vt in. c. ex parte. & c. fi. de cō-
sue. & optimum esset, vt ea nō obstantē exi-
geretur ab aduocato tale iuramentū. Nā au-
diui à valentissimis aduocatis, q̄ sepe per im-
portunas preces amicorū assumunt causas in-
iustas dīciēter. & crederem ipsos teneri in fo-
ro anime ad interesse, quia per iniustas & fal-
sas allegationes obtinent sentētiās pro eorū
clientulo.

¶ Circa hoc de iu-
ramēto calum. Di-
cas, q̄ potest præ-
stari etiam post cō-
clusionē in causa.
& etiam post sen-
tentiam, ex officio
tamen iudicis, secū-
dum Bald. in. l. j. in
fin. C. de iura. calū.
& in addi. Spec. in
tit. de iura. calū. in
ver. etiam post cō-
clusionē in causa.
& vide gl. in. c. ex
literis. de iure iur.
& per Ioā. an. in. c.
j. in nouel. de iura.
cal. lib. vj. & p̄ Bal.
in. l. si accusaturus.
de accu. & p̄ Car.
in cle. j. in. §. j. de p̄-
ben. & adde, quod
licet iuramentū ca-
lum. non possit ex-
pressē remitti per
partes: vt in. l. ij. in
§. quod obseruari.
C. de iura. calū. ta-
men per rescriptū
principis potest re-
mitti: vt per glo. &
Alexā. in. l. si quis.
& in. l. qui habet.
ff. si quis cautio. &
per gl. in. l. ij. in. §.
sed quia. C. de iur.
calum. licet nō pos-
set remitti per cō-
suetudinem: vt ibi
latē per eum.

¶ Nō valet. Adde
Roma. singu. suis.
folio. 12.

ZACHARI.

¶ Adde quod est
sing. nu. ccccxxv.
quod incip. tu ha-
bes. in. l. rem nō no-
uam. Hosti. fin. &
Io. an. in. c. Roma.
s. de fo. cōpe. & ibi
ponit. rationes.

SEBA. SAPI.

¶ Causas iniustas.
De aduocatis, qui
iniuste assumūt pa-
trocinium alicuius
cause, an teneantur
ad interesse: vide
do. Fely. in. c. quo-
niam. col. j. & ij. j.
de simo.

a ¶ Seculari. Adde Lap. allega. cxviii.
 b ¶ Posse dici. Ista respon. d. Abb. est do. Card. hic. vide omnino, sed pōde ra, qā denominatio fit à fine: quia finis est causa causarum. & est, q mo uet agētē: sed finis canonicæ est diuinus, quia dirigit animam ad ipsum Deū: vt voluit gl. in. c. cū contingat. de iureiur. sunt tamen inuēta ab homine. And. Barba.
 c ¶ S E B A. S A P I. ¶ Rationis. Vide not. in. l. eā, quā. C. de fideicō. vbi glo. vult q quādo vni caratio pōt reddi, habeatur pro expressa. Nunqā autem in dubio præsūmātur plures rationes ita, vt sit licitū arguere ab vna: vide Salyce. in. l. si serui vestri. C. de noxali. Iaso. in. l. j. C. de success. edi. Bart. in. l. liberorū. ff. de verb. obli.
 d ¶ Dici clerici. Tu dicas, q in materia cōgruenti clericis & monachis, veniūt monachi siue sit fauorabilis, siue sit poenalis, aliās secus: & ad hoc facit rub. de cle. nō re. & de vita & hoñ. cle. cum si. & pondera primò: quia hęc probatur. q appellatione clericorū, venit monachus. & faciunt dictę rubricę. Tu pondera quia in contrariū est rub. de episc. & cle. in cōtrariū est authē. de mona. in contrariū est. c. si. ne ele. vel mona. li. vj. c. nullus. de fo. compe. c. eos. & c. clericis. de immu. eccle. li. vj. C. pręlati. de homi. eo. lib. caliqui. de priuile. libr. vj. c. in eos. de hære. cle. j. de confan. & affi. cle. j. de priuileg. quæ iura probāt, q appellatione clericorum non veniunt pręlati, nec monachi. Nec ob. rub. de vita & ho. cle. quia nigrū est generalius rubro. vide cōsiliū quod pridie feci. Andr. Barba.

clientulo. Facit quod no. gl. in. c. j. de cōfess. li. vj. & quod no. Inn. in. c. sicut dignum. & c. ad audientiam. de homi. An autē possunt mēti ri, & falsa allegare si habent bonā cām in veritate: vide bo. glo. in. c. cupientes. de elec. lib. vj. in prin. & melius per Inno. in. c. olim. el. j. de resti. spo. ¶ Itē in iudicio quādoq interuenit procurator: & iste iurat de calumnia: licet dñs à principio iurauerit: vt euitetur calumnia per eū. & debet iurare in animā suā. & si iurat pro domino, iurat in animā domini. de quo in. c. ij. & fi. e. tit. li. vj. & dicā latius in. c. in pertractandis. j. eo. Item sunt testes: & isti non iurāt de calumnia, sed de veritate dicenda: in. c. hortamur. iij. q. ix. & vide gl. in. c. fraternitatis. j. de test. ¶ Not. q constitutio loquens specialiter de clericis, licet generaliter respectu certi actus, derogat cōstitutioni generaliter disponēti de personis: licet specialiter respectu certi actus. Hęc enim prima constitutio disponebat de clericis, sed generaliter, quod nō deberent psumere iurare. Alia vero cōstitutio loquebat de omnibus generaliter, sed specialiter respectu certi actus: vide licet vt principales personæ deberent per se iurare de calumnia. & tñ illa specialitas respectu generis personarum: & generalitas respectu actus p iudicat alteri generali, & speciali respectu iuramenti de calūnia: quod dico valde notandū. ¶ Et singulariter infero ad illius quæstionis decisiōē, an clericus possit reconueniri coram seculari, & facit q non: qā iura specialiter prouident, vt nō iudicent clerici à laicis: licet generaliter loquātur. & alia iura quæ permittunt reconuentionē loquātur generaliter, licet specialiter respectu cōuentionis. ergo illa cōstitutio loquēs specificē de clericis, tanq specialis, debet derogare alteri, tanq generali. ar. regulę, generi per speciem. lib. vj. & hoc semper no. qā nemo ad hoc inducit istū tex. Nec moueat te in cōtrariū iste tex. ver. pręterea. vbi specificē prouidebat de hoc iuramēto calūnię: quia illa fuit alia cōstitutio veniēs ad interpretationē prioris, vt etiā papa hīc attestatur. ¶ No. q cānonēs obtinēt vim legum ex interpretatione & noua iuriū editione. Quod intellige in materia spectāte ad forum ecclesiasticū: aliās secus, vt. s. dixi. & vide gl. in preallega. regula, qui prior. libr. vj. ¶ Not. ibi, diuina & humane legis: duplicem esse legē. s. diuinā humanā. & omnis lex in hac duo mēbra diuiditur. j. di. c. ij. & c. humanum genus. ea. dist. & est lex diuina, quicquid in euangelio & lege antiqua continet, vt iuri bus prealleg. De lege canonica, an sit diuina, vel humana, dicit Hosti. certū esse eā nō esse humanā. alleg. de transf. Epif. c. ij. & iij. ergo est diuina: & cōprehendit sub Theologia. de test. c. filius. & remittit ad. c. cum sit. de ęta. & quali. Io. an. in nouella dicit, q quicquid dicat Hosti. negari non pōt legē canonicā humanā & positiuā esse. Vnde & Pe. exponit diuinę. i. canonicę. ¶ Ego puto satis posse dici eā esse in parte positiuā & in parte diuinā. ar. in. c. qualiter & qñ. el. ij. de accu. in princip. vbi est bo. tex. & in. c. nimis. de iureiur. & qđ ibi not. & maximē propter decretū pōt dici, q in parte subijcti Ethycę. i. Philosophię morali, & in parte Theologiæ. & no. Io. Ca. s. in proce.

Gre. & simpliciter, q nō potest dici lex diuina. alle. tex. expřsum in. c. nō debet. de confan. & affi. vbi expřsse cānonēs etiā disponentes super cōsanguinitate appellant statuta humana. & idem dic de legibus ciuilibus habito respectu ad cām efficientē immediatā: licet respectu causę mediatę efficientis, dicant diuinitus per ora principū promulgatę. viij. dist. c. quo iure. & l. fina. C. de pręscrip. lon. temp.
 8 ¶ Not. ibi, intentione seruata. attendendam mentē & intentionē legis. cōcor. c. intelligentia: de verb. sig. & dic q vbi ratio est expřssa in lege illa restringit & ampliat dispositionē legis, etiā in odiosis: in regula, certū. & qđ ibi not. Dy. de reg. iur. li. vj. & Io. an. in mer. Facit. l. non dubium. C. de leg. & in. l. cū pater. s. dulcissimis. ff. de leg. ij. & in. l. cū mulier. solu. ma. sed vbi ratio nō est expřssa, mens recipi pōt ex cōiectura rōnis naturalis, quę potuit mouere legislatorē. ita notabiliter. Cy. in. d. l. nō dubiū. & d. l. cū mulier. ¶ Vltimò colligunt hīc quidā, vt. d. Ant. q appellatione clericorū, nō cōprehendit monachus: nec econuerfo. Ego puto colligi posse cōtrariū, vt appellatione clericorum veniāt monachi. Nam prima cōstitutio prohibēs iurare, faciebat tātum mentionē de clericis. patet in princ. cap. sed constitutio postea interpretans & declarans dicit intelligendū de clericis cuiuscunq ordinis & monachis & sanctimonialibus: ergo clericorum appellatione veniūt monachi. Hoc etiā colligitur ex ethymologia vocabuli: quia dicitur clericus à cleros, qđ idē est, qđ fors: quia sunt clerici electi in sortē & partē. dñi. ergo & monachi possunt dici clerici: quia sunt electi in partem dñi. Et pro hoc habes tex. in. c. duo sunt genera. xij. q. j. & maximē hodiē hoc est verum: qm monachi sunt clerici: vt patet in rub. de vi. & ho. cle. & tñ in nigro tractat etiā de monachis. Sed hoc intelligo, vt veniant in fauorabilibus: secus in odiosis: quia habent aliā qualitātē à clericis secularibus. ar. op. in. c. statutū. de elec. li. vj. & sic etiā in fauorabilibus appe. ecclesiarum, veniunt monasteria. liij. dist. c. Abba. s. hac autē autoritate. cū se. & quod leg. & no. in. c. ij. de suppl. ne pla. li. vj. sed appellatione monachorum nunq veniūt clerici seculares: qā nō cōpetit ethymologia vocabuli. xvj. q. j. ca. placuit. Item puto, q appellatione monasteriorum, nunq veniūt ecclesię seculares, eadē ratione. Facit qđ in simili no. Bar. i. l. j. ff. ad muni. q appellatione ciuiū veniūt cōmunitatiui: vt. l. qui ex vico. ff. ad muni. facit qđ not. in. c. Rodolphus. & in. c. significauit. de rescrip.
 10 ¶ Venio. ad gl. & quęro qđ debeat iurare iurans de calūnia. Gl. in verbo calūniæ. dicit, q quinq: id est circa quinq: expřssa in gl. q non cōmittit calumniā. & ponit versus. & idem no. gl. in. l. ij. C. eo. & practicā exigendi hoc iuramentū, vide p Spe. eo. tit. s. nūc dicamus. in prin. vbi in effectu ponit ea, q dicunt hīc in gl. ibi tñ cōsuluit, q omittat illud cap. de dilationibus frustratorijs nō petendis: qā aliās raro esset, vel nunq quin litigātes essent periuri. & p hoc induco. c. clericos. de coha. cle. & mu. vbi patet, q nunq est exigendū iuramentū, qñ verisimiliter dubitat de transgressione. cōcor. c. ille. xxij. q. v. Itē dicit q in

v iij

Auto. Francif.

¶ Circa hoc, an appellatione clericorum veniāt monachi. mihi placet, quod iste dicit, vt adhibeatur distinctio, si materia sit congruēs vtrique, vel non: quoniam appellatione clericorū in dubio non veniunt monachi: vt in. l. omnes. i. s. pręterea. de episc. & cleri. & in. c. j. & ibi per. d. Abba. ne cleri. vel mona. Et pro ista distinctiōe vide. d. Card. in cle. iij. in principi. de celeb. mis. vnde ita incurreret sententiā canonis, si quis suadente. xvij. qstio. iij. q inīceret manus violentas in monachum ordinariū, sicut in cleri cū secularē. de quo etiam per. d. Card. cle. j. in princip. de offic. or. & per do. Abba. in. c. nō dubium. de sentē. ex com. & vide quæ habētur. & notant in authen. presbyteros. C. de episc. & cle.

¶ Odiosis. Adde pro hoc quod voluit Ro. cōf. cclix, ¶ Quinq. Adde qđ do. de Ro. deci. cccxxvij. hoc. e. ti. in antiquis dicūt, q auditor pōt cogere partes: qā nesciūt quid sit iuramentum calumnię ad iurandū quinq: capitula sub eo cōtenta.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

d. l. ij. exigitur iuramentū de euitāda calumnia in presenti & in futuro nō autē in p̄terito. q̄a facta nō possunt haberi pro infectis: vt l. in bello. §. facte. ff. de ca. & posthumi. reuer. nec ob. tex. in d. l. ij. in eo q̄ dicit debere iurare se iustē mouisse litē: quia debet exponi secundū eū. i. mouere. ff. fami. ercif. l. inter coheredes. §. si familie. But. ibi cōtra & habebit bonum effectū q̄a vidēs falsum iurare desistit à iuramento & à cā. Itē à principio nō calūniabitur sciēs, q̄ habet iurare. & vidēs hoc dictū sequi. d. Anto. ego puto primū dictū verius. Nā si iuramentū debet extēdi ad p̄teritū: quare lex prāciperet iurare dūtaxat post lit. contest. deberet em̄ iurare ab ipso initio. dico tñ, q̄ q̄d est modici effect⁹: quia sup̄ emergētib⁹ q̄onibus ante lit. cōte. iurat specificē: vt. s. dixi. & post cōtestationē iurat sup̄ tota cā. vñ satis est, q̄ iuret se credere litē iustā promouere, & q̄ in futuro nō calūniabitur. Facit ad p̄dicta. c. pe. de iureiu. maximē hoc procedit, qñ iuramentū malitiā pōt exigi in quacūq̄ parte litis, & quoties iudici visum fuerit: vt in c. ij. eo. tit. li. vj. & debet p̄stari hoc iuramentum tactis sacrosanctis euāgelij. ar. in d. l. ij. vide. gl. in. cle. j. de hāre. in ver. tacta. de consuetu. cū sufficiat tangere quālibet scripturā.

¶ Qualiter autē iurabit Iudæus, qui nō credit euangelio. dic quod super decē p̄ceptis Moyfi, vel per Deū patrē, vel aliud: prout se quitur. Spe. eo. tit. §. restat. ver. sed pone. ¶ Gl. in ver. ad omnium. oppo. & soluit. Sed contra sol. gl. facit: quia hoc erat concessum clericis: cū stant in priuilegio, vt nō iuraret: ergo nō debet extēdi ad alios. Et si diceret hoc priuilegium est in corpore iuris clausum: ergo debet extēdi, q̄a facit ius quo ad oēs. Certē iste nō est bonus intellectus: p. c. cū ordinē. & q̄d ibi nō. de rescri. & vide bo. gl. §. in procem. in versi. iudicijs. Dicendū est ergo, q̄ oībus fuit concessum: sed illi fuerunt exp̄sse p̄ excellentiam, vel attēta mēte legis diuine & humane, debuit cōcernere oēs clericos. & ita fuit hęc interpretatio. & hęc melior. & de materia gl. vide, q̄d nō. in. c. ad eius. v. dist. & in. c. sanē. de priui. ¶ **¶ Quero, nunqd in cā criminali sit p̄stādū hoc iur. calū. gl. in ver. siue in criminali. alle. pro & cōtra. Et primō adducit istū tex. pro parte affirmatiua, & corroborat⁹ idē per. l. j. C. eo. ti. vbi gñaliter innuit iura. calū. p̄stādū, vbi probatio est fienda. ad idē. l. fi. C. de fi. instru. vbi cū redarguit instrumentū de falso p̄stāt hoc iuramentū. In cōtrariū adducit insti. de pu. iu. in prin. vbi dicit magnā esse differētiā inter criminales causas & ciuiles tā in eis exercendis, q̄ instituedis. Itē in cā criminali licet trāfigere. C. de trāf. l. trāfigere. & ij. q̄o. iij. p̄uicator. & ille qui trāfigit v̄r cōfite ri: vt. l. furti. ff. de his, q̄ nō. infa. igit ibi nō debet iuramentū p̄stari: cū liceat qualitercūq̄ se redimere. ad idē. l. j. ff. de bo. eo. qui mor. fi. cōsci. vbi dicit, q̄ in cā sanguinis licitū est aduersariū suū corrumpere: & sic vidēs fort⁹ licitū mētiri. Gl. nostra vidēs inclinare in primā partē, vt sit iurandū. & hęc opi. refert tenuisse Azonen. & inducebat hanc decre. Ad contraria rñdet gl. q̄ licet differētia sit inter causas criminales & ciuiles, nō tñ omnino aliter tractat vna, q̄ alia: aliās sequeret, q̄ in cri-**

minali nō daretur libellus, nec alius ordo seruaret. Nec ob. q̄ licitū est transfigere, quia nō excludit p̄ iur. calū. Nā & idē vidēs in ciuili. Eodē modo rñdetur ad. l. j. q̄ licitū est corrumpere aduersarium: q̄ licitū est transfigēdo: nō tñ per hoc licitū est calūniari in causa. Itē scdm̄ Gof. q̄ tenuit etiā hęc opi. vbi nō dicit q̄ sit licitū, sed q̄d ignoscitur. vnde vitio nō caret. xij. di. c. nerui. Itē licitū est trāfigere, vt propter hoc nō habeat pro cōfesso, vt dicit Bar. in. d. l. j. C. eo. nō tñ per hoc permittit calūniari. Hęc eandem opi. tenet gl. iuris ciuilis in. d. l. j. & Cy. ibi But. Io. Vin. & hic tangit Tan. Phi. & Spe. e. ti. §. sequit. in prin. ¶ Alij cōtra vt Mar. p. leges in cōtrariū inductas. & quia satis est q̄ accusans puniat similitudine supplicij. ij. q. viij. c. quisquis. idē Hug. q̄a de facili q̄s pro salute corporis deieraret: nō sic pro saluatione rerū. Bar. in. d. l. j. C. eo. vidēs velle, q̄ de iure debet p̄stari: sed de cōsuetudine Italię hoc nō obseruatur scdm̄ eū: sed statim cū actor venit, iurat accusationem esse verā: & sic animo calūniadi nō procedere. postea cū apparet: reus iurat de veritate dicenda. & ita approbat cōis sty lus secundū eū Hosti. tñ vidēs hic capere mediā viā. Dicit em̄ tutum esse nō adhibere tale iuramentū in foro ciuili rōnibus p̄dictis. sed secus in foro canonico, vbi nō infligit p̄ena sanguinis. d. Ant. clarē nō elicit: vidēs tñ plus inclinare in sniam gl. quę mihi placet indistinctē tā in foro ciuili, q̄ canonico. Nā in accusatore cessant rōnes in cōtrariū alle. imō poterit esse vtile: quia sciēs se debere iurare, abstinebit à calūniā. Itē operabit effectū suū in dilationibus & in alijs calūniosē non petēdis. Itē in accusato. Nā timore iuramenti nō prolongabit cām, & ne simul perdat corpus & animā, in multis timore iuramenti abstinebit à calūniā. & q̄tō vicinior est morti, tantō timidior esse debet. lxxvj. di. c. tata. Itē si p̄dictæ rōnes excusaret à iuramento calūniā, eodē modo esset dicendū, q̄ nō debet alicui indici purgatio: cū deficiēs in ea habeat pro conuicto. Itē nō exigeretur iuramentū de veritate: q̄d tñ est falsum. vt. j. de pur. cano. per totū. & in. c. qualiter & qñ. el. j. & in. c. cū dilecti. de accu. & q̄d nō. Inn. in. c. ij. de cōfess. & expressē hoc probat litera ista: hoc nō obf. q̄ de iure canonico nō imponitur p̄ena effusionis sanguinis: quia imponitur similis & magis afflictiua. iuxta nō p̄ Inn. in. c. qualiter & qñ. el. ij. de accu. Nō ob. quod dicit in similitudine supplicij. q̄a illa prouisio respicit finē litis: hoc iuramentū respicit principiū & totā cām. & meli⁹ est ante tps occurrere & c. vt. l. fi. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est ne. Et apertē probat hic in ver. p̄terea & verba Imperatoris & ipsi⁹ cōstitutionis tenor, in qua exp̄sse fit mētio de cā criminali. ergo & in foro ciuili est iurandū b in cā criminali: cū Imperator hoc eximeret quo ad forū suū: alioquin frustra emanasset illa cōstitutio, cū respectu fori canonici Imperator eximere nequiuisset: sicut in simili nō. in. cle. dispēdiosam. de iud. in gl. Et p̄ hoc inferit fortius hoc iuramentū p̄stādū in cā inquisitionis ex pte inquisiti, vt tenet

Colf. Io. de lig. & Spe. e. ti. §. sequit. ver. qd vbi implorat. ¶ Et gñaliter cū querit in qb⁹ causis hoc iuramentū sit p̄stādū, cōcludo sic: q̄ aut cā est criminalis, seu ciuilis. primo casu dic. vt. s. scdo casu: aut est spūalis. & est hodiē tex. in. c. j. eo. tit. li. vj. & dicit. j. c. proxi. Aut nō est spūalis: & tūc aut agit iure actionis, & p̄stāt. Aut iudicis officio & cōcludit Spec. eo. ti. §. sequit. ver. qd vbi implorat. q̄ idē est. nā & in exceptionib⁹ emergētib⁹ iurat: vt. s. dixi: & tñ pars tunc nō agit, sed agere intēdit ex quo lis nō est cōte. vt. l. ampli⁹. ff. rē ra. habē. ad idē adiicit. l. j. C. eo. & c. literas. de rest. spo. ¶ **¶ Quid aut si est cā modica? dic, q̄ etiā p̄stāt iuramentū. ff. ad exhi. l. thesaurus. vbi iudex extraordinarius procedit ex officio. ar. l. ij. ff. ne vis fi. ei q̄ in pos. mi. Quid aut si cā est ciuilis & extraordinaria, i qua non fit lit. cōte. & tenet Bar. i. d. l. ij. qd etiā iuref. ar. in. l. j. C. eo. & vidēs p̄bari i cle. sepe. de ver. fig. ¶ Op. cōtra tex. i eo qd dicit clericū posse iurare p̄ aliū ēt in cā criminali. & tūc itro itellectū ist⁹ cap. v̄r em̄ hoc p̄cedere nō posse: tū q̄a in cā criminali nō interuenit procurator vt plenē legi. & not. i. c. veniēs. de accu. tū q̄a hoc iuramentū de iure nouo est p̄stādū p̄ principales p̄sonas: vt in aut. principales. C. e. ista gl. p̄ sol. aliquatū se inuoluit: v̄r tñ dare duas sol. Prima, q̄ id qd hīc dicit, p̄cedebat olī de iure antiquo: sed hodiē nō p̄cedit, nec de iure, nec de cōsuetudine obseruat. sed certē ista sol. nō est bona: q̄a tpe hui⁹ decre. iā emanauerat illa aut. principales. Imo de ea fit hic mētio in tex. & inducebat difficultatē in hac materia**

SEBA. SAPI.

¶ Corroborat. Vi de Specu. in tit. de iura. calum. §. sequitur videre. in prin. ver. quid de causa criminali.

¶ Iurandū. Adde Ang. Are. in tractatu maleficio. i. ver. nec non ad quærelam.

¶ Procurator. Vtrū procurator interueniat in causa criminali: vide latissimē per do. Alex. in cōfi. cxvj. inci. animaduersionis. per totū in. ij. vol. vbi concludit qd nō regulariter. & per do. Cornel. in cōfi. xvij. incip. licet. in. ij. vol. per totum. & in cōfi. cclxxij. inci. visa. a per totum. in eo. volumi. & in cōfi. cxxij. incip. viso. quasi per totū in iij. vol. latē per Bar. & Innoc. in. l. pe. §. ad crimen. ff. de public. iudic. Aenzas de falco.

hac materia: & tñ ea nō obſtā. cōtrariū hic decidit. Itē iura loquē-
tia vt in criminali cā nō admittitur procura. iā emanauerāt & tñ
aliud hic ſtatuit. Itē ad certū articulū vbi nō diſponit de crimine
pōt procurator interuenire etiā in cā criminali vt no. in. d. c. veni-
ens. & in. l. pe. §. ad crimē. ff. de pu. iud. ideo gl. fortē hic trāſit mul-
tū cautē ad aliā ſolutionē dicēs hoc procedere ſpecialiter in cau-
ſis eccleſiarū, nō aut in cauſis clericorū. & ſic eſt ius ſpāle & priui-
legiatū. & pro hoc adducit iſtū text. ibi: ſi iudex expedire ſue ec-
cleſiæ nouerit & c. & etiā in iſtis ſi clericus eligit litigare per ſe, de-
bet per ſe ipſum hoc iuramentū præſtare, & in hoc reſidēs conclu-
dit q̄ ſi cleric⁹ vult pōt præſtare & iurare. ſed nō cōpellit ſi cā eſt
eccleſiæ & agit p̄ aliū. & hūc intellectū ponit Inn. Pe. & Abb. pro-
bat hoc ſecūdū Io. an. in. c. ceterū. j. eo. dicebat aut Pe. per iſtā lite-
rā q̄ etiam loquitur in criminali hoc. c. debere intelligi etiā in pro-
prijs cauſis clericorū dicēs q̄ criminalis qđ nō poſſet noīe eccle-
ſiæ intentari. fatebat tamē q̄ hodie hoc. c. nō tenet ſed Abb. tenet
cōtrarium quia etiam criminalem cām habet qñq̄ eccleſia vt. j. de
ſimo. dilectus. ij. & c. veniens & c. de hoc. Spe. etiā. eo. tit. §. reſtat.
verſi. quid ſi prælatus. videt hunc intellectū ſentire dicens q̄ præ-
latus eccleſiæ q̄ eligit litigare per ſe tenetur per ſeipſum iurare: vt
j. c. fi. & c. imperatorū. ſed ſi litigat per aliū pōt committere ſyn-
dico. & ita intelligit hoc. c. Hoſti. videt adhuc magis reſtringere
iſtā literā. dicit em̄ q̄ ep̄s pōt per aliū ſine cauſa litigare & iura-
re. & dicit hoc eſſe priuilegiū ep̄ſcopi in. c. fi. ſed inferior ep̄o hoc
nō pōt ſine cā: pro hoc iſte tex. qui dicit ſi viderit eccleſiæ expedi-
re puta quia testimoniū clericus eſt eccleſiæ neceſſariū in cauſa. vñ
tūc agit prælat⁹ per aliū. de testi. c. in ſup. & c. cū nūti⁹. ſec⁹ ergo
cū nulla ſubeſt cauſa. ¶ Sed cōtra hoc ē tex. op. & videt quod de
nihilō ſeruiat hoc ca. per. c. fi. eo. ti. li. vj. vbi patet, q̄ quicq̄ laicus
ē pōt iuramentū calūniæ per aliū præſtare: vt. l. iuſſi. in fi. ff. de iu-
reiurā. Sol. dicit Inn. qđ ſpāle eſt in clericis, q̄ procura. eorū ē ſine
ſpāli mādato iuret de calūnia: ſed in alijs requirit mādātū ſpāle:
in cōtrario: & videt hoc idē placere. d. Ant. ¶ Ego puto hūc intel-
lectū procedere per. c. Imperatorū. j. c. ſecūdū vtrūq̄ intellectū il-
lius ca. Aut em̄ illi monachi litigabāt per procuratorē ſpāle ſine
mādato iurandi de calūnia: vt vñ innuere illa litera: & habeo p̄
poſitū. Nā papa ibi mādāt, q̄ ipſi iurent, vel cōſtituāt cōconomū:
& ſic nō ſufficit procurator. Aut illi litigabāt p̄ ſe: & idē vñ: cū pa-
pa præcipiat, vt iuret per ſe: vel cōſtituāt cōconomū: & ſic gene-
ralē adminiſtratorē monaſtariū. & idē dicit in. c. in pertractādīs. j.
eo. Nec eſt hoc ſpāle in eccleſijs quia cōconomus & q̄libet habēs
gñalem & iuridicā adminiſtrationē iurat de calū. in animā ſuā ſi-
ne alio mādato: vt in. l. ij. & quod ibi no. C. e. & dicā in. c. i. pertra-
ctādīs. Itē hic tex. innuit, q̄ ſpāli ter hoc miniſteriū debet clericus
aliq̄ delegare, qñ per nō cōconomū litigat, vt patet ibi: hmoi offi-
ciū liceat delegare. Abſurdū em̄ videtur, a vt procurator ad vnā
cām inſtitutus iuret tñ de calūnia. & nō dñs: cū poſſet clericus eli-
gere talē, qui oīno eſſet ignar⁹ qualitatis & cauſa. vñ peride eſſet
ac ſi nō iuraret. Vnde ſum hūc in opi. ſingulari: & intelligo q̄ hoc.
c. ſeruebat ſecūdū antiquatpā ſcđm q̄ dubitabat: an p̄ p̄cu. ē ſpā-
le poſſet hoc iuramē. p̄ſtari. & poti⁹ tenebat oppoſitū, vt ſatis in-
nuīt. c. fi. alle. e. tit. lib. vj. Emanauit ergo tūc in clerico, vt licitē p̄
aliū iuraret, quia videtur quidam error in populo ex frequen-
ti iuratione clericorū. & licet in effectu ipſi iurent: quando dant
ſpeciale mādātum: tamen quādo ipſi nō tangunt euangelia non
videtur tantus error in plebe. ar. ij. q. v. c. fi quis preſbyter. ſed ho-
diē de nihilo ſeruit: quia declarātū eſt, vt q̄libet poſſit p̄ procura-
torē ſpāle ad aſtū iurādī iurare: vt in. d. c. fi. & dicā i. d. c. in p̄tra-
ctādīs. & facit ad p̄dicta. c. ij. de testi. li. vj. ¶ Cōcludēdo ergo dico
q̄ aut litigat clericus p̄ cōconomū, ſeu ſyndicū gñaliter ad cauſas
cōſti. & iſte tanq̄ generalis adminiſtrator iurat de calūnia ſine
ſpeciali mādato. & idē eſt in ſyndico b vniuerſitati ſecularis. Idē
in tutore & curatore & ſimilib⁹ perſonīs habentibus generalem
adminiſtrationē, vt no. gl. & Bar. in. d. l. ij. Aut eſt procurator ſpā-
lis, & generaliter cōſtitutus ſine mādato iurandi de calūnia: & nō
pōt: vt. d. c. fi. ſecus ſi habet ſpāle mādātū iurādī. & per hoc limita-
gl. ſequēre, in q̄tū dicit eſſe differentiā inter cōconomū, ſeu ſyndi-
cū, ſeu p̄curatorē. Nā ſyndic⁹ ad vnā cām tñ equiparat p̄curato-
rē, nec dicitur habere legitimam adminiſtrat. de quo dicā in. c. in

pertractandis. Et aduerte quia ad hoc vt ce-
conomus admittatur ad iurandū debet eſſe
talis qui omnino cauſam non ignoret: vt in
c. in pertractādīs. ¶ Opp. cōtra tex. & vide-
tur q̄ ep̄ſcopus iuret de cal. ſine ſpāli licētia
papa: vt. j. eo. ti. c. fi. gl. fi. fatetur contrariū q̄
propter difficultatem iurat hodie ep̄s ſine li-
centia & clarius videt hoc velle Hoſt. ſuper
tex. dicēs q̄ hodie papa quo ad iuramentum
calū. dat oībus gñalē licentiā de clericis infe-
rioribus ſentit hūc gl. q̄ etiā hodie dicūt ha-
bere poteſtatē ſeu licentiā iurandi à ſuperio-
re eorū. ¶ Cōcludit tamē no. q̄ licet iſtud
non ſeruet iudiciū tamē nō vitiaſt. qđ no. q̄a
facit hoc vltimū ad multa: vt puta clericus
nō debet teſtificari ſine licētia ſui p̄lati. xiiij.
q. ij. c. quāq̄. & xj. q. j. c. testimoniū. ſed ſi de
facto teſtificat ſine licētia videt valere licē-
tia malē fecerit: pro hoc qđ no. iſta gl. & be-
ne. Et idē videt de religioſo qđ plus. & vide
ad hoc q̄ no. gl. in auth. demonā. §. cogitādū.
& Spec. in tit. de teſte. §. j. ver. item excipit q̄
eſt monachus. & ver. quid de monacho. & q̄
no. Bal. in auth. ingreſſi. C. de ſac. ſan. ecc. Ad-
uerte tamē qđ circa hęc, & generaliter circa
alia iuramenta exhibēda per clericos, multe
ſunt inuolutiones an ſemper exigatur licen-
tia ſuperioris. Et primō dicit Hoſtien. q̄ in
teſtiū iuramento hoc obſeruatur ſed in con-
tractibus hoc non ſeruat conſuetudo. Alij
vt refert Inno. dicunt hoc intelligendū in iu-
ra. calum. quia quando ſe purgat vel alios be-
ne iurāt licitē & idem ſi iurant ſeruare cōtra-
ctū aliquē. de pur. ca. per totum & j. de iure-
iuran. c. querelā. & c. ex reſcripto. Alij dicūt
gñaliter q̄ vbiq̄q̄ inuenit prohibitū cleri-
cis iurare debet intelligi i foro ſeculari ſiue
ſint actores ſiue rei nec de calum. iurare poſ-
ſunt nec teſtificari ſine licētia ep̄ſcopi. xj. q.
j. c. testimoniū. vide. xxij. q. vlti. c. null⁹, quod
generaliter de clericis loquit. & xiiij. q. ij. c.
q̄q̄. ſpecialiter loquitur de preſbiteris. ¶ Et
ſi quis quare in cōtractibus corā laico iura-
re poſſunt d & nō in iudicio ſine licētia ep̄ſ-
copi. reſpondet Inn. quia in iudicio ſape q̄
incitat ab aduerſario falſum iurare & ideo
ſit cū maiori deliberatione & tarditate. &
ad ſecularia iudicia aſſueſcant in quibus nō
poſſunt aliquatenus cōueniri. xj. q. j. c. de p̄ſo-
na. & c. nullus: ſed in cōtractibus vbi ſola li-
bera voluntate quis ducitur ſecus eſt ſecun-
dum eum: ſit ſecūdum Ho. ne impediāt vti-
litas eccleſiarum quibus expedit vt cōtrahe-
re poſſint ar. j. ne cle. vel mo. c. j. & l. ratas. C.
de reſcin. vend. C. de apoſt. l. hi qui ſanctam.
ſed coram eccleſiaſtico iudice ſemper licet
iurare ſine authoritate ſuperioris ſeu licen-
tia. vt refert Inno. Alij dicunt quod nec in
ſeculari iudicio vel eccleſiaſtico vel in con-
tractibus licitum eſt litigare ſine authorita-
te ſui ep̄ſcopi vel ſuperioris. ſed vbiq̄q̄
eſt clericus iudex ordinarius vel delegatus
ſi iuraret coram eo intelligitur eius authori-
tate facere: quia quilibet qui poteſt iudicare
hoc ipſo eſt ſuperior quantū ad cauſam illā
quam audit etiam actoris qui de alterius
iuriſdictione eſt ar. xxj. diſt. c. inferior. Itē
dicit Inn. q̄ clericus nō pōt eſſe p̄cura. ſine li-
cētia ſui p̄la. ſed ex quo habet licēt. vt poſſit

¶ Abſurdum em̄
videt. Tu vide. do
Anto. in. d. c. impe-
ratorū. vbi idē te-
net. & ſic eſt ſibi
cōtrarius. vide Io.
de imol. hic q̄ idē
tenet qđdo. Abb.
ego hic teneo cō-
trariū p. c. cū cām
j. eo. vide hoc in re
colle. And. Bar.
SEBA. SAPI.
¶ In ſyndico. Fa-
cit qđ ſyndic⁹ vni-
uerſitatis reſpōdet
poſitionib⁹ cū iu-
ramēto calū. c. p̄ſe-
ſentiū. de teſti. li. vj.
qđ plenē declarat
Bal. in. l. ij. §. quod
obſeruari. C. de iu-
ra. calū. in procura-
tore aut qđ requirit
mādātū ſpecialiſſi-
mū tenet Bar. in. l.
q̄ bona. §. ſi alieno
ff. de dā. infec. vbi
vult qđ nō ſuffi-
ciat facere manda-
tū ad iurādū de ca-
lū. in oībus cauſis
mouēdis: ſed oportet
facere mādātū
in cā ſpecialiter
expreſſa. & hoc ē
volūt Io. an. & Pe.
de anc. in. c. ſin. de
iura. cal. exclamat
Pau. de caſ. in. d. l.
ij. ſequit. d. Ant. &
Abb. in. c. in per-
tractādīs. j. hoc ti.
dicit tamē Bar. i. d.
§. ſi alieno. q̄ de cō-
ſuetudine ſufficit
mādātū in oībus
cauſis. & ſequit. ibi
dem Io. de imo.
¶ Videt valere.
Adde Frā. aret. cō-
ſi. clx. ver. venio ad
oſtaū. vbi idē te-
net in clerico: in re-
ligioſo vero tenet
contrarium. alle-
ga. Ang. cōſi. ccc.
xxxij.
SEBA. SAPI.
¶ Iurare poſſunt
an clerici poſſunt
iurare ſine licētia
ſuperioris vide Fe-
li. in. c. cū nūti⁹. j.
de teſti.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Licentiā litigandi. Istud est contra Io. an. in. c. si Abbatē. de elect. lib. vj. vbi dicit qd vbi requiritur licentia requirit qd verbaliter illa præstet non sufficit qd tacite. Andr. Barba.

Anto. Fran. ¶ Circa hoc, an licētia debeat expresse præstari: dicas qd ille dicit verē licētiā qd habet expressum cōsensum licētiātis: vt no. Io. an. in. in. c. si Abbatē. de

ele. i. vj. i. nouel. & Alex. i. l. i. q. s. plures. ff. de aquaplu. ar. Et adde qd licētia p. p. in quorū re q. sita p. statutu, de bet pcedere actū. Ita Bal. in. l. j. i. pe. col. C. q. ad. & in. l. vniuersa. C. de p. ipe. of. & habet p. Bar. i. l. j. ff. de test. & p. Ang. in. l. i. q. s. nec p. fil. de her. i. l. i. Et adde et qd licē. p. stāda p. iudi. cē debet p. stari, cū cāz cognitio: als act. nō valet scdm Bal. & Pau. de ca. i. l. sed & si lege. i. s. p. tor. de in ius vo. Et adde et, qd licentia cōcessa nō debet inō hē pro nō licētia, scdm. d. Bar. in cle. in plerisq. i. x. q. & in cle. si. de electio.

ZACHARI.

b ¶ Tactis euāgelij. Idē no. Bal. i. repe. l. ij. char. xj. v. l. sed nūqd. ff. de iureiu. Alex. de imo. in. l. ait p. tor. s. fi. eo. ti. Fel. plenē postitū in. c. fraternitatis. col. si. ver. & aduer. te. j. de test. & in. c. tuis. col. iij. i. fi. eo. ti. Et dū hoc subdit ille qd est spāle in epō qd dū cā eēt leuis vt nō tāgat: dictu qd qn solēni ter iurat: puta ex forma iuris vel statutu: tūc etiā epō iuraret tactis corporaliter euāgelij vt ibi per eos neque sufficeret aliā scripturā tangere vt ibi per eos. In alijs aut introductis cōsuetudo: vt aliam scripturā tangere sufficiat: vt p. Ale. in all. l. ait p. tor. gl. i. c. vt circa. i. ver. corporali. de elec. lib. vj. Et ista multum faciūt ad ea qd no. iste in. c. cū tuis ver. extra glo. quæ ro. j. de test. q. a. videt a cōi opin. discerepare.

Anto. Francif.

¶ Adde hoc qd qd debeat iurare tactis scripturis: imō nō videt iurare, q

esse procurator & per cōsequēs oīa faciēdi sine quibus procuratorem facere nō potest: vel quæ in procuratore sunt vtilia. ar. de of. sic. delega. p. terea hęc sol. Inno. est valde inuoluta, & non videt firmare pedes in aliqua snia. Ho. hīc quasi ex dictis In. intulit ad duo dicta. Primō qd si sit causa propria ecclesiæ, vel clerici: cuius ecclesiæ iste administrator potest reū conuenire coram iudice ipsius rei etiā si secularis sit. de fo. cōpe. cū sit. & de iudi. c. cū deputati. & ex quo habet à iure hanc licētiā, & p. cōsequens corā eo facere poterit ea, sine quibus non possit expediri cā. & vide ad hoc qd leg. & not. in. d. c. p. terea. ergo pōt & de calū. iurare. als p. cōnā incurrer. de quaj. c. fi. Scdm dictū Host. militat eadē rōne dicētis: qd si clericus litigat de cōsensu iudicis sui, vt reus poterit corā eo iurare de calū. als nō posset in suum nō iudicem cōsentire. ergo intelligit sibi pmissum vt hīc: & si nō haberet licentiā nō posset in suū nō iudicē cōsentire. & per cōsequens corā eo iurare. ¶ Sed certē primū dictū Host. est omnino cōtra hoc ca. Nā si esset verū, tūc de nihilo prouidet hoc cap. quia nō esset dare cām, vbi licitē moueret litē & peteret licētiā iurandi. d. An. hīc inculcat dicta sua cū dictis aliorū, sed i effectu hoc vī velle: qd si habet clericus autoritatē iuradi à iure, poterit iurare: nō expectata alia licētia: & si vult p. stare iuramentū purgatiōis pōt: quia in hoc habet potestātē à iure, & ne cesse habet iurare. Idem si sit cōpurgator. de pur. ca. per totū. & ij. q. v. per totū. Itē ad cōfirmādū cōtractū pōt in cōtractib. iurare absq. alia licētia: qd licētiā ē à iure: sec. i iura. ca. vel alio veritatis dicēde, qd nō pōt p. stare corā laico: nec corā alio iudice ecclesiastico ordinario, vī delegato: si nō ē aliās iudex su. vī notabiliter pōderat lram, qd nō exigeret licētiā iudicis, sed plati & iō si iustē litiget corā alio debet habere à p. lato suo licētiā iuradi: qd est cōtra In. & Ho. fatef. tñ qd si in aliqua cā specificata haberet mādātū agēdi à p. lato, qd tūc satis pōt iurare: vt dixerūt Inn. & Ho. videtis tñ hāc materiā discussam & male enucleatā. ¶ Ego puto posse dari vnam regulā breuem & verissimā, qd ex iusta cā exigēte possit cleric. siue superioris licētia oē iuramentū p. stare: nisi expresse à iure prohibeatur: ita qd facio regulā affirmatiuā. Et probatur hęc regula primō rōne. In his, qd sunt de genēte pmissorū, oīa intelligunt pmissa, nisi expresse prohibita reperiatur: vt legi. & no. in. c. iter corporalia. de trālla. Episc. sed actus iuradi oībus indistinctē exigēte cā est permissus, vt in. d. c. & si Christus. de iureiu. & in. c. significasti de ele. xxij. q. ij. p. totū. Ergo semper poterit cleric. ex iusta cā iurare nisi reperiatur prohibitus autoritate. Probatur, qd possit iurare sine licētia existente cā iusta: vt in p. alle. c. & si Christus. melius in c. ex rescripto. eo. titu. & in. c. peruenit. de fideius. j. de purga. cano. per totum. Iurare em non est aliquid mali, si causa exigat: vt plenē

iurat verē tñ: nisi etiā tangat scripturā. Ita Bal. in. l. generaliter. s. in oīb. C. de re. cre. & habet in aut. de mā. prin. in. s. sed neq. & habet p. Bal. in. c. item sacramēta. in. iij. colū. de pa. iu. fir. & vide bo. tex. in aut. vt oēs obe. iud. propin. in. s. j. & p. Inn. in. c. & si xps. de iureiu. & vide tex. & ibi per Io. an. in. c. vt circa. de elect. lib. vj. & per Bal. i. aut. sacramē. pube. C. si aduer. v. & in addi.

in iuribus p. alle. dicitur, & maximē, xxij. q. j. per totā qōnē expresse non reperitur phibitum iur. calū. vt hīc. & ratio specialitatis potuit esse illa, quā. s. alleg. quia in iudicio se pe incitatur quis ad dicēdum falsum. ¶ Et circa hoc est aduertēdum, qd aut loquitur in epō: & videt velle gl. & Host. qd hodie nō existit ista licētia p. c. fi. j. eo. Mihi videt qd illud. cap. hoc nō probet, nec plus illud in epō loquitur q. cap. cāterū. j. eo. in alijs clericis inferioribus, & tñ in inferioribus aliud dicimus. Sed fateor quod de cōsuetudine nō seruatur hodie in epō: & fortē propter difficultatē, quæ erat in exigēda licētia: & in hoc seruanda est consuetudo, quā etiam admitterem in inferiorib. & hoc habent locū, maximē in clericis: ne clericus p. sumat in iurādo imemor suæ salutis. j. q. vij. c. sanctim. ¶ Cessante verō cōsuetudine dicerē, qd si non litiget corā suo superiore semper debet petere licētiā per istū text. Nec excusaret eum à petendo. licet habuerit licentiā litigandi à p. lato suo, quia in hoc exigitur specialis licentia. ar. hīc. & fortē hoc fuit iductū, vt p. latus suus qd habet notas eius cōditiones, faciat sibi conscientiam tempore iuramenti ne sic de facili deieret: maximē, quia sepe incitatus quis ab aduersario falsum iurat: vt sic obtineat pugnam. Item exigitur licentia vt iuramentum habeatur in maiori reuerentia. & quia cessat horror & mala suspitio: quādo clericus obtinuit licētiā specialem: cum p. sumat venire deliberatus sicut enim habet à iure licentiā agendi pro iuribus suis & ecclesiæ & tamen debet habere specialem licentiā in actu iurandi rationibus p. dictis. ita dicendū si habuit licentiā litigandi a homine. & p. hoc dico quod etiā quādo clericus dat alicui licentiā specialem iurandi de calū. debet habere hāc licētiā cū ipse in effectu iuret: iuxta no. in. c. j. e. ti. li. vj. licet. d. Anto. in hoc videtur sentire cōtrariū: quia nō est tantū causa prohibitionis horror: vt ipse dicit: sed sunt & alie. vt. s. tetigi. Item etiā dico quod clericus habita licētia iurandi, poterit iurare de cal. etiā in manibus iudicis secularis cū corā eo litigat: quia qd ad illā cām ipse est superior ar. in. l. est receptū. ff. de iurisd. om. iud. & ij. q. v. nos. si incōpetenter. & expresse hoc voluit gl. in. c. nullus. xxij. q. v. ¶ Habe enim iurare clericus tactis euāgelij & non tantū propositis: quia spāle est in episcopo nisi causa esset leuis: & quia tūc ē nō tangit cleric. inferior sed interrogatur p. sanctam cōsecrationē: vt est tex. no. secundū vnū intellectum in. c. si quis presbiter. ij. q. v. & probatur primū dictum p. istū text. nam hīc solum exigitur licētia plati sui: nō enim dicit qd debet iurare in manibus epī vel alterius clerici eius mādato: tūc nō requireret alia licētia: & qd hīc litigaret corā seculari: facit iste tex. in eo quod allegat priuilegiū imperatoris: & quia exigitur licentia p. lati in iurando. & p. hoc dico gl. nō bñ procedere in. d. c. nullus

Spec. in titu. de iura. dela. in. s. j. & habet p. Cyn. in. l. testu. in. j. q. C. de testu. & vide gl. in. l. iurifuradi. c. tit. & habet p. gl. & Car. plenē in cle. j. in. s. porro, de hære. & in cle. j. de iureiu. vbi dicit ibidē de Imperatore iurante fidelitatē pape & dicit et post gl. in. d. s. porro quod nō sufficeret p. sentia scripturæ nisi ipsa scriptura tangeret. & vide Ale. post Pau. de ca. in. l. iij. in. s. iurari. de iureiu. vbi dicit, qd iuramentū simpliciter p. stitum intelligit p. sancta euāgelia qd ēt voluit. d. Abb. i. d. c. & si xps. tñ Bar. in. l. q. per salutē. ff. de iureiu. dicit qd in dubio videt eē de latū iuramentū vt iuret p. Deum.

SEBA. SAPI.

¶ Non tantū propositis. Hoc intantum procedit, qd non sufficeret tangere aliam scripturam quā euāgelia. vt no. Abb. in. c. & si Christus. de iure iuran. & ibi dicit Bal. qd nō sufficit iurare p. Deū vel alio modo. Dicit tñ. d. Abb. in. c. fraternitatis. de testi. qd de cōsuetudine sufficit tāgere aliā scripturam: & ad de etiā glo. in. c. vt circa. in verbo corpore. de elect. lib. vj. qd dicit qd euāgelia sunt tāgēda manibus: & non sufficeret tāgere brachio. vide Abb. in. c. cum causam. in primo no. j. eod.

c. nullus. quæ dicit q. nullum iuramentum debet præstare clericus sine licentia sui prælati laico. Nam in c. ex rescripto. de iureiurâ. & in c. peruenit. de fideiur. præstitū fuit laico: nec interuenit aliqua licentia superioris: vt in eis patet. & ad illud. c. nullus. qd videt vrgere dū gñaliter dicit clericū nō debere qcquā iurare laico. dic qd nō debet iurare tanq̃ superiori: vt satis innuunt verba sequentia: & voluit ibi glo. in primo intellectu: vt satis probat per iura s. alle. Item reperitur clericus prohibitus in actu testificandi sine licentia sui superioris: vt in c. q̃q̃. xiiij. q. ij. & xj. q. j. c. testimoniū. ¶ Et aduerte quia illa iura nō respiciunt præcisē actū iurandi sed potius principaliter actum testificandi: & qñ coram seculari producantur. vnde coram ecclesiastico alieno etiam iudice non reperitur prohibitus testificari sine licentia: nec ista iura prohibitiua sunt extendenda. argu. regulæ. odia. de regul. iur. lib. vj. & in c. statutum. de elect. lib. vj. ¶ Conclude ergo regulam affirmatiuā, & casus prohibitos speciales: vt. s. dixi. & per hoc remanet declarata tota ista materia satis inuoluta per doct. ¶ Nunc ergo gl. de claratis & explicatis. op. & videt q. ista non fuerit bona interpretatio: imō contra mentem primæ constitutionis: cū in prima constitutione de qua in prin. c. clericus. indistinctē prohibeat iurare: vt patet ibi: nullus clericus iurare præsumat &c. & in cōstitutione Henrici Imperatoris^a dicat q. clericus non compellitur iurare: sed poterit alteri hoc delegare, si viderit expedire ecclesiæ suæ potest ergo iurare si vult: qd est cōtra primā constitutionem Diui Marci. Sol. interpretatio stat in hoc: nā constitutio diui Marci prohibet clericum iurare. s. non obtenta licentia prælati, & vbi causa iurandi non subest: vbi autē est causa iurandi, & obtinetur licentia à prælato: tunc videtur sibi dari optio, an per se, an per aliū iuret: vt in litera. & qd. s. dixi. ¶ Et aduerte, q. vbi tex. dicit cuius verba sunt hæc &c. nō ponunt immediate verba Henrici Imperatoris: imō facit ibi papa quandā interpositionem approbando & iustificando illā interpretationē. Sed verba Hēri. ponunt. j. in ver. præterea. & incipiūt ibi. Nos itaq. diuinæ &c. & tunc clara est litera, quæ in cōstitutione inuoluit hīc per Host. ¶ Sed quero q. sunt illi gaudentes priuilegio huius cap. an restringant tñ ad exp̃ssos hīc. Et aduerte, q. si tenes opi. quā. s. tenui vt in hoc hodiē nullū sit priuilegiū: ista qō est frustratoria: sed si teneas aliā opin. Inn. vt pvideat in litigāte per procuratorē gñaliter cōstitutū: tūc questio habet effectum: & tenuit hoc Host. & communiter doct. q. habeat locū hoc priuilegiū in quacūq. psona ecclesiasti. administrationē tenēte, & nomine ipsius in iudicio cōparente in quacūq. etiā causa appell. eo. c. ij. lib. vj. Vnde mihi placet hæc opi. in personis ecclesiasticis & religiosis strictē sumptis: q. cū hoc. c. voluit priuilegiare personas religiosas & sacras: vt patet in exemplis, nō debet restringi ad personas tantū hīc expressas cū videant istē expresse cā exēpli: & sic nō restringunt regulā. Sed habet locū cōstitutio seu prouisio in casibus similib. vt in c. j. ne cle. vel mo. & in l. j. ff. de cōdi. inde. iūcta gl. sed in alijs personis ecclesiasticis nō religiosis strictē nec sacras mihi videt q. hæc cōstitutio non vendicet sibi locū: q. nō est eadem rō in illis. Exēplū in istis hospitalarijs. vel rectoribus hospitaliū, qui sunt laici, licet deferat certum habitū certē non video q. cōstitutio habeat locum in illis: cum non sit eadem ratio: cū nō videat ita horror si ipsi iurent si cut qñ iurant clerici vel religiosi. Item clerici etiā religiosi præsumunt sanctiores: & ita non est cōtra eos faciliter psumendum de calum. Facit. c. in scripturis. xcvi. dist. & qd no. gl. xj. qō. iij. c. ab sit. secus videt in alijs. & hoc, q. isti & similes nō gaudēt cōi priuilegio clerici: vt dixit in c. ij. de fo. cōpe. & ista cōstitutio nō pvidet tantū loco administrationis sed personas propter locū: secus si prouideret administrationi: q. tūc posset pcedere indistinctē primū dictū. ar. op. ex no. per Io. an. in c. ij. de in integ. rest. lib. vj. vbi priuilegiū cōcessum ecclesijs in petenda rest. in inte. videt etiā esse cōcessum alijs locis pijs. Et q. dicantur strictē religiosi vide bo. glo. in cle. quia contingit. de re. do. & in cle. penul. de sen. exc. ¶ Vltimō quero quis erit iste prælatus qui habebit dare hāc licentiā iurandi: de quo in fi. c. dicit Inn. qd nō tantū eps sed etiā inferior prælatus poterit licentiā dare. quod placet: quia ista litera nō se restringit ad ep̃m. & pro hoc vide qd in simili le. & not. in c. re latum. de præben. & in c. cum ex eo. de elect. lib. vj.

- 1 Iuramentum calumnie non præstatur in causis spiritualibus vel annexis. 4. & 5. licet hodie secus.
- 2 Decimæ dicuntur esse quid spirituale: dum agitur de iure decimandi: secus si de fructibus.
- 3 Causa commissa secundum æquitatem & veritatem quomodo terminabitur?
- 5 In patronatus non venit appellatio causa spūalis in odiosis: secus in fauorabilibus. 7.
- 6 Questio possessoria iuris spiritualis, an dicatur merè spiritualis. Feudalis questio non dicitur quando agitur possessorio super feudo. Possessio cum proprietate, vel econtrā: an habeat aliquid commune? Laicus est incapax proprietatis & possessionis iuris spiritualis: secus nuda detentionis. 9.
- 7 Missio in possessionem causa rei seruandæ non habet locū quādo agitur de beneficio obtinendo.
- 8 Causa merè spiritualis, nec principaliter, nec incidenter cognoscitur à laico. Causa mixta cognoscitur coram ecclesiastico. Laicus cognoscit de iniuria illata ecclesiæ, vel ecclesiastica persone.
- 10 Iuramentum calumnie, quid differat à iuramento de veritate dicenda.
- 11 Iuramentum calumnie est iterum præstandum, quādo dicitur melius cognoscere veritatē: licet semel sit præstitum.
- 12 Per iuramentum de veritate dicenda, non respondetur per verbum credo: secus in iuramento de calum. 10.
- Testis quomodo & quando tenetur respondere, vel de credulitate, vel de sciētia?
- 13 Responsio de credulitate tantū præiudicat responsi in facto proprio quantū responsio de veritate. & est no. propter positiones.
- 14 Canones, vbi deficiunt, succedunt leges.

CAP.

II.

Literas.

In spūalibus cāis de cal. nō iurat. Pri-
mō ponit ius & consuetudinē cu-
rie. Scdō ifert pcessum cāe. ibi.
vñ. Et hodie hoc. c. corrigi per
c. j. eo. ti. li. vj. vbi statuit, q. et in istis cāis iu-
ref. ¶ Casus lit. Quēdā cā decimarū cōmissa
fuit quibūdā iudicibus: cōtētio erat inter par-
tes de iura. calū. q̃sierunt iudices à papa, vtrū
deberet illud iuramentū in hac causa præsta-
ri. Rñdet q. Roma. eccle. in his casibus in q-
bus de ecclesijs decimis & rebus spiritualib.
tantū, agit iuramentū calūnię nec dare, nec
recipere cōsuevit: quia hmōi cā spūalis tra-
ctari debet ex canonū equitate, non, ex legū
distinctione: cū canones in causis hmōi nul-
li indicant huiusmodi iuramentū. vñ dimissa
cōtentiōe de iuramento calū. in cā. pcedat. B.
¶ No. q. decimę sunt qd spūale. cōcordat
c. cū olim. de p̃scri. & c. fi. de re. p̃mu. Et intel-
lige de ipso iure decimandi: qd debet Deo &
ecclesijs eius in signū vniuersalis dñij. de de-
ci. c. tua. secus si decimę deberent alio iure,
vñ ageret de meris fructib. & nō de ipso iu-
re. ad hoc. c. vestra. de loca. & c. i. c. vt sup. de re.
eccl. nō alie. & qd ibi. no. & in. d. c. fi. vbi glos.
¶ No. q. iuramentū calū. est introductū ex
rigore & districtiōe legū. ¶ No. qd impor-
tent hæc verba. Procedas secundū veritatē,

a ¶ Henrici Imperatoris. Tu pōde-
ra, quia fortē fuit
opus ista interpre-
tatione: q. hoc iā
colligit ex verbis
ipsius cōstitutionis
dū dicit p̃sumat q. a
intelligit authori-
tate p̃pria p id qd
habet i. c. decerni-
mus. de iudi. Pōde-
ra bene hoc. And.
Barba.

ANT. FRAN.

¶ Circa hoc qd
hic dicit q. illud di-
cit p̃sumi qd fit p
p̃pria autoritate:
adde bo. tex. in c.
monasteria, de vi.
& ho. cle. & in ca.
cū laici. de iurepa.
& in c. oīs. ibi dū
tex. dicit p̃sumpse-
rit. de poeni. & re-
mis. & in c. j. ne p̃-
lati vices suas. & i
c. fi. de tēp. or. lib.
vj. in verbo p̃zsu-
mat & cle. j. de pri-
uile. & vide in c.
quantō. de cōsue.
quę omnia iura p
bant q. p̃sumptio
refert ad propriā
authoritatem & il-
lud verbum p̃esu-
mo, excludit au-
thoritatem supe-
rioris.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a ¶ Et æquitatem. Adde Ro. confi. ccccxxv. & latius vide in aposti. meis ad rub. i. de arbit. eiusdem. Ludo.
- ZACHARI. ¶ Adde Bald. in addit. ad Specu. in titn. de inquisi. versi. si in litera.
- b ¶ Quā pro alijs. Vide in. c. fraternitatis. xxxiij. di. vbi dicit q̄ corpora nostra defecerunt. Andr. Barba. a
- c ¶ Tenere cōtrariū. Vide. c. fin. de iud. lib. vj. & cle. dispendiosam. ibi sup. matrimonio & depēdētib⁹ & c. ergo idē in cōnexis. Andr. Barba.
- SEBA. SAPIA.
- d ¶ Credo dist. Hec distinctio colligit & no. per Bart. & alios in. l. ij. in pri. ff. de ver. obli. vbi tradit q̄ in odiosis sub simplici non cōtinet casus mixtus: secus est in fauorabilib⁹. de quo etiā latē tangit Ias. in prin. institu. de actio.
- e ¶ Est iudicium. Adde q̄ ideō Ro. cof. cccxviij. dicit q̄ ita in patronatu cōmittat simonia sicut in alijs. Anto. Francif.
- ¶ An in patro. natu tāq̄ in annexo spūali iuri, vel ab illo depēdenti, cōmittit simonia puto opi. isti esse verā: q̄a simonia dicit cōmitti ē in cōnexis & dependentibus. & quis ius patronatus nō sit merē spūale, tñ est annexum iuri spūali. & ideō cā iurispatronatus spectat ad iudicē ecclesiā tanq̄ cōnexa spūalitati: vt in c. q̄to. de iudi. & i. c. de iur. deu. patro. Et iō tāq̄ ad hērens spūalitati fortit naturā spūalis. ar. l. q̄ religiosi. ff. de reli. & sum. fun. & in. c. sup. eo de paro. Et p̄ hoc facit: q̄a accedere ad officiū diuinū pro pecunia potius q̄ p̄ Deo est simonia vt not. Hosti. in. c. olim. de ver. sign. & Arch. in. c. p̄lby ter. lxxij. dist. & in c. qd̄ p̄derit. lxxj. di. & habet in. c. si significatū. de p̄bē. vbi p̄. d. Car. & p̄eūdē in cle. j. in. vj. no. de cele. missa.
- f ZACHA. ¶ Quod non. Et poterit de tali causa iudex laicus cognoscere pleniss. Car. in cle. ij. q. ix. de iudi.
- g SEBA. SAPIA. ¶ Agit possessorio. Vide Car. i. cle. ij. x. q. de iud. vbi tagit an cā possessorij sit spūalis. vide eūdē i. cle. ij. in. xj. qōne. de procur.
- h SEBA. SAPIA. ¶ Beneficialis. Quæ dicat cā beneficialis tradit Bal. in. l. iuxta. in fi. C. de lib. cā. Car. in cle. ij. de iudi. & in cle. j. in. ij. q. de re iudi.
- & æquitatē. Excludunt em̄ secundū. d. Ant. solēnitates rigorosæ iuris positiui. Hoc mihi non placet indistinctē. nā licet remittat iuramentū de cal. nō tñ remittit alia solēnitates ordinis iudiciarij. Quod patet ex eo, quia in spiritualibus causis tēpore huius cap. seruabant alia solēnitates rigorosæ: vt lit. contest. & similes. licet hodiē in parte sint sublata. per cle. dispendiosam. de iudi. & vide quod dixi in. c. dilecti. s. de iudi. ¶ Op. & videt q̄ iurādū de cal. indistin. vt. s. c. pxi. vbi dicit q̄ in quacūq̄ causa, seu cōtrouersia criminali, seu civili iurandū est de calū. indistinctē. Sol. dicit gl. j. q̄ quædam sint causę spūales vel spiritualibus annexę: vt causa iurispatronatus. & non debet iurari de calū. sed de veritate dicenda. vt. s. de elect. c. dudum. & de iureiu. c. ex literis. & in istis habet locū hoc ca. Quædam sunt causę merē civiles, seu criminales, vel mixtę: cū agit de crimine civiliter: & in istis iuraf de calū. & habet locum cōtrariū. & de hoc dic, vt plenē dixi. s. c. proxi. ¶ Sed cōtra hoc oppo. quia si iuraf in criminalibus & tēporalibus civilibus, fortius esset iurādū in spūalibus: quia vbi maius periculum vertitur: ibi cautius est agendū. xlij. dist. c. quiescamus. Magis est ergo timendū de calū. in spūalibus: cū in eis sit maius periculū: & ideō fortius est talibus iuramentū cal. exigēdum. Sol. dicit glo. honestius & cautius esset iurare ratione premissa: licet nō seruet per hoc capit. Sed dic q̄ per hoc nō soluit cōtrariū. vñ dic q̄ in spiritualibus ideō hoc fuit statutū: quia in eis hoīes præsument habere Deū in memoria: & nō calūniari. vñ sicut magis præsument p̄ hoībus spūalibus, q̄ pro alijs vt in. c. in nostra. de procura. & in. c. doctos. & in. c. nulli. & in. c. qui verē. vj. q. j. ita & in istis spiritualibus erat magis præsumentum. Inn. redit hīc alias rationes non cōcludentes magis in istis, q̄ in civilibus: ideō nō curo recitare. & vide glo. in. c. j. eo. tit. lib. vj. Sed q̄a postea repertum fuit homines etiā in istis calūniari: ideō statutū fuit vt etiā in istis iuraretur: vt in p̄alle. c. j. ¶ Sed in eo, qd̄. s. dixi scdm̄ glo. q̄ in causa iurispatronatus tanq̄ annexa spūali, nō iuraf. no. bene glo. & eā sequuntur Host. hic: & Gof. s. e. proxi. & facit. c. qd̄ i du bijs. de cōsecra. eccl. vel alta. Vin. refert alios tenere cōtrariū, ex quo ius patronatus nō est merē spūale. q̄a ratio cōis cōtradicit: & iō semper stā lum est. xxxv. q. v. c. ad sedē. & facit qd̄ no. Spe. eo. ti. in prin. s. ij. versi. quid de causis. & cū hac opi. trāsēūt hīc Io. an. & do. Ant. ¶ Ego p̄ cōcor. credo distinguēdum q̄ aut agitur de odio, & p̄cedit hoc vltimū dictū: vt appellatione cāæ spūalis nō veniat

causa spirituali annexa: quia verba debēt propriē sumi. arg. regul. oia. de regu. iur. lib. vj. & c. statutum. & quod ibi not. de elec. lib. vj. & in. l. iij. s. hac verba. ff. de negot. gest. & in. c. in nostra. de iniur. Aut agitur de fauore: & procedit prima opin. Et ista glo. argumē. quia de annexis idem est iudicium: vt in. d. c. quanto. de iudi. & in. c. translatio. de constit. Sic in terminis huius capituli vbi non tractatur de odio, crederem glossam istam sequendam. Et idem quod ista glossa sentit Specu. eod. titu. s. j. versi. differt autem & no. hanc distinctionem: quia seruit ad multa alia: licet in terminis huius capi. non procedat hodie per. d. c. j. eod. tit. lib. vj. ¶ Sed quæro hīc diffinit quando agitur de rebus spiritualibus: quid si agitur possessorio de re spirituali: & sic non quæritur de ipso iure spirituali, sed de spoliatione sic, & de violentia illata: Glossa in fine dicit quod tunc est iurandum de calumnia. Idem dicit in exceptionib⁹ positis in re spirituali. alleg. c. cum dilectus. de elec. & c. literas. de resti. spolia. Aduerte, quia licet quo ad terminos huius capituli. de nihilo seruiat nobis hodie ista quæstio per capi. primū præalleg. tamen iste articulus est valde utilis in similibus quæstionibus. ¶ Nunquid quæstio possessoria videlicet iuris spiritualis videatur spiritualis: glossa hīc sentit, quod non f. Nam in tali vult, quod debeat iurari: sed vbi agitur de merē spirituali: non secundum hęc tempora. hoc idem sentit Vincen. in. c. fina. de iudi. vbi dicit quod de iure spirituali potest agi possessorio coram iudice seculari: sed de mero iure spirituali non, etiam incidenter. Idem sentit glossa in. c. cum dilectus. de elect. in versicu. iuramento. quæ dicit quod quando agitur possessorio de re spirituali, non agitur spiritualiter. Et ideō non est tractanda, tanquam spiritualis. Idem sentit glossa in. c. literas. de restitu. spolia. in versicu. iuramento, quæ vult quod in exceptionibus peremptorijs, seu dilatorijs, quę sunt in causa spirituali iuratur de calū. quasi nūc non agitur de re spirituali: vt etiā sentit ista gl. hoc ē sentit Inn. in. c. cū dilectus. præalle. vbi dicit q̄ nō est merē causa spiritualis vbi agitur possessorio de re spirituali. & idem Archi. in. c. frequens. de resti. spoli. lib. vj. & Io. an. ibi in ver. civilibus facit quod in simili not. Innocē. in. c. cāterum. s. de iudi. & in. c. ex parte. B. de foro compe. vbi vult quod quæstio possessoria super feudo non sapit naturam quæstionis feudalis: licet circa hoc vacillet. In contrarium facit quod not. Lauren. Ioan. de lig. & Bern. in clemē. dispendiosam. de iudi. vbi dicunt, quod si agitur de beneficio possessorio debet tractari causa simpliciter & de plano: prout tractatur causa cum agitur petitorio: quia causa possessoria super beneficio dicitur beneficalis: vt in clemē. vna. de causa posses. & proprie. & quia habet actor aliqualem iustificare titulum. iuxta not. in clemē. vna. & in. c. in literis. de restitu. spoli. & quia cōtinentia causę diuidi nō debet. l. nulli. C. de iudi. & inf. j. de causa pos. & proprie. Nec obft. quod dicit q̄ nihil cōmune habet possessio, cū proprietate: nec proprietate cum possessione: vt l. naturaliter. s. nihil cōe. ff. de acq. pos. quia hoc verū: vt sciētia lata in vno nō p̄iudicet in alio: sed in multis habent magnā cōionē. ar. bonū in. c. causam. de prescrip. vbi patet q̄ sicut laicus non potest habere proprietatem rei spiritualis, ita nec possessionem. Et sic possessio videtur eiusdem naturæ, cuius est proprietate. Ad idem facit quod sentit Ioan. an. in. c. fi. de iudi. vbi dicit quod etiā ibi potuit agi coram iudice seculari: quia agebatur ibi de electione rectoris secularis. quasi secus si agebatur de electione rectoris ecclesiastici. licet ibi ageretur possessorio. Item in addi. Specu. in titu. de pe. & poss. s. j. versi. quid si ago possessorio. dicit quod quæstio possessoria super matrimonio, vel alio spirituali, non est spiritualis: sed quasi spiritualis. ¶ Ad idem inducuntur not. per Archi. & Ioan. mona. in. c. eū qui. de eo qui mit. in pos. li. vj. vbi dicunt q̄ sicut quando agit de beneficio obtinendo, nō habet locū missio in possessionem causa rei seruandæ: sed procedi debet ad vltiora & si agitur possessorio de beneficio obtēto. Idem tenet Spe. in ti. de contu. s. sequitur. ver. illud. & dicit q̄ Clemēs ita pronuntiavit: & oēs doct. cōueniebant: licet glo. aliter sentiat in d. c. eum qui. Item Spec. in tit. de iura. calum. s. sequitur. in prin. aperte dicit q̄ possessorio super re spirituali non iuraf de cal. per. c. p̄e sentiū. de testi. li. vj. & sic vult q̄ debeat tractari, vt spūalis. d. Anto. hīc. & in. c. fi. de iudi. dicit q̄ si quæstio possessoria habeat annexam causam

nexam causam proprietatis: vt in matrimoniali & beneficiāli, q̄ illa satis posset dici spiritualis: vt in iuribus prael. & facit. c. accedens. vt lit. nō cōtesta. Et sic procedit dictū Archidia. in. d. c. eum qui. & quod not. in cle. dispēdiosa. de iudic. vt talis causa tractetur simpliciter & de plano & c. ¶ Et not. bene hoc dictum quod approbatur ibi not. per do. quos. s. retuli. Nam secundum eū propter cōnexitatem debent ad eandem naturam trahi: vt. C. de iudi. l. nulli. Sed si quæstio possessoria est nuda: tunc dato, q̄ non sit merè spiritualis: vt quia annexa argu. eorum quē. s. dixi. & facit. c. causam. de prescrip. Hęc vera secundū eum præter q̄ in exorbitatibus, in quibus si sit mentio de quæstione super re spirituali: intelligeret de quæstione merè & oīno spirituali: quia quæstio possessoria nō est merè spiritualis: quia ex illa gratia nō cōfertur facit quod not. j. q. j. in prin. summæ. & c. j. ¶ Cōtra illud membrum, quādo quæstio possessoria est nuda, & attrahatur ad naturam spiritualis: aperte facit qd ipsemet do. Ant. tenuit in. c. cū sit generale. s. de fo. compe. & in. c. tuam. de ord. cog. vbi dicit, quod vbi de re spirituali est quæstio facti tantū, & non iuris: potest secularis cognoscere. Vt si est quæstio, an matrimonium fuerit contractum: vel an cōtractus fuerit factus de duplo in fraudem aut nō: aut dubitatur, an potuerit esse matrimonium, vel contractus fuerit vsurarius. quod etiam tenuit Bart. in. l. Titia. ff. solu. matr. & in. l. ij. ff. de iuris. om. iudi. & l. quoties. C. de iudic. ergo fortius poterit cognoscere, quādo quæstio possessoria est nuda. Nec etiā

8 primum membrum est indistincte verum. ¶ Vnde multū probabiliter sic distinguo ad concordiam reducendo omnia prædicta: q̄ de re spūali pōt quæstio seu causa esse merè spūalis. Itē quasi spūalis. Item merè tēporalis nō habens aliquā spiritualitatem annexam. ¶ Merè spiritualis est quādo disputatur principaliter de re spirituali. & est quæstio iuris. Exemplum an matrimonium vel collatio beneficij tenuerit, vel quis teneatur ad decimas, & similia: & de talibus secularis nullo modo intromittit se, nec principaliter nec incidenter: vt in. c. tuam. de or. cog. & in. c. lator. qui fil. sint legi. & in consimilibus. ¶ Quasi spiritualis, quādo agit de possessorio: & est tale possessorium habens cām proprietatis annexā: vt quia in ea est fienda aliqualis probatio super ipso iure: vt si agitur ad restitutionem cōiugij: vt in. c. ex trāsmissa. & c. ex parte. & quod ibi plenē nō. de resti. spol. & talis causa non trahitur ad naturam merè spiritualis: quia principaliter disputatur de violentia: & non de ipso iure spirituali. & semper considerandum est in attribuēdo actū alicui speciei, qd principaliter agit^b. Ad hoc l. j. ff. de autho. tuto. & quod nō. gl. in. c. decet. de homi. & in. l. querit. ff. de stat. homi. & iij. q. iij. c. si testes. s. Hermaphroditus. Et illud quod dicimus, quod vbi agitur de crimine civiliter, illa non est quæstio criminalis sed mixta. vt in. c. super his in fi. de act. & in. c. tuā. de procura. ad idem. c. quantō. de iudi. vbi ius patronatus non est merè spirituale: licet habeat annexam spiritualitatem, sed dicitur spirituali annexum. Ita & fortius dicendum est de quæstione possessoria habente quandam proprietatem annexam & sic procedit opi. Inno. & Archidia. dicentis quod non est merè spiritualis: & procedit hoc casu opin. Ioan. andr. in addi. vbi dicit quod est quasi spiritualis: & procedit not. in clemen. dispēdiosa. & cap. eum qui. præalleg. vt tractetur hæc causa: vt spiritualis: non tamen est merè spiritualis: sed propter illam annexionem: sicut dicimus in iure patronatus. in dicto capitulo quantō.

¶ Merè temporalis est non habens aliquam spiritualitatem annexam, vbi disputatur tantū de facto mero: nec venit discutiendum aliquid iuris. Exemplum quando agit clericus cōtra laicum possessorio retinendē nomine suæ ecclesiæ: quia molestatur in possessorio retinendē: & agit. vt cessetur à turbatione. hoc licet agatur respectu ecclesiæ non tamen venit ad discutiendum aliquid iuris spiritualis: sed quid meri facti, an turbet: & an possideat. Vel si agitur interdicto recuperandē pro calice consecrato subtracto: vel reliquijs: & similibus rebus vbi non habet docere de aliqua proprietate: sed satis est probare possessionem & rapinam. In his enim nihil repugnat laicum iudicem cognoscere contra laicum: nec potest dici in aliquo hæc quæstio spiritualis: cum de spiritualitate nullatenus disputetur. Pro hoc est text. optimus in capitu. petimus. xj. quæstione prima. sicut vide

¶ Est nuda. Tu pondera cle. dispēdiosa. in ver. depēdentibus & c. Sed: quæstio possessoria est depēdens à proprietate spūali. ergo spiritualis censetur Andr. Barba.

Anto. Francif. ¶ Circa hoc, an causa possessorij tanq̄ depēdens à spūali dicat esse spūalis, & eius cognitio spectet ad iudicē ecclesiasticū. Dicas,

mus in simili, quod cognoscit de iniuria illata clerico consecrato & spirituali: & illa ta ecclesiæ cōsecratę. Est em̄ iudex: nō q̄ iudicat de ipso spirituali: sed de iniuria illata spiritualitati: vt in. c. cum sit generale. de foro compe. & l. si quis hoc genus. C. de epi. & cle. videmus etiā in iuramento, quod vbi nō disputatur de viribus iuramenti: sed tantū vt cogatur laicus ad obseruantiam: potest se intromittere: quia quæstio non est spiritualis, nec quasi: vt in capit. licet. de iureiuran. lib. vj. & not. Ioan. andr. in cap. fina. de foro compe. eo. eod. lib. dixi in. d. c. cum sit generale. Et hoc casu procedat gloss. & aliorum opin. dicentium, quod nō est spiritualis quæstio possessoria. Nec mireris, quod agat de re spirituali: & quæstio non dicatur spiritualis: quia idē vides in exemplis præalleg. & in c. j. & iij. de eo, qui mit. in pos. & nō in capit. contingit. de dolo & contu. Nam quandoq̄ agit de ecclesiā: vt de pprietate quadā tpali q̄ nō disputat de tit. vt in. d. c. eū, q̄. Nō ob. p̄di. d. causam. de prescrip. per quod dicit. d. Anto. quod possessio est eius naturæ cuius est pprietas: quia laicus ideō nō potest possidere spiritualia: quia possessio est quid iuris. Est enim ius liberē insistendi rei: vt nota in. l. j. ff. de acquirend. possessio. & ideō nō cadit in laicum qui nullum ius potest habere in spiritualibus. Sed quando agitur de possessorio nudo, non disputatur de iure, an possit cadere, vel non cadere: & nil iuris ex hoc acquiri laico, sed tantū decernit super facto, an fuit facta spoliatio, vel iniuria illata: vt in dicto capit. cum sit generale. & in. c. felix. de penis. lib. vj. ¶ Nam & ipsa detentio nuda rei spiritualis, cum sit quid merè facti bene cadit in laicum: vt in cap. primo. de pigno. & quod ibi not. & in. c. causam. præallega. vbi gloss. Per hoc habes istum passum plenius discussum hic quā alibi. & aliquid de materia tangam in dicto capitu. tuam. ¶ Vtērius quæro supra dixi post gloss. quod in istis causis spiritualibus iuratur de veritate dicenda, non de calūnia in quo differt hoc iuramentum de veritate ab isto iuramento calumniæ: & quid habeat per istud iuramentum respōdere. Quo ad primum Specula. eodem titu. s. j. versicul. dicit autē. ponit multas differentias. ¶ Et prima est q̄ iuramentum calum. præstat in ciuilibus & pecuniarijs. eodē. c. ceterum. & ca. cum causam. & c. fina. Istud enim tantū in spiritualibus & eis annexis: vt hic. & de electio. c. dudum. Et not. in quantum dicit de annexis: quia aperte sentit opin. gloss. quam supra tetigi. ¶ Secunda differentia est quia in illo respondetur de credulitate: vt in aut. de his qui ingre. ad app. s. pen. & fina. c. v. Sed

quæ lib. vbi dicit q̄ vsura est rapina, & furtū & vide bo. tex. in. c. si quis vsuram. xiiij. q. iij. & vide Spec. in titu. de ser. m. s. ij. in ver. sicu. quid de causa vsurarum.

ZACHARI. ¶ Ad obseruantiam. Ita not. Bal. in. l. j. in. j. col. vers.

¶ Quis possessorium & petitorium nihil habeat cōmunē: vt in. l. naturaliter. i. s. nihil cōe. ff. de acq. pos. tñ cau. possessoria debet decidi p iudicē q̄ de illa cognoscit. licet incidēt ē cognouerit de pprietate, de qua tñ non pōt p̄nuntiare: vt p Spe. i. ti. de teste. in. s. nūc vidēdum i ver. sed pone ago & q̄ qōnes possessoriz pponunt a diuersis quō tractari debeāt. vide plenē per Spe. inti. de peti. & pos. in. s. j. & p Pau. de ca. i cōfil. cclxxiij. inci. q̄ p primo. in. j. dub. & q̄ qō est meri facti: tñ ē iudex secula. pōt cognoscere: vt per Bar. & Alex. in. l. Titia. ff. solu. ma. & habet in. c. tuā. de ordi. cog.

b

¶ Agit. Adde ad hoc. videndū Lap. alle. lxx. vbi ponit an habēs mandatum ad causas ciuiles & criminales possit agere in causa vsuraria.

Anto. Fran.

¶ An habens mandatum ad cās ciuiles & criminales possit agere in causa vsuraria: dicas, quod ista quæstio depēdet ab illa, an sub simplicibus cūprehendatur mixtum de qua habet in. l. titiæ textores. ff. de leg. j. q̄ causa vsuraria potest dici cē mixta, qm̄ si de ducitur qō iuris valet utrū aliq̄ cōtra d̄ sit vsurarij, vel nō hoc respectu dicit cā spūalis & crīa, quia vsura dicit de lictū. vt in. cle. j. & ibi p. d. Car. i prin. de vsur. sed si qō esset facti: puta qd, & q̄tū esset solutū hæc qō ēēt ciuilis & nō spūalis, tñ tene mētī dictū. Bal. i. l. cū oport. i pri. in. ij. col. C. de bo.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

solet dubitari. C. de ope. libe. Spec. i. ti. de leg. §. vj. ver. si. xxiii. in prin.

SEB A. SAPI.

a ¶ Respondere. Ad de alia differentia, q. in iuramento callumia non cadit per iuramentum de credulitate: sed in iuramento veritatis sic. Istud voluit. Bal. in. l. testium. C. de testi. in. l. qui testamento. §. si. ff. de tes. Bar. & Ang. in. l. q. bōa. §. si alie. no. ff. de dam. infe. Bal. in. l. de tutela. C. de in integ. res. vbi vult, q. q. iurat a per verbū credit: non est periurus. Et ibi exclamat p. consultoribus & doctoribus diuersi modē cōsulētibz.

SEB A. SAPI.

b ¶ Scire. Quis dicatur scire vide glo. & ibi Imo. no. in. l. si paterfa. in verfi. scit. ff. de hāredi. in fti. Bar. in. l. qui bona. §. qui alieno. in vlti. col. ff. de dam. infect. cū multis al legatis per Alexā. in. l. j. colū. ix. ff. si certū petatur.

in isto non nisi de scientia quam scit. iij. q. ix. c. hortatur. in. c. presentium. de testi. li. vj. ibi: ipsi sciūt. & c. & ita hoc ipsum, qd verbū sonat simile. ff. de iudi. sol. l. iudicātū. & ff. de le. iij. l. nō aliter. ¶ Tertia differentia est, quia illud cōtinet multa capitula: istud verō vnum solū videlicet illud, qd ipsum verbum sonat. ¶ Quarta, quia i illo nō datur dilatio: nā pōt dicere credo, vel nō credo: i isto verō sic, vt ff. de interro. act. l. qui i terrogat. de hoc vide qd dicā in. c. pe. j. eo. vbi gl. tagit. ¶ Quinta, qd illud prāstat principales persone, istud etiā procurator. ¶ Sexta, quia illud prāstat syndicus, vel actor in animā propriā, vt in. c. i. per tractādīs. j. eod. istud verō prāstat in aīam domini, vel vniuersitatis, vt. d. c. p. sentium. ¶ Septima, quia si post iuramentū calūniē p ffitū dicef melius noscere veritatē: cogit ite rū respōdere^a vt no. in. c. f. j. e. ti. Inqtū primō dicit Spec. qd iuramentū de veritate dicenda prāstat tū in spūalibus. in contrarium facit clem. sape. de verbo. fig. & qd no. in. c. j. & ij. de confes. lib. vj. & in. l. ij. C. de iuramen. calum. vbi indistinctē dicit positionibus esse respondendum per iuramentum de veritate & sic non solū in spūalibus. Solut. potest multipliciter rñderi videlicet priō qd olim tantū in spūalibus: vt in iuribus. s. allega. in quibus exuberat officium iudicis. hodie verō de consuetudine iuratur in qualibet causa vt legitur & no. in iuri. alleg. pro contrarijs. vel in spūalibus prāstat hoc iuramentum indistinctē ex officio iudicis. de elect. c. cum nobis. & in. c. cum dilectus. mutuo etiam prāstat parte postulante: quia in eis multum exuberat officium iudicis fūt enim vt tunc pars releuetur ab onere pbandi: vt not. in. c. j. & ij. de confes. lib. vj. & vbi cūq. visum fuerit iudici: ita tamen, vt non suppleat de facto & ad commodum priuatū nec obft. no. in. c. bonā. de postu. pla. & in. c. nostram. el. ij. de iureiu. p. Inno. & docto. in. l. vna. C. quā defunt aduoca. Et ita putō dicendum ad hoc contrarium quod non reperio expresse tactum p docto. ¶ Vel dicē tertio quod in his causis spūalibus pstat hoc iuramentum super positionibus duntaxat: vt nota. in. c. dudum. de elect. & in. c. j. & ij. de confes. lib. vj. sed in spūalibus, vel annexis potest exigī indifferenter, etiam super tota causa. & hoc voluit Innocen. & pbatur in. c. ex l. teris. j. de iureiu. ¶ ¶ Item in quantum dicit Specu. in secunda differentia, quod in iuramento de veritate, non respondetur, nisi de scientia, quam scit ille qui interrogat: inferf ad decisionem secundi quāfiti, quod fuit qd habet respondere p hoc iuramentum. vide etiā quod tenet Spe. & idē sentit gl. in. c. j. de cōfes. & Inn. in. c. palle. p. sentium. vbi dicit q. vbi iurat de veritate dicenda tā ponens q. respōdens, nō qd credit: sed vt nouit dicere debet. ar. iij. qō. ix. c. hortatur. Sed qn iurat de cal. ponit, & rñdē qd credit: vt. l. ij. C. eo. Sed hīc vidēf sentire aliud, dicēs, q. licet in causis spūalibus iuref aliqn de veritate dicēda. s. cū iudici visum fuerit ex iusta cā: & tūc cogit iurare: vel in articulo i quo dubitat vel de quo grif, vel ēt in tota cā, si pbabiliter suspicaf, q. cōtra cōsciētā in multis veritatem neget:

nunquam tamen per iuramentū istud veritatis interrogatur de credulitate: vt in. d. c. presentium. tamen pars debet rñdere quid sciat, vel credat secūdū eum. Hoc vltimū visum est mirabile Hostiē. q. nō debeat interrogari de credulitate, & quod debeat rñdere: idē dicit, quod quis partes & testes in spūalibus iuret de veritate dicēda, nō solū de veritate, sed etiā de credulitate sunt interrogandi. & rñdere tenētur. Alleg. de test. c. quoties. in fin. & c. cām. Plus dicit, q. cum iurās de veritate debet secundum cōsciētā rñdere veritate cōsciētā cōsyderata: quo ad rñsionis effectū potius est illud iuramentū credulitatis, q. veritatis: vt in. d. c. presentium. & de iureiu. & si Christus. j. rñso. Sed hodie de cōsuetudine curiā talis iurat dicere veritatē quam scit, vel credit, secundū eum. Ioan. de ligna. dicit q. veritas pōt sciri: & tūc surgit habitus de monstratiōis ex necessarijs: pōt etiā credi, & tunc surgit habitus ex probabilibus. vigore ergo iuramenti de veritate pōt quis respondere scio, & credo. Puto tñ opi. Innocen. veriorē. quia aliud ē scire, aliud opinari, vel credere. Nā scientia elicitur ex demonstratiōe, credulitas ex opinatis. Dicitū Host. procedit in iudiciarijs: qd iudex debet interrogare de quocūq. quod facere pōt iudiciū ad iudicandū. xxx. q. v. iudicantē. & c. afferte. de p. sumpti. ¶ Videte nos habemus scientiā & nesciētā, & sic duo extrema. & sic inter duo extrema est quoddā mediū. s. credulitas, seu fides. Scientia habet dupliciter. Priō in his quē sunt alicuius artis: & tunc sci re^b dicit rem p causas cognoscere: vt dicit philosophus. de quo in. l. scire. ff. de legi. habet secundo in his, quā sunt facti: vt in materia nostra. Et tunc illud scire dicit, ad quod mouemur p sensus & hāc est scientia, quā requirit in teste: vt in. l. testes. C. de test. & iij. q. ix. c. hortatur. & melius in. c. testes. ea. causa. & q. in fin. ¶ Nescientia est de eo, qd homo nescit, ita q. nō habet aliquam credulitatem seu fidem: vt no. glo. in rubri. ff. de iur. & fact. igno. Credulitas, seu fides est quā quis cōcepit ex varijs argumentis, indicijs seu p. sumptionibus. de quibus per Bar. in. l. admonēdi ff. de iureiu. ¶ Ad propositum ergo cū ista inter se sint diuersa, sub iuramento de veritate, non tenetur p. priē & strictē respondere de veritate: quia veritas ex p. sumptis nō habet: sed p sensum p. priū: vt in. d. c. testes. iūcto. d. c. hortatur. & vide Bar. in. l. j. an. si. ff. de inter. acti. Sed in iudicijs nō debet capi ita strictē sed largē p omni scientia quam habet siue veraciter siue ex credulitate: & tunc dicit scientia improprie. ad hoc. l. ij. C. de iura. calum. §. quid obseruari. vbi text. dicit de eo quod credit: & postea subiicit de eo quod scit: & ponit ibi de scientia improprie si quā habet per credulitatem. Item facit. l. ij. §. idem Labeo. ff. de aqua plu. arcen. & ibi glo. & not. Bar. in. l. j. de interro. acti. ¶ Pro hoc: nam & responsio p credulitatem in facto p. prio, ita p. iudicat sicut respō sio de veritate: vt dicit gloss. in. c. ex literis. de iureiuran. Item iudex inducī in alijs ad aliquam opin. vt not. in p. dicta. l. admonēdi. Et idē concludo tam in teste, quā in parte vt sub isto iuramento teneant respondere etiam de credulitate. Et in teste probat: quia iurat dicere veritatē: vt no. gl. in. c. fraternitatis. de testi. patet in. d. c. testes. & c. hortatur. & tñ tenef rñdere etiam de credulitate: vt patet in. c. cām. & c. licet ex quadā. & c. quoties. & c. p. terea. & c. tā lris. de testi. Debet ergo intelligi hoc iuramentū largē: vt dicat veritatē sup his de quibus interrogabit. si ergo interrogat an credat, debet rñdere veritatē. s. an credat vel nō. Licet em ignoret facti principalis veritatē: tñ debet rñdere veritatē ad interrogationē & hāc interrogatio p iudicē bene admittit in iuribus p. alleg. & facit p. alleg. c. iudicantē. & l. vbi cūq. de interro. actio. Et sic laudabo cōsuetudinem quā habet, vt iuret veritatem quā scit vel credit: quia illud intelligit tacitē ex larga significatione: vt p. dixi. & hodie communiter respondet ad positionem per verbum credit, vel non credit: licet p. cesserit iuramentum de veritate dicenda. & aequē p. iudicat, vt p. dixi. & hoc not. & materiā positionum tangam in. c. penul. j. eod. ¶ ¶ Vltimō extra gloss. oppo. & videtur q. ista ratio posita in tex. nō sit bona q. iura. cal. nō est p. standū: qd canones nō indicūt. Nā vbi deficiūt cano. succed. leges: vt in. c. j. de no. ope. nū. & x. di. c. si i adiutoriū. & qd ibi no. Sol. Ho. vt arbitror metu cōtrarij sup plet ad lram ibi nō iducūt imō sustinet q. p. stes. Ab. idē ad hoc iducit lram ibi nec dare nec recipere & c. all. ad idē. ij. q. v. c. cōsului. fti. &

fiti. & refert Vinc. quosdam exponere indicūt. id est interdunt vel prohibent: & allegāt eundem canonē. Et ubi sunt isti canones de quibus facit mentionē ista litera: dicit Vinc. q̄ sunt in registro: do. Ant. dicit quod sufficit q̄ canones nō indicūt hoc iuramētum: quia dispositiones legū nō stringunt causas spirituales. Certē ista solu. falsa est, & cōtra ca. j. & ij. de no. ope. nū. ubi patet q̄ etiā causae spirituales tractant & diffiniūtur secūdū leges generaliter loquentes ex quo nō cōtradicūt cano-
 3 nibus. ad idem. c. auctoritate Martini. de cōces. prēbē. lib. vj. & s. c. proxi. Et ideō tene hāc solu. vel dic quod licet lex hoc generaliter disponderet nō tamē fuerit recepta moribus seu cōsuetudine in causis spiritualibus. & ille mos vel cōsuetudo vel stylus curiae impedit virtutem legis generalis. ad hoc quod in simili dixi de instantia quae perit triēnio. vt in. c. penulti. de iudi. & q̄ legitur & no. iij. dist. c. leges. & hāc mea solu. magis cōuenit literae: ibi nō cōsuevit. ad qd em allegaret cōsuetudo & stylus si canones expresse prohibēt. sensus ergo literae est, q̄ ex quo canō expresse in hoc non disponit & dispositio legis ciuili nō fuit moribus recepta non est de necessitate seruāda: & hoc no. q̄a facit ad multa.

SVMMARIUM.

- 1 Iuramentum calumniae praestatur per generales administratores notitiam habentes de causa: & tunc iurant in animam propriam: alias in animam domini. 2. 4.
 - 2 Procurator debet esse instructus: adeo quod si dicat se velle consulere dominum condemnatur in expensis: nisi sit casus de nouo emergens.
 - 5 Procurator etiam generalis non iurat de calumnia nisi habeat speciale mandatum: secus in alijs administratoribus. 1. 4.
- Procurator habens speciale mandatum ad iurandum de calumnia non obligat dominum: nisi fuerit dictum in tali causa.
- Procurator ad negotia quando iurat de calumnia.

CAP.

III.

- 1 **I**n pertractandis. ¶ Iurari pōt de calumnia per principales & per oconomos causam notā habentes. h. d. Vel summa sic. Principalis persona non indistinctē releuatur ab onere iurandi de calumnia: licet compareat per oconomum: sed sibi vel oconomo est deferendum inspecta qualitate causae & personarum. hoc dicit. & non recipit diuisionē congruam. ¶ Casus literalis. Querebatur, vtrum in causis tractandis iuramentum calumniae indifferenter sit praestandum a quacunque persona. Respondetur q̄ nō passim praestandum est tale iuramentum. sed considerari debet qualitas causae & principalium personarum, quoniam praestatur quandoq̄ per principales personas, quandoq̄ per syndicos qui in animam suam iurare debent. Bernard.
- 2 ¶ Not. primō quod oconomus non admittitur indistinctē ad iurandum de calumnia: sed ita demum si habeat notitiam causae nec sufficit leuis notitia: vnde exponit Hostiensis ibi textum non nesciant, id est non ignorent imō omnino sciant. & not. ex hoc secundum Hostien. & Abb. contra religiosos vel alios mittentes ad causas ignaros facti & interdum viles qui sine conscientia omnia negant. constituendi enim sunt idonei & qui causam bene cognoscant. C. eodem. l. ij. §. sin autem vel dignitas. & sequen. nec debet iudex contrarium sustinere: sed ex officio suo occurrere malitijs occultantiū veritatem. argumen. ff. de testi. l. currēt. quod no. sed intellige hoc quādo oconomus vel syndicus iu-

rat in animā suam, secus si habet speciale mandatum iurandi in animam constituentis. Tunc enim requiritur, an dominus sit legalior: cū ipse videatur iurare: in cuius animam iuratur, & nō syndicus, vt not. Ioā. Andr. bene in. c. f. ij. e. li. vj. ¶ Secūdo no. q̄ oconomus iurat de calumnia in animam suam, & non in animam constituentis. & hoc ideo, quia ipse habet generalem administrationem vt in. l. ij. C. eo. & de hoc j. dicam in glo. fi. ¶ ¶ No. iij. ex litera. arg. in eo, q̄ principalis persona tenetur constituere oconomum: seu procuratorem causae notitiā habentem: quia si nō habet notitiā causae, est imputādū domino. Vnde Inno. dicit, q̄ si procurator, vel syndicus interrogatus dicit se velle cōsulare dominū, non habet terminum: nisi iusta subsit causa. arg. l. fin. C. de procu. & l. si actor. ff. eo. Quinimo secūdū eum, si procurator dicit se nescire ea: de quibus interrogat, & pertinet ad principale negotium, condemnabitur in expensis: quae propter hoc fiēt. arg. hīc. quod not. Pro hoc in. c. auditis. & c. constitutis. de procu. hoc verum secundum Hosti. & Ioā. And. nisi forsan sit articulus, qui de nouo emerferit, vel de quo non possit domino imputari, si procuratorem non instruxerit. ar. j. e. c. ceterū. in princ. & ideō hoc erit arbitrium. argu. hīc. & de transactio. c. fi. ad fi. & j. eo. c. fi. & vide in Specu. de posi. §. vj. vers. in summa. & ver. seq. Et hāc limitanda sunt, vt no. Bar. in. l. non solū. ff. de procura. & non prosequor hoc, quia non est nostra materia, sed plenē dicitur in. c. dilectus. de procar. ubi rectē cadit. ¶ Vltimō not. quod in praeligendo principalem, seu oconomū, seu syndicū, ad actum iuramenti, debet cōsyderari qualitas causae & principalium personarum. Cōsyderatur autē qualitas causae an sit spiritualis: vel non, seu sit talis in qua sit iurandum, vel non. & hoc cognoscit ex nota. s. eod. c. & c. literas. Qualitas autem personarum cōsyderatur. an constituens sit iustior. C. de procura. l. in pecuniarijs. secundum Innoc. vel secūdum Ho. inspicitur an tales sint religiosi, qui non iurant: vel seculares, qui iurant: vt j. c. proxi. vel episcopi: qui habent electionē iurandi: vel non j. eo. c. si omnes istae expositiones possunt cōiungi. iuxta no. in. c. j. s. eo. ¶ No. tamen sol. seu expositionem Innocen. vt licet syndicus habeat generalem administrationem, possit praeligi constituens, si est iustior: puto tamen. quod non indistinctē considerabitur ista praeogatiua in cōstituēte: cū raro, vel nunquā sit q̄ constituens non sit iustior, vnde puto sufficere, q̄ syndicus sit iustus. & habeat notitiam causae: secus si esset vilis, & non haberet notitiam causae: & tunc procedit dictum Innocen. alias verō admitteretur syndicus ad iurandum, contra istud. c. & sed. & l. ij. C. eodē. facit c. cum nobis. & quod ibi nota. de ele. & viij. q. j. c. licet.

4 ¶ Toppo. & videtur, q̄ per oconomum non sufficiat iurare, quia per principale personā hoc iuramentū est praestandum: vt in aut. principales. C. de iura. ca. & s. c. j. Sol. dicit glo. fi. q̄ contrarium procedit in procuratore, sec⁹ in syndico. seu oconomo. & de hoc hic. Nam isti iurant in propriam animam: sicut tutores, & curatores: quia habent legitimam administrationem: vt. d. l. ij. ¶ Conclude clarē hanc materiā colligendo dicta docto. hīc. & in. c. fi. eo. tit. libr. vj. & in. d. l. ij. quod aut est syndicus generalis datus. s. quo ad omnes causas. & talis tanquā habens legitimam administrationem iurat de calumnia in animam suam. & hoc intellige dummodo habeat notitiam: vt hoc. Et idem dicendum in quolibet aliō habente legitimam administrationem, vt in tutore, & curatore, & patre in rebus filij aduētitijs: in rectore hospitalium, & similibus personis: vt in. d. l. ij. ubi plenē no. hāc procedunt etiam si syndicus datus esset sub nomie procuratoris. satis enim est, q̄ fuit generaliter constitutus a collegio, seu vniuersitate. Non

SEBA. SAPI.
 ¶ Curie. Stylus curiae, q̄ sit seruand⁹ tenet Abb. ibi alle. gl. hic. in. c. ex literis. de cōstitu. Ro. in consil. ccclxvj. incip. circa primū. col. iij. vide Feli. in c. ij. col. vj. ver. styl⁹ curiae. de rescri. ibi multa.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Et Arch. Tu vide. d. Abb. i. c. j. s. eo. vbi istud tenet sed Inno. ibi tenet cōtrariū. vide ibi do. An. in. c. se. vbi idem tenet.

Andr. Barba.

b ¶ Nō admittit. Cōtrariū tenet Bal. i. l. ij. §. fin. aut. C. de iura. calū. vide Lu. de ro. i. l. g. bona. §. si alieno. ff. de dā. i. fe. Andr. Barba.

c ¶ Posset ipse. Ad de dñs de ro. de ci. j. hoc. e. ti. inouis & ibi vide quale mādaturē requirā: dī cūt ēt ibi q nō valet mādaturē ad rñdendū & iurandū de cal. quia posset mādans dicere tu nō rñdisti veritatē.

d ¶ Nō sufficiebat. Tu pōdera. q Inno. tenuit cōtrariū in. c. j. s. eo. vbi dicit sufficit cōstituere pcuratorē spālē in causa ecclesiā q poterit de cal. iura re vide Io. de imo. ibi vbi tenet contra Inn. & ēt. d. Abbas licet ibi dicat qd fit sua opi. singularis. pōdera primō qā hic nō apparet q fuerit pcurator cōstitut⁹ specialiter. ergo scdo cōtrariū pbat i. c. cū cām. j. c. An. bar.

SEBA. SAPI.

e ¶ Quod delictū. q platus possit p iudicare ecclesiā omit tēdo vide gl. & do ctor. in. l. i. ubemus nullā. C. de sac. fan. ec. cū alle. p. d. Ias. i. l. feru. C. de pac. vbi dicit q pōt p iudicare in q rēdis non quāsitis.

f ¶ Præiudicat ecclesiā. Tu pōdera quia videt delictū factū cōmunicato cōsilio capituli: p id qd habet in. l. i. ubemus. C. de sac. fan. eccle. Andr. Barba.

enim est vis in nomine: vt in. c. petitio. de pro. facit. l. j. ff. qd cuiusq vni. & qd no. in. c. pe. j. e. Et idē est in actore cōstituto a dño. vel nō dño: vt a curatore vel tutore, auctoritate iudicis: vt in palle. l. ij. iūta gl. Aut syndicus habet speciale mādaturē, seu est spālīs ad certā causam: & tūc æquiparatur procuratori. Nō em̄ ita habet legitimam administrationē: vt dicit Ioā. And. hīc, & Arch. a. in. d. c. ij. de testi. lib. vj. & Spe. eo. tit. §. restat. ver. sed quid dices vide Archi. in. c. tibi dño. lxij. di. In isto ergo dicēdū est vt statim dicā in procuratore. ¶ In quo dic, q aut est procurator ad iudicia, aut ad negotia. Primo casu, aut procurator habet gñale mādaturē ad oēs causas qd esse potest vt in. c. is qui. de procu. li. vj. & e. ti. in. c. dilect⁹. in antiquis. Nec habet mādaturē ad iurandū de calūnia, & nō admittitur, b vt in aut. principales. C. eo. & s. c. j. nisi dñs esset lōge absens: ita q in breui haberi nō pōt, tunc admitteretur pcurator. ar. in. l. si lōgius. ff. de iudi. & in. c. si. de sepul. li. vj. & tenet Bar. in. d. l. ij. licet quidā contra. de quo per gl. & doct. in. c. coeterū. j. eo. & ibi dicā. Aut habet spālē mādaturē ad iurandū de cal. ita gñaliter sicut fieri solet: vt quia postq fuit gñaliter cōstitutus est adiecta clausula dādo ibi potestātē iurādī de calum. & c. Et ita tenet Io. an. in palle. c. fi. eo. ti. li. vj. & Bar. in. d. l. ij. & nō debet admitti, quia cū fuisset generaliter cōstitutus, nō potuit instrui specialiter in qualibet cā. & procurator sic deputatus iurādo malē in aliqua cā in animā dñi nō obligaret dominū ad periuriū, quia in generali mandato nō venit delictū: vt. l. si procurator. ff. de cōdi. ind. & ar. in. c. j. de iure iur. lib. vj. debet ergo habere mādaturē specialiter ad iurandū de calum. in tali cā, vt satis colligit in. d. c. fi. & facit. l. si quis mihi bona. §. iussu. ff. de acqr. heredi. Tūc enim admittit ad iurandū in animā dñi: licet olim erat dubiū, vt. in. d. c. fi. & debet concipere verba in personā domini. Et formā iurandi. vide per glo. in præalleg. c. tibi. Nā & ipse procurator debet etiā iurare in animā suā, siue dominus iurauerit de per se, siue procurator nomine domini: quia posset ipse calumniari in prosecutione iudicij: vt no. in. d. l. ij. & probatur hodie in. d. c. ij. eo. ti. li. vj. facit. c. presentū. de testi. eo. li. Et eo casu, quo pcura. habet spālē mādaturē ad iurandū, mō prædicto, iudex nō solū pōt admittere: vt dicit ibi tex. imo iniuriā facit nō admittēdo: vt dicit ibi Io. An. quia ipse dominus videtur iurare, ex quo dat mādaturē iurandi in animā suā. ex quo & infert, q dñs tanq iustior nō pōt vocari: cū ipsemet per illū loquatur tanq per picā & organū: sed in rñsione ad positiones poterit vocari dñs, si est iustior. & sic pcedat. l. si. C. de procur. qd no. in. c. j. de iud. li. vj. Si verō est procurator ad negotia, de quo certū est, qd pōt agere & defendere super illis: vt in. c. q gñaliter. de proc. li. vj. putat. Io. an. in. d. c. fi. q si agit p negotio, quod ipse gessit, admittet ad iurandū sine alio mandato, quia ipse est instruct⁹ in illa cā melius, q dñs: maxime si habet illud generale mādaturē ad iurandū de calūnia. & per hoc habes clarē materiā istā, multis refecatis supfluitatibus & obscuritatibus. ¶ Et quid de defensore & cōiūcta persona, & de cessionario & similibus. an admittant ad iurandū de calumnia, vide per doc. in. d. l. ij. Spe. eo. ti. §. nūc dicamus.

SYMMARIUM.

- 1 Iuramentum calum. non præstat per collegium, seu per vniuersitatē: sed per eorum administratorem. s.
- 2 Clericus quando teneatur prestare iuramentum calumnie.
- 3 Prælatus præiudicat ecclesiæ in omittendo.
- 4 Abbas an possit in monachis sine alterius auctoritate constituere oconomum.
- 6 Oconomus specialis æquiparatur procuratori.
- 7 Ecclesia quando constituit syndicum, an requiratur licentia superioris.
- 8 Curator datur adolescenti innito, ne incurrat damnum.

aliās secus.

Episcopus si non constituit oconomum in ecclesia sua supplet archiepiscopus.

9 Infamis an possit esse procurator?

Infamis etiam infamia facti non est capax officiorum spiritualium.

¶ CAP.

IIII.

Imperatorum. ¶ In cā cōt legij, non fin.

guli de collegio, sed oconom⁹ ipse iurāt de calūnia. h. d. vel summa sic Vniuersitas tenet iurare de calūnia nisi releuet se cōstituēdo oconomū. h. d. Et primō narrat reprehēsi bile factū. Secūdō id prohibet ibi: ad quod. Tertiō prouidet, qd in posterū faciendū sit ibi: sed ne. ¶ Et itelligit istam literā do. Ant. qd isti litigabāt per procuratorem specialiter ad cām cōstitutū, & dū ab eis exigeretur iuramētū calumnie ipsi dicebāt se nō arētādos. pars aduersa rñdebat eos cōpellēdos: quia nō sufficiebat procuratorē iurare: per quā iudex cōpellebat eos sub pœnis iuris, vt iuraret: isti conquesti sunt papē petēdo de opportuno remedio prouideri. papa mādauit, vt in litera. s. vt cōstituāt oconomū generalē si volunt euitare pœnā iuris. ¶ Et ex hac positione sentit do. An. contra opinio. quā ipsemet tenuit. s. c. j. vt clericus nō releuetur a iuramēto calūniæ cōstituēdo procuratorē specialē. Et clarius sentit in quodā notabili, vbi colligit ex isto tex. q clerici cōpelluntur litigare per procuratorē particularem aut iurare per se, vel per procuratorē in animā dñi: aut ergo vult vniuersalē administratorem constituere, qui in sola sui sciā iuret. & sic secūdū istū intellectū nullū erit in hoc priuilegiū clericorū: cū & vniuersitas secularis releuet ab onere iurādī cōstituēdo sibi syndicū generalem, vt. j. c. penul. & no. in. l. ij. C. eo. dixi in. c. prox. cuius contrariū tenuit in. d. c. j. Et ideo dic, vt ibi dixi vbi ad hoc allegaui istum tex. qui optimē probat meā opinio. positam ibi etiā si isti nō litigassent p procuratorē spālē. Satis em̄ est papā mādare, vt cōstituāt oconomū generalē, cū volunt euitare iuramētum calūniæ, vel pœnas iuris. & sic nō sufficit cōstituere procuratorē spālē.

3 ¶ No. primō, q delictū capituli & prælati seu eorum negligētia in omittēdo, qd cadit in delictū, præiudicat ecclesiæ. f Nam istis nolētib⁹ iurare ecclesia perdit causam. facit. c. cū olim. de censibus. & vide bo. gl. in regula delictū. de regulis iur. li. vj. ¶ No. secūdō, q licet & sufficiēter est cōstitut⁹ pcurator, si est dat⁹ ad agēdum & ad excipiendū secūdū Gul. Na. nā & hic excipere, ponit pro defendere, vt hīc: aliter non esset idoneus procurator: cū debeat dari ad defendendū & agēdū. in c. cōstitutis. & c. accedēs. de procura. l. sed & hā. §. defendere. ff. e. ti. ¶ No. argu. pro & cōtra, q Abbas & monachi pnt cōstituere sine alterius superioris auctoritate oconomū, seu syndicū gñalē in eorum monasterio. & hāc & alia statim examinabo, cū gl. ¶ Op. cōtra text. & videt, q Abbas poterat hīc cōpelli ad iurandū, vel alius cui cura monasterij est cōmissa, quia isti præsumunt scire veritatē, vt. l. municipis. ff. ad municipi. Hinc dicit text. tales cōstituendos, qui veritatē sciūt: vt. s. c. proxi. ¶ Gl. j. dat duas solutiones. prima q priora iura loquuntur in collegijs secularib⁹. Alia sol. est, istud est speciale priuilegiū clericorū. Et istę duę solutiones in idē incidūt & iurare nō probātur, imō probatur potius oppositū, vt in. d. l. ij. §. qd obseruari. C. eo. vbi dicit, q habentes legitimā administrationē iure, iurāt de calūnia: vt tutores, & curatores, & similes. & idē dicit gl. in. d. l. ij. §. hīc allega. in gl. in syndico vniuersitatis: quia tales habēt legitimā administrationē a iure. arg. i. l. j. ff. qd cuiusq vniuer. & idē Bar. in. d. §. hoc etiam. & ad illū tex. respondet, q ibi nō cōstat illū habere mādaturē, vel fortē erat cōstitutus ad vnam

vnā causam, qui equiparā pcuratori speciali: vt dixi in c. p̄cedēti. Idē voluit Inn. hic, dicēs: q̄ oeconomi, syndici, actores, tutores, curatores, parentes, orphanotrophi, & oēs alij, q̄ legitimā habēt administrationē, vel à lege, vel à iudiciali autoritate, iurāt de calū. all. C. de iuram. cal. l. ij. §. j. & ij. & C. de bo. ma. l. j. C. de Epif. & cleri. l. orphanotrophos. & in aut. sed hodlè. institu. de cura. §. fina.

¶ Et iō cōclude, q̄ syndicus gñalis collegij secularis, vel ecclesiastici, iurat de cal. in aīam suā sine alio mādato: dūmō habeat notitiā causā: vt. §. c. proxi. & sic nō ob. cōtrariū gl. Aut nō cōstituit talē syndicū: & si tūc Abbas, vel rector agit, ipse iurabit: q̄a habet legitimā administrationē. ar. in. c. edoceri. de rescri. & q̄ not. in. c. ij. de test. li. vj. & no. gl. in p̄alle. l. ij. §. hoc ē. Si agit alius: tūc nō oportet, q̄ iurēt oēs de vniuersitate: q̄a videt q̄d impossibile. Sed si vniuersitas est secularis: tunc iurant principales, per quos vniuersitas gubernat: vt in. l. municipales. alle. in gl. & in. l. ij. §. hoc etiam & ibi gl. & Bar. sed si est ecclesiastica: & tunc aut abbas constituit pcuratorē, seu syndicum specialem: & iuret ipse Abbas, aut ipse cū cōuentu: alius p̄latus cū capit. & tunc iurabunt principales, ar. in. d. §. hoc etiā. Oēs autē de vniuersitate non debēt cōpelli ad iurādū: q̄a tāq̄ non bñ informati, possent incurrere periuriū: & iō male compellebātur hic omnes ad iurādum. Et ita intelligo hīc hāc materiā. & vide, q̄ dixi. §. c. j. & ti. proxi. ¶ Quāro, quia hīc in tex. fit mētio de oeconomo; ^a q̄s dicatur oeconomus? respondet gl. in ver. oeconomum. vt in ea patet. & vide bonam glo. in. c. si q̄s ergo. ij. q. vij. Et aduerte, q̄a licet non sit vis in noīe, q̄n cōstituit ab vniuersitate: tñ si est gñalis iurat de calūnia ipse, & nō cōstituēs: secus si specialis: q̄a equiparā verō pcuratori. & dic vt dixi in. c. proxi.

¶ Sed quēro qualiter cōstituā iste oeconomus? respondet eadē gl. q̄ autoritate Epī. C. de epif. & cleri. l. oēs. §. nihilominus. & hic. Et si monachi nō faciunt, tūc cōstituēt Ep̄s. Inn. dicit, q̄ licet Ep̄s cōstitutū cōfirmet per. §. p̄alle. tñ sine Ep̄o, vel eius cōfirmatione, tenet ipsius cōstitutio. ff. q̄ cuiusq̄ vni. l. j. & §. de syndi. c. vno. Hic dicebat Petr. q̄ licet iure caueat, vt interueniat autoritas epī tñ cōsuetudo hoc nō habet: nec curia seruat, q̄ in inferioribus ecclesijs sit necessarius consensus Epī in cōstitutione syndici. Hosti. distinguit inter causas discretas, & cōes: secundū no. in. c. edoceri. de rescri. ¶ Domi. Anto. distinguit, q̄d aut quārit de ecclesijs cathedralib⁹, & in illis siue sint bona discreta, siue nō exigūt cōsensus Epī: q̄a hoc est maioris pōderis: vt no. in. d. c. edoceri. & in. c. j. de p. cu. Aut q̄rit in causis inferiorū ecclesiarū collegiatarū: & nō exigūtur autoritas Epī: & hoc ēt dicit tenere Ioā. de lig. & sic secundū eū glo. hic nō dicit verū relata ad tex. In ecclesijs verō, vbi non est collegiū, syndicus vniuersalis debet cōstitui autoritate siue cōsensu Epī. alleg. Inno. in. c. requisisti. de testa. in fi. vbi dicit, q̄ propter vnionem, quā est inter Ep̄m & ecclesias sibi subiectas, debet exigi cōsensus ip̄s in eorū statutis pcuratoribus, & alij arduis factis. x. q. j. c. regēda. de cōsue. c. cū cōsuetudinis. cū fi. Sed certē ego nō video rōnem diuersitatis in hoc inter ecclesiā collegiatā, & nō collegiatā. & Inno. in. d. c. requisisti. loquit̄ indistinctē. Et ratio sua pariter vendicat sibi locū in omnibus ecclesijs collegiatis, vel nō collegiatis: & fortius in collegiata, vbi tractat̄ de maiori p̄iudicio. p̄ hoc gl. in. c. potuit. de loca. q̄ sentit tātā habere potestatem rectorē ecclesiā nō collegiatā, ^b q̄tā habet rector collegiatē cū collegio: cū isti cōstituāt vnū corpus, & ille solus sit totū corpus. Itē facit iste tex. vbi fit mētio de Ep̄o. Et q̄ requirit̄ autoritas Epī, tenet gl. v. q. ij. c. q̄a Ep̄s. q̄ indistinctē dicit, q̄ q̄libet ecclesia constituat oeconomū: nihilominus autoritate epī. p̄ hoc §. hoc alleg. in glo. Et idē tenet gl. in. c. si q̄s erga. ij. q. vij. quare circūscripta cōsuetudine sequor istā gl. ^c distinguēdo tñ, q̄ aut cōstituit pcurator, seu syndicus ad certā cām: & tūc nō requirit̄ autoritas superioris: q̄a est res modici p̄iudicii. Aut cōstituit gñaliter: & sic habeat legitimam administrationē toti⁹ ecclīe: & tūc cū sit quasi qdā titul⁹ i ecclīa, requirit̄ autoritas Epī nec ob. l. j. ff. q̄ cuiusq̄ vni. quā all. Inn. q̄a loquit̄ in vniuersitate seculari: secus videt̄ in ecclesiastica: cū Ep̄s sit sp̄sus oīm ecclesiarū, & ei⁹ cōsilio, & autoritate regit̄ oīs ecclesia. x. q. j. c. regēda. & i. c. fi. de succes. ab intesta. ¶ An aut̄ inferiorib⁹ ecclesijs oeconomū nō cōstituentib⁹ possit solus Ep̄s cōstituere. Cōclude, q̄ si imminet dānū ecclesijs ex nō cōstitutione, vt hic tūc pōt solus ep̄s cōstituere. Et sic pōt intelligi iste tex. secundū vnū

intellecū: vt verbū statuas sit p̄prie & sentit Io. an. in gl. fi. ¶ Vt sicut adolescenti inuito dātur curator p̄ iudicē, ne incurrat dānū. C. qui pe. tut. l. j. ist. de cura. p̄pe fi. princ. Ita Ep̄s dat ecclesię oeconomū & defensorē. Facit. c. cū simus. ix. q. ij. Aut nō imminet tale periculū: & tūc nō puto, q̄ de necessitate ad hoc arctet, vt q̄ iudex suppleat. facit. c. cū deputati. de iudi. & c. vnicū. De syndi. Et sic intelligas dictū In noc. hic, q̄ dixit Ep̄m cōstituere oeconomum huic monasterio ex vi huius specialis mandati. Et facit rō, quā. §. dixi i adolescentē, q̄ nō recipit inuit⁹ defensorē: nisi ex cā iudicii, & dāni vitadi. Secus est in Ep̄o, q̄ indistinctē tenet cōstituere oeconomū in ecclesia sua: aliās Archiep̄s supplet: vt in. c. cū simus. §. p̄al. & hīc in gl. Et pōt esse diuersitatis rō: q̄a cū Ep̄s habeat multa agere, nō p̄sumit posse diligenter attendere sine oeconomo simile. c. fi. de off. Archiep̄s. secus in inferiorib⁹, q̄ in tantis nō occupant. ¶ Vlti. q̄ro: dicit hīc, q̄ debet cōstitui oeconomus idone⁹: in quo debeat cōstituere ista idoneitas: gl. vltima rñdet, q̄ debet habere notitiā causā. Itē debet esse bonæ famē. q̄a infamis & suspect⁹ nō pōt esse oeconomus. v. q. ij. c. q̄a Ep̄s. ij. q. vij. c. j. licet secū dū leges aliud videat̄. insti. de exceptio. §. fina.

¶ Circa hoc multę sunt opi. Nam gl. l. di. c. accedens. dicit, q̄ infamis nō pōt esse procurator Epī: vt in p̄all. c. q̄a Ep̄s. sed monasterij sic: vt in. d. c. accedēs. Gl. in. c. j. ij. q. vij. dicit, q̄ si est infamis per snām, nō pōt esse pcurator: vt in. c. j. aliās secus: vt insti. de excep. §. vlti. sed gl. ibi distinguit inter parū infamiā, & magnā: vt primo casu nō possit: secūdo sic. & idē in Spe. in ti. de procu. §. j. ver. itē q̄ est infamis. Hosti. dicit, q̄ aliud est secūdū leges. Idem Vinc. in. c. tua. ij. de deci. sub dubio fortē. vbi etiā dixit. q̄ licet procuratorem rerū ecclesiasticarū repellat infamia, per iura q̄ alleg. glof. nō tamen repellit procuratorē negotiorū. C. de preci. impe. off. l. vniuersis. dūmodō sit catholicus. C. de sum. tri. l. ij. vide glo. in. c. cū deputati. de iudi. quę videt̄ simpliciter velle, vt hic, q̄ infamis non possit esse procurator. D. An. distinguit, q̄ si est infamis infamia nudi facti, nō credit hūc repellēdū ab officio pcuratoris: sed ab officio oeconomat⁹, vel syndicat⁹ sic: q̄a hoc est offm̄ in ecclesia, & qd̄ spirituale. j. q. j. c. si q̄s Ep̄s. & talia sp̄alia officia non cadunt in infamem, ēt infamia facti. C. de digni. l. quoties. & melius in. l. ij. li. xij. Si est infamis infamia iuris: aut per snām: & de iure ciuili nō repellit procuratorē, de iure canonico si est procurator ad negotia, nō repellit. si ad iudicia, repellit, siue sit pcurator Epī, siue alius Prælati, inquātū agit p̄ iuribus ecclesię: sed inquantū agit pro patrimonialibus clericis satis tollerari potest vt infamis possit esse pcurator: dūmō non sit procurator Epī. & c. accedēs. loquitur de administratore ecclesię. ¶ Ego puto indistinctē, q̄ infamis etiā infamia facti, non possit esse procurator, vel oeconomus ecclesię, vel ipsorum clericorum, ēt pro patrimonialibus. Et q̄ non possit esse generalis oeconomus ecclesię, expresse probat̄ in. c. iudicatū. xxxix. distin. vbi dicitur, q̄ hoc offm̄ debet committi clericis probatis: & sic bonæ vitæ, & nulla suspicione notatis: tū ad

SEBASTIAPIA.

¶ Oeconomo. q̄s dicat̄ oeconomus. vide Spec. in tit. de his, q̄ alie. no. in iu. inter. i. ver. oeconomū. & Bal. in. l. oēs. C. de epif. & cleri. Bar. in. l. iubemus. i. princ. C. de sa. sanc. eccle. & de offō oeconomi aliqua tradunt̄, p̄ Moder. i. c. decernimus. §. de iu.

¶ Nō collegiatā. Adde Roma. conf. xxxvj.

¶ Sequor istā glo. Adde videndum Lapum alleg. v. & clarius Rom. sing. suis. fo. xx.

ZACHARIA S.

¶ Adde, q̄ est fin. nu. dclxxij. q̄ inc. an ecclesię inferiorē, de quo vide q̄, posuimus in apo. ad istū post alios, in. c. cū oēs. col. iij. nu. v. & ibi ēt Feli. nu. xij. colū. v. & in addi. §. de consti.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

In laicis. Adde qđ Bal. l. l. sed & milites. §. scribit autē & Vl. p. ita sed & ignominia. de excu. tu. dicit, qđ infamis ī roma. curia pcurator eē nō pōt. Ant. Fran. ¶ Circa hoc, an infamis possit esse pcurator: dicas qđ de iure civili potest. vt institu. de excep. in. §. si. non potest tamē esse procurator in curia Romana. qā infamis non potest urbem ingredi secundū Bal. in lo co hic alle. quid au tem de iure canoni co, vide glos. in. c. j. in. qñ. viij. & vide Bar. i. l. j. §. hoc edi cto. ff. de postula. & vide, qđ hñr in. c. cum deputati. §. de iudi. & an possit eē pcurator ad nego tia, & ad contrahē dū vide pau. de ca. i. cōf. c. xxiij. Aduo catus aut eē nō pōt vt in. l. j. ff. de off. af. & p Bar. i. d. §. hoc edi cto. vbi etiā per Alex. & vide Spe. in tit. de aduo. in. §. j. in. vers. item qđ est infamis. An autem possit esse notari⁹: dicas, quod nō pos sit esse notari⁹ prin cipis, qui propriē dicit hñe dignitatē secundum Bart. in l. j. C. de dignita. li. xñ. Alias bene po test esse notarius: quia potius dicitur habere officium, qđ dignitatem, secun dum Bart. in. l. j. C. de man. princip. & in lege hac lege. C. ad legem Iul. repe. nec etiā potest ef se infamis notarius banchi publici, se cundum Bart. in lo cis pñalle, & vide Alexan. in consil. lxxx. in secūda par te consiliorum.

ZACHARIAS.

¶ Consuetudo cō traria. Adde Lud. Rom. fin. cccxxv. incipi. tu habes. in lege rem non nouā Matthe matte. fin. lxxiij. incipien. no. aliam cautelā. Istū & quod no. in apo stil. ad eum in capi. significasti. nu. viij. in vers. ibi iuraret. de calum. supra de foro competent. Dixi aliquid supra eodem capitu. pri mo nu. iij. in vers. vitiatur.

SEBA. SAPI.

¶ Potest tollere. ad hoc facit pulchrū consilium Signoro li de homo. consil. lvi. inc. statuto ciui tatis Mediol. vbi consuluuit, quod consuetudo, quæ inducit quod quoties cunq; quis petierit consilium sapientis, iudex id concedere teneatur, quā tuncunq; videat calumniosē illud peti, non valet. & illud consilium ex tollit Fel. in cap. de cetero. col. v. §. de re iudi. & dominus meus Curtius in repe. cap. fina. colum. viij. de consuetu.

decorē ecclesiæ: tū ne bona dilapident à tali bus ar. in. c. de Syracusanā. xxviij. dist. & qđ di xi post Inno. in. c. ij. §. de iudi. Et ad. c. accedēs. l. di. in fi. qđ videt ob stare, dico: qđ procedit ex permissione Papæ, vt satis patet ibi. in fin. ne illi mendicarent, sicut & aliās dispensatur cū deposito circa beneficium. l. distinc. c. studes. De pcuratore ad iudicia, tā in negotijs eccle siæ, qđ in proprijs expressē patet, in. c. quia epi scopus. v. q. iij. vbi tex. loquitur indistinctē, si ue sit infamia facti, siue iuris: vt patet ibi: non male fama suspectum: sed bonę opi. & lauda bilis vitæ inuentum, & c. quæ verba non solū excludunt infamē infamia facti: sed etiam su spectum. & sic etiam illum contra quem est rumor: vt no. gl. in. c. super eo. de eo qui cog. confan. vxo. suæ. & xxxv. q. vj. c. si duo. & tex. illius. c. quia Episcopus. Et eius rationes pos sunt adduci ad procuratorem ad negotia, per tex. epi pro suis actionibus. & c. ar. c. j. de con stituti. secundum vnum intellectum. & facit tex. ibi. in. d. c. quia Episcopus. in prin. & si nō debent tales probos eligere: vt euitetur suspi tio, quę oritur ex conuersatiōe cum suspectis quę ratio militat etiam in procuratore ad ne gotia. Facit tex. hñc cum loquitur indistin ctē. Nā & à laicis debet esse segregata conuer satio clericorum. ij. q. viij. c. laicos. & c. sequen. multo fortius à suspectis: & vt eos non pro moueant ab negotia sua. xxxiij. distin. capi. j. lxxxj. distin. clericus. xxviij. q. j. sepe. lxxxj. di stin. c. tantis. Sed in laicis fatis puto infamem admitti, siue sit notorius infamia iuris, siue facti: per tex. insti. de excep. in fi. Nam & illud officium est onus, & nō honor: & cessant ra tiones supra allega.

SVMMARIUM.

- 1 Clerici iurant de calumnia in eorum causis: licet cō suetudo sit contraria.
- 2 Dominus, an cogatur iurare de calumnia, si ad hoc dedit procuratorem.
- 3 Consuetudo nō valet, quæ tollit iuramentum calū. limita: vt j. 9. sed an possit ipsum differre. 4.
- 4 Aduocat⁹, an iuret de calū. nō ob stare cōsuetudie.
- 5 Iuramentum nō petitur: quando verisimiliter time tur, de non obseruatiōe illius.
- 6 Testes debet iurare ante, & nō post.
- 7 Doctores in legibus præferuntur medicis propter nobilius subiectum.
- 8 Procurator, an iurabit de calūnia, si dñs est absens.
- 9 Iuramentum calumniæ potest omitti etiam parte præseste.
- 10 Consuetudo etiā, quod sit à lege reprobata, ex ali qua iusta causa potest de nouo induci.
- 11 Iuramentum calumniæ potest ex aliqua causa rō nabili remitti ex consuetudine.
- 12 Iuramentū calūniæ potest per Principis rescriptū tolli per aliū non, etia si esset legatus Principis.
- 13 Legat⁹ principis nō pōt tollere substantia iudicij.

CAP.

V.

A Eterum.

¶ In proprijs causis iurāt de rici de calum. nec ob. contra ria consuetudo. Ita communiter summa. Et certē in litera non ponitur specialitas in causis proprijs: sed generaliter loquitur. Sed arbitrō, qđ ideō doc. ita summat, vel saluetur opi. no. §. eo. c. j. Ego autem sequēdo opi. meam ibi positam, & inherendo huic literę loquenti generaliter, summo sic. ¶ Clerici etiā in eorū causis, iurāt de cal. contraria cō suetudine nō obstante. Diuidit: nā præmissa cā ponit mādātū. Se cūdo contrariam cōsuetudinē dānat ibi: cōsuetudine. ¶ No. j. qđ ius positiuū est quasi antidotū ad negotia. Et ponit hic antidotum p medicina. & dicitur antidotum secundum Papiam, datum ex con trario. Medicina autem semper est contraria morbo. Nam contra ria contrarijs curantur. de pœniten. dist. ij. c. j. ideō rectē antidotū appellat. Quandoq; antidotum assumitur pro illa obligatiōe na turali, qua obligamur: vt beneficienti beneficiamus. lege. sed & si §. consuluit. ff. de peti. here. Et dicitur antidotum quasi contraria donatio: vt no. gl. in præall. §. consuluit. ¶ No. ibi, ad veritatē elicien dā, & c. quod virtute huius iuramenti tenetur quis respondere, qđ verum credit. & sic includitur ille articulus, seu capitulū, & si quæ ratur, vtrum non inficietur & c. de quo no. in. c. j. §. e. ¶ No. iij. ibi: ab vtraque parte, & c. qđ nedū actor. sed etiā reus iurat de calū. Idem probat. in. l. ij. C. eo. Quis autē iuret primò: dic, qđ actor: qā prouo cat ad iudiciū. Ita dicit gl. in. d. l. ij. in prin. in ver. & actor. Et in iu dicijs duplicibus quilibet iurat: vt actor & reus. & ille primò, qui primò ad iudiciū prouocauit: vt not. gl. in præll. leg. & faciūt no. in. c. ex literis. de prob. ¶ Not. ibi, cessante appellatione. qđ appella tio nō tuet partē, quominus iuret de calūnia. qđ dicit Fran. notādū qđ Io. de lig. dicit verum, nisi alleget aliqua iusta cā propter quā iu rare nō tenet: qđ placet. Nam appellatio frustratoria censetur hic tñ remota: nō autē interponēda ex iusta cā: vt j. de app. vt debitus. Quid em si iste cōstituisset procuratōrē specialem ad iurandum: & iudex vellet eum compellere: vt ipse personaliter iuret. Satis pu to appellationē posse interponi. iuxta no. in. c. fi. eo. tit. lib. vj. & qđ dixi i. c. i. pertractādis. §. e. vel si cōpellit ad iurandum ante lit. cōte. iuxta ea, qđ dixi in. c. j. & sic in similibus prælle. ¶ No. qđ cōsuetu do cōtraria, b non pōt tollere hoc iuramentum calūnię, quominus præstetur à partibus: quia nō potest esse rationalis cū hoc iura mētū sit inductū ad veritatē eliciendā, & ad fraudes vitādas. ¶ Nū quid valeat cōsuetudo saltē in aduocatis vt nō iurent, sicut tenent ex forma. l. rē nō nouā. §. patroni. C. de iud. Hoff. & Abb. dicūt qđ nō: qā eadē est in eis rō licet. But. dicat, qđ leg. caueat: sed cōsuetudi ne nō hñr. & aduocati hoc seruāt p Euāgelio. Vide plen⁹, qđ dixi in c. j. §. eo. ¶ Sed iuxta hoc qđro, nūqđ valeat cōsuetudo, vt differat hoc iurū ad calculū snie. Io. an. in add. Spe. e. ti. §. seq. ver. & no. re fert Pileū hic tenuisse, qđ sic. & Io. An. dicit ibi, hoc habuisse à dño suo. & seq. recitādo. D. An. hñc. qđ mihi nō placet. Tū, qā dat mate riā deierādi. Nā si qs rñdit falsū: vel frustratorias dilationes petijt: iurabit i fine cōtrariū, ne puniat: & ne veniat cōtra factū suū: & iu ramētū nō est exigēdū, qñ dubitat verosifr de cōtrauētiōe: vt i. c. clericos. de coha. cle. & mulie. xxij. q. v. c. ille. ¶ Itē facil⁹ hñ veri tas iuramēto pcedete, qđ subsecuto postea. Hinc est, qđ à testib⁹ de bet exigi iurū pri⁹, & nō postea. iij. q. iij. c. fi test. §. itē iurifurādi. & in. c. de testib⁹. & qđ ibi no. de test. Nō ergo apparet aliqua rōna bilitas hui⁹ cōsuetudinis: ergo legi nō p iudicat: vt in. c. fi. de cōsue. Et p hoc iste tex. dānas cōsuetudinē in hoc iuramēto pñādo legi cōtrariā. ¶ Venio ad gl. & no. ex gl. prima, qđ Iuristæ sunt medici aiarum, & iusticiæ administratores. Tātō ergo sunt medici. pñan tiores, qđ aia pñst corpori & iustitia egritudinib⁹: hñt ergo nobi lius subiectū. ¶ Glos. ij. reddit duas causas hui⁹ iuramenti pñandi. Tertiā addit Gof. vt timore huius iuramēti, nō sit imemor suę sa lutis. & dic, qđ operat oēs effectus, qui no. in. c. j. §. e. & in. l. ij. C. et. ¶ Quæro qđ si dñs lōgē absens litigat per procuratōrē: qs iura bit de calū. gl. hñc in verbo ab vtraq. dicit, qđ dabit curator bonus, & ille iurabit de calū. ff. de cu. bo. dā. l. j. & ij. Dicit. Io. An. qđ nō procederet procurator habēte speciale mādātū ad iurādū de cal. vt no. i. c. fi. j. eo. ti. li. vj. Si verò nō habet speciale mādātū: & nō eēt mltū remot⁹: no. Vinc. §. c. j. qđ dabit dilatio pcuratori, vt denūtiat domino

domino. ar. in. l. ij. C. vbi in re act. & in. c. qm. s. q. fi. s. vt lit. nō con-
test. Postea mutauit opi. & tenuit hoc casu admittendū pcurato-
rem ad iurandū. de procu. c. petitio. Spe. eo. ti. s. restat. ver. quid er-
go. & ver. quid ergo. & ver. seq. refert varias opi. & tandem eligit,
q. def. curator. Idem, videf. tenere Cy. post Iacobum de Are. in. l. ij.
præall. q. nō placet ibi Bar. q. vbi est spāliter datus, non est locus
dationi curatoris: sicut tutela testamentaria excludit datiuam. ff.
de testa. tu. l. si quis sub cōditione. & no. in. c. ex parte. l. ij. de appel.
iō tenet, q. procurator debet admitti ad iurandū: q. iura, q. dicunt
principālē debere iurare, debēt intelligi, quando dñs pōt hñi de fa-
cili. Simile. ff. de iud. l. si longius. & quod ibi no. Et alibi actio utilis
nō cōpetit, nisi facta celsiōe. & limitat hoc verū, si ille q. cedit, pōt
reperiri, aliās dicta actio utilis de iure cōcedit: vt. C. de actio. & ob-
li. l. ij. Hoc placet do. An. dicit tñ, q. alia practica pōt seruari, vt def.
curator: q. eo respectu, quo dñs curator, nō est ibi procurator: sed
quo ad finē iurādi de calū. non autē dñs ibi liti. ¶ Ego non video,
qualiter hñc do. An. possit procedere. Nam curator dñs bonis, seu
administrationi bonorum: vt in. l. in copulandis. C. de nupt. Quō
igif. poterit dari ad istum actū iurandi de calū. Item de calūnia iur-
rat dñs vel habens administrationē rei. l. ij. C. eo. & dixi in. c. pertra-
ctandis. & in. l. Imperatorū. s. eo. quia isti præsuntur scire qua-
litate causę, an sit iusta cā, vel ne. Sed si curator dñs tātum ad a-
ctum iurandi, quō iurabit, cum prorsus sit expers negotij: nec ha-
beat eius administrationem: cū ipse syndicus, qui habet legitimam
administrationem repellat ab actu iurandi: si ignorat condiciones
causę: vt in iuribus præalleg. nec pōt dari curator ad totā cām, cū
iam sit procurator cōstitutus à verō dño? & sic non sunt bona va-
cātia, quibus solet curator deputari? Sequor ergo Bar. vt procura-
tor tunc admittat, sed cū hac limitatione: vt qui procurator fuerit
generaliter constitutus, ante litē motam admittatur, cū non sit
qd imputet dño: q. cū probabilitate ignorauerit cām mouendam
cōtra procuratōrē, & per ipsū nō mouēdā cōtra aliū, nō potuit cō-
modē dari speciale mādātū ad iurādū, secūdū formā quā posui in
c. in pertractandis. s. e. Et rōne absentię multa permittuntur: vt in
c. fi. de sepul. l. vj. & q. legif. & no. in. c. tum ex lteris. de rest. integ.
& in. c. si Eps. de supplē. negl. pla. l. vj. cū fi. Si verō dñs citatus cōsti-
tuit procuratōrē, & se absentauit nō dādo speciale mādātū iuran-
di de calū. tunc puto, q. dñs poterit tanq. cōtumax cōdēnari in ex-
pēsis. q. nō cōstituit pcuratōrē legitimū. ar. c. cōstitutis. & c. audi-
tis. de procura. Puto tñ, q. volente aduersario, poterit admitti ad
iurandū: q. nō agif. hñc de magno prēiudicio. ¶ Et pōt tale iuramē-
tū tacitē omitti et parte præsente: vt in. c. j. eo. tit. l. vj. ¶ Opp. &
videf. q. cū isti eēt clerici, nō debebāt cōpelli ad iurādū: per. c. j. s.
eo. Gl. ista dicit, q. cōtrariū loquit in causis collegij, seu vniuersita-
tis: hic agif. in cā propria, seu singularis clerici. ¶ Not. q. multū re-
stringit hoc capi. & illud. c. j. & certē hoc nō procedit: q. in causis
vniuersitatis, debet cōstitui syndicus, ceconomus: vt in. c. Impera-
torū. s. e. q. habet de iure cōi ptatē iurandi: nec est speciale i vniuer-
sitate ecclesiastica: vt in. l. ij. C. e. & plenē dixi in. c. in pertractadis.
& in. c. Imperatorū. s. e. dic. melius, vt dixi in. c. j. pāleg. & in iurib.
statim alle. ¶ ¶ Vltimō gl. colligit, q. cōsuetudo q. est contraria le-
gi, nō est seruāda. & dicit, q. cōsuetudo est cōtra multas leges quas
enumerat, & dicit. D. Ant. no. ex eo iuncto tex. nō valere cōsuetu-
dinē, quę est omni iuri cōtraria. Sed certē hoc nō dicit iste tex. nec
gl. nec dictū est verū. licet i multis locis firmet hoc. d. An. Nā si cō-
suetudo esse bona, & noua rōne fulcita, p̄iudicaret oib. legib. de
materia loquētibus. b. arg. optimū in. c. nō debet. de cōsan. & affin.
& in. fi. de cōsuetu. & in. c. ij. de cōsuetud. l. vj. Nā video ē, q. cōsue-
tudo à lege specificē reprobata, pōt de nouo induci ex aliqua rōne
yt sentit gl. no. in cle. statutu. de elec. Hñc ergo nō valet cōsuetu-
do, q. nō est rōnabilis: cū hoc iuramētū est iductū i fauorē publi-
cū, vt euitet fraudes, & animarū pericula. Et putarē ex aliqua rōne
noua, q. posset introduci hęc cōsuetudo: licet hñc dānet: vt puta si
experimēto cōpertū est: vt cōiter hoies ex cupiditate obtinēdi in
cā falsum iuret. Ex hac em rōne satis putarē laudabilē cōsuetudinē
vt nō iuret: q. lex nō debet esse cā periurij: imo phibere debet iu-
ramētū, vbi timef. de cōtrauentiōe. vt i. c. clericos. de cohabi. cle. &
ramētū, vbi timef. de cōtrauentiōe. vt i. c. clericos. de cohabi. cle. &
mul. & optimē facit tex. in. l. ij. C. de iudi. vidui. vbi reuocat iurā-
mētū, q. p̄stabāt mulieres de nō transeūdo ad secundas nuptias: q.

a SEBA. SAPIA. ¶ Parte præsente. Hoc etiam procedit in iuramē-
to testis: potest enim tacitē omitti: vt per gl. & doct. in. l. i. iurandi. C.
de testu. & traditur in. l. j. ff. de ferijs. & in. c. tuis. infra de testi. Barto. in. l. si
quis legatum. circa fin. ff. de fal. Bart. in. l. lucius. in fi. ff. de fidei iussio.

b SEBA. SAPIA. ¶ Loquentibus. Hoc aperte probatur ex eo, quod
sape illud violabāt. & sic de similib. dicēdū.
10 ¶ Vltimō extra gl. quero nunqd. saltem ex
rescripto possit hoc iuramētū tolli. gl. in. d. l.
ij. dicit, q. sic: dūmō dicat nō obstāte tali lege.
De quo dic, vt plenē no. in. d. l. ij. & dic, quod
de principe non est dubitādū, quin possit: cū
sit supra ius posituū, secūdū q. fuit hoc iura-
mentum introductum: vt in. c. proposuit. de
concel. preben. & l. Princeps. ff. de leg. Et qua-
lis clausula derogatoria requirat? Dic, vt not.
in. c. nonnulli. de rescrip. & in. c. vno. de excei.
Prela. l. vj. in nouella. Sed inferior à Principe
etiam legatus non potest tollere illa substan-
d tialia iudicij: de quo vide gloss. singula. in. c.
fi. de hereticis. libro sexto.

SVMMARIUM.

- 1 Vniuersitas, vel ecclesia possunt iurare de calum-
nia per procuratorem.
- 2 Delegatus non solet causam delegatam de honesta-
te reuocare, sine legitima causa: videlicet quā
do delegatus est negligens.
- 3 Citatus potest per procuratorem comparere, nisi ci-
tatio sit personalis.
- 4 Procurator potest ante lit. cōtesta. cōstitui ab eccle-
sia, seu episcopo: secus à tutore, vel curatore.
- 5 Litis cōtestatio, an fiat absque eo, quod pars dicat,
animo litem contestandi.
- 6 Iuramentum calumnie, quando desertur, an possit
peti terminus ad deliberandum.
Responso de credulitate ita praeiudicat respondenti
in facto proprio, sicut responsio de veritate.
- 7 Tempus ad deliberandum potest peti circa facta re-
centia, dummodo sint implicata.
- 8 Procurator, an debeat habere terminum ad respo-
dendum positionibus, & ad consulendum do-
minum?
- 9 Iuramentum calumnie vtrum praestetur ab excō-
municato.
Excommunicato non interduntur ea, quae sunt si-
bi incommo.
- 10 Pupillus & minor, an subeant iuramentum calum-
niae. 10. vel veritatis. 11.
- 10 Iuramentum calumniae praestatur à tutore, vel cu-
ratore, & patre, quando est legitimus admini-
strator.
- 12 Impubes facit indicium.
- 13 Interrogatio potest fieri per iudicem ante, vel post
liem contestatam: vt aequitas iudicis suade-
bit. 15.
Pars interrogata ab aduersario non tenetur respo-
dere: sed si responderit tenet responsio. 19. 22.
- 14 Titulus de interrogatorijs actio. ad quid est indu-
ctus.
- 16 Producent positiones, videtur in eis contenta con-
fiteri: secus producent interrogationes.
- 17 Iuramentum calumniae praestatur per illum, qui re-
spondet ad interrogatoria.
Iuramentum calumniae si est praestitum super tota
causa, an sit amplius praestandum de nouo?
- 18 Negans se possidere, si conuincatur de mendacio,
an perdat possessionem.
- 19 Interrogationes, an fiant officio iudicis, an iure a-
ctionis.

dicat Bald. in. c. im-
perialē. s. praterē
ducatus. de prohi.
feu. alie. per Fed. q.
nullum est ius posi-
tiuū, q. cōsuetudi-
ne tolli nō possit,
q. dicit Abba, in. c.
venerabilis. in ter-
tio nota. de prebē.
q. fortior est cōsue-
tudo contra cano-
nes, q. statutū, cum
multis allegatis per
dominū meum Ro-
chum Curtium i. c.
fin. in. iij. nota. s. de
consuetud.

c De elec. Adde q.
Ro. illam sequitur i
sing. suis. fo. v.
Anto. Francif.

d An substantialia
iudicij possint tol-
li per inferiorem à
principe: vide quē
hñr in. c. super qui
busdam. de ver. lig.
& in. c. ad nostram.
el. ij. & i. c. ego. N.
de iureiurā. & vide
p. Legistas in. l. nec
quicq. in. s. de pla-
no. & in. s. vbi de-
cretum. ff. de off. p.
cō. & leg. Et q. sint
iudiciorū substantia-
lia: vide quae habē-
tur per Spec. in tit.
de iudi. per totum.
& per do. Abb. i. c.
cū. i. & A. de re iu.
Et adde, q. substan-
tialia iudicij, si non
valent qñ fiunt nō
pōt ex postfacto
ratificari partium
cōsensu tacito, vel
expresso. vt p. Spe-
cu. in ti. de teste. ij.
s. septimo. in vers.
debet ergo. & vide
gl. reputatā singu-
larē in. c. non puta-
mus. de consue. lib.
vj. quae dixit, q. et
substantialia cōtra-
ctus non possunt
tollī per consuetu-
dinem. de quo etiā
vide latē per Alex.
in. l. de pupillo. i. s.
qui nūtiat. ff. de no-
ope. nuntia.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- 20 Positioes possunt fieri vsque ad conclusionē in cā:
nam succedunt loco probationum. 21.
23 Positionibus est clarē respondendum: alias respon-
sio interpretabitur contra respondentem.
24 Citatio iudicis plus operatur, quā nūq̃: nā monitio
iudicis habet vim peremptoriā. 28.
25 Positiones possunt fieri ante, & post litem contest.
26 Ille, qui habetur pro cōfesso, nō est statim condēn-
dus: sed dī pronuntiari, quod habitus est pro cō-
fesso: cōtrarium sentit Abbas in. c. proxi. nu. 11.
Cōfessio causata ex cōtumacia, non transit ad hē-
redes: nec eis praeiudicat si principalis nō fuit cō-
demnatus. & j. proxi. c. nu. 11.

a ¶ Dicendū, Adde
Old, cōfi. ccxcviij.

b ¶ Ante lit. contes.
Adde Rōm. confi.
ccxliij. & dic, q̃ exe-
cutores testamento-
rum ante li. conte.
constituunt procu-
ratorem, vt voluit
Paul. de cast. confi.
confi. cxlvj, in pri-
mō impressis.

- 27 Cōtumax ad rñdēdū libello, an habeat pro cōfesso.
Pars non potest cogi praeiſe, vt litem contestetur.
29 Laicus non potest declinare forum Papae: etiam cō-
uentus a clerico.
Illi, qui sunt de terris spectantibus ad ecclesiā, pos-
sunt immediate conueniri coram Papa.

¶ CAP. VI.

Vm cām. ¶ Procu-
rator eccle-

ſie & vniuerſitatis de cal. iura-
re pōt. h. d. vel ſic. procurator
vel ſyndicus vniuerſitatis ec-
cleſiaſticae, vel ſecularis, de calū. iurare pōt, &
nō diuidit. Eſt enī quedā narratio pceſſus, vſ-
que ad iuramētū calūnię. ¶ Caſus literalis. In
ter archiepiſcopū Rauēnatenſē ex parte vna
& cōe Fauētię ex altera, qđ vertebat ſuper vi-
la Luci, & quibuſdā alijs: quę cōmiſſa fuit q-
buſdam iudicibus. & quia ipſi in negotio nō
procedebāt, Papa dedit partibus in mādatis
vt pro cauſa ipſa ad ſed. Apoſt. procuratores
idoneos deſtinaret. Procuratorib⁹ cū inſtrīs
de rato in pñtia Papae conſtitutis, petitionē
Archiepiſcopi fecit exhiberi ad eā partem al-
teram rñdere, factis quibuſdam interrogatio-
nibus & reſponſionibus redactis in ſcriptis,
& lite legitimē conſteſtata, iuramentum ca-
lūnię fecit a pñdictis pcuratoribus vtri-
uſq; præſtari. Ber. ¶ No. j. vnam cauſam ſa-
tis licitā & honeſtam virtute cuius delegans
cauſam ad ſe reuocat: vt ſi delegatus nō pro-
cedit i cā. Licet enī ſine qualibet cā poſſit de-
legas prius ad ſe cām reuocare vt. l. iudicium
ſoluit. ff. de iud. & in. c. ſup. queſtionū. de off.
dele. tñ de honeſtate nō reuocat ſine cā. ideo
Papa hīc cām exprimit. ¶ No. ij. q̃ citatus
ē per Papā, vt ei⁹ cōſpectui ſe præſentet nō
teneſ pſonaliter cōparere: ſed pōt procurato-
rē cōſtituere. Nō enī ex ſimplici citatione vi-
deſ Papa velle tollere ptātem cōſtituendi p-
curatorē. ſecus ſi citet vt pſonaliter cōpareat.
de quo eſt dicēdū: vt no. in. c. j. de iud. li. vj. &
c. cū eſſent. de ſimo. ¶ No. iij. q̃ Ep⁹ in cau-
ſa eccleſie cōſtituere pōt pcuratorē et ante
lit. cōteſt. ſide decreto alterius ſuperioris. &
idē in alio prælato ſecundū Inn. Ex quo infer-
tur, q̃ ampliōrē poteſtatem habet Prælat⁹
in rebus eccleſie, q̃ tutor, vel curator in reb⁹
pupilli, vel adulti. Illi enī non conſtituunt p-
curatorem. ante litē conſteſta. vt lege neque
tutores. C. de procura. vide circa hoc bonam
gloſſ. in. c. ſi. v. q. iij. ¶ No. hīc argu. pro cōi-
opi. legiſtrarū & canoniſtarū i. l. j. C. de lit.
conſteſt. & in. c. j. ſ. eo. vt ad conſteſtationē li-
tis vltra petitionē reſponſionis, requirāſ que-
dam interrogatio, & rñſponſio animo cōte-

ſtandi litē. Sol. hic gl. vlti. & penul. aliter intelligūt iſtū tex. de alijs
videlicet interrogationib⁹, & gl. pe. apertē ſentit opin. cōtrariam
& dic vt plenē dixi in. c. vno. de lit. conſteſt. ¶ Vlti. no. iuramentū
calūnię ab vtraq; parte præſtandū poſt lit. conſteſt. dic, vt dixi. ſ.
c. proxi. Itē collige hīc apertē, q̃ iuramentū calūnię non eſt de ne-
ceſſitate præſtandum ante lit. conſteſt. dic, vt dixi in. c. j. ſ. eodem.
¶ Gl. j. colligit, q̃ collegiū tam eccleſiaſticū, q̃ ſeculare poteſt con-
ſtituere procuratorē: nec eſt viſ in nomine. Nam & canoneſ oēs
adminiſtratores generali appellatione procuratores appellāt. j. qđ
ne. iij. c. ſaluator. facit q̃ no. in. c. petitiō. de procuratoribus. Inno.
hic dicit, q̃ non curat de nomine: ſed de modo cōſtituendi & cōdi-
tione cōſtituentis. Si enī cōſtituitur ab vniuerſitate quocūq; no-
mine vocet, ſyndicus eſt: & ſi non à verō domino, & cū decreto,
vocatur actor. Dicit tamē notatu dignū, q̃ Ep⁹ & alij prælati, &
ſi nō domini ſint. de don. c. ij. rectē & propriē cōſtituunt procura-
torē, & ſine decreto ſuperioris: q̃ nō eſt in alijs ſentiēdum. vide de
hoc de procur. c. petitiō. Item ſecundum eum vniuerſitas p̃priē
loquendo in re propria vniuerſitatis procuratorē cōſtituit. C. eo.
li. j. ſ. hoc etiam. In rebus autem non ſuis conſtituit actorem. ff. q̃
cuiuſq; vniuerſit. litem eorū. ſ. actot. q̃ no. & remittit Hoſtiē. de
procu. c. quia in cauſis. & de ſyndi. c. vno. Ego remitto te ad gl. ple-
nam & notabilem in. c. ſi quis erga. ij. q. vij. ¶ An autem & quan-
do procurator, actor, vel ſyndicus, & ſimiles adminiſtratores iu-
rent de calum. hīc non proſequor: quia plenē dixi in. c. j. & in. c. in
pertractandis. & in. c. ſequent. ſ. eod. ¶ Quēro, an interrogatus
vigore iuramenti de calum. debeat habere tempus ad deliberandū
gl. arguit pro & cōtra. & tadē videſ concludere, q̃ tam in iuramē-
to de veritate, q̃ in ſacramento calūnię debet habere tps. ad deli-
berandū: ſi dicit ſe dubitare. Idem videtur velle gl. in. l. ij. ſ. q̃ obſer-
uari. C. eo. per. l. ſi debitor. ff. de peti. here. & l. qui interrogat. ff. de
inter. act. & videſ ſequi hīc Ioan. Andr. quia æquē præiudicat rñ-
ſio de credulitate, ſicut de veritate: vt no. gl. in. c. ex literis. de iure
iur. & Spe. in tit. de poſi. ſ. vj. ver. hoc tñ. & Cy. in. l. ij. præalleg. ideo
non debet ex abrupto reſpondere aliter. vt not. in. d. l. ij. ſ. q̃ obſer-
uari. & Spe. in tit. de iuramen. calum. ad ſi. Sed breuiter concludo
concordando opi. q̃ aut quēritur, nunqd debeāt dari inducię ad
iurandū de calūnię: aut nūqd ſunt præſtandę ad reſpondendū poſi-
tionibus, ſeu interrogationibus, quę poſteā ſunt virtute iuramē-
ti de calūnię præſtiti. Nam iuramentum de calūnię habet inter cē-
tera illud cap. q̃ ſi veritas quērit, non debet inficiari: vt no. in. c. j.
ſ. eo. & probat in. c. ceterū. ſ. ¶ Primo caſu cōcludo, q̃ aut exigat
iuramētū de calūnię ab eo, qui reſpondet libello: & non debet ha-
bere inducias ad iurandum de calumnia: quia ſatis potuit delibe-
rare, an cā videatur ſibi iuſta, qñ habuit terminū ad rñdendū li-
bello. ar. op. in. c. ij. de dila. vnde nihil noui tunc exigitur. Nō ergo
poteſt prætere aliquid dubitationē. niſi fortē aliquid inopina-
tum & nouum tunc emerſiſſet: vt quia fortē poſt reſponſionem
ad deliberandū reperit inſtrumentum in arca paterna: q̃ facit eū
dubitare: tunc ſatis puto inducias dandas. Poteſt enī eſſe, q̃ nō cre-
dat, neq; diſcredat, licet dubitet. Et cū hoc temperamento intelli-
go Spe. in tit. de iuramē. calū. ad ſi. vbi dicit inducias non dandas.
& Bar. in. l. i. iurandū & ad pecunias. ff. de iureiur. vbi dicit dādas.
Aut eſt alius, quā ille, q̃ reſpōdet ad libellū: vt puta procurator, q̃
tenetur iurare, et ſi dominus per ſe iurauit: vt in. c. ij. eo. tit. li. vj.
vel eſt heres, qui ſucceſſit poſtq̃ defunctus reſpondebit ad libellū:
& tunc ſatis puto inducias dandas, vt ſic informet ſe de qualitate
cauſę: quia poteſt eſſe, q̃ non credat, neq; diſcredat, ſed titubet.
Aut iuramento iam præſtito interrogatur quis virtute illius iu-
ramenti, vt reſpondeat interrogationibus, ſeu poſitioni iam factę
& tunc aſſumo dicta Bar. in. l. ij. ſ. quod obſeruari. C. e. ti. q̃ aut in-
terrogatio ſit de facto proprio & longinquo. & debet dari termi-
nus ad deliberandū: quia memoria hominis eſt labilis: vt. l. peregrē
in princ. ff. de acquiren. poſſ. & l. hac conſultiſſima. ſ. at cum huma-
na. C. qui teſta. face. poſſ. & l. ij. C. de vete. iure enuc. ibi omnium ha-
bere memoriam & c. xxij. diſt. c. prætereā. vbi etiā Papam fallit ob-
liuio. facit. c. cū illorū. de ſent. excōic. ¶ Si eſt de facto recenti &
proprio: tūc ſi quidē erat negotiū valde implicitū, debet dari ter-
minus ad deliberandum. arg. in. l. pe. ff. de confeſ. & l. emptor. ſ. Lu-
cius. ff. de pac. & q̃ no. in. c. ab excōicato. de reſcrip. & in præalle. c.
cum illorū

SEBA. SAPI.

c ¶ Et loginquo. An
iſacto proprio an-
tiquo præſumatur
ignorātia: vide bar-
to. in. l. ſi quis dele-
gauerit. ff. de noua
& in. l. ſci. ff. de le-
gi. Ant. de But. i. c.
ab excōicato. ſ. dere-
ſcrip. Alex. in. l. pe-
regre. in princ. ff. de
acqui. poſſ. nūquid
in ſacto implicito
præſumatur igno-
rātia: vide Bar. in. l.
quod iuſſit. in fin.
ff. de re iudica. vbi
moder.

cum illorum si non erat implicitum nō debet dari terminus ad de liberandum. vt lege. q̄q. ff. ad Velleia. Si verò positio cōtinet factū alienum: & tunc sunt opi. nunquid teneat respondere. Nam gloss. in d. l. ij. & in c. ij. de confess. li. vj. videtur velle q̄ non teneatur rñ dere. arg. in l. marcellus. ff. rerum amo. sed certè vt dicit Bart. in l. loquitur in iuramento veritatis. hīc verò loquitur de iuramento credulitatis. Et ideo concludendum q̄ debeat respondere: tamen si dubitat debet habere terminum ad deliberandum & si dubitat potest dicere dubito. pro hoc vide q̄ not. gl. in c. ij. de test. libr. vj. & in clemen. s̄ape. de verb. signifi. vbi ponūt multa exempla positionum quæ concernunt factum alienum. & facit quod no. Inn. in c. dudum. el. ij. de elect. & vbi dixit q̄ debeat habere inducias: intellige nisi sit tale factum super quo fit interrogatio vt concludat saltem generaliter in libello contentis. Nā si potuit deliberare in responsione ad libellum certè non habebit nouas inducias. arg. in d. c. ij. de dila. nisi aliquid nō emerferit: vt. s̄. dixi. bonus ergo iudex hoc arbitrabitur an sint dandæ vel nō: qui cōscientiam suam i for mabit ex prædictis. Et quod dixi de responsione ad positiones per iuramentum calumnie. Idem dic de responsione, quæ fit per iuramentum de veritate. ad hoc quod legi & no. in c. ij. de testi. li. vj. æquè enim: vt. s̄. dixi præiudicat iuramentum de credulitate, sicut de veritate. Et ad prædicta vide quod no. in Spe. in tit. de posi. s̄. j. ver. ite no. & Ioan. And. in additio. Spec. in. s̄. vlti. ad finem. eodem titu. de iuramen. calum. ¶ An autem procurator debeat habere terminum ad respondendum positionibus: a dic, vt no. in capi. dilectus. de procur. vbi generaliter tractatur, an & quando procurator de beat habere inducias ad consulendum dominum: dic, vt not. Bar. in leg. non solum. ff. de procura. & per hoc habes clarè & latè hūc articulum declaratum. ¶ Sed quæro, quid de excommunicato conuento: an debeat hoc calumnie iuramentum præstare? glo. ista arguit pro & cōtra. & finaliter concludit, q̄ sic: quia ex quo debet & permittitur ei respondere: vt in c. intelleximus. de iud. & per cō sequens omnia permittunt, & c. Idem sentit hīc Io. An. cum istud iuramentū sit oneris. Facit quod no. in c. cum in ecclesijs. de maio. & obien. & in c. literas. de præsump. Et hoc communiter tenetur: q̄a hoc iuramentū non respicit cōmodū excōmunicati, sed potius odium, ne calūnietur, & ne veritatem ificiat. Facit quod legitur & no. in cap. cum inter. de excep. & in c. j. de purg. cano. & in c. ex parte j. de verbo. signi. cum simi. Et per hanc rōnem gl. infert hīc Ioan. And. q̄ pupillus & minor in casibus, in quibus in iudicio esse pos sunt, præstent hoc iuramentum calumni. & remittit ad Spe. eo. ti. s̄. restat. ver. sed cum pupillus. & ver. sed nunquid minor. & idem no. in d. l. ij. C. eo. ¶ In gl. in ver. si persona. Et pone exemplū cum agitur de momentanea possessione, quo casu potest minor agere: vt. l. j. C. si per vim vel alio modo. ergo per cōsequēs pōt iurare. ar. in l. j. C. de his, qui ve. eta. impe. gl. in c. paruuli. xxij. q. v. concludit indistinctè, q̄ pupillus si est doli capax, quia dolosè petere pōt. arg. in c. j. de deli. quæ hoc sacramentum calumnie præstabit, arg. c. eo. l. ij. s̄. j. Item de veritate dicenda: nam ab impuberibus sumitur initium questionis: & ferula percutit impubes pro veritate eruenda vt lege. j. s̄. impubes. ff. ad Sillaniam. ¶ Cōcludo ergo latius post Bar. in d. l. ij. s̄. quod obseruari. quod aut queritur, nunquid minor vel pupillus debeat iurare de calumnia: an nunquid de veritate dicenda? Primo casu dic, quod tutor, siue curator iurare debet: non aut pupillus, vel adult: vt i dicta lege secunda. Ratio vera est: quia ipsi administratores possunt & præsumuntur melius scire iustitiā causæ, quàm ipse pupillus, vel adultus: licet ipsi fortè melius sciant veritatem facti: non tamen possunt ita bene discernere, an foueāt iustitiā, vel ne. Et hæc rō concludit in patre, vt ipse iuret in reb⁹ filij in quibus ipse habet vsumfructū: b quia ipse est legitimus administrator: & nō debet aliās venire ad iudicium, nisi sciat qualitātē & iustitiā causæ: vt i dicta lege secunda. Nam & aduocatus iurat: vt l. rem non nouam. C. de iudi. fortius ipse pater, qui habet legitimā administrationem. Hoc puto verum, nisi in casibus, in quibus minor habet legitimam personam standi in iudicio: & tunc sicut ipse solus potest agere, & ita iurare: vt hic voluit Io. An. & sequitur d. Anto. & Guil. & gloss. in dicta lege secunda. & s̄. dixi. & sic procedit gl. in d. c. paruuli. ¶ Quo ad secundum de veritatis iuramento, concludit: q̄ quidam sunt, quorum bona administrantur, q̄ ca-

a SEB. SAP I. ¶ Positiōibus vide Fel. in c. pastoralis col. ij. de iudicijs
b ¶ Vsumfructum. Adde, quod Roma. alleg. consi. tenet, q̄ hoc casu non possit constituere procuratorem sine consensu filij, si est maior infante.
c ¶ Vt respondeat. Adde Bal. consi. cclx. iij. lib. vbi tenet non valere cōfessionē mulieris minoris cōfētis se adulteriū cōmississe. & no. q̄ minor ad-

rent omni intellectu: vt infantes, & demētes & furiosi: & isti in dubio non præstant iuramentum veritatis. argument. in d. c. paruuli. & in lege prima. C. de fal. mo. Quidam sunt, qui habent intellectum, sed imbecillem. & in istis dicunt quidam idem, quod non cogunt iurare de veritate dicenda. argu. lega. iij. ff. de testi. & iij. questio. iij. c. j. & hoc tenet Iacob. Butr. Sed Barto. contra concludens, quod si pupillus scit veritatem, & est doli capax, potest sibi deferri iuramentum veritatis. argu. eorum, quæ not. Cyn. in authenti. sacramenta puberū. C. si aduer. ven. ¶ Item impubes potest examinari, vt testis nō ad plenam probationem, licet ad iudicium: vt in lege prima s̄. impubes. ff. ad Sillaniam. ergo cum aliquid dictum eius potest operari in causa, debet sibi deferri iuramentum. Item si respondet cum auctoritate tutoris, eius defectus suppletur: vt lege clarum. C. de authorita. præstan. & sic Barto. concordat cum gloss. in dicto capitu. paruuli. Quidam sunt, qui habent intellectum non ita imbecillem, sed magis plenum: & isti iurant de veritate, vt sunt adulti. etiam not. gloss. in dicta lege secunda. ¶ An autem tutor, vel curator debeat auctoritatem suā interponere, quādo minor respondet de veritate. text. in lege clarum. videtur, quod sic sed dic latius secundum Bartolum in dicta lege secunda. s̄. quod obseruari. quod duplex in hoc versatur actus. ¶ Primus, vt cognoscatur, an minor debeat interrogari, vel non & ista examinatio debet fieri cum tutore, vel curatore, & cum eius auctoritate: vt in dicta lege. clarum. argumen. dicto. s̄. quod obseruari. Ipse enim scit iustitiā & veritatem facti, an debeat cadere in scientiam minoris, vel nō istud de quo fit interrogatio. ¶ Quidam est actus respondendi: & iste est duplex. Aut enī queritur vtrum tutor autorizet, vt respondeat: c & est dicendum, quod debeat autorizare: vt in dicta lege. clarum. Aut confitendo sic respōdeat, vel negando. & est dicendū, quod non: quia istud non cadit in conscientia suam, nec de facto, & conscientia sua nō quæritur, sed minoris. argumē. in lege videamus. ff. de in litem iuran. & in l. Marcellus. ff. rerū. amo. & per hoc est expedita ista gl. cum materia sua. ¶ Quæro de qbus interrogationib⁹ loquitur tex. hic in fin. glo. vlt. quam nunc expediam dicit, quod quædam interrogationes fienda sunt ante lit. contesta. quæ non debent omitti. & ponit. x. seu. xj. exempla. Et facilius concludit dando regulam generalem, q̄ ante lit. contesta. & post vbi cūq̄ d æquitas moue

uersus suam confessionem restituitur: vt post Ang. tenet Alexā. consil. cxj. iij. libi.

ZACHARIAS.

¶ Tu dic hoc esse verū. s̄. q̄ restituatur minor aduersus cōfessionē delicti, qñ de ipso delicto aliter non constat, & probat lētionē etiā per vnum testē. Ita no. d. Alex. in l. certum. s̄. in pupillo. fide cōfesi. Alex. in l. nā postea. s̄. si minor. de iureiur. Rō q̄ dat. Bal. in l. j. colū. xvij. & ibi Salic. C. de confess. Et quia ex quo apparet, q̄ habet vnū testem, apparet q̄ habebat præsumptionē p se & illi præsumptioni derogauit p confessionem.

Anto. Fran.

¶ Circa hoc, an restitutio def minoris contra cōfessionē suā: dicas q̄ daf pupillo cōtra cōfessionē factā etiā cū auctoritate tutoris. l. certum. s̄. in pupillo. & ibi Bar. & doct. post gl. ff. de confess. dicas tñ, q̄ nō daf restitutio cōtra cōfessionem erroneam: licet bñ def appellatio, secū dum Bal. in l. ij. C. de erro. aduo. in j. col. & vide Flo. i. l. proinde. in. s̄. si procurator. ff. ad legē. Aquil. & qñ detur restitutio minori cōtra cōfessionē de delicto, vide oīno Bald. & Salic. in l. loquētes. in l. j. xvij. col. C. de cōfesi. Et adde, qd restitutio daf minori contra cōfessionē tutoris, vel curatoris secū dū Bal. in l. ij. in. s̄. qd obseruari. C. de iura. calum.

¶ Vbi cūq̄. Adde Ro. cōsi. xx. & con-

fil. clxxvj. & consi. vj. allegando, vbi melius.

ZACHA. ¶ Adde Spe. i. ti. de posi. s̄. iij. ver. regulariter. Fel. i. c. cū Ioan. Eremita. co. vij. ver. & aduerte. de fi. i. str. plenissi. p Lāfrā. i. cle. s̄ape. i. fi. & ibi remi. in apost. Cel. in ver. vbi cūq̄. & paulo añ nu. i. p. & i. apo. eiusdem in ver. ex offi. Et ibi qualiter hoc intelligatur, q̄ iudex vbi cūq̄ potest interrogare partem. de verbo significo.

Anto. Franc. ¶ Dicas, q̄ iudex pōt interrogare partē, qñ cūq̄ ex offi. vbi hoc suadet æquitas et post cōclusionē in cā. p. tex. in. c. cū Ioā. de fid. i. str. Quod itellige verū sup agitis corā eo: nō aut sup nouo articulo, maxie

Panormi. super Prima Secundi Decret.

si hoc faceret ad in
stantiam partis: vt
plene declarat Do.
Car. & in d. c. cum
Ioā. & in cle. sape.
in. §. & q. in. xiiij.
no. de ver. sig. & vi
de oīno Spec. in ti.
deposi. §. iij. i ver.
regulariter.

SEBA. SAPI.

a ¶ Partē. vide Abb.
in. c. j. in. iij. no. s. de
iud. & d. las. i repe.
l. admonendi. char.
viij. col. iij. ff. de iu.
reiu. and.

b ¶ Auferēda. Adde
ro. cōfi. lxj. & lxxj.
& ibi vide, an negā
ti liceat poenitere:
& quando: & Lap.
alle. lxiiij.

Anto. Francif.

¶ Circa hoc, an ne
gāti liceat poenite-
re. dicas vidēdum
esse oīno Bal. i. l. eū,
q. in prin. ff. de iu-
reiu. & ibi Alex. &
Bal. in. l. j. in. ij. col.
C. de cōfess. & q. no.
in. l. elegāter. §. fin.
vbi per Bar. & do.
post gl. ff. de cōd. in
de. vbi dicunt, q. si
negās postea reite-
gra, cōfiteat & sic
eū poeniteat, euitat
poenā iniunctā ne-
gāti. q. et voluit an-
ge. in aut. de triē. &
femisse. §. si enim &
Bal. in. c. j. i. §. porro
q. sit prima cā bene-
fi. amit. & in. l. cōtra
negātē. C. ad legem
aquil. & in. l. j. ad fi.
C. de fur. Tñ dicūt
q. talis nō cōsequitur
beneficium remis-
sionis indultū cōfi-
tentibus à statuto.
de quo vide p. An-
ge. in. l. fin. ff. de rei
ven. & vide Bal. i. l.
error. in. vij. col. C.
de iu. & fac. igno. q.
oīa sunt menti te-
nenda.

BEBA. SAPI.

c ¶ Itē. Hāc doctri-
nā dicit esse mirabi-
lē. d. Iaso. in. §. oīm.
col. xvij. ver. vnū ē
in hac materia. i. ff.
de acti. & ibi multa
ad hoc: q. propter
mēdaciū quis pri-
uat iure suo, de quo
et ponit aliqua i. §.
itē si qs in fraudē.
col. xix. eo. titu.

d ¶ Aduersarij. adde
ro. cōfi. cccxxiij.
vbi declarat hanc
materiam.

rit iudicem, iterrogare potest partem. ff. de
interrog. ac. l. vbi cūq. & xxx. q. v. iudicātem.
Dicit tñ q. pars ad interrogatōē aduersarij
nō tenet rñdere: tñ si rñderit, tenet rñsio sic:
ff. e. l. si sine j. de do. & cōtu. c. prout. Et certū
debet rñdere: vt. l. de etate. §. nihil. ff. de inter-
rogat. actio. Hāc materiā interrogatōnū hīc
d. An. satis diffusē tractat, quam nō curo ita
prolixē inferere: q. nō multū facit ad propo-
sitū. & c. & q. Spe. eā prosequit in tit. de inter-
rogat. §. j. & ij. vbi videas etiam practicā. &
per Legistas in. l. j. ff. eo. ¶ Sed q. in hac com-
pilatione alibi nō tractat, ne ignorent termi-
ni per simplices Canonistas. Et vt declaretur
gl. ista, quā in multis eget reformatione, ali-
qua ad lucidendam materiam subiiciam.

14 ¶ Et primō scias, q. nos habemus hūcti. de
interrog. act. ff. Itē titu. de cōfess. Quā aut est
differentia inter ista: dic, q. titulus de interr.
acti. & sic ista materia interrogatōnū pprie
cōcernit ea, quē tendūt ad litis prāparationē
& ordinationē: & fiūt, ne actor incidat in ali-
quod damnū: & iudicium sit frustratoriū. qd
posset cōtingere eis omisissis, actorē plus pete-
re, vel agere cōtra non possidentē: iō vtile est
vt interroget re, an possideat, & an sit heres
& pro qua parte: & sic de similibus: vt in glo.
& vtile est, vt fiāt an lit. conte. rōne p̄dicta. &
vt sciāt qualiter debeat ordinari iudiciū, si tñ
omittunt, imputat ipsi actori. ar. in. c. exami-
nata. de iud. Et sic intellige istā gl. in eo, q. di-
cit, q. nō debet omitti an lit. cōfess. Est em cō-
filiū, vt fiāt, nō aut imponit necessitas: vt in. l.
qui petitorio. ff. de rei vēdicat. ¶ Quinimō
plus dicit ibi gl. no. & sequit Bar. in. d. l. j. q. si
per obliuionē omittant istę interrogatōnes
an lit. cōfess. pnt fieri postea, q. no. Nam equi-
tas suadet, vt admittant, ne inaniter partes p-
cedendo ad vltiora grauent laborib. & ex-
pensis. & sic habet locū. l. vbi cūq. & d. c. iudi-
cātē. Titulus verō de cōfessis pprie cōcer-
nit ea, quā tendunt ad decisiōē negotij: vt j.
de cōfess. per totū. ¶ Sed diceret, q. est diffe-
rētia inter hęc interrogatoria, & illa quā fiūt
per iuramentū de calūnia, vel de veritate. de
quibus in. c. j. & ij. de confes. li. vj. & in cle. sa-
pe. de ver. signi. & in. l. ij. C. de iuramē. cal. Sol.
in istis interrogatorijs, q. fiunt ad preparatio-
nem & ordinationē litis nō ponit aliquid as-
sertiuē, seu positiuē. Simpliciter enim pars in-
terrogat volēdo informari ab aduersario: nō
tñ per hoc fatef ea, quā ponit i interrogatio-
ne sed in positionibus, quā fiūt sub iuramen-
to calūniā, vel veritatis, ponens fatef ibi-
dē cōtēta, et sub iuramēto. & pars alia pōt se
fundare super illis: vt no. in. c. j. & ij. de cōfess.
li. vj. & i. c. prāsentitiū. de test. eo. lib. Respectu
verō respōdentis nō est aliqua differētia: q.
ipse tenet rñdere ad quālibet de credulitate
& non de veritate: nisi fuisset iuramentū de
veritate: vt in. c. j. & ij. p̄galle. patet q. tñ de
credulitate tenet respondere ad ista iterroga-
toria: de quibus habetur in gl. q. tenet rñde-
re de etate, de qua non pōt habere, nisi credu-
litate. & hęc sunt de mēte Bar. & aliorū in. d.
l. j. & domi. de Rota. decisi. xxx. aliās. xxxiiij.

16 ¶ Hoc etiā voluit But. sup rubricā de iter-
rog. actio. in eo, q. dicit respōdētē ad hoc in-
terrogatoria debere iurare specialiter de calū-
nia. ar. in. l. thesaurus. ff. ad exhiben. facit quod
dixi in. c. j. s. eo. ti. & hoc videt verius, q. dictū
Gofre. qui sentit, q. ad hęc interrogatoria re-
spondet sine iuramento. Et dictū But. sequit
hic. d. Ant. q. mihi placet, per ea, q. dixi in. c. j.
s. eo. Nā super omni emergenti an lit. cōfess.
pōt exigi speciale iuramētū calūnię: cū adhuc
nō sit prāstitū generale iuramētum cōcernēs
totā cām: nec cogit pars illud generale prāsta-
re: cū adhuc non sit lis conte. Secus dic, si ge-
nerale esset prāstitum: quia tunc non esset de
nouo aliud prāstandum cū illud cōcernat to-
tam causam. vt dixi in. c. j. Iuramentum tamē
malitię posset, exigi vbi cūq. visum fuerit iu-
dici: vt in. c. ij. eo. ti. li. vj. & per hoc remanet
18 declaratū principium huius gl. ¶ T Secundō
dicit gl. ista, q. si quis interrogatus, an possi-
deat: neget, cū in veritate possideat: si actor
probauerit ipsum possidere, res est auferen-
da illi, & danda actori: vt. l. pen. aliās. fi. ff. de
rei ven. ¶ Aduerte tu Canonista, ne decipia-
ris. non enim intelligas, q. proprietates ipsi rei
de actori: sed tñ in eum transferi possessio,
& reus efficitur petitor: vnde non audit am-
plius, nisi super proprietate: vt legi. & no. i. d.
l. penul. Pro hoc in aut. de trien. & semis. §. il-
lud. & in aut. item possessor. C. qui pot. i pig.
ha. Itē ad hoc, vt transferatur possessio in a-
ctore, requiruntur multa: vt no. in. d. l. j. & q.
cōuincat reus de mendacio. Non em sufficit,
q. possideat, si ignorabat se possidere: puta ac-
quisiuerat possessionē per seruū, vel filiū. In
poenā enim mendacij sit illa translatio, quā
cessat cessante mendacio. ¶ Item requirit, q.
actor probauerit reum possidere: & sic qd
assumpserit in se onus probandi: secus si ante
quā probauerit, cōstet reū possidere. arg. in. l.
eum q. ff. de iureiu. facit q. not. in. l. criminali.
C. de iurisd. om. iud. & in. c. cū. R. de of. deleg.
Item requiritur, q. agatur petitorio: & sic cir-
ca rem petitam fuit commissum delictum: se-
cus si agebatur personali actiōe: quia tunc ali-
ter proceditur: vt not. in. d. l. j. Nunquid autē
debet reus admitti volens incontinenti pba-
re rem esse suam ad effectum impediendi trās-
lationem possessionis: sicut seruatur in alijs
possessorijs adipiscēda in. l. iij. §. ibidem. ff. ad
exhi. & no. in. d. c. j. & c. literas. de resti. spo. cō-
muniter tenetur in. d. l. q. non: quia hoc in poe-
nam mendacij. Et sic non puniretur menda-
cium: quod etiam tenet glo. in authen. praeall.
item possessor. Adde huc quod dixi in. c. quo-
niā §. quod si super. vt lit. non cōfess. ¶ T Ter-
tiō dicit hęc gl. q. pars non tenetur responde-
re ad interrogatōnem aduersarij. d. dic, quod
e hodiē istę interrogatōnes fiunt tantūm of-
ficio iudicis. f sed olim iure actionis: vt. l. j. &
quod ibi no. ff. de interrog. act. Ideo pars de-
bet implorare iudicis officiū, vt faciat aduer-
sarium respondere. & sentit hic Io. And. quod
debent fieri interrogatōnes prius oblato li-
bello. Refert alios tenere contrariū. & remit-
tit ad Spec. de interro. act. §. j. ver. sed nunquid
prius. vbi Spe. eligit primum: sed ibi Io. And.
cōcordando dicit vt primō porrigatur libel-
lus iudici: & post porrectionem iudici factā
fiat interrogatō prius examinata petitione
per iudicem, an opus sit interrogatōne: nisi
fortē aliter nesciat formare libellū & actiōē
eligere: nisi

SEBA. SAPIA.

¶ Istā interro. Ad
hoc facit q. simpli-
citer no. Bal. in. l. ij.
in. ij. q. ff. de iureiu.
q. si pars petit acto-
rem iurare de calū-
nia: & ipse recusat
nō reddit iudicium
nullū: q. tale iura-
mentum delatū à
parte pōt recusare:
debet enim deferri
à iudice. de quo vi-
de do. Francif. Cur.
in tract. de iura. cal.
col. v. quē ponit in
l. ij. C. de iura. cal.

ZACHARIAS.

¶ Officio iudicis.
fiūt ergo hodiē istę
interrogatōnes of-
ficio iudicis, q. olim
iure actionis fiebat
vt p. Bar. post gl. in
l. j. ff. de interrog. a-
ctio. Lan. in cle. se-
pe. nu. xix. ver. pri-
ma conclusio i cau-
sis ordiarijs. & ibi
Cel. in apo. in ver.
ex proprio officio,
de ver. signi.

eligere: nisi prius certificet per responsionem rei. Bart. in d. l. tenet, q. etiam ante porrectionem libelli possit fieri: & practica est, vt actor dicat, velle tale conuenire super tali hereditate. vñ imploro officium vestrum vt interrogetis eum, an possideat, & ex qua parte: & de similibus. Et hec practica videtur tutior & melior: ne graues actor in mutando libellum. & circuitus sunt euitandi. in cle. auditor de rescri. & tenet hic do. Ant. Conclude ergo. q. potest interrogatio ad preparationem iudicij fieri an oem porrectionem libelli: vt sic instruat super modo conficiendi libellum: vt in l. qui petitorio. ff. de rei vendi. iuncta gl. in verbo, vtis: & iudex prouidere debet, ne quid inaniter & frustratorie agat: vt in c. causam. de iud. Et potest etiam fieri post ante q. respondeat: & tunc scdm responsionem potest libellum corrigere, si opus est correctione. Potest etiam fieri post lit. contest. si per obliuionem prius fuit omissa: vt s. dixi. Et per hoc est iste tex. qui in suo ordine innuit, q. prius fuit facta responsio ad libellum: & postea facte fuerunt interrogaciones & responsiones. Nam melius esset tunc admittere, q. procedere ad vltiora ianif forte & frustratorie, si recte non est actum: consilium tñ est, q. ante fiant, vt patet ex prædictis. ¶ Sed illæ interrogationes que fiunt per modum positionum concernentes decisionem negotij, pnt fieri post lit. contest. vsq. ad conclusionem in ca. Cū em fiat vt pars releuetur à superfluis probationibus: & sic succedit in locum probationum: vt not. in c. j. & ij. de confess. li. vj. debet fieri intra illud tempus, intra qd debet fieri probatio. Nam & post conclusionem non debet admitti aliqd nec in facto, nec in iure: vt no. in c. cū dilectus. de fi. instru. & in c. pastoralis. de cā pos. & proprie. & iste etiam interrogationes admittunt ex officio iudicis, & ex quadam æquitate & potius introducte fuerunt ex quadā consuetudine, q. ex iure scripto: vt tex. innuit in cle. sepe. de ver. sig. & no. i. l. ij. C. de iur. cal. vnde iudex recipit positiones, cācellat superfluas & impertinentes: & postea super alijs facit iurare testes & partes: vt in c. ij. de testi. li. vj. & in præalleg. c. j. & ij. vide tñ q. no. in d. c. j. de confess. li. vj. ¶ In gl. j. post princ. que dicit, q. modus positionis habuit ortum, nedum ex longa obseruantia, sed etiā ex lege antiqua. ff. de leg. iij. l. Offidius. ver. ex diuerso. & vide bo. tex. in præalleg. c. j. de confess. li. vj. Et intellige, qd fiat vsq. ad conclusionem in causa. nisi obstat publicatio attestacionum, vel renuntiatio facta in causa: vnde limita secundū no. in c. fraternitatis. de testi. Possunt etiam fieri ante lit. contest. quia vbiq. potest fieri probatio, potest fieri positio, q. venit ad releuationem probationis. Quicqd em est probabile: est ponibile vt no. in c. j. de confess. li. vj. in gl. magna. ver. scire debes: q. positiones. & c. ¶ Quarto dicit gl. q. licet pars non teneatur respondere ad interrogationem partis: tñ si respondet, valet responsio, & sibi præiudicat. Idem no. do. de Ro. in præalleg. decis. xxx. aliās xxxiiij. vbi plus dicunt, q. etiam si interrogatio concernens decisionem negotij, non fiat per modum positionis sed simplicis interrogationis: licet pars non teneatur respondere: tamen si respondeat, præiudicat sibi. Alleg. istam gl. Et not. bene hoc dictum do. de Ro. qui dicunt, q. interrogationes non concernentes preparationem iudicij, sed decisionem negotij principalis debent fieri per modum positionis: vt sic ponens confiteatur, q. ponit, vt in iudicijs seruetur æqualitas. aliās non tenet aduersarius respondere: & si respondet, sibi imputetur. ¶ Vlt. dixi hic gl. q. respondens debet certum respondere: & sic clare, vt in l. de etate. §. nihil. ff. de interro. act. vbi paria sunt negare & tacere: vel obscurare, & obscure respondere. Et dicit hic lo. an. q. fiet interpretatio contra istum obscure respondentem. & hoc satis innuit tex. in d. §. nihil. & facit. c. cum dilecti. & quod ibi no. de accu. ¶ Et ista inducuntur ad q. notabilem & quotidianam, an nolens respondere positioni habeatur pro confesso. gl. in c. fi. de cō-

fess. li. vj. dicit, q. non per istum tex. nisi interrogatus, & p iudicem iussus, vt respondeat. vnde non sufficit citatio, nec iussus nuntij. But. in præalle. l. j. de interro. act. & in l. ij. §. quod obseruari. tenet idem: nisi transmittantur positiones: vel id, super quo interrogatur: aliās cū esset ignorans, non posset haberi pro respondente: quia nec ibi caderet vera confessio. ff. de iurisd. om. iudi. l. si per errorem. & de hoc per eum in l. de etate §. qui tacuit. de interro. actio. Spe. in tit. de posses. §. nouo. ver. verumtamen. prope fin. dicit, q. si fuit citatus per nuntium, vt veniat ad respondendum, cū comminatione, q. si non venerit, habeatur pro respondente & confitente: & si non venerit, vel dixit se non velle respondere, vel compare re: q. poterit pronuntiari per iudicem eum haberi pro confesso. do. An. dicit coniungendo dicta Bur. & Spe. vt iussus iudicis in præsentem factus, faciat illum haberi pro confesso. Idem si fiat in absentem, si sibi fuit iniunctum, vt respondeat, vel vt veniat ad respondendum cū comminatione. q. si non veniat, habeatur pro confesso & ex hoc sentit do. An. q. quodlibet & ipsorum dictorum habeat locum de per se, vt sufficiat, q. absenti missis positionibus iniungatur, vt respondeat, vel vt præcipiatur: vt veniat ad respondendum cum comminatione ante dicta: & aliter non respondet ad c. ij. præall. Sed reperio Bar. in hac. q. sic dixisse, eo. tit. l. ij. §. q. si actor. q. de hoc fuit magna contentio olim, vt ibi no. per Cy. & gl. Sed hodiè de hoc dictū est Decre. in præalle. c. ij. quæ dicit, q. duo vel tria sunt necessaria: vt quis pro confesso habeatur. Primò, q. post lit. contest. & fortè hoc dicit: quia ibi tex. facit mentionem de iuramento calum. q. solet præstari post lit. contest. vt no. in gl. ¶ Secundò, q. sit iussus à iudice: sic q. fiat in præsentem. ¶ Tertiò, q. absq. rationabili causa recuset. Tunc enim concurrētibus istis debet haberi pro confesso. & sic per ista aperte sentit Bart. q. de hoc hodiè fit casus rotundus. in d. c. ij. Quid ergo dicendum: certè, qñ secutus sum illa contraria & inducebam. c. si quis suadente. xvij. q. iij. iuncto c. mulieres. de sen. excom. vbi probat etiam q. ad poenā incurrēdam is facit seu facere videtur, cuius nomine fit. fortè ergo in isto casu iudex debet videri præcipere & interrogare, si eius nomine nuntius præcipit seu interrogat. Et faciūt no. per Bar. in l. hec verba. ff. de adult. & in l. aut qui aliter. ff. quod vi, aut clam. in illa. q. an mandans habeatur pro faciente. Sed nunc diligētius hac materia considerata, sequor opi. gl. nostre in d. c. ij. vt non sufficiat iussus nuntij qualitercunque fiat. Primò moueor, quia cū ille text. sit odiosus, debet restringi, & in proprijs terminis intelligi: vt in c. statutum. de elect. lib. vj. & l. si verò. §. de viro. ff. solu. ma. & in regula. odia de reg. iur. li. vj. Cū ergo ille tex. requirat ista duo coniunctim, vt sit interrogatus & iussus per iudicem: ergo non sufficit iussus nuntij. Et ratio diuersitatis potest esse: quia minus peccat, & contemnit, qui non vult respondere, vel venire ad iussum nuntij: quā qui pertinaciter resistit respondere ad iussum iudicis presentis. ¶ Plus afficit citatio & admonitio iudicis in presentem, q. nuntij in absentem: vt probat ex no. in l. ij. C. quomō & qñ iudex. & in c. consuluit, de offi. dele. in gl. Nam sola monitio iudicis habet vim peremptorij, nō sic monitio & citatio nuntij: licet fiat de pcepto iudicis. Idē tenet Bart. in d. l. ij. C. quō & qñ iudex. per rōnem præalleg. Ad idē tex. cū gl. no. in c. venerabilibus. §. secus. de sen. excō. lib. vj. si minus peccat: ergo nō ita grauiter puniendus. xxiiij. q. j. c. nō afferam. & in c. qñ fuit. de his q. fiūt à maio. parte capi. & in c. j. de delict. pue. & in l. respiciendū. & in l. aut facta. ff. de poenis. Itē interrogatio nō debet fieri extra iudiciū, sed i iure apud ipsū iudicē: vt in l. j. & ibi gl. ff. de interro. actio. & l. voluit. ff. c. ti. tamē nō video, q. possit saluari dictū do. Ant. vt sufficiat, interrogatio extra

¶ An possideat. ad de qd voluit Rom. consil. cclxix.

SEBA. SAPIA.

¶ Respondere positioni. An nō respondens positionibus habeatur pro confesso vide Bal. in l. j. ver. quærit Ioā. mo. C. de poe. iud. qui ma. io. iud. & in lege trā. figere. i. vlt. colū. C. de transactio. & in c. vassall. colum. ij. si de fue. fue. cōtro. inter do. & agna. & in l. j. in vlti. col. C. de confes.

¶ Iussus, vt respondeat. Adde Ang. consil. clxxxv. lib.

¶ Duo vel tria. Ad de, q. requirant Ange. consil. clxxxvj. ZACHARIAS.

¶ Pro confesso. Ad de, q. per solā non responsionem nō habetur pro confesso sed requiritur scia: vt no. Felin. c. cū non ab hoīe. in fi. verfi. vtrū aut data. §. de iudi. & Lanfr. in c. qm cōtra. §. rñsion. nes. nu. ii. ver. est tñ aduertendū. & ibi in apost. Bened. vadi. in verfi. sententia. q. de probat.

Anto. Francif.

¶ Circa hoc, an nō lēs respondere habeatur pro confesso: dicas, q. nō nisi sup liquidis, se cū iura in c. veniens. in gl. ver. contumaciā. de accusat. & no. Bal. in l. genera. liter. in. §. his de pñ. tibus. i. ver. fi. C. de reb. cred. qd tñ itel. lige verū, nisi iussus per iudicem respondere nō respondeat: quia tunc haberetur pro confesso, etiā si non sequatur aliqua sententia, secundū do. Card. in cle. ij. in. §. fina. in princ. de ap. pella.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

iudiciū positionibus missis. Idē etiā videt̃ vell̃ tex. in. l. de etate. §. qui tacuit. e. ti. ibi. apud pretorē interrogatus. Et per illum tex. & alia iura. s. allegata dic, q̃ etiā in istis interrogationibus, quæ fiunt ad præparationē iudicij, & interrogatiue non debet haberi pro confesso nolens respondere, nisi fiat interrogatio per ipsum iudicē in iudicio, & absq̃ rōnabili causa recuset respondere. Si autē esset absens & citatus nō vult cōparere ad respōdendū debet contra eū tanq̃ cōtra cōtumacē procedi. arg. in. c. tuę. vt lite nō contest. ¶ **¶** Dictum tñ Bar. inquantū requirit tertiū, vt fiant positiones post lit. contest. non puto verū. Nā hoc non est de substantia: sed tex. facit ibi mētionē de iuramēto calūnię: quia solēt fieri positioēs post tale iuramētū. Et hoc sentit ibi gl. in versū. post iuramentū. remittēdo se ad gl. c. j. eo. titu. vbi dicit, q̃ positiones possunt fieri etiam ante lit. conte. puta super exceptionibus dilatorijs. Nam ex hoc dicto Barto. sequeret̃, q̃ dispositio illius. c. ij. vt habeat̃ pro confesso, non haberet locum in positionibus, quæ fierēt ante litē contest. q̃ nō est dicendū: cum eadem ratio sit vtroq̃ casu. ¶ Ad rōnem quā. s. faciebā de. c. si quis suadente. iuncto. c. mulieres. de sen. excō. respōdeo, qd̃ procedit in eo, qui mandat delictū fieri, qui peccat tantū, sicut & ille, qui facit: imō & plus tanquam authoritatē præstans: vt in. c. qui consentit peccantibus. xj. q. iij. & no. in. c. j. de officio deleg. in gl. ideō punitur, sicut faciens. sed recusans respondere, vel venire ad iussū nuntij, non ita contemnit: sicut & ille, qui est in iudicis præsentia: ergo minus puniendus: vt no. gl. in. c. cum quidam. de iureiur. & xl. dist. hō Christianus. ¶ Item quando est in iudicio in præsentia iudicis, fingitur ibi confiteri: vnde sicut valeret vera confessio, ita ficta. Sed qñ est extra iudiciū non potest fingi: & tunc habeatur pro confesso: cum non valeret vera confessio extra iudiciū & præsentiam partis. & maximē cū ibi extra iudiciū non teneat̃ respondere, non potest ibi fingi confessio. ar. eorum quæ no. in. l. iij. ff. pro socio & hæc no. quia aliās non sic discussa inuenies. & postmodum reperi idē sentire Bal. in. l. j. C. quomodo & quādo iud. vbi apertē dicit, q̃ absens contumaciter, non habeat̃ pro confesso: quia maior est contumacia pñtis, quā absentis. & sic videt̃ intelligere illud. c. ij. de confess. lib. vj. & l. ij. C. quō & quando iud. ¶ Item scias, q̃ prædicta non habent locum in positionibus criminosis: q̃ no. Io. And. & Arch. in. c. ferrū. & c. ex pœnitentibus. l. di. No lens respondere, non debet haberi pro confesso: vt not. Bal. in. l. j. Sed tu dic idē in illis, in quibus teneat̃ respōdere: quia. c. si post præstitum. præallega. loquitur indistinctē. Super quibus autem sit respōdendum, vide per Bart. & Bal. in. l. ij. C. e. dicam plenē in. c. ij. de confess. & hoc no. ¶ **¶** Item aduerte inquantū dicit tex. in. d. c. ij. q̃ debet pro confesso haberi in illis requisitio: non intelligas, q̃ iudex incontinenti possit super principali, seu super eo, super quo factæ fuerūt positiones pronuntiare, ac si interuenisset vera confessio: sed est necesse, quod iudex pronuntiet eū haberi pro confesso: vel pronuntiet eū contumacem in respondendo se nolle respondere si ne rōnabili causa. Debet em̃ iudex prius patefacere delictum suū anteq̃ habeat̃ pro confesso: ^a vt est text. no. in. l. eius, qui delatorem. in princ. ff. de iure fisci. Et hoc idē tenet Bar. in. §. q̃ si actor. præall. facit tex. in. c. cū contumacia. de hære. li. vj. & cū ista confessio causetur ex delicto istius contumacis, si ipse decederet ante, q̃ pronuntiaret super delicto: hæc pœna non transiret ad heredes: vt probat̃ in. d. l. eius qui. quia requirit̃ sentētia: vt no. Bar. in. d. l. ij. §. q̃ si actor. secus dic, vbi pœna esset inflicta ipso iure: tūc ēt ante declarationem transit ad heredes: & veritate inspecta afficit heredes: ex quo fuit statim pœna commissā: licet requirat̃ sola declaratio. Hoc pbo per. c. ij. de præscri. li. vj. iuncto. c. cū contumacia. de hære. li. vj.

SEBA. S A PIA,

¶ Pro confesso. quō hoc pcedat, vide Bal. i. l. vnica. colū. xij. ver. sed nūquid cōtumax. C. de confes. & Feli. oīno i. c. Rod. col. xxij. ver. si. sed declaratoria snia. s. de rescri.

¶ Precise. Adde q̃ Pau. de ca. cōf. ccx. iij. in pñd̃ imprefsis dicit, qd̃ hoc est cōtra casū. l. j. §. qd̃ ergo. ff. de vē. inspi. & q̃ mirat̃, q̃ Bart. sequatur gl. in aut. qui semel.

Anto. Francif.

¶ Ad hoc, an pñs in iudicio possit pñsē cōpelli rñdere libello, & litē cōtestari. Dicit, q̃ teneat̃ rñdere ad mandātū iudicis: sed potest petere terminū ad delideratē respōdendū. & pōt ēt recedere sine iudicis licētia, nisi aliter p iudicem moueatur p quo vide Bald. i. addi Spe. i. ti. de reo ver. citat⁹ presumit & in tit. de libel. cōce. §. xij. ver. itē dicit. & habetur per Bal. i. tit. de pace iura. firmāda. in. §. ad hoc. & i. c. j. i. vj. co. in tit. de milite vassal. q̃ cōtumax est. i. vñ. seu. existimo tñ q̃ recti⁹ sit dictū, q̃ patiat̃ missionem i possessionē, si non velit rñdere: q̃ pñsē cōpellaat̃: cū regulariter ad factum q̃s præcisē nō pōt cōpelli: vt i. l. stipulationes nō diuidūtur. in versū. Celsus. si. de ver. ob. Et propter cōtumaciā rei in non respondendo fit missio i possessionē ex pñd̃ decreto, & alia etiā sunt remedia pñd̃ta, de quibus. in. c. quoniam frequenter vt lite nō cōtest,

& hæc no. vel dic ad dictū Bar. vt dicā. j. c. prox. super gl. fi. vbi oīno vide, & dic vt ibi dicam. ¶ **¶** Et hæc adduci possūt ad aliā qōnē valde notabilē: nūqd̃ cōtumax ad respōdendū libello possit haberi pro cōfite, sicut habet̃ pro cōfite in positionibus: vt. s. dixi. Do. An. breuiter se expedit dicendo, q̃ fortē posset haberi pro confesso, si iuberet̃, vt respōderet: vel si libellus destinaret̃ cū præcepto respondendi: & cōminatione, q̃ si nō respondeat habeat̃ pro confesso. Et secūdū eū esset hæc practica valde utilis: quia semper posset procedi in absentem ad sententiā diffinitiuam absq̃ vera cōtestatione. Et hæc cōtestatio esset ex ficta cōfessione, sicut fit ex vera. de hoc refert se dixisse in. c. j. de lit. contest. & sic transit. ¶ Sed aduerte, quia in illo. c. j. de lit. conte. retulit Iac. de Rauē. & quosdam alios tenere contrarium: quia in cōtestatione requirit̃ verborū expressio: vt. C. de iu. l. rē nō no uam. & vbi opus est expressione verborū, non sufficit alius actus. ff. de ver. ob. l. j. Et dicit etiā hoc tenuisse Iac. de Are. in. l. j. ff. de ven. inspi. & cum istorū opi. ibi transit: licet hīc tenuerit oppositū. & tñ opi. hīc posita per eū nō placet mihi. Primō adduco. c. j. de li. conte. & c. ij. e. titu. vbi sape fuit iussus reus, etiam pñs, vt rñderet libello: & nunq̃ voluit rñdere: non tñ per hoc potuit procedi ad vltiora, ac si lis fuisset fictē contest. Imō irritat̃ ibi processus tanq̃ lite non conte. factus. Item exceptio firmat regulā in contrariū, in. c. dñs. xxxij. q. vj. sed papa ponit regulā in. c. qm̃ frequenter. vt lite non cōte. & ponit casus exceptos, & modum procedendi cōtra contumacem. ergo hoc remediū do. Anto. non competit. Nā facilius potuisset ponere hoc remediū procedendi & pñcipiendi comminationem cōtra cōtumacē, q̃ facere ibi longū tractatū, sicut facit. arg. in. c. ad audientiā. de deci. Item faciunt no. in. l. vna. C. de li. contest. & c. vno. e. ti. Sicut enim materiale bellū non potest consistere ex parte vnus, altero fugiente: ita nec hoc ciuile bellum, q̃ inductū est ad instar illius. Hoc etiā sentit Bar. in. l. j. C. de lit. cōtest. vbi dicit, q̃ si reus non vult contestari litē, iudex procedet ad missionē ex primo decre. alleg. glo. in aut. q̃ semel. C. quō & qñ iud. q̃ fing. dicit, q̃ pars etiā pñsē non potest cogi ad contestandam litem præcisē sed propter contumaciam debet iudex facere missionē. Pōt ēt eū pro sua cōtumacia punire: vt i. l. j. ff. si quis ius di. nō obt. & idē voluit Bart. in. d. l. i. si finita. §. Iulianus. in versū. sed pone. ff. de dam. infe. & clarius in aut. qui semel præal. dicit tñ ex quo pars pñsē noluit iudici obtēperare, pōt iudex absq̃ alia citatione reū nolētē litē contestari mulctare, seu missionē ex primo decreto facere. q̃ dicit esse notādū. & hoc sentit apertē gl. in. d. aut. q̃ semel. ¶ **¶** Pro hoc facit, q̃ cōtumacia est notoria, & iussus iudicis habet vim trine citatiōis: vt. l. ij. C. quō & qñ iudex & no. gl. in. c. cōsuluit. de off. dele. & vñ hāc partē sentire Bal. i. l. j. C. quō & qñ iud. Et idē repio tenere Io. an. post Mar. Sil. in regula, exceptionē. de re. iur. li. vj. in mer. Et vltra pñd̃ta adduco vnā rōnē satis naturalē & iudicio meo cōcludētē, & ponētē diuersitatē iter libellū & positiones. In cōtest. litis partes quasi cōtrahūt: vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de pec. & no. in. l. vna. C. de lit. contest. & d. c. j. e. tit. vñ dicif̃ cōtestatio, quasi simul attestatio: sed cōtract⁹ nō pōt cōsistere ex vna parte: q̃a deficit consens⁹ alteri⁹: vt. l. Labeo. ff. de ver. fig. & in oīb⁹. & l. consensu de act. & obli. & de pec. c. fi. li. vj. & q̃ ibi no. & xxix. q. j. c. j. §. his ita. quod procedit ēt in materia fauorabili: & vbi intercessit ēt cōsensus vni⁹ & dol⁹ alterius: vt in. c. tua. de spon. & cōdi. app. c. fi. ergo lit. cōtest. nō pōt iudici altero nolente rñdere: cū nō habeat̃, nisi cōsensus vni⁹ tñ: nec pōt hī p cōtes. i. pœnā: q̃a licet iudex posset pœnā ifigere cōtumaci: nūq̃ tñ supplet cōsensū, q̃ exigit ad cōtractū: & hoc ē qd̃ fortē voluit glo. i. d. aut. q̃ semel vñ dicit, q̃ etiā præsens non pōt præcisē cogi ad cōtestandū litem

litē. Aliud est in positionibus & interrogatiōibus: quia in eis non requiritur contractus, vel quasi: sed sufficit factum confitentis: vñ in pœnam fingi potest interuenisse. & sic loquitur tex. in d. l. de etatē. §. qui tacuit. cum fi. Et per hoc habes expeditam hanc materiā satis vtilem.

¶ Expeditis nunc & suppletis gl. vt nihil utilitatis desit: oppo. contra tex. Nam iste Archiepiscopus erat actor, vt colligitur ex litera: & rei erāt laici: ergo debebat eos conuenire in foro suo: vt. c. cum sit generale. & c. si clericus. de fo. cōp. Sol. dicit Io. An. post Bar. q. imperium vacabat: & sic potuit fieri conuentio coram Papa: in. c. licet. de fo. compe. vel isti Fauentini. erāt: & sic rōne violentiē valuit cōuentio: vt in. c. cū sit praealle. vel noluerunt excipere: hodiē verō tota Romandiola spectat ad ecclesiam: sicut recognouit Rodolphus Rex Romanorū. Et hoc vltimū vide in Spe. de rescrip. presen. §. rōne causē. verfi. item quod est obtentum ab Imperatore. vbi disputat, an valeat donatio facta ab Imperatore an coronationē. cū ille Rodolphus etiam donauerit ante coronationē. Et no. q. Spe. etiam ibi facit mentionē de

29 Bononia dicēs eam fuisse collatam ecclesiā. ¶ Ex hac vltima so. no. quod isti de terris spectantibus ad ecclesiam Romanam: possunt immediatē conueniri coram Papa, & trahi ad curiam. facit. c. si duobus. de appell. Itē hīc potes dicere, q. ex alio capite poterāt isti conueniri coram Papa: nec potuissent declinare forum: laici possunt conueniri corā Papa per clericos: nec pnt forū ibi declinare scilicet ex speciali consuetudine ecclesiā Romanę, quę habet, vt laici possint ibi conueniri: cum clerici contra eos agant. vt plenē dixi, post gl. in. c. praealle. si clericus. & per glo. in. c. ex transmissa. eodem titulo.

SVMMARIVM.

- 1 Episcopus iurat de calūnia si per seipsum litigat prepositis sed nō tactis euangelij. 3. sed si per alium, iurat per illum.
- 2 Actor si non iurat de calūnia cadit ab actione proposita: reo vero si non iurat habetur pro confesso. intellige vt infra. §. & nume. 14. & 15. sed an ipso iure an per sententiam, vide infra. 11.
- 3 Iuramentum vbiunque exigit tacturam euangeliorum: nō sufficit tangere aliam scripturam. 9.
- 4 Iuramentum de cōsuetudine praeatur super quacunque scriptura.
- 5 Episcopus potest in causa pecuniaria per se litigare: & idē alie personę illustres: licet de honestate non.
- 6 Iuramentum calūnię quibus casibus remittitur.
- 7 Episcopi & alij religiosi an teneantur iurare tactis scripturis: an supra pectus eorum.
- 8 Priuilegiū non solet concedi lite pendente super illa causa.
- 9 Priuilegium quod est clausum in corpore iuris comprehendit casus similes non per viam extensiuam sed ex tacita voluntate concedentis: alia vero priuilegia secus.
- 10 Iuramentum calūnię praeatur a syndico absque alio mandato: secus a procuratore.
- 11 Verba futuri temporis non inducunt pœnam ipso iure sed per sententiam.
- 12 Notoriē contumax potest mulctari absque alia citatione.
- 13 Confessus an vltius condemnatur.
- 14 Exceptiones inhabilitantes personam ad agendum possunt opponi etiam post rem iudicatam.
- 15 Contumax in non comparendo vel in non veniendo qui alias habetur pro confesso an appellet.
- 16 Appellatio contra pœnam a lege statutam non valet.
- 17 Appellatio friuola non admittitur.
- 18 Appellatio ab interlocutoria non valet licet causa subsit si nō allegatur expresse.
- 19 Iuramentum calūnię si fuerit ab aliqua partium recusatum postea poterit praeitari vsque ad sententiam.
- 20 Pœna iuris potest purgari vsque ad sententiam.
- 21 Iuramentum calūnię si non praeatur ab aliqua partium non

bet locum istud. c.

- Iuramentum calūnię non potest expresse remitti.
Sñā lata in cā in qua est expresse remissum iura. cal. est nulla.
- 21 Iuramentum calūnię si non praeatur a tutore vel curatore non nocet pupillo vel adulto.
 - Iuramentum calūnię si non praeatur a praelato vel syndico an praeiudicet ecclesiā.
 - Confessio praelati an noceat ecclesiā.
 - Delictum praelati an noceat ecclesiā.
 - 22 Tutor qui mouit litē calūniosā & iniustā nō praeiudicat pup.
 - 23 Iudex qui nō cōdemnauit partem recusantem iurare de calūnia: an teneatur alteri parti.
 - Recusans iurare de calūnia si non est condemnatus: & iterū incipiat agere an poterit repelli.
 - 24 Eligentes contra formā eis datā, priuant ptate iterū eligēdi.
 - 25 Exceptio facultatis potest opponi per sententiam, si alias nō opposuit & non succubuit.
 - 26 Procurator vel alius administrator an debeat iurare de veritate dicēda, vide remissum.

CAP.

VII.

Vm in causa.

¶ Episcopus per alium agēs causam propriam, per illum iurat de calūnia: si per seipsum agit. ipse iurat prepositis, sed non tactis euangelij. Ita summat Ioā. An. sed mihi non placet in quantum restringit tex. ad causam propriam: cum in tex. nihil dicatur: imō potius innuitur contrarium ibi: per syndicum vel actorem & c. quę verba indicant causam esse ecclesię. Cū i causa propria non constituatur propriē syndicus, vel actor: sed procurator: vt lege prima. ff. de procura. not. ij. q. vij. c. si quis erga. Summa ergo sic. episcopus iurat de calūnia, si per seipsum eligit litigare, prepositis tamē non tactis Euangelij: si verō per syndicum, vel actorem litigat, per illum poterit iurare. hoc primō. ¶ Actor recusans sine causa hoc iuramentum prestare, debet cadere ab instituta actione: reus verō debet haberi pro confesso. Et duę suę sunt partes. Secunda ibi: pœna. ¶ Casus literalis. Inter Episcopum Beluacē. & quendam. R. nomine, quēdam causa pecuniaria vertebatur: quā fuit Episcopus vtrum in causa illa deberet ipse de calūnia iurare. Respondetur, quōd si per syndicum vel actorem elegerit litigare, per ipsum praeandum erit iuramentū si verō per seipsum litigare voluerit, ipse idem Episcopus prestare debet huiusmodi iuramentum, prepositis ante ipsum Euangelij, sed non tactis: sicut in ferēdo testimonio fieri consuevit. In fine dicit, quod pœna illius qui hoc iuramentum prestare non vult, est vt actor cadat ab instituta actione: reus verō pro confesso habeatur. Bernar. ¶ No. j. quod iuramentum calūnię praeandum est regulariter tactis Euangelij. hīc enim ponit speciale in Episcopo^a circa tacturam tantū. b Alij ergo tangunt Euangelia, & super his iurant: & idem videtur de alijs iuramentis a iure requisitis. iij. quæstione ix. hortamur. & vide glo. fina. in clem. j. de here. §. porro quæ gloss. inter cetera dicit, quod vbi ius exigit tacturā Euangeliorum, non sufficit tangere aliam scripturam. Sed dices, nonne est istud etiam iuramentum: cū tangitur alia scriptura? Respondeo, quōd sic: sed non ligat transgredientem ad tantum peccatum: quia periurium tantō magis est pœnale. quāto sacrius est illud, super quo praeitum fuit iuramentum. xxis. quæstione prima mouet. no. Innocentius in capitulo & si Christus. de iureiuran. Hodiē tamen de consuetudine praeatur super qualibet scriptura. vide tamen gloss. in dicta clemen. prima de hereti. ¶ Nota. secundō Episcopum posse in causa pecuniaria litigare per se. contrarium tamen videtur velle text. quinta quæsti. tertia. capi. quia & c. de

a ¶ In episcopo. Ad de quæ. j. ponam.
b SEBA. SAPIA.
¶ Tacturam tantū vide Abb. in. c. nuper. in vlt. i. not. de testi. vbi ponit qd sit speciale in Episcopo.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPIA.

¶ Illustres persona. 5
Sēit hic clarē Ab.
q̄ ep̄i sint illustres.
& idē sentit i. l. nul
lus q̄ nexu. C. de de
curio. li. x. & in ad
di. Spe. i. ti. de iuris.
om. iu. i. ver. super
illustres. & in l. ad
similitudinē. C. de
ep̄is. & cle. Sed, qd̄
nō sint illustres, sed
spectabiles tñ, te
nuit Bal. in. c. cū ac
cessissent. de const.
& i. l. j. §. j. ff. de of.
p̄f. p̄f. p̄f. vide
Ias. in. l. j. col. iij. ff.
de offi. eius, cui mā.
est iuris.

¶ Requirat snia. ad
de Ang. cōf. xxx.
vj. Cal. consil. x. de
verbo. signifi.

ZACHARIAS.

¶ Adde dū vult i
ferre: q̄ verba futu
ri t̄pis nō inducant
ipso iure poenā sed
per sniam, vt hic p
alleg. Tu limitabis
nisi addat aliquod
istorū verborū ipso
iure, v̄ eo ipso, vel
ipso facto, vel mox
vel per aliud tale &
simile: vt p̄ Matth.
Matt. fin. suo. cxij.
inci. nota, q̄ vbi cū
que per legē impo
nitur poena. & per
Ro. sing. j. & ij. Frā.
cremēsem sing. vij.
incip. tu scis, q̄ ver
bū. & Fe. in. c. Rod.
col. xvj. col. xvj. cū
seq. s. de refer. Idem
si imponat per ver
ba futuri temporis
q̄ p̄nt eē futuri op
tatiui & p̄ntis subiū
ctiui: vt est verbum
sit, vel erit: & adiū
gitur participiū p̄
teriti t̄pis: q̄ tūc nō
requirat snia. Ver
bi gratia, si dicatur
q̄ ingressus fuerit
domum claustralē,
sit vel erit excōica
tus. tūc em̄ ipso iu
re per ingressum
ipsius domus clau
stralis incurrit ex
cōicatio: nec requi
ritur sentētia decla

a p̄cu. l. pe. cū aut. sua. vbi patet, q̄ illustres p̄sona nō pōt
per seipsam litigare. Host. dicit, q̄ i seculari foro nō ha
bet locū istud cap. sed debet Ep̄s per aliū litigare: sed in
foro ecclesiastico sic. Alij dicūt, q̄ illud cap. q̄a. & ix. q.
iij. c. cū simus. sunt hodiē correctā. Phil. dicit, q̄ verbū
debet, ibi positū nō importat necessitatē, sed ponit pro
pōt. alle. simile. xxvj. di. c. fi. lxxvj. di. c. q̄cūq. ff. de iud. l.
& post. ¶ Ego puto illud. e. q̄a. & s̄iā intelligēda de ho
nestate, nō de necessitate. Vide simile, q̄ est i gl. i. c. vno.
de syndi. vt sicut lex ciuili nō ip̄onit necessitatē illu
stribus & superillustrib⁹ litigādi per procuratorem: ita
ius canonicum voluit hoc inducere de honestate: potest
ergo per se, vt hic. ¶ Not. iij. ibi: cū prastandū fuerit. q̄
recusans prastare hoc iuramētū nō incidit in poenā in
distinctē: sed tunc tñ, qñ recusat, cū de necessitate est p̄
stādū. & facit hęc l̄ra pro his, quē dixi in. c. eāterū. s. eo.
vt appellatio nō admittat in hoc iuramēto. s. qñ de ne
cessitate p̄stādū est: secus si p̄tendit alia cā legitima. ar.
hic. Quē causa pōt esse legitima non p̄stādū? Sol. olim
erat cā legitima, si erat sp̄ualis. s. eod. c. ij. hodiē secus, vt
dixi ibi: Vel si exigat iuramētū gñale ante lit. contestā de
quo dic, vt dixi in. c. j. s. e. Itē secūdū Philip. hoc iusiurā
dum remittit parentibus & patrono. l. iusiurādū. §. q̄ ius
iurand. ff. de iureiur. Nō em̄ est verisimile eos calumnia
ri aduersus suos liberos & liberos. Hoc tñ non placet
Fran. quia hic nō remittit Ep̄o, q̄ pater est: sed primū di
ctū cōiter tenet i. l. ij. i. prin. & ibi per gl. in ver. mouisse.
C. de iur. cal. Nō em̄ hoc apparet reuocatum in parenti
bus & patrono: quare ergo stare prohibet. l. p̄cipim⁹.
in fi. C. de ap. & vide Gul. in Spec. e. tit. §. ij. ver. & nō vbi
idē videt tenere Io. An. ¶ Vlt. collige duos casus, i qui
bus Ep̄s i iuramēto suo nō tenet t̄gere scripturam, sed
iurat p̄p̄ositis Euangelij. Nō ergo sufficit iurare per
suam consecrationē, vel tangendo pectus suū: vt quidā
seruat: sed Euangelia debēt esse in p̄ntia. ¶ Sed circa hoc
dubitat, qd̄ in alijs casibus, vbi Ep̄i tenent i iure: an tunc
sufficiat iurare sine tactura? Io. an. videt remittere ad gl.
in. c. vt circa. de ele. li. vj. ver. corporali. i. fi. q̄ finis fuit ad
ditio. & ibi videt reuocare q̄ dixerat in gl. antiqua, con
cludens ibi in additione, q̄ priuilegiū de quo hic, nō ex
cedit istos duos casus: q̄a per iura antiqua tñ cauebatur
de iuramento testis. xj. q. j. c. nec honore. & §. subsequen
ti. & in aut. de san. ep̄i. §. nulli verō iudicū. qui casus fuit
postea prorogatus ad iuramentū calumnie, vt hic: ergo
in alijs tenet tangere. ad hoc. j. q. vij. quoties de iureiur.
ego. N. in fi. de pur. ca. c. quoties §. porro. in princ. & i. fi.
& de sen. excō. venerabili. Idē videt velle hic. d. Anto. &
do. Car. sed Arch. Io. Mo. & Gul. cōtra i. d. c. vt circa. qd̄
regulariter nō tenet Ep̄i t̄gere, & sentit gl. in. d. c. nec
honore. ¶ Cōcluderē ergo sic: q̄ in casibus expressis, &
in oibus arduis, & vbi Ep̄s est infamatus, ibi semper te
neat sacra t̄gere. ergo, & c. ar. in iurib⁹. s. alle. per Io. an.
In leuib⁹ verō causis, seu casibus, nedū ep̄i, sed et p̄s
byteri priuilegiati sunt, vt nō t̄gāt: sed debent interro
gari per suā cōsecrationē. Iste est casus singu. in. c. si quis
presbyter. ij. ver. q̄ sic restringit: licet loquat gñaliter: vt
hoc ca. ponat aliqd sp̄ale in Ep̄o: & vt alia iura nō corri
gant. in casibus verō nō leuib⁹, sed similib⁹ istis hic ex
pressis dico Ep̄m priuilegiatū: vt nō t̄gat. Exceptio em̄
firmat regulā in cōtrariū in casibus nō similib⁹ exceptis
vt no. in. l. j. C. de cōdi. inde. & in. l. j. ff. qd̄ vi aut clā. & in
c. cū dilecta. de cōfir. vti. vel inuti. Ad hoc expressē ad
duco istū tex. Nā de iuramēto calūniē nō erat prius cau
tū: & tñ declarā hoc idē esse in iuramēto calūniē, q̄ in
iuramēto testis. Et hoc nō ex alio, nisi in similitudine rō
nis: nec edī hoc ius de nouo: nec priuilegiū conferē de
nouo: tñ, q̄a Papa hic rñdet ad cōsultationē: vt dicit gl.
no. in. c. cōsultationi. de tēp. ord. ¶ Tū, q̄a pēdente lite
nō solet edi ius de nouo: nec priuilegiū cōcedi quo ad il

lam cām: vt in aut. in medio litis fac. ius. non fac. q̄ leg. &
no. in. c. fi. vt lit. pen. & per gl. in. c. licet canon. de ele. lib.
vj. ¶ Nec ob. q̄ priuilegiū nō debet extendi de pri
ui. sanē. arg. hoc nō procedit in priuilegio in corpore iu
ris clauso: q̄ est cōforme rōni & dignitati indultū: nec vi
det tunc extensum, sed vendicat sibi locū potius ex vo
lūtate tacita cōcedentis. & optimē probat in simili in. c.
j. s. e. vbi priuilegiū cōcessum clericis Constatino. videt
propter identitatē & oīmodam rōnis similitudinē con
cessum oībus clericis. Itē facit optimē. d. c. si q̄s presby
ter. vbi presbyteri indistinctē habent priuilegiū in le
uib⁹ causis, ne manus quibus conficitur corpus Chri
sti, videatur pollui quo ad opinionem vulgi. Congruū
est ergo, vt Ep̄i priuilegentur in causis aliquantulū ma
ioribus. Dicit etiam pōt, q̄ istud nō est propriē priuile
gium, sed ius disponens in fauorem publicū, & sacrorū
j. dist. c. ius publicū. q̄ satis est extendibile ex similitudi
ne rōnis: cū nemini noceat & indulgeat. ar. in. l. vniuer
sa. C. de preci. imp. off. Et de forma & mō iurādi vide gl.
in. d. cle. j. de hēre. quē est valde no. ¶ Et an vbi ius re
quirat tacturam ad solēnitatem actus, sit iuri satisfactū,
si sine tactura fuit iurātū: vide gl. no. in. d. e. vt circa. quē
cōcludit, q̄ non licet enim sit iuratum etiam sine tactu
ra: vt in. c. & si Christus de iureiur. tamen tactura terret
iurantē, & obligat transgredientē ad grauiorē culpam:
vt. s. di. ¶ Venio ad gl. Et primō tacitē quārit, nunqd
ponat hic aliqd sp̄ale in Ep̄o, qui iurat hic per syndicū,
seu per actorem. & dicit q̄ nō: sed hoc est regulare, vt in
iuribus p̄alleg. in ea. Ex hoc videt gl. intelligere tex. in
proprio syndico seu actore. s. cōstituto in causa vniuer
sitatis qui regulariter iurat in causa vniuersitatis sine
alio mandato: vt plenē dixi in. c. in pertractandis. & c. se
quen. Et per hoc videtur intelligere hoc cap. loqui i ep̄i
scopo litigāte in causa ecclesiē: vt. s. dixi. & optimē fa
cit tex. iste pro opi. quā posui. s. eo. c. j. vt in effectu illud
c. nihil tribuat hodiē. Vnde etiam episcopus non releua
tur: nisi iuret per syndicum vel actore. Simplex ergo p
curator ad hoc nō sufficeret nisi habeat sp̄ale mandatū.
De quo dic, vt dixi in. c. j. Gl. j. satis est expedita per su
pradicta, & per ea, quē dixi in. c. j. s. e. ¶ Quēto hic di
citur in §. poena. q̄ actor nolens iurare. & c. an ipso iure
cadat a cā. Gl. vult, q̄ p̄ sniam iudicis: quia iudex p̄cede
ret cōtra illū absolendo reū, ac si nihil probasset. & idē
dicit in reo. ¶ No. ex hac gl. q̄ per hęc verba cadat a cā
vel habeat p̄ cōfesso: nō imponit poena ipso iure: sed re
quirat snia: b̄ pro hoc: quia dispositio est concepta per
verba futuri t̄pis: vt no. in. c. quisq̄s. de elect. & per gl. in
c. in poenis. de reg. iur. li. vj. q̄ plenē dixi in. c. si diligenti.
de fo. cōpe. Et hanc op. q̄ requiratur hęc snia: tenet qui
dam, vt refert hic Host. sed secūdū eū alij dicūt, q̄ punit
ipso iure & per sniam. Nā ipso iure cadit ab actione, q̄
per sententiam iudicis declaratur, qui reū absoluit. Re
autem ipso iure habet pro cōfesso: & in petitiōe sine alia
probatione per iudicem condemnatur: vt in. l. vñ sum
ptus fuit iste §. quasi allegat hęc gl. & in authen. de liti
s. omnem. in fi. colla. viij. x. questio. ij. c. em̄ §. qui vero res
iam dictas: ver. emphyteosis, & c. Et q̄ requiratur sentē
tia, tenet hic Inno. & communiter do. iuris ciuili in. d.
l. ij. & ibi gl. dicentes, q̄ vtroq̄ casu requiritur sententia
ne iudicium claudicat. Nam si in eo spectatur sententia,
qui tantū habetur pro cōfesso: ergo & in actore spe
ctari debet, vt cadat ab actione. Et quod in reo spectet
sententia: apertius probatur in dicta lege secunda §.
si autem reus. & plus dicit Barto. ibi in secunda quod
si actor. quod non eo ipso, quod recusat iurare. debet
iudex pronūtiare cōtra illū: sed oportet prius, q̄ patefa
ciat ei⁹ delictū: puta p̄nūtiādo eū esse cōtumacē in iurā
do, vel eū h̄ri debere pro cōfesso p̄pter illā cōtumaciā.
p̄ hoc est tex. i. l. ei⁹, q̄ delatorē. i. princ. ff. de iur. s̄i. Item
dicit, q̄

atoria: vt in. c. a no
bis. el. j. de sent. exc.
c. fi. in fi. de tēp. or.
lib. vj. qd limitabis
tū, vt p Matth. fin.
cxv. inci. no. q vbi
lex. j. nisi talia ver-
ba cū participio cō
iūcta, notarent quā
dā iproprietate, pu
ta, q dicere habet
pro cōdēnato, con
fesso, vel conuicto,
aut aliud id genus.
Anto. Francif.

¶ Circa hoc, p que
verba poena ipso
iure imponatur: ad
das q si ēt impona
tur per verbū pro
tinus, intelligitur
ipso iure. & statim
p̄t exigi sine nouo
processu, secundū
Bal. i. l. ij. C. vt li. pē
dē. i. ij. nota. Adde
tū, q poena, q ipso
iure iponit̄ requirit
iudicis declaratio
nē, q declarat illud
factū esse cōmissum
pro quo poena est
iposita, & añq̄ fiat
ista declaratio, non
pōt exigi ista poe
na: vt per Inno. i. c.
cōsuluit. de of. dele.
& per bar. i. l. defer
torē. i. j. si ad diē. ff.
de re milita. & in. l.
creditor. C. de pi.
& per Alex. in. l. ei
q. ff. de iure fis. & p
Bal. in. l. si q̄s nō di
cā rapere. C. de epi.
& cle. & tene mēti,
q ad faciēdū talem
p̄nūtiatiōē seu de
claratiōē, requirit̄
partis citatio ēt si
ipso iure, vel ipso
facto imponat̄. q
posset subesse aliq̄
legitima defensio, q
posset allegari per
reū, secundū. d. Car.
in cle. in plerisq; in
x. q. de elect. & h̄p
Alex. in. l. Impera
tor. de iure fis. in fi.
& per gl. i. cle. p̄nū
de cenf. & h̄c i. c.
cū secundū. de h̄c
reticis. li. vj.

SEBA. S A PIA. 14
¶ H̄eres. Vide
Bal. i. l. trāfigere. vl
ti. c. ver. facit ad sta
tuta, q dicunt. C. de
transa. & in. l. ij. col.
vlti. C. de eden. vbi
Alex. & in. l. j. colū.
iij. C. ne ex deli. de
funct. & Alex. in. l.
manifeste turpitu
dinis. ff. de iureiur.
Feli. in. c. quarenti.
colum. iij. de offic.
delega.

dicat, q sit iste taliter cōtumax in non iurādo
decedat ante h̄c pronūtiatiōē. ad eius h̄ere
des. nō transit ista poena: vt habeatur pro cō
fesso secundū eū. Casus est in. d. l. eius qui dela
torem. & idem cōsimili ratione puto dicen
dum in actore, vt incidat in poenam. & pro
nūtiatur cōtra eū patefacto pri⁹ eius delicto
mō p̄dicto. & hoc tenēdo illud dictū Bart. in
reo. ¶ Sed ego dubito vtrum sit verū, an re
quiratur talis declaratio ante sententiam: cū
videat̄ tex. in contrariū in. d. l. ij. §. finautē re⁹
vbi dicit, q habeat̄ pro confesso & liceat iu
dici pronūtiare sniam, secundū q rei qualitas
subiecerit. & c. Et sic apertē innuit iudicē pos
se incontinenti sniam ferre super principali
absq; alia pronūtiatiōē super delicto in nō
iurando. Satis em̄ est de hoc cōstare in actis,
in quibus dicit̄ iudicē detulisse iuramentū a
ctori, vel reo & illū noluisse iurare nulla ex
pressa cā. Ad qd ergo requiritur alia declara
tio: cū constet notoriē in iudicio. Nā vt vult
Bar. poena vt habeat̄ pro cōfesso cōmittitur
ipso iure: quia sufficit sola declaratio cōtuma
ciē: q importat illud verbum habeat̄, q circa
poenā videt̄ latē sniā. Sicut in simili dicimus
de isto verbo subiacet: vt no. glo. fi. in fi. in. c.
vno. de iureiur. li. vj. & probat̄ in. c. si q̄s sua
dēte. xvij. q. iij. Non ob. l. eius, qui delatorē.
per quā mouet̄ Bar. quia loquit̄ in delicto in
iudicio nō cōmissio: vñ cū de eo non cōstabat
nō debet ille haberi pro cōfesso: nisi prius de
eo constet, & super eo pronūtiat̄: ita dicit
ibi tex. secus ergo, vbi de eo constat mō prae
dicto: & sic potius ille tex. potest adduci pro
illa sniā. ¶ Sicut in simili dixi in. c. j. de iur. q
vbi notoriē cōstat de cōtumacia alicui⁹ pōt
multari absq; aliacitatiōē: vt i. d. c. j. & i. c. ve
nerabilibus. §. secus. de sen. exc. li. vj. secus vbi
non constat in iudicio: vt no. in. l. ij. per Bar.
ff. si quis in ius vo. non ie. q sic intelligo. Et fa
cit q no. Inn. in. c. dilecto. de sent. excōi. li. vj.
& per eūdem in. c. ex rōne. post prin. de ap. &
per hoc possent limitari & corrigi, que in si
mili dixi post Bar. in. c. s. proxi. de cōtumace
in r̄ndendo ad positiones per easdem rōnes,
& hoc no. ¶ Dices tu ad quid requirit̄ sniā
cū cōfites in simili h̄r p cōdēnato: vt. l. j. C. e.
& ff. e. l. j. & ff. de re iur. l. debitorib⁹. & l. post
rē iudicatā. R̄nde cōtraria pcedunt in con
fessione facta ante li. cōte. secus si post li. con
te. q tūc requirit̄ sniā secundū cōem opi. vt no.
gl. in. l. j. ff. de sup. leg. & i. c. dudū. de ele. & ij.
q. j. c. nos inquē quā. In casu aut̄ nostro lis erat
contest. quia aliās non fuisset iuratū de calū
nia: vt. s. c. proxi. in fi. & ficta confessio nō de
bet plus operari, q vera. ¶ Sed contra p̄di
cta op. sniā nō est ferēda li. nō cōte. vt. s. vt lit.
nō cōte. per totū ergo. & c. Sol. hic erat lis cō.
q post li. cōte. deferret̄ hoc iuramentū: vt no. gl.
in. d. l. ij. §. q si actor. ¶ Ex hoc inferet̄, q poena
hui⁹ ca. & d. l. ij. nō cōmittit̄, nisi cū recusat̄ iu
ramētū post lic. cōte. Et p hoc q dixi i. c. j. s.
eo. & q ēt sentit Bar. in. d. §. q si actor. ¶ Ego
cōcluderem sic, q aut q̄s recusat subire iurim
gnale calūniā, q cōcernit totā cām & nō ha
bet locū poena hui⁹ ca. nisi post lit. cōte. q a n
nō tenet̄ p̄stare tale iurim dixi in palle. c. j. vñ
a n lit. cōte. iustē recusat. Nō em̄ tenet̄ iurare
sup tota cā cū adhuc sum⁹ incerti, an fiat per

secutio in cā obstatib⁹ exceptionib⁹ dilato
rijs. ar. i. c. exhibita. de iur. Aut q̄s recusat post
iurim p̄standū spāliter sup exceptione dilato
ria, q in veritate praeftādū est: vt dixi in. d. c. j.
& tūc cōmittit̄ poena, l. nō sit lis cōte. sed tū
diuersimodē cōmittit̄: q a n lit. cōte. re⁹ ha
bet̄ p confesso tū sup illa exceptionē, vbi re
cusat iurare. Et idē dicendū in actore, q de
bet cadere à cā illa: sed super exceptione, de
qua nunc cōtendit̄: & tūc nō obstat cōtrariū
q a n requirit̄ cōtestatio ad pronūtiandū su
per dilatorijs: vt no. in. c. prudētiā. §. praeerea
de off. deleg. & in. d. c. exhibita. Sed q̄n recusat
post li. cōte. poena cōmittit̄ sup tota causa: vt
sic eadē sit rō de parte quo ad partē: sicut de
toto quo ad totū: vt. l. q de tota. ff. de rei ven
di. & in capitu. pastoralis. §. item cūm totum.
de off. dele. poena vtroq; casu habebit effectū
suū: nec plus procedet, q sit delictū in excedē
te repertū. c. quāsiuit. de his, quae fiunt à ma.
par. c. & l. sanctio. ff. de poenis. Sed circa hoc
quero nunqd reus nolens sine cā iurare de
beat, indistinctē condemnari? dic q non vbi
sola cōfessio nō sufficit ad cōdēnationē. Po
ne em̄, q libellus sit ita formatus, q debeat se
qui absolutio, vel q ipse actor fuit prius con
fessus illū cōtractū, de quo agebat̄ fuisse gestū
per metū, qui cadit in cōstātē virū. Certē em̄
tūc sequeret̄ absolutio: q a n debet plus ope
rari ficta cōfessio, q vera. ar. eorū, q not. in. l.
ff. p soc. & hoc voluit tex. i. d. l. ij. §. q si actor.
vbi dicit reū cōdēnadū, put rei qualitas sug
gesserit. & hoc voluerunt gl. & Bar. in. d. §. q
si actor. Cōclusio ergo sit, q seq̄t cōdēnatio,
vbi vera cōfessio sufficeret ad cōdēnationem
als̄ sec⁹ cēt: cū ip̄e habeat̄ tū p cōfesso. facit q
dixi i. fi. c. j. de iur. ¶ Sed q̄ro, nūqd debet ha
beri pro cōfesso, quo ad factū principale dū
taxat: an ēt quo ad exceptiones dilatorias &
peremptorias. b Butr. dicit, q excludunt̄ oēs
exceptiones perēptoriae: q a iste videt̄ intētus
actoris. Ex quo dixit illū sibi obligatū: sed di
latoria exceptiones p hoc non excluduntur.
Putat, q actor sit bānitus: iō nō debet audiri.
vel excōicat⁹: q a licet cōfiteat̄ factū principale:
tū istas pōt opponere. c Et idē seq̄t do. an. h̄c
& mihi placet. Nam si nō videret̄ cōfessus ēt
quo ad peremptorias exceptiōes: talis cōfes
sio esset quasi nulla: cū cēseat obligatio, quasi
nulla que elidit̄ ope exceptiōis. vt. l. si dari sti
puler. ff. de ver. obli. ¶ Sed secus in exceptio
nibus dilatorijs inhabilitantibus personā ad
agendam: cū & post rem iudicatam possunt
opponi: vt in. c. pia de excep. lib. vj. ¶ Quae
ro circa istum eundem §. poena. nunquid iste,
q habebit̄ pro cōfesso possit post cōdēnatio
nē appellare. gl. i. d. l. ij. §. q si actor & in. l. j. C.
q̄n appel. non est necess. quod sic. Idem Cyn.
Barto. & Iacob. de Aret. in dicto. §. quod si a
ctor. Licet em̄ iste sit contumax in non paren
do: non tamen est contumax in non venien
do. & ideō appellari potest: vt lege creditor.
§. iustus. ff. de appellatio. Et proderit ista ap
pellatio secundum Cynum quia fortē doce
bit de aliquo priuilegio propter quod nō te
nebatur iurare: sed Pet. in lege prima eodem
titu. tenet̄ contrarium. Sicut enim non appel
lat cōtumax in non veniendo propter nimia
contumaciam: vt. ij. qōne. vj. c. sunt quorum,

SEBA. SAPIA.

¶ Et peremptorias,
Vide Bar. & Ioan.
de Imo. & Moder.
in. l. si cui. §. j. ff. de
lega. vbi ēt de hoc
articulo per Paul.
de cast.

¶ Pōt opponere.
adde q voluit Frā.
Are. in cōf. cxlvij.
vbi dicit, q licet cō
tumax videatur fa
teri cōtenta in inq
sitione: non tamen
videtur fateri oēs
qualitates.

Anto. Francif.

¶ Circa hoc, an cō
tumax habit⁹ pro
cōfesso, habeat̄ pro
cōfesso, ēt q ad q̄li
tates negotij prin
cipalis: vide Bal. in
l. ij. in ver. sed qd si
nō. C. de fi. istr. vbi
dicit, q habeat̄ p cō
fesso sup intētatis
tū principaliter: q
ēt voluit Bal. i. l. j. §.
q si actor. i. fi. C. de
iura. cal. & i. l. gene
ralit. §. sed iuramē
to. in. l. j. colū. C. de
reb. cred. & adde q
in criminalibus de
iure cōi. nūq̄ cōtu
max habet̄ pro cō
fesso: vt p gl. & bar
to. in. l. ij. in. §. diu.
ff. de iur. fi. & p Bal.
in. l. j. i. ij. co. C. quō
& q̄n iud. secus aut̄
ex forma statutorū
de quo vide p Ol.
in cōf. lxij. & ha
bet̄ p Bart. in. l. qō.
la. ij. ff. de q̄stio. per
Bar. in. l. absentē. ff.
de pō. in. ij. col. &
per do. Abba. in. c.
veritatis. in. viij. c. q
de iureiur.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

& no. in cle. vna. de dolo & contu. & patet in d. l. j. Ita & iste nō debet audiri propter nimium contemptum iudicis. Cy. in d. l. j. dicit reducē do ad cōcordiam: q̄ aut iste nolens iurare allegavit aliquod priuilegium: & tunc admittit ad appellandum. aliās secus propter nimium contemptum, q̄ videtur placere Io. an. in addi. Spe. de iuramento calumniæ. §. fi. verfi. sed nunquid. & dictū do. Ant. hīc. ¶ Ego puto sic, q̄ aut nullam causam allegavit tempore recusatiōis: nec nunc tempore appellationis: & nō debet admitti. quia videtur appellatio ista interposita contra pœnam à lege statutam, q̄ non valet: vt. l. si qua pœna. ff. de verb. signifi. & c. quia nos. de ap. Aut expresseit cām tempore accusatiōis: & aut notoriē friuolam: & idē argu. de appel. c. vt debitus. & c. cum speciali. Aut dubitam, & potest appellare: vt. d. c. vt debitus. Aut nullam causam expresseit tunc tē pore appellationis: & adhuc crederem talem appellationē non admittendam: quia satis est ipsum recusasse sine causa tempore delationis iuramenti. Sicut in simili diximus de appellāte ab interlocutoria: vt non sufficiat causam subesse ad iustificationem ipsius: nisi alleget expresse: vt in clemen. appellanti. de app. Aut iudex allegata causa pronuntiavit causam non legitimā, vel pronūtiavit eum haberi p̄ confessio: quia sine causa legitima recusauit: & tunc à tali sententia declaratoria poterit appellari: quia ista est sententia hominis declaratis: & fortē malē declarauit. videad hoc quod not. in capitu. cupientes. §. q̄ si per viginti. de elect. libro sexto in ver. priuatos. ¶ Sed quæro, quid si pars non est cōtera hac pœna, sed instat, vt cogat iurare? vide in Specul. eod. tit. §. fina. ver. sed quid. vbi tandem videtur concludere hanc pœnam sufficere, quod videtur verius. arg. hīc. Satis enim est decisa quæstio. frustra ergo querimus de calumnia. ¶ Sed quid si recusans^a vult tunc purgare contumaciam suam, & iurare, an debeat admitti? Doc. in præalleg. l. secunda: quod sic. Et idem Ioan. And. in addi. Spec. eo. titu. §. fi. ver. sed nunqd argumē. C. de appel. leg. si quis. & secunda. q. vj. si quis. quod putat verum do. Anto. si non solum velit iurare de futuro, sed etiam de præteritis, quod non calumniæ causa. Ego puto, quod satis vsque ad sententiam condemnatoriam, seu declaratoriam, poterit pœnitere & nō postea. Nam cum ista sit pœna iuris, oportet, q̄ instet vsq; ad sententiam: b vt lege qui cum maior. §. accusasse. ff. de bo. li. & in. l. i. seruitute. §. petijisse. eod. titu. & quod not. Bar. in l. in criminali. de iu. om. iu. C. & quod dixi in c. si diligenti. de foro competen. ¶ Vltius quæro, quid si ambæ partes nolint iurare: q̄a fortē conuenerunt adinuicem de non iurādo dicit Spe. in eo. tit. §. fina. ver. quid si. quod nō habebit locum pœna huius capi. Resultaret enim quēdam contrarietas: quia si pronuntiaret cōtra reum, actor nō perderet causam & si pronuntiaretur contra actorem, reus nō haberetur pro confesso: compensabitur ergo delictum cum delicto quo ad istam pœnam. Sed iudex non procedet in causa: ex quo noluit iurare & si ferret sententiam, nō valeret: quia expresse hoc iuramentum remitti non potest: vt lege prolatam. C. de senten. & inter

lo. & melius in cap. primo eodem titu. libro sexto. Circa hanc materiam vide per Spec. in d. §. fin. vbi reperies plures quæstiones circa hoc. ¶ Item queritur, quid si tutor, vel curator non vult iurare. Specu. eo. titu. §. fin. ver. quid si tutor. Dicit quod non nocet pupillo: nec ob hoc causam perdet. alleg. ff. si quis ius dicen. non obtem. lege prima. §. secundo. C. de ser. fu. leg. quicunque. & xvj. quæstio. sexta. c. si Episcopum. Et per hanc vltimam allegationem, vbi dicitur, quod delictum Prælati non debet nocere ecclesie: dicit ibi Ioan. Andr. in addi. quod Prælati, vel syndico nolente iurare, non præiudicabit ecclesie. Sed refert ibi Guil. de Cug. in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. dixisse: q̄ prælatus, seu syndicus soluat de suo estimationem: vt dicta lege. quicunque. Et si non est soluendo, non per hoc puniatur ecclesia. ¶ Sed postea dicit, quod cum per hoc sequeretur absurdum, q̄ prælati nolente iurare, non iurabitur de calūnia: ex quo sibi imponitur pœna ista. Licet enim in prælati auctore subfit remedium, quia non audietur, si non vult iurare: tñ eo existēte reo cessat omne remedium: cum non sit consultū auctori. ideo debet habere locum hac pœna. Item cum nolle iurare sine causa, & confiteri, sint idem, cum habeatur pro confesso, vt hīc: sicut succumbit ecclesia per confessionem Prælati: ita & per recusationem huius iuramenti. & hoc sibi placet, quando causa est calumniofa. ff. de admini. tu. l. quoties. §. sicut. Sed aduerte, quia tūc non est pœna, si causa est calūniofa. & sic videtur, q̄ vbi causa nō est calumniofa non noceret ecclesie. Et ita sentit Ioan. and. in add. Spe. in princip. & hoc vltimum dictum posuit hic domi. Ant. qui videtur sequi hoc primum dictum Guil. vt noceat ecclesie: & allegat capi. Imperatorum. §. eodem. Sed certē illud ca. non facit: quia loquitur, quādo tota ecclesia est contumax in non iurando, vel in non constituendo syndicum aptum ad iurandum: meritō ergo ex delicto totius ecclesie punitur ipsa ecclesia: vt lege iubemus. C. de sacrosan. eccle. & quod no. de ordi. cog. capi. secundo. Item confessio^d etiam vera solius Prælati, non semper nocet ecclesie. vt not. in capi. secundo de testi. libro sexto. & ca. de Constantinopolita. xxij. distin. c. fi. de præscript. ¶ Vnde in hac materia sic dicerem, q̄ in casibus, in quibus confessio solius Prælati non noceret ecclesie: vt i causis cōmunib; tunc solū delictum prælati non nocebit ecclesie: quia si verē nō posset confiteri, fortius neq; fictē. arg. eorum, quæ not. in lege tertia. ff. pro socio. In casibus verō in quibus noceret, vt quādo habet diuissam administrationem à capitulo, & causa nō est ardua: & tunc esset maius dubium. Sed adhuc putarem, q̄ non imputaretur ecclesie: sed soluet de suo: quia ista non est vera cōfessio, sed est orta in pœnam, delicti ratione: vt hīc. Et aliud est i ista, quā in vera cōfessione. arg. in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fi. & quod ibi no. Bar. Item, quia vera confessio se potest habere ad delictum, & non delictum: ideo in dubio valet. Et sic intellige ca. suborta. de re iud. vbi confessio syndici nocet ecclesie, sed istud factū omnino cadit in delictum: ideo non præiudicat: quia non videtur delictum mandatum: vt lege si procurator. ff. de conditio. indeb. Facit quod no. Bar. in d. l. j. §. ij. si quis ius di. nō obtē. & q̄ dixi in c. j. & vt lit. non cōtest. Et iō debent habere locum iura dicentia delictū prælati & c. vt in regula, delictū. de reg. iur. li. vj. ¶ Ad idē facit tex. nota. in l. nō est ignotū. C. de admi. tut. vbi dicit pupillū nō puniendū ex illicita & calumniofa lite mota per tutore: sed ipse tutor dumtaxat. Providebitur ergo hoc casu contra Prælaturū reū nolentem iurare, per remedium missionis, ac si esset contumax in respōdēdo infra de eo, qui mit. in pos. per totū. ¶ Sed contra prædicta ob. gloss. in dicta regula, delictum. quæ dicit delictum solius Prælati nocere ecclesie in iudicio, etiam agendo: per cap. cum olim de censu. Sed certē illa gloss. non est simpliciter vera: nec probatur aliquo iure: sed potius probatur contrarium: vt in capitulo. cum venerabilis. de except. & ad capitu. cum olim. respondeo, quod illud poterat cadere in delictum & non delictum: ideo præiudicat, ex quo est legitimus administrator: iuxta ea, quæ dixi in dicto capitulo primo vt lite non cōtestata. ¶ Quæro, nunquid reus possit in eadem instantia petere, vt actor cadat à causa: quia noluit iurare? Cyn. dicit, quod sic, c in præallega. lege. ij. §. quod si actor. Sicut enim potest actor contra reum recusantem petere sententiā in eadem instantia: vt in præalleg. §. ita & reus cōtra actorem: vt æqualitas in iudicio seruetur: vt in c. j. & ij. de mu. pet. & in regula. non licet

BEBA. SAPI.

a ¶ Si recusans. Vide Lāf. de Oria. in re. p. c. quoniā cōtra falsam. in verbo, rñ fides. colum. iij. de proba.

b ¶ Ad snām. Adde ro. cōfi. lix. & lxxj.

c ¶ Nō debet nocere. Adde Arer. consil. lxxij. Roma. consil. cccxix.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Cōfessio. qñ cōfessio prælati noceat ecclesie ponit Imol. in c. j. de depofi. col. v. Abb. i. c. fin. a col. xvj. de præscri. vbi videas Feli. co. pever. gñaliter aut. & ibi ponit, an & qñ nocet: ecclesia habeat restitutionē in intergrū. Qñ aut delictū prælati in iudicialibus noceat ecclesie ponit Feli. i. c. ad audietiam. ij. col. xiiij. §. de rescr. ver. secūdō limitat ista gl. & in c. cū venerabilis. co. vj. ver. scias duo tantū de exceptio.

e ¶ Cy. dicit q̄ sic. ad de qd voluit Lap. alle. lxxij.

non licet. de reg. iuris libro sexto. ¶ Sed circa hoc queritur de notabili questione, quam ponit hic Inn. quid si iudex requisitus noluit ferre iuramentum contra recusantem iurandum, & ita pereat instantia iudicij. nunquid habebit aliquam actionem ille, qui cōtēdebat aliū iurare debere. Itē dubitat, nunquid si incipiat agere ille, qui recusavit: an poterit contra eum excipere dicendo: tu debes cadere lite: ergo non debes audiri agens? & videt, quod sic arg. ff. de inoff. testa. l. Papinianus. §. si quis impubes. Inno. dicit se nō credere posse agere siue excipere de recusatione iuramenti: quia ea, quæ eveniunt post litem cōtē. valde pertinent ad officiū iudicis. ff. de edil. edic. l. adiles. §. itē sciendum. Et nephas est ex materia litis litem oriri. C. de fruct. & lit. expen. l. iij. dicit tamen iudicē ex hoc teneri. C. de iu. l. sancimus. instit. de obli. quæ ex quasi deli. nas. in princ. ¶ Prædicta ut non possit excipi, vel agi, locum habent secundum eum quando per sententiā negotium principale terminatum est, vel transactum. C. de fruct. & lit. expen. l. terminato. sed si non sit terminatum negotiū per iustitiam: sed fortē perijt principale negotium propter interitum rei, vel aliā similem causam: tunc bene ferretur sententia propter accessoriū. ff. de rei vend. l. item si verberatum. & l. utiq. Et sic videtur velle Inno. q. siue sit terminatum negotium, secundum instantiam: vel perijt instantia non possit amplius agi ad istā poenā de qua hic. Dicit tamen hoc non habere locum in his, quæ fiunt extra iudicium. ¶ Vnde si qui elegerint contra formam, sunt privandi potestate eligendi de electionibus. c. quia propter. ad istam enim poenam agi potest. ¶ Vltimō refert alios dicere, q. etiam in iudicijs ut hic: semper potest tagi, ut cadat à lite. & sic simpliciter eum recitat Hostien. & Ioā. an. & nihil eligunt, vel allegant. Sed contra primum dictum Inn. facit quod no. in simili in. c. si diligēti. de foro compe. & per gl. & Bal. in. l. in criminali. C. de iuris. om. iud. cum simi. Nam si quis vocat ad vetitū examen, licet vocatus debeat ab instituta cadere actione: tamen postea potest agi conditione ex illa lege, & etiam excipi contra agentem: secundum ea, quæ dixi plenē in. d. c. si diligenti. ¶ Duo ergo sunt videnda. Primum, quando adhuc non est lata sententia aliqua. Secundum quando fuit lata sententia secundum iustitiam causæ, & non secundum iustam poenam. ¶ Ad primum tenet hic dominus Anton. quod semper potest agi, & etiam excipi. Nec videtur hic iure nostro dubitandū: cum nō pereat instantia. in. c. pen. de iudi. Et idem dico de iure civili, etiam post peremptionem instantiæ: ut etiam ipse sentit, licet non clarē exprimat, quia cum poena hic imponatur, non referendo se ad iudicem. datur conditio ex lege. & potest postea agi iuxta no. in iuribus. §. allega. & in l. vna. ff. de condi. ex leg. & in l. ij. de offi. iud. Contraria allegata per Innocē. loquuntur in officio iudicis mercenario, scilicet deseruienti actioni intentatæ: sed tunc agitur noua actione. & sic non obstat peremptio instantiæ. ¶ Ad secundum, quando sententia iam fuit lata, concludit hic do. Anto. q. quando petitum, vel exceptum fuerit, ut procederet secundum istam poenam, & iudex hoc non obstante sententiauerit secundum iustitiam causæ, non debet amplius audiri in alia instantia: quia hoc videtur esse reprobatur. ar. ff. de compen. l. q. in diem. Ordinantur enim hic actio & exceptio ad eundem finem. Et sic variatur iudicium de plenario ad plenarium. & sic obstat prima sententiā. facit quod no. Bar. i. l. qui Romę. §. duo fratres. ff. de ver. ob. sed vbi non fuisset oppositum in primo iudicio, si venit per viam exceptionis, non audiatur: quia ante debuerat opponere secundum eum, si per viam actionis audiret: quia nunc agitur contra sententiam ex altera causa. ¶ Videte circa primum membrū, q. nō fuit petitum, vel exceptū de poena, & iudex contrarium iudicauit, ut non possit postea agi secundū do.

An. Pōt dubitari, nūq. procedat hoc dictum siue expresse reprobauerit exceptionem, seu petitionē: an etiam q. nō simpliciter iudicauit contrariū: nā. l. q. in diem. alleg. per do. Anto. facit potius ad contrarium. Nam loquitur, q. iudex expresse reprobauit cōpensationem: & tunc non possit amplius agi: secus si de ea opposita rationē nō habuit: quia tunc salua manet facultas compensandi, etiam post sententiā: ut ibi leg. & no. Sed ego quo ad casum huius cap. idem puto, si expresse non reprobauit. Satis enim est, q. de ea sententiā rōnem nō habuit. Videtur enim reprobasse: & imputet non appellati: sicut quando producto instrumento iudicat contra illud: ut in. c. suborta. de re iud. & ibi est bona gl. & q. not. in. c. cū Ioannes. de fide instr. in gl. fi. ¶ Simile etiā in questione falsitatis. Nam & post sententiam potest agi^b ut in. c. licet. de probat. & in. c. cum venerabilis. de excep. tamen si in prima instantia fuit exceptum de falsitate, & contrarium fuit iudicatum, non potest amplius agi, nisi appelletur: ut in lege prima. & ij. C. si ex fal. instrumen. & no. gl. d. c. licet. Et rō diversitatis inter exceptionem cōpensationis: & alias prædictas, seu casum nostrum est: quia exceptio cōpensationis de directo obstat executioni, & nō sententiæ. Vn si iudex de ea opposita mētionē nō fecerit: non videtur propter hoc reprobasse, sed potius reseruasse ad tēpus executionis. Secus vbi exceptio de directo obstat cōdemnationi: quia tunc iudex etiā non habendo de ea rōnem videtur reprobasse: quia fecit actum prorsus contrariū: ut no. in præalleg. capi. suborta. ad idem. c. ex parte. el. iij. & quod ibi not. de appella. ¶ Concludo ergo circa primum membrum, quod si in prima instantia fuit petitum vel exceptum de poena: & iudex contrarium iudicauerit scilicet secundum iustitiam causæ, siue expresse reprobauerit exceptionem, siue tacite, non potest amplius agi, vel excipi: nisi fuerit appellatum. ¶ Quo ad secundū membrum dum dicit. D. Ant. q. si non fuit oppositum in primo iudicio, non auditur per viam exceptionis: non puto hoc simpliciter verum. Vnde dicerem, q. aut nemo agit & tunc in dubio non pōt excipi. & c. Aut agit actor fortē pro executione sententiæ, quam habuit: & tūc satis poterit excipi hoc mō: *Dico quod non es audiendus: quia debes cadere à causa, quia noluit iurare: & sic peto per iudicem te condemnandum: cum de delicto notoriē constet in actis.* Ad hoc quod plenē dixi in capitu si diligenti. de foro compe. & quod not. in capitu. pastoralis. de causa posses. & proprie. in gloss. penultima & per Federi. confil. xliij. ¶ Quo ad tertium dum dicit, q. per viam actionis debet audiri, si nō fuit actum, vel exceptum in primo iudicio. Aduerte, quia aut fuit sententia executioni mandata: & non video, quomodo possit reus agere ad istam poenam cum non possit cadere ab actione: cum sublata sit per solutionem. Nam solutione eius, quod debetur omnis obligatio tollitur. institutio. quibus modis tol. obliga. in princip. Vnde perinde est habendum, ac si species petita esset perempta: ut lege quod te. ff. si certum petatur. Aut non est executā sententia: & tunc si sententia est lata in fauorem actoris, qui debebat perdere causam mihi oblatam in poenam. Satis puto dictum suum procedere. Si verò fuit lata pro eo, qui debebat haberi pro confesso. & potest dubitari: nunquid post absolutionem possit agere actor, ut habeatur pro confesso: & sic condemnatur. & hoc quia text. in dicta lege secunda. §. quod si actor. dicit, quod debet condemnari secundum quod status causæ suggessit. Sed certē status causæ non patitur, quod reus habeatur pro confesso propter præsumptionem, quæ erat contra illum, qui noluit iurare. Sed cessat tunc præsumptio illa: ex qua constat de veritate. ¶ Nam veritate manifesta cedit opinio veritatis. octaua distinctione capitulo. veritate. Sed hoc non obstante forte posset dici contrarium: quia ex quo reus

¶ Nō appellati. ad de Roma. confilio. ccccxij.

ZACHARIAS.

¶ Post sententiam potest agi, no. Spe. in tit. de inst. ed. §. v. vers. qd si actor. Sed utrū si opposit coram executor re, debeat executor eam admittere, vide eundem Spe. in titu. de execu. §. si in fi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

noluit iurare, præsumptio est de calumnia. & quod per ipsius calumniam fuit absolutus. Et ad legē secundā dic, vt supra dixi exponendo, quando ex alijs prius actis constaret, quod non veniebat condemnandus, etiam si habetur pro confesso. ¶ Ultimo scias, quod Inn. format quod nem hinc an procurator, vel alius administrator debeat iurare de veritate dicenda. vide hinc per eum: quia non facit multum ad propositum huius tituli. & satis in hoc capit. scriptum est.

De dilationibus

Rubrica.

SVMMARIUM.

ZACHARIA S.

¶ Si de nimis breui terminus, adde tu de hoc videre plenē per Lanfrā. de Oria. in c. quoniam cōtra, s. dilationes. ver. postremo. & ver. hic tractabimus & ver. itē quē ro. j. de probatio.

SEBA. SAPI.

¶ Appellari. Vide Alex. post Imo. in l. de ætate. ff. ad tre. vbi refert opi. pau. de Elia. in cle. q. a cōtingit. de reli. dom. q. indistinctē possit appellari: & illā opi. sequitur.

¶ Futuri grauaminis. Adde Paul. de castro. consil. xxij. in primō imprefis.

Rubrica aliquando est generalior nigro: & e contra.

¶ Continuat hanc rubricā ad præcedentem hoc ordine: quia iudicio cōcepto solent litigantes inducias petere, quandoq; ad positiones, quandoque ad probationes faciendas. ideo &c. de materia huius tituli habetur. in q. ij. & in q. v. questio. ij. per totū.

¶ Et notandum est secundum Goffre. q. licet hanc rubricā sit generalis, tamen decretales huius tituli loquuntur de dilationibus quæ dantur ante lit. contestat. tantum. Et sic not. quod rubrum quandoque est generalius nigro. Nam dilatio in genere comprehendit nedum dilationem, quæ dantur ante lit. sed etiā post in q. ij. s. spatium. & j. de proba. licet cum si. & hic in nigro tractatur tantum de dila. quæ dantur ante lit. contestat. sic e contra nigrum quandoque est generalius rubro. vt in tit. de offic. delega. libro sexto. iuncto capitu. primo & si. Loquitur enim rubrica de delegato: & tamen tractatur in nigro etiam de conseruatore, qui non est propriē delegatus. & clarius probatur. C. etiam ob chirograp. pecu. in gloss. rubricæ iuncto nigro.

¶ Nunc opp. de incongrua situatione. Debuisset enim iste titulus poni post rubricā de iud. & ante rubricā de foro competenti. In vocatione enim, quæ fit ad iudicium, dilatio datur: vt in capitu. secundo. & fin. infra eodem tit. Sol. dicit Ioan. And. quod potuisset ibi poni. Item post illum titulum quia reo vocato proponenti declinatoriam datur dilatio. Item post titulum de libell. obla. quia ad respondendum & deliberandum datur dilatio: fit ergo hoc de arbitarijs secundum eū: voluit tamen author potius hic ponere, quam alibi: quia dilationes quæ dantur post litem contestatam ad deliberandum, seu probandum obtinent principatum, & idem ordo fuit in Cod. licet aliud in digest.

SVMMARIUM.

- 1 Terminus peremptorius datus citati, si est nimis brevis, licite appellatur: nisi hoc sit factum ex aliqua necessitate. 12.
- 2 Appellatur a grauamine absque quod petatur eius reuocatio.
- 3 Appellari potest ab aliquo grauamine incontinenti, propter timorem futuri grauaminis.
- 4 Dilationes non sunt abbreviande, quando agitur de rebus ecclesiasticis: secus si de prophanis.
- 5 Citatio vnica potest habere vim triæ citationis: si habet competentia interualla.
- 6 Appellari non licet a grauamine futuro: nisi expressa causa grauaminis de presenti. Terminus, quando dicitur nimis brevis, statuitur arbitrio iudicis. Appellari potest ab his, quæ relinquuntur arbitrio iudicis. Termini iuris, qui solent dari ex aliqua causa: ex quibus casibus moderantur iudicibus.
- 8 Iudex, qui arctauit terminum sine causa expressiōe, facit quod ab hoc possit appellari: secus si causa exprimat. quod dicitur infra numero. 10.
- 9 Citatio peremptoria debet continere tantum tempus, quantum habent tres citationes simplices.
- 11 Appellans, an appellatus, habeat probare iustam, vel iniustam moderationem termini factam a iudice. Iudex moderando terminum iuris, an præsumatur facere cum causa.
- 12 Appellari potest a citatione peremptoria breui: secus ab alia ci

tatione: licet terminus sit brevis.

13 Copia libelli, si vna cum citatione fuerit transmissa reo cum termino competenti: non debet ei ulterius dari terminus de liberatorio.

14 Condemnatio expensarum euitatur propter legitimam causam non comparendi.

Præceptum impossibile non ligat.

15 Dilatio, quid sit & quotuplex sit?

16 Terminus probatorius dicitur peremptorius.

Probatio facta sine dilatione, an valeat.

Dilatio, an possit dari a iudice parti non petenti.

CAP.

I.

Ile et filii. ¶ Si detur nimis brevis terminus peremptorius, vbi non subest necessitas, licite appellat. Velsumma sic, ne videat conuenire rubricę de appel. ¶ Citatio vocatoria cum peremptorio, non debet esse nimis brevis: maximē vbi de rebus ecclesiasticis agit: nisi necessitas aliud suggerat. h. d. ¶ Et sunt due partes. In prima appellantis prosecutio. In secunda ipsius appellationis commissio. Secunda ibi: quia vero. ¶ Casus literalis. Inter Abbatem & monachos de. H. ex vna parte: & moniales de Ledē. ex altera: super ecclesia de Aliē. coram Decano & Archidiacono Linconi. a sede Aposto. delegatis quæstio vertebatur. Iudices prædicti ad petitionem monialium citauerunt monachos, & peremptorie & nimis breuem terminum statuerunt. Abbas & monachi timentes se a iudicibus aggrauari eō, quod prima vice terminum peremptorium, & nimis breuem statuerunt ad sedem Apostolicam appellauerunt. Respondet Papa iudicibus dicens, quod non spectat ad iuris ordinem, diē peremptorium taliter mutare: & præcipuē cum agit de rebus ecclesiasticis: nisi necessitas immineret. Vnde mandata Papa quatenus si est ita, quicquid factum est, post illam appellationem totum debeat in irritum reuocari, & iuxta continētiam priorum literarum in causa procedi.

- 2 Ber. ¶ Not. primō tex. optimum, quod illato grauamine per iudicem potest hoc expressio incontinenti appellari, nec est opus quod petatur reuocatio grauaminis. quod dicit Cald. esse contra not. per Ioann. Andrā. in capitu. ex parte prima de appellatio. vbi dicam, quod tene menti. ¶ Nota secundō ibi: timentes se a iudicibus grauari. &c. quod illato grauamine de presenti potest appellari incontinenti propter timorem futuri grauaminis. de quo verisimiliter timetur: debet tamen aliquid exprimi propter quod appareat grauamen de presenti. ¶ Nota tertio, quod dilationes non sunt abbreviande: ita cum agitur de rebus ecclesiasticis, sicut cum agitur de rebus prophanis. text. tamen facit in contrarium in clemen. dispensam. de iudi. iuncta clemen. sepe. de verborum significatio. & dic. vt ibi. ¶ Nota vltimō, quod prima citatio potest esse peremptoria: dummodō non sit nimis brevis: vt hinc. Nam propter breuitatem iustificatur hæc appellatio: & non ex missione peremptorij. Citatio enim peremptoria habens competentia interualla, seu competentem terminum secundum practicam, quam ponit glossa in capitu. constitutionem. de sentent. excommunicatio. libro sexto. æquiparatur tribus citationibus. xxiiij. quæstione tertia capitu. de illicita. & in lege contumacia. ff. de re iudica. & in lege tres denuntiationes. C. quomodo & quando iudex. not. Innocent. in capitu. ad petitionem. de accusatio. Bart. in lege. ad peremptorium. ff. de iudicijs.
- 6 ¶ Sed huic text. in vers. timentes, &c. obstat capitu. vt debitus. de appel. vbi dicitur, quod a futuro grauamine non appellatur in iudicio. Solutio. dicit Hostiensis quod isti sentiebant grauamen de presenti, cuius occasiōe timebāt amplius.

amplius grauari in futurū. simile in c. mandata. de psum. Et aduer-
te, quia intelligo, vt exprimat grauamē illatū de præsenti: aliās nō
sufficeret appellare propter grauamen solū, q̄ timet verisimiliter
de futuro. per cle. appellanti. de app. & capitu. vt debitus. & c. dile-
cto. e. ti. forma ergo erit ista: q̄a dicat se grauātū ex tali cā. & q̄a ad
huc magis timet grauari ī futurū: iō appellat. & c. Nō tñ est neces-
se dicere, q̄ timet grauari ī futurū. Satis em̄ est grauamē de p̄senti:
vt in p̄all. iurib⁹. sed ad maiore cautelā & iustificatiōē appellatio
7 nis solet hoc inferi, vt hic. ¶ Venio ad gl. & primò quærit, quā-
do terminus dicatur nimis brevis: cū hic non exprimatur: respon-
det hoc relinquendum arbitrio iudicis, consyderata qualitate cāe
& locorum distantia. Et idem dixit Innoc. à cuius tēpore fuit hęc
additio gl. secundum Io. an. ¶ Et ex hoc dicto nō bene, q̄ in his, q̄
a relinquuntur arbitrio iudicis, potest appellari: a si iudex non arbi-
b tratur: vt bonus vir. videf enim suo arbitrio commissum, tanq̄
bono viro, & iudex ad quem habebit hoc arbitrari consyderat-
is his, quę bonus vir debebat consyderare. Et bene probatur hic
vide gl. nota. in c. super his. de accusa. & ibi plenē dico. & vide tex-
cum gl. & Bar. in l. si qua. ff. de verb. signi. Et de istis citatiōibus ad
causam, vide tex. in l. ad peremptorium. ff. de iudi. vbi dicit tex. q̄
quelibet citatio debet habere spatium. x. dierum. & licet loquatur
de citatione, quę fit post lit. contest. ad sententiam idem est etiam
in citatione, quę fit ante, eadem ratione. arg. in l. contumacia. ff. de
re iud. quę loquitur indistinctē, & tenet Host. s. eo. super rub. vbi
Ioā. An. in princip. prosequitur istos terminos iuris, qui satis col-
liguntur ex d. l. ad peremptorium. & ex l. properandum. C. de iud.
& in aut. qui semel. C. quomodo & quando iud. l. l. consentaneum.
eo. tit. & non curo seriatim exprimere: quia communiter de con-
suetudine non seruatur: sed vel instatuto exprimuntur vel arbitrio
iudicis præsfigurantur. & in hoc attendenda est consuetudo fori: vt
statim dicam. Item ad deliberandum datur tempus. xx. dierum. iij.
q. iij. c. induciæ. §. offeratur. & in aut. offerat. C. de lit. contest. Item
pro testibus producendis intra prouinciā possunt dari tres mēses
pro existentibus in continentibus prouincijs sex: pro illis, qui sunt
in transmarina prouincia nouem. iij. q. iij. d. c. induciæ. §. spatiū. Et
sic in alio casu dantur actori contumaci. xxx. dies, & postea annus:
de quo in authentica qui semel. C. quomodo & quando iudex. Iste
igitur & consimiles dilationes abbreviantur arbitrio iudicis, vel
statuuntur, vbi expresse non limitantur. ¶ Et causæ has dilatiōes
moderandi, possunt esse multiplices: vt not. Bar. in dicta authent.
qui semel. & plenius in l. iij. ff. de re iudi. Prima si consuetudo fori
hoc habeat: vt not. in dicta authent. qui semel. pro Cy. & alios. &
facit. l. iij. ff. de testi. ¶ Secunda, si iurisdicō erat modico tempo-
re durata: vt in causis officialium, quę debent finire intra l. dies. l. j.
C. vt omnes causæ tam ciui. q̄ cri. ex quo statuitur ita tempus mo-
dicum, non videtur data potestas restringendi dilationes. vide In-
nocen. in capitu. de causis. de offi. delega. & lege cui iurisdicō. ff.
de iurisdicō. omnium iudicum. & capitulo preterea. & capitu.
prudentiam. de offic. delega. ¶ Tertia causa est modicę quanti-
tatis, seu vilis: vt in authentic. nisi breuiore. C. de senten. Et quę dica-
tur modica quantitas, relinquendum est arbitrio iudicis secundū
qualitatem personarum: vt not. gloss. in capi. fina. de re iud. libro se-
xto. ¶ Quarta causa est, si res de qua agitur, est tempore peritu-
ra: vt quia est contentio inter te & me, quis nostrum debeat esse re-
ctor in duobus futuris mensibus proximis. Nam tempus labitur.
iuxta ea, quę dixi in c. fin. de iudi. ad hoc lege prima de glan. legen.
Quinta ex qualitate causæ: vt si est causa in ciuitate, quę facit con-
siliū ante, quam deliberatur aliquis casus. Ista est iusta causa elō-
gandi dilationes: vt in cap. fina. j. eod. ¶ Sexta, cōsyderata alia quali-
tate causę: vt si est quęstio de equo, qui intra dilationem magnam
comederet plusquam valeret. ad hoc. l. mediterraneæ. C. de an. &
tribu. libr. x. ¶ Item & septima, cū agitur de alimentis: quia & si
nimis expectaretur periret quis fame interim. ¶ Item in perēpto-
rio ad audiendam sententiam. l. ad peremptorium. cū. l. seq. ff. de iu-
di. Nam est causa legitima abbreviandi dilationes illas: vt si iudex
præsentibus partibus pluries audiuit allegationes: poterit tunc sta-
tuere vnam dilationem & breuem cum peremptorio. Pro hoc ha-
bes textum. in l. nonnunquam. ff. de iud. Item est causa legitima qua-
litas personarum. Nam maior debet dari leni, quā iuueni: vt. l. con-

- a ¶ Appellari. Adde quod Roma, conf. ccccxlviij. dicit cum iudex habet
arbitrium in danda dilatione, si dat minus breuem, debet alia reiterari.
b ¶ BEBA. SAPIA. ¶ Arbitratur. Vide Ange. Are. in fl. de actio. in
princip. colum. vj. vbi dicit, quod potest appellari allegando Barto. in l.
j. ff. de iurisdicō. omni. iudi. sed vide pulchrē per Felin. in c. exceptionem. co-
lum. ij. & c. ij. de ex-
cep. vbi distinguit
vide etiam Deciū ī
c. ad hęc. iij. j. de ap-
pel. Cū. in conf.
vñ. incip. visis com-
promissis. & in cō
fil. lxviij. incipi. in
præsenti quæstio-
ne. & ī cōfi. cxlvij.
incip. reuocabilis.
c ¶ In iure expres-
sas. Adde Rom. cō
fil. lxxvj.
d ¶ SEBA. SAPI.
¶ Hunc terminū.
Quod ex causa pos-
sit dilatio legis per
iudicem augeri, vel
minui, ponit Felin.
in c. cum sit in prin-
ci. de app. ibi latif-
simē de hac mate-
ria.
e ¶ Exprimere cau-
sam. Adde qd' vo-
luit Paul. de castr.
conf. cclxviij. in se-
cūdo in p̄senti: vbi
dicit, q̄ cum iudex
minuit, vel auget
p̄nam à iure statu-
tā debet exprime-
re causam.
Anto. Francif.
¶ Circa hoc, an &
quando iudex au-
get, vel minuit p̄-
nam iuris: dicas qd'
absq; dubio debet
exprimere causam
vt per Alexā. post
Bar. in l. quid ergo.
in §. p̄na graui-
or. de infā. & i. l. ac-
cusare. §. omnibus.
ff. de accu. & p̄ Ioā.
de Imo. in l. ij. ff. de
publ. iud. & quan-
do iudex possit al-
terare p̄nam. vide
Sal. in l. is, qui cum
telo. C. de lica. ī p̄-
nulti. colum. & ad-
de, quod p̄na de-
bet mitigari ei, qui

Panormi. super Prima Secundi Decret.

deliquit, motus iusto dolore. Lex est not. in. l. si adulterium cum incestu. ver. Imperatores. de adulte. & habetur in capi. si verò. el. j. §. vt ille. de sen-
ten. excommu. & per Abba. in. c. olim. de rescri. & per Spe. in tit. de accu-
in. §. j. in ver. quid si vocau. Et vide quæ habentur in. l. j. Gracchus. C. de
adult. & vide quæ habentur in. cle. ij. de hære. & vide tex. in. c. vilissimis. j.

qō. j. & in. c. nemo.
xl. dist. quæ iura di-
cunt. q. quanto ma-
ior delinquens. tan-
to grauior debet
pœna imponi. qd
est notandum.

ZACHARIAS.

a ¶ Nō daret literas
in cā appellationis
adde. qd ad hoc vt
appellans à nimis
breui dilatione au-
diat duo copulati-
uè requirunt. f. q. sit
nimis brevis termi-
nus. & q. sit perem-
ptorius. Ita multū
no. Pau. de ca. conf.
xcv. & Lanfr. in. c.
qm. cōtra. §. dilato-
nes. nu. viij. ver. po-
stremum quæritur
nunquid. & c. j. de
probatio.

Anto. Francif.

¶ An à termino ni-
mis breui assignato
possit appellari. di-
cas absq. dubio. q.
sic maximè. qn ap-
pellat à dilatiōe ni-
mis breui data ad
probādū. secundum
Bal. i. l. ij. C. de epi.
audi. in. ij. col. & p.
Bar. i. l. ij. in. viij. co.
ff. de app. reci. & hī
per Inn. in. c. j. de di-
la. & per Bal. in. c. j.
in. viij. col. de milite
vasallo. q. cōtumax
est. & vide omnino
Bal. i. addit. Spe. in
ti. de ap. in ver. sed
an à breuitate. & eū
in. l. j. i. ij. no. C. de
dila. & in. c. pastor.
in. §. fi. de offi. dele.
Et an possit appel-
lare à breuitate ter-
mini præfixi in ci-
tatione ad cōparē-
dum. vide Spe. i. ti.
de citatio. in. §. ij. in
fin. vbi tenet. q. sic.
& dicit esse notan-
dum.

iudex faceret. si in moderatione harum dil-
ationū. quādo faciet. inserat iustā causam ma-
derationis. & quod plus est semp interloqua-
tur. licet alia pars sit absens. quæ est citanda. vt
sic vltius non possit ex illa moderatiōe qc-
quam contra sententiam dici. etiam si sit cō-
tra ius litigatoris. j. de re iud. c. quod ad consul-
tationem. Si autem non inseratur causa mo-
derationis. vel nulla erit sententia. secundum
quosdam. vel ad minus iustē appellabitur. si
in veritate nulla causa moderationis subest.
Item dicit. quod vbi dilationes sunt à iure de
terminatæ. & iudex eas moderatur. habebit
pars præsens probare. & sic appellat iustam
causam moderationis fuisse. Vbi verò dilatio-
nes sunt arbitrariæ. psumit iusta moderatio:
nisi probetur contrarium. secundum eum. q.
not. ¶ Tria ergo collige ex his dictis Innocē-
tij. Primò. quod vtile est semper exprimere.
& interloqui super causa moderationis. si ta-
men non exprimatursatis est causam subesse.

¶ Secundò. quod in dilationib. à iure expref-
sis. non psumitur iusta causa moderationis.

¶ Tertiò quod in arbitrarijs psumit causa
nisi probetur contrarium. ¶ Ex quo infero.
quod cum hodiè de stylo communi nō seruan-
tur dilationes iuris. sed arbitrio iudicis præfi-
gantur. quod appellans habebit probare iniu-
stitiam moderationis. ¶ Quomodo autē pro-
babitur. Respondeo. vel allegando absentiam
siue longam distantiam viarum. vel qualitatē
causæ. vt quia ardua. & habuit tempus modi-
cum ad deliberandum. & sic de similibus. Et
pars aduersa volens probare iustam causam
moderationis. probabit seu allegabit modici-
tatem causæ. vel quia res erat tempore peritu-
ra. vel aliquam aliam qualitatem. seu causam
de prædictis. Et iudex ad quem consideratis
omnibus habebit arbitrari. an habuerit iustā
causam. vel nō. ar. hīc. & hæc bñ no. quia quo-
tidie accidunt in practica. ¶ Tertiò princi-
paliter colligitur ex hac gloss. quod sola perē-
ptorij assignatio prima vice facta. non suffi-
cit ad appellādum. dummodò habeat compe-
tentia interualla. & idem Inno. hic. Item dixit
Bonaguida. vt refert hīc Ioan. Andr. quod si
terminus nō fuisset peremptorius. licet esset
brevis. curia non daret literas in causa appel-
lationis. a Et coniungendo hæc duo dicta si-
mul. infertur. quod ad iustificandum appella-
tionem. exiguntur ista duo simul. scilicet qd
terminus sit peremptorius. & cum hoc nimis
brevis. Sola ergo assignatio perēptorij priā
vice. nō sufficit ad appellandum. nec sola bre-
uitas termini sine peremptorio. Ioan. Andr.
remittit ad not. per se in Specu. in tit. de app.
§. in quibus. vers. sed quam dices. circa mediū
sub ver. xxxvij. vbi recitat Bonaguidam dixisse.
quod etiam propter duo simul coniuncta.
videlicet quod terminus nimis brevis assigne-
tur. & peremptoriē. curia non daret literas. si
appellaretur. Et dicit. quod literam sup hoc
factam à vicecancellario. vidit dilaniari. Ioā.
Andr. ibi dicit. quod iste stylus curiæ possit

saluari in causa leui. & verisimiliter prouisa. secus si causa ardua es-
set & non prouisa. quia adhuc procedet hæc Decretalis. Nam cau-
sa de qua hīc in text. erat ardua. vt patet in antiqua. Nam super ec-
clesia. vel proprietate Archidi. quinta quæstione secunda in sum.
recitat se nō potuisse habere literas. dū esset aduocatus. etiā pro-
pter ista duo simul iuncta. dicit tamen. quod hæc est iusta causa ap-
pellandi. & quod fortè licet curia non daret literas. cognoscere
tamē de grauamine in curia. aliās. vel parum. vel nihil operaretur
hæc Decre. Do. Anto. dicit se putare. quod si terminus citationis
simul est deliberatorius. vt quia citatur ad respondendum libello
intra talem terminum. transmissa copia libelli. quod si causa est ve-
risimiliter deliberata. vel sit leuis. quod momento possit delibera-
re. quod propter arctationem termini. dum tamen possit cōpare-
re. non poterit appellari. nec tamen debent dari literæ. quia satis
subest causa abbreviandi eo. quod hoc habet stylus. dummodò ni-
mum non supplātet. Sed puto idem. si hoc non habeat stylus. Nā
satis subest causa data leuitate. vel facilitate deliberandi. Cessat em
causa quare à iure dantur longiores induciæ. argu. in. l. fi. filio. ff. ad
ad legem falcidi. & j. capit. proxim. & quod supra dixi post Bartol.
Si causa est ardua. & verisimiliter inde liberata. nec commodè in-
tra terminum potest deliberare. tunc data breuitate termini cum

13 peremptorio. licet poterit appellare. ¶ Pro hoc quod not. Cy.
in. l. prima. C. de dila. vbi dicit. quod si fuerit in citatione transmissa
copia libelli. non debet habere deliberatorias. si fuit in citatione
competens terminus appositus. aliās secus. & de hoc videtur text.
in capitu. proxi. Si autem terminus est citatorius tantum. quia ad
recipiendum copiam libelli. tunc si abbreviat terminum iuris etiā
cum peremptorio. non potest appellari. nisi hoc habeat de stylo
curiæ. vt non possit abbreviari secundum eum. Idem dico. vbi sub
est alia causa abbreviandi de causis supradictis. vel similibus. Sed si
abbrevietur terminus intantum. quod non possit citatus compa-
rere in termino. considerata distantia. puto q. possit appellari. et
non emanante peremptorio in prima citatione. quia legeretur sal-
tem propter condemnationem expensarum. vt patet ex not. in. c.
querelam. de procu. & C. de iud. l. sancimus. & maximè iustificaretur
appellatio. si esset citatio facta peremptoriē. quia esset maioris
præiudicii. Ego non putarem legitimam causam appellandi. vbi
in citatione non fuit appositum peremptorium quantuncq. ter-
minus fuit brevis. quia adhuc non grauatur. cum possit expectare
secundam & tertiam. Non ob. dictum. d. Anto. quod est præiudi-
cium saltem expensarum. quas pars fecit. ¶ Quia dico. quod ex
quo habuit legitimā causam non comparendi. euitat hanc condē-
nationem. vt no. in dicto capitu. querelam. & capitu. finem de do.
& contuma. & in capitu. venerabilibus. §. idem. de senten. excommu-
nica. libro sexto. Nam & impossibile præceptum non ligat. vt lege
fina. ff. quæ sen. sine app. rescin. & in capitu. breui. de iureiur. Et per
hoc remanet declarata materia huius capi. ¶ Sed pro intellectu

14 terminorum quero. quid sit dilatio. Aliqui. vt refert Cyn. in dicta
lege prima. C. eodem dicunt. quod est tempus à iudice moderatū.
Vel aliter & melius. Dilatio est facultas cuiusq. agendi intra tem-
pus moderatum à lege. vel à iudice. vel partium conuentione. vñ
scias. quod dilationum quædam est legalis. quædam iudicialis. quæ-
dam conuentionalis. Legalis est illa. quæ simpliciter & determina-
te datur ab ipsa lege. vt tempus ad appellandum vel petendum re-
stitutionem in integ. vel quid simile. Iudicialis est illa. quæ datur
à iudice. seu arbitrio ipsius iudicis. iij. quæstio. iij. capi. induciæ. §. à
iudice procedente. & l. j. §. expilatores. ff. de effract. conuentionalis
est illa quæ coinpetit ex conuentione parium. vt l. cedere diem. ff.
de verbo. significatio. ¶ Item dilationum iudicialium. quædam di-
citur citatoria. vt illa. quæ datur in ipsa citatione ad comparēdū
quædam dicitur deliberatoria. vt quando oblato libello datur di-
latio ad deliberandum super petitis in libello. Quædam dicitur re-
cusatoria. vt quando datur terminus ad proponendas omnes exce-
ptiones declinatorias. seu dilatorias. vt in. c. pastoralis. de exce. quæ
dā dicit probatoria. vt illa q. datur ad probādū. iij. q. iij. d. c. induciæ. §.
spatiū. qdā dicit allegatoria. vt illa q. datur ad allegādū in cā. qdā dicit
diffinitoria. vt illa. q. datur ad diffiniēdū negotiū. vt l. ad perēptoriū.
ff. de iud. & in. c. cōsultuit. de off. dele. Quædā dicit iudicatoria. vt il-
la. q. datur cōdēnatis. seu iudicatis. vt in. c. q. ad cōsultationē. de re iu.

& l. debitoribus

& l. debitoribus. ff. eo. ¶ Ultimo scias, qd licet in citatoriis dilationibus, aliquando sit necesse apponere peremptorium, vel facere tres singulares citationes: vt. l. tres denuntiationes. C. quo & qn iudi. & c. de illicita. xxiiij. q. iij. & plenè per Inn. in. c. ad petitione. de accu. & in præall. c. consuluit. ¶ Probatoria tamē dilatio semper intelligitur peremptoria. vnde non est necesse, qd apponatur verbum peremptoria. l. j. C. eo. & l. fi. ff. eo. & no. Bar. in. d. l. j. ¶ Et an valeat probatio facta sine dilatioe: & an iudex ex officio suo possit dilatioe non petenti præfigere, vide per Bart. in. d. l. j. & in l. an crimine. ff. de adul. Dicam in. c. licet. de pba. vbi gl. tangit. Et de aliquibus speciebus dilationum, vide. iij. q. ij. in sum. & per Spe. eo. titu. §. j. & per Hosti. in sum. eo. tit. §. j. Et de materia vide aliqd j. c. pxi.

SVMMARIUM.

- 1 Terminus deliberatorius nō datur reo: si per citationem potuit deliberare. 2. 3. quia induciæ deliberatoriæ nō conceduntur, nisi semel.
- 4 Delegatus potest citare, licet non sit facta fides de eius delegatione: dummodo in citatione sit incerta copia sui rescripti. 5.
- 5 Copia rescripti, an faciat tantam fidem: quantam ipsum originale.
- 6 Delegatus, an credatur absque eo, quod ostendat copiam suæ delegationis.
- 7 Dilationes dilatoriæ non dantur, quando reus habuit copiam rescripti sed an in causa criminali. 9.
- 8 Libellus, an requiratur, quando transmittitur reo copia rescripti.
- 9 Libellus, vel citatio criminalis, an debeat continere tenorem inquisitionis.
- 10 Copia libelli transmissa reo nō sufficit ad lit. contestandam.
- 11 Libellus potest offerri etiam die fariato.
- 12 Dilatio solet dari pro amicis consulendis.
- 13 Dilationes, quo casu dantur ad consulendum aduocatum.
- 14 Dilationes deliberatoriæ, nō dantur actori in principio causæ.
- 15 Dilationes, an sint danda iudice sedente pro tribunali.
- 16 Dilationes datae sine causæ cognitione, an valeant.
- 17 Terminus datus à iudice, an possit ab eo postea elongari, vel abbreviari.
- 18 Citans si non habet iurisdictionem, citatus non tenetur comparere: nec valebit processus contra nō comparentem.
- 19 Clericus citatus à laico, non tenetur comparere.
- 20 Citatus si non compareat, an & quando valeat processus contra eū factus.
- 21 Iniustia notoria, quando dicatur?
- 22 Contumax habetur pro præse.
- 23 Lis habetur pro contestata, quando ventum est ad actum, quis debet celebrari post litem contestatam.

CAP.

II.

- 1 **P**rætereà. ¶ Induciæ deliberatoriæ dene-
gatur reo: si per literas citatorias plenè potuit instrui, & deliberare super eo, de quo agitur. h. d. Communis diuisio. Secunda ibi: quia. ¶ Casus literalis. Aliqua cā commissā fuit alicui delegato: ipse citabat reum, & in literis citationis inseruit tenorem rescripti: vt reus eo viso deliberare valeret super eo, de quo cōuenitur. Reus in termino sibi cōstituto, & libello sibi oblato, petiit inducias ad deliberandū: & actor dixit qd non est audiendus: quia bñ potuit deliberare, si voluit in spatio dilationis datæ. Quæritur qd iuris sit: rñdetur, qd si reus ad iudiciū vocatus potuit instrui super eo, de quo cōuenitur, ex rescripto sibi trāsmissio: induciæ deliberatoriæ nō sunt ei vltiori indulgēdæ: sed pcedere debet iudex in negotio sibi commissio. Ber. ¶ Not. j. ibi, vt eo viso & c. cautela & practica optimam excludēdi deliberatorias inducias, qd dari solēt reo ad rñdendū & deliberandū super cōtentis in libello, vt in citatione ponat copia rescripti. ¶ vel aliqd aliud ex quo certifice reus, sup quo est cōueniendus, & qua actioe: oportet tñ, qd terminus pfixus in citatione sit ita pfixus, qd nō solum cōparere, sed et deliberare valuerit, an deberet cedere, vel cōtendere. Secus autē vbi terminus nō fuit ita sufficiens: tūc em cessaret ratio litere: & per cōsequēs deberet inducias hñe ad deliberandū. j. c. fi. & no. Cy. in. l. j. C. eo. & sic intellige istū tex. ¶ Secundò no. arg. opti. qd induciæ deliberatoriæ nō sunt cōcedēdæ, nisi semel: siue explicitè, siue implicitè cōcedat sint: vt hic. & iij. q. iij. c. induciæ §. offerat. qd pcedit, nisi ex aliqua cā legitima nō voluerit deliberare in prima dilatioe: vt pbat j. c. exposuit. & in. c. j. §. vt lit. nō cōte. ¶ No. iij. arg. reū arctari ad cōparendū ad citationē delegati: licet ante nō fiat plena fides de

- a ZACHARIAS. ¶ Tres singulares citationes. Ad de Lanfr. in. c. quoniā contra §. citationes. nu. 8. vers. sed quæro, quādo dicatur. j. de proba. & Fely. in. c. consuluit. colum. iij. de offi. dele.
 - b S E B A. S A P I. ¶ Probatoria tamen. Contrariū tamen tenet Bal. in authen. iubemus. C. de iudi. vide Fely. in. c. pastoralis. col. j. ver. dum dicat Abb. j. de exce. & eūdem Fely. in c. licet. col. ij. j. de probat. Lanfr. de Oria. in. c. quoniā cōtra falsā. i. verb. dilationes. colum. j. de proba.
 - c ¶ Sine dilatioe. Adde Alex. consil. cxxviii.
 - d ¶ Copia rescripti. Adde Ange. consil. cxxxix.
 - e ¶ Plena fides. Adde Roma. consil. cccxxxvj. & vide quod ibi vult. ZACHARIAS. ¶ Adde Fel. post Imo. in. c. cū in iure. col. pe. ver. inq. tū doc. dicūt. s. de de offic. dele. Et an & qn iudex delegatus teneat exhibere in iudicio istū suæ delegatiōis & procurator suæ procurat. vide plenè p Lāf. i. c. qm cōtra. in pñ. nu. ii. vers. attēdite, qd vbi litera delegatiōis, & ibi remiss. in apost. Cal. in ver. iudex, vel procurator. j. de pba. Ant. Franci. ¶ Circa hoc de iudice delegato, vel procuratore: an & qn teneant ostendere mādātū suū: Dicam primò, qd iudex delegatus nō pōt pcedere ante pñtationē rescripti: nisi partes expresse cōsentiant, vel tacite, secūdū Bal. i. i. nec qd quā. i. §. vbi decretū. ff. de offi. pco. & leg. Et dicas, qd iudex delegatus citans debet facere copiam suæ commissiōis inseri in citatione: als nō arctat citat⁹ ad cōparendū corā eo: vt in. c. cū iure peritus. de offi. dele. Imo si citat⁹ peteret copiam delegatiōis, & delegatus illā sibi denegaret, posset ab eo appellari: vt p Spe. in ti. de cōpetē. iudi. ad. i. §. j. in ver. & ga. & i. tit. de rela. i. §. iij. i. ver. qd si ius & no. i. l. ij. ff. si qs ius voc. non ier. & habet p Inno. in. c.
- legatione: sed satis est inferere in ipsa citatione copiam rescripti. Hic em nō ipsum rescriptū, sed eius copia fuit in citatione inserta. Nam ipsum rescriptū originale, non solet mitti, nec solet inferi: sed eius forma bene inserit.
- ¶ Sed circa hoc quæritur, an sufficiat in dicta exhibere copiam rescripti: & an sit necessaria trāsmissio copiam ad validitatem citationis? Circa hoc sunt variae opinio. quas prolixè & confusè recitat hic do. Ant. Ergo clari⁹ & breuius psequendo, sciendū est, qd gl. in. c. si episcopus. iij. q. ij. tenet citationē nō valere: nisi inferat copia rescripti. per istud cap. & de off. dele. c. cum in iure. Idē sentit Bar. in auth. qui semel. C. quo & qn ius. & l. ij. ff. si qs in ius voc. p istū tex. & per illā auth. qd semel. Et hac opi. videt sensisse Spec. in tit. de cita. §. ij. ver. itē qd rescriptum. licet postea videat recedere ab isto dicto: dicēs qd secūdū Vinc. deberet cōparere, & allegare priuilegiū suū. Sed magis strictè locutus est i eo. ti. §. iā de citatione. ver. sed pone. Ibi em videt velle, qd debet trāsmittere copia. nec et hoc sufficit, nisi & citas sit psona autorizabilis: aliās nō deberet sibi credere ex trāsmissione simplicis copiam. arg. c. cum in iure. de off. dele. & in. c. nobilissimus. xcvij. dis. Idē videtur velle Inn. in præallega. c. cum in iure. vbi dicit, qd si iudex est vilis & nimis remotus, nō tenetur cōparere pars, nisi appareat rescriptum. Hic verò loquitur aliquantulū obscure: videtur tamē sentire, qd quo ad comparandū, sufficit qd asserat se delegatum: vel qd trāsmitat copiam rescripti. Archi. in præalleg. c. si episcopus. dicit qd trāsmissio copiam sufficit quo ad cōparendū, sed nō quo ad respondendū. Vnde ei cōparenti debet fieri plena fides de rescripto originali. de offi. dele. cū in iure. & l. vna C. de man. prin. ¶ Do. Ant. videtur sequi illā opi. Inn. hic, & Archi. in. d. c. si episcopus. dicens, qd si in citatorio asserat se delegatū, dato qd nec rescriptum, nec copiam rescripti trāsmitat, arctatur citatus ad cōparendū: quia sufficit per iudicem allegari causam in citatorio. Nam ex quo oritur probabilis dubitatio reo: vt compareat allegaturus priuilegiū suū: & hoc ppter verba iudicis & assercionem nūtij. Fortius ergo arctatur ad cōparendū, si trāsmitat copia: quia licet nō faciat plenā fidē: ex quo non est auth. facit tñ qualē qualē. Sed cōparens & negās iurisdictionem, nō tenetur cōparere, nisi sibi fiat plena fides. Et si delegatus quantūcūq; verus pcederet, nō valeret pcessus, si pars appellauerit: quia sibi nō fuit facta fides. & hoc alle. do. de Ro. decis. cccviiij. ¶ Ego cōcordādo omnes opi. facio tria membra: qd aut agitur de grauissimo pñdicio, aut de graui, aut de leui. ¶ Primo casu non est credendum asserenti se delegatum, quantūcūq; persona sit autorizabilis: nisi prius cōstet de mandato plenè. Et ideo nec ordinarius exequi debet sniam suā, seu mandatum pñdiciale alij. Nec pars rñde re debet coram eo: nisi prius fiat plena fides.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

paſto. de reſcri. & no. i. l. ſi q̄s ex alie na. de iudi. Et hoc ſine dubio intelli ge verū, q̄n delega tus eſſet vilis per ſona vel citaret de longinquo: aſ nō tenet mittere co piā delegationis. vt p Bar. in. d. c. cū in iure perit. & p Spe. i. ti. de cita. in ſ. i. a de citatione. in ver. ſed pone q̄ not. Barto. in auſ. offerat. in. iij. col. C. de lit. conte. Et vide Pau. de ca. in cōſil. xlvij. & de procuratore dicas q̄ pcurator tenet producere man datū, aut ſaltē cu rare, q̄ dñs ratiſi cet: vt in. l. ſi pcuratori falſo. & ibi per Bar. ff. de con di. ob. cām. & in. l. j. C. cre. euic. pig. nō debe. Imo pro curator, q̄ nō pro ducit mandatū, di cit falſus pcura tor, ſecūdū Bal. in l. falſus. in. j. col. C. de ſurt. Et debet procurator plenē probare de man dato: neq̄ illud p bat per vnū teſtē cū iuramēto, ſecū dū gl. & Ang. in. l. non ſolū. in. ſ. j. ff. de procu.

S E B A S A P I.

a ¶ ¶ Secūdo caſu. Hoc tanq̄ ſingu lare extollit. d. laſ. in. l. ij. in. j. not. ff. ſi quis in ius voc. nō ier. Et probat per ſimile, vt ibi per eū. vide etiā Fely. in. c. qd̄ ſuper his. col. iij. de ſi. inſtr. vbi latē ponit, q̄n credat delegatō nō oſtenſis literis. & ibi quid ſi dele gatus eſſet Cardi nalis.

b ¶ Reſcriptū pro libello. Adde Ale. conſil. cxcv. ij. li.

c ¶ Aequē diſtingui. Adde videndum Areti. in tractatu maleſi. vbi etiam de qd̄. ſeq. in glo. iudex commilit.

de mādato: nec ſufficit ſimplex copia. Ita in telligatur tex. in. c. cum in iure. de offi. dele. & l. vna. C. de manda. prin. & l. prohibitū. C. de iure ſi lib. x. & qd̄ not. Archi. in. d. c. nobiliſi mus. xcvij. di. in. c. ſi epiſcopus. iij. q. ij. & qd̄ no. in. d. c. cū in iure. ¶ Secūdo caſu, cum tra ctatur de graui p̄iudicio, non tñ grauiſſimo, ſeu grauiori: & tunc ſufficit mittere copiam reſcripti. Nec tñ ſufficeret hoc caſu aſſerere ſe eſſe delegatū. Exemplū, ſi citat valde remo tus: & citans ſimpliciter aſſerit ſe delegatum eſſe: non puto illū arctari ad cōparendum ex ſimplici aſſertione illi: vt ſic cogatur ſubire onus diu itinerandi, negotia ſua deſerēdi, & magnos ſumptus faciēdi: ſed debet tūc mitti ſaltē copia reſcripti. quē licet non ſit authen tica, tñ maior p̄ſumptio oritur pro iuriſdi ctione delegata, propter verba ibi expreſſa, & cōmunē ſtylū reſcriptorū. Et ſic procedit iſte tex. & alia opi. quē habet trāſmiſſionem copiae neceſſariā. ¶ Aut agitur de leui p̄aiu dicio: vt q̄a citatus eſt in loco citātis, vel mo dicū diſtat: & tūc non eſt neceſſe mittere co piā, quo ad effectū citatū arctādi ad cōparen dum: ſed ſatis eſt aſſerere ſe delegatū: q̄a oriſ probabile dubium iuriſdictionis: ex quo per ſona nō eſt vilis: & ex tali dubio quis tenet cō parere. arg. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. Secus ſi ſimpliciter citat, nec aſſerit ſe delegatū: nec aliās eſt ordinarius: vt j. dicam excipiēdo glo.

6 ¶ ¶ Inn. tamē quo ad effectū excludēdi dila tiones dilatorias, dicit q̄ vtile eſt etiā hoc ca ſu mittere copiam reſcripti: vt hic. & hoc q̄n reſcriptū eſt ita plenū, q̄ ſine alio libello po terit deliberare: vt dicit gl. & bene: aliās non excluderet deliberatorias: vt ſ. dixi. & ſatis hoc innuit iſte tex. ¶ ¶ Sed p̄o declaratione p̄cedentiū: & tex. quāriſ, nunq̄ ſufficiat iſta trāſmiſſio copiae: vt poſſit procedi in cauſa ſine libello alio tex. videſ innuere, q̄ ſic, Dum dicit procedēdū eſſe ad examinationē cauſae: ſed cōtrariū tenet hīc Hoſti. dicēs iſtū tex. non negare libellū offerendū. Et idē Pet. & Abb. & ad tex. dū dicit, ſed procedendum. & c. ſupplet libello legitimē oblato, lit. conte. & p̄ſtito iuramēto & c. aliās ſecūdū eū cōtra diceret. ſ. tit. prox. c. pe. & de lit. cōte. c. vno, & de libel. obla. c. j. Imo plus dicit ipſe Hoſti, ſuper gl. in ſi. q̄ ſi ipſum reſcriptū originale, quo nil petitur, licet ibi oīa clarē exprimant, tradatur, loco libelli: non tamen ſufficit illud ad ſententiam, quā non eſt ferēda: vbi lis cō teſt. non ſit, niſi ad petitionem expreſſam. de elec. c. dudum. ij. de lit. conteſt. c. vno. Sed dic hoc dictū Hoſti. procedere in iudicijs plena rijs: vbi requiriſ libellus. vel etiā in ſumma rijs, quādo ſimpliciter exhibetur in iudicio ſine alia petitione. Sed in ſummarijs, vbi ſuffi cit qualisqualis petitio: vt in ele. ſape. de ver. ſig. in actis deſcribēda: vt ibi dicitur: ſatis eſt à iudice petere, prout in ſcripto continetur. Vnde facta hac implicita petitiōe, ſufficit re ſcriptum pro libello, **b** non tamen ſufficit il la copia extraiudicialis miſſa: ſed debet pro duci ipſum originale, vel copia ſolenniter au thentica: & peti per omnia in iudicio p̄ſen te parte: prout in reſcripto cōtinetur. & hoc voluit Innocē. not. in. c. dudum. de elec. el. ij. Archi. iij. q. iij. c. offeratur. & Spec. in titu. de

p̄ben. ſ. ij. ver. in his aut. & ver. p̄cedenti. & tetigi in. c. j. de li. bel. ob. Et ſic intelligo & limito hūc tex. & facit quod infra dicā, ſuper gl. quādo tranſmittitur copia libelli. ¶ ¶ Venio nunc ad gl. & j. & ij. in prin. ſunt faciles, & ſatis patent. ſed ver. ſic & in crimi nali. quārit, nunquid ſi in criminali admittitur ſimplex citatio ad comparendū, an debeat exprimi aliud. glo. dicit & reſpondet, q̄ debet inferi quicqd̄ reo obiicitur: vt paratus veniat. per. c. ſi pri mates. v. qd̄. ij. Vnde dicit gl. q̄ quidā ad cautelam in ſine citatiōis apponunt libellū actoris: vt ſic plenē deliberare poſſit. & ſi plenē per literas, vel libellū potuit inſtrui, nō debet habere deliberato rias, etiā puocato: quia debet reſpōdere ſuper ipſo facto, de quo plene inſtructus eſt. & c. vt in glo. vſq̄ ad ver. ſed actori. Et poteſt intelligi hac determinatio glo. tā in ciuili, q̄ in criminali. ¶ Plura ſunt in hac particula gl. examinanda. Et primō an in cā criminali debeant in ipſa citatione exprimi crimina. Io. an. videtur ſentire q̄ non poſſint exprimi. Dicit enim, q̄ ſi exprimantur, habet locū, quod dicit Ioan. iij. q. ij. in ſumma. q̄ in criminali non dantur de liberatorias: ſed aliās dabuntur: vt ipſe not. ij. q. viij. c. per ſcripta. & ſic ſimpliciter tranſeunt docto. noſtri. Sed Bart. in. l. inter accu ſatorem. ff. de pub. iudi. dicit, q̄ in citatione ſienda in cauſa crimi nali, nō eſt opus copiam libelli inferi: ſicut nec in ciuilibus: vt no. in authen. offeratur. C. de lit. conteſt. vnde ſufficit ſecundum eū, ſi citetur vt veniat reſponſurus accuſationi, vel inquisitioni. Et mouetur per. c. licet. de accu. ¶ Sed contra hoc videtur text. in. c. ſi Primates. alleg. in glo. vbi dicit text. iudicem non debere citare in criminali, niſi exprimatur quid ipſi reo opponatur: vt ſic ve niat paratus. Ego ſatis puto aequē diſtingui poſſe: q̄ aut accuſa tio ſit de longinquo: & tunc licet non ſit neceſſe inferere copiam li belli: debet tamen exprimi, quod opponitur reo: vt deliberatus veniat. & ſic loquitur. c. ſi Primates. p̄alleg. Nec in. d. c. licet. di citur oppoſitum. Ibi enim non ponitur forma citationis: ſed nar ratur in effectū. Et facit ille text. pro iſta parte, dum fuit ille cita tus: vt veniat reſponſurus obiectis. Aut citatus fuit de p̄p̄inquo: & tunc procedit dictum Bar. & hac no. Et vide ad materiam qd̄ dixi in. c. j. de iud. in addi. quā incipit, vel dic. & bene ille tex. facit vbi ſimpliciter fuit petitum: vt ille epiſcopus p̄ſens in loco in troduceretur ad conſilium. ¶ ¶ Secūdo eſt videndum, nunquid in criminali debeant dari dilatorias. Et ſi reſcriptum fuit inſertū in ci tatione: vel quicquid ipſi reo obiicitur. Et ſentit iſta glo. q̄ non & idem Io. an. vt ſ. dixi & plus dicit gl. iij. q. ij. in ſumma. vt in crimi nali nunquā dentur deliberatorias: quia ſatis debet reus eſſe cer tus, an commiſerit, vel non, & ſic non eget tempore ad negandū: vel conſitendum. Io. de lig. dicit eas omnino eſſe dandas, quantum cunque reſcriptum ſit tranſmiſſum: quia ibi exigitur libellus be ne formatus: & multa poſſunt opponi cōtra libellum. ij. qd̄. viij. d. c. per ſcripta libellorum. Item debent dari deliberatorias: vt di ſcutiatur perſona accuſatoris. Et hec fuit opi. Hoſti. in ſumma. eo. tit. ſ. j. ver. aliae deliberatorias. ¶ D. Ant. ſaluando gl. dicit poſſe in telligi, quando petebantur deliberatorie circa ſubſtantiam petiti. Tunc enim non debent dari, cum habuerit tempus ad deliberan dum: ſecus ſi petitur dilatio circa factum libelli. Tunc enim eſt concedenda: nec gl. iſta negat. Et idem fortē dicit, q̄ quidam ad cautelā faciunt inferi copiam libelli: & ſic non datur poſtea dila tio etiam ad opponendum libello. Satis ergo dici poteſt, q̄ ſi co pia libelli fuit inſerta, & reus habuit tantum tempus, q̄ potuerit deliberare tam circa factum principale, q̄ circa formam libelli, & perſonam accuſantis: q̄ non eſt cōcedenda alia dilatio, ſaltem ma gna. arg. hic. Secus vbi non potuit deliberare circa omnia p̄adi cta. & hoc videtur hīc ſatis voluiſſe Hoſti. ¶ ¶ Sed circa omnia p̄adi cta quāritur, nunquid illa copia libelli in citatione tranſ miſſa ſufficiat ad lit. conteſta. Hoſti. hic q̄ non. licet enim ſufficiat ad deliberatorias negandas: non tamen ſufficit ad ſententiam ferē dam: imō erit neceſſe, q̄ libellus iterum in iudicio offeratur. C. de li. conte. l. vna: & auth. differatur. & p̄ſente aduerſario. iij. q. ix. e. chartae. quia nec datur dilatio à iudice procedente. C. eo. l. a p̄ced. iudice. canonizata. iij. q. iij. c. Induciae. ſ. à iudice. Nec ob. ſecundū eum. ff. de adul. in. l. miles. ſ. ſexaginta. vbi dicitur, qd̄ die feriata, quo tamen ius non redditur, pōt libellus offerri: quia licitum eſt iudi ci ſecundum eum. Et pro primo, vt nō ſufficiat oblatio extraiu dicialis:

cialis: vide Io. an. in addi. Spec. in tit. de libel. concep-
 tunc videndum. in prin. & ibi tenet etiam hunc intelle-
 ctum ad sexaginta. Vel secundum eum, potest intelligi
 quando agitur de re tempore peritura. loquitur enim,
 quando maritus accusat iure mariti: quod debet facere
 intra certum tempus. Barto. tamen in d. sexaginta. in-
 distincte tenet, quoniam in qualibet causa etiam in civili, potest
 libellus offerri etiam die feriato. vide quod plene circa
 11 vtrunq; dictum tetigi, in c. fi. de iud. ¶ Tertiò dicit gl.
 a quod pro amicis consulendis est danda dilatio^a. hoc admit-
 tit. Host. si non malitiosè, sed bona fide petatur. quod est
 arbitrio iudicis relinquendum, secundum nota. de iud.
 c. pastora. & vt lit. non contest. c. j. Sed glo. in l. j. C. eod.
 dicit hoc non reperiri iure cautum: vt pro amicis consu-
 lendis detur dilatio. sed satis potest dici iudicem debere
 arbitrar i hoc. Quid enim si petitur ab eo res, de qua sa-
 tis dubitat, vtrum fuit in bonis patris: vnde vult consu-
 lere amicos melius informatos: secus vbi cessat causa vr-
 gens, vel vbi habuit tempus ad deliberandū. ¶ Quarto
 12 dicit glo. quod pro aduocato non debent dari induciæ,
 quo minus respondeat: cum habeat respondere de facto
 suo. Idem sentit Vincen. dicens, quod postquam responde-
 rit dabuntur ei. Dic melius, quod aut in citatione fuit inser-
 ta copia libelli: & habuit tantum tempus, quod potuit con-
 sultare aduocatū. & non habebit alias inducias. arg. hinc.
 Aut non fuit inserta copia libelli: & tunc debet habere
 inducias, vt consulat aduocatū super aptitudine libel-
 li. Non enim tenetur respondere, si libellus non est be-
 ne formatus. Et cauendum est ne iudicium sit frustra-
 torium. de iudi. causam. & c. examinata. & quod etiā sen-
 tit hic Host. ad hoc. c. j. vt lit. non contesta. & quod ibi
 13 no. ¶ Sed quæro, nunquid actori sit danda dilatio de-
 liberatoria. Glo. dicit, quod ab initio non est danda: quia de-
 buit venire instructus. Et aduerte, quia idè dicit ab ini-
 tio: quia si reus exciperet, & actor replicaret. tunc bene
 est sibi danda dilatio: quia super illo non potuit venire
 instructus: vt in d. versic. ei autem. allega. in glo. & tenet
 hoc Ioan. and. Dilatio tamen data reo proderit actori.
 ad hoc. l. petend. C. de temp. in inte. resti. & vide in Spe-
 cu. eo. titu. de dila. §. videndum. versic. in summa. ¶ Vlti-
 rius glo. quærit quales erunt istæ induciæ: dicit, quod hodie
 arbitrio iudicis. Dic, vt dixi. §. c. proxi. & ibi etiam remi-
 si, an omnes dilationes iuris possit iudex abbreviare: ex
 qua causa possit. ¶ Item quærit gloss. quot dilationes
 probatoriæ dantur in causa tam civili, quam criminali. & re-
 spondet. Sed dic, vt latius dicam in c. in causis. de testi.
 14 ¶ Item quærit qualiter sint dilationes dandæ. & re-
 spondet, quod iudice sedente pro tribunali, & vtraque parte
 b præsentē. Ioan. and. dicit sufficere si iudex itinerat^b per
 locum, vbi ius redditur. ad hoc. ff. de interro. act. l. vo-
 luit. & in Specu. in hoc eo. tit. ad fin. Facit quod not. de
 re iudi. c. vlti. ¶ Aduerte latius, quædam sunt dilationes
 citatoriæ: & istæ non requirunt causæ cognitionem: quia
 dantur in absentem: vt. l. nec quicquam. §. vbi decretum.
 ff. de offi. Procon. & sic per consequens non exigunt iu-
 dicem sedere pro tribunali: vt ibi, & in l. à procedente.
 & quod ibi no. C. de dila. Idem videtur in deliberatoriis
 secundum Innoc. & Ioan. and. quia possunt augeri & di-
 minui. vt patet in eo, quod legi. & no. in c. dilectus. de
 procu. Sed Specu. in hoc tenet contrarium. eo. titu. §. fin.
 versic. quid in deliberatoriis. quia tales dantur in iudicio.
 Nec ob. text. hic, quia hic non dantur deliberatoriæ: sed
 c excluduntur ex transmissione copiarū rescripti. Do. Ant.
 tenet, quod non exigunt cognitionem causæ: licet dandæ
 sint in iudicio. iij. q. d. §. offeratur. quia si citatoriæ inquā-
 tum surrogantur loco deliberatarum, non exigunt
 d causæ cognitionem: ita nec in quantum sunt purè deli-
 beratoriæ. Sed dicerem quod exigunt causæ cognitionem^d:
 sed non plenam. vnde potuerunt dari à procedente iudi-

ce: vt in d. l. voluit. Plenam enim cognitionem non exi-
 gunt: quia de iure dandæ sunt. vt. iij. q. iij. d. §. offeratur.
 sed aliquam cognitionem exigunt: cum hodiè ex com-
 muni stylo moderentur secundum qualitatem causæ: vt
 dixi. §. c. proxi. ¶ Quædam sunt induciæ preparatoriæ,
 siue instructoriæ: & istæ non dantur sine causæ cogniti-
 one. iij. q. iij. d. §. à iudice. secundum Innoc. & Ioan. an. Sed
 sentit Ioan. an. super glo. ista. vt. §. sufficere iudicē itinera-
 re per locum iudicij. sed Bart. in d. l. à procedente. C. de
 dila. dicit, quod prima dilatio probatoria, non exigit plenā
 causæ cognitionem. ideo potest peti & concedi à iudice
 procedente. Sed secunda & tertia exigunt plenam cogni-
 tionem: idè debent concedi à iudice sedente & non p-
 cedente. vnde intelligi d. l. voluit in his, quæ non requi-
 runt plenam cognitionem causæ. Cy. dicit, quod si datur dila-
 tio partibus non contradicentibus, quia non exigitur
 causæ cognitio: tunc potest fieri à procedente: aliàs secus.
 Do. Ant. concludendo omnes opi. dicit, quod si dilatio est
 citatoris, vel deliberatoria potest dari à iudice proce-
 dente, si est probatoria: tunc si pars non contradicit, pot
 dari à procedente. Si contradicit: si est prima dilatio, po-
 test dari à procedente. Si est alia requirens causæ cogni-
 tionem debet dari iudice sedente pro tribunali. & satis
 puto hoc fuisse de mente Barto. & placet. ¶ An autem
 valeat secunda, vel vltior dilatio data sine causæ cogni-
 tione^e. Bart. in l. fi. ff. de fer. & dila. dicit, quod non, per illū
 e tex. quem sentit Bal. in l. petend. C. de temp. in integr.
 resti. quia hoc est contra ius partis. vide quod not. in c.
 vltra tertiam. de testi. Querit glo. an data dilatione con-
 quiescat iudicis officium. & simpliciter respondet, quod sic.
 Sed dic, vt plenius dicam in c. significante. de appel. vbi
 15 materia propriè ponitur. ¶ Vltimò dicit gloss. quod
 post peremptorium iudex potest facere gratiam. scilicet
 expectando partem per. c. consuluit. de officio. dele. Dic,
 quod aut queritur, nunquid post dilationem citatōriam
 possit iudex facere gratiam, & qualem: & dic, vt leg. &
 no. in d. c. consuluit. vbi ponitur materia. Aut queritur
 de aliis dilationibus, nunquid possit illas reuocare, vel
 abbreviare, seu elongare: & dic, vt dicam in cap. cum sit
 Romana. & in c. significante. de appel. vbi materia poni-
 tur. ¶ Nunc veniam ad expeditionem notabilis gloss.
 16 Inno. quæ versatur circa illā materiam, an & quā citatio
 afficiat citatum: vt teneatur comparere, an & quā valeat p-
 cessus contra non comparentem. de qua materia vide etiā
 per eundem Inn. in c. super literis. de rescrip. & in c. pru-
 dentiā. de offi. dele. & per Io. an. post Egi. in regula, sciē-
 ti. de reg. iu. lib. vj. in fi. q. vbi ponit bonā distinctionem
 & aliquid per Bar. in l. quidam consulebant. ff. de re iud.
 & in l. ij. ff. si quis in ius voc. non ie. ¶ Et materia ista est
 satis longa: sed hic non multū me extēdam: sed ex dictis
 Inn. formabo hīc distinctionem, per quā materia clario-
 ri modo apparebit, quā de modo procedendi per alios: & ali-
 qua vltra dicta Inn. hic addam, quæ tamē faciunt specifi-
 cè ad hanc materiam. Dico ergo, quod quando citans nec
 est, nec potest esse iudex: & tunc nec citatus arctatur ad
 comparendum: nec valet processus contra non compa-
 rentem, vel comparentem. quia taciturnitas hoc casu ni-
 hil operaretur. Ad quod not. gloss. l. j. C. vbi de cri. agi.
 oport. vbi dicit glo. quod quando iudex est talis, quod cita-
 tus sua voluntate non potest facere illum iudicem, non no-
 cet taciturnitas. facit de præben. c. dilecto. & quod ibi no-
 tat Innoc. & quod not. Gul. in Specu. in titu. de cita. §. j.
 versic. sed pone quod iudex. & §. pen. in fin. & per Archi.
 xv. q. iij. c. ij. & quod not. in d. regula scienti. ¶ Ex quo
 infertur, quod citatus clericus à laico siue compareat, siue
 f non^f, processus contra eum non valet: vbi non est, nec
 esse, potest iudex: quia semper reperitur sententia à non
 suo iudice lata. C. si à non cōpe. iudice. per totum. & de
 iudi. c. at si clerici. & quod not. glo. in c. significasti. de fo.

SEBASAPI
 a ¶ Danda dilatio.
 Vide quæcumulat.
 Fely. in c. j. vt lite
 nō conte. in prin.
 vbi tangit, an pp
 absentia aduocati
 sit danda dilatio.
 b ¶ Itinerat. Adde
 Ro. cōf. cccxcviij.

ZACHARIAS.
 c ¶ Non exigit cau-
 sæ cognitionem. Ad
 de Lanfr. in sape
 allega. c. quoniam
 cōtra. §. dilationis.
 nu. 2. ver. ij. quæro.
 & ibi in apost. Be-
 nedi. Va. j. de pro-
 ba. Et quæ causæ
 cognitio debeat
 pcedere, vide Ale-
 xan. del mo. conti.
 c. iij. col. fin. vol. j.
 Illum in c. coram.
 nu. 1. & quod ibi
 dixi i apo. ad ipm
 in versic. sine causæ
 cognitione. de re-
 sti. in inte. vbi re-
 mis. de hoc tetigi.

SEBASAPI.
 d ¶ Causæ cognitio-
 nem. Quæ cogni-
 tio debeat interue-
 nire ad dandas di-
 lationes, ponit A-
 lex. in cōf. xij. col.
 iij. in. ij. volu. vide
 Moder. in l. fin. ff.
 de feriis.
 e ¶ Sine causæ cogni-
 tione. Adde Alex.
 cōf. xij. & c. iij. ij.
 lib.

ZACHARIAS.
 ¶ Adde Lanfr. de
 Oria. in cle. sepe in
 ver. libellus. Et ibi
 in apost. Celsi, ad
 ipsum i versic. sum-
 marie. de ver. sig.
 f ¶ Siue non. Adde
 late Cal. cōf. l. xij.
 de fo. compe.

ZACHARIAS.
 ¶ Adde de hac. q.
 latif. p. Fely. in c.
 cum ordinē. versic.
 ad allegandum. §.
 de rescrip. & in c.
 prudentiam. colū.
 iij. §. de offic. dele.
 plenius in c. veni-
 ens. in fin. & ibi in
 apost. ad ipsum. j.
 de accu. & Lanfr.
 multum no. distin-
 guentem in c. quo-
 niam contra. §. ci-
 tationes. nu. 6. ver.
 notandum est, quod
 etiā. & ibi in apo.
 Cel. ad ipsum j. de
 proba.

Panormi. super Prima secundi Decret.

compe. Aut citans non est iudex, potest tamen esse: & tunc si notorie constat eum non esse iudicem, non tenetur citatus comparere. nec valet processus contra non comparentem, siue super principali, siue sit contumacia punitiua. Et hoc no. glo. iij. q. ij. c. si episcopus. & in. c. veniens. de accu. probatur in. c. si duobus. de ap. & c. si a iudice. eo. titu. libr. vj. ¶ Aut non est notorium citantem non esse iudicem: & tunc aut nulli innititur potestati in ipsa citatione: vt quia simpliciter citat non exprimendo se iudicem delegatum: vel ordinarium, & non tenetur comparere: vt voluit hic Innoc. Nec valebit processus aliquis contra non comparentem: ex quo in veritate non erat iudex. ¶ Aut innititur alicui iurisdictioni. & aut delegatae, aut ordinariae. Primo casu aut dixit se delegatum, forte mittendo tenorem alicuius rescripti: vel sine transmissione copie in casu, quo sufficit: vt. s. dixi. Et tunc aut nullum in veritate emanauerat rescriptum a superiore: vel erat falsum. & Innoc. videtur variasse. Nam in. c. super literis. de rescrip. videtur velle, q non valet processus etiam super incidenti contra absentem factus: quia faber falsi rescripti, sicut non potuit dare iurisdictionem in principali: ita nec in incidenti: vt pronuntiet se iudicem competentem: vel vt puniat contumaciam non comparentis. Sed aliud videtur hic sentire. sed primum dictum tenet ibi Ioan. an. & videtur communior opin. & de hoc plenius, vt ibi no. ¶ Aut rescriptum emanauerat a superiore, sed erat nullum: quia impetratum ab excommunicato. & tenetur citatus comparere: & si non comparet, valebit processus contumaciae punitiua: sed non in principali: quia in dubio erat iudex in cognoscendo, an sua esset iurisdictione: vt in. d. c. super literis. Sed in principali non habet iurisdictionem ex quo rescriptum erat nullum. Sed si prius pronuntiauit se iudicem competentem, valet processus postea super principali: quanquam rescriptum in veritate esset nullum. hoc est no. dictum Lap. in. c. j. de rescri. li. vj. & no. in. d. c. super literis. facit quod nota. Inn. in. c. j. & ij. de confr. vti. vel inuti. & in. d. c. super literis. ¶ Si vero rescriptum non erat nullum, sed surreptitium: & sic poterat exceptione elidi: & valet processus, etiam super principali contra absentem, si status causae hoc patitur: quia habebit iurisdictionem, licet elidibilem. & imputandum est non excipiendi. Ad hoc quod no. in. c. super literis & c. ceterum. de rescri. & in. c. inter. de re iud. ¶ Aut innititur iurisdictioni ordinariae: & in veritate non erat iudex, nec citati, nec aliorum: & tunc non valet processus contra absentem & contra comparentem: quia semper reperitur processus factus a non iudice: vt. s. dixi in delegato: nec et habet locum prolatio, ex quo nulli praestit iurisdictioni: vt in. c. signifiasti. de fo. cop. & in. l. priuatorum. C. de iuris. om. iud. ¶ Aut non est iudex ordinarius citati: sed est aliorum illius territorij: vbi citat & exprimit eam in citatione, quae si esset vera competere iurisdictione: vt quia ibi contraxit, vel deliquit: & tunc aut exprimit aliquam errorem in citatione: vt q veniat ad respondendum seruo, vel excommunicato, vel spoliatori suo, vel pupillo: vel si non exprimit est notorium citationem iniustam: vt quia citat ad locum notorie non tutum: & non tenetur ille comparere. & hoc est no. dictum Inn. hic. Nec valet: quia vix, aut nunquam citatio potest continere aliquid ita iniustum, q non possit habere excusationem, vel dubitationem. Exemplum: citatus est dominus, vt respondeat seruo: quod potest esse, si super intolerabili iniuria conquestratur de eo. in. l. de his, qui sunt sui vel alie. iur. Et idem in omnibus aliis semper potest inueniri aliqua excusatio. Nam respondetur secundum Inn. q ex quo iniustum, vel illicitum posuit in citatione: nisi adiciat eam excusationis illius iniusti, prima facie non tenetur ire. quod no. ¶ Et quando iniustitia est notoria, vide bo. tex. cum gl. in cle. pastoralis. §. Prima de re iud. Et idem est, vbi citatio in se non est

iusta: sed est notorium impedimentum ex parte citati: vt quia infirmus: vt in. l. quae sit. ff. de re iud. Et idem quod dixi in ordinario intellige in delegato eadem ratione. vnde in omnibus, in quibus. s. dixi tenere processum delegati: intellige, nisi error modo praedicto sit in citatione, vel notorie constet de iniustitia. Si vero citatio est iusta: tunc tenetur comparere, licet in veritate non sit iudex, ex quo de hoc dubitat: & si non compareat, valet processus contumaciae punitiua: quia debebat venire ad allegandum priuilegium suum. l. si quis ex aliena. ff. de iud. & l. ij. ff. si quis ius dic. non obtineat. Sed si in veritate non erat iudex non valebit processus super principali: nisi prius pronuntiet se iudicem competentem, etiam si status causae patiat, vt possit procedi licet, non contra. Nec procedendo ad vltiora videtur se pronuntiare iudicem: ex quo pars aduersa est absens: quia non videtur consensu, imo potius contradicere. Secus si fuisset praesens. & sic intelligatur. c. ex parte. & quod ibi nota. de ap. & hoc voluit Inn. hic: & no. in. d. regula. scienti. ¶ Et habes ex praedictis vnam differentiam in validitate processus inter ordinarium & delegatum: quia si delegatus in veritate non erat iudex, non valet processus contra absentem, etiam contumaciae punitiua: quia ille non habebat aliquam iurisdictionem. Quod intellige, vt. s. dixi. Sed in ordinaria valeat processus contumaciae punitiua: & etiam super principali, si pronuntiauit se iudicem competentem. Et hoc ideo, quia ipse habet generaliter iurisdictionem super omnibus habitantibus in suo territorio indigenis, vel extraneis, ratione cuius potest citare & pronuntiare in casu dubij. Et inquantum. s. dixi etiam in ordinario, quod in delegato valere processum contumaciae punitiua: intellige, nisi sit interpositum decretum causa contumaciae: & iniustitia erat ex parte agentis: vt quia sibi non competeat ius hoc petendi: vel sciebat competere exceptionem absentis. & tacuit, puta exceptionem pacti. Tunc enim secundum communem & veram opinionem non tenet ipso iure decretum: quia debet esse interpositum, nedum rite i. obseruato ordine iudiciario: sed etiam recte. i. iustitia competente agentis: alias non valet. Vult not. hic Innoc. & sentit in. c. dilecto. de verb. fig. & tenet Bar. in. l. iuste. ff. de acqui. pos. & in. l. Fulcinius. §. praetor. ff. ex qui. cau. in pos. ea. licet gl. ibi dubitet. & aliud videatur sentire glo. in. d. l. iuste. & vide Spe. qui ponit opin. succincte in tit. de primo & secundo decreto. §. nunc dicam. in fi. Et pro opin. q non teneat: videtur tex. in. l. j. §. haec verba. ff. ne vis fiat ei. & in. l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. li. & in. l. eo tempore. ff. de pecu. Sequitur etiam hic do. Anto. secus est in snia, quae alio non obstante, valet: licet ius non competeat agenti: vt. l. cum putare. ff. fa. er. quia illa facit ius inter partes: vt in. c. cum in iure. de reg. iur. & in. l. ingenuum. ff. de sta. ho. & in. l. res iudicata. ff. de re iud. Quod est verum: nisi sit lata ex falsis probationibus. de quo tunc dicendum prout le. & no. in. l. si praetor. §. Marcellus. ff. de iudi. & in. c. cum Bertoldus. de re iud. & in. c. licet. de proba. & haec no. ¶ Aut iudex habebat in veritate iurisdictionem & expressit ea, quae erant exprimenda in citatione: nec citatio erat notorie iniusta: & tunc citatus tenetur comparere, siue citans sit ordinarius, siue delegatus: & si non comparet, valet processus contumaciae punitiua: vt in. c. de causis. de offi. dele. & l. vna. si quis ius di. non obtineat. cum si. Et si status causae patiat, vel eius qualitas, valebit processus etiam super principali. Quinimodo plus dicit Inno. not. q si aliqua exceptio declinatoria competeat reo contumaciter absenti, ex quo fuit processum in causa ad actum, qui solet fieri post lit. conte. non admittitur postea reus veniens ad illam vltius proponendam: quia si tunc praesens esset, & tacuisset, vltius illam proponere non potuisset: vt in. c. inter. de re iudic. Ergo nec si contumaciter absens sit. ¶ Cum contumacia pro praesentia reputetur: & absens contumaciter pro praesente reputatur. in aut. vt omnes obed. iudi. proin. §. si autem ille. &

SEBASAPI.

¶ Comparere. Vide de Ol. co. lxxxij. in fin. inci. an eps. And. Sicu. consil. lxxij. col. iij. & v. in. j. vol. & Decium in. c. si duobus. col. iij. versu. in glo. in verbo cognouerit §. de ap. vbi multa ad hoc propositum vide et Alex. in. l. de etate. in. iij. co. ff. ad Treb. & latissime Moder. i. l. si ex quacumque. ff. si quis in ius voc. non ierit.

¶ Et tacuit. Adde eundem consil. lxxxij. §. li. Ro. consil. cccc. cxvij. & cccclij.

ille. & in. c. veritatis. de do. & cōtuma. & in. c. ij. de arbi. lib. vj. Pro hoc quod no. gl. in. c. j. de ele. li. vj. & idem qd supra dictum est in declinatoriis iudiciis, intelligendum est in dilatoriis, & aliis peremptoriis: secundum Inn. vt tandiu eis gaudeat, qui abfuit cōtumaciter, q̄diu eis gaudere posset, si contumax non fuisset: postea non. Et hoc rationibus prædictis: quia nō debet esse melioris conditionis &c. Nec secundū eum quæritur vltius, an actor sciuerit exceptionem reo cōpetere: cū hæc quæreda sint ante sententiam. Item si non proposuit ante lit. contest. videtur ei renuntiasse: vt in. d. c. inter. Semper tamen cū non apparuit ipsum contumaciter abfuisse: vt quia erat infirmus, vel alio impedimento detentus restituatur ex generali clausula. ff. ex qui. cau. ma. l. sed & si per prætorē. §. vlti. & in. c. cum Bertoldus. de re iu. & quod. §. dixi. q̄ absens non admittatur, nisi eo casu, quo admitteretur præsens. Tenet Innocen. in. c. si duobus. de appel. & Lapis sua alle. cxvij. per quē tenet quod post terminum datum vsuras repetenti ad probandum de iure suo, non admittitur contumax opponēs exceptionem dilatoriā: quia ille, qui agit nō soluit vsuras, quas extorsit: iuxta. c. quia frustra. de vsuris. quia tales exceptiones debent proponi ante ingressum iudicij. ¶ Nam lis habetur pro contest. ex quo processum est ad actum, qui solet fieri a post litem contestatam. vt etiam no. glo. in. d. c. j. de elec. lib. vj. Et pro hoc dicto, vide Spec. de ap. §. nūc breuiter. versic. sed pone. & per Paul. in clemen. sæpe. de ver. sig. ¶ Aut quis est iudex quo ad quid: & citat super alio vbi non est iudex: & non tenetur ille comparere. quia respectu illius articuli non est iudex. & sic sibi impunē non paratur. vt. l. i. ff. de iurisd. omnium iudi. & c. ij. de consti. libr. sexto. ¶ Aut procedit super alia repræsentante parte, & non contradicente: & valet processus: quia tacite vitur facta prorogatio super illa re, etiam si iudex delegatus: vt in. c. cum olim. de offic. dele. & dic. vt ibi no. & in capitulo P. & G. eod. tit. Per hoc habes glo. Inno. claram & corroboratam multis aliis materiam ampliantibus.

SVMMARIVM.

- 1 Dilationes dilatoriæ non dantur reo, eo quia actor declarauit libellum ambiguum, si per expressa potuit reus deliberare.
- 2 Libellus est attendendus in sua conclusione: non autem in modo narrandi.
- 3 Prelatus, vel rector agens pro iuribus ecclesiæ, vel suis: an formare debeat libellum nomine suo, vel ecclesiæ. §. 6. Actio si est simpliciter proposita, intelligitur de directa. 9. Agens in dubio videtur agere nomine proprio, non alieno: nisi hoc exprimat.
- 4 Prelati & alij administratores rerū ecclesiasticarum, non sunt domini: & non possunt alienare, nisi in casibus expressis. Prelatus renocat procuratorem datum a conuentu. Prelatus agit possessorio recuperandæ, vel adipiscendæ: nomine proprio, non ecclesiæ.
- 7 Prelatus agens simpliciter, an in dubio videatur agere nomine suo, vel ecclesiæ. & quid de tutore, & simi. Prelatus, an præsumatur acquisiuisse de bonis ecclesiæ suæ. 8.
- 10 Dictio & ultra, quid importat? Ignorantia toleratur in facto proprio de longinquo: secus in nō intricato, seu diuturno. 13.
- 12 Libellus dubius, quando interpretetur pro libellante. Libellus quando est generalis, non tenetur reus respondere.
- 14 Prescriptio. x. an. non probatur, si testis dicat possedit. ix. ann. & plus. Dictiones incertæ non operantur in his, in quibus aliquid est determinatē probandum. Prescriptio. xxx. an. an. probetur, si testis dicat possedit. xxx. annis & ultra, vel plus.

15 Appellans frustratorie remittitur ad eum, a quo appellauit: quod intellige si non fuit delatum appellationi.

CAP. III.

Literaturæ. ¶ Hoc cap. legitur duobus modis. Primò vt

intelligatur, q̄ hīc petebantur possessiones: quia inciderant in commissum ex nō solutione facta debito tempore. & nunc intellectus est clarus. Cū enim sufficiat cessatio bienij, vt in. c. potuit. de loca. illa additio & ultra in tex. posita, vel eius declaratio, nihil operabitur. & sic non erat opus dare nouas dilationes deliberatorias. ¶ Et secundum hunc intellectum Host. dicit in summa huius ti. q̄ per declarationem libelli, per quam natura negotij non mutatur, nouæ dilatoriæ non dabuntur. sic summat Io. an. & bene. Sed iste intellectus non habet in se magnam, seu aliquā dubitationem. ¶ Secundò legitur, q̄ hīc petebatur pensio præteritorum annorū expressis tribus annis cum adiectione & ultra. Vel petebantur ipsæ possessiones ex cā prædicta: & pensio præteritorū annorum mō prædicto. & tunc oportet dicere: vt j. dicam, q̄ ex expressis in libello poterant rei satis deliberare, quid cōtinetur sub illa dictione, & ultra: idē non fuerunt datæ deliberatoriæ de nouo. Et secundū istū intellectū sic summo. ¶ Ex declaratione verbi generalis, vel ambigui positi in libello, nouæ induciæ deliberatoriæ dādē nō sunt, si per expressa potuit reus deliberare super ambiguitate, vel illa generalitate. h. d. ¶ Diuiditur: Nā in prima ponitur iudicis cōsultatio, & appellantis petitio. In secunda ibi: nos. rñsio & appellationis repulsio. ¶ Casus literalis. Inter Archipresbyterum sanctæ Priscæ & Aquilæ de vrbe, & quosdā nobiles A. & G. corā epō florentino super pensione quarundam possessionum, q̄o vertebatur. Archipresbyter nomine ecclesiæ suæ obtulit libellū prædictis nobilibus continentē, q̄ pensio de possessionibus quibusdā pertinetibus ad ecclesiā suā ipsi ecclesiæ soluta nō fuerat iam tribus annis & ultra: ipsi nobiles petierunt explicari spaciū. quod per hanc dictionē & ultra, significare volebat: & Archipresbyter expressit qd. vij. annis elapsis fuerat in solutione prædictæ pensionis cessatum. Idē nobiles dicentes libellum esse per huiusmodi expressionē mutatū petebāt inducias ad deliberandū: & quia illis denegauit, appellauerūt. Papa verò appellatiōnē hmoi friuolam reputās, mandat epō quatenus, eo nō obstante, pcedat in negotio ipso iuxta priorum literarū contentiā. Ber. ¶ Nota secundū primū intellectū q̄ libellus debet attendi tā circa substantiā & effectū, q̄ circa generalitatem ipsius in mō cōcludendi: b & non in mō narrandi. Superflua enim vel generaliter narrata, nō habent alterare cōclusionē libelli & ipsius naturam. Satis enim est, q̄ libellus sit clarus circa modum cōcludendi, nec superflue narrata subiacent p̄bationi: vt in. c. ex parte B. de fo. cōp. vbi in libello possessorio fuit narrata p̄prietas, non tñ per hoc subiaceret p̄bationi: imò de ea nō potuit obiici. ¶ Et ex hoc infertur, q̄ iste Archipresbyter actor nō tenebatur declarare illud verbū generale: quia satis cōcludebat intentus libellantis per expressionem triū annorum: quod etiā voluit hīc Hosti. vide et in simili per do. de Ro. decisi. lxxxj. & quod dixi in. d. c. ex parte B. ¶ Nota secundò rectorē agentem p iuribus ecclesiæ debere formare libellū noīe ipsius ecclesiæ. Sed nūquid hoc est de iure fiendū. Vin. hīc, q̄ sic. q̄ Prelatus nō habet suo noīe actionē directā, vel vtilē. C. de epi. & clericis. in aut. sed hodie. cōcor. de fide instr. c. inter dilectos. Et hui⁹ dicti addebat Host. rōnem in. c. olim j. de resti. spo. quia rectores seu prelati pcuratores sunt non domini: vt in. c. ij. de dona. Et quia sic proponens actionem non exprimens vtilem, vel directam, videtur p̄posuisse directam: sicut subtiliter elicitur. ff. de peti. hæred. l. nec

¶ Solet fieri. Adde lo. cōsil. clxxxvj.

¶ E. B. A. S. A. P. I.

¶ Modo cōcludēdi. Quod cōclusio attēdatur no. Bal. per illū tex. in. l. ij. C. de petit. hære. vbi dicit, quod si i libello cōcluderet p̄ duo diuersa media, non pcederet parte opponēte: si tamē vna esset cōclusio: licet essent duæ causæ cōcludēdi, pcedit libellus: q̄a cōclusio spectanda est. Dicit Bar. in. c. Aurelius §. Stichus. ff. de lib. leg. q̄ ex cōclusio nelibelli apparet, qualiter præcedētia intelligātur. & dicit Bald. in. l. do mū. in. j. col. C. de rei vend. q̄ si in libelli narratiōe apponat verbum generalissimum, debet restringi secundum conclusionē. ¶ Concludendi. Adde Aug. cōsili, cccxix. & cccxxvj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

vllā. aliās ē. si qd scīs. Ita in pposito, si qd agat, & nō dicat quo noīe, videt agere ppro, & nō alieno. & sic ē est cōcipiēda snia. Pro hoc. ff. de his, q no. infra. l. furti. §. si qd alieno. Sed in contrarium facit secundū Hostiē. & Ioan. and. hic. f. qd praelatus semper videatur agere nomine ecclesie, a non proprio, vel alieno: nisi hoc exprimat: vt probatur secundū eum. de pecu. cle. c. j. & per totum. Et ita transit Host. & Ioan. and. hic, nihil aliud dicens. Sed moderniores aliter & minus perfectē dicūt. ¶ Ego pro declaratione huius articuli primō & principaliter duo subiecio examini. Primō, nunquid rector, vel Praelatus debeat agere nomine ecclesie, vel proprio vel alieno. Secundo, quid in dubio, vbi non expreſsit, an ageret nomine ecclesie, vel proprio, vel alieno. ¶ Circa primum facio tria membra: qd aut agit pro iuribus particularibus ipsius ecclesie: aut p corpore ipsius ecclesie: aut pro iuribus cōpetentibus ipsi rectori, seu praelato. ¶ Circa primū, quando agitur pro iuribus particularibus ipsius ecclesie concludo, qd agere debet nomine ecclesie, siue agat petitorio, siue possessorio. Et idē si conueniatur super iurib⁹ possesſis ab ecclesia. Hoc probatur in. c. olim j. & iij. de resti. spo. & hic, & in. c. querelam. de elec. & in. c. j. de cau. pos. & proprie. Hoc tenet Innocen. in. c. in literis. de resti. spo. vbi dicit, qd praelati & clerici nomine ecclesiarum suarum possident possessiones earum ciuilitate & naturaliter. Vnde in eodem. c. in alia glo. dicit, qd praelatis habentibus ius in beneficijs non est vtile proponere interdictū recuperandae possessionis suo nomine, ad recuperandum possessionem rerum ablatarum: quia non possident pertinetia ad dignitatē suam noīe suo sed noīe dignitatis: noīe ergo dignitatis, qd est expoliata intentent possessorem, vel petitorium secundum eum. Idem tenet in. c. cum super. de causa pos. & proprie. vbi notabiliter dicit, quod praelati, seu dispensatores habita confirmatione, statim possunt administrare: sicut si pupillo daretur tutor: vel adulto curator. & nomine proprio intentaret actiōes, & etiam si spoliatur ecclesia aliquibus rebus ante, quam possessionem nanciscatur praelatus, habet interdictum vnde vi: sicut tutor nomine pupilli, vel quilibet administrator ecclesie, debet administrare nomine ecclesie, non suo. & sic non est contrarium secundū eum. ff. de acquirē. posſes. l. cum hāredes. Vbi dicitur quod possessio rerum hereditariarum non transit ad hāredes: nisi corporaliter apprehensa sit: quia hic agit nomine ecclesie, quē possidet, seu possedit. Sed ibi pōderatur illud, vt agat hāres, vel possideat nomine proprio. Et sic sentit Innoc. notabiliter Praelatum posse agere, etiam possessorio pro iuribus ecclesie subtractis, etiam anteq̃ possideat illa bona, seu iura vel ipsam ecclesiam: quia agit nomine ecclesie, quē fuit in possessione. ¶ Idem & clarius volunt do. de Rota deci. iij. vbi hoc limitant not. quando alius non est in possessione ecclesie. Si autem alius possideret: tunc non posset praelatus agere pro iuribus & fructibus ecclesie: quācūq̃ debeantur possessori: arg. in. l. bonae fidei. ff. de acquir. re. domi. Iste propria auctoritate videretur velle spoliare possessorem: quod non licet: vt. l. si quis in tantam. C. vnde vi. & xvj. q. vj. c. placuit. & c. eū qui. de preben. li. vj. quod bene nota. ¶ Hāc procedunt, vt agatur nomine ecclesie siue sit praelatus ecclesie, vt in iuribus praelleg. siue sit praelatus immediatus: vt quia episcopus agit nomine ecclesiarum suarum: vt probatur in. c. fin. Prope fin. de succes. ab intest. siue sit administrator alius: vt in. c. querelam. vel aliā iurisdictionē habeat in ecclesia: vt in. c. conquerente. de offi. ordi. Vbi notabiliter dicit Inn. in ver. in ecclesijs. quod abbas, vel alter praelatus superior, cui capella est subiecta, non agit nomine suo, vel sui monasterij pro iuribus capellae: sed debet agere nomine ipsius capellae. b Cum enim capella habeat distincta sua iura a

iuribus monasterij: & ipsa capella sit domina suorum iurium: ipsius noīe est agendū, & non alterius: nisi forte secundum eū capella concessa esset in proprios vsus: quā tunc eum sit quasi dominus, sicut vsufructuarius agere pōt negatoria proprio nomine. Dicit tamen tutius esse eam intentare nomine capellae: confessoriam autem intentat Abbas nomine sui monasterij pro iuribus, quae habet in capella. de quo. j. de ver. signi. c. Abbate. & infra dicam in alio membro. ¶ Item praedicta dico procedere, vt in casu praedicto agat nomine ecclesie, siue agat solus Praelatus, siue Praelatus cum capitulo simul: licet contrarium sentit Innocen. in. c. ij. de testi. lib. vj. dicens, qd praelatus & conuentus agant nomine proprio: quia ipsi sunt domini. ij. q. vj. c. biduum. versi. palam. & idem Ioan. de leg. hic, cum quo videtur transire dom. Ant. sed Colle. contra: quod mihi plus placet. pro hoc alleg. text. c. olim. j. de resti. spo. vbi nomine ecclesie fuit actum per
4 Praelatū & capitulum. ¶ Item in veritate isti sunt administratores & non domini. vnde non possunt facere contrahendo conditionem ecclesie deteriore, seu alienare ipsius bona: nisi in casibus a iure expressis: seruata forma. xij. quaestio. ij. in summa. & in. c. sine exceptione. Et dominium rerum ecclesiarum, nō est penes eum: sed apud Christum vel ecclesiam vniuersalem: vel ipsam ecclesiam specialem: vt not. idem Innocē. in. c. cum super. de causa pos. & proprie. Videmus insuper, qd solus praelatus reuocat procuratorem datum a conuentu super rebus communibus: vt ipsemet agat. & ita not. Innocen. in. c. ij. de testi. lib. vj. & tamen ipse praelatus debet agere nomine ecclesie. Quicquid sit tutius est agere nomine ecclesie: & hoc quo ad primum. ¶ Quo ad secundum, quādo agit pro corpore ipsius ecclesie: vt quia agit possessorio recuperandē: & tunc agit nomine proprio, & non ecclesie: quia ipse, & non ecclesia fuit spoliatus: vt probatur in. c. conquarente. de restitu. spoli. & vj. q. j. c. praesentium. & in. c. in literis. & c. item cum quis. eo. tit. Not. Innocen. in. d. c. in literis. & c. cum super. Idem si agat possessorio adipiscendē: vt in. c. accedens. de accu. vel si agat petitorio, ex quo agit pro corpore ipsius beneficii: vt in. c. ex insinuatione. de proc. Ecclesia enim non possidet seipsam nec regit seipsam: sed praelatus suo nomine, & tanquam rector ipsam possidet & gubernat.
6 & hoc breuiter dico, quo ad secundum. ¶ Ad tertiu, quando agit pro iuribus competentibus praelato, seu rectori: breuiter dico, qd agit nomine suo tanquam praelatus: vt patet in. c. cum venerabilis. & c. constitutus. de reli. do. & c. auditis. de in integ. resti. cum multis similib⁹: vbi episcopus agit tanquam episcopus contra ecclesias inferiores pro iuribus episcopalibus. Ex quo enim ista iura sibi competunt, & non ecclesie, agat nomine suo. Et ita sentit Innocen. in. c. conquerente. vt. §. dixi. in. c. in literis. praellega. modicum ante finem. ¶ Ad secundū principale quid dicendum in dubio: dico concludendo, qd aut agit super re ecclesie, vel contractu inito, cum ecclesia, vel alio iure ecclesie competenti, & hoc constat. & videtur egisse nomine proprio. Aut super re propria vel contractu inito cum eo, vt priuato: & nomine proprio: & hoc constat: & videtur egisse proprio nomine. Hoc apertē probatur ex not. in. c. dilecti. de foro compe. & c. requisisti. de testa. per Ioan. and. in simili in regula, priuilegium. de reg. iur. libr. vj. in mercu. Et in materia tutorum & curatorum in. l. post mortem. & ibi per Barto. ff. quando ex facto tuto. arguendo de contractibus ad iudicia. Nam in iudicio quasi contrahimus, vt. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecul. ¶ Aut sumus in dubio, vt quia egit super re, quē pariter potest concernere personam & ecclesiam: & tunc tenet hic do. Anto. & videtur egisse nomine ecclesie: quia res praesumitur ecclesie. Allegat quod in simili not. Barto. in. d. l. post mortem. Sed certē ibi

a ¶ Nomine ecclesie. Adde videndū Lap. alleg. l. j.

b ¶ Ipsius capellae. Adde quod voluit Are. cōf. l. xij.

c ¶ Seu alienare ipsius bona. Et ratio est, qd semper dicunt esse ad vsu perum. ita no, au Barto. in. c. j. vj. col. in pri. ver, dicit Inno. in ti. q. seu. da. pos. qd est verū papa cōsulto & qui sunt qui eo incōsulto possunt alienare, quā ibi dem. ver. quāro, qui sunt praelati. & vtrū si vēdat & cōstituat se nomine praelario possidere, an trāserat possessionē: vide per Alex. in. l. j. in pri. & in. §. si. ff. de acquir. pos. & Inn. in. c. cū super. j. de cā pos. & proprie,

b

certe ibi nota. faciunt in oppositum. Ibi enim dicit Barto. q. si tutor contraxit super re, quæ potest concernere pupillum, sicut tutorem: q. videtur proprio nomine contraxisse. Et videtur de hoc tex. in d. l. post mortem. §. tutor. Sed forte dom. Anto. voluit sequi Hostiæ. in eo, quod dicit quemadmodum in dubio res presumitur ecclesiæ: ita videtur egisse nomine ecclesiæ. Sed præsuppositum non est indistinctè verum: quia non semper acquiritur ecclesiæ: nec præsumitur acquisivisse in dubio semper ex bonis ecclesiæ: ut nota. in c. cum in officiis. de testa. & optimus text. cum gloss. in c. j. xij. q. iij. ¶ Item in iudicio non semper acquiritur, imo posset succumbere. unde in hoc casu dubio distinguerem sic: quod aut fuit expressum nomen appellativum: ut quia dixit prælatus, seu rector. &c. videtur egisse nomine ecclesiæ. Aut expressit nomen proprium tantum: & videtur egisse nomine proprio, pro hoc text. cum glo. in d. §. tutor. & quod leg. & not. in c. quoniam Abbas. de off. deleg. & in d. c. requisisti. & per Ioan. And. in d. regula, privilegium. & hoc quo ad differendum quo nomine videatur egisse. ¶ Sed si aliquid acquisivisset, an videatur acquisivisse ex bonis ecclesiæ: vel ex bonis paternis vel ex industria sua: est alia quæstio, quæ examinatur plenè in iuribus præalleg. & plenissimè dixi in repetitio. c. cum esses. de testa. Et per hoc remanet expeditus clarius & latius, quàm alibi iste articulus. ¶ Et in quantum. §. incidenter dictum fuit, q. in dubio quis videtur deduxisse directam actionem: dic, ut not. in Specu. in titu. de actio. & peti. §. j. ver. in hoc autem. & ver. nunquid tenetur quis dicere. ad fi. §. & per Bartol. in l. j. ff. de actio. & obli. & l. si mulier. §. eadem. ff. de exce. rei iudi. vide quod dixi in c. cæterum. §. de iudi. ¶ Venio ad glo. & oppo. videtur enim novas inducias fuisse dandas: quia illa dictio & ultra, ad modicum refertur: ut in l. hæc adiectio. ff. de verb. sig. & iste actor declarabat, q. volebat includere tempus maius expresso. Nam expresserat triennium, & postea declaravit, q. per septennium non solverat. & sic verisimiliter reus non poterat deliberare in primo termino: quia verisimiliter potuit cogitare, q. non veniret tempus ultra naturam verberum. ar. in l. non aliter. ff. de leg. iij. & in c. fi. de ver. sig. Sol. secundum gl. hic agebatur ad restitutionem illarum possessionum, quæ inciderat in commissum ppter solutionem non factam. Et ad hoc sufficit cessatio per biennium: cum res est ecclesiæ: ut in c. potuit. de loca. & iste actor etiam expressit triennium. & sic expressio sufficiebat ad obtinendum in causa: unde superflue fuit adiecta illa dictio & ultra: nec erat opus declaratione: cum sine ea potuit deliberare. ¶ Ex his colligitur prima lect. de qua præmissi, q. hic agebatur ad restitutionem rerum: quo casu hæc litera est verissima. & pro ea est text. in c. cum dilecti. & c. pe. de empt. & vendi. vbi sufficit, q. in libello & dictis testium & sententia dicatur deceptionem factam fuisse ultra dimidiam iusti pretij, non determinando aliter illud ultra: cum agitur, ut restituatur res: vel suppleatur iustum pretium: quia ad istum effectum sufficit deceptio ultra dimidiam quantuncumq. illa sit modica. Secus dicit glo. si fuisset actum ad restitutionem subtractæ pensionis: q. diceretur non soluta tribus annis, & ultra: quia tunc non potuisset deliberare de certo tempore. ideo facta declaratione darentur induciæ. Hunc intellectum gl. sequitur hic Host. tam quo ad primam partem, q. quo ad secundam: dicens, q. vbi petitur quantitas ratione additionis, dabitur dilatio. allega. ff. de execu. rei iudi. l. cum quæritur. & l. seq. Circa hoc tamen concludit gloss. quod vbi declaratio libelli est multum remota à verbis ipsius libelli: iudex dabit dilationem, aliàs denegabit: ut hic, & §. c. prox. & hæc sunt vera verba Inno. Primò sequitur hanc lectu. gloss. postea ponit aliam lect. dicens, q. hic conue-

niebantur isti super possessionibus & super pensione subtracta: nec facta declaratione, debent habere novas inducias: quia habuerunt inducias super toto negotio: unde super toto debuerunt deliberare. Sed Innocen. per hoc non respondet ad contrarium, nec aliter declarat. Sed Colle. sequendo hunc intellectum magis declarat, dicens: quod cum hoc casu agatur de facto rei videlicet quanto tempore cessauerit à solutione: satis potuit reus deliberare per primum libellum. Scire enim debebat quanto tempore non soluit. Et ex hac ratione infertur idem esse, quando solum fuit petita pensio subtracta. Sed hæc ratio Colle. potest impugnari duabus rationibus. ¶ Prima, quia potuisset reus succedere in possessionibus in locum alterius: quo casu præsumeretur ignorantia temporis non soluti: ut in regula, cum quis. de re. iur. lib. vj. ¶ Ita si factum esset proprium, secundum tamen longum non præsumitur scientia. de sent. excom. c. cum illorum in. ij. & no. in c. ab excommunicato. de rescrip. Do. meus. dom. Cardi. approbat hanc lect. secundam & loquitur magis generaliter dicens, quod ideo non debuit hic dari nova dilatio: quia verba libelli quantuncumque generalia recipiunt interpretationem ad commodum actoris: ut l. si quis intentione ambi. ff. de iudi. & no. in c. cum ad sedem. de restitu. spo. unde debuit iste reus cogitare hoc evenire posse, & referre, seu intelligere libellum: respectu magni temporis ad actoris commodum. ¶ Et ex hoc dicit notabiliter hic probari, q. verba generalia etiam, quæ aliàs ad modicum referuntur, accipiuntur generaliter: & ad multa referri possunt, & ad omnem quantitatem & commodum actoris ratione prædicta: licet aliud sit in contractibus, vel in dicto testis. & sic intelligitur lex, hæc adiectio. Sed salva reuerentia tanti præceptoris hoc non est bene dictum: licet verba generalia libelli possint interpretari per ipsum actorem ad eius commodum: vel vbi probatio secuta est clara & specifica, debet adaptari ad libellum ad commodum actoris: iuxta no. per Innoc. in capitulo secundo. de ordi. cognitio. & dixi in c. dilecti. de iudi. & no. Bartolus in dicta. l. si quis intentione. tamè vbi libellus est generalis & impedit reum certè & determinatè deliberare, nedum reus non tenetur deliberare & intelligere libellum ad commodum actoris: imo potest facere actorem compelli ad declarandum. & hoc not. Barto. in dicta. l. si quis intentione. & probatur in c. ij. de libel. obla. & in l. j. in princip. ff. de ede. facit. l. si defensor. §. illud. ff. de interro. acti. Non enim reus compellitur diuinare: nec iste actor debet vagari cum iactura alterius: ut in c. vt quis duas. de elect. lib. vj. & est text. optimus in l. prætor edixit. in principio. ff. de iniuriis. Imo plus notabiliter dixit Bartolus in d. l. si quis intentione. q. si intentio actoris est ambigua, & responsio rei est ambigua: licet actor possit interpretari intentionem suam: tamen eius intentio non intelligitur confessata secundum eius interpretationem: sed secundum quod intelligit reus: quia sicut intentionem dubiam actoris interpretamur ad commodum eius: ita & exceptionem & responsionem ambiguum rei. & de hoc vide textum ibi. & hoc videtur expressè contra dictum domini Cardi. Non ergo reus tenetur intelligere ambiguum & dubiam intentionem actoris ad eius commodum & favorem. ¶ Ego saluando hanc lectu. dico, q. oportet intelligere, q. istis reis fuit facta concessio. Non enim est præsumenda alia persona: cum de illa fuit facta mentio: unde cum conveniretur de facto suo, & tempus esset modicum. scilicet septem annorum, iuxta no. in cle. j. de reb. eccle. non alie. & in c. fin. ne prælati vices suas. satis potuerunt deliberare de toto tempore in primo termino. ¶ Cum in facto proprio non intricato, neque diuturno, præsumatur scientia: ut in c. ab excom. de rescri. & quod ibi no. & in palle. c. cum illorum in fi. Satis enim est, q. qualiter-

ZACHARIAS:

¶ Dictio ultra. Ad de in quantum iste dicit, quod modicum refertur, q. imo ad magnum, nisi quādo certa quantitas limitat, vel numerus: quia tunc excluditur maius sicut minus: ut not. Car. in cle. ij. de magis. de qua vide ple. per Bar. in c. Raynuti. ver. ultra dotē. co. mihi. cxxiij. j. de test. & ibi et doct. gl. & Bar. in cle. j. i. vers. facere. de vfu. omnino per Bal. in c. j. §. j. co. j. ver. item collige voluntatē. in tit. de duofra. de nouo. bñfi. inuesti. in vfi. seu. vbi format pulchra. q. & per Bar. i. l. Celsus. in vlt. col. ver. dicebat tamē Gof. ff. de vfuca. Anto. Francif.

¶ De materia istius dictionis ultra. vide Bar. i. l. cum ita. in vlti. q. ff. de do. te præle. & in l. si ultra. C. de fideic. vbi dicit, q. est dictio inclusiva. & ideo si quis ultra dola legat vinū, videntur etiam legata dola: de quo etiam per Doc. in l. si sic. ff. de leg. iij. & vide Spec. in tit. de disputa. & alle. i. §. iij. & vide Pau. de ca. in consi. cxj. incip. super quo quæsito. vbi dicit q. est dictio repetitiva.

S E B A S A P I.

¶ Refert. Ex hoc videt dicendum, q. si testis dicat, q. res valeat octo, & ultra: & fuit vendita pro quatuor: probat q. sit lesio ultra dimidiam iusti pretij. & non videtur, q. competat remedium. l. ij. C. de rescrip. vend. & hec Abb. hic sentit. & ita etiam tenet Saly. in d. l. ij. col. xv. Alex. in l. & post tres in prin. col. ii. vbi Ias. col. iij. ff. si quis cau. & Ias. in l. cum furti. in fin. ff. de in litem iur. Archi. per illum text. in c. cum cau. fa. j. de test. Fely. in in. c. pastora. col. iij. circa pri. de re-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

script. Contrarium
tñ tenet Imo. in. c.
pe. col. antepe. de
e. n. p. & vendi. &
Alex. in cōli. cix.
inci. viso pcessu.
col. pe. in. n. dubio
in. n. volu. Geor.
Natā in repe. cle.
sepe. in prin. col.
xx. verli. sed quid
fi testis. de verbo.
fig. vbi dicit. q in
relte dictio vltra.
nihil operatur. &
hoc sentit Abb.
hic. in fi. qd tenen
dum dixi latē in
d. l. n.

SEBASAPI.

a ¶ Vbi cūq. vide
pulchrē p Are. in
c. cū cā. j. de testi.
Ias. in. l. cum furti.
ff. de in litē iur. &
i. l. & si post tres. i
prin. col. in. ff. si q
cau. & in locis pau
lo. s. alleg.

ZACHARIAS.

b ¶ De longinquo.
Adde Fed. de Se. i
e. licet cām. quem
Imo. ibi refert &
seqt. j. de proba.
Lātrā. de ori. in. c.
qm cōtra. s. citatio
nes. nu. i. verli. que
rif nūqd citatio
generalis: ibi per
Archiep̄m vel pa
triarchā in longin
quo itinere. eo. tit.

cūq. potuerūt deliberare. ar. s. c. pxi. Secus autē vbi al
legaretur aliquid impediēs hāc declarationē. & de hoc
relinquitur arbitrio boni iudicis: & considerata gñalita
te & declaratione secuta concedat, vel deneget: vt dixit
Hosti. Ista enī possunt magis percipi intellectu, q̄ aliqua
locutione exprimi. argu. in. c. Apostolica. de don. & in. l.
iij. ff. de test. Lectura tñ prima magis cōuenit isti literā.
& pcedit sine scrupulo. Secunda tñ pōt retineri modo
14 prædicto. ¶ ¶ Vltimo scias, q̄ Decretalis ista iuncta glo.
adducit per lo. cal. ad. q. testis pductus super pscriptioe.
x. an. probāda dixit Titū possedisse. ix. an. & plus: nūqd
fit probata pscriptio, seu possessio. x. ann. & videt, q̄ sic
per istū tex. iuncta gl. Sed. d. Ant. determinat contrariū:
quia vbi aliquid est determinatē probandū, dictio plus,
& similes gñales & incertę dictiones, nihil operant. Nā
dictū testis debet cōcludere necessariō: vt in. c. in p̄sentia
de pba. Idē determinat Bar. in. l. cū furti. ff. de in lit. iur.
de quo per glo. in. l. ab hostibus. s. sed qd simpliciter. ff. ex
quib. cau. ma. per Doct. antiquos in. l. & si post tres. ff. si
quis cau. Sed p̄dicta conclusio cōiter tenet à Modernis:
& est verissima. ¶ Et ex hoc etiā infero, q̄ in snā nil ope
rabif: cū debeat esse certa, & clara: vt in. l. j. & ij. C. de sen.
que sine cer. quāti. facit. c. i. his. de ver. fi. Et idē vbi cūq.
aliqud debet esse certū & determinatū. Sed in alijs, vbi nō
requirit talis certitudo & determinatio. & ita loquit. d.
l. hac adiectio. & l. ab hostibus. s. sed qd simpliciter. ¶ Et
ex hoc infert Gof. & Io. and. post. cū, non bene dixisse in
c. licet. de proba. vbi dicunt, q̄ si testes dicant aliquē pos
sedisse. xxx. ann. & vltra: non est probata p̄scriptio: qa
tempus p̄cedens vsq. ad tempus lati testimonij, videt
includi. & sic debet detrahi tēpus, quo fuit facta citatio,
& lis conte. & p̄cessus vsq. ad tēpus lati testimonij: secus
secūdū eos si dixisset, q̄ possedit. xxx. an. & plus: qa illud
plus pōt adijcere tēpus motē litis, per. d. l. hac adiectio.
Et sic volūt q̄ aliquid, licet modicū operef etiā in teste:
qd non est verū: vt p̄dixi: qa cū possit illa dictio verifi
cari in vno momēto, cū possibile sit, q̄ possiderit per
momentū vltra. xxx. an. & sic verū esset dicere, q̄ posse
dit per. xxx. an. & plus. Nam esset probata p̄scriptio.
nihil ergo operabif in teste: vbi determinatē est aliquid
probādū: quia debet concludere necessariō: vt p̄dixi:
sed necessariō non comprehendit totū illud tempus: cū
15 possit verificari in momento: vt p̄dixi. ¶ ¶ Glo. si. collig
git, q̄ appellans frustratoriē remittitur ad eum, à quo ap
pellauit. Dic hoc procedere, si non fuit delatum appella
tioni. Tunc enim licet superior possit causam remittere
non tamen tenetur. de quo dic, vt leg. & no. in. c. cum ap
pellationibus. de appel. lib. vj.

SVMMARIUM.

- 1 Dilationes dantur reo: licet habuerit terminum peremptorium,
intra quem ob publicam vtilitatem non potuit interesse. 2.
- 3 Citatio quando fit de longinquo, potest fieri ad totam causam:
& vt citatus veniat instructus. 6.
- 4 Archiepiscopus potest acquirere ius patriarchatus in prouin
cia alterius Archiepiscopi.
Patriarcha est maior Archiepiscopo. 16.
- 5 Consuetudo, quod appelletur ad parem, vel minorem, vel de vi
cario ad Episcopum, an valeat?
- 7 Terminus brevis, si est datus in cā ardua: pōt legitimē appellari.
Dilationes sunt dandæ ad consulendos eos, qui sunt informati:
& quos causa tangit.
- 8 Papa potest excommunicare etiam Principes seculares: quan
do non subueniunt ecclesie indigenti.
Papa & nullus alius Prelatus tenetur personaliter pugnare.
- 9 Citatio peremptoria: an & quo casu debet mitti p̄ prima vice. 10.
Citationi peremptoria si non est obeditum, potest index proce
dere ad vltiora, sine alia citatione.
- 11 Citatio facta semel ad omnes, & singulos actus, qño procedat.
- 12 Citatus, vt compareat personaliter, non pōt per aliū cōparere.

Procurator nō admittit, quādo requirit p̄sentia personalis.
Statutum, quod si quis personaliter fecerit: non verificatur in
faciente facere.

- 13 Clausula apposta in procuratorio: videlicet facio te procura
rem saluis exceptionibus meis: quid importet?
Procurator, an p̄iudicet dño in cōstituendo, & dolū cōmittēdo.
Quid importet, promitto ratum habere, quicquid legitimē ges
serit procurator meus.
- 14 Absens causa reipub. tandiu excusatur, quamdiu durat impe
dimentum.
Contra absentem causa reipub. proceditur, si non deffendatur.
- 15 Procuratorem nō compellitur quis constituere in causa ardua.
- 16 Mandatum secundum reuocat primum.
Appellatur ab Archiepiscopo ad Patriarcham: vel eo deficiē
te ad papam.
- 17 Subditorum interest non mutare dominum.
- 18 Procurator cōstitutus, vt possit omnia facere, quæ dñs pōt: an
videatur cōstitutus in his, quæ requirunt speciale mādātū.
- 19 Procurator cōstitutus ad certa negotia, cum clausula, promit
tens habere ratum, quicquid ipse fecerit: an videatur ex
hoc concessa libera.

¶ CAP.

IIII.

Xp̄osuit nobis. ¶ Si post
citationē ad
cām reus pro vtilitate publica vocetur,
circunducitur peremptoriū, & habebit
nouas inducias. Ita communiter summa
tur: sed hac summatio est nimis generalis. Quid enim
si cā non est ardua, & reperit citatus in loco iudicij, post
exceptionē publicæ vtilitatis: vel fuit vocatus eo tempo
re, quo iam deliberauerat, vel pōtuisset iam deliberare,
si voluisset: certē teneretur respondere: vt satis innuitur
ex rōne literæ. idē summo sic, & strictius. ¶ Si citatus
in causa ardua de longinquo vocatur p̄ publica vtilita
te, etiā ad locū iudicij: ita q̄ iurat intra terminū citatio
nis deliberare, & alia sibi necessaria ad comparandū ex
plicare, nō potuit in termino rñdere, non cogit si reperi
atur in loco iudicij: sed habebit nouas inducias. h. d. nota
biter. Diuidit: qa prima pars narrat factū. Secūda ibi: nos
igitur interloquit: & prima cōtinet plura, vt in ea patet.
¶ Casus lralis. Inter Bituricen. & Burdegale. Archiep̄os
vertebat qd sup iure Primatię: papa citauit Burdegale.
Archiep̄m: vt ad initiū quadragesimę p̄ se, vel idoneū
rñsalem ad pñtiam eius accederet: quē terminū sibi perē
ptoriū assignauit, Bituricen. Archiep̄o sup iura Prima
tię rñsurus: postmodū dict⁹ Burdegalen. p̄ subsidio Ro
manę ecclesie vocatus ad p̄sentia dñi pape personaliter
acceffit. Dict⁹ Bituricēsis Archiep̄s in curia cōstitutus
postulauit instāter, vt papa in negotio Primatię p̄cede
ret. Burdegale. ad ppria rediēs quendā cōstituit p̄cura
torē, q̄ saluis exceptionib⁹ sibi cōpetētibus in rñdendo
& defendēdo: oia faceret, quę ipsemet Burdegale. facere
posset. Bituricē. Archiep̄s petiit, vt dict⁹ p̄curator rñde
ret sibi: ille excipiēdo p̄posuit se ad hoc nō teneri: qa p̄
alia maiori cā scilicet publica vtilitate dict⁹ Burdegale.
vocatus fuerat: quare p̄ absente debuit reputari, & pri
uilegiū reuocādi domū habere: cū adhuc nō deliberaue
rat cū suffraganeis suis, & alijs quorū cōsiliū cā ista req
rit: nec habuerat tēpus in quo ad vtrūq. negotiū potue
rit esse paratus. Ex aduerso fuit rñsum, q̄ cū ipse pri⁹ vo
cat⁹ fuisset sup qōne p̄missa, nō fuit intētionis papæ pri
mū mādātū p̄ poster⁹ reuocare. & tñ tps habuit q̄ be
ne potuit deliberare super vtroq. negotio. D. Pa. de con
silio fratrum suorū adhuc dilationē sibi cōcessit vsq. ad
festū natiuitatis dñi. Ber. ¶ ¶ No. ex eo, q̄ fuit citat⁹,
vt veniret ad rñdendū sup iure Primatię: quod vbi cita
tio fit de longinquo, pōt fieri ad totā cām. & pōt prima
vice emanare peremptoriū. De primo vide per Inno. in
c. cōsul.

e. confultit. de offic. dele. & in. c. auditis. de procu. & ali-
quid. j. fubijciā. De fecundo dic. vt dixi. s. eod. titu. ca. j.
¶ Not. ij. q. vnus Archie. pōt ex confuetudine aquirere ius primatię. seu Patriarcha. in prouincia alterius Archiepisc. Primas em̄ & Patria. idem sunt licet nominantur diuerfa: vt dicit tex. in. c. j. xcix. dist. Et habet patriarchar. seu Primas ordinariā i prouincijs Archie. fibi fubiectorū. seu in personas ipforū Archiepi. vnde de eis appellatur ad patria. cui fubijciunt: ficut appellat de Episc. prouincię ad ipfum Archiepiscopū: vt in. c. fi inter. vj. q. iij. & xxj. distin. c. clericos. & in. c. antiqua. de priuile.
¶ Et ex hoc not. q. cōfue. pōt induci. vt appelletur ad parem. quod videtur cōtra glo. in. c. ij. de consue. lib. vj. quia inquantū dicit de pari. non videtur vera: quia consue. facit tūc eū maiore. Sed q. appelletur de maiori ad minorem. vel de eodem ad eundē. vel ad eū. qui est idē iuris fictione: vt de vicario ad Episc. non valet consue. Ita loquitur. d. c. ij. & sic videtur velle Hostien. & Ioan. And. in. c. Roma. de appel. lib. vj. super glo. q. d. q. nō. Sicut em̄ consu. pōt dare iurisdictionē priuato super alijs priuatis: vt in. c. cū contingat & q. ibi not. de foro cōpe. Ita potest dari de pari in parem faciendo eū maiorem. Nec est contra substantiā appellatiōis: quia hīc bene appellatur de minori ad maiore: quia consue. facit eū maiorem.
¶ Sed fecus quādo appellatur de maiori ad minorem: quia talis consue. esset irrationabilis: vt minor. qui remanet minor. corrigat factū maioris: vt in. c. cū inferior. de maio. & obe. xxj. dist. c. inferior. & not. hanc rationem diuerfitatis. ¶ Not. hīc arg. optimū. q. citatio ad cōparendū de longinquo facta expressa cā. super qua debet comparere. videtur p̄fixa nō solū. vt comparari: sed etiam vt deliberet cū his. qui sunt de negotio informati. & quos negotium tāgit: vt hīc satis innuitur & pōt esse ratio: quia cū locus iudicij sit valde distās. nō debet nudus cōparere. sed instructus debet se p̄sentare. & si superuenit impedimentū tollens facultatem deliberandi cū alijs. licet tollat facultatem cōparendi. circūducitur edictum: & oportet dari nouam dilationem. ¶ Ex hoc infero ad duo. Primū. q. si in causa ardua terminus citatorius & peremptorius est ita brevis qd licet possit comparere. sed nō potest alios consulere. & deliberare: q. potest legitimē appellari & facit ad nō. s. e. c. j. ¶ Secundū q. licet dilatio non debet dari ad consulendū amicos: vt not. glo. in. l. j. C. eo. de quo tñ dicendū est. vt dixi in. c. ij. s. eod. debet tñ dari ad consulendū illos. quorum consiliū arduitas causę requirit: vt quia eos cā aliquid tangit: & possunt se de negotio informare: vt in casu nostro sunt Suffraganei & capitula eccl. cathedraliū. de quo dicendū est: vt in. c. fi. de maio. & obe. ¶ Not. q. non solūm cōpetit ius reuocandi domū in cā. quę sui natura nō est in curia: sed etiam in cā quę sui natura est in curia. & etiam vbi p̄cessit citatio qñ ipedimētū superueniens tollit facultatē deliberandi seu faciendi id propter quod citatio emanauit. Istamē nō est p̄priē domū reuocatio: quia hīc etiā tenetur cōparere iterū & redire: sed tñ circūducitur edictum: sed vbi propriē cōpetit ius reuocandi domū. satis est q. rñdeat in propria patria. de quo tñ est dicendū. vt dixi in. c. fi. s. de fo. cōpe. Alia nō colligo. q. veniūt infra examināda. ¶ Sed anteq̄ more solito gl. attingā. quēro pro declaratione casus. pro quo subsidio impēdēdo fuit iste Archie. vocatus? So. dicit Host. q. iste fuit vocatus tpe discordię ortę inter Greg. cuius fuit hęc Decre. & Fed. quondam Imperatorem. de quo j. de re iudic. lib. vj. in capit. ad Apostolicę. ¶ Nam secundum Ioan. Andre. & bene potest ecclesia non solūm ā Pręlatis. sed etiam Principibus petere auxilium contra hostes. xxij. q. iij. c. maximianus. & c. ab imperatoribus. & eos non prębentes excōicare. ea. causa. q. v. c. administratores. puto

etiam possit eos acrius punire maximē imperatorem ar. in. c. v. venerabilem. de elect. & in. c. alius. xv. q. vj. & in c. ad abolendam. s. statuimus. & in. c. excōicamus. s. moueantur. & seq. de hæreti. & licet Papa vel alius pręlatus personaliter pugnare nō debeat pro suę ecclesię defensione: pōt tñ alios ad pugnādum incitare. xxij. q. viij. c. igitur. & c. hortatu. & c. oī timore. secūdū Philip. & vide bo. gl. in. c. sciscitaris. vj. q. j. quę dicit q. pręlat⁹ hoc casu potest interesse & incitare alios ad pugnam: vide bo. tex. cū ibi no. in. c. dilecto. de sen. excō. lib. vj. ¶ Ve nio ad glo. & primū colligit ex tex. iudicē ex causa propter distātiā viarū posse prima vice mittere perēptoriū: vt puta propter distātiā viarū. Ex hoc gl. sentit q. si ne causa nō potest mitti perēptoriū: cuius cōtrariū sentit in. c. j. s. eo. & illud verius. Et dic vt ibi dixi. nā peremptorium habens cōpetētiā interualla regulariter comparatur trine citationi: vt in. l. contumacia. ff. de re iud. & l. tres denuntiationes. C. quō & qñ iu. & in. c. de illicita. xxij. q. iij. sed in alio potest hęc assignari spacialitas vt valeat citatio prima vice ad totā causam de cuius validitate potest dubitari ex dictis Inno. in. c. cōfultit. de offi. deleg. & in. c. auditis. de procu. colligitur quod sic adeo. q. parte nō veniente procedi poterit ad vltiora sine noua citatione si status causę patitur. Host. videtur hoc approbare in. d. c. cōfultit. qñ iudex in perēptorio fuit comminatus de procedendo ad vltiora & pronuntiādo in cā aliās requiritur citatio ad alios act⁹. ad hoc qd no. in. c. ij. de do. & contu. lib. vj. ¶ Io. an. in addi. Spe. in tit. de citatio. s. viso. ver. peremptorium. in. ij. col. dicit hanc citationē valere rōne absentię lōgeuę. vt quia fit ā Papa vel ab archiepiscopo vel eius officialib⁹. Tūc em̄ toleratur talis citatio: q. citationes de facili nō pnt iterari. secus em̄ si fiat in p̄sentē: non debet enim citatus teneri ita impeditus. Vnde talis generalis citatio nō sufficit: & p̄stat legitimā causam appellandi. Fede. de sen. cōf. clxxj. videtur etiam dubitare de validitate hui⁹ citationis generalis: quia tunc terminus videt assignari ad duos diuersos actus. quod fieri non debet: vt no. glo. in cle. sape. de verb. fig. in versi. post dationē. Et dato. q. citatio sit legitima vt colligit ex dictis Inno. s. eo. ¶ Et Archi. in. c. ij. de dolo & contu. lib. vj. distinguit. qd aut reus fuit generaliter citatus & non comparuit & poterit procedi eo nō cōparente ad omnes actus causę: quia in tota causa cōtumax videntur. arg. in. d. c. ij. & intellige si status causę seu qualitas. hoc patiat: vt quia est talis q. procedi pōt lit. non contest. Sed si reus comparuit. & ad aliquos actus processit. satisfactum est illi citationi generali. q. verū est dicere illū ad cām cōparuisse: nec pōt de isto dici. q. protestari videatur se nolle comparere in illa causa. cum cōparuit. Pro hoc dicto. c. ij. ā cōtrario. debet ergo citari postea ad alios actus: aliās sequetur absurdum. q. omni die mane & sero teneret quis per se. vel suum procuratōrē comparere. vt audiat quid iudex velit dicere: & sic posset eum iudex tenere impeditum per multa tempora. saltem in foro ecclesiastico. vbi non finitur instantia: & posset captare tempus. quādo reus esset absens: & tunc ferre sniām: vt sic ille tanq̄ contumax non possit appellare: quod videtur absurdum. Et loquitur Fede. de citato sub ista forma. vt veniret ad respondendum libello. & ad omnes singulos actus successiue vsq̄ ad diffinitiuam sententiam. ¶ Do. Car. dicit dictum Fede. procedere in terminis. in quib⁹ loquitur: secus si fuerit facta citatio sub hac forma. vt compareat tali die. & demū singulis dieb⁹ hora iuridica. vsq̄ ad sniām inclusiue. q. tūc remanet citatio cū suo termino. licet cōpareat. Sed qñ fit citatio sub priori forma. tūc post q. cōparuit remanet citatio respectu aliorū actūū sine termino. Et quāquam valeat citatio sine termino: vt not. in. c. cum parati. de app. non tñ poterit

SEBA. SAPI.

¶ Maiorem. Vide Mode. post Abb. in rub. j. de appel. vbi tangunt an cōfuetudo q. appelletur de maiori ad minore ideō nō valeat quia est cōtra substantiā appellatiōis. vide. d. meū do. Rochū Curtiū in repe. c. fi. co. xxx. ix. in fi. s. de cōfue. vbi meminit de ratione quam ponit Abbas hīc.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

SEBA. SAPI.

^a ¶ Licet citatio. An valeat huiusmodi citatio vide Paul. de ca. in. l. consensaneum. C. quō & qñ iud. & in. l. ad perēptoriū. ff. de iudi. & in. consil. l. secundū antiquā impressionem & Ang. Aret. intrac. malefactorū in ver. q̄ iudex monuit eos singulis dieb⁹ vbi Augusti A. rimi.

^b ¶ Singulis dieb⁹. Adde quod Bald. cōsi. ccxxxviii. iij. lib. dicit quōd est quedam seruit⁹, q̄ quis debeat semp morari in loco: & q̄ nec in iure ciuili, nec canonico talis modus citandi videt^r permissus.

^c ¶ Quod sic. Adde Calde. conf. v. hoc eo. ti. vbi ponit aliquos casus, vbi q̄s eximitur à personali cōparatione.

SEBA. SAPI.

^d ¶ Si ergo. Vide Felin. in. c. si. s. is. autē col. iij. s. de offi. de le. vbi etiā tangūt an verbū personaliter, importet q̄ sit electa industria personē. ita q̄ aliqua cōmissio facta alicui, q̄ personali ter facta non possit facere per aliū.

¶ Quod legitime. Adde Ro. cōsi. lx.

dici contumax ad placitum actoris: sed tñ ad arbitriū iudicis: puta si se absentauit ad longā morā, sed si bene cōsydero nulla ex prēdictis opi. videtur simpliciter vera. Et primò incipiendo ab hac vltima: videtur enī, qđ licet citatio^a sit facta, vt cōpareat singulis dieb⁹ hora iuridica, q̄ non arctat post cōparationē: quia cum imposibile sit, q̄ in eadē causa procedatur singulis diebus hora iuridica: ideo ista nō debet arctari ad comparandum ex quo nō procedit in causa. finge enī, q̄ dilatio. viij. die rū sit data ad testes producendos, intra quē terminum actor hodie producit vnum: hinc ad tres dies aliū: & sic successiue non est absurdū reum arctari, ad cōparendū singulis diebus^b hora iuridica. & sic qñ datur terminus ad positiones, vel ad interrogatoria facienda: & sic de similibus. Item qñ datur dilatio ad secundum actum primo non finito, imo ignoratur, qñ finietur cōtra prēdicta. & maxime, quia pēdente dilatione debet iudicis officiū quiescere: vt in. c. significante. de app. & l. siue pars C. eo. Item opi. Fed. nō videtur etiā vera, vt si cōpareat extinguatur citatio in totū: & post alios actus possit impunē recedere: nec teneatur redire sine noua citatione. Nam secundū hanc opi. ista citatio generalis non seruiet: nisi cōtra non comparentē. & tñ citatio generalis fit vt citius expediatur causa cum prēsentē: vt euitetur pluralitas citationū de longinquo. Item hęc opi. videtur iudicio meo apertē contra tex. in fin. viij. q. v. & in. c. certum. xj. q. iij. vbi dicitur: quōd citatus ad synodū, seu ad curiam nō debet recedere ante finitam cām: aliās puni- tur. Ad idem. c. j. de iudi. & c. fin. de do. & contu. vbi ponitur forma huius citationis generalis. ¶ Insuper opin. Ioan. An. dum prēsupponit simpliciter validitatē hui⁹ citationis, quando fit de longinquo: non videtur simpliciter vera: vt sine alia citatione possit procedi ad alios singulos act⁹. Finge enī, q̄ citatus ad totā cām cōparuit in curia, seu coram Archiepō, recipit libellum & rñdit datus est sibi terminus, vt intra duos menses actor produceret testes, & sic est in facultate actoris quādoq̄ pducere intra terminū, debet ne re⁹ incassum arctari ad comparandū singulis diebus: cū fortē actor nō comparabit, nisi ter intra totū terminū. Cū ergo singuli act⁹ nō habeāt specificū terminū, debet re⁹ citari, qñ actor vult facere pductionē: cū nō teneatur reus diuinare: vt dicit Bart. in. l. qui ante Calen. ff. de verb. ob. Vñ in hoc arti. sic putarē veraciter distinguendū: q̄ aut citatio generalis fit in prēsentem, & non valet rationibus prēdictis cum ad singulos actus debeant fieri citationes: vt in. d. c. consuluit. & q̄ ibi not. Inno. in. c. ad petitionem. de accu. vel saltem prabet iustā causam appellandi. Aut fit in absentem, maxime de longinquo: & tūc aut non cōpareret^r. Et potest procedi ad vltiora, prout qualitas causę patitur, sine noua citatione, cū videatur cōtūmax in tota causa. & maxime sit dixerit se nolle cōparere. arg. in. c. ij. de do. & contu. lib. vj. & c. j. de iudi. Aut cōparuit: & tunc citatio arctat, vt non recedat de loco iudicij: nisi saltem dimittat procuratorē: cū de facili non possunt citationes de longinquo geminari: & sic loquitur c. si. viij. q. v. & c. certū. xj. q. iij. & alia iura superius alle. Sed non tenetur postea in iudicio comparere ad singulos actus sine citatione: cum sit incertū qñ debeant explicari. Et loquitur Bart. in. l. qui ante Calendas. licet non loquatur propriē in his terminis, sed in similibus. Item quando citatio fit ad particulares actus, de non existentē in ciuitate puta Comitatenſi, potuit iudex supradicta ratione compellere reum: vt eligat sibi locū in ciuitate, vbi possit ad singulos actus citari: cū durum sit semper mittere ad villam. Ita not. Angel. de Peru. in dicta. le. qui ante Calendas. vbi Barto. relinquit hanc qō. indecisam. alleg. dicta Innoc. in ca. auditis. & c. constitutus. de procu. & faciunt rōnes superius alle. sicut enī rō-

ne absentię longeue pmittitur citatio generalis: ita & ista cōpulsio vt eligat locū in loco iudicij. ratione enim absentię vt euidēt incōmoda multa permittunt: vt in in. l. si longius. ff. de iud. & in. c. si. de sepul. vide tex. cum bo. gl. in. c. ex literis. de in. inte. resti. & no. hunc arti. quia quotidianus est & nō memini q̄ p alios sit ita discussus.

¹² ¶ El. ij. quærit an citat⁹ vt psonaliter cōpareat teneatur cōparere per se: respondet qđ sic. & de materia vide in. c. j. de iudi. lib. vj. Et ex hac gl. & ex illo tex. no. qđ vbi requiritur prēsentia alicuius nō pōt actus fieri per pcuratorē: quia ille dicit pñs qui exhibet se conspectui: vbi de bo. gl. in. cle. dudū. de sepul. si ergo^d statutū dicat qđ faciēs tale quid personaliter, incidat in pēnā: faciēs per aliū euitat pēnā vt est gl. no. in. cle. j. de vi. & hon. cle. in ver. publicē & personaliter. secus si nō esset oppositum verbum personaliter: vt in. c. si quis suadente. xvij. q. iij. iuncto. c. mulieres. de sent. excom. vide Bar. in. l. aut qui aliter. s. hac verba. ff. qđ vi aut clam. & in. l. hęc verba. ff. de adul. ¶ Quæro qđ operantur ista verba quæ fuerūt apposita in procuratorio, constituo te procuratorē saluis exceptionibus meis Sol. dicit gl. iij. q̄ præsruant exceptiones dilatorias cōpetentes dñō: si enī simpliciter constituiſset videtur voluisse vt rñderet super principali: cōtrarium tamen determinat gl. cōcludēs hęc verba poni ad cautelā. & ex hoc sentit glo. q̄ cōstitutio pcuratoris cū protestatione prēmisa est legitima. idē hic Vin. dicit tamen q̄ prēmisa protestatio operatur aliquid. Primò vt non valeat cōfessio facta omiſsa exceptione dilatoria. ff. m. l. diligenter. cū hęc pcuratio sit arctata & limitata: aliās cōfessio procuratoris nocet dñō. s. titu. ij. c. j. nō tamen. teneſ mentiri. vt. l. quintus. ff. ma. Itē secundò hęc clausula est vtilis ne videat^r simpliciter cōstitutus. & sic cogatur illū defendere: & possunt secundū eū sic exponi saluis & c. i. si exceptiones quas saluat non fuerint recipiendę: facit qđ ipse factur⁹ erat. Gof. dicit quod talis procuratio nō valet quo ad cām principalem: alleg. de app. c. significauit. sic nec illa qua quis pmittit ratum habere quod legitime^e factū fuerit. cū etiā qđ dolose facit pcurator debet nocere dñō. ff. de do. exce. l. si pcurator. licet succurrat dñō secundū ea quę not. in. c. j. vt li. nō contest. ¶ Itē in hoc vltimo licet gl. in. c. relatio. xj. qō. j. Spe. in. ti. de pcur. s. rōne aut formæ. in fin. j. eo. dicit tñ ibi q̄ clemens visus est sentire cōtrariū. Hof. tenet cōtra Gof. dicens: q̄ c. significauit nō facit seu non probat id ad qđ inducitur per Gof. & quicquid Gof. dicat istud mādātū Burde. fuisse sufficiēs Io. an. vñ tacitē seq̄ Gof. i eo qđ dicit ad dictū Hof. posse rñderi q̄ istud mādātū non fuit hīc approbatū vt sufficiēs super principali sed super exceptionibus tātum quę saluata fuerūt: & quod ca. significauit. pōt sic induci p Gof. sicut ibi pcuratorium non cū generali sigillo: sed cū sigillo ad certū vsum nō est sufficiēs: ita nec mādātū nō gñale. sed certū. d. Anto. putat q̄ si procurator sic fuit cōstitutus: cōstitutio talem pcuratorē & promitto ratā habere quę legitime gesserit, q̄ valet & reducetur ad intellectū iuris quę legitime. s. secundū dispositionē iuris gerere poterit. si verò cōstituit^r sub alia forma saluis exceptionib⁹ rñdeat & c. pōt adhuc saluari procuratoriū vt videatur saluare dilatorias quę tolli vidēt^r ex actu cōstitutionis. pcur. Si autē cōstaret q̄ vellet reseruare sibi ex protestatione exceptionis cōtra factū procuratoris: cū hęc protestatio sit contra ius non iuuabit protestatē & admittitur procuratorium, de consti. cum M. & hęc vera secundum eum nisi pars consenserit protestationi, sed si nō velit q̄ admittatur procurator non admissa illa protestatione admittet^r. & protestatio illa non iuuabit. ego puto quod aut fuit constitutus sub illa forma: promitto habere ratum quicquid legitime feceris & c. & tunc à principio talis pcurator nō debet admitti propter nimiam gñalitatē. Non

2 tē. Nō em̄ videt oīno idone⁹ & cauēdū ē ne lites ex litib⁹ oriant⁹. vid ad hoc, qd no. i. c. ij. de li. ob. & in. l. j. C. de āna. exce. & in. l. fi. C. de fide instr. cōstituēs aliter illa verba declarat: sed si de facto fuit admissū tūc habeat locū interpr. d. Ant. vt si fiat cōtra cōstituētē & reducat⁹ ad terminos iuris cōis. Est em̄ quid sibi imputetur, quare apertius non dixit. ad hoc qd le. & no. in. l. quicqd ad strin- gendē. ff. de verbo. ob. & c. ex literis. de spō. & in regula, cōtra eū de reg. iur. lib. vj. Aut fuit cōstitut⁹ sub forma huius. c. saluis ex- ceptionib⁹. & c. & tūc in dubio placet interpretatio. d. Ant. vt sen- sus, sitq per hoc nō intendit illis exceptionib⁹ renūtiare: qd etiam sentit Vin. Sed si apareret, q procur. cōstitueret: vt nō possit agere in principali nisi exceptionibus ppositis: nō video quare hoc pro- curatoriu nō debeat admitti: cū ipse non cōpellatur rñdere ante propositas examinatas dilatorias: vt in capit. exhibita. de iu. & in c. pastoralis. de exce. nō apparet rō, quare eodē mō non possit cō- 14 stituere procura. ar. l. j. ff. de procu. ¶ ¶ Glof. in ver. publica. est cla- ra. sed cōtra eā & cōtra tex. opponitur multipliciter. Videt em̄ q
b licet iste Archiepisc. fuisset absens ex publica vtilitate b tñ ex quo tēpore termini p̄sens reperiebatur in curia: & iā cessauerat im- pedimentū: q debebat cōpelli ad rñdendū. Excusatur em̄ quis rō- ne publicē vtilitatis, quādiu durat impedimentū, & nō postea: vt l. si cui. §. j. ff. ex qui. cau. ma. facit. c. ad audientiā. de cle. nō resi. Itē iste fuit citatus vt compareret per se vel per procuratorē licet er- go rōne absentie nō posset per se: debuit tñ comparere per procu- ratorē. Item & tertiō cōtra absentē cā reipu. proceditur: si nō de- fendatur: vt. l. ignorare. C. de restit. mili. fortius ergo contra istū debuit procedi, qui iā desierat abesse causa reipu. Sol. Doc. circa hoc variē loquuntur: licet breuiter cōcludēdo dici possit. Et pri- mō quo ad primū qd licet cessaret nunc impedimentū, nō tñ ces- sabit effectus iam productus ex absentia. Nam propter illā absen- tiā nō potuit deliberare cū ipsis & alijs, quorū cōsiliū i hacre erat necessariū: oportet ergo, q cōsequat nouas inducias. Non obstat secundum eū, qd debeat constituere procuratorē: qui frustra con- stitueret procuratorem: cū & ipse procurator dubitās, deberet ha- bere inducias ad consulendū dñm vt in. c. dilectus. de procura.
25 ¶ ¶ Item in causa ardua quis nō compellitur constituere procu- ratorem. in. c. ij. de procu. cū impedimentū esset hīc temporale: vt not. in ca. cū dilecti. de do. & cont. Nec ob. q arctabatur ad cō- parendū per se, vel per procuratorē. Et quia tenetur constituere procuratorē quia possit cōparere, & nō valet. Sed iste voluit, sed non potuit ratione impedimenti. Non ob. glo. d. l. ignorare. quia licet absens ex causa etiā necessaria teneatur se defendere: non tñ per hoc tollitur, quin habeat locum ius reuocandi domum ex causa hīc expressa, & si. Item iste se defendebat allegando causas legitimas de petendo nouas inducias: secus, vbi nullus cōpareret ad allegandū aliquā causam: vt in contrario. Itē si fuisset proces- sum contra istum, fuisset facta postea restitutio ex legitima cau- sa. ff. ex quib. cau. ma. per totum. & in ca. cum Bertoldus. de re iu. sed ex quo cōstat de impedimento, melius fuisset antefactū occur- rere, quā post vulneratā causam remediū querere. l. fina. C. in qui- bus cau. interg. resti. nō est necess. ¶ Sed contra hoc & cōtra text. denuo opp. videtur, q nō debuit excusari ratione illius secūde vo- cationis: cū in ea non fuerit facta mentio de primo mādato. ar. in c. ceterū. de rescrip. Nō em̄ fuit intentio Pa. reuocare primū mā- datū: ex quo nō expressit. ar. in. c. ex parte. ij. de offi. dele. Sol. Ho. q propter quatuor hēc allega. nō obstat. Primō q si memor fuisset propterea nō abstinuisset a secūdo mādato. de sup. neg. Prēla. c. licet. de aut. & vsu pal. c. nisi. & sic nō nocet istud tacuisse ar. §. de res. c. sup. literis. Scđo, quia & si ipse nō videat reuocasse in effectū, tñ reuocat ppter ius reuocandi domū, q iste habeat. Ter- tio, q ista interpretatio nō est partis, sed Pa. de sent. exc. c. inter alia cū cōcor. Quarto, qa cōtraria sunt tpa belli & pacis: vt in proce- mio insti. l. aduoca. C. de adu. diuer. iu. vñ ergo, q Pa. eligēdo vnū de contrarijs, aliud reuocauerit de p̄sens. c. nōne. de bap. maiores Et. c. ceterū p̄al. nō ob. ibi em̄ diuersa rescripta super eo. facto emanauerāt: hīc verō super diuersis, qui si pōt debet oīa manda- ta ei⁹ adimplere. Alle. illud, q maiorem festinationē requirit, vbi imminet maius periculū. de elec. vbi periculū. l. vj. facit. l. contra
16 pap. ff. de re iu. ¶ ¶ Itē scđm mādātū quasi fort⁹ reuocat. j. ad hoc de spō. si. ite r pl⁹ et dicit In. q si iste arc. ipōtē. venisset p subsidio

ZACHARI. ¶ Propter nimiam gñalitātē. Adde tu, q cōstitut⁹ p̄cu- rator cū clausula, p̄mit de rāto. & c. q ipāle mādātū nō facit, nec āplat ipm. ita no. fin. Bal. i. ad. ad Spe. i. ti. de. p̄c. i. j. co. ver. clausula rati. & seq.
b ZACHARI. ¶ Absens ex publica vtilitate. vult iste inferre, q absens cā reipu. excusat. l. si cui. per istū alle. qd est verū, n̄ si in affectata absentia
ec. cū ad hoc tenet ex iur. de iu. c. ego. N. debe- ret reputari excusat. Itē dic, q. j. mādātū cōcer- nebat fauorem specialem. s. vnus ecclesiē. Se- cundum verō concernebat ecclesiā vniuer- salem, & fauorem publicum: meritō p̄ferē. de posthu. prala. c. bonā. Et ex his habes. mul- tas limitationes ad. c. ceterum. & ad eius ma- teriam. ¶ Ad alium effectum op. & videtur, q iste Archiepiscopus Burdegal. nō erat citā- dus super iure primatiē defendēdo: imo non debebat audiri volēs defendere: quia eius non interest: cum alia sint iura Archiepiscopalia, & alia iura primatis, seu patriarche cum ha- beant se Archiepiscopus & primas, seu pa- triarcha: vt inferior & superior. & de Archie- piscopo appelletur ad primatem: vt. §. dixi. & cuius non interest, audiri nō debet. ij. q. vj. c. nō solēt. de elect. cum inter. Solu. quidam vt Inn. referē. allegant rationem, q ipsius inter- est: quia omnia iura Primatis cadunt in ipm Archiepiscopū cessante Primatē. Hanc ratio- nē dicit Inn. falsam. Nam si appellatur ab Ar- chiepiscopo, debet appellari ad primatem: & tamen cessante primatē nō appellabit ad Ar- chiepiscopū, sed ad papā. Itē procuratiōes pri- matis non recipiet Archiepiscopus, sed papa. Reddit ergo Inn. aliā rationē dicēs, idē eum admittiti ad defendēdū prouinciā cōtra aliū petētē iura Primatis: quia eius interest ne sua prouincia pluribus aggrauetur. Hostiē. dicit hanc rationē Inn. esse nimis generalē & dicit q vera ratio est, ne iugum subiectionis cogat subire: ne supra se excepto papa, superiorem sentiat: quē necesse habeat reuereri: & q ipm vexare & grauare possit. & ne alius papa exce- pto, sed ipse solus videat prouinciā p̄minere & ad hoc de auth. & vsu pal. c. ex tuarū. & qd ibi not. Subijcit tñ q licet solus Archieps vi- deatur admitti: requirit tñ consensus platorū prouinciā ad puisionem faciendā. de ma. & obe. c. fi. secūdū eum. ¶ Sed contra hāc ratio- nē Host. facit, qa de iure habet iste Archieps recognoscere superiorē. s. primatē, vel patriar- cham. vñ ad illū, de cuius praeiudicio agit, de- bet spectare defensio: cuius iura vsurpant. vñ potest dici clari⁹ & meli⁹, q aut iste Archieps nō recognoscebat aliū superiorē citra papā, tunc procedit distū Host. Aut recognosce- bat sicut de iure recognoscere debebat: & tūc dic, q aut volebat ille Bituricē. Archieps con- curre vnā cū Patriarcha, ita q volebat illi p̄- iudicare in totū. sed accumulatiuē volebat p̄- scribere, seu dicebat se acquisisse. & tūc etiam interest istius, ne habeat plures dominos, seu superiores. Ad hoc quod not. Inno. in. c. con- querente. de offic. ordina. Aut dicit se quāsi- uisse illud ius primatiē ad patriarcham. & tūc etiam dico hunc debere admitti ad defen- sionem: quia vt not. dicit Innocent. in capitu- auditis. de p̄scriptio. sicut interest pralato- rum, ne perdant iura, quā habent in subie- ctis. ¶ Ita interest subditorum non mutare dominos. Ad hoc capitu. cū inter. de re iudi. & qd not. in. c. inter quatuor. de ma. & ob. &

l. & q data. ff. ex q. cau. ma. cū fi. Item nisi exerceat offm paucivaloris reipe- tu suę psonę: qa tūc quis exerce- ret illud p̄cul. nō tñ excusaret: imo p̄sumeret absentia affectasse. text. est sing. in. l. spadonē. §. fi. ff. de excu. quē ad hoc p̄ fin. refert & sequitur. Lud. Ro. fin. c. cccxciij. inc. tu habes, q quā- uis absentes.

¶ Et cui⁹ nō inter- est & c. Scias q ista exceptio tua nō i- terest: repellit agē- tē, & debet p̄po- nante lit. cōte. de qua p̄bar. i. l. si vn⁹ §. an oīa. ff. de pac. & in. l. posthum⁹. §. j. ff. de inoff. test. post Inn. in. c. sup. his. de accu. p̄ doc. i. l. elegāter. §. si qs post. ff. de cōdi. in- de. Bal. in. l. cū ser- uis. C. de ser. fug. No. qa alias super ista exce. vidi du- bitari. Añ. falc. Antonius Franci. ¶ Circa istā excep- tionē, tua nō in- terest: ultra hic al- le. vide not. p̄ doc. in. l. si nāt. in. §. si hō. ff. de rei vendi. & vide Ang. in. l. i. pater filiū. de inof. test. vbi cōcludit. q est dilatoria ex- ceptio: & p̄pterea debet opponi añ- lit. cōtest. sicut alię exceptiones dila- toriā, quę dñt op- poni intra termi- nū statutū ad deli- berandū: an qs ve- lit cedere, vel cōte- dere. & per Bar. in l. j. in p̄i. ff. de edē. & de materia ista- rum exceptionū habet etlā in. l. li- cet. C. de procu. Et in specie q ista ex- ceptio: tua non in- ter est: sit dilatoria & debeat opponi ante lit. cōtest. te- net etiam domin⁹ Abb. in. c. ex par- te Adde de test. 1

Panormi. super Prima Secundi Decre.

fic omni casu, istius Archiepi. intererat. vt ad mitteretur ad defendendum. Item ex quo no lebat obedire isti Archiepi. Bituricen. tãquã habenti iura primatis licitè potuit & debuit iste Archiepisc. facere istũ citari & cõpelli ad obediẽdũ: vt in. d. c. cũ inter. de capel. mon. c.

18 dilectus. ¶ ¶ Vltimò hĩc quæritur, an procurator^a constitutus sub hac forma, vt faciãt omnia ea, quæ ipse cõstituens in propria persona posset facere: videatur habere ptãtem explicandi, & exigendi specialia mãdata. Io. And. dicit, qd nō per. c. qui ad agendũ de procura. lib. vj. Bart. tenet contrariũ in. l. procurator cui libera. ff. de procura. Dicit em detali procuratore, cui videtur concessa libera facultas^b exigendi. & c. Pro hoc habes bonum text. in. l. creditor. §. Lucius. ff. mã. & videtur tenere Arch. in. c. j. de resc. li. vj. & hoc patet per. d. §. luci. ¶ ¶ Quid autem, si procurator est cõstitutus ad certa negotia, & postea sub biicitur clausula: promittens ipse constituẽs habere ratum quicquid procurator suus fecerit. an videatur ex hoc concessa libera: vide per Bart. & alios in. l. j. ff. de offi. procura. Celsa. & in. d. l. procurator, cui libera. & sunt opi, vide ibi.

a ¶ Procurator. An procurator habẽs plenũ mandatum possit facere ea q̃ acquirũt spãle mã datũ: vide Feli. in c. nonnulli. §. sũt & alij. col. ij. vers. preterea quod habẽs mandatũ. s. de ref.

b ¶ Libera facultas. Adde Ro. consil. xciiij.

c ¶ Non debet Vĩ de Archi. de cõsu. distin. iij. c. ieiunia. vbi pulchrè loquitur, an possint vendi carnes: vide ibi Andre. Barba.

SEBA, SAPI.

d ¶ An istis. Quod non liceat indistin. cte studere, probari pōt colorato fũdamento. Militare nō ē licitũ, nisi ob necessitatẽ: vt optimè probatur in c. qd nō est licitum de reg. iur. ergo nō erit licitum sc̃ho. laribus studere. q̃ arg. qd liceat studere, ducitur, ex eo, qd licet militare, vt hic per Abbat. ex quo videt. qd nulla sit differẽtia inter milites, scholares, & alios, quia etiã alij possunt operari propter necessitatem. c. iij. j. eo. cõgita.

e ¶ Licetum studere. Tu pondera: quia loquit qd non debet fieri mercatum de vespera in vesperã. Andre. Barba.

De feriis

Rubrica.

Feria vnde dicatur, & quibus modis sumatur.

¶ Viso suprà de dilationibus quẽ dantur à iudice: de dilationibus, quẽ dantur à iure videndũ est idẽ & c. Ita cõtinuat Gofre. & cõiter alij. Sed ista cõtinuatio potest impugnari: quia feriẽ non sunt propriẽ dilationes iuris. cũ dilatio detur ab homine, vel à iure ad aliqd explicandũ: vt dixi in. ca. j. s. titu. proxi. Probatur de dilatione hominis. s. tit. proxi. de dila. iuris patet in. c. quod ad consultat. ionẽ. de re iudi. & quod ibi not. & iij. q. iij. c. iudi. c. §. spãtiũ cũ si. Feriẽ verò dantur, vt homines quiescant. j. eod. per totũ idẽ continuo sic. Quia tẽpore dilationũ iudicis officiũ conquiescit de ap. pel. significante. & l. siue pars. C. de dila. & quia idẽ cõtingit in feriis: idẽ annectit cõpetenti ordine hanc rubricã. Vel sic: Quia feriẽ largo mō sunt dilationes: iō post & c. De feriis causarum, & alij collendis, seu festiuãdis, habetur. xv. q. iij. & de conse. dist. ij. c. j. De feriis aut nuptiarũ habet. xxxij. q. iij. ¶ ¶ Et aduerte pro vocabulò seu significato huius verbi feria: nam ecclesia appellat quãlibet diem feriã: & in die dñica dicitur feria prima. die lunẽ dicitur feria secunda: die martis feria tertia. & c. & sic deinceps vsq; ad finem. Et tũc dicitur feria à fando. i. loquẽdo: quia Deus in creatione per singulos dies dicebat fiat lux. & c. fiat firmamentũ & c. & hoc mō non capimus hic. sed secundũ quod capiebant antiqui, qui diem solennẽ appellabant feriã: & tunc dicitur feria à feriendis victimis & holocaustis, quẽ illo tẽpore offerebantur. Vel dicitur feria, quia illo tẽpore debemus vacare à malis operibus, & insistere bonis: vel debemus vacare circa diuina, & vacare ab operib; seruilibus. vnde feriari est idẽ, qd à malis operib; vacare, secundũ Papiam: quod not.

SVMMARIVM.

- 1 Sentẽtia non debet ferri de nocte in die sabati, vel alijs vigilijs: super quo tamen seruatur consue.
- 2 Mors non est alicui danda diebus festiuis, 6. vbi aliqui excipiuntur, qui possunt condemnari.
- 3 Iuramentũ, quod vertitur circa opus pietatis, potest dari diebus festiuis.

- 4 Studere, vt consulere, an sit licitum diebus festiuis.
- 5 Consuetudo, quod liceat mercari diebus festiuis, non excusat à peccato.
- 6 Minister iustitiæ non peccat, imo meretur.
- 7 Recusans iurare ex aliqua obstinatione dñabili p̃sumitur hæreticus.
- 8 Testis non potest diebus festiuis iurare, sed bene deponere.
- 9 Testes recipiuntur omni tempore, quando periculum est in mora.
- 10 Testes nō possunt compelli deponere die feriata in honorem dei, vel hominum.

¶ CAP.

I.

Mnes dies. ¶ Diebus dñicis mercari, litigari, iudicari, vel iurari nō debet. Ita cõiter summat. sed puto supplendũ, videlicet, qd vespere in vesperã debent celebrari. h. d. Hic non colligo aliqua, quia oĩa veniunt j. latius examinãda. ¶ ¶ Et primò iuxta

morem primo attingendo glo. op. qd non debeat celebratio fieri de vespere ad vesperam sabati: cũ iudex possit iudicare die iudica vsq; ad noctis tenebras: vt in. c. consuluit, de of. dele. ¶ Glo. j. respondet fatendo cõtrariũ. & tex. dicit procedere quo ad celebrationẽ diuinorũ. Do. cõiter sentiunt opp. dicẽtes, qd in vigilia sancti, vel die sabati, nō debent causẽ audiri. Nec ob. secundũ eos Decre. cõsuluit. quia debet intelligi in alijs diebus. Ego puto tex. istũ procedere, seu posse intelligi dupliciter. ¶ Primò secundũ prædictum intellectu doct. sed quia hodiẽ de consuetudine non seruatur. Puto hoĩes non peccare: quia in principio & fine cuiusq; festiuitatis attendẽda est cõsuetudo: vt pbat j. c. pxi. & videt hanc obseruantia honestior: vt sic tota die in dñica abstinẽatur ab ope seruili: & ne in aliquo celebret dies sabati: ne Christiani viderentur iudaizare, & seruare in parte ritus Iudeorũ. cõtra. c. quidã de apo. ¶ Secundò pōt intelligi de celebra. de vespere in vesperã. i. ab ortu solis. Nã vespera vespere capit p ortu solis secundũ Papã. & sic cõgruit hic intellectus cõis obseruantie. Intellectus aut gl. nullo mō placet: vt intelligat quo ad celebrationẽ officij diuini: cum exp̃se tex. dicat, qd nō debeat fieri mercatũ. & c. & sic phibet etiã quo ad opa seruilia ad idẽ tex. in. c. proxi. in prin. vbi ponunt verba legis antiquẽ in qua dicit. De vespere in vesperã celebratis sabata vĩa. & originalius leuiti. xxij. quẽ verba fuerũt dicta ad totũ populũ: vt ibi dico. tene ergo alterũ præmissorũ intellectum.

¶ ¶ Opp. secundò in eo, qd dicit, ad mortẽ neminẽ his diebus cõdẽnadũ. Nã videt, qd nec ciuilit̃ tũc pcedi debeat: vt in. c. f. j. e. Sol. gl. supplet maximè. Sed dic melius, qd ista suppletio non est necessaria: quia tex. cõprehẽdit vtrũq; vt patet in verbo placitũ. quod intelligitur de iudicio ciuili: vt differat à l. sequẽti. xv. q. iij. c. placita. ¶ ¶ Gl. pe. querit, quare pro pace pōt iurari. Rñde, qd est opus pietatis. ¶ Nũc venio vltra gl. ad declarationẽ literæ capiẽdo quãlibet partẽ de p se & oppono. videt em innuere ista litera, qd nũq; sit licitũ mercari, vel litigare. & c. cũ oēs dies sit dñicus: cum Deus fecerit omnes dies: vt patet Gene. j. Ipse em dixit fiat lux. Item factũ est vespere & mane dies vnus. & c. vt ibi. & sic est cõtra. c. f. j. e. Solu. attẽta causa efficiẽte quẽlibet dies pōt dici dñicus. sed attenda alia cã denominat ab alijs planetis: vt no. l. oēs. C. eo. & j. c. pxi. per Host. Sed dies dñicus specialiter attribuit dño, & denominat ab eo: quia in eo fecit oẽ insigne. lxxv. dist. qd dic. & iō in eius veneratione abstinẽdũ est tũc in his quẽ continent in litera secundũ Gof. ¶ Secundò op. in eo qd dicit, his diebus abstinẽdũ ab oĩ illicito opere. Nã ex hoc sequitur absurdũ: qd alijs diebus nō sit abstinẽdũ ab illicitis cõtractib; c. nunq. de cose. dist. v. Solu. multiplex. ¶ Priò, vt exponat secundũ doc. illicito. i. seruili. Nã septima dies statuta est ad humanã quietẽ j. eo. c. licet dicat tale opus illicitũ, nō qd in se non sit licitũ, sed respectu diei: quia tunc ista nō licent. Vel dicitur illicitũ causatiuè: quia posset esse cã illiciti: cũ inter cõtra. hentes, vel quasi, seu litigãtes, de facili peccatum intercidit. de pœni. distin. v. c. qualitas. & istẽ expositiones patent per exempla: quẽ in regula ponuntur. ¶ Secundò principaliter potest intelligi pro ut iacet: & tunc supplendum esset maximè. Nam omni tempore cessandum est à malo, sed p̃sertim isto tempore propter venerationẽ diei. xxiiij. q. j. c. odi & proieci. & de materia vide p Host. in summa. e. ti. ¶ ¶ Et hæc faciũt ad qd. an istis diebus feriatis sit licitũ studere. Pet. not. quod sic, per hunc tex. prohibentẽ opus illicitum.

Militare. & utrū talibus dieb⁹ possit excōicari, vide Fede. de senis, cō
 ti. x. & xi. vbi dicit q^d possunt fieri collationes, dispensationes, process
 super collatiōibus beneficiorū, tacita pacta, trāsacliōes. & alias cōsului p
 cert onō bene dicit per. d. text. & d. c. placita. And. Barb.

Nec scholari. Tu vide Iac. de aluarotis in proce. seu. vbi refert plures
 doc. tenere q^d si nō
 gratia lucri faciat
 q^d possit scholaris
 illo tpe studere: vi
 de ibi. Ego miror
 de istis patribus q^d
 nō viderint Ar-
 chi. in. c. ieiunia de
 consecra. di. in. vbi
 tenet hāc partē q^d
 q^d possit legere &
 docere alios istam
 partem teneo &
 moueor hoc mō
 exceptio extendit
 tur per identitatē
 rationis & simi-
 les exceptiōes: ita
 probatur in. l. his
 folis. C. de re doc.
 c. cū dilecta. de cō-
 fir. vtil. vel inutil.
 Sed hic ponitur
 exceptio q^d p^{er} pa-
 ce & necessitate. et
 in. c. licet. j. e. ca. po-
 test quis se exerce-
 re dñicis dieb⁹ ergo
 sequitur q^d idē
 erit pro sentētia
 adispicēda q^d esse
 doctū tendit ad pu-
 blicū bonū, tendit
 ad honorē Dei ergo
 multo fortius
 q^d poterit studere
 ¶ **Secundō dieb⁹**
 solennibus licitū
 est mancipare fili-
 os, manumittere
 seruos: ergo forti⁹
 erit ad discere. Ter-
 tiō diebus domini
 eis licet pacisci &
 si transigere: vt. l.
 dies festos. C. eo. er-
 go multo fortius
 studere. Quartō
 illud per q^d quis
 efficitur amatissi-
 mus licitū est fieri
 diebus domini. p^{er} su-
 pradicta. sed per
 scientiā homo effi-
 citur amatissimus
 Deo vt voluit phi-
 lo. 4. ethicorū, er-
 go &c. Quītō nul-
 lius act⁹ exercitiū
 spūalis est prohi-
 bitus sabbato vt
 dicit Tho. secūda
 secūde. q. cxxij. ar-
 ti. ix. sed addiscere
 est act⁹ spūalis q^d
 scientia est domū
 Dei prēterea Chri-
 stus curauit, sabbato
 lāguidos vt ha-
 betur Ioā. ix. c. sed
 persciētianos cura-
 mus animā. quia ef-
 ficatur Deo similis
 prēterea facit iste
 text. quia dicit illi
 licitum, seu seruire. Cum studere sit licitum:
 dum tamen fiat sine solennitate, secundū eū.
 Et idem not. gl. iuris ciuili in. l. penul. ff. eod.
 & i. l. omnes iudices. C. eo. arguendo à simili.
 Nam cū his diebus licitum sit militare^a vt ibi
 ita & studere: cum sit quēdā militia. ar. in. l. ad
 uocati. C. de aduo. diuer. iudici. Do. Anto. di-
 cit se putare, q^d die dominico non liceat stu-
 dere propter lucrum particulare consilij: nisi
 necessitas aliud suadeat: vt pro expediendo
 illum, qui de longinquo venit. Nec etiam li-
 cet pro salario studere vel legere: nisi neces-
 sitas aliud sudeat. Et similiter nec scholari^b stu-
 dere: quia deputatā diem ad seruitiū altissi-
 mi, deputat ad seruitium actus mundani: ni-
 si studiū esset in materia spiritali, in qua stu-
 dendo Deo seruiret. Nec ob. secundū eū, q^d
 studendo dicatur exercere opus pium, quia
 hoc est verū quando dirigitur ad bonū finē:
 vt. f. quis efficiatur bonus, vel iusticiam mini-
 stre. Sed vt plurimū quis studet ad finē diui-
 tiarū & honoris: & sic licet in se opus sit lici-
 tū, tamen finis est malus. Item dato, quōd fi-
 nis est bonus: tamē non sequitur, q^d liceat ta-
 li tempore studere: vt patet in litigio cuius
 finis est administratio iusticię: & tamē inter-
 dicitur hoc tempore. Nec ob. l. penulti. quia
 licet de iure ciuili licitū sit hoc tempore mi-
 litare: operatur tamen hoc necessitas. Itē de
 iure canonico non licet tali die actu militare
 seu pugnare: vt in. c. j. de treuga & pa. Itē stu-
 dere in materijs positū⁹ abstrahit hominem
 à contēplatione Dei, & à cultu diuino, & à
 reuerētia Dei, in qua his diebus est instandū:
 ergo &c. Et videtur moueri multū subtiliter
 & ex zelo cōscientię: nihilominus in hac ma-
 teria sic dicerem: vbi studiū principaliter nō
 fit propter lucrū, sed ad illuminationem pro-
 prii ingenij & aliorū: dūmodō debitis horis
 instetur circa diuina, studere non sit peccatū
 licet accessorie veniat lucrū, arg. optimum in
 c. fin. de magi. & in. c. cum de diuersis. de pri-
 uile. lib. vj. & in. c. cum ex eo. de elec. li. vj. Nā
 studendo quis dicitur laborare in vinea do-
 mini ad profectum vniuersalis ecclesię & ex
 hoc consequitur multa priuilegia, vt ibi. &
 maximē hoc procedit in theologia, & in iure
 canonico, quę scientię tractant de Deo &
 de homine operante, qualiter bene operan-
 do possit vitam eternam acquirere. Item ad
 finem iustitię administrandę. pro hoc. s. in
 procemio ibi: deo q^d lex proditur. vt appe-
 titus noxius sub iuris regula limitetur. &c.
 Item in studio homo efficitur cōtemplatiu⁹
 & subtrahitur à prauis cogitationibus, & eui-
 tatur ociū & causatiue peccatum. Vnde Hie-
 rony. Ama scientiam scripturarum, & carnis
 vitia non amabis. de consec. distin. v. capi. nū
 quam quod non contingit in alijs artibus ser-
 uilibus: vt in marcato, vel in litigio: quia ibi
 tenditur principaliter ad lucrum, & ad deci-
 piendum proximum. Omnes enim artifices,
 vt plurimum sunt mendaces, & fraudes ma-
 ximas committunt in artificio. lxxvij. di-

citū op⁹ prēterea facit ca. irreligiosam. de cōse. di. in. facit. c. nūq^{ue}. de cōse.
 di. vl. sed pōdera: q^d dicit cū oī venerationē. Si em̄ dam⁹ operā alijs reb⁹ q^d
 oratiōi vel ei q^d tēdit ad venerationē nos venim⁹ cōtra illū tex. itē i. l. dies
 dicit semp venerādū: ergo q^dlibet hora. Itē de⁹ sanctificauit illū diē, ergo
 & nos. & adduco. c. placita. in fin. vbi bo. orationib⁹ vacādi facultas. vbi

stinctio. capitul. eijciens. & ca. quoniam non
 cognoui. Vnde tempore poenitentię consuli-
 tur, vt abstineāt à negotiando: quia difficile
 est inter ementes & vendentes cōmerciū nō
 interuenire peccatum. de poeni. dist. v. c. quali-
 tas. Itē in litigio magna contētio & odiū ori-
 tur inter partes: & si possint necessitari, vel
 intēdere ad litigandū, dimitterentur diuina:
 & saepe committerēt mēdacia & fraudes: si-
 cut est in iurando: vt in. c. & si Christus. de iu-
 reiurand. Quę oīa cessant ex studio licito &
 ordinato ad bonum finem: imō, vt dixi cau-
 satiue oritur bonū: quia abstrahitur à terre-
 nis: & totū oppositū contingit ex alijs. Hinc
 est quod nulla lege nullo iure, studium pro-
 hibetur clericis tali tempore: imō suadetur
 vt in. c. nunq^{ue}. de conse. dist. v. & maximē stu-
 dium suadendum est iuuenibus, qui relicto
 studio alijs voluptatib⁹ & illecebris inten-
 dunt: imo ad ecclesias vadunt, vt videant po-
 tius dominas, quōd Deum. & sic nihil eis pro-
 dest: vt dicit gloss. in. c. odi & proprie. xxiiij.
 quæst. j. vnde etiam si student ad finem lucri,
 tamen illud est minus peccatum, quā vaga-
 ri. Et quia etiam ex scientia sic acquisita, illu-
 minatur postea mundus: & multa bona
 proueniunt: vt in authen. habita. C. ne filius
 pro pat. & ipsi à multis prauis actibus &
 cogitationibus subtrahuntur. Pro hoc. xxx-
 iij. quæst. ij. c. si quod verius. & xiiij. distinct.
 cap. duo mala. Et per primum dictum pos-
 sunt excusari scholares legentes diebus festi-
 uis: licet habeant aliquale salarium quia le-
 ctura datur eis potius vt doceantur, quā
 doceant: vt sic se assuefaciant: vt not. Ioan.
 And. in regula, cum quid de reg. iur. libr. vj.
 in mercu. non tamen debent facere principa-
 liter propter lucrum, sed in consequentiam
 non nocet. argu. l. j. ff. de autho. tuto. & in. l.
 rogasti. ff. si cert. peti. & lxj. distinct. c. quid
 proderit. dūmodō legant illis horis, qui-
 bus necessariō non instatur circa diuina. Do-
 cto. tamen legentes principaliter propter sa-
 larium, nescio à peccato excusare: & idem
 in scholari: vt. s. & hæc not. quia vident vera.
 ¶ **Tertiō oppo.** & videtur: quōd his dieb⁹
 mercari liceat: cū nullum subitū peccatū: & vi-
 demus sic seruari de consuetudine. Sol. sentit
 Host. & bene, q^d talis cōsuetudo nō excusat b:
 cū sit praua. Nam licet in se non sit peccatum
 tñ de facili incurritur peccatum: cū difficile
 sit inter ementes & vendentes nō interueni-
 re peccatū. de poeni. di. v. c. qualitas. Vnde p-
 pter ppinquitatē ad peccatū, phibet saltē his
 tēporibus. Simile in. c. & si Christ⁹. de iureiu.
 Itē abstrahunt homines à cōtēplatione & ve-
 natione creatoris, cui debent insistere his
 diebus. ex cā. tñ posset mercatū his dieb⁹ cō-
 cedi. argu. in. c. licet. j. e. & f. ¶ **Opp.** quartō
 in eo, q^d phibet litigari, vel ad mortē cōdena-
 ri his diebus, cū ista sint licita & ordinata ad
 finē iustitię. Dicit em̄ in hoc iudex minister
 Dei: & bñ mēref bñ iudicādo & cōdenādo.
 xxij. q. v. c. nō est crudelis. & c. qui malos. &

io dedicati sunt illi
 dies, vt vacet ora-
 tionibus. faciat. c.
 licet. j. eo. vbi dies
 dñici sunt deputa-
 ti ad humanā quie-
 tem, & ad seruitiū
 altissimi. vide rō-
 nē inconuincibilē
 res depurata ad
 piū vsum, nō pōt
 recouerti ad alium
 piū vsum: vt. l. le-
 gatus. ff. de vusufr.
 leg. cū si. Sed dies
 dñici & alij sunt
 deputati ad hono-
 rē Dei. ergo non
 pōt deputari ad
 aliū vsum piū, nisi
 quatenus reperiat
 approbatū in iu-
 re. vt d. c. licet. Et
 pl⁹ videt dicēdū,
 q^d nec ēt ep̄s nec pa-
 pa posset hoc fa-
 cere. And. Barba.
 Antoni⁹ Francis.
 ¶ Mihi placet illa
 opinio, q^d & scho-
 lars & doctores
 rōne publicę vti-
 litatis. Et q^d ex stu-
 dio semp augetur
 scientia, q^d possint
 studere dieb⁹ festi-
 uis sine pēdō, vt te-
 nuit gl. An. & Ra-
 pha. Ful. in. Joēsui
 dices. & ibi ferē p
 oēs. C. de feriis. &
 p Ang. & Ale. i. l.
 pe. ff. c. de fer. &
 vide Azor. in sum.
 de feriis. & Ray. i.
 pōt Digestorū. q^d
 in intelligo, dūmō
 ex tali studio non
 intermittatur diui-
 na, q^d sunt de pce-
 pto: & q^d istud nō
 fiat spāliter, ppter
 lucrū, & principa-
 liter ex lucro, sed
 si forsan cā q^d imi-
 net expediat, & vt
 forētes q^d expectāt
 cōsiliū à doctore,
 nō stēt in hospitio
 cū magna ip̄sa q^d
 & videt esse ex mē-
 te Io. an. & do. An-
 to. hic, si rectē eo-
 rum verba ponde-
 rentur.

SEBA. S API.
 Excusat. Con-

Panormi. super Prima Secundi Decr.

consuetudo licet excuset à poena tēporali non tñ excuset à poena spūali: vt tradit Ab. in. c. cum venerabilis. s. de consue. las. in. l. singularia. ff. si cert. pe. & in. l. de quibus. ff. de legi.

¶ Plures dies. Et sic elōgare festa, nō diminuere, vnde hic. d. Pet. & addu cas simile. quod dicit q Episc. nō pōt diminuere ius cōe: sed adiuuare & augere. ita dixit gl.

in cle. ne Romani. de ele. & in. c. ij. de cōsue. libr. vj. vide ibi dominū Bal. in le. programma. C. cōm. vel episto. Andr. Barha.

Anto. Fran.

¶ Circa hoc de Episc. an possit mi nuere ius cōe: dicas q iure cōi stante nō pōt Episc. ab illo recedere verū pōt Episc. facere cōstōnes i sua dio cesi. que etiam sint cōtra ius cōe, dum mō alias sint ratio biles, & nō ambi tiosē: vt per Bal. in l. nulli. C. de sent. & vide q habēt in c. vtaiarū. de cōsti. lib. vj. & in. c. ij. de ma. & obe. & habe tur p Bar. in. l. ij. ff. qd quisq iur. & in l. oēs populi. i. iij. q. princ. ff. de iust. q tñ est verū inter ueniente consensu capituli. de gloss. in. d. c. vt animarū 7 Nō pōt tñ per suas cōstōnes alterare voluntates defun ctōrū: sed bene po test imponere po nas executoribus testōrū: vtp Bal. in l. volūtati. C. de fideicō. & in. l. ij. in vlt. q. C. dñs q poe. noie. & in. l. si quis seruo. C. de furtis vbi dicit, q pōt ex ecutoribus adñce re poe. spūalē. q in tellige verū etiā in Epō putauo, do nec remoueat secū dū Bar. in. l. barba. ff. de of. pto. in xi. col. Pōt etiā facere cōstōne inducentē faciliore modū p bādī cōtra vsura. quā sit dē iure cōi vt per Bal. in. l. eos 9 in. §. super. C. de vsu. & vide. Inno. in c. si. de offi. dele. & Ioan. i. c. si. de ap. in vj. in nouel. & Paul. de ca. in cōf. cxlvij. Et. Add q Episc. ex causa pōt minuere poeniten tiā iniunctā à Pap. vt est glo. sin. in. c. tpa. xxvj. q. vij. & vide cū gl. in ca. cū P. de accu. & vide

c. miles. & c. cum minister. vnde in Psal. beatus, qui facit iusticiā oī tēpore. Solu. non ista prohibētur: quia in se sunt mala: sed in simili bus nō est procedēdū: ne homines abstrahan tur à contēplatione, & non possunt propter hoc intendere diuinis: & sape litigando inci dunt in peccatū & desperationē: vñ debent esse his diebus quieti. Lex ciuilis dicit, q etiā horrida vox praconis, debet his diebus file re: vt. l. dies festos. C. de fer. Sic etiā cōdēnare aliquē iustē ad mortem nō est peccatū: imō quādā sunt culpæ, in quibus culpa est relaxa re vindiā. xxvij. dist. c. quia sunt. & potius cōdēnās meretur. vt. s. dixi. cū ad hoc à Deo receperit potestātē ad vindiā tam malefacto rū, & ad laudē bonorū. de maio. & ob. i. c. soli tē. & c. postulasti. de ho. xxiiij. q. v. c. princi pes. & c. administratores. Sed prohibetur his tēporibus: quia horrendū est & miserabile, ob Dei reuerentiā est abstinendū, secundum Goffr. Nec ob. ille vers. Psalmistē: Beati qui omni tēpore & c. quia subaudiendū est com petenti. arg. de poeni. dist. v. c. nunquā. de au th. vsu pal. c. pe. Excipit Hosti. latronē publi cum & nocturnū depopulatorē agrorum de immu. ecc. c. inter. Et an executio in causa cri minali, vel ciuili indistinctē prohibeatur his diebus: vide quod dixi in. c. vlti. de iudic. & ali quid not. in. c. si j. eod. ¶ Vlti. oppo. cōtra fi. in eo, quod prohibet iurari, nisi pro pace, vel alia necessitate. Aut em intelligitur de iura mento sine causa: & illa omni tēpore sunt p hibita: vt in. c. & si Christus. de iureiur. Aut cū causa: & tūc debent esse permissa: cū nisi illicitū exerceatur: vt. d. ca. & si Christus. de ele. significasti. ¶ Imo præsūmitur hereticus, qui obstinatione dānabili iurare recusat vt in. c. excōicam. ante si. de here. Sol. si vis in telligere de iura. sine causa præsūmendis, supple tūc ad literā maximē: quia in his tēporalibus præsūmendis abstinendū est à peccatis: vt. s. dixi Sed sic intelligēdo superflua esset exceptio, quæ sequitur in litera, quæ cū debeat esse de regula. vt not. in rub. de regu. iur. lib. vj. ideō intellige de iuramētis interponēdis ex causa: quia tūpropter prauitatē peccati: tū propter frequentē iurationē de facili incurritur pec catū: vt. d. c. & si Christus. & quia procedunt ex malo nō credētū de electi. c. significa. pro hibentur his tēporibus: nisi ex causa pietatis, vel necessitatis. Itē non præsūmūtur spontē præsūta, vt in. c. super hoc. de renunti. ¶ Et ex hoc dicit Ioan. and. q testis nō debet dieb⁹ feriatis iurare, licet tūc possit deponere. de quo in Specu. eo. tit. §. ij. ver. quid si tunc vbi idem tenet Spec. tum, quia dies depositionis trahitur ad diem iuramenti, cū habeatur pro recepto tempore iuramenti: vt. l. si quando C. de testi. Tum, quia iste actus est extraiudi cialis: eūm fiat in secreto exemplo Danielis. Refert tamen quosdam dicere, q non licet hoc fieri, nisi partibus & testibus consentien tibus. arg. in. l. dies festos. C. de fer. vbi vide tur, q dieb⁹ feriatis nō debet qs vrgeri & c. &

quod tenet hic Io. An. firmat glo. in cle. vna. de offi. dele. Dicit etiā pec. in loco præalle. q ex causa necessitatis indistinctē licitum est tali tempore testes recipere: vt si sunt valitudinarij, vel periculum est in mora diuturna: vt in. c. quoniam frequenter. vt lite non con testa. Domi. Anto. tenet, quod diebus feriatis ob reuerentiā prin cipaliter Dei, vt est dies dominicus: non licet examinare testes: nisi aliud suadeat necessitas: quia nulli dubium est talē actū abstrahere à cultu diuino. & saltem si est actus executiuus actus iudicialis. ¶ Ego reduco opi. ad concor. concludendo sic, q aut quæritur, nunquid teneat depositio tali die facta? & dic, quod sic: quia est actus extraiudicialis, vt no. glo. præalle. Nam ipsa receptio ad iura mentum est iudicialis, quæ nullo modo potest fieri validē die fe riata: nisi necessitas aliud suadeat. vt. d. l. si qñ. iuncto. c. si j. eo. Simi le quod no. in. c. decet. de immuni. ec. lib. vj. Nam contractus non debent fieri in ecclesia, tamen facti tenēt: vt ibi no. Aut quæritur, nunquid possit fieri sine peccato: & dico quod non: etiam parti bus consentientibus & testibus intelligendo de ferijs, quibus non potest renuntiari per partes: tamen quia notarius malē facit scri bendo & exercendo officium suum propter lucrum: tum, quia de bet attendere diuinis, & de facili potest incidere in periurium in deponendo falsum. vnde mercatum in se licitum est, & est actus extraiudicialis: & tamen non licet, vt hic. ¶ Aut quæritur nun quid possunt compelli testes ad depositionem tali tpe: & dico, q non: & hoc verum siue sint feriæ introductæ in honorem Dei ar. in. l. dies festos. præalle. ibi, nulla quēq vrgeat admonitio. & c. siue sint feriæ introductæ in honorem hominum. arg. in. l. j. ff. eo. non em debet quis abstrahi à contemplatione Dei, vel alijs negotiatio nibus: maximē propter factum alterius. Non enim sine magna cap tione à rebus nostris reuocamur. l. sed si quis. ff. quemad. te. ape. facit quod no. j. c. fi. & hec no. quia quotidiana. & optimē facit glo. fi. in. l. omnes dies. C. eo. quæ dicit: licet partes renuntient ferijs pu blicis non tamen possunt testes compelli. argumen. in. l. si vnus. ff. de pactis.

SYMMARIUM.

- 1 Consuetudo potest ampliari, & interpretari ius diuinum.
- 2 Festiuitas nona potest induci ad honorem Dei, cum consensu episcopi citra consensum Papæ. vide j. nume. 4.
- 3 Dies, quando incipiat quo ad diuersas dispositiones.
- 4 Contractus facti de nocte valeat. Pars non potest compelli ad aliquid faciendum de nocte. Solutio non potest fieri de nocte: & pars non compellitur recipere.
- 5 Principium alicuius temporis dicitur vsque ad dimidium dicti tem poris. Statutum, quod potestas teneatur in principio officij aliquid facere potest illud facere vsque ad dimidium temporis.
- 6 Consuetudo Romana ecclesia non est necessariò seruanda: nisi quo ad ar ticulos fidei: nisi mandet quid debeat seruari: vide. s. in secundo not.

CAP.

II.

Quoniam. ¶ Festorū principiū & finis fie ri debet secundum ipsorum ma gnitudinem & consuetudinem regionū. & hoc pri mō. In præcipuis festis & intra Pascha & Penteco stem non fit solennis genuum flexio: si tamen tunc clerici vel episcopi ordinentur secundum ordinationis modum genua flectuntur. & hoc pro secundo. Rom. ecclesia speciale fe stum de Trinitate nō facit: seruatur tamen iuxta hoc cuiuscūq ec clesie consuetudo. & hoc tertiò. Et sic tria sunt dicta. Secundum ibi: diebus. Tertium ibi: præterea. ¶ Not. ex principio ius posi tium. & consuetudinem posse ampliari & interpretari ius diui num. Concor. c. fi. & quod ibi not. Inno. de consuet. licet enim de iure diuino cuiuscūq festum mandetur celebrari per diem tantum, & de vespera in vesperā: cōsuetudo tñ pōt extendere celebratio nē ad plures dies, & aliter determinare principiū & finē, q de ve spera in vesperā. Et p hoc, qd dixi. c. pxi. satis valere consuetudi nem, hodiernā: vt respectu operarum festū non incipiat à vesperis vigilię sed à mane ipsi⁹ festiuitatis. & dic vt ibi dixi. ¶ No. ij. q etiā in festiuitatibus celebrādis nō tenētur oēs religiones conuenire in vnā cōsuetudinē. nec vna ciuitas tenetur sua obseruatiā postposita obseruare cōsuetudinē alteri⁹ ciuitatis. & idē est in alijs ritib⁹ & io lennitatibus

d. Car. in cle. j. in. §. si qui. de priui. & eundē in cle. ij. in §. j. in. xij. q. de poe ni. & re.

SEBASAPI.

¶ Alijs. de hac dictione alius, vide Felin. in. c. sedes in vl. col. s. de rescri. & in. c. inter cæte. colum. vj. ver. nec ignores. s. de rescripti. Soci. pulchrē in. l. j. in. ij. no. ff. de reb. du. Dec. in cōsil. lxxxvj. ad fi. & in rubr. de proba. col. xv. Soci. consil. cclxxxv. in. ij. col. in fi. Ale. cōf. xxx xiiij. in. j. col. in vo. ¶ Qualitatis not. q. dictio alius alia, est repetitiua simi liū. ad q. glos. in. l. ij. C. de fer. fu. Ali qñ tñ est secus, de quo Ias. in. l. ij. §. iurari. in. ij. not. ff. de iureiur. gl. in. l. argento. §. marga rita. ff. de auro. & arg. legat. latē per Ias. in. l. pe. C. qui admitt. Aeneas de Falco.

Anto. Francif.

¶ De hac dictione alius alia aliud, an & qñ sit repetitiua simi liū: vide Bal. in l. conuenticulā. in v. col. C. de Epi. & cleri. Et vide gl. in aut. ex testō, vbi etiam per do. C. de coll. & per Bar. in l. sed & reprobari in prin. ff. de exc. tu. qñq. tñ impro priatur, vt cū dici tur: Crucifixus est Christ⁹ & aliq. duo latrones: vt dixit gl. in. d. aut. ex tes. & vide Spe. in tit. despō. in princ. in verfi. quid si ita. & vide tex. & Bal. in le. j. C. de his qui a non dom. & vide Card. in clem. ij. in prin. de reb. eccle. nō alie, & in cle. ij. in prin. de cel. mis. & vide, quē plenē habentur in. c. se des Appo. de rescriptis. Et adde qd. improprietur

lennitatibus. Nihil em̄ officit in vna fide di uersa cōsuetudo: vt dixit tex. in. c. de trina. de cōse. di. iij. vñ ī aliquibus locis, is qui baptiza tur, ter immergitur in aqua: in aliquib⁹ verò tñ semel: in aliquibus non fit immersio, sed satis est, vt balneetur, vt leg. & no. in. d. c. de trina. per Inno. in. c. j. de bap. quinimo, nec cō suetu. Romanæ ecclesiæ tenentur obseruare vbi versatur extra fidē, seu eius articulos: nisi mandet, q. debeamus obseruare: vt hīc in fin. & vide bo. gl. in. c. j. de sum. Trini. lib. vj. & in c. noli. ix. dist. ¶ Not. iij. q. vñ festum maius est altero. ad hoc vide. c. fi. de sent. excō. lib. vj. & j. in. c. vl. ¶ Not. iij. ex ver. diebus & c. q. di es dominicus est festū prācipuū & solenne. Quod probat illa dictio & alijs, quā sequit facit em̄ positionem eiusdem qualitatis, b de quo not. in. cap. sedes. de rescript. ¶ Not. q. in prācipuis festiuitatib⁹, non debet fieri genu flexio. quod intellige ex edicto secundū Inn. i. ex pcepto sacerdotis, qm̄ non dicit flecta mus genua: ita qd. nō prācipit ex humanita te genuū flectionē. Ex deuotione ergo possu mus facere, vnde cū corpus domini eleuatur flectimus genua. de cele. mis. c. sanē. quare sa cerdos istis festiuitatibus, nō potest dicere fle ctamus genua. colligitur ex. c. scire. & qd. ibi not. lxxvj. dist. fit em̄ ad reuerentiam festorū: & sic stemus capite eleuato & lēti, & non mce sti. ¶ Not. quod Episcopus dicitur conse crari, & clericus inferior ordinari. Et sic est ar. q. episcopatus nō est ordo: vt dicunt Theo logi. sed tu dic melius: vt dicit glos. in. proce mio. vj. ¶ † Not. ex ver. pterea. q. ad venera tionē Dei potest ciuitas, vel populus indice re aliquod nouum festū sine autoritate se dis Aposto. Et intellige, q. interueniat cōsen sus Epi. de quo dic, vt leg. & not. j. in. c. fi. vbi dicā. ¶ Not. q. gloria patri & filio. fuit indu cta & instituta, vt dicatur ad honorem Tri nitatis sanctę: & fertur secundū Ioan. And. q. Damasus Papa ad preces Hię. statuit hoc dici in fine cuiuslibet Psalmi: & per hoc dicebat se quidam clericus dicere horas Trinitatis, qui in mane dicebat septies: In nomine patris & filij & c. Deus in adiutoriū & c. Gloria pa tri & c. sed per hoc non releuabatur. vñ cōtra eū facit. c. dolentes. de cele. mis. de cōse. dist. v. c. nō mediocriter. ¶ Not. vlt. ar. q. ei, qui ho noratur quotidie, nō est necesse q. solenniter deferatur honor. sicut ei qui honoratur raro & per hāc literā arguit Frā. q. q. singulis dieb⁹ per magnatē, vel prin. honoratur, nō debet si bi iniuriosum putare, si inter alios spēcialiter nō honoratur certo die, vel tēpore. quod no. ¶ † Opp. & videtur, q. festū nō computetur de vespera in vespe. vt hīc dicitur. nec debet attendi cōsuetudo: quia expressum est, vt di es incipiat à media nocte & in media parte nocti sequentis finiatur: vt. leg. more roma no. ff. de ferijs. vel saltem incipit mane in or tu solis: & finitur de sero in occasu: vt in. c. cō suluit. de off. deleg. & in aut. de iu. §. sedebunt. Sol. dicit gl. ij. q. diuersis respectibus dies inci pit & terminatur diuersis horis. & c. quantū ad officij celebrationem incipit à vesperis. vt hīc. & s. c. proxi. sed certē hoc mihi nō pla cet: quia idē dicendū quo ad opa seruilia. Nā illa verba de vespera ad vesperā. & c. non

fuerūt dicta ad sacerdotes tñ: sed ad oēm po pulū. vñ in hoc dic, vt dixi. s. c. pxi. ¶ Quo ad iudiciū, dicit gl. q. incipit ī mane & termi nā ī sero: vt. d. ca. cōsuluit. Sed an valeat snia lata de nocte: dic vt in. c. cōsuluit. Quo ad cō tract⁹, habet locū, vt incipiat à media nocte: vt. d. l. more romano. † Et hoc itellige, vt cō tractus initi valeāt: sed nō pōt altera pars cō pelli ad faciendū aliquid de nocte, vel ad reci piendū solutionē, sicut ī die pōt: quia tacitē vñ pri⁹ actū, vt fiat cōgruo tpe: vt no. gl. & Bar. in. d. l. more Romano. Itē in quātum gl. dicit de cōtractu, idē dicit de vltimis voluntatib⁹ vt. l. ad testiu. §. posse. ff. de test. & idē in tran sactionibus: vt. l. nō minorem. C. de trāfact. quo ad esum carniū incipit dies post cenā secundū gl. alleg. de cōsec. di. iij. de esu. ¶ Sed aduerte, quia gl. loquit in hoc multū genera liter: quid si qs vellet differre cenā post me diā noctē: & sequēti die est ieiuniū: vel absti nētia carniū. certē nō vñ hoc fieri posse: quia sic esset in optioe cenātis inchoare diē quo ad esum carniū. vnde tex. in. d. c. de esu. loquit magis stricte dicēs, q. quo ad hoc incipit dies à cenę termino, q. sit in prin. noctis: quasi ve lit dicere: & sentit ibi Hug. q. p totā noctē qñ tē & sexta feria & pñm diē sextę ferię absti neat ab esu carniū. Et sic dicēdū ī sifib⁹: vt qñ est ieiuniū, seu abstinētia à carnibus, abstinea tur per totū illū diē, & per noctē pcedentē & sequentē. & sic duabus noctib⁹ & vno die & sic secundū illū itellectū, quē in veritate vi detur sonare ille tex. dicit ibi Lau. qd. peccāt scholares comedētes in hyeme de sero, quasi velit dicere, qd. cū deberēt abstinere per totā noctē, nō abstinēt: sed cenāt in tertia, vel quarta hora noctis: sed ipse videt intelligere illū tex. q. dies incipiat quo ad esum carniū à media nocte: vt probat i. d. l. more Romano. Et iste itellectus est magis probabilis & rō nabilis in se, & cōuenit cōi obseruatię. Nam durū esset, q. in hyeme propter ieiunium se quēs, tenere q. cenare statī in principio noctis. Vnde sequēdo hūc itellectū cōcludo. ¶ q. quo ad esum carniū dies incipit à termino cenę diei pcedētis: ita tñ, q. fiat cenā ante mediā noctē, & termine in media nocte se quenti. & ad tex. c. de esu. dū dicit à termino cenę, q. fit in principio noctis. dico, q. id qd. fit ante mediā noctē, refert seu deputat prin cipio noctis. qd. verò fit post mediā noctē, de putatur alteri extremo. s. alteri diluculo. ideo de discipulo text. facit ibi mētionē. ar. iij. q. iij. c. si testes. §. Hermaphrodit⁹. & in. l. qñ. ff. de sta. ho. & qd. no. Dy. in regula, q. tacet de reg. iur. li. vj. qd. no. in. l. ij. ff. de ver. obl. Et sic est necesse, q. abstineat p duas noctes itegras vt habet ali⁹ itellect⁹. ¶ † Et ad pdicta est bo nus tex. in. l. nemo arbitref. C. de tēp. app. per quē tex. dicit no. Bar. q. si statuto cauetur, vt ptās teneat aliqd. facere in princ. f. sui officij: intelligit in principio facere, si actū agit ante mediū sui officij. & totū illud tps dicat prin cipiu. facit qd. no. gl. in. l. j. si quis ius di. Et vi de ad pdictā cōclusionē bonā glo. de cōse. di. iij. in. c. j. quē apertē tenet q. quo ad esum car niū, dies incipit à media noctē. & termina tur ad aliam mediā. Et hęc no. quia non sunt discussa, neque tacta hīc per alios. quo ad

quando licet non pōt importare eā de qualitatem. vñ si papa appellat Cardinales fratres & postea subdat, & alios prælatos. non intelligitur appellare alios fra tres: q. hīc est illici tum, secundū do. Card. in clemen. j. in. §. vrbani. de reli. & vene. san. vi de tñ do. de Rot. decisi. lxxxiiij. in ci. clericus in no vis, vbi dicunt, q. si impetratur rescriptum contra laicos, & quosdā alios: quod in ta li rescripto com prehentur etiam clerici: quod est notandum.

¶ Media noctē. Adde Federi. con sil. cclxj.

¶ In princ. Ap. de quod voluit, p illud dictum Pet. de Anh. consil. xc viij.

¶ Concludo. Pro certo malē loquitur: vt dixi in re collectis meis vbi damnaui hanc do ctinā. And. Bar. b.

SEBASAPI.

¶ In princ. Vide Bald. in. l. ij. ff. de orig. iur. vbi dicit quid dicatur prin cipium, & q. me dium, & qd. finis. Et decidit qñem, si sit statutum, q. potestas condem net homicidam in centum, saluo q. ha beat arbitriū in homicidijs suo tē pore perpetratis q. si tēpore sui of ficij Titius vulne raut aliquem ad mortē, & mortu⁹ sit finito officio: nō pōt homicidā cōdenare ex arbi trio: q. tale homi cidu vno tēpore accepit principiu alio tēpore finem,

a ¶ Summa sic. Tu pondera, quia illud summarium restringit hunc textum ad alimenta: quia in alimentis consistunt alimenta. Item pondera hunc textum, quia hic ponderatur publica utilitas. Ista enim alia erat ad publicam utilitatem: ut tunc nuncium in ciuitate Messane & fardeli, qui capiuntur de mense maii certis diebus. & sic ista necessitas veniebat ad publicum bonum: ideo potest sic summari. Propter necessitatem imminet & publicam utilitatem licitum est piscari. &c. Vel sic re existente pitura propter publicam utilitatem licitum est piscari. Andre. Barba.

b ¶ Mortis. Adde Ro. singul. suis foliis. ubi allegat textum singulare in iure civili.

SEBASTIANI.

c ¶ Intelligit. Vide bonam gl. si. in finit. de inge. facit glossa. l. cum quidam. ff. de annu. leg. quia allegat Ro. in sing. xxxij. inci. quia cras. vide Corsetum in vers. festum. in suis sing.

d ¶ Veteris testamenti. Tu pondera: quia si propter necessitatem alimentorum emanasset ista Decretum ad quid fuisset opus indulgere: quia iam satis erat in dultu a lege noui testamenti domini nostri Iesu Christi Matth. xij. c. ubi Apostoli comederant in sabato spicas, quas tunc colligebant. & dicitur quod hoc faciebant propter necessitatem alimentorum. Ita dicamus in proposito nostro, id fuit opus dispensare, quia ad cedebat ad publicam utilitatem: & propter necessitatem illis diebus poterat fieri dispensatio Andre. Barba.

treugam, dicit hic glossa. die incipere ab ortu solis: de quo in c. j. de treu. & pa. ¶ Op. & videtur quod indistincte non debet fieri generum flexio. xxx. dist. c. vlt. & c. scire. lxxxvj. dist. Sol. dicit glossa. in ver. secreto, hanc contraria intelligenda secundum hoc cap. scilicet ut in secreto pro deuotione possit fieri. ¶ Oppo. & videtur, quod Pentecoste careat octauis: ut in c. capellanus. j. eod. glo. non soluit, sed dicit secundum Ioan. Andr. quod illud procedit quo ad officij celebrationem: istud quo ad numerum dierum. ¶ ¶ Opp. & videtur, quod debeamus sequi consuetudinem Romanę ecclesie. xij. di. c. nouit. et c. non decet. Sol. dicit, ut. s. dixi, quod quo ad articulos fidei, debemus tenere & sequi, quod sequitur & tenet Romana ecclesia: sed quo ad alia, non nisi sequatur & mandet quid debeamus sequi: ut not. gl. in c. j. de sum. tri. lib. vj. & in c. noli. ix. dist. ¶ Extra glossa. quare de exemplo in eo, quod dicit attendenda consuetudo in principiando & finiando festum. Solut. ut dicit Inno. in festo resurrectionis alicubi tribus diebus: alicubi octo feriatur. h. d. Hosti. quod planum est istos. viij. dies feriatos esse in c. fi. j. eod. Sed dicit Inno. forte intellexisse de solenni celebratione pontificali, quae fieri consuevit die Lunę & die Martis, sed certe si Innocentius bene ponderetur non videtur intellexisse de solenni hac celebratione pontificali: sed indistincte prout loquitur iste textus. Vnde satis posset dici, quod licet dictum Hosti. procedat de iure communi: tamen de consuetudine aliud est. Nam communiter feriantur tres dies resurrectionis non plures. & huic consuetudini puto statum argui. huius cap. ¶ Vltimo Hosti. dicit hic, super verbo: dominicis diebus. quod omnes dies denominantur a septem planetis, preter diem solis, qui appellatur Dominicus. Nam ad venerationem Domini, festiuamus illum diem: ideo appellatur Dominicus propter excellentiam. Potest etiam appellari dies Domini, dies solis, quia sicut sol alijs planetis: ita & iste dies Dominicus, seu ipse Dominus noster. Sabbatum etiam non nominatur a planeta. s. a saturno: sed a sabba, quod idem est quod requies: quia eadem die Iudaei cessabant ab omni opere: quare Christiani, ne iudaizent, ea die fortius debent operari: de conse. dist. iij. c. peruenit. & de hoc vide bonam glossam in l. omnes iudices. C. eo. ubi de istis planetis.

SVMMARIUM.

- 1 In ferijs in honorem Dei licitum est operari propter necessitatem alimentorum: & in rebus tempore perituris. vide j. c. fi. nu. 14.
- 2 Studere licitum est diebus feriatis in honorem Dei.
- 3 Papa potest dispensare circa dispositionem veteris testamenti.
- 4 Iudex potest ex causa interpretari legem dubiam.
- 5 Necessitas si cogit aliquem ad rem alias illicitam, debet in recompensationem facere aliquam eleemosynam.
- 6 Solennitates maiores anni, quae sunt: & facit ad statuta.
- 7 Agricultura opus potest fieri tempore festiuo propter necessitatem imminet infra capitulo fin. num. 14.

Icet tam. ¶ Propter necessitatem in diebus festiuis piscari licet seu, licet intendere rei tempore peritura. ita cõter summat. vel summa sic: Propter necessitatem alimentorum, licet diebus feriatis in honore Dei operi seruii intendere maxime circa rem tempore peritura. Et primo ponit diuinum praeceptum. Secundo propter necessitatem dat indulgentiam contra illud, cum determinatione ibi: indulgemus. ¶ Not. primo ibi: diem. diem Dominicum feriatum lege diuina. Item lege canonica & lege civili: ut. C. eodem. l. omnes iudices. ¶ Et not. duas causas huius praecepti. Prima ad humanam quietem: sicut enim die Septimo Deus requieuit ad omni opere: ut Gene. ij. ita & homines debent illo tempore, i. die dominico quiescere. ¶ Secunda causa fuit ad honorem & reuerentiam altissimi: ut sic homines liberior possent attendere circa diuina. No. ij. quod natalitia sanctorum martyrum sunt sub praecepto: ut homines quiescant tunc ab omni opere: non tamē intelligas de natalitijs omnium martyrum: sed de illis, qui sunt specificē sub praecepto, de quibus in c. fi. j. eo. & in c. j. de conse. dist. iij. Nec est intelligas de natalitijs proprijs. i. die natiuitatis eorum: quia non seruamus diem natiuitatis, sed mortis. ¶ Intelligit ergo de morte: & tunc dicitur eorum natale: quia tunc renascuntur in sanguine suo, secundum bona opera. Vel dic, quod tunc renascuntur, seu dicuntur nati respectu vitae aeternae. Sunt enim tunc extra omne periculum tentationis humanae. & vide gl. i. c. non licet in quadragesima. xxxij. q. iiii. & hoc verum regulariter. Nam genitricis Dei marie Domine nostrae & sancti Io. baptistae colimus etiam natiuitatem: v. j. c. fin. ¶ ¶ Itē no. ibi: ab omni opere seruii. &c. quod his diebus feriatis non est inhibitu studere: cum non est opus seruii, nec horredum, seu miserabile alicui: sicut exercere iustitiam. Tedit enim ad illuminationem ingenij: de quo dic, ut dixi in c. j. s. eo. ¶ ¶ No. papa posse dispensare ex certa causa circa dispositionem veteris testamenti & noui et circa praecepta mortalia affirmatiua: ut est hoc praeceptum. Sabbata sanctifices &c. & veritate inspecta papa potius interpretatur, quod relaxat: quod ex causa potest iuxta no. per Inn. in c. quae in ecclesiarum. de consue. & in c. fi. de consue. & per Bar. in l. fi. C. si contra ius, vel vti. pub. facit quod no. in c. cum ad monasterium. de sta. reg. & c. quod super his de voto. p. Inn. ¶ No. ibi: parochianis. &c. iuncta superscriptione, quod quilibet de dioecesi potest dici paroch. epi. cõcor. c. ad Apostolicam. de deci. & i. c. j. de rap. Quilibet enim de dioecesi potest recurrere ad episcopum, sicut ad parochianum: ut no. i. c. ij. de pœ. & re. li. vj. & i. c. iij. de off. Archi. ¶ ¶ No. vlti. quod quando ex necessitate quis intendit circa opus seruii: debet in recompensationem facere aliquam eleemosynam & facit ut is cum quo ex aliqua causa dispensatur circa ieiunium, faciat aliquam eleemosynam. Vide bonam gl. in c. presbyter. lxxx. dist. ver. c. denarium. & facit quod leg. & no. in c. medicamentum. de pœ. di. j. ¶ ¶ Opp. cum gl. j. videtur enim, quod non dies septima, sed prima sit in obseruatione: cum dies septima sit. Sabbatum, & prima sit dominica. Solut. dicit gl. j. quod vetus testamentum ad literam praecebat seruari diem septimum: sed nos seruamus illud praeceptum ad literam: sed spiritualiter & mentaliter: sicut seruamus in alijs ceremonialibus sacramenta. & dic extra gl. quod die Dominicam prae alijs diebus deputamus ad venerationem altissimi: quia omne ferē in signe institutum a Deo in hac die noscitur institutum. Nam in hac die mundus sumpsit exordium. & in hac die resurrexit a mortuis: ut dicit textus in c. quo die Dominico. lxxv. dist. ¶ ¶ ¶ Quero, quia textus excipit hic maiores solennitates: quae sunt istae Glo. in versu. maioribus. respondet, quod natiuitas Domini omnes dies epiphaniarum &c. & adde secundum Ioan. and. Assumptionem beatæ Mariae virginis gloriosae. argu. de senten. excon. c. fi. lib. vj. Et no. hanc glo. iuncto textu. quae dicuntur maiores solennitates anni facit ad statuta & alias dispositiones. ¶ Quero, quia litera dicit ecclesijs circumpositis faciendam aliquam erogationem: an debeat intelligi indistincte? Gl. videtur hic obscure loqui. dicit enim, quod ecclesijs circumpositis: & maxime illis, in quorum territorio captura facta est quia quasi praediales decimae censentur: unde saltem pro decima parte eius soluant, secundum glo. sed ut dixi glossa. loquitur hic obscure. Si enim istae decimae censentur praediales, ergo illi ecclesiae tantum in cuius territorio facta est captura, debet fieri solutio, & non in alia: ut in c. fi. de parochijs. Itē non debet dicere quasi, quia ista dictio

ista dictio regulariter minuit. ¶ Quid ergo dicendum? Tancre. & Vin. per illā Decretalē significauit. Dixerūt ecclesiā in cui⁹ parochia est piscator debere habere decimā: nisi cōsuetudo habeat, quōd soluat parochijs personarū. Gof. dicit, qd dabūtur duē decimē. s. p̄diales & personales. vel secūdū eū loquūt hīc de elemosyna. Et hoc vltimū mihi plus placet. Nā hīc cōiungit ecclesias vicinas cū pauperibus: & sic non largit rariōe decimarū: sed intuitu elemosynę. Itē decimā propriē debent ecclesię parochiali, & nō ecclesijs circūpositis cū capiant in mari: & sic nō includant certo loco sicut dicimus de venatione. secus si caperentur in stagno. de quo dic, vt no. in ca. nō est. de deci. Fuit ergo ista largitas vltra decimā ecclesię debitā parochiali: & fit intuitu elemosynę: & in re cōpensationē huius indulgētię. Nā & si sit captura non in diebus feriatīs, nihilomin⁹ debet decima personalis, sicut de venatiōi, & tñ nihil tūc dicit de ecclesijs circūpositis, ergo nō loquūt de decimis cū illā omni tpe sint soluēde ecclesijs. j. de deci. c. q. trāsmīssa.

¶ Extra gl. op. cōtra tex. & vī: q. oīa festa sint deputata & instituta ob reuerētiā Dei cuius cōtrariū innuit hīc litera. Sol. Host. fatef cōtrariū: & dicit q. quādā solēnitates sūt spāliter deputatę ad honorem Dei: sicut Natiuitas, Circuncisio, Epiphania, Resurrectio, Ascēsiō & Pētecoste. Cōcludo ergo gñaliter, q. oīa ista festa sunt ei deputa: vt in cōtrario, sed ista specialiter sicut in simili q̄libet ciuitas pōt appellari vrbs, sed simpliciter dicta intelligit Roma per excellētiā. insti. de iure na. gen. & ciuili. s. sed quoti es. ¶ Op. secūdō in eo, q. papa loquūt vni in plurali, cōtra. c. q. graui. de crimi. fa. Solu. dicit Egi. quōd in antiqua scribebat epō & capi. ¶ Et ex hoc no. q. quilibet de diocesi pōt appellari parochian⁹ epī & capituli. faciūt em vñ corpus. de his: quę fiunt ā p̄latis. c. nouit. si cut eadē rōne clericus iurat obediētiā epō & capitulo, vt. in. c. cū clericis. de ver. signi. ¶ Vltimo quēro de qua necessitate intelligitur iste tex. doc. hīc sentiunt: q. de necessitate panis. Nam in illis partibus panis de est: vt in. c. licet. j. de p̄e. & remis. qd est pars isti⁹. Dicunt tamē, q. ex eadem causa cōceditur qñq. opus agriculturę ne pereat modico momēto cōmoditas cōlesti prouisiōe cōces. fa. l. oēs iudices. C. eo. & arg. de treu. & pa. c. ij. & per hoc vltimū dico: q. prima expositio ad istū tex. est nimis stricta. vnde intellige de qualibet necessitate alimentorū, quę pōt nō solum in præsenti sed etiā in futurū contingere, vt quia alecia appropinquant certo tpe anni. & nisi tūc capiātur inde recedunt. & sic in futurū, fortē tēpore quadragesimali nō haberētur: sicut dicūt de collatiōe mesium: vt pro necessitate: quę pōt contingere in futurū licitū sit in sistere diebus feriatīs: si dilatio est illatura dānum: & incōmoditatem. Nam necessitas excipit ab obseruatiā. j. e. c. fi. & licitū est prouidere pro futuro tēpore vt in. c. habebat dominus. xii. q. prima. ¶ Et no. ēt ex dictis doc. iūcto isto tex. dispositionē illius. l. omnes iudices. esse approbatam iure nostro, hoc est iure canonico.

SYMMARIVM.

- 1 Communis vsus loquendi habet locum etiam in statutis principum. & in verbis legis.
- 2 Contractus matrimonij potest fieri omni tempore: copula carnalis nō: vel solennitates in contractu. 4.
- 3 Opinio glo. nec etiā cōmunis quę est falsa euidenter nō est sequenda.
- 4 Iudex potest interpretari legē seu canonē circa cām corā eo vertentē. Subtilitas etiam de iure canonico commendatur in doctore.
- 5 Opiniones si plures reperiuntur in aliquo p̄cepto non peccat qui nō seruat illud p̄ceptum.
- 6 Matrimonium quibus temporibus non potest contrahi.

¶ CAP. IIII.

Capellanus. ¶ Tres septimanę quibus ante festum Ioannis baptistę, nō continuātur festo, sed intelligitur de septimanis Ascēsiōis: cum duabus seq. h. d. Communis diuisio. Secūda ibi. quia ergo. ¶ Casus literalis. In canonibus dicitur, q. nuptię celebrari non debent in trib⁹ hebdomadis ante festū beati Ioannis Baptiste qui dā dicebāt septimanas illas sine aliqua interpellatiōe cōtinuādas ipsi festo, alij volebāt facere interuallum inter ipsum festum & illas hebdomadas. & ob reuerētiā festiuitatis Pētecostes fuisse

ZACHARI. ¶ Secundū cōem vsū vulgariū. Adde tu ne pecces mox qm probādi cōmunē vsū loquēdi, q. pauci admodū norūt. Lāfrā. i. c. qm cōtra. s. testū depōnes. nu. ciij. ver. quārit vltra p̄dicta. & ibi latif. in apost. Benedi. vad. in ver. significationi. j. de p̄ba. Fel. s. in p̄e. colū. v. in ver. ij. not. q. ad p̄bādū. melius p̄ Ful. & nūq. errabis in. l. j. C. de iur. calū

statutū: quę festiuitas Pentecost. solet in septimanis ipsis interuenire qñq. & sic ā tribus diebus rogationū ante Ascensionē dñi vsq. ad octauā diē post Pente. cōputatis illis septimanis illo tñ tēporis spatio nuptiā impediuntur celebrari, quāsiuit quidā ep̄s per Capellanū suū, q. opinionū istarū melior esset: rñ. papa, q. cōsuetudo est Romanę ecclesię vt quocūq. tēpore matrimoniū cōtrahatur per cōsensum legitimū, de præsenti tñ ā septuagesima vsq. ad. vij. diē post Pētecost. nuptiā celebrari nō sinunt, & postea sine differētia celebrātur, siue sint tres septimanę, vel plures ante festum beati Ioannis. & ideo posterior snia meliori & subtiliori ratione iuuatur: & siue secundū canones ā septuagesima vsq. ad octauā Pachę. siue post. vij. dies festi pentecostes nuptiā suspendūt ā dñica quę sequitur, & deinceps licitē celebrantur. Bar.

¶ No. q. etiā in statuto principis verba ponunt quandoq. improprie secūdū qd vulgares vtunt. simile in. c. j. de torneā. Canō enim de quo hīc fit mentio, q. habet. xxxij. q. iij. c. non oportet. fecit mētiōē de festo sancti Ioannis Baptiste, & ex quadā cōi locutione vulgariū dicētiū circa festū sancti Ioannis, sunt tres septimanę tps feriatī, nō quōd in veritate haberetur aliqua cōtemplatio ad festum sancti Ioannis: sed quia vt plurimū solēt illę tres septimanę accidere. sicut vulgariter hodiē dicitur de quadragesima beati Martini: in qua non habetur respectus ad beatum Martinū, sed ad aduētum Christi, qui venit illo tempore. ¶ Et ex hoc arguit, q. etiā verba legis debēt intelligi secundū cōem vsū vulgariū. ad hoc qd no. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. & s. in proce. huius cōpilationis. ¶ No. q. dicitur fieri ante aliquē terminum nō solum, quod sit immediatē, sed ēt mediātē. vnde istę tres septimanę prohibēt sunt ante festū sancti. Io. Bapt. nō tñ semper immediatē, sed aliqñ mediātē: sicut per prius cadit festum Ascēsiōis. ¶ No. q. matrimonium cōtrahi pōt licitē omni tempore, etiā quadragesimali. nō prohibetur ergo hoc tempore ipse cōtractus, qui sit interueniēte legitimo consensu de p̄nti: sed quēdam alia, vt. j. dicam cū glo. ¶ No. q. inter plures opi. illa sequenda est, quę nititur meliori & subtiliori ratione: b quod no. bene. non ergo debet haberi respectus ad qualitātē personę illam opi. fouentis, sed ad illam rationē quod facit contra illos qui dicunt in disceptatione opin. sequendam semper esse opi. gl. quod mihi non placet. Et pro hoc est text. nō. valde in. l. j. C. de vete. iur. enu. dum dicit, q. sēpe vnus forsā & deterioris sententia potest & multos & maiores in aliqua parte

vbi dicit nō sufficere p̄bare cōem vsū loquēdi fuisse & ēt ā. x. annis & citra: sed opus est p̄bare q. ille cōmunis vsus loquēdi erat tpe cōditi statuti, alis probatio nō releuaret. dixi plenē. s. i. apo, ad istū. sed nō memini loci de quo tñ p̄ Tho. ferrariū in suo trac. cautela rū cau. li. inc. tu habes q. cōis opi. Anto. Franci.

¶ De cōi vsū loquēdi. dicas p̄rio q. ducit ex cursu longi tps. vt per Bar. in. l. labeo. in. j. co. ff. de sup. le. et in. l. j. in penu. col. ad fi. c. de dig. lib. xij. & adde q. talis cōis vsus loquēdi p̄ualet cuilibet cōstitutioni scdm Bar. i. l. talis scriptura. in. j. col. ff. de le. ga. j. & in. l. oēs populi. in. iij. q. sextę. qōnis principi. ff. de iusti. & iu. & an habent locum in statutis dubij vide Bar. i. l. cū delatio nis. i. s. afina. ff. de fun. instru. & in. l. j. in prin. ff. de sup. & le. & vide Bar. i. ru. de no. ope. nūc. in. j. col. & Alex. in. l. v. in prin. ff. de ver. ob. & adde q. testes deponentes de cōi vsū loquēdi p̄bēt dicēdo q. ā. x. annis citra audierunt priuatas scripturas appellari instrumē. ab oī b⁹ hoīb⁹ loquētib⁹ de illis. & vide Bar. to. i. l. labeo. in. pe. co. ver. circa cōem vsū loquēdi. ff. de sup. le. vel si forsan dicit adiunisset ā senib⁹ loci scdm Bar. in. l. si chorus. in. s. j. ff. de leg. iij. & in. d. l. labeo. i. fi. etiā si nō dicat ā q. b⁹ audiuit p̄bal. in. l. de quibus. in. fi. col. in. repe. ff. de

leg. & p̄ do. Anto. in. fi. c. in. fi. de consue. vel si dicat scio: quia publicē dicitur secūdum Bal. in. l. testium. in. fi. C. de testi.

b Meliori & subtiliori ratione. Adde Andr. figu. cōfi. lvij.

c S E B A. S A P I. ¶ Nō ergo. vide Abb. in. c. j. co. vlti. & Feli. ibidem col. pe. s. de cōsti. Deci. in. cōfi. xxxij. in. vlti. col. ver. nō obstat si dicat. & Iaf. in. l. vt vim. col. penul. ff. de iusti. & iur. & in. l. illā. C. de colla.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.

a ¶ Vbi sunt varie opi. Adde Inno. & istū in c. ne innitaris. & ibi plenē dixi in apo. s. de cons. & Bal. in l. ij. C. de test. mil. vbi dicit q in dubijs articulis quando est disceptatio inter docto. eligēs opinionem q sibi magis placet nō est hereticus.

ANT. FRAN.

¶ Inter diuersas opi. cui sit adherendum. dicas q puallet opi. docto. qui sunt numero & auctoritate maiores vt voluit Bal. in l. j. ff. de offic. qstor. & in l. j. ff. de senato. & habet p Ange. in l. si idē i. s. fi. ff. de iuris. om. iud. & vide q habetur in cle. ne romani. de elect. & gl. in st. de ob. q ex quasi delict. in princ. & Bal. in l. praeibis C. de impu. & alijs substi. & vide Ma the. ma. in suo tra. de diuer. opi. & p do. Alex. in cōsil. xvij. & xvij. i. quar ta parte cōsiliorū.

SEBA. SAPI.

b ¶ Postea. vide Bar to. in l. qd nerua in v. q. ver. iuxta p̄dicta quēro. ff. de pos. & in l. si. ff. de pos. i. q. mal. i. u. & q no. Fel. in c. j. co lū. x. de rei iudi. vbi ponit qñ ius ē dubiū ppter varias opin. an sit culpa ignorare & an sen tentia lata contra ta le ius sit nulla de quo etiā ponit De cius in c. nā cōcupiscentiā. col. ij. in lectu. de cons.

superare. sic etiā dico nō cōsiderandā multi tudinē sequentiū vnā opin. vt dicit ibi text. no. & satis innuitur hīc. & pro hoc vide no. dictū Io. and. in c. j. de cons. vbi dicit cōem opi. sequē. nisi notoriē dicat malē vtrationa biliter cōuinci possit quod bonus iudex acu tissimi ingenij aestimabit. & ad hoc alle. hoc c. qd bene facit. sed melius facit. d. l. quā ego. s. induxi. vbi videt hoc probari. & est hoc semper tenendū menti: nā iudex pōt inter pretari legem seu canonē quo ad cām corā eo vertentē. vt not. dicit Inno. in c. cū specia li. de ap. facit. l. vna. C. de profes. q in vrb. cō stan. lib. xij. ¶ Vltimō no. q festū Penteco stes caret octauis. & intellige quo ad officij celebrationem. quia ecclesia nō celebrat fe stum de eius octaua: sed alicubi celebraf tūc festū sanctę trinitatis: vt in c. ij. s. eo. sed quo ad numerū dicit habere octauā: & sic intel lige. d. ca. ij. qd videtur innuere oppositum.

¶ Venio primō ad gl. iuxta ordinē & op. cōtra tex. de cōtrarietate. nā primō videt in nuere. q matrimoniu omni tēpore cōtraha tur interueniente cōsensu: & postea dicit. q certis diebus nō finunt nuptiæ cōtrahi. Sol. gl. i. ver. quocūq. q ipsum matrimoniu per legitimū cōsensum nō prohibet aliquo tēpo re cōtrahi: sed ipse solennitates traductionis ad domū prohibet. ne carnaliter cōiungā tur. & sic sentit glo. quod his diebus feriatis. nec solennitates nuptiarū dnt fieri nec ma trimoniū cōsummari. videt tñ cōsentire. q nō principaliter prohibet cōsummatio ma trimonij: sed solennitates: ne perueniatur ad actum cōsummatiōis. ¶ Alij vario mō intel ligūt. vt hīc refert Io. an. super text. nā quidā dicunt qd ēt ipm matrimoniu nō debet con trahi. & intelligūt lram. q interueniente cō sensu cōtrahitur: sed cōtrahi nō debet: vt se quitur & sic peccāt cōtrahentes: vt j. de mat. cōtrac. cōtra interdic. ec. per totū. ¶ Alij. vt Tan. intelligūt. q cū solēnitate & celebra tate contrah. nō debet fieri celebris traductio ad domū. vel cōsummatio. & hoc ēt vī place re Pet. & Abb. qui dicūt. q alteri cōiungū vō lēti tunc cōsummāre matrimoniu obstat exceptio. Gof. Beneuetanus i libello suo de spō. dicit hic probari solennitatē nuptiarum quē in plurib⁹ partibus fit cum maiori sum ptu: q fit dos. Tunc em cōtemplationi & ora tioni est insistendum. & sic trāseunt hic oēs doc. sed ex hoc vltimo dicto inferē q cōsum matio matrimonij sine solēnitate nō fit pro hibita. Ratio tñ sua pariter cōcludit in vtra que. vt vacet his tpius orationibus & con tēplationi. ¶ Ego puto. q matrimoniu sine celebri solēnitate licitē possit oī tēpore con trahi: quia in cōtrahendo nulla reperitur cā prohibitiōis: cū nō fiat conuiuia. nec exerce tur cōmerciū carnale: sed tñ interuenit con sensus de presenti. in quo nullum reperitur p̄ctm. imo est sacramentū: vt in c. debitū. de biga. sic videm⁹ in fili. q scdm leges nō liceat intra tps luct⁹ mulieri nubere. pōt tñ sine ali qua p̄ena intra hoc tps spōsa effici. quia ces sat ratio prohibitionis cum per hoc non fiat sanguinis perturbatio. seu commissio. vt l. solet. ff. de his. qui nota. in fa. Et ita loquitur hīc. dū dicit mrimoniū quocūq. tempore

cōtrahi: sed ipsa nuptialia cōuiuia seu nuptiales solēnitates & solē nes traductiōes & carnis cōmissio prohibetur his diebus feriatis. ¶ Primō ad hoc adduco glo. no. quā hoc vult. xxxij. q. iij. s. hinc etiā in dieb⁹ & c. & est sup ver. in diebus. Itē probat iure. & primō adduco. c. nec vxorē. ea. cā. & q. vbi simpliciter dicit nec vxorem ducere licet & c. & sic simpliciter nō prohibet solennitatē. sed du cere scilicet ad domū. Scdō facit tex. c. p̄cedētis qui incipit. Non oportet. vbi in fin. dicit. q si his diebus aliqui nuptias celebrauerint dnt separari. Quod intellige ad tps: & sic clarē patet. q illa cō missio carnalis est prohibita. Si em solēnitas phibet tantū nō fie ret ibi separatio personarū: sed si fuissent trāsgressi celebrādo cō uiuia fuisset eis imposita p̄nitētia de trāsgressiōe: quia p̄ena nō debet excedere delictū: de his. quē sunt a ma. par. ca. c. q̄fuit. & in l. sancim⁹. C. de p̄ce. Itē videmus. q ēt in matrimonio cōsummato nō debet carnalis cōmissio intendi hoc tpe orationis & ieiunij: vt. xxxij. q. iij. in sum. & pluribus. c. illius qōnis. fortius nō debet tūc cōsummari. nā turpius eijcitur & c. de iure iu. quemadmodū. Quod nuptialia cōuiuia & solēnes traductiōes ēt prohibētur fa tis innuitur. in d. c. non oportet. & c. nec vxorē. vbi prohibentur alia cōuiuia hoc tēpore. Et per hoc infero. quod nō solū hac prohibitio procedit in virginibus sed etiā in viduis. quē ēt sine solennitate iuris nō debet cōiungi hoc tpe nec duci ad domū. Et no. q si de facto ducunt debet separari: vt in d. c. nō oportet. & in tellige donec durauerint feriē: vt ibi no. in gl. ¶ Ex vltima glo. iuncto tex. no. q etiā de iure canonico cōmēdatur subtilitas in doctore: & intellige de subtilitate veritatis inuestigatiua: nō autē de illa. quē inducit ad pernitiē iuxta illud Terētij. Summum ius summa malitia & c. & dic. vt dixi in c. dilecti. de iudi. ¶ Gloss. in ver. alij. quā tacitē querit nunqd tenētes aliā opin. hīc reprobatā peccēt. & videt tenere q nō: quia in his quā spectāt ad solennita tem nō est peccatū tenere diuersa. Host. reprehēdit hāc gl. dicēs q hodie seruari debet opi. pa. quā hīc approbat. ¶ Ioā. an. dicit se nō credere q cōtrariū senserit glo. nec Tan. nec Gof. qui sequun tur glo. quasi velit dicere glo. sensisse de tenētibus hāc opi. anteq enarraret hoc capi. ¶ Et no. ex hac glo. sic intellecta q nō pec cat nō seruans ius p̄cepti: vbi sunt varie opin. a licet postea b appareat cōtrariam opi. fuisse verā. & aliā quē tenebat nō subti liter inuestigatā. Et pro hoc adduco bonā glo. iuncto tex. in c. j. de postu. prala. lib. vj. & in c. fin. de spon. duorum. & in c. cum ve nerabilis. de cōsue. facit. l. regula. & qd ibi no. ff. de iur. & fact. ign. & q no. Inno. in c. per tuas. ij. de simo. & c. Aliud nō dicit gl. & p fecto minus bene declarauit hāc literā quā satis dubia est. ¶ Vn pro declaratione opi. extra glo. Et priō videt quod litera sit sibi cōtraria in eo qd dicit quod a septuagesima vbiq post. vij. dies Pente. nuptiē celebrari nō dnt: tñ. s. in alia parte tex. dicit quod a Septuagesima vsq ad octauas Pasche & a tribus diebus Rogatio num vsq ad octauā diē Pente. & sic ab octaua Pasche vsq ad Ro gationes licitē celebrari possunt nuptiæ. Dic secundū hoc fatēdū cōtrarium. & ad literā. dum dicit post. vij. dies & c. supple detra cto illo tpe. s. in dominica in albis. q est in octaua Pasche vsq ad primum diē Rogationum. Vel intellige primū dictum scdm cō suetudinē quorundā locorū. vt apertē innuit tex. ibi iuxta cōsue tudinē. prope fi. Aliud dictum intellige secundū dispositionē ca nonis: quia canon sic loquit. xxxij. q. iij. c. non oportet. ¶ Que ro quomō sunt tres septimanę a prima die Rogationum vsq ad septē dies post Pente. Sol. secundū Io. an. cōputato die vtriusq fe sti. s. Ascensionis & Pēteco. p̄cedit festū Ascensionis festū Pēte costes per. xj. dies. & sic cōiungēdo tres dies Rogationū p̄cedētes habemus quatuordecim. Postmodū sunt septē dies post Pētec. & sic habemus. xxj. dies. & sic habemus tres septimanas de quib⁹ canō fecit mentionē. & sic nō cōtinuat festo sancti Io. immedia tē: sed modo p̄dicto. vñ posset cōtingere. q per plures dies ante festū sancti Ioā. possent licitē nuptiē celebrari. Exēplum pone q si festum Pēteco. occurreret in calendis Iunij: septē diebus se quentibus nō possent celebrari nuptiæ: vt hīc sed abinde sic. vñ cum festum sancti Ioan. occurrat. xxij. die Iunij possunt illis die bus licitē nuptiæ cōtrahi. Et sic alia opinio erat erronea. secun dum quā non potuisset contrahi. si illa tres septimanę conti nuarentur festo. ¶ Sed quāro hic dicitur quod vsq ad octauam Pasche

Paschæ & vsq; ad septem dies post Pentecostē &c. nunqd in ipsa die octaua à Paschæ & Pētecostes, scilicet prima dominica post illa festa possint nuptiæ contrahi. Host. hīc nō. Et pro hac opi. facit litera dū dicit post octauas Paschæ: ergo nō in octaua. facit c. cū in cunctis. & q; ibi nō. de elect. & in. l. nō putabāt. ff. de con. di. & demō. in. l. eum qui. Calen. ff. de verb. ob. Item dic de octaua Pentecostes: quia tex. dicit, q; post septem dies post festū. Nō em̄ essent septē post festum si in Dominica sequenti celebrarent nuptiæ. Item non essent illę tres septimanæ integrę. de quibus dixi scdm illā cōputationē: sed cōtra hanc opi. facit hęc litera prope fi. dum dicit, q; nuptiæ suspendunt per septē dies post festum Pentecostes: sed in Dominica quę sequit̄: secus ergo &c. Hosti. exponit illud verbū in Dominica &c. i. post dñicam, vel in crastinum Dñicæ. Ista tamē videt̄ extorsio: sed hoc fit propter hoc, qd. s. dixi puto aliter posse exponi: vt intelligatur de Dominica, quę sequit̄. s. post illos septem dies perfectos: id est in dominica prima post octauam Pentecostes. Et si diceret ad quid oportet expectari Dominicam sequentē: cū saltē feria secunda & deinceps post octauam possint celebrari nuptiæ: vt in litera. Respōdeo, q; idē facit mentionē de Dominica: quia cōiter nuptię sunt in diebus Dominici & solennibus: & sic intelligēdo remanet prima opi. salua. & non fit extorsio ad literā. ¶ Vltimō nūc quęro: quę tpa sint generaliter feriatæ quō ad nuptias. Host. hīc prosequit̄ & dicit q; in iure habemus tm̄ tria tpa. Primū ab aduentu dñi vsq; ad Epipha. Dñi. Scdm à septuagesimavsq; ad octauā Pasc. vt in. c. nō oportet. xxxij. q. iij. Tertiū à pīa die Rogationū vsq; ad octauā Penteco. vt hic. ¶ Sed circa ista tria tempore cadunt aliquę dubitationes. Primō illa, de qua statim dixi, & p̄missi: an prohibitio extēdat vsq; ad octauā Paschæ & Penteco. inclusiue an exclusiue. Et. s. conclusi, q; inclusiue: & sic etiā in octauis seu Dñicis octauarum daret prohibitio. ¶ Alia dubitatio est circa primū tēpus an tantū daret vsq; ad Epiphaniā: an etiā includat octauas Epiphanię. Hosti. tenet quod daret vsq; ad octauā Epiphanię inclusiue. Et mouetur, quia tantū durat illud festū Epiphanię. & pro tāto fortē j. c. proxi. dicit in plurali Epiphaniarū. & ad hoc de treu. & pace. c. j. & xxij. q. v. c. decreuit. Io. an. dicit q; licet istud multorū locorum approbet cōsuetudo: non tñ videt̄ iure probari. Vel hīc dicēdū est, vt. s. de tēpo. or. c. j. ibi tñ nihil dicit ad propositū. vñ satis ego puto, q; post primū diē Epiphanię licitē cōtrahant nuptiæ: cū in. d. c. non oportet. vbi ponit prohibitio huius tēporis nihil dicitur de octaua: sed tantū dicit de Epiphania. Nā si voluisset intelligere de octaua expressisset, sicut expressit in. c. j. de treu. & pa. vel dixisset in plurali: sicut j. proxi. nō ergo recedamus à litera, maximē cū sit prohibitio. ar. in. l. nō aliter. ff. de leg. iij. & in. c. fi. de ver. sig. Et maximē post factū, debent cōtrahentes iudicari inculpabiles, sed ante factū tutius est abstinere: quia nullū periculum argu. in. c. significasti. & c. ad audientiam. de homi. & satis stādum est consuetudini, quę est optimē legū interpret: vt in. c. cū dilectus. de cōsuetu. & in. l. si de interpretatione. ff. de legib.

SVMMARIUM.

- 1 Ferijs inductis in honorem Dei nō potest renuntiari: nec processus aut sententia valebit. 2. 3. nisi ex necessitate vel pietate: alijs verō sic indistincte. 9.
 - 4 Canonizare corpora sanctorū solus papa pōt: nō autem episcopus etiam in sua diocesi.
 - 5 Episcopus pōt facere statuta cū clero sine consensu populi in his, quę spectant ad iurisdictionem suā: in alijs secus.
 - 6 Renuntiare quis non pōt fauori, sibi & alteri indiuiduē concessō.
 - 7 Feriæ sunt in criminalibus per tempus quadagesimæ de iure ciuili.
 - 8 Species feriarum quę sint.
 - 10 Arbitrator tenetur seruare ferias in honorem Dei, arbitrator verō secus quia dicitur mediator pacis.
 - 11 Ferijs repentinis nō est licitum renuntiare.
 - 12 Renuntiari pōt ferijs adeo, quod nō possit pœnitere.
- Renuntiatio nō extenditur ad causas, vel res quę non erant tempore re-

nuntiationis: nisi sit facta mentio de futuris.

13 Iudicium an indistincte sit interdictum tempore feriarum.

Appellatio pōt interponi tempore feriarū: nō tamen potest fieri eius prosecutio.

Sententia pōt mandari executioni tēpore feriarū in vtilitatem hominum.

Res quando est tempore peritura, possunt partes compelli venire ad iudicium.

14 Feriæ nō obstant in oībus causis pijs, & necessitatem vel celeritatem habentibus, & alijs de quibus hic.

15 Tutor pōt dari die feriato in honorem Dei, & p̄stari alimenta pupillis.

Decretū in alienatione rerū minoris non interponitur diebus feriatis in honorem Dei.

16 Feriæ nō obstant actib; extraiudicialiter factis.

17 Excoicatio iniusta non est nulla.

Excoicare licet die feriato in honorem Dei.

Causæ cognitio nō semper est de substantia actus.

18 Actus cōtentiosæ iurisdictionis facti in ecclesia sunt nulli: secus actus voluntariæ iurisdictionis.

19 Executio personalis an possit fieri tempore feriato in honorem Dei.

20 Citatio facta die feriatæ pro nō die feriatæ tam in honore Dei, quā hoīm quā repētinis an valeat.

Præceptum de citando est quædam sententia interlocutoria.

Paria sunt aliquid fieri tēpore permissō, vel fieri tempore prohibito: & conferri in tēpus permissum. hoc quomodo intelligatur?

21 Citatio facta die non feriatæ pro die feriatæ, an valeat.

22 Vsque, ista dictio posita iuxta tempus facit quod pars quę tenetur aliquid facere, possit ante aduentū tēporis facere: secus si fuerit dictum tali tempore: quia ante non potest facere.

23 Feriæ si reperiuntur diuersæ in foro actoris iudicis & rei: attenduntur feriæ in loco iudicis.

In præparatorijs iudiciorum attenditur consuetudo fori, vbi litigatur.

24 Feria vindemiarū & messium, an habeant locū, & currat, si nō recolligitur vinum, vel granū.

25 Milites & doctores & similes, an gaudeant feriis messium.

CAP.

V.

Conquestus.

In feriis inductis in honore Dei & sanctorum, nisi ob necessitatem, vel pietatem iudiciū exerceri nō pōt etiā de cōsensu partiū: feriis tñ inductis fauore hominū partes renuntiare pnt. Secūda pars ibi. licet. ¶ Casus literalis. Quęsitum fuit q; essent dies illi quibus ob reuerentiā Dei iudiciorū strepitus cōquiescere debet, & vtrū partes renuntiare valeāt feriis illorū dierum. Respondet papa q; licet nō prorogari, sed expediri debeant quęstiones: tamē diebus illis, qui ob reuerentiā Dei statuti sunt, iudiciorū strepitus cōquiescere debet. & enumerātur hīc in litera dies illi. & alijs diebus solēnibus, quos singuli episcopi in suis diocesi. cū clero & populo duxerint solēniter venerādos. ¶ Quibus vtiq; vsq; adeo ab huiusmodi cōuenit abstinere, vt etiā partibus cōsentientibus: nec processus tūc habitus: nec snia diebus illis promulgata valeat nisi necessitas vrgeat, vel pietas suadeat. Illis

ZACHARI.

In honore Dei & sanctorū. adde Alex. cōsi. xxxvj. col. fi. vol. ij. Fel. in c. si diligenti. colū. v. ver. quartū corollarium. s. de fo. compe. & quid in repentinis: dic vt notauī in apo. ad istū in. c. significauerūt. nu. 16. i. ver. sanctorū. ij. de for. compet.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.

Sed de cōceptione &c. Diuersa est inter mod. doc. de hac materia opinatio. licet apud antiquos esset cōis snia beatā virginē in originali cōceptam: eo qd in cōtrariū nulla esset sacra scriptura & autoritas canonica exp̄ssa: imò secus legeret vt Ro. v. Oēs in Adā peccauerūt. de quo videtur diffusius doct. theologos in. iij. dist. iij. solius autē Scot. doctrina fuit q̄ diuersam postmodum causauit opinionem. Ad q̄ accessit reuelatio facta cuidā Anselmo Abbati. q̄ scilicet absq̄ originali indistincte esset cōcepta. qd ēt ap̄bavit Basiliense cōcilium sessione. xxxvj. quibus illud conciliū nō fuerit vniuersaliter ab ecclesia acceptatū. vñ ex ordinatione Sixti papae. iij. pmissum est alterā dietarū opinionū sustinere. & excōicari ibi asserentes hāresim alterā ipsarum tenere. vide tamē beatū Tho. in. j. dist. xliij. arg. iij. ad. ij. & in. ij. dist. xxxj. q. j. ar. ij. & in. iij. dist. iij. q. j. ar. j. iij. dist. xliij. ar. iij. q. j. & in. q. lxxj. ar. iij. & in. iij. q. xliij. arti. iij. ad. j. & qd. xxvj. arti. j. ad. iij. & opusculū. iij. cc. xxxj. & opusculū viij. capi. j. Quare autē ecclesia celebrari permittat festū ipsum cōceptionis. vide eūdē docto. in. iij. q. xxvj. ar. ij. ad. iij. & quoli. vj. ar. vj. Et licet dicat Abbas hic q̄ intellexit cōtrariū approbari ab ecclesia: dic q̄ nullibi hoc apparet: nisi in dicto cōcilio Basiliensi qd tamē vt dixi vniuersaliter ab ecclesia non acceptat. & tñ beatissima virgo omī laude dignissima vt potē ortus conclusus fons signatus. can. iij. q̄ iuxta Hilariū ange-

autē ferijs, quē gratia messium, vel vindemia- rum introducta sunt possunt partes renun- tiare: vt tunc iudicialis processus & sententia valeat. Ber. ¶ Not. j. q̄ feriā sanctorū intro- ducta sunt principaliter ob reuerentiā Dei. Nam veneramur dñm in sanctis suis: vt in cle. si dñm. de reliq. & vene. sancto. ¶ Not. ij. q̄ regulariter festū cuiuslibet sancti nō est in praecepto, sed tantū illi de quo spāliter ca- uet. cū ergo enumerant hīc aliqua festa ex necessitate seruāda. Regulavide in cōtrariū. Nam exceptio firmat regulam in oppositū. xxij. q. vij. c. dominus. Nec ob. tex. hīc dum di- cit solennitates omniū sanctorū &c. quia nō loquitur specificē de festo cuiuslibet sancti, sed de illa festiuitate omniū sanctorū, quae fit in Calē. Nouēbris: vt patet secūdū Io. an. ex eo, q̄ in singulari dicit festiuitatis. nō autē dicit festiuitatum. Item dicit patere clari⁹ ex alio. Nam si festum cuiuslibet sancti esset in praecepto, ad quid enumeraret hīc ista festa: cū suffecisset dicere abstinendū in festis om- niū sanctorū sicut in simili arguit tex. in cle. exiui. de ver. fig. Vltra tamē hīc expressa sunt quēdam alia: vt j. dicam post glo. ¶ Not. iij. q̄ in his ferijs introductis in honorē Dei iu- diciū exerceri nō pōt nihil dicit, an sit ab- stinendū ab alijs operibus: sed dicit abstinē- dū ab opere seruii: vt a s de qbus i. c. j. & c. li- cet. s. e. nec tex. iste simpliciter dicit his dieb⁹ iudiciū nō exercendū: sed dicit q̄ in his die- bus feriatis &c. Sunt enim dies feriati p pri⁹: sed nunc dicit, q̄ etiā iudiciū his diebus exer- ceri nō debet. ¶ No. q̄ oēs festiuitates virgi- nis gloriosae sunt in pcepto: & p̄cipalr sunt quatuor sicut quatuor tpa anni. s. annūtiatio in vere: assūptio in estate: natiuitas in autūno purificatio in hyeme. Sed de cōceptione b ip- sius virginis passiuē. i. qñ ipsa fuit cōcepta j du- bitatur. Spe. co. tit. in prin. dicit, q̄ hoc festū nō est de pcepto: quia fuit cōcepta in pec- cato originali: dicit tñ q̄ in multis locis cele- brat ex deuotione nō improbanda. Io. an. in hoc vltimō cōtradicens tenet cōceptionē il- lam, quae fuit ex humano semine non vene- randam: & dicit q̄ fuit in originali peccato cōcepta: vt no. de cōse. dist. iij. c. j. licet post cōceptionē immediatē sctificata. & ob hoc colit ecclesia festū natiuitatis secūdū eum. ¶ Aduerte, quia de hoc fuit longa altercatio inter fratres minores ex vna parte asserentes cōceptionem fuisse sine peccato originali: & fratres p̄dicatores ex alia parte, asserentes cōtrariū. vñ Io. an. hīc videt sequi opi. p̄di- catorū. Sed audiui solennē magistrū in arti- bus & theologia p̄dicantē de ordine eremi- tarū sancti Augu. tenentē cōceptionē fuisse extra p̄t̄m originale. Mouebat principaliter quia peccatum originale nō est, nisi quidam reatus, seu obligatio ad poenā aeternā, quē p- uenit ex peccato primorū parētum. Pro hoc allego bonū tex. & notabilem in. c. firmissi. de cōces. dist. iij. Sed credendū est Deū ab hac obligatione absoluisse à principali beatā virginē, ex qua debebat carnē humanā assu- mere. Et hēc opi. mihi placet tanq̄ pia, & sa- tis rationabilis. Cū em̄ in ea nō solū peccatū originale deleuerit: sed etiam omne prauita- tem cōcupiscentiam, adeo q̄ peccare nō po-

terat: vt not. in. c. ij. de cōse. dist. iij. & ibi vi- de per glo. quid operat peccatū originale: & cū ipsum tollat baptisimus, fortius credendū q̄ à principio eam exemit ab illa obligatione originalis peccati. Et audio, q̄ hanc opi. eccle- sia approbauerit: vnde hodie fit festum cele- bre de cōceptione in qualibet ecclesia. Et vide hīc Io. cal. qui refert q̄ beatus Ber. plenē hoc tractat in epistola ad canonicos Lugdunen- ses. & tenet q̄ fuit cōcepta in peccato origi- nali: & reprehendit eorū cōsuetudinem qui hoc festū celebrant. Dicit tñ quod post cōce- ptionē fuit sanctificata in vtero: & sic natiui- tas sua fuit sancta. & vide glo. quāvtrūq̄ sen- tit in. c. ij. de cōse. dist. iij. Mihi tamē plus pla- cet p̄cedens opin. quē, vt audio hodie est approbata per ecclesiā. ¶ No. ibi. xij. apostolo- rum &c. q̄ nō omnium apostolorū festa sunt in praecepto: sed eorū tantū qui fuerūt de nu- mero duodenario. Et qui sunt isti, vide p gl. in. c. vno. de reli. & vene. san. li. vj. inter quos nō est Paul⁹: quia ipse fuit cōuersus post mortē Christi vt patet in eius historia: sed nihilomi- nus est in pcepto: & hoc, quia specialiter hīc exprimunt. Itē Barnabas nō fuit: de numero duodenario: vt patet in glo. p̄gal. vbi nō cō- putat Matthias cū tñ sit: quia successit i locū Iudē Scarioth p sortē. ¶ Nec ob. q̄ licet so- lus papa possit de nouo canonizare sctm: vt in. j. de reli. & vene. san. ep̄s tñ nō pōt aliquē de sanctis canonizatis per statutū suum cum clero & populo suo decernere venerari & fe- riari: vt hīc. & sic intelligit hāc literā Inno. & bene p̄sequit Io. an. hīc. & glo. in. c. vno. de re- li. & vene. san. lib. vj. Vin. tamē & malē, intel- ligebat q̄ ep̄i poterāt in eorū dioecibus san- ctos canonizare per istū tex. & per. c. j. de cō- se. di. iij. sed iura debēt intelligi prout. s. dixi An aut possit hoc solus ep̄s sine populo. do- Anto. dicit olim tenuisse, q̄ nō per istā lram sed postea mutauit sniam dicēs, q̄ solus ep̄s cū clero, seu capitulo hoc possit: quia in his, quae tādunt in animae fauorē quilibet est sub- iectus ep̄o. de fo. cōp. cū sit. de iudi. nouit. & c. per venerabilē. qui fil. sint legit. Ego puto oppositū. nō em̄ sine mynisterio in hoc. c. & in. d. c. j. de cōse. di. iij. fuit facta mētio etiam de populo. ¶ Vñ scias, b q̄ licet in spectan- tibus ad iurisdictionē ep̄i possit ipse cū capi- tulo facere statuta: vt puta circa punitiones malefactorū: vi in. c. vt animarū. de cōsti. lib. vj. & q̄ ibi nō. tñ in alijs, in quibus vertit in- tēresse aliorū nō pōt ep̄s statuere sine cōsen- su illorū, vel saltem debēt esse p̄sentes: vt no. dicit Inn. in. c. vestra. de loc. & in. c. fi. de offi. deleg. Cōfirmat Fed. cōfi. xvij. & alleg. Inno. in. c. pall. vbi de hac materia tractat. & sic ap- tissimē sentit i locis p̄al. Inn. quod in casu no- stro nō potest solus ep̄s facere statutum: nisi cōsentiat populus: vel saltē sit p̄ns. Et idē Ar- chi. in. d. c. j. Non em̄ cōpellit populus cōsen- tire. lxxiij. dist. c. gesta. & in. c. vbi. Credo tñ q̄ vbi populus non habet legitimam cām cō- tradicendi. Non ob. contradictio: vt in simi- li no. Archidia. in. d. c. vt animarum. facit. c. j. de his quae fiunt à maiō. parte capituli. puta quia episcopus vult p̄cipere festandum sanctum qui traxit originem de illo loco: vel quid simile facere: facit ca. j. lxxv. distinctione No. vltimō

los vincit purita- te: & sanctos oēs superat pietate. Anto. Francisc. ¶ In ista difficulta- te de cōceptione virginis mihi sem- per placuit, q̄ ipa beatissima virgo, in qua De⁹ ab ini- tio & ab aeterno p- uiderat incarnari quilla fuerit p̄serua- ta ab aeterno Deo à tali originali pec- cato. fuit em̄ Ma- ria mater Christi Deivt cle. fi. s. j. de pe. nec est verò si- mile, q̄ Deus non voluerit esse mun- dā ab omni labe peccati: & maxie quia si diceremus eā fuisse cōceptā in peccato origi- nali aut saltē non fuisse ab illo p̄ser- uatā, ex spālī priui- legio, sequerēt q̄ omnino fuisset in peccato: cū illud originale ēt p ba- ptismū nō tollatur quo ad sui essen- tiā: licet mittiget ne qd dānet. secun- dum gl. in. c. si con- cupiscentia. xv. q. j. & in. c. ij. de cōse. dist. iij. vñ p̄u est credere & tenere, quod dixi.

SEBA. SAPI.

Vnde scias. In quibus possit ep̄s statuere, vide Ab- ba. in. c. cū dilect⁹ s. de cōsue. sed la- tius per p̄cepto- rem meū. do. Ro- chū curtū i repe. c. fi. col. xxxvj. & ver. j. igit. & ver. Sed est casus. s. co. ti. de cōsue. vbi tā- git qñ possit sta- tuere contra ca- nones.

¶ No. vltimò q̄ fauori introducto cōtēplatione alte-
rius, quis renūtiare non potest. Vel dic sic: q̄ iuri intro-
ducto in fauorē suū & alterius non pōt quis renūtiare.
Facit. c. ad apostolicā. de reg. Nam septima dies fuit sta-
tuta ad humanā quietē & ob Dei reuerētiā. s. eo. licet se-
cus si cōtēplatione sui, licet specificē non sibi, sed ge-
neraliter omnibus aliquid sit indultū. Nō enī pōt quis
renūtiare feriis solēnibus, quē sunt introductæ ob re-
uerentiam Dei: sed introductis in fauorem hominum
sic: vt hīc. ¶ Et ad prædicta facit. c. si diligenti. de foro
cōpe. & c. ad apostolicā. de regu. Hoc tñ vltimū pcedit
q̄ cōcessio sit vniuersalis in fauorem cuiusque priuati.
& ita loquitur hic. & c. dilecti. de foro compet. Secus
si in fauorē publicū & vniuersitatis: tūc enī priuatus re-
nuntiare nō pōt. & sic loquit. c. si diligenti. de foro. com-
pe. & c. cōtingit. de sen. excō. quod nō. Itē pōdera text. q̄
tota septimana sancta est feriata: vt ibi patet septē dieb⁹
Dominicę passionis & c. Item tota septimana paschalis
& sic durant istę feriæ paschales per. xv. dies: vide tamē
qd̄ dixi in. c. qm̄. s. eo. ¶ Sed hīc submitto quēstionē, quē
congruentius annectitur præcedētibus quā sequentibus
nunquid vltra festa hīc descripta sint alia feriata. Dicit
q̄ sic. & de quibusdā est aliquale dubiū: de quibusdā ve-
rō est magis dubiū. Et primò est festū corporis Christi
quod celebrat feria quinta post octauā Penteco. & non
erat tēpore huius decretalis, sed postea fuit institutum.
& de hoc nō dubitatur: vt in cle. si dñm. de reli. & vene-
san. ¶ Secundò est festū beati Martini: licet gl. aliud di-
xerit in. l. oēs dies. C. eo. & specificē de sancto Martino
habet in. c. j. de cōse. dist. iij. Item festa sanctę Crucis In-
uentionis ipsius: vt in. c. Crucis. c. dist. & ibi nō. per glof.
Quare celebramus festū sanctę Crucis, in qua Domin⁹
fuit dehonestatus: & nō festū asine, in qua fuit honora-
tus: & redditur ibi ratio: quia laus exhibita Dño in asina
fuit mundana, de qua nō est curandū: sed dehonestatio
in Cruce fuit nostra redēptio. De his duabus festiuita-
tibus fuit aliquale dubiū q̄ nō fuerūt positę hīc. & sic vi-
debatur sublatę. Primū tñ tenet Spe. i. ti. e. s. j. in prin. q̄
expressē illa iura non fuerūt reuocata, quare ergo stare
prohibent. l. sancim⁹. C. de test. & ca. maiores. de baptis.
Et idē tenet hic Io. an. Host. & cōsuetudo satis hoc ap-
bat: sed de festo rogationū. s. illorū triū dierū ante festū
Ascensionis pōt esse eadē dubitatio: cū feriant in. c. j. &
c. rogationes. de cōse. dist. iij. & hīc nihil dicat. Hosti. te-
net hic, q̄ sunt in præcepto. Idē sentit Archi. in. d. c. ro-
gationes. q̄ sunt in præcepto. Io. an. refert Guid. dicere,
q̄ curia hoc nō seruat. Et idē dicit Spec. in loco præal. &
fatis i. hoc standū: vt dicit Spe. in loco præal. ita allegavi
vt dixi in quæstione facti. Itē secūdm Io. and. hīc sunt
addenda festa quatuor euāgelistarū & quatuor doctorū
ecclesię: per ca. vnicū. de reli. & vene. san. lib. vj. & idē. d.
Anto. hīc qd̄ bene nō. quia cap. illud expressē nō dicit q̄
debent venerari sub duplici officio: & videt loqui respe-
ctu celebrationis officij in ecclesia. Sed pro dicto Io. an.
facit quia nō est verosimile, q̄ propter illud modicum
emanasset illa solennis decretalis maturē & ornatē com-
posita. ¶ Insuper tex. ibi dicit in fi. sub duplici officio decer-
nimus venerari. Et sic mandat celebrari & etiā officiū du-
plicari: de consuetudine tñ malē custodiunt. Itē dedica-
tio cuiuslibet oratorij: vt in. d. c. j. de cōse. dist. iij. & videt
tenere Spec. in loco præalle. Sed Ioā. andr. ibi in addi. di-
cit hoc verū quo ad celebrationē fiedam per clericos il-
lius loci. qd̄ videt hīc placere. d. Ant. & ita seruaf de con-
suetudine. Nam durum esset vt dedicatio cuiuslibet ora-
torij esset in præcepto: & festū istius sancti, nō: cū citius
deberet fieri festum de Natalitijs sanctorum quam de
dedicationibus ecclesiarum ad ipsorum venerationem
dedicatarum. Item dicitur hīc de festo sancti Michaelis
& loquit de eo, quod fit in fine septembris. dicit tamē

Io. an. q̄ ecclesia Roma. colit eius apparitionem quē est
octauo ius Maij: sed credo in hoc stādum cōsuetudini
loci: cū expressē iure nō caueat. ¶ Vltimò dubitatur
magis de quadragesima, in qua secūdm ius ciuile non
debet exerceri iudicium criminale: vt. l. quadraginta. C.
eo. & in canone, placita. xv. q. iij. magis strictē dicit, q̄ q̄s
non debet vocari ad iudicium à quinquagesima vsq̄ ad
octauam Paschæ & quatuor diebus ante natiuitatē Do-
mini, vsq̄ ad octauā Epiphanię: & septe m diebus ante
natiuitatem sancti Ioan. bapti. videt etiā aliquid addi in
ca. decreuit. xxij. q. v. Host. dicit q̄ ista de consuetudine
non seruaf: & standū est huic ca. & idem Spec. in loco
præal. standū est ergo in his, & alijs consuetudini loci.
& per hęc habes tpa feriata in honorē Dei. ¶ Nūc ve-
nio ad gl. & quæro q̄a hic fit mētio de duplici specie fe-
riarum, quæ sunt istę ferię, & nunquid sint aliæ species.
Glo. ij. hoc prosequitur in prin. sed dic clarius post Spe.
eo. tit. in prin. q̄ tres sunt species feriarum. Quēdā dicū-
tur solennes & introductæ in honorē Dei: de quibus
s. dictū est. Quēdā sunt ferię publicę, siue rusticæ & in-
dictæ. & alicubi etiā appellatur solennes: vt ille quæ sta-
tuunt cā messiu, vel vindemiarū: & sic statuunt bis in an-
no, & debēt determinari secūdm qualitātē & cōsuetu-
dinē cuiuslibet loci. Nā citius colligitur in locis calidis,
quā frigidis: vt. l. præsidēs. ff. eod. & de istis duobus hic.
Quēdā ferię dicuntur repentinę: quia repentē indicuntur
vt quando princeps indicit ferias propter rem prosperē
gestam: vel propter natiuitatē filij: vel quia duxit vxorē
vel alia iusta causa: vt. l. sed & si p̄torē. s. si feriæ. ff. ex q̄
bus cau. maio. & istę non pnt indicī: nisi à solo principe
vt. l. à nullo. C. eo. & per istas ferias restituit pars si inci-
dunt in termino: sed propter alias nō: quia istas præui-
dere nō potuit: vt in. d. s. si ferię. & vide de his feriis glo.
in cle. sepe. de verb. signi. in ver. ob necessitates. ¶ Sed
quæro suprā visum est de diuersis speciebus feriarū: nū-
quid aliquibus earū possint partes renuntiare? Glo. hoc
prosequit in secunda parte, & minus perfectē explicat.
Dic ergo latius q̄ feriis solennibus introductis in ho-
norem Dei, nō pnt partes renuntiare: quia nō in fauorē
partium sed Dei honorē introductę sunt: idē & c. de
foro compe. si diligenti. & c. l. si vnus. s. in sum. ff. de pact.
¶ Adeò quod etiam compromittendo in aliquē tan-
quā in arbitru possunt renuntiare. Nam arbiter proce-
dit ad instar iudicis & tenet seruare ferias solennes. l. oēs
dies. C. e. & hoc tenet Spec. in titu. de arbi. s. si. de. ver. in
forma. & Io. an. hic. Et dicunt verū intelligēdo de vero
arbitro: secus in arbitratore. Ille est enī quidam amica-
bilis cōpositor^a, mediator pacis: & ista possunt fieri die
feriata. s. eo. c. j. & l. fi. C. eo. tenet Spec. vbi. s. facit quod
no. Inn. in. c. quinquaginta. de iureiuran. ¶ Item dic^b de
feriis repentinis: cū enim non fuerunt indictæ in fa-
uorem partium nequeunt partes eis renūtiare. l. omnes
dies prope fi. C. eod. & tenet Spec. eo. ti. s. fin. post princi-
pium. & glo. in. d. clemen. sepe. de verborum significa-
tio. feriis verò publicis seu rusticis ex causa messium
seu vindemiarum partes renuntiare possunt: vt hīc. &
in. l. j. ff. eodem. ¶ Est tamen dubitatio nunquid va-
leat renuntiatio facta in cōtractu ita quod non sit dein-
ceps locus pœnitentię, tenet Specul. in dicto. s. quod
sic. & idem Ioan. andr. hic. Cy. & alij instant. in. l. C. eo,
¶ Sed Barto. in. l. j. ff. eod. inclināt finaliter in hanc sen-
tentiam, quod valeat renuntiatio. & hęc opin. placet si-
cut in cōtractu possunt renuntiare appellationi. l. fin.
C. de tempo. appellatio. hoc procedit secundum Guliel.
& sequitur Bart. vbi supra. nisi superuenerit aliqua cau-
sa, quę non erat tempore renuntiationis: puta quia tūc
erat pauper. & sic occupabatur in istis: nunc autem fa-
ctus est locupletior. arg. in. l. de ætate. s. ex causa. ff. de in-
ter. actio. Item secūdm Bart. dicta renuntiatio referri

¶ Cōpositor. Ad
de Bal. col. cccxc
viij.

SEBA. SAPI.

¶ An & qñ pos-
sit feriis renūtiari
vide Bar. in. l. si fe-
riatis. ff. de arbit.
Bal. i. l. pe. C. e. de
arbi. Alex. in cōf.
ccij. incip. viso &
oportunediscussio
in. ij. colum. in. ij.
vol. & Georgium
Natā in cle. la. pe.
in prin. col. lxxx-
viij. ver. glo. in ver-
bo, necessitate. de
verbo. sig. vbi plu-
ra ad hanc materiā,
ZACHARI.

¶ Idem dic de fe-
riis repentinis. Li-
mita illud dictum
nisi tales feriæ es-
sent propter sup-
pitionem indictæ:
vt plenē nō. Bald.
in. l. si vt proponis
la prima. C. quō
& qñ iud. & in al-
leg. l. si. per istū. C.
de fer. & Lanfrā.
de oria. in cle. sepe
nume. xij. & ibi in
apostil. Cel. ad ip-
sum ver. non pōt,
post modum. j. de
ver. signifi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARI.
a ¶ Quæ erāt nūc. Adde Alex. post Bar. in. l. j. ff. eodē. b Lanfr. de oria. vbi s. in proxi. apost. alleg. ibi quo ad tēpus futurū & ibi in eod. ver. in apo. Celsi.
b ¶ Executioni. Ad de Alex. cōf. xxx. iij. lib.
ZACHARI.
 Adde Fede. de se. cōf. cxxxix. istū in. c. fin. nu. j. & qd ibi dixi in apo. ad eū in ver. executio c ni vbi quid in criminalibus. s. de iudic.
c ¶ Pietas. Adde Fede. cōf. xj.
d ¶ In latrones. Ad de qd voluit Are. cōf. xcv.
e ¶ Ad primā. Ad de Fe. cōf. ccxliij. Pau. de cast. cōf. xxv. in primō impressis.

a debet ad ferias quæ erant tunc^a non autem ad iudicandas de nouo argu. in. l. si ita. ff. de auro & argē. legat. & ideò cautum est vt fiat renuntiatio feriarum præsentium & futurarum. Nunquid aut partibus renūtiantibus huiusmodi feriis possunt tunc testes compelli ad testimonium. glo. no. in. l. oēs dies. dicit, q non. Et idem Spec. in d. s. fi. quod placet quia non debet partes alijs præiudicare. arg. in. l. id qd nostrū. ff. de re iud. ¶ Tertiò quæro s. visum est de diuersis speciebus feriarum. Item an partes possint eis renuntiare: nūc queritur an indistinctè tēpore feriarum iudiciū sit interdictum: & ista sit tertia pars glo. & cōiungēdo istam tertiam partem cū duabus glo. seq. quia ad idem tendūt: dic secundū glo. q sic regulariter. Fallit primò in appellatione interponēda. Potest enim omni tēpore interponi: sed prosecutio nō potest fieri: vt not. in. l. j. C. eo. & idē Bart. ibi. Itē tēpore feriarū ob necessitatē hominum introductarū pōt sententia mādari executioni: vel si res est tempore peritura partes cōpellunt venire ad iudiciū saltē vt litē cōte. vt in. c. fi. de iudi. Tu vide omnino ibi quæ dixi vbi generaliter attingo, an in feriis solennibus vel alijs possit snia mandari executioni, vel libellus offerri. & dic vt ibi.
14 ¶ Tertiò fallit secundū glo. in his quæ pertinent ad pacem vel cōcordiā: vnde bñ pnt fieri his diebus pacta vel transactiones: vt. l. fi. C. eod. & facit. c. j. s. eod. in fine. Quartò fallit secundū gl. se. si subest necessitas vt hīc. & si res est tēpore peritura. ff. eo. l. ij. & iij. & vide qd dixi in. d. c. fin. & multa exēpla vide de hoc in. l. j. ij. & iij. p. alleg. & xv. q. iij. in sum. Quintò fallit si res exigit celebritatem: vt in. l. j. ff. de dam. infe. Sextò fallit secundū gl. si pietas^c suadeat: vt quia est causa miserabilium personarū vt hīc in tex. Nam in operibus misericordiæ non est habēda distinctio personarū. Extra gl. addebant doc. causas matrimoniales, vel electionum, seu vsurarū: sed hodie de his & similibus dic, vt habet in cle. dispendiosam. de iud. iuncta cle. sepe. de ver. fig. ¶ Et qd. s. dixi de necessitate: dic procedere scdm Hosti. siue sit necessitas circa tēporalia, siue spiritualia. Exēplum primi: quādo est necessitas circa collectionē fructuum propter imminentē inundationem aquarū: vt. C. eo. l. oēs iudices. Item circa punitiones & quæstiones habendas in latrones^d vt. l. prouinciarū. C. e. ti. Et idē vbi cūq; in mora prōptū est periculum aiarum. Sunt em oibus tpalibus pferenda. xij. q. j. c. p. cipimus. C. de sacr. sanct. eccle. l. sancimus.
15 ¶ Item in eo, q dixi miserabilibus personis. Pone exēplum in pupillis. vt eis tutores dent, alimēta decernant & vide de miserabilib⁹ personis, q no. Inn. in. c. significatibus. de of. dele. An decretū possit interponi super alienatione rerū minorū. Spec. tenet q nō. eo. tit. s. ij. in fin. & vide ibi in addi. ¶ Nūc glo. expeditis primò qro: hīc cauet de actibus iudicialibus: & disponitur, vt nō valeat, vt in litera. scdm tñ distinctionē pcedētem. Quid dicēdū de actibus extraiudicialibus, vbi cessat strepitus iudicialis. Host. hic & Io. and. post eū in ver. strepit⁹. videntur sentire q aliud in illis. Dicūt em q hīc nō prohibet cōpositio & iudicis offm: maximē vbi immineret periculū aiarum. Spec. eo. tit. s. sequit. ver. quid si clarius videf hoc velle: vbi format qōnem, an valeat instrumentū editū die feriata in honorē Dei. & cōcludit tādē q sic. Licet em nō valeat actus iurisdictionis cōtentiosē siue sint publici, siue priuati: vt. l. actus. C. eo. actus tñ voluntariē iurisdictionis bñ possunt fieri vt ibi, vt emācipare: cōtractus inire: iustitiā facere seu scribere. & hmoi. Et adhuc clarius hoc format ibidē in ver. porro. vbi dicit q pōt iudex tūc excōicare, absoluerē & c. vbi causæ cognitio nō requirit. vt. d. l. actus. Idem firmat Fede. de se. cōf. l. suo. xj. xij. xij. & plus ibi dicit in excōmunicatione vt valeat etiā vbi requirit causæ cognitio. ¶ Licet em tunc sit iniusta, tamē est nulla: quia licet causæ cognitio

fit quandoq; de iustitia, nō tñ de substantia. ad hoc quod no. ij. q. j. in sum. & in. c. sacro. de sentē exc. & idē firmat ibi Lap. vt patet in cōf. xij. & licet loquat in feriis. mesium, rōnes tamē suę pariter cōcludūt in alijs feriis solēnibus seu repentinis. Do. anto. dicit se putare, q cū oīs vox iudicis filere debeat tēpore feriarū in honorē Dei, q talis excōicatio nō valet in illis feriis solēnib⁹. Et idē sub dubio fortē dicit in his, quæ sunt voluntariē iurisdictionis: nisi sint actus pietatis. Bar. in. d. l. actus. & in. l. diuus. ff. eo. videf fouere simpliciter primā opi. dicēs, q actus spectātes ad voluntariā iurisdictionē pnt exerceri diebus feriatis in honorē Dei: vt ibi. ¶ Per hoc infert, q decretalis, decet. de immu. eccl. lib. vj. quę annullat actus iudiciarios initos in ecclesia nō extendit ad ea, quæ sunt voluntariē iurisdictionis. qd not. Ego puto, q vbi necessitas cessat, vel pietas, vel alia specialitas actus voluntariē iurisdictionis: tūc explicitē tenēt, sed peccāt exercētēs talia illo tēpore. Et quod teneāt facit: quia nō reperitur cōtrariū in iure. hic em loquit de strepitu iudiciali, imò quod teneāt videf expressum in. d. l. actus. & cū ista irritatio causet ex odio, & sic sit odiosa & poenalis, nō debet extendi: vt in simili dixit gl. in p. galle. c. decet. Item poena nō debet excedere proprium casum. de pce. dist. j. c. poenę. facit quod no. Io. an. in. c. dispendia. de rescrip. lib. vj. in nouella. & qd no. glo. in. c. cōstitutionē. de regu. lib. vj. Quod aut subit peccatū in exercēdo, adduco. c. j. s. eo. vbi dicit, q cū omni veneratione debent hi dies celebrari: sed per hos actus abstrahunt homines à cōtemplatione: & notarius intēdit lucro & operi feruili in scribendo instrumentū, & similia faciendo. Item apertius facit tex. in. d. c. j. in fi. vbi etiā iuramenta præstari nō debent extraiudicialiter: ergo & actus voluntariē iurisdictionis videntur inhibiti: vnde in veteri testamēto prohibebat Iudēis in Sabbato itinerare vltra milliāre ob reuerentiā Dei. Item homines debēt tunc quiescere quia ad humanam quietem & c. vt in. c. licet. s. eo. poena tamen nullitatis nō debet extendi: vt p. dixi. & vide qd scripsi in. c. j. s. eo. an dicta testiū his diebus possunt recipi. ¶ An autem homines possint tunc capi: vide per Bart. in. l. omnes dies. & l. fi. C. eo. & dixi in. c. fi. s. de iud. ¶ Suprà visum est, quod actus iudicialis nō valet tempore feriarum: sed extraiudicialis sic. Quærit tamē nūc de quæstionibus valde tritis & vulgaribus. Et prima sit an citatio facta die feriata ad diē nō feriata valeat. Secundā, quid ecōtra, si sit die nō feriata ad diē feriata. Tertiā, nunquid in feriis obseruandis sit attendendus locus iudicis, an locus litigantium. Quarta quæstio, an in locis vbi nō recolligit vinū vel frumentum debeāt obseruari istæ feriæ. Quinta an nō insistentes talibus, vt sunt milites, clerici, doctores, vel artifices, mulieres, & similes personæ: debeant gaudere his feriis pro vino, vel grano colligendo: & expediā has quæstiones cōclusiue. ¶ Re-
20 deo ad primā, an valeat citatio facta die feriata pro die non feriata: dicit Io. and. q cōmunis opi. habet q de iure nō valet talis citatio, per. l. dies festos. C. eo. vbi dicitur quod filere debet horrida vox preconis. Item pceptum de citando, est quædā snia interlocutoria. l. p. senti. C. de his qui ad eccle. cōf. u. ergo die feriato valere nō debet: vt hīc. Et idem dicendū si dicatur, q nō est sententia, sed de processu: cū hīc irritetur oīs processus & c. Sed dicit Io. an. q hęc opi. de consuetudine nō seruatur & dicit q Dy. quandoq; tenuit istā cōem opi. sed postea mutauit: quia effectus citationis dirigif hīc in tēpus cōcessum: & sic debet valere. ff. de do. inter vir. & vxor. l. si eū seruū vxori. in. fi. & l. seq. Et hęc cōsuetudo & opinio minimē est mutanda scdm Io. an. vt. l. neminē. ff. de le. & potest hęc opi. sic iuuari scdm eū. Idē est iudiciū de tēpore, qd de loco. ff. si cer. peta. l. vinū. Sed valet actus gestus in loco nō habili, si prius effectus cōferf in locum habitum.

SEBA. SAPI.
In citatione. vide. d. Geor. Nattā in repet. cle. sape §. quāzōia col. xx. iij. ver. an autē cōmissio de citando. de ver. sig. & ibi late an relatio nūti possit fieri, die feriata.

Menfis. Cōsidera, q̄ videat̄ q̄ pars teneat̄ cōparere illo die, licet feriatio quia si feriē veniūt in termino nō excusant partē: vt p̄ istū. s. eod. nu. 8. in fi. Sed caue ne decipiaris: nā verum est, quādo feriē veniunt in termino nō excusant partē quia pars potuit prauiderē, vt ibi dicit̄. Pone exemplū: fuit datus termin⁹ alicui. xxx. dieb⁹ vt soluat sub poena: intra istos dies veniūt feriē trāfactis. xxx. diebus nō soluit & dicit q̄ in. xxx. diebus nō cōputant̄ dies feriati. certē nō pōt: q̄a potuit prauiderē ferias, sed in casu nostro nō potuit prauiderē quia nō poterat cōparere ante diē decimā: q̄a fuit simpliciter citat⁹ vt tali die cōpareret: meritō nec añ nec illo die feriatio teneat̄ cōparere: vt dicit̄ & tenetur p̄ istum. j. proxime. Et ita tene mēti. & fuit mea cōsideratio, quā nūc cogitauit: & nullus hō de mundo ponit, si est bona laudeat̄ Deus. Aeneas de falco.

Anto. Francif.

Ad hoc, an si dies citationis incidat in diē feriata teneat̄ citatus comparere: vide Spe. in tit. de cita. in §. fi. in ver. itē excipit̄ q̄ facta est in ti. de dil. i. §. i. in ver. sed pone iudex. & sequenti. Et adde q̄ citatus etiā pro die feriata, debet cōparere si est inserta in citatione talis causa, q̄

habilem. l. oēs. §. verū si apparitor. C. de epi. & cle. ¶ Ad cōtraria respondet, q̄ in citatione^a est triplex actus. Primus, praeceptum de citando. Secundus, executio praecepti. s. actus citationis. Tertius, est processus, qui fit vigore citationis. Primus pōt fieri secundū eum die feriatio: quia nō requirit causē cognitionē. l. actus. C. eo. Idē dicit de secundo actu eadē ratione. argumētum in. l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. sed tertius actus. s. processus, fieri nō pōt: & sic videat̄ intelligere illā. l. dies festos. Sed modern. cōiter tenent oppositū: vt Ioā. cal. do. Cald. do. Anto. & Bar. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de no. ope. nun. tenet etiā Specu. in tit. de cita. §. j. ver. item excipit̄. & seq. Item disputando determinauit Iac. butri. vt dicit Bart. in. d. l. j. §. nuntiatio. Lex enim prohibens citationē nō habuit solum respectum ad effectū sed etiā ad principium. vnde quādoq̄ prohibetur actus respectu affect⁹: & tūc satis est q̄ conferatur in tempus cōcessum: & sic loquit̄ l. si eum seruū vxori. & l. seq. & c. de vxore j. de sepul. Quādoq̄ prohibetur nō solū effectus: sed etiam ipse actus: & tūc nō sufficit effectum conferri in tempus permissum: cum actus sit gestus in tēpore inhibito, non est satisfactum iuri. argu. in. c. fi. de resti. spo. & in l. Fulcinius. post prin. ff. ex quibus cau. in pos. ses. Et q̄ hīc prohibeat̄ principium patet in d. l. dies festos. Pro hoc, quia citatio nō arctat ad cōparendum: tūc tamē arctat pro tunc & afficit citatū: & quodāmodo eū prouocat ad iram, & aliquāliter abstrahit̄ à cōtemplatione Dei. Et idē dico in iudice, cum debeat intendere diuinis nō debet facere praeceptum de citando: cum & si non exigatur cognitio intra partes, tamen intra se debet adhibere aliqualem cognitionē in statuēdo terminū. Item negari nō pōt, quin sit citatio de processu & fundamēto iudicij: vt in. c. quoniā. contra. de proba. Per quā cōclude q̄ nullus actus istorū trium pōt fieri die feriata. facit. c. j. s. eo. Bar. tñ & Old. in. d. §. nūtiatio. & sequitur do. Ant. hīc. Et limitat hoc in feriis introductis in honorē Dei: secus in alijs introductis in fauorem hominū. quia tūc citatio solū prohibetur respectu exercitij: & sic respectu finis citationis. Non em̄ dicit̄, q̄ nō citet̄ sed q̄ nō cōpellitur venire. ff. de fer. l. j. qui dicunt procedere tam in requisitione nuntij q̄ in cōmissione iudicis: quia in hoc non exigit causā cognitionē: vt. l. sed interpellat̄. §. j. ff. de arbi. facit quod no. Inn. in. c. qm̄ cōtra. de proba. Dicit tamen Bar. q̄ si quis vellet seruare opi. Dy. posset dicere, q̄. l. dies festos. loquit̄ specificē in dieb⁹ dñicis: quare secus in alijs. Et idē Cal. hīc: sed nō persistūt: imō credunt verius fore qd̄. s. dixi: sed de feriis repentinis isti nihil dicūt. Ego puto idē in repētinis, qd̄ in solēnibus. Nam Imperator mādāt eas sub eadē veneratione obseruari: quia solēnes: vt l. oēs. C. eod. debet em̄ tunc cū lētitia seruare illas ferias: idē nō debet quis aliquo modo per citationē ad irā prouocari: nec iudex debet talibus insistere & hoc quo ad primā. q̄

¶ Ad secundā quāstionē, an valeat citatio facta die nō feriata, pro die feriata. Inno. hic primō distinguit an expressus sit error vt cōpareat die Dñico, & nō valeat. Aut nō expri

mit̄: & tunc licet accadat in termino dies feriata, vrget̄ cōparere die sequenti: vt si dixit, cōpareas decima die huius mēsis: b quia duo vident̄ mādāt, vt cōpareat, & illa die cōpareat. arg. c. cū dilecti. de do. & cōtu. vñ si non pōt cōparere in termino, debet tamē cōparere, q̄ citius pōt. Et per hāc rōnem dicit idē dicendū indistinctē etiā si dies feriata fuisset expressa: & sic recedit ab illa distinctione. Et pro hoc dicto suo allego cap. exposuit. de dila. & de in inte. resti. c. tū ex literis. & de dol. & cōtu. c. cū dilecti. & de accu. c. veniens. vbi facta citatio ad diē feriata. Pe. de bellaper. vt refert hīc Io. an. & Cy. in. l. dies festos. C. eo. tenet cōtrarium. Et idē sequunt̄ ferē oēs vt Io. cal. hic. & do. Car. & Spe. in ti. de cita. §. j. ver. itē excipit̄, q̄ citatio fit ad diē feriata. vt ipsemet no. Inn. in. c. p̄terea. de dila. & Host. dices hīc, q̄ citatus ad diē Dñicā, vel ad aliā solennē diē, nō tenet̄ cōparere. c Facit pro hac opi. secundum Io. an. l. ij. in fi. ff. si q̄s in ius vo. non ierit. Et idē Richar. de senis, Car. & Cy. in. d. l. dies festos. & sentit etiā Io. an. hic: q̄ cōsultuit vt iudex sic terminū assignet. Tibi talē diem assignamus: & si forsan dies feriata occurrat, assignamus tibi nō feriata, sed proximam subsequentiē. & secundū hoc nulla occurrit dubitatio. ¶ Idē dicit̄ qm̄ iudex assignauerit terminū cū dictione vsq̄ vt cōpareas vsq̄ ad diē Dñicum. Tūc em̄ termini assignatio & illud vsq̄ tenet̄ exclusiue. & sic dicit intelligenda iura alleg. per Inn. & si qua similia reperiantur, licet inter se discrepare videant̄. Et idē Car. hic, & Spec. vbi. s. & Rich. de senis, Cal. vt refert Cyn. vt. d. l. dies festos. & Io. an. hic dicens q̄ vbi ponit̄ vsq̄, pōt in qualibet diē intra festū comparere: secus vbi simpliciter citat̄ vt cōpareat tali die quā est feriata. Tunc em̄ prius venire nō pōt, neq̄ debet. & illa die venire nō tenet̄ de iure: & sic necessaria est noua citatio: & hanc opi. tanq̄ verissimā teneas, quicquid senserit hīc. d. Anto. Nā vbi citatio fit ad diē feriata est temeraria & contra ius. ergo nō debet aliquo modo afficere citatū. vt in. c. bonē. ij. de elect. & quā cōtra ius sunt, pro infectis sunt habenda: vt in regula. quē cōtra ius. li. vj. & in. l. nō dubiū. C. de legi. & dist. x. vides ad idem bo. tex. in. l. aut qui aliter. ff. quod vi, aut clā. per quē tex. dicit Bar. si citatio fit eo tēpore quo citatus venire nō pōt, nō valet citatio. Nec ob. motiuum Inn. qd̄ duo vident̄ mandata p̄ c. cū dilecti. p̄gal. & ff. de arbi. l. Celsus. quia illud procedit, qm̄ mādātū tenuit à principio: tūc em̄ per supervenientē casum, seu impedimētum suspendit̄, nō aut tollit̄: sed in casu nō mādātū à principio oīno fuit nullū & temerariū: idē nō vitiat̄. ar. in. §. loca. instit. de ver. ob. & in. d. c. bonē. ¶ Tertia qō fuit nūquid in feriis obseruadis sit attēdendus locus rei, an iudicis, an actoris, vbi dat̄ diuersitas ppter varietatē regionū. Inn. & Host. hic late prosequunt̄. & Spec. eo. ti. §. j. ver. sed pone. Et cōis cōclusio videat̄, q̄ debeat attēdi locus iudicis. & rō vrget̄ videat̄: quia vbi agitur de ordinatione iudicij attēdit̄ cōsuetudo fori, vbi exercet̄, & nō cōsuetudo litigantiū: vt no. i. c. qd̄ clericis. de fo. cōp. & in. l. ij. de resti. & no. super rub. de cōsue. ergo & c. Item si di

gl. quid si aliquis sit. si quis in ius vo. non ier. qd̄ est mēti tenēdum.

¶ Cōparere. Adde Fedea. alleg. con filio.

ZACHARI.
Adde q̄ nec illa nec alia quāuis ita not. lo. de Imo. in l. j. C. si plures vna senrē. quē secus est Feli. in. c. qd̄ ad cōsultationē. colū. ii. ver. si. obstat scdō. rex. de re iudica.

SEBA. SAPI.
Idem dicit. Vide Bart. in. l. patronus. §. Sempronio ff. de le. iij. vbi ponit, qm̄ dictio vsq̄ stet exclusiue, vel inclusiue: & quid si in citatione dicat̄ q̄ citatus cōpareat vsque ad diem dominicam: de quo p̄ Spec. in titu. de citatione. §. j. ver. item excipit̄ q̄ citatio.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ceremus opp. haberet reus vel actor duplica-
tas feriatas: quia regionis suae & loci iudicis:
quia sonat in absurdū & in prorogationē li-
tiū. Itē satis est iudicē ex verisimilibus causis
aliquid in principio præfixisse. Nō em̄ reci-
pit mutationē ex aliquo accidēti in cōtrariū
arg. ff. de post. l. j. §. pueritiā. & ita papa als in
24 facto pronūtiavit. & hoc teneas. ¶ Venio
ad. iij. q. an vbi nō colligit vinū vel frumen-
tū sint feriē obseruādæ. Inn. & cōiter doc. di-
stingūt. & bene: q̄ in regionibus vbi nō colli-
git vinū, nec bibit, sicut in Hibernia, nō fiēt
feriæ. pro vindemijs: sed in regiōibus vbi cōi-
ter bibit vinū: licet ibi nō colligatur, secus di-
cendū: q̄a oportet q̄ sibi aliquo tpe anni pro-
uideāt aliūde. Et idē dicendū de ferijs messiu
vt danē etiā si ibi nō colligat frumentū: quia
oportet p̄ordinare. Facit. l. j. ff. eo. & hīc in fi.
25 ¶ Ad ultimā q̄onē, an milites, burgēses. &
doctores, & similes persone gaudeāt his fe-
rijs. Spe. eo. ti. §. j. ppe si. q̄ sic: q̄a licet isti non
implicent talibus per se, tñ impediunt ppter
procuratores, aduocatos, testes, & similes p-
sonas, quē istis intendūt. qd̄ no. dicit tñ Inn.
hic: & Spe. in loco pal. q̄ si aliqui de remotis
partibus per se vel procuratores sunt in cu-
ria: & dū cā eorū agit, occurrūt feriæ: q̄ ni-
hilominus sunt cōpelladi litigare: q̄a isti nō
impediunt in aliquo & malitijs hoīm nō est
indulgendū. c. quātō. de diuor. & in l. in fun-
do. ff. de rei ven. Secus dicūt si procuratores
essent de loco curiē vel alio vicino: q̄a tunc
gauderēt ferijs. Et est rō: quia isti bñ impe-
diunt, cū sint in loco proprio, vel vicino ad
quē de facili possunt redire: sed q̄n sunt de
remoto, cessat ista rō. Et ex hoc dic, q̄ vbi
aliquo mō impedirent, remoti etiā gaude-
rēt: puta, quia testes tūc nolūt venire seu nō
possunt ita liberē habere aduocatos, vel als
personas necessarias. & hac not.

De ordine cognitionum Rub.

¶ Quia lite cōtestata præstito iuramēto calūniæ
& datis dilatiōibus ab hoīe & à iure solēt rei suas
q̄ones pponere: de quib⁹ quo ordine sit cognos-
cendū posset meritō dubitari: nō post rubricas præ-
cedētes pōit istā. De mater. habet. q̄. ij. & iij. q. j.
¶ Opp. & videt, q̄ ista rubr. sit supflua: q̄a quo
ordine de pluribus q̄onē. cognoscat tractat. s. in
ti. de mu. petitiō. ergo & c. qd̄ est cōtra id qd̄ pol-
licit⁹ fuit. s. in p̄mio huius libri. & supflua refe-
cāda: vt i. c. ij. de pba. & lxviij. di. cor. epi. Sol. lo.
cal. & bñ in ru. de mu. pet. p̄cipaliter tractat an
reus possit recouēire actorē, & corā quo iudicē.
& an qd̄ seruāt in vna cā sit seruādū in alia si qd̄
aut de ordi. cogni. ibi dicit illud est incidētē: sed
hic tractat p̄cipaliter quo ordine de ip̄is cogno-
scat. Itē hic nō solū tractat de ordine cōuētiōis &
recōuentionis: sed de ordine cognitionis qua-
rūq̄ pluriū q̄onum saltē à diuersis propositarū si
ue reus pponat per modū actiōis siue exceptiōis
vt patet in nigro. & de his nō tractat illa rubri. &
sic vna nō est superflua per aliā, licet habeant ali-
quā p̄ximitatē inter se. Sed pōt & aliter opponi
cōtra rubricā, sed hoc sufficiat. Nico. Abb.

SYMMARIUM.

- 1 Iudex debet cognoscere de perēptoria exceptio-
ne ante sniam & de ea super principali pro-
untiare.
- 2 Mulier potest vendicare maritum suum.

- 3 Exceptio cōsanguinitatis non admittitur mulie-
re agente possessorio ad restitutionem mariti
sui secus si ageret possessorio.
- 4 Exceptio peremptoria potest proponi a reo post
fundatam intentionem actoris: & sic post te-
stes productos. 8.
- 5 Exceptio peremptoria elidit intentionem actoris.
- 6 Exceptio dilatoria solet proponi ante lit. cōte. In-
tellige & limita, vt hic.
- 7 Iudex procedēs super dilatoria & principali si-
mul vel processus erit nullus, vel appellabitur.
- 8 Exceptio peremptoria nō opponitur regulariter
ante lit. contest. nisi sit notoria: vt litis finitæ,
& similes: vt hic.
- 9 Exceptio peremptoria, an opponatur post publica-
tas attestaciones, vel si post sententiam.
- 10 Exceptio peremptoria quo casu debet ex iussu iu-
dicis proponi post lit. contest. statim.
Reus qualiter debeat se habere in proponenda &
probanda sua exceptione.
- 11 Iudex, an habeat pronuntiare super exceptione
emergenti, vel incidenti.
- 2 Exceptio, quæ dicatur emergēs, & quæ incidēs?

CAP.

I.

Ntelleximus.

- 1 ¶ Iudex ante sniam de
perēptoria cognoscit ex-
ceptione. sufficit tñ q̄ in
principali p̄nuntiet. Cōis
diuisio. Secūda ibi inquisitioni. vel spālius sum-
ma sic. Cōtra mulierē vēdicantē aliquē in ma-
ritū admittit exceptio cōsanguinitatis, quæ
prius discutiēda est, q̄ super m̄rimonio pro-
nūtiat: & sufficit super ip̄a principali p̄nūtia-
re. h. d. ¶ Casus litera. Quēdā petebat quēdā
in virū: induxit testes ad pbandū suā intēti-
onē. vir timēs sibi fieri p̄iudiciū p̄ testes illos
exceptionē cōsanguinitatis obiecit, per quā
mulieris petitiōnē repellere intēdebat. Quæ
rebat an priō eēt de impedimēto cōsanguini-
tatis agēdū, q̄ sup cā m̄rimonij snia pferat.
Rñdet papa q̄ exceptione cōsanguinitatis p-
bata principalis q̄o est perēpta: & iō de ipsa
est an cognoscendū, q̄ ad diffinitionis articu-
lū procedat: quo cognito & p̄bato vir ab im-
petitione mulieris debet absolui. B. ¶ No.
j. q̄ libera p̄sona pōt vēdicari adiecta tñ cā:
vt q̄a est meus maritus. als aut libera b̄p̄sona
vēdicari nō pōt: vt. l. j. ff. de rei vēd. & vide q̄
no. in. c. ex parte. de resti. spo. p̄ Inno. & alios.
vñ expone tex. ibi, in virū. i. in maritū. & dici-
tur vir. à virtute animi: mulier verò à molli-
tie: vt in. c. q̄ p̄pos. §. sed illud. Amb. xxxij. q.
vij. ¶ No. ij. q̄ licet muliere agēte possesso-
rio ad restitutionē cōiugis, nō admittat exce-
ptio cōsanguinitatis, seu alia cōcernēs defe-
ctū p̄prietatis: vt in. c. ex cōquestione. de res.
spo. secus si agit petitorio. Hīc em̄ nō peteba-
tur restitutio cōiugis: sed petebat adiudicari
vt satis colligitur ex tex. ¶ No. iij. in eo, q̄
hic vir excipit, post testes productos ex par-
te mulieris actricis, quōd reus non arētatur
ad peremptoriam proponendam, ante fun-
datam intentionē actoris. An autem hoc pos-
sit post didicita testificata, vel ante pro-
ductionem testium, infra subijciam plenē.

Not. iij. q̄

¶ An milites. Ad
de quid de iudi-
ce q̄ nō est occupa-
tus si partes renun-
tiāt ferijs: an iudex
debeat procedere
Bald. cōfi. ccccxc-
viij. iij. lib.
Anto. Francif.
¶ Dicis circa hoc
an feriæ messium,
& vindemiarū pro
sint nō occupatis
in ip̄is messibus
vel vindemijs qd̄
licet Bar. in. l. j. C.
de agri. & c. li. xj.
& Alex. in. l. j. ff.
de ferijs vide tē
nere q̄ nō tñ Imo.
hic tenet cōtrariū,
& vide oīno Spe.
in ti. de ferijs. in. §.
j. in ver. Itē no. qd̄
feriæ vbi dicit q̄
profunt etiā alijs
q̄ rusticis & colo-
nis: puta militib⁹
artificibus, clericis
& alijs q̄ licet p̄so-
naliter non inten-
dāt collectioni fru-
ctū: tamē p̄ alios
colonos & facto-
res intendunt, &
ideō dicebat Ang.

in. l. p̄sides. ff. de
feri. q̄ inducūt
tempore quo est
providendum de
grano & vino re-
ponēdo & ideō fe-
riæ messium inci-
piunt. viij. calend.
Iulij. & durāt vsq̄
ad cal. Aug. feriæ
verò vindemiarū
incipiunt. x. calē.
septembris, & du-
rāt vsq̄ Id⁹ Octo-
bris. vt per Spe in
tit. de ferijs. in. §.
j. & habet p̄ Pau.
de cast. in. l. p̄sides.
ff. de ferijs. & vide
glos. in. l. semel. ff.
sol. ma. & qd̄ si p̄
pter pluuias mes-
ses vel vindemiarū
sunt dilatate nun-
quid valeat sentē-
tia lata vide Bald.
in addi. Spe. in tit.
de snia. i. ver. nō va-
let sentētia. & an
feriæ seminationis
debeat seruari si
cut feriæ messium
vide glo. & Bal. in
l. j. C. de agri. & c.
fi. lib. xj.

¶ Libera. Adde q̄
voluit Fede. cōfi.
allegato. xj.

SEBASTIANI. ¶ Exceptione dilatoria. de exceptione dilatoria an debeat proponi ante lit. cōte. & an possit proponi post litē vide latissimè per Feli. post Abb. in. c. exceptionem. col. iij. ver. prima regula. j. de excep.

Ante lit. conte. Adde Pet. de Ancha. consi. xv.

Excōmunicatio nis. adde fed. cōsil. 5. xvij.

ZACHARI.

¶ Adde q̄ ista exceptio excōmunicatio nis pōt opponi quādo cūq̄ etiā post terminū præfixum datū ad excipiendū vel opponendū. glos. no. in cle. j. & ibi car. de except. Spe. eo. tit. §. ij. ver. idē quoq̄. imo etiā q̄uis per statutum oēs exceptiones tollerent. no. Bart. in. l. j. §. & qui. ff. quod vi aut clā. etiā si expresse per statutum tollerentur vt no. Bald. in conclu. tit. de test. contra libel. ec. & aduerte q̄ si incidat coram laico debet ad forū ecclesiasticum remitti q̄uis a principio non fuerit oppōita per Io. an. & doc. in. c. tuam. j. e. doc. in. l. ij. ff. e. titu. & in l. quoties. C. de iu. Imo. in. l. titia. ff. sol. mar. & Paul. de ca. consi. cxij.

Anto. Francif. ¶ Circa id quod iste dicit exceptio nem excōicationis posse opponi etiā post terminū præfixum, dicas illud est verum etiā si sit terminus præfixus specificè ad opponendam exceptionē excōicationis vt per do. card. in clem. j. hic alle. j. xv. q. & adde q̄ exceptio excōmunicatio nis si nō opponatur p̄ partem pōt excōicatus repelli officio iudicis etiā si terminus datus ad illam opponendam sit elapsus, vt est

gl. fin. secundū. d. car. ibi in. d. cle. j. in. xvj. q. pro qua est text. in. c. pia. in. d. de excep. lib. vj. & no. Phi. in. c. cū parati. in. j. colū. de app. & in. c. exceptionem. in. fi. de excep. & per spe. in. tit. de offi. iu. in. §. ij. in. fin. & in. §. in. in. versu. item postu. & an reus possit appellare si iudex non repellat eum a iudicio, vide Spe. in. ti. de dispu. & alle. in. §. vj. in. verb. & b. euter. & vide Bal. in. c. domino guerram. in. ti. hic finitur lex coradi. in. vli. feu. & eundem Bald. in. l. domum. C. de rei ven. & per Bar. in. l. inter quos. in. §. si alieno. de dā. infec. & Bal. in. l. exceptionē. C. de proba. & per Alex. in. l. filius. in. §. veterani. ff. de procura. vbi videtur velle q̄ talis exceptio non possit opponi post terminū: & ideo cogitandū est, quia forsitan propter periculum animę prior opinio est verior. quoniam exceptio excōmunicatio nis nō potest etiā renouari expresse: vt dixit Io. andr. in. c. pia. de excep. lib. vj. in. nouella. & habetur per Alex. in. l. sed & si quis.

in. §. q̄ sitū. ff. si q̄s cautionibus. & faciūt notata in. c. intelleximus. de iudi. d. ¶ Contradictionem. Adde Are. consi. lxxij.

ZACHARI. ¶ Regulariter nō potest. Adde qd si opponatur an impediatur litē contestari, vide plenè per Lanfran. de oria. in. c. quoniam cōtra. §. exceptiones. nu. 7. ver. sed est aduertendū. j. de probatio. vbi concludit

q̄ non tantū obest q̄ impediatur lit. cōtesta. imo quod lis per illius obiectū contestetur. alleg. c. j. vt lite non contest. lib. vj. Anto. Francif. ¶ Vtrū exceptio peremptoria possit opponi post litē contestatā. dicas quod exceptio annullas processum vel inepti libelli pōt opponi etiam post sententiam & in causa appellationis vt est no. gl. in. l. de obligatio. in. princ. & no. Bal. in. l. licet. C. de procur. & in. l. edita. in. xxxvj. colū. C. de eden. & in. l. exceptionē. in. iij. colū. de proba. vide per Alex. in. l. si expresse. de ap. pel. & in. l. si patro nus. de iureiurā. & no. in. c. cū dilecti de emp. & ven. ad de quod exceptio non pōt opponi elapso termino peremptorio. ita Bal. in. addi. Spe. in. tit. de dila. in. versu. lapso. & per. d. Car. in. cle. constitutio. nem. in. §. j. in. vj. & vñ. qd de elect. q̄ intellige verū nisi superuenisset post terminum secundū Bart. in. l. error. C. de iu. & fac. igno. & quod superuenit post terminū probatur proprio iuramento: vt per Bal. & do. Car. vbi s. & habetur p̄ Bal. in. c. j. in. vj. col. de mil. val. qui contu. est. in. vñ. feu. & an exceptio peremptoria impediatur lit. cōtesta. videas do. de Rot. in. decis. cclxxvj. incip. si im-

petrantem. in. nouis vbi dicunt q̄ not. quod est verum nisi forsitan esset pratoria: vt per Io. an. post Io. imo. in. c. j. de lit. conte. li. vj. & habetur per. d. Anto. in. c. si de lib. obla. nisi forsitan essent exceptiones litis finitę: vt per Alex. in. l. nam postea. in. §. si quis. de iureiur. & in. consi. exceptio. cxxxvj. in. secunda parte consiliorum.

SEBASTIANI. ¶ Talis excep. vide Bal. in. l. postq̄ liti. col. iij. ver. vnica cōclu. C. de pact. latē Fely. in. c. iij. in. prin. de libel. obla. & Fel. in. c. exceptionem. col. xj. ver. circa peremptorias. j. de excep. & ibidem. col. vñ. ver. datur alia fallētia maxima. ponit an possit proponi, quādo excipiet offert se incontinenti probaturum: & ibi multa ad hanc materiam.

Notoria. Adde Roma. consi. cccclxxvj.

Probaturum. Adde Frā. Are. consi. lxxij. proximè allegato. & cū excep. tio continetur in instrumento: vide quod voluit Ro. consi. xlij.

petrantem. in. nouis vbi dicunt q̄ not. quod est verum nisi forsitan esset pratoria: vt per Io. an. post Io. imo. in. c. j. de lit. conte. li. vj. & habetur per. d. Anto. in. c. si de lib. obla. nisi forsitan essent exceptiones litis finitę: vt per Alex. in. l. nam postea. in. §. si quis. de iureiur. & in. consi. exceptio. cxxxvj. in. secunda parte consiliorum.

SEBASTIANI. ¶ Talis excep. vide Bal. in. l. postq̄ liti. col. iij. ver. vnica cōclu. C. de pact. latē Fely. in. c. iij. in. prin. de libel. obla. & Fel. in. c. exceptionem. col. xj. ver. circa peremptorias. j. de excep. & ibidem. col. vñ. ver. datur alia fallētia maxima. ponit an possit proponi, quādo excipiet offert se incontinenti probaturum: & ibi multa ad hanc materiam.

Notoria. Adde Roma. consi. cccclxxvj.

Probaturum. Adde Frā. Are. consi. lxxij. proximè allegato. & cū excep. tio continetur in instrumento: vide quod voluit Ro. consi. xlij.

petrantem. in. nouis vbi dicunt q̄ not. quod est verum nisi forsitan esset pratoria: vt per Io. an. post Io. imo. in. c. j. de lit. conte. li. vj. & habetur per. d. Anto. in. c. si de lib. obla. nisi forsitan essent exceptiones litis finitę: vt per Alex. in. l. nam postea. in. §. si quis. de iureiur. & in. consi. exceptio. cxxxvj. in. secunda parte consiliorum.

Notoria. Adde Roma. consi. cccclxxvj.

Probaturum. Adde Frā. Are. consi. lxxij. proximè allegato. & cū excep. tio continetur in instrumento: vide quod voluit Ro. consi. xlij.

q̄ non tantū obest q̄ impediatur lit. cōtesta. imo quod lis per illius obiectū contestetur. alleg. c. j. vt lite non contest. lib. vj.

Anto. Francif.

¶ Vtrū exceptio peremptoria possit opponi post litē contestatā. dicas quod exceptio annullas processum vel inepti libelli pōt opponi etiam post sententiam & in causa appellationis vt est no. gl. in. l. de obligatio. in. princ. & no. Bal. in. l. licet. C. de procur. & in. l. edita. in. xxxvj. colū. C. de eden. & in. l. exceptionē. in. iij. colū. de proba. vide per Alex. in. l. si expresse. de ap. pel. & in. l. si patro nus. de iureiurā. & no. in. c. cū dilecti de emp. & ven. ad de quod exceptio non pōt opponi elapso termino peremptorio. ita Bal. in. addi. Spe. in. tit. de dila. in. versu. lapso. & per. d. Car. in. cle. constitutio. nem. in. §. j. in. vj. & vñ. qd de elect. q̄ intellige verū nisi superuenisset post terminum secundū Bart. in. l. error. C. de iu. & fac. igno. & quod superuenit post terminū probatur proprio iuramento: vt per Bal. & do. Car. vbi s. & habetur p̄ Bal. in. c. j. in. vj. col. de mil. val. qui contu. est. in. vñ. feu. & an exceptio peremptoria impediatur lit. cōtesta. videas do. de Rot. in. decis. cclxxvj. incip. si im-

petrantem. in. nouis vbi dicunt q̄ not. quod est verum nisi forsitan esset pratoria: vt per Io. an. post Io. imo. in. c. j. de lit. conte. li. vj. & habetur per. d. Anto. in. c. si de lib. obla. nisi forsitan essent exceptiones litis finitę: vt per Alex. in. l. nam postea. in. §. si quis. de iureiur. & in. consi. exceptio. cxxxvj. in. secunda parte consiliorum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Directe contrario. Adde, an liceat publicatis attestacionibus recipere testes super capitulis directe contrariis. Roma. consil. cccclxxxix. Anto. Francif. ¶ An publicatis attestacionibus possint recipi testes super directo contrario, dicas regulariter quod non propter timorem subornationis. vt in c. fraternitatis. de testi. Quod intellige quando publicatio esset valida: puta, quia parte non citata, vel die feria facta: quia tunc non impedit productionem aliorum testium, secundum Bart. in authen. q. semel. in. iij. col. C. de proba. Adde tamen, q. publicatio testium receptorum non requiritur, quando esset facta vtriusque parte presente, sed receptorum in secreto sic, vt p. Bal. in authen. si q. in aliquo. C. de eden. per Bar. i. l. ij. in. v. col. eo. titu. Dicas tamen, q. si non fiat publicatio, non propter hoc, vitatur processus, sed pot pars appellare secundum Innoc. in. c. cu. l. & A. de re iudicata. & per Bar. in. l. prolatam. in. j. q. C. de senten. dicas tamen: q. testes non facta publicatione etiam semiple-na, non probant secundum Bald. in. l. in bonefidei. in. iij. col. l. C. de rebus

minum ad probandum iura sua: vt in cle. sepe. de ver. sig. ita tenet Io. Cald. hic. Aut sumus in alijs casibus, vel in istis iudex se non intro-mittit: & tunc aut nullum interesse potest pre-tendere actor, q. reus simul admittatur. & non ob. contradictio sua, maxime si reus fatef intentionem ipsius actoris. & hoc tenet hic Cal. & recitat Pe. tenuisse, & placet Spec. & dicit de facto seruari propter faciliorem expeditionem litium: vt recitat in tit. de teste §. qualiter. ver. sed oppo. & de excep §. viso. ver. sed nunquid. & placet hoc. d. Anto. & bene. Non enim apparet ratio in contrarium. & hoc tene, licet aliud senserit Inn. hic: non tamen pot excludere actorem, nisi velit illico probare per instrumentum. Nam ille prefertur, de quo per Io. an. in addi. Spe. in tit. de proba §. j. ver. xj. Si autem actor posset ex hoc cursu pretendere aliquod preiudiciu, puta, quia testes sui venerunt de longinquo, & vnus est examinatus: tunc satis poterit actor preferri: quia prius prouocauit: ar. in. l. qui prior. ff. de iu. & j. e. c. cu dilectus. & quod no. Io. an. in loco prealle. ¶ Aut vult opponere post lit. conte. & publicatis attestacionibus. & videtur gl. concludere in. l. ij. C. sent. rescin. non pos. quod non debet remitti, ex quo didicit testificata. de testi. c. fraternitatis. Sed Io. Cald. & Bar. in. d. l. ij. & Spe. in. d. §. qualiter. ver. sed opp. de testibus. & coiter alij moderniores distinguunt, & melius, aut exceptio peremptoria est copatibilis cu facto principali probato & admittit: vt puta probatum est matrimoniu, volo nuc ego reus probare consanguinitatem. nam vtrunq esse potest: & sic non est presumptio, seu timor subornationis. arg. hic & in. c. finem. de do. & contu. & in. c. de testibus §. de testi. ¶ Aut exceptio non est copatibilis cu facto principali: vt quia dico matrimoniu non contractu, vel quid simile: & procedat illa glo. quia alias admitteretur probatio super articulo directe contrario^a, quod non licet publicatis attestacionibus. de test. cle. ij. Aut vult proponere peremptoria post sententia in principali: & tunc aut non est appellatum, & tunc non pot: quia sententia iam fecit ius inter partes: vt. d. l. peremptorias. sed in causa appellationis pot opponi, dummodo non fiat productio super articulo directe contrario: vt in. d. cle. ij. Hoc veru, nisi malitiose fuisset dilata: de quo in. c. j. de excep. & vide gl. in. c. ex parte Ada. §. de test. & in. d. c. de testibus §. de testi. vbi tagitur de exceptione contra personas testium. ¶ Si vero querit, quando debeat & possit aritari: die, q. si est causa, que simpliciter & de plano & c. pot iudex statim post lit. coteff. vtriusque parti statuere terminum: vt in. d. cle. sape. & hoc tenet Cal. hic. si autem non est talis causa, non pot compelli ante fundata intentionem: actoris: ne superfluo grauetur. alias poterit appellari secundum Cal. hic. & bene facit. l. quidem. C. de excep. quae est optima lex: & dat consilium reo, qualiter debeat se habere in proponenda & probanda exceptione, concludes, aut reus certus est, q. intentio actoris sit vera, & tunc fateatur ea, & excipiat. & solu super sua exceptione cotendef. Aut est certus, q. sit falsa: & nihil opponat, sed expectet probationem actoris. si vero est dubius, tunc propo-

nat exceptionem cum protestatione, si actor probauerit. Dic tamen, q. hec protestatio non est necessaria: cu & sine ea possit proponere etiam fundata intentione actoris: vt in. c. de testibus. de testi. & c. finem. de do. & cotu. etia in causa appellationis, si fuit omissa. ^c in causa principali: & habet locum illud. non oppositu opponam, & non probatu probabo. vt in. c. cum Ioanes. de fi. instr. & l. per hac. C. de tep. ap. Et per hoc habes hanc prima partem clare & late expeditam & declarata. ¶ Venio ad secunda partem, quae fuit, an & quando sit pronuntiandum super incidenti exceptione, vel emergenti. nam videf tex. velle in fi. hic, q. super exceptione non sit pronuntiandum, sed super principali tantu. Idem & clarius videf velle tex. in. l. j. C. de ord. iudi. vbi dicitur, quod ad officiu eius, qui de hereditate cognoscit, pertinet vniuersam quaestione incidentem cognoscere, etiam si sit talis, de qua alias principaliter non possit cognoscere. & hoc ideo, quia non de ea, sed de hereditate pronuntiat. ¶ Et circa hoc multa pro & contra possunt allegari, vt patet hic in. ij. parte gl. quae tandem circa hoc ponit tres opi. Prima fuit Bul. qui dicebat, q. super exceptione incidenti non erat pronuntiandum, sed super principali tantu: quia satis intelligebatur pronuntiatu per quandam consequentiam super principali. Secunda fuit Mar. & Pe. dicentiu, q. erat super ea pronuntiandum, quia de qua re iudex cognoscit & c. Tertia opi. fuit Io. & Azo. distinguentiu inter incidentes quaestiones & emergentes, vt super incidenti non sit pronuntiandum, sed super emergenti sic: & sic reducebant iura & opin. ad concordia. & hanc opi. tenuit etia Inno. in. c. cu inter R. de elec. & placet hac glo. ponit etiam hic gl. in fi. alia solutione, vt super incidenti non sit pronuntiandum de necessitate: sed si pronuntiatu, ius propter hoc non offenditur. Et iste duae solutiones coiter tenentur hic, per doc. & per gl. & Bar. in. l. j. C. de ord. iudi. ¶ Sed concludere clarius hanc materia post Hosti. & Cald. q. aut est talis exceptio super qua pronuntiatione non facta tacite, vel expresse, non potest expediri negotiu principale: & super ea est pronuntiandum. & non curo, an expresse, vel tacite procedendo ad vltiora, secundum no. in. c. ex parte, el secundo §. de appellatio. & per Bar. in. l. a procedente. C. de dilatio. Et sub isto membro comprehenditur omnis exceptio. concernens processum, siue natura sit dilatoria, siue peremptoria: sed propter priuilegium speciale opponitur dilatoria: vt est exceptio finita litis: vt in. ca. j. de lit. contesta. lib. vj. Idem^d vbi concernit processum accidentaliter, sed naturaliter concernit negotium principale: vt quia opponitur exceptio defectus natalium: ita tamen quod iudex secularis non potest cognoscere de ea: tunc enim prauidicat processui: quia secularis debet supersedere donec hac incidet quaestio, vel exceptio excipiatu per ecclesiam: vt in. ca. tuam. de ordi. cognitio. Et tunc ecclesiasticus pronuntiat^e super ea, & remittit negotium principale ad iudicem secularem. Necessario ergo pronuntiatu hoc casu, quia aliter secularis non posset pronuntiare super principali. ¶ Aut est talis exceptio super qua

credi. p. l. ij. & iij. de his, quae i. frau. cre. & per. l. gesta. de re iudi. Dica tamen, q. publicatio processus & testium licet impediatur aliorum testium productionem, non tamen impedit productionem positionu: vt in. d. c. fraternitatis. & per Bart. in. cle. j. in. xij. q. stio. de causa pos. & p. prie.

S E B A. S A P I. ¶ Si vero. an in exceptionibus peremptorijs possit iudex pfigere terminum ad omnes exceptiones proponendas: vide Felin. in. c. pastoralis. col. ij. ver. inquatu concludunt hic. j. de exceptio. post gl. & Abb. ibi.

c ¶ Omissa. Adde quod voluit Rom. consil. cccclxxxij.

S E B A. S A P I. ¶ Idem. vide ad hac Ang. in consil. xcviij. col. iij. & Roma. in. consil. cccxliij. col. iij. & Paul. de Ca. in. l. fi. si cert. pera. & Alex. in. l. si finita. §. iul. col. i. xxij. ff. de da. interec.

c ¶ Pronuntiat. Ad de tunc secundum quam forma pronuntiare debet, Rom. sing. suis fo. vj. vbi dicit, q. seruatur opi. Innoc. in. c. lator. q. filij sint legi.

super qua pronuntiatione non facta potest diffiniri quæstio principalis: & tunc potest differri pronuntiatio: ut cum pronuntiat super principali satis pronuntiat super illa exceptione. & sub isto membro comprehenditur omnis exceptio concernens ipsum factum principale. Exemplum: peto à te decem occasione pacti: excipis de pacto de non petendo: certè non est necesse, ut pronuntietur expresse super eo: quia si in fine iudex absolvit te, satis pronuntiat super eo approbando pactum. si verò condènat, exceptione non obstante, videtur pactum reprobare: & sic omni casu saltem tacite pronuntiat. Sed difficultas solù consistit in hoc casu, an pronuntiatio possit differri usque ad finem causæ, vel debeat prius pronuntiar: vel potes capere aliam doctrinam breviorē, quæ super exceptione concernente processum est prius pronuntiantum expresse, vel tacite, quæ procedatur super principali: ut probatur in c. exhibita. §. de iudi. sed super exceptione concernente ipsum factum principale non est opus, quod prius pronuntietur, sed potest differri, & simul examinari cum negotio principali. & satis est postmodum pronuntiare super principali: ut hinc, & in d. l. j. C. de ordine cogni. ¶ Subijcio rationem utriusque dicti, ut clarius habeatur materia: quando enim exceptio concernit & impedit processum, ideo debet prius diffiniri, ut appareat, an sit procedendum, vel non. nam si iudex vellet procedere etiam super principali, surgeret quedam contrarietas: quia exceptio dicit non procedendum: & iudex procedendo videretur facere oppositum. ¶ Ideo super ea est prius pronuntiantum, vel expresse, vel tacite procedendo ad actum contrarium: ut in d. c. exhibita. & no. in c. ex parte. ij. de ap. & per Bart. in l. à procedente. C. de dila. Sed quando exceptio concernit factum principale, tunc ideo non est necesse prius pronuntiare: quia superfluis non est utendum: ut in c. de proba. Sed pronuntiendo super principali, satis pronuntiat tacite, super ipsa exceptione concernente ipsum principale: ut §. dixi: ergo non est necesse expresse super ea pronuntiare. ¶ Itē potest allegari, & alia ratio: exceptio concernens factum principale, ut est peremptoria. opponitur non principaliter propter se, sed ut perimat ipsum factum principale, de quo est quæstio: ideo satis est, quod pronuntietur super ipso principali, de quo est quæstio. & non super incidēti proposito: cum sententia debeat esse conformis petitioni: & ideo subtilius est non pronuntiare. Sed si pronuntiat, nihilominus valet sententia: dummodò pronuntietur ad effectum pronuntiandi super ipso principali. vide ad hoc quod no. j. c. proximi. & per hoc habetur clarissimè materia huius secundæ partis gl.

12 ¶ Restat nunc condescendere ad tertiā partem incidenter tactam in glo. quæ sit exceptio incidens, & quæ emergens. ¶ & si bene consideretur prædicta, solutio patet ex eis. sed ut specialius & clarius habeatur, scias quod tres solent dari regulæ. ¶ Prima, quod omnis peremptoria dicitur incidens, quasi incidens. i. quasi perimens ipsum negotium principale. Dilatoria verò dicitur emergens: quia oritur in ipso negotio, videlicet an dilatio sit danda, vel non danda: & an testis sit recipiendus vel non: vel quid simile. Ista regula non est omnino vera: nam exceptio rei iudicatæ, transactæ, vel finitæ est peremptoria: & tamen potest opponi ante lit. contestatam in vim dilatoriæ: ut in d. c. j. de lit. contestata. li. vj. ¶ Alia regula est, quod exceptio habens vetustiorē causam in iudicio. i. quæ est orta ante iudicium dicitur incidens. Exemplum in exceptione consanguinitatis, vel pacti: habent enim ortum ante litis inchoationem: sed illa, quæ oritur in iudicio dicitur emergens quasi tunc oriatur. ¶ Sed contra primā partē oppositum de non petendo: potest fieri post inchoatum iudicium: & nihilominus est incidens: cum perimat negotium. Contra secundā partem oppositum. quia potest testis esse excommunicatus: vel actor ante inchoatum iudicium,

& tamē hæc exceptio est emergens: cum concernat processum. Solus dicit Bart. in d. l. j. C. de ord. iud. & sentit Ioan. hic salvando illā regulā: quam videtur sentire gl. in d. l. j. quod licet possit fieri pactum post inchoatum iudicium, tamen communiter exceptio incidens & peremptoria solet habere ortum ante inchoatum iudicium, & iura adaptantur ad ea, quæ frequenter fieri solent: ut l. nam ad ea. ff. de lega. & c. literas. de despon. impu. Non obstat quod dicitur contra secundā partem: quia licet materia exceptionis dilatoriæ possit habere ortum ante lit. tamen exceptio ipsa propriè non competit: nisi post litem, quia concernit processum: oportet tamē quod ante inchoetur processus: ut sic reperiat aliquid cui opponatur, & sic respectu obiecti oritur nunc argumen. in cap. ad dissoluendum. de despon. impub. & l. decem. ff. de verbo. obliga. non sic in peremptoria cum factum concernat principale. & sic anteq̃ inchoetur lis potest competere. ¶ Tertia regula, quæ mihi plus placet, & satis clarissima est, & verissima, ut dicamus quod omnis exceptio concernens ipsum factum principale, seu quæ opponitur ad ipsum factum dicitur incidens: quia perimit ipsum factum principale. Exceptio verò concernens processum, dicitur emergens: quia in veritate tunc competit respectu obiecti. siue ergo sit peremptoria, ut exceptio litis finitæ, siue non, ex quo opponitur ad processum dicitur emergens. Idem ut dixi, quando naturaliter concernit factum principale, sed accidentaliter concernit processum: ut quia iudex de ea non potest cognoscere: præiudicat enim processui accidentaliter: unde oportet negotium remitti ad ecclesiasticum super illa exceptione, qui pronuntiabit super illa: ut in d. c. tuam. de ordi. cog. & dixi. §. in præcedēti particula gl. ¶ Et ex his patet, quæ dicatur exceptio incidens prout capitur hic: quandoque dicitur incidens, quæ concernit factum separatim: & dicitur præiudicialis ad quæstionem propositam. nam quandoque civilis incidit in civilem: quandoque in criminalem, quandoque eccontra & c. & de his etiam tractat Cald. hic. sed dico post gl. quæ hoc tangit in c. tuam. præalleg.

SVMMARIUM.

- 1 Spoliatus primo auditur, si opponit contra actorem: si vero agit, secus.
- 2 Exceptio spoliationis est dilatoria: & opponitur ante lit. contestatam. An autem post litem contestatam aliquo casu opponatur, vide §. 3. & debet probari intra xv. dies. 6.
- 3 Spoliatus repellit actorem etiam agentem super alia re: & non tenetur ei respondere: nisi re prius restituta. 4.
- 4 Spoliatus agit, vel excipit contra spoliantem, si non possideat rem spoliatam.
- 7 Spoliatus quando statim probata spoliatione restituatur: & ad universarium expellat. 18.
- 8 Testis condemnatus de falso: directe efficitur infamis: intellige, ut in nu. 45.
- 9 Vis publica & priuata, quæ sit, & quomodo puniatur.
- 10 Rati habitio retrahitur etiam in maleficijs.
- 11 Delictum prælati cum capitulo, an noceat ecclesie.
- 12 Exceptio spoliationis, an habeat locum contra non spoliatorē: videlicet contra eum, qui successit in re spoliata.
- 13 Prædo si fuerit spoliatus habet interdictum unde vis contra spoliantem, licet spoliatus fuerit dominus.
- 14 Sententia non vitatur propter transgressionem ordinis. Reconuentio, an terminetur una sententia. & quid si non sunt terminatae una sententia, & an sententia lata super uno, & non super alio mandetur executioni.
- 15 Sententia si lata est super conventionione, & ab ea statim est appellatum an incontinenti poterit ferri eadem super reconventionione. Post conclusionem in causa, non potest opponi, nec allegari: nec

a ¶ Oppositum. An de Are. alleg. consilio. lxxij. ZACHARI.

b ¶ Incidens & quæ emergens. Adde videre per Lanfr. de oria. in c. Raynuti col. v. no. ex versi. tutorem. j. de test. Anto. Francif.

¶ Quæ dicat quæstio incidens, vel emergens, dicas, quod illa dicitur incidens quæ concernit factum principale, de quo est lis. emergens verò est, quæ concernit processum. ut hic per istum post glo. Sed vide Bald. melius declarantem in l. j. C. de ordi. iud. & est verum, quod emergens quæstio debet decidi expresse, vel tacite, non expectato fine causæ, per c. exhibita. de iud. Sed quæstio emergens potest differri, ut simul terminetur cum negotio principali: ut per istum hic, & habetur per gl. Bar. & Bal. in d. l. j. in gl. C. de ordi. iud. & in l. arbitro. in ver. appellare. ff. qui satis. cogant. Et adde, quod si quæstio incidens spiritualis remissa fuerit ad iudicem ecclesiasticum, dum discutitur coram eo, non currit instantia causæ principalis coram laico ut i. c. penul. §. de iudi. in v. colu. Et an quæstio incidens requiratur plenā discussio, vel sufficiat semiplena, & an sententia lata in principali præiudicet in incidenti, vide Spe. in tit. de offic. iud. in §. postremo in ver. iij. videndum est. Et vide plenè per Bart. & Bal. in d. l. j. C. de ordi. iud. & in l. qui Romanus. in §. duo fratres. & ibi etiam per Alex. ff. de verb. obligatio.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

in iure, nec in facto.

- 16 Exceptio excommunicationis potest opponi post conclusionem in causa.
Petitorii quando est dubium potest pronuntiari super possessorio.
- 17 Spoliationis questio, an praedictet questioni mota per aduersarium indistincte. i. tam in civili, quam in criminali causa.
- 19 Exceptio spoliationis non admittitur, quando factum est notorium, vel in obligatione iurata, sed a fideiussore sic. 23. ubi ponuntur plures causae in quibus exceptio talis non obstat.
- 20 Praescriptio, an interrumpatur per exceptionem spoliationis.
- 21 Praescriptio cum bona fide, non interrumpitur per solam missionem nuntij: nec per petitionem extraiudicialem.
- 22 Exceptio spoliationis, non admittitur in deposito.
Compensatio non admittitur in deposito: & quare.
- 24 Exceptio spoliationis admittitur in causa matrimoniali, vel spiritali.
- 25 Probationes factae ad excipiendum non prosunt ad agendum. 30.
Probationes factae in causa summaria non faciunt fidem in plenaria.
- 26 Exceptio rei iudicatae in exceptionibus non admissis, non obstat volenti super eadem re agere: secus econuerso. 27.
Exceptio rei iudicatae in causa criminaliter intentata, non obstat in eadem causa civiliter intendenda. 30.
Confessio facta in uno iudicio, etiam summario, nocet in alio, dummodo sit facta principaliter non incidenter. 30. 43.
Confessio facta in iudicio alias nullo, valet.
- 28 Testis, cuius dictio non statuitur propter aliquod crimen non puniatur de illo crimine.
Crimen probatum per exceptionem incidenter, an veniat puniendum. 29. & seq. 39. & seq. & an impediatur ad promotionem. 44.
- 30 Confessio incidenter emanata facit indicium.
- 31 Accusatus non potest regulariter suum accusatorem accusare, pendente accusatione contra ipsum.
- 32 Testis defendens se ab obiecto crimine, & convictus potest puniri extraordinarie: quia gessit se pro probabili cum non esset.
- 33 Sufficit, ad verificationem istius verbi, aliud non requiritur.
- 34 Probationes factae contra adulteram, non nocent aduersario absenti: quia si esset praesens, multa posset obijcere.
Testes quando iurant, debet citari pars etiam in criminalibus.
Praesertim, ista dictio sumitur diuersimode.
- 35 Excipiens de crimine, an in scribat se ad poenam talionis crimine non probato.
- 36 Crimen probatum per viam exceptionis, an infamet, saltem in fama facti. 37.
Damnatus per inquisitionem, an efficiatur infamis?
- 38 Excommunicatio probata per viam exceptionis, an faciat, quod ille vitetur tanquam excommunicatus. 39.
- 39 Exceptio, quae nocet alicui in uno iudicio, an noceat in alio. 42.
Excommunicatio non probatur ex eo, quod quis petit absolutionem ab excommunicatione.
- 40 Excommunicatus in uno loco, reputatur excommunicatus in omnibus locis, & apud omnes.
Iudex ex officio potest producere contra excommunicatum.
- 41 Probationes factae in uno iudicio tam civili, quam criminali, an prosint, vel noceant in alio.
Excommunicatio probata per viam exceptionis, an sit causa priuationis beneficii, vel alterius iuris.
- 42 Probationes apertissimae si requiruntur in aliquo casu, non sufficit unus testis cum iuramento partis.
Exceptio criminis probata in uno iudicio, non repellit in alio. 39.
- 44 Confessio proprii delicti grauat, ut confessus non possit promoueri. 43.
- 46 Laici conueniuntur coram papa, vel eius legato, quando sunt de terris subiectis papae: vel quia inuadunt res ecclesiasticas, vel ex consuetudine, vel quia laici non excepti.
- 47 Quidam casus, qui redunt libellum dubium & incertum.
- 48 Libellus obscurus: si fuit admissus, an sequatur condemnatio, si res non fuerit declarata: & licet non soleat admitti, tamen

admissus valet. 51.

- 49 Vniuersitas si conuenitur, non est necesse exprimere nomina propria.
Nomen proprium alicuius, si requiritur in aliquo actu, sufficit quod exprimat per euidentis appellatum, maxime quando proprium sciri non potest.
- 50 Libellus generalis admittitur super accessorij rei specialiter petite.
- 52 Clausula, peto mihi de praedictis iustitiam fieri. &c. quod importet. Conclusio libelli facta super una ex rebus narratis, extenditur ad aliam virtute clausulae: petens iustitiam. &c.
- 53 Libellus si potest ex eius narratione continere aptam & ineptam actionem videtur intentata apta virtute dictae clausulae: si cuius si ineptam tantum.
Sententia, quae continet unam causam contra ius, & aliam quae non est contra ius, sustinetur.
- 54 Exceptio dilatoria proponitur post lit. contest. quando de nouo peruenit ad notitiam, de nouo est orta.
- 55 Exceptio dilatoria, non probatur semiplene.
Exceptio dilatoria, si non fuerit probata intra .xv. dies, excipiens condemnatur in expensis.
- 56 Exceptio spoliationis, an possit opponi in perpetuum.
- 57 Exceptio spoliationis non datur contra heredes: nisi ad eos peruenierit: vel dolo fecerint. &c. vel nisi lis fuisset contestata cum defuncto.
Heres tenetur de delicto defuncti indistincte de iur. cano.
Successor in dignitate, an teneatur ad ea, quae gessit praedecessor dignitatis.
Contractus initus sub nomine dignitatis, non alteratur per interuentum successoris.

¶ CAP.

II.

Vm dilectus. ¶ Si reus contra actorem spoliationem opponit, aut excipiendo: & tunc prius auditur, & ea probata respondere non cogitur, sed per hoc non restituitur aut agendo, & tunc simul utraq. questio terminatur, & ea probata restituitur. Et sunt duae partes. In prima facti & processus narratio. In secunda, iudicis interlocutio. ibi, nos autem. Item prima subdiuiditur in tres. Prima ponit actoris petitionem. Secunda ibi, & citra. ei exceptionem. Tertia ibi, verum. actoris replicationem. Item secunda principalis facit duo: quia primo interloquitur, distinguendo duos membra. Primum ibi, cum ea. Secundum ibi, sed quoniam. Secundo ibi, verum. declarat interlocutoriam, probans id per duo similia. Primum ibi, quemadmodum. Secundum ibi, testes etiam.

¶ Casus literalis. Abbas de Ferentino accedens ad praesentiam domini papae: coque? fuit nomine monasterij sui de quibusdam nobilibus viris de Artone, qui ipsi manu armata & cum exercitu ad castra monasterij sui venientes, monasterium ipsum danificauerunt in praedijs, animalibus, & rebus alijs: de quibus iustitiam sibi fieri postulauit. Ex parte dictorum nobilium in modum exceptionis citra litis contestationem fuit responsum, quod milites ipsi per dolum & violentiam ipsius Abbatis amiserant castrum Sirati, quod ipsi & progenitores ipsorum tenuerant & possederant in quiete, petentes illud sibi restitui priusquam petitionibus Abbatis responderent cum testes haberent praesentes, per quos incogniti intentionem suam probare volebant. Ex parte Abbatis fuit aliter replicatum, quod ab ipso restitutio peti non poterat, qui non fuerat spoliator: praesertim cum castrum illud ad ius & proprietatem monasterij pertineret: quod nullatenus denegabat pars aduersa. Unde cum ad ipsum monasterium, sicut ad verum dominum res ipsa redierit ab alio possessa: debet retentionis commodum obtinere, etiam post tempora longiora, & iudicium restitutorum contra spoliatorem tantum competit. Dominus papa his & alijs intellectis distinguit hoc modo: utrum spoliationis questio ab illis nobilibus obiecta sit in modum actionis ad restitutionem petendam, an in forma exceptionis

exceptionis ad intentionē aduersarij repellendā, Si verò sit ppo-
sita in modum actionis, tūc intelliguntur mutue petitiones sese
tanq̃ diuerse minimē cōtingētes. & secundū regulā illā, qui prior
appellat, prior agat. illa quæstio quē primò ponit, primò debet
tractari, & vicissim tractata eadē debent sententia terminari: sed
quia illa quæstio fuit à prædictis nobilibus in modū exceptionis
proposita interloquēdo pronuntiat, vt probationes eorū super
ipsa exceptione primitius audiātur, & ea probata Abbati respon-
dere nō cōpellantur, donec restituātur ab ipso: quia spoliatus an-
te restitutionē suo spoliatori respondere nō cogitur. sed spoliatio-
ne in modū exceptionis tantū probata, nō est propter hoc resti-
tutio faciēda sicut si in modū exceptionis crimē testi opponit: vt
à testimonio repellatur. & si crimē cōtra testē probatū fuerit ci-
uilit̃, nō ideo pœna ordinaria sibi debet infligi, sed testimonio
eius dumtaxat credi non debet. Et hoc ideo cōtingit: q̃a in ipsum
accusatio nō procedit: & inter infames quasi ex falso testimonio
non habētur testes, quorum testimoniū reprobāt. Ber. ¶ Not.
a j. ibi, *citralit. conte.* & c. q̃ exceptio spoliationis est dilatoria^a. de-
bet enim proponi ante lit. conte. & pōt differri vsq̃ ad lit. conte.
ad hoc. c. fi. & quod ibi nō j. eo. & est bo. tex. cū glo. in. c. iij. q. ij.
¶ Not. ij. q̃ exceptio spoliationis repellit actōrē ab agendo etiā
super alia re, siue agatur ciuilit̃, vt hic, siue criminaliter: vt. iij.
quæstio. j. per totū. & hoc q̃n opponit cōtra ipsum spoliatorē. An
autē possit opponi contra tertiū, dic vt in. c. j. eo. ti. li. vj. ¶ No.
4 iij. bonā practicā excipiendi de spoliatione prius facta. non enim
teneor tibi respondere, nisi prius restituas rē violenter mihi obla-
tam. nō ergo tenet simpliciter excipere de spoliatione, sed potest
addere, nisi prius mihi. & c. Et sic etiā debet iudex pronuntiare su-
per hac exceptione probata: vt hīc patet in tex. ¶ No. iij. exce-
ptionem spoliationis obſtare, nedū spoliati & possidētī rē spo-
liatam, sed etiā si non possideat. Satis enim est, qd̃ per violentiam
suam spoliatio facta est: tenetur enim ad restitutionē, licet res ad
6 alium peruenerit. Ad hoc. l. j. §. quoties. ff. de vi & vi ar. ¶ No. v.
ar. quod exceptio spoliationis est probāda incontinētī: sed hodiē
est tempus præfixum. Debet enim probari intra quindecim dies
post diem, in quo opponitur: vt in. c. frequēs. de resti. spo. libr. vj.
7 ¶ No. vj. q̃ spoliatio pōt in iudiciū deduci dupliciter per viā
exceptionis: & ea probata repellitur actōr, sed reus non restituit:
quia finis exceptionis est repellere, & non consequi. Itē per viam
actionis, & ea probata cōsequitur restitutionē, non autē repellit
agentem: & hoc quia finis actionis est cōsequi, non autē repelle-
re. debet ergo attendi modus agēdi: & sic iudex pōt procedere &
sententiam suā restringere licet notoriē appareat de spoliatione
per probationes iam factas. quod nō facit finis cap. Et nota. pro
intellectu illius capituli ecce. xxiij. quæstio. iij. dū dicit, q̃ vbiq̃
8 crimina claruerint puniēda sunt. ¶ No. ar. q̃ condēnatus dire-
ctē de falso commissio in officio testificādi efficitur infamis: secus
si directē non fuit actū contra eū, sed vt repelleret à testimonio
vt hic: & in. l. lucius. de his, qui nō. infā. alia non colligo, quia ve-
niunt j. examinanda latius. ¶ Et primò iuxta ordinē expediā gl.
9 & prima quærit quia j. in tex. dicit, q̃ manu armata. & c. an sit dif-
ferentia^b inter vim armatā, & eā, quæ fit sine armis. Gl. q̃ sic. nam
vis cum armis dicitur publica: & pro ea fit deportatio. vis verò sine
armis, dicitur priuata. Et ista deponit ab ordine rerum. & dic, q̃
punitur pro vi priuata in tertia parte bonorū. & nō pōt amplius
esse iudex, vel senator, vel aliquem honorē habere tanq̃ infamis:
vt. l. j. & l. fi. ff. ad legē Iul. de vi priuata. & in iuribus hic allegatis
in gl. ¶ Et aduerte, quia vis publica dicitur inferri, & non solū si
cum telis, seu ensibus vis inferatur, sed etiā cū omni eo, quod no-
cere potest: vt. l. armatos. ff. ad leg. Iulia. de vi pub. & tenetur quis
hac. l. non solū, si vim intulit cū armis: sed si arma tenet in domo,
vel in agro, sine causa legitima: puta pro vsu venandi, vel itineris,
vel nauigationis, vel causa mercimonij: vt in. l. j. & ij. ff. eo. tit. Vis
autem priuata cōmittitur, cū vis alicui etiam sine armis inferatur
coadunatis hominibus: vel si res debitoris sine iudicis authorita-
te occupentur. & c. de quo dic plenē, vt habetur per totū titulum
de vi priuata. & intellige vltimum, nisi ex pacto poterit creditor
illa bona occupare. quod quando valeat, dic vt plene nota. in. l.
10 iij. C. de pignori. ¶ Opponitur & videtur, quod de spoliatio-

^a ZACHARI. ¶ Exceptio spoliationis est dilatoria. Adde plenissimē per Lanfr. de ori. rub. de causa pos. & propriis. col. v. in prin. vers. ex
præmissis. cum seq. vsq̃ ad fin. vj. col. in ver. circa necessariam. dixi in. c.
venerabili. in ver. ante restitutionē. in apo. ad istū. nu. 3. s. de offic. delega.
Anto. Francif. ¶ An exceptio spoliij sit dilatoria, vide gl. quæ dicit, quod
sic in. c. j. de resti.

ne facta per Abbatem non possit excipi in
quantum agitur nomine monasterij: quia de
licitum prælati & c. xvj. q. vj. c. si episcopum.
Solu. dicit gl. iij. quod hīc totus conuentus
consensit ab initio, vel ex postfacto ratū ha-
buit. nam & in maleficijs rati habitio retro-
trahitur: vt in. l. j. ff. de vi & vi arma. in. c. cū
11 quis. de sen. excommu. lib. vj. ¶ Et nō hanc
gl. quia solet quotidie allegari, q̃ licet delictū
c solius prælati nō noceat ecclesiæ: secus tamē
si delictum sit per totā ecclesiam, seu per præ-
d latum communicato cōsilio^d cū capitulo. &
idem nō. gl. in regula, delictum. li. vj. & idem
quod ista gl. tenuerūt Io. Tan. Gof. & Phil. &
facit quod nō. in. l. iubemus. C. de sacrosanct.
ecclē. Hosti. dicit hīc monasterium teneri ex
facto Abbatis: quia res ad ipsum peruenit &
ipsam possidebat: vnde non debebat ex dolo
Abbatis lucrū sentire, sicut nec damnū pati.
ff. de do. l. j. ¶ Et si diceret, q̃ lucrū est istud:
cū illud castrum spectaret ad monasteriū:
& sic nō possidebat rem suā: respondet, quia
forte milites castrum in feudum tenebant: &
sic erat lucrum respectu vtiles dominij: vel
est lucrum præsupposito, q̃ simpliciter spe-
ctaret ad monasteriū: quia de dominio non
potest fieri quæstio spoliationis: vt in. c. fina. j.
eo. ideo nō debet admitti ista allegatio domi-
nij in præiudiciū spoliati. Innocen. verò dixit
quosdam dixisse nō posse cōtra monasteriū
excipi, nisi duo interuenerint. primò, q̃ nomi-
ne monasterij facta sit violentia. Secundo q̃
ad monasterium aliquid peruenerit: poterit
enim excipi de eo, quod peruenerit. ff. de vi &
vi ar. l. j. §. fi. Generaliter traditur secundū istos
exceptionem istā spoliationis, non compete-
re nisi vbi competit interdictum: quis actio,
12 vel exceptio de dolo possit cōpetere. ¶ Ex
prædictis colligere tres solutiones ad contra-
rium. prima, quod hīc tota ecclesia consensit
à principio, vel ex postfacto. De hac solutio-
ne: an sit vera: vt factū prælati & capituli no-
ceat ipsi ecclesiæ: dicā plenē in. c. j. de do. & cō-
tu. & satis quo ad istum text. potest tolerari:
cū ipsa res peruenerit ad monasterium &
sic in nihilo præiudicā monasterio, si prius
restituatur, & postea agat. Secunda & tertia sol-
tendunt in idem: sed diuersificantur in hoc.
quia Hosti. videtur velle satis esse, quod res
inuasa peruenerit ad actorem: vt contra eum
possit excipi: licet ipse non expulerit. Alij ve-
rò, quos refert Inn. requirunt duo, quod no-
mine actōris, & quod res ad eum peruenerit:
vt sic quando non competit interdictum: ita
nec ista exceptio. Inn. tamē in hoc vltimo va-
riauit hic. nā in vna parte exceptionem spo-
liationis non competere: nisi vbi posset com-
petere interdictum. & sic contra mādantem,
vel spoliantem vel spoliationem ratam habē-
tem. de resti. spo. cum ad sedē. Sed in alia glo. d
dicit exceptionem spoliationis locum habē-
re, siue sit spoliatus, ita q̃ interdictū cōpetat:
siue cōpetat cōdictio ex Decre. sepe. de resti.
spo. siue aliud remediū tēdens ad restitutionē

spo. in. vj. & ideo
debet opponi an-
telit. conte. & eius
oppositio exclusi-
tur per ipsam litis
cōte. vt per Io. an.
post Arch. in. c. fre-
quens. de rest. spo.
in. vj. Et adde q̃ il-
la debet probari i
traquindecim dies
à die oppositionis
factæ. & per gl. in
d. c. j. de resti. spol.
lib. vj. & adde etiā,
q̃ exceptio spoliij
non repellit agen-
tem: nisi spoliante
mandantem, vel ra-
tum habentē, vt p
do. de Rota i deci.
ccccxliij. quæ inci-
pit fuit dubitātū.
Dicat tñ qd̃ potest
opp. etiā in vim pe-
remptoriæ secundū
Bar. in. l. j. in fin. ff.
vti pos. & nō. Io. an.
an. in c. veniens. de
præscri. & p Phil.
latē i. c. proposuit.
de app. dicat tamē
quod opposita in
vim dilatoriæ ex-
cluditur per litis
cōte. Ita vt nō pos-
sit opponi post: se-
cus autē, si in vim
peremptoriæ. vt ple-
nē traditur in. d. c.
frequens. de resti.
spo. libr. vj.

^c SEBA. SAPI.
¶ An sit differen-
tia. Vide Bald. in. l.
& si seuerior. colū.
pe. versic. vj. iuxta
prædicta quæritur.
C. ex qui. cau. infā.
irrog. & an in du-
bio iudicandū sit,
q̃ sit vis publica,
vel priuata, vide
Alexā. in. l. viro. ff.
solu. matri,

^c SEBA. SAPI.
¶ Debetum solius
prælati. Quādo de
licitum prælati no-
ceat ecclesiæ ponit
Ang. in cōsil. cxxij.
inci. omne datum.
Feli. in. c. cū vena-
bilis. col. vj. versic.
scias duo tantū. de
excep.

^d ¶ Communicato
cōsilio. Adde quā-
do etiam noceat
non cōmunicato
cōsilio expresse
Pe. de Ancha. cōsi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

clvj. & an delictū
prælati noceat ec-
clesiæ. vide Roma.
confi. cclxviii.

ZACHARI.

¶ Adde Iac. Reb.
in. l. quinq. casus.
& ibi in apo. Celsi.
ad ipsum. C. de de-
cur. libr. x. Et qd si
non communicato
consilio factum est
delictū per præla-
tū quod post mō-
dum collegium ha-
buit ratū, an sit per
inde, ac si comuni-
cato consilio p col-
legiū, vel vniuersi-
tatem factū esset.
ibidem nume. 3. in
apo. prædicti Cel.
Anto. Francif.

¶ An & quādo de-
lictum prælati no-
ceat ecclesiæ: dicas
q regulariter non
nocet secundum
Bald. in. l. memine-
rint. C. vnde vi. &
no. in. c. si episco-
pus. in. §. fina. xvj.
quæstio. vj. vide ta-
men glos. in. l. iube-
mus nullam. C. de
sacro sanct. eccle. &
Bald. in præludis
feudorū in. vj. col.
vbi dicit, q nocet,
si sit commissum
in omittēdo. & no.
quatenus ad eccle-
siam peruenit: de
quo vide p. d. Car.
in cle. j. in. v. oppo.
de in integ. resti. &
eundē Card. in cle.
ij. in. §. j. post gl. de
hæret. & eundē in
cle. j. in. §. cæterū.
de priui. adde etiā,
q delictum præla-
ti, dum ipse viuit,
nocet ecclesiæ in
feudo non post
mortem suā, vt no.
Arch. quem cete-
ri sequuntur in. c.
verū. de fo. compe.
& probatur in ca.
si clericus: de ca.
mona. & in. c. pri-
mo. §. item si cleri-
cus. de capi. Corra-
di. in vñbus feu. &
vide do. Card. in
cle. j. in. vj. oppo-
sitione, de pœnis. &
in. c. cū venissent.
in. iij. quæstio. de
insti. & vide Ioan.
an. in reg. delictū.
de regu. iur. lib. vj.
& plenius p Alex.
in cōn. xxij. in pri-
ma pte consiliorū.

a ¶ Decisio. clxij.
Adde quando est
cxlix. in nouis. &
vide tu in antiquis

possessionis. & tenēdo hanc opio. satis patet
rñsio ad cōtrariū: cū monasteriū hoc succes-
serat in vitiū rei spoliatæ: ideō cōtra illud cō-
petit exceptio. Et hāc opi. q exceptio cōpetat
generaliter, vbi habet locū aliquod remediū
possessorium tenet Io. Cal. in. c. f. j. eo. nec ob-
stant iura dicētia, q exceptio cōpetit contra
spoliatorē. & c. vt hic, & in. d. c. fin. & in. c. fre-
quens. de resti. spo. li. vj. qā scdm eū tales pos-
sunt latē dici spoliatores. Et per hoc dicit ibi
Cal. q oīa priuilegia suspensiuā petitorij cō-
petentia interdicto vñ vi. locū habēt in pos-
sessorio latē sumpto. & vide qā recitat Io. an.
in addi. Spe. in tit. de peti. & pos. §. j. vers. qd si
agenti. in addi. magna. ¶ Et hāc opi. vñ hic se-
qui. d. Ant. sed Io. an. post Arch. videt sentire
contrariū in. d. c. frequēs. in ver. violētia. & li-
cet iste articulus nō sit. valde utilis, quo ad ter-
minos ca. cū possit alijs modis euadi contra-
riū: tñ, quia vtilissimus est in se, & etiā in alijs
terminis: ideō latius insto, & credo oppositū
tenendū: vt hāc exceptio spoliationis solū re-
pellat illū, qui tenet interdicto vñ vi. Secus si
tenetur alijs remedijs possessorijs. Et idē di-
co de alio priuilegio tributo interdicto vñ de
vi: vt non admittat secū accumulationē alte-
rius causæ. de quo in. c. f. j. eo. moueor: qā oīa
iura hīc priuilegia tribuentia loquunt de spo-
liatore, qui est valde exosus iuribus & homi-
nibus. ar. in. l. qm multa facinora. C. ad leg. Iul.
de vi pub. & ff. ad leg. Iul. de vi publi. & de vi
pri. p totū. pro hoc cle. vna. de cā. pos. & pro-
pri. ibi: & in spoliatis odiū & c. c. frequēs. præ-
alle. & hic in. c. f. j. oīa em ista iura loquunt de
spoliatore. nec obstat dictū Cal. q alij: qui te-
nentur aliquo remedio possessorio largo mo-
do dicuntur spoliatores. quia dico, q ista iura
tanq exorbitantia à regulis iuris. cōis debēt in-
telligi & restringi in proprijs terminis: arg. in
reg. odia. lib. vj. & in. c. & ij. de fil. præby. eo.
lib. maximē, qā sæpe hāc exceptio spoliatio-
nis malitiosē opponit ad impediendū proces-
sum principalis causæ. hoc etiā vñ probari in
d. c. frequēs. vbi tex. apertē dicit hoc priuile-
gium debere restringi, & q nō debet admitti
hēc exceptio, qñ spoliatio proponit ab alio
facta, q actore. & hoc tenet ibi Io. an. nec ob-
c. sæpe. dum dicit: qd non multū interest. & c.
& quod cōpetit possessoriū illo casu: quia cū
istud remediū sit fundatū sup maxima equi-
tate non debet extēdi ad aliū casum, maximē:
vbi nō est omnimoda similitudo rōnis. Sicut
in simili dicit Io. an. in. c. ij. vt lit. pen. lib. vj. &
in præalle. c. frequēs. Itē illud remediū fuit in-
ductū: quia re trāslata in aliū spoliat⁹ amitte-
bat dñium in effectu: cū de facili non posset
probare dñium: vt ibi dicit litera. quē quidē
ratio cessat, qñ vult repellere actore per exce-
ptionē spoliationis, nā peccata debent tenere
suos authores. de his, q fiunt à maio. parte ca.
c. quæsiuit. & l. sancimus. C. de pœnis. & vbi
maius delictū: ibi maior pœna, seu vindicta
debet esse: vt in. c. nō asseramus. xxiiij. q. j. non
est ergo idoneū, nec rationi cōsentaneū vt in-
ductum in odiū spoliatis extēdat ad aliū, qui
violentiā nō intulit: licet res postea ad eū per-
ueniat, & maximē in casu. c. reintegrāda. quæ
conditio cōpetit etiā contra nō dolosum: vt
ibi no. & dicā in. c. cū ad sedē. de resti. spol.

¶ Hinc dicūt dñi de Rota deci. cxlij. a q si in-
ter Titū & Seium sit actū possessorio dum-
taxat: Caius veniēs ad cām pro interesse suo
pōt agere petitorio: quia priuilegiū illud pe-
torij suspensiuum cōpetit dumtaxat cōtra
spoliatorē, & in ipsius odiū. Conclude ergo,
q ista priuilegia tributa interdicto vñ de vi:
vt non admittat secū accumulationē alterius
causæ, vel vt per viā exceptionis repellat spo-
liatorē suū ab agendo, solū cōpetunt cōtra
spoliatorē, cōtra quē daretur ipsum interdi-
ctum. Ad istū ergo text. aliter rñdet, vt dicit
gl. & s. declarau. vel quod hāc spoliatio fuit
facta per Abbate noīe monasterij, & res per-
uenit ad monasteriū, & sic tacitē ratū habuit:
& sic satis præsumendū est, q noīe monaste-
rij, cū Abbas nihil habeat, vel habere possit
noīe proprio. liiij. di. Abbati. & ex istis decla-
rauit, quia castrū peruenit ad monasterium.
¶ Et ex prædictis pōt solui cōtrariū, qd for-
mari pōt per. c. frequēs. in fi. vbi dicit, q exce-
ptio spoliationis priuatarū rerum, non obst.
agenti super ecclesiasticis. loquit em qñ spo-
liatio priuatarū rerū fuit facta noīe proprio,
& non noīe ecclesiæ. vel solue, vt ibi no. in gl.
¶ Glo. in ver. retentionis. allegat vbi sunt il-
la iura de quib⁹ tex. facit mētionem, q verus
dñs ad quē res sua reuertit. & c. Sed aduerte,
quia papa nō rñdet ad illa iura, quē videntur
obstare. ex quo enim castrū spectabat ad mo-
nasterium, & nūc peruenit ad monasterium:
ergo poterat vti retētionē: vt in iuribus alle-
gatis in gl. ¶ † So. secundū Inn. & Hostiē. illa
iura procedunt qñ sine dolo & violentia res
peruenit ad dñm, aliās secus. nā & prædoni
cōtra spoliatorē datur interdictū vñ vi. de re-
sti. spol. c. in literis. fortius ergo dari debet ex-
ceptio. Et hoc apertē voluit text. in. l. si quis
emptionis. C. de præscri. xxx. anno. Itē pōt re-
spōderi secūdo modo, q licet proprietat spe-
ctaret ad monasteriū: vñ usufructus: tñ & vtile
dñium pertinebat ad istos nobiles, qui habe-
bant hoc in feudū, & sic nō licebat etiā cum
bona fide castrū retinere. arg. in. c. j. de feu. &
de do. per tuas. ¶ Gl. in ver. cōtra spoliatorē.
attingit qñ cōpetit interdictū vñ de vi. & qñ
condictio. c. sæpe. & c. reintegrāda. b de pri-
mo habetur in. c. cū ad sedē. de resti. spol. vbi
etiā dicā de condictione. c. reintegrāda. &
de condic. c. sepe. dic. vt plenē ibi dicā. ¶ Gl.
in verbo, iuxta regulā. allegat vbi habet illa
regula, qui prior appellat. & c. de qua in text.
¶ Sed quēro, qd intēdit illa regula, qui prior
appella. & c. cū ibi non tractetur de app. So. ex-
pone secundū Abbate & Ioā. an. qui prior ad
iudiciū prouocauit conueniendo aduersa-
rium. Ita dicūt ipsi, & benē. nā sic dicimus in
simili, q appellatio extraiudicialis est prouo-
catio ad causam: vt in. c. cū sit Romana. de
ap. dicitur enim appellare ipsum aduersariū:
seu vocare & interpellare ipsum conuenien-
do. ¶ Sed tunc opp. iterū contra tex. Videtur
enim in hoc sibi contradicere: cū primō di-
cat, quod causa in iudiciū deducta in modū
actionis, intelligunt duē mutue petitiones se-
minimē cōtingētes: & postea aduersatiuē di-
cit, q in idē iudiciū ambē deductę debēt si-
mul tractari. & vna snā terminari. & sic vñ q
se contingāt. Sol. vt colligit ex mēte Host. &
Ioan. an.

deci. cccxxxvj. in
cipien. fuit dubita-
tum. & ibi etiam vi-
de, an exceptio
spoliationis rerum
priuatarum obstat
agenti pro restitu-
tione rerum eccle-
siasticarum.

Anto. Francif.

¶ Circa hoc, an
agenti spoliatorio
iudicio obst. exce-
ptio alterius spo-
liationis, dicas, q
talis exceptio vide-
tur obstare: vt per
do. Abba. in. c. bo-
ne. de app. & ibi p
Phil. & vide quæ
plenē traduntur p
scribētes: & maxi-
mē per Alex. in. l.
naturaliter. in. §. ni-
hil commune. ff. de
acquir. posses. vbi
ponit multas limi-
tationes ad illā re-
gulā, q spoliatus
debet ante omnia
restitu: de qua in
l. si quis ad se fun-
dum. C. ad leg. Iul.
de vi. & in. c. cū
quis. & in ca. in li-
teris. de resti. spol.
& vide Old. in cō-
fil. cccxxij. inci. iste
sunt allegationes.
& an contra agen-
tem spoliatorio iu-
dicio, obstat exce-
ptio cōpensationis:
vide Bal. in. l. fin. in
iij. no. & in. v. op.
C. de cōpen. & per
Spe. in tit. de resti.
spo. in prin. in ver.
hoc etiam no.

b ¶ Reintegrāda.
Adde Alex. confi.
vj. iij. lib. & de istis
remedijs vide Spe-
cu. in titu. de causa
pos. & pro. §. j. &
Lapum alle. liij.

Io. an. in varijs locis super text. Aut secūda conuentio fit post lit. cōte. quod indistincte licet, ^asecundū oēs corā ordinario: & tunc eū nō sit vera conuētio: vt no. per gl. in cle. sepe. de ver. sig. & dixi plenē in. c. j. de mu. peti. Iste causē se minimē cōtingūt: vnde non tractatur vicissim sicut causa cōuētionis & recōuētionis: nec etiā terminatur vna snia: quia hoc nō posset fieri sine p̄iudicio alteri tris causē. tractabunt ergo, ac si essent actiones separatae & diuersorū. & scdm cōtingētā iudiciorū, & sic qui prior conuenit aduersariū, prius audir: nec debet aliquo modo retardari ppter secundā cōuētionē. Illa tñ etiā tractabit: & dicitur mutua cōuētio, sine tñ p̄iudicio prioris. ar. l. in rē. ff. de cōpē. & qd not. gl. in d. cle. sepe. Aut secūda cōuētio deducitur corā ordinario, vel delegato ante li. cōte. & tñ nō est propriē recōuētio: & iste causē se cōtingūt respectu vicissitudinis in tractādo & simul diffinendo. & ita loquitur secūda pars tex. in ver. quanq̄. & qualiter debent simul tractari plenē dixi in. c. j. de mu. peti. per q̄ decido aliqua hīc not. per doc. Et per hoc ^binferi, q. l. q. prior. ff. de iud. habet locū, qñ secūda cōuētio deducit per viā recōuētionis vere. Sed dic, q̄ pōt intelligi etiā modo isto: vt ibi sentit Bar. & tunc dic, q̄ prius debet tractari: scilicet cū priuilegio p̄lationis: q̄a prius expediet vnus articulus cōuētionis. Secūdo & immediatē alius articulus reconuētionis: vt dixi in. c. j. de mu. peti. q̄ vicissitudo nō seruatur ita stricte, qñ propriē nō deducit per viā reconuētionis: vt. s. dixi. ¶ Et ex his habes duos intellectus ad. l. qui prior. & aduerte, q̄a Hosti. hīc sentit opi. quā tenui in. d. c. j. vt corā delegato nō sit locus reconuētionis post lit. conte. neq̄ etiā corā ordinario: vt sit propria reconuētio: & habeat priuilegiū recōuētionis. qd no. & dic vt ibi dixi. Et optime pro illa snia facit iste tex. vt p̄dixi: an & quādo habeat locū hāc regu. qui prior. & c. vide qd ibi no. & per Spe. in ti. de q̄stioni. ver. videmus. & p̄ Hosti. in sum. eo. ti. ver. hēc autē regula. ¶ ^c¶ Quero, tex. hīc dicit, q̄ cū causē actoris & rei deducunt in iudiciū per modū actionis & recōuētionis ^d, debet vna sentētia terminari: qd si iudex pronūtiat sup cōuētionē, & non super recōuētionē: gl. hāc in ver. eadē sentētia. dicit, q̄ nō valeat sentētia: vel saltē appellabit: per. l. j. §. fi. ff. q̄ sen. sine app. ref. ¶ Aduerte, quia gl. ideo loquitur indistincte: q̄a tex. in. d. §. fi. sic loquitur: sed cōter tenetur hīc: & ibi sniam tenere: & opus esse appellatio ne. hoc em̄ voluit ille tex. in fi. facit, quia trāsgressio ordinis causē ad cām, non vitiat sniam ipso facto: vt in. l. j. C. de app. & not. in. l. prolatā. C. de sentē. ¶ Sed circa hoc format dubiū, p̄supposita illa opi. pro vera, q̄ snia teneat lata super vna, q̄ nō fuerit appellatū: nunq̄d possit peti executio illius sentētiā anteq̄ pronuntiet super alia: quidā q̄ sic, per tex. illius §. vlti. sed Vin. tenet cōtrariū, dicens illud in ea lege corrigi. dum dicit, q̄ appellatio debet interponi. hoc verū scdm eum: nisi cū aduersarius impediret, ne iudex ferret sentētiā super alia: tñ differet executio, & pōt excipi cōtra aduersarium, si agit ex cā iudicati. ff. de eo per quē fa. erit. l. j. §. j. & de test. cogē. c. peruenit. ¶ Sed contra p̄dicta facit. c. cū. l. & A. de re iu. Sol. secundum Vin. ibi nō fuit reconuētio: sed remotus fuit Abbas data correctione capituli. d. Ant. circa vtrūq̄ dubiū sic distinguit: q̄ si prius liquet de vna, q̄ de alia, tenēdo q̄ possit iudex separatim pronūtiare, si prius liqueat in vnā, q̄ alia: q̄ per hoc nō poterit appellari: q̄a ordo nō peruertit. nec etiā poterit hoc casu obijci cōpensatio: ex quo nō est liquidatū dubiū recōuētionis. & sic sentit, q̄ hoc casu poterit peti executio sentētiē prolatē. si autē liquidata sunt debita hincinde: & prius pronuntiat sup cōuētionē, vel recōuētionē: dicit se nō videre interesse, propter qd possit appellari: ideo appellatio nō est admittēda: vt. ij. q. vj. c. nō solent. ¶ An autē possit peti hoc casu executio sentētiā primō latē distinguitur. q̄ aut hincinde quātitas debet: & sic est locus cōpēsationi: & nō pōt peti executio in altera ad p̄iudiciū alterius opponentis cōpēsationē: ex quo liquidatū est debitū. & hoc dicit de mente tex. & gl. in. d. §. vl. vbi autē, q̄titas debetur ab vna parte, & species ab alia, satis putat procedere dictū Vin. & hoc dicit tenuisse Simo. Vin. & sequit Io. an. in addi. Spē. in tit. de recon. §. vlt. ver. quid si primō. Et hāc dicta ex toto mihi nō placēt: cū etiā iura in distincte dicunt, vbi nō est locus cōpēsationi, cōuētionis & recōuētionis, debere terminari vna snia: vt hic. & in. c. j. de mu. peti. cum. si. quare cōcludo, quo ad primū: q̄ vbiq̄ admittit vera re

conuētio, semp debet vna sentētia terminari: & si secus fieret posset appellari: vt in. §. fi. p̄dicto. Et si diceret, q̄ interesse poterit p̄tendi hīc: Rñ. q̄ magnū. primō vbi admittit compensatio. Itē vbi nō admittit, licet directē nō cōpenset: poterit tñ indirectē cōpēsari: quia si snia pariter ferat pro eo, poterit de effectu sentētiā seu rebus sibi adiudicatis p̄sententiā illi aduersario satisfaccere: qd nō poterit, si pro eo ferri. Itē est interesse, eo q̄ iudex cōtra iura differt sibi facere iustitiam. ex quo em̄ actor & reus suas actiones simul in iudiciū deduxerunt: & debuit iudex ita procedere, vt vtriq̄ pariter & eodē tpe posset p̄ suam sniam satisfaccere. fateor tñ, q̄ vbi prius liqueret de vna, q̄ de alia: & scandalū timef in differēdo: q̄ poterit iudex super illa prius p̄nuntiare. nec appellatio obstabit. ar. i. l. equisimū. ff. de vsufu. & in. l. j. §. quies. ff. de offic. p̄fē. vrb. & in. c. ij. de cau. pos. & proprie. & hoc quo ad primū. ¶ Ad scdm, an si non fuit appellatū possit peti executio: breuiter dico: q̄ sic: quia nihil obstat in cōtrariū: nisi sit casus in quo possit obijci cōpēsatio. qd qñ sit nō est materia nostra: sed vide Bar. i. l. auferf. §. q̄ cōpēsationē. ff. de iu. fil. & per Cy. in. l. fi. C. de cōpē. dicā. in. c. ij. de depo. vbi per cano. ¶ Ad p̄dicta facit. c. cū aliquib⁹. de re iudi. & ij. q. j. in. c. sicut. ibi: q̄ iuste diffinita sunt, nulla patimur excusatione differri & c. de poeni. di. j. c. Adā. ibi statim & c. facit. l. fi. is a quo. ff. vt in pos. le. hodie consta. hodie agatur. & c. dic vt ibi. ¶ Op. capiēdo si. huius gl. videt em̄ q̄ super cōuētionē & recōuētionē ferant duē sentētiē, & nō vna: q̄a quot sunt articuli, tot sunt sentētiē. ff. de min. l. etiā. ad idē facit. c. cū ecclesia. de cau. pos. & propri. vbi duā sniē diuerse late fuerūt super cōuētionē & recōuētionē. ¶ Gl. fatef cōtrariū, q̄ in veritate plures sunt sentētiē, sed vna dicit propter t̄pis ipsius idēitatē, seu vnitatē: q̄a in eadē charta, & in eodē ferē tpe proferunt. f. vna immediata plus aliā. vt hic. & in. d. c. cū ecclesia. simile in. l. scire debemus. ff. de ver. ob. vbi vna dicit stipulatio propter eadē cōceptionē verborū: & tñ sunt plures respectu pluriū rerū deductarū in illa. ¶ Et ex his no. q̄ vna & eadē res pōt diuersimodē propter diuersos & varios effectus nuncupari. xxij. q. ij. c. fin. ¶ Sed circa hoc dubitat, qd si lata snia super cōuētionē statim appellat cōdenatus: & per hoc recusat iudicē, vt suspectū: quia eū iniuste cōdenauit. quod pōt vt in. c. proposuit. de ap. nūqd autē non obstatē recusatione ferf immediatē snia etiā sup recōuētionē. Hosti. dicit, q̄ non. vñ hoc casu scdm eū nō terminabit vna snia: habet ergo locū iste tex. qñ nō appellatur & recusatur. Io. an. dicit se cōtrariū putare. & inducit. c. auditis. de procu. de cau. pos. c. pastoralis. & de resti. spo. c. audita. & ad decre. proposuit. dicit rñdendū prout ipse ibi no. ¶ Not. bene hoc dictū Ioā. an. sentit em̄ p̄ iura, q̄ hīc alle. q̄ post cōclusionē in cā, nō pōt impediri snia virtute recusationis: cū nihil possit opponi post conclusionē: nec de facto: nec de iure. vt no. in dictis iuribus: maximē in p̄alle. c. pastoralis. ¶ Ex hoc limitant iura dicentia recusationē, & exceptionē dilatoriā posse proponi qñcūq̄ ius opponēdi superuenerit. vt

^a ¶ Licet. Adde Ancha. cōfil. lxxij.

^b ¶ S E B A. S A P I.

^b ¶ Et p hoc. Quomodo cōcordat regu. d. l. qui prior. tradit Bartol. in. l. vbi pactū. col. ij. C. de transac. vbi etiā Bal. dicit, q̄ procedit in iudicijs paribus, non in p̄iudicialibus.

^c ¶ Reconuentioni. Adde Roma. sing. fo. xij.

ZACHARIAS.

^d ¶ A ctionis & recōuentionis. Acta vero successiue fiunt in vna post aliam. Ita no. Bart. in anthen. & consequenter, col. v. ver. quærit gl. C. de senten. licet possint etiam simul, vt ibidē. & vers. & iste. in. c. j. col. ij. vers. venio nunc ad gloss. s. de mu. peti.

^e ¶ S E B A. S A P I.

^e ¶ Quod vna. Ad regulam, q̄ vna & eadē res non debeat diuerso iure censeri. Leum, qui zdes. ff. de vsucap. ponit octo limitationes dominus meus do. Rochus Curtius in repe. c. fi. col. xx. iij. s. de cōsue. quarum vltimā colligit ex verbis Abba. hic.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Et nō post. Ad-
de quod Roma. cō
fi. clxxvj. tenet qđ
instrumenta, quo-
rum notitia super
uenit post conclu-
sum in causa, pos-
sunt produci illo
tēpore. & qđ exce-
ptio excōicationis
possit opponi post
cōclusum in causa,
tenent do. de Ro.
in deci. suis. ccxxj.
de re iudi. in anti-
qs. inci. gl. est Inno.
Anto. Francisc.
¶ Circa hoc, an
post cōclusionē in
causa, possint pro-
duci instrumenta,
quorum notitia su-
peruenit de nouo.
& qđ de exceptio-
ne excōmunicatio-
nis: dicas, qđ cōclu-
sio in causa facit
nullas esse partes
iudicis: nisi in iudi-
cando, vt plene p
Inno. in. c. pastora
lis. in. ij. col. de cau.
pos. & proprie. &
facit conclusio in
causa: vt nihil am-
plius possit pro-
duci, nisi in casib⁹
no. per Spe. in tit.
de renūtia. & cō-
clu. in ver. & scias.
in tit. de instru. edi.
in vers. nunc dica-
mus. in prin. & ad
de etiā, qđ possunt
produci nō solum
instrumenta de no-
uo reperta: sed etiā
testes de nouo re-
perti, si sic iuretur:
secundū Bart. in. l.
mancipiorū. ff. de
opt. leg. & ibi etiā
per Alexā. & etiā
potest obijci exce-
ptio excōicationis:
vt in. c. excep-
tionē. de except.
& in. c. pia eo. titu.
lib. vj.

SEBA. SAPI.

b ¶ Excōmunicatio-
nis. Vide Fel. in. c.
exceptionē. colū.
iij. vers. fallit pri-
mō. j. de excep. vbi
ponit regulā, qđ ex-
ceptio dilatoria
non est proponen-
da, post litē cōtest.
fallit in causa excō-
municationis & a-
lijs modis: vt ibi p
eum, vide eundem
in. c. insinuante. col.
iij. s. de offi. delega.
vbi ponit excep-
tione, quā super-
uenit postqđ est cō-
clusum in causa.

in. c. insinuante, de offi. dele. & in. l. fi. C. de cō-
for. eius. li. & no. iij. q. vij. c. exceptio: vt intelli-
gantur ante cōclusionē in causa: & nō post:
quod est mēti cōmendādū. Et pro hoc facit:
quia ex quo cōclusum est, parū pōt iudex no-
cere: cū & si nunqđ sniam tulerit promptū sit
remedium appellandi. Puto tñ, qđ exceptio
excōicationis^b possit opponi in quacūq; par-
te litis: maximē si postea superuenerit. arg. c.
pe. j. de excep. & c. pia. e. tit. li. vj. Hosti. tñ in-
nitens suā opi. prādictā addit aliū casum, in
quo super cōuētiōe & recōuētiōe simul
nō pronuntiatur: videlicet cū petitorium est
obscūrum: & de possessorio statim liquet, qđ
est talis naturā, qđ festinā pronuntiationē re-
quirat propter animarū periculum. de quo in
c. ex conquestione. de resti. spo. Et no. hoc di-
ctum Hosti. sentit em qđ. s. tenui contra opi.
d. Ant. vt regulariter debeat pronuntiari si-
mul super vtraq; cā, nisi prius liqueat de alte-
ra. & cum hoc sit, qđ imminet periculū. & li-
cet Hosti. dicat de periculo animarū: idē pu-
to de periculo corporis: vt quia est cōtentio
super possessione. & quilibet de facto dicens
se possessionē habere, vult possidere. ar. in. d.
l. equissimum. ff. de vsufru. & in. c. cū venis-
sent. de insti. ¶ Quero hīc tex. dicit, qđ quā-
stio spoliatiōis nō prēiudicat q̄stioni propo-
sitā per aduersariū: nisi proponat per viā ex-
ceptionis. An hoc sit verū indistinctē glo. hīc
in ver. tantū. valde notabiliter dicit: qđ nō. sed
hoc procedit in civili: secus in criminali. Illa
enim suspendit p q̄stionē spoliatiōis postea
propositā, etiā per viā actionis. & ita intelle-
xit. iij. q. j. per totū. & ij. q. ij. per totū. ¶ Not.
ex hoc singulārē limitationē ad hoc. c. & no.
casum, in quo actio operat naturā exceptio-
nis & actionis: quia excludit agentē crimina-
liter & cōsequitur restitutionē. & hāc gl. nō
reprobatur a doc. Imō Io. an. & alij simplici-
ter trāseunt: nec expressē approbādo, nec re-
probando. Sed d. Anto. dicit, qđ cōtra eā facit
ratio huius cap. & hoc verius putauit: vt sit
neceffe oponere de spoliatiōe & hoc tutius
existimat per hāc decre. Et scdm hunc intelle-
ctum possunt scdm eum trahi iura, sup quib⁹
fundat se ista gl. Sed ego reperi hoc dictū
gl. approbari per Spe. in tit. de cau. pos. & pro-
prie. s. j. ver. illud. licet mentionē nō faciat de
hac gl. & mouet per iura alle. in hac gl. iij. q. j.
& q. ij. c. oportet. & c. audiuius. & hoc di-
ctum placet. & ratio, quare hoc casu actio su-
per naturaliter operet, est: quia nō debet quis
cōtēdere criminaliter cū suo aduersario spo-
liat⁹. Itē posset ex defectu facultatū quādoq;
perdere cām: habeat ergo locū illud. nec nudi-
contendere: nec inermes inimicis opponere
nos debemus: vt. d. c. oportet. & c. frequēs. de
rest. spo. lib. vj. ¶ Aduerte etiam circa hoc
ad aliam singulārē limitationē, quā ponit gl.
ij. q. ij. in summa. dicens, qđ q̄stio spoliatiōis
proposita p modū exceptionis in cā crimina-
liter intentata, nō solū operat effectū expul-
siuum, sed etiā consecutiū: quia ea probata sit
restitutio. & sic intelligit illa iura. ij. q. ij. Et ad
hanc decre. rñdet, qđ loquit in cā civili. qđ vi-
detur mirabilis limitatio. Sed Spec. in. d. ver.
illud. refert quosdā hoc tenuisse non tñ facit
mentionem de hac glo. sed Spe. tenet opposi-

tum per. c. qualiter & qñ. ij. de accu. s. pen. de
fimo. licet Heli. de testi. c. veniens. & c. cōsti-
tutus. quasi velit dicere, qđ sententia in cā cri-
minali, debet esse cōformis petitioni: sed ex-
cipient nihil petit. ergo nō debet fieri restitui-
tio. Et hāc opi. Spe. approbat. d. Ant. qđ mihi
satis placet. nā vltra libellum non habet infe-
rior a papa potestātē super illa instātia: prout
notanter dicit Io. an. in. c. mandatū. de rescri.
vbi dicit, qđ si in cā beneficij reus fatetur de-
fectum sui iuris: & actor nihil probat de iure
suo, qđ inferior a papa absoluet reū ab impe-
titione actoris: & ipsi actori imponit silētiū:
sed per viā inquisitionis, seu accusationis po-
terit de nouo contra illū reū procedi ad pri-
uationē virtute suę cōfessionis. per no. in. c.
per inquisitionē. de ele. ¶ Sic dico in propo-
siti, qđ actor virtute exceptionis repellitur: sed
iudex si ille est infamatus, poterit procedere
per inquisitionē, vel alius accusator admitti-
tur, salvo casu. c. frequēs. palle. vel iste idē fa-
cta restitutione. pro hoc facit. d. c. frequēs. &
hoc qñ spoliatio proponit facta ab ipso accu-
satore. si autē a tertio tunc probata spoliatio
ne per modū exceptiōis iudex ex officio suo
statuet terminū reo ad petendā restitutionē:
vt sic postea possit procedere accusatio: vt
est tex. in. d. c. frequēs. s. solet. ¶ Cape aliam
solennem limitationē ad hūc tex. & oīa p̄di-
cta, qđ vbi factum est notoriū, cōnon admittit
exceptio spoliatiōis^d: quia est dilatoria: & sic
prēcludit per cōtestationē: sed plus est factū
esse notoriū qđ lit. conte. esse: ergo. & c. hoc
est no. dictum Vin. in. c. proposuit. j. de ap. vbi
ponit Io. an. & illud idē posuit in. d. c. frequēs.
& Spec. in tit. de peti. & posse. s. ij. post princ.
quod est not. pro hoc facit: quia de liquido ad
illiquidum nō est bona cōpensatio: vt. l. fi. C.
de cōpen. & no. in. c. ij. deposi. ¶ Quero qua-
liter intelligitur iste tex. an cū prima q̄stio est
petitoria, & secūda possessoria: an cū vtraq;
est possessoria: gl. ista. in. ij. parte dixit quosdā
intelligere, quod hīc vtraq; erat possessoria.
quod nō placet gl. quia hic primō petebat iusti-
tia super dānis datis: quasi per hoc agebat pe-
titorio. Sed Hosti. dicit huic rationi posse re-
sponderi: quia nō est iniustū, vt spoliat⁹ resti-
tuatur: quasi dicat, qđ petēdo iustitiā sibi fieri
satis pōt includi q̄stio possessoria. Sed tu
dic, qđ nō est vis qualiter intelligat. Et an vna
quāstio possessoria faciat filere alteram: dic,
vt plenē no. in. c. si. j. eo. Intellectus tñ gl. magis
videtur applaudere literē. fateor tñ, qđ si pro-
bationes concluderēt ad possessoriū, satis po-
test dici sub illis verbis gñalibus possessoriū
includi: vt. j. dicam post gl. ¶ Quero, an per
exceptionē spoliatiōis interrūpatur p̄scri-
ptio: gl. hic in. iij. q. tenet, qđ nō quia excipies
non petit. c. alle. tñ aliqua iura, quę vident vel
le, qđ excipies dicatur experiri: sed illa loquun-
tur quō ad onus probandi: scdm Ioā. an. hanc
opi. gl. cōiter tenent hāc doc. qui licet multa
inuoluant, veritas est hāc q̄stionem nō proce-
dere: quia aut excipit cōtra illū, qui spoliavit
& possidet, & talis non pōt p̄scribere. quia in
rebus inuasis nō currit p̄scriptio: vt insti.
de vsucap. s. quod autē. & s. aliquādo. de iure
canonico nō est dubiū propter malā fidem.
in. c. fi. de p̄scri. Aut iste qui agit, spoliavit,
& alius

¶ Notorium. Ad-
de do. de Rota. in
pluribus suis deci.
in nouis. Ol. cōfi. j.
SEBA. SAPI.
¶ Exceptio spo-
liatiōis. Adde qđ
si notorium est de
non iure spoliati,
nō est spoliatus re-
stituendus: vt pu-
ta si clericus spolia-
uit laicum posses-
sione alicuius bene-
ficij. licet enim pe-
tat laicus se resti-
tui, non est audien-
dus: quia notoriū
est, qđ non poterat
tenere beneficiū.
Ita no. Innoc. in. c.
constitutus. de fili.
p̄sby. quod di-
ctū extollit Lanfr.
de Oria. in rub. de
cau. pos. & p̄prie.
col. v. ver. secunda
limitatio. & de eo,
quod dicit Abba.
hic, vide Peru. i. c.
proposuit. j. de ap.
¶ Non petit. Ad-
de, an excipiens di-
catur agere: Alex.
cōfi. xxij. iij. libro.
Anto. Francisc.
¶ Dicas, qđ exci-
piens dicitur age-
re improprie: scū
dum Bar. post glo.
in. l. j. C. de iur. &
fa. igno. & habetur
per Bald. in. l. eum
seruū. eo. ti. & idē
dicitur, qđ excipies
habetur loco acto-
ris. l. j. s. labeo. ff.
de flum. & no. Bal.
in. l. in exceptioni-
bus. de proba. & i.
leos. C. de vsur. p̄-
prie autem non di-
cit actor, nisi quo
ad onus probandi.
vt per Bar. post gl.
in. l. j. in princ. p̄-
allega. de iur. & fa.
igno. & per Spec.
in tit. de except. in
s. iij. & in tit. de di-
spu. & alle. in. s. ij.
in vers. penul. &
propterea debet
probare iuris exce-
ptiones: vt in. l. j. &
ij. de excep.

& alius possidetur: & idem quia res inter alios acta &c. & quia res est vitiosa: vt in d. s. qd autem. Aut exipitur contra terminum: & in civilibus non admittitur: vt in d. c. frequens. Aut in criminalibus non procedit etiam prescriptio: quia, ille q. spoliavit non pot. prescribere. In vno tm casu pot. cadere dubitatio presupposito, qd vbi competeret conditio ca. reintegranda. iij. q. j. haberet locum exceptio. & sic nunc excipitur contra illu, qui posidet bona fide. Quo casu dicit hic do. Ant. q. si esset prescriptio, in qua exigeretur litis contest. vel petitio procedit decisio glo. Sed si esset talis, in qua sufficeret interpellatio per nuntium: tunc credit, qd interrumpitur. quia hac est fortior interpellatio: sed certe hoc dictum non procedit. ¶ **¶** Quia prescriptio cu bona fide non interrumpitur, per sola missionem nuntij: imo nec petitionem extraiudicalem. De quo per Bart. in l. naturaliter. de vsu. ca. & not. in c. nihil cu scandalo. de prescri. & in c. illud eo. tit. sed requiritur lit. conte. Ad idem qd not. gloss. in reg. possessor. de re. iu. lib. vj. Posset tñ dici, q. si tacite dixit in examinatione, q. habuit actore ducere in mala fide, qd sit interrupta prescriptio, no vi exceptionis: sed superuentione malefidei. que tñ consistit in appe. ¶ **¶** Quare, an hec exceptio spoliationis debeat admitti in qua libet causa. Primò hic arguit gl. quod no: quia non debet admitti in actione depositi: quia in illa non admittit compensatio. contrariu concludit: quia questio spoliationis est privilegiata: & magis fauorabilis, qua actio de positi. & hec opi. glo. cois est: licet quida teneat prima. Nam vt dicit Ioan. And. & bene, exceptio compensatiois no admittit in deposito: quia excipies de compensatioe, fatei depositu. & sic notat qda perfidia in non restituendo. Sed qn de deposito non constat: sed spoliatus dicit se inermem: hic nulla perfidia, sed æquitas est ipsum excipiem audiri. Secus dic, si constaret de deposito. &c. quia vt predixi nedu in deposito: sed etiam in alia actioe, vbi factum est notoriu, non admittitur exceptio spoliationis. & sic habes vnum casum, vbi non admittit exceptio spoliationis. ¶ **¶** Aliu casum ponit Vin. & Ioan. Andr. post eum hic scilicet qn spoliatus conuenitur ex obligatione firmata iur. Non em debet opponere exceptione ne incident in periuriu non satisfaciendo. fideiusso. tñ potest ea obijcere contra creditorem, siue ex sua conueniatur, siue ex debitoris persona: quia compensat tam sibi qua principali debitori debitum: vt. l. si quid a fideiusso. re. ff. de compensa. Do. Ant. putat primum dictu verum vt principalis no posset, quando ab initio spoliatus erat & sciens prestitit iuramentum: secus si ex post facto fuerat spoliatus: quia in iuramento inest conditio, nisi iusta causa superuenerit propter qua posset te a petendo repellere: sicut & alia multe: de quibus in capitu. quemadmodum. de iureiuran. ¶ **¶** Contra hoc dictum videtur facere quod legitur & notatur in capitu. debitores. & c. j. de iureiuran. & capitu. ad nostram. el. j. de iureiuran. Sed hoc non obstante placet mihi dictum domini Anto. sed non ratio sua. Euitat enim iste periuriu: quia impeditur per factum istius, quominus sibi soluat. argu. in l. fin. ff. qui satisfacere. cogan. in leg. iij. de statulibe. Et pro hoc quod not. Bar. in l. amplius. ff. rem ra. habe. vbi dicit, quod si quis iurauit alicui soluere potest compensare: nec minus adimpleuit iuramentum: quia per factum ipsius non soluentis impeditur quominus sibi soluat. Ita in profito per spoliationem factam a creditore impeditur quominus soluat: tutius tamen reputo soluere: quia iuramentum principaliter dirigetur in Deum qui non prestatit aliquid impedimentu nisi omnino iste propter spoliationem efficere inops ad soluendu ar. c. fign. de pign. & c. breui. de iure. ¶ **¶** Alios casus scdm Vin. & alios doc. vide cu qs conuerit de alio, qd impedit eu ne filiu suu faciat baptizari: vel ne defunctu sepeliat: vel

ne parietem ruentem reficiat. Non em obft. tunc spoliationis exceptio. ar. v. dist. baptizari. viij. q. iij. c. nonne. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. s. si quis riuos. Et idem ego puto vbicunq. agitur de re non capiente sine periculo dilatione. ar. iurium prael. Na in predictis casibus non subest alia ratio: nisi quia periculum est in mora. Idem ergo in similibus. argu. eorum, qua no. in l. j. C. de codi. inde secus dicunt doc. vbi quis conqueritur de iniuria ei irrogata: puta de eo qui non permisit filium baptizare, vel mortuu sepelire. & de his vide in Spe. de petit. & posses. s. j. versi. quid si debitor. & ver. seq. Et ratio diuersitatis patet quia in primo casu subest periculum in mora quod cessat post iniuria irrogatam. Addidit idē Vincē. alium casum, dicens agenti interdico vbi possidetis, ne turbetur sibi possessio: vel offendantur inquilini: vel putatores vinearum. non obft. exceptio spoliationis: quia iudicis est futuras lites impedire & providere ne quis sua possessioe priuetur, vel turbetur. Sed si ageretur ad poenam: puta intra annu ad æstimatione turbate possessionis. ff. vt. possid. l. j. & penul. & vlti. exceptio spoliationis prodest secundu eum. Inn. in c. fi. & j. c. veniens. de prescri. tenet indistincte exceptionem obftare agenti interdico vt possidetis. ¶ **¶** Tu dic de hac materia, seu articulo, vt plenē dicetur in d. c. veniens. & vide quod not. Ioan. and. in addi. Spe. in ti. de peti. & posses. s. j. versi. sed nunquid intentanti vbi distinguit, an periculum sit in mora vel non vt primo casu non admittatur: secundo sic. Facit id, quod no. s. dixi in alio casu: q. omnia predicta possunt includi sub duobus casibus: primus, quando quis conuenitur super notorio. Secundus, quando periculum est in mora: & tunc agenti non obftaret hac exceptio. ¶ **¶** Quatuor casus ponunt hic doct. in text. & possunt includi sub alijs duobus. Primus est quando actio vel officiu iudicis non dirigitur specialiter contra aliquem: sicut quando petitur electio confirmari. de cau. posses. & proprie. c. cum ecclesia & est ratio quia exceptio competit tantum, vbi aliquis conuenitur: vnde de necessitate habet se defendere. ff. de verb. obl. l. inter stipulantem s. j. Et ideo in necessitate constituto subuenitur per hanc exceptione: sed vbi confirmatio electionis petitur nullus specialiter conuenitur: nec iuducitur preiudicium a iure, vt aliquis se opponat. opponens ergo est voluntarius: secundu Inno. & Io. And. & per hanc ratione satis potest dici q. vbi implorato iudicis officio venit aliquis stimulatus pro suo interesse: vt quia sibi preiudicatur, si non compareat, contradicit. Et pone exemplum in executore volente providere, cuius officium super hoc imploratur ab impetrante, satis videtur, q. is qui tenet beneficium poterit hanc exceptionem opponere contra implorantem: quia necessitatur adueniente causa, vt euitet preiudicium. Nam hac ratione auditur excommunicatus appellando extraiudicialiter: vt no. Ioan. And. in c. pia. de except. lib. vj. Idem si petitur restitutio in integrum cum habeat necesse aduersarius contradicere. & cedat hoc casu officium iudicis loco actionis: vt in c. fi. de off. iudi. & hoc etiam tenuit hic do. Ant. licet predicta non inducat. ¶ **¶** Sub isto casu potest includi alius, videlicet, q. licet excipienti contra electum non possit opponi spoliationis exceptio: quia contra actorem tantum competit: vt. s. dictum est. Licet em excipiens quodammodo dicatur agere, quo ad hoc, vt habeat suam exceptionem probare: sicut actor intentionem suam: vt. l. j. ff. de excep. tñ verē proprie non est actor: quia no agit: sed excipit secundu Inno. Io. and. obftare tamen videtur quod not. in c. super eo. de elect. Nam opponens se electioni est voluntarius, & in multis habet naturam actionis: vt ibi no. sed potest responderi: vt. s. quia proprie ex toto non est actor: quia imploratur iudicis officium: & non debet de facili ampliari iste modus excipiendi: vt

¶ **¶** Compensare. Ad de Alexa. cōfi. xij. j. li. & cōfi. lix. ij. libro.

ZACHARI.

¶ Et ratio est quia compensatio dicit vera solutio. l. iij. & ibi doct. ff. qui pot. in pigno. ha. Bal. in l. tā mada. tori col. iij. ver. sed hic dubitatur. C. de non nu. pec. & Paul. de ca. cōf. xxx v. qd est veru, si no interuenit iuramentum, quia tunc secus: vt per Alex. cōfi. cccxxx. inci. vi sis actitatis mihi transmissis. col. iij. vbi dicit, q. opm. Barto. quā iste hic all. cōter per doc. reprobatur Mod. in l. eū qui. s. si iurauero. ff. de iure iur. vbi dicunt esse casum expressum contra opin. Bar. & suoru sequaciū, in c. ad nostram. & ibi deo duce plenus insilemus. j. de iure iur. gl. sing. in l. si pecunia, in pri. in glossella in ver. necesse haberes. ff. de cond. ob cau. Tu vide Mat. Matheilla. singu. suo cccclij. incip. no. iuramentum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

in. c. frequens. prealle. Posset tamen instari in contrariū
 quia iste clericus nūc venit necessario pro interesse suo
 & sic coget esse in iudicio ad instantiā sui spoliatoris: &
 maxime, quia prelūmitur eius inimicus. argu. cap. item
 cum quis. de restitu. spolia. unde habito respectu ad hoc
 & ad not. in. d. c. super e. de elec. satis posset teneri cōtra
 rium: qd̄ intellige salvo casu. c. frequens. in fi. & j. dicam
 statim. Alius casus est secundum Ioan. Andr. in. d. c. fre-
 quens. in fi. de restitu. spo. libr. vj. vt agenti super eccle-
 siasticis, non admittatur exceptio spoliationis rerū pri-
 uatarum: quod intellige, vt ibi not. gl. ^a ¶ Et sub isto po-
 24 test includi alius casus, quē ponit hic Inno. videlicet, t
 q̄ in causa matrimoniali non habet locum exceptio spo-
 liationis. quod intellige, vt not. Specu. in titu. de peti. &
 posset. §. j. versic. quid si ago. vbi dicit, quod contra agen-
 tem petitorio, vel possessorio in causa matrimo. nō ad-
 mittitur exceptio spoliationis rerum priuatarum: quia
 hęc exceptio non habet locū, qn̄ agitur de re spiritali:
 vel quasi. Et idem not. Hosti. in sum. de resti. spo. §. quan-
 do versic. quid si vir. Quod nō. pro intellectu. c. frequēs
 in fi. vt habeat locum etiam qn̄ agitur possessorio pro
 re spiritali: quia causa dicitur quasi spiritalis. & vide
 qd̄ dixi in. c. literas. de iura. cal. Secus dic. qn̄ ageretur pe-
 titorio super matrimo. & opponitur de spoliatione ip-
 sius possessionis matrimo. Nam tunc admitteretur: vt
 in. c. ex conquestione. de resti. spo. & dic. vt j. ibi dicitur.
 ¶ Ex prædictis habes nunc declaratam. q. glof. & tex. an
 in omni causa admittatur hęc exceptio spoliationis. &
 hoc not. ¶ Sed quæro: hīc dicitur, q̄ probata spoliatio
 ne per viam exceptionis, non fit restitutio: sed actor dū
 taxat repellitur ab agēdo. Pone, q̄ reus probat exceptio-
 nem, & obtineat repulsionē actoris: nunc vult agere ad
 restitutionem consequendā: an probationes factæ per
 viam exceptionis prosint nunc cum agit ad restitutionē
 consequendā. Gloss. ista in versic. sed quid tenet, q̄ non
 nisi aduersarius consentiret. per. c. veniens. el. ij. de testi.
 Nam vt ibi patet, probationes factę in iudicio summa-
 rio, non faciunt fidem in plenario. Idem tenent hīc cōi-
 ter doct. Nam ad aliud agebatur tunc q̄ nūc. Primō em̄
 ad repellendum: & nunc ad consequendum. argumen-
 tum quæritur. cum. l. seq. ff. de except. rei iud. & quod
 not. in. c. aduersario. de excepti. & in. c. fina. j. eod. & pro
 hoc quod statim dicam in se. q. ¶ Quæro, pone q̄ quis
 succumbat in exceptione spoliationis: vult nunc dire-
 ctē agere & petere restitutionem: nūquid obstabit, sibi
 exceptio rei iudicata? Gloss. in vltima qō. concludit, q̄
 non: quia ad aliud nunc agitur. Nam si egi possessorio
 ex vna causa, possum agere ex alia: vt in. c. inter dilectos
 de dona. Et si primō egi criminaliter possum nunc age-
 re ciuilit. fortius ergo si primō excepi, & nunc volo
 agere. Et idem communiter doct. hīc propter varium
 modum agendi. Addunt tamen quō ad istam quæstio.
 procedentem, quod licet probationes factæ per testes,
 non faciant fidem in hoc iudicio plenario: secus tamen
 in confessione secundum Innocen. Illa em̄ facta in vno
 iudicio facit fidem in alio: vt in capit. per inquisitionem
 de elect. & idem Ioan. Andræ. quod not. ¶ Habes ergo
 ex hoc, quod confessio facta in summario, facit fidem
 in plenario. Et hoc quia confessio non requirit ad sui
 substantiam telam iudicij: vnde valet confessio etiam si
 b iudicium ex aliqua causa sit nullum: vt not. in capitu.
 Pisani. de restitutio. spoliatio. in cle. constitutionem. de
 elect. & facit quod not. idem Innocentius in capitu. qua-
 liter & quando infra de accusatio. quod tamen limitat
 Barto. in lege confessus. ff. de custod. re. quando quis cō-
 fitetur principaliter: secus incidenter, per leg. si filium
 c. de libeta. causa. potest etiam allegari, quod not. in. c.
 ex poenitentibus. l. dist. vide quod plenē circa hoc dixi
 27 in capitul. at si clerici. de iudicijs. ¶ Sed quæro quid

econtra: pone, quod egi possessorio ad restitutionē: con-
 sequendam: fuisti absolutus: postmodū inceperis agere
 contra me super alia re. Nunquid possum excipere de il-
 la spoliatione à qua directē agendo fuisti absolutus? In-
 nocen. q̄ non propter æquitatem superuenientis sentē-
 tię. ff. de condi. sine cau. l. ij. ff. commo. l. in commodato.
 & j. de purga. vul. c. ij. Nam si iterum agerem contra te
 de illa spoliatione daretur tibi exceptio rei iudica. for-
 tius debet tibi cōpetere replicatio, si ego excipio cōtra
 te. Et ratio diuersitatis inter casum istū, & præcedentem
 est: quia in præcedenti. q̄ nō fuit plenē discussum de spo-
 liatione: cum fuisset deducta per viam exceptionis. Item
 tunc nihil petebatur: nil mirū si nunc admittitur. sed in
 ista. q̄ fuit plenē discussum & petebatur restitutio: for-
 tius ergo debet excludi exceptio. & de hoc latius in. c. fi.
 28 j. eo. ¶ Tunc venio ad glo. in versic. restitutio. omīssa
 præcedenti: quia facilis est. & oppo. contra tex. in eo, q̄
 dixit testē non puniendū: licet crimen cōtra eum proba-
 tū sit: vt à testimonio repellat. Primō em̄ obft. c. ex par-
 te de concess. præben. vbi iudex confirmauit institutionē
 ex cā non deducta. Secūdo ob. c. ecce. xxiii. q. iij. vbi dici-
 tur crimina punienda, vbi em̄ claruerint. Tertiō obft.
 de confess. c. cum super. vbi fuit puniendus testis ex con-
 fessione sua: licet contra eum non ageretur. Quartō fa-
 cit in contrarium. de elec. per inquisitionem. vbi fuit pu-
 nitus ille, contra quem principaliter non agebat. Quintō
 obft. l. ij. §. si publico. ff. de adult. vbi maritus conuictus
 de lenocinio per viam exceptionis, punitur. ¶ Gloss. ista
 ad hęc contraria respondet prius interpositis duabus
 quæstionibus, quas ego in fine referuo. Et ad. c. ecce. rñ-
 det, q̄ debet intelligi. qn̄ cōstat de crimine, modo tamē
 legitimo: puta, per accusationem, inquisitionē, vel denū-
 tiationem. Ad. c. cum super. respondet, q̄ ibi confessus
 fuit. Item crimen illud cōtinebat illam causam, de qua
 agebatur: ideo fuit punitus: vt in. c. j. de excep. Ad. c. per
 inquisitionem. respondet, q̄ inquisitio bene fuerat for-
 mata contra illum: cum procederet tam in capite, q̄ in
 membris. Ad. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. rñdet, q̄ ideo
 ibi iudex punit maritū de lenocinio probato per viam
 exceptionis: ibi exceptio lenocinij non prodest vxori:
 ideo non potest operari exclusionem mariti: quia licet
 maritus commiserit lenociniū: non tamen per hoc de-
 buit vxor committere adulterium. Ideo vxor punitur:
 & quia exceptio non operatur ibi naturam suam: ratio-
 ne prædicta habet vim accusationis. vnde debet obesse
 marito ne crimina remaneant impunita. Sic intellige
 hanc glo. & est vna ex solutionibus, quæ nō. in. d. §. si pu-
 blico. ¶ Et intellige hoc vltimū, q̄ exceptio lenocinij,
 non admittitur contra maritum secundum Io. an. & be-
 ne: quando vxor accusatur de adulterio ad poenam lega-
 lem: secus si ageretur in foro ecclesiastico ad separatio-
 nem thori: tunc ei prodest exceptio: vt in. c. discretionē.
 de eo qui cogno. consan. vxor. sua. Et diuersitatis ratio-
 nem dico esse quia in primo casu agitur ad vindictam
 publicam: meritō non admittitur compensatio delicti:
 quia non relatione criminis, sed innocentia reus purgat
 vt in. c. negāda. iij. q. xj. & l. neganda. C. qui accu. nō pos.
 Sed ibi in secundo casu agitur ad commodum priuātū:
 ideo admittitur. argu. in. c. penult. & vlti. de adult. Item
 potest responderi ad. d. §. si publico. & aliter secundum
 Ioan. and. q̄ ibi crimen lenocinij, de quo fuit hic exce-
 ptum, contingebat principale crimen adulterij, de quo
 agebatur: vnde si eo casu puniretur testis: vt. s. dictum
 est: multo fortius actor: cum testis sit necessarius: actor
 verō voluntarius. Et ista solu. etiam not. per legistas in
 d. §. si publico. Ad. c. ex parte. de concess. præben. glo. non
 respondet sed Io. an. remittit ad ibi nō. & dic. q̄ multū
 facit: quia iudex ibi processit ex officio in eo, quod erat
 in facultate sua. & dic vt ibi not. plenē. ¶ Do. Anro. hic
 prosequitur

a ¶ No. gloss. Adde.
 Ioan. Mona. ibi &
 do. de Rota decis. 25
 cccxxxvj. i nouis.

b ¶ Sit nullum. Ad
 de eundē cōfi. xx-
 iij. & ponā in. c.
 qualiter. Dic tñ, q̄
 cōfessio se referēs
 ad aliquod instru-
 mentum nullū, rō-
 ne falsitatis est in-
 efficax sec⁹ si rōne
 solennitatis omī-
 se vt voluit Rom.
 consil. cccxiiij.

SEBASTIANI

c ¶ Principaliter.
 Vide Bald. in aut.
 offeratur. in fin. C.
 delit. contest. An.
 Sica. in cōfi. ij. col.
 v. in. j. vol. & in cō-
 fil. col. ij. in. ij. vo-
 lu. Pet. de Ancha.
 in consil. clxxij. in-
 cip. circa primum
 col. penul. Alex. in
 consil. xxxij. inci.
 viso processu. col.
 ij. in. iij. volum.

^a prosequitur tria. primum an crimen exceptum^a, seu de quo constat incidenter, veniat puniendum. Secundum, an infamet infamia iuris. Tertiū, an infamet infamia facti. ¶ Ad primū distinguit, qd si tela iudicii fuit instituta contra eum, sicut contra alios, punitur: licet constet incidenter, puta perhibendo testimonium: vt in c. per inquisitionem. de elec. secundū intellectū huius gl. & ibi & in c. ij. de cōfess. aut tela iudicii fuit restricta ad aliam personam, seu ad alium finem: & tunc aut iudex vult de nouo procedere contra talem nouam telam, seu instatiā iudicii inchoando: & potest ipsum punire. Nā rōne publici interesse, potest supplere. ad qd no. in c. cupientes. §. ceterū. de elec. li. vj. in gl. in ver. excludētes. & in c. peruenit. per In. de fideiuf. & Archi. ij. qō. j. in primis. ¶ Putat tamen: qd probationes factę in tela exceptionis, nō proderūt: cū iudex postea processerit ex officio. licet se cōputet in cōfessione: per ea, quę no. Inn. hic. ¶ Aduerte tu latius in hoc: nam Inn. in c. qualiter & qn. ij. de accusa. in vlt. co. tenet, qd illę probationes faciunt fidem in iudicio inquisitionis, etiam si primō fuisset actum ciuiler de crimine. Illud tñ ibi non approbo: & cōtrariū tenet glo. in l. si quis ad se fundū. C. ad legē Iuliā. de vi. & videtur sentire idem Inn. in c. per inquisitionē. prealle. & in c. j. de cōfess. facit qd not. Fed. de se. consi. xxij. in. ij. q. Et puto, qd nec etiam confessio poterit adduci ad probandum crimē, ex quo incidēter emanauit: vt no. Bar. in l. confessus. ff. de custo. & exhi. re. & dixi. §. & qd no. glo. in c. ex pœnitentibus. l. di. Et de hoc vide quod plenē dixi in c. at si clerici. de iud. Facit tñ iudicium iuxta glo. & Bart. in l. capite quinto. ff. de adul. Aut iudex non vult procedere de nouo: sed punire ex prima instantia: & tunc si fuit crimen deductum: vt exceptio & accusatio: vt quia pars excepit et petijt illum puniri, per officium iudicis, & poterit punire: ita tenet Guido de Suza. in l. vbi. C. de fal. & ponit Io. And. in addi. Specul. i tit. de proba. §. j. versic. ix. & ibi vide. & facit quod no. iij. q. v. constituiamus. Aut fuit simpliciter exceptum: & tunc si exceptio assumit locum accusationis: quia est voluntaria: tunc crimen exceptū punitur. alle. Innoc. in c. super eo. de elect. Exēplum, si petenti cōfirmationē opponatur exceptio delicti habet enī instar actionis: quia a non stimulo proponitur. sed dic melius, qd licet talis exceptio probata repellat eum ab illa electione propter grauatiōē opinionis inde surgentem, vt in d. c. super eo. non tñ punitur alia pœna ordinaria, vel extraordinaria, vnde non repellitur ē beneficijs obtentis, vt est text. in c. super his. de his. de accusa. si verō exceptio non assumit locū actionis, sed stat in finibus exceptiōis quia opponitur a stimulo, & tunc si non pōt habere finem repulsiōis punitur: vt hic in glos. & in d. l. ij. §. si publico. & quod not. Cy. in l. vbi. C. de fal. hoc dictum ³¹ licet etiam not. in d. §. si publico. nō placet. ¶ Sicut enī reus nō valet regulariter accusare suū accusatōrē pendentē accusatione cōtra ipsum. l. is, qui reus factus. ff. de pu. iu. & iij. q. xj. c. negāda. ita & fortius nō debet posse excipere si p exceptionē cōsequē effectū accusatiōis: ne vna viacōcedatur, qd alia prohibetur. de proc. c. tuę. & in re. cum quid vna via. li. vj. Ad §. si publico, dic, vt habetur ibi. Alia sol. quā sequitur Barto. videlicet quando crimen exceptū tangit causam de qua agitur. tunc enim ad mittitur, & est punibile: quia ratione contingentie & communitatis videtur deductū principaliter in iudiciū in c. j. de except. & quod ibi no. Aut exceptio potest habere suum effectū repulsiuum si eis, contra quē opponitur assumpsit defensionem principaliter super ea disputanda, & tunc punitur. Ad hoc quod not. Innoc. in capit. peruenit. de fideiuf. vbi videtur hoc voluisse, & videtur originaliter dictū gl. in d. c. constituiamus. iij. q. v. Clarius tenet Archid. & ponit in c. in primis. ij. q. j. in

gl. non intelligas. dicens regulare, vt si assumens defensionem super crimine sibi obiecto cōvincatur, debeat puniri: maximē cum sit effectum notorium: secus dicit, vt si non assumpsit defensionē: vt hic. & hoc dictum qnq; tenui. Sed nunc habito longiori studio visum mihi est de iure nō pcedere. & iudicio meo videtur casus in oppositū in c. super his. de accusa. vbi electus petens cōfirmationē repulsius propter crimen, sibi obiectum & probatum, non priuat beneficijs suis. nec aliter punitur: qd ad hoc non est actū: vt ibi dicitur. Durū enim esset, qd non deberet assumere defensionem. ad idem. c. cū dilectus. de accusa. Et iudex debet formare sniam secundum formā libelli: vt in c. licet Heli. de simo. & c. qualiter & quando. ij. de accu. etiam in criminalibus: vt ibi clarē dicitur in fi. qd secundū modū agēdi debet formare sniam. ³² ¶ Facit quod no. Io. and. in c. mandatū. de rescrip. Fateor tñ, qd testis se defendens conuictus poterit puniri pœna extraordinaria: quā lēsit autoritatē iudicis in testādo & gerendo se p legitimo teste, vbi non erat. & sic potest intelligi & restringi opi. contraria^b. ar. l. nullū. C. de testi. Si autem non assumpsit defensionem: tunc si crimē non est connexum negotio, de quo principaliter agitur in iudicio, non punitur pœna ordinaria: sed extraordinaria sic: secundū eum. arg. hic a contrario sensu. & in l. nullum. C. de testi. Et hoc siue confessione, siue alio modo constet: quia videtur inaduerter facta in iudice ad hoc nō sedēte, seu accedente. vide ad hęc quod not. gl. in c. fi. de cōfess. & Ioā. And. in c. tua, de cohabi. cle. & mulie. & Cald. in c. vestra. eo. tit. Ego hoc dicam in c. j. de excep. vbi est bonus tex. in materia: & credere, qd vbi conuincitur per probationē, & non assumpsit defensionem, nulla pœna puniendus est: quia potius videtur probatū contra partem producentem: ne vtaf eius testimonio, qd contra testem: vt no. Inno. in c. verū. de fo. compe. vbi hoc apertē sentit ppe fi. & facit optimē iste text. ibi: sed etiam testimonio duntaxat non creditur. & c. & adduco tex. in d. c. j. de excep. ¶ Vbi dicit sufficit si a testimonio repellatur: vnde pondera verbū sufficit: ad cuius significatum aliud nō requiritur. vt no. gl. in c. statutum. §. j. de rescrip. lib. vj. Item satis videtur absurdum: cum deberet puniri ex probatione inter alios facta: cū multa potuisset opponere, si fuisset in iudicio. iuxta no. per Inn. in c. per inquisitionem de elect. Dico etiam in alio teste: qd nulla pœna est infligenda, si cōvincitur per modū exceptionis, etiam si assumpsit defensionē: quod plus est: vt in d. c. super his. de accu. & quod not. Io. An. in d. c. mandatū. nisi assumat nouam telā iudicii. Et hoc videtur tenere Inn. & Io. an. in d. j. de excep. Et idē pōt dici in confessione. licet enī tunc testis possit puniri pœna extraordinaria, ex quo crimen non contingit cām: vt §. dixi: non tamen alius a teste, puta, exiēs punietur: vt in d. c. super his. & quod no. Io. And. in d. c. mandatū. vbi loquitur in confessione & in beneficialib⁹, vbi multum exuberat offm iudicis. & vide quod no. in c. ex pœnitentibus. in glo. mag. in l. si. l. dist. Si autem crimen est connexum negotio, de quo agitur. & tunc dicit, qd si de eo constat ex confessione punitur pœna ordinaria, si nō constat, nisi per probationes, punitur pœna extraordinaria. & sic intelligit. c. j. de excep. & dic quod tenet Ioā. And. in addi. Spe. in titu. de proba. §. j. versic. ix. & videtur idem sentire. in d. c. j. ¶ Et circa hunc passum sępe dubitauit: & multi multa & varia scribunt: & maximē domi. Car. in c. ij. de cōfess. cuius dicta non placent. Et est considerandum, quod super. c. j. de excep. nō potest fieri aliquod bonum fundamentum: quia primō pramittit de conuictione per probationes & confessionē: & postea subiicit dictionem pręsertim: quę sine aliqua impropriatione non potest legi: vt patebit ex sequentibus. Sed breuiter concludo, quod aut crimen non contingit cau

^a ¶ Exceptū. Adde Oldr. cōsi. lxxviij. Et an tunc debeat specificari loc⁹ & tēpus, sicut in accusatione, vide Cal. cōsi. j. de excep.

^b ¶ SEBA. SAPI. ¶ Opi. contraria. Vide quę scribit dñs Ias. in l. j. §. qui mandatū. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi. vbi tangit, an delegat⁹ possit punire testem de falso. de quo etiā latē per Dec. in c. pręterea col. iij. §. de offi. deleg. & vtrubiq; latē traditur de intellectu l. nullū. C. de testi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASTIANI.

¶ Excoicatus. Vi
de ad hæc, quæ no.
Feli. in. c. Rodul-
phus. colū. xxvj.
ver. aduerte tamē.
s. de rescri. vbi tā-
git, an excoicatus
ipso iure sit euitan-
dus antē q̄ ferat
sua declaratoria.
Et q̄ q̄s dicat pu-
blicē excoicatus:
tāgit Fe. in. c. excep-
tionem. col. xvij.
ver. itē dum Abb.
de excep.

¶ Periculum com-
munionis. Adde
q̄ voluit Roma.
cōf. cccxxxvij. &
dicit tamen Lap.
alle. xlvij. q̄ exco-
municatus occultē
non debet pu-
blicē vitari.

Anton. i. Francisc.
¶ Circa hoc de pu-
blicē excoimunica-
to, vel occultē. di-
cas, q̄ publicē ex-
coicatus nō pōt eē
iudex, & debet eui-
tari: sēc̄ at si sit oc-
cultē excoicatus,
& tolleratus: vt in
c. ad probandū &
ibi per scribentes
dere iud. & habe-
tur in. c. verū. ij. q.
vñ. & .xxij. q. j. in
sum. & habetur p
Spec. in tit. de off.
dele. in. §. vj. in ver-
fic. q̄d si sunt. & ha-
betur in. c. licet vn-
dic. vbi p Innoc.
de off. dele. Et add
q̄ excoicatus oc-
cultē pōt eē iudex
& ferre sniam in
pphanis: nō aut ī
spualibus: vt in. d.
c. ad pbandū. & vi-
de do. Car. in cle. j.
in. §. verū. in fi. de
iud. Et iō excoica-
etia occultus non
pōt exc. vt in. c. ij.
de Epi. q̄ renū. epi.
& habetur p Car.
in cle. j. i. vij. q. de
re lig. do. & p glo.
summa. xxij. q. j.

sa vt. dixi: quid iuris. Aut contingit: & tunc aut cōstat
ex cōse. & punitur pœna ordinaria: quia ratione con-
tingentiæ videtur deductum principaliter in iudiciū
arg. c. ij. de confes. & q̄d not. in. d. c. per inquisitionē &
hoc cōiter tenetur. Aut constat per probationes: & tūc
dico satis equē iudicio meo: q̄ aut is contra quē agitur,
non erat prēiens: vt quia erat testis: & tūc nulla pœna
venit puniendus. Nam sentire oppositū, esset absurdū:
quia res inter alios acta maximē in crimine: non pōt al-
teri prēiudicare. Item, quia si fuisset prēiens multa po-
tuisset obijcere. ¶ Facit optimē. l. denuntiāse. ff. de a-
dul. vbi probationes cōtra adulterā, non nocēt adulte-
ro absenti. & quod not. glo. in. c. dilecto. de preben. Ad
idem q̄d not. ponit Inn. in. c. bonē j. de elect. vbi vult. q̄
etiā si in inquisitione generali nomine aliquis speciali-
ter illę probationes non sufficiunt ad illum condēnan-
dum: cū quis debeat citari, q̄ testes iurant: & debet
dari sibi facultas se defendendi. vt in. c. ij. de testib. & in
c. qualiter & q̄. §. debet. de accu. Et ita fortius dicendū
est hoc casu. Aut fuit pars prēiens puta, vel is cōtra quē
excipiebatur, & tūc ex quo super hoc sumpsit defensio-
nem. puto illum puniendū pœna ordinaria. & est casus
in. d. §. si publico. secundū lect. Bar. ibi. ¶ Ex quo conclu-
do, q̄ dictio prēsertim, posita in. c. j. de except. quatenus
refertur ad probationē, quę fit per confessionē, stat pro
tantū, & procedit vna expositio, quę ibi traditur. Aut
refertur ad probationē, quę fit aliter: & stat pro maxi-
mē, intelligēdo, vt. §. debet vnum ius per aliud restringi
& ampliari. de elect. c. cum expediat. libr. vj. & hanc pu-
to veritatem. & habes hīc hunc articulum melius & la-
tius examinatum, quam alibi. ¶ Et ex prēdictis infer-
tur ad decisionem alterius dubij, an in exceptione cri-
minis debeat fieri inscriptio ad pœnam talionis: & an
debeant exprimi circumstantię: sicut obseruatur in dire-
cta accusatione: vt in. l. libellorum. ff. de accusatio. ca-
nonizata. ij. q. viij. c. libellorum. De primo dicit Bart.
in. l. si cui. ff. de accu. post princ. quod aut excipitur quo
ad effectum repellendi: & non fit inscriptio. aut ad effe-
ctum puniendi: & debet interuenire eadem ratione,
qua interuenit in directa accusatione. Adde tamen ad
hoc dictum Barto. q̄ vbi non simpliciter operatur ef-
fectum repulsiuum: sed saltem accidentaliter operatur
alicuius iuris priuationem: tunc licet nō fiat inscriptio
tamen debet excipiens se obligare ad pœnam extraor-
dinariam, si deficit in probando: vt probatur in capitu.
super his. de accusatio. & dic, vt ibi legitur & notatur.
¶ Quo ad secundum de circumstantijs exprimendis fe-
rē idem est dicendum. de quo per eundem Barto. in. l. j.
de exceptio. & in. l. ij. §. si publico. de adulterijs. saluo ta-
men, quod habetur in capitu. primo & capitu. vt circa.
de electio. libr. vj. in capitu. secundo de testibus. eo. libr.
cum similibus. ¶ Quo ad tertium, an crimen proba-
tum per viam exceptionis infamet. Dominus Antoni-
us dicit, quod in omnibus casibus in quibus supra di-
ctum est crimen exceptum puniri ordinariē in omni-
bus illis infamatur de iure, si de iure infamat delictum.
Pro hoc est textus. in nōta glossa in capitulo constitui-
ij. quæstione quinta & hoc satis placet. sed non per il-
lud capitu. quia exceptio nunc succedit loco accusatio-
nis: vt in dicto. §. si publico. ergo infamat, sicut si directē
fuisset accusatus & condēnatus: vt in simili not. Barto.
in. l. infamen. ff. de public. iudi. In casibus verō, in qui-
bus potest duntaxat imponi pœna extraordinaria dicit
esse dubium. Dicit tamen quod si pœna non est impo-
sitione infamet. Pro hoc Decre. ista. Si verō est pro-
cessum ad pœnæ impositionem, quanquā extraordina-
riē, tunc infamatur secundum eum alleg. Bar. in. d. l. nul-
lum. C. de testimo. & glo. in. d. c. constituimus. ¶ Sed ad-
uerte tu, quia corruptē alle. Bar. Hoc enim ibi non di-

cit, imo expressē contrarium tenet in. l. infamē. ff. de pu-
bli. iudi. in illa. q. an damnatus per inquisitionem efficia-
tur infamis. Et mouetur ibi Barto. per glo. in. d. l. nullū.
quæ dicit testem ibi puniri extraordinariē officio iudi-
cis: quia offendit aures iudicis: & no. in. l. lege Cornelia.
de fal. & sic innuit ibi gloss. q̄ non damnatur tunc de pu-
blico crimine: & per consequens non efficitur infamis.
& hoc teneat. & no. Ad glo. c. constituimus. dic, q̄ non
potest intelligi, quando sententia fuit lata contra testem
directē: quia commisit falsum: & sic quando fuit dam-
natus pœna leg. Cornelię. de fal. malē tamen ibi gloss.
alle. d. l. nullum. quia illa intelligitur quando extraordi-
nariē fuit punitus: quia offendit aures iudicis. vt. §. dixi.
37 ¶ Ad vltimum: an saltem irrogetur infamia facti pro
crimine excepto & probato? Gloss. dicit & bene: quod
cū hoc magis reguletur à facto, quam à iuris effectū
debet considerari an infamia transiit ad plures: an ne,
vt primo casu sit infamis: secundo non. & dic clarius, q̄
aut ex illa repulsione est grauata opinio istius apud bo-
nos & graues, qui sufficiunt ad infamiam inducendam:
aut non. Primo casu est infamis infamia facti. secundo
non. Pro prēdictis vide tex. cum gl. in. c. testimonium.
de testi. & quod legitur & not. in. c. cum tu. in eo. titu. &
38 in. c. at si clerici. de iudi. & ij. q. j. c. multi. ¶ Expedita
nunc ista principali quæstio. glo. redeo nūc ad alias quæ-
stiones, quas gloss. hīc interseruit, quæ satis possunt de-
cidi ex præcedentibus. Et primò quæritur: pone, quod
excoimunicatio sit probata contra aliquem per viam ex-
ceptionis: puta, vt repellatur à testimonio, vel ab ele-
ctione: nunquid ex hoc solo talis debeat vitari tanquam
a excommunicatus? gloss. hīc in ver. item quid dices. cō-
cludit, quod non: nisi ex tali facto, vel repulsione publi-
ca laboret infamia per. c. cū desyderes. q. d. gloss. quod
virtute solius exceptionis non debeat vitari. argu. hui.
c. si vbi testis propter hoc non reputatur infamis: ita
nec excommunicatus. Et hoc tenet Ioan. & Philip. Sed
Fran. & Host. contra dicentes etiam non infamatum: de
cuius excommunicatione qualitercūq̄ constat fore
b vitandum. Et hoc propter periculum communionis:
per. c. exceptionem. de excep. Ita tamen, quod occultus
occultē, publicus publicē vitetur. ij. q. j. c. si peccauerit.
Innoc. videtur hīc sentire cum opi. gloss. in quæstioni-
bus, quas circa hanc materiam quærit. ¶ Quærit enim
39 ¶ quid si actor super aliqua re, quam petebat, fuit repul-
sus propter exceptionem excommunicationis ab agen-
do: nunc vult iterum agere contra alium: vel contra eū-
dem super alia re: nunquid potest repelli ex vi interlo-
torie primi iudicii: propter quam fuit primò repul-
sus excoicatione de nouo aliter nō probata: dic, quod non:
nec propter probationes primi iudicii probabitur ex-
coimunicatio in secūdo iudicio: quasi velit quod oportet
eam de nouo probari. alleg. in argu. l. cūm quæritur
cum. l. seq. ff. de except. rei iudic. Sicut in simili, licet ali-
qui repellantur ab accusatione propter aliquas causas:
non tamē propter hoc puniuntur: nisi aliās directē aga-
tur contra eos. ff. ex quib. cau. ma. l. ij. Idem dicit Innoc.
si aliquis petijt absolutionem, & repellatur per excep-
tionem: quia fuit excommunicatus pro manifesta of-
fensa. vnde non debet audiri donec satisfecerit, per cap.
ex parte. el. j. de verbo. signifi. Si enim iste iterum petijt
absolui, non est audiendus: nisi prius satisfaciatur. de sent.
excommu. c. solet. lib. vj. quia idem repetit à quo fuit re-
pulsus: sed per probationes illius iudicii, nisi de nouo
iterum probetur, non repellatur in alio iudicio: puta si
nunc incipiet aliquid petere: nec propter primam repul-
sionem pronuntiabitur excoimunicatus nec subtrahen-
tur sibi sua beneficia: nec aliter aggrauabitur manus iu-
dicis contra eum: cum ad hoc non sit directē actum: sed
duntaxat ad hoc fuit actum, vt à petitione absolutionis
repellatur

a ¶ Ligatū. Adde qd. de rot. dec. cxlvj. inci. cū ex eo. in antiquis. tenet qd ex eo, qd quis petit absolutionē, nō fateatur se excommunicatum.
¶ Adde qd hoc sequit̃ Ias. in. l. j. in. iij. nota. ff. de op. no. nū. post Bar. ibi in fi. & Bart. in. l. decē in. iij. col. ad fi. ff. de verb. obli. vide oīno apost. ad istū in. cab. excōic. ad fi. in ver. significasti. s. de rescrip. & istū in. c. venerabilē in nu. 21. s. de elect. Anto. Franc.
¶ An petens absolutionē videatur fateri se excommunicatum: dicas primō qd absolutio nō dā dari nisi petenti vt per Inn. in. c. a Roma. de sen. excōmuni. & alibi dixit Inn. in. c. venē rabilis. eo. tit. qd absolutio non est necessaria nō ligato. & vide Spe. in tit. de proba. in. s. iij. in verfic. sed nūquid probatur. vbi latē ponit istā materiā an ex petitione absolutionis probet̃ excōicat. & Adde qd cautela est qd excōicat⁹ petat se absolui ad cautelam: omni casu debet absolui regulariter etiam cū cautione iuratoria. vt in. c. qua fronte. de ap. & per Cald. in. cle. j. & s. & quia de poe. & in. c. ad hoc & in. c. cū desideres. de sen. excom. & debet absolui cū cautione iuratoria de stando iuri nisi probabiliter dubitetur qd nō sit seruaturus iuramentū. argu. c. literas. de restit. spo. & not. in cap. clericos. de coha. cle. & mu. vel nisi esset excōicat⁹ pro manifesta offensa vel cōtumacia. qatūc nō sufficit cautio iuratoria sed debet p̃stari fideius. vel dā fieri satis. vt in. c. expte. & i. c. ve ne. de sen. exc. li. vj. & p̃ phi. i. d. c. qua fronte. & p̃ Spe. i. ti. de sati. i. s. fi. & eo. mō ē p̃ offensa nō noto. illata epō qatūc nō debet cōcedi absolutio nisi datis fideius. vel facta satisfacta. vt p̃ Car. in. d. cle. j. in. s. qd de pe. & i. c. scilicet. eo. ti.

SEBA. SAPI.

b ¶ Quod aliquis. Excommunicatus in vno loco an sit excommunicatus vbiq; vide Felin. in. c. testimo. colū.

repellatur: quod reus consecutus est. ¶ Sed diceres, nonne sufficit ad hoc, vt excommunicatus nuntietur: & quod alijs modis contra eū procedatur, qd constet per suam tacitā confessionem ab excōicatione: cum petendo directe absolutionē ab excōmunicatiōe fateatur se ligatum. **a** Respondet Inno. qd non. Potest enim esse secundū eum, qd ex abundanti cautela, hanc absolutionem petijt. quia bonarū mentiū & c. v. dist. ad eius verō. secus dicit Innoc. si excōicationis exceptio contra actore directē proponitur, nō vt ab agendo repellatur: sed vt à iure suo cadat. Exemplū: aliquis petit absolutionē, vel qd denuntietur absolutus ab excommunicatione in se lata post appellationē legitimam: & aduersarius excepit, qd nulla p̃cessit appellatio: vel qd fuit iusta. Et hoc probat, qd nulla, vel iniusta p̃cessit appellatio: tunc em̃ sententia feretur pro eo: vñ pronūtiabitur legitime excommunicatus. s. de offi. dele. cum cōtingat. vbi de hoc plenē nō. Et sic secundū eum poterit excōicatus denūtiari, & aggruari cōtra eum manus iudicis: & poterit sibi subtrahi beneficium. Et ratio diuersitatis inter hunc casum & p̃cedentē est, quia hīc non intēdebat tñ repellere actorem, sed principaliter defendere sententiam pro eo latā, & de iure suo probare. ¶ Hosti. dicit, qd Innocē. in hac parte, sicut & in multis alijs videtur esse civilis: & nimis subtilis, quāuis secundū eum omnia p̃dicta possunt habere locū in civilib⁹: in spiritualibus tamē non est ita civiliter procedendū: sed est animarum periculis occurrendū. arg. eorū, quæ leguntur & notantur in. d. c. dilecti. de iudic. de do. & contu. cap. j. Cauendum est ergo secundum eum: quod vbi opponitur talis exceptio, qua probata, is qui repellitur non solum quo ad se, sed etiam quo ad alios inficitur, debeat ab omnibus, & vbiq; repelli: siue ipse confiteatur, siue neget: & conuincatur per probationes, etiam si nulla detur super hoc sententia: quia talis probatio siue confessio reddit exceptionem notoriam: vt in. c. fi. de coha. cle. & mu. & melius in. c. cum olim. de verb. signifi. ¶ Qualitercunq; constet, qd aliquis b sit excommunicatus in vna ecclesia, est excommunicatus apud omnes & ab omnibus est vitandus. iij. qd. iij. ca. nullus. & cap. omnes. & xj. q. iij. c. ij. & iij. & ad minus ex officio contra talem, si in fecibus suis iacebat potest procedere iudex suus: vt j. de ap. pel. c. pastoralis ver. fi. & patet secundū eum in eo, quod legitur & no. in. c. j. de offic. ord. & de simo. licet Hely. s. j. Etiam dic idē patere in fornicatione: vt legitur & notatur in. c. vestra. de coha. cle. & mu. & in Simoniaco in ordine vt patet in eo, qd legit & not. de sim. cap. i. c. tāta. & in. c. periuro: & in quibusdā alijs de quibus not. in capitu. fin. de testibus. ¶ Et in his & in similibus pōt allega. alia rō diuersitatis secundū eum: quia in ciui. si probatio exceptionis sit facta in vno iudicio, vel in alio modo agendi, non valet in alio: nec est

xij. ver. & idē in excōicatione. j. de testib⁹. vbi tenet, qd sic: nisi qd priuaretur cōione certorum hoīm. vide eundem Fel. in. c. j. s. de treuga & pacci
c ¶ Quod est cōtra. Adde qd voluerūt do. de Rot. deci. suis. in antiq⁹ vbi tenet, qd nō pbat̃ excō. si istrumētū: vel ex eo, qd qd perierit absolutionē.
d ¶ Se defendere Adde hic quod voluit Ang. cōsi. cccviij. vbi dicit qd snia

multū curandum de hoc iudicio ecclesiastico quia nō pōt nisi litigatib⁹ pdesse, vel obesse. In spiritualib⁹ autē & potissimē in p̃dictis exēplis, vbi semel confessi, vel cōuicti repellant̃ nō solū repulforū: sed oīm cū his participantū animabus periculū imminēbat. & iō necesse est, vt his casibus aliter sentiamus. ar. l. dist. c. vt cōstitueret. cum si. Io. de lig. dicit dictū Inn. procedere, vt in alio iudicio nō p̃ficiat parti: sed iudex bene poterit ex officio suo procedere cōtra eū. & hoc casu procedat opi. Host. Do. Anto. putat. qd cum exceptio excōicatiōis afficit personā, sapit naturā sniæ declaratorię: idē prodest quibuscunq; illam producentibus in iudicio per viam exceptionis: & taliter qualitercunq; dummodō producat̃ eo casu, vbi nō exigitur plena probatio: sed sufficit qualisqualis fides. sed si esset casus: in quo exigere plena probatio: vt qd agitur cōtra eū ad priuationē beneficij: quia durauit per annū in excōicatione: tunc hāc probatio non prodesset: licet posset procedi ad purgationē producendam ex iudicis officio. ¶ Aduerte: primō sentit do. An. qd ad repellendum actore ab agēdo sufficiat probare excōicationē templenē. qd est contra c. pia. de excep. lib. vj. vbi dicit. qd debet probare apertissimis documentis. ¶ Et per illā literā dicit Io. an. post Abbate non sufficere vnum testem cum iuramento. Secūdo dicit, qd afficit personā, licet deducatur per viā exceptionis. quod videtur contra istum tex. Nam snia falsi directē lata contra testem afficit personam quia infamat. & tamen secus, qn̄ directē non condemnatur de falso, sed repellit̃ per offm̄ iudicis: seu parte opponente: vt l. lucius. ff. de his qui no. infā. ad idē. c. testimoniū. de test. vbi crimen obiectū probatū in vno iudicio, nō repellit in alio: nisi grauata sit opi. illius. & tñ crimen dirigitur in personam. & facit. c. su per his. de accu. & quod no. Inno. in. c. cām. qd filij sint legi. vbi videtur velle: qd etiam snia declaratoria, non facit fidem quo ad alios: qn̄ ad certum effectum & inter certas personas agebatur. & dic. vt ibi plen⁹ nō. Et certē iste articulus videt̃ mihi valde dubius: nihil hominis sic distinguere: qd aut excōicatio fuit probata contra testes absentes: & tunc ex hoc solo non debet repelli in alio iudicio cū si fuisset p̃sens, sciuisset mel⁹ se defendere. ¶ ar. in. c. fi. de emp. & vendi. & iniquū est istū puniri ex re inter alios acta: vt. s. dixi. fateor tñ, qd si ex publica laboraret infamia repellere nisi se purgaret. vt in. c. cū desyderes. de sen. tē. excō. Aut fuit probata eo p̃sente & se defendēte: puta dū repellere ab agēdo. & tūc de rigore iuris procedit opi. Inn. per supradicta: & maximē per illud. c. pia. ¶ Et idē tenet Archi. ibi sequendo dicta Inn. hīc: nisi cōstaret per suam cōfessionē: quo casu etiam secundū Inn. facit fidē in alio iudicio etiā dū directē agitur. arg. eorū. quē no. in. c. per inq̃sitionē. de elect. De equitate verō vbi solū cōstat per probationes, potest procedere opin.

A iij

lata contra teste vel notariū de falso non nocet parti non citatē. Antonius. Franci. ¶ Circa hanc materiam an accusatio falsi vel exceptio contra testes instituta p̃iudicet parti & faciat supfederi incausap̃incipali aut ipsi parti aliter noceat. vide Bar. in. l. diuus, in. s. diuus. & in. l. si testamētū. ff. de peti. hāre. & vide Barto. in. l. si quis testib⁹. in pen. col. C. de testi. vbi dicunt qd nocet & facit superfederi si accusatio instituitur simul contra p̃ducentes & testes vel si excipitur de falso cōtra testes & p̃ducentē. secus aut si cōtra testes tñ: quia nec etiam superfedetur in cā principali: neq; habet nocere ipsi parti: secūdu Cy. in. l. j. C. qd acc. nō pos. & no. in. l. lucius. ff. de infā. & no. Bal. in. l. fi. in fi. C. de fi. instru. & habet p̃ Io. an. in addi. Spe. cu. in tit. de leg. in s. restat. ver. sed qd in statuto, & per Alex. in. l. ij. in. s. j. ff. vi bono rap. & i. l. quod ait. ff. de adulte.

SEBA. SAPI.

¶ Suam confessio nē. qd testis repellat̃ a testificādo si est confessus crimen in alio iudicio in quo contra ipsum fuit instituta accusatio ponit Fel. post Abb. i. c. testimonium. col. xj. in versi. quinta cōclusio. & ibi et t̃git qn̄ testis infamis possit testificari.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Hostiē. Nā si sola fama sufficit ad repellendū
in.d.c.cū desideres: ita debet sufficere ista pba
tio: licet ad aliū effectū fuerit facta arg. eorū
quæ not. in.c. veniens. el. ij. de testib. & in.d.l.
Lucius. ff. de his, qui not. infa. in glo. fi. Et re
spectu repulsionis & visitatiōis pōt dici ple
na & aperta probatio. arg. in.d.c. cū desyde
res. & in.c. illud. de cleri. excōi. & sic pōt rñde
ri ad.c. pia. p̄alle. ¶ Itē aduerte, quia Innoc.
ij. voluit absolutionē petentē nō fateri se ex
cōicatū: sed q̄ ad cautelā petijt. Ho. tenet hīc
cōtrariū, dicēs: q̄ nisi hoc exprimat̄ nō est
p̄sumēda cautela: vt in.c. vñrabilē. de elec.
& de sen. exc. c. super eo sed Inno. in.d.c. vene
rabilē. tenuit suā opi. hīc. & idem tenet Spec.
in titu. de proba. §. videndū. vers. sed nūquid
facit. d.c. pia. & qd̄ ibi no. Arch. & per Colle.
in.d.c. venerabilē. & Bart. in.l. decē. ff. de ver.
ob. sequitur opi. Host. & idē gl. in.d.c. venera
bilem. mihi placet opi. Inn. vt quo ad p̄iui
diciū inferendū ipsi excōicato nō probatur
ex hac excōicatione q̄ zelo cōscientiæ facit,
retorqueatur in eius læsionē: & quia dato
opinionū cōflictu debet p̄ualere mitior: vt
not. in.c. cum tu. de testi. & per Innoc. in.c. ad
audientiā. de homi. facit. l. interpretatione. ff.
de p̄enis. & in reg. odia. de reg. iur. lib. vj. sed
in foro animę est sibi credendum. de homi. c.
significasti. ¶ Et ex p̄dictis inferē ad aliā
q̄. huius glo. an crimen probatū contra testē
per viā exceptionis repellat^a eū à promotio
ne? gl. dicit, q̄ sic: dūmodo ex hoc sit grauata
opi. eius, etiam si nō sit irrogata infamia. arg.
s. de ele. c. super eo. Bart. brixie. in. q̄. veneria
li. xiiij. refert Tanc. per hanc Decre. tenuisse,
q̄ propter crimen probatū contra testē, per
eum confessatum propriē nō repellat à pro
motione sed si esset infamatus, & in purga
tione deficiat sic. Et cum hoc dicto transit
hīc Ioan. an. remittendo ad not. in.c. super his
de accus. & ibi approbat, q̄ glōf. hīc dicit de
purgatione indicenda propter infamiā ortā
ex delicto probato per viā exceptionis. Nec
obst. qd̄ probato delicto non est opus purga
tione: vt. c. penulti. de purga. cano. quia illud
procedit secundū Ioan. Andr. ibi, qñ directē
est probatum delictū: sec⁹ si indirectē: vt hīc
qd̄ no. ¶ Ego puto sic dicendū, qd̄ aut cōstat
de crimine per confessionē ipsius testis: & sic
non debeat puniri ordinaria p̄ena: vt. s. dixi:
sed saltē remouebitur à promotiōe. Nam vi
lis est cōfitemdo de seipso: vt in.c. quā sit gra
ue. de excē. p̄ela. & in.c. j. de confes. Et saltē
grauat̄ ex hoc eius opi. ideō nō debet promo
ueri, lxxxj. diff. c. tantis. facit. c. ex p̄eni. l. diff.
& q̄ not. Innoc. hīc. & qd̄. s. dixi. Aut constat
per probationes: & tunc aut in sua absentia,
& non debet repelli: quia res inter alios acta,
vt dixi: nisi sit infamatus de facto, tūc indicē
sibi purgatio: vt hīc in glo. & no. in.c. at si cle
rici. Aut in p̄sēntia: & tunc aut fuit excep
tum contra petentē cōfirmationē electionis
& probatum: & repellatur: vt in.c. super eo.
de elec. Ratio: quia illa exceptio habet in mul
tis vim accusationis: cum sit omnino volun
taria: vt not. Innoc. ibi. & in capitulo cum
dilectus. & in capitulo dudum. secundo de
electionibus. Aut contra testem, vel alium in
alia causa: & si crimen est connexum: dic, vt

a ¶ Testis, cōtra quē
crimē falsi est pro
batū, & infamis p
sona repelluntur a
promotione scdm
opi. oīm canonista
rū p̄cipuē Mod.
prout videre legē
do poteris apud
Iaf. & Specu. in ti.
de testi.

s. si non est connexum, non repellatur. argumen. hīc. & in ca. su.
per his. nisi sit inde infamia orta, vel grauata sit eius opi. ¶ Nūc
venio ad glo. fi. & oppo. contra fi. cap. Videntur enim testes esse in
fames, ex quo fuerunt reprobati de falso testimonio. de testi. cū
tu. Sol. secundū glo. de iure non notantur infamia, ex quo dire
ctē contra eos non fuit actum: sed de facto: id est infamia facti sic.
& ita loquitur Host. & ibi aliter sol. q̄ loquitur hīc, qñ non periur
rium sed aliud crimen quodcūq̄ vis obijcitur testi. ibi quando
de periurio cōuincitur: & tūc est speciale secū dū eum, q̄ de cæte
rō, vt infamis à testimonio repellatur: vt de testi. testimoniu. Mi
hi plus placet opi. glo. quanq̄ enim periurium probetur cōtra te
stem, non cū eo: sed cū parte producente: non per hoc infamatur
testis. Pro hoc tex. cū Bar. in.l. Lucius. ff. de his, qui no. infa. & hīc.
Nam loquitur iste tex. quando reprobat̄ testimonium, quasi
ex falso testimonio: sed hoc nō pōt contingere: nisi cum periuro
cum iurauerit dicere veritatem: & hoc sic videtur ponderasse
Host. Nec ob. c. testimonium. alle. per eum. quia loquitur, qñ quis
repellitur p̄textu periurij. quod probatur contra eum. hoc em̄
sufficit ad repellendū: quia periurus non debet admitti in testem:
non tñ ibi dicitur q̄ ex hac p̄batione facta cum parte, testis no
tetur infamia. Et an & qñ periuriū infamet: dicā plenē in p̄alle.
c. testimonium. ¶ Expletis & declaratis & suppletis gl. venio nūc
ad quædam dicta doct. quæ commodē non potuerunt applicari
ad glo. Primò videf, q̄ isti dñi cum essent laici non potuerunt
conueniri coram Papa: vt in.c. nouit. de iudi. & c. causam. qui filij
sint legi. cum simi. Ex dictis Io. An. super tex. colligitur duplex so
lutio. Prima, quod terra istorū nobilium est in tēporalibus Papæ
subiecta. Secunda, q̄ isti cōueniuntur corā papa tanq̄ inuasores re
rum ecclesiasticarū. de fo. cōpe. cum sit generale. & vtraq̄ bona.
Potest & tertiò solui, q̄ ex generali consuetudine clericus cōue
nit laicū corā Papa, vel eius delegato: vt no. glo. in.c. si cleric⁹ lai
cum. de fo. compe. vbi plenē dixi. vel quartò non fuit exceptum.
¶ Oppo. secūdò & videf, q̄ libellus Abbatis fuit inept⁹ ex mul
tiplici capite. Primò ex parte personarum, cōtra quas actum fuit.
Non enim fuerunt expresse nominati: sed simpliciter dictum cō
tra illos nobiles de Artone. &c. Nō em̄ licet vagari cū iactura al
terius: vt in.c. vt quis duas. de elect. lib. vj. l. p̄tor edixit. ff. de iu
iur. ¶ Secundò fuit incertus ex parte rerū: vt patet ibi ad castrum
monasterij &c. & non apparet. q̄ castrum. Idem dicit de animali
bus & alijs rebus, & non exprimit de quibus, nec quale damnum
illatum fuit. ¶ Tertiò fuit incertus ex parte conclusionis: vt pa
tet ibi: *de quibus iustitiam sibi fieri postulabat.* &c. quæ verba pos
sunt in se comprehendere multas & diuersas actiones: vt interdi
ctum vnde vi, si castrum fuit per violentiam ablatum. Item actio
nem vi bonorum raptorum, respectu mobilium: & actionem fur
ti. & leg. Aquil. respectu damni. Item actionem leg. Iul. de vi pu
bli. & priua. ff. ad legem Iuliam. de vi publi. & priua. per totum.
& aliter fit condemnatio in vna actione, quam in alia. ergo talis
libellus tanq̄ incertus & ineptus debuit lacerari. de iudi. c. exami
nata. & quod ibi not. ¶ Variæ possunt colligi solutiones ex dictis
doct. Et primò ad omnia contraria potest dici secundum Innoc.
quod libellus iste non fuit receptus: quod patet ex eo, quia isti no
biles excipiebant, & dicebant se non teneri ad respondendum
ante, q̄ eis fieret restitutio. ¶ Secundò potest responderi secun
dum eundem stultum esse, qui tam generalem libellum recipit:
sed si receptus est, valet. ar. C. de anna. except. l. fi. Hoc intelligo ve
rum, quando ex probationibus factis in processu apparere potest
in quibus rebus, & contra quos debet fieri condemnatio: alias
non posset sequi propter incertitudinem: vt no. in.d.l. fi. in.l. fi. in
rem. ff. de rei ven. facit. c. in p̄sēntia. de proba. ¶ Tertiò potest
responderi ad omnia contraria sigillatim. Et primò ad id, quod
oppon. de incertitudine personarum: respondetur, quod perso
næ fuerunt expresse in libello: secundum Inn. licet hīc causa bre
uitatis non exprimentur. quod satis credo verum: cum non pos
set commodē in qualibet Decret. inferi totus tenor libelli. ¶ Di
cit tamen idem Inno. q̄ si domini conuenirentur vt vniuersi
tas nō esset necesse exprimere nomina. quod dicit Host. verum de
proprijs nominibus: de dominis tamen oportet facere mentionē
de fide instru. inter. de deci. c. dudum puto posse etiam dici, quod
vbi per

vbi per expressionē nominū appellatiuorum constaret satis de personis hoc sufficeret, si ignoraretur nomen proprium: vt videtur tex. in l. si in rem. in fi. de rei vend. facit qd not. Innoc. in c. certificari. de sepul. ad idem bonum tex. in l. quoties. §. si quis nomen. ff. de hære. instit. vbi, qd si quis non expressit nomen heredis, sed indubitable signo demonstrauit, sufficit hoc: quia penè nihil distat à nomine proprio: vt ibi dicitur. ¶ Ad secundū de incertitudine rerū, potest dupliciter responderi: vt colligitur ex dictis Inno. & Ioan. An. Primò, qd aut aliqua petuntur principaliter, & debent specificari: aut accessorie. & tunc secus. Satis em̄ est, qd principale exprimitur: vt in c. cū ad sedē. de resti. spolia. ff. de vi & vi arm. l. j. §. qui aut vi de quo in Specu. de libel. conce. §. iam nunc videndū versū. itē talis. vide quod not. Inno. in c. tāta. de excels. prelat. hæc tñ solu. non videtur congruere literæ: quia nō apparet castrum fuisse obligatū: & qd age retur hīc interdicto restitutorio. vel qd hic alia essent accessoria ad castrum. vñ secundò soluitur, qd ideò super dānis admittitur hæc generalitas: quia probata violentia nō subijciuntur necessitati probandi: sed statim iuramento violentiā passi. l. si qñ. C. vnde vi. & c. fi. quod met. cau. nō ergo habet reus deliberare, nisi super violētia: cū in reliquis stet iuramēto actoris: generalitas ergo habet inducere difficultatē in deliberando. Et not. hanc solu. quia facit ad multa: sed quo ad casum nostrū mihi non videtur vsquequaq; vera. quia licet stet iuramento partis de rebus prædictis: potest tñ probari contrarium. arg. c. continebatur. de despon. impu. iuncto. c. proposuisti. de proba. & facit. l. admonendi. de iureiur. & qd ibi not. vñ saltē hac ratione, vt posset se defendere deberet fieri declaratio. Sed certē sustinendo solu. Inno. posset dici, qd tempore iuramenti ipse certificabitur, vñ poterit nunc probari contrariū. Satis est, qd nunc dicat an cōmiserit violentiā: an non. Potest dari & alia solu. secundū do. Anto. qd admittitur libellus incertus: quia talia vtē filia non possunt bene certificari. arg. l. j. §. qui aut ff. quo. lega. & arg. l. quē de tota. §. incertē. ff. de rei ven. & eorum, quē not. in c. constitutus. de in inte. resti. & hæc solu. etiam bona est in se. & prima tollerari & defendi potest: vt. §. dixi. licet do. Ant. eam impugnet. ¶ Ad vltimū contrariū de nimia generalitate conclusionis dicendum est secundū Inno. qd stultus est, qui talem libellum recipit: cū debeat à principio petere declarationē ipsius sed non fuit petitū procedit libellus. arg. in l. si. C. de anna. excē. & fiet condēnatio secundū actionē, quē minore condēnationē requirit. qd not. arg. ff. de reg. iu. l. semper & l. fauorabiliore. & j. de fide instru. c. inter dilectos. nisi in medio litis ex probationibus: vel aliās expresse appareat, qualiter agere velit: quia tunc scdm hoc ferenda est sentētia. arg. ff. de iudi. l. si quis intentione. qd no. & vi de circa hoc, quod plenē dixi in c. dilecti. de iud. ¶ Et not. ex prædictis, qd videtur deductū sub illa clausula generali. Et peto mihi iustitiam fieri &c. Cald. etiā dicit hoc se de facto obtinuisse, propter istā clausulam generalem, quæ in libello communiter subijcitur: Et peto mihi de prædictis iustitiam fieri &c. quod si actor in libello narrauit respicientia petitorium & possessorium: & concludit expresse in possessorio: addens in fine illam clausulam generalem: Et peto mihi iustitiam &c. postea poterit super petitorio probationes inducere quia hæc clausula generalis potest complecti vtrūq; ex quo in narratione facta fuit mentio de vtroq; & conclusio facta in possessorio & adiecta clausula generali: ne bis idem repeti videatur. de elec. in Genesi. & vt verba aliqd operent. de priui. c. si Pa. lib. vj. debet illa clausula referri ad petitorium narratū. Nā talia sunt subiecta qualia prædicta permittūt. de fide instru. inter dilectos. ver. ceterū. & in ambiguis standū est interpretationi actoris. ff. de iu-

di. l. si quis intentione. & qd ibi no. Bar. facit qd dixi. §. post Inno. quod bene no. ¶ Ex prædictis infero ad aliud no. dictū qd vbi ex narratione facti possunt elici plures actiones quarū aliq sunt apte: aliq verò inepte. & cōcluditur inepta subiecta illa clausula generali: & de prædictis peto mihi iustitiam fieri. & c. qd libellus nō debet reijci tā qd ineptus: & potest probatio induci super apta actione quia illa clausula generalis debet referri ad aptā, ex quo potest elici ex narratione facti. ne bis idem repeti videatur, vt faueamus actori in principio. iuxta no. in c. cum ad sedē. de resti. spo. & per Bar. in d. l. si quis intentione. optimē facit, qd in simili no. Inno. in c. in nostra. de renun. in fi. vbi dicit sentētiā sustineri, si in ea exprimitur vna causa cōtra ius. Pro quo facit. c. per tuas. qui fi. sint legi. & qd no. in simili in c. sicut de re iudi. secus si ex narratione nō posset cōprehendi cā apta: quia tunc illa clausula generalis nō posset verificari vltra narrata: quia referri debet tñ ad præcedentia. de appel. c. intimasti. & c. secundò requis. & talia sunt subiecta qualia prædicta permittunt. vt. d. c. inter. & vide qd no. Bal. in l. edita. C. de eden. & hoc no. ad limitationem eorum, quē leg. & no. in c. examinata. de iud. ¶ Sed quæro, tan hæc exceptio spoliationis debeat indistinctē proponi ante li. contestat. Doct. hīc cōiter cōcludunt, qd vbi prius erat orta debet adeò ante proponi, qd postea non admittatur. arg. hic & in c. fi. eo. & ij. q. ij. c. ij. iuncta. glo. & §. dixi in notabilibus. Si autē de nouo competat: vt quia post lit. cōte. fuit facta. vel licet prius cōpeteret, de nouo tñ peruenit ad partem: nunquid possit proponi post. sunt opin. Nam Inno. hīc in vna parte scilicet super ver. restitutio. Dicit quod licet regulariter ante debeat proponi: tñ & postea potest si de nouo contigisset: vel de nouo ad ei⁹ notitiā peruenisset: alleg. C. de excep. l. vlt. & j. de excep. c. pastoralis. de off. dele. c. infinuante. Refert alios tenere contrarium: sed postea in alia parte scilicet super ver. exceptio nis. sentit oppositum: dicens qd hæc exceptio est dilatoria: vnde post lit. contestat. proponi non potest: etiam si postea fiat spoliatio: cum aliud auxilium habeat: scilicet interdictum vnde vi arm. de except. cap. pastoralis. Et multò fortius secundum eum non poterit proponi cōtra prosequentem appellationem: cum à principio eam omiserit. dicit alios tenere cōtrarium: & sic videtur recedere à priori dicto. ¶ Ex hoc vltimo dicto posset colligi, vna notabilis limitatio ad c. infinuante. & iura consimilia: vt exceptio dilatoria nouiter orta, vel de nouo superueniens ad notitiam partis: possit lit. contestat. opponi nisi sit de ea prouisum per modum agendi, sicut in spoliatione. Potest enim deduci per viam exceptionis, & per viam actionis: non ergo curandum: si nō potest nunc deduci per viam exceptionis: ex quo potest deduci per viam actionis petendo restitutionem. & esset notabilis limitatio, si esset vera. sed Cald. in c. fi. eodem. eam impugnat per regulam, qui ad agendum. de regu. iur. lib. vj. Sequitur do. Anto. hīc. & sentit Ioan. de lign. in c. sollicitē. de resti. spolia. dicit tamen, quod si prius competeat, & de nouo peruenit ad notitiam partis, potest eam opponere: dummodò fuerit sollicitus in perquirendo à principio: aliās secus. & ita potest secundum eum procedere glo. in c. pastoralis. de excep. quē videtur tenere oppositum. ¶ Nec obsta. qd competat ius agendi: quia secundum domi. Anton. non est sic facile, sicut ius excipiendi: quia in exceptionibus dilatorijs sufficit semiplena cognitio. alleg. hīc Inno. qui hoc videtur tenere prope fin. Primum dictum mihi placet, vt si de nouo oriatur, vel veniat ad notitiam partis, possit proponi post lit. contestat. quia iura in hoc loquuntur indistinctē. & facit. l. ij. C. de consor. eiuf. li. & quod ibi nota. & sentit idem Inno. in c. prudentiam. de offic. delega. & Speculū in titul. de recu. §. si autem, & glo. ij. q. vj. excep-

SEBASTIANI.

¶ In medio litis. Vide glo. in l. j. §. si quis argentū. in ver. iuranti. ff. de pos. quam refert esse sing. do. lasin §. sed iste versū. no. tñ qd ex tali libello insti. de ac. & An. Sicut in consi. xxv. inci. clementissimi. in. j. volu. ¶ Petomih. Adde Paul. de ca. consi. clxv. Ang. consi. cclxxvj. Alex. consi. cxxi.

ZACHARIAS.

¶ Adde Lanfr. de oria. in c. qm cōtra §. excep. nu. 8. & in apo. Cel. in versū. insti. vbi remissiuē j. de prob. & Pau. de ca. consi. clxij.

SEBASTIANI.

¶ Infero. Vide Iaso. hæc referentem in §. omniū. colū. xxvj. versū. multū etiā esset vtile. isti. de & in. l. petens. colū. C. de pact. & vide Ale. in consi. clxx. inci. viso processu. in. ij. vo. Are. in consi. xvij. colū. iij. in j. dubio. Ange. de Are. in tract. maleficio. i. ver. super qbus oibus Alex. in consi. xxxv. iij. dubio. i. iij. volu. vbi plura de hac clausula, peto ius & iustitiam ministrari.

¶ Verò ineptæ. Adde, qd etiam libellus sustentatur ineptus absq; clausula: vt voluit roma. consi. cclxxv.

¶ Mihi placet. Adde Alexā. consi. cxxxv. & qd not. Noui. in. l. admonendi. de iureiur.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ptio. Gofre. in sum. de excep. §. sed hoc. & qd not. in d. re gu. qui ad agendum. vide per Inn. in c. inter dilectos. de excep. Præla. sed vltimum, vt in exceptiõe dilatoria probanda sufficiat semiplena probatio, nõ placet: per. c. pia. de excep. lib. vj. vbi excõicatio ad repellendũ opposita. debet probari apertissimis documentis. Ad idem. c. fre quens. de testi. spo. vbi datur terminus. xv. dierũ ad pro bandũ exceptionẽ spoliatiõis: & non probans cõdena tur in expensis: & sic satis innuit ex prolixitate termini: & ex eo quod venit cõdemnãdus, si non probat: proba tio debet esse plena. Non em̃ dicitur probare, qui semi plenẽ probat: vt in c. tam literis. de testi. & in c. fi. de iu reiur. & in c. ij. de calum. & in c. j. de elec. lib. vj. & quod ibi not. in fi. Sed potest intelligi dictũ Inno. de semiple na^a probatione respectu modi procedendi: quia super istis exceptionibus, non contestatur lis: vt in c. pruden tiam. §. sexta. de offi. dele. sed proceditur summarie respe ctu modi procedendi: sed respectu substantiẽ probatio nis processus debet esse plenarius: vt in simili dicitur in cle. sepe. de verbo. signifi. ¶ Non obst. c. veniens. el. ij. su per quo fundat se fortiter Inno. j. de testi. vbi sufficit se miplena probatio ad probandũ de interesse suo: vt ad mittatur ad excipiendũ: quia loquitur quãdo illud ve niebat statim probandũ per eundẽ ad merita causæ, & ideo est modici præiudici. sed in casu nostro secus: quia actor repelleretur ab agendo: & reus nõ curaret ampli⁹ petere restitutionem: quia fortẽ plenẽ probare non pos set. & sic teneret actorem inuinculatum, & impeditũ qd esse non debet. ¶ Concludo ergo qd ad probandam ex ceptionem spoliatiõis, requiritur plena probatio re spectu substantiẽ probationis. ¶ Vltimò quero intra quantũ tempus cõpetat hæc exceptio spoliatiõis: an in perpetuũ possit spoliatus opponere eã contra spoliato rem suũ agentem? Inno. dicit, qd in perpetuum põt op poni de eo, qd peruenit ad ipsum, qui deiecit: de eo aut, quod non perueit ad ipsum, excipi potest vsq; annum tm̃: sicut dicit in interdicto: vt. l. ij. C. vñ vi. & l. j. in prin ci. ff. eo. Nam intra idem tẽpus proponi debet exceptio intra qdagi potest. ff. ex qui. cau. l. necnõ. §. vlti. ff. de inof fi. testi. l. Papinianus. §. si filius. ¶ Aduerte: quia glo. sentit contrariũ, in l. ij. C. vñ vi. præall. per. l. licet. C. de except. Et quia annua ad agendum, perpetua sunt ad excipien dum: vt. l. purẽ in fi. ff. de do. excep. sed dictum Inn. mihi placet. & dicta gloss. in d. l. ij. debet intelligi de alia exce ptione, quam loquitur iste tex. videlicet secundũ quod loquitur tex. in d. l. licet. qñ spoliatus recuperauerit pos sessionem suam a deiectore quocunq; etiam clam: tunc si conuenitur ab eo, etiam post annum interdicto vti possidetis: potest excipere contra eum de spoliatiõe prius facta: secundũ veram lect. illius legis, quam ponit ibi glo. & sequitur Bar. sed in casu nostro exceptio sur git ab eo fonte, quo surgit actio: & tendit ad eundem effectum: vt fiat restitutio. Meritò non debet durare vl tra tempus quo durat actio: vt in iuribus allegat. s. per Innocen. & facit capitu. si autem. & quod ibi nota. de re scriptis. & quod nota. in dicta lege licet. secus autem vbi exceptio surgit ex alio fonte, quam actio: vt in ex ceptione de dolo quæ oritur ex aquitate: ne actor re portet commodum de malitia sua: tunc enim habet locum illa regula annua ad agendum. & c. vt dicta lege purẽ & lege licet. & sic limitat Innocen. ¶ Item se cundum Innocentium hæc exceptio spoliatiõis non competit cõtra hæredem spoliatoris: nisi de eo, quod ad eum peruenit: aut dolo eius factum est, quominus perueniret digestis vnde vi lege prima. §. hoc interdi ctum hæredi & §. vltimo. Et ratio est quia ipsum interdictum non competit contra hæredem, nisi in præ dictis casibus: vt in dicto §. vlti. & in l. ij. C. eodem titu. ergo nec exceptio. ¶ Ex quo infero, quod vbi fuisset li

cõte. cum defuncto: cũ tunc eius hæres teneretur inter dicto, etiam si nihil ad eum peruenisset: vt not. in l. ij. & l. j. C. ex deli. defun. eodem modo contra eum compete ret exceptio, & fortius suprascripta ratione: vt in regu. qui ad agendũ. de reg. iur. lib. vj. Item do. Ant. hĩc putat dictum Inn. procedere de iure civili tm̃: non autem de iure canonico cũ eo iure teneatur hæres ex delicto de functi: etiam si nihil peruenit ad hæredẽ: & hoc inquã tum suppetũt vires facultatis de sepul. c. fi. de rap. c. in li teris. Tu vide quod dico in d. c. fina. an hæres teneatur indistincte de iure canonico de eo, quod ad eũ non per uenit. Et præsupposito quod teneretur: adhuc puto di dictũ do. Ant. non procedere: quia licet possit compelli per ecclesiam: vt satisfaciatur animæ defuncti ex officio iudicis ratione peccati: non tamen interdicto vnde vi: quia hoc iure non caueatur. si ergo non competit inter dictũ, nec aliud remedium possessorium: ergo nec exce ptio per rationem prædictã. quia hæc exceptio est mul tum odiosa & frequenter opponitur malitiose ad impe diendum actionem: vt in c. frequens. de testi. spo. lib. vj. & s. dixi. Debet ergo restringi. Quamquam aut. s. dixe rim, qd in hæredem non dat, nisi in quantum ad eum per uenit: secus dicit Inno. in successore in dignitate: cũ sem per dari debeat, etiam si nihil ad eum peruenit: quia di gnitas nunq; moritur. xij. q. ij. liberti. de rescri. si gratiose lib. vj. do. Anto. restringit hoc dictum, quando tota vni uersitas cum capite deliquit: vt. s. not. fuit cũ glo. aliàs se cus: quia successor in dignitate, qui aliàs non est hæres: non succedit in vitiũ defuncti. iuxta no. in c. cura. de iu repa. & in c. de quarta. de præscrip. Sed ego intelligo di ctum Innoc. omni eo casu quo dignitas teneretur ex in terdicto. Tunc enim non habetur respect⁹ ad personã: sed ad dignitatem quæ non moritur. sicut in simili vide tur tex. in denuntiatione noui operis. in c. ij. de no. ope. nuntia. & no. Bar. in l. is cui. ff. de no. ope. nuntia. Sicut enim contractus initus cum dignitate: seu nomine di gnitatis non alteratur per interuentum successoris. b de fo. cõpe. c. dilecti. ita nec hoc interdictum, seu exceptio competens contra dignitatem. & hoc est. vt puto quod voluit Inno. hĩc. Abbas.

SVMMARIUM.

- 1 Exceptio illegitimationis cognoscitur corã ecclesiastico: & dñ ipse cognoscit, petitiõ hereditatis silet.
- 2 Ignorantia non admittitur de facili super factis nobilium per sonarum.
- 3 Cognitio causarũ matrimonialium pertinet ad solum iudicem ec clesiasticum: nec laicus cognoscit etiam incidenter.
- 4 Exceptio perẽptoria, si ex sui natura examinatur corã alio q iudice principalis causã operatur effectum dilatorium.
- 5 Index ecclesiasticus potest inhibere iudici laico, ne procedat super causã pendente ex ea, quam ipse cognoscit. nu. ii.
- 6 Præiudiciales quæstiones quomodo, & quibus respectibus, & casibus dicantur?
- 7 Forma libelli quo petitur aliquem fore illegitimum.
- 8 Index secularis quo casu potest cognoscere de causã spiritual incidenter: & index ecclesiasticus de causã laicali. 7.
- 9 Exceptio, Tu es excõicatus: cognoscitur coram ecclesiastico.
- 10 Quæstio an aliquis sit filius vnius, vel alterius potest cognosci coram laico.
- 11 Inhibitoria, si non est missa ad aliquem iudicem, qui super cau sa processit: an valeat processus?
- 12 Inhibitoria, quando mittitur, an requiratur causã cognitio.
- 13 Index potest absque requisitione aliqua procedere in cõcernen tibus præiudiciũ animæ.
- 14 Appellans a iudice, qui misit inhibitoriã: an possit petere ab eodem, vt mittat aliam inhibitoriam vigore appellatio nis facta.

Executio.

SEBASAPI.

a ¶ De semiplena. An semiplena pro batio sufficiat, vbi requiritur proba tio: vide Felin. in rubr. j. de probat. col. ij. versic. tertia conclusio.

ZACHARI.

b ¶ Per interuentũ successoris. Adde Iac. Rebusin. l. p iudendum. nu. i. & ibi in apost. Celsi. ad ipm. C. de de cu. lib. x.

Executio sententia facta intra tempus ad appellandum retrahatur, ac si esset facta post appellationem.

24 Index secularis non potest statuere terminum iudici ecclesiastico, intra quem habeat terminare questionem spiritualem, quam ei remisit ipse iudex laicus.

25 Causa spiritualis, quæ remittitur ad ecclesiasticum: an cognoscat ordine iudiciario seruato.

¶ C. A. P. III.

Tuam. ¶ Legitur duobus modis. a

vno modo in gl. intelligēdo, q̄ hīc erat prius corā seculari petita hereditas: & exceptū fuit de illegitimitate, & secūdu hūc intellectū hoc intendit. ¶ Petenti hereditatē obstat exceptio nouitatis: q̄ coram ecclesiastico debet prius terminari. ¶ Secundo modo legitur extra glo. q̄ hāc causa legitimitatis fuit mota, & ea pendēte petebatur hereditas corā seculari. & iuxta istū intellectū. h. d. ¶ Pedēte causa nataliū corā ecclesiastico iudice, quēstio hereditatis ex illa dependens per secularem iudicem inchoari nō debet. Primō narrat factū de praterito. secūdo prouidet circa futurū. ibi, quia verō. ¶ Casus literalis. Mortuo comite Campaniæ sine prole, regina Cypri dicebat, q̄ debebat illi succedere in comitatu: proximior quidā alius hoc intelligens accessit ad dominū papā: proponens, q̄ cū ipsa Regina non fuisset de legitimo matrimonio nata dicto Comiti succedere nō debebat. sed ipse paratus erat probare in præsētia dñi Papæ: petens ab ipso, vt mādaret Regi Franciæ: vt si forsan dicta Regina super successione comitatus prædicti corā ipso proponeret quēstionē, nō audiret eandem: donec causa nataliū ex qua illa dependeret, fuerit terminata. quod papa nō distulit adimplere. Mortuo ipso Rege, cui papa prædicta mādauerat, successit ei Ludouicus filius eius. vnde papa scribit eidē super eodē negotio credens prudentiā ipsius non latere causam natalium, q̄ nisi terminata esset, incipere causam successionis dependentem ex illa: nihil aliud esset quā negotiū ipsum diuersis processibus intricare: & ordinē iuris perturbare: & ideo si ab ipsa regina fuerit requisit⁹ super hoc patietē expectet, donec causa nataliū per sedē apostolicā fuerit terminata. Ber. ¶ Nota ¶, q̄ facta notabiliū personarū præsumuntur nota alijs: quare de facili non admittitur allegatio ignorantia. de senten. excom. cū illorū. & hoc in princi. ¶ Nota secūdo, ¶ quod causa matrimonialis spectat ad iudicem ecclesiasticū: non solum qñ agitur inter ipsos coniuges: & disputatur de validitate coniugij: vt j. de sponsa. per totū. Sed etiā quando principaliter agitur de legitimitate b filiorū: cū decisio depēdeat ex validitate matrimonij: vt hīc. & j. qui filij sint legit. quasi per totū. Et est ratio secūdu Inno. quia cum scriptū sit. Quos Deus coniunxit, homo separet. xxxij. q. ij. c. quos Deus. de trāsa. episc. c. ij. ita pronuntiare non fuisse matrimoniu, vel esse inter aliquos non homo, sed solus vicarius Dei potest iudicare: vt in. d. c. secūdo. Intelligo, vicarius Dei, vel deputatus ab eo: vt est episcopus, qui de hoc cognoscit. de cōsangu. c. Vel dic, q̄ tunc Episcopus tenet locū Dei. pro hoc optimē. ij. q. vij. c. accusatio. i. fine. vel secūdu Inn. hoc est ex illa ratione generali: q̄ iudex laic⁹ de nullo spūali: nec principaliter, nec incidēter recoueniēdo cognoscere pōt: vt. s. de iudi. decernimus. & c. quāto qui filij sint legitimi. lator. Item addo aliam rationē magis specialem. Matrimoniu est vnū de septē sacramentis ecclesiæ: vt in. c. debitum. de bigam. & no. glo. in. c. fi. de translatio. Episc. meritō non laicus, sed ecclesia habet de eo iudicare. Item matrimoniu fuit inductum de iure diuino, & non civili: ideo ad vicarium instituentis, seu deputatum per eum, pertinet cognitio eius, & non

ad alium. Facit quod dixi in. c. cum sit generale. de foro compe. in materia vsurarum. ¶ An autē possit aliquo casu secularis cognoscere, saltem vbi est quæstio puri facti, an interuenerit, vel non. & idē quæri potest de quolibet spirituali. Barto. q̄ sic. in Titia. ff. solu. ma. & in. l. ij. ff. de iur. omnium iudi. Tu vide quod plenē dixi in. c. cū sit generale. præalle. ¶ ¶ Not. secūdu primū intellectū, quod quando exceptio peremptoria venit ex natura sua examinanda coram alio iudice c principalis causæ, operatur effectū dilatoriū. Differt enim processum principalem, & suspendit iurisdictionem iudicis principalis causæ, donec fuerit super peremptorio pronuntiatum. Et ratio redditur in litera, ne surgat intricatio processus. & c. Et ex hoc not. aliam specialitatem, quod super incidenti, seu peremptoria, de necessitate est pronuntiandum, quando venit examinanda coram alio iudice & sic limita no. in. c. j. s. eodem. ¶ ¶ Vltimō no. iudicem ecclesiasticum posse mittere inhibitoriam iudici seculari: ne procedat super causa dependenti ex causa, quæ vertitur coram ipso iudice ecclesiastico. & vide Lap. alleg. lxj. vbi dicit hanc inhibitoriam posse mitti sine causæ cognitione. d Et per hoc quia ipsemet iudex secularis deberet desistere. Nā & si ipse posset de hac exceptione peremptoria cognoscere, non procederet ad diffinitionem principalis: nisi prius discussa exceptione peremptoria: vt. s. eodem. c. j. cum ex huius veritate dependeat decisio principalis: fortius debet expectare, quando vertitur coram alio: nec ad examinationem debet procedere: ne surgat intricatio processuum: vt j. dicam. ¶ Opp. & videtur, quod intentatio seu motio vnius causæ, non impedit aliam intentari: imō possunt simul tractari, & vna sententia terminari: vt. s. c. proximo. Solu. Glo. ij. in effectu concludit, quod quandoq̄ sunt duæ principales causæ seu quæstiones: quarum vna non est præiudicialis ad aliam: & tunc loquitur contrarium. & dic, vt ibi. Quandoq̄ quæstio incidit in aliam: ita, q̄ est præiudicialis ad aliam: quia ex decisione huius quæstionis, dependet decisio alterius: & tunc de incidenti ante est cognoscendum & pronuntiandum: vt hīc, & hoc tam in civili, quā in criminali. de quo dic latius, vt hīc in gloss. & plenius per glo. iij. q. xj. c. prius. & per Cyn. in. l. j. C. qui accu. non pos. ¶ ¶ Sed aduerte latius post Ioan. and. hīc, & Cal. in. c. j. s. eod. q̄ præiudicialis c quæstio potest dici multis modis diuerso respectu. Est enim præiudicialis quandoq̄ respectu proponentis: vt si competunt sibi duæ actiones, quarum vna tollitur f electione alterius: vt in. c. vt quis duas. de elec. lib. vj. & l. quod in hærede. §. eligere. ff. de tribu. & per Innocen. in. c. fi. de collu. & per glo. insti. si quadru. pau. in fin. ¶ Quandoq̄ dicitur præiudicialis respectu processus: vt quia suspendit processum alterius causæ, vel eiusdem: quod potest contingere multis modis. Primō in qualibet exceptione dilatoria: quæ facit filere processum super principali. vt in. c. exhibita. de iudi. Et idem in peremptoria, quando opponitur in vim dilatoriæ: vt in exceptionibus priuilegiatis: de quibus in. c. j. de lit. contestatio. libro. vj. Idem est videre in causa priuilegiata, & possessoria, quæ non admittit secum reconuentionem super proprietate: vel alia re. de quo. j. c. proxi. Idem respectu maioritatis causæ vel quando fit accusatio de maiori crimine: de quo in. l. j. C. qui accusa. non pos. & iij. q. xj. c. prius. ¶ Quandoq̄ dicitur præiudicialis respectu inferioris iudicis: vt ista de qua in text. nostro. Ex quo enim quæstio pendet coram vno iudice, non debet quæstio depēdens ex illa tractari coram alio iudice: ne partes grauentur laboribus & expensis coram diuersis iudicibus litigando. argumē. in. c. fi. de rescrip. & in. c. dispendia. eo. ti. li. vj. Et ne processus intricef & surgat cōtrarietas. Nā diuersi iudices pnt diuersas & contrarias ferre sentias: vt puta ecclesiasti-

a ¶ Duobus modis Pōdera bene hūc tex. q̄a fortē pbat q̄ causa natalium inter Reges & similes est agitata in auditorio Papæ per id qd̄ habetur in. c. venerabilem. de elec. in. vj. & c. quāto. de iure iur. vide q̄ dicunt ibi docto.

Andr. Barba. ¶ Legitimitate. Adde Ro. consil. ccxcix. & vid. Cal. consil. vlt. de foro compe.

c ¶ Alio iudice. Adde Ancha. consil. clxj.

d ¶ Causæ cognitione. Adde vidē. dum Ancha. cōsi. ccxxvii.

SEBA. S. A. P. I.

e ¶ Præiudicialis. Quomodo dicantur causæ inuicem præiudiciales: vid. Bart. in. l. p. minorē. ff. de iudi. & in l. siue contra. ff. de liber. agno. Iaso. post Ioan. Fab. & Ang. are. in. §. p. iudiciales. colū. j. & ij. insti. de actio.

f ¶ Vna tollitur. Adde Anch. cōsi. clxj. allegato.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASAPI.

- a** ¶ Spūalibus. vide Bal. in l. eos. C. de vfur. Fed. de Sen. in cōf. xcvj. incip. apparet quādam lex. & i cōf. cccxlv. inci. dñō Andræ vicario. & in cōf. in incip. factū tale est: debitor pmi- fit. Car. i cōf. cxx. inci. Titius obli- gavit Sēprimo. Pe. de ancha. cōf. cxv. inci. casus ta- lis est. Fulg. cōf. cxxxij. incip. in qōne vertē. Cald. in cōf. in. sub titu. de fo. cōpe. Alex. in cōf. xcj. inci. vi- sis actis. in. ij. vol. Bal. in cōf. xvñ. incip. factum sup- quo. i tertia parte
- b** ¶ Duerfam. ad de Ang. cōf. clxij. ZACHARIAS.
- c** ¶ Dicit. q non. Quod est verum etiā si a principio non fuerit oppo- sita: vt dixi i apo. ad iñ. in. c. intel- leximus. nu. 6. in vers. excommuni- cationis. s. eo.

cus posset illum iudicare illegitimū: & secu-
laris eodē tēpore posset sententiarē hāredi-
tatem illi debitā. vnde propter hoc debet fie-
ri ista expectatio, & suspensio. de qua in text.
Ex natura enim causā de qua hīc, nō est prae-
iudicialis ad processum: cū nō sit dilatoria
hāc exceptio illegitimitatis: sed perēptoria,
quē non suspendit processum causā princi-
palis: imō simul tractātur: vt in .c. j. s. eo. & l.
circa. & quod ibi. nota. ff. de proba. sed pro-
pter diuersitatem iudicū rationibus prae-
dictis efficitur praeiudicialis. Vnde cum hīc
vt dicit Inno. si coram eodem iudice hēc cau-
sa successiōis ageretur: vt quia ecclesiasticus
haberet temporalē: bene posset excipi de ille-
gitimitate, & simul tractari: qd̄ intellige se-
cundum ea, q̄ dixi in .c. j. s. eo. vbi plenē dixi,
an & qualiter possit procedi super princi-
ali & peremptoria. ¶ Quādoq; dicitur causa
praeiudicialis respectu intentionis: vt est ex-
ceptio perēptoria. quē vt dixi, ex sui natura
non suspendit processum, sed solum praei-
dicat respectu intentionis: quia ea probata
absoluit reus iudicialiter ab omni instantia
actoris: vt in .c. j. s. e. Et licet exceptio de qua
in litera dicitur, sit perēptoria: tamen de sui
natura, nō suspendit processum super princi-
pali: sed ex alia incidenti. quia est tractanda
coram alio iudice, & surgerent difficultates
prae dictae: vnde dicitur potius praeiudicialis
respectu iurisdictionis: vt. s. dixi. ¶ Quādoq;
dicitur praeiudicialis respectu processus & re-
spectu intentionis: impedit enim processum
super principali: & ea pbata perimit inten-
tionē agentis, quia constat ius non cōpetere.
Exēplū. Tu accusas me: excipio, q̄ sis seruus
meus: vel petis hāreditatē tanq̄ hāres: exci-
pio, q̄ es seruus hāreditatis, vel agis contra
me ciuilitē: oppono, q̄ es filius meus in po-
testate: & sic inter nos esse nō posse iudiciū.
Primō enim debet discuti de istis exceptio-
nibus, quā verā sunt praeiudiciales: vt in l.
j. C. de ordi. cogni. & in sti. de actio. s. praei-
udiciales. vbi ho. glo. & iij. q. xj. d. c. prius. s. ali-
quando. cum seq. Per alia verba hanc mate-
riam attingit Bar. in l. sed si ante. aliās. l. fun-
dū. ff. de exceptio. ¶ ¶ Glo. vltima colligit iu-
dicē secularē etiā incidēter, vel aliter etiā per
cōuentionem non posse cognoscere de causa
spirituali. Contra qd̄ opponit: nā incidentia
ampliant iurisdictionē, vt sic iudex possit co-
gnoscere incidēter de causa, de qua aliās prin-
cipaliter cognoscere nō posset: vt in l. quo-
ties. C. de iudic. & C. de ordi. iudi. l. adite. Et
est ratio: qā nō pronūtiat super incidēti, sed
sup principali: vt in iuribus praealle. Glo. sol-
uit, q̄ cōtraria loquūtur in ciuilibus nō autē
in spiritualibus. ¶ Ex hac glo. collige duo.
Primō intellectū huius .c. vt primō intelli-
gat, q̄ quāstio defect⁹ nataliū fuit incidēter
proposita corā iudice seculari, corā quo fue-
rat mota quāstio hēreditatis: sed quia de hac
exceptione non poterat secularis cognosce-
re, aditus fuit ecclesiasticus: q̄ misit inhibito-
riā seculari: vt moris est, quatenus nō pcede-
ret: nisi prius finita per ecclesiā quāstio ille-
gitimitatis: & tūc expone literā ibi: incipere.
i. inceptā prosequi: & hac est cōmunis lect.
secundū lo. and. Et licet hīc fuerit defectus na-

talium deductus per viam exceptionis: idē tamen dicendū est se-
cundū Pet. & Abb. si deduceretur per viam replicationis. Exem-
plū. hāres legitimus petit hāreditatem: illegitimus excipit se fi-
liū: actor replicat illū illegitimū. Deducet enim ad ecclesiasticū
iudicem eadem ratione. Et ita potest intelligi iste tex. quia ista re-
gina instabat, vt non procederetur super causa principali: & sic
videt, q̄ erat rea: & agebatur de natalib⁹ suis. Forte enim petebat
ab ea comitatus campaniā: ipsa excipit, q̄ erat filia. replicatum
fuit, q̄ non erat legitima: & sic causa fuit deuoluta ad ecclesiā.
¶ Secundus intellectus est extra gl. q̄ hāc quāstio illegitimitatis
fuit primō & principaliter proposita coram iudice ecclesiastico:
qui misit inhibitoriam iudici seculari, ne inciperet quāstionem
hāreditatis, donec quāstio illa praeiudicialis prius fuerit decisa
& tunc verbū incipere: stat propriē. Non obstat litera, quā appel-
lat hanc successiōis causā dependentē: quia dicitur depēdens
confyderato effectu: non quod prius fuisset proposita. & vterq;
intellectus est notabilis & verus. ¶ ¶ Et poterit tūc sic formari li-
bellus secundū Inno. cum pater meus non fuerit maritus talis no-
mine. A. de qua genuit. C. filiam: peto quod iudicetur ipsam non
fuisse legitimam eius filiam. ad hoc, qui fi. sint legi. c. causam. & c.
lator. C. ne de sta. de l. penul. ¶ ¶ Secundō no. ex glo. quod inciden-
tia causā non ampliat iurisdictionem iudicis ad speciem iurisdic-
tionis omnino diuersam b & separatā naturā & amplioris gra-
dus. Vnde ciuilis iudex non cognoscit etiam incidenter de causa
spirituali, vt dicit glo. & bene. Et idem Inno. & communiter te-
nent canonistae: sicut dicimus in prorogatione: vt non habeat lo-
cum in his, quē sunt alterius naturā & amplioris gradus. vnde
non habens merum & mistum imperium nō potest ratione pro-
rogationis, seu incidentiā de his cognoscere, quā sunt meri, vel
misti imperij: vt not. glo. in l. inter cōuenientes. ff. ad muni. Dixi
plenē in .c. j. de mu. pe. Secus autem in his, quā non sunt sic alteri⁹
speciei & separatā naturā. vnde potest secundū doc. iudex eccle-
siasticus cognoscere incidenter de causa spectantes ad forum se-
culare. vnde incidenter posset cognoscere de causa successiōis:
licet propriē non possit accedere ad causam natiuitatis secundū
Vin. & bene. quia non sequitur: est legitimus ergo hēres: quia pos-
set ob stare consuetudo patriā: ideo semper est hāc quāstio re-
mittenda ad secularē: sed quando verē incidenter venit: tunc pos-
sit cognoscere, vt in dote, quā venit accessoriē ad matrimonium
de do. post diuor. resc. c. de prudentia. & idem in simi. ¶ Vnde di-
cit Vin. distinguendum inter causas, quā sui natura sunt ecclesia-
stica, seu de foro ecclesiastico: vt spirituales, matrimoniales, pa-
tronatus, & similes. & eas, quā solum sunt de foro ecclesiastico
ratione personarum possidentium: vt causa possessionū, clerico-
rum: primā nec incidenter, nec per reconuentionem possunt esse
coram iudice laico: secundā verō possunt. Et sic sentit Vin. q̄ per
reconuentionem, vel ratione incidentiā possunt causē clericorū,
quā non sunt spirituales, vel quasi, tractari coram seculari. Et qd̄
dicit de incidentia, satis placet: quia nihil obstat: nec habet iudex
iudicare super exceptiōe: sed super principali. Exemplum. Titius
clericus agit cōtra Titium: ille excipit, quod iste clericus est filius
suus: & est causa, vbi pater non potest conueniri a filio: ille negat
se filium. Et in hoc ego verē & certissimē puto secularē pos-
se cognoscere: qā nihil ob. arg. in d. l. j. de ordi. iu. Secus puto in re-
conuentione: quia illa est secunda cōuētiō, & principaliter pro-
nuntiatur super illa. de quo tamen dicendum est: vt plenē dixi in
c. at si cleric. de iudi. Et q̄. s. dixi. secularē non posse cognoscere
de spirituali, etiam incidēter sequitur Bar. in l. quoties. C. de iudi.
& dicit hoc esse etiam de iure ciuili per l. omni in nouatione. C.
de sac. san. eccle. Et certē satis clarē probatur in .c. lator. qui fi. sint
legi. & in .c. si iudex laicus. de senten. excom. lib. vj. Ex quo etiam
infertur ad quāstionem quotidianam. Contra laicum agentem
in foro seculari de excommunicatione excipitur: nunquid possit
secularis de ea cognoscere? Bart. in d. l. quoties. dicit, quod non:
sed debet remitti ad ecclesiasticum. Idem Vin. hīc: qui idem dicit
si excipiat eum non posse cognoscere: quia Simoniacum, vel
intrusum, vel periurum. De periurio tamen vide, quod notat
Ioannes andrā. in .c. fi. de fo. competen. lib. vj. & quod plenē dixi
in .c. cum sit generale. de foro. competent. ¶ ¶ Sed quāro circa
prae dicta

solutio dicitur vsuris. & habetur per Inn. in ver. venerabilē. de ele. & ibi p gl. in ver. illicitū. Nisi forsani iuramentū, non esset obligatoriū: vt per gl. in ver. venire. in. d. c. venerabilē. & vidē Bal. l. i. liij. in ver. Adde, qd oīa iuramenta. C. de re. cre. & vide Bal. in aut. ad hęc. ij. col. in ver. nunqd valeat iuramentum. C. de vsur. & in. liij. C. plus val. q agi. & per Inn. l. c. veritatis. de iureiurā. Imō absolutio à iuramento in cōtractu vsurario, debet fieri per papā: aliās iurās nō pōt contravenire, sed debet vsuras soluere: vt in. d. c. debitores. & vide Pau. de cast. cōsil. lxxj. incipiē. vīso puncto supra scripto. vbi dicit, qta lē absolutionem pōt cōcedere papa, vel eps etiam ex officio, credito re absente. ad qđ vide etiā Oldr. in cōsi. clxxxv. inci. piē. licet ex ordine. & vide etiam Bald. post Innoc. in. c. fi. de fo. com. peten. & Ange. in aut. scenicas non solum. paulo post p. in.

ZACHARIAS.
¶ Adde, qd hoc casus non potest iudex ecclesiasticus seculari inhibere, ponderando hoc verbum petis. Ita not. multū solēnter Alex. de Imo. cōsi. ix. inci. pręstātissime dñe doctor. ver. itē qa ad hoc vt possit. in prin. volu. iij. vbi ille g. t. x. i. sum,

Panormi. super Prima Secundi Decret.

te appellatione non procedat: quærit nuncquid possit. Fed. consi. xcij. concludit, qd sic: qd attentatū post sniam intra tempus datū ad appellandū, venit retractandū sicut attetatum post appellationē: vt in. c. non solū. de appel. lib. vj. Item reuocādo inhibitoriā, grauauit: cū esset species appellationis: interponendo ergo potest suū grauamē reuocare. de ap. c. cū cessante. & l. qd iussit. ff. de re iu. Nec ob. qd functus est officio suo per sniam: qd istud tendit in faciliore exitū causæ appellationis, Et in dubio ipse iudex ad quē, hoc debet face re. ergo pōt esse iudex à quo: vt no. in. c. cū te neamur. de ap. & c. ij. de ma. cōtrac. cōtra inter. eccle. vbi est bo. tex. cum gl. in. c. qua fronte. & qd ibi no. de appella. Et hoc teneas: imò plus est, qd sine alia inhibitoria debet secularis vigore primæ inhibitoriæ supersedere: quoniā ista reuocatio est extincta de presenti, seu saltē suspensa per appellationē: remanet ergo prima inhibitiō in suo robore. de iure iur. c. venientes. l. j. in fi. ff. ad Turpi. & l. ij. ff. de pe. & ff. nil no. app. pen. l. vna. §. integer. &

14 qd not. glo. in. c. sape. de ap. ¶ Quæritur, nunquid iudex secularis coram quo incidit quæstio spiritualis, possit remittēdo causam statuere terminum iudici ecclesiastico, intra quē debeat decidere quæstionē illā incidētē? Inno. sentit hic, qd nō. Dicit enim, qd à papa, vel ab alio superior pfigeture terminus certus, intra quē iudex ecclesiasticus debet decidere talē qstionē: & bene loquit. Pro quo facit. c. lator. j. qui fi. sint legi. vbi talis terminus fuit status à papa: nam cū secularis sit minor non pōt pfigere terminū superiori. ar. c. qua liter. de iu. & de app. c. ex insinuatione. poterit tamē instare apud superiorē ecclesiasticū vt illi terminū imponat. ar. in. c. nullus. de iurepa. & in. d. c. lator. ¶ Vltimò quæro, an in hac qstione præiudiciali tractanda corā iudice ecclesiastico, sit seruandus ordo iudiciarij: & detur libellus: & vt fiat conte. & c. Solu. vt dixi: ista qstio præiudicialis pōt fieri dupliciter corā iudice ecclesiastico. Primò si principaliter mouet corā eo, adhuc non mota alia quæstione dependente corā seculari: & tunc indubiè illa est tractāda secundū naturā suā. Si enim est de casibus cle. dispēdiosam. de iu. tunc tractabit secundū qd ibi dicit & in cle. sape. de ver. sig. si aliās, tractabitur plenē: & ibi patet per locum à speciali. ¶ Secundò potest esse corā ecclesiastico, qd incidit coram seculari: sed qd ipse non valebat cognoscere, fuit remissa ad ecclesiasticū: vt hic, secundum intellectum gl. & tunc sunt opi. vt no. in. c. lator. j. qui fi. sint leg. Nā quidam dicūt, qd sicut ipse secularis corā quo incidit, cognosceret sine libelli oblatione, si esset capax huius articuli: ita debet facere ecclesiasticus, qui succedit i ipsius locū. hæc opi. vult, qd ecclesiasticus procedat per oīa sicut procederet ille iudex si de hoc cognosceret. Et hæc opi. videtur placere Inno. in. d. c. lator. propter qd dicit Inn. ibi, qd licet sit tutius libellum offerri & contestationem fieri: putat tamē sine his processum tenere. fatetur tamen quosdā dicere præcisē libellum offerendum. Pro quibus facit secundū Host. ibi, qd hæc est quæstio præiudicialis: à qua, vt principali pēdet petitio hæ-

reditatis tanq̄ accessoria: propter qd cōcludit tutius libellū offerri. ar. hic. & i. c. j. de lib. ob. Spe. in secūda parte. de or. cog. recitat has opi. sed nō eligit. d. Ant. videt placere hæc opi. cōtrariū hæc quæstio incidens sapiat naturā quodāmodo actionis: ideò debet tractari, vt actio: qd intelligo, nisi in casib⁹ dictę cle. dispēdiosam. In illis enim esset modica dubitatio. ¶ Ego dico & consydero, qd licet ista esset quæstio incidēs super peremptorio corā iudice seculari, tñ corā ecclesiastico videt principalis & expēdiēda, nō tanq̄ peremptoria exceptio: sed vt principalis. Hoc patet: qd hoc casu per ecclesiasticū necessariū est pnuntiādū sup ea dūtaxat: ibi per secularē, corā quo venisset incidenter non fuisset pronuntiandū, sed tātū super principali: vt in. c. j. & qd ibi no. s. e. Ex quo est pronuntiandum. ergo & libellus offerendus. cū iuxta formā libelli sit snia ferenda: vt in. c. licet Hely. de simo. de contest. verò litis satis æquē pōt dici, qd sit fienda partibus presentibus: sed altera absente per cōtumaciā: secus cū in veritate ista tractet ad finem decisionis alterius. & super principali causa lis fuit contestata. coram primo iudice. ar. opti. in simili in iudice appellationis: vt in. c. per tuas. j. de appel. & quod ibi no. facit. c. interposita. eo.

¶ SUMMARIUM.

- 1 Spoliatus agens possessorio recuperandæ, non tenetur respondere suis spoliatoribus: nisi ipsi opponant quæstionem spoliationis: & idem si egerit interdicto vnde vi.
- 2 Privilegiatus, an & quando vtatur privilegio contra privilegiatum.
- 3 Spoliatus ante, quā restituatur habet privilegium contra spoliatorem: non contra alium comparentē pro interesse suo. & durat tale privilegium donec restituatur. 4.
- 4 Spoliatus ante omnia debet restitui, non solum in re principali: sed etiam in fructibus & expensis.
- 5 Petitorium & possessorium siue vtrūque possessorium intentatum à diuersis super eadē re: vel super diuersis rebus in vno iudicio, an vnum repellat aliud. 14.
- 6 Actor, qui intentauit possessorium, non potest à reo conueniri: nec reconueniri super proprietate eiusdem, vel alterius rei. Spoliato præfigitur terminus, intra quem probet de sua spoliatione.
- 7 Spoliatus potest conueniri super proprietate, nisi excipiat. Exceptio dilatoria non potest opponi post litē contestatam.
- 8 Spoliatus agens possessorio, & reconuentus possessorio poterit spoliationem intentatam, per viam actione probare, per exceptionis & reconventionis poterit pariter excipere de sua spoliatione. 9. Probationes factæ ab excipiente, non prosunt volēti agere super eadē re.
- 10 Spoliatus conuentus, an possit reconueniri de spoliatione. 11.
- 12 Spoliatus si est excommunicatus, nō est restituendus: & intellige, vt hic dicit. Vxor, an teneatur stare cum marito excommunicato: & an petatur ab eo.
- 13 Criminosus non repellitur ab agendo regulariter nomine criminis. Spoliatio potest intentari etiam à tempore feriato.
- 14 Possessorium, an excludat petitorium.
- 15 Spoliatus, si in agendo succubuerit, non poterit amplius excipere de spoliatione: secus econtra. 16.
- 17 Spoliatus contra quem fuit actum pro certis rebus succumbens in exceptione, poterit iterum excipere, si agatur contra eum pro alijs rebus diuersis.
- 18 Excipiens de spoliatione, & obtinens contra agentem petitorio: si postea agat directē de spoliatione: an teneatur respondere super dicta petitione petitoria.
- 19 Exceptio spoliationis, an opponatur contra agentem vti possidetis.

¶ C A P.

IIII.

Super spoliatione. ¶ Agens inter dicto vnde vi, nō reconuenitur: nisi de alia spoliatione, de qua etiam excipi potest contra eum. h. d. secundum Ioā. and. Vel summa sic, & latius & clarius, Agens possessorio recuperandæ non tenetur ante restitutionē suis spoliatoribus: nisi super quæstione spoliationis respōdere: pōt tamē ab agendo repelli per exceptionem spoliationis. h. d. diuiditur. Nam primò dicit, quid iuris, cū agens possessorio reconuenit. Secundò quid iuris cū contra eum excipitur. ibi: quāquam. Prima subdiuiditur. Nam primò ponitur dictum exceptionem interferens. Secundò submittit rationem dicti. ibi: cum restitui. ¶ Casus literalis. Aliquis

Aliquis fuit spoliatus ab aduersario suo: spoliatus traxit suum spoliatorē in causam petēs sibi restitui rē illā, quā eū spoliauerat. spoliator volebat eū recōuenire: q̄rit qd iuris sit. Rñ. q̄ spoliator iste non est audiendus, volens reconuenire spoliatū: nisi velit eum reconuenire de alia spoliatione: q̄a petitio spoliatiōis in hoc privilegiata est vt q̄ illā intentat, nō cogit rñdere suo spoliatori ante, q̄ fuerit restitutus. Sed si spoliator in modum exceptionis opponat de alia spoliatione cōtra ipsum spoliatū, repellit ab agēdo. Ber. ¶ No. j. duo privilegia indulta spoliato. Primū, vt nō possit recōueniri petēdo restitutionē: nisi super alia q̄one pariter privilegiata. Scdm, vt suum spoliatorē cōtra eū agētē possit repellere p̄viā exceptionis. Ex quo primō inferit, q̄ eadē spoliatio pōt deducidupliciter: videlicet p̄ viā actionis, & per viā exceptionis. Primo modo deducta nō repellit aliā actionem pariter privilegiatā, sed simul tractat. Scdō mō sic. & hoc ideo: q̄a exceptio est fauorabilior q̄ actio: vt. l. fauorabiliores ff. de re. iu. & c. ex lris. de proba. Itē q̄a p̄priū exceptiōis est repellere: ideo operat̄ secūdū naturā suā: p̄priū verō actionis est cōsequi. Ideō repellēdo recōuentionē operat̄ supernaturaliter, vigore privilegij: vt hic p̄bat. & in c. ij. s. e. satis ergo est, q̄ repellat aliā actionē nō sic priuilegiatā. ¶ Et ex hoc & ex tex. not. aliud, q̄ privilegiat⁹ non vtitur privilegio suo cōtra pariter privilegiatū. Quod intellige, q̄n q̄libet est privilegiat⁹ respectu eiusdē causae. q̄ agit at vt hic. Nā vterq̄ est hīc spoliat⁹. vni⁹ ergo actio nō debet repelli p̄ spoliationē alterius: cū & ipse fuerat spoliat⁹: sec⁹ dic, vbi sunt privilegiati in gñe, seu nō respectu eiusdē causae, q̄ agit at: vt patet in l. j. ff. ex quib. cau. ma. vbi absens causa reipub. restituit aduersus absentē pariter causa reipu. q̄a nō est privilegiatus in hac causa, nisi latus. Simile in p̄scriptione cōtra ecclesiā privilegiatā: vt nō currat p̄scriptio, nisi quadragenaria. Ecclesia em̄ p̄scribēs cōtra ecclesiā nō facit cessare illud privilegiū: vt j. de p̄scri. quasi per totū: q̄a sola est priuilegiata ecclesia cōtra quā p̄scribit. & idē dic in similib⁹. Et de hoc p̄ Bar. in aut. quas actiōes. C. de fa. san. ec. vbi plenē p̄ eū. & vide ad p̄dicta bo. tex. in aut. de san. Epi. s. sed hoc p̄senti. & qd no. in c. in p̄ntia. de proba. in glo. vlti. ¶ No. ij. ibi spoliatoribus & c. q̄ spoliatus solū est privilegiat⁹ respectu spoliatorū: vt ante contentiōem de proprietate restituat: secus aut̄ videt̄ respectu tertij cōparētis p̄ interesse suo. ar. i. l. bona fides. ff. de po. & vide qd no. in c. ij. s. eo. & latius dicā i. c. in literis j. de rest. spo. ¶ No. iij. ibi, ante restitutionem & c. q̄ privilegiū tributū spoliato. vt a suo spoliatore nō possit recōueniri, durat vsq̄ ad restitutionē. & sic nō tollit per sniam latā in possessorio. Ex quo inferit, q̄ agēs actione iudicati super possessorio cōsequit̄ privilegiū hui⁹ cap. vt nō teneatur respōdere ante restitutionē factā. qd etiā tenet Specu. in ti. de conuentiōe s. ij. vers. qd si recōuenio. & se. Facit, q̄a subest eadē ratio post sniam, q̄ ante, ne nudi contēdam⁹ & inermes: vt i. c. frequēs. de rest. spo. li. vj. & ij. q. ij. per totū. Dic etiā oportere, vt fiat plenaria restitutio. & sic vt prius restituerent fructus & expēsa: vt in c. accedēs. el. ij. in fi. s. vt lit. non cōte. vbi dixi. & vide qd no. in cle. vna. de causa pos. & pprie. An aut̄ ista duo privilegia spoliati de quib⁹ in tex. cōpetant cōtra agentē cōdictiōe. c. sape. de rest. spo. vel. c. reintegrāda. ij. q. j. lo. Cal. hīc q̄ sic. Tu dic melius, vt dixi in c. ij. s. eod. ¶ Venio more solito ad gl. & op. contra tex. videt̄ enim, q̄ vna actio nō repellat, seu suspēdat reliquā: sed debet super vtraq̄ procedi, sicut sup̄ duab⁹ mutuis petitionib⁹ iuxta regulā: q̄ prior agit. & c. s. e. c. ij. ¶ So. ordinādo glo. Qñq̄ proponunt a diuersis duae q̄ones possessoria: qñq̄ petitoria: qñq̄ actor pponit petitoriū: reus possessorium: & hoc dupliciter. Qñq̄ reus pponit possessorium super diuersa re: qñq̄ super eadē: qñq̄ cōtra actor pponit possessorium: reus petitoriū. Primo casu, qñ ambae sunt possessoriae, vna nō suspendit aliā: q̄a ambae sunt pariter privilegiatae: vt hic. & habet locū regula. c. ij. s. eo. Idē & fortius qñ ambae sunt petitoriae: vt i. c. j. & ij. de mu. pe. nisi vna sit p̄iudicialis ad aliā, de quo dicendū: vt no. s. c. proxi. Secūdo casu, qñ actor pponit petitoriū & reus possessorium: cōclude, q̄ aut super diuersa re: aut super eadem. Primo casu aduerte ad modū proponēdi: aut deducitur possessorium per viā actionis: & nō suspēdit iudiciū prius intentatū, sed procedit sicut super duabus petitionibus mutuis: vt p̄bat in d. c. ij. ¶ Aut per viā exceptionis. & ea probata suspendit primū iudiciū, nō tñ per hoc cōsequitur restitutionē: vt in d. c. ij. & idē vide cōsiliū glo. an expediat reo prius habere rē actoris: & tñ excipiat. An potius rē suā: & deducat per viā actionis: q̄a ea probata consequit̄ restitutionē. Si verō pponit super eadē re possessorium: tñ semper est utilis actio deducere illud per viā actiōis: quia hic casus habet vim actionis & possessionis & exceptionis. Nā repellit actorē ab actiōe sua: & consequit̄ restitutionē probata spoliatione: vt in c. ex cōquestione j. de rest. spo. & ibi videbitis rationē diuersitatis. & vide simile gl. hunc. ij. q. ij. c. j. ¶ Vltimo casu, qñ actor proponit possessorium, & reus petitoriū: habet locū iste tex. vt reus nō sit audiendus, siue super eadē re, siue super diuersa: vt hic. Et hoc habet actio possessoria nō ex natura sua: quia natura actionis est consequi nō repellere: vt in c. ij. s. e. sed ex privilegio: & sic supernaturaliter: ne cogat litigare spoliat⁹: & hoc in effectu vult ista gl. vsq̄ ad ver. itē recōpensatio. ¶ Sed pro declaratiōe huius gl. & tex. q̄ro, nūquid actor proponēs possessorium habeat necesse excipere cōtra reū recōuentionē sup̄ proprietate illius rei, vel alterius. Quidā q̄ sic aliās teneret iudiciū super recōuentione: maximē cū iudex est ordinarius vtriusq̄. facit. c. j. de rest. spo. Quisq̄ em̄ pōt renuntiare privilegio suo. de regula. c. ad apostolicā. & l. si quis in cōscribendo. C. de pac. Sed Inn. Host. & Ioā. and. & cōiter doc. tenētes op. dicūt q̄ opponēs interdictum corā ordinario, vel delegato cōueniri, vel recōueniri nō possit de re pecuniaria. Nec est necesse, q̄ obijciat spoliationis exceptio: sed sufficit, vt dicat nō est audiendus in hac cōuentione, vel recōuentione: q̄a in hoc privilegiat⁹ sum: quia proposuit interdictū restitutorium. Et pro hoc litera ibi: restitutionis petitio. nō dixit spoliatio nis exceptio. & ibi, intentās: nō dixit opponēs. Non ob. si dicat, q̄ ex solo facto meo impedio te agere & fortē iniuste: quia falsē dico me spoliatū, prouocādo te ad iudiciū. Nā huic malitiā poterit obuiari secūdū Inno. videlicet, vt p̄figat termin⁹ agēti, vel repetenti restitutionē j. quē si nō probauerit, qd intendit: extūc procederet in petitione alteri⁹ j. qui si. sint leg. c. lator. qd no. Nec ob. etiā si diceret hāc diuersitātē esse verbalē: cū sit pponēs q̄ nō est reus admittēdus excipiat. dic, q̄ imo est magni effectus: nā si haberet de spoliatione excipere: tunc haberet probare exceptionē suam: vt in c. ij. s. eo. & postea haberet probare spoliationē in vim actionis: qd non est in hoc modo proponēdi: quia tantū habet fidē facere, q̄ prius intētauit possessorium, qd adhuc pendet. & hoc de facili pōt probari. ¶ Et secūdū ista intelligo Inno. in c. j. de mu. pe. vbi dicit, q̄ proponens possessorē pōt recōueniri super proprietate: nisi excipiat: & sic dicit debere intelligi hoc. c. Sufficit em̄ excipere modo p̄dicto & p̄ hūc tex. in ver. audiēd⁹. & p̄ illud dictū Inno. dico, q̄ ad impediēdā hāc recōuentionē oportet excipere seu allegare hoc privilegiū an, q̄ re⁹ audiat: & sic an lit. cōte. postea

¶ Non vti. Adde q̄ privilegiat⁹ vti privilegio cōtra pariter privilegiatū, qd tractet de damno euitādo: & privilegiatus de lucro capiendo. ita dicit Ro. cōf. ccc. xix. Anto. Fran. ¶ De hoc, an & qñ privilegiat⁹ vti privilegio cōtra pariter privilegia tū vltra Bar. i. aut. quas actiōes. C. de fac. san. ecc. vide q̄ habent in c. ad aures. & ibi p̄ doc. de p̄scri. & Bal. i. l. inbem⁹. in prin. C. ad Treb. & habet p̄ Bar. i. l. sed & milites.

in prin. in lect. Nic. de Nea. ff. de excu. tuto. & vide Bar. i. l. vti. i. s. itē q̄rit si minor. in primo no. ff. de mino. & i. l. j. C. si aduer sit. & Bal. in aut. itē si iniuric. quā legit si mul cū authentica perpetua. C. de fa. san. ec. & p̄ Alex. i. l. si apud. ff. de mino. & vide Pau. de ca. i. cōf. xxv. vbi plenē examinat, qñ concassentur privilegia.

SEBASTIANI. ¶ Privilegiatus suo. Qñ privilegiatus possit vti privilegio suo cōtra priuilegiatū: vide Fely. post Abba. i. c. p̄sentia. col. xv. ver. sed aduerte diligēter. de p̄ba. Et q̄ privilegiatus vti privilegio suo cōtra priuilegiatū, qñ tractat de dāno euitādo: tenet Pe. de Anch. in cōfil. xxxvj. inci. cōtra Ioā. col. j. Paul. de ca. i. cōf. ccc. xv. inci. vt bene attingat. i. si. secūdū antiquā impressionē.

¶ Sed sufficit. Tu pondera quō ad hoc: quia text. iste fundat se sup̄ exceptionē: ergo debet excipere formaliter: vt est. c. fi. de iu. i. verbo excipiēdo. p̄posuit & c. expoluit. de dila. & c. significauit. de rescrip. cū si. q̄ allegauit ad Barto. in l. j. de exce. vidē ibi. Sed in cōtrarium facit qd voluit Bart. in d. l. j. vbi sufficit exprimere factū, ex quo resultet exceptio: vnde nō est opus, q̄ dicatur exceptio. allegat iura sua. Ego alle. c. ex parte. & ibi do. Car. c. sin autē. & ibi do. Ant. de rescri. c. dilecti. de fo. cōpe. cū si q̄ allegauit ad Barto. in d. l. j. ff. de exceptio. Andra. Barba. SEBASTIANI. ¶ Possessorium

Panormi. super Prima Secundi Decret.

facit, qd si qs inten-
tat prius possesso-
rium, & postea pe-
titorium, licet pri-
mò debeat finire
quæstio possesso-
rii. l. ordinarij. C.
de rei ven. tñ si añ
finita quæstionem
possessorij inten-
tatur petitorium,
non vitiat proces-
sus: nisi opponat:
vt est glo. ordina-
ria, in l. ij. C. cõia
vtri. iudi. tradunt
Moder. in l. natu-
raliter. §. nihil cõ-
mune s̃ de acqui.
possef.

autem nõ poterit actor excipere: cùm iam fuit auditus
hic enim est exceptio dilatoria: vt satis colligitur hic: &
no. ij. q. ij. c. j. & dixi in c. ij. §. eo. ¶ Secũdò inquãtũ gl. di-
cit, qd si plus expedit reo cõsequi rem suã: tũc proponat
spoliationẽ directẽ per viam actionis. Hosti. dicit, qd sem-
per cautius esset prius excipere, & postea agere. Nã pro-
bata spoliatione per viam exceptionis, repellit reconuẽ-
tionẽ: vt hic. & in c. ij. §. eo. eo repulso poterit agere pe-
tendo restitutionẽ. Ioã. andr. dicit Hostiẽ. verũ dicere, si
aduersarius obmutesceret: quasi dicat, qd ille poterit etiã
sic excipere: vt j. sequitur in gl. sed dictũ Hosti. procedit
secundũ Io. cal. & Ioan. de lig. quando reus non præten-
dit se spoliatum: & sic agit tantum petitorio. quo casu
non habet facultatem excipiendi: quia istud est priuile-
gium possessorij: vt hic, & in c. ij. §. eo. ¶ ¶ Quãro pro-
sequendo glo. & dimittẽdo vnam quæstionem interme-
diam, quæ melius cadit in fi. Et. s̃. dictũ est, qd si duæ quæ-
stiones possessoria proponuntur à diuersis, vna non su-
spendit aliam. Item dictum est, qd si vna spoliatio dedu-
citur per viam exceptionis, qd suspenditur prima peti-
tio, etiam possessoria: vt hic in fi. Sed ponamus, qd ego in-
cepi agere contra te possessorio: & sic deduxi spoliatio-
nem meã per viam actionis: tu reconuenis me etiam pos-
sessorio fortẽ super ista re: nunquid ego possum spolia-
tionem meam deducere per viam exceptionis ad repel-
lendum te: cũ iam eam deduxerã per viam actionis. glo.
not. hic qd sic: quia ad illud non proponitur. Et intellige
glo. qd nunc habebit probare spoliationẽ per viam ex-
ceptionis ad effectum repellendi: nec ista probatio facit
fidem cũ directo petet restitutionẽ: quia ad aliud nunc
agitur: vt in c. vnies. de testi. & l. cũ quæritur. cum. l. seq.
ff. de excep. rei iudi. ¶ ¶ Sed quãro quid si reus reconue-
niẽs pariter excipiat de sua spoliatione contra actorem:
dicit glo. & bene qd est admittendus. & sic actio & recon-
uentio remanebunt efficaces: & bene loquitur, qd non
est quis audiendus directo contra spoliatum: nisi prius
restitutionẽ faciat: vt. d. c. ij. Quicunq; ergo vult agere
debet primò facere restitutionẽ, ex quo ex vtraq; parte
est probata spoliatio, per viam exceptionis. Dicit tamẽ
glo. qd si magis expediret reo agere, & rem suã consequi
utile est, vt proponat de sua spoliatione in modũ repli-
cationis: qd sic elidit exceptionẽ & replicationẽ actoris:
& sic remanebit cõuentio & reconuẽtio efficax. Ioã. an.
dicit hoc dictũ non procedere: licet fateatur Dam. hoc
tenere in quæstionibus suis prima quæstione huius titu.
Gul. in Spec. de exce. §. fi. vbi per eum plenẽ. & Hosti. hic.
Et est ratio eius secũdũ eum: qd excipiens non debet re-
pelli, etiã per replicationẽ excõicationis: vt in c. dilecti.
j. de excep. fortius per replicationis spoliationẽ: vt in d.
c. dilecti. Nam tũc demũ replicatio elidit exceptionem,
quãdo vitiat exceptionẽ: vt si excipis me excõmunicatũ
replico me absolutũ: vel appellasse ante sentẽtiam, vel
intolerabilẽ errorem expressum: vel excipis de pacto de
non petẽdo: replico furorẽ, vel metum tempore pacti.
Directẽ enim istę replicationes concernũt exceptiones,
& eas elidũt. Illæ verò quæ non afficiunt exceptionem:
sed personam: vt in casu nostro, quando opponitur de
violentia, seu spoliatione, non obstant: quia non directẽ
concernũt exceptionẽ. Debet enim sic annullare replica-
tionẽ: sicut exceptio actionẽ. ff. de exce. l. ij. & s̃. de fo. cõ-
pet. c. ex parte. B. Non enim sequit spoliau te: ergo non
possum excipere de spoliatioẽ cõtra te agentẽ aduersus
me: cũ vna non purgetur per aliã: maximẽ super diuer-
sis rebus: vt. l. cũ fundũ. & l. colonus. ff. de vi & vi ar. Itẽ
excep. est fauorabilis & ab ea nemo est repellẽdus: vt in
c. cũ inter. de exce. nisi elidatur directẽ per replicationẽ:
vt in exemplis. s̃. alle. Sed contra hoc facit. c. pe. & vlti.
de adul. vbi per replicationẽ adulterij tollitur exceptio
adulterij. Io. Cal. instat, sed dic breuiter, qd ibi replicatio

elidit exceptionẽ: qd cũ ageretur ciuilitẽ de adulterio
non põt quis excipere de adulterio: quin conuincatur
adulteriũ cõmisisse. Cũ enim hæc delicta versantur cir-
ca idem. s̃. circa iniuriã matrimonij: & agatur ciuilitẽ,
mutua compensatione tolluntur: secus vbi delicta ver-
santur circa diuersa. qd vnũ non purgatur per aliud: vt
ibi plenẽ no. per Inno. Item contra determinationẽ glo.
videt hic tex. in fi. vbi dicitur, qd ab agẽdo repellitur, etiã
agens possessorio per exceptionẽ spoliationis. Si enim
exceptio tolleretur per replicationẽ spoliationis quili-
bet replicaret: & sic actio remaneret salua, qd videt cõ-
tra mentẽ huius cap. ¶ ¶ Nunc est expedienda illa parti-
cula glo. quã dimisi, videlicet an petenti restitutionem
possit opponi exceptio cõpensationis glo. rñ. qd non. &
bene. ¶ ¶ Nunc glo. declarata & suppleta venio ad ma-
teriã. Et primò op. contra text. tam in principio. qd in fi.
videtur enim, qd conuentus possessorio non debeat ad-
mitteri super quæstione spoliationis: siue reconueniat: siue
excipiat de ea: quia ex quo ipse spoliavit, tenetur inter-
dicto quãtũcunq; prius fuerit ab aduersario spoliatus.
Si enim ego te spoliaui veste: & tu ex interuallo spoliasti
me eadẽ, possum contra te agere interdicto. Non ob. qd
prius te spoliauerã eadem re: qd licet ego malẽ fecerim:
tamen nõ licebat tibi propria autoritate spoliare me.
ideo oportet, qd ista vltima violentia purgetur: vt pro-
batur in l. iij. §. cũ igitur. ff. de vi & vi ar. & insti. de inter-
di. §. recuperandã. Sol. intellige istum tex. quando conue-
tus excipit, seu reconuenit actore de spoliatione facta
super diuersa re: vt qd ego spoliaui te veste: tu spoliasti
me libro. Si agis cõtra me super restitutione vestis: pos-
sum te reconuenire, seu excipere de spoliatione libri. &
ita loquitur iste tex. Sed de spoliatione eiusdem rei, non
reconuenio, seu excipio cõtra te: vt in iuribus præalle,
& facit. l. colonus. & l. cum fundũ. ff. de vi & vi ar. & hoc
succinctẽ senserũt hĩc doct. Et diuersitatis rationẽ dico
esse: qd si admitteretur exceptio primæ spoliationis, qm
fuit facta super eadem vltima violentia remaneret im-
punita. quod esse non debet: cũ non licebat tibi spolia-
re propria autoritate ex interuallo, licet ego spoliaue-
rim. & licet licuerit incontĩnẽti: qd tunc non videt per-
didisse possessionẽ: vt in c. olim. cl. j. de resti. spo. & in d.
§. recuperandã. & l. qui possessionẽ. ff. de vi & vi ar. sed
quando excipitur de spoliatione alterius rei, vel fit reco-
uẽtio, nullus remanet impunitus: imò quilibet posset cõ-
sequi restitutionẽ rei suæ: cũ possit restituere rem alie-
nam, & agere ad restitutionẽ rei suæ: vt hĩc. & in c. ij. §.
eo. ¶ ¶ Oppo. secundo, videtur quod contra agentem
possessorio admittatur alia exceptio: vt excommunica-
tio: vt de iudi. c. intelleximus. vt not. glo. in c. ex insinua-
tione. de procura. Solu. dic, qd regularitẽr nõ admittitur
aliqua exceptio. Fallit in exceptione spoliationis: vt hĩc.
Item in excommunicatione & in pacto de non petẽdo:
vt no. glo. in c. ex insinuatione. & Inn. hĩc alleg. l. si vnus.
§. pactus. ff. de pact. & circa aliquas fallẽtias instat Cald.
hĩc. Sed vide glo. not. iij. q. j. in summa. dicam plenẽ in c.
item cum quis. de resti. spolia. & aliqui in c. in literis. eo-
dem. titu. Sed inquãtum dixi, quod admittitur exceptio
excommunicationis. Hostiẽ. in sum. de resti. spo. §. quãdo
facienda. vers. quid si vir petat. dicit hoc verum: nisi pe-
tatur restitutio coniugis. Sed Ioan. andr. in c. inter alia. j.
de sen. excommu. sentit contrariũ, qd licet coniunx com-
municet coniugi tẽpore excommunicationis: vt in d. c.
inter. & xj. q. iij. c. quoniam multos non tamen auditur
vir petens restitutionem obstante excommunicatione.
Sed dic, qd iudex ex officio suo illam restituet sibi pro-
pter periculum fornicationis. ar. c. ex parte. ij. de cõuer.
coniu. Sed vir non auditur iure actionis: vt. d. c. intel-
leximus. & hoc voluit gl. in d. c. qm multos. & Io. Cal. hic.
¶ ¶ Op. tertio: videt, qd exceptio spoliationis nõ debeat
repellere

repellere agentem pro iure suo: cum prætenu criminis nō repellatur quis à prosecutione iuris proprii: vt in c. omnibus. iij. q. vj. & prædo etiam restituitur: vt in c. in literis. de resti. spo. Sol. illud regulare. sed fallit cum excipitur de spoliatiōe in odiū spoliantis, & fauore spoliati: necogatur contendere spoliatus. facit clemen. vna. de causa pos. & proprie. ¶ Nunc verò patet ex text. isto iuncto. c. ij. s. eodem. quòd si conuentio super petitorio præcedit reconuentio, super interdicto non suspendit actionem prius intentatam: secus si præcedit possessorium: vt hīc. Quid si nemo præuenit, sed ambo concurrunt: vnus vult proponere petitorium super vna re: alius vult proponere possessoriū super alia. Specu. in titu. de pe. & pos. s. j. ver. sed pone. Narrat Vin. q. fortè debet dirimi. ff. de iu. l. sed cum ambo. nisi allegaretur recens spoliatio, vel rixa. de qua etiā tēpore feriato agi potest. vel nisi dicatur actio peritura: quo casu sufficit libellū porrigere secuta conuentione per executores. d. Anto. dicit se putare, q. admittatur libellus super possessorio repulso petitorio: quia si possessoriū excludit petitoriū inchoatum, fortius inchoadum. de iure iur. c. quemadmodum. Nec etiam credit, q. vbi actio est peritura in petitorio debeat admitti talis petitio: quia potest restituendo sibi prouidere, nisi contendat illū: nec spoliatum. quo casu æquū esset admitti vsq. ad libelli porrectionē. ff. de fe. l. j. & ij. Hæc dicta mihi non placet. Nam possessorium excludit petitorium inchoatum: quòd deducitur per viam exceptionis, nō quando per viam actionis: vt in c. ij. s. eo. & hic. sed nos loquimur quando concurrunt ad agendum. Item non placet, q. sorte dirimatur: quia priuilegiū suspensiuum est tributum possessorio, quando præcederet. Nam tex. hīc dicit, q. non pōt reconueniri. & c. sed qn simul concurrunt, non est reconuentio, sed principalis cōuentio: cessat ergo illud priuilegiū. Debet enim restringi & non ampliari: cum sit contra naturam aliarū actionū, & deuiat à communibus regulis iuris: vt s. dixi. facit qd nota. in c. frequens. de resti. spo. Ad idem optimè facit. l. si fuerit. ff. de reb. dub. vbi si dico: *lego illi centum, qui primò ascenderit capitolum.* Si duo pariter ascendunt, neutri debet legatum: quia verum est dicere nemi nem prius ascendisse: ita in proposito. admittantur ergo

15 ambæ petitiones tanq. principales. ¶ Secundò quero: hīc patet, q. de eadē spoliatiōe pōt agi & excipi: pone q. a. agens possessorio succubuit: & sic absolutus fuit reus: postmodū iste reus sic absolutus agit contra illū super certa re: ille nunc excipit de illa spoliatiōe, in qua directè agens succubuit: nunquid possunt repelli per replicationē rei iudicatæ: qd est q. rere, an res iudicata in directo interdicto obstat excipienti de eadē spoliatiōe. videf q. sic. Et q. ad aliud agitur nunc: q. primò petebatur restitutio: nunc verò excipitur ad repellendum agentem: ergo non debet obstar exceptio rei iud. ff. de excep. rei iudi. l. cū quæritur. & l. seq. & qd no. in c. aduersario j. de excep. Contrariū tenent Inno. & Hosti. & cōiter docto. quia eadem sunt personæ, eadem res, eadem causa petendi in effectu. Nā si admitteretur hæc exceptio hoc casu, non audiretur agens: nisi prius restitueret illam rem: vt in c. ij. s. eo. & sic indirectè cōsequeretur rem, super qua obtinuit contrariam sententiam ex eadē causa. & sic tollitur motiuū præcedens: q. effectualiter ad idem agitur. Item plus est agere, q. excipere: idè succumbens satis debet succumbere in exceptione ex eadem causa. Item illa exceptio in effectu erat inclusa in actione, quæ deducebat ibi spoliatiōem. pro hoc. ff. de exce. rei iudi. l. legi. & l. cū quæritur. cum. l. seq. ¶ Sed quero, quid econtrā: pone q. prius succubuit in exceptione: nunc vult deducere spoliatiōem per viam actionis: nunquid obstat exceptio rei iudicatæ? Inn. q. non. Nam primò nil petijt: & sic verè nūc ad aliud agitur: & pinguius nunc, q. primò.

17 & idem no. in c. ij. s. eo. ¶ T Quæro, quid si succubuit in exceptione, cum agitur pro certis rebus. Nunc verò iterum agit actor pro alijs rebus: nunquid poterit reus de eadem spoliatiōe excipere de qua primò succubuerat Inno. q. sic: q. ad aliud nunc agitur: & sic aliud est indicium. ff. de exce. rei iud. l. si quis ad exhibendum. & l. si ex testamento. & l. si cum testamento argentum. ¶ Vltèrius quero, pone q. contra te agentem petitorio excipi de spoliatiōe & obtinui: nunc volo agere directè de illa spoliatiōe: nunquid teneor tibi respondere super prima petitione petitoria: videtur quòd sic: quia cū prima fuit petitoria & secūda possessoria, debet procedi, sicut super duabus mutuis petitionibus: vt in c. ij. s. eod. Item intentando actionem & recedendo ab exceptione renūtiat iuri suo. arg. c. quod ad consultationem. de re iud. Et hanc opi. tenuit Lau. sed Hosti. & Ioan. cal. hīc tenent contrarium: quia iam fuit sublata prima petitio per exceptionem. Et sic ista est conuentio, & non reconuentio: & idèd habebit beneficiū huius cap. vt reconueniri nō possit. Nec verum est, q. videatur renuntiasse iuri & beneficio exceptionis intentādo actionem: quia contraria procedunt in recurrente ad actum cōtrarium: sed actio non est huiusmodi: imò tendit, vt directò restituatur, vbi primò petebat indirectè. & hoc satis placet. ¶ Vltimò hīc quero, an agenti interdicto vti possidetis: obstat exceptio spoliatiōis, b sicut agenti alia actione seu interdicto: vt hīc. Inn. quòd sic: si tamen spoliatus vellet de vtroq. simul peragere possit: tu hanc materiam expeditas prout plenè dicā in c. veniens. de præscript. vbi hoc tangitur.

De plus petitionibus Rubrica.

¶ Continuat hæc rubrica secundū Gof. & Ioan. andr. quia plerunq. in iudicijs plus petitur, quā debeat. Itē inter incidentes quæstiones interdum proponit reus, quòd actor plus petit: idèd & c. Vel continua sic. supra in proxima rubrica visum est de ordine cognitionum: verum, quia interdum excipitur actor rem plus petere: & dubitari posset de ordine & modo procedendi: idèd subiicitur & c.

SUMMARIVM.

- 1 Plus petere quomodo quis dicatur: & qualiter puniatur.
- 2 Aduersarius dicitur etiā ille, qui contendit in iudicio in causa pecuniaria.
- 3 Solutio licet sit destinata in certo loco, potest tamē impune peti in loco domicilij debitoris: secus in alio loco: nisi promittens sit in mora.
- 4 Plus petentem, an possit pænitere vsque ad sententiam.
- 5 In pœnis legalibus licita est pœnitentia vsque ad sententiam.
- 6 Casus in quibus plus petens non puniatur.
- 7 Plus petens non incurrit pœnam, nisi conuincatur.
- 8 Pœna tripli, an possit peti de iure canonico.
- 9 Condemnatio expensarum non fit post sententiam: nisi principaliter petantur.
- 10 Plus petere dicitur etiā ille, qui petit ex rebus obligatis viuiorem.
- 11 Quando aliquis plus petit, an differatur iudicium in totum: an feratur sententia diffinitiva cum pœnis quæ hīc ponuntur.
- 12 Induciæ tam iuris, quam hominis duplicantur propter plus petitionem: & considerantur à tempore, quo petitur nō à tempore, quo fuerunt datæ.
- 13 Libellus continens plus debito, an possit totus negari.
- 14 Positio partim vera & partim falsa, an possit in totum negari.
- 15 Responsio affirmatiua, vel negatiua facta positioni, vel libello, quo casu referatur ad omnia contenta in eis.
- 16 Reus plus negando, an incidat in aliquam pœnam: quando etiā actor plus petit.

SEBASTIANIP.

¶ Agens possessorio. vide ad hæc no. p. Lanfran. de oria. in rubric. de causa pos. & proprie. co. fi. vbi pōt qn succumbes in possessoriopossit redire ad petitorium: & econtrā. ZACHARIAS. ¶ Obster exceptio spoliatiōis, Adde loā. andr. in c. frequens. de resti. spo. & Spec. in tit. de peti. & pos. s. j. ver. quid si aliquis. Anto. Franci. ¶ An agēti interdicto vti possidetis obstat exceptio spoliatiōis. Dicat, q. qn agit tali interdicto iudex potest sequestrare vsum possessionis, & illā partib. interdicere vt per Spec. in titu. de sequestr. pos. & fru. Dicat tñ q. tale interdictū est interdictum retinendū pos. tñ habet vim recuperandæ: vt p. Barto. in l. j. in. in. colū. C. vti pos. & hmoi interdictū nō dat contra istū possessore habentem iustā causam retinendā: vt in l. colonus. ff. de vi & viar. Et an tale interdictū debeat pro rebus mobilibus. vide not. in c. licet causam. de proba. Et adde, q. tale interdictū nō habet locum prourbatione verbalis: vt per Bart. Ioan. de imo. & Alex. in l. si prius. ff. de op. no. nuntia. & vide per do. Ant. in c. audita. de restitu. spol. & Bald. in l. ordinarij. C. de rei ven. Et adde etiā, q. tale interdictū dat emptori contra venditorē possidentē rem venditam pcario: vt est gl. in l. ab emptione. ff. de pact. Et de materia huius interdicti, vide quæ plenè habentur in l. si duo. ff. vti possidetis.

Panormi. super Prima secundi Decret.

¶ C. A. P.

I.

Consilium.

¶ Pōit quatuor modos plus peten-

di, & pœnas plus petentium. secunda ibi: *te quoque*. ¶ Casus literalis. Ali-

quis mutuauit pecuniam alicui amico restituendam sibi certo termino. Iste repetebat ante terminum illā pecuniam: respondebatur q̄ non poterat repetere ante terminum illam pecuniam imò de hoc puniri debebat. Cōsultuit papam, qui super hoc respondet, & non fuit consiliū prouidentie, q̄ ante terminū pecuniā sibi debitā repetijt: vnde punitur im-

portunitas plus petentiū, si in iudicio perstiterit in sua petitione: hoc modo si plus repetit re, siue causā, in expensis aduersario condemnatur: qui plus petit loco ad interesse tenetur pro eo, q̄ utilitas adimitur debitori, quā habuisset: si in loco statuto soluisset. & ei, qui plus petit tempore duplicabatur induciā: nec respondere tenetur: nisi ei soluantur expensę. ¶ In tex. s. *Te quoque*.

In isto s. exponit quatuor modos predictos plus petēdi. Ille petit plus causa: cui cū aliquid debetur in genere, vel subalternatione: rē in specie, vel vnū prēcise petit. Re verò plus petitur, si decem sint debita: & ipse petijt, xx. Loco plus petitur, cum quis alibi conuenitur, q̄ soluere conuenit. Tempore plus petitur: cū ante terminum, vel conditionē petitur, qd̄ debetur. Ber. ¶ Not.

j. q̄ aduersarius dicitur qui mecū contendit in iudicio etiam si sit causa pecuniaria. Aduersatur enim mihi, in quantum cōtradicit petitioni meę. Et hoc facit pro statutis facientibus mentionem aduersario. concor. c. j. de iudi. & c. accedens. ij. vt lit. non contest. ¶ Not. ij. q̄ dicitur plus petere non solum, qui petit maiore quātitate debiti, sed etiā petēs ante tempus prēfixum. & sic econ-

trario dicitur minus soluere, qui tardē soluit. Facit pro statuto puniente plus petētem: vt habeat locum contra petentem ante terminum, vel alijs modis. de quibus hīc. ¶ Not. iij. q̄ res promissa in vno loco, potest peti in alio, q̄ vbi fuit destinata solutio: sed petens tūc condem-

natur reo ad interesse. Et est ratio, quia non posset peti in alio loco, nōnunq̄ creditor frustraretur intētionē suā quia reus, vel data opēra, vel ex necessitate nunq̄ perueniret ad locū destinatum: qd̄ esset iniquū. Et satis est reo q̄ sibi satisfiit de interesse. de quo i. l. j. ff. de eo, quod cer. lo. & intellige tex. & predicta, vt fiat hīc cōdemnatio ad interesse, quādo petitur solutio in loco non conuēto.

secus si petitur in loco idoneo. puta in loco domicilij: vt soluatur in loco conuēto. Tunc enim nullam pœnā incurrit: cū nullum interesse in hoc reus p̄tendat. ¶ Et vide glo. bo. quę ponit formā libellandi impunē, cū petitur extra locum destinatum. in s. si quis agens. in vers. loco. in l. i. de actio. Debet enim facere cōmemorationē illius loci, vbi fuit p̄missa solutio: dicēdo peto. x. vt mihi soluas hic, vel ibi: vbi soluere promissisti. argu. in d. ver. loc. & ff. de eo quod cer. lo. l. ij. post hoc nisi soluat: quia reperitur in mora, potest conueniri vbicunq̄: dūmodo in loco idoneo. s. vbi aliās sortitur forum: licet quidam dicant, q̄ vbicunq̄ poterit conueniri. Sed primum est verius & cōmunē: vt ibi no. & in d. l. j. de eo, quod cer. lo. Nic. tamen de Mat. tenuit contrariū: & eum sequitur Barto. in d. l. j. vt vbi libet tanq̄ fugitiuus possit conueniri: sed primum videtur æquius & cōmunē. ¶ Ve-

nio nūc ad glo. & quāro tex. iste punit plus petentes, si duxerint in iudicio persistendum super petitione suā: quid si volunt desistere? glo. j. respondet q̄ euitabunt pœnam, dūmodo desistant ante lit. conte. postea verò non, licet sine pœna. & in hac conclusionē residet glo. in l. vna. C. eo. tit. Hanc glo. communiter hīc sequuntur glo. & maximē Host. dicens, q̄ etiam ante lit. conte. non licet indistinctē impunē pœnitere. Quid enim si aduer-

sarius fecit expensas ante pœnitentiam. Iniquum enim esset, si nō restituerentur expensę factę ante lit. conte.

¶ Concludit ergo, q̄ ante lit. cōtest. pōt plus petens pœnitere: tñ tenetur aduersario ad interesse, si qd̄ sit. Ego verò miror, q̄ glo. & doc. sic transeunt super isto passu: & dico, q̄ pœna huius cap. nō habet locū, nisi perseuerauerit vsq̄ ad sniam. b Primò moueor per istum tex. qui tantū punit persistentē in iudicio: sed iudiciū dicitur dum causa discutitur: & sic vsq̄ ad sniam: vt probatur in c. forus. j. de ver. sig. non ergo persistit in iudicio, qui non expectat sniam. Itē fortius hoc probatur in l. qui cū maior. s. accusasse. & in l. in seruitutē. s. petijisse. ff. de bo. li. vbi patet, q̄ pœna à iure apposta etiamq̄ accusare, vel petere nō habet locū: nisi detur perseuerantia vsq̄ ad sententiā: ita q̄ respectu pœnā à iure apposta verba legis intelliguntur cum effectu: vt quia persistit vsq̄ ad sententiā: fortius in casu nostro, vbi pœna imponitur per perseuerantiam in iudicio. ¶ Hinc Bart. fil. in criminali. C. de iurisd. om. iud. dat ex his notabilem theoriam, q̄ in pœnis legalibus locus est pœnitentię vsque ad sententiā. Et idem refert tenere Dy. in l. amplius. ff. rem ra. ha. & facit qd̄ dixi in c. si diligenti. de foro cōpe. Nec obst. l. vna. C. e. per quam mouetur hic glo. Ibi enim non est locus pœnitentię post lit. contest. q̄ deliquit in duobus: videlicet, quia per dolum exigit cautionem de pluri. Item dolosē petijt plus: idē ille punitur acrius, etiam in alio: quia priuatur toto debito: vt ibi: & hoc subiicitur in glo. Et hoc apertē sentit Barto. in d. l. in criminali. respondendo ad illam. l. vnica. & adhuc apertius in d. l. vnica. & maximē in fin. vbi apertissimē respondēdo ad l. alia. C. de his, quib. vt indig. & ad l. papinia. s. meminisse. ff. de inoffi. testa. vbi locus est pœnitentię vsq̄ ad sniam. dicit, quod in d. l. vna, est speciale propter duplex delictum actoris. vnde glo. hīc etiam in alio malē dicit, dum innuit illā legē procedere in eo, qui per dolum super maiori quantitate exegit cautionem. Nam certē ex hoc solo non priuaretur debito: & sic nō haberet locum lex illa, quę requirit duo delicta. de quibus. s. dixi. Sed tūc secūdu Barto. in d. l. vna, puniretur crimine stellationatus, si dolus in aliā specie delicti non cadit: vt in l. j. & ij. ff. de cri. stel. Habet enim locum remedium illius tit. quando delictū nō habet specificū nomē: sicut istud qñ per dolum exigit cautionem de pluri: non tamen plus petijt. ¶ Ex hac enim ratione dico dictū Hostien. non procedere, vt ante lit. conte. habeat locū pœna, si aduersarius fecit expensas: quia dico, q̄ ex remedio huius tit. non condemnabitur in expensis: cū non perstiterit in iudicio: vt requirit iste text. sed condemnabitur in expensis alio remedio, quia temerē litigauit. vt in l. eum quem temerē. ff. de iu. & c. finem. de do. & contuma. & c. calumniam. de pœnis. Concludendo ergo hanc materiam assumēdo aliqua dicta Barto. in l. vnica. pręalleg. sic distinguere, q̄ aut quis plus petijt exigēdo per dolum cautionē de pluri. & etiam plus petendo: & habet locū. d. l. vnica. vt priuatur toto debito: neq̄ sit locus pœnitentię, nisi vsq̄ ad lite. contest. ¶ Excipiuntur ibi textus. duo casus. Primus cū actor conuincitur super maiori quantitate, & conuictus ante sententiā, vel post transigit cum reo super pœna aliās re. ¶ Secundus cū actor plus exegit: sed reus in iudicio cōfessus est se totum debere, & hoc voluit ille tex. ibi in fi. ¶ Tertius casus pōt esse secūdu Ioan. and. hīc. & glo. & Barto. in d. l. vnica. quando post lit. contest. ante, q̄ conuincatur de maiori quantitate ipsemet actor confitetur: tunc non punitur in toto debito: quia ille tex. procedit quando actor conuincitur: sed si confitetur non conuincitur: sed cōuincit se ipsum, facit. l. eum qui. ff. de iureiura. ¶ Quartus casus dubius est, quando actor in veritate debens habere. x. exigit prius cautionem de xx. per dolum: & postea exigit in iudi-

ZACHARIAS.

¶ Etia si causa sit pecuniaria. Not. Ian. in c. cū inter. col. j. de excepti. Bal. in l. j. col. iij. ver. ex hoc infero quādā cōclusionē C. qui admit.

SEBASAPI.

¶ Vsq̄ ad sniam. Cōtrarium tenet Ang. are. in s. si qs agens. in l. i. de act. vide Bar. i. l. edita. col. iij. C. de eden. vbi moder. Alex. in l. quāuis. ff. de in ius vocan. vbi, quando sit licita pœnitentia.

git in iudicio. xx. sed nō probauit, nisi de. x. reus tamē nō cōuincit eū per probationes suas ipsum plus dolose exegisse cautionē, & petijisse: nec constat in iudicio de dolo ipsius actoris: & hoc casu tenet glo. in. d. l. vnica, pēnā illam habere locum. Sed Cy. ibi & Bart. & cōiter doct. tenent oppositū: quia licet potuerit probare, nō tñ per hęc presumitur dolo: nec est conuictus per dolum pl⁹ exegisse & petijisse. Et iō dicendū, q̄ adhuc nō habet locum illa pēna. Pro hoc, quia in dubio non presumitur dolo: vt. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probat. & in dubijs mitior interpretatio faciēda est: vt. l. si p̄ses. & l. interpretatione. ff. de p̄ce. & in regula odia. & regula in p̄ce. lib. vj. & qd. s. dixi de iur. ciui. ¶ Dico tñ procedere etiā de iure cano. ex quo non reperitur cōtrariū. arg. in. c. j. de noui ope. nuntia. & quod ibi not. hīc em̄ text. nō imponit illā pēnā: quia loquitur tātum in eo, qui cōmisit vnū delictū in plus exigendo: & sic suppleri debet istud ius canonicū per illud ius ciuile. Nam vbi minus delinquitur, minor exerceri debet vindicta. xxiiij. q. j. c. non offeramus. & l. respiciēdum. ff. de pēnis. Qñq̄ quis cautionē pluris tantū per dolum exigit: nō autē plus petijt: & tunc non punitur in debito: ita q̄ nō habet locū lex illa nec istud cap. sed punitur crimine stellationatus, si dolo ille nō cadit in aliquā speciem delicti: vt. l. j. & ij. ff. de cri. stel. vt not. ibi Bart. & dixi. s. Qñq̄ solūm per dolum plus petijt: non tñ exigit cautionē de pluri. & tunc secūdum Bar. in. d. l. vna punit in triplo expensarū: sed nō perdit debitū: vt in. §. tripli. instit. de act. & hoc procedit de iu. ci. ¶ An autē de iu. cano. habeat locū hęc pēna tripli: gl. hīc in ver. amplius. sentit, q̄ sic. doc. nostri hīc cōiter tenent contrariū. arg. in. c. j. de do. & contu. Nam si Pa. hoc intellexisset de pēna tripli hoc expressisset: sed etiā tūm dixit eū condemnādū in expensis. arg. in. c. ad audiō. tiam. de deci. Itē. tex. in. d. §. tripli. loquitur de expensis factis nomine sportularū. sed in foro ecclesiastico sportulā non prāstantur^a de vi. & ho. cler. cum ab oī. quod^b ergo nō est, vel non exigitur, triplicari nō pōt. de cōstitutio. cum accessissent. Et per hoc etiā sequitur secundū Ioan. And. q̄ etiā in foro ciuili, vbi sportulā de consuetudine non prāstantur, nō erit locus illi pēnē quod placet. Et intellige hoc qñ petitur plus re, vel causa: si autem petitur plus tempore, vel loco habent locum aliā pēnē, de quibus in tex. Et his casib⁹ licitum est pēnitere ad euadendum has pēnas vsq̄ ad sententiam. vt. l. s. dixi. ¶ Sed contra hoc dictum doc. op. sic. Nam si habet locū pēna tripli, de nihilo prouidet hęc Decre. respectu petentis plus re, vel causa: cum per alia iura sit prouisum de condemnatione expensarum respectu temerē, vel calumniose litigantium: vt in capit. calumniam de pēnis. & capi. finem. de dolo & cōtu. contrarium videtur difficile: sed respondet duob⁹ modis. Primò, q̄ prouidet in dando nouum remedium circa condemnationem expensarum: sicut dicitur cum noua constitutio dicat id, quod antiqua: vt operetur saltem in dando nouam actionem: vt not. Barto. in. l. prima. ff. ad leg. Falcidiam. & not. in capitu. primo de rescriptis. & in capitu. ex parte. ij. de verborum significationibus prodest em̄ habere plura remedia. ad hoc le. quoties. & l. nunquam ff. de actionibus & obligationibus. ¶ Secundò soluo & notabilius, q̄ per remedium antiquum condemnatio expensarū solūm venit accessoriē, vnde post sniam super prin. non valet amplius iudex cōdenare in expēsis vt. l. termina. C. de fru. & li. exp. & not. in. c. finē de dolo & contuma. & c. j. de sequest. poss. & fru. sed ex remedio huius cap. poterit agi dupliciter. Nam poterit dari post eā nouus libellus super hac pēna: cum non veniat hęc condemnatio accessoriē, sed etiā principaliter. & est in hoc notabilis prouisio: licet. d. Ant. sentiat hoc oppositum in expensis per. l. terminato. Sed certē illa lex loqui

tur, quando veniunt accessoriē: sed hęc est principalis prouisio. Ad hoc optimē facit quod no. Bar. in. l. iij. §. si rem. ff. de lega. iij. vbi dicit per ibi not. quod si statuto cauetur, quod victus victori condemnatur in expensis, poterit etiā post sniam peti condemnatio expensarū: quare possunt principaliter peti ex conditione statuti: vt sic statutum aliquid conferat ad ius commune, quod not.

Additio ¶ Nicolai. Itē poterit pendēte primò iudicio implorari officiū iudicis su. per hac condemnatione: sicut in simili no. in. c. si diligenti. de fo. cōpe. & in. l. in criminali. C. de iurisd. omn. iud. & in. l. si. ff. de rei vend. & hoc voluit Bar. in. d. l. j. C. eo. Et ex hoc habes duos modos prācandi remedium huius cap. Quandoq̄ quis neque per dolum exigit cautionē de pluri: neq̄ per dolum plus petijt: sed per temeritatem tantum secundum Bar. in. d. l. vna, punitur tantū in expensis. ff. de iudi. l. eū quē temerē. Hęc admitto, qñ petitur plus re, vel causa. Si verò petitur plus tempore, vel loco: tūc habent locū pēnē hīc expresse: vt duplicetur induciā: & fiat condemnatio ad interesse. Nam iste tex. non exigit dolum, sed importunitatē: vt patet in tex. Aut quis petit plus debito iusto errore & parcitur sibi: quia cessat temeritas, de qua hīc: & dolo & calumnia. p hoc c. sacro. de senten. excōmu. vbi est bonus tex. & in. c. finē prāalleg. & quod ibi no. & p̄batur in terminis nostris instit. de actio. §. si quis agens. Vt puta, petebat vigore testamenti legatū integrū sibi relicū: producit codicillus fact⁹ eo ignorante, in quo adimittit sibi pars legat. Itē si eēt minor, succurreretur sibi cā cognita: vt i. d. §. si quis agens. & quod ibi no. vt puta, si ex facilitate plus petijt: secus si dolo: vt. l. auxilium. ff. de mino. & l. si ex causa. §. ij. ff. eo. tit. & sic habes clarē hanc materiam: & in. d. l. vnica. ¶ Sed vltra quāro, iste tex. dicit illū plus petere, qui habet obligatum debitorem in genere: & postea petit in specie: vel habet obligatum sub alternatione, & petit prēcise vnum ex attentatis: quid si petit quod est vilius: puta est obligatus ad dandū equum: ego peto viliozem, qui possit reperiri: vel est obligatus ad dandum Titium, vel Seium peto Titium: quia est vilioris pretij: nunquid incidam in pēnam? doct. communiter, quod sic. & est text. expressus instit. de ac. §. prātereā. Nam sepe accidit, vt promissori difficilis sit soluere id, quod minoris pretij est, & quod maioris: & sic adimitur vtilitas sibi, & facultas eligendi petendō prēcise. ¶ Quāro pro declaratione literā: dicit in tex. quod contra petentem ante tempus duplicantur induciē: nec reus cogit postea suscipere iudicium: nisi ei soluantur expensae: an per hanc exceptionem tu petis plus tempore suspendatur iudiciū in toto: an verò debeat ferri sentētia diffinitiuā cū pēnis apposis: de quibus in tex. Sol. duplex est intellectus secundum Innocē. Primò potest intelligi, quod impeditur iudicium in totum: donec finitae fuerint induciā duplicata: & hoc qñ excipitur declaratoriē: puta de pacto: q̄ nō debeat conueniri ante certū diē & sic loquitur instit. de excep. §. temporales. vel quando ante lit. contest. opposuit & probauit parte consentiente dilatoriam solutionis. In his enim casibus non cogitur debitor litem inchoare: nisi prādictis perfectis. instit. de excep. §. hodie. ¶ Aduerte quia ex prādictis sentit Innocē. quod dilatoria solutio non potest opponi & probari ante litem contestā. nisi parte consentiente. Et idem Hostiensis. hīc & alij sed non bene dicunt: Imò Innocē. est in alia opinione quod est in facultate rei opponere añ vel post. & si opponitur antē habet vim dilatoriē, si post habet vim peremptoriē. Nam si opponitur ante, cōcluditur actorem male agere ante tempus, arg. l. item quia. ff. de pac. & l. j. ff. quado

SEBA. SAPI. ¶ Sportulā. De capiendis sportulis vide Feli. in. c. licet. in primis verbis. de offic. or. Ia. in. l. ius ciuile. ff. de iusti. & iur. Albe. de Rosa. in. l. diem functo. verbi. etiam quarit. ff. de offic. assesso. Anro. Franc. ¶ Non prāstantur An sportulē debeantur de iure canon. & dicitur q̄ sunt prohibet: vt in. c. cum ab oī. de vita & hone. cler. tñ de consue. quā prāualt possunt recipi, vt per Spe. in tit. de salario. in §. j. in versi. si verò ordinarijs. & vide per. d. Card. in cle. statutum in. j. oppositione. de elec. vbi plenē tractat istā materiā. & an delegato debeantur, habetur per Bart. in aut. offera tur. C. de lit. contestā. & per Cad. vbi s. vbi etiā dicit, q̄ licet delegato Papā nō debeantur, tamen cōsuetudo, q̄ soluat sportule etiam delegato, dūmodo, nō sit immoderata, est seruanda. de quo etiā vide Alex. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. nō ierit. & adde qd sportulā non possunt excedere summam duorum aureorū pro qua libet parte: vt in aut. de iudicibus i. §. ne aut. & p Ale. in. d. l. ij. si qs in ius voc. nō ierit. & ad de etiā, q̄ qñ sportulā debetur iudici, ipse non potest pronuntiare sup competentia: quia redditur suspect⁹ vt per glo. in. l. de iure. in prin. ff. ad municip. & p Bar. in. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. vide tamen Alex. in. d. l. ij. si quis ius voc. non ierit. vbi videtur tenere contrarium.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

ZACHARI.

Negare totā petitionē. Adde Lanfrā. de Oria. in ca. qm̄ cōtra. §. rñsiones. nu. 9. ver. nona regula. & qd̄ ibi no. Celsus in apo. suis. i. ver. negare. j. de proba. quod iñ limitabis: vt p Ia. Rebu. in. l. præs. num. 3. & ibi in apo. eiusdem Cel. ad ipsum. C. si ser. aut libe. lib. x. & p Feli. i. c. nam cōcupiscētiā. in glo. ij. ad fi. s. de consti. f. nisi materia esset i diuidua. de quo vt per Celsum vbi. s. primo loco est allegatum.

Anto. Francisc.

Vtrum positio falsa respectu partis possit tota negari sine periurio. vide Bal. in. l. ij. §. qd̄ obseruari. in. v. ij. co. C. de iu. Cal. & vide spe. i. ti. de contest. in ver. vno falso. & in ti. de posicio. in versio. qñ positio. & seq. & vide p Bar. & Alexan. i. l. j. in. §. si stipulanti. ff. de ver. ob. vbi dicunt. q nō licet negare totā positionē qñ sit falsa: & illā opinionem dicit Ale. ibi esse cōm. & esse verā. qñ positio est falsa pro parte in quātitate. secus si sit falsa p parte in qualitate: qñ tūc potest negare totum. & hoc mō dicit intelligendum glo. in. c. ij. de confes. in. v. et in. c. pñtiū. de res. lib. & ibi per Io. And. in nouel. de quo etiā vide per Bar. in. l. si is. qui ducenta. in. §. vtrū. ff. de reb. dub. & vide etiā Io. de Imo. in. c. Nā cōcupiscētiā. de consti. hic al leg. & ibi ple. per moder.

SEBASTIANI.

Idem tenet. hāc opi. tenet Alexā. in consil. clxxxij. incip. vso pñtiū qñis pñtiū. col.

Vsufu. leg. ce. Hoc voluit Bart. in. l. exceptionem. C. de probatio. vnde ordo. qui ibi ponitur. non est necessitatu. sed consultius. habet enim in se tacitum pactū vt non petatur ante tempus. Pro hoc vide bon. text. in d. §. temporales. vbi dicitur q impeditur actio & in. l. j. in fi. inuncta glo. ff. quando dies vsufu. leg. ced. Et de hac dilatoria sol. not. Inno. in. c. pastoralis. de exce. & in glo. in. c. pe. & ibi dicam. eod. tit. **S**ecundus principalis intellectus huius capit. est quando excipitur post lit. contesta. & tunc debet ferri sententia diffinitiva condēnatoria de soluendo tempore debito appositis poenis. de quibus in tex. quia ex quo iudex reperit obligationē licet ad diem: debet sic condēnare. arg. in. l. de qua re. ff. de iudi. & cap. cum super. j. tit. proxi. & in. l. in omnibus ff. de iudi. Et tunc debet exponi iste text. quod non cogitur reus suscipere litem. s. de re iam iudicata: vel officium iudicis super executione sententię iam latē super principali debito: nisi finitis inducijs duplicatis & solutis expensis. **A**lij tamen. vt refert Innocen. intelligūt quod etiam lit. contesta. si de hoc excipitur. non cogitur reus litem prosequi: nec debet iudex ferre sententiam super principali: sed tantū absoluerē reum ab instantia iudicij: quod etiā procederet quādo cūq̄ apparuerit petitum ante tempus. argumen. pro eis in. l. quod si in diem. ff. de petit. hāret. sed pcedens dictum plus placet Innocen. & alijs. **A**d. l. quod si in diem. respondet Innocen. q ibi non agebatur ad debitum in diem soluendum. sed ad cautionem præsādam ad quā fuit bene condemnatus. ff. de iudi. l. in omnibus. vel illud iō est: quia petitio hāreditatis non competit contra debitore in diē: quia non possidet pro hārede vel pro possessore sed actio ex mutuo & consimiles bene competunt contra debitorem in diem licet male agitur. ff. quādo dies vsufu. leg. ce. l. j. in fin. & hunc vltimum intellectum ad illam. l. quod si in diem. tenent ibi glo. & Barto. **C**oncludo ergo breuiter declarando totum text. q aut opponitur q in alio loco fienda est solutio: & tunc non impeditur iudicium: sed sit condemnatio cum refectione interesse. vt .s. dixi. & hoc tenet hāc Goff. aut opponitur q petijt ante tempus & aut dilatorie aut peremptorie. Primo casu impeditur iudicium super principali: secundō non vt patet ex prādictis: aut opponitur q petijt plus causa: & tunc puto q potest ante lit. contesta. quia concluditur actorem male agere: cum circa rem pccisam non sit obligatio. argumen. in. c. cum dilecti. de emptio. & vendi & impeditur tunc iudicium & fiet condemnatio in expensis. Item etiam potest excipi peremptorie: & tunc fertur sententia diffinitiva absolutoria & actor condēnabitur in expensis: quia quo ad rem pccisam petitam non est obligatio: sed postea poterit agere secundum naturam obligationis. argumentum in. d. c. cum dilecti. & l. cūa quēritur. cum seq. ff. de except. rei. rei iudi. & c. aduersario. & quod ibi not. j. de excep. **Q**uero. dicitur hāc q inducię debent in poenam duplicari: an habeat hoc locum siue sint inducię iuris: siue hominis doct. hāc quod sic. & est exprefsum instit. de excep. §. hodie. & de iudicijs iuris potest poni exemplū in. c. quod ad consultationem de re iudi. & in. l. vna. C. de rei vxō. act. & in. l. promissor. ff. de constituti. peccu. cū multis similibus. **S**ed quēro an solum duplicetur quod superest de termino: an verō integer terminus. exemplum: habebat quis annum ad soluendum: petijt creditor in decimo mēse & sic per duos mēses ante terminum. an solum duplicabuntur isti duo mēses an verō integer annus. Ioan. Andrā. tenet quod integer annus: videtur se fundare per dictum §. hodie. vbi dicit q inducię quas ipse actor spontē indulserit vel quas natura actionis continet duplicabuntur. refert tamen Ioannes Andrā. Franciscus. tenuit.

Se: q solum duplicabuntur isti duo mēses. D. An. tran sit hic cum opin. Ioan. Andr. Sed ego adduco text. notabilem in contrarium in. l. aut damnum. §. quisquis. ff. de poenis. vbi dicitur. q ille. qui rupit confinia debet puniri: vt stet in cōfinib⁹ duplicato tempore. Et subiicit ibi tex. q illud tempus debet duplicari: quod supererat. dū fugit. & hoc apertē reperi ibi tenere Bart. dicentem ita debere intelligi. §. temporales. insti. de exce. Et hoc profecto habet maximam aequitatem: vt non puniatur de linquens vltra. quā in eo reperitur delictum. in. c. quāsi uit. de his. quæ sunt a maio. par cap. & l. respiciendum. ff. de poenis. Facit qd̄ in simili dicimus in integ. resti. ad uersus temporis laesionem. in cle. j. de in integ. resti. Ad §. hodie. respondeo: quod noluit aliud: nisi q siue inducię sint hominis. siue iuris debent in poenam duplicari: sed debet intelligi vt duplicentur iuxta delictum: vt in d. §. quisquis. **N**unc quēro de quotidiana & notabili quæstione: pone. q in libello petitur plus debito: vt quia debeo. x. & petis. xx. vel debeo partem alicuius rei & tu petis totam rem: an possim simpliciter negare totā petitionē. **E**t ad idē quēri pōt circa positio. an positio habēs aliquam partē falsitatis. possit negari ratione partis falsæ: glo. in. c. si. de confes. li. vj. & in. c. ij. de testi. eod. libr. videtur velle. q sic per. l. si is. qui ducenta. §. vtrum. ff. de re. du. Idem tenet Spec. in ti. de lit. conte. §. nūc dicendū. post prin. & in tit. de posici. §. vij. ver. xj. vbi idem dicit. si positio sit falsa in qualitate: vt quia ponis me hodie comedisse in ecclesia: possum secundum eum negare totum: licet alibi comederim: quia verum est. q non comedi in ecclesia. vide Io. an. in. spe. in. d. ver. nūc dicendū. in prin. vbi idem videtur firmare: & loquitur de libello. & communiter aduocati sequuntur hanc partem in practica. sed Barto. in. l. j. §. si stipulanti. ff. de verb. obli. & in. l. si quis cum totum. ff. de excep. rei iud. & in. l. si is. qui ducenta. §. verum. prælleg. aliter dicit: videlicet. q aut id. quod ponitur in libello. vel positione. est falsum ratione qualitatis: & tunc potest negari in totum. & procedit opin. pcedens: quia videtur aliud factum. & pro hoc. c. cum dilecti. & quod ibi not. in glo. de accu. & quod no. Cy. in. l. ij. C. de proba. Aut falsum est in quātitate: seu in parte summa: vel in parte rei: vt quia petis. xx. & debeo tantum. x. vel debeo partem. & petis totum: & tunc in iudicijs non potest negari in totum: sed debet cōfiteri partem debitam. & est ratio secundum eum: quia qui petit totum. petit quālibet eius partem: vt in. d. l. si quis cum totum. & in. d. §. si stipulanti: ergo. & responsio videtur ad totum. & ad quālibet eius partem. Debet enim in iudicio reus certificare aduersarium suum: vnde tenuit Petr. talem periurum. qui negat simpliciter totum. & debet partem: vt refert Bart. in. d. l. si quis cum totum. Ad prādicta facit text. cum gl. in. l. pupillus. §. si. ff. de verb. significa. vbi negans rem esse suam: videtur negare etiam sibi communē esse. Ad idem vide bonam glo. in. c. si. xij. q. j. & est bon⁹ tex. in. l. qui solidum. ff. de leg. ij. vbi petens totum. cōstituit aduersarium in mora in parte debita. Sed idem Bart. in d. l. qui solidum videtur dicere contrarium: & solet allegari. q sit sibi contrarius. Dicit enim ibi. q si petis plus debito. habeo iustam causam litigandi super toto: & excusabor a condemnatione expensarū. Sed certē si quis bene ponderauit pcedentia dicta a Bar. non videtur sibi contrarius. Nam loquitur ibi Bar. quando reus excipit de parte indebita. tunc enim si aduersarius non petit sibi tradi partem debitam iuste litigat super toto: licet non obtulerit partem: non est verisimile. quod petens totum velit partem. ar. in. l. tutor. §. lucius. ff. de vsu. & sic loquitur Bar. quando fuit exceptum de parte indebita: & sic confitebatur partem debitam: sed aduersarius non petijt etiam subtrahi. non ergo contradicit alijs dictis.

ad fi. i. v. vo. licet
cōtrariū teneat i. d.
l. j. §. si ſtipulati. &
opi. Spec. etiā te-
net Bal. in. c. dudū
i. c. xiiij. §. de clec.
SEBA. SAPI.
a Poſitione Quod
ſi poſitio ſit facta
de pluribus, quo-
rū aliqua ſunt pri-
cipalia & diſpoſi-
tione aliqua incidē-
tia, ſeu enūtiatiua
vel demonſtratiua
reſpondēdo ſim-
pliciter nō videtur
cōfiteri, niſi princi-
palia: vide Alexā.
in. l. si cui. §. j. ff. de
leg. j. Ant. Aret. in
tract. maleficiorū:
in verb. cōparent
inquiſiti, & confi-
tentur. in. j. col. do.
Franciſ. Curtiū in
poſitionum in. vj.
breuiloquio. co. ij.

ZACHARI.

b ¶ Non autē ſi hæ.
defuncti. Adde tu
q̄ ſi in confeſſiōe
inferantur verba
denūtiatiua, q̄ præ-
dicta verba enun-
tiatiua nō proban-
tur per talē confeſ-
ſiōe: ita not. Bal.
in. l. ſicut. C. de re-
pudi. here. Ang. in
l. gerit. col. v. item
adde. in quantum
Bart. tangit hic. ff.
de acquir. here. &
Matthæ. Matt. ſin-
gu. xxxiij. incip.
not. q̄ ſiue. & c. vbi
alleg. Barto. ſin. in
allegat. l. gerit.

Ant. Fran.

¶ Circa hoc, an in
terrogat⁹ quis, an
ſit hæres defuncti
ex teſtamento, vel
vel ab inteſtato,
non cogitur reſpō-
dere, niſi natura a-
ctiōis intendēde
hoc requirat. l. si
defenſor. §. illud
quærit. ff. de inter

alijs dictis ſuis: ſed limitat, vt ſufficiat excipe-
re de parte indebita: nec tenetur illā offerre:
niſi aduerſarius petat illā ſpecificē: vt. l. qui
ſolidū. præalleg. iuncta. l. in fideicō. ff. de vſu.
¶ Si verò queritur extraiudicium: an minor
ſumma inſit maiori: diſtingue poſt Bar. in. d.
l. j. §. si ſtipulanti. de ver. ob. quod aut profer-
tur affirmatiuē: & inest minor ſumma maio-
ri: vnde ſi promito. xx. promito. x. Aut pro-
fertur negatiuē: & tūc aut gratia cōuentiōis
perficiendē, & inest minor: vt in. l. si vnus. §.
fin. cum mihi. ff. de pac. vbi dicitur q̄ ſi debeo
tibi. x. & facis mihi pactum, qd nō petes à me
xx. valet pactū reſpectu illorū. x. aut profer-
tur gratia condiōis: vt puta ſi nō dederis. x.
& c. & tunc nō inest minor ſumma vt in. d.
§. vtrū. ¶ Sed iuxta prædicta queritur, quid
ſi aliquid ponitur in libello, vel poſitione
principaliter aliud demonſtrante: an reſpōſio
affirmatiua debeat referri ad totum. Spec. in
tit. de poſi. §. vij. verſi. xj. dicit, quod refertur
tantū ad principaliter poſitū. vñ dicit, q̄ ſi vo-
lo probare: q̄ mutuauit Titio defuncto. x. &
formo ſic poſitionē. Dico, quod mutuauit. x.
Titio defuncto: cuius tu es hæres. Si ſimplici-
ter confiteris, videris ſolū de mutuo cōfiteri
nō autē quod ſis hæres defuncti, b quia illud
videtur dictū demonſtratiuē: nō autē ponen-
do, vel affirmando arg. ff. de condi. & demō.
l. cū tale. §. falſam. Et cū hoc dicto ſimpliciter
trāſit. d. Ant. hīc ſed reperio Bart. in. l. si cui
§. si à filio. ff. de leg. j. dicētē. Specu. nihil boni
in hoc dicere. diſtinguit ergo aliter: q̄ aut cō-
feſſus eſt ſimpliciter principale: & tūc nō re-
fertur ad aliud. Exemplū. Pono, qd cognoui
ſſi Bertā vxorē Titij. reſpondeſ qd cognoui
ſſi Bertā: per hoc em̄ non videris confiteri
alias qualitates. arg. in præalle. §. si à filio. Si au-
tē cōfiteris ſimpliciter: vt quia dixiſti omnia
in poſitione contenta eſſe vera: & tunc refer-
tur reſponſio ad ea, quę veniunt principaliter
& accēſſoriē per modū qualitatis. arg. in
l. si. ff. de fideicō. l. i. & ſic reſtringe dictū Spec.
nā cōfeſſio gñralis debet generaliter accipi:
niſi aliter excuſetur. de accu. c. cū dilecti. & q̄
ibi not. ¶ Et per prædicta ſoluitur quęſtio:
pone, q̄ actor plus petijt: reus plus negauit:
quidā dicunt: q̄ fiat cōpenſatio hincinde. de
adul. c. pe. & vlti. Ioan. de lig. dicit, qd reus nō
incurrit pœ. q̄ cū iſta cōſtit. ſit pœnalis. non
debet extēdi. d. Ant. diſtin. q̄ aut agit de pœ-
na expenſarū: & fiat cōpenſatio hincinde: q̄
vterq̄ litigauit temerē: & fiet p rata cōpēſa-
tio p no. in. c. fi. de do. & cōtu. ſed quo ad alias
pœ. probat dictū Io. de lig. Credo, q̄ vigore
huius tituli. in nullo punitur reus quia tantū
hīc punitur plus petens: ſed reus poterit con-
demnari in expenſis, vt fiat cōpēſatio per alia
remedia: quia temerē litigauit reſpectu par-
tis. de pe. c. calūnia. ¶ Vltimō opponit & vi-
deſ q̄ ante tps poſſit peti: & ſic eſt cōſil. non
aut importunitas: vt patet. in. c. per veſtra. de
do. poſt diuor. re. & l. vbi. C. de iur. dot. vbi
reperitur dos ante ſolutū matri. Solu. Dicit
Hoſt. hoc procedere regulariter: ſed in qui-
buſdam caſibus à iure conceſſis poteſt ante
tēpus peti: vt in caſu prædicto. Item in debi-
tore fugiente, qui pōt capi & duci ad iudi. ff.
de hiſ quæ in frau. cre. l. ait prætor. §. si debi-

torē. Itē, vt interponatur cautio à ſuſpecto. ff.
qui ſatīſda. cogan. l. si fideiuſſor. §. fin. & l. in oī-
bus. ff. de iud. & in alijs caſibus, qui ex diuerſis
iuris partibus colligi poſſunt. Et poteſt dici, q̄
in virtute in caſibus prædictis nō petitur ante
tempus: quia cauſa inherens facit debitum: qd
aliās erat adhuc non debitum.

De cā poſſeſſionis & proprietatis Ru.

¶ Suprà viſum eſt de ordine cognitionum: verū
quia dubitari potuiſſet de ordine adhibendo, cū
cā poſſeſ. & proprietatis ab eodem, vel à diuerſis
deducatur in iudiciū: merito hic ſubiicitur r. & c.

SVMMARIUM.

1. Cauſa poſſeſſionis & proprietatis debet ſub eodē iudice terminari.
2. Proprietas capitur pro dominio.
3. Cauſæ habentes aliquam cōformitatem termina-
ri ſolent ab eodem iudice.
4. Papa, nec alius non poteſt contra partem non cita-
tam pronuntiare.
Ordo iuris ſi in aliquo caſu remittitur, nō cenſetur
reſiſſa citatio.
5. Sententia etiam principis poteſt dici nulla: niſi in-
terueniant ſalennia ſaltem iuris naturalis.
Feudum non poteſt tolli vaſallo, etiam per princi-
pem: niſi vaſallus ſit culpa conuictus.
Citatio eſt de iure diuino.
6. Præcepta non ſolent fieri ſine clauſula. Et ſi ſenſe
ris te grauatum. & ideò habet vim ſimplicis
citationis.
7. Appellatio non habet locum, quando poſſeſſor pri-
uatur poſſeſſione: quia actor docuit de pro-
prietate.
8. Quo caſu poteſt pronuntiarī contra abſentem: cū
regulariter non poſſit.
9. Incorporalia, an poſſideantur, vel quaſi.

CAP.

I.

Suſceptis. ¶ Doct. noſtri nō
ſummāt: ſed ponunt caſum
qd fortē actor præſens pete-
bat reū abſentē condēnari
in vtroq̄. ſi in cauſa poſ. &
proprie. Aut qd papa cām poſ. committeret
vni, & cām proprietatis alteri. papa verò re-
ſpondit, vt in litera. Vel primō petijt vnum:
vt vtrunq̄ iudicium diuerſis iudicibus com-
mitteretur & ad hoc repulſus petijt ſecundū
vt ſaltem Papa pronuntiaret, & iteratō fuit
repulſus. Ratio repulſionis habetur in litera:
& pōt Decret. ſic ſummari. ¶ Cauſa poſſeſ-
ſionis & proprietatis ſub eodē iudice termi-
nari debet: nec cōtra abſentem eſt pronūtiā-
dū: & ſecūda pars ibi: nec nos. ¶ Caſus litera-
lis. Quidam felix nomine, de Sicilia habebat
cauſam cum aduerſario ſuo: petebat à papa,
vt cauſam poſſeſſionis cōmitteret vni iudici,
& cauſam proprietatis alij. Ad hoc reſpōdet
Papa, q̄ legali prouiſione decretum eſt cām
poſſeſſionis & proprietatis ſub vno & eodē
iudice debere cognosci. vnde nō admittit pe-
titiōe ipſi. Itē petebat à Pa. vt cōtra aduer-
ſariū ſuū abſentē diffinitiuā pferret ſniam
& ipſe rñdet: cōtra nō auditā partem, & ab-
ſentē, nihil pōt diffiniri. Ber. ¶ Nota cās deci-
dēdas in foro canonico ſecūdū prouiſiōe iu-
ris ciuiliſ: ex quo ius canonicū nō reſiſtit de

ro. act. Et qñ inter-
rogatur quis, vt re-
ſpondeat, an ſit hæ-
res: vel reſpōdeat
tāq̄ hæres & ipſe
ſimpliciter reſpō-
deat: videtur fateri
ſe hæredem: niſi ne-
get illam qualitātē
de quo vide bon.
glo. in. l. j. C. ſi mi-
nor ſe ab hære. ab-
ſti. & habetur etiā
per Bar. in. l. j. ff. de
interro. act. Et ad-
de quod talibus in-
terrogationib⁹ ad
preparandum iu-
diciū inchoādū,
ſemper eſt rñden-
dum puta an quis
ſit hæres, vel an
poſſideat rem, ſu-
per qua iudiciū eſt
eſt mouendum. vt
l. vbiq̄ & ibi p
Bar. ff. de interro.
act. & in. l. cogi. &
ibi per Bal. C. de
peti. here. & habet
in. c. cū Ioannes. de
fi. inſtru. & in. c. fi.
xxxxij. q. v. & per
Spe. in. ti. de inter-
ro. actio. in. §. j. in
prin. per Bar. poſt
glo. in. l. j. ff. de in-
terro. act. Et vide
etiam per Bart. de
huiusmodi inter-
rogatio. in. cōtro-
uerſia. ff. de tranſ-
actio.

SEBASAPI.
 ¶ Proprietas. Vi-
 de quid veniat ap-
 pellatione pprie-
 tatis Bal.in.l.pen.
 col.pe.C. si a nō cō
 peten.iu.& in.l.fi.
 C.de bo.autho.iu.
 posside.& Bart. in
 l.locorū.de om.ag.
 def.lib.x. Qd aut
 sit quasi proprie-
 tas, declarat Alex.
 in.l.fi quis.in.5.dif-
 ferentia.ff.de acq-
 ren.pof.col.vj.

ZACHARIAS.
 b ¶ Et non vocata
 Adde Feli. latē de
 hac qōne in.c.que
 in ecclesia.colō.x-
 xvj.ver.limīta.fex-
 to.5.de constitut.
 Hipp. de Marfi.
 sing.lxxv.inci. ci-
 tatio est.Lanfran.
 plenif.in cle. sape
 & ibi in apofl. Cel-
 fi.latif.in ver.omif-
 fa citatio.nu.8.de
 verb.fig.& dixi in
 apoflil. ad istum
 in.c.venerabilem.
 nū.5.in verfi.cita-
 nis..de elect.

SEBASAPI.
 c Iudice inferiori. vi-
 de hoc arg. plenē
 per Feli. in.c.cum
 olim.co.ij. de re iu-
 dicaliquid per eū
 dē in.c.dilecti.col.
 v.de except.Iaf.in
 in.l.nec quicquā
 §.ibi decretum.in
 vij. fallentia. ff.
 de offi.proco.& le-
 ga.& Ant.in con-
 fi.clv.col.xij.verfi.
 circa fecūdū.And.
 ficu.in cōfi.xxiiij.
 colū. antepe. in.ij.
 vol.& Alex.conf.
 lxxv.inci. vifis
 dubitationibus in
 ij.vol.

quo in.c.j.de not.ope.nūtia. ¶ Not. quod
 proprietat capitur pro domino. Idem em est
 dicere cā proprietatis, quod causa dñij: cū di-
 scutitur cuius sit res. Dicit ergo res esse pro-
 pria alicuius: cū habet illius rei dñum. vñ nō
 verificat in sola possessiōe. qd no. propter sta-
 tuta. ¶ Not. q. causę habētes aliquā cōnexi-
 tatē adinuicē, debet corā vno eodēq. iudice
 tractari. concor. ff. de quibus reb. ad eū. iu. ea.
 per totū. Hic em primò datur cōnexitas rō-
 ne eiusdē subiecti: nā tā cā pos. quā proprie-
 versantur circa eādē rē. Secūdò cōnexitas
 rōne facilioris decisiōis: quia ille, qui cogno-
 uit de possessiōe, facilius discerneret causam
 proprietatis. Et istis respectibus dicuntur ha-
 bere aliquā cōiōnē. sed alio respectu: quia pos-
 sessiō est ius separatū à iure proprietatis, nō
 dicuntur habere aliquā cōitatē adinuicē. & sic
 intellige. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui-
 pos. vbi dicit, q. proprietat nihil cōe habet cū
 possessiōe. ¶ Not. vlti. & tene mēti, q. etiā
 princeps, vel Pa. nō pōt pte absente, & nō vo-
 cata b cām diffinire. Vñ pōdera tex. qui prepo-
 nit negationem verbo pōt. Ex quo infertur
 hoc esse de necessitate: iuxta theoricā gl. i re.
 bñfi. de reg. iur. lib. vj. Sed hoc nō videt posse
 procedere: quia Pa. est. s. ius, in.c. proposuit
 de cōces. preben. & l. Princeps. ff. de leg. ergo
 pōt procedere nō seruata hac solēni. cita. Ioā.
 an. metu cōtrarij itellexit tex. de iuridica, seu
 ordi. potētia, nō de absoluta. Simile j de fide
 instru. c. j. Do. me. d. Car. intellexit tex. sim-
 pliciter & absolute quia diffinire cōtra inau-
 ditā partē, esset tollere defensionē: q. est de iu-
 re naturali: q. princeps non pōt. dere iud. cle.
 pasto. Pro suo dicto adduco Bar. in. l. filius fa-
 mi. ff. de do. vbi dicit citationē esse de iuregē-
 tiū. ¶ Ex quo inferē, q. si princ. dat alicui ptā-
 tē, vt possit procedere sine iuris solēni. nihi-
 lomin⁹ teneē citare. Sed in cōtrariū allego gl.
 in. l. meminerint. C. vñ vi. que innuit Imper.
 posse dare facultatē occupādi possessiōē si-
 ne citatiōe: licet aliud sit in iudice inferiori:
 vt. l. fi. C. si per vim, vel alio mō. & no. gl. in. l.
 iustē. ff. de acquir. poss. ¶ Cōcludo sic, q. aut
 certū est absenti defensionē non cōpetere: &
 nō requirit citatio etiā per inferiorē: quia ci-
 tatio fit, vt veniat citatus ad se defendēdū. in
 cle. past. palle. ergo frustra fieret cita. pro hoc
 tex. opt. in. c. cū olim. de re iud. & l. ij. & q. ibi
 no. Bar. de admi. re. ad ciui. perti. Aut pōt cō-
 petere defensio: & tūc inferior nō procedit
 sine citatiōe ad actū preiudicialē: vt. d. l. fi. &
 ij. q. ix. c. caueāt & c. omnia. s. de cōsu. c. eccl.
 Princeps verò regulariter citare debet: sed si
 nō citat, & procedat ex certa scientia, vel dat
 facultatē procedēdi sine citatiōe, valet q. agi-
 tur: quia in eo presumit cā, etiā si tollat ipm,
 dñum. licet enim non possit tollere ea, quę
 sunt de iuregētiū sine cā: tñ si facit, presumit
 in eo cā: vt no. doc. in. l. fi. C. sicōtra ius vel vt.
 pub. & in. c. que in eccl. de constitut. facit cle.
 vna de proba. & q. no. Inn. in. l. inquisitioni.
 de sen. excom. Non ob. cle. pastoralis. vbi nō
 presumitur cā: quia ibi Imper. nō erat iudex
 illius Regis, sed Pap. sed pratēdebat iurisdic-
 tione delicti. Vnde licet presumatur cau-
 sa in Principe domino naturali. secus in alio
 non domino: nisi ratione accidentiæ. Pro

hoc no. idem Inno. in. d. c. inquisitioni.

Additio. ¶ Sed in cōtrarium facit tex. in. d. cle. pastora-
 lis. in ver. nec prædicta suppletio. vbi expressē
 dicitur, q. etiam cōtra subditum non potest princeps supplere de-
 fectum citationis, vel defensionis: quia cum illa sit de iure natura-
 li: non potest per principem tolli, vt ibi. & vide tex. iuncta glo. in
 l. fi. C. de leg. qui apertē tenuit nō valere snām principis sine cita-
 tione latam etiam in causa ciuili. quod apertius ibi determinat
 Bald. Nam citatio fit, vt veniat ad se defendendum: debet ergo
 Princeps citare partes hac de cā: vt ibi innuit: quibus interuenien-
 tibus presumendum est pro sententia principis, & non aliter. Vñ
 de tenet Bald. quod istis non interuenientibus potest allegari
 & opponi de nullitate etiam contra principis sententiam & hoc
 mihi plus placet. Et sic puto limitandum & restringendum
 Cyn. in. l. rescripta. C. si contrarius vel vti. publi. & Ioan. Andr. hic
 facit. c. j. de feu. sine culpa non amit. colla. x. vbi dicitur, quod non
 debet quis priuari feu. etiam per principem ante quā de culpa
 sit conuictus. Item citationem & causę cognitionem Deus insti-
 tuisse videtur: vt apertē colligitur. ij. q. j. Deus omnipotens. vbi
 dicitur quod Deus noluit punire peccata Sodomorum: nisi de-
 scēderet, & videret. & c. Nec Adam de suo peccato, nisi pri⁹ eum
 vocasset: & defensionem suam audiuisset: vt habetur Gen. ij. &
 vide quod dico. in. c. cū olim. de re iud. ¶ Secundò ad idē op.
 & videtur, quod parte inaudita possit iudex etiam inferior pro-
 cedere: vt in. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de no. oper. nun. vbi man-
 datur sine alia cognitione ædificanti nouum opus: vt non ædifi-
 cet. Ad idem tex. c. ex parte. de verbo. signi. vbi excommunicatur
 quis pro offensa non manifesta. Solu. in contrarijs non fit simpli-
 citer præceptum sine cognitione. Nam hoc esset contra istū tex.
 & l. j. C. de execu. rei iudic. vbi dicitur, quod ab executione non
 est inchoandum: sed illud præceptum fuit iustificatum, sicut ha-
 bet consuetudo hodierna: maximē in curia Romana. videlicet: &
 si senseris te grauatum compareas coram nobis. & c. vt not. per
 gloss. in. d. §. meminisse. & in. d. c. ex parte. Per hanc enim iustifica-
 tionem illud præceptum resoluitur in simplicem citationem, si
 ille sentit se grauatum, & comparet. si non comparet videtur præ-
 ceptum factum post contumaciam. Pro hoc quod no. Bar. in. d. l.
 j. C. de execu. rei iud. de quo etiam vide per. d. Ang. de Perusio in
 d. §. meminisse. & vide Spe. de cita. §. iam de citatione. ver. si igitur.
 & de sen. prola. §. ij. ver. sed nunquid. & in ti. de primo & secundo
 decre. §. resta. ver. sed pone ago. & se. & per Gul. in. l. quoties. ff. de
 in diē adiect. pōt etiā fieri citatio sub conditione puta: vt citatus
 compareat, si sua putauerit interesse secūdum do. Ang. in. d. §. me-
 minisse. & alle. gloss. quam dicit singularē in. l. ea quidē. C. si māci.
 ita fuerit alie. ne ma. ¶ Venio ad glo. & opp. q. nigrū nō faciat
 ad rubrū. cū in tex. tractet de cā momenti. Sol. gl. j. metu cōtrarij
 exponit. i. possessoris. Dicit em possessio momentū: nō q. durat p
 momētū: sed quia parū duratura est apud possessorē: cū actor do-
 cuerit de proprietate. Hinc est: quod à tali causa, non appellatur
 secūdū leges. de hoc vltimo dic, vt no. j. de resti. spo. c. cū. ad sedem.
 Quo ad primū dic, q. gl. nō dicit simpliciter verū: quia posset du-
 rare magno tēpore apud possessorē. fortē em ex defectu pbatio-
 nū nō poterit docere actor de dñio: vt in clemen. sape. eo. ti. Dic
 ergo melius secūdū doc. q. dicit momentanea aptitudine, & nō
 actu. q. a possibile est, q. parū durabit, sicut lex Aquilia dicit pœna
 lis aptitudine, & nō actu: q. a nō semp pœnalis est: sed pōt esse pœ-
 nalis. isti. ad leg. aq. l. §. is autē. ¶ Et scias secūdū Io. an. hic, q. momē-
 tū est quadragesima pars vnus horę. Nā hora est. xxiiij. pars diei.
 Pūctū est quarta pars vnus horę. Momētū est. x. pars pūcti: & sic
 quadragesima pars horę. Cōstat aut q. possessio plusq. momētū
 est duratura. & iō vt p̄dixi, debet dici momētanea aptitudine, &
 nō actu. Qñq. tñ sumitur momētū pro vigore seu efficacia. xj. di.
 cōsuetudinis. & de of. ord. c. ordinarij. in fi. lib. vj. Vide ad materiā
 dilatandā per glo. in. c. sicut antiquitus. xvij. q. iij. ¶ Glo. ij. oppo.
 de. l. naturaliter. §. nihil cōmune. de acqui. pos. sed rectē & formali-
 ter nō soluit: dic vt. s. dixi in no. Postea in secunda parte exponit
 tex. ibi: in vno eodemque iudicio. i. sub eodem iudice. Sed aduerte,
 quia hæc expositio gl. nō est necessaria: quia tex. hoc dicit: sed glo.
 habuit respectū ad antiquā literā: vbi dicebatur iudicio. & sic po-
 suit hic

suit hic glo. antiqua. ¶ Vltimò glo. opp. de. c. fi. de iud. ubi tractantur cause corā diuersis iudicibus glo. remittit ad ibi not. dic. ut ibi: *plene dixi*. ubi posui intellectum huius. c. ¶ Glo. vltima op. q. imo cōtra absentē potest pronuntiarī. ut in. c. prout. de do. & contu. & l. cōsentaneū. C. qūo & qñ iud. Sol. glo. tribus modis primò mō q. tex. iste procedit. qñ lis nō erat contest. secūdò soluit qñ erat contest. sed nō liquebat de cā. ut plenē no. in. c. put. Tertiò quia loquitur qñ pars nō fuit citata nec cōuidita. & hæc solutio est melior ad tex. Alię dūq. pcedentes sunt verē in se, sed nō conueniūt literę. ¶ Vltimò scias q. Inno. posuit hic glo. quę videtur parue utilitatis querendo an ista iura incorporalia possideantur vel quasi: non data realitate seu proprietate iuris. & videtur primò q. nō: quia sine proprietate nō est in eis dare quasi possessionē. ergo nō possunt possideri vel quasi Quidā dicūt q. in istis incorporalibus nō datur possessio iuris vel quasi: sed exercitiū seu actus ipsius iuris ut dicatur. talis est in possessione exercēdi iura Epālia: vel in possessione eligendi vel iudicandi. ¶ Alij dicunt & fortē melius secundum Inn. q. proprius dicitur q. aliquis est in possessione iuris eligendi vel eundi: quā q. quis est in possessione exercēdi hæc iura. benē em̄ pōt quis habere possessionē alicuius iuris: licet ipse nō habeat in sum ius: q. licet ipse non habeat, alius habet. & etiā si nullus habet: est tñ in actu vel habitu seruicēdi secundū eū & hoc videtur verius. pro hoc allego gloss. quā hoc apertē dicit in. c. cū ecclesia. j. eo. in ver. in triū Episcop. Et de hoc an ista incorporalia^a possideantur vel quasi dic. ut no. in. c. querelā de elec. & in. c. peruenit de cens. & per Cy. in. l. si certis annis. C. de pac. & per Inno. in. c. in literis. de re. spo. & in. c. bonę. de postu. prel. & in Spe. de resti. spon. s. nūc dicamus. ver. sed si aliquis. facit. c. cū ecclesia. j. eo. tit.

SVMMARIVM.

1. Possessorii & petitorii si simul sunt intentata & fuerint recepte probationes super utroque prius cognoscitur super pos. secus si nō fuerit super utroque: quia nō pōt tūc iudex accipere tantū probatiōes super pos. 2. 3.
2. Posses. recuperanda vel adipiscenda si intentatur in admittatur reus excipiens de proprietate: vel de crimine.

CAP.

II.

Ad vltimū. ¶ Si possessorio & petitorio est simul actū: pōt iudex prius possessorii terminare. sic cōiter summatur: vel summa sic & melius: si actū est petitorio & possessorio potest iudex receptis probationibus super utroq. prius discutere probatiōes super possessorio & illud terminare. Cōis diuisio. secūda ibi: *nos autem*. ¶ Casus literalis. Causa cōmissa fuit quibusdā iudicibus quo ad possessorium & petitorii iudices volentes parcere laboribus & partiū expensis de vtraq. q. cōmixtum audiūt allegatiōes & testes: recipiūt postmodū audiūt prius attestatiōes sup. pos. & pronūtiāt scdm tenorē illarū. querit vtrū hoc fieri posset. Rñ. Pap. q. licitē illud fieri pōt: cū etiā sit in iure ciui. expressum. B. ¶ No. casum, in quo iudex supplet ex of. ad utilitatē priuatarū psonarū: licet em̄ ptes egerint peti. & pos. pōt tñ iudex suspēso peti. examinare pos. & illud terminare. Et aduerte, q. tex. loquitur qñ pri⁹ recepit probatiōes sup. utroq. an aut possit iudex à princ. solū admittere probatiōes sup. pos. & super eo tñ pcedere vsq. ad decisionē. tex. nō aperit: nec doc. sed satis puto, q. nō. Nā de iu. maximē cano. qñ ista duo cōpāssibilia sunt, possunt simul tractari: & iudex tenetur vtrūq. diffinire: ut in. c. cū dilectus. & in. c. cum eccj. e. & l. cū fundū. ff. de vi & vi ar. cū ergo ab illis iuribus nō reperiamus fore recessum: nisi in casu huius. ca. q. loquitur modo prædicto: ergo &c. Item, quia si al.

ter diceremus, posset contrarius effectus oriri: ut quia partes facerent maiores sumptus in producēdo, testes bis super istis iudicijs separatis. Item mos gerendus est partibus probare volentibus: ut l. circa. ff. de pha. & c. licet. e. ti. ¶ Prima gl. est facilis. ¶ Vltima verò in prin. alleg. concor. postmodū oppo. de. c. proxi. & c. cū dilectus. in quibus simul procedit super utroq. & vna snia terminatur. gl. aliquatū se inuoluit: habet tamē bonā mentē: hanc videlicet q. maximē de iure canonico possunt simul accumulari: ut in contrarijs. & placebat hoc Martino glossatori antiquo, & ei⁹ sequacibus. Sed Ioā. & sequaces dicebāt oppositū, q. accumulari nō poterat sed de necessitate prius debebat discuti & terminari q. stio possessoria per l. ordinarij. C. de rei vend. & l. incerti. C. de interdic. Sed prima opi. verior est: ut plenē dicitur in. c. pastoralis. j. eo. Hoc præsupposito, q. simul pnt accumulari rñdent ad cōtrariū dupliciter. Primò: q. de be intelligi hoc cap. secundū illa iura, ut prius terminet possessorii: tñ incontinenti debet pronūtiari super petitorio. Certē hic intellect⁹ nō applaudit literę: q. aperte innuit possessorii examinādū & terminādū. Itē nihil de nouo induceret hoc. c. qd nō est dicendū: maximē cū faciat mentionem de iure ciuili, videlicet de legib⁹ pal. in quibus prius discutitur & terminatur possessorii: nō fortē glo. transit ad alium intellectū, q. de iure ex quo si mul actum est, debet vtrūq. vna snia terminari: sed iudex ex officio suo, ubi hoc viderit expedire, poterit discutere probationes super possessorio, & illud prius terminare Et certē iste intellect⁹ sic declaratus est ver⁹ & notabilis. ¶ Cōcludēdo ergo aliqua, dic. q. aut dubitatur q. possideat: & tūc nō debet agi petitorio & possessorio, ex quo quilibet cōtendit se possessorē & dñm q. insurgeret qdā contrarietas: nec appareret q. subire haberet onus probandi in petitorio. & hoc casu debet agi & discuti & terminari pri⁹ possessorii. Et sic loquuntur illa iura ciuilia. l. incerti. & l. ordinarij. sed ubi quis prætendit se spoliatum, & intentat vtrūq. iudiciū: tūc data cōpāssibilitate pōt. qd qñ est, no. in. d. c. pastoralis. Potest pcedi prout dicitur in. d. c. cū dilectus. & j. c. px. ut simul terminet data p̄rogatiua possessorio in ordine pronuntiandi: si tñ iudici videbūt, poterit ex officio procedere, prout hic dicitur. & iste est verus intellectus huius cap. ¶ Sed nunc q̄ro de intellectu literę, ibi: *prius audiant &c.* Sol. duplex est intellectus. Primus, q. receptis testibus super utroq. prius audiant. i. publicēt attestatiōes super possessorio. Secūdus intellectus est, ut exponatur audiant. i. examinēt: ut q. publicatis attestatiōibus super utroq. pri⁹ examinēt super possessorio, qui libet intellectus est bonus: sed secūdus videt magis amicus literę. ¶ Quærit Inn. an cōtra agētē possessorio recuperanda, vel adipiscenda, audiat reus de ppriate illius rei: vel de crimine agere volens. dicit, q. nō alleg. c. in literis. & c. sequens. j. ti. proxi. Host. tenet cōtrariū in interdicto adipiscende: quia non reperitur in hoc illud interdictū priuilegiatū. ¶ Tu verò circa interdictū recuperande, dic. ut plenē dicetur in. c. in literis. j. de resti. spo. Circa interdictū adipiscende, an admittatur exceptio criminis in beneficialibus: dic. vi legitur & not. in. c. accedens. de accu. ¶ An aut admittatur volens docere de proprietate: dic. q. sic, si incontinenti vult probare: ut in. l. iij. s. ibidem. ff. ad exhib. & no. glo. in. c. j. & c. in literis. j. ti. proxi. Tractat etiam hic Inn. & Host. quādam, quæ expediuntur plenissimē in. d. c. in literis. & c. ex cō questione. eo. ti. ideo dic. ut ibi dicitur.

SVMMARIVM.

1. Spoliatus agens possessorio & petitorio: & probat spoliatiōē sed non dominiū: cadit à petitorio, & obtinet in possessorio.
2. Vnanimiter: ista dictio innuit, quod actus sit factus nemine discrepante.

SEBASTIANI.

¶ An ista incorporalia. vide Alex. in consil. xxxvii. in primo dubio in iij. vol. ZACHARI. ¶ Prius possessorii terminare. Ad de Gul. de cu. in. l. ordinarij. & ibi in apoit. Celi ad ip. tum. De rei vend. & Paql. de cast. cō sil. cclxxiiij. incip. quia pet. primum in primo dubio.

Ant. Franc.

¶ De proprietate. An per petitionē termini ad probandum in petitorio videatur renūtiari possessorio prius intentato. Primò dicas, q. ista iudicia possessorij & petitorij dicuntur esse diuersa, & nihil inter se habere cōe: ut l. naturaliter. in s. nihil. cō. vbi plenē de materia. ff. de acq. poss. & in. l. si de vi. ff. de iudic. tñ agens possessorio, admittit ad pbādū de ppriate ut per Spe. in tit. de teste. . iij. s. in ver. sed pone ago & maximē in beneficialibus per ea q. hñr in regula. j. de reg. iuris. lib. vi. Et adde, q. vtrūq. venit i. rescripto, qñ in eo dicitur q. talis facit sibi iniuriā in tali re ad ipsum pertinet: ut no. Inn. i. c. cpi. de reb. ec. non alie. & Arc. i. c. si q. xi. q. j. c. & per Bal. plenē in l. pe. i. pe. c. i. ver. quæro qd si in rescripto. C. si non cōpe. iudi. Et adde etiā q. si acto r. & reus sunt eiusdē fori. & cōmissio sit simpliciter facta trahitur ad vtrūq. ut p. Spec. in ti. de rescri. presentia in s. si. in ver. itē qd faciat. circumdā. Et an ex petitione terminad pbandum in petitorio videatur renūtiari possessorio pri⁹

Panormi super Prima Secundi Dec.

intentato, vide oī
no gl. in vers. resti-
tuto. in .c. suborta.
hic alleg. quā doc.
oēs ibi sequunt. de
regu. iur. Et adde,
q̄ possessorij & pe-
titorij cā in dubiū
videt esse cōmissa,
etiam per simplicē
commissionem: vt
per do. de Ro. deci.
ccxcix. inci. si cō-
mitatur. in nouis,

Posseſſio eligendi acquiritur exercitio eligendi citra alium ti-
tulū: & nō ſufficit interuenire in electione, niſi det vocē ſcē-
tibus & patientibus illis, ad quos pertinet. 4. 21. intellige vt j.
nu. 35.

Electio Episc. pertinet de iure cōi ad canoni. cathedralis eccl.
Ius eligendi eſt preſcriptibile.

Libelli contrarij ſuper eadem re: & in eodem iudicio admittun-
tur dati ex parte actoris & rei.

Posseſſio, vel quaſi iurium incorporaliū perditur qua ndo quis
excluditur à loco, vbi talia exercentur. 10. & ſic nō ſem-
per animo retinetur. 8.

Fides teſtium minuitur, quando variant, vacillant, vel negati-
uam volunt probare.

Ius eligendi, an perdat ex eo: quia in actu electionis aliquis
nō fuit vocatus.

Electio facta exclusis, vel nō vacatis illis, ad quos etiam perti-
net, nō eſt nulla ipſo iure ſed annullanda.

Libellus eſt largiſſimē interpretandus: vt cōprehendat omnia,
quæ poſſunt adaptari ad cauſam deductam in iudicio: niſi
expreſſe illa ſint excepta. 38. etiā oblatus corā arbitrio. 39.

Actus collegij expediuntur per cōſenſum redditum in cōmuni
nō ſingulariter.

Spoliatus nō reſtituitur ante omnia: niſi intentauerit ſimplici-
ter poſſeſſorium: & per modum cōuentionis.

Exceptio ſpoliationis non obſtat actori directe nō agenti contra
ſpoliatum.

Sententia lata ſuper deductis per modū cauſæ, an præiudicet,
ſi poſtea illæ cauſæ deducuntur principaliter.

Dominium ſemel probatum præſumitur ſemper fuiſſe continua-
tum: idem eſt de poſſeſſione. 20.

Po. iurium incorporaliū ex quot, & quibus actibus acquirat. 30.

Seruitus ducendi aquam per fundum alterius, acquiritur per
vnicum actum ducendi.

Seruitus itineris non acquiritur ex vno actu: ſed ad minus tri-
ginta.

Posseſſio incorporaliū nō acquiritur ſine licentia domini, quæ
an præſumatur, relinquitur arbitrio iudicis.

Posseſſio incorporaliū, an requiratur, licet acquirere nō inten-
debat vti tanquam iure ſuo.

Posseſſio iuris eligendi acquiritur mala fide, quo ad agendū in
terdictis recuperanda: nō quo ad validitatē electionis. 31. 34.

Spoliatus poſſ. quā habebat vi. clam, vel precario, nō reſtitui-
tur aduerſus verū dominū.

Interdictū vt poſſidetis intentatur etiam ab habēte malam
fidē. 32. ſec⁹ interdictū de itinere &c. & de quoti. & ſtua.

Teſtis varius, quo caſu repellitur.

Negatiua coarctata loco & tempore pōt probari.

Teſtis aſſerens negatiuā eſt ſuſpectus de falſo, & pōt dici per
iurū, ſue expreſſe, ſue implicite deponat ſuper ea.

Bona fides nō præſumitur, niſi probetur: puta ex aliquo iuſto
titulo. 33.

Admiſſus ad electionē à toto cap. vel maiori parte acquirat
poſ. iuris eligendi: ſecus à minori parte apud quam erat ius
eligēdi pro illa vice quia nō pōt præiudicare alijs in futurū.

Incorporalia iura quaſi poſſidentur.

Interdictum vnde vi directum competit pro rebus ſoli: ſed vt
le pro rebus incorporalibus.

Condemnatio aliquando fit maior, vel minor, quā ſit petitio.

Conſuetudo inducitur ex tribus actibus.

Seruitus habens cām diſcontinua quanto tēpore præſcribitur.

Preſcriptio eccleſiaſtica requirit iuſtum titulū & bonam fi-
dem: quia eſt contra ius, vel tempus de cuius contrario non
eſt memoria. 44. 47.

Patientia incorporalibus habetur pro iuſto titū. 46. 49.

Eligentes nō poſſunt admittere forinſecos ad eligendū ſine cer-
tis ſolemnitatibus.

Conſuetudo inducitur ex vſu, nec ad eam inducendam requiri-
tur cauſa, vel titulus: quia loco ipſorum eſt vſus.

Conſuetudo inducta ad iſtar præſcriptionis: puta contra cer-

tam perſonam requirit neceſſario titulū.

46 Patientia illorū, ex quorū voluntate tranſſertur poſſeſſio, vel
quaſi iurium incorporalium: habetur pro titulo. 43. 49.

48 Seruitus quomodo dicatur non eſſe in bonis, vel extra bona.

49 Prælatus præiudicat eccleſiæ patiēdo rē eccleſiæ præſcribi.

50 Diu, iſta dictio verificatur in tempore vltra ſex meſes.

51 Delictum non præſumitur in rebus modici præiudicij.

52 Petens reſtitutionem auditur: licet habeat contra ſe ius com-
mune: dummodò tollat præſumptionem, propter quam eſt
contra ſe ius commune.

53 Qualis electio eſt validior, an facta ab habente proprietatem
eligendi & non poſſeſſionem: an ab habente poſſeſſionem
& non proprietatem.

54 Poſſeſſio iuris eligendi, an acquiratur per illos, qui interfue-
runt in ſtipulatione.

Ius decimandi, ſi fuerint habitum in perceptiōe certæ ſpeciei
fructuum ſufficit ad præſcribendum ius declinandi quo ad
quoſcunque fructus illius fundi.

¶ C A P.

III.

Vm ecclesia. ¶ Si spoliatus

torio ſimul agens poſſeſſionem & ſpoli-
ationem probat, ſed non dominium ſeu
proprietatē obtinebit in poſſeſſorio: ſed
ſuccūbet in petitorio. Et duę ſunt partes principales. In
prima facti & proceſſus narratio. In ſecunda diffinitio.
ibi: nos igitur. Prima ſubdiuiditur in quinque. Primò
enim ponit petitionem actoris. Secundò recouentionē
reorum, ibi: verum. Tertiò modū proceſſus, ibi: parti-
bus. Quartò allegationem actoris, ibi: pars canonico-
rum. Quintò allegationem reorum, ibi: parte clerico-
rum. Secunda principalis ſubdiuiditur in duas. Nā pri-
mò diffinit poſſeſſorium, ſecundò petitorium, ibi: verū.

¶ Caſus literalis. Eccleſia Sutrina vacante, canonici cō-
uenientes in vnum & inuocata ſpirituſſancti gratia pa-
ſtorem cōiter elegerunt petētes poſtmodum electionē
ipſius per ſedē Apoſt. confirmari clerici cōuentualiū ec-
cleſiarum ciuitatis eiſdem oppoſuerūt ſe huic electiōi.
In auditorū præſentia proponētes, q̄ cū electiōib⁹ epō-
rum ipſi ad eorū prædeceſſores cōſueuerūt intereſſe: ca-
nonici Sutriniſes eis contemptis & exclusis ad electio-
nē procedere præſumpſerūt. Vñ nō cōfirmari ſed interrū-
pi potius petebāt eandē: petitorium & poſſeſſoriū intē-
tantes. lit. conte. teſtes recepti fuerūt vtrinque atteſtatio-
nibus publicatis pars canonicorum dicebat intentionē
ſuam eſſe probatam ſufficienter. ſ. quòd ad eos tantum
ſpectaret electio. Pars clericorum aſſerebat, q̄ per dicta
ſuorum teſtium plenē probauerant: quia electioni pōti-
ficis intereſſe debebāt: & q̄ triū Episc. electionibus qui
vltimò & immediatē eccleſiæ Sutrinię præſuerāt vocē
habuerāt cum canonicis eligēdi. Dominus papa exami-
natis atteſtationibus antedictis deprehendit teſtes cano-
nicorū in perhibendis teſtimonijs varios fuiſſe, & vacil-
laſſe contra fidem ſuam: & quòd negatiua probare nite-
bātur: vt ad ipſos & nō aduerſarios pertineret ius eligē-
di. Pars verò clericorum ſufficienter oſtendit quòd in
tribus electionibus episc. de quib⁹ præmiſſum eſt fue-
runt præſentes & habuerūt vocē eligēdi. vnde papa ele-
ctionē factā contēptis, & exclusis clericis antedictis cal-
ſauit reducens clericos ipſos in eam, quaſi poſſeſſionē,
quā ante motā cōtrouerſiā habuerunt. verū, quia vtraque
pars quicquid iuris habuerat in qōne prædicta deduxe-
rat in iudicium: & cum iure ciuili ſit cautum nō ſolūm
illud venire in iudicium, de quo dictum eſt, vt veniat:
ſed etiam illud venit in iudicium, quòd nominatim nō
eſt prohibitum. Et ſecundū ſtatuta canonica electiones
Episcoporum ad canonicos cathedralium eccleſiarū, nō
eſt dubium pertinere: niſi ſecus alibi obtineatur de cō-
ſuetudine ſpeciali & licet clerici prædicti probauiffent
ter ſe interfuiſſe

Ant. Franci.
¶ Vnanimiter.
Dicas, q̄ iſta di-
ctio vnanimiter:
eſt dictio valde cō-
iunctiua, & impor-
tat ſummā cōiun-
ctiōē & vnitatē
vt dixit Bal. in l.
fi. in. j. col. C. de im-
pube. & alijs ſub-
ſt. & in l. vnica, in
§. his ita in. j. colū.
de cadu. tol. Et iō
q̄n in priuilegio,
vel in inſtrumēto
dicit vnanimiter:
intelligitur cōcor-
diter & nemine di-
ſcrepante actus eē
factus.

SEBASAPI.

¶ Quod eo ipſo, vi-
de Abb. in cōlū. j.
incipi. Chriſti eiuf-
matris preſidio. in
j. vol. Cald. confi.
iij. ſub tit. de cau.
poſ. & proprie. &
faciūt not. p Alex.
in confi. exlij. inci.
cōſideratis. in. j. vo-
lu. vbi ponit quō
acquiratur quaſi
poſſeſſio.

¶ Exercendi de ce-
terō. Adde Cal. cō-
ſil. xx. de iurepa-

¶ Cōfirmari. Ad-
de q̄n quis petit
ſniam confirmari.
an alia ps. poſſit
petere, q̄ inſimeſ.
Petr. de Anchara,
confi. cccxiij.

ZACHARI.

¶ Si vacillant. Et
iō Lanſi. de oria.
in. c. q̄m contra. in
prin. verſi. in glo. ij.
in fi. ibi, qualitatē
vacillatōis admonet
examinationē &
vacillationē teſtis,
& quāta ipſa fue-
rit exprimatur. vt p
hoc cognoscatur
ſit ei fides adhibē-
da: de quo per iſtū
ſ. in proce. & ibi
poſuit latē in apo-
ſt. poſt alios in
ver. examinatio.

Auto. Fran.

¶ Dicas, q̄ vacil-
latio in teſte vitiat
ipſi teſtimō. vt in
l. iij. in. §. tu magis
ff. de teſti. & facit

ter ſe interfuiſſe in electionibus Episcop. de
quibus premiſſum eſt: ius tñ eligēdi propter
breuitatem tēporis nō prodixerūt vſq̄ ad le-
gitimā preſcriptionē: vñ ius aliquod ſibi ac-
quirere nō potuerunt. & actore nō probante
reus debet abſolui. Hiſ omnibus ratioibus cō-
ſyderatis Papa abſoluit canonicos preſcriptos
ab impetitiōe preſcriptōrū clericorū ſuper fa-
ciendis electionibus Episcop. eiſdē ſuper hoc ſilē-
tium perpetuū imponens. Bern. ¶ Not. j. ibi
ſicut moris eſt. &c. q̄nuocatio Spūſ ſancti, que
ſit in electiōe, ſiēda eſt per decā: a rōne hym-
ni, Veni creator ſpūſ. vel Miſſe de ſpūſ ſancti: nō
tñ eſt de ſolennitate ſubſtantiali ipſius ele-
ctionis, nec de iure cōi: ſed potius ex quadam
cōſuetudine. pro hoc. c. quia propter. de elec.

¶ Not. de ſignificato iſti⁹ verbi vnanimi-
ter a innuit em, q̄ nemine diſcrepante, q̄ cla-
rius probatur in. c. bonē. ij. de poſtula. prela.
& in. c. & ſi vnanimiter. eo. tit. & ſentit hīc In-
noc. dū dicit cōmendabile eſſe, vt fiat vnani-
miter: vt in. c. innotuit. de elect. licet raro ſic
fiat. viij. q. j. nec nouū. quod not. pro licentia,
que datur examinandis: dū dicitur, q̄ ſuit per
collegium vnanimiter approbatus. ¶ No. iij.
ibi: clerici eccl. cōuēntualiu. &c. q̄ ecc. ſeculares
collegiatę poſſunt dici cōuēntuales. Verbu aut
conuentuales, eſt proportionabile nō ſolum
eccleſiæ religioſorū, ſed etiam clericorū. ſe-
cularium. & probatur etiam ex ethymologia
vocabuli. Dicit em conuent⁹ a conueniendo
quia ſimul cōueniunt: vt in. c. j. in fi. xv. di. De
conſue. tñ vocatur conuentualis eccleſia reli-
gioſorū: de quo dic, vt not. in. c. capitulū. ſ. de
reſcrip. ¶ No. ibi: conſueuerat intereſſe. &c.
q̄ poſſeſſio iuris eligendi, acquiritur ex ſolo
exercitio eligendi, abſq̄ alio titulo. ¶ Et duo
hīc pōderant, q̄ clerici iſti interfuerūt in ele-
ctionibus: & q̄ vocem dederint. Nō ergo ſuf-
ficit ſolum interfuiſſe, & vocem nō dediſſe:
quia primū ſolum cōceditur plerunq̄ ex gra-
tia: ſed ſecundū non: vt not. Inn. in. d. c. bonē.
ij. de poſtula. Prela. ¶ Et ex hoc not. q̄ co-
ipſo b q̄ quis ſciente & patiente eo, ad quem
pertinet, exercet actum, qui de ſacili gratio
ſe cōceditur: nō ſolum videtur exercuiſſe in-
tendens vti iure ſuo: ſed ex hoc acquirit qua-
ſi poſſeſſionē exercendi de cetero c illud ius.
Quod no. pro intellectu. l. fi. ff. quēadmo. ſer.
amit. & valet ad multa. ¶ Item ex hoc & ex
tex. not. q̄ electio Episcop. ſpectat ſolū de iure
cōi ad canonicos eccleſiæ cathedralis: hoc tñ
ius eſt preſcriptibile per extrinſecos de colle-
gio: oportet tñ, q̄ tāto tēpore poſſideatur ſi
ne interruptiōe, q̄ perducatur ad tps legiti-
mū de quo j. dicitur. ¶ Not. q̄ ſuper eodē fa-
cto admittūt libelli cōtrarij ex parte acto-
ris & rei. & ſuper vtriſq̄ pronūtiatur. hīc em
non ſolū petierunt canonici electiōē confir-
mari d & clericis in futurū ſilentium imponi
ſed etiā ipſi clerici reconueniendo petierunt
electiōē firmari rōne quaſi poſ. & ius eligē-
di adiudicari: hāc habes ex tex. in fi. ibi acto-
re nō probāte &c. Ex qua etiā collige, q̄ reus
in reconueniēdo & dādo cōtrariū libellū effi-
cit actor. ¶ No. vnū mō. p dēdi poſ. ſeu quaſi
iuriū incorp oraliū. Ex quo em excludit a lo-
co, vbi debebat exercere actum vnā cum alijs
& actus ille exercetur per alios perdit quaſi

ſuā poſſeſſio. ¶ Ex quo etiā no. q̄ in retinē-
da quaſi poſſeſſione iurium incorporaliū: nō
ſemper ſufficit animus: qd eſt notandum pro
limitatione eorum, que no. Inn. in. c. olim. de
reſti. ſpo. & vide qd ibi dicā. & per Inno. in. c.
ij. de in inte. reſt. ¶ No. tria detrahentia fi-
dei teſtium. Primō ſi variāt. Secundō ſi vacil-
lāt. c Tertiō ſi negatiuam ſatagāt probare de
primis duobus. quid ſit variare, & quid vacil-
lare: vide no. in. c. pratergā. de teſti. cog. De
tertiō vide quod no. in. c. bonē. ij. de elec. vj.
q. v. c. accuſator Et pondera, q̄ dictio tñ, eſt
taxatiua ſonās reſpectu eorū, quib⁹ annectit
& excludēs & tacitē negans reſpectu aliorū.
Verbi gratia: dico, q̄ ius eligendi ſpectat ad
canonicos tñ: reſpectu canonicorum ponit:
ſed reſpectu aliorū negat: vt hīc dicit tex. qd
no. pro dictis teſtiū. ¶ No. q̄ vbi plures hnt
exercere eundē actū diuerſo iure: ſi aliqui p-
cedunt ad actū, nō admiſſis alijs debentibus
interreſſe alio iure, videntur alios ſpoliare.
¶ Quid aut ſi non vocarēt eos: vel ſi actus
ſpectaret ad oēs eodē iure: an nō vocat⁹ cēſea-
tur ſpoliat⁹? Vide no. per Inn. in. c. querelā.
de elec. & per Fede. cōſ. c. lxxxvij. alias. xcvij.
¶ No. ibi, irritādū. q̄ electio facta aliquibus ex-
cluſis & ſpoliatis nō eſt nulla, ſed annullanda.
qd no. quia ampliāt. c. q̄ ſicut. de elec. vt pro-
cedat non ſolū, q̄n aliqui cōtēnunt: ſed etiā ſi
ſpoliant illo iure: vt hīc optimē pbaſ. Quod
intellige: vt no. in. d. c. qd ſicut. ¶ No. practi-
cā ferendi ſniam: eū agit poſſeſſorio ſuper iu-
rib⁹ incorporalib⁹. debet em fieri reſtō ad eā
poſſeſſionē, vel quaſi: quā habuerat ſpoliatus
ante motā controuerſiā. ¶ Et no. in ver. ve-
rū. q̄ libell⁹ eſt largiſſimi iuris, ſeu largiſſimē
interpretādus quo ad vim cōprehēſiū. Cō-
prehēdit em omnia, q̄ pnt adaptari ad mate-
riā deduātā in iudicio: niſi fuerit expreſſe ex-
ceptum: & ſic intellige tex. Nō em cōprehen-
dit extranea: vt in. c. examinata. de iudi. & l. fi.
C. de fidei cō. li. ¶ Venio nunc ad glo. & pri-
mō gr̄iſ, quare iſti habētes eligere cōueniūt
in vnū? Rñ. q̄ ſpirituſ ſanct⁹ &c. vt in ea: vel
redde meliorē rationē: quia actus collegij de-
bet expediri per cōſenſum preſtitum in cōi
vnde nō ſufficit, q̄ ſinguli cōſentiant: ſed col-
legialiter, vt in. c. in geneſi. de elect. & l. ij. C.
de decu. li. x. nec eſt ſpeciale in electione quic-
quid ſentiat glo. in. c. j. de re. ec. nō alie. lib. vj.
Et aliter ſentit poſtmodū Io. and. ibi in no-
uella firmat Io. Cal. in capi. cum omnes. de cō-
ſti. Bar. in. l. omnes populi. in. iij. q. ij. q. prin.
ff. de iuſt. & iur. dicam plenius in. d. c. cū oēs.
¶ Opp. & videtur, quod canonici non de-
bebant admitti ſuper proprietate, ex quo cle-
rici agebant poſſeſſorio recuperandā: vt in
fi. de or. cog. Sol. gl. ij. quod contrarium pro-
cedit, ſi clerici ſolū egreſſent poſſeſſorio: ſed ex
quo accumulauerunt petitorium cum poſ-
ſeſſorio licitum fuit canonicis ſe defendere
ſuper vtroq̄. & in hoc dicit gl. iſtos clericos
minus cautē proceſſiſſe: quia debuiffent age-
re poſſeſſorio tātum: vt. l. iſ qui. ff. de rei ven.
vel ſolue extra gl. ſecundum Hoſt. q̄ cōtraria
locum habet: cum pri⁹ intētaſ poſſeſſorium
hīc verō intētabatur per modum reconuen-
tionis: & ſic erant duæ mutue petitiones: vt
ſ. ti. ij. c. cum dilect⁹. & c. fi. & hāc ſolutio eſt

ipſum teſtē de fal-
ſo puniri: vt eſt gl.
i. c. q̄ ſaltas. in. q. iij.
& habet p Alex.
poſt Bart. i. eos. ff.
de fal. Et adde, q̄
vacillatio i reo eſt
indiciū ſufficiens
ad torturā: vt per
Bald. in. c. j. in. iij.
col. i. ti. ſi iter dñm
vaſal. liſ oriaſ. & p
eūdē Bal. i. l. pbr̄i.
in. ij. no. C. de epif.
& cle. & p Alexā.
plenē in cōſi. ſuo.
lxij. inc. breuiter
omiſſis. Et ad iſtud
q̄ qualitas vacilla-
tiōis teſtis debeat
ſcribi in actis: vt
poſſit per iudicē
ad quē ſpectat cō-
ſyderari & cōpre-
hēdi quanta fides
adhibeat. vide etiā
p Bal. i. d. l. pbr̄i
ter. in. ij. no. & per
Bar. i. d. l. de q̄dne.
in. §. tormēta. i ver
ſi. & hoc dicit Inn.
ff. de q̄d. & talis va-
cillatio debet ſcri-
bi de mādato iudi-
cis: vt p Angel. in
auſ. vt ſpōſalitia
largitas. in pe. col.
& vide Bal. i. l. nul-
lū. i. j. co. i ver ſed
gro hic. C. de teſt.
¶ Taxatiua, Adde
q̄ taxatiua nunc
excludit penit⁹ cō-
nexa: vt dicit Ro.
confi. xcij.

¶ Cēſeatur ſpolia-
tus, Adde Cal. cō-
ſil. xv. de iurepatr.
SEBASAPI.
¶ Singuli. Vide
Bal. in. l. j. C. qui ad
mitti. co. xij. ver.
extra quāriſ. latē
Fel. in. c. cum oēs.
col. xij. ſ. de cōn-
ſtitutio.

¶ Collegialiter.
Adde Ange. con-
ſilio. dxxxvj.
ZACHARIAS.
¶ Adde Iaco. Re-
buſſi. pleniffimē i
l. nu. 3. & in. l. fin.
nu. 4. & vtrobiq̄
i apoſt. Celi. ad
ipm. C. de prædi-
curia. ſine decret.
non alie.

Panormi. super Prima Secundi Dec.

SEBASTIANI.

a ¶ An & qñ. vide Abb.in.c. Abbat. de ver. sig. Cald. in consi. ij. sub tit. de re iudi. & Abb. in c. ex cōquestione col. vj. & vñ. de re 16 stitu. spo. Aret. in cōfil. clvj. inci. vñi col. vj.

bona. Nec ob. si dicatur, q̄ saltē remedio exceptionis debeant isti canonici repelli donec facta esset restitutio. per. d. c. cū dilectus. Nā potest ad hoc dupliciter responderi: vt colligitur ex dictis Innoc. Primò quòd isti cano. noluerunt excipe. simile. in. c. ij. tit. proximo.

¶ Vel secundò & melius: esto, qd̄ excepissent, nō per hoc fuissent isti repulsi à petēda cōfirmatione. Ratio est, quia exceptio spoliationis cōpetit spoliato, seu in iudiciū vocato contra actōrē stipulantē: vt in. d. c. ij. sed hīc non agebat cōtra clericos: sed petebatur cōfirmatio implorando officiciū iud. quo casu nō habet locū spoliationis exceptio. de quo plenē dixi in. c. ij. p̄alle. & per Ioan. Cald. in 17 c. fi. s. tit. ij. ¶ Et circa hoc instat Inn. & alij.

Ego verò dico, q̄ verior & clarior intellectus huius cap. est, quòd canonici solū in princ. petierunt cōfirmationem: clerici verò solū contradixerunt petendo eā infirmari, deducen-tes per modum causę: & non principiū posse. & petitoriū. dum dicebant illam electionem infirmandā, tanquam factā eis renitentibus & exclusis: qui consueuerant & debebant interesse: & hoc clarē patet ex principio. Post modū partes inceperūt principaliter disputare super proprietate, & possessione, deductis per modū causę: ita quòd vtrāq̄ pars videtur voluisse deducere quicquid iuris habebat in electione. & hoc apertē innuit litera in ver. verū. Si enim directē principaliter deduxissent petitoriū & possessorium tex. non argueret prout arguit in ver. verū. & sic debet intelligi ista glo. dū dicit, quòd isti clerici egerunt possessorio & petitorio. Et per hoc tollitur vnū contrariū: circa qd̄ multū & prolixē instat hīc Innoc. & alij doct. quare fuit hīc pronuntiātū super possessione iuris eligendi cū in libello, seu petitione vtriusq̄ partis cōtendebatur duntaxat de electione confirmanda vel infirmāda. & sic est cōtra. c. qualiter et qñ. de accu. & c. licet Hely. de simo. & alibi dicit. l. fatuū esse iud. qui pronūtiat super nō petitis: vt. l. fi. C. de fidei. lib. Rñ. est em̄, vt patet ex prædictis, q̄ postea partes inceperūt post modū plenē agere super pos. & petitorio deductis per modū causę, & plenē producere probationes: secus autē si summarie fuisset agitatū & cognitū. Et pro hoc vide tex. optimū & gloss. & Bar. in. l. si iudex. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iu. & in. l. ij. C. de or. cog. facit. l. ij. C. ad legē Cor. de fal. Et pro hoc intellectu facit lra in vers. prs ca. ibi: intentionē suā. & c. & in vers. parte clericorū. ibi. assertionē suā & c. et hūc etiā intellectū sentit Inn. licet multū se inuoluat in hoc. Host. autē tenuit, q̄ expressē fuit petītū: q̄ in veritate non cōgruit literę nec haberet aliq̄ dubitationē: & frustra Pap. arg. prout facit in ver. verū. Et per hoc aperitur intellectus huius. c. & decidūt multa hīc prolixē & confusē scripta per doct. ¶ Et ex prædictis no. an & qñ^a sit pronūtiandū super deductis per modū causę & an sentētia lata super deductis per modū causę præiudicet, si postmodū illę causę deducantur principaliter. debet distin. mō prædicto. Quero, nūq̄ fuit necesse, q̄ hic fuerit capitulatū: & pbatū istos interfuisse electioni eorū, qui vltimò & 18 immediatē præfuerūt huic ecc. ¶ Gl. tertia

sentit, q̄ sic: idē enim dicit vltimò: quia nō sufficit ad obtinendā restitutionem, quòd aliquando fuerunt in possessione, licet secus in dominio: vt. l. siue. C. de proba. Item quia in præscriptione vltima tempora consyderantur. Ponderatur etiam, quòd immediatē ad denotandū continuationem possessionis sine interruptione,

20 hoc vult in effectu. ¶ Aduerte latius, quia gl. p̄supponit quādā non necessaria, nec vera. Primò em̄ sentit differentiam inter do-

b miniū & possessionem in hoc, q̄ olim dñs, b, nunc p̄sumitur dñs: sed secus in possessione: qd̄ non procedit ex quo quis allegat: nunc se possidere ad cōmodū sui: vt no. in. d. l. siue. & dicā plenē in. c. cū ad sedē. ti. pxi. & no. Bar. in. l. Celsus. ff. de vsuca. & probat. in. c. olim. iij. de resti. spo. vbi est text. no. & apertē probat ibi, qd̄ etiā ad consequendā restitutionem sufficit probare, quod aliquo tempore possiderit: quia tūc p̄sumitur tēpore spoliationis possedis- se: quod videtur contra hāc gloss. in prin. Fatetur tamē cautē esse vt probetur expressē possessio tēpore spoliationis, & idē ad maiore cautelā fuit hīc capitulatū & probatum de possessione tēpore spoliationis. Hoc etiam sentit Inn. in ver. affuisse. in prin. dum dicit, q̄ petens restitui ad ius incorporale debet probare se possidere, tunc qñ fuit deiectus de possessione. ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdictum. Et subijcit quòd bene probat se possidere, si probat sibi cautū esse de non impediendo vti iure suo, de quo agitur vel si probat se vsum saltem vna vice domino, ad quem pertinet, sciente & patiente: tanq̄ iure suo vteretur. quod no. ¶ Et ex hoc etiam infero, quòd glo. non dicat verum in fi. dum dicit q̄ ad præscriptionem probandam, requiritur, vt probetur possessio: licet idem sentiat Spe. in ti. de proba in. §. j. ver. sed queritur quare. & gl. xvj. q. iij. c. nolimus. Nā de necessitate satis est probare principium possessionis & allegare possessionem de præsent. ver. p̄dicta. & no. Ba. in. l. Celsus. p̄alleg. sed inquātū gl. hīc dicit de possessione continuata: bene dicit, quia interruptio impediret præscriptionem: vt in. c. illud. c. auditis. de præscrip. Sed bene dico, q̄ non est necesse probare continuationem: nisi p̄sumptiue per eā, quæ suprà dixi: idē satis fuisset hīc probare, quod olim interfuerunt electioni & dederunt voces: quia tunc p̄sumeretur con-

c tinuatio vsque ad præsentem diem: nisi per partem aduersam p̄baretur interruptio. Fateor tamen cautum esse capitulare: vt hīc dicitur in tex. ¶ Quæro hīc fuit capitulatū & probatum istos clericos electioni interfuisse, vocemq̄ dedisse: an ista duo fuerūt necessaria ad quasi possessionem acquirendam? Gloss. in verbo, vocem. dicit, quòd sic. Non enim sufficit sola interessentia. Item requiritur, quòd intendat vti iure suo & dicit quod in dubio p̄sumendum esset potius istos non habere ius & c. vt in glossa.

22 ¶ Aduerte, quia ex hac glo. colliguntur aliqua necessaria ad acquirendam quasi possessionem^d iuris eligendi seu aliorum iurium incorporalium. Et conclude latius & melius assumendo dicta aliqua per Innocen. hīc & Barto. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de itine. actu. priua. Primò enim requiritur exercitium illius iuris & quandoq̄ sufficit vnus actus: quandoq̄ plures requiruntur: quandoq̄ non sufficiunt. Nam quædam sunt: quæ non solent cōcedi de facili ratione amicitie seu familiaritatis vt quòd det vocem in electione: vel quod habeant officium in vniuersitate sicut vnus de vniuersitate, vel quid simile: & tunc in dubio sufficit vnus actus requisitis alijs de quibus j. dicitur. Et ideo in casu huius capituli satis fecissent ad probandum quasi possessionem: quòd isti interfuissent & dedissent vocem in vna electione: quod voluit gloss. in ver. in triū. & Inno. hīc & sentit. Bar. in. d. §. hoc interdicto probatur in simili. l. j. §. quæsitum. ff. de aqua quotidi. & est

23 ua. ¶ Vbi ad probandum quasi possessionem seruitutis ducendi aquam per fundū alterius: sufficit probare quem fuisse semel vsum. ¶ Ad idem optimē facit. c. cū de beneficio. de præb. lib. vj. In istis enim p̄sumendum est quod vtens intendebat vti iure suo: & quod dominus patiebatur eū vti vt p̄ iure suo. Quidā sunt actus qui solēt cōcedi rōne amicitie & cuiusdā familiaritatis nō tñ multū frequenter: & tunc nō sufficit vnus actus: sed requirunt plures: ita q̄ verisimile sit vtentē fuisse vsum, vt pro iure suo: & dñm ita fuisse passum: vt probatur in. d. §. hoc interdicto. ¶ Vbi ad acquirendam quasi possessionem seruitutis itineris, non sufficit probare quem fuisse semel vsum sed triginta vicibus ad-

minus

SEBASTIANI.

b ¶ Olim dñs. nunc quid qui steterit olim in poss. p̄sumat hodiē poss. vide Alex. in consi. cxxxij. inci. vñi so processu. in. j. vol. & consi. lxxx. incipien. examinato. volu. ij. Aret. in consi. lxxvij. inc. excellentissime do. & consi. xij. inci. in causa & qō. col. iij. Feli. in. c. scribe. co. pe. de p̄sum. & in. c. affecti. col. ij. eo. tit. & in. c. in p̄sentia. col. xij. de probat. & in. c. inter monaste. col. xv. de re iudic.

c ¶ P̄sumeret continuatione. Add. Frā cif. Aret. consi. lxxvij. Alex. consi. xxiij. primo lib.

d ¶ Quasi poss. Ad. de. Cal. consi. xij. & xij. & xv. de iure patr.

e ¶ Semel vsum. Ad de Alex. consi. vlti. j. lib. & vide Rom. consi. ccxj.

min⁹ in anno. Et ideo puto, q̄ si quis ſemper vocabatur ad electionē, cū fiebat: licet vocem nō daret: q̄ probareſſi quaſi poſſeſſio intereſſendi: ſecus ſi probaretur de aliquibus vicibus tantū: & ſic intelligo hanc glo. & Inno. ¶ Quidā ſunt actus, qui etiā pluries & ſapenumero ſolent de gratia cōcedi: & tunc non ſufficit probare exercitiū actū. Nam vt dicit Inn. hīc & in. c. bonæ. ij. de poſtula. prela. ſi vnus epiſcopus in domo alterius epiſcopi: vel miles in domo alterius militis mille vicibus hospita retur, nō preſumeretur^a per hoc queſita poſſeſſio: ^b q̄a nō eſt credendum, q̄ ille qui hospite recepit, patiatuſſe eū prandere, vel hospitem recipere tanq̄ vtentem iure ſuo: niſi expreſſe probet, q̄ tanq̄ ex debito præderet. vel niſi ſubſit alia preſumptio: puta q̄ talis fuiſſet, qui conſueuerat hoc exigere ex debito iuris communis: vt puta epiſ visitando recipiebatur, & procurabatur in domo ſubditi, ſeu exempti: & exercebat ea, quæ pertinent ad viſitationē ſciētibus & conſentiētibus illis, qui hoc prohibere poterant. tunc enim preſumeretur quaſita quaſi poſſeſſio. ¶ arg. de preſcri. c. cū ex officij. & c. auditis. & c. cū olim & de cenſi. c. ſopita. ¶ Ex hoc patet, q̄ hæc materia eſt multū arbitraria, ita q̄ iudex ex varijs circumſtantijs arbitratuſſe: an ſufficiat vnicus actus, vel quot requiruntur: & quādo fit gratia debet quis proteſtari: tūc enim aduerſario non contradicente proteſtationi non requiritur quaſi poſſeſſio. arg. in. c. Cumana. & q̄ ibi not. de elec. & vij. q. j. c. pōtiffices. & c. j. de his, qui vi met. ve
²⁵ causa. & l. Neſenni. ff. de neg. geſt. ¶ ¶ Secūdo principa liter requirit ſcientia dñi. ^d Nam quaſi poſſeſſio in iſtis incorporalibus non acquiritur ſine ſcientia dñi: vt. l. ij. C. de ſer. & per Inno. in. d. c. bonæ. de offi. ordi. c. conquere. vide oīa Bart. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de itin. actuq̄ priuato. & ſi præſumat ſcientia dñi: arbitratuſſe bon⁹ iudex ex multiplici cautione actū & qualitate ipſoſ. & alijs circumſtantijs. de quo per Inno. in. d. c. bonæ. ¶ Tertiò requiritur, q̄ exercens intendat vt i tanq̄ iure ſuo. & non tanq̄ alieno, vel ſibi cōceſſo: vt. l. fi. ff. quem admo. ſerui. amit. Sed an præſumat hoc in dubio: dic colli gi ex coniecturis & ex qualitatib⁹ actū: prout ſtatim dixi in primo requiſito: vel ſi dixit expreſſe, q̄ nolebat vt i pro iure ſuo: vel prohibet nō obſtate prohibitione exercuit. Ad hoc. c. abbate. j. de verb. ſigni. & q̄ ibi not. & vide q̄d notat⁹ ponit Inn. in. c. ij. de in integ. reſti. vbi ſpecificè ponit qualiter acquirat poſſeſſio iuris eligendi: cū aliqui eligunt ſine debentibus eligere de iure.
²⁶ ¶ ¶ Sed circa prædicta quæro, an ſufficiat q̄ intendebat vt i tanquā iure ſuo: an verò ſit neceſſe, q̄ credebat vt i iure ſuo: ita q̄ requireretur bona fides. Inno. hīc notabi liter dicit, q̄ quo ad acquirendā poſſeſſionem, vel quo ad effectū agendi poſſeſſorio recuperandē, ſi ſpoliareſſe, non refert an intenderet, vel crederet vt i iure ſuo. vnde non facit vim, an dominus fuerit coactus, vt caueat de non impediendo iſtum, vel de non impediendo vt i, dū modò de hoc non conſtet in iudicio meo: & cum prædo reſtituedus ſit. j. de reſtit. ſpol. in literis. & c. ſeq. quæ verba ſunt multū notanda quo ad duo. ¶ Primò quòd acquiritur quaſi poſſeſſio in iſtis incorporalibus etiam cum mala fide, & metu interueniente. Secundo q̄ prædo & poſſeſſor malæ fidei eſt reſtituendus: niſi conſtet eum iudicio eſſe prædonem: quod eſt notandū pro limitatione. c. in literis. præalleg. & facit. c. ad decimas. de reſtitu. ſpol. lib. vj. & quod no. Inno. in. c. conſtitutus. de ſil. preſby. dicam p̄tē in. d. c. in literis. ¶ Sed limita primum, q̄ non eſt vis, an bona fide, vel mala, acquiſuerit: ſcilicet quo ad acquirendam poſſeſſionē, vel ad agendū interdicto recuperandæ: ſecus eſt quo ad validitatem electionis, ſeu alterius actus. Nam ſi eſt in mala fide non valeat: ſicut poſſeſſor malæ fidei nō facit fructus ſuos: ^f ita nec iſte validè exercet: cum electio ſit quaſi fructus

iuris eligendi: vt not. Innocen. in. c. in literis. præalleg. & in. c. conſultationibus. de iure patron. & in. c. ij. de in integ. reſtitu. Quādoque ergo conſtiterit de ini qua poſſeſſione caſſabitur electio. vel quaeritur quo ad facultatem agendi interdicto retinendæ: & tunc ſi contra tertiū, non eſt vis an intenderet vt i iure ſuo: an crederet: ſed quo ad illū a quo habuit poſſeſſionem oportet, quòd non acquiſuerit poſſeſſionem vi, clam, vel precario. Nam tunc ſuccumberet, & in hoc interdicto vt i poſſidetis: vt in. l. j. in fi. ff. vt i poſſi. ſecundum Inno. ¶ Aduerte tamen, q̄ ſola mala fides in acquirendo non impedit quo minus poſſit agi hoc interdicto vt i poſſidetis: vt not. Innocen. in. c. ij. de in integ. reſtitu. facit dictum. c. in literis. ſed vt agatur interdicto de itin. actu que priu. vel de aqua quotidiana & æſtiua, requiritur bona fides. & ſic quòd credebat vt i iure ſuo. & hoc probatur ex aliquibus coniecturis: vt in. l. ſina. ff. de itin. actu que priuat. & in. l. j. §. Aristot. de aqua quotidiana & æſtiua. & per Bartolum in. l. j. §. j. de itin. actu que priua. & ſic intelligo Innocen. hīc, qui obſcurè loquitur. quem manda memoria: quia eſt admodum vtilis.
²⁷ ¶ ¶ Oppo. & videtur quod propter varietatem teſtes non erant repellendi: vt in. c. nihil. j. de verbor. ſignific. Gloſſ. in verbo, vacillare. videtur velle, & bene, quòd quādoque teſtes vacillant re & verbis. & nocet, vt hic: & in. c. licet. de proba. Quādoque variant verbis, ſed nō re: tunc non obſt. de quo tamen dic, vt nota. dicto c. nihil. ¶ Quæro dicitur in text. quòd teſtes canonicorum ſatagebant probare negatiuam: qualiter depo nebant? Gloſſ. in verbo, negatiuam. ponit exemplum, quòd fortè dicebant clericos nunquam interfuiſſe electioni, vel vocem habuiſſe. ¶ ¶ Sed certè hoc exemplum glo. non eſt bonum: quia hæc negatiua eſt coarctata ad certum locum & certum tempus: & ideo poterat probari: vt in. c. tertio loco. de proba. & not. in. c. bonæ. de electio. Nam iſti teſtes potuerunt intereſſe ſemper electioni, quæ fiebat in eccleſia iſta: & nunquam viderunt iſtos clericos ſimul eligere cum canonicis. Vel defende ſic gloſſ. quòd negatiua etiam non coarctata non probatur per teſtes: niſi deponant ſuper affirmatiua, ex qua ſequuntur probationes actiue. Exemplum: dico Martinum non poſſeſſiſſe per triginta annos: quia per hoc tempus vidi Sempronium poſſidere: ſecus autem ſi nō deponit ſuper affirmatiua: vt quia dicit, dico quòd Martinus non poſſedit: quia clerici non elegerunt: quia hæc negatiua non reſultat ab aliquo perceptibili ſenſu corporis: ideo eſt preſumptio contra teſtes. iij. queſtio. ix. teſtes. & l. teſtium. C. de teſti. & hoc videtur voluiſſe Baldus. in. c. j. §. ſi quis per triginta. ſi de feud. conten. ſit inter dominum & agn. col. x. & ſic debet intelligi gloſſ. in. l. j. ff. de itin. actu que priuato. ¶ ¶ Et dicit
²⁸ Baldus in præalleg. cap. quòd teſtis aſſerens^h negatiuā, eſt ſuſpectus de falſo. & ad hoc allegauit iſtum textum. Item dicit, quòd poteſt dici periurus: vt hīc ſenſit Innocen. quod not. Et credo ſic poſſe dici: quòd aut teſtis deponit ſuper negatiua improbabili: vt puta non reſtricta ad certum locum, ſeu certas perſonas: & tunc poteſt dici periurus: & per conſequens falſus: & ſic intelligo hīc Innocen. Aut deponit ſuper negatiua probabili tamen teſtis & deponit purè: quia non reſtringit ſe ad locum, vel ad certas perſonas: tunc non probat: vt hīc, iuncta gloſſa non tamen conuincitur de periurio, vel falſitate: quia poſſet ſaluari deponendo ſuper affirmatiua: eſt tamen præſumptio contra teſtem de periurio & falſitate. Et hoc caſu intelligas Bal. Et ideo pone aliud exemplum ſecundū Inn. q̄ teſtes dicebant electionem ſpectare tantū ad canonicos: & ſic implicabant negatiuam, videlicet, q̄ non ad iſtos: & ita ſubibant anceps periurium. cum poterat ſpectare ad iſtos: quia de priui.

SEBASTIANI.

¶ Nō preſumereſſe. vide Card. in cōſi. cccxxxvij. incip. redemptoris. Cum in cōſi. clviij. viſis. in fi. Felin. in. c. de quarta. colū. xiiij. j. de preſcri. ¶ Quæſita poſſeſſio. Adde eundē cōſi. vj. & vide q̄d voluit Ro. conſil. ccccxvj.

¶ Quæſi poſſeſſio. Adde Ro. conſil. lxxx.

SEBASTIANI.

¶ Sciētia dñi. Vi de Alexā. in cōſi. clxv. col. viij. in. v. vol. & Abb. i cōſ. xviij. inci. facti cōtingentia. colū. fi. in. ij. vol. & Cald. in cōſ. vlt. ſub hoc tit. & in cōſi. liij. eo. ti. Cum in cōſi. clviij. in fi.

¶ Iure ſuo. Adde Alex. alleg. cōſi. vlt. j. libro. do. de Ro. deci. xj. de reſti. ſpo. in antiquis clariuſſe Cal. cōſi. xij. & xiiij. de iure patro.

¶ Fruct⁹ ſuos. Ad de, vt per Ro. ſing. ſuis. fo. 9.

ZACHARIAS.

¶ Adde q̄ eſt ſingul. ro. nu. 33. q̄d incipit malę fidei poſſeſſor. facit et ſing. eiusdē. nu. 34. q̄d incipit tu ſcis quod malę fidei poſſeſſor

SEBASTIANI.

¶ Vocē habuiſſe. Vide Fely. i. c. tertio loco. colū. ij. in fi. j. de probat. vbi etiam Areti.

SEBASTIANI.

¶ Teſtis aſſerens. Vide Moder. in. l. j. colū. v. fi. ſi q̄s ius dicē, nō obte. in. l. iij. §. ex pluribus. fi. de acq. poſſeſ.

Panormi. super Primā Secundi Decret.

legio deponēbā: ergo in facto alieno, qđ poterat eis esse occultum: quare malē. arg. ff. rerū amota. l. Marcellus. & l. videamus. de in lit. iuran. ¶ Ex quo nō. qđ nō solū repelluntur testes, quando expresse asserunt negatiuam: sed etiam quādo implicite. facit. c. super hoc. de renun. & qđ ibi not. Dicit tamen Hosti. qđ testes deponentes modo prædicto possunt excusari à periurio, interpretando dictum eorū: qđ de iure cōmuni ad eos tātū spectabat electio. Sed dic, qđ tunc non probaretur intentio canonico rum per testes: & sic parum, vel nihil releuaret dictum istorum. Et de modo probandi negatiuam, dic: vt in. c. j. de confes. lib. vj. & plenius in dicto. c. bonæ. & vj. q. vltima. c. accusator. ¶ ¶ Quæro, isti clerici interfuerunt electioni trium episcoporū: quid si semel elegissent in xl. annis: quia tātō tempore vixit ille prælatus? Glos. in versi. trium. dicit, qđ per hoc essent in possessione illius iuris. & tuendi essent in possessione: nisi constaret qđ vi, aut clā, vel precario. & c. vt in gl. Nec obstat. l. j. de itine. actūq; priua. vbi non sufficit vnica actus: quia procedit in illo interdicto, qđ habet mistā causam: quasi velit dicere gl. qđ in illo interdicto habet docere de proprietate & possessione. Dic tamen melius: vt. s. dixi in gl. in versi. vocē habuisse. vbi tractauit materiam huius glo. & maximē in eo, qđ videtur hīc velle gl. qđ in dubio sit præsumendū, qđ possideat non vi, vel precario, vel clam. cuius contrarium sentit in. d. gl. sed distingue, vt ibi dixi. Et inquantū glo. hīc dicit, qđ est quæsitā quasi possessio si prælatus electus vixit per. xl. annos. dicit Io. an. qđ etiam intelligitur præscriptum: vt nō. j. in glo. antepenulti. in princip. & videtur expressum in. c. cum de beneficio. de præben. lib. vj. dicā plenē super dicta gl. antepenulti. Si enim de possessione tantum quærimus, non est necesse secundum eum, qđ tanto tempore vixerit electus. Nā tunc sufficit vnica actus & vltimus de iure patr. c. ex literis. & c. consultationibus. sicut enim vnico actu perditur ius. de constitu. cum accessissent. ita vnico actu videtur acquiri possessio. & remittit ad nō. in. c. ij. s. de in integ. restit. ¶ ¶ Aduerte, quia Inno. in. d. c. ij. videtur singu. limitare hoc dictum: dicens non sufficere, qđ quis sit in possessione eligendi ad hoc, vt cōfirmetur electio: vel confirmata nō irritetur. imō oportet, qđ bonā fide sit in possessione: vt. nō. j. de iure patrona. c. cōsultationibus. & qđ licet quis præsumatur bonus: nisi probetur malus. de præsump. c. fina. non tamen sic præsumitur bona fides. Oportet em̄ ad hoc, vt præsumatur bona fides: qđ habeat iustum titulum: vel qđ p. babilibus rationibus quæsiuerit possessionem. ff. de libe. cau. l. ij. & l. liberis. §. fin. & quod longo tempore fuerit in possessione. l. possideri. §. si seruus. ff. de acquir. pos. Et quod dicatur longum tempus, arbitrio boni viri, seu iudicis relinquitur secundū eum. Ex quo infert, qđ si alius, qđ capitulum maioris ecclesiæ, est in possessione eligendi: & petit confirmari suam electionē, succumbit in petitione sua: quia nō præsumitur esse in bona fide in hac possessione, quæ est contra ius b. & idem dicit in simili b. ¶ ¶ Sed si agitur interdicto vnde vi: vel vti possidetis: tunc sufficit sola possessio sine bona fide: vt. l. j. C. vnde vi. & in. c. in literis. j. tit. proxi. & idē si pēdet lis: quia tuendus est in possessione lite pendente: nec tunc quæritur de bona fide. j. de insti. c. cum venissent. secundū eū. ¶ ¶ Quæ verba singulariter not. Primō enim tene menti ex verbis suis, qđ bona fides non præsumitur in possessione. & c. Pro hoc regula, quæ contra ius. li. vj. & idem sentit Bart. in aliqua seruitute præscribenda: quālibet res est libera de iure naturali & gen. vt. l. altius. C. de serui. & idē non præsumitur bona fides: vt ipse not. in. l. j. §. j. ff. de itine. actūq; priua. Dicam latius in. c. si diligenti. j. de præscri. ¶ ¶ Secundō nō. qđ licet ex actu vnico & recēti acquiratur possessio sufficiens ad agendum interdicto recuperandā, vel vti possidetis: nō tamē quo

ad obtinendam confirmationem alterius electionis: nisi aliter iustificetur possessio: puta, quia sit longeva. Et sic putat dom. Ant. posse intelligi glo. & text. sed certē non bene dicit: quia hīc non petebatur confirmatio per clericos: sed agebat possessorio recuperandā. & idē sufficisset recēs possessio: nec quæretur de bona fide. ¶ ¶ Itē limita hunc text. & præcedentia quod per amissionem ad electionem quæritur quasi possessio, quando per totum capitulum, seu maiorem partem admittitur aliquis ad eligendum: secus si patiente minore parte capituli, ad quam est deuoluta potestas eligendi pro illa vice: vt nō. Ioan. andr. in addi. Specul. in titū. de his, quæ fiunt à ma. par. capi. super rub. quia licet potentiæ capitulares sint penes maiorem partem pro illa vice, quantum ad potentiam eligendi: non tamen quo ad præiudicandum aliis in futurum circa proprietatem, vel possessionem illius iuris. Nemo enim dat, quod non habet. j. q. vij. Daibertum. & c. quod autem. de iurepat. ¶ ¶ Oppo. dicitur hīc in text. quod papa restituit clericos ad quasi possessionem. videtur enim, qđ debebat restituere ad possessionem veram: & non ad quasi possessionem. Nam dictio quasi: diminuit^d, vt nō. in. c. parochianos. de deci. & c. prout. de do. & contu. Sol. metu contrarij dicit glo. in versi. quasi. quod hīc idē dicit quasi: quia incorporalia non possidentur: sed quasi possidentur. & bene dicit. Et vide rationem per glos. in. c. conquestus. de fo. compet. & sic nō. ex hac gl. qđ dictio quasi, denotat quandam improprietatē. ¶ ¶ Sed immediatē gl. op. de. c. reintegranda. iij. q. & nō inducit, nec soluit. & idē aduerte: quia hoc contrarium non venit contra dictam gl. sed cōtra text. quasi innuat gl. restitutionem nō cōpetere in rebus incorporalibus: per illud. c. reintegranda. vbi dicit text. restituendum eum, qui res ecclesiæ, vel proprias suas substantias perdidit. Ioann. andr. soluit, quod licet ibi text. dicat fieri corporalium restitutionem: non tamen negat quin etiam in incorporalibus fieri non debeat: quod alibi etiam exprimitur. ij. quæstio. ij. c. nullus. ff. de seru. vi. l. penu. in fin. & hic. & sic transeunt hīc doct. ¶ ¶ Sed contra hoc facit text. in. l. iij. §. vnde vi. & melius in. l. j. §. hoc interdictum. ff. de vi & vi arma. vbi dicitur interdictum vnde vi: cōpetere solum pro rebus soli. vnde tenuit gl. in. d. §. vnde vi. quod pro istis incorporalibus nō datur interdictum vnde vi. sed Bartol. ibi tenet, qđ dictum interdictum non competit, sed vtile sic^e. Et idem videtur velle Inn. in. c. querelā. de ele. quod placet: quia si verba legis non cōpetunt, tamen mens competit. Potest etiam agi officio iudicis, vel conditione ex Decret. querelā. de ele. de quo per Innoc. in. d. c. querelā. qđ not. ¶ ¶ Sed itē opp. cōtra hoc & cōtra tex. & videt, qđ ista restitutio clericorū fuerit sine effectu: cū statim papa imponat eis silentiū super electionibus faciēdis. vt patet in fi. Glo. i. ver. *reducentes*. fatetur cōtrariū dicēs, qđ verbo fuit facta ista restitutio, & nō re: cū cōstaret de proprietate. quasi dicat, qđ ratione proprietatis, quæ absorbet possessionē hanc restitutio non habuit effectū. sed contra hoc facit: quia lex nō debet esse imposita verbis, sed rebus: vt in. c. cōmissa. de elec. lib. vj. & superuacuis remedijs non est vtendum: vt. l. diuus. §. hanc stipulatio. ff. vt le. no. ca. & in. c. ij. de prob. Idē quidā, vt Tan. & Hosti. dicunt, quod imo facta fuit restitutio, ex quo cassata fuit electio facta eis renitentibus & exclusis. Lau. tenet dictā gl. & idem Cald. dicens se non videre, qđ propter illam cassationē facta fuerit restitutio facti: cum cassata fuerit electio propter antiquā possessionem clericorū. & hoc factū fuit sine alia restitutione. Ad nullum ergo actū possessionis, vel quasi facta fuit restitutio. & bene dicit, vnde cōsiderato, quod papa prius cassauit electionem: & postea restituit clericos: ergo restitutio non operat effectū cassationis: imo sine qualibet restitutione venit cas-

venit caſſanda electio facta aliquibus contemptis & ex-
cluſis: vt in. c. qđ ſicut & in. c. bonæ. de ele. Sed p hoc non
reſpondetur ad cōtrariū. ſ. formatū, quare facta fuit, ex
quo eſt inanis. Itē Calde. in. c. cū dilectus. prope ſij. eo. di-
cit, qđ pronuntiatio fit ſuper poſſeſſorio, vt ſatiſſiat iuri
volenti, qđ de qua re fuit cognitū, de ea debet fieri pro-
nuntiatio: vt in. c. cū ſuper j. eo. & l. de qua re. ff. de iudi.
Item propter fructus: vt no. in. c. proxi. & de teſt. ſignifi-
cauerūt. ¶ Sed contra hoc facit & videtur, qđ nullus fru-
ctus veniat, nec naturalis, nec industrialis. Naturalis nō:
quia ex quo extat, nō facit illū ſuū contra dñm: imō pōt
vendicari à dño. Industrialis etiā non: quia ex quo extat
poſteſt officio iudicis peti: vt no. in. c. grauiſ. de re reſti.
ſpo. & in. l. & ex diuerſo. ff. de rei vēdi. & inſtitu. de offi.
iud. in prin. cū ergo teneatur iſte olim poſſeſſor eos re-
ſtituere: ergo nō poterit cum effectu petere cū obſtabat
ſibi exceptio dolo facis & c. & maximē cū notoriē cōſtet
nunc de proprietate ex parte alterius: cōtrarium videt
difficile intentatū, qđ ei videtur acquieſcere do. Ant. in
c. paſtoraliſ. j. e. licet loquat in alijs terminis: ſed ſequēdo
gl. in. c. proxi. qđ apertē vult, vt valeat reſtitutio quo ad
fructus medio tēpore perceptos. Ad idē. c. ſignificaue-
runt. de teſt. dico qđ cū propter dolum & violentiā iſtius
ſpoliatoris, non valuerit iſte poſſeſſor fructibus vti: nō
debet ſibi iſte doloſus prodeſſe & alteri nocere: cū hoc
caſu ceſſet oīs æquitas: & ſic ceſſare debeat iudicis offi-
cium. Et pro hoc facit iſte tex. nam electio eſt quali fru-
ctus iuris eligendi: vt no. in. c. in literis. de reſti. ſpo. quæ
hic caſſatur, non obſtante qđ liqueret nunc de propieta-
te pro alia parte. Ex quibus cōclūde hanc reſtitutionem
non eſſe inanē. & facit qđ no. in ſimili gl. in cle. qđ regula-
res. de ſupplē. negl. pla. gl. in ver. quicquid eſt clara. Et de
materia huius habetur in. c. examinata. ſ. de iudi. & vide
38 Spe. eo. ti. ſ. fi. ¶ ¶ Opp. dicitur hic in tex. qđ oīa veniūt in
iudiciū & c. videt, qđ tātum veniant expreſſa in libello,
a & non alia. hic dicitur, qđ ſnīa^a debet eſſe conformis peti-
tioni: vt in. c. qualiter & qñ. ij. de accu. & lex dicit fatuū
eſſe iudicē, qui pronuntiat ſuper nō petitis: vt j. l. fi. C. de
fidei. lib. Sol. ſecundum gl. in ver. id venire. hic tex. poſteſt
intelligi primō in iudicijs ſpecialibus: vt in rei ven. & ſi.
& tunc intelligi debet qđ veniunt omnia dum tamē poſ-
ſint cōprehendi in libello: ita qđ ſint pportionabilia acti-
nis naturæ in iudiciū deductæ: vt fructus expenſe vſu-
re & c. Eſt enim in hoc libellus latiffimi iuris: aliās enim
non debet recipi libellus generalis: & fatuus eſt, qui talē
libellum recipit: vt. l. fi. & quod ibi no. C. de anna. excep.
& de intellectu huius leg. ſatis dixi in. c. ij. de libel. obla.
¶ Secundo modo pōt intelligi hæc regula poſita in tex.
in iudicijs generalibus ſeu vniuerſalibus: vt in petitione
hæreditatis: & actione pro ſocio & ſimilibus. In his ve-
niunt omnia, quæ comprehenduntur ſub vniuerſo, ſeu
ſub genere: niſi ſpecialiter excipiant. Prædicta vera ſunt
in iudicijs bonæ fidei: ſecus in actionibus ſtriſti iuris:
qua in illis nō veniunt, niſi illa tantum, de quibus nomi-
natim actū eſt: vt veniret: vt ff. de dolo. l. & eleganter. cū
ſi. Et quæ ſint actiones bonæ fidei, & quæ ſtriſti iuris, ha-
betur inſti. de actio. ſ. actionū. & per gl. in. c. cum venera-
39 bilis. de exceptio. ¶ ¶ Simile dicit gl. in arbitro: vt in. c.
cum dilectus. de arbi. ſed certē in hoc non bene dicit gl.
quia non differentia inter libellum oblatū iudici & ob-
latum arbitro: dummodō cōpromiſſum non repugnet.
argu. in. l. de rebus. ff. de arbitr. & no. Barto. in. l. ſolemus
de iudi. & ideō ſi cōpromiſſum eſſet ſuper hæredita-
te libellus generaliter, ſeu vniuerſaliter formatus ſuper
hæreditate, intelligitur talis, ſicut coram iudice. ita & in
actionibus ſpecialibus bonæ fidei: dummodō vt dixi nō
obſtet cōpromiſſum. & de cōpromiſſo loquitur. c.
40 cum dilectus. alleg. in gl. ¶ ¶ Vlti. in gl. ea oppo. qđ plus
veniāt in condemnatione, qđ in petitione. inſtit. de actio.

ſ. ſi minus. & in. l. iij. ff. de petit. heredita. cum ſi. Gloſſ.
ſoluit, quod veniunt coniuncta & connexa ſeu accēſſo-
ria, non extranea: vt dicitur in princ. glo. Vel dic, quod
pendente iudicio facta fuit ibi accumulatio, ſeu aliqua
acceſſerunt rebus petitis: vt quia egi petitionē hæredi-
tatis pro re, quam tu poſſidebas de hæreditate: ſic pen-
dente iudicio incipis aliam rem de hæreditate poſſidere,
etiam in illa fiat condemnatio: vt in. d. l. iij. Sic econtra
quandoque minus venit in condemnatione, quā in pe-
titione: vt ſi pendente iudicio facta fuerit alteratio ex
parte rei petita: vel ex parte conuēti, vt quia deſuit poſ-
ſidere in toto, vel in parte. j. de exceptio. c. aduerſario.
41 ¶ ¶ Glo. in ver. tertio. induxit text. quod tres actus indu-
cant cōſuetudinem, dummodō ſit legitimē præſcripta.
de hac materia plenē no. in. c. ſi. de conſue. & per Barto.
42 in. l. de quibus. ff. de leg. ¶ ¶ Oppo. multipliciter contra
textū. in fin. in eo, quod præſupponit clericos potuiſſe
præſcribere ſi perueniſſent ad tempus legitimū. vide-
tur enim quod cū ius eligendi non habeat cauſam cō-
tinuam, ſed diſcōtinuam: requiratur tempus duplicatū:
vt in. l. ſi ſic conſtituta. ff. quemadmo. ſer. amit. Sol. glo.
in verſi. propter breuitatem. qđ ſecūdum canones illud nō
procedit: vt in. c. de quarta. de præſcrip. Aliter dixit glo.
xij. q. ij. in ſumma. videlicet quod ſufficit habere conti-
nuationem aptitudine. Nam quotidie quis eſt aptus ad
eligendum, ſi toties vacaret eccleſia. argu. l. foramen. ff.
de ſer. vrb. prædi. & per Ioan. And. in. c. Cumana. de elec.
& in. c. de quarta. præalle. vbi plenē per Inno. & ibi ple-
niſſimē dicam. Et quo ad iſtum tex. poterit teneri, quod
b ius eligendi b habet cauſam continuam aptitudine: vel
præſuppoſito, quod haberet cauſam diſcōtinuam: ſuf-
ficit tamen tempus legitimū: nec requiritur duplica-
tum, vel tempus cuius memoria in contrarium non exi-
ſtat. Nam contrarium procedit, quādo ſeruitus debetur
à re rei: quia res inanimata non habet animum: & ideō
nō continuatur poſſeſſio. Secus quādo debetur perſonę
quia tunc adeſt animus cōtinuans poſſeſſionē: & ſic non
obſtat, ſi nō habet cauſam continuam: vt no. Cy. in. l. ij.
C. de ſerui. & Barto. in. l. iuſto errore. ſ. non mutat. ff. de
vſucap. Vel dic tertio, qđ cōtra eccleſiam indiſtinctē ſuf-
ficit præſcriptio. xl. ann. interuenientibus alijs, de quibus
in. c. j. de præſcrip. lib. vj. & vt j. ſubiiciam. Cum ergo tē-
pus à lege ſtatutum ſit ſatis longum contra eccleſiam, ſit
hec præſcriptio vniſormis. argu. in. c. ad aures. & in. c. de
43 quarta. de præſcripti. ¶ ¶ Secundō oppo. cum ea gloſſ.
videtur, quod ex alio capite non debeat hic valere præ-
ſcriptio. quoniam in præſcriptione eccleſiaſtica, quę eſt
cōtra ius, requiritur bona fides & iuſtus titulus: vt in. c.
ſi diligenti. de præſcr. & in. c. dudū. de deci. Sed hic clerici
nullum habebant titulum. ergo & c. vel ſaltem debebāt
allegare cām, quę requiritur in cōſuetudine inducenda.
arg. in. c. peruenit. de cēſi. Gl. ſoluit dupliciter. Primō, qđ
in iſtis incorporalibus patientia habetur pro iuſto titu-
lo: vt. l. ſi ego. ff. de publicia. vbi habet publicianā is, qui
habet ſeruitutem per patientiam illius, qui habebatur
loco domini, acſi verē habuiſſet titulum. Secūdō ſoluit
quod ſpecialē eſt in iſtis incorporalibus: vt nō ſit necēſſe
allegare titulū: ſeu ſufficit, quod non vi. ergo & c. Et hec
ſolutio videtur incidere in idem cum præcedenti. & nō
videtur hec ſol. poſſe procedere, per. c. j. de præſcrip. lib.
vj. & per no. in. c. ſi diligenti. j. eo. vbi patet, quod in iſtis
incorporalibus non procedit præſcriptio contra ius cō-
mune: niſi adſit titulus. Nam & expreſſe cōceſſio canoni-
corum non ſufficeret: & in. c. cōſtitutis. de elec. Eſſet em
quodāmodo alienare iura ppriæ eccleſiæ ſine ſolēnita-
te debita: & ideō talis titulus contra ius nō ſufficeret, &
ſi expreſſe nō interueniſſet. iuxta no. in. c. dudū. de deci.
& in. c. ij. de his, quæ ſiūt à præla. Et licet gl. hic ſe remit-
tat ad no. in. d. c. ſi diligenti. tamen ibi non reſpondet ad

SEBASAPI.
a ¶ Quod ſnīa. vid
hanc regulā exor-
natā p Fel. in. c. li-
cet Hely. j. de ſi-
mo. & per Iaſ. in
l. vinum. ff. ſi cert.
petā.

SEBASAPI.
b ¶ Ius eligendi.
Quāto tpe præſcri-
batur ius eligēdi,
tradit Inno. & Ioā.
an. in. c. de quarta.
j. de præſcrip. Bal.
in. l. ij. col. ver. quæ
ro ergo. C. de ſeru.
& aqua. fir. i tracta.
de epō. iij. parte
primi libri. q. vj.

Panormi. super Prima secundi Decret.

illū tex. ¶ Io. an. ponit hīc quatuor solutiones. Primò, q̄ hoc cap. hodiē sit correctum per illud. c. j. de præscri. li. vj. hęc solutio mihi non placet: tum, quia vitāda est iurium correctio. de elec. c. cū expedit. li. vj. Tum, quia. c. si diligenti. de præscr. quasi hoc vult, q̄ dictum. c. j. & si corrigeretur istud per illud, nō fuisset hīc insertum: vt s̄. in procemio. ¶ Secunda sol. q̄ debemus subaudire, q̄ clerici isti titulum allegabant: hęc est diuinatio. ¶ Tertia sol. q̄ tūc est necessarius titulus cūm præscribitur cōtra canonicos, ne eligant: quia hoc esset cōtra ius cōe. sed præscribere contra aliquos forinsecos: cūm ipsi eligant nō est contra ius cōe: vt. lxij. dist. c. obeuntibus. Et ideo talis p̄scriptio p̄cedit sine titulo secundū eum. Hęc sol. videtur mihi cōtra tex. c. cum dilectus. de cōsue. vbi expressē p̄batur iuri cōmuni derogari, si aliqui forinseci haberēt ius eligendi cū illis de capitulo. quanq̄ enim nō sit contra ius cōe, q̄ capitulū admittat aliquem gratiosē ad eligendū: maximē religiosum cā consilij & vtilitatis ecclesię. & ita loquitur. c. obeuntibus. & c. cū Vintoniēsis. de electi. Et hoc facere potest cap. toties, quoties cōtingit vacatio: quia non tractatur de præiudicio futuro rū, vel ecclesię: sed ipsorū contententium tantū. Est tamē cōtra cōe, q̄ aliquis ex debito necessitatis, seu aliquo iure speciali inuito collegio illius ecclesię vendicat sibi potestātē eligendi: vt in. d. c. cum dilectus. Item esset cōtra ius cōe in quantum prætenderet ius ex sola tacita cōcessione collegij ipsos admittendos cum etiam expressē hoc cōcedere nō posset: quia licet gratiosē posset cōmunicare hoc ius aliis, quoties cōtingerit vacatio: nō tamen pōt hoc ius ad alium trāsferre in perpetuum: cū sit quādā alienatio iuris ecclesię: & immutare antiquū statum ecclesię, & præiudicare successoribus. Et ideo nō pōt collegium hoc facere sine solennitate & autoritate superioris, & ex causa. Pro hoc tex. optimus. d. c. constitutis. & quod ibi no. Io. an. Host. & Compost. vbi vide gl. j. ¶ Quarta sol. est q̄ argu. à contrario cessat, vbi illius argumenti cōtrarium reperitur iure: vt no. in. d. c. publicato. de elec. Ex quo enim nō constabat de tempore, nō fuit instandum super tit. Ista solu. satis bona est in se, sed quo ad tex. dico nō procedere: quia argumen. hīc à contrario sensu sumptum, non est contra ius. Vnde pōdera, q̄ tex. hīc non facit mentionem de præscrip. xl. an. quo casu p̄cederet hęc solu. Io. an. sed dicit, q̄ non fuit peruentum ad præscriptionem legitimam propter breuitatem temporis. à contrario ergo, si fuisset peruentū ad præscriptionē legitimam, valuisset. & hoc arg. à contrario est verissimum. ¶ Vnde confydera, q̄ illa dicitur præscriptio legitima, quæ habet qualitates à lege requisiti. ¶ Sed de iure est, q̄ vbi præscriptio est contra ius, requiritur tempus de cuius contrario memoria nō existat, vbi nō est titulus: vt in. d. c. j. de præscri. in vj. & no. in. d. c. si diligenti. Et quia hīc non erat tantūm tempus, meritō non valuit præscriptio. & hęc est vera solu. sine aliquo scrupulo, & cessant multa, quæ hīc solent scribi per doc. ¶ Sed vt nō desint ipsorum scripta, qui possint aperire viam ad alias quæstiones, est sciendum, q̄ vltra quinq̄ solutiōes superius recitatas, pōt ex dictis Hostien. colligi sexta solutio: vt dicamus q̄ hīc allegabatur consuetudo, in qua inducenda non exigitur causa, vel titulus: sed vsus habetur loco tituli, vel causę per iura allegata in gl. Nec ob. c. peruenit. de cēsi. super quo se fundat hęc glo. quia loquit, quando allegatur cōsuetudo ad hoc: vt videatur acquisitus census: secus, si allegatur, vt acquiratur ius seruitutis. Et sic ratio diuersitatis secundū eū, q̄ hō sine cā nō obligatur alicui. inst. de obli. per totū. sed res plerūq̄ cōceditur occupāti: cum ad seruitutē hoīs facta sit: & sic facilius acquiratur ius in ea, q̄ in homine. ar. ff. de ædi. edic. l. iustissimē. vnde si nihil teneo à te: tibi nō debeo cēsū: nisi aliud p̄bes. de quo in. d. c. per-

uenerit. & c. quāto. eo. tit. ¶ Ego fateor, q̄ vbi allegatur p̄prie consuetudo: tunc nō est necessarius titulus. q̄ ex vsu tūc inducitur cōsuetudo: vt inst. de iure natu. gen. & ciui. §. ex nō scripto. & c. fina. de cōsuetu. vbi etiā hoc tenet Io. an. & j. di. cōsuetudo. & l. veditor. §. ff. cōia p̄edi. & per Bar. in. l. de quibus. ff. de legi. Sed in casu huius cap. nō est cōsuetudo, sed potius p̄scriptio: cum per eam detrahatur iuri personarū certarū, seu certi loci. & tendat in cōmodum certarū personarū, seu certi collegij: vt no. in. c. fi. de cōsuetu. Et hoc casu, q̄n inducitur cōsuetudo, vt p̄scriptio, necessarius est titulus: vt est tex. no. iuncta gl. in. c. iij. de cōsuetu. lib. vj. & vide ad materiam vnū pulchrum dictū, quod ponit ibi Io. an. in nouella. ¶ Septima sol. est, q̄ in istis iuribus: in quibus potestas transferendi ius dependet à facultate eorū ex quorū patientia habetur, possessio præscribitur sine titulo quasi patientia habeatur loco tituli. & ita loquitur hīc. Nam canonici possunt aliis cōmunicare hanc facultatem eligendi. de elect. cum Vintoniensis. secus vbi non competit plena potestas transferendi. Et ita loquitur. c. ad decimas. de restit. spo. libr. vj. hanc solutionem tenuerunt Pau. de eleaza. & do. Card. & eam refert Ioan. de lig. hīc, sed certē non procedit: quia vt. s̄. plenē dixi hęc potestas transferendi hoc ius in perpetuum & sic alienandi iura ecclesię in perpetuum, non est apud canonicos: vt in. d. c. constitutis. & ibi no. ¶ Dominus Ant. fuit hīc in extranea opinio. & multū se inuoluit in defendendo opi. suam. & conclusio sua breuiter est hęc. q̄ in his, quę sunt grauis præiudicij, siue contra ius, siue secundum ius semper exigitur titulus, nec sufficit quasi possessio, vel possessio cum patientia: quia in talibus patientia non est loco tituli. ff. de vsucapio. l. Celsus. In aliis autem, quę sunt leuis præiudicij: si ex patientia eius à quo habetur possessio iustificatur possessio: & contra eam tollitur p̄scriptio iniustitię: tunc procedit p̄scriptio absq̄ titulo: siue p̄scribatur cōtra ius, siue secundū ius: vt hīc quia causa propter quam non p̄scribitur absq̄ titulo, q̄n possessio habet iustitiā iuris, est: quia possessio est iniusta. Secus ergo, vbi possessio iustificatur ex patientia & modicitate præiudicij. Ex quo infert, q̄ si ageretur de p̄scribēdo totū ius eligendi cōtra ius commune, non procedit p̄scriptio absq̄ titulo: q̄ agit de graui præiudicio secundū eū. Certē si aliquis hęc inspexerit in neutro mēbro procedūt. Et contra primū mēbrū apertē facit tex. in. c. j. de p̄scrip. li. vj. vbi indistinctē loquēdo dicit, q̄ p̄scribenti cōtra ecclesiasticā sufficit bona fides si ibi nō obstat ius cōe, vel sit p̄scriptio contra eū: sed vbi est ius cōe, vel p̄scriptio: tūc exigitur titulus. non ergo attendi debet modicitas p̄iudicij, vel magni: q̄d est etiā cōtra secundū mēbrū suę distinctionis: titulus enim requirit, vbi est ius cōe, vel p̄scriptio in cōtrariū: vt tollatur p̄scriptio male fidei, q̄ quis p̄sumit scire iura quę quidem ratio indistinctē procedit siue in re magna, siue parua. arg. in. c. de appellationibus. de appel. Et satis est nobis illū tex. indistinctē loqui. Itē non est verū, vt iustificetur possessio ex sola patientia canonicorum quo ad p̄scriptionē cōplendā, per. d. c. j. iuncto. c. ad decimas de restit. spo. tene ergo solutionē, quā. s̄. posui. ¶ Glo. pe. opp. q̄ hīc non poterat habere locū p̄scriptio: q̄ hīc erat quasi ius seruitutis: sed seruitus non est in bonis ali cuius: nec extra bona. ff. de vsur. & vsufu. legal. j. ergo p̄scribi non potest: cūm non sit ius appropriabile. Glo. non soluit. Et dic pro intellectu, quōd seruitus non est in bonis: quia non est pars bonorum: nec extra bona quia non est à bonis separata. Nam si fundus tuus debet seruitutem fundo meo: seruitus non est sine fundo. Ioan. Andræ. remittit ad not. in. l. seruitutes. ff. de fer. domi. Anto. dicit, quōd illud quod dicitur, quod nō est in bonis nostris & c. verum est certo respectu: sed non vniformiter.

a ¶ Est titulus. Adde eundē confi. xviij. S. B. A. S. A. P. I.
b ¶ Extranea opin. Hunc opi. d. Ant. defendit, & dicit magis cōm Ioan. Frac. Bal. in tracta. p̄scriptio. i. prima parte quintę partis prin. q. viij.
c ¶ S. B. A. S. A. P. I. ¶ P̄scribenti. Vide ad illū tex. multas solutiones relata. per Fely. in. c. si diligenti. colū. iij. & v. de p̄scri. vbi ponit octo limitationes ad illū tex.

non vniformiter. vt not. in .d. l. j. nā in bonis est ex quo pro ea cōpetit actio & exceptio. ff. de acquir. re. domi. l. rem in bonis re. & hanc solu. sentit glo. in .d. l. j. Vel dic, q̄ pro tanto dicit, qd nō est in bonis nostris: q̄a seruitus est in rebus alienis. Res enim sua nemini seruit: vt in .l. in re cōi. ff. de serui. vrba. pradio. non sunt etiā extra bona nostra: q̄a cū hoc ius sit aestimabile computabitur inter bona nostra. ¶ Vltima gl. allegat cōcordantias ad illam regulam actore nō probante. & c. sed tu intellige illā regulā, secūdū no. in .c. per tuas. j. de appel. vbi dicā in .c. cōsuluit. de offi. dele. & per Inno. in .c. prout. de dolo. & cōtu. Debet enim distinguī, an defecerit in probando lit. cōtest. & in oīb⁹ dilationib⁹ statutis: vel si ante lit. cōte. fuerit cōtumax in probādo, de quo in iuribus p̄alleg. & c. de iudi. l. properādū. §. finat⁹ reus. ¶ Extra glo. opp. cōtra tex. de .c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. vbi habet, q̄ qñ ius cōmune facit cōtra petentē restitutionem: & pro eo cōtra quē agitur nō fit restitutio, nisi petens doceat se legitimē possessionē adeptū: q̄a præsūmitur illā v̄surpasse. & est ille tex. valde no. Et in veritate multū videt cōtradiciere huic cap. Io. and. vbi dicit, q̄ contra ius cōmune esset, si aliq̄ velint eligere exclusis canonicis: sed si volunt eligere cū eis, non est contra ius, sed secūdū ius, vel prater. Et idē dixit hīc: sed certē hoc dictū tollitur, per c. cū dilectus. de cōsuetu. & per ea q̄ superius plenē dixi. Pau. de leaza. dicit, q̄ hic fuit probatus titulus ex patientia canonicorū, q̄ probatur eo ipso, q̄ clerici interfuerunt: nisi doceat ex aduerso, q̄ vi, aut clā, vel precario possederūt. Nec ob. si dicat, qd in .d. c. ad decimas. interuenit patiētia, & tamē non sufficit: q̄a secūdū eū patientia sufficit qñ interuenit actus positius: vt hīc admissio canonicorū & admittentiū clericos: secus si solus neglectus: vt in .d. c. ad decimas. ¶ Do. Car. hanc solutionem nititur impugnare: quia eo ipso, q̄ quis negligit id, ad qd tenetur videtur tacitē permittere. arg. de præsūm. c. nō ne. Taciti autē & expressi, idē est effectus: nisi subsit ratio diuersitatis. ff. si cer. peti. l. cum quid. liiij. dist. c. si seruus sciente. Item videmus, q̄ praelatus tacendo praeiudicat ecclesiā patiēdo rem ecclesiā præs. de præs. c. de quarta. Soluit ergo ipse, q̄ quandoq̄ patientia vertitur circa id, qd quis pōt cōmunicare expressē: & tunc habet pro tit. vt hīc. Canonici verō possunt alijs cōmunicare eligēdi ius expressē: vt in .d. c. cū Vintoniēsis. & c. obeūtib⁹. sed certē hāc solutio sua nō est vera: vt. s. dixi, vt legitur & no. in .c. constitutis. de elec. q̄a licet posset cōmunicare ex gratia, prout se offert vacatio: nō tñ potest constituere hanc seruitutē: vt decetero habeat vocem in electione: vt in .d. c. constitutis. ¶ Ego dico, q̄ hic cōcurrebant tria, propter quē tollebatur præsūptio iniustitiā, & obfuscabatur notorietas iuris, quā erat contra clericos. ¶ Primō diuturna & lōga possessio: vt no. Innoc. in .c. ij. de in integ. rest. Et fortē propter hoc capitulabatur, quod in trium electione episcoporum clerici interfuerūt. Præsūptio enim est pro facto antiquo: vt in .c. illud. & quod ibi no. de præsūp. vnde pondera, quod in .c. ad decimas. solum dicebant, q̄ aliquādiu ille fuerat in possessione, quasi modico tempore: vt ibi no. in nouella. & facit. c. ij. de concess. prab. ¶ Vbi vltra sex menses dicitur diu. ¶ Secundō interuenerat actus positius canonicorum, qui præsūmitur ex quo alij elegerunt cum eis. Et quanquam canonici non possunt trāsfere hoc ius in perpetuum, tamen non ita præsūmitur v̄surpatio: sed quod ex alia legitima causa eos admiserunt. Fortius enim operatur actus positius, quā sola taciturnitas & neglectus: vt probatur in .c. ex ore. de his, quā sunt ā maio. par. cap. quia magis deprehenditur consensus. arg. in regula, is qui tacet, non fatetur. libro vj. & hoc facit pro solutione. Pau. ¶ Tertiō hīc non erat graue praeiudiciū, & in istis modicis non sic

præsūmitur v̄surpatio: & delictum. arg. de simo. c. & si quaestiones. ¶ Ex quibus infero ad notabilem intellectum illius. c. ad decimas. vt is contra quem est ius cōmune: vt audiatur petens restitutionem probando aliqua ex quibus tollatur illa præsūptio v̄surpationis. Et si diceret, quare huic facta fuit restitutio, ex quo nunc constabat de effectu proprietatis. respondeo, q̄ non fit, vt possideat: vt patet in fin. vbi imponitur silentium in futurum: sed vt satisfaciatur iuri: quia de qua re iudex cognouit. & c. Item propter fructus & interesse: vt. s. dixi. Item non constabat possessionē euidenter iustam: quia præsūmitur iusta ex praeiudiciis causis: sed quia in petitorio constitit pro canonicis: praeualuit sententiā in petitorio. j. eod. titu. in .c. cū dilectus. ¶ Quāro, hīc annullatur electio: quia facta exclusis his, qui habebant interesse: pone quod canonici ad quos spectat de iure ius eligendi: non fuerunt in possessione eligendi: nec per ipsos nec per alios: ad eos tamen spectat proprietatis. Clerici verō sunt in possessione eligendi: licet ius non habeant in proprietate: canonici soli eligunt: nunquid valet electio. Innocen. refert quōsdam tenere, q̄ sic: cum hoc casu non contempserint clericos cū non essent in possessione cum canonicis. Item non habent clerici ius in proprietate. sunt enim canonici v̄si iure suo: ergo illorum electio confirmanda est: nec debet confirmator possessionem attendere, ex quo de proprietate constat. arg. ff. de pos. l. bona fides. & j. eo. c. cū dilectus. Si verō clerici haberent ius in proprietate ex consuetudine plenum esset, quod electio canonicorum sit cassanda. Innocen. tenet contra in terminis. q. videlicet, q̄ electio canonicorum sit cassanda: licet clerici habeant solam possessionem: quia sua autoritate non possent priuare clericos sua possessione, quam habebant: vel illam sibi assumere. & quod electio clericorum est confirmanda, si illam fecerunt. quod intelligit si sunt bona fide in possessione: secus enim si essent mala fide: vt. s. dixi. Et idem intelligit Innocen. in iurisdictionalibus & similibus. vide quod. s. ¶ Sed quid si electio est facta ā proprietario ex vna parte, & ā possessoribus malae fidei ex alia parte, quā praeualebit? Innoc. in .c. Cumana. §. de elec. dicit, q̄ facta ā proprietario. Sed tene contrarium: quia non licet proprietario sibi reassumere possessionem propria autoritate. Item fructus debent percipi ā possessore, & non ā proprietario. & hanc partem tenet Inn. in .c. in literis. j. tit. prox. vtraq̄ ergo cassabitur, si cōstat de mala fide. ¶ Quid autem, si nullus est in possessione: tunc valet electio facta ā proprietario: vt no. Inn. in .d. c. Cumana. & dic, vt ibi. Et praeiudiciis deciditur quaestio, an procedat iste libellus: Peto cassari hanc electionem: quia ad me spectat de iure cōmuni ius eligendi. Inno. q̄ nō: quia refert se habere ius in proprietate, sed electio sequitur possessionem & non proprietariū: vt patet ex praeiudiciis. Debet ergo dicere secūdū eum. Peto talem electionē cassari: quia apud me est possessio iuris eligēdi. vt hic. & j. eo. cum olim. de iurepa. c. ex literis. & c. consultationibus. Hostien. Ioann. and. & communiter doctor. contra: quia diuersimodē potest spectare ad aliquem ius eligendi: scilicet respectu proprietatis & possessionis. Pro hoc vide text. cum gl. in .c. quia propter. de elec. & libellus est latissimi iuris: vt. s. dixi. Debet ergo recipi libellus: & si apparet de possessione pronuntiatur p̄ eo. Item si appareat de proprietate, nec apparet illius possessor, secundum Ioann. and. & facit quod. s. dixi. ¶ Vltimō quaero, quid si aliqui tantū postulassent: an ex hoc videatur acquisita possessio eligendi. Gofre. quod sic: qui dicit, quod si clerici interfuissent legitimo tempore, quod sufficiat ad praeiudiciū, si cum canonicis postulassent, nec elegerunt, q̄ ex hoc est eis quēsitū ius eligendi. ff. qui. mo. v̄suf. amit. l. is, qui. vbi dicitur, q̄ si habens v̄suf. fructū

Anto. Francif.

¶ Ad hoc, qd dicit de dictioe diu, dicas idē de dictioe neq̄ diu: q̄a est in arbitrio iudicis ad quātū tēpus referat. vide Bal. in .l. pe. C. cōmoda. Et istud est notandū ad pbandū & de mōstrā. q̄ author meus in traditione rei mihi facta dicatur diu posse disse: vt dici possit mihi tradidisse vacuā possessionē de quo etiam vide per glo. in .c. j. xxv. q. j.

¶ Est ius cōmune. Adde vidēdū vnū verbū, qd dixit Oldra. cōsilio cexliij. in prin. iij. col. & hunc intellectū sentit Paul. de ca. cōf. cclxxxij. & videtur et Oldra. cōf. clxxij.

¶ Sit cassanda. Adde, qd voluit Calde. cōf. xx. de iurepa. §. alleg.

¶ In proprietate. Ego allego tex. cōtra Inn. in .c. bonae de postul. Pralat. vide domi. Abb. And. Barba.

¶ Vltimo quaero. Vide quē plenē remisi ad Bar. in authē. q. rē. C. de sac. san. eccle. vbi dicit istud dictum. Andrzej. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

hoc sciens, & tantū vtatur: nihilominus retinet vsumfr. Item, quia postulandus eligitur. de renun. post translationē. Ego allego pro hoc tex. opti. in. c. cum in tua. de deci. vbi patet, q̄ ex perceptione certæ speciei fructuū decimarū, præscribitur decima illius fundi, quo ad quoscunq; fructus inde percipiēdos: quia nō habetur respectus ad qualitatem fructuū, sed ad ipsum ius decimandi. ad idem vide quod no. Inn. in præscriptione iurisdictionis in. c. dilectus. de cap. mo. & facit etiā optimē. c. j. de relig. domi. & quod ibi no. & in. c. in causis. de elec. Et hoc dictum Hostien. pcedit secundū Io. de lig. qn̄ clerici semper sunt vfi postulationis actus: secus si aliquando elegerunt, & aliquādo postulauerunt: & clerici solum admisi si fuerunt ad postulandū, & nō ad eligendum. Nam tūc illud solū esse præscriptum, quod esset possessum. & bene dicit. Nec credo Hostien. aliter sensisse. Nam idē no. in simili in. d. c. j. de relig. domi. & in. c. dilectus. de cap. mo. facit. c. auditis. & c. cum olim. de præscrip.

a ¶ Quoscunq; fructus. Adde: q̄ idē tenet eius consil. lxxj. ij. lib.

b ¶ Accumulandū. Adde Paul. de ca. consil. cclix. Lap. alleg. xcvj.

c ¶ Restitutio. Est æquū istud dictū: sed pondera, quia spoliatus est ante oīa restituendus: vt in. c. in literis. de resti. spo. et notori: vt dicit Bald. And. Barba.

d ¶ Vitiosus ingressus. Adde Oldra. consil. j. & ponam in cap. i. literis, vbi Abbas etiam.

e ¶ De iure. Adde quod voluit Ro. cōs. xcviij.

- 1 Possessorium & petitorium, quo casu cumulentur. 8.
- 2 Agens possessio non tenetur ostendere se legitime habuisse.
- 3 Agens petitorio, si deficiat in probatione tituli, an obtineat.
- 4 Confirmatio electi, an validet electionem aliā nullam.
- 5 Electus & confirmatus, & post spoliatus: non restituitur, si electio fuit nulla.
- 6 Gesta ab inualide electo, tenent ratione publici officij.
- 7 Electio inualida operatur, quod non possit fieri aliā: ipsa non cassata.
- 8 Electus inualide, an possit vti fructibus beneficij.
- 9 Forum non sortitur de proximo recessurus.
- 10 Reus licet confiteatur, tamen absoluitur: si actor nil probat.
- 11 Papa habet potestatem pronuntiandi ultra vires libelli.
- 12 Iuramentum non desertur in supplementum semiplene probationis, quando agitur de titulo beneficij.
- 13 Episcopus non potest deponi ab aliquo, nisi à papa. sed cognitio depositionis potest ab alio fieri.
- 14 Sententia principis non potest irritari ab inferiore à principe.
- 15 Cognitio, si est demandata alicui, an possit super illa etiam pronuntiari.
- 16 Multi casus, in quibus iudex cognoscit, & non decidit. 15.
- 17 Prælati per confirmationem acquirunt potestatem administrandi. 15. nisi alius sit in possessione. Nam non potest ministrare. 15. vel nisi consuetudo obstet. 16. 17. sed non possessionem beneficij: nisi personaliter capiat.
- 18 Consuetudo transfert possessionem.
- 19 Proprietas & possessio rerum ecclesiasticarum penes quem dicitur esse.
- 20 Ecclesia si vacat, nō vacant eius possessiones, & ipsas tunc ingrediens, dicitur inuasor & tanquam inuasor expellitur.
- 21 Hæres ante acceptam possessionem, nō potest intentare cōtra inuasorem rerum hereditariarum interdictum recuperandæ.
- 22 Prælati agens pro iuribus ecclesiæ: quo nomine agit suo, vel ecclesiæ. 20. Et an teneatur ostendere titulum suæ potestatis. 22.
- 23 Solutio facta illi, qui nō erat talis: nō liberat soluentem.

¶ C A P.

IIII.

Vm super ¶ Idem dicit quoad intellectū, quod Decreta. s. proxi. diuiditur. Nam primò p̄cisè narrat factum. secundò diffinit ibi: cum. Et primò possessorium, secundò petitorium. ibi: verum. ¶ Casus literalis. Vacante Bethleemitana ecclesia duo electi fuerunt ad eā, scilicet. R. subdiaconus domini papæ. & P. canonic⁹ sancti sepulchri. R. subdiaconus fuit confirmatus per Patriarcham Hierosolimitanum & possessionem adeptus: sed postea per potentiam secularem spoliatus: postmodum vterque

electus ad apostolicam sedem accessit Prædictus. R. subdiaconus proposuit, q̄ esset canonicè electus confirmatus etiam per Patriarcham & spoliatus per potentiam secularem: petebat electionem suam confirmari: & restitui ad possessionem, qua fuerat spoliatus. Prædictus P. petebat suam electionem confirmari lit. contest. super prædictis petitionibus & probationibus hincinde receptis & examinatis: quia dictus. R. Diaconus probauit se per potentiam secularem spoliatum. Papa iustitia mediante ipsum restituit. Verum, quia tam petitorium, quàm possessorium deductum fuerit in iudiciū: & tam restitutionis, q̄ electionis quæstio plenius examinata. Et constitit domino papæ electionē vtriusq; canonicam non fuisse: cū iudex de qua re cognouit pronuntiare debeat electionē vtrancq; cessauit. ¶ No. primò, q̄ pendentia possessorij impedit petitoriū ex alia parte accumulandum^b, quando simpliciter actum est possessorio. & ita loquitur. c. si. de ordi. cog. secus si possessorium & petitoriū accumulatur simul ex parte actoris: tūc enim pendentia possessorij ex parte actoris nō impedit accumulationē petitorij, etiam ex parte rei. Durum enim esset, q̄ liceret actori intentare petitorium & reo denegaretur defensio & ppositio iuris sui. ar. in. c. cū inter. de exce. ¶ No. secundò ar. op. q̄ agēs possessorio in istis beneficialibus non cōpellitur ostendere canonicam institutionē. Satis enim est colorare possessionē. Iste em̄ subdiaconus nō pbauit canonicam institutionem cū electio sua fuit minus iusta: & nihilominus obtinuit restitutionē, ex quo ostendit aliquē colorem de titulo: vt confirmationem. Et ad hoc allegat istum tex. Arch. in. c. eum, qui. de eo, qui mit. in pos. li. vj. Sed cōtra hoc facit: quia restitutio ista fuit facta verbo: cū statim in fine imponatur filētium vtriq; Sed pōt responderi hoc cōtingisse: quia intentatū fuit etiā petitorium, in quo succubuit iste Subdiaconus. ideo in executione præualuit p̄prietas vt in. c. cū dilectus. j. eo. ¶ Sed circa hoc moueo quonem. Pone, q̄ fuisset actum petitorio tantum, sed volendo probare titulum, seu colorem tituli cōstitit de defectu tituli, seu de nō canonica institutione: nunquid fiet restitutio. & videtur quod sic: ar. à cōtrario. Ego puto cōtrariam sniam veriore. Ex quo enim cōstat de defectu tituli, non debet fieri restitutio^c: nec detur vitiosus ingressus: d vt in. c. eum, qui. præalle. & vt denegetur restitutio: vel, vt concedatur, exigitur hīc colorata probatio, secundum cōmunem opi. de qua tamē plenè dicā in c. in literis. j. ti. pxi. Ad istum tex. rñdeo, q̄ hic ponderat petitorium fuisse intentatū ad effectū p̄nuntiadi sententia liter super eo. aliās aut super eo nō posset p̄nuntiari: de quo vide quod in simili no. Ioā. An. post Compost. in. c. mandatū. de rescrip. ¶ Et an sit necesse agenti possessorio docere de titulo: vel titulū saltē colorare: dicam in. d. ca. in literis. Ad illū text. pōt responderi, q̄ hīc fuit probata cōfirmatio: q̄ agebatur petitorio, vel ad maiorem cautelā: vnde in restitutione fienda papa fundat se solū super spoliatione: & hæc sufficiat quo ad istū text. nā alia satis clara sunt. ¶ Venio ad gl. & prima colligit ex tex. duo. Primò, quod confirmatio nihil iuris confert, vbi electio nulla fuit. Ioan. de ligna. dicit, quod si cōfirmatio facta est à Papa sciēter: tunc validatur electio respectu eorum, quæ sunt de iure^e positio. Si autē per inferiorem vitium non purgatur: transfertur tamen onus probandi in excipientē. j. de accusa. c. super his. Et hoc in effectu voluerūt gl. in. c. j. de postu. præla. lib. vj. in versu. irritum & in. c. q̄ sit. de elec. eo. li. in gl. vltima. vide oīno Innoc. in. c. quod sicut. s. de ele. Et an hodie transferatur onus probandi in excipientem: dic, vt leg. & no. in. c. si. tit. & lib. ¶ Secūdò colligit glo. vnum effectum cōfirmationis, si electio fuit inualida. Nam si confirmatus fuit possessionē adeptus, & postmodū spoliatur, debet consequi

conſequi reſtitutionem: vt hic. Hoc dictū intelligo qñ
 a non conſtat electionē inuālidam^a: aliā cum conſtat de
 defectu tituli, nō debet fieri reſtitu. vt no. in. c. conſtitu-
 tus. de fil. preſby. & in. c. ſ. proxi. & vt. ſ. dixi. ¶ ¶ Sunt &
 alij effectus extra gl. Nam confirmatio tribuit facultatē
 adminiſtrandi. & ex quo putabatur legitima valebant
 geſta ratione publici officiij: vt no. Inn. in. c. nihil. de elec.
 facit. l. Barbarius. ff. de offi. præto. & iij. q. vij. c. infamis.
 §. tria. ver. verum. Itē dat colorē electioni, vt non valeat
 ſecunda prima nō caſſata. ar. in. c. inter dilectos. de exceſ.
 prela. ¶ Opp. & videtur, q̄ iſta reſtitutio quo ad poſſeſ-
 ſorium fuit verbalis tantum: cū in fine irritet electionē
 vtriuſq̄ & ſic cōtra. c. commiſſa. de ele. lib. vj. So. ſecūdū
 gloſ. ij. valet hæc reſtitutio, vt ſatiſſiat iuri & petitioni
 actoris: quia de qua re iudex cognouit. & c. vt hic. & in
 l. de qua re. Item pōt eſſe quandoq̄ vtilis quo ad fructus
 mediij temporis: vt no. in. ij. gl. & dic vt plenē dixi. ſ. eo.
 c. proxi. ¶ ¶ Secūdō glo. quærit, an ille qui eſt in poſſeſ-
 ſione poſſit vti fructibus beneficij. Et arguit primō, q̄
 ſic: q̄a per hoc inferitur eū eſſe prælatū: ſicut in ſimili ali-
 mentorum cauſa veritati nō præiudicat. l. ſi iudex. ff. de
 hiſ, qui ſunt fui, vel aliē. iur. vbi iudex pronūtiat illū ali-
 mentādū, qui filius eſſe negatur: non ppter hoc probat
 eſſe filius. Itē appellatione pendēte pupillus propter ino-
 piam recipit alimēta. & c. Tandē gl. concludit cōtrariū:
 quia ex quo nō habuit canonicū ingreſſum, debet reſti-
 tuere etiā fructus perceptos. & in hoc multum intricatē
 loquit gl. hic. & Io. tenet opi. gl. ſicut in ſimili: reſſurus
 ſtatim non ſortitur forū. ff. de iud. l. hēres abſens. in fi. ff.
 de fo. cōpe. c. j. li. vj. ad idē. c. nam & ego. j. de ver. ſig. Vin.
 videt velle diſtinguere cōiungendo duas ſuas glo. q̄ aut
 fuit plenē reſtitutus, & paſceſ inde donec eiſciat: ſecus ſi
 non fuit plenē reſtitutus, vt in terminis huius. c. vnde ſe-
 cūdū eū non poſſet iſte ſic reſtitutus creare canonicos:
 cū inde ſit ſtatim eiectus. Nam ſnā lata ſtatim habet ef-
 fectū ſuū. ff. de pœ. l. in ſeruorū. §. j. & l. q̄ vltimo ſuppli-
 cio. ¶ Io. de Lig. aliter diſtinguit. Sed ponendo veritatē,
 & declarādo gl. dico ſic, ponēdo duo mēbra: q̄ aut que-
 ritur, nūquid reſtitutus ad poſſeſſionē poſſit vti fructi-
 bus beneficij: an aut ſuccūbens teneat reſtituere fructus
 perceptos. ¶ Ad primū reſpondendū: vt. ſ. dixi ſecūdū
 vt. ſ. dixi ſecūdū Vin. q̄ aut plenē eſt reſtitutus: & pōt.
 quia præſumit pro titulo. Aut in forma huius cap. non
 pōt vti fructibus: nec in aliquo impedire ſe de beneficio
 ex quo ſuccubuit in petitorio: q̄a in executione præua-
 let ſnā ſuper proprietate: vt in. c. cū dilectus. j. eod. vnde
 reſtitutio ad poſſeſſionem hoc caſu eſt potius verbalis
 quātū ad iſtū effectū. ¶ Si verō quæritur, an ſuccūbens
 teneat reſtituere: breuiter dico idē dicendū in iſtis be-
 neficialib⁹, qđ in alijs. Debem⁹ enim diſtinguere, an fue-
 rit bonæ fidei poſſeſſor, vel malę: & an fructus extent,
 b vel non. & c. prut plenē dicā in. c. grauis b j. titu. proxi. Et
 pro hoc vide do. de Ro. deciſ. xxxij. aliā. xxxij. & bo. gl.
 in. c. de multa. de præbē. in ver. de ſuis prouē. in fi. & per
 Io. and. in. c. j. de reb. eccl. non aliē. li. vj. Ita ſentit Ioan. de
 lig. hic. Nam nō videtur differentia in reſtitutione fru-
 ctuū inter poſſeſſorium beneficij, & aliarum rerum: qđ
 intelligo verū, dum cōſumpſerit fructus debito modo,
 ſicut debet facere quilibet bonus clericus aliā: tenetur
 de mala adminiſtratiōe, ſicut tenetur de poſitus, ſeu de-
 functus. xij. q. ij. c. monemus. & quod no. in. c. quod ſicut
 de elec. & in. c. præſent. de offi. ordi. li. vj. & in. c. ſtatutum.
 de reſcrip. eo. lib. per Archi. Non enim debet iſte nudus
 poſſeſſor melioris conditionis exiſtere, quām propieta-
 rius, ſeu habens tit. de præbē. c. eum, qui. lib. vj. ¶ ¶ Opp.
 & videtur, quōd hic non poterat deduci petitorium &
 poſſeſſorium per vtrāq̄ partem. Nam ſi ago contra te
 poſſeſſorio præſuppono te poſſidere: ergo tu non po-
 teſ agere, nec poſſeſſorio, nec petitorio. Poſſeſſorio nō:

qui tu poſſides. Petitorio non: quia poſſidenti nō eſt p-
 dita actio: vt not. in capi. examinata. ſ. de iudid. & inſti.
 de ac. §. iſta quoq̄. Ex glo. pe poſſunt colligi tres ſolutio-
 nes. Primō, q̄ hic neuter poſſidebat. ſed tunc oportet p-
 ſupponere vtrunq̄ fuiſſe ſpoliatum: quia aliā non cō-
 peteret poſſeſſoriū recuperandā, quod tamen nō colli-
 gitur ex litera. ¶ Secunda ſolutio, q̄ Subdiaconus age-
 bat petitiō & poſſeſſorio: alter verō defendebat ſe ſup
 vtroq̄. hæc non eſt ſimpliciter vera: quia ſi iſte reus ſte-
 tiſſet in meris terminis deſenſionis, non fuiſſet pronun-
 tiatum cōtra eum: licet apparuiſſet de defectu iuris ſui:
 quia pronuntiatio debet eſſe ſecundum petitionē: vt in
 cap. licet Hely. de ſimo. & in l. ſin. C. de fideicommiſ. lib. a
 ¶ ¶ Vnde no. dicunt doctor. in. c. mandatum. de reſcrip.
 q̄ ſi reus etiam in beneficialibus conſitetur defectum iu-
 ris ſui: & actor deficit in probando, abſoluetur reus: dū-
 taxat ab impetitione ſua. & cōtra eū non pronuntiabi-
 tur, qui nihil petiit: quia inferior. citra papam nō habet
 poteſtatem vltra vires libelli: licet poſtea poſſit pcedere
 ex officio inquisitionis virtute confeſſionis: ſed papa
 bene poteſt: d quia eſt ſupra ius: ſed hic non apparet pa-
 pam ſic voluiſſe procedere. & ideō glo. tranſit ad tertiā
 lec. q̄ alter tantum deduxit hīc petitorium. ¶ Intellige
 hanc lec. ſic, ſi vis eam eſſe veram: q̄ ille ſubdiaconus de-
 duxit poſ. & petitorium, ſcilicet petēdo pnuntiari ſuam
 inſtitutionē, ſeu electionem canonicam: & defendebat
 etiam ſe ſuper poſſeſſorio: ita intelligo hāc literam, quę
 apertē hoc vult, & ſilet omnino contrarium. Nec ob.
 quia poſſeſſoriū nō eſt prodita actio: quia illud verum in
 corporalibus: ſed in iſtis corporalibus pōt poſſeſſor age-
 re negatoria, vel confeſſoria: vt inſtituta de actio. §. iſta
 quōq̄. & ſupra. capitu. proxi. Et ex hoc intellectu not. q̄
 duobus contendētibus ſuper beneficio vtroq̄ petente
 pronuntiari inſtitutionem canonicam, ſi conſiterit iu-
 dici de nullitate vtriuſq̄ inſtitutionis, non debet iudex
 vtrunq̄ ſimul abſoluere ab impetitione alterius, & di-
 mittere poſſeſſorem in poſſeſſione: imo debet vtrunq̄
 inſtitutionem pronuntiare inuālidam, & vtrunq̄ exclu-
 dere à beneficio: ſecus ſi fuiſſet facta ſemiplena, pbatio,
 vel alterum, vel vtrunq̄: quia tunc non ſufficeret abſol-
 uere vtrunq̄ ab impetitione alterius: ſeu reum ab inſtā-
 tia actoris, ſi vnus erat reus, alter actor: nec remouere
 pōt poſſeſſorem de beneficio: de quo per do. de Ro. de-
 ci. xv. Et hoc quando alter poſſidet. Si verō neuter poſſi-
 det, & vterq̄ petit ſibi adiudicari beneficiū: & vterque
 ſeu alter ſemiplenē probat, nō eſt pro aliquo iudicandū:
 10 ex quo dubiē, & nō plenē probatur. ¶ ¶ Nec eſt locus de
 lationi iuramenti, quando agitur de titulo beneficij: de
 quo in cap. mulieri. & c. fi. de iureiur. & de proba. cap. in
 præſentia. & de hoc vltimo dicto vide per Io. and. in. c.
 eum, qui. de eo qui mitti. in poſ. lib. vj. ¶ ¶ Op. contra
 fi. cap. & videtur quōd iudex quandoque cognoscat, &
 tamen diſſinire non poteſt: vt. ij. q. vj. c. quauis. & c. du-
 dum. Sol. dicit glo. text. regulariter procedere: ſed exci-
 pit quatuor caſus, in quibus fallit regula. ¶ Primō in
 cauſa criminali epiſcopi: vt in dictis iuribus. Et intellige
 hūc caſum, quādo cognoscitur per numerum epiſcopo-
 rum de crimine contra epiſcopum exigente de poſitio-
 nem. Nullus enim citra papam deponit epiſcopum, vn-
 de inferiores cognoscunt: ſed deciſionem reſeruant pa-
 pæ. ¶ ¶ Secūdō dicit gloſ. quod fallit in ſententia lata
 à ſuperiore: intellige, quando executio ſentētiæ latæ per
 ſuperiorem, committitur inferiori: & coram eo excipi-
 tur de nullitate ſentētiæ. Poteſt enim executor de hoc
 cognoscere. nō tamen pronuntiare^e, ne irritet ſentētiā
 ſuperioris: ſed certē executor nō ppriē cognoscit, ſed ſe
 informat. De quo tñ dic, vt no. in. c. de cetero. de re iud.
 & in l. a diuo Pio. ff. de re iudi. per Bar. Fallit tertiō, vbi
 13 ſola cognitio demandata eſt. ¶ ¶ Aduerte tamen & in

SEBASAPI.

¶ Electionem in-
 ualidā. vide Bald.
 in l. quęcūq̄. C. de
 bo. quæ liber. vbi
 dicit, quōd electio
 nō canonica à pri-
 cipio non pōt cō-
 firmari: etiam ſi ec-
 cleſiæ expedit. &
 nunquid ſit verū
 hoc in diſtincte, vi-
 de Firma. in tract.
 de epiſ. in. ij. lib.
 in quarta parte ſe-
 cundę principalis
 qđ. xvij. vbi diſtin-
 guit, vt per eū: &
 ibi videas de effe-
 ctū cōfirmatiōis.

b ¶ Grauis. Adde
 q̄ etiam ibi ponā
 & p nūc vide do.
 de Ro. deci. ccccv.
 in nouis. de regu.
 iuris.

c ¶ Abſolueſ reus.
 Adde quod volue-
 runt. Do. de Rot.
 deciſi. ſuis de ex-
 cep. in antiq̄s, inci-
 piēte: an re⁹ & poſ-
 ſeſſor. & in nouis
 deciſi. cclxj. de ſen-
 & re iud.

SEBASAPI.

d ¶ Papa bene pōt.
 Quōd papa poſſit
 procedere, et ſi nō
 fuerit petitiū, tenet
 Ro. ſing. cccclvj.
 ſci. qđ iudex. latē
 Feli. in. c. in cauſis.
 col. j. & ij. j. de re
 iud. vbi ponit qua-
 liter papa pōt pu-
 nire crimen, et ſi
 nō fuerit petitiū.
 ¶ Non tamen p-
 nūtiare. Adde qđ
 voluit Roma. con-
 ſil. xl. viij.

Panormi. super Prima secundi Decret.

a ¶ Cognitio. Adde Bal. consilio cccviii. lib.

b ¶ SEBA. SAPI.

b ¶ Dubius. Est questio pro amico secundum per. de Ancha. in. c. in praesentia. in vlti. notabili. in repe. j. de pba. quā accuratē examinat. d. Ias. in. l. à diuo Pio. in princ. colum. iij. ff. de re iudica.

c ¶ Do. de Ro. Adde videndū in nouis; & est decisio prima in ordine.

d ¶ Statim administrat. Adde Oldra. consil. xvj. & dicit Roma. consil. cccc. lxxxij. sequendo do. de Rot. quod per traditionē annuli portae beneficii ab habēte potestari: q̄ acquirit

quasi possessio beneficii. Ant. Fran.

¶ Quō transferat possessio beneficii, an p̄nuli traditionē, vel alio modo; dicas q̄ si beneficium conferatur in facie ipsius ecclesiae; transfertur ipso facto p̄ inuestiturā fictā: vt per Ioan. And. in. c. ij. de consue. & in. c. transmissa de elec. & per do. Abb. in. c. auctoritate. i. vlt. col. de insti. & per Alex. in. l. j. in pri. in antepe. co. de acqui. pos. Nō enim transfertur possessio regulariter sine apprehensione corporali: vel aliquo alio, q̄ sit loco traditionis corporalis; puta p̄ annuli subarrhationē, vel Bi-

reti impositionē, vel aliquiū similis traditionis: licet dominium & titulus transferatur & acquiratur ex sola collatione, vel inuestitura: vt in. c. pastoralis. & ibi per do. Abb. de priui.

tellige glo. quando fuit expressum verbū solū: vt q̄ dixit superior cōmittimus tibi solā cognitionē: vel apponēdo aliquā dictionem taxatiuā: vt tantum: secus videtur, vbi simpliciter committitur cognitio: q̄ pronuntiatio venit accessoriē ad cognitionē: quoniā de qua re cognouit. & c. vt hic. & in. l. de qua re. ff. de iur. ita nō sentit Inn. in. c. ad hoc de offi. Archid. & idē coll. ibi nō. hoc idē tenet Spec. in tit. de iudi. dele. §. sequitur. versi. & nō. do. Ant. in. c. super q̄onum. de offi. deleg. Et facit ille tex. in prin. pro & cōtra. sed glo. in. l. qui procuratorē. ff. de procu. tenet contrarium: & in effectu sequitur Bar. in. l. à diuo Pio. ff. de re iud. in. ij. col. nittitur tñ opi. cōcordare hoc mō. Quod aut fuit cōmissa simpliciter cā: & videtur cōmissa decisio: aut fuit cōmissa cognitio: ^a & tñ secus videtur in. l. cū prator. ff. de iur. Io. an. in addi. Spe. in loco praall. plenē psequitur allegando multa iura p̄ & cōtra: & tandem videtur sic distinguere: q̄ aut delegatio cognitionis est facta ab ordinario, ad quem de facili pōt recurri: & nō trāsit decisio: secus si est facta à principe: cum ad eū de facili recurri nō pōt: vel sic secundū eum. Aut est facta cōmissio per viā commissionis ordinariae iurisdictionis & transit decisio: quia est de natura ordinariae iurisdictionis cognitio. aut per viam delegationis & nō transit. Ex quō patet, q̄ articulus iste est valde dubius ^b. ¶ Et pro hac vltima opi. quod nō trāseat facit: quia cognoscere & diffinire sunt diuersa. optimē facit. c. cām. de rescrip. & iij. q. vj. c. quāuis. & c. accusatus. vno ergo cōmisso videtur reliquū interdictum: vt. l. cū prator praall. & xxxv. distin. c. qualis. facit cle. c. auditor cū ibi nō. de resc. Et ad hoc, q̄ dicitur de qua re iudex cognouit & c. Potest responderi, quod pcedit data potestate rei iudicis decidendi: secus q̄ nō habet potestatem: vt in dictis. c. quāuis. & c. accusatus. Et hanc opini. tenui nouissimē in. d. c. super q̄onum. Fallit quartō in incidentibus q̄onibus: quia de his iudex cognoscit, licet nō pronuntiat. Et dic de hoc, vt plenē dictum fuit in. c. j. de or. cog. Fallit extra gl. in casu. l. quoties. C. vbi Sena. vel clari. vt in casu criminali patricij cōsularis, & multorū similium de quibus ibi: cōtra quos iudex inferior audit, sed nō pnuntiat. Itē fallit cū per appellationē, recusationē, vel reuocationē pronuntiare nō pōt iudex, qui cognouit. j. de app. secundō requiris. & c. cū speciali. & c. vt debitus. cū si. Itē fallit in casu. c. cōstitutus. j. de ap. vbi legatus se informat de appellatione interposita ad papā nō vt pnūtiat: sed, vt cām instructā ad papam remittat. Et scias, quod verbū debet: hic positum importat necessitatē: quia pnuntiare tenetur super re, de qua cognoscit. vnde tex. in. l. de qua re. ff. de iud. dicit iudicem cogendū. & dic quod cogetur per superiorē: vt ibi nō. facit. c. pastoralis. de offi. or. & c. nullus, de iur. pat. ¶ Nunc venio ad gl. Inn. quā sic expedio. Primō enim ḡritur nūquid Prælatus possit petere restitutionē post confirmationem electionis, seu post institutionem de eo factam antē, q̄ corporaliter sit possessionē beneficii adept⁹. Inn. cōcludit, q̄ aut vult petere restōnem ipsius beneficii: & nō pōt ex quo nō fuit adeptus adhuc corporale possessionē. licet enim per cōfirmationē detur potestas administrandi: de elec. c. trāmissam. Non tñ nanciscitur possessionē, nisi corporaliter apprehendat. Simile in hārede, qui adeundo hāreditatē nanciscitur dominū, sed nō possessionē: nisi corporaliter apprehēdat: vt. l. cū hāredes. ff. de acqui. pos. Et istū tex. intelligit, quod habuerit iam possessionē post confirmationē. Quod satis placet: quia aliās nō potuisset eici: quia priuatio presupponit habitū. de despon. impub. c. ad dissoluendū. & l. decē. ff. de ver. ob. facit quod nō. Dy. in regula. j. de regu. iur. lib. vj. vbi vide. Aut vult petere restitutionē rerum ipsius beneficii, vel alias actiones intētare, & pōt: licet illarum rerum nunquā apprehenderit possessionē: quia nunc agit

nomine beneficii, & non nomine proprio: & ideo satis est ipsum fuisse in possessione. quod nō. Idem sequuntur do. de Ro. c. deci. iij. ¶ In hoc tamen notabiliter limitat, si nullus alius est in possessione beneficii. Tūc enim non potest confirmatus, seu institutus agere: quia esset spoliare propria auctoritate possessorem: quod non licet. xvj. q. vj. c. placuit. de praeben. eum, qui. lib. vj. & l. si quis in tantā. C. vnde vi. & l. extat. ff. quod metus causa. Idem sentit Inn. in. c. transmissam. de elec. & in. c. in literis. j. titu. proxim. facit. c. pervenerabilem. qui fil. sint leg. & quod ibi nō. ¶ Et hinc sumpta occasione Inn. profertur hic tres quæstiones. Prima, an confirmatus seu prouisus possit administrare ante installationem, seu inductionem in possessionem corporalem. Secunda quæstio, quando quis dicatur habere proprietatem & possessionem rerum ecclesiasticarū. Tertia q̄ si contingat prælatus velle agere pro iuribus ecclesiae, quo nomine aget. ¶ Ad primam quæstionem Inn. hic concludit, q̄ possit administrare. ar. de elec. c. transmissam. & ca. nō. fti. Simile in tutore, qui statim administrat: cum scit datum se tutorem. de quo in. l. j. ff. de admini. tut. Nec ob. iura, quæ videntur requirere installationem: quia intelligi debent quo ad solēnitatem: nō autem de substantia administrationis: vel secundum eum requiritur installatio de necessitate, quando hoc habeat cōsuetudo. Et idē nō. Inn. in. c. in literis. j. eq. ¶ Sicut enim per consuetudinem fingitur aliquis possessionē nactus: qui nō est de consuetudine. c. ij. sic & vbi est consuetudo: vt ante installatur, q̄ administret: fingitur post confirmationē nō habere iura confirmationis: quod nō. Sed de hac materia dic, vt plenius nō. in. d. c. transmissam. & de consue. c. ij. Et intellige quod administret post confirmationem, seu prouisionem, si alius non est in possessione: vt. §. dixi, quia nunc agendum esset coram superiore: vt ille remoueat a possessione: quia non licet propria auctoritate alium expellere a possessione: nec citra possessionē aliquid innouare. vt. l. si. C. si per vim, vel alio mō. & q̄ §. dixi. Item intellige, q̄ ante installationē non debet administrare, quādo hoc specificē habet cōsuetudo, vnde ante non administret: secus si cōsuetudo solum habet, q̄ fiat installatio. Tunc enim licet seruanda sit cōsuetudo, de offi. Archi. vt nostrū. nihilomin⁹, tamē ante installationem administrare poterit secundū Inn. hic propefi. quod singulariter nō. ¶ Et si diceret ad quid fiat installatio, ex quo ante administrare poterit: Respon. vt acquiritur possessionē ecclesiae, quam non acquirit ex eo, quia agit pro iuribus ecclesiae. Item propter quandā solēnitatē, ne videatur propria auctoritate intrare possessionē. ¶ Ad secundā q̄onem, quis habet proprietatē & possessionē rerū eccle. dicit Inn. q̄ non prælatus, sed Christus noscitur habere. vnde q̄cunq̄ homines offerunt, dicūtur esse oblata Deo. xij. q̄o. ij. c. nulli liceat. & c. qui abstulerit. & ea. cā. q. j. c. res. & c. videntes. ¶ Secunda opinio est, quā ipse refert, q̄ ecclesia habet possessionem, & proprietatē, id est cōgregatio fidelīū, cuius caput est Christus. de sac. vnct. c. j. ante mediū. Et si aliqui iueniātur hāc bona Deo oblata esse ep̄orū, vel prælatorū, vel capitū. dicit esse eorū quo ad gubernationē: dicuntur esse pauperū, quo ad sustentationem. & sic intellige. xvj. q. c. quoniam vbi dicitur, q̄ quicquid habent clerici, pauperū est. Dicuntur enim habere clerici quo ad administrationem: pauperes quo ad sustentationē. Patrimonīū enim ecclesiae est commune: vnde nullus debet sibi appropriare. de praeben. c. iij. Et propter hoc fuerunt diuisa & limitata bona ecclesiarum, & ipsorum administratio Episcopis, & aliis praelatis cōcessa: vt nullus in clero penuriam patiatur: ex quo vide bo. tex. in. c. videntes. xij. q. ij. & c. ex his. & c. episcopus. ¶ Ex hoc arguit Hosti. q̄ dispensationes concessae super beneficiorū multitudine, odio-

sa sunt &

sa sunt & restringenda: quia valde iniustum est & iniquum
 ut multi esuriat, forte meliores; & vnus ebrius abundet
 in verbo pessimus & exemplo. j. ad Corint. xj. Intelligo
 hoc dictum Host. quando dispensatio fit fauore perso-
 nae: secus si fauore ecclesie. de quo vide quod no. Innoc.
 in c. iandudum. de preben. ¶ Et per prius dicta infert In-
 nocen. q. quantuncumq. moriatur prelatus, & oēs clerici
 alicuius ecclesie: tamen proprietas & possessio remanet
 penes Christum, qui viuit in æternum: vel penes vni-
 uersalem & singularem ecclesiam, que nunq. moritur: nec
 vnq. est nulla. ¶ Et per hoc dicit Spec. in tit. de pe. &
 po. § j. ver. sed pone vacante ecclesia. quod contra ingrediē-
 te possessione ecclesie vacante ipsa ecclesia: pot. Prælat.
 substitutus agere tanq. contra inuasorē: q. pos. non erat
 vacans, licet vacaret ecclesia: imò ecclesia possidere
 censet. secus dicit hic Inn. in hærede. Non enim potest
 agere interdicto recuperēde possessionis ad rē, qua spo-
 liatus est & postq. adiuuerit hereditatē: nisi prius habue-
 rit per se, vel per aliū illius rei possessionē: quia ipse ha-
 bet intētare interdictū nomine proprio. & habet pro-
 bare duo scilicet possessionē & spoliationē: sed posses-
 sionē probare non posset, cū nunq. possederit. Habes er-
 go quo ad principale quesitum duas opi. vna qd domi-
 niū, & possessio sit apud Christum: alia apud ecclesiam
 vniuersalē. Alij verò dicunt & sic est tertia opini. quod
 apud quālibet ecclesiam particularē: de qua per gl. in c.
 causa carpensis. de verb. signi. Inn. hic dicit plus sibi pla-
 cere: quod ipse no. j. de resti. spo. cap. in literis. & ibi pot.
 colligi quartā opi. dicit enim ibi in fi. quod Episcopi &
 alij Prelati & clerici habent nomine suo possessionem
 naturalem dignitatum prebendarū & aliorum bonorū
 ipsarū prebendarū & dignitatum. & pro hoc iure, quod
 in eis est habent actionem nomine ecclesiarum suarū:
 & iidem prelati & clerici easdem possessiones possidēt
 ciuilitur & naturaliter. ¶ Ego dicerem, q. ipsa bona
 ecclesiarum sunt quo ad dominiū & possessionem ipsa-
 rum ecclesiarū particularium: sed ipse ecclesie particu-
 lares, hoc habent loco Dei. Primò probō: quia nomine
 cuiuscumq. ecclesie particularis intentantur actiones reales
 seu vendicationes. Itē actiones pro possessionibus recupe-
 randis, vel retinendis: vt in c. literæ. de dila. & c. olim. j.
 & iij. de resti. spo. & c. licet. & c. in pntia. de proba. & di-
 cam in sequenti questio. q. loco Dei possideant, & te-
 neant. Probat: quia bona ecclesiarum dicuntur patrimo-
 niū Christi: vt in c. cum ex eo. de elect. li. vj. & oblata de
 benf. Deo: vt in c. nulli. & in c. qui abstulerit. xij. q. ij. ec-
 clesie verò vniuersalis dicuntur quo ad sustentationē:
 quia quilibet bonus fidelis debet inde sustentari. xvj. q.
 j. c. fi. & xij. q. j. c. videntes. Clerici verò possident bona
 ecclesiarum nomine ecclesie, sed ipsam ecclesiā, seu di-
 gnitatē possidet quisq. no. pprio. Primū patet ex eo,
 q. pro iuribus ecclesie agit rector no. ecclesie: vt. s. di-
 xi. Secūdo patet, q. clericus post collationē sibi factam
 pot. dicere beneficium esse suū: vt in c. si tibi absenti. de
 de preb. li. vj. & agit pro eo nomine proprio: vt statim
 dicā. ¶ Ad iij. q. quo nomine agere debet cleric. p.
 beneficio suo. Inn. hic dicit, q. si vult agere pro ipso bn.
 ficio: nō autē pro reb. bn. ficij: vt puta petere restitutio-
 nē beneficij, quo fuit spoliatus: & tūc agat nomine pro-
 prio sicut faciebat hic. & si liberē administrabat ad libe-
 ram administrationē restituere: si minus liberē, ad mi-
 nus liberam: arg. c. Pisani. de resti. spo. & j. de ap. c. bone
 memorię. fiet hoc casu restitutio beneficij cū oī causæ
 vnde oēs res ablatę cū bn. ficio restituunt. ff. de vi & vi
 ar. l. j. § si fundus. Licet enim hoc interdictum nō cōpe-
 tat, nisi possessori: & ipse clericus confirmatus ipsas res
 non possideat, sed ecclesia tantū: tunc ipsa bona veniūt
 accessorie ad ipsam rē principalē, & si ecclesia non habe-
 ret dñium illarū rerū, sed custodiā tm. Nam in hoc iter

dicto veniūt etiam res depositę cōmodatę & pignora-
 tæ: vt. d. l. j. § si fundus. & § seq. & hoc ratione accessorij
 vt. s. dixi. secus si principaliter ageret de dñis: quia tūc
 pro rebus mobilibus nō cōpeteret hoc interdictū, de
 quo dic. vt plenē habent in § si fundus. & seq. per q. pos-
 sunt decidi hic aliqua tractata per Inno. Si verò clericus
 vel prelatus vult agere pro rebus, seu iuribus ipsius bn.
 ficij, debet intentare interdictū, seu actiones nomine ec-
 clesie, & nō no. pprio: cū ille non possederit suo no. ie
 dicit tñ plus sibi placere. q. ipse not. in d. c. in literis. Et
 ibi videtur velle, q. beneficiatus possit agere nomine p-
 prio: quia naturaliter possidet illa bona no. ie proprio.
 Mihi plus placet primum dictū, per c. ij. de dila. & p. ea,
 quæ ibi plenius dixi: & s. tetigi. & sentit Spec. in § j. ver.
 sed pone vacante. de pe. & poss. & per Bart. in l. j. § vsu-
 fructuarius. aliās in l. qui viam. ff. de no. ope. nun. & op-
 timē facit dictus § vsufructuarius. vbi dicit, q. vsufru-
 ctuarius nuntiat nouū opus, nō suo nomine: sed procu-
 ratorio nomine: sed vsufructum potest vendicare no-
 mine suo. Sic dicam in clerico, vt ipsum beneficium sibi
 collatum vendicat nomine suo: sed pro rebus ipsius be-
 neficij, quæ sunt ecclesie debet agere nomine ecclesie. b
 Et ita communiter videtur velle iura in hac materia lo-
 22 quentia: sentiunt etiam do. de Ro. deci. iij. ¶ Vltimò
 ad declarandum materiam in gl. Inno. possit hic queri,
 an beneficiatus, seu prelatus agens pro iuribus sui bene-
 ficij teneatur probare titulum suę potestatis. Hanc ma-
 teriam vide per do. de Ro. deci. iij. & per Io. And. post
 Inno. in c. quia cunctis. de concess. preben. li. vj. Et facit
 tria membra: quia aut non est in poss. aut sic, sed de recē-
 ti: aut iandudum fuit in possessione. ¶ Primo casu tene-
 tur probare plenē titulum: quia non habet presumptio-
 nem pro se, & interest illorum, qui conueniuntur, quia
 aliās si non esset Prelatus, non liberarentur sibi soluen-
 do: non tenetur tamen ita plenē probare, sicut si de hoc
 ageretur principaliter. Vide ad hoc quod not. Inn. in c.
 veniens. de verbo. signi. li. vj. & in c. in literis. j. tit. prox.
 ¶ Secūdo casu etiam tenetur probare: quia est presum-
 ptio contra eum, ex recenti possessione, maximē si mo-
 uetur sibi cōtrouerfia: sed non probabit ita plenē sicut
 in precedenti casu. ¶ Tertiò casu sufficit probare pos-
 sessionem, & communem reputationem: argu. in lege.
 c. Barbarius. ff. de offi. præt. & quia nemo cogitur pro-
 bare titulum suę possessionis: vt lege cogi. C. de petiti.
 here. & ij. quæstione quinta in princip.

SVMMARIUM.

- 1 Petitorium cum est intentatū ante cōclusionē in cā, potest agi
 possessorio: & an econuerso. 17. & an sufficiat renuntia-
 tio in causa sine cōclusionē in causa. 8.
- 2 Libellus continens narrationem, non ostendit, an actor velit a-
 gere petitorio, vel possessorio.
- 3 Libellus generalis, quam actionem contineat?
- 4 Per citationem quis trahitur ad iudicium: quod no. pro statutis.
- 5 Possessorij recuperandę, vel retinendę cōcurrit cū petitorio.
- 6 Citatus ad vnam causam, & præsens, non oportet, quod vltē-
 rius citetur ad aliam nouam cām, quæ tūc habet moueri.
- 7 Renūtiare in cā est, quando partes renūtiāt probatiōib. facti.
- 8 Renūtiās productiōi testiū nō vñ renūtiās productiōi istrorū.
- 9 Dolus probatur ex indicij.
- 10 Iudex datus super proprietate: an possit cognoscere super cau-
 sa possessoria.
- 11 Libellus, si est datus super petitorio: iudex non potest pronun-
 tiare super possessorio.
- 12 Interdictum quorum bonorum, datur bonorum possessoribus.
- 13 Interdictū quorū legatorū: datur hæredibus cōtra legatariū.
- 14 Interdictū Saluianū datur pro rebus: quas intulit colonus, vel
 inquilinus in rē cōductam: ne dominus perdat pensionem.
- 15 Possessorij recuperandę: quorūplex fit, & pro quibus rebus
 competat: & est idem quod interdictum vnde vi.

C

a ¶ Nō erat vacās. ad
 de do. de Ro. decis.
 suis de res. spo. Ol.
 consil. clxxxij. in. iij.
 colum.

b ¶ Nōmine ecclesie.
 Adde Lapū. alleg.
 lxxiij.
 ZACHARIAS.
 ¶ Idē ē si agar sim-
 pliciter: vt no. Car.
 in cle. in. j. opp. de
 resti. interg.
 c. SEBASAPI.
 ¶ Tertiò casu. An
 prelatus, q. diu te-
 nuit beneficiū pre-
 sumat canonicē in-
 stitutus tradit Fe-
 lin. post alios. i. c. il-
 lud. j. de presump.
 Alex. i. cōti. lxxix.
 col. iij. in. j. vo. An
 siculum inter consi-
 lia Alex. consil. lti.
 incip. clemētis sicut
 col. iij. in. iij. vo. &
 latissimē Fel. in c.
 sicut. co. xv. cū seq.
 de re iudi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- 16 Possessorium retinenda, quod duplex sit, & pro quibus rebus de
tur. & est idem, quod interdictum uti possidetis.
- 17 Petitorium & possessorium, utrum simul concurrat: videlicet
renuntiatio petitorio, vel no. 18. & quid de alijs interdictis
et qm admittitur suspensio petitorij post conclusionem i ca.
- 18 Petitorium & possessorium possunt simul ab eodem intentari.
- 19 Petitorium, si est renuntiatum in beneficialibus: an possit inte
tari possessorium.
- 20 Spoliatus, si egerit petitorio, pot postea transire ad possessorium.
- 21 Petitorium utrum possit suspendi pluries in eadem instantia.
Exceptio excommunicationis non potest opponi ultra duas vi
ces in eadem instantia.
- 22 Petitorium & possessorium sicut a principio possunt accumu
lari, si nulla resultat contrarietas: ita & ex post facto.
- 23 Agens possessorio, si probavit violentiam, non tamen sibi ad
iudicatur proprietatis: nisi postea agat conditione. l. si quis
in tantam. C. unde vi.
- 24 Succumbens in petitorio: an audiatur volens agere possessorio.
- 25 Sententia lata super petitorio an praedictet agere volenti pos
sessorio: & quid econverso. 28.
- 26 Petitorium, si fuerit intentatum & obtentum: consequitur obti
nens fructus a tempore deiectionis: & qui percipi potuerunt
& omnia immobilia et aliena: secus est in rei vindicatione.
- 27 Spoliatus, an possit agere ad fructus perceptos: & qui percipi
potuerunt a tempore spoliationis usque ad tempus lit. conte.
- 29 Exceptio delicti non admittitur contra vindicationem beneficij: nisi
sit tale delictum, qd inducat privationem beneficij ipso facto.
- 30 Petitorium, si suspendatur ab actore volente intentare pos
sessorium, an possit reus petere: ut procedat super utroque.
- 31 Suspensio petitorij, an condonetur in expensis factis super eo.
- 32 Sententia quo feratur, qm est simul actum petitio & possessorio.
- 33 Suspendio petitorij, an habeat locum in causa appellationis.
- 34 Appellatio omnia rescindit usque ad publicationem testium.
- 35 Suspendio petitorij, an possit fieri publicatis attestacionibus,
non tamen est conclusum in causa.
- 36 Non dicitur posse fieri, quod fit per remedium extraordinarium.

CAP. V.

Pastoralis.

¶ Qui agit de pro
prietate, ante conclu
sionem cae, possessorio adipiscende, vel re
cuperade agere potest: post conclusionem
vero & ante finem hoc non potest: nisi
iusta causa subsit. Et duae sunt partes principales. In pri
ma consultatio. In secunda ratio. ibi: consultationi. Secun
da subdividitur in duas partes. Nam primo responden
do distinguit, an sit, vel non sit in causa conclusum: &
secundum membrum ibi: si vero. Prima secundae tria fa
cit. Primo respondet ad primum membrum distinctio
nis. Secunda ibi: cum legali. Responsionem probat lege. ibi:
alijs protestatur. Secunda secundae etiam facit tria: quia pri
mo respondet secundo membro responsionis causam in
ferendo ibi: ne lites. Secundo in versi. nisi. vnum casum
excipit, quem statim exemplificat ibi: puta. Tertia ibi,
his igitur. dat generalem doctrinam. ¶ Casus literalis.
Aliquis fuit spoliatus ab adversario suo: spoliatus tra
xit spoliatoris suum in causam: requisitus a iudice, quo
iudicio velit experiri, ipse statim obtulit libellum de p
prietate, de illata violentia nullam faciens mentionem:
postquam fuit in causa processum, vult redire ad possessorium.
& agere de violentia sibi illata novum iudicium super posses
sorio intentado: dubitabat quid iuris esset? Respondet
quod ille qui coepit rem vindicare, bene pot agere posses
sorio iudicio, quod proponit pro recuperanda pos. seu et adi
piscenda ante, quam sit renuntiatum, aut conclusum in iudicio
proprietatis primitus instituto. Et hoc probat per legem
vbi dicit, quod ille qui fundum coepit ab illo vindicare, cum
quo interdicto vbi vi potuit expediri, pendente iudicio
proprietatis: pot nihilominus agere interdicto unde vi
alijs possessorijs iudicijs. s. interdicto uti possidetis, &

utrobi. in suo robore duraturis. quae de sui natura pra
cedunt vindicationem dominij, nec simul tractari possunt cum pro
prietate. Si vero renuntiatum sit, aut conclusum in iudi
cio proprietatis: ut iam possit per diffinitivam sententiam
terminare: ne lites ex litibus oriantur, ut via possit fraudi
bus aperiri: cum non decisa possessorio non erit utendum:
nisi iudex, qui de causa cognoscit ex iusta causa hoc vi
derit expedire: puta, si apertis indicijs facile arguitur ini
quitas inuasoris: ut si per malitiam, vel casu spoliato sub
traxit facultatem probandi dominium his, & alijs causis in
spectis, quae continent aequitatem. aut iuste mouerint
animum iudicis poterit agi iudicio possessorio, post
quam etiam fuerit conclusum in iudicio proprietatis.
Berna. ¶ Not. primo secundum domi. Anto. quod proce
dit libellus in possessorio absque conclusione. quod videtur
text. innuere vbi asserit se spoliatum. & ca. sed certe hoc
non colligitur hic, si bene ponderetur litera: sed potius
contrarium. Nam si simplex narratio spoliationis conclu
deret possessorium: frustra hic fuisset facta interroga
tio postquam asseruit se spoliatum, quo vellet experiri iudi
cio: & ideo potest aliter colligi. & sic melius dicendo.

¶ Item No. quod per simplicem narrationem spoliationis non ap
paret an quis velit agere possessorio, vel petitorio: & ideo
iudex debet eum interrogare, quo iudicio velit experi
ri. Nam libellus debet attendi circa modum conclu
di: & non circa modum narrandi: ut dixi in c. ex parte.
de foro competentis. Et hoc procedit etiam si conclusio
fieret generaliter: quia narraret se spoliatum: & postea
concluderet generaliter iustitiam sibi fieri. Et sic sentit
Io. an. fuisse actum hic. de or. cog. c. j. & ij. quod bene no. na
illa clausula posset referri ad possessorium & petitorium.

¶ An autem aliquo casu procedat libellus in posses
sorio absque conclusione: dic ut no. in c. in literis. j. t. proxi.

¶ Item ex praedictis & ex
tex. no. quod vbi ex generalitate libelli possunt elici plu
res modi agendi, potest idem iudex in principio inter
rogare, quam actionem intendat libellans intentare. Si au
tem non interrogat, & admittitur libellus ita generalis
quam actionem interpretabimur fuisse intentata: dic,
ut plenè dixi. s. de or. cog. c. ij. & in c. dilecti. s. de iudi.

¶ Item No. quod quis dicitur in
causa trahi, cum vocatur ad iudicium. Facit pro statutis impo
nendis poenam trahenti aliquem in iudicium, super certa ca

vide quod plenè dixi in c. si diligenti. de for. coope. ¶ Item No.

quod possessorium, quod datur pro recuperanda, vel adipiscen
da pos. potest concurrere cum rei vindicatione, non solu

à principio. sed etiam ex post facto, de quo j. ¶ Item No. quod

licet sufficiat citari quem ad vnam causam: potest tamen postmo
dum accumulare aliam causam sine nova citatione. Satis

enim est, quod adversarius sit prius. Citatio enim non fit ad al
ium finem: nisi ut citatus sit prius: sed frustra ergo fiet cita
tio ex quo pars citanda est prius. De quo vide per Io. An.

in c. si. de elec. li. vj. No. quod renuntiare, vel concludere
in causa ponuntur hic, ut diuersa. Gl. videtur velle, quod idem

est renuntiare. quod concludere. & tunc exponetur aut, pro
i. sed certe haec sunt diuersa. & dic secundum Inn. & Io.

Andr. quod renuntiatio est, cum renuntias probationibus fa
ctis: ut quia renuntians non vult aliud producere in illa

ca. Conclusum dicitur proprie cum sic concluditur, quod
ulterius nec de facto, nec de iure quicquam dicatur, quod no.

¶ Item An autem sufficiat alterum ad impediendum possessorium
Io. An. sentit quod non, sed quod requiratur conclusio: vnde expo
nit text. ibi: aut, pro &: quasi non sufficiat sola renuntiatio.

nihil allegat. Ego allego pro hoc de vnicà, eo. ti. vbi so
lum fit mentio de conclusione. Et distingo sic: quod aut ca
piatur renuntiatio strictè cum quis renuntiat productioni testi
um: & non sufficit sola renuntiatio: quia cum adhuc pos
set instrumentum produci, & fieri confessiones: non haberet

locum ratio huius literae in ver. si vero. ut causa possit statim
diffiniri

SEBA. SAPIA.

¶ Conclusum. Quoniam di
cat conclusum in ca
ponit late Feli. i. c.
cum dilectus. vbi gl.
in verbo conclusum
j. de proba. Ias. in l.
admonendi. co. iij.
& j. vij. & vij. cha.
ff. de iure iur. Deci. i.
c. j. col. v. de iur.

¶ Quod not. adde
quoniam dicatur conclusum
in causa ro. conf. clxx
vj. & ibi vide, an re
nuntiare idem sit, quod
concludere.

Anto. Francif.

¶ Quando dicatur
in causa concludi:

dicatur, quod i crimina
libus importatur per
illa verba, super quibus
omnibus & singulis
tamē non est ne
cessaria: ut in l. j. in

s. j. ff. ad Tur. & per

Bar. in l. libellorum. i.
fin. princi. in ver. &
no. ff. de acc. & per

Bal. in l. edita. i. xv.
col. in repe. perusi
na. C. de eden. & vi

de Alex. in l. qd er
go. in s. poena gra
uior. de infra. & i. d.

libellorum. & per

Bar. in l. hos accusa
re. i. s. oib. de acc.

In causa autem civili fit p
generalē renuntiatio
ne probationum, non aut
per spalem super vno

articulo vel super
vna specie proba
tionis: ut per Inn. i. c.

cum venissent. de te
sti. & per do. Car. i.

cle. ij. in vj. q. de te
sti. Nunquid autem co
clusio in causa princi
pali porrigatur ad

causam appellationis.
vide Inn. & o. Ab

in. c. cum dilectus & in
c. cum Ioannes. de fid.

instr. & vide Bar. in
auth. q. semel. C. de

proba. p. Io. And. i.
c. i. in iur. de pha.

& per Spe. in ti. de
renut. & conclu. in

ver. & no. quod eo ipso,

diffinitur. Aut capitur hic renuntiatio largo mō, qñ quis renūtiat oibus probatiōibus quibuscūq; etiā allegatiōibus: & tūc idē est renūtiare, q̄ cōcludere: & habet locū opī. Gof. sed dicit renūtiatio, qñ sit per partē conclusum, qñ sit per iudicē. Nā iudex pōt inuitis partibus, vel altera earum, ex quo sufficientes sunt datæ dilatiōes & elapsē pronuntiare cōclusum esse in causa: vt dicit glo. sing. in cle. sede. prope fin. de ver. sig. Et ita puto, quōd capitur hic ver. *renūtiatio*. per ea quæ habentur in isto ver. si verō. ibi. vt iam possit cā proprietatis diffinituæ sententia, &c. Idem putarem, si fuisset renūtiatū omnibus probationibus facti, licet nō allegatiōibus iuris: vt tūc etiam impediatur possessorium: licet adhuc in causa nō sit cōclusum per rationem literę: vt iam possit cā pprie tatis diffinituæ snē calculo terminari: nec dñt lites liti bus inculcari: vt in tex. ¶ Not. in ver. nisi. q̄ iniquitas & dolus probatur ex perspicuis, idest clari iudicijs, & coniecturis: ergo probatur iniquitas & fraus alicuius, quia verē probari non potest: cum consistat in animo. de renū. c. ij. li. vj. & in l. dolum. C. de dolo. Gl. j. exponit tex. ibi, *auspicia*. i. exordia. ¶ Sed q̄ro, quare exordia litis dicunt auspicia. Sol. dicit Abb. q̄ sicut olim in aspectu auium precipuē consistebant auguria. xxvj. q. iij. c. j. post princ. sic augurio & rei dubiæ se cōmittit, qui iudicium inchoauit, cuius euentus est dubius. ff. de pec. l. quod debet. & c. fraternitas. j. de fri. & dicuntur auspicia, siue auguria, quasi auigerium, q̄ aues gerūt. Et duo sunt genera auspiciōrū: vnū ad oculos perpinet: vt volatus auium: alterum ad aures, vt earum vox. de quibus in d. c. j. ¶ Quæro, an iudex datus super proprietate possit cognoscere de causa poss. ¶ Glo. secunda dicit, q̄ sic, siue causa sit simpliciter cōmissa, siue sit commissa causa proprietatis: ne continentia causę diuidat. ¶ Contra, q̄ opp. de l. si de proprietate. C. si a non comp. iu. & non soluit: sed ex dictis doct. pñt colligi quatuor so. Prima, q̄ pcedat ille tex. quādo causa proprietatis fuit dūtaxat commissa, puta cum dictione tm. Secunda sol. qñ delegatus expresse prohibuit, ne cognoscere de posses. ¶ Tertia sol. q̄ ibi non valuit pronuntiatio super possessione ex defectu proponendi: quia fuit datus libellus super petitorio tantū, & iudex pronuntiauit super possessorio. Quarta sol. & melior, quod ibi non dicitur iudicē non posse pronuntiare super possessione: sed q̄ per sententiam latā super possessione non præiudicat volenti agere super proprietate: nec nos dicimus oppositum: vt no. in c. sup. s. ti. ij. & de materia huius gl. not. in c. j. de sequ. ¶ Opp. & videt, q̄ malē fuit iste interrogatus, quo iudicio vellet experiri. Nam reus dicitur experiri. Ponit em̄ pro defendere: vt suprā, de iu. c. j. Soluit gl. iij. q̄ regulariter ponit pro agere. vñ alibi dicitur neminem sine actione experiri: vt. l. si pupilli. de nego. gest. sed quandoq; ponit pro defendere: vt in d. c. j. Tu dic q̄ reo largo modo dicit experiri. f. respectu exceptio nis sibi competentis. Nā i excipiendo efficit actor: vt. l. j. ff. de excep. no. in cle. si. de rescri. ¶ Vltimō gl. colligit qd̄ quandoque alicui nomine eiusdem rei competunt plures actiōes. Et de hoc dic plenius, vt no. in c. dilecti. de iud. & in c. querelam. de elect. vide melius per Inno. in c. si. de collu. & clarius per gl. Insi. si quadru. pau. fec. dic. s. fi. ¶ Quæro, hic in tex. & multis alijs sit mentio de possessorio recuperandę & adipiscendę, & retinendę: & in multis alijs qualia sunt ista interdicta, & quando cōpetunt: & vnde habuerint originem. Glo. iij. prosequit hanc materiam. & Ioan. And. aliquid hic, & domi. An. ¶ Sed coniungendo gloss. & materiam, dic quod triplex est interdictum, seu iudicium possessorium. Aut enim datur pro adipiscenda poss. aut pro recuperanda aut pro retinenda. Pro adipiscenda verō proponitur interdictum quorū bonorum: & interdictum quorū le

gatorum: & interdictum Saluianum. Interdictum quorū bonorū dat bonorum possessori & hæredibus p rebus hereditarijs, insti. de interdi. s. adipiscendę. & bonorum possessio est nomen iuris. Et dicit ille bonorū possessor, qui succedit de iure prætorio. Scias enim q̄ ius ciuile non admittebat ad successionē patris filiū emancipatum. vnde filius sic destitutus adibat prætorem, q̄ ex equitate decernebat sibi bonorum pos. cum non posset expresse contra ius ciuile eum facere heredem: & postmodū contra detentores illorum bonorum dabat hoc interdictū quorū bonorum: ac si diceret: ago, vt assignes mihi possessionē talis rei cū sit de illis bonis, quorum bonorum autoritate iudicis possessionem agnouit: & olim erat necesse habere decretum iudicis. hodiē verō sufficit solū corā iudice agnoscere bonorum pos. vt. l. si. C. qui admit. ad bo. poss. Et inquantū glo. dicit hoc interdictum etiam dari heredibus hereditarijs: dic q̄ eis competit vtile interdictum: sed illis, qui succedūt ex prætoris beneficio, competit directum: quia illis cōueniunt verba edicti, & mens: alijs verō, qui succedunt de iure ciuili, competit mens edicti, sed non verba: & iō dāt vtile, iuxta nota. per Cyn. in l. ex placito. C. de p̄scri. ver. & not. in l. actio. ff. de neg. gest. ¶ Secundum interdictum adipiscendę, est quorū legatorum. & hoc dat heredi contra legatarium: qui iacente hereditate apprehendit legatum propria autoritate: cū debeat capere ex manibus heredis: vt possit detrahere falcidiā, si opus est. Et dicitur quorū legatorum, ex verbis edicti: vt. j. dicam. q. d. hæres, ago quōd mihi assignes possessionem talis rei cum sit de illis legatis, quorum legatorum ego sum hæres. de quo vide gl. penul. in c. si. de success. ab in sti. ¶ Tertium interdictum adipiscendę dicitur Saluianum, & datur domino pro rebus, quas colonus. vel inquilinus in fundo, seu in domo intulit: ne suam amittat pensionem: vnde si ille res fuerunt ante solutam pensionem alibi exportatæ cum essent sibi tacite obligatę, potest agere per illud interdictū, vt adipiscat illarū possessionem. Et dicunt ista interdicta adipiscendę: q̄ agēs intendit adipisci possessionem, quā nūquam habuit. habent autem diuersa nomina: quia quędam assumpserūt sibi nomen ab inuentore: vt istud Saluianum à Saluiano Prætorē: quędam assument nomen sibi à verbis edicti, vel ipsorum parte: vt quorū bonorum: quorū legatorum: vñ vi. & similia: vt patet ex prædictis. quędam à sui natura, vt interdictum: ne quid in loco sacro: interdictum ne vis fiat ei. & de tab. exhi. & si. Sicut hodiē in simili dicimus de formis literarum Papalium: vt secundum formam, cap. cum secundum Apostolum, vt quid post iter arreptum: & in forma pauperum. &c. de præb. cum secundum. Quādo enim prætor inueniebat vnā bonam equitatem, reducebat eam in scriptis per pauca verba. Etenim interdictum actio est prætoria, idest inducta à prætorē. & dicitur interdictum: quia p ipsum prætor interdicat, seu prohibet aliquid fieri. Vel dicitur interdictum, quasi inter duos datum: vt sequitur. j. in gl. & de nouem interdictis publicis. & xxxviij. priuatis, vide in Spe. e. ti. s. quia verō. & se. Et de his & prædictis vide Spe. de act. & pe. s. fi. ver. sequitur: & vers. seq. Et scias q̄ hoc interdicto adipiscendę vtimur nos canonistę: cū beneficiatus, seu institutus, vel electus & confirmatus, q̄ nunquam habuit possessionem: nec de facto habere potest, agit ad pos. nanciscendam. & de ipsius natura in beneficiis, dic: vt plenē leg. & no. in c. accedens. j. de ac cu. Et hoc quo ad interdictum adipiscendę. ¶ Secundū interdictum, seu iudicium possessorium datur p recuperanda possessione: & istud est duplex. Nam pro rebus immobilibus vi ablatis datur interdictum vnde vi: qd̄ aliās dicitur possessorium recuperandę: quia agit ad recuperandam pos. quā vi perdidit: dicitur vñ vi ex verbis

¶ Possessoria. ad de Pau. de cast. consil. cclxxij. i primō impressis. do. de Ro. deci. cccxvj. in nouis. hoc eo. titu.

¶ Defectu proponendi. Tu pōdera: illa lex ponit in tit. si a non compe. iu. ergo fuit incompetens: & sic snā nulla. Secundo tex. dicit, q̄ allegāscogno scet de proprietate si dicamus q̄ valet snā in possessorio sequit q̄ causę continentia diuidit, q̄ est cōtra. l. nuli. C. de iud. And. Barb. BEBA. SAPIA.

¶ Triplex. vide p declaratione Lanf. in repe. huius rubr. colum. iij. aliquid p Ias. in l. si quando, col. j. C. vnde vi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

edicti: quia i edicto pretorio forte erant ista verba, puta vñ vi quis electus est, illum restituam, &c. Pro rebus verò mobilibus datur interdictum vi bon. rapt. Ego enim ago ad recuperandū rem quā mihi rapuisti: vt. l. j. §. illud. ff. de vi & vi ar. & insti. vi bon. rapt. in prin. & hoc tene mēti: licet gl. hīc, & malē dicat dari interdictū, qđ vi, aut clam. Illud enim competit in alio casu: vt dicitur in ca. item cum quis. j. titu. proximi. ¶ Tertium^a iudiciū possessorium datur pro retinenda possessione. & istud etiam est duplex: quia pro rebus immobilibus, in quarū possessione qs molestā, dā interdictū vti possidetis: quia iudex debet decernere illū liberē possidere, sicut possidebat, & possidet. Pro mobilib⁹ verò dā interdictū vtrobi: id est apud quē: vt iudex discernat apud quē debeat esse possessio illius rei mobilis, de qua est contentio. Et de hoc interdicto retinendā: vide glo. plenē i capit. licet. j. de proba. vide tex. inst. de interdi. §. retinendē & sequenti. Et hęc sufficiant pro declaratione terminorum. de iure tamen cano. habemus interdictum recuperandā, magis largū: vt in. c. sepe. j. ti. proximi. & adhuc aliud magis largum: vt. iij. q. j. c. reintegranda. dicam plenē in d. c. sepe. & c. cum ad sedem. j. tit. proximi. & per hoc fit expedita gl. ista vsq; ad ver. si ergo aliquis. ¶ Ibi gl. querit, quia. §. visum est de interdictis, an & quando inchoato petitorio possit intentari possessorium. & sic querit de intellectu ver. alijs. quā videlicet sint illa possessoria, quā prācedere debent rei ven. Et respondet, qđ in tentato petitorio potest quis redire ad possessorium recuperandē, vel adipiscendā: quia ibi nulla est contrarietas: cū petitorium cōpetat respectu dominij: possessorium verò respectu possessionis, quā nō habet sicut dicit gl. in casu econuerso: qđ intentato possessorio, possit quis redire ad petitorium. ¶ Aduerte, quia hoc procedit. qñ vult proponere possessorium accumulatiuē: vt quia vtrunq; vult prosequi. Non enim obstant regulæ accumulationū: de quibus dicit de reg. iur. c. nullus pluribus. li. vj. & in. l. edicta. C. de eden. dixi in. c. ij. de libel. obla. si autem vult proponere petitorium suspēsiuē, id est suspēdendo possessorium: non videtur qđ gl. benedicat qđ hoc priuilegium videat tributum possessorio tantum non aut petitorio. qđ nō est ita priuilegiatum saltem in hoc: vnde debent habere locum aliæ regulę, quibus cauetur, qđ ex quo quis inceperit vnam actionem intentare debet eam prosequi vsq; ad finem: vt in aut. qui semel. C. quomō & qñ iu. & i. c. cām. & qđ ibi no. de do. & cōtuma. Et de hoc, vide bo. gl. in cle. vnica. e. ti. in verbo, spoliantis. secus secundum glo. in interdicto vti possidetis, vel vtrobi: quę dantur pro tuenda possessione. Illa enim nō pnt proponi intēto prius petitorio propter cōtrarietatem inde insurgentem. Nam qui agit rei vindicatione, dicit aduersarium possidere: vt in cap. examinata. §. de iud. sed agens. vti poss. dicit se possidere, & molestari per aduersarium: ergo esset sibi contrarius, & per consequens non admittendus: vt in. c. solitudinem de app. ¶ Et ex his dat vnum intellectum ad verfi. alijs. vt procedat in interdictis vti poss. & vtrobi. Nec ob. scdm gl. ff. de acqui. pos. l. naturaliter §. nihil commune. vbi dicitur, quod nō negatur interdictū vti poss. ei, qui coeperat rem vindicare: quia potest intelligi in illo, qui ignorabat se possidere: puta, quia successerat in locum alterius: vel fuit ignorāter quęstia possessio per seruū. vel secundo potest intelligi, qñ prius vult renuntiare prię actiōi anteq; intentet secundā. & sic dantur duę sol. ad illum §. nihil commune. ¶ Tu vide latius per gl. & Bart. ibi. Et communiter dantur ibi quinq; intellectus. Primus, qđ ibi accumulauit possessorium retinendā postq; succubuit in petitorio: & sic nulla cōtrarietas. ¶ Secundus intellectus qđ expresse renuntiavit petitorio primo inchoato. Et an per talem renūtiatiōē respectu causę

& litis dominium rei renūtiatā acquirat reo: vide not. ibi per Bar. qui concludit, qđ nō: sed renuntiatio refert ad actionem sibi cōpetentē: vt sic ei agenti postea petitorio obstat exceptio renuntiationis: qđ est notandum p intellectu. l. postq; liti. C. de pa. ¶ Tertius intellectus, qđ renuntiavit tacitē agendo, & intentando cōtrariū iudiciū. arg. c. vt quis duas. de elect. li. vj. ¶ Quartus intellectus, qđ egit rōne possessionis postea adeptā. ¶ Quintus qđ accumulauit simul respectu diuersarum specierū possessionis: & hos intellectus elegāter ibi examinat Barto. Sed vltius hīc nō prosequor: quia esset legere illam legē. Dic ergo verificādo intellectū gl. qđ potest ver. alijs. in interdicto vti poss. quando sic intentat, qđ resultat cōtrarietas in agente: vt quia nō possidens naturaliter, vel ciuilitur, nec detinēs: agit rei vindicatione cōtra possidentē naturaliter, vel detinentem: postea vult agere vti poss. durante primo iudicio: certē nō admittit propter contrarietatem. Sed vbi intēatur respectu diuersarū speciei possessionis ita qđ euitaretur cōtrarietas: nō procederet ista gl. quia tunc bene admitteretur accumulatio. vt i. d. §. nihil cōmune. Io. and. hic ponit exemplum. Possidens naturaliter agit rei vendi. cōtra possidentē ciuilitur: qđ pōt iuxta no. per gl. ff. de rei ven. super rubr. poterit accumulare interdictum vti poss. respectu naturalis possessionis, in qua turbat. Vel possidens ciuilitur, agit rei vindicatione cōtra possidentem naturaliter, vel detinentem poterit accumulare vti poss. respectu ciuilis, in qua turbatur. his enim casibus, & similibus, nulla datur contrarietas: ideo possunt simul cōcurrere. Item in corporali bus, i quibus etiam possessorij datur actio. l. si forte. ff. si ser. ven. & no. in. c. examinata. §. de iud. indistinctē possunt accumulari petitorium & possessorium retinendē vt puta negat quis alterius competere: & cū hoc agit vti poss. ne turbet in pos. seu quasi. Ex his habes declarationem & verificatum primum intellectum. ¶ Secundus intellectus ad ver. alijs. assignatur per istam gl. vt procedat in istis interdictis, quā habent mistam causam. scilicet poss. & proprie. in quibus est docere de propriet. & pos. vt quando quis agit interdicto de iti. actūq; pri. vel interdicto, quod datur de aqua ex castello ducenda. & est castellum receptaculum, in quo aqua coadunatur, & colligitur: quę postea per riuulos ducitur ad loca singulalia. Habens enim ius sic pet riuulos ducendi, si impeditur habet illud interdictum quod mistā habet cām &c. secundum glo. sed vide quod dixi in. c. cum ecclesia. §. e. Hic intellectus non placet gl. quia ista interdicta ex sui natura non prācedunt quęstionem dominij: imō si mul agitur de possessione & de iure proprietatis. Item dic, qđ dictum gl. non est verum in sei: quia hęc duo interdicta non habent annexam causam proprietatis: imō sufficit probare de sola possessione: vt probatur in. l. j. §. sed & si iure. ff. de aqua quo. & estiu. Et idem Bar. & gl. in. l. j. in princ. ff. de iti. act. pri. nisi ageret illo interdicto ex secundo capite. l. vt liceret iter reficere. vt. l. iij. §. ait p. tor. ff. e. tit. & probat in. l. iij. §. quędam. ff. de interdi. facit, qđ dixi in. d. c. cum ecclesia. Itē ex alio non habet locū iste ver. alijs. in istis duobus interdictis: quia nulla cōtrarietas resultat, si primō egit petitorio: nunc vult adducere possessorium. ¶ Tertius intellectus ver. alijs. est, vt intelligatur de interdictis, quā sunt quasi preparatoria ad rei vindicationem: vt est interdictum de tab. exhi. & deli. exhe. vt prius appareat quis possideat: & postea de rei ven. alteri: vt. l. ordinarij. C. de rei ven. & Bar. in. d. §. nihil cōe. in fi. recitat hanc glo. & eam reprobat & bene. in quantum elicit, quod interdictum de li. exh. prācedit sui natura rei ven. quia hoc interdictum habet annexā cām proprietatis: vt probatur in. l. iij. §. quędam. ff. de interdi. Sed in quantum gl. hīc dicit de interdicto de tab. exhi. approbatur ibi per Bar. intantū em debet prācedere petitoriū

SEBA, SAPIA.

¶ Tertiu. qñ competat interdictū retinendē: vide alex. in. conf. iij. per totū. in. ij. vo. vbi ē de interdicto recuperandā.

ZACHARIAS.

¶ Accumulatiuē. adde Bar. & oēs maxime do. Alex. i. l. naturaliter. §. nihil cōe. cū concord. ibi per eūdem do. Alex. signatis. ff. de acq. pos. & Paul. de ca. conf. cclxxxvij. incip. videtur dicē-

petitorij, q̄ si prius super petitorio esset lis contes. non posset agi postea illo interdicto de tabu. exhi. l. ff. de tabu. exhi. Et sic etiā in hoc interdicto posset verificari intellectus huius ver. *alijs*. ¶ Quartus intellectus secundū gl. est, q̄n agitur de posset. & violentia: vt quia quilibet dicit se possidere, & sibi circa possessionē, violentiam illatā. Debet enim tūc agi prius de possessione, vt appareat q̄s possideat: & sic possidēs poterit agere postea de violentia sibi illata: vt l. j. C. de ap. ¶ Cōtra hunc intellectū facit tex. in ver. *alijs* ibi: *quæ vendicationē dominij sui natura præcedunt*, &c. quæ verba innuunt, q̄ hīc agebatur de proprietate & pos. nō autem de violentia & possessione: prout habet iste intellectus. Sol. dicit gl. q̄ ista verba non faciūt implicationē: sed demonstrationem notant. i. nō implicant ad terminos literæ: sed demonstrant naturam iudiciorū possessoriorū. Plus tñ gl. placet intellectus præcedens. Io. An. dicit, q̄ si volumus exponere tex. in ver. *alijs*. ibi quæ. i. quorū. quæ litera est satis plana. & bene dicit: quia quædam sunt interdicta: vt præparatoria ad rei vendicationē de quibus. s. dictū est vel dic vltimō, q̄ tāta altercatio nō videt necessaria in tex. nostro. Sensus enim clarus huius literæ in ver. *alijs*. est: quia supradictum fuerat, q̄ de petitorio poterat fieri transitus ad possessorij recuperandē, vel adipiscendā. Papa protestat, quod per hoc non immutatur natura aliorum interdictorum, quæ præparatoria debent prius expediri sed debent remanere in sui natura. Et de his interdictis. s. satis est dictum: & habetur i. alijs partib⁹ iuris. Et per hoc fit expedita & suppleta tota ista glo. & si quis vellet ampliare materiam, vide Bar. in d. s. nihil cōmune. & quod no. in. c. cum dilectus. j. eo. ¶ Sed, quia. s. dictum est, quæ interdicta, & quæ non, possunt proponi proposito petitorio: nunc quæro, an interdictum pponet accumulatiuē cum petitorio: vt sic super vtroq̄ pcedat, an extinctiue. i. renunciato prius petitorio? So. ex glo. in ver. *agi*. & sic possunt colligi tres intellectus. Primus q̄ quod proponet extinctiue ad petitorij: quia proponens possessorium debet prius renunciare petitorio. & sic saluat opi. Io. & quorūdā dicentij, q̄ nunquā est simul agendum ab eodem petitorio & possessorio. Sed tunc ob. litera pendente iudicio. & c. Sed ille tenentes hunc intellectum exponunt pendente. i. renunciato. Sed certē, vt dicit gloss. & bñ: hæc expositio est extorsio ideo non sequenda. & pro hoc facit. c. cū ecclesia. & c. cū sup. s. e. & c. cū dilectus. j. e. vbi simul accumulā petitorij & pos. Nō debet ergo iste necessitari ad renunciā dum propter impossibilitatem concursus, cū in veritate possunt concurrere. ¶ Concludo ergo. si vult, potest renunciare: vt l. postq̄ liti. C. de pact. sed non compellit. Secundus intellectus, vt proponatur suspēsiue: & vt suspendat interim petitorium, donec confiterit, & fuerit pronuntiatum super possessorio. pro hoc intellectu facit tex. in. c. significauerūt de testi. Tertiū intellectus est vt proponatur accumulatiue: & sic procedat sup vtroque. Concludo ergo omnes intellectus, quod aut vult proponere possessorium renunciādo petitorio, & pōt: & nihil obstat. ¶ Sed circa hoc, est dubium in beneficiis, an post renuntiationem petitorij, possit intentari possessorium, quasi videatur sibi ob stare notoriē defectus proprietatis: ar. c. ad decimas. de rest. spo. li. vj. & q̄ no. Inn. in. c. cōstitutus. de fil. presby. & sentit do. An. hīc. Contrarium b ego puto verum: quia renuntiatio litis & causæ non refert ad dominum rei: sed vt contra eū possit excipi, si interim ageret petitorio: vt no. Bar. in l. naturaliter. s. nihil cōe. ff. de acqui. poss. Cū ergo adhuc in eo remanserit titulus beneficij, adhuc poterit illud tenere iustē, si poterit illud consequi intēdādo possessorium. Facit quod in simili no. Inn. in. c. cū nostris. de concess. præben. Aut non vult renunciare petitorio

sed suspendere in exitu petitorij: & pōt si vult. tex. est in c. significauerunt. de testi. Et nō solum potest suspendere petitorij à se inchoatū, vt hīc: sed et si fuerit inchoatū ab aduersario, si deducit spoliatiōē suā super eadem re, super qua fuit cōuentus ab aduersario. vt in cle. vna. eo. ti. & vide ibi bonā gl. & q̄ no. gl. in. c. fi. s. ti. ij. & in. c. j. ij. q. ij. & per Inn. in. c. ex cōquestione. j. tit. prox. vbi et dicam. ¶ Sed circa hunc intellectum est etiā dubium, an hoc priuilegiū petitorij iā inchoati suspensiuū competat cōditioni. c. sepe. j. ti. prox. & in. c. reintegranda. ij. q. j. Et videt primō, q̄ nō: quia hoc fuit inductum in odiū spoliantis: vt hīc in ver. iniquitas inuasoris & spoliatio. & c. & in cle. vna ibi, in spoliatis odiū & c. Do. An. to. dicit posse dici hoc priuilegium cōpetere i. dictis casibus inquantū arguitur dolus, vel distinctum eius contra quē agit: q̄ latē dicit spoliatus & nō aliter. Mihi placet hoc dictū: moueor, q̄ in casu huius cap. succedit, & militat rō. c. sepe. Sicut enī vbi agit possessorio contra succedentem in vitium rei, ne ex defectu probandi dominium, perdat ius suū in effectu: ita dicendū est i. hoc casu: vt possit transire ad possessorij: nec ex defectu probationis perdat ius suum. Item hoc capi. dat priuilegiū istud possessorio recuperandē: sed in cōditione. c. sepe. satis est possessorium recuperare. saltem largo modo. & idē in cōditione. c. reintegranda. Item video, q̄ hoc priuilegiū competit possessorio adipiscendæ, quod i. iure non videt ita priuilegiatum, sicut cōdictio. c. sepe. & c. reintegranda. & q̄ tenuerim in. c. fi. de ord. cog. & c. ij. eo. tit. contra opi. Cald. q̄ cōdictio. c. sepe. & c. reintegranda. non habeat priuilegium petitorij inchoandi per aduersam partem suspensiuum: nec priuilegium exclusiuum actionis actoris: cū deducit per viā except. vt ibi plenē dixi: tamen in casu nostro satis puto, q̄ præ dixi ex prædictis rationibus. ¶ Item circa eundem intellectum dubitat an in eadem instantia possit quis pluries suspendere petitorium ante cōclusionē in causa. Po. ne enī, q̄ prius suspendit, & postea redit ad petitorium. Iterum suspendit, & postea redit: nūquid hoc sit licitū. c. D. Ant. refert Do. de Ro. c. deci. xiiij. aliās. xj. tenere, q̄ sic: quia hoc priuilegiū est fundatum super odio spoliatis: ideo durat donec facta fuerit restō. Ego puto satis æquum dicere, quod vltra duas vices d non admittitur, ne faciat causa vexandi: ar. opi. in. c. pia. de exce. li. vj. vbi patet, quod exceptio excōicatiōis. quæ est magis fauorabilis: cū possit proponi etiam post cōclusionem, nō poterit proponi vltra duas vices in eadem instantia, fortius ergo idem dicendum in illa, vbi nullum est periculum ex mora. Et imputandum est illi, qui recessit toties à possessorio inchoato: maximē cum talis suspensio sit contra regulas iuris: cum quis teneatur prosequi actionem semel inchoatam: vt in authē. qui semel. C. quō & quando iudi. Posset et dici subtilius consyderando non esse locum suspensioni: nisi semel: quia ex quo intētauit possessorium cogitur in eo perseverare, per authē. qui semel. vnde oportet, si vult redire ad petitorium, quod simul vtrūq̄ prosequatur: per ea, quæ dixi. s. super gl. ma. & hoc circa secundum intellectum prosequendo.

¶ Tertiō dic, q̄ non vult suspendere petitorium, sed accumulare possessorium: & super vtroque simul procedere. & dico, q̄ potest vsq̄ ad cōclusionem, vt hīc, q̄n tale est petitorij, q̄ se compatitur cū possessorio: ita q̄ nulla resultat contrarietas. q̄n sit, colligit ex prædictis. Sicut enī pōt à principio accumulare petitorij & possessorium non cōtrarium: vt in. c. cū ecclesia. s. e. & c. cū dilectus. j. eodem. Ita & ex post facto posset accumulari: cum nil resultat in contrarium. Et ita tertio modo potest intelligi iste tex. & si vis videre hanc materiā accumulationū magis latē: vide per Bar. i. d. s. nihil cōe. & aliquid dices. j. eo. cū dilectus. Et pro hoc expeditē sunt

a ¶ Possessorij. Ad. de do. de ro. decisi. suis in nouis. hoc. tit. decisi. ccv. & in antiquis deci. lxx.

b S E B A. S A P I.

¶ Cōtrariū. Ad q̄ faciunt no. p Bald. in l. j. col. ij. C. com mu. de leg. & Paul. de cast. in l. postq̄ liti. C. de pact. & p do. Ant. in. c. in literis. col. v. j. de resti. spo. vbi tenet, q̄ p renuntiationem iudicij petitorij, non acquirit plenum ius aduersario, & dominium rei.

c ¶ Do. de Ro. adde quod eorū decisio est i. nouis nu. 276.

d ¶ Vltra duas vices. Adde Fede. de Senis consi. suo. xvij. & Card. in cle. j. de excep. q. xj.

e S E B A. S A P I A.

¶ Tertiō, vide Bal. in repe. l. incerti. colum. vij. C. de interdi. & in l. ordinarij colum. v. C. de rei vendi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

alt. Reuende.

- 23 ille dū gl. tāgentes intellectu huius ca. ¶ Nūc venio ad alias gl. & q̄ro nūquid si iste in possessorio iudicio probauerit violentiā, debeat sibi adiudicari proprietatē: gl. in ver. *intētare*. arguit q̄ sic: quia ista est p̄na violentiā inferentis super re sua: vt. l. si quis in tantā. C. vnde vi. & xvj. q. vj. placuit gl. cōcludit cōtrariū, & bñ: q̄a ex natura interdicti nō priuā q̄s dñio: sed cōpellit restituere re cū fructibus. Si ergo vult cōseq̄ proprietatē, debet intētare cōdictiōē. l. si q̄s in tantā. & idē hīc docto. q̄ dicūt q̄ si vult nūc agere cōdictiōē illi. l. si q̄s in tantā. habet necesse p̄bare violentiā iterū: cū iste sit alius modus agēdi. ar. op. in. c. cū venisset. de rest. spo. Idē dicunt si contra illū agentē de proprietate vult excipere, put dicūt j. i. gl. pe. Erit em̄ necesse iterū p̄bare violentiā: quia ad aliud agīt. ¶ Cōtra hoc op. Hosti. de. c. vestra. de coha. cle. & mul. & c. si. nec soluit, nec aliquid adducit: vult fortē dicere, q̄ snia iam lata prius super interdicto, facit re notoriā: ergo nō est opus amplius probare. Sed pōt rñderi, q̄ nō facit notoriū: nisi ad effectū, ad quē prius actū fuit: vt patet in. d. c. cū venisset. & l. cū q̄rit. cū. l. sequ. ff. de exce. rei. iud. ¶ Quāro, quia in tex. dicūt, q̄ post cōclusionē in petitorio, nō licet causā non decisa, transire ad possessorium: an succumbēs in iudicio petitorio possit postmodū agere possessorio? Gl. versi. cā. per istū tex. ar. q̄ sic probat enim per simile. Sicut enim succumbens in possessorio, pōt agere petitorio: vt in. c. querelā de elect. & j. eo. c. cū olim. ita econuerso licere debet. Itē ad aliud agīt nūc, q̄ prius: ergo nō ob. excep. rei. iu. vt. d. l. cū quārit. ff. e. In cōtrariū arguit de. c. j. prox. vbi obtinēs in proprietate, debet et̄ obtinere in possessorio. Nā proprietatē attrahit ad se possessionē: vt ibi. ¶ Glo. circa hoc instat aliquātulū se inuoluendo, sed in effectu facit duo membra: dicens, q̄ aut fuit actū petitorio duntaxat & pōt postea agi possessorio. Nec ob. excep. rei. iu. super petitorio: quia nihil cōe habet proprietatē cū possessionē dicit tñ, q̄ si iudex cōdemnat de proprietate: per consequēs poterit cōdemnare de possessione: nisi reus excipiat in possessione pactum, vel vsuca. & in hoc videtur sibi gl. contraria & obscura. Sed declara sic: q̄ si ego succubui in petitorio, possum agere postea possessorio: sed si obtinui, potest iudex compellere reū ad restōnē, seu relaxationem possessionis: quia ex quo constat rem esse meam debet iudex te cōpellere ad relaxandū: vt no. isti. de ac. in princ. & l. si. C. de rei ven. nisi tu habeas aliquā defensionem circa possessionem: puta pactum de nō petendo possessionem: vel vsucapionem. Fortē enim eam vsucapi: id est p̄scripsi iure feudi. Vnde licet p̄prietatē sit tua: tñ habeo ius cit. poss. & hoc vult gl. i. primo mēbro. ¶ Secundū mēbrū est, q̄n fuit actū simul petito. & pos. & p̄baui in possessorio, & nō petitorio imō succubui: tñc habet locū cōtrariū: vt proprietatē attrahat ad se possessionē. & intelligo hoc vltimū mēbrū gl. q̄n cōstitit in petitorio pro te. Nā si succubui in petitorio: quia non potui probare: pronūtiabīs in possessorio pro me. arg. in. c. eū venerabilis j. de relig. do. & melius in. c. dilectus. de ca. mona. & c. suborta j. de re iud. & dicā de hoc latē j. sup. gl. pe. ¶ Sed aduerte, quia gl. hīc in prin. tetigit pulchrū & difficile dubiū: an snia lata super petitorio obstat agere volēti super possessorio. & concludit q̄ non. Idem sentit gl. in. l. incerti. C. de interdi. aliud sentit gl. in. l. j. quādā. ff. e. Dy. in reg. qui ad agendum. de reg. iur. li. vj. cōcordando distinguit inter possessorium recuperandē ex vna parte: & possessorium retinendē seu adipiscendā ex alia parte: vt primo casu nō ob. excep. rei. iud. secūdo verō casu sic. Ioā. An. hīc simpliciter transit cū hac dist. Dyn. Bar. plenius distinguit. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. & do. An. hīc. ¶ Ex quorum dictis aliquib⁹ additis sic distinguo: q̄ aut q̄rit, an snia lata i petitorio p̄iudicet possessorio recuperandē: aut pos-
- a ¶ L. si quis in tantā. Adde quādo locum habeat Alex. consi. ciij.
- b ¶ Agere in possessorio. Vide tu q̄ sic per Bar. & doct. in l. incerti. C. de interdict. & Alex. cōsil. lxxvj. vol. ij. & cōsil. cx. volu. primo.
- c ¶ Obstat. Adde vt per do. de Ro. dec. priā. in nouis, hoc eodem titu.
- SEBA. SAPIA.
- d ¶ Hoc casu. Vide Paul. de ca. in. l. per misceri. in princ. ff. de acqui. pos. & i. l. ij. C. de edict. diui. adria. tol.

- d sefforio recuperandē: aut possessorio adipiscendē. hoc casu, aut snia est lata pro actore, qui obtinuit pro se sententiā in petitorio: & nō ob. ei, si vult agere possessorio & si diceret, ad quid valebit ista snia: cū per sniam latā in petitorio debeat cōsequi possessionē saltē ex offō iudicis: vt. l. qui restituere. ff. de rei vē. & no. gl. in. l. de ac. in pri. ver. nullo iure. rñdeo, q̄ valet, vt cōsequat̄ fruct⁹ à tpe deiectionis perceptos. Itē eos, q̄ percipi potuerunt: vt no. j. tit. prox. c. grauis. quos nō cōsequeret̄ per rei vē. sed tm̄ à tpe lit. cōte. vt. l. certū. C. de rei vē. per interdictū cōsequit̄ oīa mobilia, et̄ aliena, q̄ erāt in se inuasa: vt l. j. §. si fundus. ff. de vi & vi ar. secus in rei ven. q̄a nō veniūt, nisi bona propria & vēdicata. Ad hēc ergo & similia, pōt esse vtile intentare interdictū post obiectā sententiā in petitorio. Aut sententia in petitorio lata fuit pro reo: & tñc aut est tale possessorium, q̄ habet in se cām proprietatis: vt est interdictū de libe. exhi. & similia: vt l. ij. §. quādā. ff. de interdi. & tñc ob. agere volenti possessorio: quia videt̄ idē replicare velle: aut nō cōtinet in se cām proprietatis: & tunc aut reus fuit absolutus: quia actor nō probauit: aut quia constitit de iure ipsius rei: aut quia constitit de defectu ipsius iuris actoris. Primo casu nō ob. snia lata super petitorio: quia nō sequit̄ nō probauit: ergo nō habet ius cū posset habere: & tñ non potuit probare: vt. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tut. & l. sed & si possessori. ff. de iureiur. & ita sentit. do. Anto. hīc. ¶ Secundo casu, q̄n constitit de iure ipsius rei: vt quia probauit se dñm, & pro eo fuit pronuntiātū, iuxta no. in. c. ex cōquestione. de res. spo. & tñc Dy. tenuit, q̄ non ob. excep. Itē Bar. in. d. §. nihil cōe. mouet: q̄a ante oīa spoliatus est restituendus: vt. l. si q̄s ad se fundum. C. ad legem. Iul. de vi pub. & in. c. in literis j. tit. prox. Inn. j. e. c. cū dilectus. tenet sniam obstat: nisi agat de spoliatione facta post sententiā, quasi de spoliatione facta an sniam notoriē cōstet. de defectu proprietatis nō, si post sniam: q̄a obtinuit ius de nouo acquirere. Idem videtur ibi sequi Io. an. & Ho. q̄ allegant p̄ hoc vl. c. cū teneamur j. de ap. Ego allego tex. meliorē cū ibi not. in. c. licet Episcopus. de p̄b. li. vj. & seq̄ idē Io. An. in addi. Spe. in tit. de pe. & poss. §. j. ver. quid si pro vno. & do. Ant. hīc. & satis putō opi. do. An. veriorē: quia hoc casu notoriē cōstat de proprietatis defectu contra agentem: & fundata est intentio rei, cōtra quē agīt. Et sic sumus quasi in terminis. c. ad decimas. & q̄d ibi no. de rest. spo. li. vj. & per Inn. in. c. cōstitutus. de fil. presby. Fateor tñ, q̄ poterit agere cōtra spoliatorē ex cōdictiōe. l. si quis in tantā. C. vñ. vi. & c. eū, qui. de p̄ben. li. vj. & xvj. q̄o. vj. placuit. vt priuē dominio illius rei, ex quo propria auctoritate itulit violentiā: vt etiā sentit Ioan. And. in. d. c. ad decimas. in fin.
- 27 ¶ An autem possit agere ad fructus perceptos, & qui percipi potuerunt à tempore spoliationis vsq̄ ad tempus lit. conte. super petitorio. D. Anto. hīc q̄ non: quia aut naturales sunt. Et suos, non facit contra dominum. Aut industriales, & non consumpti: & tenetur illos restituere, ex quo non consumpsit. Ob. ergo reo excep. dolo facis, & c. Fortē posset dici in illis fructibus oppositū quos fecisset suos: quia ex facto & dolo illi⁹ aduersarij eos non consumpsit: vnde dolus nō debet illi prodesse, & isti obesse: cū debeat esse contrarium: vt in. c. & si necesse de do. post di. re. & c. fin. de his, quē vi metusue. & q̄ ibi no. facit q̄ dixi in. c. cū super. & c. cū ecclesia. §. eo. ¶ Tertio casu, q̄n fuit pronuntiātū pro reo quia cōstat de defectu iuris actoris: & tunc aut sumus in rebus prophanis: & non ob. sententia in petitorio: quia licet non haberē ius, tñ nō licuit tibi me spoliare: & licet possidebam, donec alius probaret de iure suo sup̄ proprietate: vt in. l. si. C. de rei vēd. Et pōt dicere spoliatus quo ad te, ex quo nō cōstat de iure tuo. liberas e des habeo. l. loci. §. competit. ff. si ser. vēd. & q̄ no. in. d. c. ad decimas. & c. j. de p̄script.

de præscrip. li. vj. In bn̄ficialibus verò & sp̄ualibus alijs videt̄ secus: q̄a sine titulo ista possideri nō p̄nt: vñ non sufficit sola possessio: vt in regula prima. de reg. iur. lib. vj. & in. c. ex frequētibus. de insti. ne def̄ vitiosus ingres sus: vt in capi. vno. de eo, qui mit. in pos. li. vj. Ex quo ergo cōstat de defectu iuris agendi debet iudex lacerare libellum: vt no. Inn. in. c. j. de offi. vica. & sic pōt intelligi q̄ no. Io. an. in addi. Spe. super rub. de rest. spo. ¶ Secundo casu principali, qñ proponit̄ interdictū retinēdā, an obstat sn̄ia lata in petitorio: distinguit Bar. in. §. nihil cōmune. q̄ aut cōstat de iusta pos. eius, qui interdictum intentat: & nō obstat sibi exceptio dominij, vel rei iudicata: vt in. d. §. nihil cōe. secūdū vnam lect̄. & no. i. d. l. fi. de eo. in fi. ff. e. ti. q̄ satis placet: aliās liceret ei, pro quo lata est sententia molestare propria autoritate possessorē: q̄ est falsum: cū executio sn̄ia est fienda per iudicē. Ad hoc q̄ no. Inn. in. c. cū nostris. de cōces. præb. & Bar. in. l. meminerint. C. vnde vi. & l. a diuo Pio. ff. de re iur. & de hoc vide q̄ dicā post Inn. in. c. veniens. de p̄cri. Aut nō perfectē constat pro intentante interdictum: sed probationes vtriusque sunt pares super possessione: & tunc sententia super petitorio faceret agentem succumbere super possessorio. ad hoc. c. licet. de probation. & quod no. Cy. in. l. j. C. vti. po. in pen. q̄. ¶ Tertio casu, quando intentat̄ interdictum adipiscendē: & tunc aut reus fuit absolutus: quia actor non probauit, aut quia reus erat dñs. Primo casu non parit exceptionem rei iud. q̄a nihil habet cōe. & c. vt. §. dixi. & probat̄ secūdū vnam lect̄. i. d. §. nihil. cōe. Secūdo casu aut docet̄ de sn̄ia incontinenti: & per cōsequēs de dñio & ob. exceptio. Aut non nocet incontinenti, & nō ob. vt probat̄ in. d. l. fi. de vi. ff. de iud. secūdū Bar. in. d. §. nihil cōe. facit q̄ habet̄ in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhi. & q̄ no. gl. in. c. j. & c. literas. j. ti. pro. & ad adde q̄ leg. & no. in. c. accedēs. j. de accus. vbi habet̄ de hoc interdicto adipiscendā in istis beneficialibus. 28 ¶ Sed queritur, quid econtrā. an sn̄ia lata in possessorio obstat agere volenti super proprietate. Iura cōiter vidētur velle, q̄ nō: vt in. c. olim. j. eo. & in. c. querelā. de electio. & in. d. §. nihil cōe. Hoc limita verū, nisi sit tale possessorij, q̄ habeat annexam cām dñij: vt in. d. l. iij. §. quedā. ff. de interdi. & per hoc habes hunc articulū latē declaratū. ¶ Oppo. capiēdo gl. pe. dicitur hīc, q̄ etiam post cōclusionem potest actor trāsire ad possessorium si reus malitiosē, vel casu subtraxit sibi facultatē probā di dñiū: videt̄ em̄, q̄ hęc sententia super possessorio nullius erat effectus: ex quo enim nō pōt probare dñiū: ergo succumbet in petitorio: & sn̄ia lata ī petitorio absorbebit effectum sententiæ super possessorio: vt in. c. proxi. Gl. soluendo assignat tres effectus huius sententiæ primus est quo ad fructus. Secundus quo ad cōmodum retentionis in futurū: nisi aduersarius probauerit proprietatē. Tertius quo ad facultatē excipiendi, si re⁹ ageret de proprietate condictione. l. si quis in tantā. ¶ Not. bn̄ ex fi. huius gl. extēsiōem ad. l. si quis in tantā. vt nō solū possit passus violētiam intentando cōdictionem legis, cōsequi proprietatē: sed etiam possit excipere de ea, cōtra dominum agentem contra eū possidentē de proprietate. Et idē sentit Fe. de Sen. consil. xlvij. sequendo simpliciter istam gl. sed ego non puto hoc dictum simpliciter procedere: quia per. l. si quis in tantā. non iducitur priuatio ipso iure, sed requiritur sn̄ia: vt ibi patet sed per exceptionē quis priuari nō pōt: vt in. c. ij. de or. cog. ¶ Ad idē q̄ no. Inn. in. c. inter dilectos. de excess. Præla. vbi dicit̄, q̄ cōtra vendicantē beneficium nō admittit̄ exceptio delicti: nisi sit tale, q̄ inducat priuationem tituli ipso facto. In cōtrariū facit regula vtriusque iuris. q̄ qui admittit̄ ad agendū fortius admittit̄ ad excipiendū: vt in regula, qui ad agendū. de re. iur. lib. vj. & in. l. inuitus. §. cui damus. ff. e. ti. ¶ Cōcludo sic sequendo

theoricā Inn. in. d. c. inter dilectos. q̄ aut sumus in beneficialibus: & tunc nō sufficit excipere cōtra agentem de violentia. Nō ob. illa regula. qui ad agendum: quia non habet locū, qñ ad aliud cōpetit exceptio: vt ibi not. Inn. Nā ī hoc casu actio dat̄ ad vindictā: vt priuē beneficio per hoc: tñ nihil accrescit sibi iuxta no. in. c. olim. de rescrip. sed exceptio cōpetit ad cōseruationē possessionis beneficij. pōt tñ si vult excipere & addere isto mō: dico te nō audiendū: q̄ me spoliasti. & peto per hoc te priuari proprietate, iuxta no. in. l. si quis in tantā. & q̄ dixi i. c. si diligenti. de fo. cōpet. Si verò sumus in prophanis: & tūc habeat locū ista gl. & dictum Fede. quia exceptio & actio ad idē tendunt in effectu. & sic habet locū illa regula, cui damus. Ista tamen gl. malē loquit̄: dum dicit, q̄ reus pōt excipere actorem nullum ius habere: quia intuitu violentiā: q̄a vt prædixi per hoc nō perditur pprietas ipso iure: sed per sn̄iam: sed debet excipere mō prædicto vñ illū priuandū & sic ob. sibi regula dolo facias: q̄a petis, q̄ restituitur es: vt ī regula dolo facit. li. vj. ¶ Nūc pro declaratione tex. & materiæ quæro de pluribus. Primo, an si actor velit intentare possessorium, suspēso petitorio possit reus petere: vt procedat etiam super petitorio. Secūdo an suspendens petitorium cōdemnetur in expensis factis super petitorio. Tertiō si nō vult suspendere petitoriū: sed accumulare possessorium cū petitorio: & constet de vno in possessorio, de alio in petitorio, vel alter: qualiter sit pronūtiandum. Quarto, an in cā appellationis habeat locum ista suspensio petitorij. Quinto, an sufficiat constare de iniquitate inuasoris ad hoc, vt admittat̄ ista suspensio, seu accumulatio possessorij post cōclusionem in causa. Sexto, an publicatis at testationibus super petitorio & dispensatione super illis habita, non facta conclusionem in causa, vel renuntiatione possit redire ad possessorium. ¶ Ad primum Inn. hīc concludit, q̄ ante finem possessorij & ipsius executionē, si sn̄ia ferat̄ pro actore: non auditur reus petens: vt procedat̄ super petitorio. Sicut em̄ non pōt intentare aliam actionē petitoriam pendente possessorio aduersarij: vt in. c. fi. de or. co. ita nec petere, vt procedatur super petitorio intentato ante restitutionem spoliatiōis, seu finem possessorij. Nam ista suspensio à iure permittitur in odiū inuasoris, & in fauorem spoliati. & non compellitur causam prosequi semel inceptam. vñ de cessat hoc casu authē. qui semel. C. quō & qñ iur. & c. cām. de do. & contu. sed post finem possessorij poterit reus petere, vt procedat̄ super petitorio iam suspēso: & tunc eum nihil impedit, quominus audiatur. argu. in. c. fi. de ord. cog. & in. c. significauerunt. de test. in fi. tñ tenet̄ iste restitutus possessionem restituere: nisi reus doceat de sua proprietate. arg. in. l. fi. C. de ord. cog. inducit Inn. simile in misso in possessionem in reali. Ex quo em̄ est factus verus possessor, non habet amplius onus probandi dominium, sed aduersarius: vt leg. & no. in. c. quoniam §. in alijs. vt lit. non contes. & in ca. prout. de do. & contu. in. l. properandum. C. de iud. Si enim hoc operat̄ ibi contumacia, fortius debet operari violentia. ¶ Hostiē. videtur hoc præcedens dictum Inn. impugnare. Dicit enim se non videre qualiter hoc possit iudex cōgruē pronūtiare, ex quo restituit possessionem actori. & tūc deficit in probādo dominium. Non enim potest dicere iudex: adiudico tibi spoliatores, quem vendicasti cum ipsum dominium non probauerit: nec poterit dicere ab soluo ab impetitione spoliatoris: cū ipse nil petierit sed solū cōuentus fuit. Quare concludit, q̄ propter necessitatem pronūtiandi, dnt oīno cessare partes iudicis in petitorio restituto spoliato. Sed si spoliator postea agit tūc reus cōgruē absoluet̄ actore nil probante: vel probante repulso per cōdictionem. l. si quis in tantā. Io. an. dicit q̄ dictū Hosti. de impossibilitate pronūtiandi videt̄

SEBA. SAPIA.

¶ Rei iudicata. Reprehēdit hęc opi. per Alex. in. d. l. naturaliter. §. nihil cōmune. vbi contra Moder. latē.

ZACHARIAS.

¶ Super proprietate. Adde Spec. in tit. de testi. §. v. ver. sed pone ago. vbi videtur tenere qd̄ non: & maxime in beneficijs.

ZACHARIAS.

¶ Et ipsi⁹ executio nem. adde quid in causa appellationis Ro. deci. ccccxxj. incip. pro spoliato in not.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

esse falsum: nisi intellexerit de sententia ferenda pro actore restituto. Dic latius post do. Ant. q. aut reus petit, vt procedat super petitorio suspensio ante, q. pronuntietur super possessorio: vt fiat eius executio, nō est audiendus vt. s. dixi prædicta rōne. Aut hoc petit post pronuntiationem: & tunc aut sententia fuit lata pro eo in possessorio: vt quia actor non probauit, & debet vtique audiri quia ex quo semel elidit actiōem tenet illam prosequi: vt in authent. qui semel. C. quomodo & quando iud. & in. c. causam. de do. & contu. Aut sententia in possessorio fuit lata cōtra ipsum reum: & sic fuit sibi oblata possessio & assignata actori: & tunc aduertendum qualiter venit nunc reus super petitorio. Aut enim constituit se actorem inchoando nouam instantiam: & secundū oēs debet audiri: quia nihil obstat. Ad hoc, q. leg. & no. in. c. significauerunt. de test. & de elec. c. querelam. Si autē venit prosequendo antiquam instantiam: & tunc aut offert paratum probare se dominum, & debet admitti. ar. in. l. circa. ff. de proba. & eorum q. no. in. c. ex conquestione. de rest. spo. Et si probauerit dñum, pronuntiabitur pro eo in petitorio: iuxta no. in. d. c. ex conquestione. & attrahet ad se possessionem. j. c. proxi. Aut nihil probauit: & tūc aut actor probauit dominium: & pronuntiabitur pro eo, nō ad effectum, vt consequatur possessionē: cū iam habeat. sed vt declaretur dominus, & proderit sibi hæc declaratio saltem ad effectum: si ille aduersarius in futurum reperiretur possidere: vel si de nouo vellet agere petitorio: iuxta nota. i. c. examinata. de iu. & l. iij. ff. de re iud. & in. l. si à te. ff. de exec. rei iud. Item poterit absolui ab intentione rei. aut venit, vt actor prosequatur: & prius probando dominium. Et tenet. do. Anton. eum non audiendum: quia actor habet commodum retinendi possessionem, donec contra eum probeat. Credo hoc simpliciter non esse verum: cū regulariter teneatur actor prosequi actionem semel intentatam: vt dictis iuribus, & suspensio fit ex causa præmissa. Cessante ergo causa debet compelli prosequi: vt sic saltem eo non probante, absoluat reus super petitorio: & condemnatur actor in expensis. ¶ Ad secundam, an iste suspendens petitorium, seu renuntians & transiens ad possessorium sit condemnandus in expensis super petitorio. Conclude post Hostiens. & Ioann. Andr. quod aut renuntiat petitorio: & est condemnandus, nisi aliquo extrinseco excusetur. ar. in. c. calumniam. de pe. & in. l. eū quem temerē. ff. de iud. & quod le. & no. in. c. si. de do. & contu. Aut vult tantum suspendere: & tunc ex solo, qd suspēdit non est cōdemnandus: quia hoc facit auctoritate iuris in odiū spoliatis, & in fauorem spoliati: vt hic & in cle. j. e. ti. Aut succumbit in possessorio, & pōt etiā condemnari: qā tunc constat eum frustratorie suspēdisse: aut obtinuit: & tunc aut redit ad petitorium, & succubuit: & idem. Aut non reuertitur, & etiam idem est dicendum, si reus instat, vt absoluat super petitorio: ar. in. l. properandum. C. de iu. Aut redit ad petitorium & obtinet: & nō cōdemnabitur: sed victus sibi cōdemnabitur: per regulam, victus victor. & c. vt in. d. c. calumniā & d. l. eum quem temerē. ¶ Ad tertium qualis debeat esse exitus, aliās sententia: cū simul petitorio & possessorio fuerit actum. Ioan. An. notabiliter distinguit: aut liquet pro eadem parte de altero tantum: aut de vtroq. aut de vno pro vna parte: aut de alio pro alia parte. Si de vtroque liquet pro eadem parte: si pro reo, planum est quod super vtroq. absoluitur: siue liqueat, quia probauit de iure suo: siue quia nō probauit actor: vt. s. c. ij. i. fi. Sed si pro actore liquet, vt quia vendicans & agens possessorio probauit vtrumq. tunc iudex pronuntiabit super vtroq. quā de qua re. & c. s. proxi. c. proxi. ¶ Et si dicas, q. pro nihilo pronuntiabit super possessorio: ex quo super proprietate pronuntiat cū in executione pos-

sefforium sequatur proprietate: vt i. c. proxi. ff. de pub. l. pe. & vl. Rnd. ipse id verum quo ad effectum restituēde possessionis: sed debet pronuntiare super possessorio propter expensas, quas debet victus victori. de pe. calumniam. & de rei ven. l. vtique. C. de iu. l. properandum. Et quo ad fructus, qui in possessorio recuperandē, debentur à tempore deiectionis habita ratione percipiendorum: vt j. titul. proxi. c. grauis. ff. de vi & vi arma. l. j. §. ex die. & qui respectu petitorij non venirent: vt no. in. d. c. grauis. Si verò de vtroq. liquet, sed diuisim, vñ p. altero tantum: & tunc distingue, aut liquet de petitorio pro actore: de possessorio pro reo: aut contra. Primo casu pronuntiabit iudex in petitorio pro actore: in possessorio pro reo. & per hoc præcipiet rem actori restitui ex quo sua est: vt j. c. proxi. & ff. de publ. l. pe. & vlti. sed propter impensas etiam possessorio pronuntiabit pro reo: vt p. alleg. l. vtique. ¶ Idem in casu conuerso, in quo pronuntiabit in petitorio pro reo: in possessorio pro actore propter impensas & propter fructus: vt not. in. c. proxi. & j. de test. c. significauerunt. in gl. fi. ¶ Et not. bene quod ex hoc aperte sentit. Io. an. quod actor obtinens in possessorio, & succumbens in petitorio recuperat fructus cuius contrarium tenet hic do. Anto. Sed dic, vt dixi in. c. cū ecclesia. & cap. cū super. s. eodem. ¶ Et si quæris an tunc cū cōstat pro actore in possessorio, pro reo in petitorio: possessio sit restituenda actori. quia refert aut liquet de proprietate pro reo: quia actor non probauit: aut quia reus probauit dominium. Secundo casu pronuntiabitur pro reo: nec tenebitur tunc possessionē actori restituere: quia dolo facit. ff. de reg. iur. in. l. dolo li. vj. Hæc ratio certē non est bona: quia illa regula, dolo facis non habet locum in interdicto recuperandē: vt ibi no. Sed vera rō ē: qā cū simul pronuntiat sup. proprietate & pos. pprietas attrahit ad se possessionem: vt in. c. proxi. ¶ Pimo casu, quando actor non probauit in petitorio: non tamen reus probauit dominium: tunc licet p. reo pronuntietur in petitorio: per id tamen nil cōsequitur: nisi quod euadit condemnationem expensarum in petitorio. Et scitur per id quis teneatur ad expensas: vt in præalleg. l. vtique. & ff. de exceptio. rei iudi. l. ex sextante. §. Latinus. ¶ Secundo membro principali, quando liqueret de altero tantum: aut de possessorio tantum: aut de petitorio tantum. si de possessorio tantum, tunc aut p. actore: quo casu iudex condemnabit reum: & præcipiet actori restitui. & pendere poterit iudicium petitorij, donec de illo constabit: de quo si non constet, tenebitur actor ad expensas reo: vt supra sepius dictum est. Aut constet pro reo de possessorio: & tunc pro eo pronuntiabitur, & pendebit petitorium: vt. s. dictum est. Si verò liquet de petitorio tantum: & si pro actore, iudex pronuntiabit rem esse suam: & præcipiet restitui possessionem: vt in præalleg. l. pen. & vlti. ff. pu. tamen licet pronuntiet rem esse suam, adhuc de possessorio cognoscetur propter expensas: vt in præalleg. l. vtique. ff. de iud. sol. l. si seru. Si verò de petitorio liquet pro reo: & tūc aut liquet, quia nō probauit actor: & tūc parū prodesset. sed absoluet: & sententia cōseruabit sibi retentionē: vt insti. de act. §. commodum. Aut liquet pro reo, q. probauit probationis onus assumēs: & tunc pronuntiabit pro eo. & erit effectus: quia licet postea de possessione constet pro actore. non restituetur sibi possessio: sed remanebit penes reum. ff. de rei vend. l. is qui. de pub. l. pe. & vlti. & j. c. proxi. Hæc sunt verba Ioan. And. qui collegit hæc materiam per modum summæ. & in veritate potius fuit laboriosum, quàm subtile. ¶ Ad quartum, an in causa appellationis habeat locum ista suspensio petitorij. Ioannes Andræas hic loquitur per ista verba, dicendo: quod hodiē in beneficialibus per appellationem deuolutis ad curiam, tam appellatus, quàm appellans possunt

SEBA. SAPI.
¶ An iste. vide Bar. in. l. edita. col. fi. C. de eden. vbi tangit an qñ sit emendatio, vel cumulatio sint reficiendæ expensæ, de quo ibi est per Moder.

In expensis. Ad de do. de Ro. decis. ccxv. hoc. e. tit. i. finalibus verbis in nouis,

Recuperat fructus adde, vt per do. de Rota. decis. cccv. de re iud. in nouis,

possunt nedum petitorium: sed et possessorium intentare: & potest etiam alter ante conclusionem suspendere petitorium a se, vel ab aduersario inchoatum, in solo possessorio procedendo: ut in cle. ca. e. ti. Et per hec verba vñ sentire Io. an. q. dispositio illi⁹ cle. nō habeat locū in alijs causis a beneficialibus: nec etiam in beneficialibus, nisi qñ appellat ad curiā. Et idem videt sentire in d. cle. ca. in glos. suis. d. An. dicit se non putare, q. aliqua sit specialitas in beneficialibus: presupposito q. petitorium & possessorium sint in iurisdictione iudicis ad quē: quia conclusio in cā in prima instantia, est suspensa in appellationis causa.

34 ¶ Et cum appellatio rescindat oīa vsq. ad publicationem testium: ut de testi. c. fraternitatis. de iureiur. c. veniens. de fide instr. c. cū Ioannes. & c. de temp. app. l. per hāc. facit quod nō in Spe. in ti. de renū. & conclusi. §. j. in prin. sed hoc est spāle in cā beneficiali secundum eū: quia interposita appellatione solenniter & legitime insinuat deouoluitur tota causa quo ad petitorium & possessorium: quod non est in alijs causis, sed solū deuoluit articulus, super quo pendet appellatio: sed appellatione iustificata, cū tunc totū negotium super quo lis pendebat fiat corā iudice ad quē: poterit accumulari possessorium super petitorio, super quo fuisset appellatū. Idem forte dicendum est secundū, qñ corā primo iudice esset intentatū simul possessorium & petitorium: & postea appellaret in altero eorū: quia iustificata appellatione deuolueret ad petitorium: ut suspendi possit tanq. deuolutū rōne cōnexitatis causę. Hoc tñ finaliter sibi non placet: quia appellatio deuoluit id tñ, super quo appellatio est interposita: & nō aliud. & nō est tāta connexitas, q. deuolutio limitata ad vnā deuoluat ad aliā: ut nō. de se. pos. & fru. c. j. Quasi velit do. Ant. q. causa petitoria & pos. super qua non fuit appellatum, remaneat coram iudice a quo & alia remaneat coram iudice ad quem. Cū istę causę in veritate sint diuersę. Et p. hoc facit. c. ad hęc, si i vna. & c. proposuit. de app. de quo etiam vide q. nō. in. c. ij. de or. cog. Sed per hoc. d. An. videt recedere a le. Io. An. & gl. d. cle. ut sic illa cle. procedat etiam in causa non bñficiali: ex quo totum negotium simpliciter est coram iudice ad quem. Sed certē hoc dictum non placet indistinctē: quia inchoando nouam instantiam super possessorio iste iudex ad quē, non est idoneus: cū appellatio tantū deduxerit petitorium: & successerit locō prioris iudicis super petitorio duntaxat, super quo fuit appellatū ad hoc. c. ut debitus. de appe. c. pastoralis. de offic. ordi.

¶ Ideo post Pau. in d. cle. causa. concludo sic: dum querimus, an in alijs causis a beneficialibus habeat locū illa cle. q. aut appellatur ante correptionem libelli, & anteq. lis contestetur: & tunc licet nō possit iustificare hāc appellationem interpositam a grauamine, seu interlocutoria: nisi ex causis in appellatione deductis: ut i cle. appellanti. de appell. tamen ea finita & iustificata, poterit intētare quod iudicium velit: cū lis nō fuerit coepta coram primo. de verb. signi. c. ex parte. Et iste succedit locō primi iudicis simpliciter in tota causa: & sic habebit locum. d. cle. ut possit suspendere petitorium: & primō intentare & inchoare possessorium, ex quo tota causa simplr est coram eo. Et eadem ratio est nunc in hac cā prophana, quę est in beneficialibus: nisi, quia per appellationem deuoluitur tota causa ad curiā: ut in. c. j. de elec. li. vj. Minus enim debet licere hęc suspensio in beneficialibus, ne detur vitiosus ingressus, q. in prophanis: ut in simili patet in. c. j. de eo, qui mit. in poss. lib. vj. Si ergo per hanc rationem licet in beneficialib⁹, fortius licet in alijs: vbi hęc ratio non reperitur. Aut fuit appellatum post correptionem libelli, seu post q. fuit lis contesta. & tunc cū per appellationem solū deuoluatur instātia iā inchoata: non poterit intentari possessorium iam nō deuolutū: cū sit opus noua instātia, q. virtute appellationis

deducta non est: cū sit quasi alia cā, in qua nullū grauamen fuit illatū per iudicem a quo: ergo nō est extrahenda a sua iurisdictione, & intentanda corā iudice appellationis, qui non succedit per appellationē: nisi rōne grauaminis præcedentis. ar. in. d. c. ad hęc. & c. proposuit. de ap. Sed in causa beneficiali secus est: quia illa tota deuoluit per appellationem ad Papam: ut in. c. j. de elec. li. vj. adeo, q. arctantur actor & reus ire super illa cā ad curiam. non mirū si vtriq. f. appellanti & appellato, licet sic suspendere: ut ibi dicit. Et intelligo, q. non in oī causa beneficiali procedat illa cle. sed quando appellatur ad Papam iuxta formam. c. j. de elect. li. vj. & in cle. causam eo. tit. quia tunc tota causa deuoluitur ut ibi. secus si cōtenderetur coram ordinario, vel delegato & appellaret quia tunc idē dicendum est in beneficialibus, q. in alijs prophanis eadem ratione. ¶ Et ideo non sine ministerio dicta cle. loquitur, quando appellat ad curiam in beneficialibus. Et ex his habes intellectū ad dictā cle. causa. Si autem in nō beneficialibus, vel beneficialibus, vbi non appellaret. & prædicto modo fuisset prius actū petitorio & possessorio, & legitime appellatū super vtroque: tunc iustificata appellatione, posset adhuc habere locum dispositio dictę cle. quia tota causa est coram iudice ad quem. Nec obstat si fuisset conclusum coram iudice a quo: quia iam per sententiam appellationis tollit virtus conclusionis. & habet locum regula, non oppositum opponam. & c. de fide instrum. tunc cū Ioannes. C. de tēp. ap. l. per hanc. facit ad hoc quod nō. Inn. i. c. cū venissent. de resti. spo. & Spe. in ti. de renunt. & conclu. post prin. ¶ Et aduerte, quia do. de Ro. deci. ccx. tenent q. in causa appellationis in istis prophanis, non poterit quis suspendere petitorium ab aduersa parte intentatū: sic dummodō vtrunq. sit deductum & deuolutum ad iudicem appellationis expresse vel alio modo. Sed certē hoc dictum mihi placet: quia non video in hoc rationē differentię inter beneficialia, in quibus licet: ut in d. cle. Et inter prophana, ex quo tota causa deuoluta est modis prædictis ad iudicem ad quem. vnde militāt ratiōes illius cle. & fortius in alijs, q. in beneficialibus, in quibus non est dare iustam possessionem sine titulo. & s. dixi. & hęc sufficiant pro hoc vtili articulo. ¶ Ad quintum an sufficiat constare ex perspicuis indicijs de iniquitate inuasoris. & c. ad hoc, ut admittatur ista suspensio post conclusionem in causa. Pe. videtur velle quod sic: & ponit exemplum: ut quia spoliatus de hoc habet probationes in promptu. Innocent. dicit hoc solū non sufficere: nisi appareat subtractio probationum malitia, vel casu, vel alia iusta causa. ¶ Et imputet sibi spoliatus, quia concludit in petitorio: hoc etiā videtur approbare Hostien. dicens, q. si ex hoc insurgit aliquis fauor spoliatoris: non tamen hoc fit propter ipsius fauorem: sed propter equitatem iudicij. Simile de excepti. c. cū inter. Et pro hoc opi. facit secundum Ioan. And. copula, quę statim sequitur, & casu. & c. Ponit casum, cū præter propositum hoc contingit: malitiam, cum ex proposito puta ex casu incēdi domum meam, & tuā vicinam: ppter quod perdidisti instrumenta. Vel casu occidi testes tuos: vel his similia. malitia verō cum ad hūc finem prædicta fecisset: uel his similia, & c. ¶ Et quanquam hīc videatur communis opini. tamen si bene aduertatur opi. Petr. videtur præstantior. Nam duę rationes prohibitiuę ponuntur in tex. quare istud priuilegium petitorij suspensiuum, non habet locum post conclusionem in causa prima: ne lites litibus inculcentur. Secunda, quia posset fraudibus via aperiri scilicet quia videns se deficere in petitorio intentaret possessorium. quę rationes cessant: cū facile arguitur iniquitas inuasoris: ut quia probationes sunt in promptu. Tunc enim inculcantur lites: q. hodiē cōstat: hoc agat. Cessat fraus, cū facile

d. ¶ Aduersario inchoatū. Adde videndū Paul. de ca. cōsi. cclxxij. in primō impressis. do. de Ro. deci. lxxix. in cip. in causa appellationis. hoc eodē titū, in antiquis.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

arguit iniquitas: & in mora modici tps nō est p̄iudiciū
l. si debitori. ff. de iu. Ergo hęc sola cā debet p se suffice
re: maximē cū tractem⁹ de fauore rōnabili ex parte spo
liati & odio rationabili ex parte spoliatoris. Pro hoc ē
adduco tex. in ver. is igitur. & alijs, &c. vbi p̄supponit
plures causas fuisse p̄missas: si etiam subtractio proba
tionū casu, vel malitia semper esset necessaria: non dixisset
in plurali his causis: sed hac causa. &c. Et sic dictio et,
stat potius disiunctiue: vel copulat plures causas: quē
p̄cipaliter. sufficit ergo aliqua istarū causarum. Et idē
vbi subest alia æquitas: vt patet in text. secundū Petr. &
Ab. quando sunt in mortis articulo testes, per quos vo
lo probare possessorium: vt li. non contest. quoniam. &
not. hoc exemplum: quia est satis notabile. ¶ Ad sextū
& vltimum: an publicatis attestacionibus super petito
rio & disputatione super illis habita nondum facta cō
clusionē in causa habeat locum suspensio petitorij. Inn.
quod sic: quia adhuc potest fieri probatio p cōfessionē
& instrumenta: vt in. c. cum dilectus. de fide instrumen.
& si causa non est adhuc tam liquida, quod diffiniri pos
sit: & sic cessat dictum litera. Sed dices cū etiam post
conclusionē in cā possunt fieri probationes per bene
ficiū restitutio. in integr. ergo eadem rōne deberet li
cere redire ad possessorium. ¶ Respōdet notabiliter
Inno. quod illud non dicitur posse fieri, q̄ fit per reme
dium extraordinarium: quod not. quia quotidie alle
gat. Pro hoc facit: quia illud dicimur posse, quod de iu
re possumus. xxij. q. ij. faciat homo. & l. filius. ff. de cond.
instit. non ergo dicitur posse fieri, quod ius prohibet.

SVMMARIUM.

Petitorij & possessorij possunt ab eodem, & contra eundē,
simul intētari: & pronūtiabitur primò super possessorio: sed
executio fiet primò in petito. 10. vbi distinguit. sed quid si
peruertit ordo istius pronūtiationis, an vitietur iudiciū. 8.
Cumulatio duarum actionum ad diuersa tendentium, & cōtra
eundem, permittitur in iure.
Sentētia licet lata super diuersis articulis et cāis pōt dici vnā.
Sententia lata super petitorio, absorbet effectum sententiæ su
per possessorio.
Possessorij retinendæ: pōt cōcurrere cū petitorio. an aut ab eo
dē possint accumulari, & an à diuersis. 7. & qd de alijs in
terdictis. 6.
Sentētia lata in petitorio: an obstat agere volenti possessorio?
Omissio ordinis in processu: an vitiet processum.
Sententia lata super possessorio, vel petitorio, vel econtra di
uersis temporibus, quæ praualebit?
Obtinēs in possessorio, & succumbens in petitorio: & ob hoc
appellauit: an app. p̄dēte exequetur sn̄a super possessorio.
Sententia lata super vno in petitorio & possessorio, & fuit ap
pellatum in petitorio: an exequetur in possessorio.
Appellatio in causa reconuentionis non impedit executionem
in causa conuentionis, nec econtra.

CAP.

VI.

Vm dilectus.

¶ Si petito
rio & posses
sorio simul est actū, vna sententia termina
tur. & p̄mittit possessorium in termi
nando: sed in exequendo praualeat peti
torij. Vel ad idē sic. In procedendi facultate possunt cō
currere petitorij & possessorij: in terminando posses
sorium petitorio p̄fertur. In exequendo verò petito
rium possessorio praualeat. h. d. Primò ponitur decisa
cōsultatio: secundo respon. ibi. ad quartū. quæ facit tria.
Priò p̄supponit modū procedēdi. Secūdo declarat or
dinem terminādi. Tertiò effectū exequēdi. ¶ Casus li
teralis. ¶ Aliquis possessorio & petitorio simul b̄ egit
contra aduersariū suū. Iudex qualiter deberet ferre sen
tētiā dubitauit. Rndet Papa, q̄ cū simul est actum pos
sessorio & petitorio, vtrūq̄ debet vna sn̄a terminari:

sed in pronūtiatiōe, si sit p̄mittēda possessio in execu
tione debet proprietatis praualeere, scdm q̄ factū fuit. s. e.
c. cū ecclesia. & c. cū sup. B. ¶ No. primò q̄ duæ actio
nes tēdētes ad diuersa p̄nt simul accumulari. ¶ No. pos
sibile cōcursum petitorij & possessorij. Et cū tex. nō di
stinguat, pōt intelligi ḡnaler siue ab eadē parte: siue à
diuersis intentent: & hoc si non obstat cōtrarietas: siue
alia regula iuris, vel priuilegium iuris. de quo. j. latius di
cam. ¶ No. q̄ sn̄a sup diuersis articulis, seu causis, vel
actiōibus in eodē tpe lata, pōt dici vna in veritate: cū
sint plures: q̄ quot sunt articuli, tot sunt sn̄e. vt. l. et. ff.
de mino. sed dicif vna ppter vnitatē chartæ & tps. de
quo vide gl. in. c. ij. de or. cog. ¶ No. q̄ p̄prietas est lō
gē nobilior, quā possessio: hinc est, q̄ sn̄a lata super p
prietate absorbet effectū sn̄e super possessiōe. Ex quo
etiā nō. q̄ magis dignū trahit ad se minus dignum d̄ de
consecra. eccl. vel alta. c. q̄ in dubis. & c. vno. e. ti. lib. vj.
¶ Op. cōtra tex. videf enim q̄ impossibilis sit concur
sus petitorij & possessorij: sed prius debet discuti pos
sessorij, vt appareat q̄ possideat: & sic fit certū q̄ de
beat onus probādi proprietatē subire: vt probari videf
in. l. ordinarij. C. de rei vē. & l. incerti. C. de interdi. & l.
si de vi. ff. de iudi. Gl. laborat in soluendo: in effectu po
nit tres opiniōes. Quidam enim intelligūt hunc text. q̄
vnus agebat vti possidetis: & aduersarius recōueniebat
cū rei vēdicatione. sed isti nō r̄ndēt ad cōtraria imò gl.
reprobat hūc intellectu: dicēs, q̄ ista duo iudicia nō pos
sunt simul obstatē cōtrarietate cōcurrere. Nā interdi
ctū vti possidetis datur inter duos, qui cōtendūt se pos
sidere. Et sic etiam cū re⁹ cōtendat possidere, nō potest
agere rei vēdicatione cōtra actore. cū rei vēdicatione nō
cōpetat possessorio: vt in. c. examinata. De iudi. & l. in rē.
ff. de rei vē. Hęc reprobatio glo. nō est vera. Primò, q̄
interdictū vti possidetis: pōt cōpetere etiam inter pos
sessorem & eum, q̄ molestat: licet non possideat: vt in. c.
licet. & quod ibi nō. gl. j. de probat. Et sequitur hīc Ioā.
Andr. & sic nihil obstat quominus à diuersis ista duo iu
dicia simul accumulentur. ¶ An autē ab eadem parte
possint accumulari: dixi plenē in. c. p̄cedēti. vbi vide.
& j. aliquid dicā. ¶ Secunda est opi. Iaco. de Bel. qui te
nuit per contraria supra formata: q̄ ista duo iudicia nū
quā possunt simul cōcurrere. sed ad hoc capi. & familia
iura non respōdet. ¶ Tertia est opi. Mar. dicentis, q̄ ex
ceptio interdicto vti possidetis: possunt alia interdicta
cōcurrere cū petitorio, & q̄ contraria superius alle. in
telligunt de interdicto vti possidetis. Illud em̄ non cō
currit propter euidentā contrarietate: quia qui agit in
terdicto vti possidetis: dicit se possidere: ergo non po
test simul intentare rei vendi. quæ possessori non com
petit: vt. s. dixi. Et hanc opinio. approbat gl. nostra. &
postea ponit aliqua, quæ sunt clara. ¶ Aduerte, quia Io
an. Cald. commentauit hoc capi. & more commentan
tium posuit hīc multa, quæ satis expedita sunt supra in
suis locis. & do. An. ferē posuit hīc vnam repetitionem
Barto. in. l. naturaliter. s. nihil cōe. ff. de acqui. pos. magis
legit leges, quam capitula. & multa repetit de expeditis
in p̄cedentibus capitulis, maximē in. c. p̄cedenti.
Ideo ego attigam duntaxat pertinentia ad intellectum
huius capi. clarissimē & succinctē loquendo. Scias enim
quod antequam domini Legistę vidissent & bene pon
derassent iura nostra, posuerunt tres principales opin
in materia nostra. de quibus extensius poteris videre p
Bar. in. d. s. nihil cōe. & p̄alleg. l. incerti. Prima opinio
fuit Ioan. & Azo. & quorundam aliorum, qui indistin
ctē dixerunt nullum possessorium concurrere posse cū
petitorio, per iura allegata superius in contrarium.
¶ Secunda fuit opinio. Mar. qui dicit, quod petitorium
& possessorium retinendē non possunt cōcurrere rōne
cōtrarietatis: cetera pos. sunt cōcurrētia: cū i eis non sit
cōtrarietas

ZACHARIAS.

a ¶ Suspensio peti
torij. ad de Paul. de
ca. saxe alle. cōf. cc.
lxij. inci. quia per
primum. vbi post
lōgam disputatio
nem videtur incli
nare in partem In
nocen.

ZACHARIAS.

b ¶ Simul. Subaudi
diuersis tñ respecti
bus: vt per Bartol.
Alex. & scrib. in. l.
naturaliter. s. nihil
cōe. in. iij. combina
tione, cū cōcor. ibi
per Alex. fig. ff. de
acq. pos. & Pau. de
Ca. cōf. cclxxxvij.
in. c. videtur dicen
dum.

SEBA. SAPIA.

c ¶ Nota possibile.
Vide Sozi. in cōf.
xxxvij. incip. pro
decisiōe. i ver. qnto
p̄cipaliter. i cōf.
xlj. incip. Antequā
col. in. j. parte. Pau.
de Ca. cōf. cclxx
vij. inci. videf dicē
dum. & in consil.
xxvij. incip. quia p
primum.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Minus dignū hāc
regulam exornatū
do. Iaf. in. l. imperiū
colum. iij. ff. de iu
risdi. omni iudi.

cōtrarietas. l. ar. cū fundū. in fi. ff. de vi & vi arg. Et hanc opi. dicit approbari per. c. pastoralis. s. e. & sequitur glo. in. l. fi. de vi. ff. de iud. & ad cōtraria superius formata tñ det vt in eis no. ¶ Tertia fuit opi. Pe. de Bel. qui dicit, q̄ nunq̄ potuit cadere in capite suo, q̄ petitoriu non concurreret cū possessorio: iō tenet, qd̄ oē possessoriū possit intentari cū petitorio: & hoc probat multis legibus & rōnibus. Primò, q̄ tūc cogitur quis eligere vnā actiōnē, qn̄ agit ad idem. vt. l. nemo ex his. s. quoties. ff. de reg. iur. sed proprietatis & possessio sunt diuersa. l. fi. duo. in fi. ff. vt poss. & in. d. s. nihil cōe. Secūda rō, quia tunc non admittit cōcursus duarū actiōnū, qn̄ absolutoria lata in vna parit exceptionē rei iud. in alia: vt. l. fundi. & l. fundū. ff. de except. sed hoc cessat in istis iudicijs: vt. l. & an eadem. ff. de except. rei iud. & c. significauerunt. de testi. & j. c. fi. Pro hac ē opinione inducit. l. nulli. C. de iu. Et dicit hīc Io. And. q̄ si nō calūniēs, videt casus in. d. l. nulli. Ad contraria supra formata rñdet dictus Pet. qd̄ nulla necessitas impedit accumulationem: cū cesset oīs regula impediēs: vt. s. probatū est. Sed ordo litis bñ impedit: q̄ si vult vtī cōmodo possessionis, oportet quod prius declaret quis sit possessor, ex quo apparebit persona petitoris & rei. quasi velit dicere, q̄ cū non cōtendit se possidere: tunc pnt simul accumulari: vel si vult assumere in se onus probandi. Si autem contendit se possidere: & vult vtī cōmodo possessionis: vt releuet ab onere probandi in proprietate: & aduersarius etiā contēdit se possidere: tūc ordinarij iuris est, vt prius discutiat de possessione: vt sic appareat. Et dicit Cy. hāc opi. verā, vt Euangelij. Ponit hoc in. i. ordinarij. vbi multum latē prosequit has dictas opi. Bart. in. d. s. nihil cōe. dicit hanc opi. Pet. sic indistinctē prout ipse ponit, esse falsā: q̄ nō solū ordinem, sed regulas impediētes accumulationē, seu cōcursum duarū actiōnū, est reperire iter petitoriu & possessoriū. ¶ Tres em̄ sunt regulæ impediētes accumulationē. Prima cū duo iudicia sunt cōtraria. Secūda si electione tollunt. Tertia si absolutoria lata in primo, parit exceptionē rei iudicatę in secundo: vt plenē no. per Dy. in regula, nullus pluribus. de reg. iur. lib. vj. & per Cy. & Bar. in. l. edita. C. de eden. aliquid tetigi in. c. ij. de libel. obl. ¶ Prima cōtrarietas adest, cū propono petitorium & possessorium retinendę eodem respectu: vt. s. dixi, & plenius in. c. precedenti. & no. in. d. s. nihil cōe. ¶ Secūda regula pōt adesse, cū tollunt electione iuxta nō. in. l. fi. C. de cōdic. & pone aliud exemplum. Si sciens me possidere, propono rei vendicationē: videor renuntiare possessioni: & per consequens possessorio retinendę. ¶ Tertia regula potest habere locū. Nam absolutoria lata in petitorio, parit exceptionem rei iudicatę in possessorio in multis casibus: vt dictum fuit in. c. precedenti. & ex his patet opi. Pe. indistinctē non esse veram. & circa hoc multum instat Bar. ¶ Sed breuiter cōcludendo mentem suam, inferendo ad intellectum huius cap. Cōclude, q̄ vbi regulæ predictę non obstant, satis poterūt accumulari petitoriu & possessorium, siue in eodē, siue in diuersis libellis. Potest ergo primum pcedere iste tex. in petitorio & possessorio recuperandę hoc multipliciter. Primò em̄ pōt vnus & idem intentare illa simul: quia nulla resultat contrarietas: nec electio ne tolluntur: cū cōpetat ad diuersa. ¶ Nec ob. si dicat q̄ obstat alia regula: videlicet q̄ sententia lata in petitorio obstat agere volenti in possessorio: quia illud procedit, quando reus assumit in se onus probandi proprietatem: & probat. sed hoc cōmuniter non contigit secundum cōmunem cursum causarum: vt dicit Barto. & bñ in. d. s. nihil cōe. Sola em̄ absolutio facta in petitorio, q̄ actor non probauit, non obstat agere volenti in possessorio: q̄ ex hoc non cōstat de defectu proprietatis: vt no. s. c. precedenti. ¶ Secundò potest practicari, quādo

a ¶ Eodē respectu. Addean petitoriu & possessoriū retinendę possint cōcurrere Paulus de ca. cōsi. cclx. in primo ipressis Bal. cōsi. cclxxi. Anto. Francif. ¶ An petitoriu simul cōcurrat vltra dicta per Bar. & Alex. in. l. natu raliter. in. s. nihil cōe. ff. de acq. pos. vide ēt Bar. in. l. incerti. C. de interdi. & in. l. fi. de vi. ff. de iud. & do. de Ro. in suis decisōibus deci. vj. i antiquis. Et adde qd̄ consilium Pauli hic alleg. est mihi in nu. cclvj. & incipit in cā q̄ vertit. vbi tenet pte negatiuā. & adde, q̄ si simul accumulent pōt iudex diuidere libellū & pronūtiare sup vtroq; sed in ordine pronūtiandi debet prius pronūtiari sup possessorio, si de ipsa possessione cōstet: q̄ in ordine pronūtiandi prius pramittitur possessio: vt per Inn. in. c. suborta. de re iur. & an absolutoria lata i vno pariat exceptionē rei iud. in altero, dic cas, q̄ nō: imò poterit adhuc intentari petitoriu: vt p Bar. in. d. l. incerti. & in l. & an eadē. in. s. fi. ff. de exec. rei iur. q̄ qn̄ i rescripto cōtinēt, q̄ talis fecit sibi iniuriā in tali re ad ipsum pertinēte & veniūt in tali rescripto petitorium & possessorium: vt voluit i no. i. c. epō. de re. ec. nō alie. & Archid. in. c. si qd̄, xiij. distinc. & vide Bal. in. l. pen. in. iij. colū. in ver. quāto qd̄ si in rescripto. C. si a non compe, iudice, b ¶ Ex cōgōne. ad de Raph. comen. cōsi. xxxix. c SEBA. SAPIA. ¶ An autē, De hac qōne tradit p Bar. in. l. edita. colū. ante penul. C. de eden. vbi latē no. ZACHA RIAS d ¶ Si accumulentur & non excipiantur. Adde de hoc per Paul. de cast. cōsil. clxxxvj. incipien, videtur dicendum. Bar. & omnes in. l. naturaliter. s. nihil commune. in. iij. cōbinatione. cum cōcor. ibi per dñm Alex. singu. de acqui. poss. c SEBA. SAPIA, ¶ Hic ordo. vide domi. Lanfran. de Oria. in rubr. huius tituli colū. penult. ver. prima conclusio. a ¶ Eodē respectu. Addean petitoriu & possessoriū retinendę possint cōcurrere Paulus de ca. cōsi. cclx. in primo ipressis Bal. cōsi. cclxxi. Anto. Francif. ¶ An petitoriu simul cōcurrat vltra dicta per Bar. & Alex. in. l. natu raliter. in. s. nihil cōe. ff. de acq. pos. vide ēt Bar. in. l. incerti. C. de interdi. & in. l. fi. de vi. ff. de iud. & do. de Ro. in suis decisōibus deci. vj. i antiquis. Et adde qd̄ consilium Pauli hic alleg. est mihi in nu. cclvj. & incipit in cā q̄ vertit. vbi tenet pte negatiuā. & adde, q̄ si simul accumulent pōt iudex diuidere libellū & pronūtiare sup vtroq; sed in ordine pronūtiandi debet prius pronūtiari sup possessorio, si de ipsa possessione cōstet: q̄ in ordine pronūtiandi prius pramittitur possessio: vt per Inn. in. c. suborta. de re iur. & an absolutoria lata i vno pariat exceptionē rei iud. in altero, dic cas, q̄ nō: imò poterit adhuc intentari petitoriu: vt p Bar. in. d. l. incerti. & in l. & an eadē. in. s. fi. ff. de exec. rei iur. q̄ qn̄ i rescripto cōtinēt, q̄ talis fecit sibi iniuriā in tali re ad ipsum pertinēte & veniūt in tali rescripto petitorium & possessorium: vt voluit i no. i. c. epō. de re. ec. nō alie. & Archid. in. c. si qd̄, xiij. distinc. & vide Bal. in. l. pen. in. iij. colū. in ver. quāto qd̄ si in rescripto. C. si a non compe, iudice, b ¶ Ex cōgōne. ad de Raph. comen. cōsi. xxxix. c SEBA. SAPIA. ¶ An autē, De hac qōne tradit p Bar. in. l. edita. colū. ante penul. C. de eden. vbi latē no. ZACHA RIAS d ¶ Si accumulentur & non excipiantur. Adde de hoc per Paul. de cast. cōsil. clxxxvj. incipien, videtur dicendum. Bar. & omnes in. l. naturaliter. s. nihil commune. in. iij. cōbinatione. cum cōcor. ibi per dñm Alex. singu. de acqui. poss. c SEBA. SAPIA, ¶ Hic ordo. vide domi. Lanfran. de Oria. in rubr. huius tituli colū. penult. ver. prima conclusio. b ¶ An autē, vbi ista duo iudicia, nō possunt simul accumulari obstat aliqua ex predictis regulis valeat iudiciū, si accumulentur, & non excipiant: d vide plenē & copiosē per Bar. i. d. s. nihil cōe. hīc nō iferrui: q̄ esset legere leges. ¶ Nūc venio ad alia exempla gl. q̄ hīc tagunt per do. super tex. Et primò q̄ro: hīc dici tur prius esse pronūtiandū sup possessorio: qd̄ si peruertit hic ordo, & pronūtiat prius super proprietate: nūqd id iudiciū vitiet: & vide p Spe. e. tit. s. j. ver. qd̄ si primo. vbi primò arguit sniam nō valere ex defectu ordinis iudiciarij: vt. l. prolata. C. de sen. & ij. q. vj. c. ei q̄ s. diffinitiva. Et hoc tenet qd̄, vt ipse refert: qui ēt dicit alios tenere oppositū: q̄ nō est peruersio ordinis: sed actiōnū. Et licet Spe. nō firmet: videt tñ magis huic opinioni inhærere: quā expresse sequit gl. ij. qō. j. in summa. & sequunt ēt Cal. & d. Ant. ¶ Et videtur velle Bar. per theoricā suā i. l. prolata. vbi dicit, q̄ si peruertit ordo cāe ad aliā cām: valet processus, si nō appellet: vt in. l. j. C. de app. se cus si peruertit ordo cāe ad seipsam. & ita loq̄. l. prolata. & ij. q. vj. ad s. diffinitiva: vt puta, q̄a omittit. l. contestata. vel peruertit. Et in casu huius cap. plus putat Cal. qd̄ licet peruertat iste ordo, de quo in text. in pronuncian do: nō tñ per hoc poterit appellari: quia in nullo pars le dif. Et habet locū illud: Multa phibent fieri: facta tñ tenent. de reg. c. ad Apostolicā. q̄ cle. vel vo. c. rursus. Nō ob. l. j. de ap. q̄ videt hoc casu permittete appellationem q̄ aliud est ex toto pratermittere id, q̄ est ptermitten dū: & tūc pōt appellari, vt ibi: q̄a iudex omittebat ibi ex toto cām possessionis & volebat cognoscere de violētia: aliud est ordinē istū nō seruare in: pronūtiando: & q̄a tūc cū nulli p iudicet nō poterit appellari cū appella. fundet sup grauamie. de app. c. vt debitus. q̄ no. & p hoc habe

Panormi. super Prima Secundi Decret.

mus expeditas duas partes. cap. Prima pars consistit circa facultatē accumulandi hęc duo iudicia. & de hac prima parte satis fuit dictum super hac prima parte gl. Secunda pars consistit circa modū pronuntiandi: & de hoc fuit dictum in precedenti qōne. † Nūc restat expedire ultimam partem de modo & effectu exequēdi. Et iō primo quēro: hīc dicitur, q in modo exequēdi proprietat debet praualeare: qualiter debeat hoc intelligi. Vincen. videt velle intelligere. q praualebit snia lata super petitorio^a in executione finali: quia etiam super possessione mandabit snia executioi, secundum eū. Allegat. c. cū ecclesia. s. eo. ¶ Io. An. hīc simpliciter transit recitando: & miror cū contrarium ita apertē senserit in capitulo precedenti in illa magna distinctione, quā feci post eū & ideō capiēdo mentem suam ibi: & do. An. sic distinguo, q aut fert snia pro actore tā in petitorio, quā i possessorio: & non habet dubiū: qā tam super petitorio, q super possesso. mādabitur pro eo sentētia executio. Et si diceret ad qd valet tunc pronuntiare super possessione: cū per sententiam latam super petitorio consequatur possessionem: vt hīc, & no. insti. de act. post princi. Respond. quod valet propter expensas & propter fructus perceptos, & qui percipi potuerunt a tempore de iectionis, quos non consequeretur ex vigore petitorij vt dixi. s. proxim. Aut cōstat pro reo tā in petitorio q in possessorio: & etiam non habet dubium: quia hoc casu non est fīda aliqua executio circa rē petitā: sed valet sentētia propter expensas. ¶ Aut pro vno constat in petitorio, & pro alio in possessorio: & habet propriē locum Decretalis nostra: quo casu distingue: aut constat pro actore in possessorio: aut econuerso. Primo casu, aut constat p reo in petitorio: quia actor non probauit non autem, quia reus probauit de iure suo: nec aliter cōstat de iniustitia actoris: & ad hoc non habet locum iste tex. qā videt q sententia debet mandari executioni sup possessorio. & erit talis executio, q snia fert p reo i petitorio propter expensas: quia non sequitur. Actor nō probauit: ergo nō habet ius cū potuerit contingere ex defectu probationis. & ideō tunc sententia super petitorio non praualebit in executione: vt dixi post Io. Andr. s. c. j. q procedit etiā in beneficialibus secundū Cald. hīc & bñ. licet do. An. limitet, qñ saltem constat de colore tituli: vt quia possedit sciēte & patiente superiore. sed de hoc dic, vt dicā plenē in. c. in literis. j. ti. proxi. Aut constat in petitorio pro reo: qā ipse assumpsit onus probandi dñum: & probauit: & tunc sententia pro actore i possessorio erit verbalis & petitorijū prafertur in effectu: quicquid dixerit hic Vinc. qā cū postea incōtinēti teneatur restituere possessionem virtute snie late in petitorio: vt. l. pe. ff. de pub. & q. s. dixi. tunc obstat sibi illa regula dolo facis. & c. & hoc voluit Io. an. s. c. prox. & Spe. in eo. tit. s. j. ver. qd si pro vno. & do. an. & Cal. hīc & videt probari in. c. j. de resti. spol. sed snia super possessorio valebit actori quo ad expensas & fructus: de quo tñ dic, vt dixi in. c. cum ecclesia. & c. pasto. s. e. ¶ Adde tertiū mēbrū: aut cōstat in petitorio pro reo: qā apparuit de defectu iuris ipsius actoris: non tñ constitit reū habere ius: & tūc distingue prout in simili dixi. s. c. proxim. q in bñcialibus non est snia in possessorio executioni mādāda. arg. corū, q no. Inn. in. c. constitutus. de fil. pref. facit. c. ad decimas. de ref. spo. li. vj. In alijs verō sic: qā iuste possidet donec apparuerit verus dñs: vt. l. fi. C. de rei vend. Nā quo ad istū liberat edes habet: vt. l. rei corpus. s. cōpetit. ff. si ser. ven. Aut econtrā, si fertur snia in petitorio pro actore, i possessorio pro reo: & tunc snia super petitorio^b praualeat. Ita loquitur et tex. & virtute illi⁹ sentētie mandabit reo: vt restituat possessionē actori: vt. l. pe. sed valebit snia in possessorio ipsi reo propter expensas: vt dixi in pced. cap. & hoc sufficit de ista quāstione.

^a ¶ Super petitorio. Adde quod idē tenet Odo. confilio, cclxx. iij. circa fi.

SEBA. S A PIA.

^b ¶ Super petitorio. quod executio sup petitorio debeat prius fieri, q super possessorio, tenet Bald. in margarita sua i verbo, possessio.

¶ Quāro iste tex. expresse prouidet de mō exequēdi seu pualiditate possessorij & petitorij cū simul actū est sed dubitat qd si diuersis tēporibus. Inn. hīc dicit, q idē: dūmodō snia super vtroq; concurrat ferēda. q dictū satis placet. cū eadem sit rō in hoc casu. cū potētius sit ius proprietatis, q possessionis. Si aut snia simul sup vtroque nō ferat: & tūc dicit Inn. q aut snia fuit pri⁹ lata sup possessorio: & tūc potest agi sup petitorio: & praualebit snia lata sup eo: vt in. c. significauerunt. & q ibi no. de testi. & sic in effectu habebit adhuc locū dispositio huius cap. Aut primō fuit lata snia super petitorio: & non poterit postea agi possessorio de spoliatione facta an li. cōtest. vel et post lit. cōtest. in petitorio. sed de spoliatione facta post sniam in petitorio latā bñ agit: qā tunc nō obstat exceptio rei iudicatē in petitorio. q est valde notandū. sed idē Inn. in. c. olim. el. ij. de priui. vñ de hoc magis dubitasse. Primō em dicit, q si is pro quo lata est snia p violētia deiecit aduersariū, pōt cōtra eū agi interdicto vñ vi ad iteresse. l. j. s. ex die. ff. de vi & vi ar. Tñ si petens restitutionē cōfiteat se nihil noui acquisisse iuris post sententiam, nō cogit aduersarius rem iudicatā restituere & allegat hoc: quia sine peccato retinere non pōt. Postea refert alios retinere contrariū secundū eū, & bñ: qā tenere pōt sine peccato secundū eū, si per errorē iudicatū est. ff. de cond. inde. l. Julia. Nec decre. cū dilectus. contradicit: qā loquitur, qñ simul snia super petitorio & possessorio lata est. sed i casu nostro diuisim late sunt. Sed difficile est secundū eū videre, q sit differētia, an simul, siue diuisim ferantur: dūmodō executiones earū in idē tēp⁹ concurrāt. Et sic vñ ibi vltimō velle, q et de spoliatiōe facta post sniam nō possit agi possessorio: qā executio super proprietate debet praualeare: vt hīc. ¶ Do. An. dicit q si agitur spoliatione facta an iudiciū proprietatis inchoatum, sententia lata in petitorio impedit. ex quo est declaratoria effectus possessorij quo ad restitutionē rei propter notorietatem: vt not. s. cap. proxi. Aut agit de spoliatione facta lite pendēte super petitorio: & idē qā nō apparet rō diuersitatis inter hūc casum & pracedentem, si vult agere possessorio: sed si ageret per titulum, si lite pendente per viam attentati, posset dici q debeat admitti: quia hęc via videtur magis privilegiata: cū legatur non solum pars: sed etiam iudex. & sic non obstat hoc casu exceptio defect⁹ proprietatis notoria: sed tandem hoc nō sequitur: quia sicut obstat possessio rei ita & huic remedio obstat debet exceptio defectus proprietatis notoria. Et in hoc videtur residere Innocent. in. c. bone. de app. Aut agitur de spoliatione facta post sententiam in petitorio. Et dic satis equum vt possit agi possessorio non obstante exceptione proprietatis: quia hęc sententia, quā pracedit spoliationem & possessionem, non potest referri ad excludendam possessionem, quā non erat in rerum natura ante sententiam: quia sententia non refert ad causam nouiter ortam post sententiam: vt in cap. aduersario. de exce. & l. si mater. s. j. ff. de excep. rei iudi. Item spoliando post sententiam pro se latam, deliquit contra sententiam & iudicem sententiantem, a quo debet petere executionem: vt no. Inn. in. c. cū nostris. de concess. preben. Non potest ergo ex sententia inuare se cui non detulit. ¶ Item si liceret & non posset agi possessorio iam daretur occasio rixæ: quod non est dicendum. ar. in. l. conuenire. ff. de pact. do. Itē spoliatio post sniam offendit & offuscat notorietatē pracedentis sentētiæ propter cōditionē ex. l. si quis in tāta. C. vñ vi. Non sic spoliatio facta ante sententiam: cū nodū sit lata. & sic in effectu sequitur do. An. opi. Inn. hīc. ¶ Et certē licet hoc dictum videatur æquum: mihi tamen contrarium videtur de iure verius, si quis rectē ponderauerit hoc cap. & rationem. c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. Nam primō negari nō pōt, qñ si admittat iudiciū possessorium

fessoriu, cōcurreret in executiōe iudiciū proprietatis: cū
 snia adhuc nō fuerit mādada executiōi, & iudiciū possef-
 foriu: praualet ergo proprietas, vt hic. Nec verū est, q
 spoliatio obfuscauerit sniam: qā hoc falsum est: cū snia
 inducat notoriū ēt respectu futuri tēporis: vt in. c. ij. &
 in. c. tua. de coha. cle. & mulie. & extēdit ad possessionē
 de nouo quāsitā per aduersariū: vt probat in. l. iij. ff. de
 pe. here. & l. si a te. in prin. ff. de exce. rei iud. & q dixi in
 c. examinata. de iud. Nec prēsūmī acquiritio noui iuris
 cōtra notorietatē: vt in. d. c. ad decimas. Nec prēsūppo-
 nitur desertio iuris acquisiti, seu perditio dñij: imō se-
 mel dñs, semper prēsūmī dñs: vt. l. siue. C. de prob. & c. cū
 venerabilis. de exce. Itē sicut in casu. c. ad decimas. nō agi-
 tur possessorio pro spoliatioe facta post dispositionē
 iuris cōmunis: q quidē ius cōmune iam antiquissimis
 temporibus emanauerit: nec prēsūmitur quo ad illum
 effectum acquisitio noui iuris: licet acquiri potuisset. ar-
 gu. c. licet Eps. de prēben. li. vj. ita & in casu nostro non
 debet prēsūmi acquisitio noui iuris post sniam: maxie
 de recēti latā: imō snia remanet firma: & eius effect⁹ est
 perpetuus: vt in. c. cū inter. de re iudi. facit em ius inter
 partes vt ibi. & l. ingenuum. ff. de statu homi. & l. res iu-
 dicata. ff. de re iu. multū elegāter facit. d. l. iij. & l. si a te.
 pal. Nō obstat si dicat, q secūdū hoc dabit materia spo-
 liadi & exequendi sniam propria autoritate: & delicta
 remanebūt impunita: qā hoc nō est verū: cū sit prouisū
 de alijs remedijs largē & longē melioribus. Agi enim
 pōt cōdictione. l. si quis in tantam. C. vñ vi. & c. cū, qui.
 de prēb. li. vj. & c. placuit. xvj. q. vj. & sic cōsequeretur
 dñm rei: sicut in simili habet. & no. in. d. c. ad decimas.
 Nā ibi spoliatio erat iusta. & tñ nō pōt agi possessorio:
 quia hoc interdictū dat nō notoriē iniuste tenenti: vt
 no. Inn. in. c. cū ecclesia. s. eo. patet in. d. c. ad decimas. sed
 potest agi alijs remedijs de quibus. s. vt ibi no. Io. And.
 Nā pro spoliatioe facta post sniam pōt agi cōtradictio
 ne illius. l. si qs in tāta. vt in illa leg. no. ¶ Vltērius cir-
 ca hāc vltimā partē qro. qd si egi contra te petitorio &
 possessorio: obtinui in possessorio & succubui in peti-
 torio: sed ab hac snia lata pro reo in petitorio appella-
 ui: an hac appellatione pēdēte snia super possessorio de-
 beat mandare executioni? Spe. in ti. de pe. & posses. s. j.
 ver. qd si is contra quē. refert opi. & tandē videt sibi pla-
 cere, vt distinguamus, an snia sit lata pro reo in petito-
 rio: qā author non probauit: & debet snia mādari exe-
 cutioni. & in hoc bene dicit: qā etiam citra omnem ap-
 pellationē sic fieri debet: vt. s. dixi. Aut fuit lata pro reo
 qā probauit de iure suo: & tunc secus. sicut em non mā-
 dare executiōi, si nō fuisset appellatū: vt hic. ita etiam
 si fuisset appellatū, cū nihil sit innouādū appellatione
 pēdente. ¶ D. An. putat hic cōtrariū: quia petitorij pē-
 dētia non impedit executionem super possessorio: nisi
 qñ est liquida. & ita loquit iste tex. sed ex quo appellatū
 est, non pōt dici liquere de proprietate. Non obstat qd
 nil debet attentari appellatione pendente: quia hoc ve-
 rū in concernentibus ipsam causam: sed causa possessio-
 nis est separata a proprietate. vt. l. naturaliter. s. nihil cō-
 mune. ff. de acquir. poss. & hoc dictum satis mihi pla-
 cet. ¶ Et pro hoc dicto adduco. tex. i. c. suborta. de re iu.
 vbi. quia cōstitit de possessorio antē, quā liqueret de
 petitorio. fuit sententia lata, & executioni mandata su-
 per possessorio. Ad idem. c. cū venissent. & qd ibi not.
 de institu. facit. ij. q. j. c. sicut. Imputetur em alteri parti
 non appellanti super possessorio. videtur enim acquie-
 uisse iudicatis. c. quod ad consultatiōem. de re iudi. &
 sic constat liquidē de possessorio pro vna parte: sed de
 petitorio non: quia appellatio non extinguit, sed suspē-
 dit pronuntiatum: vt. l. j. ff. ad Turpil. & l. ij. de pēn. &
 in. c. venientes. de iure iur. & hanc opi. videtur hic septi-
 re Cal. in alia. q. ferē cōsimili. dū quārit. ¶ Quid si egi

petitorio & posses. simul & obtinui: reus appellauit tñ
 super petitorio: nunquid snia sit interim mādanda exe-
 cutioni super posses. Et cōcludit, q sic: qā nō impeditur
 effectus sniā ferēda in cā appellationis super petitorio
 per talē executionē fiendam super possessorio: sicut
 appellatio interposita causa reconuētionis nō impedit
 effectum executionis fiēda in cā cōuentionis: nec econ-
 tra: vt no. in. c. super eo. de app. & c. cū nobis. de ele. & p
 hoc rñ. ad. l. j. ff. nil no. ap. pē. procedit em, qñ innouatio
 fit circa ipsam cām. in qua est appellatū. Nec ob. hāc de-
 cre. in eo, q vult sniam super petitorio trahere secum
 executionē super possessorio: quia illud verū, qñ execu-
 tio potest fieri in petitorio: aliās secus. gl. vlti. opp. cōtra
 tex. de. c. suborta. de re iudi. vbi mandat executioni la-
 ta sententia super possessorio: licet etiā fuisset actū sup
 petitorio. Gl. non soluit. Io. an. remittit ad ibi no. per gl.
 sed dic vt supra dixi. q ibi prius cōstitit de possessorio.
 & ideo fit pronuntiatio, & executio super eo & differē
 super petitorio: quia de eo nō constabat. hic verō lo qñ
 qñ simul super. vtroq; pronūtiatur: & sic non obstat.

SVMMARIUM.

- 1 Beneficium adiudicatur illi, qui probat cōferentem fuisse in po-
testate conferendi tempore collationis: & succubens pōt
agere de proprietate conferendi cum ipso collatore.
- 2 Collatio dignitatū inferiorū nō spectat de iure cōi ad solū ep̄m.
- 3 Collatio beneficij, si est alicui molesta, potest ille prosequi ius
suū sine conferentis requisitione. 12.
- 4 Collatio bñficiarū pertinet ad possessorē iuris cōferendi, nō ad
propriarium: dummodo sit possessor in bona fide, aliās nō
valeret collatio.
- 5 Possessor nō constituitur in mala fide per solam reclamationē
contra eum factam.
Conferens beneficia ad hoc, vt quasi acquirat possessionem iu-
ris conferēdi: oportet, quod ille cui est facta collatio habue-
rit effectum collationis: & idem est in electoribus.
Ius conferendi, vel eligendi acquiritur per vnicam collationē
vel electionem, non autem proprietatem.
- 6 Possessio, vel quasi: proprietatem, vel quasi datur super istis in-
corporalibus.
- 7 Venia non petitur a canonicis volentibus agere cōtra Ep̄m.
- 8 Procurator praeiudicat domino in negligēdo: secus in dolum cō-
mittēdo: nā isto casu dominus non habet recursum cōtra eū.
Electiōe facta per procuratōrē, an debeat approbari per dñm.
- 9 Testium examinatio ante lit. conte. vitiat processum.
- 10 Sententia lata pro vel contra authorem: an prosit, vel noceat
successori. vel econtra. 14.
- 11 Sententia lata contra me petentem fructus vnius fundi, nō no-
cet mihi agere volenti ad dominium illius fundi.
- 13 Creditor, qui habet pignus litigādo super eius proprietate pra-
iudicat dño, a quo i principio intelligit habuisse ius litigādi.
- 15 Possessoriu adipsēdē, si intentatur in beneficialibus: an ad-
mittantur exceptiones concernentes defectum tituli.
- 16 Infamis existens in possessione beneficij suspenditur, donec se
purgauerit.
- 17 Collatio clandestina non caret prēsūptione.

CAP.

VII.

Cum olim. ¶ Potest summi-
 principaliter duob⁹
 modis, vñ modo, vt faciat ad primā par-
 tem rubri. scilicet de causa possessionis.
 & facit largo modo: videlicet respectu
 commodi possessionis. & hoc intendit. Sufficit em cui
 beneficij, seu dignitas est collata: si probat, q conferens
 erat in possessione cōferēdi tpe collationis. Secūdo mō
 potest summi magis proprie ad titulū, & ad secūdā
 partē rub. & sic. ¶ Succubēs in possessorio: & de pte
 tate pōt agere. h. d. et certē hēc lec. vt j. dicā, licet sit vera
 in se, non tñ colligit oīno ex lra. Tertiō sumat. D. Car.
 hoc mō. Snia lata p vlt cōtra eū, cui facta est collatio sup

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ptate collatoris tenet, et quo ad collatorem in possessio-
rio: non in petitorio. h. d. Sed certe non puto hoc sum-
marium verum: nec de iure posse procedere, per rationes
quas j. subijciat. ¶ Ego summo quarto modo: & sic. Ad-
iudicatur illi beneficiu, qui probavit collatorem suum
fuisse in possessione conferendi collationis tempore: p hoc
tn non prohibet succumbens agere de proprietate iu-
ris conferendi cum ipso collatore. hoc vult tota litera.
Et primo precise narrat processum. Secundo ibi: *quonia*.
reddit diffinitionis causam: soluit obstaculum, & diffi-
nit. Tercio protestatur, & causam subdit. ibi: *reservata*.
¶ Casus literalis. Inter Archidiaconu Vincentium ex
vna parte & canonicos & Archipresbyterum eiusdem
ecclesie ex altera: orta fuit qd super iure eligendi Archi.
Dicebant enim canonici, quod ad eos pertinebat ele-
ctio Archidiaconi: quare volebant eu remoueri: cu no
sit electus ab eis. Archidiaconus dicebat, q electus ca-
nonice fuerat ab Epo Vincentino, q erat in quiete pos-
sessione eligendi Archidiaconu: & duos antecessores ipsi
elegerat Episcopi Vincentini sine contradictione cano-
nicoru. Super hoc procuratores vtriusq partis ad sede
apostolicam accesserunt, & litem contestati fuerunt su-
per questione premissa: & quia ibi de premissis consta-
re non poterat, de communi consensu procuratorum
vtriusq partis, causa fuit iudicibus delegatis commissa.
Iudices receptis literis citauerunt partes. Canonici pe-
tebant inducias deliberatorias, vt possent iudices recu-
sare. Iudices no obstantibus allegationibus canonicoru
receperunt testes Arch. & cam ipsam cum attestations
bus ad se. Apost. remiserunt. D. Papa examinato nego-
tio: quia constitit ei per attestations. quod archidiacono
natus eccle. Vincentinae ab Episcopo Vincent. collatus
fuit duobus Archi. continuu, qui ante ipsum extiterunt
sine contradictione aliqua canonicorum. Et quia cano-
nici predicti no poterat iudices recusare: cum de assen-
su procuratorum vtriusq partis dati fuissent. archidia-
conatum predictum dicto Archi. per diffinitiuam sen-
tentiam adiudicauerunt canonicis Vincen. perpetuum
silentium imponentes, salva tamen eis questione pro-
prietatis super collatione Archidiaconatus ipsius, si co-
tra Episcopum Vincent. contendere voluerint. cum res
inter alios acta alijs obesse non debeat. Bern. ¶ Not.
arg. op. q collatio dignitatum inferiorum non spectat
de iure communi ad solum Episcopum. Alias em Papa
hic non fundaret se super depositionibus testium: vel
super iure. sicut in. c. cum venerabilis. de reli. do. cum fi.
Et pro primo dicto facit. c. nouit. & c. qto. de his, que fi.
a Pralat. De materia dic, vt no. plen. in. c. cum ecclesia
vulterana. de elect. ¶ Secundo no. illu, cui facta est pro-
uiso posse prosequi ius suu: nec tenetur requirere col-
latorem. De quo vide q not. Inn. in. c. dilectus. secundo
j. de preben. & j. aliquid tangam. ¶ Not. tertio, q ele-
ctio seu collatio spectat ad possessorem, & non ad pro-
prietariu. Vnde cum queritur de ipsius validitate non
queritur apud quem fit proprietatis: sed apud quem est
possessio: vt hic: & in. c. querelam. de elect. Sicut enim
fructus sequuntur possessorem: ita & electio: cu fit qua-
si fructus iuris eligendi: vt no. Inn. in. c. consultationib.
de iurepat. & in. c. de literis j. de resti. spo. & in. c. cum ec-
clesia. s. eo. & debet tamen esse possessio cum bona fide
alias no valeret electio, vel collatio. sicut possessor ma-
lefidei non facit fructus suos: vt no. Inn. in. c. ij. de in in-
tegr. resti. & in. d. c. in literis. Et ideo ponderatur hoc in
litera, q sine reclamatione Episcopus contulit duobus
& ca. ad denotandam quietem & spontaneam posses-
sionem, & non violentam. ¶ An autem sufficiat sola re-
clamatio ad custodiendum possessore in mala fide? dic
vt no. in. c. nihil cum scandalo. de prescrip. & c. si dilige-
ti. eo. tit. & per Inno. in. c. cum olim. iij. de restitu. spoli.

SEBA. SAPIA.

a ¶ Ad pprietariu.
Vide Bal. in. l. ij. co.
pen. C. de serui. &
aqua. vbi tenet qd
non valet electio fa-
cta per possessore:
nisi fuerit pronun-
tatu, qd possessor
habeat ius eligendi.

b ¶ Est possessio, ad
de, vt per Cal. consi.
ultimo de iurepat.

c ¶ Effectu. Adde q
voluit de presen-
tatione consi. xij. de
iure patrona.

SEBA. SAPIA.

d ¶ Et proprietate,
q fit dare possessio-
ne, vel quasi: pprie-
tate, vt quasi: tradit
Ias. in. l. naturaliter
s. nihil coe. col. j. in
iij. nota. ff. de acq.
posseff.

e ¶ Nota ultimo. Vi-
de q hic dixi, An-
dras. Barba.

f ¶ Effectum posses-
sionis. Adde p hoc
facere quod voluit
Cal. consi. s. proxi.
allega.

¶ No. quarto modu probandi possessionem confe-
rendi. Probatur enim probando collationis actum spo-
te & liberu factum: & sic per totum exercitium facti.
Intelligo tamen, quando illi quibus facta fuit collatio,
habuerunt collationis effectum: alias conferens possi-
deret tantum labia sua. Et idem dic de electoribus, de
quo vide pulchre per Inn. in. d. c. ij. dein integ. restit. &
sufficit vnica collatio, seu vna electio: vt probatur. i. c.
cum de beneficio. de preben. li. vj. & no. in. c. cum eccle-
sia. s. e. & hic solum narratur factu. & no. q collatio de-
bet esse immediata: alias enim actus intermedius iteru
peret possessionem: vt hic. & in. c. cum ecclesia. s. e. & q
ibi no. in. d. c. cu de beneficio. ¶ Not. ibi, *adiudicare*, &c.
quod etiam in beneficialibus fit adiudicatio, sicut in re-
bus prophanis. Est enim rector, quasi dominus & pro-
prietarius concordat. c. examinata. & quod ibi no. p In-
nocen. de iu. & ex hoc no. modum sententiandi in istis
beneficialibus. ¶ No. q etiam in istis incorporalibus
est dare, quasi possessionem & proprietatem. d de quo
in. c. conquestus. de foro compe. vide text. optimum in
practica. in fi. de iu. vbi in istis incorporalib⁹ dicitur su-
per possessione, vel quasi. ite super proprietate, vel qua-
si. ¶ No. vlti. canonicos posse agere contra Episcop.
prosequendo iura propria: nec tenentur petere veniam
vel curatorem in causa. licet aliud voluerit gl. in. c. edo-
ceri. de rescrip. v. & ij. qo. in. c. fi. sed primum verius. de
quo dic, vt plenius not. in. c. edoceri. & hic est tex. nota-
tus pro prima opi. ¶ Venio ad gl. & oppo. videtur em
q vnicus, vel duo actus non sufficiunt: imo nec trinus:
vt in. c. cu ecclesia. s. e. sed requiritur saltem quadruplex
actus. l. fina. C. de ser. Glos. j. habuit bonam mentem: sed
finaliter no soluit. Ideo dic clare, & formaliter sic: quod
per duos actus, vel tres, vel plures non acquiritur pprietas
nisi tanto tempore fuerint exercitati, quod sit deuentu
ad legitimam prescriptionem: vt no. in. d. c. cu ecclesia.
Vnde. l. fin. loquitur de quadruplici actu: idest quadru-
plici quinquennio: & sic de viginti annis: quia tanto te-
pore prescribitur ibi contra seruitutem. de quo dic, vt
ibi. & in. l. j. eo. titu. Sed quo ad possessionem querenda
sufficiunt duo actus: vt hic. Imo etiam vnicus: vt. s. dixi
secundum. no. per Inno. in. c. bonae. de postu. Prela. & in
c. ij. de in integ. resti. Et per ea, quae dixi. in. c. cum eccle-
sia. s. e. & ita loquitur hic: obtinet ergo iste virtute pos-
sessionis & non proprietatis. Imo plus dicit hic Hosti.
quod si vacante archidiaconatu canonici appellarent,
ne Episcopus conferret: non tamen Episcopus tenetur
superfedere: quia appellatio non tollit effectum posses-
sionis vt no. de sup. neg. prela. c. fi. de maio. & obe. c. di-
lecti. vide gl. in. c. non solu. de ap. li. vj. & q no. vj. q. iij.
c. volumus. & in. c. cum venissent. de in integ. resti. Et in
quantum gl. hic colligit. arg. q hic est casus, quem conse-
qui dominium ab eo, qui non habet. Dic quod proprie-
rector ecclesie non est dominus, sed administrator:
nec consequitur ius a collatore iure proprio, sed etiam
tanquam ab administratore ecclesie. Sicut videmus in
electoribus, qui non habent formaliter iura Episcopa-
lia. & tamen autoritate eis concessa a iure per electio-
nem transferunt hac iura in electum. ¶ Collatio ergo,
vt dixi, est quidam fructus quasi iuris conferendi: vt et
not. gloss. in capi. cum olim. de maio. & obediens. & ideo
sequitur possessorem. ¶ Op. & videtur, q non obsta-
te consensu procuratorum debeant audiri canonici re-
cusantes iudices: quia factum procuratoris no debet no-
cere domino, saltem in effectum, quando non potest ha-
beri recursus contra procuratore male se gerentem: vt
in. l. & eleganter. s. pen. de do. Sed istud factum non reci-
piebat estimationem: & sic no poterat haberi recursus
contra procuratorem: cum ageretur de beneficio spuali.
j. q. iij. c. si quis prebendas. ergo, & c. Gl. ij. rndet & bn. q
contrarium

cōtrariū loquit, qñ procurator dolosè versatus est: sec⁹ si per negligētiā: quia tūc est imputādū ei, qui talē pcuratorē elegit. De hoc tñ, an & qñ factū pcuratoris noceat dño: vide plenē in c. j. vt li. nō cōtest. Et an cā spūalis recipiat aliquā æstimationē saltē indirectē: vide glo. cū diāis doc. in c. corā. de off. deleg. Et quo ad c. nostrū distingue cū gl. q aut dñs dedit certā formā de certis psonis eligēdis pro iudicib⁹ obtinēdis: & procurator est egressus formā mādātī. & tūc nō prēiudicat dño: vt in cū olim. de offi. deleg. Nō em̄ habet procurator ptātem vltra sibi iniunxīt: vt ibi. Aut procurator elegit quos dñs sibi iniunxit. & nō potest dñs illos recusare: nisi ex noua causa: quia ille videtur elegisse. Aut habuit mandātū in gñe. & idē, vt hic. tñ gl. tenet, q si dñs a est persona, cui cōpetat resti. in integ. poterit restitutionē cōse. qui aduersus factū procuratoris. D. Ant. dicit hoc vlti. sibi non placere: nisi appareat ex hoc euidentis lesio, quē de facili apparere nō potest: quia licet sit suspectus, tñ ita æquē bene iudicare pōt, sicut alius. Ego puto aduertendum ad qualitatem causæ, an sit grauis: & an dilatio sit periculosa. & tunc istis inspectis detur restitutio, vel deneget. Graue em̄ est spectare grauamē spe appellatio nis interponendē: cū saltem in arbitrarijs posset grauare: ar. op. iij. q. v. c. q suspecti. & de in integ. c. auditis. cū

9' si. ¶ Op. & vide, q ex alio capite corruebat hīc pces

b sus: quia lit. nō cōtesta. fuerunt testes recepti. b q patet ex eo: quia canonici recusabant iudices: vt in litera. Gl. in ver. sed qualiter. ponit tres solutiones. ¶ Prima, q lis erat cōtestata in pntia Papæ: & postea fuerunt electi iudices. & hoc dicit patere ex antiqua. Idem Inn. qui dicit hīc patere ex registro. Dicit em̄ ibi patere q post lit. cōtest. de consensu partiū dati fuerūt tres iudices, quorū alterū recusabāt canonici. qā consanguineus Archidia. & hec est bona solutio. ¶ Secunda solutio est, q illi canonici erāt actores, & sic in odiū eorū poterāt recipi testes lit. non contesta. data eorū cōtumacia: vt in d. c. causam. de dolo & contuma. Et hoc idem voluit gl. in ver. imponentes. quæ notabiliter dicit, q ex quo silentium imponitur canonicis, satis colligitur, q erāt actores: qā reo nō imponit silentium, sed cōdemnabit, vñ absoluet. Sed in cōtrariū facit tex. i eo, q fuit Arch. adiudicatus. Arch. ergo erat actor: quia si fuisset reus, fuisset absolutus duntaxat. Sed pōt dici, vt sentit Ioā. And. q hic fuit facta conuentio & reconuentio. Petebant enim canonici illū remoueri & pronuntiari eū in Archi. ius non habere. Archidiaconus verò petebat, vt cogerentur eum habere & tractare pro Archi. & iudicaretur Archidiaconatus ad eum spectare. Et ex hoc intellectu singulariter no. optimam extensionem ad d. c. causam. & in auf. qui semel. C. quō et qñ iudi. q cōtra actorē cōtumacem posset procedi lit. non contesta. non solū super sua conuentione sed et super recouentione rei: q est valde notādum. ¶ Tertia sol. est, q hīc agebat de electiōe: & sic de matrimonio spūali poterat procedi: ergo lit. nō conte. vt in c. qm̄. vt li. nō cōte. & hodie dic, vt no. in cle. dispē

10 diosam. de iudi. ¶ Op. & aliter dicitur in tex. q reseruauit canonicis qō proprietatis cōtra Ep̄m: qā res inter alios acta, & c. videtur quod imō Ep̄s possit se defendere contra canonicos ex snia lata pro Archi. quia res iudicata cū successore debet prodesse auctori: sicut in simili actus factus à debitoribus hæreditarijs cū emptore prēiudicat venditori: & sic auctori. Vnde si ipse venditor, qui habet actiones directas vult agere contra debitores, obstat ei exceptio: vt. l. si cum emptore. ff. de pact. ¶ Gloss. iij. in ver. reseruata. respondet dupliciter. Primo negando fundamentum, dicens: q licet res iudicata transeat de auctore: puta de venditore ad successorem, puta emptorē: vt. l. emptor possit se iuuare ex sententia lata in fauorem venditoris seu auctoris. nō tamē

ecōtrā transit de successore in authorem: vt. l. si à te. §. vlti. ff. de excep. rei iud. Dat et gl. secūda rōnem: quia Ep̄s nō pōt se iuuare cōtra canonicos. Nā hīc snia lata fuit rōne possessionis tñ. & iō non debet obstare in causa p. prietatis etiā inter easdē personas: qā de illo agit. forti⁹ nō debet obstare in hoc casu: vbi agit inter alias personas. Et vt. s. dixi secundum summariū nō propriē cōuenit huic literē: cū ex alio capite fundet se iste tex. vide licet, q res inter alios acta. & c. Sed contra primā sol gl. facit iste tex. qui reseruatur canonicis facultatem agendi cōtra Episcopum super proprietate: ergo in possessione sententia pro Archidiacono profuit Episcopo, qā apertius tenet hīc do. meus do. Car. dicens, q sententia lata hoc casu cū Archi. siue in eius fauorē, siue contra: nocet & prodest Ep̄o in possessorio: sed non in petitorio: vt innuit iste tex. reddit rationem diuersitatis: quia quo ad Ep̄m potuit Archidiaconus deducere ius possessionis in iudiciū, tanq̄ qui habebat eam ab Ep̄o. de re iudi. c. pe. Nā collatio iustificat ex quasi possessione cōferendi. sed in petitorio archidiaconus non habebat eam ab Ep̄o, ex quo ad validitatem collationis nō attendit proprietas cōferendi. ideō quo ad petitoriū sententia lata inter archidiaconum & canonicos dicitur res inter alios acta. & iō non prēiudicat secundū eum. ¶ Hæc rō vñ prima fronte colorata: sed iudicio meo nō procedit maximē quo ad istā literā. Si em̄ bñ cōsidero, hīc nō fuit principaliter actum de possessione Ep̄i, sed incidenter: qā canonici petebāt illū remoueri de Archidiaconatu & pronūtiari eū ius nō hñe in illo. Ipse verò p modum cāe ad defensionē iuris sui, allegauit possessionē collatoris. snia ergo nō dehet p̄iudicare sup deductis p modū cāe: maximē in p̄iudiciū tertij, q nō fuit i iudicio.

11 ¶ Sicut si peterē à te fructus alicuius agri: qā sum dominus: & snia ferē cōtra me. Nō ob. quin possint postea p̄icipalr deducere dñum agri: vt. l. si q̄s cū totū. ff. de exce. rei iud. & no. Inn. i. c. cū ecclesia. de cā pos. & p̄prie. Itē ex alio sumus extra casum. c. pe. de re iud. Ibi em̄ loquit, qñ q̄s permittit aliū agere quē poterat repellere: qā actio primo loco sibi cōpetebat: q nō est hīc. ¶ Imō post collationē vni factā ad eū spectat defensio beneficij, & non ad collatorē: vt no. dicit Inn. in c. dilectus. ij. j. de p̄bē. Et iō Ep̄s et si voluisset, non potuisset istū Archidiaconū à iudicio amouere, & sic factū suū non pōt prodesse sibi, vel obesse: maximē cū vt dixi hīc p̄cipaliter nō querebat de iure Ep̄i. Facit q not. Inn. in c. certificari. in fi. de sepul. & per gl. in c. hæc quippe. iij. q. vj. ver. amotis. in fi. De quo tñ, an & qñ rōne cōnexiōis snia p̄iudicat alteri, dicā plenē in c. pe. j. de re iudi. Vel si vis tenere, q p̄iudicat Ep̄o tāq̄ maiori suo, intellige qd Ep̄s sciebat hīc cām. ¶ Sicut em̄ creditor litigando super proprietate pignoris: cū tertio prēiudicat debitori à quo causam habuit: quia eo ipso, qd dedit sibi pignus videtur sibi dedisse potestatem defendendi. de quo dicē dum est. vt. l. & no. in. l. sepe. ff. de re iud. dicam plenē in d. c. pe. Ita potest dici in casu nostro, quod cum prouisus habeat ius à collatore, collator videt sibi dedisse ptātem experiendi super iure suo quo ad possessionem, ex qua causatur ius prouisi. Sicut in simili dicitur de ordinato & ordinante: & de electo & eligente. de quibus iij. questio. vj. c. hæc quippe. & lxxxj. dist. c. tantis. & no. in d. c. penul. & dic, vt ibi dicam. ¶ Item ex alio dictum dom. Card. non procedit: quoniam hīc inter canonicos & archidiaconum non fuit actum de proprietate iuris conferendi, nec principaliter, nec incidenter: ergo illa rō posita in litera: quia res inter alios acta et non potest adaptari ad causam proprietatis: sed ad causam possessionis dūtaxat, de qua actū fuit. Et licet lra reseruet qōnē super proprietate canonicis: hoc tñ vult, q licet fuerit actū sup archidiaconatu inter canonicos & Archid.

SEBA. SA PIA.

¶ Si dñs. Adde, q pcurator simpliciter constitutus ad negotiū spūale, non p̄t aliquē substitue re: qā censetur electus industria psonę. vt per Fel. i. c. fi. s. ceterū. in. ij. no. s. of. dele. vbi limitat non procedere, qñ forma mandati est adeo limitata, q p substitutum mutari non potest.

ZACHARIAS.

¶ Fuerūt testes recepti. Adde tu certos casus, in quib⁹ antelitis contestationē p̄nt testes recipi. per Lanf. in c. quomā cōtra. i ver. testū produciōes. circa prin. cū. in. se. & ver. circa p̄dicta. & ver. vnū non omitto. & vtrohi que in ap. ad ipm. j. de proba.

¶ In iudicio. Adde vidēdū eūdem consi. in. x. q. ii. in. & magis ad propositum Cal. consi. ij. de re iudi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ZACHARIAS.

a ¶ Debet suspendi. Adde Ab. anti. i. c. cū decor. i. prin. j. de vita & hon. cle. & Phi. Franci. in. c. reprehensibilis. i. j. co. j. de appella.

SEBA. SAPIA.

b ¶ Collatio. q. clau destina collatio bñ fici sit suspecta. renet Ab. in. c. j. vt ec. bene. facit q. clāde stinitas est maxima cōiectura act⁹ simu lati. & per glo. i. l. j. C. de inter. mat. no. Bal. in. l. quicūq. co. pen. C. de ser. fugi. la. in. l. si q. id. q. in. iij. no. ff. de iurif. omni iudi.

c ¶ Clādestinē. adde vt per Oldr. cōf. j. **ZACHARIAS.** ¶ Adde, q. nō tñ nō psumit contra il lam collationē imo est nulla. ita no. Inn. & doct. in. c. vt no. strū. per istū alleg. Bar. Cepo. plenif. suo tracta. de con. tractu simu. in. xx. psum. licet Bal. i. sua arg. in ver. vñ. co. ff. ver. dicat vale. re.

per hoc non gñatur preiudiciū respectu Epī. quomin⁹ possit agi cōtra eū super isto iure. Itē qd impedit quomin⁹ possint dicere canonici se spoliatos ab ipso, & petere restitutionē. Certē nihil: cū de hoc nō fuit actum. Ergo lra reseruans qñem proprietatis, nō excludit qre lam super possessione. Intelligat ergo litera, q. reseruaf qō super proprietate: quia verisimile est canonicos tñ acturos super proprietate. ex quo fuit probata posses sio per Archidiaconū. Nā eodem modo posset proba ri per Epīm. vel capiat hoc ver. proprietatis, largo modo: vt cōprehendat qñem super ipso iure cōferendi inter Epīm & capitulū: ita q. Archidiacono non moueat am plius questio super iure suo. ¶ Et in eo quod tēgit gl. an res iudicata cū successore transeat ad authorem, fi cut econtrā: dic latius, vt sentit Bar. in. d. l. si a te. in. fi. & sequit. d. An. hic: licet ex toto non attribuat Bar. q. si res reuertit ad authorem suum absq. titulo, vel cū titulo ab alio concessio: & tunc non transit in authorem: quia non redit ad eum non tanquam ad authorem suum, sed tanquam ad quemlibet extraneum. & ideō habet lo cum illa regula res inter alios acta. & cat. vt dicto. §. fi. na. secundum vnam lect. secus autem econtrā: quia tūc successor fungit iure authoris. Et sic habet locū illa re gula, is qui in ius alterius succedit de regu. i. l. vj. Aut reuertitur res ad authorem suum cum titulo: & tūc aut est titulus omnino primi tituli resolutiu⁹: & nō transit res iudicata in authorem. exemplum l. cōmissoria, vel adiectiois in diem. Si enim vendidi tibi rem ita, q. si nō solueres in tali termino, res esset inempta: vel nisi alius offerret meliorem conditionem intra certum tempus tunc enim non prodest, nec nocet res iudicata cum au thore emptoris: perinde resoluitur existente cōditione ac si non fuisset facta venditio: vt. d. §. fi. secundum aliam lect. & l. ij. cum l. seq. ff. de in diem adiect. Si verō oīno resoluitur primus titulus, sed quodam modo nouus ti tulus interuenit: vt puta, si venit ex redhibitoria. p. hāc enim actionem videtur facta noua venditio: vt not. in d. §. fi. & tunc transit res iudicata de successore in actore hinc est, q. venditor ad quem redit res ex illa actioe, vti tur accessione emptoris: vt l. pompo. §. præterea. ff. de acquir. poss. Item & fortius si reuertitur ad eum cum titulo omnino nouo: quia fingitur successor ratione ti tuli nouiter superuenientis: & sic habet locum illa regu la, is qui in ius. l. vj. Et si bene consyderes ista non pos sunt adaptari ad casum nostrum: quia ius colatoris non transit in prouisum: cū sibi acquiratur ius i beneficio ratione tituli, q. non habebat collator: sed possidet pro uisus autoritate collatoris: sed an ratione connexitatis factū vnus præiudicet, vel profit alteri in aliquo: dicā plenē in. d. c. pe. ¶ Vltius hęc gl. opponit ppe finem cōtra tex. de incompetencia tituli. debuisset enim poni hoc cap. potius in titu. de elect. sicut ponitur. c. querelā. hic enim tractat, quando inter easdem personas est qō super possessione & proprietate: sed in hoc cap. inter di uersas personas versabat. In hoc ti. tractatur qñ agit pos sessorio. sed hic iste obtinuit, nō, q. probauit de posses sioe sua, sed de possessione epī. Sed ista gl. prope finē fa tet, q. cōpetentius fuisset posita in tit. de elect. Secundō dicit, q. pōt adaptari ad secundam partem rubricę, iquā tū facit mētionē de cā proprietatis. Vel dic, q. generali ter facit ad titulum: q. diffinitur hic qō ratioe posses sionis, & reseruatur qō pprietatis. & sic facit largo mō. Vel tertiō hic agebat per Arch. possessorio adipiscēda volebat enim cōsequi possessionem, ex quo habuerat titulum. & de hoc statim subiiciam. ¶ Opp. & videt q. exceptiones cōcernentes defectum tituli: non debeant admitti anteq. iste Archidiaconus prouisus adipiscere possessionem: nisi apponeret crimen seu defectus cum infamia: vt in. c. accedens. de accu. & in. c. constitutis. ij.

de app. & c. post electioem. in fine. de cōcessi. pben. Sol. Inn. hic multum laborat, & quādam dicta sua hodiē re ciunt correctionem, & limitationē per. c. fi. de ele. li. vj. Sed si vis tollere prorsus cōtrarium, potes sic dicere q. iura superius allegata procedunt, qñ agitur possessorio adipiscendē: sed hic agebat petitorio pro parte Ar chidiaconi, & nō possessorio: vt patet: quia fuit ibi adiu dicatus Archidiaconatus: & de possessione nihil fuit di ctum. Talis em̄ præsimitur fuisse libellus, qualis secuta est sententia: vt in. c. inter dilectos. & q. ibi nota. de fide instr. Si em̄ hic fuisset actum de possessorio Papa man dasset, vt prouisio de se facta suum cōsequeret effectū. Ita fecit in dictis iuribus allegatis pro contrarijs. & s. dixi, qualis modus agendi hic processit. ¶ Tenendo autē q. hic fuerit actū possessorio adipiscendē, Inn. multum laborat, vt prædixi: sed colligendo magis vtilia cōcludo fic: q. aut agit possessorio adipiscendē post collationem aut post electionem & cōfirmationem. Primo casu re gulariter nō admittitur exceptio ad impediendam pos sessionē: vt in prædictis iuribus. Ratio huius regulę est quia exceptio debet proportionabilis ad actionē in iudi cio deductam: cū sit actiois exclusio: vt in. c. cū dile ctus. de or. cog. & l. j. ff. de excep. Sed exceptio hoc casu nō est pportionabilis: cū prouisus nō petat aliquid iu ris, sed quid facti ad executionem iuris obtinenti de præ terito: ideō exceptio cōcernens defectum iuris, non de bet admitti tanq. non proportionabilis. ¶ Fallit hęc regula. Primō vbi opponitur crimen, seu defectus cum infamia: vt in. d. cap. accedens. Ratio exceptionis potest esse: quia infamatus existens in possessione debet suspē di, donec se purgauerit: vt in. c. presbyter. ij. q. iij. & in c. j. & ij. in. c. inter. de purga. cano. Fortius debet repelli a consequenda possessione: quia turpius eijcitur. & c. de iureiuran. quemadmodum. & vide quod latius dicam in. d. c. accedens. ¶ Secundō fallit hęc regula, quando collatio b. fuit clandestina. præsimitur enim contra ta lem collationem: vt in. c. vt nostrum. vt eccle. benef. & in. c. vt nostrum. de appella. Et pro hoc credo posse attē tari, quod contra clandestinē prouisum, possit excipi de crimine, siue infamia ad differendam possessionem tum, quia est præsumptio contra talem collationem: vt in dictis iuribus. Tum, quia iste, qui nunc opponit, fuit supplantatus: cū non habuerit facultatem opponen di tempore collationis: vnde non est quid sibi imputet. Inn. tamen hic loquit simpliciter: sed satis potest limita ri modo prædicto istud. c. accedens. ¶ Tertiō fallit, quā do allegantur prouisiones non tenere. arg. de do. & cō. tu. c. cum olim. & hic. sed ego nō admitterem istum ca sum sic indistinctē: sed dicerem sic: quod aut ostēditur titulus sic apparenter iustus: nec exceptio habet aliqua præsumptionem apparentem cōtra titulum: & tūc nō debet admitti exceptio nullitatis: per rationem regulę, quam præmissi: nisi offerantur probationes incontinen ti. Pro hoc. l. ij. §. idem. ff. ad exhib. & l. si a quo. ff. vt in poss. leg. vide bo. gl. in. c. j. & c. literas. de restitu. spoliat. quā hoc apertē voluit in hoc possessorio adipiscendā. Si verō non est titulus apparenter iustus: vt, quia est ha bitus ab eo, qui de iure cōi donare nō poterat. & debet prius discuti hęc exceptio: quia tollitur fundamentum possessionis & petitionis. Et ita itelligo istum tex. tenē do illam lectū. quod hic ageretur possessorio adipiscen dē. Nam solus Episcopus non potest conferre dignita tes ecclesię cathedralis: quia per hoc pertinet ad Episco pum & capitulum simul: vt sentit hic lo. an. de quo dic, vt no. in. c. cum ecclesia Vulerana. de electio. Idem dico vbi subest aliqua præsumptio cōtra prouisum: vt quia capitulum dicit se nunquā prouidisse. arg. in. c. cū olim. de do. & contu. q. hic potest intelligi. facit etiam in arg. c. vt nostrū. vt ecc. benef. & sub istis possent cōprehēdi multi casus

multi casus speciales. omnia predicta intelligo, nisi prout uisus peteret aliquid iuris: puta consecratione: quia tunc admitteretur exceptio etiam si non fuit exceptum tempore confirmationis & prouisionis: ut vult hic Innoc. & clarius & latius in capitulo de his de accus. & dic. ut ibi not.

¶ Secundo casu principali, quando excipitur post electionem & confirmationem, per quam acquiritur ius in beneficio, sicut per prouisionem: ut in capitulo transmissam. de electione. ¶ Concludo, quod aut confirmatio fuit facta non precedente citatione, quando est coelectus, vel oppositor: vel edictum. ubi coelectus, vel oppositor non est, & tunc confirmatio est ipso iure nulla: ^a & sic admittitur exceptio ^b cum cesset hoc casu ratio predictae regule. & de hoc est casus hodie in d. c. fi. de elec. lib. vj. Aut precessit edictum: & tunc aut fraudulenter fuit nimis acceleratum: & tunc admittitur exceptio secundum Inno. hic. & puto, quod hodie etiam procedat iste casus, maxime quando fraudulenter opponitur edictum: cum termino breuissimo: & procuratur amotio incontinenti, ne perueniat ad notitiam partis: ut pluries copertum est. Hoc enim casu puto, vel confirmatio erit nulla, & maxime quando fraudulenter factum est: argu. in illo capitulo. fi. Vel admittitur exceptio ad differendum confirmationis effectum: cum oppositor fuit supplantatus, & ex hoc fit presumptio contra confirmationem: ut in c. nostrum. ut ecclesia. beneficia. & sic poterit hodie limitari dictum. c. fin. Item admitteretur exceptio nullitatis, ubi offertur probatio incotimenti, vel aliqua presumptio contra confirmationem. De quo tamen dic. ut s. dixi in collatione. Nam idem ius est in utrisque, cum prouisio habeat vim electionis & confirmationis: ut notat hic Inno. & quod dixi. Et idem excepto casu. c. fi. de elec. lib. vj. quia illud capi. non procedit in collationibus: ut ibi notatur. Idem dicas in utriusque. Et per hoc expediam breuiter & clare materiam tactam hic confuse & diffusum per Inno. sine assignatione rationum: sed ego assignauit rationes supra in quolibet membro. An autem post lapsum termini statuti ad opponendum, debeat admitti ille, qui erat absens, ex quo est secuta confirmatio. Inno. hic, quod non: sed poterit admitti per viam denuntiationis & accusationis, de quo vide, quod notatur in c. fin. qui ma. accus. & pos. Et an saltem post confirmationem factam pendente edicto admittatur, qui erat tunc presentis, per viam denuntiationis, seu accusationis. vide per Fede. consil. xxij. & xc. vij. alias. xxvij. & quod notatur in c. quod sicut. de elec. & c. quod super his. de accus. & in d. c. fi. de elec. li. vj.

✠ SUMMARIVM. ✠

- 1 Dominium rei si petatur: non sufficit allegare possessionem. 3. Succumbens ex una causa non prohibetur ex alia eundem rem petere.
- 2 Censui si fuerit praestitus aliquo tempore respectu certa rei: non per hoc illa res praesumitur nec erit subdita. 4.
- 3 Ecclesia praesumitur subiecta episcopo: ex eo quia dat ei aliquid episcopale. Solutio facta alicui non probat solutorem esse vasallum regulariter. Solutio longi temporis de aliqua pecunia non subicit solutorem futurae solutioni. nam ex ea non causatur titulus: sed ex solutione longissimi temporis sic. 7. 8. 11. 9.
- 4 Diuisio inter fratres praesumitur facta si possiderint pro diuiso spacio decem annorum. Vsurae praesumuntur remissae si creditor longo tempore non petijt. Locatio praesumitur renouata transacto anno.

¶ CAP.

VIII.

In causa. ¶ Potest dupliciter sumari. Primo: quoad titulum sic. Petenti rei iure dominij: possessionem probare non sufficit. Secundo: potest sumari quoad literam sic. Si petens

rem ex una causa succumbit: ex alia causa petere poterit hoc dicit. In prima decisa diffinitio. In secunda protestatio. ibi: ad haec. ¶ Casus literalis. Patriarcha. Gradensis petebat subiectionem in monasterio sancti Gregorij de Venetijs. & l. sol. Venetorum: ad indicium subiectionis inter alias super duobus articulis predictis possessionis & petitoris, cum diceret se spoliatum predictis. lit. contesta. pars utraque suas probationes induxit, & quia patriarcha probauit se possedisse ac percipisse predicta. dominus papa ipsum restituit, unde quia utraque pars deduxerat in privilegium quicquid iuris habuerat in predictis, papa visis privilegijs predecessorum suorum ex parte monasterij productorum, pronuntiavit monasterium liberum & ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinere, absolendo monasterium in predictis alijs, quae iurisdictione & subiectione recipiunt ab impetitione patriarchae. non obstante possessione ab ipso patriarcha probata: quia non probauit se tanto tempore percipisse predicta, quod per hoc renuntiatum fuerit privilegijs libertatis: sicut de predictis. l. solidis, quos patriarcha petebat ad iudicium subiectionis fuit actum ab ipso per sententiam, quam super hoc contrariam reportauit papa si bi non admit potestatem, si alio iure de premissis. l. solidis voluerit expediri. Ber. ¶ No. j. secundum do. Ant. quod ubi agitur de subiectione ecclesiae dirigendum est libellus contra possidentem ecclesiam: ut subiectam, & non contra subiectum. Sed certe salua ipsius reuerentia totum contrarium colligitur hic. Nam hic non fuit actum contra papam, qui possidebat subiectionem monasterij: ut in gl. j. sed contra subiectum. f. Abbatem & conventum. Isti enim non possident subiectionem: cum non possent possidere seipsos: ut in c. nulla. xcij. di. & c. cum non liceat. & c. cum ex officio. de prescrip. sed possidebantur ab alio, ut satis patet re ipsa. Et ideo colligo totum oppositum, quod super subiectione potest agi, nedum contra possidentem ipsam subiectionem: ut in c. auditis. de prescri. & in c. inter quatuor. de ma. & obe. sed etiam contra subiectum, cuius subiectio petitur: ut probatur hec & in c. cum inter. j. de re iudi. No. et Inno. in d. ca. auditis. & est ratio: quia facto subditi iste non possidet. Item potest subditi vocari ad iudicium pro suo interesse. interest enim subditi non mutare dominum, seu non recognoscere superiorem alium citra papam, ut in c. fi. de dila. & quod ibi dixi ad diem, vide bo. tex. in c. suborta. j. de re iudi. ¶ No. ij. idem do. Ant. quod ex sola praestatione census, non arguitur proprietatem subiectionis rei, cuius nomine praestatur: certe licet credam dictum esse verum, per id quod j. dicam: non tamen hic colligitur ex text. cum hec non fuit probata praestatio tanti temporis, quod sufficeret ad praescriptionem. vñ & Bal. in l. solent. in fi. ff. de offic. procon. tenet contrarium dicens, quod si longissimo tempore una ecclesia soluit censum alteri, praesumitur ei subiecta. sed ut dixi non credo, quod hoc dictum Bald. sit verum, ut plenè dicam in c. peruenit. j. de censi. & j. aliquid dicam. ¶ No. iij. quod quo ad probandum dominium non sufficit probare possessionem. ¶ No. iij. ex hoc, & ex tex. secundum hanc lectionem. quod ex hac praestatione census aliquo tempore probatur quasi possessio subiectionis. Sed hoc dictum intelligo procedere, quoniam census praestabatur in signum subiectionis, vel aperte: quia hoc exprimebat: vel tacite, quia tempore quo alij subditi ibant ad synodum isti soluebant censum. Ne ratione loci & accessus & ex qualitate personae, cui soluebatur satis potest argui quod in signum subiectionis soluebat. & sic intelligo istum tex. subintendendo illam lectionem. quam sentiunt hic doctores: quia per hanc solutionem certis vicibus facta fuit probata quasi possessio subiectionis. & sic etiam restringo dictum Bal. Nam indeterminata solutio arguit & certificat ex circumstantijs. & ad hoc habes gl. no. i. l. cum quid. ff. si cer. pe. facit. c. illud. & quod ibi no. de presumpt. & in c. fi. de despo. impu. An traditio annulli inducat matrimonium: seu sponsalia. no. in c. ex literis. de spon. & in c. j. de iudi. in illa questione. ¶ An per illa verba.

D

^a ¶ Ipso iure nulla. Adde intelligendum quando non clare constat de non iure coelecti vel oppositoris quia ubi clare apparet quod coelectus vel oppositor nullum ius habent non est necessaria citatio: ut consilium Ro. consil. cccclxxxij. q. allegat lapum ita dixisse. in c. fi. de elec. li. vj. latius ibi vide.

^b SEBA. SAPI. ¶ Exceptio. quod eorum nimia acceleratione praesumatur fraus probat optimè tex. in capitulo. qui ambulat s. sed aliud. v. q. v. quem dicit singu. And. ficulus in consil. j. col. xl. ver. pretere est aduertendum. in j. vol. ubi plura de acceleratione.

^c ¶ Censui. Adde an soluens censum ecclesiae certae rei intelligatur illares donata ecclesiae. Bal. i. addidit Spe. in tit. de loc. versi. an quis soluens. qui concludit quod aut liquet de proprietate soluētis: & tunc non nocet sibi soluisse censum quia praesumitur errasse in dominio: aut non liquet & praesumitur pro ecclesia. Sequitur. d. Alex. in consil. lxxix. inci. circa primum. in j. col. v. ver. ad horum. in v. vol. & quod probata solutione census non probetur res censualis consilium. d. Corneus in consil. cccv. inci. videtur in hac potestatem. in j. vol. Aenaz. de Falco.

SEBA. SAPI. ¶ Censui. Vide Bald. in l. iudicia. C. de rei ven. & in l. iij. C. de natura. li. ubi ponit an praestationem census probari possit quod castrum sit de tali territorio.

¶ Signum subiectionis. Adde Frā. Areti. consil. lxxvj. circa fi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Subiecta. Adde Lapum alle. xliij. fed. cōfi. cxxx.

b ¶ Vassallus. Adde eūdem cōfi. vj.

c ¶ Nō sufficit. Adde Io. de ana. cōfi. xxxv.

SEBA. SAPI.

d ¶ Præsumēdo. vide ad hoc multa cumulata p. d. Ia. i. l. j. in. gl. in ver. certi. C. qui admi. & i. l. qui in alieno. §. j. ff. de acq. hæred. & Are. in cōfi. xxxij. incip. præsupponitur. & in cōfi. lx. ij. inci. ex facto. & circa præsumēdā cōiōne iter fratres vide Alex. in cōfi. xxiij. i. ij. vo. Decij in cōfi. lxxix. in. ij. dubio. Nūquid autem si facta diuisione fratres simul habitauerint præsumat iterū facta cōiō. vide ro. in cōfi. cccv. verā. principaliter.

e ¶ Diuisionē. Adde Ro. cōfi. cccc. viij.

f ¶ Renouatus. Adde videndum late Alex. cōfi. ij. j. lib. vbi de hac materia.

Nullus tali cōmunicet: proferat excōicatio. Ex cōiecturis enim hoc arguit: secus puto vbi solū probata est census solutio: nec sunt aliæ cōiecturæ in signū subiectionis. tūc enim non probat subiectione, nec possessio subiectionis: quia cū solutio census plura significare possit: vt in. c. recipimus. de priuile. & in. c. quāto. j. de censu. & in. c. præterea. e. tit. & hīc in gl. probatio gñalis & equiuoca non releuat probātes super certa & determinata significatione, vel super certa specie cōtēta sub genere probato: vt est tex. no. in. c. in presentia. de proba. facit text. cū gl. in. c. de excep. li. vj. Et ad materiā nostrā videtur text. optimus in. c. cōstitutus. de reli. do. & in. c. cū venerabilis. de censu. & apertē sentit Ioā. an. post Hosti. in. c. quoniam. de priuile. vbi dicit, qd si ecclesia est exempta, licet soluat censum, vel aliud tēporale: qd per hoc nō probet subiectione: vt in multis. c. pallea. Quod intelligo modo prædicto: nisi aliqua circūstantiæ & cōiecturæ demonstrarent, qd in signū subiectionis soluāt. nā euidēs dicit: qd cōstat per cōiecturas. l. licet. de lega. j. ¶ Hinc est, quod dicit Io. an. post Hosti. in. d. c. quoniam. qd si ep̄s recipit aliquod ius episcopale ab ecclesia, præsumitur subiecta. Facit qd leg. & not. in. c. j. de re. do. & in. c. ij. de renun. lib. vj. & vide Bar. in. l. cū de in rem verso. ff. de vsu. in fi. vbi dicit, quod ex sola solutione nō p̄sumit soluens vassallus: b̄ nisi aliqua cōtēptione soluiſſet. & sic dicit se intelligere no. in. d. l. solēt. ff. de offi. procō. & vide qd dīco. in. c. peruenit. de censu. ¶ Quid aut in alijs p̄stationibus: nūquid sufficit petere certā pecuniā: quia fuit lōgo tpe soluta. Gof. qd nō: quia actor succūberet, si innitere tur soli p̄stationi dicēdo peto: vt soluas, quia tot ānis p̄stitisti: vt. l. si certis annis. C. de pactis. & l. creditor. C. de vsur. sed debet secūdū eū allegare cām cōstitutū: & inducere tēpus ad probandū, seu p̄sumēdum causam: vt in. l. cū de in rem verso. ff. de vsur. & ibi vide plenē per Bar. & qd dico in. d. c. puenit. vbi hoc plenē examino. Et mirandū est, qd doct. nostri. cōmuniter trāsierūt cū hoc dicto Gof. qd nullo mō procedit, prout ponit: & saltē non remiserunt se ad iura superius per me allegata. vnde attende, qd hoc dictū Gof. pōt diuidi induas quæſtiōes. Prima quæſtio est: an pōt peti census, seu aliquid tpale ex solo cursu tēporis. Secūda qō est, nūquid allegata causa debiti probetur ex solo cursu tēporis. ¶ Ad primā dic, qd aut allegat p̄scriptio tāti tēporis, de cuius initio nō est memoria, & sufficit. qd ex cōtinuatiōe tāti tēporis p̄sumit debitū, & habet vim tituli. l. hoc iure. §. du. & aq. ff. de aqua quoti. & est. i. & c. j. de p̄scri. li. vj. vide gl. optimā in xvij. q. ij. seruitiū. & c. null. j. q. j. Tenet Ho. f. Io. An. in. d. c. peruenit. & Bar. in. d. l. cū de in rem verso. Et hoc casu nō procedit dictū Gof. Aut allegat cursus minoris temporis: & tūc si agit ad iducēdā obligationē, nō sufficit. Et hoc casu procedit dictū Gof. Si verō agitur in liberatione inducenda: & tunc si resistit, ius cōmune non sufficit: vt. l. cōperit. C. de p̄scrip. xxx. anno. & c. j. de p̄scri. lib. vj. Si verō non resistit: & tunc secūdū naturas actionum requirunt tēpora. nā quedā tollunt minori tēpore, & quedam maiori: vt. l. sicut. & l. oēs. C. de p̄scrip. xxx. anno. & insti. de perpe. & tēp. act. qd procedit etiam de iure canonico. nā licet cōtra ecclesiā nō currat p̄scriptio: nisi quadragenaria. de p̄scrip. c. de quarta. & quasi per totū: secus contra alios etiā clericos: vt not. glo. xvj. q. iij. c. possessiones. & per Ioā. an. in regula, qui ad agendū. de re. iur. lib. vj. in mercu. & de hoc per Bar. in. d. l. cū de in rem verso. Et sic limita & restringe dictū Gof. hīc. ¶ Quo ad secūda quæſtiōne, an allegata causa probetur ex tēporis cursu: & si est p̄scriptio tāti temporis, de cuius initio memoria nō existit: tunc in dubio sufficit, quod habeat vim tituli. vt. s. dixi. Aut non est tāti tēporis: & si ius cōmune resistit nō probatur: quia in tali p̄scriptione requirit tit. vt in. d. c. j. de p̄scrip.

lib. vj. & sic nō sufficeret allegare causam. Aut ius cōmune nō resistit: & tunc aut queritur, nūquid p̄sumatur contra facientē: vel contra soluentem, aut contra patientem. primo casu p̄sumit titulus: vt est tex. notabilis. in. l. cū de in rem verso. secūdo casu contra patientem. Aut queritur de p̄sumēdo titulo in commodū & fauorē patientis: & p̄sumit. l. si filius familias. C. de petitio. hære. vbi dicitur, qd filius longo tēpore possedit hæreditatem, p̄sumitur eam agnouisse. Aut in ipsius incōmodum: & tunc aut tractamus de modico p̄iudicio: & p̄sumitur titulus. Et sic potest procedere glo. in. d. l. cū de in rem verso. quæ vult p̄sumi causam in seruitutibus acquirendis. facit. l. qui in aliena. ff. de acquir. hæredi.

¶ Vide quod no. gl. in. l. pe. C. cōmu. diuidun. quæ notabiliter dicit, qd si habentes rem cōmunem possederūt eam pro diuiso longo tēpore p̄sumitur inter eos diuisionem præcessisse. Si verō tractatur de magno p̄iudicio: & tūc aut loquimur de p̄sumēdo titulo obligatorio, vel liberatorio. primo casu nō p̄sumitur: imo requiritur verus titulus, & possessio vera: & titulus putatiuus iusto errore: vt. l. Celsus. de vsucapi. & C. de rei vend. l. nullo. sed si de p̄sumēdo titulo liberatorio: & tunc aut loquimur de liberatione à lucro odioso & p̄sumitur titulus: vt. l. cū quidā. §. diuus. ff. de vsur. vbi p̄sumitur remissio, si creditor longo tempore non petijt vsuras præteritas. Aut agitur de liberatione lucri non odiosi: & tūc ex sola patientia longi temporis, nō p̄sumitur. vt. l. libertis §. j. ff. de alimen. & ciba. lega. requirit ergo legitima p̄scriptio. Aduertendū est tamen, quod omnes leges, quæ dicunt, qd in actionibus personalibus non p̄scribit minori spatio. xxx. annorū: debēt intelligi, quādo interuenit sola patientia. secus si cū patientia longi tēporis alia interuenerūt: vt in casu no. l. procula. ff. de probatio. vbi ex taciturnitate longi tēporis p̄sumitur dimissum fideicōmissum debitū, si sepius de alijs habita ratione de fideicōmissio mentio facta nō fuit. de

hoc dic vt ibi nota. ¶ Itē quādo qd ex vnico actu p̄sumitur titulus vt si præcesserit cōtractus locationis tūc si iste stetit post annū p̄sumit cōtractus tacitē renouatus vt. l. litē quæritur. §. q. impleto. ff. locati. & idē in similibus. & hoc notat elegāter Barto. in. d. l. cū de in rem verso: & vide qd dicā in. d. c. peruenit. Et secūdū hęc limita & restringit secūdū dictū Goffr. qd etiā quærit hic de illo qui cōuenit soluere censum ecclesiæ alicuius rei & cessat in solutione per brienniū, nūquid res sic cōmissa. Hosti. remittit ad summā de loca. sub. §. potuit & §. quid ergo. & seq. ego remitto te ad glof. singularē in. c. cōstitutus. de reli. do. & ibi etiā per Inno. ¶ Gl. prima ponit casum literalē intelligendo, qd hīc fuit actū petitorio & possessorio super subiectione: & istis quinquaginta solidis petitis in signum subiectionis: & qd patriarcha in possessorio obtinuit, & in petitorio succubuit. Io. and. dicit se non credere, qd obtinuit in possessorio. d. c. quod hīc nō apparet quod fuerit actum possessorio. Nā si obtinuisset in possessorio, fuisset restitutus ad solutionē illius pecuniæ: vt in. c. quærelam. de ele. & si papa nō dixisset, si vult petere alio iure: cū esset iam cōsecutus per iudicium possessoriū. dic ergo, quod hīc fuit actū petitorio tantū petendo subiectionē: & illā pecuniā in signum subiectionis: & succubuit: quia non probauit illā proprietatē, qd tanto tempore percepisset, qd suffecisset ad p̄scriptionē. sed possessionē duntaxat probauit, quæ non sufficit ad obtinendū in proprietate: nec fuit restitutus: quia ad hoc non fuit actū. Nā sententia debet esse conformis libello, quare papa dicit, qd si vult petere, alio iure audietur: & per hoc colligit quomodo facit ad titulum, licet gl. impugnet & malē. Vult enim iste tex. qd agēti petitorio nō sufficit probare possessionem. ¶ Sed opo. cōtra tex. & contra prædicta, & videtur etiam

videtur etiā q̄ si magno tēpore percepisset cēsum, ex hoc nō pro-
 2 baretur subiectio: cū sensus q̄nq̄ sit signū exēptionis, q̄nq̄ signū
 protectionis: vt in c. recepim⁹. de priui. Nō probat ergo hoc esse:
 quod ad hoc cōtingit abesse. de spon. tue. Solue dicit glo. j. quod
 hoc petebatur in signū subiectionis: sed quia monasteriū erat exē-
 ptum succubuit: quia nō pcepit tāto tēpore &c. ¶ Aduerte, quia
 gl. loquitur ineptē & minus generaliter. Intellego ergo primam
 partē, vt. s. dixi, quādo cēsus soluebatur tacitē, vel expresse in si-
 gnū subiectionis: & tūc si tanto tēpore fuisset pręstitus, qđ suffi-
 ceret ad pręscriptionē, esset probata subiectio. argu. in c. cū veni-
 sent. de resti. spo. sola em̄ petitio in signū subiectionis non suffi-
 ceret, quia nō est credēdū parti, hoc etiā sentit Io. And. hīc, qui di-
 cit, quod census quādoq̄ pręstatur prętextu cōventionis, vel ali-
 cuius relictī. sciēda est igitur cā secundū eū de cēsi. c. peruenit. &
 in quantum gl. ponderat, qđ hoc monasteriū erat exēptū: hoc nō
 erat necessariū, nisi velles intelligere, qđ aliās cessante hoc priuile-
 gio. hoc monasterium erat subiectū Patriarchę, sed si esset subie-
 ctum episcopo loci, & aliās non esset exemptum, procederēt ea
 quę. s. dixi. & quę habentur in isto tex. vt non sufficiat pręstatio
 census aliquando facta, nisi secundum quod supradictum est, &
 hęc sufficiant.

De restitutione spoliatorum

Rubrica.

¶ Visum suprà de causa possessionis: sed quia causa restitutionis pos-
 soria est: ideo de illa submittit secundū Gof. vel viso qualiter possessio
 perdat: quia perdita restituenda est: ideo &c. secundū Hosti. vel ter-
 tiō continua sic. Vidimus supra quo ordine causa proprietatis & pos-
 sessionis tractandę sunt: sed quia dubitari posset, an spoliatus sit indi-
 stinctē restituendus: ideo subiecit hanc rubricam.

SVMMARIUM.

- 1 Spoliatus, si agat ad restitutionem, non auditur reus opponens petitorium nisi spoliatus consentiat: sed an iudex possit huic consensui contradi- cere. 3.
- 2 Dominus tenetur de violentia illata à suis hominibus: idem ecclesia à suis clericis. 6.
- 4 Spoliatus ante omnia restituitur, etiam contra ecclesiam.
- 5 Possessorium recuperandę non admittit aduersarium volentem inconti- nenti probare dominium: secus in alijs possessorijs, & quare.
- 6 Dominus, an & quibus casibus teneatur ex delicto suę familię.
- 7 Potestas tenetur ex facto suorum officialium.
Furtum incontinenti in hospitio factum, an pręsumatur factum per fami- liam hospitis, an per viatores.
- 8 Robaria facta in territorio vnius domini, vel villę tenebuntur ipsi, si pa- tuerunt, & noluerunt providere, & imponetur collecta hominibus villę, si ipsa non est soluendo.
- 9 Conscijs criminis vtrum teneatur, si nō reuelauit maleficium cōmitten- dum tam de iure ciuili, quā canonico.
- 10 Mandatum, an requiratur clericis volentibus agere, vel defendere pro sua ecclesia etiam sine cautione.

CAP.

I.

Licet. ¶ Si consensit, qui restitutionem pe-
 tit, potest sibi questio de proprietate
 referri. vel sic. ¶ Aduersario restitutionem pe-
 tente, non est audiendus reus de proprietate
 opponens, nisi actore consentiente, hoc dicit.
 In prima spoliati conquestio. In secunda ibi:
 quod si ita. causę commissio bimēbris. Secūda ibi: alioquin. ¶ Ca-
 sus literalis. Quidam cecus conquestus fuit dō. papę, quod ho-
 mines ecclesię campum ipsius occupauerūt irrationabiliter. Qui-
 dam Diaconus ipsius ecclesię Euentus nomine, ex aduerso respō-
 dit, quod cāpus erat ipsius ecclesię. & hoc obtulit se probaturū.
 Et cecus respondit, qđ si hoc probare posset, quod esset conten-
 tus. vnde papa super hoc scribit Constantino. episcopo, dicens: q̄
 uis ante, q̄ questio proprietatis tractari debeat, possessio violentē
 ablata debuerat ipsi ceco restitui, tñ quia Diacon⁹ prędict⁹
 consentiente ipso ceco obtulit se probaturū dictū campū ad
 suam ecclesiam pertinere, inquirat de hoc veritatē, & si hoc pro-

batū fuerit, ipsi ceco silentiū imponat: alio-
 2 quin res ei ablata reddatur. Ber. ¶ No. pri-
 mō ecclesiam, seu dominū teneri pro violen-
 tia illata à suis hominibus. quod an sit indistī-
 ctē verū, infra dicā. ¶ Nota secundō ibi: irra-
 tionabiliter. &c. quod pro qualibet irrationa-
 bili occupatione dā de iure cōmuni possef-
 sorium recuperandę. Ita colligit hīc do. An-
 to. sed certē hoc non collitur hīc per tex. ibi:
 3 violentē ablata. &c. An autē illud dictum sit
 verū, dic, vt notatur j. eo. c. sepe. & c. cū ad se-
 dem, ¶ No. spoliatū posse renuntiare pri-
 uilegio suo: vt ante omnia restituat. de quo
 s. ti. iij. c. si. nec iudex debet supplere ex offi-
 cio. Quod intellige, nisi imminet in restitu-
 tionē periculū animarū. hoc enim casu etiam
 nō petenti pōt restitutionē facere: vt in c. ij.
 & c. ex parte. de conuersione cōiug. vide glo.
 j. q. iij. quia pręsulatus. ¶ No. qđ si per testes
 admissos cōstat pro reo de iure proprietatis
 denegatur restitutio. Idē si constat per cōfes-
 4 sionē ipsius rei: & vide no. per Inno. in c. cō-
 stitutus. de fil. presby. ¶ No. quod priuile-
 gium competens spoliato: vt ante omnē con-
 5 tentionem super proprietate fiat restitutio.
 procedit etiam si agatur cōtra ecclesiam per
 laicū spoliatū. ¶ Faciles sunt glossę. ¶ Sed
 no. gl. primā ex qua habes vnam differētiā
 6 maximā inter interdictū recuperandę & in-
 terdictū adisoscendę seu exhibitoriū. Nam
 in primo nō admittitur reus volens probare
 dominium etiā incontinenti: secus in interdi-
 cto adisoscendę, vel exhibitorio. Et similem
 glof. habes in c. literas j. eo. & vide bonā gl. in
 c. super causa. ij. q. v. Et potest esse ratio diuer-
 sitatis secundū doc. quia cū agitur de exhibē-
 da re, vel adipiscenda quęstio faciliter expe-
 ditur: sed interdictum vnde vi, requirit cau-
 sę cognitionem. s. de offic. deleg. c. consulta-
 tionibus. & ideo hoc interdictum nō de faci-
 li impeditur: sicut nec de facili expedit. Ego
 reddo aliam rationē & meliorē iudicio meo:
 quia pręcedens est nimis generalis: & necessa-
 riō non concludens: dico ergo, qđ interdictū
 vnde vi, est magis priuilegiatū propter odiū
 spoliatoris, & in fauorem spoliati. non enim
 videtur consentaneum, vt spoliatus conten-
 dat: vt actor. & quod reus admittatur etiam
 incontinenti, qui voluit ius propria auctori-
 tate sibi dicere, cū ex hoc sit maximē punien-
 dus. de pręben. eum, qui. libr. vj. & l. si quis in
 tantā. C. vnde vi. & xvj. q. j. c. placuit. Et si di-
 ceremus oppositū, sepe daretur materia spo-
 liandi aliū propria auctoritate: quod non est
 fiendum. ar. in c. quanto. de diuor. & l. nō est
 singulis. ff. de reg. iur. & vide: quod no. in d. c.
 literas j. eo. Sed in alijs interdictis hęc rationes
 cessant: imo æquum est, vt dominus, qui non
 reperitur in culpa, non teneatur exhibere rē
 suam, seu possessionem in alium trāsferre: ex
 quo vult ius suum incōtinenti probare: & in
 mora modici temporis nō est pręiudiciū, vt
 l. si debitori. ff. de iudi. & l. si is à quo. vt in
 pos. leg. ¶ Glof. ij. est clara: & de materia vide
 plenissimē per Barto. in l. in fundo. ff. de rei
 vendi. & ibi etiam per gl. & vide tex. singu. &
 no. in l. planē. ff. de pet. hare. & quod ibi dici-
 tur. no. aliquid in c. grauis j. eod. vbi tangitur
 & melius tangitur ibi, quā hīc. ¶ Nunc ex-
 D ij

ZACHARI.

Nō probare sub-
 iectio. Adde quod
 imo. vt not. Inno. in
 c. pręterea. in glo.
 sua i ver. audiat.
 s. de transa. glof.
 xxij. q. vñ. c. tri-
 butū, & ibi archi.
 & c. magnū. xj. q.
 j. Abb. in c. ij. de
 cēsi. ang. in l. iñ. ff.
 de natu. libr. & ibi
 Bal. & l. data. xvj.
 col. C. qui accu. nō
 pos. & in aut. qui.
 mo. natu. effi. sui. §.
 si quis. col. v. & oī
 nō per Alex. cōsi.
 xxxiij. vo. iñ.

¶ Cōfessionē. Ad
 de dō. de Ro. deci-
 si. ccccviij. & cccc-
 xxj. hoc eodē ti. in
 antiquis.

SEBASTIANI.

¶ Vñā differētiā
 vide de hac differe-
 tia p Paul. de Cast.
 post gl. in l. de vi. ff.
 de iud. & l. ij. C. de
 edi. diui. Adr. tol.
 vbi etiā do. las. po-
 nit hāc differētiā.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Illo officio. Adde do. de Rot. decisi. cccxxvii. in nouis incipi. si vicarius. & latius deci. cccxxxij. in antiquis ubi tenet episcopum teneri pro damnis datis iniuste per officialem suum. Et no. q. licet officialis non possit conueniri durante officio, tamen de eo, quod deliquit in officio conueniri potest: ut tenet Roma. consil. ccccxv.

SEBA. SAPI.

b ¶ Præpositus. Vide Pau. de ca. in. l. videamus. in prin. ff. loca. & faciunt no. per Jo. de Iaso. in. l. si quis ex argentijs. ij. prætor ait. ff. de eden. colu. fin. ubi ponit, an dominus teneatur de incendio illato per familiam. de quo etiam per Iasi. l. domos. ff. de leg. j. per Io. de Ana. in consil. lxxj.

c ¶ Officialium. Adde Ro. consil. cccxxxiii. ubi dicit quod stante statuto: quod potestas teneatur pro delicto familiarum. Quod tale statutum debet intelligi, nisi familia exhibeatur.

ZACHARI.

a ¶ Adde Bart. in. l. j. §. familie. & §. ff. de publica. & in. l. si post depositum. C. de assel. & in. l. debet. ff. nau. cau. stabu. pulchre per Bal. consil. cccxxvj. inci. casus est talis. do. Io. de castellione. Et dicide esse in episcopo, q. teneat pro delicto sui vicarij: aut alterius ex suis officialibus. & c. ita no. Rot. decisi. cccxxvii. incip. si vicarius. in nouis.

SEBA. SAPI.

d ¶ Super suo. Nunquid aut princeps debeat tenere suas terras, & loca. in quibus percipit vi etualia secura. & si mercatores fuerint depredati. teneatur ad damnum. vide Bald. in. c. qui seu. da. pos. tenent. q. sic. quod dicit esse cordi tenendum Laudensis in trac. de principib. questione. cxxij. & subdit q. princeps, vel eius officiales debent adhibere diligentiam contra latrones & stipendarios depredantes in vijs publicis.

e ¶ Contra episcopum. Sed quæ sit poena episcopi non reuelantis coniurationem contra dominum temporalem: vide Rot. sing. suis fol. xxj.

¶ Adde an sacerdos teneatur crimine sibi in confessione reuelatum dicere, & reuelare: maxime si non reuelat, potest imminere scandalum, vide

tra glos. pro declaratione. c. j. opponitur. contra text. & id quod dixi in primo notabili: & videtur ecclesiam seu dominum non teneri in facto familie sue ut probatur expresse in ca. cum ad sedem. de resti. spol. & no. in. c. ij. de ord. cogni. Hostie. hic dicit quod teneatur tunc ecclesia seu dominus de violentia per suos illata, quando res peruenit ad ipsum. j. eod. c. sape. vel quando mandauit vel ratum habuit. ff. de vi & vi arma. l. j. §. ait prætor. & §. deiecit. & d. c. cum ad sedem. unde tria hic concludam breuiter. primo nunquid dominus teneatur ex facto familie sue. secundo an dominus possessionis seu territorij teneatur de maleficio facto super suo dominio seu super suo territorio. tertio nunquid extraneus quilibet sciens maleficio & non prohibens teneatur ex sola scientia. ¶ Quo ad primum concludit Bar. in. l. ne quid. ff. de incen. rui. naufrag. & sequuntur eum Ioan. de lig. & dom. Anton. hic dominum non teneri ex facto familie, nisi quando familia deliquit in illo officio seu ministerio in quo est præpositus dominus: & ipse in illo ministerio utitur opera familie. Est enim tunc quid imputetur domino si non elegit seu proposuit honestam familiam ut l. j. §. familie. ff. de puer. ubi præpositus ad vectigal tenetur ex facto familie sue seu quæ sibi adiunxit in illo ministerio. Idem est videre in nauta qui tenetur ex maleficio facto per familiam suam, ut in titu. ff. fur. aduersus nau. tenetur tamen dominus ciuilitur & non criminaliter ut in. d. l. ne quid. Et ideo si aliquis esset præpositus ad custodiam alicuius territorij tenetur ex robaria facta ibidem per familiam suam: siue familia sit libera siue seruilis: ut in. d. §. familie. ¶ Ex quo inferitur potestatem seu alium rectorem teneri ex facto officialium suorum. ut l. si post. C. de assel. & not. Bart. in. d. §. familie. liberantur tamen prædicti exhibendo malefactores, ut d. §. familie. & d. l. si post. & l. cum si exhibuissent. de publi. & hoc cum quis exercebat officium publicum. secus si priuatum: ut regebat hospitium tunc non sufficit exhibere malefactorem sed est in optione damnum passi ut agatur contra famulos an contra dominum seu hospitalem: ut d. l. vna ff. fur. aduer. nau. & no. Barto. in. d. §. familie. ¶ Et plures notabiles et quotidianas questiones circa delicta commissa in hospitio: & an stet iuramento hospitalitatis super rebus amissis: & an incontinenti sit præsumptio q. delictum sit factum per familiam hospitis an per alios viatores. vide per Bar. in. d. l. vna. ff. fur. aduer. nau. & aliquid de iuramento. vide in. l. si quando. C. unde vi. & an eo casu quo quis tenetur pro alio stet iuramento damnum passi & aliquid etiam no. in. c. si. §. quod me. causa.

latè. d. Ang. de Are. in trac. male. in gl. che hai tradito la tua patria. in vl. ti. q. ubi ple. Aenz. Falco.

Anto. Francif. ¶ Circa istam reuelationis secretorum materiam, dicas q. reuelans secreta alicuius tenetur ei actione in factum ad iteresse: & actio ne iniuriarum, si ex causa iniuriæ illud facit. l. in lege. §. sed & si quis. ff. ad. l. ag. & ibi p. Flor.

8 ¶ Ad secundum an dominus agri seu territorij tenetur de robaria ibi facta. communiter tenetur quod sic: si dominus fuit sciens & potuit prohibere & non prohibuit: non enim debet pati ut maleficio committatur super suo ut l. j. C. de fal. mo. secus autem si prohibere non potuit. l. j. §. is autem. ff. si fami. fur. fe. di. Et idem dicit de villa seu castro ut teneatur si potuit prohibere & non prohibuit, licet in hoc ultimo aliter sentiat glo. in aut. ut nulli iudi. §. quonia vero. collat. ix. sed primum dictum communiter tenetur: ut not. Bart. in. d. l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. & per Iac. de bel. in. d. aut. sequuntur etiam hic Ioan. de lig. & d. Ant. q. tenentur prædicti ciuilitur non criminaliter. & ut villa sit soluendo poterit interponi collecta. vide per Bart. in. d. l. ne quid. Et plenius de modo imponendi collectam vniuersitati. l. iij. §. actor. de re iu. ¶ Ad tertium nunquid ex sola scientia quis teneatur ex quo non reuelauit maleficio committendum præsupposito quod in solo suo maleficio non committatur. gl. in. l. culpa caret. ff. de regu. iur. dicit q. non, nisi in aliquo fuit participes delicti. secus dicit de iure canonico: sed nihil allegat pro hac diuersitate. idem tenet gl. in. l. vtrum. ff. ad. l. pomp. de pari. & Bart. in. d. l. vtrum, dicit dictum gloss. regulariter procedere. fallit quando delictum erat committendum aduersus eum, cui iste conficius erat subiectus: vide in. l. ij. & quod ibi no. gl. ff. de pari. Et ideo si filius scit delictum committendum aduersus patrem, & non reuelat: tenetur ex sola scientia, licet aliter non sit participes in delicto: ut in. d. l. ij. & l. vtrum. Idem in seruo respectu domini in. l. j. §. hoc autem. ver. serui quoties. ff. ad fil. Idem in vasallo respectu domini: ut in subdito non reuelante coniurationem seu delictum committendum contra principem, seu ciuitatem propriam: ut l. quisquis. C. ad leg. Iuliam maiestatis. Idem puto dicendum cõsimili ratione in clerico non reuelante delictum contra episcopum, vel sacerdotem parochialem: cum isti sunt parentes spirituales ipsius: facit quod no. in. c. significasti de foro compet. & in. c. ceterum. de iudi. vide text. de presbytero parochiali. xxx. q. j. omnes. & c. seq. de episcopo vide in cle. j. versic. episcopi. de pœnis. facit ad vtrūque. c. qui abstulerit. xij. q. ij. Et isti spirituales parentes sunt habendi in maiori reuerentia, q. Cardinales. ut in. c. pictauium. & quod ibi not. xxx. q. iij. Et intellige, q. prædicti tenentur ex sola scientia secuto maleficio: & ita loquuntur iura superius alleg. si autem non est subsecutum, tunc puto speciale in delicto læsæ maiestatis. de quo dicendum, ut in. d. l. quisquis. & vj. q. j. c. sint plurimi. §. verum. versic. si quis cum militibus. Et hæc procedunt de iure ci-

q. non: nisi sit crimine læsæ maiestatis: ut in. l. quisquis. C. ad leg. Iuliam maiestatis. imò etiam pater non tenetur pro tali crimine reuelare filium: ut in. l. milites. ar. in. §. desertorem. ff. de remilit. imò reuelans socium criminis euitat poenam si eum ducat ad iudicem: ut in. l. j. in. §. cum quis. & ibi per Bar. in prin. ff. iuli. vt

& oino tenetur et si ex tali reuelatione non infertur damnum. ut dicit Bal. in. c. j. in vers. nota reuelatione. q. b. mo. seu. ami. i. vfi. feu. Et adde, q. potest impunè reuelare secreta ex causa iusta, etiam si iurasset non reuelare. puta, si adducatur in testem. ut p. Inno. & Abba. in. c. qualiter. el. j. de accus. circa. fi. & vide d. Abb. i. c. si sacerdos. de offic. ordi. ubi dicit q. istud habet locum, etiam si sacerdos habet illud, quod reuelat in poenitentia, & non in confessione: quia potest sacerdos impunè reuelare. quod habet in poenitentia dum modò non habeat in confessione. q. d. clarius declarat. d. Abb. in. c. dilectus. de excel. prela. ubi dicit, quod confessor non debet reuelare peccatum sibi dictum in confessione, etiam si papa mandet, & si episcopus dicit, q. vult illud scire in confessione, nec etiam tenetur reuelare, si adducitur in testem: quia confessor non dicitur scire, quod habet in confessione: ut homo sed dicit scire: ut Deus. & ideo eius dictum non probaret. de quo etiam per Spe. in tit. de proba. in §. probatio. circa fin. & vide Inn. in c. officij. de pœ. & re. Et an quis teneat reuelare crimen committendum per alium, si hoc scit, vide d. Abba. in. c. j. de resti. spo. & Io. an. in. c. petrus. de homi. & p. Spe. in tit. de legato. in. §. iusta. i. versic. quid si amici. & p. Alex. in. l. vtrum. de parici. & cõcludit,

^a uili: vt regulariter ex sola sciētia quis nō teneat: ^a de iure vero canonico gl. in d. l. culpa. tenet, q̄ aliud sit. sed Inn. videtur tenere primū in c. petrus. j. de homici. facit quia speciale videt in clerico: vt quis teneat obuiare, ne verberetur: ne ex hoc incurrat excōicationem, si dolose taceat. secus ergo videtur in alijs. Puto, q̄ in foro cōscientia quis teneat ex sola sciētia, ex quo poterat obuiare de lieto inferēdo proximo & nō obuiavit. Pro hoc habes bo. text. in c. dilecto. de sen. excō. li. vj. & xxij. q. iij. c. qui potest. & vide tex. optimū in c. j. lxxxij. di. vbi dicit tex. q̄ non est grandis differentia, vtrū letū. i. mortem inferas vel amittas. ^b mortē enim languētibus probat infligere, qui hāc cū possit nō excludit. ad idē. c. error. ea. dif. & sic potest intelligi gl. in d. l. culpa. & ita sentit. d. Ant. in c. quāto. p̄galle. Sed in foro cōtētioſo nō reperio hoc solū punibile, etiam de iure canonico. & maximē facit illud. c. quāto. cū materia sua. ¶ Opp. vltērius cōtra tex. & videtur etiā, q̄ si iste reus nō consensisset, nō tñ propter hoc debeat ante omnē cōtentionē restitui. Nā pōt reus se defendere super possessorio, & etiā actorē reconuenire, vt in c. fi. de or. cog. & in c. olim. el. ij. eo. Sol. Ioā. an. exponit tex. & bene: q̄a hīc excludit omnis cōtētio, scilicet super proprietate, quasi secus super possessorio. Imo aduerte: quia imō etiā vbi ius cōe est cōtra reū possidentē, nihilominus pōt se defendere cōtra actorē p̄tendentē se spoliātū super possessione. Vñ dicūt dñi de Ro. deci. cliij. q̄ si Rector parochialis agat cōtra religioſos super decimis p̄diorū afsistentiū intra limites suae parochiē p̄tēdēs se spoliātū à x. annis citra admittuntur religioſi volentes probare q̄ à xxx. annis citra semp fuerunt in possessione. nā per hoc excludūt possessionē & spoliationē p̄tensam per rectorē. Nec ob. c. ad decimas. eo. tit. li. vj. quia illud procedit, qñ is contra quē facit ius cōe est actor petendo restitutionē. Sed in casu nostro isti se defendūt dicendo se nō spoliāse. agat ergo rector, si vult de proprietate & obtinebit, nisi religioſi probent legitimā p̄scriptionē, vel aliū titulum legitimū. Scias enim qd licet ius cōe faciat pro rectore in petitorio, nō tñ in possessorio, vt colligit ex no. in c. olim. iij. eo. titu. & ex hoc no. duas limitationes ad c. ad decimas. ¶ Vltimo. opp. & videt, q̄ iste clericus nō debuit admitti pro ecclesia sine mādato: vt in c. j. de procu. Sol. Iud. dicit Gul. naſo, q̄ habuit mandatū aliās nō fuisset admissus: sed Io. an. dicit, q̄ etiam sine mādato fuisset admissus ad defensionem. xij. q. ij. non liceat. & j. de reb. eccl. nō alie. c. si quis. vide de hoc bonā glo. in c. coram. de offic. dele. & in c. j. de procu. Et an possit clericus de ecclesia agere sine mandato, saltē alijs negligētibus: & defendere tunc sine cautione, vide pulchrē per Inno. in c. cū olim. de testi. vbi dicā. Nā ad defendendū alium quilibet admittitur cū cautione: vt. l. qui proprio. ff. de procu. & no. in c. j. de procu. ¶ Sed dubiū est nūqd clericus ecclesiē admittatur ad defendendū, vel agendū sine mandato. vide in d. c. cū olim. & habes bo. gl. in d. c. coram.

SVMMARIUM.

- 1 Spoliatus beneficio restituitur, licet opponatur, quod renuntiavit. de quo tamen j. nu. 8.
- 2 Exceptio generaliter proposita, quae potest obſtare & nō obſtare: non debet reijci statim: sed iudex debet instare: vt pars excipiens declaret: & quatenus concludit admittere: aliās secus.
- 3 Probatio generalis, quae in nulla specie admitteretur reijcitur non expectata aliqua declaratione probare volentis.
- 4 Iudex, an debeat perquirere ex officio super spoliatiōe ad utilitatem priuatam.
- 5 Spoliatus ante omnem contentionē restituitur quādo excipitur super petitorio: secus si excipitur directē cōtra possessoriū.
- 6 Possessorium recuperandū non datur illi, qui fuit deiectus incontinēti, quod incipit iniuste possidere: secus si ex inter-

uallo reijciatur.

- 7 Exceptio renuntiationis tam in beneficialibus, quā in prophanis: an & quando obſtet agenti possessorio recuperandae. 7. vbi limitatur.
- 8 Metas purgat, si postea promissio facta metu fuerit ratificata.
- 9 Spoliatus si postea renūtiat rei spoliatae: an sibi prauidet agentis possessorio recuperandae.
- 10 Renuntiatio beneficij ad hoc, vt prauidet renuntianti: oportet quod fiat in iudicio, vel in manibus superioris. Renuntiatio beneficij facta minus legitime, intantum est inualida, quod non potest eam superior ratificare.
- 11 Renuntiatio beneficij facta post spoliationem praesumitur sponte facta, si ante spoliationem constituit procuratorem ad renuntiandum.
- 12 Exceptio nō verosimilis, an opponatur cōtra agentem possessorio recuperandae rei, etiam petitorio. 13.
- 14 Interdicta siue remedia possessoria, an sint perpetua, vel annualia.
- 15 Fama non est ita potens, quod auferat legitimam exceptionem.
- 16 Pactū factū spoliatori de nō agendo possessorio, an obſtet agentis. Dolus futurus non potest remitti.

CAP.

II.

Sollicitè ¶ Petenti restitutionē non obſtat exceptio abiurationis factae post spoliationem. h. d. secundū Io. an. qui in hoc videt sequi le. c. gl. Vel sic secundū d. Ant. ¶ Contra agentem recuperandae nō verosimilis exceptio non admittit: sed ea reiecta admittitur probatio possessorij, & diffinitio. ¶ Ego tertio modo summo, & sic: Petenti restitutionē beneficij nō ob. renuntiatio facta post spoliationem, quia praesumit nō spontanea. Et seriose addidi, quia praesumitur nō spontanea: quoniā & si probaret spontanea, deberet obſtare talis exceptio, vel renuntiatio in beneficialibus: vt j. dicā. Diuiditur. Primō ponit causā commissionem, in qua prius prouidet replicationi: quae probata repellit exceptionē, submittēs rationē. ibi: quia non est: Secundō ponit finalē determinationē, ibi: sed testes. ¶ Casus literalis. Quidā clericus. H. nomine dicebat se spoliātū ecclesia sua: vnde petebat sibi restitui ecclesiam. Respōdebat, q̄ non fuerat spoliatus, sed spontē ipsam renūtiauerat, & abiurauerat, dum eā possidebat: vnde non erat audiendus, & hoc probare volebat. Respōdebatur, q̄ & si verū esset, q̄ renūtiauerit spoliatus: tñ renūtiavit, & inuitus, & hoc probare volebat. Cōsultus papa, qd super hoc esset agendū: mandat papa Vigeren. epō: vt diligenter inquirat quo tpe. H. renūtiavit ecclesiē: & si constiterit illū fuisse spoliātū: cū eidē ecclesiae renūtiavit, cōtra ipsum testes alterius partis de spontanea renuntiatione & iuramento p̄stito non admittat anteq̄ fuerit restitutus: quia nō est verosimile, q̄ spontē iuri suo renūtiauerit, qui spoliatus renūtiat: sed testes ipsius. H. recipiatur, qbus probare intēdit, q̄ violenter p̄dicta ecclesia fuerit spoliatus. B. ¶ No. singulariter ex isto tex. q̄ vbi aliqua exceptio proponit in genere, q̄ in certa specie sub genere cōtenta concludit intentū excipientis: in certa verō nō, p hoc nō debet excludi statim: sed debet iudex instare ex officio: vt declaret, an opponatur in casu cōcludenti, aut nō: vt primo casu admittatur: in secūdo reijciat. Hoc colligit hīc ex eo: q̄a opponebatur exceptio renūtiatiōis in genere, q̄ debet admitti, si fuit facta ante spoliationē: secus si fuit facta post spoliationē: per rōnē, quā infra subiiciā: nec propter ipsius generalitatē excludit: sed fit inquisitio in quo casu opponitur. & sic intellige tex. no. cū gl. in c. pia. de excep. li. vj. vbi dicit, q̄ opponens excōicationē cōtra agentē, debet exprimere ipsius excōicationis speciē. Debet enī intelligi, vt nō incontinēti iudex reijciat exceptionē in genere propositā: sed inducere partē opponētis ad expressionē

D iij

de quæſtioni. & adde q̄ reuelās secreta tenetur poena falli. l. j. §. is qui ff. de fal. & vide Aug. Arc. pleuē in tracta. malef. in c. falsario.

ZACHARI.

¶ Adde istū in c. lecta. in fin. & qd ibi posui remissi. in apost. ad ipsum. in ver. de voluntate. §. de renun.

SEBA. SAPI.

¶ Nō teneatur. Vi de Iaf. in l. vt vim. col. pen. ff. de iusti. & iur. Feliū. in c. quantae. de senten. excom. & Angel. no. in trac. maleficiorum. in ver. che hai tradito la tua patria. vbi plura per apostillantes: & ibi ponit: an sacerdos teneatur reuelare.

¶ Admittas. Adde quod voluit Ro. cōsil. cxvj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

qualitatis & speciei. Si autē admitteretur talis exceptio generalis, nō vitiaret actus, dūmodo in probādo deueniretur ad speciem cōcludentē: quia tūc p̄sumitur illa species deducta, ad hoc quod no. Inn. in. c. ceterum. de iudi. fa. l. fin. C. de anna. excep. & quod no. in. c. ij. de libel. obla. ¶ Secus si probatio esset generalis: tūc nō sufficeret, si in qualibet specie sub genere cōtēta non cōcluderetur intentio probantis: vt probat in. c. in p̄sentia. de proba. Ex quo habes vnā differentiā inter exceptionem & probationē. Et diuersitatis ratio est: quia exceptio potest declarari: sed probatio iam facta post conclusionē non. de fi. instr. cū dilectus. Si autem exceptio vel probatio generaliter facta esset talis, q̄ in qualibet specie sub genere cōtēta includeretur intentū excipietis, seu probationis, non obstat generalitas. pro hoc vide bo. glo. in. c. pia. & argu. optimum. in. d. c. in p̄sentia. facit. c. ex parte. s. de rescri. cū fi. ¶ Sed contra p̄dicta & cōtra tex. oppo. & videtur, q̄ iudex nō debeat ex officio inquire super spoliatione ad vtilitatē priuatā: vt. l. iij. s. hoc autē iudiciū. ff. de dam. infect. & quod ibi no. & per Inno. in. c. ad nostrā. ij. de iureiu. Hosti. dicit, q̄ spoliatio non est expedienda per viā inquisitionis: nisi quādo liti gantes sunt personæ miserabiles. s. e. c. j. vel quādo episcopus cognoscit inter clericos suos. xj. q. j. c. si quis cum clerico. Hoc vltimum mihi non placet indistinctē: cū nullibi probetur, q̄ tūc possit episcopus officiū suū nō postulanti impartiri ad vtilitatem priuatā. Et fortiter obstat, quod no. Inno. in. d. c. ad nostrā. secundo. & gl. iij. in. c. bonę. el. j. de postu. p̄gla. d. An. dicit, q̄ iudex hīc nō inquit ex officio super principali petito: sed bene supplet, quādo proponitur exceptio nō verosimilis, vel nō concludens. Sed per hoc nō respondetur rectē ad cōtrarium, ideō dico, q̄ in casu huius capi. iudex suppleuit de iure, & nō de facto. Debet enim iudex providere, ne iudiciū sit delusorium, nec admittere probationes nō concludentes. de iud. c. causam. & in. d. c. pia. & not. gl. in. c. j. de elec. li. vj. Ideo voluit discuti prius quo casu pponeretur illa exceptio generalis, an in casu cōcludenti, vel non. Alia non colligo, quia veniūt examinanda cū intellectu. cap. ¶ Venio ad gl. & op. in eo, quod papa mandat inquire, quo tēpore iste fuerit spoliatus. videt enim, q̄ ante omnem contentionē spoliatus sit restituendus: s. c. proxij. eo. in. c. literis. & c. itē cū quis. Gl. prima circa hoc multa verba nō necessaria effundit: habet tñ intellectum. Cōtraria enim loquunt de exceptione cōcernente proprietatē, sed hīc loquimur de exceptione, seu defensione concernente possessorium, seu detrahente iuri agendi possessorio. Si enim iste renuntiavit, & postea veniens non fuit admissus, vel fuit inde eiectus, nō potest p̄tendere spoliationē: quia vt dicūt Inno. & Io. an. hīc. & no. etiā in. c. super hoc. de renun. q̄ per renuntiationē spōtanēē factā, iste perdidit dominiū & possessionē. & facit. l. si quis vi. s. differentia. ff. de acqui. pos. & sic nō potest agere possessorio. de offi. deleg. c. consultationibus. Et hoc intelligit, quādo statim post renuntiationem fuit inde eiectus, vel non admissus. ¶ Quid autē si post renuntiationem iste incubuit possessioni de facto, & post modum fuit inde eiectus? Inno. in. c. super hoc. p̄alleg. dicit q̄ potest petere restitutionē. Nec ob. sibi exceptio renuntiationis. Et eū sequuntur do. de Ro. deci. clj. aliās cxij. & d. Ant. j. c. proxij. Ratio diuersitatis esse potest: quia si incontinēti post renuntiationē non admittatur, vel ei ciatur: nō potest p̄tendere spoliationem: cū seipsum spoliauerit spōtē renūtiando. amisit enim per renuntiationem dominiū & possessionē: vt in p̄dicta. l. si quis vi. s. differentia. & ita no. Innoc. hīc. & in. d. c. super hoc. Vnde si volebat non obstatē renuntiatione possidere, non dicitur spoliari, si incontinēti ei ciatur, sicut ille nō potest agere interdicto, qui vi incoepit possidere, & in-

continēti fuit spoliatus: vt in. c. olim. el. j. de restit. spol. & l. iij. s. cū igitur. ff. de vi & vi arma. sed si post renuntiationem incubuit possessioni, & ex intervallo fuit spoliatus: potest p̄tendere spoliationē: quia etiā ille, qui vi incoepit possidere non potest ex intervallo repellī: aliās agit interdicto vnde vi: vt in. d. s. cū igitur. & d. c. olim. & hoc dictum Innoc. in. c. declaratū. singulariter no. & limitat multum materiā huius cap. & seq. ¶ Sed ego hoc dictum Inno. nō credo simpliciter verū. sed puto, q̄ in beneficiis ex quo fuit renuntiatio simpliciter facta in iudicio: & sic non potest esse nō notoria: vt in. c. vestra. & in. c. fi. de coha. cle. & mu. & quod no. in. gl. in. c. exceptionem. de excep. Vel si fuit facta extra iudiciū in p̄sentia tantorū: ita q̄ factū possit dici notoriū, vel apparet ita solenne instrumentū de recenti factum: ita q̄ nō habeat p̄sumptionē falsitatis: sic q̄ ferē potest dici factum notoriū, maxime si est sigillatū sigillo authentico. Ad hoc facit quod no. Inn. in. c. ij. in. fi. de confir. vti. vel inuti. & in. c. ex insinuatione. de appel. & quod not. in. c. super literis. de rescri. obstat exceptio defectus proprietatis notoria: licet non fundet intentionē excipientis. factis enim est notoriē constare de defectu proprietatis restitutionem petētis in istis beneficiis: vt in. c. consuetus. & quod ibi no. Inno. de fil. p̄sby. & in. c. quoniā. eo. tit. & plenē dicā in. c. in literis. j. eo. & no. Io. an. in. addi. Spe. super rub. huius tit. Et pro hac sentētia facit iste tex. & in. c. proxij. non cauillādo literā. nā hoc & ibi sufficit probare renuntiationē p̄cessisse ad finem excludendi actorem. & hoc credo verum: nisi longo tēpore post renuntiationē steterit in possessione. Tūc enim diuturnitate tēporis possessio saltem ad partem possessorij p̄sumit iusta: quia potuit verosimiliter acquirere ius de nouo. nec est verosimile superiorē de nouo fuisse eū passum sine titulo tanto tēpore possidere: vt no. Inn. in. c. ij. de in integ. rest. & per doc. in. c. illud. de p̄sump. facit. c. licet episcopus. & quod ibi no. de p̄bē. libr. vj. Et sic posset procedere dictū Inn. ¶ Hoc etiam videt velle do. Anto. in. c. in literis p̄galle. vbi dicit, q̄ agēti possessorio in beneficiis, obstat exceptio renuntiationis iudicialis: quia illa notoria est. Ad hoc videt j. c. proxij. secus autem est in rebus prophanis. In illis enim non obstat exceptio renuntiationis: quia per renuntiationē ius non acquiritur alteri: vt no. Bar. in. l. naturaliter. s. nihil commune. ff. de acqui. pos. Et ideō satis est, q̄ erat in possessione de facto & iuste possidebat, donec aliū probaret de proprietate: vt. l. fi. C. de rei vendi. nō ergo obstat exceptio defectus proprietatis, si non fundat intentionē excipientis: vt no. gl. in. c. ad decimas. e. tit. li. vj. & dicam in. d. c. in literis. nisi renuntiatio esset tali modo facta, q̄ per eū sit translatū ius in aliū. vt quando renuntiavit, & cesset aduersario omnia iura sua. tūc enim exceptio defectus proprietatis ob. agenti, & fundat intentionē aduersarij: & sic obstat: vt. d. c. ad decimas. & quod ibi no. & hoc bene no. quia vltra alios habes valde apertum intellectum huius capi. & seq. & dicā adhuc latius cū gl. seq. ¶ Op. cōtra p̄dicta & contra tex. de. c. j. proxij. vbi exceptio renuntiationis ob. indistinctē agenti possessorio. Solu. ex gl. ij. & ex tactis in prima. & in. c. se. colliguntur quatuor solutiones. ¶ Prima est, q̄ ista Decre. continet dispensationem ex eo, quod audit cōtra iuramentū. De iure enim nō debuisset iste clericus audiri, vt in contrario. hac sol. ponitur per gl. in seq. sed hac solutio nō est bona: quia intellectus iurium nō sunt trahēdi ad gratiā: vt no. Io. an. in. c. ex parte. Adde. de rest. Itē ex dispositione huius cap. nō potest colligi, quod hīc fuerit gratia: ad idem quod habet. s. in procemio, vbi mādatur, q̄ his iuribus vtamur in iudicijs & in scholis. & hoc c. superflueret: cū non appareat, cui fiat ista gratia: ideō non fuisset posita hīc si contineret gratiā: vt. s. in pro. ¶ Secunda sol.

SEBA. SAPI.

a ¶ Species deducta. Ex his apparet, q̄ reg. l. fin. C. de anna. excep. nō solū procedit in libello generali: sed etiam exceptione generali. de quo vide Ang. in. l. j. ff. de excep. & Fel. in. c. pastoralis. col. v. j. de except.

b ¶ Delusorium. Ad de q̄ voluit Roma. cōf. cccclxvj.

c ¶ Defectu proprietatis. Adde do. de Rot. deci. vj. in anti. hoc eo. tit.

cunda sol. est, q̄ hīc metu renuntiavit, & nō coram suo iudice. & in. c. seq. renuntiavit spōtē coram suo iudice. Hāc sol. colligitur. ex gl. ij. quā mihi non placet quo ad istū tex. quia hīc nil dicitur, qd̄ metu renuntiaverit: nec pōderat, q̄ corā nō suo iudice fuerit facta. ¶ Tertia sol. est, q̄ hīc agebat possessorio tñ. ibi possessorio & petitorio. hāc solutio nimis restringit dispositionē. c. seq. ¶ Quarta sol. est, q̄ in capitu. seq. admittitur exceptio renūciatio nis facta ante omnem spoliationem: quia illa cōcludit ad possessorium. Renuntiando em̄ dum existeret is in possessione, habuit rem ex toto pro derelicta. & perdit proprietatē & possessionem vt. d. l. si quis. §. differētia. ff. de acqui. pos. Ideo nō pōt prætendere spoliationē. illa ergo exceptio admittit tanq̄ cōcernēs defectum proprietatis & possessionis: vt. §. dixi super prima gl. in isto vero cap. non admittitur exceptio renunciationis facte post spoliatio nē: quia cōcernit proprietatem solum, & nō possessionē. Nō em̄ potest renuntiatio referri ad possessionem, quam non habebat il lo tempore: idē non debet admitti contra agētē possessorio: vt in. c. in literis. & in. c. itē cum quis. j. eo. Hāc solu. videtur place re Inn. & Io. An. hīc, & in. c. super hoc. §. de renū. ¶ Cōtra hunc intellectum oppo. Inn. in. d. c. super hoc. & ita opponit Io. An. hīc videtur enim renuntiādo post spoliationem, q̄ purgatur omne vitium spoliationis: & sic non possit amplius agere de spoliatiōe quam ratificauerat spōtē renuntiando vt probatur in simili. in l. ij. C. qd̄ met. causa. & in. l. si ob turpem. ff. de cōdi. ob tur. causam vbi dicitur, quod si promittens per metum, vel ob turpem cau sam spōtē soluit: videtur purgasse vitium præcedens: vt ampli⁹ agere non possit. Soluit Innocen. multipliciter: & vera & notabi lis solutio est, q̄ in cōtrarijs solutio subsequēs est executio actus præcedentis: nec ad aliud posset ordinari solutio: nisi propter so lutionis promissionē præcedentem: idē spōtē soluēdo cum nō tenentur: videtur liberē nunc donare & purgare omne vitium præcedens, arg. in. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. sed renuntia tio sequens post spoliationem nō ordinatur ad actum præcedē tem. vt executio illius: cum ad multa alia possit fieri renunciatio: quā propter spoliationē præcedentē. Itē per renuntiationē sic factam non accrescit ius spoliatori. iuxta no. per Bar. in. l. natura liter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. sed in casibus præcedentibus ius accrescit ei, qui metū intulit, vel turpē promissionē receperit. ¶ Et si diceres nonne renuntiādo, videtur rē habuisse prodere lictō: ar. in. l. si quis. sol. vt colligit ex dictis Innocen. in. d. c. super hoc. procedit quo ad ius reale: non autē quo ad ius personale inherēs personæ suæ, & sibi acquisitum ex violētia sibi illata. Nā interdi ctum vnde vi, est personale, licet sit scriptū in rē. l. j. in fi. ff. de in ter. & maximē, quia tali iuri parte absente renuntiari nō potest: cum absenti nihil acquiratur. iuxta not. in. l. j. C. de pact. Imō plus putat. d. Ant. hīc: q̄ etiam si parte præsentē renūtiasset beneficio, seu illi rei, nō tolleretur ius agendi possessorio ex mēte renuntiātis. Ego puto hoc verū, nisi effemus in prophanis: & renuntiās cede ret ius suum spōtē spoliatori: tūc enim obstat agēti possessorio exceptio renuntiationis. Tum, quia fundaret intentionē excipien tis super proprietate, & excluderet agentē, si esset notoria: vt. §. di xi. Tum, quia renuntiando illi spoliatori, videtur voluisse purga re vitium spoliationis, saltem respectu possessionis cōsequendæ: cum possessio sequatur proprietatē, vbi notoria est: vt in. c. cum dilectus. §. tit. prox. & l. pe. ff. de pub. ¶ Cōtra hanc lec. sic defensa tam, ego vltra alios fortissimē op. Nā per renuntiationē^a hanc, li cet nō præsumatur spontanea, quia erat spoliatus eo tēpore, per dit renuntians ius, quod habebat in beneficio: iuxta no. per glo. in c. super hoc. de renun. ver. causam. xv. q. vj. c. j. in gl. ij. & tenēt do. de Rot. deci. ccclxij. & aliās. ccclxij. & inducitur in argu. cle. ij. §. sanē. de pœ. vbi illa renuntiatio metu extorta pronuntiatur nul la, quæ fuit facta per captiōē & detentionem seculariū potesta tum: secus ergo, quādo nō fit spōtē sine tali captiōe: vt ibi not. ¶ Cum ergo hīc cōstaret renuntiationē interuenisse, tam per probationē, q̄ per cōfessionē spoliati: vt patet in tex. vbi tantum mandatur inquiri, an præcesserit: & sic non dubitabatur eā inter uenisse, quomodo fit isti restitutio ecclesiæ: cū nullū ius haberet respectu proprietatis: & sic notoriē datur vitiosus ingressus, con tra. c. cum, qui. de eo, qui mit. in pos. libr. vj. Et theorica cōmunis

est, vt nnnq̄ saltem in istis beneficialibus fiat restitutio, nisi in iudicio: vel aliās notoriē cō stare de defectu proprietatis. iuxta not. per Inno. in. c. cōstitutus. & c. quoniā. de fil. præ sby. & in. c. cū ecclesia. §. ti. prox. Sol. per hoc contrarium ego arbitror hāc cōmunē lec. re stringendam, vt procedat, quando renuntia tio fuisset facta etiā post spoliationē in mani bus superioris: b tū, quia illa præsumitur spō tanea. ar. in. l. nō est verosimile. ff. quod met. cau. & eorum, quæ no. gl. in. l. transactionem. C. de transact. Tum, quia ex quo constat non habere ius in proprietate, nō debet sibi resti tuti beneficiū: licet ergo renuntiatio talis non referatur ad possessionē, quā nō habebat: & idē posset agere pro dānis & interesse tunc illatis: nō tamen debet fieri beneficij restituti o per supradictā rationē. vnde in hoc. c. nō ponderatur interuētus superioris: sicut j. in. c. prox. ¶ Quādo autē fit renuntiatio benefi cij in manibus nō superioris: nō perdit ius, quod habebat in beneficio: imō talis renun tiatio nō tenet. iuxta not. per doct. in. c. quod in dubijs. de renun. Nec etiā superior posset hoc casu in odium renuntiātis, illā renuntia tionem habere ratā. per. c. quod in dubijs. qd̄ illud. c. loquitur, quādo spōtē in manu laicali. Sed in casu nostro nō apparet, q̄ in manu laicali. Itē ex quo facta fuit post spoliationē, præsumitur nō spontanea: vt no. in text. idē ad nihilum valet illa renuntiatio: nec quo ad proprietatē, nec quo ad possessionē. meritō talis exceptio nō debuit admitti. Et per hoc dico Ioā. an. post Gof. hīc nō bene dicere in quantum dicit, q̄ licet ista renuntiatio non præiudicet renūtiātī quo ad possessoriū, præ iudicat tamē quo ad petitoriū. per. d. c. quod in dubijs. & j. c. prox. Hoc enim dictū nō pro cedit: quia aut interuenit consensus superio ris: & debet præiudicare: aut nō interuenit, & nō præiudicat per supradicta. Et hoc intel ligendo habetur clarē intellectus huius. c. & seq. Nā ibi renuntiavit in manibus superio ris: & sic perdidit ius proprietatis & posses sionis: vt. §. dixi. meritō habet talis exceptio ob stare: quia potius se defendit super posses sorio, q̄ referat quēstionē super proprietate. Et ex his habes lec. gl. limitatā, seu aliā lectu ram magis clarā, & iuri consonā. ¶ Et pro hoc intellectu facit notabile dictum Lap. alle ga. xxiiij. vbi dicit, q̄ si quis ante q̄ spoliaref constituit procuratorē ad renuntiandū, qui renuntiavit post spoliationē, q̄ agēti posses sorio pro tali spoliatiōe, obstat exceptio re nuntiationis: quia præsumit volūtariē renun tiasse. & sic cessat ratio huius cap. Itē, quia re nuntiatio trahitur ad possessionē habito re spectu ad mentē renuntiantis. Constituendo enim procuratorem ad renuntiandū: voluit etiam habere possessionē pro derelicta, secu ta renūtiatiōe. vnde renūtiatio quo ad istū effectū trahitur ad diē constitutionis: cū hoc dependeat à nuda voluntate. arg. in. l. paulus. ff. de acqui. hēre. ¶ Do. Ant. nititur hīc da re alium intellectū vltra glo. dicit enim, q̄ li cet intellectus gl. possit sustentari, tamē lite ra ista assignat aliam rationē, videlicet q̄ illa exceptio non est verosimilis: quoniā præsu mitur inuoluntaria hāc renuntiatio, ex quo

SEBA. SAPI.

¶ Per renuntiatio nem, quod renun tiatio præsumatur spontanea, nisi q̄ fuerit spoliatus de beneficio: tenet Car. in cle. j. in no no. nota. de renun tia. & q̄ renuntia tio bñficij debe bat fieri ī manib⁹ superioris, tradit ibidē. vij. q. & de clarat quomodo procedat de quo etiā tradit idē Car di. in cle. j. de re. p mu. & i cle. ij. ver. sanē. de pœnis.

ZACHARI.

¶ Adde istū in. c. quod in dubijs. n. in. & qd̄ ibi dixi ī apostil. ad ipm in apo. in ver. ī mani bus superioris. §. de renuntia.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

est facta post spoliationem: quasi presumat inuoluntaria & cau-
sata à defectu spei possessionis recuperandæ. Ex quo dabit pro regu-
la, secundum eum. & in hoc habebit hoc possessorium aliud privilegium,
quod ubique contra agere possessorio opponit aliqua exceptio non
verosimilis, etiam dato, quod concludat possessorium: ubi multe sunt pre-
sumptiones contra eam, repellit opponens, & non admittit exceptio,
nisi tali casu concludat, quod habeat in se verosimilitudinem. hec sunt
verba sua. Et quoniam hec lex prima fronte videbat notabilis, & de
mulcere aures: tamen si bene consideret non procedit de iure. Primo
enim sentit, quod si quis renuntiavit beneficio propter defectum spei pos-
sessionis consequendæ: quod possit agere possessorio, & restituatur si-
bi beneficium, quod satis est falsum, per ea quod dixi. Nullibi enim probat,
quod talis defectus spei, ex quo alia solentia interueniunt, habeat im-
pedire vires renuntiationis: imò potius probat contrarium: seu opposi-
tum. ut dixi. & restitutio tamen beneficij: ex quo constat non est restituen-
da beneficij ipsius possessio, per supradicta. Itē ex alio impugnat ex
eo, quod sentit quod renuntiatio post spoliationem: si spontaneè esset
facta, concluderet ad possessionem, ex quo hinc repellitur: non quia
non concernit possessorium, sed quia non est verosimile &c. Certè hoc
falsum est per ea, quod plenè dixi post gl. non enim potest referri ad possessio-
nem, quā non habebat: nisi in casu per me superius dicto. ¶ Terti-
o illud non procedit in quantum dicit, quod possessorium habebit hinc
aliud privilegium: quia exceptio non verosimilis &c. dico enim, quod
hoc casu non est speciale in possessorio: imò idē est in petitorio. ut
exceptio non verosimilis, quæ etiā concluderet, si esset vera: non de-
beat admitti: nisi præcedat aliqualis causæ cognitio ad obfuscan-
dam illa presumptionē non verosimilitudinis: ut in c. quia verosimi-
le. de presum. & l. non est verosimile. ff. quod metus causa. & quod ibi non. &
c. super hoc. de renū. & secundum qualitatem non verosimilitudinis, exigē-
tur presumptiones purgatiue. arg. in l. iij. ff. de test. ¶ Et si dicas tex.
hic solū pōderat non verosimile, quod sponte &c. dico, quod hoc
ideo pōderat ad concludendum, quod talis renuntiatio non spontanea fa-
cta non concludat defectum proprietatis, etiā quo ad ipsum renūciatē,
& eius intentionē: vel quod superior possit illā habere ex post facto
ratā: iuxta materiā. c. quod in dubijs. ut. s. plenè dixi. ¶ Gl. vlti.
quærit. & sol. satis clara est. Sed inquātum in. fi. dicit, quod secundū ca-
nones possit agi perpetuo: ut in c. reintegranda. iij. q. j. dic melius
quod in hoc nulla est differentia inter canones & leges: quia leges dāt
annum, quā agitur interdicto: quia est actio prætorialis: ut institui. de
perpe. & tēp. actio. in prin. & in l. in honorarijs. ff. de act. & obli.
sed c. reintegranda loquitur, quā agitur cōditione ipsius canonis: &
sic non agit actione prætorialis. & hoc voluerunt hic dicere Io. And. &
Gof. dicentes finē gl. pcedere in cōditione ex ipso canone. ¶ Nūc
expeditis gl. formo vnā oppositionē pro intellectu literę. videtur
enim quod Papa malè fecit grauādo istū clericū superfluis probatio-
nibus contra. c. sicut. de proba. & l. hec stipulatio. §. diuus. ff. ut leg.
no. ca. ex quo enim iste probauit spoliationē factā post renūtiatio-
nē: ad quid papa mandat iterū recipi testes super spoliatione: ut
hic in. fi. dicitur. So. dicunt quidā, ut refert Inn. quod primò debet
fieri inquisitio super spoliatione de plano: puta, per famā: & per
hanc semiplenā probationē repellent probationes aduersarij super
spoliatione. Et postea debet fieri plena probatio super
spoliatione, per agentē possessorio ad effectū consequendę restitu-
tionis. & ita loquitur finis. c. hac sol. non placet Inn. Quia fama
non videtur ita potēs, ut auferat legitimā exceptionē. quā non. Alij
dicunt: & melius secundū In. quod primò debet inquiri, an esset spo-
liatus, quā resignauit: id est, an tūc esset in possessione: unde sit pri-
cipaliter super possessione: quia si non erat in possessione non præ-
sumit spontanea: & postea recipiuntur probationes super violētia
& sic ad aliū effectū. Sed hec solutio non satisfacit contrario: quia
ex quo probat eū spoliatū tēpore renūtiationis, videbat quod ta-
lis probatio deberet sufficere. Io. An. soluit aliter & melius, quod
hec replicatio probata scilicet: quod non renuntiavit post spoliatio-
nē, repellit excipientē. & hoc satis est replicanti: sicut de exceptionē
dicit in. c. ij. de ord. cog. ut habeat repellere agentē: non aut, ut con-
sequatur restitutionē. Sed si postea vult consequi restitutionē, pro-
babit se spoliatū, quia ad aliū finē fuit facta prima probatio, & ad
aliū scda. simile. j. de test. c. veniens. ij. quod bene non. satis placet hec so-
lutio. sit enim prima probatio in iudicio summario ad excludendā

exceptionē: qua exclusa debet fieri in iudicio plenario ad restitu-
tionē consequendā. simile dixi. in. c. si clericus laicus. de foro cōpeten.
16 ¶ Quæro vltimò pro declaratione materię: vidimus. s. an & quā
renūtiatio ob agere possessorio, quod si factū fuit pactū ipsi spolia-
tori de non agendo possessorio: nunquid obstat talis exceptio agenti
possessorio: vide gl. not. in. c. ex insinuatione. de procu. quæ tenet
quod sic. Idē tenet Inno. in. c. super hoc. de renū. pro hoc adducit. l. si
vnus. §. pacta. ff. de pac. & ibi est bonus tex. Et intellige, quādo fuit
factū post spoliationē. secus si ante: quia tūc daret materiā delin-
quendi: & dolus futurus remitti non potest. ut. d. §. pacta. & l. j. ff. de
posi. & quod non. in. c. quēadmodū. j. de iureiur. Idē sentiunt do. de
Rota deci. cccxcij. alias. cccxcvij. ubi dicunt, quod contra agere posses-
sorio admittitur exceptio iuramenti de non molestādo possessorē.
Adducunt in. d. c. ex insinuatione. & Inn. i. prealle. c. super hoc. & gl.
iij. q. j. in summa, de iureiur. c. puenit. & c. ad nostrā. Itē, quia hoc
iuramentū potest seruari sine interitu salutis eterne. de iureiur. c. si ve-
rò. Non obstat, si dicat quod hoc iuramentū post spoliationē presumit
metu, vel dolo extortū. ar. hic, & i. c. super hoc: quia ut dicunt purgari
potest hæc presumptio: ut puta, si apparet instrumentū publicū, in quo
dicitur quod sponte nullo metu, vel dolo pcedente. &c. maximè, quā con-
tra tale iuramentū nihil opponit. per hoc etiā concludet quod tale iu-
ramentū non solū extendit ad molestationē iuris: sed etiā facti quod
15 no. ¶ Et si grās à me de rōne diuersitatis, quare renūciatio facta
post spoliationē non ob. ut pactū, sed ut iuramentū: respōdeo, quia
renūtiatio facta post spoliationē concernit ius proprietatis, & non
possessionem. de quo dic, ut. s. Sed pactum de non agendo posses-
sorio, vel iuramentum de non molestādo. concernit ipsum posses-
sorium, seu facultatē agendi possessorio. Ex quo infero, quod si spolia-
tus presente aduersario renuntiasset iuri agendi possessorio, ob-
staret sibi exceptio: licet non renuntiasset iuri, quod habet in se: ut. d. l.
si vnus. §. pacta. ff. de pac. & no. Inno. in. c. super hoc. de renū. Et
hec sufficiant hic. Ioā. and. transtulit huc quādam gl. Innoc. quam
ipse posuit in. c. j. proxi. sed ego ibi tangam: quia satis est hoc capi.
oneratum in materia sua. &c.

SVMMARIVM.

- 1 Spoliatus non obtrinet in possessorio recuperandæ: si ante spoliationē pro-
batur sponte ecclesiam abiurasse. 4.
- 2 Spoliatus restituitur absque hoc, quod probet titulum rei spoliata.
- 3 Exceptio peremptoria quā casu potest opponi post fundatam intentionem
actoris: & post publicatas attestations.
- 5 Beneficium, si fuit renuntiatum in manibus epī: an possit epī absque alia
sententia illud alteri conferre, & renuntiantē possessione priuare. 7.
Clerici contemnentes se promoueri, amittunt beneficia: non ipso iure, sed
per sententiam.
- 6 Beneficium curatum, si fuerit datum alicui habenti alia beneficia, perdit
illa ipso iure: non autem eorum possessionem sine causæ cognitione.
Possessione alicuius rei, quis non priuatur, nisi citetur: scilicet quādo pos-
set competere possessori aliqua defensio.
Citatio non requiritur in notorijs.
Possessionem alicuius rei, non licet accipere illi, cui illa res est collata: vel
per sententiam adiudicata.
- 7 Conferens beneficium quod aliquis renuntiauit: vel quo est priuatus, an
possit auferre renuntiantē: vel priuari illius possessione: vel eum cita-
re, ut compareat ad dicendum, quare non debeat possessione priuari. 8.
- 8 Liberè qui potest aliquid facere, non tenetur exigere voluntatē alterius.
Citare est iurisdictionis.

CAP.

III.

Accepta. ¶ Petenti restitutionem ecclesie ob-
stat exceptio spontaneæ abiurationis.
h. d. Vel summa sic pinguius. Petēs restitutionē be-
neficij, non auditur, etiā si spoliationē probat, si pro-
betur eū sponte prius illud beneficium resignasse.
h. d. In prima ponitur cōsultatio cōtinēs commissionis formā, &
exceptionem. In secunda responsio, ibi, mandamus. ¶ Casus litera-
lis. Quidam clericus. P. nomine, conquestus fuit domino papæ,
quod ecclesia sua violenter fuerat spoliatus. Mandauit Papa
quibusdam iudicibus, ut si de hoc constaret, ecclesiam facerent
sibi restitui. Partibus coram iudicibus constitutis responsum
fuit ab aduersario, quod ipse non fuerat spoliatus: sed coram
Eboracē.

Eboracē. archiepiscopo apostolicę sedis legato, dū ecclesiam possidebat spontanea voluntate abiuravit eandē. & hoc offerebat se probaturum. Iudices cōsuluerūt super hoc do. papā: & ipse mandat eis dē, q̄ si cōstituerit eis quod prędictus. P. nullo metu, vel vi coactus: sed spontē dum ecclesiā possidebat abiuravit eandē: & super hoc silentium imponant: cum per hoc apareat, qđ nō fuerat spoliatus. Ber.

¶ Nota primō. arg. op. ex tex. quod petenti^a restitutionem beneficij, satis est probare ad restitutionē bñcij cōsequendā ipsam spoliationē: nec arctat ad probādum aliquid de titulo. vt clarē probat tex ibi. *hoc cōstaret &c.* qđ bene nō. Facit em̄ ad ea, quę dicā in c. in l. teris. j. eo. ¶ No. ij. q̄ spoliatus petēdo restitutionē pōt cōcludere rē restitui. Debet em̄ in

telligi quod petat rōne possēssiois, & nō p. prietatis. ¶ No. iij. ibi. *quo cognito &c.* q̄ exceptio perēptoria pōt oppo. & probari post fundatā intētiōē actoris: & sic publicatis at testationibus. Sed hoc intellige, qñ exceptio est cōpatibilis cū intētiōe actoris. secus em̄ si esset directē cōtraria: quia tūc nō admitte-
b ref^b: vt in c. fraternitatis. de test. & in cle. ij. eo. ti. de quo. j. de testi. c. de testibus. & c. finē. de do. & cōt. & vide qđ ibi dixi in c. j. de ord. co. ¶ No. q̄ renūtiās spōtē bñficio suo: nō pōt si inde postea violētē eijs pēdere spo-

liationē aptā ad restitutionē cōsequendā. Ratio quia per eā perdidit tam proprietatē, q̄ possessionē: vt in l. si quis vi. §. differētia. ff. de acqui. pos. & no. Inn. in c. super hoc. de renū. dixi plenē. §. c. proximi. Ideo si volebat de nouo possidere, potuit incōtinētē eijs. ar. i. c. olim. el. j. j. eo. & in l. iij. §. cum igit. ff. de vi & vi ar. Et pōt ista esse ratio decidēdi in hoc ca. Item pōt esse alia ratio: quia notoriē obstat sibi defectus proprietatis. quo casu cessat restitutio beneficij: vt in c. ad decimas. de resti. spol. lib. vj. & vide quod not. in c. cōstitutus. de fi. presby. & quod dixi. §. c. proximi. ¶ Vltimō no. hīc arg. à cōtrario sensu sumptum, q̄ si renūtiāns bñficio metu, vel vi: eo post modū spoliā, pōt petere restitutionē: quasi hęc exceptio renūtiatiōis tūc nō impediāt momēta neam restitutionē: sed retētiōē sic. Sed ego intelligo hoc ca. put plenē dixi in c. p. cedēti. ideō dic vt ibi. quia nō esset aliud nisi repetere qđ ibi dictum fuit. ¶ Sed nunc quero de quēstione, quā ponit Inn. hīc, & trāstulit Io. an. in c. p. cedēti: an post renūtiatiōē legitimē factā possit ep̄s vel is ad quē spectat collatio, bñficio illud statim alteri cōferre sine alia sentētia, & possessionē auferre renūtiāti. Inn. dicit q̄ si bñficiū est resignatum in manibus ep̄scopi poterit ip̄e statim alteri cōferre, si ad eū spectat collatio, & absq̄ alia cognitione possessionē illi renūtianti auferre quia in hoc exequit officii suum: nec cōtra ip̄m resignantē ferēda est aliqua snia. Amisit enim omne ius quod in eo habebat. vij. q. j. c. quā periculosum. Si autē collatio spectat ad aliū vel p. sentatio: tūc ep̄s qui recepit resignationē mandabit illi vt cōferat, vel p. sentet: imō plus dicit q̄ si quis renūtiāuit in manibus eius ad quē pertinet recipere resignationē: poterit is ad quē spectat collatio, vel p. sentatio sine alia licētia cōferre, vel p. sen-

tare: quia vt. §. dictū est, ille per resignationē p. didit omne ius, quod habuit. Et idē dicunt quidā faciēdum secundū eū, qñ ad mandatū ep̄i clerici cōtēnunt promoueri ad ordines. §. de elect. c. cū in cūctis. §. inferiora. & de eta. & quali. c. queris. Alijs tñ & fortē melius secundū eū videt q̄ in hoc p. ximō casu sit necessaria snia priuatiōis: cū p. dicti nō faciēdo se promoueri, nō sint priuati, sed priuadi. & si cū adhuc ius retineat necessaria est pri⁹ sentētia priuatiōis. & ita vident innuere iura p. dicta: secus aut in p. rio casu. s. post renūtiatiōē. Et idē secundū Inn. in oib⁹ alijs, vbi ius p. didit ille. qui possidebat bñficiū: vt liceat ep̄o illud cōferre, & possessionē ei auferre, si ne cāe cognitione: q̄a exequit officii suum.

¶ Hoc vltimū placet Io. an. §. c. p. xi. respectu collatiōis, sed nō respectu possessionis vt in c. c. licet ep̄s. de p. abē. lib. vj. quasi velit dicere q̄ licet collatio possit fieri absq̄ alia causę cognitione, qñ possidēs bñficiū perdidit ius suum, quod in eo habebat: possessio tamē nō pōt auferri sine causę cognitiōe: vt. d. c. ep̄s. & intelligit in hoc vltimo casu: nō aut quan-
d do renūtiāuit: & de hoc remittit ad no. p. eū in c. iij. de offi. ordi. li. vj. Sed saluādo Inn. dico q̄ sic, q̄ vbiq̄ esset notoriū quē esse priuatū bñficio, & nullū ius sibi cōpetere: tunc em̄ sine alia cāe cognitione pōt sibi auferri^d possessio. Simile in renūtianti bñficio in manibus illi⁹, ad quē spectat recipere vt hīc. Et pro hoc allego tex. opti. in c. qm̄. de fi. p. by. Itē si snia priuatiua lata est, vel declaratiua: quia ex quo tūc fuit cognitum de causa, nō est necesse: vt adhibeā alia cognitio, vel citatio in executione, seu apprehēsiōe possessionis: vt no. Io. an. post alios in d. c. iij. de re iu.

¶ Si aut possit sibi ius cōpetere: vt puta, licet per receptionē secūdi bñficij curati, vacet primū ipso iure: vt in c. de multa. de p. abē. tñ, quia possit sibi aliquod ius cōpetere. Fortē em̄ habuit dispēnsationē: tūc em̄ licet collatio possit fieri eo nō vocato: quia per hoc non fit p. iudicium possessori, tñ possessio nō auferit sine citatione. & ita loquit. c. licet ep̄s. p. alleg. ¶ Cōcludo igit, q̄ vbiq̄ possit possessori aliqua defensio cōpetere circa retētiōē possessionis, semper est citādus f ante q̄ spoliatur: vt in c. licet. abs nulla fieret citatio vt hīc, & d. c. quoniā. Simile quod dicimus, an in notorio requiratur citatio: quia certū est defensionem nō compere, §. si non fiet citatio: vt optimē probatur in c. cum olim. de re iudi. & ibi dico. facit text. & quod not. ibi. Bart. in l. ij. ff. de admi. re. ad ciui. per ti. Parti autem, aut illi cui facta est collatio, non licet possessorem eijsere propria auctoritate, secundū Hof. & Io. an. §. c. p. xi. Et ita sentit Io. an. in c. dilectus. ij. de p. abē. sicut nec illi. licet pro quo est lata snia: vt not. in c. cū nostris. de cōces. p. abē. & no. in l. si quis in tantam. C. vñ vi. facit. l. non est singulis. ff. de reg. iur. & qđ no. in l. iij. C. de pig. ¶ An aut liceat collatori citra ep̄m post renūtiatiōē legitimē factam, vel post priuationem, vel sententiam iuris auferre illi possessionē seu possessorē citare: vt cōpareat corā eo ad allegandū, quare non debeat posses. spoliari. Inno. & Io. an. expresse non tagnunt. Sed. d. Ant.

¶ Sentētia priuationis. Adde vidē dū Lap. alle. lxx. viij. & c. lxxvñ.

¶ Auferri posses. ad de q̄ voluit Roma. cōsil. cccc. xxxliij.

SEBA. SAPI.

¶ Concludo. vide Barto. in l. nam ita diuus. ff. de adop. latissimē p. Alex. i. l. de vno quoq̄. ff. de re iudi. Et qđ non requirāt citatio, vbi certum est defensionē nō cōpetere: tenet Bal. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. in l. executorē. co. antepe. de excep. rei iudi. Bal. & Sal. in l. ad dictos. C. de app. faciunt no. p. Bal. in l. absente. in fin. ff. de p. enis.

¶ Citādus. Adde qđ voluit Oldra. cōf. xxvij. vbi pulchrē.

Anto. Francif.

¶ Cōpetere. Circa istā materiā citationis dicas qđ regulariter omni actū, in quo vertit interessē partis, requirit citatio. l. de vno quoq̄. ff. de re iudi. l. Nā ita diuus. ff. de adop. Imō etiā in notorijs videt requiri. vt per Bal. in l. cū fratre. in vlti. col. C. de his quib⁹ vt indig. Et habet p. glin. c. ad nostrā. el. ij. de iureiurā. vbi per do. Anto. & Abb. in ij. col. & vide per Spe. in tit. de noto. cri. in prin. & in §. iā de notorio. vide Car. in cle. sape. §. j. in iij. not. de ver. fig. sed idem Card. in c. venerabilem. de ele. & ibi etiam

SEBA. SAPI.

¶ Quod petēti. vi. de Car. zab. in cle. j. in j. opp. de cau. pos. & proprietā. vbi dicit q̄ nō debet spoliatus probare titulū: vt ibi ponit an teneatur probare canonicā institutionem.

Anto. Francif.

¶ Admittere. Circa hoc exceptio peremptoria possit opponi & probari post fundatā intētiōē actoris. Dicas, q̄ sic: quia pōt opponi etiā post publicatas attestations: vt p. Bal. in addi. Spe. i. addi. Spe. in ti. de excep. in §. iij. in ver. Vin. imō pōt opponi qñcūq̄ vsq̄ ad sentētiā vt. l. p. scriptio. nem. & ibi Bal. C. de exce. dicas tñq̄ quādo exceptio perēptoria opponit post sentētiā debet opponi cōtra actionē primę uam: nō aut cōtra executionē scdm Bar. in l. j. C. de iu. & fac. ign. Et tene mēti, q̄ exceptio peremptoria post diuturnū tractatū iudicij: & ideō si sit mota lis & trāsiuerit etiā biēnium q̄ nihil sit actū, poterit opponi talis exceptio: vt in l. cū nōdū. & ibi Bal. C. de excep. Et de istis exceptionib⁹ vide glo. & doct. in c. j. de lit. cōtest. lib. vj. & in l. perēptorias. C. senten. rescin. non poss.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

do. Abb. videt te-
nere qd in noto-
ris tantu requirat
citatio. & vide ple-
ne per. d. Abb. i. c.
cum olim. de re iu-
dic. in. viij. col. vbi
plura dicit ad pro-
positu distinguen-
dovt ibi per eu. &
p eude in. c. vestra.
de coha. cle. & mu.

ſ. c. proxi. videt velle q sic, ed attribuit illud
dictu Inn. hic. Sed certa Inn. no loquit in infe-
riori citra epm: cu dicit de aufereda posses-
sed de epo. Vnde dico sic q aut quatit, nun-
quid inferior epo possit coferre post priua-
tionē factā ab homie, vel a iure, dicēdu q sic
sine alia licentia: qa hoc habet a iure & tenet
hoc facere ex quo beneficiu de iure vacat. Al-
lego tñ tex. aptu in. c. de multa. ſ. is quoq. ad
quē. de pbe. vbi hoc probauit per verbu libe-
re. de cuius significato est, vt nō exigatur li-
cētia alteri: vt ibi no. Io. an. & in. d. c. licet eps
eo. ti. li. vj. Iudex in prolatoe snie pōt ad cau-
telā dare ei ad quē ptinet, ptatē coferedi. &
sic pōt intelligi. c. cum dilectus. j. de purg. ca.

8 ¶ Aut qrimus, nunqd possit citare posses-
sorē, & eu spoliare: & credo firmiter q nō: si
solū habet ptatem coferedi: qa citare & pri-
uare possessione sunt iurisdictionis: vt in. l. iu-
bere cauere. ff. de iuris. om. iud. & l. q restitu-
re. ff. de rei ven. & qd no. gl. in. c. cū cā de offi.
dele. quā iurisdictionē iste nō habet. Nā col-
latio nō est iurisdictionis cōtentiosē: vt no. gl.
in. c. nouit. de of. leg. Nec ista potestas cofe-
rendi est extēdēda ad facultatē exercēdi iuris-
dictionē cōtentiosam: maxie in puidicio epi
sicut in simili dicimus q licet inferior epo ha-
beat potestatē coferedi: non tñ p hoc habet
ptatem destituēdi, vel recipiēdi resignationē
sed oīa ista spectāt ad epm, q pōt inuitū desti-
tuere: vt sentit hic Ino. & clarius in. c. qd i du-
bijs. de renū. facit gl. & Pau. in. cle. vna. de re-
nū. & qd plenē dixi in repetitiōe. c. si qs cōtra
clericū. de foro cōp. & in. cū cōtingat. eo. tit.
facit opti. c. j. de ca. mo. lib. vj. & quod notāt
doct. in. c. cū ex iniūcto. in. fi. de hare. vbi di-
cūt, q licet aliquis habeat de iure spāli pote-
statem destituēdiq nō per hoc habet ptatem
instituti. Statim em functus est officio suo
qd cōtulit: agat ergo prouisus corā superiore
cōtra possessorē bñficij: vt satis sentit Inn. in
c. dilectus. ij. de pbe. Sed si iste haberet in lo-
co iurisdictionē quasi epālē, tunc posset. vide
ad hoc qd no. glo. in. cle. j. de reb. ecclē. nō alie-
nā. facit. c. cū olim. & c. auditis. de pscr. & hec
no. qa saepe vidi obseruare cōtrariū & malē.

SVMMARIUM.

- 1 Agens possessorio retinenda, succubibit si reus pro-
bat de abiuratione. 3.
- 2 Sententia lata vigore primarū literarum non reuo-
catur, si emanauerūt secunda litera p̄cipiē-
tes vt reuocetur quicquid est actum in causa. 2
9. 12. & sequen.
- 3 Renuntiatio beneficij nō pōt fieri sine licentia su-
perioris: sed bene pactum de nō mouendo qua-
stionem super illo.
- 4 Interdictū retinenda non solū datur inter duos
contententes possidere: sed etiam si vnus possi-
det, & alter molestet.
- 5 Clausula. Reuocetis in irritū quicquid fuit immu-
tatum in tali causa &c. nō refertur ad legiti-
mē & iuridicē agitata. intellige, vt in nume-
ro. 13. 16.
- 6 Secunda litera non reuocant primas a tempore da-
te: sed a tempore p̄sentationis. 9. nisi dicatur
quod a tempore data &c. 11. 13.
- 7 Processus factus dum litigatur de vigore secunda-
rum literarum, an interim valeat. 15.
- 8 Interdictum retinenda, an detur pro omni mole-

stia etiam iniusta.

- 10 Missio nuntij ad superiorem an aliquid operetur.
- 14 Priuilegium datum alicui, ne excommunicetur ab ordinario, non vale-
bit tunc excommunicatio lata ab ordinario priuilegium ignorante.
- 17 Impetrazione secunda facta ad eosdem, an sint eligendi arbitri, & pro-
cedi secundum formam. c. pastoralis. & c. cū contingat. de rescri. sicut
quando fit impetratio ad diuersos.

¶ CAP.

IIII.

Vdita. ¶ In interdicto de retinenda, succu-
bit reus ipsius abiuratione probata.

hoc dicit quo ad titulu. vel sic. ¶ Per secundas lite-
ras facientes etiā expressam mētionē de primis: nō
reuocat sententia lata per primas. hoc dicit. secun-
dum Io. an. Sed adde ad secundum summariū, etiā si in secundis lite-
ris dicat q debeat reuocari qcquid immutatu erit in causa a cer-
to tēpore. ¶ Diuidit. Nam primò ponit tres cōmissiones. Primò
primam & processum ipsius vsq; ibi. licet. Secūda absq; ibi. quia
tamen. incipit ibi. Tertia, vbi p̄mittit cām mandati. Secūda mā-
datum bimēbre, quod per se patet. ¶ Et aduerte pro intellectu
literę: vt satis patet ex litera & diuisione p̄fata. hic emanauerūt
tres cōmissiones. Prima ad Lōdōn. epm & archi. Heliē. & isti sen-
tentiauerūt contra. H. p̄cipiētes, vt in litera. Secūda commissio
emanauit ad eūdem archi. & epm Vigoren. & hec fuit obtēta per
nuntiū istius. H. Et p̄cipiebat inter cetera, vt reuocaret quicqd
esset immutatu in cā illa a tēpore missionis nūtij. Et quia tpe p̄e-
sentationis secundarū literarum snia iam lata erat per primas lras:
videbat q propter formā secundarū literarū deberet illa snia reuo-
cari. Et ideò emanauit tertia cōmissio in forma q habet. hic maxi-
mē in ver. quia tñ. vbi distinguif circa reuocationē attentatorū.
Ex his pōt clarē poni casus in litera, & clarius ex infra dicendis.
¶ No. i. q etiā in beneficialibus pōt agi interdicto vti posside. Et
no. q nō est necesse ad obtinēdu in hoc interdicto, nisi probare
titulu ex parte actoris. hic em fuit tñ probatus defectus iuris rei.
Et intellige tñ q possessio probat ex parte actoris. Sufficit enim
probare possessionē in hoc interdicto obtinēdo. vt insti. de inter-
dicto. § retinenda. & § hodiē. & no. in. c. licet. j. de proba. ¶ No. hic
duas exceptiones, quarū quelibet sufficit ad repellendū quē a pe-
titione bñficij. vna si illud abiurauit seu iureiu. promisit sup illa
nō mouere qōnem. Ex quo not. q licet quis nō possit sine licētia
superioris renūtiare beneficio: vt in. c. admonet. & c. quod in du-
bijs. de renū. pōt tñ se obligare iuramēto. quo ad nō petendū, vel
mouēdu qōnem super illo. quod puto procedere inquantū cō-
cernit fauorē suū: secus inquantū petitio fundat super vtilitate
ecclesię vel parochianorum: quia in illo p̄iudicio nō potuit se
obligare sine auctoritate superioris. Ad hoc quod legi. & not. in
c. cū venissent. de insti. & in regula nō est obligatorū. de regu. iur.
lib. vj. & facit quod not. Inno. in. c. accedentibus. de priui. Et sic li-
mita istū tex. ¶ Secundus casus est quādo adeptus fuit alterius ec-
clesię personatū. & intellige quando per adeptionem secūdi, va-
cavit primus: vt in casu. c. de multa. de p̄ben. als non obfaret,
etiā si deberet priuari: quia anteq sit priuatus potest agere ad hoc
quod not. ponit Inno. in. c. inter dilectos. de excess. p̄lat. & vide
per eundem in ca. j. de offi. vicar. ¶ Not. ibi: ab eius molestia
&c. quod pro sola molestia competit interdictum vti posside-
tis. Ex quo inferitur & satis colligitur ex text. quod interdictum
vti possidetis, non solū datur inter duos contententes se pos-
sidere: vt in. c. licet. de probatio. sed etiam inter possessorē & eum
qui molestat: vt hic. & idem not. in p̄allegato. c. licet. Sed aliter
& malē, sentit gloss. in capi. cum dilectus supra titu. proxi. vbi di-
cit quod tantū datur interdictum inter duos qui se contendunt
possidere. & hoc plenius diceretur in dicto capi. licet. ¶ Nota
formā libellandi & sententiandi in isto interdicto vti possidetis.
Conclusio enim debet versari circa cessationem molestię. & per
modum p̄cepti pronuntiatur super validitate. & inualiditate
tituli. Qualis autem debet esse ista molestia, tenet domi. An-
to. quod sufficit iudicialis. Et ita videtur intelligere istum text.
qd nō puto procedere: vt j. dicā. ¶ No. singulr ex text. q verba.
Reuocetis

Reuocetis irritū q̄cqd̄ imutatū fuit in tali cā à tali tpe
 a &c. nō debet referri ad legitimē & iuridicē agitatā: sed
 ad mutata per violentiā & p̄sumptionē. & sic restringū
 tur illa verba ad mutationē illegitimē factam. & meritō
 quia cū agat de praiudicio aliorū debent verba strictē
 capi. vt in. c. cū dilectus. de cōsue. & de iniur. c. in nostra.
 & l. ij. §. si quis à principe. ff. ne q̄s in loco publi. Verificā
 tur ergo illa verba in mutatione facti, & nō iuris. quod
 6 not. multū ad similia. ¶ **T** No. q̄ secundā litera facie
 res plenā mentionē de primis, nō reuocat ipsas primas
 à tēpore datę secundarū: sed à tēpore præsentionis &
 7 notitię literarum. facit. c. si duobus. de appel. ¶ **Q**uid
 aut si cōtendat de virtute literarū secundarum: an valeat
 processus interim agitatus per primas. Et videt q̄ validi
 tas pēdeat ab exitu cōtrouersiæ. nam si constiterit illas
 fuisse reuocatas, nō valebit processus, aliās sec⁹. Pro hoc
 vide. c. ex literis. de offi. deleg. & c. cū cōtingat. de rescri.
 8 secundū vnū intellectū. ¶ **N**ūc venio ad discutiendā
 materiā: quia gl. sunt faciles. Et primō quæro circa pri
 mam partē. c. qualiter iste. T. actor molestabat per istū
 H. vigore cuius egit interdicto recuperandæ. d. Ant. po
 nit mirabilē & satis extraneū intellectū. Intelligit enim
 quod molestabat eū in iudicio agendo inuitē cōtra eū.
 vñ colligit pro notabili in tex. q̄ pro molestatione iuris
 & iudiciali & iniur. cōpetat interdictū retinēde. alleg.
 c. cōquerente. de off. or. Ex quo colligit vnā nouā practi
 cam citō expediēdi iudiciū ex parte possidentis: vt cum
 videt actore agere cōtra eū super re possessa incōtinenti
 porrigat libellū super possessorio retinēde & petat acto
 rem cōpesci à molestatione. & super hoc libello si pro
 bet defectū iuris agendi, obtinebit vt silentiū imponat
 aduersario, ne molestet eū. Et sit intelligit do. Ant. quod
 iste. T. cōuentus iudicialiter per. H. impetrauit literas su
 per interdicto vti possi. & hoc potuit facere ex quo p
 ponebat iniustā molestationē. Et q̄ pro tali molestatio
 ne iudiciali iniusta cōpetat interdictū, alle. Cōpo. & Io.
 an. in. c. mādātū. §. de rescri. & Lap. sua alle. lxxvj. vbi dicit
 q̄ sola contradictio, quæ sit in iudicio sufficit. Idē sentit
 Spec. in ti. de act. & p. §. super actionibus. ver. sed querit
 & Bar. in. l. si prius. in. v. op. ff. de no. ope. nunt. Sed certē
 si bene cōsidero. hæc opi. est falsa: nec doct. alle. per eum
 hoc. ¶ Et primō q̄ nō procedat videt tex. in. c. cū ec
 clesia Vultera. de elec. vbi dicit: q̄ canonici non faciebāt
 iniuriā, seu molestiā ep̄o vtēdo & pmouēdo iura eorū.
 Non em̄ dicit molestare: cū lis sit sub suo iudice, q̄ in fi.
 poterit cōdemnare in expēsis & interesse. facit. c. finē. de
 do. & cōtu. Itē q̄o pōt eū trahere ad aliū iudicem con
 tra auct. & cōsequēter. C. de sen. & interlo. om. iu. & c.
 dispendia §. reus quoq̄. de rescri. lib. vj. nec etiā in eodē
 iudicio proponēdo interdictū vti posside. pōt repellere
 actore: q̄a aut deducit interdictū p̄ viā actionis & erūt
 due mutue petitiones: nec etiā excludet petitorium per
 hoc interdictū vñ vi: quod est magis fauorabile: vt in. c.
 ij. de or. cog. Aut proponit per viā exceptiōis. & nō de
 bet admitti: quia hoc priuilegiū petorij suspensiuū non
 est tributū huic interdicto vti possi. Item p̄supposito
 qd̄ admitteret hoc mō p̄ viā exceptionis nō tñ deberet
 silentiū imponi actori: quia hoc nō operat natura exce
 ptionis: vñ tñ. d. c. ij. Item nō debet admitti ad concur
 rendū cū petitorio, qd̄ plus est obstante regula prohibi
 tiua accumulationis: quia ex quo sententia ferēda est su
 per petitorio iam inchoato imponit finē huic molestati
 oni iudiciali. & sic obstat exceptio rei iudicatę. Ergo
 non est admittēda accumulatio: vt. l. fundi. & l. fundū.
 ff. de excep. & no. in. l. edita. C. de edē. aliqd̄ dixi in. c. ij.
 de lib. obl. Et vltra p̄dicta q̄ iste non debeat p̄ferri
 in probāda intentione sua faciūt ea quæ dixi in. c. i. de or
 di. cogni. & in. l. circa. ff. de prob. quæ em̄ aequitas suadet
 vt reus audiat super defectu iuris agentis: & actor qui

prius inchoauit negotium, repellatur: eū ipse velit pro
 bare intentionem suam contra regulam qui prior ap
 pellat prior agat. ff. de iu. l. qui prior. & c. ij. de ord. cog.
 Finis enim declarauit an molestet vel nō. Et doct. supe
 rius allegati per dñm Ant. nō loquūtur in hoc casu: sed
 dicunt q̄ si actor p̄tendens molestationē extraiudicia
 lem agat interdicto retinēde: licet non probet aliter
 molestationem, sufficit ad obtinendum magis molesta
 tio iudicialis quā verbalis. Videt enim reum fuisse con
 fessum cōtestando secū litem nō negando molestationē
 & optimē dicunt sicut in simili dicimus, q̄ si reus nō pos
 sidēs suscipit iudiciū, & nō possideat: videt se offerre
 liti. & cōdemnat ac si possideret. vt. l. is qui se obtulit. ff.
 de rei ven. & l. qui se liti. ff. de peti. hære. Sic in p̄posito
 reus videt capiēdo iudiciū super molestatiōe, eā nō
 negando, fateri molestationē. & hoc solū sufficit ad p̄
 cipiēdum, vt nō molestet: ex quo aliter nō pbat de iure
 suo, & actor fundat intentionē suam. Sed nūc sumus in
 alio casu. f. qñ actor prius dedit libellum super iure suo
 & vult ius suū probare nec aliter reum molestat. certē
 nulla ratio patit vt ex hoc possit cōueniri illo interdicto
 Et ideō Io. an. in. c. licet. de proba. dicit indistinctē quod
 pro molestatione iuris, nō dat interdictum vti posside.
 facit qd̄ legi. & no. c. cōquerēte. de resti. spo. & vij. q. j. e.
 p̄sentium. Et c. cōquerēte. quod alleg. do. Ant. hoc non
 probat. loquit em̄ in alio casu: vt cōmuniter no. nec etiā
 theorica, & dictū suū colligit ex tex. isto: quia hic non
 colligit, q̄ iste. H. egisset cōtra illū. T. als fuisset admis
 se probationes suæ. & eo deficiente, ille fuisset absolut⁹
 perpetuō ab impetitione istius. ¶ Et q̄ pro cōuentiōe
 iudiciali nō detur interdictum, satis sentit Inn. hic post
 principium dicēs, q̄ nō intelligit quis iniuriari seu mo
 lestare prosequendo ius suū corā iudice. facit. l. Graccus
 C. de adul. & c. qui peccat. xxij. q. iij. Et videt pro p̄
 dicta mea cōclusionē tex. apertus in. l. nō videt. ff. de re
 gu. iur. vbi dicitur q̄ nō videt vim facere qui iure suo
 vtitur & actione ordinaria experit. Pōt ergo iste tex. &
 debet aliter intelligi: videlicet q̄ iste. H. molestias & tur
 bationes intulit ibi illi. T. petēdo extra iudiciū bñficiū
 in illa ecclesia & in alijs volebat se gerere. vt clericus ec
 clefię. Vel fortē dicebat illam ecclesiā ad se pertinere &
 in hoc extraiudicialiter molestabat eū fortē super iuri
 bus & redditibus ecclesię. Vnde ille. T. secundū Ion. impe
 trauit lras super interdicto put dicit in litera: vt cōpescer
 et à molestia: ex quo ius sibi non cōpetebat. Vel secun
 dum eū erāt ista litera impetratę per istū. T. quasi con
 seruatorię: vt sic defenderet eū iudices, seu cōseruatores
 à violentijs manifestis. Et de istis legit & no. in. c. fi. & c.
 j. de off. deleg. lib. vj. Itē secundū eū pōt dici q̄ bñ licet cle
 rico ecclesię agere cōtra clericū, qui aliā eccle. recipit: vt
 ppetuō priuē. vij. q. j. c. si quis ep̄s. q̄ no. sed nō cōuenit
 huic lra: q̄a hic solū agebat vt cōpesceret à molestia. Te
 ne ergo primā sol. q̄ iste. H. turbabat istum. T. gerendo
 se p̄ canonico & clerico ecclesię: & impudēter petēdo sti
 pēdiū ab ecclesia, tñq̄ alius clericus ecclesię. ¶ Ex hoc no.
 modum agēdi cōtra istos asserētes se canonicos & cleri
 cos eccl. multipliciter ecclesias & personas ecclesiasticas
 molestando. & ex his habes quales, & super quo fuerūt
 impetratę priores lras. ¶ **V**enio nūc ad secundas lras im
 petratas p̄ istū. H. vel eius nuntiū. Et primō quæro, sub
 qua forma fuerunt impetratę. & circa hoc multū labo
 rant Inn. & doct. alij. & iudicio meo satis inaniter q̄a nō
 releuat qualis fuerit forma: nec facit ad intellectū. ca. iō
 omitto. quia p̄supponendū est q̄ litera erāt valide, cū
 in fine mādēt procedi secundū eas si tpe p̄ntatiōis earum
 nō erat deuētū ad sniam per priores lras: sed difficultas
 stat i hoc: & iste ē scds passus. c. quare indistinctē nō reuo
 cat p̄cessus fact⁹ p̄ primas à tēpore destinati nūtij: cū in
 secundis literis hoc diceret apertē. & in hoc multū labo

ZACHARI.

¶ Ad legitimē & iu
 ridicē agitata. Ad
 de / expresse de
 hoc per Spe. in ti.
 de app. §. nouissi.
 vers. sed q̄ro vtrū
 & ibi Bal. in addi.
 vlt. ad. fi. ver. clau
 sula reuocato. Et
 adde, q̄ intelligit
 citata parte, vt per
 Bal. vbi supra.

ANT. FRAN.

¶ Et ad p̄dicta
 de hac clausula re
 uocato in irritum
 apposita in rescri
 ptō debet pars ci
 tari ad talē reuoca
 tionē faciendā: di
 cas, q̄ sic, vt p̄ Bal.
 in loco hoc alle. &
 vide tex. no. & ibi
 p̄ do. i. c. audita. de
 resti. spol.

SEBA. SAPI.

¶ Pro tali, An p̄
 turbatione iudi
 ciali cōpetat inter
 dictum vti possi.
 vide Bal. in. l. ordi
 narij. C. de rei vē.
 latius per Imo. &
 Alex. in. l. si prius.
 i. ij. char. ff. de ope.
 no. nūc. vbi viden
 tur. tenere opin.
 Abba. hic, & de
 eo facit, it mentio
 nem.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Supra dixi. Vi
de Alex. m. l. q. q.
in prin. C. de testa.
mili. j. & Fel. in. c.
ex tenore. col. iij.
ver. declara et pre
dicta. s. de rescrip.
ibi quod vbi intel
ligedo dispositio
nem in actu vali
do laederetur ius
alterius: tunc intel
ligitur de actu in
ualido. & ibi plu
ra quando dispo
sicio intelligat de
actu valido.

raf per doct. Inn. primo sentit q. ideo non fit reuocatio:
quia non mandabat simpliciter fieri: sed fundabat super
missione nuntij. & ideo debebat intelligi secundum naturam
missionis nuntij: & processus agitur scienter post missionem
nuntij retractet. Secus si ignoraret: vel si nuntius fuit
missus post notitiam primarum literarum iuxta not. in. c. me
minimus. & c. suggestu. de ap. Vnde intelligit istum tex. quod
debet fieri reuocatio quando iudices ignorauerunt missionem
nuntij: vel si sciuerunt quod facta fuit missio post notitiam
primarum literarum, & iudices priores sciuerunt nuntij
missionem: tunc fieret reuocatio. & haberet locum forma
secundarum literarum. & hac lect. ponit hic do. Anto. licet
nullam faciat mentionem de Inn. Sed certe hec lectura non
videtur vera: quia si hoc papa considerasset non dixisset post
modum quod non intellexit ut reuocaret gestum authorita
te literarum: sed dixisset fieret reuocatio si nuntius ar
ripuerit iter ante notitiam literarum & iudices scienter pro
cesserunt. Nam istis concurrerent fieri debet reuocatio et
de gestis per iudices authoritate literarum secundum iura
& tempora huius ca. ut in. d. c. meminimus. & c. suggestu.
& tunc papa indistincte hic dicit, quod per illa verba non intel
lexit, nec intelligi debuit de gestis authoritate literarum:
sed si quid esset immutatum presumptione vel violentia.
& sic non potest intellectus huius ca. ad illa iura loquenda
de missione nuntij applicari. ¶ Et hodie an missio nun
tij aliquid operetur, dic ut no. in. c. ut debitus. de appella.
Host. & Io. an. vident velle quod propter iustam ignorantiam
iudicum, fuit eorum processus toleratus. arg. c. si duobus, de
appel. de cle. ex. mini. c. apostolica. ¶ Et hoc secundum
eos quod in secundis literis non est talis forma, per quam quic
quid a tempore data ipsarum actum esse reuocare in irritum
& inane. allegat de elect. c. innotuit. & de preb. inter ce
tera. & de despo. imp. ad dissoluendum. facit de coe. preb.
quia cum istis. s. aducebat. & s. seq. lib. vj. ¶ Sed aduerte, per
hanc verba non habet aliqua bona doctrina, nec verus in
tellectus huius ca. Vnde ergo distingo sic quod aut agitur de re
uocatione processus iudicum propter reuocationem iuris
dictionis factam in secundis literis. Aut agitur de reuocatione
propter verba reuocatoria contenta in literis. Nam si bene
consideret, hanc reuocatio dicebat debere fieri a tempore mis
sionis nuntij: & sic ante reuocatum iurisdictionem primarum li
terarum: & hoc per illa verba reuocatoria posita in secundis
literis. De primo membro varie locutus est Inn. in diuer
sis locis: ut videre poteris in. c. j. de coe. preb. lib. vj.
& in. c. cum contingat. de rescrip. & ibi etiam tango. ¶ Et
in hoc articulo distingo sic: quod aut in secundis literis re
uocatorijs papa apponit talia verba, per que clare patet
eum voluisse gesta per priores iudices a tempore data secunda
rum non valere: & tunc indubie siue iuste siue iniuste pro
cesserunt iudices, non debet valere processus. Ut puta ap
po fuit clausula. Decernentes irritum & inane quicquid ge
stum fuerit ex nunc per priores iudices & c. vide pro hoc
d. c. j. de coe. preb. lib. vj. & in. c. vna. eo. tit. Quando
que simpliciter reuocat iurisdictionem priorum iudicum
forte committendo secundis: & tunc ante notitiam secunda
rum literarum valet processus agitatus per primas tam, in
partes que contra tertios impediunt iurisdictionem. Et de hoc
est casus hic inquam sententia fuit lata per primos post datam
secundarum literarum reuocanti primos iudices. & facit
c. si duobus. de app. & d. c. cum contingat. vbi probatur de
tertio qui debet obedire primis iudicibus ex quo non ha
betur disceptatio de reuocatione. Non enim videtur papa
cum graui preiudicio partis velle reuocare & annulla
re processus ignoranter factum. Et hoc intellige, quando
ex reuocatione preiudicium generet tertio: aliter autem non
valet actus, licet ignoranter gestus: ut in. c. j. de coe. pre
ben. lib. vj. preal. ¶ Vnde si papa dat priuilegium vni,
ut non possit excommunicari ab ordinario: non valet
excommunicatio lata ab ordinario, etiam eo ignoran

te: ut in. d. c. j. Et hanc distinctionem satis ibi sentit Inn.
¶ Quandoque partes incoeperunt contendere de pre
ualiditate literarum, seu habetur notitia secundarum li
terarum: & tunc processus agitatus per primos contra
tertios, pendet ex futuro euentu. Nam si apparebit pri
mas literas reuocatas, non valebit aliter secus: ut in. c. ex li
teris. de off. dele. & in. c. cum contingat. & quod ibi no. de
rescri. Et intellige quando tertius legitime resistebat pri
mis iudicibus: ut in casu illius. c. cum contingat. & ca. ex lite
ris preal. Si vero queritur de processu inter partes: & tunc
aut reuocatio fuit facta motu proprio: & satis est hoc de
uenisse ad notitiam iudicum. ar. opti. in. c. si duobus de app.
Aut ad instantiam alterius: & tunc processus erit nullus
a tempore, quo opponitur de secundis. Non enim sufficit no
titia de secundis: quia papa videtur reuocasse ad instantiam
partis, si & in quantum pars sit vigil, & velit uti illis lite
ris. antea vero non valet processus agitatus per primas:
cum possit secundis impetrare renuntiare secundis literis. vide ad
hoc, quod no. in. d. c. ceterum. Et hac membra satis possunt
elici ex dictis Inn. in locis superius alle. licet ipse varie lo
quatur more suo. Et per hoc vltimum puto quod hoc casu an
te secundus opponatur de literis suis valebit processus et
contra tertios qui debebant parere, ex quo impetrat de cu
ius favore agitur principaliter suis literis non utitur. Pro hoc
quod leg. & no. in. d. c. cum contingat. & hoc quo ad primum
membrum. ¶ Quo ad secundum queritur de reuocatione pro
pter verba reuocatoria posita in literis. Et dico quod aut ap
ponunt verba clara reuocatoria, vel mandantia reuoca
ri processus, seu agitatum a certo tempore. etiam ante datam
secundarum literarum: & debet fieri reuocatio, siue ius
te processerint iudices, siue iniuste, ex quo princeps hoc
mandat. Exemplum. si princeps concedendo secundas literas
mandasset, quod agitata per priores iudices a tali tempo
re sint nulla: vel quod debeant reuocari. Hic enim non est
opus interpretatione: cum verba clara sint. & pro hoc est
hic tex. a contrario ibi. non intelleximus. secus ergo si hoc
intellexisset, & ex verbis perciperet intellectus. l. non aliter
ff. de le. iij. Et hoc etiam sentit Hosti. hic: ut s. dixi. Aut
verba sunt ambigua generalia qualia hic erant: quia manda
bat reuocari quicquid esset immutatum in causa tempore
missionis nuntij: & tunc non debet fieri reuocatio proces
sus legitime attentati. Ratio quia cum factum sit odiosum,
& alteri parti preiudicium debet fieri stricta interpretatio
& sic debet intelligi de mutatione facta per violentiam
seu quolibet presumptionem. arg. regula, odia restrin
gi. de reg. iur. li. vj. Non enim dicitur facta mutatio, vbi iuste
processum est: sicut in simili dicit gl. in. c. non solum. de ap
pella. lib. vj. quod vtens lite pendente sua possessione sicut
prius nil dolose attentans nil dicitur aliquid immutare,
vel innouare: ita in proposito, si iudices primi procedunt
secundum formam primarum literarum maxime ante datam secun
darum literarum, ex quo iuridice processerunt: non debet aliqd
dici immutatum in causa. Et ideo papa hic indistincte dixit
quod illa verba reuocatoria non debent trahi ad processus
agitatum per priores iudices: & iste est verus intellectus
huius ca. ¶ Concludo ergo breuiter omnia precedentia ad in
tellectum huius ca. quod aut fuit processus ad sententiam, seu ad
aliquem actum ante datam secundarum literarum: & post missio
nem nuntij, non debet reuocari: quia illa verba non intelligun
tur de agendis iudicialiter ratione predicta. Aut fuit pro
cessum ad sententiam, seu ad alium actum post datam secundarum
literarum: & sic post reuocationem primorum iudicum. Et de
bet distinguere: quia aut post receptionem secundarum literarum
& debet reuocari: aut ante, & non reuocari: quia non censent
iudices primi reuocati cum effectu: nisi a tempore presentatio
nis secundarum literarum. Et intellige quod sufficiat presentatio quando
ad eodem fit impetratio: secus si ad diuersos: quia tunc oportet
quod ponatur coram primis: aliter illi probabiliter ignorant.
ar. hic & eorum quae no. in. c. pastora. & c. ceterum de rescri.
& ex his

Beneficij. Tu pō-
dera q̄ iste tex. ex
suis verbis p̄cedit
in rebus p̄phanis
q̄a dicit in fi. q̄ p̄-
do est restituendus
sc̄dm rigore legis:
vt i. l. j. §. p̄do. ff. de
pos. l. j. §. qui a me.
l. cū fundū. ver. co-
lonus. ff. de vi & vi
ar. Et iō stat illa re-
gula: dictum legis
extendit ad limitē
rōnis: vt est glo. in
cle. j. de elect. Sed
ratio huius .c. est
ḡnālior: q̄a loquit̄
in rebus subiectis
tpalibus: ergo iste
tex. loquit̄ in re-
b⁹ p̄phanis. ideo
summat̄ sic. Peten-
ti restitutionē non
refert̄ q̄stio tituli.
Andr. Barba.

& ex his habet̄ clarē intellectus huius ca. &
materiæ. ¶ **Vlt.** scias q̄ Inno. incidēt̄ tan-
git hīc vnū, an facta in secūda impetratione
ad eosdem debeāt eligi arbitri & procedi se-
cundū formā .c. pastoralis. & .c. cum cōtingat
de rescript. sicut quādo impetratio fit ad di-
uersos. & dicit q̄ sic: nihil tamē allegat: sed
dicit esse notabile. refert tamen alios tenere
contrarium. Et hanc cōtrariā partē sequitur
Host. & d. Ant. quia hoc casu nō pōt adapta-
ri dispositio illorū capi. Ego dicere sic, quōd
aut fit secunda interpretatio ad eosdem om-
nino: & ipsi habēt cognoscere, & nō arbitri
nec habebit locū. e. cum cōtingat. quia regu-
lariter iudex cognoscit, an sua sit iurisdictio.
Et cessat hoc casu ratio. e. pastoralis. & .c. cū
cōtingat. cū non possit insurgere varietas &
cōtrarietas p̄cessuum. Aut fit ad aliquos de
priorib⁹ adiūctis alijs de nouo: sicut hīc fuit
factum: & tūc satis debēt habere locū illa iu-
ra: quia si secūdi tantū cognoscerent exclude-
rent illi qui fuerūt deputati in prioribus li-
teris, & prāteriti in secūdis. vnde eadē est ra-
tio nūc propter omīssos: sicut si prorsus ad
alios fuisset facta impetratio, argu. in. l. quā
de tota. ff. de rei vend.

SYMMARIUM.

1. Agenti possessorio restitutorio ad beneficium, non obijcitur quæstio institutionis non canonicæ factæ.
2. Iudex non supplet officium suum ad utilitatem priuatam, nisi vertatur periculum animæ. Libellus in interdicto recuperandæ procedit sine conclusione.
3. Clericus agens possessorio recuperandæ agit nomine proprio: secus si ageret ad restitutionem aliarum rerum ecclesiæ.
4. In beneficialibus potest haberi possessio sine canonica institutione.
5. Possessores etiam violenti spoliati, habent interdictum recuperandæ. 9. sed non interdictum, ne vis fiat ei. & ad exhibendum. 8. ubi ponitur.
6. Subtilitas iuris quandoque consideratur à canonibus.
7. Dolo facis petere quod restitutus es ista regula in quibus casibus habeat locum. 10. 27.
8. Fur an & quo casu potest intentare actionem furti contra illum, qui sibi rem furtiuam furatus est.

9. Prædones restituuntur in possessione, etiam quod constet eos esse prædones: nisi in beneficialibus. 11. 14.

10. Exceptio notoriæ proprietatis, an obstat agenti possessorio recuperandæ: vide supra. 7. 27. & quando obstat debet de ea incontinenti fieri fides. 30.

12. Spoliatus in beneficialibus ad hoc, vt obtineat in possessorio recuperandæ: an habeat aliquo modo docere de suo titulo. & quomodo, vide vsque ad finem.

13. Titulus beneficij quomodo habet probari ab agente possessorio recuperandæ.

14. Possessio euidenter iniusta non parit possessorium. 6. 21.

15. Patientia tunc est causa acquirendi iura incorporalia, quando patiens citra actum patientiæ potuisset illa iura aliàs cōcedere.

17. Possessio beneficij iniusta videtur postea appro-

bata, si superior admittit possidentem ad aliquem actum, ad quem beneficiati admittuntur.

Possessio antiquissima præsumitur iniusta, vel colorata. 26.

18. Possessor non tenetur ostendere titulum possessionis suæ, quando possessor non habet contra se præsumptionem aliquam aliàs secus.

19. Collatio beneficij facta ab eo, qui reputabatur superior, tradit iustam causam possidendi.

20. Bonæ fidei possessor etiam in beneficialibus, facit fructus suos aliàs secus.

21. Possessio episcopus, vel alterius beneficij, potest violenter acquiri: & ex ea cassatur remedium possessorium.

22. Habens iustum titulum in aliquo beneficio, in quo aliquis est intrusus, non potest in nomine ecclesiæ agere: quia videretur intrusum spoliare.

23. Restitutionem petenti, an sufficiat probare nudam possessionem?

24. Possessio rerum spiritualium nō pōt teneri per laicum sine titulo: hinc est, quōd si deiciatur non habet interdictum recuperandæ.

25. Confessio aduersarij cōfidentis titulum spoliati in re spoliata: an per hanc cōclusionem obtinebit spoliatus de beneficio agentis interdicto recuperandæ.

27. Exceptio defectus proprietatis, an obstat agenti possessorio recuperandæ vel retinendæ vel adipiscendæ, tã in beneficialibus, quàm non.

28. Exceptio reservationis papalis obstat agenti possessorio recuperandæ: quia talis reservatio inficit etiam possessionem.

29. Notorium facti fit per cōfessionem, vel probationes in iudicio admissas: notorietas autem iuris, quæ sit.

31. Titulus beneficij an sit ostendendus per illum, qui agit pro iuribus sui beneficij: vel si cōtra eum agatur?

32. Possessio, vel quasi iurium incorporaliū, qualiter acquiritur vel admittatur: vide remissiuē.

33. Exceptio domini, an possit opponi anō spoliati cōtra agentem possessorio recuperandæ?

34. Statutum quōd domus delinquentis destruitur, an procedat si domus delinquentis sit cū alio communis?

CAP. V.

In literis. ¶ Petenti restitutionē beneficij, q̄stio institutionis nō canonicæ, referri non pōt. h. d. Primò ponit̄ q̄. Secūdo ipsius respōsio. Tertiò respōsionis ratio, & partes patent. ¶ Casus litera. Aliquis dicit se de possessione ecclesiæ suæ violenter eiectum vnde petit restitui. Aduersarius dicit eū non fuisse canonicè institutum: quæritur quid iuris sit? Respondetur quōd primò cognoscendum est de violenta eiectione, quàm de canonica institutione. Nam prædo etiam de iuris rigore, debet restitui. B. ¶ No. primò argumentum q̄ interdicto vnde vi nō est ne-
cessaria cōclusio: b̄ sed satis est narrare spoliationē. Pro hoc qd̄ notatur. j. q. iij. c. q̄a p̄re-
sulatus. Hoc procedit sc̄dm Ioā. de lig. & dō.

libe. Et adde q̄ cō-
clusio libelli in ci-
uilibus nō est ne-
cessaria. vt voluit
Inn. in. c. super lite-
ris. in. ij. col. de re-
scrip. & p̄ Bart. in
d. l. Aurelius. in. §.
idē q̄st. & p̄ Bal.
i. l. ij. C. de infra. &
per Ang. in. l. qui
interrogat̄. de pe-
ti. hæc. Quid aut̄
in criminalibus an
sit necessaria con-
clusio, & per quæ
verba ip̄ortet̄, ha-
bet in. l. j. in. §. j. ff.
ad Tur. & p̄ Bart.
in libellorū in pri,
in ver. vlt. no. ff. de
Ap. & per Bal. in
l. ij. C. de proba. &
p̄ Bar. in. l. hos ac-
cusare. §. oībus. de
accusa. & p̄ Alex.
in. l. senatus. ff. de
iure fisci.

SEBASTIANI.

¶ Spoliationem.
hoc tenet Imo. c.
examinata. s. de iu-
di. tñ Bal. in rep. l.
edita. in. xv. colū.
C. de edē. in repe.
Paduana intelligit
hoc p̄cedere quā
do vltra narratio-
nem apponit̄ ali-
qd̄ p̄gnas verbū
sonās in cōclusio-
nē: vt q̄a dico: con-
queror de Titio,
q̄a me spoliavit ta-
li possessione. Nā
verbū cōqueror:
habet vim cuiusdā
cōclusionis sec⁹ si
simpliciter narra-
ta esset spoliatio,
& iste refert & seq-
tur Iason. in. §. om-
nium. co. xxij. in
stitu. de accu.

ZACHARI.

Nō est necessa-
ria cōclusio. Ad-
de an hoc sit verū
q̄n agit isto inter-
dic. Cōtra cōtuma-
cem per Bart. in. l.
naturaliter. §. nihil
cōe. ff. de acq. pos.
Cat. in cle. ij. vt lit.
pen. & Phi. franc.
in. e. bonæ. j. de ap.
Anto. Francis.
Ad hoc q̄hic dicit̄
de cōclusiōe libel-
li: dicas q̄ cōclusio
libelli declarat ip-
sum libellū. vt per
Bar. in. l. Aurelius.
in. §. sticho. in fin.
de libe. leg. & per
Bar. in. l. edita. i. x.
col. C. de edē. & iō
dicit Bar. in. d. §. sti-
cho. q̄ si petitur q̄
q̄s cōdēnet de fur-
to: sed in parte nar-
rati. nō sit dictū q̄
est furatus sed q̄
amouit sufficit ad
condēnationē: q̄a
cōclusio libelli cō-
fistit in ver. peto.
& nō i verbis nar-
ratiuis vt dixit Bal.
in. l. fi. in vlti. col.
in ver. illud cōstat
C. de fideicomiss.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Anton. hic. in his in quibus iudex supplet ex officio: quod satis placet. Nam ad utilitatem priuatam iudex regulariter non supplet: ut no. Inno. in. c. ad nostram, secundo, de iureiur. l. iiii. §. hoc autem iudicium. & quod ibi plenè per Bart. ff. de dam. infect. Facit quod no. in. c. bonæ. el. j. de postul. prælat. Pro utroque dicto vide bo. tex. c. oblatæ. de appell. & in. c. constitutus. eo. tit. meliorem in. c. j. de conuer. cõiu. & quod ibi no. vbi iudex restituit cõiugi maritum ex officio suo: vbi etiã illa nõ pot petere. facit. c. tua. & qd ibi not. de iureiur. Si enim iudex videt quẽ spoliatum beneficio suo: & aliũ ibi intrusum, satis pot & debet propter periculum animarũ supplere ex officio suo. ar. iuriũ pal. & de off. et. c. ordinarij. li. vj. & de offi. deleg. c. venerabili. vtile tñ est vt semper fiat in libello cõclusio: cum iuxta petitionẽ formanda sit sententia. de accu. c. qualiter & qñ. secundo. Et vtile etiã est qd iudex interroget quo malit iudicio experiri. vide bo. tex. in. c. pastoralis. in prin. s. tit. prox. Et an per officium inquisitionis possit experiri restitutio vide qd dixi. s. eo. c. sollicitẽ. in prin.

¶ No. ij. q. pro possessione bñficij recuperanda pot clericus agere possessorio nomine proprio, & nõ nomine ecclesiæ. Ecclesia em seipsam nõ possidet sed possidet à clerico nomine proprio. Secus si vellet agere pro restitutione aliarũ rerum ecclesiæ: qd tñ debet agere nõie ecclesiæ. de dila. c. literę. dixi plenè in. c. cũ super. de causa pos. & proprie. & ibi vide. ¶ Not. iij. q. ille qui contendit mecũ in iudicio maximè si prius me spoliavit: dicitur aduersarius meus. Pro hoc vide. c. j. de iudic. & c. accedẽs. el. ij. s. vt lit. non cõtesta. vbi est bo. tex. quod nota. propter statuta. ¶ Not. apertũ arg. ex tex. qd in beneficialibus potest haberi possessio sine canonica institutione, licet nõ iusta: sed prima fronte præsumit iusta. Quod probat in regula prima, de regulis iuris. lib. vj. vbi dicitur, qd beneficium ecclesiasticum sine canonica institutione licitè obtineri nõ pot. illicitè ergo obtineri pot. & facit iste tex. quia si nõ pot haberi sine canon. institu. oportet prius disputare de titulo cũ alis nõ posset prius pbari possessio. & hoc facit ad ea quæ j. dicã. ¶ No. de dictione prius quæ pot intelligi duobus modis: & varius resultat intellectus. Primò em pot intelligi, vt denotet ordinem in eadẽ instãtia: & tñ est sensus literę, qd exceptio nõ canonice institutionis, nõ est admittenda: vt simul tractetur cũ petitione restitutionis: sed est differenda vt prius examinetur illa: & postea ista, in eadem tamen instãtia. Iste tamẽ intellectus nõ videt procedere de iure, per. c. fi. de ordi. co. vbi patet qd spoliatus ante restitutionẽ non cõpellit respondere suo spoliatori: & sic prius est ferenda snia super restitutione per quã sniam, finitur instantia iudicij. Et sic nõ pot intelligi, qd in eadem instantia sit audiendus. ¶ Secundo & melius pot intelligi, vt denotet ordinẽ respectu diuersæ instãtiæ: vt sit sensus qd simul istæ duę quæstiones nõ possint cõcurrere in eadem instãtia: sed prius debet finiri quæstio possessoria: postea poterit intentari alia quæstio in alia instãtia. Et iste intellectus est bonus per tex. in. c. seq. in fi. ibi ante restitutionẽ

agere non potest & c. Et sic not. vers. agere. & idem ver. ponitur hic & facit. d. c. & hunc intellectum posuit Ioan. andr. licet non ita corroborauerit. facit in simili. xxxvij. q. ij. c. priusq. ¶ No. q. pdo & is qui habet possessionẽ vi, potest agere hoc interdicto si spoliatur. concord. l. j. §. qui à me. ff. de vi & vi armat. facit. c. olim. el. j. & quod ibi not. j. eod. & de hoc j. dicam. ¶ No. vlti. q. quandoq etiam secundum canones attendimus rigorem iuris quq ve rò simplicitatem: vt in. d. c. dilecti. de iudic. Et ponitur hic rigor pro subtilitate iuris: vt not. gloss. in. c. vt constitueretur. l. distinc. quandoq ponitur pro ordine iuris in procedendo: vt in. c. super literis de rescri. quadoq pro austeritate & excessu iuris: vt quq locus sit exemplo, vel ad terrorem, ius excedit debitum pœnæ: & tunc ius tenet medium inter dispensationem & rigorem. Et de his vide, quod not. gloss. in. d. c. vt constitueretur. Et sic nota. quod ius canonicum quq considerat subtilitatem. Facit. c. capellanus. de ferijs. ¶ Nunc veniamus ad materiam more solito expediendam. & primò gloss. in prin. allegat vnum simile. Secundo opponit contra text. in eo, qd dicit prius agendum de violenta eiectione. Hic enim non agebatur de violenta: sed petebatur restitutio possessionis ablata: vt patet in fin. Soluit gloss. & bene exponendo text. ibi. de violenta eiectione & c. id est de possessione violenter ablata. Aliud enim est qd agitur criminaliter de violentia: vt patet. ff. de vi publi. vel priua. per to. & no. per glo. j. in. c. ij. s. de ordi. cog. Et aliud quando agitur ciuilitè ad restitutionem possessionis: vt hic. & quod not. in. c. ij. eo. ¶ Oppo. scdò & videt quod etiam simul pot agi de possessione & proprietate: vt in. c. ij. de or. cog. & s. tit. prox. c. cum ecclesia, & c. cũ super. Sol. secundo eandẽ glo. si actor agit possessorio, non potest reus ante restitutionem accumulare petitorium: & ita loquitur hic. & s. de or. co. c. fi. Quod intellige si actor excipit: alis est sibi imputandũ: vt no. in. d. c. fina. facit. s. eod. c. j. & quod ibi not. Sed eadem persona bene potest agere simul scilicet petitorio & possessorio. & hoc casu loquuntur cõtraria. quod tamen non procedit secundum glo. in interdicto retinendæ: quia illud non pot accumulari cũ petitorio ab eadẽ persona: & hoc propter contrarietatem quæ inde resultaret. Tu de hoc dic, vt plenè dixi in. c. cum dilectus. & c. pastoralis. s. titu. prox. vbi plenè fuit examinatum, quando ista possunt simul accumulari. ¶ Oppo. tertio de regula, dolo facit. de reg. iur. lib. vj. & l. dolo. ff. de do. except. vbi patet quod petenti rem quam restitutus est ob. exceptio doli: sed si iste nõ habet canonice institutionem, tenebitur post modum restituere: ergo debuit sibi ob stare exceptio defectus proprietatis. Sol. dicit gl. pen. illam regulam procedere in iudicio petitorio, quasi secus in possessorio. ¶ Aduerte: primò enim scias, quod etiam vbi habet locum illa regula oportet quod agens teneatur restituere excipienti: secus si tertio. & tunc nõ habet locum: vt in. l. si socer. §. Lucius ff. solu. matri. & per Bart. de intellectu illius regulæ. & per Dy. in. d. regula dolo & regula, qui ad agendum. & per Cy. in. l. secunda. C. de iudi. vidu. tollẽ. aliquid in. l. prima. ff. vt i pos. & per Bart. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirend. possessione. In possessorio recuperandæ communiter tenetur non habere locum: vt hic. & in. c. ex cõuestione. j. eo. satis probatur in dicto. c. fi. de or. cog. vbi dicitur qd ante restitutionem nõ est reus audiendus: nisi super possessione. Et idem tenet gloss. in. l. j. §. qui à me. ff. de vi & vi arma. In possessorio adipiscendæ tenetur etiam cõiter quod aut incontinenti vult probare reus de sua proprietate & auditur: aliàs secus: vt not. vltra loco præalleg. per gloss. in. c. j. s. & j. eod. c. literas. & dicit in. d. c. pastoralis. s. titu. prox. facit. l. iij. ff. ad exhib. sed difficultas est in possessorio retinendæ. Nam Dyn. & Cyn. vbi supra videtur velle idem quod supra dixi in possessorio adipiscendæ: & videtur sequi domi. Anto. hic. Sed mihi plus placet quod sentit Bar. in dicto. §. nihil quod vbi constat de iusta possessione actoris, non habet locum illa regula seu exceptio proprietatis: etiam si incontinenti velit probare: quia aliàs sequeretur absurdum, quod liceret domino proprietatis impunè molestare possessorem. ¶ quod videtur contra mentem. l. si quis in tantã. C. vn. vi. & de præb. eũ q. li. vj. & xv. q. vj. c. placuit. & dare materia delinquendi & veniendi ad arma & c. cõtra. l. cõuenire. ff. de pac. do. & l. nõ est singulis. ff. de reg. iur. & c. literas. j. eo. Non enim debet propria

a ¶ Ex officio suo.

Adde qd voluit Lap. alleg. iij. in fi.

b ¶ Nomine proprio. Adde qd voluit Lap. alle. lxiij.

c ¶ Canonica institutione. Adde do. de Ro. deci. j. in ordine nouarũ, in fi. hoc. eo. tit. Old. cõ fil. j.

SEBASAPI. 3

d ¶ Possessorẽ. Ad de q vbi ex restitutione posset vniuersaliter oriri scã dalũ etiã spoliatus nõ est ante oĩa restituendũ vt tenet. d. Ant. in. c. ex parte. in vlti. co. j. eo. Fed. de senis in cõ fi. ccxxiij. Pau. de ca. in. l. ij. C. de edi. diui Adri. tollẽ. & dicit ibi. d. Ias. hoc dicitũ tenendũ cor. di: qd poteris multum lucrari.

bet propria autoritate attētare, qđ per iudicē cōsequi debet: vt not. in præl. iuribus. & c. cū nostris. de cōces. præl. & pro Inn. facit qđ not. in l. iij. C. de pac. Si autē probationes sup possessione hincinde eēnt pares: tūc vince ret probās de proprietate: & obstat tūc exceptio proprietatis: vt probat in c. licet. j. de pba. not. Bart. & Cy. vbi. s. ¶ Op. & videt qđ pđo nedū nō sit restituendus: imō vnicuiq; licitū est morte eū afficere: vt. l. j. C. vt lice. vni cuiq;. Soluit eadē gl. & dicit illud procedere in pđone, de quo ibi nō autē in quolibet. Loquit enim ille tex. in eo qđ morat in stratis publicis ad depredādū & ad occidēdū. isti em debent suspēdi. & dicūtur famosi latrones: vt. l. capitalium. §. famosos. ff. de pce. Tex. em iste loquitur de eo pđone, qui aliū eadē re spoliavit. & ita videt intelligere gl. dū allegat. l. j. §. qui a me. ff. de vi & vi arm.

¶ Sed op. cōtra hoc & cōtra tex. & videt qđ indistinctē pđo nō possit agere hoc interdicto: sicut nec agit ad exhibendū: quia nō habet iustā cām & honestā sui interesse. ff. ad exhi. l. in hac actione. §. si mecū. Nec pōt agere interdicto, ne vis fiat ei, qui mit. in pos. quia nō dat ei cuius nō interest. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hęc verba. Itē fur non agit furti. ff. de fur. l. itaq; fullo. ¶ Io. an. post Pe. & Abba. & Host. ponit plures rōnes diuersitatis satis persuasivas. Prima quia facilius inuitant hoīes ad furandū, qđ ad inuadēdū: vt. ff. de pact. l. si vnus. §. pacta. Secūda, qđ a fure poterit fur p̄cauere: nō tñ a violēto. ar. ff. de act. emp. l. si ea res. Tertia quia actio furti infamat. ff. de his qđ no. infam. l. furti. actio. interdictū nō. ff. de vi & vi ar. l. neq; vñ vi. Quarta ratio, quia nisi interdictū dare pđoni remaneret delictū impunitū: cū primus cōtra scdm agere nō posset: vt ibi no. Sed dñs rei furtiue etiā cōtra scdm furem agere posset: vt ibi no. cū vterq; ipso inuito cōtra actet rem suā. insti. de obli. quē ex del. §. furtū. & l. acilla. C. de fur. Est tñ casus secundū Host. in quo de æquitate fur agit furti: vt. l. qui vas. §. si ego tibi poliēda. ff. de fur. Vide etiā de hac materia per gl. in d. l. j. qui a me. & in l. itaq; fullo. ¶ Et alijs omis Bar. ponit ibi bonā rationem diuersitatis dicēs qđ actio furti, sup interesse fundatur. vñ qñq; dat in duplū, qñq; in quadruplum: sed furis nō pōt interesse, nisi qđ furtū fecit alteri, & alteri furti tenet: & sic ex improprietate sua cōsequeretur actionē qđ esse nō debet. vt. l. itaq; fullo. Et per hāc rationē poteris dicere, qđ pđo nō agit ad exhibendū, nec remedio illius tit. ne vis fiat ei. qđ sunt fundata super interesse. sed iste nō pōt p̄tendere interesse, nisi exprimendo delictū & improbitatē suā. pđo aut agēdo interdicto vñ vi fundat intentionē suā super possessione: qđ possidebat & fuit spoliatus. & sic nō colligit fundare intētionem suā super improbitate. & ideo dicit Bart. in d. l. itaq; fullo. qđ fur licet nō agat furti rōne p̄dicta, pōt tamen agere ad possessionē recuperandā actione tritica: quia fundat in hac actione intentionē suā super sola possessione. ¶ Ex p̄dictis etiā patet quare in casu. l. si vas. §. si ego tibi poliēda. dat furti actio. Nā ponit casum qñ tradidi fulloni vestimēta poliēda: & ipse me inficio alteri comodauit, cui fuerūt subtrahat: licet em comodādo cōmiserit furtū: tñ nihilominus agit furti: qđ sua interest: nō, qđ cōmisit furtū: & tenet alteri actio de furti: sed qđ tenet illi propter malā custodiā, & cōtractū p̄cedentē. & sic nō causat interesse immediatē ex delicto suo. ¶ Sed op. & videt, qđ alia cōsideratiōe pđoni nūquā sit fiēda restitutio quia nō debet fieri cū peccato: vt in c. literas. j. e. Et res aliena sine peccato teneri nō pōt vt in regula, peccatum. de regu. iur. lib. vj. & j. de vsur. c. cū tu. Inno. tacitē videtur respondere ad cōtrarium dicēs secundum quosdam pđonem: esse restituendū quando non confitetur, se pđonem, vel quando nō cōstat proprietatem ad alium spectare: idem videtur sentire in c. cum ecclesia. §. titu. proximi. Pau. de eleaza. in cōmen-

to huius decreta. videtur velle qđ pđoni indistinctē sit fiēda restitutio. Dicit em, qđ hęc restitutio fit in fauorem ipsius pđonis spoliati: sed in odium spoliātis. Hoc nō placet do. Ant. quia in odium alterius nō excusat peccatum. vnde tenet^a quod dixi tenere Inno. licet eum nō alleget: qđ ius canonicū admittit de rigore iuris pđonem agentem possessorio: quia nō admittit ad discutendum, an sit pđo. Sed si cōstaret ipsum esse pđonem, repelleret: quia iam detectum esset peccatū: sensus ergo literę est secundū eū, qđ pđo restituendus est id est, qui verē est pđo. Et pđo allegat qđ est restituendus anteq; hoc sit detectum: sed ad hoc detegendū quis nō admittitur ante restitutionē. Ita dicit ipse. ¶ Sed certē hęc opi. mihi nō placet in alijs beneficialibus. Credo enim indulgentiam restitutionem quantumcūq; cōstet illum esse pđonem: ex quo dominus nō cōcurrit secum ad petendū. Primō hoc apertē colligit ex text. isto, in eo qđ in hoc fundat se super legibus civilibus: quę apertē ponūt pđonem restituendū: vt patet in l. cum fundum. & l. j. §. qui a me. & l. colonus. ff. de vi & vi ar. & l. bona fides. & l. j. §. si pđo. ff. depo. vbi tex. dicit quod si pđo, vel fur deposuit: potest agere depositi. addēs rationem, quia eorum interest cū alteri teneat, & habeat depositarios obligatos ex cōtractu: quā rō habet locum quātūcūq; confitetur eos esse pđones & fures: quinimo tunc habet locum & non aliter. Item papa arguit hīc a minori: quasi dicat si pđo est restituendus quem cōstat esse pđonē: fortius est restituendus iste de quo nō cōstat. licet allegetur defectus proprietatis. aliās autē si nō constaret eum esse pđonē parū: & nihil releuaret hęc allegatio & argumētatio: quam papa hīc facit. Nec obstat. quod restitutio nō debet fieri cū peccato: quia quo ad istum spoliatorem legitimē tenet. Vnde pōt dicere quo ad te liberas ædes habeo: vt. loci. §. cōpetit. ff. si ser. vēdic. facit. l. si. C. de rei vendi. Item sibi sit restitutio nō vt ipse vsurpet, & sibi retineat: sed vt domino habeat facultatem restituēdi. argu. in d. l. j. §. si pđo. ff. depo. Item iste agit de vi cōmissa in personam suā: & interdictum est personale. licet sit in rē scriptū. l. j. ff. de interdi. ¶ Pro hoc facit quod ipsemet do. Anto. tenet in alia parte huius capi. vt. j. dicam. dicens quod in alijs a beneficialibus non obstat petenti restitutionem exceptio defectus proprietatis notoria: ex quo nō fundat intentum non opponentis. Nam quo ad istum liberas ædes habet, vt. s. dixi. facit quod not. glo. in c. ad decimas. de resti. spo. libr. vj. & in c. j. de p̄scrip. eo. li. Secus, si constaret eum pđonem: cum peteret restitutionem cōtra dñm: & sic obstat sibi exceptio defectus proprietatis notoria: & fundaret intentionē aduersarij. vt legi. & not. in d. c. ad decimas: & hoc casu pōt intelligi opi. Inno. §. recitata, si vis eam saluare. ¶ Sed in beneficialibus indistinctē nō debet fieri restitutio: ex quo constat eum pđonē. b arg. in c. quoniā. & c. cōstitutus. & quod in eis not. de si. p̄f. by. ne detur vitiosus ingressus. Nō enim debet se intrudere in beneficio etiam vt alij restituat. ar. c. eum, de eo, qui mit. in pos. lib. vj. Sed iudex debet ex officio restituere illud verō rectori: vt celeriter obuie periculo aiarū ar. c. cōstitutus & c. oblat. de app. & c. cū nobis. de elec. & quod not. Inno. in c. ad nostram. ij. de iureiuran. facit qđ not. Bar. in simili in l. iij. §. hoc autem. ff. de dam. infec.

¶ Sed contra p̄dicta & tex. oppo. & aliter. videtur enim qđ saltē in istis beneficialibus debet pđo & intrusus excludi a petitione restitutionis. & sic debet admitti exceptio non canonicę institutionis: quia beneficium non potest obtineri absq; canonica institutione: vt in c. ex frequentibus. de instit. & in regula prima. de regulis iuris. libro sexto. Cōstat ergo possessorium cessante canonica institutione. simile videmus in matrimonio carnali. Nam liber homo possideri non potest: vt. l.

^a ¶ Vnde tenet. Tu pondera, quia nō pbat iste text. qđ debeat fieri restitutio pđoni scdm cēsuram civilē. dicit em qđ scdm rigorem iuris civilis pđo restituitur siue ergo sit notorius siue non, restituit: qđ per alia uia apparet, qđ non fit restitutio cū peccato. vt regula peccatū. de reg. iur. in vj. & p cōsequens dictū Inno. est verū & dictū do. Anto. quicquid dixerit Petr. & do. Abba. Andr. Barba.

^b ¶ Eū pđonem. Adde videndū p do. de Ro. decj. vl. in ordine nouarū. hoc. eod. tit. & ibi qualiter debeat iustificare tit. & per Old. cōf. j. cuius dicta suppressio auctore pro maiori parte refert Io. an. in addi. Spe. de restitu. spo. hic. j. etiā allego.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

cum hæredes. §. ff. de acqui. pos. petēs restitutionē con iugis debet fidem facere de titulo matrimonialivt in. c. ex pte. & i. c. ex trāmissa. j. e. Et idē in interdicto de libe. hoie exhibēdo: habet em annexā proprietatis cām vt di cit tex. in. l. ij. §. quādā. ff. de interdi. videt ibi quasi text. de casu nostro, cū dicit q̄ etiam interdicta de locis sacris, vel locis religiosi habēt annexā cām proprietatis. hæc aut nō cōtingunt ex alio, nisi quia ista nō pnt pos fideri sine titulo: idē ad iustificandā possessionē oportet probare titulū. Sol. propter hoc cōtraria multa cir ca hāc materiā scribunt hīc, & alibi. & maximē per do. Ant. prolixē & cōfuse hanc materiā attingentē. ¶ Ego declarādo materiā quātō melius potero reducā eā ad quatuor principales opi. Quidā em tenēt titulum esse probandū: per ea quæ dicta sunt in contrariis: vt refert Arch. in. c. eū qui. de eo qui mit. in pos. lib. vj. Sed certē huic opi. multū ob. iste tex. & c. sequēs. & c. cū super. de causa possessio. & proprie. vbi sufficit probare confir mationē electionis. Item facit. c. ex insinuatione. §. de pro cu. vbi apertissimē colligit i. fi. restitutionē fiendā absq̄ eo, q̄ doceat de tit. & ab hac opi. cōiter recedunt doct. ¶ Scda opi. est vt ad instatiā rei cōuenti, nō sit necesse ostendere titulū, vel colorē possidēdi ante restitutionē nec spoliatus pōt de hac quæstione referre, sed iudex ex officio anteq̄ restituat debet se de titulo informare: & si de titulo legitimē constet, vel saltem per probabiles præsumptiones, debet eū restituere. Si verō nihil cōstet de titulo nō facit restitutionē. Per hoc inferi, q̄ si pro ponat beneficiū esse reseruātū, iudex ex officio de hoc cognoscere pōt anteq̄ faciat restitutionē. Et hāc opi. te net Lap. de castello. sua allegatione. xxiiij. & sic dicit se viua voce audiuisse Io. cal. in decreta. c. ex parte. j. eo. Et dicit q̄ hoc firmabat pro cōclusionē vera. hāc eandem opi. tenet Bertrā. in cle. vna. de cā pos. & proprie. & di cit sic fuisse obtentū in palatio apostolico: quia in istis non dat possessio sine titulo vt. d. regula. j. de reg. iur. li. vj. ¶ Tertia opi. habet vt nec ad instatiā aduersarij: nec ex officio iudicis teneat spoliatus probare titulū, vel iu stificare possessionē: sed sufficit docere de sola possessio ne, per hoc. c. in literis. Debet enim iudex excludere ad uersarium in odium sui & actorem restituere postmo dum ex officio suo, si voluerit, poterit inquirere: sicut in simili fit in fi. c. cum nobis. de elect. facit. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. vbi iudex ex officio suo inquit hāc opi. tenet do. meus do. Car. in. ex parte. j. eo. & eam sen tit Inn. in. d. c. ex parte. vbi reuocādo, qd̄ dixerat, hīc di cit canonicū posse petere restitutionē iuris canonicalis dato q̄ non probet eū fuisse possessionē ingressum au thoritate superioris: vel exercuisse aliquē proportiona bilem canonico dūtaxat: sed satis est q̄ doceat se exer cuisse aliquē actum vt canonicū animo acquirēdi qua si possessionem iuris canonicalis, scientibus illis quorū interest. & sic apertē sentit nec titulum, nec colorem possessionis esse necesse probari: sed sufficit probare nudam possessionē. Sed ipse Inn. alibi. & hīc aliter sentit vt. j. subijciam. ¶ Quarta opi. a est cōis q̄ non teneatur probare titulum: sed debet iustificare possessionē ex ti tulo, seu aliter colorare. & hāc opi. sentit gl. quā allegat totus mundus in cle. vna. de causa pos. & proprie. ¶ Ad uerte tñ ad gl. quia illa nō oīno firmat: sed Io. an. opi. suā circa hanc materiā melius declarauit, quā alibi in addi. Spec. eo. tit. de resti. spo. super rub. immediatē post prin cipū: & ibi apertissimē firmat q̄ vbi nō cōstat petentē non habere ius auditur: sed habet iustificare possessio nem. Sed in modo iustificādi sunt opi. ¶ Quidā dicūt q̄ debet probare titulū primo aspectu legitimū. Non enim venit in possessorio omne quod requirit petitoriū sicut patet in matrimonio carnali: in quo petens resti tutionē nō arctat ad probandū titulū necessariō cōclu-

dentem: sed satis est, q̄ probet matrimoniū legitimū ex cōsensu, nec admittunt exceptiones defectum intrin secum cōcernentes: vt leg. & no. in. c. ex parte. & c. lras. & c. ex trāmissa. j. eo. Et satis videt in hoc sentire gloss. illius cle. in glo. dum dicit illud esse iustificare possessio nem ex titulo: aliud agere petitorio. Alij dicūt q̄ satis sit ei probare se autoritate superioris in possessionem inductum ad hoc vt restitutionē cōsequat. Et hāc opi. tenet Inn. hic, vbi videt velle hoc esse necessarium. facit qd̄ not. Arch. in. c. eū qui. de eo qui mit. in pos. lib. vj. sed ipsemet Inno. variavit. Nam in. c. ex parte. j. eo. tenet suf ficere probare ad iustificandū possessionē & restitutio nem cōsequendā, q̄ fuit in possessione canonicatus & beneficij exercēdo scilicet illos actus, qui solū canonicis & talibus beneficiatis cōpetūt. Exemplificat de actibus canonicalibus. sicut est eligere, oībus tractatibus inter esse, habere stallum in choro & similia, & maximē facit secundū eū, q̄ talia sufficiant ad cōsequendam restitu tionem: quia malē facit reus eā spoliando ac si esset iu dex. j. eo. c. ex parte. videt postmodū magis laxare hanc materiā in canonicatibus dicens q̄ etiam sine proba tione prēdictorū actuum canonicis tantū cōpetētibus satis erit isti spoliato, si probat q̄ aliquid fecerit: vt ca nonicus intendēs acquirere possessionē canonicatus. & dicit sibi hoc plus placere. quod not. in isto. c. in literis. Aliā opi. sentit Inn. in. c. bonæ. ij. de postu. prēla. vbi vi detur velle q̄ ad hoc vt cōpetat possessorium in istis be neficialibus oportet q̄ ad minus probetur possessionē fuisse habitam sciente superiore. licet enim secundū eū sola scientia superioris nō sufficiat ad probandum iustā possessionem: sufficit tamen q̄ ex hoc cōstet possessio nem nō esse euidenter iniustam. ¶ Ex hoc notabiliter videtur velle quod possessio euidenter iniusta nō parit possessorium: & q̄ præsuntur euidenter iniusta. vbi nō probatur habita saltem superiore sciente. & loquit ibi tā in ecclesia quā in præbenda. Vides ergo ex prēdi ctis, q̄tū in hac materia fuit varius Inn. Nam hīc requi siuit autoritatem superioris in. c. bonæ. scientiam tan tūm. in. c. ex parte. solū exercitium actuum canonis tñ cōpetentium, vel aliorū actuum, si exercuit: vt canoni cus. Ioā. And. in addi. Spec. prælleg. quo ad omne bene ficiū tenet primam opi. Inn. scilicet, q̄ ad minus req ratur superioris autoritas: sed quo ad canonicatus & actus collegiales, satis videt iustificare possessionem pa tientia canonicorum admittentium istū ad tales actus: & sic secundū eum quale suffragium habebat possessor sibi debeat sufficere in odium violētī. & sic procedit il lud dictum Inn. in. c. ex parte. An autē sufficiat proba re illum sic fuisse habitum & reputatum: remittit ibi Io. and. ad no. per eum in Spec. in titu. de teste. §. nūc vi dendū. in ver. multum. & videtur velle, q̄ sic, si probat realis tractatus: secus si verbalis tantū arg. cle. si sumus. de sen. excō. & de priui. si papa. lib. vj. ¶ Do. Ant. mul tum strictē sentit hic in hac materia. Dicit enim posses sionem beneficij respectu tituli habere nemo pōt absq̄ patientia & scientia eius, a quo pendet ius conferendi, seu trāsferendi: quia hic est impropria possessio, quē nō potest haberi, nisi per patientiā illius ad quē spectat ius transferendi. alle. l. ij. §. dare. & ff. de vsufru. & l. quoties. ff. de feri. & no. in. c. cum ecclesia. §. de causa pos. & prop rie. & de off. ordi. c. cōquerente. cū simi. Quasi sentiat, q̄ ista possessio, vel quasi constat circa incorporalia: cū habeatur respectu iuris ministrandi. Nec in canonicatu putat sufficere scientiā & patientiam canonicorum: ni si quando ab eis dependet potestas cōferendi: vel inquā tūm ageretur de possessionis inquisitione alicuius iu ris, qd̄ transferre dependet a potestate canonicorum: vt in potestate eligendi, vel interessendi capitulo & simili bus. ¶ Item dic q̄ licet scientia & patientia superioris sufficiat

SEBA. SAPI.

a ¶ Quarta opi. Vi de circa hāc Rotā deci. xliij. inci. itē fuit dubitatū utrū petētī, & deci. cclj. inci. si quis dicat. & deci. cclxxix. inci. petētī. & Pau. de cast. in cōfi. ccc xliij. inci. ad cōfir mationē eorum. in tertio dubio. secū dum antiquā im pressionē. Card. in d. cle. vnica. in. x. not. de cau. pos. & proprie.

a

13

14

15

16

a ¶ In iustus possessor. Pōdera, qā mihi nō videt, q̄ requiratur auctoritas, & sola patiētia nō sufficit. Ad hoc adduco tex. i. d. c. ex frequentib⁹. vbi dicit de cōsensu epī, vel suorū officialiū, q̄ de iure pnt. & certū est, q̄ cōsensus epī, v. officialis est auctoritas: vt dicit Arc. xviij. q. ij. q. dā & voluit Bal. i. l. fi. §. necessitate. d. bo. quē li. ergo sequit, q̄ nō sufficit: patiētia. & facit, qā possessio cū auctoritate epī nullū habet cōmercium: vt voluit Bal. i. l. ij. C. de legi. hāre. Itē pōdera, qā ibi tēx. dicit q̄ de iure pnt: vñ requiratur cōsensus eius, q̄ de iure pnt: sed ille est ep̄s ergo possessoris patiētia nō sufficit: vt dicit hic do. Abb. no. bene. Andræ. Barba.

b ¶ Possessionē suā. Pondera. c. ex frequentib⁹. i. v. si. de tūct. qā nō pbat, q̄ acquirit possessionē: sed detētionē. Andræ. Barb.

c ¶ Superioris. Ad Lap. alle. xxx.

d ¶ Non querunt. Dic, q̄ istud nō habet locū in beneficiis: imō requiritur patiētia superioris, vt i. d. c. ex frequentib⁹. Andræ. Barb.

e ¶ S E B A. S A P I.

e ¶ Satis est. vide Alex. in consi. xvj. incip. in cā & lite. col. in ver. in super rñdeo. i. v. vol. vbi tradit, q̄ in istis iurib⁹ incorporalib⁹ nō acquiritur quasi possessio: nisi pbeatur patiētia & sciētia superioris, ad quē spectabāt illa iura.

f ¶ Inutilis. Itē pōdera, quia est iustus error. arg. no. i. l. Barbarius. de offi. p̄cto. Andræ. Barba. Anto. Francif.

¶ Ad hoc. qd̄ dicitur de iusto errore, dicas: q̄ talis iustus error habet p̄ titulo quo ad p̄scriptiōnē inducēdā, secū dū Bar. i. l. Julian⁹. in p̄ri. ff. ex q̄ cau. ma. & in. l. j. ff. quorū. bo. & habetur p̄

sufficiat ad habendam possessionem beneficii. Nō tamē sufficit ad agēdum possessorio si a possessione illa fuit eiectus: quia oportet aliter possessionē colorare. Ex quo enim nō apparet auctoritas superioris est euidenter iniustus possessor, cui non cōpetit possessorium. ¶ Nisi superior fortē aliquē actū expressum fecisset, per quē illum approbasset: vt admittendo ad osculū, & similia. arg. c. ex ore. de his, quæ fiūt a maio. parte cap. & j. de p̄ben. c. dilecto. vel nisi antiquissima sit possessio: quia eo ipso ex hoc coloratur. Ad hoc quod no. Inn. in. c. ij. de in integ. resti. Item secundū eum quia sufficit probare titulū primā facie validū. Vult ergo in effectu, q̄ respectu acquisitionis possessionis beneficii sufficiat sola scientia superioris: sed respectu agēdi possessorio oportet, quod aliter iustificetur possessio: vel p̄bando auctoritatē superioris: vel titulū primo aspectu validū, vel lōgam possessionē, vel cōsimile modū: & hoc dicit procedere nedū ex iudicis officio, sed etiā ad instantiā partis: quia aliās est euidenter iniustus possessor, cui nō datur possessorium. Et putat dicendū & fortius, si agatur vti possidetis: quia aliās possessio p̄sumeretur clādestina, vel euidenter iniusta, quē nō parit possessorium. & hoc dicit tenere Bal. in cle. vna. ¶ Nec ob. si dicatur, q̄ possessor non cōpellitur ostēdere titulū suæ possessionis vt. l. cogi. de peti. hēre. ij. q. v. in prin. qā illud verū, qn̄ possessor nō habet cōtra se p̄sumptionē: vel nō est euidenter iniusta abiq̄ coloratione: quia res est vniformiter pariter possidibilis. Secus si certo modo tm̄ possidibilis est: sicut in casu nostro. Cōtra hoc facit tex. s. eo. c. audita. vbi ille obtinuit in hoc interdicto, licet nō iustificaret possessionē suam.

b Hāc opi. q̄ agēs possessorio in bñficiali, tenetur iustificare possessionē ex titulo, tenent do. de Ro. deci. xxij. alias. cclxj. videntur tm̄ sentire, q̄ sufficit p̄bare possessionē habita auctoritate superioris. dum allegat Io. an. in addi. Spe. in loco p̄all. Et idē q̄ teneatur iustificare possessionē, tenet Pau. in d. cle. vna.

¶ Hāc in effectu scribunt in hoc articulo satis difficili. Ego tm̄ respectu acquisitionis possessionis, primō puto scientiā superioris nō necessariā: sed illius, qui tm̄ erat in possessione illius bñficii. vnde dico, q̄ aut superior erat in possessione illius beneficii: puta, quia habebat illius vacātis custodiā. & tunc ipsius scia, sicut cuiuslibet superioris requirit. Aut ali⁹ erat in possessione, & sufficit illius scia: licet superior ignoret. & hoc apertē voluit Inn. in c. bonæ. ij. de postu. P̄el. & bene probat rōne. Nā ad acq̄rendā possessionē alicuius rei, vbi dat capacitas ex parte p̄sonę sufficit animus volētis acq̄rere & patiētia possidētis: vt in. c. cū ecclesia Sutrina. de cā pos. & p̄prie. & c. cū olim. eo. tit. facit quod leg. & no. in. l. clā possidere. §. qui ad nūdinās. & l. peregrē. ff. de acqui. pos. & in. c. olim. el. ij. eo. & quod no. in. c. cōquerente de offi. or. ¶ Pone ergo clerici cū habuisse possessionē beneficii ab eo, quē putabat superiorē: dicemus nē, q̄ sit adeptus possessionē beneficii: minime: vt in. c. quērelā. de ele. & qd̄ ibi no. Inn. c. ij. de in integ. resti. facit. c. si beneficia. de p̄bē. li. vj. & meli⁹

in. c. ex frequentibus. de instit. & c. eū, qui de p̄bē. li. vj. ¶ Hinc dicimus, qd̄ possessor beneficii cū bona fide, nō tenetur ad restitutionē fructuū, aliās secus. vt no. do. de Ro. de cisi. xxij. aliās. xxij. & doc. & gl. in. c. cū super de cā pos. & p̄prie. in. c. grauis. j. eo. Nec ob. si dicatur, q̄ ista incorporalia sine patientia non queruntur. & c. quia dico, q̄ satis est habere patiētiā illius, qui ea possidet: vt. s. dixi. & si vacant nō est necesse habere scientiā alicuius: vt. l. cum querebatur. C. vnde vi. & not. Innoc. etiam in beneficialibus in. d. c. bonæ. Item ista incorporalia accedunt rei corporali: ideō resiquita possessione rei corporalis, competit exercitium incorporalium. ar. eorū, quē no. in. c. trāsmittam. de ele. & in regula. j. de regu. iur. li. vj. licet ergo requiratur scientia fortē ad iustitiā possessionis, vt non appareat iniusta: tm̄ quo ad habitū possessionis nō requirit. & pro hac opi. induco tex. no. tabi. in. l. j. §. si vir. ff. de acqui. pos. & l. j. §. de iicitur. ff. de vi & vi ar. vbi notabiliter p̄batur, q̄ pōt acq̄ri possessio rei: licet domini acquisitione interdica a iure. Licet enī donatio phibeatur inter virū & vxorē, tamen si trahitur possessio illa bene acq̄ritur, q̄ est sufficiens etiā ad agēdū possessorio, si inde coniunx expellatur: vt. d. §. de iicitur. & no. glo. xiiij. q. j. in summa. & gl. in. c. ex parte. j. eo. & ibi ēt per Io. an. ¶ Nec ob. tex. in. l. si eum. ff. de dona. inter vi. & vxor. vbi dicitur mulierem nō possidere sup̄scripto casu de iure civili. intelligitur enim dupliciter. Primō, q̄ nō possideat civiliter: sed naturaliter sic: quæ possessio apta est ad restitutionē cōsequendā: vt. d. §. de iicitur. Secūdō intelligitur, q̄ etiā possidet civiliter: & tex. i. d. l. si eū. debet intelligi quo ad effectu: quia contractus fuit inutilis. ¶ Et hęc opi. secūda cōiter tenetur, vt ibi. Ita dico in p̄posito, q̄ licet beneficiū nō possit effici ip̄ius clerici: nisi p̄cedat titulus legitimus, possessio tm̄ pōt transire sine eo. qā vt no. dicit tex. in. d. §. si vir. acquisitio possessionis est quid facti, quæ nō impedit ex phibitiōe iuris. ¶ Ad idē videt tex. expressus in. c. De g. §. patet. ij. q. j. vbi expresse tenet Gratia. q̄ etiā violenter pōt acquiri possessio beneficii etiā episcopatus: nec debet inde deiici sine iudicis auctoritate. & si deiicitur pōt petere restitutionem possessionis. Idē sentit Hug. & ibi per Archi. in. d. §. patet. & xiiij. q. j. in summa. vbi dicit, q̄ ex quo dat capacitas in possidente, acquiri possessio ex solo facto: q̄ sufficit etiā ex parte possessorij recuperandē. Ad idē etiā facit, quia sicut ex post facto cessante titulo per iuris priuationē retineri potest possessio: vt in. c. licet episcopus. de p̄ben. lib. vj. & ita ante factum. & idē in. c. eum qui eo. tit. & li. facit. c. cū nostris. & c. literas. & qd̄ no. in eis. de cōces. p̄bē. ¶ Ad regulā primā de reg. iur. lib. vj. respōdeo dupliciter: q̄ p̄cedit respectu habēdi, nō autē respectu possidēdi. nō autē pōt habere beneficiū, vt Rector absq̄ canonica institutione. Secūdō pōt intelligi etiā respectu possidēdi: sed verū licitē, ibi positum, soluit cōtrariū. Dicit enim, q̄ licitē nō possidetur. Nō enim negat quin illicitē: imō poti⁹ innuit cōtrariū p̄ cōtrariū sensum. Simile in raptore & violento

Bald. in. l. fi. in. xv. op. C. de edict. di. Adria. tol. Et talis error excusat apocna statuti punietis nō ponētes res in xltimo cōi: vt voluit Bal. in. l. quam diu. C. q̄ admit. & excusat etiā a pōena dupli, quæ cre scit per negationē secūdū. Bal. in. l. ea q̄. in. j. q. C. de cōd. ind. p. l. ij. in. §. fin. ff. de iur. fil. & p. c. j. in fi. de ele. Et ex quib⁹ causis oriat error iustus: vide Bar. i. l. Cell. ff. de vsuca. & vide Pau. de Ca. i. cōsi. cclxx. xvj. & in. consil. lxxij. & lxxxvj. vbi ponit, an & qn̄ error causet bonā fidē: & qd̄ sit error habet p̄ Spe. in ti. de cōfess. §. ij. & p̄ Bal. in. l. qd̄. i. vñ. col. C. de iure deli. vbi dixit, q̄ est applicatio animi ad falsum. Et q̄ differtētia sit inter errare & ignorare. videt Spe. i. tit. de pos. i. vñ. xv. & p̄ Bal. in. l. falsus. in. j. q. C. de fur.

g ¶ In. §. patet. Item pōdera, qā cēsetur cā spūalis: vt est gl. in. c. j. de iudi. Andræ. Barba.

h ¶ Iudicis auctoritate. Adde do. de Ro. deci. j. in ordi. nouarū, hoc. eo. ti.

Panormi. super Prima secundi Decret.

possessore, qui possidet. illicite tñ. l. cū fundū & l. colonus. ff. de vi & vi arg. in isto text. fin.

22 ¶ Ad prædicta vide do. de Ro. decisi. ij. in fi. vbi hoc dicentes sentiūt, qd si vnus est intrusus, & alius habet legitimū titulū: nō pōt iste agere noīe ecclesiæ: qā videt possessorē spoliare, qd nō licet ad idē. c. p. venerabilē. & qd ibi nō. qui filij sint legiti. Non ob. l. ij. § dare. & l. quoties. alleg. per do. An. loquit enim in acquisitione rei incorporalis, q non pōt haberi sine scia & patiētia possidentis: vt. l. ij. C. de serui. & nō. in. c. bonæ. ij. de postula. præla. sed beneficiū est quid corporale & eo ipso, q habet corpus ecclesiæ pōt ratione illi⁹ possessionis administrare. Veniūt enim alia remedia per viā accessorij: vt in. d. c. per venerabilē. ibi, q præst loco & c. & qd nō. ibi doct. ad idē. l. si arrogauero. ff. de p̄ca. & l. arrogato. ff. de adop. & qd not. Inno. in. c. in presentia. de proba. & glo. xix. q. vlt. si qua mulier. Idē hīc videt habere patiētia possidentis beneficiū absq scia superioris, iuxta nō. per Inno. in. d. c. bonæ. & hoc de primo. ¶ Aut quærit re

23 spectu petēdi restitutionē: & tūc cōis est opi. vt. §. dixi, q possessio sit iustificāda, vel titulo vel alio modo. Ego verō dico sic: q aut petēti restitutionē ius cōe non obstat: & sufficit probare nudam possessionē nec est necesse aliter colorare. ¶ Primō moueor per istum tex. indistinctē dicētē prius agi debere de violēta eiectione, q de canonica institutione: & nihil dicit de iustificanda possessione: imō apertissimē innuit oppositū in fine, dū dicit q etiā prædo est restituendus: aliās em parū valeret argumentatio papæ. Sensus enim literę est, q si prædo est restituendus: fortius ille de cuius possessione constat, licet non de titulo. Ad idē. j. proxi. c. & melius. c. cōquerēte. j. eo. vbi etiā spoliato a iudice ante oīa mandatur fieri restitutio: & qd postmodū de alijs cognoscat. Itē hoc videt velle, si vis nō inferatur literę, illa cle. vna. de causa pos. dū dicit in solo possessorio pcedēdū. Nō enim esset solū & nudū possessorij. si haberet aliquid docere de titulo: cū in possessorio sufficeret probare possessionē & deiectionē: vt in. c. cōsultationibus. de offi. dele. Et p illā cle. apertē patet, q. l. ij. §. qdā. ff. de interdi. de qua videt facere festū Io. an. in addi. p̄dicta nō habet lo cū in casu nostro. Dicit em ibi tex. q interdi ctum de locis sacris & religiosis, habet annexam cām p̄prietatis. Si em hoc procederet in casu nostro, non diceret tex. in. d. cle. in solo possessorio pcedēdū. & c. Ad idē videtur tex. apertissim⁹ in. c. ex insinuatione. §. de procur. vbi mādāt inquiri de titulo post restitutionē factā: sed respectu restitutionis fiendæ

a solū mandāt inquiri de quibsdā, inter q nihil dicit de colorāda possessione. ad idē. c. ex parte. §. de rescri. & c. cū ad sedē. j. eo. vbi pōt agi solo possessorio de ecclesijs: cū possidebant, vt qdā p̄prietas. Ad idē. c. cū super. de cau. pot. & p̄prie. in ratione sua. in. c. accedēs. §. e. ¶ Itē multū me mouet ad hāc snām q cū multa iura antiqua noua & nouissima in hac materia emanauerūt & mādant restitutionē beneficij fieri: nunq fecerūt mentionem de hac possessione colorāda ex quo apertissimē præsumendū est hoc non esse neces-

sariū. arg. c. ad audientiā. de deci. Nec puto, quod iudex ex officio suo hoc possit: quia iura ante oīa nolunt restitutionē fieri: nec est cōueniens, vel equum, vt iste spoliatus litiget. iij. q. j. p. totū. & ij. q. ij. per totū. & c. frequens. de resti. spoli. lib. vj. Nec iste aliqd petat, qd prius nō habuerit. restituat ergo in statum pristinū, & de mū in grat superior si inquirere vult: vt apertē pbat tex. in. d. c. ex insinuatione. ¶ Et ad illud simile de matrimonio carnali, propter qd multū videt moueri doc. in cōtrariū: Rñdeo, q ideo ibi est necesse p̄bare titulū saltē in aspectu legitimū: qā sine eo non pōt haberi possessio, etiā iniusta: cū liber hō etiā si ligat⁹ teneat, possideri non possit: vt in. l. cū hæredes. §. fi. ff. de acqui. pos. facit. l. j. ff. de rei ven. Cū ergo petens restitutionē habeat p̄bare possessionē vt. d. c. cōsultationibus. ergo necesse habet p̄bare titulū, per quē pbat possessio. sed in beneficialibus pōt haberi possessio. per clericū sine titulo quādoq iusta, qnq iniusta: vt. §. dixi. cū beneficiū sit possidibile: & clericus sit capax possessionis & hoc videt voluisse iste tex. in fi. Et in dubio præsumendum est iusta: cum clericus nō debeat esse sine beneficio. de præben. cū secundū. non ergo necesse est probare titulum ad probationē possessionis. Quia nō probat hoc esse, quod ab hoc cōtingit abesse. in. c. ij. de transla. Epist. & l. neq natales. C. de proba. & in. l. nō hoc. C. vnde legi.

24 ¶ Secus autē vbi laicus peteret restitutionē spiritualiū: qā tūc habet p̄bare titulū: qā sine eo nō potest habere possessionē: vt in. c. causam. de præscrip. & hoc casu potest itelligi. d. l. ij. §. quēdā. vel qn loca sacra, vel religiosa peteretur noīe proprio: qd esse nō potest. Pro hoc gl. xiiij. q. j. in summa. & in. c. ex parte. j. eo. quē volūt laicū nō posse petere restitutionē decimarū, & aliarū rerū spūaliū: nisi p̄bet titulū: qā sine eo nō pōt illud ius possidere: sed clericus poterit petere restitutionē tanq Rector. & secundū hunc intellectū nō violantur iura: & nullū subest periculū cum nihil petat, q prius nō habuerit. & hoc apertissimē sentit Inn. in. c. s̄ape. j. eo. vbi dicit possessorē ecclesiæ debere consequi possessionē ipsi⁹ per conditionē. c. reintegrāda. iij. q. j. licet nō valeat institutionē canonicā probare. & fundat se super sola possessione: qd multum nō. Aut ius cōmune resistit petēti restitutionē: vt puta, quia possidebat duo bñficia incōpatibilia: vel patiebatur defectū in ætate respectu illius bñficij: & tunc est magis dubiū. Io. an. videtur sentire in dicta additione, q tenetur p̄bare titulū, etiā si ius nō fundet in tētionē possidentis: per nō. in. c. cōstitutus. de fil. presby. Et sic videtur recedere a gl. quā posui i. c. ad decimas. de resti. spo. & i. c. j. de rescrip. li. vj. vbi voluit nō sufficere, q ius cōmune faceret contra petentē restitutionē: nisi fundet intētionē possidentis. Sed videtur in dicta addi. illud dictū restringere in matrimonio carnali & spirituali. Et puto, q etiam hoc casu debet fieri restitutio nō docto prius de titulo. Ad hoc allego tex. apertū in. d. c. ex insinuatione. vbi ille possidebat archidiaconatū & præbendam, q simul de iure cōmuni haberi nō possunt: maximē secundū iura antiqua: vt in. c. j. de cōsue. lib. vj. & nihilominus prius mādatur ibi restitutio, quā inquiratur de titulo: imō aderat ibi vltra illā iuris p̄sumptionē, alia p̄sumptio, scilicet sniæ latæ cōtra eum, licet cū falso pcuratore. facit. c. referētē. j. de præbē. Nec ob. c. ad decimas. quia ibi loquitur, vt. §. dixi scilicet quando ius cōmune fundat intētionē possidentis: & sic possunt sustineri glo. præal. etiam i bñficialibus. Sicut enim nō debet iudex spoliare iuris ordine nō seruato illū, contra quē facit ius commune: quia posset ius retinēdi sibi cōpetere: vt in. c. licet episcopus. de præbē. li. vj. Ita & fortius nō debet hoc posse cōpetere priuatæ personæ. Quis enim diceret, q si in casu. c. licet episcopus. superior spoliaret possessionē, q non deberet fieri restitutio: aliās enim apertē veniremus contra intētionē illius cap. & daretur materia spoliandi possessorem, donec iuris ordine seruato spoliatur: quare si illicite spoliatur, est deneganda restitutio: cū nihil petat, quod prius non habuerat. ¶ Ad. c. cōstitutus. de fi. presby. respōdeo, q multipliciter intelligitur: vt ibi nō. Inno. & Ioan. an. nam aliqui intelligunt, q ibi fuit actum petitorio: aliqui quod petitorio & possessorio: aliqui q possessorio tantum. sed opponebatur notorius defectus proprietatis, q si verum erat nō debebat fieri restitutio. arg. c. quoniam. eo. titu. & c. euidentia. & c. si constiterit. de accu. vel si nō erat notorius ille actor de iure suo cōfidens cōsensit vt admitteretur exceptio defectum pro

¶ Inquiri, Et pōdera illum tex. qā dicit, q fuit appositā exceptio minus canonicæ institutionis: vnde fuit institutus: sed nō canonicē. vide Oldra. quē allegat Bal. in. l. si de p̄prietate. C. si a nō cōpe. iur. vbi dicit, q quoties est necessaria probatio defectus p̄prietatis, non fit restitutio. ad qd vide ibi Bal. qd not. cōtra istos prædones, q furātur castra, vt spoliati non restituantur. vide Old. cons. j. & do. in. c. De. §. patet vers. sed obicit. iij. q. j. & Lap. alle. xxiij. & xxx. & l. ij. & do. de Rot. cōclu. cclxiij. & cccxxxiij. Tu vide Bal. i. c. itē cū quis. vbi tangit, si debet colorare possessionē & decidit, q sic. Mouet ex. l. hoc colore. ff. de inof. re. vide do. Car. in. c. ex parte. j. e. Et pōdera. qā aut loquimur de restitutione petenda, qua habita spoliatus remaneat quietus, & i pace: quo casu loquit. c. ex insinuatione: tūc est iustificanda. & isto modo procedunt omnia dicta quæ probat.

etum proprietatis concernens: vt in c. s. eo. vel hoc fecit Papa, vt euitaretur circuitus: quia si fuisset facta restitutio & constitisset postmodum de proprietatis defectu, fuisset facta statim amotio: alius ergo iudex non potuisset facere: vt sentit ibi Io. an. & sic capiatur ibi qualiscunque lectura ex predictis. Non ob. ille text. casui nostro: cum ius presumat aliquam defensionem sibi posse competere. & ideo disponit spoliacionem non fiendam: nisi iuris ordine seruato: vt in c. licet episcopus. ¶ Sed tenendo illam cōem opi. q. fit necesse colorare possessionem: est dubium nunquid per confessionem aduersarij titulum cōfictis sit satis iustificata possessio ad finem consequendae restitutionis. Do. de Ro. decisi. ccccj. aliās ccccv. dicunt hanc sufficere in odium spoliantis. ¶ Vide etiā ad materiam per Lapum conclu. liij. aliās liij. vbi sentit, q. per lōgam possessionem satis colorat possessio: quod sentit Inn. in d. c. ij. Item aduerte ad vnam no. limitationem, quā do. de Ro. conclu. xix. ponunt circa illam opi. Dicunt enim possessionem colorandam, quando agitur interdicto vnde vi. & sic via ordinaria & iuris ordine seruato: secus si per viam attentati quis peteret restitutionem: tunc enim sufficeret pbare possessionem tempore litis, nec est necesse possessionem colorare: quia hoc fit ex iudicis officio & incidenter. Et hoc casu ostēditur non solum pars, sed etiam iudex. Optimè possunt adduci no. per. glo. in cle. ij. vt lit. pen. Et hoc dicunt verum. nisi notoriè a constaret de defectu iuris spoliati. tunc enim licet iudex posset reuocare attentata propter iudiciariam autoritatem contēptam, non tēme debet facere restitutionem illi tenenti cum peccato. per no. in c. cōstitutus. de fil. presby. ¶ Sed aduerte, quia hanc aliquāter faciunt contra illam communē opi. si enim non posset haberi possessio sine pntia, vel autoritate superioris, quomodo poterit hoc casu probari spoliatio, per petentē restitutionem attentatorum: nisi coloretur illa possessio. Vnde tene primā opi. Sed tenendo communē opin. Nunquid sufficit narrare, q. legitimè & canonicè possiderit? Quidam, vt Collector deci. Rotæ, q. non: quia articulus erat nimis vagus. Debet enim magis specificè facere mentionem de tit. Sed do. de Rota communiter concluderunt contrarium, seu oppositum: quia in probando poterit descendere ad specialia. arg. eorum, quæ no. Inn. in c. fraternitatis. de test. Hanc opi. sequitur hic do. Anto. & vide plenè per eosdē do. de Ro. deci. cclxxij. ¶ Sed quæro, an indistinctè repellatur exceptio defectus proprietatis contra agētem possessorio in istis beneficialibus. Cōclūdo sic post do. Ant. quod aut agitur possessorio adipiscendæ & debet admitti: si probationes offeruntur incontinenti. Quod procedit etiam in aliis à bn̄ficialibus: vt. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhi. & no. gl. in c. j. s. eo. & in c. literas. eo. tenet Hostiē. in c. ad vltimum. s. de cau. pos. & proprie. licet Inn. sentiat ibi oppositum & minus bene. Sed in beneficialibus obstat exceptio criminis cum infamia. de quo dic. vt legi. & no. in c. accedēs. de accu. & in c. cum olim. de cau. sa. pos. & proprie. Aut agitur possessorio retinendæ: & tunc nō obstat. quia alias liceret domino impunè possessorem molestare: contra mentem. l. si quis in tantā. C. vn. de vi. & in c. eum, qui. lib. vj. de præben. Et hoc procedit etiam in aliis à beneficialibus: vt no. Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. pos. dixi in c. pastoralis. in c. cum dilectus. de causa pos. & proprie. Si agitur recuperandæ: vlt est in materia nostra: & tunc si exceptio pariter concernit defectum proprietatis, & possessionis: debet admitti. quia censetur potius defensio super possessione: vt no. viij. di. c. quo iure. & dicam latius. c. proximi. ¶ Et ideo dicunt do. de Ro. dec. xvj. aliās xxj. q. agenti possessorio recuperandæ obstat exceptio reservationis Papalis. quia reservatio etiam inficit possessionem: & sic solum detētio fuit in illum trāslata. de quo tamē ibi vi-

delatius per eosdē dominos. Aut exceptio concernit defectum proprietatis duntaxat: & tunc aut non est notoria: aut sic. Primo modo, si probatio exceptionis non offeratur incontinēti probari, admitti non debet: vt hic & j. c. proximi. & in c. super spoliacione. s. de ordi. cog. Aut offertur incontinēti: & idem, q. non debeat admitti, secundum do. Anto. hic, excepto casu. c. literas. eo. ¶ Aduerte, quia Inno. in c. ad vltimum. s. de causa pos. & proprie. hoc tenet: generaliter tamē loquitur: & tamen refert alios contrarium tenere. Ego tamen satis putarem restitutionem differendam per rationem. c. per literas. eo. Ibi enim differtur restitutio quo ad carnalem copulam, si probationes offeruntur incontinēti: quia non posset fieri sine peccato, si exceptio est vera: q. quidē ratio satis militat in casu nostro. Nam daretur vitiosus ingressus, & materia peccadi: vt in c. dudum. ij. de elect. & de eo, qui mit. in pos. eum, qui. lib. vj. & in mora modici temporis non est magnum p̄iudicium. l. si debitori. ff. de iudi. Si autem exceptio defectus proprietatis est notoria: & tunc siquidē factum ita notorium, q. certum est, vel satis verisimile: q. nullum ius competat petenti restitutionem: tunc debet talis exceptio admitti in istis beneficialibus: siue fundet intentionem excipientis, siue non quia non debet fieri restitutio cum peccato. In istis notoriis debet iudex supplere ex officio: non tamen debet dimittere beneficium apud spoliatorem: si de spoliacione constat. Ad predicta facit quod legi. & no. in c. constitutus. & c. qm̄. de fil. presby. qd no. Inno. in c. j. de offic. iudi. Ad idē. c. si constituterit. de accu. & vide qd ibi dico circa hanc materiā. Et hoc voluit Ioan. and. in addi. Spe. super rub. huius cap. post prin. ad predicta etiā faciunt. c. oblata. & c. cōstitutus. de ap. & hoc casu nō pcedit glo. in c. ad decimas. e. ti. lib. vj. & in c. j. de prescri. eo. lib. Quod satis voluit Io. an. in addi. predicta: restringit tamē hoc in matrimonio carnali, vel spirituali: qd satis placet. Nam in alijs non debet ob stare exceptio defectus proprietatis, ex quo nō fundat intētionē opponentis: q. iustē possidet ex quo possidet: vt. l. si. C. de rei vē. & quo ad istū liberas aedes habet. Dic. vt. l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si fer. vend. & sic in alijs casibus possunt procedere glo. præalleg. ¶ Aut exceptio non est ita notoria: puta, q. non constat ex facti notorietate, vel per confessionem: seu probationes in iudicio admissas, iuxta not. per Inn. in d. c. cōstitutus & facit. c. significasti. de diuor. sed est notoria ex presumptione iuris: vt q. possidebat duo beneficia incōpatibilia: vel est minor etate respectu illius beneficij: & tunc licet Io. and. sentiat in addi. predicta, q. debeat admitti, & tenetur tunc petens restitutionem probare titulum. & sentit etiam hoc do. Anto. Tamen puto oppositum, per. d. c. ex insinuatione. & per id qd superius dixi. Ex quo enim sibi posset ius cōpetere vt in c. licet episcopus. de præben. lib. vj. nō debuit facto spoliari. Nec ob. c. ad decimas: quia loquit q. exceptio fundabat intentionē opponētis. Tunc enim concurrentibus duobus vinculis, & cōcurrēte domino cū iniusto possessore: æquū est, vt admittatur ista exceptio. ar. in l. bona fides. ff. de po. & in c. si. de ord. cog. ¶ Et vbi admittit exceptio notoria debet fieri fides incōtinēti, ne in fraudē opponatur ad differendā restitutionem, iuxta no. in d. c. significasti. & in c. post electionē. de concess. p̄bē. Nec ob. p̄dictis. c. porro. de diuor. quod videt contrariari. c. significasti. eo. tit. quia respōde, vt in eis no. ¶ Ex p̄dictis habes, an & q. petens restitutionem teneatur fidē facere de titulo suo. ¶ Quid aut si nō petit restitutionem, sed agit pro iuribus beneficij sui: vt cōtra eū agitur: an teneatur tūc pbare titulū non est propriē nostra materia: sed vide p do. de Ro. deci. x. & per Inn. & Io. an. in c. j. de cōces. p̄ben. li. vj. & per doc. in licet Hely. de fimo. & ibi dicam. vel alibi vbi melius cadet. Nam hoc cap. fa-

SEBA. SAPI.

¶ Nisi notoriè. Ad de, q. via attentati est adeo privilegia ta, q. et si constet de nō iure petētis: & sit notorium, tamen attentata debet reuocari vt dicit Gemi. in. c. ad decimas. de resti. spol. lib. vj. q. multum commendat do. Alex. in cons. xcix. incipit. visis processibus. colū. ij. in. v. vol. & hoc sentit et Abb. hic. ¶ Papalis. Adde lap. alle. xxij. ZACHARIAS. ¶ Debet fieri fides incontinēti. Adde quæ no. in apo. ad istum in ca. super eo. nu. viij. in ver. intelligi. s. de of. dele. Fran. are. consil. lxxij. & ro. consil. xlij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

¶ Quæstio. De hac qone vide p Aibe. de Rosa. i. l. j. §. & post opis. ff. de ope. no. nū. vbi refert fuisse deter minatū p me, q to ta domus esset de struenda. refert Ia so. in. l. stipulatio. in fi. prin. ff. eo. ti. de ope. no. nun.

ZACHARIAS.

¶ Domū cōem. Adde tu pter oīa hic alleg. istā. q. in terminis positam & decisam p An. cor. sin. suo. lxxj. i. ver. cōitas. q. pbel lē distinguēdo & multa singularia adducēdo, cōclu dit q. demoliri nō debeat, sed in aliā poenā pecuniariā commutari. Anto. Fran.

¶ Circa hoc an propter delictum vni ex socijs, vel fratribus, seu pro pter culpā vnius debeat destrui do mus cōis stāte sta tuto, qd ppter de lictū domus delin quentis destruat. dicas, q. culpa i so cietate adscribitur ei, q. illā cōmisit. Et eodē modo dicen dū est de dolo. ha betur in. l. pō. i. §. nauē. ff. pro so. & in. l. si vt certo. §. qunc vidēdum. ff. cōmo. & hī p Bal. in suo consi. incip. i Christi noīe amē pponitur quosdā mercatores &c. & vid Bar. i. l. ex duo bus. i. xij. qō. ff. de duobus re. vbi latē ponit, an & qñ cul da, vel dolus vnius ex socijs, noceat al teri. & vide q. hū in. l. si duo. ff. si qs cau. & i. l. si de cōi. & ibi p Flori. ff. si ser. vē. & ibi cōclu dū, q. in re cōi iam qñta perdēda cul pa vnius non no cet alteri: sed in q. rendis bene culpa vnius nocet alteri secundum Bar. in d. l. si duo. quem etiam vide in d. l. si de communi. ff. si ferui. ven.

¶ Et diuiditur. Po dera, quia hic po test dari intellectus,

tis grauatū est in materia sua, ob quam cām omitto hic inferere glo. Inn. maximē propter suam prolixitatē. Et quia in diuersis locis materia tractatur: & non est p priē materia nostra dicam: vt melius cadet. ¶ Et ver fatur gl. sua principaliter circa iura incorporalia quali ter eorū possessio, seu quasi acquiratur, vel admittatur. Et de hac materia tractauit Innoc. in diuersis: videlicet in. c. bonæ. el. ij. de postu. Prela & in. c. querelam. de elec. & in. c. fi. de offi. Archi. & in. c. conquerente. de offi. or di. & in. c. inter quatuor. de ma. & obe. in. c. cum ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprie. & in. c. dilectus. de ca pel. mo. hic. & forte in alijs locis. Sed nunc de prædictis tantum recordor: vnde certē expediendo deberent om nia prædicta in vno loco recitari: cū materia sparsa dif ficultatem ingerat: vt dicitur. s. in procemio huius cō pilationis: & Deo duce inferam materiam vbi melius ca det. & vide quædam pulchra dicta Bar. in. l. j. de iti. actu que priua. ¶ Vltimō oppo. & videtur, q. exceptio do minij debeat obstare agēti possessorio: vt in. l. bona fides ff. depo. vbi furi, seu pdoni agenti actione depositi ob stat exceptio dominij per tertium proposita. Solu. dicit hic glo. fi. quam nunc expedio, q. illud pcedit qñ domi nus, qui nō spoliavit, cōcurrit cū fure, seu pdone. Ex hac gl. iuncto tex. no. q. priuilegiū possessorij, vt illud inten tans non possit reconueniri super petitorio, pcedit so lum cōtra spoliatorē, non cōtra tertium opponentē de dominio suo. Quod expresse tenēt do. de. Ro. deci. cxij. aliās. cliij. vbi dicunt, q. contra agentē possessorio, po test se opponere tertius: & agere petitorio: q. illud pri uilegium, vt fileat petitorium fundatur super odio spo liantis. & ideō nō debet extēdi contra tertium vt patet. c. fi. de ordi. cog. & in cle. vna. de causa pos. & proprie. si cut in simili videmus exceptionem spoliationis nō pos se opponi cōtra tertium agentē: vt in. c. frequēs. de rest. spo. lib. vj. Idem tenet Lap. disputando sua allega. xxvij. quia peccata debēt tenere suos authores. C. de pce. l. san cimus. & c. quæsiuit. de his, q. fiunt à ma. par. ca. Nec ob. c. olim. ij. eo. quia ibi exceptio secundum vnum. intelle ctū. opponitur executioni, & non ad pcessum. Item ista est exceptio inopiæ, & nō spoliationis. ¶ Sed aduerte, quia do. Ant. videtur velle hoc dictum restringi, qñ ius tertij est separatū cū iure spoliantis: secus si est ita cō nexum, q. non pōt opponi quin inferat cōmodum spo lianti. Et pro hoc dictum Inn. in. c. veniens. j. de spon. vbi dicit, q. cōtra mulierē possessorio agentem cōtra mari tum, non pōt tertia mulier se opponere agendo de p prietate matrimonij ad effectum impediendi restitu tionē: etiam si vellet incōtinenti pbare. & nihil allegat. Ego tenui contrarium in repetitione. c. item cum quis j. eo. Et dico adhuc plenē in. c. veniens. vbi vide. Non e nim hoc dictum videtur habere rationem: quia ratione connexitatis nō debet bonus puniri ppter malum: imō malus toleratur ratione boni cōnexi: vt in. c. sacris. de se pul. & in. c. q. magnum. vt. ibi gl. xxij. q. iij. ¶ Et facit illa quæstio de duobus fratribus habentibus domum cōmunem: & propter delictum vnius, venit domus de struenda: an debeat destrui cum alter nō fuerit in culpa. de quo per gl. de poeni. distinc. j. c. sed & cōtinuō, & per Bar. in. l. At eius. ff. de aqua plu. arcen. Item, vbi cōcur runt odium & fauor, debet potius cōsiderari fauor, q. odium: vt in. l. ij. C. de in ius vo. facit quia in dubijs via æquior est amplectēda: vt. l. placuit. C. de iudi. & c. fin. de transac. & in regula odia. lib. vj. Item poena non de bet ulterius progredi, q. extendatur delictum. vt in. d. c. qñuit. Et vide multas alias rōnes, quas posui in. c. veniēs.

¶ SUMMARIUM.

Agenti interdicto vnde vis aut clam, nō obstat exceptio cri minis. 3. & 9.

Inimicitia oriuntur inter spoliantem & spoliatum habiles ad

recusandum, non solum eorum testimonium, sed etiam eorum consanguineorum.

4 Possessio, an perdat, si fuerit occupata per clandestinum pos sessorem domino absente: & quæ remedia habeat dominus isto casu?

5 Quæ exceptiones opponantur contra agētem interdicto, quod vi aut clam.

6 Statutum, quod contra instrumentum publicum nō admittatur exceptio, vel contra sententiam: vel contra instrumentum confessionatum, poterit opponi instrumentum nō publicum, vel non confessionatum: vel non esse latam sententiam: sed an posset opponi instrumentum esse simulatum. 7.

8 Statutum excludens omnem exceptionem: non tollit officium indicis: secus si tollat omnem defensionem.

Statutum tollens omnem defensionem, non tollit quin post solu tionem quis possit repetere?

9 Exceptio criminis, an & quando repellat agentem possessorio recuperandæ tam in beneficialibus, quā prophanis: vel agē tem petitorio, maximē si incontinenti potest probari. 11.

10 Agens possessorio, quo casu potest per iudicem ex officio su spendi: ne statim obtineat propter notorietatem criminis. Notorium facti permanentis non requirit aliam probationē, vel solennitatem in procedendo.

¶ CAP.

VI.

Tem cum quis. ¶ Non

obst. exce ptio criminis agēti interdicto vnde vi, aut clam. & diuiditur vt prox. ¶ Casus literalis. Aliquis dicit se. possessione sua violenter eiectum: vel dicit aduersarium suum clā pos sessionē illā intrasse: vnde petit restitui. Aduersarius op ponit ei crimen, vt sic pretextu criminis repellat eum à sua intentione: queritur quid iuris sit. Respondetur, q. obiectio talis non debet admitti: nec executio principa lis causę propter hoc debet differri: quia nullū crimen pōt ei opponere antē, quā fuerit restitutus: cum præ sumatur eius inimicus existere. B. ¶ No. primō ar. quod agens possessorio non tenetur concludere: scilicet pe tendo restitutionem: sed satis est narrare spoliationem: Sed ego credo, quod hic non ponuntur verba libelli: sed narratur duntaxat effectus libelli: & an & quando possit talis libellus procedere. dixi. s. c. prox. ¶ Not. ibi: aduersarius, q. ex spoliatione particularis rei, vel ex eo, q. quis contendit mecum in iudicio potest dici ad uersarius meus. dixi. s. c. prox. ¶ Item not. q. ex spolia tione particularis rei oriuntur inimicitia inter spoliatū & spoliatorē habiles ad repellendū spoliatorem ab accu satione spoliati: quinimō etiā amici & cōsanguinei spo liatoris redduntur suspecti ipsi spoliato. vide bo. tex. in c. accedens. ij. vt lit. non cōt. & quod ibi dixi. ¶ No. mo dum reñdendi: de iure non occurrit nobis, q. sic fiat: ve fieri debeat. & c. vide qd not. in. c. pterea. el. ij. de appella.

3 ¶ No. q. exceptio criminis nullo modo debet admitti ante exceptionem super possessorio nec vt discutiatur, nec vt retardet exceptionem. Ex quo inferitur, q. posses sorium retinet priuilegium petitorij suspensum, nedū vsq. ad sententiam: sed etiam vsq. ad perfectam execu tionem. Facit. c. fin. s. de ordi. cog. ¶ Oppo. & videtur, q. contra clandestinum possessorem, non competat in terdictum vnde vi. quia par talem ingressum non per dit dominus possessionem: vt. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. pos. Sol. dic expediendo gl. j. q. tex. iste inquantum facit mentionem de clandestino posses fore, potest intelligi duobus modis. ¶ Primō, q. contra eum agebatur possessorio recuperandæ: & tunc, vt sa tis fiat contrario, oportet intelligere in duobus casibus tantum: videlicet quando possessore absente alter in gressus possessionem noluit violenter resistendo istum primum possessorem admittere. Eo enim ipso ipsum spoliavit: &

spoliavit: &

spoliavit: & sic potest agi interdicto unde vi. ¶ Secundus casus est, quando verus possessor rediens timuit ire ad possessionem: quia suspicabatur se posse repelli: tunc ex voluntate inuasoris: & ex timiditate animi istius perditur possessio etiam civilis. & quia interfuit vera violentia, competit hoc casu vtile interdictum unde vi. Hæc probantur in l. clam. possidere. §. qui ad nundinas. cum. l. seq. ff. de acqui. pos. Si autem rediens ad possessionem suam, quā sine custode dimiserat, non suspicatur se posse repelli: non perditur possessio civilis: sed alter iam ingressus habet possessionem naturalem tantum. & hoc casu habet verus antiquus possessor multiplex remedium contra istum ingressum. Potest enim ire ad possessionem suā & si ille violenter resistit, potest defendendo possessionem suam civilem violenter & impune repellere: vt in c. olim. el. ij. eo. & quod ibi no. & l. iij. ff. de acqui. pos. Potest etiam agere contra eum interdicto vti possidetis. pro sua civili possessione. in qua turbatur illo retinente possessionem naturalem. & hoc casu habet hoc interdictum vti possidetis: effectum restitutionis: quia non potest aliter quiescere turbatio: nisi ille dimittat naturalem: de quo dic. vt plenè leg. & no. in d. §. qui ad nundinas. Potest etiam agere interdicto, quod vi aut clam. Et iste est secundus modus intelligendi hoc cap. & hoc interdictum consequitur, vt quod iam ædificatum est, tollatur: & antiquus & verus possessor conferuetur indenis, put fuerit iuratum in litem: vt in iuribus allegatis in glo. Et habet hoc interdictum conformitatem cum interdicto unde vi: quia neque in isto interdicto unde vi, admittitur exceptio: nec in illo, quod vi aut clam. vt l. j. §. denique. ff. quod vi aut clam. Mihi placet primus intellectus ad istum text. licet etiam secundus sit verus in se: pro quo adduco literam ibi. ante restitutionem & c. quæ cū referatur ad vtrumque casum satis intuit, quod in vtroque casu agebatur interdicto recuperandæ: non autem, quod vi aut clam: quia tunc non ageretur ad restitutionem possessionis: quia illa non amittitur, nisi in illis duobus casibus præmissis. ¶ Sed in quantum gl. in fi. dicit, contra agentem interdicto, quod vi aut clam: non admitti aliquam exceptionem: vt in pall. l. j. dicit Io. an. quod admittitur quatuor: vt in dicta. l. j. no. quæ habentur. eo. titu. l. iij. §. sed si permiserit. & l. si alius §. bellissime. & §. seq. & l. semper §. hoc interdictum. si exceptio conuentionis. Item, quod tu prius vi, aut clam feceris id, quod dicis me vi, aut clam demolitum: & hoc si iudici videbitur. Item, quod feci id causa arcendi incendi. Itē, quod annus lapsus est: nisi ex causa post annum audiat. Et de prima parte scilicet pacti, vel conuentionis remittit Io. an. ad no. in c. fin. §. de or. cog. in ver. spoliatione. & dicit, quod hæc faciunt ad materiam. c. ex parte. ij. de offic. deleg. ¶ Aduerte, quia licet gl. hic dixerit nullam exceptionem admitti: & Io. an. ponat quatuor exceptiones, non tamen propter hoc gloss. male dixit: quia vsa est verbis illius. l. j. §. denique. vbi sic dicitur. Sed Io. an. etiam dixit verum: vt no. glo. in d. §. denique. & probatur in legibus præalleg. Nec propter hoc iura sunt contraria. sed intelligi debet tex. in d. §. denique. de exceptione concernente defectum proprietatis, vel consimili. sed exceptiones quatuor præallegatæ detrahunt iuri agendi illo interdicto, si bene ponderentur. ¶ Sicut si statutum adiceret: contra instrumentum publicum non admittatur aliqua exceptio: certè possum excipere, quod istud instrumentum non est publicum. Tunc enim non venio contra statutum. sed tollo illam qualitatem, super qua se fundat statutum ad tollendam illam exceptionem. sicut in simili no. in cle. j. de seque. pos. & fru. in glo. Not. quod si dicatur: contra sententiam non admittatur aliqua exceptio. possum excipere, quod non fuit lata à iudice suo: quia tunc non est sententia. Et sic cessat statutum fundans se super sententia. & hæc faciunt ad multa similia. Et ex illo text. iunctis ibi not. per Barto. collige, quod vbi-

cumque in statuto, vel alia dispositione tolluntur exceptiones certo casu: non videntur illæ fore sublata, quæ veniunt ad detrahendum illam qualitatem, super qua fundat se dispositio in tollendis exceptionibus. Ideo dicit Barto. in d. l. j. si statutum dicit, quod contra instrumentum confessionatum non admittatur exceptio, potest opponi, quod non sit confessionatum. Facit. l. non ignorat. c. qui accu. non possunt. ¶ Quid autem si statutum dicit contra instrumentum publicum non admittatur exceptio simulationis? Bar. ibi quod non: quia licet simulatio faciat alium esse contrarium, non tamen facit instrumentum definere esse publicum. c. si quis alteri, vel sibi. l. j. & l. quauis. & l. cum propria. Sed tu dic melius & plenius post Bald. in l. j. c. plus valere quod agitur. quod aut simulatio probatur præsumptione iuris, & de iure: & potest opponi: quia tunc nihil est: vt in authen. sed iam necesse est. c. de don. ante nup. Aut est simulatio probanda: & tunc refert: aut obicitur contractui: & non potest opponi per rationem. §. dictam: quia simulatio bene facit deficere contractum: quia non est ille contractus, qui simulatur: sed ille, qui verè agitur. c. plus valere quod agitur. per totum: sed tamen bene est instrumentum publicum: licet sit confectum super debito simulato: vt d. l. j. c. si quis alteri, vel sibi. Aut obicitur rogationi tabellionis: quia dicitur, quod rogatus fuit simulatè, & testes simulatè adhibiti: & tunc poterit opponi: quia istud instrumentum non est verè instrumentum: quia deficit in eo solennitas instrumentaria, id est rogatio: vt in auth. de tabelli. §. nos autem. De hac materia vide etiam per Bald. in l. refert. c. de fal. cau. adie. le. ¶ Quid autem si statutum dicit, quod nulla exceptio qualiscunque sit admittatur: dicit Barto. no. in l. j. quod satis poterit implorari officium iudicis, ex quo æquitas suggerit: vt possit agi, vel excipi. argu. in d. l. planè. ff. de peti. hæredi. secus si dicatur nulla defensio admittatur. quia tunc excluditur etiā officium iudicis: & tunc remedium est, vt prius soluat: & postea repetat. De quo vide plenius per Bar. in d. l. j. amplius non prosequor: quia sumus aliquantulum extra materiam. hæc enim melius cadunt in d. c. ex parte. de offi. dele. ¶ Opp. & videtur, quod ineptè excipiebatur de crimine contra petentem restitutionem: quia causa criminis est separata à causa possessionis: vt l. si maritus. c. de do. inter virū. & vxor. & nullū crimen repellit quæ à prosecutione iuris proprii. iij. q. vj. c. omnib. & ante oia debet fieri restitutio. iij. q. j. & ij. q. ij. p. totū. Gl. ij. & vlt. fatentur, quod propter hæc contraria male agebatur, seu excipiebatur per istum reum. Sed aduerte, quia hoc non est indistinctè verum. Nam quando exceptio criminis admittitur contra petentem restitutionem: quare distinguitur hic do. Anto. dicens: quod aut crimen inhabilitat personam ad agendum: vt excommunicatio, vel bannū. & ob. alle. no. in c. ex insinuatione. de procu. vbi gl. Ego allego gl. in c. in nomine domini. xxij. distin. & in c. dilectus. de rescri. el. j. & dictum Inn. in c. cum nostris. de concess. pre. ¶ Autem excommunicatio repellat à petenda restitutione coniugis: vide quod dixi in c. quoniam frequenter. §. in aliis §. vt lit. non cōtest. & per Host. & Cal. in c. super spoliatione. §. de ordi. cog. Si verò crimen non inhabilitat personam ad agendum: nec inficit ius agendi, nec possidendi: nec proprietatem tollit: sed omnino est à talibus extrinsecum: & non admittitur: vt in iuribus pall. & quod not. Inn. in c. inter dilectos. de excess. Præla. sed si inficit ius possidendi & habendi: vt quia contra petentem restitutionis beneficii: vel rei similis obicitur crimen hæresis: & tunc exceptio admittitur: quia si non potest possidere: nec potest prætere de spoliatione, vel petere restitutionem: vt no. gl. in c. quo iure. viij. disti. Facit quod no. contra laicum petentem restitutionem decimarū. eo. c. ex parte. & hæc vera quoniam inficit ius possidendi ipso iure: vel inhabilitat. secus si venit possessione

quæ dedi superius, ad c. in literis. vbi dixi, quod est quedam possessio, quæ facit spoliatum pacifice quiescere. Et isto casu requiritur, quod iustus sit sua possessio nem. & isto casu loquitur. c. ex insinuatione. de procura. est quedam possessio, quæ non tribuit pacificam quietem spoliato: vt est possessio, vt hic, qui allegabat crimen: ideo quia statim discuteret crimen non tenet iustificare possessionem per tit. And. Barb.

SEBA. SAPI.

¶ Si statutum. Idem tenet Barto. in l. diuus. ff. de test. mili. cum multis allegatis per Fely. in c. ex parte. §. de off. delegat. sequitur Alexan. in l. iij. §. condemnatū. colū. j. ff. de re iudi. & in consi. xxxij. in cip. vifo themate. col. in. j. vol. & in consi. iij. incipien. in causa & lite. colū. in. ij. vol. & in consi. c. j. incip. super primo quesito. colū. j. in. iij. vol. Roma. in consi. xliij. incip. visis. Nunquid autem possit opponi exceptio simulationis: vide Bal. in l. fi. §. in computatione. colū. fin. c. de iure deli. De quo vide Ant. de Cauario in tractatu de executione instrumento rum. q. xij. & Benedic. de Barzjis in tracta. quarentigæ. in. iij. parte. q. xix. alias exceptiones, quæ possunt opponi, ponit late Fely. & Moder. in d. c. ex parte. ij.

¶ Illam qualitatem. Adde eundem consi. xliij. §. li. & lxx. §. lib. Are. consi. lxxix. & lxxxv. & lxxxvj.

¶ Nulla excep. Ad de Ro. consi. xj.

¶ Distinguit. Pondera. c. ad petitionem. quia fuit spoliatus à iudice & in iudicio: & sic non probat dictum. d.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

An. ga nō fuit fa-
cta priuato. Pon-
dera. c. si consti-
tuit. ga recte loqui-
tur in eo, qui erat
ipso iure priuatus:
vt probatur in
verbo spoliari.
Andr. Barba.

¶ Sed manifesta,
facit hic differen-
tiā inter notoriū
& manifestum: &
nō declarat. Tu di-
cas manifestū esse
illud, qd innot-
scit pluribus: no-
torium innotescit
omnibus, secundū
Bar. in l. hāredes
palam. ff. de testa.
in prin. Sed nūq
notorium & cōis
opin. sint idē. Dic
q cōis opi. est tū
de longe pteritis:
& q non possunt
probari per testes
de visu, secundū
Spe. in tit. de pba.
§. j. vers. vlti. q. v.
Notoriū verō est
de p̄sentibus,
vel proximē pteri-
tis: & quē de facili
probari possunt
per testes de visu:
secundū. Spe. in tit.
de not. cri. §. iā de
notorio. per totū.
Sed an notoriū &
fama sint idem: Di-
cas, quod non: ga
cōis. opi. facit ius. l.
Barbarius. cum si
nisi sit vilissimorū
hominum. text. est
solitarius in l. si di-
ctam. in prin. ff. de
eue. Fama autem
non facit ius, sed
statut ei donec cō-
trarium probetur.
Spe. in tit. de not.
cri. §. fama. & ibi.
Ioan. and. in addi.
post princ. not. ga
non inuenies per
aliū p̄dicta ita
recollecta.

Andr. de Falco.
Anton. Franci.

¶ Circa hoc quid
sit notoriū, & qua-
liter differat a ma-
nifesto: vide per
Bart. in l. si verō. §.
q pro rei qualita-
te. ff. qui fati. cog.
& i. aut. q. semel. C.
q. v. & quādo iud.
p Innoc. in c. tua.
& in c. sicut. de co-
ha. cle. & m. & p
Spe. i. tit. de no. cri.
§. j. & §. viij. & in
§. sequitur. i. ver. &
§. j. & vide Inn. in
c. veniens. de ver.
fig. vbi dicit: quod

priuandus: vt no. Inn. in dicto. c. inter dilectos. & Archi.
in c. quo iure. Compo. de ele. c. quod sicut. & sic pōt in-
telligi glo. iij. q. j. in summa. sed si inficit solam proprie-
tatem, sed nō inhabilitat ad possidendum: tunc in aliis a
beneficialibus criminis exceptio non obstat. quantūcūq
notoria: quia licet excludat proprietatem a petente: non
tamen fundat intentionem opponētis: ideo nō admitti-
tur: vt nota. gl. in d. c. ad decimas. Si simus in benefici-
bus, & delictum est notorium, obstat agenti possessio-
rio, siue inducat priuationem ipso iure, siue facultatem
priuandi, secundū eū. allegat pro casu. de accu. c. ad peti-
tionē. & quod no. in c. si constiterit. eo. tit. ¶ Hoc vlti-
mum dictum mihi nō placet indistincte: quia quantū-
cūq sit criminosus, iustē tamē tenet bñficiū antē, q
priuetur per sententiā. Ex quo nō est tale, quod inducat
priuationem ipso iure: & posset fortē secum dispensari:
vt no. Inn. in d. c. cum nostris. & etiam antē, q dispen-
setur, iustē tenet antē, q priuetur: vt ibi dicit Inn. ergo ista
exceptio nō est admittenda tanquā nō elidens actionē
in iudicio deductam. Exceptio enim vt admittatur, de-
bet esse talis: vt excludat actionem. l. j. ff. de excep. & in c.
ij. de ordi. cog. Sed hāc exceptio nō excludit actionem,
quia p̄supposito, quod crimen opppositum sit verum:
nihilominus ille remanet in iure suo: nec potest dici,
quod debeat priuari exceptione probata: quia exce-
ptio non potest operari hunc effectum priuatiuum. So-
lū enim de sui natura operatur effectum expulsiuū:
vt probatur in c. ij. de ordi. cog. Quinimō etiam si age-
retur petitorio, nō deberet admitti exceptio criminis,
quā inducit priuationem ipso facto: vt no. per rationē
s. dictam. & notanter dicit Inn. in d. c. inter dilectos. Nec
ratio notorietatis facit dictam rationem cessare. argu.
vii. q. iij. c. nonne. Item huic sententiā apertē fauet tex.
in c. fina. de ordi. cog. vbi dicitur, quod conuentus su-
per restitutione non est aduersus restitutionem peten-
tem, nisi super possessione audiendus: subiiciens ratio-
nē, quia restitutionis petitio in hoc priuilegiata digno-
scitur: vt ipsam intentās non cogatur ante restitutionē
suis spoliatoribus respondere. & c. Pondero. ergo vni-
uersalem exclusionem spoliantis contra restitutionem
petentem. Ad idem allego. ij. q. ij. & iij. q. j. per totum,
in quibus iuribus generaliter dicitur, q ante omnia e-
tiam crimina tractanda spoliatus restituendus est ma-
ximē: quia multa allegantur notoria, quā non sunt. de
ap. c. consuluit. & iste non debet litigare maximē spo-
latus super crimine. ar. op. in c. frequens. de restitu. spol.
lib. vj. vbi spoliationis exceptio competit. quandoque
etiam contra tertium proponētē crimina contra spo-
liatum: ne propter inopiam iste succumbat. Multō er-
go fortius non est audiendus ipse spoliator: cum odio-
sus sit. & multa statuuntur contra eum, quā cessant con-
tra tertium: vt in cle. vna. eo. tit. & dixi. s. c. proxi. & quia
p̄sumitur proponere illa crimina tanquam inimicus:
vt hic dicitur. Et ponderanda est hāc litera, quā indi-
stinctē remouet exceptionem criminis. ergo indistin-
ctē debet intelligi. xix. dis. c. si romanorum. c. solita.
de maio. & obe. & l. de pretio. ff. de public. ergo exceptio
nullo modo debet omitti. Et de hoc videtur casus iun-
cta glo. quam videtur sequi ibi Archi. allegando Inno.
in c. inter dilectos. de excef. p̄la. iij. q. v. c. quod suspe-
cti. ¶ Sed nunquid iudex ex officio suo possit illum
priuare propter notorietatem criminis, differendo re-
stitutionem? Puto sic dicendum: quod aut vult priuare
super eadē instātia iā inchoata in cā restitutionis: & ali-
ā papa hoc non pōt. ga nō fuit actū, nec agi pōt: & snia
debet esse conformis petitioni: vt in simili dicit Ioan.
and. post compo. in c. mandatū. de rescri. Aut vult pro-
cedere omnino ex officio suo extra illam instantiam: &
tunc si est notorium facti permanentis ita, q nullo mo-

do inficiari possit, quod de facili nō contingit. Et tunc
poterit iudex priuare: quia in hoc notorio nulla exigi-
tur probatio, vel solennitas in procedendo: vt in c. cui-
dentia. de accusa. & ij. q. j. c. manifesta. & c. quoniam. de
fil. prelby. & quod no. per Inno. in c. ex parte. ij. de verb.
signi. Frustra ergo hoc casu fieret restitutio eam peten-
ti: cum incontinenti veniat priuandus: & circuitus eui-
tandus est: vt in clemen. auditor. de rescrip. Et iste pro-
prius casus. c. ad petitionem. de accu. iuncta glo. in vers.
restituendus. Aut non est tale notorium: & tunc cum
exigantur probationes: vt in c. sicut. de re iudi. & per
glo. in p̄alleg. c. manifesta. & defensio ex parte rei: fa-
cit quod not. in c. j. de offi. dele. lib. vj. debet ante omnia
fieri restitutio: quia nec nudi contēdere. & c. Et quia spo-
liatus per priuatū, habet priuilegium ne exuatur per sen-
tentiam iudicis ante restitutionem: vt in d. c. frequens.
¶ Ad c. si constiterit. de accusa. quod facit pro contra-
ria parte dic, vt multipliciter intelligitur: vt ibi no. Qui
dam enim intelligunt, q ibi facta fuit spoliatio post sen-
tentiam priuatiuam latam super illis criminalibus. vel,
quod ibi non obijciebantur crimina notoria: vt ibi pa-
tet, si conuictus & c. & agebatur petitorio: vel si ageba-
tur possessorio aduersarius confidens de sua innocentia
admisit probationem ante restitutionem. Simile. s. c. j.
vel inducenda est illa Decretalis ad dis. p̄dictam. &
vide de intellectu illius cap. per not. ibi: vbi etiam dico.
sed intelligo illam secundū p̄dictam. Si autem exce-
ptio opposita non est notoria, sed manifesta: tunc for-
tius non debet admitti: vt est gl. not. in c. quod suspecti.
iij. q. v. & bene facit iste tex. Si verō non est notoria, nec
manifesta, non est admittenda: p̄supposito, quod sit
famosa. Iudex tamen ex officio suo potest illam admit-
tere, & infamatum suspendere propter infamiam secun-
dum do. Anto. & sic dicit intelligere. quod not. iij. q. j.
in prin. summa. Ego in hoc distinguerem iuxta ea, quā
leg. & no. i. c. inter sollicitudines. de pur. ca. & ij. q. v. p̄-
byter. & quod nota. Ioan. and. in c. j. de accus. lib. vj. quia
non omnis infamia exigit incontinenti suspensionem be-
neficii. ¶ T Quid autem si excipiens offerat se incontinē-
ti probaturum tenet do. Anto. eum non admittendum:
vt tenet glo. ij. q. iij. super causa. Ego puto hoc indistin-
ctē verum: quando est tale crimen, quod nō inducit pri-
uationem ipso facto: quia vt. s. dixi, exceptio etiam pro-
bata non excludit actionē. Si autē inducit priuationem
ipso facto: tunc est magis dubium, ne fiat restitutio cum
peccato: per. c. literas. j. eo. Sed tunc putarem dicendum,
quod in beneficialibus illa sit admittenda, si reus p̄ten-
dit ius habere in beneficio: & vult incontinenti proba-
re actori nullum ius competere. arg. d. c. literas. & dixi. s.
c. proxi. Et ad materiam huius. c. vide bo. glo. iij. q. j. in
summa.

SVMMARIUM.

- 1 Spoliatus etiam a iudice iuris ordine non seruato, ante omnia restituitur. 6. secus si fecerit iuris ordine seruato. 7.
- 2 Clericus non potest priuari beneficio suo, nisi ex causis hic exp̄ssis.
Episcopo dicenti clericum suum esse criminosum non creditur nisi alias legitime constet.
- 3 Pro iudice agente iudicialiter, est p̄sumptio: secus si agat extra iudicialiter actum, qui solet iudicialiter expediri. 7. 15.
- 4 Spoliatus in beneficialibus probata possess. non tenetur sua possessionis tit. iustificare.
- 5 Delegatus potest peti a reo super actione mouenda per actorem si habet ordinariam verisimiliter suspectum. 10.
- 8 Sentētia etiam iniusta transit in rem iudicat. am. nisi appelletur.
- 9 Excutor ad conferendum, an & quando possit procedere ad collationem faciendam, parte non citata, tam in proprietate quam in possessione.

notorium est cōis
opi. depñtib⁹ vel
pñmis. & dicitur
elle qđ oibus liq̃t.
& quasi inficiari
non pōt sine rubo
re: vt per Inn. etiā ī
d. c. licet. & ī. c. no
stra. eo. ti. & hñ per
Bar. in rub. C. de p
ba. i. j. col. & in l. ea
qdē. in. vj. col. C.
gac. nō pos. & ī. l.
cū fratre. C. ad fil
lei. Et de fama qđ
sit, vide per Bar. in
l. de minore. in. s.
tormēto. ff. de qđ.
vbi ē p Alex. & p
eodē in l. admonē
di. ff. de iureiur. &
de cōis opi. vide q̃
habent. l. Barbari⁹
ff. de offi. pñto. vi
de tñ Bar. in l. si cō
stante. in. j. q. ff. sol.
ma. & Bal. in l. vbi
adhuc. C. de iu. do.
vbi dicunt, qđ opi.
vulgi, & fama idē
sunt. & habet per
Bal. ī. d. l. ea quidē.
Et adde qđ opi. cō
munis pñsumitur
vera: & pbat̃ p
īstrumēta antiqua
secundū Bal. in. cū
aligs. C. de iure de
l. Et de mō pban
di cōem opi. vide
Bal. ī. l. testium. in
vlt. col. C. de testi.
& Bar. in l. Labeo.
in pe. col. in prin.
ff. de sup. leg. &
eundem Bar. in fi.
de proba. & vide
Bal. ī. l. si qs seruo.
C. de fur. & habet
p Spe. in tit. de p
ba. in ver. vlt. quā
rit & seq. & vide
et Alex. in. d. s. tor
mēta. & Bal. in. l. j.
iñ. col. C. de testa.
Et an cōis opi. pua
leat veritati. vide
Spe. ī tit. de empt.
& vñ. in. s. vj. ī ver.
sed nunquid. vbi
ponit argumenta
p & cōtra. & vide
An. de pra. vete. ī
consil. qđ est post
consil. Alex. cvj. in
iñ. parte consil. qđ
incipi. pulchrē re
spondit. & c.

- 11 Iudex suspectus nō potest cognoscere, an sua sit iurisdictione.
12 Episcopus quō habet punire clericum de crimine, quod non constat, nisi ipsi episcopo.
13 Beneficiatus debet defendere collationem sui beneficii fuisse legitime factam: quando agitur contra eum.
14 Iudex delegatus, qui habet cognoscere de causa spoliationis, potest cognoscere de causa restitutionis: quia videtur hoc sibi tacite commissū.
16 Specialia non pñsumuntur, nisi allegentur & probentur.

CAP. VII.

Conquerēte. † Spo
liat⁹ ē
a iudice iuris ordine pñter
misso ante omnia restituitur.
Primō ponit querelam. Secū
da ibi: quia verō pñceptum. Tertia ibi: restitu
tione iudicis datio. ¶ Casus literalis. Quidā
clericus. R. nomine cōquestus fuit domino
papæ, qualiter Archiepiscopus Cantuarien.
sine iuris ordine ipsum spoliavit ecclesia sua.
Papa scribit Archiepiscopo qualiter non de
cet honestatem suam clericos suos spoliare
beneficiis sine rationabili causa: quibus po
tius debet paterna pñsione consulere. vnde
mandat, quatenus si est ita: pñdicto clerico
ecclesiā restituat cum fructibus inde perce
ptis: & in pace ipsum dimittat. Eidem verō
facta restitutione, si aliquid super ecclesia pñ
dicta contra ipsum proponere voluerit: co
ram Exonen. episcopo ad hoc delegato cum
eodem. R. per se, vel per sufficientem respon
salem suum poterit ordine iudiciario experi
ri. Ber. ¶ † No. primō tria requisita ad hoc,
qđ clericus licitē possit priuari beneficio suo.
¶ Primō enim requiritur causa rationabilis.
¶ Secundō, qđ sit manifesta. id est, notoria. ij.
q. j. c. nos in quenquam. Non enim creditur
iudici etiam episcopo, si dicit clericum cri
minosum: sed oportet qđ legitime cōstet. vj.
q. ij. c. si tantum. & c. placuit. ¶ Tertiō, qđ pri
uetur in iudicio, seu iuris ordine seruato. Et
licet Ioan. and. videatur indistinctē requirere
istud tertium. Ego tamen puto, qđ hoc sit re
gulare: sed in multis fallit. Vt puta, data no
torietate defectus iuris. non enim tunc causa
est in iudicium deducenda: vt in. c. quoniam
de fil. presby. Et idē ratione residentie: vt
in. c. ex tuā. de clē. non resi. Notauit hoc vl
timum Oldr. in consil. suis. dixi in. c. nouit. de
his, quæ si. a pñla. sed potest hñ capi iudiciū
pro iuris ordine: & tunc regula non fallit.
Quia in notoriis est ordo iuris, ordinē non
seruare. de iureiur. c. ad nostram. sed primum
dictum videtur verius: vt hæc ponatur re
gula. ¶ Quartō ex text. requiritur, qđ causa sit
grauis. Pro leui enim non debet quis priuari
beneficio suo. xvj. qō. vlti. c. inuentum. Sed
istud potest comprehendī sub causa rationa
bili: quia non potest dici rationabilis hoc ca
su, si non est grauis: vt. d. c. inuentū. ¶ † Not.
secundō, quod licet pñsumatur pro iudice
cum procedit iudicialiter, qđ iustē processe
rit: secus tamen si processerit extra iudiciali

- ter in actu, qui solet iudicialiter exerceri. &
ad hoc allega. quotidie iste text. & j. dicam.
¶ † Not. ar. opi. & est quasi hñ expressum: qđ
petens restitutionem beneficii non tenetur
iustificare possessionē ex titulo: nec alio mo
do: sed sufficit probare possessionem & spo
liationem. Et de his papa duntaxat inquiri
mandat: vt patet etiā ex clausula, si est ita iū
cto principio cap. & dixi plenē. s. eodem. c. in
literis. ¶ No. bo. tex. qđ ante restitutionē non
debet discuti exceptio defectus proprietatis,
etiam si opponatur a iudice spoliante. & opti
mē facit pro his, quæ dixi in. c. pñcedenti.
¶ † Vltimō no. casum, in quo reus impetrat
delegatum super actione mouenda per acto
rem. & hoc fit ex causa: ne ille episcopus sibi
verisimiliter suspectus procedat contra eū.
Facit in simili. c. insinuante. de offic. delect.
¶ † Vltimō tene menti tex. qđ contra iudicē
iniuste spoliante potest agi possessorio re
cuperandæ. sicut contra priuatum, quod fa
tis colligitur ex tex. & sentit glo. in ver. pñ
ceptis. ¶ † Sed contra hoc & text. oppo. de
c. pñsentium. vij. q. j. & ibi bo. gloss. quæ ex
pressē dicit spoliatum a iudice non posse
petere restitutionem: & semper ad hoc cōsue
uit illud. c. allegari. Sol. sentiūt hñ Gof. Abb.
Ioan. and. & cōiter alij doc. qđ hoc procedit.
quādo iudex processit iudicialiter: quia pro
suo pñcessu tunc pñsumitur: secus si proces
sit extra iudicialiter. Tunc enim pro eo non
pñsumitur: & idēd possessorio agi potest
contra eum. Et hoc videtur esse de mente il
lius gl. quod patet: quia. iij. q. j. in pñ. summæ
dicit oppositū. Debent ergo illę gl. reduci ad
concordiam per dictam distinctionē. ¶ Sed
cōtra hoc ego op. nā vt. s. dixi: pōt quandoqđ
pñcedere iudex ad priuationem beneficii, seu
spoliationē extra iudicialiter: vt in. c. quoniā
& c. ex tuē. & tunc cum sic non inferat violē
tiam, ex quo iuridicē procedit: vt in. l. iij. ff.
qđ met. cā. & xxij. q. iij. c. qui peccat. Nō de
bet competere interdictū vnde vi. qđ solūm
cōpetit cōtra violētiā iniuste inferentē. Sol.
Dico sic, qđ qñqđ iudex pñcessit iudicialiter: &
sentētia allegatur iniusta ex iniustitia causa:
& tūc indubiē non cōpetit possessorium: quia
ex quo pñcedit iudicialiter nō dicitur violen
tiā intulisse: sed oportet quod reus veniat p
viam appellationis. † Aliās sententia trāsiret
in rem iudicatam, etiā si esset iniusta: & vlte
rius nō audiretur: quia snia facit ius inter par
tes. de re iur. c. cū inter. l. res iudicata. ff. de reg.
iur. & l. ingenuum. ff. de sta. ho. Facit bo. glo.
in. c. j. de cōces. pñbē. & sic intellige & decla
ra gl. in. d. c. pñsentium. ¶ Quādoqđ iudex p
cessit extra iudicialiter ad priuationē, vel iu
dicialiter: sed allegatur nō iudex: vel nullitas
pñcessus ex ordine nō seruato: & tūc poterit
reus spoliatus agere possessorio cōtra eum.
Ad hoc. l. meminerint. C. vnde vi. & l. fi. C. si
per vim, vel alio modo. & c. cum causa. s. de
offi. dele. Sentit Barto. in. l. iustē possidet. ff.
de acq. pos. Fateor quod iudex poterit se de
fendere in possessorio, sicut quilibet priua
tus ostendendo, qđ iuridicē eum spoliavit:
sed vt hoc probet, fiet restitutio: vt hñ. Nam
si allegaretur nullitas facti. patet quod non
processit, vt iudex. de verbor. signification.

E iij

Bal. ī aut. ex testō.
C. de secū. nup. c. ū
fi. Est cas⁹ iudicio
meo nouissimus,
qđ pñna priuatio
nis a beneficio nō
imponit ab epō,
nisi sit expressa in
iure. Istud vult di
cere iste tex. in qđ tū
dicit manifesta: quia
illud dicitur mani
festū, qđ est exp̃s
sum, in. l. vt pbat̃
in. c. consulu. de
vfu. in verfi. mani
festē. c. si diligenti.
d. fo. cōpe. in ver
bo manifestē. ergo
& c.
Andræ. Barba.
Anto. Francif.
¶ Ad hoc, qđ hñ
dicit de priuatiōe,
qđ quis nō intelli
gitur priuat⁹, neque
habet locum pñ
na priuationis, nisi
a iure exprimat̃
vltra hñ alle. vide
Alexā. in. l. etiā. in
s. licet. ff. so. ma.
& vide. d. Card. in
cle. q. in. xxj. no. de
re iur. vbi dicit, qđ
sentētia priuatiōis
non requirit exp̃sio
nem beneficiorū.
† SEBASAPI.
¶ Spoliatus a iudice
non debeat statim
restituī, tenet An.
in. l. si qs ad se fun
dū. C. vnde vi. Bal.
in. l. pe. s. pe. C. de
pñscrip. xxx. vel
xl. an. vbi vult hoc
pñcedere, et qđ spo
liatus velit incōti
nenti probare de
dominio suo. vide
Oldra. in consilio
ccxxvj. incipiente
de toto.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Ioā. an. Adde q̄ illa fuerūt origina lia verba Old. cōf. cxxvñ. licet Ioā. aud. de eo mētio nē nō faciat. And. Barba.
ZACHARIAS.
b ¶ Cū causa sit cri minalis. Adde Ar chi. in. c. si cleric⁹. vj. q̄. j. Philip. de Peru. in. c. dilecti. col. viij. in. iñ. limi ta. j. de ap.
SEBASTIANI.
c ¶ Extraiudicia lib⁹. Adde, q̄ q̄ iudex pcedit ex tra iudicialiter gra uando, licet non sit appellatū: pōt resisti violenter; vide Fel. post Ab. in. c. si q̄. col. j. de of. dele. & ibi etiā dicit hoc pcedere q̄ snia est noto riū iusta. Qñ aut pro snia psumat, seu p iudice: vide Ray. i. l. sipac. quo poenā. col. ij. i vlt. not. C. de pac. vbi limitat regulā, q̄ in dubio præsū mitur pro iudice, vt ibi per eum.

c. forus. xxij. q. ij. c. j. & c. nec magistratibus. ff. de iure iur. & præalle. l. iij. ¶ Aduertēdum tamen est quod aut processit merē extraiudi cialiter: & sibi incumbit onus probādi legiti mitatē causæ: vt hic. Aut pcessit iudicialiter sed allegat processus nullus: & sic q̄ iniuste & violenter spoliavit: & tūc dicēs habet pro bare: nisi appellauerit. quia p iudice psumit, ex quo pcessit in figura iudicij, & nō fuit ap pellatū. facit qd̄ no. in. c. qm̄ cōtra. de proba. & in. c. cū in iure. de offi. dele. ¶ Ad p̄dicta facit qd̄ no. Io. an. in addi. Spe. de pet. & pos. §. quoniā. vbi dicit, q̄ executor datus ad gra tiam faciendā, si constiterit q̄ Titius possi deat beneficiū contra Decre. execrabilis. vel simile: nō pōt iuste conferre, seu possessionē tradere: nisi prius citata parte purificet illa conditio. & si aliter tradidit possessionē, po terit agi cōtra eū possessorio. ¶ Et not. aliud ex dicto. Io. and. q̄ executor ad cōferendum, non pōt procedere etiam ad collationē fa ciendā non citata parte, qm̄ gratia mandatur fieri sub conditione: vt si tibi cōstiterit. & c. Nam non pōt plenē cōstare, nisi parte voca ta: vt no. in. cle. j. de concess. præben. & in. cle. ij. de poenis. facit. l. fin. C. si per vim vel alio modo. Possessionē em̄ nunq̄ pōt tradere par te non vocata, quantūcūq̄ sibi fuerit scri ptum: nisi prius cognouisset & sententiasset præsentibus partibus: vt not. Inno. in. c. cū olim. de priui. & c. j. de cōf. pben. lib. vj. fa cit. c. licet. ep̄o. de præb. lib. vj. & qd̄ not. ibi de quo no. ibi Io. an. i. c. ordinarij. de offi. or. eo. li. & optimē facit. d. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Quid aut si fuisset facta spoliatio post appellationē: satis pōt colligi ex prædi ctis & ex no. per gl. in. c. nō solū. & in. c. Ro mana. de appel. li. vj. ¶ Opp. videt, q̄ malē processerit hīc papa tollendo iurisdictionē ab ordinario, & onerando eū litigare corā delegato. Nam ex quo iste ep̄s erat superior isti⁹ clerici: satis debet posse ex officio pce dere cōtra eū: vt in. c. irrefragabili. de off. or. & de ac. c. qualiter & qm̄. ij. maximē super ti. beneficij: vt in. c. ordinarij. de offi. ord. li. vj. facit qd̄ no. in. regula. j. in fi. de reg. iur. lib. vj. Solu. gl. in ver. proponere. tacitē sentit cōtra riū. & respōdet, q̄ ex quo se cōstituit illi ad uersariū, nō debet esse iudex: ne iudicet in fa cto suo. ¶ Not. bene hāc gl. q̄ iudex pce dendo iniuste extraiudicialiter, nō pōt am plius in illa causa pcedere iudicialiter: quia satis reddit suspect⁹ illi. Processit em̄ primō vt priuata persona: & sic videt se cōstituisse aduersariū. Simile no. per gl. in. c. statutū. de rescri. li. vj. in prin. in gl. in ver. copia. q̄ dicit q̄ si iudex assumit defensionē sup sua iurisdic tione: & sic cōstituit se partē: nō pōt cogno scere, an sua sit iurisdicō. Ad p̄dicta faciūt c. ad hāc. & c. pposuit. de ap. & hāc sol. glo. sic intellecta plus mihi placet, quā dicta doc. Nam Hostien. soluendo, dicebat: q̄ ideō hic seruatur iste ordo iuris, & non proceditur iudicis officio: vt ep̄s puniat in quo deliquit qui primō nullum ordinem seruauerat. ad hoc de transla. Episc. c. quanto. versi. ceterū. cum concordantijs. Gof. dicit concordan do, huic ordini iudiciario locū esse, cū occul tam delictū subditi nouit superior: nec ap

paret accusator, vel denunciator: quo casu superior tenet denūcia te. xxij. q̄. iij. c. duo ista. c. q̄ de ipsi⁹ anima tenet rōnē reddere. xvij. q. ij. c. cognouim⁹. & in. d. c. irrefraga. In notorio nō: vel cū appareat denunciator, superior nō ageret cōtra illum, sed suū of ficiū exercet: vt. s. de of. or. c. j. & quasi per totū. ¶ No. hāc sol. Gof. qualiter debeat superior pcedere, cum delictum subditi nō est notoriū, nec famosum: nec vllus apparet accusator, vel denun tiator: pōt & debet apud superiorē agere: puta papā, vel eius dele gatū: nō apud Archiep̄m: q̄ ille nō est iudex subditorū suffraga neorū suorum: vt in. c. pastoralis. de of. ord. Ipsi autē ep̄o non cre ditur, sed oportet, vt pbet: vt in præall. c. placuit. & in. c. si tantū. vj. q. ij. Pōt etiam ep̄s agere corā cōcilio puinciali: vt est tex. cum gl. in. c. j. vj. q. ij. & vide gl. in. c. irrefragabili. §. ceterū. de offi. or. Ar bitri enim hoc casu nō eligūtur, cum cā sit criminalis: b vt in. c. pe. de in integ. rest. & l. nō distinguemus. §. Iulianus. ff. de arbi. sed in cā ciuili eligūtur: cū ep̄s vult agere cōtra subditū: vt in. c. si cle ricus. xj. q. j. & no. in. d. §. ceterū. ¶ Op. & videtur, q̄ defensio cau sæ non spectet ad episcopū, sed ad eum cui episcopus cōtulit be neficiū. ar. in. d. c. pe. de re iudi. Sol. dicit gl. fi. q̄ episcopus retinuit sibi beneficiū, sed si alteri cōtulisset, haberet locū cōtrariū. Doc. trāseūt: sed ego dico aliter: q̄ aut iste cleric⁹ vult agere petitorio: & tūc fateor dictū gl. vt agat aduersus possessore: vt in. c. examina ta. de iud. & l. fin. autē. & l. officium. ff. de rei vē. Nam superior fun ctus fuit officio suo alteri cōferendo: vt no. Inno. in. c. dilectus j. de præb. Aut vult agere possessorio: tunc dico, quod est in optio ne sua contra quē vult agere. Pōt em̄ agere cōtra spoliatorē: licet non possideat: vt. l. j. §. ex interdicto. ff. de vi & vi ar. & agitur ad interesse, & ad æstimationē rei. Et qualiter æstimabitur hoc in teresse rei spiritualis: vide gl. in. c. coram. de offi. deleg. facit quod leg. & no. in. c. inter cetera. de præben. & in. c. pastoralis. de iure pa. Potest etiam agere contra possessore conditione. c. sape j. eo. vel. c. reintegranda. iij. q. j. Aut est facta restitutio: & tunc dico, q̄ clericus cui fuit collatum beneficium pōt agere contra restitutū, prætendendo validitatem suæ collationis, & in iustitiam restitui ad hoc quod no. Inn. in. c. dilectus. ij. de præb. Itē quicquid sentiat gl. episcopus poterit etiam hoc casu agere cōtra restitutū: quia in terest sua, ne quis sit intrusus in beneficio. de insti. c. ex frequētib⁹ & c. ordinarij. de offi. or. lib. vj. & no. gl. in re. j. de re. iur. lib. vj. fa cit quod plenē no. per. Host. & per Io. an. in. c. licet Hely. de simo.
14 ¶ Quæro quid si iste episcopus nō vellet illū restituere, nunqd̄ iste delegatus possit de cā spoliationis cognoscere. Ista gl. tenet, q̄ sic. & si cōstiterit de iniusta spoliatione: dicit Io. an. quod compel let episcopū ad restitutionem. Quidam tamē tenent contrarium: quia delegato hoc nō fuit cōmissum: sed solūm vt de cā cognosce ret, restitutione facta, secundū Inno. Host. Io. an. & communiter alij doc. tenet primū quasi hoc fuerit cōmissum: & si nō ex verbis
15 tamē ex mēte, q̄ præferenda est. de verbo. sig. intelligētia. ¶ Vlt. op. de. c. in præsentia. de renū. & c. sicut de re iudi. debet enim psu mi pro his, quē iudex fecit: vt ibi. Solut. ista gl. videtur stare cōtra rio. Sed certē hoc est cōtra tex. cū nō psumatur hīc p iudice: imō mādatur hīc restitutio, q̄ postmodū de cā cognoscatur. Io. an. di cit, & bene: q̄ hīc nō fuit snia vel iudicialis priuatio: sed extraiudi cialis spoliatio. quasi velit dicere, q̄ tunc nō præsūmitur p iudice: vt. s. dictum fuit. Do. Ant. dicit, q̄ pro gestis iudicialiter, p iudice præsūmitur: vt in. d. c. in pntia. Ego hoc tempero secundū no. in. c. quoniā cōtra. de pba. vbi no. an & qm̄ psumatur p rectitudine p cessus, vel iustitia causę. & j. eo. c. cū ad sedē. sed i casu nostro intel lige: vt. s. dixi. Pro gestis verō extraiudicialibus, q̄ gerere pōt ex tra iudicialiter ex officio, etiā psumitur secundū eū. Alle. no. in. c. innotuit. de eo qui fur. ord. rece. Ego allego meliorē tex. in. c. ad aures. & ibi per Inn. de tē. or. Et tēpero istud dictū, qm̄ illa cōiter exercent ex officio extraiudicialiter. si autē solēt regulariter exer ceri iudicialiter: licet certo casu, vel casib⁹ pnt exerceri extraiudi cialiter: nō psumit p iudice. Tex. est hīc intelligēdo. vt. s. dixi. Nā qm̄q̄ spoliari pōt q̄s bñficio suo extraiudicialiter. & tñ hīc nō psu mitur p iudice. ¶ Et hec ideō. q̄ isti casus spales nō psumun tur, nisi allegent & probentur: vt no. in fi. dicit Inn. in. c. ij. de dila. Item dicendū est & fortius de his, q̄ exercentur extraiudicialiter, quando iudicialiter exerceri debebat: vt hīc: & in. d. c. qm̄ contra.

SVMMARIVM

- 1 Maritus petens restitutionē vxoris suae debet primò ostendere ipsam desponsasse & cognovisse.
- 2 Vxor pòt petere cautionē à marito: si timet eius sauitiā, etiā si culpa sua maritus sauit. 2. sed cautione nō ob. poterit ipsam maritus leuiter castigare. 3.
- 4 Matrimo. separatur, quo ad thorū propter nimiam & irreparabilem sauitiam mariti.
- 6 Cautiōis nomine quid veniat: siue simpliciter, siue sufficienter fuerit postulata

CAP.

VIII.

Retransmissa. ¶ Petens resti-

tutionē cōiugis habet probare cōiugiū. vel plenius. Restituitur coniunx virō probanti desponsationē & copulā: & de ipsius impunitate cauenti: nisi magna sit viri sauitia. h. d. Primò mandat restitutionē fieri cū cautioē. Secundò prouidet qd agē dū cū fragilis est cautio. ibi: si aut. ¶ Casus literalis. Quidam miles petebat restitutionē vxoris suae, quē ab ipso sua temeritate diuerterat. Rndetur ei, qd nō deberet ei restitui: cū nōdum eius possessionē habuerat: & etiā quia timet suę personę periculū imminere: mandat Papa quibuscūq; iudicibus, quatenus si eis constiterit, qd p̄dicto militi p̄fata mulier legitimē desponsata, & ab eo cognita fuerit: ipsam faciant ei restitui, recepta cautione sufficienti ab ipso, qd ei non debeat aliquod malū inferre. Si verò ita crudelis, & ita seuerus fuerit, qd meritò de viro diffidat, cōmittatur alicui honestē mulieri custodienda in loco: vbi vir, vel parentes ipsius, nullam possunt mulieri violentiā inferre. B. ¶ Not. j. qd licet vxor culpa sua recesserit à viro suo, nō tñ est viro restituenta sine cautione. si de eius sauitia timet. Hoc enim fit ex noua cā. f. propter sauitiā de qua timetur. vide in c. literas. & habes opi. tex. cū gl. in. c. de benedi. xxxij. q. j. Et not. qd debet cōtinere hęc cautio, videlicet qd ei nō debeat aliqd malū inferre. ¶ Puto tñ, qd cautioē non obstante, poterit eā leuiter castigare: sicut prius poterat: iuxta not. in. c. quēadmodū. in fi. de iureiur. Nā ista cautio venit ad coercendam sauitiā: sed nō est sauitia si cā requirit. arg. xxxij. q. ij. c. placuit. xxxij. q. iij. qui peccat. & l. Gracchus. C. de adulte. ¶ No. qd propter viri, & mulieris sauitiā maximā, cui de facili per cautionē prouideri nō potest, separatur matrimo. quo ad thorū qd tenemēti. & clarius probatur. j. c. literas. in fi. & vide tex. cū glo. de pe. di. j. c. si fortē. ¶ No. prouidendū mulieri per iudicē, ne malū sibi inferat à viro, vel parētib; ipsius. Et no. casum in quo libera persona quodāmodo sequestratur. Et not. qd qñq; collocat apud probā & honestā personā: qñq; apud monast. monialiū: vt in. c. cū locū. de spō. & poterit stare sociata suis consanguineis xxxij. q. iij. c. siue. ¶ Vltimò aduerte, quia hęc litera videtur sibi cōtraria. Nā primò dicit, qd est restituēda mulier cū cautione: post eā dicit: qd si nō pōt sufficienter cauēri, debet collocari apud honestā personā vsq; ad decisionē causę. Nam etiam vbi sufficiēter pōt cauēri, nō debet restitui ante decisionē causę: vt in. c. cōsultationi bus de offic. deleg. Itē rō timoris durat post decisionem causę, sicut ante. Sol. quo ad primū debet hęc litera intelligi: vt dicit Ioan. An. qñ mulier cōtra virū petentem restitutionē obijciebat cōsanguinitatē, vel aliud impedimentū. quē exceptio nō debet decidi ante restitutionē: nisi in casu, quo restitutio sine periculo fieri nō potest. Tunc em̄ deciditur prius cā proprietatis. ¶ Sed tūc ob. secūdū cōtrariū, qd nō tangunt doc. sed pōt dici, qd post decisionē poterit fieri restitutio, qñ cessat cā timoris. Fortē em̄ si fieret restitutio an̄ decisionē cā, vir sequeret in vx. secū litigātē: vel violētē iducet eā ad desistēdū à lite. qd verisim̄ nō faceret postq; habuit sniam p se.

Et iō dico, qd vbi p decisionē cā, nō cessaret timor, nō deberet fieri restitutio: vt i. d. c. lras. i. fi. j. c. ¶ Op. cōtra literā inquātū exigit vt petens restitutionē habeat pba re qd mulier fuit sibi legitimē de sponsata &c. Pro hoc em̄ satis innuit, qd exceptio consanguinitatis vel alteri impedimēti habeat obstare: quia aliās non posset apparere, qd legitimē fuerit desponsata. Cōtra qd videt exp̄f. se. j. eo. eo. c. ex cōquestiōe. c. literas. Sol. Gl. j. metu cōtrarij. exponit tex. legitimē &c. i. p legitimū cōsensum de p̄senti &c. q. d. nō est necesse, qd ex toto pbe legitimitas matrimonij: sed satis est p̄bare legitimū prima fronte quo ad principia valida: de quo plenē dicit. j. in. c. ex parte. Et dic. qd est speciale, vt pbe titulus saltē in apparetū validus: qd nō pōt haberi possessio liberę psonę sine titu. vt. l. cū hāredes. in fi. ff. de acq. pos. dixi in. c. literis. s. eo. & plenius dicit in. d. c. ex parte. Et hęc sol. gl. sic intellecta est melior q̄ solutio quorūdā dicētū, hīc agebat petitorio. iō debet p̄bari legitimitas. Nā secūdū hoc nō faceret ad tit. Alij vt refert Inn. dicūt, qd intelligitur in possessorio. sed speciale est secūdū eos: vt nō fiat restitutio nisi pbe legitima desponsatio & copula. Et rō spālitalis est ppter periculū corruptionis aliās fieret restitutio spoliatiōe p̄bata saluo qd habet. j. c. literas tene sol. gl. & eā sequit Io. an. dicēs qd necesse est p̄bare, qd matrimoniū tenuerit rōne cōsensus dato, qd aliās sit nullū. Simile. j. c. vno. de spō. li. vj. Et an habeat locū restitutio aliquo casu nō p̄bata copula. dicā in. d. c. ex parte. & per hoc sit expedita etiā. ij. gl. q̄ solū instat circa duo. quare hīc pbat ti. Et an sit necesse p̄bare cōsummatio nē matrimonij. Et vide aliquos casus in quib; denegat restitutio, tā in matrimonio q̄ in alijs causis. p glo. iij. q. j. in sum. ¶ Vltimò glo. ponit, qd veniat noīe cautiois sufficiēter vel noīe cautiois simpliciter prolata. & not. eā. & vide qd no. in. c. fronte. de app. & c. j. de seque. pos. & vide ad materiā bo. glo. in. c. de benedi. cto. xxxij. q. j.

SVMMARIVM

- 1 Per solutionem pensionis rei donata acquiritur donatario possessio: quia interuenit autoritas donantis. ii. limita vt ibi.
- 2 Possidens per alium quo mortuo ingrediatur possessionem, & repellatur, potest intentare interdictum restituenda.
- 3 Episcopus potest donare ecclesiam alicui loco religioso: non in titulum, sed in proprios usus: non potest tamē rectorē illius ecclesie spoliare, de quo infra. 7. 9.
- 4 Confirmatio & datio non possunt fieri eodem actu.
- 5 Scriptura emanans super aliquo actu verbaliter facto, videtur ipsum actum confirmasse.
- 6 Possidens ciuilitate tantū, potest accipere naturalem propria autoritate & sine licentia illius, qui rem concessit.
- 7 Monachus habet interdictū recuperanda: quia possidet nomine monasterij: per se autē nihil possidet etiā cappā, quā habet.
- 8 Possidens per alium quo casu habet interdictum recuperanda si ille per quem possidebat fuit deiectus.
- 9 Possessio naturalis postea adiuncta cum ciuili: non dicitur de nouo acquisita, sed continuata.
- 10 Episcopus, an, & quādo pōt cōstituire eccl. de nouo cēsualem.
- 11 Beneficium non vacans non potest conferri certæ personæ: sed alicui collegio sic.
- 12 Locatio non probat possessionem respectu locantis, quando possideret: aliās secus.
- 13 Possessio acquiritur per actum equipollentem actui corporeo.
- 14 Possessio acquiritur per constitutum.
- 15 Consuetudo transfert possessionem in alium circa aliquē actū corporealem.
- 16 Possessio non transfertur in alium per traditionem fustis vel alterius rei: nisi de hoc sit specialis consuetudo.
- 17 Possessio episcopatus vel alterius dignitatis quæ ex consuetudine acquiritur per installationē in aliqua sede non potest acquiri per installationem factam in alia sede.

Anto. Franc.

¶ Poterit eā leuiter castigare Circa istā castigationē, quā habet marit; in vxorem dicas, qd maritus in vxorē habet manus iniectionē. l. si cū patro. ff. de opel. libe. Et ad de qd marit; pōt vxorē corrigere & castigare & verberare ex cā. not. in. l. cōsensu. & aut. ibi posita. C. de repu. & authē. vt liceat no. & auia. in. s. si qs aut. & habet p. gl. in. c. quēadmodū. de iureiur. & in. c. placuit. xij. q. ij. & dixit glo. in. d. c. quēadmodū qd potest illā in vinculis ponere de quo vide Bal. in. l. si filius C. de pa. po. et p̄dicta, vt dixi intellege, qñ subest legitima causa aliam modo dicētatū pōt castigare, vt habetur i. aut. de nupt. in. s. si igitur. & p glo. in. c. sicut. vij. q. j. & vide Bal. i. l. j. C. vbi quis decur. vel cohor. libr. x. vbi dicit, qd maritus pōt vxorē fugientē p̄pria autoritate capere, & vide pul. cōfi. Alexā. xcvi. i. ordine. in. iij. pte cōfi.

SEBASTIANI.

¶ Sauiiā. Adde. qd vxor iniuste verberata a viro, pōt aufugere & petere se ali extra domū. Ita dicit Bald. in. l. j. in. ij. col. in. versi. tertio dubitat. C. de le. subiciēs qd secus est, si sua culpa fuit verberata. ¶ Cautiōis. vide latissimē per do. Ia. alios in in. lege. facimus. C. de verb. gnifi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

15 Beneficium, vel ecclesia, si est cōcessum, vel concessa alicui in titulum, pōt cui est facta concessio, ingredi possessionē, & administrare propria autoritate.

16 Possidens ciuilitur, si scit aliū naturaliter illam rem possidere an & per quantū tempus suam ciuilem perdat.

¶ CAP. IX.

Cum venisset. ¶ Si is qui a-

liū possidet, il-

lo mortuo possessionem ingressus expel-

litur: restitutionē per interdictū petere

poterit. Ita cōiter summant doct. Sed se-

cundū hanc summationē, fortē de nihilo prouidet hoc

c. & ideō summo sic, & notabilius. ¶ Per solutionē pen-

sionis rei donatę factā donatario, cū autoritate dona-

toris, acquiritur illi donatario rei donatę possess.

adeō q̄ si ab illa expellit, per interdictū recuperādę agere po-

terit. Et secundū hoc est casus not. & probatur no. per

glo. & Bar. in. l. qui vniuer. & l. quāuis. ff. de acquir. poss.

Diuidit. Nā in. j. parte ponitur cōsultatio partim deci-

sa. in secunda rñsio. ibi: *respondemus*. ¶ Casus literalis. Ar-

chiepi. Eboracen. eccl. d. N. concessit cano. sanctę Trini-

tatis, & per scripturā propriā confirmauit: ita videlicet

q̄ post decessum. G. clerici, qui eccl. tunc tenebat, in ius

caderet canonic. & interim clericus ille autoritate Ar-

chiep. cano. p̄dictis annuā solueret pensionē, quā Ar-

chiepō consueuit soluere: quā cōcessione dñs Pa. inspe-

cto instrumēto cōcessiois Archiep. confirmauit. Mor-

tuo clerico p̄dicto, cano. p̄dicti cōfisi de cōcessione

& cōfirmatiōe p̄dicta, sine autoritate Arch. pol. ipsi

eccl. sunt ingressi. Archie. quia autoritate propria &

eo nō requisito poss. ipsius fuerunt ingressi: fecit spolia-

ri dictā eccl. omnibus, q̄ clericus defunctus ibi dimise-

rat ipsis canoni. vñ cano. d. Pa. de Arc. sunt cōquesti. Rñ

Pa. super hoc, q̄ si canonici p̄dicti a p̄fata eccl. vi-

uente clerico p̄dicto autoritate Arch. perceperūt an-

nuā pensionē: eo mortuo (quāuis nō habuerint autori-

tatē Archiep.) vitiosē tñ nō sunt ingressi pos. cū sit cau-

tum in iure, vt is possideat, cuius nomine possidetur:

& ideō Archiep. tenetur ad restitutionē eorū, quę fe-

cit asportari. B. ¶ Not. j. q̄ loco religioso pōt per epi-

scō. eccl. cōcedi: nec potest cōcessio facta per eundē Epi.

sine cā reuocari. Et intellige qd cōceditur eccl. collegio

nō in titulū, sed in proprios vsus: vt dicitur in litera. Et

quale ius acquiratur ex tali cōcessiōe: vide no. Inn. in. c.

pastoralis. j. de priui. & in. c. de monachis. & in. c. in late-

ran. j. de prob. tex. cū glo. xv. j. q. ij. c. visis. & de solennita-

te adhibenda & validitate cōcessiōis. vide tex. i. cle. ij. de

re. eccl. nō alie. ¶ Not. ij. ibi: cōcessisset, & per scriptum

propriū cōfirmasset. & c. q̄ valet concessio facta de eccl. et

rōne proprietatis sine scriptura. Nō est ergo iste casus

in quo necessariō requiratur scriptura. & casus spāles

regrētes scripturā: vide per gl. in. c. j. de cens. li. vj. ¶ Et

per hoc solue contrariū, q̄ posset formari de. c. inter di-

lectos. & ceterū de fi. instr. vbi dicitur, q̄ eadē in eo. actu

nō possunt donari & cōfirmari. hīc em̄ nō donauit, &

cōfirmauit: sed q̄ pri⁹ faciēdo verbo cōcesserat postmo-

dū cōfirmauit scripturā. s. ex interuallo. Et etiā no. q̄ fa-

ciendo quis scripturā ex interuallo de eo, qd primo ver-

bo fecerat: videtur tacitē approbare & cōfirmare prius

gestū. ¶ Not. iij. q̄ habēs ciui. pos. pōt propria autho-

ritate ingredi poss. naturalē vacantē: nec dicitur vitio-

sē ingredi: licet nō habuerit specialē licentiā per cōcedē-

tē rem. Secus aut vbi nō habuisset prius possessionē ci-

uile. de quo dic. vt leg. & not. in. l. si ex stipulatiōe. ff. de

acq. pos. & in. l. ij. C. eo. & in. c. past. de priu. & aliqd. j. su-

bijciā. ¶ Not. ex fin. regulā: ad quē quotidie allegatur

hoc. c. quod is possidet, cuius noīe possidet: nō aut pos-

sidet ille, q̄ alieno noīe possidet. Aliud ē ergo possidere

& aliud alieno noīe possidere: vt dicit tex. i. l. quod meo in prin. ff. de acquir. pos. sicut videm⁹ in religioso, q̄ no mine proprio nihil possidere pōt etiā cappā, quā gestat vt le. & no. in. c. nō dicatis. xij. q. j. & tamen nomine monasterij potest possidere: & si spoliatur restitutionē petet: vt in. c. cū dilecta. & quod ibi no. de rescri. Et sic itel lige glo. in. c. nō dicatis. quā dicit, quod ex permissione

Abbatis pōt possidere. b. simile in seruo: vt le. & not. in

l. j. C. si per vim, vel alio modo. ¶ Et faciūt hāc ad. q̄

an ille, qui possidebat per aliū, possit agere iterdicto vn

de vi: si ille per quem possidebat fuit deiect⁹: & videtur

quod sic: quia ipse possidebat per alium: vt in. d. l. quod

meo. facit. l. si. c. de acquir. pos. & hīc & per cōsequens ip-

se dicit spoliatus. & pro hoc videt tex. in. c. ex parte. s. de

rescrip. ¶ Sed limita hoc verū, quando alius possidebat

nomine meo me mandante, seu ratum habēte. Secus au-

tem si aliquis tanq̄ gestor negotiorū meorū possidebat

nomine meo, & ante q̄ ratū habeo, spoliatur. Tunc em̄

nō obstante ratihabitione sequēti, nō potero agere in-

terdicto: quia ratihabitiō nil operat⁹: cū non reperiat

tunc tēporis possessionē in illo. Pro hoc est bonus tex.

in. l. bonorū. ff. rem ra. ha. & vide in simili bo. gl. in. c. q̄

sit de elec. lib. vj. & tenent do. de Ro. deci. cxlv. aliās. clv.

¶ Vlti. pōt colligi. quod si habēs cōcessionē ciuile in

gredi naturalē vacantē, nō dicit de nouo acq̄rere posses-

sionē: sed poti⁹ cōtinuare suā possessionē ciuile. nā natu-

ralis, seu corporalis possessio est accessoria ad ciuile. fa-

cit. l. si. id. qd. ff. de acq. pos. Et hoc facit ad. q̄ dicit statu-

tum, quod pro possessione nouiter acquisita soluatur

certa gabella: an taliter ingrediens possessionem corpo-

ralem teneat soluere gabellam. & videtur per p̄dicta

& per istum tex. quod nō: quia non videtur de nouo ac-

quisuisse: sed acquisitū pri⁹ cōtinuasse. & facit. l. clā pos-

sidere. s. qui ad nundinas. & quod ibi no. e. ti. ¶ Potest

etiā hīc colligi, quod licet eps nequeat cōcedēdo ecclē-

siam religioso loco rectorem ipsius ecclēsię spoliare,

adeō qd viuēte rectore ipsi⁹ ecclē. talis cōcessio nō pos-

sit habere effectū: vt in. c. consultationib⁹. j. de do. & qd

le. & no. in. d. cle. ij. de reb. ecclē. nō ali. tñ pōt in vita re-

ctoris cōstituere censum per Rectorem ecclēsię dona-

tarię persoluēdū. quod est valde no. ¶ Sed cōtra hoc

& cōtra tex. fortiter opp. de. c. prohibemus. & c. signifi-

cant. j. de cēsi. vbi dicit, qd episcop⁹ nō pōt nec debet ec-

clesiam de nouo constituere censualem. Sol. Goff. intel-

ligit, quod ista p̄sio prius Archiepiscopo soluebatur:

& secundū hoc cessabit notabilē prius collectū. sed Ho-

dicat cōtrariū, quod de nouo fuit impositus quod di-

cit colligi ex tex. ibi, *authoritate Episcopi & c.* als dixisset

litera post verbū proficeret: & interim idē. G. ante q̄ sol-

ueret p̄sionē. & c. Et dicit Host. quod ex rōnabili & fa-

uorabili causa imposita fuit de nouo hāc p̄sio: qd fieri

pōt tñ, secundū eū. alle. e. ti. c. significauit. & cū hoc dicto

Host. trāseunt hīc cōiter doct. sed ego latius vltra alios

cōsiderādo dico sic: q̄ aut eps de nouo constituit cen-

sum persoluēdū loco donatario consentiente Rectore

de cuius p̄iudicio agitur: & potest. Tum, quia subest

causa, vt subueniatur necessitatibus religiosorum, ob

quā causam facta fuit donatio. ar. op. in. c. j. de reb. eccl.

non ali. lib. vj. & in. c. cōstitutus. & c. cum dilectus. & c.

cū venerabilis. de reli. do. Tū quia ista cōstitutio census

est tēporalis: q̄ expirat mortuo, vel cedēte p̄lato: cum

ecclesia postmodū cedat in vsus loci donatarij. & sic nō

p̄prie dici ecclēsiā cōstitui cēsualē, vel saltem ex cā legi-

tima & fauorabili. Pro hoc qd leg. & no. in. c. p̄tereā.

& c. phibem⁹. de cens. Aut Eps vult cōstituere cēsū

Rectore eccl. reluctātē: & tunc puto, q̄ aut rector mul-

tū abūdat: & locus cui facta est concessio, est multum

indigens: & pōt arg. in. d. c. j. de re. ecclē. nō alie. lib. vj. &

qd no. i. c. cōstitut⁹. de reli. do. & xxv. q. ij. i. sum. vbi est

bo. gloss.

SEBA. SAPI.

¶ Vacante. Vide

Moderū. in. l. clā.

possidere. s. q̄ ad

nūdinas. ff. de acq.

posse. Barto. in. l.

j. s. interdictum. ff.

vti posside. vide

etiam Alex. i. l. j. s.

nūtiatio. ff. de ope.

no. nū. & in. l. quē

admodū. ff. de ac-

qui. pos.

Anton. Francisc.

¶ Pōt possidere.

De monacho, an

possit habere pro-

prium, vel admini-

strationē bonorū

dicat, qd nec cum

consensu Abbatis

nec sine, non pōt

hīc p̄priu, vt i lo-

cis hic alle. & in. c.

nolo. & in. c. nō di-

catis. xij. q. j. imo

si sine cōsensu Ab-

batis vsq̄ ad eius

mortē pecuniā, vt

qd aliud teneret,

nō est ei miseren-

dū: vt in locis hic

allega. de cōsensu

autē Abbatis pōt

aliqd habere quo

ad vsū & admini-

strationē. vt in

c. ij. de stat. mo. &

cōiuentibus ocu-

lis superioris, dici-

tur habere quasi

p̄prium ad vsū

suū, & nō p̄priu

proprie: vt dixit

Bal. in. l. j. in. viij. q.

C. de his quę p̄e.

no. vbi etiā dicit,

q̄ aliās si p̄priu

habetur monach.

regula infringitur

per tex. in. c. q̄to.

de of. ord. & vide

quę plēnē hūr in

ca. cū ad monaste-

rium hic alleg.

SEBA. SAPI.

¶ Quod si habēs.

hoc dictū sequitur

Firma. in tracta. de

gabellis. in. ij. par-

te octauę partis

principa. q. vlti.

bo. glo. Aut rector nō sic abundat: & deo inuito, nō poterit hęc pensio constitui. ar. c. consultationibus. de do. & in. d. c. j. & qd ibi not. & in. c. apostolice. de do. vbi dicitur, qd etiā de rebus sui ep̄atus non pōt donari eccl. cum graui praiudicio^a sue ecclesie: fortius cū graui praiudicio alterius eccl. Et hęc not. quia multū limitant & de clarant. d. c. consultationibus. secundū pradipta potest intelligi tex. à cōtrario sensu, in. c. extirpāda. §. fi. de prae ben. & not. bene illū tex. a cōtrario sensu: & vide qd dixi. ¶ **Opp.** & videtur, qd ex quo hoc beneficiū nō vacabat: non poterat alteri cōcedi: vt in. c. j. de concess. prae ben. Sol. glo. j. quod contrariū procedit qn collatio fit certę personę quę de facili desyderat mortem alterius. Secus si sit collegio: quia cū nemini videatur datū, cessabit votum captandę mortis. Pro hoc secundū Host. quia naturale vitiū est negligi qd cōmuniter possidetur: vt se nihil habere, qui totum nō habeat, arbitretur: vt dicit tex. in. l. ij. C. qn & qbus quar. pars. de. li. x. vel scdm. d. Anto. nō potest tradi ille titulus, quo respectu ab alio possidetur: sed potest tradi quo ad proprietatem, quo respectu à concedente tenetur, qui sibi praiudicare pōt arg. in. l. fi. C. de pac. Sed certē per hanc solutionē nō tollitur votum captandę mortis, si concessio fieret certę personę. Nec obstat. l. fin. quia ibi consentit is, de cuius hęc reditute agitur, & posset ipse disponere contrariū. Sed hęc concessio semel facta, nō potest reuocari: maximē per sacerdotem, de cuius morte timetur. Fateor tamen quod contrarium loquitur de collatione respectu tituli: sed eadem est ratio, quando concederetur in proprietatem, si concessio fieret certę personę. argum. in. c. j. de concess. prae ben. idē tene opi. glo. ¶ **Opp.** & malē dicit tex. in. fi. quod idē isti canonici vitiosē nō sunt possessionem ingressi: quia possidebant per illum Rectore ecclesie. Nā in vita sacerdotis nunquā habuerunt possessionem: quia non acquiritur sine animo & corpore: vt in. c. cum nostris. & qd ibi not. j. de concess. prae ben. & in. l. quēadmodum. ff. de acquir. pos. & l. licet. C. eo. Sol. dicit glo. ij. fortē metu contrarij, quod recipiendo pensionem auctoritate Episcopi acquisuerunt possessionē: & Archiepiscopus eam amisit. Dat simile in donante seu vendente, qui retinendo sibi vsum fructū videtur possessionem tradidisse. C. de dona. l. quisquis. Et idē mortuo illo rectore nō perdiderunt possessionē: sed eam perdidissent, si iam neglexissent: vt in. l. fi. de eo ff. de acquir. pos. ¶ **Not. glo.** quod si p̄cedente titulo habili ad translationem dñij soluitur pensio de auctoritate titulū cōcedentis, videtur translata possessio. ^b Et secundū hunc intellectū summaui. & est intellectus nō. & procedit qn alius non est in pos. aliās aut per solutionem pensionis ignorante possessore, non transfertur possessio: vt leg. & not. in. l. quāuis. de acquir. pos. vbi per Bar. & vide gl. & Bar. in. l. qui vniuersa. ff. eo. ¶ **Et** per hoc solue cōtrarium, qd posset formari de. c. inter dilectos. de fi. instru. vbi dicitur, qd locatio nō probat possessionem. Debet em̄ intelligi, qd non probat alio possidente. Item non probat in praiudiciū tertij ignorantis sed in praiudiciū soluentis & prastantis auctoritatē & cōsensum solutioni, bene probat. Pro hoc. c. cū venerabilis. de relig. do. vbi probasset possessionem, si instruētum nō fuisset cancellatū in loco suspecto. ¶ **Et** ad id quod dicitur, quod sine corpore nō acquiritur possessio. dic. quod hīc fingitur corpus interuenisse: quia ille actus corporalis: quo antiquus possessor possessionem acquisiuit: fingitur per solutionem pensionis loco illius cui nunc queritur: sicut dicit Barto. in actu constituti: quando. s. quis constituit se possidere nomine alterius, per quem actum transfertur possessio sine alio actu corporeo: vt in lege quod meo. ff. de acquir. pos. & ibi per Bartolum. Innocentius. fuit varius in hoc.

Primō enim sentit, quod isti canonici habuerūt possessionem in vita rectoris: quia Rector incepit possidere eorū noīe. ¶ **Et** si dicatur, qd possessio sine corpore non acquiritur. Rndet, qd hīc fuit corpus clerici possidentis eorū noīe. dicit tñ, qd ad oē dubiū tollendū debuit clericus. à se abijcere possessionē, qd solo aio abijcit & amittitur. l. licet. C. de acq. po. & constituere se possidere nomine canonicorū. & sic omnino possiderent canonici. ¶ **Hęc sol.** seu intellectus est verus in se: sed diuinat ad tex. & qd hīc nō apparet istū rectore expressē voluisse possidere noīe canonicorū. Et iō fortē Inn. transit ad aliam sol. dicēs, qd spāle est in ecclesia, qd ex quo aliquid recipit nomine possessionis, possessionem habet. §. de cōsue. c. ij. secundū eum. ¶ **Aduerte**, quia aliqui, vt dixi intelligūt hoc dictū Inn. qd speciale sit in ecclesia: vt qd quid percipiat in signū traditę possessionis, transferatur possessio ex quo constat de animo volentis possessionem trāsferre. Et ita intelligit do. Ant. & Inn. ¶ **De quo** multū admiror: cū hoc expressē videat cōtra ea, quę leg. & no. in. c. ij. de consue. Nā vigore consuetudinis introducentis istū actū in signū traditę possessionis, trāsferatur ibi possessio sine actu corporali. Secus ergo, si consuetudo nō adesset: quia tūc nō sufficeret aliqd dare, puta fustem, vel terrā nomine possessionis: quod expressē vult ibi Inn. & communiter doct. Et expressius adhuc sentit hīc Inno. in. c. literis. §. eodem. vbi dicit quod bene potest introduci consuetudo: vt si aliquid detur in signum quasi possessionis iuris prae bendalis, videatur translata possessio. Secus si consuetudo non subest: etiam si expressē verbo diceretur: do. & trado tibi possessionē iuris prae bendalis. & etiam plus dicit, qd si cōsuetudo est, vt per installationem factam in certa sede acquiratur quasi possessio iuris episcopalis, seu archidiaconalis, vel alterius dignitatis: si installatio fit in alia sede, quā deputata per consuetudinem, non transfertur possessio. Quia cū talis consuetudo sit p̄ter ius, non debet extendi secundum eū. ff. de leg. l. quod cōtra. quod est bene notandum. ¶ **Dico** ergo, qd Inno. hoc intellexit: qn aliquid dat nomine petitionis: quia tunc bene transfertur possessio: quia videtur tunc velle possidere noīe illius, & ex actu ficto transfertur tunc vera possessio: vt. §. dixi. & facit l. certę. §. j. ff. de p̄ca. Sed inquātum dicit hīc Inn. qd speciale est in ecclesia: non procedit: quia idem est in quolibet priuato, per rationem p̄dictam: vt not. in. d. l. qui vniuersas. & l. quāuis. & vide quod no. Ioan. an. in addi. Spe. in titu. de emp. & ven. §. sciendum. ver. & no. & quędam tractat hīc. d. Anto. de acquisitione possessionis si ne vero actu corporali, quę traduntur per legistas in. l. quod meo. & l. fi. id. ff. de acquir. pos. vide per gl. & doc. in. d. c. ij. de consue vbi dico. ¶ **Et** per pradipta soluitur contrarium quod formari posset per. c. pastoralis. j. de priuil. vbi ecclesia cui facta est concessio alterius ecclesie, non potest sine speciali licentia Episcopi intrare possessionem illius ecclesie. Dicit enim, qd hīc prius habuerunt possessionem auctoritate ipsius episcopi: vt etiam no. in. d. c. pastoralis. Et hęc sol. plus placet, quā solu. Abbatis dicentis hīc, qd contrarium loquitur, quādo concessio fit per papam, qui nō intendit Dicecesano facere praiudiciū. hoc. c. intelligitur de priuilegio ipsius Dicecesani: quod contra eum largē interpretādum est. Et hanc sol. visus est sequi Host. dicens aliud esse, quod auctoritate Dicecesani nunquam interuenit: vt in contrario. & aliud quod à principio interuenit: vt hīc. ¶ **Mi**hi placet primum dictum: & puto, qd etiam habita concessione ab ipso ordinario, non licet ingredi possessionem sine ipsius auctoritate. hoc dico probari hīc à contrario: in eo quod Papa dicit istos non fuisse vitiosē possessionem ingressos: quia iam prius possidebat per alium. Si ergo clericus nō possedisset nomine istorum

^a ¶ Graui praiudicio. Adde Old. cō. cclx. & vide qd idē voluit cōsi. cclxij.

^b ¶ Translata pos. Adde Raph. cōm. consi. ciiij.

^c ¶ Non sufficeret Adde do. de Rot. Dec. cclxxv. in no uis hoc eo. tit. vbi sequunt dicta Inno. in. d. c. i. literis.

^d ¶ Possessiois. Sed an debeat intelligi potius pensionis, quā possessionis. do. Abb. in. c. ij. de cōsue. dicit, qd sic, qd p̄ verbū pensionē hic positū. Tu dic cōtra qd hic est titulus de resti. spo. lō potius debet adaptari ad possessionē, qd ad pensionē. l. imperatores. ff. de in. diē ad ie. Itē, quia hīc agitur de possessionē translata prius in istos canonicos. Sed an id bñ dicit d. Anto. qd sic. & est spāle. in eccl. Ad hoc all. l. raptores C. de episc. & cleri. vbi transfertur possessio in ecclesia sine traditione, & p̄ba. i. d. c. i. ibi nō fuit rōne cōsuetudinis. qd ibi nō valebat consuetudo nisi fuisset approbata p̄ papā. Et iō Arch. dicit in. d. c. moderamine. qd est speciale in ecclesia. Et pondera qd in casu illius. d. c. ij. est possessio civilis, effe. est magnus. vide. d. p. r. ibi ideo Bal. in. l. fi. C. de sac. san. ecc. dicit qd est possessio civilis. Andr. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASTIANI SAPI.

¶ Perdit. Quanto tempore perdat possessio, & qualiter vide ange. & Imo. in l. furtu. §. fundi ff. de usufructu. Ange. Are. in §. quod autem in l. de usufructu. plenè per Fel. in c. vigilanti. co. penul. & vlti. j. de prescrip. & Alex. in. consil. cxliij. inci. visis & sepius receditis. in ij. col. in v. vol. vbi tenet qd regat negligentia per lapsum decennij contra Inno. & idè tenet Alex. in. consil. vj. incip. circa processum. co. iij. & in c. fil. xxxiij. incip. ponderatis. circa

b ¶ Decem annorum. Adde Pau. de cas. c. li. xcvj. & Petr. de Anch. c. li. cxlv. vbi dicit, quod notarius non excercens notariam, per x. an. amittit quasi possessionem notariæ. Ant franc.

¶ An locatio ad x. an. dicatur ad longum tempus: dicas quod infra x. an. dicitur ad modicum tempus. ultra autem dicitur ad longum de quo in l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager. velti. vel emphy. pe. & vidè plenè per d. Car. i. cle. j. §. si in iij. q. de reb. eccle. n. ali. & per Alex. in. l. si si ho. i. §. si. ff. de ma. Et vide plenè per Alex. in. c. xviij. in iij. parte c. Et adde qd locatio ad longum tempus dicitur esse alienatio: vt in c. ad audientiā. de re. ec. n. ali. & in l. si. c. glo. ff. si ager veci. vel emphy. per. Et de notario non excercete officium per x. annos, an pdat quasi possessionem notariatus: vide qd habetur in l. Bar. barius. ff. de offi. p. tor. & vide Inno. in c. si. de si. instru. & vide p. Alex. post Bar. in l. herennij. ff. de cur. & vide Inno. in c. j. de si. instru. vbi dicit qd

non potuisset sine vitio ingredi possessionem sine auctoritate Episcopi. ad prædicta facit. l. si ex stipulatione. ff. de acquir. posses. & l. ij. & quod ibi no. C. eodem titulo.

¶ An autem ille cui facta est concessio in titulum possit ingredi possessionem & administrare propria auctoritate. dic. vt plenè no. in c. transmissam. de elect. Et quia ibi communiter tenetur, quod sic pulchrum est inuestigare rationem diuersitatis, quam puto esse hanc: quia quando conceditur ecclesia in proprios usus, videtur concessa, vt quedam proprietas: & causa possessionis & proprietatis est separata: imò nihil commune habet proprietas cum possessione: vt. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. possessionem. Ideo non licet etiā domino intrare possessionem inuito possessore: vt. d. l. si ex stipulatione. facit. xvj. q. vj. c. placuit. & l. si quis in tantam. C. vnde vi. sed quando cōfertur in titulum tunc principaliter videtur concedi potestas administrandi: & sic constat illa concessio circa incorporalia: & in acquisitione istorum iurium incorporalium sufficit patientia domini. ff. de ser. l. si. & l. quoties. eod. tit. & l. j. quem admodum ser. amit. not. Inno. in c. bonæ. ij. de post. pre. & c. cōquerente. de offic. ord. Quam quidē patientiam & auctoritatem habuit eo ipso, quod superior cōfirmavit electionem de eo factam, vel sibi beneficium cōtulit: vt in d. ca. transmissam. & hoc nota. quia nemo tangit. quod meminerim. ¶ Vltimò not. hanc gloss. penul. in fi. & eam pondera: quæ innuit, quod si habens civilem possessionem negligit naturalem, perdit^a civilem quam habebat. sed gl. nō dicit intra quantum tempus dicitur negligere. Quidam, vt refert Inno. in c. querelā. de electi. dicunt, qd intra annum perditur, si verus possessor scit illum possidere de facto. arg. in l. si finita. §. nō autem. ff. de dā. infect. Alij verò dicunt, qd per lapsum. x. vel. xx. anno. arg. in l. de usufructu. §. sed tñ. Sed hinc Inno. hoc vltimum reputat absurdum: vt tñ tempus requiratur ad possessionem acquirendam, quantum ad proprietatem prescribendam ideo dicit hoc relinquendum arbitrio iudicis. ar. in l. j. ff. de iur. delibe. & c. de causis. de offic. deleg. sed Bart. in d. l. si de eo. §. j. ff. de acquir. poss. facit duo mēbra. quādoq; em habens civilem scit alium ingressum naturalem: & tunc eo ipso perdit. si statim nō vadit ad possessionem quia videtur suspicari, quod possit repelli. Pro hoc. l. q. meo. in fin. ff. de acquir. poss. & l. iij. §. cum igitur. ff. de vi & vi arg. hoc mēbrum intelligo ego qn incontinenti habet commoditatem, & non vadit. Secus autem si non habet commoditatem. Nō enim tenetur incontinenti currere: sed pōt amicos colligere, & alia necessaria præparare. & sic dicitur, quod nō habet animum deserendi possessionem, & eam nō perdit: cum retineatur animo. Et pro hoc quod le. & not. in capitul. olim. el. j. j. eodem & in capitul. significasti. de homi. Et ipsemet Bart. in l. iij. §. cum agitur. preall. dicit, quod quandoq; dabantur sex menses: vt quia secundū qualitatem personæ ingredientis posses. requiritur maximus apparatus. Itē tñ in l. j. C. vnde vi. sentit de trib⁹ dieb⁹. ¶ Concludo ergo in hoc primo membro: qd si scit alium possessionem naturalem ingressum, debet ire, quam citius potest: quod si non facit videtur facere hoc ex timore, ne repellatur: & sic perdit possessionem. Sed intra quantum tempus dicatur potuisse hoc em relinquendum est arbitrio iudicis, qui ex varijs coniecturis animum informabit. Et in hoc membro restringo & saluo opin. Inno. in d. c. querelam. ¶ Aut habēs civilem scit eam vacantem, vel ignorat alium ingressum. Et dicit Bart. qd si negligat tanto tempore, quod res quasi perijt: perdit civilem: quia videtur eam habere pro derelicta. ar. in d. l. si de eo. Si verò non negligit tanto tempore, qd res quasi periret: tunc per lapsum longi temporis perditur quia per cursum hui⁹ tps inducitur obliuio: vt no. in l. si id.

b de acquir. poss. & tēpus. x. anno. b dicitur longū: & extūc incipit quis præscribere cōtra absentē. Nam prius ante lapsum. x. ann. nō currebat præscriptio: quia possessio civilis erat penes absentem: ex quo ignorabat, quod alio erat ingressus possessionem naturalem. Ita not. voluit glo. in l. j. C. de fer. fug. Bar. facit de ea magnum festū ibi & Dy. in regula sine possessione. de reg. iur. lib. vj. & tempus. x. ann. dicitur lōgū: vt in ti. de longi tēp. prescri. & quod ibi no. in l. de quibus. ff. de leg. & hoc casu poterit saluari opi. illa, quam Inno. damnat. in d. c. querelam.

SVMMARIVM.

- 1 Petitorium & possessorium, si simul à diuersis intētentur agitur super possessorio, suspensio petitorio.
- 2 Causa matrimonialis spectat ad ecclesiasticum, siue agatur de eius substantia, siue maritus petat uxorem vel econtrā.
- 3 Procurator potest cōparere in causa quādoque ipse, & quandoque dominus. Procurator an censeatur reuocatus: si dominus cōparet per se.
- 4 Literæ secundæ primarum reuocatoriæ debent specialiter facere mentionem de primis, & de omni notabili clausula in eis contenta.
- 5 Clausula appellatione remota nō tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine: & à casibus iure expressis.
- 6 Exceptio dilatoria licet non opponatur, nisi ante lit. cōte. tamē & post pōt opponi si reus protestetur, quod contestando litem non intendebat à dilatorijs recedere.
- 7 possessorium quare potius suspendit petitorium intentatum circa eandem rem, quā circa diuersas res.
- 8 Possessorium habet priuilegium suspensum: siue opponatur ante siue post lit. contesta.
- 9 Spoliatus iuribus incorporalib⁹ habet interdictū restitutorij.
- 10 Actor quo casu inuitus cogitur litigare, postquam recepit literas super aliqua causa.
- 11 Priuilegio impetrato continenti communem fauorem, quo casu liceat renuntiare, vel ab impetrante, vel ab alio.
- 12 Eligentes possunt ab electione recedere ante presentationem electionis factā, quādo. sc. elegerunt iure proprio: aliis secus.
- 13 Reus si probauit re ab actore petita esse suā: actore nihil probante: an nō solū absoluetur ab instantia: sed pronuntiabit pro eo.
- 14 Sententia lata super æstimatione non valet si res & non æstimatio fuit petita.
- 15 Iudex licet cōstet sibi actore qui tamē nil probauit ex cōfessione rei habere iustitiam: debet eum absolvere ab instantia.
- 16 Papa solus potest ultra contenta in libello pronuntiare.
- 17 Actor & reus si vterque probat quæ sunt partes iudicis.

¶ CAP.

X.

Xconquestione. ¶ Si al

ter iugū matrimonium accusante, alter petat restitui, ante omnia restituitur. Ego summo sic generaliter. ¶ Si actore agente petitorio reus super eadem re deducit possessorium proceditur in solo possessorio suspensio petitorio. Primò ponitur appellantis querela. Secūdò iudicū datio. ibi: mādamus. ¶ Casus literalis. Quidā miles. C. nomine. B. mulierē in uxorem accepit & eam maritali affectione pertractus filiā suscepit ex ea: tadē sine iudicio ecclesiæ à se remouit eādem: & literas ad iudices impetrauit: vt matrimonium accusaret de cōsanguinitate. Sed ante qd mulier à iudicibus citaret: corā Dicecesano Epō virū sibi restitui postulauit. & ob hoc ad sedem Apostolicā nuntiū destinauit: demū corā præfatis iudicibus cōstitutā aliqñ per se, aliquando per procuratorem ante causā ingressum & post, virum suū sibi restitui postulabat. Iudices restitutione denegata in principali procedere voluerunt

voluerunt: unde ipsa ad sedem Apostolicam appellauit: & conquesta fuit domino Papa. unde Papa mandat iudicibus, quatenus si est ita: mulieri virum restitui faciant & quicquid post appellationem factum est debeant in irritum reuocare: audientes postmodum causam super consanguinitate, debito sine terminantes eandem. Ber. ¶ No. q. maritus dicitur spoliare uxorem eo ipso, quod sine iudicio ecclesie a se eam remouet. Idem si sponte recessit & vollens redire non admittitur: ut not. gl. in c. significasti. de diuor. & in c. intelleximus. de adul. & c. literas. j. e. Inn. i. c. veniens. de re. ¶ No. q. matr. dicitur accusari si dicit non potuisse contrahi obstante consanguinitate: licet solimodo agatur ad dissolutionem. Dico tamen quod improprie dicitur accusatio: ex quo non agitur ad poenam incesus. ¶ Not. iij. & tene menti, quod coram iudice ecclesie potest peti restitutio coniugum. hic enim mulier priusquam aliquid proponeretur contra matrimo. petijt restitutionem coram iudice ecclesie. Et sic causa matrimo. spectat ad iudicem ecclesiasticum non solum cum tractatur de substantia vinculi: sed etiam cum agitur possessorio. & facit. c. j. de coniu. lepro. & c. ex parte. & c. ex literis. despo. fa. vide q. not. Ioan. and. in addi. Spec. in tit. qui filij sint le. super verbo competet. & q. dico in c. non est j. de spon. & quod not. Ioan. and. in c. cum. C. laicus de fo. compe. lib. vj. ¶ Not. quarto: quod in eadem causa potest quis comparere quandoque per se: quandoque per procuratorem. ¶ An autem comparando per se videatur reuocare procuratorem vide bo. tex. in c. si quem. de procura. lib. vj. ¶ Not. q. ar. op. ad hoc, quod ut secundae literae reuocent primas: non solum de eis debet facere mentionem: sed est de clausula appellatione remota posita in ipsis primis literis. Et sic refert Host. tenuisse magistrum suum: ipse tamen dicit, q. de consuetudine hoc casu non admittitur exceptio. & remittit ad not. j. titu. j. c. ij. Ego puto, quod de qualibet notabili clausula sit fienda mentio, quando talis est, quod ea expressa Papa reddidisset difficilior ad concedendum. Et hinc est, quod iura volunt de prioribus literis fiendam mentionem specialem. in c. ex literis. j. de do. & contu. s. de rescrip. c. in nostra. & hoc relinquitur arbitrio iudicis, sicut generaliter dicimus in qualibet surreptione: ut in c. super literis. & q. ibi not. s. de rescrip. ¶ Not. singulariter iuncta glo. pe. q. clausula appellatione remota non tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine. b sicut non tollit in casibus in iure expressis. Cessat enim hoc casu praesumptio calumnie appell. Et hac potest esse ratio huius casus & c. pastoralis. de ap. facit ad predicta. c. inter cetera. de re iu. ¶ Oppo. & videtur, q. nullo iure debebat mulier admittere intentando possessorium: maxime suspendendo petitorium mariti. Aut enim excipiebat de sua spoliatione: & duplici ratione non debebat audiri. Prima est: quia lis erat contest. super petitorio: & hac exceptio est dilatoria: & sic proponenda ante lit. contest. ut in c. inter monasterium. de re iu. & not. in c. si. s. de or. cog. & tex. cum gl. in c. iij. q. iij. Secundum, quia per exceptionem non debet quis consequi restitutionem: ut in c. ij. s. de or. co. cuius contrarium probatur hic. Aut hec mulier agebat: & sic deducebat spoliationem per modum actionis: & sic etiam non debebat admitti: saltem eo modo, quo fuit admissa pluribus rationibus. Primo enim au per viam reconuentionis: & non debebat admitti post lit. contestata. secundum opinionem. quam tenui. in capitu. j. de mu. pe. Item si debuisset admitti secundum aliam opinionem quam habet quod durante iudicio possit fieri: ut tenet ista glo. & aliqui. in d. c. j. non debebat suspēdi petitorium mariti: quia causa couentionis & reconuentionis debet simul tractari, & vna sententia terminari: & ut in dicto. c. ij. Aut non in via reconuentionis: sed in via petitionis deduxit possessorium: & etiam non debebat suspēdere: sed debebat habere locum illa regula. q. prior appellat prior agat ut dicit tex.

in d. c. ij. & in l. q. prior. ff. de iu. Et ex predictis patet difficultas huius cap. magis clare, quam ponunt glo. & doct. Et metu horum contrariorum gl. iij. multum instat circa intellectum cap. & conclusiue videtur velle, quod ex quo lis erat contest. in petitorio, non debebat mulier audiri: nec excipiendo: quia est dilatoria. nec agendo: quia hec actio non habet vim dilatorie: cum suspendat petitorium. Sed hic fuit audita: quia ante lit. conte. & post semper petijt restitutionem, & compulsa per iudicem intrauit iudicium proprietatis. & tandem cum non proficeret appellauit. contra hunc intellectum gloss. facit: quia a principio debuisset appellare quando admittebatur ante lit. conte. Nam intrando iudicium proprietatis, videtur renuntiasse omnibus dilatorijs: ut in d. c. inter monasterium. & iudex procedendo ad vltiora, videtur reiecit illam petitionem: ut in c. ex parte. el. ij. de appel. Quinimod ex pressis iudices denegauerunt hic restitutionem ante lit. contestata. & non fuit appellatum. & hoc reddit intellectum gloss. falsum. ¶ Nisi sustineatur secundum modernos, quando fuit protestata, quod contestando litem non intendebat recedere a dilatorijs & iuribus sibi competentibus Quod bene no. & allego in simili quod le. & not. in c. ad dissoluendum. de despon. imbut. vbi vide. ¶ Ex a his enim habes modum. praeseruandi dilatorias post lit. contest. si iudex instat praecipiendo contestationem fieri. Sed in casu huius cap. non puto hoc necessarium propter privilegium possessorij: ut statim dicam. Item aduerte, quia per hunc intellectum gloss. sic iustificatum non tolluntur omnia contraria, quae superius formauimus: maxime illud, quod non debebat petitorium suspendi per d. c. ij. vbi patet, quod etiam si ante lit. contest. intetatur possessorium a reo: non per hoc suspenditur petitorium: sed proceditur super utroque. Io. an. super tex. primo soluit, q. vit fuit hic primo conuentus a muliere super restitutione fienda coram ordinario: ideo non potuit sibi inferri questio proprietatis ante restitutionem: ut in c. si. s. de ordi. cog. Sed hac solutio non est omnino tuta: quia intrando postmodum iudicium proprietatis, & non excipiendo de pendentia possessorij, videtur renuntiasse illi privilegio. Oportet enim ad hoc, ut impediatur accumulatio petitorij, quod excipiat de privilegio & pendentia possessorij: ut no. in d. c. sup. & per Inn. in c. j. de mu. pe. & si non admittebatur exceptio, debebat appellare: alias erit sibi imputandum ar. c. cum dilectus. de ele. & i. c. ex parte. iij. de ap. & q. no. gl. in cle. vna. de do. & cotu. Nisi soluendo dicas: ut s. dixi, saluando glo. q. hic mulier a principio excepit, & tandem compulsa per iudices intrauit iudicium proprietatis, praemissa protestatione, q. p hoc non intēdebat recedere a possessorio prius inchoato. Hoc tamen est diuinare, & non omnino tutum. & forte Io. an. non confusus de hoc intellectu transit ad aliam sol. quam ponit. hic Gof. & originaliter fuit Io. glossatoris d. ij. q. ij. c. j. quod aut fit reconuentionio intentando possessorium super eadem re de qua principaliter agitur: & habet privilegium suspēdiuū. & ita loquitur hic. Secus si reconuentionio fit super diuersa re: quia tunc habet locum cap. cum dilectus. de ordi. cog. & alia contraria superius formata. Et hanc opin. sequitur gl. in c. si. e. ti. Vin. & Abb. & Inno. hic. Et ideo contuluit gl. praalle. q. utilius est couento petitorio, agere de spoliatione super eadem re, quam excipere. Pro hac lec. optime facit. c. cum ecclesi. de causa pos. & propri. vbi canonici petebant electionem per se factam confirmari, & aduersarijs praecipere, ne ipsos postea molestarēt: quominus liberē eligant: & aduersarij petierunt restitutionem: nec per hoc tamē fuit suspensa petitio canonicorum: imo fuit processum tam super mutua petitione. Ad hoc ca. rñdet dādo aliū intellectū, q. hec mulier primo excepit: & sic repulit virum ab agēdo, & postea agit. Certē hec lec. diuinat quia nihil dicit tex. de exc. sed tamen de peti. Scdō rñdet q. spoliatio hic

p quasi possessio-
nē tabellionatus
nō pbat q. nota-
rii, sed p priuile-
giū, vel publicum
instrū, de quo etiā
p Angel. in aut. de
tabellio. in prin. &
in. s. hinc nobis. de
hær. & fal.

SEBA. SAPI.

¶ Quod clausula.
Vide Decium post
Fely. in c. ex parte.
ñ. col. iij. ver. q. nō
fallit. s. de of. dele.
vbi tradit regulā
in oī materia, q. li-
cet pēse exceptio
vel allegatio alicui
ius excludat: nūc
videtur excludi, si
talis allegatio sit
notoria.

¶ Notorio grauamine. Adde eundem de consi. xliij. j. li.

¶ Q. o. proprietatis
Pondera, si potest
dici, q. ista excep-
tio spoliationis:
licet sit dilatoria
habet eam succes-
siuā. ideo potest op-
poni post lit. con-
te. ut probatur in
l. j. cū sua glo. ff. de
fe. vide ibi Ang. &
q. ibi remisi. And.
Barba.

¶ Ioan. glossatoris
pro opi. Ioā. dico
fore casum in indi-
uiduo i. c. literas. j.
eodem. An. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

erat notoria. Nam primò spoliauerat mulierē. & post-
eā accusabat matrimo. de consanguinitate. Ideò ante
omnia erat fienda restō: nec hīc dicitur suspendi petito-
riū, sed possessorium notoriū prius terminari propter pe-
riculū aiarū: ne ex dilatione daretur materia adulterādi
& hāc dicta Host. non placet Ioan. An. primò per istū
tex. qui mandat inquiri si ita est: & sic nō erat spoliatio
notoria. Itē non ob. c. cū ecc. quia ibi solum imploratur
offic. iudicis: vt cōfirmaret electionē. Nō em̄ intende-
batur actio ibi cōtra certā personā: & inquantū petebatur
inhiberi aduersarijs ne molestantur nō intentabāt peti-
torium sed possessorium retinēdū. Et ob hoc residet Ioan.
And. cū prēdicta opin. Ioā. & sequaciū. dicit tñ q̄ extra
casum quo pronuntiari petitur nō tenere matrimo. car-
nale vel spūale. istud raro vel nūquā veniet in practica
q̄ agens petitorio reconueniatur possessorio recuperā-
dā super eadē re. Mouet vt arbitrio quia cōuentus pe-
torio prēsupponitur possidere. nō ergo posset petere
restitutionē eiusdē rei quā possidet cū ei posset dici, q̄
quæris intus habes: vt dicit Io. An. & Hosti. tandē in fi.
c. renuit hanc lec. cōm̄ dicens posse dici, quòd posses-
sorium secundo loco propositū ex quo versatur circa eadē
rem prāiudicat petitorio: remittens ad. c. j. eod. literas.
post prin. & vide de hoc in Spec. de pe. & po. post prin.
ver. si verò. & hęc lec. cōmuniter tenetur p̄ doc. moder-
nos. ¶ Sed ergo pro clariori intellectu. c. & materiē que-
ro de tribus. Primò quare possessorium intentatū circa
eandē rem habet effectum petitorij prius intentatū sus-
pensiuum: & non sic cum versatur circa diuersam rem.
¶ Secundò, an possessorium habeat hunc effectum suspē-
siuum: si intētatur post lit. contest. ¶ Tertiò an lect. cō-
munis huius. c. possit praticari in alijs causis circa ma-
trimo. carnale, vel spirituale. ¶ Circa primū dicit hīc
do. Car. q̄ disponens potuit moueri ad hanc diuersitatē
inducendā: quia qñ possessorium deducitur circa idem
magis odiosa est violentia. Itē vt possessorium sit alicui⁹
effectus. Nā si admitteretur cōkursus petitorij: petito-
rium traheret ad se possessorium. s. tit. j. c. cū dilectus. &
sic esset cū paruo effectus: aut cum nullo. dicit tñ, q̄ siue
iste iufficiat, siue non, standū est huic literæ: quia iuffi-
cit ita scriptū, esse. vj. q. iij. scriptum sed certē prima sua
ratio pōt calūniari: quia minus debet esse odiosa violē-
tia, cum proponitur circa eandē rem, quā circa diuer-
sam: quia primo casu, ex quo spoliator nunc ante, quā
cōueniatur, intentat petitorium: patet q̄ aliquo iusto co-
lore spoliavit: sed non sic prāsumitur, qñ violentia
fuit cōmissa circa aliā rē. Licet em̄ non liceat dño pro-
pria autoritate rem suā ab alio detētam occupare: vt
l. si quis in tantā. C. vnde vi. & de prēbē. c. eum, qui. lib.
vj. tñ minus odiosus esse debet & minus peccaret, si
ipse inuadit, quā si faciet tertius, qui nullū ius prētēdit
arg. in. l. bona fides. ff. de pos. Item secunda ratio sua nō
est iufficiens. satis em̄ est, q̄ pōt aliquid operari. arg. in
cle. j. de sup. neg. Prēla. nec propter modicitatē defectus
debem⁹ violare regulas iuris: de quibus. s. dixi. Ideò red-
do aliam rōnē: quòd ideò suspendit petitorium prius in-
choatū: quia nō debet quis ante restitutionem litigare
de proprietate rei violenter subtractē. Tum quia res
est mali exēpli: cū quilibet spoliaret & incontinenti in-
choaret petitorium: & sic supplantaret volentem petere
restitutionē. Tum quia nō spoliatus litigaret de proprie-
tate rei spoliatē. Nō em̄ debet contēdere nudus & iner-
mis. eod. ti. c. frequens. lib. vj. Et si diceret ipse pōt exci-
pere de sua spoliatione: & sic illū repellere à petitione
sua dico, q̄ per hoc nō fit iufficiēter prouisum: quia fi-
nis exceptionis nō est cōsequi. sed tantū repellere. Et sic
remanet res penes spoliatorē: vt in. d. c. ij. de ord. cog. hē
rationes cessant, qñ cōuētio fit super alia re: vt per te vi-
dere potes. ¶ Quo ad secundum dubium, an posses-
sorium habeat hunc effectum suspēsiuum, si intētatur post
lit. contest. b do. An. obscurē loquitur transeundo nō at-
tingendo ita specificē hunc passum. Ego dico, quòd sic
vsq̄ ad conclusionem in causa, non in vim reconuentio-
nis: quia illa non potest fieri post lit. contesta. vt dixi in
d. ca. j. de mu. peti. sed per viam conuentionis, quē pro-
pter rationes prēdictas, & in odium violenti facit filere
petitorium prius inchoatum, etiam ab aduersario super
eadem re: vt probatur in cle. j. de causa pos. & proprie.
& ibi gl. & Pau. de Leaza. & Ioan. de Lig. & Inno. hīc. &
in. c. ij. s. de causa pos. & proprie. Non obf. si dicatur, q̄
cum hęc petitio habeat effectum dilatorium, ieu inclu-
sam exceptionem dilatoriam, deberet proponi ante lit.
conte. sicut dicimus de ipsis dilatorijs: vt sentit hīc glo.
quia dico, q̄ hoc operatur priuilegium possessorij indu-
ctum in odium violenti: vt innuit tex. in. d. cle. vna. Item
quia iste principaliter agit, & actio potest accumulari
quandocūq̄ sed in quandam consequentiam operatur
naturam exceptionis dilatorię rationib⁹ prēdictis. De-
bet ergo attendi potius causa naturalis, q̄ accidentalis,
vt. l. qui habet. ff. de tu. & id quod principaliter agitur,
& non per quandam consequentiam: vt. l. j. ff. de aut. tu.
& circa intellectum illius cle. vide quod plenē scripsi in
d. c. pastoralis. ¶ Ad vltimum, an hoc. c. posset practica-
ri in alijs casibus circa matrimonium carnale, vel spiri-
tuale. vidistis. s. quid dicat Ioan. Andre. Ego dico, q̄ vbi
nulla resultat contrarietas semper poterit praticari dis-
positio huius capi. pone duo exempla. ¶ Primò in iu-
ribus incorporalibus, in quibus etiam possessori datur
actio. l. si fortē. ff. si ser. vendi. & not. & in. d. c. examina-
ta. de iudi. & c. cum ecclesia. de causa pos. & proprie. Po-
ne enim, q̄ agis negatoria contra me, dicendo mihi ser-
uitutem per fundum tuum transeundo non compete-
re. certē potero intentare vtile interdictum vnde vi: &
petere me restitui ad quasi possessionem illius seruitu-
tis, si propria autoritate me spoliasti. & sic suspendam
actionem tuam ante restitutionem per hoc. c. & ratio-
nes superius factas. nulla enim contrarietas hīc resultat,
vel absurditas. ¶ Secundum exemplum pone: spoliasti
me re corporali: & postmodum intentas contra me cō-
dictionem. l. diffamari. C. de inge. manu. & c. conquerē-
te. s. de offic. ordi. Certē potero petere restitutionem il-
lius rei, si primò me spoliasti: & ante omnia debet fieri
restitutio: vt hīc per rationes. s. inductas. Et idem dico
in consimilibus, vbi nulla absurditas, vel cōtrarietas ori-
tur. & per hoc summaui hoc cap. generaliter nō restrin-
gendo me ad causam matrimonialem: sicut fecerunt do-
ctores. & hoc nota. quia habes clarē spectantia ad intelle-
ctum huius cap. alię glos. sunt faciles. ¶ Nunc venio ad
aliqua hīc tacta per Innocen. & Hostien. & satis vtilia &
quotidiana & transibo breuiter & conclusiuē. ¶ Et pri-
mò oppo. contra tex. aliter. videtur enim quòd hęc mu-
lier non erat audienda coram istis delegatis. non per vi-
am reconuentionis: quia illa debet fieri ante litem con-
testa. vt dixi in. c. j. de mu. peti. Et quia non potest di-
ci reconuentio, si petitio actoris repellitur: cum debent
simul tractari & vna sententia terminari iuxta ea, quę
habentur in dicto capi. j. per Barto. in authenti. & con-
sequenter. C. de senten. & interlocuto. omni. iudic. non
per viam conuentionis: quia hęc causa possessoria non
erat in literis expressa: ergo & c. vt patet in cap. P. & G.
de officio delega. Soluunt Innocen. & Ioann. Andra.
post eum, quòd licet hęc causa non esset in literis ex-
pressa: tamen venit ratione connexitatis. Quando
enim committitur alicui petitorium, idem iudex habet
cognoscere de possessorio eiusdem rei. s. ti. j. c. ij. & de se-
questra. pos. c. j. Et pro hoc dicto facit: quia nō est prēsu-
mendū papā voluisse tollere defensiones cōpetētes ad-
uersario. ar. in. c. ex parte. de offi. dele. & maxie hoc casu
vbi peti-

a ¶ An possessorium.
Vide Moder. in. l.
naturaliter. s. nihil
cōe. post Bar. i. pri-
ma cōbinatiōe. ff.
de acqui. pos. vbi
tradit qñ per pos-
sessorium suspendat
petitorium.

b ¶ Post lit. cōtest.
Adde rapha. com.
cōf. xxxix. & pau.
de ca. cōf. cclxxij.
in priō impressis.

c ¶ Vtile interdictū
Adde do. de Ro.
deci. suis in nouis
deci. dcxvj.

¶ Adde Flor. in. l.
seruitute. ff. quē ad
mo. ser. amit. Ioan.
andr. in. c. querēla.
in nouel. de elect.
lib. vj. vbi per illū
tex. dicit hoc casu
dari spoliato inter-
dictū vnde vi.

Citationis. Adde. Alex. cōf. xxxiij. lib. & Ro. cōf. cccxliij.

S E B A. S A P I. ¶ Illis vti. Hoc procedit regulariter vt per Bald. in l. postquā liti. in vlti. col. C. de pac. in l. j. C. vt lite pend. & in alijs locis allegatis per. d. Ias. in l. iij. in princ. col. iij. ff. q. quisq. iu. vbi limitat hoc nō procedere, qñ quis impetrauit rescriptū, in quo cōtinetur ius nouū, vel iniquū. qā

si eo noluit vti: tñ est questitū ius aduersario: vt possit vti retorquitione cōtra impetrantē. & subdit hanc limitationē esse notandā: qā cū honore posses practicare: vt in exēplo tra-

Motu proprio. Adde pro hoc q dicit Ro. cōf. cccxvij.

Ant. Fran.

¶ Quando Pa. cōmittit causam motu proprio nō intelligit nisi actor velit agere per rationes hic alleg. in isto. c. cū clausula motu proprio nō operat: nisi in his, que sunt à iure permissa & in iure expressa: vt per. Car. in cle. ff. Romanus, de preben. & vide not. in c. si motu proprio. de rescriptis.

Renuntiare. Ad de pro hoc q dicitur de proc. acquirere aliquid dñō vt illo inuito non possit renūtiare acq̃sitis: vt dicit Ro. cōf. xciij.

Ant. Fran.

¶ An procurator q aliquid dñō acq̃ fuit, possit. d. inuito renūtiare dicas q nō p hic dicta p quo facit, quia ex quo semel fuit mihi acq̃sitū, & p acq̃sitionē factū meū nō pōtā me inuito auferri: vt i reg. id quod nostrū. ff. de re iu.

Et cōclude. Pōdera, quia adduci pōt q voluit Bar. in l. qui romē. §. flauus. ff. de verbor. ob. cū sua materia. And. Bar.

Præiudiciū. Circa hoc pōdera: qā beneficium acquiratur absenti: vt voluit Bal. in l. bene. ff. de constitutio. princ. pro quo vi-

vbi petitio habet inclusum effectū dilatorię. Secūdo soluunt, quod generale est etiam, vt ille contra quem literę sunt impetratę possit petere: vt per illas literas procedat super cōtētis tacite, vel expresse: quia iudex recipit iurisdictionē supra partes. & iudiciū debet esse commune & redditur in inuitum: vel l. inter stipulantē. §. j. ff. de verb. ob. Primario mihi plus placet: quo ad hoc. c. sed alia ratio procedit generaliter vigore tñ reconuentionis: vt d. c. j. de nu. pe. Sed hec nō est vera reconuentionis: vt. §. dixi: ideo oportet dicere, qd principaliter qd possessoria ratione cōnexitatis includebatur. ¶ Et hinc sumpta occasione Inno. & Host. ponunt hic longam glo. quā ego diuido in tres questiones. Et prima sic: an re⁹ contra quē literę sunt impetratę possit illis vti & agere contra actorē eo inuito & nolēte agere & in hoc Inno. ponit duas opi. Quidam em̃ dicūt, quod sic post presentationē literarū: quia tunc iudex habet iurisdictionē de ap. c. super eo. Alij dicunt hoc etiam posse ante presentationē: & qd impetrans possit cōpelli ad exhibendū: cum sint communes & vtriusq. partis inter sit: vt l. iij. ff. ad exhi. Ho.

multū instat: & tādē residet in hoc: quod aut literę emanarūt ad instantiā alicuius pro priuata vtilitate: & pōt impetrans eis nō vti vsq. ad actum citationis: nec valet reus eo inuito illis vti: b quia aduersarij vsq. ad actum citationis nō interest. l. de etate. §. fi. ff. de inter. ac. facit de app. c. cum cessante. & nemo inuitus agere compellitur. C. vt nemo inui. per to. Et sic posset oblato libello ante conuentionem desistere satisfaciēdo aduersario de expensis & interesse: vt in aut. qui semel. C. quomodo & quando iudex fortius ante citationē: cum nec de literis suis laboribus & expensis impetratis debet cogi facere beneficium. x. quest. c. ij. c. precarie. Nec ob. si dicatur iudicem recepisse iurisdictionē, ex quo recepit literas: quia illas non exercet ante citationem, quæ est fundamētū & principiū exercitij. de offi. dele. c. gratum. ad quā procedere non potest ad instantiā rei inuito actore, cuius fauore literę fuerunt concessæ. argu. l. quod fauore C. de legi. Et regula, quod ob gratiā de re. iu. li. vj. Aut literę emanauerunt pro bono publico aliquo instante: & principa. impetrante vti mandatur fieri inquisitio de ecclesijs, vel personis. j. de accu. qualiter. j. & ij. Et tunc potest iudex procedere, ex quo literas recepisset non solum impetrante desistente prosequi negotium: sed ipso inuito & renuntiante, & quantumcūq. contradicente. argu. de offi. delegat. c. quoniam. §. is autem. de collu. dete. c. j. & ij. per totū. ¶ Hec dicta Hosti. cōmuniter tenētur: & facis mihi placent. & puto primum mēbrum procedere etiam si Pa. motu proprio cām cōmisit, debet em̃ intelligi, si actor vult agere: cum nemo debeat cōpelli ad agendū: vt. §. dictū est. & videtur emanare in fauore actoris, qui semper tendit ad cōsequēdum, non autem in fauorem rei, cuius pro-

de Ang. in l. fi. C. de sen. pal. & quę dixi ad Bakin. l. falsos. C. de fur. si ergo acquiratur absenti, sequit q nō pōt præiudicare sibi. vide tñ quod voluit Bart. in l. q. Romæ. §. Flauus. ff. de ver. obliga. And. Barb.

Absenti. Adde Pet. de Anch. cōf. cccxcix.

Anto. Fran. ¶ An per electionē acquirat ius electo ante illi⁹ presentatio

pru est fugere iij. q. iij. c. j. Ideo nō debet redundare in dispēdiū ipsius actoris facit quod dixi. in c. audita. §. eo. Itē secūdum. mēbrum Host. puto procedere etiā ante presentationē literarū: vt sic possit cogi, q impetrauit in fauore publicū ad exhibendū: cū ap̃ius illi fauori renuntiare nō possit. arg. in c. diligēti. de foro cōpetēti. & l. sicut. C. de ac. & hoc casu pōt procedere opi. quā. §. retuli post Inno. &

hoc quo ad primā q̃stio. ¶ Secūda q̃stio est similis huic, an impetrās priuilegiū, i quo cōtinetur etiam fauor tertij: possit illi inuito etiā tertio renūtiare. d. exēplū, ecclesiæ metro

po. datū fuit priuilegiū ad ipsi⁹ solius instantiā, qd capitulū vnā cū suffraganeis metropolitānū eligat. & dicit Inn. q capitulū pōt renūtiare priuilegio ante, q eo vtatur. C. de pac. l. si quis in cōscribēdo. sed ex quo vsus est priuilegio: vel illud etiā suffraganeis p̃sentauit: vltiori ei renuntiare nō pōt sine suffraganeo rum cōsensu. ar. ff. de acqui. pos. l. qui absenti. quod no. de materia vide qd le. & no. i. c. j. de cōces. præbē. li. vj. vbi etiā vide p Inn. & con-

clude, qd aut priuilegiū emanauit motu proprio: vbi cōtinetur fauor duorū, vel pluriū & quilibet pōt renūtiare, quatenus tangit fauorem suū, & nō quatenus t̃git aliū. ar. in c. si diligēti. §. de foro cōpet. & l. id qd nostrū. ff. de regu. iur. facit. c. ad Apostolicā. de reg. aut ad instantiā. & tūc aut vult renūtiare ille, q

nō impetrauit. & pōt in sui præiudiciū: f nō autem in præiudiciū impetrātis: quia nō pōt illū frustrare sua solitudine. aut vult renuntiare ille, qui impetrauit. & tūc in præiudiciū sui pōt. ar. in d. c. ad Apostolicā. In præiudiciū tertij nō potest, si apparet cōcedētē voluisse illi ius acquiri à tēpore datæ. ar. l. id quod nostrum. & qd no. ij. q. v. c. quāto. Aut à tēpore presentationis acquiratur ius, vel sumus in dubio: & tūc agitur vsus, vel presentatio: vt dixit Inn. hic: quia cū adhuc nō sit illi tertio ius quæsitū: satis potest impetrans literis suis laboribus & expēsis acquisitis renuntiare. arg. in l. absenti. & qd no. Bart. ff. de dona. ¶ Vbi dicit, quod eligentes aliquem in potestatem non ex debito officij, sed iure proprio: possunt ante presentationem electionis ab ea recedere. & vide plenē per eum & quod regulariter ex priuilegio non acquiratur ius absenti⁹ ante presentationem factam sibi vide tex. cum ibi not. in præalleg. c. j. de concess. præbend. & in l. qui absenti. præalleg. & per gloss. ij. q. v. quāto. ¶ Tertia

q̃stio habet etiam aliquā, non tamen multam conformationem cum prædictis. Quidam dedit libellum, in quo petijt rem aliquā, vel iura aliqua: vel dixit aliquem sibi obligatum: sed non probauit. & super eodem libello reus probauit de iure tuo: nunquid sententia sit ferenda pro reo: & sic non solum absoluatur ab instantia actoris, sed pronuntietur pro eo ac si egisset: puta declarando eū dominū illius rei petite. Inn. tenet q

sic. & quod possit reus probare de iure suo: h

nō dicas q nō, vt p Bar. in l. sancim⁹ C. de cōsul. lib. xij. Et iō ante presentationē pōt reuocari. l. absenti. & ibi per Bar. ff. de don. & p Ang. i aut. de collatoribus. in. §. prohibem⁹. & vide gl. in c. cū Bertoldus. de re iudi. & Io. An. in c. ij. de postu. prela. & vide Bal. in l. ij. §. fi. C. cōia de leg. vbi dicit, q electio ad bñficiū acquirat ius electo, si sit canonica: sed nō acquirat exercitiū administrationis: nisi te quā confirmatio: de quo plenē p. d. Car. in cle. j. in. §. nos itaq. i. xx. no. de iure iur.

Tenet quod sic. Ista gl. est elegans p opi. Inn. est gl. in l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. & tex. in l. si qd rē à nō dñō. ff. eo. & p Bar. in l. Pōponi⁹. §. si is, qui præcario. ff. de acquiren. pos. & gl. i. l. circa. ff. de pba. & pbat ibi tex. qā ad quē finē admittitur re⁹ ad pbatū: nisi vt pbat sup dñō: vt voluit Bal. in l. cū Papi. C. de sen. & interlo. om. iud. & in l. sed & si posses for. ff. de iure iur. pōdera bene: quia illa lex nō pbat dictū Inn. qā loquit in iuramento non in snā. ex iuramento orit, si re⁹ desinat possidere: non est sic in vera absolutoria. Bal. sequitur Inn. in d. l. circa. in suis recollectis. Bar. in l. ex hoc iure. ff. de custi. & iure. sequit Inn. p suo dicto est tex. in c. cum cām de re iur. & respōsio data ad illum text. per

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Hostie. diuinat & pro Innoc. d. Car. hic in suo repe. al le. d. c. cū cam. Itē facit rō, vbi excep- ptio rei est directō cōtraria petitioni actoris, iudex de- bet pronuntiare; licet nihil petatur vt. d. l. circa. Ita di- git Bal. in. l. d. cum Pa. ergo vide Ias. but. in. d. l. circa & in. l. actor. C. de p bat. Luc. Ro. in. d. l. Pōponius. §. si is qui. ff. de acq. pos. vide. l. si qui neces- sitas. ff. de si. cā. l. li beri. C. de in offic. test. ad. l. si. inter ff. de except. rei iu di. respondet Bal. in. d. l. cū Papinia. And. Bar.

SEBA. SAPI. a ¶ Iudex. Nunquid iudex possit iudi care vltra petita de consensu partium vide. d. Ias. in. l. vi- nū. colū. xii. verfi. quarto prædictare gu. fallit. ff. si cert. petā. & ibi latē de reg. q. snia debeat esse cōformis libel lo de quo latē dici tur p Fel. in. c. licet Hely. j. de simo. & vtrobiq. plura ad ea quē dicit. d. Ab ba. hic.

inducit. l. circa. ff. de proba. quod aut snia pro eo sit ferenda: inducit. l. sed & si possessori. ff. de iureiu. Sicut em̄ ibi oritur actio reo ex iu reiurando: quia sicut iurauit actore deferen- te rem suā esse: ita oritur: & sic pro eo sentē- tietur rem suā esse, si hoc probauit. sed si nō probauit de iure suo, nihil sibi adiudicabitur sed tñ absoluetur ab impetitione aduersarij cū nihil de iure suo probauerit. Adducit ad prædicta. c. cū contingat. de offic. delega. & in hoc Inno. sequitur opi. Ia. Bald. & quorundā dñorum legū notatā in. d. l. circa. ¶ Hostien. multū prolixē istat contra hoc dictū dicēs se non posse hoc simpliciter approbare: & qd ipse Inno. videtur velle cōtrariū in. c. licet j. de prob. & pro contraria opi. adducit plura. Primō, qd sentētia est danda secundū formā libelli: nec aliter pōt sententiari etiā in fauo- rē agentis de accu. qualiter. ij. sed libellus pro ductus est tantū super dñio actoris: & super eo lis cōtestatur: nō autē super dominio rei: ergo non potest pro eo quātuncūq. proba- uerit de iure suo pronuntiare: quia sentētia esset sine libello, & sine litis contest. & sic nō
14 valeret. ¶ Videmus em̄ q. sentētia nō pōt fer- ri super non petito: etiā si illud sit valde con iūctū & propinquū rei petite: vt. l. cū quidā de fideicō. li. vbi si peto rem, & sentētia ferē super æstimatione, nō valet: fortius nō debet valere sentētia si feratur sup re oīno remota à petitiōe: vt super dñio rei: & in hoc multū instat: sed de præmissis facit fundamētū. Nec ob. si reus in modū exceptionis dñium ad se pertinere probauerit. ex hoc em̄ non pōt res sibi adiudicari quāuis retentiōis cōmodū cō sequatur. vt patet in eo, q. leg. & not. in ca. cū dilect⁹: de or. cog. Et admirat. Host. qualiter Ia. Bal. potuit cōtra hoc scribere: & qualiter potuit Inno. hanc suā opi. sequi: dicit tamen quod dictū exaudiri & saluari potest, quādo agitur confessoria, vel negatoria actiōe: quia tunc videtur libellus oblat⁹ & lis contesta. super iure vtriusq. partis. & vtriusq. ius in iudicium videtur deductum fuisse. de quo remittit ad not. in capit. examinata. de iu. Et idem in communibus iudicijs. & fa. erc. & communi diui. & c. in quibus vterq. est actor & reus, de quo dicendum: vt not. in capit. ex literis j. de probatio. Item in causa appellatio nis in qua si petatur confirmari tantum, vel infirmari sentētia: per consequēs in primo ca su videtur petita infirmatio: in secundo con firmatio: & in vtroq. casu iudex potest dice re cōfirmo, vel infirmo: vel appellationē pro nuntio iustam vel iniustā: & hoc sufficit. C. de appel. l. eos, qui. j. rñ. ad fin. & no. in. c. Ray nutius. §. dictus verō & §. cum autem. & cap. Raynaldus. de testa. Idem dicit eadem ratio ne & fortiori, quando petitur electio confir mari, vel infirmari. & hoc propter pericu lum animæ. §. eodem titu. c. cum super. Item quando petitur beneficium ab alio, & ipse actor nihil probat: & reus sibi probat debi tum, vel se habere titulum, In hoc enim ca su abdicabitur beneficium ipsi actori, & ad iudicabitur reo probanti: vt dicit patere ex eo, quod legi. & not. supra de rescriptis cap. ij. & capi. inter ceteras. Et est ratio secundū eum: quia ex quo constat iudici, q. actor nō

habet ius in beneficio, & reus sic iudex debet ex officio propter periculum animarum potissimē illum, qui ius nō habet remoue re & alium instituere: vt dicit ex eo patere: quod legi. & no. in. c. fi. de cle. percus. & de pac. c. cum clerici. & c. accepimus. & c. iij. de iusti. ¶ Et hunc casum nota singulariter: sed nō puto procede- re sed debet restringi: vt sentit Cōpo. & Io. an. post eum in. c. man datum. §. de rescrip. vbi etiam allegatur dictum Spec. quod super eadem instantia alius iudex citra papam non potest pronuntiare vltra in libello contenta, etiam in causa beneficiāli. vnde dicunt quod si constat reum ex propria confessione, vel ex probationi- bus admissis nullum ius habere in beneficio: & actor nihil proba uit: non potest iudex super eadem instantia pronuntiare contra reum: sed debet eum absolvere ab instantia actoris & postmodū noua instantia inchoata poterit procedere ex officio cōtra eum: sed papa poterit etiam in eadem instantia: quia ipse non subijci- tur his solennitatibus iuris. de conces. præben. c. propuit. de elec. c. innotuit. Ad idem facit quod not. Innoc. in. c. qualiter. ij. prope finem. de accu. & quod. §. dixit Hosti. in causis matrimonialibus, quando aliquis, vel aliqua in virum vel vxorem petitur, vel ad iu dicitum prouocatur. Nam quicquid fuerit petitum: ex quo tamē de veritate constiterit secundum ipsam, siue pro matrimonio, si- ue contra: sententia ferri debet etiam non ob. sententia in contra rium lata, quæ hoc casu non transit in rem iudicatam. alleg. not. in. c. lator. & c. tenor. & c. consanguinei. de re iu. & j. de spon. c. ex literis. & de cog. spi. c. fi. ¶ Ego distinguere & restringerem hunc casum, sicut præcedentem: vt in eadem instantia inferior à Papa iudicet secundum vires libelli: sed postmodum procedat ex offi- cio. Idem quod suprā dixit Hostien. & generaliter in alijs, qui- bus vertitur periculum animæ: & quæ eiusdem naturæ sunt: & maximē & quando agitur inter simplices & religiosas personas: vt dicit patere ex eo quod le. & not. in capitu. dilecti. de iudi. Ego distinguere & restringerem: vt. §. vt primō pronunciet iuxta vi res libelli: nam publicæ vtilitatis est, vt crimina non remaneant impunita: vt in capi. vt famæ. de senten. excom. & maximē vt pu- niantur crimina clericorum: ne trahantur ab alijs in exemplum. de voto. c. magnæ. & tamen videmus, quod etiam super illis non debet iudex sententiarē: nisi vt patitur conclusio petitionis: vt in dicto. c. qualiter. ij. ad finem. & cap. licet Hely. de simo. optimē & singulariter facit. c. sup his. de acc. in fi. vbi patet, quod quantum- cunque constat clericum criminofum per viam exceptionis, non fertur sententia priuata, vel declaratiua: quia ad hoc non agitur. vide bon. gloss. in capitu. ex petentibus. l. distin. & in. c. finali. de confes. & quod not. Barto. in leg. si confessus. ff. de custo. reo.
16 ¶ Idem dicit Hostien. quod suprā, vbi reus se offert probatu- rum, quod dominium rei petite ad ipsum spectat tali pacto ha- bito cum actore, quod si hoc probauerit res petita sibi adiudica- tur. Et sic loqui videtur & intelligi potest lex. quam pro se indu- xit Innocen. ff. de proba. l. circa. §. eod. titu. c. j. Vel secundum eum illa est specialis in causa ingenuitatis: vt quidam dicunt: sed prædi- ctus intellectus magis placet Hostien. Idem quando actor defert iuramentum reo, quod iuret rem suam esse. Nam & hīc videtur vtraq. pars consentire, quod si hīc iurauerit standum sit iuramen- to: & sic secundum eum loquitur alia lex inducta per Innocen. ff. de iureiur. l. sed & si possessori. Et dicit regulariter esse tenendum quod ex quo partes consentiunt, & conueniunt in pronuntiatio- ne: iudex hūc approbare debet. Nihil enim aliud prætor agere debet: nisi vt lis finiatur. ff. de no. oper. nuntia. l. j. §. & post operis. & §. se. & in authen. vt disse. iudi. §. si verō contingerit. colla. ix. de test. c. præsentata. de elec. cum inter. R. & secundū hoc etiam sal- uari potest opin. Io. Bald. circa istam materiam not. in. d. l. circa. Putat tamen Hostien. quod ipse Ia. habuit alium intellectum. Sit autem cautus reus, vt reconueniat actorem, si vult rem sibi adiu- dicari, secundum eum: qui etiam dicit, quod vltra exempla spe- cialia. §. posita alia poterit eiusdem naturæ require studiosus. Io. de lign. dicit opin. Innocen. esse æquam. & quod Hostien. facit hic contra morem suum, qui consuevit reprobare opin. rigorofas. Innoc. & nunc reprobat opin. æquam, quæ de rigore defendi po- test. Nam excipiens admittitur etiam si nihil concludat: quia suf- ficit dicere nego narrata prout narrantur. Non sic agens: quia ha- bet concludere

bet concludere. Itē iudiciū est cōe, ergo si reus petit aliquid tacitē vel expressē: iudicat pro eo. Si ergo excipit de dñio tacitē petit se dominum declarari: aliās non assumeret onus probandi: quia ad exclusionē actoris nō erat necesse pbare se dñm: quia ipso nō probāte reus absoluit, ex quo ergo tacitē petit: debet pro eo pronūtiari. ^a Et per hoc videtur respōsum ad allegata per Ho. qā hīc est tacita petitio: vt. s. dictū est. Itē quia in casib⁹, quos pōit, nō potest apparere in oībus rō specialitatis: ergo idē dicēdū in oīb⁹. Itē etiā super dñio rei videt facta litis cōte. cū em duo nō possunt esse dñi in solidū. l. si vt certo. s. si duob⁹ vehiculū. ff. cōmo. l. iij. s. ex cōtrario. ff. de acquir. pos. actor dicēdo se dñm negat reū esse dñm. l. si inter me & te. ff. de exce. rei iudi. Duo ergo dicit actor. s. se dñm & reū nō dñm: deducit ergo negatiuē dñm rei. & super hoc potest reus se defendere, dicēdo se dñm, ex quo negat. ex assertiōe ergo actoris, p quā negat reū esse dñm & ex respōsiōe ipsius rei: qmō est dñs inducitur li. cōte. sup dñio rei. nihil ergo repugnat quin super dñio ipsi⁹ possit pronūtiare. tñ. ¶ Do. An. pro cōcordia dicit cōsiderādū, quō reus rñdeat ad libellū. Aut em actore dicēte se dñm reus respōdet simpliciter negādo dñm illū esse. & hoc casu fatef, qd licet reus probet se dominū, nō esset pro eo declaratoria promulgāda snia: quia super ipsius dñio nō est lis cōt. nō ex defectu petitionis actoris: quia ille bene negauit reū dñm. sed ex defectu respōsiōis rei. Aut reus respōdit negādo dominū actorē, & asserēdo se dominū, & procedit opi. In. quia hoc casu scdm em negari nō pōt lit. esse cōt. super dñio rei: & per hoc dicit tolli fundamētū Hof. fatef tñ qd dictū Hof. bñ procedit in actionib⁹ personalib⁹: quia si actore petente. x. reus probat sibi deberi. xx. ex alia causa: nō per hoc sequit cōdemnatio in fauorē rei, ex quo nō petit. quia cū debita trahāt originē à diuersa cā, ex vnus debiti positione, aliud nō includit: nec vni⁹ negatione aliud ponit. Itē in debitis actor agit cōsequi nō tātū repellere, sed dominū tuū excludit dominū meū super eadē re. iō aliud in istis realibus. ¶ Licet istae rōnes lo. de lig. & d. Ant. videant subtile: tamē iudicio meo nō cōtinēt in se veritatē. & multū improprietat iura de hac materia loquētia: vnde sequor opi. Hof. Moueor quia li. cōtest. inducitur per petitionē in iudicio propositā & respōsiōnē secutā aio lit. conte. iuxta ea, quē le. & no. in. c. vno. de lit. cōtest. & per Bart. in. l. vna. C. eo. ti. sed in casu nostro qualitercūq; responderit reus nō interuenit petitio saltē animo lit. cōtest. super dominio suo: quia vt repelleret intentionē actoris respōdit nō quod vellet aliquid cōsequi. Itē negari nō pōt, qd respōsiō nō fuit secuta ex parte aduersarij licet indirectē à pñcipio actor negauerit dñiū rei. hoc em nō est sufficiens. Quid enim si re⁹ primō negat: & postea actor dat petitionē suā: dicemus ne, quod sine alia respōsiōne sit facta lit. cōtest. certē nō: quia respōsiō nō est secuta. idē videt negasse animo lit. cōte. Itē quō actor habere potuit animū lit. cōte. super dominio rei: cū per ipsum reū nihil adhuc esset petitū. Nō em potest dici respōsiō, vbi nō pñcessit petitio. Partes ergo iudicis in actiōe reali, tales erūt si em actor tñ probauit de dñio suo, reseat actori adiudicāda: si aut reus probauit: & nō actor: tñ si reus nihil petit, absoluetur ab impetitiōe actoris. si aut petit, pronūtiabit pro reo: qā declarabit dñs. si aut nemo probauit de dominio absoluet reus ab impetitiōe actoris: quia actore nō probante & c.

17 de iureiur. c. fina. ¶ Si verō vtrāq; pars probauit, recurrēdum est ad nota. in. c. in nostra. de testi. & in. c. in praesentia. de prob. & in. c. ex literis. eo. titulo.

SVMMARIVM.

- 1 Spoliatus recuperat fructus, etiam qui percipi potuissent: & eidem damna resarciuntur, & de iniuria satisfi. 2.
- 3 Fructus alij sunt ciuiles: alij naturales: & alij industri. vide hic exempla. Pensiones domorū, veniūt appellatione fructuum. Oliua seu oleum, est fructus industrialis.
- 4 Possessor bonae fidei sine titulo, facit fructus suos industriales & naturales cōsumptos: secus si habet titulum: quia etiā si cōsumptos, item fructus ciuiles facit suos.
- 5 Soluēs bonae fidei possessori liberatur maxime si habuit iustā cām soluendi. Item soluēs male fidei possessori, si ei tenebatur ex cōtractu. 8.
- 6 Possessor bonae fidei quādo teneatur restituere fructus, quos bona fide percipit: siue sit factus locupletior siue nō: & qua actione: & si non re-

- stituit spacio triū annorū praescribit ipsos. 11.
 - 7 Possessor male fidei sine titulo tenet ad restōnem fructū perceptorū. etiā si sunt cōsumpti: & percipiēdorū rei vendi. sine causa & officio iudi. Possessor male fidei cū titulo: tenetur de perceptis de percipiēdis verō excusatur propter titulum.
 - 8 Emens in fraudē creditorū: itē cōtra interdicta legi: item res reip. sine solennitate: itē emens per metū: puta, quia cōpellit quem sibi vendere, tenetur fructus restituere perceptos, & qui percipi potuissent. qui reputatur possessor male fidei: licet habeat titulum. 7.
 - 9 Possessor bonae fidei ab initio, & postea incepit esse in mala fide: an teneatur restituere fructus & ad quos. & qua actione tam de iure ciuili, quā canonico.
 - 10 Possessor male fidei ab initio, si superuenit bona fides: an faciat fructus suos. Haeres succedit in vitium sui authoris. i. testatoris, etiam quod ipse sit in bona fide. Prælati nō succedunt in vitium prædecessoris sui. hīc est quod si ipse est in bona fide, praescribit rem quā prædecessor suus possidebat mala fide. Successor singularis non succedit in vitium: & facit fructus suos, & potest praescribere.
 - 12 Praescrip. rei suae valet respectu illius iuris, per quod poterat cogi rem illam restituere.
 - 13 Possessor male fidei qui tenetur de fructibus qui percipi potuissent an intelligatur qui percipi potuissent à possessore, vel petitorē.
 - 14 Prædo semper est in mora.
 - 15 Possessor male fidei nō excusatur, quin teneatur restituere fructus post lit. conte. propter iustam causam litigandi.
 - 16 Possessor, an cōstituatur in mala fide ex eo, quod fuit sibi denunciatus re. quā possidet esse alienā.
 - 17 Error iuris nullo casu causat praescriptionem: sed bene aliquo casu acquisitionem fructuum. Mala fidei possessor, an quis efficiatur: quia errat in iure.
 - 18 Fructus, an possint peti vna cū ipsa re principali in eodem libello. Sententia lata super re, facit plenam fidem super fructibus, etiam quod sententia sit iniusta. Sententia lata super principali facit ius in alia instantia super fructibus.
 - 19 Iudex an possit condemnare in fructibus si non sint petiti in libello.
 - 20 Fructus, qui veniunt accessoriē ad rem, si nō sint petiti, non possunt amplius peti finita lite super principali.
 - 21 Fructus quando petuntur quo casu in libello debeat exprimi eorum quantitas: & eo casu, quo quantitas non exprimitur debet in processu declarari: vt sententia exinde ferenda sit certa.
 - 22 Fructus, qui debentur, si extant, petuntur ipsi: si nō extant, petuntur eorū aestimatio, si dubitatur, petuntur alternatiuē. s. vel fructus, si extant si nō eorum aestimatio.
- Libellus alternatiuus admittitur ratione incertitudinis rei petita.

CAP.

XI.

Grauis. ¶ Violētus re cū fructib⁹ etiā qui percipi potuissent restituere, dāna resarcire: & de iniurijs satisficere cōpellit. Priapars decisa ponit querelā, super qua secūda dat iudicē, ibi: mādamus. cui quatuor tātūm

¶ Pronunciari. Vide de hoc copiosē do. Abba. & alios doctores.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

mandat: quæ per se patent. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus iste, de quo hic fit mentio, spoliavit monachos istos Dolensis monasterij: et dāna alia & iniurias irrogauit eis: unde monachi grauiter sunt cōquesti domino papæ. Mādat papa quibusdā quatenus si confiterit eis de premissis, cōpellat prædictū Archiepiscopū restituere oīa, q̄ abstulit prædictis monachis, & dāna plenariē refarcire: & de illatis iniurijs satisfacere cōpetēter. Prouideāt in super, vt nō solū fructus perceptos, ab Archiepiscopo à tpe violētiæ: sed etiā quos percipere monachi potuissent, si nō fuissent spoliati eis: restitui faciāt vniuersos. B. ¶ No. j. q̄ ex interdicto recuperāda nō solū venit restitutio rei inuasa, sed etiā plenaria restitutio rerum mobiliū inde ablatarū, refarcio dānorū plenaria restitutio fructuum, a nō solū perceptorū, sed etiā eorū, q̄ ab antiquo possessore potuissent percipere: licet ergo pro rebus mobilibus ablatis nō posset agi interdicto vnde vis: sed interdicto vi bo. rap. quādo principaliter de illis agit. secus tamē quādo veniūt accessorie ad immobilia inuasa: de quo dic: vt le. & no. in. l. j. §. qui aut. cū ver. seq. ff. de vi & vi ar. Et q̄ fructus veniunt ex officio iudicis in hoc interdicto, vide etiam in l. videamus. ff. de vsu. & licet oīa prædicta veniant in hoc interdicto, etiā si nō petantur: vt in locis præalleg. Et pro hoc. c. querelam. de elect. iuncto principi. cum si. & quod ibi no. Inno. in si. satisfactio tamen iniuriarū nō venit secundum Inno. & bene. oportet ergo quod specialiter de ea agatur: & sic intellige istum text. quod etiā sentit glo. ij. Ex quo no. etiam clericum nomine ecclesiæ posse agere actionē iniuriarum, & petere satisfactiōē suæ iniuriæ. con. cor. c. olim. j. de iniur. Sed Host. dicit q̄ licet hic, & in. d. c. olim. admittatur petitio & fiat cōdemnatio iniuriarum. hodie tamē vix pōt super actione iniuriarum litera in curia obtineri. Et idem not. in. d. c. olim. si stylus curiæ hoc habet, seruādus est ibi. sed non video rationem cōtradiciēdi & denegādi, si laici possunt agere: fortius clerici cū in ipsorū personis lēdāt Christus cuius legatione fungūt. ij. q. vij. c. accusatio. in si. ¶ Nūc venio ad gl. iij. omīssis alijs duabus, & hęc glo. iij. principaliter facit duo. Primō querit, quid venit appellatione fructuū, & rñdet, vt patet in ea. Scdō distinguit inter fructus naturā & industriā & inter possessore bonæ fidei & malæ fidei & violentū. ¶ ¶ Quæro ergo expediēdo hāc secūdā partem, quos fructus tenetur cum ipsa re vel sine, restituere possessor, qui cōuincitur iniuste possidere. Hęc gl. facit tria mēbra, dicēs: q̄ quidam est possessor bonæ fidei. quidā malæ fidei, non tamen violentus: quidā malæ fidei & violentus. & dic: vt in ea. Doct. no. ftri antiqui multū lentē trāsierunt super hac materia. Do. Ant. posuit multa, quæ tamē extraxit à Bar. in. l. & ex diuerso. ff. de rei vñ. vbi plenē tetigit hāc materiā. & in. l. sed & si. §. sci re. ff. de peti. hēre. & per Cyn. & alios in. l. cētū. C. de rei ven. attingēdo conclusiue: quæ magis faciūt ad materiā. ¶ Primō q̄ro quōtuplex sit fructus? Sol. cōmuniter hīc, & per glo. in. d. l. & ex diuerso. dicūt, q̄ duplex. quidā est naturalis, & quidā industrialis. Sed dic cla-

rius & latius post Bar. in. d. l. & ex diuerso. qd fructuū alijs sunt ciuiles: vt pēsiones b. domorū, & nauū, & dicuntur ciuiles: quia nō principaliter proueniunt ex re: sed ex prouisione hominis percipiunt propter re, vt. l. si nauis. ff. de rei ven. & l. domū. C. e. ti. Et istorū ciuiliū, quidam sunt honestē percepti: quidā inhonestē quia fortē locauit domū ad exercēdum quēstū inhonestū: vt. l. ancillarū. ff. de peti. hēre. Alij naturales: & istorū naturalū quidā vocātur industriales: quia in eis plurimū versatur hominū industria: vt segetes & similia. alijs stant in suo noīe: & specialiter appellantur naturales: quia in eis nulla, vel modica versat hoīm industria: vt poma & siliā & de istis fructi. q̄ propriē dicātur natura. l. & q̄ industr. nō pōt dari certa regula: sed cōiter dicūt i. d. l. ceterū. & i. d. l. & ex diuerso. q̄ hęc reliquūt arbi. iudi. q̄ habebit cōsiderare vtrū in eis versat plus hoīm industria, q̄ natura. si em̄ i illis magis versat industria, appellabuntur industriales. si magis natura: appellabuntur naturales. arg. in. l. quæritur. ff. de sta. ho. & ii. ij. q. iij. c. si testes. §. Hermaphroditus. & poterit etiā ex sequētibz informare motū animi sui, & iudicare ex idēitate rationis. arg. in. l. nō possunt. ff. de leg. Dubitat em̄ de oliua. c. seu oleo. Itē de lana, seu lacte. Bar. dicit de oliua, seu oleo esse expressum in. l. si eius. ff. de rei vñ. vbi tex. innuit vinū & oleū esse fructus industriales. De lana & lacte est gl. no. in. l. de re. diui. §. si quis à nō domino. super ver. cura. quod etiā sunt fructus industriales: quia in illis versatur multū industria & cura. & sequitur Bar. in. d. l. & ex diuerso. ex prædictis ergo poterit iudex informare motū animi sui quid cēsendum de alijs. ¶ His premissis, quærit secūdo quos fructus facit suos possessor & quos tenet restituere. Sol. sciēdū est, q̄ possessorū qdā sūt bonæ fidei. sēp, qdā malæ fidei. sēp per qdā bonæ fidei à principio: sed ex postfacto malæ fidei: quidā ecōtrā. Itē sciēdū est. q̄ quidā possident cū titulo putatiuo: quidā sine titulo. Itē quidā cū violentia: quidam sine violentia: & de his oībz est vidēdū. ¶ ¶ Possessor bonæ fidei d. sēp, sine titulo, facit fructus industriales suos, & naturales, inquantū eos cōsumpsit: sed naturales non cōsumptos non facit suos: vt. l. fructus. ff. de vsu. vult gl. hīc. & in. d. l. & ex diuerso. & i. d. §. si quis à nō domino. No. Inno. in. c. literis. §. eod. Si verò habuit titulū: tunc facit omnes suos, etiā naturales nō cōsumptos. & ita debet intelligi. l. bonæ fidei. ff. de acqui. re. do. & hoc placuit Old. Iac de Are. & Bart. & cōmuniter sequūtur hodiē moderni licet glo. & antiquiores cōmuniter dixerunt, q̄ naturales nūq̄ possessor faciebat suos. Et ad. l. bonæ fidei. conabantur respondere: sed nō bene. quod intelligit de industrialibus. quod nō procedit: cum illa litera dicat, q̄ nō solū facit suos, quos sua diligētia & cura percepit: sed etiam omnes. Et iō limito hāc gl. & alias præalle. secūdū prædictā distinctionē. ¶ ¶ De accessoribus verò ciuilibus, dic cōiungēdo Bart. in. d. l. & ex diuerso. & l. si vrbana. ff. de cond. indebi. q̄ possessor bonæ fidei eos percipit ex sui diligētia quia ipse locauit: & tūc facit eos suos & soluens ei liberabitur: vt probatur in. l. si vrbana. præ-

ZACHARI.

a ¶ Restitutio fructuū. Sed pone q̄ agens interdicto e cuperāda & obtinens in possessore recuperandæ recuperatis fructi. & expēsis succumbat in petitorio in q̄b⁹ fru. & expē. cōdēnabit. dic qd cōdēnabit in fructibus & expēsis à tpe petitorij primo inchoati. vt p Ro. decis. cclxxxix. i. ci. si q̄s i nouis.

b ¶ Pensiones. Adde an illē veniant appellatione fructuum Alex. cōfi. clxxxj. & an pēsiones domorū sint fructus naturales vel industriales & qui sunt fructus naturales vel industriales vide Aret. cōfi. cix. Anto. Francif.

¶ An pēsio dicat fructus naturalis vel industrialis, vide Bal. in. l. si. C. de vsu. & fru. lega. in ij. col. vbi dicūt q̄ est fructus industrialissim⁹ & vide Bal. in. l. & si traditio. in si. C. de aet. em. & in. l. vbi adhuc. in pe. col. C. de iud. do. & vide glo. in. l. diuortio. in prin. ff. sol. mat. & vide oīno per Alex. in. l. si vrbana. de cōdi. indeb.

c ¶ Oliua. Adde vidēdū Bar. vbi in specia. de hoc ponitur cōfi. lxxxij. Anto. Francif.

¶ Dicit q̄ oleum & oliua dicuntur fructus industriales. l. si eius & ibi Bar. ff. de rei vend. & in. l. & ex diuerso. vbi etiā p Bar. & Ale. eo. tit. & in. l. si ad le. fal. & vide Bar. in. l. ancillæ. C. de furtis. & in. l. in vlt. col. C. de vsu. & fru. leg. & adde q̄ oliua immatura plus fructuat quam matura sed oleum est minus bonū. l. pe. de vsu. & fru. leg. & vide gl. in. l. si. absente. in. §. si. ff. de vsu. fr.

ZACHARI.

¶ Adde eūdē. me liu: q̄s alibi in. l. & ex diuerso. & ibi Alex. & doct. s. a leg. tit. de rei ven. & in. l. si. ff. ad. l. fal. & in. l. ancillæ. C. de fur. Gui. de cu. in. l. j. col. fi. & ibi remis. in apo. Celf. C. de vsu. & fru. legat.

¶ Bonæ fidei. adde Ange. cōfi. cxxxiiij. & clx. vbi vide de his quæ dicunt in ver. sed anteq̄.

na. praellega. & quod no. Inn. in. c. ex literis. s. eod. vbi plus voluit
 q hoc casu soluēs etiā malæ fidei possessori liberat: ex quo sibi te
 a nebatur rōne cōtractus: vt. d. l. si vrbana. & q ibi not. Ipse tamē
 malæ fidei possessor nō facit fructus suos. Aut bonæ f. possessor
 nō percipit illos fructus sua diligentia: vt quia alter locauit: & te
 net Bar. in. d. l. si vrbana. q aut soluēs habuit legitimā cām soluen
 di, & credēdi illi: quia erat puta cōfirmatus à superiore, sed cōfir
 matio non tenuit aliquo respectu: & tūc soluēs liberatur: alis sec⁹
 facit qd not. Inn. in. c. nihil. de elect. sed expressē nō tangit. Nun
 quid possessor faciat eos suos. & fortē dicendū: q sic: ex quo erat
 bonæ fidei posses. sed imputandū est soluēt. i. qn nō habuit legiti
 mam causam credēdi. ¶ Sed ante q veniamus ad alia mēbra que
 ro circa istud: vidimus. s. quos fructus facit iste bonæ fidei posses.
 suos: nunc quæro an teneatur ad restitutionem, & qua actione
 Glo. nostra breuiter se expedit dicendo, q naturales tenet resti
 tuere: quia nō fecit suos. In industrialibus verò distinguit, q per
 ceptos ante lit. cōtesta. & extantes tenetur restituere: cōsumptos
 verò non post lit. cōtest. tenetur restituere vniuersos: vt. l. certū.
 b C. de rei vendi. Sed tu b de hoc dic plenius: vt no. in. d. l. & ex di
 uerso. per glo. & doct. institu. de offi. iudi. in prin. Et cōclude, q
 in casibus in quibus facit eos nō suos, de quibus dixi. s. si extant
 tenetur rei vendicatione ad restitutionem: si sunt cōsumpti: & fa
 ctus est locupletior: tunc tenetur cōditione sine causa: per. l. si me
 & Titium. ff. si cer. petat. Si verò nō esset effectus locupletior: tūc
 nō tenetur: quia nō possidet: nec dolo desit possidere: nec in rem
 suam cōsumpsit. Facit. l. si autem. ff. de rei ven. & quod le. & not.
 in. c. aduersario. de excep. Et hoc procedit etiam in naturalibus:
 vt not. in. l. locis praelleg. & per Inno. in. c. in literis. s. eo. In casib⁹
 verò in quibus dixi bonæ fidei possessorem facere fructus suos,
 quod est regulare: in industrialibus dicendum est, q si extant: tūc
 tenet iudicis officio & nō rei vendicatione: ex quo fecit esse suos
 & charitas officij iudicis habet locum: ex quo perueniunt ex re
 mea. argu. in. l. si me & Titium. praelleg. Si verò sunt consumpti:
 tunc dicit glo. in. d. l. & ex diuerso. q nō tenetur ad restitutionem
 etiam si factus sit locupletior: & hæc in industrialibus. eos enim
 lucratur propter culturam & curam: vt insti. de re. di. §. si quis à
 nō dño. Secus in naturalibus, quia ad æstimationem illorum tene
 tur, si factus est locupletior: ita cōmuniter tenent glo. iuris civilis
 in. d. l. & ex diuerso. & institu. de offi. iudi. §. j. & de re. di. §. si quis à
 nō dño. Et cōmuniter doct. tenuerunt illas glo. Nec obst. litē ye
 niunt. §. eos. & l. sed & si lege. §. cōsuluit. ff. de peti. here. vbi venit
 æstimatio fructuū consumptorū: ex quo possessor factus est locu
 pletior: quia secundū Pet. ibi loquit in petitione hæreditatis, quo
 ad iudiciū vniuersale: & sic ageret petitiōe hæreditatis propter
 æstimationē fructuū: vt in. l. si & rem & pretiū. ff. de peti. here.
 secus si in rei ven. vbi fructibus cōsumptis cessat omne remediū.
 Bar. in. d. l. & ex diuerso. tenet cōtrariū. Et mouetur: quia condi
 ctio sine causa quæ dat ex æquitate. l. si me & Titium. habet locum
 nō solū, si aliquis est effectus locupletior ex re mea: sed etiam si
 est mihi debita, vt ibi: licet ergo fructus industriales nō sint peti
 toris: tñ sunt sibi debiti. Debitū enim dicitur quod venit iudicis
 officio: vt. l. pecuniæ. ff. de verbo. signifi. Præterea pro hoc videt
 casus in. l. item si verberatum. ff. de rei vendic. nisi intelligatur de
 fructibus naturalibus. Ad idem de condi. inde. l. indebiti. & quod
 ibi no. Item si hoc est in petitione hæreditaria, vbi petens habet
 minus iuris: multò ergo magis in rei vendicatione, vbi est maior
 æquitas ex parte petentis: vt. l. officium. de rei vend. & hanc opi.
 Bart. videtur sequi hīc. d. Anto. & satis mihi placet tanquā æquil
 7 sima. & hoc quo ad primam speciem. ¶ Nunc venio ad secun
 dam scilicet ad possessorem malæ fidei. Gloss. nimis breuiter hīc
 se expedit, dicens eum teneri ad restitutionem fructuum om
 nium, qui probantur ad eum peruenisse ante li. cōtesta. & post.
 non autem tenetur de percipiendis, si non fuit violentus. & hoc
 dictum communiter non tenetur maximè per legistas & gloss.
 iuris civilis. & Io. in decretis tenet contrarium: dicens eum tene
 ri etiam de percipiendis: licet non fuerit violentus, & not. xij. qō.
 ij. c. non liceat papæ. & in. l. & ex diuerso. praelleg. distinguendum
 est in hac specie sic, quòd aut fuit malæ fidei possessor sine titulo
 c aut cum titulo. Primo casu tenetur de perceptis & percipiendis

vt patet in. l. si nauis. ff. de rei vendica. facit. l.
 certum. C. eo. titu. & pro extentibus rei ven.
 agit. pro cōsumptis verò cōditione sine cau
 sa, & iudicis officio post lit. cōtesta. de per
 cipiendis autem tenetur iudicis officio. Nō
 enim habet locum vendicatio: ex quo res nō
 extat. secundo casu, cum est possessor malæ
 fidei cum titulo: tunc de perceptis dic vt. s. a
 d perciendis verò excusatur propter titulum
 d l. si fundum. C. de rei vendi. nisi sit talis titu
 lus, qui habeatur pro non titulo: & commu
 niter excipiuntur quatuor casus. ¶ Primus
 in eo qui in fraudē creditoris emit. ff. de his
 quæ in frau. credito. l. ait prætor §. per hanc.
 ¶ Secundus in eo, qui emit contra interdi
 cta legum. C. de agri. & censu. l. quemadmodū
 libr. xj. ¶ Tertius in eo qui emit à fisco non
 solēniter vendente: vt. l. j. C. de fid. instrum.
 & iur. haste. si. libr. x. facit. ff. de vsur. l. videa
 mus. §. item. ¶ Quartus in emente per metū:
 vt in. l. sed & partus. ff. quod metus causa. &
 ibi gloss. ponit hos casus. & vide bo. gloss. iur
 is canonici in. d. c. non liceat papæ. & hæc
 procedunt vbi constat eum fuisse malæ fi
 dei possessorem: si verò non cōstat in dubio
 præsumitur bonæ fidei vsq; ad tempus litis
 cōtesta. hinc dicunt domi. de Rot. decisio.
 xxxij. quòd si contra possessorem beneficij
 sit lata sententia, non condemnabitur in fru
 ctibus à tempore occupationis beneficij: ni
 si constet eum habuisse malam fidem à prin
 cipio. quod etiam tenet domi. Anto. hīc. fa
 cit quod not. glo. in. c. de multa infra de præ
 bend. in. c. cum super. de cau. pos. & proprie.
 Et generaliter an in dubio debeat quis presu
 mi bonæ fidei, vel malæ fidei dicam in. c. si di
 ligenti. de præscript. vbi tangitur per gloss.
 in ver. bona fide. hæc procedunt tam in fru
 ctibus industrialibus, quàm in naturalibus.
 ¶ In civilibus verò dicendū & distinguen
 dum est, vt leg. & not. in. l. si vrbana. ff. de cō
 di. inde. Nam quādoq; ipse malæ fidei posses
 8 sor recipit ex contractu inito cum eo: quan
 doq; ex contractu inito cum domino. Nam
 in primo casu liberatur sibi soluens: sed ipse
 tenetur. Secundo verò casu non nisi habuerit
 probabilem causam sibi soluendi: puta, quia
 iniuste fuit electus, vel cōfirmatus per supe
 riorem. & putabatur confirmatio legitima,
 quæ nō erat. & de hoc dicendum est plenius
 vt not. in. d. l. si vrbana. aliquid tangit Innoc.
 in. c. in literis. s. eodem. & hoc quo ad secun
 9 dam speciem. ¶ Venio ad tertiam. s. quādo
 quis à principio fuit bonæ fidei possessor:
 sed ex postfacto malæ fidei. Et distingue, aut
 superuenit mala fides cum personarum mu
 tatione: vt quia heres habet malam fidem: cū
 defunctus haberet bonam: & tunc iste nō fa
 cit fructus suos: vt. l. quesitum. ff. de acquir.
 re. do. Quandoq; mala fides superuenit abs
 que personarum mutatione: vt puta emit
 quis rem ab eo, quem credebatur dominum
 postmodum sciuit illum non esse dominum.
 vel superuenit mala fides fictē, non verē: pu
 ta per lit. cōtestat. in rei vendi. vel contro
 uersiam motam in petitione hæreditatis. &
 tunc gloss. iuris civilis communiter tenent,
 quòd talis faciat fructus suos: quia debet in
 talibus initium spectari: vt videtur text. in. l.

a ¶ Sibi tenebatur.
 Adde do. de Rot.
 dec. j. in ordine no
 uarū, vbi dicūt se
 cus esse, si teneba
 ex contractu veri
 praelati.

SEBASTIANI.

b ¶ Sed tu. Vide in
 hac materia Feli. i.
 c. de quarta. colū.
 xj. ver. secūda re
 strictio. j. de præ
 scri. vbi tradit qñ
 posses. bon. fid. te
 neatur de fructi
 bus industrialibus
 cōsumptis. Et tres
 casus in qb⁹ tenet
 ponit Ro. in cons.
 cxlix. col. j. de qua
 materia vide etiā
 per Alex. in cōsi.
 xxj. inci. dñi redē
 ptoris circa fin. in
 iij. volu. & latissi
 me per Fran. curt.
 in cōsil. lxxj. inci.
 princeps defun
 ctus. per totum.

c ¶ Et percipiēdis.
 Adde Frac. are. cō
 sil. xvij. & qñ non
 teneatur de perci
 piendis, & qd si à
 principio non ha
 buit titulum: vide
 Ro. sing. suis. fo. g.
 & vide do. de Ro.
 decis. xxv. in not.

d ¶ Propter titulū.
 Adde, q est specia
 le in pupillo vt cō
 uentus p ipm te
 neatur etiā de pci
 piendis: licet ha
 beat titulū: vt vo
 luit Ro. cōsi. cccc.
 liij.

SEBASTIANI.

e ¶ Quando qs. Vi
 de Bald. in. l. apud
 antiquos. §. si. C. de
 fur. & Alex. in. l. si
 deicōmissi. i. prin.
 ff. de vsur. in apof.
 Bal. in. l. ij. ver. nūc
 de septimo pūcto
 C. de ser. & aqua.
 Bal. in. l. pōponi.
 §. si iussu. ff. de acq
 ren. posses.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Suos. Adde videndum p. d. de Ro. deci. xxv. in prin. Inouis. & qd si est malafidei quo ad vnā personam & bonafidei quo ad aliam vide Franc. areti. cōsi. xviii.

b ¶ L. & ex diuerso. Tu; pōdera circa istam materiā, qā in iure satis obscura, Ego multa remisi ad Bart. in. d. l. & ex diuerso. in prin. vide ibi. sed pōdera iura Digestorū, q̄ dicunt: q̄ debet fructus, quos actor percepisset, ius. C. dicit quos prādo pcepit, & quos pcepere potuit. hic dicit teneatur restituere quos occupator pcepit & quos percipere potuit spoliatus? à quo ergo habuit ortū ista decre. Pōdera, qā nō aperit per aliquē. Secūdo pōdera qā tex. in. l. si de possessione. C. vñ vi. dicit q̄ debent restitui fructus quos percepisset spoliatus et nō quos percepisset spoliator. vñ illa dīctio etiā est implicatiua. ergo implicat & sic tenet restituere: vt ipse percepit, & vt percepisset spoliatus. & ist. text. videt abstractus ab illo. Tene menti hāc considerationem. Stat modo

qui scit. s. bonafidei. & ibi. glo. ff. de vsur. no. glo. in. l. bonae fidei. s. in contrarium. ff. de acquir. re. do. licet ibi videatur tex. in cōtrariū. sed gl. intelligit illū tex. vt loquatur opp. nō opponēdo, vel quod teneat ad restitutionē: tamē fecit fructus suos: vt. d. l. qui scit. Prādicta videt cōfirmare Bart. in. d. l. & ex diuerso sed de iure canonico fortē posset dici, q̄ à tēpore malafidei superueniētis nō fecit eos suos. ^a arg. in. c. si. de p̄scrip. & in regula, possessor malafidei. de reg. iur. lib. vj. Quo autē iure petant istī fructus, dicendū est, q̄ rei vē. quādo non fecit eos suos. vbi verō fecit eos suos, tenetur iudicis officio: & distingue etiā in istis, an sint cōsumpti, an nō: & an sit effectus locupletior, vel nō prout. s. distinctum fuit, & hoc quo ad tertiā speciē. ¶ In quarta specie quando, scilicet à principio fuit male fidei: sed ex postfacto fuit bonafidei: & tūc aut superuenit bonafides cū personarū mutatione: quia successit defuncto, qui erat malafidei, licet ipse heres sit bonae fidei, & nō facit fructus suos: secūdū Bart. in. d. l. & ex diuerso. Ratio, qā cōset malafidei: cū representet personā defuncti: vt. l. ij. C. de fru. & lit. expen. & l. cū hāres. ff. de diuer. & tem. p̄scri. & no. gl. in. l. sequitur. s. fructus. ff. de vsuc. & hoc intelligo in herede, qui causat omne ius suū à defuncto, & cōsetur vna persona cū defuncto: vt in aut. de iure iur. à mori. p̄scri. Secus puto in Prēlato ecclesie, qui nō omnino dicit succedere in ius defuncti: cū non causat ius suū à defuncto, sed à superiore instituēte. Ille enim potest p̄scribere & habere bonā fidē, licet p̄decessor habuerat malā fidem, ita q̄ malafides p̄decessoris nō nocebit sibi vt no. in. c. de quarta. de p̄scri. & c. cura. de iure p̄a. dicā de materia plenē in. c. si diligēti. de p̄scri. vide per Dy. in. c. possessor malafidei. de reg. iur. lib. vj. Et idē dicit in alio, ad quem peruenit illa res sine hereditate: vt ille singularis successor possit ex causa sua capere fructus tanquā bonae fidei possessor, & et p̄scribere. quod no. gl. in. d. s. fructus. Quādoq; superuenit bona fides in eadem persona. & Bar. nō decidit in. d. l. & ex diuerso. Sed dicit cogitabit: sed in. l. sequitur. s. fructus. dicit, q̄ si superuenit legitima causa putandi se bonafidei possessorē: tunc idē in eo, quod in bonae fidei possessorē. Et itellige à tēpore, in quo superuenit bona fides: de tēpore verō, quo erat in mala fide dicendū est, vt in malafidei possessorē: si verō nō superuenit causa legitima putandi se bonae fidei. Sed fortē ipse ex sola cogitatione aestimauit se bonae fidei possessorē: & tūc reputatur malafidei possessor. Nō enim potuit sine legitima cā sibi mutare possidendi cām: vt. l. nō solū. s. j. ff. de vsuca. & hoc quo ad quartā spēm. ¶ Aduertē dum tamen circa omnia prādicta. Nā inquit. s. dictum est possessorē posse conueniri ad fructus. hoc verum intelligit dominū. Anto. nisi sit lapsus triennium: quia tunc lapsu triennij p̄scribuntur fructus ratione iuris agendi ad fructus: vt not. in. l. sequit. s. j. ff. de vsuc. ad hoc. l. in bello. s. si quis seruū de cap. & not. Cyn. in. l. ancillae. C. de furt. secundum eum. ¶ Sed aduertē latius: aut enim loquit de fructibus naturalibus, quos posses. bonafidei suos non fecit, secundum opi. glo.

vel secundum Bar. quando non habebat titulum, de quo dixi. s. & tunc in istis procedit recta & indubitata vsucapio per triennium vt in. d. s. fructus. & quod ibi not. per gloss. & Barto. Aut loquimur in illis naturalibus, quos facit suos: quia possidebat cum titulo secundum illam opinionem Bartol. vel de industrialibus, quos in distincte facit suos bonafidei possessor: & tunc videtur, quod in istis non possit procedere vsucapio: quia quod meum est vsucapere non possum: vt l. in bello. s. si quis seruū. ff. de cap. & possli. reuer. Tamen videtur de hoc not. text. in. d. l. sequitur. s. lana. de vsucap. qui text. multum restringit: sed licet quādoq; possessor bonae fidei faciat fructus suos, tamen nō irreuocabiliter: cū teneatur ad restitutionem per iudicis officium: vt. s. dictū est, poterit posse. q̄ fecit fructus suos illos vsucapere. aduersus iudicis officium, per quod tenet restituere. ¶ Sicut aliās possum p̄scribere rem meam aduersus illam actionem, per quam poteram cogi ad restitutionē illius rei: vt est text. notab. in. d. l. in bello. s. si quis seruū. ff. de cap. & hoc voluerūt glo. & Bart. in. d. s. fructus. Et sic intellige no. per Cy. in. l. ancillae. & sufficet triennium sicut in simili vsucapione. & hoc not. diligēter. ¶ Sed ad declarationē p̄dictorū, primō queritur nūquid ad faciendū fructus suos sufficiat naturalis possessio, an civilis tā tū: an requiritur vtrāq; vide per Bar. in. l. iij. s. ex cōtrario. ff. de acq̄re. poss. & aliquid in. l. si fur. in princ. ff. de vsuca. & vide quod not. Dy. in regula sine possessione. de reg. iur. lib. vj. ¶ Secundō queritur. s. facta est mentio & etiam in tex. isto fit de fructibus percipiēdis: an debeat intelligi de percipiēdis: id est de his, qui poterrant percipi ab ipso petitorē, vel ab ipso possessore malafidei seu violēto nam cōtingit quandoq; quod plures & meliores fructus potuisset percipere vnus quā alius. text. hic expresse loquit de percipiēdis ab ipso petitorē. Idem videt velle text. in. l. si nauis. ff. de vendica. ad idem tex. cū glo. in. d. l. & ex diuerso. ^b & in. l. apud Iulianum. s. j. ff. de lega. j. In cōtrariū videt tex. in. l. domū. C. de rei vendi. vbi text. aperte videt intelligere de percipiēdis ab ipso possessore. Dicit enim quos percipere poterat. quod de necessitate intelligitur de possessore: cū loquat ibi de petitorē in secunda persona: si ergo de eo intellexisset, dixisset poteras: in secunda persona. ¶ Et propter cōtrarium illius leg. tres principales opiniones in materia reperiunt. ¶ Prima est opi. Pet. & aliorum vltimontanorū sequentiū in. d. l. domū. Dicunt enim q̄ post moram veniūt fructus, quos potuisset percipere petitor: vt. l. si nauis. cum simil. ff. de rei vendi. ante morā attendunt illi fructus quos potuisset percipere possessor reus. Hec opin. nō placuit Barto. nec in. d. l. & ex diuerso. nec in. l. domum. Quia. l. domū loquitur in p̄done qui semper est in mora: vt. l. i. C. quod met. cau. & tamen habet ibi respectus ad percipiēdos à possessore. ¶ Ideō ponitur secunda opi. per Bart. in. d. l. & ex diuerso. q̄ aut possessor conuenitur ab aliquo qui non asserit se dominum: vt in petitione hereditatis & tunc veniunt fructus quos possessor percipere potuisset. facit. l. item veniunt. s. item eos

quos percepit p̄do, & p̄cipere potuit spoliatus: vtrū veniat, qd̄ percepit potuit ex singulari industria. Cōiūgo ergo istū text. cū tex. in. d. l. domū. & est contra Bart. & d. Ant. & sequaces. Nā hic dicit, q̄ tenet restituere illos, quos spoliatus potuisset p̄cipere. & Bar. dicit q̄ intelligit de eo, quod ex sua industria singulariter potuisset acquirere. sed in. d. l. domū. dicit quos p̄cepit & p̄cipere potuit. Ergo intelligitur ex industria quā similē modū loquendi ponit. d. c. grauis. ergo hic est text. cōtra dictū Bar. videlicet q̄ nō tenet p̄stare suam industriam: vt. l. si hāres. ff. ad leg. fal. qā nō loquitur in p̄done: quia oīs cōdictio videt denegare cōtra p̄donem: & p̄ cōsequens videt q̄ attendat utilitas spoliati. vnde si spoliatus potuisset illos ex industria lucrari illos habebit, si reus potuisset illos ex industria lucrari, ad illos condēnabit. Vide Ange. q̄ rāgit in. l. ait p̄tor. s. p̄terea. ff. q̄ in frau. cre. faciat qā verba relata ad personā debent intelligi secū dum qualitatē ei? l. ex militari. ff. de mi. test. cū simi, faciat tex. hic in verbo cū integritate. Andr. Barba.

item eos. & l. sed & si lege. §. sed & fructus. ff. de peti. hæ. aut conuenit ratione dominij: & tunc de iure fforum habebatur respectus ad percipiendos ab ipso petitore: vt in iuribus præalleg. De iure verò Codicis est additum de his, qui percipi potuissent ab ipso possessore vt. l. domū. Nec leges Digestorū sunt correctæ in eo, q̄ dicūt de percipiendis à petitore: sed in eo q̄ prohibet de percipiendis à possessore. Erit ergo secundū eū actoris electio, qui poterit eligere, vel leges Digestorū habendo respectū ad petitorē: vel leges. C. habendo respectum ad ipsum possessorem reū. arg. in. l. quoties. ff. de acti. & obli. Huic opi. simi. est opi. Gul. de cu. in. d. l. domū. vbi tenet q̄ h̄ respect⁹ ad id qd̄ deteri⁹ est ipi malef. pos. vt si possessor malefid. plus percipere potuisset, ad ipsos habeatur respectus si plus peti⁹, tunc ad illos. ¶ Tertia principalis opi. ponit per Bar. in. d. l. domū. vbi dicit, q̄ aut petunt fructus qui potuissent percipi ex singularitate personę, non aut cōmuniter: & tunc debet haberi respectus ad personā petitoris: vt. d. l. si nauis. & h̄c nō autē debet haberi respectus ad singularitatem personę possessoris: quia tunc illi prouenirēt magis ex industria, & negatione personę, quā ex re. ar. l. iij. ff. ad leg. fal. Aut petuntur fructus qui cōiter potuissent percipi à possessore & tunc nō est vis, an habeat respectus ad possessorem, an ad petitorē: quia inspici⁹ q̄ communiter potuisset percipi: non aut ex singularitate personę. ar. in. l. ij. C. de rescind. vendi. & qd̄ no. in. c. cum dilecti. de emp. & vendi. In effectu vult ista opi. vt habeat respectus ad petitorē non ad possessorem, nisi qñ possessor tantū potuisset percipere, quantū cōiter quilibet alius possessor & c. ita q̄ non habeat respectus ad singularitatem suę personę. ¶ Et h̄c opi. firmat idem Bar. in. l. apud Iul. §. j. ff. de le. j. & placet hoc. d. Ant. nihil tamen pro ea allegat: puto q̄ de rigore iuris procedat opi. Bart. in. d. l. & ex diuerso. & Gul. de cug. in. d. l. domum. vt in odiū istius violēti habeatur respectus etiā ad singularitatem suę personę: vt sibi imputetur, si potuit prodesse isti spoliato, & nō profuit. ex quo em̄ spoliavit, vbi nō debuit spoliare cogat pcipere q̄tū pcipere pōt. sed ex quadā eq̄tate pcedit alia opi. Bar. q̄a petitor hoc casu non pōt pretendere interesse, ex quo ipse vel alius possessor cōiter nō pl⁹ pcepisset. & p hoc facit hæc litera quæ tantū facit mentionē de antiquo possessore, & sic de petitore: & hoc not. ¶ Terri⁹ queritur, suprà facta est mentio de malefidei, & bonæ fidei possessore, quis dicat malef. & bonæ f. Sol. Dic qd̄ est malef. posses. verē, vt quia scit ad alium pertinere re. & ecōtrā dicitur bonæ f. cū ignorat se possidere alienū, sed possidet cogitatione domini. tex. est in. c. si virgo. xxiiij. q. ij. Quidā est malefidei possessor iuris presumptione: vt p lit. cōt. super dominio illius rei. & est præsumptio iuris & de iure. vnde quantumcūq̄ habuerit legitimam causam litigandi, nō per hoc excusatur à fructibus post lit. cōtesta. perceptis. vt. l. certū. C. de rei vendi. & l. nemo ambigit. C. de acquir. pos. Vide quod legitur & not. in. l. sed & si §. scire oportet. ff. de pet. here. & per do. de Ro. deci. clxx. af. clxxxv. ¶ Sed dubitatur circa hoc de denuntiatione: an constituat illum, cui fuit denuntiātū q̄ res est aliena in malefide. Io. an. videtur h̄c velle q̄ regulariter sola denuntiatio non cōstituit quē in mala fide. ff. qd̄ cū fal. tu. per tot. & C. de fru. & lit. expē. l. ij. sed in sola petitione hæreditatis efficitur per denuntiationem malefidei posses. ita quod postea nil alienare pōt ff. de peti. here. l. item veniunt. §. quod autem. & l. si fundum. C. de rei ven. quē videf. obuiare loquit: in eo, qui sciebat rem alienam. Idem sentit Archi. post Vincen. in §. potest. xvj. q. iij. do. Anto. dicit q̄ aut quis possidet sine titulo: & tunc denuntiatio cōstituit quem malefid. posses. vt. d. §. quod autem. Si cum titulo: & tunc si denuntiatio fit à principio contractus constituit quem in ma-

laxide: vt. d. l. si fundum. si verò ex postfacto postq̄ incoepit possidere: & tunc secus vt. l. alienā. ff. pro emp. & h̄c est opin. Bart. in. d. l. si fundum. quē sentit gl. in. d. l. alienam. & vide quod circa hoc not. in. c. si diligenti. de præscrip. ¶ Item dubitatur^a an errans in iure dicat malefidei possessor: puta credebat se dominum: sed errabat in iure. Glo. in. l. si fur. ff. de vsucap. dicit quod iuris error impedit vsucapionem, vt ibi: sed respectu fructuum lucrandorum nō impedit: quia ex quo non est in dolo, nō debet dici prædo. de quo videf. text. in. l. sed & si §. scire de pet. here. & idem tenet Dy. in regula, possessor. de reg. iur. lib. vj. de quo per Bar. in. d. l. si fur. sed plenius per eundem in. d. §. scire. vbi cōtra istam opin. opponit de. l. quemadmodum. de agri. & censu. lib. xj. & de regula, qui contra iura. de reg. iur. lib. vj. vbi dicitur, q̄ qui cōtra iura mercatur, nō præsumitur habere bonā fidē. & soluēdo notabiliter dicit q̄ quidā sunt iura introducta prohibentia aliquos actus: & tunc qui facit contra illa iura nō censetur habere bonā fidem: sed malam, vt in contrarijs suprà formatis. Quædam sunt iura quæ nō prohibent, sed actui non assunt: vt puta testamentū non solenne non valet: quia lex sibi non assitit. Item agnatus remotior non admittitur: quia lex sibi non assitit: non tamē his casibus lex resistit. & sic in similibus: & tunc nō præsumitur bonæ fidei: vt in. d. §. scire. nec etiam præsumitur bonæ fidei, vt in. d. regula, qui cōtra. Est enim medium inter bonam & malam fidem: vt no. C. de acquir. pos. l. j. & l. iij. §. si. ff. eod. titu. vnde quia in vsucapione requiritur bona fides posituē, nō sufficit quod malefides absit: licet in acquisitione fructuum sufficit malam fidē abesse, quæ abest: ex quo putat se dominum licet erret in iure. Hoc dictū diligenter not. ex quo limitant & declarantur multa iura de hac materia loquentia. ¶ Vltimò quero qualiter peti debeant fructus: & hanc questionē diuido in tres. Prima, an possint peti cū ipsa re: ex quo fuerunt percepti in eodem libello. Secunda, an debeat exprimi quantitas ipsorum. Tertia an præcisē debeat peti fructus: an attestatio: an vtrūq̄ alternatiuē? ¶ Quo ad primum concludendo Innocen. h̄c & Barto. in. d. l. & ex diuerso. §. vbi autem. dicunt, quod aut petuntur fructus per rei vendicationem: & tunc dico, q̄ non possunt peti vnā cū re in eodem libello, quia ista duo iudicia de re & de fructibus sic se habent, quod absolutoria lata in vno, parit exceptionem rei iudicatæ in alio. argu. in. d. §. vbi & ideò non possunt simul æque principaliter accumulari: vt. l. fundum. ff. de excepti. & ibi de hoc. Habita ergo victoria super re, tunc poterit agi noua rei vendi. ad fructus. & sententia lata super re faciet plenam fidem super fructibus, qui veniunt accessorie etiam si sententia fuerit iniusta: vt videtur text. secundum vnum intellectum in. d. §. vbi. Et hoc expressē ibi tenet Bart. cōcludens, q̄ sententia erronea in principali, facit ius accessorie, licet noua instatia fiat: vt in. d. §. vbi. & no. simile in. l. qui roma. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. ¶ Aut petunt fructus officio iudicis: quod quādo fit colligitur ex his quē §. dixi. & tunc bene possunt peti in eodē libello: imò plus dicit not. Bart. in. d. §. vbi, q̄ etiam pro his fructibus, qui possunt vëdicari, potest officium iudicis implorari. argu. in. l. interdū §. qui furem. ff. de fur. Et intelligo q̄ etiam in eodem libello. Sicut enim de eodem facto non pōt agi criminaliter & civiliter. C. quando civilis actio cri. præiudi. l. vna. & tamen si agatur criminaliter potest super rei restitutione furtiuē subtractę iudicis officiū implorare in eodem libello. iuxta not. in. d. l. interdum §. qui furem. & in. c. cū dilectus de purg. ca. ita dicendum est in proposito. ¶ Sed circa hoc dubitatur nunquid iudex possit cōdenare in fructibus, si non fuerunt in libello petiti. dicit concludendo Innocen. h̄c: quod de fructibus perceptis ante lit. cōtes.

SEBA. SAPI.

¶ Dubitatur. Vide Cald. in consil. iij. sub rubrica de præscrip. Moder. Taurinenses in ti. præscriptionum. in secunda parte tertie partis principalis. quæstione prima.

Panormi. super Primā Secundi Decret.

regulariter non pōt: quia illa se nō extendit iudicis officium. ff. de edi. edic. l. ediles. §. item sciendū. facit qd no. in. c. significāte. de app. fallit si agit de vi compulsua vt in actione quod met. causa. vel de vi expulsua. vt inter dicto vnde vi vel cōstitutione si quis in tantā. C. vnde vi. Nam tunc venit oīno causa, etiā si non petat. & hoc ex natura illarum actionum. Itē si agit actione hareditatis: vel ratione vniuersitatis, veniunt etiā oīa. ff. de pe. her. l. item veniūt §. fructus. ff. de vi & vi ar. l. j. §. rectissime. cum seq. In alijs verō actionibus: vt. s. dixi: oportet, qd fructus percepti ante lit. cōte. expressē petantur: 20 als iudex nō potest de eis cōdēnationē facere. ¶ Imō, qd plus est vbi veniūt accessorie: nisi expressē petantur nō potest post sententiā litam in principali amplius de eis agi: quia iam finitum est iudicis officium per sniam: vt. l. iij. C. de pos. Secus vbi pōt de eis agi etiā principaliter, sicut in interdicto vnde vi: vt. l. iij. de vi & vi ar. & 21 quo ad. j. q. ¶ Ad secundam, an debeat^a exprimi quātitas ipforum fructuū in libello. Bar. in. d. §. vbi concludit, qd de fructibus perceptis ante lit. conte. Debeo declarare quantitātē fructuū. ar. in. l. si in rem. ff. de rei ven. & l. in actione. ff. de fur. sed de perceptis post lit. cōtest. non est necesse, qd exprimat certa quātitas: quia actor probabiliter ignorat. satis ergo erit sic dicere secundum eum. Dico quod Titius possidet talem rem, quā pertinet ad me iure domini, vel quasi: & eam possedit tribus annis: & dicto tēpore ex dicta possessione recollegit decē corbes frumenti. Quare peto per vos declarari dictā rem iure ad me pertinere, ipsumque cogi & cōpelli ad restitutionē dictæ rei cū fructibus perceptis & qui percipiuntur vsque ad sententiā: & ad prædicta eum vestra sententiā condemnari. Et p hoc facit tex. in. §. vbi in quo fit cōdēnatio ēt in fructu. Si aut velles petere fructus picipēdos. i. eos qd potuissent picipi: tūc formāda est petitio scdm p̄dicta. Nā pōt se referre ad fructus quos ipse petitor potuisset percipere, si sibi fuisset licitū possidere: vt hic, & in. d. l. apud Iulia. & l. si nauis, præalle. cū si. vel pōt se referre ad possessorē secundum prædicta. ¶ Sed aduerte, quia ex prædictis habes maximē tu cano mista, bonā theoricā & practicā super istis fructibus. Sed inquantū Bart. in præalleg. loco vult quod quātitas necessariō sit exprimenda respectu perceptorum ante lit. contest. non puto hoc necessarium, si petantur accessorie ad rem: quia in accessorijs potest libellus esse generalis: sed in processu poterit declarari in. c. cum venissent j. eo. expressē not. Inno. etiam in fructibus in. c. tanta. de excē. præla. & ipsemet Bar. in. l. j. ff. de eden. vbi dicit, qd si peto rem cū fructibus perceptis: nō est necesse declarare quantitatem: quia eadem ratione, qua debent mihi res, debentur & fructus. & ipse reus certus est de facto suo: vnde potest satis deliberare absq; alia expressione. allegat. d. l. & ex diuerso. & quod no. Inn. in. c. ij. de libe. obla. vbi dicitur hoc velle. & vide quod not. Cy. in. l. cū te. C. si quis sibi vel alte. Idem puto, si petantur principaliter: vt si peto fructus quos percipisti ex tali possessione, quam tenuisti tot annis. Nam ipse reus de facto suo certus esse debet in. c. ab excōicato. de rescri. Et ego possum probabiliter dubitare, maximē si ex facto suo reddor incertus. facit quod not. in. c. cōstitutus. de in integ. resti. Fateor qd in processu habeo probare certam quantitatem: quia als iudex nō posset certam ferre sententiā. ad hoc. c. ad nostrā. el. j. & c. ex literis. de iureiu. & quod not. Cy. in. l. j. C. de proba. & Io. an. in. d. c. ex literis. Nec mirandū: quia libellus quādoq; pōt esse magis generalis: q; snia. plenē no. in. d. c. tanta. facit insti. de ac. §. curare. Et vide ad prædicta qd not. Inn. in. c. certificari. de sepul. 22 ¶ Ad vlti. q. an debeat peti fructus, an æstimatio & c. Dic breuiter post Bart. in. d. §. vbi. qd aut certū est fructus extare & debent ipsi fructus peti, & nō æstimatio qd æstimatio debet in subsidium. facit. l. si. C. de fideicō. lib. & in

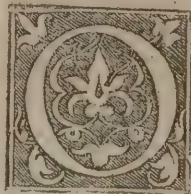
d. §. vbi. ¶ Aut certum est nō extare, sed cōsumptos fuisse: & tūc pōt, & debet peti æstimatio. ar. in. l. si vsusfructus mihi in bienniū. ff. de vsufru. leg. Nec ob. si dicatur qd cū fructus cōsistant in numero, pōdere, vel mensura: & sic in genere suo recipiant functionē: vt. l. ij. ff. si cert. pet. non debet deueniri ad æstimationē, sed debent peti fructus in genere. Respondet em̄ qd isti fructus percepti ex re mea, debent vt species: quare meritō istis perceptis deuenitur ad æstimationem, sicut qualibet alia sp̄e perēpta. ¶ Aut dubitat, an fructus sint perempti, vel extent & tunc ratione incertitudinis pōt libellus procedere alternatiuē: vt puta. Peto quod reus cōdemnetur ad fructus si extant: vel ad æstimationē si sunt consumpti. Nam rōne incertitudinis admittit iste libellus alternatiuus: vt legis & no. in. d. c. cōstitutus. de in integ. resti. & in. l. j. §. quod autem ff. quo. leg. Et prædicta diligenter not. ex quibus potes colligere practicā conficiendi libellum super fructibus.

SVMMARIVM.

- 1 Possessorium nō cōpetit illi qui fuit expulsus à domino de sua possessione: cū possessio aliquādo esset penes expulsū. 8.
- 2 Episcopus pōt concedere possessiones ecclesia pro oratorijs & hospitalibus cōstruendis.
- 3 Hospitalia à quibz recipiūt rectores: ab episcopo, vel à patrono.
- 4 Votum factū pro aliquo, nō obligat illū pro quo est factum.
- 5 Clericus, si est inuasor rerū aliarum: potest in eum fieri manu iniectio sine metu excōmunicationis. 19. 10.
- 6 Simonia inducit ex perceptione alicuius tēporalis pro sp̄iali.
- 7 Religiosus potest ingredi strictiorem regulam, si vult.
- 9 Spoliatus sua naturali possessione, à tertio habet remedium retinendū: secus ab habente civilem.
- 10 Possessor violentus potest incōtinenti repelli: quomodo intelligatur incōtinenti. 13.
- 11 Possidens per aliū, quo casu perdit possessionem, & quā ex defectu, vel morte illius, per quem possidet?
- 12 Vsufructuarius, si perdit suam naturalem: quia ab ea deijciatur: nō per hoc proprietarius perdit civilem.
- 14 Spoliatus tunc demū habet interdictum recuperandū si probat se deiectum & possessionem habuisse. Possessio si non potest probari à spoliato: quid est ab eo agendū vt possit in ea restitui? Posses. præsumitur de præsentī probādo se aliquādo possedisse
- 15 Defensio inculpatæ tutelæ quomodo fiat. 16. 17.
- 16 Aggressor pōt impunē percuti absque eo quod ipse incipiat percutere.
- 17 Si per fugam quis pōt euadere percussione: nō tenetur fugere: sed pōt impunē offendere.
- 18 Offensio licita est propter defensionē personæ alterius iniuriata in persona vel rebus.
- 19 Excōicatio, an incuratur per expellētes religiosos de re ipsorum expellentium: excedēdo vel nō excedēdo modum. 22.
- 20 Excōica. requirit doli, siue ignorantia crassam, & supinam.
- 21 Dominiū rerū ecclesiasticarū quo casu dicitur esse penes ep̄m.
- 22 Clericis est etiā licita defensio rerū suarū, etiā cōtra alios religiosos sine metu excōicationis: nisi excēserint modum.
- 23 Furtum rei propriæ ab alio possessæ nō obligat furantē ad restitutionē, licet cōmittat peccatum. Paria delicta mutua cōpensatione tolluntur, quando respicitur interesse partium, secus si interesse publicum.

¶ CAP.

XII.

Lim. ¶ Ei qui non possidet, denegat restitutio. ita cōmuniter summat. Vel summa sic & notabilis. Ingressus possessionē ignorāte dño, ad quē pertinet: pōt per ipsum dñm statim cum sciuerit repelli etiam violenter: nec ex tali repulsione competit repulso contra dominū interdictum possessorium.

¶ S EBA. SAPI. a ¶ An debeat. vide Practicā Papi. in forma libelli in actione reali in versu. cum fructibz. Mod. in. l. si filius. §. j. ff. de verb. obl. Alex. in cons. xc. in si. in. §. volu.

rium. In prima ponitur commissiois & facti narratio. In secunda causa diffinitio. ibi. *intelligentes*. ¶ Casus literal. Quidam humiliati olim impetrauerunt ab episcopo Tridone. ut hospitale & oratorium construeret in loco Caluentie: & eis quasdam possessiones concessit sub ea conditione, quod nomine episcopi Tridone. oratorium ibidem & hospitale construerent, & tres solidos nomine census eidem episcopo soluerent annuatim: & ille, qui eidem loco praeferetur inuestituram ab eodem episcopo perciperet pro se & fratribus suis: & eidem & successoribus suis obedientiam faceret manualemente: episcopo retinente nihilominus dominium loci: & sic fuit multis temporibus obseruatum. Postmodum magister militum templi ad eandem domum adspirans ipsos fratres adeo circūuenit, quod praeter conscientiam episcopi, se & sua in manibus eius tradiderunt: ea tamen conditione apposita, si episcopo & capitulo Tridone complaceret: sine quorum assensu se nihil posse facere afferebant. & magister conditionem acceptauit appositam. Magister statim accessit ad locum, & omnia quae ibi inuenit asportauit. Episcopus hoc intelligens ad domum illam accessit, & quos inuenit ibi ad custodiam domus a magistro dimissos eiecit ab ea: vim vi secundum quod iura permittunt repellendo: quo facto ad petitionem dicti magistri causa fuit quibusdam abbatibus commissa: coram quibus petebat dictus magister dictam domum sibi restitui qua ipsam episcopus spoliauerat. Lit. cote. & testibus receptis hinc inde, iudices cum ad sedem apostolicam remiserunt. Dominus papa diligenter examinato negotio intelligens dictam domum eidem magistro traditam fuisse sub conditione & quod nullum praedictum iuri episcopi & canonicorum sit irrogatum ex eo, quod magister ignorantibus episcopo & canonicis possessionem accepit, sciens domum illam ad illos pertinere, praecipue: quia quanto illud sciuerunt repulerunt vim vi: & quia idem magister propter conscientiam episcopi & capituli possessionem accepit quos suspicari debuerat sibi quaestione moturos: procuratorem episcopi & capituli ipsorum nomine ab impetitione ipsius magistri nomine domus militiae templi, quo ad faciendam restitutionem, quam petebat absoluit. Tamen si episcopus & capitulum incurrerent offensam ipsius magistri, defendendo ius suum modum excedendo, satisfactionem debitam eidem exhibere procurarent. Ber. ¶ Not. j. praelatum etiam episcopum agentem seu defendentem etiam iura ecclesiastica debere agere, seu defendere nomine ecclesiae. Concor. c. literę. §. de dila. & plus notabiliter probat hic quod hoc procedit etiam si agatur per praelatum & capitulum. Licet enim isti representent ecclesiam, tamen agunt nomine ecclesiae: quod bene no. & bene facit ad ea quae dixi in d. c. literę. & c. cum super. de cau. pel. & proprie. & probat hoc, siue habeat respectus ad episcopum & capitulum, siue ad magistrum & fratres militiae templi: ut colligit ex principi. & fi. c. & hoc tene menti. & vide plenius, quae scripsi in iuribus.

2 praealle. ¶ Not. ij. posse episcopum dare aliquas possessiones pro oratorio & hospitali construendis: & potest intelligi de possessionibus propriis. arg. xvj. q. v. c. fi. Idem de possessionibus ecclesiae: sine maxima tamen laesione ipsius ecclesiae. arg. in c. apostolica. & in c. ceterum de do. xij. q. ij. c. bone rei. & c. terrulas, & c. auram. ¶ Not. quod construens hospitale. seu oratorium vel ecclesiam, potest sibi censum temporalem retinere. facit. c. praeterea. de iurepa. & c. constitutus. de reli. do. ¶ Not. hic de Anto. quod de iure cōi prouisio oratorii etiam ab alio edificati cum hospitali, spectat ad episcopum loci, saltem quoad ius instituendi. Sed certe salua reuerentia tanti viri, hic potius posset colligi contrarium: quia hoc fuit expressè deductum in pactum secus ergo, si nihil fuisset dictum maxime, quia quoniam hospitale non confertur in titulum, non habet locum proprie institutionis: ut no. Pau. de elec. in ele. quia contingit. de reli. domi. Et de hoc vide quod plenè dico in c. inter dilectos. de dona. vbi tango ad quae spectat ponere rectorem in istis hospitalibus habentibus patronum. ¶ Not. quod quis potest obedientiam promittere pro se & fratribus & successoribus suis: non tamen intelligas, quod talis promissio habeat obligare non promittentes: sicut nec votum, nec iuramentum ab alio praestitum obligat alios. b. de iureiur. c. veritatis. & quod ibi no. Sed acta promissio pro alijs facta valet ad denotandum, qualij debeant obedire: vel si capitulum scit hanc obedientiam a suo praelato, vel eius procuratore praestari: & si patitur, obligatur. argu. l. ij. C. de iuramen. calum. secundum Inno. & Hosti. quod not. ¶ No. quod ingrediens possessionem alterius respectu iuris ad alium pertinentis, illo

ignorante, non acquirit possessionem civilem: imò est clandestinus possessor: & dicitur vim inferre, si non admittit verum dominium, seu possessorem venientem. unde tanquam vim inferens potest a vero domino repelli: de quo in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqren. possessio. & aliquid j. dicitur. ¶ Not. vltim. & tene menti, quod pro recuperatione, seu reservatione bonorum temporalium licitum est manus violentas etiam in clericum vim inferiorem iniicere sine metu excommunicationis. d. facit ad ea quae dixi in c. cum non ab homine. de iudic. a. & vide quod not. Innoc. in c. si verò. de senten. excommunic. & quod no. in c. suscepimus. de ho. & in c. dilecto. de senten. excommunic. lib. vj. ¶ Oppo. & videtur quod istis humiliatis non poterit aliquid concedi, cum fuerint tanquam haeretici damnati. octaua distinctione quo iure. Solu. gloss. j. quod licet fuerint olim condemnati, tamen postea fuerunt reconciliati & c. Et no. ex gloss. j. quod damnens iurantes, debet ut haeticus condemnari: quod intellige, ut not. in c. excommunicamus. §. si qui verò. de haetici. & vide gloss. in cap. non est. xxij. quaestio. j. ¶ Oppo. ij. quod licuerit in traditione rei deputata spiritualitati apponere conditionem de pensionem soluenda: cum sit quid temporale. prima questione secunda. capi. quia pio. facit cap. fina. de pact. Gloss. ij. soluit duobus modis. Primo exponendo sub ea conditione id est sub ea forma. quasi dicat quod rei fuit appositae haec forma. id est onus pensionis soluende fuit annexum rei: non autem debebatur pactione. argumen. in cap. significatum. de praeben. ¶ Secunda solu. quod hoc non inducebat simoniam cum a iure permittatur. Nam videmus, quod episcopus eximendo ecclesiam, retinet sibi censum in signum dominij. de reli. domi. c. constitutus. ¶ Et not. hanc solutio. quod exprimere quod inest, vel quod a iure permittitur, non includit simoniam. Simile not. in c. significasti. de elec. & in c. ad audientiam. de rescript. ¶ Vel dic extra glossam & aliter, quod iste episcopus non tradidit spirituale pro temporali: cum daret possessiones, quae sunt quid temporale: sed in traditione temporalis potuit reservare aliquid temporale. Simile not. in patrono in c. praeterea. de iurepatro. Et eodem modo solue, si opponitur, quod hic fuit tradita res prophana, ut fiat sacra. Non enim ex hoc inducitur simonia: quia non datur hic temporale pro spirituali: sed datur res prophana, ut fiat sacra. Quod est necessarium secundum Innoc. & meritum: sicut dare aurum, ut fiat calix. Nam per hoc res spiritualis non acquiritur danti temporale: cum in nullius bonis sit. facit secundum Hostien. c. ij. de ser. non ord. & cap. fin. de test. cum similibus. ¶ Oppo. tertio, quod ista traditio facta per istos humiliatos debebat saltem eis praedictare argumen. eorum, quae not. gloss. in c. quod in dubijs. de renun. Gloss. in ver. ea conditione. fatetur contrarium: nisi apposita fuisset conditio, de qua in text. episcopo tamen vel alteri pretendenti ius non praedictasset. ¶ Idem sentit Innoc. quasi liceret eis ad arctiorem reli-

¶ Possessiones. Adde, ut per Cal. consi. v. de dona. ZACHARI.

¶ Obligat alios. Adde bo. text. in c. quicunque. & ibi Archi. xxx. q. j. & Card. in cle. j. §. ad hac. de sum. trini. vbi dicit esse secus in baptismo. Anto. Francif.

¶ Adde quod ille qui leuat aliquem de sacro fonte, promittens pro eo, habet illum obligare: ut est gloss. multum nota. in c. quicunque. hic allegata & vide quae habetur in c. baptismi vicem. & in c. sanctum. de cōse. di. iij. Et vide quae habetur in c. debitum. de baptis. in quibus locis etiam ponitur ratio quare in baptismo istud fit: & non in alijs. quia regulariter non potest quis alium obligare sine mandato iuxta ea quae habentur in l. stipulatio ista. in §. alteri. ff. de verb. obli. & in l. de inuti. stipula. in §. si quis alij.

SEBASTIANI.

¶ Recuperatione. vide l. i. l. v. vim col. penul. ver. nūquid aut quod potest. ff. de iusti. & iur.

¶ Excommunicationis. Vide Inn. in c. verum: ad quod alleg. istum tex. Io. and. ibi contra. vide quae ibi dixi. An. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

gionem se transferre. de regu. c. licet. Hostie.
& bene fatetur hoc verum respectu perso-
narum: ut sic licitum sit personis se trans-
ferre ad strictiorem religionem, iuxta not.
in dicto cap. licet. secundum regulam institu-
tam in loco, vel habitum, vel statum antiquum
ipsius loci immutare, vel alteri loco subijce-
re sine autoritate episcopi^a non possent.
nec episcopus debet talibus consentire. sine
consilio capituli sui. alle. de sup. negli. praela.
c. ij. de consuetu. capi. cum consuetudinis. de
his quæ sunt à praela. ca. nouit. & cap. sequē.
de reli. domi. c. inter quatuor. ne cler. vel mo-
nach. c. relatum. Et hoc verum, nisi fieret de
autoritate pape. argu. de eccle. edi. c. ad au-
dientiam. de cle. non resi. c. fraternitati. de he-
re. c. excommunicamus. §. quia verò. quod sa-
tis placet. facit. c. sicut vnire. de excel. praelat.
& vide qd not. in. c. cū dilectus. quod metus
cau. & quod dico in dicto. c. quod in dubijs
& quod ibi not. per Hostien. ¶ **¶** Oppo. iij.
quod isti fratres erant restituendi ex quo cō-
stitit de spoliatione. Solu. gloss. in ver. tradi-
ta. quod isti non possidebant tempore spo-
liationis. Fuit em eis tradita possessio sub cō-
ditione, qua non existente traditio non va-
luit. ¶ Sed aduerte, quia ut dicit Inn. posses-
sio habet plurimū facti, de concess. præbend.
c. cum nostris. & ideo ex quo tradita est, siue
extet conditio, siue non: semper verum est,
quod is cui de facto tradita est illam possidet
de facto: nisi alter resignet, vel inde expellat.
contractus enim bene potest esse conditio-
nalis: sed non traditio, quæ est quid facti. Sed
potest respondendo ad contrarium dici, q
iste magister & fratres possidebant clandesti-
nè: quia ignorante episcopo, ad quem perti-
nebat subiectio illius loci: ideo potuit iste
expelli iste magister per episcopum, qui pos-
sidebat civiliter. argumen. l. clam possidere. §.
qui ad nūdinas. ff. de acquir. pos. nec poterant
isti Humilitati dare illius superioritatem,
quam non habebant. facit quod not. Inno-
cen. in. c. olim. iij. j. eodem. & ad maiorem
exaggerationem ponderatur hic, quod con-
ditionaliter istis fuit tradita possessio: unde
debent sponte illam dimittere episcopo
consentire nolente. ¶ Sed circa hoc quæro
quia hic ponderatur primò, quod possessio
fuit tradita isti conditionaliter. & de hoc. §.
dictum est. Secundò ponderatur in litera, q
iste magister sciebat possessionem spectare
ad episcopum & ad capitulum: quæro quid
si ignorasset? Soluti. circa hæc sunt duæ opi-
niones. ut hic refert Innocen. Quidam enim
dicunt, quod ponderatur scientia istius ma-
gistri propter opinio. dicentium: quod si oc-
cupans non posset redargui. quod sciuerit
rem alienam esse: vel q temerè ipsam occu-
pauerit: vel q suspicatus fuit se debere re-
pelli: etiam incontinenti non est occupans
repellendus, etiam violenter. argum. C. vn-
de vi. l. j. vbi dicitur vim illatam propulsare
licet. per quod patet q si vis illata non sit, sed
præter violentiam esset possessio occupata,
violentiam, quæ non esset propulsare, non
posset: & sic non debuisset ille magister vio-
lenter repelli. Secus autem quando sciuit rē
ad aliū spectare: quia tunc temerè occupauit

& non admittendo dominū dicitur illū spo-
liare: merito potest violenter repelli: ut hic.
¶ Alij dicunt, & fortè melius secundum In-
no. q quamuis magister & fratres hanc pos-
sessionem fuerint adepti, ignorantes ad epm
pertinere: tamen si per episcopū moniti illā
non reddunt licitè potest illis vis inferri: cū
incipiunt esse violenti. arg. xxij. q. j. c. j. & per
totum. & questio. ij. c. j. & ij. Hosti. dicit hoc
vltimū posse tollerari, si notoria sit offensa. b
de accu. euidencia. & in. c. j. de off. dele. lib. vj.
In dubio autē si moniti nō reddant sed offe-
rūt se paratos stare iuri, nō putat q episco-
pus ius sibi dicere potuisset hoc casu. C. vn-
de vi. l. si quis in tantam. ff. quod met. causa. l.
extat. Debet enim quisq quod sibi debetur,
periudicē reposcere: nec verecūdiæ nec pieta-
ti, nec dignitati cōuenit quicquā nō iure fa-
cere. ff. de vi priua. l. pe. ¶ Do. Ant. putat^c q
si aliquātulū diu steterūt in possessione, ita
q negligentia possit imputari dño: q ex hoc
perdidit dñs possessionē civilem: ut. l. si de
eo. §. j. ff. de acquir. pos. & sic nō pōt propria
autoritate repellere. Si non pōt negligentia
imputari, aut ingressus illū nō admittit pro-
testando, q nō vult acquirere civile: sed vult
tū retinere naturalē: & tunc pōt esse differē-
tia, an clā fuerit ingressus: & posset repelli. aut
palā & nō posset. Sed si veniens statim nō ad-
mittitur dicit q repellens priuat eum posses-
sione: iō statim pōt illā indistinctè recupera-
re. nec est necesse q in hoc habeat stare iuri,
vel ad ius recurrere: q suā possessionē cōti-
nuare pōt, & eo, q eā continuat, & repellit,
pōt ppria autoritate illū eijcere: vī pōt suā
civile defendere: ne illā perdat. & hoc dicit
fore de mēte Bart. in. l. j. ff. de acquir. pos. hæc
vera qn nō inuenit vacantē possessionē: sed
si ingrediens inuenit eam vacantē: tūc non li-
cet eū eijcere: & ipse posset vim vi repellere.
de quo per Bar. in. l. j. §. interdum. ff. vti poss.
¶ Hæc dicta mihi placēt, pter q in eo, qd di-
cit q si ingressus ptestet, q nō intendit acq-
rere civilem, sed vult retinere tantū natura-
lem: & palā fuit ingressus: q nō potest ppria
autoritate expelli. Ego enim^d credo, quod
indistinctè potest repelli, ex quo retinebat
civilem: cum non possit continuare civi-
lem suam: nisi ille desistat à naturali. Nec
habet iste curare, an ille sit in bona fide, vel
non: cum nemini iniuriam facit, qui vtitur
iure suo. de electioni. cum ecclesia Vultera-
na. & quod ibi not. & vide Bart. in. l. j. C. vn-
de vi. post princip. Ponderatur ergo hic scie-
tia magistri ad maiorem exaggerationē suā,
& ut sine qualibet admonitione possit vio-
lenter expelli. ¶ Vel potest dici, quod ideo
ponderatur in tex. q sub conditione habue-
runt possessionem, & quod magister erat
iustitiæ episcopi non inficius: quia fortè isti
humiliati non simpliciter tradiderunt sibi
possessionem, sed admiserunt eos sub condi-
tione, si placeret episcopo & capitulo, & iō
eo ipso, q eis displicuit incoeperūt non possi-
dere. Nec ob. q. §. dixi, q possessio habet plu-
rimū facti: ideo ex non existentia conditio-
nis, non definit quis possidere: nisi de facto
resignet. Illud enim potest simpliciter pro-
cedere qn simpliciter sub conditione dat ali-
cui posses-

¶ **¶** Autoritate epi
adde Cal cōsi, xii
ij. de regula,

b ¶ Sit offensa. tu
pondera quia hic
comemorant duo.
primum est q nō
erat inficius iusti-
tio. epi. secundum
erat q epō ignorā-
te. ergo sequit qd
si extat vnum ex
istis sufficit vt oc-
cupans expellat.
Andr. Barba.

c ¶ Putat. tu pondera
istum tex. i quā-
tum dicit præfer-
tim. ergo si ex iter-
uallo poterit recu-
perare. & sic non
bene dicit do. An-
te. Secundò pōde-
ra q requirit spa-
tium. x. anorū. vt
voluit gl. in. l. j. C.
de fer. fugi. & in. l.
cum querebatur.
C. vñ vi. vide Lu-
do. ro. i. l. si de eo. §.
si forte. ff. de vñ.
vbi latè loquitur,
And. Barba.

SEBA. SAPI.
d ¶ Ego em. Hæc
redduntur dubiap
ea q scribit alex. i
quæadmodū. col.
ff. de acquir. pos. &
Areti. in. d. l. clam
possidere. §. q ad
nūdinas. eo. ti.

S E B A S T I A N U S ¶ **Dubium** tamē. Incontinēti quo modo capiatur vide Feli. in. c. veniens. col. vj. ver. sexta conclusio. j. de testi. vbi traditur quando quis dicatur aliquid incontinenti probasse.

ZACHARIAS ¶ Quando dicitur facere incontinēti. Adde tu diuersos modos quibus capitur hæc dictio incontinēti per Spec. in tit. de ap. §. vj. post principi. & Bald. in. l. ij. C. de edic. di. adria. tollē. vbi dicit quod aliquando ponit per quinque dies aliquādo per decem nonnunquam per triduū. quādoq; vero per duos aut sex menses: ideo post multa cōcludit esse in arbitrio iudicis quā dicitur aliqd esse factum incōtinenti de quo omnino vide per Alexan. in. l. ij. §. cum igit. ff. de vi & vi arma. Anto. Francisc.

¶ Ad hoc quando quid dicatur factū incontinenti; vide Ang. in. l. si ventri. in. §. si. ff. de priuilegiis. & Ro. in. l. j. §. j. ff. de ver. obli. vbi dicunt qd quando pactū de retrouendendo dicatur esse factum incōtinenti est in iudicis arbitrio. & vide Bal. in. l. petens. in ante pe. col. C. de pa. & in. l. penulti. in. §. mulier. ad fi. ff. sol. matri. & in. l. j. in fi. C. de ope. libr. vbi dicit qd contractus dicitur factus incontinenti quādo est factus eodē loco, eodē tempore & eisdem testibus presentibus. & vide glo. & doc. in. c. praterea. de testib. cogē. vbi dicitur qd incōtinenti testis posset corrigere dictū suum ante quam loquatur cū partibus. & vide. d. Abb. in. c. fin. in pe. colū. de confes. & gl. in. c. apud misericordē. xxxij. quæstio. j. vbi dicitur confessio dicitur incontinēti reuocata quando reuocatur anteq̃ redigatur in scriptis & vide etiam Bar. in. l. quod ait. in. §. ait. ff. de adul. & Salic. in. l. gracchus. C. de adul. vbi dicunt quomodo intelliguntur incontinenti quando statutū permittit vel

lex aliquem impune offendi incontinenti. & vide per Alexan. in consil. xxiiij. in prima parte consiliorum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASAPI. ¶ Media. Quod probatis extremis possessionis, probetur possessio medijs temporis tenet Ioā. Fab. in l. i. de usufructu in prin. col. j. Bal. in l. i. indicia. col. j. ver. quinto quæritur. C. de rei vendi. & in l. i. fi. col. vñ. in xv. co. C. de edic. di. Adria. tol. Matthe. in not. cxvñ. incip. no. mirabilem doctrinam. Alex. in consi. xxxix. inci. visis scripturis. col. i. in. in. vo. And. sicu.

in consi. xxxvñ. in cipi. scribit sapienter. col. x. in. in. vol. Feli. in. c. inter dilectos. colum. v. post principium. de fide instru.

b ¶ Moderamē. Ad de quod dicat moderamen inculpatæ tutelæ Bal. consi. xj. in. lib. Cepo. cōsi. lxxvj. Anto. Francif.

¶ Quæ dicat moderatoria tutela, vide Bald. Cyn. & doct. in l. j. C. vnde vi. & vide Bart. in l. furem. in fi. ff. de Sica. & p. Flo. in l. scientiam. in. §. qui cū aliter. ff. ad leg. aq. & plenè traditur in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & in l. j. in. §. vim. ff. de vi & vi ar. & vi de gl. in l. i. de iure natu. in. §. quod verò. vt plenè p. Ange. Are. in trac. maleficiorum. in glo. in ver. se defendendo.

c ¶ Incōtinēti. Adde Alex. consi. lxxvj. j. lib.

d ¶ Culpabilis. Ad de latē Cepo. consi. xxxix.

SEBASAPI.

e ¶ Calor. Ad hoc faciūt no. per Bar. in l. j. §. j. ff. si quis test. lib. esse iustus fuerit. & l. i. quod Nerua. in quinta q. ff. de posi. & per las. in l. j. ff. de legi. & in l. in actionibus. ff. de in litem iurā. & per mode. in c. ij. de consi. in quibus locis traditur, q. lata culpa nō punitur in criminalibus, sicut dolus, sed extraordinariè, tanq. culpa, nō tāquam dolus.

ria ampliari per ea, quæ habentur in l. colonus. & l. cū fundum. ff. de vi & vi arma.

12 ¶ Ad vnum tamen aduerte, quod. §. dixi q. si possidens naturaliter expellitur, vt alij tradat possessionem, dominus perdit etiam civilem. Hoc intelligit verū Odof. in d. l. fi. quando possidens naturaliter, possidet nomine alieno: quia tūc civilis fundatur super illa naturali: idē expulso colono, perditur in ea civilis: vt super illa fundata. Secus est in possidente sibi naturaliter, vt in usufructuario, & similibus. Tunc licet enim ille expellatur, vel alij tradat possessionem non per hoc perdo meam civilem. quia nō est super illa fundata: quod est notandū.

13 ¶ Gl. in ver. cum statim vim vi repellere licet. Quærit quādo quis dicitur statim vim vi repellere. Respōdetur, q. citius poterit: quod no. quia sentit quod. §. cōclusi.

14 ¶ Glo. penul. colligit ex tex. q. petenti restitutionem, nō sufficit probare deiectionem: nisi probet etiam possessionē. Quid autem si in veritate possidebat, sed possessionē probare nō potest. Io. an. pro consilio remittit ad Spec. de pe. & pos. §. j. in fi. vbi Spec. dat consilium, vt vadat ad possessionem testibus vocatis: si admittitur bene quidē: si nō admittitur statim probatur deiectio. Dicit. d. Ant. q. istud est consilium bonū in probante possessionem, & nō valente probare deiectionē. Quasi dicat, q. per hunc actum nō probatur possessio: & bene dicit. Sed tu aduerte, quoniam si Spe. rectē cōsideretur, dico q. habuit alium intellectum, sentit enim q. debet probari, q. illo anno fui in possessione: per illum accessum ad possessionem presumitur continuatio possessionis: & q. medio tempore nō habuit animum deserendi possessionē: cū

a per extrema presumantur media. argu. in l. penul. C. de apo. publi. lib. x. & l. si seruus plurium. ff. de leg. j. & quod no. gl. in c. accedens. de conuer. cōiu. Et in hoc fortē noluit Spec. mutare opi. suam, de qua in titu. de proba. §. j. prope fi. ver. sed quæritur. vbi dicit, q. ad probandum possessionem requiritur, quod saltem probentur extrema: q. olim possedit, & nunc possidet, quod etiā videtur velle glo. in c. volumus. xvj. quæstio. iij. Sed certē ego arbitror, quod hoc dictū suum non sit necessarium: nec consilium supra positum: quia satis probatur possessio de presenti, probando q. aliquando possedit, & allegando possessionē de presenti: quia possessio semel posita, presumitur cōtinuata, si possessor in fauorē suū eam allegat de presenti: vt no. in l. siue possidetis. C. de proba. & in c. cū venisset. §. eod. & per doc. etiam ad effectum agendi interdicto vnde vi: vt singulariter probatur in c. olim. iij. eo. vbi dico. & no. per Bart. in l. celsus. ff. de usufructu. & per cōsequens cōsiliū suū nō est necessarium: vt experiatur an admittatur: nec est vtile, quia posset occidi per aduersarium. Ad hoc allego glo. no. in l. si nulla. ff. de acqui. pos. vnde satis est probare, q. olim possidebat & allegare possessionē, quādo ille clā

destinē intrauit, & subijcere, q. non audet ire ad possessionē: quia suspicatur se posse repellere: ex his cōpetit vtile interdictū vnde vi: licet aliud non probetur: vt ex text. not. iuncta glo. in d. l. si nulla. benè facit. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. pos. & tex. iuncta glo. in c. item cū quis. §. eo. vbi secundum vnum intellectum ex solo clandestino introitu cum suspitione, quod nō admitteretur, agitur interdicto vnde vi. Sed intelligo vt dixi de vtili interdicto, non de directo: vt dicit glo. in dicta l. si nulla. & hęc

15 no. ¶ Nunc quæro, tex. hīc dicit episcopum & canones teneri, si exceßerant modum: quādo dicuntur exceßerisse modum? Glo. fin. in prin. dicit si expulerunt sine moderamine inculpatæ tutelæ. sed certē hęc responsio est obscurior quæsito: sed glo. voluit vti his verbis: quia eam ponit tex. in l. j. C. vnde vi. sed horum verborum sensus est, quod volens defendere suam civilem, seu recuperare

b suam possessionem incontinenti, debet seruare moderamen & tutelam seu defensionem inculpatā: quia nō debet reperiri in culpa. ¶ Quando autem seruatur hoc moderamen inculpatæ tutelæ: dic breuiter, vt colligitur ex gl. in ca. significasti. ij. de homi. & Barto. in dicta l. prima. C. vnde vi. quando id fit, quo omisso, iniuria repellere non poterat. Non enim alicui imputatur, quod facit, si aliter non poterat defendere & iniuriam repellere: vt probatur in l. sciendum. §. qui cū aliter. ff. ad leg. Aquil. habebit ergo bonus iudex arbitrari, an steterit in meris finibus defensionis, seu recuperandæ possessionis: an exceßerit modum. De hoc enim non potest dari certa regula: sed oportet cōsiderare qualitatem personarum & actuum, & verisimilē timorem imminētem. ¶ Et per hoc relinquitur superflua cōsideratio glo. in præallega. quæ dicit tria attendenda in hoc moderamine inculpatæ tutelæ: scilicet modus, tēpus, & causa. Modus attēditur circa qualitates armorū. nō enim debet cū armis resistere, si sine armis inuaditur, vel si venit aggressor cū paruo baculo, nō debeo resistere cū armis periculosiss. sed certē de hoc non potest dari certa doctrina: vt no. in d. l. j. Quid enim si aggressor est robustus & fortissimus homo, q. plus potest cum pugno, vel baculo paruo, q. aggressus cum ense: idē dic, vt dixi, quod hoc relinquendū est arbitrio iudicis.

c ¶ Secundū moderamen est in temporis cursu. i. vt fiat incontinenti, non ex intervallo. In hoc etiam non potest dari certa doctrina: vt. §. dixi super gl. in verbo, *præiudicium*. sed pro informando iudicis arbitrio est aduertendum: quod aut vis infertur personæ, aut rebus. Primo casu antequā quis percutiatur, potest incōtinenti illum percutere ad effectum euadendi percussione, seu iniuriam: tūc dicitur potius repellere iniuriam, q. inferre. & sic intelligo gl. in l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad leg. Aquil. & ibi no. Bar. sed si iniuria iam est facta personæ, non est licitum percutere etiam incontinenti: quia non esset defensio, sed vindicta: quæ nō est permessa singulis sed iudici: vt l. nō est singulis. ff. de reg. iur. & in d. §. tabernarius. & ibi no. Barto. in l. scientiam. §. qui cū aliter. præallega. & hoc per Innoc. Scriptum est enim, Non vos vindicantes. nisi fortē, vt ipse dicit timeretur geminata percussio: & idem Barto. in l. prima. ¶ Aduerte tamen ad vnum notabile dictū Iaco. de Aret. quem sequitur hīc do. Ant. quod licet nō debeat insequi percussus suum percussorem, ex quo non vult amplius percutere: vt §. tabernarius, tamen si de facto insequitur percutientem, & eum

d vulnerat, non debet puniri vt dolosus, sed vt culpabilis, quia inconsultus calor vitio calumniæ caret: vt in l. j. ff. ad Turpil. & ij. quæstio. iij. c. si quem. §. notandum. Ego allego tex. no. in l. si adulterium. §. Imperatores. ff. de adulte. vbi minus punitur, qui iusto dolore motus prorupit in delictum. Et pro primo dicto vide gl. no. & planā. xxij. q. j. c. j. in ver. propulsanda. quod no. ¶ Si verò vis infertur rebus, debet repellere incontinenti. i. quā primum poterit, licet iniuria sit facta, quia illa non est vindicta: sed potius quædam defensio. Et quando dicitur incontinenti hoc casu: dic vt. §. dixi super glo. præallega. in ver. *præiudicium*. Tertium moderamen secundum illam glossā est circa causam, vt fiat ad defensionem, non ad vindictam: sed hoc cōsideratur ex circumstantijs quæ suprā dixi. ¶ Sed circa prædicta dubitatur, vtrum possum aggressorem meum percutere: an debeam expectare primum ictum. Glossā hīc quod non, ne fortē postea non sit locus defensionis, vt in præallega. §. tabernarius. & ff. si qua. pau. fe. di. l. j. §.

^a ¶ Fugere. Adde Cepo. conf. alle. & Bal. conf. xj. s. etiam alle. vbi idem tenet: quia periculum est in fuga.

Anto. Francif. ¶ Tu circa hoc dicas, qd nemo tenetur fugere, præsertim si in fuga sit periculum: vt per Bal. in. l. j. in fi. C. de condi. ob tur. causam. & per Bar. in. l. si ob turpem. ff. eo. tit. & vide no. verbū Bal. in. l. voluntatis in vlt. col. C. de fideicō. vbi dixit, qd licet sola fuga non probet delictum, vt plenè per Bart. in. l. si quis in grau. in. s. virum. ff. ad Sillania. tamē quādo bānitus est Titius, & duo reperiuntur Titij: nec scitur qs eorū sit bannitus: iuxta ea, quæ habent in l. duo sunt Titij. ff. de testamen. tu. & statutū permittit bannitum offendendi: fuga facit, qd ille titius qui fugit, præsumatur esse bannitus: & esset iusta causa excusandi offendentem: vt dixit Bald. in. d. l. voluntatis.

ZACHARI.

¶ Tu cōclude breuiter, quod laicus non tenetur fugere, vt per Bar. Bal. Ang. & Salic. in. l. j. C. vnde vi. & Fel. in. c. suscepimus. in. j. no. j. de homi.

^b ¶ Peccatum sentit hic. d. Abb. qd percutiens aliquē auctoritate iuris, euitet peccatum. contrarium sentit taci tē glo. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. dum dicit: iure fori, non coeli. & expressius vult glo. in. c. inter hec. xx. xij. q. ij. quam reputauit finisse, in c. ij. de homi. & Ro. in rep. authen. simili. in. xxxij. q. i. specialiter piz causæ inter vltimas voluntates. C. ad. l. fal. & Imo. in. l. quid ergo. in prin. ff. de leg. j. Contrarium videtur expresse tenuisse Albe. de ro. fa. in. iij. par. sta. in c. quæstio. xix. vbi dicit se audiuisset

Theologis, qd sine

peccato licitū est occidere illos, qui sunt banniti vigore statuti hoc permittentis. Credo, qd tutius sit de hoc confiteri sacerdoti: & sic reputare sibi in peccatum. & sacerdos miti pœnitentia ipsum grauabit eo, quia iure permittente fecit. Aenz. de Fal.

Anto. Francif. ¶ Circa hoc an bānitus possit occidi, vel offendi sine peccato: dicas, qd de iure cōmuni non pōt. nisi sit diffidatus, secundū Bal. in. l. cum mulier. in. viij. col. ff. sol. ma. & per Bar. in. l. vt vim. hic alle. ibi dicit, qd non pōt offendi in persona, sed bene in iuribus. & vide gl. in ver. guer. ram. & ibi Bald. in. c. j. in prin. in. v. col. in tit. hic finitur lex cōradi, in vlt. bus seu. & vide quæ habetur in. c. pro humani. de homi. li. vj. Vtrū autem occidens, vel offendens bannitū permittente statuto, peccet: & an tale sta

tutum valeat: vide per Bal. in. l. Gracchus, in ver. allegat. ad qstionē. C. de adul. & in. l. j. in ix. col. C. de sum. tri. & in. l. j. in x. col. C. de confel. & vide Bar. in. l. j. omnes populi. in. ij. q. iij. quæstionis principa. in. x. col. ff. de iusti. & iu. & in. l. ij. C. quādo li. se sine iudi. vindi. & vide quæ habentur in. c. prodest. & in. c. non frustra. xxij. q. v. & Ang. in. l. si nō speciali.

C. de testa. & Bart.

in. l. amissio. in. s.

qui deficientes. ff.

de capi. dimi. & vi

de nouissimos. in

l. omnes populi. p.

allega. in. xxij. col.

vbi dicunt, qd licet

talia statuta valeāt

secundū dispositio

nem iuris ciuilis,

tamē de iure cano

nico non valent,

propterea, qd vidē

tur talia statuta &

tales leges peccatū

permittere. Tamē

si quis vellet de

fendere aliam par

tem, forsan posset

dici, qd statuta per

mittētia huiusmo

di defensionē, siue

occisionem banni

torū, eligunt offen

dentes loco execu

torum iuste senten

tia, ex quo illa sen

tentia exequi non

potest propter ab

sentiam bāniti, &

ius canonicum etiā

in grauissimis deli

ctis hoc permitte

re videtur. vt in. d.

ca. pro humani. ta

men tutius esset ab

stinere propter pe

riculum peccati: &

si qs forsan offer

disset, putarem tu

torem esse opi. qd

cōfiteretur & pœ

nitentiam ageret: vt

hic per istū. Et an

quis teneatur aliū

defendere, vide

Card. in cle. j. in. x.

xxij. quæstio. in fi.

de homi. & vide qd

habetur in. c. dile

cto. de sen. excom.

libr. vj. & not. in. c.

nulli. & seq. iij. qd.

j. & vide Alexan.

post Bar. in. l. j. s.

sed licet. ff. qd me.

causa. Et adeo qs

tenetur aliū defen

dere, qd si potest &

non defendat, pec

cat: vt in. c. non in

ferenda. & in. c. fin.

xxij. quæstio. iij. &

etiam si ibi homicidiū fiat licet incurrat irregularitatem. Et vide plenè per Inn. in. c. si vero. de sentē. excō. vbi idē sentit. & facit opti. text. iste. nam non est verisimile, qd episcopus fuerit hic solus in expulsiōe istorū fratrum. Ad idem in. d. c. dilecto. & xxij. quæstio. iij. c. nō inferenda. & c. qui potest. & vide quod dico in. c. clerici arma. de vita & hone. cleri.

¹⁹ & per Cy. in. d. l. j. vnde vi. ¶ Vltius quæro, an isti fuerint excōmunicati, qui expulerunt istos fratres religiosos, iniecta in eos manu violenta: Ista gl. vlti. post princ. ad hoc laborat: & in effectu facit tria membra. Aut enim nō exceßerūt modum: & nō inciderūt in excōmunicationem: vt hic in fi. Aut exceßerunt modū, & sic ex proposito, & sunt excōmunicati. arg. de sen. non dubium. Aut ignoranter: & secus. Innoc. dicit, qd si exceßerunt modū ex proposito incurrerunt excōmunicationem, & tēporalem pœnam, & irregularitatem. arg. hic, & de sen. excom. c. cū nō ab homine. & c. perpendimus. & c. significasti. de homi. Hosti. intelligit Inno. qd sunt excōmunicati eo ipso, qd modū exceßerunt: & si celebrauerunt, sunt irregulares: non autem eo ipso, qd modū exceßerunt. pœnā verō tēporalem incurrūt ipso facto: sed est iusta causa ad ipsam infligendā. Io. an. credit Inno. intellexisse de irregularitate, quæ cōtrahitur per mutilationē, vel mortem quā ex proposito excedētes statim incurrerunt, si alterum istorum sequatur. Quodlibet dictum est verum in se. Debet enim dictum Inn. reduci ad terminos iuris. ¶ Concludendo ergo materiam, dicit, qd aut isti exceßerunt modū ex proposito: vt quia poterant illos repellere solis verbis minatorijs: & ipsi iniecerunt manus violentas: vel quid simile: & tunc si non est secuta mors, vel membri mutilatio, incurrerunt solū excōmunicationē, & tēporaliter puniendi sunt: & ad satisfactiōem cogendi sunt: vt hic, & j. de sen. ex. c. parochianos. si vero alterum illorū est secutum: tūc vltra, excōmunicationem incurrūt irregularitatē, vt in c. fin. de tem. or. & qd no. in cle. si furiosus. de homi. & tēporaliter puniendi sunt. de pœnis c. tuæ. Aut non exceßerunt modū, & nō sunt excōicati: sed si expellēdo aliquem occiderūt, seu mutilauerūt, si fecerūt tūc pro defensiōe rerū, tunc fuit licitū, & incurrerūt irregularitatē: vt no. in. d. cle. si furiosus. facit. c. suscepimus. de homi. & fortē et excōicationē: qd vident exceßisse modū, ita i eū acriter sequēdo

videtex. & ibi gloss. & doc. in. c. quantæ. de sen. excom. & si non potest aliter defendere, debet saltem acclamare. vt per gloss. in. d. c. quantæ. pro qua est text. in. l. ij. s. hoc autem. ad Sillania.

^c **ZACHARI.** ¶ Quæ dicit illum nō peccare. Adde Ant. Corse. in terminis huius. q. singul. lxxxij. in ver. defensio. & Fel. post Inno. in. c. si vero. col. si. ver. vtrum pro defensione. j. de sen. excom.

^d **SEBASAPI.** ¶ Defendit. Quod non peccet ille, qui aggressorē interficit, tenet Abb. in. c. ij. de cle. pœn. & in cle. de vita & hone. cle. An autē peccet, qd occidit bānitū statuto permittente: ponit Alber. in quinta. pte statutorū. q. xix. vbi tenet, qd nō sequit las. i. l. vbi pœn. col. vj. C. de trans. vide Fel. in. c. qd in ecclesiariū. col. iij. s. de cōf. vbi sentit contrariū

Panormi. super Prima Secundi Decret.

pro cōseruatione, vel recuperatione rerū tēporaliū. vt in iuribus p̄alle. facit quod not. Inno. in. c. si verò. el. j. de sen. ex. De iure verò ciuili, si damnum erat recuperabile per iudicē, nō licet procedere ad occisionem, & alia fāua: aliās secus, secūdū Bar. in. d. l. furē. de fīca. Si verò modū exceſſerunt ignoranter: tūc nō

20 sunt excōmunicati. ¶ Quia excommunicatio requirit dolum: vt in. c. si quis suadēte. xvij. q. iij. qui cessat data ignorantia. Pro hoc vide bo. gl. in. c. cū voluntate. de sen. excō. & xx. iij. q. j. c. j. Et intelligo secundū Hosti. si ignorantia fuit probabilis: secus si crassa & supina. & bene dicit. nā talis ignorantia nō excusat. de consti. c. ij. lib. vj. & de cler. excom. mi.

a ¶ **Authoritate.** Pe. istud dictū potest mutari tota materia. l. si quis in iantam. C. vnde vi. de quo per istū. & ibi dixi in. c. qualiter & quādo. in. j. not. s. de iud. vide istū. in. c. j. in. iij. colum. verū. ad primū. in. fi. j. de do. & cōtu. Aenæas Falco.

➔ **SEBASAPI.**

b ¶ **Ius dicere.** vide Feli. in. c. ij. col. fin. de spon. vbi alleg. Inno. hic, & Feli. c. quoniam col. si. de sumo. & Bar. Vero. in consil. xxvj. incipit. magnifice ac generose p̄tor.

c ¶ **Recuperare.** Ad de Cāpo. consil. lx. xv. d. pu. Not.

d ¶ **Publici.** No. fin gularem & necessariam limitationē ad. l. viro atq. vxore. ff. solu. mat. vbi paria delicta mutua compensatione tollunt. Quod est intelligendum quando poena nō est applicanda fisco. sed iplis partibus idem sentit. d. Abb. in. c. cū dilectus. in. x. col. vers. venio. & in. c. si in antepe. col. vers. sic. sed q̄ro circa medium. s. de or. cog. quā sentit glo. etiā in. d. l. viro. Bald. in repeti. l. cū mulier. in. ij. col. in prin. ff. sol. matri. Aenæas Falco.

Anto. Francisc.

21 c. Apostolica. ¶ Nunc extra gl. expediēdo aliquando dicta Inn. op. & videtur, q̄ iste episcopus nō potuit sibi retinere dominiū istius ecclesiæ, seu oratorij. nā sacræ res & religio sē in nullius bonis sunt. in. fi. de re. diui. s. nullius. Sol. Inno. q̄ episcopus sibi retinuit quousq. ecclesia esset ædificata. Vel secundū retinuit sibi dominiū quātum ad ius episcopale. x. q. j. c. j. & ij. & iij. xvj. q. iij. c. inter. & per hæc iura potest secundū eum agere rei ven. arg. ff. de mor. infel. l. j. & ff. de reli. & sum. fu. l. si quis sepulchrū. Ipsam autē ecclesiā. i. corpus ecclesiæ vendicare nō posset. ff. de rei vendi. l. in rem sacrā. s. vtiliter. C. de sacrosan. ecc. l. sancimus. secundū Inn. quod no. & pro hoc c. cū venerabilis. de relig. do. ¶ Ego soluo alijs duobus modis vltra Inno. Primū, quia retinuit sibi dominiū simpliciter intelligēdo, q̄ debeat cōstrui hospitale priuatū & oratorium priuatū, & reuocare quādocunq. iuxta no. per Inn. in. c. inter dilectos. de dona. vbi vide. & probatur de cōse. di. j. c. vnicuiq. cum duobus sequentibus. & vide Ioan. And. in. c. patentibus. de priui. ¶ Secundo soluo intelligendo, quod loca ista debebant esse religiosa: & quod episcopus retinuit sibi dominiū possessionū traditarū hospitali & oratorio, vtili dominio translato: quod fieri potest, etiam de possessionibus collatis ecclesiæ: vt no. dicit Inno. in. c. de monachis. & in. c. in Lateranensi. de p̄bend. ¶ Oppo. ij. videtur enim, q̄ sententia papæ fuit nulla, tanq. incerta & conditionalis: vt patet in fin. contra id, quod habetur. ij. q. vj. c. ei qui s. diffinitua. & C. de sen. que si. cer. quā. per totū. & ij. q. vj. c. biduum. Solu. Inn. q̄ in fine ponitur potius quedam reseruatō, quā sententia. nā nisi papa sic reseruasset ius agendi: nō potuissent isti fratres postmodum agere, cū agentes interdicto vnde vi. Hæc omnia videbantur in iudicium deduxisse: vt no. s. e. c. proxi. facit quod legitur & no. in. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & l. iij. C. de pa. po. quod no. ¶ Topp.

22 iij. cū enim omnes isti, de quib. in text. essent personæ religiosæ: quia ex vna parte episcopus & canonici: ex alia tēplarij: nō potuerunt se cōflictare sine poena canonis, si quis suadēte. nec bellum facere: cū hoc spectet ad principem. xxix. q. ij. c. j. vnde p̄sertim clericis, & viris religiosis, hoc non debet licere. xxij. q. viii. c. clerici. de homici. c. suscepimus. Sol. secundū Inno. pro sua & rerum suarū defensione, licitum est bellū mouere. nec propriē dicitur bellum hoc casu, sed potius defensio.

Quod est intelligendum, quando incontinenti hoc faciunt ante quā diuertant ad aliena negotia: vt. l. j. C. vnde vi. & sup̄ra dixi. & hoc cum sit à iure concessum, non requiritur alia. autoritas. arg. xxvij. distinctio. ne his. nec sic pugnantes, seu potius defendentes in excōmunicationē incidunt, nisi manus miserint in personas, quæ sine violentia paratæ erant exire domū: vel aliās exceſserunt modum, vt hīc satis colligitur. de homici. c. suscepimus. & c. significasti. & de senten. excom. c. iij. ¶ Sed quæro, quid si incontinenti nō recupero rem meā, vel est penes alium sine ipsius violentia & clandestinate: ita q̄ sumus extra causam ipsius. c. & l. iij. s. cū igitur. ff. de qi & vi arma. Sol. dic, q̄ debet adire iudicē. non enim debet sua autoritate rem adire. ff. de reg. iur. l. nō est singularis. & l. si quis in tantā. C. vnde vi. & c. eum, qui de p̄ben. li. vj. & xvj. q. vj. c. placuit. & l. extat. ff. quod me. cau. si autē nō potest ius suum corā iudice prosequi: tūc secundū Inno. potest autoritate superioris arma mouere, & bella indicare ad sua recuperanda. xx. iij. q. ij. c. dominus. & vide plenius per Ioā. and. in reg. nemo. de reg. iur. li. vj. in mercu. & per Bar. in trac. represaliarū. & si nō habet superioris copiā, potest propria autoritate sibi ius dicere, b secundū Inn. ar. in. c. per venerabilē. qui si. sint legi. & in reg. quod non est licitū. de reg. iur. lib. vj. vide bonam gl. j. dist. c. ius gētium. 23 ¶ Nunquid autē possit quis licitē per fraudē calumniā: vel furtiue: vel alio modo cōsimili rem suā recuperare? Inno. q̄ nō: imō teneretur tunc illā restituere: secundū Inno. xiiij. q. v. non sanē ad fi. hoc vltimum, q̄ teneatur restituere nō placet Io. an. & bene. Et cōtrariū potest intelligi, quādo quis occupat aliena. si autē quod suum est, occupauerit iniquē: tunc quis de peccato & iniquitate poenitentiam agere debeat, nec sub spe veniæ peccare debuisset. j. de cle. excōi. mini. c. illud. Tamen rē suam restituere nō tenetur, maximē ille qui iniquē occupauerat, arg. ex eo, quod legit & no. in. c. cū dilectus. de ordi. cog. & ff. de pos. l. bona fides. nec debet dare illi occasionē delinquendi: imō in hoc casu videt secundum eum, q̄ dolus cū dolo, & culpa cū culpa cōpensari debet. ff. de do. l. si duo. & l. si ambo. ff. de compē. Et patet in eo, quod legitur, & no. in. c. penul. & vlt. de adul. ¶ Hoc vltimū puto verū in quātum ageretur ad vtilitatē priuatam: sed respectu peccari & iuris publici, d peccatum vnus alium nō excusat: vt no. in. c. penul. & vlti. & ponit Spe. in tit. de iniur. post prin. & xxxij. q. ij. c. admonere. non enim debuit mētiri etiā pro salute alterius. xxij. quæstio. c. ne quis. nec committere peccatū, vt alius euitaret etiā maius: vt no. xiiij. dist. in sum. Et per hoc videt, q̄ habēs iustā causam, non debet per mendacia victoriā obtinere: quicquid sentiat gl. in. c. cupiētes. de elec. li. vj. & xxij. q. ij. c. dominus. Dicūt tamē quidā secundū Inn. & non malē, secundū eū: q̄ etiā sua autoritate pōt accipere rem furtiuam: dummodo ex hac acceptione nec malū, nec scandalum possit alicui generari. nā si inde oriretur scandalū, vel cōtra rē detinentem: puta vxorē, cui custodiā illius rei commiserat, vel cōtra familiarem suū: vel cōtra quēcunq. aliū: tūc deberēt eam in priſtium locū statim restituere. arg. j. de p̄scrip. c. nihil cū scandalo. & de no. ope. nun. c. cū ex iniuncto. s. super eo. facit quod legit & no. in. c. nisi cū pridē. s. pro graui quoq. scandalo. de renun. Reliqua verò q̄ prosequitur hīc Inn. pertinēt ad materiā libelli, deā in. c. sicut. de iure iur. vbi Inno. etiam tractat: quoniā hoc cap. satis est oneratum sua materia. Itē Inno. tractat hīc, an & quādo superior possit agere pro locis subiectis: & quid si concurrat inferior: id est p̄latus mediatus cū superiore, id est p̄lato immediato. Ego plenē examinaui in. c. cū deputati. de iudi. vbi Innoc. etiā tractat: & plenissimē ibi inuenies. & hæc sufficiant.

✠ SVMMARIVM. ✠

- 1 Exceptio consanguinitatis opposita marito petenti restitutionem vxoris suæ, quo casu sibi obstat?
- 2 Matrimonium potest peti separari ab altero coniugum, propter consanguinitatem: licet ipsam ab initio sciuerit.
- 3 Libellus non vitatur, si primò ponitur conclusio, quā narratio.
- 4 Papa non dispensat, vel non est consuetus dispensare in gradibus consanguinitatis diuina lege prohibitis: secus si humana. & nu. 12. Papa tenetur legem diuinam vsque ad animam & sanguinē defendere.
- 5 Exceptio defectus proprietatis, non obstat agenti possessorio recuperanda, etiā si incontinenti offertur probatio: nisi imminet peccatum: secus in

- secus in possessione adipiscenda. & nu. 15. & 18. ubi plenè.
- 6 Probationes dicuntur incontinenti offerri, quando non petuntur dilationes multum longæ, intra quas offert se exhibiturum.
- 7 Scutia viri, vel uxoris, aduersus alterum, est causa separationis thori, quādo est magna: quod relinquitur arbitrio iudicis.
- 8 Præscriptio eorum, quæ sunt definitatis episcopalis, procedit: secus eorum, quæ sunt ordinis.
- 9 Maritus potest agere possessione recuperanda contra uxorem, etiā si ipse expulerit eam.
- 10 Pactum de non petendo factum inter maritum & uxorem, nō impedit restitutionis petitionem: scilicet quando vnus diuertit ab alio.
- 11 Succumbens in petitorio, non potest postea agere possessione: nisi succubuerit: quia agens petitorio, non potuit probare.
- 12 Papa non dispensat contra præcepta moralia negatiua. & nu. 4.
- 13 Papa non potest dispensare circa vniuersum statum ecclesiæ sine rationabili causa. & nu. 14.
- Papa, an possit ardua attentare sine consilio Cardinalium.
- Cardinales sunt in quasi possessione, vt papa ardua non explicet sine eorum consilio.
- 15 Papa non potest cōcedere principi seculari potestatem iudicandi, & condemnandi clericos suæ provincie.
- 16 Gradus cōsanguinitatis prohibitus à lege diuina circa matrimonia.
- 17 Papa non potest dispensare in secundo gradu ascendentium & descendentium: sed in secundo gradu collateralium sic: dummodò sint in æquali linea: puta inter filios duorum fratrum: non autem inter neptem & patrum.
- 19 Iuramentum calumnie præstat hodie, etiam in spiritualibus.
- 20 Excommunicatus nō sepelitur in sacro, nisi petierit absolui: vel nisi post mortem fuerit absolutus.
- Excommunicatio potest etiam fulminari in mortuum.
- Iuramentum, quo quis se adstrinxit stare mandatis ecclesiæ, non ligat in his, quæ sunt cōtra Deum, vel animam.
- 21 Iuramentum quo ad Deum, intelligitur secundum intentionem iurantis.
- 22 Excommunicatio iniusta quo ad Deum nō ligat.
- 23 Scutia viri etiam proueniens ex facto uxoris, est causa vt maritus præstet cautionem uxori de non offendendo.
- 24 Dispensatio gradus, nō inducitur eo eo: quia papa mandat uxorem restitui marito, quando vxor opponebat cōsanguinitatem.
- 25 Obedere ecclesiæ quis nō cogitur: nec debet quando ex tali obedientia resultat peccatum.
- Mori melius est, quàm peccare.
- 26 Iuramentum non debet quis seruare, licet sit conscius solus ipse de causa non seruandi iuramentum: licet habeatur periurus ab ecclesiā.
- 27 Vxor tenetur marito seruire citra copulam, secundum conditionem ipsius uxoris: inspiciendo, an sit nobilis, an non.
- 28 Vxor quo casu possit cogi à marito, vt operetur, & lucretur in domo.
- 29 Vxor potest cogi redire ad domum viri: id est, realiter capi, etia quod opposuerit de cōsanguinitate.
- In causis criminalibus tenetur quis personaliter parere.
- Facta ad quæ quis tenetur ex obligatione iuris.
- Item obligationes iudiciales non recipiunt obligationem ad interesse, sed debent præcisè adimpleri.

CAP.

XIII.

Literas. ¶ Si contra petentem restitutione coniugis, opponitur cōsanguinitas in gradu prohibito, & offeruntur probationes paratæ, recepto ab opponente iuramento de malitia, negabitur restitutio quo ad thori, & fiet quo ad reliqua. Si verò probationes promptæ nō sint, fiet plena restitutio: nisi magna sit viri scutia. hoc dicit. Et sunt duæ partes principales. prima ponit thema & cōsultationem. Secunda respondet, ibi, sanè. Et hæc secunda subdiuiditur. primò ponit & prosequit triplicem opi. vsq; ibi: nos autem. Ibi cōtraria soluens contra alterā opi. alle. vsq; ibi, propterea. Ibi, subdistinguenso soluit, & secundum membrum prosequitur ibi: quod si non habeat. à qua solutione vnum casum excipit, ibi, si verò. ¶ Casus literalis. In presentia Bituricensis Archidiaconi inter A. mulierem & B. virū eius,

¶ Circa hoc, an mutua delicta tollantur per cōpensationem, dicas, q sic absq; dubio, quo ad partes: nō autē quo ad fiscum. in. l. arena. C. de inof. test. & vide omnino Inno. in. c. sicut. el. iij. in ver. sed ex prædictis vide de iureiu. & in. c. intelleximus. in. j. col. in ver. paria delicta. de adul. & habetur per Bal. in marga. sua super Inno. in ver. dolus. ad fi. & in ver. com

quædam causa matrimonialis vertebatur: coram quo mulier petebat separari à viro, cui se quarto gradu cōsanguinitatis proponebat esse coniunctam. & hoc incontinenti probare volebat. vir autem petebat prius illam sibi restitui, quæ ab eo sua temeritate diuertit. pars mulieris viri scutiam allegabat: propter quam non erat restituenda marito. Post hoc petijt Archidiaconus à domino papa, vtrum restitutio sit indulgenda, aut neganda, quando aliquis gradus cōsanguinitatis opponitur: in quo sedes apostolica dispensare non potest: nec etiam consuevit, & probationes sint incontinenti paratæ. Quæsiuit etiā si idem esset, si gradus dispensabiles, vel aliud impedimētum dispensabile allegetur: & probationes similiter sint incontinenti paratæ. Respondet papa dicens, quod circa solutionem propositæ quæstionis, diuersæ sunt sententiæ diuersorum, quorum sententiæ in tex. videre poteris. ibi, sanè. Bernar. ¶ No. j. ar. opti. & quasi expressum, quod spoliatio deducta super eadem re, & per viam agēdi operatur officium expulsiuum & consecutiuum. Nam repellit aduersarium agentem petitorio: & spoliatio probata consequitur restitutionem. & hoc videtur probari habito respectu ad principi. c. licet. in ver. rescripto. & c. videatur mutare casum. Dictum tamē est verum: & videtur probari in. c. ex conquestione. s. eo. ubi dixit, & no. gl. ij. q. ij. c. j. quod no.

¶ No. ij. quod alter coniugum potest petere separari coniugium ratione cōsanguinitatis: quod procedit etiam si à principio sciuiisset cōsanguinitatem inter eos: quia licet alleget turpitudinem suam, excusatur tamen & admittitur ratione peccati. de re iudic. c. la tor. & c. cōsanguinei. & c. tenor. & c. prætereā. despo. eum simi. ¶ No. iij. libellum non vitari, si cōclusio præcedat narratione: & ad rectum ordinem obseruandum debet prius factum narrari, & postea concludi.

¶ No. ibi: suatemeritate & c. & quod coniunx videtur spoliare coniugem, non solum si violenter de domo eam expellit: sed etiam si propria temeritate diuertit: & sufficit ad agendum possessorio. quod nō. & facit quod no. in glo. ¶ No. quod in gradibus cōsanguinitatis diuina lege prohibitis, papa nō potest, nec consuevit dispensare: secus in prohibitis humana lege. nam papa est supra legē posituiam. c. proposuit. de concess. præben. & l. princeps. ff. de legi. nō autem supra legem diuinam: imò illam tenetur defendere vsq; ad animam & sanguinem: & vsq; ad omnes conatus. xxv. q. j. c. sunt quidam. & ista sunt præcepta moralia, & negatiua, quæ obligant semper & ad semper: id est omni tempore. vj. di. c. non est peccatum. s. his ita. & no. Archidia. de poeni. dist. v. in sum. & de his in glo. ¶ No.

illa dispensatio non reddat tutum dispensatum quo ad Deum: vide glo. in capitu. non est. de voto. posset tamen & quo ad vsuras. & quo ad omnia alia prohibita: & de iure diuino: & de iure positiuo simul

pensatio quæ sunt notanda pro intellectu illius. l. viro atq; vxore. hic allega. & in. d. l. in arena.

¶ Legem diuinā. Adde Pe. de Anc. consi. ccclxxiij. Anto. Francif.

¶ An papa dispense circa ea, q sunt iuris diuini, dicas, q nō pōt dispensare in prohibitis in testamento veteri & nouo: & ideò non dispēsat super vsuris: vt per do. Anto. Ioā. au. in. c. super eo. de vsuris. Nec etiā cōtra euāgelium: vt in. d. s. deinde. xxvj. dist. & in ca. sicut. xiiij. dist. & vide Car. iu. cle. j. in. s. fi. in. xxvj. q. qui dicit, q papa non pōt indistinctè permittere vsuras: sicut nō potest indistinctè prohibere matrimonium, sed certis personis potest & illas tolerare ratione maioris mali euitandi. per no. in. c. ex publico. de cōuer. coniu. & vide quæ habentur in. c. non licet. cū glo. x. dist. Nec dissoluit pa. matrimonium consummatū: pōt tamen dispensare, q sponsa vnus, nō tamē carnaliter cognita, possit alteri desponsari. vt p Bald. not. in. l. Deo nobis. in. iij. colū. C. de epis. & cleri. Et circa ea, quæ dicta sunt super permissione vsurariū: vide quæ habentur per Alex. in cōsil. j. in. ij. parte. consi. & in cōsil. lvij. & cōsil. cvij. in. j. parte consi. & vide pulchrum consi. Ant. de pratoveteri: qd incip. paucis vtat, quod est post cōsil. Alex. de Imo. xlv. in. iij. parte consi. & quādo papa dispensat in his, super quibus non habet potestatem, quod

Panormi. super Prima Secundi Decret.

dispensare quo ad
pœnis iuris posi-
tū: quia est supra
illud ius positū:
vt in c. proposuit.
cū materia. de con-
cēs. præn.

SEBA. SAPI.

¶ Quod vxor. Vi
de qd scribit Bald.
in l. j. in. ij. col. vers.
tertio dubitat. C.
de lega. vbi dicit.
q pot mulier pete-
re se ali extra do-
mum, quando fuit
iniuste verberata.

b ¶ Episcopalis di-
gnitatis. Tu pōde-
ra, quia hīc ideo
cognouit de causa
matrimoniali: quia
erat Archiepisco-
pus abfens in re-
motis partib⁹, quo
casu specialiter in-
ducitur, q possit
cognoscere de cau-
sa matrimoniali, in
simili adduxi. l. si
longius. ff. de iudi.
l. filius. ff. si cer. pe-
taf. l. filius. ff. de
procu. c. j. ne se. va-
can. lib. vi. l. profe-
ctū. ff. de in. do.
l. si nepos. & l. si fi-
lius. ff. de ri. iup. l. a
sed si vnus. §. filius
fa. ff. de iniur. And.
Barba.
Anto. Francif.

¶ An causa matri-
monialis per infe-
riore episcopi pos-
sit cognosci: dicas
q sic: quia pōt in-
ferior præscribere
talem cognitionē,
vt in ca. auditis &
ibi per gl. & doct.
de præscri. & in c.
accedētib⁹. de ex-
ces. praela. & vide
quā plenē habent
per doc. & p And.
Sic post alios in c.
causam matrimo-
nī. de offi. delega.

c ¶ Bene no. Adde
Rom. cōsi. cxcix.

SEBA. SAPI.

d ¶ Inferf. De hoc
articulo vide latē
per Fel. post Abb.
in c. auditis. j. de p-
scrip. Cald. in cōsi.
ij. sub rub. de prae-
scri. Io. Fran. Baldū
ī trac. præscrip-
tio. in j. parte. v. partis
principalis. q. xj.

q etiam ad ecclesie pceptū, non debet quis
venire cōtra conscientiam probabilem. & q
veniens cōtra cōscientiam edificat ad gehē-
nā. i. peccat mortaliter. Dicitur autē ædifi-
care ad gehennā, quasi edificet sibi domum,
vel stallum quoddā in gehenna. i. in inferno.
secundū Ioā. an. ¶ Not. q distinguens opi. &
illas ad concordiam reducens non dicit opi.
reprobare, vel alicui earū derogare. ¶ No.
& tene menti tex. apertum, q exceptio defe-
ctus proprietatis, non ob. agenti possessorio
recuperandē, etiā si probationes offerant in-
continenti. Hīc enim hac probationum obli-
gatione non obstante, fit restitutio, ppter q
quo ad copulā: respectu illius verō differtur
restitutio propter peccatum. ¶ Ex hoc vlti.
collige singularem theoricā, q vbi in restitu-
tione imminet peccatū, debet differri restitu-
tio: si probationes super defectu propieta-
tis offeruntur paratē: aliās secus: vt hīc nota-
biliter vtrunq probatur. vide bonā glo. in c.
super causa. ij. q. v. ¶ No. tex. optimum satis
declarantem, quādo probatio dicitur offerri
incontinenti. Nō enim requiritur, q habeat
probationes secum in promptu: sed satis est,
q non petat dilationes longas. dicitur eas of-
ferre, cū intra breue tempus eas se exhibitu-
rum offert. Quod videtur cōtra Io. and. in c.
interposita. de app. & pro hoc facit. c. exhibi-
ta. de iudic. & l. quod dicimus. & l. ratū. ff. de
solu. & in mora modici tēporis, nō est pericu-
lum. ff. de iudi. l. si debitori. ¶ Vlti. no. text.
in fin. valde notabilem, & singu. q vxor nō
est marito restituenda, si nō potest tūc cum
eo morari absq periculo personē: nec reme-
dio cautionis potest sufficienter provideri:
quinimo hēc est sufficiens causa remouendi
eam ab eo: & separandi matrimoniū quo ad
thorum. Et idem dic in marito respectu vxo-
ris: vt si infidiatur vitē mariti, & tentauit eū
perdere veneno: neq potest refrenari, verifi-
militer potest eiici. & petenti restitutionem
obstabit exceptio. argu. hic. Et hoc per istum
tex. no. Io. and. in c. j. de diuor. & sic habes hīc
casum, in quo ppter adulterium, licitū est
cōiugi dimittere coniugē. quod perpetuō te-
ne menti. Et iudex arbitrabitur, quādo tanta
subsit sequitja, vt non possit provideri reme-
dio cautionis. arg. c. de causis. de offi. deleg. &
l. j. ff. de iure deliber. ¶ Venio ad gl. & opp.
videtur enim, quod Archi. iste non potuerit
cognoscere de causa matrimoniali: quia hoc
est episcopalis dignitas: vt dicit text. no. in c.
accedētib⁹. de exces. praela. Sol. gl. j. hoc pro-
cedere secundū ius: sed ex consuetudine, seu
præscriptione potest hoc cōpetere inferio-
ri praelato: & ita potest intelligi hīc. & idē te-
net Inno. hīc. quod bene no. ¶ Ex quo infer-
tur, q licet ea, quæ sunt episcopalis ordinis,
non possint queri per inferiorem ex consue-
tudine, seu præscriptione: vt in c. quanto. de
consue. secus tamen in his, quæ sunt iurisdic-
tionis, vt hīc iuncta gl. Et idē no. per gl. in d.
c. accedētib⁹. in gl. pe. & vlti. & videtur text.
in c. auditis. de præscrip. vbi episcopus obti-
nuit in cognitione causarū matrimonialiū
contra præscribentem: quia probauit inter-
ruptionem: secus ergo si interruptio non in-
teruenisset. Et hoc etiam tenet hīc dominus

Antonius & hoc tene menti, quicquid dixerit hīc Hostien. di-
cens, quōd cū consuetudo non dat iurisdictionem in maiori-
bus: & ista sunt de maioribus, nō valet in his cōsuetudo. & remit-
tit ad no. in c. cum contingat. de fo. compe. & in c. fi. de offic. Ar-
chidia. & ad istum tex. respondebat, quōd iste Archidiaconus co-
gnoscebat ex generali, vel speciali commissiōe Archiepiscopi:
vel ex speciali priuilegio. Sed contra Hostien. facit secundū Ioan.
andr. quia istud non est ordinis, seu dignitatis episcopalis. Tene-
9 igitur primū per præsdicta. ¶ Quæro quid si vir repulisset vxo-
rem: nunquid posset petere restitutionē agendo possessorio: Gl.
iij. primō arguit, q non: quia seipsum spoliavit: postmodum de-
terminat contrarium: quia eo ipso, quōd repetit eam, & illa non
vult redire, videtur eum spoliasse. quod bene no. & idem no. glo.
in c. significasti. de diuor. & c. intelleximus. de adul. & Innoc. in c.
veniens. de reg. Abbas refert magistrum suū tenuisse primā opi.
quia iste hoc casu, non potest probare se spoliatum: quod est ne-
cesse, cū agitur possessorio. §. c. proxi. dicit tamen, q iudex ex
officio suo posset restitutionem facere. de iureiur. c. tua. Sed Ho-
stien. tenet opi. gl. Nec ob. si dicatur, quōd expellens animo amit-
tendi possessionem perdit etiam si habeat animum recuperandi
eam: vt. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. posses. quia secundum
Hostien. possessio ista in hoc est priuilegiata, q non perditur so-
lo animo: vel si perdat solo animo, recuperatur eo ipso, quōd
repetitur. Ratio colligitur secundū eum de sponsa duo. c. j. de cō-
iu. lepro. c. ij. de frigi. c. fi. Vel secundū do. Anto. possessio in cau-
sa matrimoniali est coniuncta proprietati nō abdicabili nuda vo-
luntate. Sapit ergo hęc possessio naturam proprietatis, vt non
perdat saltem irreuocabiliter. argu. de ordi. cog. c. super eo. nō
obst. c. Agathosa. alle. in gl. quia ibi impeditur restitutio propter
ingressum religionis factū de vxoris voluntate: vel propter adul-
terium prius commissum per vxorem, propter quod perdidit
omne ius, quod habebat in marito: ideo licuit marito intrare reli-
gionem, vt ibi. sed simplici repulsione alio non subsecuto, nō im-
peditur restitutio, si postmodum repetitur, & vult redire. ¶ Et
ex præsdictis no. casum mirabilem, in quo potest quis solo animo
perdere possessionem, saltem irreuerabiliter. Et pro hoc facit,
quod statim subditur in gloss. dum in secunda parte querit, nun-
quid inter coniuges habeat locum pactum de non petendo. Nec
10 obest confessio, vel exceptio rei iudica. ¶ Et no. quōd applican-
do gloss. ad text. probat, quōd pactum de non petendo se adinuicem
non impedit restitutionis petitionem. pro hoc: quia si non
obstat repulsio, vt. §. conclusum est, fortius nec pactum. Ex quo
enim pactum non valet, vt in c. tua. de iureiuran. si petitur, vt re-
deat, & non vult redire, videatur spoliare per rationes præsdictas.
¶ Sed aduerte in quantum gloss. dicit exceptionem rei iudica. non
obstare: si intellexerit, quōd non obstat petenti restitutionem:
non bene dicit. vnde procederet in hoc gl. referendo eam ad tex.
quia sententia inducit notorium antequam appareat ecclesiā de-
ceptam fuisse. de cohabi. cle. & mulie. c. vestra. & c. fi. Defectus au-
tem proprietatis notorius obstat agenti possessorio. in c. ad de-
cimas. de restitu. spol. libro sexto facit. c. causam matrimonij. §. de
offi. delega. vbi est bonus tex. Si enim sententia ibi valuisset, non
fuisset facta ibi restitutio vigore spoliationis præscedentis. ¶ Vi-
de pro hoc quod not. Innocen. ca. cū dilectus. de causa posses. &
11 proprie. vbi dicit, q succumbens in petitorio, non potest
agere possessorio pro spoliatione prius facta: quia proprietas tra-
hit ad se possessionem, vt. d. c. cū dilectus. Et specificē in termi-
nis nostris tenet Archidiaconus. in c. seculares. xxxij. quæstione. ij. vbi
dicit, quōd si mulier succubuit in petitorio: non potest postmo-
dum agere possessorio. Vel distingue hunc articulum: vt plenē
dixi suprā de causa possessionis: sed si succubuit in petitorio: quia
non probauit, poterit agere possessorio: quia tunc non obstat
defectus proprietatis. Non enim sequitur, non probauit: ergo
non habet ius. Et idem videtur dicendum in confessione: licet
enim non obstat in proprietate, dum fit contra matrimonium
per stantem contra matrimonium: secus si fit per stantem pro ma-
trimonio: maximē ad impediendam restitutionem. de quo ta-
men dicendum est, vt leg. & no. in c. attestaciones. de desp. impu.
Quinimo, nec in petitorio auditur indistinctē veniens contra
sententiam

a sententiam latā in causa matrimoniali: a^o imò oportet, quod subit aliqua præsumptio pro eo, & cōtra sententiam: vt no. Inno. sing. in. c. tenor. de re iudi. ¶ Oppo. ¶ videtur enim male dicere tex. dum dicit papā non posse dispensare in gradibus prohibitis. Est enim supra ius: vt in. c. proposuit. de concess. præben. Sol. gl. in ver. dispensare. duobus modis. Primò tenendo cōtrarium, & respōdendo ad text. Secundò in fi. dicit tex. intelligendum in gradibus diuina lege prohibitis, quibus videt papam dispensare nō posse. & qui sunt illi gradus, not. j. & hoc teneas. Vide quod dico. j. in ver. quæro an ecclesia. & satis innuit tex. hīc. Et vide bonam gl. hoc tenentē. xxx. q. ij. c. pīctatium. & satis hoc innuit. text. ille. Itē papa non potest cōtra ius diuinū morale: maximè contra pcepta negatiua, q̄ obligāt semper & ad semp. i. omni tēpore. xxv. q. j. c. sunt quidā.

13 ¶ Item no. gl. inquantū dicit papā non posse dispensare contra vniuersalem statū ecclesiæ. & vide quod no. in. c. sunt quidā. & c. quæ ad perpetuam. xxv. q. j. & per Inno. in. c. cū ad monasterium. de sta. regu. & tenet Inno. in. c. quanto. de cōsuetu. vbi dicit papam nō sustinendum, si facit contra generalē statum ecclesiæ sine rationabili causa: b^o & in alijs nō. Si ergo subest causa, potest dispensare & facere etiam cōstitutionem in contrarium. pro hoc est bonus tex. in. c. nō debet. de consan. & affi. vbi restrinxit prohibitionē consanguinitatis ad quartum gradum. Et ponit Laurē. no. dictum in. d. c. sunt quidā. q̄ super generali statu ecclesiæ nō potest papā legem, seu canonē condere sine concilio Cardinalium. c^o Archi. ibi tamē arguit in cōtrarium, q̄ possit per. e. Constantinus. xcvj. distin. Et puto, q̄ possit: nisi obstaret illud dictū Ioā. mona. in. c. super eo. de heret. lib. vj. dicit collegium Cardinalium esse in quasi possessione, vt papā ardua non explicet sine ipsorū concilio. Et multa in hoc vidi tractari: sed pro dicto Lauren. & pro dicto Io. mona. vt de iure procedāt, vide text. optimū secundū vnū intellectum, in c. per venerabilem. in ver. rationibus. qui fil. sint legi. ¶ Itē inquantū gl. hīc dicit, q̄ non dispensat cōtra substantiā monachatus: die, vt plenē no. in. c. cū ad monasterium. alleg. in gl. ¶ Item adde, q̄ vbi decoloratur status ecclesiæ nō dispensat: vt. j. q. vij. c. & si illa. Not. Archi. in. d. c. sunt quidā. Ideo puto, q̄ non possit dare principi seculari potestatem iudicandi & condēnandi clericos suæ prouinciæ: maximè cū hoc videatur contra legem Dei. xcvj. dist. c. si Imperator. & quod ibi not. Inn. in. c. ij. de maio. & obediē. ¶ Oppo. & videtur, ¶ q̄ indistinctē differatur traditio possessionis, si defectus proprietatis probat incontinenti: vt. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhi. Sol. gl. in ver. primum. quod contrariū procedit in possessorio adipiscendā. & idē no. gl. in. c. j. §. eo. & vide quod no. in reg. qui ad agendū. de regu. iur. lib. vj. per Dy. ¶ Gl. in ver. lege diuina. ponit gradus prohibitos à lege diuina. & no. eam: quia quotidie ad eā remittimur. Et inquantum dicit, q̄ à principio Deus prohibuit dūtaxat cōiugium inter patrē & filiā: & inter matrem & filium: dic, q̄ prohibuit, cū dixit per os Adā, Propter hoc relinquet

homo patrem & matrem, & adheret uxori. Debet enim exponi, Relinquet homo patrem & matrē. i. thorū patris & matris: quia non debet contrahere nec cū patre, nec cum matre. nō enim debent illa verba intelligi ad literam: quia nō tenetur quis relinquere cohabitationem patris & matris propter vxorem, vt no. in. c. vt debitū. de biga. quod not. ¶ Oppo. & videtur, quia papa venit contra protectionem suā in eo, quod dicit non vellet præiudicare alicui illarū opi. tamen in effectu præiudicat: cum deinceps iudicat secundum hanc decisionem. Glo. in ver. volumus. fatetur contrarium. Sed dic melius, quod papa non deroget: imò reducit ad concordia. & sic remanet quelibet opin. secundū distinctionem hīc factam. Ad idē. c. super quæstionum. de offi. deleg. Glo. super ver. porro. dicit, q̄ in illo versu. ponitur allegatio Gregor. papæ. dicit Ioan. and. hīc senescire, quid velit glo. cum ista non sit decretalis Gregorij, sed Innocentij: & fortē secundum eum errauit credendo eam fuisse Gregorij. Vel fortē dicere voluit, q̄ ista fuit opinio Gregorij papæ, qui fuit magnus doctor: & constat, quod nunquā legit antiquas cōpilationes & forsā tenebat legendo, q̄ restitutio non erat faciēda. & fuit hæc glo. additio secundū Ioan. andr. quæro, ¶ an ecclesia possit dispensare in secundo gradu consanguinitatis? Glo. in ver. præsertim. alle. pro & contra. & tandem concludit, quod in secundo gradu collateralis possit ecclesia dispensare: non autem in secundo ascendentium & descendētium: quia ille prohibitus est à lege diuina in Leuitico. Ioā. and. dicit ecclesiam posse dispensare in secundo gradu inter collaterales, in linea tamen equali: vt puta quod filij duorum fratrum contrahant. Sunt enim isti in linea equali: quia equaliter distant à stipite. Secus autē in secundo gradu in linea inequali. Et ideo patruus non potest contrahere cum nepte: & sic dicit seruare Iudeos. Philii. autem sentit eum gl. dicens, quod in secundo gradu ascendentium & descendētium non possit ecclesia dispensare: quasi sentiat, quod in collateralibus possit. Et aduerte, quia hoc posset sepe contingere in practica inter istos magnos principes, f^o qui sæpe petunt dispensationes à papa, vt possint ducere filiam s^o fratris. h^o Nam secundū dictum Ioan. and. papa non posset dispensare. Aliud sentiunt glo. & Philip. Sed pro dicto Ioan. and. facit glo. in ver. diuina lege. quæ dicit, q̄ de iure diuino prohibetur matrimoniū cū nepte & amita, seu matertera: & isti sunt in secundo gradu in linea inequali. ¶ Ego dico ponderanda verba legis diuinæ: & si prohibetur iste secundus gradus, non poterit ecclesia dispensare, & per id quod supra dixi super illa glossa. aliās sic: quia papa potest dispensare cōtra ius positium ex causa maxima: vt no. in. c. proposuit. de concess. præben. & in. c. innotuit. de elec. vide in Leuitico. & glo. præalle. alle. xxxij. c. leuitici. Sed Ioā. an. ibi dicit, q̄ deberet dicere. xxxj. & respicit secundū eum antiquam cōpilationem. sed secundum modernam hoc est. c. xvij. nec habet ille liber secundū illam modernā, nisi. xxvij. c. glo. ista in secunda parte ponit veritatem. & eam

trarium tenuit in tract. de præstan. Card. in. j. parte. ij. q. principalis.

¶ Principes. Adde, q̄ ita dispensatum fuit in duce quondam Mediolani, qui duxit filiā sororis patris.

¶ Ducere filiā. Vide do. Petr. consil. cccl. vbi consuluit solēniter, quod nepos potuit ex dispensatione papæ ducere in vxorē, vxorem quondā patris: vide glo. in c. pīctatium. vnde ista gl. sumpta est xxx. q. ij. ego c. edo, q̄ nō bene cōsuluit do. Pe. quia cōsuluit cōtra leg. diuinam moralem, & punitoriam. An. Barba.

ZACHARIAS. ¶ Adde tu casus, in quibus pōt papā super matrimonio dispensare, quos enumerat Bal. in. l. j. C. si nupt. ex rescrip. pet. & per cū dem in. l. cū quis. C. de natu. liber. Anto. Francis.

¶ De quibus papā in matrimonijs dispenset, videas p scribentes in. c. vt debitū. de biga. & in. c. ex publico. de conuer. cōiu. & de dispensatione faciēda circa gradus prohibitos, in quibus contrahi non pōt absq̄ dispensatione: vide plenē etiā per scribentes i. c. non debuit. de consan. & affi.

SEBASTIANI. ¶ Filiam fratris. Vide Hostiē. in summa qui cler. vel vo. §. quis nocēs. vers. videtur igitur, q̄ summus pontifex. Pet. de Anc. in ca. j. in. j. col. de spōsa. in. vj. & in consil. ccclxvj. inci. reuocatis in dubiū, qđ consil. refert Felin. in. quæ in ecclesiārum. col. vj. de consil. ver. secunda cōclusio.

a ¶ Matrimoniali. Adde. Paul. de ca. consil. cclxvj.

b ¶ Rationabili causa. Adde Roma. cōsili. cccclxij.

ZACHARIAS.

c ¶ Sine cōcilio Cardinalium. Adde de hoc plenē & remis suē per Felin. s. in prin. rub. de cōsti. Anto. Francis.

¶ Circa legis condēdæ potestati: vide quæ plenē habentur in. c. j. de cōstitū. & in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. & adde, q̄ lex generalis tollit consuetudines speciales: vt per gl. in liij. in. §. Diuus. de sepul. v. io. & p Bar. in. l. j. C. de testa. & habetur in. c. j. de consil. lib. vj. Et de his quæ pōt ipse papa facere, vide no. gl. in. c. sicut. de excess. præla. q̄ ponit versus circa q̄ papā habeat potestati. & ibi illi versus declaratur.

ZACHARIAS.

d ¶ Collegium cardinalium. Tu vide de hoc Pau. de ca. consil. cclxxx. inci. in facto præsent. & quæ no. remissi uē in apostoli. ad istū in. c. quoniā. nu. i. in ver. vbi lex est multū dubia. s. de consil. lib. vj.

SEBASTIANI.

e ¶ Papa. An papa possit ardua sine consilio Cardinalium, vide Ias. in. l. placet. C. de sacrosanct. eccle. & Præpositi. in. c. j. in prin. in tit. episcopus, vel Abba. & in. c. in istis. iij. disti. & Felin. in rub. de consil. col. j. & Hiero. Sautinum in. l. j. i. xxij. differentia inter ius canonicū & ciuile. de cōstit. & Andre. sic. in cōsili. in. j. volu. p. xj. chart. vbi concludit, q̄ sic. Sed con-

Panormi. super Prima Secundi Decret.

communiter sequuntur doct. & aliquid dixi in notabilibus. Adde tamē hīc vñū notabile dictum Io. and. positum in extraneo loco: sci licet qui filij sint legi. c. per venerabilem. vbi dicit papam ex causa posse dispensare etiā in gradibus diuina lege prohibitis. alle. istū text. & vñam tantū differentiam facit inter istos gradus, & illos humana lege prohibitos. Dicit enim, q̄ in istis potest dispensare circa matrimoniu iam de facto contractum: vt valeat vt extunc. ^a In illis verò non dispensat, nisi vt valeat: vt ex nunc. quasi nō possit facere: vt illi qui sunt iam nati cōtra legem diuinam, ceñseantur legitimi, & extunc. cogita bene & tene semper menti.

¹⁸ **Additio.** † Gloss. in ver. *offeruntur.* Nota spoliatū restituendū non obstante, q̄ reus offerat probationes incontinenti super iure suo. & satis bene probatur hīs: vt. s. dixi in notabilibus. & allegaui gl. concordantem huic. ij. q. v. super causa. Et nō bene: quia gl. iuris ciuili in l. si de vi. ff. de iudi. in fi. videtur velle, q̄ in omni interdicto obstat exceptio dominij, si probationes offeruntur paratæ incontinenti. Sed Dy. in regu. qui ad agendū. dicit illam gl. procedere præter q̄ in interdicto recuperandæ. Bar. in d. l. si de vi. dicit, q̄ in interdicto adipiscendæ procedit illa gl. & dictum Dy. ita voluit etiā alia glo. hīc per l. si ff. quo. leg. In interdicto verò retinendæ nō procedit: quia non obstat ibi exceptio dominij. Ad hoc quod leg. & nō in l. si de eo. s. ff. de acqui. pos. aliās liceret domino impune possessore molestare: quod nō est dicendum. arg. in l. nō est singulis. ff. de regu. iur. nisi quādo probationes super possessione essent hincinde pares: vt in c. licet. de proba. In interdicto recuperandæ tenet Bart. dictum huius gl. & Dy. procedere in vera violentia: sed quasi violentia de qua in l. cū quærebatur. C. vnde vi. dicit exceptionē obstat: vt nō. dicit ibi in gl. & dicitur quasi violentia, quando ille inuenit possessionē vacantem. & dic. vt ibi nō. pro limitatione huius gloss. & vide de hac materia qd dixi in c. pastoralis. de cau. posses. & proprie. & per Bar. in l. naturaliter. s. nihil cōmune. ff. de acqui. posses. Ad de ad prædicta, quæ dixi in c. item cū quis. s. eo. in fi. vbi vide. † † Gloss. in ver. *iuramento recepto.* opp. q̄ iuramentū de calumnia hīc nō habebat locum: quia causa erat spiritualis. de iura. calum. c. literas. Item ex quo semel præstatur nō debet iterum præstari. in auth. hoc sacramentum. de iura. calū. dic. vt in gl. & dic melius, q̄ hīc non loquitur de iuramento calumniæ, sed malitiæ. & hodiē iuramentū calumniæ præstatur etiā in spiritualibus & iuramentum malitiæ exigi potest a partibus quoties iudex expedire viderit. vt probatur in c. j. & ij. de iura. calum. lib. vj. dic vt ibi. hīc autem præsumebatur quod malitiosē opponeretur consanguinitas ad differendū possessorium. † Quæro quid si ista iniuste excommunicata moriatur ante absolutionem: nunquid debeat sepeliri in cœmiterio ecclesiæ? Glo. penul. q̄ non. & dic vt in ea. Ioā. an. tenet gl. nisi moriens petisset absolui. de sen. excō. a nobis. ij. vel nisi ecclesia videns se deceptam post mortem illā absoluat: quod potest sicut

& litigare. xxiiij. q. ij. sanē. & j. de hære. c. si quis episcopus secundū Tancre. & Gofre. potest autē in articulo mortis absolui: secundū Hosti. quia iuramentū, quo iuratur stare mādatis ecclesiæ intelligitur de hīs, quæ non sunt cōtra Deum: nec cōtra animam. nō. de hoc de iuratu. c. j. lib. vj. & si moritur sepeliatur. Si verò conualescit, iterū præcipiat iudex: vt debitū reddat. & ad petitionē mariti, excommunicabit illam, si nō reddat: & tamē iterum in articulo mortis absolueret: & sic in infinitū secundū eum. † Ex prædictis nō. casum, in quo iuramentū intelligitur præstitum secundū intentionem iurantis: & nō secundū intentionē recipiētis. Quod procedit secundū do. Ant. quādo deferens intendit iurantem ad stringere ad aliquid cōtra Deum: ad quod non se extendit simplex iuramentum. Sed dic in hoc melius, q̄ in hoc iudicio intelligimus in hoc casu præstitum secundū intentionem recipiētis: & secundum quod verba sonāt: & sic secundū ius. Intelligitur enim quod satisfaciatur, pro quo fuit excommunicata: si excommunicatio reperitur iusta: vt in c. ex parte j. de ver. signi. cū ibi not. sed quo ad Deū secundū intentionem iurantis. vide Inn. c. veniens. de iureiurā. & tex. xxij. q. v. c. humane aures. & generaliter vide gl. ea. causa. & c. qui peierare. s. ex his. † Item inquantū gl. ista subiicit, quod ecclesia non debet pro ista orare, si nō absoluitur. intellige secundū Vincen. de oratione speciali. generales tamē orationes, quæ sunt pro omnibus fidelib⁹ defunctis, proderūt ei. & bene dicit † quia respectu Dei non est ligata: ex quo suberat causa non parendi. de senten. excommuni. a nobis. ij. & c. cū eterni. de reg. iu. li. vj. † Gl. si. est facilis. Aduerte: † quia inquantū gl. & tex. faciunt mentionē de cautione præstanda mulieri propter ipsius viri sanitiā & c. procedit etiam si in tale odium incidit mulier propter sui culpā: puta, quia cōmisit adulterium. Debet enim sibi iudex ex officio providere: si vir eam petit. vide tex. cū gl. in c. de benedictio. xxxij. q. j. quod nō. † Nunc gl. expeditis & suppletis oppo. de cōtrarietate literę. nā in principi. dicitur, q̄ mulier petijt separari a viro ratione consanguinitatis, & postea questio formatur: an sit indulgēda restitutio, si gradus consanguinitatis obijcitur. Sol. dupliciter potest tex. intelligi. primò, q̄ in ver. Rescripto. mutat casum secundum Hostien. & ponit vñū thema: quod prosequitur. vel melius inherendo literæ, q̄ primò mulier petijt se a viro separari. vir autem ante omnia petijt restitutionem: & quia hæc actio possessoria super eadem re deducta habebat vim actionis & exceptionis: vt. s. dixi in notabilibus. Ideò mulier de eo, q̄ prius agebat, incoepit excipere: & sic deduxit cōsanguinitatem per viā exceptionis: vnde rectē nunc quærebatur, an petēti restitutionem obstat exceptio consanguinitatis in gradu prohibito. & respondetur, vt in litera. & hæc est vera mens literæ. † Secundò oppo. & videtur, † q̄ indistinctē sit parendum ecclesię præcepto, & nō sustinenda excommunicatio: saltē cum opponitur cōsanguinitas in gradu humana lege prohibito: quia mandando videtur dispensare circa impedimentum: & sic nullū subest peccatū. Sol. hīc poterat esse motiuum illius opi, vt in gradib⁹ humana lege prohibitis omnino esset fēda restitutio. arg. in c. super eo. de cognā. spiritua. c. quia circa. de cōsanguini. & affini. Sed ratio decidendi in contrarium est nulla. in hoc fit differentia: quia, vt dicit Vincenti. ecclesia mandādo restitutionem nō dispensat: nō enim præcepit debitum reddi ex dispensationis beneficio, sed ex iure litigatorum. pro hoc optimē facit, quod legitur & notatur in c. ij. de schismati. existente ergo cōsanguinitate peccaret mulier reddendo debitū. ideò cōsultur, si est consanguinitatis conscientia, potius sustineat excommunicationem. Nam ecclesia in dubio fallit & fallitur. de senten. excommuni. c. a nobis. ij. Et sic dictio præsertim, posita in litera stat pro maxime: vt exponit: & bene. † Oppo. tertio & videtur, q̄ non sit dare perplexitatem in iure: vt sic quis inter duo mala possit peccata cōstitui: vt sit necesse in alterum incidere. nā secundū hoc non esset peccatum: quia vbi necessitas est inuitabilis, ibi nullū peccatum. Peccatum enim est voluntariū. xv. q. j. c. j. in princ. de quo vide gl. optimam cum multis exemplis. xxx. distin. in sum. aliqui allegant c. nerui. eadē distin. sed melius in glo. summa: ergo malē dicit hæc litera. & hæc mulier potest esse perplexa. Sol. Ioā. & Gofre. potest esse perplexa. q̄tum ad opi. ignorantis. nā peritus & intelligēs nō potest esse perplexus: vt in contra. Ioan. andr. dicit negari nō posse, quin inter

^a † Ex tunc. Adde quæ posui. s. in notabilib⁹. & per eūdem Pe. melius ad propositum cōsil. ccccx.

SEBASTIANI.

Hanc potius. Vi de Car. Alex. in. §. testamentū. vj. di. & Abb. in. c. sacris. §. q. me. cā. vbi ponit, q. potius moriedū, quā peccandū. & ibi ponit, q. de eo, q. minatus est seruo: q. si nō occideret vxorē, occideret eum.

Lucrari. An autē si mulier lucratur aliqd, acquirat viro suo, vel sibi. Dicat. q. licet in dubio videat acquiri se de bonis mariti. Item. C. de do. in ter vi. & vxor. l. q. n. ff. de hoc rōne turpis questus euitandi, tñ si administrat bona alterius non presumat acquiri se de bonis mariti. Ita Saly. in. d. l. etiā p illū text. Et tūc q. qd acquirat, acquirat sibi nō marito: vt in terminis p plurā cōsultuit domin⁹ Alex. in. cons. cxxxiij. inci. verē crudelis. per totū. in iij. vol. vbi concludit vxor. posse contrahere societate cum marito. Aene. Falco.

Anto. Fran.

An acquisita. p vxorē, presumatur acquisita de bonis mariti: vide Bar. in l. cum oportet. in princ. in. ij. co. vbi dicit: q. vt emet turpis quest⁹, presumat acquiri se de bonis viri. q. et voluit Bald. in. l. si vxor. in. ij. col. in fi. de condi. infer. & Spe. in ti. de ac. in ver. sed qd si dubi

se, quin inter sententiam ecclesie & conscientiam possit esse perplexitas: de qua hīc loquitur sed tu dic q. hāc perplexitas non inducit peccatum in homine sciente. ¶ Nam si est consanguinitatis, conscientia non peccat nō obediendo ecclesie: quia non debet obedire cum peccato. xj. q. iij. qui resistit. & c. si dominus. Est ergo perplexitas hāc inter poenā ecclesie & peccatum ex transgressione conscientie. vnde sequendo conscientiam euitat peccatum: sed incurrit poenam ecclesie. & hanc potius debet eligere quilibet catholicus. & cōsultuit Papa hīc sicut fecit Susanna quē potius voluit & elegit sustinere poenam mortis quā peccare cum illis iudicibus senioribus qui testificabantur cōtra eam iniuste de adulterio: vt habetur Danie. ca. vlti. sed Deus sibi prouidit & illos cōfudit: vt ibi habetur. ¶ Sed quero tex. dicit, q. si ista excommunicationem passa probationes postmodū paratas offerat debet absolui iuxta formam ecclesie: de qua forma loquitur. Sol. intelligit Ioan. Andre. q. iurabit stare mandatis ecclesie vt sequitur. & si contingat eam postmodum probare cōsanguinitatem nullum fiet præceptū sibi, sed simpliciter absoluetur: quia apparet ecclesiā fuisse deceptā & mulierem iuris cōsilio esse vsam. ¶ Si verò deficiet in probando: tunc ecclesia sibi præcipiet vigore præstiti iuramenti q. debitum reddat: sed si ipsa est consanguinitatis conscia: nec tūc debet reddere: nō tamen propter hoc erit periura: sed habebit ab ecclesia p periura. xj. q. iij. c. nō semper & idem Vincen. quasi iuramentū de parendo intelligatur præstitum si iustum erit qd mandabitur. Itē dico q. ad hoc si habuisset in mente aliam intentionem parendi tale iuramentum non obligat: quia non ligat ad illicitum & potius diceretur periurium quā iuramentum de iureiuran. quanto. xxxij. q. iij. per totum. dic etiam q. potest intelligi tex. de forma ecclesie in absoluendo non solum in iurādo. iuxta ea quē habentur in. c. a nobis. ij. de sententia excommuni. & capitu. ex parte. el. j. de verbo. signific. ¶ Item quero quia text. dicit q. cum probationes offeruntur incontinenti debet restitutio differri quo ad copulam: & fieri quo ad reliqua: quē sunt ista reliqua ad quē vxor tenetur marito? ¶ Dicit Ioā. An. quod præter copulam tenetur vxor ad omnia obsequia: puta custodiendo res mariti, lauare pedes & caput: comestionem parare: & his similia. nihil tamen allegat. sed tu vi de text. in. c. hęc imago. & in. c. est ordo. xxxij. q. v. vbi dicitur q. vxor est penē famula viri, & tenetur ordine naturali sibi seruire: & q. subiecta viro. sed hoc vltimum intellige q. est subiecta ordine naturali. i. quo ad carnis debitum reddendum: & pro hoc dicitur non habere sui potestatem sed maritus: & ita ecōtra quātum ad hęc: vt in. c. nō debet. de consan. & affi. Item quo ad operandum marito dicitur subdita marito: quia cedit lucro mariti. vt. l. sicut patronus. ff. de oper. lib. r. non autem est iubdita marito: sicut filius patri: imò mulier etiam maritata nisi fuerit à patre emancipata remanet sub patris potestate quo ad alia. vt probatur. in. l. si vxorem. C. de conditioni. insertis. ¶ Item inquantum dicit

Io. An. quod tenetur lauare caput & pedes mariti & similia facere: dico hāc procedere inspecta conditione mulieris. Quid enim si est ita nobilis, vt nō deceat eam hāc seruitia facere: certē non erit ad hāc adstricta. Tenetur enim ad operandum secundum conditionem suā personā. Adduco in simili textum optimum in. l. interdum. ff. de operis liberto rum. ¶ Et hāc adduco ad quæstionem, ¶ an operari & lucrari teneatur vxor marito: & videtur quod sic: per tex. in. d. l. sicut patronus. Sed distingo iuxta ibi nō. quod aut queritur, nunquid possit vxor præcisē compelli ad operandum? dicendum, quod non: quia non posset ad hoc præcisē compelli, præsertim cum cōsistat in facto. l. si quis ab alio. ff. de iudi. & c. sacris. quod met. cau. Aut queritur, nūquid possit compelli causatiue: puta subtrahendo sibi alimenta, si non vult operari: & tunc aut portauit dotem aut non: hoc vltimo casu potest. Nam hoc procedit in filio, cui magis pater est adstrictus, quā vxori: vt probatur in. l. si quis à liberis. ff. de libe. agno. Si verò portauit dotē, & est sufficiens ad alimentandum eam, maritum, & communes liberos, saltem vbi maritus non habet alia bona, non potest compelli: quia debet alia ex dote. vt. l. si cum dotem. §. si autem. ff. solu. matri. & l. ij. C. de iud. dot. Facit ad prædicta quod leg. & nō. in. c. per vestras. de don. post diuor. resti. Si verò non sufficit: tunc potest compelli modo prædicto. ar. in iuribus præalle. & hęc nō. & adde nō. in. d. c. per vestras. ¶ Quæro de intellectu literæ in fi. ver. alioquin. Hostiē. instat multipliciter. sed tu breuiter dic intellectum colligi ex his, quæ dicuntur in sumario. ¶ Vlti. hīc queritur, ¶ quia mulier hīc cogitur redire ad maritū per censuram ecclesiasticam: an possit compelli præcisē: puta realiter capi per familiam & duci ad domum viri. Dubiū facit primò iste tex. vbi tantum dicitur de censura. Item si posset realiter adduci non posset hoc consilium iuris obseruari: & sic compelleretur ad peccatum. Item mater familiās non debet realiter cogi: vt extrahatur de domo. C. de offi. diuer. iu. l. j. Contrarium. cōsultuit do. meus dom. Cardi. videmus enim, quod coniunx quando que sequestratur in loco tuto. §. eo. c. extramissa. & de sponsa. c. cū locū. Et sic realiter se paratur à viro ad tēpas, vbi subest causa restitutionis debet etiam realiter restitui. Nam si agitur criminaliter, cogitur reus personaliter comparere: vt in. c. j. de offi. dele. lib. vj. Et in hoc casu agitur ex obligatione personali surgente ex matrimonio & agitur conditione ex canone: vt not. Innoc. in. c. proxi. Item executio sententiae fit etiam inuocato auxilio brachij secularis: vt in. c. j. de offic. ordi. Et ad hanc literam respondet, quod non negat quin personaliter possit duci ad domum mariti. Ad. l. j. respōdet, q. loquitur in civili, vbi potest per procuratorem competere: sed hīc non potest facere per alium. & hoc mihi placet. ¶ Moueor vltra prædicta: quia vbi quis obligatur ad factum ex iuris dispositione: nō succedit obligatio ad interesse: imò potest præcisē compelli ad factum: vt plenē not. in l. stipulationes non diuiduntur. §. Celsus. ff. de

taf. & in ti. de loca in. §. vj. in ver. lxxvj. Et iō in dubio dicit acquiri viro, nisi doceat, q. aliudē quæsierit, vt dixit Bal. in. d. l. cū oportet. & ibi gl. in ver. ex ei⁹ subiectis. Et iō si pbaretur, q. habuisset pecuniā à consanguineo: vel q. fuisset negotiatrix, presumetur acquiri se ex ipsa pecunia habita à cōsanguineo vel ex negotiatione. De quo videt p Alex. i. cōf. xxxij. in. iij. parte cōf. & p Saly. l. si mater. de rei vdi. & habet per Anto. de Prato veteri, in cōf. inci. verē crudelis. qd est post cōf. Alex. cix. in. iij. parte cōf. & ibi dicit. q. quæsit ex opis ipsi⁹ vxoris sunt ipsius viri: ga tenetur vxor operari p viro. & ibi ponit et quas operas teneat vxor p stare viro: de quo etiā p do. l. si cum dotē. in. §. transgrediamur. ff. soluto matrimo.

SEBASTIANI.

Marito. Vide Bald. in. c. j. §. quia verò. qui feud. da. pos. & in. l. si inuita. C. de nup. & in l. diuortio. in prin. vbi Bal. ff. solu. ma trimo.

Aut nō. Adde eūdē cōf. lxxxij. Rom. cōf. ccccviij. ¶ **Præcisē.** Adde Rapha. Cūma. cōf. fil. j.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

verbo. obliga. facit tex. in c. petimus. & c. de persona. xj. q. j. Sed hæc obligatio surgit à iure nedum humano, sed etiam diuino: cū non sit licitum dimittere coniugem sine causa legitima. Nam si contrarium diceremus de facili solueretur matrimonium: quia mulier, vel vir pateretur excommunicationem potius, quàm rediret ad domum mariti. Preterea executio sententiæ potest fieri manu militari. vt in l. qui restituere. ff. de rei vendi. & c. j. de offic. ord. & cap. petimus. xj. q. j. Et regulariter in iudicialibus obligationibus quis præcisè potest obligari: & cogi ad factum: vt leg. & not. in l. filius familiæ. §. procuratorem ff. de procura. & ad hunc text. Seu rationem dic, quòd hinc non tollitur iuris consilium. Non enim præcisè compellitur ad debitum reddendum: sed vt redeat ad domum viri potest esse sine peccato etiam præsupposita consanguinitate: vt hinc in textu.

ZACHARIAS.

¶ Et ipsam obligare, ego limitar em nisi talis neptis esset septennio minor: vt not. An. in l. j. ff. vbi pu. edu. de Bart. in l. quæst. ff. de spon. in l. q. seruus. ff. de cõdi ob cau. Canon. in c. j. de despon. impu.

¶ Obligantur filij Adde eundẽ con. filio. lxxv.

SYMMARIUM.

- 1 Maritus non agit possessorio recuperanda ad uxorem non præcedentibus sponsalibus legitimis: & alijs de quibus hic: & latius infra nu. 22. & seq.
- 2 Sponsalia contracta à parentibus obligant filios expressè, vel tacite consentientes: vel præsentibus & non contradicentes. Facta verò ab alijs attinentibus non ligant, nisi consentientes expressè, vel tacitè.
- 3 Dictio infra, circa, vel circiter, adiuncta temporis, denotat imperfectionem temporis.
- 4 Petens spoliationem habet probare possessionem.
- 5 Sponsa, an sequatur forum viri.
- 6 Sponsalia facta cum minore impugnantur, si adueniente etate recedat à viro vel cum eo non conseruetur: aliàs videantur ratificata.
- 7 Minor. xxv. & maior. xiiij. potest esse in iudicio in omnibus causis spiritualibus.
- 8 Matrimonium potest contrahi cum consensu sine verbis. Petitio quoq; restitutionis super eadẽ re deducta per viam reconuentionis habet vim exceptionis & actionis & nu. 28. vbi ponitur exemplum.
- 9 Sponsalia inter maiorem & minorem quomodo dissoluantur.
- 10 Dos restituitur, si nullum interuenerit matrimonium: vel si de facto interuenit, sed non de iure.
- 11 Minor. xxv. & minor. xiiij. potest inuito patre intrare religionẽ & in ea profiteri: & aduersus eam non restituitur: quia consuluit animæ suæ 16. secus si est minor. xiiij.
- 12 Minor si ligatur circa spiritualia: an & quo casu restituatur.
Minor non restituitur, si credebatur accipere uxorem diuitem, & erat pauper.
- 13 Minor, an & quo casu restituatur aduersus sententiam latam contra matrimo.
- 14 Minor renuntians beneficio ecclesiastico quòd habet an possit illud repetere vigore restitutionis in integrum.
- 15 Minor restituatur aduersus damnum etiam re non integra: sed aduersus lucrum: & tunc cum res est integra.

- 17 Beneficium potest conferri etiam impuberi, qui tamen non vocatur ad actus capitulares: tanquam carens descriptione.
- 18 Minor in casu, in quo restituitur ad beneficium, quia renuntiavit non requirit nouam collationem.
- 19 Possessorium recuperanda, an detur spoliato possessione, cuius erat penitus incapax.
- 20 Possessorium causatur non solum ex civili: sed etiam ex naturali possessione.
- 21 Possidens nomine alieno & deiectus potest intentare remedium possessorium, nomine tamen illius cuius possidet.
- 22 Libellus continens notorium peccatum, debet dentibus lacerari.
- 23 Sponsa liberè potest monasterium ingredi, si vult.
- 24 Sponsalia de futuro dissoluantur ex impedimento superuenienti.
- 25 Sponsalia nunquam transeunt in matrimonium: nisi per copulam perfectam: secus per nulum copulam.
- 26 Maritus potest agere possessorio ad uxorem, quam simpliciter carnaliter cognouit, non interuenientibus sponsalibus.
- 27 Exceptio, Tu non potes possidere rem: quam petis, est exceptio litis finitæ: qua potest opponi ad merita causæ & ad processum.

CAP.

XIII.

- 1 **¶** **X** parte. **¶** Petens restitutionem coniugis habet probare coniugium legitimum ex consensu. Ita communiter summatur. sed quia ex hac summatione infertur: vt sufficiat probare solum coniugium: licet nõ probetur carnalis copula. de quo tamen sunt opin. vt j. patebit. Ideò summo aliter & sic. Per solam traductionem mulieris ad domum viri factam, non præcedentibus sponsalibus, vel inualidis, non acquiritur possessio. vnde ea recedente propria autoritate non competit restitutio. In prima parte ponitur mulieris querela partim de cisa. In secunda dat iudicem, ibi: qui agitur. **¶** Casus literalis. Quidam ciuis Senensis habebat quandam neptam suam infra pubertatem constitutam. M. nomine voluit eam copulare in matrimonio filio. B. ciuis Senensis nondum septem annorum: & traxit eam in domum eiusdem: sed ipsa postquam ad nubilem aetatem peruenit, noluit ratum habere: quod à patruo suo fuerat circa hoc procuratum. Et de domo illius recessit postulans à Senensi Episcopo licentiam contrahendi cum alio. Episcopus citauit partes ad præsentiam suam: mulier per procuratorem suum petebat possessiones, & res alias datas pro ipsa, nomine dotis sibi restitui. Pars altera petebat restitutionem mulieris illam asserens per procuratorem causam agere non posse: sed debebat persona liter interesse. Episcopus super hoc dubitans, consuluit dominum Papam: Papa respondet, quòd non est dubium, quin ipsa mulier quamuis sit minor, possit causam matrimonij per procuratorem tractare. & pars alia restitutionem mulieris postulare non potest cum nullo commodo iuris seu possessionis fuerit destituta: quia per solam traductionem, quam non præcesserunt sponsalia vel cõsensus legitimus, nec etiam subsequuta fuerunt: nullum obligatorium vinculum contractum fuit inter eos. vnde mandat quatenus, si est ita non obstantibus exceptionibus prædictis audiat quæ partes hincinde duxerint proponenda: & quòd canonicum fuerit, appellatione remota decernat. Ber. **¶** Not. j. argu. pro & contra: an patruus posset contrahere sponsalia pro nepte, & ipsam obligare super quo hic instat Innocen. & Host. Sed hodie dic. vt le. & no. in c. vno. de despon. impube. lib. vj. & ibi per Ioan. and. in nouel. Et conclusio est, quòd ex sponsalibus contractis per parentes, obligantur filij, si expressè, vel tacitè consentiunt: vel si sunt præsentibus, & tacent: & sic taciturnitas in parentibus operatur consensum. vt ibi. In alijs verò attinentibus non sufficit sola præsentia illorum, de quorum sponsalibus agitur: sed oportet, quòd aliter detur consensus tacitè vel expressè. facit capitulum ad id, quòd de sponsa. Et hæc est vna differentia in matrimonio contrahendo inter parentes & alios consanguineos: & hoc tene licet gloss. aliter senserit in dicto capitu. vno. sed Ioan. Andr. illam in nouel. correxit secundum prædicta. **¶** Not. secundo, quod dictio
- 2
- 3

a q̄ dictio infra iuncta tēpori denotat diminutionē & imperfectionē temporis: unde dicitur puella infra annos pubertatis constituta q̄n adhuc nō peruenit ad pubertatem. b Idē dic de dictioe circa: seu circiter. vt in. c. fi. de despon. impu. ¶ Not. iij. q̄ liber homo nō p̄cedēte aliquo tit. a iure approbato possideri nō potest: licet de facto traducat ad domū. ad idem. l. qui vniuersas. ff. de acqui. po. s. imō plus dicit lex q̄ etiā si hominē liberum ligaueris, adhuc eū possidere nō diceris. l. cū heredes. ff. eo. titu. & per cōsequens nō potest hoīs liberi peti restitutio: quia vbi nō fuit possessio nō pōt accedere spoliatio. de despo. impu. ad dissoluen. dū. xxxij. q. ij. q̄ verō nō formatum. & petens restitutionē habet probare posse. in. c. consultatiōibus. de iurepat. & c. cū olim. iij. eod. ¶ Not. iij. secūdo do. Ant. ¶ q̄ volens petere licentiā discendi a sponsalibus nullis vbi fuit deuentū ad traditionē: debet adire iudicē ipsius viri: & sic secūdo eum etiā ad dissolutionem sponsalij & matri. spōsa videtur sequi forū viri. de quo plenē despon. c. j. & facit qd̄ in loco cōtractus quis sortiri videatur forum quo ad dissolutionē & disunctionē cōtractus. de quo in. l. qui certo. ff. de cōdi. inde per Gul. & Bal. in. l. ij. C. vbi & apud quē restit. sit pet. Sed ego in casu nostro puto oppositū: quia iste qui petit licentiā nihil petit ab alio, sed tm̄ a iudice: & originaliter ipse est reus: quia cōueniendus est principaliter super matri. corā iudice suo ex quo negat matrimoniū cōsistere: ergo pōt adire iudicem suū super ista licentiā tanquā iudicem principalis cāq̄. Ad hoc qd̄ in simili not. Bar. de petente reductionē arbitramēti ad arbitriū boni viri. in. l. si societatem. §. arbitrorū. ff. pro socio. & qd̄ dixi. c. si quis cōtra clericū. de fo. compe. & qd̄ dicā de petente absolutio nem a iuramento illicito. in. c. j. de iureiur. vbi vide. Nec obstat. quia ista mulier erat tunc Senis & ibi habebat domiciliū: vt colligitur ex litera. vñ Episc. Senensis a quo petijt licentiā erat iudex vtriusq̄. ¶ Not. bonā practicā nō ratificandi seu impugnā di sponsalia ex defectu etatis nulla adueniente etate recedat a viro c̄ si fuit ad eius domū traducta vt nō conuerteretur secū tanquā cū sponso: sed potius petat licentiā alteri nubandi: aliās aut̄ vide retur consentire. de quo vide tex. cū ibi not. j. de despon. impu. c. literas. & qd̄ leg. & not. in. c. vno. eo. titu. lib. vj. ¶ Not. vnum casum. in quo minor potest esse per se in iudicio, & etiam procuratorem cōstituere hodie vide tex. in. c. si annum. de iudi. lib. vj. vbi patet, q̄ in omnibus causis spiritualibus pōt minor: maior tamē d̄ xiiij. annis esse iudicio. & latius dic. vt ibi. Et adde etiam illud, q̄ vbiq̄ quis pōt esse in iudicio per se potest procuratorem cōstituere: vt hīc & hēc ponit generaliter Inno. in. c. cū. l. & A. de re iudi. vbi vide. ¶ Not. ibi: spōsalia, vel cōsensus legitimus. & c. ¶ qd̄ ad cōtrahendū vinculū matrim. sufficit cōsensus sine verbis hīc em̄ ponuntur ista duo, vt diuersa facit ad materiā. c. tuq̄. de spō. cōcordare videtur. xxij. q. ij. c. sufficiat. No. vlti. q̄ petitio restitutionis super eadā re deducta per viam recōuentionis habet vim exceptionis & actionis. Repellit em̄ cōuentionē actoris: vt patet ibi prius. & c. concordat. c. ex conquestione. §. eo. & not. ij. q. ij. c. j. & ea probata consequitur restitutionē. & ideo pōt appellari exceptio propter inclusam virtutē exceptionis, quā habet. vñ hīc primō appellatur petitio: postea appellatur exceptio: vt patet ibi si prius fieret. & c. & ibi non obstatibus exceptionib⁹ supradictis & c. ¶ Antequā veniam ad glo. faciā vnā oppo. contra finē. c. Ex quo em̄ iam constiterat de defectu sponsaliorū, seu matrimonij: ad quid Papa mandat in fine iterum quēstionē audiri. Sol. triplex est intellectus literarū. Primus, q̄ hīc mandatū inquiri non super matrimonio: sed an sit danda licentiā, vel nō. Potest enim esse, q̄ matrimonium non tenuerit: & tamen licentiā danda non est do nec alius peruenerit ad legitimam etatē. de quo in. c. de illis. de despon. impu. & secundum illum tex. debebat determinari hāc quēstio. & hoc erit canonicum de quo fit mentio in. c. fina. & statim aliquid dicam super. j. glo. Secundus intellectus est q̄ Papa mandat audiri quē partes proponere volebant super rebus que dicebantur assignatē fuisse in dotem seu causa dotis. veniunt enim hīc accessoriē ad cognitionem iudicis ecclesiastici: de quo dicendum est vt legitur in capitulo. de prudentia. de donationib. post diuortium reuocatis & secundum hos intellectus non obstat. contrarium. ¶ Tertius intellectus est, quod mandat partes au

a ¶ Dicitio intra. Adde Oldr. cōfi. xlix. Anton. Francif. ¶ De significato dictionis infra, vide per Inn. in. c. audita. de excep. vbi dicit, quod dictio infra significat. i. post, vel sub. & vide Card. in proe. clem. in. §. hāc sane. & eundē in clem. j. in. §. p̄fata. de stat. mona. Et adde, q̄ dictio circa, quando copula p̄cedit: puta si dicat & circa, significat cōtinuitatem tēporis: vt si dicatur, quod Tirus possedit. x. annis, & circa. vt p̄ Bar. in. l. Celsus. in pe. col. ff. de vsuca. in pe. Bal. in. l. lindi cia. ff. de rei vend. circa fi. & vide Inno. in. c. inter dilectos. de fi. instr. & do. Abb. in. c. j. in iij. col. vbi etiam per dominū Ant. & Imō. de p̄b. & vide Lanfrā. in. c. quoniam cōtra. in versi. cōfles eo. ti. ZACHARI.

diri super matrimonio. & tunc ob. cōtrariū. sed tūc dic. vt sentit Io. an. q̄ iō mandat iterū inquiri: quia ad alium finem cōstitit de matrimonio defectu. s. per viam replicationis ad repellēdam petitionē restit. factā per virū. Et ideo hīc apertē probatur, q̄ replicatio p̄bata iterū probatur ad alium finem, secundum Io. an. quod no. ad idem. c. solitē. §. eod. & qd̄ ibi no. de testi. veniens. ij. ¶ Glo. j. in prin. col. ligat ar. q̄ vbi quis vult contrahere matrimonium: nec potest etate prohibente: nec sponsalia contrahit & habet locum id, quod noluit, potuit. & c. Colligitur etiam hīc argu. ex tex. quia hoc ex defectu etatis: nec, vt matrimonium tenuit: nec vt sponsalia de futuro. Contra quod glo. opp. de. c. de illis. & c. fi. de despon. impub. Gloss. non sol. Tu dic. vt hodie habetur in. c. vno. de despo. impu. lib. vj. Si enim sunt habiles ad contrahendum sponsalia tunc valeant, vt sponsalia. ad reg. §. allega. quod noluit potuit. & c. dic. vt not. in. c. cum super Abbacia. de offic. dele. & per Bart. in. l. j. ff. de verb. obli. Et ad istum tex. dic. q̄ non poterant valere, etiam vt sponsalia propter defectum etatis viri. Nondum enim atigerat. vij. annū. vt. c. literas. & in. c. accessit. de despon. impu. nec etiam apparet hīc, quod isti contraxerint matrimonium: seu protulerint verba apta ad contrahendum matrimonium: sed volebant contrahere. pro hoc tex. ibi: non p̄cesserunt sponsalia, vel consensus legitimus nec fuerunt etiam subsecuta. ¶ Oppo. ij. de. c. de illis. de despo. impu. vbi patet, quod maior contrahens cum minore, tenetur expectare minorem, donec peruenerit ad legitimam etatem. ergo ista tenebatur expectare. Gloss. ista sol. duobus modis. Primō, quod contrarium procedit, quando spōsalia tenuerunt: sed hīc defectu etatis non tenuerunt: unde autoritate sua poterat hāc mulier discedere: sicut quando per vim contracta fuerunt: vt in. c. ex literis. ¶ Secunda sol. non fuerant contracta sponsalia, vel matrimonium, sed contrahere volebant: vt colligitur ex tex. ibi voluerit copulare. & c. Hāc solu. sentit hīc Gofre. & Hostien. dicit enim Gof. se putare, q̄ iure suo poterit alij nubere. Host. dicit hanc mulierem bene fecisse in petendo licentiā, vt sic euitaret clandestinum contractum. de clan. despon. c. fin. & remittit de despo. impu. c. duo pueri. Do. Ant. videtur impugnare primam sol. quia saltem hāc mulier erat apta ad contrahendum sponsalia: cū erat intra annos pubertatis. & sic tenebatur expectare minorē. Nec ob. iste tex. secūdo eum: quia hīc non dicitur, quod licentiā sit isti danda: sed quod iudices determinent, q̄ fuerit canonicum. & sic determinabunt secundum dispositionem illi⁹. c. de illis. ¶ Certē hoc dictum do. Anto. non puto verum: quia. c. de illis. loquitur de illis, qui habiles sunt ad sponsalia: vt patet ex prin. illius. c. si enim ambo, vel alter eorum: non sunt idonei ad sponsalia: tunc cū sint omnino nulla nō

ca, significat cōtinuitatem tēporis: vt si dicatur, quod Tirus possedit. x. annis, & circa. vt p̄ Bar. in. l. Celsus. in pe. col. ff. de vsuca. in pe. Bal. in. l. lindi cia. ff. de rei vend. circa fi. & vide Inno. in. c. inter dilectos. de fi. instr. & do. Abb. in. c. j. in iij. col. vbi etiam per dominū Ant. & Imō. de p̄b. & vide Lanfrā. in. c. quoniam cōtra. in versi. cōfles eo. ti. ZACHARI.

¶ Adde Inn. in. c. audita. j. de excep. & Car. in proe. cle. §. hāc sane. & in. §. p̄fata. de statu monachorū in cle. j.

SEBASTIANI.

b ¶ Pubertatem. De hac dictione circa relata ad tempus vide Alex. in cōfi. cxlix. inci. viso p̄cessu cause vertentis. col. vlt. in. v. volu. vbi ponit de teste deponente per dictionē circa. vide etiam Ange. in cōfi. cxxij. inci. visis petitionē & responsione.

c ¶ Recedat a viro. Adde Pau. de cas. cōfi. cclxxij. in primo impressis.

d ¶ Causis spiritualibus. Adde Bal. cōfi. ix. v. lib. Roma. cōfi. cccclxxxv.

e ¶ Sine verbis. Adde Cald. cōfi. iij. de spon. Lap. al. vñ. Arc. cōfi. cxliij.

Panormi. super Prima secundi Decret.

a ¶ Anto. Franc. Aliquos casus. dicas quod minor pōt agere in causa matrimonij. vt in. c. finaut. de iudic. lib. vj. & ultra casus est hic positus dicas q̄ potest agere pro morte & testamento patris. & de recuperanda pos. & de toto violato: & de libero homine exhibendo. & vide quē habentur. in. l. j. & ij. & ibi per Cy. in. v. & vj. q. 5. qui legitimā psonā. & in. l. nō eo minus. C. de p. cu. & in. l. in copu. landis. C. de nup. & vide Barto. in. l. vniuersis. C. q. da. tut. pos. vbi ponit an & q̄ pōt stare in iudicio sine tu. tore vel curatore. 10

SEBA. SAPI.

q ¶ Minor. An minor possit accusari in iudicio: tradit Bar. in. l. ij. §. pupil. lus. ff. de acc. Felin. in. c. j. post Abb. j. de accu. col. j. & nū quid possit stare in iudicio in popularibus actionibus. tradit Ias. in. l. de pupillo. in. pñ. co. ij. ff. de op. no. nun. vide et ad hoc do. Ias. i. l. neq̄ tutores. in. ij. no. C. de procu. Anto. Franci.

c ¶ A patria potestate. An p̄ ingres. sum religiōis patris vel filij soluat patria ptas. vide Bart. in. l. patre. ff. de his qui sunt sui vel alie. in. & in. l. ij. & ibi per Alex. eo. ti. & vide gl. in. l. & si sine. in. §. fin. & ibi per Alex. ff. de minor. & vide d glo. & Bar. in. l. ex causa. in. §. papi. e. rit. & habetur per Car. in. cle. eo. ritu. xj. q. v. de reg. vbi cōcluditur q̄ sic. & per Spec. in. tit. de actio. in. ver. qd si facta. & in. ti. de sta. mo. in. versicu. xij.

d ¶ Sepulture. Ad de vt pulchrē per Fede. consi. cclij. et seq. ¶ Cum paupere. Adde qd pau. de ca. dicit q̄ meretur quis accepit vxorē indigniorem se ei? consi. lxxxv.

e ¶ Iusta cā Adde Pau. de ca. cō. lxxvj.

tenetur alter expectare: vt in. c. literas. & c. accessit. de despon. impu. & hoc not. voluit ista gl. & Gof. q̄ not. Et circa hoc instat do. Ant. ponendo aliqua cōcernentia materiam illius c. de illis. & tit. de despon. impu. quē hic prae tereo tanquam non facientia ad materiam. quē exami. in. d. c. de illis. & dic. vt ibi. ¶ **† Gl.** ij. dicit. q̄ id qd datur in dotem pōt repeti si matrimo. nō fuerit subsecutū: quia subintel ligitur illa conditio si matrimo. fuerit secutū intellige secundum Hosti. de facto & de iure q. d. si matrimo. fuit subsecutū de facto, sed non de iure: quia non tenuit obstante aliquo impedimento adhuc pōt repeti. de quo dicē dum. vt le. & not. in. c. & si necesse. de do. post di. restit. ¶ **† Glo. iij.** posuit aliquos casus. in quibus minor^b pōt esse in iudicio. & in eis cē setur maior. Et in quatum glo. excipit votum. dic q̄ in voto religionis. si est maior. xij. annis censetur maior: & potest etiam inuito patre intrare religiōē & profiteri: & per profes sionē eripitur à patria potestate vide tex. cū gl. xxij. q. ij. c. j. Itē glo. & Bar. in. l. si ex cā. §. Pa pinianus. ff. de mino. & Fede. de Se. cōfi. xxx. iij. prope mediū. secus autē per cōtractū patri carnalis: quia remanet in alijs sub ptate pater na etiā vxor. De quo vide. q̄ dixi. §. proxi. se. cus autē si esset minor. xiiij. annorū. tūc enī va let votū religiōis. de re. & trans. ad reli. c. j. lib. vj. nec pōt intrare religio. inuito patre de quo in. c. ij. de reg. Idem dicendū in voto sacri ordi nis. vt minor. xxv. censeat maior. de quo tñ est dicendū: vt leg. & no. in. c. vel nō est cōpos s̄ de tē. ordi. iuncta cle. gñalem. de eta. & qua li. Itē in electio. sepulture. & vt testa. cōdere possit. vt sufficiat etas. xiiij. annorū. de qua j. de sepul. de vxore. & in. c. in nostra. & in. c. li cet pater. eo. tit. lib. vj. & insti. quibus non est permis. face. testa. §. prētereā. Itē in quantū gl. gñaliter dicit. q̄ secundū Canones etiā cōtra patrē suū minor agere pōt. dic melius. vt no. in. c. nō. est j. de spō. Et adde ad prēdicta. q̄ ho die habetur in. c. si annū. de iudi. lib. vj. Quid autē in alijs votis. quā reli. vide. l. ij. de pollici. & per Inn. plenē in. c. script. de voto. ¶ **† Sed** quēro: quia s̄. conclusum est. quod in multis. casibus maxime in spiritualibus minor. xxv. annis potest esse in iudicio: nunquid si læda tur in istis spiritualibus possit petere restitu tionem in integrum. sicut in temporalibus. Glossa ista secunda circa hoc vltimum instat & in effectu concludit quatuor: quod in ma trimonio ex quo tenuit non restituitur prae textu deceptionis: puta: quia credebatur contra here cum diuite & contraxit cum paupere. xxix. quēstio. j. capitulo primo. si autem sen tentia lata esset contra matrimonium: tunc ipso iure seruatur illēsus: quasi velit dicere. quod in hoc non est specialitas in minore: sed quilibet seruatur. & auditur aduersus in iustam sententiam: quia illa non transit in rem iudicatā. de re iudic. tenor. & c. cōsanguinei. In bñfi. verō si decipit minor aduers^p p batio. omittā. audit^p petens restitutionē. Si

autē renuntiavit beneficio: & adhuc nō est alteri collatū auditur secus si fuerit alteri collatum. hoc voluit gl. ista in effectu vsq̄ ad finem. ¶ Quo ad primum quando matrimonium à principio te nuit. gloss. optimē loquitur: quia quos. Deus coniunxit homo nō separet: nec licitum est dimittere vxorem ex quacunq̄ causa: ex cepta causa fornicationis: vt Christus ait in Euāgelio. & j. de con. in. lepro. per totum. ¶ **† Quo ad secundum:** quando sentētia fuit lata contra matrimonij in eo. quod dicit gloss. quemlibet serua ri illēsum. in contrarium facit. c. ex literis. de integ. restitū. vbi da ta fuit restitutio in integrum. Host. tenet etiam contrarium di cens necesse esse. quod ecclesiā fiat fides de errore: per iura all. in gloss. c. fraternitatis. de frigi. & male. Ioan. Andr. dicit se credere quod eundem intellectum habuerit gloss. quem Hostien. vt scili cet facta fide de errore prouideatur ei. contra quem est lata sen tentia per beneficium nullitatis non restitutionis. Et sic Ioan. Andr. sentit cum gloss. sed non respondet ad dictū. c. ex literis. gloss. super hoc vario modo loquuntur. Nam quidam dicunt. quod via restitutionis quis auditur contra talem sententiam la tam contra matrimonium. Alij verō. quod via appellationis seu nullitatis. de quo vide gloss. xxxv. q. ix. in summa. & in. c. ad reprimendam. de offic. ordi. de fri. c. fraternitatis. per Archi. ij. qd. vj. in sum. ¶ Concludo breuiter veritatem post domi. Anto. quod aut quis petit restitui ad primam instantiam & merita causae si mul: & tunc oportet. quod veniat per viam restitutionis in in tegrum. non data extrinsecus alia nullitatis causa. & ita propriē loquitur dictū c. ex literis. Nam per sententiam. quā tenuit expi rant acta iudicij: ideō non auditur super priori instantia sine re stitutionis beneficio. si verō vult restitui ad materiam negotij duntaxat: vt quia inchoando aliam instantiam vult docere de ini quitate sentētiæ: & tunc coram iudice. qui non pōt adiri. nisi per viam appellationis. Exemplum in Archiepiscopo. qui non adi tur à subditis sui suffraganei citra remedium appellationis: vt in. c. pastoralis. de offi. ordi. & in. c. venerabilibus. in prin. de sent. excommu. lib. vj. & non auditur. nisi appellauerit & intra tempus prae fixum ad appellandum: vt. d. c. venerabilibus. Et ita intellige gloss. in. c. ad reprimendam. de offi. ordi. licet enim istae sententiae non trāseant in rem iudicatam quo ad instantiā & retractationē: transeunt tamen. vt post decendium non sit locus appellationi: vt no. in. d. c. ad reprimendam facit quod no. gloss. in. d. c. fraternita tis. de frigi. Si vult adire illum iudicem. qui potest de hoc cognos cere per viam querele: tunc auditur etiam citra restitutionis be neficium: puta per viam nullitatis. seu iniustitiæ: & sufficiat ad ipsius retractationem facere fidem ecclesiā de errore & de iniu stitia sententiae. & hoc voluit gloss. & Ioan. Andr. & satis probatur in. d. c. tenor. & c. lator: & c. consanguinei. Adde tamen vnum no tabile dictum Innocen. in. d. c. tenor. vbi dicit. quod non debet quis admitti indifferenter contra sententiam matrimonij: sed oportet. quod iusta causa^e moueat iudicem: puta absentia partis: aliās sequeretur. quod indistinctē & in infinitum posset alia pars impugnare sententiam: quod sonat in absurdum. Posset etiam pars contra quam lata fuit sententia petere restitutionem in inte grum. & hoc tutius ex iusta causa conceditur & audietur contra sententiam: & sic saluabitur alia opi. non tamen puto necessariū per prae dicta. Tertium membrum gloss. non attingunt specifice hic doct. ¶ Sed quartum. ¶ an minor renuntians beneficio suo audiatur petendo restitutionem. vidistis quid sentit hīc gloss. & si alij sit collatum. non audiatur: quasi ante collationem. alteri fa ctam: & sic re integra audiatur. Et hac fuit opin. Ioan. & Vinc. & hanc approbat Hostien. cum hoc temperamento si ecclesiā & animabus expediat: vt sic magis consideretur laesio ecclesiā. q̄ personae. ar. §. de ele. in causis. in fi. & j. ne se. vacan. c. j. Ipse tamen Vinc. de resti. in integr. c. ex. literis. & c. constitutus. tenet bñficiū restituendum minori etiam si alij sit collatum: nec habet respec tum ad vtilitatem ecclesiā: sed ad fauorem minoris. Et cum hac opi. videtur residere Archi. xvj. q. iij. c. certum. Tancre. hīc. & Ac cur. in. l. ait prator. in princ. ff. de mino. tenet simpliciter benefi cium non esse post renuntiationem minori restituentū: tñ. quia in istis censetur maior: tum quia renuntiando non videtur graua tus. sed potius exoneratus. vide ad materiam glo. in. cap. eos. vij. q. j. quā ex

q. j. q̄ ex illo text. colligit clericū posse rep̄tere ecclesiā re integra, quā habuit pro derelicta. sed non loquitur de minore specificē: sed in genere: nec de expresse & legitime renūtiāte: & sic non multū facit ad propositum. Io. de lig. tenet restitutionē nō fiendā ex quo res nō est integra. sed tenet contra illam opi. Vin. quē videtur placuisse Archid. vt. s. dixi. Mouetur per. l. fi. C. de repud. hær. vbi nō restituitur minor re nō integra aduersus hæreditatem quam repudiavit. Ad idē. c. quāuis. de rescrip. lib. vj. Plus dicit etiā ipse Ioan. de lig. q̄ etiam re integra nō cadit hoc casu propriē restitutio. Cū em̄ per renuntiationem sit extinctus titulus de renun. c. admonet. & c. q̄ in dubijs. restitutio non reintegrat eum: sed requiritur noua collatio. Aliās aut̄ si restitueretur sine noua collatione, teneret beneficiū sine canonica institutione cōtra reg. j. de regu. iur. lib. vj. Sentit ergo Io. de lig. q̄ re integra fiat restitutio interueniēte tñ noua collatiōe. d. Ant. dicit. q̄ aut ille, qui perdit beneficiū causat ius restitutionis: vt maior. puta propter absentia, vel aliquod aliud impedimētū: & tunc pōt restitui: vt in. d. c. in literis. de in integ. rest. & quod not. in. c. cum dilectus. quod me. causa. super glo. fin. Aut minor vult restitui ex solo beneficio etatis. & tenetur q̄ re integra pōt: re nō integra nō possit, si ecclesiā expediat: vt dixit Hostien. quia eo ipso: q̄ est promotus ad beneficiū, videtur approbatus indusiosus: quo casu priuatur restitutione C. qui & aduer. quos. l. j. Et sentit q̄ eo casu, quo competit restitutio, non est necessaria noua collatio: licet, aliter sentiat Io. de lign. quia ex restitutione aliqñ resurgit ius extinctum ipso iure: vt patet in vtili restitutione: vt no. in. c. tum ex literis. de i. inte. rest. d. Car. simpliciter tenet glo. vt si beneficiū fuerit alteri collatum, nō fiat restitutio, si petatur ab alio, quā à Principe: quia non debet ille cui facta fuit collatio sine causa priuari: vt i. d. c. quāuis. Item, quia hoc casu non subest equitas in restitutione. fuit em̄ inducta restitutio minori principaliter, ne fraudaretur in patrimo. suo: sed hoc casu cum petit restitui ad beneficiū, cui renuntiavit, ipse certat de lucro, & non de damno: vt in. c. dudum. ad finē de p̄ben. lib. iij. ¶ Ratio sua mihi nō placet quia etiam cū certat de lucro minor restituitur, vt in. l. qd̄ minor. s. Sceuola. ff. de minor. & l. fi. C. de repu. hær. sed in hoc est differentia: quia cum certat de damno vitando fit restitutio: etiam re integra, & aduersus tertium, ad quem res pertinet: vt. l. in causē. s. interdictum. ff. de minor. sed cū certat de lucro, non fit restitutio de rebus distractis: vt d. s. Sceuola. dictum tñ glo. placet non simpliciter. Vñ concludo, q̄ re existente integra: quia adhuc non est alteri facta collatio, fienda est restitutio etiam solo favore minoris: sed non indistinctē: sed debet iudex aduertere, an ex hoc minor sit grauiter l̄sus. Quid em̄ si minor habeat plura beneficia & renuntiavit vni: & ex alio viuere potest? certē de hoc non pōt dici deceptus: sed potius exoneratus ab administratione. & sic saluo gl. iuris ciuili in. d. l. ait p̄tor. quā solet communiter reprobari. Item quid si habeat illud duntaxat: sed attentis circumstantijs erat sibi magis onerosum, quā vtile, certē non fiet restitutio, quā fundatur super graui l̄sione vt in. c. j. de in integ. rest. ¶ Ideo dicimus, q̄ aduersus in gressum^a religionis, minor non restituitur: ^b quia non decipitur: sed animā suā magis consulitur: vt not. in. c. cum dilectus. quod met. cau. Si autem ex renuntiatione grauiter laderetur: puta, quia viuebat ex illo beneficio: & ductus leuitate quadam renuntiavit: dico eum re integra restituendum ex solo favore minoris etatis quicquid senserit Hostien. & d. Ant. post eū: quia non reperimus iure cautum, q̄ in istis spiritualibus nō debeat subueniri isti minori capto: licet quo ad agendū & administrandū reputetur maior. Cape instantiā in ecclesia

quē licet possit agere & hoc respectu equiparetur maiori: tamē si decipatur in iudicio, vel cōtractu restitui tur tanquā minor: vt in. c. j. de in integ. resti. & c. j. & ij. e. titu. lib. vj. imō fortius in spiritualibus, quā in alijs subueniendum est captis & deceptis: quia ecclesia nō debet tolerare fraudes & deceptiones in istis cōtractibus arg. in. c. cū vniuersorum. de re. permu. vbi simplicitati tribuitur venia in istis spiritualibus. & c. per tuas. de dona. & specialiter ecclesia protegit pupillos & minores. lxxx vij. dist. c. j. & c. super quibusdā. de ver. signifi. Nec obstat dictū do. Ant. q̄ is cui cōfertur beneficiū approbetur tanquam indusiosus. ¶ Nam video, t̄ q̄ beneficiū potest conferri etiam impuberi: vt no. in. c. si eo tempore. de rescrip. lib. vj. & c. cum ex eo. de elect. eo. lib. & in c. super inordinata. de p̄ben. nec ex hoc pbat indusiosus: imō talis vocari non debet ante electionem: vel alios tractatus capitulares: quia censetur carere discretionē: vt aperte dicit tex. in. d. c. ex eo. & si non eo ipso, quod promouetur approbatur indusiosus: quia pōt sibi beneficiū conferri: vt inde viuatur, ex quo electus est in sortem dñi. de p̄ben. cum secundum. Fateor tamen, quod si est maior. xiiij. annorum potest agere: non tamen sequitur, quod si decipitur, non debeat fieri restitutio sibi per supradicta. optimē facit in simili. l. fin. C. de testa. mili. Ex his infero ad tertiū dictum gloss. quod si l̄datur in iudicio, vel cōtractu potest restitutionem petere. ¶ Item, t̄ quod eo casu, quo fienda est restitutio respectu beneficii resignati, non requiritur noua collatio. ad hoc vide tex. cum gloss. in. c. quāuis. de rescript. lib. vj. & facit quia collatio est ius in beneficio in alium translato: vt not. in reg. j. de regu. iur. lib. vj. non est ergo curandum qualiter transferatur tale ius: an per formale collationem, an per restitutionem in integrum. Nam restituens intendit pristinum ius restituere. ij. qd̄. ij. in fin. Si autem beneficiū fuit alteri collatum, non fiet restitutio: quia potius tractat de lucro: cum ex hoc non diminuat patrimonium suum: vt. d. s. Sceuola. & d. l. fin. C. de repu. hær. & cle. j. in principi. de renun. ¶ Oppo. videtur enim, t̄ quod ex quo hęc mulier fuit traducta ad domum: & sua autoritate ab eo recessit, & eum spoliavit. ar. in. c. literas. s. eo. ergo ante omnia erat restituēda: vt ibi sol. gloss. in ver. commo. quod cum non pr̄cesserunt sponsalia, vel matrimonium: non potuit acquiri possessio illius saltem de iure: quia liber homo possideri non potest: non pr̄cedente titulo legitimo: & ex sola possessione facti non datur restitutio. simile in hærético & laico, qui non petit restitutionem rerum spiritualium: vt in iuribus alleg. in gloss. quia tales non possunt possidere. ¶ Circa hoc gloss. format tria contraria. Primò de. c. literas. s. eod. vbi fit restitutio illius, quā dicebatur consanguinea: & si in veritate erat consanguinea, non poterat illius haberi possessio. Secundò de. l. j. C. si per vim, vel alio modo. vbi seruus consequitur restitutionem rerum, quas tamen possidere non potest. Tertiò de. l. j. s. de iur. citur. de vi & vi arma. vbi vxor restituitur ad res sibi donatas à marito, quas tamen possidere non potest. Gloss. solum respondet ad primum contrarium, videlicet ad. c. literas. s. eod. dicens, quod possessio iuris ibi pr̄cessit, de qua cōstabat. vult dicere, quod ibi pr̄cessit matrimonium, de quo constabat pr̄cessisse: licet opponeretur aliquis defectus intrinsecus: & bene dicit. Ibi enim colorabatur possessio probando cōtractum primo aspectu validum: nec erat discutiendū de nullitate intrinseca, ex quo agebatur possessorio: vt in. d. c. literas. & c. ex conquestiōe. s. eo. Simile quod not. gloss. in cle. vna. de cau. pos. & proprie. sed in casu nostro non constabat de matrimonio, imō potius constabat de contrario: vt patet in litera & sic erat nuda facti possessio nullo iuris colore fulcita. ¶ Sed responden-

SEBA. SAPI.

a ¶ Ingressum. Ad de, q̄ licet aliquē decipere, vt ingreditur religionem & erit bonus dolus secundū Abba. in ca. in nostra. in. ij. col. j. de sepul.

c ¶ Non restituitur Adde, q̄ Lap. alle. liij. Dicit q̄ minor in spiritualib⁹ nō auditur.

Ant. Fran.

¶ An minor in spiritualib⁹ restituatur puto q̄ non: quia ita demum conceditur restitutio si est l̄sus: vt in toto ti. de in integ. resti. mino. sed in spiritualibus, nō pōt dici esse l̄sus: de quo habetur in. l. minor. xx. annis & l. l. auxiliū. ff. de mino. & ideo non restituitur aduersus pacē factam de morte patris: quia videt^r p̄ exoneratione consentiē eā de pacē fecisse. l. Diuus. & ibi Ray. ff. ad Sillania. & p. la. de Are. in. l. j. C. in q. cau. in integ. rest. nō est necess. & per Gul. in. l. si pro fure. ff. de cōdi. fur.

Panormi. super Prima secundi Decret.

dum est prius antequam ad reliqua perueniamus ad omnia contraria glo. & declarando materiā, distingue sic post do. Ant. Quedā sunt, quæ cōmuniter possideri nō possunt, nisi certa specifica cā precedente: & tunc oportet, q̄ probetur illius causę existentia saltem apparēter vt in casu nostro. Nam liber homo possideri nō pōt: vt. l. cum hāres. & l. quāuis. ff. de acquir. poss. idē si petitur illius resti. oportet, q̄ probet titulus, cuius vigore possideri pōt saltē apparenter: vt hīc, & s. c. proxi. aliās autem cū talis possessio cessante titulo sit cōtra ius: & sit euidenter iniusta, nō causat possessorium: quia p̄sumitur vsurpata, vel iniusta: vt in. c. ad decimas. de resti. lib. vj. Quedam sunt in se possedibilia, sed ius resistit in quibusdā personis quo ad facultatē habendi, vel possidendi. vt in hāretico possidente tēporalia: & in laico non hāretico quo ad spiritualia: & in istis nō datur possessorium: quia ex quo possidere nō possunt, non poterunt spoliari: nec possunt petere se restitui ad id, qd possidere nō possunt: vt hīc in gl. & vide glo. in. c. quo iure viij. di. & glo. Ioan. xiiij. q. j. c. j. quę in vtroq; concordat cum hac glo. sed Bart. Brixi. ibi in addi. tenet contrariū in laico quo ad decimas dicens: q̄ laicus spoliatus decimis potest petere restitutionē: cum raptor restituat. s. eod. c. in literis. Item quia laici quotidie possident decimas ex tollerantia Prælatorū. Io. Cald. dicit. q̄ possessio nē iuris decimalis laicus petere non potest: sed bene agere potest respectu fructuum decimarum, quorū capax est: vt agetur, vel possessorio vtili, vel conditione ex Decre. querelam. s. de elect. & hoc casu secundum eum potest saluari opi. Barth. Brixi. domi. Anto. plus dicit, q̄ potest laicus agere possessorio pro decimis concessis ante concilium. ^a de quo no. in. c. cum apostolice. de his, quæ sunt à Prælat. vbi per Ioan. And. quia illas possidet extolleratione ecclesiæ & Papæ, qui capacem facit laicum spiritualiū: vt not. in. c. bene quidem. xcvj. dist. In alijs verò procedit opin. Cald. mihi hæc dicta non placeant. & primò non procedit dictum do. Ant. licet enī ante illud concilium generale concederentur laicis decimæ in feudum ex dispensatione ecclesiæ: non tamen per hoc infertur, q̄ titulus debet p̄sumi: nam multi occupabant tales decimas. Item, quod sit ex dispensatione & titulo speciali, non p̄sumitur: imò dicitur fieri non posse: vt not. Innocen. in. c. pastoralis. de cau. posse. & proprie sed in casu nostro non constabat de matrimonio: imò potius constabat de contrario: vt in litera & sic erat nuda facti possessio: nullo tamen colore videbatur fulcita. Cape instantiam decimę vnius parochię: quandoq; conceduntur alteri ecclesiæ. facit quod legi. & not. in. c. j. de reiecclesiæ non alie. lib. vj. Item possunt competere ex p̄scriptione. Ad hoc. c. fina. de parochia. & ecclesia capax est decimarum, quę sunt in parochia aliena: & tamen quia ius commune resistit non auditur clericus petens restitutionem illarum: nisi saltem doceat de colore possidendi: quia p̄sumitur vsurpassē: vt est text. in cap. ad decimas. p̄alleg. ergo fortius in laico non est admittenda petitio, cui non solum ius cōmune resistit: quinimò est incapax illius iuris. Debet ergo docere de titulo saltem colorato, qui reddit illum capacem: cum p̄sumatur vsurpassē: & concessio specialis non p̄sumatur. Itē etiam ante concilium laicus non poterat possidere, nisi certo modo, scilicet ex concessione ecclesiæ: ergo habet illum modum probare. Pro hoc quod ipsemet domi. Antoni. notat in capitulo literas supra eodem. & hīc. Nec etiam dictum Calder. placet: vt audiatur petēs resti. fructuum decimarū: quia illorū est capax: qm̄ fructus decimarū, spectant ad ecclesiam pro alimonia clericorū & pauperū. de dici. c. tua ergo ius cōe etiam respectu fructuū facit contra laicū. Itē p̄sumptio est cōtra laicū rōne p̄dicta: & p̄sum

^a Ante concilium
Adde pro hoc qd
voluerunt domini
de Rota deci. xlvj.
i. nouis. de iudicijs
vbi dicunt, quod
c. si annuus. de iud.
in. vj. habet locū in
laico defendēte de
cimas, quas sibi de
bitas p̄tebat ex
privilegio Apo-
stolico & ante con-
cilium.

ptio sufficit, vt teneatur docere de titulo. facit quod le. & no. in. c. j. de p̄scri. lib. vj. Simpliciter ergo teneo istā glo. vt laicus non audiat petens restitutionem decimarum, vel aliorum iurium spiritualiū, non docto de titulo saltem colorato. Est enim talis possessio euidenter iniusta, quę nō causat possessorium: vt not. Inn. in. c. bonæ. ij. de postu. Præla. vel si vis saluare opi. Cal. aliquo casu: dic, q̄ procedit, quando petitur restitutio decimarum, respectu fructuū agit laicus contra spoliatorem: pro quo ius cōe nō facit. Nam tūc denegari nō debet restitutio, ex quo ius cōe nō fundat intentionem cōuenti: nec datur incapacitas ex parte agētis: iuxta no. per gl. in. c. ad decimas. e. ti. lib. vj. & in. c. j. de p̄scri. e. li. secus si ageret cōtra eū, pro quo facit ius cōe: vel dā incapacitas ex parte agentis: quia petit restitutionē respectu iuris spiritualis. Nā tunc interdictū habet cām mistā: vt in. l. ij. §. qdā. ff. de interdi. Quādoq; ius resistit in aliquibus personis ptati habendi, sed nō possidendi: vt in muliere, quę non potest habere res sibi à viro donatas in. c. fin. j. de do. inter vi. & vxō. Non tñ resistit ius potestati possidendi. Pōt enim mulier talia bona possidere: idē petit restitutionē. & iste est casus illius. l. j. §. de ijcitur. de quo glo. fecit oppositionē: sed huic videt ob stare. l. si eum, qui. ff. de do. inter vi. & vxō. vbi dicit, q̄ mulier talia bona non possidet de iure ciuili. sed ad illū tex. cōiter ibi. & hīc dant duæ solu. Prima, q̄ in veritate possidet: sed dicitur nō possidere in effectu: quia priuanda est tali possessione, ne maritus efficiatur pauperior. & hic intellectus est communior. Alius intellectus: q̄ non possidet de iure ciuili. i. ciuilitur: naturaliter tñ possidet. ²⁰ ¶ Et secūdū hunc intellectū no. q̄ nō solū ciuilis possessio causat possessorium, sed etiam naturalis. qd no. Vel dic, q̄ ibi ius cōe, licet sit cōtra agentē nō tamē fundat intētionē cōuenti: quod requirit ad hoc, vt impediatur restitutio: vt no. gl. fi. d. c. ad decimas. & in. d. ²¹ c. j. de p̄scri. lib. vj. dixi. s. eo. in. c. in literis. ¶ Quāq; ius resistit in aliquibus ptati habendi & possidendi nomine p̄prio, non tñ alieno: vt in seruo possidēte noīe dñi, & iste rōne istius possessionis pōt agere possessorio, si spoliatur absente dño. & hanc petitionē facere debet nomine dñi, nō proprio: & iurabit de calūnia, & cauebit de rato: nō autē de iudicato soluendo: vt ibi no. Et vt dicit hīc Io. And. illud nō est spale in seruo. q. d. idē esse in alio possidēte noīe alieno: ex quo pōt inferri idē in religioso possidēte noīe Abbatis sui, vt si spoliatur absente superiore agat possessorio. facit. c. eū dilecta. & qd ibi no. de rescri. & c. ex parte. de acc. & l. si longius. ff. de iud. & sic p̄cedit aliud cōtrariū: de quo in gl. ¶ An aut talis agat interdicto vti possidetis, si molestatur absente dño: dic q̄ sic: vt no. cōiter sup p̄dicta rub. C. si p vim vel alio modo. & ibi Bar. post gl. in. l. j. & Io. An. in. c. cū teneamur j. de app. sup gl. j. Quāq; ius resistit ptati habendi: sed non ipso iure annullat: vel tollit habitū iuris: sed illud resoluit: q̄a habētē priuādū iducit: & sic resistit potentia habendi reuocabiliter: & tūc dat ei interdictum inquātū vult cōsequi possessionē reuocabiliter: vt est casus no. in. c. referente. de p̄reb. Ibi enī restituitur bñficiū habenti cōsimile: nō vt perpetuò teneat: sed vt eligat vnū ex illis. & dic, vt ibi plenē no. & facit iste casus cōtra id, qd no. d. Ant. in. c. itē cū qs. s. e. vbi dixi vt. s. notorio criminoso def restitutio, ex quo crimē nō inducit priuationē ipso facto. ¶ Quāq; ex notorietate facti, vel cōfessionis ius cōe facit cōtra petētē, & pro reo: & tunc iudex ex offō debet denegare restitutionē: secūdū Cal. hīc. Et idē si petēs restitutionē cōiugis cōfitef cōsanguinitatē vel aliās esset notoria: iudex denegabit restitutionē: nec debet supplere de facto: sed de iure. Ad hoc c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. & qd no. in. c. cōstitutus. de si. presby. de diuor. significasti. & qd no. Inno. in. c. cū inter. R.

inter. R. de ele. & de off. iud. c. j. & ex his declarat hęc ma-
 22 teria, & gl. in. c. j. ¶ Sed nūc generaliter quęro post In.
 a & alios, quid habet probare^a petens restitutionē cōi-
 ugis: an sufficiat probare spōsalia de futuro an requiratur
 spōsalia de presenti: & an verò sit necesse probare car-
 nalē copulā? Circa hęc multę reperiunt op. quas valde
 prolixē & obscurē prosequuntur hīc Inn. & alij doc. sed
 cōpendiosē recitando & cōcludendo, dic aliquos fuisse
 in opi. vt sola facti possessio sufficiat ad restitutionē cō-
 sequendā. Pro hoc tex. ibi, seu possessionis cōmodo & c.
 iunctis verbis p̄cedentibus ibi nullo iure & c. quasi suf-
 ficiat poss. iuris, vel facti sed hęc opi. nō placet Inn. nec
 cōiter alijs doc. Ex quo em̄ nō possidet eā, vt vxorem
 non pōt dici destitutus de possessionē coniugali. Et dico
 cōtra hanc opi. esse tex. in. c. ex transmissa. & c. ex cōque-
 b stioe. s. eo. Imò plus dicit Inn. nō sufficere^b ad hanc pos-
 coniugale probandā, q̄ illā vocabat vxorē, vel similes
 tractatus: quia sepe adulteri ad palliandū adulteriū, vel
 fornicationē, se aliter nomināt & tractant: vnde in ma-
 trimō. nō sunt aliquatenus proportionabiles tm̄ cōiugi-
 bus, quin possint etiā adaptari adulteris & fornicatori-
 bus. licet em̄ secundū eū tales act⁹ & cōsimiles sufficiāt,
 quantū ad hoc, vt proles legitima cēseatur. qui filij sint
 le. c. transmissa. & c. per tuas. Non tm̄ quo ad probandū
 matrimō. seu cōsequendam restitutionē. Rō diuersitatis
 est: quia hīc vertitur periculū animę: ibi verò est fauor
 legitimitatis. Item hīc vn⁹ differebat spōsalia, seu matri.
 ibi nullus. Nec obj. de p̄sum. c. illud. quia ibi nō solū
 per tales p̄sumptiōes probata fuerūt spōsalia: sed etiā
 per instrumenta dotalia: secundū Inn. & dic ad istū tex.
 vt ibi plenius dicā. Itē adde aliā rōnem diuersitatis me-
 liore, quę colligi pōt ex dictis Inn. in simili in. c. veniens.
 de ver. sig. lib. vj. q̄n em̄ petitur aliqua, vt vxor, quia
 agit de facto proprio: idēo habet plenē probare: licet q̄n
 agitur quo ad legitimationē prolis, agit de facto alieno
 iō sufficit cōis reputatio seu tractatus: quia in facto alie-
 no nō pōt q̄s esse ita bñ instruct⁹ sicut in proprio: si autē
 iste tenuisset mulierē: vt cōcubinā: & nūc peteret ip⁹ re-
 23 stitutionē dicendo, q̄ fuit in pos. ipsius tenēdo eā: vt cō-
 cubinā in lecto: nō esset audiendus scdm̄ Inn. ¶ Imò libel-
 lus esset lacerandus: sicut si h̄rticus peteret poss. ecc. & re-
 rū eius. xxiiij. quęst. vj. c. j. ij. & c. vel laicus poss. iur.
 decimā. de p̄sc. cū cām. q̄ not. Pro hoc facit quia talis
 petitio cōtinet notoriū peccatū. xxxij. q. iij. c. nemo sibi
 blādiat. & impossibilitatē: quia hō liber sine tit. legitimō
 qualis est iste possideri nō pōt: vt. s. dixi. Ad istū tex. dic,
 q̄ pōderat hęc pos. iur. & facti: q̄a nō interuenit matri.
 verū, nec apparēter q̄ sufficeret ad restitutionē cōsequē-
 dā: sicut in. c. s. proximi. nō autē debet intelligi de nuda pos.
 facti: quia tex. expresse hīc refutit. ibi cū per solā tradu-
 ctionē & c. Alij verò & sic scda opi. dicūt sufficere pro-
 bare spōsalia de futuro, vel de presenti: q̄a ex his dat pos-
 sess. iuris. arg. hīc. hoc etiā nō placet Inno. dicēti, quia li-
 cet his casibus posset sponsus eam vendicare edicta cā
 de iure cano. ar. l. j. ff. de rei ven. vel agēdo, vt sibi adiudi-
 care iudi. off. implorare, arg. de spō. c. ex literis. ij. nō tm̄
 pōt petere restit. ip⁹ agendo pos. Vñ post multa cōclu-
 dit Inn. q̄ ad hoc, vt alicui de resti. mulieris, vt cōiugis,
 oportet, q̄ probet aliqd gen⁹ spon. interuenisse, & eā co-
 gnouisse, aliter autē nō pōt dicere se aliquo iure, seu pos.
 24 cōmō destitutū: vt hīc. ¶ Et hāc opi. pbat Inn. hac rō-
 ne. Nā frustra ageret ante carnalē copulā ad restitu. cū
 sponsa liberē posset monaste. ingredi: & sic posset solui
 25 matri j. de cōuer. cōiu. ex publico. ¶ Itē si sunt spōsa,
 tm̄ de futuro ipedimētū supueniēs repellit agentē j. de
 iure iur. c. quēadmodū. quasi velit dicere, q̄ cū añ carnis
 copulā hoc vinculum sit dissolubile: nō pōt agi posses-
 sorio, sed potest agi iudicis officio: vt cōpellat eā ad ex-
 hibendū ea, quę sponsa debet exhibere viro: & cōtra istā

petitionē: & etiā vbi petitur in vxorē pōt obijci secūdū
 Inn. cōsanguinitas, vel aliud impedimētū canonicū qd̄
 examinabit añq̄ diffinitiuē pronūtiat. s. de ord. cog. c. j.
 Hoc tm̄ nō fieret, si ageret, vel agi posset possessorio. s.
 c. pxi. & c. ex cōquestiōe. Hāc opinionē suā limitat Inn.
 q̄n vterq̄ cōfiter copulā nō interuenisse: alioquin simul
 interfuerūt. & alter tātūm dicat, qd̄ interuenit: p̄sumptio
 est pro eo cui stādū est, donec cōtrariū p̄bet. j. de p̄sum.
 c. iij. Quod nō ad ampliandū intellectu. c. cōtinebat. de
 despō. impube. Et dic plenē, vt ibi nō. hęc opi. Inn. vt añ
 carnis copulā nō agat possessorio placet Vin. & Host.
 qui in tex. super verbo cōtractū, supplet maximē dicēs
 cōtractū nō sufficere sine copula. s. c. ex transmissa. Ioā.
 de lig. tenet cōtrariū: quia si petit restitutionē altero re-
 spectu, q̄ copulā: tūc per solā traductionē est in posses-
 sione aliorū seruitiorū, in quib⁹ habet locū restitutio.
 Pro hoc est bo. tex. in. c. literas. s. eo. vbi ex cā fit restitu-
 tio ad certa p̄ter copulā: qd̄ placet. d. Ant. nisi vir sit
 adeo sauer⁹, vt timeat de extorsione copulā p. c. literas
 p̄all. secūdū vnū intellectu. ¶ Nec obs. secūdū Io. de lig.
 motiū Inn. q̄ ante copulā posset religionē ingredi: q̄a
 per hoc nō tollit pos. ante, q̄ ingrediat. Itē iure nō p̄ba-
 tur copulā exigi in actu restitutionis: nisi q̄n petit restitu-
 tio quo ad copulā: sed reperit bene, q̄ p copulā acquirat
 possessio per traductionē. Itē secūdū Inn. sequeret, q̄ si
 mulier allegaret petentē restitui frigidū, vel aliās impo-
 tentē semper mulier impediret restitutionē, quod non
 est dicēdū. Et hāc opi. puto veriorē, & p hoc optimē fa-
 cere istū tex. à cōtrario. hīc em̄ nō allegabat copula. & pa-
 pa repellit agentē: q̄a traductionē nō p̄cesserunt spō-
 salia, nec fuerūt subsecuta, quasi secus si p̄cesserūt, vel
 fuissent subsecuta: & ar. à cōtrario sensu est validissimū
 in iure, ex quo nō reperit cōtrariū expressum de his, q̄
 fi. à p̄la. ca. cum Aplica. Pro hoc facit. c. laudabilē. &
 qd̄ ibi nō. de fri. Nec ob. c. extrāmissa. & c. ex cōq̄stioe
 s. e. vbi pōderat copula: quia debent intelligi, q̄n petitur
 restitutio simpliciter, & quo ad copulā & alia: sec⁹ si restri-
 gere tm̄ ad debita. Tūc em̄ p̄stita cautioe de nō cogno-
 scēdo eā, fiet restitutio. Si autē nō posset sufficiēter pui-
 deri de cautioe: quia timeat de viri sauitia, differtur resti-
 tutio: vt in. c. proximi. maximē secundū vnū intellectu. hęc
 puto vera: vbi probatur traductio cū spōsalibus de p̄-
 senti: secus si essent spōsalia tantūm de futuro. Tunc em̄
 nō puto possessionē i aliquo q̄stā: quia licet vxor tenea-
 tur marito ad multa seruitia p̄ter copulā: vt not. s. c.
 proximi. nō tamē spōsa, sed tm̄ tenetur ad perficiēdum qd̄
 promisit: & sic ad cōtrahēdum. non ergo potest posside-
 ri ante, q̄ sit vxor. & hoc plus placet, q̄ qd̄ sentit hīc do.
 Anto. dicēs, q̄ producendo sponsam de futuro videtur
 voluisse & fecisse animo acquirēdi possessionē matri-
 moniale: & sic poterit post modum agere possessorio,
 quasi sponsalia transuerint p illum actum in matrimo-
 nium de presenti. quod nō placet mihi p ca. is qui fidē j.
 26 de spō & in. c. j. de mat. contra. cōtra inter ecc. ¶ Vbi pa-
 tet, q̄ per nullum actum citra copulam sponsalia trans-
 27 eunt in matrimonium, & in vtroq̄ cap. hoc nō. & cōi-
 ter doc. vnde per solā traductionē non videtur velle de
 p̄senti cōsentire: sed potius videtur facere spe futuri
 matrimonij. pro hac gl. nō in p̄gal. c. j. & optimē facit
 ad p̄dicta. c. adolescēs. de spon. vbi patet, q̄ etiā per ni-
 sum copulā non transeunt sponsalia in matrimonium:
 28 sed oportet q̄ nifus habuerit effectum^d: multo ergo
 fortius per solam traductionē: cū sit actus magis
 extrinsecus. Hoc poto verum, nisi traductio esse cum
 solennitate, quę solet adhiberi in traductione vxoris,
 arg. opti. in simili. in. c. vidua. de regula. & quod ibi no-
 ta: ad istum tex. potest responderi, q̄ loquitur de spōsa-
 libus de p̄senti: dum dicit, q̄ hīc non p̄cesserunt
 sponsalia: nec fuerunt subsecuta: vel hoc papa dixit ad
 G iij

a Quid habet proba-
 re. Adde Paul. de
 cast. confi. cclxxij.
 s. sepius alle. in pri-
 mō impressis.

SEBA. SAPI.

b ¶ Non sufficere.
 Quia nō probetur
 matrimō. ex eo. q̄
 vir tractat mulie-
 rem, vt vxorē: &
 nominant se cōiu-
 ges. tenet Bal. in
 l. ij. colū. xix. C. de
 ser. & aqua. qd̄ tm̄
 nō videtur proce-
 dere in psonis ho-
 nestis, secundum
 Bal. in. c. ex trans-
 missa. col. ij. s. cod.
 vide latissimē per
 Fel. in. c. illud col.
 iij. j. de p̄sumpt.
 vbi latē quomodo
 probetur matrimo-
 nium.

ZACHARI.

c ¶ Trāseunt in ma-
 trimonium. Adde
 Bald. in. l. ij. ff. de
 spon. & Hostien.
 in. c. tur. & ibi per
 istum. j. eo. titu.

d ¶ Effectum. Add.
 Aret. confi. cxliij.

Panormi super Prima Secundi Decre.

ZACHARI.
a ¶ Opinionem. Ad de q ista comune & vera opi. tenent gl. in. c. inter viru. de spon. vbi puella propter recudiam no consentit expresse sed tacite annuendo capite. gl. iterum & Im. in. c. testor. j. de re iud. vbi verba no interueniunt sed tacitus consensus per anulli imissionem gl. & Gemi. xiiij. di. e. sit rector & Host. in sua su. in tit. de mati. §. a qualiter licet aliquos refert & seqtur card. in cl. j. q. xviij. de consang. & affin. renuerint q imo verba requirantur.
Anto. Francisc.
 ¶ An in matrimonio requiratur verba. dicas q in valentibus loqui ad substantiam ipsius matr. verba no requirunt sed bene ob solennitatem probata vt b et ex. i. c. tuq & ibi plenè dixi vbi etiã per. d. Car. & alios modernos tractat hec mate. de spõ.
SEBA. SAPI.
b ¶ Primò. Adde q illa regula: q no auditur allegas turpitudinem suã. fallit generaliter qn tractatur de fauore animæ ad exonerationem conscientie & qn tractat de fauore ecc. & tradit in ca. tertio loco. j. de præs. & in ca. inter dilectos. j. de donatio. & in. c. ex tenore. j. de testib. alias limitationes refert. Ias. in. l. ius iurandũ q ex cõuentione. §. procurator. col. antepe. & penult. ff. de iurei. c
 ¶ Ius no habere. Adde Ro. confil. ccxiiij. & cclxvj.

grauandum factũ: quod hinc nullo modo competeat restitutio. Pro hoc, qd ibi nullum inter eos vinculu obligatorium sit contractũ. Nam intelligendo generaliter & a cõtrario sensu sequeretur, qd vbi subest vinculum obligatoriu competat restitutio: qd est falsum si non precessit possessio modo predicto: quia sine pos. no datur restitutio. de offi. deleg. c. consultationibus. ¶ Sed circa predicta queritur, quid si expresse non interueniunt sponsalia, sed vir cognouit mulierẽ: & eam tenuit animo querendi possessionem matrimonialem vxore sciente & non contradicente. Inn. dicit, quod per hoc no dabitur restitutio, licet secus dicat in beneficialibus, in quibus instat. Et dic in eis, vt plenè dixi in capitu. in literis. s. eodem. refert alios tenere cõtrariu, quod petens restitutiõ mulieris: vt vxoris bene obtinebit, etiã si no probat expresse cõtractũ matrimoniale interuenisse. Sufficit em, q volẽs & intendẽs querere possessionẽ iuris: vel vinculi coniugalis & mulieris, vt vxoris: tenuit & cognouit eam scientẽ, & no contradicentẽ, sed potius consentientẽ. Et hoc vltimũ magis placet Ho. quo ad contractum matrimonij, id est, vt matrimoniũ teneat. Nã sufficit consensus tacitus, & per carnis copulã præsumptus, saltem in foro cõtentioso: de quo in. c. tuq j. de spon. quod satis placet. ¶ No. secũdũ verã opinionem quod ad cõtractũ matrimonij, no requiruntur verba: sed satis est constare de mente, de qua satis cõstat per predicta: sed quo ad restitutionem obtinendam necesse habet probare, quod spõsalia interuenerunt in facie ecclesiæ. Rõ. quia aliã matrimoniũ est clandestinũ: vt in. c. fi. de clan. despon. quo casu no solũ ecclesia debet denegare restitutionẽ: imò ex officio, suo in penã sic contrahentiũ debet eos ad tempus separare: ex quo contraxerunt cõtra interdictũ ecclesiæ: & etiam si reus nihil obijceret: ecclesia tamen ex officio suo poterit restituere & restitutionẽ denegare. Et si diceret quõ poterit pars opponere de clandestinitate matrimonij ad effectũ impediendi restitutionẽ: cũ sic opponendo allegabit turpitudinẽ suam. contra. c. inter dilectos. §. accedens. de dona. Respondet Host. dupliciter. ¶ Primò b, q est speciale in cã matrimonij: vt audiat: no. in. c. lator & c. teneor & c. cõsanguinei. de re iud. Secundo, q cũ reperiatur in pos. libertatis: quia aliter no est in possessione illi vt vxoris: in pari cã turpitudinis potior est cõditio possidentis: vt in regula in pari causa. li. vj. & in. l. fi. ob tur. ad fin. ff. de cõdi. ob turpem. causam. ¶ Vltimò, quia. s. dixi obstare exceptionẽ ad restitutionem consequendam, si opponitur, quod actor no põt illã rẽ possidere. ¶ Quo ro nũquid hec executio, tu no possidebas, vel possidere non potes rem, cuius restitutionẽ petis, sit peremptoria an dilatoria. Io. Cal. hinc concludit, quod peremptoria: & sic est opponenda post lit. cõtest. c. j. de li. cõtest. li. vj. Mouetur, quia concernit principale factũ de quo agit. Inn. tamẽ de adult. c. pe. sentit exceptionẽ adulterij fore dilatoriã, & peremptoriã: & sic posse opponi ante & post lit. cõte. Sed Io. Car. respõdet, q ibi est speciale propter peccatũ. d. Ant. putat esse litis finitã: & sic poterit opponere eã ad merita & ad processum: quia cõcludit agẽtẽ funditus ius no habere. iuxta theoricã Bart. in. l. cũ querebatur. ff. iud. solui. quod placet. Nã sine actiõ nemo experitur. l. si pupilli. ff. de neg. gest. Et hec exceptio cõcludit actori actiõnẽ no competere. vide quod in simili no. de hac exceptione: tua no interest p gl. in. c. ex parte Adẽ. de test. plenius p In. in. c. super his. de acc.

SVMMARIUM.

- 1 Interdictum recuperandæ non datur contra illum, qui non spoliatus, nec mandauit, nec spoliationem ratam habuit.
- 2 Cognitio cause si est commissæ alicui: non videtur ei commissæ decisio nisi specialiter committatur.
- 3 Clausula, Decidas sine debito: no dat formam sed instructionẽ.

- 4 Litis contestatio causatur etiam per responsiõem factã ad narrata in libello, licet non ad conclusionem libelli.
- 5 Lit. cõte. inducitur per ista verba: no credo narrata esse vera.
- 6 Iudex appel. põt retractare sententiã iudicis a quo: quia no sustinetur ex actis factis in prima instatiã: & põt sequi dicta testiũ, q iudex a quo noluit seq. & id no fecit scribi in actis.
- 7 Possessoriu solu semper põt intentari, licet causa sit commissæ cognoscenda tam super petitorio, quã possessorio. 22.
- 8 Libellus generalis in iudicijs vniuersalibus admittitur: secũdũ in singularibus. Itẽ admittit in accessorijs rei petiti: & in interdico vnde vi: in quo veniunt omnia accessoria ad rem principalem. 10.
- 9 Iudicium vniuersale dicitur, quando petitur ecclesia: quia veniunt omnia pertinentia ad eam.
- 11 Pertinentiã, quã dicatur esse vnius ecclesiæ, castri, vel hospitalis, vel iuris episc. vel quõ probantur istæ pertinentiæ. 14.
- 12 Patronus. i. qui habet ius patronatus in aliqua ecclesiã: non habet alia iura, nisi denuntiationem malæ administrationis, & defensionẽ: & vt ei subueniatur, ne vergat ad inopiã.
- 13 Monasterium statim, q apprehendit possessionem alicuius tanquã monachi, apprehendit etiam absque apprehensione reali possessionem omnium, quæ habebat ingressus.
- 14 Libellus ambiguus interpretatur pro libellante, quando verba patiuntur istam interpretationem.
- 15 Possidere in præsenti, quõ quis præsatur: siue sit viuus, siue sit mortuus: si probatur semel possedisse tam in re mobili, quã immobili: tam si negat se possidere, quã si asserat.
- 16 Hæres non potest declarare animum defuncti.
- 17 Agens possessorio non habet probare se illo die possedisse, quod deiectus fuit: sed sufficit sibi probare possessionem ex ante, & deiectionem.
- 18 Dominus, an quis præsatur nunc ex eo, quia probatur olim dominus: tã si negat se dominũ, quã si asserat tam in prophanis, quã in beneficialibus.
- 19 Posseio non probatur probato dominio.
- 20 Posseio vtrum probet dominium, etiam iuncta fama viciniã: & si possideat, an præsatur dominus.
- 21 Possidere præsatur quis eo ipso, quod probatur detinere.
- 23 Interdictũ vnde vi datur contra singularem successorem succedentem in vitium.
- 24 Spoliatus potest agere contra pos. qui non spoliavit officio iudicis.
- 25 Possessorium recuperandæ, an sit idem cũ remedio canonis, reintegranda, & quid differant inter se?
- 26 Remedium canonis reintegranda datur contra quemlibet possessorẽ. etiam non vitiosum rerum ecclesiasticarum, vel clericorum, vel etiam laicorum secundum vnã opi. 27.
- 28 Agens conditione. c. reintegranda. an debeat probare causam suã omissionis.
- Qualitas super qua quis fundatur debet per ipsum probari.
- 29 Mandatum, an præsatur, ex quo res de qua litigatur reperitur penes illum de cuius mandato & consensu dubitatur.
- 30 A sententia lata super possessorio, an licitum sit appellare, quando speratur sententia super proprietate.
- 31 An & quo casu possit appellari a missione ex primo, vel secundo decreto.
- 32 Sententia habet præsumptionem pro se quando transiit in re iudicatam: secus si ab ea est appellatum.
- Omissio ordinis iudicarij respicientis nullitatem sententiã recipiat probationem contrariam.

CAP.

XV.

Vm ad sedem. ¶ Interdictũ vnde vi no competit contra illum, qui no spoliatus, nec spoliari mandauit, nec spoliationem ratam habuit. Diuidit principaliter in duas partes. In prima processus narratio. In secunda causæ diffinitio. Secunda ibi: nos prioris. Casus literalis. Inter hospitalarios hierosolimitanos ex pte vna: & episcopum

a ¶ Ecclesie. Tu pondera text. q̄a denominatio fit ab hospitali, & nō ab ecclesia: ergo hospitale erit principale. l. quēritur ff. de statu ho. Ita dicit hīc super ecclesia & hospitali & sic copulat æq̄ principaliter, vt in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. Andræ. Barba.

b ¶ SE B A. S A P I. Hospitalibus. Hospitalē, q̄n dicitur religiosum & subiectū ep̄o, tradit Fely. in ca. de quarta. col. v. ver. tertia declaratio. j. de p̄scri. vbi plura in materia hospitalium, & ibi an veniat appellatio ne ecclesiarum.

c ¶ In diocesi sua. adde, vt per fedē. confi. cxc.

d ¶ Decisio. Adde Old. cōfi. ccxxv. j.

e ¶ Afferentes. no. verbum afferens vide. c. ad hāc. & qd̄ ibi not. d. Ant. de rescri. & qd̄ hī in. c. pastoralis. de cau. pos. & in cap. super literis. de rescri. Andræ. Barb.

f ¶ Narrata esse vera. Adde vidēdū p̄ do. de Ro. decisi. xij. de lit. conte. in nouis.

g ¶ Li. cōte. Tu pōdera, q̄a hīc apponitur verbū. Nec scio nec credo, p̄verba sequentia induci negationē: sed an per verbū credo solū inducat lit. cōtest. Bar. tenet cōtrariū in l. ij. C. de lit. cōte. vide q̄ dixi i. c. j. de li. cōte. Vide Bal. in l. de tutela. ff. de in integrū. restitū. mi. Andræ. Barba. Anto. Francis.

h ¶ Dicis, quod litis cōtest. pōt fieri p̄ verbū credo, vel nō credo, secundū Bal. i. l. ij. C. de iur. ca. licet Bart. in l. j. C. de lit. cōte. dixit, q̄ debet fieri p̄ verbum veritatis: aut saltē vehemētis credulitatis. sed vide Bald. in l. ij. C. quibus ad lib. p̄ cla. nō licet vbi dicit, q̄ p̄ illa verba nō credolibellum verē induci-

scopū Cumanū ex altera, vertebatur quēstio super ecclesia & hospitali de monte Citano: quē cōmissa fuit abbati de Accōn. vt audiret oīa tā ad possessorium, q̄ ad petitorium in iudiciū pertinētia: q̄ pars vtraq̄ duceret p̄ponēda: & cām ipsam sine debito terminaret: corā quo petijt p̄curator hospitalis p̄dicta cum possessionibus & pertinentijs suis, q̄ tenebat ep̄s sibi restitui, dicēs illa ad hospitale Hierosolimi. de iure spectare: & q̄ ipsa diutius possedisset, possessorium solūmodō intēdō. Ad q̄r nō det p̄curator ep̄ise nec scire, nec credere supradicta ab hospitalarijs possessa: vel ad illud aliquatenus pertinere: sed ep̄s cumanen. rōnabiliter tenebat p̄dicta tanq̄ i sua diocesi cōstitutā lit. cōte. ad probādā intentionē suā: pars vtraq̄ testes p̄duxit: abbas examinato negotio cōdēnauit p̄curatorē ep̄i ad restitutionē oīm p̄dictorū. Pars Ep̄i ad sedē Apo. appellauit ā snīa illa. Procuratores vtriusq̄ partis apparuerūt in p̄sentia papē, q̄ cām examinavit eandē. & videbat per testes probatū, q̄ nuntius ep̄i Cumani abstulerat cruces hospitalarijs, inhibendo eis dē ne ad supradictā ecclesiā & hospitale redirent: & q̄ ep̄s p̄dicta oīa possidebat. vñ p̄curator hospitalariorū petebat dictā restitutionis snīam cōfirmari. Respondebat ex parte ep̄i, & si forsītā sit ostēsum, q̄ nūtiū ep̄i p̄dicta fecisset, non tñ fuit probatū, q̄ de mādato ep̄i illud factū fuisset. Papa cōsiderans acta prioris iudicij, q̄a cōstare nō potuit p̄dicta testium, vel cōfessiones partiū, vel etiā instrā, vel per euidētiā facti: q̄ Cumanus ep̄s spoliauerit hospitalarios: vel mādauerit spoliari: vel ratā habuerit spoliationē: pronūtiavit in q̄one p̄dicta interdīctū vñ vi locū nullatenus habuisse, cassando snīam restitutionis latā ā p̄dicto abbate, licet aduersa pars diceret q̄ pro snīa iudicis esset p̄sumendū qui ex alijs causis potuit animū suū informare. Ber. ¶ No. primō q̄ hospitale q̄nq̄ accedit ecclesiē: a quandoq̄ verō ecōtra: i dubio debem⁹ p̄sumere primū: vt no. in cle. ij. de p̄ben. Et maxima est inter ista differētia. Nā si ecclesia accedit hospitali, nō conferit titulū: aliās secus de quo dic vt not. in d. cle. ij. ¶ No. secundō ep̄m fundare intentionē suā de iure cōmuni, nedū sup ecclesijs: sed etiā super hospitalibus b̄ fundatis in diocesi sua: ac ipsorū vacantiū habere custodiā ad hoc. c. de zenodochijs. de reli. do. Et dic vt no. in cap. inter dilectos. de dona. & not. hīc vñ notabile dictū Inn. q̄ sicut ecclesiē ita & hospitalis dos est assignāda. alle. c. cum sicut. de conse. eccle. vel alta. vide qd̄ ibi no. in glo.

a ¶ Nota tertio, q̄ cōmissa cognitione causā, nō videt cōmissa decisio: d̄ nisi specialiter cōmittat. qd̄ tenet Bart. in l. ā diuo pio. ff. de re iud. vbi vide plen⁹ & qd̄ leg. & no. i. c. sup quēstionū. post prin. de offic. deleg. dixi. s. de causa pos. & pprie. c. cū sup. ¶ Quarto, no. q̄ per istā clausulā positā in cōmissione, Decidas sine debito: nō videt data certa forma, sed poti⁹ est quēdā instructio: vnde snīa lata non seruādo debitū finē nō est nulla, sed cassanda: vt hīc in fi. Simile no. per doct. in. c. ex insinuationē. de rescrip. de illa clausula. Decidas p̄reua ratioē. & vide qd̄ plenē dixi. in. c. cū dilecta. eo. tit. & facit qd̄ no. Inn. in. c. pruden-

tentiā. de offi. deleg. ¶ Not. intelligendo, q̄ hīc fuerit actū duntaxat possessorio, q̄ libellus in iudicio possessorio nō alteret, licet narrent aliquā concernētia ipsam pprietatē: vt patet ibi asserētēs illa de iure. & c. simile in c. ex parte. B. de foro cōpe. & ibi plen⁹ dixi.

e ¶ ¶ Not. secundū Abb. q̄ per responsonem ad narrata tātū inducitur lit. contest. hic enī procurator episcopi solū respōdit ad narrata in libello: & nō ad cōclusionē libelli indirectē tñ negat conclusio libelli: q̄a si narrata nō sunt vera, nō debet exaudiri cōclusio. De materia vide in cap. vno. deli. cōtesta. ¶ Itē no. q̄ per hāc verba. Non credo narrata esse vera: f̄ inducit li. cōte. Sñō ergo tenet p̄cisē negare narrata reuera. sed satis est dicere, se non credere. qd̄ not. Satis enī est q̄ non confiteat intentionē actoris. nā tenet actor intentionē suā probare: quia actor vult qd̄ asseuerat. vj. quēstioē vltima. c. accusator. & l. j. C. de proba. ¶ ¶ Not. q̄ si ex actis factis in prima instātia nō iustificatur snīa: nec de nouo sustentat debet per iudicē appellationis retractari: nec p̄sumendū est pro facto iudicis. qd̄ not. Idē Inno. in. c. quoniā cōtra. de proba. vbi notabiliter dicit, q̄ licet snīa potuerit esse iusta quo ad iudicem ā quo: q̄a fortē noluit sequi dicta testium: quia fortē vacillabant. sed hīc non fecit scribi in actis, tamē iudex ad quē illam retractabit sequēdo dicta testium: ex quo in actis nō apparet aliquid cōtra testes. Facit l. ij. C. de eden. vbi etiā bo. tex. vide etiam circa hoc, qd̄ plenē nota. in cap. in p̄sentia. de renun. & qd̄ dicam plenē in. c. causam quē. de re. iur. ¶ Vltimō nota & tene mēti iudicē ad quē quādoq̄ exprimere causam in snīa retractoria ex primis actis. & hoc ad honorē suū cōseruandū: ne dicatur iniustē, & sine causa retractasse snīam: q̄nq̄ exprimit cām ad honorē iudicis ā quo cōseruādū q̄nq̄ retractat snīam ex nouis actis: vt in. c. cū lo. de fide instrumēto. ¶ ¶ Quēro hīc fuit cōmissa causa tam circa possessorium, q̄ petitorium: nunquid possit actor intrare iudiciū possessorium tātū? glo. j. hīc q̄ sic. quod no. & satis videtur probari in tex. hīc, & melius in. c. j. de seque. pos. & fruc. Commissio enim super vtroq̄ non alterat priuilegiū possessorij & spoliati: quin primō possit intentari. ¶ Op. & videtur, q̄ iste libellus fratrum tanquam nimis generalis non erat recipiendus: non enim declarabant res petitas, sed petebant ecclesiam & hospitale: cum possessionibus & pertinentijs suis: & sic non poterat Episcopus deliberare: nec iudex certā ferre sententiam. s. de li. obli. c. ij. & iij. ff. de rei ven. l. si in rem. & insti. de act. s. curare. ¶ ¶ Sol. glo. ij. hunc libellum generalem admittit in iudicijs vniuersalibus: quare est illud, quod petitur ecclesia cum pertinentijs suis: contrarium procedit in actionibus singularibus: vt in rei vendi. & c. ¶ ¶ Not. bene hoc dictum glo. quod cū petitur ecclesia est iudicium vniuersale. k Vnde veniunt omnia pertinentia ad ecclesiam, licet non ex primantur, sicut cū petitur hāreditas veniunt omnia, quæ sunt in hāreditate. facit quod not. Innocen. in. c. eam te. de rescript. & quod no. in. c. quia. v. secundū vñ intellectū s. de iud. & Inn. in. c. conquerente. de offi. or.

tur lit. contest. negatiua, de quo vide Spec. in tit. de lit. conte. i. s. ij. in ver. & no. ij.

h ¶ Pro facto iudicis. Vide qd̄ pulchrē dicit Bart. in l. Lucius. ff. de his, qui no. infra. & dixi. in. c. causam, q̄. de re iud. Andræ. Barba.

i ¶ Quod sic. Tu pondera rationē: quia rescriptū debet reduci ad ius cōmune. c. causam quæ. de rescript. And. Barba.

k ¶ Vniuersale. Adde Alexan. confi. clxxxiii. Anto. Francis.

¶ De libello generali, an p̄cedat: dicat, q̄ admittit in actu personali, si nō excipitur: sec⁹ aut in actione reali: vt habet p̄ gl. & Bart. in l. si mater. in. s. j. ff. de excep. rei iud. dixit tamē Bald. in l. si in iud. colū. C. de co. & Ale. ple. i. l. j. ff. de edē. q̄ libello generali nō declarato, non debet rīderi: imo libellus gñalis causa non expressa reddit processum nullū si opponat de generalitate, de quo per Bar. post glo. in d. l. j. ff. de edē. & in l. si. C. de anna. excep. & in. c. Abbate. de re iur. & plenē de materia in l. edita. c. de eden. & vide per Petr. de ancha. & Imol. in cle. sēpe. de ver. sig. q̄ libellus gñalis in causa summaria admittit. vide p̄ Bart. in extraua. ad repri. in verbo figura. & per Alex. cōfil. clxxxvj. in. ij. parte confi. & xxxj.

Panormi. super Prima secundi Decret.

SEBASAPI.

¶ Castro autem. Quid si castrum venditur cum suis pertinentiis: an veniat possessiones, vel prædia, quæ sita in territorio illius castri. vide Ale. post Inno. in l. iij. in prin. ff. de acq. pos. vbi concludit, quod non: sequitur Iaso. in l. si. col. iij. ff. de constitu. prin.

¶ Assignari. An castra habeant territorium? dicit, quod non. vide in contrarium tex. in ca. licet causam pri. de p. ba. vbi recte probatur contrarium. vide. c. si ciuitas. de sen. excō. li. vj. vbi etiā recte probatur contrarium. vide l. ij. C. de fun. limi. li. xj. in verbo castrorum territoria potest dici, quod pcedunt de consuetudine, non de iure. unde de facto fuerunt assignata territoria illis castris. Andræ. Barba.

¶ Anto. Francif.

¶ An castrum habeat territorium. videtur enim territorium. dicas, quod si habet merum & mistum imperium a principe, vel ex consuetudine: potest dici habere territorium a territorio. vt. l. si. ff. de iuris. om. iudi. & in l. si pupillus. in. §. si territorium. ff. de verb. signifi. habet tamē castrum, vel debet habere consensum: sicut & villa secundum Bald. in l. pe. in vlt. not. C. de isti. & subst. sub condi. fac. & habetur per Flo. i. l. sed & loci. §. si. ff. finium reg. Et adde, quod castrum probatur esse de territorio ciuitatis: si cum ciuitate soluit censum seu collectas. & p. Ang. in l. iij. C. de nat. lib. qd est no.

¶ Contrarium. Tu pondera, quia videtur quod opinio istorum sit vera, per text. ad hoc notabilem in l. etiā. C. de iure do. i verbo pertineat. & adduco tex. coniuncta doctrina doctorum in

& ca. tanta. de excō. Et ex hoc resultat alius effectus: vt sequitur in gl. vt non solum sub ista generalitate veniat id, quod erat apud reum tempore petitionis: sed etiā tempore sententiæ. ff. de pe. hē. l. si quo tempore. Itē dic idem esse, si non possidebat aliqua tempore sententiæ: sed si postea reperit possidere, ex quo declarat reū principaliter petiti ad actorem pertinere: poterit executio peti super illis rebus nouiter possessis, ex quo probantur pertinere ad illam rem, & fiat hæc petitio sine lit. cōte. & fit summarie secundum Inn. hīc, & clarius quā no. Inn. in. c. conquerēte. & vide ad hoc. l. iij. ff. de pet. hē. & l. si a te. ff. de exce. rei iu. & qd in eis nota. Ex prædictis habes vnum modum defendendi hanc generalitatem libelli. Alium modum ponit hīc Innoc. in prin. dicens libellum incertum hīc admitti: quia hæc pertinentiæ petuntur hīc tanquam accessoria: vt no. §. de or. cog. c. cū dilectus. quasi velut Inn. quod in accessorijs libellus potest esse generalis & incertus: sed tu limita & restringe hoc dictum Inn. prout ipse not. in. c. si. de excō. pla. vbi dicit libellum posse esse incertum in accessorijs, quoniam sunt accessoria rei. i. quoniam talis res est: quod principaliter petitur, quod habet accessoria, vt est ecclesia: vel hospitale habet enim dotes suas & illa iura. & ad hoc lege hoc ca. Idē, quoniam sunt accessoria actioni in iudicio deductæ: vt in interdicto vñ vi. veniunt enim ex natura interdicti omnia mobilia & immobilia ibi existentia & omnia dāna & interesse: vt. l. j. §. rectissime. ff. de vi & vi ar. & idē sentit Inn. in verbo pertinentijs in fi. dicēs, quod vbi pertinentiæ non accedunt petitioni, vel rei: necesse est exprimere. Ideo dicit Inn. hīc, quod si quis petat omnia bona alicuius non est audiendus: nisi ea exprimat. Ratio, quia cum singularibus actionibus agatur non posset ferri certa sententia, quod fieri debet in actionibus singularibus: sed quoniam certum quid accedit petitioni, sicut est in dote statuta, & in iuribus parochialibus: certa dicitur sciri quod not. ¶ Ex his habes tres modos sustinendi hunc libellum. Primus est in gl. quia iudicium est hīc vniuersale: quia petitur vniuersa iura ecclesiæ. & sic sub nomine collecti uo ex iuris dispositione comprehendunt multa. Secundus est, quia pertinentiæ istæ erant accessoria petitioni, seu principaliter petite: quia de iure habet pertinentias. Tertius, quia erant accessoria interdicto vñ vi, de quo hīc agebatur. Veniunt enim omnia accessoria ad reū principalem, etiā si non exprimat: vt. §. dixi. Et ex his habes clarè hūc articulum: & materia ista generaliter explicatur i. c. j. de lib. ob. Ideo hīc vltra non dico. & per Inn. in. c. tanta. de excō. pla. vbi ponit quādam pulchra dicta. & in. c. certificari, de sepul. in. c. conquerēte. de offi. or. ¶ Sed nūc quæro, quia admittit iste libellus. Peto talem ecclesiam, seu talem rem cum pertinentijs suis. quid veniat appellatione pertinentiarum? Sol. dicit Inn. quod veniunt, quod statuto, vel consuetudine, vel lege deputata sunt: vt accedat: vt i interdicto vñ de vi statutum est, quod accedat etiā mobilia & damna. §. eo. c. grauis. l. j. ff. eo. quod autē. & §. rectissime. & multa alia, de quibus ibi no. Item hereditati accedunt omnia, quæ in hereditate inueniuntur, etiam si non fuerunt testatoris. ff. de peti. hære. Item petitioni ecclesiæ accedunt omnia, quæ ad ecclesiam pertinent de iure, consuetudine, vel statuto: vel sunt iu

ra eius parochialia: dos prima instituta: decima & hmoi. Castro autem nihil corporale est a iure deputatum: quod sit de eius pertinentijs, sed tñ ab omnibus & eorū statutis consuevit castris certum territorium assignari: b quod sibi in iurisdictione & datijs, debeat respondere secundum Inno. & hoc vltimū bene not. & idē Bar. in l. j. ff. de dam. infec. vbi vide: hospitali autē secundum Inn. sicut ecclesijs certa dos assignari debet: cū ergo petitur ecclesia, vel castrum: vel consimilia cum pertinentijs suis prædicta, sic eis deputata, siue sint temporalia, siue spiritualia peti intelliguntur. Et plus dicit Inno. quod si ecclesia habet aliqua temporalia deputata non prædicto, sed speciali iure acquisita: tunc nomine pertinentiarum non veniunt: sed tantum illa, quæ iure, vel consuetudine, vel statuto sunt deputata: fateretur tñ quosdam dicere contrarium. c ar. c. cū ecclesia. §. de causa pos. & proprie. vbi dicitur, quod omnia in iudiciū veniunt: nisi ea, de quibus specialiter actum est, ne venirent: sed Inno. respondet illud debere intelligi de his, quæ sub petitione comprehenduntur: quod non est hīc. Host. tenet contrarium dicens, quod imò idē est hīc: quia verbum pertinere latè patet. ff. de verb. sig. l. verbum pertinere. & pro Host. facit secundum Ioan. and. ff. de pub. l. si ego. §. idē ait. de vsufr. si Titio. de pa. do. inter socerum & cū inter. de dā. infec. l. dāni. §. si quis vicinas. in fi. pro & contra. j. de sentē. exc. c. si ciuitas. lib. vj. Sed Inno. limitat prædicta secundum qualitatem personæ petitoris: quia si episcopus petat ius episcopale in aliqua ecclesia sibi subiecta cum omnibus pertinentijs suis & possessionibus: non tñ veniet dos: sed omnia etiā postea acquisita. Nam ius speciale habet tam in possessionibus acquisitis tempore foundationis, quod postea omnia accedunt iure episcopali. Et eodem modo secundum eū, si petat temporalia. i. rationē de temporalibus, tanquam patronus de omnibus, rationē audire debet: & habent hæc locū: vt ipse dicit, vbi agit petitorio: secus, si ageret possessorio: quia tunc veniunt omnia: ratio patet ex prædictis: quia de natura interdicti vñ de vi, omnia veniunt. ¶ Hoc quod dictum est de patrono, vt sibi reddat ratio de temporalibus: dicit Host. non intelligendum de patrono laico. Ad illud enim non pertinent etiā temporalia, nisi quo ad denuntiationem malæ administrationis, & tuitionem & defensionem: vt ei subueniatur, ne vergat ad inopiam: vt patet. xvj. q. vij. filijs. & quod leg. & not. in c. nobis. & c. prætereā. Sed dic tu, quod idem sentit Innocen. & apertissime ipse not. in. c. cum vos. de offi. ord. vbi vide: sed non placet primum dictum Inno. Quare enim non veniunt omnia quocumque iure quæsitā, quoniam aliquis puta tanquam rector petit sibi adiudicare ecclesiam cum pertinentijs suis: cum si est rector. ergo debet administrationem omnium habere sicut quoniam petit episcopus ius episcopale cum pertinentijs in ecclesia: certè inspecta qualitate personæ vtri usque & iuris dispositione non videtur differentia in adiudicatione quæstorum in re specialiar. de dila. literę. & c. fi. de suc. ab inte. cū fi. lo. de lig. aliter distinguit. cuius opi. communiter non recipitur. Itē ipsemet Inno. aliud sentit in. c. conquerente. de offi. ord. & c. dilectus. de ca. mo. vbi sentit, quod petendo iura episcopalia

c. j. de transac. vbi renuntiando legi intelligitur etiā de lege spali: postea dedit concordiam. quod est quoddam spale rarissimum, & non venit: quod dā spale frequens & venit. arg. l. si si stulas. §. frumēta. ff. de cōtrah. emp. & qd voluit Bart. in l. sed & si quis. §. quæsitū. ff. si quis cau. & in l. Seio. §. medico. ff. de ann. leg. dixi in. c. j. de cōmo. Et ad illud quod venit quod est ex lege cōi, vel consuetudine allegauit glo. in pe. co. in verbo iuris. vnde quæ ibi dixi. Andr. Barba. Anto. Francif. ¶ Circa hoc, quod dicitur de renuntiatione generalis: dicas, quod renuntia-tio debet esse spalis: aliās non extenditur ad ignorata. per Spec. in ti. de excep. in ver. ij. in §. ceterū. & de renuntia. & conclusio. in verfi. pore ergo. per Bar. in l. sed & si quis in. §. quæsitū. i vlti. col. ff. si quis cau. & ad de, quod renuntia-tio de non opponendo aliquas exceptiones, valet per Spec. in tit. de renuntia. in ver. quæro. & in verfi. quid si quis. & habet per Bar. in. §. quæsitū. & per Cy. in l. penul. C. de pac. & p. Alex. post Barto. in l. quæq. ad Ma cedo.

scopalia, veniunt tantum debita de iure cōmuni, & non de iure speciali. aliud sentit in. c. fi. de of. ar. & doct. in. c. cōstitutus de re. do. & ibi p. gl. & Inn. & Io. an. qui cōcordando op. contrarias distinxit, q. si aliqua percipiuntur de iure speciali loco debiti iuris communis: illa veniunt petendo simpliciter iura ep̄alia, secus si illa non sunt subrogata in locum debiti de iure cōmuni, tunc enim veniunt debita de iure cōmuni tantū. d. Anto. reducendo multa dicta doc. sparsa sic distinguit: q. aut petitio datur in materia, q. nō pōt comprehendere, nisi debita de iure speciali: vt puta, quia illi, qui petit debentur de iure cōi: & tūc veniūt debita de iure speciali. de offi. ar. c. dilecto. & quod ibi nō. Inno. Aut pōt cōprehendere vtroq. iure debita: & tunc si debitū specialiter est de iure cōmuni, licet determinatio est de iure speciali: & tūc tale debitū includitur. Exemplū ex no. in. c. certificari. de sepul. Si ex toto est de iure speciali succedit tñ loco debiti de iure cōmuni & includitur, vt no. doc. in. d. c. cōstitutus. vbi vide. Si aut nō succedit loco debiti de iure cōmuni, sed habet originē de iure speciali: & tunc si habet originaliter approbationē à iure cōi: vt dos assignata ecclesie vel hospitali, & includitur, vt hīc voluit Inn. Si aut est omnino debitū de iure speciali: vt quando est debitū ex privilegio, vel pacto, vel simili iure speciali: & tūc illud qd venit, venit vt accessorium ad debitum de iure cōmuni & tunc includitur, vt in. c. auditis. de prescrip. & qd ibi a no. de denarijs sancti Petri. Si verò illud venit principaliter: & tunc non includitur, nisi verba sint ita latissima, q. hac importarent: vt est verbum pertinere, prout voluit Hosten. hīc. Hec verba. d. Ant. ex toto non placent. Ratio patebit ex statim dicendis. Vnde essem in hac noua opi. vt aliud sit petere simpliciter iura ep̄scopalia, & aliud petere iura ep̄alia cum pertinentijs suis: aliud petere simpliciter ecclesiam, seu cum pertinentijs suis. Primo casu, quando simpliciter petūt iura ep̄scopalia, si probationes fiunt etiam generaliter: vt si ep̄s inducit pro se ius cōmune: si est inferior, probat simpliciter iura ep̄alia sibi deberi. & tunc veniunt tantum ista iura ep̄alia, quæ debentur de iure cōmuni tantū: vel surrogata in locū illorū debitorū de iure cōmuni, iuxta no. in. c. cōquerete. & c. cōstitutus. & hoc casu intelligo pcedere dicta doc. ibi. In dubio enim generaliter loquendo, & probando restringuntur ad ius commune. ar. in. c. in præsencia. de proba. Aut petunt iura ep̄scopalia simpliciter, sed probant multa iura ep̄alia vltra ius cōe, & tunc dico oīa venire siue statuto, siue cōsuetudine, siue dispositione speciali illa sunt iura ep̄alia: ex quo probant debita. Ratio est, q. intentionē dubiā ambigūā & gñalē actoris interpretamur largissimē secūdū fauorē suū, dummodò probationes postmodū sint clare & aperte. vnde potest dicere actor: ego intelligo ita largissimē prout dixerūt testes. Satis enim est, quod ex largissima significatione poterant illa comprehendere: nec est theoricā Bar. in. l. si quis intentione ambigua. ff. de iu. & optimē facit ibi text. secundū illam lec. Ad idem. c. cōstitutus. de re. do. iuncta glo. vbi libellus largissimē interpretatur. & in. c. in præsencia. de proba. Nā ibi ex generalitate probationis, non libelli, succubuit actor. facit. l. solemus. ff. de iud. & c. cū ecclesia. de causa pos. & proprie. Omnia enim veniūt in iudiciū, quæ possunt ex verbis comprehendere. & sic pōt saluari opi. cōtraria, quā hīc refert Inn. Si autē petuntur iura ep̄alia cū pertinentijs suis, & tunc omnia veniunt etiam ex significatione nō ita larga voluit Hostiē. sed in hoc differt iste casus à precedenti: quia si primo casu fit condemnatio simpliciter in iuribus ep̄alibus, aliter non facta probatione de iure speciali, fiet executio in illis dū taxat, quæ debentur de iure cōmuni: sed si fit cōdemnatio in iuribus ep̄alibus pertinentijs, tunc fiet executio in omnibus, quæ probant summarie esse iura ep̄alia: vel

ad ea pertinere. Sicut dicimus in simili in petitione hereditatis cōdemnatio secuta: vt in. l. iij. ff. de peti. hære. & qd. s. dixi, & quod nō. Inno. in. d. c. conquerente. Si verò petita fuit ecclesia simpliciter: puto, q. omnia qualitercūq. pertinentia ad ecclesiam veniant non principaliter, sed accessorie: quia vt. s. dixi ecclesia est quid vniuersum: & omnia bona possessa per ecclesiam, sequuntur eam. Sicut enim in petente hereditatem veniunt omnia bona spectantia ad hereditatem: licet aliter non specificentur: vt. l. item veniūt. ff. de pet. hære. ¶ Itē si monasterium apprehendit possessionem alicuius, tanquā monachi per cōsequens apprehēdit possessionem sine alia apprehensione reali olim, quæ habebat ingressus, vt nō. in aut. si qua mulier canonizata. xix. q. vlti. est etiam glo. Accur. in dicta aut. facit quod not. in. c. in præsencia. de proba. facit regula accessorium. libro. vj. Sicut videmus in multis iuribus, quod simpliciter fit restitutio, vel ad iudicatio, vel petitio ecclesie, vel collatio: aliter de bonis ipsius non facta mentione: quia illa transeunt, & veniunt accessorie ad ecclesiam: vt in. c. conquerente. de rest. spo. & in. c. in literis. & c. item cū quis. & c. cū venissent. eo. tit. cū multis si. Ad idem. l. si adoptauero. ff. de pcar. vbi dicitur, q. si adoptauero eum, qui precario possidet: ego quoq. precario possidebo: vt. l. arrogato. ff. de ado. bona enim sequuntur possessore. Ex hoc infero, q. verbum cū pertinentijs & possessionibus suis. & c. nihil hoc casu addit. quia exprimitur, q. tacite inerat. Sicut in simili no. Bar. in. d. aut. si qua mulier. vbi dicit paria esse, quod quis ingrediatur religionē simpliciter offerendo se, vel offerendo se cum suis: quia tacite offerendo se & sua videbantur oblata accessorie. Dico tamen, quod veniunt bona secundum qualitatem petitoris. Nam si episcopus petit sibi ecclesiam adiudicari, veniunt bona respectu iurium ep̄aliū: si sacerdos tanquam rector: tunc veniunt bona respectu administrationis. & idem in similibus, vt sentit hīc Innocen. cōsiderata persona petitoris. & hac no. q. puto satis vera & clara. ¶ Sed quæro qualiter procedetur circa pertinentias: cum actor dicit aliquid pertinere, seu esse de pertinentijs: & reus negat. Sol. ista glo. in ver. sed qualiter. dando theoricā, q. in principio iudicij accipim⁹ id, quod vtile est actori: b in medio verò æqualiter pro vtroq. præsumim⁹: in fine vero pro reo. Quasi velit dicere, q. libellus debet largissimē interpretari in fauorem actoris: vt omnia veniant, q. possunt venire ex significato verborū: sed in fi. fit interpretatio pro reo: id est nisi actor probet intentionem suam, reus absolendus est. vnde dicit actorem debere declarare in processu, quæ sunt pertinentia: aliās non fiet executio. Io. Cal. dicit quod in quacūq. parte iudicij proponatur per actorem semper fiet interpretatio pro reo. ar. l. Pompo. ff. de ver. ob. Sed tu aduerte. Nam Bar. facit mentionem de hac theoricā gl. in. l. si quis intentione. ff. de iudi. & dicit eam esse truffam, concludens, q. siue actor proponat, siue reus, semper debemus accipere, quod est vtile proponenti, ex quo verba hoc patiuntur. Sed si probatio illius propositionis est ambigua: tunc nō prodest: quia dubia probatio nō releuat probantem. c. in præsencia de proba. & l. neque natales. C. de proba. Nec valet, si proponēs dicat se sic intellexisse: quia testes sic intellexerunt. secus quando probatio est clara & aperta: & tūc potest dicere. Ego sic intellexi, prout testes dixerūt. Potest enim suam intentionem declarare, ex quo verba patiuntur & probatio est clara. & ita debet intelligi. l. si quis intentione alleg. in glo. & alia iura, quæ hīc subiunguntur in glo. vt. d. c. in præsencia. sed quod ad terminos questionis glo. dicendum est, vt colligitur ex prædictis. Nam in iudicijs vniuersalibus non compellitur declarare in processu: sed sequitur cōdenatio ita generalis: tūc satis erit tpe executionis pbare illud esse de pertinentijs

SEBASTIANI.

a ¶ Si verò. An in dispositione gñali veniat illud, qd competit de iure speciali: vide do. Iaso. in. l. postq. liti. col. pe. & vlti. C. de pac.

SEBASTIANI.

b ¶ Actori. Vide Ias. in. l. nō est nouum. C. de eden. vbi mouet diffi. q. imò in medio magis faueat reo, q. actori. & ibi refert limitationem Alex. q. non pcedat cōis doctri. q. est diuersa ratio in reo, q. in actore.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

vt in. c. inter dilectos. in fi. de dona. & c. cum venerabilis de reli. do. Sed i alijs iudicijs pcedit gl. vt fiat declaratio in processu, de quo dicendū est: vt plenē dixi in cavi. secundo. de lib. ob. & per Inn. in. c. conquerente. de offi. or.

- 15 ¶ **¶** Quare hic pro parte hospitalis proponebatur, q̄ diutius hic possederat: an sufficiat probare, q̄ quandoq̄ possederit ad effectum consequendi restitutionē. glo. in ver. diutius. qd̄ non: secus dicit in dominio: q̄ ibi sufficit probare, q̄ fuerit dñs ad hoc, vt habeatur pro dño: secus in possessione. Et reddit diuersitatis rationē, q̄a dominiū non ita de facili perditur, sicut possessio. Et hanc opi. gl. tenuerūt Ioā. & Gof. sed Io. and. dicit, q̄ salua eorū pace hæc ratio non concludit id, ad qd̄ inducitur. Non enim loquitur: facilius perditur: ergo si possedi, nō præsumor possidere. Hæc etiā tenet Host. qui sequēdo opi. Pla. & Hug. dicit, q̄ quanuis possessio facilius amittitur quā dominium, is tamen qui probat semel se possedisse: adhuc præsumat possidere: nisi contrarium probetur. ff. de acqui. pos. l. iij. §. in admittenda. & seq. & §. si seruus. & facit tex. ibi, *nam constat possidere nos, donec aut nostra voluntate disceserimus: aut vi deiectionis fuerimus.* Ergo qui hæc dicit, hæc probet. ff. de proba. l. eum, qui. Nam si dico, q̄ nunq̄ habui animū amittēdi possessionē: magis credendū est mihi, q̄ alij: ex quo de animo meo queritur: vt j. de ho. c. significasti. Et hanc opi. finaliter sequitur hic Ioan. and. pro qua facit. l. non ignorabit. C. de exhi. & l. si creditor. C. de pig. ac. & j. eo. c. olim. in fi. & maximē hic procedit secūdu eū in facto recenti. Refert tamē quosdā distinguere inter possessionē vetustam & recentē. Alij vt Odof. distinguunt inter eū, qui asserit se possidere & eū qui negat: vt in primo casu præsumat possidere, secūdo non, cū negando appareat eum habere animū dimittēdi possessionē. hæc etiā ponit glo. in. l. siue. C. de proba. & vide qd̄ no. Spe. de acti. & pet. §. sequitur. vers. quid si ago. & de pet. & pos. §. j. ver. quid si peto. Do. Anto. colligendo dicta Legistarū & canonistarū sic distinguit. Si allego me possidere ad mei comodū eo, q̄ possedi: præsumor possidere: nisi aliter probetur rationibus præalle. Et hoc credit siue sit mobilis, siue immobilis^b res. licet quidā dicūt secus esse in re mobili. de quo in Spec. in ti. de pe. & pos. §. j. ver. quid si peto. Licet enim secūdu eū possessio rei mobilis sit vilis & abiecta: & de facili perdat^r & citius, q̄ immobilis: vt. ff. de acqui. pos. l. si re mobilem. non tñ præsumat, vt perdat^r: nisi aliquod accidens detur, q̄ non præsumat nisi probetur. & hæc vera: nisi detur aliquis actus intermedius aptus ad priuationē possessionis: vt no. §. de causa pos. & proprie. c. cū ecclesia. si verò allego me nō possedisse, seu possidere altero allegante me possidere. & tunc si habeo causam possidendi ab eo præsumor possidere. C. de pig. act. l. si creditor. vbi creditor præsumat possidere pign⁹: nisi probetur se perdidisse. & si non habeo causam: tunc si possidebā tēpore lit. conte. hodie præsumor possidere, vel dolo desisse possidere. C. ad exhi. l. ignorabūt. si nō constat me possedisse tēpore motæ litis: & nego me possidere dicenti incumbit onus probandi: q̄a solo animo illā perdo. & q̄a de animo meo in possidendo solū mihi creditur. de homi. c. significasti. no. gl. insti. de ac. §. sic itaq̄ hic i effectu ponit Bar.
- 16 in. l. siue. C. de proba. ¶ **¶** Ex his inferit, q̄ si nō viuit ille qui possidet præsumat ad diem mortis possedisse: siue hæredes negēt, siue asserant: q̄a ipsi non possunt declarare animū defuncti: vt no. in. l. Pompo. scribit si frumētū. ff. de rei ven. & in. l. inter stipulantē. §. j. ff. de verb. obli. per Bar. Asserunt enim hoc casu præsumptiones. §. posita: q̄a mutatio volūtatis tanquā accidens nō præsumat: nec iactatio rerū suarum. Idem volunt Do. de Ro. deci. cxx. aliās cccxix. vbi dicunt, q̄ si probetur aliquem possedisse beneficium in vita sua, qd̄ vsq̄ ad mortē præsumitur possedisse: q̄a mortuus nō negat: & quia nō pōt haberi pro de

relieto nuda voluntate: de renun. c. admonet. Nec est præsumptio habitus p derelicto: de renun. c. super hæc de sol. c. fi. prædicta mihi placent: nisi quo ad vnū membrum: videlicet, q̄ vbi dicit, q̄ si nego me possidere: nec habeo causam ab actore: nec probatur me possedisse tēpore lit. cōte. q̄ nō præsumor possidere, licet probetur me olim possedisse. Hoc enim non puto procedere in re mobili: saltē in ratione detentionis. licet enim solo aio possit desinere possidere: tamen solo animo desinit detinere, sed requirit factū, qd̄ nō præsumat nisi probetur: vt. §. dictū est maximē in præiudiciū alterius. ar. regulæ semel. de reg. iur. lib. vj. aliās aut magnū præiudiciū posset actori generari: cū mobile possit reus occultasse ante lit. cōte. & tūc negaret se possidere: & probatio fortē esset actori impossibilis. Nec habet fortē actor aliā actionē personalem contra eū: sed in re mobili non est tantū præiudiciū quia si tu non possides, nec detines, remanet possessio vacua, ad quā dominus pōt habere propria autoritate recursum, iuxta no. per Innoc. in. c. querelā. de elec. facit ad prædicta in ar. l. in ciuile. C. de fur. Et ex prædictis cōcludo glo. hic nō bene dicere in eo, qd̄ sentit nō sufficere ad consequendū restitutionē probare possessionē de præterito & eam allegare de præsentī. & maximē cōtra gl. facit. d. c. olim. iij. eo. ¶ **¶** Pro hoc etiam dico Inn. non bene dixisse, in. c. qualiter & qñ. ij. de accu. vbi dicit, qd̄ agens hoc interdicto debet pbare se possedisse illo die, quo fuit spoliatus. Itē quod dies est de substantia secūdu eū alleg. l. j. §. interdictū aut. ff. de vi & vi ar. Dico enim, q̄ satis probat se possedisse tēpore spoliationis, ex quo probat de antiqua possessione. & nunc allegat possessionem tempore spoliationis, quod procedit etiā respectu præscri. probandē: vt no. Barto. in. l. celsus. ff. de vsuca. Nec obstat interdictum autem. Solū enim dicit quod hoc interdictum datur ei, qui cū deijceretur possidebat: sed iste iam præsumitur possedisse tempore spoliationis, ex quo probat possessionē per prius. & possit saluari dictum Inn. quod dies est de substantia. s. in effectu: quia oportebit probare qd̄ ita possidebat. s. verē vel præsumptiuē. Quedā enim sunt q̄ eo ipso probamus, qd̄ nō probatur cōtrarium: vt no. in. l. j. C. de fide instru. & iure hast. fil. lib. x. Et per hoc habes hunc articulū vt ille plenē examinatur. Et si vis saluare gl. posses dicere, q̄ non sufficeret probare. q̄ qñq̄ possederit: nisi probetur spoliatio quia duo habet probare restitutionē petens: scilicet possessionem, & spoliationem: vt in. c. consultationibus. de offic. dele. vnde licet probādo possessionē de præterito præsumatur continuatio possessionis. Per hæc tamen non probatur spoliatio. & hoc voluit glo. relata ad petitionem actoris: q̄a solū faciebat mentionem, quod ille possederat. Ratio tamen glo. est falsa. ¶ **¶** Secundò principaliter no. ex gl. q̄ petenti re ratione dominij, sufficit probare dominij de præterito: q̄a olim dominus hodie præsumat dominus. Idem Inn. in. c. nouit. prope finē. de iu. & probat in. d. l. siue. C. de proba. & sic sufficeret probationē concludere præsumptiuē pbatōe tamē iuris qualis est ista. Sic dicimus in dicto testis: vt no. Bart. in. l. j. ff. si cer. pet. aliās secus. per. c. in præsentia de proba. hæc vera indistincta secūdu omnes quādo allegat se dominū: q̄a discessio vel desertio animi, nō præsumitur: nisi probetur. maximē, quia non præsumitur quis iactare suum de renun. c. super ho. c. & locum de indebito. ff. de proba. Si verò constat, quod olim fuit dominus: sed nūc negat se esse dominum: dic secūdu. d. Aut. q̄ si constat eum non possidere, adhuc præsumitur dominus: quia solo animo nō potest perdere dominium retinēdo possessionem: vt. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Si verò negat se dominum & possessorem, vel constat: qd̄ nō possidet præsumitur non dominus: vt. d. §. differentia. cum nuda volūtate non retinēdo possessionē possit dominium

a ¶ Præsumor possidere. Adde Are. cōfil. lxxvj. Alexā. cōfil. cxxxij. j. li. & cōfil. lxxx. ij. lib.

c SE B A S A P I.

b ¶ Siue immobilis. Vide Alexan. in l. ij. col. ij. versicu. not. ex text. C. de testamē. & Are. in l. pōponius. §. accessiones. ff. de ac. pos. Alex. in cōfil. lxxxix. i. c. excel. lentissimi. colum. fi. in quinto volu. Vide ad hoc. do. Fran. cur. in cōfil. xxij. inci. sup eo qd̄ queritur. col. j. circa fin. Aretian. cōfil. cix. incip. pcedē. vbi tenet, q̄ in reb⁹ mobilibus præsumitur possessionis continuatio contra Abb. a hic.

c ¶ Et spoliationē. Adde videndum in dubijs. Roma. cōfil. lxxij. & cōfil. xxxij.

minu haberi pro derelicto: hec vera sunt in his q̄ nuda voluntate possunt perdi: vt in rebus priuatis. In beneficiis idem quo ad praiudiciu negantiu: sed non superioris: vt in c. admonet. & in c. qd̄ in dubijs. de renu. semel ergo beneficiatus semper præsūm̄ beneficiatus: nisi probetur contrariu: q̄a in perditione requiritur factum extrinsecu: qd̄ non præsūmitur. de offi. dele. cū in iure. ff. de proba. l. & qui. ¶ Sed an dominus præsūm̄ possidere? do. An. q̄ nō oportet enim q̄ probet possessionem adeptam fuisse. facit. l. traditionibus. C. de pac. & l. cū res. C. de proba. Ego alle. tex. valde no. in c. olim. iij. eo. vbi probatur, q̄ episcopus non fundat intentionem suā de iure cōmuni in dioecesi sua respectu possessionis, licet respectu proprietatis: vt in c. cum venerabilis. de relig. do. cū fi. Nihil habet cōe proprietatis cū possessione: vt. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acq. pos. vno ergo posito, non ponitur reliquum: quia ex separatis non fit illatio. in capi. ij. de transla. Episco. & l. neq̄ natales. C. de proba. ¶ Sed q̄rit, an possessor præsūm̄ dominus? b. glo. in l. quidā in suo. ff. de cōdi. insti. dicit, quod si utebatur: vt dominus præsūm̄ esse dominus: sed glo. apertius tenet contrariu in l. cū res. C. de proba. sentit in l. ij. eo. tit. Sed tu plenissimē de hac materia, vide per Bar. in d. l. quidam in suo. vbi inter cetera dicit, q̄ si dñum principaliter deducitur, non sufficit sola possessionis probatio. & hoc est verissimū & probat. in d. l. cū res. & in c. fi. de causa pos. & proprie. & in l. fi. C. de rei ven. pro hoc, qd̄ s. dixi in p̄cedēti. q̄ imō plus dicit Inn. in c. illud. in fine. de p̄sum. q̄ si quis probaret, quod domū, vel possessionē aliquā possedisset aliquāto tēpore pro sua: & sup hoc haberet famā vicinā q̄ nō debet obtinere super dñio: sed debet probare legitimū titulū. qd̄ singulariter no. Sentit enim q̄ possessio aliquo tēpore continuata, tanq̄ à domino etiā cū fama vicinā de dñio: non nō probat dñiū. Idē tenēt Domi. de Ro. deci. cccxxvj. aliās. cccxxx. vbi dicūt, q̄ si vendico castrū ratione dñij vel quasi: & probo per testes, q̄ pater me⁹ possedit, dū vixit: & habitus & reputat⁹ fuit pro dñio publicē cōmuniter & notoriē: nō sufficit ad obtinendū, nec in rei vendicatione: nec in publiciana: nec in rem actio. Nec in rei vendi. q̄a per hoc nō probat dñiū: nec fama est sufficiens probatio: vt not. in l. iij. ff. de test. in c. veniens. eo. ti. iij. q. iij. c. si testes. §. itē sape. non in publiciana: q̄a ad quasi dñum requirunt quatuor. s. q̄ probet titulus habilis ad transferendū dominium itē traditio vera pos. & possessionis amissio. ff. de pub. l. j. & ij. & iij. per totum. & vide de ista publi. in c. Abbate sanē. per glo. de reg. iur. lib. vj.

¶ Vlti. circa istā^c materiā pōt queri, an ex detentione præsūmatur possessio. dicendū, q̄ sic: d. vt no. Inn. in c. cū olim. ij. de priui. vbi dicit, q̄ detinēs p̄sumitur possidere. Idē tenet Pau. in c. in literis. §. eo. tit. & pro hoc vt lit. nō cōte. c. qm̄. §. q̄ si super. q̄ p̄cedit etiā in dicto testis: vt si dicat, q̄ vidit talē detinere, p̄sumit q̄ possidebat. Nā officiu testis est deponere super facto sed ex facto orit iuris p̄sumptio qd̄ tenet Bar. in l. stipulatio ista. §. hi. qui. ff. de ver. obl. & Pau. in d. c. in literis. & hac no. Et ex his oībus habes quinq̄: an olim possessor hodiē præsūm̄ possessor: & an olim dñs hodiē præsūm̄ dñs: & an dñs p̄sumat possidere: & vtrū possessor p̄sumat dñs: & an detentor p̄sumat possidere. ¶ Op. dicit hīc q̄ vtraq̄ pars pduxit testes. videt enī, q̄ solus actor debebat audiri: q̄a restitutionē petens nō tenetur respondere aduersario ante restitutionē. c. fi. de or. cog. sol. gl. in ver. pars. q̄ reus hīc defendebat super possessorio: nō aut aliquid de nouo petebat, & ponit multa exempla. Item secūdū Gof. hīc poterat ep̄s probare, quod ipse possidebat tēpore quo aduersarij dicebāt se eiectos. Et regulariter dic, qd̄ admittitur omnis exceptio detrahens iuri agendi possessorio. & multā aliā exceptiones admittuntur contra agentē

possessorio: vide bo. gl. iij. q. j. in summa. & c. ex insinuatione. de procu. & in Spec. de pet. & pos. §. j. & quod plenē dixi in c. in literis. & in c. itē cū quis. §. e. Hec p̄cedūt intelligēdo, q̄ hic agebatur possessorio tantū. Sed Host. qui intellexit, q̄ hīc fuerat actum super petitorio & possessorio: dicit, q̄ hac gl. dicit contra tex. in quo dicitur, q̄ super vtroq̄ agebatur: & ponit ibi text. testes producerent & c. q̄a fratres prodixerunt super eo, q̄ spoliati erant, & q̄ ad eos spectabāt petita: ep̄s verō super eo, qd̄ erat in dioecesi sua, & ipse rationabiliter possidebat.

¶ Ego dico, q̄ le. gl. magis applaudit literā. licet enim sup vtroq̄ causa fuerit cōmissa, tamē fratres vident intrasse iudiciū possessoriu dūtaxat. & hoc clarius liquet ex verbis snā secūdū q̄ interpretamur libellū dubium: vt no. in c. inter dilectos. de fi. instr. ¶ Opp. & videtur, q̄ licet ep̄s iste non spoliauerit tamē satis est ipsum possidere rem inuagam, quoniā in rebus ecclesiasticis agi potest possessorio, contra quemlibet possessorem. iij. q. j. c. reintegranda. Item quilibet possessor conueniri potest iudicis officio. ar. de app. cap. bonā. sol. glo. in ver. interdictum. sentit istos fratres succubuisse propter ineptam petitionē, seu actionē: quia non debebant intētare interdictum, vnde vi. cum hoc casu non habeat locū: sed debuissent agere remedio canonis, reintegranda. vel officio iudicis. ¶ No. bene ex ista glo. primō dum sentit, quod cōtra singulārē successorem succedentem in vitiū competit interdictū vnde vi. & sic sentit, q̄ in casu cap. sape. eo. agatur interdicto vnde vi. sed tu dic de hoc, vt

plenius dicef in illo. c. sape. ¶ Secundō not. ex gl. qd̄ cōtra possessorem, qui nō spoliavit potest agi per eū q̄ possessionem perdit officio iudicis ad consequendā possessionem. vide tñ Host. in c. accedens. j. §. vt lite nō conte. & qd̄ ibi dixi. & per Inno. in c. post electionē. de concess. preben. circa fi. ¶ Tertiō no. ex ea gl. q̄ c. reintegranda inducit specificū remediū circa recuperationem possessionis separatū & distinctū ab alijs remedijs possessorijs & sentit glo. ista, quod istud remedium competit dūtaxat pro rebus ecclesiasticis. Inno. tamen aliter sentit hīc circa intellectu hui⁹ cap. Ego aliās in facto cōsului super intellectu huius ca. ideō aduerte latius & clerius ceteris scribentibus: quia iste, punctus est quotidianus. Reperio enim in hoc tres principales intellectus. Primus colligitur ex dictis Inno. hīc, vbi videtur velle, q̄ ille canon nō inducebat specificū & nouū remediū: sed est declaratorius & approbatorius aliorum remediorū: vt sic volens agere posses. agat iudicijs aliās competentibus: vt si dolo perdidit: agat actione de dolo. Si metu, actione quod metus causa. & sic de similibus: nō autē agere potest conditione ex illo canone. & sic intelligit Host. dictum Inn.

Et quanquam iste intellectus communiter non recipiatur à doct. quod ipsemet Inno. sentit contrarium in c. sepe. eo. & c. querelam de elec. attamen pro hoc intellectu multū facit tex. hīc enim simpliciter fuit actū ad restitutionē: nec fuit expressum nomen alicuius interdicti, seu actionis: & tñ q̄a nō cōstitit ipsum ep̄m spoliasse, vel spoliari mādasse, seu spoliationē ratā habuisse pronuntiatū fuit cōtra actore: q̄a nō habebat locum interdictū vñ vi. & sic videt q̄ ca. reintegranda. nō inducit specificū remediū possessoriu cōtra quēlibet possidētē: aliās isti fratres hoc obtinissent: cū c. reintegranda. p̄cesserit. c. cū ad sedē. Et papa videt hīc innuere, q̄ p̄ possessione recuperanda cōpetit dūtaxat interdictū vnde vi. Nā si bene ponderet iste tex. in modo agendi æquē poterat cōprehendi cōdictio. c. reintegranda. si induceret specificū remediū, sicut interdictū vnde vi. Itē pro isto intellectu fortius adhuc restringit. c. sape. §. eo. vbi papa induxit nouū remediū possessorium contra rigorem iuris civilis in odiū eius, qui sciēter successit in vitiū. & hoc p̄pter periculū animarū: ne actor ex defectu probationis dñij, perdat

a ¶ Possidere. Adde videndum in dubijs Rotē, dubio decimo.

b ¶ Præsūm̄ dñs. Adde Fran. Aret. cōf. cxlix. & c. iij. Alex. cōf. x. iij. li.

c SEBASAPI.

¶ Circa istam. Idē tenet Alex. in l. stipulatio ista. §. hac quoq̄. ff. de verb. obl. obl. Et idē Alex. in consilij. incip. viso & discussio p̄cessu. col. vlti. in j. vol. Bald. in l. j. col. fin. C. de fer. fugi. vbi dicit, q̄ ex detentione & fructuum perceptione præsūm̄ possessio civilis. de quo etiam per Fely. in c. causam quā. colum. pe. de p̄scrip.

ZACHARI.

d ¶ Dicendum, est q̄ sic. Adde idē tenere glōf. & Cy. in l. obmaritorū. C. ne vxor, p̄ ma. Bald. consilij. xxvj. incipi. in Christi nomine amen. qui detinet & c. vol. j. idē in l. iij. q. xj. C. de ferui. & aqua. & Archid. in c. pontifices. vj. q. j.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASTIANI.

a ¶ Non vitiosum.

Hoc tenet Alex.

in cōsil. xxxvij. in

iiij. col. & in cōsil.

lj. in. j. col. & in

cōsil. xcij. i. iij. col.

in. j. vol. & in cōsil.

vj. in. j. & iij. col.

in. iij. vol. & i cōsil.

j. col. vlt. in. iij. vo.

& in cōsil. xliij. in

eo. vol. De hoc re-

medio canonis re-

integranda. vide

per Sozi. in cōsil.

lxij. incip. in pñti

ver. Tertia cōclu-

sio in. j. parte. & in

cōsil. lxxvj. inci. in

causa. versi. iij. vi-

dēdū est in secūda

parte. Nunquid

aut cōpetat tā lai-

cis, quam clericis.

ponit Aret. in. l. rē

que nobis. ad. ff. de

acqui. pos.

b ¶ Ioā. Cal. Adde

Lap. alleg. lxij. vbi

ei⁹ causam refert.

c ¶ In foro civili.

Adde videndum

Alexā. cōsil. vj. iij.

li. vbi dicit, quod

Io. de Imo. hic di-

cit, q in practica

seruaretur opin.

Ant. de but. & d.

Alex. dicit, q illa

obseruatur: & qd

eandem opi. tenet

Ro. in. l. rem quā.

ff. de acqui. pos. &

eandē opin. tenet

Alex. i multis suis

cōsilijs: vt per te

videre poteris. &

vide Ang. eandē

opi. tenentē cōsil.

elvj. quē etiā alle-

do. Alex. alle. con-

sil. licet nō eodem

numero.

ius suū in effectu: vt ibi dicitur. Si ergo. c. reintegranda. induxisset specificū & generale remediū ad possessionē recuperādam, nō esset opus remedio. c. sēpe. postea introducto: cum illud comprehendere sub illo canone antiquo: & tamē tex. in prælleg. c. sēpe. apertē videtur innuere, q tempore illius. c. non erat proditum remediū possessorū contra nō spoliātem, etiam si scienter successit in vitiū: sed solū procedebatur secundū rigore iuris ciuilib: q coloratē responderi posset papam illud remedium. c. sēpe. induxisse propter opiniones, q erant sub intellectu illius. c. reintegranda. Sed hęc responsio faciliē tolli pōt: quia papa debuisset & facilius potuisset declarasse intellectum illius. c. reintegranda. q inducere illud remediū. c. sēpe. cū longē melius fuisset prouisum declarando intellectū illius text. quā inducendo remediū illius. c. sēpe. Item, quia papa apertē videbatur innuere in. d. c. sēpe. quod nullū remediū tunc cōpetebat. Item pro hoc facit principi. illius. c. reintegranda. dum dicit omnia reintegranda spoliatis & eiectis epīs: & sic dūtaxat in principio facit mētionē de spoliatione: super qua prius prouisum erat. vnde non est verisimile quod voluisset introducere nouū remediū, ex quo incepit a casu aliās prouiso. & hoc quo ad primū intellectum illius. ¶ Secundus intellectus principalis illius cap. elicitur ex dictis Inn. secundū qd alij aliter intelligunt. Inn. vt hic refert Ioā. Cal. videlicet, q. c. reintegranda. colligat oīa remedia sparsa in iure, & colligit in vnum & coniungit ea: vt sic sufficiat probare actori illud, ppter qd aliquo iuris beneficio possessio venit restituenda: vt sic nō introducat remediū de nouo, sed complectatur oīa remedia antiqua. Et pro illo intellectu pnt adduci nō p Bar. in. l. j. ff. ad leg. falc. vbi dicit, q statutū loquens in materia iuris, introducit saltem actionē de nouo. & huic intellectui, videtur applaudere litera illi⁹. c. reintegranda. vbi tm exprimunt ea, sup quibus aliās erat à iure prouisum. & licet ibi subijciat clausula gñalis, dū dicit p quācūq in iustas cās: sic debet intelligi de similib⁹ expressis. Nā clausula generalis sequens intelligit secundū species precedētes. in cle. nō pōt. de pecu. in. c. sedes. de rescrip. & l. f. §. cui dulcia. ff. de vi. triti. & oleo leg. ¶ Terti⁹ principalis intellectus illi⁹. c. est, vt inducat nouū & specificū remediū possessorum cōtra quēlibet possessorē, etiam non vitiosum. & iste intellectus videt hodiē cōis, & tenet cū gl. hic in. d. c. sēpe. & ibi clarē dicit cōditionē canonis cōpetere cōtra quēlibet possessorē etiā ignoratē. & ibi Inn. in. c. querelā. de ele. Gof. in summa eo. §. & sciē dū. & in pāl. c. sēpe. & idē Arch. in. d. c. reintegranda. Ho. hic in summa. e. §. iij. ver. sed cōdōne. Idē Io. cal. b & Ant. de but. Io. de lig. & ferē oēs sequentes & maximē Bar. in duobus locis in. l. fi. C. de fur. & l. rē q. ff. de acqui. pos. & l. fi. colono. C. de agri. & cēsi. lib. xj. Et qd iste intellectus videat durus p ea, q dixi. §. in primo intellectu: attamen qa minimē sunt mutāda, q certā interpretationē semp habuerūt. l. minimē. ff. de legi. & c. cū dilectus. de cōsue. Nec faciliē discendi debet ab eo, qd dicit equū visum est. arg. in. l. in reb⁹. ff. de cōsti. prin. & qa aliās sic practicatū extitit: vt nō. Lopus sua allegatione. lij. à qua practica recedi nō debet: cū de interpretatione legis qrit: vt. l. fi. de interpretatione. ff. de leg. quapropter in cōsulēdo, vel iudicādo nō est ab hoc intellectu recedēdū. ar. c. ne innitaris de cōsti. Et p hoc intellectu inducitur primò equitas, q in rebus dubijs seruāda est. de trāsac. c. fi. & l. placuit. C. de iud. Nā cū difficilimū sit probare dñium: vt not. in. l. cū res. C. de pba. durū est, qd cadenti à possessione, psertim ecclesiā, nō cōpetat aliqd remediū pos. cū fortē trāsue. rit per multas manus: maximē cū succurrat ecclesiā iudicis officio, etiā si per negligentia perdidit possessionē: vt in. c. accedens. prælleg. vt lit. nō conte. secundū notabilem intellectū Host. Pro hoc faciunt etiā verba illius. c.

reintegrāda ibi: quacunque conditione temporis, vel captiuitate. & c. & ibi: per quascunque iniustas causas. & c. quā verba nō sunt solū declaratoria & cōpletoria, sed etiam dispositiua & gñalia nouū & gñale remediū inducētia. Debēt insuper verba legis intelligi, vt aliquid inducāt, & nō in casu aliās per multa iura prouiso. ar. i. l. q. labeo. ad Car. & l. Domitius. de test. l. j. ad muni. in fi. Facit, qui cle. vel vo. c. rursus. & c. cū iure. de offi. dele. in decisa. Itē multū coadiuuat hūc intellectū. c. cū ecclesia. iij. q. ij. vbi tex. innuit omnia esse restituenda, quē contra voluntatem rectoris possident. & per verbū legibus ibi positū, videtur se referre ad. c. reintegrāda. & similia iura. Non ob. c. istud, qd allegauit pro cōtrario in primo intellectu. Poteest enim intelligi, q libellus hic expressē concludebat interdictū vnde vi. licet non dicat hoc in tex. qā hūc non referunt verba formalia libelli, qd satis elici pōt ex verbis papæ: dū se restringit in prolatione sententiæ, q non erat hūc locus interdicto vñ vi. Adde. c. sēpe. qd magis obstat & fortiter vrget, pōt dici, q procedit generaliter in quocūq foro, inter quoscūq agat: & hoc ratione peccati. qd satis videt innuere ista litera. ¶ Sed. c. reintegranda. pcedit spāliter in rebus ecclesiasticis, seu clericorū: vt vult Ioā. Cal. & sentit hūc glo. & Io. de lig. Licet do. Ant. dicat hūc, qd non videt causam sic restringēdi illud. c. cū generaliter loquatur & ordinetur ad finem corrigendi peccatū: idē secundū eū esset illud. c. seruādū in foro civili. ¶ Pro hoc, qd not. gl. in regula possessor. li. vj. Dato enim secundū eū, q loquat illud. c. in epīs. nō tñ ad illos debet restringi. Cū eadē ratio sit in alijs: nec sit illud ius correctiuū, sed nouæ speciei inductiuū. Et hoc idē voluit Bar. in. l. fi. coloni. C. de agri. & cēsi. li. xj. allegat Inn. & Io. an. hūc: sed debet allegari in. c. sēpe. eo. vbi hoc sentiunt. Sed hoc dictū mihi indistinctē non placet tū, qa illud. c. tūc fortiter obstat sēpe inducēdo: vt. §. tum, qa cessat ratio sua, vbi ageretur contra bona fide possidentē, in quo casu cessat peccatū. Nec obst. principium illius. c. reintegrāda. licet enim in principio faciat tantū mētionē de spoliatis & eiectis: postea tñ in medio loquitur de perdentibus pos. quacūq conditione & causa iniusta. ar. in. l. qui filiabus. ff. de leg. j. ¶ Sed circa istū vltimū & cōmunē intellectū restat dubium, an agēti conditione illius. c. reintegranda. incūbit onus pba. di instantiam amissionis, an sufficiat probare se antiquitus possedisse. & videt primò, q debeat probare iniustā causam amissionis: qa illud. c. fundat dispositionē suam super iniustitia: ergo agens ex eo debet probare illā qualitātē, quē videt causa suæ intentionis. ar. c. Pisanis. j. eo. & eorū, quē no. Bart. in. l. j. ff. q vi aut clā. & l. hoc iure. ff. de ver. obl. & Inn. in. c. super his. de accu. ar. opt. in. l. fi. C. de rei vē. Nō enim tenet quis restituere etiā rem aliē nā: nisi fundati intentionē suam: vt ibi. Contrariū tamē apertē sentit Inn. valde notanter in prælleg. c. sēpe. vbi dicit, quod si aliquis possidebat bona fide, & alius eandem posset. occupat bona fide: nisi cōstitit possessorē bona fide iustē possessionem amisisse: fieri debet restitutio possessionis, etiam non probata spoliatione. C. de agri. & cēsi. l. fi. coloni. li. xj. in aut. de man. prin. §. etiam. iij. q. j. c. reintegranda. Et hoc dicit notandū, pro possessoribus ecclesiarum, qui amittunt earū pos. nec possunt probare canonicam institutionē. & sic apertissimē sentit, q non incumbit actoribus onus probandi iniustitiam amissionis: cū præsumat eū ipso, q non probatur contrariū. ad idem quod no. in. c. licet de proba. & per Bar. i. l. Celsus. ff. de vsuca. vbi dicit, quod in quolibet possidente præsumitur bona fides: nisi alius possessor antiquior appareat. Ille enim pōt dicere, qd tuū non erat & c. vt. l. fi. C. vnde vi. Hoc tamen limita prout ipse Bar. notat posuit, i. d. l. fi. C. vnde vi. in fi. Et sic ex quo probatur per pri⁹ possedisse, pro eo præsumitur, q alius iniustē

iniuste acquisierit: hoc etiā sentit hīc Cal. dicit enim, q̄ per canonem reintegrāda subuenitur his, qui quocūq̄ modo iniuste amiserunt possessionē rei, quā repetunt: & non per violentiā, vel metum, vel dolū: sed fortē aliās iniustā: prēter culpā tamē suā quis cecidit à possessione: quā alius tunc tenet, siue cum titulo: siue sine. Fortē enim possessor secūdū eū recesserat de loco per metū, vel famē, vel similit̄ causam. & hoc vult litera illius canonis in fi. ibi, per quascūq̄ iniustas causas. & c. vnde pondera dū ponit exēplum de eo, qui recesserat de loco per metum, vel famē. & c. Iste enim non pōt aliter probare: nisi quia de loco recesserit, & alius possessionem detinet occupatā. Item etiā sentit Gof. in loco praealle. & Arch. post eū. Dicunt enim vtilius esse agere condictione. c. reintegranda. quā cōdictione. c. sape. Nam agens condictione. c. sape. habet probare, q̄ possessor scienter successit in vitium: qd̄ est difficile. & sic sentiunt, qd̄ in condictione. c. reintegranda. non est necesse probare, nisi possessionē perdidisse. Iniustitia nō p̄sumitur: quia quilibet p̄sumit diligens in facto suo. c. super. de renun. & l. cū de indebito. ff. de proba. Quādā enim probantur eo ipso, qd̄ non probat cōtrariū. l. j. & qd̄ ibi not. C. de fide instru. & iur. hast. ff. lib. x. Et ex prae dictis omnibus cōsului in q̄o. facti, q̄ rector ecclesiae agens ad restitutionē rei, quā ecclesia possederat condictione. c. reintegranda. obtineat restitutionē probando dūtaxat suam pacificā pos. licet non probet causam amissionis: puta dolū, metū, vel aliā iniustā causam. & hāc sufficiant quo ad istum articulum. ¶ Opp. & aliter cōtra text. ex hoc enim familia istius ep̄i violentiam fecit: & res circa quam illata fuit violentia peruenit ad dñm familiā. i. ep̄m p̄sumendū erat de voluntate domini fuisse factum. ar. j. q. iij. q̄a p̄sulatus. de test. c. constitutus. cū si. Rndet hīc glo. q̄ nō est p̄sumendū: quia potest esse, q̄ dñs possessionē vacuam inuenit, quā intrando nullā violentiā intulit: & sic nō tenebatur interdictū vnde vi: nec dñs tenetur de facto familiā: nisi & c. vt in gl. De hoc, an & quando dominus teneatur ex facto familiā: vide quod plenē dixi in. c. j. s. eo. sed quantū ad propositum nostrū Inn. do. Ant. & Io. and. multū instant ampliando materiā vltra quā expediat: sed breuiter eliciendo intellectū. c. dicēdū est, q̄ isti succubuerunt, vel propter ineptā intentionem: vel propter ineptitudinem in substantia actionis, vel propter ineptitudinem in qualitate actionis propter ineptā intentionem potuit contingere multis modis. Primò, quia isti non probauerunt possessionē nec deiectionem. Licet enim vis fuisset illata circa cruce: non tñ per hoc infertur, q̄ possiderent & q̄ deiectione fuerint. Secūdò p̄supposito, q̄ per hoc probaret possessio & deiectione propter vicinitatē & possessionē: nō tñ hoc fuit pbatū, sed videbat probatū: 29 vt hīc dicit tex. & multa vident, quā nō sunt. ¶ Tertiò p̄supposito, q̄ fuisset probata possessio, & deiectione: non tñ fuit probatū, q̄ ep̄s mādasset, vel ratū habuisset, vel quod spoliasset. Nec obit. si dicat, q̄ ex quo sua familia fecit, p̄sumendū est, q̄ mandato suo fecerit, ex quo reperit res inuasa penes dñm. ar. iuriū allegatorū in gl. quia ista p̄sumptio nō videtur sufficiens ad obtinēdum in stricto iudicio. ar. de proba. in praesentia. Et maximē hāc p̄sumptio nō videtur sufficere in personā ep̄i: quia tanq̄ dicece sanus, videt possidere oīa sita in dicecesi: maximē cū nō probetur, q̄ ex facto familiā res inuasa peruenierit ad ep̄m. Itē p̄supposito, q̄ res ex facto familiā peruenit ad ep̄m, non tñ cōpetit directum interdictū vñ vi: sed tñ vtile secūdū Inno. qd̄ no. Ex quo habes, quod si res violenter subtrahā per familiā alicuius peruenit ex facto familiā ad dominū cōpetit cōtra dominū vtile interdictum vñ vi: nō aut̄ directū, quia directum non competit: nisi in casibus hīc in tex. expressis. Sed isti proposuerunt directum interdictum. Licet enim non cogerentur exprimere nomē actionis: vt in. c. dilecti. de iudi. tamē si spontē proposuerunt ineptam p̄iudicat eis: vt in. c. examinata. de iu. Et secūdū istum intellectū succubuerunt isti propter ineptitudinē in qualitate actionis. Item secūdū Inno. poterat dici, q̄ nec directū, nec vtile interdictū habebat hīc locū ex alio capite. Non enim habet locum tale interdictum: nisi cū quis expellitur de pos. vel reuertens non admittitur. & cū alius sit etiā in possessione, qui venire aliū prohibet. ff. de vi & vi. arm. l. idē est. s. si quis aut̄. & l. j. s. idem Labeo. sed hīc hospitalarij possessionē amiserūt solo animo: nec fuerūt expulsi, vt satis colligit ex

litera: vnde p̄supposito, quod prius possiderent: non tñ interuenit vis expulsiua: propter ineptitudinē in substantia actionis potuerūt isti succūbere: q̄a p̄supposito, quod probassent possessionē tamē cōtra ep̄m, qui nō spoliavit: nec mādauit. & c. non cōpetebat interdictū vnde vi: sed debebāt agere condictione ex canone, reintegrāda, vel. c. sape. j. c. in hac tamē cōdictione. c. sape. oportet probare, q̄ scienter ep̄s successerat in vitium: de quo dicendum est, vt dicitur in. c. sape. Et ex his habes clarē intellectum huius cap. & multiplice causam decidendi. ¶ Vterius expediendo hanc glo. op. videtur enim, q̄ hīc nō a habebat locum appellatio: q̄a à sententia lata super possessorio, nō appellat̄ b propter modicitatē p̄iudicij: cū speretur postea sententia super proprietate, quā absorbet possessorij. ad hoc. l. vna. C. si de mōmen. pos. Sol. hāc glo. dupliciter. Primò, q̄ aliud secūdum leges, vt in cōtrario: aliud secūdū canones, vt hic. Secūdò, quod leg. contrariā in glo. allegatā intelliguntur in pos. adipiscenda in legatario, & creditore. In legatario, vt si iudex mandet legatario, q̄ hāredi volenti detrāhere fal. restituat rem legatā: si legatarius appellat, non auditur. In creditore, vt si creditor per hypothecariā petit pignus: & iudex p̄cepit debitori, vt restituat: si appellat nō audit̄. Agit em̄ de modico p̄iudicio: q̄a soluta pecunia teneat creditor restituere pignus: & sic est in possessione momētanea saltē habitu. ¶ Aduerte, aut̄ q̄ris de iure ciuili: & dicēdū est qd̄ appellari non pōt, siue agat̄ interdicto recuperandā, siue adipiscēdē: vt satis probat in. l. vna. alle. in gl. Et hoc tenet ibi gl. & Bar. & Arch. ij. q. vj. c. sunt quorū. ver. de possessore. quod limitat no. Bar. i. l. ij. C. quorū ap. nō reci. q̄ per sniam latā in pos. non generat p̄iudicium tale, q̄ non possit alio remedio reparari: aliās poterat appellari: vt puta, si nō erat consultū possessori: nisi per retentionē. l. qui exceptionē. ff. de cōdi. indeb. & vide in d. l. ij. bonas limitationes. ad. d. l. vnica. Et inter cetera dicit singulariter attentari posse: vt semper possit appellari: sed per appellatōnem non impedit̄ executio sententię. Et hoc videtur velle tex. in. d. l. vnica. Simile in appellatōne, q̄ interponit̄ ab executione. l. ab executione. C. quo. ap. nō reci. Et placet mihi iste intellectus: vt minus, quā fieri possit, recedat à dispositione iuris canonici: & sic alās cōsului de facto. Itē valet c omninò appellatio secūdū Bar. quādo ille, qui agit possessorio succubuit: q̄a fortē nō habuit aliud remediū ad recuperandam possessionē. & sic tractatur de suo graui p̄iudicio. ¶ Aut quāris de iure canonico: & Arch. i loco antedicto tenet idē. Et mouetur, quia illa. l. vnica, est canonizata in loco praealle. ergo habet vim legis. Item, quia vti debemus lege ciuili, vbi nō reperitur cōtrariū de iure canonico: sed nullibi reperitur secūdū eum, q̄ possit appellari à snia lata super possessorio. Ad hoc cap. nititur multis modis rñdere: & inter cetera dicit, q̄ hīc fuit actū petitorio & possessorio: sed cōis opi. est in cōtrariū, vt appelle de iure canonico. tenet Arch. in. d. c. sunt quorū. & multi doc. ibi vt refert Arch. & Io. an. hīc

SEBA. SAPI.

¶ Probare. quid habeat necesse p̄bare intentans remediū ca. reintegranda. ponit Sozi. in consil. lxxvj. incip. in causa. in secunda parte.

¶ Non appellat̄. Adde Ange. cōfi. xlvj. & Are. cōfi. cvj. vbi vide qualiter intelligatur statutum, q̄ à sententia in possessorio, non appelle.

SEBA. SAPI.

¶ Item valet. Aliā limitationem ponit Bald. in. l. post sniam. col. ij. C. de sen. videlicet, q̄ valeat appellatio super possessorio, quādo fuit admiffa per iudicē: seq̄ Alexā. in consil. x. inci. p̄deratis. co. pe. in. ij. volu. & Ias. i. l. ij. C. de bo. pos. secūdū tabu. vbi ponit alias duas limitationes videlicet q̄ ab iordinato processu super possessorio potest appellari. Item q̄ potest dici semper de nullitate, vt ibi per eum.

Panormi. super Prima secundi Decret.

¶ Appellari possit. Adde Ange. confi. xlvj. & ibi, an valeat sententia lata super detentione.

Anto. Francif. ¶ Circa hoc, an à primo, vel secundo decreto possit appellari: dicas, qd si primū decretū eilet interpositū contra verum contumacem, & seruata forma iuris: de qua in ca. quoniam frequēter. vt lit. non conte. & in l. si finita. i. §. Iulianus. ff. de dā. infec. & p Spec. in tit. de. j. & ij. decre. in. §. si. nō crederē posse appellari: qd semper pars comparēdo intra annum pōt illud reuocare solutis expensis, vel prætita cautione de stando iuri dūmodo nō esset cōcessum secūdū decretū: vt est text. & ibi Bart. in. l. si quis. in. §. sed si qs C. de p̄scri. xxx. anno. & tenet idē Bar. in. l. cōsentaneū. C. qūo & qñ iud. & Spec. in tit. prælleg. in. §. v. & ex eo: qd ex primo decre. non infertur magnū p̄iudiciū, ex quo parte comparēte & purgata contumacia, vel prætita cautione, pōt reuocari. & talis reuocatio poti⁹ videtur dependere à parte, q̄ à iudice: vt in locis prællega. sed à scdo decreto quis forsā possit dici sententia interlocutoria: tamen si in iustē emanauit: qd ex illo parat magnum p̄iudiciū parripōtab eo appellari, & iudex etiam illud pōt reuocare. vt p Inn. i. c. dilecto. de ver. sign. & habetur p Bal. in. l. nō videt, la. j. ff. de iud. & p Ro. in suis sing. in verbo, decretum. in ver. qro vtrū. & ideo dicebat Bal. in. l. si pacto quo poenā. in. j. col. C. de pac. qd iudex nō debet dare secūdū decre. festināter: qd est magni p̄iudiciū. & idē voluit ipse i. l. ignorare. C. de remili. Et p hoc facit, qd voluit glo. i. l. ij. ff. si quis ius dicē. non obtē. qd non datur secūdū decre. propter grauitatem p̄iudiciū, nisi prætcedat trina citatio. & vide p Bar.

& Cal. & omnes cōiter sequentes: & secūdū Io. an. videt expressum i cle. vnica. de seq. pos. & fru. & sic cessat opi. & motiū Arch. & licet hīc cā fuisset cōmissa sup vtroq, tñ vt. s. dixi, tantū fuit intētātū possessoriu, & super eo pronūtiatū. Itē facit, qd de iure canonico pōt appellari: ita in minimis causis, sicut in maioribus: vt in. c. de appellationibus. de ap. nec puto vtilē prouisionē legalē: qd licet certo respectu nō possessoria, videat modici p̄iudiciū: vt, qd nō possunt haberi probationes super proprietate. tunc enim ex possessionis defectu perdit dñiū in effectu: vt in. c. sape. j. co. Itē, qd magnū possessionis cōmodū. cum data paritate probationū absoluitur possessor. de proba. c. ex literis. & in sti. de interdi. §. cōmodū. Hāc partē, qd possit appellari, tenet Fed. suo cōfi. lxxvij. & Pau. in cle. j. de seque. pralle. Et vide Io. an. in addi. Spe. in tit. de ap. §. ij. super ver. sexto. & seq. ¶ Nūquid autē appellari possit a snia missionis ex primo, vel secundo decreto: vide Ioā. andr. in Spec. de primo & secundo decre. §. j. in prin. vbi dicit, qd de iure canonico appellari pōt: nisi contumacia in non veniendo impediāt: vt in cle. si ante. de do. & contu. Si autē non est verus cōtumax, vel fuit cōtumax in nō cauendo: tunc appellare poterit: vt l. creditor. §. iussus. ff. de ap. & hoc satis placet. Satis enim ex hoc grauari posset. & qd vt. s. dixi, etiā pro modico grauamine appellat de iure canonico: de iure verō ciuili tenet cōtrariū. Dy. i tractatu missionis, qd a missione ex primo decreto nō appellat: qd est interlocutoria, & qd nō absorbet ius alterius: qd veniens postmodū recuperat possessionē: vt in. c. qm. §. in alijs. vt lit. nō conte. & in aut. ei, qui iurat. C. de bo. aut. iud. pos. In possessionē aut ex secundo decreto pōt appellari: qd dato, qd sit interlocutoria, absorbet tñ ius alteri⁹. ff. de ap. nō reci. l. ij. & dicit dictū Dyni seruandū in foro ciuili. & cū dicto Io. an. transit simpliciter hīc do. An. ¶ Sed tu limita hāc oīa, vt elegāter no. Bar. in. l. ante sniam. ff. de app. non reci. vbi dicit, qd de iure canonico indubiē premisiss casib⁹ pōt appellari: sed de iure ciuili debet limitari primū dictū: vt à primo decreto non possit appellari: nisi ius partis absorbeat non reparabile per sniam diffinitiuā. Exemplū, qn in primo decreto iudex adiudicat missio fruct⁹ medij tēporis, qd pōt qnq, iuxta no. in. l. Fulcinius. §. si. ff. ex qui. cau. in pos. ea. vt dixi in. c. qm frequēter. vt lit. non cōte. Idem si passus missionē cōpareret, & allegaret aliquā p̄babilē cām, ppter quā non deberet restitui expensā: si iudex pnūtiaret ipsum nō audiendū, posset appellari eadē ratione, qua. s. Idē si iudex mularet partē seu priuaret eam aliquo officio: qd non admittit missum, vel praeuit resistentiā. Et idem pōt dici in consimilibus, quando tollit talis interlocutoria ius partis nō reparabile p diffinitiuā: iuxta no. i. c. super eo. de ap. & l. ij. ff. de app. non reci. Itē inquātum. s. dixi, qd amissione ex. ij. decreto pōt ap

pellari: qd absorbet ius partis: nec pōt reparari per diffinitiuā, debet limitari, qn secūdū decretū interpositum fuit cōtra nō latitantē quod quandoq, fieri pōt, iuxta ea quae leguntur & no. in. l. si finita. ff. de dāno infec. & per Inno. in. c. dilecto. de verb. sig. Secus si contra latitantē: quia ille tunc tanq, verus contumax non audiret appellans. de ap. cū sit Romana. & c. Romana. e. ti. li. vj. & l. creditor. §. iussus. ff. de app. Dicit tñ, qd si passus missionē negaret verā contumaciā, & iudex eam assereret: tūc poterit interponi appellatio: & iudex ad quē illā recipiet & cognoscet, an sit in vera cōtumacia: vel nō iuxta. no. in. d. c. Romana. iudex tamē à quo, aliquo modo nō recipiet, si sibi constet de vera contumacia. ¶ Vltimō op. & videt, qd præsumentū sit pro sententia: b quia iudex motū sui animi potest ex multis informare. de renū. in p̄sentia. de ele. bonae. cum si. Glo. vlti. format contrariū, sed non soluit. Vinc. dicit, qd omnia acta hīc fuerunt exhibita: nec fuerunt alia allegata. & ideo non præsumentur, nisi qd inuenit scriptū. Allegat simile j. de re iudi. cum Bertoldus. Dic clarius, qd vbi sententia non transiuit in rem iudicatam, & pendet appellatio, non præsumentur pro snia: nec respectu iustitiā: nec respectu ordinis iudiciarij. Sed oportet, quod snia iustificetur ex priorib⁹ & antiquis actis, vel ex nouis. vt hīc & plenē no. per docto. & maximē per Cal. in. c. quoniam contra. de proba. vbi vide: & in. d. c. in p̄sentia. de renun. & vide qd dicā in. c. causam quē j. de re iudi. Si verō transiuit in rem iudicatam tunc præsumentur pro iustitia sententiā. An autem admittatur probatio super defectu ordinis iudiciarij inferente nullitatem sententiā: dic, vt no. in locis prælleg. & aliquid de materia per Inno. in. c. bonae. de elec. & in. c. cū in iure de offic. dele. & plenissimē dic, vt not. in. d. c. quoniam contra. & in. c. in p̄sentia. & hāc sufficient.

¶ S V M M A R I V M. ¶

- 1 Inopia opposita à conuento, impedit executionem sententiā: etiam in interdicto possessorio.
- 2 Inopia differt solutionem in ciuilibus: sed nō in criminalibus. Nā tunc succedit poena corporalis.
- 3 Spoliator, si postea spoliatur, non evitabit condemnationem: quia ab initio fuit in culpa.
- 4 Episcopus non debet soluere debita de redditibus episcopatus sui: & an ad ea teneatur successor videtur. §. vbi latē.
- 5 Inopia, seu paupertas, an impediāt executionem sententiā: vel processum iudicij. Paupertas non excusat quem à litigando: sed an respectu fideiusoris, seu procuratoris.
- 6 Cessio bonorum non fit, nisi per consitentem debitum, vel condemnatum. Cedere bonis potest etiam filius familiās, qui nil habet in bonis.
- 7 Prelatus & miles nullo casu coguntur cedere bonis.

Olim

And. Sicut. in. c. si. cut. i. j. col. de ele. & per do. de Ro. in decis. cccij. in cip. si petat. in no vis deci. & p Ale. cōfi. xxij. in. ij. pte consi. Et hoc intel ligitur, qn transiuit in rem iudic. secūdū Bal. i. l. in. ij. col. C. de. phib. seque. pec. & facit tex. i. l. j. ad Tur. pil. quoniam per appellationē suspenduntur vires snie. Et hoc etiam intellige verū, nisi appellatione pendente iustificetur ipsa snia, secūdū gl. in verbo locupletē & ibi p Bal. in. l. j. in. j. col. C. si aduer. cred. & j. l. si p̄ses. in. j. q. C. qūo & qñ iud. & vide plenē p Ale. in. l. sciendū. ff. de verb. sig. & vide p Spec. in tit. de expen. in. §. nunc videndū. in vers. qd de appellatio. Ad de tñ qd pro snia lata in causa matrimoniali: quāvis nō trāseat in rem iudi. vt in. c. sator. & in. c. consanguinei. de re iudic. tñ pro illa præsumentur secūdū Host. ibi & ideo dicit Ioan. andr. in. d. iuribus, qd qui allegat iniusticiam snia lata in causa matrimoniali semp debet illam probare. de qua materiaplenē per Io. de lmo. & Alex. in. d. l. sciendum. de verb. ob.

CAP.

XVI.

Lim. ¶ Dicit. d. Ant. nō summare Ioā. An. hanc Decre. ipse verō summat duobus modis. Primò sic. ¶ Omnibus bonis spoliatus, nō pōt in ciuili cōueniri, obstante exceptione spoliatiois inopiā cōcludente. Secundò sic. ¶ Qui nō est soluendo, ad restitutionē fructū nō vrgetur. Sed certē licet do. Ant. dicat Ioan. An. nō ponere summariū: tñ in veritate ipse ponit sed fuit deceptus ipse. d. An. Io. An. in principio ponit casum literalem, & postea ponit summariū: summat aut ipse sic Violentus, qui nō est soluendo ad restitutionē fructū, nō vrgetur. Prima summatio do. Ant. nō est vera: vt patet ex infra dicendis. Secūda in idē incidit summario Ioan. An. & licet sit vera in se: tñ nimis restringit terminos literarū: iō cōprehendendo mentē literarū & verā lect. summo sic. ¶ Exceptio inopiē, de qua cōstat: à clerico opposita, impedit executionē snē etiā latē in pos. h. d. Primò ponit querelā. Secūdo prouidet. ibi: verū. Io. An. ponit. j. casum literale scdm Ab. per Decre. & si necesse. de do. inter vir. & vx. & sic Rex Legionē. cōtraxit matrimo. cū filia Regis Castellę cōsanguinea sua: Papa mandauit Episc. regni, vt monerēt eum ad dimittendā illā: & si necesse esset, vt eū cōpellerēt: nemo fuit ausus facere hoc nisi Oueteñ: propter qd Rex expulit eū a suo Episcopatu. Pa. mādauit zamoren. Epi. vt assignaret sibi partē suę diocē. vñ possit cōmodē sustentari: demū facta cōcordia zamoren. impetrauit literas prout dicit in principio. s. tā super restōne ptis diocē. quā ēt fructū perceptorū. Oueteñ. vidēs se ex pcepto grauari, impetrauit lrs: vt sequit in litera. Host. verò alr ponit. s. qd galitatis vitio Oue. infinitis debitis grauatur erat. vñ Rex legionē. de mādato Pa. occupauit totū Episc. assignatis sibi qnq milibus aureis, donec essent debita soluta: sed quia illa pars sibi nō sufficiebat, occupauit partē epi. zamo. quā cōdenatus est restituere cū fructib⁹ tñ Pa. mandat, vt sequit. & sic dicit se audiuisse à quodā suo socio Hispano. d. Ant. ponit casum, qd cū Ouete. occupasset partē epi. zamore. & inde fruct⁹ percepisset: & demū fuit spoliatus toto Epi. Oueteñ. post hoc ad petitionē zamoren. dat⁹ fuit delegatus qui cōpelleret Oueteñ. ad restitutionē partis zamo. diocē. cū fructib⁹: & sic fuit cōdenatus. Sed cū super executiōe fructū cōueniret: opponebat se spoliatū, & nō habere, vñ satisfaceret: ipsi verò legati eū cōpellebant: ipse verò habuit recursum ad Papā, qui scribit, vt habetur in litera: & ista positio satis placet secundū vnū intellectū: sed alius intellectus est, qui colligitur ex gl. qd iste Ouete. fuit spoliatus illa parte diocē. qua aliū spoliauerat: sed nō est vis in iure qualiter intelligat. vt j. subijciā. ¶ No. primò procedere libellū in pos. si cōcludit rem restitui: licet nō referat se ad pos. cōcor. s. c. proxi. sed intelligi debet, qd petat rei restitutio. s. respectu pos. lesiōis, quo possessio. tantū actum est. ¶ No. secūdo, qd propter impotentiā debitoris in nō soluendo actio redditur inefficax in effectu: & differtur effectus donec debitor fuerit soluendo: cōcor. l. nā is. ff. de dolo. qd intellige, qn agitur ciuilitur ad cōmodū priuatū secus si criminaliter ad vindictā. Nam tunc si nō est reus soluendo, sit cōmutatio^a in pēnā corporale^b vt. l. fi. ff. de ius vo. no. in. c. Odoard⁹. de sol. & xv. q. vj. c. j. alia nō pnt colligi: quia veniūt. j. latius examināda cū intellectu. c. ¶ Op. videt em. qd dispōhui⁹. c. nullo casu posset procedere. Aut em intelligit, qd iste Oueteñ. fuit spo. illa eadē parte diocē. zamo. qua aliū spoliauerat. & per hoc nō debebat impediri cōuentio zamoren. cōtra eū p legē cū a te. & l. si me deieceris. ff. de vi & vi ar. vbi patet, qd si primus spoliatur, nō per hoc euitat cōdenationē ad estimationē, etiā si sine culpa sua desineret possidere: qd j. spoliado fuit i culpa. Aut itel ligit, qd fuit spoliatus iste Oueteñ. suo Episc. & nihil ipedit, quomīnusteneat restituere id, qd inuasit. Nō em debet puniri prim⁹ spo. propter spoliatiōē sui spoliatoris. Nā spo. facta à tertio, nō ob. in ciu. vt in. c. frequēs. e. tit. li. vj. Solue sic impediēdo mētē gl. qd intelligēdo tex. secundū primū modū debem⁹ dicere, qd iste Oueteñ. nō erat soluēdo etiā estimationē: ideò dicit litera, qd inanis est actio. & c. ¶ Et si diceret nōne iste habebat epatū suū. Rñdet qd eccl. nō debet puniri propter factū ist⁹. xvj. q. j. c. si Episc. qd bñ no. & de hoc j. lat⁹ dicā. Si verò itelligat secūdu aliū modū: vñ qd

^a SEBA. SAPI. ¶ Commutatio Ex hoc colligit no. cautela eximē di cōdenatū, q nō pōt soluere cōdenationē. & tradit Bar. Veron. in cautela. xvj. & Ang. Are. in. s. poenales. col. viij. insti. de act. & Iaf. in. l. si quis id, qd col. vj. ver. secūdo colligere regulā. c. oblatā. de elect. quando procedat regula, qui non habet in ære, luat in corpore.

iste Oueteñ. fuit spoliatus postmodū: vel ante suo episcopatu: tunc dic, qd iste Oueteñ. ad primum mandatū papæ restituit illam partem diocēsis: sed nūc iudices vigore primi mandati compellebāt eum ad restitutionem fructuum perceptorum: licet nihil haberet, vnde solueret: cum episcopatu suo iam fuerat spoliatus. nec habebat alia bona: ideò pa pa mandat in hoc secundo mandato: vt iste non compellatur ad restitutionem fructū. Nihil enim dicitur de illa parte diocēsis: supponendum est, quod ille restituerat: & sic potest intelligi finis glo. & per hoc habes gl. claram. Idem Inno. quod gloss. hīc. Dicit em, quod si haberet de proprio, vnde posset satisfacere: quod non excusaretur ex eo, quod ab alio fuisset spoliatus. & eodem modo soluitur secundum Host. qd dolus, vel violentia illata Oueteñ. non debet prodesse: nisi contra inferentem. hīc enim non ponderatur dolus, sed impotentia & inopia conuenti. Idem Vincen. dicens, quod si iste Oueteñ. esset soluendo compelleretur ad satisfaciendum: nec haberetur in eo ratio, ne egeat: quia dignum est vt malē meritis egestate laboraret. ff. depo. l. bona fides. ¶ Et ex hac decreta. dicit do. Ant. colligi euidenter: qd prelatus^d pro debito personali potest satisfacere de fructu. ecclesiæ^e. allegat de fideius. c. peruenit. & possunt fructus capi in causam iudicati, vt ibi: licet Archid. fateatur tenere contrariū de resc. c. statutū. lib. vj. quod ponit Ioan. And. de of. fi. ordi. c. presenti. eo. lib. Host. tñ hoc dictū, quod ponitur per multos in. c. peruenit per alleg. restringit in. c. veniens. de transact. videlicet, qd intentū capiat. q̄tum est illud, qd in suā sustentationē debebat cōuertere. Sed ego dico istā Decre. potius probare contrarium. Aut enim intelligitur secundū primū modū videlicet, qd iste Oueteñ. fuerat spoliatus eadem parte, qua spoliauerat: & tunc ista litera aperte probat cōtrarium: maximē iuncta gl. dum dicit, vt expectetur donec iste fuerit institutus: quia secundū glo. ecclesia non debet puniri ppter debitū prelati. Et pro hoc intellectu facit gl. no. in. c. de multa. de p̄bē. i. ver. de suis. Si verò intelligat secūdu aliū modū, scilicet qd fuerat spoliatus suo episc. & expectatur vt sibi fiat restitutio ad finē. vt de illis fructibus possit satisfacere zamoren. tūc faceret prima frōte pro illo dicto do. Ant. & aliorum. Sed tenendo cōtrariū dico: qd hīc iō satisfaciatur de fructibus epatus^f: q̄a ex fructib⁹ sui epatus debebat viuere: vnde si vixit ex alienis debet postmodum satisfacere de suis: sec⁹ si contraxisset pro sua sustentatione debita teneretur eccl. seu successor. iuxta no. in. c. j. de sol. & per Io. an. in. c. presentiū. de pig. nō probat ergo hęc Decre. qd pro debito cōtracto in vtilitatē ad cōmodū prelati, seu sui patrimonij, vel pro suo delicto teneatur ecclesia. & hanc materiā latē examino in. c. peruenit. de fide & in repe. c. cū eiles. de testib. ¶ Sed nūc aduerte: qd intro ad difficultatē. c. Nā. s.

^b Corporale. Ad de, an tunc si venit ad pinguiorem fortunā teneatur. Ro. fin. suis. fo. j. in ij. co. in fin.

^c Prodesse. Ad de pro hoc, qd dicit do. de Ro. dec. lxxxij. hoc eo. ti. in antiquis, vbi dicunt, qd monach⁹, qui dolose spoliavit aliquem beneficio, nō debet admitti ad cessionē bonorum.

SEBA. SAPI.

^d Quod prelatus. Vide ad hęc not. per Feli. in. c. praelatorū. col. ij. vers. no. q̄ille cōtra quē de accusa. vbi tangit, an prelatus possit vendere bona ecclesię, quando agit contra eum.

^e Fructibus ecclesię. Ad de qd Bald. consi. lxxxj. j. li. consuluat, qd episc. qui an epatū iurauerat se soluturum, si ad pinguiorem fortunam veniret: qd nō tenetur soluere de fructibus episcopatus rōnibus, de quibus ibi per eū.

^f De fructibus epatus. An pro debito personali ipsi clerici possint capi reditus: dic, quod sic. tex. est in. c. puenit. de fideius. vbi loquit de reditibus clerici habito respectu ad qualitatem personę. intelligitur de reditibus ecclesiasticis. Secūdo hoc decidit glo. formalis in. l. stipēdia. C. de execu. rei iudi. quę dicit idē in p̄bēdis clericorū. Tertiò hoc decidit ratio: miles seculi, & miles celestis egparantur. gl. est in l. miles. ff. de re iudi. & in. l. milites. C. loca. & in. l. ij. §. ignominia. cā. ff. de his, qui not. in

Panormi. super Prima Secundi Decret.

fa, sed miles seculi tenetur pro debito de stipendijs suis in subsidium ita & clericus in subsidium tantum. Itē hoc probat iste tex. dum dicit, qd cōpellitur restituere fructus: cum fuerit restitutus. ergo sequitur, quod de fructibus Episcopo tenetur. Nec ob. cū dicit do. Abb. quod intelligitur quoad fructus, quibus vixit: quia de fructibus, de quibus debuit vivere, soluetur Episcopo. **22.**

moren. quia ista rñ fio stringit istum tex. & fuit dictum Hosti. in. c. venies, de transactio. quia tunc fieret restitutio, solū de illis fructibus, quibus ep̄s debuit vivere secū dum iuris dispositione: sed iste tex. dicit, qd fiet restitutio fructuum: cū fuerit restitutus. ergo &c. Et pondera, qd i. c. grauis. s. de e. dicit, qd tenet de fructibus pceptis: & a qui percipi potuerunt. & p cōsequēs malē loquitur: cū dicit, qd satisfiet de fructibus, quib⁹ vivere debuit de episcopo. **zamoren.** & ista est pura veritas, quod hic probatur: qd pro debito ipsius Ep̄i. pos sunt capi redditus Episcopi. Sed devno est mirandū: quō fauetur delicto Ep̄i scopi spoliatis, vt expectetur donec restituatur. & pet. de anc. hic miratur & dicit fortē. quia fuit spoliatus, ius indulget sibi propter hoc: sed ob. d. l. eu ate. Pondera fortē & propter dignitatem potifficali, cui iura deferunt: vt. c. quia potifficali. de offi. deleg. lib. vj. cū simi. And. Barb.

a **SEBASAPI.** Inopia. De priuile. paupertatis, vide Feli. in. c. si quis testiu. in fi. j. de testi. & aliqua ponit Roma. in cō. cccx. incip. vt clarior reddatur. in. j. col. cum multis allegatis per Marsiliū. in. l. j. §. praterea. col. xix. ff. de questione.

b **Esse verū.** An exceptio inopiē excludat processum iudicij: tu vides, qd do. Ab. mordet. d. Ant. qd nullo mō impedit. Pro certo nō bene reprehendit eū. & cōsydera: quia iura alle. per Abbate loquuntur de paupere. Sed Ant. loquitur in eo, qui est inops. & ita loquit. §. si ignoranter. vnde Archid. in. c. quo iure. viij. dist. dicit, qd pauper dicitur, qui parū habet: sed inops dicitur, qui nihil habet, glo. in. c. cū ab omni. & in. d. §. in super. alle. per Ab. loquuntur in paupere, qui cogitur litigare: sed nos loquimur i eo qui est inops, qui nihil habet. quomō ergo poterit cōpelli litigare, si nihil habet & sic ex vno nō inferit ad reliquū. Itē hoc tenet gl. hic expresse qd dicit, qd nō pōt agere cōtra eū, qui nō est soluendo ergo exceptio inopiē euertit iudiciū. & idē Bald. in. l. j. §. si qs in iudicio. ff. si qs cau. dixit se liberaſſe quendā a pōena furcarū, qui propter paupertatē nō appellauerat vide quā remiſi ad Bal. in. l. acceptā. C. de vsur. Et sic nō est verū dicere, qd. d. §. si ignorantes. habet locū in fideiussore non reo. Itē hoc sua det equitas. quia periclitat causa sua propter inopiam Andra. Barbat. **ZACHARIA.** Ad de p̄dictis Gul. de Cu. in. l. p̄cepimus. §. super his. & ibi remiſ. ad saturitatem in apostil. Celsi. ff. de appel. Innoc. in ca. dilatione: vbi etiā dicit se euasiſſe vnū a furcis, qd propter paupertatē non poterat appellatione proſeq. Fran. de cre. fin. suo. cxxj. inc. statuto cauet qd appellans, vbi refert do. Bal. liberaſſe a furcis. & est puer. d. Ant. hic alle. & oīno p Mat. sing. suo vlt. & ibi remiſ. ad nauſeā vsq. Anto. Franc. **An paupertas excuset ab appellādo,** seu a p̄se. app. ita qd p. pau. nō cur

rant fatalia: vltra Bald. in. l. acceptam. C. de vsu. hic alleg. vide gloss. in. l. res. in. §. super his verō in verbo inopia. C. de app. & gl. fina. in. l. minori bus. C. de his, quibus vt indig. & vide Imo. in. c. ex ratione. de appella. & Bald. in. l. j. in. §. si quis. in vlti. colum. ff. si quis cau. vbi dicit, qd iemel euasit quēdā a pōena furcarū, qui cū appellasset a sententia contra eum

per gl. in. c. cū ab omni. de vita & hone. cleri. & in. c. statutum §. in super. de rescrip. lib. vj. in glo. in versi. quasi ab alio. vnde text. bo. in aut. de manda. prin. §. si tibi quoq. **¶** Ad istū tex. rñdeo dupliciter. Primō, qd loquitur in exceptione respectu executionis: nō autē respectu processus. seu diffinitionis. Hoc videtur velle iste tex. dum mandat istū non debere cōpelli ad restitutionē fructuum: & c. nō em dicit, qd nō cōpellatur respōdere & suscipere in se iudiciū. Et pro hoc, qd notant Host. Io. mona. & archidia. in p̄alle. c. statutū. **¶** Secūdo pōt respōderi & melius: vt ibi dicit Io. And. qd non loquit de exceptione spoliatio nis: sed de exceptioe, seu allegatione inopiē. quē pōt allegari nō solū cū peruenit ex spoliatioe, sed etiā aliunde. Puta ex incendio, vel naufragio, vel alluuiōe. Nō ergo repellit agētē litigādo: sed allegat inopiā, ne cōpellaſt restituere, qd nō pōt: & in hoc propriē loquit hoc ca. Nā hic fatebat spoliatioe: & secūdū vnū intellectu satis literē cōgruētē, facta fuerat restitutio quo ad imobilia occupata, sed tū petebat dilatio respectu fructuum vt satis innuit hęc litera. Nec iura alle. p. d. Ant. Nā §. si ignorātes. Poti⁹ pbat oppositū: loquit em in fideiussore condēnato, qd si nō app. p̄textu paupertatis sibi nō est imputādū debet tñ hoc denūtiare principali, vt ipse, si vult puocet: nō ergo inopia impedit trāsitu i re iudicatā: nec excusat a litigādo respectu p̄cipalis creditoris: sed tñ respectu fideiussoris, cui⁹ p̄cipalr nō interest. Vnde licet hoc reperiat statutū i fideiussore ad hoc, vt habeat regresū cōtra p̄cipalē: nō tñ reperit statutū i ipo p̄cipali, & sic vñ in eo sec⁹. ar. de p̄sum. nōne. & l. cū p̄tor. s. de iud. Eodē mō pōt rñderi ad nota. in. l. inuit⁹. C. de procu. Et ad. d. c. non iniuste. s. eod. titu. loquuntur enim in procuratore, qui excusatur propter inopiam d ab ap

nali. ergo in causa civili spoliatus omnibus bonis a tertio, non potest opponere. Tu pondera, quia principium illius tex. debet intelligi, quando spoliatus non est omnibus bonis, vel maiori parte. Istud sentit Barto. in quantum dicit contrarium est de iure canon. Pondera bene, si potest dici, qd ibi habebat alia bona, Andr. Barba.

d **Propter inopiam.** Et pondera quia. d. Pet. hic miratur p̄ gaudio de isto priuilegio inopiē: quia ex delicto suo venit ad impotentiā: & relinquit cogitandū. Ego pondero primō gl. in. c. quā in ecclesiā. de cōstit. quā dicit non parcendū illi, qui culpa sua incidit in egestatem. Secūdo adduco Cy. in. l. p. ff. de iure do. cōtra illū, qui sua culpa venit ad inopiā. Tertio. qd voluit gl. in. c. sacrorū canonū. §. q. j. Bal. in aut. contra rogatus. C. ad Trebel. Bar. in. l. etiam. §. licet. ff. sol. mat. & vide quē dixi. in. d. c. quē in ecclesiā, vbi istū tex. nō allegauit. & dicit, qd hic nō incidit culpa sua in egestatem, secūdū vnam casus positionē. Secūdo licet deliquerit spoliādo Episcopum, non tamen sua culpa deuenit in egestatem Andra. Barbat.

Antoni. Francis. An illi, qui sua culpa deuenit ad inopiam & paupertatem debeat subueniri: dicas videñ. esse Bald. in. l. quē fortuitis. in fi. C. de pign. act. vbi ponit, an quis excusetur a casu fortuito, qñ culpa p̄cessit casum. & alibi dicitur. in. l. si merces. in. §. culpa. ff. loc. & in. l. si fideiussor. ff. mādā. & habet p Bal. in. l. falsus. in antepe. col. circa fi. C. de fur. vbi dicit, qd culpa facit imputari dānū culpōso. de quo in regula, dānū qd qs. de reg. iu. li. vj. Tñ dicas, qd talis inopia, etiā si ex culpa p̄cedēte su pueniat, hoc oparet: vt licet aliās disponēte lege, vel statuto, qd nō est soluēdo debeat luere in corpus, tñ p minima pōena pecuniaria, qd pauper, vel inops nō pōt soluere, qd est ipōſita p leui delicto nō debet pauper luere in corpus, & paupertas excusat eū a tali pōena corporali. ita Bal. in pellando

lata, iuxta. l. non tā tū. ff. de appel. nō potuit prosequi appellationem ppter paupertate, vt ibi. & hoc sequitur Alexand. in. l. si procurator. in. §. si ignorantes. ff. manda. & vide Bal. in. l. lillitas. in. §. veritas. de offic. p̄fisi. & vide etiā per do. Abb. in. c. ex ratione. in. §. co lum. j. de appella. & vide Bal. in. l. si. C. de cōdi. in. l. Et pro hoc facit: quia paupertas excusat etiam in foro animē. & vt etiam excomunicat⁹ absol uatur, non facta satisfactioe ppter paupertatē: vt in cā nobis. de sent. excom. & in cle. j. §. verū. & ibi per do. Card. in clem. ij. vbi per gloss. & do. Card. de here reticis.

¶ Differendū iudiciū. Pondera tex. in. l. si te bonis. C. de iure delibe. vbi spoliatus a tertio omnib⁹ bonis, nō pōt excipere contra creditores: & idē exigi potest Bar. ibi dicit, in cō trariū est tex. in. c. j. de restien. spolia. Raphael. ibi dicit, qd ille text. loquitur in causa crimi

pellando a sententia contra se lata: debet tñ hec denuntiare dño: vnde respectu dñi, nō fit illa dist. ¶ Et pro hoc facit. l. pe. ff. qui bo. ce. pos. vbi patet, q etia ad cessionē bonorum reus nō admittitur ante, quā cōfiteatur debitū, seu cōdemnetur. Ad idem. l. cum & filij. C. eod. filius fa. qui nihil habet fuit cōdemnatus, & admittitur volens cedere bonis. & ex his habes verū intellectū ca. ¶ Et not. ex litera & predictis, q clericus, & maximè Prelatus nō cōuenitur vltra quā facere possit: nec tene tur cedere bonis: sicut nec miles: vt not. in. l. miles. ff. de re iud. & plenè hunc articulū prosequor, in. c. ij. de pig. & in. c. Odoardus. de sol. qd procedit, qn cōuenitur nō ex maleficio: aliās aut nō habetur rōne negeat: vt. s. dixi.

SVMMARIUM.

- 1 Excommunicatio lata ab Episc. in homines vnus loci: nō probat pos. Episc. in dicto loco: licet in aliquib⁹ diebus fuerit obseruata. 2. 6. 12. 17.
- 2 Agens pos. recuperanda debet probare possessionem & deiectionem aliās nō obtinebit.
- 3 Possessorium incumbit pro iuribus incorporalibus.
- 4 Pos. præsuntur penes illum, qui probauit semel possedisse.
- 5 Verba impropiantur ad saluandam sententiā, dicta testium, & alias depositiōes.
- 6 In acquirenda pos. requiritur animus acquirentis: & etiam illius contra quem acquiritur. 12.
- 7 Obediens alicui, an præsuntur facere tanquā superiori. an ex timore, vel quomodo.
- 8 Excommunicatio, an inducat iustum metum, qui cadit in cōstantem virum. 11.
- 9 Electio facta per metū, quo casu est ipso iure nulla adeo, quod gesta per ita electū, sint nulla.
- 10 Excommunicatio est maior pœna, quā sit in ecclesia.
- 11 Prescribens ius excoicandi, an interim possit excommunicare: adeo, quod excommunicatio teneat. 19.
- 12 Pos. rerum incorporalium, an perdat sine animo. 16.
- 13 Canonicus nō admissus ad eligendum, videtur priuatus pos. eligendi.
- 14 Subditi nō obedientes superiori videntur ipsum spoliare, quasi pos. iurisdictionis.
- 15 Intrusus in aliqua dignitate exercebit iura dignitatis, excluso vero domino.
- 16 Actus excoimunicandi: an possit præsbi.
- 17 Laicus nō potest præscribere pos. audiendi confessions. nec animas absoluendi, & similia.

CAP.

XII.

Olim inter. ¶ Per excoimunicacionis aliquib⁹ diebus obseruantia, in obseruantes nō acquiritur iuris parochialis pos. hoc dicit secū dū Ioan. Andr. Vel aliter summa quo ad intellectū. c. Per excoicationis probationē, non probatur quasi possessio iurisdictionis: licet aliquibus diebus fuerit obseruata. ideò petens restitutionē hoc solo probato, succūbit. Prima pars decise ponit factū & procesum. secunda diffinit ibi: nos attendentes. ¶ Casus literalis. Inter Episcop. Parisiē. ex vna parte: & quēdā Abb. suę dioc. ex altera questio vertebat super possessiōe iuris parochialis, vel quasi in parochia. de monte: quo iure dicebat se Episc. spoliatum: vnde petebat restitui ad ius parochiale: in predicta parochia contra dictū Abb. ad probandā suam intētionem inducebat quādam sententiā, quā tulerat in populum dictę parochiæ, propter quā aliquot diebus populus abstinuit a diuinis: volens per hec probare se fuisse in possessione iuris parochialis ipsius parochiæ. Dñs Papa examinato negotio considerans q ex eo solo, qd populus dictę paroch. timore sententię dicti Episc. per aliquot dies abstinuit a diuinis nullam possessionem iuris parochialis fuerit affec-

tus. Nec aliquo modo probauit, quod eo tempore, quo protulit sententiam ipsam possessionem iuris parochialis haberet in populo dictę parochiæ, vel prius etiam habuisset: vnde restitutionē dicto episcopo adiudicare non potuit: cum non probauerit se possedisse: nec spoliatum fuisse. Ber. ¶ No. primò arg. q libellus & sententia super iuribus ecclesiæ sunt ipsius ecclesiæ nomine concipiendi: de quo plenè dixi in cap. literæ. de dilati. ¶ Item no. quod de Abbate dicit, q agebat pro Abbatia. de episcopo dicit, q agebat nomine ecclesiæ. Ex quo inferitur, q idē est dicere, seu agere pro ecclesia, vel nomine ecclesiæ. ¶ Nota & tene semper menti, q licet Episc. fundet intētionē suā de cōmuni, quo ad proprietatē super ecclesijs suæ diocesis: adeo, vt coipso, quod non probatur cōtrariū debet cōtra quēcūq; obtinere iuxta ea, quæ leguntur & not. in. c. cum venerabilis. & in. c. cum dilectus. de relig. do. de præscrip. auditis. & xvj. q. xij. omnes basilicæ. x. q. j. per totum. secus tamen est quo ad possessionem: vnde non præsuntur possidere vel aliquando possedisse, nisi probet: vt hīc singuliter probatur. Et pro hoc, quia possessio consistit in facto. de conce. præben. c. cum nostris. Possibile em̄ est quod episcopatus illam ecclesiam nunquā possederit a tēpore suę fundatiōis. ¶ Et ex hoc & ex tex. no. quod dominus non præsuntur possidere: ideò succūbit in possessorio: nisi probet possessionē & deiectionē. & hoc eadem ratione, quā. s. quod bene nota. & plenè dixi. s. e. c. cum ad sedem. ¶ Nota iuncta gloss. j. quod pro iuribus incorporalibus potest agi possessorio. de quo in l. j. hoc interdictum. & s. vnde vi interdictum. ff. de vi & vi arma. quod intellige: vt no. in. c. querelam. de elec. ¶ Nota singulariter ibi: vel prius etiam habuisset & c. quod intantum, qui semel possidebat, præsuntur possidere: quod hæc præsumptio sufficit ad obtinendum in possessorio recuperandæ: vt sic sufficiat probare possessionem de præterito & allegare eam existere tempore spoliationis, quod alibi non ita bene probatur: & vi de quod plenè dixi in. c. cum ad sedem. s. eod. ¶ Not. q impossibile est probare spoliationem: si non probatur possessio. Nam priuatio præsupponit habitum. de depon. impube. ad dissoluendum. xxij. q. ij. quod verò non formatum. l. decem. ff. de verbo. obligat. ¶ Nota, quod per solum actum excoimunicandi etiam probata obseruantia excoimunicationis non probatur possessio iurisdictionis. Nam si hoc sufficeret, posset quis de facili acquirere hanc potestatem excoimunicandi vel iurisdictionem exercendi. Qualiter autem acquiratur. j. subijciam. ¶ Vltimò not. libellum & sententiā non vitari: licet verba impropria ad subiectam materiam inferantur: colligitur hoc ex text. quia incorporalia non possidentur: sed quasi possidentur: vt in. c. conquestus. & quod ibi not. de fo. compe. & in. c. fin. de iud. vbi est bo. test. tam respectu proprietatis istorum iurium incorporalium, quā respectu possessionis. & tamen hīc in libello, & sententia purè allegabatur possessio in istis incorporalibus. concor. tex. j. eo. c. Pisanis & in. c. cum venissent. iuncta gloss. j. de in integr. restitu. & in. c. cum olim. de cau. pos. & proprie. & vide bo. tex. & ibi de hoc per Barto. in. l. sed & si possessori. s. item si iurauero. ff. de iureiur. vbi dicit idem dicendum in dictis testium, qui quandoq; improprie loquuntur. Item etiam dico in alijs dispositionibus, & etiam contractibus: vt verba impropria secundum subiectam materiam intelligi debeant: vt in. l. si vno. & quod ibi not. ff. loc. ¶ Oppo. multipliciter expediendo glo. ij. nam qui timore deuictus, abstinet a possessione, illam perdit. ff. de acqui. pos. l. possideri. s. si quis nuntiet. vbi dicitur, q si quis nuntiat domum latronibus occupatam, & dñs timore cōterrit⁹ noluit accedere, possessionē perdit. Ad

in. l. quicūq; in. iij. col. C. de ser. fugiti. & ibi etiā p Al. & habetur per gl. fi. & doc. in. c. rep. hēfibilis. de appe. Addetñ, q semp ille, q culpā alleg. debet illā probare: iuxta ea, q hñr p gl. & do. i. l. quod ties. in. s. qdolo. ff. de proba. q est verū, siue alleget culpā in cōmittendo siue omittendo secū dū Bald. in. c. j. de feu. sine culpa, nō amittendo in vñibus seu. q tñ verū intelligo, nisi i his q nō solent cōmitti sine culpa: vt in cēdiū, & furtū, in qbus semper præsuntur culpa: nisi p betur abesse p eū, cōtra quē præsuntur, secundū Bal. i. l. si creditrici. C. de pig. act. & per Bar. in. l. si q fundū. in s. imperator. ff. locati.

SEBASTIANI. ¶ Appellado Nun quid aut si procu. nō appellauit a sententia lata contra dominū p pē pau pertatem prēiudicet dño: vide Bal. dicentem q nō: in c. j. col. iij. s. vt lit. non contest. ¶ Nisi probet. Ad de qd do. de Rot. Deci. c. xix. ianti. q. dicunt, q vbi Abbas, vel inferior plat⁹ dicit se turbati in iurib⁹ ep̄a tus, & ep̄s dicit se spoliatū, q ceteris parib⁹ debet sn̄a pro ep̄o mandari executioni interdicto, vnde vi. **ZACHARIAS.** ¶ Libellum & sententiā non vitari. Ad de Alex. in. l. j. ff. si ager. vec. & in l. sed si possessori. s. item si iurauerit. ff. de iureiurā. Pan. de ca. & idem Alexā. in. l. cū seruus, de condi. ob cām. Bald. in. l. sub tracto. ver. ex hoc no. C. de fur. Mo. der. in au. nouissi ma. C. de inoff. testa. & Alex. consi. lxxvj. vol. iij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- SEBASAPI.** ¶ Timore excoicationis. Qualis sit poena excoicationis, declarat Fely, in c. qualiter & qñ. ij. §. ad corrigendos. col. penul. versi. vltius tangit. j. de accu. & ibi ponit, an sit poena capitalis.
- Excōmunicatione maior.** Adde, q metus excoicationis sit iustus metus, Roma. consil. cclxix. Anto. Francif.
- ¶ An metus excoicationis dicatur iustus metus, & talis qui cadat in cōstātem virū: quia sententia exc. siue iusta sit siue iniusta semp est timenda: vt in c. snia pastoris. xj. q. iij. & sic metus mortis corporalis, est iustus metus etia si mors nō sit secuta: vt in l. si qs fumo. §. pe. ff. ad l. Aquil. Add, q vbi quis iuste timet piculum personę nō tenetur quis credere salvo cōductui: neq de illo se confidere: vt in c. accedens. el. ij. vt lit. nō cōtest. quātō magis debet dici iustus metus excoicationis per quā excoicationē interficitur aīa. Et Adde, q an sit iustus, vel iniustus metus relinquitur arbitrio iudicis: vt per Inn. in. c. dilectus. de his: q vi metusue cā fiunt. & in l. interpositas. C. de transac. & habet p Bal. in. l. ij. & rub. C. de his, qui per me. iudi. non app. & in rub. C. de rescin. vend.
- Excōmunicatione maior.** Pōdera, qamō videtur, q nō sit iustus metus timor excoicationis iuste per ea, q dico c. ab excoicato. de rescrip. vide q nō cadit in cōstantem virū. Andr. Barb.
- ¶ Gloss. est. Vide textū in. l. ij. C. de ingen. manu. vbi, peto manumitti a Titio nō videor confiteri Titium dominū. Ita in pposito, si ego abstinere nō videor cōfiteri excoicantē habere iurisdictionem. vide Bald. in d. l. ij. & i. l. absolutiōe. C. de re iud. vbi dicit, si peto absolui, nō videor a fateri illum esse meū iudicem, vel oīno. Andr. Barb.
- SEBASAPI.**
- Patientia.** Vide
- idem extra gl. pōt adduci. §. q si seruus. in ea. l. vbi dicitur q si seruus, vel inquilinus alij tradit poss. dñs eam amittit: ergo idem dicendū in casu nostro. Obediendo em sententię excoicationis, videtur transtulisse possessionē Abbatis in Epif. & Abba. eam amisisse: quia timore videtur destitisse a possessione sua. Ad idē & tertio adducitur. c. ex ore. de his, quę fiunt a ma. par. ca. & de capel. mona. dilectus in quibus cauetur, q si quis exhibet alicui reuerentiā, seu obedientiā tanquā superiori, videtur illū approbasse in superiorē: ergo &c. Ex ista glo. ij. possunt colligi quatuor solutiones. Prima, q p̄dicta procedūt qñ quis facit animo obediendi: secus si aīo de liberandi: q sibi magis expediat. ¶ Et hac prima solutione nō, secundū Inn. & Host. q sicut in acquirēte pos. iuris in personis est necessaria intentio acquirētis: sic et est necessaria intentio illius, cōtra quē ius acquiritur. Et idē dicunt in seruitutibus rerum acquirendis. §. q in eis requiritur intentio acquirētis seruitutē. & illius similiter cōtra quē seruitus acquiritur, & cui p̄iudicat, vel altē eius scientia, vel patientia nihil pro eis allegāt. Sed pro primo, q in acquirēte requiritur intētio: ego allego tex. apertū in. l. si. ff. quē admo. serui. amit. & Innoc. plenē in. c. bonæ. de postula. P̄la. & facit. c. vt nostrū. de offic. Archid. Pro secundo de intētiōe illius cōtra quē ius quęritur, seu patientia, seu scientia: alleg. tex. in. l. ij. C. de serui. & per Innoc. in. d. c. bonę. & c. cōquerente de offi. or. & in. c. dilectus. de capel. mona. & hīc. & hoc in istis incorporalibus. Nam in corporalibus nō requiritur sciētia dñi, seu possessoris: cū p̄scriptio etiam perficiatur cōtra ignorantem, vt. l. fin. C. de p̄scrip. longi. tempo. & in. c. vigilanti j. de p̄scriptiōibus. & ibi de hoc dicā.
- ¶ An aut debeat p̄sumi in dubio, q quis obediuerit animo deliberādi, seu ex timore: an aīo obediendi, tanquā superiori. Io. & Phil. dicunt, q nō: arg. in. d. c. ex ore & l. j. C. de repu. here. & idē dixerunt quidā, vt refert Innocē. q necessaria est protestatio, q nō facit aīo obediendi, seu deliberādi. sed huic opi. videtur ob stare hęc decre. vbi nulla interuenit protestatio: nec fuit p̄sumptū, q hoc isti fecerint aīo obediendi. Sed ad saluationē & cōcordiā p̄dictorū, quidā notabiliter hīc distinxerunt: vt referunt hīc Inn. & Host. q aut obediētia consistit in faciendo: vt quia, posuit manus infra manus in signū obediētię. §. de ma. & obe. c. legebat. & c. cū in ecc. vel quid simile: & tūc necessaria est protestatio. Et sic intelligatur. c. ex ore. Aut est in non faciendo: tunc secus: vt hīc quod bene nō. Pro hoc facit: quia in actu positiuo magis apparet intentio agentis, quā in negatiuo. Abstinens em & tacens, nō debet haberi pro cōsentiente in suū p̄iudiciū: q dici nō pōt in actu positiuo. Ad p̄dicta faciūt nō. in clemen. j. de procur. iuncta. l. filius §. inuitus. ff. e. tit. & in. c. cū eccle. Sutrina. de cau. poss. & proprie. & per Inn. in. c. in genesi. de elect. & in regulas: is, qui tacet. de regu. iur. lib. vj. Populus em hīc simpliciter abstinit a diuinis & nullū actum positiuū fecit. vnde debemus p̄supponere, qd nō fecit animo subiiciendi. qd est valde onerosum: & in dubio nō p̄sumendū: vt. §. dixi. ¶ Secunda principalis solu. gl. est, qd populus iste hoc facit ex timore. & qui ex timore facit, iam non dicitur facere: vt in regula, qui ex timore j. de regu. in. Fecerunt em ex timore excoicationis. ¶ Ex quo infert glo. qd timor excommunicationis equiparatur metui cadenti in cōstātem virū. ¶ Sed cōtra hāc so. facit, qa regulariter ea, quę fiūt per metū, tenet: licet rescindantur per actionē qd metus cā. vt plenē nō. in cap.

abb. §. q. me. cā. & in. l. si mulier. ff. e. Sed saluādo gl. posset dici, q iste est vnus de casibus exceptis, in quibus metus inducit actum ipso iure nullum argu. opti. in. l. ij. ff. de iudi. vbi dicit, q iurisdictionio prorogatur, vbi metus intercessit. Et sic videtur, q in danda iurisdictione requiritur liber cōsensus. & pro hoc vide gl. nō. in. l. si mulier ff. qd metus cau. & in. c. Abbas. eo. titu. vbi glo. dicit non tenere iurisdictionem per metū extortam: per. d. l. ij. Idē Barro. in tracta. de tyrā. qui ponitur in. l. j. C. vt dign. ord. ser. ¶ Per hoc infertur, q si populus etiam habens aliās potestatem eligendi rectorē, seu dñm, aliquē eligit per metum, seu impressiōem, nō tenet electio, & facta per illum nō valebunt: quod bene nō. Et firmat hoc Bar. in. d. l. j. & facit. c. vt periculum. §. cāterum. de elec. lib. vj. vbi dicit tex. nō. cessat electio: vbi amittitur potestas eligendi. Ad idem, quod nō. in. c. quās quis. de elec. & in. c. licet. de elect. Innoc. tamen videtur sentire cōtrarium in d. c. quod sicut. de elect. vbi dicit electionem factam per metū, vel impressiōem tenere: ac etiā ordinationes electi: donec electio irritetur. Sed tamen concordanda prout dico in. l. licet p̄alle. q aut compelluntur allegare vnū, & non tenet. Aut cōpelluntur eligere vnum de certo genere personarum: & tenet, donec cassetur. arg. in. c. cum terra. de elect. iuncto. c. Abbate. de verbo. signi. & in. c. cum dilectus. de cōsuetu. plenē dico in. d. c. licet. ¶ Sed aduerte ad id, quod glo. dicit excommunicationem inferre iustum metum. Nam contrarium not. in. c. cum dilectus. quod metus cau. in ver. violentia. Io. and. concordat ibi: q aut quis iuste minatur excommunicationē, & non excusat: quia culpa sua incidit in metum. argu. in. l. mulier. ff. quod metus causa. & not. gloss. in. c. abbas. eo. titu. aut iniuste: & tunc excusatur: cum grauis poena sit inter homines esse, & hominum carere commercio: vt. l. hi, qui sanctam. C. de aposta. facit. c. sacro. de senten. excommunic. vide bonum tex. in. c. corripantur. xxiiij. q. iij. vbi dicitur, quod in Dei ecclesia non reperitur poena excommunicatione maior. ¶ Et hanc distinctionem approbant do. de Rota. deci. xl. aliās xliij. & facit gloss. notabilis in. l. nec timorem. ff. quod metus causa. quā dicit timorem infamie iuris inferre iustum metum. ¶ Et hoc intellige, quod quis nō habet facile remedium contra metum excommunicationis: vt puta propter potentiam & tyrānidem minantis excommunicationem, non audet iste appellare: vel aliter superiorem adire: aliās secus. Tunc em est sibi impetandum, quare sibi non prouidit. arg. in. c. fin. de elect. & ff. de condi. & demonstra. l. quibus diebus in princ. & in l. qui potest facere, vt possit. ff. de regu. iur. in cap. pastoralis. de offi. ordi. §. praterea. ¶ Tertia solu. principalis est quod in hoc dubio tutius est abstinere. quasi dicat, quod populus non seruauit sententiam animo obediendi, & illum in superiorem cognoscendi, sed in dubio, an sententia excommunicationis teneat, vel non tutius est abstinere. Pro hoc, quia bonarum mentium est time re culpam, vbi non est. v. distinct. c. at eius verō. & not. in cap. ij. de obserua. ieu. & per hanc cōsyderationem gloss. dixerunt Innocē. & Hostien. quod si ex deuotione, vel reuerentia ecclesiastici nerui obedissent: licet non animo deliberandi non habuisset Episcopus possessionem. xxij. quāst. v. excommunicatorum. & per hoc nō. Hostien. quod qui timebat non habetur pro consentiente. l. fin. C. de condi. indebi. ¶ Quarta & vltima solu. gloss. est, quod excommunicatio non dat iurisdictionem nec per actum excommunicandi acquirit excommunicans possessionem seu quasi iurisdictionem, quod bene not. Et est ratio: quia vt. §. dixi ad acquirendam quasi possessionem in incorporalibus, requiritur nedum intentio volentis acquirere: sed patientia, seu consensus illius, contra quem acquiritur: sed per nudum

per nudū actū excoicandi, nō facto aliquo actu positi-
no, nō apparet de patientia alterius: cū potuerit illam
13 obseruare aliqua ex causis predictis. ¶ An autem da-
ta sola quasi possessione excommunicandi vbi concu-
runt requisita ad acquirendam talem possessionem, te-
neat excommunicatio ante prescriptionem completā.
vide oīno per Io. And. post alios. in. c. auaritię. de elect.
libr. vi. in noualla. & per hoc habes solutiones gloss. de-
claratas, verificatas, & suppletas. &c. ¶ Sed extra gloss.
Abb. & Io. Andr. aliter soluunt prima contraria. Nam
respondent ad. §. si quis nuntiet. q. procedat, si dominus
scit possessionem occupatam, & nō cōtradicit. ff. si ser-
vend. l. & fortē. aliās non preiudicat. ad hoc facit quod
not. in. c. olim. el. j. §. eod. Ad. §. quod si seruus. respondet
q. sibi possidebat seruus, vel colonus: & ideō possessio-
nem in alium transferre potuit. Sed hīc parochiani non
possidebant, sed Abbas, qui erat superior: vnde factum
illorum non preiudicat Prelato: quapropter dicit, Ho.
quod fortē obtinisset episcopus, si egisset contra po-
pulum: sed Abbas iste potuisset appellare. hęc ratio nō
placet dom. Anton. ideo quia nec seruus, nec colonus
possidet: vt. l. quod seruus. & ff. de acquir. pos. & l. rei
commo. ff. commo. Ideo dicit, quod aliud in possessio-
incorporalium, quę transfertur ex sola patientia eius,
a quo pendet ius & possessionem transferre: vt. d. l. quo-
ties. ff. de serui. & quod not. in. c. conquerente. de offici.
ordi. Ego crederem idem dicendum in istis incorpo-
ralibus: vbi ille qui possessionem traderet, possedisset
nomine absentis: quia eadem esset ratio incorporalibus
facit quod no. in. l. fin. C. de acquir. pos. & quod not.
in. d. c. olim. el. j. & sic subtrahi potest primum dictum
14 docto. ¶ Nunc expediantur aliqua vtilia dicta Innoc.
quę solent quotidie allegari. vnde quęro presupposi-
to, quod episcopus fuisset in quasi possessione iurisdic-
tionis: qualiter hanc possessionem potuisset perdere:
& de remedio retinendi, dicit hīc Innocen. & hoc iure
a spoliaretur episcopus^a in aliquo populo, quando scit
hoc ius, quod possidebat per alium episcopum exerce-
ri, & populum sententias illius seruare, & in alijs obedi-
re, & nō contradicebat, sed patiebatur, etiam si faciat
hoc: quia non audet. Nam tunc animo pusillamini vide-
tur possessionem deseruisse, & in alium transfuisse. ar-
gumen. ff. si ser. ven. l. & si fortē. §. j. & ff. de pu. l. si ego. §.
j. Si autem Episcopus, qui ius habet non patitur popu-
lum quantum in eo est alterius Episcopi seruare sen-
tentiam sine poena: quia punit ipsum populum spiri-
tualiter excoicando: vel temporaliter bona ipsorū
occupādo, vel ipsos mulctando, vel ipsos capiēdo, vel
aliās qualitercūq. procedendo: ita, q. bene videatur ha-
bere animum non dimittendi vel admittendi ipsam
possessionem, sed retinendi: talis non admittit posses-
sionē, quę nō nisi animo admittitur. C. de acquir. pos. l.
licet. Nec dicitur talis iniuste agere, qui hoc facit non
impugnando, sed defendendo se. q. iura permittunt. ff.
de iusti. & iure. l. vt vim. & c. olim. §. e. Et sic nō potest,
vel nō audet aliud facere: consilium est vtile quod hoc
publicē ptestetur. arg. vij. q. j. c. pōtiffes. & vide ad hoc
q. legitur & not. in. c. pastoralis. de offi. ordin. §. fi. & j. de
appel. si iustus metus. hęc procedunt secundū eum in iu-
ribus incorporalibus, & aliud in corporalibus: quia be-
ne admittit quis possessionē rei corporalis quantūcūq.
impugnet & quantūcūq. excoicunet occupantes.
Nam eo ipso, q. reuertens non admittitur, eam amittit
etiā si suspicetur posse repelli. ff. de acquir. pos. l. clam
possidere. §. fi. & l. si id quod. §. fi. eod. titu. Et sit rō diuer-
sitatis secundū eū: quia corporalia tenacius habentur
propter q. difficilius perdūt. Ex quo sequitur, q. diffici-
lius retinentur. ff. pro socio. l. iij. & ibi quod not. Facit
de translat. Præla. cap. ij. in prin. & cū hoc dicto Innoc.

transeunt communiter doc. Ex quibus elicitur conclu-
sio, q. rerū incorporaliū possessio, nō perditur sine aīo.
15 ¶ Sed cōtra hoc dictū Inno. primō ob. quod ipse no.
in. c. ij. de in integ. restitu. vbi dicit, quod si canonicus
violenter expellit de capitulo, vel veniens non admit-
titur priuatur possessione eligendi. quod etiam vide-
tur probari in. c. cum ecclesia Sutrina. de causa pos. &
vide ad idem, quod ipse no. in. c. suborta. de rei iudi. vbi
dicit, quod subditi non obediendo Episcopo, sed alteri
videntur priuare eū quasi possessione iurisdictionis. Et
pro hoc facit illud. c. & de offi. Archi. c. fi. & c. dilectus.
16 de capel. mona. & quod ibi no. ¶ Vnde quantum ad
hunc articulum, sic distinguere: quod aut exercitiū ali-
cuius iuris incorporalis spectat ad plures simul: extunc,
si aliquo excluso q. tuncunq. retinente, alij actum exer-
cent: exclusus perdit illius iuris possessionem. tex. vide-
tur. in. c. cum ecclesia Sutrina præall. facit, quod no. in. c.
querelam. de elect. & per Inn. in. c. ij. de in integrum re-
stitu. Si verō possessio spectat ad vnum tantum: & tunc
si competit respectu certę dignitatis seu certi loci, eo-
ipso quod expellitur à loco, perdit possessionem.
17 ¶ Ad hoc, quod no. Inn. in. d. c. ij. & doct. in. c. per ve-
nerabilem. qui filij sint legitimi. vbi dicit, q. si vnus est
exclusus à sua dignitate, & alius intrusus: ille exercebit
iura dignitatis^b, qui est in possessione, & non ille qui
fuit iniuste spoliatus: vt etiam no. Inn. in. c. in literis. §.
eo. Fallit in casu clemen. vnice. de fo. compe. & vide ibi
gloss. in ver. indulgendo. Pro hoc puto, quod si episco-
pus velit ire ad exercendam iurisdictionem in certo ca-
stro, vel certa parochia & non admittitur per populum
quod hoc ipso spoliatur, quātūcūq. non admittentes
excommunicet, ex quo de ipsius excommunicatione
non curant. Pro hoc est bonus tex. in. c. fi. de iud. & c. su-
borta. de regu. iur. cum ibi no. per Innocen. in princip.
Aut non expellitur à dignitate, seu loco: vel competit
iurisdicō in personam: non respectu certi loci: & tūc
si populus obedire nō vult, nec ipse temporaliter seu spi-
ritualiter eos vellet coercere, perdit possessionem. &
ad hoc præalleg. c. suborta. Si verō alteri obedit: & iste
qui habet iurisdictionem patitur: perdit possessionem
vt hīc no. Inno. Si verō non patitur, sed procedit ad pu-
niendos subditos, & eius timore desistunt tunc fateor,
quod possessionem non perdit. arg. in. l. j. & fi. C. de ser-
ui. Et hoc casu pōt procedere dictum Inno. hīc. Si verō
subditi nolunt illi omnino obedire, sed vilipēdūt sentē-
tias proprij Episc. tunc puto, q. quātūcūq. iste resistat
q. perdat possessionem: licet aliud sentiat Innocē. hīc. Et
pro hoc facit præalle. c. cum ecclesia Sutrina. & c. fin. de
iud. Possessio enim plus dependet à facto, q. ab animo.
Sicut enim possessio ciuili, quę animo tenetur, perdi-
tur eo ipso, q. non admittitur: ita & ista possessio iuriū
incorporalium respectu certi subiecti. Eo enim ipso
perditur, q. potest in subiectum illam exercere. Aliās
enim raro, vel nunq. talis possessio perderetur per vio-
lentiam, quod est contra dictū. c. cum ecclesia Sutrina.
& c. suborta. & multa similia. & facit tex. hīc vbi ponde-
ratur, q. iste Episc. nō probauit possessionem. Itē facit. d.
c. olim. el. j. vbi pōderat, q. possessio fuit illis tradita sub
cōditiōe: ita q. statim cū sciuit, vim vi duxit repellēdū.
nō sufficiebat ergo, simplex cōtradiō: nisi violentiā vi
repulisset. Nec obft. iura, quę requirunt patientiā in istis
incorporalibus: quia dico ex eo requiri: quia possessio
retinet solo animo: nec pōt cadere spoliatio nisi detur
scientia. Et idē est in possessione ciuili in re corporali.
q. q. enim ignorans perdat naturalem, non tamen perdit
ciuile: vt in. c. clam possidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acq.
pos. Sed ex quo datur scientia & actus violentus sine re-
sistentia perdit possessio: vt satis probat per. §. dicta. &
hoc no. Si verō alienus ep̄s excoicat parochianos alter. 9

Bart. in. l. j. §. deni-
que. ff. de aqua pl.
ar. lat. in. l. imperiū
colum. xij. ff. de iu-
risd. om. iud. vbi
tradit an in acqui-
iurisdicōe requi-
ratur scientia & pa-
tientia superioris.

a ¶ Episc. vide Bal.
in. l. ij. C. de ser. pro
isto dicto Innocē.
And. Barb.

ZACHARIAS.

b ¶ Exercebit iura
dignitatis. Et vale-
bit q. faciet vt per
Arch. in. c. omne
q. vbi bo. tex. xx-
q. j. Inn. in. c. nihil
§. de elec. & Bal. in
l. pe. C. de pig. ac.
& dicitur intrusus
qui iniuste detinet
bñfici. & tenet ad
fructuū rest. vt ple-
nē per doc. in. c. cū
dilectus. j. de pur-
cano.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

Episc. sed parochiani nō seruāt sententiā suam nec proprius Epi. patitur: & tūc certū est secundū Inno. q. nūllam pos. alienus acquirit cū tātūm possiderit labia sua. Idem si parochiani seruauerūt per aliqd tēpus qd intel- lige. vt. s. dixi cū gl. Item scias secundū Inn. q. etiā eo ca- su quo acquirit possessionē in excōicatos: per se tñ nul- lam possef. acquirit in euitates istos excōicatos: quia nō seruant per hoc snām hominis sed iuris p̄cipientis ex cōmunicatos vitandos. xj. q. iij. c. cure. de trug. & pac. c. j.

18 ¶ Sed nūc quero an in casibus in quibus dixi per exc. sententiā acquiri quasi poss. iurisd. procedat hoc in quo libet excō. Inno. hīc dicit q. si excōmunicator^a erat aliās ordinari⁹ & sic habebat potestātē excōicandi alios pro cedant p̄dicta. nec in hoc erit differentia inter excōi. & aliās sentētiās vt sicut per alias sentētiās acquiri hāc pos. ita per excōicationē. facit de p̄scri. auditis. & c. cū olim.

Si verō excōicator p̄dictā potestātē ordinariā non habet tunc aliud est dicendū in sententia excō. quā in alijs sententijs: quia nō posset talis excōicat. acquire- re potestātē excōicandi cū non sit habilis ad huiusmo- di ius possidendū: qā hoc ius exc. nō pōt haberi vel pos- sideri nisi ab eis tātū qui hoc habēt à deo vel eius vica- rio vel à iure. & de talibus tantū, & nō alijs, dicit illud intelligendū. Matth. xv. Quodcūq. ligaueris & c. & illud eo. c. penul. Accipite sp̄m̄ctm̄, quorū remiseritis pecca- ta, remittūtur eis & c. Non possunt ergo simplices cle- rici alios excōicando poss. iuris acquirere: quia nec pos- sunt hoc possidere: sicut nec laicus possidere pōt ius cō- fessiōes audiendi, & animas absoluendi: quia nō cōpe- tit, nisi proprio sacerdotij. de p̄eni. & remi. c. omnis. vel clericos iudicandi: de iud. c. ij. Postea Inn. dicit meli⁹ di- cendū, q. quilibet clericus pōt p̄scribere & possidere ius excōicandi, & aliā iura sp̄ualia: quāuis aliās iurisd. or- dinariē nō p̄sit dūmō sit persona, in qua istud ius ca- dere pōt. vt j. de his, quē fiunt à ma. par. cap. c. quāsiuit Sicut em̄ ipse habet à iure potestātē excōicandi. xxiiij. q. iij. corripitur. & xvj. q. ij. c. visis. Ita possunt alijs ex- pressē hāc potestātē tradere: vt no. in. c. cū ab eccl. de of. ordi. sic per Episc. patientiā & tacitū cōsensum clerici. in quibus hoc ius cadere potest, pos. istius iuris acquire- re possunt, & p̄scribere: dūmodo bonā fidem habeāt arg. in. d. c. quāsiuit. & c. auditis. & c. cū olim. & c. veniēs de p̄scrip. Hoff. remittit ad not. in. c. irrefragabili. s. ex- cessus. de offi. ordi. de foro cōpe. c. cū contingat. vbi de hoc variē opi. recitantur. Mihi placet opi. quā ponit Io. And. in. c. auaritiē. p̄all. quā dicit tenuisse quendā fra- trē Vbertum disputando, vt nomine proprio non sit il- lud ius, seu hęc possessio acquisibilis. Hoc em̄ competit rōne dignitatis: vt in autoritatibus superius alleg. sed nomine dignitatis. seu officij qd habet, bene potest ac- quirere possessionē, & p̄scribere: dūmodo non careat

19 bona fide vel tit. ¶ Et ideo si Archidiaconus nomine sui Archidiaconatus excommunicaret aliquos, in quos de iure nō habebat potestātē. Et hoc fecit bona fide & ti. colorato, & illi sciēte Epi. & nō cōtradiciente seruau- runt sententiā animo obediendi acquisiuit Archidia. possessionem excōmunicandi in illos, & iurisdictionē ex- cercendi. Et tenebit huiusmodi sententia rōne possessio- nis: licet postea appareat ius superioritatis nō habuisse in illos: quia adhuc nō p̄scripsit: secus aut in priori ca- su qñ nomine proprio fecit, vel erat in possef. mala fide licet nomine dignitatis, vel officij. ¶ Ex his soluitur il- la quāstio, quā ponit hīc Innoc. videlicet, si existens in possessione iuris: tñ superioritate carens aliquem excō- municauit. Episc. verō proprius, qui iuris proprietatē habebat, etiā excom. cuius sententiā confirmabit supe- rior. Quidam dicunt, q. potius debet attendere verita- tem, quam possessionem: alij contra. Innoc. verō se re- mittit ad not. in. c. in literis. de resti. spol. Sed tu collige

veram solutionem ex. s. dictis.

SVMMARIUM.

- 1 Spoliatus habet remedium recuperandā aduersus illū qui scien- ter recepit rem à spoliatore etiā si scientia postea interuene- rit. 13. & etiā si per mille manus ierit. 5. & hoc seruatur in vtroque foro. 4. secus si ignoranter successit in vitium: quia tunc tenetur conditione. c. reintegranda. 12. potest ta- men si vult iste spoliatus agere contra spoliatorem & non contra detinentem rem & vna actio nō tollitur per aliā. 21.
- 2 Probatio dominij difficilis est: tamen quibus modis probetur. vide remissuē hic.
- 4 Ius canonicum seruatur vbique in his, quæ cōcernūt animam.
- 5 Possessorium recuperandā datur etiam contra singularem suc- cessorem: sed secus interdictum vnde vi. 8.
- 6 Possessione perditā, non perditur dominium, nec econtra: item posita possessione non ponitur dominium, nec econtra.
- 7 Furtum committit, qui reperit rem alienā & eā non restituit.
- 9 Rescriptum impetratum contra violentum possessorem, extē- ditur cōtra successorem in vitij illius rei violētē possessa.
- 10 Spoliatus agit cōtra spoliatōrē, etiā nō possidentē, vel etiā, q. dolo nō desierit possidere: quia semel fuit i culpa spoliado. 21.
- 11 Condictio ex lege, an sit actio, vel officium iudicis.
- 14 Possidens aliquam rē vitiosam, an p̄sumatur scire, vel igno- rare vitium illius rei?
- 16 Spoliator habet remediū possessorij cōtra spoliantē: sed nō con- tra tertij, qui scienter rem illā accepit à secūdo spoliatore.
- 17 Possessor malæ fidei spoliatus habet remediū istius decretalis.
- 18 Possessor bonæ fidei quo remedio tenetur restituere rem quam bona fide habet priori possessori.
- 19 Nominare authorē suū in iudicio non pōt malæ fidei possessor.
- 20 Diues abundans, si non subuenit pauperi indigenti peccat.
- 21 Spoliatus potest agere tam contra spoliantem quā contra ter- tium possidentem: nec electione sibi p̄iudicat.

CAP.

XVIII.

SAepe ¶ Spoliatus restitutionē petit ab illo, qui scienter rē à spoliatore recepit. h. d. secundū Io. An. vel ad idē summa sic. Recipiens scienter rem inuafam à spoliatore, tenef eā spolia- to restituere, licet nō probet dominij. Primò ponit fa- ctū corrigendū. Secūdo corrigit. ibi: vnde. ¶ Casus li- teralis. In iure ciuili cauetur: q. bn̄ficiū restitutionis cō- tra spoliatōrē tātū datur: vnde cōtingit aliqn, q. spolia- tor transfert in aliū rem illam, qua alium spoliavit. & sic spoliatus non pōt petere restitutionē cōtra possessorē, qui non spoliavit. vnde oportet ipsum intentare cōtra possessorē iudiciū proprietatis: sed p̄pter difficultatē probationū amisso cōmodo possessionis, spoliat⁹ amit- tit proprietatē. Propter qd statuit cōciliū, vt nō obstan- te iuris ciuilis rigore, si aliqs deceterō sciēter rem talem receperit: cū spoliatori succedat in vitium contra hmōi possessorē, succurratur spoliato per bn̄ficiū restitutio- nis: qā nō multū interest, quo ad periculū anime iniuste detinere, aut euadere alienū. Ber. ¶ No. j. q. effect⁹ do- minij est ipsa possessio, & eius cōmodum. vnde amittēs possessionē, videt in effectū amisisse dñiū. & hęc est mēs huius literē ibi, amittit effectum & c. Quasi dicat, q. cū nō succurreretur spoliato contra successorē vitiosum, probata possessione & deiectione, propter difficultatē prodandi dñiū, perdebat spoliatus dñiū in effectū per- dita. f. possessione. ¶ Et ex hoc & ex tex. secundo not. q. difficile est probare dñiū. & de modis probandi: vide quod no. in. l. cum res. C. de prob. vbi per glo. & Cy. & p. Bar. in. l. rē quæ nobis. ff. de acq. pos. in Spe. in ti. de ac. & pet. s. sequit. ver. fiaūt. ¶ No. hīc ar. in cōcernētibus pe- riculū aīe^b dispositio iuris canonici p̄feritur disposi- tioni legali. Pro hoc vide gl. in regula, possessor. li. vj. fa- cit aut. vt clerici apud proprios epis. per quod putat hic d. Ant. q. etiā inter laicos huius cap. dispositio seruanda est: quod

SEBA. SAPI.

a ¶ Excōicator, vi- de Abb. in. c. q̄si- uit. j. de his, quæ fiunt à pla. & Ioā. Frā. Baldū in tra- ctatu p̄scriptio- num in prima par- te quintæ partis principalis. in. xj. q. circa. fi. ver. octa- uo p̄scribi pōt po- testas excommuni- candi.

ZACHARIAS.

b ¶ Periculum aīe. Adde Bal. in. l. ij. C. quēadmo. test. ape. Pau. de Castr. xcviij. & cōf. xxx. i. fi. & cōf. cclxxx- viij. & Alex. cōfil. clxxvj. volu. ij. & cōf. xxxviij. volu- mine. iij.

est qđ satis placet. Videtur em̄ hīc Papa voluisse providere ultra dispositionē iuris civilis rōne peccati. Fundat em̄ se super peccato: ergo constitutio seruanda est in foro civili etiā inter laicos: vt no. in dicta regula, possessor. ¶ Not. hīc casum, in quo ius agendi personale in rem tñ scriptū sequitur successorem singularem. Et hoc fit ratiōe pcti, quo se inuoluit recipiendo rē vitiosam sciēter vt subueniat oppresso & spoliato. & in hoc cōdictio huius. c. excedit interdictum vñ vi. Illud em̄ non cōpetit contra successorē singularem, sed vniuersalē: vt legitur & not. in. significauerūt. de testi. ¶ Not. qđ licet quis perdat poss. nō tñ per hoc perdit dñum sed in effectu illud perdit, qñ nō valet probare ipsum dñum. Idē econtrā, perditio dñi non per hoc perditur poss. vt. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. poss. Sunt em̄ iura separata. vnde vno perditio non perditur reliquū: nec vno posito ponitur aliud: vt. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acquir. poss. ¶ Vltimō not. cōtra detinentes alienū sine inuasiōe. Tenentur em̄ quo ad Deum paulominus, quā si inuassissent. hinc est, qđ reperiens rem alterius, nō restituens tenetur furti, sicut si ab alio subtraxisset. l. falsus. §. qui alie num. ff. de furtis. xliij. q. v. si quid inuenisti. & no. in. c. quia frustra de vsur. ¶ Oppo. contra tex. in princ. in eo, qđ dicit spoliato non subueniri per restitutionis beneficiū contra successorē vitiosum. Videtur em̄ qđ talis habet duo remedia possessoria: potest em̄ agere iudicis officio. arg. in. c. quia. v. de iudi. & c. bonę. de app. Secundo potest agere condictione. c. reintegranda. iij. q. j. cōtra quenlibet possessorem, etiā non vitiosum: vt ibi. Potest etiam addi per tertium remedium. s. actione de dolo, quę datur solum contra dolum facientem: sicut fecit iste, qui dolo & sciēter rem inuassam recepit à spoliatore, vt non posset ab alio rem suā consequi. arg. in. l. j. ff. de dolo. Hęc contraria sentit glos. j. quę facit mentionē etiam de actione, qđ metus causa. sed satis impertinenter quo ad materiam nostram. ¶ Sed pro solu. gloss. ista respondet fatēdo contraria ad text. qđ non subueniebatur spoliato. s. per interdictū vnde vi: quia etiam secundum canones non competit, nisi contra spoliāntem spoliari mandantem vel spoliātionem ratam habentem: sed per prædicta remedia bene subueniebatur. & hodiē competit aliud remedium videlicet condictio huius capit. vt dicitur in gloss. seq. ¶ Sed nunc oppo. videtur enim per prædicta qđ huius constitutionis beneficium non fuit multum necessarium. Goffr. volens euitare contrarium, dicit hanc Decret. inducere, quod actio in factum, quę datur loco cuiuslibet interdicti: vt inffit. de interdict. §. vl. extendatur ad hunc casum, qđ olim non erat. Et sic sentit, quod hodiē in casu huius capit. non agatur condictione ex hac Decret. sed actione in factum, seu interdicto vnde vi: b quod extenditur ad istum casum ex dispōne huius capit. quod etiam sentit glossa pe. in capit. cum ad sedem. §. eod. Sed hęc glo. ij. sentit contrarium: vt. §. dixi. Nec hoc dictum Goffre. videtur verū: quia vitanda est iurium correctio. de el. capit. cum expediat. & l. vna. C. de inoffic. donatio. nec placet hoc Petr. nec Ioan. Andræ. ¶ Secundo dicit Goffre. qđ & si alia erant remedia, voluit tamen concilium addere condictionem ex hac Decret. secundum eum. & dicit Hostien. quod hoc voluit facere ad declarandum, quod civile ius contrariū non obstaret: cui fortē multi iudices ecclesiastici insistebant obseruando illud ius civile. Simile quod not. de vsur. c. quāquam. lib. vj. in glo. nomine. & dicit Ioan. Andræ. qđ ex tex. & glo. huius cap. habentur quatuor auxilia^c spoliati interdictum: iudicis officium: conditio ex canone. c. reintegranda, & cōdictio ex hac Decre. & de his & alijs remittit pro libellis ad Spe. eo. tit. §. j. versi. prædicti. Sed certē hęc dicta mihi non placent: cū tex. hīc præsupponat, qđ nullū remediū possessorium erat prius proditū spo. in casu huius. c. Sed habebat cōtra successorē singularem probare dominiū: qđ cum nō de facili probaretur, amittebat spoliatus dominiū in effectu. Nec procedit dictū Hostiē. qđ hoc facit ad declarandum. & c. quia potuisset vti verbo declaratio: & non inducere remediū superflū, edendo ius de nouo: vt patet ex ver. sancimus. posito hīc in tex. Ideo dico, qđ ante dispositionē huius. c. nullū remediū saltē ita gñale pditū erat cōtra sciēter succedēte in rē vitiosam vt clarē inuit tex. Nō ob. c. bonę. de app. quā loquit in nouatione appellatione pendente. vnde virtute appellationis succedit iudicis offi. quia iniuria fit iudici, ad quē fuit app. Facit qđ in

simili no. gl. in cle. j. vt lit. pēdē, sed hīc nos loquimur, quando nulla fuit interposita appellatio. ¶ Nec ob. c. quia. v. quia solū probat qđ extendatur rescriptū ad succedentē in vitium: quia agitur de modico iudicio. Nihil enim ibi dicit de incompetētia actiōis, seu iudicis offi: vel pōt intelligi in casu huius. c. si emanat post hoc ca. Et addit ad istū: vt sicut datur remediū possessorium cōtra istū successorē vitiosum: ita eadē q̄tate extēdatur rescriptum impetratū cōtra violētū. & dicēdo cōtrariū frustra Papa hīc dixisset, sancimus. qđ verbum denotat ius nouū: vt no. in. c. ij. de iudicijs. Et satis colligitur ex verbis huius literæ. Nō ob. cōdictio. c. reintegranda. quia illud remediū nō est ita gñale, sicut istud. ¶ Nō em̄ cōpetit p reb⁹ laicorū: vt dixi in. c. cū ad sedē §. eo. sed istud sic. & c. ¶ Nō ob. cum opp. de ac. doli: quia illa actio cōpetit aduersus dolum, & cū nulla actio cōpetit: vt. d. l. j. & c. e. l. de dolo. At in casu nostro cōpetit interdictum vnde vi. cōtra spoliatorē etiā si nō possideat: nec dolo desierit possidere: quā primō fuit in culpa spoliādo, & poterit cōsequi saltem æstimationem: vt. l. si vi me deieceris. & l. j. §. ex hoc dicto. ff. de vi & vi arm. Itē potuit iste sciēter nancisci rē vitiosam, & tñ sine dolo & sic prorsus cessaret hęc actio de dolo. Fuit ergo expediens & necessariū, vt prouideretur per hoc. c. & sic fuit hoc remediū valde necessarium. Nec ob. l. si coloni. C. de agri. & cēsi. lib. xj. per quē tex. notāt ibi doct. qđ possessori cadēti iuste à possessione succurritur cōditione illius leg. qđ etiā tenuit gl. in l. inciuile. C. de fur. quā dico, qđ in veritate illa lex hoc nō probat simpliciter, prout alle. Nā ibi colonus censitus, seu adscriptitius vitio fugę, transiit ad aliū, & negabat se adscriptitium illius à quo p̄pria autoritate recessit. vñ spoliavit priorē dñm possessione sua meritō ibi dicit qđ ante oīa debet restitui prius possessor: quia etiā p̄redo ante oīa est restituendus. §. eo. c. in literis. & not. glo. in. d. l. si coloni. vnde restitutio ibi potius fit cōtra colonū fugiētē, qđ cōtra secūdū possessorē. sed nos loquimur hīc^c in re inanimata, quę sine sui dolo peruenit ad manus alterius. Et vide in simili differentiam quę sit inter rem animatam qđ inanimatam: vt per glo. in. c. frequens. liij. dist. meritō de dicto illius glo. l. inciuile. C. de fur. dubitauit Bar. in. l. si. C. de fur. & potius ibi sentit contrariū. & in. d. l. inciuile. & optimē facit in cōtrariū, quod legitur & no. in. l. si duobus. ff. de publi. vbi dicit, qđ in habētibus parem cām: potior est conditio possidentis de p̄senti. Et faciunt hęc ad nota j. in ver. sed quęro, quid si aliquis. Et placet mihi opi. vt detur in casu huius. c. conditio ex hac Decre. quā etiā tenet hīc Inn. & Ho. qui dicit qđ quicquid alij dicāt succūberet etiam secundum canones proponēs in casu huius. c. interdictum. Ad hoc adduco: quia quādo lex inducit aliquā obligationem & nō prouidet de noīe actionis tunc dat cōdictio ex leg. vt no. glo. in. c. cū liberum. de sepult. & in cap. si canonici. de offi. ord. lib. vj. vide tex. in. l. vna. ff. de condit. ex lege. & ibi plenissimē de hac materia per Bar. & per Cy. in. l. ex pacito. C. de rerum permuta. ¶ Sed quia habemus

a ¶ Interdicti. Pondera, actio in factū ori ex edicto prætoris: sed ista oritur ex le. Papę. ergo nō oritur actio in factum.

b ¶ Vnde vi. Pondera, quia tex. hic in p̄ri. dicit bñficiū restōnis. & loquit de interdicto vñ vi. & in fi. dicit dari beneficiū restōnis: ergo intelligitur, vñ vi. Itē hoc p̄bat ibi nō obstāte rigore iuris civilis: ergo tollit ius civile. Itē hoc probatur ibi quāsi succedit in vitium: ergo & c.

c SEB A. SAPI. ¶ Auxilia. Vide d. Lanfrā. de oria. in repe. rubric. de cau. pos. & p̄prie. col. ij. ver. pro introitu itaq̄ materię. vbi licet quōd spoliato cōpetūt quinque remedia. & ibi qñ cōpetat remediū huius ca. in ver. secūda conclusio.

d ¶ Sicut istud. Pondera. quā imō est generale: vt voluit ¶ Dñ. c. cū ad sedē. de restit. spol. Andr. Barba.

e ¶ Loquimur hic. sed pondera, quia iste tex. dirigit verba spoliatio. ergo erit actio. & per consequēs interdictum vnde vi. Andræ. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

multas conditiones & canonū & legū. querit incidenter, nunquid hæc cōdictio ex lege sit actio: an sit iudicis officiū: & per hoc cognoscetur in quo differat hæc cōdictio ex lege à iudicis officio, qñ cōpetit vnū, & qñ reliquū. Solu. conclude post Barto. in d. l. vna. qñ qñq verba legis disponentis referuntur ad partes qñq ad iudicē: qñq impersonaliter referunt. Primo casu semper oritur actio: ita debet intelligi. l. ij. ff. ad leg. Aquil. & de pet. hære. l. itē veniū. §. pridie. Secundo casu, qñ verba referuntur ad iudicem: & tunc qñq referuntur affirmando, qñq negando. Si affirmando semper cōpetit iudicis officiū. vt. ff. de mil. l. i. iūcta. l. qñ si minor. in fi. eo. tit. Si autē referuntur ad iudicē negatiuē: & tunc nō producit iudicis offi. Nō enī aliquid cōmittitur iudici directē: sed magis parit actionē ei, ad cuius utilitatem verba fuerūt prolata: vt. l. j. ff. qñ met. cā. vbi p̄tor dicit, qd metus cā gestū est ratum non habeo. licet enī verba referantur ad se: tñ qñ referūt negatiuē nō pariūt offi. iudicis: sed actionē, parti ad cuius cōmodū priuatio inducitur. Prædictū procedūt, qñ verba legis disponūt circa factū: vt puta aliquid restituatur, sicut hīc facit. Si autē directē disponent circa ius agendi absq̄ dubio producit tunc actio. Hoc apparet ex ōnibus editis. qñ dicūt iudi. dabo: licet enī verba referūt ad iudicē: tñ quia directē circa ius agendi disponūt, producant actionē. ff. de iurisd. om. iudi. l. si quis id qñ. & ff. de his, qui deie. vel efful. l. j. Qñq verba impersonaliter proferunt & cōpetit ius agendi: vt in aut. sacramēta. C. si aduer. ven. & ibi no. de acqui. re. do. l. ad statuas. Et idē dicendū est in statutis eadē rōne. qd not. & secundū prædicta declarā dictā gl. iuris cano. In quo autē differūt actio p̄scriptis verbis, actio in factū, & cōdictio ex lege vide per Cy. in l. ex placito. & plenius & subtilius per Bar. in d. l. vna. ¶ An autē in casibus in quib⁹. s. dixi oriri actionē, utrū sit cōdictio ex leg. an alia actio. Ista est difficilis materia. & plenē vide per Bar. in d. l. vna. Ex prædictis & ex hoc tex. habes vtilissimā conditionem istius Decret. quē qñ cōpetat j̄ subijciā. & in quo differat à cōditione canonis, reintegranda collige ex j. dicēdis, & ex his, quē dixi in. c. cum ad sedē. s. eo. vbi plenissimē intellectus huius. c. examinaui. Habemus etiam de iure ciuili multas vtilissimas conditiones, vt cōdictio. l. si coloni. C. loca. leg. meminerint. C. vnde vi. & multas aliās, quas longū esset prosequi: quia potius esset legere leges, quā canones: & dicendū est, vt in eis no. ¶ Nūc quē ro, an cōdictio istius. c. cōpetat cōtra oēm successorē singulārē. gl. in ver. scienter. rñdet, qñ nō: sed requirit, qñ sciēs rē esse vitiosā & inuasiā illā acceperit concor. s. de iudi. cap. quia. V. Si autem ignoranter recepit: tūc pōt conueniri cōdictioe canonis, reintegranda. iij. q. j. hæc glo. verum dicit quo ad primā partē quia tex. iste requirit sciētā. Pro hoc, quia dispositio hui⁹. c. fundat sup̄ pctō: vt probat ibi eo, qd interest. & c. qñ excludit nō data sciētā. ¶ Sed circa hæc partē dubitabatur, quid si à principio ignorauit vitium sed ex postfacto sciuit, videt qñ non habeat locum dispositio huius cap. Debet enī in istis pōderari ini-

tium quia ex quo possessio fuit à principio iusta nō potest esse iniusta per superuenientem scientiā: vt in l. vna. C. de vsuca. transfor. & l. clā possidere. ff. de acqui. pos. Cōtrariū tenet hīc do. Ant. quia de iure canonico bene pōt trāsire ad iniustā mala fide superueniente: per quod putat sufficere superuenientē sciētā ad effectum huius. ca. ¶ Aduerte fateor, qñ iusta possessio transit ad iniustā male fidei. quandoq̄ ante cōpletam p̄scriptionē superueniente: vt in regula, possessor mala fidei. de regu. iur. lib. vj. & in c. vigilanti in c. f. j. de p̄scri. ¶ Sed dubiam est, nunquid hæc iniustitia sufficiat ad faciendū locū huic cap. & videt primō, qñ nō: per tex. ibi: vbi dicit, qñ sciēter rem talē recepit. & c. Illa enī qualitas sciētiae tēpore receptionis ponderatur: quia qualitates positæ in aliqua oratione intelligi debēt secundū tēp⁹ verbi, cui adijciūt iuxta theoricā Bar. in l. ex facto. ff. de vulg. & pup. facit quod no. in c. statutū. de p̄scrip. lib. vj. in prin. in glo. in ver. canonicis. & in c. decreuit. de hære. eo. lib. & in cle. j. de cōsan. & affi. In cōtrariū facit iste tex. in rōne sui, dū dicit, nō multū interesse quo ad periculū animæ, iniuste detinere. & c. Et sic pōderat iniustā de tētionē, quæ satis habet: licet ex postfacto superuenit sciētia, quā puto verā. Tum ppter istā ratiōē, quia obuiatur peccato: tñ qñ subuenitur spoliato oppresso, satis sit sciētia subesse tēpore, quo agit. Hic enī nō agit de pœna quo casu faceret restrictionē per prædicta sed de fauore, qñ est ampliā⁹ in regula, odia de reg. iur. lib. vj. ¶ Secūdo ad idē dubitat. an in dubio p̄sumat scientia, vel ignorantia, Hostiē. dicit p̄sumi scientiā, nisi probetur ignorantia. Scire enim debet, qd suum nō est ad alios pertinere: vt. C. vnde vi. l. cū quærebat. sed Goffre. & Abb. cōtra, & vide de hoc de proba. c. j. & de reg. iur. p̄sumitur ignorantia. lib. vj. & hoc credit Io. an. verius. Do. Ant. distinguit, qñ aut quis occupat rem vacātem, quā quis fuit spoliatus. & p̄sumit dolosē & scienter rem occupasse. & hoc dicit p̄ficere non quo ad remediū, quod exigit scientiam vitij rei, sed proficit quo ad remediū. l. cū quærebat. & tūc dicit procedere opin. Hosti. Si verō quis occupat rem vacātem cū titulo de voluntate possidentis: vel etiā sine titulo dummodò de voluntate possidentis. & non p̄sumitur scientia vitij rei: nisi aliter p̄betur. & sic procedit secundum eū opi. Goff. Sed aduerte, quia quo ad casum hui⁹ ca. vult in effectu do. Ant. qñ nunq̄ p̄sumat scientia: & sic recidit in opinio. Goff. & Io. An. ¶ Ego dico, qñ cū hoc sit alienū factū semper debet p̄sumi ignorantia: vt in dicta regula p̄sumitur: sed ex varijs coniecturis p̄sumitur scientia: b̄puta, si inuasio notoriē fuerat facta. de post. Præla. c. j. vel si iste, qui successerat erat consanguineus inuasi. argu. de test. c. cōstitutus. Vel erat vicinus. de p̄sum. c. quosdam. & c. quanto. & idē in similibus. argu. de renun. c. ij. lib. vj. & l. dolū. C. de do. Item dic, quod si quis rem vitiosā reperit vacantem, & eam scienter occupauit tenetur cōdictioe hui⁹ Decre. secundū Inn. & bene. Militat enī pariter hoc casu rōnes hui⁹. c. Et sic limita & restringe dictū. d. An. p̄cedēs: licet enī qñ occupat

muntur hæc melius scire: vt in. c. l. teras. de resti. spo. Sed qñ consanguineus fecerit testamentum, aut aliqd aliud factū extraneū nō p̄sumitur cōsanguine⁹ scire. Et idē de his debent a. n. interrogari, secundū Bal. in l. qñ sororē. C. de iure deli. & p̄ Bar. in l. is pōt. in. vj. co. fi. de acq. hered. & p̄ Alex. i. l. ij. C. qui admit. Vicin⁹ autē p̄sumit scire facta vicini puta: an sit bonus, vel nobilis an sit diues, vel paup̄ & his filia, secundū Ang. i. aut. detesti. in. §. j. in fi. Dicat tñ, qñ si p̄sumit scire p̄ veritatem ex sensib⁹ corporis: sed ex fama & vehementi opi. vt plenē declarat Alexan. in l. j. ff. si cet. pet. hic alle. Et adde, qñ vicini p̄sumuntur dedisse dānū, & cōmississe furtū in loco vicino. Et iō p̄ximo res loco, vbi commissum est delictū sunt magis suspecti, & p̄nt torque ri, secundū Bal. i. l. j. in princ. in. §. colū. C. loca. & habet p̄ Alexand. in l. dñs horreorū. in princ. ff. loc. & p̄ Bart. in l. j. ad fi. ff. fur. ad uer. nau. Et idē si reperiret hō mortuus intra domum alicuius p̄xim⁹ vicinus esset valde suspectus: nisi probaret illū habuisse alium capitalē inimicū, secundū Areti. in. c. cum oporteat. in vlti. colum. de accus. vbi dicit hoc eē arbitrariū

SEBA. SAPI.

¶ Officiū. Quo intelligatur, qñ quando verba referunt ad iudicē orit offi. iudicis, declarate leganter Decius in l. si for. C. de coll.

SEBA. SAPIA.

¶ Sciētia. Quo cōsanguineū p̄sumantur scire facta alterius, cōsanguineū declarat Alex. in cōsi. lxxj. incip. videt prima cōsideratiō. col. iij. in. j. vo. Fe. in. c. literis. j. de p̄sump. & Alex. in l. titius testō. §. j. ff. de lit. & posthumis.

¶ Consanguineus inuasi. Pōdera quia non sequitur ergo p̄sumit scire factū coniūcti. Nā lex Octau. p̄cedit quo ad cōgnationē. Nec ob. de vicino: quia ibi factū est momentaneū, nō p̄sumit scientia in vicino: vt dicūt moder. l. j. ff. l. cer. petā. Ant. Franf.

¶ An vicinus, vel cōsanguineus p̄sumant scire facta vicini, vel consan. Dicat primō de cōsanguineis: quia cōsanguineus p̄sumitur habere sciētā cōsanguinitatis vt in l. Octau. ff. vñ cog. hic alle. & etiā p̄sumit scire facta cōsanguinei vt in l. de tutela. & ibi per Bal. in not. C. de in int. resti. & l. i. qñq. i. j. col. C. de ser. fugi. & per Bar. in l. minor. xxv. ann. ex aspectu. ff. de iniuri. non. Idē in istis magis creditur cōsanguineo, quam alijs, quia p̄sumit

occupat rem vacantem præsumatur dolus, & mala fides
 vt in. d. l. cū q̄rebat. Non tñ p̄sumit sciētia inuasoris. quā
 requirit iste tex. iō oportet, q̄ p̄bet saltē ex cōiecturis: vt
 s̄. dixi. p̄pter qd̄ Gof. dat hīc cōsiliū, q̄ cū graue sit p̄bare
 sciētia, agat q̄s poti⁹ cōdictione canonis, reintegranda
 iij. q̄. j. quasi illa detur cōtra ignorantē, qd̄ etiā vult ista
 gl. Ego hoc fateor, sed dico cōdictionē illius canonis, nō
 cōpetere p̄ rebus laicorū. de quo dixi plenē in. c. cū ad se
 15 dē. s̄. eo. ¶ Sed q̄ro, qd̄ si hāc res ambulauerit per mul-
 tas manus: an cōpetat cōtra quēcūq̄ possessorē vitio-
 sum cōdictio huius cap. Inn. q̄ sic: vnde dicit se sanē in-
 telligere hanc Decret. sicut iacet, vt quicūq̄ rem raptā
 sciēs illam esse raptā à quocūq̄ recepit, hanc Decret. te-
 20 netur etiā si res raptā per multas manus ambulauerit: a
 argu. ff. de petitiō. hāredita. l. licet, & si lege. s̄. siue autē.
 dum nō nesciat vitiū rapinæ purgatū: q̄ si hoc sciret,
 vel p̄babiliter crederet postea nō haberet locū hāc De-
 cret. qd̄ patet ex rōne sui: nō enim iniuste detinet, qui vi-
 tiū ignorat, & bonā fidē habet. iij. q̄. j. c. in primis. & hoc
 satis placet. militant enim vtroq̄ dicto rōnes huius cap.
 26 ¶ Quēro, qd̄ si tertius occupauit rē raptā sic vacantē:
 nunq̄ raptori cōpetat aliqd̄ remediū ad recuperandam
 possessionē? Inn. hīc dicit q̄ habebit cōdictionē ex. l. cū
 q̄rebat. C. vñ vi. dum nō accipiēs eā vacantē dolo ma-
 lo acceperit nec fit sua. ¶ Sed ego formo aliā quēstionē
 magis dubitabilē: pone, q̄ iste raptor fuerat spoliatus re
 inuasa: demū tertius sciēter rē illā recepit: nunq̄ iste ra-
 ptor fuerat spoliatus? re inuasa: demū tertius sciēter rem
 illā recepit: nunq̄ iste raptor habebit cōdictionē huius
 cap. cōtra istū successorē vitiosum? & videt q̄ sic. Nā ha-
 bet interdictū cōtra spoliatorē: vt. l. cū fundū. ff. de vi
 & vi ar. & c. olim. iij. s̄. e. & plenē fuit dictū in. c. in literis
 s̄. eo. ergo habet cōdictionē huius cap. cōtrariū puto ve-
 rū, vt solū cōpetat hāc cōdictio primō spoliato: q̄a i ei⁹
 fauorē hoc principaliter fuit introductū. & p̄pter pericu-
 lū animarū euitandū. vnde cū ipse raptor inuoluatur
 peccato inuasionis, non videtur quod possit se fundare
 super p̄tō: & hoc videtur mihi sensisse Inn. hīc: dum di-
 cit, q̄ si vnus de mediatis possessorib⁹ bona fide, q̄siuisset
 possessionē, q̄ tūc ipse solus haberet actionē cōtra alios
 sequētes malefidei possessorēs. ar. hīc. & iij. q̄. j. in primis.
 ff. de dolo. l. j. s̄. j. ff. de vi & vi ar. l. j. s̄. familie. & s̄. si filius.
 17 fa. qd̄ est notandū. ¶ Vltērius etiā q̄ro, an hāc cōdictio
 huius Decre. cōpetat malefidei possessori, aliās nō violē-
 to. Inn. q̄ sic. & bñ, etiā si per per quascūq̄ manus trās-
 iuerit possessio. vñ dicit, q̄ omnis possessor siue bonē fi-
 dei, siue malefidei, cōtra immediatū & mediatū possesso-
 rē habet tam interdictū vñ vi: vt. l. j. C. vñ vi. & d. l. cū
 fundū. q̄ cōdictionē huius cap. Hic enim solū pōderatur
 spoliatio possessionis, & peccatū detinētis sciēter rē in-
 uasam: & interest sua recuperare possessionē: vt saltē pos-
 18 sit restituere vero dño. ¶ Sed q̄ro, qd̄ si aliq̄s posside-
 bat rē aliquā bona fide, & alius rē eandē occupat bona fi-
 de: an priori possessori sit p̄ditū aliqd̄ remediū ad recu-
 perandā possessionē: cū eā nō p̄diderit per violētia: nec
 successor sit vitiosus. Inn. hīc notabiliter dicit, q̄ si cōsti-
 terit priorē possessorē iuste amisisse possessionē, dabit
 ei actio cōtra secundū & fiet sibi restō et nō p̄bata spo-
 liatiōe. alle. in ar. C. de agrico. & cēsi. l. si coloni. li. xj. & in
 aut. de mā. prin. s̄. q̄ si delinquentes. & s̄. nō p̄mittas. & s̄. fu-
 spiciētes. co. iij. & iij. q̄. j. c. reintegrāda. Et idē nō. de con-
 ce. p̄bē. c. post electiōē. & dicit Inn. q̄ hec iura sunt no-
 tabilia p̄ possessoribus ecclesiarū à possessione ipsarum
 cadētibus. Nā si possessionē p̄bare p̄nt. nō tñ p̄bare p̄nt
 suā canonicā institutionē: hāc dicta Inn. intellige, vt re-
 cupet hoc casu antiq̄or possessor possessionē: nō tamen
 per remediū huius cap. Ex quo secundus est posses-
 sor bonē fidei: & nulla interuenit inuasio, sed poterit re-
 cupare per cōdictionē. c. reintegrāda: qd̄ intellige, vt ple-

nē dixi in. c. cū ad sedē. vbi alleg. hoc dictū Inn. vel fortē
 per conditionē aliarū legū. s̄. alle. facit qd̄ no. Bart. in. l.
 Celsus. ff. de vsuca. qd̄ tñ nō credo, q̄a vt patet hīc nō est
 prouisum de remedio possessorio de iure ciuili cōtra se
 cūdū possessorē et vitiosum: fort⁹ nec cōtra bonē fidei,
 & vide q̄. s̄. in addi. in qua specificē rñdeo ad. l. coloni. &
 ad. c. reintegrāda. vt. s̄. satis rñdi. Ecclesia tñ etiā si p̄ ne-
 gligentiā perdidisset possessionē, eā recuperare pōt p̄ of-
 ficiū iudicis, secūdū lec. no. Host. in. c. accedens. el. j. vt lit.
 nō cōtest. vbi dixi: ex p̄dictis nūc habes plenē, q̄n quibus
 & cōtra quos cōpetit cōdictio hui⁹ cap. ¶ Opp. nūc ex-
 pediēdo als gl. videt em̄, p̄pter violentiā p̄decessoris, nō
 debeat successor teneri: q̄a delicta debēt tenere suos au-
 thores. c. q̄siuit. de his, q̄ fūt à maio. par. capi. Rñdet glo.
 pe. q̄ istud est vitiū reale: vñ sequit̄ omnē possessorē. C.
 de acqui. pos. l. vitia. Dic etiā clari⁹ istū teneri ex p̄prio
 delicto: q̄a sciēter se intrusit in possessionē vitiosam: vt
 19 patet ibi iniuste detinere. & c. ¶ Ex quo soluitur q̄o, an
 possit iste scd̄s possessor vitiosus dñm seu primū posses-
 sorē in iudicio noīare? & dicendū q̄ nō: cū teneat ex pro-
 prio delicto: qd̄ tenet hīc Vinc. & Host. Et q̄n habet lo-
 cū noīatio: dic, vt notatū fuit in. c. q̄n frequenter. s̄. qd̄ si
 20 super. vt lit. non cōtest. & in. l. ij. C. vbi in rē. act. ¶ Vt
 ti. gl. opp. cōtra tex. q̄ plus sit auferre, q̄ nō dare. xij. q̄. ij.
 c. & si illi non soluit. Ioā. and. dicit cōtrariū esse verū, sed
 iura alle. in prin. glo. loquunt̄: cū quis egit ad mortē, quo
 casu pl⁹ peccat is, qui abūdat & pōt subuenire, & nō sub-
 uenit, q̄ alius furādo, seu auferēdo: & sic cetera nō sunt
 paria. Præsupposita ergo paritate, plus est auferre, q̄ non
 21 dare. Faciunt nō. i. c. inter opera. de spō. ¶ Vltimō pōt
 queri certū, est violentiā passum posse agere cōtra eū,
 qui sciēter successit in vitium: vt hīc. Sed nūquid possit
 agere interdicto vnde vi. cōtra suū spoliatorē? Inn. hīc,
 q̄ sic: adeo secūdū eū, q̄ si eadē in aliū dolosē trāstulerit
 nihilominus poterit cōueniri: quia qui dolo desijt possi-
 dere, p̄ possessore habet ff. de alie. iud. mu. cau. fac. l. j. &
 ff. de rei vend. l. si autem. s̄. j. in regulā pro possessore. de
 reg. iur. li. vj. ¶ Ego plus dico, q̄ etiam si non dolosē de-
 sijt possidere, nihilominus possit conueniri ad estimā-
 tionē rei: q̄a à principio fuit in culpa in expellēdo: ideo
 nō excusat, q̄ nūc nō possideat: vt est tex. in. l. si vi me de-
 ieceris. ff. de vi & vi arma. & l. j. s̄. ex interdicto. eo. titu. à
 principio ergo erit in optiōe violētia passi, quem cōue-
 niat: an violētū an vitiosum successorē: nec vna actio tol-
 litur p̄ reliquā: maximē cū cōpetat cōtra diuersos: vt. l.
 quoties. ff. de actio. obliga. & qd̄ not. in. l. vna. C. de alie.
 iud. mu. cau. fac. vbi est bona gl. Itē dico, q̄ si prius incoe-
 perit cōuenire possessorē vitiosum, & ab eo recupera-
 uit possessionē: poterit nihilominus agere cōtra violen-
 tū, nō ad estimātionē rei: sed cōdictionē. l. si quis in tantā.
 C. vñ vi. & c. placuit. xvj. q̄. vj. vt videlicet priuē dñio
 illi⁹ rei, si erat dñs. Si aut̄ nō erat dñs, cōdēnef ad estima-
 tionē: nec vna actio tollit p̄ reliquā: q̄a vna est ciui. p̄ in-
 teresse: alia est p̄nalis, p̄ delictū violētie coercēdo vt. l. j.
 C. q̄n actio ciui. cri. p̄iu. facit qd̄ no. p̄ Host. i. c. h. de p̄cri.

SVMMARIUM.

- 1 Possessorii recuperāda nō solū cōpetit ad restitutionē omnino
 de possessionis: sed etiā ad restitutionē liberæ possessionis. s̄. 12. 13.
- 2 Sacrilegium etiam casu dubij cognoscitur coram ecclesiastico.
- 3 Excommunicatus pro re dubia, non absoluitur: nisi præstet cau-
 tionem super illa re.
- 4 Excommunicatus, vel absoluens contra certam formam sibi da-
 tam, facit excommunicationem, vel absolutionem nullam.
- 5 Gesta contra formam mandati sunt nulla: & etiam si mandatū
 non fuit plenē adimpletum.
- 6 Mandatum factum cum certa forma continens duo, si non pos-
 sunt illa duo simul adimpleri: valet si factū estq̄ fieri potuit.
- 7 Verba impropriantur ad validitatem libelli.
- 8 Confessio facta in iudicio valet: licet processus sit nullus.

¶ Ambulauerit.
 Tu pōdera tex. in
 verbo, re trāsata ī
 aliū per spoliatorē
 ergo non compre-
 hendit multas ma-
 nus. Andr. Barba.

¶ Primo spoliato.
 Tu pōdera: quia
 videtur cōpetere
 remediū hui⁹ cap.
 ex eo, q̄a habebit
 comoditatē resti-
 tuendi vero dño:
 vt voluit Inno. in
 c. seq. And. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- 10 Cautio, quando requiritur à iure in aliquo casu, an intelligatur de sufficienti: puta cum fideiussores, an requiratur iuratoria.
- 11 Differentia est, an dicatur mandatum prouideri de ecclesia, vel in ecclesia.
- 12 Guelphi qui dicantur, & qui Gibellini.
- 13 Executio sententiarum, an differatur quā tertius se opponit: forte præcedendo interesse in re super qua debebat fieri executio.
- 14 Ad emulationem alterius non habet noua castra facere: nec vetera inhabitata rehabitare: sed bene ad sui patrimonij ampliationem.

¶ CAP.

XIIII.

Pisanis. ¶ Si mandatur restitutionem fieri sub certo mō, necesse est nō solum in facto, sed etiam in mō parere: aliter non valet, quod agitur. Ita summat Ioan. an. & cōmuniter doc. Ego summo sic. Mandatum factum de restituenda libera possessione alicuius rei: si nō potest adimpleri respectu possessionis rei: quia non constat de ipsius spoliatione, debet adimpleri respectu libertatis possidendi: si de ipsa spoliatione libertatis constat. Et est casus valde notus. Vel notabilius potest summi sic. ¶ Occupas certum locum, in quo quis liberè iura possidebat, si per ipsius occupationem non potest possessor sua iura liberè possidere, sicut prius: conueniri potest possessorio pro libertate possidendi: & restitutio fieri non potest: nisi dimittat locum in pristina libertate. h. d. valde singulariter. Primò ponit querelam episcopi Lucani. Secundò expressa causa diffinit ibi, porro. & secundum Hostien. Decreta. ista continet commissionem processuum: iniustam appellationem: primi mandati interpretatione: & iniusti processus retractationem. ¶ Casus literalis. ponitur variis modis, & primò secundum Hostien. Pet. & Ab. qui dicunt, qd sub illa dictione & j. posita in text. de casum fuit totum factum: videlicet qd tempore guerræ inter Lucanos & Pisanos, Episcopus Lucanus commiserat ciuibus suis custodiam quorundam castrorū: vt de illis iuuarent se, vt ab expensis releuarentur: in quibus tamē castris percipiebat Lucanus episcopus omnes suos redditus: contigit, qd deuictis Lucanis, Pisani occupauerunt castra, qui moniti noluerunt episcopo restituere: permittebant tamen illum suos redditus percipere, sed quia castra non restituebant fuerunt interdicti & excommunicati authorita. Apostolica, quas sententias petebant pisani relaxari: obiciebatur de notoria offensa. & procedendum est, vt in litera patet secundum eos. ¶ Innocen. videtur aliter ponere casum. scilicet qd Lucani prius occupauerant castra. vnde contra illos cōpetebat ecclesiæ Lucanæ interdictum, & non contra pisanos, qui ipsa castra abstulerant Lucanis. sed quia pisani detinebant bona ecclesiæ, & ea noluerunt restituere, fuerunt excommunicati. xij. q. ij. c. quicumq; militum. quare cum offensa notorie diceretur, non videbantur absoluedi, sine satisfactione. de verb. sig. c. cum olim. & c. ex parte. ¶ Ego ponam casum magis latum, secundū quod videtur literæ magis congruere: & sic. In discordia urgente inter pisanos & Lucanos: pisani occupauerunt quedam castra existētia in territorio Lucano, quæ episcopus dicebat pertinere ad se, ac in eis habere maiorem partē reddituum suorum. Pisani per episcopum Lucan. conuenti super restōne possessionis castrorū & pensionum seu affictuū, fuerunt contumaces: per qd fuerūt forte à legato apostolico cēsura ecclesiastica innodati: postmodū nolentes pisani eisdē sentētiis diutius permanere petierūt à papa illas relaxari offerētes se iuri picturos: papa mandauit cuidā Subdiacono suo quatenus restituta pacificè prius & liberè possessione, quā constabat epīm Lucan. in p̄dictis castris tēpore motē discordiæ habere, & super ea possessione sup̄ qua dubitatio oriret,

sufficienti cautione recepta, qd iuri corā papa pererent, p̄fatas sententias pro occupatione castrorū latas relaxarent pisani. Nec existētes coram Subdiacono. cōmissario petebāt illas relaxari oblata cautione de parēdo iuri, dicētes, qd possessionē castrorū restituere non tenebantur: quia nō cōstabat ecclesiā Lucanā illa habuisse. Possessionē verò pensionum dicebant se nunquā occupasse, & qd parati erant pati ecclesiā Lucanā illarum possessione vt: quare Subdiaconus dictas sn̄as receptis cautionibus relaxauit. Episcopus verò per appellationē, vel per viā querelæ accessit ad papam, illius p̄cessum impugnaturus. Papa verò p̄cessum illius irritū nuntiavit, tanquā agitatū cōtra formā mandati: quia & sic non poterat fieri restitutio castrorū: quia de possessione illorū non cōstabat: nec etiā pensionū & affictuū: quia ista nō fuerat ecclesiā spoliata. fuit tamē in mō peccatū: quia mandatū fuit vt primò ante absolutionē fieret restō possessionis liberæ & pacificæ, de qua cōstabat: vnde ante absolutionē debebat facere, vt ecclesiā Lucanā haberet possessionē pensionum liberā & pacificā, sicut habebat tēpore motæ discordiæ: quā nō poterat habere tenentibus Pisani castra occupata, per rationē literæ. & prosequere, vt in ea. & j. latius explicabo rationē decidēdi. ¶ No. pulchrū cōtra guerras. Ex eis enim puenit gentiū afflictio & attritio. Et nō. qd sex sunt causæ quare inter homines pax nō seruatur. Primò, quia nō puniūt maleficia. Eccle. iij. c. Quia nō proferit contra malos sn̄a. Secunda est abūdantia tēporaliū. Gen. xij. Facta est rixa inter pastores Abraam & Loth. Luc. v. vnde bella & lites. Tertia, quā nō occupamur in pugna contra Demones: idē nos pugnamus in hoīes Esa. xxvij. Percussimus scēdus cū morte, & cū inferno. Quarta, quia nō cōsyderamus dāna guerræ in qua perdimus animā, & corpus, & diuitias. Hiere. xlvj. Fortis incidit in fortē. Quinta, quia nō cōsyderamus duobios esse euentus belli. Regum. xij. Varius est euentus belli. Sexta, quia nō seruamus p̄cepta Dei. Hiere. iij. Vtinam extendisses manum meam. & c. Prædicta vide per Archi. in. c. noli. xxij. q. j. vide Salustium bellissimē inquentem, Concordia paruæ res crescunt, discordia verò maximè dilabuntur. Not. ij. laicos quantuncunq; potentes excommunicandos, nisi restituant bona ecclesiastica occupata. & sic habes vnum casum, in quo ecclesiā exercet iurisdictionem in laicos. de quo in. c. cum sit generale. & c. conquestus. & c. si clericus laicum. de fo. compe. ¶ Et ex hoc & ex text. etiam infero, qd pro rebus ecclesiasticis potest agi interdicto vnde vi, contra laicos in foro ecclesiastico etiam in re dubia: quia præsupponitur sacrilegium. de quo etiam in casu dubij cognoscere potest ecclesiā: vt in dictis iuribus not. & quod plus est non solum quando præsupponitur subtractio rei ecclesiasticæ, sed etiam libertatis possidendi: quia etiam ex hoc lēditur ecclesiā: quod nō. quia nescio alibi. ¶ No. excommunicatum b pro manifesta offensa, & dubia quoad quid, non absoluendum: nisi primò satisfaciatur pro causa manifesta, & pro dubia præstet cautionem. de quo in. c. ex parte. el. j. de verbo sig. ¶ Not. argu. qd omisso formæ fundatæ super priuata utilitate, nō vitiat actum seu p̄cessum si quominus seruetur stat per illum: de cuius utilitate agitur. Pro hoc. c. fin. de of. dele. facit regula imputari. & quod ibi not. de reg. iur. libro. vj. ¶ No. bene secundum Gof. qd absolutio ab excommunicatione & contra formā hominis p̄sumpta est nulla. Idē in excommunicatione dicendū: cū iudicentur à pari. de p̄cen. distin. j. c. verbum. & facit. c. fi. & qd ibi nō. de p̄ben. Secus in excommunicatione, vel absolutione facta contra formam iuris. xj. q. ij. c. j. & quod nō. de sen. excō. c. j. lib. vj. & s. de iudic. j. diuersitatis ratio esse potest: quia qn̄ omittitur forma data ab homine, nulla competit iurisdicō, idē deficiente potestate cessat validitas actus: sed in forma inris

ZACHARI.

- a ¶ Cognoscere potest ecclesiā. Tu dic de hoc, vt dixi i apost. ad istum in. c. cum sit generale. nu. j. in apostil. in ver. tam secularis, q̄ ecclesiasticus. & de foro. compe.
- b ¶ SEBASAPI. ¶ Excoicatu. Vide de hoc latē per Felynū in. c. cū cōtingat. col. j. in primo no. s. de off. dele. & ibi, qn̄ debeat excommunicatus p̄stare cautionem.

Absolutio. Ad de qd si delegat⁹ dicat, qd absolut certomō. & testes dicūt, qd cōmissio fuit aliter facta. Ancha. consil. liij.

SEBASAPI. a

Mandati. Quō seruāda sit forma mandati, declarat latē Felyn. in. c. cū dilecta. col. x. s. de rescrip. in. c. cām, quā. in. j. & ij. col. j. de re iudi. & Ias. in. l. si procuratoris. C. de procura.

Sit nullus. Adde, qd cōfessio facta etiā supinepto libello valet: nec cōfites pōt opponere ineptitudinē libelli. Ita determinat Bal. per hunc tex. in. l. ij. in vlti. col. ver. extra op. C. de re iud. Et ad dicta hic vide Bal. in repeti. l. cū mulier. in. xij. col. ver. deinde quero. ff. sol. mat. & qd vigo te p̄dicta cōfessio nis facta sup inordinato p̄cessu iudex possit p̄cede re ad cōdemnationem. sequitur do. Alex. i. cōfi. xxx. iij. inci. viso p̄cessu. i. ver. nō habet obstare. in. ij. vol. qui tñ nō alle. Bal. vbi. s.

Aenā. de fal. Anto. Francis.

An cōfessio facta sup libello inepto valeat: vide Alex. i. l. si confesus. ff. de custod. reo. vbi tenet idē, qd hic dicit: sed in l. absentem. ff. de poen. post Bal. i. l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. vide tēnere cōtrariū. De quo vide per Spec. & ibi p̄ Ioā. And. in addi. Spe. i. tit. de accu. in. s. j. ver. not. qd accusat. & ibi per Bal. in addi. vbi tenet istā partē: idē cogita, si dici possit qd imō talis cōfessio ex quo videt facta i iudicio p̄iudicet: vt per Bar. in. l. cū p̄cū. & ibi p̄ gl. in ver. tuarū. C. de lib. cau. & per Bald. in addi. Spe. in ti. de cōfess. in ver. cōfessio in absentia. Et ideo

ma iuris sec⁹. & excōicatio, seu absolutio nō subijciūt formę substantiali: vt not. in iuribus p̄al. ¶ Ex quo infero, qd si aliās habēt potestātē excōmunicandi, vel absoluēdi, mādatur a superiore: vt excōicet vel absolut certā forma data, qd ea nō seruata nō tenebit excōicatio, vel absolutio, qd cessat ratio p̄dicta. Pro hoc vide gl. no. i. cle. j. de iure patro.

¶ No. gesta corrūere ex defectu formę mādati: nō solū quādo expresse sit cōtra formā mandati, sed etiā qñ ad plenū nō impletur mandatū. Nā qñ ad actū dat certā forma: paria sunt agere cōtra formā & citra, seu p̄ter: vide tex. cū glo. in. c. si cui. de elec. lib. vj. & in c. prudentiā. de offic. deleg. facit. l. diligenter. ff. mand. ¶ No. qd mādātū qualificatū distribuit in duo mādata: & sic nō pōt impleri in facto: sed substātia debet adimpleri in modo seu qualitate. ¶ Ex quo inferit, qd si duo mādant, etiā data certa forma, licet non possint simul adimpleri, debet tñ fieri, qd pōt: & valebit act⁹. Facit ad no. p̄ gl. & doc. i. c. cōstitut⁹. de rescrip. ¶ No. qd in eadē re est dare possessionē, & quasi possessionē libertatis possidē dē: & quelibet harū causat interdictū recuperādā. Itē no. qd pro iurib⁹ pōt agi interdicto possessorio. ¶ Itē nota, qd libellus, seu dispositio nō vitiat: licet verba impropriet. Nam in iuribus nō est dare possessionē, sed quasi: vt no. in. c. cōquest⁹. de fo. cōpe. & l. sequit. si viam. ff. de vsuca. & hęc appellat absolute possessionē. vide quod dixi. in. c. olim. iij. s. eod.

¶ No. singulariter, qd quis non dicit esse in plena libertate possidēdi, non solū qñ ipso facto turbat: sed etiā, qñ de facili pōt turbari & expelli, & sic potētia, qd est de facili reducibilis ad actū: qñq sumit pro actū. Ecclesia em̄ Lucana, nō turbabat: sed de facili poterat per pisanos turbari & eiici. ¶ No. qd facilius quis iura sua percipit in re libera & vacante, qd ab alio possessa. Faciunt. no. per Inn. in. c. veniēs. de testibus. per Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudic. ¶ No. de verbo, pensionū & affictuū. & dicit Io. an. qd p̄fio est fortē domorū: affict⁹ verō est vulgare loci, & respicit qd soluebantur de p̄dijs. ¶ Vltimō singulariter no. cōfessionē in iudicio factā valere, licet p̄cessus ex aliquo defectu extrinseco sit nullus, secū dū Ab. & omnes docto. Et ad hoc quotidie per oēs allegatur hoc. c. & colligitur, qd hīc papa se fundat super confessione pisanorū, qd tñ fuerat facta i iudicio nullo ex defectu formę mādati. Vnde habes simile tex. cū ibi no. in clemē. cōstitutionem. s. si. de electio. Et ratio huius dicti esse pōt: quia cōfessio nō exigit ad sui validitatē talē, seu instantiā iudicij. Satis em̄ est, qd fiat in iudicio & corā iudice. iuxta not. per Inn. in. c. qualiter & qñ. ij. & c. sup his. de accu. & c. ij. de ordi. cogni. Quod limita secundū no. per Bar. in. l. si cōfessus. ff. de custo. & exhibi. reo. & ea, qd tetigi in. c. at si clerici. de iudi. optimē facit. c. j. de accusa. lib. vj. Itē inualiditas p̄cessus, qd hīc fuit nō cōcernabat confessionē: cum inualiditas surrexit ex defectu formę mandati. sed forma nō concernebat confessionem, sed fiendam absolute

testationes: quia legitimē fuissent recepti. Facit quod no. in. c. ad probandū. de re iudica. & per Bar. in. l. si expresse. de appel. vbi no. qd inualiditas sententię non concernit acta, si vitium inualidās sententiā non cōcernat pariter acta: secus si pariter cōcerneret. & ideo dico, qd si defectus p̄cessus cōcerneret pariter confessionē, non valeret etiā cōfessio. Po ne em̄, qd omnia fuissent agitata tēpore feriato. & sic nō posset dici cōfessio iudicialis: quia tunc nō est iudicium. in. c. si. de fer. vel corā iudice vetito: vt in. c. at si clerici. de iud. & qd ibi no. & vide bonum tex. secundū lectū. quē communiter ibi approbatur, in. c. olim. s. de rescrip. quādo cōfessio fit coram duobus ex tribus iudicibus. Et sic limita cōmune dictū docto. quod p̄missi. quod bene no. quia solet nudē & simpliciter alle. ¶ Nūc iuxta ordinē venio ad gl. & primō quero, qualis debet esse ista cautio, quē debebat exigi. hīc gl. j. dicit, qd pignoratitia vel fideiussoria & hoc propter verbū sufficienti, positum in litera: quod hoc importat: vt l. si mandato. s. vlt. ff. mand. Phi. dicit hoc casu sufficere iuratoriā: nisi illi a quibus est exigēda, essent valde suspecti, qd periuriū nō timerēt. de ver. sig. c. ex parte. de p̄sum. c. literas. Ioan. an. dicit hoc dictum Philip. procedere, vbi de sufficienti nō fuisset expresse. D. An. tenet primū dicēs, qd sufficiens debet intelligi secundū subiectā materiā. & hoc dictū aliquā placuit: & facit qd in simili de sciētia sufficienti no. Inn. in cū in cunctis. de elec. Sed postea cogita tu, qd istud, qd hīc dicitur de sufficienti p̄cedit de iure etiā si nō fuisset expresse verbū sufficientis. Quādoq; enim quis fuit excōicatus: quia nolebat parēre iuri. & sic p̄pter cōtumaciā: & tūc nō debet absolui sine sufficienti cautione. vide tex. cū gl. no. in. c. qua frōte. de ap. & quod ibi dicā. Sicut enim missio facta per cōtumaciā nō revocatur, nisi p̄stita satisfactio de iudicio sisti: vt lit. non contest. qñ. s. in aliis. & in. c. j. & qd ibi no. de sequestr. pos. & fru. Ita nec debet excōicatio relaxari, quē succedit loco missionis. ar. in. d. c. quoniā. in fin. & c. tuā. eo. tit. Quod intelligo, qd de contumacia cōstabat. Sed si allegarē probabile causam ad executionem cōtumacię: tunc sufficeret cōis forma ecclesię: scilicet iuramēti p̄statio. ad hoc alle. bo. tex. i. c. veneralib⁹. s. idē & s. sequen. de sent. excō. li. vj. & ita fuit hīc: quia fuerūt excōicati pisanī: quia noluerunt iuri parēre: vt satis colligi pōt ex litera. Quāq; qd est excōicatus: quia iniecit manū violentā in clericū, vel aliter: & tūc cōis forma est, vt absolutio fiat p̄stito iuramēto: vt in. c. ex tenore. de sent. excō. c. cū desyderes. eo. tit. nisi vehementer p̄sumeretur cōtra iurantē. ar. c. literas. de p̄sum. & qd dixi. s. qd bñ no. & sic concordat opi. cōtrarias. ¶ Oppo. cōtra tex. hīc mandabatur fieri restitutionē castrorum, sicut possidebantur tēpore mota discordiā: sed cum non constaret ecclesiam Lucanā illa possidisse: ergo nō poterat fieri restitutio. & per consequēs satis fuit seruata forma mādati. Glo. iij. soluit, qd verbum. s. possessio hīc positū referebatur, nō solum ad possessionē castrorum: sed etiam ad alia iura, quā episcopus habebat in castris illis: vnde manda.

vide, qd iudex stāte tali confessione debeat debitori terminū statuere ad soluēdū: vt in. l. debitori confitent. ff. de iudi.

Corā iudice. Ad de quid si non fiat corā notorio, vel vicario. Old. consil. cccxij.

Adde, qd cōfessio facta in iudicio tñ iudice p̄nte, vel mādante nō p̄iudicat. s. qd habeat vim iudiciarię cōfessionis: sed bene sufficit ad torturā. Ita elegāter d. Frā. de Are. in. l. ij. i. primo no. C. de eden. tenementi.

Aenā. de Falco.

Anto. Francis.

Circa hoc de cōfessione facta corā notario absente iudice, vel corā iudice i camera: sed nō i figura iudicij, an aliqd operetur. Dicās, qd talis cōfessio facit iudicium, sed nō plenā p̄bationē: vt est gl. in ver. iudiciū. & ibi per Bal. in. l. iubemus. C. de li. cā. Et idē voluit Bal. in. l. pe. in. ij. no. C. de fideiuss. vbi dicit, qd si fiat coram notario maleficiorū nō sufficit ad cōdemnationē: sed facit iudicium sufficiens ad torturā. Et idē voluit Bald. in addi. Spe. in ti. de cōfess. in. j. col. in ver. cōfessio ista. & idem Alex. in. l. si confesus. ff. de custodiē. reo: & habet per nouissimos i. l. magistratibus. ff. de iur. om. iud.

Sufficienti cautione. Adde quod voluit Old. consil. xciiij.

Panormi. super Prima secundi Decret.

tum papæ poterat adimpleri in possessione pensionum & afflictuum. & bñ loquitur in hoc glo. Pōdera enim tex. nam mādabat restitui possessionē, quam ecclesia Lucana habuerat tēpore motē discordiæ in castris: non dicit possessionē castrorum: quare magis verificatur verbū illud in iuribus possessis in castris: q̄ in possessione castrorū: quia aliud est possidere castrum: aliud est habere possessionem in castris. ¶ Sicut in simili dicitur, q̄ aliud est mādare puidere de ecclesia & aliud in ecclesia: iuxta no. in cle. j. de concess. prēbē. & in. c. fi. de prēbē. Largo tamē sumpto vocabulo, sicut debet sumi hīc: cū materia non sit stricta hoc verbū possessio: debet verificari tam in possessione castrorum, q̄ in aliis rebus & iuribus ibi sitis: vt singulariter pbatur hīc. Nō enim fuit hīc facta restitutio possessionis castrorū: quia de cā non constabat: vt dicitur in litera. Includebat ergo sub mandato: aliās nō potuisset fieri per delegatū: vt in c. cū olim. de offi. dele. & c. P. & G. e. tit. & c. fi. de prēbē. Debuit ergo seruari forma mādati in eo, q̄ potuit: sed tunc fortius oppositum possessio castrorū nō potuit restitui: quia de ea nō constabat: vt dicitur in litera: nec possessio pensionum, seu afflictuū fieri poterat: quia nō ea fuerat spoliatus episcopus: vt dicitur in litera: ergo nō venit iste cōtra formā mandati. Ista gl. iij. dicit, q̄ licet nō perdidisset possessionē istorum iurium: perdidit tamē libertatem possidēdi: vt in litera dicitur idēo debebat iste cōmissarius facere, vt ep̄s posset liberē possidere illa iura, sicut tempore motē discordiæ: prout mādabatur in litera. quasi dicat, qd̄ debebat restitutionē facere ad libertatē possidēdi. ¶ Et hac gl. iuncto tex. no. q̄ si quis mandatur restitui in eo statu, in quo erat tempore motē litis: licet ille nō reperiatur spoliatus, si tamē reperiatur destitutus in modo possidēdi: restituendus est: vt sic fiat restitutio eo mō, quo fieri pōt, & si nō in facto saltem in mō: vt. s. dixi in summariis. quod etiā voluerūt hīc Gof. Pet. & Ab. ¶ Nunc magis fortius oppositū extra gl. cū ecclesia Lucana seu episcopus pōderat pensiones & afflictus, q̄o poterant Pisani possidere libertatē possidēdi: vt sic dicatur spoliatores, & possint cōueniri possessorio recuperandæ: cum qualitas non pōt esse, nisi miraculosē sine subiecto: vt in. c. cum Marthe. de celebra. missa. Itē sicut ecclesia Lucana pcipiebat prius iura in illis castris, ita poterat percipere nunc Pisani possidentibus. nō enim refert, an Pisani, an alij possideant: ex quo prius possidebatur. ar. eorū quæ not. Innoc. in. c. veniens. ij. de testi. facit. l. is à quo ff. de rei ven. Sol. ppter hanc cōtraria & similia decisio huius cap. visa fuit aliquibus adeo difficilis, vt nescientes eam aliter saluare de iure, dixerint papam Greg. hīc partialiter pcessisse, fauēdo Lucanis, q̄ adhæserūt ecclesiæ cōtra Pisanos, q̄ adhærebāt Imperatori Fed. cōtra ecclesiam, quo tēpore inceperunt partes in Italia. ¶ Et inde adhæretes Imperatori dicti sunt Gibellini: adhæretes verò ecclesiæ dicti sunt Guelfi. vt sentit hic Io. an. Et de hac discordia vide in. c. ad apostolicā. de re iudi. lib. vj. Sed certē isti malē dixerūt & p effi m

cū iste Greg. papa nou⁹ fuerit valētissimus in vtroq; iure: vt no. s. in pœmio. & satis patet ex suis Decretalib⁹. coruscāt em̄ ipsi⁹ de cisiōes inter alias aliorū pontificū, sicut aurū inter argentū & alia metalla. Vñ nō est verosimile, nec p̄sumendū q̄ p tā modica re voluisset hanc decisiōē facere cōtra ius: maximē, quia non fuisset passus in hac cōpilatione eam includi: nisi fuisset iuridica, nec tanto tempore per alios fuisset tolerata. Et idēo hac solutione reiecta, tanquā temeraria datur alia solutio communiter per docto. maximē per Ioā. and. q̄ tēpore motē discordiæ inter Pisanos & Lucanos, Lucani possidebant illa castra, siue per occupationē: vt est moris istarū cōitatum Italiæ: siue per cōmissionē ep̄i: sed de hac cōmissione nō poterat cōstare, nisi per inimicos. papa autem mandauit duo. s. quod fieret restitutio possessionis castrorum, de qua constabat. & quod fieret plenē & liberē, sicut habebat tempore motē discordiæ: sed tēpore discordiæ motē, licet fortē Lucani occupassent castra, & illa occupata tenerēt: tñ cū eis Lucana ecclesia quietius vicinabat: & liberius & plenius percipiebat iura & redditus suos, q̄ tempore pisanorū. Item lucanos resistentes licentius poterat coercere: cū essent sui Dicecesani: & sic non erant tunc qui ep̄m repellere poterāt à possessione iurium illorum, vel saltem de facili. Item minores sumptus faciebat ecclesia in illis redditibus colligendis. Nam cum possidebāt lucani: ibat famulus ep̄i ad colligendum redditus fortē pedester & sine armis: nunc autem tempore pisanorū, licet benignē recipere ppter guerrā, oportet eum ire equestrem cum armis & cū magna scorta, seu comitua. ¶ Ex p̄dictis infert Io. an. q̄ restitutio castrorū fieri non debuit: cū non constabat lucanā ecclesiā spoliatā per pisanos, licet primò spoliata fuisset à lucanis, tñ contra pisanos secūdò deiectores non competeabat interdictum. de quo in. c. olim. & c. cum ad sedem. s. eo. & hoc est cōtra gl. antepe. hīc: quæ dicit, q̄ ex quo constabat de possessione pensionū & afflictuū, debet fieri restitutio castrorū. Nā vt dicunt Pet. & Abb. & bene, hanc glo. turbat intellectu cap. b quia nō erat hic locus restitutioni castrorum, sed dimissioni. Et hoc verbo vtitur papa hīc: vt patet ibi. *omnino dimitterent &c.* & debēt ipsam possessionē castrorū dimittere: quia tpe motē discordiæ ecclesia lucana plenē & quietē iura sua possidebat in illis castris & hoc constabat: nūc aut nō ita liberē per supradicta: & vt ergo seruaret forma mādati, debet ecclesia reduci in eā plenitudinē, quietudinē & libertatē: quā illo tpe habebat, qd̄ esse nō poterat Pisanis illa castra detinentibus per rationes supradictas. ¶ Ex quibus concludit, qd̄ pisani prius debebant ante absolutionē cogi: vt castra dimitterent. & hac est vera mens literæ secūdū Io. an. secūdū quē benefacit. j. de deci. c. in aliquibus. vbi p̄cipit dñis p̄diorum, q̄ illa talibus colonis tradant à quibus decimæ quietē persoluant. Dic etiā clarius & formalius soluēdo contraria, q̄ s. formaui: q̄ licet pisani non possiderēt libertatē possidēdi, possessiones tamen propter occupationē castrorū per eas factā ecclesia perdiderat illam libertatē, quā recuperauit p relaxationē illorū castrorum. vñ satisfiit hīc hoc casu interdicta: non per qd̄ pōt restitui, sed per qd̄ pōt relaxari. Item, quia in litera non cōstat quis primò ante occupationē pisanorū possideret illa castra: oportet intelligere, vel q̄ erāt ī p̄pria libertate: vel q̄ nō erāt ita duri possessores, sicut erāt nūc pisani: vt satis colligit ex litera: aliās aut nō habet locū hęc litera: quia posset nūc ita qetē & pacificē possidere ecclā, sicut possidebat tpe motē discordiæ. ar. eorū q̄ no. Inn. in. d. c. veniēs. Et p hoc dico hīc nō pcedere dictū Inn. qd̄ videt approbare Io. an. dū dicit, q̄ si pisani p̄bassent, & alij iustē possidebāt, & tenebāt castra tēpore suę occupatiōis, q̄ ante nō tenerēt illa dimittere: sed sufficeret q̄ pateretur ep̄m percipere cēsus suos plenē & liberē sicut prius: certē hoc nō pcedit si primi possessores nō erāt ita duri, sicut nūc sunt pisani: nec ita vigeat tūc guera & timor cōpulsionis facilis: quā pōderat hīc tex. ¶ Et per hoc limbo etiā dictū Inn. in. c. veniēs. palle. de testi. vbi dicit, q̄ licet executio sentētię differatur ppter conditionē tertij in re vacatē: vt ibi secus in re nō vacatē: quia nō tractat hoc casu de p̄iudicio tertij. cū ita ius suum posset prosequi cōtra istū nouum possessore, sicut cōtra primū. & sic habebat locū. l. is à quo. ff. de rei ven. Dico hoc dictū pcedere, nisi p̄tēs executionē esset lōgē durior aduersari⁹, q̄ possessor: quia tūc interest sua, ne snia mādetur executioni introducendo nouum possessorem

SEBA. SAPI.

a ¶ Gibellini. In hoc clarius dicit Bart. in tract. de Guelfis & Gibellinis; an verò factiones huiusmodi fuerint tpe Gregorij noui: vide Platinā in vita ipsi⁹ Gregorij: vbi et meminit de origine earū: de quo et meminit Blō. & Marula in historijs.

b ¶ Locus restitutio ni. Pōdera, si adduci pōt, quod habetur in. l. inuitus. ff. de fideicom. lib. Andræ. Barba.

c ¶ Libertatem. dic q̄ in habitu possidebat istā libertatē, quā de facili poterat reducere ad actū. Pondera: quia pōt adduci, quod habet in. l. si pater C. q̄ bo. cede. pos. Andræ. Barba.

13

a

14

sefforem arg. opti. hic & in c. j. & ij. vt lit. penden. lib. vj. Item ad intellectū cap. quā supra præmissi alleg. c. examinata. de iudi. vbi secundū vnum intellectū, ille nobilis ratione iuris patronat⁹, q̄ habebat in ecclesia, vēdicabat sibi totā ecclesiā ex quo nō poterat liberē ius suū exercere alio possidēte ecclesiā. Adde. c. cum venerabilis. de exce. ibi episcopus vendicat ecclesiā rōne iurium, q̄ habet in ecclesiā. Facit etiā. l. qui tabernam. ff. de contrahē. em. Sed dices tu, q̄ secundū hunc intellectū possunt Episcopi & alij Prælati impetrare, seu agere cōtra dominos ciuitatum, seu castrorū, in quibus habent cēsus: vt cogātur illa loca dimittere: cū in eorū potestate sit admittere dictos prælatos, vel compellere: vt pōderatur in litera. Sol. Dicit Abbas hoc nō esse absurdū fateri. & q̄ hęc fuit via excogitata cōtra tyrannos & iniustos occupatores locorum, quales erant isti: vt sic cogātur loca dimittere, quā detinēt in sua rū animarū periculū: cum nō multum intersit & c. s. eo. c. s. æpe. sed cōtra iustos dominos hoc nō cōpeteret. Dic ergo oportet, vt cū iniusta inuasiōe cōcurrant prædicta. ¶ Dicit etiā Inn. ar. prædictorū, q̄ sicut non licet noua castra facere cū alterius iniuria & emulatione. ff. de ope. pub. l. opus. ita nec incastellare vetera non habitata. C. de ædi. priua. l. iij. C. de fun. l. i. j. ij. & iij. lib. xj. & ff. de his, qui not. infra. l. athletas. Posset ergo agere eps ad destructionem innouatorū condictione ex præallegatis leg. vel officio iudicis. ad hoc j. de Iudæis. c. consuluit. Et idē dicit in alio ibi reditus habente: nec est actio popularis secundū eum: sed agit quisq̄ pro euitanda diminutione sui patrimonij. ¶ Hęc dicta Inno. ego puto procedere in possessore iniusto, seu tyranno. arg. huius cap. si autē possessor esset iustus: tunc distinguerē, q̄ aut vult reficere antiqua edificia: vel inhabitare de nouo castra inhabitata ad iniuriā, vel emulationē alterius. & procedant dicta Inn. q̄a non licet vtietia re propria ad iniuriam, vel emulationē alterius: vt alij noceat, b & sibi non profit: vt. l. j. §. deniq. ff. de aqua plu. ar. & quod no. gl. in c. cū ecclesia vultana. de elec. Aut hoc facit ad iniuriam alterius, sed ad conseruationem, vel augmentū patrimonij, vel honoris sui: & tunc puto hoc licere: nec posse per alium prohiberi: etiā si alij inferatur timor, seu dānum. ad hoc tex. opt. in l. si meo. ff. de aqua plu. arc. & d. c. cū ecclesia Vultana. & c. consuluit. de Iudæis. vbi patet, q̄ prohibitus construere de nouo nō prohibetur reficere antiquum edificium iuxta pristinam formam c. Nec hoc casu posset allegari præscriptio, si longo aut longissimo tempore, non refecerit: vel inhabitauerit: quia cum iste sit actus meræ facultatis, & nihil posituē actum sit in sui iuris præiudiciū: nō currit præscriptio: iuxta no. in c. Ioannes. de cleri. coniu. & in c. ex parte Astenfis. de conces. præben. & per Cy. in l. ij. C. quā sit lōg. consue. facit. l. altius. C. de ferui. & aqua. nisi fuisset prohibitus & acquieuisset prohibitioni: vt no. in iuribus præallegatis.

De dolo & contumacia

Rubrica.

¶ Viso in præcedenti rubri. de spoliatis & eiectis aduersariorū potētia: videndū est nūc de fatigatis in iudice aduersariorū dolo, & contumacia: secundū Gof. vel cōtinua sic secundū Hof. quia spoliatus quandoq̄ dolo vel cōtumacia rei restitutione cōsequi nō pōt: idē merito subiicitur hęc rubri. Et vtrāq̄ cōtinuatio satis bona. Habetur materia. iij. q. ix. & iij. q. v. & v. q. ij. & iij. per totum. xj. q. iij. c. certum. reperitur. iij. vj. cle.

SVMMARIVM.

- 1 Reus, qui non admittit mittendum in possessionem ex mandato iudicis: auditur intra annum cum cautione de stando iuri.
- 2 Missus in possessionem etiam in reali ex primo decreto: non possidet intra annum: sed post annum sic, absque alio decreto reo in contumacia permanente.
- 3 Multa id est poena, quam imponit iudex, an habeat locū de iure canonico. 4. 5. 6. 7. & 29.
- 6 Contumax, si ante, quā iudex procedat ad vltiora spontē venit ad iudicium: debet tamen de præterita contumacia multari.
- 7 Fur non euitat poenam si restituat rem furatam.
- 7 Debet istud verbū denotare regulariter necessitatē: licet aliqñ honestatē.
- 8 Mittendus in possessionem, & nō admissus: quo casu habetur pro admisso quo ad iuris effectus: de quibus hic.

Secundum decretū interponitur, etiam quod mittendus ex primo nō fuerit admissus: & hoc in personalibus: in realibus verō non requiritur quia post annū efficit incōmutabilis possessor.

- 9 Prouisio. l. si quis in tantam, an habeat locū de iur. canonico: & an in minoribus, vel ecclesijs. nu. 11. & in personis clericorum. nu. 20.
- 10 Prouisio dicta leg. non habet locum, quando quis inuadit rem suā propria autoritate: quia non potest haberi copia iudicis.
- 12 Prælatus delinquens etiam contemplatione ecclesiæ: punitur in suo patrimonio.
- 13 Ecclesia potest priuari feudo propter feloniam prælati: & priuabitur dum venit prælatus: postea reconstituitur cum ecclesia.
- 14 Prælatus in multis casibus requirit consensum capituli circa administrationē rerū ecclesiasticarū.
- 15 Princeps non potest facere legem contra ecclesiā: nisi lex illa expresse approbetur à Papa.
- 16 Bona ecclesiæ sunt deputata ad vsum prælati capituli ad reparationē fabricæ, & ad alimoniam pauperū.
- 17 Prælatus & capitulum non possunt renuntiare iuribus, & alijs introductis in fauorem ecclesiæ.
- 18 Vtile dominium, quod habet ecclesia in re, quam tenet in emphyteosim: non perditur per non solutionem canonis.
- 19 Prælatus delinquendo, si non potest soluere: debet luere in corpus.
- 20 Prælatus pōt præiudicare ecclesiæ in quærendis.
- 22 Prælatus potest repudiare hereditatem, vel legatum delatum ecclesiæ.
- 23 Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in relictis conditionibus ipsi ecclesiæ factis.
- Prælatus in quibus rebus præiudicat ecclesiæ non acquirendo, tenetur de suo ad interesse.
- 24 Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in quæsitis quo ad modicā lēsonem: secus quo ad magnam etiam cum consensu capituli: nisi intuerentur solennitates requisitæ.
- 25 Prælatus præiudicat ecclesiæ in quæsitis in omitendo: tenetur tamen postea ad interesse.
- Præscribitur contra ecclesiam propter prælati negligentiam.
- 26 Prælatus nō potest facere, quod aliqua res data ecclesiæ recedat: propter aliquid factum, vel non factum: licet vnā cum capitulo posset.
- 27 Prælatus, qui in iudicio non produxit exceptiones legitimas præiudicat ecclesiæ: quæ tamen habet remedium restitutionis.
- 28 Confessio, vel contumacia prælati & capituli: an noceat ecclesiæ. vide hic remissiuē.

CAp.

I.

Ad hæc. ¶ Reus, q̄ mittendū in possessionē ad mādātū iudicis, nō admisit: nō multabit de canonica equitate, si intra annū caueat stare iuri. cōis diuisio. Secunda ibi, ad qd. ¶ Casus lralis. Reus, q̄ vocat⁹ ad iudiciū nō venit cōtumax est: iudex ppter cōtumaciā rei pnuntiat actōrē mittendū esse in possessionē rei petite causa rei seruādē: sed ppter potētiā re siue dolū, nō pōt nascisci possessionē. Tādē imminēte fine anni: reus ne possessionē post annū amittat, offert cautionē stādī iuri. gr̄ hic cuiusmod. poena sit puniēd⁹, q̄ nō paruit iussioni iudicis: Rñ. papa quod in ecclesiasti-

SEBASTIANI.

¶ Noua castra. Vide Salyce. in l. altius. C. de ferui. & aqua. vbi dicit q̄ si qs ædificare velit domū, & face re fenestras nō possit videre moniales, vel mulieres vicini: pōt prohiberi. de quo pulchrē per Pau. de Castr. in l. cum eo. ff. de feruit. vrb. p. dio. cum multis alle. p. d. Iaso. in l. ex hoc iure. col. j. ff. de iur. & iur. in l. quomius. in j. q. Bart. ff. de fiumi. d. Barto. Veron. in tracta. feruitutū vrbana rū. c. xxxix. sub titu. de solo & area.

b ¶ Noceat. Adde qd voluit Alexā. cōfi. clxxxiiij. lib. iij.

c ¶ Pristinā formā. Adde an hoc sit simpliciter verū: vide Noui. in l. j. §. si quis ædificiū. ff. de ope. no. nun. & qd postea voluit Bal. cōf. ccxxj. iij. lib. Ber. Laud. cū laude semp virgi. Mariæ, extat huius tituli finis.

Panormi. super Prima secundi Decret.

- a** ¶ Tantum custos. Adde q̄ ideo consuluit Ro. consil. cl. q̄ fitalis accusat dominū p̄prietatis de furto eo: quia abstulit fructus: quod furti non re-
cte agat.
- b** ¶ Sententiā procedi. Tu pondera, quia non tenuit sententia.
- c** ¶ Periclitatur. Tu pōdera, q̄a tex. iste fundat se: quia nō periclitatur iu-
stitia partis.
Andræ. Barba.
- d** ¶ Impunita. Tu pōdera, q̄a hīc fuit magna cōtumacia impediēdo mittē-
dū per iudicem.
Andræ. Barba.
- e** ¶ Necessitatē im-
portat. Ad dō. de a
Ro. de suis. ccxiij.
ZACHARIAS.
- f** ¶ Importet hone-
statē. gl. est singul. i
alle. cle. attēdētes.
p̄ istū. & ibi Car. q̄
illā ad hoc sing. &
Bal. i. c. ij. i. ti. apud
quē, vel quos con-
tro. seu. termi. sed
si iungat copulati-
uē cū hoc ver. pōt:
tūc iportat expref-
sam & arctatā ne-
cessitatem. c. j. vt
ec. bene. gl. in cle. j.
iūcto ibi tex. de sta-
tu mo. & Alex. cō
fi. ccxxij. in fi. vo-
lu. ij.
- Anton. Francisc.
¶ Circa hoc d̄ ver-
bo debet: an i por-
tet honestatē, vel
necessitatē: dicas,
q̄ regulariter i por-
tat necessitatē. l. p̄-
tor. in princ. ff. de
edē. l. j. §. j. ff. quod
quisq̄ iur. no. Bar.
i. l. ij. C. de pig. &
Ang. in. l. j. C. quō
& q̄n iur. ff. de ali.
leg. & habet p̄ gl.
& doc. in. c. p̄po-
suit. de ap. Et istud
est ex p̄pria signi-
ficatiōe istius ver-
bi: vt est gl. in cle.
attēdētes. de stat.
reg. Hoc tamē in-
telligē verum, nisi
forfan ex forma
statuti q̄s deberet
iudicare ex consi-
lio sapientis: q̄a tunc non tenetur de necessitate sequi tale consilium: ita
Bar. in. l. bonorū. ff. de bo. pos. tit. gene. Itē etiā rōne subiectæ materiæ nō
dicit necessitatē: & tūc stat i propriē & importat necessitatē: vt est glos.
xxv. qō. j. c. j. & habet per phi. in. c. p̄posuit. de ap. Vñ dicim⁹, q̄ quādo
q̄ ponit pro pōt: vt no. p̄ Bar. i. l. obseruare. in princ. ff. de offi. p̄con. & le.
& in. l. Plauti⁹. de p̄cura. & in. l. s̄ape. & ibi p̄ Alex. ff. de offi. p̄rasi. & in
l. nunq̄d q̄s. ff. de iudi. & adde, q̄ verbū debere: relatū ad creditōrē semp
intelligit cū effectu exactionis & importat necessitatem. l. debitor. ff. de
verbo. obliga. & in. l. eum. §. si mulier. ff. de iureiuran.
- g** ¶ Nō habet locū. Pōdera istū tex. q̄a p̄ certo videt mala decisio ex eo: q̄a
illa, q̄ sunt inducta ad iuris rigōrē seruādū ligāt minores clericos & simi-
les p̄sonas: ita dicit gl. in. c. iuris ignorātia. xxxvij. dist. Bal. in. l. iuris igno.
C. qui admi. Bart. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de no. op. cum ergo, vt mulctetur
contumax est ad rigōrem: vt hīc dicitur. ergo ligat clericos. Secundū vbi
est maius periculum & c. sed maius est periculum, si in clericis non pu-
niatur contumacia. quia vita eorū trahitur ad exemplum. c. qualiter. el.
ij. de accusa. Item est res mali exempli, q̄ laicus puniatur: & clericus nō
in eodem excessu item oritur scandalum propter ista: videtur q̄ non sit
bona decisio. videtamē gl. in contrarium. xx. xviij. disti. n. c. iuris igno-
rantia. Andræ. Barba.

reuertitur ad obediētiam: nec ius deperit parti p̄pter suam con-
tumaciam: vt puta in casu huius cap. vbi iussus mitti, habet p̄ mis-
so, si impediatur propter aduersarij potētiam, seu dolum: vt hīc:
& clarius in. c. cōtingit. j. eo. & tūc in negotiis ecclesiasticis & per-
sonis, nō habet locū indictio mulctæ: q̄a iustitia p̄pter hoc nō pe-
riclitatur. ¶ Ex quo infero, q̄ si in casu. c. pars passa missione nō
cōparēret: posset etiā mulctari p̄ iudicis contēptu: quia pericli-
ta ret iustitia, q̄ vult cōtumacē puniri. q̄d sentit hic Io. an. super tex.
Quod ego intelligo, q̄n vehemēs est partis cōtumacia: vt probat
in. c. frequēter. in fi. vt lit. nō cōtest. facit. l. Fulcinius. in fi. ff. ex qui.
cau. in pos. ea. aliās à principio debet esse cōtētus alterutra poena.
vt. d. c. q̄m. ad vltiora tñ p̄cedere poterit, si causæ status requirit.
& pōt excōicare, seu aliter mulctare, etiā si cōtumacia nō sit vehe-
mēs: quia p̄cessus ad vltiora nō est poena cōtumaciæ: cū possit
snia ferri pro absente in. c. calumniā. de pe. & l. properandū. C. de
iud. & iste est p̄prius casus. c. accedēs. p̄alle. ¶ Sed circa hoc du-
bitari posset, quid si cōtumax nulla missione cōtra eum facta ad-
huc, vel decreta spontē venit ad iudiciū offerens se pariturū: nun-
quid possit mulctari ratione p̄teritæ contumaciæ. Et videtur, q̄
nō per istū tex. quia iustitia per hāc nō periclitat⁹: ideo rigor ob-
seruandus nō est. Contrariū puto verū: quia tex. iste loquit in ca-
su, quo cōtumacia iam punita erat in effectu: q̄a iussus mitti, habe-
batur pro misso p̄pter dolum & resistentiā aduersarij: vt in. c. cōtin-
git. j. eo. Et sic cōtumacia nō trānsibit impunita: d̄ sed in casu iam di-
cto cōtumacia p̄terita remaneret impunita: cū propter poenitentiā
solam nō deserit esse nocens: vt videt probari in. c. j. de postu. pla.
& in. l. qui ea mēte. ff. de fur. & l. nō prodest. ff. vi bo. rap. vbi patet,
q̄ ad poenā euitandā nō prodest restituere rē raptā, seu aliter poe-
nitere de peccato. ¶ Secūdo etiā pōt dubitari, an in casu huius
cap. possit iudex sequēdo iuris rigōrē mulctare cōtumacē. Inn. vi-
det sentire, q̄ sic. Et idē Hof. intelligūt em̄ istū tex. q̄ intelligat de
cōsilio, non de necessitate. Sed ego puto cōtrariū: primò, q̄a papa
hīc rīdet ad cōsultatio. & sic rīdet q̄d de iure fieri debeat: vt no.
gl. in. c. consultationi. de tēp. ord. & in. c. ex tua. de fil. p̄sby. Itē mo-
ueor per verbū debet: hīc positū in r̄sione papæ: q̄d regulariter
necessitatē importat. vt est gl. no. in cle. attēdētes. de statu reg. Li-
cet aliq̄n importet honestatē: f̄ sed istud est speciale: vt leg. & no.
in. c. j. de despon. impub. sed improprietates sunt euitandę: nō au-
tem ad consequētiā trahendę: vt in. c. prætēreā. & c. fin. de ver-
bo. signi. & quod ibi no. ¶ Venio ad glo. & quæro. hīc dicitur, q̄
iste propter potētiam aduersarij impediēbatur nācisci possessio-
nem: nunquid debeat haberi pro misso, quo ad iuris effectū. Glo.
iij. distinguit, q̄ impeditur potētia, seu dolo aduersarij: & habe-
tur pro misso: vt est expressum. j. eo. c. contingit. Aut impeditur
per alium, & nō habetur pro misso: sed agit ad interessē cōtra im-
pedientem: vt. l. si quis creditorem. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Si au-
tem tertius impediēs, non potest soluere interessē: tunc habetur
pro misso. ar. in iuribus p̄allegatis. ante fi. glo. ¶ Sed vltra gl. ad-
uerte: quia q̄nq̄ non impeditur, nec potētia aduersarij, nec tertij:
sed natura rei: vt quia fundus est inundatus, vel ex defectu bono-
rum: quia bona nō reperiuntur: licet iudex decreuerit aduersariū
mittendum in possessionē. & in istis casibus habetur pro misso,
quo ad hoc, vt si bona nouiter accedant debitori: possit sine alia
iudicis autoritate illa ingredi. Itē quo ad hoc, vt per lapsum an-
ni, efficiatur verus & incommutabilis possessor eorum, quæ tunc
extabant. & vt aliis creditoribus currat tempus, secundū formam
l. fin. C. de bo. authori. iudi. pos. Hoc legitur & not. in. l. cum vnus
§. fin. cum. l. seq. ff. de bo. au. iud. pos. ¶ Et no. q̄ in istis casibus po-
terit deueniri ad secundū decretum absq̄ eo, q̄ sit facta vera mis-
sio ex primo decreto: vt not. Barto. in iuribus p̄allegatis. & hoc
in personalibus. Nam in realibus ipso iure per lapsum anni effici-
tur verus possessor: vt in. c. contingit. j. eo. & in iuribus superius
allegatis. ¶ Glo. quinta adducit text. ad quæstionem. hīc dicitur,
q̄ rigor iuris in ecclesiasticis personis & negotijs, non requiritur:
nunquid rigor. l. si quis in tantam. C. vnde vi. qui videtur ap-
probari. xvj. quæstio. vj. c. placuit. habeat locum secundum cano-
nes, vt occupans rē propria autoritate & violenter, priuetur do-
mini o, si erat sua, vel cōdēnetur ad æstimationē, si nō erat sua. Et
soluēdo rīdet, q̄ in ecclesiis & minorib⁹ nō habet locum: s̄ cum
eis subue-

eis subueniatur per beneficium restitutionis: sed in causis priuatorum bene seruatur. allegat. C. vnde vid. l. meminere. vbi dicit, quod si tutor occupat rem, tenetur ipse & non pupillus, vel adultus: quasi velit dicere idem dicendum in prelato occupante: cum censeatur loco tutoris, seu curatoris: iuxta no. in. c. j. de in integrum restitutio. & per gloss. in. c. auditis. eodem titu. ¶ Tria sunt examinanda pro verificatione glo. Primo nunquid ille rigor habeat locum in minoribus. Secundo, quid in ecclesijs? Tercio, quid in priuatis, vel personis clericorum quo ad eorum bona? ¶ Ad primum dic, quod glo. hic loquitur nimis generaliter excipiendo minores: vnde glo. in. d. l. si quis in tantam. magis specificè loquitur dicens, quod aut est proximus infantia: & non tenetur: quia illa etas quicquid videt ignorat: vt. l. j. C. de fal. mo. facit. c. ex parte. de corpo. viti. Postea verò tenetur. ff. de furtis. l. impuberem. Idem & fortius in adulto siue habeat curatorem, vel non: nec etiam restituitur cum in delictis minor non restituitur. ff. de mino. si ex causa. §. nunc videndum. & l. auxilium. eo. tit. Idem sentit Cy. in. d. l. si quis in tantam. concludens doli capacem^a teneri, & non restitui: cum delinquat in faciendo. Bart. in. d. l. si quis in tantam. fatetur restitutionem negandam quando dolose fecit: ^b secus si credens sibi licere: vt. l. j. C. si aduer. delic. quod videtur hic placere dō. Anto. quia licet hoc casu præsumatur doli contra minorem: tamē aduersus dolum præsumptum restituitur minor: ex quo non est in vero dolo. l. si causa. §. si commissum. ff. de mino. & quod not. in. l. j. §. nuntio. ff. de noui. ope. nun. quod satis placet: cum plerique rudes arbitrent sibi licere rem propriam sine cuiusque autoritate occupare: vnde licet minor erret in iure: non tamen per hoc constituitur in vero dolo. ¶ ¶ Vnum tamen tene menti, quod vbi quis ex iudicis defectu rem suam non valet consequi: tunc potest propria autoritate illam inuadere: vt dicit gl. not. j. di. ius gentium. & Innocē. in. c. olim. j. de resti. spo. Et sentit Ioan. and. hic. & optimè facit. l. ait prætor. §. si debitorem ff. de his, quæ in frau. cre. & l. nullius. C. de Iudeis. iuncta

¹¹ gl. & quod no. in. c. cū non ab homine. de iudi. ¶ ¶ Quæro quo ad secundum quid in ecclesijs? Glo. hic concludit non habere locum: vt. §. dixi. & ad. c. placuit. xvj. q. vj. quod videtur multum facere in oppositum respondet tripliciter: vt in ea patet. ¶ ¶ Not. bene vltimam solutionem ex qua singulariter infertur, quod vbi prælatus delinquit etiam occasione & contemplatione ecclesiæ punitur in suo patrimonio dūtaxat. Pro hoc facit quod in simili not. de tutore: vel in. l. non est ignotum. C. de admi. tut. & in. l. meminere. C. vnde vi. facit quod not. glo. in. c. de multa. de præben. Sed redeūdo ad quæstionem notabilem huius gloss. scias, quod idem quod ista glo. sentit glo. fin. in simili. vt lit. pen. c. ecclesia. el. j. Sed aliter sentit. c. ij. §. de ordi. cogni. vbi enim generaliter dicit, quod delictum solius prælati non nocet ecclesiæ: per regulam delictum personæ. de reg. li. vj. secus si delinquit communicato consilio capituli. Et idem glo. in regula. delictum. & mouetur per. c. ij. de ord. cog. & per l. iubemus nullam. C. de sac. san. eccle. & hanc eandem distinctionem tenet glo. & Bart. in. d. l. iubemus. & glo. in. d. l. si quis in tantam. vbi idem satis sentit Barto. in qō. nostra referendo se ad materiam tractatam per eum in l. aut facta. §. fin. ff. de pœ. vbi ponit, an & quando vniuersitas possit delinquere: & qualiter puniatur: de qua per Canonistas in. c. dilectus. de simo. Idem videtur vel le. Hostien. & Ioan. and. in. d. c. ecclesia. vt lit. pen. super glo. si. vbi dicunt, quod leges poenales, per ius canonicū approbatae sunt. arg. in. d. c. ecclesia. & xj. q. j. quia res. Et quod in ecclesiasticis rebus seruandæ sunt, saltem vbi tota ecclesia deliquit. Adducunt no. in. c. ij. de ordi. cog. & in isto. c. j. & videtur ista quasi communis opinio.

Do. Anto. Ilatius hic prosequens materiam circa hunc articulum, quando delictum consistit in faciendo sic distinguunt: quod aut delictum committitur à prelato tantum: aut à prelato & capitulo. Primo casu, si delictum non committitur contemplatione ecclesiæ, vel in pertinentibus ad ecclesiā: nec in grauibis: nec in leuibis obligatur ecclesia: nisi in quantum ad ecclesiā peruenit: vt. l. vlti. ff. de administ. tuto. & c. j. de depofi. & docto. in. c. ij. de dona. Cyn. in. d. l. iubemus. & Dy. in. d. regula. delictum. Si delictum committitur circa res ecclesiæ, vel contemplatione ecclesiæ: tunc in acquirendis, vel vbi agitur de lucro captando delictum prælati nocet ecclesiæ: ^d vt not. glo. xvj. q. vj. c. si episcopū. & ea. q. c. si. In acquisitis^e verò si delictū est aliās formaliter punibile in prelato non punitur ecclesia, sed prælatus: vt hic dicit glo. xvj. q. vj. c. si episcopum. ad quod. xij. q. ij. c. monemus. & c. statuimus. & c. Diaconi. xvj. q. vj. c. cognouimus. & per Archi. ea. q. c. fin. Arctatur tamen ecclesia ad cedendum actionem contra prælatum: vt. l. neq. interdicto. ff. de regul. iuris. & per Barto. in. d. l. iubemus. Si delictum formaliter non est punibile in prelato, quinetiam ecclesia puniatur: tunc in iuribus spectantibus ad mensam prælati delictum præiudicat temporaliter ecclesiæ in vita prælati. ^f ¶ Vnde poterit propter feloniam & commissam à prelato priuari ecclesia feudo in vita prælati: post mortem eius res redibit ad ecclesiā: vt in. c. si clericus. de cap. contra. & not. de foro compet. verum. & de iudiciis. c. ceterum. & de relig. domi. c. constituimus. In rebus verò spectantibus ad ecclesiā & capitulum: delictum solius prælati non præiudicat^g ecclesiæ: quin ecclesia agere possit: licet præiudicet ipsi prelato, quando agere vult: vt dicit hic glo. not. respondendo ad. c. placuit. & idem ibi glo. & sic, si prælatus in rebus ecclesiæ incidit in conditionem. l. si quis in tantam. præiudicabit sibi, vt non possit agere etiam non agente capitulo: vt sentit hic glo. in. d. c. pleuit. ¶ Secundo casu, quando delictum committitur per prelato & capitulum, seu communicato consilio capituli dicit, quod in casibus in quibus. §. dictum est delictum prælati præiudicaret ecclesiæ: fortius præiudicabit, vbi sic communicato consilio: sed in casibus, in quibus dictum est non præiudicare, vbi agitur de iure quæsito perdendo. Si delictum committitur à conuentu non contemplatione ecclesiæ: nec in factis ecclesiæ præiudicat ecclesiæ: vt not. docto. in. c. ij. de dom. In his verò quæ aguntur nomine ecclesiæ: tunc si delictum est formaliter punibile in ecclesia & conuentu de per se punitur conuentus potius, quàm ecclesia: vt not. Specu. in titu. de donatio. §. j. ver. quid si Baro. Et ideo si commississet capitulum delictum aliquod: non propter hoc destrueretur ecclesia, seu monasterium, sed conuentus expelletur: vt per Specu. in loco præallegat. Si autem delictum non est formaliter punibile in conuentu punitur ecclesia, & priuatur restitutione in integrum: vt d. l. iubemus. & dicit patere ex not. in. d. c. auditis. & de aliena. iudi. mu. causa. fa. c. ij. Hoc dicit verum, nisi in priuilegium, vel ius ecclesiæ tangeret ius tertij: vt patet in c. cum tēpore. de arbit. Et sic dicit debere intelligi, quod glo. no. xj. q. iij. c. priuilegium. hæc sunt quantum ad hunc articulum verba formalia. Do. Anto. aliter non attingit magis specificè casum nostrum. Sed capiēdo mentem suam videtur quo ad casum quæstionis nostræ, vel quod aut violentia fuit illata per solum prælatum, aut per prælatum & capitulum: primo casu, si res spectabat ad mensam prælati priuabitur ipse prælatus in vita sua, si ad prælatum & capitulum: tunc præiudicabit sibi respectu agendi: quia non poterit ipse amplius pro illa re agere: sed capitulum. ¶ Secundo casu quando violentia fuit illata per prælatum & capitulum

SEBASAPI.

^a ¶ Doli capacem. an minor cadat in poenam. d. l. si qs in tātā. vide Ale. in consil. cñj. inci. videt prima cōsideratiōe. co. j. in. j. vol. nūquid in delictis ad hoc, vt puniat minor sufficiat, q. sit doli capax. an verò requiratur, q. et sit proximo pubertati. vide Ange. in. l. impuberē. ff. de furt. Augu. Ariminen. in addi. ad Ange. de malef. in vers. scienter & dolose col. iij. ver. quæro quid de infante.

^b ¶ Dolose fecit. Adde vt p. Alex. consil. cñj. vbi ponit, an miles excuset à dicta poena.

^c ¶ Approbatae sunt. Adde eundē consil. lxxxiij. vbi ponit, an clericus nō cōficiēs inuētarium teneatur.

^d ¶ Nocet ecclesiæ. Adde Fely. consil. ix. Ro. cōf. lxxxxiij.

SEBASAPI.

^e ¶ In acquisitis. Quando possit prælatus præiudicare ecclesiæ in acquisitis. vide Iaso. i. c. j. col. vñ. quifeu. da. pos. & in. l. si cōstante. col. vñ. ff. sol. ma. vbi dicit, q. potest præiudicare iuri quæsito, qñ per pactū rediret ad ius cōe: aliā limitationem ponit Corsetus in singularibus suis. in ver. pupillus.

^f ¶ In vita prælati. Adde Ro. consil. clxxxiiij.

ZACHARI. ¶ Adde Paul. de Cast. cōf. cñj. & plenius per Alex. cōf. lxx. vol. iij.

^g ¶ Nō præiudicabit. Adde Roma. cōf. cccclxix. Ol. consil. clxxviij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

habebit locum illa. l. si quis in tantam. vt si pprietas rei erat ecclesie priuabitur ecclesia propter delictum prelati & capituli: quia non est hoc delictum formaliter punibile in personam prelati: & cōuentus cū formabilis poena sit priuatio domini: & tale dominum spectat ad ecclesiam. Simile in d. l. iubemus. sed si pprietas erat ecclesie, tunc poterit & debet puniri ipsa vniuersitas, & non ecclesia: quia cū succedat condēnatio ad æstimationem: ita formaliter cadit poena in personā prelati & capituli sicut in personam ecclesie. Hoc credo fuisse de mente Io. an. intellige tamen distinguendo. prout. s. plenius dixi secundum eū: aut cōtēplatione ecclesie: aut nō. & c. dic. vt. s. dixi. ¶ Sed aduerte, quia gl. Lau. & Archi. in d. c. placuit. & doc. Card. hīc. & idem glo. xj. q. iij. c. priuilegium. indistinctē voluit^a, vt quātūcūq; hoc delictū sit cōicato cōfilio nunq; p̄iudicet ecclesie, vt ecclesia priuetur sua: quia cū expresse non possunt preatus & capitulū sine causa legitima & solēnitate debita alienare bona^b ecclesie. xij. q. ij. c. sine exceptione. multo fortius neq; tacite: c. maximē delinquendo, Et distinctio q̄ fit, an aliqd fiat cōmunicato cōfilio capituli, vel non: procedit quo ad ea, quæ cadunt in potestate prelati & capituli, vt in obligādo ecclesiam pro aliqua legitima causa: vt legi. & no. in. c. quod quibusdā. de fideius. non autē quo ad alia, quæ non cadūt sub potestate eorū. Simile qd no. Bar. in l. sciendū. ff. de verb. oblig. & in auth. si quis in aliquo do cumēto. C. de edē. Et hoc plus placet, quare puto, q̄ vbi delictū administratoris nō p̄iudicaret pupillo in bonis suis eadē ratione: & à fortiori nō p̄iudicabit ecclesie delictū prelati & capituli. Vnde cōsydero, q̄ prelatus & capitulum nō sunt domini bonorū ecclesie: sed est ipse Deus, seu ecclesia vniuersalis secundū aliam opinionē: vt in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. & per Inno. in. c. cum super. De causa pos. & pprie. vbi plenē dixi: & per gl. in. c. cā Carpēsis. de verb. sig. Prelatus verō & capitulum sunt administratores. ¶ Et pro tanto in quibusdam casibus requiritur capituli consensus: quia non in omnibus habet prelatus solus legitimā administrationē: sed requiritur capituli consensus: vt patet ex his, quæ leguntur & notantur in cle. ij. de re. ec. non alie. & in. c. pastoralis. de dona. hinc dicimus prelatus & capitulū facere vnum corpus: vt in. c. nouit. & c. quanto. de his q̄ fi. à prēla. & quia penes hoc corpus fictum & repræsentatum cōstitit plena administratio rerum ecclesie: & habetur hoc corpus loco dñi cum bene administrant: sed si malē potius loco prædonis: vnde grauiter puniuntur: vt. c. si quis presbyterorū. de re. eccl. non alie. xij. q. ij. c. sine exceptiōe. & c. monemus. de solu. c. ij. sicut dicit lex ciuilis de tutore, in. l. qui fundum. §. si tutor. ff. p. emp. Præterea cōsydero, q̄ contrahēdo pro negotiis ecclesie eorum factum nō p̄iudicat ecclesie: nisi fiat alienatio in casu licito & seruata solēnitate à iure tradita: vt no. in. c. j. de in integ. resti. & j. dicam. Fortius non debet posse alienare delinquēdo. Et si diceres hīc est legis alienatio: vt pleriq; dicunt. Respondeo hoc esse falsum quia nulla lege hoc cauetur in ecclesia: imò si bene ponderetur. l. si quis in tantam. super qua fundatur nostra questio potius innuit oppositū. Illa enim lex vult priuare violētū pprietas rei, cum dominus erat, sed prelatus & capitulum non sunt domini, sed administratores. Deus autē est dominus, cui omnia bona ecclesie sunt oblata: & facta sunt sancta sanctorum dño. xij. q. ij. nō liceat. c. prædia. & c. qui abstulerit. & d. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. non ergo debet ecclesia priuari suo dominio propter delictum administratoris: sicut nec pupillus, nec adultus ex delicto tutoris, vel curatoris. vt. d. l. meminerint. & not. in d. l. si quis in tantam: vt. s. dixi: licet isti habeantur loco dñi: vt. d. §. si tutor. Nec debet alterius quis odio p̄grauari: sed peccata debēt suos authores tenere secundū

regulā vtriusq; iuris. c. q̄siuit. de his, quæ sunt à prēla. l. sancimus. C. de penu. quinimò habere debet locum finis alius. l. si quis in tantam. vbi dicitur, q̄ si violētus nō erit dominus rei cōpellitur restituere rē, & dāatur in eius estimatione. Satisfaciant ergo prelatus & capitulum de suo: sicut seruatur de curatore & tutore delinquentibus in rebus pupilli, vel adulti: vt. d. l. meminerint. & l. nō est ignotum. facit tex. iuncta gl. in versi. de pprio j. de p̄bē. c. de multa. Si enim lex ciuilis ita p̄cedit in reb; pupilli, vel adulti: fortius credēdum est hoc idē voluisse in rebus ecclesie, quæ sunt magis fauorabiles: cū semper sint in statu minoris in. c. j. de in integ. resti. & ex eius rebus debēt pauperes sustentari. xvj. q. j. c. fina. Ad. c. placuit. xvj. q. vj. pōt responderi: vt hīc: & ibi soluitur. ¶ Sed vltra has sol. do aliam magis coloratam, quæ iudicio meo melius cōsonat illi literę: vt intelligatur in episcopo inuadēte ecclesiam, quā dicebat pertinere ad suam cathedram: & sic contēdebat de honore suo: vt esset sibi subiecta: meritō propter violentiam priuatur tali honore: nec debet ipse amplius audiri: quia in hoc potuit sibi p̄iudicare: non tamē per hoc tollitur quin superior ex officio suo seu successor, vel capitulum post mortē suam possit causam instaurare. ¶ arg. allego de hoc valde optimū in. c. cum venissent. in fin. de iusti. cum ibi no. Et ita loquitur illud. c. placuit. secus autē vbi tractaret principaliter de p̄iudicio ecclesie: vt priuatur dominio rei sue. Et q̄ ita debeat intelligi ille textus & nō ad corticē: prout iacet: p̄bo efficacissima ratione. Nam illud. c. placuit. loquitur de solo episcopo: non autē de capitulo: nō ergo pōt intelligi, vt ecclesia priuatur dominio: cū sit contra. c. ibi sequēs. vbi dicitur, q̄ delictum personę nō debet in damnum ecclesie redundare. & idem dicitur in regula delictum. p̄eall. Non ob. l. iubemus nullam. C. de sacro. sac. ecclē. Nam ibi nihil dicitur de capitulo: sed loquitur ibi indistinctē in quolibet loco religioso, & ex cā multum fauorabili. Vnde non debet trahi ad consequētiā: nec etiam puto illā legē valere respectu ecclesie: quia Imperator nō potuit disponere in rebus ecclesie. xvj. di. bñ quidē. de constit. ecclesia. & c. quæ in ecclesiis. ¶ Tū, quia loquitur specificē de rebus ecclesie. ¶ Tū, quia & lex principis ecclesie p̄iudicatiua nō valet: nisi expresse sit approbata per ecclesiā: vt no. in. d. c. ecclesia. & in. d. c. fi. de sol. per Hosti. ¶ Ad. c. ij. de ordi. cog. pōt responderi: prout ibi no. in aliis solutionibus. Ad. c. auditis. de in integ. resti. & c. cum venerabilis. de excep. & in. c. cum olim. de cēsi. & similibus: dico, q̄ non loquuntur, quādo sequit directā alienatio rei ecclesiasticę, sed loquuntur in iudicialibus: & in illis casibus, quibus alij administratores p̄iudicant dñis, & datur restitutio in integrum: vt ibi patet: & fauore iudiciorum multa statuuntur: vt no. gl. in. d. regula, delictum. Ex quibus concluditur nulla lege hoc cauēri: & sic debemus stare regulis & rōnibus naturalibus. s. allega. ¶ Præterea ad hanc sniam moueor: quia bona ecclesiarū nō solū sunt deputata ad vsum prelati & capituli: sed etiā ad reparationē fabricę & alimoniam pauperum. xvj. q. ij. c. fin. xij. q. ij. quatuor. & c. concessio. de his, quæ fi. à prēla. c. pastoralis. quæ ergo equitas, vel rigor pōt nobis suadere: vt delictum prelati & capituli & sic administratoris debeat primò redūdare in p̄iudicium Dei, cuius est dominium. Secundò in p̄iudicium fabricę & pauperum: cōtra oēs vtriusq; iuris naturalis regulas. ¶ Ad p̄dicta vide Inno. in. c. accedentibus de exces. prēla. vbi dicit, q̄ prelatus & capitulum non possunt renuntiare statutis, & consuetudinibus, & iuribus ecclesie in p̄iudicium ipsius ecclesie. & facit. c. j. de his, quæ fi. à ma. par. capi. ¶ Et adde notabile dictum Ioan. an. in. c. constitutis. de relig. dom. vbi accuratē disputando tenuit ecclesiam non posse perdere vtile dominium rei, quā habet in emphyteosim ex solutione

- ^a ¶ Indistinctē voluit. Vide Ioā. de Imo. in. c. fi. de dona. vbi dat vnam nouā opi. cōtra eū ibi dixi: vidē oīno. Andræ. Barb. ZACHARIAS.
- ^b ¶ Bonā ecclesie. Adde, an possint vendere fructū: quia hic de feudo tractatur. & cōclude post Bal. in. c. j. co. j. titu. de vasa. qui cōtra cōlli. Lotha. q̄ nō etiā si Legatus delatere cōfentiret: vt ple. ibidē.
- ^c ¶ Neq; tacite. Adde pro hoc qd dicit Fed. cōsi. xciiij. vbi dicit, q̄ si valet trāslatio prelati sine cōsensu Diocesani: quia posset fingere litē & trāfigere: & sic indirecētē alienare bona ecclesie.
- ^d ¶ Instaurare. Adde Are. cōsi. cxiiij.
- ^e ¶ Ecclesie. Adde Ang. cōsi. clxxvij.

a solutio canonis non facta: quia cum sine solennitate de qua xij. q. ij. c. sine exceptione. non possunt clerici tale dominium alienare: multo fortius non poterat hic canonem non soluendo: & ex contrario aperiretur via fraudibus contra. c. quanto. de diuor. Idem gl. xvj. q. j. c. placuit. ¶ Quarto moueor: quia prelati & capituli volentibus re alienare in amicum, dare via promptissima. scilicet inferendo violentiam: & locus figmentis dandus non est. de diuor. quanto. & optime facit iste textus. Concludo ergo quo ad casum nostrum, si res spectabat ad mensam prelati, punietur ipse prelatus in vita sua. Si vero ad prelatum & capitulum punientur et ipsi in vita delinquentium. Si vero res erat ecclesie & non pertinebat solum ad mensam prelati & capituli: tunc condempnabuntur ipsi de proprio ad estimationem. ¶ Et si non habet unde soluant, luatur in corpore. ar. in. c. finem. de do. & cotu. Predicta procedunt, quando delictum non potest pariter puniri in persona prelati & conventus & ipsius ecclesie: alias autem semper punirentur ipsi delinquentes, & non extendere manus quoquo modo ad res ecclesie. Pro hoc est gl. notabilis in. c. de hoc. de fimo. & c. quoniam. e. ti.

20 ¶ Quo ad tertium, quid in bonis propriis ipsorum clericorum? Gl. hic sentit illum rigorem habere locum, & satis placet. Pro hoc illud. c. placuit. intelligendo prout. scilicet dixi. & melius probat in. c. eum, quoniam. de prebe. li. vj. Dices tu, res clericorum gaudet eodem privilegio cum bonis ecclesie: ergo. & c. Respondeo, quod illa regula non est vera: imo potius innui debet contrarium: ut alias dixi & no. in. c. si diligenti. de prescri. Item in rebus clericorum cessant rationes superius inducte, & leges poenales, quae possunt se habere ad lucrum & damnum, videntur approbari de iure canonico: ubi ratio legum procedere potest: iuxta no. per Host. & Io. And. in. c. ecclesia. vt li. pen. p. all.

21 ¶ Et generaliter cum quaeritur, an & quando factum prelati noceat ecclesie: prosequitur hic do. Ant. Sed breuiter, clare potes sic distinguere, quod aut agitur de rebus querendis: aut queritis. Primo casu, etiam solus prelatus facere potest conditionem ecclesie deteriorem: nec in hoc exigit aliqua solennitas: quia non agitur de alienando, sed de non querendo. Pro hoc vide. c. cum dilectus. de consue. iuncta gl. & c. quoniam. de deci. & quod no. Inn. in. c. ij. de dona. & gl. vj. q. vj. c. fi. in fin. Ex quo infero ad duas quonones quotidianas.

22 ¶ Primo nunquid prelati solus possit citra solennitatem repudiare hereditatem seu legatum delatum ecclesie? & dicendum quod sic: ut plene tangitur per Fede. c. conf. ix. & per Bal. in. l. pupillorum. C. de repu. hære. & per Lap. allega. xxvj. vide quod plene dicam in capitulo tua. de his, quae sunt a prelate.

23 ¶ Secunda quaestio est aliquid est relictum ecclesie sub conditione suspendente: ut puta, si tale quid fecerit, vel non fecerit intra certum tempus: nunquid factum solius prelati impedit acquisitionem. Et dicendum est per praedicta, quod sic: & sentiunt do. in. c. verum. de condi. appo. & vide Lap. de Caste. alle. xcij. Puto tamen quod si prelati fuit in culpa in non querendo, teneatur ecclesie de suo ad interessere: sicut dicimus de tutore & curatore. in. l. quicquid. C. arb. tut. vide bonum tex. iuncta gl. in. c. ij. xij. q. j. & multo fortius in praedictis casibus praedictabit factum prelati & c. simul & non mirum, si in praedictis casibus per factum istorum praedictetur ecclesie: quia idem est in factis aliorum administratorum: vt. d. l. quicquid. ¶ In rebus vero quaeritis aduerte, quod aut quaeritur in contrahendo: & dicendum est, quod ad modicum tempus solus prelati potest ecclesie praedictare: licet competat in integrum restitutio, si contingat grauis laesio. Ad tempus vero magnum seu si agitur de alienatione rei, non potest prelati etiam cum capitulo praedictare ecclesie: nisi seruentur solennitates a iure introductae, & fiat in casu licito: de quo tamen distinguendum est latius & plenius: vt leg. & no. in. c. j. de integ. rest. & in cle. de re. ec. non alie. xij. q. ij. in sum.

& c. sine exceptio. & in. c. j. de reb. eccle. non alie. lib. vj.

25 ¶ Aut in omittendo: & dicendum est, quod extra iudicium praedictat patiendi praescriptionem currere contra ecclesiam: ut patet. de prescri. per totum. Nec causas cum alienatio ex facto prelati tantum: sed potius ex negligentia totius ecclesie: & iuris autoritate inducentis praescriptionem ex causa, ne dominia diu sint incerta. Vnum tamen tene menti, quod contra prelatum patientem praescriptionem potest agere ecclesia ad interessere propter suam negligentiam vide gl. no. i. c. placuit. ij. xvj. q. ij. ¶ Item potest dici, quando aliquid fuit donatum ecclesie sub conditione resolutive: ut reuocetur, si aliquid fuerit factum vel non factum. tunc enim factum solius prelati non praedictat ecclesie: quia agitur de iure quaesito perdendo: sed prelati & capituli sic: ut no. in. d. c. verum. & per Lapum. s. proxi. alle. ¶ Et si diceres, quare factum istorum praedictat ecclesie in perdendo dominium? Respon. hoc contingere propter pactum appositum in contractu de reuocando, quod non poterat intelligi: nisi ex facto prelati & capituli, qui representant ecclesiam. vij. q. j. c. scire debes. de testi. requisiti. & c. relatum.

27 ¶ In iudicio vero nocet, etiam factum solius prelati in omittendo legitimas exceptiones, vel probationes sed datur ecclesie restitutio: de quo tamen dicendum est ut leg. & no. in. c. j. vt lit. non contest. & c. auditis. & c. cum ex lris. de integ. rest. de excep. cum venerabilis. & de cess. cum olim. vide gl. in regula delictum. de reg. iur. lib. vj.

28 ¶ Et sic etiam posset quaeri de confessione prelati & capituli: & de contumacia. sed dic, ut in locis suis no. de prescri. c. fi. de confes. c. vlt. de testi. c. ij. lib. vj. xxij. dif. de Constantinopoli. & in prealleg. c. j. vt lit. non contesta. Si vero factum prelati & capituli consistit in faciendo: ut in delinquendo: dic, ut scilicet dictum fuit. Hæc breuiter & sub compendio dicta sunt: quia longissimum esset & laboriosum singulos casus huius materie complecti: sed decidendi sunt secundum facti accidentia & varietatem in suis specialibus locis. no. s. compendiose alleg. Si vero in ecclesia est solus Rector sine capitulo: tunc videtur, quod tantam potestatem habeat ipse solus regulariter: quantum prelati cum capitulo, ubi est collegium. Ad hoc est bona gl. in. c. potuit. de locato. & de capel. mona. c. dilectus. & xij. q. ij. c. placuit. iuncto. c. Abbatibus. ea. causa. & q. ¶ Opp. vltius & videtur, quod semper periclitetur iustitia: nisi fiat condemnatio. debet enim contumax in expensis condemnari. ¶ Item ad interessere, si propter dolum & potentiam aduersarij aliquod damnum consecutus est, qui in possessionem mitti debebat: ut lite non contestetur. quoniam in alijs. ff. ne vis fi. ei. qui in pos. mit. lib. vj. ¶ Secundo secundum mentem gl. fi. tex. intelligitur non de hac poena, quod est ordinaria: sed de extraordinaria: scilicet multando pro iudicis contemptu: iudex enim ecclesiasticus hanc multam non imponit secundum gl. Io. And. dicit, & bene, gloss. restringendam ad casum nostrum. scilicet quando iustitia non periclitatur: quia iussus mitti habetur pro misso. & contumax venit ad obedientiam: ut scilicet plenius dixi: alias autem iudex ecclesiasticus bene imponit multam ut no. in. c. j. & c. de causis. de off. dele. & in. c. j. de homi. li. vj. de poenis. c. licet. cum si. & de differentijs inter poenam & multam. vide in Spe. de sen. prola. s. ij. ver. est & quarta. & ver. seq. & de multa ponit Host. specialem rubricam. de sen. & re iudi. Vltimo hic quaeritur: pone quod contumax passus missionem verè vel fictè comparet intra annum & prestat cautionem: & sic recuperat possessionem: deum iterum est contumax: & in fi. anni iterum comparet, & vult recuperare possessionem: nunquid sit audiendus? Host. dicit posse dici, quod non: imò adiudicabit secunda vice possessio actori salvo iure proprietatis: vel saltim secundum eam differtur restitutio donec causa incipiat habere legitimum progressum. ar. j. c. proxi. in fi. & c. fi. de off. or. c. significauit. Est et ad fidei iussores & ad pignora

a ¶ Non facta. Adde videndum Ancha. conf. cccxxj.

b ¶ Res clericorum. ad de Rom. singu. suis fol. ix.

ZACHARIAS. ¶ Adde quod voluit allegare fin. Ro. nu. cccclij. inci. tu scis generale illud. de quod per Feli. in. c. ecclesia sanctae Mariae. col. v. ver. & hic est s. de confli.

SEBA. SAPIA.

¶ Prælati. Vide Feli. in. c. contingit. col. fi. ver. in eadem ibi non est. s. de set. excō. & Ias. in. l. is. qui. s. nec filius. in princ. ff. de acq. hæredi. Fede. de Senis in conf. ix. cum multis allegatis per Corsetum in repertorio suo. in verbo Abcas. in fi.

d ¶ Per Fede. Adde quod supra posui in verbo nocet ecclesie.

e ¶ Tale quid fecerit. Adde Ange. cō filio. clvj.

SEBA. SAPIA.

¶ Vnum tamen. Vide Feli. in. c. accepim. col. ij. ver. in. declar. de fide instrum.

SEBA. SAPIA.

¶ In iudicio vero. Vide Feli. i. c. ad audiendi. h. col. xj. ver. secundo limitatur ista gl. s. de rescrip. & in. c. cum venerabilis. col. vj. ver. scias duo tantum. de excep.

SEBA. SAPIA.

¶ Confessione prelati. Vide late Feli. in. c. fi. col. fi. de prescrip.

¶ Ipse solus. Adde quod voluit Rom. conf. lxxxvj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

recurrendum, si interuenerunt. Et hæc duo vltima remedia magis mihi placent. & de hac materia vide Spec. de primo decreto. §. iam de effectu. in fi. & ibi in addi. d. Io. An. q. cū iste contumax primò satisfecerit, debet aggrauari ex illa satisfactione. & si secundò euenerit, taliter aggrauetur, quòd plus non attentet: quod satis erit iustū secundum eum: quia reincidit in contumaciam. ar. de heret. c. accusatus. lib. vj.

SVMMARIVM.

- 1 Reus condemnatur in expensis, quas actor propter eius contumaciam facit, propter quam sequestrabitur res petita.
- 2 Literæ secundæ si non faciant mentionem de primis: sunt nullæ: & primas non reuocant. §. 6. 7. 15.
- 4 Missio in possessionem propter contumaciam, quo casu habet locum, etiam quando petuntur res ecclesiasticæ. num. 3.
- Iurisdictio data alicui per primas literas: tollitur per secundas ipso facto.
- 8 Contumaciæ quot sunt species: & quis dicatur verus, vel fictus contumax.
- 9 Clerici, an mitius puniantur quam laici.
- 10 Sequestrum, an durabit vsque ad finem litis, & postea adiudicabitur victori, an restituet præstita cautione de stando iuri? nu. 14.
- 11 Sequestratio, an possit fieri propter contumaciam partis. 12.
- 13 Missio ex primo decreto potest reuocari oblata cautione intra annum de iudicio sisti: quæ non potest prohiberi à iudice.
- 16 Contumax potest mulctari ab illo, qui non est iudex, cui contumax non obediuit.
- 17 Iudex potest contumacem in expensis condemnare: & contra eum missionem facere vno & eodem tempore.
- 18 Missus in possessionem, an possit compellere reum ad recuperandam eam.

CAP.

II.

Literis.

¶ Summat Ioan. An. tribus modis. Primò sic.

Reus cōdenatur ad expensas, quas propter eius contumaciam, vel dolosam exceptionem actorem fecisse cōstabit. Secundò sic. ¶ Per secundas literas non facientes expressam mentionem de primis: primæ literæ non reuocantur, & hoc nil ad titulum. Tertiò sic. ¶ Propter contumaciam rei, potest res, quæ petitur, sequestrari. Sed dicit q. in hoc est opinio: & Decret. hoc non dicit: ideò dicit tenendum primum summariū. Sed ego confydero, q. Papa hīc non impugnat sequestrum, nec eius causam: quinimò videtur approbare in fi. dum mandat negotiū decidi per primas literas: nec mandat sequestrum reuocari. Et quod de iure fieri poterit j. subijciam: quapropter coniungendo primum & vltimum summariū: quia videtur probare ista litera, summo sic. ¶ Propter contumaciam rei potest iudex rem petitam sequestrare & ipsum contumacem in expensis condemnare, quas ppter ipsius contumaciam, vel dolosam exceptionem actor fecit. Communis diuisio. secunda ibi: verum. ¶ Casus literalis. Inter monachos de Etol. ex vna parte: & canonicos Licon. ex altera, qd vertebat super quibusdam ecclesijs. de V. & lu. causa ad petitionem monachorum commissa fuit iudicibus: canonici legitimè citati se cōtumaciter absentarūt: iudices licet monachi propter cōtumaciā canonicorum mittendi essent in possessionem rerum petitarum, mitius tamen agere cum eis volentes possessionem dictarum ecclesiarum sequestrari fecerūt vt saltem affecti toedio venirēt ad iudiciū: tandem dicti monachi petiuerunt ecclesias sibi restitui, responderunt canonici auctoritatem iudicis expirasse pro eo, q. ad alios iudices literas impetrauerunt: quæ præiudicare prioribus videbantur: verum, quoniam in literis posterioribus non fiebat mentio de prioribus, nec nomina ecclesiarum in eis continebantur, quæ in prioribus

literis exprimebantur: sed indefinitè dicebatur sup quibusdam ecclesijs. Iudices super hoc dubitantes cōsulerunt dñm Papam, q. cum dolus & fraus alicuius patrocinari non debent: mandat quatenus i causa procedant secundum tenorem priorum literarum: non obstantibus posterioribus, condemnantes canonicos in expensis ipsis monachis, quas propter hoc fecisse noscuntur. Ber. ¶ No. primò, q. cū agit de ecclesijs ratione subiectionis, habet locum missio in possessionem propter cōtumaciam. cōcordat. c. j. & ij. de eo, qui mit. in poss. sec⁹ si agitur ratione tituli: vt in. c. vno. de eo, qui mit. in poss. lib. vj. ratio ibi redditur. ¶ Not. secundò, q. missio in possessionem rōne cōtumaciæ rei habet locum etiam in religiosis actiue & passiuè. licet enim hæc fuerit facta sequestratio: poterat tamen fieri missio: vt satis innuit iste tex. & clari⁹ probat in. c. j. & ij. de eo, qui mittit in poss. & in. c. ij. de sequest. pos. & fru. ¶ No. ibi: penitus expirasse, & c. ar. q. per secundas literas legitimè impetratas, tollit ipso facto iurisdictio tributa per primas: opposita tñ exceptione de secundis contra primas: sed quia ista est narratio partis, nō pōt sumi validum ar. ideò dic, vt no. in. c. ceterum. de rescr. vbi plenissimè dico post doc. & per Inn. ibi. & in. c. cū contingat. eo. tit. & in. c. j. de cōces. præb. li. vj. ¶ Vlt. no. secundum do. Ant. q. non valent secundæ literæ, nisi expressam & specificam mentionem faciant de primis: & nisi faciant specificam mentionem de rebus, super quibus fuerunt impetratæ. Sed certè hoc ex ista litera nō colligitur: quia nedum specialis sed nec generalis de prioribus fiebat mentio. Quod etiam aperte tenet Host. vnde solū colligit secundas literas non valere non facientes mentionem de prioribus: maximè si priores sunt magis spales, q. secundæ: prout erāt hīc. Nā in primis exprimebant hæc ecclesiarum nomina super quibus erat contentio: & in secundis indefinitè dicebatur super quibusdam ecclesijs. ¶ Sed nunc circa prædicta, & pro declaratione materiæ istius tex. quæro de duobus. Primò nunquid primum dictū sit verum saltem in se, vt non valeat secundæ literæ mentionem non facientes specialem de prioribus. Host. hīc arguit pro & contra: & transit. Primò enim dicit non sufficere clausulam generalem: vt non obstantibus literis impetratis p partē aduersam. ad q. inducit primò istū text. intelligēdo. q. hīc fiebat mētio in secundis sed non expressa & hoc sup plēdo ad literam ibi: mētio. s. expressa: vt vident prima fronte innuere verba sequentia: ad idem. c. bonæ. de cōfir. vti. vel inuti. sed contrarium q. sufficiat mētio generalis: adducit. c. audita. s. ti. pxi. vbi de hoc. & c. cām quæ de iu. sed secundum eum hīc non fiebat in secundis de primis mentio etiam generalis: & sic transit. nec Io. an. aliquid vltra addidit. ¶ Ego puto iudicem debere arbitrari ex qualitate primarū & secundarū, an videat facta reuocatio. ar. in. c. super literis. de rescript. & c. postulasti. eo. ti. & de re iu. inter monasterium. Et in informando arbitriū suū debet aīaduere, an talis clausula, vel talia verba sint incerta in prioribus, qbus expressis post modū Papa nō cōcessisset secundas verosimiliter: & tūc mētio generalis non sufficeret: & ita loquunt iura, quæ vident exigere mentionē specialem. facit. c. ex conquestione. & q. ibi no. de resti. spo. & alia superius alle. Idem vbi per priores fuisset processum: & in secundis mētio de hoc non fieret: sed tñ mentio generalis: vt obstantibus literis. & c. vt probat in. d. c. inter monasterium. vbi verò priores literæ essent generales: & ita etiā secundæ tantū mentionē facientes in genere de prioribus: vt nō obstantibus lris. & c. tūc satis putarē priores reuocatas: licet aliter non fieret mentio specialis: vt in. c. auditis. p. alle. sed de his non potest dari certa doctrina: sed vt dixi iudex debet confyderare, an tale quid fuerit expressū in primis: quo expresso Papa nullo modo, vel saltem nō de facili

a ¶ Specialē de prioribus. Adde Fede. cons. cxcix.

SEBA. SAPIA.

a ¶ Prioribus. Vide latissimè per Feli. i. c. ceterū. de rescri. & ibi Decius in j. col. ponit de intellectu huius Decretalis.

b ¶ Nō sufficeret. pōdera, si pōt adeptari illud, qd voluit Bal. in. l. humanum. C. de legi. Andræ. Barba.

c ¶ Mētio specialis. Pōdera in ista materia dixi legēdo q. requirit expressa & specialis & arguebā hoc mō. Literæ principales sunt cōstitutiones spales: & per totū ti. de rescript. & c. de cōsti. prim. cū si. sed vbi vna constitutio tollit aliā, requirit expressa mētio: vt. §. si verò expressim. i. aut. de heret. & falsc. & in. §. il. lod. in aut. de triē. & se. tex. i. l. fi. ff. vi. bo. ra. ergo legatur, q. vbi literæ scdē reuocāt primas, requirit expressa de illis faciāt mentionē. Secundò dicebā fore casum in. c. ex literis. de offi. deleg. i. verbo expressa. ter. tiò dicebā, q. vbi expressio requirit, debet fieri in spē. allegabā. l. j. ff. si q. ius vo. in aut. de nupt. §. si verò. & §. soluto. & l. si qñ. §. gñaliter. cū si. C. de iof. fi. test. ergo, & c. Itē

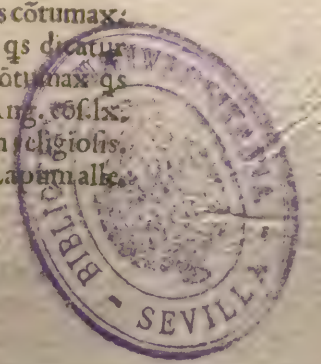
de facili dedisset secundas literas: vt in d. c. postulasti. & c. super literis. facit qd dicit in c. cum instantia. de censu. ¶ Secundo queritur quaro, Papa hic considerat, qd in secundis non exprimebatur noia ecclesiarum, de quibus erat contentio. Inno. hic sentit, qd ideo, qd quo ad expressa in priori rescripto, vel coram iudicibus, non poterant secundae literae derogare prioribus. de rescri. c. pastoralis. Hoc dictum Inno. etiam mihi non placet. nam c. pastoralis. loquitur quando in priori rescripto res non erat expressa: sed sub clausula generali contenta: quo casu secundae literae speciales derogant prioribus quo ad expressa: licet de eis non faciant mentionem: vt ibi. Sed in casu cap. nostri primae litterae erant speciales: unde secundae etiam speciales quatenusque specificiter exprimerent res, non derogarent prioribus: nisi de eis aliter facerent mentionem saltem in genere: vt in c. ceterum. de rescript. & in c. ex parte. ij. de offi. deleg. & hic. Sed si secundae facerent mentionem de prioribus saltem in genere: vt puta, non obstantibus literis per aduersam partem impetratis: licet non exprimerent res specificiter, sicut priores: sed dicerent super quibusdam ecclesijs. & c. non video quare priores non essent reuocatae. Satis enim hoc apparet de intentione reuocatis: nisi forte negotium de quo agitur sit ita arduum, seu qualificatum, vt eo expresso specificiter Papa non fecisset secundam concessionem: vel non commisset secundis iudicibus reuocando priores, qui forte erant aptiores ad iudicandum considerata arduitate negotij. & in hoc multum exuberabit iudicis arbitrium: vt d. c. super literis. & c. postulasti. Et ad istum tex. respondeo, qd ideo ponderat: quia in secundis non exprimebantur nomina ecclesiarum, sicut in prioribus ad inferendam clarissime ipsarum inualiditatem. Primo, quia non faciebant mentionem etiam generale de prioribus. Secundo, quia primae erant magis speciales, quam secundae. Sed certe si fecissent mentionem de prioribus cessaret haec secunda consideratio. quia satis esset reuocationem esse factam: nisi aliud obstaret modo predicto. Et pro hoc dico Host. hic non bene dicere: quia dicit illud ideo Papam ponderasse: quia in secundo rescripto specificandum est super quo fuit impetratum. Item persona iudicum & litigantium & Dicece. Ista enim sunt substantialia. de rescri. c. super literis. & c. significato. & c. Rodolphus. Sic & de principali clausula fieri debet mentio secundum eum. s. ti. j. c. ex conquestione. & de processu. de re iud. inter. de coha. cle. super eo. & de rescri. dilectus. el. j. Non enim placet hoc dictum Host. inquam inter substantialia rescripti connumerat: vt exprimentur res, super quibus fit impetratio. Nam sufficit facere mentionem in genere: vt super quibusdam ecclesijs & similibus: vt patet in c. pastoralis. de rescri. & c. sedes. eodem tit. Et hoc est indubitabile, quando solum emanat vnum rescriptum. Sed adhuc idem puto in secundo reuocatorio primi ex quo aliter faciat mentionem de primo: nisi aliud obstat modo predicto. ¶ Venio ad glo. & primo ponit multas species contumaciae: & in fi. Addit Host. alias species. Nam quicquid dicitur contumacia respectu non defendentis: vt ff. de procu. l. mutus. & poena grauior. Item respectu latitantis & impedientis, ne citatio peruenire possit ad ipsum. Hi casus probantur. s. vt lit. non contest. c. qm. s. j. & s. fi. Item respectu minus instructi coparentis de elect. c. j. li. vj. & de app. c. j. eo. li. Et remittit Host. ad summam. e. ti. sub rubrica de contumacia. & qualiter deprehendat. & vide Specu. de contu. s. j. Et quis dicat verus contumax, fictus, vel manifestus: vide glo. in cle. vna. de do. & contu. & plenè per Bar. l. ex consensu. s. fi. ff. de ap. ¶ Gl. colligit ar. qd cum religiosis agendum est mitius. Vinc. dicit, qd durius agi debet cum religiosis de fimo. c. per tuas. lo. An. soluendo dicit, qd illud de poena criminis, istud de poena contumaciae. & facit secundum eum, qd no. in c. cum non ab hoie. s. de iudi. Hoc dictum Io. Andr. mihi non placet indistinctè: vt respectu poene imponendae durius agatur cum religiosis: per ea quae ipsemet Io. Andr. post beatum Tho. no. in c. accusatus. de here. li. vj. vbi vide. Et adde. c. per tuas. respondeo, qd loquitur de poena priuationis à beneficio. Illa enim facilius imponitur praelatis regularibus, quam secularibus: quia in beneficijs habet ius magis tenue: de quo dic, vt no. in c. qualiter & quando. ij. de accu. in fi. & in d. c. per tuas. sed respectu aliarum poenarum, non agitur durius cum regularibus: imo mitius debet agi, nisi peccauerint contra substantialia regulae, vel aliter: vt no. in d. c. accusatus. Facit ad predicta. c. illorum. de senten. excom. vbi facilius dispensatur cum religiosis, quam cum clericis secularibus. Ad idem. c. admonere. & qd ibi no. xxxij. qo. ij. de voto. c. scriptura. & c. xvj. q. j. qui verè. ¶ Sed contra predicta &

contra tex. oppo. videtur enim, qd non mitius, sed durius actum fuerit hic cum religiosis: quia pinguius erat monachis habere possessionem ex primo decre. qd sequestrum. cum primo casu ipsi habeant, seu detineant possessionem: & p. lapsum anni efficiunt veri possessores: vt i. c. qm. s. in alijs. s. vt li. non contest. ¶ Secundo vero casu sequester detinet, vel possidet: vt no. in c. examinata. s. de iu. l. interesse. ff. de acqui. pos. nec efficiuntur per lapsum anni veri possessores: quia conditio sequestri est, vt res sequestrata assignetur ei, qui tandem obtinebit in ea: vt no. in di. iuribus. Sol. littera potest intelligi primo de canonicis, contra quos fiebat missio: qui secundum quosdam erant regulares. unde utilius fuit eis pati sequestrum, quam missionem: & tunc cessat contrarium. ¶ Secundo potest intelligi de monachis: & tunc ad contrarium respondetur dupliciter, secundum Gof. Prius qd mitius fuit actum cum eis: ne si fuisset missi in possessionem videretur cupide aliena possidere: qd non cessat in sequestratione: vt. s. dixi. ¶ Secundo soluit, qd in hoc mitius & melius agit cum monachis: quia si fuissent in possessionem missi, potuissent canonici intra annum pos. recuperare: nunc remanebit apud sequestrum vsq; ad finem litis: & tunc dabitur vinceti. haec est enim natura sequestri: vt. s. dixi. Sed mihi plus placet prima expositio. Nam si fuisset habitus respectus ad monachos, dixisset volentes cum eis agere utilius, seu honestius. Nam verbum mitius, est verbum mitigatiuum: & infert, qd potuissent iudices procedere asperius: quod verbum rectius adaptatur ad canonicos, qd erant rei: vt sit sensus qd asperè poterant contra eos procedere faciendo missionem: sed intuitu religionis voluerunt mitius procedere sequestrum faciendo: vt sic toedio affecti canonici cogerentur respondere vt in littera dicitur. Per quae verba puto, qd canonicis venientibus & cautibus de frando & parendo iuri debuisse fieri relaxatio sequestri: quicquid sentiat Gof. per verba supra dicta. Nam dicta sua procedunt, quando fieret sequestrum propter suspicionem dilapidationis. quod est regulare: vt no. in c. j. & ij. de seque. & l. vna. C. de prohi. seque. vel propter scandalum inter partes euitandum: vt. l. equifimum. ff. de vfusu. & no. in cle. j. de sequestr. sed in casu nostro fiebat propter toedium: vt citius venirent rei responsuri: vt in text. & sic succedit loco missionis: debet ergo eius naturam sapere: vt lit. p. c. ecclesia. & quod no. Innoc. in c. ex ratione. de app. & sic omnino mitius agebatur cum canonicis, faciendo sequestrum & non missionem. & no. hanc ultimam considerationem: quia facit ad infra dicenda. ¶ Oppo. videtur enim, qd propter contumaciam partis non possit iudex rem sequestrare: licet posset decernere missionem ex primo decreto: vt probari videtur in c. j. de seq. vbi fuit reuocatum sequestrum etiam per papam predecessorem ex proprio arbitrio factum. Item sequestratio regulariter est prohibita, & certis casibus permessa. & iste casus contumaciae non reperitur permittitur: vt le. & no. in l. vna. de sequestr. & predicto. c. j. & ij. e. ti. Sol. gl. ij. quod de gratia iudices fecerunt sequestrum, & non de iure. ¶ Sed nunquid iudices potuerunt de iure hanc gratiam facere. Host. sentit

dicebat Inn. qd regit metio expressa summa. d. c. ex literis. vide quae ibi dixi. Andra. Barba. Anto. Francis. ¶ An & quando regrat expressa metio disponis precedentis ad hoc, vt tollatur per subsequentem Dica. qd semper debet fieri expressa mentio de eo, qd est notatu dignum. & de quo verum simile est, qd concedens vel disponens non ita facile disposuisset, seu concessisset, si illud fuisset sibi expressum. lit. apud labeonem, s. hoc edictum. ff. de iniur. l. eleganter. s. qd reprobos. in fi. & ibi Alex. ff. de pig. ac. & facit qd dicit in materia. c. super literis. de rescript. & habet per Bar. i. extra. ad repri. i. verbo non obstantibus. ZACHARIAS. ¶ Multas species contumaciae. Adde Cal. ple. in cle. j. q. ix. ver. pro quorum oim. eo. tit.

¶ Verus contumax. Adde qd dicitur verus contumax qd fictus. Ang. c. l. x. ¶ Cum religiosis. Adde Lapin. alle. xlvij.

ZACHARIAS. ¶ Vsque ad finem litis. Adde, qd imo et in causa appellationis: vt not. Bal. ad di. ad Spec. in ti. de sequestr. pos. & fru. verfi. j. aliquid per Old. cons. clxvi. incip. thema ordinarius.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a **SEBA. SAPIA.** ¶ Sequestrare, q̄ possit fieri sequestratio in odium contumaciæ, tradit Bal. in l. consentaneum. in j. notabili. C. q̄o & quando iudex. & in c. olim. ex literis. s. de rescr. & Ang. in l. Imperatores. s. si. col. pe. ff. de app. & Ias. in l. si fideiussor. s. si satisfatū. ff. q̄ satisf. cog. colum. fin. vbi ponit alios casus, in quibus est licita satisfactio. vide etiam per Franc. Cur. in tract. sequestrorū. coll. ij. & ij.

b ¶ Nemo discrepat Adde Angel. consilio. cvij.

ZACHARIAS.

c ¶ Et prestante cautione. ita no. Raph. cu. & Io. de Por. in l. si constante i pri. ff. sol. ma. per. l. si fidei. s. si. & ibi bar. & Alex. ff. q̄ satisf. cog. quē Alex. vide oino. in preall. s. si. & Card. in cle. j. q. xxij. de prohi. sequestr. poss. & fru.

d ¶ Sed querit. utrū possit facere duo i simul missionem & condemnationem ex p̄farū. Credo, q̄ nō possit ex eo: q̄ cōdemnatio expensarū fit eo tpe, quādo vult recuperare vt est glo. sing. in. c. cū venissent. de eo q̄ mit. secundum Bal. in rub. e. itē quia est ista p̄na: iō nō debet cōtestari duplici p̄na. Andr. Barba.

Anto. Francil. Circa hoc, an possint simul fieri missio i possessionē & cōdemnatio expensarū, dicas q̄ nō

a q̄ ad cōcedendum primū decretū sufficit ipsa cōtumacia etiam ficta: vt. in. l. iij. s. p̄tor. & i. s. Julian. & ibi p̄ gl. & doct. ff. de dā. in. b imō cōdenatio expensarū dicitur esse qd successivū ad reuocationem primū decreti: vt in. c. qm̄ frequenter. in prin. & in. s. j. vt li. non conte. Nec debet q̄ affici duplici p̄na pro eodē facto: vt in. c. at si clerici. s. de adu. de iu. & in. c. cū percussio. vñ. q. j. Imō iudex debet impōnere eam p̄nam cōtumaci, quam putat ipsum debere magis timere: vt in d. c. quoniam frequenter. in fi.

q̄ sic. alle. no. in. c. ij. de seque. in fi. vl. Si enim secundum eū p̄nt, q̄ maius est. s. mittere aduersarium in possessionē: multo magis, q̄ minus est. s. apud cōmunē amicum sequestrare. arg. de deci. ex parte. iij. Refert alios tenere cōtrariū: quia licet primum sit maius, tamen à iure cōcedit. ¶ Secundò vero. s. sequestrare regulariter denegat. de sequestr. c. j. alle. Ad idē. s. de transla. Epif. c. fi. Ioā. An. dicit se credere hoc vltimum. & ad hoc. c. respondet, q̄ hīc nō q̄rit de iuribus sequestrationis: vel secundum eū sequestratio est quid mai⁹, q̄ missio per ea: quā. s. dixi in secūda solutione glo. Io. mo. in regula locupletari. de reg. iur. li. vj. tenet iudicem, vel tedium inferat contumaci posse re sequestrare: quia potest imponere p̄nam cōtumaciæ, quā magis timere videt: vt lit. nō cōtest. c. qm̄. in fi. Et quia quocunq̄ p̄nali iudicio, potest suam iurisdictionē defendere. ff. si quis ius di. non ob. l. vna. D. Ant. putat, q̄ cōtradiciente auctore, nō pōt rem sequestrare: cū debeat iudex ordinario iure missionem facere. contradicente autē reo, & consentiente auctore, eā facere potest: quia nō habet reus causam querelę, si in hoc sibi p̄feratur. Sed certē hāc opi. do. Ant. pōt impugnari. Primò si teneatur illa opinio, q̄ durior sit sequestratio tunc enim haberet reus causam querelę, vt ex verbis suis innuit. Item nō procedit, quia si sequestratio pōt esse p̄na contumaciæ iudex potest illam imponere, & omittere missionem etiam inuito auctore: cum possit excommunicare omittere missionem etiam inuito auctore, si videt illam p̄nam magis timeri: vt i. d. c. quoniam. in fin. & ita sequestrare, a si videt illam aliqua ratione magis timeri, & magis salutiferam: p̄sertim vbi ex missione immineret scandalum. Et hoc vltimum, quando immineret scandalum, ipsemet Io. And. in. d. regula locupletari. tenet sequestrationem posse fieri, q̄ no. quia ab hoc dicto nemo discrepat b sed etiam non imminente scandalo eam posse fieri propter contumaciam in non parendo, vel sistendo iudicio, apertē reperio tenere Innocen. in dicto capi. primo de sequestra. prope fin. quod not. quia non solet allegari. & sic concordat cum opi. Io. mod. ¶ Ego vero credo attingēdo veritatem posse has opin. sic ad concordiam reduci q̄ aut queritur nunquid possit propter contumaciam fieri vera sequestratio, secundum suam regulatam naturam: vt res sit apud sequestrum. vsq̄ ad exitū cause: & sic demum detur vincētī: & credo non posse fieri: quia hīc sequestratio regulariter est prohibita. Non enim debet possessor priuari lite pendente commodo suæ possessionis: ex quo nunc paratus est in iudicio respōdere: vt li. pen. cap. primo & c. ij. etiam propter contumaciam suam ex quo nunc paratus est eam purgare. ¶ Nam hoc idem videmus in missione ex primo decreto, vt non possit iudex facere, quin eam possessionem recuperet oblata cautione de stando iuri intra annum & resectis expensis: vt. d. c. quoniam. s. in alijs.

ergo nec indirectē debet iudex posse hanc commoditatem possessionis auferre per sequestrationem. ar. in regula, cum quid vna via de regu. iur. li. vj. & c. tuā: de procu. Item regulariter omnis sequestratio tollitur per satisfactionem: cū communiter fiat rōne suspicionis: vt no. in. l. vnica. C. de prohi. sequestr. & in. c. ij. eo. titu. ergo non potest iudex eam facere durare vsq̄ ad exitū cause: nisi forte immineret scandalum: vt. s. dixi: vel in alijs casibus à iure approbatis. de quibus not. in dicto capitu. secundò de sequestra. ¶ Aut queritur nunquid possit fieri sequestratio, quē succedat loco missionis: vt sic reus tedium affectus veniat responsurus, & oblata cautione de stando iuri, & resectis expensis, tollatur sequestratio. Et dico q̄ sic. de hoc est tex. hīc, quem sic intelligo. Nam hīc, vt. s. dixi facta fuit sequestratio, vt canonici tedium affecti, cogerētur respōdere: vt in litera patet. Quæ ratio cessat, si nunc velit purgare contumaciam, & respondere. Et sic debet cessare sequestrum. de app. cū cessat. & de renū. c. post translationē. Et q̄ hēc sequestratio possit fieri, priò adduco istū tex. vbi Papa irritauit sequestrū, nec dānavit sed mādavit negotiū terminari: quod profecto nō fecisset, si illicitum fuisset: sicut in simili fecit in capitu. primo de sequestrat. & in. c. cū dilectus. el. prima de p̄ben. Item video, quod ratio cōtumaciæ iudex potest excommunicare & mittere in possessionem: vt in dicto capitu. quoniam. in fin. ergo & sequestrationē loco multe facere. Potest enim contumacem suo arbitrio multare. l. vna. ff. si quis ius dic. & lege secunda. ff. si quid in ius vocā. & in dicto capitu. quoniam maximē, vt dixi cum succedat loco missionis. & mitius cum contumace proceditur isto modo: vt ex p̄dictis. Nec potest auctor refragari & in hoc contradicente iudici: quia vt notanter dicit Bartol. in lege secunda. ff. si quis in ius vocan. multa indicitur contumaci ex puro & mero iudicis officio: nec actio aliquatenus competit parti. & facit illud. c. quoniam. in fi. vbi aper

14 tissimē datur ipsi iudici optio. ¶ Ex p̄dictis notabiliter concludē, quod ratione contumaciæ potest fieri sequestrum de re p̄tita: quod non remittetur adueniente reo, & p̄stante cautione de parendo & sistendo iudicio, ac resectis expensis factis occasione contumaciæ. Et pro hoc potest inferri ad solutionem. capitu. j. de sequestra. ibi enim fuit reuocatum sequestrum factum ratione contumaciæ: quia aduersa pars obtulit se velle purgare contumaciā: & sic illud capi. sic intellectum probat quod supra dixi: nec cōtradicit. Vel solue, vt ibi sentit Innocen. prope fin. videlicet quod ideò ibi non debebat fieri sequestrum: quia cum iam missio i possessionem fuisset prius legitimē facta, nō debebat possessio auferri ab aduersario scilicet auctore, & sequestrari: de quo plenius dico

15 in dicto capitu. primo. ¶ Gl. in ver. indefinite. colligit quod priores literæ non reuocantur per secundas facientes mentionem indefinite finitam & generalem de prioribus: sed debent facere mentionem expressam. Aduerte, vt supra dixi hāc litera non probat dictum, hui⁹ gl. q̄a hīc nō fiebat de priorib⁹ mētio ēt ḡnalis sed indefinitē fiebat mētio de ecclesijs, sup̄ q̄b⁹ erat cōtētio: q̄ tñ ecclesię specificē exprimebant in priorib⁹ lris. Et an dictū gl. in se sit verū: dic. vt. s. dixi. ¶ Nūc extra glo. quero, qd si citatus vigore primi rescripti nō cōparuit scdō citat⁹ cōparuit, & opposuit primū reuocatū per secundum. & ita in veritate reuocabat: nunq̄ poterit per primū iudicem condemnari in expensis cōtumacię, & videt q̄ nō: ex quo desijt esse iudex. Io. Andr. de rescrip. c. pastoralis. & Ioā. de lig. hīc, quos sequitur. d. An. sentiunt contrarium: quia aliās non iudex putat contumaciam. de rescri. cle. j. hoc dictum placet. Et dicit clar⁹ probando p̄dictam conclusionem. Iudex habet in dubio potestatem iudicandi: an sua sit iurisdicō. de rescrip. super literis. & l. ij. s. j. si quis in ius vocā. & l. si quis ex aliena. ff. de iud. Ergo & per consequens & condemnandi contumacē: quia aliās esset inutilis illa sua iurisdicō. vide gl. in. c. fi. de rescri. & d. cle. j. e. tit. & faciunt not. in d. l. j. & l. si quis ex aliena. ¶ Sed queritur d nunquid possit iudex

17 rōne contumacię partis aduersæ simul missionē facere, & in expensis cōdenare: videtur, q̄ non: per no. in. c. cum venissent. de eo qui mit. in pos. Io. de lig. tenet oppositum. ex quo constat de contumacia. Nec ob. secundū eū. c. cū venissent. q̄a ibi taxauerat antiquā cōstaret de eis. Ego credo hāc cōclusionē verissimā: qm̄ immisio nō debet excludere cōdenationē expensarū. cū expensę petantur rōne interesse. Pro hoc vide. c. qm̄. s. in alijs. vt lit. nō cōt. vbi patet q̄ non

¶ Qd sic. An possit instare actor, qd reus recuperet possessionem. Adde Bal. in l. qui legati ff. de leg. no. ca. ubi tenet: qd sic alle. gl. in aut. de fideiuss. §. j. a sed aliter loquitur in l. h. ff. si ex noxa. cau. aga. decedit, qd no. in. h. qdne. vide ibi domi. Ant. ubi tenet, qd no possit i d. c. qm. §. in alijs. vide Paul. & alios i rub. de eo, qui mit. i pos. ubi tenet cōtra Arch. vide do. Ab. in d. c. qm. §. in alijs ad fin. ubi tenet dictum Arc. Pōdera, qd si magna est protervia contumacis, potest imponi vtraque poena. casus in d. c. qm. §. si. si verò non est nimia contumacia: tunc sunt opi. Tu pōdera. qd tex. i. d. c. qm. §. si. dicit, qd iudex a principio debet esse cōtentus vna poena: postea si tāta sit cōtumacia, pōt procedere ad alterā: ergo si est sola cōtumacia, videt qd no possit imponere aliā, & sic non bene dicit Archi. & Io. And. et facit ratio: nemo debet cōteri duplici poena. l. senat. ff. de ac. Itē debemus eē contenti poena legis. §. oportet. in auth. de iud. And. Barba. Anto. Francis.

¶ An cōpellat reus recuperare missio nē in possessionem ex prio Decreto, si non vult. Mihi placet ea opio, qd non compellat recuperare: qm missio i possessionē ex primo decre. fit ad effectū vt reus tōdio affectus veniat ad comparandū, & iō talis missio dicit eē parui p̄iudicij, vt no. in l. sed si ex stipulatu. ff. de verbo. & per Spe. in ti. de acto. in §. sed ecce. & se. Et iō dicit qd pōt fieri cōtra minorē, nō si reus i tra annū qñcūq; cōpareat illā recuperat solutis expensis, iō no debet posse cōpelli illā recuperare, si nō vult: qm si

q non recuperat contumax possessionem, nisi si restitutus expensis. Si ergo obligatur ad expensas, potuit in eis legitimē cōdemnari. Si autē posset fieri condemnatio sine noua citatione: vide quod plenē dixi in capi. primo. de iud. ¶ An autem actor missus in possessionem possit cōpellere reum ad recuperandam possessionem intra annum? Ioā. de lig. qd sic: a quia potest renuntiare b missioni, sicut quisque pōt renuntiare iuri suo. de reg. c. ad Apostolicam. & maximē hoc potest petere rōne expensarum. vel alterius interesse. Idem dicit sentire Archi. in c. j. de eo, qui mit. in pos. lib. vj. aliās in c. ij. de do. & contu. Hoc dictū nō videtur placere do. An. quia sufficit, quod patiatur poenam iuris. Sed tu vide quod plenē scribo in d. c. qm. vt lit. non contest. & qd no. Bar. in l. consentaneū. C. qm & qm iudex. in ver. sed quāro. ubi sentit i simili op. Io. de lig. per. l. j. §. qd ergo. ff. de ven. inspi. ¶ Vltimō p declaratione tex. op. in eo, qd isti monachi petebant facta sequestratione ecclesias sibi restitui. Hic enim nullo probatur, vt res sequestrata assignetur, seu restituatur auctori ante exitum causę. Sol. multiplex. Primō potest intelligi, qd facto sequestro reuertebat ab priorem actionē petendo restitutionem illarum ecclesiarum: quia fortē eis fuerant spoliati: vt sentit Tancre. vel petebant restitui per rei vendicationem, secundum Gos. qui plenius hoc prosequitur. Sed non est vis in hoc: quia non variatur ex hoc intellectus huius. c.

SVMMARIUM.

- 1 Actore cōtumace: & reo instāte possunt examinari testes, & sententia ferri et lit. nō cōte. nu. 3. 15.
- 2 Procu. debet sol^o citari, si est effectus dñs litis: et in eius personā debet sententia ferri: aliās secus.
- 4 Iudex nō cogitur citare aliquē extra prouinciam. Citatio debet primō fieri in personā, si possibile est aliās fit domi.
- 5 Quando dicatur quis non posse personaliter reperiri ad effectum citandi.
- 7 Testes, qñ examinatur ordinariē, vel ad perpetuā memoriam: an requiratur personalis citatio parit, vel ad domum.
- 8 Nuntius si dixerit se citasse ad domum, non intelligitur quod prius perquisiuerit personam.
- 9 Statutū, qd aliquis citetur personaliter, vel domi: nō intelligit de alternatiua ordinis: sed de alternatiua electiue: sec^o si hoc dicat aliqua lex. n. §.
- 10 Statutū debet intelligi secundum ius commune. Statutū, quo casu debet intelligi, vt aliqd addat iuri communi.
- 11 Procurator pro prima vice potest ipse citari, & nō dominus, etiam quod sit p̄sens in his, quę sunt parui p̄iudicij: alias secus.
- 12 Absens antequā citetur, debet ei^o procurator requiri, si certū est ipsū absente dimisisse: al^o secus.
- 13 Citatio facta ad eccl^{iam}, vel apothecā nō valet si citatus habebat domū habitatiōis tēpore citationis.
- 14 Absentes condemnantur absque eo, quod requirantur eorum amici, si volunt eos defendere.
- 15 Cōtumacia actoris est maior, quā cōtumacia rei. Absens quo ordine, & in quibus dilationibus p̄ambulis, condemnatur.
- 16 Actor pōt desistere ab agēdo, et si incepit citare: dum tamen ad vltiora non processerit.
- 17 Reus, quę remedia habeat ad faciendum se absolueri, quando actor destitit a iudicio.

CAP.

III.

Causam. ¶ Si actor reo instante, diffinitiuā sententia ferri potest. vel pinguius secundum communem intellectum. ¶ Actore cōtumace testes recipi, & sententia ferri debet, etiam li. contest. reo instante. Prima pars ponit petitionem rei, contra quem actor impetrauerat. Secunda ipsam petitionem exaudit, ibi: *ceterum*. ¶ Casus literalis. Inter F. & R. filiū Agathę, vertebat quęstio de natiuitate ipsius Agathę occasiōe successionis. causa natiuitatis commissa fuit ad petitionem ipsius R. Tandem F. accessit ad Papam & fecit vnum de iudicibus remoueri quia dominus erat ipsi^o. R. & alterū subrogari loco ipsius, adiiciens, qd iste R. de Anglia recesserat malitiosē: vnde mandat Papa iudicibus, quod dictum R. debeant legitimē citare ad p̄sentiam suam. & si contempserit. accedere, vel iudicio illorum parere: aut se absentauerit, citent procuratorem suum, si aliquē dimisit, & siue venerit, sine non venerit, recipiant testes & sententiam proferant secundū formam sibi traditam. Si verò nullum procuratorem dimisit, fiat denuntiatio legitima ad domum ipsius R. quo facto procedatur ad testium receptiōem: & ad sententiam: vt dictū est. B. ¶ No. j. arg. op. ex litera, qd ad sententiam, vel ea quę sunt grauis p̄iudicij procedi non debet, procuratore solummodo citato: ex quo principalis persona est p̄sens & citari pōt. hic enim primō mandat citari principalem si reperiri potest. & in defectum procuratorem, si quē dimisit: de quo latius j. dicam qd intelligo qñ cū procuratore non est facta li. cōte. aliās aut cū sit effect^o dñs litis, ipse citari debet: & i personā suā ferri snia. C. de sent. l. j. & quod no. in c. querelam. de elect. ¶ Not. ad sententiam & receptiōem testium procedi posse contra absentem cōtumaciter: licet eū citatio personaliter non apprehenderit: Satis em̄ est eo non reperto citationem fieri ad domum. Et quando dicitur non posse reperiri j. subijciam. No. ordinem procedendi cōtra aliquem: nam si reperitur debet citari personaliter: si autem citandus est procurator si quem dimisit: procuratore non dimisso, vel si occultum est, an dimiserit, debet fieri citatio ad domum suam. ¶ No. iudicem non arctari ad citandum aliquem extra prouinciam: sed potest procedere contra absentem seruato ordine. s. p̄missio. & hoc secundum quod qualitas causę patitur: iuxta hic not. & in c. fi. de eo, qd mit. in pos. & in c. prout. j. e. & l. consentaneū. C. quomodo & quando iu. & aut. qui semel. e. tit. ¶ Venio ad glo. & quāro, quando dicat legitimē citatus^o, vt possit procedi contra absentem. Gl. ij. respondet, vt patet in ea. Tu verò dic, quod quandoq; sufficit trina citatio: quandoque vero sufficit vna: de quo dic, vt plenē no. per Inn. in c. consuluit. de off. deleg. & in c. ad petitionem. de accu. vide gl. in c. cōstitutionē. de sen. excō. li. vj. ¶ Op. contra tex. videt em̄ non esse procedendum contra absentem: nisi et amici ipsius p̄sentes requirantur, an velint ipsum defendere: vt patet in l. ergo. ff. ex qui. cau. ma. & in l. hoc autē. ff. ex q

ea nō recuperat in tra annū: cōfirmat post modū actor i possessionē, in quā fuit missus ex secundo decreto. de quo plenē habetur i. d. c. quoniam frequenter. in princi. & in §. in alijs. vt lit. non contest. & in l. Fulcinius. ff. ex quibus cau. in pos. ea.

SEBA. SAPIA.

¶ Renuntiare. Vide plenē per alex. in l. si finita. §. Iulianus. colum. xxvj. ff. de dam. intē.

¶ Legitimē citat^o. Adde Lud. Roma consi. cccclij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a ¶ Personaliter. An & quando citatio ad domū facta valeat: vide Fel. in .c. in nomine domini, co. vii. ver. vno casu saluat. j. de testi.
- b ¶ Vel ad domum. Adde Alex. conf. cxxxvii. q. li. & vide de do. de Rot. hoc ti. decisio. xlviii. & xlix. hoc tit.
- c ¶ A ciuitate. Adde Lud. cōfi. s. pro xi. alleg. to.
- d ¶ SEBA. SA PIA. Ad domū. vide Abba. in consi. xli. in. j. vol.
- e ¶ ZACHARIAS. Non erit alternatiua ordinis imo datur electio citandi vt plenē dixit Lāf. de Oria. secutus opi. Bart. & Dy. in alle. §. prator. in .c. quoniam. contra. §. citatiōes. nu. ij. ver. iij. quēro. ibi electio daretur citanti. & super. e. ver. in apo. Cel. j. de prob. pro quo vide Matthe. singulari. lxxxv. in. ci. not. mirabile dictum Bart.

cau. in poss. ea. Gl. iij. fatetur contrariū: & sic videtur supplere. vnde ponit hīc glos. ordinē procedendi successiuū: vt no. in ea. ¶ Et primò no. ex gl. quòd quādiu quis reperiri potest, citandus est personaliter: a nō aut ad domū. Dyn. tamē in. l. j. ff. de libe. agno. in prin. tenuit sufficere citationē ad domū, per legē scire. §. oportet. ff. de exc. tut. quē alternatiuē loquitur: dicens quem debere citari ad faciē: b vel ad domū & in alternatiuis sufficit alterā partem verificari: vt in regula i alternatiuis. de regu. iur. li. vj. sed hoc dictū cōiter nō tenetur: quia iura cōiter requirūt, vt quis primò citetur personaliter, si reperiri potest. et in refugiū permittūt citationē ad domū: vt hīc. & in. l. j. de libe. agnosc. facit. l. iij. §. prator. ff. de dam. infec. vbi expressē hoc tenet Bart. & ad. l. scire. respondetur, q̄ illa est alternatiua ordinis, vt seruetur prima pars, si seruari potest: aliās secunda. simile in. c. mādato. de prae bē. li. vj. ¶ Sed dubiū est, quādo dicitur nō reperiri ad hoc, vt possit citari ad domū. Hostiē. hīc sentit, quādo est extra prouinciā, quā si velit, q̄ si est in prouincia debet citari personaliter vbicunq; reperitur. Ad hoc alleg. istū text. & .c. cū olim j. eo. & remittit ad not. in. c. ex parte. & in. c. ex tuē. de cle. nō refi. Inn. in. c. fi. de eo, qui mit. in pos. dicit sufficere absentiā à ciuitate: allegat quod habet in aūf. de exhi. re. §. fi. Bar. i. d. l. iij. §. prator ait. distin guit, q̄ aut causa requirit celeritatē: & sufficit quòd non. & recipiatur in iudicio ad hoc: vt possit citari ad domum: vt. l. iij. §. prator. ver. si. obesse. iuncta. l. j. ff. de dam. infect. In causis verò nō desyderatibus celeritatē, si nūq; pars fuit citata in iudicio: vt q̄ est prima citatio: tūc requiritur absentia à ciuitate. & illa sufficit: vt. d. §. si verò. & .C. de anna. exceptio. l. vt perfectus. & tenet In. in. d. c. fi. quod satis placet. Est enim quid sibi imputandū, si nō dimisit procuratorē. Durū est enim, quod deberet requiri per totā prouinciā: & suadet equitas hoc tenere: cū per citationē ad domū prima vice fiendā nō procedatur: nisi ad ea, quae sunt leuis praeiudicij. puta ad missionē: etiam cōtra absentiē reipublice causa: vt. l. ignorare. C. de test. mil. & facit bene ille text. dum simpliciter requirit absentiam. Et de effectu citationis ad domū plenē dicā post Inn. in. d. c. fi. Non ob. iste tex. quia dum facit mentionē de prouincia, narrat factū: nō autē iuris ministerium: quasi dicat, q̄ poterit fieri citatio ad domū, cū se abntauerit. Ad. c. cū olim. dic. vt ibi no. Si verò ps fuit aliās citata i iudicio & tūc sufficit citatio ad domū, si in iudicio nō reperit: sufficit ergo tūc abntia à iudicio ad hoc, vt citari possit ad domū: scdm Bar. i. d. §. prator pro hoc quod le. & no. in. d. l. & post edictum ff. de iud. in aūf. qui semel. C. quō & qñ iud. & lab eo. & per gloss. in. l. j. §. cum ex edicto. ff. q̄ sen. sine ap. rescin. videntur etiam sequi do. de Ro. decis. xli. aliās. xlv. ¶ Et Io. An. in reg. praesumitur. de re. iur. in mercu. vbi generaliter tractat, an in receptione testium, vel ordinariē fēda: aut ad perpetuā rei memoriam: vel quādo timef de morte, vel absentia testiu requiraf citatio personalis: an sufficiat eam facere ad domū & ibi videas. & per Bal. in. d. §. prator. & hēc no. ¶ Quid autem si iudex mā

dauit nuntio: vt citaret Titium personaliter, vel ad domum. Bart. in. d. §. prator. notanter concludit, q̄ videf mandasse secundum iuris dispositionem: vt prius reperiat personam: sed si non potest reperiri secūdm prēdicta citet ad domum: est ergo alternatiua ordinis: sicut in hac materia sumitur in iure: vt dixi. §. Debent ergo verba iudicis referri ad intellectum iuris. argu. opti. in. l. j. & quod ibi no. C. de vsu. & de ver. obl. l. sciendum. & institu. de fideiuss. in fin.

8 ¶ Secus est in nuntio referente se citasse ad domū: quia tunc non debemus praesumere, q̄ prius perquisiuerit personam: quia nō sic praesumit in nuntio, sicut in iudice. arg. ex not. in. d. l. j. C. de vsu. & in. c. cū parati. de app. iuncto. c. ad audientiam: de praescript. Debet ergo nuntius referre, q̄ diligenter perquisiuerit per ciuitatem: & eo non reperto citasse ad domū. Et ita etiam iudex ad maiore cautelam, debet nuntio iniungere, & hoc qñ primò debet fieri citatio ad personam: quod qñ fit. §. dictū est. ¶ Sed quēro quid si statutum loquitur illo modo alternatiuē, vt fiat citatio ad personā, vel ad domū? Bar. in. d. §. prator ait. & sequit do. Ant. hīc, licet non al leg. Bar. tenet tunc sufficere alterū. & sic nō erit alternatiua ordinis: & hoc, vt statutum aliquid operetur, & addat ad ius cōe. ff. de rei vē. l. non solū. & de leg. j. l. si quando. ¶ Sed contra hoc dictū op. d. c. ex parte. iij. de ver. sig. & d. c. cū dilectus. de cle. nō re. vbi le. & no. q̄ statutum loquens in materia iuris, recipit omnes limitationes & interpretationes iuris. Ad idem, q̄ no. Inno. in. c. cauiam de resc. vbi dicit statutum debere intelligi secundū ius cōe: & optimē facit. l. ij. C. de noxa. & no. gl. in. l. tale pactū. ff. de pact. & loā. And. in regula, possessore. de regu. iur. li. vj. in mercu. Et si diceref qd operabit, tūc istud statutum: potest responderi: vt no. Barto. in. l. j. ff. ad. l. fal. Sed saluādo hoc dictum Bar. dico, q̄ vbi ius loquitur per verba propria: tūc statutum disponendo in materia iuris recipit illā interpretationē. Sed vbi per verba impropria: vt in. d. alternatiua, sicut loquitur tex. in. d. l. scire. §. oportet. ff. de excu. tu. Tunc statutum debet intelligi propriē vt aliquid inducat ad ius: ex quo potest aliud inducere data propria significatione verborū. & maxime hoc procedit in statuto edicto à popularibus ignorantibus iura, & verbis vtentibus grosso modo, secundum propriā & cōem significationē. & ad hoc tex. cum gl. & Bar. in. l. stipulatio ista. §. hoc quoq; ff. de verb. ob. Ex prēdictis singulariter no. statutū, seu eius verba non debere impropriari, vt trahaf ad dispositionem iuris cōmunis. Nec ob. c. cū dilectus. cū similibus in contrarium allegatis: quia ibi etiam improprie intelligendo statutū, aliquid inducebat ultra ius commune: sed hīc nihil induceret. ¶ Secundo no. ex me e gl. & tex. q̄ dñō existente pñte, non debet citari prima vice procurator: sed ipse dominus. Nam citatur hīc procurator in subsidium, si dominus non reperitur. & facit iste tex. iuncta gl. p opin. Cy. in. l. iij. C. de procu. vbi dicit, q̄ in refugium debet citari procurator. Sed tu vide Bar. in. l. quis. ff. de dam. infect. vbi dicit, q̄ respectu missionis fiendē potest citari procurator prima vice. licet dñs reperiaf: quia tractaf de modico praeiudicio: sicut sufficit citatio vsufructuarij: qui cēset procurator proprietarij. vt. d. l. quis. sed respectu secundi decreti: quia agitur de magno praeiudicio debet requiri dñs ex quo non latitat. arg. ibi. & l. Fulcinius. ff. ex quib. caus. in poss. ea. & sic in his, quae sunt modici praeiudicij potest requiri procurator prima vice. licet reperiaf dñs: secus in praeiudicialibus: & sic intellige Cy. & hoc etiā voluit do. Anto. licet non alleget Bar.

12 ¶ Itē no. ex ordine gl. procuratorē pri⁹ requirendū absente dñō anq̄ veniaf ad citationē domi faciendā. Et hoc est intelligendū. quādo certū est absentiē dimisisse pcuratorē. ar. in. l. j. in prin. ff. de lib. agn. aliās poterit fieri citatio ad domū, nō citato prius procuratore: vt. l. aut q̄ aliter. §. & si fortē. ff. q̄ vi aut clā. Et putat hīc. d. Ant. discussionē, an dimiserim procuratorē necessariò nō faciendā. Ego puto aliqualem discussionem per nūtiū saltē faciendā: sicut dicimus de domino quērendo: vt. §. dixi. & hoc patet hīc ex ordine litere, in d. §. ait prator. Et intellige secūdm doc. hīc procuratorē citādū quādo cā est talis, quē per procuratorē agi possit: aliās secus. ar. in. c. veniens. j. de acc. vide q̄ dicā. in. c. veritatis. j. e. ¶ Itē no. ex ordine gl. q̄ non inuento dñō, vel procuratore, debet fieri citatio ad domū citandi, vel ecclesiam. Et pōdera q̄ gl. loquit alternatiuē: & sic videf sufficere alterū: vel intellige, q̄ hēc alternatiua gl. sit ordinis ficut. §. dixi in simili: vt si habet domum priuatā ibi citetur: aliās ad ecclesiam

ecclesiam suā. & hoc tenet hīc. d. An. dicēs nō sufficere citationē ad ecclesiam si alibi etiam in parochia aliena habeat domum priuatā. q̄ placet etiam si agat de ipsa ecclesia. arg. op. in. d. §. pr̄tor ait, vbi citatio, etiam si agatur respectu alicuius rei, prius debet fieri ad domū priuatā citandi, q̄ ad ipsam rem, de qua agitur. Fit enim ad domum, vt citius possit perueniri ad notitiam citādī: ibi enim habet familiam, et vicinos & amicos, qui de facili hīc adducunt ad notitiam ipsius. Ex hac rōne inferitur non sufficere ad stationem, seu apothecam citandi fieri citationē, si alibi habet domū priuatā, qd̄ tenet Bar. in. d. §. ait pr̄tor. Nec obf. l. item apud labeonē §. conuiuium. ff. de iniur. vbi æquiparatur iniuria facta in domo ei, quæ fit apud stationē: quia loquunt in iniuria fienda, non in statione: q̄ fit: vt citius perueniat ad notitiam citandi, quæ ratio cessat in statione. Et si habitat familiariter in diuersis locis: tunc tenet Bar. in. d. §. ait pr̄tor. citationem fiendam, vbi habitat tempore citationis. arg. in illa lege. quod satis placet: per tex. illius. §. dum dicit, vbi degit &c. Nec ob. tex. in cle. causam. iuncta gl. de cle. vbi intimatio cōtra absentem fit in loco, vbi consuevit habitare: quia secundum Bart. in loco præall. tex. ille procedit in intimatione. & requirit expressē, vt fiat vbi consuevit ille absens communiter habitare. Sed nos loquimur in citatione, quæ debet fieri in domo, vbi degit citādus vt in præalleg. §. ait pr̄tor. Sed certē hoc mihi non placet. per hoc enim non redit bona ratio diuersitatis. vnde dico, q̄. d. cle. recipit interpretationem & suppletionem, per illum. §. ait pr̄tor. & contra ille. §. per illam clemen. Aut enim citandus est absens & non habet familiam in aliqua domorum, in quibus consuevit habitare: debet fieri citatio, vbi consuevit communiter habitare: & ita loquitur illa cle. secundum quodego intelligo. Et tunc ratio decidendi est: quia facilius perueniret ad notitiam suam, si fit vbi maiori parte temporis consuevit habitare, quā alibi: sed si est absens: & tamen habet familiam in loco, vbi maiori parte anni consuevit habitare: & tamen ille est absens ab vtraque domo. pone exemplum. maiori parte anni consuevit habitare in villa minori verò in ciuitate: tunc tempore citationis, vel intimationis fiendæ, non est nec in villa, nec in ciuitate: familia tamen est in ciuitate: tunc dico, q̄ citatio & etiam intimatio debet fieri ad domū, vbi habet familiam: quia citius perueniet ad notitiā suam. per. d. §. ait pr̄tor. Nam ridiculosum videtur, q̄ citatio, vel intimatio in domo ville fiat, vbi nullus de presenti habitat: & nō in domo ciuitatis, vbi habet familiam. Debet enim inspicere ratio legis, & nuda verba. de reg. iur. c. fi. li. vj. & l. non dubiū. C. de leg. & l. cū pater. §. dulcissimis. ff. de iur. i. §. & sic reduco illa ad concordiam: q̄ nō. ¶ Vltius not. ex gl. fi. debere procedi contra absentem, etiā non citatum: nisi prius requirantur amici eius, an velint eum defendere ad hoc. l. ergo. ff. ex qui. cau. ma. & l. hoc autem. ff. ex quib. cau. in pos. ea. Ioā. An. hīc transit simpliciter cū gl. sed Cy. post pe. in. l. cū proponas. C. de bō. au. iud. pos. quē sequitur hīc do. Ant. tenet hoc nō eē necessarium: quia non reperit hoc de iure ciuili cautū: nisi in minori. & sic loquitur. l. hoc autē. Nō obf. l. ergo. ff. ex qui. cau. maio. Loquit enim de iure speciali: vt quando quis petit restitutionem aduersus eum, qui absens præscripserat contra eum: allegas, q̄ nō habuit opportunitatem cōueniendi eum: ad hoc em̄, vt audias oportet q̄ requiratur procuratorem suū: vel si non dimisit debuit requisuisse amicos, si voluissent eū defendere: secus autem vbi procedit contra aliquem de iure cōi. Sed gl. in. l. ij. ff. ex quib. cau. in pos. ea sentit idē esse in maiori etiam quando proceditur de iure cōi. d. Ant. illā allega. pro contraria opi. Sed certē expressē tenet, q̄ dixi nisi prius ille cōparuisset: quia tunc cū sit cōtumax non est opus requirere amicos, secundum illam gl. quā nō: quia limitat istā opi. gl. nostra in casu, in quo esset vera: sed Bar. hīc tractat in. l. hoc autem præal. & recitat opiniones & nihil firmat: de quo etiam per eum in. l. si finita §. Jul. de dam. infe. ¶ Mihi satis placet dictū Cy. vt non sit necessarium requirere amicos maximē per istum tex. & c. fi. eo. tit. & d. l. iij. §. ait pr̄tor. vbi nihil dicit de amicorū, requisitione: seruent igit contraria iura in casibus suis: & sic etiā rñdeo ad. l. aut qui aliter. §. si forte. ff. q̄ vi. aut clā. vbi etiā dicit de iusta amicorū requisitione. Et in casibus in quibus fit practica erit: vt fiat edictū generale, vt si qs consanguineorū, vel amicorū vult defendere cōpareat, &c. nec est opus: vt requirant extra prouinciam, seu ciuitatē: quia

sic esset processus in infinitum: vt not. glo. & Bar. in. d. l. hoc autem. facit qd̄. §. dixi in principali persona: vt nō citef extra ciuitatē: & pōt esse rō, quare nō est necesse amicos requirere qn̄ procedit contra absentē de iure cōi: quia videt ille in culpa recedendo & non dimittē dō procuratōrē: & iō non debet seruari hæc equitas contra eū: quia negligentibus nō subuenit. vt. l. nec em̄. ff. ex q̄. cau. ma. & c. vigilanti. de præscri. & hæc nō. quia quotidiana. & faeit. c. qm̄. vt lit. nō conte. vbi tractat de ordine procedēdi cōtra absentē, & nūq̄ fit aliqua mentio de amicis, imō in nulla parte canonū.

¶ Nūc venio ad secundam partem gl. opp. contra tex. in eo, q̄ in contumacia partis mandat testes recipi: & cām per sententiam diffiniri: ex quo enim non erat cōte. non debebāt testes recipi, sed ad misionē in possessionem ex primō decreto procedi: vel ad mulctandū contumacem excōicando, vel aliter: vt in. c. qm̄. §. in alijs. & §. fi. vt lit. non conte. & c. tuæ eo. ti. cū fi. Glof. ista soluit contrariū duobus modis. Primō secūdū aliquos intelligendo, q̄ lis erat hīc conte. sed iste intellectus nō placet gl. Intelligit secūdō q̄ contraria loquuntur in reo contumace: istud vero capi. loquit & procedit in actore contumace: vt cōtra eū possit procedi etiam lite non contest. reo in stante. ¶ Et possunt ex gl. colligi quinque rationes huius dicti. Prima, quia maior est contumacia actoris, q̄ rei. Sed gl. non reddit rationē sed pōt esse rō: quia fuit a principio i ptate actoris nō agere, nō rei. idē plus actori q̄ reo imputandū est secūdū Hosti. allegat. ff. de do. exce. l. purē. ¶ Secūda ratio gl. est quia magis præsumit cōtra actorē cōtumacem, qui reū prouocauit: & postea non cōparet: q̄ contra reum, qui fuit prouocatus & necessitatus ad veniendū. Nam vt dicit Io. And. fortē enim nunc actor dimitteret, & se absentaret: quia videt reum suas defensiones habere paratas, & expectat, vt pareant: vt colligitur. §. vt lit. non conte. c. quoniā. in prin. & de test. c. significauit. & c. Albericus. Hinc est, q̄ actori præfigitur quandoq̄ tempus ad agendum ex cā. de inge. ma. l. diffamari. & j. de resti. spo. c. frequens. li. vj. ¶ Tertia ratio gl. est: quia reus fugiendo facit secūdū suam naturam. sed actor facit cōtra id, quod facere debet. Nam actor debet vti sollicitudine, vt perueniat ad sententiā: reorū est fugere. iij. c. j. qua propter partitur reo: q̄a facit a quo denominat: sed actor facit totū oppositū: idē contra eum proceditur. ¶ Quarta rō est: quia rei sunt fauorabiliores, q̄ actores: vt colligitur de proba. c. ex literis. idē mitius agitur cū eis. ¶ Quinta rō est quia si non procederetur contra actorē lit, non contest. esset in potestate sua vexare reū quandoq̄. & iō ne def materia reū ad placitū molestandi, voluerūt iura, vt iste actor cōpellat verē vel causatiuē negotiū ad finē pducere: vt videt text. in aut. q̄ semel. C. quō & qn̄ iudex. & non instādo in verbis: licet hic dens variæ lect. vt seruetur illa regula, q̄ li. non cōte. nō debet procedi ad sententiā. Tñ cōis opi. do. est in opi. huius gl. vt aliud sit in contumacia actoris, rōnibus. §. dictis. Et idem tenet gl. in. c. quicūq̄ j. xj. q. iij. & sequitur cōiter Legista in aut. q̄ semel. præal. per illū tex. vbi vr

¶ Familiam. Adde Ioā. de Imol. consilio. cv.

ZACHARIAS. ¶ Adde Lanfr. vbi §. proxi. mea apof. allegauit ver. iij. q. ro. & q̄ dixi i apo. ad istum in. c. quoniam frequenter in verbi. ad domū. nu. xxj. §. vt li. non contesta.

SEBA. SAPIA.

¶ Hac rōne. Hoc et tenet Bar. in cōf. incip. statuto cauef & q̄ pro maleficio & Alberi. de Ro. in iij. parte statutorū q. xxv. incip. q̄ si statuto caueat. Paulus de Cast. in cons. xliij. inci. viso pū cto scri. vbi hoc intelligit procedere, et si apotheca esset coniuncta domui: ita q̄ per apothecā haberef aditus i domū. seq̄ l. al. i. l. ple rig. col. ij. in fi. ver. Limita nunc istam l. ff. de in ius voc.

SEBA. SAPIA.

¶ Amici ei. Vide Bal. in aut. sed cū te stator. col. vl. C. ad l. fal. & in rub. C. de success. edi. cir. fi. & in. l. ij. col. ij. C. de anna. exceptio. & Imo. in. l. si finita. §. Julia. ff. de dā. inte. vbi et Alex. i quibus locis concludit non esse necessariā requisitionē amicorū, vide et Spre. i. ti. de cita. §. sequitur. verbi. sed nunquid cōsanguinei.

¶ Illā gl. vide gl. in c. cōsultationibus. de offic. dele. And. Barba.

¶ Lit. non contest. Adde do. de Ro. de ci. cccxiiij. i. nouis. hoc eo. tit.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Tres dilationes. Adde do. de Ro. de cisi. lxxix. in nouis. hoc eo. ti. inci. acto re non veniente. Anto. Francif. ¶ Que & quo dila tiones dari debeant, & quibus & q̄ties, ex qua cā debeant concedi: vide per Spe. in tit. de dila. i. §. j. & i. §. ii. & iii. & in. §. fi. & vide eun- dē in ti. de iur. cal. i. §. j. vbi dicit, q̄ ex datione dilationis nihil auferit parti. & vide eundē Spec. in titu. depofi. in. §. vij. in ver. i. sum. vbi dicit, q̄ dat etia p- curatori ad cōfule- dū dñm de veritate rei: vt veniat meli⁹ informatus. & i eo tit. depofi. in ver. & nota. i. §. vij. vbi dicit, q̄ dilationes fupvacue dari non debent. dat et di- 17 latio ad habendū aduocatos. vt dicit Inn. in. c. j. vt lit. nō conte. Et adde, q̄ maior dilatio debet dari auctori abfenti. q̄ reo: vt in auct. qui femel. C. quo & q̄ iud. q̄ est verū. q̄ quis vult procede re contra auctorem ad liq̄dationē nego tii & ad diffinitiuā: fecus fi petit dila- tionē, vt abfoluat reus ab obferuatio ne iudicij, quando negotium nō est li quidatū. l. prope- radū. §. & fi quidē & ibi p Bart. C. de iudi. aliās maior de bet dari reo, quā a- 18 ctori. l. ficut. §. fi q̄- rat. ff. fi fer. ven. & ibi plenē per Ale. Et adde q̄ ad pro- bandū in caufa ci- uili dant duetm di- lationes fed in cau- fa criminali dantur accusatori duæ, q̄ cā est capitalis. reo verò dantur tres. l. fi. & ibi per Bart. & Ange. C. de fer. vl- tra tertiam autē di- lationē nō dant ni- fi cū magna caufa cognitione: vt ple- nē traditur in. c. vl- tra tertiam. Et adde, q̄ ifta dilationū ma- teria est multum ar- bitraria: quia licet i- d iure fint taxatæ, poffunt tamen p- rogari, vel minui ar-

hic pbari. Aduerte tñ, q̄ de iure ciuili aūquā procedat cōtra auctore abfentē, afsignatur fi- bi tres dilationes, a q̄bus elapfis expectat per annū: & demū anno elapfo iudex procedit ad veritatē inquirendā & finiam proferendē, fe- cūdū q̄ reperit. Do. An. putat tamē illud nō effe neceffariū de iure canonico, & nihil alle- gat. Hoc dictū fatis mihi placet. arg. huius ca. quia dilationes breuiant ex confuetudine fo- ri: vt no. Bar. in. d. auct. q̄ femel. tetigi in. c. j. de dila. & facit q̄ ibi dixi. & de cōfuetudine ifte dilationes nō feruantur in foro ecclefiaftico. ¶ Sed op. nemo inuitus agere cōpelli. C. vt nemo inui. p totū. fed illud pcedit regularit anq̄ auctor produxit libellū: fed poft q̄ dedit li- bellū: & fic iccepit agere, nō pōt amplius pce- nitere: vt hīc: & in. d. auct. q̄ femel. Caue ergo, qm̄ non debet intelligi indiftinctē, vt auctor cōpellatur agere: fed oportet, vel q̄ i iudicio dederit libellū, vel principi infinuauerit nego- tium: & per iudicē delegatū à Principe infi- nuatū fuit parti: ficut potuit contingere hīc. aliās autē re existente integra: vt q̄ tñ emana- uit citatio bene pōt defiftere. ar. in. c. j. e. ti. lib. vj. vel fi impetrato refcripto defiftit ab ipfius vfu. Nā pōt ifte renūtiare: de quo tamē dic: vt dixi in. c. ex conqueftione. §. ti. proxi. ¶ Vlti- mō op. cōtra tex. in eo, q̄d Papa mādāt teftes recipi alterius partis. nā videtur reū diffiniti- uē abfoluendū etiā fi nihil probauerit: q̄ a- ctore non probante reus abfoluit, etiam fi ni- hil probauerit: vt in. c. fi. de iure iur. So. illa re. habet locū, quando oēs dilationes datæ fue- runt auctori ad probadū: & nihil probauit, & tamen abfoluendus eft reus: quia patet aucto- rem intentionē fuā non potuiffe probare: vt l. properandū. §. & fi quidem. C. de iur. & ibi p Bar. facit q̄ no. Cal. in. c. proxi. Et ita intellige & reftinge gl. q̄ dicit illā regulā habere locū in vtraque parte prefente: vt no. gl. i. c. p tuas. de ap. & iij. q. ix. c. decernimus. Nam idē est fi altera abfente ex quo datæ fuerūt legitime dilationes ad probandū: aliās autem fecus: vt fatis probat hīc. & in. d. l. properadū. ¶ Et cir- ca hanc materiam confydera, q̄ reus b pns ha- bet quatuor remedia contra auctore abfentē. Primū eft, vt petat circūduci edictū. i. vt tol- latur virtus illius citationis, c & poffit liberē à iudicio recedere. & hoc de facili pōt obtine- re fine noua citatione: vt. l. & poft edictū. ff. de iur. & no. Inn. in. c. confultuit. de off. dele. & Bar. in auct. qui femel. Nec amplius debet au- diri auctor, nifi reficiat prius expēfas: & caueat de profequendo, de quo dicendum eft: vt j. e. tit. c. j. li. vj. & l. fancimus. C. de iur. non tamen per hoc eft plenē confultum ipfi reo: quia a- ctor poterit quādoq̄ venire, & reftitutis expenfis procedere fuper prius agitatū: quia per illam licentiam tñ tollitur virtus citatio- nis. Poffet tamen iudex parcere cōtumaci & non licentia reum: fed expectare auctore in- fequentem: de quo dicendum eft, vt habet. & no. in. c. confultuit. de off. deleg. ¶ Secundū re- mediū aliquatūlū piguius eft, vt auctore non comparente petat fe abfolui ab instantia iu- diciali: vt fic tollantur & annullētur oīa prius gefta. fed in hoc requiritur noua citatio: quia ad hunc cafum citatio non emanauit. ar. in. l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clā. & no. in. c. cō-

fuluit. de off. deleg. & Bar. in. d. auct. qui femel q̄ procedit, nifi promiffet auctor litē ad finē perducere: tunc em̄ fi expectatus non compa- ret intra. x. dies abfoluit reus ab instantia iudi- cij fine alia citatione: vt in auct. q̄d fieri. C. de di- la. & no. Bar. in. d. auct. qui femel. ¶ Tertiū re- mediū eft magis pingue & perpetuū: vt diffi- nituē petat reus fe abfolui ab instantia ipfius auctoris fuper facto petito: vt fic deinceps nō audiat ipfe auctor fuper eodē negotio contra reū. Et hūc effectū pōt reus cōfequi duobus modis. Primō fi ex probationibus iam factis cōftat ipfum auctore nullū ius habere: vel fi da- tis oibus dilationibus iuridicis: nihil tamē a- ctor probauit: vt. §. dixi. vel qm̄ oibus prædi- ctis ceftantibus: quia nullę probationes funt factę nec dilationes iuridicę datę: quia adhuc lis non eft ccepta per conteftationē, vult ipfe reus in fe affumere onus probandi de iniufti- tia auctoris. Nam fecuta probatione obtinebit diffinitiuā vt hīc. & in. d. auct. qui femel. Et de hoc cafu, qm̄ procedit contra abfentē pōt iu- dex fupplere de facto inquirendo veritatem etiam in fauorem abfentis recipiendo proba- tiones, & teftes ex officio fuo: vt no. probat in. d. auct. qui femel. & ibi per Bar. facit. l. pro- perandū. C. de iudicij. & c. veritatis. j. e. vt hīc exequat poterit requirere confanguineos, & amicos filius abfentis: de quo per Barto. in. d. auct. qui femel. facit. l. hoc autem. ff. ex qui. cau in poff. ea. ¶ Aliud remediū & quartū magis vtile eft, vt petat fe abfolui diffinituē ab im- petitione auctoris, & pro eo pronuntiarī. Exē- plum. auctor petebat, feu petere volebat fūdū agendo rei vendicatione: poterit nunc re⁹ in abfentia auctoris petere: vt abfoluat ab instan- tia illius: & vt pronuntiet ipfe dñs: iuxta no. in. c. ex conqueftione. §. tit. proxi. Et hoc ob- tinebit probando de iure fuo: vel per proba- tiones iam factas: vel de nouo fiendas: vt hīc. non autem fufficeret ad obtinendā pronun- tiationē pro eo probare auctore defeciffe da- tis fibi omnibus dilationibus: quia licet non conftet de vero iure auctoris: non tamen per hoc conftet de iure rei. Ad hoc quod not. in c. j. de eo qui mit. in poff. li. vj. & facit. c. olim. de refcrip.

bitrio iudicis, & ni- fi moderentur, qm̄ fupereft cā, pōt ap- pellari: vt per Spe. in ti. de cita. in. §. ii. in fi. & in. §. vj. e. ti. circa finem.

SEBA. SA PIA.

¶ Quod reus. vide do. l. af. in. l. propera- dum. §. & fi quidē. col. iij. C. de iudi.

¶ Illius citationis. Adde do. de Ro. de ci. cccxlv. vbi tamē dicunt, q̄ auctore nec reo cōparente vbi pcefsit citatio ad totā caufam: & cōparente poftēa auctore, q̄d procedi potest poftēa ab- que alia citatione, nifi de benignitate iudex velit de no- uo citari: quia cita- tus tenetur ad duo- fcilicet comparere & in termino com- parere: vnde licet fit circūductū edi- ctum refpectu vni⁹ non tamē refpectu alterius.

¶ Instantia iudicij. Adde vidēdū per do. de ro. deci. cccc. ij. in nouis. incip. fi auctor præfens, & p eosdem deci. lxxix. incip. auctore nō ve- niente.

¶ Probationes. Ad de Franc. Are. con- fi. cxlix.

SVMMARIVM.

- 1 Reo contumace poft lit. contefta. providetur auctori, vel per diffinitiuam, vel per miffionem veram in bona rei: fecundum quod dicitur infra nu- in mero. 17.
- 2 Contumax etiam dicitur ille, qui venit & fine li- centia difcefsit.
- 3 Semel contumax potest compelli præstare cautio- nem iuratoriā de parendo iuri.
- 4 Clericus non tenetur præstare cautionem de iudicio fiffi: nifi fuerit semel contumax.
- 5 Litis conteftatio, an inducatur per refponfionem in directam: vel opponendo exceptionem perem- ptoriā.
- 6 Litigans periurus, etiam in fpiritualibus non per- dit caufam.
- 7 Appellans frustratorie ab aliquo grauamine: non eft ulterius citandus: nifi ex benignitate.
- 8 Paffus miffionem ex eius contumacia ante litem cō- teft. recuperat intra annum cōtumaciam purgā do: fecus

do secus si contumax est post lit. conte. Nā tunc non auditur, nisi super proprietate.

9 Litis cōtestatio inducitur etiam per responsionem rei factam sine iussu iudicis. nu. 13.

10 Cōtumax si postea cōparet, siue sit actor, siue reus: quam cautionem præstabit de iudicio fisti.

11 Iurans de stando & parendo iuri, vel mandatis ecclesiæ: nō prohibetur appellare ex legitima causa: secus ex friuola.

Iuramentum quantuncunque generale non extenditur ad illicita.

12 Iurans non recusare iudicē nō prohibetur ipsum recusare ex cā legitima superuenienti.

14 Litis cōtestatio non inducitur per respōsionem ad positiōes, sed ad petitionem, etiam quod respōsio fiat ex intervallo.

15 Litis cōtestatio non potest fieri sine libello.

116 Quasi: ista dictio est aliquādo expressiua veritatis, quādo dicendo aliud re sultaret absurditas: & idem de hmoi dictionibus.

18 Cōtumax in ciuilibus siue sit actor, siue reus, siue ante lit. cōte. siue post: siue in reali, siue in psonali, quo ordine, & quib⁹ modis cōdēnabitur?

19 Iudex nō debet ipēdere officiū suū ad priuatā vtilitatē: nisi parte petēte. Citatio facta per iudicem verbaliter parte non petente est nulla.

20 Actor, qui habet plura remedia cōtra reum cōtumacē: vel econtrā intē- tano vnum, non prohibetur aliud prosequi.

21 Citatio realis debet fieri post cōtumaciā non ante.

22 Optio, an detur iudici, vel parti in remedijs alternatiue a iure inductis.

23 Actore nō probante reus rēsoluitur, ista regula quomodo intelligatur: vi de etiam. s. c. proxi. nu. 17.

¶ CAP.

IIII.

Prout. ¶ Si reus post litem contestatā est cō-

tumax: si aliās liquet de cā, fertur diffi-

nituiua sententia: si nō liquet, actor in verā possessio-

nem inducit. Cōis diuisio. secūda ibi: ideoque. ¶ Ca-

sus literalis. Quidam vocat⁹ fuit ad iudiciū, dato

sibi libello contumaciter recessit à præsētia iudicū: tandem redi-

ens iurauit, q̄ coram eis iuri pareret. Die sibi præsēto præsētauit

se coram iudicibus: & dum crederetur respondere libello, prætē-

xtu aduocati quem non habebat, respondere solita malitia recusa-

uit. Tandem dum actor instaret, vt responderet interrogatus fuit

quot annis decimas, de quibus contentio erat percepisset. Respō-

det quōd. lx. annis decimas de quibus erat contētio percepisset: va-

rijsque postmodum excusationibus vtens in vocem ap. prorupit,

& contumaciter iuramento contempto recessit. Dubitauerunt iu-

dices vtrum per talem interrogationem & responsionem conte-

statio litis facta esset, & qualiter esset procedēdum contra ipsum.

Papam consuluerunt: qui respondet, q̄ ad conuincendam malitiā

eius semel vocent eum ad pntiam suam: & si venerit, procedant in

causa: q̄ si venire noluerit cum lis contestat. sit, si liquet de causa,

vel liquere possit ipsam sententia diffinituiua terminabunt: vel pos-

sessionem adiudicabunt actori: seruata dumtaxat questione pro-

prietatis absenti. B. ¶ No. quem incidere in contumaciam a rece-

dendo à iudice sine ipsius licentia: b ad hoc. xj. q. iij. c. certum. & s.

de iud. c. j. quod intelligo: quando fuerat citatus ad totam causam:

de quo dic, vt plenē dixi in. c. fi. de dila. vel quando ad vnum actū,

& eo non expedito recessit. ¶ Not. ij. & tene menti reum semel

contumacem posse compelli ad præsēdum cautionem iuratoriā

a ¶ SEBA. SAPI. ¶ Cōtumaciā vide Andr. Sicul. & Mode. in. c. j. post Abb. in notabilibus. s. de iud. Alex. in. l. si finita. §. Iul. col. x. ff. de dā. infe. vbi tangit, an q̄ cōparuit in fine termini, & accusata actoris cōtumacia il licentiat⁹ recessit, sit cōtumax. & tenet q̄ non: cū contrariū teneat An- dra. siculus in. c. consuluit. s. de offi. deleg.

Atē non respōdet super decimis petitis: sed in directē dicendo se præsērip. quasi tacitē asse-

ruit ad se rem & non ad actorem pertinere: ita videtur prima fronte probare hęc litera.

sed certē hoc notabile sic generaliter sumptū non est verū: quia per exceptionem perēpto-

riam, non inducitur litis contest. vt in. c. ij. de li. contest. li. vj. ¶ Et ideo intellige istū tex. se-

cundū q̄ not. ibi in gl. magna. ¶ No. & tene menti, q̄ litigans etiam super re spiritali, &

incidens in periurium, nō per hoc perdit cau sam. dispositio ergo. c. cū positionibus. de

iure iur. libro sexto. non est extendenda ad o- mnes causas. & de intellectu illius capi. dic, vt

ibi no. ¶ Not. q̄ licet frustratoriē à prætē so grauamine appellans non sit de necessitate

vlterius ad aliquem actum citandus: vt in. c. ij. eo. titu. libro sexto ad cautelam tamen po-

test iudex eum semel citare. Potest enim hīc iudex parcere contumaci. argu. cap. consuluit

de offic. delegat. & not. ver. semel positum in text. per quod inferri potest, qd̄ inuita parte

præsēte non possit iudex vltra semel citare: argumen. in dicto capitu. consuluit. & quod

ibi no. ¶ Nota quōd grauior videtur con- tumacia commissa post lit. contest. quā an-

te lit. contest. quod patet ex impositione pœ narum. Nam per contumaciam commissam

ante lit. contesta. non sit missio in veram pos sessionem, sed causa custodia: & passus missio

nem, illam recuperat intra annum contuma- ciam purgando: vt in dicto capitu. quoniam

§. in alijs. Secus in contumacia post lit. conte. quia tunc datur vera possessio: nec etiam eā

recuperat intra annum: vnde reseruatur sibi quæstio proprietatis dumtaxat: & de hoc in-

fra cum gloss. ¶ Vltimō notat Innocen. qd̄ licet quis non teneatur respondere aduerfa-

rio nisi de mandato iudicis. si tamen respon det sibi præsēdicat. ff. de inter. ac. l. & si sine §.

primo. Vel no. sic, & melius quod litis conte- statio inducitur per petitionem in iure pro-

positam, & responsionem secutam ad instan- tiam actoris: licet iudex non perceperit: c vt

tunc responderet. pro hoc facit capitulo pri- mo de lit. contestatio. & vide ibi quæ dixi.

10 ¶ Oppon. & videtur, quōd cautio d debet esse sufficiens: & sic pignoratitia vel fideiussio-

ria: vt in capitulo quoniam §. in alijs. vt lit. nō conte. & quod not. in capitu. primo de seque-

stra. & in capitu. ex parte. de verbo. significa. Solu. secundum gloss. secundā hoc capitu. pro-

cedit, quod post contumaciam non fuit pro cessum ad missionem, vel excōicationē: iō suf-

ficit nuda cautio. Simile i. l. ij. §. sed & si dubi-

in aut. de executore. in pri. & vide Bar. i. l. prætore. la. in. fi. ff. de prat. stip. vbi dicit, q̄ cautio idonea, nō dicit nuda promissio, etiā cū hypothe-

ca bonorū. cuius tñ cōtrariū tenuit Ol. in cōf. hic alle. Et adde etiā, q̄ si cū verbo cautio: adderet verbū sufficiens intelligeret cū fideiussorib⁹ secūdū

Bal. in. d. l. sancim⁹, in. ij. op. & hī per. Spe. in ti. de cōtū. in. §. nunc dicam⁹. in ver. sed nunqd̄ excōicat⁹. nisi subiecti materia aliter suaderet: de quo

vide per do. Ant. in. c. fi. de rest. spo. & p Alex. in. cōf. xxxiij. in. iij. parte cōf. & de hac materia vltra ea, quæ habentur in. d. l. sancim⁹. vide p Bar. &

Alex. in. l. stipulationum aliz. in fi. de verbo. obli.

b ¶ Sine snia. Adde q̄ idem est cum li-

cētia iniusta: vnde dicunt do. de ro. de ci. j. in antiquis, q̄ i

iustē licētiatus per iudicem potest tā-

quā contumax ex cōicari.

ZACHARIAS.

c ¶ Licet iudex non præceperit. Adde Lanfran. de Oria.

plenif. super rubr. de causa posses. & proprie. colū. j. in prin.

d ¶ Cautio. Adde Old. cōf. l. xix. vbi an fideiussor, vel pignus.

Anto. Fran.

¶ Circahoc, quādo cautio est pstanta,

debeat interuenire pignoris datio, vel præsatio fideiussorū: dicas, q̄ verbū

cautio: simpliciter platū intelligit si-

ne fideiussore vel pignore. l. sancim⁹. C. de ver. sig. & hī

per Bar. in rub. ff. si quis in ius voc. qd̄ est verū ēt in cōtra

stibus innotatis. l. fi. C. de cōd. ob cau.

vbi p Ale. & p Io. de Imo. in. l. Arist. de do. & p Spe. in ti. de satis. in. §. ex-

pedito. in. j. col. & per Bal. in. l. execu- torem. in. ver. mō

ego q̄ro, nunquid. C. de execu. rei iu.

Et pdicta intellige vera, si psona quæ debet cauere: non

est suspēcta: quia tūc intelligit cū fide

iussore secūdū Bal. in. l. sancim⁹. præl. in. j. co. Itē hoc ve-

rū. nisi cum verbo cautio, addat ver-

bū idonea, q̄ tūc intelligitur cū fide

iussore, vel hypo- theca, vel pignore.

l. mandato. in. §. fi. & ibi per gloss. &

Baro. ff. mand. & no. in. l. cautiois. de ver. sig. & p Ang.

in aut. de executore. in pri. & vide Bar. i. l. prætore. la. in. fi. ff. de prat. stip. vbi dicit, q̄ cautio idonea, nō dicit nuda promissio, etiā cū hypothe-

ca bonorū. cuius tñ cōtrariū tenuit Ol. in cōf. hic alle. Et adde etiā, q̄ si cū verbo cautio: adderet verbū sufficiens intelligeret cū fideiussorib⁹ secūdū

Bal. in. d. l. sancim⁹, in. ij. op. & hī per. Spe. in ti. de cōtū. in. §. nunc dicam⁹. in ver. sed nunqd̄ excōicat⁹. nisi subiecti materia aliter suaderet: de quo

vide per do. Ant. in. c. fi. de rest. spo. & p Alex. in. cōf. xxxiij. in. iij. parte cōf. & de hac materia vltra ea, quæ habentur in. d. l. sancim⁹. vide p Bar. &

Alex. in. l. stipulationum aliz. in fi. de verbo. obli.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Dicit Hosti. pro opi. Hosti. facit gl. j. c. n. de cōfess. i. vj. Sed pōdera: q̄a h̄c est iure cautū: vt hic in reo. And. Barb.

b ¶ Illicita. Adde cal. cōf. j. de iureiuran.

c ¶ SEBA. SA PIA. a

c ¶ Licet iurauerit cō probari pōt ex eo q̄ iuramētū nō trahit ad iocogitata. & p Bar. i. l. i. q̄s p eo co. pe. ff. de fideiuf. No. frāc. cur. i cōf. i. n. co. n. vñ n̄ habet iuramētū vim cas̄ expressi, q̄n deficit cōsensu: vt no. bal. i. l. j. co. pe. C. com. modo. extollit And. Sicul. in cōf. xiiij. sempiterna di gnūm est memoria. col. fi. i. n. vol. & in cōf. l. j. inci. scribit Inculceter. col. fi. eo. vol. d. Franc. Curt. in cōf. l. xxvj. inci. dominus ludouic. col. vj.

d ¶ Dicitlo quasi. Ad de Old. cōf. cclix. ZACHARIA S. Adde istū i. c. gratū nu. ix. & in apost. meis. ad ipsū i ver. dicitio quasi. s. de of. fi. deleg.

e ¶ Prasertim, adde Cal. cōf. vj. de ver. bo. signi. Anton. Franci.

¶ Circa istas dictiones dicas, q̄ dicitio quasi. p̄lata i statutis denotat p̄prietatē secundum Bar. in. l. fi. i. rixa. in vl. col. i. princ. ff. de Sica. & in. l. fi. diuor. tio. in. s. fi. fundū. i. j. op. post dānū. ff. solu. ma. & p Bar. i. l. hoc colore. de in. offi. te. & vide tex. in. c. presbyt. & ibi Arch. lxxxviij. dif. & i. c. parochianos de deci. & vide no. i. l. fi. cū dotē. i. s. fi. ff. solu. ma. & ibi per gl. & l. posthu. ff. de in. ius. rup. & irr. te. & vide text. in. l. lucius Tit. ff. de admi. tuto. regulariter autē denotat i p̄prietatē q̄nq; tñ veritatē vt in Euāgelio Ioann. vbi dicit: q̄ si vnigeniti, & c. De dictione autem prasertim: vide gl. in. c. discretionē. in verbo prasertim, q̄ exponit. i. tantū. de eo, qui duxit i vxo.

tet. ff. de tu. Tu dic, q̄ aut fuit p̄cessū ad excōi cationē: & dicēdū, vt le. & not. i. c. ex pte. el. j. de ver. sig. & c. venerabilib. s. sec. & s. p̄cedē. ti. de sen. exc. li. vj. Aut ad misionē in posses sionē: & dicēdū, vt no. i. d. s. i. alijs. & i. c. j. de se que. pos. Aut data cōtumacia nō fuit p̄cessū vltorius: & tūc si fuit cōtumacia actōis, exigi tur cautio, de qua in. c. j. j. e. ti. li. vj. Si verō rei dicit Hosti. in. d. c. j. q̄idē. Sed Io. An. ibi con tra: quia hoc casu nō reperit iure cautū i reo satis em erat prouisum cōtra eū, per iura an tiqua: vt in. d. s. in alijs. & c. tua. e. ti. ¶ Ego di co, q̄ aut iudex cōtra reū cōtumacē vult p̄ce dere ad misionē, vel excōicationē: & nō p̄ce dit remediū isti. c. sed p̄cedendū est: vt le. & no. in iurib. p̄al. Aut nō vult procedere ad misionē, vel excōicationē, seu nō pōt: q̄a re integra cōparet re. parat. s̄istere in iudicio & tūc dico iudicē debere p̄cedere: vt h̄c h̄r, vt cōpellat reū ad prastandū iuratoriā cautio nē nō atū fideiussoriā, vel pignoratitiā. Et rō differētiā inter actōrē & reū erit: quia maior est cōtumacia actōis, q̄ rei: vt no. gl. p̄all. c. j. & satis colligit ex no. s. c. pxi. re. tñ debet fi cut actor in expensis cōtumaciā cōdemnari, et si fuit cōtumax in prima citatione: vt no. p gl. & Io. An. in. d. c. j. & facit. l. sancimus. C. de iu. in expensis ergo respectu cōtumaciē nō est inter eos differentia, sed in modo cauendi. Et hoc nota pro intellectu illius. c. j. & pro pra ctica procedēdi cōtra eū cōtumacem: cū pa ratus est s̄istere iudicio, q̄nq; reus non est con tumax: sed cōparet iudiciū declinādo: & tunc si cōueniebat corā iudice suo: puta in Roma na curia. Sed habet ius reuocādi domū: iuxta no. in. c. fi. de fo. cōpe. & debet cauere saltē nu do verbo de r̄ndēdo corā suo iudice. in. l. i. s. sed & si dubites. ff. de iud. Et idē in alio, q̄ ha bet optionē eligēdi iudicē: vt est scholaris: p̄ aut. habita. C. si fili. p pa. vñ si cōuētus scho laris corā ptatē declinat iudiciū: dicēs se vel le cōueniri corā Epō, vel suo rectore, vel do ctore debet nudē cauere, de r̄ndēdo coram illo, quē eligit: quod intellige, q̄n iudex elect. esset remotus, aliās secus: vt no. in. d. s. sed & si dubites. Si aut cōueniebat corā iudice in cō petenti: & sic illegitimē. & de iure cōi declina bat iudiciū, nō tenet ibi cauere de r̄ndēdo co rā suo iudice: vt no. gl. in. d. s. sed & si dubites per q̄ infero clericū declināntē iudicem secu larē non teneri ad cauēdū de r̄ndēdo eccle siastico. De hac materia vide per Spe. & Ioā. An. ibidē in tit. de satisf. s. ij. ver. sed nunquid p̄misso. & ver. seq. & in ver. p̄cedēti. ¶ Op. secūdō, & vide q̄ isti licitū fuerat appellare à iuramento de parēdo iuri, nō obstat. ar. in l. fi. ff. q̄ satisf. cog. vbi dicit, q̄ iurauit stare iuri nō incidit in periuriū, si ex legitia causa desistit: sed satis est iusta cā, si grauāt. de app. vt debitus. So. eadem glo. q̄ iusta causa pote rat appellare: sed h̄c causa erat friuola: quod no. Et aduerte latius. q̄nq; enim quis iurat pa rere iuri: vt h̄c. quandoq; iurat parere man datis ecclesie: vt in. c. ad hoc. el. j. de app. & de sen. exc. c. ex tenore. & c. venerabili. e. ti. Et in omnibus istis casibus, si grauatur in manda tō, vel alio modo semper poterit appellare, nō obstante iuramento: quia iuramentum sic generaliter prastitū non se extendit ad illiciti

b ta: vt h̄c. & in. c. ad hoc. & c. seq. de ap. & no. in. d. c. ex tenore. p̄all. vbi vide bo. gl. & opti mē facit tex. in. d. l. fi. facit q̄d no. glo. in simili in. c. super his. de ac. ¶ Et eadem rōne dicen dum, q̄ ex superuenienti causa poterit iudicē recusare: licet iurauerit coram eo responde re. ar. in. c. insinuante. de offi. dele. & in p̄al. iuribus: secus ex cā prius orta, ex quo semel consensit. ar. in. d. c. insinuante. & c. inter mo nasterium. de re iudi. nisi fuisset tunc occulta ar. ope. in. c. nulli. de elect. li. vj. vide bo. gl. iij. q̄ vj. exceptio. ¶ Quāro nunq̄d litis conte. fuerit h̄c inducta ex responsione rei ad solā instantiam actōis: licet iudex non praeceperit vt r̄nderet. Gl. in ver. actore. dubitat. Pri mō enim dicit, q̄ sic: quia perinde est ex quo in iure fit, ac si iudex interrogasset. ar. ff. de in terro. ac. l. & si sine. Itē q̄a iura nō distinguūt, per quā fiat interrogatio ad inducendum cō testationem litis vt in. c. vno. de lit. conte. Se cūdō videtur gl. ab hac opi. recedere tex. q̄d ad instātiā actōis iudex sic interrogauit: qua si sentiat p̄ceptum iudicis necessarium. Vltimō gl. residet in prima opi. & illa est vera: quia cōtrariū iure nō probat. Et idem tenet Gul. in. Spe. de li. cōte. s. j. sed nūq̄d. cōtra Gof. in. c. dudū. ij. de ele. ¶ Dicēs: q̄ licet per po sitiones & r̄nsiones nō fiat litis conte. vt. d. c. dudū. fit tñ per interrogationem & r̄nsionē partis: q̄ mihi satis placet: quia iura solū exi gunt petitionem in iure p̄positā & r̄nsionē secutā: vt in. d. c. j. de li. conte. vbi plus dico, q̄ sufficit r̄nsio rei etiā ex interuallo remanente petitione actōis in iudicio: quē semper vide tur loqui ar. l. publica. ff. depo. & q̄d no. in. l. nu da. ff. de don. & idē putat h̄c do. Ant. f. q̄ in duca. litis conte. si interrogatio fiat per pro curatōrē, vel aduocatū prastente clientulo, & nō cōtradiciente. ar. in. c. cū cām. de ap. q̄ satis placet per istum tex. & C. de erro. aduo. l. iij. ¶ Opp. & aliter. h̄c em non fuit oblatus li bellus. ergo non potuit induci lit. contest. Gl. eadē soluit dicēdo per hoc quosdā tenere iu diciū posse exerceri, sine libello: q̄ non pla cet gl. si intellexerit tex. q̄ h̄c fuit porrectus libellus. & idē Hosti. Ego dico q̄ ex hoc. c. spe cificē super hoc nihil disponit, debet reduci & intelligi secundum alia iura. & ideō de ma teria dicendū est, vt plenissimē dixi in. c. j. de ob. ¶ Opp. videtur enim q̄ cū h̄c non fue rit facta vera litis contest. vt colligitur ex ver bo vtpote: quā est dicitio impropriatua & si multitudinaria, non debebat procedi ad sentē tiam. Gl. in ver. vtpote. respondet, q̄ istud ver bū est h̄c expressiūm veritatis, sicut & di ctio quasi: d̄ quē habetur in Euangelio. Qua si vnigeniti. & c. Nā Christus fuit verus filius Dei & vnigenitus. ¶ No. hanc glo. q̄ ista di ctiones sunt veritatis expressiue. & vide simi lem gl. in lege parochinos. j. de decif. Sed ego intelligo, q̄ h̄c significatio sit impropria, & debet fieri, quasi aliter intelligēdo resuleret absonus intellectus, seu iuri contrarius. Sicut in simili fit in dictione prasertim, & maxi mē: quē exponuntur pro tantum, improprie sed proprie exponuntur, vt idem ponant in casu contrario: vt no. in capitu. auditis. de ele. & ca. cū olim. de test. & c. p tuas. j. de fimo. Propria autē significatio istarū dictionum vt pote & quasi

consan. vx. sua. & vide tex. in. c. signi casti. de diuor. & in c. cū contingat de foro comp. & vide d. Car. in clem. j. de rerum permut. & vi de tex. in. c. cōtine batur. de despon. i. pu. vbi exponitur pro maximē. & vi de Car. in cle. j. i. s. pe. de priu. & i cle. n. de sen. excō. & sic stat implicatiue ad q̄ vide gl. in. l. q̄ si minor. i. s. testō. ff. de minor. & vide tex. in. c. j. de excep tio.

ZACHARIAS. ¶ Adde q̄ notau in apo. ad istū post eum i. c. licet ex su scepta. nu. xj. i apo. in ver. litera, maxi mē. s. de foro cōpe.

pote, & quasi: est similitudinaria & denotant diminutio-
nem. vide tex. cū gl. in l. in facto. ff. de cond. & demō. Idē
a dic de dictione tanq̃: a vt in. c. quoniā. §. q̃ si super. vt lit.
non contest. & sic deberēt intelligi, vbi aliter non con-
staret de mente. ar. in. c. fi. de ver. sig. & l. non aliter. ff.
deleg. iij. Et ob hoc fortē quidam dicebant hīc non in-
teruenisse verā li. conte. dicentes hoc esse speciale: vt li-
te verē non contest. possit procedi ad diffinitiuā. & spe-
cialitatis rō fuit odium illius, qui post prēstitū iuramē-
tum elusit iudiciū. hoc tamen non placet Hosti. Gof. tñ
hoc tenuit in. c. dudū. ij. de ele. inducens simile in aut. q̃
semel. C. quō & qñ iud. sed dictū gl. q̃ hīc fuit vera con-
testatio communiter teneſ & satis placet: quia meli⁹ est
exponendo illud verbum improprie, q̃ reducamus hāc
Decre. ad terminos iuris: quā exponendo proprie: &
inducere speciale contra regulas iuris. ar. opti. in. c. cū
dilectus. de consue. vbi verba exponūtur valde impro-
prie, vt minus derogetur iuri communi. Et ad aut. qui
semel. dic. quōd loquitur in actore: nec debet trahi ad
17 reum: vt ibi no. & s. c. proxi. ¶ Quāro, quia tex. hīc in
fin. mandat alternatiuē sententiam ferri: vel possessio-
nē adiudicari: an detur optio iudici, quā partem capiat.
Respondet gl. fi. in prin. q̃ iudici nō datur optio: sed
hīc alternatiua debet reduci ad terminos iuris: vt si li-
quet vel liquere potest de causa, feratur diffinitiuā: aſ
autem procedatur ad missionē: vt in secunda parte al-
18 ternatiuā. ¶ Sed tunc oppo. videtur enim: q̃ ratione
contumaciē non sit danda incontinenti vera posses-
sio, sed causa custodiā: ita vt reus veniens intra annum
audiatur, etiam super possessione: vt in. c. quoniā. §. in
alijs. vt lit. non conte. hēc gl. fi. post prin. metu contra-
rij prosequitur primō practicam procedēdi cōtra reū
contumacē. Secudō cōtra actorem. In primo membro
distinguit, an sit lis verē contestata, vel quasi contest. an
nullo modo conte. Itē cōiungēdo finem: qui hīc in isto
mēbro debet aptari, distinguit: aut agitur reali actiōe,
aut personali: & procede, vt in gloss. quē est satis in hoc
magistra. & eam no. quia ad eam quotidie fit remissio.
¶ Et ordinando gl. aliqua addēdo cōclude, q̃ aut actor
est cōtumax: aut reus. Primo casu pōt contra eū proce-
di multipliciter: vt plenē dixi. s. c. proxi. & aliquid dixi.
s. allegādo. c. ij. eo. ti. li. vj. Secundo casu, cū reus est con-
tumax: distingue, aut lis est verē cōtestata: aut quasi cō-
testata: eo modo, de quo in. c. quoniā. §. q̃ si super. vt li.
non cōte. Aut nullo mō cōtestata. Primo casu, si liquet
de causa per probationes factas, vel liquere pōt per p-
bationes fiendas: & proceditur ad diffinitiuā absoluē-
do: vel cōdemnādo secundū merita causē: si nō liquet,
vel liquere nō pōt, datur actori vera possessio rei peti-
tē: ita dicit hīc gl. & cōiter doct. Sed ego dico aliter, qđ
hoc casu sunt p̄dita tria remedia. ¶ Primū, vt reus ab-
sens citetur realiter: vt sic violenter ducatur ad iudicē.
Secundū, vt detur vera possessio rei petite præsenti sal-
ua absenti quæstione proprietatis. Tertiū, vt iudex au-
ditis allegationibus actoris præsents procedat ad diffi-
nitiuā. hēc expresse probant in. l. consentaneū. C. quō
& qñ iud. secundū lect. cōem, quā sequūt gl. & Bar. ibi: &
dabit optio intentandi alterū ex illis nō iudici sed reo:
19 vt no. Bar. q̃ multū mihi placet. ¶ Probāſ rōne: quia
iudex non debet impendere officium suū ad vtilitatem
b priuatam: nisi imploret a parte: vt l. iij. §. hoc autem iu-
diciū. ff. de dam. infe. & no. Inn. in. c. ad nostrā. ij. de iure-
iur. optimē facit. l. ad peremptorium. ff. de iur. & quod
ibi no. Bar. Non enī debet iudex citare etiā verbaliter,
nisi parte petēte: & si citat nō valet citatio: vt ibi nota.
Barto. per illum text. dixit in. c. j. §. de iudi. fortius ergo
nec realiter. Et ad prēdicta facit. l. quod in herede. §. eli-
20 gere. ff. de tribu. ¶ Et si pars intentauit vnum reme-
dium: puta, quia petijt sibi dari possessionem, nunquid

possit intentare aliud: videlicet vt veniat realiter seu ca-
piatur: vel quōd feratur diffinitiuā? dic. q̃ sic. arg. in. l.
j. §. quid ergo. ff. de ven. inspi. & no. Bart. in. d. l. consenta-
neum. facit quod dixi in. c. ij. §. eo. tit. sic intelligo istum
tex. cum suppletionē & limitationē illius. l. cōsentaneū.
Et si iudex requisitus ab actore non vult attingere re-
medium attentatum, potest appellari ab eo. arg. in. d. §.
hoc autē iudiciū. & in. c. nullus. de iurepa. & no. Bart.
in. d. l. consentaneū. & hoc singulariter no. quia nullus
Canonistarū tangit: & tamē sunt dicta necessaria & pre-
cipuē in materia. ¶ An aut ante contumaciam possit
pars petere citationē realem adeo: vt iudice denegante
possit ab eo appellari: vel de eo querelari tēpore sui syn-
dicatus. Bar. in. d. l. consentaneū. dicit q̃ ante contuma-
ciā pōt iudex, si vult verbo recitare: vt sentit ibi gl. &
facit. l. fi. C. de exhi. & intro. reis. sed non tenetur facere
capi per familiam ad petitionē partis: nisi post cōtuma-
ciā solenniter conuictā per illā leg. cōsentaneū. & hoc
bene no. ¶ Ex prēdictis etiam collige, q̃ qñ multa re-
d media dā iure introducunt alternatiuē: licet verba nō
concernant partem, sed iudicem: nihilominus ex quo
concernunt vtilitatem priuatam, optio eligendi alterū
non datur iudici, sed parti ratione prēdicta. quod sin-
gulariter no. Pro limitatione eorū, quā no. gl. in. c. a cra-
pula. de vi. & ho. cle. in. c. fraternitatis. xxxij. di. & c. si-
cut. de iudē. & l. quicunq̃. C. de ser. fugi. Sic etiā limitat
Bart. in. l. ij. ff. de effra. & ea, quā dixi in. c. inter cetera.
de resc. vbi tetigi regulariter, cui datur optio: cum iu-
ra alternatiuē loquuntur. ¶ Prēdicta procedunt, quan-
do agitur reali: si verō lit. contest. reus est contumax in
actione personali: credo quod competunt etiam tria re-
media. Primum, vt absens capiatur cum familia. arg. in
d. l. consentaneum. intelligendo, q̃ loquatur in actione
personali: vt aliqui ibi voluerunt intelligere, vel per ar.
a simili: vel a maiori tate rationis intelligendo, q̃ loqua-
tur in actione reali. Nam si tunc potest capi, quando
persona non est obligata: fortius in personali, vbi con-
tenditur personam esse obligatam. Facit quod in simili
not. Ioan. Andr. in. c. dispendia. de rescript. lib. vj. in no-
uel. in materia seu articulo extensionis. ¶ Secundum re-
medium est, quod detur actori vera possessio alicuius
rei debitoris pro modo debiti declarati: ita quōd incō-
nienti interponatur secundum decretum: & hoc ope-
ratur fundamentum iudicij: scilicet vera litis contest.
quē iam interuenit & maior contumacia, quā commi-
titur post lit. contest. Et pro hoc vide. d. l. consentaneū.
& secundum hanc distinctionem posset intelligi. c. quo-
niam. §. fi. vt lit. non contest. dum dicit passum missionē
in personali, audiendum secundum quod ibi dicitur, in
§. prēcedenti. sed in §. prēcedenti dicitur q̃ li. quasi con-
te. datur in reali vera possessio: ergo idem dicendum in
personali. vt facta conte. detur vera possessio per secun-
dum decretum: vt sic missus non audiatur: nisi post exi-
tum causē. de quo tamen remitto ad ibi plenē no. & fa-
cit quod le. & not. in. l. fulcinius. §. fi. ff. ex quib⁹ causis in-
pos. ea. Et an his casibus debeat fieri summaria cogni-
tio ante interpositionem decreti: remitto ad no. in. d.
c. quoniam. ¶ Tertium remedium est: vt procedatur
ad diffinitiuā, si causa est liquida: vel liquidari possit.
Et intelligo, q̃ optio detur per rationes superius di-
ctas actori. ¶ Sed diceres, ad quid sit ista distinctio, si
liquet vel liquere posset. & c. cum semper liqueat. Aut
enim actor probauit, & liquet pro eo: aut non proba-
uit, & liquet contra eum: quia actore nō probante reus
debet absolui, etiā si nihil præsiterit. de iureiur. c. fi. So-
dic. q̃ quicquid sentiat hīc Inn. q̃ cōtrariū procedit quā-
do actor habuit omnes dilatiōes ad probandū: ita q̃ fe-
cit quicquid potuit, & reperit postmodū eū nō probaf-
se: secus vbi propter cōtumaciā partis aduersē nō rece-

¶ Tanquā. Adde
Alex. consil. xxx.
iij. lib.

¶ Imploret a par-
te. No. limitationē
ad gl. c. ficut, de Iu-
da. Andre. Barba.

¶ Dic, q̃ sic. Adde
Ro. consil. §. allega.
cxxxij.

SEBA. SAPIA.

¶ Multa remedia.
Vide Felj. in. c. iter
ceteros. col. j. ver.
sexta restrictio. §.
de resc. vbi refert
Abb. hic. & idē Fe-
li. refert in. c. sunt
Iudxi. j. de iud. cir-
casin.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

pit omnes dilationes iuridicas: quia fortè multa potuif
set probare per reum, si fuisset præfens. Tūc enim pce-
di debet ad alia remedia superius recitata. & de hoc dixi
s. in. c. j. & no. Bar. in. l. properandū. C. de iudi. & hoc sen-
tit Ioan. Cal. hic. ¶ Venio ad secundum membrū, qñ lis
est quasi contestat. & tunc dico, quod competunt acto-
ri duo remedia. Primum, vt petat illū realiter capi post
quā solenniter est conuicta eius cōtumacia. ar. in. l. con-
sentaneum. & q ipse sentit Bar. & per eūdem in. l. cū eo
ff. ad leg. lul. pecu. Secundū remedium est, vt petat vera
possessio rei petite si agitur reali: vt. d. c. qm̄. s. q si super
vt lit. non conte. vel si agit personali detur possessio ali-
cuius rei debitoris pro modo debiti declarati, secundū
q. s. dixi in alio membro. Tertium membrū, vt petatur
diffinitiuā, non competit: ex quo verè lis non est conte-
sta. vt not. in. d. s. q si super rebus. & hic per doct. ¶ Ter-
tio membro principali, quando nō est lis aliquo modo
contestata: tūc in reali & etiam personali credo compe-
tere primū remedium: vt capiat contumax per familiā:
& sic citetur raliter. ar. in. d. l. cōsentaneum. & q ibi no.
Bar. ¶ Secundū remediū, vt i reali petatur remissio in
possessionē causa custodiā: non autem in veram: vt i. d.
s. in alijs. Et dic, vt ibi: posset tñ esse tanta contumacia,
q iudex posset decernere: vt interim lucretur fructus.
per. l. fulcinius s. fi. ff. ex quibus cau. in pos. ea. dixi in. d. c.
qm̄. In personali verò procedet: vt no. in. d. c. qm̄. in fin.
¶ Tertium remediū de quo. s. vt procedat ad diffinitiu-
am regulariter non competit ex quo lis non est conte-
sta. dixi regulariter: quia quandoq potest i cā beneficia
li: de quo dic, vt in. c. j. de eo, qui mit. in pos. li. vj. & i qui
busdam alijs, de quibus in cle. dispendiosam. de iudi.
Item potest iudex ex officio suo excommunicare cōtu-
macē, si videt istam pœnam magis timeri: vt. d. c. qm̄ i fi.
non tamē puto, q pars possit hic petere: quia cum pro-
feratur loco mulctæ nulla actio ad hoc competit parti:
iuxta no. per Bar. in. l. iij. ff. si quis in ius vo. dixi in. c. j. de
iud. quod credo procedere, nisi causa sit talis, in qua nō
habet locum missio: per. c. tue. vt lit. non contest. Nam
tunc pars posset conqueri, si iudex non excommunica-
ret: quia videtur tunc denegare iustitiam. & vide quod
ibi no. Et per hoc habes expeditum latius, q alibi modū
& practicā procedendi contra absentem cū agitur ci-
uiler: si autem ageretur criminaliter. ^a dic, vt no. per gl.
& doct. in. c. veritatis. j. eo. vbi dicam. & iij. q. ix. in sum.
Et de materia huius gl. vide per Spe. i. ti. de cōtu. s. seqf.

SVMMARIVM.

- 1 Exceptio peremptoria opposita à reo post fundatam intentionē
actoris, si non est probata: vt hic dicitur: condemnatur reus
in expensis: vel alio modo ad arbitrium iudicis: ipso nō exi-
stente soluendo: & idem in exceptione dilatoria. nu. 10.
- 2 Iudex potest ex officio suo statuere terminum partibus ad pro-
ducendos testes.
- 3 Exceptio peremptoria, quo casu potest opponi post publicatas at-
testationes.
- 4 Nolo & non volo, an denotent præcisè contemptum & resi-
stentiam.
- 5 Pœna pecuniaria applicanda etiam parti, resoluitur in corpo-
ralem, quando debitor non est soluendo.
- 6 Excipiens, si non probat, semper condemnatur in expensis. nu.
10. Sed an statim: vel expectata diffinitiuā distingue: vt in
fra. numero. 11.
- 7 Sententia super principali petita debet certa: sed super accesso-
rijs, potest esse incerta.
- 8 Sententia super expensis, valet etiam non declarata quantita-
te expensarum.
Sententia lata sub conditione valet, licet sit præter ius.
- 9 Exceptio quasi peremptoria est, quando opponitur cōtra testes.
- 12 Contumax, an sit condemnandus in expensis, non expectata
diffinitiuā in fine causæ. nu. 33. & 35.

- 13 Intentio actoris, quinque modis dicit fundari. de quibus in glo.
- 14 Cōdemnatio expensarum indistinctè fit propter contumaciā nō
comparentis etiam, quod iustam causam habuerit litigandi.
numero. 15.
- 16 Iudex potest simul contumacem condemnare in expensis: &
contra eum missionem facere.
- 17 Contumax citandus non est in condemnatione expensarum ra-
tione contumaciæ suæ.
Contumax in vno articulo, est citandus in alio.
- 18 Cōdemnatio expensarum, an fiat indistinctè rōne cōtumaciæ,
siue procedatur, siue non contra ipsum contumacem?
- 19 Contumax potest condemnari in expensis, & in omnibus dā-
nis, quæ sustinuit præfens ratione contumaciæ.
- 20 Contumax licet in causa obtineat: & non probas exceptionē
ēt obtineat adhuc nō euitabit cōdēnationē expensarū rōne
contumaciæ: vel exceptionis non probatæ.
- 21 Iuramentū calumniæ non excusat victū à condemnatione ex-
pensarum.
Probatio manifestissima, non causatur ex iuramento partis.
- 22 Quædam iustæ causæ litigandi, non excusant à cōdēnationē ex-
pensarum.
Honestæ & religiosa persona præsumitur habere istā causam
litigandi.
Causa absolutionis ab expensis, an debeat poni in sententia.
- 23 Habens iustam causam litigandi, in aliqua parte iudicij, & in
aliqua non: an excusetur ab expensis?
Cōis opi. doctorū inducit iustam causam litigandi: item opi. sin-
gularis alicuius doctoris, quæ sit probabilis. nu. 26.
- 24 Cōdemnatio expensarum habet etiam locum, dum agitur cri-
minaliter.
- 25 Succumbes in causa appellationis, an & quando condemnatur
in expensis: tam si succumbat appellans, quā appellatus: tam
ab interlocutoria: quā à diffinitiuā.
- 27 Cōdemnatio expensarum quomodo fiat, si in parte quis obti-
neat, & in parte nō: tā in prima cā quā in cā appellationis.
- 18 Cōdemnatus in expensis: quas expensas tenetur restituere.
- 29 Cōdemnatus in expensis: quando teneatur reficere illas expē-
sas, quas fecisset aduersarius, si non habuisset aduocatū gra-
tis, vel si non litigasset per se. nu. 30. Et an teneatur præsta-
re expensas cibariorum. nu. 28. in fi. nu. 31.
Quo iure, vel actione petuntur tam expensæ factæ ante, vel post
litē contestatam: quā etiam expensæ contumaciæ.
- 34 Iudex non tenetur victū cōdēnare in expensis: nisi fuerit petitiū
totū à parte, pōt tamē ex officio, si vult: & si iudex cōdēna-
uerit, pars quæ hoc non petijt, non poterit appellare.
Statutum imponens pœnam iudici non terminanti causas in-
tra tantum tempus: debet intelligi, si pars hoc petijt.
- 35 Cōdemnatio expensarum tā respectu contumaciæ, quā victo-
riæ exceptionis non probatæ, an fieri possit etiam post latam
diffinitiuā.
- 36 Interlocutoria, an possit reuocari per iudicem non citata par-
te, in cuius fauorem fuit lata.
Expensæ factæ quomodo probabuntur.
- 37 Promittens cum iuramento stare assertioni victoris improban-
tis expensas, vel huiusmodi: an obligetur, quod non possit
reuocare?

CAP.

V.

Inem. ¶ Qui fundata intentione
actoris peremptoriam obij-
cit, & acceptis inducijs defecit in proban-
do, punitur in expensis: quia dolosus præ-
sumitur. hoc dicit secundum Ioan. And.
posset tamen latius summari secundum eum sic. ¶ Qui
fundata intentione actoris exceptionem obijcit, & c. vt
sic includat, quasi peremptoria exceptio & dilatoria eo
casu: quo probatur, vel proponitur post lit. conte. vt pa-
tet de off. deleg. c. insinuāte. hoc tñ indistinctè mihi non
placet: vt hæc Decre. per omnia habeat locū i quasi per-
emptoria

ZACHARIAS.

- a ¶ Si autem ageretur
criminaliter. Dic vt
per Bar. consil. suo
quod incipit: à dño
Cy. de Bononia, &
per Paul. de castr.
consil. xxxj.

emptoria, vel dilatoria: vt j. subijciam. & primum summarium Io. An. est nimis generale in fin. Item non facit mentionem de alio requisito per tex. ad hoc, vt fiat hæc condemnatio: scilicet quando incontinenti nō vult, vel nō pōt probare. vñ scias, q̄ hoc cap. legitur tripliciter: vt j. videbis: quarū duæ lect. sunt magis cōes: sed secūdū vnā quæ placet mihi summo sic. ¶ Qui fundata intentione actoris exceptionē peremptoriā obijcit, quā non probat incontinenti, sed accepit inducias, si defecerit i probando, cōdemnat incontinenti diffinitiuā nō expectata in expensis ac soluere cogitur: q̄ si non potest, punietur in corpus secūdū arbitriū iudicis. hoc dicit notabiliter iste tex. Et est casus singularis & nouus secūdū qd̄ infra intelligo. Pro hoc facit verbum statuimus positum in tex. q̄ ius nouū inducit, iuxta no. in. c. decernimus. C. de iudi. diuidit. nā primò præmittit constitutionis duas causas generales. Secūdò cōstitutionē submittit, ibi: *præsentia*: adiiciendo aliās causas constitutionis speciales: quarū vnā interfert in ipsa constitutione, ibi: *quia frequenter*. ¶ Casus literalis. Quidam malitiosè fundata intentione actoris, vt negotiū differretur: opponebat exceptiones peremptorias. Papa volens obuiare malitiæ istorum præsertim cū de beneficijs ecclesiasticis litigabat, statuit, vt postq̄ aliquis intentionē suā probauit, si altera legitimam exceptionem opponat, quā nolit, aut non possit incontinenti probare: si defecerit in probando cōdemnetur alteri parti in expēsis propter hoc factis ab eo tēpore, quo recepit inducias ad exceptionē probandā: & si soluendo nō fuerit aliās ad arbitriū discreti iudicis puniat: vt hoc saltē terrore perterritus, in grauamen alterius falsas exceptiones opponere nō præsumat: quia frequenter ad impediendū, vel differendū processū hmoi exceptiones per excogitatā malitiam opponuntur. Ber.

2 ¶ Not. j. iudicem debere laborare ad imponendū finē litibus: & ne partes vexentur laboribus, & expēsis. & facit iste tex. vt iudex possit ex officio suo terminum statuere partibus ad testium productionem: de quo vide bo. gloss. in. c. licet j. de proba. & ibi dicam latius. Sed citare nō pōt partes, nec aliter cōpellere ad prosequendum. l. ad peremptorium. ff. de iud. & quod ibi no. per Bart. & in. l. iij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. inf. & quod no. Inn. in. c. ad nostrā. ij. de iureiur. nisi cā sit publici iuris, vel aliter priuilegiata: vt in. c. oblatē. de appell. & in cle. quandiu. e. tit. & q̄ no. in. d. §. hoc autem iudicium. & dic, vt plenē no. & aliquid tetigi in. c. j. §. de iud. ¶ No. scūdò, q̄ vacatio diuturna beneficiorū, est valde ipsis beneficijs damnoſa. pro hoc. c. ne pro defectu. de elec. & c. cū inter vniuersas. eo. ti. & optimè. c. de multa j. de præben. vbi puniuntur de suo non prouidens beneficijs vacantibus de iure. vñ in istis causis debet iudex ex officio partes cōpellere ad prosequendū ius propriū: vt in iuribus §. allegatis. in primo no. ¶ No. iij. duo requisiti ad hoc, vt dispositio huius cap. habeat locum. Primò vt fundata intentione actoris obijciatur exceptio. Secūdò q̄ ad ipsam probandam non se obtulit incontinenti: sed voluit habere inducias. altero ergo deficiente: vt quia exceptio non fundata intētionē actoris, vel statim assumpsit onus probandi, cessat poena huius Decr. & sufficere debet actori prouisio iuris communis. s. vt fiat condemnatio. in fi. causæ per regulam victus victori. & c. de poenis vt calūniā. & hoc apertē sentit Io. An. super tex. post Gul. Na. Egi. & Pe. quod bene no. pro intellectu eorum quē j. subijciam in examinando intellectum. c. ¶ Item

a ex hoc, & tex. no. peremptoriā exceptionē^a posse obijci, & probari etiam postq̄ actor fundauit intentionē suam: & sic post publicationem attestatiōnū sup̄ principali: aliter publicatione non facta, non posset constare, an actor fundauerit intentionem suam. concor. c. de testi. & c. fraternitatis j. de testi. & c. cū Io. an. de fi. instr. &

l. per hanc. C. de temp. ap. qd̄ intellige & restringe, quando est talis exceptio, q̄ directē non cōtradicit intētiōi actoris, sed est compassibilis cum facto principali: puta probasti fundum per me possessum esse tuum: ego volo nunc probare, quod præscripsi. vel probasti me debitorem tuum in mille: nunc ego volo probare pactū de non petendo, vel liberationem per acceptilationē post eā secutam, & idem in similibus. His enim casibus non est timor subornationis testium: & sic non obstat publicatio: secus dicit, qn̄ proponitur peremptoria incompassibilis cum facto principali: vt quia volo probare, q̄ non mutuaſti, vel fundum non esse tuum: tunc enī post publicatas attestaciones non admitteſ volens probare directē contrarium, b propter timorem subornationis & suspicionem: vt in cle. ij. de testi. & no. in. c. fraternitatis. præalleg. Et hoc casu intelligo gl. in. d. l. ij. C. sentent. rescin. non poss. quē negat peremptoriā posse proponi fundata intētiōe actoris. Et de hac materia vide quod plenē dixi in. c. j. de ord. cog. per quē decido aliqua tacta

4 hūc per doct. ¶ No. q̄ verbum nolo, c non denotat sēper præcisē resistētiā & contemptum. Hūc enim secūdum Io. an. contemptum non importat. vnde debet exponi nolit. i. non vult. & credo docto. hāc expositionem facere: quia si præcisē nollet probare incontinenti, vbi posset, non debet admitti, seu exaudiri petendo iducias quia esset præsumptio calūniæ cōtra eū. facit quod no. Inn. in. c. post electionem. de concess. præben. sed per verbum non volo: denotatur contemptus & præcisā resistētia: vnde verificari in eo potest, quē habet probationes sed nō in promptu: verum est enim istum dicere nō vel le nunc probare. sed non est verum dicere istum nolle: quia præcisē non resistit, seu contemnit. & de hoc vide bo. gloss. in. c. ij. de spon. & per Ioan. Andr. in. c. prudentiam. §. extra. s. de off. deleg. super ver. non velit. hoc no. pro statutis. & vide quod in simili no. i. l. qui se patris. C. vnde liberi. & in. l. filij mater. §. ff. ad Tertul. ¶ Not. vltimò ex fi. tex. & tene menti hunc tex. contra opi. quorundam dicentium commutationem poenæ pecuniariae ad corporalem non fieri: nisi quando pecunia veniebat applicanda fisco: vt no. per Innocen. in. c. odoardus. de sol. Hūc est enim rotundus tex. i contrariū: & plus pbat hæc litera: videlicet hāc cōmutationē posse fieri nō solum cū in pecunia soluenda est poena ex parte vtriusque: sed etiam cum ex parte rei est poena, & ex parte actoris debentis recipere est interesse. Nam actor petit hūc expēſas, non vt poenam: sed vt interesse. Reus verò bene soluit vt poenam: quia ipse non habuit illam pecuniam: secus dic, vbi pecunia soluenda non ex poena etiā ex parte rei, qui soluendo non est: quia tunc non fit cōmutatio, sed expectatur reus, qui non est soluendo, donec peruenerit ad pinguiorem fortunam. Et sic intellige. d. c. Odoardus. & in. l. nam is. ff. de dolo. de quo vide not. in dictis iuribus. & xij. qd̄. vj. cap. si res. & in iurib⁹ hūc allega. in gloss. vlti. ¶ Quia gloss. magna intrat materiam expensarum satis prolixam prius non examinato intellectu cap. ideo non sequor more solito prius ordinem gloss. sed pro intellectu capi. oppo. videtur enim quod hoc cap. de nihilo seruiat. ¶ Cū deficiens in exceptione semper sit cōdemnandus in expēſis. de rest. spol. c. frequens. & de exceptio. c. pia. lib. vj. Ad idem videtur tex. de iure ciuili: maximè secundum lectū. Bart. & quorundam aliorum in. l. non ignorat. C. de fruc. & li. expē. Item regula vtriusq̄ iuris habet victum victori in expensis condemnandum. de poenis. c. vt calūniā. & l. eum quem temerè. ff. de iud. Solu. hoc. c. legitur hūc tripliciter per doct. nostros. Primus intellectus minus dubitabilis est: vt condemnatio de qua hūc fiat in fine litis. Sed Inno. hunc intellectum nō admittit. q̄ scdm̄ eū hæc lra nō p omnia hūc intellectū patit. Sed tenendo hunc

ZACHARIAS.

a ¶ Peremptoriā exceptionē. ad de Lāfran. de Oria. in. c. quoniā cōtra. §. dilaciones. ver. quēdā sunt peremptoriæ. circa pri. & ver. sed est aduertēdū. j. de proba.

b ¶ Directē cōtrariū. Ad de Roma. cons. cccclxix.

SEBASTIANA. SAPIA.

c ¶ Nolo. Quæ differentia sit inter verbum nolo, & nō volo. tradit Alexā. i. l. qui se patris. vbi videt velle contrariū eius, q̄ dicit Abb. hic vult etiam, q̄ p verbū nolo, inducatur expressa resistētia: per verbū non volo, denotet simplex impotētia vt si dixero, dormiēs non vult legere. i. non potest legere.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

intellectu dices tu, de quo seruit nobis hoc. c. cu regu-
lariter victus victori. & c. respondeo, quia seruiet eo ca-
su: quo reus per alias exceptiones obtineret absolutoria
quo casu licet actor veniat sibi condemnatus in oib us ex-
pensis cause: tñ ipse reus condemnabit sibi in expensis fa-
ctis circa illa exceptionem, vt hic. Et per hoc limitabit
illa regula, victus victori & c. qñ iste intellectus sit ver⁹
& notabilis in se sic declaratus. licet doc. non declarent.
Imo Io. an. expresse dñat, dicendo illos maledicere. Sed
certè, vt dixi intellectus in se est verus notabilis: tamen
dico non congruere huic literæ qm hic nulla fit mentio
de diffinitiva. Item tex. pñsupponit posse contingere istu
nō esse soluendo. Aut ergo obtinebit in cā: & satis erit
soluendo, maximè cū obtenturus sit condemnationem
expensarū in tota cā. Aut succumbet in cā principali: &
tūc venit cōdemnandus simul in oib us expensis: per il-
lā regulā, victus victori. & c. Itē si fieret ista cōdenatio
in fi. eo casu, quo obtineret in principali: tex. nō manda-
ret cōdenationem fieri. Sed q ista expensæ factæ in hac
exceptione deducerentur de cōdenatione fienda super
tota cā. Sicut in simili dicit. C. de iud. l. properandum. §.
& si quidem. & no. in. c. calūnia. j. de pe. Iō fortè dñt secū-
dus intellectus, vt ista cōdenatio fiat incontinenti, cū
reus deficit in probanda exceptione. Hunc intellectum
tenuerūt quidā: vt hic refert Inn. & placet Host. & Ioā.
An. fatef tamen Host. q in datione termini iudex com-
minabitur cōdenationē expensarū in cā, in qua defece-
rit. & iste secundus intellectus est satis notabilis in se: &
placuit do. Ant. dicenti hāc practicā seruari. ¶ Sed dice-
res tu secūdū hunc intellectū inutile & superflū fuit
remediū huius cap. Nā ex quo tex. pñsupponit fundatam
esse intentionē actoris: & exceptionē per reū propositā
non esse probatā, statim deberet fieri cōdenatio in prin-
cipali: & consequēter ad expensas totius causæ: ex quo
reus venit cōdenandus in expensis totius causæ ad quid
valet prouisio huius cap. Sol. hic, vt dicit Io. an. hic i alia
parte. f. super verbo cōdenatur: q pōt esse vtilis hāc p-
uifio, si cōtingeret reū, qui deficit in peremptoria pro-
banda proponere aliā & probare. & sic obtineret abso-
lutiōem super principali. Item valet hęc prouisio acto-
ri: vt obtinebat nūc cōdemnationem, ne fortè in prin-
cipali nō fieret condemnatio expensarū pro eo, fortè p-
pter contumaciam suam, vel aliā probabilē causam: iux-
ta no. in. d. c. calūniā. Et dic, vt i materia dices: & sic ha-
bes declaratum secūdū intellectū. ¶ Tertius intellectu⁹
est vt statim proposita exceptione fiat cōdenatio ad ex-
pensas faciendas sub conditione, si tñ defecerit in ea p-
bāda. Hāc lec. placet Innoc. & apertè sentit gl. in ver. cū
acceptis. & satis huic intellectui litera ista consonat: vt
sic ad terrorem rōne præsumptæ malitię: cū excipiat fū-
data intentione actoris, fiat illico cōdenatio. ¶ Sed hāc
le. patit multa cōtraria. Primò, qā fertur sententia sine
certa quantitate: cū expensarum quantitas non possit ef-
se certa tempore sententię datæ: cū nondum sint factę:
& sic ob. C. de sen. quę si. cer. quanti. per totum. ¶ Secū-
dum cōtrarium est, q hoc casu iudex se intromitteret
de tractu futuri temporis cōtra. l. j. ff. de vsu. & de sent.
excō. c. Romana §. caueant. Tertium contrarium & ini-
quitas est, qā fert sentētia sub conditione: cōtra id, q ha-
bet. ij. q. vj. c. biduum. ¶ Sed his non obstantibus refi-
deret Inn. in hac tertia lec. respondens ad contraria. Pri-
mò ad primum, q istud est speciale in odium proponē-
tis tardē exceptionē. Vel cōtrarium procedit, quando
expensę peterentur principaliter: secus si accessorie. q. d.
q super principaliter petito, sententia debet esse certa:
sed super accessorie potest esse incerta. Vide plenè per
Inn. in. c. tāta. j. de excēf. Prela. ¶ Et plus dicit hic Inno.
q semper super expensis sentētia potest esse incerta i isto
mō, videlicet cōdemnamus talem talē tali ad expensas,

quas fecerit, vñ quas probabit se fecisse per. l. terminato.
C. de fru. & lit. expē. & c. auditis. de procu. Et dic, vt ibi
no. & per Io. an. in. c. j. j. de sequef. & scio. §. plenè dixisse:
sed nō recordor nunc de specifico loco. ¶ Pro secūdo
cōtrario superius formato remittit Inn. ad no. in. c. audi-
tis. de procu. & dic, q procedit vbi non subest cā de pre-
sēti: vt. d. §. caueāt. ¶ Ad tertiū cōtrariū dicit Inn. q se-
tētia ferri sub conditione, nō est cōtra ius, sed pter: vt. ij.
q. vj. c. biduū. vñ tenet snā, licet sub cōditione lata: b vt
ibi. Itē hoc fuit statutum hic ppter lites abbreviandas.
Et per hāc habes declaratos intellectus hic per doct. ta-
ctos: sed per prædicta oīno filēt cōtraria, q supra i prin-
formaui cū idem videat esse in qualibet exceptione: &
tñ iste tex. videref induxisse hāc specialitatem in perem-
ptoria exceptione: dum dicit fundata intentione acto-
ris. & c. Host. supplet ad ista verba fundata intētiōe a-
ctoris. & c. maximè. ¶ Dicēs, q licet per ista verba vi-
deatur hāc cōstitutio loqui lit. contest. tamen ex mēte
idem est etiā lit. non contesta. secūdū eum. & sic sentit
hanc Decr. habere locū etiā in dilatorijs. Idem Lan. Tā.
Vin. Gul. Na. & Inn. & sic seruat curia: vt no. Gul. i Spe.
de expen. §. iuxta. & ver. sed nunqd deficiens. & de mate-
ria huius gl. e. ti. §. nunc videndum. & §. de expensis. post
princ. & per Host. in sum. huius ti. sub rubr. de contu. §.
qua pœna afficiat. & vide q no. Spe. e. tit. §. j. ver. expen.
& §. postremò. ver. ex præmissis. post Inno. Itē, q habeat
locū in dilatorijs simpliciter tenet Pau. de Lea. Et idē di-
cit in oib us exceptionibus nullitatis, vel falsi procurato-
ris, vel falsæ probationis. de proc. in nostra. & qd not. in
c. exceptionē. de exce. ¶ Sed gl. hic in ver. moderatas sen-
tit oppositū, vt non habeat locū in dilatorijs. Idem sen-
tit Io. an. super tex. requirit em duo. vt. §. dixi in vnō no-
tabili. videlicet vt excipiat fundata intentione actoris:
& q non velit incōtinēti probare. d. Ant. dicit posse di-
stingui, q si dilatoria proponat lite. cōtest. in casu, i quo
fieri pōt: iuxta no. in. c. insinuante, de off. dele. & in. c. ex-
ceptionē. de except. & nunc locum habeat hāc decre. se-
cus in dilatorijs, quę proponunt ante lit. cōte. d per quę
concludit hāc Decr. non hñe locū in peremptoria, qñ
pponit in vim dilatorię. ar. de li. cōte. c. j. li. vj. Sed certè
hāc dicta pria frōte vident cōtra illud. c. pia. & frequēs
prealle. vbi in dilatorijs, quę pponunt an lit. cōte. fit cō-
demnatio expensarum incontinenti: cū pars deficit i p-
bando. Item contra dicta Legistarum in. l. sancimus. C.
de iud. & l. non ignorat. C. de fru. & li. expen. Et per hoc
patet materiam huius cap. valde intricatam, & minimè
per doctor. declaratam. Sed ego Deo authore & pro-
pitio credo posse omnia prædicta reducere ad concor-
diam, & dare verum intellectum ad hoc cap. & ponere
rationem decidendi in hoc, & in his, quę videntur con-
traria. ¶ Dico ergo ponendo in hac materia duas con-
clusiones. Prima, quòd in omnibus dilatorijs, seu quasi
peremptorijs: vt in exceptione contra testes: iuxta not.
per gloss. in. c. ex parte Adē. de test. & in. c. j. de excep. &
quibuscunque alijs cuiuscunque sint naturæ nō concer-
nentibus merita negotij principalis, debet deficiens in
probando in expensis condemnari non expectata diffi-
nitiva. Probatur hoc per iura superius allegata: dum nō
ex aliqua legitima causa non excusetur: iuxta ea, quę in-
fra subiicientur. Nec in istis procedit propriē dispo-
sitio huius text. per ea, quę statim subiiciam. Probo præ-
dictam conclusionem ratione ista. In istis dilatorijs fe-
renda est sententia. de iudi. capit. exhibita. & plene not.
in capitu. primo de ord. cog. meritò debet subsequi con-
demnatio expensarum tanquam accessoria, ad istam sen-
tentiam. argu. regulę, accessorium. de regulis iuris libro
sexto. ¶ Hinc est, quòd iudex non expectata diffiniti-
ua condemnat contumacem in expensis: vt in. c. j. de do.
& contu. lib. vj. & c. quoniam §. in alijs. vt lit. non conte.
l. sancimus

- a ¶ Esse incerta. Ad-
de Alex. cōfi. xxx-
viij. n. lib.
ZACHARIAS.
Adde Lanfr. in sa-
pe alle. c. qm cōtra
tra. §. expensę. circa
fi. nu. xviij. ver. qp-
pe vnū. & ibi remis-
in apost. Celsi. j. de
proba.
- b ¶ Conditione lata
Adde Alex. cōfi.
lxxij. iij. lib.
- c ¶ Lite non contes.
Adde videndum.
Cal. cōfi. j. hic eo. ti.
- SEBA. SAPIA.
- d ¶ Ante litē cōtest.
q qui succubuit su-
per aliq iudici, vel
emergēti ailit, con-
te. debeat i expēfis
cōdenari: tenet Bal.
in. l. generaliter. §.
de his de præsentia-
bus. C. de reb. cred.
& in auth. generali-
ter. C. de epis. & cle-
ri. Bal. & Sal. in. l. fa-
cimus. C. de iu. las.
in. l. properandum.
§. si autem alteru-
tra. eodem tit.

1. sancimus. C. de iud. cum multis similibus: quia contumacia, nō propriē cōcernit merita negotij, sed ipsum p̄cessum. Fateor tamē, q̄ si iudex nō cōdemnaret: in fine causæ non possit cōdemnare: vt apertē sentit Io. An. in c. sape. j. de app. Itē in istis accessorijs durat iudicis offm̄ post sententiā diffinitiuā, per totā illā diem: vt in c. cum appellationibus. de app. li. vj. & l. Paulus. ff. de re iudic.

¶ Secunda conclusio est, q̄ in peremptorijs exceptionibus cōcernētibus propriē merita causæ principalis, nō fit regulariter cōdenatio expensarū: sed expectat & fit in ipsa diffinitiuā. ^a Rō huius conclusiōis est: quia super istis peremptorijs non pronuntiat expresse: sed sup̄ p̄cipali: vt in d. l. ij. C. de or. iud. & l. quoties. C. de iu. No. plenē in c. j. de or. cog. Iō non fit regulariter hīc cōdenatio expensarū: cū sit accessorium ad ipsam pronuntiationē. Cū ergo pronuntiatio fiat super diffinitiuā, satis est cōdenationē expensarū facere, etiā i ipsa diffinitiuā. Hāc regula singulariter limitat per istum tex. vt duob⁹ concurrentibus, de quibus in tex. vt quia obijciatur fundata intentione actoris. Item, q̄a incontinenti nō assumit onus probandi, sed requirit dilationes: debet fieri cōdenatio nō expectata diffinitiuā. Et hoc iudicat de nouo istud cap. & sic non debemus recedere à verbis tex. cum recedamus per hoc à regula prædicta. & requirunt illa duo: quia illis cōcurrentibus occurrit, & oriū p̄sumptio malitię. Illis ergo cessantibus stabimus in priori regula. ar. in l. p̄cipimus, in fi. C. de app. Et posset attendari, q̄ licet iudex teneat cōdemnationem facere concurrentibus istis duobus, de quibus in litera: vt satis colligitur ex ea: tamen vbi ista nō cōcurrunt: licet iudex nō necessitet: pōt tñ si vult cōdenationē facere: ex quo deficit in probanda exceptione: & sic potest saluari dictū Bar. & illorū in l. nō ignorat. p̄alleg. pro hoc adduco hanc rationem. Sicut enī iudex non tenet pronuntiare expresse super peremptorijs, tamen potest, si vult: iuxta no. in d. c. j. de or. cog. ita pōt & de expensis condemnare: cū veniat accessorie ad ipsam pronuntiationē: nec ps de hoc potest conqueri. ¶ Ex p̄dictis habes oīa declarata & denudata: & quid opere dispositio huius capit. dico, q̄ poterit praticari secūdu & tertius intellectus licet secundus sit magis planus & equus: tertius verō est aliquantulū rigorosus. tū propter contraria supra formata: tū ex quo iuridicē pars potest opponere perēptoriam: hoc tempore non debet pati hanc cōdemnationē saltē diffinitoriam anteq̄ reperiat in culpa. arg. in l. grachus. C. de adult. & xxiiij. q. iij. c. qui peccat. Consilium ergo do ad euitandam dispōnem huius cap. vt ante fundatam intentionē actoris reus proponat suam perēptoriam: iuxta ea, quæ le. & no. in l. si quidem. C. de except. sed non probet, nisi fundata intentione actoris, si est talis quę probari possit publicatis attestatiōibus iuxta ea quæ superius dixi. Non enī cōmodē facit prius p̄bādo quia posset superfluo onere grauare: cū fortē actor defecerit in probanda sua intentione: iuxta no. in c. de testibus. & c. j. de ordi. cog. vbi dixi: sed proponendo eam prius videtur tollere p̄sumptionem malitię, sup̄ qua se fundat hoc cap. & hāc bene not. quia alibi non reperies hanc materiā ita bene declaratam. ¶ Gl. iij. querit quot modis dicitur actor fundare intentionem suā: & rñdet, vt in ea. Ex qua no. bene quinq; modos fundandi seu probandi intentionem suam. ¶ Glos. v. colligit exceptionem peremptoriā posse obijci publicatis attestatiōibus. intellige hoc prout supra dixi in notabilibus. & ordin. cogn. c. j. ¶ Nunc venio ad gloss. magnam, quam diuido in octo partes. Primò nāq; querit, an cōdemnatio de qua agit hīc, habeat locum in opponente dilatoriam: Secundò an cōdemnatio expensarum in casu huius cap. vel quę sit in fine litis excusetur, vel vitietur propter iuramentū calumniæ. Tertiò an habeat locum cō-

demnatio expensarū in causa criminali. Quartò, an procedat in causa appellationis. Quintò, quæ & quales expensæ petantur. Sextò, quo iure petantur. Septimò, quādo & vsq; quo peti pnt expensæ. & de eis fieri cōdemnatio. Octauò qualiter probentur expensæ. ¶ Venio ad primum, in quo gl. distinguit: vt patet in ea. Tñ dic plenius & clarius: prout. s. dixi in examinando intellectum huius cap. ¶ T̄ Secūdo gl. querit, an in medio litis, vel in fine, debeat fieri indistinctē cōdemnatio expensarum: siue fuerit iuratum de calūniā: siue non. Item siue litigās habuerit probabilē cām litigandi, vel nō. Gl. in ver. sed expensæ. respondet, q̄ quædam expensæ p̄stantur propter contumaciā partis aduersæ: & illæ indistinctē p̄stantur qualēcūq; cām habuerit litigans, siue sit iurātū de calūniā, siue nō. & allegat iura. Aliæ verò expensæ quę p̄stantur, vel in medio, vel in fine citra casum cōtumaciæ euitant, vel subsistente probabili cā litigandi: vel si iuratum fuerit de calūniā: quia non est verisimile, q̄ calūniosē litigauerit contra iuramentum propriū & hęc dicit procedere etiam in casu huius. c. si tamē eū denter constaret de calūniā fieret cōdemnatio: q̄dam tamen contra: sed gl. in effectu sequit̄ primū. ¶ Cū hac secunda parte multa sunt examinanda, de quibus remittam ad loca sua. Primò nāq; quæro, nunq̄ fiet cōdemnatio expensarum rōne contumaciæ cōmissæ in prima vel secunda citatione. ^b Gl. hīc generaliter videtur permittere cōdemnationem. Io. An. clarius dicit non posse fieri ^c: & remittit ad no. in c. querelam. de proc. vbi cōit hīc tenet. & dic latius: vt ibi no. & vide gl. iij. q. v. i. sum. & c. e. ti. li. vj. hāc tamē oīa limita put notabiliter. j. c. p. xi. ¶ T̄ Secūdo queritur, an pro expensis p̄standis rōne cōtinacię possit fieri directa cōdemnatio: quidam, vt Io. And. refert dicebant, q̄ istæ expensæ peti non poterant directē, nec veniebant in cōdemnationem: sed debentur indirectē. s. si velit contumax audiri. Et p hoc no. istam particulam gl. & l. sancimus. C. de iud. & quoniam. s. in alijs. vt lit. non contest. Sed licet legistē de hoc dubitent: tamen certum est secundum Io. Andr. has expensas etiam in cōdemnationem venire. de procu. c. ij. & c. auditis. & j. c. proxi. in fin. & eod. ti. c. j. li. vj. Sed si facta esset missio in possessionem iudiciale: tunc verum est secundum eum, q̄ veniunt expensæ indirectē. s. si cōtumax recuperare voluerit possessionis commodum: & dic, q̄ veniunt in cōdemnationē: siue actor fuerit cōtumax: vt in c. j. e. ti. lib. vj. siue reus. vt in c. j. proxi. cum alijs iuribus superius alle. ¶ T̄ An autem possit iudex facere missionem & simul in expensis contumacię cōdenare. & videt q̄ sic. c. accedens. j. vt li. non conte. & c. veritatis. j. vide q̄ dixi i. d. s. in alijs. & tetigi post Ioā. de lig. in c. ij. s. e. vbi vide. ¶ T̄ Tertiò ad idē quærit, an in ista cōdemnatione expensarum, quę sit rōne contumacię sit contumax citandus. ^d Io. an. q̄ nō. & dicit hoc patere ex iuribus. s. alle. & remittit de materia ad not. per eū in c. calūniā. de p̄ce. Nec ob. secūdu eū, quod not. i. c. eum, q. e. ti. li. vj. in gl. antepe. vbi dicit, q̄ cōtumax i vno articulo, debet citari quo ad aliū articulū explicādū: q̄ illud procedit secūdu eū, si iudex vult procedere sup̄ negotio principali: secus si vult cōdenare in expensis rōne contumacię. Tu tene q̄ dixi in c. j. s. de iud. vbi plenē inuenies veritatē. Et ad materiā vide, q̄ no. Spe. in titu. de expens. fi. ver. vt aut. & per Cyn. in l. sancimus. C. de iu. & ibi Bar. alle. no. in d. c. j. dic, vt ibi. ¶ T̄ Quartò circa hanc particulam quæro: an hāc cōdemnatio expensarū rōne cōtumaciæ fieri possit indistinctē, siue pcedat, siue procedi nō possit abn̄te cōtumace. Compo. tenuit q̄ sic. vt refert gl. in c. j. de elect. li. vj. Io. an. ibi in nouella. & hīc fatetur hoc procedere in cōdemnatione fienda i fine litis: cū. s. contumax fuerit victus: & sic rñdetur ad rōnem cōpo. ibi positā in glo. sed nunc an finiam fieri

¶ In ipsa diffinitiuā. adde in hac materia videndū Fed. consi. cxxxix.

SEBA. SAPIA.

¶ Secunda citatio ne. vide Feli. in c. si quis Eps. col. ij. ver. qd i similibus. j. de accusatio. vbi pōit Ray. q̄ qui non cōparet in. j. citatiōe sed in secunda, cōdemnat in expensis. & limita, vt ibi per vide etiam Feli. i. c. quoniam colum. viij. vers. item nota. de probatio.

¶ Non posse fieri. Adde Bart. in d. l. non ignorat. de fructu. & litis expens. Andr. Barba.

SEBA. SAPIA.

¶ Contumax citandus. Vide post Bal. & Sal. d. l. l. sancimus. C. de iudic. colum. iij. ver. ij. q̄ro. Feli. in c. j. colū. v. ver. in cōdemnatione expensarum. de iudi.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Quæro. Vide late per. d. Iaso. in. d. l. properandum. §. finautē alterutra. colum. vj. verfi. sed nota diligenter, C. de iudi.

ZACHARIA S.

b ¶ An hoc sit verū. Adde Lanfr. in sepe. alle. c. qm. §. expēsa. nu. iij. ver. ex quibus infer. vbi concludit iuramentum calūniæ excusare à cōdēnatione expen. rōne præsūptę calūnię sed nō ratione præsūptę temeritatis. & ibi vide Celsum in apo. in ver. cōdēnationē, adducen- tē in fin. concor. & concludentem cū isto hic, quē ibi ad hoc allega.

Anto. Francif.

¶ An iuramentum calūniæ excuset ab expensis: dicas primō, q̄ excusat à præsūpta calūnia put iste dicit non aut ab euidenti calūnia: vt not. Bart. in. l. si quis repetere. in. §. stellionatus ff. ad Turpi. & in. l. qui solidum. in. §. et ff. de leg. ij. & voluit Bal. l. si tibi. C. de iura. cal. & in. l. ait pretor. in princip. 19 vbi et Alexā. ff. de iureiur. & p. d. Car. in clem. j. in. j. q. de re iur. Et ideo factis p̄batiōib⁹ & p̄ces- su publicato: cum possit litigās vide- re: an foueat iustā- tām, si persistit i li- te, dicit manifestē ca- lumniosē litigare, & debet in expen- sis cōdēnari. l. cū quē temerē. ff. de iur. Et hoc casu. nō ex- cusat ab expensis. Ita Bartol. in leg. j. in. §. si mul. ven. no. m. & l. j. ad tertu. idē do. Cyn. Bar. & Bal. in auth. generalit. C. de epi. & cle. gl. & Ange. i. authē. de iudi. in. §. oportet. & habet p Bar. in. l. properan- dū. in. §. finautem vtrāq. C. de iudic.

non debet. Et sic potest procedere dictum Spe. q̄ tenet contrarium in ti. de expen. §. iuxta. ver. qd si talis. & Cy. in sancimus. C. de iud. in. iij. q. pro & cōtra alle. c. repre- hēibilis. & c. sepe. de ap. videtur tamē Io. an. hoc vltimū limitare vt si nō procedat: licet procedi possit non ob- stet cōdēnationi expēsarū: per Decr. Nicolao. de ap- pel. & no. de renū. c. veniēs. in gl. sed nō videt in summa. Ergo videt velle Io. an. q̄ aut nō proceditur, licet proce- di possit: & pōt fieri cōdēnatio. Aut procedit, nō obstā- te absentia: & nō fit cōdēnatio rōne cōtumaciæ: sed po- terit fieri in fine litis, si cōtumax victus fuerit: quasi tūc fiat rōne iniustitiæ litis. ¶ Spe. tñ in. d. ver. distinguit in- ter citatū à iure, & citatū ab hoīe: vt primō casu nō fiat cōdēnatio expēsarū: nec debet pars mulctari: q̄ iudicē cōtēpsit, ex quo absentia nō ob. & ponit casum in. d. c. j. de elec. li. vj. Scdō casu dicit, q̄ nō fit cōdēnatio expēsa- rū parti: sed poterit mulctari p iudicē rōne cōtēptus. ar. i. l. vna. ff. si qs ius di. nō ob. q̄ duri⁹ agit cū ministro legis, q̄ cū lege. ff. de ar. l. Celsus. Refert tñ quosdā tene- re, q̄ et hoc casu fiat cōdēnatio expēsarū. de quo vide p Bar. in. d. l. sancimus. d. An. in effectu videt velle, vt i ci- tatiōe iuris nō fiat: sed in citatiōe hoīs tūc demū, cū prę- sens videt intētiōē suā frustratā ex absentia partis. qd satis puto fuisse de mēte Io. An. i illo mēbro, qm nō pro- cedat: licet ex natura causæ procedi possit. d. Car. videt sequi simp̄r dictū illi⁹ gl. & Cōpo. per rōnē suā. & alle- gat Bal. ad hoc in. d. l. sancimus. Ego puto equissimē di- stinguedū fore, tā in citatiōe hominis, q̄ iuris: aut pro- cedat in absentia, & nō habet locū cōdēnatio rōne cō- tumaciæ: q̄a apparet, q̄ per cōtumaciā suā nō fecit ex- pēsas frustra. ar. in. l. ij. ff. si qs in ius vo. i. fi. & facit quod no. gl. in. c. si j. e. in. c. j. e. ti. li. vj. Et si obtinebit, cōdēna- bi⁹ abns i oibus expēsis in. c. calūniā. de p̄ce. si verō abns obtinebit: tūc seruabit illud. c. calūniā. cū materia sua. Si verō nō procedat cōtra abntem procedi nō pōt: q̄a pro- batiōes pnt fieri sine eo: & tūc et non fiet cōdēnatio quia non interest pntis cōtumacē venisse. Aut nō pōt procedi ex defectu probationis, seu abntiæ partis: quia volebat sibi dare iuramētum de veritate dicenda super positionibus, vel causę decisum: & tunc fieri cōdē- natio. & hoc casu intelligo. c. j. prox. vbi procedi pote- rat contra absente: quia agebat de eiectione: & tñ fuit fa- cta cōdēnatio rōne cōtumaciæ. Ad prędicta vide bo. gl. in. c. cupientes. §. q̄ si per. xx. in ver. opponētes. de elect. li. vj. ¶ Vltērius & quintō grō^a nunqd rōne cōtuma- cię veniēt solū expēsa factę in lite: an veniāt etiā dāna, q̄ sustinuit pns. Cyn. in. l. sancimus. C. de iudic. Dicit qd veniunt oīa dāna, nō solū in rebus illata: & sic quę dimi- nuūt p̄moniu: sed etiā dāna lucri cessantis: vt quia p- pter litis assistentiam oportuit eum dimittere terras incultas: vel erat artifex & perdidit lucrum artis suę: & hoc per tex. illius. l. sancimus. quę mandat omnia damna refarciri. & idē. Pau. hīc. & d. An. idem in expensis rōne retardati processus: vt quia per dolū partis lis est vltra modum contracta. per. l. non ignorat. C. de fru. & li. ex- pen q̄ tenet Cyn. in. d. l. sancimus. & voluit Bar. in vtro- que casu in. l. j. ff. de ali. iud. mu. cā fac. sed in expensis rō- ne victorię, q̄ pręstant in fine non habetur ratio dāno- rum. Non enim veniunt iudicis officio: sed alia actiōne quia sunt extra litē: & iō iudicis officium se ad hoc non extendit: vt no. voluit gl. in pręalle. l. j. quę sequitur ibi Bar. & vide per Cy. in. d. l. sancimus. quod tamē limitat Bar. in. d. l. j. nisi sint damna personalia: vt quia propter assistentiam litis non potuit exercere artem suā. Ista enim non sunt extrinseca à lite. & idem tenet Spe. in ti. de expen. §. si. ver. quid si victor artifex. Quidam tamen vt Odo. in. l. sancimus. C. de iudi. & recitat Io. an. in ad- di. Spe. in pręalle. ti. videtur velle hoc restringere ad ex- pēsas, quas victus tñ ex artificio lucratus fuisset. alleg.

ff. de vfuris. c. qui semisses. & de rei ven. c. si res. Primum tamen dictum plus placet. ¶ Insuper quæro dicit gl. in hac particula, quod regulare est, vt in fi. litis victus vi- ctori cōdēnietur in expensis: quid si contumax in cā finaliter obtinuit. vel i forma huius ca. excipiens succu- buit: & postea in fine obtulit: nunquid recuperabit illas expensas, quas soluit ratione contumaciæ: vel quia exce- ptionem non probauit? Ioann. Andr. quod non: quia il- las soluit propter culpam suam: vnde sibi imputetur. de regu. iur. damnum. lib. sexto. & idem & clarius sequitur Specu. in titu. de expen. §. nunc. de expen. ver. ceterum. & Barto. in. l. si pignore. ff. de pigno. act. Facit quod no. tex. ibi in simili. & hac ratione puto, quod si contumax vel deficiens in sua exceptione non soluit adhuc expen- sas, quod i cōdēnatione fienda sibi debeant deduci il- lę expensę, quas debebat soluere. facit quod le. & not. in. c. calumniam. de pe. & l. properandum. §. si quidē. C. de iur. ¶ Principaliter gloss. voluit in hac particula, qd iuramentum calūnię in causa pręstitum excusat à cō- demnatione expensarum: nisi euidenter de calumnia pa- teat: an sit verum b insunt multę opiniones. Nam Ac- curs. in authenti. de iudi. §. oportet. l. qui solidum. §. etiā. de legatis secundo. tenuit idem quod ista gloss. & Bart. Brix. secunda quæstione secunda capit. in primis. & In- nocen. hīc pro hac opinio. facit quod non sequitur. Suc- cubuit: ergo calumniatus est. Nam sepe succumbunt ha- bentes iustam causam: ideo litis euent⁹ dicitur dubius: vt lege quod debetur. ff. de compen. & c. fraternitatis, de fri. facit capitu. secundo. & quod ibi not. de pur. vul. Non ergo probat hoc esse, q̄ ad hoc contingit abesse: vt lege neque natales. C. de probat. & de transla. pręla. c. ij. Cyn. & Petr. in authenti. generaliter. C. de Episcop. & cleric. dicunt quod hoc iuramentum non excusat nec ab expensis ratione calūnię: nec ab expensis ratione temeritatis: quia sententia facit præsūm, q̄ calumnio- sē litem mouerit. Bar. hoc tetigit in authen. generaliter pręalleg. & in. l. eum, quem temerē. ff. de iud. & in. l. j. §. q̄ ri. ad turp. & in. l. qui solum. §. etiam. de leg. ij. Et in quo- libet istorum locorum tenuit iura. calum. & excusatur à præsūpta calumnia: non autem à temeritate. Pōt em̄ esse, q̄ nō calumniosē litigauerit, sed tamen temerē: q̄a profilijt inconsult⁹, & cōdēnatio expensarum fit nō solū propter calumniam, sed etiam propter temeritatē vt. l. eum quem temerē. vnum ergo non excludit aliud. probatur hoc optimē in dicto. §. quēri. & in. l. iij. ff. de iur. ¶ Ioan. And. & Host. hīc in pręalleg. c. calumnia. concludunt hoc iuramentum non excludere cōdē- nationem expensarum. Tum, quia vt. s. dixi cōdēna- tio fit non solum propter calumniam, sed etiam ppter temeritatem: vt probatur in. d. c. calumniam. Tum, quia victus præsūmitur calūniari: vt in. d. c. calumnia. Innuīt placet mihi, q̄ in dubio præsūmatur etiam calumniafse nisi appareat de contrario documentis manifestissimis. Hoc apertē probo per. c. j. de elect. lib. vj. in fin. vbi defi- ciens in probatione videtur calum. & punitur de calū- nia: nisi manifestissimis documētis probet causa p̄babi- lis, quę eum habeat excusare. Et pondera ver. manifesti- simis. quod satis innuīt iura. calum. non sufficere: tum quia ibi fuit pręstitum. argumē. c. j. de iur. cal. tñ, q̄a iur- amentum partis non facit in suum fauorem manife- stissimum documentum: iuxta ea, quę no. Io. And. in. c. pia. de excep. lib. vj. & quod legitur in. c. si j. de iureiurā. Si enim solum iuramen. calum. excluderet cōdēna- tionem expensarum, iura non mandarent indistinctē vi- ctum cōdēnari in expensis: cum sciret hoc iuramen- tum generaliter pręstandum in omni causa. de iura. cal. c. j. & e. tit. c. j. lib. vj. Item licet ante sententiam vigore iuramenti oritur, seu tollatur præsūptio calūnię. Hāc tñ præsūptionē tollit p̄sumptio surgens ex snia. facit c. penul.

& in l. sancimus. vbi etiā per Bal. e. tit. & vide Spe. in tit. de expen. in §. nunc. de expen. in ver. in hoc. & vide gl. in c. sententia. in gl. iij. de do. & contu. & gl. in c. expedit. in fi. q. iij. & Hosti. in c. cū dilectus. de elec. & vide Bart. in consi. suo incip. Andriolus agit rationem Pauli.

SEBASAPI. ¶ Concludo ergo. Hanc opi. totus mundus sequitur secundū Saly.

in l. qui crimen. in a. fi. C. qui accu. non pos. Tenent multi relati per Alex. in l. properandum. §. sin autē alterutra. vbi Ias. col. v. verfi. nunc venio. C. de iudic. & in l. iij. in prin. ff. de iureiur. in. iij. no.

Honestā persona. multos effectus, qui causantur ex presumptione alius cuius honestā persona ponit lumen nostri tēporis do. Ias. in authen. iube mus. in vlti. col. C. de iudi. quos vide omnino. & vltra ipsum ibi vñ verbum. per do. Soci. in l. j. §. per seruū. in vlti. col. ff. de acqui. pos. & Ias. in l. qui iurisdictioni. i. xiiij. fal. ff. de iuris. om. iu. & Bar. in l. ficut. C. de fi. instr. & eundem in l. de

pupillo. §. si quis pratori. in. viij. q. ff. de oper. no. nun. vbi dicit. q. est iusta causa credulitatis. q. dicitur a fide dignis psonis. hic dicitur. licet aliās famulus nō sit idoneus testis: tamē secus est. quando est approbatē & honestā vitæ: vt puta familiaris alicuius episcopi. ita refert. d. Alexā. in ad di. Bar. in l. vir mulier. ff. de do. inter vi. & xv. Et quod dictū notabilis persona præstet iustā causam etiā ad causandum titulū habilem ad præscribendū. concludit latē. d. Frā. de Cur. consi. lxxj. in. viij. col. ver. restāt duc. & c. vbi in materia ista multa adducit. vide oīno. & istū omnino in c. cum olim. in. iij. no. j. eo. Aenzas de falc.

Comunem opi. Adde. q. etiā opi. doc. excellent. excusat. vt tenet Pe. de Anch. consi. ccxxiij. in fi. Anto. Francif. ¶ An opinio doctoris excuset ab expensis. videtur dicendum. quod sic secundum doc. in c. vt debitus. de app. & habetur per do. Card. in cle. ij. de magi. & Bald. in authen. generaliter. C. de epif. & cle. & per Bart. in l. bonorum. ff. de bo. pos. ti. gene. & vide Alexā. in l. iuris. C.

c. penul. de cri. fal. ¶ Concludo^a ergo victum posse in expensis cōdenari. & ratione psumptæ calūniæ. & psumptæ temeritatis. & vide Spe. in tit. de expen. §. nūc. de expen. in fi. j. col. ¶ Vbi dicit curiā sic tenere: nisi iussus pape. vel alia rōnabili cā ad contrariū moueat. vt nā dicit gl. cuius dictū cōiter teneb probabilis ignorātia. seu causa litigandi aliter probata. q. per iuramentū excusat a cōdenatione expensarū. Ex quo excludit psumptio calumniæ & temeritatis. & ponit exēplū Hosti. in illo. qui in arca paterna inuenit instrumentum debiti. cui satisfactū erat: sed ipse ignorabat. Ex quo eum alteri successit psumit iustam cām ignorantia habere. vt in regularis. qui in ius. de reg. iur. li. vj. vel probauit aliqd de intētionē sua. licet nō plenē. de iureiur. c. mulieri. vel est tam religiosa & honesta persona. b quod nō est verisimile. q. iniuste peteret. de no. oper. nū. c. ij. Et no. hoc vltimū. qd tenet Hosti. & Io. an. hic. & vide de instantia litigandi tex. & Bar. in l. qui solidum. §. etiā. ff. de leg. ij. In supradictis ergo casibus. & similibus fiet absolutio ab expensis. Dicit tñ Ioan. an. q. hoc ipsum quare absoluit. est in snia explicandum. allegat in aut. de iu. §. oportet. col. vj. Tu dic melius in hoc vltimo. vt dixi in c. examinata. de iud. ¶ Vltimō circa hāc particulā. quēro qd si pars habuit in certa parte iudicij iustam cām litigādī & in reliqua non. Exemplū in eo q. ante cōueniebat virtute instrumenti paterni publicatis attestationib. vidit satisfactum debitū: sed nihilominus expectauit sniam. & vide p Bart. id. l. j. §. qri pōt. ad Turp. vbi sequēdo opi. quorundā distinguit. q. aut licitum erat desistere qncunq. vt est videre in oībus ciuilibus. & cōdenat in expensis ab eo tpe. quo fuit in euidenti calumnia. seu temeritate. l. si quis inficiat. ff. de pos. ff. ad Turpil. per totū. & ij. q. iij. c. si quē. §. notandum. & tūc euitat cōdenationē in totū. si impetrauit abolitionē. siue eam obtinuerit. siue nō: quia nō deprehendit hoc casu in aliqua calūnia. vel temeritate. An autē habēs cōmunem opi. c pro se videat habuisse iustā causam litigādī. d doc. in cle. ne Romani. de elect. q. sic. & sequit etiā. d. Anto. hic. ex quo inferit iudicē posse sententiā ferre cōtra cōem opi. quod est verū. Quod tñ intellige. vt not. Ioā. an. in c. j. de cōsti. vbi dico: & vide ad materiā

quod no. in c. vt debet. de ap. ¶ Venio nūc ad tertiam partē gl. & quēro nūqd in cā criminali habeat locū indistinctē cōdenatio expensarū. Gl. respō. qd sic. q. eo ipso. q. succubuit psumit calūniari. ij. qō. iij. c. q. nō probat. Aduerte: quia hoc dictū est cōtra præcedentē cōclusionē. nā in cā criminali iurat de calumnia. & tñ secundū hāc glo. eo ipso. q. qd

qui admit. Quod intellige verum. quando talis opinio esset approbata pro cōmuni opi. secundū Phi. Fran. in c. vt debitus. de ap. & per Card. in cle. ij. de elec. in princ. & in c. finem litibus. de do. & cōtu. Et aduerte: quia si opinio docto. esset illius. qui præstet patrocinium in causa nulla. non excusaret. sed si non præstitisset patrocinium: & in causa consuluisset. eius opi. excusaret. secū dum quod voluit Alexan. in d. l. iuris. pro quo facit quia opi. docto. excusat a culpa. secundum quod voluit Pau. de ca. in cōsil. lxxxviij. imō dixit ipse i cōsi. xix. in. iij. colū. q. opin. multorum doc. excusaret etiam in foro cōsciētiae. quod etiam sensit Inno. i. c. ne innitaris. de consi. Et hæc maxime puto vera. si talis opi. esset opi. Ioā. and. quia ipse fuit lumen iuris canonici: vt voluit Bald. in c. olim. de re iud. & do. Abb. in c. de quarta. de præscri. vel si esset opi. glo. aut Inno. & de glo. dixit Iaco. But. in l. vnica. C. qui pro sua iuris. & de Innoc. dixit Io. de Imo. in c. cū cōtingat. i. v. char. de iureiur. & vide Pau. de ca. in consi. lix. & Andr. sic. in suo consi. quod incipien. illud asserā. quod post consi. Alexā. xlvij. cōnu merando a principio.

SEBASAPI. ¶ Iustam causam litigandi. Adde. q. qui habet pro se opi. doctoris. dicitur habere iustam causam litigādī: vt per Decium in c. vt debitus. co. viij. post Ioan. andr. & Ant. de But. ibidē. j. de app. similiter qui habet consilia aliquorum doctorum secundū Bart. in l. bonorū. ff. de bono. pos. Ang. & Inno. in l. si conuenit. ff. de re iudi. Ias. in d. l. properan. §. sin autē alterutra. col. iij. verfi. Inno. in hac materia. C. de iudi. ¶ Sentit cum glo. Adde eundē cōsil. allega. lxxxv.

SEBASAPI. ¶ Indistinctē verum. Quid autem si expen. nō sint petitz coram iudice a quo fuit appellatum. an possint peti corā iudice appellationis: ponit Fel. in c. significauerunt. cel. iij. verfi. hanc quartam limitationem. de exceptio. post Abba. bi. col. iij. vide etiam Fel. in c. si duobus. in prin. j. de app.

succubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principali pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

fuccubuit. psumit calūniari. Et no. bene gl. in eo. q. indistinctē vult in cā criminali habere locū cōdenationē expensarū. etiā in snia diffinitiuā. Hoc dico. quia Bu. disputādo tenuit contrariū. dicēs: q. licet in hac cā veniat expensē rōne cōtumaciæ. per l. q. crimen. C. q. ac. nō pos. expensē tñ litis nō veniūt. qd intellige officio iudicis. sed bene possunt peti secū dum eū actione in factū: vt ipse not. in l. eum quem temerē. ff. de iudi. & recitat Bart. in l. j. ff. ad Tur. mouet principaliter. q. iudex qui cognoscit in criminali. non debet se impedire de ciuili. Ista em iudicia nō possunt simul accumulari. C. qñ. ci. ac. cri. præiudi. l. vna. sed Bar. in l. j. ad Tur. & in l. qui crimē. C. q. accu. non pos. & l. nō ignorat. ff. de fruc. & li. ex. & l. se. tenet oppositū. Et sic sentit cū gl. nostra. Mouet. per d. l. q. crimē. & p. l. cū quedā. C. de fru. & lit. ex. vbi est casus secundū vnā lec. ad idē alle. Inn. in c. cū oporteat. de ac. per cano. in c. calūnia. de pce. & hoc videt placere hic cōiter canonistis: quod satis mihi placet. pro hoc facit tex. & gl. j. c. proxi. in fi. & sequit Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. ex præmissis. facit. c. calumnia. vbi gñaliter dicit victū victori cōdenandū in expensis. & c. j. de ele. li. vj. non ob. ratio But. quia vt dicit Bar. in d. l. j. licet iudex. qui cognoscit in cā criminali nō possit principaliter se intromittere de ciuili: pōt ex officio incidenter picipere rē restitui: ex quo de subtractione rei cōsistit. dum ageret criminaliter: vt l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. ita in proposito. ¶ Venio ad quartā partē gl. & quēro qd in cā appellationis. Rñ. gl. q. in ea indistinctē habeat locū cōdenatio expensarū. siue succumbēs habuerit iustā cām appellādī. siue non: & siue fuerit appellatū a diffinitiuā siue ab interlocutoria: alle. multa iura. Sed contra hanc gl. facit. q. etiā in cā appellationis iuratur de calūnia. vt in c. ij. de iur. cal. li. vj. & tñ nō excluditur cōdenatio expensarum: vt vult hic gl. qd est cōtra determinationem suā in secunda parte. Sed quo ad principale dictū. an fiat in cā appellationis cōdenatio expensarū gl. loquitur hic nimis gñaliter & indistinctē. ¶ Quæ autē possit esse ratio diuersitatis inter cām principale. & cām appellationis: dic. q. in cā principale pōt occurrere error facti. qui surgit ex probationibus feudi. in quibus pōt quis decipi: vt. s. dixi. & probat in c. j. de elec. lib. vj. Sed in cā ap. est error iuris: q. iam patent oīa ex actis. Ideo potuit quelibet pars discutere inter se. an expediret sibi appellatio nem prosequi: succubenti ergo nō parcitur. q. fuit in culpa in prosequēdo. vt no. gl. in regula ignorantia. de reg. iu. li. vj. Hoc tñ nō est indistinctē verū. Sed nō instādo in opinionibus cōclude post doc. ponēdo cōmunes & veras opi. q. aut quis appellat temerariē. aut

Panormi. super Prima Secundi Decret.

frustratoriè, seu non legitimè. & indubiè iste appellas cōdēnatur in expēsis: vt in. c. reprehē sibilis. & in. c. sape. & in. c. Nicolao. cū multis sū. de app. Aut appellatio fuit legitimè interposita, ita q̄ procedit sup ea vsq̄ ad sniam: & sic quærimus de expēsis litis: & tunc aut snia infertur cōtra appellatē, aut appellatū. Primo casu, aut fuit iudicatū ex antiquis actis, & cōdēnatur in expēsis: q̄a non solū habebat prēsumptionē pro se, imò habebat cōtra se: quia reportauit sniam cōtra se in prima instātia. & hoc volunt cōiter doc. hīc. & gl. in. d. regula ignorantia. Hoc limita verū, nisi probabilis cā excusaret appellatē: vt quia habebat pro se opi. cōm, q̄ nō erat leuider in iusta: vel erat dubiū circa intellectū legis multipliciter intelligibilis & doc. erant varij vñ licet vnus iudex iudicasset cōtra eū, non tñ statim debet quiescere data tanta dubitatione: & sic in similibus. ar. op. in. l. regula. ff. de iur. & fa. ig. & in. c. j. de elec. lib. vj. in fi. pro hoc tex. cū gl. no. in. c. sacro. de sen. ex. & qd̄ not. per doc. in. c. vt debitus. de ap. super gl. fi. Et qñ hęc cā dici debeat probabilis relinquēdū est iudicis arbitrio. ar. in. c. de causis. de offic. dele. & in. l. j. ff. de re. du. ¶ Et ex hoc infero idē dicendū in appellatione ab interlocutoria. Iudicat em̄ in ea solū ex antiquis actis. in cle. appellati. de ap. Aut appellas reportauit cōtrariā sniam ex nouiter deductis per appellatū: & tūc videf, q̄ debeat euitare cōdēnationē expēsarū: cū iustē appellauerit: & obtinuiſſet, nisi fuissent probationes de nouo factæ. Hoc puto verū, nisi habuisset iniustā cām litigadi super toto: tunc em̄ non excusare eū: licet habuerit iustā causam appelladi, habito respectu ad probationes: ex quo habuit iustā cām litigandi habito respectu ad cām. Exēplum petebā a te. x. cā mutui, q̄ verē tibi mutuauerā: negasti. induxi testes ad probandū, q̄ nō plenē probauerunt mutuū: iudex tñ sequēdo dictū illorū cōdēnauit te. Tu appellasti: q̄a iudex secut⁹ fuit probationes minus plenas: ego in cā appellationis induxi instrumentū debiti. & sic iudex propter hoc instrumentū cōfirmavit sniam, certē non video, quare nō debeat te cōdēnare in expēsis tam primæ: quā secundæ instātiæ: cū temerē & calūniosē litigaueris, licet snia fuerit iniustē lata contra te propter probationes nō plenas: habent em̄ hīc locū iura dicentia temerē & calūniosē litigantē cōdēnandū in expēsis: q̄a nō debebat appellare, si sciebat se iniustam cām fouere. Et nō. bñ hāc rationē: quia nullus doc. eā cōsiderauit. & facit ad ea, quæ statim subiiciā. ¶ Secūdo mēbro principali, qñ succubuit appellatus: a & tunc aut ex nouis actis, & euitat cōdēnationē expēsarū. Quod intellige, vt. s. dixi, qñ habebat probabilē cām litigadi super principali: & eū hoc habuit sniam pro se. Hīc em̄ cadit error facti non iuris. hoc cōiter tenet & practicat: vt no. gl. in. d. reg. ignorantia. & Inn. hīc & Bar. in. l. gñaliter. C. de iureiu. & l. properandū. §. sin autē reus. C. de iud. & ita practicat stylus curiæ & refert: & tenet dñi de Ro. deci. cclxv. aliās cclxv. & Archidia. ij. q. j. c. in primis. Aut fert snia ex antiquis actis: & tunc dicūt: quidā: vt hīc refert Inno. appellatū nō cōdēnandū: q̄a habebat prēsumptionē sentētiæ

pro se: cuius occasione excusat fuit prosecutus appellationē. Sed cōiter tenet cōtrariū: vt sola prēsumptio sentētiæ non habeat eum excusare: cū illa seu eius effectus fuerit sublat⁹ p appellationem subsequētē: vt. l. j. ff. ad Tur. & c. veniēs. de iureiurā. & hoc tenet Bar. Pet. & Cy. in. d. l. generaliter. & sentit gl. in. d. re. ignorantia. & doc. hīc. nā hīc cadit ignorantia iuris ex quo acta erant manifestat debuit etiā ex illis colligere iustitiā, vel iniustitiā sentētiæ. & hoc verum secundum. d. Ant. nisi alia iusta & probabilis causa eum excuset vt quia error i iure erat probabilis: quia casus erat satis dubius, & non decus, per glos. vel docto. Vel erant opi. doc. varia & non apparebat de cōi opin. seu erat dubiū super intellectu leg. difficilis. & multipliciter intelligibilis. & hoc satis mihi placet. hīc enim cessat cōe fundamentū doc. cū non reperiat nūc appellatus in errore iuris improbabilis, sed probabilis: vt q̄ habet quē excusare, etiā in principali cā: vt in. l. regula. ff. de iur. & fac. igno. fortius habet excusare appellatū. quia vltra probabilē errorē habuit sniam pro se. An autē hoc casu excuset appellat⁹ propter fin. opi. quā habebat pro se: zenxe. videf, q̄ sic in cle. ne Romani. de ele. & sentit Pe. de fa. in. c. vt debitus. de ap. sed hoc non placet. d. Anto. hīc si habebat cōm opi. cōtra se. alle. no. p. Bart. in. l. qd̄ Nerua. ff. depo. ¶ Sed ego puto, q̄ etiā singularis opi. cōtra cōm qñq̄ habet excusare: vt si illa sing. opi. probabilis: & iudex qui eā secutus est erat magnē reputatiōis. pro hoc facit optimē qd̄ no. Io. an. i. c. j. de cōsti. maxime cū haberet sniam pro se. ¶ Et per p̄dicta potes concludere, qd̄ dicendū in appellatione ab interlocutoria. Nā ex oībus p̄dictis potes cōcludere, qd̄ patet cōdēnationē expensarū regulariter fiendā, tñ in principali, q̄ in appellatione: nisi probabilis cā in facto, vel in iure cōsistēs excuset litigantē, q̄ iudex boni ingenij suo arbitrio estimabit, & hoc vltimum sufficeret in tota materia, si bene pōderet. oīa em̄ p̄dicta cōsiderant ad videndū, an litigās habuerit probabilē cām litigadi. ¶ Sed circa hoc dubitatur, qd̄ si appellas pro parte obtinuit, & pro parte succubuit. Inno. & Io. an. post eū distinguit, an sint plures articuli, in quorū altero obtinuit, & in altero succubuit: & tūc fiet hincinde cōdēnatio expēsarū. Debit em̄ solū ab iniusto appellare. Si verō erat solū vnus articulus, tūc distinguere nō tenebatur. & sic nō fiet cōdēnatio ex quo in parte obtinet. & de hoc vide in p̄al. s. nūc videndū. ver. sed vbi. & idē dico in cā, seu instātia principali. vt si in parte obtinuit, & in parte nō fiet cōpēsatio hincinde. Dixi in simili in. c. vno. de plus peti. nisi reus iustē litigauerit super toto iuxta no. per Bar. in. l. q̄ solidū. §. etiā. ff. de lega. ij. qd̄ declara, vt dixi in. c. vno. de plus peti. & in. c. pe. de iur. calū. ¶ Venio ad. v. partē gl. & quæro quales expēse veniūt restituendæ. Gl. rñdet, q̄ necessaria moderatæ & vtilis, vt expēse factæ in aduocatis, & alijs: nec ob. q̄ minores facere potuisset expensas tñ quas facto, vel casu fecit non repetit. alle. ad hoc multa iura. Aduerte q̄a gl. dicit simpliciter vtilis repetēdas. Nā quidā antiqui ponūt hoc negatiuē. s. nō vtilis: vt sic veniant necessariae: vtilis verō nō. & sic posuit Io. ij. q. j. c. in primis. Vin. & Inn. hic facit pro opi. ist orū. c. cū venissent. in fine de eo, q̄ mīt. in pos. vbi fit mētio dūtaxat de necessarijs. Io. an. dicit, q̄ litera cōiter est, siue nō. & q̄ Hosti. reprehēdit illā literam cū si. Spe. tagit hāc varietatē: sed nihil diffinit in tit. de expē. §. si. sed ipse Io. an. putat vtranq̄ literam esse bonā. si em̄ recipies vtilis. q̄ meliorē cām faciāt, vt q̄a habuit. x. aduocatos: cū nec qualitas causæ, nec fori cōsuetudo hoc requireret, tunc nō stat. sed si cōiungis moderamē vtilibus, bene stat etiā si nō maxime: quia necessariae semper sunt vtilis, sed nō cōuertit: vt in exēplo p̄dicto. Et secundū hoc idē erit vtriusq̄ sensus literę. necessaria em̄ inducūt moderamē: sed in vtilibus debet iudex moderari. & hoc satis placet: & fuit de mēte huius gl. dum dicit, q̄ expēse debēt esse mediocres nō delicatæ. Voluit em̄ per hęc includere vtilis cū moderamine. Et pro hoc ego adduco tex. op. j. proxi. in fi. vbi papa cōdēnauit cōtumacē ad moderatas & legitimas expēsas: & sic non tñ ad necessariae. Et no. illū tex. q̄ iudex cōdēnauit etiā ad expensas, quas fecit aduersarius pro cibarijs & alijs ad vitā necessarijs. ad idē. c. auditis. de procu. & hoc facit pro his, q̄ statim subiiciēt. ¶ Sed q̄a glo. dicit venire expēsas factas pro aduocato, qd̄ si habuisset aduocatū gratis: dicit Io. an. q̄ si habuit sub spe remunerationis veniūt illæ expēse: secus si in dono: qd̄ voluit etiā Spe. tit. de expens.

a ¶ Appellat⁹. Ad. de. d. de Rot. deci. cclj. in nouis. hoc eo. tit.

b ¶ Probabilē causam. Adde Pet. de Ancha. cōsil. cclxxij. & dicūt do. de Rot. deci. cclxxxj. in nouis. hoc eo. tit. q̄ licet probabilis causa excuset ab expensis: q̄ tamen non excusat a fructibus, qui sunt beneficij.

c ¶ Remuneratiōis. Adde, q̄ idē tenet do. de Ro. deci. cclxx. in antiquis. de re iudi.

de expen. §. fin. ver. qd si victor. Et hoc satis placet, quia qñ habuit sub spe remunerationis ipse obligat aduocato naturaliter ad tantundem: vt. l. sed & si. §. cōsuluit. ff. de pe. hēre. & sic non cedūt sibi ista expensae oīno ad lucrū: secus qñ mero dono: vt quia erat aduocatus qui indistinctē nullam remunerationē nisi à Deo expectans patrocinator. ¶ **Q**uid autem si iste victor erat solitus per se litigare, nunqd poterit petere expēsas procuratoris, vel aduocati. Io. an. in addi. in loco palle. sentit q nō. & idē. d. An. hic. Ego puto, b q si propter hoc perdidit aliud lucrū, q recuperabit expēsas quas verisimiliter haberet cōsimilis aduocatus pro hoc: quia per assisētia in lite repetit q lucrū psonale, qd perdidit: vt. §. dixi.

31 ¶ **A**n autē venient expensae cibariorū. Gul. dicit illas venire de tractis his, quas domi fecisset: nisi in domo vixisset ex artificio. & idē Spe. in tit. de expen. §. fi. ver. de cōdemnatione. & Vin. hic & Io. an. post eū. & pro hoc. l. sed si hāreditas. ff. ad exhi. cū ibi nō. & vide bo. gl. in. c. statutu. §. in super. de rescri. li. vj. in ver. moderatas.

32 ¶ **V**enio ad sextā partē & quēro, quo iure petant expēse. Glo. c. concludit, q factae ante lit. cōte. peti debēt iure actionis. i. actione pro eis intentata: & in libello peti debēt: quia ea, q fiūt ante lit. cōte. nō pertinet ad iudicis officiū: vt. l. aediles. §. itē sciēdū. ff. de edil. edi. sed expēse quē fiūt post lit. cōte. peti debēt iudicis officio per d. l. ediles. ¶ **A**duerte latius vltra gl. Quēdā em expēse debētur ratione cōtumacie: qdā em, quia sunt factae in lite. & istae sunt duplices: qdā sunt factae ante lit. cōte. qdā post. Expēse em cōtumacie veniūt iure actionis. ff. si quis ius di. nō obtēp. l. j. scdm Ia. de Are. in. l. sancimus. C. de iudi. Bar. autē in. d. l. sancim⁹, dicit, q peti possunt iure actionis ex edicto, si quis ius di. nō ob. Itē peti possunt iudicis officio indirecte: vt denegēt contumaci audiētia: nisi refectis expensis. & pro hoc vlti. facit. c. qm. §. in alijs. vt lit. non conte. & c. j. e. tit. lib. vj. & d. l. sancimus. Et cū hoc dicto Bar. trāsīt do. Ant. Ego puto, q vltra pdicta remedia cōpetūt alia duo: vt iudex ex officio suo etiā absq. partis petitione possit cōdenare cōtumacē in expēsis, per. c. j. proxi. in fi. vbi nulla pcessit partis petitio super hoc: vt satis colligit ex tex. cū non interuenit alius libellus, seu petitio. ad idē. c. auditis. de procu. ex quo em hīc incidit in litē seu in iudicio pōt supplere iudex ex officio suo: sicut & terminū ad probandū & alia statuit ex officio: vt not. in. c. licet. de proba. Et hoc satis vident probare iura palle. sicut ex officio suo multam imponit pro cōtumacia cōmissa ante lit. cōte. vt. l. vna. ff. si quis ius dic. nō obtē. & in. l. j. ff. si qs in ius vo. & in. c. de causis. de offi. dele. & ad pdicta facit. c. querelā. de proc. & apertē sentit Spe. in tit. de expen. §. ij. in prin. Pro expēsis verō litis, q fiūt ante lit. cōte. sunt etiā opi. nā Iac. Are. in. d. l. sancimus. dicit, q oēs expēse, q veniunt rōne victorie cōpetūt iudicis officio. ad hoc adducit. l. terminato. in rōne sui, ne lites ex litibus oriant. qd esset si iure actionis peterent: quia oporteret litē cōtestari, & singula obseruari, q in iudicijs obseruant: & q summarie expediātur: & sic iudicis officio. adducit etiā. l. nec quicq. vbi decretū. ff. de offi. procō su. & hac opi. latissimē tenet & prosequitur Gul. de cu. in. l. sancimus. C. de iudi. Pe. in. d. l. sancimus. tenet qd istae expēse possunt peti iudicis officio ex cōdictione. l. sancim⁹. & iure actionis. ¶ **A**d

33 dit tñ, qd talis actio coheret iuri, vnde finit cū lite, q uare lite finita peti non possunt: vt. d. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. facit c. cū appellationibus. de appel. li. vj. Bar. in. l. iij. §. hoc autē iudiciū. ff. de dam. infec. & l. properādū. §. sin autē. in fin. vide sentire post Dy. q istae, q fiūt ante lit. cōte. nō veniūt iudicis officio. vñ sentit, q debeant peti: aliās iudex nō posset cōdenare. d. Ant. sequit primum dictū, vt istae etiā veniāt iudicis officio. Nec obf. scdm eū, q officio iudicis, nō habeat locū ante lit. conte. vt. d. l. ediles. quia hoc verū specificē, sed clarissimū iudicis officiū bene cōpetit: sicut videmus, qd ante lit. cōte. pōt citare: vt. l. ij. ff. de iur. om. iu. & ita transit. mihi placet hēc opi. pro qua induco Inno. in. c. sepe. de ap. vbi expresse tenet, q ad expēsas q fiūt ante lit. cōtest. iudex pōt cōdenare ex officio suo, & etiā multare cōtumacē. alle. ff. si qs ius di. nō ob. l. j. & idē dicit in delegato. alle. ff. de offi. eius, cui mā. est iurif. l. fi. & idē tenet Spe. in ti. de expē. §. ij. in prin. pro hoc optime facit. c. calumnia. de pce. vbi indistinctē dicit victū victori cōdenādū in expēsis. & in. c. j. proxi. & c. querelā. & c. cōstitutis. & c. iuditis. de procu. ¶ **E**adē em est ratio in istis, sicut in expēsis con

- a ¶ **Q**uod non. Adde, quod idē tenent do. de Ro. deci. clxxxij. de re iud. in antiquis.
- b ¶ **S**E B A. S A P I. ¶ **E**go puto. Vide in. l. fi. C. de fructu. & lit. expē. in. l. si stipulatus es. ff. de fideiuf. & in. l. q si domus. in fi. ff. loca. vbi vult, q si ille qui litigat est doctor, vel aduocatus: non pōt petere in condemnatione expensarū, q tum habuisset soluere aliq. Et aduerte, q per hoc Alex. in. d. l. fin. tenet contra Abba. hic: quod non pōt petere illud, quod lucratus fuisset in causa aliorum. scd opi. Abb. defendit Ias. in. d. l. prope adum. §. si autē alterutra. col. vj. versu. Adde etiā, q si ille, qui litigat. C. de iudi.
- c ¶ **Q**uo iure petatur. Adde Fed. cōsil. cxxxix. ZACHARI.
- d ¶ **R**efarcire de suo. Sed qd de questione, quam Iac. rebu. in. l. missa. post medium. C. de exat. trib. libro. x. ponit post Hostiā in sua sum. in titu. de do. §. qua poena. versu. illud speciale. vti iudex, q qa omisit cōdenare victū in expensis petitis, illas ipsi victori soluit: quia fecit cām suā, vt hician possit a victo quem cōdenare debuerat, illas repetere. Et concludit, q non de quo per sepe allegat. Lant. vbi supra nu. xij. versu. iuxta pmissa quaro. & ibi in ap. Bened. vadi & Cel. si. in ver. litem suā. vbi remittunt hanc questionem. Anto. Francif.
- ¶ **A**n iudex omittens cōdenare in expensis victū temerē litigantē, debeat refarcire de suo. vide Bald. post Cy. in. l. sancimus. vlti. colum. C. de iudi. & authē. generaliter. in pe. colū. C. de epif. & cle. & in. l. obseruare. in. §. p. officii. in xvj. q. ff. de offi. procon. & vide Ca. in. cle. sepe. in. §. si. in. vñ. q. de verb. sig. & habetur per do. Ant. in. c. dilecti. post gl. de dolo & cōtu. vbi etiā ponunt, vtrum iudex ex officio inquirēs cōtra aliquem, si forsan inquitus absoluitur de cōtentis in inquisitione debeant sibi per iudicem refici expensae de quo etiam vide per Alex. in. l. iij. ad turpil.
- e ¶ **S**E B A. S A P I. ¶ **S**tatuta. Vide multa cōgesta per Fel. in. c. sin autē. volu. iñ. ver. & generaliter dicitur. §. de rescri. Alex. in. consil. lxxxij. incipien. in causa vertēte inter Petiū & Ioannē. col. vlti. in. h. volu. vbi facit mentionem de statuto: quo imponitur certa poena iudici, si nō terminauerit questionē intra certū tempus. vide etiam multa cōgesta per do. Iaso. in. l. admonendi. in lectura in ver. no. C. de iureiurā.
- f ZACHARI. ¶ **I**ntra certum tēpus. Adde tu Tho. Ferrarium in suo trac. cau. caute. xlvij. qui iudicibus dat cautelam vt euent poenam statutariam, quando non potest intra pfixum tempus ordinare. quia nō est paratus in causa.
- g ¶ **P**osse appellare. Adde quod idē tenet Ange. consil. cxc. circa prin. vbi pulchrē. vide cōsi. incipien. in Dei nomine. visis petitione.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ **Omni tempore.** Adde Fede. alleg. a confi. cxxix.

¶ **Reuocare.** Adde quod stāte statu to, q si accusator defecerit probando, q condēnetur in expēsis: & si iudex omiserit, habeatur pro cōdem nato. qd si iudex in sentētia deficientem absoluat primo: deinde eadem die condēnet, q se cunda cōdemnatoria non valet: vt cōsuluit Anch. confi. clxxxij. & ibi vide de intellectu. l. paulus. & c. cū appellationibus.

¶ **Declaratur.** Adde Alex. idē tenentem confi. xxxvij. s. alle. Et an a sentētia lata super taxatione expensarum possit appellari. Ro. consulti q sic confi. ccvij. Anto. Francis.

¶ **An a sentētia lata super expensis possit appellari.** dicat quod de iure cano. secundū qd potest appellari a quacūq interlocutoria: vt in. c. vt debitus. & in. c. interposita. de appe. absq dubio poterit appel. Sed magis dubium est de iure civili, an a tali condēnatione possit appellari cū secundum ius civile ab interlocutoria non appelletur: vt in. l. ante sentētie tēpus. C. de appel. tamen ex quo forsan nō reciperet reparationē per appellationē a diffinitiuā, si forsan esset facta condēnatio expensarū pro eo, quod victus succubuit in vno articulo, forsan posset dici, q isto casu procederet appellatio etiam de iure civili. de quo per Bal. & doct. in. l. fāncimus. C. de iudic. & in. l. eum quē tene re. ff. co.

grauaminis: quia si nō tenebat cōdēnare sine petitione: vt. s. dixi: ergo nō grauauit: qā non peccat, qui legis autoritate peccat. xxij. quēstio. iij. qui peccat. & l. gracchus. C. de adult. sed pro reformatione sentētie poterit appellare: vt dictis iuribus, qd no. ¶ **Venio ad septimam partem gl. & quēro, an iudex possit omni tpe, etia post sniam cōdēnare in expēsis.** Gl. rñdet, quod de illis, quē veniūt iudicis officio, nisi cōdēnet tpe sentētie, postea cōdēnare nō pōt: nec peti possunt. l. terminato. p. alle. Et dicit, q per totū illū diē pōt cōdēnare: vt in. c. cū appellationibus. de ap. li. vj. Et dic clarius, qd in expensis cōtumaciē potest iudex non expectata diffinitiuā cōdēnare incontinenti postq constitit de contumacia: vt j. c. proxi. & c. auditis. s. de procur. etia si lis nō sit cōte. vt in iuribus. p. alle. vt no. Inn. in. c. sepe. de ap. Semper em durat iudicis officiū a prima citatione vsq ad sniam: vt. c. auditis. & no. Inn. in. d. c. sepe. tñ si vult expectare potest differre & condēnare qncunq etiam si diffinitiuā proferret pro contumace: & hoc p. dicta rōne: quia a principio vsq ad finē durat iudicis officiū. facit qd no. i. d. c. calūniā. & expresse tenet do. Inno. in. d. c. sepe. Imō plus dicit ibi, qd si iudex pronūtiat aliquē cōtumacem, vel defecisse in probāda exceptione & pro tūc nō condemnauerit: poterit postea condēnare qncunq vsq ad finē: nec poterit condēnatus appellare, si est effluxū tps decennij a tpe illius pronuntiationis: qā tūc ista est quēdā executio primæ sentētie: qd est bene notandū: nisi scdm eū iudex excedat modum in taxando: vel nisi posset pars allegare probabilem dām, quare proposuit illā exceptionem, vt. l. qui solidū. ff. de leg. ij. ¶ **Subijcit tñ ibi Inn. vnū notabile verbum, quod iudex poterit durate iudicio tales interlocutorias reuocare.** ar. ff. de re iudi. l. quod iussit. & c. cū cessante. de appe. qd intelligo, qn prædedit iustam cām. Et an hoc possit facere nō vocata parte, in cuius cōmodo interlocutoria lata fuit. vide Inno. in. c. querelam. de procu. & Bar. in. d. l. quod iussit. & dicā plenē in. d. c. cū cessante. Quēdā expēsa veniūt: quia pars deficit in probanda dilatoria, vel perēptoria: & qn possit iudex condēnare dixi. s. plenē in examinatione intellectus huius. c. Quēdā expēsa veniūt rōne victoriæ: & in his iudex condēnauit tpe sentētie, vel per totū diē sentētie & nō postea: vt. d. l. terminato. & c. cū appellationibus. Et diuersas practicas pronūtiandi super expēsis dicā post Ioā. an. in. c. j. de seq. pos. & fruc. ¶ **Venio nūc ad vltimam partē gl. & quēro qualiter probabunt expēse.** Glo. rñdet q iudex prius taxabit & postea recipiet super sic taxatis iuramentū a parte. allegat iura. & vide quod no. in. c. j. de seq. pos. & dicit Io. an. hīc, q oportebit sic procedere adeo, q si fuisset cōuentū: vt sup eis stetur iuramento victoris: nō valebit cōuentio. remittit ad Spe. de proba. s. fin. ver. quid si pars. vbi idē videt velle Spec. Et pro hoc facit: qā pars videt inuitari ad delinquēdū: idē talia pacta non valēt: vt. l. cōuenire. ff. de pac. do. qd videtur tenere Dy. in. l. fi. ff. de p. rēto. stip. & videtur per Bar. in. d. l. fi. vbi cōcludit, q si promittitur stare simplici verbo, vel iuramento

super expēsis, vel dānis, q hoc nō obligat, quin promittēs possit hoc reuocare anteq declaratur, seu iuref. C. de iure iu. l. si quis iurandū. vbi patet, q si in iudicio detuli tibi iuramentū: possum illud reuocare anteq iuretur: fortius ergo si hoc detuli extra iudiciū. Si autem iurauit ante reuocationē: tūc remediū est q pars si sentit se ex hoc grauari: petat reductionē ad arbitrium boni viri. ar. in. l. libertus. ff. de oper. liber. & j. de iure iurā. c. veniens. & c. quintaualis. ¶ **Nec obstat si dicatur, q ista verba. promitto stare dicto tuo vel iuramento tuo, sapiunt liberam volūtātē, & idē nō debet fieri reductio ad arbitriū boni viri.** arg. in. l. fidei cōmissa. s. q. ff. deleg. ij. quia hęc verba generalia debēt intelligi, ita q dolus absit: vt. l. creditor. s. lucius. ff. mādā. qui dolus psumit, ex quo exceditur modus. Itē nō ob. q per hoc inuitat ad delinquēdū: qā reductio ad arbitrium boni viri, hoc tollit secūdū Bar. in. d. l. fin. & sic transit. d. Ant. hīc mihi placet vltimum dictū: sed primū, vt possit reuocari anteq declaratur, vel iuref: non placet: quia pacta & cōuentiones debēt seruari, ex quo possunt seruari sine peccato. l. j. ff. de pac. xxij. q. v. c. iuramentū. Facit p. alle. c. veniens. & c. quintauallis. nec ob. d. l. si quis iurandū. quia loquit in dilatione iuramenti facta pacto nō pcedēte. idē rē integra pōt reuocari: sed hīcnos loquimur, qn pcedit pactū: vt staretur iuramento de simplici assertionē. ergo & c. per hoc habes expeditē totam materiā hui⁹ ca. ¶ **Gl. pe. fuit supra expedita.** Vltima est facilis: & de casib⁹ referuatis iudicis arbitrio. vide in Spec. de offi. iudi. s. pe. ad fi. & c.

SVMMARIVM.

- 1 Contumax cōdemnatur in expensis a die primæ citationis factis. Citatus, vt veniat ad certū terminum tenetur cōparere in termino, vel post terminum quā citius potest: si in primo termino fuit impeditus. 7. 12. 18.
- 2 Procurator potest constitui ad opponendum crimina contra aliquem: & ad hoc requiritur speciale mandatum.
- 3 Appellans si suam appellationem non prosequitur: psumitur habere in iustam causam.
- 4 Vsque ista dictio ponitur exclusiue, vt emittetur absurditas.
- 5 In causis de longinquo potest fieri vna citatio perēptoria pro prima vice. Citatio perēptoria potest fieri absque diuisione trium terminorum.
- 6 Citatio potest fieri per priuatam personam, dummodò ad illum actum habilitetur: item per proprium aduersarium ex mandato iudicis.
- 7 Possessio ex mandato iudicis potest apprehendi per ipsum principalem: intellige, quando iste actus fit coram iudice.
- 8 Iudex condemnans aliquem propter eius cōtumaciam, debet primò ipsam contumaciam patefacere.
- 9 Conſors litis admittitur etiam post litem contestatam, & sine mandato. Agens pro alio præstat cautionem rati habitationis ante litem contestatam: postea verò non compellitur præstare.
- 10 Electus in ea est conditio vt etiam quod nō petat confirmationē: vel consecrationem, possunt contra eum obijci crimina: & tanquam indignus repelli.
- 11 Appellatus extrajudicialiter non tenetur ire ad curiam: nec condemnatur in expensis.
- 12 Obligatus ad aliquid, si in termino dato nō facit, quia impeditus tenetur post terminum facere. 8.
- 13 Impeditus cōparere per se tam actor, quā reus: tam in causa ardua, quā non, tam impeditio longo, vel breui, tam iusto, quā non tam ante quam post lit. cōte. tam in causa exposcendi celeritatem, quā non, an teneatur constituere procuratorem.
- 14 Procurator si debet in aliqua causa cōstitui, & non inueniatur, au impetetur nō valenti eum reperire. & quid fiet isto casu.
- 15 Cōtumax non potest purgare morā, quin veniat cōdēnandus in expensis.
- 16 Pestis quo casu inducit legitimam causam non comparendi: vel non prosequēdi causam tam principalem, quā appellationis.
- 17 Condemnatio expensarum fit etiam in causa criminali. Iudex, qui sine indicys inquisiuit cōtra aliquem, si postea absoluat reum tenetur sibi in expensis.
- 18 Citatus ad totam causam, vel nō ad totam, si nō cōpareat in termino, an debeat iterum citari, quando actus expeditur extra illum terminum.
- 19 Sententia lata post diem citationis est nulla. 21.
- 20 Citatio impossibilis puta breuis facta ad certum terminum, non arclatur citatus comparere etiam post terminum.

Preceptum

Præceptum iudicis impossibile non ligat.

22 *Contumax, an condemnetur in expensis a die citationis emissæ: vel à die præteriti termini ad comparandum.*

¶ CAP.

V I.

Cum dilecti. ¶ Contumax cōdemnatur in expensis factis à tpe citationis emissæ. h. d. Summo sic & notabilis. Citatus ad totam cām certo termino ad cōparendum assignato tenetur cōparere in termino: & dato im-

- a pedimēto in termino^a debet comparere, q̄ citius pōt post terminum: aliās cōdenat in expēsis tpe citationis emissæ. h. d. ¶ Diuidit. Nam in prima ponit formā processus. in secunda interloquit ibi: quapropter. Prima facit quinq. nā primò ponit cōparationē nūtorum electi & aduersariorū ipsius decisam causā cōmissionē. se cundo ibi: *quamuis*. ipsius electi primā cōtumaciā. Tertiò ibi: *volentes*. ipsius electi citationē. quartò ibi: *expectantibus*. ipsius absentia & excusationē. quintò ibi: *sed cōtra*. ipsius excusationis impugnantiam. ¶ Casus literalis. Quidā elect⁹ fuit in ep̄m Leodiē. Arch. & quidā canonici eiusdē ecclesię opponebāt se huic electo. propter qd̄ nūtij ipsius electi pro se & alijs accesserūt ad papam. Archi. & H. canonicus pro se & alijs canonicis suis, quorū literas exhibuere de rato: opponebāt quēdā crimina cōtra eūdē electū, per q̄ intēdebāt eū repellere, tanq̄ indignū. Sup̄ his mandauit papa inquiri. Tandē q̄ pars Archi. qdā grauamina inferebat electo: idē electus appellauit ad se. Apo. sed appellationē suā nō fuit prosecutus per idoneos procuratores altera parte eā prosequēte: propter qd̄ orta fuit nō leuis suspicio cōtra ipsum. vnde papa mādauit eidē, vt vsq̄ ad dñicam qua cantatur: ego sum pastor bonus: p se, vel sufficientē procuratorē ad p̄sentia suā accederet super p̄dictis rñsuris: alioquin cū assignaret ei terminū perēptoriū supradictū, sciret q̄ q̄tū de iure posset procederet cōtra ipsum. Aduersarij ipsius expectauerūt ipsum in curia diuultra terminū ipsum: sed ipse quendā simplicē nuntiū tm̄ cū suis literis excusatorijs destinauit. Dicebat enī, q̄ tardē nuntiū receperat: vnde nō poterat tum propter breuitatē termini: tum propter viarū discrimina se ad p̄sentia suā p̄sentare. Sed cōtra ista sic rñdebat, q̄ sicut miserat excusatorē, ita dirigere poterat rñsalem: cū ei nō fuisset iniunctum, vt ad cām in propria persona veniret. Præterea cū mandāt alicui, vt ad certū terminū se iudici representet: duo intelligunt mandari. s. vt ad iudicē veniat: & ad diē sibi statutū accedat: vnde si non pōt venire ad diē statutū, nihilominus post terminū venire tenetur ad iudicē. sicut cū mādāt alicui vt ad certū diē rē certā persoluat: nō ideò erit liberat⁹ à debito, si nō soluat die data: imò elapso etiā die solutioni p̄fixo ad soluedū debet cōpelli. vñ dñs papa, q̄ dictus electus, nec venerat: nec sufficiētē nuntiū miserat ad diē statutū: nec post diutius expectatus: q̄ excusauerat morā suam, & calores estiuos & insidias formidabat reputauit illū contumacem. vñ cōdenauit illū ad expensas alteri parti, quas fecerat ab eo tpe quo ipsum expectare incepit: hoc est à tpe citationis emissæ. Ber. ¶ No. primò posse procuratorē cōstitui ad opponendū crimina contra electū. Et hoc, q̄ agit civiliter de crimine: vt in. c. super his. de accu. debet tñ talis procurator habere ad hoc b speciale mandatū^b propter sui p̄iudiciū. nec sufficit specificatio articuli exposcentis speciale mādātū cū clausula gñali: vt probat in cle. nō pōt. de procu. & ibi vide rōnē in gl. & de tali procuratore vide qd̄ leg. & no. in. c. is qui. & c. procurator. de ele. li. vj. Intelligē ergo literā, q̄ isti habebant literas de rato. i. mandatū sp̄ale, cū clausula, qd̄ haberēt ratū quicqd̄ ipsi p̄curatores facerēt, de quo vide qd̄ no. in. c. cōtingit. de transa. & c. cū venerabilis. de reli. do. 3 ¶ No. secūdò, q̄ cōtra appellatē & appellationē nō prosequētem, oris suspicio nō leuis de iustitia causę: & hoc ideò quia facit contra naturā suā. Nā appellātis est prosequi & appellati fugere. facit quod no. in. c. cām. s. e. iij. q. iij. c. j. & j. de appel. c. cū sit Romana. & c. cū personas. ¶ Itē no. q̄ ex nō leui suspicione iniustitię orta cōtra actorē, seu reū appellatē, nō debet ferri diffinitiuā cōtra eū & sic suspicio non leuis, nō sufficit ad cōdenationē. de quo 4 vide quod no. in. c. afferte. & c. literasj de p̄sum. ¶ No. nō viuari citationē factā ad diē feriatū cū dictione vsq̄. nā tunc, vt euitetur absurditas dictio vsq̄, ponitur exclusiue & limitatiue. De-

- a ZACHARI. ¶ In termino. Adde Lanfran. in. c. quoniam cōtra. §. citationes. in fin. & ibi tam in apo. Bene. Va. q̄. Celsi. j. de probationi.
b ¶ Speciale mandatū. Adde Ro. consi. lx.
c ¶ Vsq̄. Adde Oldra. consi. xlix. Adde Bar. plenissimē in. l. patronus. §. Sempronio. ff. de leg. iij. vbi perfectē ponit istius dictionis naturā. & do.

signat enim tps vsq̄ ad quod habet facultatē comparendi. Et de multiplici significato huius dictionis vsq̄: vide quod no. Inno. in. c. j. de or. ab epi. qui renun. epif. & gñaliter de hac citatione vide quod no. in. c. fina. de ferijs.

c ¶ No. ibi: *super prædictis omnibus* & c. quod de longinquo pōt fieri citatio ad totā cām^d. & in prima vice pōt mitti peremptoriū, vide quod dixi in. c. fi. de dila. & in. c. j. eo. ti. Et no. vnum modū citandi peremptoriē. nō enī est necesse, vt tps diuidatur in tres terminos: sed satis pōt terminus incōfuso assignari peremptoriē. & vide super hoc diuersas practicas p gl. in. c. constitutionē. de sen. excō. li. vj. ¶ No. iudicem posse iuridicē cōminari de procedēdo ad vltiora cōtra contumacē: & sic videt quod perēptoriū nō habet cōminationē, nec econtrā. Tu dic melius, vt not. in. c. cām. de resc. & per do. de Ro. deci. xxxvij. aliās. ccxlv. & per Bar. in. l. si finita. §. Julia. ff. de dā. infect. Et prædicta cōminatione, no. text. cū ibi not.

6 in. c. cū ex literis. de in integ. resti. ¶ No. ibi: *nuntiū cui*. & c. secūdū intellectū Abb. q̄ nuntiō citandi pōt iniungi citatio. nam intelligit hīc Abb. istū fuisse nuntiū electi. cui cū a papa recederet iniunctū fuit ei, vt electū citaret, quod satis pōt sustineri. dummodò eū ad hūc actū faciat nūtiū suū. Aliās enī sibi tanq̄ priuatæ personæ nō esset credēdū. de quo vide, quod leg. & no. in. c. cū parati. de app. & in c. prudentia. de offi. deleg. Et tali nuntio etiā creditur sine literis citatorijs: vt no. in iurib⁹ præalle. & facit hæc litera ibi: iniunximus viua voce. Itē plus dicit, q̄ etiā aduersariū pōt iudex constituere nuntiū ad actū citationis. ar. in. l. eū, qui. §. si epistola. ff. de fur. & ibi per Bar. in. l. nō iuste possidet. ff. de acqui. nos. vbi ponit Bar. an ad apprehendendā possessionē possit iudex constituere ipsum principalē. & concludit q̄ sic: dummodò nō reperiatur resistētia, aliās secus. ar. in. l. nō est singulis. ff. de regu. iur. ¶ No. de significato huius verbi, *sero*.

e Nā idē importat hīc quod tardē. & no. duo excusantia quem si nō cōparuit in termino, videlicet breuitas termini & discrimina viarum. si enī hæc fuissent probata & alia, q̄ sequuntur in litera nō obstitissent. satis enī nō suffecissent ad excusationem. ar. in. d. c. decatero. de sen. excom. & in. c. ex partej. de appe. ¶ No. ibi: *sicut excusatore miserat*. & c. arg. op. q̄ vbi duo sunt pariter expēdibilia: probata facilitate expediendi vnū. seu probato exercitio vnus p̄sumit facultatē affuisse ad expediendū reliquū. Ita enī arguit hīc papa: sicut enim iste miserat excusatorē: ita poterat destinare procuratorē. sed hæc intellige respectu impedimenti allegati: videlicet propter viarū discrimina: aliās autē nō sic de facili mit tit quis procuratorē, sicut nuntiū, scdm Vin.

in. c. j. nu. iij. i apostil. in ver. vsq̄. §. de or. ab episcopo.

d ¶ Totam causam. Adde Pau. de ca. consi. lñ. in. j. impressis.

e ZACHARI. ¶ Quod tardē. Adde Bar. in. l. Titus luci. & ibi Alex. ff. de libe. & posthu. in pe. col. cum concor. ibi per eum.

Alex. in cōsi. cxij. inci. vñ. in. iij. col. post mediū. in. v. col. & in consi. cxv. in. j. col. & seq. eo. vol. vbi ponit, an concessio alicuius emphyteosis facta vsq̄ in tertiam generationem stet inclusiue, vel exclusiue. vide ibi: q̄a distinguit istā materiam. Aenaz de Falco.

Anto. Francis.

¶ De natura dictionis vsq̄: dicas, q̄ in dubio si tractamus de fauore, includit, aliās excludit. nisi mens ostendat: vide Bal. in authen. hoc amplius. in vltima colum. in verfic. nota de dictione, vsq̄. C. de fideicō. Et ad de, q̄ in dilationibus semper includit secundū Bal. in c. j. in. §. deced. re. in vlti. col. qui feuda. pos. in verfic. in tit. de dispu. & allega. in. §. post doct. in verfic. item dictio vsq̄. & in tit. de accusa. in. §. sequit̄ videre. in ver. cōterum. & in tit. de citatione. in. §. j. in ver. itē excipitur, q̄ citatio. & vide Bal. & docto. in. l. a calgato. C. de nupt. & Bar. in. l. semper in stipulationibus. ff. de regu. iur. & per eundem Bart. in. l. oleum. in. §. merito. ff. de dolo. & in l. meminisse. ff. de offi. procon. & vide glo. in. l. filiusta. in. §. j. i verbo vsq̄. de or. ab episcopo qui renūtia. episcopi. & Archi. in. c. li. gratiosē. de resc. li. vj. & Gem. in. c. statutū. de p̄bē. in. iij. col. & vide Bal. & Alex. in. l. ex facto. in. §. item quæro. in. ij. col. ff. de vulga. & pupil. ZACHARI.

¶ Adde tu vltra p̄dicta, quod not. in apostil. ad istum

Panormi. uper Prima Secundi Decret.

qui sic intelligit iura allegata ad hoc per glo. & idē Abb. & Io. an. recitādo. nā & talis faceret excusationē, quia nō reperiret procuratorem, scdm Host. & bene. Regulariter ergo facilius reperit & cōstituit excusator: sed quo ad viarū discrimina hīc alle. videntur procedere à pari, vel modica est differentia de qua nō est curandū. ¶ **†** No. & tene mēti, q mandatum de cōparēdo in certo termino distribuitur in duo mādata: vt citatus cōpareat & in termino p̄fixo. & dato impedimēto vni⁹ debet adimpleri aliud. sunt ergo ista diuisibilia. Est em̄ hoc mandatū qualificatū, quod recipit distributionē: iuxta ea, quē habent in. c. Pisanis. de resti. spol. & de hoc j. latius dicam.

8 ¶ **†** No. ibi: *eum reputamus contumacē.* &c. q iudex anteq̄ cōdēnet cōtumacē debet primò patefacere eius contumaciā: vt sic de ea constet in iudicio, aliās iniusta esset cōdēnatio. Ad hoc. l. eius, qui delatorē. & qd̄ not. Bar. ff. de iure fisci. & per eū in. l. ij. C. de iura. cal. facit. c. scdm leges. de here. li. vj. ¶ No. vlt. venire in cōdēnationē nō solū expēsas necessarias: sed etiā legitimas & moderatas. de quo dic latius. s. c. proxi. & dic, vt ibi. ¶ **†** Oppo. cōtra principium in eo, q isti duo canonici agebant, seu excipiebāt pro se & noīe quorūdam canonicorū. non em̄ debuerūt admitti pro alijs: tum, quia sine mādato nō admittit vnus pro alio: vt in. c. j. de procu. tum, quia cā erat de crimine, in qua nō interuenit procurator pro alio: in. c. veniēs. de accu. sol. glo. j. dupliciter. Primò, q isti fuerūt admissi pro alijs canonicis rōne consortij in lite. erat em̄ hīc lis cōis, & ratione cōitatis admittit q̄s pro cōsortio post lit. conte. etiā sine mandato: vt. l. ij. C. de confor. eius. litis. & est speciale in confor. Sic em̄ rōne consortij admissi sunt in cā criminali. Est etiā & aliud speciale: qā licet aliās cautio rati habitationis p̄stet ante lit. cōte. per agentē pro alio, & nō cōpellit post: vt l. pomponius. §. rati. ff. de procu. tñ cōsors volens agere pro cōsorte post lit. cōte. teneat satisfāre: vt. d. l. ij. & dic rōne specialitatis esse in hoc vltimo: qā cū cōsors veniat ad agendū pro cōsorte post lit. cōte. & nō pri⁹, nō est qd̄ imputet aduersario, si prius nō petijt cautionem. simile in. c. insinuate. de offic. dele. cū ibi no. Hec prima solutio gl. placuit Vin. Io. and. & Gof. itelligit tñ Gof. hoc pcedere qñ agit de crimine civiliter: sicut hīc agebat: secus si criminaliter. Hec prima solutio nō placet gl. quo ad casū nostrū: qā ista nō erat actio cōis: vt vnus non possit agere sine alio, imò qlibet pōt admitti. Ad hoc quod le. & no. in. c. super his. de accu. Et intelligit, q isti hīc habebant mandatū. & hoc placet Hosti. & cōiter doct. & satis placet mihi per not. i. c. cū. M. de cōsti. & dic, vt ibi no. de hac materia consortis. & per Ioā. de lig. in cle. religiosus. de procuratori.

10 ¶ **†** Glof. ij. in prin. est literalis: in fi. querit de modo agēdi hīc. & rñdet, q ista crimina obijciebātur hīc per modū exceptionis. hoc etiā placet Inn. hīc, qui per hūc text. dicit notādū, q cōtra electū agi pōt p viā exceptionis, etiā si nihil petat. Hīc em̄ electus. vel sui nūtij nō petebant cōfirmationē: neq̄ cōsecrationem. nec ex text. patet, q ageretur per viā accusationis, inquisitionis, vel denuntiationis: nec

isti quod proponerent crimina prosequēdo appellationem suā: quia ipsi nō appellauerunt: nec electus prosequēbatur appellationem, quam fecerat. Hostien. dicit hanc cōclusionem Inno. nō procederet: quia ex quo electus appellauerat cā delata erat ad curiam in. c. quis. de elec. li. vj. Et q̄q̄ nō prosequeret ipse, aduersarij tamē poterāt & debebāt prosequi. de ap. c. oblata. de ele. li. vj. c. j. Et sic prosequēdo appellationē poterāt hēc & alia crimina opponere. Dictum Inn. plus mihi placet. nā primò in se verissimū est: vt cōtra electū etiā nihil petentē obijci possint crimina, vel defectus: quia & si de p̄senti electus nihil petat: est tñ in potētia petendi & tenetur petere. vñ hīc dicit exceptio intētionis: & in multis habet naturā actionis. de accu. sup. his. de ele. super eo. vide plen⁹ p eundem Inn. in. c. dudū. ij. de elec. aliqd̄ tetigi in. c. si q̄s cōtra clericū. in prin. de fo. cōpe. Itē videtur hoc dictū Inno. & gl. q̄ etiā placet Abb. satis congruere huic tex. vbi dicit, q ista crimina proponebat: vt hunc electū ab electione repellerēt, vt indignū, nō dicit vt repellerent à cōfirmatione, vel cōsecratione. & sic patet q̄ iste nihil petebat. Itē non dicit, q prosequēbātur simpliciter appellationem alterius: sed q ipsi principaliter proponebāt crimina: vt repellerent indignū: sed de facultate prosequēdi appellationē in casu huius. c. dic, vt leg. & no. in. c. quis. p̄alle. Itē aduerte ad princ. huius cap. vbi nil dicitur de appellatione: qā nondū fuerat appellatum: & tñ dicit, q isti electi nuntij iuerūt ad curiā pro parte electi. & Archi. & H. acceperunt proponētes quedā crimina cōtra electum: vt eū ab electione repellerēt tanq̄ indignū. ¶ **†** Op. videtur, q cōdēnatio expēsarū debebat fieri nō solū à tpe citationis nunc emissē: sed etiā à tpe appellationis ex quo non fuit cā prosecutus: vt in. c. sepe. & c. Nicolao. & c. reprehensibilis. de ap. Gl. in ver. *prosecutus.* rñdet, q contrariū procedit qñ appellans suā appellationi terminū p̄fixerit, vel si nō p̄fixit, oportet q̄ appellatione fuerit iudicialis: quasi sentiat, q appellatione hīc fuerit extraiudicialis. Io. an. remittit ad ea, quē habent in. c. j. de elec. li. vj. & c. j. de ap. e. li. Hēc remissio est bona, cū appellatur in beneficialibus. In alijs verò vide quod leg. & no. in. c. sepe. & c. reprehensibilis. de ap. & c. cū sit Romana. e. tit. vbi tractat: an appellatus extra iudicium teneat ire ad curiā. & concludit ibi gl. q̄ nō. & vide Inno. in. c. dilecti. de maio. & obe. Et fortē ob hoc dixit gl. cōdēnationem nō procedere in appellatione extraiudiciali: quasi sit in facultate prosequi, cū appellatus nō necessitetur ad cōparendū. sed tu dic latius, vt no. in iuribus p̄alle. & maximē in. d. c. j. de appel. li. vj.

12 ¶ Gl. super verbo, *duo.* op. videtur em̄ q post lapsum terminum nō vrgeatur citatus cōparere. ar. in. c. sicut. de spon. cū alijs iurib⁹ alle. in gl. quē tñ nō rñdet ad cōtraria. Sed est dicendū, q. c. sicut loquitur de obligatione contrahēda intra certū tps: quo casu is, per quē nō stetit, nō tenetur postea. Hīc autē & in. l. Celsus. quē hīc in ducitur tractat de obligatione iam cōtracta: quo casu licet q̄s non satisfaciāt in termino propter impotentiam: debet tñ satisfācere post terminū. Alia etiā iura hīc alle. in gl. pro cōtrarijs, nō multū faciunt: quia loquunt cū tps adiicit cā limitādi. i. finiedi. sed in casu nostro tps est adiectum cōparationi fiendæ ad procedendū in causa. vñ sicut cā nō decisa semp̄ imminet: ita cā cōparēdi semp̄ vrget: sicut dicimus in debente soluere in termino: vt hīc & in. l. Celsus. ff. de arbi. ¶ **†** Op. & videtur tex. hīc malē dicere. dū dicit, q si non poterat iste electus p̄sonaliter venire, debebat mittere procuratorē suū. nā impeditus nō cōpellitur procuratorē constituere, maximē in cā ardua: vt probat in. c. querelā. de procur. Imò sentētia lata cōtra impeditū retractat: vt in. c. cū Bertoldus. de re iudi. facit. l. quēsitū. ff. eo. & multa alia q̄ allegant in gl. Et pro horum cōtrariorū solutione glo. in ver. *nec sufficientē.* primò ponit opi. Vin. secūdō suā: & in effectu concludit actore nō appellādū, nisi causatiuē. i. si vult impedire cursum p̄scriptionis: vt in. l. j. ff. de diuer. & tēp. p̄scri. q̄ sic debet intelligi. In reo verò concludit tria mēbra, q̄ aut impedimentū est perpetuū, & cōpellit: aut breue: & non cōpellit maximē si cā est ardua: vt in. d. c. querelā. si verò impedimentū est longū, cōpellit saltē, vt litē conte. cū actore, ne sibi currat p̄scriptio. Ad hoc. c. rñdet dupliciter. primò, q̄ iste allegebat exceptiones friuolas: & si quas allegabat legitimas, eas non probat. Sed certē ista sol. mihi nō placet: qā papa p̄supponit, q̄ etiā data legitimitate impedimēti debebat mittere procuratorē, sicut

a ¶ Patefacere. Ad. de Ro. consil. cccc. xcviij.

SEBA. SAPI. 9

b ¶ Non necessitatur. Appellatus, q non teneatur com parere tenet Abb. in. c. proposuisti. in. iij. no. s. de fo. cōpe. quod procedit etiam si appellatus sit suspectus de fugā: ita q̄ potuisset capi p̄pria auctoritate: vt tenet do. Ant. in. c. j. co. xviij. j. de iudi. & ibi do. Abba. refert & sequitur.

curatorē, sicut misit nuntiū. Secūdo soluit, q̄ aliud in papa, aliud in alijs iudicibus. Hęc solutio etiā nō placet: quia non est verisimile, q̄ papa simpliciter citādo velit auferre priuilegiū cuiusq̄ competens: ne cōpellatur procuratorē constituere. ar. c. ex parte. ij. de offi. deleg. & in c. super. e. ti. & l. ij. §. si q̄s. ff. ne quid in lo. pu. Et gl. hīc etiā nō videtur in hoc persistere, dum dicit, q̄ nec papa hīc processit super principali. Io. an. aliter r̄ndet ad istū tex. dicēs, q̄ hęc Decre. loquitur in electo, in quo speciale est, q̄ impeditus tenetur constituere procuratorē: licet causa sit ardua. de elec. c. cupientes. §. in super. li. vj. & facit. j. de app. c. oblatē. in fi. & hęc sol. satis mihi placet, & eā sequitur Car. in c. querelā. palle. vbi dicit hoc esse speciale in cā beneficiāli. Hoc tñ sic generaliter mihi non placet, per text. illius. c. querelā. vbi erat cā beneficiālis: vt patet ibi in gl. j. & tñ nō cōpellitur cōstituere procuratorē. ¶ Quare ampliādo dictū Ioā. hīc, & restringēdo dictū Cal. in d. c. querelā. puto, q̄ vbiq̄ agitur de beneficio vacātī impeditus pro se teneat cōstituere procuratorē per rationē. c. oblata. in fin. de ap. Hęc enim causa exigit celeritatē^a ne gregi dominico diu pastoris cura desit. Item quia diuturna vacatio ecclesie est periculosa in tēporalibus & spiritualibus. de elec. ne pro defectu. §. eo. c. fi. & d. c. oblata. Ex quo infero ad vnum casum generalē, q̄ vbiq̄ causa exigit celeritatē, teneatur impeditus constituere procuratorē. ar. in l. j. ff. de dam. infec. & eorū, quē no. Bar. in l. iij. §. p̄tor ait. ff. eo. tit. Et eorū, quē dixi in c. causam. §. eo. nō est enim consulendū vni cum graui iactura alterius. arg. c. sacris. de sepul. xxiij. c. iij. c. est iniusta. & optimē facit in simili in c. cū causam. j. de p̄ben. Et alibi dicit canon, si non potest vni subueniri, nisi alter lēdatur, cōmodius est neutrum iuuari, quā alterum lēdi, seu grauari. xij. q. v. c. deniq̄.

b ¶ Et generaliter cū queritur, an & quādo^b teneat quis cōstituere procuratorē, distinguit Cal. in d. c. querelā. & Bart. in l. j. ff. de diuer. & tēpo. p̄scri. Ex quibus dictis capiēdo meliora, concludo q̄ aut loquimur in actore, aut in reo. Primo casu non cōpellitur actor à principio procuratorē constituere, nisi causatiuē. s. ad impediendum p̄scriptionem rei. & ita cōiter intelligitur. d. l. j. sed postq̄ incipit agere cōpellitur perseuerare ad instātiā rei: vt in athen. qui semel. C. quomodo & quādo iudex. & c. causam. §. eodē.

¶ An autē teneatur impeditus procuratorē constituere: idē puto dicendum, q̄ in reo: in quo distingue, q̄ aut est talis persona, quæ propter priuilegium dignitatis nō potest per se esse in iudicio: vt est illustris, & cōpellitur: vt in l. fi. C. de procura. Idē videtur dicēdum in episcopo. v. q. iij. c. fi. licet enim illud cap. intelligā de honestate per. c. fi. de iura. cal. & vide quod ibi dixi: tñ ex quo impeditus est debet mittere procuratorē, & sic debet facere nō impeditus: multo fortius dato impedimento. Idē videtur in iudicio perpetuo: secus in tēporali. quia expectat finis officij: de quibus tñ dicēdum est, vt legi. & no. in l. pars literarū. ff. de iudi. & l. nec magistratus. ff. de iniur. & vide bo. tex. cū gl. ij. q. j. c. prohibent. Item dic, vbi persona nō est talis: sed causa exigit celeritatē modo p̄dicto. Idem vbi impedimētū est perpetuū: vt dicit gl. no. quā not. & sequitur Cald. in d. c. querelā. & hoc est equissimū. nō enim debet propter impedimētū vnus permitti dilabi & perire causam alterius. ar. d. c. est iniusta. & aliorū iurium. §. allegatorum. Si verò impedimentum est breue: & tūc aut est voluntariū, & nō excusatur. Tenetur enim cōparere, aut mittere procuratorē. ar. in c. fin. de maio. & obe. & c. inter quatuor. eo. tit. & hic. & sic potest alio modo intelligi iste tex. Si verò est impedimētū necessarium, sed non probabile: vt quia exultat propter culpā suā, & tenetur mittere procuratorē: quia culpa non debet sibi prodesse: vt in l. papi. nianus exuli. ff. de mino. facit. c. j. qui ma. accus. pos. & c. perlatum. qui fil. sint leg. & qd no. Inn. tit. proxi. c. fi. Aut est impedimētum necessarium, & probabile: vt puta infirmitas modico tēpore veri similiter duratura: & si causa est ardua nō teneat procuratorē mittere: vt d. c. querelā. Idem puto, si non est ardua. ar. in l. ij. ff. si quis cau. & sentit ibi gl. per verbū p̄cipuē, quā sic intelligo & restringo, scilicet ad impedimētū breue. Si verò similiter esset longum: tūc satis puto, q̄ ex quo causa est levis tenetur mittere procuratorem. ar. d. c. querelā. à contrario. si verò impedimētū est longū & causa nō est levis, & tūc si impedimētū p̄cessit lit. contest.

c non cōpellitur mittere procuratorē: aliās secus vt videat probari

in l. eundē. ff. de lega. ij. & hoc vltimum voluit Bar. in d. l. j. quod not. puto tñ, q̄ teneat mittere saltē: vt actor cōtestetur litē ad interrumpendū p̄scriptionē: vt hīc sentit notabiliter glo. facit quod. §. dixi in l. senatus. ff. de offi. p̄scri. & d. l. j. ff. de diuer. & tēpo. p̄scri.

14 ¶ Sed tu dices, quid agendum eo casu, quo impeditus tenetur cōstituere procuratorē, si ipse dicit se nō reperire volētē acceptare procuratorium: dico, q̄ nemo ad hoc compellitur. insit. man. §. sicut. & §. rectē. Certē nō videtur imputandū impedito non valētī reperire: quia nullus obligatur ad impossibile. de pac. c. fi. & ff. quæ sen. sine ap. rescin. l. fi. dicit hīc Hosti. q̄ circa potentē & diuitē hīc nō est p̄sumendū^d maximē: quia pecunię obediūt omnia. Ecclesiastici. xvj. sed in paupere, q̄ nihil fingit, si perpetuū sic impediretur, perpetuū etiam excusaretur à cōstitutione procuratoris, quicquid dicat finis huius gl. ¶ Quid autem tūc fiet? notabiliter dicit iudicē debere ad eum ire, vel mittere delegatū. arg. ij. de testi. cog. & de plano & sine strepitu causam decidat. in auct. de man. prin. §. si tibi. aut in ciuilibus per cessionem facile expediat. de sol. Odoardus vult dicere in hoc vltimo, quod si pauper non habeat vnde satisfaciāt de facili: expedietur cā per cessionē. Et nō. bene hoc dictum Hosti. quia facit pro his, q̄ dixi cōtra do. Ant. in c. olim. ij. §. titu. proxi. vt p̄textu paupertatis nō excuset quis subire iudiciū^e. & nō. bene omnia p̄dicta: per q̄ plenē declaratur hęc materia. ¶ Gl. in ver. diutius. colligit, q̄ in crimine potest mora purgari. Opp. de c. cū in tua. & non soluit. Ioā. and. remittit ad c. propter. xvij. di. & ad c. mora. de reg. iu. lib. vj. dic, q̄ hīc nō dicitur, q̄ cōparendo purgasset morā, quominus nō fuisset in expensis condēnatus. nā licet quis cōpareat intra breue tps post moram, nihilominus expēsa contumaciā bene possunt peti: vt sentit gl. & clarius Bar. in l. fi. post tres. ff. si quis cau. & purgatio moræ de qua in d. l. & si post tres. non extenditur ad expēsas, sed respectu p̄cne cōmissæ per stipulationem interpositā de iudicio fisti. De que dic, vt leg. & not. in d. l. & si post tres. quod no. ¶ Gl. in ver. calores. colligit ar. ex tex. q̄ non excusat augustus, quin teneatur quis p̄sequi appellationē ad curiā: & dicit de mense Augusti: quia tūc est Romæ aeris intemperies: vt no. per gl. in c. si verò. de iureiur. & vide quod ibi no. ¶ Sed contra hoc gl. op. de c. quorundam. & nō soluit. Vin. dicit, q̄ non cōtradicit: quia ibi ignorās qualitatem secundi loci, restituitur de gratia primo loco: hīc in iudicio loquitur, qd redditur in initium: vt l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. obli. Et facit ad p̄dicta secundū Io. an. in c. ad supplicationem. de renuntia. ¶ Ex hoc dicto^f no. d. Anto. q̄ si ius redderetur in aliquo loco tēpore pestis & mortalitatis, propter hoc citatus nō excusaretur à cōparitione: & si pestis esset etiam in curia Romana nō excusaretur à p̄sequenda appellatione. nisi aliter feriat induceretur nihil aliud ad hoc allegat sed pro dicto suo videtur glo. in cle. quandiu. de appel. in ver. aliās. In cōtrariū videtur gl. in c. cōis filius. xxij. dist. quæ generaliter dicit quem excusari propter intemperie

¶ Celeritatē. Adde Oldra. consilio. cccxviij.

SEBA. SAPI.

¶ An & quando. vide d. Frā. de Are. in consi. cvj. incip. p̄supponitur. in xij. col. & latē per Fely. in c. accedēs ij. col. iij. ver. quar tō not. s. vt litē nō contesta.

¶ Est longū & causa nō est levis. Adde Areti. cōsi. xvj.

d ¶ Nō est p̄sumēdum. Adde limitādum, vt per Arer. allegato consil. in fin. iij. col.

¶ Subire iudiciū. Adde q̄ pauperi non valenti p̄sequi appellationē nō currit tempus. ita consuluit Bald. consi. v. iij. lib. inci. quæritur vtrū viduæ. & dicit Ang. cōsi. cclv. q̄ aduersario inopi q̄s teneatur ministrare expensas in fauorem ecclesiæ.

Anto. Francis.

¶ An pauperi currat tempus & fatalia, si nō potest p̄sequi appellationem: vide Bal. in l. acceptū. C. de vsu. vbi dixit, q̄ pauperi appellanti nō currūt fatalia, si nō potest appellationē p̄sequi: & excusatur ab executione appellationis. Ad quod etiam vide gl. in l. eos. in §. super his verò in verbo inopia. C. de ap. & vide gl. fi. in l. in minoribus. C. de his quib. vt indi. & vide Inno. in c. ex ratione. de ap. & in c. dilacionem. c. titu. & vide Bald. in l. ij. §. si q̄s, in vlt. q. si quis cau. tñ, vbi etiā p Alex.

SEBA. SAPI.

¶ Ex hoc dicto. Hoc dictū multū cōmēdat. d. Alexā. in l. ij. §. si quid in iudicio. in j. not. ff. si quis cauti. & in l. de arate. ff. ad trebel. & l. aso. in d. l. j. §. quod diximus. circa fi. & de aeris intemperie, an excuset: vide Mar. soci. in repe. c. ex tuc. de cle. non resi. & Fely. in c. accedēs.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

ñ. in. v. volu. s. vt lite non contesta.

a ¶ De morte. Adde, qd nō solū vbi timetur de morte: sed etiam vbi locus non est honestus, qd quis non tenetur cōparere: vt voluit Oldr. cōfi. xij. Anto. Francif. ¶ An quis teneatur comparere in loco nō honesto. dicas primò qd locus iudicij debet esse tutus non solū partibus seu procuratoribus & aduocatis & omnibus qui in iudicio habent ne cesse comparere: vt in. c. ex parte. de ap. & plenè tradit in cle. pastoralis. de re iudic. & vide Specul. in titu. de actio. in veritè repellit qui fatagit. vbi dicit qd volens agere in loco iho- nesto & insolito nō auditur. adde ta- men qd locus con- gruus dicit in quo iudex solet sedere ad ius reddendū se- cundū Bart. in. l. fi. in. s. adeūdi. ff. quā do ap. sit. & habe- tur per Car. in cle. ij. in. s. similiter. in ij. q. de ap. & habe- tur in. q. vj. in. c. bi- duum. in ver. adeū- dum.

b ¶ Inquisiuit. not. contra iudices ma- lefactorum qui ex officio inquirunt contra aliquē non pracedētibz indi- ctijs q malefaciunt: quia indicij non pracedētibz non potest ad aliquem actū iudex proce- dere secundū opi. communē canonis- tarū in. c. qualiter & quādo. cl. ij. per illū text. j. de accu. & Ang. in solenni repe. in. l. si vacan- tia. ver. ideo autem ponūtur dicta ver- ba & c. sequit̃ Arc. in tract. malef. in gl. fama publica. in princi. quinimo si vnus capiatur sine indicij & torquea- tur & postea con- fessionem factā in tormētis ratificet q non potest ex hoc condēnari. de quo per Arc. in. d. gl. in. v. col. vers. ad uertas tamē. vbi la- te in additionibz. Aenzas de falco.

Anto. Francif. ¶ Vtrū confessio facta in tortura sine indicij etiā perse- uerata noceat reo q̃tum ad condemnationem. dicebat Bald. in. l. j. in. v. col. C. de confes. & Alex. in. l. quāstionis. ff. de quāstio. sed vide Alex. in confi. xciij. in. j. parte confi. vbi dicit qd talis confessio sic extorta absq; indi- ctijs nullo modo prodest quo ad condemnationē & ibi allega. multas quotas quā ibi possunt videri.

c ¶ S E B A. S A P I. ¶ Iterum citetur. Vide Feli. & alios in. c. consuluit in prin. s. de offi. delega. & latē Feli. in. c. inquisitionis. s. ad petitionem. col. vj. ver. item in materia. j. de accusa.

d ¶ S E B A. S A P I. ¶ Impossibilis. Vide tamen Feli. in. c. quod ad cō- sultationem. colū. ij. versicu. obstat secundo. j. de re iudi. vbi tangit an ci-

aeris. apertius tenet Bart. in. l. de atate. quam legit cū. l. recusare. s. si quis alio. ff. ad Trebel. vbi dicit citatum posse excipere, si citatur ad locum, vbi malus & corruptus aer. arg. illius tex. & c. ad supplicationem. iuncta glo. de re- nun. puto, qd si aeris corruptio sit vehemens: & complexio citati est talis, qd verisimiliter ex accessu dubitaretur de morte, nō tenetur comparere in loco vbi de morte tenet: vt in c. accedens. ij. vt lit. non cōte. & c. ex parte de app. & cle. pastoralis. s. pifana. de re iudi. nam & locū pestis quis licitè fugit. lxxxvij. dist. c. negotiatorem. Nā stare in loco pestis est deū tentare: & homo debet laborare q̃tū in se est vt mortem effugiat & demū committere se dei misericordie. xxij. q. ij. c. si nulla. si nō est aer ita corruptus seu complexio citati nō est talis, & tunc non puto eū excusari: & ita pro- cedit opi. contraria. faciūt ad hāc distinctio- nem no. per doc. in. c. si vero. de iureiu. vbi vi- de in simili quēstione. ¶ ¶ Gloss. vlti. colligit arg. ex tex. quod in causa criminali habet lo- cum condēnatio expen. siue procedatur per viam accusationis siue inquisitionis siue de- nuntiationis: & not. gl. inquantū dicit de via accusationis: vide quod plenè dixi in. c. fi. s. e. nec in hōc punitur accusatus vel accusator duplici pœna: quia expēse petuntur vt inter- esse. Itē ista imponunt ex causa diuersa: nā pœ- na propter crimen expensę propter temeri- tatem litigandi. simile in. c. j. de cri. fal. Inquan- tum gl. dicit de inquisitione. Hosti. & Io. an. limitant & bene quādo procedit altero pro- sequente principaliter inquisitionē: nec fuit motus infamia vel alia iusta causa. nā tunc ex- cusaretur a condēnatione expēsarū. pro hoc allego bo. text. in. c. j. in fi. de ele. lib. vj. Idē di- cendū in iudice: si enim inquisiuit infamia legitima non procedēte absoluto reo tenebi- tur sibi ad expensas tanq̃ an interesse. de sen. excō. sacre. vbi est bo. tex. a simili secus si pre- cessit legitima infamia. nā tunc processit ex debito officij. de ac. qualiter. ij. & de simo. li- cet heli. & sic excusatur a calūnia. facit quod leg. & no. in. c. ab arbitris. de offic. dele. lib. vj.

18 ¶ ¶ Nunc gl. suppletis formo duas oppositio- nes notabiles. videt enim quod elapso termi- no in citatione prefixo nō teneat iste citatus comparere cū non possit procedi ad vltorio- ra sine noua citatione: aliās procederet sine citatione ar. in. l. fi. ff. quod vi aut clā. vbi dici- tur qd clā videt edificasse qui longe post ter- minum in denuntiatione cōtentū edificauit.

Item per lapsum termini circūducitur. i. tollitur edictū seu cita- tio. l. & post edictū. ff. de iudi. Sol. in hoc sunt multe opi. Inno. hic recitat duas. prima vt teneatur ire post terminū si scit aduersariū ibi esse aliās secus. ad qd em se tūc fatigaret laboribus & expē. nec ob. l. celsus. ff. de arbi. quā hic in tex. inducit quia aliud est in solu- tione q̃ semper liberat debitore: & ad quā semper tenet debitor etiam post terminū. aliud in cōparatione corā iudice a quo nō li- beratur si tēpore non idoneo compareat. & hoc videtur placere Inno. Secūda opi. est qd semper etiā post terminū tenet cōparere ad minus vt excuset absentiam vel vt litiget si ibi reperiret aduer- sarium. Tertia opi. est distinguens inter consistoriū pape vel alte- rius ordinarij seu delegati vt primo casu teneatur cōparere: secū- do non. Hosti. dicit omnia ista cōsistere in subtilitate allegationū sed veritate carere. si em cōtractus qui a principio sunt volunta- rij obligant post terminum: vt hic: fortius precepta quā semper sunt necessitatis. vnde cōcludit citatū ad certum diē & locū si nō venit in diē qd venire tenetur post diē q̃ citius poterit. nec ob. qd illa sit allegatio quē ponitur in tex. qd papa secundū eū diffinit: & maximè dicit hoc procedere quādo iudex citās habet certum do- micilium vel locū iudicij: & tūc maximè quādo scit aduersarium vel eius procuratorē ibi esse vel in propinquo. si verò non habet citans certū locum iudicij nō sic astringitur post terminū in per- petuum: sed intra paucos quibus iudex expectare consuevit: post quos non dicitur astrictus licet sit cōtumax. intelligo hoc vltimū vt censeatur cōtumax quādo potuit cōparere. secus si fuit impe- ditus toto illo tēpore. de re iudi. cū Bertoldus. Et ex dictis Hosti. habes quartā opi. Pau. de eleaz. s. eo. c. finē. ponit quintā: dicens qd aut citatur quis ad totam cām seu ad actū successiuū & tenetur comparere post terminū, maximè qn tēpus est appositū ad deno- tandum tēpus ex quo debet procedi vt hic. Aut citatur qd ad cer- tum articulū & tēpus apponit ad significandū tēpus in quo debet expediri: & tunc si actus est expeditus propter eius cōtumaciā: non tenet amplius cōparere nisi iterum citetur. alle. no. per Inno. in. c. cū ad petitionem. de accu. vt lit. non cōte. c. accedēs. Ego alle- go gl. no. in. c. ij. de do. & cōtu. li. vj. Si verò actus ad quem fuit ci- tatus non fuit expeditus in termino. tenetur cōparere post termi- num: nec est de nouo citandus: & sic procedit opi. Hosti. Sexta opi- nio colligi potest ex dictis Bar. in. l. aut qui aliter & l. fi. ff. quod vi aut clā. vbi dicitur quod si actus expediat alio termino q̃ in cita- tione prefixo nō valet actus nisi iterū citetur. Et optime facit. d.

19 l. fi. ¶ ¶ Et hanc opi. sentit Spec. in tit. de sent. prola. s. iuxta. ver. est etiam nulla. vbi dicit sententiā latā post diem citationis esse nul- lam. alle. l. fi. vt proponis. C. quomodo & q̃n iud. ¶ Septima opin. colligitur ex additione Io. an. dicit enim qd si fertur altera die pro- xima valet indistinctè per. c. consuluit. si fertur altera die longio- ri & tunc si citatus comparuit & morā purgauerit seu contuma- ciam: non valuit si altera die feratur. si autē non purgauerit mo- ram seu contumaciā valet etiā post longum tēpus. d. Anto. sequi- tur opi. Bar. cū temperamēto vt si citatio fiat ad totā causam te- neatur post terminū cōparere: quia tūc post terminū etiā rema- net vis citationis: sed si ad vnum art. tunc procedat opi. Bart. nisi iudex prorogauerit terminum qd si prorogat in sequentem diem solitam prorogari arctat citatio ad validitatem actus & condem- nationem expensarum: si prorogat in vltiorē diem nō putat ci- tatum arctari, nisi hoc sibi intimetur. & hoc dicit tenere do. de Ro. deci. cccxxvij. & deci. cccix. allega. Innocen. in. c. consuluit. de offic. delega. & Archidia. in. c. j. de do. & cōtu. lib. vj. ¶ ¶ Et satis placet mihi hāc opi. & concludo omnia sic. aut citatio habuit ter- minum ita breuē quod impossibile erat comparere in termino: & tunc citatio non arctat citatum vt compareat etiam post ter- minum quia fuit impossibilis^d & temeraria. argu. in. c. aut qui ali- ter. vbi hoc expresse tenet Barto. ff. quod vi aut clam. facit. c. bo- ne. ij. de elect. Nam impossibile preceptum non ligat. l. fina. ff. quē senten. sine appel. rescin. Aut habebat competentem terminum: sed citatus fuit impeditus in termino vel fuit contumax & tunc si fuit facta ad totam causam tenetur comparere post: aliās valet illa citatio vt possit procedi ad vltiora: & vt ille possit condem- nari ad expensas si non proceditur vt hic. & vide quod de hac citatione ad totam causam plenè dixi in. c. fina. de dila. ¶ ¶ Aut fuit facta

fuit facta ad certum arti. expediendum. & si iudex prorogavit in idem sequentem: valet etiā sine noua citatione. Text. dico exp̄sum in c. cōsuluit. prael. Aut in diē longiorē, & non credo, q̄ va-
 leat actus postea explicatus sine noua citatione: nec amplius ar-
 ctat illa citatio. Moueor per dictū. c. cōsuluit. à cōtrario. vbi vide-
 tur hoc expressum ex mente. Nā tunc dicit absentē nō citādum,
 q̄n prorogavit citationē in diē sequentē. Nam tūc virtute proro-
 gationis remanet virtus citationis: sed cū nō posset in alium diē
 prorogare extinguitur virtus citationis: actus ergo postea expli-
 cat⁹ est sine citatiōe. Itē nō seq̄: fuit tūc cōtumax ad illū diē: ergo
 nunc erat. ar. eorū quē no. glo. in d. c. ij. eo. ti. lib. vj. Citet ergo eū
 si vult procedere die vltiori. al̄s sine citatione videf̄ p̄cessisse.
 ar. in l. fi. ff. quod vi aut clā. & hac no. quia quotidiana. ¶ **Secū-**
 22 **dō** op. cōtra fi. c. in eo, q̄ iste fuit cōdēnatus in exp̄sis à tēpore ci-
 tationis emissē. Nam cōtumax fuit nō ab illo tpe: sed post termi-
 nū statutū ad cōparendū: quia ante nō dicit cōtemnere: ergo à tē-
 pore cōtumaciē & non à tēpore citationis emissē veniebat con-
 dēnandus. Solut. varij varia dicunt. Ioan. hīc stat contrario, &
 respondet ad istum tex. quod habetur respectus ad tempus, ad qd
 facta fuit citatio, non ad tempus in quo fuit facta. Sed certē
 ista lect. nō placet, tanq̄ nō cōgruēs huic literē. Nā expressē hīc fit
 cōdēnatio à tēpore citationis emissē: & reddit clarissimā rōnē:
 quia tūc aduersarij expectare cōperūt non dicit: q̄a ex tūc fuit cō-
 tumax tēpore, à quo emanat citatio ad instantiā partis incipit pars
 expectare, & cā iudicij ibi esse. Inn. simpliciter inheret verbis hu-
 ius literē. no. ex tex. expensas cōputandas à tēpore citationis & nō
 à tēpore cōtumaciē tantū. Sed ad cōtraria nō respondet, nec illud
 tangit Host. dicit tñ dicta Inn. procedere, q̄n citat is de cuius con-
 tumacia iam apparet sic. s. de procu. auditis. & dicit Io. an. dictum
 Host. verificari cōsiderata antiqua cōsuetudine curiā, scdm quā
 in appellatio. cā post aduētū vnius partis, expectat altera pars per
 xl. dies. Et pro hoc facit prin. cap. q̄ ante citationē pōderat cōtu-
 macia istius electi, in nō proseguēda app. vel fortē secundū eū sta-
 tutus fuit terminus ad appellationē proseguendā: vt in. iij. glof.
 Sed certē hoc dictum mihi nō placet. Si em̄ fieret ista cōdēna-
 tio ppter cōtumaciā cōmissam in appellatione, nō habuisset hīc
 papa respectū ad citationē tantū: sed cōdēnasset à tēpore cōtu-
 maciē cōmissē in cā appellatiōis: vt in c. reprehēbilis. & c. sape.
 de appel. Item ratio posita in fi. huius literē cōtradicit oīno cōsi-
 derationi Host. Cōsiderat em̄, q̄a tēpore emissē citationis incoe-
 perunt expectare. Si enim haberetur respectus ad appellationem
 debuisset fieri cōdēnatio à tēpore quo venerūt ad appellationē
 proseguendā: q̄a ex tūc expectare cōperūt. Io. an. dicit se putare,
 q̄ expensā citationis restituēda sint saluo q̄ ipse no. in c. quere-
 lam. de procu. Sed expensē vltualiu solū veniūt à tēpore contu-
 maciē: & debēt detrahi illē, quas domi fecisset: iuxta no. in c. fi. s.
 eo. Expensē verō ante cōtumaciā, debēt reseruari ad finē causē: ni-
 si prout dixit Host. q̄n fit citatio de eo, qui prius erat contumax:
 sed ipse Io. an. in addi. Spe. in tit. de expē. s. fi. ver. hoc quoq̄ tenet
 qd. s. tenui per l. sancimus. C. de iud. vbi probat q̄ veniūt à die cō-
 tumaciē. & dicit q̄ expensē illius diei, in quo tenebat cōparere, nō
 cōputant. Itē inquantū dicit hīc venire expensas citatiōis: dicit hoc
 verū nisi purget cōtumaciā: vt quia spōtē postea cōparuit: tūc ap-
 par et illā expensam citationis frustra fuisse factā. Do. Ant. sub du-
 bio fortē dicit non esse peccatū tenere illū cōdēnari ad oēs expē-
 sas prout dicit: quia cōtumacia nūc declarat priores expensas inu-
 tilitate fuisse factas, quas non fecisset illo cōparente. & quod dicit
 Ioan. and. vt de illis habeatur respectus in fin. causē: dicit procede-
 re, quando speratur diffinitiuā: sed hīc non sperabatur. Sed certē
 hoc vltimum dictum nō procedit: nec dictum Ioā. an. nam si non
 compareret citatus in termino: sed est denuō citandus: nōne illā
 expensē prius factē à tēpore primā citationis, sunt inutiliter factē
 propter contumaciam suam. Si enim comparuisset non fuisset
 opus citare secundo: vel facere illas expensas: ergo frustra fa-
 ctæ sunt, eo non comparente propter contumaciam suam. Sed
 eo tūc cōparēte in termino, nō fuerūt frustra factē cū ipsius vigo-
 re procedat in cā. & ideo attingēdo veritatē credo posse dici pro-
 babiliter & verē, quod aut cōtumax cōparuit spōtē ante cōdē-
 nationem & offert se paratum procedere in causa. & fiet solūm

cōdēnatio à tpe cōtumaciē: & ita loq̄. l. san-
 cimus. q̄ alle. Io. an. q̄a prius factē satis habēt
 nunc suū effectum. aut fuit opus facere secū-
 dam citationem, vel nō proceditur amplius
 in causa, propter defectum ipsius: & tūc fiet
 cōdēnatio in omnibus exp̄sis factis à tem-
 pore citatiōis: quia frustra illas fecit, ex quo
 in causa nō proceditur ppter defectum con-
 tumaciē: & ita propriē loquitur hęc litera.
 Hīc enim ponderatur q̄ non erat spes de vi-
 cino eius aduentu: quod sine cā nō pondera-
 tur, nec huic intellectui contradicit. l. sanc-
 imus: sed potius concordat. Dicit em̄ omnia
 refartienda dāna quē propter cōtumaciam
 partis absentia sustinuit p̄sens: sed certē dā-
 na sunt à tempore citationis emissē, si post-
 eā non comparuit: nec proceditur in causa
 vigore illius citationis.

tatio impossibile
 terminum conti-
 nens habeat in se
 tacitam clausulā,
 quod compareat
 cū primum pote-
 rit.

SVMMARIVM.

- 1 Sententiā in causa beneficiāli nō transit in rem iudicatam: maximē quando fuit lata cōtra absen-tem: licet contumaciter, & indefensum. 9. vbi plenē discutitur.
- 2 Literis p̄latorū adhibetur fides. quando sunt si-
ne contradicte: & non cōtinēt damnum alte-
rius, & p̄iudiciū. 8.
- 3 Surreptio allegatā nō impedit quod factum est an-
tequā ipsa probetur.
- 4 Laici admittuntur in testes contra clericos in spi-
ritualibus, & in alijs ciuilibus: secus tamen in
criminalibus.
- 5 Dictum alicuius magni, vel religiosi viri inducit
presumptionem in causa: licet ipse non iuraue-
rit: in testem vero nō admittitur sine iuramen-
to.
- 6 Appellare videtur ipso facto, qui cū esset grauā-
tus, arripuit iter ad papam.
- 7 Confirmatus in prelatura tunc habet potestatem
administrandi, si nō dubitatur de iuribus suā
confirmationis. 12.
- 10 Prelatus absens citatus per edicta, vel aliter. vt
respōdeat de iuribus suis, per quantū tēpus de-
bet expectari, intra quod compareat. 13.
- 11 Cōfirmatio episcopi solēniter facta, secundū quod
hic dicitur, facit quod cōtra confirmatum non
possit vltius aliquid opponi: nisi à snā cōfir-
matiōis fuerit appellatū: intellige. vt hic plenē.

¶ CAP.

VII.

Cum olim. ¶ Ioā. Andreas non summat, dicens gratio-
sam esse: sed quatenus ius po-
nit, potest sic summari. In cā
electionis procedit cōtra contumacē etiā ad
diffinitiuam: & contumax de misericordia
citari potest & audiri. Secundo summo nota-
bilis sic. ¶ Sententiā in causa beneficiāli nō
transit in rem iudicatam respectu superioris
quo minus possit de iuribus partium inqui-
rere: maxie q̄n snā fuit lata cōtra absentē: li-
cet cōtumaciter & indefensū. Diuididit. Nā
primō ponit factū plura cōtinēs. Scdō cōmis-
so cum mandato ibi. nolentes. In hoc lo-
co reassumpsi ad scribēdū postq̄ papa Mar-
ti. v. in papatu vsq̄ ad hęc tpa felicissimus:
mihi licet indigno de notabili abbacia mo-
nach. dicec. Massan. prouidit: & me pronun-
tiavit in publico consistorio deci. Januarij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Laici. Adde Ale
xā. cōf. lxxij. lib.
b ¶ S E B A S A P I.
¶ Assertio. Vide
multa allegata per
Alex. in cōf. xxxj.
incip. vifis. in. iij.
col. in. ij. vo. Bar. in
l. de pupillo. §. si q
ipī p̄tori. ff. de op.
nō. aut. & in. l. qui
fundū. §. pcurat.
ff. de vfuca. & dicit
Spec. in tit. de te
ste. col. vlt. ver. va
ler dictū testis, q
valet dictum testis
nō citati: sed spōte
deponētis, qñ est
persona fidedigna
vide etiā. d. Andr.
f. cu. in. c. cām. §. s.
de iudi.
c ¶ Creditur. Adde
Paul. de cast. cōf.
cxxxij.
Z A C H A R I.
d ¶ In testem. Adde
an statutocivitat
supiorē non reco
gnoscentis possit
statui, vt testimo
nio solius epī vel
Marchiōis. aut alī
magni viri q̄libet
cā decidi possit. &
dic q̄ sic scdm Lu
do. Ro. sing. cliij.
qđ inci. tu scis, qđ i
spōitio vbi alleg.
casum singu. in. c.
qđ cū. xj. q. j. secū
dum intellectu In
noc. in. c. nuper. j.
de testi.
Anto. Francif.
¶ Vtrū civitas vel
princeps nō reco
gnosces superiōrē
possit statuere, vt
vni tm testi creda
tur. Ego valde du
bito de hac deci
sione de qua hic qđ
dato, q̄ civitas vel
princeps nō reco
gnoscat superiōrē
prout scdm ea, q̄
tradit Bar. in. l. ho
stes. ff. de ca. tñ du
bito, q̄ nō possint
tale statutu cōde
re, vt vni tantū te
sti credat: qā tale
statutu videret es
se cōtra ius diuinū
scdm q̄ in ore duo
rū vel triū debet
esse oē verbū: vt i
c. in omni negotio
de testi. in. c. cum
elles. de testa. in. l.
vbi numerus. ff. de
testi. & iō dicimus
qđ vni soli quantē
cūq̄ sit dignitatis
nō credi: vt in ca.
nobilissim⁹. xcvj.
di. & nō semp mi

Mccccxxv. Deū pijsimis precib⁹ orovt hoc
non tā ad excellentiā corporis quā aiā salutē
tendat. ¶ Casus literalis. Quidā clericus. D.
nomine accessit ad sedē apostolicā cū mul
tis literis p̄latorū Hybernā: quas præsenta
vit dño. C. cōtinētes, q̄ idē. D. electus erat in
ep̄m Roscē. & cū nullus appareret, q̄ aliqd
proponeret cōtra ip̄m dñs papa fecit ip̄m in
ep̄m consecrari postmodū. F. & G. monachi
ad dictū. C. accesserūt & vterq̄ proposuit se
à canonicis eccle. Roscē. electū. & qđ dictus
D. per falsas literas se fecerat cōsecrari: vnde
C. causam cōmisit quibuscūq̄ de forma pro
cessus electionis illius. D. veritatē inquirerēt
& si canonicē electus fuit faciāt illū pacifica
possessione gaudere; alioquin cognoscāt de
electione dictorū monachorū confirmātes,
quā canonicā inuenerint altera infirmata. iu
dices citauerunt illū. D. tertio, sed noluit cō
parere. vnde ipsi cōeperūt cognoscere de ele
ctionibus dictorū monachorū & electionē
F. cōfirmauerūt. Interim dictus. D. ad sedem
Apostō. accessit, & super quibuscūq̄ grauami
nibus & iniurijs cōtra dictū. F. & quosdam
alios lras impetrauit. Postmodū dictus. F. ad
do. Inn. accedēs literas p̄dictorū iudicū p̄ta
uit eidē cōtinētes qualiter in electione ipsius
fuerat processum. Dñs papa volēs adhuc mi
sericorditer agere cū illo. D. vt eius malitia
cōvincat remisit istū. F. mandās quatenus nō
obstātē q̄ eius electio fuit confirmata adhuc
inquirāt de electione ipsius. D. scdm q̄ in lra
cōtinēf. In fine dicit q̄ si ille. D. nō venerat an
elapso. F. faciāt in ep̄m cōsecrari. B. ¶ Venio
nūc ad notabilia, & nō multa colligā cum in
multis gratiā cōtinēat: vt in tex. & j. patebit.
¶ ¶ Not. j. q̄ literis p̄latorū cōtradictore
nō apparente fides adhibet, vbi nō tractat de
aliorū p̄iudicio saltē irreparabili: licet lite
ræ sint testimoniales. De hac materia remit
to plenē ad no. in. c. post celsionē. j. de p̄ba. fa
cit. j. c. proxi. ¶ ¶ No. ibi. ip̄sum faceretis paci
ca possessione gaudere &c. q̄ vbi prouiso alle
gat surreptia, seu per falsas literas obtēta: nō
prius prouisus nāciscit possessionē q̄ de vali
ditate tituli fuerit discussum. Idē vbi allegat
defectus potestatis p̄uidētis vt probat ex his
quæ legunt & no. in. c. cū olim. de cā poss. &
proprie. Secus aut vbi allegat crimē vel alius
defectus. sic intellige & limita ea, quæ habent
tur in. c. accedens. j. de accu. allegādo em defe
ctum potestatis, vel voluntatē prouisoris de
trahit illi p̄tati, super qua iura se fundant in
decernēdo possessionē ante oīa prouiso. Pro
hoc in simili est gl. no. in. cle. j. de seque. poss.
& fru. facit qđ no. Bar. in. l. j. ff. qđ vi aut clā.
& quod dixim. c. itē cum quis. de resti. spol.
¶ ¶ No. ibi. tā ex testimonio cle. quā populi &c.
q̄ licet populus seu laici nō sint capaces iuris
eligendi & aliorum spiritualiū in. c. Massana
& in. c. sacrosan. de ele. & de prescrip. causam
quæ possunt super his iuribus testimonium
ferre etiam in p̄iudiciū clericorum. Et ex
hoc & ex text. infero ad plura. Primō, q̄ li
cet laici a non ferant testimonium in causa
criminali contra clericum: vt in. c. decetero
j. de testi. Quod tamen limita: vt ibi dicam:
in spiritualibus tamen testimonium ferunt:
vt hic. & idem in alijs civilibus non sp̄ritua

libus: vt j. de testi. tam literis. & c. quoniam.
& d. c. decetero. Secūdo infero laicos adm. t
ti ad testificandū, etiam super his quæ agunt
in ca. ¶ ¶ Not. iij. ibi. assertione regis &c. q̄
assertio b magni viri facit p̄sumptionem
in causa: licet cesset iuramentum: non tamen
creditur, vt faciat semiplenam probationē
quia etiam assertioni cardinalium credēdum
non est in p̄iudiciū alterius, vt dicit glo.
no. in. c. sicut de sent. excō. Nec quantūcūq̄
religioso creditur sine iuramento: vt in. c. nu
per. j. de testi. Et not. hoc ad limitationes il
lius cap. vt licet religiosa & notabilis perso
na nō admittatur sine iuramento in testē d:
vt credatur tanquā testi, facit tamen p̄sum
ptionem: alī papa non allegaret hanc asser
tionē. Et hoc no. pro istis magnis viris, q̄ pro
pter decorē dignitatis nolunt deponere in
forma testimonij cum iuramento vt recipia
tur assertio saltem ad p̄sumptionē facien
dam. sic etiā limitat gl. in. d. c. sicut. ¶ No. ibi.
se elegisse &c. q̄ creditur testibus deponenti
bus in facto proprio in p̄iudiciū partiū in
ter quas testificant. cōcor. c. veniēs. ij. de testi.
& c. cū dilec. & q̄ ibi no. de elect. qđ limita: vt
no. in. c. ij. de ar. & c. cū a nobis. j. de testi. & c.
inter dilectos. de excels. p̄la. ¶ ¶ Not. ibi.
& si non verbo &c. quod grauatus itineran
do ad papam videtur ipso facto appellasse. e
Tu de hoc dic vt plenē legitur & not. in cap.
dilecti. & in. c. ad audientia. de appellationi.
¶ ¶ Not. vltimō casum in quo confirma
tus non adipiscitur potestatem administran
di: patet hic prope finē contra. c. transmis
sa. s. de elect. sed hoc contingit: quia dubitat
de viribus confirmationis cum fuerit facta
absente illo. D. de cuius p̄iudicio ageba
tur, quem papa de misericordia restituit ad
facultatem iura sua proponēdi confirmatio
ne non obstante: idē suspendit virtus cōfir
mationis, sicut suspenditur per appellationē
vt no. in. c. auaritia. de ele. lib. vj. ¶ ¶ Opp. &
videtur quod papa non debuit statim literis
istorum credere: cū huiusmodi eulogia seu
relationes ex mala fide saepe procedāt: vt. l. di
uus. ff. de custo. & exhi. re. Et in canone dicit
nemini citō manū imponas &c. Solu. glos. j.
quod idē credidit papa: quia solū tractabat
de p̄iudicio istius fraudulentī. Dat simile
in clerico celebrante in secreto. de cle. pereg.
c. tuē. Do. Ant. impugnat rationē gloss. quia
imō alijs p̄iudicat: si ius nō habens promo
uetur: quia animē subditorum decipiuntur
& eo electo p̄iudiciū generatur. ego cre
do glo. habuisse bonā mentē: quia si iste non
fuerat electus, non fuisset receptus in ec
clesia: cū consecratio fuerit sibi impena p̄e
textu electionis asserta: & sic in effectu sibi
soli p̄iudiciū fiebat. Vbi enim electio non
p̄cessit, seu non valuit, nullum robur tribuit
confirmatio: nisi fuisset facta ex certa sciētia
per eum qui citra electionem possit prouide
re: vt not. gl. in. c. q̄ sit. de ele. lib. vj. & in. c.
vno. de post. p̄la. eo. lib. Gof. aliter respon
det ad cōtraria. videlicet quod papa hic fuit
deceptus multitudine sigillorum: quia non
erat credendum tot sigilla falsari. arg. de cle
ri. pereg. c. j. Ex hoc text. sumit ar. Ioan. and.
quod decretū electionis nō sit de substantia.
Et de hoc

hi visa fuit hęc de
cisio dubia: qā hoc
q̄ credat saltē duo
bus testibus est de
iure diuino q̄ ius
diuinū nō pōt tol
li per principem
si ex magna cā. &
tūc nō in totū sed
in parte scdm gl.
in. l. si. C. si contra
ius, vel vti. publ. q̄
dicit qđ non pōt
tollī etiā p̄ Impe
ratorem: sed bene
distinguit. & habe
tur in. l. j. ff. de con
sti. prin. & in. c. sūt
qđā. xxv. q. j. & ha
bet p̄ Alex. in. l. cū
mulier. ff. solu. ma.
Et idē puto mul
tum esse sup hoc
cogitandum & cō
siderandum.
¶ Appellasse. No
ta q̄ arripere iter
ad papā vel prin
cipē habet vim ap
pellatiōis. de quo
per Ful. & Mod. i
l. j. C. vt lit. pendē.
Aenzas de falco.
Anto. Francif.
¶ Adde hoc an ar
reptio itineris ad
papā habeat vim
appellationis: &
an stātē tali arre
ptione valeat ex
cōicatio lata ab or
dinario vel taliter
gesta post arreptio
nem itineris pos
sint reuocari. vide
Spec. in tit. de re
feri. p̄senta. i. §. iij.
vbi ponit quā sit
forma iudiciū arre
pto itinere, & eo
ti. in. §. v. in fin. vbi
ponit de excōica
tiōe an valeat & in
tit. de ap. in. §. xj. i
versū. pen. An va
leat gesta arrepto
itinere, & an illave
niant reuocāda tā
quā attentata iux
ta materiā ca. nō
solū. de ap. lib. vj.

Et de hoc decreto, quid debeat contineri: & quare sit, vi de no. in. c. eps. lxj. di. & aliqd in. c. innotuit. de elect. Hic enim non fuit presentatum decre. Ex quo inferi q. s. dixi quod non est de substantia electionis. Inn. hic in prin. dicit q. hoc factum papae non est trahendum ad consequentiam: cum non debeat accedere ad consecrandum: cum non habeat decretum subscriptionis roboratum & literas testimoniales vt. d. c. eps. lxj. di. Ego dico, q. licet hoc sit utile, non tamen est necessarium: quia sine tali decreto tenet electio: vt. s. dixi. & no. in. c. eps. pal. Satis est q. alias legitime probet electio. de elect. c. cupientes. lib. vj. non tamen est credendum istis literis platorum: & in hoc factum papae non est trahendum in exemplum seu consequentiam: vt dixit Inn. ¶ Op. ij. q. iste. D. non erat ulterius audiendus: quia cum alter fuisset legitime confirmatus: nec ista sententia fuit per legitimam appellationem suspensa. Hanc confirmatio, quae habet vim sententiae transiit in rem iud. vt in. c. cum inter. de re iudi. & in causa electionis procedi potest lit. non contra. in. c. qm. s. porro. vt lit. non contra. Ex istis glo. seq. colliguntur duae lect. ad istum text. Prima quod iste. D. de iure fuit auditus propter defectum ordinis non seruati. Papa enim mandauit, vt iudices prius discuterent de electione illius. D. & postmodum in casu quo nullum ius haberet, procederent super electione istorum duorum monachorum: sed isti iudices festinanter processerunt ad confirmationem electionis, non discussio prius iure illius. D. Hanc lect. ponunt hic duae gl. vna, quae est in ver. alioquin. alia quae est in ver. confirmare. Sed certe haec lect. mihi non placet: quia si esset vera non dixisset papa, quod volebat misericorditer agere cum isto absente: vt ipsius malitia conuinceretur: sed merito iure fuisset auditus. Item non valisset confirmatio electionis, tanquam facta contra formam mandati: vt in. c. cum dilecta. de rescri. & c. venerabili. de offi. dele. & tamen papa mandat consecrari illo D. in termino statuto non comparente: nec ex contumacia sequenti poterat validari, quod nullum fuisset: vt in regula non firmat tractu temporis. de re iud. lib. vj. & c. auditis. de elect. ¶ Ex hoc ergo clarissime patet quod iudices non fuerunt transgressi formam mandati. Nec ob. motiuum glo. quia dico hos iudices inquisiuisse de electione illius D. cum capitulum constanter assereret, nunquam illum elegisse: & de electione canonica illius. G. eis constitit. Secunda lect. est quia de misericordia. D. fuit auditus. De iure autem obstat contraria supra formata. Hanc lect. ponunt plures glossellae hic vt gl. in ver. iij. citatus. & in ver. misericorditer. & in ver. eius malitia. & in ver. vnius anni. in fi. & haec lect. satis mihi placet, & faciunt omnia, quae s. dixi in reprobatione. j. lect. & eam sequuntur doct. cointer. & satis aperte probatur per istum tex. Causa autem misericordiae fuit quia ex causa legitima accessit ad papam: sed de rigore iuris hic non excusabat contumaciam suam: quia ex quo habebat notitiam commissionis factae per Papam, & citatus per iudices fuerat, non debebat recedere non dimisso procuratore: ideo itineris arreptio eum non excusauit: vt in. c. suggestum. & in c. meminimus. de appel. Nec ob. si dicatur, q. appellando ipso facto suspendit iurisdictionem iudicis: sicut quando appellatur verbo. ¶ Ad hoc enim responsio dupliciter. Primo, quia iste itinerauit non propter grauamen iudicis: sed propter quaedam grauamina extraiudicialia preterita a. D. G. vel. F. & quibusdam alijs: vt patet in text. ibi: *a quibusdam alijs grauaminibus & iniurijs*. Et sic etiam si expresse appellasset, non debebat recedere a iudicibus procedentibus super alia causa, saltem non dimisso procuratore: vt in. c. proposuit. & c. ad hoc. de ap. ¶ Secundo respondetur, q. haec itineratio etiam si fuisset facta aduersus processum istorum iudicum, non poterat habere vim appellationis: quia ex quo habebat copiam iudicum debebat contra ipsos appellare: prout traditur in. c. vt debet. de ap. & c. dilecti. eo. ti. & apostolos petere. in cle. j. & ij. de ap. &

quod ibi not. ¶ Et puto, quod inferior a Papa non potuisset sibi hanc gratiam facere: cum ius sit acquisitum alteri per confirmationem. Iudici enim inferiori permittitur parcere contumaciam ante sententiam, & non post: vt in. c. consuluit. de offi. delega. Nec valet inferior tollere substantialia iudicij, non solum ius quiritum. Pro hoc gl. no. in. c. fi. de haere. lib. vj. & quod no. in. c. constitutus. de relig. do. & xxv. q. ij. in summa. Ipse tamen iudex ex officio suo posset inquirere, vt statim subijciat. ¶ Tertia lectu potest colligi ex dictis Inno. q. Papae non constitit de contumacia istius, licet iudices retulissent: sicut non potuisset ipse contumax appellare viua voce: sic nec itinerando. & hoc iustificaret sententiam latam eo absente. Sed haec lectu. non placet: quia si esset vera Papa solum mandasset istum inquiri de contumacia sua, & ea apparente mandasset. G. consecrari. & illu. E. ulterius non audiri: nec audiuisset istu. D. de gratia, vel misericordia: sed de mero iure. Item si Papa dubitasset de relatione iudicum non remisisset causam ad eosdem: cum essent suspecti. arg. in. c. fi. de testi. lib. vj. & ij. q. j. c. statuendum. & l. prae. ff. de iur. om. ¶ Quartam lect. sentit Inn. quod in causa beneficii non transit sententia in rem iud. sicut nec in matrimonio carnali. de re iudi. c. lator. c. tenor. & c. consanguinei. Sed profecto haec lect. non est vera: quia respectu partis. & sic respectu prejudicij priuati bene transit in rem iud. vt probatur in. c. cum dilecti. de elect. prope fi. Probatur apertissime hic: quia de misericordia iste fuit auditus. vt dicitur in litera. Non ergo de iure communi. Idem vult glo. in. c. j. & c. proposuit. de concess. preb. & Io. an. in. c. j. de lit. conte. lib. vj. in principi. vbi sentit q. in omnibus spiritualibus sententia transit in rem iud. nisi in matrimonio carnali. Idem sentit etiam Inno. in. c. cum Bertoldus. de re iudica. & etiam hic in alia glossa vbi dicit quod si confirmatio electionis fuit facta solenniter, & non fuit appellatum: non audit postea aliquis amplius: quia habuit vim sententiae, & transiit in rem iud. Idem sentit etiam Inno. in. c. ad aures. de rescri. vbi dicit q. post sententiam solum auditur per viam denuntiationis: scilicet quod aduersarius tenet beneficium cum peccato: nec Inno. praecise tenet primum dictu, sed tantu colligit. arg. quod argu. non est verum: vt patet satis ex predictis. Nec ex isto text. colligitur sed potius contrarium: vt. s. dixi. Et si diceret, quae est differentia in hoc inter matrimonium spirituale & carna. Rndeo q. in carnali semper imminet peccatu, si sententia iniuste fuit lata siue p matrimonio siue contra matrimonium. intellige quando vitium non est remissibile per partes. iuxta ea, quae dicam in. c. iurauit. de proba. Sed in matrimonio spirituali, non imminet peccatum respectu partis contra quam fuit lata sententia: quia iam non est peccatu, quod non possideat illud beneficium, cum potuisset expresse illi renuntiare: non appellando acquieuit illi sententiae. & perdit ius quod habebat: vt no. in. c. proposuit. & c. j. de concess. preb. & insti. de offi. iudi. in fin. Et pro hoc dico dictu Io. an. in. d. c. j. de lit. conte. lib. vj. indistincte non procedere: quia in causis spiritualibus transiit sententia in rem iud. Nam vbi immineret peccatu non remissibile per testes, non transiret in rem iud. vt not. Inno. in gl. in. c. inter monasterium. j. de re iudi. & Host. in. c. lator. eo. tit. facit glo. in. c. series. de testi. Sed respectu illius pro quo iniuste fuit lata sententia in matrimonio spirituali, non transit in rem iud. quia beneficium non potest teneri sine canonica institutione: vt in capi. j. de regu. iur. lib. vj. Ideo iudex ex officio suo posset inquirere contra Vincentem: non obstante sententia. argumen. capitu. constitutus. de appellati. & c. oblata. eod. titu. & Innocen. in dicto capitu. ad aures. Ideo dico, quod papa de iure processit in quantum voluit propter praesumptionem iustitiae, & iteru inquirere de iuribus istorum sed fecit gratiam in quantum audiuit istu contumacem post

SEBASAPI.

¶ Quod in omnibus. Idem voluit Gemi. in. c. ordinarij. §. j. in fi. de offi. ordi. in. vj. cum allegatis per Fel. in. c. lator. co. vj. ver. de prima aurea declaratione. j. de re iudi. & ibi, aliquis habuit sententiam in iustam pro se causa beneficii sit tutus in conscientia.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Cōstitutis in iudicio. Tūc em videtur fieri in cōtra dictorio iudicio. iō cōtra illā cōfirmationē deinceps nullus admittit: qā habet vim snie diffinitivē & confirmaret electionē alias nullā. secus si fiat de plano secundū Bal. i. addi. ad Spe. in tit. de app. ver. pro diff. Phi. Frā. in c. constitutus. j. de ap. Ioā. an. in c. avaritia. de elect. libr. vj. bo. gl. in c. fi. in ver. inanis. e. tit. no. Bart. de fir. in tract. de epō. in iñ. lib. parte. ij. & Oldra. cōf. cxxiij. SEBA. SAPI.

b ¶ Lata taliter. Cōfirmatio electiois, an sit snia diffinitiva, tradit Perusi. in c. constitutus. de appel. in. vj. cū allegatis per Feli. in rub. de re iudi. col. penul. ver. confirmatio electionis:

confirmationem solēniter factam. Et ex his habes clarē intellectu huius ca. omīssis alijs inuolutionibus, quas faciunt hic doc. ¶ Glo. in ver. *hybernia*. colligit. ar. ex text. citationes extra prouinciā, nō esse faciendas. q. d. si reperiatur in prouicia citādu est personaliter. Si autē est extra prouinciā: tūc ad domū fēda est citatio. Tu dic meli⁹ de hac materia: vt dixi in c. cām. & aliquid tangā in c. fi. de eo q. mit. in pos. ¶ Opp. cū gl. pe. cū em hīc ageretur de matrimonio spūali, nō debebat expectari absens per annū, sed per sex mēses. s. vt lit. nō cōt. c. qm. s. j. Gl. rñdet q. hīc iste appellauerat. hāc sol. nō placet: quia nō appellauerat iste super hoc negotio electionis maximē cōtra istū. G. sed cōtra. F. & quosdā alios: vt dicitur in litera. Aliā so. sentit glo. j. q. hīc iste erat cōsecratus: sed in. d. c. qm. s. si forsan. vbi sit mētio de isto termino sex mēsum loquit, qñ agit matrimonio cōtrahēdo. Et hāc solutionem clarius sentit hīc Inn. dicēs, q. in cōtrario agebatur de electione nō cōfirmata & epō nō cōsecrato. hīc autē expectat tāto tpe propter reuerentiā cōsecrationis. Absurdum em videbat, q. esset cōsecratus & remaneret sine epātu. ¶ Sed tūc ego opp. de. c. ex tuē. de cler. nō refi. vbi patet, q. si nescit, vbi est prelatus citatus edictis: & expectat tñ per sex mēses. Sol. dico illud pcedere, qñ agit cōtra absentē rōne nō residētē. secus si agat rōne criminis vt no. in. c. veritatis. j. eo. Sed certē cōtra hoc facit: qā ex quo agit de matrimonio spūali & absens malitiosē, vel culposē nō cōparet procedi pōt ad sniam: nec est necessē q. tanto tpe expectet, sicut patet in matrimonio carnali, in. c. qm. s. porro. vt lit. nō cōte. Et hodie clarissimū est, vt i. cle. dispēdiosam. de iu. Iste em pri⁹ fuerat citatus & nō cōparuit: & ideō dico, vt etiā cōcludit gl. hīc in fi. q. hoc fuit de gratia: nō solū, vt iterū citef: sed etiā vt tāto tēpore expectaret. ¶ Et per hoc soluo sequēs cōtrarium, qd format per glo. de. c. dudū. de ele. & de re iud. cū olim. vbi nō expectat tāto tēpore. gl. hīc rñdet, quia hēc cā tractat cū isto, qui erat cōsecrat⁹. Sed in cōtrarijs agebat inter eligentes. quā sol. nō est vera qā si rectē pōderent illa iura causa erat inter electos: vñ directē pronuntiat ibi cōtra prouisum & electū. Dic ergo vt dixi q. ex gratia tāto tpe expectat hīc: habuit tñ aliquid causa iustitiā. vnde dico, q. aut cōtumaciter abest: & tūc ex quo agit de matrimonio spūali etiā cōtrario, pōt statim procedi in causa ad diffinitiuā sniam alio termino non indulto: vt probat in. c. qm. s. porro. vt lit. nō cōt. Et in hoc fuit iste auditus de mera gratia: cū fuerat prius citatus: vt dicif in litera. Aut cōtumaciter non abest: vt puta obtēta cōsecratione, vel cōfirmatione se absentat mouet lis contra eū super validitate prouisionis: & tūc modus procedendi est: quia si scitur, vbi est debet citari personaliter indulto sibi termino ad arbitriū iudicis: vt in. d. c. qm. s. si verō aliter. vbi est tex. iūcta gl. si autē nescitur tunc iurasunt varia. quādā indulgent minimum tēpus, quēdā maius. Sed cōter dicif q. debet expectari per sex mēses: sicut qñ procedif cōtra absentē rōne nō residentia: vt leg. & no. in. d. s. si verō. iūcto. c. ex tuā. de cle. nō refi. sed quia iura variē hoc casu loquunt: vt plenē ponit gl. in. d. s. si verō. Pōt dici hoc arbitrariū. vñ pa pa aduertēs hūc fuisse cōsecratū & pepercisse pristinae contumaciā, voluit arbitrari tps vnus anni si nō inueniret: quia tū inceperat esse absens nō cōtumaciter. Et in hoc termino fuit aliqd iustitiē: vt apertissimē patet per prādicta. Et satis credo iudicē inferiorē posse arbitrari annum super expectatione confirmati: maximē cōsecrati cessante ipsius cōtumacia per. d. s. si verō intellectum vt. s. dixi. Et ad hūc intellectu prāstat. op. ar. iste tex. intelligendo, q. in hoc fuit iustitia. & sic limita & restringe quā. s. dixi. Nō ob. s. quōd si forsan. quia loquitur qñ agitur contra absentem electione non confirmata: quia ille non habet terminum iuris: ideō expectatur minori

tempore. Et si bene ponderetur & consideretur ille tex. facit potius pro hac parte: si ibi ius arbitratur sex menses: vbi agitur de matrimonio contrahendo sentit: vt maius tempus debeat indulgeri, vbi agitur de cōtracto maximē consecratione facta. Non obft. c. ex tuā. de cle. non refi. vbi tantū expectat absens per sex menses: quia vt. s. dixi illud. c. loquit quādo ius agēdi causat rōne nō residentia: nec disputatur ibi de vinculo matrimonij: sed hīc disputat de substantia matrimonij. & posset magnum prāiudiciū irremediabile fieri absenti, si procederet ad sniam secundū iura partis prāsentis. quod no. Sic etiā in casu. c. ex tuē. quia si post lapsum sex mensū absens cōpareret & doceret de legitima causa absentie restitueret, vt in. c. prāsentium. vij. q. j. Et per hoc habes intellectu ad multa quorū respectu me ampliaui in hoc arti. tene menti. ¶ Opp. & videt, aliter tēpus ad finiendam appellationem nō debet prāfigi appellati: vt in. c. ex insinuatione. de app. cuius cōtrariū hīc factū fuit. Respōdet hīc gl. pe. q. a iudice a quo prāfigi non pōt, ne legē statuatur supiori: vt i. cōtrario: sed a iudice ad quē sic & ita loquit hīc. Host. dicit q. hīc non fuit statutus terminus ad appellationē finiendā. sufficit enim hic, si iste sepntat & ad aliquid rōnabile pponat. Dico clarius q. hic termin⁹ nō fuit statut⁹ nec ad diffiniendā nec ad psequēdā appella. sed vt se defendat in cā appella. electionis: vt ibi apertissimē colligitur ex text. ibi. *legitimē citatus ad causam & facultatem defensionis sibi indultam &c.* si enim nūc prosequeret appellationē non citaret maximē ad se defendendum: sed prāfigeretur sibi terminus ad prosequendum, vel prāsentendum: vt de ap. c. cū sit. & c. per sonas. Item vt. s. dixi, iste non appellauit in facto lectionis, maximē contra istum. G. & nunc agitur cum isto G. qui fuerat confirmatus. Ponderatur ergo hāc appellatio, seu itineris arreptio ad iustificandam gratiam sibi factam: cām nō malitiosē, licet culposē fuerit absens. ¶ Vltimō nūc extra glo. opp. ex quo iste erat prouisus, nec nunc petebat aliquid iuris nō debebat amitti aliqua exceptio ad impediendam possessionē: vt in. c. accedens de accu. melius in. c. post electionem. de concef. prāben. & in. c. constitutus. de ap. Inno. hīc multum circa hāc materiam instat: & aliqua eius dicta recipiunt hodiē determinationem, per. c. fi. de elect. libr. vj. ponit etiam Innoc. hāc materiam in. c. cum olim. de causa posse. & propri. vbi expediui hanc materiā: ideō dic, vt ibi dixi. Et vide quod not. Inn. in. c. quod sicut. de elect. ¶ Ad vnum tamen aduerte, quod ibi non expediui, licet remisi: dicit enim hīc Inno. quōd si electio solēniter fuit cōfirmata puta partibus constitutis in iudicio^a lit. contest. & sententia lata taliter^b. i. confirmo electionem. tunc decet ro nō admittif aliquid cōtra electū: nec contra cōfirmatū: nisi ab ipsa snia fuerit appella. qā snia trāsiuit in re iu. s. commit. vel epi. l. iij. & s. de elect. cum electi ad fi. non negat tamen, quōd si talis confirmatus, etiam propter crimen, quod ante electionem commisisset: vel etiam propter defectum formę accusari possit: non ad electionem, seu confirmationem cassandam: sed ad hoc, vt deponatur, seu suspendatur: vel aliā pcena imponatur: sed pluribus alijs videret cōtrariū, & melius secūdū eū. i. qd de pmissis nō pōsit accusari post cōfirmationē solēniter factam obtentam: quia trāsiuit in re iu. vt sic aliq sit litium finis. C. de fi. instru. l. si ad fi. Et ita videt dicendū scdm eū si lis cōte. nō fuerit: nec partes concurrerint in pcessu: quia nullus apparuit cōtradictor, sed tñ cōfirmator processit solēniter in grēdo. i. de forma electiois in loco: vbi facta est electio. & de sciētia, & moribus, & vita electi in loco, in quo cōuersatus. s. de elect. c. iij. & c. scriptum. Nam in hoc casu credit Innocē. sententiam cōfirmationis in rem iu. trāsire. ¶ Aduerte ad duo, quā sentit Inno. in prādictis & cōter doct. sequentes eum. primō quōd

prio, qd si confirmatio solēniter facta est, nō a lmittit deiceps aliqs ad accusandū electū, vel cōfirmatū de crimie, vel defectu pcedēte electionē, vel confirmationē: qā snia trāsiuit in rē iud. Ego fateor hoc verū, qn nouiter cōparēs vellet instare sup crie, vel defectu, de quo aliās fuit obiectū & sniatū. Nā hēc actio: cū sit pupillaris vno agēte cōsumit: nec sepe de eodē agēdū est. Pro hoc vide gl. no. in. c. cū dilecti. a. s. cū dilecti. de ele. in versi. iudicatū. Sed si null⁹ cōparuit ad cōtradictū, vel fuit discussum de alio crie: vel defectu: dico, qd quātūcūq; solēniter pcessit cōfirmator debeat audiri nouiter comparēs, si nō pōt sibi imputari: quare in princ. an cōfirmationē nō cōparuit: puta, qā erat extra dioce. vel ifirmitate grauati, ita qd ignorauerit. Vel opponit ea, quē nouiter sciuit, de quo est tex. no. in. c. fi. qui ma. accu. pos. Nā & ille met, q eligi pōt ea q erāt occulta tpe electiōis obijcere electo vt in. c. nulli. de ele. li. vj. & audiet iste saltē p viā accusatiōis. facit. c. fi. de pur. ca. sentit Fed. de Se. cōfi. xxij. & x. cvij. vbi vide. ¶ Sentit scdō Inn. q vbi electio nō fuit ita solēniter cōfirmata, sicut pmissum est, q tūc admittitur cōtradictor, seu accusator licet nō cōparuerit tpe cōfirmationis. Idē & clari⁹ secūdum Io. an. in. c. fi. de elect. li. vj. vbi allegādo hēc dicta Inn. dicit, qd si pcedētib⁹ electis, de quibus ibi null⁹ cōparuit & superior sine alia cāe cognitione electionē cōfirmauit: talis cōfirmatio habet vim interlocutoriē, & nō diffinitiuā. Ego puto hoc dictū Inn. potuisse pcedere tpe hui⁹. c. qm edicta nō pponēbant an cōfirmationē. hodie verō qcqd sentiat ibi Io. an. dicerē, qd si edicta fuerūt legitimē pposita in termio cōpetēti ad opponēdū, qd eis elapsis nō audiet aliqs, cui possit imputari: quare tūc nō cōparuit: qā est psumptio malitiē cōtra eū, vt optimē pbat in. c. fi. q ma. accu. pos. palle. Distingue tñ, qd aut elapsis edictis superior pntia uit neminē deinceps audiēdū: & tūc nō debet aliquis audiri: cū possit imputare, quare tūc nō cōparuit, etiam si res adhuc sit integra: vt quia nō fuit processum ad cōfirmationē. Ad hoc est tex. no. in simili. in. l. Titia. ff. de acc. & p Inn. in. d. c. fi. Aut iudex nihil pronūtiat sup hoc, & si res est integra audiet cōparēs. gl. est no. in. d. c. fi. & ibi etiā per Inn. Aut res nō est integra: vt qā iudex pcessit ad cōfirmationē nemine cōparēte: & tūc licet nō solēniter ad confirmationē processerit: tñ nemo audietur, cui imputari possit: quare tempore edicti nō cōparuit: cū sit psumptio malitiē cōtra talē: vt est tex. no. in. d. c. fi. superior. Tñ ex officio procedere poterit ad inquirēdū contra istū, ne malus sit. ad hoc. d. c. cum dilecti. de ele. & c. constitutus. de ap. & per hoc prouidebit fauori publi.

SVMMARIVM.

- 1 Contra contumacem examinantur testes, & fertur diffinitiuā: intelligit: vt j. nu. 22. & 26.
- 2 Prelatus male viuendo, dicitur polluere ecclesiam, cui praeest: quo ad opiniones hominum.
- 3 Ep⁹ pōt suspēdi ab officio & beneficio propter graua crimina in ipsum iniecta, & propter eius euidentem contumaciam.
- 4 Semel suspensus ex noua culpa, pōt iterum suspendi: & resultant effectus, de quibus hic. & in nu. 7.
- Contumacia vnus in eadem causa potest pluribus puniri.
- 5 Citatio in cā criminali pōt fieri, vel cōmitti à iudice ex officio suo: secus in cā ciuili: quia nō pōt, nisi ad instantiam partis.
- 6 Procurator pōt interuenire in causa depositionis Episcopi.
- 8 Contumax potest propter inobedientiam excommunicari.
- 9 Sententia in causa criminali potest aggravari propter delictū post inchoatum processum commissum: licet de eo nil fuerit actum. quod intelligit: vt j. nu. 25.
- 10 Litera Prelatorū siue scribat pro siue contra vñm multū operatur. & licet nō faciāt plenā fidē, faciūt tñ psumptionē.
- 11 Sententia est ferenda cum inuocatione diuini nominis.
- 12 Contumax potest dici praesens quo ad suum praedictum.
- 13 Deposito Episcoporum, vel aliorū est perpetua, non temporalis.

- 14 Delictum si fuit pronuntiatum fuisse commissum: ipso iure est imposita poena.
- Item imposita poena iudex videtur pronuntiare super delicto.
- 15 Episcopus depositus ab ordine pontificali: non videtur depositus à sacerdotali: secus e contra.
- 16 Alienatio facta à Prælato post inhibitionem Papae: vel suspensionem est ipso iure nulla.
- 17 Ordo iudiciarius, quod duplex sit, & quo casu in eo requiritur libellus.
- 19 Contumax, vel absens quomodo punitur tā in ciuilibus, quā in criminalibus: tam de iure ciuili, quā canonico: tam ante, quā post litem contestatam.
- Testes, quando examinantur, vel recipiuntur, lite non contestata contra absentem. 22. 27.
- 20 Procurator non admittitur ad defensam absentis in criminalibus: vbi venit imponenda poena maior.
- 21 Contumax tā in ciuili, quā in crimi. de iur. cano. excommunicatur. Excommunicatus in causa criminali post lapsum annum, habetur pro conuicto, & contra eum feretur sententia diffinitiuā: secus in ciuilibus. 27.
- 23 Apices iuris non considerantur, vbi vertitur fauor ecclesiae, vel animae.
- 24 Irregularitas impedit executionem ordinis, etiam peracta poenitentia: nisi Papa dispenset.
- 28 Diffamatus volens purgare se elapso termino: an ulterius audiatur, & nolens se purgare: an habeatur pro conuicto.
- 29 Statutum, quod contumax habeatur pro confesso, valet.
- 30 Fuga non probat delictum: nisi contra officiales inculpato de aliquo delicto.
- 31 Procurator admittitur in causis criminalibus: quando poena, quae ex crimine imponi potest, est exequibilis in absentem: alias secus.
- 32 Excommunicatus non potest esse arbiter, neque iudex potest tamen bene testari.
- 33 Excommunicatus, qui cō reputatione habetur pro non excommunicato: quicquid agit, valet: tamen id ratione publici officij, si quod habet: nō priuati. 42. nisi ille, qui cum eo cōtrahit sciat, quo casu nō valet in eius fauorem. 43. vel si non credentes ipsum excommunicatum erant in crassa ignorantia. 42. 45.
- 34 Excommunicatus est suspensus ab administratione rerum ecclesiae: & à quocunque officio publico & cōi. Hinc est, quod non potest esse tutor arbiter: & procurator & similes.
- 35 Excommunicatus pōt emere, vendere, locare, & alios contractus nomine proprio facere, & procuratorem constituere ad negotia: etiam si non ignoretur ipsum fuisse excommunicatum. Contractus facti ab excommunicato, etiam in eius fauorem valent: licet aliqui teneant contrarium.
- 36 Iudicium agitatum etiam cum notorie excommunicato, valet antequā sibi interdicator: vel repellatur ab agendo.
- 37 Lex quando aliquid prohibet super poena & conueniatur, actus remanet validus licet poena committatur. 38.
- 38 Veniens contra iuramentum, non fecit actum nullum.
- 39 Iurans soluere excommunicato intra certum tempus: an teneatur adimplere.
- Participantes cum excommunicatis non semper peccant.
- Vasallus, an teneatur domino excommunicato respondere & obedire.
- Non obseruans iuramentū ex legitima causa, nō est periurus.
- Iuramentum interpositum super aliqua re, intelligitur, si illa res in eodem statu permanferit.
- 40 Iuramentum contra iuris dispositionem non obligat, Excommunicato licitē potest dari eleemosyna.
- 41 Excommunicatus vtrum possit agere pro iniuria sibi illata.
- 42 Excommunicatus mittens aliquem in possessionem rerum spiritualium, non facit actum nullum.
- Excommunicatus potest agere omnia, quae sunt meri facti.
- Excommunicatus, an possit conferre, confirmare, sententiare, ordines, vel chrisma dare.
- 44 Excoi. quo ad Deū nullū, vel minimū vinculū inducit: quosdā tamē effectus operatur, & respectu Dei & eccle. militatis.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- 46 *Excōicatus si in vno loco reputatur excōicatus: & in alio nō quomodo valebunt per ipsum gesta.*
 47 *Excōicatus siue publicus, siue secretus, non potest eligere: neque scriptum impetrare.*

¶ CAP. VIII.

- a ¶ Vti. c. ij. Tupō dera: ga. d. c. ij. dicit. nisi nimia proteruia cōtumaciæ sit qualitas criminis cōiuncta: cū contumacia iudicat pteruia. Sed pondera, quia ibi agit ad pōnā ergo p̄supponit crimē. l. testamēto. centurio. ff. de mil. test. ergo & corā primis iudicib⁹ nō interuenit nimia contumacia. And. Barb.
 b ¶ Ad instantiam. vide Are. in cōfil. xxxvj. vbi ponit. An citatio p̄sumat facta ad instātiā partis, & Lanfrāc. de Oriā. in. c. qm̄ cōtra. in verbo citationes. col. ij. vers. hinc est, q in citationibus. j. de probat.
 c ¶ Nisi ad instantiā partis. Adde, si nō appetat p̄sumatur facta ad instātiā partis. vide iñ. in. c. j. vers. iñ. no. & quod ibi posui in apo. s. de iudic. & Fel. ibi in iñ. no. ver. valet autē. & Guyd. de fuzain. l. ad peremptorium. ff. eod.
 d ¶ Ad terrorē. Tupōdera, quia fortē potius fuit propter contēptū iudicis. Andrā. Barba.

Veritatis. ¶ Legitur quo ad rōnē decidēdi pluribus modis: sed cōiter summatur. Si agit de crimine denūtiatiōis cōtra reū cōtumacē, pnt recipi testes & ferri diffinitiva snia. h. d. Ego gñalius summo sic. ¶ Si procedit per viā inq̄sitōis cōtra absente cōtumaciter, etiā lit. nō cōtest. testes recipi nō pnt, & snia diffinitiva ferri, etiā p viā depositionis: si hoc meref delictū. Diuidit. Nā primō ponit denūtiatio nē criminū Ep̄i Curien. & tres delegationes sup ea successiue factas & delegatorū p̄cessus. Secūdō eū depōit: & p ipm alienata reuocat. Scda ibi: *nos igitur.* ¶ Casus literalis. Quidā canonici Curien. denūtiauerūt Ep̄m suū de dilapidatione, homicidio, odio, incestu & alijs criminibus, de qb⁹ erat publicē infamat⁹. Vñ Papa cām sup his primō cōmisit Ep̄o Tridētino & Abbati mōtis sanctæ Marię, & cuidā Prēposito: inhibēdo eidē, ne de reb⁹ ecclesiæ aliqd alienare p̄sumat. Secūdō cōmissa fuit cā Ep̄o Brixiēsi & Abbate & Prēposito p̄dictis. Sed dict⁹ Ep̄s corā primis iudicib⁹ vocatus per cōtumaciā venire cōtēpsit. vnde ipsi ab officio & bñficio suspēderūt eundē. Postmodū citat⁹ a secūdis iudicib⁹ cōparuit corā eis & friuolā excusationem p̄cedēs solita malitia, noluit stare iuri: cū canonicis p̄dictis: propter qd Papa cōfirmavit suspēsiōnē a primis iudicibus factā. Tertio loco cōmissa fuit cā Ep̄o Cumano & cuidā Abbati ad superandā malitiā ipsius Ep̄i: q citatus ab ip̄o Ep̄o: nec venit: nec misit responsalē: vnde ipsi tulerūt sentētiā excōicationis in eūdem: recipientes testes secundum quod a dño Papa receperant in mandatis per quos quēlibet ar. criminum p̄dictorū cōstat fuisse probatū. Iudices cām & procesum ipsius cāe remiserūt ad Papā: vñ ipse cōsideratis p̄dictis vidēs ordinē iudiciariū in hoc facto fuisse seruātū, cōsiderās etiā, q post sniam in se datā celebrare p̄sumpsit in noīe dñi cū Apostolo volēs inobediētiā oēm vlcisci, tulit sniam perpetuā depositionis: ipsum Ep̄m, licet absente: priuās ab omni pōtificali & sacerdotali officio sine spe restitutionis: reuocādo in irritū qcquid de rebus ecclesiæ alienare p̄sumpsit post inhibitionē sibi factā per Apostolicā sedē & post suspēsiōnē & excōicationē latā in ip̄m. Ber. ¶ Not. primō q platus malē viuēdo, dicit ecclesiā suā polluere. & dicit q polluit q̄tū in eo est: quē ad opinionē hominū: q ignominiosum est ecclesiā p talē regi: sed reipsa nō polluit: q ea q̄ sancta sunt coīquinari non pnt: vt in. c. vñ. de coha. cle. & mu. vide gl. in. c. vno de cōse. ecc. vel alta. lib. vj. ¶ Not. secūdō etiā, Ep̄iscopū posse suspēdi ab offō, & bñficio propter cōtumaciā Io. and. dicit, q miti⁹ hodie procedit ab initio cū ep̄is: quia statim nō suspēdūtur ppter cōtumaciā: vt in. c. ij. de eo. ti. li. vj. & sic sentit, q hodie nō seruatur: q hic dicitur respectu ep̄i. Sed tu dic melius: q hodie licitē fieret hac suspēsiō cōcurrētib⁹ his, de quibus in tex. Nā hīc iste ep̄s erat infamat⁹ de criminib⁹ grauissimis & cōtumacia nō modica, addebat p̄sumptionē cōtra eū. ar. c. nullus. de p̄sum. quare meritō a principio potuit suspendit. argū. c. inter. de pur. ca. Ad hoc quod not. Ioan. and. in. c. j. de accu. lib. vj. & hoc casu non resistit illud. c. ij. de offi. dele. li. vj. dictum tamen Ioan. and. procederet in pura cōtumacia: & vbi nō est multum culpa: vt ibi. ¶ Not. q suspensio potest exigente noua culpa iterum suspendi. & hac secunda suspensio dicitur potius confirmatio prime: vt in tex. dic tamen, q potest

operari effectum suum post relationem primā. de quo dic, vt in simili no. in. c. ita quorundam. de Iudā. & in. c. officij. de fen. excom. Et ex hoc & ex tex. etiam no. quod in eadem causa potest pluries contumacia vnius puniri. ad hoc. l. fin. C. de modo mul. & dic, vt ibi not. ¶ Not. ibi. *partibus citatis.* quod in causa inquisitionis potest iudex ex officio suo citare reum & promotorem inquisitionis. Supplet enim in hoc ex officio suo. ad hoc opti. c. ij. de collu. In causa verō priuata non potest iudex citare: nisi ad instantiam b partis: vt not. in. c. primo. de iudi. & per Innocē. in. c. ad nostram. s. de iureiuran. & per Bartol. in. l. ad peremptorium. ff. de iudic. ¶ Not. ibi *nec per respōsalē idoneū &c.* tex. est valde nota. quod vbi agit ad depositionem potest interuenire procurator. & hoc latius j. dicam cum gloss. antepenul. ¶ Nota q suspensio etiam bis potest ex noua inobedientia etiam in eadem causa commissa excommunicari & operatur hęc excommunicatio respectu communionis hominū, & participationis sacramentorum: quia suspensio cernit executionem officij & beneficij. ¶ Nota vltērius text. not. probantem, quod licet iudex procedat ad vltēriora inquantū status causā patitur: nihilominus potest iudex propter inobedientiam contumacē excommunicare inquantū eū contēpsit: & sic processus ad vltēriora non excludit facultatem mulctandi propter cōtumaciā. vide text. cum concor. in. c. accedens. j. vt lit. non contesta. An autem possit contumacem punire in expensis: vide quod dixi in. c. finem. s. eo. & per Io. and. in. c. j. de elect. lib. vj. ¶ Not. ibi: *cōsiderato praterē, quod post sententias in se datas &c.* tex. valde not. quod iudex in ferendo sententiam in causa criminali, potest habere respectum & aggrauare sententiam ex delicto superueniente post inchoatam instantiam: licet de illo non fuerit prius aliquatenus actum. Facit. c. cū olim. de rescrip. & c. cū in positionibus. de iureiurā. lib. vj. & hic in gloss. mag. Et hoc arbitror contingere duabus rationibus. Prima ratione connexitatis & dependentiē: nam hīc crimen causatur ratione criminis in iudicium iam deductū: seu ratione mulctæ in hoc iudicio inductæ. argū. c. j. de excep. & in. c. ij. de confes. & l. ij. §. si publico. ff. de adul. Secunda ratione publicæ vtilitatis, maxime in istis beneficialibus ex spiritualibus, in quibus multum exuberat officium iudicis. de appella. c. oblata. & c. constitutis. de collu. capit. primo. & in notorijs non requiritur accusator, vel testis: sed iudex ex officio potest punire. de accu. cap. euidentia. & ij. quēstio. j. ca. manifesta. & cap. de manifesta. ¶ Not. ibi. *cum multi prelati &c.* quod literæ Prelatorum siue scribant pro, siue contra aliquem multum operantur. Licet enim non faciant plenam fidē. vj. q. ij. c. si tantum. & c. placuit. & patet ex no. in. c. post celsionem. de probat. faciunt tamen p̄sumptiones. Ad idē. c. s. proxi. & quod ibi dixi. ¶ Not. ibi: *in nomine Domini, &c.* pro nomine Domini inuocando in principio sentētiæ: dic q omnia quę facimus in Christi nomine facere debemus. Scriptum est enim Actu. xvij. trāsumptiuē. in. c. nō liceat. xxvj. q. v. c. omnia quęcunque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Dñi nostri Iesu Christi facite gratias agentes Deo. facit c. in nomine Dñi. xxij. dist. & j. de test. c. in noīe. vbi inuenies plures cōcor. per Io. and. ¶ Not. ibi: *præsentes tamen spiritu.* q absens contumaciter habetur pro præsente in suū praiudiciū. concor. ij. de arbi. l. vj. & q quis pōt dici p̄sens, vbi est intellectu & spū. ¶ Not. vltērius, & tementi formā & practicā depositionis verbalis. Et dic, q illa verba, *sine spe restitutionis &c.* sunt posita ad terrorē. Simile in. c. qm̄. de simo. De iure em̄ nō sunt necessaria: quia omnis depositio est perpetua: vt in. c. j. l. dif. & de iudi. ca. at si clerici. vnde dicebat hic Gof. q ista verba superfluebant. Sed dic prout dixi, q ponūtur ad terrorē, d vt nullam

14 vt nullam spem ponant in restitutione. ¶ **†** No. diligenter iudicem nō arctari ad pronuntiandū super crimine: nā hic tantū deponit eum secundum Inno. quādoq; tamē iudex pronuntiat super crimine, nō cōdemnādo expres- se reū nec absolūdo: vt quia pronūtiat reū fecisse, vel nō fecisse crimē. Et dic q; mos pronūtiādi est in iudicis optione. Si enim pronūtiat simpliciter reū cōmisisse illud delictū, de quo agi: statim venit imponēda poena legis: vt probatur in l. ij. ff. ad tur. & ij. q. iij. §. notandum & in c. postulasti. de foro cōpe. secūdu vñā lect. & ibi dixi. Si verō simpliciter imponit poenā satis videtur pro-
 15 nuntiare super delicto: vt hic. ¶ **†** No. ibi. tamē a pontifica-
 16 li quā ab omni officio &c. quod depositus a pontificali officio, seu ordine non videtur depositus a sacerdotali quia sacerdotalis ordo potest esse sine pontificali. secus dic e contra. nam pontificalis non potest esse sine sacer-
 17 dotali. de quo dic, vt leg. & not. in c. ex literis. de excess. prela. ¶ **†** Not. & tene menti, quod alienatio facta post inhibitionem papæ vel suspensionem, & excommuni-
 18 cationem iudicis est irrita ipso facto. Ratio inhibiti-
 19 onis est: quia pro eodem debet haberi, quod aliquid fiat contra legem mortuam vel contra legem viuam. Vñ sicut primo casu non teneret alienatio: ita nec secundo vt no. dicit Inn. in c. fi. de accu. in fi. vbi vide. & plenius per eūdem. in c. Raynaldus. de testa. vbi generaliter pro- sequitur de alienatione facta cōtra prohibitionē legis hominis, iudicis, testatoris, pacti. Ratio verō suspē-
 20 sionis vel excoicationis est: q; illa priuat administratione. Pro hoc. c. pasto. i. fi. de ap. & qd ibi dicā. An aut sit indi-
 21 stinctē hoc dictū verū, siue sit excoicatio hominis, siue canonis siue sit occulta, siue manifesta. Subijciā post gl. vbi plenē attingam materiā. Attingam prius glo. more solito. Et primō quæro, dicā hic q; isti canonici detule-
 22 rūt papæ hūc ep̄m &c. Aut retulerunt hūc ep̄m accu-
 23 sando: vel aliter respōdet gl. q; ista crimina detulerunt per modū denūtiationis: vt dicit patere in integris. In-
 24 no. sentit, q; isti canonici prius accusauerūt: sed quia ep̄s copus canonicis eum accusantibus, volebat rñdere or-
 25 dine iudiciario seruato: idē dñs papa ne de sua contu-
 26 macia ep̄s cōmodum reportaret mādāt cōtra ipm pro-
 27 cedi in modū inq̄sitiōis: & ita trāsit Io. an. & cōiter doc. & facit hic ad itellectū. c. & j. videbitis cū gl. magna. qua-
 28 liter fuit hic p̄cessū lit. nō cōt. ¶ Sed aduerte: si em Inn. intellexit papā processisse ex officio inq̄sitionis, cano-
 29 nicis prorsus exclusis, nō bñ diceret, q; tex. apertissimē innuit oppositū: vt ibi patet. *partibus citatis &c.* & ibi. *testes ex parte nostra.* Si vis ergo tenere papā assumpsisse
 30 viam inq̄sitionis, intellige q; canonici prosequēbātur hanc inq̄sitionē: & valet hoc ad multa: vt statim subij-
 31 ciā super gl. magna. ¶ **†** Sed cōtra hūc itellectū op. de
 32 tex. ibi. *videntes ordinē iudiciarium fuisse seruatum.* Quæ
 33 verba innuunt hūc fuisse processum ordinariē: in alio ta-
 34 mē facit cōtra: q; nec libellus accusatorius hic fuit pro-
 35 ductus: nec lis erat cōt. & tñ fuit processum ad diffiniti-
 36 uam. Host. & Io. an. post eū dicūt q; multiplex est ordo
 37 iudiciarius. Quādoq; em procedi ordinariē: puta sup
 38 occultis ad accusationē alterius: & tūc offerit libellū, &
 39 fit lit. cōte. de iura. calū. a. de pur. ca. c. pe. & alia similia
 40 obseruant: & iste est ordo iudiciari⁹. In ordinarijs quā-
 41 doq; procedi super famosis, de quibus nō cōstat: & tūc
 42 ordo est, vt vocē inq̄rēdus. & seruāt qd dicit de acu. c.
 43 qualiter. ij. & hic nō offerit libellus, nec lis cōte. sed cōtu-
 44 max cōdēnatur: vt ibi. & s. vt lit. nō cōte. c. qm̄. §. sunt &
 45 alij. & de isto ordine iudiciario loq̄r hic. ¶ **†** Qñq; pro-
 46 cedit extra ordinē ex mero & puro officio: vt in noto-
 47 rijs. & tūc neuter ex his ordinibus seruatur. de off. or. c.
 48 j. sed ē hic ordo iudiciarius iuris ordinē non seruat. de
 49 iure iu. c. ad nram. Tertiō mō dic tu melius quo ad secū-
 50 dum membrū, quod t̄agit ca. nostrū. q; aut est principa-

lis promotor inq̄sitionis. puta q; ipam inq̄sitionē im-
 petrauit: vel fuit deputat⁹ a socijs: cū oēs impetrauerūt
 inq̄sitionē. Aut ipsemet iudex ad sui releuamē deputa-
 uit ministrū, & promotorē inq̄sitiōis. Aut procedit ipse
 solus sine aliquo ministro. Primo casu, si inq̄situs cō-
 pareat debet cū eo lis cōtestari. & per cōsequēs libellus
 offerri: vt probat in c. pen. de purg. ca. & c. cum. l. & A.
 de re iu. Si verō nō cōparet pōt procedi ad diffinitiuā
 receptis testibus & probationibus a promouētibus in-
 quisiōis sine omni alia lit. cōte. Et iste est proprius ca-
 sus. c. nostri, secūdu veriorē lect. Hoc idem probatur se-
 cūdu lect. Inn. in c. cū olim. de testi. & facit quod not.
 Idem Host. in c. cū clamor. e. ti. vbi inuenies bona dicta
 Hosti. ad hoc. & iste potest dici ordo iudiciarius inq̄si-
 tionis: quia verba intelligunt secūdu subiectā materiā
 vt. d. c. ad nostram. Si verō procedit iudex cum ministro
 inq̄i. per eū deputato: tūc idē sicut qñ procedit solus:
 quia is facit q; per aliū facit. de resti. spo. c. cū venissent.
 not. Host. d. c. cum clamor. & hoc casu procedunt dicta
 Host. hic: vt non exigatur lit. conte. etiam cū presenti:
 vt not. in d. c. cū clamor. & sic intellige. §. sunt & alij. §. al-
 19 le. & hoc eo. ¶ **†** Oppi. & intro itellectū. c. & materiā
 20 vtilē & quotidianā: cū hic nō p̄cessit lit. cōte. nō debuit
 procedi ad testiū receptionē, & diffinitiuā sniam et cō-
 tra cōtumacē, sed ad excoicationē vel aliā poenā: vt in c.
 rursus. & in c. quicūq; xj. q. iij. & in c. qm̄. §. in alijs. & se.
 vt lit. nō conte. in quibus iuribus patet, q; tā in ciuilibus
 quā in criminalibus nō debet procedi ad testiū receptio-
 nem siue diffinitiuā sniam lit. nō cōte. Sol. gl. mag. circa
 hoc laborat quā diuide in tres partes, capiēdo mētē ei⁹
 ponit em priō modū procedēdi cōtra absentē in cā cria-
 li ex iuris ciui. dispositione. Scdō ex dispositione iuris ca-
 nonici. ibi. *hugutio &c.* Tertiō infert ad itellectū. c. nri,
 rñdēdo ad cōtraria ponēdo quatuor itellectus: quorū
 primus colligit ex princip. gl. reliq; ex fine, ibi. *poteſt dici.*
 Ex hac distinctionē reddit gl. satis clara: sed reassumēdo
 latius materiā distingo sic: q; aut querit de mō p̄cedēdi
 cōtra absentē in ciuili: & nō est materia nra. sed vide gl.
 plenā i. c. prout. de do. & cōt. & qd dixi. i. c. tuē. vt lit. nō
 cōte. & p̄ legis in l. cōsentaneū. & aut q; semel. C. quō
 20 & qñ iu. & l. si finita. §. iul. ff. de dā. infe. Aut in criali
 b & est nra materia. de iu. ciui. Dic aut lis est cōt. aut nō priō
 casu in criminib⁹ maiorib⁹ vbi venit imponēda poena
 maior relegatione. Nam proceditur in absentem: vt. l.
 absentē. ff. de pce. & ita voluit gl. hic. & iij. q. iij. in sum-
 mavbi reperies bo. gl. huic cōsimilē. Et hui⁹ dispositiōis
 duplex est rō. Prima q; ppter absentiā pōt innocēs dā-
 nari. & sanctius est in grauioribus scelus impunitum
 relinqui quā innocentē dānari: vt dicit tex. ff. de pce. in l.
 absentē. in prin. præl. Scdā rō. quia snia nō posset exeq-
 21 in absentē: & sic frustra pronuntiare: vt. l. penul. §. ad
 crimē. ff. de pu. iu. & qd leg. & not. in c. veniēs. j. de accu.
 22 ¶ **†** Et per hāc rōnē nō pōt q; se defendere etiā p̄ pro-
 23 curatorē: vt in iuribus p̄al. absente tñ accusatore post
 c cōclusionem pōt ferri snia: vt in l. quis. C. de adu. Quod
 intellige, qñ snia venit ferēda pro eo & cōtra accusatū.
 Tūc em necessariō nō requirit p̄sentia sua: & iudex sup-
 plet cū agi de fauore publico: q; publicæ vtilitatis est
 vt crimina puniant. in ca. vt famæ. de sen. exc. vtile tñ est
 vt accusator citef, si reperiri pōt. arg. l. ea, quæ. & quod
 ibi not. C. quō & qñ iu. l. furioso. ff. de re iudi. Si aut snia
 eēt ferēda pro accusato: tunc accusator debet esse p̄sens
 propter poenā talionis: vt no. in d. l. quis. & l. absentē. C.
 de accu. ¶ An aut debeat procedi ad annotationē. i. de-
 scriptionē bono. absentis eo casu, quo procedi nō pōt
 etiā lit. cōte. dic vt statim dicā in se. mēbro. Si aut lis nō
 est cōte. tūc scdm hac gl. procedi nō pōt ad diffinitiuā,
 siue sint criā grauiora, in qb⁹ venit imponēda poena ma-
 ior relegatione, siue minora. Et idem voluit gloss. in

Anto. Francif.

¶ Est irrita iplo fa-
 cto. Circa hoc qd
 hic dicit qd duplex
 phibitio legis &
 hoīs, plus opat, q;
 phibitio legis vel
 hoīs tm̄ dicat illud
 esse verū, q; phi-
 bitio alienandi fa-
 cta a lege tm̄ vel a
 testatore tātū, nō i
 pedit trāslationē
 domini licet reuo-
 cabiliter cōditioe
 adueniente. Sed si
 fiat a lege & ab ho-
 mine simul i pedit
 trāslatio. dñi ipso
 facto vt p Bal. i. le.
 ea leg. i. q. co. C. de
 cōdi. ob cau. & hī
 p Alex. in l. si nō
 fortē. i. §. si cētū. ff.
 de cōdi. inde. & p
 hoc facit qd vō.
 Pau. de cas. i. cōfil.
 xvj. incip. dubitat
 nūqd. vbi dixit. q;
 si res relinquat ec-
 cleſie, quo casu ex
 quo puenit ad ec-
 cle. est facta i alie-
 nabilis: nisi cū so-
 lenitate iuris & in
 casib⁹ a iure pmis-
 sis: vt in c. sine re-
 ceptione. xij. q. ij.
 & i. c. nulli. de reb.
 ec. nō alie. tñ si te-
 stator phibeat il-
 lā eē relicta ecclē-
 ſie alienari: nō pōt
 alienari et solēni-
 bus a iure requisi-
 tis. vt ibi p̄eū: q;
 duplex phibitio
 plus opat q; vna
 tantū quoniā duo
 vincula magis strī-
 gunt q; vnū: vt in
 c. j. de treu. & pac.
 SEBASTIANI.
 ¶ Criminali. vide
 Ang. de malef. in
 verbo fama publi-
 ca. col. xix. & ibi
 ē tangit, an valeat
 statutū, q; ex sola
 cōtumacia q; pos-
 sit cōdemnari ad
 mortē. De quo ē
 p Bal. in c. j. §. iniu-
 ria. col. vj. ver. qro
 vtrū. de pa. iur. fir.
 cū alle. p Alex. in
 apost. ad Bar. in d.
 le. absentem. ff. de
 poenis.
 ¶ Per pcuratorē.
 Adde de hac ma-
 teria vidēdū Cepo.
 cōfi. xlvj. & xlix.
 Alex. cōfi. xvj. de
 annotatione bono-
 rum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Ita singu. adde Ro. sing. suis fo. ix. in prin.
b ¶ Apicib⁹. Etrō quia inducunt magis quasdam subtilitates, quam veritatem vide Barto. in. l. si fideiussor. §. j. ff. manda. Ro. in singu. ccxc. qui in ducit ad qō. satis pulchram & Ab. in. c. cū dilectus. i. xliij. col. vers. exemplum. de ord. cog. Aenā. falco. Anto. Francif.
¶ Ad hoc de subtilitate iuris, quod hic dicitur addas quod subtilitas maxime de iure canon. non debet esse in consideratione: vt in .c. dilecti. & ibi not. de iudi. Et propterea dicebat Bal. in. l. sancimus. in prin. in. c. no. Cad Treb. quod subtilitas est euitanda: quia quandoq; errorem causat. & dixit & idē Bal. i. l. ij. in. ij. colū. in. iij. q. C. de bo. pos. cōtratabu. & dicebat Spec. in tit. de aduoca. in. §. nunc de exordijs. in vers. vel ita sunt nonnulli. & idem ipse in titu. de denuntia. l. j. §. ij. in ver. euangelica. quod nimia subtilitas reprobat. pro quo vide text. & gloss. in. l. si mulier. in. §. exasse. in ver. subtilitatem. de iure do. Et idem ipse dicit in titulo de re. iud. in. §. fin. in in vers. sed nungd tres vbi dicit, qd subtilitas quandoque est damnosa & quod iudices imperiti illam magis attendunt, q̄ iudices periti. qd etiam voluit idē Specu. in titu. de arbitr. in. §. sequitur. in ver. item ex eo. Etiam dicit ipse Spec. in proce. operis in ver. ceterum. quod nonnulli sunt subtiles ne hebetes & grossi ab alijs indicentur & in sua subtilitate falluntur: dicat tamen q̄ maxima subtilitas cōmendat. & est ad-

summa. iij. q. ix. & gl. iuris civilis. in. l. quoties. de digni. lib. xij. & illam sequitur Iaco. de are. sed gl. tenet contra riu. in. l. absentē. ff. de pce. distinguens inter maiora, quibus venit pœna maior relegatioe: aut alia in qbus venit imponenda minor: & in primis non possit procedi lit. contest. sed in secundis sic. Et hanc distinctionē sequitur multi doct. legum in. l. absentē. C. de acc. & Bar. dicit eam veriorē. in. d. l. absentem. Mouet, quia in grauioribus est prouisum de remedio annotationis bonorū. l. j. & ij. C. de requi. reis. & si nō cōparet intra annū perdit oīa illa bona: vt ibi. In ciuilibus verō est prouisum de remedio missionis ex primo & secundo: sed in istis minoribus nō habet locū annotatio bonorū: vt. d. l. j. nec missio in possessionē ex primo vel secundo decreto: iō procedi pōt ad snām lit. nō cōte. ¶ Et aduerte, quia per hanc rōnem idē tenet Bar. in ciuilibus in quibus nō est prouisum de remedio missionis: vt ipse no. in aut. si oēs. C. si vt se ab hære. abst. & dixi in. c. tuē: vt lit. nō cōtes. Sed. d. Ant. sequit hīc opi. gl. nostrē. & Ia. de are. & mihi satis placet: vt supra addidit gl. cōcordantē in decr. iij. q. ix. in summa. & videt pbari hēc opi. nō improbando tex. in. d. l. absentē. vbi dicitur q̄ in istis procedit more priuatorum iudiciorū. i. ciuiliū. sed in illis nō pceditur lit. nō contest. ergo nec in istis. Et licet Bar. & sequaces dicāt impropriado illū tex. q̄ nō per oīa procedet vt in illis: & nec ista est extorsio illius literē: nec ratio sua procedit: quia vbi nō est prouisum de remedio missionis, pōt procedi etiā ad impositionem multæ: vt probat in. c. tuē. vt lit. nō cōte. & vide quod ibi dixit. ¶ Aduerte tñ ad vnū in eo, qd cōiter gl. dicūt in grauioribus procedēdū ad descriptionē bonorū p tex. in. d. l. j. & ij. Nā hodie nō videt habere locū illa bonorū descriptio, per text. in auth. vt nulli iudi. prope fi. & C. de bo. proscri. in auth. bona dānatorū. vbi ponit, q̄ hodie bona damnati non debent confiscari: sed relinqui venietibus ab intestato: nisi in quibusdam criminibus. vt in crimine lase maiestatis, heresis & c. de hær. c. vergētis. & c. cū secundū leges eo. tit. lib. vj. Et hoc tenet Iac. de bel. in authē. vt nulli iudi. & d. Card. hīc. Et licet aliqui dicāt ibi, quod in mobilibus habeat locum ista descriptio, per tex. in. c. j. de pac. tenē. in li. seu. puto tamē contrarium quia ille tex. ponit casum spālem, qñ sequit pacis fractio sicut ponit aliud specialissimū ob hanc cām in §. si quis quinq; solidos. eo. tit. vbi pro furto. v. soli. punit vltimō supplicio, cōtra auth. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Hęc sufficiant quo ad primū. f. respectu iuris civilis. ¶ Quo ad secundū, vbi vertitur factū nostrū. f. de mō procedēdi de iure cano. attēde. aut lis est cōte. aut nō. Priō casu cōiter dicit q̄ possit procedi in absentē ad sentētiā ferēdam si de causa liquet vel liquere pōt: & videt expressū secundū vnū intellectū. in. c. decernimus. iij. q. ix. & tenet hīc gl. & iij. q. ix. in sum. & ibi Archi. & cōiter doct. sed hoc cōe dictū intelligo, vbi snā est exequibilis in absentē: sicut hīc in snā depositionis, vel priuationis dignitatis. sec⁹ aut in istis grauissimis: vbi pœna nō est exequibilis in absentē: vt si agit ad tradendū. eū iudici seculari: vel ad perpetuo detrudēdū ī carcerē. Iste em pœnæ æquiparant pœnē mortis: vt no. Inn. in. c. qualiter & qñ ij. de accu. Nec sunt exequibiles in absentem. Nā rōnes inductæ de iure ciuili. quare in istis grauioribus nō procedit in absentē, fortius debēt militare de iure cano. qd maiori innitit æquitati, quas rōnes. s. tetigi. facit. c. j. de do. & cōtu. c. nouimus. de verb. sig. & c. super eo. de hē. lib. vj. Nec in hoc reperimus recessum a dispositioe iuris ciuili. ergo illi est stādū. de no. ope. nū. c. j. Et hāc snām tacitē tenuit hīc. d. Ant. in fin. ¶ De mō verō tūc procedēdi, vel sumus in minoribus: & nō liquet de cā: nec liquere pōt, licet lis sit cōte. dic vt statim dicam in mēbro seq. Si aut lis nō est cōte. & tūc est cōis opi. vt regl. non

possit pcedi ad testiū receptionē, nec ad diffinitiuā sententiam. hoc tenet gl. hīc cōiter & doct. & gl. iij. q. ix. in sum. vbi reperies multos casus exceptos & gl. plenā de hac materia. & idē ibi Archi. ¶ Et modus procedēdi cōtra cōtumacē erit, vt excōicet: vt patet in. c. j. de iud. melius in. c. rursus. & c. quicūq; xj. q. iij. & c. rursus. pro cedit qñ agit de crīne crialiter. & c. quicūq; qñ agit de crimine ciuilit. & si perseverat in excōicatione per annum, habet p cōuictō. no. glo. in. c. cū secundū leges. de hære. lib. vj. & Hugo. in. d. c. rursus. Et hoc no. pro intellectu illorū ca. & vide qd plenissimē dixi. in. c. j. de iu. & dico q̄ hoc casu poterit post lapsum anni ferri snā cōdenatoria cōtra absentē, ac si fuisset cōuictus: & sic erit casus notabilis in quo lit. cōte. ferf snā cōtra interpreta tiuē cōuictū. & hoc reperio sensisse Hug. in. d. c. rursus. & Gof. i. c. j. vt lit. nō cōte. vt refert & sequit Arch. iij. q. ix. in summa. Ego allego tex. no. in. c. cū secundū leges. in si. preal. & bene no. hoc: qd doct. expressē nō tangūt hoc dictū sed satis sentit Ioā. an. in vl. lect. quā sentit ad hoc ca. dicēdo, q̄ hīc potuit ferri snā lit. nō cōte. q̄ tpe excōicationis lapsus erat annus. Quā an sit vera ad istū tex. j. subijciā. ¶ Ex prædictis singulariter not. q̄ lapsus anni in excōicatione nō solū operat, vt cōtumax habeat pro cōuictō: sed etiā vt possit ferri diffinitiuā lit. nō cōtest. quod semp tenebis mēti. Iste tamē lapsus anni non facit quē haberi pro cōuictō in causamere ciuili: quia sumus extra casum illorū ca. Ita singulariter^a dicit gl. in. c. seq. licet ergo in ciuili quādoq; ferat excōicatio contra contumacem: vt in. c. tuē. vt lit. nō cōtest. tamē non operatur effectum prædictum. quod etiam semper notabis. & dic, vt dicetur in. c. seq. ¶ Nunc restat respondere ad quādā contraria. & primō ad hoc. c. j. vt lit. non cōtest. fuerunt testes recepti & lata sententia. Et vt. s. dixi ex hac glo. colliguntur quatuor intellectus, & tres extra glo. & sunt septē intellectus, quos omnes examinabimus, & eos verificatos possumus praticare in similibus casibus. ¶ Primus intellectus colligitur ex principio huius gl. magnæ, vt sit speciale cū agitur ad destitutio nem prælati. Sicut enim quando agitur electione, & sic de creatione, & promotioe præla, recipiunt testes lit. nō test. ita quando agitur ad destitutionē. Ad idē facit. c. ex tuē. de cle. nō resi. & qd vtroq; casu par est rō, quia vtilitas ecclīe ipedit hūc intellectū. Io. an. nō improbat imō potius approbat eū referendo. Do. Cardi. expressē im probat. Mouetur à similitudine matrimonij carnalis, in quo si agitur de ipsius fœdere seu substantia procedit contra contumacem lit. non contestatio. vt in. c. quoniam. §. porro. vt lit. nō cōte. secus vbi agitur de crimine ad separationem: vt in. c. j. eo. titu. Do. Ant. expres sē hūc intellectum. glo. non improbat, sed restringit ad casum indubitabilē. f. quando proceditur ad destitutionem ex delicto nō residentie per ca. ex tuē, de cler. non resi. Sed certē iste intellectus nō posset applicari ad tex. nostrum: quia hīc agebatur non ex delicto non residentie, sed ex alijs criminibus extrinsecis: vt patet in text. ego distinguem sic, q̄ aut agitur principaliter ad destitutionem prælati: vt quia instituitur accusatio ciuilit. iuxta formā. c. per tuas. de fimo. & c. ex parte Adde de testi. & tunc non est necessaria lit. contesta. contra absentem: quia tunc eade ratio est, qua vtitur cum agit de institutione. sicut em per defectū prælati imminet periculum ecclīe vacatū: ita si prælatus est malus: & maxime si bona ecclīe dilapidet. Paria enim sunt nullum habere, vel inutilem habere: vt dicit text. in. c. ij. de transla. episc. Et vbi est eadem ratio similis esse debet dispositio. de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecta. & d. c. ij. de trasla. episc. ¶ Et maxime hoc casu, vbi solū agitur, & maxime de remittendis apicibus^b iuris. Nam vbi de bona fide agitur & maxime in fauorem ecclīe, non est de apicibus

apicibus iuris disputandum: vt. l. si fideiussor. ff. man. & pro hoc intellectu facit ca. ex parte Adde. pall. vbi nihil dicitur de lit. nō cōte. & ca. per tuas. de simo. vbi patet, qd nō ita exacte pceditur cū agitur ciuilitur, vt fiat amotio ab administratione: sicut qn agitur criminaliter, vt ab ordine fiat depositio. Nec ob. illud. c. j. vt lit. nō conte. iō enim requiritur cōte. qā illo casu nō timetur ex dilatio- ne fornicationis periculum: super quo periculo fundata est dispositio illius. c. qm. s. porro. licet enim fiat repara- tio quo ad thorū: nihilomin⁹ cōpellitur cōiunx cōtine- re: vt in. c. ex literis. de diuor. xxxij. q. vij. c. j. & ij. Sed in casu nostro, cū agitur solū ad destitutionē propter ma- litia praelati subest eadē ratio. & fortior qn proceditur super electione seu destitutiōe praelati: quia ex malo p- lato non solū ecclesia patit in tēporalibus: sed etiā mul- tum lādīf populus in spiritualibus ppter malū exēplū. viij. q. j. c. audaciter. vj. q. j. c. ex merito. & de voto. ma- gnæ. vbi sunt opimi tex. Quapropter puto, qd vbi agere- tur in matrimonio carnali, de crimine solū ad separatio- nē cōiugij ex toto: quia tūc subest eadē ratio: quia time- tur periculū fornicationis: cū possit alteri nubere: qd po- terit agi & cā decidi li. nō cōte. Pone exēplum notabile in. c. quāto. de diuor. & hoc casu poterit saluari gl. ista. Si verō agitur criminaliter: vt deponat, & puniatur prout qualitas delicti requirit: tūc licet accessorie cōsequatur destitutio ab administratione: tamē non puto, qd possit procedi lit. nō conte. per. l. absentē. ff. de pēnis. & singu- lariter facit. c. j. de iud. & c. pe. de pur. c. & c. cū. l. & A. de re iu. & c. per tuas. Tū quia hīc agitur de maximo preiudicio. Tū quia principaliter hīc nō agitur de fauore ec- clesie: sed vt delictū puniatur, & semper debet cōsyde- rari id, qd principaliter agitur: vt le. j. ff. de aut. tu. de ho- mi. c. decetero. & qd ibi no. de sen. excō. c. cū voluntate. & ff. de fur. l. qui iniuriæ cā. in prin. Et hāc est cōsydera- tio noua, quā puto verissimā. & habetur intellectus & li- mitatio ad multa iura. Venio ad secundū intellectu hīc positū per gl. in vers. pōt dici & c. qd hic fuit processum ex speciali mandato papæ, qui habet pātē etia supra ius. de cōces. prēb. c. proposuit. Hāc lec. licet sit vera in se, per no. in ca. vno. de lit. conte. tamē non cōgruit huic literę: qd dicit ordinē iudiciariū hīc fuisse feruatū. ¶ Tertia lec. est, qd hīc fuit processum in modū denūtiationis, vel inquisitionis. & hāc lec. est vera in se & cōis: & satis cōgruit huic literę: vbi in nulla parte fit mētio de accus. & magis cōgruit, qd canonici isti prosequerentur inquisitio- nē. vnde potuit cōtra reū absentē & contumacē proce- di ad vltiora: vt. s. plenē dixi. dic. vt ibi. ¶ Quarta lec. est qd papa nō deposuit istū ep̄m ppter delicta praterita: sed propter delictū irregularitatis superueniens: & qd celebravit post excōicationē & notoriē de hoc consta- bat. Ex hac lec. no. duo. Primō, qd propter delictū irregu- laritatis fit depositio ab ordine: etiā si procedit per viā inquisitionis. Quod no. pro extēsiōe ca. inquisitionis. de accus. in prin. & hoc ideo: quia impedit ordinis executio- nē, etiā post peractā pēnitentiā: cū requirat dispensatiō papæ: vt in. c. j. de re iud. li. vj. & in. c. j. de sent. excō. li. vj. ¶ Secundō no. qd iudex pōt punire delictum ex officio suo cōtingēs post accusationē ab alio institutā. Attēde, qd hāc lec. sic limito, licet nostri doc. lētē trāseant. Aut em cōtingit delictū oīno separatū à delicto in iudicium deducto: & tūc alius citra papā nō pōt illud punire sup instātia facta in alio delicto: qd iuxta formā accusatiōis formāda est snia. a de accus. c. qualiter & quādo. de simo. licet Heli. sed pōt de nouo formare aliā telā iudicij & pcedere: vel si est non notoriū procedere sniam, nō tñ su per priori instātia: sicut hic actum fuit. Et pro hoc dicto vide Io. an. in. c. mādaturū. de resc. & quod no. Inn. in. c. qualiter & quādo. ij. de accus. ante fi. ex alio etiā hāc lec. non cōgruit huic literę: quia papa in depositione ha-

buit respectū ad omnia crimina: vt patet ibi: quēlibet ar- ti. criminum. & ibi: cōsyderato praterē. & c. Aut delictū contingēs accusationē pēdentē aliquo mō contingit iu- diciū agitatum: & tunc iudex in sententiā poterit ha- bere respectum etiā ad illud. tex. est hic no. extendēs no. in. c. ij. de confes. & in. in. c. j. excep. & in. l. ij. s. si publico. ff. de adul. vt delictū dicatur cōtingere crimē, de quo a- gitur quo ad hoc, vt iudex possit super illo pronūtiare non solum si propriē cōtingit illud crimen: sed etiam si causetur ex facto agitatū illo iudicio: sicut hīc irregula- ris causatur ex pēna excōicationis inflictę ratione cōtu- maciæ in hoc iudicio cōmissæ. & hoc singulariter not. quia nullibi hoc legi. Et licet videatur nouū, tamen satis videtur probari hīc. & adduci possunt in ar. iura superi⁹ alle. & no. in eis inquantū tractant de criminibus contin- gētibus causam, de qua agitur. ¶ Quintus intellectus extra gl. est, qd hoc est spāle, cum proceditur super crimi- ne dilapidationis. & tunc licet procedatur per viam ac- cusationis nihilominus lit. non cōtest. possit procedi ad vltiora cōtra contumacem. Et hoc tenuit Io. an. in gl. sua in. c. quia ea. iij. q. ij. Mouetur per simile in le. ne diu. C. de pēnis. vbi proceditur contra apparitores. scilicet seruitores, seu nuntios. Licet lis non sit cōtest. quia versa- tur his casibus publicum cōmodum. Et hanc opi. recitat Io. an. & videtur eum sequi & approbari. d. Ant. post eū D. Car. dicit hoc iure non probari: vnde super hoc non habemus tex. expressum. licet enim procedi possit ad su- spensionē ab officio propter dilapidationis suspiciōē iuxta no. in. c. venerabili. de offi. dele. & in. c. si. de accus. & d. c. quia ea. & l. eum qui. C. de suspe. tu. non tamē reperi- tur expressē, vt diffinitiuē possit pronūtiare in accusa- tione lit. nō conte. Mihi tamē placet hāc lec. duplici rō- ne. Prima, quia agitur simpliciter, sed ciuilitur ad remo- tionē ab officio: vt. s. plenē dixi discutiendo primū intel- lectum. Secunda qd versaf ratio. d. l. ne diu. ergo eadem erit iuris dispositio: maximē cum solū agitur de apicib⁹ iuris remittēdis: vt ibi, de bona fide agitur. & c. ff. man. l. si fideiuf. & licet hīc intellectus sit verus in se, vt possit pro- cedi lit. non cōte. contra contumacem, quādo agitur ad remotionē propter dilapidationem: non tamē congruit huic literę: quia hīc non solum agebatur ad remotionē, imo ad depositionem. Itē hīc fuerunt recepti testes non solum super dilapidatione: sed etiā super homicidio & aliis criminibus propositis: vt patet ibi quēlibet articu- lum criminum & c. ¶ Sextum intellectum ponit Io. an. qd hīc à tempore excōmunicationis erat elapsus annus. Itē intellectus non congruit literę: quia papa nō firmat se hīc super lapsu anni: nec apparet annū fuisse elapsū imo potius innuit contrarium. cum papa fundet se sup dispositionibus testiū. ¶ Not. tamē singulariter ex lec. Ioan. an. ad intellectu illorum. c. rursus. & c. quicunq. vt post lapsum anni habeat pro conuictō, ita vt possit fer- ri sententiā super criminibus, super quibus fuit contu- max: nō autē debet solum perdere beneficia per lapsum anni: vt quidā dixerunt. & vide bo. gl. in. d. c. cum contu- macia. de hāre. lib. vj. & plenissimē intellectum illorū. c. explicauit. in. c. j. de iu. ¶ Septimus intellectus b colligi- ex dictis Innoc. qd isti canonici à principio hāc crimina deduxerunt per viam accusationis: sed quia episcopus nolebat canonicis accusantibus ordine iudicario respon- dere: ne de sua malitia cōmodum reportaret. Mandat. d. Papa cōtra ipsum pcedi per viā inquisitionis. & hāc lec. nullū habet scrupulū: intelligēdo, qd canonici nō ipetra- uerūt inquisitionē. sed dñs papa eā cōmisit ex offiō suo: vt patet in. c. quoniā s. sunt & alij. vt lit. non contest. Hoc tamē nō oīno colligit ex litera: vt patet ibi, partibus cita- tis & ibi: testes ex parte vestra. verba quę hīc innuunt ca- nonicos fuisse principales. vnde potest intelligi, qd ipsi promouebant inquisitionē quo casu etiā procedi cōtra

hibēda: ne falsitas cōmittat. l. fina. & ibi Bal. C. de fidei- iuss. & faciunt no. in ca. ad falsationū de cri. fal.

SEBA. SAPI.

¶ Sentētia. Illa tñ regula nō pcedit in criminalibus se- cundū Bal. i. l. & si feuerior. in. ij. op. & seq. C. de infra. & i. l. si. ea. C. de adul. vbi dixit, qd si quis accusat de adulte- rio postea feratur sentētia super stu- pro, videlicet suū. sequit Ias. i. l. vinū col. xij. vers. tertio Prædicta reg. ff. si cer. pe.

¶ Septimus intel- lectus. Tu pōdera, si dari posset oīa uis intellectus. Nā text. hīc dicit oīm iobediētā vlcisci: quo casu dicit, qd potius Pa. pñtia uis diffiniēs cōtra absentē pp suā p- teruā in nō obe- diēdo & multo for- tius cōcurrētibus. tot criminibus & ista videtur vera lectura. Pōt dari alius intellectus. Itē erat homicidia no- tori⁹, ergo erat ec- clesia ipso iure pri- uatus: vt est tex. in. c. ex literis. de ex- ces. Præl. vbi dicit admonētes: qd ver- bū importat exe- cutionē & presu- ponit priuationē. & si dicat, qd Inn. in. c. cū nostris. de cōces. pben. tenuit cōtra quē sequitur Bal. in. l. cū fratrē. C. de his: qui. vt in di. & in leg. si mari- tus. C. de do. inter vir. & vx. Ex hoc tñ dico, qd opin. Inn. cōfundit per d. c. ex literis. Ad istū text. nō deo qd iō non fuit actū ad priuādū ecclesia, quia iam erat per sententiā legi- pri- uatus: sed fuit: stū ad deponendū cū ab officio pontifi- cali & sacerdotali. Andrē. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

cōtumacē pōt: vt. s. dixi. Ex his tenet responsio multipli-
citer ad iura, q̄ videbantur innuere oppositū: vt nō pos-
sit procedi. & iustitā intellectus & cōis opi. vt cōtra ab-
sentē etiā in causa criminali nō possit pcedi lit. nō cōte.
Sed ob. multū huic opi. c. decernimus. iij. q. xj. allegatū in
gl. dic q̄ illud cap. habet multos intellectus. Prim⁹ est, q̄
ibi lis fuerit cōte. & ita dicit hęc gl. ibi doc. modernos, te-
nere: & loquit de modernis sui t̄pis: q̄ nobis hodiē sunt
antiqui, sicut Io. Vin. Tan. & similes: hunc intellectū se-
quunt alii in d. c. decernim⁹. & ead. causa. & q. in sum-
ma. Sed certē iste intellectus diuinat ad illū text. & nullo
modo congruit illi literę: idē datur ibi in gl. ¶ Alius
intellectus valde notabilis, vt loquat cū infamato indi-
citur purgatio: vnde si nō venerit ad se purgandū, vi-
detur confiteri de crimine: & sic pōt condemnari. ar. de
fimo. ad hoc. & c. insinuatū. Sed tu aduerte: q̄ illa iura,
quę allegat gl. illa hoc nō probāt. Loquunt enim cū quis
deficit in se purgando: sed illud. c. decernimus. loquit cū
vult venire ad se purgandū. vnde difficultas stat in hoc,
an nolens se purgare habeat pro conuicto termino ela-
pso. Dom. Anto. videt hīc velle, q̄ sic: videt tamē exige-
re longā cōtumaciā cū indictione purgationis. Tu vide
plenē de hac materia per Io. and. post Hostiē. in c. excō-
municamus. in §. qui aut. de hęc. & c. cū. p. & c. fi. de pur-
ca. ex quorū dictis colliguntur duę opi. Prima, q̄ si quis
renuit seu negligit se purgare, nō habetur pro conuicto
sed debet excommunicari. & si steterit in excōmunica-
tione per annū, habetur pro conuicto. pro hac opi. vi-
detur casus in d. §. qui aut. Si verō assumit terminū ad se
purgandū: & intra terminum deficit: & tunc punitur vt
conuictus: vt in c. ad abolendam. eo. ti. Et hic intellectus
videtur placere Ioan. and. in d. §. qui autē. Alia opi. est, q̄
si quis se nō purgat intra terminū peremptoriū sibi prę-
fixum habet pro conuicto: q̄ hoc contingit aut ex vo-
luntate, aut ex impotentia: & quod licet, per se sufficit:
vt in c. tua. in fi. de cohabi. cle. & muli. vbi est bo. text. in
c. fi. de pur. ca. Et hanc opi. videtur sequi Ioā. and. in d. c.
fi. & sentit in d. c. cum. p. licet magis ibi dubitet. Ad d. §.
qui autem. respondet, q̄ loquitur in crimine hęcesis, de
quo cū sit grauissimū: nō debet haberi pro conuicto ex
illa pręsumptione: q̄ noluit se purgare. ar. c. literas. de
pręsum. ¶ Credo sic dicendum: q̄ aut citatur quis, vt ve-
niat ad se purgandū: & si nō venerit, nō habet pro con-
uicto: sed debet excommunicari. Ratio, q̄ adhuc purga-
tio non fuit indicta. & sic pōt intelligi dictus §. qui aut.
& facit qd̄ ibi not. Aut fuit indicta purgatio absenti &
contumaci statuto sibi termino ad se purgandū: elapso
termino habet pro conuicto: & iste est proprius casus.
d. c. tua. de coha. cle. & muli. & c. fi. de pur. ca. Videt em̄
confiteri iungendo priorem contumaciā in veniendo
ad iudiciū vnā cum contumaciā in se purgando intra
terminum sibi pręfixum. Et iste videtur intellectus. d. c.
decernimus. & quod absenti possit indici purgatio te-
net Ioan. and. in d. c. qui autē. & videtur probari in d. c.
decernimus. & hoc singulariter nō. quia non habes alibi
hanc materiā, ita plenē discussam: & vnum singularem
& exquisitum modum procedendi contra contumacē.
Et hac purgatio potest indici propter infamiam, scan-
dalum, & vehementem suspicionem: vt in c. inter. de
pur. ca. & not. Hostiē. in d. c. cū. p. Habuistis alium singu-
larem modum. s. per. c. rursus. & c. quicūq̄. ¶ Legistę
autem non habent hęc remedia ita pingua. idē solent
laici statuere: vt cōtumax habeatur pro confesso, quod
statutum valet: vt hīc sentit Ioan. and. & vide circa hoc
quod nō. Bar. in l. cum filius. ff. de verbo. ob. & in l. fi.
ff. de fidei. & in d. l. absente. ff. de pōenis. Nam contumax
non habetur simpliciter pro confesso de iure cōmuni:
vt in d. c. rursus. & c. quicūq̄. licet aliud sentiat glo. &
minus bene, in c. nullus. de pręsum. vbi dicā. ¶ Imō nec

fuga sufficit ad probationē alterius delicti. Et an aliqd̄
inducat: vide per Bart. in l. lege Corne. ff. ad Sile. & in l.
admonendi. de iureiuran. Et vide casum singularem in
quo fuga facit quem haberi pro confesso. in c. confilia-
rios. C. de assesso. In officiali, qui accusatus, vel inculpa-
tus est de aliquo delicto & capit fugam. & per Bartolū.
31 ¶ Glo. in versi. nec vnus. oppo. contra tex. in eo, q̄ prę-
supponit aliquem potuisse hunc episcopum defendere.
a Nam in criminalibus nō interuenit procurator: vt in
capitulo veniens. de accusa. & in l. penulti. §. ad crimē. ff.
de publi. iud. Gloss. soluit dupliciter. Prim⁹, quod pos-
set interuenire ad allegandas causas absentię, non causas
super crimine. Secund⁹ soluit, & melius: q̄ hīc non age-
batur directē criminaliter: idē poterat interuenire pro-
curator. Gof. hīc tenet cōtrarium: cum ad depositionē
ageretur, licet per inquisitionem. Et idem tenet Host. in
c. inquisitionis. de ac. dicens ex quo per inquisitionē ve-
nit imponenda pōena accu. i. quę imponitur per viā ac-
cusationis vt in casibus illius. c. inquisitionis. & hīc non
interuenit procurator. & cū hoc transit hic & ibi Io. an.
Sed quidam doc. solennis sequēdo gl. colligebat ex text.
q̄ quando agitur per viam inquisitionis, potest interue-
nire procurator, etiā si venit imponenda ea pōena, quę
imponitur per viam accu. vt hīc: vbi sit depositio pro-
pter crimē homicidij, acsi directē fuisset actum vt in d.
ca. inquisitionis. ¶ Sed certē hoc dictum non colligitur
ex isto tex. nec est verum in se. Nam hīc non imponitur
pōena omnino, q̄ fuisset imposita per modū accu. Nam
cōuictus per viam accusationis de graui crimine depo-
nitur, & detruditur in perpetuo carcere ad peragendam
pōenitentia: vt in c. tua. de pōe. & in c. nouimus. de verb.
fig. & hīc tantū fuit iste depositus. q̄ pōena satis est exeq-
uibilis in absente: cum absens possit deponi: vt hīc. Sed se-
cus vbi veniret imponēda directā pōena accusationis, q̄
non esset exequibilis in absente: idē in articulo distin-
guerem sic. quōd aut per inquisitionem venit pōena im-
ponenda exequibilis in absente: & tunc poterit interue-
nire procurator: tex. est hīc, non cauillando literam. Itē
facit rō, ex quo pōt procedi hoc casu cōtra absente: er-
go debet admitti procurator: quia melius est admittere
quēcūq̄ defensorem, q̄ cōdemnare absente indefensum.
facit. l. exigendi. C. de procu. & rō. c. super his. de accu. &
c. tua. de procu. Aut imponēda nō est exequibilis in ab-
sentem: & tunc non poterit interuenire procurator: nec
etiā poterit procedi cōtra absente, licet procedatur per
viā inquisitionis: & per rōnem quā. s. dixi. Et hoc ma-
ximē considerandum de iure ciuili secundum quod ea-
dem pōena imponitur per viam inquisitionis: sicut per
viā accusationis. de quo per Bart. in l. infamem. ff. de
pub. iud. vt dixi super rō. de iud. & in c. qualiter & quādo
de accu. Aut pōena potest esse exequibilis & non exequi-
bilis: vt quia pōena est arbitraria: & tunc credo, q̄ sit in
optione iudicis: an admittat, vel non admittat. Nam po-
test admittere cum possit habere propositum imponē-
di pōenam exequibilem in absentem. & optim. facit iste
tex. in ar. Potest etiam non admittere: cum sit in optio-
ne sua, quam pōenam imponat. Pro hoc allego text. in l.
fi. C. de iniur. & iij. q. ix. c. requiritis. §. nisi. vbi patet quōd
non illustris, non potest in actione iniuriarum comparē-
re per procuratorem: quia posset imponi pōena in cor-
pus: & sic non exequibilis in absentem. vide gl. no. infi.
de iniur. §. in summa. ¶ Nunc venio ad gl. no. Inno. quę
versatur circa validitatem gestorum cum excōmunica-
to, seu per excōmunicatum. & si vis de materia ad ple-
num videre, & eam extendere: vide prim⁹ per Io. an. in
regula dolo facit de re. iu. li. vj. in mercu. vbi ponit quę-
stionem, an in publicē excōmunicatum possit cōpro-
mitti, tanquam in arbitratorem: ita q̄ teneat laudum,
seu compromissum. & concludit q̄ non: si procedit per
viā laud

SEBA. SAPI.

a ¶ Criminalibus.
vide Fel. in c. sci-
ficatus. colū. iij.
ver. cōtra opinio-
nē cōem. s. de resc.
vbi hoc intelligit,
q̄ in criminalibus
non admittat pro-
curator, etiā si non
opponatur.
¶ Procurator. Ad
de, vt p. do. de Ro.
decisio. clj. & ecc-
xliij. in nouis. & cō-
filiis. s. alle. p. Cep.
& Alex. & Cal. cō-
fi. de accusa,

SEBASAPI.

a ¶ Quod sic. Vide Fely. in. c. cum dilectus. in. ij. col. j. de accu. vbi tenet. qd non valet testm. in si absoluitur recōualefcit: & qd valeat firmat Felin. in. c. ad pbandū in. j. col. vers. de gestis per excōicatū. j. de re iudi. & ibi latissimè attingit materiā positā, p Abb. hic. Et an gesta p excōicatum occultum valeant, tūgit aliqd Fel. in. c. Rodulph. col. xxxv. ver. an gesta. s. de rescri. & Ias. in. l. Barbarius. col. xij. vers. successione. Bart. hac. ff. de of. prāto.

b ¶ Cōsi. lxxj. Adde qd est cōsi. cxlvij. & ibi vide, an recōualefcit p absolūtionē: & an valeat scriptura excōmunicati.

c ¶ Cōi opi. Adde Fed. cōsi. cxxxvj.

d ¶ Oīa valere. an excōicatus possit cōtrahere: vide d. Ant. in. c. sicut. de hāre. & ca. si verē. de senten. excom. Andrā. Barb.

e ¶ Eum excōicatū opi. Host. videtur verior primò p. c. si qs laicus. & c. rogo. xj. q. iij. vbi qs prohibet cōicare. ergo si cōicat non valet cōicatio: & licet in. c. excōicatos. excōicet cōicātes: tū videt excōicatio phibere cōiōnē. Itē ego allego tex. in. l. hi. qui. C. de apostā. i verbo carere cōmercio: vbi est casus singularis, qd nō potest mercari excōicat. caret em cōmercio & suffragiis: dicit ibi tex. qd incidit in idē. Itē non pōt infundare: vt i c. j. j. in tit. hic finitur lex. Itē. d. c. qm. ponit casus speciales, qd pōt emi ab excōicato: ergo in cōtrariū est ius cōe. Et est spāle in duob. vt emar, & sine poena. Itē ista sūt correlatiua: vt si phibit. est emere: ergo phibitus est vendere: ergo nō pōt cōtrahere.

viam laudi seu sententiā: secus si fuerit merus mediator: ita qd arbitramentum habuerit effectum & substantia ex consensu partium: & non ex dicto arbitratoris. & sic apertè sentit, qd in eum: vt arbitrum compromitti non potest. Cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbi. Sicut ergo non valet sententia publicè excommunicati: vt in. c. ad probandum. de re iud. ita nec laudum arbitri. de quo in Spe. in tit. de ar. s. restat. & s. differt. & per Ioan. and. in. c. pia. de exce. li. vj. & plures casus excommunicatis interdictos ponit Ioan. and. in. d. regu. dolo. vbi vide de testamento excommunicati an valeat vide per gl. & per Ioan. and. in. d. c. decernimus. vbi tandem concludit, quod sic: etiam si sit notoriè excommunicatus. item Fed. consil. lxxj. b & Bar. in. l. si quæramus. ff. de test. vide generaliter ad materiam j. tractandam per Abb. & Io. an. in. d. c. Pia. & per Cal. in. d. c. ad probandum. de re iud. cum duabus suis disputationibus: vna incipit, excommunicatus qui communi opi. alia incipit: excommunicatus maior contraxit. ¶ Et ampliando ac clarè prosequendo dicta doc. hīc facio duo membra principaliter. Primò nunquid gesta cum excommunicato, vel per excommunicatum teneant in temporalibus. Secundò quid in spiritualibus. Circa primum dico, qd quædā geruntur ratione publici officij: & illa valent, si excommunicatus est toleratus: ita qd communi opi. habebatur pro non excommunicato. l. Barbarius. ff. de of. prāto. iij. q. vij. verum tamen per Innoc. hīc. & in. c. si verē. de sen. excom. & in. c. nihil. de ele. Ex quo inferitur, qd alienatio rerum eccl. facta per excōicatū toleratū ex hoc solo capite non infringitur: potius enim hac facit dignitas cum eius nomine fiat, qd ipsa persona excommunicata. facit. c. si. de procur. & c. ad probandum. de re iudi. Ex quo etiam inferitur, qd instrumenta confecta ab excommunicato, qui communi opi. habebatur pro absoluto, valent & tenent. de hoc vide per gl. in. d. c. decernimus. ¶ Aduerte tamen ad vnam solennem limitationem, quam ponit Cal. in. c. ad probandum. & in. d. disputatione, excommunicatus, qui communi opi. & c. Sentit Io. an. in. c. dilectus. el. j. de prāben. super glo. pe. vbi licet gesta teneant ratione publici officij, si tamen is, in cuius fauorem actus gestus est, sciebat illum excommunicatum, debet talis actus in eius odium retractari: quia non debebat adire excommunicatum scienter. Cum enim ex hoc sit puniendus, non debet commodum reportare. Facit. j. q. j. c. si q. episcopi. & de do. post diuor. resti. & si necesse. ¶ Si autem communi opi. non habebatur pro absoluto: tunc talia gesta non tenent. Patet hīc, vbi non valet alienatio rerum ecclesie facta a praelato excommunicato non tolerato. facit. iij. q. iij. c. nullus. & quod no. gl. in. c. decernimus. & d. c. ad probandum. Excommunicatus enim suspensus est ab administratione rerum ecclesie & a quolibet officio publico: vt hīc. & in iuribus praellega. Facit. c. pastoralis. in fi. de app. meritò per eum gesta non tenent. Idem dico de actis publicis, seu civilibus, vel cōiibus. Non enim valet autoritas interposi-

ta per tutorem notoriè excommunicatum: quia tutela est actus publicus. Idem si tanquā arbiter laudum protulit: quia est actus civilis. Idē si erat excommunicatus, quādo susceperat pcuratoris officium: est enim actus cōmunis: vt in. c. post cessionē. & quod ibi nō. j. de proba. Excōicatus enim ab omnibus pdictis repellitur: vt in. c. pia. & ibi per Io. an. de exce. li. vj. & per eundem in. d. c. decernimus. Quid autē si constitutus procuratorem excōicatum ignorabat eum excōicatum? vide per doc. in. d. c. post cessionem. & per Cal. in. d. disputatione, excōicatus qui communi opi. & c. ¶ Quædam geruntur non ratione publici officij, sed priuati: vt quia emit: vedit: deposuit: locauit: & aliter contraxit noie proprio. Inn. hīc concludit hac omnia valere. & idem de similibus. allegat. xj. q. iij. c. qm. multos, in fi. expressius de sen. excō. c. si verē. vbi dicitur secundum eum, qd etiam novos contractus cū excōicatis inire licet. Per hoc etiam dicit excōicatum procuratorem posse constituere ad negotia: ita qd oritur actio mādāti directa & cōtraria inter eos. Nec refert secundū eum, an contrahens sciret, vel ignoraret eum excōicatum: sed an hoc sit publicum, vel occultum. In iure enim non reperiuntur tales contractus non valere: dicit tamē qd contrahens secum, poterit agere cōtra eum durante etiam excōicatione: sed ipse excōicatus non admittetur ad agendum durante excommunicatione, per. c. intelleximus. de iur. sed absolute facta poterit agere. Et idem concludit in. d. c. si verē. vbi ponit optimam limitationem ad hoc vltimum dictum dicens qd licet excōicatus non possit agere ex tali cōtractu durante excommunicatione: tamen si nō excommunicatus agit sibi dari, cū excōicato omne id, quod sibi dare tenet ex eo cōtractu, quod efficaciter agit. c. cum inter. de excep. quod est valde notandū. Ego tamen limitarem hoc dictum, qm obligatio excōicati est respectiua ad obligationem non excommunicati: vt puta promisit dare excommunicatus librū, si ille dederit sibi centum: vel quid simile: secus autē vbi essent duæ obligationes non respectiue sed diuersæ: quia tunc esset potius reconuentio, qd defensio: idē nō debet audiri iuxta not. in. d. c. cum inter. Et credo sic intellexisse Inn. Host. autē hīc. & in. d. c. si verē. cōtradicit concludēs, qd in fauore non excōicatorū, tenebūt contractus: sed in fauorem excōicatorū nō: ita qd excōicati aliis efficaciter obligantur: sed sibi alios non obligant cum effectu: vt sic districti facilius conuertantur. Multa ad hāc suā opi. adducit: sed principaliter mouet, qd cōtrahēdo & ingerēdo se cōiōni peccat, & facit cōtra legē j. de cle. exc. mi. c. illud. & c. cū desyderes. de sen. exc. Indignū est ergo per legē sibi subueniri. C. de legi. l. nō dubiū. x. di. c. vides. & regula, qd cōtrarius fuit. de reg. iur. li. vj. Nō ergo ex tali cōtractu orit in eius fauore civilis obligatio: naturalis verò obligatio, qd oritur ex consensu ex morbo inobediētiæ & excōicatiōis adeò inficit scdm eum, qd ex illa efficaciter agi nō pōt. Adducit ea qd legunt & no. i. d. c. si verē. Secundò mouet principālī: qd si antiqua debita cōtracta antē excōicationē impediunt & suspē-

Et licet loquar de emptione, ita in aliis contractibus. Andrā. Barba. Anto. Francif. ¶ An excōmunicatus possit cōtrahere habetur in. c. Felicis. de pce. i. vj. & Inn. in. c. veritatis. de do. & contu. & habet p gl. i. c. si verē. de sent. ex cō. & in. c. fi. de exc. cef. prāla. & in ca. ad pbandū. de re iudi. & i. c. qm. multos. xj. q. iij. Et add qd excōicatus pōt alteri se obligare: sed nō pōt ipse aliū sibi obligare, vt p Spec. in titu. de p. cu. in. s. fin. in ver. quid si excōicatus & per Gemi. in. c. j. i. s. j. de iure pat. in. vj. & ibi et dicit Spe. in loco prāla. qd licet excōicatus nō possit agere: vt in. c. intelleximus. de iudi. Pōt tamen cedere iura sua alteri, qd statim agat. pōt etiā cōpromittere: vt nota. i. c. cū inter. de exce. & pōt et cōtrahere matrimoniu & vxorem ducere. vt in. c. si significasti. de eo, qd dux. in ma. quam pol. p adul. & habet p gl. i. c. illud xc. di. & in ca. nullus de cōse. di. iij. Adde tū, qd excōicatus quicquid acquirit negotiādo, nō est suum: sed debet pauperib. erogare: vt p do. Ab. in. c. cū sit. de iur. Et an & qm possit cōtrahere: vide etiā Alexā. in. l. si quis arbitrat. ff. de verbo. obli.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Opi. Innocē. d. Card. in. xxxv. q. in repetitione. c. perpendimus. de sen. excō. sequitur Inno. Andr. Barb. **SEB A. S. A. P. I.**
b ¶ Deportatis. Ad de q. deportati æquiparant excōicatis: vt est glo. in §. minor. in vers. interdictum insti. de cap. dimi. quā dicit ling. Ad hoc Bal. in. c. j. col. iij. in prin. cōmēto. s. de iudi. Alex. i. l. Gallus. §. & quid sitatū. col. iij. ver. in glo. in ver. & in his. ff. de libe. & posthu.

dunt per excōicationē superueniētē: sed post absolutionē restituūtur, sicut vult hīc etiam Inno. satis debet apparere iustū & rationabile cuilibet fidei & catholico, q. excōicatus cōtrahens nullū possit sibi efficaciter obligare. Et qd. quātū ad ipsum adeo intelligantur mortificati cōtractus cū eo initi, q. nec post absolutionem possit agi ex eisdem. ¶ Tertiō principaliter mouetur: quia si diceremus cōtrariū excōicati efficerentur superbiores, & minus reuererēt censurā ecclesiasticā. qd. est cōtra mētē. c. autoritatē. & c. iuratos. xv. q. vj. & eorū q. no. Inno. hīc. Ioan. simpliciter transit recitādo: do. Ant. approbat opi. Inno.^a nihil tñ adducit de nouo, sed remittit ad no. per se in. d. c. si verē. Ad iura allegata per Inno. Host. respondet, q. ponūt casus speciales. Et ratio specialitatis potest colligi secūdū eum ex eisdē iuribus. & est necessitas cōtrahentiū non fauore excōicatorū. ¶ Ego prosequor opi. Inno. quā probo autoritatib⁹ & iuribus & ratione. Et priō incipiā ab autoritatib⁹ a qb⁹ arguere licet: vt in. c. i. canonicis. xxix. di. de deci. c. j. q. cōtractus initi cū excōicato valeant. & hoc tenet Ioā. and. in. c. decernimus. præalleg. quia ista, quę depēdent ex cōsensu, nō prohibent excōicatis. Idē Cal. in. d. disputatione, quę incipit: excōmunicatus maior cōtradicit. & sequit Federi. consi. præalle. & Abb. & multi alij in. c. pia. de excep. li. vj. sentit glo. Ioan. in. c. nos sanctorū. x. q. v. dū allegat dictū. c. si verē. & dicit excōicationē non dissoluere cōtract⁹. ¶ Ultra iura cōia induco duo: videlicet. c. inter dilectos. de dona. vbi valet donatio facta per excōicatum: aliud ius valde singulare est in materia probās, q. etiā in fauore excōmunicati tenet cōtractus: vt ex eis possit agere excōicatus post absolutionem, in. c. Felicis. §. cū autē. de pēnis. lib. vj. Rationē adduco: quia oēs ferē cōtract⁹ sunt de iure gētiū. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. Sed ista quę sunt de iure gētiū, nō prohibent etiā deportatis^b. l. quidā. ff. de pēnis. multo fortius nec excōicatis: cū longē deterioris cōditionis sit deportatus, q. excōicatus: iuxta no. in. c. pastoralis. de appel. & multū stringit cōsyderatio: quia excōicatio fertur loco medicinæ. in. c. cū medicinalis. de sen. excō. lib. vj. durū & acerbū esset dicere, q. tolleretur ea, quę dependēt à iure naturali: & inficeretur obligationē naturalē. Videmus simile in matrimonio cōtracto ab excōicato: q. tenet tanq. dependens à solo cōsensu: vt in. c. significasti. de eo, qui du. in matri. Itē valet monach⁹ per excōicatū assumptus. vt in. c. cū illorū. de sen. excō. Itē videmus, q. valet veditio facta cōtra iuramētū: vt no. Inno. & Io. an. in. c. dilecto. de præb. facit. c. sicut. de spō. ¶ Vide etiam aliā bonā rationē: iudiciū agitātū cum excōicato quantūcūq. notorio valet anteq. repellatur ab agendo: vt. d. c. pia. Sed in iudicio quasi cōtrahimus. l. iij. ff. de pecu. ergo & cōtractus agitatus etiā in eius fauorem valet: licet possit repelli ab agendo, donec fuerit absolutus: valeret tamē iudiciū super tali cōtractu. si non repelleretur ab agendo: vt. d. c. pia. cū ibi no. vide gl. in. c. j. de rescri. lib. vj. ¶ Tñ ob rationes Hosti. & primō dum mouetur quia contrahitur contra legem; dico, q. lex

seu canō non resistit cōsensui obligatorio, seu cōtractui simplici: sed prohibet cōmunionem sub excōicationis pēna. xj. q. iij. c. excōicatos. & c. cum excōicatio. & sic contra faciens incidit in excōicationē minore: & excōicatus magis peccat. in. c. illud. de cle. excō. mi. Actus enim remanet validus. nam cum lex prohibet aliquid sub pēna, tenet actus: licet pēna cōmittatur: vt no. per Cy. in. l. non dubium. C. de legi. Hoc est verum, vbi per aliam legē patet actum sustineri: sicut no. Bar. in. l. p̄tor. ff. de no. oper. nun. & q. actus gestus cū excōicato remaneat validus: patet in iuribus superius alle. maximē in matrimonio & religione: vt. s. dixi. & in donatione: vt in. d. c. inter dilectos. de dona. Si enim lex expressē resisteret cōtractui: tunc nō nasceretur aliqua obligatio: neq. ciuili: neque naturalis: vt in. l. cū lex. ff. de fideiuf. & ibi plenē per Bar. & sic nō teneret: neq. matrimonium, neq. religionis ingressus: neq. donatio, neq. iudiciū: quod est falsum: vt. s. probatū est. ¶ Item diligenter cōsydera, q. rō Host. cōcludit apertē contra opi. suam. Nam ipse vult cōtractū non tenere: vt non excōicatus obligetur excōicato: sed vt excommunicatus obligetur non excōicato valet. Cuius cōtrarium infertur ex rōne sua. Nam nō solus excōicatus peccat contrahendo: imō etiam nō excōicatus: quia prohibitio cōiter dirigitur in non excōicatum: vt euitet cōmunionem excōicati: vt in. d. c. excōicatos. & c. cum excōmunicato. & j. de sent. excom. c. nuper. cum si. Ergo cum ipse principaliter faciat contra legem, non deberet tenere cōtractus, etiam in fauore sui cuius cōtrariū ipse dicit. Item si lex expressē resisteret cōtractui, nulla nasceretur obligatio etiā naturalis: vt. d. l. cum lex. & ibi per Bar. Cuius cōtrarium hīc sentit Host. & clarius in summa in titu. de sent. excō. §. quā fit pēna. sub §. quid fit tenor. ver. sed quid si dum aliquis. vbi videtur velle, q. ex cōtractu inito cum excōicato oritur obligatio naturalis, ex qua saltē secundum cānonē agi poterit absolutione obtēta: nisi dicatur q. in odium excōicati agi non possit sed ppter eā non remanebit pretium penes contrahentē cum eo: sed erit pauperibus erogandū. & sic temperat ibi opin. suam. Hīc ergo tene, quod. s. dixi, vt oriatur hincinde obligatio naturalis & ciuili. sed quo ad excōicatum illa obligatio est inefficax durante excōmunicatione. ¶ Ad secundam rōnem Host. dic, q. non sequitur: obligatio antiquitus cōtra suspenditur per excōicationem superuenientem: ergo non oritur obligatio durante excōmunicatione. Patet instātia in multis casibus superius alle. Multa em fieri non debent, tamē facta tenent: vt in. c. rursus. qui cle. vel vo. & l. patre furioso. de his, qui sunt sui, vel ali. iur. ¶ Item videmus, q. matrimonia cōtracta: & cōtra p̄pria spōsalia etiā iurata tenet, licet cōtrahēs peccet: vt in. c. sicut. & in. c. si inter. de spon. Itē iurans non vēdere librū peccat illum vēdendo: q. non seruauit iuramentum à Deo & ab ecclesia præceptū: & tamē veditio tenet, licet ille sit periurus: vt no. Inno. & Io. an. in. d. c. dilecto. de præben. Ita dicendū est in ppositio, licet peccet excōicatus ingerendo se cōmunioni, & contrahēs secū etiā peccet: cōtractus tñ, qui causatur ex obligatione naturali tenet: cum directō sibi non interdicanter ea, quę sunt de iure gentium, seu naturali: vt. s. dixi. ¶ Et facit hoc ad fortificationē solutionis primi artic. ¶ Ad tertium ar. Host. respondeo, q. ex validitate cōtractus nō efficiunt superbiores: cū nonnunq. cōtractus magis cedant in ipsorū odium, q. fauorem. Item cū sit medicina, non debet extēdi: ita vt tollat & inhabitet cōsensum: & quicqd. sit habes instātia. s. in pluribus casibus. Habes nunc expeditum primū membrū circa validitatē gestorum in temporalibus. ¶ T Sed circa hoc primum membrū q̄ritur, qd. si aliquis promittit, & etiam iurat dare aliquid ac soluere excōicato ad certum terminum: nunquid tenetur hoc adimplere? Inno. hīc tenet, q. sic: quia talis promissio, siue iuramentum absq. interitu salutis æternę seruari pōt. de iurei. c. si verō. Et si diceret imō non pōt seruari sine interitu: cū nullus ei cōmunicare debeat alioquin cōicans peccat: vt. s. dixi. Rñdet ipse hoc non esse verū semper, q. possumus ab eis emere: & eis vendere, & cōtrahere p. utilitate & necessitate nostra. de sen. exc. c. inter alia. & c. si verē. & per consequēs alia facere, q. in cōtractibus veniunt, & circa hoc vltimum instat. Itē videmus, q. seruies tenet ei seruire, vt promissit. xj. q. iij. c. qm. multos. quare eadē debita nō soluet. nā & dñis etiā apostatis debemus de suis iuribus respōdere. xj. q. iij. c. Iulianus. & c. Imperatores

peratores. & pōt talis casus cōprehēdi sub patrefa. de quo in d. c. si verē. de sent. excō. Nec scdm eū sunt hęc reuocata p. c. nos scōrū. & c. iuratos. xv. q. vj. qā illa capitula loquunt in absolute fidei iurātē. in quo casu statuit hoc speciale & reuocat p̄dictus canon Iulianus. qā valde magnū fometū excōicationis & excōicatorum erat, qñ videbāt se comitato cū magna caterua & comitiua vassallorū, qui eos sequebant. vel secundū eū non sunt absoluti va falli ipso iure: sed absoluēdi ex cā, vt ibi actū fuit. Fatef tñ Inno. q est cōicandū, vel contrahendū cū excōicatis, si inde sūt superbiores: vel si cū aliis æquē bñ, sicut cū ipsis vel aliquātulū minus bene contrahi posset. Host. dicit se non videre, q sine peccato possit cōtrahi cū excōicato, vel aliquid p̄mitti ei, vel solui: nisi in casibus in iure expressis: sicut sunt casus allegati per Inn. ad hoc. c. inter alia. vbi hoc videt expressum. Dicit etiā, qā vassallorū fidelitas est suspēsa, q̄diu dū est excōicatus: vt patet in lib. seu. hīc finit lex cōsuetudinis. c. j. Nec ob. vnū dīctū Inn. q ecclesia non debet machinari fraudes, vel mēdaciū. Et sic ex quo semel p̄misit soluere excōicato tenet adimplere p̄missionē. dicit em̄ q excōicati non ab ecclesia: sed à seipsis decipiunt. & hęc duo dicit tenēda ī fauorē si dei & cēsura ecclīasti. in fauorē animarū ē īp̄sorū excōicatorū & in odiū peccatorū suorū. Et hęc opi. Host. cōtra Inn. placet hic. d. Ant. Nec ob. secundū eū periuriū: qā p̄mittēs non est periurus ex quo ei nō soluit superueniēte legitima cā: quia à iuramēto excipit legitima cā. l. si. ff. q. satif. cogā. Et intelligi debet si res in eodē statu permanserit. de iureiur. c. quēadmodū. Aduerte tu, quia allego tibi de hoc glo. valde notabilem & prolixā. xv. q. j. c. nos sanctorum^a. vbi Io. in gl. sua facit multa motiua pro & cōtra. Et tandem dicit verius esse, q licet excōicatus non habeat ius petendi, promittens tamē debet ei soluere. ar. c. debitores. de iureiur. Dicit etiam hoc probari in d. c. si verē. licet enim excōmunicatio tollat obligationē quo ad fidelitatem. non tñ quo ad alios contractus secundū eum. Sed Bar. Brix. in addi. ad illam glo. dicit excōmunicato non esse soluendum. cum nemo debeat participare cum eo: nisi in casibus. xj. q. iij. c. qm̄ multos. Nec ob. secundū eum Decret. si verē. quia illud factum fuit de necessitate. Et licet Archi. videatur ibi transire cum opin. Ioan. & Innoc. mihi tamen plus placet contraria opin. quoniam tu excommunicatus es ex causa, quare tibi non soluo iuxta p̄missionem: quia non reddis te talem, vt licitē possim tibi soluere. Ad hoc facit quod in simili nota. Barto. in l. amplius. ff. rem. ra. habe. prope fin. ¶ Sed circa hoc cōsiderarem aliquos casus: aut enim p̄missio fuit facta excommunicato durante excommunicatione: aut ante excōmunicationem: sed tempore solutionis superuenit excommunicatio. Primo casu est maior dubitatio: quia promissor videtur obligasse ad soluendum illo tempore. sed nihilominus puto eū non teneri ad soluendum illo tempore. Et dico tale iuramentum illicitum, si cogitauit soluere illo tempore: quia obligat se ad peccatum: scilicet ad cōmunionem iure prohibitam. ¶ ¶ Non enim potuit se per iuramentum obligare contra iuris dispositionē: vt in c. quanto. de iureiur. quare tale iuramentum fuit temerarium: & ideo non seruandum. vnde canō. In malē p̄missis rescinde fidem. In turpi voto muta p̄positū. Impia est p̄missio, quā scelere adimpletur. xxij. q. iij. c. in malis p̄missis. facit. c. de iureiur. lib. vj. Hoc limbo verum, nisi excōmunicatus multum indigeret: quia tunc cū licitē possumus ei dare elemosynam causa humanitatis: vt in c. quoniam. multo fortius reddendum est debitum. & ita facit mens illius. c. quoniam. ¶ Secundo casu, quando excommunicatio superuenit post p̄missionē: fortius puto p̄missionē non teneri post excōmunicationē. per. c. ne quis. xxx. q. ij. Sicut enim non teneor reddere iuxta p̄missionē gladium effecto furioso, vt ibi ita nec postea excōicato. facit. c. quemadmodū. de iureiur. cum si. Et no. ex glo. d. c. nos sanctorū. q excōicatio suspendit ipso facto debitum fidelitatis. facit p. opi. Host. & p. prima opi. Inn. q placet. ¶ Vltērius q̄ritur
^a ¶ quid si iniuria^b est illata excommunicato: puta expoliatur, vel
^b aliter affligitur: nunquid possit agere pro tali iniuria. Concluden-
^c do Innoc. Hosti. Ioan. and. dic. q durante excommunicatione obstat sibi exceptio: vt dicit gloss. in c. insinuatione. de procu. quem allega. hīc Ioan. and. Ego alleg. gloss. in c. in nomine Domini. xxij. distin. Innocen. in c. in causis. de concess. prāben. in c. dilectus. el. j.

^a ¶ Nos sanctorū. Adde videndum per eundē cōsil. lx. vbi tenet q solui potest excommunicato cum quadam modificatione. Anto. Francif. ¶ Tu vide gl. ordinariam in. iij. q. j. in sum. vbi habet quid possit facere excommunicatus. Et adde, q excōicatus habetur pro mortuo: vt p. not. Inn. in ca. grauē. de sen. excō. & dicitur hāretic⁹: vt in c. i. pā pietas. xxij. q. iij. & vide gl. in c. j. iij. q. j. & alibi dicit q caret oīm subsidio: vt i. c. corripianf. xxij. q. iij. & i. l. hī q. C. de apost. q. iij. & vide gl. in c. j. iij. q. j. & alibi dicit q caret oīm subsidio: vt i. c. corripianf. xxij. q. iij. & i. l. hī q. C. de apost. ¶ In iuria Adde Fe de. consi. cxvj. ¶ SEB A. S A P I. ¶ Excōicato. An excōicatus possit psequi suam, vel suorū iniuriā: ponit Fel. i. c. n. colū. iij. vers. excōicatus nō potest. j. de except. vbi tenet, q non possit. ¶ Tenet. Adde qd do. de Rot. decisi. xxvij. in antiquis dicūt, q executor excommunicatus pōt providere de beneficio: maxime si ille, cui fit p̄visio ignorabat. & sic cōcordāt cū dīcto Cal. s. & j. p. xi. Anto. Francif. ¶ Tu dicas, q excōicatus si est public⁹, nō pōt eligi ad p̄laturam, vt in c. cū dilectus. de cōsue. vbi per Inn. & Host. & in c. finē lib. de do. & cōru. Et adde, q est itel ligibilis actiue & passiue: vt per do. Cardin. in cle. j. in vñ. opp. de reg. & per Inn. in c. nulli. de ele. & in c. nō soluiisti. de procu. Quod tñ intellige verū qñ est excōicat⁹ excōicatione maiori: secus si minori: vt p. d. Abb. in c. tuā. de cle. cōresi. & per Spe. in tit. de ele. §. j. i. ver. porro. & habetur per gl. & doc. in c. illa. de ele. & in c. ppetuā. eo. tit. lib. vj. & vidē p Philip. Fran. in c. cōstitutis. de appella. vbi multa alle. Et adde, q excōicatus minori non repelletur, nisi à sacramētis ecclesiā: vt dixit gl. in d. c. illa. p. c. Engeltrudam iij. q. iij. est in c. à nobis. de excep. & per Gemi. in c. is, cui. in prin. de sen. excom. in vj. Pōt tñ celebrare: nec
^b ¶ de rescrip. Et limitarem hoc nisi iniuria irrogaretur ei volenti explicare rem sibi à iure concessam: puta prosequenti appellationem, vel absolutionem: tunc enim potest agere etiam durante excommunicatione: vt illa iniuria cesset: quia vno permisso. & c. Ad hoc vide qd legitur & not. in ca. cum inter. & in c. fina. de excepti. & in c. Præterea. & in c. prudentiam. de offic. delect. Absolutione verò obtenta tenetur cōmuniter posse agi de iniuria prima illata: quia contra ius illata fuit: licet excommunicatus non posset tunc agere obstante sibi excommunicatione. ¶ ¶ Nunc venio ad secundum membrum circa validitatem gestorum cum excommunicato, vel per excommunicatum in spiritualibus. Et hoc est magis difficile. Et primò concludo vnum casum non dubium, quod in his quæ sunt facti, tenent gesta per excommunicatum, etiam in istis spiritualibus: vt ponere prouisum, vel electum confirmatum in possessionē corporalem: quia ex hoc nullum ius transfertur. Licet enim euitari debeat excommunicatorum communio quantum fieri potest, tamen gesta tenēt^d maxime ingruente necessitate: vt in casu. c. pro illorum. de prāben. vbi est casus de prādictis. & ibi per Innocen. & alios. In his verò, quæ sunt iuris, vt conferre, confirmare, sententiare, & similia: distingue inter ea, quæ geruntur ratione publici officij, seu iuris. Vt eligere: impetrare rescriptum: & similia. ¶ In primis aduertendum est, quod quædam sunt in quibus non confertur character: nec requiritur alia executio: vt collatio beneficij. Quædam sunt in quibus imprimitur character, & vltra expectatur executio actus collati in quibusdam sacramentis: sicut in collatione ordinum, in chrismatione: & similibus. Primo casu, si gesta sunt ab excommunicato, qui communi opin. habebatur pro absoluto. & hęc communis opinio erat probabilis: vt quia excommunicatio non erat publicè lata: & tunc gesta regulariter tenent fauore iuris publici: quia dignitas videtur exercere, & non persona: vt in l. Barbarius. ff. de offic. prātor. iij. quæstio. vij. c. veruntamen. & melius in c. ad probandum. de re iudic. in decisa. vbi valet confirmatio facta ab excommunicato tolerato: ita & collatio: & similia. Et hęc communiter tenentur per docto. hīc. & per Innocen. & alios in cap. nihil. de elect. & d. cap. si verē. & per Calderi. in d. cap. ad probandum. & in di. disputatio. quæ incipien. excommunicatus, qui communi opinio. ¶ ¶ Si tamen actus gestus concernit fauorem illius, qui scienter adiuit excommunicatum, debet in ipsius odium retractari: vt nota. Cald. in locis præallega. ¶ Et in membro procedenti dixi regulariter, quia dubitatur de validitate excommunicationis ab excommunicato tolerato latē. Nam communis opin. videtur, quod excommunicatio non teneat, licet de-

Panormi. super Prima secundi Decret.

ex hoc fit irregularitas: vt per. d. Abb. in. c. si celebrat. de cle. excō. m. Et ex cōicato, si debet à sacerdote denegari eucharistia, etiā si sciat illū excōicatum: vide per. d. Abb. in. c. si sacerdos. de offi. ord. & no. in. c. Christus, j. q. ij.

SEBASAPI.

a ¶ Obseruari, vide Abb. sibi cōtrariū in. c. ab excōicato col. ij. ver. cadit tñ s. de rescri. cum al legatis p. Fel. in. c. ad pbandū. col. j. ver. limita primò regulam. de re. iu. & p. Iaso. in. l. Barbari. col. xij. ver. limita notabiliter ff. de off. prato.

ZACHARIAS.

b ¶ Nullū, vel paruum vinculū inducit. Ad quod & quale erga deū & ecclesiā triumphat. & p. ea quæ no. i. apost. ad istū. in. c. si qs cōtra. s. inferiora. nu. s. in ver. excōicare, s. de fo. compe.

ZACHARIAS.

c ¶ Tolerato excōmunicato, Adde, q. quantūcūq. toleret excōicatus, si est notoriē excōicatus: nō pōt exercere officiū iudicaturæ: dixi plenē ita distigui i. apo. ad istū in. c. sup. literis. nu. io. i. ver. excōicamus. post alios. s. de rescrip.

d ¶ Impetratē rescriptū. Adde qd. do. de Rot. deci. xxiij. dicūt: q. excōmunicatus pōt impetrare cōmissionē, causæ: licet possit agēdo repelli. & ita dicit seruare Rotā. Et an excōicato possit conferri beneficiū. vide per eosdem deci. cclxij. & an possit beneficium acceptare, per eosdē deci. cxxvj. & hæc omnia in antiq. & vide Roma. ling. suis. fo. xxj.

beat obseruari, donec confiterit excōmunicatorē fuisse excōicatum. Ratio: q. cū excōicatus sit extra ecclesiā, non potuit aliū ponere extra ecclesiā. hoc tenet glo. xxiiij. q. j. in summa. & in. c. audiuius. & bene facit ille tex. Idem Host. & Io. and. recitando in. c. pia. de excep. lib. vj. tenet Cal. in. d. dispu. & c. ad probādū. de re iudi. Et idē eadē ratione tenet ibi Gof. & Cal. in absolutione ab excōicatione. ar. de pce. di. j. c. verbū. Inn. in. d. c. si verē. sentit oppo. ex quo excōicator tolerabat. Et illa opi. Inn. videt mihi tutior, & verior, quia ex quo tolerabatur dignitas, & non persona videtur excōicare: quæ quidē dignitas excōicata nō est. facit. viij. q. iij. c. nōne. ¶ Allego

44 fortiorē rationē. ¶ Excōicatio quo ad Deum nullū, vel parū vinculū inducit: b q. aut excōicatus meret: & tunc seipsum per peccatū separauit à Deo. vj. q. iij. c. illud. Aut nō meret: & non separatur à Deo: vt in. c. cū æterni. de re iudi. lib. vj. Quosdam tamē effectus operatur etiā quo ad Deū: de quibus per Io. and. in. c. ita quorundā. de Iude. vinculū ergo principaliter inijcit excōicatio respectu ecclesiæ militatis: vnde potius est declaratiua, quā dispositiua. vide gl. in. c. quodcūq. xxiiij. q. j. debet ergo valere hæc declaratio, seu vinculū quo ad ecclesiā militantem à tolerato c excōicato, sicut valent alia gesta in spiritualibus: vt. s. dixi, & tutius est dicere illam saltem tenere ante factum. ar. in. c. iuuenis. de spōsa. Post factū si celebrasset ad euitandā irregularitatem: pōt tenere aliā opi. iuxta ea, quæ le. & no. per Inn. in. c. cū tu. de test. ¶ Si verò nō erat excōicatus toleratus: q. cōmuniter habebatur pro excōicato: vel si communis opi. quæ erat in contrarium non erat probabilis: cū snia fuisset publicè lata: tunc non tenet gesta ratione publici officij: q. per excommunicationem ab illo suspenditur: vt hīc, & in. c. tanta. de excels. præla. & in. d. c. ad probādū. vbi est casus. & plenē per Inn. in. c. nihil de elect. & in. c. qualiter & quando. ij. ante fi. de accu. Et no. qd. s. dixi cōmunem opi. non excusare, si non est probabilis: vt no. Cald. in. d. c. ad probandum. & in. d. disputa. Et adde vnū notabile dictū Inno. in. d. c. qualiter. ante fin. vbi dicit non debere dici toleratum, sed intrusum illū, qui fuit depositus, seu insignis dignitatis spoliatus. Itē dic in excōmunicato publicè. eadē ratione facit. c. Apostolica. de cleri. exc. vide tamē qd. no. in. c. ad nostrā. iij. de iureiuran. ¶ Quid de eo, qui in vno loco fuit excōicatus publicè, in alio probabiliter ignoratur? Et in hoc si loquimur de his spiritualibus, in quibus character imprimi: executio quandoq. expectat: vt in collatione ordinum: & similibus. Hīc sunt opi. quidam dicūt, q. siue collatio toleret, siue non: nunq. executio sine dispensatione competit: character tñ semper imprimi: q. cum ipse, tanq. ab ecclesia præcisus, executionē non habeat, ipsam alteri dare nō potest. Sed differētia est in hoc inter toleratum & nō toleratum: quia primo casu dispensatur cum suscipiente respectu excommunicationis propter probabilem ignorantiam. Secundo verò casu non. Et sic intelligunt. c. fi. de or. ab epi. & j. q. j. c. si qui à simoniacis. & ix. q. j. c. ab excōicatis.

Hanc opi. videtur tenere Ioan. in. d. c. ab excōicatis. & gl. in. c. fi. vbi ponit differentiam inter excōicationē latam à præciso & collationem ordinū: tenet. Inno. in. c. nihil. de elec. do. Ant. hīc, & doc. pia. & est cōmunis opin. Sed idem Inn. aliter dicit in. c. de schisma. vbi dicit se intelligere cōia iura, q. requirūt dispensationē circa executionē in eo, qui erat toleratus: licet recipiens ignoraret: q. talis ignorantia non erat probabilis: idē requiritur dispensatio: secus aut si pbabiliter ignorabat p. cisus. ¶ Et no. bñ hæc opi. q. cōiter ignorat: & rep. eā sensisse & secutū fuisse Colle. i. c. fi. de ord. ab epi. & Hug. vt refert gl. in. d. c. ab excōicato. & hæc opin. multum mihi placet licet alia sit tutior. Moueor, quia cum collator toleratur, potius confert sacramentū dignitatis, q. persona: quæ quidē dignitas nō est præcisa. viij. q. iij. c. nōne. facit quod no. Inn. in. d. c. si verò. Itē virtus characteris imprimi tur inuisibiliter à Deo: q. collator vngit exterius, & Deus interius: vt in cap. vno. de sa. vnc. Cū ergo character imprimatur à Deo, & nulla culpa reperiatur in suscipiente debet habere ipsius executionem sine alia dispensatione: cum parum valeat habitus sine actu. Simile videmus in corpore Christi à malo 47 consecrato. j. q. j. c. si fuerit. ¶ Venio nunc ad vltimū de eis: scilicet quæ fiunt rōne priuati iuris, seu officij, vt eligere: & ista non tenent siue sint gesta à publico excōicato: siue à tolerato: vt not. Inn. hīc, & in. c. cū dilectus. de consue. & in. c. confyderamus. & in. c. cum Vintoniensis. de ele. & c. gratum de post. Pre la. Item sequitur Io. an. in. c. j. de rescrip. li. vj. & Cal. in dicta dispu. excōicatus. & c. Et iura q. distinguunt inter excōicatum publicè, & occultè pcedunt in his, quæ gerūtur ratione officij publici: & hoc ratione publicæ utilitatis. Sed in his, quæ geruntur ratione officij priuati, cessat illa distinctio. ita no. Inn. in. d. c. cum dilectus. & Io. in. d. c. j. Concludit ergo, q. electio facta ab excōmunicatis quantū cūq. occultis, non tenet: siue ante electionem: siue postea probetur excōmunicatio: vt in dictis iuribus. & quod in eis no. ¶ Sed dices tu, nonne electio cōpetit ratione publici officij? arg. in. c. j. de elect. Respōdeo secundum Inn. q. licet ad capitulū pertineat rōne publici officij, ad canonicos tñ singulares p. tinet rōne canonicæ, seu spiritualis fraternitatis. Nō em̄ quilibet canonicus habet officiū publicū in eligēdo. Et idem quod. s. dixi in eligente, dic & in impetrante rescriptū, d 4 e siue sit impetrans publicè, siue occultè excommunicatus: vt no. In. and. in. d. c. j. & de hoc si impetrat ad commodum proprium. ¶ Quid si tanquā procurator alterius, & cōstituens ignorabat illum excōmunicatum? dic vt no. in. d. c. j. & plenius per Cald. in. d. di spu. quæ inci. excommunicatus, qui communi opi. & c. Nico. Abbas.

Anto. Franci.

¶ An & qñ rescriptū est impetratū p. duos, quorū vnus est excōicatus, & alter nō: vtrū valeat? dicat, q. si impetratur super re cōin diuiduā, nō valet: secus si res sup. qua fit i. peratio, sit diuisibilis: quia valet p. parte nō excōicati. vide per loā. an. in reg. vtile per inutile. de reg. iur. li. vj. & vide Rom. in sing. suis in ver. excōicatus. i. vers. quæro vtrū. Et de hac via brocardica, an & qñ vtile p. inutile vitietur: vide per Bar. & doc. in. l. græcē. in. s. il. lud. ff. de fideiuf.

SEBASAPI.

¶ Impetrans, vide latissimè per Fel. in. c. fi. col. ij. ver. dū omnes hīc. de exce. vbi ampliat, & restringit pluribus modis regu. q. excōicatus, si impetrat rescriptum nō valet talis impetratio.

SVMMARIVM.

1 Actor non admissus à reo in possessionem sibi decretam causa rei seruanda: post annum efficitur verus possessor.

2 Missus in pos. ex primo decreto non possidet. s.

3 Missus in pos. ex primo decreto in reali, non efficitur possessor, nisi post annum: quo casu non valet.

non requiritur secundum decretum. & nu. 4.

5 *Missus in possef. in reali efficitur possessor ipse excluso reo: sed restituit rem cum fructibus reo intra annum comparenti. Missus in possef. ex personali non efficitur possessor: intantum, quod reus possidet quo ad culturam agri: ipse vero custodit, ne fructus dissipentur.*

6 *Missus in possef. ex secundo decreto in personali, vel in reali post annum ex praesumpta contumacia rei, qui in veritate non est contumax propter iustam causam absentiae: vel audiet reum restitutum probata causa absentiae, vel audiet, quod non sit restitutus secundum diversos casus, de quibus hic. Primum decretum interponitur etiam contra legitime absentem, si non defendatur.*

7 *Contumax excoicatus, si ultra annum steterit in excoicatione, perdit rem de qua agitur.*

8 *Missus in possef. ex primo decreto in una re, an prohibeatur vendere aliam?*

9 *Prescribens impeditur possidere, an habeatur pro possessore quo ad complendam praescriptionem: intelligo, quando possidebat ex primo decreto: non autem in alio praescribente. nam tunc non est dubium, quod praescriptio interruptitur per tria. in l. naturaliter. ff. de v. i. u. ca.*

10 *Missus in possef. in reali ex primo decreto, post annum efficitur verus possessor citra alium iussum iudicis: secus, quando est missus ex personali.*

Per secundum decretum aliquando adiudicatur dominium: aliquando possefio cum fructibus: aliquando releuatur actor ab onere probandi.

11 *Missio in possessionem tam ex primo, quam ex secundo decreto, an habeat locum in spiritualibus, vel beneficialibus: siue petantur ratione tituli, siue proprietatis: Et tam in beneficio obtinendo, quam obtento. & nu. 16.*

Praescriptio in spiritualibus operatur acquisitionem fructuum, non autem ut acquiratur titulus, vel ius praeturae.

12 *Episcopus, qui possidet, vel quasi, causa custodiae iura episcopalia: puta ungere poenitentiam dare: & similes actus facere: habet istorum actuum exercitium.*

13 *Possessio in beneficialibus potest legitime haberi sine titulo: beneficium vero non.*

14 *Praescriptio in benef. non causat titulum: neque acquirit dominium: sed bene nocet vero rectori illius beneficii, vel ecclesiae. Deferens beneficium per spatium longi temporis videtur ipsum habere pro derelicto: & sibi praedictat.*

15 *Sententia in beneficialibus non transit in rem iudicatam: quin superior semper possit perquirere de defectu illius pro quo lata est: sed in praedictum illius contra quem lata est transit in rem iudicatam.*

17 *Ius patronatus, si fuit datum in pignus: ius praesentandi non competit creditori, sed ipsi domino.*

Missio in possessionem ex primo decreto non potest fieri in his rebus, quibus habet exerceri iurisdictio.

18 *Missus in possessionem ex primo decreto: non facit fructus suos: nisi fuerit constitutus in magna contumacia.*

19 *Missus in possessionem ex primo decreto, si deiciatur, vel molestetur, an habeat interdictum retinendae & recuperandae?*

20 *Possessorium retinendae, vel recuperandae, an detur depositario, vel commodatario, vel colono & similibus: qui non possident tam contra eum a quo habent rem, quam contra alium.*

21 *Si vendicatur res in quam est facta missio: an agatur contra missum, vel missionem passum.*

22 *Missio in possessionem tam ex primo, quam ex secundo decreto a quo debet fieri: ab ordinario, an delegato?*

¶ C. A. P.

I. X.

1

Contingit. ¶ Actor non admis-
sus in possessionem
sibi decretam per iudicem causa rei seruandae, vel
ab ea expulsus, per lapsum anni verus effi-
citur possessor. Et primo ponit casum
quandoque contingente. Secundo prouidet. ibi: ne igitur.

¶ Casus literalis. Aliquis citatus ad causam contumaciter se absentat: iudex propter contumaciam absentis adiudicat possessionem actori rei seruandae causa. sed propter potentiam rei, siue dolum, actor intra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel acquisitam amittit: & sic secundum quosdam post annum non efficitur verus possessor: & reus de malitia sua commodum reportat. ne ergo contumax melioris conditionis, quam obediens existat: statuit concilium de canonica aequitate: ut in casu praemisso, actor anno elapso

2 verus efficiatur possessor. Ber. ¶ No. j. ibi: adiudicatur & c. primum decretum non vitari: licet sit possessionis adiudicatum. Improprie tamen fit adiudicatio, cum etiam possessio non transferatur ex primo decreto: ut no. in glo. j. Sed illud verbum recipit determinationem per illa verba causa rei

3 seruandae. ¶ No. p. cōi opi. Canon. q. missus in possessio-
nem in reali non efficitur ex primo decreto verus posses-
sor. & pro hoc tex. ibi causa rei seruandae. & ibi: rem custodi-
endā. & ibi: verus non efficeretur. & ibi: verus constitutus elap-
so anno. & vide ad materiam, q. plenē dixi in. c. qm. § in
aliis. aut lit. non cōte. ¶ No. q. contumacia, seu delictum non
debet afferre commodum. de do. post diuor. resti. c. & si ne-
cesse. ¶ No. q. iustus mitti in possessionem, ex hoc solo non
habetur p. missio. Vel no. sic, q. ex sola interpositione decre-
ti, actor non nanciscitur possessionem: sed oportet ut actua-
liter mittatur. ad hoc. c. cum aliquibus. de re iu. nisi aliud a

4 fictio ex causa operetur: ut in casibus hic dispositis. ¶ No. q.
lapis anni in realibus constituit missum absque alio decre-
to verum posses. & sic de necessitate non exigitur secun-
dum decretum. ¶ Vlt. no. ibi: de aequitate canonica. & c. q.
ius canonicum semper innititur aequitati. cōcor. c. j. § e. &
c. dilecti. § de iud. ¶ Venio ad glo. & opp. q. missio ex
primo decreto non fiat causa rei seruandae: sed ut transferatur
possessio vera: ut p. bari videtur in. l. si quis emptiois. C.
de p. scri. xxx. vel. xl. ann. Sol. colligendo primam gl. Aut lo-
quitur in reali, aut personali. Primo casu sunt opi. inter
Legistas & Cano. Nam Legista dicunt, q. ex primo decreto
missus verus efficiatur possessor, sed commutabilis: quia reus
comparens intra annum recuperat possessionem iuxta ea, quae
habentur in. c. qm. § in aliis. ut lit. non cōte. Et secundum
hanc opi. improprie dicitur causa rei seruandae: sed pro tanto
dicitur causa rei seruandae: q. intra annum non seruare debet
fructus: ut reo venienti intra annum restituat rem cum fructi-
bus. ut in. § in aliis. Sed secundum cōm opi. Canon. missus
intra annum non efficitur verus possessor: sed habet rem causa
custodiae: & ideo intra annum restituit rem cum fructibus, &
secundum hanc opi. haec verba causa custodire, statim proprie. Et q.
opi. istarum sit verior, dixi in. d. § in effectu tamen non est vis, q.
illarum teneat. In personali vero non est differentia inter Ca-
nonistas & Legistas: quia ex primo decreto non efficitur mis-
sus possessor, sed tamen custos: sed secundum decretum eiicitur pri-
mum & antiquum possessorem. ¶ Tu vero circa effectum secun-
di decreti, dic: ut plenissime dixi in. d. c. qm. § si. Itē tenen-
do opi. Canon. ut etiam in reali missus ex primo decreto
efficiatur custos: aduerte ad vnā no. differentiam inter vtrūque
casum: quā gl. hic tacite sentit: ut in reali passus missio-
nem ex toto expellatur de possessione, & assignetur actori mis-
so. In personali vero non expellitur: sed vterque stat in possef-
sorio diuerso respectu: quia possessor colet agrum, & missus
custodiet: ne dissipet fructus & c. Et cur tā variē? & nū-
quid debeat seruare indistincte. dixi plenē in. d. § in aliis.
dic. ut ibi. ¶ Sed circa vtrūque gl. hic g. rit, quid si passus
missionem propter praesumptam contumaciam: & in veritate non
erat contumax: quia habebat probabilem causam absentiae. Glo.
prope si. in veris. tamen iudex. rñdet, q. probata iusta causa
absentiae, restituetur. a. ff. de dā. infe. l. si finita. § si forte. vel
audiet b. ipso iure sine aliqua restitōne. per. l. Imperatores.
ff. de priui. cre. & j. de re iud. cū Bertold. Sed diceret tu,
quare glo. i. hoc puncto loquitur alternatim: cū sit maxima
differentia, an restituat, an audiat ipso iure? dic, q. ideo

¶ Restituetur. Tu
pōdera, ga Inn. in
c. si. de eo, qui mit.
in possef. dicit, q.
praesumit latitare.
ergo sequitur, q. vi-
detur in dolo: & per
consequens licet sit
iusta causa absentiae:
ergo tenet immis-
sio. tene menti.
Andræ. Barb.

SEBASTIANI P.

b ¶ Vel audiet Vid
Bal. in. l. & si post
tres. in. n. colū. ff. si
quis ca. cū alle. per
do. Iaso. in. l. sanc-
imus. col. iij. vers. se-
cū dō limita. C. de
iud. vbi tēgit an im-
peditur iullo impe-
dimēto possit cō-
demnari in expen-
sis: quia non com-
paruit.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

hic dubie locuta est: quia iura per ea alle. sic vario modo loqui videtur. Et Ioan. and. trāsiuit hīc, ac si dubietatē non perpendisset. do. Anto. dicit, q si missio sit ex obligatiōe personali surgēte ex facto ei⁹, cōtra quē facta est missio tunc non data in veritate contumacia missio est nulla: quia exigitur latitatio: & intelligi debet de missione ex secundo decreto: quia quo ad primum sufficit nō defendi. Nam primū interponitur etiā contra absentem causa reipublica, si nō defendat: vt. l. ignorare. C. de rest. mi. & not. j. titu. prox. c. fi. Si verō obligatio surgit vitio rei: & sic ex nō fieri trahēte originē à vitio rei: tūc valet missio cōtra impeditū: sed restituit: secūdu Bar. & non alle. vbi hoc dicit. ¶ Aduerte tū: qā hāc sunt dicta Bar. in duob⁹ locis: scilicet in l. Fulcinius. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. & in l. Imperatores. ff. de priui. cre. & in eo, q dicit de vitio rei: pone exemplū qn agitur actione damni infecti occasione rei minātis ruinā: vel qn agitur actione noxali. Sed vide de hoc clarius per Cyn. in. d. l. ignorare. C. de restit. mi. vbi dicit, q aut in missione fiēda requiritur dolus ex parte rei cōtumacis: & tūc si nō interuenerit dolus missio est nulla. Ita loquit. l. Fulcinius. Aut nō requiritur: sed sufficit, q res vitiosa nō defendat: & tūc tenet: sed cōpetit restitutio. & ita loquit. l. si finita. §. si fortē. de dā. infe. Tu aut Cano. nō. benē hāc, qā proderūt tibi ad multa. ¶ Ex his vlt. infert glo. q iudex summatim examinet negotiū antē, q fiat missio. Quid autē veniat examinādum in interpositione secūdi decreti? Rndet Abb. q non examinabitur, an fuerit debitū: quia hoc fuit examinātū in interpositione primi. sed examinabit secūdu eū: an absens haberet iustā causam absentia, per quā restitueret: vt dicit gl. Tu dic, q etiā fiet examinatio respectu debiti quia nūc agitur de maiori p̄iudicio, q in primo decreto: vt leg. & nō. in. l. cū proponas. C. de bo. aut. iud. possi. Et generaliter qualiter exigatur summaria cognitio tam in interpositione primi, q secūdi decreti: dixit ibi plenē in. d. §. in alijs. & seq. dic. vt ibi. ¶ Quāro hīc habemus vnū remediū cōtra cōtumacē, nunquid sint & alia? glo. ij. rndet, q sic. & remittit ad nō. in. c. tuā. vt lit. nō cōte. vbi de hoc inter cetera ponit hīc glo. opi. Io. qui tenuit, q si contumax steterit per annū in excōicatione perdit possessionē rei, de qua agitur. arg. xj. q. iij. c. rursus. & c. quicūq. Et aduerte: qā ista fuit opi. Ioan. and. hīc. Nam in prādicta Decre. tuā. tenuit, q perdit causam. Sed hāc opi. nō placet glossatori hīc. & dat nō. restrictionem & menti tenendā perpetuō ad illa. c. rursus. & c. quicūq. vt procedāt, qn agūt de crimine, siue criminaliter, siue ciuili. ¶ Et plenissimē circa intellectū illorū vide, qā dixi in. c. de iud. Vnū tñ credo, q licet illa capitula nō habeāt locū i causa ciuili: tñ si cōtumax steterit in excōicatione p annū, poterit ob nimia cōtumaciā fieri missio, & adiudicari fructus statim percipiēdi. arg. in. l. Fulcinius. in fi. eo rū, q dixi in. d. §. in alijs. Et an poterit alia poena induci ex perseverantia in excōicatione tanto tēpore: vide, qā tetigi in. d. c. j. de iud. ¶ Quāro tñ nūquid dispositio huius cap. habeat locū in actiōe personali? gl. in verb. actor. dicit q sic. Et circa materiā huius gl. querit nūquid missione facta in vnare ex primo decreto, impediat missus in hoc ne possit vēdi alia res, q illa, quā habet ex primo decreto vide Bar. i. l. quāuis. a quā legit cū. l. cū vnus. §. fi. ff. de bo. autho. iu. possi. vbi ponit opi. cōtrarias. Ipse verō p concordia distinguit, q aut causa missionis cōcernit tm vnā rem: vt in causa noxali, vel damni infecti: & tūc nō debet extēdi manus ad aliā rē. Aut cōcernit totū patrimoniū: vt in actiōe personali: & tūc secus. qā nō. & ibi vide per eū latius. Sic intellige nō. per Spe. in tit. de secūdo decre. §. iā de effectu. circa prin. ¶ Secūdo quāro, t quid si per factum alterius, vel aduersarij impeditur prāscribens possidere: nunquid habeatur pro possessore quo ad cōplendam prāscriptionem? glo. in reg. sine possessione. d.

reg. iu. lib. vj. q nō: qā nō. Dispositio ergo huius cap. nō debet extēdi ad effectū p̄scribendi: cū ibi agitur de graui p̄iudicio. Pro hoc: quia vbi cōstitutio non innitur a quitari, nō debet extēdi: vt nō. Io. an. in. c. j. & ij. vt lit. pēden. li. xj. facit regu. odia. de reg. iu. lib. vj. ¶ Quāro, tex. hīc dicit, t q per lapsum anni cōstituatur & c. an requiratur per lapsum anni sentētia iudicis: an ipso facto cōstituatur verus possessor? gl. hīc in versi. cōstituaf. Multum instat in effectu: cōcludens, q in realibus nō exigif secūdu decretū necessariō: sed solus trāscursus anni b cōstituit missum verū possessorē. In personalibus verō necesse est impetrare secūdu decretū: aliās nō possideret. dicit tñ, q quandoq per secūdu decretū non solū possessionē: sed etiā dominū trāsfert, si reus erat dominus: vt in cā noxali, & in cā dāni infecti. Tu verō dic melius de effectu secūdi decreti: vt nō. Inn. i. c. dilecto. de verb. sig. dixi plenē in. c. qm cōtra. §. fi. vt lit. nō contest. Debet ergo attēdi modus interponēdi: nā quandoq adiudicatur res: qnq sola possessio cū fructibus: quandoq releuatur actor ab onere p̄badi debitū. Et de rōne diuersitatis inter primū & secūdu decretum, dic vt plenē tetigi in. d. c. qm. §. in alijs. & §. fin. ¶ Quāro capiēdo secundam partē gl. ibi: sed nunquid idē numerus. & c. nunquid in spūa bus interponatur primū & secūdu decretum ppter cōtumaciā rei: puta si petatur ecclesia, vel prābēda? Gl. respōdet, q si petatur ecclesia non rōne tituli: sed tanquā p̄prietas: vel petatur aliud spūale: tunc habet locū missio: & anno elapso missus efficiet verus possessor: & p̄scribere poterit ipsam rē, seu ius spūale. alle. c. j. prox. Si verō petat ecclesia tanquā beneficium, seu p̄benda: tunc licet fiat missio ex primo decreto: & etiā possit interponi secūdu: vel ex lapsu anni efficiatur verus possessor: non tamē missus p̄scribit sibi titulū possidendi: qā possessio nō facit aliquē decurionē, sed canonica electio. ff. de decu. l. Herēnius. de instit. c. ex frequentibus. Operabit ergo scdm decretū, vel lapsus anni in hmōi missione: vt possit vti fructib⁹ tanq possessor: & vt possit p̄scribere cōtra oēm agentē, si habeat bonā fidē & aliquale titulū: nō tñ p̄scribit sibi ius p̄lature. i. vt tanq p̄latus possit in futuro sine legitimo & vero titulo possidere. Dicit tñ gl. q hodie ille, q agit sup dignitate, p̄sonatu, vel bñficio ecclesiastico obtinēdo, nō debet mitti in possessionē cā rei seruādē: sed p̄cedi pōt li. nō cōte. vt in. c. vno de eo, q mit. i. pos. li. vj. Duo sunt examināda cū hac particula gl. Primō nūqd regulariter i spūalib⁹, vbi nō petif bñficiū rōne tituli: habeat locū missio rōne cōtumaciē. Sed an indistinctē in istis bñficialib⁹ denegēt missio tanq ex primo, vlt. scdo decret. Ad primū gl. cōcludit, q sic. Idē Inn. 12 Io. an. & cōmuniter doc. t In tm hoc placet Inn. qā dicit, q si eps petat in ecclesia ius epale, vel aliqd incorporale, vt puta, q possit p̄niam dare: infirmos vngere: reo cōtumace mittet episcopi in possessionē p̄dictorū cā custodia, qā generaliter qn agūt a cōtione in rē, fit missio in possessionē p̄dictorū cā custodia. & quia generaliter quādo agitur actiōe in rē, fit missio in possessionē rei petite. et si agat de ecclesia: vt hīc in gl. Nec ob. si dicatur, q secūdu hoc poterit cōtingere, q ille q nō habet ius i curaani marū, habebit ipsius exercitiū. Fatetur enim hoc posse cōtingere: sed excusatur quis ppter ignorantia possessoris. quod fatetur Host. si bonā fidē habeat, & p̄babilis sit ignorantia. de cle. excō. Apostolica. Quinimo secūdu eū, & si malā fidē habeat, licet sibi noceat: alijs tñ nō nocet: vt in. c. fi. de cohabi. cle. Tū ppter ignorantia ipsi⁹ suscipiētis, tū ppter iuris & iudicis autoritatē. arg. ff. qā cū fal. tu. l. j. & facit. ff. de mino. l. ait p̄tor. §. j. ver. qd tñ. & facit. de ele. nihil. i. fi. & qā ibi nō. Dicit em Inn. hīc, aliās cōtingere, q q habet exercitiū, nullū ius habet, qn res petita adiudicat ei, q nullū ius habet: in illa. l. Iulian⁹. ff. de cōdi. indeb. & de re iud. c. cū inter. Et hēc dicta singularit sunt notanda in

a ¶ In. l. quāuis. Tu vide Ioan. de Imol. in. l. si finita. §. Iul. ff. de dā. i. fe. vbi tenet cōtra. & pondera, qā cōtra Bar. est tex. in. d. l. quāuis. vbi dicit, q nō v̄ missus in alia bōa: qā nō habet, vel occupata sunt: iō non videt imputari sibi, sinō fuit facta missio in alijs rebus: sed isto casu imputat sibi. Andr. Barba. b ¶ Transcursus anni. No. quōd non requiritur snia iudicis. Idem voluit Bar. in. l. si finita. §. Iulianus. ff. de dā. infec. Mouet p id, qā habet i. l. fancimus. §. cū aut. C. ad Trebel. sed i. l. stipulatio. §. habet st. de ope. no. nu. dicit, q requirit snia vide quā ibi remisi ad Bar. vide hic tex. in ver. constituitur, vbi pbat cōtrariū, q requiritur snia. ar. eius qā tenet gl. in. l. iu criminali. C. de iurisd. qm. iudic. hic dicit, q ad cautelā. And. Bar.

notanda in practica. Et peis facit qd no. Inn. i. c. eū qui de eo q mit. in poss. lib. vj. & Spec. in tit. de cōtu. s. sequitur. ver. illud. vbi dicit
 2 missionē habere locū cū agitur de iuribus spiritualibus: & de ec-
 3 clesia tanquā proprietate. Allego ad hoc per locū à speciali. d. c.
 eū qui vbi ponitur casus specialis: vt in illo speciali nō habeat lo-
 cū missio: ergo in alijs procedit regulariter. Nā exceptio firmat
 regulā in alijs. xxxij. qō. vij. c. Domi. Venio ad secundū in quo ad-
 uertendū est qd secundū hanc gl. olim etiā in beneficialibus indi-
 4 finitē habebat locū missio: & transferebat posse. & procedebat
 prescriptio cōtra reū agentē: sed per hoc non acquirebat sibi ius
 prelaturę: si aliās nō habebat legitimū titul. ¶ No. j. sing. ex hoc
 13 dicto gl. qd licet benefi. nō posset haberi legitimē sine titulo: pos-
 tū posset haberi sine legitimo titul. facit ad ea, quę plenissimē di-
 14 xi in. c. in literis. de resti. spo. ¶ Secundō ex dicto gl. not. q qnq
 p̄scribit quis cōtra aliū nō tñ sibi domi. acgrit. qd videt mirabi.
 Ex quovr singu. inferēdū qd si clericus bona fide ti. colorato pos-
 sidet benefi. alterius per decēniū inter presentes. & xx. annos. in-
 ter absentes: qd p̄scribit illud in p̄iudiciū veri rectoris: licet
 ipse ius prelaturę sibi nō acquisierit. Et qd sufficiat tñ tēpus: v̄r
 colligi ex no. per Ioan. And. in simili in reg. sine posses. de reg. lib.
 vj. in mercu. Et pro hoc adduco talē rationē. ex lapsu tanti t̄p̄is vi-
 detur quis habere benefi. pro derelicto in p̄iudiciū sui ad hoc
 qd le. & not. in. l. de eo. s. j. ff. de acq. pos. & per glo. & doct. in. c. cū
 venisset. de resti. spo. quare ex facto suo perdit benefi. potius, quā
 ex facto ipsius. Sed iste nō acquirit sibi ex natura rei imprescripti-
 bilis, facit qd in simili not. per Bart. in. l. sequit. s. si viā. ff. de vsuca.
 15 & per Inn. in. c. quia pleriq. de immu. eccl. ¶ Aliud simile vide-
 mus in sentētia lata in istis bñficialibus quę respectu illius cōtra
 quę fertur transit in rem iudicatā non autē respectu superioris:
 qā pōt inquirere de defectu iuris illi? pro quo lata fuit: quia sibi
 nullū ius respectu tituli de nouo tribuit: vt no. glo. in. c. j. de con-
 ces. p̄ben. & videtur probari ex notatis. c. cū olim. s. eo. & in. c.
 cū dilecti. de elect. Et not. hoc: quia si est verū est nouū & mirabi-
 16 le dictū: & satis coloratū ex dictis p̄cedentibus. ¶ An autē ho-
 die habeat locū missio in beneficialibus. Gloss. ista q non. per. c.
 eum qui. de eo, qui mit. in poss. lib. vj. sed lite non contestata pōt
 procedi ad diffinitiuam: vt ibi. sed aduerte quia glo. cautē locuta
 est vtens verbis illius. c. eum qui. videlicet cū agitur de beneficio
 obtinendo. Et idē hodie dubitari pōt. quid si agitur de obtento
 glo. refert ibi tenuisse doct. idē. & hoc tenuerunt multi vt Archi-
 diac. Io. mona. Host. & Spec. in tit. de contu. s. sequitur. vers. illud
 vbi plenē prosequitur. & recitat Clemētē Papā & omnes audito-
 res curię in hanc sententiā inclinasse. hoc idem plerōsq. tenuisse
 recitat Inn. in. d. c. eū qui sed gl. in. d. c. eū qui. dicit literā illius. c. fa-
 cere in cōtrariū cū loquatur de obtinendo. & recitat ibi Ioan.
 And. in nouel. quendā hanc opi. tenuisse. quid dicemus pro pri-
 ma opi. duę efficaces rōnes sunt: prima quia eadē est ratio in obtē-
 to sicut in obtinendo: ergo eadē debet esse iuris dispositio. ne. s.
 datur vitiosus ingressus. secunda ratio quia cū possit procedi
 ad sententiā lit. non contesta. vt clarē hodie patet. ex cle. dispen-
 diosam. de iudic. quā procedit in istis beneficialibus siue agatur
 petitorio siue possessorio. vt ibi nota. & dixi in dicto capit. ¶ Lite-
 ras. de iura. ca. frustra recurreretur ad remediū extraordinariū
 b cū competat ordinariū: imō non debet competere extrodi-
 nariū competente ordinario. vt. l. in causā. ff. de minor. nec ob-
 si dicatur quod propter contumaciā defectum non potest pro-
 cedi ad sententiā: quia si esset p̄sens posset ab eo haberi sua
 confessio: quia sicut in matrimonio carnali non valet confessio
 partis. de eo qui cognouerunt consangu. vxor. suā. c. super eod.
 ita non debet valere in matrimonio spirituali. vt nota. in nouel.
 in. d. c. eum qui. Sed credo his non obstantibus quod licet prima
 opin. sit communis & magis tuta: tamen satis potest tueri secun-
 da opinio, vt habeat locum missio vbi agitur de obtento: maxi-
 mē quando p̄tenditur spoliatio vel alio tempore possessio. hoc
 primo probō per cōes regulas iuris quę volunt vt etiam in istis
 spiritualibus habeat locum missio. & p̄cipuē facit illa opinio
 p̄cedens Innoc. quā vult q etiam si agatur de cura animarum
 vendicet sibi locum missio. Clarius hoc probō per. d. c. eum qui.
 Nam ibi editur ius de nouo: vt patet per verbum statuimus. ex-

2 ¶ S E B A S A P I. ¶ Spiritualibus. Ad hoc faciūt no. per Fel. in. c. au-
 ditis. col. iij. ver. in quantum. Abb. vbi dicit, q per p̄latū inferiorē pōt
 p̄scribi missio in possessionem beneficii. & idē vult Abb. in. c. cū ve-
 nerabilis. j. de cēsi. & in. c. auditis. col. ij. s. de integ. resti. Ex quo p̄sup-
 ponunt, q missio fieri potest in beneficijs.

go ante dispositionē illius cap. fiebat missio
 etiā in bñficialib. Sed illud ca. solū loquit, cū
 agitur de beneficio obtinēdo: ergo non de-
 bet extendi cū agitur de obtento, quia in-
 tantum debemus recedere à iure antiquo in-
 quantum reperitur dispositum contrarium
 in nouo: vt. l. p̄cipimus. in fi. C. de appella.
 & quod expresse non mutatur, stare non pro-
 hibetur: vt. l. sancimus. C. de test. facit. c. maio-
 res. de baptis. Nec per subauditiones debe-
 mus inducere iuris antiqui correctionem: vt
 no. in. c. cupientes. s. quod si de elect. lib. vj. in
 glo. in ver. petere. Facit quod no. Bar. in aut.
 quas actiones. C. de sacrosan. eccle. Non obst.
 si dicatur eandem esse rationē in obtinendis
 & obtentis: quia hoc prorsus nego. ¶ Intelli-
 go enim dum agitur de obtinendo non res-
 pectu possessionis: vt quidam intelligunt:
 sed respectu iuris. vt quia fuit electus, & agit,
 vt confirmetur, vel habet ius ad rem: & agi-
 tur, vt fiat sibi collatio: & sic vt obtineat be-
 neficium. hoc enim casu rectē disponitur. vt
 in. d. c. eum, qui. vt ob contumaciā non fiat
 missio in beneficialibus: quia patet vitiosus
 ingressus cum administret sine titulo: cū ad-
 huc non habeat ius in beneficio: sed cū agi-
 tur de obtento: vt quia iam dicit se habere, &
 habuisse ius in beneficio: & maximē, si aliās
 habuisset possessionem. sed ab ea decidit: tūc
 non patet vitiosus ingressus: cū dicat se ha-
 bere titulum. Nec debet fieri missio in posses-
 sionem: nisi prius summatim examinetur ne-
 gotium, & ius actoris. iuxta ea quā dixi in. c.
 quoniam. s. in alijs. & s. seq. vt lit. non contest.
 Et maximē cū debet fieri missio in benefi-
 cialibus: cum in eis multum debet exubera-
 re officium iudicis: ne consequatur posses-
 sionem sine titulo. Sicut in simili dicitur,
 cū petitur restitutio beneficii. iuxta not.
 in clemen. vnica. de cau. posses. & proprie. &
 in. c. in literis. de resti. spo. & quod hoc casu
 fieri possit missio: est tex. in. c. consultationi-
 bus. in fi. de offi. deleg. Non obst. alia ratio. s.
 alleg. in contrarium. Fateor enim, quod hoc
 casu etiam cū agitur de obtento possit pro-
 cedi lit. non contest. vt. d. cle. dispendiosam.
 Sed illud remedium non est ita ordinariū:
 vt necessariō sit seruandum. Non enim dici-
 tur ibi, quod iudex debeat procedere: sed
 quod potest iudex exigere cōtest. lit. p̄ter-
 quam in casu. c. quoniam. s. porro. Item hic
 non potest allegari contumax in sui fauorē:
 cum cōtumacia nō debet sibi prodesse. iuxta
 no. in simili in. c. significauit. & c. Alberic. de
 testi. & in. l. in lege Aql. ff. ad le. aq. Itē ex alio
 non procedit illud arg. generale. Procedit
 em, qn ordinariū & extraordinariū ad idē cō-

b ¶ Remediū extra-
 ordinariū. Ponde-
 ra pro ista materia
 quia gloss. rectē
 sentit q olim pos-
 set mitti in posses-
 sionem propter cō-
 tumaciā in benefi-
 cio: & adduco qā
 possessio non est
 spiritualis: & sic
 non datur vitiosus
 ingressus i re spūa
 li. ad hoc adduco
 gl. i. c. ceterū. de iu-
 di. quę dicit q quę
 stiopossessoria feu-
 di non est feudal-
 is adduco gl. fi. in. c.
 literas. de iur. calū.
 quę dicit qd qnā
 stio possessoria be-
 neficij non est spi-
 ritualis. adduco di-
 ctum Inn. in. c. fin.
 de iudic. vbi. vo-
 luit quod causa
 possessoria non est
 spiritualis. adduco
 Bald. in. c. quanto.
 de iudi. vbi dicit
 q pōt laicus co-
 gnoscere in causa
 iuris patronat. poi-
 fessoria. vide quā
 dixi in. c. ceterum
 p̄alle. vide do.
 Cardin. in clemen.
 dispendiosam. de
 iudi. qui idem vo-
 luit qd qō posses-
 soria non gaudet
 beneficio illius cle-
 ri. ergo sequitur q
 dicta gloss. dicit
 verū. & i hoc defe-
 cerūt omnes q scri-
 pserunt hic. secun-
 dō pondera quia
 posito q ista sunt
 vera: dico q erra-
 uit papa in. d. c. j.
 cū dicit videtur
 vitiosus ingressus,
 quia per possessio-
 nem non acquiri-
 tur titulus per a-
 ctum temporalem
 non acquiritur a-
 ctus spiritualis. po-
 sito q acqrat pos-
 sessionem non ta-
 mē datur vitiosus
 ingressus & mul-
 tominus quia acq-
 rit custodiā. ergo
 & sic nō bene stat
 decisio illius text.

Tertiō pondera cū dicit qd nō habet locum in detento. vide q pul-
 chrē remisi ad Bal. in. l. nullus. C. de sum. tri. pondera, quia. d. c. j. vti illo
 verbo ingressus. ergo non habet locū in eo qui alias fuit approbat. quia
 fortē habet titulum cū p̄prie nō dat ingressus: vt alias habuit illud
 beneficium pondera etiā qā in rub. ff. so. ma. dicit quā admodū dos peti-
 tur & tamen Ang. & doct. ibi dicunt. i. repetatur. & ibi Ang. dicit statu-
 tum importat aliquid quando petitur idem repetitur. Andr. Barba.

Panormi. super Prima secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Cōpetūt. Quod remediū ordinariū & extrordina. concurrere possint diuersis respectibus tradunt Moder. in l. in prouinciali. in princi. col. si. ff. de ope. no. nuntia.

SEBA. SAPI.

b ¶ Cōtumacia. Qd nimia contumacia operetur, vt missus ex primo decreto sit verus possessor tradit Feli. in. c. cōsultationibus. col. iij. vers. fallit secūdo. s. de offi. deleg. vbi plenē.

ZACHARI.

c ¶ Si ab eo decedit. Adde an debeat iterū in pos. mitti. Bar. q. sic. in. l. sed possessori. in pric. ff. de iureiur. & in. l. si supuacuū. ff. qui mo. pign. ra. qd est verū, nisi aliud cōtta eū probet. Ita no. Bal. in. l. j. in fi. C. de exce. rei. iud. & Inn. in. c. ex par. te. j. de testi.

a petūt^a sed hoc ad diuersa: nā missio cōcernit pce. & odiū cōtumacis: pcessus verò ad vltiora cōcernit iustitiā & merita cāq: hinc est, qd multa nō ipedit pcessum ad vltiora. s. c. veritatis. & c. accedes. j. s. vt li. nō cōtest. Itē possibile est, qd actor probet de iure suo: sed nō plenē propter absentia cōtumacis: quia p cōfessionē illius posset iustificare titulū suū. Licet em̄ sola cōfessio partis nō sufficeret: vt s. dixi. tñ multū adminiculat, maximē in prae iudiciū cōfētis. hoc em̄ patet in matri. carnali: vt probat in. c. attestatiōes. de despo. impu. & qd ibi not. per Host. & est text. opti. in. c. si duo. xxxv. q. vj. vide bonā glo. in. c. super. e. de eo qui cog. cōsan. vxo. sup. ¶ Vltimò facio p hac parte hāc cōsiderationē, videm⁹ em̄, q in bñficia. pōt agi possessorio nō obstāte: q pos sit patere vitiosus ingressus. sed præsumptio est in cōtrariū: ex quo probat aliās posse. ma ximē colorādo titul. vt in dicta decre. in lite ris. Ergo idē dicendū in ista missiōe propter cōtumaciā. Itē facit ratio pcedētis dicti In no. Eadē em̄ est rō, cū aliquid petiū spirituale cōcernens exercitiū cure aīarū: sicut cū petiū bñficiū aliās obtentū. & hoc diligēter no. quia alibi nō habes hūc passum ita discussum. Sed postquā pdicta scripsi accidit mihi motiū valde vrgens in oppositū per qd coactus sum & pdicta dicta mea & pcedens dictū In no. restringere: cū em̄ per missiōē ex primo decreto nō trāsferat vera pos. secundū cōem opi. Canon. vt. s. dixi. sed tñ fit missio causa custodiē: quō poterit iste miss⁹, etiā si habeat ius in re exercere potestātē clauū, tā in foro anime quā in foro cōtētioso: vel aliter ferre sentētias in tēporalibus: cū nō habeat pos. rei cuius rōne cōpetūt. Ista em̄ oīa seqūtur poss. & nō proprietatē: vt not. Inno. in literis. & c. olim. de resti. spo. probatur in. c. cōsultationi bus. de iurep. & c. querelā. de ele. & c. cū olim de cau. pos. & proprie. Ad idē adduco tex. no. in. c. cū Bertoldus. de re iud. vbi patet, qd cre ditor qui habet villā, in qua est ius patrona. in pignus nō pōt p̄sentare: sed p̄sentatio p tinet ad dñm: qā creditor nō d; sibi lucriface re fructus: sed si p̄sentaret, & admitteretur p̄sentatio, nō posset postea talē fructū resti tuere: ita fortiter arguo in proposito. Cū em̄ missus in posse. teneatur reo veniēti oēs fru ctus restituere: vt. d. s. in alijs. si ipse missus in possessionē dignitatis exercet spectātia ad di gnitatē: maximē cōferendo beneficia: eligen do: excōmunicando: & absoluendo: quomō posset postmodū reo intra annum venienti ista restituere: cū cōsumantur per exercitiū. Item vt p̄dixi, sequeretur illud absurdum: quia exercerentur illa a nō possessore cōtra superius alleg. & maximē p Inn. in. cū dilect⁹. de reli. domi. Hinc bellissimē dixit Spe. in tit. de secū. decre. s. vidēdū. ver. quid si elect⁹. etiā si agitur de dignitate seculari: puta agit ele ctus in potestate cōtra vniuersitatē, quē eum eligit: nō habet locū missio in possessionem ob contumaciā vniuersitatis: ne exerceat ista iurisdictionalia sine possessione: sed procedit ad sententiam diffinitiuā: sicut dicitur in. c. vno. de eo. qui mit. in posse. quod sing. not. pro extēsiōe illi⁹. c. quare cōcludo, q in istis bñficialib⁹, siue spūalib⁹ habebit locū missio

qñ est exercēda iurisdictionio in foro cōtētioso: aut poenitētiā. Et p hoc do nouā & singularem limitationem ad omnia iura permit tentia hāc missionem in ecclesijs: cū petuntur, vt proprietates qñ nō est in eis iurisdictionio cōtētiosa: vel poenitētiā annexa, quē veniat exercenda per missum: cū exerceri non possit: tūm ex de fectu possessionis: tūm, quia non posset fructus eius intra annum reo venienti restituere. & hoc singulariter no. ¶ Venio ad aliam particulā glo. j. & quero, an missus in possessionem ex primo de creto vta fructibus. Glo. in ver. & illud scias, dicit quod non. & excipit tres casus. Primus in missio in petitionem hāreditatis con currente nimia cōtumacia rei: vt puta, quia dixit se nolle compa rere. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. Fulcinius. s. vlt. Sed tu dic illud non speciale: sed regulare vbicunq; cōcurrit nimia cōtumacia^b rei: & tunc iudex possit decernere: vt missus lucretur statim fructus. Et hoc probatur secundum aliā lect. in. d. s. vlt. quē est magis cōis. & eam sequitur ibi Bar. & ibi plenius in. d. s. in alijs. ¶ Secūdo casus exceptus in gl. est: cū vter mittitur in possessionē. i. mulier p̄ gnans nomine posthumi: tunc em̄ mulier vtitur fructibus. Intelli ge quo ad alimenta sua: ne ob defectū alimentorū pereat partus, & hac est specialitatis ratio. vnde missio ibi fit non propter cōtu maciā: sed propter spem nascituri & vt mulier inde se alat. & sic ille casus rectē non excipitur ā regula supradicta. ¶ Tertius casus est, cū impubes ex Carboniano edicto mittit in possessionē: dic q etiā iste casus rectē nō excipitur ab illa regula: quia illa missio nō fit propter cōtumaciā alicuius: imò loquit, cū filio impuberi mouetur questio status: puta q nō est filius illius, cuius heredita tem obtinet. tunc enim propter graue prae iudiciū suspendit que stio vsq; ad tempus pubertatis: sed interim ne fame pereat potest vti fructibus hāreditatis pro alimentis suis de hac materia, an & qñ missus possit fructibus vti, tam ex primo, q ex secundo decre to: dic vt ibi plenē dixi, in. d. c. qñ. s. in alijs. & s. fi. vt lite non cōte. ¶ ¶ Vlt. no. in vers. itē quid dices &c. querit quid si missus in pos sessionem ex primo decreto deijcitur, nunquid posset petere re stitutionē: rñdet in effectu, q tenendo opi. Canonistarū. s. ex pri mo decreto missum non possidere nō poterit iste agere, neq; in terdicto vnde vi: neq; vti possidetis quia illa interdicta exigunt possessionem: nec sufficit probare deiectionem, nisi probet pos sessio: vt in. c. consultationibus. de offi. dele. sed poterit agi cōdi ctio. l. fi. C. de p̄eto. pig. Ibi enim datur remediū habenti pignus pratoriū ad illud recuperandū, si ab eo cecidit: quasi ista missio ex primo decreto sit quoddā pignus datū ā p̄etore. Sed tenendo aliā opi. Legistarū, q ex primo decreto transferatur vera posse sio, licet commutabilis: tūc dubium est, nunquid poterit agere in terdicto vnde vi: si fuit expulsus. Host. proponit duas opi. Prima est q huic expulso subueniatur per istam Decretalē dū dicit tex. vel acquisitam amittit. &c. Sed vt dicit Io. And. & bene, hoc non procedit, nisi contra reū: quia iste tex. solum prouidet cū dolo vel potētia rei hoc cōtingit. Nō enim prouidet contra tertium. ¶ Secunda opi. est vt cōpetat interdictū vnde vi. Plus enim de bet operari detentio habita iudicis autoritate, quā violenta possessio & tamen violenta parat prādoni interdictum. vt in. c. in literis. s. ti. prox. In hac tñ opin. non persistit dicens, q licet ista possent allegari in poenam constitutionis. l. si quis in tantā. nō tñ in interdicto: cū sit in eo necessaria possessio. Ad hoc. c. j. s. eod. vbi missio eiecto, non fit restitutio possessionis. Potest dici, q ibi non fuit actum ad hoc. Inn. tñ quārens de ipso reo expellente, an contra eum competat interdictum, tenet q sic alle. duntaxat illā l. vlti. hūc alle. per. gloss. C. de p̄eto. pig. sed certē illa lex non dicit q competat interdictum: sed q subueniendum est illi, qui habet pignus pratoriū, si ab eo decedit. ¶ quod potest intelligi per re mediū illius leg. ar. j. ff. de condi. ex lege. & quod no. gl. in. c. si ca nonici. de offi. ordi. lib. vj. Io. And. dicit: q de simplicitate iuris ca nonici satis erit isti narrare factum dicendo, quō fuit missus in possessionem talis rei. & quō talis expulit eum &c. Teneo opi. gl. q tenendo opi. q missus non possideat: non cōpetat interdictum vnde vi: sed cōdictio. l. fi. C. de p̄eto. pig. quod etiam sentit Spe. in ti. de pri. & secū. decre. s. iam de effectu. vers. sed quid si missus. Ipse tñ tenet opi. Legistarū, q possideat: sed dic, vt dixi, in. d. s. in alijs. & q nō cōpetat huic interdictum, vnde vi. senit Ioan. And. post doc.

post doct. antiquos in addi. Spec. in titu. de resti. spol. in iij. colum. vbi tñ ponit aliud remedium. f. vt agatur ex edicto, ne vis fiat ei, qui in poss. mit. l. j. Sed dic vtrunq remediū concurrere hoc casu. f. conditio. l. fi. de preto. pig. & edictum, ne vis fiat ei. qd etiā sentit Spec. in loco præal. sed inquantū dicit Host. huic competere conditionē. l. fi. quis in tantam. C. vnde vi. Dic contra: quia illa conditio competit contra priuantā & spoliāntem quem possessione: sed iste missus ex primo decreto non possidet: secundum nostram opi. ergo nō aget illa conditione. & hoc sentit Spe. in dicto loco tenendo illam opi. q. non possideat. ¶ Et vide glo. in d. l. fi. quis in tā tam. quā sequitur Bar. quē dicit cōditionem illius leg. non cōpetere commodatario, depositario, & similibus personis, quē non possident, sed detinēt: ita dico in isto & generaliter de remedijs cōpetentibus istis, qui non possident, si deiciantur: vide per Ioan. And. in Spec. in loco statim alleg. qui post doct. dicit, q. depositario, cōmodatario, detinenti precario, sequestro, ac similibus subuenitur per officium iudicis. C. in qui. cau. colo. cen. l. j. libr. xj. vel per actionem in factum. C. de prescript. ver. l. quoties. Coloni aut & inquilini habent remediū agendi contra dñm actione ex conducto: & dñs agit cōtra violentos: & recuperata possessione ipsi postea detinebunt: vt prius, arg. ff. loca. l. cū plures. §. messum. & ff. ad le. Rho. de iac. l. ij. §. j. hoc tñ remedium non valet cōmodatario & depositario: quibus dñs nō tenetur reddere rem: nisi ad certū vsum fuisset commodatum, vel depositum gratia commodatarij. de condi. c. vno. hoc dicit procedere cum istis inquilino & colono facta est violētia ab extraneo. Si autem locator vim intulit, agūt contra eum ex cōducto: per qd vel interesse consequuntur, vel rem recuperabunt. ff. loca. l. ex conducto. & hoc not. Puto etiam, q. isti colonus & inquilinus poterunt agere officio iudicis contra extraneos: inferentes violētiam, vt restituantur in pristinū statū. Nā si agunt offi. iudicis alij, de quibus. §. qui gratuitam detentionē habēt fortius isti, qui tenent ex cōtractu. facit in arg. l. j. ne vis fiat ei. ¶ Vltimò hīc queritur secūdū Host. an tertius volens hanc rem, in quam facta est missio vendicare: debeat agere contra missum: an contra missionē passum? rñdet, q. contra missum: cū habeat detentionem. Nam rei vendicatio datur cōtra detinentem tñ: licet nō possideat: vt. l. officium. ff. de rei vñ. in fi. dicit tñ, q. si actor euincit non tenetur missus intra annum restituere possessionem vincenti nisi ille præstet cautionē: de qua. ff. de rei ven. l. à quo fundus. vel secūdū eū vocabitur cōtumax missionem passus: vt si voluerit rem defendat. j. de re iudi. c. penul. Inn. in. c. qm. §. vt lit. non contest. sentit hunc missum nō posse conueniri: cū non habeat facultatē rei restituendę: ex quo nō possidet. & idem sentit Spe. recitando hoc dictū Inno. in tit. de secūdo decr. §. iam de effectu ver. sed nunquid missus in fi. Credo, qd iste pōt euitare iudicium nominando dñm: secūdū remediū. qm. §. q. si super. vt li. nō cōte. & l. ij. C. vbi in rem act. & hoc casu saluo dictū Inno. Aut nō nominat dñm in iudi. sed suscipit in se iudi. & pōt ab eo vendicari. & ita loquitur. l. officium. in fi. & hoc casu intellige. Host. hīc. & facit quod not. in cap. examinata. de iudi. & secūdum hanc distin. reduco ad concordia istas duas opin. Hostien. hīc: quas alternativē posuit: vt sic sit in optione sua, an suscipiat in se iudicium: an nominet dominum: & eo casu, quo noluit nominare dominū: sed suscipit in se iudicium qualiter procederet cōtra eum in executione sententię, dic. vt not. in dict. §. quod si super rebus. & dict. l. ij. ¶ Quis autem posset hanc missionem ex primo, vel secundo decreto decernere: an ordinari? an delegatus etiam ab inferiore à principe. Aliquid tractat Ioan. Andræ. hīc. sed tu vide per Innocen. in capit.

delicto. de ver. sig. & plenissimè dixi in. c. si quis cōtra clericū. de fo. cōpe. Et no. sing. opi. Io. An. hīc, q. seq. videf Inn. i. d. c. delicto. & hāc missionē tā ex priō, q. ex secūdo decreto: tā in reali, q. in personali posset facere, nedum delegat⁹ principis: sed etiā inferior: vt. j. ti. proxi. c. iij. & vide quod ipse ibi no. Et iste casus secūdū eū: vbi ante litem contest. delegatus impartitur offiū suū: licet quidam Legistæ contra in aut. de exhi. & introdu. re. §. si ve rò. col. v. Sed tu vide, quod dixi in. d. c. si quis contra.

SVMMARIVM.

- 1 Citatio fit ad ecclesiam citandi, quando non reperitur.
- 2 Quadragesima est tota feriata tam in civili quam in criminali de iure canonum: sed non obseruatur.
- 3 Citatio peremptoria potest fieri cum vnica citatione.
- 4 Citatio ad totam causam solet tunc fieri, quando pars est de longinquo.
- 5 Contumax si non comparet in termino, an condemnatur in expensis: quando, si comparuisset omnino iudices fuissent impediti: siue sit reus siue actor contumax.
- 6 Procurator admittitur in causa status ex parte se defendentis, quando erat in possessione libertatis secus si esset in possessione seruitutis.
- 7 Citatio, quæ debet fieri à iudice, quo casu potest per ipsum alteri committi.
Delegare non potest ille, cui est commissum certum ministeriū sine iurisdictione: quando est magnum & graue: secus si est paruum, quod relinquatur arbitrio iudicis.
Delegatus principis potest subdelegare: quia non est deputatus ad nudum ministerium.
Delegatus inferioris à principe, non subdelegat sed bene committit vnum articulum causæ.
- 8 Citatus semel, siue peremptoriē, siue non, si non comparet: an & quo casu habetur pro contumace, adeo vt possit condemnari in expensis, excommunicari, vel missionem pati.
Citatus, si dixerit se nolle venire: siue in iudicio: siue extra, nō est ulterius citandus: item si se ipsum abscondat, vel impedit ne citatio veniat ad ipsum.
Citatus, si dixerit iudici: nolo comparere coram vobis tanquā coram iudice: & protestor &c. potest iudex ipsum tanquā contumacem condemnare.

CAP.

X.

Venerabilis. ¶ Si reus non inuenitur, sufficit publice citationē ad ecclesiā suā proponi. Diuiditur. Nā primò ponit duplicē citā di formā. Prima, quā facit iudex per literas. Secunda quā cōmittit alteri faciendā. Et de facto huius Decr. habet in. c. fi. de maio. & obe. & latius. in. c. fi. de dila. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopū Bituricē. & Archiepiscopū Burdegaleñ. qd vertebat de iure primatię Ad petitionē Bituricē. mandauit Papa Burdegale. vt ad initium proximę quadragesimę peremptoriē ad præsentiam suā per se, vel procuratorem idoneū accederet, responsurus dicto archiepiscopo Bituricē. super iure primatię. quod se proponit habere in prouincia Burdegaleñ. & ad lit. cōte. & ad alia omnia, quæ ipsi causæ fuerint necessaria: & insuper mandat quibusdā, vt ad eundem terminum super forma præmissa & peremptoriē citēt eundē. & si nō poterit inueniri, ad ecclesiā suā trine citationis edictū publicē proponi faciāt. Ber. ¶ Nota ibi: ad initium &c. q. tēpus quadragesimale non est feriatum in curia: de iure tñ civili est in obseruantia quo ad criminalia: vt. l. quadraginta. C. de ferijs. De iure tamen canonico indistinctē, vt neque in civili, neq. in criminali hoc tempore procedatur: vt in cap. placita. xv. q. iij. hoc tamen non obseruatur: vt not. in. d. l. quadraginta. & vide quod not. in. c. fin. de ferijs.

SEBA. SAPI.

¶ Principe. Nunquid aut posset de cerni per delegatū inferioris à principe de iure civili: vide Felin. c. nō pōt. col. ij. ver. facit gl. j. de re iud. & Moder. in. l. iubere cauere. ff. de iurisd. omnium iud.

ZACHARI.

¶ Tēpus quadragesimale. Adde, quā sumus in materia quadragesimę, posito q. lex, vel statutū imponat poenā triū quadragesimarū pro tertio delicto puniando qualiter distribuētur illę tres quadragesimę: an in quadragesimis trium annorū? & dic. q. nō sed itelligit de tribus quadragesimis vni⁹ anni, quarū prima erit ante festū natalis domi. secunda añ pascha & tertia ante festū Ioan. Baptiste. habes gl. no. in. c. que compulsus. & ibi Archid. xij. q. v. i. quē pro sin. refert & sequitur Anto. corse. sing. cclxxij. in vers. quadragesima. Ant. Fran. ¶ Ego multū dubito de hac decisione: quia licet triplex sit quadragesima: vt in. c. quicō pulsus. hic alle. tñ cū sumus in materia poenali & statutaria credo, q. potius hoc statutū deberet intelligi de quadragesima triū annorū successiue: quia statuta debēt propriē intelligi. l.

Panorini. super Prima secundi Decret.

liij. §. hec verba. ff. de neg. gest. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exer. quadragesima em proprie & que ē de precepto ecc. est illa q̄ sit ante pascha, in qua solleenne ieiunium celebratur: per cuius quadragesimę laborē peruenimus ad letitiā & gloriā resurrectionis: vt in c. ieiunium. de cōse. di. iij. & talis quadragesima intelligitur esse feriata in causis criminalib⁹ quamuis in curia Roma. non seruet: vt Specu. in tit. de fer. in. §. j. in vers. porro. & in tit. de acto. in vers. itē impeditur & tali quadragesimę tpe impeditur cōsummatio matri. vt in c. non oportet. xxx. iij. q. iij. & in c. licet. & in c. nec vxorem Et secundum cōm vsum loquēdi, qui in statutis est attendēdus: vt plenē traditur i. l. librorum. §. q̄ tñ Cissus. ff. de le. iij. appellat. quadragesimę venit illa q̄ sit añ pascha. p̄terea, cū simus in materia poenali & odiosa, debemus potius illā restringere, q̄ ampliare: vt i reg. odia. & in reg. in poenis. de regu. iur. lib. vj. Et ideo puto multū cōsiderandum sup veritate istius decisionis.

SEB A, SAPI.

a ¶ Prima citatio. Quando vnica citatio perēptoria sufficiat: vide late per Fel. in. c. cōsuluit. co. v. ver. in ea gl. s. de offi. deleg.

b ¶ Hoc verū. Bal. hic tenet opi. Per. & Abb. vide. Andrā. Barba.

¶ Not. quod de iure speciali potest vnus Archiepiscopus habere ius primatię: id est patriarchatus in prouincia alterius Archiepiscopi, & in ipsum Archiepiscopum: vt sic sit eius superior loco Patriarchę. vide quod nota. in. d. c. fina. de dila. & c. humilis. de ma. & obediē.

¶ Et not. quod prima citatio potest esse peremptoria: nec est opus: vt contineat in se tres dilationes: sed vna dilatio potest assignari peremptoria. Vide bonam gloss. pro practica citandi in capitu. constitutionem. de senten. excom. lib. vj. & ad primum dictum: vt prima possit esse peremptoria: vide quod dixi in. c. si. de dilationi.

¶ Not. quem posse citari ad totam causam, cū citatio fit de longinquo. vide quod plenissimē dixi in. d. fin. de dilatio. & not. plenē practicam citandi ad totam causam. Et not. etiam, quod simplex citationis actus potest esse citatio personalis, si citandus reperiri potest: aliās citatio fit ad ecclesiam, vel ad domum: nunquid autem Prælatus citandus sit ad ecclesiam, vel ad domum vbi familiariter habitat. dic. vt dixi in ca. causam. s. eodem. Et ad quos actus possit procedi per citatio. ad domum aliquid dixi in dicto. capitu. causam. & dicam in. d. c. fina. j. titu. proxi. & ibi per Innocen. ¶ Oppo. enim & videtur, quod lites non possunt fieri immortales: cū restringantur ad triennium. C. de iudi. l. properandum. Gloss. j. respondet, quod de iure canonico non perit instantia triennio: vt in. c. fina. de iudic. ¶ Not. bene hanc gloss.

quia exprimit hic mentem suam circa hunc passum melius, quam alibi. In illo enim capitu. si. multū se inuoluit ponendo varias lec. & vide in hoc, quod plenissimē ibi dixi. ¶ Quæro iste fuit citatus ad initium proximę quadragesimę: quid si non fuisset appositum verbum, proximę? Gloss. ij. respondet, quod idem esset per. l. eum qui Calen. ff. de verbor. obligationib. vbi dicitur, q̄ si promisi Calendis Ianuarijs, non addito primis, secundis, vel vltioribus: nec apparet de quibus ageretur, intelligitur de primis. Ad idem vide bonum tex. in fin. de iura. calu. & in. c. non potest. de præben. lib. vj. ¶ Sed queritur quid si reus non comparet in termino, iudices tamen fuerunt impediti: ita quod si reus etiam comparuisset, non potuisset procedere: nunquid sit condemnandus ad expensas? Sol. gloss. fina. hic multum instat: & tandem concludit, q̄ non: quia non interest actoris reum venisse ex quo etiam eo veniente iudices non processissent. & cū hac opinio. transeunt communiter docto. & allegat Hostien. l. arbiter si Calendis. ff. de arbi. & facit quod not. in Spec. de arbi. in fin. vide Innoc. in. c. calumniam. de poenis. vbi apertē hanc decisionem tenet. & prosequitur quædam alia facientia ad materiā huius q̄o.

¶ Et vt latius habeas hanc materiā distingue tres casus. Quandoq̄ comparet in termino actor, sed non reus: quandoq̄ reus, sed non actor: quandoq̄ nec actor nec reus. Primo casu, si iudices sederunt in termino, vel erant parati sedere, si reus comparuisset: habet locum condemnatio expensarum etiam propter contumaciam in prima ciatione: vt not. in capitu. querelam de procura. & in cap. finem. & in capitu. cum dilecti. s. eodem. Si autem iudices fuerunt impediti: tunc non habet locum condemnatio: quia ista condemnatio expensarum fit loco interesse partis comparentis. de procurato. capi. auditis. sed cessat interesse: cū etiam si fuisset præsens non fuisset processum propter impedimentum iudicum: vt hic in glossa. & per Innocen. in dicto capitu. calumniam. facit. l. non videtur. ff. de iudi.

¶ Secundo casu, cū actor non comparuit, sed reus sic sit condemnatio expensarum. & habet locum quod dicitur in. c. j. eodem titu. lib. vj. & plenē dixi in capitu. supra eodem. In tertio casu, quando neuter comparuit aut erat talis cā, in qua poterat procedi absente actore:

quia exuberat officiū iudicis: & condemnabitur reus non tamen actor: cū etiam ipse sit contumax, sed ad arbitrium iudicis quem contempsit: & poterit procedi ad vltiora in quantum status causę patitur. Pro hoc cap. constitutus. de appella. vide text. cum gloss. no. in cap. cupientes. §. quod si per viginti. iuncta gloss. in ver. opposites. de elec. lib. vj. Aut non poterat procedi absente actore: & tunc hincinde fit compensatio. ff. de dolo. l. si duo. & l. si ambo. de compen. not. gloss. in cap. j. eodem titu. lib. vj. in ver. venienti. ¶ Explicatis gloss. opp. contra literam in eo, quod citatur Archiepiscopus: vt compareat per se, vel per procuratorem. videtur enim malē dicere in duobus. Primō, quia citatur solus Archiepiscopus: cū deberent citari omnes Prælati prouincię. cū eorum interfit non habere tot superiores: vel illum quem non expedit habere. de maio. & obediē. c. si. Secundō: quia cū hic esset causa status non debebat admitti procurator. ij. quæstio. vj. c. si quando. & C. de asser. tol. l. j. in princip. ¶ Ad primum dicunt quidam prouinciales non citandos: quia eorum non intererat. quod non placet Innocent. & bene. prout probatur in dicto. c. fina. Ideō, qui sint ad hoc vocandi: dic. vt not. in. d. c. fina. de dila. c. exposuit. & de re iudi. c. cū super. & c. penulti. Et dic. quod Archiepiscopus hic vocabatur, quatenus præiudicabat sibi, qui erat principalis in causa. ¶ Ad secundum dicit, hic Gof. quod aut ille, qui vendicatur in seruum, est in possessione libertatis: & tunc potest interuenire procurator non solum ex parte agentis: vt. liij. distinct. c. frequens. sed etiam pro parte defendentis: vt. l. j. C. de asser. tollen. vnde cū Archiepiscopus erat hic in possessione libertatis satis potuit procuratorem constituere. Si autem quis esset in possessione seruitutis, & proclamaret in libertatem tunc ipse non dat procuratorem: vt in contrario. Domi. Anton. dat aliam solutio. videlicet, quod causa status ecclesię non est propriē liberalis. remittit ad not. in. c. cū tempore. de arbit. & in ca. humilis. de maio. & obediē. ¶ Ego allego text. iunctis dictis docto. in penulti. §. j. de in integr. restit. Et pro hoc: quia licet aliquis prælatus habeat iurisdictionem in ea: non tamen per hoc acquirit seruitutem: cū prælatura in se sit onus: licet sit honor accidentaliter: quia debet honorari in quantum talia exercet: vt leg. & not. in. c. qui episcopatum. viij. q̄o. j. & xij. distinct. c. nerui.

¶ Quæro hic fuit iniunctum Archidiacono & magistro. M. vt citationis edictum per alios apud ecclesiam Archiepiscopi proponatur: quid si non fuit dictum per alios: nunquid potuissent hoc committere alijs? Goffr. & Hostien. quod sic. Pet. & Abba. contra. Et pro eis facit: quia is cui certum ministerium committitur sine iurisdictione non delegat. ff. de offic. delegat. c. fina. sed primi respondent, quod quamuis talis subdelegare non possit. vt. d. c. si. potest tamen citare per alium. Fit enim citatio per literam edictum, vel nuntium: nec citat litera, sed citans. Sic in casu nostro non dicuntur isti subdelegare hanc potestatem & ministerium citandi: sed citant ministerio nuntij. argu. ff. de constit. pecu. l. placet. Sicut videmus in simili, quem sententiam suam exequi per se, & per alium. Et facit pro hac opi. secundum Ioā. An. quod de conseruatore dicitur, de of. dele. c. si. lib. vj. do. Anto. putat hoc verum, quādo committit purum factum expediendum non aliquid iuris. per no. in dicto c. si. sed certē hoc dictum do. Anto. non procedit: maxime in casu nostro: quia is, cui committitur citare, non habet iurisdictionem: & sic non posset causam alteri de mandare de iurepatro. capitu. quod autem. Item si haberet iurisdictionem, tunc posset delegare ex quo est delegatus principis: cū non sit deputatus ad nudum ministerium: vt in. c. fina. de offi. deleg. Sed dictum do. Anto.

¶ Quæro hic fuit iniunctum Archidiacono & magistro. M. vt citationis edictum per alios apud ecclesiam Archiepiscopi proponatur: quid si non fuit dictum per alios: nunquid potuissent hoc committere alijs? Goffr. & Hostien. quod sic. Pet. & Abba. contra. Et pro eis facit: quia is cui certum ministerium committitur sine iurisdictione non delegat. ff. de offic. delegat. c. fina. sed primi respondent, quod quamuis talis subdelegare non possit. vt. d. c. si. potest tamen citare per alium. Fit enim citatio per literam edictum, vel nuntium: nec citat litera, sed citans. Sic in casu nostro non dicuntur isti subdelegare hanc potestatem & ministerium citandi: sed citant ministerio nuntij. argu. ff. de constit. pecu. l. placet. Sicut videmus in simili, quem sententiam suam exequi per se, & per alium. Et facit pro hac opi. secundum Ioā. An. quod de conseruatore dicitur, de of. dele. c. si. lib. vj. do. Anto. putat hoc verum, quādo committit purum factum expediendum non aliquid iuris. per no. in dicto c. si. sed certē hoc dictum do. Anto. non procedit: maxime in casu nostro: quia is, cui committitur citare, non habet iurisdictionem: & sic non posset causam alteri de mandare de iurepatro. capitu. quod autem. Item si haberet iurisdictionem, tunc posset delegare ex quo est delegatus principis: cū non sit deputatus ad nudum ministerium: vt in. c. fina. de offi. deleg. Sed dictum do. Anto.

¶ Quæro hic fuit iniunctum Archidiacono & magistro. M. vt citationis edictum per alios apud ecclesiam Archiepiscopi proponatur: quid si non fuit dictum per alios: nunquid potuissent hoc committere alijs? Goffr. & Hostien. quod sic. Pet. & Abba. contra. Et pro eis facit: quia is cui certum ministerium committitur sine iurisdictione non delegat. ff. de offic. delegat. c. fina. sed primi respondent, quod quamuis talis subdelegare non possit. vt. d. c. si. potest tamen citare per alium. Fit enim citatio per literam edictum, vel nuntium: nec citat litera, sed citans. Sic in casu nostro non dicuntur isti subdelegare hanc potestatem & ministerium citandi: sed citant ministerio nuntij. argu. ff. de constit. pecu. l. placet. Sicut videmus in simili, quem sententiam suam exequi per se, & per alium. Et facit pro hac opi. secundum Ioā. An. quod de conseruatore dicitur, de of. dele. c. si. lib. vj. do. Anto. putat hoc verum, quādo committit purum factum expediendum non aliquid iuris. per no. in dicto c. si. sed certē hoc dictum do. Anto. non procedit: maxime in casu nostro: quia is, cui committitur citare, non habet iurisdictionem: & sic non posset causam alteri de mandare de iurepatro. capitu. quod autem. Item si haberet iurisdictionem, tunc posset delegare ex quo est delegatus principis: cū non sit deputatus ad nudum ministerium: vt in. c. fina. de offi. deleg. Sed dictum do. Anto.

do. Anto. posset verificari dūtaxat in cōseruatore: quia de eo est expressum, in d. c. fi. §. vices. ¶ Quid autē dū in casu nostro: do duas sol. Prima q̄ nudū ministeriū est indelegabile, q̄n est magnū & graue: sicut p̄dicare & similia facere: sed paruum bene pōt alteri subdelegare: vt no. in p̄alleg. c. fi. q. c. sic debet intelligi. Et q̄ dicatur magnū, vel parū relinquendū est arbitrio iudicis: actus autem citandi nō est grauis & pōderosus: cū possit pariter exrceri per aliū, sicut per cōmissariū. Et secundū hūc intellectū est tex. hūc pro illo notabili dicto Inn. limitante mirabiliter illud. c. fi. ¶ Secunda sol. est, q̄ actus citandi hūc non subdelegatur: sed ipm purū factū affigendi citationis edictū apud eccl. citandi ministerio cōmittitur. Citatio autē non erat concepta sub nomine affigentis: sed istorū qui p̄cipiūt affigi: pondero enim literā quia vbi loquitur de citatione fienda ad personā nullā mentionē facit de alijs: sed in ea duntaxat parte in qua citatiōis edictū affigendū est apud eccl. sicut in simili no. Inn. in. c. cū Berto. de re iudi. vbi dicit, q̄ licet de legatus inferioris à Principe nō subdelegat vices suas. de app. c. cū causam. & l. à iudice. C. de iud. Articulu tñ nō iurisdictionē cōmittit: vt ibi: quia videtur potius ipse explicare ministerio iudicis alterius. & hęc sol. est subtilis. & facit, quia ipse actus citandi auctoritate superioris, maioris auctoritatis videtur in persona honorabili quā in inferiori: & hoc respectu nō possit alteri subdelegari. Sed ipse actus affigendi citationē factā, nō resōlet magis in cōmissario, quā in alio: cū ipse cōmissarius videt facere ministerio alterius: vt p̄dixi. ¶ ¶ Vlt. hūc quēro post Host. an semel citatus nō veniens reputetur cōtumax: vt sic possit condēnari, vel missionē pati, seu excōicari. dicit, q̄ quo ad expensas reputatur cōtumax. de procu. c. querelā. & ibi de hoc no. & vide tex. cum gl. in. c. j. eo. titu. lib. vj. sed quo ad missionē, vel excōicationē distinguit, an respōdeat se nō venturū, vel nō obediturū: & tunc proceditur cōtra ipsum: cū sit cōtumax ad hoc de senten. excō. venerabilibus §. secus. lib. vj. ff. de re iudic. l. cōtumacia. an verò nihil respondeat: vel dicat, q̄ delibēabit, vel nō reperietur: & tunc non procederetur contra ipsum: nec censetur cōtumax quo ad p̄dicta: nisi p̄missis tribus edictis. Quando verò sit tribus edictis citatus, & nō venit: reputatur cōtumax p̄sumptiuē, secundū eum: & proceditur contra ipsum. xxiiij. q. iij. de illicita. & in p̄all. l. cōtumacia. ff. de iud. l. ad p̄ceptoriū. Et idē secundū eū si queratur de alia poena infligenda: vt ibi. & de vita & hone. cleri. c. fi. & de cōsti. c. ex literis. ¶ Aduerte primū dictū est verū vt respectu condēnationis expensarū sufficiat prima cōtumacia in prima citatione: vt probatur in. c. j. e. ti. lib. vj. vbi text. cum gloss. & in. d. capitu. querelam. de pro-rato. quod limita & intellige, vt dixi in. c. cum dilecti. §. eod. Secundum dictū, vt etiam per talem contumaciam possit procedi ad excommunicationem, vel missionem vel cōsimilem poenam, si rñdet se nolle venire: est etiā verum si dixit hoc in iudicio: quia tunc contumacia sua est notoria: idē non est opus: vt fiant trine citationes: quia illę fiunt ad conuincendam contumaciam rei: sed nunc clarissimē patet de sua contumacia: vt notanter probatur. in dicto §. secus. vbi est text. singu. cum gloss. optima. facit capit. quoniam §. porro. vt li. non contest. vbi reus seipsum occultat, vel impedit: ne citatio ad eum perueniat, potest procedi contra eum sine illa solennitate citationum. Et idē not. sentit Innocen. in capitulo ad petitionem. de accusationi. ibi tamen loquitur generaliter, quando dixit nuntio se non venturum: nec restringit se, cum hoc dixit in iudicio. Si autem hoc dixit extra iudiciū: tunc est dubium per text. & glo. in dicto §. secus. Do. Ant. tenet hūc aliud esse quando dixit extra iudiciū. per glo. in. d. §. secus. ¶ Ego dicere sic, qd si

in iudicio dixit se nō venturum: tunc non est necesse expectare finē termini: sed potest in cōtinēti contra eum procedi tanq̄ cōtra contumacē: vt in. d. §. secus. Nō enim requiritur alia probatio cōtumacia: & ex hoc aperitur intellectus. c. j. de iud. vbi excōmunicatio fuit lata sine trina monitione: quia in iudicio ille dixit se nō velle ibi respōdere. Facit quod in simili no. Inn. in. c. cumana. de ele. vbi dicit: q̄ si aliquis dicit iudici nolo comparere coram vobis tanq̄ coram iudice: & protestor. &c. q̄ iudex pōt dicere: & ego ex nūc reputo te cōtumacē: & potest eum, vt contumacē cōdēnare. si autem hoc dixit nūcio extra iudiciū: tunc nō statim proceditur cōtra eū: quia forte calore iracundię dixit: nec factū fuit notoriū: cū extra iudiciū dixerit. Sed si in termino primę citationis nō comparuit: tunc p̄sumptio est pro dicto nūcij: & q̄ velit factis exeq̄ & adimplere, quod verbo dixit. Nā nūcio credit de cōsecutiuis ad citationē. vt probatur in. c. cum parati. de appe. & postmodū superuenit alia p̄sumptio in non comparendo in termino: quare frustra mandaret citatio, ex quo satis liquidē constat de sua cōtumacia. & sic procedit dictū Host. hūc. & Inno. in. c. ad petitionē. Inquātum verò Host. dixit, q̄ si citatus non venit est cōtumax p̄sumptiuē. dic plenē & distingue, vt no. in. cle. vna. de do. & contu. & per Bar. in. l. ex consensu. §. fi. ff. de appel. vbi inuenies. & vide ibi.

De eo, qui mittitur in possessionem causae rei seruanda Ru.

¶ Suprà visum est de contumacia: verum, quia per eam saepe peruenitur ad missionē in possessionē cōgruē annectitur hęc ru. Et no. q̄ in rubro sit dūtaxat mētio de eo, qui mitti. in possessionem. cau. rei ser. & tamen in nigro tractat etiā de interpositione secundū decretū: p̄ quod transfertur vera possessio: vt. §. c. j. Ex quo collige, q̄ nigru q̄nq̄ est gñalius rubro. concordat de offi. deleg. c. j. lib. vj. referendo rubrum ad. c. fi. eo. ti. C. etiā ob chi-rogra. pecu. pig. da. pos. & ibi de hoc vide in glo.

SUMMARIVM.

- 1 Misus in possessionē ex primo decreto, post annū efficitur verus possessor: licet reus intra annū voluerit cauere, sed non cauit.
- 2 Missio in possessionē per contumaciā partis, habet locū etiam in re-ligiosis, tam circa res spirituales quā temporales. & nu. 3.
- 4 Missio in possessionē causa rei seruanda habet locum etiam in interdi-ctis in rem.
- 5 Secundum decretum non debet interponi, nisi sit p̄sēns pars, contra quam petitur.
- 6 Secundū decretum, quo casu potest interponi, dum agitur reali?
- 7 Sētētia, an debeat cōfirmari: & si confirmatur, quid operetur?
- 8 Forma dum interponitur primum, vel secundum decretū. nu. 9.
- 9 Misus in possessionem ex secundo decreto lucratur fructus: & p̄scribit, sed si per potentiam aduersarij, non admittitur: tunc solum non p̄scribit.
- 10 Primum & secundum decretum dicuntur sententię interlocu-torię: & possunt reuocari quando constiterint indebitę.
- 11 Diffinitio primi & secūdi decreti.
- 12 Voluntas in mente retenta, nihil operatur: istud Brocardum quomodo procedat, vide hic remissiuē.
- 13 Poena quando imponitur ipso iure pro aliquo delicto, debet il-lud delictum esse consummatum: aliās poena non imponitur idem si imponitur poena à statuto.
- 14 Cautio, quę est p̄standa intra annū ab illo, qui est passus mis-sionem, si non potest per impotentiam p̄stare, nō est sibi im-putandum: dummodo p̄stet, quam potest, puta iuratoriā.
- 15 Cautio, quę p̄stat à missionē passo: an sit p̄stāda iudici vel parti: & in casu, i quo p̄stat iudici: est citāda pars missa. Sent. exc. lata ad iuratiā partis nō pōt reuocari parte nō citata.
- 16 Quomō cōsuletur actori circa iura incorporalia cōtra reū con-tumacem: & an habeat locū missio in istis incorporalibus.

¶ Citationis edi-ctum. Tu pondera in scribēdo edi-ctum requiri fide-litātē & industriā per iuramentū ne-cessarium. l. gene-raliter. de iureiur. Andr. Barb.

ZACHARI.

¶ A Principe. Li-mita illud dictum per ea, quę posui i apo. ad istum. in. c. super quēstionū. nu. 9. in apostilā in vers. subdelegare. §. de offi. delega.

SEBA. SAPI.

¶ Excōicari, quod prima citatio non sufficiat ad poenā contumacię: nisi quo ad cōdemna-tionē expēsarum, tenet & ex pluri-bus firmat Fely. i c. quoniā cōtra fal-sam. col. viij. vers. itē no. j. de proba. post Abba. ibi.

¶ Non venturū. Adde Alex. cons. lxxxv. iij. li. Paul. de ca. cōfi. cclxxv. in primō i pressis.

SEBA. SAPI.

¶ Nolle venire. qd ille sit ver⁹ cō-tumax, qui citatus dixit se nolle ve-re: declarat Bar. in l. ij. ff. de in integr. rest. Saly. & Alex. in. l. properandū. §. sin autē reus. C. de iud. vbi latē de clarāt, quis sit ve-rus cōtumax.

¶ Aperit intelle-ctus, Tu pondera quia do. Abb. nō bene dicit: q̄ ibi i teruenit variatio: quia in primo iu-dicio illud promi-sit: postea i sequen-ti cōtradixit: & iō iteruenit variatio. And. Bar.

Panormi. super Prima secundi Decret.

- 17 *Missio in possessionē ipsarum ecclesiarum potest fieri quando ipse petuntur.*
- 18 *Missio in possef. debet fieri in nomina debitorū quādo non reperitur aliud quā reuocabitur quādoque debitor veniat & offerat velle stare iuri.*
- 19 *Missio in possef. quādo nō potest fieri vel nō habet locum quō procedet cōtra cōtu. quō succurretur actori vide remissionē.*
- 20 *Missio in pos. quando fuit actum actione in rem scripta: vel actione exempto fit in rem quā petitur: & si aliquid plus debetur ratione interesse fit in alia bona.*
- 21 *Missio in possessionē pro rebus spiritualibus: an fiat in subsidium in bona temporalia vel ecōtra.*
Spiritualia nō estimant sed interesse ex eis recipit estimationē.

ZACHARIAS.

- a Possessionē acqrit. Hoc est verū si seruatus fuerit ordo iuris vt no. Abbas. in. c. consultationi. in fin. j. de iur. repa. quia hic nec acquirit possessio nem: nec facit fructus suos. sed illos reddere tenet; vt & ibi per Alex. i. l. iuste. ff. de acq. pos.
- b SEB. A. SAPI. Quod volūtas. Hec reg. non procedit i. foro cōsciētie. secundū Abb. in. c. tua nos. j. de pōsa. Itē nō procedit in praiudicium retinētis: secundū Barto. in. l. si ego. j. ff. si certū petat. vide do. Iaf. in. l. cētēsimis. §. si. colū. iij. ff. de verbo. obli. & in. l. j. i. limitatione. C. de lib. pte. & Bar. in. l. cū quid. col. ij. ff. si cer. petat.

¶ CAP. I.

Constitutis. ¶ Actor missus i possessionem post annum efficit verus possessor: licet reus intra annum cautionē prestare voluerit h. d. vel summa sic. Missus in possessionē ex primo Decreto in reali per lapsum anni, veram & incommutabile illius rei possessionē acquirit: licet passus missionē habuerit intra annum voluntatem cautionē prestandi: quā tamē nō deduxit ad effectū suo defectu, h. d. secundū verum intellectū. Primō narrat factū. Secundō interloquit. ibi: ideoque. ¶ Casus literalis. ¶ Prior & fratres de Guiseburch. habebāt qōnē cum Præposito de Beril. super possessione ecclesie de Lamento. Ad petitionē prioris causa cōmissa fuit quibusdā iudicibus sed Præpositus contumax fuit. Missi fuerunt prior & fratres in possessionē ecclesie prædictæ causa rei seruandæ: intra annum Præpositus nō recuperavit possessionē: vnde anno elapso partes accesserunt ad Papā, in cuius præsentia sup possessione prædictæ ecclesie fuit aliquādiu disputatū. Tandē per cōfessionē vtriusq; partis constitit Papæ qd licet in possessione causa rei seruandæ dicti prior & fratres fuerūt inducti. altera pars itra annum non præstitit cautionē stadi iuri: licet voluntatem habuit, & ipsi parati fuerāt eam recipere: vnde Papa ad iudicauit possessionē dictæ ecclesie dictis fratribus saluo iure proprietatis ipsi Præposito. ¶ No. j. qd etiam religiosi poni possunt in possessionem rerum petitarū ob cōtumaciā aduersæ partis: & non solū in temporalibus: vt in. c. j. de sequestr. pos. sed etiam in spiritualibus vt hic. quod no. pro intellectu. c. ij. §. ti. prox. ¶ No. ij. missionē in possessionē locū habere etiā in spiritualib; etiā si petatur ecclesia. Quod intellige quando petitur, vt proprietatis: qd limita prout plenissimē dixi in. c. contingit. §. ti. prox. ¶ No. iij. ibi: super pos. & c. secundū vnum intellectum Inn. qd etiam in interdictis scriptis in rem habet locū missio in possessionē causa rei seruandæ. Et idē probatur in. c. consultationibus. in fi. §. de offi. de lē. Et quod plus est, nō solū fit missio: sed etiā procedit in hoc. sicut in realibus: vnde post lapsum anni efficitur missus verus possessor. Et sic regulariter hæc missio fit secundum naturam realium, & non personaliū: vt probatur in. c. quoniam. §. in alijs. & §. si. vt li. nō conte. Quāq; enim interdicta sint personalia, tamē sunt scripta in re vt. l. j. ff. de interdic. Ideō in multis sortiuntur naturam realium. ad idem. c. ex parte. & quod ibi no. Inn. de fo. cōpe. & hoc notabile colligit intelligendo, qd hic pri⁹ agebat possessoriū. qd denotat lra ibi: super pos. & c. ¶ Not. qd volūtas b mēte retēta, non proficit vbi opus est facto. facit. l. repetēdi. C. de condi. inde. ¶ Vl. no. ar. secundū Inn. qd secundum decretum interponēdum est partibus presentib; nec mirū. posset em pars cōtra quā peti⁹ pponere talia, per q nō dare⁹: & iudex debet cūcta rimari. xxx. q. v. c. iudicantē. nec debet ferre sniam cōtra non

confessum: vel conuictū. ij. q. j. c. nos in quēq. de cōsti. c. eccle. & c. quō & qñ iu. l. ea quā. de cau. pos. & proprie. c. j. de ma. & obe. inter quatuor. & idē Io. An. hic & glo. & Bar. in. l. si finita. §. iul. ff. de dā. infect. vbi vide latius: & tetigi in. d. c. qñ. vt lit. nō conte. & quāq; hoc dictum verum sit in se: tñ nō cōgruit huic literæ. Hoc em, vt etiā inquit Inn. non petebat secundum decretum, q nec in reali actione est necessarium: sed sufficit solus lapsus anni: vt. d. c. quoniam. §. in alijs. Sed pars passa missionem petebat illam restitui sibi non obstante lapsu termini allegando, q intra annum non fuit in mora: vel petebat illam reuocari: & pars missa petebat illam confirmari: & sic ad cautelā petebat secundum decretum incidēter. Et iste intellectus magis proportionatur literæ: secundum Inn. quod satis placet. ¶ Et ex prædictis & ex tex. potes notare, q etiam in reali potest interponi secundum decretū, quādo non refertur ad adiudicationē dñij: quia tunc iste esset sibi cōtrari⁹: cū dicat re esse suā sed ad possessionē dūtaxat. Et licet cōiter dicatur, q in reali tale decretum est dūtaxat ad cautelam: ego hoc fateor. qñ interponitur post lapsum anni: quia tunc ipso iure nactus est possessionē: vt. d. §. in alijs. secus pōtarem ante lapsum anni: vt sicut secundum decretum potest interponi in personali ante lapsum anni arbitrio iudicis: secundum no. p gl. in. c. consultationibus. de offi. dele. vbi de hoc. & in. l. cum proponas. C. de bo. aut. iu. pos. & facit tex. in. l. si finita §. non autem statim. ff. de dam. infect. ita & in reali, vbi petens habet pinguius ius posset interponi ante lapsum anni ad effectum transferendi veram possessionem, quā non transferet ante lapsum anni: tunc em secundum decretum nō est ad cautelam: sed necessarium: & maximē hoc poterit fieri per nimia cōtumaciā rei. ar. l. Fulcini⁹. in fi. ff. ex qui. cau. quod no. Et ita hoc fuit ad cautelam: cum fuit interpositum post lapsum anni, quo tempore iam fuerat ipso iure verā possessionem adeptus: vt in. d. §. in alijs. Et si quæras quare interposuit: cum superfluis remedijs non sit vtēdum: vt in. c. sicut. de proba. & in. l. hæc. stipulatio. §. Diuus. ff. vt leg. no. ca. rñdeo, q propter istam concertationem, de qua in tex. quia negabatur missos veram possessionē adeptos: vnde in effectu poti⁹ fuit ista quædam declaratio. ¶ Sed iterum tacitē potes oppo. ex quo papa super hoc sententiauerat, quare sententiam confirmauit: vt patet ibi: patrociniū reprobandum. & c. rñdet dupliciter. Primō negando, q hoc cōfirmauerit. & ad tex. dic, q sententiā roborauit patrociniū Apostolico in bulla Apostol. secundum Io. an. & Host. ¶ Secundō præsupponendo, q cōfirmauerit, dic, qd princeps donans vel sententiā bene pōt etiā confirmare, si donatio, vel snia procedit secundum Host. Et qd operetur tunc confirmatio, vel quid si procedat verbū confirmo: dic, vt no. in. c. inter dilectos. j. de fi. instr. ¶ An aut iuridicē possit peti confirmatio sententiæ: & quid operetur si interueniat vide no. per Inn. in. c. j. de confir. vti. ¶ Antequā ad glossam. more solito condescendam, tanquam pro fundamento quæro: quia hic in tex. & gloss. fit mentio de primo & secundo decreto: qualiter interponatur? In no. hic refert varias practicas. Quidam em dicunt primum interponēdū per hæc verba: *Decerno talem mittendū in pos. talis rei aduersarij sui cōtumaciā exigente.* Sed contra facit secundū eum: quia per verba potius videtur dari lex mittendi, q snia ferri contra aduersarium. Nihil em aliud videtur dictum, *Decerno talem mittendum,* q si diceret, q talis de iure mittendus esset in possessionē. Sed saluari potest hæc opi. secundum do. Ant. vt decretum istud declaret quo ad partē, & quo ad nuntium qui actu mittere debet. ¶ Ego dico clari⁹, q per ista verba satis interponi potest primum decretū. Nā p verbū decerno, patet q iudex simpliciter non declarat: vt dicit Innoc. sed

a Inno. ³ sed disponit. s. de re iud. c. decernimus & quod ibi dixi. & in hoc loquitur de presentibus: postmodum vero respectu executionis, loquitur in futurum, quia requiritur actus nuntij mittentis. Et quod per hæc verba possit interponi, alleg. tex. in simili in c. iij. eo. & in c. j. de seq. pos. Inn. tñ transit ad aliam practicam quorundam, qui dicunt, quod interponi debet per hæc verba.

Mitto talem in possessione rei causa custodia. hoc impugnat Inno. ^b quia nisi iudex incorporali ter & actualiter mittat: videtur falsum dicere quod mittit: id dicit, quod primum debet interponi per hæc verba. *Decerno, vel constituo: vel iubeo te esse possessorem talis rei causa custodia: & volo, quod talis minister noster ponat te actualiter in possessione corporal.* Et talis minister debet deputare, ut hoc adimpleat, & referat quoniam factum fuerit. ar.

ff. de re. eo. qui sub tu. l. magis puto. s. nec & facit. c. in his. de ver. sig. & de re iud. c. cum aliquibus. sed si non mittatur secundum iudicis decretum in corporalem possessionem. nihilominus secundum iudicis decretum intelligitur possidere. & idem ius consequitur, ac si missus esset de quo remittit ad ea, quæ habentur in c. contingit. s. ti. proxi.

b Sed tu intelligas hoc ultimum prout habetur in d. c. contingit. & c. j. eo. ti. ¶ **¶** Secundum vero decretum interponit sic scilicet meum. *Decerno constituo, & iubeo te esse verum possessorem talis rei.* Et licet non possideat in veritate: tñ iuraposs. habet puta, quia fructus illius possideat. et erunt: & prescribet ac si possideret. Et placet. d. An. ut ex hoc transferat effectus possessionis. sed, quod sine inductione transferatur possessio: sibi non placet: quia videtur contra. c. cum aliquibus. de re iudic. & contra id quod not. in l. non est mirum. ff. de pig. act. Ego pl⁹ puto, quod etiam si per factum aduersarij impediatur nasci poss. non tñ per hoc prescribit: cum hoc casu agatur de grauissimo preiudicio: & ideo cessat fictio. c. contingit. Ita not. not. sentit gl. in reg. sine possessione. de re iur. lib. vj. sed manu militari poterit impediens compesci, & missio assignari: ut l. qui restituere. ff. de rei ven. Si autem de facto propter contumaciam & potestatem aduersarij, non potest hoc adimpleri, habebit pro possessore, quo ad effectum possessionis: ut lucretur fructus: ut d. c. contingit. non tñ puto quo ad prescribendam proprietatem: ut s. dixi. Inn. ponit & aliam practicam, ut iudex dicat sic: *Iubeo tali absenti & contumaci, vel pro contumace habito: vel condemno eum ut tradat tibi possessionem talis rei.* Sed precedentes practice plus placent Hosti. & Ioan. An. & ad maiorem cautelam satis puto duos priores modos simul coniungendos: ut dicat: *Constituo & decerno talem actorem ob contumaciam sui aduersarij: de qua constat in iudicio mittendum in possessionem talis rei: & extunc constituo & decerno ipsum esse in possessione causa custodia: vel verum possessorem: si est secundum decretum: & pro executione nostre sententie mandam⁹ tali nuntio ut actualiter eum in possessionem mittat.* ¶ **¶** Quæ etiam circa prædicta potest nunquid primum, vel secundum decretum dicatur diffinitiva sententia, vel interlocutoria. ^d Innoc. in capitu. dilecto infra de verbor. significatio nibus. dicit, quod interlocutoria: quod satis placet ex quo inferitur iudicem posse eam reuocare, quoniam quod constituitur indebitum fuisse. ex hoc est infero quod interponendo. j. v. scdm decretum. non est necesse obseruare ea, quæ obseruantur in diffinitiva:

c [¶] **¶** Dicit Innocen. Vide Io. de Imol. in l. si finita. s. l. ad si. ff. de dam. inf. vbi sequitur illam primam practicam. Andr. Barbat.

b ¶ **¶** Inn. Tu pondera, quia satis videtur mittere, ex quo est mittendus vigore illius sententie: per id, quod habetur de poeni. dist. j. s. periculosus, & per id quod habetur in l. addi. tos. C. de Episco. audien. & l. non tantum. ff. de appell. Andre. Barba.

c ¶ **¶** p⁹ puto. Tu pondera, quia si constituitur verus poss. ut dicit text. in c. contingit. s. de dolo & contum. sequitur quod censetur possessor etiam quo ad prescriptionem Andr. Barba.

SEBA. SAPI. ¶ **¶** Vel interlocutoria. vide Bald. in l. minoribus. C. de his, quib. ut indi. vbi dicit, quod est interlocutoria sed habet vim diffinitivam. sequitur Felin. in c. consultatjoni bus. col. iij. vers. dicit. hic Abbas. s. de offi. dele. & in rub. j. de re iudic. col. viij.

¶ **¶** Interlocutoria. Tu vide glos. in l. presentis. s. cum aut C. de his, qui ad eccle. cofu. quæ dicit quod est interlo. vide doct. in d. l. si finita. s. l. ff. de dam. infest. vid. Bal. in l. iuste. ff. de acq. po. & addi. vbi dicit, quod non est opus, quod feratur in scriptis. Andre. Barba.

d ¶ **¶** Interlocutoria. Tu vide glos. in l. presentis. s. cum aut C. de his, qui ad eccle. cofu. quæ dicit quod est interlo. vide doct. in d. l. si finita. s. l. ff. de dam. infest. vid. Bal. in l. iuste. ff. de acq. po. & addi. vbi dicit, quod non est opus, quod feratur in scriptis. Andre. Barba.

e ¶ **¶** Interlocutoria. Tu vide glos. in l. presentis. s. cum aut C. de his, qui ad eccle. cofu. quæ dicit quod est interlo. vide doct. in d. l. si finita. s. l. ff. de dam. infest. vid. Bal. in l. iuste. ff. de acq. po. & addi. vbi dicit, quod non est opus, quod feratur in scriptis. Andre. Barba.

sed potius hæc decreta regulabant secundum naturam interlocutoriam. quod est no. ¶ **¶** Itē qro p maiori declaratione, quid est decretum Inn. hic dicit, quod decretum idem est, quod iussus. latius hoc persequitur gl. iuris civilis l. si finita. s. l. ff. de dā. infest. qd dicit, quod primum decretum est primus iussus, seu priusmissio in possessionem. Secundum decretum est secunda missio. Sed Bar. ibi hoc reprobabat: quia diffinitio non est couertibilis cum suo diffinito: cum quicquid per diffinitivam fiat missio in possessionem. Itē non semper per decretum fit missio: quia si facta est per primum, non per secundum. Itē in confessionaria non fit missio: & tñ interponit decretum ob contumaciam aduersæ partis: in quo precipit contumacia, ne turbet. ff. de dā. infest. l. a quo fund⁹. Itē sæpe in iudicio interuenit iussus non tñ interponit decretum. vñ ipse Bar. diffinit sic. Primum decretum est prima aggrauatio, ex qua aliquid parti applicat facta à iudice propter contumaciam couerti. Secundum decretum est augmentatio aggrauationis factæ. declara hæc diffinitionem sic. Dicit aggrauatio ad differentiam iussus: per quod non fit aggrauatio. Itē dicit aggrauatio, ut generaliter contineat primum & secundum decretum: siue in realibus, siue in personalibus, siue in iuribus. Dicitur ex quo aliquid parti applicat ad differentiam mulctæ, quæ applicat fisco. C. de mō mulctan. l. si. de iud. l. sancim⁹. de off. dele. c. de causis. Dicit facta à iudice, ad differentiam aggrauationis, quæ fit à leg. C. de iud. l. sancim⁹. & de heret. c. cum contumacia. li. vj. de eta. & quali. c. bone cum simi. Hæc diffinitio satis sustineri potest: licet possit cauillari, sicut & præcedens. In effectu saltē cum aliqua suppletionem sustineri potest ut dicamus, quod primum decretum est primus iussus iudicis de mittendo actorem in possessionem ob contumaciam couerti. Secundum decretum potest variè diffiniri, secundum ipsius varios effectus: ut dicam⁹, quod est secundum iussus iudicis, per quod bona in quibus facta missio reo in contumacia perdurante iubet distrahi, vel possideri, dant in solutum. & c. secundum effectum ipsius decreti cum vario modo possit interponi: ut dixi i. c. qm. s. fi. ut lit. non cōte. tagit. Inn. in c. dilecto. de verbo. sign.

f ¶ **¶** Nūc venio ad gl. & op. cum gl. iij. vide em, quod ex quo iste reus habuit voluntatem præstandi cautiones intra annum: sibi non fiat iudicium: ut in c. seq. Sol. capiēdo mētē gl. Aut quod habuit voluntatem præstandi cautionem, non tñ studiosam: quia per eum deficit. non aut stetit per iudicem, vel aduersariū: & hæc voluntas feruit. de vento. vbi em opus est facto: verba, vel nuda voluntas non sufficiunt. & ita loquitur hic concord. c. cum satis. lxxxvj. di. Aut deficit per iudicem: quia noluit recipere cautionem: iste tñ fecit quantum potuit. & tñ sibi non imputatur: ut in c. seq. Aut non deficit per iudicem: quia iudex noluit recipere: sed quia ipsi copia haberi non potuit. & tñ non excusat pars, nisi eam prætet coram publicis personis: ut in c. pastoralis. de of. or. An hæc cautio fit præstada pri⁹ parti, an iudici, dicat⁹. cum gl. seq.

g ¶ **¶** Ex prædictis & ex tex. colligit hæc gl. ar. quod sola voluntas sine effectu, non sufficit. ad hoc alle. plures concor. In contrarium alleg. multa iura: & duas solu. ponit, quæ patent in ea. Istud Brocardum habet multa membra tam respectu Dei, quam respectu iudicij, seu ecclesiæ militantis: ut vix possit perfecte euacuari: sed scdm diuersitatem factorum & temporum recipit

Antoni⁹ Francisc. ¶ **¶** An snia primi vel Secundi decreti sit interlocutoria vel diffinitiva: puto verum esse quod sit interlocutoria: quia per illam non diffinitur negotium neque fert lite cōte. imo propter contumaciam ut per Bart. in l. si cum exce. in. s. hoc autē. in. j. col. vers. itē qro. & ibi per Alexā. ff. qd met. cau. & p do. Anto. in rub. de re iudic. caimō primū decretū fit in contumaciā rei nō comparētis. & secundū decretū in contumaciā rei pseuerātis in prima contumaciā absq. aliqua litis cōte. ut plenē tradit per Barto. in loco hīc alle. & per doct. oēs in. c. qm frequēter. vbi propria materia: ut lit. non contest.

SEBA. SAPI. ¶ **¶** Hæc diffinitio. Quot modis capiatur decretum, declarat. d. Iaso. in l. nec quicq. s. vbi decretum. col. j. ff. de offi. pcon. & lega.

SEBA. SAPI. ¶ **¶** Sola voluntas. Videlaticum per Fel. in c. j. col. j. cum seq. de psum. & in trac. suo, quoniam conatus puniatur per totum. & eundē Fel. in c. cum accessisset. col. xiij. vers. se xto limita. s. de cōstit. qui dicit, quod regulariter in criminalibus conatus puniatur per effectum.

Panormi. super Prima Secundi Decre.

determinatione: idcirco hic non prosequor. & maxime ea ductus ratione: quia Archi. circa hoc post Theologos & iuristas posuit vnam distinctionem valde prolixam in c. Ananias. §. si ergo. xvij. q. j. vbi videas. & aliquid vide per Cy. in l. si quis non dicat rapere. C. de epis. & cle. & aliquid per Io. an. in reg. in poenis. de re iudi. vj. in mer. ¶ Duo tamen notabilia dicta in hac materia not. Primum quod vbi poen. imponit ipso iure: non habet locum, nisi delictum perficiatur nec sufficit, quod pars puenerit ad actum propinquum aliter tamen arbitrio iudicis punietur pro inchoatione delicti. hoc fin. probat in c. cum in cunctis de elec. iuncto. c. perpetue. eo. tit. lib. vj. ponit Io. and. in d. reg. in poenis. ¶ Secundum dictum notandum, est: quod licet regulariter in poena imponenda sufficiat solus affectus animi, si peruenit ad actum proprium: nec pro eo deficit quod per fecerit: sed per impotentiam facti: adeo quod debeat puniri ac si perfecisset: vt in l. si quis non dicat rapere. C. de Epis. & cle. l. is, qui cum telo. C. ad leg. Cor. de fidei. canonizata. de poe. di. j. & ita voluit ista glo. in ij. sol. hoc tamen non habet locum in poenis impositis per statutum. Vnde si dicit statutum: si quis occiderit, occidatur non debet hanc poenam pati ille qui habuit voluntatem occidendi, & peruenit ad actum propinquum: quia verba statuti exigunt actum perfectum. Ita notanter dicit Bar. in l. j. §. diuus. ff. de sic. & in l. is, qui cum telo. præalleg. hoc fortifico hac ratione, quia debet intelligi in casu vero & proprio: non autem ficto: vt l. iij. §. hac verba. ff. de nego. gest. & in c. in nostra. & quod ibi not. de iureiur. Sed statutum imponit poenam pro delicto perfecto: ergo non potest intelligi in eo, qui non perfecit: licet voluntatem habuit perficiendi: quia fictum dicitur perfecisse propter voluntatem & affectum: non autem verum. hac bene not. ¶ Glo. in ver. pati. in principi. est facilis: postea format duas viles questiones Prima quid si passus missionem non valet propter impotentiam prestare cautionem. respondet, quod ei non est imputandum: dummodo prestet quam potest, scilicet iuratoriā: vt in c. per vestras. de do. post diuor. re. in auct. generaliter. C. de epi. & cle. Item secundum Host. obligat ipsam rem quam recuperat. Potest etiam se obligare ad poenam pecuniariam. de presum. c. literas. vel priuationis beneficii. de elec. c. cum dilecti. ad fi. quod satis placet. ¶ Tertia questio est, cui sit prestanda hac cautio. respondet quod parti: & hoc verum in defectum iudicis. Iudici autem prestari potest etiam parte absente. j. eod. c. j. & ij. Si autem neuter potest inueniri, tunc prestatur alicui persone honeste. Inn. & Host. per istam litteram arguebant, quod primo parti & secundo iudici: tertio personis publicis & vicinis in subsidium sit hæc cautio prestanda: fatentur tamen quod si non esset, qui reciperet, ex quo reus fecit, quicquid potuit: non currit ei tempus: nec sibi imputatur: vt j. cap. seq. cum fi. Et in quantum dicit glo. quod prestari potest iudici parte absente: Ioan. Andre. intelligit citata tamen parte. de quo remittit ad Speculum de primo decret. §. iam de effectu. versicu. antepenultimo. hoc vltimum. Mihi placet: vt non reuocetur missio: non vocato misso: quia ei in te interest: tum respectu expensarum: tum vt videat an fidei. seu cau. sit idonea sicut vide

mus in simili in sententia excommunicationis, quæ lata ad instantiam partis non reuocatur parte non vocata: vt probatur in c. venerabilibus post princip. de sent. excom. libr. vj. Fortius hic sibi vendicat locum in missione, vbi magis versatur interesse partis. facit quod no. Innoc. in c. querelam. de elect. & gloss. in c. excommunicationis. xj. q. iij. & quod no. in c. cum cessante. de appella. & in l. quod iussit. ff. de re iudi. Sed præcedens dictum doc. mihi non placet amplectendo potius dictum gl. vt sit hæc cautio prestanda iudici: licet partis presentia haberi possit. Moueor per c. pastoralis. §. j. de offi. ordi. vbi nulla fit mentio de parte. Ad idem. c. iij. j. eod. & melius in c. proxi. vbi probatur partem excusari à cursu annali, si iudex cautionem oblatam recipere noluit: quod non fecisset, si prius debuisset, partem adire fateor tamen quod etiam parti prius prestari posset, si passus missionem vult quia de ipsarum utilitate agitur. vnde eis mos gerendus est. l. circa. ff. de proba. & l. j. ff. de no. ope. nuntia. & sic potest intelligi hoc capit. ¶ Extra gloss. hic quæro post Innocen. & Hostien. de nota. q. qualiter consulatur actori contra reum contumacem in iuribus incorporalibus: vt puta conqueritur actor de aliquo auferente, vel turbante sibi iura ecclesiæ: vel seruitutes sibi competentes: vel non permittente ei vti. & reus est contumax cum in istis non reperiatur possessio apud reum saltem veritas: quod proprie possit fieri missio in rem petitam, sicut fit in corporalibus. Dicunt ipsi & principaliter Innocen. quod reus poterit primo excommunicari. Secundo potest ei multa indici. Tercio potest interesse taxari, secundum quod exigit natura interdicti, vel actionis de qua agitur. Quarto ad instar aliarum personalium actionum, potest fieri missio in possessionem bonorum suorum pro mensura debiti declarati. Multi enim alij modi sunt procedendi contra contumacem. sicut de his & alijs plenè not. §. titu. proxi. c. contingit ad fin. & in c. tuæ, vt lit. non contesta. vel potest dici, & melius secundum Innocen. quod quando agitur confessoria, iudex mittit actorem in possessionem seruitutis, vel alterius iuris petiti: non vt sit tantum custos, sed vt sit etiam verus possessor: & prohibebit reo ne turbet ipsum actorem vti seruitute illa, quousque de iure suo probauerit, & præcipiat ei ipsum actorem missumque in possessionem pacificæ seruitutis, vel alterius iuris petiti possessione gaudere. ar. de no. oper. nuntia. l. si priusquam. ff. si ser. vend. l. is cuius familia. ff. de vsur. l. cuiuscunque. ff. de op. le. l. mancipiorum. C. de ingen. mal. diffamari. de quo in Specul. de primo decret. §. restat. versu. quid si agitur confessoria. Si autem agitur negatoria, non fit missio secundum Innocen. quia nec fieri potest: sed cauebit de non molestando: vt præalleg. iuribus. hic Eodem modo consulitur secundum eum, siue agatur interdicto vti possi. siue interdicto vnde vi pro incorporalibus: siue quocunque alio modo agatur pro incorporalibus: vt prædicta iura sonant. & j. de seq. c. j. licet enim agens interdicto vti possi. non possit mitti in possessionem: cum dicat se possidere: tamen præcipitur reo: vt non impediat actorem quousque de iure suo probet: vt præalleg. l. si prius. ff. de iti. actuque priua. l. ij. & iij. Et hoc dicunt Innocen. & Hostien. locum etiam habere, vbi Episcopus petit ecclesiam ratione iurium spiritualium, quæ habet in ea: siue etiam archipresbyter ipsam petat ratione iurium parochialium. Ecclesia enim secundum Innocen. peti non potest tanquam proprietatis: cum in nullius bonis sit ratione dominij. nec etiam, vt tanquam propria possideatur. ff. de rei vend. l. in rem. §. j. & insti. de re. di. §. nullius. vnde nec de ipsa agi potest: nec ratione iuris, quod habetur in ea. ff. de contrahend. empt. l. qui tabernas. vnde ratione iuris, quod habetur in ea prædictis modis est procedendum & no. bene hoc dictum Innocen. & vide quod dixi. circa hoc vltimum in c. examinata. de iudi. ¶ Ponit postmodum Innocen. tertiam opin. circa principale quæsitum. Dicunt enim quidam, & fortè bene secundum eum, quod antequam desuperior in præmissis casibus possessionem præiudicialem, debet incipere ab excommunicatione, vel sequestratione: vel missione in pos. causa custodiæ: argum. eius quod le. & no. §. de dol. & contu. c. ij. Nec ob. l. si priusquam. ff. de no. oper. nuntia. vbi dicitur, quod non sunt aliæ partes iudicis, nisi vt caueatur: quia hoc verum est quo ad diffinitiuam sententiam proferendam: illa enim ferri

a ¶ Actum perfectum. Adde Alex. consil. cxj. in lib. Cepo. consil. clxvj.

b ¶ Primo parti. dicat quod est prestanda parti. iste est tex. i terminis. l. si finita. §. in l. in verbo sibi caueri. ff. de d. infect. & faciat lex si qs vxori. §. si fugitiuum. ff. de fur. & in l. j. §. exigere. ff. de ma. conue. vide Bal. vbi ita tenet. in c. seq. vide tex. in ant. de exhibe. reis. §. si vero qui dā iurent. in verbo sibi vide Bal. in c. se. And. Barb.

c ¶ Primo excoicari pondera bene quod dicit Inn. esse incipiendum à leuioribus & Ioan. de imo. in in le. si prius. ff. de ope. not. nū. alleg. istud dictum Inn. tu pondera: quia excoicatio non est leue remedium imo est acrimonia. l. placet. C. de sac. sanc. ecc. c. alma. de sen. ex. lib. vj. ergo est magna poena. vt. l. hi. C. de apos. nec est maior poena in eccl. c. corripitur, xxij. q. iij. nisi dicat quod est medicinalis. vide que remisi ad Bar. in l. j. ff. de pub. iudi. pondera quia esset melius dari arbitrio iud. qm. §. sua. vt lite. non cōtelt. Andr. Baiba

14

15

16

c

ferri

ferri non pōt lit. nō cōte. ſed per hoc nō remouetur per illam legem quin procedi poſſit minoribus modis, ſiue pœnis. Nam & à maiori ſemper eſt inchoandū: vt patet in eo qđ leg. & no. in. c. ſanē. de of. deleg. & in. c. qm̄. ſ. fi. vt lit. nō cōteſt. Poterit ergo ſcđm Inn. procedi cōtra cōtumacē in p̄dictis caſibus per miſſionem in poſſ. & ſi intra annū venerit reſtitutis expen. & p̄ſtita cautione de ſtando iuri, recuperabit poſſ. iſtā: & relaxabit mādātum de nō moleſtando. & cautio ſuper hoc p̄ſtita. Sicut enim pro incorporalibus damus interdīta quaſi poſſeſſoria. ff. de ſerui. l. quoties no. ſ. de ele. c. querelā. & ſ. de cauſa poſ. c. cū eccleſia. Ita etiam qñ petunt hęc incorporalia pōt fieri miſſio in poſ. vt hīc. & j. de ſeq. & c. ij. & ſ. de do. & cōtu. c. ij. vt lit. nō conte. c. accedēs: ſed ſi paſſus miſſionē intra annū non venerit ex tunc poterit iudex decernere aſtori quaſi poſſeſſionē verā iuris petiti: ita quod nec ulterius reuocabit, niſi reus probet de iure ſuo: nō tamē habebit hoc ius ſine ſecundo decre. Alij autē dicūt ſecundū eūq; non eſt neceſſariū hoc caſu ſecundū decre. Imō ſit miſſus verus poſſeſſor per lapſum anni ſicut & in reali actiōe: vt le. & no. vt li. nō cōte. c. qm̄. ſ. in alijs: & hoc ſatis innuit hīc decre. ſecundū Inn. quod mihi placet: vt ſicut in realibus non expectat ſecundū decre. ita nec in iſtis incorporalibus: vt ſ. dixi. ¶ Ex p̄dictis habes tres opi. in principali quaſito. d. Ant. hīc multū inſtat recitando dictā le. in. d. l. ſi priuſquā. quā hīc non curo miſcere: quia eſſet illam legē legere: & multa alia iura ciuilia: multa tñ ibi recitant per Bar. Sed breuiter mihi placet: quod aut aſtor eſt in poſſeſ. illius iuris pro quo agit vt puta, qđ moleſtat ab alio, & ipſe agit nunc negatoria negādo ſcilicet hoc ius aduerſario cōpetere: vel agit confeſſoria, dicēdo ius ſibi competere & in poſ. illius iuris eſſe & q; reus eum moleſtat: & tunc cōtra eū contumacem nō eſt prouiſum de remedio poſſeſſionis, quo caſu poteſt procedi ſecundum quod habet. in d. l. ſi priuſq; ſecundū intellectionē Dy. vt reus propter cōtumaciam ſuā cōſtituat de reo petitor: vt iudex decernat eū nō debere moleſtare aſtorē, niſi probeſ prius de iure ſuo: & ad cautionē ſuper hoc p̄ſtandā de nō moleſtādo aſtorē poterit cōpelli captis pignoribus. ar. inſti. de ſatiſ. tu. in ſi. vel multa indiſta. arg. in. l. j. ff. de ven. inſpi. Credo etiā, q; poterit ſeruari prima opi. ſ. poſita. vt iudex eum excōicet, mulctet & c. vt. ſ. in prima opi. dicūt: quia cū omnes iſti ſint modi contumaciam coercendi poteſt index exercere quē vult: vt. ſ. vt lit. non conte. c. qm̄. in ſi. & in. c. ij. de dol. & contu. ¶ Aut aſtor non eſt in poſ. ſed reus vt puta ago vtili interdīto vnde vi pro iuribus incorporalibus: vt in. c. querelā. de ele. cū ſi. vel peto mihi adiudicari aliqua iura incorporalia. ar. de of. fic. arch. in. c. ſi. cū ſi. & tūc poterit fieri miſſio ī quaſi poſ. iuris petiti ex primo decre. Nec credo q; incōtinenti debeat trāſferri vera poſſeſſio: & ſic in hoc amplector tertiam opi. ſ. poſitā. Ex quo enim poteſt fieri miſſio, ſicut in realibus: non apparet ratio quare in iſtis incorporalibus debeat illico transferri vera poſſeſſio. Sicut em̄ iſta incorporalia poſſunt ſequeſtrari licet improprie vt in. c. examinata. de iudi. cum ibi not. ita & miſſio fieri poteſt. Nā & in nominibus ſit quandoque miſſio vt ſtatim ſubijciam. Poterit etiā iudex adhibere prima remedia, de quibus in prima opi. arg. ca. qm̄. ſ. fi. p̄alleg. & contrariū nullibi probat. Nam. d. l. priuſq; pōt intelligi: vt. ſ. dixi, quando aſtor erat in poſſeſſione. Si autē intelligat, quod reus erat in poſſeſſione, dico q; ibi nō dicitur q; transferatur vera poſſeſſio in aſtorē: ſed vt iudex p̄cipiat, vt nō moleſtet aſtorē, niſi prius doceat de iure ſuo: non tñ negat quin comparando intra annum, & p̄ſtando cautionem de parēdo iuri debeat reduci ad ſuum ius priſtinū: cū per hoc nō moleſtet aſtorē: vt in. d. c. quoniam. ſ. in alijs. & in. cū eccleſia Vulterana. de ele. & per hanc additionē habes declarata omnia p̄dicta. ¶ Aduerte tamen quia inquantū. ſ. dixi poſt Inn. q; corpora eccleſiarum non poſſunt peti, tanquā proprietates: nec poſſideri: & ſic non poterat fieri miſſio in ipſa corpora rōne iurium, quā petuntur ab eis. Dicunt alijs, vt refert Inno. q; cum corpora eccleſiarum poſſint ab episcopis, capitulis, & p̄latis poſſideri, faciendā eſt miſſio in corporalem poſſeſſionem ipſarum eccleſiarum, & non iurium. Hęc tamen ſpiritualia & eccleſiaſtica, licet non poſſideantur à laicis. argu. de deci. c. prohibemus. ſ. de iudi. ca. decernimus. & eſt expreſſum j. de p̄ſcri. cām. quā tñ à cleri-

cis & p̄ſonis eccleſiaſticis poſſideri poſſunt. vñ ep̄s petit eccleſias & decimas ſibi adiudicari j. de deci. c. dudum. ſ. illo. de reli. do. c. conſtitutus. & duobus. c. ſequent. Sic alia perſonā eccleſiaſticā j. de dona. c. inter dilectos. ſ. de tranſac. c. p̄terea. ij. quā quandoq; agūt de ſolis iuribus: de offi. ordi. c. cōquerete. de tranſac. c. veniens. & ſ. quod me. cau. c. cū dilect. Et ideo videtur dicendū ſecundū Hoſt. q; ſi tantū iura petant fiet miſſio in poſſeſſionem vel quaſi iurium p̄dictorum & nō eccleſiarum. Si autē eccleſiā petantur, tunc fiet miſſio in corporalem poſſeſ. ipſarum eccleſiarū tantū: vt hīc dicūt. & in. c. j. & ij. de ſeque. poſ. Si verò tā eccleſia, quā iura petant. reſtat q; nūc fiat miſſio in vtroq; q; ſatis mihi placet intelligendo tamē & reſtringēdo prout dixi in. c. contingit. ſ. titu. proxi. ¶ Nūc quero, quid ſi in actiōe perſonali iudex decreuit miſſionē contra cōtumacē cauſa cuſtodia: ſed non inueniunt res corporales: in quibus fiat miſſio: rñdet Inno. q; fiet in poſſeſſionē nominum debitorū ipſius rei: ita quod ipſe miſſus nomina exigere pōt: & verò creditori denegabunt actiōes. ff. vt in poſ. leg. l. ſi inutiles. Sed ſi reus intra annum, vel ſecundū alios, & melius quādoq; venerit & obtulerit & p̄ſtiterit cautionem de ſtando iuri: recuperabit collecta ab eo, qui miſſus eſt in poſ. ff. de col. bo. l. j. ſ. iubet. & à ſimili ſecundum Inn. poterit fieri miſſio in poſ. ſeu quaſi aliorum iurium, ex quo nō reperiunt corporalia. ¶ Aduerte circa miſſionē fiendā in nomina debitorū: ad vnū notabile dictū Spec. in tit. de primo & ſecundo decre. ſ. reſtat. ver. quid ergo, ſi reus in. j. col. Dicit em̄ hoc procedere, quādo illi cōfiteſ ſe eſſe debitores. Ponit enim p̄actica ibi, quod iudex vocabit illos, qui dicunt debitores cōtumacis: & ſi conſitebunt debitum p̄cipiet eis: vt nō creditori eorum, ſed iſti aſtori ſoluāt vt ſic ſit aliquid in quod poſſit habere locū miſſio. Si verò diffiteſ debitum, tūc nō fiet hęc miſſio: ſed dabit curator bonis, qui exigat debita ff. de curato. bon. dan. l. ij. niſi in fraudē diffiteantur: quia tūc nihilominus fiet miſ. ſecundum Spec. facit in arg. c. ſuper eo. de teſti. co. gen. ¶ Et vide generaliter de modo procedendi cōtra abſentem quando nō habet locum miſſio, per Spec. in. d. ſ. reſtat. verſi. quid ſi agat. & ſeq. Et quid ſi non habet reus niſi proprietatē: vide per Io. and. in addi. Specu. in. d. ver. quid ergo. ſ. alle. vbi tenet quod miſſio in illam proprietatem. ¶ Sed quero de vna. q. notabili: quid ſi agat actiōne perſonali, ſcripta tamē in rem: vt interdī. vnde vi. l. j. ff. de interdī. vel auſ. exempto. in quā rem fiet miſſio propter cōtumaciā rei: dicūt quidā, vt refert Inn. quod primò debet fieri miſſio in poſſeſſionem illi rei, de qua agitur. & ſi ratione intereſſe aliquid plus debetur, fiet etiam in alia bona. Inn. notanter dicit, quod licet ſit congruū, vt ſic fiat: ex cauſa tamē aliud fieri poteſt, ſi iudici videbit, ex quo actiō eſt perſonalis: puto, quod de facili iudex non debet recedere à prima opinione, quia actiō ſcripta in rem, in multis & maximē in miſſione regulatur ſecundū naturā realiū: vt in. c. ex parte. B. de foro competent. & eſt caſus

a ¶ Iſti aſtori ſoluāt. Not. mirabile dictum, quod debitor ſoluet creditori creditoris. vi de Ange. in. l. ſi. ff. de do. vbi alleg. iſtud dictum Spec. vide Bart. ibi alleg. glo. quā alle. Bart. Ang. pro ſingulāri. in. l. j. C. de p̄ſcripto. pig. vide Sal. in anth. ei qui iurat. C. de bo. auth. iur. Andr. Bar.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

in proposito nostro in c. consultationib⁹. in
 21 si. secundū cōmunem intellectu. ¶ Ultimo
 hīc quærit, an si agatur de temporalib⁹ pos-
 sit in eorum defectū fieri missio in spiritua-
 libus: & quid econtra. Inn. hīc refert opinio-
 nē. concludit tamē quod nō potest fieri du-
 plici ratione in primo casu. Prima ratio est:
 quia missio fit pro mensura debiti declarati.
 a sed spiritualia estimationē nō recipiunt. &
 idē cōmensurari debito nō possunt. Secun-
 da ratio est: quia cum tēporalibus nō p̄sunt.
 de re. permu. c. ad q̄stiones. ergo & c. sed in se-
 cūdo casu cōtrario. s. si ageret personaliactio-
 ne pro spirituali, puta ex permutatione, vel
 donatione rerum spiritualium, tunc bene in
 rebus spiritualibus credit missionē posse fie-
 ri. Et idē dicit sub dubio fortē in temporalibus
 maximē si spiritualibus erant annexæ tē-
 porales præstationes. Host. dicit esse verū, q̄
 quando petuntur spūalia, nunq̄ fiet missio in
 tēporalibus, nec econtra. ar. opti. in eo, quod
 le. & no. in c. frequens. de resti. spo. lib. vj. Et
 de hoc remittit. Io. An. ad Spe. de primo de-
 cre. §. restat. ad fi. Puto, quod si ageret pro re-
 bus spūalibus & tēporalibus, licet in eodē libel-
 lo: quod ratione rerū tēporalium, poterit fie-
 ri missio in tēporalibus, secus aut̄ ubi petun-
 tur spiritualia, licet tēporalia veniant acces-
 sorie ad spiritualia. pro vtroq̄ mēbro facit
 c. ad q̄ones. in fi. de re. permu. Itē aduerte, q̄
 licet spiritualia non capiant estimationē, tñ
 interesse ex eis proueniēs, bene est æstimabi-
 le: & super eo tanq̄ super tēporali procedi pōt:
 vt notanter dicit glo. in c. corā. de offic. dele.

SYMMARIUM.

- 1 Missio in poses. reuocatur, si nō stetit per reum,
 quominus intra annum caueret. §.
- 2 Missio in poses. in ecclesiam habet locum, quādo
 ecclesia petitur, vt proprietat: aliās secus.
- 3 Missus in poses. in reali efficitur possessor verus
 post annū, etiam in spiritualibus.
- 4 Missio in poses. reuocatur intra annum, si est obla-
 ta cautio, etiam vni ex pluribus iudicibus, qui
 cognoscebant in causa.
- Tutores plures omnes exercent eorum officiū in so-
 lidum: ne vtilitas pupilli impediatur: secus est
 in pluribus iudicibus delegatis.
- 6 Iurisdictio est indiuidua: sed eius exercitium est di-
 uiduum.
- 7 Statutum, quod vicini teneantur capere malefa-
 ctorem sub certa pœna intelligitur, si vicini
 possunt adhibita eorū diligentia: aliās secus.

CAP. II.

Cum sicut. ¶ Si nō
 stetit per
 reū, quominus caueret intra
 annū, actor per lapsum anni
 nō efficitur verus possessor.
 h. d. Vel summa specialius & notabilius sic:
 secundū intellectu quē infra tenebo. ¶ Tē-
 pus annale nō currit missionē passo, si intra
 illud cautionē iudicibus, vel alteri eorū alijs
 absentibus obtulit, licet per eos: seu per eum
 recepta nō fuerit. & est casus nō. Et secundū
 hunc intellectu diuidit. Nam in prima facti
 narratio. in secunda causē cōmissio. ibi: discre-
 tioni. ¶ Cas⁹ literalis. Inter Abbatissam & cō-
 uentū sanctę Trinitatis ex parte vna. & P. sub-
 diaconū ex altera: corā Abbatibus Taurien.

& de Corinth. & arch. Curie iudicib⁹ dele-
 gatis iuper ecclesia de capith. qō vertebatur
 propter cōtumaciam. P. Subdiaconi. iudices
 miserunt moniales in possessionē rei petite
 cā rei seruādæ. sed cū hoc ad subdiaconi no-
 titiā peruenisset: ad archidiaconū prædictū
 accessit: offerens ei stādī in iudicio cautionē
 qm Abbas de Corint. pfectus in Angliā. &
 abbas Taurien. viā fuerat vniuersæ carnis in
 gressus: pos. intra annū nō potuit obtinere:
 vnde dict⁹. P. post annū accessit ad papā pe-
 tēs sup hoc sibi prouideri: cū per ipm nō ste-
 terit, quomin⁹ possessionē recuperauerit in-
 tra annū: mādāt papa quibusdā quatenus, si
 est ita recipiāt ab eo cautionē standi iuri, &
 ei restituāt pos. nō obstatē eo q̄ annus est elā-
 psus: si per eū nō stetit, quo minus intra annū
 & pos. receperit & dederit cautionē. Bern.
 2 ¶ Not. j. q̄ cū petitur ecclesia, vt proprie-
 tas, habet locū missio. et si religiosi sint acto-
 res. Et nō q̄ nō fit missio in ecclesiæ iuribus
 sed in ipsum corpus ecclesię: ex quo ipm cor-
 pus petit a volētibus ipsum possidere. & hoc
 intellige vt dixi in c. cōtingit. §. ti. prox. & c.
 3 præcedenti. ¶ Not. ij. q̄ etiā in spiritualib⁹
 missus in pos. in reali efficitur verus posses-
 sor post lapsum anni. hīc em̄ cucurrisset præ-
 scriptio annalis, si cautionis oblatio nō impe-
 diuisset. concor. c. §. prox. Alia vtilia nō pnt
 4 colligi. ¶ Quæro attingēdo intellectu ca-
 nūquid iste Arch. solus, qui erat vnus ex tri-
 bus iudicib⁹ poterat recipere cautionē obla-
 tam, & restituere pos. in quā facta fuit mis-
 sio. Gl. ij. allegat ad partes: & demū cōcludit
 q̄ nō poterat cautionem recipere tāq̄ iudex
 sed tanq̄ honesta persona: vt sic isti nō curre-
 ret p̄scriptio: per qd̄ sentit q̄ possessionē re-
 stituere nō potuisset cū solū a iudice illa re-
 cuperet: vt in c. pastoralis. §. p̄terea. de offi. or-
 di. quod clarius sentit Io. an. hīc q̄ videt seq̄
 cōclusionē gl. Et ad l. tutor. q̄ §. j. alle. in glo.
 rñdet q̄ loquit in tutoribus, quorū officium
 quilibet exercet in solidū: ne vtilitas persone
 cui dati sunt impediāt. ff. de admi. tut. l. si plu-
 res. ff. de tu. & ra. dist. l. j. §. nūc tractamus. De
 legati verō simpliciter dati, nō exercēt in soli-
 dū: imō vnus sine alio nil pōt. de offi. dele. c.
 5 prudētiam. ¶ Sed hoc p̄supposito, q̄ cōi-
 ter sequunt doct. nostri, ego fortiter oppo.
 Si enim iste Arch. non poterat istā cautionē
 accipere tanq̄ iudex: quare iste eam nō præ-
 stitit corā ordina. loci: & ipsius defectū corā
 publicis & honestis perso. put disponit in d.
 c. pastoralis. §. p̄terea. Sol. pōt rñderi put sen-
 tit Inn. i quadā glosses. in vers. cōstitit. vbi
 videt velle istū reū excusari, si personā ido-
 neā habere nō potuit, corā qua caueret: qua
 si velit, q̄ papa hic in decisione non refert se
 solū ad cautionē oblatam corā isto Arch. sed
 loquit generaliter si per istū reū non stete-
 rit quominus intra annū & c. Et hic nullū re-
 manet dubiū: quia nō est imputandū ei, per
 quē nō stetit: vt in regula imputari. de re. iur.
 lib. vj. Sed certē litera ista solū pōderat obla-
 tionem b tactam corā isto Arch. pars em̄ ni-
 hil aliud allegabat: vñ verba generalia papæ
 sunt referenda ad casum. §. narratū. arg. c. se-
 des. de rescri. & l. si §. cui dulcia. ff. de vi. triti.
 & oleo leg. Item op. Inn. p̄supponit quasi im-
 possibile.

¶ Pondera obla-
 tionē. tūpōdera. c.
 pastoralis. §. præ-
 terea de offi. ordi.
 vbi dicit corā or-
 dinario vel hone-
 stis publicis per-
 sonis quo casu ad
 duco in simili tex.
 in l. scire oportet.
 ff. de exc. tu. & qd̄
 voluit Dyn. in l. j.
 §. j. ff. de liber. agn.
 ergo nō refert an
 fiat corā ordinario
 vel honestis perso-
 nis. dic q̄ illa alter-
 natua est ordinis
 vt voluit Bar. i. le.
 iij. §. p̄tor. ff. de
 dam. infect. ponde-
 ra etiā q̄ generali-
 t̄s huius tex. in fi.
 nō debet restringi
 per verba spūalia
 supra positā: me-
 lius loquit Inn. q̄
 do. abb. pondera
 etiā quia ista gl. lo-
 quitur in singula-
 ri de honesta pso-
 na sed text. i. d. c.
 pastoralis. §. præ-
 terea. loquitur in
 plurali. item pon-
 dera quia maior
 est authoritas iudi-
 cis q̄ honeste per-
 sonę. & adduco q̄
 habetur in c. quō-
 niā cōtra. de prob.
 & qd̄ not. in c. cū
 esset. de test. vbi p̄-
 sentia presbyteri
 parochialis valet
 pro duob⁹. Andr.
 Barba.

¶ Nō recipiūt. Fa-
 cit quia i. d. c. qm̄.
 §. si. vt lite nō cōt.
 dicitur pro quāti-
 tate debiti declara-
 ti: sed spiritualia
 nō recipiūt æsti-
 mationē: ergo iō
 Bar. i. l. iij. §. toties
 ff. de dā. infe. dicit
 statuto cauē, q̄ de
 cōtractu soluāt ga-
 bella sex denarij
 pro libra: & fit cō-
 tractus super re
 inæstimabili: q̄ nō
 habet locū statuti
 quia verba statuti
 nō adaptant: ergo
 nō adaptat ei⁹ dif-
 positiō. Andræ.
 Barba.
 Anto. Francif.
 ¶ An debeat sol-
 ui gabella stāte sta-
 tuto de quo hic fit
 mentio pro cōtra-
 ctu facto super re
 inæstimabili. vltra
 hic alle. vide Ang.
 Imo. & Alex. in l. i.
 iij. in §. p̄tor. hic al-
 le. vbi dicūt q̄ nō
 & vide Bar. in l. ita
 tamen. ff. de admi.
 tuto. & Pau. de ca.
 in l. i. benignius. ff.
 deleg. & habetur
 per Barto. Cep. in
 rubr. ff. de ver. sig.
 & idē de homine
 libero, nō deberet
 solui, neq̄ de re sa-
 cra, vel religiosa:
 vt per glo. & eun-
 dem Bart. Cepo. in
 l. pecunię. ff. de ver-
 bo. signifi. vbi om-
 nino vide.

possibile. nō em̄ pōt saltē de facili cōtingere q̄ aliquā p-
sonam habere nō potuisset, corā quo cautionē istā prē-
stitisset. Et idēo puto, q̄ ex quo quis diligentia suā adhi-
buit in cautione prēstāda: vt puta, quia adiuit vnum ex
pluribus coniudicibus, nō valens aliorū præsentiā ha-
bere: & realiter corā eo cautionem obtulit: nec defecit
pro eo, quominus fuerit præsstita: q̄ tūc cōseruatur in-
demnis aduersus lapsum anni: qm̄ satis cōstat, q̄ nō ne-
glexit. Nō em̄ tenet ire per grēdo p̄ totā vrbē q̄s velit
cautionē recipere. ¶ Et si dicerēs: cū vnus ex cōiudici-
bus, nō possit tanq̄ iudex recipere cautionē, sed tanquā
honestā persona: vt. s. dictū est: quare non adiuit ordi-
narium loci ante oīa: vt dicitur in. c. pasto. in. fi. rñdet. q̄
ibi nō ponit̄ ordo necessarius: vt ibi no. Ioan. and. post
alios. Item in isto cōcurrēbat qualitas honestatis & offi-
ciū iudicādi. ¶ Quāq̄ em̄ exertitum nō cōpetat inso-
lidū, iurisdicō tñ sic: cū sit indiuisibilis: vt no. in. c. pru-
dētiā. de offi. delega. ¶ Glo. vlti. no. q̄ si per me nō
stat quominus facio, quod debeo: mihi nō est imputan-
dū. & cōcor. regula, imputari. de reg. iur. li. vj. & .c. quia
diuersitatem. de cōces. prab. Et facit litera ista iuncta
glo. ad statutū, quo cauet̄ q̄ vicini sub certa pœna te-
neant̄ capere malefactorē pro maleficio cōmissio in vi-
cinia. Cōtigit, q̄ vicini occurrerūt & fecerūt quantū po-
tuerūt: sed propter potentiā, aut violētiā, seu velocita-
tem malefactoris: nō valuerūt illū capere: nūq̄d teneant̄
vicini pœna in statuto cōtenta: & dicendū est q̄ nō: q̄a
nō deficit per eos. ar. hic. Et in iuribus præl. Idē vbi pro-
babiliter ignorauerūt. ar. in. d. c. quia vniuersitatē. in. fi.
de cōces. prab. & est bo. tex. in simili. in. l. j. s. occisorū. ff.
ad Sillania. & ibi Bar. expressē ponit̄ hanc qōnem & vi-
de ad materiā qd̄ ipse no. in. l. ne quid. ff. de incē. rui. nau.
Facit etiā ad similit̄ qōnē: dicit statutū, q̄ si q̄s impetra-
uit inhibitionē iudici fieri per ecclesiasticū: teneat̄ cām
expediri facere intra. xxx. dies in for. ecclesia. sub certa
pœ. Is aut̄ q̄ ipetrauit fecit q̄cquid in eo fuit, pducēdo
iura sua intra tale tps. q̄ ecclesiasticus poterat cām expe-
dire intra tps statutū: sed aduersarius eo resistēte, & pro-
testante, q̄ per se nō stabat: impetrauit dilationes lōgio-
res, quarū occasione causa nō fuit expedita intra termi-
nū: nunq̄d aut̄ sit locus pœnē quo ad ipsum impetran-
tem? Cōsuluit in facto dñs meus, q̄ nō etiā p̄supposita
validitate statuti: q̄a per eū nō stetit. Faciūt iura superi⁹
alle. & qd̄ le. & no. in. c. ex insinuatione. de appell. Dicit
etiā q̄ statu. est nullū: quia indirectē venit cōtra liberta-
tem ecclesię. de immu. ecc. c. fi. lib. vj. Satis placet hęc de
cisio. nā tex. videt̄ expressus in. l. si cū ipse. ff. de excu. tu.
Non em̄ est imputandū ei, qui intra certū tēpus debe-
bat aliquid expediri facere: si, p̄ cauillationē aduersarij
fuit impeditus. ad idē. c. ex ratione. de appel.

SYMMARIUM.

- 1 Reus cōtra quē est facta missio, si ostēderit se nō fuisse contu-
macem: reuocabit missionē & non condemnabitur in ex-
pensis, prout dicitur hic. 6. 12.
- 2 Laici etiam in tēporalibus cōueniuntur coram legato papæ in
terris subiectis ecclesię quo ad tēporalē iurisdicōnē: aliās
secus, etiā vacante imperio.
Legatus papæ non pōt alienare bona spectantia ad ecclesiā
Romanā etiā in terris subiectis ecclesię quo ad tēporalia.
- 3 Consuetudo vnius loci ligat etiam clericos, quando est commu-
nis clericis & laicis.
- 4 Consuetudo, an veniat appellatione iuris: & idem statutum
saltem iuri contrarium.
- 5 Allegans consuetudinem contrariam iuri, debet eius rationa-
bilitatem probare.
- 7 Condemnatio expensarū, an debeat fieri, si nō pracedat taxa-
tio iudicis, & iuramentum partis.
Appellans ad papā, & postea cōparendo corā inferiore: an vi-
deatur renūtiāse appellationi: maxime querendo composi-

tionem cū parte appellata. 6.

- 10 Appellare frustratorie & non appellare, paria sunt
- 11 Missus in possessionem reuocata missio, recuperat tam expē-
sas litis, quā factas in re.
- 13 Appellari potest ad papam a quolibet iudice omisso medio re-
gulariter.
- 14 Causa decidenda secundū bonā cōsuetudinem terræ, quomodo
decidetur, si diuersa est cōsuetudo actoris & rei & iudi-
cis: vide remissio.

CAP. III.

Cū venissent. ¶ Si reus contra quē
facta est missio doceat se cōtumacē non
fuisse: nō condēnabit̄ ad expēsas. h. d. vel
summa subtilius sic. Si passus missionem
repetēs possessionē allegat se cōtumacē nō fuisse, resti-
tuit̄ in pristinū statū p̄stita cautioe & dilata cōdemna-
tione expensarū: quā euitat, si postea cōstiterit eū nō fuisse
se cōtumacē. Priō ponit̄ factū corā narratū q̄relæ, vel
appellationis remedio. Scdō dat iudices. ibi. nos igitur.
¶ Casus literalis. Abbas sancti Angeli, cām habebat su-
per quadā possessionē cōtra. P. Gallen. legatus illius pro-
uincię cām illā cōmisit q̄busdā iudicibus, secundū ius &
bonā cōsuetudinē illius terrę terminādā: sed cū iudices
vellēt procedere tñ secundū ius p̄fatus. P. ad se. apo. ap-
pellauit: sed iudices nihilominus partē aduersam in pos-
sessionem rerū petitarum causa rei seruandæ mitti de-
cernūt: ita q̄ si vsq̄ ad annū & diē præsaret cautionem
iudicio fisci, & parti alteri. xxx. libras restitueret pro
expensis, reciperet pos. eandem, postmodū legatus ille
recessit, & alter legatus intra annū terram est ingressus
coram quo dictus. P. obtulit cautionem standi iuri &
possessioni sibi restitui postulauit: & paratus restituere ex-
pensas factas in lite quæ. vj. librarum summam, sicut al-
feruit non excedebat. Sed Abb. volebat. xxx. & sic ann⁹
elapsus est: vnde qōne ista ad. d. papam est delata: coram
quo hęc & alia proposita fuerunt. do. pa. decernit illum
P. in poss. reducendum. præsstita cautione: statuens, vt si
consuetudo quam allegabat laudabilis fuit ad expensas
restituendas non compellatur: quia ex hoc apparet q̄
bene appellauit. Si verō consuetudo laudabilis non
fuerit appellatio non tenuit: vnde ad moderatas expen-
sas restituendas Abbati, quas cōstiterit ipsum propter
hoc fecisse, cōdemnetur. B. ¶ No. j. laicū posse cōueni-
ri in causa merē ciuili coram legato papæ. quod intelli-
ge in locis quę sunt de temporali iurisdicōne ecclesię
secundū Io. and. quod tamē fieri nō potest in terris im-
perij, etiam vacante imperio: vt no. Spe. in tit. ij. s. nunc
ostendendum. ver. xix. An autem legatus in locis, quę
sunt de temporali iurisdicōne ecclesię possit alienare
bona spectantia ad ecclesiā Roma. dic q̄ nō: vt no. Bar.
in. l. prohibere. ff. quod vi ant clam. & Specu. in titu. de
leg. s. nūc ostēdendū. ver. pe. ¶ No. ij. q̄ cōsuetudo ter-
ræ ligat etiam clericos, & potest intelligi quādo con-
suetudo est cōis clericis & laicis. Quid autē si sit tantū
fortē laicorū: dic vt plenē dixi in. c. quod clericis. de fo-
ro cōpe. & in. c. ecclesia sanctę Marię. de cōsti. ¶ No.
ij. ar. satis stringens. q̄ appellatione iuris non compre-
henditur cōsuetudo. & facit iste tex. ad quēstionē, quod
si mandatur causa decidi secundum ius, non debet atten-
di c̄ statutum, vel cōsuetudo: iuri cōtraria. Hic em̄ fuit
expressum, vt causa decideretur secundum ius & terrę
consuetudinem. ¶ Et ita dicit Guyd. de suza. fuisse iudi-
catum. & videtur sequi Io. and. in tit. de ar. s. excipit ver.
item quod est corruptus. Contrarium tenui super ru.
de consue. & ita reperi postmodū tenuisse do. Ant. in. c.
quintauallis. de iure iur. in fi. & vide latius in locis præl.
Et potest iste text. adduci pro contraria opi. ibi cū secū-
dum & c. Item in alio, quia iuri consonum est: vt atten-

M ij

SEBASAPI.

a ¶ Quod si p me. Vide de hac ma-
teria plenē p Bar. in. l. in testamēto
la. ij. ff. de cōdit. &
demō. plenissimē
p Alex. & Mod. in. l. j. in glo. ibi in
versu. manifestū. C.
de insti. sub cōdi.
factis. & per Bald. in. l. si q̄s ad decli-
nandā. C. de epis. &
cle. faciūt not. i. l. diē functo. ff. de
offi. assef. vbi tra-
dit̄ q̄ mortuo prē
fide assef. debeat
habere salariū to-
tius anni: quia per
ipsum non stat.

b ¶ Expressē ponit. Adde qd̄ idē vo-
luit cōs. incip. isti
Nucerini.

c ¶ Dic q̄ non. Vi-
de hic do. Car. in
j. opp. And. Barb.

SEBASAPI.

d ¶ Consuetudo ter-
ræ. vide latē illu-
strem p̄ceptorem
meū. d. Rochū cur-
tiū in repe. ca. fi. in
xj. q. principali. s.
de consue.

e ¶ Non debet attē-
di. vide q̄ dixi in
rub. de cōsue. An-
dræ. Barba.

SEBASAPI.

f Terrę cōsuetudi-
nem. vide. d. And.
ficu. in cōsi. lxxvj.
inci. illud asserā in
medium. colū. iij.
in. iij. vol. & Alex.
in cōsi. cxxvij. inc.
viso testamēto. in
j. volu. cū allegatis
per p̄nominatū. d.
meū. d. Roch. cur-
tium in repe. rub.
de consuetudine.
q. vj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Oneratur pba-
re. Tu pōdera, q
nō hñ dicit p tex.
in. l. j. §. initium. in
verbo, ratus. ff. de
postu. ita tñet hñc
Bal. Sed dic, quod
hic data est forma
secūdū bonā con-
suetudinē: ergo de
bet probari. & vi-
de quā dixi in ru-
bri. de consue. vbi
multipliciter alle-
gat iste text. vide
Sali. in an. cassa.
vide q dixi in. c. ec-
clesia. de cōsti. & in
rub. de re. ec. non
alien. & Bald. hic.
Andr. Barba.
b ¶ Rem iudicatā.
Tu pōdera, q for-
tē nō bene loquit
do. Abb. nam i. c.
j. de seque. refert
do. Ant. ibi fuisse
cōsultum, q si pri-
mō iurat, & postea
taxat tertio iudex
cōdemnat q valet
snia: quia est cōtra
ius partis. Ita te-
net ibi do. Abba.
sed do. Ant. ibi te-
net cōtra. vide de
ordine qd voluit
Bar. i. l. a diuo Pio
§. in venditiōe. ff.
de re iudi. vide q
ibi remisi.
Andr. Barb.
Anto. Francif.
¶ An debeat pri-
mō fieri condemnatio
expēsarū, quam ta-
xatio. vide Inn. in
c. audi. de procur.
& Bal. i. margarita
sua super Inn. in
ver. expēsarum. in
ver. ij. vbi dicūt q
expēsarū nō liq-
datarū pōt fieri cō-
dēnatio referuata
taxatione. & ita cō-
muniter seruatur
in practica.

datur nō solū ius cōe, sed etiā cōsuetudo: ergo satis deci-
ditur secundū ius si attendit cōsuetudo. ad hoc. l. si fun-
dus. ff. de euiet. & qd no. Inn. super rub. de cōsue. ¶ Not.
iij. iudicē tpe missionis posse declarare expēsas, & cōdē-
nare partes ad illas. Quod sentit Io. de lig. in. c. ij. de do.
& cōtu. & vide qd dixi in. c. qm. §. in alijs. vt lit. nō conte.
5 ¶ ¶ Not. ibi. *laudabilem esse constitit* & c. q allegans cō-
a suetudinē iuri cōtrariam: oneratur probare ipsius ra-
tionabilitatē. Præsumit enī irrationabilis eo ipso, quod
est cōtra ius vt no. in. c. ij. de consue. & in. c. j. de consti-
6 tu. lib. vj. ¶ ¶ Not. tex. q passus missionē audif volēs re-
cuperare pos. præstita dūtaxat cautionē, si allegat se con-
tumacē nō fuisse. & postea discutit de virib⁹ cōtumacie
secus si de cōtumacia aperte cōstaret: tūc enī non audif
nisi etiā expēsas restituat. & vtrumq; probat in simili
in. c. venerabilibus. §. idē. & §. secus. de senten. excō. lib. j.
7 ¶ ¶ Opp. cōtra processum istorū iudicū in eo, q cōdē-
nauerūt in expēsis nō recepto iuramēto partis: nec præ-
missa per eos taxatione. cōtra. l. fancimus. C. de iudi. & c.
constitutus. de procura. Glo. ij. hoc fatet, q in hoc ma-
lè processerūt isti iudices: & etiā in alio: quia condēnaue-
rūt in expēsis tēpore missionis: cū debuissent expectare
tēpus præstitæ cautionis. arg. in. c. quoniam §. in alijs vt lit.
non cōtesta. ¶ Nota ex primo dicto iuncto tex. q con-
demnatio expēsarū facta nō pmissa taxatione iudicis: nec
secuto iuramēto partis transit in rem iudicatam: nisi
præcesserit appellatio. Sed certē hoc dictū mihi nō pla-
cet: tum quia talis cōdēnatio reperit facta cōtra soli-
tum ordinē iudiciorū: tum, quia lata sine medijs, & sic
à minus instructo: quorū quodlibet reddit sententiam
nullam: vt leg. & no. in. l. prolatā. C. de sentē. & c. cū Ber-
toldus. de re iudi. Et quod talis cōdēnatio sit nulla, vide-
tur probari hic in fi. ca. vbi etiā nō iustificata appella-
tione, mandat tacitē primā cōdēnationē reformari: &
necessarias expēsas dūtaxat restitui. Et per hoc soluit
clarissimē cōtrariū, quod formari pōt cōtra finē, quod
si appellatio erat minus legitima, ergo cōdēnatio ex-
pēsarum transiuerat in rē iudica. & per cōsequens non
debebat retractari, vel aliter reformari nō iustificata ap-
pellatione. Nam vt dixi, hoc cōtingit propter ipsius cō-
demnationis nullitatē ex causis prædictis. Gofr. soluit
aliter: videlicet q primi iudices cōdemnauerunt super
voluntarijs: & non super necessarijs. Sed certē hæc solu-
tio non valet: quia nō restrinxerūt se iudices ad volun-
tarias nec ad necessarias. sed simpliciter cōdemnauerūt
¶ Secūdō soluit q hic dubitabat de viribus appellatiōis
& idē omnino manēt in suspensio: quare nō trāsuiit in
rem iudicatam. Sed certē nec hæc solutio procedit: q
attentata post appellatiōē ab interlocutoria, dependet
ex futuro euentu. i. ex validitate, vel inualiditate ap-
pellationis: vt in. c. non solū. de appella. lib. vj. ¶ Tertia
solutio secundū eū: quia ista non fuit sententia: nec ha-
buit vim sententiæ: quia non oīs vox iudicis authorita-
tem rei iudicatæ cōtinet. l. ex stipulatione. C. de senten.
& c. assertē. de præsum. Sed contra hoc facit, quia co-
ram legato Abbas instabat super condemnatione tri-
ginta librarum, prout iudices taxauerant: & iste passus
missionem volebat restituere legitimas. ¶ Alij aliter
soluunt: sed omnes solutiones potius sunt persuasivæ,
quā necessariò concludentes: prima tamen quam ego
dedi, est magis tuta. ¶ ¶ Oppo. secundō: videtur enim
quod ex quo appellans ad papam, comparuit coram
iudice à quo, vel ab inferiori renūtiaverit appellationi
suæ: vt in. c. gratū. de offi. deleg. & in. c. solitudinem j.
de appel. in fi. Cuius contrarium innuit hæc litera: vbi
papa hoc non obstante mādāt inquiri de appellatione.
Gloss. iij. allegat pro & contra: & soluendo notabiliter
dicit contrarium procedere, quando actus gestus corā
inferiori iudice recipit aduersario contradicente licitū

est appellationem prosequi. & hanc solut. singulariter
no. limitat enī multū egregiē iura allegata in cōtrarium.
& pro ea facit. c. cū pridem. & qd ibi no. §. de pact. & c.
mulierij. de iureiuran. de cēstis. c. cum olim. & in regu-
la. ex eo. de re. iu. li. vj. ¶ Alij aliter soluunt contrarium.
& primo dicit Hostien. quod iste. P. non cōparuit corā
isto iudice: sed cōpositionem querendo. & sic coram ho-
nesta persona protestando, quod per hoc appellatiōi nō
renuntiabat. ¶ ¶ Nota aliam limitationem ad iura supe-
9 rius alle. in contrarium: vt per comparitionem extradi-
cialem coram iudice à quo, querendō. compositionem
nō videatur appellans renūtiare appellationi. ¶ Alij di-
cunt, vt refert Io. an. eum non renuntiasse appellationi:
quia non comparuit coram iudice à quo appellauit: nō
enim appellauerat ab isto legato, vel prædecessore: sed à
delegatis. sed hæc solutio non tollit contrarium de. c. so-
licitudinem. ¶ Alij dicunt istum legatum cognouisse,
non vt iudicem: sed vt causam instructam ad papā re-
mittere: & de hoc vide j. de ap. c. constitutus. ¶ Alij di-
cunt istum habuisse priuilegium cognoscendi de appel-
lationibus interpositis ad papam: & hoc priuilegiū cō-
muniter consueuerunt habere rectores. marchie: vt re-
fert Inn. vt. f. prius cognoscāt de appellationib⁹ interie-
ctis ad papam. Pet. & Abb. sentiunt vnam notabilem so-
lutionē: q licet iste renuntiauerit appellationi: per hæc
comparitionē postea factam prius tñ gesta post appel-
la. erunt nulla: quæ nō poterant cōualidari per renūtia-
tionem appellatiōis. q. d. quod iste. P. prosequēbatur
per viam nullitatis induxit appel. ad probandam nulli-
tatem condemnationis: cum fuerit facta. pendente ap-
pella. legitima. Et hæc opi. optimē videt probari secun-
dum Io. an. in. c. licet. de sentē. excō. lib. vj. & facit quod
no. i. Spe. de priō decr. §. iam de effectu. ver. sed quid si iu-
dex. Et nota singulariter hanc solu. quia ex tendit dispo-
sitionē in. d. c. licet. ad alias causas pr ophanas: quod satis
placet eadem ratione. Et idem nota. in. c. sape. de appel.
vbi plenius inuenies hunc articulum. Vel solue vltra
omnes, q iste comparebat pro reuocatione grauaminis
quo casu non renuntiat appellatiōi. etiā si vult grauamē
pbare corā iudice à quo quia nō directē cōparet super
principali. vide gloss. not. iuncto text. in. c. si à iudice. de
appella. lib. vj. Sed quero quid profuit ista appellatio.
hæc glo. iij. dicit q multum: quia si fuit legitima eui-
tat in totum cōdemnationem expēsarum: vt hic in fi.
Si autem non fuit legitima: tunc obtinet reformationē
illius condemnationis: quia tantū cogitur soluere neces-
sarias expēsas: vbi si non appellasset restituisset simpli-
citer omnes. ¶ Not. istam gloss. quod clarius hic sentit
quod dixi. §. glo. ij. vt hæc condemnatio licet non legiti-
mē facta transiisset in rem iudicatā, si non fuisset ap-
pellatum. Sed tu dic latius vt ibi dixi. sed gloss. non tol-
lit contrarium, quod posset formari. Si enim appellatio
non fuit legitima, quare obtinet reformationem con-
demnationis. ¶ ¶ Cum paria sint nō appellare, vel fru-
10 stratoriē appellare. de appella. non solū. & c. Romana
11 lib. vj. Sed tu dic, vt dixi super glo. ij. ¶ ¶ Oppo. & vide-
tur, quod non solū veniat iste passus missionem condē-
nandus in expēsis factis in litem: sed etiam in illis, quæ
factę fuerunt in re, in qua facta fuit missio. Gloss. pen.
hoc fatetur dicens illas venire non solū si sint necessa-
rie: sed & si credebatur illas expedire per. l. prætor ait. ff. de
bonis autho. iudi. possiden. & est speciale dictum gloss.
in hoc casu. Aliās autem non sufficit credere illas expe-
dire, nisi in veritate expediant. ff. de nego. gest. l. sed an
vltro secundum gloss. Sufficit enim hoc casu, quod non
sit in dolo secundum Io. and. de quo remittit ad Spec.
de secundo decreto. §. iuxta versi. quid si actor. Et idem
quod gloss. tenet hic Innocen. & Host. dicit, quod licet
secundum rigorem iuris civilis sic dici possit: videf ta-
men de iure

men de iure canonico: seu de benignitate canonica contrarium sentiendū. s. quod nō teneat contumax: nisi ad expensas necessarias in lite factas: vt hīc & in. c. j. de do. & contu. & j. de pēnis. c. suam. Mihi nō placet dictum suum: quia nō reperitur expresse reuocatū: quia de iure cano. & maximē ille, qui eas fecit certat de damno vitando & bona fide fecit. vnde plus etiā secundum canones est fauendum ei quā reo, qui fuit in contumacia: cum non debeat esse melioris conditionis stultus, quā sapiēs de prāben. c. eū qui lib. vj. De expensis verō factis in lite, quales restituatur: dic vt plenē dixi in. c. fi. s. de do. & cōtu. ¶ **†** Opp. extra gl. cōtra tex. Aut eū ista appel. fuit legitima aut min⁹ legitima. Priō casu. nō debuit iste appellās arctari ad prēstandū aliquā cautionē: quia qcqd fit post appellationem legitimā. debet sine aliquo graua mine reuocari. de app. non solū lib. vj. facit. c. j. de sentē. excō. eo. lib. vj. Secundo casu cūm fuit minus legitima, debuit nedum cautio prāstari prius: sed etiam expensę restitui: vt in. c. qm̄. s. in alijs. vt lit. non cōte. Paria enim sunt non appellare, vel minus legitimē. Sol. dic capiendo mentem Io. an. quōd vbi à principio constaret de legitimitate appellatiōis, vel illegitimitate procedāt prēdicta. Idē vbi nō constat, sed passus missiōem nō curat prius recuperare pos. quā cognoscat de appellatiōis illegitimitate, ad hoc ca. venerabilibus. s. secus. & prācedēti. de sen. exc. lib. vj. Si autem petit de prāsenti possessiōnem negando contumaciā, & offerendo cautionem: & tunc debet illico audiri: quia in hoc multum interesse pōt prātendere actor. Et iste est proprius casus huius c. & facit. d. c. venerabilibus. & condemnatio expensarū differi in euentū probationis cōtumacię, vel nō contumacię: & sic limita. d. s. in alijs. quod no. ¶ Et dicit notāter hīc Inno. q. quilibet iudex ad quem appellatur: pōt de iure, si reus appellans hoc petierit, statim anteq̄ confet, an sit legitima appellatio, vel nō restituere illi pos. prāstita cautione, & restitutis expensis: si certę sint vel intra breue tempus certificari possunt: & sic dicit intelligendum. c. quoniā. s. in alijs. prāalle. Alioquin si incertę sint expensę, & lōgiores probationes requirant: non retardabitur propter hoc restitutio possessiōis: sed fiet statim restitutio pstita sola cautione. & postea cognoscet iudex de appellatione. & si inuenerit eam illegitimā faciet misso refundi expensas, al̄s non. & sic intelligitur hoc dictum secundum eū. Et mouetur ad hoc duplici ratione. Prima, quia parū amittit, qui possessiōem causa custodię assignatam restituit, ex quo aduersarius paratus est stare iuri. imō ei expedit, q. sic fiat: q. talis possessiō nullū ius ei tribuit: & tantūm posset differri cognitio, q. probationes suę à rerum natura caderent: vt s. vt lit. non conte. c. quoniam. iij. responsio. Secunda ratio surgit ex appellatione, cui in dubio erat deferēdum & appellatione pendente nihil erat innouandum j. de appel. c. dilecti. Expensarum autem refusio retardatur quia incertę sunt, nec de facili potest fieri taxatio: vt dictum est. & hoc not. quia limitat multum dictum. s. in alijs. ¶ **†** Opp. secundo & videtur q. non ad papam sed ad ipsum delegantem debebat appellari: vt in. c. super quāstionum. s. porro. s. de offi. deleg. Solu. docto. multipliciter. Primò, quod tota causa fuerat delegatā. hęc nō est bona solutio: quia legat⁹ iste, qui commisit habebat ordinariam: vt in. c. ij. de offi. delega. lib. vj. committendo. ergo in totum illam causam non definit habere iurisdictionem: vt in. c. fi. quis contra clericum. cū ibi not. de foro compe. ¶ Secunda solu. secundum Vin. quōd legatus habet ordinariam: idē potest appellari ad papam eo omisso^a & hęc bona: quia à quolibet iudice excepto delegato papę subdelegante non in totum, potest appellari omisso medio ad papam^b. ij. q. vj. ad romanam de priui. c. antiqua. in fi. Et quę sit specialitatis ratio in

delegato subdelegante: dic vt no. in. d. c. super quāstionum. ¶ Tertiò soluit Hosti. q. fortē iste delegatus recesserat seu fuerat reuocatus ab alia legatione, & sic nō poterat ad eum appellari. Ex hac solutione infertur quōd à delegato legati, non possit appellari ad papam omisso legato, si est in prouincia. Mihi non placet hoc dictum cum ipse habeat ordinariam: vt dixi. s. etiam regulariter à quolibet iudice potest appellari ad papā omisso medio. idē tene prācedentem solutionem. ¶ **†** Vltimò querit: legatus mandat hīc causam decidi secundum bonam consuetudinem terrę: quid si diuersa sit consuetudo actoris à cōsuetudine rei & iudicis: dic vt no. xij. distin. c. illud. & vide in Spec. de sen. prola. s. qualiter post princi. & aliquid per Inco. in. c. fi. de ferijs. & super rub. de consuetu. dixi plenissimē in. c. quod clericis. de foro compe. dic vt ibi.

SUMMARIUM.

- 1 Missio in possessionem fit reo citato absente, vel ante, vel post citationem. s. & indefenso: secus si aliquis amicus, vel procurator compareat pro eo. 3.
- 2 Citatio posita in adibus domus ad hoc, vt valeat debet poni hora congrua: & debet stare tanto tempore, vt veniat in notitiam alijs.
- 4 Missio causa custodię non explicatur officio iudicis: sed pars debet petere: & index concedere: aliās appellabit.
- 6 Argumētū à cōtrario sensu nō sumitur ex verbis narratiuis.
- 7 Missio ex primo decreto fit etiam in absentem causa reipublicę, sed restituitur absens reuersus prāstita cautione de iudicio sisti. 9. & non reficit expensas, quas missus fecit: nisi si fecerit circa fructus. 8.
- 10 Secundum decretum nō interponitur contra absentem causa reipublicę, vel non latitantē: sed succurritur actori: vt detur curator bonis qui suscipiat iudicium.
- 11 Contumacia vnica non sufficit ad interponendum decretum sed requiritur trina citatio cum contumacia.
- 12 Citatio fienda domi: in qua domo debet fieri, & qualiter & quos fructus producat?
- 13 Absens si malitiosē absit potest contra eum interponi primū & secundum decretum: & potest diffinituē condemnari dūmodo fuerit lis contestata: vel simus in causis: vbi non requiritur eius contestatio.
Absens culposē dicitur vir ab uxore: clericus ab ecclesia: & similes, qui prācisē tenentur ad standum, scilicet quando vxor agit contra virum: vel ecclesia cōtra clericum, secus si agant contra ipsos alię personę. Item prāsumitur copula in absentem: quando post citationem vel litis contestationem se absentauit.
- 14 Per citationem domi factam contra absentem non malitiosē: non potest procedi ad diffinitiuam: nec ad venditionem bonorum fiendam ex secundo decreto: nisi talis venditio prosit, & non noceat, nec ad excommunicationem in quibus requiritur vera contumacia.
Venditio bonorū pupilli valet quando talis venditio expedit pupillo.
- 15 Cōtra nō malitiosē absentē & obligatum personali: nō interponitur secundum decretum: secus si ratione vitij realis: quo casu peruenit ad secundum decretum: etiam si malitiosē non absit.
- 16 Citatio domi facta nō valet nisi in casibus à iure expressis.

CAP.

IIII.

Si aduersarius. ¶ **†** Si re⁹ citat⁹ se absētat, nec pcurator, nec alius eum defendit: mittitur actor in possessionem rei petitę causa custodię. d. h. inherendo litere, q. reus fuit personaliter citatus & postea se absentauit. Secūdo modo legitur supplendo ad literam maximē, vt dicitur in

M iij

ZACHARI.

† Pōt appell. ad papā eo omisso. Adde p hoc Feli. post istū. gl. Imo. & Ant. de butr. in c. cū Bertoldus. co. v. j. de rei iudi. Pet. de ancha. col. ij. de app. li. vj. qd est verū: nisi cōsuetudo sit in contrariū. vt no. idē Feli. in ca. super qōnū. s. porro. s. de offi. dele. & Bartol. loci. in suo tracta. falen. regu. xij.

SEBASAPI.

† Ad papam. Qū possit appellari omisso medio, tradit latē do. De. in c. dilecti filij. in gl. j. j. de app. vbi ponit regulā negatiuam, q. nō appellat cū tribus limitationibus.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASAPI.

A Aduersarius meus. De hoc latè per Decium post Abba. & alios in. c. j. s. de iudi.

SEBASAPI.

B Petere pòt. An missio in possessione ex primo decreto, q̄ fit cā custodiē expediat iudicis officio: tra dī in. l. i. iubere cauere. ff. de iurisd. om. iu. maximè p Bart. ibi col. fin. & per Moder.

ZACHARI.

C Sed non cōtra absentē cā reipu. Limite hoc dictū nō habere locum in absente etiā cā reipub. Absentia tñ affecta. vt not. Ludo. roma. ling. suo. ccccxcij. incip. tu habes, q̄ q̄ uis absentes: pro quo facit qd̄ dixi in apo. ad istū. in. c. b exposuit. nu. 14. i. ver. absens ex publica. s. de dila. Anto. Francif.

D Dicis qd̄ absēs ex cā reipu. excusatur, quādiu durer officiu, & eo finito q̄diu potuerit redire secundū qualitātē suā psonā. l. si cui. in. s. tādū. ff. ex qui. cau. ma. Et intellige q̄ tps absentie computat̄ à die recessus, vsq̄ ad reditū si ob cōmodū suū nō affuit: q̄ tunc dicere affectata absentia vt per Bart. in. l. abesse. eo. tit. ex qui. cau. ma. Et adde qd̄ dicit q̄s abesse nō solū à die, quo recedit: sed à die quo se pparat ad iter vt per Bar. in. l. ab hostib. in. s. sed simpliciter. i. ij. col. in prin. ff. ex qui. cau. ma.

glo. & secundū hūc verū & notabilē intellectu hoc intendit. ¶ Contra absentem, qui nō dimisit procuratorem, facta cautione domi, nullo defendente fit missio. Primò thema ex quo qd̄: scdō solutio. ibi. iure petere.

¶ Casus literalis. Aliquis citat⁹ fuit ad cām: post citationem absentauit se nullū dimittēs procuratōrē: quārit qualiter sit cōtra ipm procedēdū: rñdet, q̄ nūtiatio ad domū ipsius legitima fieri debet: & si nō apparet, q̄ defēdat eūdē actor in pos. rei petitē cā rei custodiēdē pōt induci. B. ¶ No. j. q̄ cōtēdēs mecū in iudicio, ēt in cā merē ciuili pōt dici aduersarius meus. qd̄ facit ad statuta cōcor. c. in literis. & c. itē cū quis. de resti. spo. & c. accedens. vt lit. nō cont. ¶ No. ibi dictū, q̄ olim citationes fiebant per edictū: hodiē secus: sūt em̄ per nūtiōs spūales: vt in cle. j. de iudi. & c. cū parati. de ap. vel per literas in. c. prudentia. de offi. dele. ¶ Not. iij. q̄ in defectum personē fit citatio ad domū: quā tñ debet fieri publicē quare puto iuri nō esse satisfactū, si citatio appendit̄ in ædibus hora incōgrua: nec dimittit̄ tātō tēpore, q̄ alijs veniat in notitiā. ar. ca. fi. de elec. lib. vj. Et de hac citatione ad domū qualiter sit fiēda: & de ei⁹ effectū. subjiciā.

¶ Not. & tene menti contumacem non debere pati missionē si apparet pro curator, vel amicus qui velit eū defendere. Cessat em̄ hoc casu causa missionis. fit enim vt reus tādio affectus veniat responsurus. in. c. qm̄. s. in alijs. vt lit. nō cōte. quē cessat ex quo apparet defensor.

¶ No. ibi. iure petere poterit. & c. Tene mēti perpetuō q̄ missio causa custodiē nō explicat̄ prorsus iudicis officio: imò actor ipsam de iure petere pōt. b Ex quo inferit q̄ si iudex sine cā ipsam denegat, poterit actor appellare: secus est in positioe mulat̄ quē merē explicat̄ iudicis officio. de quo per Bar. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. vbi videas. ¶ Opp. cōtra principiu ca. videf enim q̄ missio causa custodiē fieri debeat cōtra absentem, qui nō defēditur: non solū cū se absentauit post citationē: sed etiam si ante eā fuit in culpa trāsferēdo se ad loca reuocata, & non dimittēdo procuratōrē. Pro hoc. ff. ex q̄. cau. ma. l. ait prætōr. & l. ignorare. C. de resti. mi. In quibus iuribus probatur notabiliter q̄ etiā cōtra absentem causa reipublice qui nō defendit, pōt fieri hac missio. Sol. ex gl. j. potest colligi duplex intellectus. Primus, quod hīc cōsiderat̄ absentia post citationis edictū ad effectū faciendi restitutionem verē possessionis: scilicet cū agit possessorio. Nam si absentasset se reus ante omnē citationē: tūc cōtra absentem non daref restitutio: vt in. c. consultationibus. de offi. dele. ¶ Aduerte. quia licet docto. nostri super hoc lentē trāscent: dico q̄ iste intellectus nō proportionat̄ literā: nec est verus in se. Nō em̄ aliquo modo colligi pōt ex hac litera: q̄ hīc ageref possessorio: imò potius colligitur contrariū ibi de quibus questio vertitur & c. Quē verba innuunt q̄ questio erat hīc realis: interdicta verò sunt personalia, licet in rem scripta: vt. l. j. ff. de interd. Item nō est iste intellectus verus in se: quia præsupponit, q̄ cōtra absentem cōtumaciter possit procedi ad restitutionē: & sic ad diffinitiuam lit. non cōte. quod est cōtra. c. accedēs. el. j. vt lit. nō cont. & c. consultationibus. de offi. dele. secundū cōm intellectum qui datur ibi ad finem. c. per glo. & doct. ¶ Secundus intellectus huius cap. est vt suppleatur ad literā maximè, vt siue absentauerit se ante citationē siue postea, possit fieri missio cā custodiē, ex quo absens nō defenditur. Iste intellectus est verus in se: sed impropriat literā inquantū oportet supplere maximè. ¶ Ego pono duos alios intellectus. Primus, q̄ cōsultatio fuit hīc facta pro ut cōtigat de facto: quia aduersarius trāstulit se post citationis edictū: & papa rñ. ad verba consultationis: non aut voluit per illa verba. post citationis edictum & c. notare iuris ministeriū. ¶ Nec valet arg. à contrario sensu hīc: tum quia ista sunt verba narratiua: tum quia repe-

ritur cōtrarium in iure expressum: vt in iuribus superi⁹ alleg. ¶ Secundus intellectus est quia ponderat̄ absentia post citationis edictū, ad effectū perueniendi ad missio nē effectuale: vt sic post lapsum anni efficiat̄ missus verus possessor in realibus: vel in personalibus possit perueniri ad secundum decretū. ad ista aut nō peruenitur nisi contra verū cōtumacē. & sic oportet, q̄ cōtumacia detegatur: vt. l. fulcinius. s. j. ff. ex qui. cau. in posses. eatur & no. in. c. cōsultationibus. de offi. dele. & in. c. dilecto. de ver. signi. hēc aut contumacia nō detegitur si citatio non præcessit absentiam. Item posset esse ista missio non detecta contumacia prius sine aliquo effectu: vt si absens postea cōpareret, & probaret necessariam & probabilem causam absentie: vt. d. l. ignorare. Primū autē decretum: quia est modici præiudici fit contra absentem, qui non defenditur. & ex his habes verum intellectum capituli. ¶ Sed cōtra prædicta opp. videtur em̄ secundum ea, quā dicta sunt, nullam esse differentiam inter absentem causa reipublice, & aliter absentem: cōtra ferē totum titulum. ff. ex quib. cau. maio. Nam vt ex prædictis patet, ita fit missio contra absentē ex causa rei publice: sicut cōtra alium. Solu. Inn. hic quantū ad propositū ponit tres differētiās. Prima, q̄ in cā appell. procedit contra absentē sed nō cōtra absentē causa reipu. c

vt. l. si. ff. ne quis eū q̄ app. ¶ Seda differētiā est q̄ ppter absentia causa reipub. non proceditur ad vendicationē bonorum: missio tamen fit ex primo decreto: quia non reperitur in hoc priuilegiatus: vt. d. l. ignorare. Hēc differentia mihi non placet: quia idem est in alijs. Ex quo enim non latitat causa fraudendi creditores, non debet interponi secundum decretum. licet nō sit absens causa reipubli. vt probatur in. d. l. Fulcinius. & no. Inn. in. d. c. dilecto. & glo. in. c. consultationibus. de officio delega.

¶ Tertia differentia est secundum eū qd̄ allegata cā absentie: iudex nō debet festinare ad missionē & si festinet & postea aūs pbet absentia cā reipu. restituet aduersus missionem. ff. de dam. infect. l. si finita. s. si fortē. Hēc differentia nō placet quo ad casum nostrū: loquitur enim ille. s. si fortē. de missione ex secundo decre. quod nō debet interponi, nisi cōtra latitantem: vt. d. l. Fulcinius & nota. alijs iuribus superius alleg. meritō si fuit interpositum contra absentem causa reipu. reuocatur. Et hoc non solū procedit in absente causa reipubli. imò idē est in alio absente probabiliter: vt dicitur in. d. s. si fortē quare puto, quod quo ad casum nostrū, scilicet respectu missionis fiēdæ ex primò decre. nulla in hoc sit differentia inter absentem causa reipubli. vel aliter sine cōtumacia: vterq̄ enim cogitur se defendere causatiuē. s. si nolunt pati missionem. debebant enim dimittere procuratores: vt dicta. l. ignorare. de resti. mi. & l. ait prætōr. ff. ex qui. cau. ma. & in. l. eos q̄. C. de ap. & hoc in glo. fi. ¶ Quare puto q̄ quantūcūq̄ reuersus probet absentiam cā reipu. nō per hoc restituit in pristinū statū, sed procedit prout habet in. c. qm̄. s. in alijs. vt lit. non cōte sta. Aliās autem hēc missio esset potius verbalis, quam realis: & tamen iura præsupponunt absentiam causa reip. & nihilominus permittunt missionē ex primo decre. vt in iuribus superius alle. ¶ Hāc puto vera: nisi in nulla culpa reperiatur absens, vt quia dimisit procuratōrē: & defunctus est: vel nō potuit reperire procuratorem: & tūc meritō absenti subueniendū est: vt in. l. sed si per prætorem. in prin. & qd̄ ibi no. ff. ex qui. cau. mai. & in. l. necnō. e. ti. & qno. i. c. qrelā. de pecu. & secundū prædicta intelligo qōnem, quē ponit hīc Inn. & Io. and. post eum in qua dicit q̄ si aliquis missus sit in possessionē tāquā verus posses. & is cōtra quē facta est missio, postea veniens probat, q̄ ex iusta cā aberat, restituit ei possessionē. ff. de dam. infect. l. si finita. s. fortē. & le. & no. in. c. cū

Bertoldus. de re iudi. & idem dicit in pupillo. ¶ Nec videtur

videtur secundū eū, q̄ talis absens teneat restituere expēsas, quas missus fecit super obtinenda possessione: vel eundo ad iudicium vel in aduocatis, vel in alijs. Nam cum non soluat, nisi ratione contumaciæ. C. de iudicijs. l. sancimus. & talis passus missionem contumax reputari non debet, ex quo iusto impedimento detinebatur: vt patet in eo quod legi. & no. de cleric. non resident. c. inter quatuor. in fin. & per consequens patet, quod nec ad expensas tenetur: subiungit tamen multum not. Inno. quod cum hæc missio in possessionem non solum causa contumaciæ absens fiat sed etiam ratione iuris illius, qui præsens est: hinc est quod super hoc fit summaria cognitio: vt legi. & not. in. quoniā. §. penulti. §. vt lit. non contest. Credit ipse talem absentem cogendū, vt præstet cautionem de iudicio fisci, antequā possessio recuperet & expensas, si quas fortè possessor fecit circa fructus. ff. de peti. hæredi. l. si à domino. §. fina. non autem expensas factas in missione: vt

9. §. dictum est. ¶ Nota bene hoc dictum, quod quantūcunque passus missionem doceat de impedimento, propter qd̄ excluditur contumacia: licet releuetur à condemnatione expensarum, cautionem tamen de iudicio fisci præstare tenetur. Hoc dictum limitat Ioan. andrē. §. c. proxi. quando sine culpa iudicis apparet, reum non contumacem: vt quia captus à latrunculis: vel pons est fractus, vel aliquid simile accidit. Secus autem cum culpa iudicis grauantis excusat contumaciam: tunc tantum etiam cautionem tenetur præstare: vt notatur. §. cap. proxi. Do. meus do. Cardi. tenet, q̄ etiam in casu præcedenti non tenetur præstare cautionē ex quo nō reperitur in contumacia. arg. ca. sacro. de senten. excō. Et hoc plus placet, quam dictum Inno. hæc enim cautio præstatur ad cautelam propter præsumptionem præteritæ contumaciæ. arg. c. j. de do. & cōtu. li. vj. Sed ex quo docet de nō cōtumacia, cessat illa ratio. nec debet iste onerari sine culpa: quia rem quæ culpa caret in damnum vocari non conuenit. de consti. capitul. ij. facit. c. venerabilibus. §. secus. & §. præcedenti. de sent. excom. libr. vj. Si tamen iste ante omnia negando contumaciam peteret possessionem: tunc fateor, quod deberet præstare cautionem: secus si ante omnia vellet se excusare: vt not. §. in. c. proxi. & d. c. venerabilibus. & c. sacro. ¶ Sed circa prædicta quæro: quia dixi secundum decre. non interponendum cōtra absentem causa reipubli. vt. d. l. ignorare. Nec contra non latitantem: vt. d. l. Fulcinius. tenetur presens expectare sic longo tempore absentem cum fortè de facili citari non possit. Dic quod nō sed si non speratur de proximo reditu, potest petere vt bonis detur curator, qui suscipiet iudicium vsq̄ ad diffinitiuam. arg. opi. in. l. ab hostibus. ff. ex quib. cau. maio. & fin. no. Bart. in. l. ignorare. præallega. & in. l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect. quod tenebis perpetuò menti. ¶ Gloss. vlti. in prin. est facilis: postea colligit quemlibet teneri ad procuratorem dimittendum, qualitercūq̄ sit absens abs requisitis amicis & facta denuntiatione, si nō defendatur, procederet contra eum: vt hīc dicitur. Not. ex ista glo. ordinem procedēdi ad interpositionem primi decreti. Si enim enim est presens debet citari: abs requirendi sunt amici. Et an hoc sit necessarium dic, vt plenē dixi in. c. causam. de do. & cōtu. Item non comparantibus amicis fienda est denuntiatio domi: vt hīc. ¶ Not. j. ex gloss. iuncto text. quod prima contumacia non sufficit ad decretum interponendum. Nam hīc præcessit citatio nihilominus papa mādāt, vt iterum fiat citatio ad actum missionis: quod

a. clarius tenet hīc Inno. Debet enim procedere trina citatio: vt not. gloss. in. c. querela. de præcura. lxxij. distinct. c. honoratus. & iij. questio. v. c. quisquis. & plenē per gloss. & Bart. in. l. si finita. §. Iulianus. præalleg. dixi in. c. quoniam. §. in alijs. vt lit. non contest.

12. & omnino vide quod scripsi in. c. j. de iudi. ¶ Secundò pro declaratione text. & gloss. circa istam citationem domi fiendam: quæro in qua domo est fienda, & qualiter & an & quando possit fieri ad domum: de his omnibus & alijs multis: vide in. d. c. causam. Sed hīc tantum inseram ad quos actus possit perueniri per

13. citationem domi factam. ¶ Circa quod instat hīc Inno. & capiēdo eius mentem, pono duas conclusiones not. Prima sit ista quod contra absentem malitiosē, seu culposē procedi potest nēdum ad primum & secundum decre. sed etiam ad sententiam

b. diffinitiuam, si status & qualitas causæ sine incommodo hoc

patiuntur: vt quia contestatio litis est facta: vel est talis causa, in qua potest procedi lite non contest. absentia non obstante. Ad hoc. c. quoniam. §. j. & sequen. vt lite non contest. c. fina. de do. & cōtu. qui ma. accu. pos. ca. j. & c. perlatum. qui fil. sint legit. Et inter cætera dicit Inno. not. quod præsumitur malitiosa absentia, vbicunque tenetur quis aliquid facere: & abest. puta, tenet clericus residere in ecclesia: & maritus cum vxore: & ideo si absunt sine iusta causa contra eos procedi potest per citationem domi factam: vt d. c. j. qui ma. acc. pos. & d. ca. perlatum. qui fil. sint legit. & d. c. ex tuq̄. de cle. non resi. Hoc tamen singulariter limita quando vxor agit contra maritum: vel ecclesia contra clericū: secus si alius vellet agere contra eos aliqua actione personali, vel reali: vel paratur processus per viam inquisitionis, vel acquisitionis. Tunc enim non sufficit citatio domi facta: vt procedatur ad ea, quæ sunt grauis præiudicij: ex quo aliter non apparet de malitiosa, vel culposa absentia: vt dicam in sequenti conclusione. Et est diuersitatis ratio: quia quantū ad extraneam personam, non videt esse absens causa malitiæ: cum eius respectu non teneatur adesse. Sed contrarium videtur quia hac rōne cōsiderata videt quod si quis tenetur soluere certo loco & termino: si tūc abest, videtur malitiosē abesse: cū teneat adesse, seu esse presens ad aliquid. s. ad solutionem faciendam. Et sic videt q̄ procedi possit contra talem & ad missionē & ad diffinitiuam sniam. sed hoc non placet Innocen. vt hoc casu possit procedi ad sententiam: licet valeat procedi ad missionem in possessionē. Et est ratio diuersitatis: quia ita præcisē tenetur ad soluendum, sicut maritus ad debitum vxori reddendum: & clericus ad ecclesiæ seruendum, qd̄ est bene notandum pro similibus casibus. Item dicitur quis malitiosē, vel culposē abesse cum recepta citatione recessit vt hīc vel lit. cōtest. vt plenē dixi in. c. cām. de do. & cōtu. ¶ Secunda cōclusio est ista cōtra absentē non malitiosē seu culposē, nō potest procedi per citationē domi factā, seu fiendam ad diffinitiuā sniam, etiam vbi status, vel qualitas causæ patitur: vel ad ea, quæ sunt grauis præiudicij. Puta ad venditionem fiendam ex secundo decreto: vel excōmunicatio nem: quia in istis requiritur vera contumacia. facit. c. cōsultationibus. de offi. dele. & l. Fulcinius. ff. ex quib. cau. in pos. eat. Et illa lex facit vehemens ar. in hac materia. Si enim non sufficit citatio ad domum: vt fiat veditio nisi latitet: vt ibi not. multo fortius non sufficit ad diffinitiuam. Ad hoc quod not. glo. in. c. cōsultationibus. de offi. dele. Hoc tamen qd̄ dixi de venditione, limita vt singulariter no. Inn. in. c. dilecto. de ver. fig. vt non possit fieri contra non latitantem, quādo scilicet absentibus vel pupillis, non expedit: & sic in dānum eorum: secus vbi eis expedit vt quia debitum vsurarum vrget, & vtilius est vendere rē in quam facta est missio quā q̄ vsura currant: vt. d. l. Fulcinius. §. adeo. & plenē per Inn. in loco præalleg. vide etiam Bart. de hac citatione domi fienda, in. l. iij. §. prætor ait. ff. de damno infect. ¶ An autem per

SEBA. SAPI.

¶ Trina citatio. An missio in pos. ex primò dec reto requirat trinā citationē an verò sufficiat vnica: tradit Feli. latē in. c. quoniā contra falsam. col. ix. in gl. i. vers. dilaciones. §. de pba. vbi dicit magis cōm. opi. esse, q̄ requirat trinā citationem.

b. ¶ Sniam diffinitiuam. Vide p̄isto dicto Inn. & Ang. in. l. iij. §. p̄tor ait. ff. de dam. infect. & i. l. properandū. §. si quidē. C. de iud. & Bal. in. l. pleriq̄. ff. de in ius vocā. Io. de Imol. illud tenet in. c. tuq̄. de cle. nō re. sed cōtrariū tenet Io. de Imol. i. d. l. iij. §. p̄tor ait. vide remiss. ibi. An dræ. Barba.

SEBA. SAPI.

c. ¶ Seruendū. vide do. Abb. in. c. qm̄. §. porro. col. pen. s. vt lit. nō cōte. vbi limitat illud quod dicit hic q̄ pluri clerici abesse malitiosē, & maritū ab vxore. vt nō pcedat qñ præcesserit verisimiliter cā legitima absentia: vt ibi per eū. vide et Alex. i. leg. i. actio nibus. col. vj. ff. de in litem iuran.

d. ¶ Eis expedit. Nō posse fieri veditio nē, si expediat pupillo: vide tu gl. i. ff. de accep. & ibi Ang. vide gl. in. c. q̄cūq̄. C. de bo. li. vide Ludo. ro. consil. cccx. Bal. in. cōtra iuris. ff. de pac. & i. l. cū hi. §. si cā ff. de trans. Andr. Barb.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a **SEBA. SAPI.** ¶ Quod citatio. vide Fel. in c. in nomine domini. col. vii. ver. vñ. casu saluat. s. de testi.
b ¶ Lis pendere. Adde qñ dicatur lis pendere. Are. cōf. xxxij. Alex. cōf. ix. iij. lib. do. de Ro. deci. cclxxix.
b ¶ Lis pendere. Quando dicatur lis pendere. vide quæ remisi ad Bal. in. l.

ñ. C. de rela. & qñ dicat cā pendere: vide Bar. in. l. causas. C. de trans. & Ang. in cōf. cxcij. & tex. in le. ñ. s. finautem pendētes. C. de iur. ca. & Ange. ibi. & limita nō habere locū iterio innouante lite pendente: qā pōt tex. est cū gl. fi. i. l. creditor. post pri. fl. m. a. secūdū Bal. in. l. si qs filio. s. fin autem. ff. de iniur. testa. vide do. Pet. in cle. ñ. vt lite pend. Andre. Barb. Anto. Francif.

¶ Quando dicat lis pendere. dicas dicitur lis pendere multis modis & diuersis respectibus dicit pendere. primò per oblationē libelli: vt in. l. j. C. vt lit. pen. scđo p appellationē. vt i tit. nil noua. ap. pē den. tertio p relationē & cōsultationem factā superiori per iudicē. Lex eo. C. de ap. quar.

16 tō per accusationē iudicis. c. ñ. requisitis. & c. cñ speciali de ap. & in. l. aper tiffimis. C. de iud. quinto per in integrū restitutionem postulatā. l. j. C. in integ. resti. postu. nil noui fieri. sextò p libelli porrectionē factā pñcipi. l. j. & ñ. C. qñ li. prin. dat. septimò p impetrationem iudicis: vt. c. suggestū. de appe. & in. c. cām. el. ñ. de testi. & p Car. in cle. ñ. vt lit. pē. in. iij. opp. vbi etiā dicit qđ dicitur pē

d dere p cōmissione causæ. & hæc procedūt quo ad effectum impediendi innouationē vbi per Car. iij. opp. als ad inducendū pendētā litis requiritur lit. cōtest. vt ibi per eum. in. v. opp. & adde quod etiā litis pēdentia inducitur per citationē solā. vt in. c. gratū. de offi. dele. & hoc si citatio p-

hanc citationem domi fiendam contra dolosē seu culposē non absentem possit procedi ad transferendam possessionem ex secundo decreto Innocen. apertē hoc non tangit: potius tamen sentit quod sic. dum negat venditionem posse fieri. & translata verā possessione dicit quod si absens postea probauerit quod ex iusta causa aberat restituitur ei possessio: vt. d. l. si finita. s. si forte damno infect. & de re iudi. capi. cum Bertoldus in cōtrarium facit. l. Fulcinius. s. j. vbi expref sē requiritur latitatio vt detur vera possessio ex secundo decre. ergo nō sufficit citatio domi facta. & idem sentit Bart. in. l. iij. s. prætor ait. præallega. Sed concord. sic quod aut hæc missio fit contra obligatum actione personali & requiritur latitatio, aliter missio in veram possessionem est nulla: ita loquitur. l. Fulcinius. aut. fit contra non obligatum sed ratione vitij realis vt in causa damni infecti & tunc non requiritur necessariò latitatio: sed ex quo non defenditur potest interponi secundum decret. non enim hoc casu requiritur necessariò latitatio cum non agatur contra obligatum persona liter, & iste est proprius casus contra. l. si finita. s. si forte. sed si postea docetur de iusta causa absentie fit restitutio. vt. d. s. si forte. hoc voluit Cyn. in. d. l. ignorare. C. de restit. mi. & Barto. in. d. s. si forte. sic distingue & intellige Inno. hñc. ¶ Et adde ad prædicta vnū notabile dictum Inno. in. c. significauit. de testi. vbi dicit quod citatio^a ad domum regulariter non valet nisi in casibus specialibus à iure expressis. pro hoc cap. causam. & quod ibi dixit. s. titu. proxi. & d. l. iij. s. ait prætor. & hæc sufficiant.

Vt lite pēdēte nihil innouetur Rub.

¶ Suprà in præcedētibus titulis visum est de quadam innouatione quæ fit contra absentes contumaces: quia fit missio in possessionem: qñq. pceditur ad excoicationem vel ad sententiam diffinitiuā: sed ne crederet aliquis qd eodē mō circa statū causæ pēdētis posset aliquid innouari vt mutatio fiat circa statū reorū: iō cōpetētī ordine annexit hæc rubr. Et not. qd hæc rubri. format negat uē ex quo inferit quod regulariter lite pendēte nihil est innouandū. Qñ aut dicat lis pendere^d quo ad materiam huius tit. vide tex. no. in cle. ñ. eo. tit. & ibi glo. & xj. q. j. c. vl. & xvj. q. iij. c. volumus.

SVMMARIVM.

1 Lite pendente sine causa cognitione reus non priuatur commodō possessionis etiam si princeps rescripserit nō consideratē an iuste vel iniuste possideat. 8.

Archiepiscopus potest facere ante se crucem portare in sua prouincia sed non extranisi ex priuilegio.

Insignia denotantia superioritatem possunt ex priuilegio vel consuetudine vel præscriptio-

uent ad citatum vel per eū stetit quominus pueniret: & si citatio sit facta cū tali expressione causæ qđ reus citatus possit instrui super quo cōueniat vt plenē per Car. in. d. cle. ñ. & qñ citatio est facta à iudice cōpetēte vt p Alex. in. l. cū notissimi. C. de præscri. & intellige qđ est necessarium qđ de tali citatione sit facta citatio p nuntiū apud acta: vt p Cardi.

ne portari vbiq: alias non: nisi quibusdam casibus specialibus. 7. 9. vtrum autem autem sufficiat alterum istorum ad portanda insignia prædicta. vide. 9.

4 Donec agitur de validitate priuilegij: vel si priuilegiū fuerit concessum: quis nō priuatur sua possessione: etiam si sit cōtra ius.

Et vide pulchram materiam infra de priuilegiatis: & quomodo priuilegijs vti, & gaudere valeant.

5 Causa cōmissa decidi de iure intelligitur tam de iure communi quā speciali.

6 Rescripta vel priuilegia in præiudicium possessoris lite pendente præsumuntur surreptitia: & ex certa scientia principis nō emanata.

Priuilegia concessa contra cōmunem cursum priuilegiorū præsumuntur falsa.

7 Episcopus potest celebrare in aliena diocesi etiā in pontificalibus.

Insignia non denotantia superioritatem sed dignitatem insigniti possunt vbiq: portari.

8 Præscriptio tanti temporis cuius non extat memoria præsumitur facta cum titulo: alias absque titulo nunquam præsumeretur, nisi testi bus viuētibz probari posset. 10.

Titulus putatiuus cum spatio. xl. annorum sufficit ad præscribendum.

10 Insignia pontificalia an possint per in ferio rem episcopo præscriptione acquiri.

Iurisdictio epi scopolis etiam cum territorio pōt præscribi.

11 Lis quando dicatur pendere: vide hic remissiūē & etiam quādā quæ lite pendente reuocantur.

¶ CAP.

1.

Memoria. ¶ Li

tepen dente reus commodō possessionis suæ priuari non debet. hoc dicit. vel summa sic notabilis.

¶ Priuilegium etiam à principe impetratum per quod priuatur quis sine causæ cognitione lite pendente. vsu possessionis tanquam surreptitium non valet seu tanquam rationi obuium est reuocandum. Primò decisē ponit querelam. Secundò. ibi. statuimus. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus Eboracen. eo priuilegio apostolicę sedis faciebat crucem per totam Angliam ante se deferre. Papa ad petitionem Cantuarien. archiepiscopi prohibuit per literas suas Eboracen. ne crucem deferri faceret ante ipsum donec cognoscere tur an de iure hoc facere posset. vnde Eboracen. de hoc conquestus est domino papæ: quare ipsum priuauerat sine causæ cognitione: vnde ipse scribit eidem Eboracensi statuens vt non obstantibus literis prohibitionis sibi factæ ad petitionem Cantuariensis faciat crucem ante se deferre sicut ei concessum est per priuilegium quousque per sen

in cle. ñ. vt lit. pen. & per Alex. in. l. fi. ff. de eo p quem fa. erit. & adde qđ p citationē nuntij inducitur pēdētia litis in curia rom. sed extra eā non vt per do. de Ro. i deci. cclxxxij. incip. cle. ñ. in nouis: & per eodē in de ci. cccclxxij. incip. præsupposito. in nouis. & effectus pendentię litis est vt ea pendēte non possit aliqd innouari. l. cū aliquis. & ibi plenē p Bal. C. de iud. deli. & habet p Spec. in ti. vt tit. pē. p totū qđ ē verū nisi in cā matrimoniali in qua pendēte lite inter virū & mulierem pōt cōtrahi matrimoniu cū altero nō si primū matrimoniu sit probatū vt per Spec. in tit. de spon. in. s. ñ. in ver. liij. & eodē modo qñ timeat quod possessor debeat dilapidare fructus rei possessę su per qua est mota lis qā tūc pendē. lit. fit stipulatio p Bal. in. l. fin. in. iij. col. C. de edi. diui Adria. tol. & si lis pēdet per appell. innouatā. reuocantur em oia p viam attentatorū: vt in c. nō solū. de app. in. vj. & quō format libellus sup tali reuocatione innouatorū. vide p Spe. in ti. vt lit. pē den. p totū. & do. de Ro. deci. lx. inc. attentata. in nouis vbi dicūt qđ talis reuocatio pōt vsque ad cōclusionē in causa. & adde et quod pen. lit. de cōtractu corā iudice seculari pōt recurri ad episcopum super obseruatione iuramenti apposti super cōtractu: vt in. l. j. C. de re. credi. & per Ale. i. l. sepulchri de sepul. viola

a **SEB A. SAPI.** ¶ Alia iura. Vide Abb. in c. Cumana. in glo. in verbo de iure. s. de elec. Fely. in c. ius generale. j. di. & in c. j. in. ij. no. de spon. fa. & in c. licet causam. vbi etiā Dec. j. de probatio. & Iaso. in l. præs. p. tione. C. si cōtra ius, vel vtili. publi. & in l. omnes populi. col. v. ff. de iu. sti. & iur. And. Sicu. in conf. l. xvj. incipi. illud afferam in medium. col. iij. in. ij. volu.

b ¶ Scientia princi. pis. Tu vide. l. cum auus. in verbo mo. ris. nostri. C. de eman. libe. vbi lite. ræ. quæ morē prin. cipis non tenet. nō. valent. And. Barb.

c ¶ Prouincia alie. na. Vide in l. sacris. C. de proxi. sacro. scr. lib. xij. per quē. tex. dicit. q. rector pōt ire cū insigniis doctoralibus. vi. de. quæ ibi remisi. vbi adduco Nico. de Neapoli. & di. stinguo: aut est bi. retū. & potest: q. non sapit superio. ritatē. Aut est ma. ra. & non potest: quia sapit superio. ritatē. And. Bard. ZACHARI.

¶ Adde pro hoc dicto: & eo. quod habetur. s. eo. nu. 3. istum in c. j. nu. 8. & quod ibi posui in apostil. meis. in versi. aduerte. in fi. s. de trans. episco.

d ¶ Solius possessio nis. Sed do. Car. di. cit. q. sufficit alle. gare titulū. gl. fi. in d. c. cum personæ.

Tu pondera: quia si possessio est anti. qua. pcedat istud dictū: quia purga. tum est vitium ex longo tempore: vt dicit sing. Inn. in c. ij. de in integ. resti. tu. & voluit domi. Anto. in c. si dilige. ti. de præs. & in c. cōsultationib.

c ¶ de iure patro. pro. batur in l. fina. C. vnde vi. aut est re. cens & tunc secus. Itaprocedit dictū Inno. hic. Andræ. Barba.

e ¶ Sentit opposi. tum. Tu pondera. quia sufficit priui. legium: sed nō con. suetudo: hoc deci. dit cap. peruenit. hic alle. coniuncta sua glof. quæ dicit quod non potest possidere. allega. c. causam quæ. de p. scri. Ideo est distin. guendum: aut est archiepiscopus: & sufficit cōsuetudo

per sententiā decernatur. an de iure hoc face. re debeat. Ber. ¶ **†** No. j. q. de iure. non licet archiepiscopo extra suā prouinciam facere ante se crucem deferri: sed in prouincia sic. etiam per loca exēpta: vt est tex. no. in cle. ar. chiepiscopus. de priuile. ¶ **†** Not. ij. q. valeat priuilegium & cōsuetudo de vtendis insigni. bus denotantibus superioritatē in loco vten. tis iurisdictione non subiecto. & de hoc ali. quid dicā. ¶ **†** Not. iij. q. pendente lite super. validitate priuilegij. seu an fuit priuilegium concessum. vel nō: priuari quis nō debet: vel interdici vñs possessionis. vel quasi. etiam si illa possessio sit cōtra ius. & hoc vltimum est notandum. & vide tex. opt. huic cōcor. de pri. ui. c. cū personæ. lib. vj. ¶ **†** No. iij. ibi: de iu. re. & c. iuncta glof. fi. ar. opti. & menti com. mendādum. q. si mādatur causa decidi de iu. re. seu secundū ius: nō intelligitur solū de iu. re cōmuni. sed etiam de iure speciali. Et sic se. cundum priuilegia & cōsuetudines & alia iu. ra^a specialia iuri communi contraria. Satis enim dicitur decidi causa secundū ius: cū illa iura specialia admittant à iure. Et vide quod dixi in c. iij. s. titu. proximo. & plenius super rubrica de consue. Et maximè procedit hoc dictū. quando fit mētio de iure in materia. in qua tātum militat ius speciale: vt hīc erat.

¶ **†** Vltimo nota. q. princeps reuocat literas concessas in prēiudicium possessoris lite pen. dente. Ex quo infero. q. si hodiē tales literæ concederentur. prēsumerētur falsæ. vel surre. ptitiæ. seu obreptitiæ: & nō emanasse ex certa scientia principis. **b** & sic esset expectanda se. cunda iussio. argu. c. cū adeo. & quod ibi no. de rescriptis. priuilegia enim concessa cōtra communem cursum priuilegiorum. prēs. muntur falsa. vide text. cū gl. no. in c. causam. de testibus. & in c. quod super his. de fide in. strumentorum. ¶ **†** Oppo. contra text. vide. tur enim. q. cessantibus priuilegio & consue. tudine. licitum sit archiepiscopo ante se de. ferre crucem in prouincia aliena. per l. j. de officio proconsulis. vbi proconsul vtitur in. signijs in aliena prouincia: & præfectus præ. torio vrbis: & prepositus sacri cubiculi etiā post depositas administrationes: vt. C. de præ. po. sa. cubi. leg. j. libr. xij. Soluit Hostien. post Goffre. q. contraria ponunt casus speciales. vnde cessante priuilegio. vel possessione. iu. stē petijset Cantuarien. quia ex tali dilatio. ne lēdebatur honor ipsius: cū talia insignia denotent maioritatem & prēsidentiam loci. quo quis vtitur illis. de quo in c. ex tuarū. de author. & vsupal. & sic transeunt communi. ter doctores. ¶ Sed contra hoc dictū facit quod notatur in clemē. archiepiscopo. de pri. uile. vbi glof. communiter approbata dicit episcopum posse celebrare in aliena diocesi in pontificalibus. etiam sine licentia episcopi proprii. videmus enim ex generali cōsuetudi. ne prēlatos vti annulis. etiā in aliena iurisdic. tione. ¶ Ideo concludo sic. quod quædam

quia potest possidere. Aut est clericus. & nō sufficit consuetudo: quia nō potest possidere. And. Barb.

f Anto. Francif. ¶ An insignia pontificalia. Circa hoc quod dicitur hic. de insignibus dicas. q. inferior non potest vti insignibus superioris. etiā de consuetudine: vt per Io. And. in c. Abbates. de priui. lib. vj. in nouel.

sunt insignia denotantia superioritatē in lo. co: & illis quis non potest vti: vt hīc. & in c. antiqua. de priuileg. quædam sunt. quæ deno. tant dignitatem insigniti: non tamen deno. tant superioritatē in loco. vt vsus annuli. & similibus. & procedit contrariū quod nota. tur: & hoc satis est de mente Hostien. hīc. & in c. ex tuarum. præalleg. ¶ **†** Sed quæro quid si cessaret priuilegium. si cōsuetudo extaret: nunquid debebat exui possessione lite pen. dente: Innocen. dicit. q. non: quasi velit hunc text. & eius dispositionem locum sibi vendi. care: etiam ratione solius possessionis: **d** & sic transeunt communiter docto. ¶ Sed contra hoc dictū facit tex. not. in c. cū personæ. de priuile. lib. vj. in fi. & ibi glo. non enim debet conseruari in possessione contra ius habita. præsumitur enim illam vsurpasse. c. distin. c. contra morē. xcv. distinct. peruenit. vnde hīc conseruatur in possessione lite pendēte: quia allegabat priuilegium in d. c. cū personæ. se. cus si allegasset prēscriptionem dumtaxat: vt in d. c. cū personæ. in fin. & dic. vt ibi nota.

9 pro ratione diuersitatis. ¶ **†** Vltius quæro. nunquid valeat sola consuetudo absq. priui. legio. glo. vlti. sentit. quod non: dum mentio nem facit de priuilegio dumtaxat. Sed Innoc.

c sentit oppositum. æquiparat enim in hoc ca. su priuilegium & consuetudinem. dicens: quod hoc rescriptum. quod emanauit ad in. stantiam Cantuarien. non debuit præiudi. care priuilegio Eboracen. vel consuetudine approbante. Idem Hostien. restringit tamen hoc quando per consuetudinem tale ius ac. quiritur non personis personaliter. sed eccle. sijs realiter. Et sic adeo inueterata. quod ipsius contrarij non sit memoria. de verbo. significa. super quibusdam. personis autem personaliter tale ius per consuetudinem ac. quiri non potest secundum eum. allega. ad hoc. c. ex tuarum. de authorita. & vsupal. hoc dictū: vt valeat consuetudo satis placet. & videtur probare hīc in text. vbi ponderatur consuetudo: vt patet ibi. consueuisti. & c.

¶ Ex his singulari. not. quod vsus insigniorū denotantium superioritatem potest per præ. scriptionem acquiri. seu consuetudinem in alieno territorio. Et in quantum Hostien. re. quirat tantum tempus. de cuius initio nō sit memoria: intelligo. vbi præscribens non ha. bet titulum putatiuum quo casu cūm hæc præscriptio sit contra ius. requiritur titulus aliās cum titulo sufficit tempus. xl. annorū. vt in capi. j. de præscrip. libro sexto. nec mire. ris de eo. quod dixi de titulo: quia ista non est propriè consuetudo: cū detraxat iuri certæ personæ. & accrescat. seu cadat ad com. modum propriæ personæ. vide textū cum glof. no. & per Ioannem andræam in c. nō est de consue. libro sexto. ¶ **†** Et faciunt hæc ad quæstionem notabilem. hīc non tactam per aliquē maiorū nostrorū: an insignia pontifi. calia^f possint cōsuetudine. vel p̄scriptione p

& vide text. in c. p. uenit. el. ij. & in c. illud. lxxxij. dist. quod itellige verū nisi consuetudo ef. fer tam longeva. vt de ea memoria in cōtrarium nō exi. steret. secundū Ho. sti. in c. cū contin. gat. de æta. & qua. li. per c. super qui. busdā in. s. præte. rea. de ver. signi. di. cas tamē. q. si supe. rior concessit sibi talia insignia. pos. set illis vti: & etiam posset illa legare & donare: dū mo. do sit idoneus. vt per Flo. de san. Pe. in l. numismatum. de vsufru. & adde. quod insignibus prin. non licet pri. uatis vti: nisi in si. gnum subiectionis & reuerentiæ: nisi de cōsensu principis: vt per Bar. in trac. de insign. & ar. in. j. col. non pōt enim vnus portare insi. gnia alteri: vt per Barto. in d. trac. in versi. sed q. vnus. & p. Abba. in c. di. lecta. de excels. præ. lato. Adde tamen. q. insignia eligun. tur ad beneplacitū sicuti nomina pro. pria: dūmodo non depinguntur insi. gnia aliena: vt in l. ij. C. ne lic. sig. alte. ri. reb. suis impo. & habetur in c. dile. cta. vbi per glo. de excels. præla. & per Bart. in tra. de insi. & ar. in. ij. colū.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBASTIANI.

a ¶ Acquiri. Vide Fely. in. c. cum nobis. de prescripti. Card. in cōf. lxx. xix. inci. capitulū. in princ. Alexā. in cōf. vj. in. j. volu. Roma. in singu. cc. lxxxix. incip. nunquid vsus insigniorum. Saly. in. l. v. Etigalia. C. nouave Etiga.

b ¶ Videntur innuere Tu dic. q. in. c. peruenit. cum glo. probatur contrarium. dic. quod nō potest quia nō potest quasi possidere reale in vsu in signiorum. Andr. Barba.

c ¶ Periculum peccati. No. q. licet imminet peccatum alteri coniugū: tamen nō interdictur sibi vsus matrimonij. Tu pondera. quia text. dicit priuari: quia intelligitur per iudicē: nō tamē ar. etat mulierem ad reddendum debitū. Et pōdera: quia imō nō imminet periculū peccati: quia fit iure permittente. Andr. Barb.

d ¶ Impellit. Tu tene dictum. d. Ant. Ratio est: q. a idē nō priuatur iure cōiugij: quia p̄sumitur pro possessore: sed vbicūq. est p̄sumptio. illa tollitur per factam probationē. ad quid debet nutrire peccatum: maxime quia obuiatur delicto. seu peccato futuro. Et intelligitur iste text. quando reus nihil probauit: quo casu videtur q. remanet firma probatio rei. & plus videtur. q. licet nō sit conclusum in causa: tamē si est facta probatio: nec est elisa per aduerarium: sufficit per istum text. maxime si est conclusum in causa: p. id

a inferiorē eō acquiri. Hosti. in. c. cū cōtingat. de eta. & quali. q. sic: & refert Io. an. in. c. Abbates. de priui. lib. vj. sed ipse Ioā. an. in. d. c. Abbates. tenet contrariū per illud. c. Abbates. vbi solū fit mentio de priuilegio. ad idem c. peruenit. ij. & c. illud. xcij. dist. quē iura videntur innuere. q. in istis solū valet priuilegium. ¶ Ego dicerē. q. per tm̄ tps. de cuius initio nō est memoria hominū possunt queri. per p̄alleg. c. super qbusdā. vbi patet. quod etiā iura principū acquirunt p̄ tantū tps. Itē in cursu tēporis p̄sumit̄ titulus: vt in. d. c. j. de p̄scri. li. vj. Itē video. q. totū ius episcopale in iurisdictione cōsistens pōt p̄scribi per inferiorē. si habet titulum: vel per tm̄ tps. de cuius initio nō est memoria: vt in. d. c. auditis. & in. c. cū olim. de p̄scri. etiā cū territorio certae partis diocēse. vt in. d. c. auditis. & not. Ioā. an. in. c. si eps. de offi. or. lib. vj. dixi in. c. cū contingat. de fo. compe. fortius possunt p̄scribi hīc insignia. Ista em̄ nō sunt ordinis episcopalis: sed sunt quedā insignia. q. solent inferioribus cōcedi ad honorē ecclesiarum suarū: vt in. d. c. Abbates. & ca. vt Apostolica. non ergo apparet ratio quare nomine ecclesiarū per inferiorē queri nō possit. & aliqd facit ad hoc iste tex. cū p̄dictis. ¶ Ad c. peruenit. & c. illud. dico q. ibi nō probat̄ titulus. vel p̄scriptio tanti tēporis: de cuius initio nō esset memoria. ad idē. c. veniēs. de p̄scri. cū ibi nō. ¶ ¶ Ultimo scias. q. Hosti. tractat hīc qualiter reuocentur attentata lite pendente. Et q. dicatur lis p̄dere ego remitto ad tex. cū glo. notabili in cle. ij. vt lite pendē. & ad no. per Inno. in. c. cū. M. de constit. & in. c. dilecto. de excep. & aliquid in. c. ecclesiā. eo. & in authen. litigiosa. C. de litig. Glof. nostrae nihil aliud habent.

SYMMETRIUM.

1 Lite pendente super coniugio. vel adulterio. nō interdictur copula carnalis: quando maritus: vel vxor sunt in possessione. 2. secus si matrimonij esset cōtractum lite pendē. quo casu copula interdictur. 3. 4.

5 Copula carnalis. an interdicatur inter virum & vxor. probato adulterio. vel alio impedimento. ante tamen quā feratur sententia?

Notoriū dicitur illud esse iudici. quando perfecta est probatio: & in causa conclusum.

6 Appellans potest non oppositum opponere: & non probatum probare.

Appellatione pendente. vel intra tempus datum ad appellandum. nil innouatur. etiam si talis sit sententia. quae trahat secum exceptionem.

Episcopus depositus. qui ab hoc appellauit. exercet pendente appellatione omnia iura episcopalia: & idem in alijs.

¶ CAP.

II.

Audabile. ¶ Lite pendente super coniugio. nō interdictur cōiugibus carnale cōmerciū: vel sic secundū alium intellectum. Accusatus de adulterio ad separationē thori. nō debet lite pendente priuari possessione coniugali. primō ponitur cōsultatio. Se-

cundō responsio. ibi: ad quod. ¶ Casus literalis. Aliquis accusauit matrimonium propter consanguinitatem. vel aliud perpetuum impedimētū: querit. an statim sit carnale cōmerciū suspendendum: r̄ndetur. q. alteruter cōiugum priuari nō debet iure. qd̄ habet in alterutrū ante finē causę. B. ¶ ¶ Not. singulariter ex isto text. q. lite pendēte. nō debet interdici vsus possessionis: licet in altero coniugum imminet periculū peccati. ¶ Ratio quia p̄sumptio est pro possessore. q. licet possideat. ¶ ¶ No. secundō. q. matrimonium dicit̄ accusari. q. impedit̄ rōne alicuius impedimēti: vel secundū aliū intellectū. q. agitur ad separationē thori propter adulteriū. Et dic. q. improprie ponitur hoc verbū accusari: cū nō agatur criminaliter. sed dicit̄ accusari rōne incestus. qui cōmittitur data inualiditate matrimonij: vel rōne adulterij. qd̄ p̄tenditur. si agatur ad separationē. ad hoc vide qd̄ legitur & nō. in. c. tuę. de procurato. & j. quī ma. accusa. pos. in rubro & nigro.

4 ¶ ¶ Opp. de. c. tenor. de re iudi. & c. veniēs. de regu. vbi lite pendēte interdictur carnale cōmerciū. Glof. remittit ad no. in. c. tenor. vbi de hoc in glo. vlti. & dic. q. in dictis cap. matrimonium. cuius vsus prohibetur. fuit contractū lite pendēte: & sic nō erat ibi possessio a iure approbata. hīc verō loquitur. q. pendētia litis reperit istos in quietā & iusta possessione. ¶ Op. secūdo de. c. literas. de resti. spol. vbi nō fit plena restitutio. Gl. hīc instat in solutione. Sed dic clarius & melius. q. ibi nō interdictur carnale cōmerciū: sed nō fit restitutio quo ad copulā propter probationes. quē incōtinēti offeruntur paratę: vñ ibi nō priuat̄ cōmodo possessionis. Turpius em̄ eiicitur. q. nō admittitur hospes: de iureiu. c. quemadmodū. ¶ Sed instatur adhuc de illo. c. literas. & c. inquisitioni. de sentē. excōi. vbi mulier. vel vir cōsciū impedimēti. subtrahit debitū propria autoritate lite pendēte. Solu. hīc loquit̄ in iudice. qui nō debet hoc attētare lite pendēte: cū sibi adhuc nō cōstet de peccato. Cōtrariū loquit̄ in parte. q. habet certā notitiā impedimenti: quo casu sibi cōsultitur. vt potius sustineat excōicationem. q. reddat debitū: ne incurrat peccatū. ¶ Extra gl. op. de cōtrarietate literarū. nā in principio dicitur. q. matrimonij accusabatur: postea sentit. q. alter cōiugū accusabatur: & sic nō matrimonium. Solu. litera habet duos intellectus. Primō. q. accusabat̄ matrimonium respectu alicuius impedimēti. & sic agebatur ad separationem vinculi: & tūc litera in principio stat proprie. q. matrimonij accusabatur. i. impetebat̄. Ad literā sequentē dic. q. forte dicebatur. q. alter coniugū cōtraxerat sciēter: & sic largo modo ipse dicebatur accusari. facit. j. de eo. qui duxit in matri. ¶ Secūdo potest intelligi. q. agebat̄ ad separationē thori propter adulteriū: & tūc stat proprie litera ibi alter coniugū accusatus. & c. Et ad principij. vbi dicit̄. q. matrimonij accusabatur: dic. q. improprie ponitur. & dicit̄ accusari in q̄tum agit. q. separent̄ quo ad thori. nam hoc respectu impetit̄ matrimonij. ¶ ¶ Sed quero. qd̄ si probata est accusatio: nunqd̄ ante latā sniam debeat interdici carnale cōmerciū: litera ista facit. q. sic: cū ante probatā accusationem. & c. Ala. & Ioā. post eū sentiūt contrariū: supplem̄ em̄ ad literā: & secutam sniam. ad hoc de offi. deleg. c. iudex. li. vj. Tūc em̄ inducitur notorium. de coha. cleri. c. vestra. & res iudicata pro veritate accipitur. ff. de re iud. l. res iudicata. d. Ant. dicit. q. in cā matrimo- seq. Duen-
reg. q. l. l. niali saltem post conclusionē in cā. ex quo nō restat. nisi ferre sententiam: pōt interdici copula propter euidentia peccati. pro hoc dicto. d. Ant. allego. c. cū olim. de verbo. fig. vbi patet. q. omne in iudicio probatū dicitur notorium: qd̄ dicit̄ verū do. de Ro. deci. xxvj. q. probatio est perfecta & in causa cōclusum: ita q. nil opponitur. vel opponi pōt. Sic notant etiā cōclusionē. iij. facit glo. in. c. significauerunt. de testi. & quod no. Innoc. in. c. pastoralis. de cau. posses. & proprie. & gl. in. c. cū dilectus. de fide instru. ¶ ¶ Sed contra hāc opinionē me vehementer impellit. q. posset appellari. & in causa appellationis habet locū: nō oppositū opponā: nō probatum probabo. & de fide instru. c. cū Ioānes. & l. per hāc. C. de temp. appe. Itē nec appellatione pendēte. nec tēpore. intra qd̄ appellari pōt. debet aliquid innouari: vt in. c. nō potest. & quod ibi nō. de appel. lib. vj. Item appellatio extinguit. seu saltē suspendit pronuntiatum. vt integer interim remaneat status appellantis. etiā si talis sit causa. in qua sententia secum trahat executionē: vt in. l. vna. §. integer. ff. nil noua. appellatio. pendē. & quod not. glo. in. c.

glo. in. c. saepe. de appel. que dicit depositum posse pendere appellatione excoicare, & suum officium exercere. per dictum. §. integer. & facit. l. j. ff. ad Turpillianum. & c. venientes. de iureiurando. quomodo enim dicemus hanc priuari comodo possessionis post probatam accusationem: cum hic sit adhuc in facultate reprobandi in causa appellationis: & totum factum suspendi potest remedio appellationis: ideo sequor primam sententiam: alia non sunt utilia ad propositum.

SVMMARIUM.

- 1 Alienans rem litigiosam, quae rehaseri non potest, & equivalentem in locum illius, quae postea alienari non poterit, surrogare debet. §. ubi ponitur ratio.
- 2 Constitutio laicorum generalis: licet non tendat contra libertatem ecclesiasticam: non tamen extenditur ad ecclesias, siue earum bona.
- 3 Surrogatum debet per omnia sapere naturam eius, in cuius locum surrogatur: si surrogatio est facta a principe: vel de partium consensu. 6.
- 4 Leges civiles poenales generaliter loquentes habent locum etiam in rebus ecclesiasticis: ex quo canones non contradicunt.
- 5 Pretium succedit loco rei in universalibus, secus in particularibus: nisi succedat auctoritate superioris: vel alijs casibus specialibus. de quibus hic remissive.
- 7 Litigiosa res, vel actio siue universalis, siue particularis, quando dicatur: quae an possit cedi sine, vel cum vitio litigiosi, siue quando agitur per sonali, vel reali, vel mista: siue ad corporalia: siue ad incorporalia.
- 8 Legatum fideicommissum & transactio rei litigiosa: an valeant?
- 9 Res litigiosa non potest sine vitio litigiosi pignori, obligari, vel alienari: nec locari ad longum tempus: sed ad modicum sic.
Prohibita alienatione, vel venditione, an intelligatur prohibita locatio, seu obligatio.
- 10 Emens vel alio titulo accipiens: & ipse alienans rem litigiosam, qua poena puniatur, etiam si esset ecclesia. 11.
- 11 Praelatus an possit praedicare ecclesiae faciendo & distrahendo rem litigiosam. 13.
- 12 Praelatus offerens se liti nomine ecclesiae, si succumbat: an praedicat ipsi ecclesiae. 13.
- 14 Alienatio facta contra praeceptum papae: vel contra legem, est nulla: secus contra praeceptum iudicis, vel contra conventionem partium. vide j. prox. nu. 2.

CAP.

III.

Ecclesia sancta maria. ¶ Hec de

cre. & sequens de eodem facto loquuntur: aliqua ponuntur ibi, quae praecesserunt tempora aliqua posita hic. & de hoc eodem facto loquitur. c. ecclesia. de constit. & male potest intelligi vna sine alijs: & ideo gl. ponit hic casum & seriem facti ad omnes Decretales. Et si vis habere seriem facti prout contingit: ordo est, ut primo legatur ista Decretalis usque ad ver. prohibemus. Secundo Decretalis sequens usque ad finem. Tercio illa. f. de constit. Quarto iste vers. prohibemus. Et hoc ideo, quia principium huius cap. ponit principium & originem huius negotii, usque ad ver. prohibemus.. & sub illa dictione & infra, quae praecedit ver. prohibemus. deciditur qualiter facta alienatione rei litigiosa in monasterium: monasterium fuit de facto spoliatum per senatorem occasione statuti: de quo in glo. tradita fuit possessio ecclesiae sanctae Mariae: quae etiam fuit postmodum de facto spoliata per quandam consiliarium capitoli. & restituta fuit illa possessio de facto monasterio: qua restitutione facta monasterium illam possessionem titulo locationis transfudit in quandam potestatem, ita quod de facto haberi non poterat. primo incipit iuridice coram papa ecclesiae sanctae Mariae petere restitutionem contra factum illius consilij: sed quia illa possessio haberi non poterat de facto: ut supra dixi: & multa de facto fuerunt innouata. papa providit prout habetur in Decret. seq. & restituit ecclesiae sanctae Mariae possessiones surrogatas in locum illius, seu illarum, quae haberi non poterant: postquam petijt secundum monasterium restitutionem illarum possessionum occasione spoliationis factae per senatorem: & papa monasterium restituit: ut dicitur in Decret. ecclesia. de constit. qua restitutione facta papa timens ne monasterium illas possessiones surrogatas alienaret: sicut fecit de principalibus, mandavit monasterio, prout dicitur hic in ver. prohibemus. Et ex hoc iuncta glo. prima habes clarissime se-

riem & ordinem negotii: & haec Decret. & sequens hoc intendunt in summa. ¶ Qui res litigiosam alienavit, ita quod rehaseri non potest, debet equivalentem restituere, seu surrogare in locum illius, quam alienare non poterat. Et non potest haec Decret. congrue dividi: propter mixturam facti de qua. §. Casus literalis. Sic pone casum ad utrumque Decretalem. Ecclesia sanctae Mariae in via lata movit quaestionem contra Io. de Ateia. super quibusdam possessionibus coram. L. iudice lit. contest. Item Io. possessiones illas transfudit in monasterium sancti Silvestri: demum. B. senator Romanus occasione cuiusdam statuti, in quo continebatur, quod si quis res litigiosam transfert in alium lite pendente possessio auferretur possessori, & detur petitori: spoliavit monasterium possessionibus illis, & eas restituit ecclesiae sanctae Mariae. Postmodum sententia senatoris est reuocata & spoliata fuit ecclesia sanctae Mariae: & monasterium restitutum lite illa pendente. Coelestinus causam reuocavit ad praesentiam suam, non obstante illa reuocatione: diversae sententiae latae fuerunt per senatores: quandoque pro ecclesia: quandoque pro monasterio. Ultimo coram Inno. petebat ecclesia sanctae Mariae restitutionem illarum possessionum, quibus iniuste fuerat spoliata per quandam consiliarium capitoli. Dominus papa reuocavit in irritum quicquid factum fuit ab alijs, postquam Coelestinus reuocavit negotium ad curiam suam: & restituit ecclesiae sanctae Mariae. Et quia possessiones illae fuerant alij titulo locationis obligatae post restitutionem a Ioane de Ateia: nec monasterium poterat recuperare illas: ut ecclesiae restitueret: praecipit papa, quod monachi alias possessiones equivalentes prioribus substituerent loco priorum. quod & factum fuit arbitrio bonorum virorum: & illae substitutae erant pignori obligatae. papa fecit illas liberari a creditoribus, qui domino papae instrumenta pignoris reddiderunt. Demum petijt monasterium restitutionem illarum possessionum contra sententiam senatoris. & Inno. ipsum restituit contra sententiam illam praecipiens, quod possessiones illae substitutae non debeant alienari: ut si ecclesia voluerit agere de proprietate, vel vitio litigiosi contractus, sic quod evincere valeat, & habere. Ber. ¶ No. primo ex hac Decret. & ex illa ecclesia. de constit. secundum casum positionem, quam fecit hic gl. quod constitutio laicorum etiam generaliter dispones, licet non tendat contra ecclesiasticam libertatem, non debet extendi ad ecclesias, seu bona ipsarum. Et idem dicendum de bonis clericorum contra Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. trini. Istud enim statutum de non alienando litigiosa, erat generale, nec tendebat contra libertatem ecclesiasticam: nec alias erat iniquum: imo iuris menti conforme: & tamen non debebat extendi ad ecclesias & earum bona: ut. d. c. ecclesia. de constit. ubi plenè dico: maximè in repetitione & generaliter tetigi in. c. quod clericis. de fo. compet. ¶ No. secundo, quod surrogatum debet per omnia sapere naturam eius, in cuius locum surrogatur, si surrogatio fit a principe: ut hic. Idem si fiat de partium consensu. arg. regula contractus. de regu. iur. lib. vj. & j. dicam latius super glo. ¶ No. tertio & tene menti,

quod dicit Balin l. j. C. ne ex deli. de func. & in l. error. C. de iuris & fact. igno. non obstat, quod posset appellare & probare: quia non attenditur: nisi iustitia praesens ex quo constat de non iusta possessione, seu de iniustitia possidentis. Andra Bar.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Rebus ecclesiasticis. Adde eundem conf. xliij.
 b ¶ SEBA. SAPI. Frustratoriu. Vi de Alex. in. l. iij. §. hoc autem iudiciu ff. de da. infect. vbi tradit, qd iudex potest supplere parte no petente: ne iudicium reddat frustratoriu. vide eundem in. l. j. C. vt que defunt aduo. & alibi saepe.
 c ¶ Solenitatis. No. pro glo. c. j. de ele. in. vj. illam etia sequitur. d. Abba. in. c. j. & c. nulli. de accusatio. Andr. Bar.
 d ¶ Locorei. Adde quando pretium succedit loco rei, Alexan. consil. ccc. xliij. li. Anto. Francif. ¶ Dicas, qd in vniuersalibus iudicijs pretium succedit loco rei: no autem in particularib9 secundu Bart. in. l. si ipsa. ad. fi. ff. quod met. causa. & in. l. si rem. in. vl. op. ff. de peti. hzre. Itē succedit loco rei in subsidu re perempta in actione reali: alijs no. l. mater. C. de rei vendi. & ibi per Bal. in. vj. col. Item etia succedit loco rei i actione personali ratione doli. l. venditor ex hereditate. de pe. hzredi. & vide Bar. in. l. qui a debitor. in. princ. ff. de his, que in frau. credi. & in. l. j. ff. de distra. pigno. & vide Bal. in. l. si. §. & suprafata. C. de in re delib. in. iij. no. Vtru autem in foro consuetudine pretium succedat loco rei. vide Spec. in. titu. de vsu. in. ver. pone vsurari9. vbi videtur tenere, qd no, sed debet rem restituere.

quod leges poenales generaliter disponentes habent locu etiam in rebus ecclesiasticis: ex quo canones aperte no contradicunt: vt patet hic in legibus loquentibus de vitio litigiosi. patet etia in denuntia. no. ope. j. de noui ope. nuntia. c. j. & in multis alijs similib9 dico plenissime in. d. c. ecclesia. de constit. vbi tracto generaliter, an & qn leges habeant locu in rebus ecclesiasticis. ¶ Nota, qd pendente venditione potest actor transire ad vitiu litigiosi: & hoc in modu alienationis re contra preceptu legis. sicut em pendente petitorio, pot actor eo suspeso transire ad possessoriu: vt in. c. pastoralis. de causa posses. & proprie. & in cle. j. eo. tit. ita pendente petitorio, pot transire ad vitiu litigiosi: vt hic. ¶ ¶ Not. vltimo iudicem debere prouidere ex officio, ne iudiciu sit saltem de facto frustratoriu. b & sic, vt res de qua agitur, no baratur: ne actore obtinente frustratoria sit rei adiudicatio, seu restitutio. Idē & fortius dicendu, si timetur iudiciu futurum de iure nullu ex defectu alicuius solennitatis c, vel potestatis: vt in. c. causam. de iudi. & vide gl. in. c. j. de procu. li. vj. ¶ ¶ Glo. secunda in principio est satis facilis: postea colligit argu. qd res, que succedit in locu alterius, eode iure cesetur cu illa: vt patet in text. Contra hoc oppo. de. l. qui vas. §. vlti. ff. de fur. vbi patet, qd pretiu habitu ex re furtiua, furtiuum no est. & sic pretiu, si cesetur eode iure cum ipsa re: & tñ succedit in locu rei. glo. non soluit. Io. an. remittit ad not. in. c. inquirendu. de pecu. cle. ¶ Conclude, qd in vniuersalibus, vt in petitione hereditatis & in fideicommissis vniuersalibus pretiu succedit loco rei: vnde cesetur eode iure cu ipsa re: vt probatur in. l. si & re & pretiu. ff. de peti. hzredi. & l. Imperator. §. fi. & l. seq. ff. de lega. ij. sed in particularibus secus: vt in. d. l. qui vas. nisi in casibus specialibus, de qbus per glo. in. c. inquirendu. de pecu. cle. & not. Bart. in. d. l. qui vas. in. fi. nisi ex causa fiat talis surrogatio auctoritate superioris: vt hic, vel couentione partium. arg. in. l. j. ff. de pac. & c. j. eo. titu. ¶ Gl. iij. facit duo. primo tractat de poena litigiosi contractus. Secundo qn committitur hoc vitiu litigiosi. Sed qa vanu est tractare de poena litigiosi, si ignoratur ipsum vitiu: quia ignoratis principijs, oportet ignorare ea, que sequunt: ideo primo examinabo secundam questionē. ¶ ¶ Quero igitur primo, qn committitur vitiu litigiosi. Gl. ista in ver. vitiu. respondet, vt patet in ea. & excipit aliquos casus, in quibus licite alienatur res litigiosa. Sed certe minus perfecte gl. se expedit, nihil prorsus attigens de actione: an & qn efficiatur litigiosa: ita qd cedi sine vitio litigiosi alteri non possit. & tñ multum vtilis est materia ista & necessaria canonistis. d. Ant. hic breuiter transit. sed in. c. fi. j. eo. posuit simpliciter aliqua dicta Bar. ¶ Ego colligendo dicta in multis locis sparsa distinguo sic. qd aut agitur actione reali, aut personali, aut mista. primo casu si agit de dominio, vel quasi dñio: vt publiciana: de quo in. c. Abbate sanē. de re iud. lib. vj. vbi gl. plenē. & institu. de actio. §. alie res. efficitur litigiosa. C. de liti. in. aut. litigiosa. & in corpore vnde sumit de liti. in. princ. Et licet ibi dicatur solu, qd cotendit de dominio rei: idē tamē

est de quasi dñio: quia publiciana est eiusdem nature: vt no. in. aut. & patet in iuribus praealle. Tenet Inn. in. c. cu. M. de constitu. prope fi. & Bar. in. l. ij. C. de liti. Et idē si agat de parte dñi: vt de vsufructu: qd ipse vsufructuarius constituetur litigiosus per couentionē solā. arg. in. d. aut. & ibi not. Bar. in. l. j. ff. de litig. & hoc de ipsa re. An autē ipsa actio realis: cum agitur de dñio, vel quasi, de eo quod est pars dominij, efficiat eode modo litigiosa per couentionē solā: vt sic non posset vterius cedi sine vitio litigiosi. Bar. in. d. l. j. ff. eo. & in. d. l. ij. C. eo. tenet, qd idem hoc casu in actione, qd in ipsa re, ad quam copetit. Sed Io. an. in. c. fi. j. eo. sentit, qd respectu actionis requirit lit. contestata. c. vn dicit, qd licet ipsa res no possit vendi post couentionē: ipsa tñ actio, p qua mouetur qstio poterit cedi ante lit. contest. Et hac opi. plus mihi placet: quia aut. superius alleg. solu facit mentionē de re, de cuius dñio questio mouetur, non autē de actione, qd copetit ad ipsam re: respectu ergo actionis stabimus iuri antiquo: quod videt requirere contest. lit. vt. l. ij. & l. fin. C. de liti. Aut agit de no dominio, vel quasi, licet hypothecaria: vt qa dicit actorem sibi obligata esse: & tñ res no efficitur litigiosa, vnde no pot vēdi cu onere suo: vt in. aut. de liti. post prin. sed ipsa actio efficitur litigiosa tñ per lit. conte. vt erat de iure antiquo. l. ij. & fi. C. de litigi. Aut agit confessoria, vel negatoria: qd copetunt pro iurib9 in corporalibus, iuxta no. in. c. examinata. de iudi. & c. cum ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprie. Et tunc subdistingue, qd aut actor dicit se ius habere, puta agit ad prebēdā, quam alius tenet, quam dicit suā esse, vel ius habere in ea: & tunc res efficitur litigiosa: quia licet in corporalia non sint in bonis nostris: sunt tñ in quasi bonis: secus si dicit aliquod ius sibi deberi: quia tñ no cotēdit de dñio, vel quasi: nec efficit ipsa res, seu ipsum ius litigiosum: vt no. Inno. in. c. cu. M. palle. sic puto limitandum & distinguendū Bar. in. l. j. palle. vbi dicit, qd in corporalibus res no efficitur litigiosa: vt in. aut. eo. §. ad hęc. ipse tñ actiones efficiuntur litigiosae per lit. conte. ar. in. d. l. ij. Si verō agitur actione personali: & tñ Bar. in. l. ij. C. e. simpliciter dicit, qd ipsa res nunq efficitur litigiosa. f alle. not. in. l. qd §. j. ff. de aqua plu. ar. cen. sed ipsa actio efficitur litigiosa p conte. lit. vt. d. l. ij. Sed ipse Bar. in. d. l. j. aliter distinguit, dicens: qd si no cotenditur de ipsa re, sed de aliquo opere facto in re: tñ ipsa res nunq efficitur litigiosa etia si illa actio sit in re scripta. & sic videtur intelligere. d. l. qd §. Julia. Si verō cotēditur de ipsa re: & tñ efficitur litigiosa ipsa res, & actio per lit. cōte. vt. d. l. ij. C. eo. sed Io. an. in. c. fi. j. eo. simpliciter tenet, qd actio efficitur litigiosa per lit. cōte. sed ipsa res no. ar. in. l. fi. C. eo. Idē & clarius tenet Inn. in. d. c. cum. M. vbi sentit, qd licet per actionē personale agat ad ipsam: nihilominus no impeditur alienatio per liti. pēdētiā: qa no efficitur litigiosa ex vno no cotenditur de ipsius dñio. & hoc dictū plus mihi placet. & videt mihi tex. expressus in corpore in. aut. de litigi. post prin. Si verō agit actioe mista tenet Bar. in. l. ij. C. eo. & l. j. ff. eo. p alleg. qd aut est actio vniuersalis, aut singularis. primo casu & olim & hodie

¶ Lit. contest. Sed tu pondera: quia appellatio rei venit actio: vt no. per scribentes. in. c. fi. de pscript. & remissi ad Bart. in. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuca. And. Barba. Anto. Francif. ¶ An appellatio rei veniat actio: dicas, qd cum verbum, res: sit generale: vt. l. j. §. fina. ff. si cer. pet. & in. l. rei. & ibi per Bart. de verb. signi. & in. l. nominis & rei. eo. tit. veniunt, iura & actiones. de quo etiam per Bal. in. l. ex legato. in. iij. op. po. C. de leg. quod intellige veru, nisi addat verbu meū: vt per Bart. in. l. j. ff. de sta. homi. & per Bald. in. rubri. C. de verb. signi. & per Alex. in. rubri. ff. si cer. pet. veniunt etiam nomina debitorum: vt in. l. quintus. in. §. argēto. ff. de auro. & argen. leg. & habetur per. d. Abb. in. c. fi. de pscript. & vide Alex. in. consil. clxxxv. in. vlti. chart. in. ij. parte consil. ¶ Efficitur litigiosa. Adde Ro. consil. cclxx. ¶ Litigiosa. Tenet Pet. & Cyn. in. auth. litigiosa. Saly. & Rapha. ibi And. Barba. ¶ SEBA. SAPI. ¶ Quod aut est actio. Vide ad hęc Abba. in. c. examinata. circa glo. primam. §. de iudi. vbi vult, qd litigium dicitur etia extraiudicium. vide Ioan. de Imo & Card. in. c. cum. M. Ferrarie sis. §. de constitutio. Bart. & Bald. in. l. j. C. coi diuidun.

& hodie efficitur litigiosa res, & actio per solā controuersiam, seu citationē: vt. l. diuus. ff. de peti. herē. & l. alie nationes. ff. fami. er. & hīc no. in gl. vbi patet, q̄ post citationem seu cōtrouersiam, quē sit ante lit. cōtest. si debet possessor hereditatis alienare regulariter aliquam rem hāreditariā, siue agatur petitione hereditatis, siue iudicio fa. ercī. placet mihi hoc dictū in ipsis rebus, & de eis loquuntur iura superius alle. sed ipsae actiones nō prohibentur cedi ante lit. cōte. & ideo stare iuri antiquo: vt etiā actio vniuersalis efficiatur litigiosa, per solam conte. vt. d. l. ij. & fi. C. de liti. Si verō actio est particularis: vt cōmuni diuidendo, q̄ datur ad diuidendā rē particularem, & cōmunē: & tūc tam res, q̄ actio efficit litigiosa per conte. vt. l. j. C. cōi di. iuncta. l. j. & no. glo. in d. l. alienationes. & Barto. in dictis iuribus p̄allega.

- 8 ¶ Hāc procedūt regulariter: sed fallit in casibus contentis in d. l. fi. & in d. l. diuus. quos enumerat ista gl. nostra. Sed inquantū excipit casum transactionis: tunc ob. iste tex. nā vt patet indecisa alienatio fuit facta in monasterium ex causa trāfactionis. doc. respō. q̄ trāfactio hāc interuenit simulatē: secus si verē. vt. d. l. fin. Itē inquantū gl. excipit calum legatī & fideicommissi: hodie illa. l. finalis recipit in hoc correctionem per auct. de liti. vbi dicit, q̄ si res litigiosa legatur alicui: tunc hāres debet iudiciū ad finē pducere. & si euicerit rem tradat legatario: aliās liberatur: cū videatur testator legasse euentū litis, legando rem litigiosam: ipse tñ legatarius ne fiat collusio contra eum, poterit in lite assistere ipsi heredi: vt in. d. auct. de liti. ¶ Sed quēro, nunquid ipsa res litigiosa possit saltem pignori sine vitio litigiosi, seu aliter obligari: dicendum est, q̄ nō. tex. videtur no. in. l. si filius. §. fi. aliās est. l. j. ff. quā res pig. ob. pos. & sentit glo. in. l. j. C. cōmuni diui. sequitur Bar. in. d. l. j. in fi. Sed aduerte diligenter ad gl. in. c. seq. q̄ est super verbo, assignastis. quā relata ad tex. sentit, q̄ etiā per cōtractum locationis res incidit in vitium litigiosi. Sed certē illam gl. nō credo simpliciter verā: vnde dico, q̄ aut locatio de re litigiosa fit ad modicum tps: & tūc nō incidit in vitium litigiosi: quia leges tantū prohibēt alienari, vel pignori, vel obligari: vt. d. l. fi. C. de liti. & d. l. si filius. ff. quē res pign. obli. Sed prohibitus alienare, seu obligare, non prohibetur locare ad modicum tēpus. tex. est no. maximē iuncta gl. in cle. vna. de reb. eccle. non alie. & in. l. pe. §. instituto. ff. de leg. ij. Aut locatio fit ad longū tps, vel longissimum, & tūc incidit in vitium litigiosi: quia cōstituitur ius in re. ff. de superfi. l. j. & l. ij. ff. si ager. vec. vnde prohibitus vēdere, & obligare: prohibetur in longū, vel longissimū tps locare, ratione p̄dicta: vt dicit glo. no. in cle. vna. de rebus eccle. nō alie. p̄alle. no. Dy. Bar. & cōiter legistae in. d. §. instituto. licet Accur. aliter & minus bene, ibi sentiat: cuius dictum cōiter nō recipitur. Saluādo ergo gl. c. sequētis, dic eam procedere in hoc vltimo mēbro, q̄n locatio fuit facta ad tps nō modicum. Idē putare, q̄n ad modicum, si fuit facta fraudulenter in potentē, ita q̄ rehabeti non posset de facto: quia satis tūc videtur alienatā & obligatā. & ratio magis, q̄ verba attendenda est: vt. l. cū pater. §. dulcissimus. ff. de leg. ij. & in. c. fi. de reg. iur. li. vj. & quod no. ibi dixi. & in. l. nō dubiū. C. de lega. fit enim fraus legi. de priuile. q̄to. & de immu. ecc. c. fin. lib. vj. & hoc bene no. quia alibi nō reperies ita bene & clarē discussa saltem in iure canonico. ¶ Quid autē habeat operari vitium litigiosi: tangit ista gl. in. j. q. dicens, q̄ emptor sciens punitur: vt gl. quē ponit tenorē. l. fi. C. de liti. dic latius, q̄ olim de iure antiquo erāt aliqua poenā de quibus per Bart. in. d. l. j. ff. de liti. quā hodie vident cessare per poenam legis nouae latius prouidentis. Et duae sunt poenae: quia cōtract⁹ de re litigiosa modō p̄dicto in p̄cedenti quēstione nō tenet ipso iure. Secunda, q̄ poenae certae imponuntur contrahentibus sciēter, de quibus in

hac gl. & in. d. l. fi. Et declara sic post Hostiē. Aut ambo contrahentes ignorant, aut sciunt: aut vnus scit, & alter ignorat. primo casu excusat probabilis ignorantia: quia rem quā culpa caret. & c. de constitutio. c. cognoscētes. & in. c. Apostolicē. de cle. excōi. mini. In venditore tamē seu altero alienante difficilis reperitur ignorantia: cū nō possit ignorare rem esse litigiosam: nisi successerit alteri: & probabiliter hoc ignorauerit per regulā is, qui in ius succedit alterius. li. vj. vnde hoc casu impedit cōtractus: sed alia poenae cessant. Si verō vterq̄ contrahētū sciuit: & tūc cōtractus nō tenet: & procedet lis suo Marte, sicut prius. Sed poenae cōmittuntur: quia emptor perderet pretiū & vēditor cogitur cōferre de suo tantum dem: & vtrāq̄ quantitas applicabitur fisco: vt. d. l. fin. Si verō alter tantū sciuit: & tunc ille solus punit: & ignorans lucratur tertiā partem pretij. Si verō emptor recuperat pretiū suū: & lucratur tertiā partē de eo, qd venditur, tenetur soluere de suo & reliquo: duae partes applicantur fisco. & idē dic in donatione. nā aestimabitur res & procedetur ad poenas modo p̄dicto. ¶ Itē aduerte, quia si quis rē litigiosam sacrae domui dedicauerit, punitur in duplū applicandū petēti. ff. de lit. l. pe. & fi. secundum. Hostien. Itē dic vltra doc. hīc. q̄ est dare alium effectum litigiosi. nā sentētia lata cōtra alienantē mandatur executioni absq̄ alia tala iudicij contra eū, in quē facta fuit alienatio: vt no. Bar. in. d. l. j. & declaratur clarius per eum. in. l. creditoris. de pigno. Itē dic has poenas procedere, si fit alienatio durante litigio. si autē instantia est perempta: & tūc aut per lapsum triennij de iure ciuili: aut quia actor renūtiavit liti. primo casu non impeditur cōtractus: nec habent locū supradictae poenae: sed durat vitium litigiosi quo ad quid: vt. l. j. C. de p̄scri. lon. temp. & per Bart. in. d. l. j. ¶ Secundo casu ex toto cessat vitium litigiosi. ar. in. l. postq̄ liti. C. de pact. no. gl. in. d. j. C. de p̄scrip. lon. tēp. & hīc no. tu canonista: quia non habes alibi ita benē discussum. ¶ Nūc quēro de facultate agendi per ecclesiā sanctā Mariā. Gl. ista tertia prope finem dicit, q̄ cōtra Ioannē de Ateia, qui trāstulit res litigiosas in monasterium poterit agere de vitio litigiosi cōtractus. cōtra monasterium verō poterit agere ad rem ipsam. i. rei vendicatione. Et dic, q̄ hoc dictum glo. non imponit necessitatem sic agendi. nā contra Ioan. de Ateia posset agere rei vendicatione prosequēdo primū iudiciū: cū adhuc habeatur pro possessore, ex quo dolo desijt possidere: vt in reg. pro possessore. de regu. iur. lib. vj. Et hēc sententia lata cōtra eum poterit mandari executioni cōtra monasteriū, ad quod res litigiosae fuerunt translatae: tñ coram iudice suo: vt. s. dixi. & nō ob. c. ecclesia. de constituto. ¶ Sed aduerte ad vnum notabile dictum. hēc enim glo. videtur sentire, quod cōtra monasterium possit agi de vitio litigiosi, quod est contra id, quod p̄cedit in glo. cū recipiens sciēter rē litigiosam teneatur, sicut alienās: vt. d. l. fi. & hīc in glo. & q̄ possit agi cōtra monasterium, & eodem modo cōtra quālibet ecclesiā contrahentē vitio litigiosi, videtur mihi text. rotundus hīc: vbi papa prohibendo alienationē rerum surrogatarum loquitur alternatiuē: vt sit facultas ecclesiae sanctae Mariā agēdi, vel de proprietate, vel de vitio litigiosi. si enim contra monasteriū non potest agi de vitio litigiosi, si fecisset papa hīc mentionem: nisi de quāstione proprietatis: cū loquatur de monasterio. hoc idē dico sensisse glo. ij. c. sequen. vt vitium litigiosi habeat locum etiam in ecclesia. hoc idē sentit Ioan. and. super text. & post Hostien. super glo. fina. vbi dicit, quod leges poenales per ius canonicū sunt approbatā. & de litigio dicit patere hīc. & xi. quāstione. j. c. quia res. ¶ Et subiicit no. verbum, quod etiam in rebus ecclesiasticis locum habet saltem cum tota ecclesia delinquit. adducit notata in. c. ij. de ordi. cog. & in. c. j. de do. & cōtuma.

¶ Ad modicum tēpus. Adde Angel. consilio. ccxliij. & Alexā. cōsil. cxij.

SEBA. SAPI.

¶ Alienare. An locatio ad modicum tempus, sit alienatio: vide Ia. in. l. manumissiones. colū. ij. in fin. ff. de iusti. & iur. vbi dicit, qd non: nisi fiat vltra nouēniū. vel nisi fieret: q̄ finito nouēniū locaretur ad aliud nouēniū. vide eundem in. l. ij. C. de iure emphy.

SEBA. SAPI.

¶ Perempta. Vide Barto. & latius Alexā. in. l. ij. C. de eden. & de renuntia. vide Feli. in. c. significauerūt. in. ij. nota. j. de testibus. Bart. vero. in cau. clxxxvj. inci. qui paciscitur. Fely. in c. illud. col. vj. vers. & scias. j. de p̄scrip.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

quod est valde notādū. ¶ Sed cōtra hoc facit, qđ nouissi-
mē scripsi: in. c. j. de do. & cōtuma. palle. vbi dixi, qđ regu-
lariter propter delictū p̄lati, & capituli nō debet eccle-
sia perdere rē suā: sicut nec pupillus perdit rē suā pro-
pter delictū tutoris: vt no. in. l. si quis in tātā. C. vñ vi. fa-
cit. l. meminerint. C. eo. tit. Dico saluando illud dictum,
reapprobādo istud: qđ monasteriū nō punitur hīc in bo-
nis suis immobilibus. Primō, quia istę possessiones sur-
rogatę succedunt loco aliarū, quas monasterium alteri
locauit: vñ est quedā permutatio. p̄na verō procedēs
ex vitio litigiosi cōstitit in pretio: qđ pōt ex fructibus de-
trahi: & in fructibus habēt p̄latus & capitulū plenā fa-
cultatem disponēdi. ar. c. qđ quibūdā. de fideiul. Et si di-
ceres fructus nō sufficere, dico, qđ punient ipsi cōtrahē-
tes in corpus. arg. c. finē. de do. & cōtuma. & bene facit
gl. in. c. de multa, de p̄bē. nā si diceremus cōtrariū, da-
retur apertē via p̄lato & capitulo alienādi bona immo-
bilia ecclesię sine solennitate debita: qđ sonat in absurdū
contra. c. quāto. de diuor. & vide in hoc qđ plenē dixi in
d. c. j. de do. & cōtuma. ¶ Oppo. aliter cōtra tex. videtur
em, qđ ratio prohibitionis de qua in tex. sit. frustratoria:
cū nunq̄ possit agere ecclesia sanctę Marię contra mo-
nasterium: qđ p̄supposito qđ monasteriū nō possideat
bona, quę vēdicant: nihilominus ex quo obtulit se liti-
gando, ac si possideret, tenetur satisficere, si cōdēatur,
soluendo estimatiōē: vt. l. is, qui se liti. ff. de rei ven. cū
fi. lte dolo desinēs possidere pro possessore habet vt in
reg. pro pos. hab. qui dolo. li. vj. Gl. fin. soluit, qđ ille leges
non habēt locū in ecclesiasticis negotijs: ne delictū per-
sonę. & c. Idē tenet Inno. ¶ Ex quo singulariter no. qđ si
solus p̄latus offert se liti noīe ecclesię, ac si possideret,
non debet ecclesia cōdēnari ad estimatiōē, sed puto
ipsum p̄latū cōdēnandū de suo patrimonio. ar. opti-
mum ex his, qđ not. gl. in. c. de multa, de p̄bē. & eius, qđ
legitur & no. in tutore in. l. nō est ignotum. C. de admi-
tuto, in. l. meminerint. C. vñ vi. facit qđ plenē dixi in
c. j. de do. & cōtuma. Idē sentit Hostiē. cū limitatione,
qđ solus p̄latus deliquit. secus si tota ecclesia deliquit:
no. in. c. ij. de ordi. cogni. ¶ No. bene ex hac sol. qđ deli-
ctum solius p̄lati non nocet ecclesię etiā in iudiciali-
bus, (altem vbi venit puniēda ecclesia in rebus suis sine
causa, qđ est cōtra gl. in regula, delictū. de reg. iur. lib. vj.
quę sentit oppositū in iudicialibus, Ergo etiā cū tota ec-
clesia deliquit in suspiciēdo iudiciū. limito prout. s. di-
xi in p̄na litigiosi contractus. & dic vt ibi. Et tenendo
opi. qđ p̄iudicet ecclesię in aliquo casu, solue aliter cō-
trarium scdm Hosti. qđ monasteriū possēt fieri nō soluē
do. s. de resti. spolia. c. olim. el. ij. vel scdm Inno. possēt la-
borare in vanum ad rē litigiosā recuperandā litigan-
do de iure, quod sit sine laboribus. ff. de mino. l. minor.
xxv. annis. & de arb. c. peruenit. siue de facto: propter po-
tentiam detentoris. de rebus eccle. non alienan. c. penul.
¶ Vltimō extra gl. quēro, nunqđ alienatio facta p mo-
nasterium cōtra hāc prohibitionē papę, teneat. Hosti. qđ
non. & allegat. c. veritatis. in fi. de do. & contu. hoc dictū
placet: quia sicut alienatio contra legē mortuā, nō valet.
l. non dubium. C. de legi. x. di. c. vides. Ita & cōtra legē vi-
uam & animatam: vt est princeps: vt no. Inno. in. c. fi. de
accu. secus dic in alienatione facta cōtra p̄ceptū iudi-
cis: vel contra cōuentiōē partiū: de quo plenē per Inn.
in. c. Raynaldus. de resti. & in. c. fina. de reb. eccle. nō alie.
¶ Sed diceres tu: quare papa prohibuit alienari istas sur-
rogatas: cū de alijs in defectum sit satisfaciēdū, nec plus
sunt obligatę istę, qđ alię? Doc. variē soluunt, sed exto-
to nō satisfaciūt: maximē in eo, qđ dicūt, qđ istud mona-
sterium immediatē suberat dño papę: & ideo debet ei
prospicere, qđ potuit, ne sua immobilia perdere pos-
sit. Certē hoc nō procedit: quia papa hanc prouisiōē fe-
cit in fauorem ecclesię sanctę Marię: vt clarē colligitur

ex text. & non in fauorē monasterij: ideo breuiter dico,
qđ hoc fecit ne monasterium saltē fraudulenter efficiere-
tur non soluendo: & sic non posset contra monasteriū
sententia mandari executioni: per hāc enim prohibitio-
nem impeditur alienatio illarum rerum. & c.

SVMMARIUM.

- 1 Possessorium recuperandę competit etiam contra spoliationem factam a iudice ordine iuris non seruato.
 - 2 Litigiosa res, si vendatur debet in eius locum altera æquualēs surrogari, quę non possit alienari.
 - 3 Consensus, vel arbitrium aliquorum, si requiritur in aliqua re: an sufficiat consensus vnius: maximē, si non reperitur, nisi vnus.
 - 4 Obligatus ad aliquam rem tradendam, tenetur illam tradere liberam & a nemine occupatam.
 - 5 Solutio debiti creditor tenetur restituere instrumentū crediti.
 - 6 Papa est omnium ordinarius etiam immediatus.
 - 7 Papa non potest ad se aduocare causam, quę vertitur in duos laicos coram iudice laico.
 - 8 Possessorium recuperandę datur contra illū, qui scienter suc- cessit in vitium.
 - 9 Locans rem litigiosā, quo casu incidit in vitium litigiosi con- tractus.
 - 10 Instrumentum crediti, si fuerit redditum debitori, præsimitur liberatus a contentis in eo: vel solutione, vel remissione. Itē fuit traditum vnum ex instrumentis idem continentibus. 16. quod intelligit: vt. j. nu. 13.
 - 11 Instrumentum emptionis aliquarum rerū, si fuit ab emptore do- natum, vel legatum, præsimitur donasse illas res: vel legas- se 12.
 - 13 Instrumentum crediti, vel pignoris, si fuerit redditum: in dubio nō præsimitur donatio: si ex alia causa potest præsumi fuisse redditum.
 - 14 Instrumentum in quo erant mihi plures obligati, si vni reddidi: an sibi soli præsumat donatum: an etiam alteri.
 - 15 Instrumentum crediti, si reddidi debitori meo: & ipse reddide- rit mihi: an præsumat in persona mea facta donatio.
 - 17 Instrumentum crediti, si reperitur cancellatum: an præsumat facta solutio.
- Conditiones & circumstantiæ personarum multum operantur circa istas præsumptiones bonas, vel malas.

CAP.

IIII.

Ecclesia sanctę Summatū est. s. c. proxi.

¶ No. j. qđ contra spoliatiōē factā per iudicem, maximē nō suū iuris ordine nō seruato, cōpetit possessorium recuperan-
dę: sicut cōtra priuatū. & clarius probat in. c. cōquerē-
te. de resti. spo. c. cū causa. de offi. dele. & vide Bar. in. l. iu-
stē possidet. ff. de acqui. pos. ¶ Secūdo no. qđ certo nego-
tio aduocato ad curiā nō valet quicquid fit per inferio-
rem. An hoc sit verū indistinctē, & quid in alio superio-
re a papa: vide omnino no. per Inno. & alios in. c. cū. M.
de consti. Et an reseruatō afficiat sine decreto: vide glo.
& doc. in. c. si eo tēpore. de elec. lib. vj. ¶ No. hīc notabi-
lem prouisiōē adhibendā per iudicem: cū res litigiosa
in aliū de facto translata rehabeti non potest. s. vt alia
res æquualens illi in locū illius surrogetur, & interdica-
tur illius alienatio. Et crederem, quod in casu non vale-
ret alienatio facta contra hanc surrogatiōē, & p̄ceptū
factū, licet per inferiorem a principe: quia ex quo
surrogatio fit iuris autoritate, debet assumere naturā
illius, in cuius locū surrogatur. Sicut ergo non valeret
alienatio rei litigiosę: vt. l. ij. in fin. C. de liti. & dixi. s. c.
p̄cedenti. Ita nec alienatio rei surrogatę. & sic limita-
not. per Inn. in. c. Raynaldus. de testa. dico etiam, qđ licet
ista surrogatio

Anto. Francif.

¶ Rem suā. An de-
lictum p̄lati no-
ceat ecclesię. di-
cas, qđ regulariter
non nocet: vt per
Bald. in. l. memine-
rint. C. vñ vi. &
habetur in. c. si epi-
scopū. xvj. q. vj. &
in reg. delictum. de
regu. iur. lib. vj. &
vide. d. Car. in cle.
j. in. v. oppo. de in
integ. resti. & vide
eūdem in cle. ij. in
s. j. post gl. de hæ-
re. vbi dicit, qđ no-
cet, si sit cōmissum
in omittendo: no-
cet etiam quaten⁹
ad ecclesiā per-
uenit: vt per Car.
in clemē. j. in. s. ce-
terum. post glo. de
priuileg. Et adde
quod delictū p̄la-
ti, dum viuit, no-
cet ecclesię in feu-
do, nō post mortē
suam. No. Archid.
& doct. in. c. verū.
de foro cōpe. & in
c. si cleri. de capel.
mona. & in. c. j. in
s. item si clericus.
de capi. Conrardi.
in vñbus feu. & vi-
de per dominum
Cardi. in clem. ij. in
s. j. de hære. & in
clemē. j. in. vj. op.
de poen. & in. c. cū
venissent. in quæ-
stio. ij. de instit. &
de plenē p Alexā.
in consi. xxij. in. j.
parte cōsiliorum.

ista surrogatio sit utilis: per ea, quæ dixi. s. in c. præcedenti. non tamen est necessaria, quia pro possessore habetur, ex quo dolo desijt possidere: ut in regula pro possessore. lib. vj. & sic posset condèrari ac si possideret, & cogetur satisfacere de bonis suis: ut tactum fuit in c. præcedenti. ¶ No. casum in quo petitur restitutio vnius rei: & sic restitutio alterius: & hoc vigore surrogationis. Itē ex quo illa res haberi dolo istius non potest: debet satisfacere de reliquis bonis suis. Simile no. in l. vinum. ff. si cet. pe. ¶ No. ibi: ad arbitrium bonorum virorum. &c. q. ubi agitur de aliqua re æstimada, iudex recurrit ad arbitrium bonorum virorum & secundum ipsorum rationem procedit. Et no. quia dicit in plurali bonorum virorum. & sic videt q. debet esse plures: an hoc sit necessarium, & qd si non reperiatur, nisi vnus: & an debeant iurare, & qualiter: vide per Bar. in proce. ff. dicam plenē in c. proposuisti. j. de probatio. & idē qd no. s. dic. ubi requiritur iudicium alicuius in aliqua parte periti. ¶ No. arg. q. obligatus ad aliquam rem tradendam, debet eam tradere liberatā ab omnibus creditoribus, & sic liberam & expeditam. ff. de acti. emp. & ven. l. j. & ij. ¶ No. vltimū argumentum: q. soluto debito teneat creditor restituere instrumentū crediti: ad hoc. l. dissolutē. C. de condi. ex le. & l. pecuniā. C. de solu. ¶ Gl. j. est in se satis clara. Sed contra eā & contra tex. opp. ex quo enim causa erat corā ordinario laico: non poterat per papā expediri ipsius processus. arg. c. vt debitus. j. de appe. Ratio nes enim gl. procederēt, siue senatores fuissent delegati papæ, siue non. ff. de iudi. l. iudicium. Hosti. soluit tripliciter primò, q. speciale est in papa, qui cūctorū est ordinarius, etiā immediatus. ix. q. iij. c. cuncta. & c. per principalem. maximē in hoc casu: cū agatur inter ecclesias, de fo. compe. c. cū sit. de iudi. c. fi. hęc solu. mihi non placet. Aut em iudiciū versabatur inter duas ecclesias: puta inter monasterium & ecclesiam sanctæ Mariæ: & tūc cessat dictū Hosti. & succedit ratio gl. quia hæc reuocatio fuit de facto: quia gesta à non suo iudice non tenebatur: aut ecclesia erat rea: & idem. de fo. compe. c. si diligenti. Aut actrix contra laicum. & adhuc idē. non em potest ecclesia inferior litigare de iuribus ecclesiæ contra prohibitionem papæ. de do. & contu. c. veritatis. & quod ibi no. & per Inno. in c. Raynaldus. de testa. vnde directē non impedit processum iudicis secularis: sed indirectē interdicens prelato agere & aduocando eam ad se. ¶ Vbi autē causa versaretur inter duos laicos corā iudice laico: non puto papam posse eam ad se aduocare: ex quo causa non subijcitur suo foro. ar. c. si duobus, de appella. facit qd no. Inno. in c. inquisitioni. de sen. excōi. Ex his potes colligere rationem, quare papa ad se aduocauit, seu aduocare potuit hoc negotium. ¶ Secūda solu. Hosti. est, q. hoc fecit papa ex consuetudine vrbis arg. de eo. cōpe. c. si clericus. & c. licet. ¶ Tertia solu. est, q. Roma est de patrimonio ecclesiæ. xcvj. dist. c. Constantinus. ad hoc, qui fil. sint legi. c. per venerabile. de elec. fundamēta. li. vj. Istæ duæ solu. sunt necessariae, qn causa vertetur inter laicos per ea, quæ s. dixi. secus si inter duos clericos, vel clericū & laicum: ut hic accidit. tūc em papa posset etiam cessante consuetudine, vel iurisdictione tēporali per supradicta. ¶ Extra gl. op. ex quo monasteriū non spoliavit ecclesiam sanctæ Mariæ: quō potuit agi contra monasteriū possessorio recuperādē: cū non detur, nisi contra spoliātem. & c. de resti. spol. c. cū ad sedē. Solu. dicit Inn. q. fortē agebatur contra monasteriū cōditione. c. sepe. de resti. spo. quia sciēter successit in vitium: vel agebatur vitio litigiosi: de quo dic. ut dixi. s. proximi. c. & aliquid. ¶ Opp. ex quo monasteriū desijt possidere, non debet posse amplius cōueniri super illis reb⁹: ut in l. si autē. ff. de rei vē. & c. aduersario. de except. ¶ Gl. ij. soluit, q. monasteriū alteri locando, incidit in vitium litigiosi contractus: & sic ex vitio suo poterat cōueniri. Itē, quia dolo desijt possi-

dere: & sic debet haberi pro possessore: in regula, pro possessore. lib. vj. merito papa fecit istā surrogationem. ¶ No. primò ex gl. iuncto tex. q. locans rem litigiosam, incidit in vitium litigiosi. Sed certē hęc gl. non est vera: nisi prout dixi. s. in c. præcedenti. ubi videas. Item sentit ista gl. q. monasterium in aliū transferēdo illas res, incidit in vitium litigiosi: & sic iungēdo istā gl. cū no. in c. præcedenti, videtur q. ex duplici capite monasteriū incidit in vitium litigiosi. primò recipiendo illas res litigiosas scienter. Secūdo transferēdo postea in aliū. De primo dic. ut in c. præcedenti. De secūdo dico, q. ut sit verum, oportet præsupponere duo. Primò, q. lis iam seu cōtrouersia fuisset mota cōtra monasteriū. aliās enim inchoata contra Io. non puto, ut extēdatur ad monasteriū, quo ad vitium litigiosi: ut postea alienando dicat alienare rem litigiosam. arg. c. veniens. ij. de testa. & l. cū quærit. ff. de execu. rei iudi. Item oportet restringere respectu cōtra-ctus locationis prout dixi in c. præcedenti. ¶ Nūc quæro quare papa hic ponderat, q. fecit sibi restitui instrumentum pignoris. Sol. dicit gl. fi. quia ex hoc præsumit liberatio ex debito in eo cōtento. & ad hoc allegat multa bona iura. ¶ No. ergo ex dicto glo. q. reddito instrumento debiti, præsumitur liberatio facta, seu remissio debiti. ¶ Contra hoc opp. de c. sanē. & c. veniens. de renun. & ff. de pac. l. ij. Aduerte, quia licet ista gl. formet hic contraria: tñ solū inducit. l. ij. & ad eā dumtaxat respondet, tñ satis bene. Ad c. sanē. & c. veniens. nihil rñdet. Sed tu dic. q. c. veniens. non facit. quia ibi non fuit redditum instrumentū debiti, seu alicuius iuris: sed dumtaxat ille subiecit se misericordiæ aduersarij sui dicitur ibi, q. ex hoc non videtur renūtiare iuri suo: & hoc secundum vnum intellectū. de quo tñ dic. ut ibi plenē no. Ad c. sanē. rñsio est magis difficilis: nam ibi ille restituit literas Apostolicas aduersarij subijciendo se eorum misericordiæ: nec per hoc excludit ille à iure suo, ¶ Aduerte pro solutione: ibi em datur duo intellectus ad illū tex. Vnus intellectus est q. ex officio iudicis ex quadam æquitate ille fuit auditus: quia cōsilio aduersariorū fuit decept⁹, & hunc intellectum tenet ibi Inno. & tenebat etiā Grego. ut ibi refert Io. an. & secundū hunc intellectum non obstat huic, sed potius cōcordat, & ampliat resignando vel tradendo, seu restituēdo instrumentū iuris sui, ut videatur ius suum in instrumentū cōtentū resignare. ¶ Secundus intellectus est, q. auditur ibi ex puro iure, & non de gratia: & tunc obstat huic cap. Sed ex dictis eorū, qui tenent hūc secundū intellectū, elicit notabilis limitatio ad hūc tex. & cōsimilia iura. Dicunt em, q. literę illæ erāt confectæ super iure habēdo: q. mandatur, ut fieret illi restitutio: & post factam restitutionē vigore illarū literarum resignauit illas literas, q. iam continebāt illā restitutionē postea factā: & sic continebant ius intrinsecum postea adeptū: secus dicūt, si illæ literæ non cōtinuissent ius habitū in re: q. tūc procederet, qd hic dicitur in alijs iuribus allegatis, in hac gl. & hunc intellectū sentiūt ibi gl. & Abb. Io. an. & multi moderni. ¶ Sed cōtra hūc intellectum adduco. l. j. C. de dona. ubi donas instrumentum emptionis mancipiorū, videtur donasse illa mancipia: & tñ per solā venditionē non acquirit dñum, sed per traditionē postea secutam: ut l. traditionibus. C. de pac. & l. quoties. C. de rei ven. vnde de mero iure primus intellectus videt verior, licet enim ius superuenerit postea illæ literę continebant titulū vigore cuius ius cōsecutū est: sicut dicitur in d. l. j. C. de donat. secus ubi ius esset penitus separatum ab instrumentū reddito: q. ex se paratis non fit illatio, in c. ij. de transla. d. Ant. videtur hic sequi secundū intellectū, qui placet de equitate, sed non de stricto iure propter cōnexitatē cū iure superueniente, argu. bonum in c. trās lato. de consti. Itē, q. ista traditio instrumenti operatur remissionē iuris proprij ex qua-

SEBA. SAPI.

¶ Remissio debiti
Vide Bal. & Pau.
de cast. in l. nostrā
col. v. C. de testib.
Salyce. in l. si de
possessione. C. de
probatio. & Feli.
c. accedeus. in col.
l. vers. secunda cō
clū. s. vt lite non cō
testa. Et latissimē
de hac materiā per
Moder. post Bar.
& alios i. l. Labeo
ff. de pact.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

SEBA. SAPIA.
 a ¶ Donationis. Hec omnia reassumit, & sequitur Iaso. in d. l. labeo. col. j. in fi. ff. de pact. cōtra Alberi. Angel. & Fulgo. ibi.
 b SEBA. SAPIA. ¶ Vltorius. Vide Alex. i. l. filio, quē pater. ff. de libe. prate.
 c SEBA. SAPIA. ¶ Secundū mēbrū. Vide Alex. in cōf. lix col. penul. & fi. in. ij. volu. vbi latē. & Bal. in consilio. xxxij. inci. ex eo solo. in. ij. parte. & Alex. in consi. xcj. incip. viso tenore. in primo volu.
 ZACHARI.
 d ¶ Reperitur cācel latū. Adde distinguendo, aut enim debitor est persona domestica creditoris, & suspecta aliquantulū, & tūc cancellatio nō probat solutionē: aliās secus quīs protho collum, non fuerit cācellatum: vt per Bartol. in. l. fina. ff. de his, quā in test. delen. & ibi Alex. Bald. in. l. nostram. col. pe. vers. itē faciunt prādicta. & ibi Paul. de Cast. & doct. C. de test. & Guli. de Cu. in. l. j. §. ille autē. & ibi remisi in apo. Celsi. C. de cadu. tollen. Anto. Francif.
 ¶ Circa hoc, quōd hic dicitur de cancellatione: dicas, q cancellatio instrumenti arguit solutionem. l. inducā. & ibi Bal. C. de sol. & ibi dixit Bal. in. l. si prāster. & ibi etiā per Ange. C. quō & quando iudi. q cancellatio actorū habet vim sententiā: & vide Pau. de ca. in cōfil. xxv. & Bar. in. l. ni hil. la. j. ff. de adi. le. vbi dicitur, q cancellatio instrumenti inducit prāsumptionē satisfactio nis. & vide etiam Pau. de ca. in cōfil. xxxv. & mihi placet distinctio, quā hic adhibet: qā ex quo sumus in materia inducēdo prāsumptionem solutionis: vt confitere

dam prāsumptione, cū nullam aliam cōmoditatē inducere potest talis traditio: vt statim dicā, quē ratio satis vendicat sibi locū in hoc casu, vbi datur connexitas iuris habiti cū iure cōtēto in instrumento. ¶ Et reassumendo nunc materiam gl. facio duo mēbra. Quandoq; enim probatur instrumentū donatū, vel legatū, seu aduersario redditū. Quādoq; reperitur cancellatū penes creditorem seu debitore: sed non probatur redditū, vel reperitur penes aliquē instrumentū alicuius iuris, sed non probatur legatū, vel donatū. ¶ Primo casu dic, q si probatur legatū, seu donatū, prāsumit legatum, seu donatum ius cōtēntū in eo distinguendo: vt. §. dixi. l. j. C. de dona. & l. qui chirographū. ff. de leg. ij. aliās inutile videretur tale legatū, seu donatum. ¶ Si verō probatur instrumentū dumtaxat redditū: & tunc aut nullā aliam vtilitatē intrinsecam pōt talis redditio instrumenti operari: & prāsumit liberatio: vt. l. ij. ff. de pact. & hic cum gl. Aut potest aliā vtilitatē afferre: & dicendū est oppositum ex ratione istius gl. cessat enim tunc illa ratio, quod apertē vult Bart. post alios in. d. l. ij. vbi dicit, quia si reddidisti instrumentū venditionis emptori: vt se defenderet cōtra aliū: non videor sibi remisisse pretium. De quo soluendo cōtinetur in illo instrumento. Item si tradidisti instrumentū debiti fideiussori: vt agat contra debitore ad eum liberandū in casibus contentis, seu notatis. in. c. ij. de fideiuss. Et idē in similibus casibus, quod satis placet. Debemus enim q̄tum possumus euītare prāsumptionē donationis^a cū illa de facili non sit prāsumenda: quia nō prāsumitur quis iactare suum: vt l. cūm de indebito. ff. de probatur. c. super hoc. de renū. vide in simili gl. no. in. l. cū quid. ff. si cer. pe. quā dicit, q si tradidi alicui pecuniam dicendo tolle: non prāsumit in dubio donatio: sed potius depositum, vel mutuū: nisi aliud inducant circumstantiā. ¶ Ex his colligitur ratio, quare reddendo pignus nō videor liberaffe debitore: quia satis est, q traditio illius habeat in se aliquam cōmoditatem, puta debitor possit vti pignore. Nō enim est de leui prāsumenda donatio, vt. §. dixi. ¶ Prādicta omnia intelligo etiam in casu dubij. nam vbi appareret de causa traditionis instrumenti, vel pignoris iuxta illā iudicabitur traditio. arg. c. cū voluntate. de sen. excōi. & l. qui iniurię. ff. de fur. cui enim dubiū, q si trado instrumentum hoc expresso: vt defendas te contra euincentē rem non videor donasse ius, quod habeo in instrumento. arg. ex no. in. d. l. cū quis. Intelligo ergo, quādo probatur simpliciter instrumentū redditum & nō apparet de causa, vt si ex cōiecturis appareat aliqua cōmoditas vltra remissionem debiti: vel traditionis vel iuris ibidem contenti, ob illā cōmoditatem traditum prāsumitur: aliās ex quo cessat prāsumptio alterius cōmoditatis fiat largissima interpretatio. vide in argu. text. opti. in. c. pastoralis. de dona. & hoc quo ad primum membrum, quando probatur instrumentū simpliciter redditū. Sed circa hoc membrum cōtingit dubitari de aliquibus.
 14 ¶ Et primō, quid si reddidi instrumentū: in quo tu & alter eratis mihi obligati, an videor vni tantū cui tradidi instrumentū remisisse debitū, an vtriq; Gul. et Bart. post eum. in. d. l. ij. ff. de pact. dicunt prāsumendū, q illi cui tradidi volui remittere debitum propriū: & cedere sibi actionem cōtra aliū. argu. in. l. j. C. de dona. & l. is, qui. ff. de libe. le. Hāc deci. placet. d. Ant. quādo datur instrumentū aliquo titulo lucratiuo: puta per mediū legati, vel donationis: & sic intelligit iura. §. alle. si autem solummodo reperitur instrumentū illi redditum, seu traditum, & non apparet verē, vel prāsumptiuē hoc fecisse ex causa lucratiua, potius videtur eū constituisse procuratorem cōtra aliū, q remisisse sibi debitū, vel cessasse actionē contra aliū, quia hanc cōmoditatē & actionem potest nūc afferre traditio instrumenti. ¶ Ego cre-

derem recurrendū ad cōiecturas. Quid enim si is, cui fuit traditum nō est verisimiliter aptus ad procurandū, puta mulier, minor, sacerdos, miles inexpertus prorsus, vel similis persona, & persona tradēs est diligēs. & c. Itē quid si tradens est ditissimus, & is cui fit traditio pauper, & illi coniunctus, certē his & similibus cōiecturis concernentibus prāsumere donationē secundū dictum Gul. secus si tradidi tale instrumentū ei, qui cōsuevit exercere officium procuratoris: vel sum pauper & ille diues: ita q verisimiliter nō potest prāsumi donatio: tunc enim & si in similibus casibus potest procedere dictum do. Ant. ad vtruncq; dictū. facit glo. no. prālle. in. d. l. cū quid. & in arg. facit tex. in. c. ij. de renū. li. vj. & in. c. super hoc. eo. tit. ¶ Secūdo ad idē dubitatur quid si restitui, vel tradidi instrumentū in quo tu eras mihi obligatus: & tu postea tradidisti mihi. Dicit Gul. Et post eū Bart. in. d. l. ij. quod per primam traditionē prāsumitur facta liberatio: & per secundā videtur factū pactum de petendo, per quod eliditur prima liberatio. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. & l. si verō nō remunerēdi. ff. man. ¶ Ego aliter dicerem, videlicet q si in re integra instrumentum redditur: quod debeat prāsumi traditū fuisse, vt debitor se de aliquo informet. nō enim videtur traditū: maxime si intra breue tempus. arg. c. nam & ego. de verbo. fig. & de pēni. di. j. c. diuortium. Tot enim donationes non debēt de facili prāsumi: maxime propter frequentē actum traditionis. Dictū autem Gul. procederet, quando aliquo titulo lucratiuo probaretur instrumentū donatum & traditū. Item puto recurrendū ad alias circumstantias. arg. eorū, quā nō in. d. l. cū quid. ¶ Vltorius^b ad idē queritur, quid si habeo plura instrumenta de eodē debito, & trado vnum: an videor remisisse debitū. Bar. in. d. l. ij. q sic: quia vnū est instrumentū: licet plures sint copię. ff. de testa. l. vnum. ¶ Nunc venio ad secundū membrum, quādo instrumentū nō probatur datum, seu traditū, sed reperitur cancellatū, d. Gl. in. §. hūc numerum. lxxxvj. dist. Dicit, q ex hoc prāsumitur debitor liberatus. hoc dicit verū: nisi probetur contrariū. alle. l. si chirographū. ff. de proba. Aliter sentit Accur. in. l. vna. §. ille autem. C. de lati. lib. tol. dicit enim, quod prāsumptio est pro debitore, non autē sufficiens probatio, nisi aliter probetur instrumentum traditū a creditore. lac. de Are. & Cy. in. l. si de possessione. C. de proba. Io. and. hic & cōmuniter canonistę. & Bar. in. d. l. ij. Et sic cōmuniter doctō. distinguunt, q aut debitor dicit se pacto liberatum & instrumentū. ad hoc probandū allegat penes se existēs: & procedat glo. Accur. vt hoc nō sufficiat ad plenā probationem: potuit enim illud subtrahisse: & idē debet probare, quod fuit sibi per aduersariū redditum. Aut dicit se liberatum solutione: & idē si persona habens instrumentū est domestica creditori: quia potius prāsumitur subtrahisse. ar. in. d. §. ille. si verō nō est persona domestica prāsumit solutione liberatus: vt. d. l. si chirographū. ff. de probatio. & hoc casu potest saluari. glo. in. d. §. nunc numerū. Diuersitatis ratio inter primū casum, & secundū est: quia primus allegans pactū allegat donum, donare est perdere: & nemo de facili prāsumitur donare: vt prālle. iuri. idē prāsumitur potius instrumentum subtrahisse. ¶ Secundus casus allegat solutionem, quo tēpore solet reddi instrumentū: & idē cū nō habeat prāsumptionē cōtra se, sed potius pro se, cū non sit persona domestica ipsi creditori, debet prāsumi solutio ex cancellatione instrumenti: seu ex eo, q instrumentum reperit penes se: quod idē est. Hec tamē prāsumptio admittit probationē in contrariū: vt. d. l. si chirographum. & no. Gof. hic. & gl. in. d. §. hunc numerum. vt si vult creditor probare, q sine facto suo instrumentum peruenit ad manus debitoris. & quod fuit sibi subtrahitum, cum domus sua fuit supposita spolijs, vel quid simile. argu.

♣ S V M M T R I V M. ♣

- CAP.

v.

debenſ eccleſiæ parochial, in cuius parochia p̃dia ſita ſunt: ẽpo verò debetur quarta decimarũ. Ad hoc. c. cùm cõtingat. & qđ plenẽ ibi notj. de deci. iũcto. c. cõquerẽte. ſ. de offi. ordi. & c. de quarta. de p̃ſcrip. ¶ ¶ No. ii. qđ p̃re latus põt impetrare priuilegiũ, etiã pro mẽbris ſibi ſubiectis. & nil mirũ. Nã quilibet põt p̃ alio impetrare priuilegiũ, & beneficia, etiam ſine mandato ſpeciali: vt eſt glo. not. in. c. nonnulli. & c. ad aures. de reſcrip. facit tex. in. c. j. de cõceſ. p̃ben. li. vj. & qđ no. Inn. in. c. ex cõqueſtione. de reſti. ſpo. Sed hoc eſt ſpecialẽ in p̃lato ſuperiore: vt etiã literas ad lites inferiorib⁹ eccleſijs ſine mandato ſpeciali impetrare poſſit: vt in cle. j. de reſcrip. ¶ ¶ Not. ibi: *facta mẽtio non fuiſſet. & c.* qđ priuilegiũ cõcernit litẽ pendẽtẽ, ſi de litis pẽdentia facit mentionẽ. Idẽ no. in. c. du dũ. de priuile. Idẽ dicit Inno. qđ ſi ex certa ſcientia principis emanauit: licet de lite nõ faciat expreſſam mẽtionem per iſtũ tex. in eo, qđ innuit, qđ ſi de lite facta fuiſſet mentione: tunc indulgẽtia valuiſſet. Quasi ſentiat per hoc Inn. hĩc æquipollere, concedere aliquid ex certa ſcientia. b vel facere expreſſam mentionẽ de obſtãtib⁹. c qđ not. Vide ad hoc bo. glo. in. c. j. de conſti. li. vj. in ver. noſcaſ. facit. l. idẽ Vlpianus ſcribit. in ſi. ff. de excu. tu. vide oĩno qđ no. Io. and. in. c. nonnulli. de reſcri. & qđ ibi dixi poſt eũ. ¶ ¶ Vl. no. & in hoc tene menti hũc tex. qđ nedũ priuilegiũ ſpecialẽ, ſed etiã generale, in quo nõ põt notari aliqua ſurreptio: quale iſtud de quo erat tex. non extenditur ad litem pendentem. & hoc facit ad infra dicenda. ¶ ¶ Primò pro declaratione literæ formabo vnã oppoſitionem, & ſtatim timore ſolito condeſcendã ad apparatũ. Videſ em, qđ ſine quolibet priuilegio iſti monachi debebãt obtinere: cũ à iure cõi ſint exempti ſuper decimis noualiũ nõ ſoluendis. j. de deci. ex parte. Sol. hoc. c. in hoc põt intelligi dupliciter. Primò, qđ iſti monachi erãt rei: & ſic ab eis petebãtur iſtę decimę noualiũ: & ſic hoc caſu obſtat cõtrariũ, cui reſpõdeſ dupliciter. ¶ ¶ Primò, qđ fortẽ erãt talia noualia, q̃ non excoluerãt proprijs manibus, vel ſumptibus: quo caſu non ſunt priuilegiati: vt d. c. ex parte. Vel dato qđ eſſent talia, fortẽ preſbyter dicebar ſe p̃ſcripſiſſe contra priuilegiũ. qđ fieri põt: vt in. c. accedẽtib⁹. & c. ſi terra. de priuile. ¶ ¶ Secũdo principaliter põt intelligi, qđ iſti monachi erãt actores: qđ innuit tex. ibi, *perceptione. & ibi vendicare. & c.* & ſic vendicabant ſibi decimas noualiũ intra parochiã iſtius rectoris: fortẽ allegantes qđ p̃ſcripſerunt decimas antiquas: & per conſequẽs decimas noualiũ: qđ nõ erat verũ. nec de iure procedit: in. c. cũ cõtingat. j. de deci. Vel fortẽ ſimpliciter dicebãt ſe p̃ſcripſiſſe illas decimas noualiũ. & nõ eſt vis qualiter intelligat: qđ per hoc nõ mutatur iuris intellectus. ¶ ¶ Nũc venio ad apparatũ, & quæro de ratione decidendi in. c. noſtro. quare iſtud priuilegiũ nõ extẽditur ad cauſam pẽdentem. Solu. ex glo. poteſt colligi multiplex ratio: ſed p̃cipaliter videtur velle, qđ ex eo: qđ fuit impetratum ſuper re litigioſa facta veritate. ¶ Hęc ratio non placet Gof. quia cũ hĩc ageretur de iure decimarũ: & ſic de incorporalibus: nõ habet locũ vitiũ litigioſi per ius authẽticorũ. vt in auſ. de liti. ſ. j. col. viij. De hoc dic, vt pleniffimẽ dixi in. c. eccleſia. el. j. ſ. e. vbi longe plenius, qđ tangatur per docto. hĩc expediui hãc materiã: an & qñ contrahatur vitiũ litigioſi. ¶ Sed redeundo ad intellectum cap. dicit Gof. hanc fuiſſe rationẽ decidendi: quia monachi prãuerti fuerũt per conuẽtionem. & ſic indulgentia illos non liberat. de ſo. competẽ. c. propoſui ſi. cũ ſuis concordantijs: quia lite pẽdente nõ potuit priuilegium impetrari in prãiudiciũ aduerſarij. ſ. c. j. Sed certẽ hęc ratio Gof. neceſſariò non concludit. Nam. c. propoſuiſti loquitur in alio caſu: & cap. j. ſ. eo. loquitur in priuilegio conceſſo litẽ pendente: ſed cũ per literas impediſ quis ſine cauſæ cognitione vti poſſeſſione ſua lite pendente contra titulu, vt lite pendente. ¶ ¶ Vnde

SEBA.SAPI.

¶ Obſtantib⁹. vi.
de latiffimè p Fe-
ly. i. c. cū inter. col.
j. cum ſeq. j. de ex-
ce. & in c. nōnulli.

Panormi. super Prima secundi Decret.

in pri. col. xv. ver. a
fallit quartò. s. de
rescrip.

¶ Aliam rōnē. Tu
dic, q̄ ista rō non
est gñalis: q̄a non
habet locū, quo
ad modū pcedē-
dis: sed ratio est, q̄a
priuilegia rescri-
pta & similia for-
tiantur iuris effe-
ctum ex mēte re-
scribentis: sed nō
est verisimile, q̄
concedēs cōcesse-
rit post litē motā.
Andrē. Barba.

ZACHARI.

¶ Nō est in toto
nullum. Adde q̄
Pau. de ca. Ange.
& Alex. expresse
tenent in. l. q̄ autē.
ff. si q̄s cau. & po-
nunt, q̄ si lite pen-
dēte princeps mo-
tu p̄prio cōcedit
priuilegiū alicui,
q̄ possit illo vti,
quauis emanarit
lite pendente. &
ita limitant istum
tex. & l. ij. C. e. tit.
l. iurisperitos. ff.
de excu. tu. Tuta
mē nōn deues ab
opi. istius, quā hīc
pxi. s. est posita: b
q̄a est cōis: vt per
Fely. post Abb.
vtrunq̄. Anto. de
but. & Inn. in. c. ij.
col. ij. ver. i. gl. pe.
ibi nō valeat. j. de
testi. & Ioā. and. in
addi. ad Specu. in
ti. de do. & contu.
in fi. ver. porro. in
add. magna. incip.
de hoc interesse.

SEBASTIANI.

¶ Si autē. De hoc
articulo, an sit fa-
cienda mētio de li-
tis pendētia in im-
petratione rescri-
pti. Feli. i. c. sup
litteris. col. ix. ver.
sexta regula. de pē-
dētia litis. s. de re
scrip. vbi tenet, q̄
sit facienda men-
tio: alis sit nullum
declarando: vt ibi
per eum.

reddo aliā rationē, a & credo mulierē iudicio meo. Sicut
enim ius cōe emanās nouiter non extenditur ad causam
pēdēte: quinimo debet decidi secūdū iura tūc existen-
tia: vt in aut. in medio litis sacras iussio. non fie. & in aut.
vt cū de ap. cog. & in aut. vt facte nō. cōstitu. & nō. i. c. ij.
de cōsti. c. fi. e. tit. per gl. in cle. dilpēdiosam. de iud. & nō.
in. c. licet canō. de ele. li. vj. Ita & forti⁹ ius spāle & odio-
sum: vt priuilegiū nō debeat extendi ad cām pēdēte, si
de ea mētionē nō faciat. Nō enim est verisimile principē
voluisse in p̄iudiciū litis motæ cōtra iura sua iam posita
priuilegiū cōcedere, quin de litis pendētia mētionē fe-
cisset. ¶ Sed circa p̄dicta & ad clariore intellectū cap.
quero, nūquid hoc habeat locū in priuilegio à quocūq̄
cōcesso: Item, an ex litis pendētia priuilegiū sit oīno nul-
lum, etiā respectu alterius litis? Aduerte. q̄a Inno. hīc fe-
cit vnā additionē, quā pauci habēt. Sed Io. and. refert eā,
in qua tacitē respondet ad vtrūq̄ quēsitū dicens disposi-
tionē huius cap. procedere in priuilegio impetrato lite
pendēte à cōi dño, vel p̄lato: secus dicit in priuilegio
impetrato ab alio, q̄ à cōmuni dño, vel p̄lato. Non em̄
de eo est p̄sumendū, q̄ propter litis pēdētiā dimitte-
ret alicui dare ius suū: vel priuilegiū & ideo priuilegiū à
tali datū bene valet, etiā lite pendēte. Itē & alio modo
potest quis acquirere ius alterius lite pēdēte: puta, per
vsucapionē. ff. de rei ven. l. si post acceptū. & l. si autē. §. j.
ff. de petitio. hāredi. ff. de po. l. j. §. item si Trebatius. & ff.
mandauero. l. si mandauero in quibus iuribus & multis
alijs similibus patet, quod multis alijs modis p̄terquā
à cōmuni domino, quis pōt acquirere ius lite pendē-
te. Cessat enim tunc ratio p̄dicta. Itē secūdū Inn. cōis
dñs etiā lite pendēte pro iure suo, etiā de nouo, dat
alicui aliquid iuris. allegat. j. de confir. vti. c. cum dilecta.
¶ Quo ad secūdū dicit, q̄ priuilegiū à cōmuni dño im-
petratū lite pendente, nō est in toto nullū: b sed valet in
hoc: q̄a si postea pereat instātia iudicij, vel etiā sententia
ferat pro impetrante priuilegiū: valebit tale priuilegiū.
Si autē sola citatio interuenerit. oportet ad hoc, vt valeat
priuilegiū: q̄ diffinitiuā ferat: vel q̄ absoluat ab instan-
tia iudicij, etiā si nondū sit lis cōtesta. vel, q̄ renūtiat liti
cceptæ expresse, vel saltem tacitē. Puta, q̄a alios iudices
impetrat super eadem lite: non q̄ succedant in prioris
causæ cognitionē: sed q̄ de nouo procedāt secūdū eū.
Hæc sunt notabilia dicta Inno. quæ miro modo limitāt
hoc cap. dupliciter. Primò, vt procedat in priuilegio im-
petrato à cōi dño. secus si ab alio. Secūdò q̄ etiā valeat à
domino illa lite finita. ¶ Sed pondera, q̄a videtur sentire
q̄ si sententia ferretur contra impetrantem, non valeret
amplius priuilegium. secus si pro eo: vel si absolueretur
prius ab instātia iudicij, seu inchoaretur nouū iudiciū.
do. Anto. dicit hæc dicta Inno. procedere quādo priuile-
giū est generale: vt hīc erat: quia tunc nō peccat in surre-
ptione, & in eo cēscentur causæ incluse super quibus pen-
dent lites. Si autem priuilegium impetraretur in certa
causa. super qua pendet lis, nō facta mētionē de lite: &
tunc est magis dubiū cū peccet in surreptione. Puto tñ
hoc casu, q̄ si dolosē est impetratū, non valet etiā lite fi-
nita: per. c. super litteris. de rescript. Si ex simplicitate, vel
ignorantia, non valebit: vt procedatur in p̄iudiciū li-
tis: sed bene vt lite finita profit causæ super qua lis pen-
debat: nisi contra priuilegium sit decisa. arg. d. c. super li-
teris. Et sic per omnia videtur cōfirmare dicta Inno. nisi
quando dolosē tacuit de lite. ¶ Concludēdo omnia per-
tinentia ad materiam sic clarē dicerem: q̄ aut priuilegiū
fuit impetratū à cōmuni domino, vel p̄lato: aut ab alio.
Primo casu tacuit etiā quo ad illā litē. si de ea facit men-
tionē, vel emanauit ex certa scientia principis: vt. s. dixi.
& in hoc omnes conueniunt. Si autē non facit mētio-
nem de litis pendētia: nec emanauit ex certa sciētia prin-
cipis: & tunc quo ad illam litem non valet, vt hīc. sed illa

lite finita, vel per sententiam diffinitiuam latam in fa-
uorem impetrantis: vel aliter, bene valet secundum oēs
quia cessat nūc ratio inualitudinis. quā. s. tetigi. Difficul-
tas nūc remanet, quando lis fuit decisa cōtra impetratē:
nunquid possit de nouo incipere & priuilegio vti. Inn.
& cōter doc. hīc sentiunt, q̄ nō. ¶ Ego aliter dicerem,
q̄ aut priuilegiū facit mētionē de iure illi⁹, q̄ obtinuit
sententiā pro se tacitē, vel expresse: & tunc valet priuile-
gium quo ad litem nouiter instaurandā. Exemplū in ter-
ris literę: pone secūdū vnū intellectū, q̄ monachi ven-
dicabant decimas noualiū dicentes se p̄scripsisse deci-
mas antiquas: pendente lite obtinuerūt priuilegiū de il-
lis decimis noualiū percipiendis: lata demū fuit sentētia,
sicut iuris est: vt decimæ noualium nō pertineant ad eos
qui p̄scripserunt antiquas: vt probatur in. c. cum contin-
gat. de deci. non video quare non possit vti priuilegio.
Nam de sentētia nō est opus facere mētionē: causa tan-
tum declarauit, qd iuris est: & sic habet id qd ius cōmu-
ne. de quo satis fuit facta mētio tacitē, ex quo ratione
priuilegij istis conferuntur. ¶ Nō enim in priuilegio
necesse est facere mētionē expresse de iure cōmuni: vt
no. in. c. j. de cōsti. li. vj. in ver. noscatur. Et vide in simili
aliā glo. optimā in. d. c. j. verfi. cū sint. Quæ conclu-
dit, q̄ si constitutio habet id, qd ius cōmune: non est ne-
cesse in iure nouo de ea facere mētionem, sicut de ipso
iure cōi: vt. d. c. j. Facit tertia disti. c. priuilegia. Et si prin-
ceps sciuiſſet de sententia, nihilominus cōtulisset: cū illa
nihil habeat vltra ius cōmune: sed quo ad illā litem non
valuit: q̄a lis debet decidi secūdū iura tūc existentia: sed
noua interpellatione opus fuit. arg. l. non potest. ff. de iu-
di. & in. d. aut. in medio litis sa. iussio. non fie. Aut priui-
legium non facit mētionem de iure illius, qui senten-
tiam obtinuit: nec expresse: nec tacitē. Exemplū, pone q̄
lis erat super istis decimis noualiū inter istos monachos
& aliū Rectorem forinsecū: cui nō debent de iure com-
muni. & lata fuit sententia pro isto Rectore: certē priui-
legium tunc nō valebit etiā finita lite: quia non facit mē-
tionem de iure alterius: cui papa non videtur velle p̄-
iudicare. Pro hoc est tex. iuncta gl. in. c. cū olim. de p̄scri-
facit. c. ex multiplici. de deci. & c. super eodē. de officio
delegati. & l. ij. §. si quis à principe. ff. ne quid in lo. publi.
Papa enim videtur velle p̄iudicare ei dūtaxat, cui de-
bentur de iure cōmuni & non alteri, qui de iure speciali
est in possessione: vel aliud ius obtinet: vt in. c. dudum. &
qd ibi no. per Inno. de deci. & in. c. ij. eo. tit. lib. vj. & hæc
no. q̄a puto verissima & satis ratione probant. ¶ Nūc
venio ad secūdū membrum principale, quādo fuit pri-
uilegiū obtentum ab alio à cōmuni dño. & tunc idem
puto dicendum de isto priuilegio, qd de alio iure super-
ueniēti lite pendēte: de quo cōtingit dubitari dupliciter.
Primò in actore: secūdò in reo: nunquid scilicet actor
possit obtinere sententiam condēnatoriam: vel reus ab-
solutoriam ex iure superueniente lite pendente. Et quo
ad actore distingue post Barto. in. l. nō pōt. ff. de iudi. q̄
aut post litē cōtestatam accidit aliquid, qd est accessoriū
ad id, qd ad iudiciū deductū est: & illud venit: vt. l. ad i-
les. §. itē sciendum est. ff. de adi. & no. glo. in. d. l. non pōt.
Exemplum in fructibus accedētibz post lit. contest. qui
veniunt, licet specialiter nunc fuerint petiti. Aut nō est
accessoriū ad primū iudiciū, sed æque principale: &
tūc aut nō est defectus iuris ex parte actorts: sed ex parte
conuenti. Vt puta: petebam rem ego dominus, quam tu
primò possidebas: sed inceperis possidere eam post lit.
contestatam. & tunc venit in hoc iudicio: vt. l. iij. ff. de
pe. hær. & ff. de rei vendica. l. si autē. & no. in capitu. ad
uersaj. de excep. cum multis similibus. Aut erat à princi-
pio defectus ex parte actoris: & tunc aut superuenit ius
ex causa de p̄terito. & venit in hoc iudicio. Exemplū
in. l. si rem. §. si. ff. de pigno. act. vbi dicitur, q̄ si ante solu-
tionem

tionem egi tecum pignoratitia: licet malè egerim: quia non poteram ante solutionem repetere pignus: tamen si pendente iudicio solui, debet sequi sententia pro me. Ad idem. l. si mandauero tibi, aut Titio. ff. mā. vbi est similis casus. Aut superuenit ius ex causa noua: vt puta, quia vendicabam rem: nec ante litis cōte. erat dominus: sed postea pendente iudicio. superuenit mihi dominium ab eo, qui erat verus dominus: vt quia donauit, vel legauit: vel quid simile. Et tunc recurre ad tex. not. in c. Abbate sanè. de re iudi. lib. vj. quia aut egi expressè. ex certa causa: & non venit ius de nouo cōpetens: quia instantia iudicij est restricta ad certā causam expressam. igit noua interpellatione opus est. Hoc casu procedat. l. nō potest. præallega. Aut egi generaliter: & tunc secus. & hoc vltimū procedit ex quadam maxima æquitate. de quo dic. vt plenius ibi no. & per Bart. adhuc plenius quantū ad hoc vltimū in. l. & an eadem. §. actiones. ff. de excep. rei iudi. & quod no. in. l. vlti. C. de anna. excep. & per Cy. in. l. j. C. de alie. iu. mū. causa fa. ¶ In reo vero prosequere post Barto. in. l. j. ff. de exce. qui post Pe. sic distinguit: q̄ aut exceptio incipit cōpetere ex causa de præterito: & potest vti ea, sicut actor. allegat iura superius allegata, quæ loquuntur in actore: sed in reo allegat Bar. tex. in. l. cum mihi decem. §. fi. ff. de solu. Aut superuenit ius excipiendi pendente iudicio ex causa: & tūc aut facto aduersarij: & possum vti. text. videf. insti. de perpe. & tempo. ac. §. fi. vbi dicit, q̄ si reus lite pendente satisfecerit, debet consequi absolutoria: licet in ea causa esset tempore accepti iudicij: vt deberet cōdemnari. ad idē. l. iusiurandū & ad pecunias. §. fi. de iure iur. Si autem superuenit mihi ius sine facto aduersarij: & tunc secūdū Pe. non prodest. allegat aut. vt cū de ap. cog. in prin. & quadam alia iura. Bar. contra per. l. finautē. ff. de rei ven. vbi definens possidere post lit. cōte. consequitur absolutoriam. & in. c. ad uersario. & ibi no. de excep. Ad idem. l. rei iudicatę. ff. so. ma. cum si. Fallit secundum eū in. l. si post acceptū iudiciū. ff. de rei vendi. vbi in effectu non prodest reo vsu capio completa pendente iudicio: & hoc ideō: quia est odiosa exceptio. Et hoc nota tu canonista: q̄a alibi nō habes ita clarè. Sed vide ad materiā qđ no. Io. an. addi. Spec. in tit. de causa posses. & proprie. ad finē. §. nunc dicendū.

ⁿ ¶ Vltimò quæritur, quādo dicatur lis pendere^b quo ad nullitatem priuilegij: seu ad impediendum ipsius vires, prout hic dicitur. Sol. dicit Hostiē. hic, & Ioan. and. post eū. & communiter doc. hic, q̄ sola citatione facta, vel causa in iudicio proposita, licet nondum contestata. Nam dum proponitur causa est. de verb. sign. c. forus. & sic non solū lite contest. Sed causa & actione proposita, dicitur lis pendere, secundum Host. & sequaces. ¶ Hoc mihi simpliciter non placet, per text. sing. iuncta glo. in verbo. nouari. in cle. ij. e. tit. Dico sic, q̄ quo ad impediendum vires priuilegij modo prædicto à cōmuni domino seu prælato impetrati, lis dicitur pendere, postq̄ citatio emanauit à iudice, & peruenit ad partem: ita tamē quod in citatione sint expressa, super quibus rebus debet conueniri. Nam tali citatione facta nō est verisimile, q̄ cōis dominus & prælatus voluerint in præiudicium causæ priuilegium concedere: sed quo ad priuilegium, seu ius aliunde proueniens hoc non sufficit. Sed dicendum est, q̄ aut fuit actum generaliter: & ius quandoq̄ superueniens prodest: vt. §. dixi per dictum capitulum abbate sanè. Aut fuit certa causa expressa: & tūc requiritur quod lis sit contestata. Nam ante potest libellus mutari & addi. De quo tamen dic. vt plenissimè dixi in. c. ij. de libelli oblatione. & per Cy. & Bar. in. l. edita. C. de eden. & si libellus nō erat oblatu, satis est, quod ius superuenit ante litis contestationem & sic ante cceptum iudicium: vt legi. & no. in. d. c. Abbate. & d. l. non potest. Et ratio diuersitatis est: quia cum hoc vltimo casu ius suum non sit ad

huc ante litis contestationem efficaciter in iudicium deductum: potest illud quodcunq̄ superueniens deducere. nec est opus noua interpellatione: cū adhuc non sit facta aliqua contestatio. Sed in primo casu non est verisimile: quod cōmunis dominus, vel prælatus velit concedere priuilegium in præiudiciū alterius subiecti causa illo modo inchoata: prout dicitur in. d. cle. ij. Et hæc sufficient:

De sequestratione possessionis & fructuū Rub.

¶ Viso in præcedenti titulo, q̄ lite pendente nil sit in nouandum: quia dubitari poterat, nunquid per hoc sequestrationis actus sit prohibitus: idē & c. Vel cōtinua^c ad titulum de eo, qui mitti in posses. ad titulum de dolo & contumacia. Quia per contumaciam rei sit missio in possessionē rei seruandæ: & dubitari posset, nunquid ob eandem causam sequestrum fieri posset: idē post præcedentes rubricas & c. Prima plus placet: quia est magis ad proxi. Et attende, quia hæc rubrica habet duas partes. Ad primā partem facit decr. j. ad secundum decre. secunda & vltima. Et de materia sequestrationis, vide plenè per Ioan. mo. & Io. And. post eum super regula, locupletari. de reg. iur. li. vj. ¶ Quid aut sit sequestrū, seu sequester: vide gl. in. c. examinata. de iudi. & qđ dixi benè in. c. ij. de do. & cōtu.

SVMMARIVM.

- 1 Sequestrari non debet res, in quam est facta missio, etiam quod missus fuerit inde eiectus.
- 2 Sequestrum reuocatur oblata cautione, & restitutis expensis ob scandalum vitandum.
- 3 Prælatus tenetur satisfacere de contumacia prædecessoris sui.
- 4 Contumacia, vel negligentia prælati nocet ecclesiæ, quæ tamē habet recursum contra eius heredem.
- 5 Sententia potest ferri partim pro vno, & partim pro alio, etiam super eodem articulo.
- 6 Index, qui habet cognoscere super pluribus articulis: potest si vult vnum expedire, & postea reliquos. Quid enim si cognouit super omnibus, an possit per partes sententiare? & quid si fuit vnicus articulus.
- 7 Causa si fuit simpliciter commissæ, intelligitur tam de possessoria, quàm petitoria: tamen est in optione actoris à qua incipiat.
- 8 Literæ impetrantæ ab actore, si ipse incæperit eis vti, efficiuntur communes etiam reo.
- 9 Missio in possessionem causa rei seruandæ, conceditur etiam religiosis.
- 10 Interpretari rescripta & priuilegia pertinet ad papam.
- 11 Papa potest reuocare quod fecit prædecessor suus indebitè in papatu.
- 12 Index dicitur functus officio suo in sententiando, quando sententiauit super toto: secus super parte.
- 13 Index, qui pronuntiauit super proprietate, nō potest amplius cognoscere super possessorio: quia petitorij absorbet causam possessionis: sed non contrā.
- 14 Possessorium recuperandæ, an competat illi, qui fuit missus in possessionem causa rei seruandæ, & exinde fuit eiectus.
- 15 Causæ quæ habent adinuicem connexitatem quandam, debent vni iudici committi ne causæ continentia diuidatur.
- 16 Causa, quæ potest continere possessorium & petitorium: si simpliciter committatur, videtur commissæ cognitio tam in possessorio, quàm petitorio: aliā s. secus incidenter.
- 17 Index potest cognoscere de multis casibus sibi nō commissis. vide de remissu.
- 18 Rescripta non extenduntur ad casus in eis non expressos. intellige, vt infra numero. 17.
- 19 Petitorium includitur sub commissione facta sub tali forma: cognosce super spoliatione & detentione talis rei, quam Titius dicit ad se pertinere.
- 20 Arbitrio tuo, vel prudentiæ tuæ cōmitto, vel iudicio tuo: vel vt tibi visū fuerit: seu prout videris expedire. ista verba quādo

N ij

SEBASAPI

a ¶ Vltimò quæritur Quando dicatur lis pendere, vide Fely. post Abba. in. c. causam quæ. col. penul. vers. in ea. gl. in prin. j. de test. vbi dicit liti pendens. c. dicitur à tpe cōmissionis, non à tpe citationis, q̄tū ad annullandū priuilegium concessum lite pendente.

b ¶ Lis pendere Ad de quæ supra posui in notabilib, & Ro. consil. ecc. xxx.

c ¶ Continua. Tu pondera, q̄a imo videf. melior continuatio: q̄a licet debeat fieri ad proximam, tamen sæpe fit ad remota: vt facit Iuriscōsul⁹ in. l. j. ff. si ta. test. nuxta. vbi continuat illum titulum ad no. de bo. posses. ex text. & sic ad titulū remotum. Ratio est: q̄a cōmodè non pōt fieri ad proximam. vide Ioā. de Imo. in rubri. ff. de ap. Andræ. Barba. Auto. Franc.

¶ An & qñ continuatio rubricæ potest fieri ad remota: vide bonā glof. in rubrica. ff. de leg. iij. q̄ dixit, q̄ qñ rubricæ intermedie cōtinent eandē materiā: q̄tūc potest fieri ad remota. Et vide de quæ plenissimè tradunt per Ioan. de Imo. vbi cōtinationis rubrica rū materiā examinat in rubrica. ff. de verb. obli.

Panormi. super Prima secundi Decret.

important arbitrium boni viri, vel non.
Verbum potest, libet, debet & similia, quid important?
Sequester, an possit fieri per contumaciam, quando missio facta non est.

- 19 Possessio rei sequestrata penes quem sit?
- 20 Missus in possessionem debet restituere ipsam etiam si fuit oblata cautio, de stando iuri iudici & non parti.
- 21 Sententia super expensis, an possit esse incerta & generalis, nulla premissa taxatione. 23.
- 22 Index utrum possit reservare condemnationem expensarum, sicut potest taxationem. 25.
- Condemnatio expensarum non potest fieri per iudicem post sententiam: nisi eodem die.
- 24 Index potest post sententiam reservare parti ius & facultatem petendi expensas absque eo, quod index in eis condemnet. 25.
- 26 Taxatio expensarum a quo debeat fieri, & qualiter fiat. 27.
- 28 Index non debet dicere partibus, quam sententiam habet ferre.
- 29 Condemnatio expensarum valet premissa prius iuramento, & taxatione.
- 30 Sententia contra iuramentum, an valeat: vide remissum.

¶ CAP. I.

Adhoc. ¶ Propter contumaciam rei res ab eodem petita sequestrari non debet. Et sic summat Ioan. and. & communiter doctores post eum, quod summatio mihi non placet per ea, quod plenè dixi in .c. ij. de dolo & contu. Ideo summo sic. ¶ Res in qua facta est missio, non debet sequestrari etiam si missus inde fuerit violenter eiectus. Vel notabili? sic. ¶ Sequestrum factum loco missionis propter scandalum evitandum reuocari debet oblata cautio ne, & restitutis expensis. hoc dicit. Diuiditur principaliter in duas partes. In prima parte ponit processus narrationem. In secunda pronuntiationem. ibi: in eum. in qua duo facit. Primò reuocat sequestrationem. Secundò iubet expensas restitui & cauere. ibi: ne autem. ¶ Casus literalis. Inter Archiepiscopum Mediolanensem & abbatem de regula, super quibusdam possessionibus quaestio vertebatur quæ ad petitionem archiepiscopi simpliciter commissa fuit episcopo Veronensi: coram quo intentauit archiepiscopus iudicium possessionis: & ipse pro archiepiscopo partim: & pro monasterio partim sententiam promulgauit. Quo facto procurator monasterij iudicium proprietatis voluit intentare super illis possessionibus, de quibus archiepiscopus obtinuerat in iudicio possessionis. Sed archiepiscopus respondet, iurisdictionem episcopi expirasse: afferens causam possessionis tantum, & non proprietatis fuisse commissam. & quia super possessione pronuntiauerat, ipse semel officio suo functus fuerat, super proprietate ulterius cognoscere non volebat. Sed cum archiepiscopus nollet procuratori monasterij respondere, episcopus propter contumaciam archiepiscopi misit monasterium in possessionem, quæ fuerat per ipsum archiepiscopum adiudicata causa rei seruandæ. Sed archiepiscopus monasterium ab ipsa violenter eiecit. Causa ista postmodum delata fuit ad dominum papam. C. cum super hoc aliquandiu disputatum fuisset. C. sic suum fuit interpretatus rescriptum. quia tam causa possessionis, quam proprietatis iudici fuerat delegata: cum absolutè & indistinctè commissam fuisset: & cum continetia causæ diuidi non deberet: prædictam possessionem pro arbitrio suo sequestrari præcepit apud Vercellen. & Nouariensem episcopos: dans in mandatis episcopis Rhentino & Mutinensi. ut de causa possessionis & proprietatis plenè cognoscerent, & decidant eandem: & possessionem illi parti postmodum resignarent, quæ obtinebit in proprietate triumphum. Tandem comparentibus partibus coram Rhentino & Mutinensi episcopis intra annum, tempore datæ possessionis per episcopum Veronensem, Archiepiscopus

Mediolanensis obtulit cautionem coram eis standi iuri. Et cum ipse non processisset in causa, partes ad dominum Innocentium habuerunt recursum: coram quo prædicta & alia multa allegata fuerunt, reducenti causam in eum statum, in quo fuerat cum. C. causam proprietatis & possessionis commisit Rhentino & Mutinensi episcopis: mandato sequestrationis penitus reuocato. & ne dominus papa monasterio in suo iure deesset, statuit quod archiepiscopus restituat monasterio expensas moderatas ab eo tempore, quo episcopus Veronensis ipsum monasterium in possessionem mitti decreuit, usque ad tempus satisfactionis oblata coram Rhentino & Mutinensi episcopis propter hoc factas. & quod archiepiscopus præstet cautionem sufficientem in iudicio standi. Bernar. ¶ No. j. secundum Ioan. an. quod sicut successor temporalis succedit prædecessori suo in iudicio. ff. de feriis. l. oratione. §. illud. & sic spiritualis: ut hic. & s. tit. proxi. c. fi. qui etiam tenetur satisfacere pro creditis ipsius. de solu. ca. j. secundum eum. Sed tu adde, quod tenetur satisfacere etiam pro debito causato ex delicto contumaciæ: ut hic notabiliter probat. Pro hoc vide quod no. glo. in regula, delictum. de reg. iur. lib. vj. ¶ Et ex hoc & ex tex. infero, quod contumacia prælati in iudicio commissam nocet ecclesiæ, adeo quod etiam ipsius successor tenetur pro illa satisfacere: cum sit commissam in causa ecclesiæ. Credo tamen, quod ecclesiæ habeat regressum contra ipsius heredem, si quem habet. argu. opti. ex his, quæ not. gl. xvj. q. iij. c. placuit. el. ij. quæ dicit ecclesiæ posse agere contra prælatum, seu ipsius heredem, qui neglexit prescriptionem currere contra ecclesiæ. argu. in l. quicquid. C. arbi. tutel. & xij. q. iij. c. ij. ¶ Not. quod super possessionis: & sic super eodem articulo, potest sententia ferri partim pro vna parte, & partim pro alia. ¶ Not. quod in pluribus articulis expressè, vel tacitè commissis, potest iudex prius vnum expedire, & postea reliquum: non ergo videtur de substantia: ut vna sententia omnes expediat. Et idem est in arbitris: ut est tex. no. in l. quid tamen. ff. de arbi. Quid autem si de omnibus simul cognouit: nunquid possit tentari per partes: & quod si vnus fuit articulus: plenè dicam post Inn. in c. cum inter j. de re iudi. ¶ No. & tene menti, quod causa simpliciter commissam, videtur commissam nedum causa possessionis, sed petitoria: & sic vtraque: tamen in optione actoris est a qua incipiat: ut hic, & in .c. cum ad sedem. de resti. spo. ¶ Item no. & tene menti, quod litera impetrata per actorem super diuersis articulis tacitè vel expressè per vsum in vno: adeo efficiuntur communes: quod inuito actore potest reus illis uti super alijs articulis. Nam hic archiepiscopus impetrauit literas simpliciter super certa causa, & intrauit primò iudicium possessionis: & eo inuito potuit abbas illis uti super petitorio. Et vide circa hoc, quod dixi in .c. ex cōuestione. de resti. spolia. ¶ No. religiosos posse mitti in possessionem causa rei seruandæ propter contumaciam rei. etiam contra archiepiscopum, qui dicitur religiosissimus. de voto. c. ex multa. quod facit ad ea, quæ dixi in .c. ij. de do. & contu. ¶ No. recurrendum ad papam pro dubia interpretatione rescriptorum: sicut dicimus in dubijs priuilegiorum. de re iudi. c. cum venissent. ¶ Not. reuocandum per successorem in papatu id quod indebitè factum est per prædecessorem. facit. c. olim j. de re iudi. vide bo. tex. in .c. quod quis. xxxv. q. ix. reliqua expediuntur cum glo. ¶ Quero primò de ratione dubitandi in eo, quod iste archiepiscopus dicebat istum iudicem fuisse functum officio suo pronuntiando super possessionis. Sol. dicit glo. j. quod fundauit se super. l. index. ff. de re iudi. & in c. in literis. de of. deleg. in quibus dicitur, quod per sententiam iudex functus est officio suo. Sed ratio decidendi in contrarium, etiam secundum gl. quod contraria locum habent, si pronuntiauerat super proprietate: vel si causa possessionis tantum ei commissam fuisset. Hæc gl. non soluit contrarium

SEBASAPI.

¶ Ecclesiæ. Vide Abba. in .c. j. §. de in inte. restit. & in .c. ij. de præscrip. & Car. in cle. ij. in prin. in quito no. de religio. domi. & do. And. siculū in .c. vt super. de reb. eccle. no alienan.

SEBASAPI. ¶ Diuidat. Nūquid autem ista procedant in arbitrio. vide Alex. & Pau. de casin. l. pecuniā. ff. si cer. pe. Et nūquid pcedat in criminalibus regula, q̄ cōtinētia cāe nō debet diuidi: vide Bal. i. c. j. ij. col. de cōtrouer. feu. apud par. termi. Fel. in. c. j. in. iij. col. j. de prescriptio.

b ¶ Cōnexitatem quādā. Tu pondera primò, q̄ si cōmittitur causa proprietatis. Hostiē. dicit, q̄ vī cōmitti cā possessionis: q̄a rescriptū debet latē interpretari: vt c. significauit. de rescrip. postea in sequen. q̄n impetrat super spoliatioe & deiectione, dicit q̄ venit proprietatis. & allega. Inn. in. d. c. epi. de re. eccle. non alie. vbi Inno. dicit, q̄ rescriptum ad lites debet interpretari latē: & sic. Hof. sibi cōtradicit: nemo istud aperit. ego dicebā i voce q̄ Inn. in. d. c. epi. rectē loquit̄ idē sō sed nō in rōne. Dicit enim si i petro rem alienatam deduci ad ius & dominiū ecclesiā: q̄ vī deductum possessorii & petitorii. Istud est verū per illud verbum ius. p. c. j. de in integ. resti. non autē q̄a rescripta sunt latē interpretāda: q̄a istud ē falsum: & idē hic Hosti. i primo casu nō loquit̄ bene. Sed in secō casu bene loquit̄: q̄a illud venit ex verbo pertinet: sed nō idē, q̄a rescriptū ad lites debeat latē interpretari: q̄d istud est falsum. & vide Bal. in. l. si de proprietate. C. si a nō cōpe. iudi. & Bal. in. l. iubemus. §. sanē. C. de sac. san. ecc. Andr. Barba. Antoni. Francisc. ¶ Dicit, q̄ rescriptum simplex cōprehendit petitorium & possessoriū: vt per Car. in cle. j. in. j. oppo. de causa pos. & proprie. p. c. j. & ij. eo. ti. Et add̄ q̄ rescriptum interpretat̄ latissimē contra principē cōcedē. rē. ita Bal. in. l. iij. C. de emā. libe. & habetur p Barto. in. l. beneficiū. i. j. col. ff. de cōsti. pri. ci. & p Inno. in. c. causam, quā. circa prin. de rescrip. &

trarium formaliter: licet habeat bonum sensum. Dico ergo, q̄ contraria locum habent cum iudex pronūtiat super toto: tunc enim functus est officio suo: sec⁹ si super parte: vt hic. & in. l. qui tamen. ff. de arbi. ¶ **†** Not. tñ ex glo. q̄ cōmissa causa possessoria & petitoria, si prius pronūtiatur super proprietate, iudex dicitur functus officio suo: & sic non potest amplius agi possessorio. Et est ratio: quia proprietatis trahit ad se possessionis causam. de cau. pos. & proprie. cum dilectus. q̄d intellige & limita: vt ibi dixi, in. c. pastoralis. eo. tit. secus dic econtrā. Nam si prius pronūtiat super possessorio, pōt postmodū agi de proprietate: q̄a nihil commune. & c. vt. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acquir. pos. no. in. d. c. cū dilectus. & c. pastoralis. de ordi. cog. facit. c. cū olim. de causa pos. & proprie.

12 ¶ **†** Gloss. ij. est facilis in prin. postea quārit nūquid iste Abbas, qui fuit deiectus de possessione, in quā facta fuit missio, possit petere restitutionē. Remittit ad not. in. c. contingit. de do. & contu. vbi de hoc iure inuenies in glo. vlti. & q̄d ibi dixi. Abb. & Ioan. andr. post eum dicunt hīc colligi, q̄ nō restituitur si prius reus caueat. q. d. secus si non caueat.

¶ Dic latius, q̄ aut reus paratus est cauere: & ita offert: aut non curat. secūdo casu fit restitutio. Sed qua actione: dic, vt dixi. in. d. c. contingit. Primo casu, quando offert potest esse duplex questio. ¶ Prima, an cōpetat in terdictū vnde vi: nō obstante cautionis oblatione. ¶ Secunda, an possit agi condictione. l. si quis in tantā. C. vnde vi. vt dominus, seu actor puniatur in proprietate, si erat domin⁹: vel in aestimatione si nō erat dominus. Dico ad vtrūq̄ tenēdo opi. q̄ si ex primo decreto transferat possessio vera, poterit agi vtroq̄ remedio: aliās violentia illata possessori non esset punita. Secus si tantum translata fuisset custodia, & non possessio. Vide ad hoc quod no. in. prael. l. si quis in tantā. & in. c. consultationib⁹. de offi. dele. Oportet enim in vtroq̄ remedio probare possessionē & deiectionē: sed custos tantum veram possessionē probare nō potest: idē & c. vide quod dixi in. d. c. contingit.

14 ¶ **†** Quāro reuocando in dubiū decisionem literā: an commissā causa petitoria, vel possessoria seu simpliciter intelligat̄ vtraq̄ causa cōmissa. Gl. in vers. cū absolute. circa hoc instat, ponendo aliqua bona dicta: sed nō perfectē loquitur, idē cōcludēdo totam materiam clare, capiēdo mentem doc. sic distinguo, q̄ aut queritur, nūquid ista duae causae possessionis & proprietatis, debeāt cōmitti vni iudici. Et dicendum est, q̄ sic: ne cōtinētia causae diuidat̄, in. c. j. de causa pos. & proprie. l. nulli. C. de iu. Et idem est in alijs casibus habentibus adinuicem cōnexitatem quādā: b̄ vt causa proprietatis & usufructus. ff. qui. re. ad eundē iu. ea. l. j. & ij. Et an finita vna possit alia tractari corā alio iudice delegato, vel ordinario. dic vt plenē dixi in. c. si de iudi. ¶ **†** Aut quāritur: nūquid causa

adde, q̄ rescriptū debet interpretari secūdū ius cōe: vt no. in. l. ex facto. in prin. & ibi per Io. de imo. & Alex. i. iij. col. ff. de vulg. & pup. & per Ioā. And. in. c. cū olim. de verb. sig. & in reg. cōtra eū. de reg. iur. lib. vj. & habet p Bal. in. l. si q̄n. C. de inoffi. test. vbi ē dicit, q̄ rescriptū papae debet interpretari secūdū ius canonicū. rescriptū autē imperatoris, vel alterius

cōmissa simpliciter, vel disunctim videatur vtraq̄ cōmissa. Et in hoc facio tria membra aut cōmittitur causa simpliciter: vt puta cōmittimus vobis causam super tali re, q̄ vertitur inter Titium & Sēpronium: aut cōmittitur causa proprietatis: aut causa possessionis. Primo casu vtraq̄ causa videtur cōmissa propter causarū cōnexitatē: & quia verba rescripti hunc sensum patiuntur. De quo videtur hīc casus expressus: & omnes in hoc concordant: nec ista cōnexitas operatur: vt simul de his cognoscatur: sed separatim cognosci potest & pronūtiari: vt hīc notabiliter probat̄. Aliās enim hīc nō potuisset dari possessio abhati causa custodiē propter cōtumaciā archiepiscopi: nec papa mandasset restitui expensas & cauere, si iudicis officium fuisset finitū pronūtiando super possessione. ¶ In alijs duobus casib⁹, q̄n cōmittitur causa possessionis vel proprietatis: dic tenendo veritatem, nō curando de opi. singularibus: q̄ aut cōmissio fit cū dictione taxatiua: puta cōmittimus tibi causam possessionis dūtaxat: vel causam proprietatis dūtaxat: & tunc indubiē nō venit alia causa nō cōmissa: vt voluit hīc glo. & Accur. in. l. si de proprietate. C. si a nō cōpe. iu. & do. de Ro. deci. ccclxxxij. aff. ccclxxxij. facit cap. cū ecclesia Sutrina. de causa pos. & pro. Aut sine dictione taxatiua: & tūc quidā voluerunt, q̄ vtraq̄ causa videatur cōmissa: vt recitat Coll. in decisione p̄dicta: sed cōiter tenetur oppositum: vt ibi cōcluditur. Et ita sentit gl. & Cyn. d. l. si de proprietate. vbi videtur tex. iuncta gl. & sentit hīc gl. & clarius Inno. & facit pro hoc secūdū Hostiē. q̄ rescripta sunt stricti iuris: nec extenduntur ad nō expressa. §. de rescri. nōnulli. & c. Rodolphus. & c. significauit. Hec vera, vt iudex nō possit cognoscere de causa possessoria, vel petitoria nō cōmissa: nisi incidenter veniat: vel per viam recōuentionis, vbi status causae patitur recōuentionē: vt in. c. j. & ij. de mu. peti. & l. j. C. de or. cog. & c. dispendia. §. reus quoq̄. de rescrip. li. vj. Et vide bo. gl. in. l. j. C. si a nō cōpe. iudic. vbi ponit multos casus, in quibus iudex cognoscit de causa expressē nō cōmissa. ¶ **†** Sed circa hoc dubitatur, quid si cōmittitur causa, quae vertitur inter Titium & Seium super spoliatioe, occupatione, & detentione talis rei, quā dicit Seius ad se pertinere: an includatur petitorium. Collector decisionū Rotē tenuit, q̄ nō: quia verbū pertinere, hīc profertur accessorie, & nō principaliter. Omnes alij tenuerunt contrariū propter verbum pertinere. q̄d latē patet. de rest. ipo. c. cū ad sedem. ff. de verb. signi. l. verbum pertinere. Allegat dicta Inno. in. c. Episcopi. de reb. ecc. non alie. & sequitur hīc do. Anto. quia verba rescripti non cauillando possunt vtrūq̄ comprehendere. & vide do. de Rot. deci. ccclxxxij. aliās. ccclxxxvij. Et mihi satis placet. licet enim pro alia opi. faciat in ar. cle. j. de praben. ij. rñ. tamen pro communi dicto facit illud verbū detentione. & c. Nam

principis secūdū ius civile. Adde tamē, q̄ rescriptū in dubio nō intelligit̄ cōcessum: cū intelligit̄ cōcessū cum p̄iudicio tertij: vt in. l. h. §. si q̄s a p̄cipe. & in. §. meritō. ff. ne quid i loco pub. Imo. i rescripto semper subintelligit̄ clausula, saluo iure tertij: & salua iustitia secūdū Bal. in. l. j. C. de consti. prin. & in. l. monumēta. C. deleg. & per Bar. in. l. dotalem. ff. de testa. mili. & Spec. in titu. de sala. in. §. j. in versic. quid si alicui scholari. & in ti. de fru. & inte. in. §. n. ver. & no. Qd̄ adeo verū est, vt etiā si papa rescriptum cōcedat motu proprio: nūq̄ in dubio intelligit̄ tollere ius tertij: vt volunt domini de ro. deci. ccccxlv. inci. nota, q̄ mot⁹ p̄prius. in aut. Et adde ē, q̄ si resc. dicat̄, q̄ pcedatur secūdū ius municipale, vel cōsuetudinariū: vt est glo. singu. in. c. j. vt lit. pen. in glo. j. & habetur per Barto. Cepo. Veronē. in. l. nominis. i. §. verbum. in. xviij. col. de verbo. signi.

¶ Sed separatim. Vide Bar. in. l. qd̄ tamen. ff. de arbi. vbi videtur aliter loq̄. Andr. Barba. ¶ Expressa. Sed in contrariū facit qd̄ voluit Inn. in c. epi. de reb. eccle. nō alie. vide Bal. in. l. si de proprietate. Andr. Barba.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

- a** ¶ Huius. c. vide Bal. in l. si de proprietate vbi sequitur dictum Innoc. Andræ. Barba.
- b** ¶ SEBASTAPI. Interpretanda. a De hac materia latissimè tradit Fely. in. c. cam. q. col. vij. s. de rescr. vide Moder. in l. si. ff. de cost. prin.
- c** ¶ In iustitia sequestri. Dicitur in trepidè, qd hic nō capit pro malo arbitrio. Primò, quia refert ad papā, qd est lex aīata. Secundò, qd psumit pro suo arbitrio: qd est Coelestinus. l. j. C. de sum. trinita. Tertiò facit propter euitādū scādalum: vt voluit Hosti. in. c. seq. facit. c. nihil cū scādalo. de pscr. Nō ob. glo. j. de cost. & c. ne innitaris. eo. tit. qd nō bene loquitur: quia ista stant, qd arbitriū sit iustum, tamen d
- d** ¶ SEBASTAPI. Vnū intellectū. Vide latè p Fel. de his verbis. i. c. j. co. ix. vers. & de his verbis. s. de cost. per repetentes. i. clemē. l. xpe. de ver. fig. vbi latissimè p do. Georgium Natam.
- e** ¶ Scandalū. Adde Ang. cōf. cvij.
- f** ¶ Dicelarius. Vide Spec. in tit. de secundo decre. s. iā. de effectu. ver. sed vtrum. vbi dicit, qd si timeatur scandalum, non fit ista immisio: sed fit sequestratio. Andræ. Barba.
- g** ¶ In sequestrum. Adde Ancha. cōf. lio. c. cxlix.

contra detinētem potest agi rei vēdicatio. l. officium. ff. de rei vendi. & nō. in. c. examinata. de iudi. vnde per illud verbum iūcto verbo pertinere: qd sequitur satis cōprehendit petitoriū. Et pro hac opi. satis facit cōnexitas causarū, & decisio huius capituli, vbi verba latè intelligunt: vt cōprehendāt vtrāq; causam. Idem ergo dicēdum cū similibus causis.

17 ¶ Et vnum notabile dictū ponit Inn. in. d. c. episcopi. praealle. qd rescripta sunt latissimè interpretanda. b. ff. de iudi. l. solemus. de causa posses. & p. prieta. c. cū ecclesia. qd videt dictū Hosti. p. cedens: sed pōt dici, qd vbi verba patiuntur, sunt latè interpretanda: cū contra ius nil cōcedant, sed solū actionis exercitiū coram iudice delegato. & pro hoc tene mēti istum tex. & dictū Inno. ¶ Quero, quid intēdit litera ibi: pro suo arbitrio sequestrari p. cepit. Sol. dicit glo. in vers. pro suo. qd Inno. in hoc, seu per hāc verba, voluit notare Coelestinum de iniustitia sequestri: cū quia nō debuit facere sequestrationem, nisi in casibus notatis. j. c. proximo. ¶ No. primò ex ista gl. iuncto text. intellectum horū verborū, pro suo arbitrio: vt sonent voluntatem ratione non regulatā. Simile de verbo, prudentiā tuā. & c. vt probatur in. c. ne innitaris prudentiā tuā. de confri. Hoc dictū ego puto verū, quando ex circūstantijs, & ex his, quae p. cedunt, & subsequunt, verba restringunt ad sensum priuatū: vt hīc accidit secundū vnū intellectū. d. sed vbi hāc cessarent: dico, qd hāc verba cōmitto arbitrio tuo: vel prudentiā tuā: denotant arbitriū boni viri ratiōe regulatū. sicut & ista verba cōmitto iudicio tuo. & c. vel, vt tibi visum fuerit: seu prout videris expedire. Ad praedicta vide tex. cū gl. in. c. ij. de corpo. vi. & in. c. p. raterā. de testi. per Hosti. in. c. j. de dila. Innoc. in. c. cū inferior. de ma. & obe. tex. in. l. fideicommissa. s. q. ff. de leg. iij. & l. fideicommissa. ff. de fideicō. lib. Et plenissimè de his verbis & multis alijs: an & quando important arbitriū boni viri: vel nudā voluntatē: vide per Bar. in extrauaganti ad reprimendum. & in. l. si sic. ff. de leg. j. & in. l. alio. de aliment. & ciba. leg. vbi plenius tā de verbo pōt, qd de verbo libet, debet, cū similib: per Mod. vide i. c. j. de cost. vbi hoc dico. ¶ Sed aduerte nunc intrādo principale dictum gl. videt velle glo. qd hīc nō potuit fieri à iudice sequestrū. & secundū hunc intellectū sententiauit Ioan. and. & sequentes sed Io. an. loquitur generaliter, qd nō pōt fieri propter cōtumaciam: sed certè si rectè pōderet ista gl. hoc nō dicit: sed potius oppositum, dū dicit sequestratio nem nō posse fieri, nisi in casibus not. j. c. pxi. & ibi. gl. enumerat inter casus cōcessos casum cōtumaciā. per. c. ij. de dolo. & contu. vbi plenissimè tetigi: & sic coniungendo istam glo. cū illa ad quem se remittit apertissimè sentit, qd propter hoc solū nō fuit reuocatū sequestrum hīc. Item apertissimè hoc voluit Inno. hīc: licet de eo Io. and. non fecit mentionem. enumerat enim casum cōtumaciē inter casus à iure permisos: per. d. c. ij. & sentit alia glo. qd sequestratio hīc fuit reuocata: quia ex quo abbas fuerat missus in possessionem causa rei seruandae: non debuit Coelestinus illam possessionē facere sequestrari: vnde Inn. papa

successor author huius Decretalis reuocauit: sequestrū innitēdo illi missioni: vt patet in fin. Et ex hoc eligitur vnus intellectus ad istam Decretalē, secūdū quē non p. batur opi. Io. an. qd propter cōtumaciā possit fieri sequestrū: vbi missio facta non esset. plenè dico in. d. c. ij. de do. & contu. ¶ Pono & aliū intellectū ad istā Decretalē, qd hāc sequestratio fuit legitimè facta. s. propter scādālū euitandū: qd abbas fuit inde violenter eiectus per archiep. m: quo casu nemo discrepat, quin sequestratio possit fieri. ar. l. aequissimū ff. de vsufru. Io. mo. & Io. and. post eū in dicta regula locupletari. dixit in. c. ij. dicam aliquid. j. in. c. seq. Et quoniā fiebat ista sequestratio loco missionis: assumit sibi naturam missionis: sicut & illa reuocaf oblata cautione, & restitutis expensis: vt lit. non conte. ca. quoniā s. in alijs. ita & hēc sequestratio: vt hīc notabiliter probaf. Nam surrogatū debet sapere naturā eius, in cuius locū surrogaf: vt in. c. ecclesia. vt lite pē. Et per hoc dico, qd illa verba, pro suo arbitrio. & c. posita in tex. non notāt Coelestinū de iniustitia sequestri: sed potius denotant arbitriū boni iudicis, qd exuberat supra ius, propter scādālū euitandū. Quod etiā patet ex eo: qd nō simpliciter reuocat sequestrum sed propter cautionē oblatā mandat eam recipi, & de expensis satisfieri. Et sic cessabat nunc scādālū: meritò debuit reuocari ratione praedicta. Et hoc singulariter not. quia licet sint noua tamē satis vera: & nemo hīc hāc dicta reprehendit. ¶ Quero quare Coelestinus fecit hanc possessionem sequestrari, ex quo facta fuerat missio. Glo. in ver. sequestrari respōdet, vt nemo litigantiū possideret: sed possessio transferretur in sequestrū. & c. vt in gl. Tu dic clarius & latius: vt. s. dixi. Sed not. ex glo. qd secūda possessio rei sequestrata, trāsit in sequestrū: nisi aliud actū sit in sequestratione. cuius contrariū tenet gl. in. c. examinata. s. de iu. Sed concordat: vt ibi dixi post Io. and. distinguēdo in sequestrationē voluntariam & necessariam, quae fit iudicis p. cepto: vt in primo casu transeat possessio in secundo non: vt ibi plenè dictū fuit. Sed hoc vltimum limita secundū Bar. in. l. interes. se. ff. de acqui. pos. nisi aliud appareat de mēte iudicis. de quo dicit esse tex. hīc. Et certè satis bene facit iste tex. maximè iuncta gl. ista & hoc no. Ego allego tex. meliorem iuncta gl. in ver. beneficium. in cle. vna. e. ti. ¶ Quero, quia papa hīc mētionē facit de cautione oblata: corā quo fuit facta hēc oblatio. gl. in ver. satisfactionis. respondet, qd corā Rhegino & Mutinē. Episcopis, qui erāt delegati in illa causa. ¶ Not. ex hac glo. iuncto tex. qd sufficit ad euitandū cursum annalem, offerri cautionē corā iudicibus. nec aliter est op⁹ offerre parti: nec alijs publicis personis, si iudices recipere negligunt. Nec debet pars offerens puniri in expēsis postea factis. Et hoc optimè facit ad ea, qd plenè tetigi in. c. j. & ij. s. de eo, qui mit. in pos. qd bene no. ¶ Extra glo. op. cōtra tex. in eo, qd papa condemnauit archiep. m in expensis moderatis: & non expressit quātitatē: nec p. misit taxationē: nec recipit iuramentū à parte: vnde obstant multa iura. Et primò. C. de sen. qd sine cer. quanti. per totum. & in. l. sancimus. cū aut. sua. C. de iudic. s. oportet. & s. de procu. c. constitutus. Solu. Inn. metu cōtrarij supplet ad tex. intelligendo, qd p. cessit taxatio. Sed Io. and. & Hostiē. intelligunt planè literam, prout iacet, dicentes per istā literam in expensis posse dari sniam generalem & incertā: nō solū de p. terito: sed etiā de futuro. Ad hoc. s. de dolo. in. c. cū dilecti. & de procu. c. auditis. vbi de hoc. & remittit Ioā. and. de hoc ad Spe. in tit. de exce. s. viso. vers. quid si reus vbi dicit Spe. qd hodiē communiter nō procedit taxatio: sed fit condemnatio reseruata taxatione. Et dictum Hosti. hīc videtur approbare Inno. in. c. finem. de dolo & contuma. vbi notanter dicit, qd semper super expensis potest ferri sententia incerta talis: sci licet. Condemnamus talem tali ad expensas, quas fecerit, vel probat se fecisse. alle. l. terminato. C. de fru. & li. expen. Quā dicit sic se intelligere, & non prout quidam intelligunt, dicentes: qd iudex ibi non condemnauit: sed reseruauit parti potestatem agendi de expensis: quod non placet Inno. ibi. quia expensae petuntur, aut iudicis officio: & hoc officium cessat finito negotio. insti. de offi. iudi. s. p. te reā. & de ap. cū appellationib. li. vj. Aut iure actionis: sed actio non competit pro expensis, nisi facta sit condemnatio. & tunc datur actio in factum, & ex re iudicata. & ita sentit Inno. in. d. c. finē. & sequitur hīc Ioan. andr. vbi apparet, quod illa lex intelligatur, quando iudex cōdemnauit: sed ad incertas expensas. ¶ Et ex omnibus

nibus prædictis concluduntur ſeu eliciuntur duæ con-
cluſiones. Prima, q̄ condemnatio expenſarum tam præ-
teritarum, q̄ futurarū pōt eſſe generalis abſq̄ alia taxa-
tione & determinatione tēpore cōdemnationis fienda.
¶ Secunda concluſio, q̄ iudex cōdēnando in expenſis,
ſaltē generaliter, modo prædicto. ſ. reſeruando parti vi-
trici petitionem expenſarum: nil agit, ratione prædicta.
22 Sed an hæ concluſiones ſint veræ. ſ. ſubijciā. ¶ ¶ Primò
enim expediam dicta Ioan. and. hīc, qui querit an iudex
poſſit reſeruare ſibi cōdēnationē expenſarum, quæ ve-
niunt ex ſuo officio: ſicut poteſt ſibi illarū taxationem
reſeruare. Refert Gul. tenuiſſe, q̄ ſic ea ratione, qua re-
ſeruat taxationem. Itē, quia reſeruando, & poſteā cōdē-
nando videtur cōdemnaſſe tempore ſeruatiōis. ad hoc
habes bonum tex. in. l. aſſe. ff. de hēre. inſti. vbi tex. nota-
biliter dicit, q̄ ſi teſtator nō diſtributo aſſe, ſeu ſua hēre-
ditate, dixit quē in codicillis declarauero, illum hēredē
inſtituo. & poſteā in codicillis declarauerit: ille ſic decla-
ratus hēres erit: licet in codicillis hēreditas dari nō poſ-
ſit. Ita in propoſito licet poſt ſententiam ſimpliciter la-
tam nō poſſit in expenſis cōdēnare, niſi à die lataſnē: vt
d. c. cū appellationibus. tamen ſi iudex reſeruauit ſibi cō-
demnationem expenſarum poterit poſteā cōdemnare.
Item, qui proteſtatur aliquid ſe facturū: tunc feciſſe vi-
detur, cū proteſtatur. de ap. c. fi. C. de ma. teſta. l. j. Io. an.
2 tenet hīc cōtrarium^a per. l. Paulus. ff. de re iud. & l. termi-
nato. præalle. & d. c. cū appellationibus. Et dictum Gul.
dicit pcedere in interlocutorijs, in quibus vſq̄ ad diffi-
nitivam poteſt fieri cōdēnationis reſeruatio: vt plenē
no. per Inn. & alios in. c. ſape. de app. Nec ob. ſecūdum
eum, qd̄ de proteſtatione dictū eſt: q̄a cū iſte actus nō
dependet à voluntate iudicis: nil operatur proteſtatio.
& q̄ nō dependeat à poteſtate iudicis patet: quia finito
principali, nō durat iudicis officiū: vt in præal. iuribus.
Ad. l. aſſe. reſpōdet, q̄ potius facit pro opi. ſua. Et ſic in-
ducendo: cōdemnatio expenſarum debet fieri cū prin-
cipali, ſicut hēredis inſtitutio in teſtamento. C. de iure
codi. l. j. de his, qui. vt indi. l. hēreditas. ſed ſi teſtator di-
cit hēredē inſtituo, quē in codicillis declarauero. decla-
ratus poſteā in codicillis videt inſtitutus in teſtō: vt ibi.
& de condi. l. illa. Et ille ſic cōdēnatus reſeruata decla-
ratione ſeu taxatione: vt ſic taxatio referatur ad tempus
cōdemnationis, videt in ſnīa cōdēnatus. ſecus autem
ſi reſeruare cōdēnatio vltra diē per prædicta. & in hac
opi. reſidet Io. and. ¶ Et ex prædictis elicio duas alias cō-
cluſiones. Prima, q̄ eſt tertia reſpectu prædictarū, eſt hæc.
Licet iudex in interlocutoria poſſit ſibi vſq̄ ad diffini-
tiuā reſeruare cōdēnationem expenſarū: ſecus eſt in ip-
ſa diffinitiva. Quarta cōcluſio: licet iudex nō poſſit ſibi
reſeruare cōdēnationem expenſarū. ſecus eſt in ipſa dif-
finitiva: poteſt tamen in cōdemnando generaliter reſer-
uare ſibi taxationem. ¶ ¶ Nūc examinemus prædictas
23 b concluſiones. & primò primam, nunquid cōdēnatio^b
expenſarum poſſit eſſe generalis. Vltra opi. doc. noſtro-
rum glo. & Bar. videtur hanc concluſionem firmare in
præal. l. terminato. & clariuſ loquitur Bart. dicens: q̄ cū
expenſæ certæ in iudicio nō fuerūt petiæ, pōt ferri ſen-
tētia incerta: vt. l. ij. C. de ſen. q̄ ſine cer. quāti. licet iudex
non reſeruauerit ſibi taxationē: poterit tamen poſteā ta-
xare ſecundum eū: licet aſſerat communem practicam
eſſe: vt iudex reſeruet ſibi taxationē. Aduerte, quia licet
ſic tranſeat in. d. l. terminato. tamen aliud ſentit in. d. l. ij.
¶ Ego dicerem ſic, q̄ aut expenſæ veniunt accēſſoriæ: vt
quia iudicis officio petuntur vnā cū re petita: & tunc
procedit præfata cōcluſio: quia in accēſſorijs ſententia
poteſt eſſe generalis: vt no. Inno. in. c. tanto. de exceſ. Præ-
lato. facit quod no. Bart. in. l. j. ff. de eden. & in. l. ex diuer-
ſo. ff. de rei ven. & ſic loquitur. l. terminato. præalle. Aut
veniunt principaliter iure actionis: & tunc aut ſunt cer-

ta: aut certificari poſſunt in proceſſu: & debet ſequi ſnīa
ſpecialis. aliās nō valet ſnīa. Ad hoc. l. pe. & vlt. C. de ſen.
quæ ſine cer. q̄ti. & optimē facit. ſ. curare. inſti. de act. &
qd̄ legi. & no. maximē per Bart. in. d. l. ij. C. de ſen. q̄ ſine
cer. q̄titate. Aut nō poſſunt certificari: vt puta, q̄a quæ-
dam expenſæ ſunt factæ: quædā ſien dæ. & tunc valet ſen-
tentia generalis: vt puta cōdemno te ad expenſas factas &
fiendas: & ita propriē loquit. c. auditis. de procu. & c. cū
dilecti. de dolo & cōtu. in fi. & tenet Spe. in tit. de expen.
ſ. poſtremo. ver. itē ſcias. & facit. c. ſinē. de dolo & cōtu. a
& tex. opti. cū ibi not. in. d. l. ij. C. de ſenten. quæ ſine cer.
quanti. Et valebit iſta ſententia generalis: quia poſtmo-
dum tēpore executionis poterit fieri taxatio & proba-
tio ſine libello, & alia tela iudicij: vt not. in ſimili in. d. l.
j. & facit. l. iij. ff. de peti. hēre. & hoc quo ad primā con-
cluſionē. ¶ Et eſt aduertendū, quia puto iſtum tex. nil fa-
cere ad prædicta, licet Hoſtiē. & Io. and. fundēt ſe ſuper
eo: quoniā hīc nō fuit lata diffinitiva ſuper q̄ſtione prin-
cipali: nec etiā agebatur principaliter de expenſis: ſed Pa-
pa reuocando ſequeſtrum & innitendo miſſioni prius
factæ declarauit id, qd̄ iuris erat: videlicet, vt de reſtitu-
tione poſſeſſionis Archiepiſcopo fienda, cauēretur ab-
bati, qui fuit miſſus: vt reſtituerentur ſibi expenſæ mo-
deratę, prout dicitur in cap. quoniā. ſ. in alijs. vt lite non
conteſta. vnde iudices, quibus negotium principale cō-
mittitur, faciēti iſtam declarationē. Et iſte eſt proprius
caſus huius cap. ¶ ¶ Venio nunc ad ſecundam cōcluſio-
nem, in qua dicitur iudicē nil agere^c reſeruādo parti ius
petendi expenſas per rationes ſuperius allegatas. Hanc
opinio. vltra doct. noſtros de quibus. ſ. tenuit Cy. in. l.
terminato. & vltra ratioēs ſuperius allegatas mouetur.
Iudex non poteſt iudicare pro parte, & pro parte non:
vt. l. in hoc iudicio. ff. fami. erci. glo. in. d. l. terminato ſen-
tit oppoſitū, q̄ valet talis reſeruatio. & ſic vno modo in-
telligit illum tex. l. terminato. & illam gloſſ. ſequitur ibi
Bar. Primò per tex. illius leg. terminato. vbi dicit eſſe ca-
ſum. Item per iſtam pronuntiationē & reſeruatiōem il-
lud, quod pri⁹ erat in iudicis officio incipit poſt iudicis
pronuntiationem poſſe competere iure actionis vigore
ſententiæ: ad hoc dicit eſſe tex. in. l. ſi finita. ſ. elegāter. ff.
de dā. infec. & caſum in. d. l. terminato. & per hoc reſpō-
detur ad motiū Inno. & Io. and. Cy. & aliorū tenentiū
contrariam opi. Non obſt. aliud motiū, q̄ iudex non
debet pronuntiare pro parte: quia id verum, quando iu-
dex cognouit de omnibus: ſed ſi de aliquo nō cognouit,
poteſt de illo non pronuntiare: vt. l. licet. C. de iu. Ita in
caſu noſtro ex quo iudex non cognouit de expenſis: fa-
tetur tamen, q̄ alia prædicta: vt fiat cōdēnatio, & reſer-
uetur taxatio, eſt communis & obſeruanda. ¶ No. bene
hoc vltimū dictū Bart. & plenīſimē dicā in. c. cū inter.
de re iudi. an & q̄n iudex poſſit pronuntiare pro parte.
Sed quo ad materiā noſtram ſatis placet mihi hæc opi.
Bar. & glo. iuris ciuilis: & limitat multum. c. cū appella-
tionibus. ſ. ſi verò iudex. pal. & videtur ſequi hīc. d. Ant.
25 & Spe. in tit. de excep. ſ. viſo. ver. q̄ ſi reus. ¶ ¶ Venio ad
tertiam concluſionem in qua dicitur iudicem nō poſſe
in diffinitiva reſeruare ſibi cōdemnationem expenſa-
rum. Hanc firmat Ioā. and. vt. ſ. dixi: ſed Spe. ſentit con-
trarium in ti. de excep. ſ. viſo. ver. ſtatim allegato. Et pro
hac opi. contraria faciunt rationes Bar. ſ. allegatę in præ-
cedenti concluſione. Mihi plus placet opi. Ioā. and. quia
in iſtis accēſſorijs expirat iudicis officium illa diē^d pro-
nuntiationis diffinitivę. d. c. cū appellationibus. ſ. ſi verò
iudex. nec hoc poteſt diſponere contra leg. arg. eorum,
quæ no. in. c. cum. M. de conſti. Aliud eſt in concluſione
præcedenti: quia ibi reſeruat parti ius petendi: hīc reſer-
uat ſibi cōdemnationem. ad idem. l. iij. C. de poſi. ¶ Vl-
time concluſioni, q̄ iudex cōdemnando poſſit ſibi re-
ſeruare taxationem omnes aſſentiunt: vt not. hīc, & in
N iij

¶ Contrarium.
Qd̄ non poſſit re-
ſeruare cōdemna-
tionem expenſarū:
ego adduco ratio-
nem, quā reſeruat
tempus in quo nō
eſt futurus iudex
& adduco glo. in
ca. apoſtolica. vii.
q. j. & in. l. illa. in-
ſtitu. de hēre. inſti.
vide ibi. And. Bar.
SEBASTAPI.
¶ Condemnatio.
Vide Bald. in. l. cū
in pprie. C. ſi q̄s
alteri, vel ſibi. 8 in
l. filium. co. ſ. xvii.
ver. ſ. vltimus quæ-
ritur. C. fami. erci.
Bar. in. l. ab execu-
tore. in prin. ff. de
appel. Inn. & Ale.
in. l. Paulus. j. ff. de
re iudi. & in. l. ſi pi-
gnori. in fi. prin. ff.
de pigno. actio. &
Moder. in. ſ. cura
re. inſtit. de actioi.
Roma. in cōſil. cc.
clxxj. & Pe. deanc.
in cōſil. clxxxij.
vbi t̄git quomo-
do iudex poſſit
mutare cōdemna-
tionem expenſarū.
¶ Nil agere. adde
Alex. cōſil. cxvii.
ij. lib. & cōſil. xc.
j. libro.
¶ Illa diē. Adde
intelligendū vt p
Petrum de ancha.
conſil. lxxxij.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

d. l. terminato. & Spe. vbi. s. & ita cōmuniter practica. f.

26 ¶ Sed circa hanc vltimam conclusionē quæritur per quem fiet ista taxatio. Accur. in. l. terminato. videtur vel le, q. per executorē sententiæ. hoc nō placet Spe. in palle. versi. q. si reus. q. executor non pōt extendere manū ad ea, quæ iudex sibi reseruat. Dic ergo latius post Spec. & colligendo dicta Bar. in. d. l. terminato. Aut enim iudex, qui reseruauit, pōt suam sententiā exequi: aut non. primo casu tam ipse, quā successor suus poterit illud exequi: quia vna est dignitas & eadē iurisdicō. l. properādum. ff. de iud. facit. l. Modestinus. ff. de sol. Nec ob. si dicatur quem non posse declarare mētē alterius: vt. l. Pōponius scribit, si frumentū. ff. de rei ven. quia reseruatō videtur potius facta dignitati, & iurisdicō. q. priuatæ personæ: vnde succedit dispositio. c. quoniam abbas. de officio delega. Aut est talis, qui nō potest suam sniam exequi: puta delegatus inferioris secundū vnā opi. de quo tamen plenī simē dic. vt dixi in. c. si quis contra clericū. de fo. cōpe. & tunc delegatus taxabit: quia cū ista taxatio fiat tempore executionis: iuxta no. in. l. ij. C. de sen. quæ sine cer. quāti. non potuit ille iudex sibi reseruare taxationem: vnde videtur potius reseruasse iurisdicō. & dignitati. & hoc

27 not. quia expresse firmat Bar. in. d. l. terminato. ¶ Quāliter autem fiat taxatio: dic. quod si expensæ potuerint legitimē probari, bene quidem: aliās autem: puta super expensis minimis, quas fecit litigās in hospitio, vel in aduocatis, & similibus: iudex taxabit ex officio suo, cōsyde rata quantitate & qualitate causæ & mora, quā traxit & qualitate personæ. & c. vt est tex. not. in. l. non ignorat. C. de fru. & lit. expen. & ibi de hoc: & per Spec. in. d. §. viso. versi. quod si reus. & statim aliquid specialius dicā. ¶ Ex prædictis habes diuersas practicas pronuntiandi super expensis: prout. s. tactum fuit in conclusionibus. sed magis communis est illa, vt fiat condemnatio tempore sententiæ & taxatio reseruetur, quæ sit postmodum in executione modo prædicto. Sed est & alia magis iuri consentanea: vt ante sententiam iudex cognoscat de expensis, & eas taxet ac iuramentum à parte recipiat: vt iuret quantum expendit vltra summam taxatam: & secundū iuramentum infra summam taxatam præstitum faciant condemnationem: vt colligitur ex mente text. in aut. de iudi. §. oportet. & in. l. sancimus. cūm aut. sua. C. de iud. & in. c. constitutus. de procur. de excep. c. pia. lib. vj. & de resti. spo. ca. frequens. eo. lib. iij. q. ij. c. quod fieri. Not. Specu. in. d. ver. quod si reus. dicit tamen, quod hæc practica non est tuta: quia faciendo taxationem ante sententiam, iam propalaret animū suum, contra quem iudicare non intendit. ¶ Quod non est tutum: imo contra consilium. l. vbi. C. de fal. quia posset pars ingerere difficultatem circa prolationem sententiæ: sed hoc est præcauendum: vt dicit Io. and. eo. ti. de expen. §. postremo. in prin. quando persona, contra quam ferenda est sententia talis est, quod verisimiliter ingereret difficultatem in prolatione sententiæ: aliās satis sustineri & practiciari potest. Et ad euitandum hoc periculum, posset taxare expensas vtriusq. partis, & deferre iuramentum vtriq. & postea condemnare duntaxat partem succumbentem. Quare autem hoc casu recipitur iuramentum ante taxationē: & aliud seruatur in iuramento ante litē, quod est de affectione: vide gl. in. c. j. de ele. li. vj. ¶ Sed circa hoc cadit dubium: quid si iudex recipit prius iuramentum: secundū taxat: tertio condemnat. d. Ant. refert se vidisse consultum, q. sententia tenet: quia est contra ius partis: ipse tamen dicit posse dici sententiam nullam esse: quia ex quo delatum est iuramentum: notorium est sibi de expensis: nec est data sibi potestas moderandi iuramentum: vnde cū iudicet contra notorium, sententia est nulla. Et nihil allegat, quod non possit moderari iuramentum: sed tex. est in. d. aut. de iudi. §. oportet. ¶ Sed mihi plus placet

dictum contrarium: vt teneat talis condemnatio: nisi releuetur per appellationem. Primò per id quod dictum est: quia hæc sententia est contra ius partis. & opti. facit tex. secundū communē intellectu. in. c. iij. de eo, qui mit. in pos. vide tamen quod dixi. ¶ Item ad. d. §. oportet. pōt responderi dupliciter. Primò, q. iudex non habet potestatem moderandi iuramentum, quando. s. præcessit taxatio: & ita loquitur iste tex. quia ex quo semel taxauit, & recepit iuramentum: nō potest amplius venire cōtra: secus vbi non taxauit. ¶ Secundò responderi potest, q. procedit: nisi iudex errauerit manifestè in taxando: vt apertè dicit Spe. in ti. de expen. §. postremo. in prin. facit l. vnica. C. de erro. cal. & l. j. ff. quæ sen. sine ap. re. Fortius hoc poterit, quando omnino taxationē omisit: nec puto illum ordinem, vt prius fiat taxatio substantificum: sed potius de iustitia: per ea, quæ no. glo. in. d. c. j. de elec. lib. vj. & ij. q. j. in sum. & l. j. C. de ap. Facit ad prædicta, quod

30 not. Bar. in. l. j. C. quando prouo. nō est ne. ¶ Vbi tractat generaliter, an valeat sententia contra iuramentum à parte præstitum: vbi videas: non tamē loquitur in terminis. & per hoc habes hanc vtilem materiam expeditā. ¶ Vltimò pro iuuenibus op. cōtra tex. in eo. q. Cœlestinus commisit tam causam possessionis, q. causam proprietatis. & tamen causa possessionis fuerat prius determinata. & sic est contra ca. cū inter. de re iud. Io. an. soluit multipliciter. Primò q. illa dictio & ponatur expōsitivè: & sit sensus, q. commisit causam possessionis & proprietatis: vel loquitur de possessione subtracta monasterio per Archiepiscopum esset fienda restitutio: vel dictum fuit ex superabundanti. Et quilibet est bona. Vel dic vltra eum, q. verbum plenius, positum in tex. soluit contrarium. fortè enim plenius: quia non fuit plenè de possessione cognitum.

- ¶ S V M M A R I V M. ¶
- 1 Sequestratio fructuum fit, quando habens illos in custodia dissipat. 3. quæ dissipatio siue dilapidatio debet primò probari. 22.
 - 2 Missio in possessionem in ecclesiam fit, quando ipsa petitur ratione proprietatis, & non tituli.
 - 3 Missus in possessionem ex primo decreto, non facit fructus suos & tenetur ipsos conservare: nisi ex nimia contumacia rei in dex misso adiudicauerit fructus.
 - 4 Pro libito voluntatis: ista verba important meram voluntatem, non autem arbitrium boni viri.
 - 5 Contumax non appellat: sed per viam querelæ sibi subuenitur, allegando istud grauamen.
 - 6 Missus in posse. ex primo decreto, si est suspectus de dissipatio ne fructuum, cauebit de restituendo in tempore: sed si dissipat: sequestrabuntur fructus. 10. 13. 19. missio autem non reuocabitur.
 - 7 Sequestratio regulariter est prohibita: sed fallit in casibus, de quibus hic. 16.
 - 8 Executio sententiæ quando per appellationem superseditur, fit sequestratio illarum rerum mobilium: in qua debet fieri executio: secus si appellatur à snia: quia tūc nō fit sequestra.
 - 9 Sequestratio rerum mobilium conceditur, quādo petuntur à persona suspecta.
 - 10 Suspecta persona dicitur, vel quia nil, aut parū habet in bonis: vel propter malos mores: vel quia consuevit dilapidare.
 - 11 Posseio rei voluntaria sequestrata est penes illum, penes quē est res ipsa.

Sequestratio voluntaria, quæ sit.

Sequestrum, si est finitum quomodo agitur ad ipsum recuperandum. Item quid si possidens rem sequestratam: non vult amplius tenere, quomodo faciet. 15.

32 Sequestratio aliquarum rerum pōt fieri ex officio iudicis nobili quando videt super ipsis scandalum imminere & ista sequestratio, an tollatur per cautionem. 24.

14 Sequestratio fructuum rei super qua litigatur: puta super beneficio. 17. si nemo possideat est permissa.

Sequestratio

36 Sequestratio lite pendente prohibita est: quia presumitur pro possessore: quia presumptione cessante potest fieri. Et idem statuitur quando appellatur. 18.

Sequestratio solet fieri propter contumaciam rei.

Sequestratio in casibus permissis, potest evitari sufficienter cavendo: intellige tamen: ut j. nu. 24.

Sed si est tantum suspectus de dilapidatione: an sufficiat cautio iuratoria. 2

30 Sequestratio fructuum solet fieri reo convento, si ipse dilapidat

31 Sequestratio potest fieri tam ab ordinario, quam a delegato.

35 Cautio per quam vitatur sequestum, debet continere de iudicio sisti, & de re non alienanda, & restituenda in casu succumbentia.

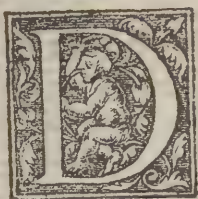
36 Res sequestrata, si non potest durare: vendetur auctoritate iudicis, & pretium sequestrabitur.

37 Sequestratio in casibus, in quibus prohibetur: potest actor petere descriptionem fructuum ante, quam perveniant ad reum.

38 Debitum cuius pretextu petitur sequestum, potest probari per instrumentum: vel per testes, vel summarie in casibus, in quibus dubitatur de celeri consumptione.

CAP.

II.

Dilectus. ¶ Si missus in possessione causa custodie fructus dissipat, dissipati reuocantur: & cum alijs sequestrantur. hoc dicit. Primo ponit querelam rei passi missionem. Secundo dat iudices. ¶ Casus literalis. Abbas & conventus de Cisteria, impetraverunt literas ad quosdam iudices delegatos contra Rectorem ecclesie de Bethusia super ecclesia ipsa. Iudices ipsi, quia Rector predictus contumax fuit induxerunt monachos in possessionem ipsius ecclesie. causa rei custodiendae & quia monachi fructus istius ecclesie medio tempore perceptos distrahebant: dictus Rector significavit hoc domino Papae. unde dominus Papa mandavit, quatenus si est ita fructus predictos faciant sequestrari: & si quid de ipsis distractum est, faciant in statutum pristinum reuocari. Ber.

¶ Not. quod cum agitur de ecclesia, ut proprietate: ut puta quia praetenditur vnica, & demensa, habet locum missio propter contumaciam: etiam si a reo teneatur in titulum: ut hic non probatur. quod non pro limitatione. c. eu, qui. de eo qui mitti. in pos. li. vj. Cessat ergo missio quando petitur ab actore ratione tituli: secus si tenetur ratione tituli, & petitur tanquam proprietate. & vide circa materiam, quod

3 plenè dixi. in c. contingit. de dolo & contu. ¶ Not. quod missus in possessionem ex primo decreto non solum fructus suos non facit: quinimo eos distrahere pro suo libito non potest: sed debet conservare eos ad effectum, de quo

in glo. j. & in c. quonia. §. in alijs. ut lit. non contest. Hoc limita, nisi iudex ob nimiam rei contumaciam decreverit a-

3 b ctore lucraturum fructus medij temporis: quod potest: ut not. probatur secundum unum intellectum cõiter approbatum in l. Fulcinius. in fi. ff. ex quib. cau. in pos. ea. dixi plenè in

4 d §. in alijs. ¶ Not. bene & tene meti significatum horum verborum, pro suo libito voluntatis. ¶ Importat enim liberam voluntatem: non autem arbitrium boni viri: facit ad multa & maximè in compromissis, in quibus solent apponi ista verba: ut pro libito voluntatis possint disponere. Item

pro statuto huius universitatis Senen. in quo cauetur, quod Rector pro suo examine non teneatur aliquid solvere nisi prout processerit ex suo libito voluntatis. Non enim est recurrendum ad arbitrium boni viri: sed ad suam nudam & liberam voluntatem. Nam verbum libet: importat liberam voluntatem: ut l. j. ff. de testamen. mili. & plenè per Bart. in l. alio. ff. de alimen. & ciba. lega. & satis bene hoc probatur. quod not. de hoc verbo libuerit. quia solet opponi in multis dispositionibus. ¶ Not. ulterius quod licet contumax non audiat appellari. ij. q. vj. c. sunt quo

rum: auditur tamen alias proponens per viam querelae iniustum gravamen a parte sibi inflictum: ut circa conservationem fructuum rei, in quam facta est missio. ¶ Not.

6 quod missio non reuocatur, licet missus peruersè se habeat in conservatione fructuum. Sed fit sequestratio fructuum ut hic. si autem missus non dissipat fructus, sed est suspectus de dilapidatione: tunc exigitur ab eo cautio de fructibus tempore debito restituendis: ut no. in c. suscitata. de

7 in integ. restit. in glo. fi. ¶ Opp. & videt, quod hæc sequestratio regulariter est prohibita. l. vnica. C. de prohib. seq. sol. glo. ij. ponendo regulam & excipiendo. xj. casus a regula. Regula enim est negativa. sed fallit in casibus hic exceptis. Primus casus, cum quis dilapidat fructus, quos

8 servare debet: ut hic & c. sequen. Et not. quod iste casus potest in se comprehendere multos alios, in quibus tenetur quis fructus conservare. ¶ Secundus casus cum appellatur ab executore: tunc fit sequestratio rei mobilis, in qua fienda est executio fructuum: vel rei immobilis, in qua erat executio fienda. l. ab executore. C. quo. appella.

non re. Et intellige hunc casum quando licite appellatur ab executore. Nam regulariter ab eo non appellatur: ut le. & no. in c. quod ad consultationem. in fi. de reg. iur. ¶ Sed circa hunc casum queritur, quare fit sequestratio: cum appellatur ab executore, & non cum appellatur a iudice: ut patet j. c. proxi. vbi dicam. & in l. imperatores. §. idem rescripserunt. ff. de appel. Dicunt enim hic doc. d. §. j. idem rescripserunt. quod quando appellatur ab executore, praesumitur hoc fieri causa impediendae utilitatis sententiae: & sic malitiose: cum regulariter ab executore non appellatur: & sententia transiit in rem iudi. quando appellatur a sententia cessat ista praesumptio: imò per appellationem praesumptio sententiae tollitur, & per eam suspenditur. Ideo non fit sequestratio: nisi fructus dissipentur: ut dicam j.

9 c. proxi. ¶ Tertius casus est cum persona a qua res immobilis petit est suspecta. ff. qui satisfacta. cog. l. si fideiusor. §. vlti. Quae autem sunt illa, quae faciunt personam suspectam ad hoc, ut dicta sequestratio fiat, licite ponit glossa. no. in d. §. vlti. enumerando quatuor: videlicet, quia non possidet immobilia, vel pauca. Item mali mores: vel, quia prius male administraverat, ut dicit Bar. quod non requiruntur omnia ista coniunctim: imò quodcumque sufficit alterum

10 secundum materiam subiectam. ¶ Quartus casus, si timetur de dilapidatione. de ap. l. Imperatores. in fi. & c. proxi. intellige hunc casum prout limitabo j. c. proxi. prout dixi in precedenti casu. ¶ Quintus casus est, si quis proclamat in libertatem: tunc sequestrantur res, quas habere videt. C. de asser. tol. l. j. ¶ Sextus, si colonus vellet possessiones conductas deferere. alle. l. vlti. C. de agri. & censi. Dicit Ioan. An. quod deberet dicere, si colonus negat pensionem, in cuius solutione diu fuit cessatum. & secundum hoc debebat alle. l. litibus. quia. l. vlti. non facit. ¶ Septimus casus, si maritus vergat ad inopiam: tunc enim sequestratur dos. & de hoc dicendum est: ut in c. per vestras. de do. post di. re. & l. vbi alle. in gl. Et idem dicit in casu consimili: puta, quia

efficeretur furiosus: ut no. in iur. prealle. ¶ Octavus casus si timetur de sequitia viri: & non potest ei cauere de restit. spolia. c. literas. ¶ Nonus, cum sponsa, seu vxor timetur corrupti: tunc quodammodo sequestratur: quia collocari debet in loco tuto: ut in c. cum locum. de spon. Et per hoc dicit Hostien. quod si servi, vel adscriptitij: & maximè liberi homines conquerantur de tyrannide domini: & probabiliter timetur, ne dominus hac occasione seuiat in illos, tunc bonus iudex facit illos assecurari, si potest: alias pendente lite facit illos sequestrari. argu. ff. de offic. prefec. vrb. l. j. §. quod autem institui. de his qui sunt sui, vel alie. iur. in §. dñorū. & §. sequē. facit j. de proba. c. pe. quod not. Et idem credo dicendum consimili ratione: cum religiosi conqueruntur de suis prelatis. ar. de acc. ex parte. & c. olim. ¶ Decimus casus, cum aliquid est ablatum

ZACHARI.

¶ Fructus suos non facit. Dic hoc esse verum in personali: in reali autem secus: ut q. Bar. in l. si pri. ff. ut in pos. leg. & in l. si. §. finit. u. ff. de dam. infec. & Ang. in aut. de ex hi. reis. §. quia verò. col. v.

¶ Lucraturum. Adde, quod voluit Bal. consil. liij. in j. li. & vide in apost. ad Bar. in l. si fini. §. nil. circa finem. ff. de dam. infec.

¶ Pro suo libito. Adde Roma consil. cxij.

¶ Adde tu. & vide de c. ex parte. de consu. in verbo p. libito. & leg. si fideicom. libertas. ff. de fideicom. li. iuxta illud: age, ut libet. Andr. Bar. ba.

ZACHARIAS.

¶ Adde tu latius. quod quæq. Fely. in ca. j. col. xx. ver. & si dicat committimus voluntati tue. & ibi in apost. ad ipsum. s. de const.

SEBASTIANI.

¶ Voluntas. Vide de Io. de Imo. in l. si sic. ff. de lega. §. cum allegatis per Fely. in c. j. col. xx. ver. et si dicat scd libitum tuum. s. de constitutio.

SEBASTIANI.

¶ Prohibita. Vide pract. Papien. in forma libelli sequest. in glo. in verbo sapiens vir. vbi enumerat decem casus: in quibus est licita sequestratio quos etiam enumerat Frā. Cur. in tract. sequestrorū. col. ii. & las. in l. si fideius. §. si. col. penul. ff. qui satisfacta. cog. Vide etiam ad hanc materiam Decium in consil. lxxv. in ij. col. & in consil. cxxv. in ij. colum.

¶ Dilapidatione. Adde Andre. sicu. consil. xlix.

Panormi super Prima Secundi Decret.

^a ¶ Cle. j. Adde vi-
dendū Oldr. con-
sil. clxvj.
^b ¶ SEBASAPI.
¶ Ad arma. Vide
Bal. in. l. fi. C. de or-
di. cog. cum mul-
tis allegatis per de
ci. in. l. fi. col. ij. C.
de edic. di. Adria.
tol. faciūt cumula-
ta p Fel. in. c. nihil
cum scandalo. j. de
p̄script. Vide ad
hoc etiā Bald. in. l.
fi. disceptet. ff. vbi
pup. edu. deb.
^c ¶ Scandalū. Ad-
de Ful. consi. clx.
ZACHARI.
¶ Adde Bartol.
Alexā. & Flo. in. l.
equissimum. ff. de
vsufr. q̄ dicūt ibi
esse verum, si neu-
ter cōtēdētū pos-
sident: quia si vnus
possideret nō pos-
sident inhihere
posset. vt not. ple-
nē Bald. in. l. j. col. j.
vers. quēdā est se-
ratio. C. de pro-
hi. seque. & pe. &
in. l. fi. in princip.
vers. est & quart?
casus. C. de edi. di.
ni Adri. tollen.
ZACHARIAS.
^d ¶ De fructib⁹. Ad
de Bal. in. l. j. vers.
quēdā vero est se-
questrario. de pro-
hi. seque. pe. doc.
in. l. fi. cū dotē. §. si
naut in seuisimo.
ff. solu. mat. & Ioā.
And. in. c. j. de eo.
qui mittit in poss.
cā rei seruādē. lib.
vj. in sua nouel.

illi, qui est de familia iudicis: tunc fit sequestratio in ad-
uentu iudicis successoris: ne iudex iudicet in facto fami-
lię suę. l. senatus. ff. de offi. p̄fe. vr. vide quod dixi in. c.
cū cōtingat. de for. compe. ¶ Undecimus casus propter
rei contumaciam. alleg. gloss. ij. §. de do. & contu. & hoc
fit secundū glo. vt mitius agatur cū contumace: vt hīc.
¶ Not. bene ex hoc vltimo casu intellectum ad illud. c.
ij. Io. an. dicit, q̄ illud. c. hoc non probat: quia ibi nō que-
ritur de viribus sequestri. & cōtrariū probat secundū eū
§. c. prox. Tu dic melius, vt dixi in. c. prox. & in. c. ij. p̄a-
all. Gof. & Io. Andr. post eū addunt alios casus exceptos
ad gloss. ¶ Duodecimus fit casus cle. j. ^a de seque. & dic,
vt ibi. ¶ Tertiusdecimus, qñ de voluntate partiū fit se-
questratio: vt lite finita detur victori. ff. de acqui. pos. l.
interesse puto. ¶ Quartusdecim⁹ propter impotentia,
vel cōtumaciam nō cauētis de collatione bonorū fa-
cienda. ff. de col. bo. l. j. §. si frater. ¶ Quintusdecimus, ne
perdatur vendendi cōmoditas. l. si oleū. ff. de dolo. Po-
ne, q̄ sit cōtētio de vna re venali, cuius sit: & quilibet
dicit esse in possessio. poterit eū iudex lite durante illā
rem deponere: vt interim vendatur, & pretiū conserue-
tur in euentum litis. ¶ Sextusdecimus secundum Tan-
cre. hīc. & in. c. ij. de dolo. propter scandalum. allegat. §.
c. j. Et not. bene hoc pro his, quę dixi saluando de iure
illud sequestrum quod communiter ibi per glo. & doc.
impugnatur. Hostien. etiam exemplificat casum: cū
timetur, ne partes veniant ad arma. b̄j. de pur. ca. j. & ij.
& ff. de vsufr. l. equissimū. vt si pendente quēstione su-
per hereditate vterq; vult occupare, dicens se posside-
re & colligere fructus. ff. de vsufr. l. equissimum de
quo in Spe. eod. tit. in prin. vers. sed nunquid. ¶ Sed at-
tende, quia tu per ista verba non habes fundamentum
sequestrationis: ideō colligendo vltiora dictā Io. mo.
in. d. regula locupletari. quorū aliqua recitauit Ioan. de
lig. suppresso tñ authore in cle. j. de seque. & Archi. in
c. quia Rex. xj. q. j. & inferendo aliqua bona dictā Bart.
in diuersis locis sparsa prosequere hanc materiā princi-
paliter per duo mēbra. ¶ Quēdā em̄ est sequestra. vo-
lūtaria quēdā necessaria. Volūtaria est illa, quę fit par-
tium cōsensu. Nā solent partes de aliqua re cōtēdentes
scandali vitādi deponere rem, de qua est cōtētio apud
tertiū, qui appellatur sequester, qui tradit ipsam rē vicē
ti: & sic interim nemo ipsorū possideat: & ideō cōiter
dicimus: q̄ in tali sequestratione volūtaria: nisi illud a-
ctū sit possessoriū transit in sequestrū: vt not. in. d. c. exa-
minata. de iudi. & l. interesse puto. ff. de acqui. pos. Et
per do. Canonistas in locis p̄eal. & hęc sequestratio vo-
lūtaria regulariter est permissa: quia partes sibi in hoc
possunt p̄iudicari. l. si oleū. ff. de dol. & l. ei apud quē
ff. de do. p̄eal. interesse puto cū multis si. & d. c. exami-
nata. secundū vnū intellectū. ¶ Qualiter aut agatur post
modū cōtra sequestrū ad restitutionē rei finita cā seque-
stri, vel altera partium nolēte iudiciū assumere. Itē qua-
liter aget sequester, si amplius non vult rem sequestratā
habere: dic vt dicitur in. d. l. si oleū. & l. licet. ff. de poss.
d. l. ei, apud quē. & vide qd̄ no. in. d. c. examinata. ¶ Ve-
nio ad secundā membrū. s. ad sequestrationē necessariā.
Ista em̄ fit à iudice, & dicitur necessaria: quia fit sine cō-
sensu partium: hęc autem fit autoritate iudicis qua-
tuor modis officio iudicis nobili: off. mercenario deser-
uienti sequest. ad petitionē sequestri: & ad petitionē alte-
rius partis. Exemplum primi, quando iudex videt occa-
sionem alicuius rei scandalum imminere: vt quia que-
libet partiū cōtendit se possidere. & vadunt armati ad
possessionem ipsius. Tunc enim quia iudicis est obuiare
malis & scandalis, poterit ex officio suo nobili rē ipsam
sequestrare apud tertium, & exigere probationes à par-
tibus super possessionē, & secundum exitum probatio

nis procedere. ar. ff. de vsufr. l. equissimum. & in. l. inue-
dicatione. ff. de bo. au. iudi. pos. cum si. Nam officium iu-
dicis latissimum est: vt. l. j. ff. de iur. om. iud. de offi. ord.
¹³ c. j. ff. de offi. p̄a. l. senatus. cū multis similibus. ¶ Ex-
emplum secūdi quādo fit per officium iudicis mercena-
rium deseruiens sequestrationi. Si enim alicui incūbit
onus faciendi aliquid ratione certę rei, & monitus nō
facit: iudex potest sequestrationem illius rei facere: Ad
hoc. c. peruenit. de appel. vel fructuū. c. prox. & hīc. Da-
bet enim missus in possessionem ex primo decreto fru-
ctus conseruare si hoc non facit, fit sequestrum: vt hīc,
¹⁴ & in. c. seq. ¶ Per hoc dicit Io. mo. in. d. regula. q̄ si duo
contendunt se habere ius in beneficio, & nemo possidet
d tunc lite pendente iudex faciet sequestrū de fructibus.
Et idem vbi possessor non vult deseruire, vt debet: vt
¹⁵ d. c. peruenit. ¶ Exemplum tertij, quando fit ad petitiō-
nem sequestri, quando sequester habet aliquam legiti-
mam causam deponendi illud officium. Tunc enim de-
bet adire iudicem, qui providebit: vt apud eundem sacra,
vel apud alium fiat sequestrum. De quo dicendum est,
vt habetur in. d. l. ei apud quem. §. si vult. ¶ Quarto mo-
dō fit ad petitionem partis. & hoc dupliciter: aut de re
non litigiosa, aut de litigiosa. ¶ Primo casu fit duplici-
ter. s. ad conseruationem sui iuris: vt cū multi sunt co-
hæredes habentes plura instrumenta communia, & nō
possunt conueniri apud quem deponantur: tunc iudex
ad petitionem partis faciet sequestrum, seu depositum
apud tertium, vt cuiuscunq; hæredis nomine conserue-
tur: vt. l. certo. §. si. cum seq. ff. fami. erci. ¶ Secundō fit ad
euitationem oneris, seu alicuius p̄iudicij: vt cū cur-
rit alicubi debitum vsurarium, creditor nō vult, vel nō
reperitur, vt recipiat istud debitum: poterit iste debitor
authoritate iudicis pecuniam debitam consignare apud
eundem sacra, seu apud tertium: prout iudex provide-
bit. & hęc est qd̄ sequestratio de re nō litigiosa iudicis au-
¹⁶ thoritate ad petitiōem partis, q̄ fit, vt dixi. ¶ Aut fit
ad petitionē partis de re litigiosa: & nūc est aduertēdū,
quare dicim⁹, q̄ ista sequestratio necessaria regl̄ est phi-
bita. Debes em̄ scire, q̄ sequestratio ista de re litigiosa pōt
peti triplici tpe: aut pēdēte negotio principali añ sniam
aut post sniam pēdēte ap. aut postq̄ snia trāsiuit in rē
iud. vt cū appellat ab executore. Prio casu regl̄ ista se-
questratio est prohibita. Rō est, q̄a p̄sumptio est p̄ poss.
ar. c. ex lris. de prob. & l. fi. C. de rei vē. & q̄a lite pendēte
nō debet possessor phiberi vti possessione sua. §. vt lit.
pē. c. j. debet em̄ actor pri⁹ de suo iure p̄bare, q̄ patiat
possessorē ipetere vt. l. vnica. C. de prohi. seque. & in. c.
fi. xj. q. j. Sed qñq; insurgit aliqua ēgtas, q̄ mouere debet
iudicē ad sequestrationē faciēdā: vt q̄a timef de cōsum-
ptiōe rei, & sic iudiciū posset esse frustratoriū: vel orif
aliqua p̄sumptio cōtra poss. q̄ litiget cā differēdi iudicij
vt interī capiat fruct⁹ vt le. & no. i. cle. j. e. ti. & p Io. an. i
ad. Spe. sup ru. hui⁹ ti. v. aliqua alia ēgtas, vel p̄sumptio;
& tūc ex his causis p̄mittit seque. & sup his cōiter fun-
dant exceptiōes posite i gl. & sup ea. ¶ Ex his habes ra-
tionē regulę & casuū exceptorū. Et p hęc dico sequēdū
id, qd̄ tenui i. c. ex literis. de do. & cōtu. q̄ ppter cōtuma-
ciā rei possessoris, poterit iudex facere sequestrationē.
est em̄ ex cōtumacię orta p̄sumptio cōtra possessorē. c.
null⁹. de p̄sum. & cōtumacia puniri pōt p iudicē p̄nali
iudicio. de offi. dele. de causis. & l. j. ff. si q̄s ius di. Nō ob-
ergo sine cā nō impedif vti possessionē sua li. pē. Itē iura,
q̄ sequestrationē inhiēt, fundāt se sup iure actoris: & qñ
nil ortū est cōtra reū: ita loquit l. vnica. C. eo. & c. fi. xj.
q. j. sed i casu nostro fit ex puro iudicis officio, sicut mul-
ta imponit iuxta no. p Bar. i. l. ij. ff. si q̄s in ius vō. Itē fit
propter p̄sumptionē ortam cōtra eū ex contumacia
sua & vt tedio affectus veniat responsurus. facit. c. qm̄ in
¹⁷ fine. vt lit. nō cōte. ¶ Ex his etiam dico, quod vbi non
habet locum

habet locum missio propter contumaciam, poterit fieri etiam
 a sequestrum^a iure ordinario: ut in beneficialibus in quibus non fit
 missio: ut in cap. j. de eo, qui mittitur in pos. lib. vj. Nā poterit fie
 ri sequestrum, nedū fructuum, sed etiā corporalis beneficij, qđ tenet
 Ioan. mo. in. d. regula locupletari. licet Ioan. And. ibi sentiat con
 trariū: sed primū plus mihi placet. arg. optimū in. c. olim. de rescr.
 vbi Papa non improbat illud sequestrum. & in. l. j. C. de prohi. se
 que. Itē hoc casu cessat ratio cap. j. de eo, qui mittitur in possessio
 nem: quia nō datur vitiosus ingressus: cū detur sequestro posses
 beneficij à iudice huius autoritate legitimē administrat: ut est
 tex. valde not. iuncta gl. in verbo bñficiū. eo. tit. cle. j. Itē cessat
 rō prohibetē sequestrationis, propter suam cōtumaciā & suadet
 equitas: ut fiat equitas, ex quo non habet locum missio. arg. c. ij.
 de dolo & contu. Possibile est, quod p̄sens non potest in sui ad
 uersarij absentia docere de iure suo: & sic tollitur, si obijceretur
 quare non proceditur ad diffinitiuam iuxta dispositionē illius. c.
 eum qui. Item ille, qui est contumax, non pōt hoc allegare: cum
 18 hoc fiat in odium suę contumacię. ¶ Hęc procedunt qñ peti
 sequestratio pendente principali negotio, sicut ante & post ap
 pellationē à diffinitiuā: quę tunc in casibus, in quibus potest fieri
 in principali negotio, poterit & fortius in causa appella. Sed vbi
 dixi non posse fieri, etiam fieri nō poterit: quia appellatio
 suspendit sentētiā. Fallit si is, qui habet cōtra se, dissipat fructus
 vt. l. Imperatores. §. idem rescripserunt. ff. de appel. & j. c. prox. vbi
 dicam. & hoc propter p̄sumptionē ortam cōtra eū: tum ex sen
 tentia: tum ex dilapidatione fructuum: vt dicā. c. sequenti. Vltimō,
 vt dixi pōt peti appellatione pendente ab executore: & permitti
 tur vt p̄dixi propter p̄sumptionē cōtra eū de qua supra p̄
 misi. Et per hoc habes clarissimē hanc materiā, & naturā suam.
 19 ¶ Sed nunc quero nunquid sit aliquod remediū euitandi seque
 strum, in casibus, in quibus dixi posse illud fieri. cōiter dicitur, qđ
 sic sufficienter: id est cauendo per. l. senatus. ff. de officio p̄sidis.
 & l. si fideiussor. §. si. ff. qui satisfacere cogantur. hoc tenet Cynus in
 d. l. vna. C. de prohi. sequest. & idem Bart. ibi: & d. l. si fideiussor. §.
 vltimo. sentit Ioan. mona. in. d. regula locupletari. & Io. And. hīc
 in vna apost. super glo. & clarius in addi. Specu. super rubrica hu
 ius tituli & Spec. eo. ti. §. j. vers. item pone Abbas. vbi dicit, quod
 si Abbas agit contra Rēctore capellę, dicens illā ad se pertinere
 pleno iure: pōt pendente lite petere, vt fructus capellę sequestrē
 tur per delegatum, coram quo agitur, si p̄sbyter fructus dila
 pidet: vel quod sufficienter caueat. Et dicit verum, si probetur di
 lapidatio: aliās aut si est suspectus de dilapidatione dūtaxat, pote
 20 rit ab eo exigi iuratoria cautio. ¶ Et not. ex hoc plura. Primō,
 qđ sicut etiā in beneficialibus habet locum sequestratio ex parte
 missi, si dissipat fructus: ita & ex parte rei contra quem agitur su
 per beneficio, si dilapidet fructus, & non est soluendo in casu, in
 21 quo succūberet: vt etiam dicam. j. c. prox. ¶ Secundō not. quod
 non solum ordinarius, sed etiam delegatus potest in casibus p̄
 missis sequestrum facere: quod clarē probatur in. c. olim. de re
 scrip. & c. ij. de dolo & contu. ¶ Tertiō not. quod vt fiat seque
 strum propoter dilapidationē, oportet quod probetur ipsa dilapi
 22 datio: vt probatur in versicu. si ita est & c. ¶ Quartō not. quod
 si non probatur dilapidatio, sed tantum probatur suspect⁹, statur
 suę iuratorię cautioni: sed gloss. in. c. suscitata. de in integrum
 restitutione: quam supra allegauī. videtur velle referendo ad illū
 23 tex. quod idonea sit cauendum: & sic per pignora: vel fideiussor
 res potest dici quod aut reus est suspectus ex distractiōe rei super
 qua cōuenitur: & exigitur sufficiens satisfactio: vt dicta. l. si fideiuf
 for. §. fin. Aut tantum de fructibus rei petite: & tunc procedit alia
 opi. tum, quia non est tantum p̄iudicium hoc casu: tum, quia
 hęc est sequestratio respectu fructuum magis odiosa. Conclusio
 ergo istius quæstionis est, vt euitetur sequestrum per satisfactio
 24 nem. ¶ Ego dico, quod hoc dictum non est absolutē verum:
 sed dico sic: quod aut sequestrum fit propter timorem dilapida
 tionis: & tunc fateor quod euitatur per satisfactioem & hoc ca
 su cōmuniter loquūtur iura: Ratio est: quia per satisfactioem sa
 tis prouisum est huic timori: & sic cessat causa sequestri. Aut fit
 ob aliam causam: quia cessat per satisfactioem: & tunc secus: &
 maximē hoc procedit quando sequestratio nō est simpliciter per

missa: sed p̄cipitur p̄sertim cum inter
 positione p̄enarum. Hoc not. probatur
 in clementi. j. de sequestra. iuncto dicto
 Ioan. Andr. in addit. Specul. eodem titul.
 super rubrica. vbi dicit, quod per satisfac
 tionem non tollitur sequestratio, de qua
 in dicta clementi. j. quia illa p̄cipitur & fit
 ne vitiosus possessor saltem p̄sumptiuē
 incumbat possessioni beneficij. Item ne de
 tur materia differendi iudicium: dum ex
 sumptibus, seu redditibus beneficij facit
 expensas litis. quod bene & singulariter no
 tabis. ¶ Ex hoc etiam dico, quod si seque
 stratio fit propter scandalum euitandum
 b illa non tollitur^b per satisfactioem: nisi
 propter eam cesset scandalum. Et idem dico
 in similibus casibus pro hoc est text. not. in
 cap. literas. in fin. de restit. spoliat. iuncto. c.
 cum locum de sponsa. & ca. ex transmissa. de
 restit. spoliato. vbi patet, quod si tanta est vi
 ri sēuitia, quod mulieri trepidanti sufficien
 ter per cautionem prouideri non potest: non
 euitatur sequestratio per ipsam satisfactio
 nem. Ad idem institu. de suspect. tuto. in fine.
 vbi dicitur, quod satisfactio maleuolum ani
 25 mum nō immutat. ¶ Quero vltē, quid
 quid debet promittere iste in satisfactioe eo
 casu, quo per eam euitatur sequestratio? Glo.
 in dicta. l. si fideiussor. §. fina. dicit, quod pro
 mittet de iudicio fisci. & de re nō baratanda:
 & ita communiter ibi dicitur. Sed tu adde,
 quod debet etiam promittere de restituenda
 re in casu, in quo succumbet absq; aliqua
 procrastinatione. Pro hoc est text. in. l. liti
 bus. C. de agri. & cens. lib. xj. & ibi expressē
 hęc tenet Barto. Quid autem si est ita pau
 per, quod non potest sufficienter cauere. Dic
 quod fit sequestratio: vt dicta. l. si fideiussor.
 in fin. & quod ibi not. & in cap. per tuas. qui
 si sint legiti. probatur in. l. liti. C. de agri.
 & cens. lib. xj. tenet Ioan. Mona. in dicta re
 26 gula, locupletari. ¶ Quero, quid si time
 tur de consumptione rei sequestrate: vt quia
 seruando seruari non potest. dic, quod ven
 detur autoritate iudicis: & pretium in lo
 cum rei sequestrabitur. Et idem dic in re, in
 qua facta est missio causa rei seruandę. pro
 hoc est text. in. l. si. ff. de requirend. reis. & ibi
 hoc expressē tenet Barto. allego meliorem
 27 text. in. l. liti. C. de agric. & cens. lib. xj.
 ¶ Vltimō in materia sequestrationis aduer
 te ad duo notabilia^c dicta. Primum est quod
 c in casibus, in quibus prohibetur sequestratio
 de quibus supra: si actor dicit se habere ius in
 fructibus: vt quia sunt in causa restitutionis:
 vel si extabant tempore sententię poterit pe
 tere: vt saltem omnes fructus describantur
 ante, quā perueniant ad manus rei. hoc no
 tabiliter voluit Bar. in. l. vnica. C. de prohib.
 seq. & dicta. l. imperatores. §. idem rescripse
 runt. de appella. & dicta. l. interesse puto. de
 28 acquirend. posses. ¶ Secundum notabile di
 ctum ponit Bartol. in. l. per hanc. C. de ero.
 mili. anno. lib. xij. vbi dicit^d quem non posse
 petere sequestrum fieri de re alterius p̄
 d textu debiti, ^e nisi debitum doceatur per
 e publicum instrumentum: & idem sequitur
 in. l. liti. C. de agro. & cens. libro. xj.
 ¶ Ego arbitror hoc dictum non esse verum.

SEBASTIANI.
 ¶ Sequestrum quod
 sequestrum possit
 fieri in benefici
 bus, firmat Fel. in
 c. olim. i. j. co. ver.
 considera bene,
 dum vult Abbas.
 §. de rescript.

SEBASTIANI.
 ¶ Nō tollitur. Hęc
 declarationē sequi
 tur. d. l. in. d. l. si
 fideiussor. §. si satis
 datum col. iij. ver.
 ij. limita. ff. qui sa
 tisda. cog. & ibi po
 nit alios casus, in
 quibus nō tollitur
 sequestrum per sa
 tisfactionem.

¶ Notabilia. Ad
 de Fulg. allegato
 consi. clxxix.

Vbi dicit. Vide
 Barto. in. l. liti. C.
 de agri. & cens.
 lib. xj. vbi idē dicit
 & vide Bald. in. c.
 olim. de res. spol.
 vbi idē dicit: &
 Ludo. de Ro. in. l.
 interesse. ff. de acq.
 posses. Io. and. de
 Imo. tenet cōtra
 rium. in. l. Impera
 tores. §. si. ff. de ac
 qui. poss. vide quæ
 remisi ad Barto. in
 d. l. per hanc. And.
 Barba.

SEBASTIANI.
 ¶ P̄textu debi
 ti. Vide Bald. in. c.
 olim. ex literis. i. ij.
 col. s. de rescri. vbi
 tenet cū Bar. in di
 cta. l. per hanc. sed
 cōtrarium firmat
 Alex. & Ias. in. d. l.
 si fideiussor. §. si sa
 tisdatum. col. iij.
 ff. qui satisfac. cog.
 & Francif. Cuitiū
 in. p̄allega. tra
 cta. sequestrorum.
 col. vj.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

¶ Secundo no. Pō dera subtiliter : q̄a Bart.in.l. Imperatores. §. si dicit qd si est timor dilapidationis, sit sequestratio : tñ dicit ibi tex. si depopulens & hoc dicit si dissipantur. & sic requirit actū dissipationis : ergo male dicit, nec animaduertit se aliq̄ de hoc. Secundo pōdera. c. quoties. h̄q. vj. vbi eo ipso, q̄ appellat reus possidens sit sequestratio : & hic dicit, si dissipetur ergo & c. gl. ibi dat tres sol. quē si rectē ponderetur nō cōgruunt illi literē. Tu pondera, ex quo habuit sniam cōtra se possessor, & appellat, lex timet, ne dilapidet ex quo habuit malū principii : quia habuit sniam contrariam : Ideo propter timorē, quem lex p̄sumit, debet fieri sequestratio, quia p̄sumptio legis habetur pro probatione ligda. l. si tutor. i. gl. C. de pericu. tu. & ad illū tex. Et ad. l. Imperatores, dic q̄ intel ligit si dissipetur. qd est eo ipso, q̄ est appellatū. Et ideo Bart. rectē dixit, si timetur dilapidatio, pōdera bene : ita dixi hodie legē do hac Decr. And. Barb. Ant. Franc.

¶ Circa hanc materiā sequestrati. fructuū, dicas q̄ lata snia p̄ petitorē, etiam si ab illa sit appellatū, fieri debet seque. fructuū beneficii cōtra possessorē : ut in cle. j. & ibi per do. Car. de sequest. poss. & fruct. & tenet Sali. in. l. j. C. de prohi. sequest. qd intelligeverū qn nullo esset lata sententia pro possessorē : quia si vna sit lata p̄ petitorē, & alia pro possessorē nō est faciendā sequestratio : ut per Car. i. d. cle. j. an. iij. q. & per Io. an. addi. Spe. in tu. de seque. poss. & fruct. Sed qn est

Primò em̄ ex eo sequeretur absurdū, q̄ duo testes sufficient ad debitum principale probandū : & nō sufficiunt, vbi agitur de minori p̄iudicio : scilicet ad sequestrationē fiendā. Secundo ex hoc dicto iudicium poterit esse frustratorium : ut quia debitum nō est in scriptis : & interim pendēte iudicio poterit ille ef fici non solvendo. vnde satis credo sufficere, ut iudex aliquā p̄mittat causē cognitionē : cū sine causa p̄textu debitaliter nō probati non debet procedere ad sequestrum faciendū : ut d. l. per hanc. & l. litibus. Nec ob. illas leges : quia nō negant, quin debitū aliter probari possit. & facit. l. testium. C. de testi. Et puto, q̄ vbi timetur de celeri consumptione poterit iudex hanc summariā cognitionē facere, etiā parte nō vocata : sicut potest de suspicionē cognoscere ad effectū faciendi quē capi personaliter : ut leg. & not. in. l. iij. §. p̄te rea. ff. de suspe. tu. & in. l. ait p̄tor. §. si debito rē. ff. de his, quē in frau. cre. per Bar. Et aduer te pōderādo dict. Bar. nō em̄ loquitur in qua libet sequestratione fiēda : sed solūmodò qn p̄textu debiti petitur sequestrū de re alterius : ut quia fortē dubitatur : ne ille efficiatur non solvendo. Et not. bene qd dixi de cā cognitione p̄mittenda. & oīa p̄dicta bene notabis quia nō inuenies alibi hanc materiā ita clarē & plenē examinātā.

SVMMARIVM.

- 1 Sequestratio quando fienda. 3. 7. & 10.
- 2 Appellatio & prouocatio, an idem sint.
- 3 Lis dicitur pendere, etiā quando pendet appell.
- 4 Appellat, si succubuerit, quā restituere teneatur.
- 5 Appellatio non extinguit sententiam : sed suspendit eam.
- 6 Dilapidare fructus, quando quis dicatur ad effectū inducendae sequestrationis.
- 7 Sententia appellatione venit diffinitiva.
- 8 Sequestratio, quando fit in causa appel. an fiat à iudice à quo, vel à iudice ad quem.

CAP. III.

Adeo. ¶ Breue est : & nō pōt per alia verba sic sumari ad intellectu intrinsecū. Si reus possessor appellat à snia contra eū lata : licet rei petite fructus sequestrantur, si dissipantur ab eo. ¶ Casus literalis. Aliquis appellat à sententia cōtra ipsum lata : ipse coepit dissipare fructus poss. dicitur q̄ fructus ab ipso sequestrandī suat, quousq̄ appel. cā fuerit terminata. Ber. ¶ No. j. q̄ appel. iudicialis etiā à diffinitiva pōt dici prouocatio. Et licet. d. Ant. h̄c dicat, q̄ largo mō dicitur prouocatio, quasi stricte debeat nūcupari appellatio. ego puto : q̄ etiam stricte potest dici prouocatio : patet hoc ex diffinitione. Est em̄ appel. de minori iudice ad maiore prouocatio : ut not glo post Sūmistas. in. c. ij. de consue. li. vj. Dico q̄ omnis appellatio est prouocatio : sed non conuertitur : quia nō omnis prouocatio est appellatio : ut est tex. not. in. c. cum sit Ro. j. de appel. & hoc facit pro statutis & alijs dispositionibus faciētibz mentionem de prouocatione. ¶ Secundo no. q̄ appellante fructus dissipante, non sequestratur illa res, quē

petitur : sed tñ fructus : b & sic ipse remanet in possessione & custodia rei. Si verò non agit de re fructu naturalis pducēte, sed de p̄dijs vrbānis, vel de mancipijs, vel manibus, seu equis, vel similibus : tñ fit sequestratio fructuū ciuiliū. s. pensionū, mercedis, vecturæ & c. ut dicit tex. in. c. quoties. el. ij. q. vj.

¶ No. q̄ etiā appellatione pendente dicit etiam lis pendere. & si quid innouatur app. pendente pōt reuocari per remediū : ut ti. vt lit. pen. & vide circa hoc quedā notabilia dicta Inn. de excep. c. dilecte. ¶ Quero de rōne dubitandi & decidendi in hac decre. Sol. Rō dubitandi potuit esse : quia sicut in cā in instātia principali, non fit sequestratio : ut l. vnica. C. de prohi. sequest. ita videbatur dicendū in instantia causae appellationis : cū app. pen. nihil sit innouādū. ff. nil no. ap. pen. l. vna. & ij. q. vj. c. appellatioue. ¶ Ratio decidendi colligitur ex gl. quia si snia cōfirmabit p̄ iudicē ad quē, tenet reus appellat restituerē fructus perceptos cū ipsa re à tpe litis cōte. C. de rei ven. l. certū. meritō si ipsos dissipat, fit sequestratio. Io. an. impugnat hoc dicēs, q̄ ipsa obligatio restitutionis fructuū, nō est huius sequestri rō : quia secundū hoc sequestrarent in cā principali : cū tunc subit eadem ratio post li. cōte. Sed rō est secūdū eū vna cū p̄dicta obligatione p̄sumptio pro actore, quē insurgit ex snia iā lata p̄ ipso & cōtra reū ex eo, q̄ dissipat. ¶ No. singulariter duo ex hoc dicto Io. an. primò q̄ appellatio non tollit ex toto, nec suspendit effectū snia. Nam rō de qua in text. non est sufficiens ad faciendū sequestrū in cā principali, & tñ sec⁹ est in cā ap. & hoc ppter p̄sumptionē : q̄ oritur ex snia : qd etiā voluit Io. Mo. in regula, locupletari. de regu. iur. lib. vj. & dixi. s. c. pxi. Et ideo meli⁹ est dicendū, q̄ appellatio non extinguit pronuntiātū : sicut prima frōte videt velle tex. in. l. j. ff. ad Turp. & l. ij. de poenis. sed potius suspendit, ut cōiter dicūt iura canonica de iure iur. c. veniētes. de off. dele. c. pastoralis. §. p̄tereā cū si. Nec etiā suspendit quo ad oēs suos effectus : ut h̄c notabiliter pbat. Ad idē facit. ff. de ino. testa. l. si instituta. §. de in officio. vbi dicit, q̄ nepos qui dixit testm̄ in officio, & obtinuit : debet habere app. pen. alimenta ab hereditate.

¶ No. ij. ex dictis Io. an. q̄ dispositio huius ca. nō habet locū in cā principali. Sed cōtra hoc facit, qd no. Spe. e. ti. §. j. ver. itē pone Ab. vt dixi sup. c. pxi. vbi dicit, q̄ si reus dissipat fructū lit. pē. fit sequestrū nisi p̄stet satisfactio. Nemo tāgit : sed puto sic dicendū : q̄ aut re⁹ est solvendo : ita q̄ poterit soluere estimatiouē in casu p̄ditionis : & tñ nō fiet sequestrū in cā principali. Aut est solvendo : & fit sequestrū : ut in cōtrario sed in cā ap. siue sit solvendo, siue nō ex quo dissipat fructū, debet fieri sequestratio. Aggrauat em̄ pl⁹ cōditio possessoris propter p̄sumptionē snie late in eū, q̄ in cā principali : vbi nulla snia lata fuit. ¶ Sed q̄ro, qn dicit dilapidare fructū ad hoc, ut locū habeat dispositio hui⁹ ca. sol. dicit Inn. q̄ dissipare dicit, si eos in suos vsus conuertit vel etiā diffrahit. s. c. prox. nisi essent fructus, qui non possent seruari : quia tunc liceret diffrahere. arg. ff. de pce. h̄re. l. Diuus. do. meus do. Car. aliud sentit dicēs, q̄ si possessor vtit fructibz, sicut pri⁹ non fit

lata snia p̄ petitorē, & ea lata sit facta sequestratio, nō reuocat sequestratū etiā si in cā appellationis possessor reportet sniam p̄ se, sed expectat finalis victoria causae : ut plenē per. d. Car. in. d. cle. in. v. qōne. vbi oīno vide de h̄mōi materia. dicas tñ q̄ sequestrū cessat ipso facto superueniente securitate : ut p Bart. & Alex. in. l. si fideiussor. i. §. si. ff. qui sarisd. cogā. De quo plenē vide per Car. p̄ alleg. clemen. in. q. xxij.

SEBASAPI.

¶ Fructus nunqd istud ita demū pcedat, si actualiter fructū dissipent. an verò sufficiat timor dilapidationis. Bar. in. d. l. imperatoris. §. si. ff. de ap. sentit, q̄ sufficiat timor dilapidationis : q̄ opt. pōt cōprobari : q̄ tñ opat timor alicui⁹ piculi, sicut ipm piculū & no. Ang. i. l. j. C. vñ vi. vbi dicit, q̄ timor ne qs percutiatur, ita opat, q̄ pos sit timēs percutere illū, à quo timet percuti sicut si fuisset percussus. Et ad hoc multa accumulāt Mat. in. l. j. in prin. col. x. ver. vltius inquātū. ff. de qō. ¶ Suos vsus. vide Bal. in. l. si. seruū. §. j. ff. de acqui. h̄re. vbi ita dicit, q̄ dicitur dissipare & amouere, si cōuertat in vsus p̄prios. Tupōdera, q̄ si nō p̄t cōsumere, qd pdest sibi possidere

vide tex. & gl. pro
dicto Inn. in l. di-
nus. de peti. here-
di. & ibi Ang. Ba-
in. c. j. §. si. i. ti. quo
tēp. miles. sed Bal.
in. l. si fideiussor.
§. si. ff. q. satisd. cog.
Vide moder. in. d.
§. iudē. rescripse-
rūt. vbi tenet Bar.
Andr. Barba.

non fit sequestratio, nisi dissipet. i. publicē de
populetur fructus. Et per hęc verba loqui-
tur textus. in. l. Imperatores. §. iidem rescripse-
rūt. ff. de app. vñ sumpta fuit hęc Decr. secū-
dū glo. Et his verbis vtitur etiā gl. in. l. ab exe-
cutore. C. quorū app. non re. Et dicit ipse, q
dicitur publicē depopulari: qñ versat aliter
in eis, quā ipse solet: & quā soleat prudens pa-
ter familiās. ¶ Sed cōtra hoc facit, quia si con-
uertit in vsus suos, sicut pri⁹, nō poterit post
modū ipsos restituere in casu p̄dicto: qd est
cōtra id, qd dixi. §. in p̄ce. c. quare distingo
fic: qd aut iste appellans est aliter soluendo: &
tūc si vti eo mō quo prius: non fit sequestra-
tio. Cessat em̄ hoc casu rō alleg. §. per Io. An.
scilicet p̄sumptio cōtra eum ex dilapidatio-
ne: & hoc casu nō p̄cedit dictū In. ¶ Aut dī
lapidat, dissipat. & depopulat: & sic nō vti se.
mō quo prius, & fiet sequestrū: quātūcūq;
sit soluendo propter p̄sumptionē sentētiæ
quę est pro actore & cōtra appellatē: & pro-
pter sinistra suspiciōē, quę oritur ex dilapi-
datione vltra morē solitū: nec sufficit dicere,
q est soluendo: quia ipsi fruct⁹ principaliter
debentur, de quibus magis cōtentabit dñs,
quā ex ipsa estimatione. Et si diceret: hęc rō
militat etiā in cā principali. rñdeo licet mili-
tet, tñ cū adhuc nō sit tanta p̄sumptio cō-
tra reum, quāta sit ex probatiōe sniē, non de-
bet impediri vti sua possione lite pendente.
Aut iste possessor nō est aliās soluendo: & tūc
procedit opi. Inn. vt ex eo, q conuertit in vs⁹
suos, fiat sequestrū: sed tūc dico, q nō est spe-
ciale in cā app. quia idē erit in cā principali:
vt. §. dixi. & latius. §. c. proxi. ¶ Sed quero,
nunqd dispositio huius. c. habeat locū pendē-
te app. ab interlocutoria. dic q nō, quia hoc
casu cessat p̄sumptio. de qua. §. cū solū nūc
querat de iniquitate iud. & nō de meritis cāe
vt in. c. interposita. de ap. & hoc tenet. Io. Mo.
in. d. re. locupletari. & facit ex alio iste tex. q
loq̄tur simpliciter de appellatē a snia: sed no-
mine sentētię intelligitur de diffinitiuā p̄pro-
priē loquendo: vt no. gl. in. c. cū olim. de testi.
facit tex. in. l. dicere. in prin. ff. de arb. ¶ Not.
ergo pro eo, quod. §. dixi. vt dispositio huius
c. nō habeat locū in cā principali, etiā pen. ap-
pel. ab interlocutoria. ¶ Vlt. hic. quero per
quē iudicē fiet hoc sequestrū: dicit Hosti. qd
per iudicē a quo appellat, priusquā sit appel-
latio superiori p̄sentata, & ab ipso recepta.
postea em̄ recurrendū est ad eū, ad quem fuit
appellatū: vt colligitur. ff. quorū appel. nō re.
l. ab executore. C. de iureiur. l. gñaliter. §. finūt.
& ij. qō. vj. quoties. ad idē allegat. de offi. dele.
c. pastoralis. §. p̄terea. de appel. c. Roma. §.
cum aut. & §. finautem. lib. vj. & sic transeunt
cōiter doc. nostri. ¶ Sed aduerte, quia Bar. in
d. l. Imperatores. similiter tenet hoc fiendum
per iudicē appellationis, per. l. si cui. §. sed & si
quid. ff. de appe. Sed iste tex. ibi loquitur post
receptā appellationē. vnde plus placet distin-
ctio Hosti. vt ante appellationem receptam
hoc possit facere iudex a quo: quia tenet ad
faciliorem exitū causę appel. nec per hoc im-
pedit se de articulo cāe ap. Pro hoc qd leg. &
not. in. c. ex literis de ma. contra interdīctum
ecclesię. & in. c. cū teneamur. de appel. & c.
quia fronte eo. ritu.

De confesis

Rbrica.

¶ Continuat hęc rubrica per Ioan. Andr. hoc
modo. Quia in iudicijs fiunt positiones & inter-
rogationes, quandoq; a partē, quandoq; a iudi-
ce. §. de elect. c. dudum. §. de li. conte. c. vno. de fi. in
stru. c. cū Ioānes. super quibus pars rñdens con-
fiteatur, vel negat: vel si neget, pars opponēs, habet
probare. idē prius de cōfessis: demum de proba-
tionibus videamus. Hęc continuatio mihi ex to-
to nō placet: quia fit ad sequētia, nō ad p̄cedētia
quibus magis continuatio fienda est. Ad hoc qd
not. glo. in. l. Gallus. ff. de lib. & posthu. idē con-
tinuo sic. Suprà visum est de modis, quibus ordi-
natur iudicium: restabat videre de modis, quibus
causa instruitur. & sic de meritis causę: vt de pro-
bationib⁹ in genere, & in specie. Et qā p̄ cōfessio-
nem aduersę partis relevatur litigans ab onere
p̄batiōis: cū confessio nō sit p̄prie p̄batio, sed pro-
bationis relevatio. idē tractatur⁹ author de pro-
bationibus. p̄misit de cōfessis: quia vbi adest cō-
fessio, non est necessaria p̄batio. Vel cōtinua ma-
gis ad proxi. sic. Suprà visum est de modis p̄cedē-
di cōtra contumaciē: verū tamen, qā qñq; vt pluri-
mum partes sunt in iudicio, & aliqua confitentur
quę nō subiiciuntur probationi: idē author pri⁹
p̄misit de cōfessis: secundo de p̄batio. cū ad p̄-
bationem recurratur deficiente confessione. & c.

SVMMARIUM.

- 1 Confitenti crimen proprium non creditur contra
eos, quos dixit fuisse criminis participes: & hoc
regulariter. §. 6. vbi ponitur qdā casus fallētiæ.
- 2 Confessio socij criminis non est sufficiens indicium
ad torturā: nisi sit coadiuuata alijs p̄sumptio-
nibus. §. 6. 7.
- Appellari potest a iudice decernente torturam.
- 3 Testis vnus facit indicium ad torturam, si est inte-
gra & bonę famę.
- 4 Confitens proprium delictum, non debet interro-
gari de alijs criminosis. §. 8.
- Testis examinatus, qui aliās non debebat examina-
ri, an faciat indicium.
- 10 Infamia orta ex confessione illius, qui nō debebat
examinari, quo casu est purgāda per infamatū.

CAP.

I.

Vnmonaste-

- 1 riu. ¶ Ei, q crimē p̄prie
cōfiteatur, non creditur cō-
tra eos, quos dicit fuisse cri-
minis suggestores. Vel sic.
¶ Ad solū dictū cōfitentis crimen propriū,
nō est alteri infligenda p̄ena aliqua: infama-
to tñ est indicēda purgatio. Duo facit. Nam
primō instruit iudicem in absoluto non in
famos, & reddit causam ibi: quia. Secundo in-
struit de purgatiōe ifamię ibi: si tamen. ¶ Ca-
sus literalis. Quidā p̄sbyter fuit cōfessus se cō-
misisse homicidiū ad suggestiōē quorūda-
querit vtrū illi ad cōfessionē sacerdotis sint
puniendi de illo homicidio: rñdetur, q non:
nisi forsan aliter hoc verū esse constiterit: qā
vt dicūt iura canonica & ciuilia, nulli de se cō-
fesso credendū est cōtra alios, excepto crimi-
ne lęse maiestatis. Periculosa em̄ cōfessio cō-
fitentis de se nō est aduersus alios admittēda:
si tñ de hoc infamati sunt cum tribus socijs
sui ordinis se purgare debent. Bern. ¶ Not.
primō, quod regulariter ad dictū confiten-
tis crimen proprium non debet alter subijci

fru. & per Arc. in
c. quoties. ij. q. vj.
Et adde etiā: q qui
facit delictū p̄pter
qd bona debent
confiscari: quāuis
adhuc nō sint con-
fiscata, dicit dilapi-
dare, vt per. d. Ab-
ba. in. c. ex literis.
de pig. & per Bal.
in margarita sup
Inn. in verbo dila-
pidatio. Et adde qd
dilapidator etiam
si testator remissi-
set hāredi omnem
cautionem, debet
oīno p̄stare cau-
tiōem qñ testator
de tali dilapidatio-
ne, q nō p̄sumitur
verisimiliter cogi-
tare non potuit: vt
per Bald. in. l. iube-
mus. in. j. col. C. ad
Tabel.

¶ De diffinitiuā.
Adde Alexan. cō-
fil. ij. lib.

Anto. Franc.

¶ An qui conuer-
tit in suos vsus: di-
catur dilapidare. di-
cas, q quāuis quis
in dubio nō p̄su-
matur dilapidare:
vt in. l. si. & ibi per
Bal. in. iij. co. C. de
edi. Diui. tñ Bal. in
e. j. in. col. q. tpales
hic allegatas. vide
tenere cōtrariū. de
quo vide p Arch.
xj. q. j. in. c. res in li-
tigio. & per Inno-
cen. in cap. fina. de
sequestr. poss. &

Panormi. super Prima Secundi Decre.

tortura: licet dicatur fuisse suggestor, vel so-
cius delicti optimè ad hoc facit hęc litera in
arg. dum dicit, nulli pœne subdendos. &c. Põ-
dera em̃ illā dictionē vniuersalem negatiuā,
nulli &c. Tortura enim est pœna nō modica.
hinc est, qđ de iure ciuili pōt appellari à iudi-
ce eam decernente: a licet aliās ab interlocuto-
ria nō apelletur. l. ante sentētiā. ff. de appella-
re. canonizata. ij. q. vj. c. nō solent ante senten-
tiā. ¶ Ex hoc not. limitationē ad id quod di-
citur ynū testem facere indicium sufficiens ad
torturā: vt no. gl. in l. iij. C. ad le. Iul. maiesta.
no. Bar. in l. maritus. ff. de quēst. Illud em̃ pro-
cedit in teste integro: b secus videt in eo, qui
aliqua exceptiōe repelli potest. c Pro hoc bo-
tex. secundū vnam lec. quā sentit glo. fin. ff. de
quēst. l. maritus. p̃galle. & de hoc aliquid j. &
not. hoc procedere etiā si cōfiteus crimē pro-
prium sit p̃sbyter: vt hīc fortius si aliās es-
set malæ famę, vitæ vel non tantę dignitatis.
¶ Not. secūdo illam regulā vtriusq; iuris,
q; cōfiteus propriū delictū, nō debet interro-
gari de alijs criminosis: quia cōfessio talis est
periculosa: cū sint criminosi. ¶ No. qđ vbi cō-
currit vtriusq; iuris dispositio licet allegatur
vtrunq; ius, etiā in foro cano. secus vbi esset
cōtrarietas. Sic intellige & limita glof. in c. fi
in adiutorio. v. dist. alia examinabuntur cum
glof. ¶ Oppo. contra tex. & videtur, q; istis
criminosis sit fides adhibenda contra socios
l. prouinciarum. C. de fer. xx. q. iij. c. nemini.
Sol. gl. ij. q; regulariter istis non credit. Fallit
in crimine læsę maiest. vt hīc. & d. c. nemini.
& cōfessione vnus latronis cōtra aliū: vt. d. l.
prouinciarū. & multos alios casus exceptos
vide per Spec. in tit. de accus. §. j. vers. item re-
pellitur. ¶ Glo. tñ ista in fi. limitat p̃dicta
dicens: q; istis, qui de se confitentur, creditur
non quātum ad conuincendū, sed quātū ad
p̃sumptionē vnde si adsint alię p̃sumptio-
nes valent: aliās per se non sufficerent. Sed ad-
uerte diligenter, quia hęc limitatio glof. pōt
dupliciter intelligi. Primò quòd limitet regu-
lam. Secundò quòd limitet exceptiones. & se-
cundū relaxationē verus surgit intellectus. Si
em̃ limitat regulā, sensus est, q; istis de se con-
fessis non creditur regulariter quo ad cōuin-
cendū: sed quo ad p̃sumptionē fiendam sic.
Si verò limitat casus exceptos sensus est, vt re-
gulariter istis nō credat in aliquo, sed i casib;
exceptis creditur quo ad p̃sumptionem,
nō quo ad conuincendū. hunc vltimū intelle-
ctum sentit glo. in d. c. nemini. & facit ibi tex.
& hīc dum indistincte dicit confessionē taliū
non esse contra alios admittendam: nec debe-
re interrogari de aliorū conscientijs. q. d. vt
isti differant inter se, quòd neq; interrogari
debent de alijs: nec si confitentur sine interro-
gatione eorum, confessio est contra alios ad-
mittenda. & per consequens videretur, quòd
regulariter nullam fidem faciat: sed in casibus
exceptis inducit p̃sumptionem. Quid di-
cendum? quidam dicunt, vt refert hīc Hosti.
quod priusquā de se confiteatur, possunt de
alijs interrogari, & eis creditur: postea verò
non: vt hīc. Hoc reprobat Hosti. per. l. prius
ff. ad Sil. vbi in casu speciali prius familia in-
terrogatur de se, an interfecerit dñm & po-
stea interrogatur de alijs. Ipse verò Hostien.

dicat, q; interrogari possunt ad iudicis instru-
ctionem, non q; eis credatur: vt dicit glo. vel
interrogantur cōtra ipfamatum, sed de oc-
cultis non interrogantur. de accu. c. qualiter.
& c. inquisitiones. & sic loquatur hīc. & cum
hac opin. transit hīc Io. And. ¶ Glo. iurisciui-
lis in l. fi. C. de accu. facit regulā, q; re⁹ de alio-
rum conscientijs interrogari nō debet. Fallit
secundū eum propter immanitatē criminis.
¶ Primus est. C. de fer. l. prouinciarum. ¶ Se-
cundus de fal. mone. l. j. C. de fal. mone. ¶ Ter-
tius de custo. reo. l. diuus Adrianns. §. itē alius
ff. ad exhiben. l. fin. C. de male. & mathe. l. fi. &
facit ad idem. l. j. C. de cast. reo. Notabiliter
dicit glof. in d. l. fi. quod his casibus, nō debet
interrogari, nisi aliqua p̃cedat p̃sumptio
vt. C. de sequestra. l. j. Item dicit, q; eius respō-
sio non erit plena probatio: sed aliqua p̃s-
umptio. Et no. bene hęc vltima duo dicta:
videlicet, q; in casibus nō sit interrogatio: nisi
p̃cedat aliqua p̃sumptio. Secundò quòd
etiā in casibus specialibus nō resultat ex cō-
fessione plena probatio: sed tātū p̃sumptio.
¶ Cy. in d. l. fi. videtur trāsire cū opi. gl. ¶ Sed
quæritur vltra glof. quid si aliquis fuit inter-
rogatus de crimine aliorū, & respondit: nun-
quid sua cōfessio p̃iudicet d. & refert quos-
dam, quos ipse sequitur distinguere: an debue-
rit interrogari, an non. Si debuit interrogari:
quia est de casibus spiritualibus: tunc non p̃e-
iudicat plenē, sed facit aliquam p̃sumptio-
nē: ita quòd locus est quæstioni per tormen-
ta. Si non debuit interrogari: tunc non facit
talem p̃sumptionem, q; locus sit tormētis.
& refert Petr. intellexisse indistincte, q; talis
cōfessio inducit talem p̃sumptionē, q; loc⁹
sit tormētis. Sed p̃cedens sña Cy. videt rōna-
bilio. Bar. in d. l. fi. similiter trāsuit cū gl. Sed
in l. repeti. ff. de quæsti. impugnat dictum gl.
dicens: ne esse dicere, hoc fallit. Quasi velit
dicere, reddenda est rō fallentia. ¶ Vnde vo-
lens ipse ex hoc dare theoricam, dicit: q; quæ-
dā sunt delicta, quæ nō cōmittunt principaliter
in offensam, vel odiū alicuius: sed p̃pter
cōmodū cōmittentiū: vt falsare seu fabricare
monetā. Itē & latrocinia facere. Nā & latro-
nes nō odiūt aliquē: sed diligunt æs alteri⁹. &
isto casu potest interrogari de socijs: vt. l. di-
uus. ff. de custo. reo. & l. prouinciarū. C. de fer.
& l. fi. C. de ma. & mat. Et ita dicit se intellige-
re. l. qui vltimo. in fi. ff. de pœ. & l. fi. ff. ad ex-
hi. ¶ Quædā sunt delicta, quæ cōmittunt p̃i-
cipaliter in odiū aliorū, & in istis cōfessus de
se nō debet interrogari de alijs: vt. d. l. repeti.
& d. l. fi. de acc. Fallit secundū eum in casu. d.
l. prius. Ex p̃dictis infertur, q; plures pos-
sunt interrogari de socijs & de receptatori-
bus & similibus. arg. d. l. Diuus. Ratio p̃adi-
ctorum secundū eum est, quia quando deli-
ctum committitur in alterius iniuriam: est
qui alios delinquentes potest accusare. Sed nō
ita in delictis, quæ non committuntur prin-
cipaliter in alterius iniuriam: idē magis per-
mittitur iudici inquirere in istis, quā in alijs.
¶ Et no. bene hanc theoricam Bar. quæ est sa-
tis equa & debuit excepisse alium casum: scili-
cet crimen læsę maiestatis. Nam illud cōmit-
tit in odium Principis: & tamē interrogatur
de socijs. arg. hīc. & c. fi. xv. q. iij. Sed Bart. non
prosequitur

a ¶ Decernente. Ad
de Ale. consi. cxlj.
ñ. li. vbi dicit q; po-
test resisti de fēd.
ZACHARI.
b ¶ Integro. Adde
Alex. consi. iij. in
lib. & lxxv. in lib.

¶ Adde Lanfran.
de oria. in c. qm̃ cō-
tra. §. cōfessiones.
nu. 5. ver. aduer-
tēdū tñ est. & ibi ple-
nē. & remisit in apo-
stolis Celsi ad ip-
sum. in ver. neq; tñ
de proba.

¶ E B A S A P I.
¶ Repelli potest.
hoc intellige pro-
cedere, qñ tractat
de probando indi-
cium p̃pinquū &
immediatum deli-
cto. Si em̃ agit de
probando indicium
remotū à delicto,
requiruntur duo te-
stes: vt est gl. quā
multū cōmendat
ibi Bart. in l. fi. C.
fami. ercis. Decla-
rat Ang. Areti. in
tract. maleficiorū.
in ver. fama publi-
ca. col. vi. vers. qro
qualiter probet. in
diciū. & Alex. i cō-
fi. xviij. incip. viso
p̃cessu. co. vlt. in. j.
vol. & in consi. xv.
incip. in causa & li-
te. col. vlti. in. v. vo-
lu. & Bart. Vero. in
consi. xl. incip. Lu-
cius. in vlti. colū.

d ¶ P̃iudicet. Ad
de Alex. consi. lx-
xxvij. tertio libr.
vbi ponit hęc ma-
teriam.

prosequitur, quid si interrogatur ubi non debuit interrogari. Item ob. distinctioni sue qd leg. & not. in. c. quoniam. de testi. Vnde prosequendo tota materiam facio duo membra. Primum nunquid de se confessus debeat de alijs interrogari. Secundum, quid si interrogatur, vel sine interrogatione respondet: quale

8 probationem facit illa confessio. ¶ Venio ad primū, quod subdivido: aut em̄ quæritur nunquid debeat interrogari per modum testimonij. Secundò an debeat interrogari ex officio iudicis: maximè torquendo crimino-

a sum. Primo casu^o dico, qd vt testis recipi potest in defectum aliorum ad faciendā qualē qualem præsumptionem, maximè si agatur de crimine civiliter. de hoc est tex. iuncta glo. in. c. qm̄ de testi. & eam sequitur ibi Innoc. in quadam lect. Ad idem, qd nota. in. c. veniens. el. j. eo. ti. facit glo. in. c. j. de testi. lib. vj. in ver. sic. ad testimonij. & hoc regulariter. Sed in criminibus exceptis qnq̄ talium dicta faciūt plenam probationem: qnq̄ minus, secundū qd hæc crimina excepta sunt privilegiata: vt patet in. c. in fidei fauorē. de hære. li. vj. iuncto d. c. j. de testi. eo. lib. cū si. De hoc primo articulo dicendum est, vt plenius not. in iuribus præalle. quia propriè non est materia nostra. sed tetigit hīc succinctè, vt euitaretur equiuocatio. Secundò casu nunquid debeat à iudice interrogari: satis potest teneri theoricā

b Bar. præal. in. d. l. repeti. **b** ¶ Secūdo^c mēbro principali, si interrogatur, vel respondeat sine interrogatione, satis potest sustineri illa opi. quæ placuit Cy. vt in casibus, in quibus potuit interrogari. faciat præsumptionē sufficiētem ad torturam. arg. hīc: dum excipit crimē læsæ maiest. Vñ dicendū est in alijs exceptionibus prout sentit hic glo. In alijs verò oriatur quedam præsumptio, sed nō tanta, qd sufficiat ad torturam. Quod oriatur aliqua præsumptio etiam si nō debuit interrogari. facit glos. in. c. interrogatum. ij. qd. iij. & c. significasti. de adul. & not. per Bar. in. l. maritus. ff. de questio. Et qnō sufficiat ad torturam facit opi. tex. inducendo prout. s. induxi in primo no.

c ¶ Sed aduerte nunc. videtur em̄, qd si interrogatur, vel respōdeat: ubi nō debeat interrogari, qd dictū suū nullā præsumptionē facit. Pro hoc. d. l. maritus. secundū vnū intellectū qui ponitur ibi per gl. & l. j. impubes. ff. ad Sil. Sol. hīc opti. cadit illa not. q. per Cano. alibi nō tacta, qd meminere, nūquid si examine ille, qui nō debuit examinari, seu in testē recipi, faciat aliquod indicij: de quo i. d. l. maritus. vbi Bar. post gl. sic notabiliter distinguit, qd qnq̄ quis nō debuit examinari ppter reuerentiā persone: & tūc examinatus nō facit ind. Exēplū in liberto vñ seruo, in casu in quo nō debuit examinari^d cōtra do. vt. l. marit⁹. & d. l. diu⁹ & ff. de. q. l. j. Diu⁹ seuerus. Qnq̄ nō debuit examinari propter etatē: vt quia erat impubes & tūc examinatus nō facit plenū ind. sed q̄lequale in. d. l. j. ipub. ad Sil. & no. in. l. talis. in. j. glo. C. eo. Idē in teste, qui nō debuit examinari pp sexū: vt in muliere ea. rōne. Qn̄ que nō debuit examinari pp infamiā: & tūc examinatus qualequale facit indicij. arg. l. qui vlti. ff. de pe. & hoc casu puto posse includi, quod suprā dixi in materia nostra. Loq̄ em̄

iste tex. in dānato vltimo supplicio, qui referuatur qnq̄, vt interrogetur de alijs. Et not. vnū intellectū ad illā leg. Nam aliū intellectū sentit Bar. in dicta. l. repeti. vt. s. dixi i alia distinctione. Qnq̄ nō debuit examinari propter inimicitias: tūc examinatus facit indicij vel nō, secundū qualitatem inimiciā. l. j. s. prætereā. ff. de questio. Qnq̄ testis nō debuit examinari rōne ordinis: quia lit. nō cōte. vel parte non citata: tūc nō facit indicij. C. de testi. l. si qn̄. in. fi. facit. c. veniens. ij. de testi. & hæc no. quia habes nūc plenius, q̄ alibi examinatus hanc materiā. ¶ Quæro quo ad secundam partē ca. nunquid saltē hæc confessio sufficiat ad purgationem indicendā gl. fin. tenet qd nō: sed propter infamiā fuit hīc vel mandatur indicij purgatio. Idem no. gl. in. c. significasti. de adul. facit tex. iuncta gl. j. ij. q. v. c. interrogatū. & de hoc dico esse tex. hīc. Nam mādāt hīc indicij purgationē sub conditione, si laborauerat infamia. Sola ergo confessio nō sufficit. ¶ Sed circa hoc dubitatur, nūquid infamia orta ex hac confessione sufficiat ad purgationē indicendā. Primò dicit Ioan. and. post Gofred. qd hæc infamia debet esse aliunde orta, q̄ ex dicto istius. Postea dicit, qd etiā ex eo orta sufficit cū etiam infamia orta ex calumnioso dicto: inducat purgationē. allegat de accu. c. venies. Postea dicit, vel dic vt ibi no. Ego hanc materiā plenē examino. in. c. qualiter & quando. ij. de accus. Et breuiter ad propositū dico sic: qd aut infamia orta à criminosis est tanta, qd generat scandalum in mentibus aliorum: tūc propter scandalum vitandum est indicenda purgatio^e vt in. c. inter. de excus. præla. & est glo. bona in. d. c. qualiter. in ver. à malivolis. Aut non generat scandalū: & tūc secus. Nā de tali infamia non est curandum: quia sunt vana voces populi, ex quo non habuit ortū ex probabilibus coniecturis: vt no. Bar. in. l. de minore. s. tormenta. ff. de questio. facit. c. osius. de electione. sic intellige gl. in. c. cū dilectus de purgatione cano. facit. c. cū in iuuentute. de præsum. vbi est bo. tex.

SVMMARIUM.

- 1 Confessus in iure se commississe simoniam deponitur ab officio & beneficio quod intellige: vt j. nume. 7. 8.
- 2 Confessus incidit crimē suū potest puniri & contra ipsum processus formari.
- 3 Simonia committitur nō solū actualiter aliquid accipiendo, sed recipiendo aliquam obligationem.
- 4 Mediator simoniae punitur & patitur penas simoniacorum.
- 5 Simonia committitur per illum, qui aliquo recepto dat vocem suam.
- 6 Confessio facta coram iudice incompetenti, vel extra iudicium, an præiudicet confitenti, vide remissionē.
- 7 Crimen incidenter confessatū, vel probatum in iudicio, an & quo casu sit punibile. 13. 14.
- 8 Beneficium habitū per simoniam nō retinetur cum conscientia etiam si peregerit poenitentiam.
- 9 Reus conuentus, si cōfiteatur nullū ius habere in re petita: actor autem hoc non probat: non potest in illa instantia per aliquē condemnari: nisi à solo Papa, qui supplet ex plenitudine potestatis.
- 10 Iudex quando procedit contra aliquem per viam inquisitionis potest imponere mitiorem poenam tamen ad hoc non adstringitur: & potest ex cā

& suspecti admittunt cōtra hereticū inquisitū, vel accusatū: vt est notabilis gl. quā ibi sequitur Gemi. in. c. in fi dei fauorē. de hære. in. vj. Cuius tñ cōtrariū dicit ibi Archi. quē sequit Alexā. in. l. si cōstāte. in prin. in. vj. col. ff. sol. ma. Sed Ro. in repe. aut. fil. C. ad. l. talc. in. viij. co. dicit, qd in inquisitione admittuntur in cā heresis: in accusatione aut non. Et adde etiā quod testes inhabiles in iudicio de partiū cōsensu admittuntur: nisi agat de cōmodo publico: vt per Ang. in aut. de testi. in. s. i. ver. nota etiā gl. Et adde etiā, qd testes non idonei plures numero requisiti p bant: quia numerus supplet id, qd infide deficit: vt est no. gl. in. l. iij. in. s. eisde. ff. de testi. de quo ibi vide per Alex. plenē. & per eundē. in. l. de timore. in. s. tormenta. ff. de questio. Tene mēti, qd testis nō in tegrē pbat, qn̄ de ponit de eo, qd psumitur de iure de quo p Gul. & Alex. in. l. si duo patroni in pri. ff. de iure iur. Et cōclude deniq̄ quot, & quātū p bāt tales testes: vel faciūt indicij relinquit arbitrio iudicis: per tex. in. l. iij. in. s. tu magis. ff. de testi.

c ¶ Purgatio. Adde Rom. cōsil. cccxij.

SEBA. SAPI.

b ¶ Primo casu. Casus, in quibus socius criminis admittitur cōtra sociū, enumerat Saly. in. quoniam liberi. C. de testib. & in. l. si magnum. C. qui accu. non pos.

b ¶ Dicta. l. repeti. Tu pondera quo ad doctrinā Bart. in. d. l. repeti. quia pro certo non bene loquitur: ex eo, qd nō est dare delictū in bonis, qd non fuerit cū odio persone: vt. c. frequēs. de restitu. spo. lib. vj. iuxta illud. Inimicus noster, qd nō stra bona tollit. vi de Sali. in. l. si. C. de accu. vbi aliter loquitur, & meli⁹ iudicio meo. Andr. Barb.

SEBA. SAPI.

c ¶ Secundo. Vide Ang. Are. in tract. maleficio. in ver. fama publica. col. xij. in ver. sic. quæro, an particeps. Alex. in. cōsil. lxxix. in. fi. in. ij. vol. Bar. vero. in cōsil. xx xij. incip. quidā rustic. co. iij. vbi multa ad hanc materiā.

d ¶ Non debuit examinari. Adde Ale. cōsil. lxxxv. iij. lib. ¶ Anto. Fran.

e ¶ Antestes inhabiles admittantur & faciāt aliquod gen⁹ probationis, dicas qd admittuntur in subsidij ne veritas pereat qn̄ aliq̄ test. nō pnt haberi vtp Alexā. in. l. ex libero. ff. de quest. & habetur in. l. cōsensu. C. de repudijs & Adde etiam qd testes inhabiles,

Panormi. super Prima Secundi Decre.

imponere maiorem.

11 Papa potest punire delicta per quęcunque modum sibi cognita.

Confessio incidenter facta licet non sit pro tunc punibilis: tamen est sufficiens: ut ex ea inchoetur nouus processus.

Confessio facta in vna instatia, facit fidem in alia super eadem causa: licet diuersimodę intentetur: secundus probationes, quia non faciunt fidem.

14 Simo. incidenter probata & deducta, a sit punibilis?

15 Clericus, qui de delicto publice gloriatur, potest puniri absque alia accusatione.

16 Positionibus criminosis, utrum pars, vel testis teneatur respondere. 18. 19.

Et quando quis teneatur respondere positioni criminose. & nu. 18. & 20.

Positioni criminosa pars tenetur respondere, quando est de crimine publice infamata.

19 Infamatus aliquo crimine, tenet se purgare adeo, quod si se non purgauerit: reputatur conuictus.

20 Excipiens contra electum vel formam electionis, habet hoc probare: & isto casu electus non confirmatur, nisi probet se idoneum.

¶ CAP.

II.

Vm super. ¶ Qui in iure confessus est se simoniacum ab officio & beneficio deponitur: ita summat Ioan. An. sed hæc

summatio est nimis generalis: vnde summo specialius secundum intellectum gloss. sic. Si de crimine contingente causam principalem constat contra aliquem per eius confessionem, punitur pena ordinaria, etiam si directe contra eum non agatur. & est casus no. & verus in se. Vel summa sic secundum alium intellectum, non minus notabilem, quem sentit gloss. licet non perfecte explicet. ¶ Si quis confitetur crimen in iudicio incidenter potest iudex ordinarius nouum inchoando processum illum punire pena ordinaria. h. d. singulariter. Diuiditur. Nam primò ponitur de positionis causa. Secundò deponit, ibi: nos.

¶ Casus literalis. Duo clerici fuerunt electi in ecclesia Bethleemitana: in examinatione illarum electionum. V. Bethleemitanus canonicus fuit in iure confessus, quod pro prestando consensum electioni alterius acceperat obligationem quingentorum Saracenorum: & mediator, fuit simoniace priuitatis. vnde dominus Papa deposuit ipsum per diffinitiuam sententiam ab omni officio & beneficio ecclesiastico Ber. ¶ No. q. crimine simoniace committitur non solū recipiendo actualiter temporale pro spiritali. j. q. j. in summa. sed etiam recipiendo obligationem temporalitatis. Pro hoc. j. q. j. c. sunt nonnulli.

2 ¶ No. ibi: mediator. secundum vnum intellectum, videlicet quod iste canonicus recepit hanc obligationem non ad commodum sui: sed alterius. de quo in glo. si. quia mediator si moniaca prauitatis patitur penas ordinaras simoniacorum. quod bene not. facit qd legi. & not. in. c. j. de offi. deleg. ¶ No. secundum alium intellectum, qd iste recepit oblig. ad sui commodum: ut daret sibi vocem suam: quod licet canonicus ex sola sua voce, non transferat ius in electum: nihilominus si aliquid recipiat: ut vocem tradat committit simoniam.

3 ¶ No. ibi: mediator. secundum vnum intellectum, videlicet quod iste canonicus recepit hanc obligationem non ad commodum sui: sed alterius. de quo in glo. si. quia mediator si moniaca prauitatis patitur penas ordinaras simoniacorum. quod bene not. facit qd legi. & not. in. c. j. de offi. deleg. ¶ No. secundum alium intellectum, qd iste recepit oblig. ad sui commodum: ut daret sibi vocem suam: quod licet canonicus ex sola sua voce, non transferat ius in electum: nihilominus si aliquid recipiat: ut vocem tradat committit simoniam.

& punitur pena ordinaria simoniacorum. Ius enim vocis dandę tanquam spirituale, debet esse gratuitum: aliās committitur simonia. j. de simo. c. de hoc. ¶ No. vlti. penam simoniacorum. Deponentur enim ab omni beneficio & officio. de quo dic plenius, ut dicam. j. super gloss. ¶ Oppo. contra tex. videtur enim, quod iste canonicus ex sua confessione debuit tantum suspendi: ut in. c. quam sit graue. de exce. prela. Gl. j. in prin. respondet quod ista confessio hic fuit facta coram iudice suo. aliās non procederet contrarium^a quasi sentiat gloss. quod vbi confessio de crimine non fuisset facta coram iudice suo imposeretur tantum pena suspensionis. Tu verò iudic distinguendum, an fiat coram iudice incompetenti: an extra iudicium sine aliquo colore iudicij: & tunc subdistinguedum est, an fiat in presentia eius, cuius interest, vel non. Et proseguere hanc materiam, ut plenè dixi in. c. at si clerici. de iud. ¶ Opp. secundum: videtur enim quod licet in iudicio ille fuerit confessus: nihilominus iste non debuit puniri pena ordinaria quia tãquam testis incidenter fuit confessus. ergo satis erat ipsum repellere a testimonio: ut in. c. ij. de ordi. cog. & in. c. j. de exce. l. Lucius. de his qui no. infra. Item sine accusatore nemo est puniendus. j. ut ecclesi. benefici. c. vt nostrum. ff. de mune. & hono. l. rescripto. Sol. gl. ista. j. post prin. ponit quatuor lect. ¶ Prima est, quod iste canonicus fuit denuntiatus, vel inquisitio contra eum facta fuit. ¶ Secunda, quod dominus Papa hic processit ex suo officio in odium criminis. Tertia, quod crimen istud contingebat principale negotium: merito punitur pena ordinaria. de excep. c. j. l. ij. §. si publico. ff. de adulte. Quarta lectu. quod hoc processit in odium criminis: ut innuere videtur litera ibi: vitium cuius. & c. Sicut aliās dicimus in marito qui punitur pena lenocinij deducti per exceptionis viam ab vxore accusatus. & sic directe non agebatur ibi contra eum. ¶ Sed nunc aduerte subtiliter in examinatione istarum lect. vltra doct. Nam & contra primam lectu. quę tamen diuinat, pręsupposita pro vera: oppo. si agebatur contra istum per viam denuntiationis, vel inquisitionis: non debuit procedi ad de positionem ab officio & beneficio: quia licet accusatio tendat ad de positionem: de denuntiatio tamē tēdit ad correctionem: ut in. c. super his. de accus. Inquisitio verò tendit ad remotionem ab administratione, si est prelatas, ut in cap. qualiter & quando. ij. de accus. vel si non est prelatas imponitur pena extraordinaria arbitrio iudicis mode randa: non autem fit de positio, sicut in accusatione: ut in. c. inquisitionis. eo. titu. Sol. doct. aperte non tangunt hoc contrarium. Sed ex dictis incidenter per do. Ant. posset colligi vna sol. quod istud erat de delictis, quę impediunt ordinis excusationem etiam peracta poenitentia: merito imponitur pena ordinaria: sicut si fuisset processum per viam accusationis: ut in dicto. c. inquisitionis. ¶ Sed certē si diligenter ponderetur illud ca. inquisitionis. hoc non probat. Loquitur enim, quando simonia fuisset commissa in ordine, quo casu impediret executionem ordinis: etiam post peractam poenitentiam: quia character est vitiosus: vel quando simonia in beneficio acquisito fuit commissa. quo casu impediretur retentio beneficii, etiam post peractam poenitentiam: quia cum illicite & simoniace illud acquisiuit, non potest sine periculo animę suę retinere, quantumcunq; egerit poenitentiam: ut ibi & in. c. nisi cum priden. de renunc. sed in casu nostro simonia fuit commissa in electione alterius, non autem in suo ordine, vel beneficio: & ideo bene poterit permanere in illis peracta poenitentia: & sic cum sumus extra dispositionem. c. inquisitionis, debuit procedi secundum iura hodierna. Pro hoc opti. facit. c. insinuatam de simo. vbi clerici simoniace habuerunt ingressum in beneficijs, solū priuantu illis beneficijs. Nec deponuntur ab ordine: quia non fuit actū per viam accusationis: quid dicemus? contrarium est difficile.

9 ¶ Primo potest dici, quod Papa non processit ex suo officio pro hoc ibi: *prosequi volumus* & c. Non enim tenetur Papa obseruare modum & viam procedendi^b. Ex quo enim sibi constat de delicto maximè per confessionem: potest imponere penam condignam supplendo ex plenitudine potestatis^c omnem defectum processus. Pro hoc. c. ad petitionem. de accu. & quod ibi no. Alius autem iudex inferior hoc non posset. ad hoc quod no. Ioan. And. post Compost. in. c. mandatum. de rescrip. vbi dixit quod in causa beneficiari reus confitetur se ius non habere: & actor nihil probat de

SEBA. SAPI.

b ¶ Viā procedēdi. Vide de hoc latēp Fely. in. c. inquisitionis. j. de cā. vbi ponit, qd potest p nūtiare ordine iudicij non seruato: & ferre snām p tenō citata. & multa facere i his, quę spectant ad ordinem iudiciariū, vi de etiam Iaso. in. l. vinū. col. xij. ver. ij. prædicta regula fallit. ff. si cert. pet. c. Plenitudine ptāris. Pro isto dicto vide. d. Anto. in. c. licet Hely. de simo. vbi allega. pe. Andr. Barb.

bat de iure suo: q̄ inferior à papa non potest procedere super illa instantia contra reum confitētem: quia nihil potest ultra libellum: de simonia. licet Hely. C. de fideicō. li. l. fi. Sed inchoado postea nouam instantiam per viā

^a inquisitionis poterit procedere ^a contra illū & eum privare ex illa confessione per no. in c. per inquisitionem. de elec. D. Papa dicit, q̄ possunt & cōsultuit incōtinenti super illa instantia pronuntiare contra vtrunque & alij conferre beneficium. & hoc idem sequitur Archid. in. c. fin. de iureiur. lib. vj. & Specul. in tit. de actio. & pe. s. super actionibus. verfi. sed quid si reus. Ita dico in proposito nostro: & odium huius criminis simoniæ multum habuit inducere papam ad transgrediendum viam ordinariam: vt satis innuit hæc litera. Et per hoc habes viam solutionis ad contra

¹⁰ rium. ¶ [†] Assigno & aliam, ad quam aduerte diligenter: quia habetur nouus intellectus ad multa: nec aliās cōsideraui. Dico enim quod vbi pceditur per viam inquisitionis,

^b potest iudex, si vult moderari pœnam ^b ordinariam imponendo mitiorem: non autem ad hoc adstringitur: vnde si vult potest imponere ordinariam. Hoc certè probat dictū c. inquisitionis. si rectè ponderetur per illa verba: pœnam poterit iudicantis discretio moderari. & c. committit ergo hoc arbitrio iudicis: nō autem subiicitur necessitati, quia non quicquid arbitrio iudicis. & c. vt. l. non quicquid. ff. de iudiciis. & c. cōsultuit. de officio delegati. Et pro hoc eleganter facit, quia de iure ciuili non est differentia in modo puniendi inter accusationem & inquisitionem: vt not. Bart. in. l. infamen. ff. de publicis iudiciis. dixi super rubrica de iudiciis. & in. c. inquisitionis præallega. Item iudex etiam ex causa potest imponere maiorem pœnam de bita: vt. l. quid ergo. & quod ibi no. ff. de his, qui notantur infamia. s. pœna grauior. & maxime quando multis graffantibus locus est exemplo. ff. de pœnis. l. aut facta. in fine. Potuit ergo papa: & sic alius iudex imponere pœnam ordinariam. licet processisset per viam inquisitionis, ^c maxime in odium simoniæ, quod crimen multum frequentatur. & hæc sufficiant quo ad iustificandam primam

¹¹ lectū. ¶ [†] Venio ad secundam, quæ fuit, quod papa hīc processit ex officio, ad quam etiam aduerte. Primò enim potest intelligi, quod papa hīc processit super prima instantia inchoata in causa electionis. Ipse enim potuit egredi vires libelli: vt in præcedenti lectū. dixi: & punire delicta, per quemcunque modum sibi claruerint. argum. xxiiij. q. iij. ecce. & supra dixi. & tunc est speciale in eo. ¶ [†] Sed si volumus saluare hunc intellectum iure ordinario: vt simili modo liceat cuicunque iudici: dico, quod debemus intelligere, q̄ inchoauit nouū processum inquisitionis, & ex illa confessione tulit sniam depositionis. Et secundū hunc intellectū no. singulariter istū tex. qd̄ licet confessio incidēter facta non sufficiat ad imponēdā pœnam ordinariā: potest tñ iudex inchoare nouum processum ^d & adducere illā cōfessionem ad probationem delicti pro hoc qd̄ not. Inno. in c. per inquisitionē. de ele. facit qd̄. s. dixi post

Ioan. And. in. c. mandatum. de rescrip. & apertius tenet Innoc. in. c. qualiter & qn̄ de accus. prope fi. vbi plus voluit Inn. q̄ etiā probationes seu sententiā latā dū ageretur ciui. potest iudex assumere in nouo processu inquisitionis sed illud nō placet in probationibus: sed in cōfessione sic. ad hoc q̄ not. glo. in. l. si quis ad se fundū. s. ad leg. Iul. de vi pu. & q̄ not. idē Inn. in. d. c. per inquisitionē. secundum prædictā limitationē intellige Bart. in. l. si cōfessus. ff. de custo. reo. vbi dicit q̄ ex cōfessione incidenter facta nō potest quis damnari ^e per ea quæ leg. & not. in. l. si filiū. C. de lib. ca. vt ita etiā intelligas gl. in. c. ex pœnitētibus. l. di. cum fi. Ex illo processu super alio inchoato. non possit ad pœnam procedere. secus si vult inchoare nouū processum & habes nūc iustificatā secundā lectū. no. ¶ [†] Venio ad tertiā lec. quæ habet quod rōne contingentie iudex imposuit hanc pœnā ordinariā. hanc lec. etiā sentit Inno. & eā limitat. & vult procedere q̄ de crimine cōstat per ipsi⁹ confessionē. secus si per alias probationes ^f licet referat quosdā tenere idē si per probationes per. d. s. si publico. quod sibi nō placet. & ad. s. si publico. respondet q̄ maritus fuit ibi specialiter accusat⁹. & est speciale secundū eum q̄ vxor accusata de adultério possit de lenocinio opponere marito etiā in modū accusationis. aduerte q̄ qn̄ delicto contingente causam de qua agitur constat per confessionem omnes consentiunt, quod potest imponi pœna ordinaria, licet directè i deo fuerit actum contra confitentem: quia ratione cōtingentie videt in iudicium deductū: sicut ipsum de quo principaliter agitur.

¶ Sed dubium est quid si constat per alias probationes hoc non prosequor hīc: quia satis plenè dixi in. c. ij. de or. cog. & clarius adhuc dicam in. d. c. de excep. vbi melius cadit ¹⁴ sed no. hanc præcedentē lectū. ¶ [†] Sed contra eam facio vnum fortè contrarium non tantum per aliquem. cum enim hīc ageretur ciuiler de electione inter istos coelectos & exciperetur de simonia: non debuit testis cōfitens simoniam super eodem facto commissam puniri pœna ordinaria cum ageretur ad punitionem delicti. si enim ipse partes principales non fuissent punite pœna ordinaria, si de simonia constitisset: vt in. c. super his. de accus. fortius nec testis simoniā cōfitens: cū non debeat magis operari: quod venit incidenter & indirectè quàm id quod deductū fuit principaliter. Sol. contrarium satis vrget. sed potest dici primò quod speciale est in Papa maxime in odium criminis: quia non adstringitur ad obseruandum modum procedendi, vt. s. dixi: vel fortè hīc vnus accusabat alium de simonia: licet p̄cipaliter quæset. esset super electione: aliās non video quod iudex inferior possit procedere ad pœnam ordinariam infligendam. pro hoc. l. nullum C. de testi. & quod ibi not. & per Bartol. in. l. infamē. ff. de publi. iud. nisi, vt. s. dixi, inchoaret nouum processum. & c. ¶ Quarta lec. est quod illud processit in odium simoniæ: non placet hæc specialitas: quia nullibi probatur.

¶ Quinta lect. datur per Gofred. extra glos. vt exponatur tex. deponendū. i. suspendendū hæc lectū. non placent: quia extorquet literā.

nō fuit iudiciū inchoatū cū isto teste pōdera bñ, q̄a modico ingenio loquitur do. Abb. Andr. Barb.

SEBA. SAPI. ¶ Dānari. Quod ex confessione facta incidenter q̄s non possit puniri ordinaria pœnade licet: tenet Abba. in cōf. xxv. inci. canonici. Angel. in cōf. clxxij. incip. visis actis. Et in disputatione sua in ci. Astensis miles col. ij. & i. dispu. in ci. duo nobiles gallici. in. x. & Saly. in. l. ij. circa fi. C. de custo. reo.

¶ Per alias probationes. potest esse ratio: quia magis innotescit per confessionem p̄pria.

^a ¶ Poterit procedere. Tu vide text. hīc, pro hoc: & ibi dixi in. c. cū olim. de rerū permuta. Andræ. Barba.

^b ¶ Moderari pœnā no. dicit, q̄ poterit moderari: quia loquitur qn̄ nō fuit cōmissa in ordine, vel in bñficio adeptō: & pōdera: q̄a do. Abb. malè intellexit illū tex. ex eo, q̄a dicit in ordine, vel beneficio: postea dicit alioquin poterit iudex suo arbitrio moderari. videtur tñ, q̄ quo ad simoniā cōmissam in ordine, vel beneficio, non possit moderari: sed in aliis criminibus. Et hoc idē ratione simoniæ & sic nō bene allega. illū text. do. Abb. Andræ. Barba.

^c ¶ Inquisitionis. Ad de eūdē cōf. xxiiij.

^d ¶ Nouum processum. Tu pondera q̄a Spec. Inno. Ioan. & alij dicunt, q̄ qn̄ iudiciū est inchoatū cū reo ad petitionē actoris: & apparet de nouo iure actoris, & de nouo iure rei: qd̄ pōt iudex inchoare nouū processum ex suo officio. & loquuntur in cā beneficiāli: sed hīc

Panormi. super Prima secundi Decret.

Sexta lectura. Tu pōdera, si pōt poni septima lec. vt dicam⁹, q hoc p-
cedit in cā episcopatus: quo calū iura magis puniūt simoniā cōmissā in
electione epi. & adduco simile, quod voluit Bal. in. l. si quēq. C. de epi. &
cle. vbi dixit, q simonia cōmissa in episcopatu est herelis. Ita dicamus in
casu nostro: & fortē non est malum sic directē. Andrā. Barba.

Anto. Francif.

An simonia cō-
missa i promotio-
ne ad episcopatū
fit magis punibilis
q cōmissa in pmo
tione ad beneficia
inferiora: dic, q sic:
qa illa vitiat pmo
tionem ipso iure:
& obligat etiā cō-
sentientes: vt per
Bal. in. l. si quēquā
hic alle. & habet in
aut. qū oporteat
epos. in. §. j. Secus
autē in promotis.
p simoniā ad infe-
riora beneficia: qa
illa nō vitiat ipso
iure: imō simonia-
cē electus ad infe-
riora bñficia, seu
officia pōt confir-
mari secūdū Bar. i.
l. Barbarius. in. ij.
col. in fi. in sua as-
serta repetitione.
ff. de off. pto. Et an
papa cōferēs epā-
tū p pecuniā com-
mittat simoniam:
vide per Bal. i. d. l.
Barbarius. in. iij.
col. vbi se remittit
ad not. in ca. si qs
pecunia. lxxix. di.
vbi dicitur, & ibi
gl. not. q simonia
etiā i papa est hē-
relis. & idē dicit i
c. eos. j. q. j. dicastū
qd papa non pōt
accusari de simo-
niā: qūis ille non
min⁹ peccet, quā
alijs, secūdū. d. Car.
cle. j. de sum. tri. &
dicit Bart. in. l. j. in
prin. ff. ad leg. Iul.
ambi. q simonia
cessat in curia Ro-
mana.

SEBASTIANI.

Criminosē. An
positioni crimino-
sē sit rñdendū, vi-
de allegata p Ale.
in. l. qui iurasse. §.
si pater. ff. de iure
iurā. vbi etiam. d.
Ias. in fine.

Rñdere. Adde,
an positioni crimi-
nosē q teneat rñde-
re. Bar. consil. xc.
ZACHARIAS.
Adde Frā. Are.
in. l. si. ad fin. C. de
edē. lac. Rebus. in
l. ptes. nu. iij. & ibi
in aposti. Cel. C. si
ser. aut lib. lib. x.
Bart. Sozi. in suo
tract. fallen. regu.

Sexta lect. a ponitur per Hosti. qui dicit
esse speciale in clerico: vt ex tali confessione
puniat sine accusatiōe, sicut & clericus, q
de delicto publicē gloriatur. j. de excels. p. la. c.
q sit. Nō placet hęc lec. qa secundū modum
pcedēdi pōena inferēda est. de accu. c. quali-
ter & qñ. de simo. c. licet Hely. & facit qd no.
in. d. c. mandatū. Tene ergo aliquā de pñctis
intellectā & limitatā: vt. s. limitauit. & satis pla-
cet prima: quia tex. Similiter fundat se, q iste
canonicus fuit in iure confessus. Nihil enim
dicit de testimonio. qd fortē dū fierent exce-
ptiones hinc inde, fuit notatus iste canonicus
rōne illius obligatiōis, quā suscepit. Papa ve-
rō pcedens ex suo officio, fecit eū in iure in-
terrogari. & iste fuit cōfessus: vt dicit in lite-
ra. **Sed tenēdo hęc lec. vel aliā, q iste fuit**
pductus in testē opp. Videf enim, q nō tene-
batur respōdere interrogatiōi seu positioni
criminosē: qa nō debet seipsum prodere, de
pce. di. j. nō dico tibi. ij. q. j. si peccauerit. So-
lu. Inn. in hoc satis instat psequēdo duo mē-
bra: primō nunqd pars teneat rñdere positio-
ni criminosā. b. Secūdō quid in teste. sed secū-
dū nō prosequor hīc: quia gl. tangit in. c. cum
cām. j. de testi. vnde ibi hoc referuo. **Ad pri-**
um aut Inn. ponit duas practicas. Prima, q
vbicunq sit positio, q reus fuerit publicē de-
prehensus, cōuictus, vel cōfessus: rñdere de-
bet: arg. de choa. cle. & mulie. c. vestra. Idem
secūdū eū si talis positio nō fiat. si tñcertū est
illū de eo, qd qñt publicē infamatū. Talis enī
pōt interrogari, & rñdere tenet in casib⁹ pñ-
ctis: siue agat cōtra ipm in modū accusatiōis
siue inquisitiōis, siue etiā in modū exceptio-
nis: vt a cōsecratione vel ordine repellat. j. de
accu. c. sup. his. vel etiā qualicūq modo agit,
siue criminaliter, siue ciuilitē cōtra ipsum.
Et pñcta sic pbat: certū est enī, q talis
infamat⁹ tenet se purgare, p iuramētū ppiū
& cōpurgatoriū: vt. s. c. pxi. & s. de pur. can.
c. quoties. ergo pot⁹ tenet rñdere p iuramen-
tū suū duntaxat. Dixit tñ, q non pñsē cogit
ad se purgādū: sed causatiuē tñ: videlicet, qa
si iurare renuit, sicut & si se purgare nolue-
rit puniet tāquā cōuictus: vel suspendet: vel
aljs cōtra ipm: secundū q requirit negotij qua-
litas, de quo agit, pcedere. arg. ff. de interro.
ac. l. de etate. §. q tacuit: & in eo, qd leg. & no.
in. c. si. §. pōena. de iura. calū. Satis enī secundū
eū videf delicat⁹ seu maliciosus ille, q se pur-
gare debet etiā cū multis iuramentis: si solo
verbo ppiē renuerit se purgare. Si verō nō
est diffamat⁹, nec cōuictus, nec cōfessus, nec
deprehensus, sed occult⁹, nō deberet eū iudex
interrogare, vt patet in eo, qd leg. & not. j. de
accusa. qualiter. el. j. in fi. Et sic dicit intelligē-
dā hęc materiā. de pe. di. j. c. qs aliq. §. his au-
thoritatib⁹. & c. nō tibi dico. & ij. q. j. c. si pec-
cauerit. occulta enī publicāda nō sunt, sed so-
li Deo relinquenda. vj. q. j. c. si oia. & c. oues.
& c. ex merito. Nulla ergo aqtas pōt moue-
re iudicē: vt reū interroget de occultis. aqūi-
tate autē deficiente, nō est locus interrogatiōi

ceccix. & Feli. in. c. cū cām. per istū alle. col. xij. ver. in eadē glo. & ibi deo
duce dicā in addi. ad istū. j. de testi.

Anto. Franc. **An positioni criminosē sit respondendū:** ponit Bart. in
l. transactio. la. j. & ibi Bald. C. de transac. & dicūt tali positioni nō esse
rñdendū. sed Bal. in. l. quoties in. §. pñtor. ff. de noxa. per illū tex. videtur

tenere cōtrarium
remittit tamē se ad
no. in. l. qui iurasse
in. §. si pater. ff. de
iure iur. & habet
p Bar. in. l. si. in. ij.
co. ff. de his, qui vt
indi. & in. l. nō in-
telligitur. ff. de iure
fis. & in. l. Marcel-
lus. i. §. j. ff. re. amo-
ta. & vide Bar. in. l.
ij. §. q obseruari.
C. de iura. Cal. in
vj. co. in ver. oppo-
no sexto. & ibi etiā
per Bald. & vide p-
do. in. c. dudū. el. ij.
de cle. & per Are.
in. c. ex pñitenti-
bus. l. dist. & vide
gl. & doc. in. c. ij. de
confess. lib. vj. & ibi
p Car. & p eundē
in. c. ij. i. antiq. de
confess. post Inno.
& in cle. s. p. in
§. quia in princ. de
verbo. fig. & vide
Ang. in. l. qui peti-
torio. ff. de re iuen.
Et est conclusio, q
si crimen est occul-
tū, nō tenet rñde-
re. sed si est manife-
stum, vel notoriū
sic. Imō qui rñdet
positioni crimino-
sā etiam cum iura-
mento, & illam ne-
gat, nō est periur⁹.
de quo p Bal. in. c.
accusationem. C. q
accu. nō pos. & p
Alexā. in. l. j. ff. de
his, q mortem sibi
cōsci. & dicit Inn.
in. c. dudū. pñall.
q sicut non tenet
rñdere positioni
criminosā, qñ cri-
men est manifestū
vel notoriū, ita nec
tenet rñdere illi
positioni, per quā
pueniretur ad no-
titiam criminis.
Dicerē sic. Tu-
vide Bar. in. l. si. ff.
de his, qui vt idi.
vt loquit clarē &
plenē cōsilio inci.
Petr⁹ de spoletio.
Andrā. Barba.

iudiciali: vt colligit. de interrog. ac. l. vbicūq
& in eo quod legi. & not. in. c. statuimus. eo.
tit. lib. vj. **Alia theoricā est secundū eum,**
quod vbicunq cogitur testis reddere testi.
& causam sui testimonij: vbi iudex interro-
gabit eum. De hac theoricā secunda nō mul-
tum curo: quia magna est differētia inter te-
stem, qui tenetur dicere id, quod vidit: maxi-
mē deficiente alia probatione: iuxta notata
in ca. dilatorū. de testibus cogendis. Et in te-
stibus, qui compelluntur testificari in crimi-
nibus dicendū: vt ibi: & inter partem, quā
nō debet seipsum reuelare: vt in authoritati-
bus pñalleg. Et hęc dicta ponit Inno. hīc. sed
in. c. dudū. el. ij. de ele. replicat primam the-
oricā & ponit aliam: q in his, quā impediūt
ordinis executionē post peractam pñiten-
tiam tenetur respondere: quia in hoc procu-
ratur vtilitas sua. arg. xxij. q. v. c. prodest. Et
quē sunt crimina impedientia executionem
legitur & notatur in. c. nisi cum pridem. de
renuntia. postea ibidem videtur limitare om-
nia pñdicta, dicens: quod principalis perso-
na non cogitur respondere, si ad aliam pñā
quā spiritualement agitur. Ioan. Andre. videtur
ibi transire cū prima theoricā pñdicta. Spe.
in tit. de positio. §. septimo. ver. xix. videtur
transire cum opinione Innocen. vt in dicto
c. dudum. vt in notorijs seu famosis & in his
quē impediunt ordinis executionē post per-
actam pñitentiam, teneatur respondere: in
alijs non glo. in. c. ij. eo. tit. lib. vj. simpliciter
tenet, q positioni criminosā nō est respon-
dendū. gl. in. c. ex pñitentib⁹. l. di. refert opi-
cōtrarias. aliter sentit. Bar. in. l. C. de iu. calū.
vbi clarē non loquitur, nec plenē. **Ego di-**
cerē sic, q aut pcedit per inqñitiōem ex me-
rito iudicis officio: aut per accusationem, aut
actionem. Primo casu, si quod quæritur non
est notorium, vel famosum: non tenetur re-
spondere. ar. bonum in. c. qualiter. j. de accus.
Si autem dicatur notorium, seu infamia fla-
grat: nunc respondere tenetur. ad hoc allego
tex. valde not. in. c. cū dilecti. eo. ti. Et sic in
effectu prima theoricā Inno. placet in proces-
su inquisitiōis, in quo multum exuberat offi-
cium iudicis: vt lit. non contest. c. qñ. §. sunt
& alij. & in hoc casu rectē procedit illud ar.
a maiori. s. factum, videlicet si per iudicem
potest sibi indici purgatio: fortius potest in-
terrogari, vt per proprium iuramentum re-
spondeat. Sed in alio casu: cum proceditur ad
instantiam, satis equē posset dici, quod est fa-
mosum. & cū hoc est tale, quod impedit or-
dinis executionem post peractam pñiten-
tiam, tenetur respondere: aliās secus. Ratio
huius vltimē est: quia veniens ad iudicium
contra alium, debet venire paratus, & habe-
re secum probationes: aliās debet filere. vj. q.
ij. c. si tantum. & c. placuit. ij. q. vij. c. si quis
Episcopus. Nulla enim equitas suggerit, vt
quis debeat prodere crimen suum, etiā si de
eo sit infamatus: cū infamia sæpe sit fallax.
& cessat hoc casu ratio, quā. s. dixi de purga-
tione.

tionem. Ita enim inducitur iudicis officio, nō ad instantiam partis: meritō ad instantiam partis pari ratione non debet compelli respondere. ¶ Facit quod no. lo. an. in regula, infamibus. de regul. iur. lib. vj. in mercu. vbi dicit, q̄ excipiens contra electum, habet probare, siue excipiat cōtra personam electi, siue contra formam electionis: sed iudex non tenetur electionē confirmare, nisi ille p̄bet se idoneum: si dubitatur, seu fidem facit de forma electionis. Pro hoc habes bo. tex. in. c. cum nobis. de elect. cum si. Sed in alio casu, quando concurrunt illa duo simul: vt quia est famosum, & impedit ordinis executionē, tunc puto illum teneri ad respondendum de æquitate: maximē super qua fundantur istæ positiones: vt no. in. c. j. eo. tit. libr. vj. & vt. s. dixi. Et hoc puto verum maximē, quando non agitur ad aliam pœnam vltra spirituales. Tūc enim cessat æquitas, & imminet odium: q̄ debet restringi regula, odia. de reg. iur. lib. vj. ¶ Et per hanc distinctionem reduco ad concordiam omnia dicta Inno. & aliorum, & sic distingo glo. in. c. ij. eo. tit. li. vj. Ex omnibus prædictis elicio duas conclusiones. ¶ Prima fit ista. Si proceditur per inquisitionem ex mero iudicis officio tenetur inquisitus respondere positioni criminosa: si id de quo quæritur est notorium, seu famosum, aliās secus. ¶ Secunda conclusio, ad instantiam partis necessariō est respondendum positioni criminosa, si id de quo quæritur sit famosum, & impediatur ordinis executionem, seu beneficii retentionem, de quo agitur: nec veniat imponenda pœna temporalis. & no. prædicta.

✠ SUMMARIVM. ✠

- 1 Confessio erronea non præiudicat confitenti, si de errore doceatur ante finitum negotium. 20.
- 2 Maritus est legitimus procurator sua uxoris, sine mandato: nisi cōstet de contraria voluntate uxoris.
- 3 Confessio procuratoris, vel aduocati in iudicio facta, an noceat domino.
- 4 Confessio æconomi præiudicat ecclesie: quæ tamen restituitur, vel docet de erronea confessione.
- 5 Positiones, confessiones, & interrogationes possunt fieri ante, & post lit. contestata.
- 6 Confessio infamis, etiam cum autoritate tutoris nil valet.
- 7 Confessio impuberis tutorem non habentis, valet in casibus in quibus habet legitimam personam standi in iudicio: aliās secus, sed si habet tutorem valet facta cum sua autoritate: aliās secus, sed si est læsus, restituitur.
- 8 Confessio adulti non habentis curatorem facta super aliquo contractu, extra tamen iudicium valet. sed si læditur, restituitur: facta verò in iudicio in casibus in quibus potest esse sine curatore, valet in alijs non. Minor. xxv. ann. an restituatur aduersus confessionem factam in iudicio in casibus in quibus potest esse.
- 9 Confessio facta cum autoritate curatoris indistincte valet, sed ab ea restituitur minor, si est læsus. Confessio adulti facta sine curatore, quem habet: an & quo casu valeat? Minor. xxv. non potest iurare de veritate credenda sed bene de veritate dicenda. Minor potest esse testis & respondere sine autoritate curatoris. Confessio minoris facta in tormentis, an postea ratificata valeat, etiam sine autoritate curatoris.
- 10 Confessio tutoris, curatoris, vel alterius administratoris, an noceat pupillo, adulto, & similibus?
- 11 Confessio dicitur facta metu, & non valet quando est facta in tormentis vel apud ea: vel in carcere: vel propter terrorem armorum: non tamē quilibet terror facit confessionem factam metu. Confessio facta calore iracundie non valet, nec præiudicat.
- 12 Confessio facta in tormentis, vel metu: quando dicatur perseverata ad hoc vt præiudicet.
- 13 Confessio facta in fauorem confitentis non valet regulariter: fallit, vt hic. Confessio quo casu possit pro parte acceptari: & pro parte non.
- 14 Confessio in iudicio facta, an valeat sine causa: & an sit opus, quod aliter probetur.
- 15 Confessio tam iudicialis, quàm extraiudicialis tam dependens ex suo facto proprio, quàm alieno, siue facta in libello: siue non an omni casu

ad sui valorē requirat præsentia partis etiam, sit de iure cano. 16.

Confessio facta in libello, positionibus, testamento, & exceptionibus: an præiudicet?

- 16 Stipulatio alteri facta, etiam de iure cano. nō valet.
- 17 Confessio non dicitur facta in iudicio, nisi iudex ad hoc sedeat pro tribunali.
- 18 Confessus tam in ciuili, quàm in criminali: an etiam quando sit cōdēnandus: vel sit ei danda dilatio ad soluēdū: siue ante, siue post lit. cōt. cōfiteatur.
- 19 Confessio non infamat: etiam si eſsemus in casibus, in quibus condemnatio infamaret. Notorium redditur iudiciū ex confessione extraiudiciali coadiuuata alijs iudicijs.
- 20 Confessio erronea, siue iuris, siue facti, siue tacita, siue expressa, an & quando possit reuocari: siue scienter fiat, siue nō: siue propria: siue procura.
- 21 Error in confessione, quæ petitur reuocari, quō probatur: siue sit confessio propria, siue procura.
- 23 Præsumptiones tolluntur per probationē in cōtrarium.
- 22 Incōtinenti dicitur testis reuocare dictum suū, si reuocat ante, quā redigatur in scriptis. Testis quando possit reuocare dictum suum.

¶ C. A. P. V.

- 1 **E**X parte. ¶ Confessio per errorē facta non nocet, si ante finitū negotiū de errore doceatur. h. d. secundum Ioan. And. vel specialius summa sic. Confessio facta in iure per æconomū eccle. nocet ipsi ecclesie: pōt tñ reuocari, si ante finitum negotiū doceatur per errorem emanasse. h. d. Prima pars narrat factum. Secunda prouidet, iudicem instruendo. ibi: cum igitur. ¶ Casus literalis. Inter Abbatem & conuentum monasterij sancti. M. ex parte vna. & V. noie uxoris sue corā iudice Viterbiē. qō vertebatur. æconomus monasterij memorati, quedam per errorem facti fuerat in iure confessus: ex quibus monachi timebāt sibi præiudiciū generari. Abbas & conuentus significauerunt hoc. d. Pa. petētes sibi cōtra huiusmodi cōfessionem prouideri. Scribit Papa illi iudici Viterbiē. dicens q̄ negotio nondum finito error facti nemini nocet: vn de mandat eidem q̄ si de huiusmodi errore potuerit docere: nullum sibi super hoc præiudiciū generetur. B. ¶ No. j. ar. maritum posse agere nomine uxoris sue sine mandato b ex quo non apparet de uxoris contraria voluntate. concor. c. constitutus. de procu. Sed circa hoc distinguendū est, vt leg. & no. in. l. maritus. C. de procu. & in. l. fi. C. de pact. con.
- 2 ¶ No. secūdō, q̄ confessio æconomi præiudicat ecclesie in iure facta. Ad idem. c. sub orta j. de reg. iur. reuocatur tñ eo modo, quo reuocatur propria: vt hic iūcta. l. error. C. de iur. & fac. ign. Quemadmodum enim propria reuocatur, cum error facti ante finitum negotium: vt. d. l. error. ita & confessio æconomi: quod no. Idem potest dici eadem ratione in confessione cuiuscunq̄ procuratoris. De confessione aduocati dicēdū: vt leg. & not. in. l. iij. C. de erro. aduoc. & in. c. cum causam j. de app. vbi dicam. ¶ Not. q̄ in reuocatione cōfessionis potest ecclesia venire duplici iure. Primō per viam communem, vt hic. Secūdō per viā restit. in integ. vt in. c. ij. de in integ. re

O ij

a ¶ Per errorē. Ad de qualiter de errore docebit per Lanfran. in præal. c. qm cōtra. in pri. nu. xviij. ver. capi to gl. in ver. cōfessiones. & ibi in apo. bñ. v. ad in ver. cōfiteri. j. de probat. dixi aliqd i apost. ad istū in. c. exami nata numeri. iñ. in ver. vide cōfiteri s. de iudi.

b ¶ Sine mandato. Ad de vt. per Ro. cōf. ecccl. xvij.

c ¶ SEBA. SAPI.

c ¶ Facta. vide Fe. post Abb. in. c. fi. co. pe. ver. generaliter aut. j. de exce. vbi ponit, qm cōfessio prælati noceat ecclesie.

Panormi. super Prima secundi Decret.

SEBA. SAPI.

a ¶ Error. No. tñ b

est, qd confessio nō pōt reuocari p̄textu error: quando fuit geminata, secundū Ro. in cō. fi. cccxlvj. incip. in hanc cām. colum. iij. de quo vide Fel. in. c. cū venerabilis. col. ij. ver. dum t̄git Abb. j. de ex. ce. vbi ponit, qd nō pōt reuocari quādo est deliberata.

b ¶ Ex parte. vid. gl. in rub. ff. de. C. & in leg. j. ff. de inter. act. c. j. l. nō solū. in princ. ff. de procu. vide Bart. in. l. j. C. eo. & in. l. j. ff. de in. terro. act. Cōtra illas gl. tenet Dy. Ia. de Arc. & Bar. sed Bart. & alij saluat gl. in illis locis. Ricar. de Saly. saluat glo. quas sequitur Odo. vid. plenē Saly. in rub. C. eodē. Andr. Barb.

c ¶ Et non valet cōfessio. Adde, vt p Lap. alleg. cxv.

stitu. lib. vj. vide de vtroq; remedio: & differentia est inter vtrunq; remediū. Nam si venit ordinario iure, habet probare errorē, & de hoc petere ante finitū negotiū: vthic. Sive rō per remediū extraordinariū sufficit probare lēsiōē. & tēpus quadriennij à tempore emanatē cōfessionis, licet sententia lata sit. Et quō concurrāt hoc casu ista remedia: vide qd not. in. d. c. ij. & in gl. in verbo, cōputandū & vltra ibi not. pōt dici, qd vbi remediū extraordinariū pinguius prouidet, quā ordinariū possunt ambo cōcurrere: vt ibi colligit manifestē: vt no. in. c. ex parte b. s. de resc. ¶ ¶ Gl. in prin. sui sentit vnā oppo. quē potius cōcernit ius ciuile, in quo sunt isti duo tituli. s. de interro. ac. quāuis canonicū, in quo nō habemus titulū. de interro. act. Sed credo, qd istam glo. posuit sequendo Glossatorē iuris ciuilis, qui hoc tetigit super rub. huius tituli in Cod. videtur enī, qd rubr. de confes. sit superflua, propter rub. de interro. act. vel illa per istam Glo. ista metu cōtrarij dicit, qd tit. iste de confes. locū habet post lit. cōtest. sed ille de interro. act. locū habet ante lit. cōtest. & post. quia iudex qñcūq; eū equitas mouerit: pōt interrogare partē tam ante lit. cōtest. quā post etiam facta conclusione in causa. iuxta no. p glo. in. c. pe. de iura. cal. iucto. c. cū Ioannes. de fide instru. & xxx. q. v. c. iudicantē. sed glo. p̄alle. iuris ciuilis dicit, qd ti. de interro. act. habet locū ante lit. cōtest. Sed Cy. in. l. vna. eo. tit. reprehendit & meritō. Et sic etiā reprehēdenda est illa gloss. quo ad primā partē. Nam iste tit. de confes. habet locū tam ante lit. cōtest. quā post: cū & ante possit pars confiteri tā circa merita causę: vt. l. si reus. de procurat. not. glo. in. c. dudū. de ele. & ij. q. j. nos in quē quā. & in. l. si debitori. ff. de iudi. quā circa exceptiones, vnde & positiones pnt fieri ad cōfessiones habendas, tam ante li. cōte. quā post vt no. glo. in. c. j. eo. tit. lib. vj. Sic etiā interrogationes possunt fieri & ante lit. cōtesta. & post. vt. s. probatū est. Dicendū est ergo formaliter soluēdo: vt no. in. d. l. vna. qd ti. de in. terro. act. principaliter concernit ea, quę tendunt ad ordinandum iudiciū: iuxta nota. per gloss. in. d. c. pe. iur. calum. Fateor etiam qd iuxta merita causę possunt fieri interrogationes: vt in. d. c. cū Ioan. & d. c. iudicantē. Sed hoc venit incidenter ad materiā huius tituli. titulus verō de confes. principaliter cōcernit merita cāe. Hinc est, qd ponit hīc post lit. cōt. fatēdū tñ, qd & ante possit pars cōfiteri: vt. s. Et propter istud principale intētū, iste gloss. posuerūt dictas differētias minus bene: & sic habes primā partē glo. expeditā. ¶ ¶ Venio nūc ad secūdā partē gl. in qua querit, an indistinctē cōfess. p̄iudicet. Rñdet, qd non: imō multa requirūtur & enumerat ferē nouē requisiti. ex fine pōt colligi decimū, quē oīa videamus sigillatū per ordinē glo. Primō nāq; dicit glo. qd requirit, qd cōfites sit maior. xxv. an. quia minor restituit cōtra cōfessi. ff. de cōfessi. l. certū. § in pupillo. ¶ ¶ Aduerte, quia glo. nimis confusē & succinctē expedit se de primo. Nā qñq; cōfess. minoris ipso iure nulla est vñ nō est op^o petere resti. & c. qñq; tenet, sed restituit. & lo. an. nimis sicco pede trāsit hoc primo. sed si vis videre hūc articulū, vide ple

ne per Host. in sum. eo. ti. § j. ver. si maior. & aliquid per Io. And. in addi. Spe. eo. ti. §. sequitur post principi. plenius per Cy. post Nicol. de ma. in. l. vna. C. eo. & per Bar. in. d. l. certum. §. in pupillo. Et istę remissiones deberent sufficere in materia ista: sed pro puris Canonistis inferam hīc dicta Cy. & Bar. in effectu. Aut enim confessio emanat ab infante: & sic à minore septennij. & nihil valet etiā cū autoritate tutoris: quia illa ætas quicqd videt ignorat. Hinc est quod ad iudiciū vocari non pōt vt. l. iij. ff. de inius voc. & l. j. ff. de admit. tut. & C. de fal. mo. l. j. & c. ex parte. de cor. vi. qd procedit etiam in casibus spiritualibus: vt in c. si annū. de iudi. lib. vj. facit. c. ex eo. de elect. lib. vj. ¶ ¶ Aut est maior infante, sed nō adultus: puta impubes: vt intra septenniū: & quartūdecimum si masculus: si femina j. xij. & tūc aut habet tutorem, aut non: secundo casu in casibus in quibus habet legitimam personam standi in iudicio: vt si agitur de momentanea possessione, valet eius confessio: vt. l. momentanea. C. qui leg. perso. stan. in iu. non ha. & l. j. C. si per vim, vel alio modo. Sed in casibus in quibus non habet legitimam personam stādi in iudicio: quod est regulare: vt in. l. clarū de aut. prae. & in praealle. c. si annum. & non valet confessio^c sua, siue confiteatur in iudicio, siue extra. Primo verō casu, cū habet administratorem, valet, si cōfiteatur cū autoritate sua, sed restituitur, si enormiter læditur: aliās non praeiudicat: vt. l. certum. § in pupillo. praealleg. & l. si curatorem habens. in fi. C. de in integ. resti. mino. ¶ ¶ Aut est adultus^d: puta in quartodecimo anno, si est masculus: si foemina in. xij. quo tempore solet venire pubertas. C. quando tut. vel cura. ef. de. l. j. & ij. & j. de despon. impube. c. puberes. Et tunc aut non habet curatorem: aut sic. Primo casu valet confessio per viam voluntarię iurisdictionis. Nam ex contractu suo obligatur: licet possit petere restitutionem in integrum, si enormiter est læsus: vt in. d. l. si curatorem habens. insti. de cura. post principi. sed per viam contentiosę iurisdictionis, vt in iudicio: dic, quod vbi dixi valere in pupillo: fortius valebit in adulto minore: vt in casibus spiritualibus, in quibus habeat legitimā personam standi in iudicio: vt si agitur de nuda possessione: vt dicta. l. momentaneę. cū ibi not. In alijs verō non valet: quia minor xxv. annis non potest esse in iudicio sine curatore: f vt dicta. l. clarum. insti. de cura. post principi. Fallit in causis spiritualibus, in quibus adultus potest esse in iudicio: vt in. d. c. si annum. An autem restituatur in istis, si læditur dixi plenē in. c. ex parte. de restit. spolia. Et an restituatur in alijs, in quibus habet legitimā personam standi in iudicio: vide Cyn. in. l. vna. C. si de momen. pos. fue. app. Hostien. in summa in loco praeallega. vbi tenet, quod sic. ¶ ¶ Si verō habet curatorem, & confitetur cum sua autoritate indistinctē valet: sed restituitur ratione læsionis: sed si sine autoritate sua: & tunc in his, quę tendunt ad ordinandum iudiciū, non valet confessio: quia in istis concernentibus solennitatem iudicij inspicere debet solennitas personę: vt. d. l. clarum. In concernentibus verō indaginem

SEBA. SAPI.

d ¶ Adultus. Vide Bal. in. l. j. col. xij. verfi. modo queritur, quid de adulto. C. de confes. & Bart. in. l. auxiliū. ff. de mino. vbi dicit, qd in delictis atrociorib⁹ minor non admittitur ad reuocandum confessionē. vide Roma. in cōfi. xxxvj. in. iij. col.

e ¶ Minor. xxv. Ad de Alex. cōfi. cxvj. Bald. cōfi. clxxij. ij. libr.

SEBA. SAPI.

f ¶ Sine curatore. Adde, qd si minor sine curatore cōfiteat^r spōtē delictū: talis confessio nō nocet: vt tradit Ange. de Arc. in trac. malefi. in ver. cōparent dicti inquisiti & cōfiteantur totū in verfi. nec nō sis bñ cautus. Idē tenet Albe. de Rosa. in. iij. parte statutorū. q. lxxxij. nullus. in tracta. ban. nitorū. q. j. in fi. Paris de puteo in tracta. syndicat⁹. in. c. j. char. co. iij. ver. an confessio adultū. vbi plura ad hanc materiam.

veritatis

- a ¶ Fert testimonium. Adde, vt per Alex. conf. clxxvj. ff. lib.
 b ¶ In tormentis Adde de hoc dicendum: vt per Alex. conf. cxvj. ff. lib.
 c ¶ Præiudicat minori. Adde Roma, conf. cccxvj.
 d ¶ Prelati. Adde Are. cōf. lxiij. Pau. de Cast. conf. j. in antiquis.
 e ¶ In tormentis Adde Ro. conf. cxlvij. Cep. conf. xl. vbi latè, qñ dicatur

facta metu tormen-
 torū, & quātū tps
 debeat stare ate, q̄
 ducatur ad perse-
 uerandū.

Anto. Fran.

¶ Qñ confessio di-
 cat facta sine me-
 tu tormentorum:
 dicas, quod hoc re-
 linquitur arbitrio
 iudicis, secundum
 Bald. in l. interpo-
 sitas. in l. j. colū. C.
 de transact. & per
 Alexā. in l. j. in §.
 Diuus. ff. de qñi.
 vbi etiā per Bart.
 in j. q. & per Cy.
 & Saly. i. l. ij. C. de
 cust. re. & per P.
 de Anc. in cle. j. de
 here. & habet per
 Ang. Are. in tract.
 malef. in verbo, q
 fama publica. in
 materia torture. &
 adde qd cōfess. nō
 dicitur facta metu
 tormentorū, quan-
 do fuit facta ab eo
 qui periudicē fuit
 spoliat⁹: vt torque-
 ret, si non fuit liga-
 tus ad torturā: vt
 voluit Nicol. de
 Neap. in l. nouissi-
 mē. ff. de eo q fal-
 tut. tñ Bald. in l. ij.
 C. de cu. re. tenet
 cōtrariū. & vide. d.
 Car. in cle. j. in §. ij
 de here. vbi dicit.
 q sola nuditas est
 tormētū, sicut ieu-
 natio. & vide q ha-
 bentur in lege. j. §.
 si quis vltro. ff. de
 questio.

SEBA. SAPI.

f ¶ Spōtē. Vide An-
 ge. Aret. in tracta.
 maleficiorum, in
 verbo fama publi-
 blica. i. ver. postq
 aliquis. & Gād. in
 tract. malefici. in b
 rub. de qñibus &
 tormentis. & Bal.
 in l. ij. an fi. C. quo.
 appel. nō recipiā.
 & in l. nouissimē
 in princ. ff. quod
 fals. titu.

ZACHARIAS.

g ¶ Calore iracun-
 diæ. Adde de hoc
 per Lnd. Ro. sing
 suo ccccx. inci. vo-
 lo cōmentare. l. q
 quid singu. ni fa-
 lor. alle. in addi. ad
 istū in ca. at si cle-
 rici num. xv. i. ver.
 calore iracūdiæ.

veritatis valet: quia ex quo agitur ad verita-
 tem inueniendam nō est de solennitate per-
 sonæ curandū, seu disputādū: vt. l. si fideius-
 sor. §. quedam. ff. manu. & C. de eden. l. is apud
 quē. hic contingit, q minor non iurat de ca-
 lumnia: quia habet respōdere per verbū cre-
 dit vel non credit: & propter etatis defectū
 nō habet sufficiens iudiciū decernendi: vt. l.
 ij. §. qd obseruari. C. de iur. calū. sed de verita-
 te dicenda bene interrogatur. ad hoc q not.
 in. d. §. qd obseruari facit. l. j. §. impubes. ad Sil-
 lenia. Itē adultus fert testimoniū vt. c. si test.
 §. testes. iij. q. iij. in quo iurat de veritate: &
 rñdet absq̄ autoritate curatoris. ergo idem
 in casu nostro: cū ferat respondēdo quoddā
 testimoniū contra eum. ¶ Ex his infertur, qd
 valet confessio minoris facta in tormentis b
 absq̄ autoritate curatoris: intellige minore
 postea extra locū tormentorum ratificante:
 vt. l. j. ff. de q. xiiij. q. vj. si res. Hanc diuersita-
 tem inter tendētia ad ordinationē iudicij &
 veritatem inueniendā tenuerunt Cyn. & Ni-
 co. Mat. & not. Cy. in. d. l. vna. C. eo. sequitur
 Ioan. And. in addi. Specu. in loco præal. Bar.
 etiam sequi videtur in. d. §. in pupillo. Limita-
 tur tñ, quod debet præcedere quedā causæ
 cognitio: an minor sit interrogandus, vel ne
 & in hoc debet interesse autoritas curato-
 ris. arzu. ff. de publi. iudi. l. custodias. & qd ibi
 not. ff. de adul. si postulauerit. §. questioni. &
 sic sufficit secundum eum curatōrē esse præ-
 sentem & autorizantem, qñ iudex pronū-
 tiat esse respondendū. vel ei præcipit, vt rñ-
 deat, seu quando iurat de respondendo veri-
 tatem: sicut dicimus in teste: vt sufficiat par-
 tem esse præsentem tempore iuramenti:
 vt. l. si quando. C. de test. & capitu. in no-
 mine domini. eod. titu. quod satis placet. per
 prædicta habes satis clarè & plenè primum
 requisitū per glossam examinatū. ¶ T Quod
 autem dicendum in confessione solus tuto-
 ris, vel curatoris: nunquid noceat pupillo,
 vel minori. Communiter distinguitur in. d.
 l. vna. & in §. in pupillo. quod si emanat con-
 fessio administratoris spontē, non per viam
 contentiosæ iurisdictionis: vt quia interrogo
 curatorem, vel tutorem nomine administra-
 tionis: & dico: quod minor tenetur mihi da-
 re tantum: & administrator respondet confi-
 tendo non præiudicat minori: casus est secū-
 dum communem intellectum, in. d. l. certum
 ff. de confes. quia ex quo spontē confitetur vi-
 detur donare, quod non potest. l. contra iuris
 regulas. ff. de pact. Aut confitentur per viam
 contentiosæ iurisdictionis: vt quia vocatur ad
 iudiciū. & in responsionibus ibi aliquid cō-
 fitetur in præiudiciū pupilli: & valet argu-
 men. in. l. iij. ff. de re iudic. Et idem dicunt de
 confessione Prelati d vel alterius admini-
 stratoris. pro hoc est tex. in ca. suborta. de re
 iudi. & c. dilectus. de capel. mo. iunctis nota.
 per gloss. si. in. c. vlti. de præscript. quod not.
 & adde ad not. in. c. ij. de testi. lib. vj. ¶ Secun-
 dō exigitur secundum glo. quod confes. ama-

vbi plenè examinaui hanc. q. §. de iudi.

Atoni. Francif. ¶ Dicas, q iracundia impedit cōfessionem. & facit illam
 non valere: vt est gl. in. c. ex literis. de diuor. & habet in. l. qd calore. ff. de
 reg. iur. Illa em facit cōtractū nō valere, nisi ad pias cās. vt in. c. sunt qui
 opes. xvij. q. iij. Impedit etiā votū, vt est glo. in. c. dudū. de conuer. cōu.

nat spontē & nō coactē. xxxj. q. c. Lotharius.

11 ¶ T No. vnum casum, in quo metus annullat
 actum. Plures alios vide in. c. Abb. quod me-
 tus cau. Hinc dicitur, q nō valet confessio in
 tormentis e habita: quia non spōtē f extitit.
 f l. j. §. Diuus. ff. de q. Dicit tamē Bar. q nō q-
 libet leuis territio facit cōfessionē videri fa-
 ctam formidine pœnē seu tormentorū: sed
 debet esse positus in tormentis, vel directus
 ad ea. Idem secundū eū, si esset in carcere, in
 quo multū famæ & frigore affligebat. Nam
 etiam tunc formidine tormētōrū videbatur
 facta. arg. ff. de iniur. l. itē apud Labeonem. §.
 qñem. ff. de vi & vi ar. l. iij. §. si quis autē. vbi
 videtur sufficere terror armorū, quod not.
 Pro hoc bo. tex. in. c. Lotharius. præall. c. j. qd
 metus cā. vbi timor mortis, vel corporis cru-
 ciatus excusat a confessione, vide etiam aliā
 glo. valde notabilem iuncto tex. c. ex literis.
 de diuor. quæ dicit idem in confessione fa-
 cta calore iracundiæ: & illa non præiudi-
 cet: nisi detur perseverentia, sicut qñ fit in tor-
 mentis. ¶ T Sed hic quæro de vtili qñe pro
 canonistis, maximè quando dicitur confitēs
 pseuerare in confessione: vt sic timor tormen-
 torum excuset. Bar. in. d. §. diuus. dicit hanc
 qñem solui, per tex. in. l. ij. C. de custo. reo.
 Oportet em, vt ibi innuitur, q post cōfessio-
 nem factam in tormentis reducatur in loco
 publici iudicij h. vt ibi coram personis publi-
 cis & notario confiteatur. quod & ita obser-
 uatur de facto. Hæc procedunt in confessio-
 ne in tormentis: sed in facta alicui violentia,
 dico sufficere, quod cessauerit violentia, vel
 calor iracundiæ. Tunc enim sufficit perseue-
 rantia tacitē, vel expressē. ad hoc quod no. in
 dicto. c. j. ¶ Tertiō exigitur, quod ex certa
 scientia emanauerit & non per errorem: vt
 hic. Circa hoc cadunt quæstiones, nunquid
 quilibet error tam facti quàm iuris excuset
 siue ante lit. contesta. siue post. Et an sufficiat
 nudo verbo allegare errorem: vel si fides fa-
 cienda, dicam super gloss. fin. vbi tangitur.

12 ¶ T Sed hic quæro de vtili qñe pro
 canonistis, maximè quando dicitur confitēs
 pseuerare in confessione: vt sic timor tormen-
 torum excuset. Bar. in. d. §. diuus. dicit hanc
 qñem solui, per tex. in. l. ij. C. de custo. reo.
 Oportet em, vt ibi innuitur, q post cōfessio-
 nem factam in tormentis reducatur in loco
 publici iudicij h. vt ibi coram personis publi-
 cis & notario confiteatur. quod & ita obser-
 uatur de facto. Hæc procedunt in confessio-
 ne in tormentis: sed in facta alicui violentia,
 dico sufficere, quod cessauerit violentia, vel
 calor iracundiæ. Tunc enim sufficit perseue-
 rantia tacitē, vel expressē. ad hoc quod no. in
 dicto. c. j. ¶ Tertiō exigitur, quod ex certa
 scientia emanauerit & non per errorem: vt
 hic. Circa hoc cadunt quæstiones, nunquid
 quilibet error tam facti quàm iuris excuset
 siue ante lit. contesta. siue post. Et an sufficiat
 nudo verbo allegare errorem: vel si fides fa-
 cienda, dicam super gloss. fin. vbi tangitur.

13 ¶ T Quartō exigit, quod contra se confiteatur:
 quia pro se non valet. xiiij. q. ij. c. j. & seq.
 hoc est regulare: sed fallit in aliquibus casu-
 bus. Primō in foro animæ i creditur confiten-
 ti. de ho. c. significasti. Item in concernentib⁹
 conscientiam suam quando aliter probari nō
 potest. de senten. excommu. Si verò. de exce-
 ptio. pastoralis. cum simi. Limita secundum
 gloss. in clement. cupientes. de pœnis. Itē in iu-
 ramento purgationis tam in civili, quam in
 criminali. de iureiurand. c. finaj. de purga. ca.
 per totum. Et idem dicendum in similibus ca-
 sibus. posset etiam dici, quod gloss. ista ponēs
 regulam, intelligatur de confessione, quæ
 principaliter tendit in præiudiciū alterius
 sed in casibus exceptis. §. principaliter non ex-
 tendunt in præiudiciū alterius, sed ad sui
 absolutionem: ex quo aliter per actorem non
 fit probatio. Prædicta vera, nisi confessio ma-
 net sub vno constructu, seu contineat vnum
 factum quo casu, si aduersarius recipiat pro

Adde tñ, q licet
 iracūdia nō excu-
 set delictum: vt in
 l. si nō cōiut. C. de
 vlt. tñ facit illud
 notius puniri: vt i
 l. j. C. si quis Impe-
 male. & in. l. famo-
 si. C. ad leg. Iul. ma-
 ie. & in. c. li. qd ira-
 scit. xij. q. iij. & in
 c. inter Hebraicū.
 xvj. q. j. & habetur
 in leg. si. vbi p Bar.
 & Alex. ff. ad leg.
 Iul. repetū. & vide
 Spe. in ti. de accu.
 in ver. quid § te vo-
 caui. Et vide Arc.
 in. c. qd d. xxiij. q.
 v. & Ro. in suis fin.
 in ver. iracūdia. vbi
 dicit iracūdiū blas-
 phemū mitius pu-
 niri.

SEBA. SAPI.

h ¶ Iudicij. Vide Ale-
 xā. i. apost. ad Bar.
 in. l. cū scimus. in
 vlt. addi. C. de agri.
 & cōf. l. x. vbi di-
 cit etiā si re⁹ cōfes-
 sus fuit in tormen-
 tis, indicij nō præ-
 cedētibus: licet in
 his cōfessio nō va-
 leat si tamen repe-
 riatur, q illud deli-
 ctum cōfessus fuit
 extra torturam cō-
 ualida. Illeg. gloss.
 in. l. capite quinto.
 ff. de adulte.

¶ In foro animæ.
 Vide gl. in clemē.
 si quis suadēte. de
 pœ. gloss. in. c. tua.
 de spon. & in cle.
 si furiosus. de ho-
 mi. vide Bald. in. l.
 Archigerontes. C.
 de epis. aud. & Lu.
 Ro. in. l. si nō spali.
 C. de test. dixi in. c.
 significasti. de ho-
 mi. Andræ. Barba.

Panormi. super Prima secundi Decret.

se debeat recipere etiam quatenus faciat in fauorem confitentis ^a in. c. cum olim. de cen. si. cū ibi not. De materia plenē not. per legistas in. l. vna. C. eo. & per Bart. in. l. aurelius. §. idē quēsi. ff. de lib. leg. aliquid per Cy. in. l. si quidem. C. de excep. dico plenē in. c. bonē. de postu. prela. vide Ioan. And. in. c. j. eo. ti. li. vj.

14 ¶ Quinto requiritur q̄ in iudicio & corā suo iudice fateatur: tñ confessio facta extra iudiciū valet si fiat cū causa & probetur post modū illa confessio per testes. ¶ Not. quia duas differentias tacitē sentit gl. inter confessionē iudicalem & extraiudicalem vt in iudicio non sit necesse exprimere causam. ^b Item nō est necesse vt aliter probetur: sed in extra iudiciali causa debet exprimi & per testes probari. ¶ Vlti. vt ista probetur & illa quæ fit in iudicio non satis est rationabilis quia facta in iudicio reddunt notoria. de verbo. fig. olim. hoc intelligo nisi tractu temporis negaretur confessio quo casu deberet probari sicut videmus in sentētia in. c. sicut de re iudic. & in quolibet notorio actus transeūtis: iuxta no. per glo. in. c. manifesta. ij. qō. j. sed quo ad primū vt in iudiciali nō sit necesse cām exprimere. Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de confes. §. videndū. in princ. intelligit q̄ confessio facta in iudicio sine cā effectualiter obligat ^c quia cogitur confitēs ad cām exprimendā qd non est in extraiudiciali: qā ibi nō est qui cōpellat ad cām exprimendā. Cy. quē sequitur hīc domi. Anto. indi. tñcē tenet in iudicio valere confessionē sine cā: quia in iudicio quasi contrahitur. l. iij. ff. de pecu. & sic talis confessio inducit q̄ nō est in extraiudiciali. & hoc ponit in. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. alleg. l. voluit. §. qd ait. ff. de interro. act. & ff. de confes. per totum. Nam secundū do. Ant. confessio in iudicio facta, videtur deliberatē, nō per errorem. ad hoc de confes. l. qui sticū. qd satis placet. arg. hīc. vbi allegans errorē in iudicio tenetur probare. & adde qd leg. & not. in. c. si cautio. de fide instru. De viribus autē cōfess. iudicialis & extraiudicialis, vel corā in cōpetenti facta nunquid valeat, saltē ad torturā in criminalibus. vide qd plenē dixi in. c. at si clerici. de iudi. vbi plenē dixi. ¶ Sexto requiritur secundū gl. qd fiat parte presente ^d l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. Aduerte ad hoc. Nam qnq̄ confes. fit in iudicio parte absente: qnq̄ extra iudiciū. ^e Primo casu, aut fit in dependentibus à voluntate confitētis tñ, seu declarantis animū suū: & nō requiritur partis presentia, etiam si fiat extra iudic. l. Nescennis. de neg. gest. vt si quis confitetur se aliusse aīo donādi, seu ex pietate. Idē dicendū si fiat in reali: ^f quia quis potest habere rem pro derelicta, etiam absente parte. ff. de reli. per totū. & l. si quis vi. §. differentia. ff. de acq. poss. Hinc est, q̄ absente parte qui potest cedere liti: vt l. pos. quā liti. C. de pact. de quo p Bart. in. l. nō solū. §. si liberationis. ff. de lib. legatis. Aut emanat confessio in dependentibus ex facto duorum: & tunc si fit per modum voluntarie iurisdictionis, valet confessio absente parte: dūmodō sit ibi iudex vel alia publica persona quē recipiat loco ptis, vt in c. quāquam. de vsur. lib. vj. & q̄ no. in c. dudū de conuer. coniugat. & in aut. generaliter. C.

de epis. & cleri. Si per viā contentisē iurisdictionis, & parte non citata, non valet: vt in d. §. si quis absente. etiam ad liberandū: vt no. Bar. in. d. §. si liberationis. si parte citata: & tūc in casibus in quibus potest procedi in absentem, valet: aliās secus. ad hoc. l. properandum. §. si autem reus. C. de iudi. not. Cyn. in. d. l. vna. C. eo. vide per Io. And. in addi. Spe. eo. titu. §. sequitur. ver. vij. ¶ Prædicta intelligo in confessione facta simpliciter: secus si in libello aliquid confiteatur. Nam omnia posita in libello, videtur quis cōfiteri: & valet cōfessio talis etiam absente parte: vt l. cū præcum. C. de libe. cau. & no. Bar. in. d. §. si quis absente. Et est ratio, quia licet detur iudici in absentia partis: tamen sibi datur, vt parti detur & sic cū scriptura semper loquatur: vt habetur in. l. Arriani. C. de hære. videtur scriptura postmodum loqui in presentia partis: sicut est videre in epistola, quæ mittitur absenti. l. Publia. ff. de positi. & in. l. rationem. in cle. vna. de vsur. & l. nuda. ff. de don. vbi vide per Bar. Idem in positionibus: vt in. c. cū in positionibus. de iure iuran. lib. vj. Idem in exceptionibus ⁱ no. Bar. in. d. §. si quis absente. quia sicut ex parte actoris dicitur libellus conuenientialis. ita ex parte rei dicitur libellus cōtradictionalis. l. j. ff. de except. ¶ Ego hoc dictū intelligo secundum ea, quæ plenē dicam in. c. cū venerabilis. de exce. vbi dicam, an & quādo actor possit se fundare, super exceptione rei. Item interrogando quis confitetur. no. Io. xxxj. q. j. c. q̄ si dormierit. & Arch. xxij. q. ij. quod ait. videtur sequi do. Ant. hīc. Sed Bar. videtur tenere contrarium in. l. ij. §. quod obseruari. C. de iur. cal. vbi dicit, quod hīc est differentia inter positionem & interrogationem: quia ille, qui interrogat nihil ponit: sed ille, qui facit positionem cōfiteatur vel negat. & hoc plus placet. & vide per dom. de Rot. deci. xxx. vbi idem sentiunt. Idem sentit Io. an. in. d. c. cū in positionibus. vbi dicit, q̄ licet q̄s ponēdo confiteatur: secus tñ est in articulando, vel capitulādo: quia capitulando, vel articulando nihil ponit præcisē: sed dicit quod vult seu intendit probare: fortius ergo idem dicendum in interrogationibus. ¶ Secundo casu principali, qn fit cōfessio extra iudiciū parte absente gloss. hīc, & clarius in. c. si cautio. de fide instrumen. tenet non valere. & sentit hoc procedere etiam si confessio sit declaratoria: vt si quis confitetur se mihi obligatum in centum me absente. Petr. vt refert Cyn. in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. tñet partis presentiam requiri in deposito: vt quando quis obligare intendit se alteri: secus in merē declinatoria probat: quia ius exigēs partis presentia loquit in iudiciali: vt d. §. si q̄s absente. Itē valet cōfessio facta in testamento absente parte: vt l. j. C. de falsa cā adiecta leg. cōtrariū tenet Bar. in. d. l. nō solū. §. si liberationis. vbi sentit, q̄ nūq̄ valet cōfessio absente parte: nec ad liberandū: ^k nec ad obligandū: facit lex tale pactū. ff. de pac. vbi loquit p̄sertim in actu liberatorio. Idē & clari⁹ sequit. d. Ant. i. c. si cautio. p̄al. qd satis placet. Nā si ^l i iudicio regrit partis presentia: vbi iudex est in medio, & factum reddit notorium. fortius extra iudiciū: nisi sit aliquis potēs ad recipiendū loco absentis

^a ¶ Confitentis. Ad de Ro. cōfi. ccclij. alex. cōfi. lxxxvij. j. lib.

^b ¶ Causam. Adde. Alex. cōfi. xij. latē primo lib. Ro. cōfi. l. ccclxxij.

^c ZACHARI.

¶ Effectualiter obligat. Adde Alexā. Imo. cōfi. xij. co. ij. vol. j. & cōfi. ij. col. iij. eo. vo. & cōfi. iij. col. xij. ead. parte. & cōfi. xxxvij. col. j. vol. iij. & Math. Math. sing. xij. incip. not. qd regula vulgaris. ZACHARIAS.

^d ¶ Quod fiat parte presente. Adde de hoc plenē per Lanfr. in. c. qm cōtra. §. confes. num. xxj. ver. qugro vlt. rē & ibi in apo. Celsi. plenē. vbi singulariter aduocatos instruit dando cautelam circa aduersarij cōfessio nē in apostul. sua. in ver. absente parte. j. de probat. de quo per Bart. Soz. in suo tract. fal. len. reg. lxij. Maria Soz. cōfi. xx. incip. vltis. ver. est tñ aduertendū: circa si. vol. Paul. de cast. cōfi. xxxix. & Raph. Ful. cōfi. cxcvi. eo. ij. vers. super eo.

S. EB A. S A P I.

¶ Iudicium. vide plenē per Fe. in. c. si cautio. in. v. col. ver. in gl. in verbo cām de fi. istr. vbi ponit regulā, q̄ cōfessio facta parte absente nō nocet cōfitei. quā limitat plurib⁹ modis: vt ibi per eum.

^f ¶ In reali. Adde Arc. cōfi. xxxvj.

^g ¶ Libello. Adde Ro. cōfi. xxij. li. ij.

^h ¶ Positionibus. Ad de Alexan. cōfi. lxxxj. ij. lib.

ⁱ ¶ Exceptionibus. adde ro. cōfi. lxx.

^k ¶ Nec ad liberandum. Adde de hoc articulo videndū Arc. cōfi. lxij. & lxv. & xxxvj. & cōfi. lx. & ibi qd de iur. cal. & p Alex. cōfi. clxxxvij. ij. lib. & cōfi. xlv. j. li. ro. cōfi. ccxcj. vbi an p̄sūptionē iducat.

S. EB A. S A P I.

^l ¶ Nā si. Nūqd qn cōfessio est facta in iudicio, requiratq̄ iudex acceptet nomine partis absentis. vide Fely. in. c. capitulum sanctę crucis. col. xj. vers. fallit sextō. §. de rescript.

loco absentis: vt. s. dixi in iudiciali. Hoc fallit nisi fiat i iure reali, vel personali in re scripto
 16 vt. s. dixi in iudiciali per iura ibi alle. ¶ Sed de iure canonico requiratur partis presentia. d. Anto. in. d. c. ca. si cautio. & Io. And. sentiunt, quod non facit gl. in c. quoties cordis oculis. j. q. vij. quæ notabiliter dixit, q. de iure canonico valet stipulatio alteri facta. Nā ex nudo consensu quis obligatur de iure canonico. de pac. c. j. Contrarium quo ad vtrumq. dictū ibi teneo, sequēdo istā & illā gl. i ca. si cautio q. nō valet absente parte, etiā de iure canonico. facit q. a. absentis nō acquirat. vt. l. q. absentis. ff. de acq. pos. & de p. b. ca. si tibi absentis. li. vj. intelligēdo & limitādo illud: vt no. Bar. in. d. l. q. absentis. & dico in. c. pe. de postul. pla. ergo confessio non valet absente parte. Nec ob. c. j. de pac. q. loquitur in pacto, qd sit presentis: cum acquiratur obligatio ex nudo consensu. Item video, q. sicut de iure civili non valet confessio sine causa. l. cum de indebito. ff. de proba. ita nec de iure canonico. in. d. c. si cautio. Item in criminali vtroq. iure requiritur, q. confessio fiat in iudicio. de quo tñ dic, vt dixi in. c. at si clerici. de iud. ita dicā in casu nostro: vt sicut de iure civili requiritur partis presentia: ita de iure canonico. De secūdo videlicet de stipulatione alteri facta dico eisdē rationib. illam glo. nō pcedere: & induco in contrariū. tex. notabi. in. c. q. de v. fur. lib. vj. vbi etiā in factovfurario requiritur publica persona in recipiendo stipulationem. ¶ Septimō requiritur, q. confessio non sit contra naturā: vt si confiteor me interfecisse hominē, qui viuit. vel illum esse mihi filium, qui est maior me: vel confiteor factū, cuius nomine actio non pōt esse: vt si confiteor me promississe solē & lunā: vt in iuribus preallegatis in gl. ¶ Octauō requiritur, qd non sit contra ius: vt si Christianus confitetur se seruū Iudei. de Iudæ. c. si. vel se maritū infidelis. xxvij. q. j. c. caue. ¶ Nonō requiritur, q. de re litigiosa fiat: secus si non potest esse in litigio: vt si confessus sum liberū esse seruū meū: nō præiudicat mihi confessio in actione noxali. de quo dicendum est: vt in. l. confessionibus. ff. de interro. act. ¶ Decimō colligitur ex fin. gl. vt non sit contra libertatem: vt si quis confitetur se esse seruū talis: nō nocet ei sua confessio. C. de lib. causa. l. interrogata. sed gl. videtur ab hoc recedere dicēs: q. vbi confessio fuit facta in iudicio, sed non iudicio liberalis causæ: id est ad hoc iudiciū nō erat institutū: aliās bene præiudicasset, per. l. iubemus. C. eo. tit. ¶ Not. bene hanc glo. ad duo. Primō, q. non valet confessio facta coram iudice, tanq. in iudicio: nisi iudex ad hoc sedeat. b. quod intelligo quando incidenter fuit facta puta ob aliam causam. Ad hoc habes bo. text. in. l. si. C. de libe. causa. & no. Bart. in. l. si confessus. ff. de custo. reo. secus si principaliter fieret propter se: tunc non valeret: licet tela iudicij non fuisset super hoc instituta. Dictum est no. Inn. in. c. qualiter. & quando. de accu. ij. sequitur Bar. in. d. l. si confessus. hac faciūt ad not. in. c. vestra. de cohab. cleri. & mul. De maleficio facto iudice sedente pro tribunali: dic, vt ibi. ¶ Secundo not. ex dicto glos. quod valet confessio contra libertatem: dummodō fiat in iudicio libe-

ralis causæ: quod satis placet sicut in matrimonio non valet, si fit per viam voluntariæ iurisdictionis. tamen secus si fiat per modum contentiosæ iurisdictionis, & confitetur contra se. Non enim est verosimile, q. stando p. libertate confiteatur falsum contra libertatem. de despon. impu. c. attestaciones. & quod ibi no. Puto tamen, q. postea poterit contrarium probare: vt sicut contra matrimonium nō præiudicat sententia, vel confessio: quin possit probari contrarium. de re. in. c. tenor. & c. consanguinei. ita nec contra libertatem, per no. in. c. lator. eo. tit. vt in glo. & super ea. & in. c. quod ad constitutionem. eod. tit. Sed credo hoc glo. requisitum rectē pcedere, si spontē extra iudicium confiteretur contra libertatem: & possit excipi seu requiri decimū ita generaliter: vt dicam⁹ q. ad hoc, vt valeat confessio requiritur. q. fiat in dependentibus a voluntate confitentis. vnde contra matrimonium non valet confessio: vt in. c. super eo. de eo qui cog. consang. vxo. suæ. nisi quaten⁹ tendit in suū præiudicium: quia tunc præsumitur verum confiteri: vt in confessione facta in causa criminali. ij. q. j. nos in quenquā. 18 & in. l. q. ultimo supplicio. ff. de pce. ¶ Sed nunc quæro: pone, q. confessio habeat sua requisita, de quibus. s. dixi: quid tūc operatur. Gl. ista modicū ante finem dicit, q. releuat ab onere probandi. vnde in cōfessum nullæ erūt partes iudicis: nisi in sententiando, quasi ex hoc velit glo. q. sententia est ferenda contra confessum: sed alia cognitio non requiritur. Attende, concludo sic: quandoq. confessio emanat in criminalibus: quandoq. in civilibus. Primo casu ferenda est sententia. l. si confessus. ff. de custo. reo. & not. Bart. in. l. j. de confes. Sed ego limito hoc, nisi crimen sit notorium. d. Tunc enim c. potest procedi ad executionem pœnæ sine alia sententia. text. est not. iuncta glo. secundum vnam lec. in. l. i. c. iustus fustium. ff. de his, qui not. infa. Sentit Innoc. in. c. ex parte. j. de verb. sig. vel saltem non requiritur sententia cum solennitate debita in aliis sententiis: vt not. in. c. vestra. de cohab. cle. & multa. quod not. pro istis, qui capiuntur in delictis: & statim absque alia sententia mitrantur, vel fustigantur. ¶ In civili vero, aut emanat confessio ante lit. contestat. libel. non oblato: & tunc non fertur sententia, sed fit præceptum de soluendo, quod præceptum non est sententia: sed potius ad executionem tendit. vide gloss. ij. quæstio. j. nos in quenquam. in cap. dudum. ij. de elect. Not. Barto. in. d. l. j. ff. eod. Aut emanat post lit. contestat. seu sit ad libellum: & tunc fertur sententia: vt not. in dictis iuribus. Et quod dicitur, quod confessus habetur pro condemnato exponitur improprie: vt not. gloss. in. l. j. Non enim est proprie condemnatus: nec habetur proprie pro condemnato: sed ferenda est sententia: quia non potest quis condemnare seipsum. C. ne quis in sua causa. l. vna. & l. pe. ff. de arbi. ¶ Ex prædictis habes vnum effectū confessionis. An autem confessio infamet in casibus, in quibus sententia infamaret? gl. in. d. l. iustus fustium. sentit qd sic: sed contrariū ibi sentit Bar. q. iura irrogāt infamiā ex cōdemnatione: sed cōfessio

¶ Contranaturā. Adde Cepo. cōfi. xxxiij. vbi dicit etiam quod spon tē confessio nō est denegandū, qn. p. bet de innocentia. Antonius. Franci. ¶ Circa hoc cōfessio sibi obiectū de beat. daridilatio, ēt si cōfessio sit spōtanea. Dicas, q. licet confessio vera & spōtanea criminis noceat. l. si re. ff. de custo. reo. & p. Bar. in. l. j. in. iij. col. ff. de qō. cū multis similit. tamē mihi placet, q. iste dicit: q. si vellet cōfessus p. bare, q. Titius quē cōfess⁹ est occidisse viuit: debet audiri secundū Bal. i. l. j. viij. col. C. de fur. & eo. mō. quando vellet probare, q. alius occidisset, vel deliquisset, vt in. l. j. §. si qs hominē. & ibi p. Flo. ff. ad leg. aquil. & p. batur in l. j. in. §. si. de qō. & per Bar. in. l. Diuus ff. de pœnis.

b ¶ Sedeat Adde Ro. cōfi. ij. Ioan. de Ana. cōfi. lxxxv. c ¶ Cōtra cōfessum. Adde Ioā. de ana. cōfi. xxj. d ¶ Notorium. Ad de vt per Frā. are. cōfi. clxv. SEBA. SAPI. c ¶ Tūc enim. Hoc etiam voluit Ab. in. c. super his. j. de pœnis. & in. c. ad nostrā. j. de iure iu. vbi dicit Bal. q. in notorijs ordo est ordinē non serua re. Idē tenet And. sicu. i. c. euidentia. in fi. j. de accu. SEBA. SAPI. f ¶ Infamaret. i. v. d. plenē per Fely. in c. cū te. in iij. col. versi. amplia ista. j. de iudi. vbi dicit, q. non infamat cōfessio ante cōdēnationem. Falli tñ vt ibi per eum.

Panormi. super Prima Secundi Decret.

a ¶ Renocari. Adde Alex. consi. lxxxiii. & xlvij. j. lib. Roma. cōsi. cccxlvj.
b ¶ SEBASTIANI. ¶ Petitores. Vide quod eleganter scribit Pau. de ca. in. l. Clodi. cir. ff. de acqui. hære. nunquid autem in rusticis error iuris sit lata culpa. vide Felin. c. per tuas. l. j. col. ff. de simo. & Ange. in. l. vbi. ff. de edendo. Felin. c. quoniam. in ff. de simo.

c ¶ Ante conclusionē
 Nota, qd si est conclusum in cā, non potest reuocari cōfessio vt erronea. Idē voluit Bal. i. l. erro. re. C. de iur. & fac. igno. sed n̄ allegat aliquid quod stringat, nisi similia, q̄ habent i locis alle. ab eis. Ego hodie nō tenui istud dictū. & mouebat. Ablatiui absolute positi exponuntur cōditionaliter. l. a testatore. ff. de cōdit. & demō. sed cōditio debet impleri in forma specifica vt. l. Meuius. & l. q̄ heredi. ff. de cōd. & demō. sed in. d. l. error. & hic ponit ablatiui absoluti, vt ibi: negotio terminato. & ibi: negotio deciso. ergo ponit sic: est conclusum, sed nō est exclusum, licet sit conclusum in cā. ergo nō est satisfactum istis iurib⁹. Secūdo licitū est reuocare errorē: vt in dictis iurib⁹. sed postq̄ est conclusum i cā, potest iudex ex offi. suo equitate suadete facere induci istru. mēta: licet pars sit cōclusa: vt patet i c. cū Ioānes eremita. de ff. istru. ergo multo fort⁹ poterit admittere ad corrigendū errorē equitate suadete. licet ergo pars sit exclusa, nō tñ excludit iudex, vt dicit gl. i. c. nulli. de acqu. And. Barb. Antonius Franci.
 ¶ Vtrū cōfessio erronea possit reuocari post cōclu. in cā. Dicās primò, qd cōfessio erronea nō valet, vt in. l. erro. & ibi p̄ oēs. C. de iur. & fac. igno. & p̄ Spe. i. ti. de cōfess. in. §. sequit. in ver. in. tñ cōfessio erronea i cā principi post cōclusionē in cā nō potest reuocari, secūdo Bal. in add. Spe. i. ti. de cōfess. i ver. erro. neat. i p̄ Bal. i. l. edita. in. xxxvj.

sus non habetur pro condēnato in criminalibus: vt. §. dictum est. De hoc dic, vt plenē no. in. d. l. iustus fustium. & l. qn̄. ff. eo. tit. Itē adde alium effectum notabilem, quē singulariter ponit Bar. in. d. l. iustus fustium. Dicit em̄, qd cōfessio extraiudicialis vnā cū aliis iudiciis red dūt iudicium notoriū. Quod not. perpetuò pro his, quē no. in. c. at si clerici. de iud. & hęc sufficiunt quo ad hunc articulū. Vide latius de materia & effectu confessionis, per Cy. in. d. l. vna. C. eo. & in. d. l. generaliter. C. de non nu. pecu. & quod no. Bar. in. l. cū falsa. & l. cū testamentum. C. de iur. & fac. igno. ¶ Tūc veniamus ad reuocationē erroris: & quæro, an & quando error excusat? glo. fin. rndet, qd error excusat, si est facti: & p̄betur error nōdum finito negotio: vt hic. & l. error. C. de iur. & fac. igno. Error verò iuris, nō excusat: vt hic a cōtrario. & l. non fatetur. ff. de cōfess. gl. nimis succinctē se expedit: vnde in multis eget suppletionē. ¶ Et hanc materiam expediā principaliter per duo quæ sita. Primū, an & quādo cōfessio possit reuocari. Secū dum, an in casibus, in quibus potest p̄textu erroris reuocari, qualiter probabitur error. veniens ad primū & maximē sequendo Bar. in. l. nō fatetur. ff. eo. dic, qd aut cōfessio cōcernit pręparatoria iudicij: aut decisoria. Primo casu quando quis cōfiteatur falsum sciēter: vt qd dicit se possidere: vbi non possidebat, & tunc aut aduersario sciēte, & potest reuocari: quia aduersarius seipsum decepit. ex quo exegit sciēter cōtra illū, qui non possidebat: vt in. l. is, qui se obtulit. ff. de rei vendi. & not. in. c. aduersario. de except. Aut eo ignorante: & potest reuocari ante lit. contest. si nulla captio aduersario sit: puta dum actor peteret a certa persona. Iste obtulit se dicēs se illā rem possidere: vel si hoc cessat fecit tamen aduersarius multas expensas: tunc enim reuocat satisfaciendo de suo interesse: aliās nō: de quo dic, vt legi. & no. in. l. de ætate. §. ff. de interro. act. & d. l. is, qui se obtulit. Quādoq; quis cōfiteatur falsum per errorē: & tūc in casibus, in quibus. §. dictum est posse reuocari, si ex certa scientia esset confessus: fort⁹ poterit si per errorē argu. legum superius allegat. ¶ In aliis verò casibus distingue, aut non habuit iustam causam erroris: aut sic. Primo casu, aut sit propter latam culpā: & non potest reuocare: vt. d. l. de ætate. §. qui iusto. ¶ Ex quo inferitur, quod si errauit in iure, non potest reuocare: quia error iuris est lata culpa: vt. l. lata culpā. ff. de verb. sig. & d. §. qui iusto. nisi esset persona, cui non imputatur iuris ignorantia: vt miles: vt. l. j. ff. de iur. & fac. igno. Idem videtur in femina, rustico, monacho, & similibus personis: si sunt in loco, vbi de facili non potuerunt consulere petitores: vel ius est dubium & multipliciter intelligibile: vt. l. regula. ff. de iur. & fac. ignoran. facit quod legi. & no. in. l. cū de iā debito. ff. de proba. & per glo. xxxvij. dist. c. j. & j. q. iij. c. turbatur. §. notandum. Nam his

col. C. de edē. dicit, qd potest reuocari in cā appell. si ergo in cā appellationis potest reuocari: multo fort⁹ ergo v̄ posse reuocari, post cōclusionē in cā. de quo et vide p̄ Bal. i. lita demū. C. de pecu. & per Alex. in. l. creditor. in. §. ff. de app. & per eundem in. l. admonendi. in. viij. col. ff. de iure iur.

d ¶ Sequit Bar. Pōdera, qd do. Ab. nō bñ loquit qd Bar. in. d. l. nō fatef. ff. de cōfess. tenet qd post p̄ceptū potest docere de errore. sed Bal. ibi tenet qd imò nō potest reuocari: vide ibi qd primò dicit, quod istud p̄ceptū est termin⁹ disceptationis. qd est verū, si nō est in cā erratū. Scdō dicit, qd trāsit in rē iudi. tñ rñde, qd restituit in integrū p̄bato errore. Itē mouet, qd orit actio, p̄ eo: sed reuocat per erro. re. Andr. Barb. Antonius Franci.
 ¶ Circa hoc, an p̄ceptū de soluendo possit reuocari docto de errore: dic, qd licet tale p̄ceptū pariat actionem in factū: vt p̄ gl. sing. in. l. si. in. §. necessitatē. & ibi p̄ Bal. in. iñ. col. C. de bo. q. li. & p̄ Spe. i. tit. de exec. sen. i. §. quito i ver. sed cū ex snia & p̄ Bal. i. addi. spe. in. tit. de cōfess. tñ p̄ceptū iudicis sine causę cognitionē factū nō tenet: & nūq̄ trāsit i rē iudicatā scdm Inn. in. c. cū venissent. de in. in. te. testi. & qn̄ cōstaret de falsa cā p̄ quā iudex fuisset mot⁹ ad illud faciēdū tale p̄ceptū cōstito de falsitate, v̄ errore causę, debet posse reuocari: vt i l. si debitori. ff. de iud. Et et h̄ r̄ A. e. xā. i. l. q̄ iussit. ff. de re iud. licet em̄ nō possit tale p̄ceptum de soluendo factum confessio reuocari: vt per Barto. in. l. si plures. ff. de acc. tamē gl. in. l. creditor. in. §. iussus. ff. de app. videtur tenere cōtrarium. Et istud mihi magis placet: sicut et potest reuocari remediū appellatiōis: vt p̄ Spe. in. tit. de app. in. §. in. q. b. ver. sed nūqd. & per Bal. in. addi. Spe. in. tit. de sent. in. ver. suā verò p̄cepti, & ideo sup hoc multum putō cogitandum.

instrumen.

- a instrumento producto^a: dic, vt no. Inn. in. c. cū venerabilis. de excep. & in. c. cū olim. de cēsi. vbi tangam. ¶ Venio ad secundū, qualiter debet probari error ad cōfessionē reuocandā in casibus, in quibus ex errore reuocari potest. Iaco. de Are. posuit duas opi. vt hīc recitat Ioā. an. Prima, q̄ præsūmitur rem sic esse: vt cōfessus est: nisi probetur contrariū. sed probato cōtrario elisa est cōfessio. Et sic secundū istam opi. non est necesse aliter docere de errore: sed sufficit probare rem aliter se habere. b argu. C. de erro. aduo. l. ij. sicut p̄sumptio eliditur per p̄bationem cōtrarij. de proba. c. p̄posuisti. & c. licet. Si autē aduersarius de scientia replicaret audiretur. ar. C. de eui. l. pe. ¶ Alia est opi. q̄ reuocans debet iurare se per errorem confessum, quod fatēri non debuit. arg. C. de his, qui ad eccle. con fug. l. j. & c. nulli. de elec. li. vj. Plus placet Iac. illa prima opi. & sic transit Ioā. an. hīc. ¶ Sed aduerte, quia gl. iuris ciuiliis reperiuntur contrarij: quēdam enim tenet sufficere probare rem aliter se habere: quēdā verō sentiunt, vt necesse sit p̄bare errorē. de quibus per Bar. in. d. l. nō fatetur. vide Dy. in regula, p̄sumitur. de reg. iur. lib. vj. Aduerte, aut vult incōtinenti quis reuocare cōfessionē suam: & nō est necesse probare errorem, vel rem aliter se habere, sed simpliciter pōt reuocari allegādo errorem^c, simpliciter sicut dicimus de testi. cogen. c. prætērea. in fi. vide ad hoc glo. not. in. c. cū in positionibus. de iure iur. lib. vj. & in. c. apud. xxxij. q. j. ¶ Et dicitur incontinēti reuocare si reuocat anteq̄ reducatur in scriptis: vt dicit gl. in. c. apud. Credo tamen hoc arbitrariū. Nam extra iudicium non solet reduci in scriptis. & in iudicio quandoq̄ immediatē scribitur: & durum esset q̄ non esset postmodū reuocare, sicut facit testis antē, q̄ exiit conspectum iudicis: vt in. d. c. p̄terea. arbitrabitur ergo bonus iudex quantitatē interualli secundū qualitatem facti cōfessati: an sit intricatum, vel nō. & an de longinquo, vel recētī: iuxta no. in. d. c. prætērea. Idē dic in confessione aduocati: vt nō sit necesse probare errorē aliquāliter, dum mō reuocetur intra triduum: vt. l. ij. C. de erro. ad uoc. & not. in. c. cum cā. de appel. ¶ Si verō non reuocat incontinēti, & est cōfessio propria, vel sui procuratoris: tūc distingue post Bar. in. d. l. nō fatetur. Aut em̄ volo reuocare cōfessionē alterius, vt nostri p̄curatoris: & tūc sufficit p̄bare rē aliter se habere^d, vt p̄sumat error: q̄a in p̄curatore debet p̄sumi error: cū cōfiteatur in facto alieno: vt. l. certū. §. an & ipsos. & ibi gl. ff. e. Aut volo reuocare errorē propriū: & tunc si fuit circa factum alienū, sufficit p̄bare rē aliter se habere: q̄a in facto alieno p̄sumitur ignorātia. in regula, p̄sumit. de reg. iur. li. vj. & l. fi. ff. pro suo. Hoc ego puto verū, nisi esset tale factū, de quo te nebatur indagare^e: q̄a tūc debet aliter p̄bare ignorantiā, seu errorē: prout dicā in sequētib. Ad hoc habes bo. text. in. c. innotuit. de elect. & c. nulli. eo. tit. lib. vj. ¶ Si verō fuit in facto proprio: & tūc aut dicit se errasse extra

iudiciū, aut in iudicio. Primo casu, si ille qui dicit se errasse certat de dāno vitando, & ali⁹ de lucro captādo: sufficiat p̄bare rē aliter se habere: quia præsūmit ignorātia. pro hoc est bo. tex. in. l. sed & si me putē. ff. de cōdi. inde. & gl. in. l. cum de indebito. in prin. ff. de p̄ba. Exemplum: solui indebitū tanq̄ debitū: nunc repeto tanq̄ indebitum: an sufficit probare causam, cuius p̄textu solui, esse falsam: quo probato præsūmitur ignorantia & error. Si verō allegans errorem non certat de damno vitando: sed est in pari causa cū alio: & tunc in facto proprio non præsūmitur error. vt. l. q̄q̄. ff. ad velle. cū si. & quod not. in. l. fi. ff. pro suo. nisi allegetur aliqua circumstantia ex qua præsūmitur error: vt. d. l. q̄q̄. & de his circumstantijs statim subiicietur. ¶ Secūdo casu qñ sumus in iudicio: & tunc circa p̄paratoria idem dicendum, q̄ extra iudiciū: vt sufficiat probare rem aliter se habere. & tunc præsūmitur error: vt. d. l. de atate. §. qui iusto. cum glo. sua. de interrog. actio. ¶ Circa decisoria verō in facto proprio, nō præsūmitur error: nisi probentur circumstantiæ, ex quibus præsūmatur error. & circumstantiæ sunt quando suāsiōne fuit inductus ad sic cōstendum: vt l. fi. C. quando actio de pe. est anna. Item longinquitas temporis, vt. l. peregrē. ff. de acqui. pos. vel q̄ negotium est implicatum: vt not. in. d. c. ab excommunicato. & c. cū illorū. & vide Dyn. in regula, præsūmitur ignorantia. de regu. lib. vj. Hæc procedunt in ignorantia facti. ¶ Qualiter autem probetur ignorātia iuris in casibus, in quibus excusatur. f de quibus. §. dixi. Dicit Barto. in. d. l. non fatetur. se nescire tradere meliorem doctrinam, quā illam, quā tradidit Iurisconsultus in. l. si adulterium cum incestu. §. j. ff. de adult. Probetur enim ex qualitate personarum & facti: vt si homo grossus desponsauit publicē & palam consanguineam: & statim cū fuit sibi detecta prohibitio, recessit ab ea: sed aliter non apparet de pœnitentia. Et sic habes satis plenē & clarē materiam huius capituli.

COMMENTARIORUM
Abbat̄is Panormitani. I. V. D. eminētissimi
in Secundā Libri Primi Decret. par
tem Honestissimorū virorū
Iaco. ac Ioan. Senen
tonum fratrum
impensis.

FINIS.

Index quaternionum.

abc def ghiklm no pqrst vxyz.
ABCDEFGHIJKLMNO:
Omnes quaterni quorum
O Ternus.

SEBASTIANI.

a ¶ Productio. vide in. l. seruū quoq̄. §. publicē interest col. pe. ff. de pro. cu. d. Ant. in. c. fin. §. de iur. calū. Are. in confi. cxlvij. incip. visa consulta. tione. in. ij. col. vbi cōcludit, q̄ cōfessio ficta p̄textu erroris, possit reuocari.

b ¶ Aliter se habere. Adde, vt per Alexan. confi. lxxxix. iij. lib.

c ¶ Allegando errorem. Tu intellige, qd̄ si ex interuallo vult reuocare, potest, p̄bando errorem. Ita p̄batur in. l. cū iura. C. de omni agro defer. lib. xj. vide ibi Bart. vbi pulchrē loquitur. Andre. Barba.

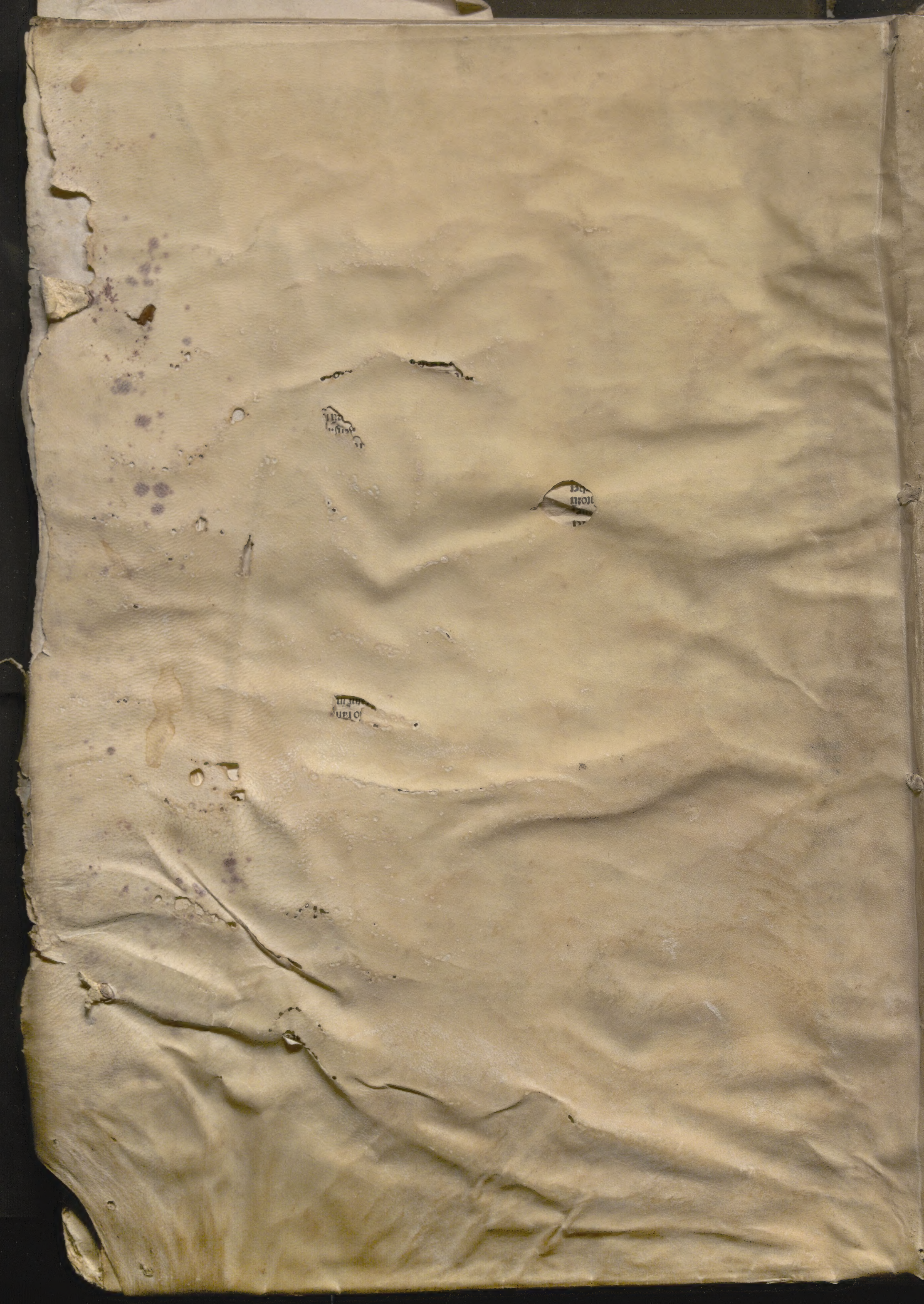
ZACHARIAS.

d ¶ Rem aliter se habere. Adde quod ista sunt verba formalia Lanfran. de oria. i. c. qm̄ cōtra falsam. §. cōfessio nes. nu. xxxij. ver. pro veritate inue stigada. ibi: & tūc sufficit p̄bare rē aliter se habere. j. de p̄ba. vbi subtilissimē trifariam de hac quæstione distinctionē facit.

e ¶ Indagare. Adde Ro. cōf. cccclxxxj.

SEBASTIANI.

f ¶ Excusatur. An ignorantia iuris probari possit p iuramentum: vide Car. in cōfil. xxx. iij. inci. latē in Romana curia, cum allegatis per Fely. in. c. quosdā. co. ij. vers. in glo. j. de p̄sump. & in. c. ij. col. pe. vbi etiā verius. §. de confi.

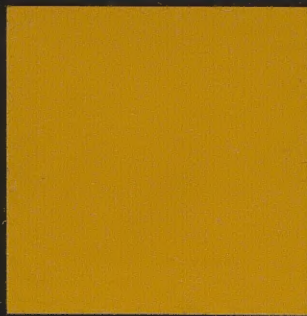
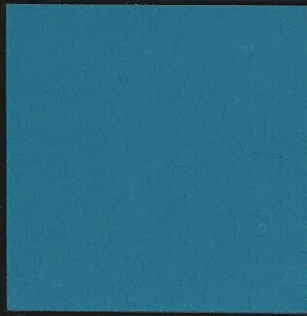
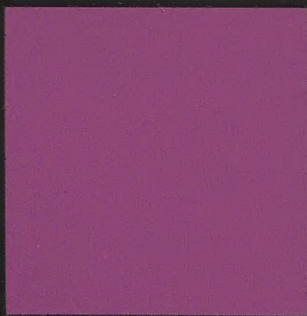
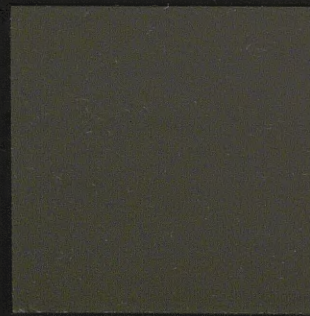
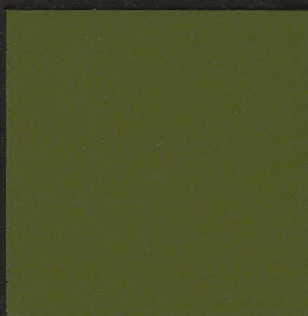
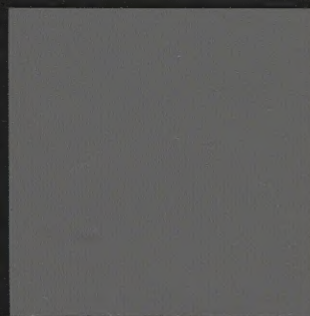
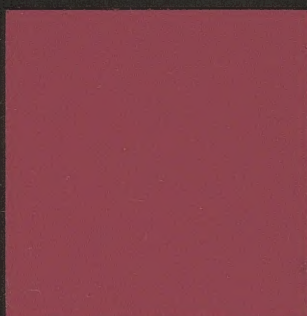
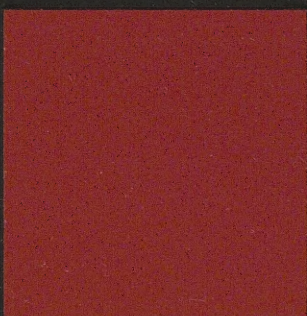
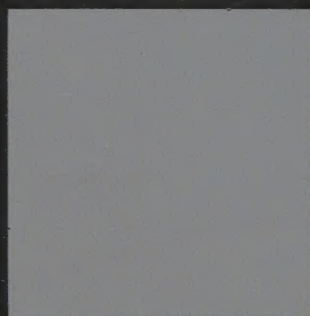
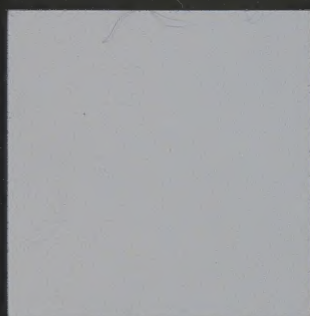

46

76

+ colorchecker classic

calibrite

mm